Expositio

Diui Thome Aquinatis Docto
ris Angelici super octo libros Physicoꝝ
Aristotelis cum duplici translatione An-
tiqua videlicet ⁊ Joãnis Argiropyli: Cor
recta q̄diligentissime a fratre Bartholo-
meo Spineo Pisano Ordinis Predica-
torũ: cũ Tabula ad omnes materias ⁊ que
stiones operis: ac cum questio-
nibus de formis eius-
dem. s. Doc.

Item sũmam Linconiensis super
octo libros Physicorum.

¶ Tabula in qua sũmatim comprehẽditur quicquid vniuerso volumine continetur.

In primo libro.

In secundo libro.

Tabula

Secunda

In libro tertio.

Tabula

In libro quarto.

Ordo

Tabula

Liber Quintus.

Liber Sextus

Liber Septimus.

Liber Octauus

Tabula

τελοσ

¶ Aristotelis stagyrite peripateticorũ principis de physico auditu textus libri primi cũ duabus trãslationibus antiqua scilicet Et Joãnis Argiropyli. Ubiq3 Argiropylus primo loco ponit.

Cum circa oẽs doctrinas: quarũ sunt principia vel cause vel elemẽta ex horum perceptione cognitio fiat atq3 sciẽtia. Tunc enim vnãquãq3 rem scire putamus cum causas primas principiaq3 pma ⁊ vsq3 ad elemẽta cognoscimus: patet ⁊ ea que ad principia naturalis sciẽtie pertinent enitendum esse prius determinare.

L.c.pmi Quoniam quidẽ intelligere ⁊ scire contingit circa oẽs sciẽtias quarũ sunt principia aut cause aut elementa ex horum cognitione. Tunc eni3 cognoscere arbitramur vnũquodq3 cũ causas primas ⁊ prima principia cognoscimus ⁊ vsq3 ad elementa: manifestum quidẽ ꝙ que sunt circa principia scientie que de natura est prius determinare tentandum.

¶ Diui Thome Aquinatis doctoris Angelici almi ordinis predicatorũ inter latinos expositores facile pncipis. In octo voluminum de physico auditu Aristotelis expositio.

Prologus.

Cũ diuersitas sciẽtiarum. Quia liber Physicorũ cuius expositioni intendimus: est primus liber scientie naturalis: in eiusdẽ principio opꝫ assignare qd sit mã ⁊ subiectum sciẽtie naturalis. Sciendum est igit̃ ꝙ cũ omnis scia sit in intellectu. per hoc aũt aliquid fit intelligibile in actu ꝙ aliqualiter abstrahit̃ a mã: ſm ꝙ aliq̃ diuersimode se hñt ad mãm ad diuersas scias ptinẽt. Rursus cũ oĩs scia per demõstrationẽ habeat̃: demõstratiõis aũt mediũ sit diffinitio: necesse est ſm diuersum diffõnis modũ scias diuersificari. Sciẽdũ igit̃ ꝙ quedã sunt quoꝝ eẽ depẽdet a mã nec sine mã diffiniri pñt. Quedã vero sunt que lꝫ esse nõ possint nisi in mã sensibili: in eorũ tñ diffõne mã sensibilis non cadit. Sufficiẽtia sciẽtiarũ realiũ Et hec differũt adinuicẽ vt curuũ ⁊ simũ. Nã simũ est in mã sensibili: ⁊ necesse est ꝙ in eius diffinitiõe cadat mã sensibilis. Est.n. simũ nasus curuus. Et talia sunt oĩa nãlia: vt homo lapis. Curuũ vero lꝫ eẽ nõ possit nisi in mã sensibili: tñ in eius diffõne mã sensibilis nõ cadit. Et talia sunt oĩa mathematica: vt numeri: magnitudines: ⁊ figure. Quedã vero sunt que nõ depẽdẽt a mã nec ſm eẽ nec ſm rõnẽ: vel qr nunq̃ sunt in mã: vt deus ⁊ alie substãtie sepate: vel qr nõ vniuersaliter sunt in mã: vt substãtia: potẽtia: ⁊ actus: ⁊ ipsum ens. De his igit̃ est metaphysica. De his vero que depẽdẽt a mã sensibili ſm esse sed nõ ſꝫ rõnẽ est mathematica. De his vero que depẽdẽt a mã nõ solum ſm esse: sed etiã ſm rõnem: est nãlis que physica dicit̃. Et qr omne qđ hꝫ mãm mobile est: cõsequẽs est ꝙ ens mobile sit subiectũ nãlis phie. Subm̃ te n° sciẽtie naturalis Nãlis aũt phia de naturalibus est. Naturalia aũt sunt quorũ principiũ est natura. Natura autẽ est principiũ motus ⁊ quietis in eo in quo est. De his igitur que habẽt in se principium motus est sciẽtia naturalis. Sed qr ea que cõsequunt̃ aliqđ cõe prius ⁊ seorsum determinanda sunt: ne oporteat ea multotiens pertractando oẽs partes illius repetere: necessarium fuit ꝙ premitteret̃ vnus liber in scia naturali: in quo tractaretur de his que ꝯsequunt̃ ens mobile in cõi: sicut oĩbus sciẽtiis premittitur phia pma in qua determinat̃ de his que sunt cõia enti inquãtũ est ens. Hic aũt est liber physicoꝝ: qui etiã dicit̃ de physico siue de nãli auditu: qr per modũ doctrine ad audiẽtes traditus fuit. Cuius subm̃ est ens mobile simplr. Nõ dico aũt corpus mobile: qr oẽ mobile esse corpus pbat̃ in isto libro. Nulla aũt scia pbat suum subiectũ: ⁊ iõ statim in pncipio de celo qui sequit̃ ad istũ incipit̃ a notificatiõe corporis. ¶ Sequũtur aũt ad hũc librũ alij libri scie nãlis: in qbus tractatur de spẽbus mobiliũ. puta in libro de celo. de mobili ſm motum localem qui est pma spẽs motus. In libro aũt de generatione: de motu ad formã ⁊ pmis mobilibus. s. elemẽtis: quãtũ ad transmutationes eoꝝ in cõi: quãtũ vero ad speciales eorum

transmutationes in libro metheororū. De mobilibus vo mixtis inaiatis in libro de mineralibus: de aiatis vo in libro de aia: ⁊ consequētibus ad ipsum. Huic autez libro premittit Phs pꝛhemiū in quo ostēdit ordinē ꝓcedendi in scia nāli. Unde duo facit. Primo ostēdit ꝙ opꝫ icipere a cōsideratione pncipioꝝ. Scdo ꝙ inter pncipia opꝫ incipere a pncipijs vniuersalioribus ibi[Innata aūt.] Pꝛio ponit talē rationē. In oibus scientijs quarū sunt pncipia aut cause aut elementa intellectus ⁊ sciētia ꝓcedit ex cognitione pncipioꝝ causaꝝ ⁊ elemētoꝝ: sed sciētia que est de natura habet pncipia elemēta ⁊ causas: ergo in ea opꝫ incipere a determinatione pncipiorū. Qđ aūt dicit intelligere: referꝰ ad diffinitiōes: qđ vo dicit scire: ad demonstrationē. Nā sicut demonstrationes sunt ex causis: ita diffinitiōes: cū cōpleta diffinitio sit demōstratio sola positione differēs. vt dicitꝰ in pmo posteriorū. Per hoc autē ꝙ dicit pncipia aut causas aut elemēta nō intēdit ibi idez significare. Nā causa est in plus ꝙ̄ elemētū. Nā elementum est ex quo cōponitꝰ res pmo: ⁊ est in eo: vt dicitꝰ qnto metaphysice. sicut littere sunt cause locutionis. nō autez syllabe. Cause aūt dicunꝰ ex quibus res depēdet ꝺm esse suū vel fieri. vnde ⁊ etiā que sunt extra: vel etiā que sunt in re cause dici pñt: ex qbus nō cōponitꝰ res primo: nō tñ elemēta. Principiū vo importat quendā ordinē alicuius processus. Unde aliqd pōt esse principiū qđ nō est causa: sicut id vñ incipit motus: nō tñ est causa: ⁊ pūctus est pncipiū linee: nō tñ causa. Sic igiꝰ per pncipia videꝰ intelligere causas mouētes ⁊ agētes: in qbus attenditur ordo processus cuiusdā. Per causas aūt itelligere videꝰ causas formales ⁊ finales ex qbus maxime depēdēt res ꝺm suū esse ⁊ fieri. Per elemēta vo ꝓpꝛie ꝓpꝛias causas māles. Utitur aūt disiūctione nō copulatione: ad designādū ꝙ nō omnis scia per oēs causas demōstrat. Nā mathematica nō demōstrat nisi per cām formalē. Metaphysica demōstrat per cām formalē ⁊ finalē pcipue: ⁊ etiā agentez. Nālis aūt per oēs causas. Primā autē ꝓpositionē rōnis inducte ꝓbat ex cōi opinione: sicut pmo lib. posteriorum dicitꝰ. qꝛ tūc qlibet exꝫitur se cognoscere aliqd cū scit oēs cās eius a pmis vsqꝫ ad vltimas. Nec opꝫ vt aliter recipiamus hic causas ⁊ elemēta ⁊ pncipia ꝙ̄ supra vt Cōmētator vult: sed eodē mō. Dicit aūt [vsqꝫ ad elemēta] qꝛ id qđ est vltimū in cognitione est materia. Nam mā est ꝓp formā: forma aūt est ab agente ꝓpter finē: nisi ipsa sit finis. Utputa dicimus ꝙ ꝓpter secare serra habet dētes: ⁊ ferreos opꝫ eos esse vt sint apti ad secandū. ¶ Scdo ibi.

Diuisio libri.

Argumē 1a° arist.

Lec.16.t. c.22.

Lec.3.t. c.4.

Lec.4.t. c.5.

Cōtra cō mētatorē

¶ Hec aūt insita nā nobis est via: vt e notioribus nobis magisqꝫ manifestis ad notiora nature magisqꝫ manifesta ꝓficiscamur. Nō eni sunt eadē nobis atqꝫ simplr nota. Quapropter hoc mō ex hisce que nāe quidē minus sunt manifesta nobis autē notiora: ad ea que dilucidiora sunt magisqꝫ nota nature proficiscamur necesse est. At cōfusa primo nota nobis sunt magis ac manifesta. Elemēta vo principiaqꝫ posterius ex hisce nota per ipsorum diuisionē fieri solent. Idcirco ex vlibus ad singularia proficiscamur opꝫ.

T.c.2. 1a° ꝓbatio

¶ Innata aūt est ex notioribus nobis via ⁊ certioribus: in certiora nature ⁊ notiora. Nō.n. eadem nobis nota ⁊ simpliciter. Unū qdez necesse ꝺm modū hūc ꝓcedere ex incertioribus nature: nobis aūt certioribus: in certiora nature ⁊ notiora. Sunt aūt primū nobis manifesta ⁊ certa cōfusa magis: posterius aūt ex his fiunt nota ele-

T.c.3. Probō

menta ⁊ principia diuidentibus hec. Unde ex vniuersalibus ad singularia oportet ꝓcedere.

minoris T.c.4.

¶ Ostendit ꝙ inter principia oportet predeterminare de vniuersalioribus. Et primo per rationem. Scdo per quedam signa. ibi[Totum.] Circa primuꝫ ponit talem rationem. Innata est nobis via vt procedamus incipiendo ab his que sunt nobis magis nota in ea que sunt magis nota nature: sed ea que sunt nobis magis nota sunt cōfusa: qualia sunt vniuersalia: ergo oportet nos ab vniuersalibꝰ ad singularia procedere. Ad manifestationem autem prime propositionis inducit ꝙ nō sunt eadez magis nota nobis ⁊ ꝺm naturā: sed illa que sunt magis nota ꝺꝫ naturā sunt minus nota ꝺm nos. Et qꝛ iste est nālis modus siue ordo addiscēdi: vt veniaꝰ a nobis notis ad ignota nobis: idē ē ꝙ oportet nos deuenire ex notioribus nobis ad notiora nature. ¶ Notādū aūt est ꝙ nō idem dicit nota esse nobis ⁊ nota simpliciter. Simplr aūt notiora sunt que ꝺꝫ se sunt notiora. Sunt aūt ꝺm se notiora que plus habent de entitate: qꝛ vnūquodqꝫ cognoscibile est inquātū est ens. Magis aūt entia sunt que sunt magis in actu. Unde ista maxie sunt cognoscibilia nāe. Nobis autē ecōuerso accidit: eo ꝙ nos ꝓcedimus itelligēdo de potentia in actū: ⁊ pncipiū cognitionis nostre est a sensibilibꝰ que sunt materialia ⁊ itelligibilia in potētia. Unde illa sunt prius nobis nota ꝙ̄ substātie separate: que sunt magis note ꝺꝫ naturā: vt pꝫ 2° metaphysice. Non ergo dicit nota nature: qꝛ nā cognoscat ea: sed qꝛ sunt nota ꝺm se ⁊ ꝺm ꝓpriā nām. Dicit autē [notiora ⁊ certiora] qꝛ in sciētijs nō requiritur qualiscūqꝫ cognitio: sed cognitionis certitudo. ¶ Ad intellectū autez secūde ꝓpositionis. Sciēdum est ꝙ cōfusa hic dicuntur que cōtinent in se aliqua in potētia ⁊ idistincte. Et qꝛ cognoscere aliqđ idistincte mediū est inter purā potentiam ⁊ actū perfectū: ideo dū itellectus noster procedit de potentia in actum: pmo occurrit sibi cōfusum ꝙ̄ distinctū. Sed tunc est scia cōpleta in actu qñ peruenitur per resolutionē ad distinctā cognitionē pncipioꝝ ⁊ elemētoꝝ. Et hec est rō quare confusa sunt pmo nobis nota ꝙ̄ distincta. Cū aūt vlia sint cōfusa manifestum est: qꝛ vlia continēt in se suas spēs in potentia: ⁊ qui scit aliqd in vli scit illud indistincte. Tūc autē distiguiꝰ eius cognitio qñ vnūquodqꝫ eoꝝ que continentur potentia in vli: actu cognoscitur. Qui.n. scit aial non scit irrōnale nisi in potentia. Prius aūt est scire aliqd in potētia ꝙ̄ in actu. Scdm igitur hunc ordinez addiscendi quo procedimus de potētia in actum: prius quo ad nos est scire animal ꝙ̄ hominem. ¶ Contrariū aūt huic videtur esse qđ dicit Phs in primo posterioruꝫ. ꝙ singularia sunt magis nota quo ad nos: vniuersalia vo nature siue simpliciter. ¶ Sed intelligendum est ꝙ ibi accipit singularia ipsa indiuidua sensibilia que sunt magis nota quo ad nos: qꝛ sensus cognitio que est singulariū precedit cognitionē itellectus que est vniuersalium. Sed qꝛ cognitio itellectualis est perfectior: vniuersalia autē sunt itelligibilia in actu: nō autem singularia cū sint mālia: simplr ⁊ ꝺm naturam vniuersalia sunt notiora. Hic autē singularia dicit non ipsa indiuidua: sed spēs: que sunt notiores ꝺm naturam: vtpote perfectiores existentes: ⁊ distinctaꝫ cognitionē habētes. Genera vo sunt prius nota quo ad nos: vtpote habētia cognitionem in potentia ⁊ cōfusam. ¶ Sciēduꝫ aūt ꝙ Cōmētator aliter exponit. Dicit eniꝫ ꝙ ibi [Innata est.] Uult ostendere Phs modum demōstrationis huius sciētie: qꝛ scilꝫ demōstrat per effectus ⁊ posteriora ꝺm naturam: vt sic qđ ibi dicitur itelligatur de processu in demonstrādo ⁊ nō in determinādo. Deinde cuꝫ dicit. [Sunt autē pm.]

1°.meta.t. c.primi

Le.pri

Fūdamentum. S. Tho. 8 dic cognorū necessario ex facili... aut Scot a. hillo.

pm post... t.4.t.c. respons com.12.

Expō Commentatoris a.c. vsqꝫ ad 4m

Intendit

Intēdit manifestare ſm eū que ſunt magis nota quo ad nos ⁊ minus ſm naturā: ſcilicet compoſita ſimplicibus: intelligens cōpoſita per cōfuſa. Ultimo aūt concludit ꝙ procedēdū eſt ab vniuerſalioꝛibus ad minus vniuerſalia quaſi quoddā correlariū. ⁋ Uñ patet ꝙ eius expoſitio nō eſt cōueniēs: qꝛ nō cōiūgit totū ad vnā intentionem. 1° Et qꝛ hic nō intēdit Phūs oſtēdere modū demōſtrationis huius ſcie: hoc enim faciet in ſecūdo libꝛo ſm ordinē 2° determinādi. Iterū qꝛ cōfuſa nō debēt exponi cōpoſita: 3° ſed indiſtincta. Nō enī poſſet cōcludi aliqd ex vniuerſalibus: cū genera nō cōponant̄ ex ſpeciebꝰ. ⁋ Secūdo ibi.

⁋ Ipſum n̄ totū ſenſu notius eſt. Uniuerſale vō totū ē quoddā: qppe cū multa cōplectat̄ vt partes.

⁋ Totum enim ſm ſenſum notius eſt. Uniuerſale autem totum quoddam eſt. Multa enim compꝛehendit vt partes vniuerſale.

⁋ Manifeſtat ppoſitū per tria ſigna: quoꝝ pꝛimū ſumitur a toto integrali ſenſibili: ⁊ dicit ꝙ totū ſenſibile eſt notius ſm ſenſū: ergo ⁊ totū intelligibile eſt notius ſm intellectū. Ule aūt eſt qδdā totū intelligibile: qꝛ cōpꝛehēdit ſub ſe multa vt ptes. ſ. ſua īferioꝛa: ergo vle ē notiꝰ quo ad nos. ⁋ Uidet̄ aūt hec pbatio inefficax: qꝛ vtit̄ toto ⁊ parte ⁊ cōpꝛehēſione equoce. ⁋ Dicēdū eſt aūt ꝙ totum integrale ⁊ vniuerſale cōueniūt in hoc ꝙ vtrūqꝫ eſt cōfuſum. Sicuti enim qui appꝛehēdit genus nō appꝛehēdit ſpecies diſtincte: ſed in potentia tm̄: ita qui appꝛehendit domū nōdū diſtinguit ptes. Uñ cū rōne confuſionis totū ſit pꝛius cognitū quo ad nos: eadē rō ē de vtroqꝫ toto. Eſſe aūt cōpoſitū nō eſt cōe vtriqꝫ toti: vñ manifeſtū eſt ꝙ ſignāter dixit ſupꝛa cōfuſa ⁊ nō cōpoſita. ⁋ Scdo ibi.

⁋ Sic ēt ⁊ noīa quodāmō ſeſe hñt ad diffinitionem. Totū eni quoddā indiſtinctūqꝫ ſignificāt: ceu circulus. At ipſius diffinitio in partes ſingulas diuidit.

L.c. 5. ⁋ Suſtinent autē idem hoc quodāmodo ⁊ nomina ad rationē. Totum enim quodāmodo ⁊ indiſtincte ſignificat: vtputa circulus. Diffinitio autem ipſius diuidit in ſingularia.

2° ⁋ Ponit aliud ſignū de toto īegrali ⁊ itelligibili. Diffinitū. n. ſe habet ad diffiniētia quodāmodo vt totū ītegrale īnquātū actu ſunt diffiniētia in diffinito. Sed tn̄ q appꝛehendit nomē vtputa hoīeꝫ aut circulū nō ſtatiꝫ diſtiguit diffiniētia. vñ nomē eſt ſicut qδdā totū ⁊ indiſtinctū. Sꝫ diffō diuidit in ſingularia. i. diſticte ponit pncipia diffiniti. ⁋ Uidet̄ aūt hoc eſſe cōtrarium ei quod ſupꝛa dixit. Nā diffiniētia vident̄ eſſe vlioꝛa que dixit pꝛius eſſe nota nobis. ⁋ Sed dicēdū ꝙ diffinientia ſm ſe ſunt pꝛius nota nobis ꝙ̄ diffinitū: ſed pꝛius eſt notū nobis diffinitū ꝙ̄ ꝙ talia ſint diffiniētia ipſius: ſicut pꝛius ſunt nota nobis aīal ⁊ rōnale ꝙ̄ homo. Sed pꝛius eſt nobis notū homo cōfuſe: ꝙ̄ ꝙ aīal ⁊ rationale ſint diffinientia ipſius. ⁋ Tertio ibi.

⁋ Pueri quoqꝫ pꝛimū quidē viros oēs patres ꝗſuis mulieres matres appellant. Poſterius autē hoꝛum vtrunqꝫ diſcernere diſtinguereqꝫ videntur.

⁋ Et pueri pꝛimum appellant omnes homines patres: ⁊ feminas matres. Poſterius autē determinant hoꝛum vnūquodqꝫ.

3° ⁋ Ponit 3ᵐ ſignū ſumptū ex vliori ſenſibili. Sicut enim vlius intelligibile eſt pꝛius notū nobis ſm intellectū: vtputa animal hoīe: ita cōmuniꝰ ſenſibile eſt pꝛius notū nobis ſm ſenſum: vtputa hoc animal ꝙ̄ hic hō: ⁊ dico pꝛius ſm ſenſum ⁊ ſm locū: ⁊ ſm tēpus. Scdm locū qdē qꝛ cū aliquid a remotis videmus pꝛius pcipimus ipſum eē coꝛpus ꝙ̄ eſſe animal: ⁊ hoc pꝛius ꝙ̄ ꝙ ſit homo: ⁊ vltimo ꝙ ſit ſoꝛtes. Et ſimiliter ſm tēpus puer pꝛius appꝛehēdit hunc vt quēdā hominē ꝙ̄ vt hūc hominē qui eſt Plato qui eſt pater eius. Et hoc eſt qδ dicit ⁅ pueri pꝛimū appellāt omnes viros patres ⁊ feminas matres: ſꝫ poſterius determināt. ⁆ idest determinate cognoſcunt vnūquodqꝫ. Ex quo manifeſte oſtenditur ꝙ pꝛius cognoſcimus aliquid ſub confuſione ꝙ̄ diſtincte.

LEC. II.

⁋ Neceſſe eſt itaqꝫ aut vnū eē pꝛincipium: aut plura. Et ſi ſit vnū: aut imobile vt Parmenides Meliſſuſqꝫ dicit: aut mobile eē opꝫ: vt nāles cēſere vidētur: quidā aerē: qdā aquā pꝛimū pncipiū eē dicētes. Si plura ſint: aut finita: aut infinita eſſe neceſſe eſt. Et ſi finita ſint pluraqꝫ vno: duo vel tria: vel quatuoꝛ: vl̄ in alio quodā numero eſſe opoꝛtet. Si infinita: aut genere quidem vnum: figura vō vel foꝛma diuerſa: perinde atqꝫ Democritus aſſerebat: aut contraria etiam neceſſe eſt eſſe.

Neceſſe autē eſt aut vnū eē pꝛincipiū: aut plura. Et ſi vnū: aut imobile: ſicut dicit Parmenides ⁊ Meliſſus: aut mobile: ſicut phyſici: hi qdē aerē dicētes eē: alij vō aquā pꝛimū pꝛincipium. Si autem plura: aut finita: aut infinita. Et ſi finita: plura autē vno: aut duo: aut tria: aut ꝗtuoꝛ: aut ſm alium aliquē numerū. Et ſi infinita: aut ſic ſicut dixit Democritus genus vnū: figura aūt ⁊ ſpecie differentia: aut etiam contraria. L.c. 4.

Poſito pꝛemio in quo oñſū ē ꝙ ſcia nālis dꝫ icipe a pncipijs vlioꝛibꝰ: hic ſꝫ pdictū oꝛdinē incipit pſequi ea que pertinēt ad ſciā naturalē. Et diuidit̄ in duas ptes. In quaꝝ pꝛima determiat de pncipijs vlibꝰ ſcientie naturalis. In ſcda determinat de ente mobili in cōi de quo intēdit in hoc libꝛo. Et hoc in tertio libꝛo ibi ⁅ Quoniā aūt natura eſt pncipiū. ⁆ Pꝛima in duas. In pꝛima determinat de pncipijs ſubiecti huius ſcie. i. de pꝛincipijs entis mobilis inquātū huiꝰ. In ſcda de pncipijs doctrine. In ſcdo libꝛo ibi ⁅ Eoꝛū que ſunt. ⁆ Pꝛima autē in duas. In pꝛima pſequit̄ opiniones alioꝝ de pncipijs cōmunibꝰ entis mobilis. In ſcda ingrit veritatē de eis ibi. ⁅ Oēs igit̄ ꝯtraria pꝛincipia. ⁆ Circa pꝛimū tria facit. Pꝛimo ponit diuerſas opiniōes antiquoꝝ phoꝝ de pncipijs cōmunibus. In ſcda oſtēdit ꝙ aliquas eaꝝ pſeq nō pertinet ad naturalē ibi ⁅ Id quidē igit̄. ⁆ Tertio pſequitur opiniōes ipꝛobādo eoꝝ falſitatē ibi ⁅ Pꝛincipiū autē. ⁆ Circa pꝛimū duo facit. Pꝛimo ponit diuerſas opiniones phoꝝ de pncipijs nature. Scdo oſtēdit eādē diuerſitatē eſſe circa opiniones philoſophoꝝ de entibꝰ ibi ⁅ Silr aūt querūt. ⁆ Dicit ergo pꝛimo ꝙ neceſſe eſt eē vnū pncipiū aut multa. Et vtraqꝫ ps habuit phos opinātes. Quidā. n. eoꝝ poſuerūt vnū pncipiū: qdā multa. Eoꝝ q poſuerunt vnū: qdā poſuerūt illud eē imobile: ſicut Parmenides ⁊ Meliſſus: de quoꝝ opiniōe īfra patebit. Quidā vō poſuerūt illud eē mobile. ſ. antiq nāles: quoꝝ qdā poſuerūt aerē eē pncipiū nāliū: vt Diogenes. Quidā vō aquā vt Thales. Quidā vō ignē: vt Heraclitꝰ. Alij vō aliud mediū inter aerē ⁊ aquā: vt vaporē. Nullus vō eoꝝ qui poſuerunt pꝛincipiū vnū tn̄: dixit illud eē terrā pp eius groſſitiem. Huiuſmodi aūt pncipia mobilia dicebāt: qꝛ per hoc aliquius rarefactionem ⁊ condēſationem alia fieri dicebāt. Lec. 5ᵃ ⁊ unde

¶ Eoꝝ vo qui posuerūt plura pncipia qdā posuerunt ea finita: qdā posuerūt infinita. Eoꝝ aūt q posuerūt ea finita: l ꝫ plura vno qdā posuerunt ea eē duo .s. ignē ⁊ terrā: vt
Lec.10. in pn° ifra dicet Parmēides. Quidā vo tria .s. ignē: aerē: ⁊ aquā. Nā terrā ṅsi cōpositā existimabāt pp eius grossitiē. Aliq vo posuerūt ea eē q̄tuor .s. Empedo. vl̄ ēt s̄ꝫ aliquē aliū numeꝝ: qꝛ ⁊ ipse Empe. cū q̄tuor elemētis posuit duo alia .s. amicitiā ⁊ litē. Qui vo posuerūt plura īfinita diuersificati sūt.
ατομοι indiuisibilia Democrit⁹ .n. posuit idiuisibilia corpora q̄ dicūtur athomi eē pncipia oīuꝫ reꝝ. Sꝫ huiꝰ corpa posuit eē oīa vni⁹ generis s̄ꝫ nām: s ꝫ tñ differebāt s̄m figurā ⁊ formā. Et nō solū differebāt: s ꝫ ꝯrietatē adiuicē habebāt. Ponebāt .n. tres ꝯrietates. vnā s̄m figurā q̄ est inter curuū ⁊ rectū: aliā s̄m ordinē: q̄ est prioris ⁊ posterioris: aliā s̄m positionē .s. an̄ ⁊ retro: sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ: dextrorsuꝫ ⁊ sinistrorsum. Et sic ex illis corporib⁹ vni⁹ nāe existētib⁹ diuersa fieri ponebāt s̄m diuersitatē figure positiōis ⁊ ordinis athomoꝝ. Ex hac aūt opiniōe dat intelligere oppositā opiniōnē .s. Anaxagore qui posuit īfinita pncipia: s ꝫ nō vnius generis s̄m nām. Posuit .n. pncipia eē īfinitas ptes carnis ⁊ ossis minimas ⁊ alioꝝ huiꝰ. vt manifestū erit inferius.

Lect.6. t.c.32. Solū diuisiōis tacite. ¶ Aduertēdū aūt ꝙ nō diuisit plura pncipia per mobilia ⁊ imobilia: qꝛ nullus ponēs pma pncipia plura: potuit ponere ea imobilia. Cū enim oēs ponerēt cōtrarietatē in principijs. contraria autē nata sunt se alterare: cū pluralitate pncipioꝝ: imobilitas stare nō poterat. ¶ Scdo ibi.

¶ Pari mō querere videnꝰ ⁊ hi qui querūt quot naꝫ sint ea que sunt. Nā ea primū q̄rūt ex qbus cōstāt ea que sunt vtrū vnū an plura sint: ⁊ si sint plura: vtrū sint finita an infinita. Quare principiū querūt ac elementum: vtrum sit vnum an plura.

t.c.7. ¶ Similiter autē querunt ⁊ que sunt: querētes quot sunt: ex quibus enim sunt que sunt querūt primū. Post hoc. vtrum vnum aut plura sint. Et si multa: aut finita aut infinita. Quare principiū ⁊ elemētū querūt vtruꝫ vnum aut multa.

¶ Ostēdit ꝙ eadē diuersitas opinionū est circa entia. ⁊ dicit ꝙ silr physici ingrētes de his q̄ sunt .i. de entib⁹ q̄runt quot sunt. vtrū .s. vnū aut plura: ⁊ si sint multa: vtruꝫ sint finita vel īfinita. Et rō ē: qꝛ antiq physici nō cognouerūt nisi cām mālē. De alijs aūt paꝝ tetigerūt. Ponebāt aūt formas nāles esse accītia: sicut ⁊ artificiales. Sicut ergo tota substātia artificialiū est eoꝝ mā: ita seq̄bat̄ s̄m eos ꝙ tota substātia nāliū eēt eoꝝ mā. Vn̄ qui ponebant tm̄ vnū principiū: puta aerē: putabāt ꝙ alia entia eēnt aer s̄ꝫ suā substātiā: ⁊ simile est de alijs opiōnib⁹. Et hoc ē qd̄ dicit ꝙ physici querūt ex qbus sunt que sunt .i. ingrēdo de pncipijs ingrūt cās māles ex qb⁹ entia eē dicūt. Vn̄ pꝫ ꝙ qn̄ ingrūt de entib⁹ vtꝝ sint vnū aut plura: eoꝝ ingsitio ē de pncipijs mālibus que elemēta dicūr. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cōsiderare igit̄ si id qd̄ est: vnū sit atq ꝫ imobile nō ad nālē physicū pertinet. Naꝫ vt geometre nō est ad eū rō qui geometrie principia tollit: sed aut ad aliaꝫ sciam attinet: aut ad cōem oīum facultatē: sic ⁊ illi nulla est ad eū rō qui principia tollit. Nō est eni pncipiū si vnū est tm̄: atqꝫ vnum hoc modo. Principiū enim alicuius aut aliquorum principium esse cōstat.

t.c.8. ¶ Id quidē igit̄ si vnū ⁊ imobile sit qd̄ est intendere: nō de natura est intēdere. Sicut enim geometre nō amplius ratio est ad destruentē principia: sed est aut alterius sciētie: aut omnibus cōmunis: sic neqꝫ alicui de principijs. Non enim amplius principiū est si vnū solum: ⁊ sic vnuꝫ. .s. imobile Principium enim cuiusdam aut quorūdā est.

¶ Ostēdit ꝙ aliquā istaꝝ opinionū iprobare nō ptinet ad nālē. Et circa hoc duo fac̄. Pmo ondit ꝙ iprobare opinionē Parmenidis ⁊ Melissi nō ptinet ad sciaꝫ nālē. Scdo assignat rōnē q̄re ad p̄ns est vtile eā reprobare ibi [Sed qm̄ de nā.] Circa pmū duo facit. Pmo ondit ꝙ nō ptinet ad sciaꝫ nālē iprobare pdictā opiōnē. Scdo ꝙ nō ptinet ad eā soluē rōnes que ad pbādū ipsaꝫ iducunt̄ ibi [Aut soluē rōnē.] Primū ondit duab⁹ rōnib⁹. quaꝝ scda icipit ibi [Simile igit̄.] Dicit ergo pmo: ꝙ nō ptinet ad sciam nālē intēdē ad pscrutādū de hac opiniōe si ens est vnū ⁊ imobile. Iā .n. onsuꝫ est ꝙ nō differt s̄m intentionē antiquoꝝ phoꝝ ponē vnū pncipiū imobile: ⁊ ponere vnuꝫ ens imobile. Et ꝙ iprobare hāc opinionē ad nālē nō ptineat sic ondit. Ad geometriā nō ptinet inducē rōnē ꝯtra destruētē sua pncipia: s ꝫ hoc vl̄ ptinet ad aliquā aliā sciaꝫ particularē: si tñ geometria sit subalternata alicui pticulari scie: sicut musica arithmetice subalternat̄: ad quā ptinet disputare cōtra negāteꝫ pncipia musice. Uel hoc ptinet ad sciam cōem .s. logicā vel metaphysicaꝫ. Sꝫ pdicta positio destruit pncipia nāe: qꝛ [si sit solum vnū ens ⁊ sic vnū] .s. imobile. Et sic ꝙ ex eo fieri alia nō possint: tollet̄ rō pncipij. Quia oē pncipiū aut est principiū alicuius: aut aliquoꝝ. Ad positionē igitur principij sequitur multitudo: qꝛ aliud est principium: aliud cuius est principiū. Qui igitur negat multitudineꝫ tollit principia. Non igitur dꝫ cōtra hanc positionem disputare naturalis. ¶ Scdo ibi.

¶ Simile ē itaqꝫ si hoc mō sit vnū ꝯsiderare: ⁊ d̄ alia quauis positione disserere que sermōis cā dī q̄lis est Heracliti: vel q̄spiā id qd̄ ē vnū hominē eē dixerit.

t.c.9. ¶ Simile igitur intēdere est si sic vnum est: ⁊ ad aliam positionem quamlibet disputare. Verbi gratia. ad dictam autem heraclitanā. Aut si aliquis dicat hominem vnum qd̄ est esse.

¶ Ostēdit idē alia rōne. Nō .n. reqrit̄ ad aliquā sciam vt inducat rōnē cōtra opiniōes manifeste falsas ⁊ iprobabiles. Nā quolibet pferēte cōtraria opiniōib⁹ sapiētis sollicitū eē stultū est: vt dicit̄ primo Topicoꝝ. Hoc est ergo capl̄o.11. qd̄ dicit ꝙ [itēdere ad pquirēdū si ens est sic vnū] .s. imobile: simile est ac si disputaret̄ cōtra quālibet aliā positionem iprobabilē: vt puta cōtra positionē Heracliti qui dixit oīa semp moueri: ⁊ nihil eē verū. vel cōtra positioneꝫ alicuius qui diceret ꝙ totū ens est vnus homo: que qdeꝫ positio eēt omnino improbabilis. Et tamē qui ponit esse ens vnum tm̄ imobile: cogitur ponere totum ens esse aliquod vnum. Sic igitur patet ꝙ nō est huius scientie cōtra hanc positionem disputare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut contentiosam soluere rationē: qd̄ quidē ambe rationes habent ⁊ Parmenidis ⁊ Melissi. Nam falsa sumunt: ⁊ forma sunt vitiose. Inepta autem magis est ratio ipsius Melissi: nec dubitationeꝫ habet: sed vno absurdo dato: cetera accidūt. Hoc vo nullam habet difficultatem.

t.c.10. ¶ Aut soluere rationē litigiosaꝫ: qd̄ sane vtreqꝫ quidē habēt rationes ⁊ melissi ⁊ parmenidis. Etenim falsa recipiunt ⁊ nō syllogizātes sunt. Magis autē melissi onerosa ratio ⁊ nō habens defectum. Sed vno inconuenienti dato alia cōtingunt. Hoc autem videre nihil difficile. t.c.11.

¶ Ostendit

¶ Ostendit q̄ nō est naturalis etiā solue̅ predictoꝝ phoꝝ rōnes. Et hoc ꝓpter duas rōnes: quarum scd̄a incipit ibi [Nobis autē subijciant̄.] Probat ... pmo ꝓpositū per hoc q̄ nō exigit̄ in aliqua sciētia vt soluant̄ rōnes sophisti ce que manifestū defectū habēt vl' forme vel materie. Et hoc est qd̄ dicit q̄ simile est intēdere ad īprobabiles rōnes [aut etiā soluere litigiosam rōnē] idest sophisticā. Hoc aūt q̄ sint sophistice [habēt vtreq̄z rōnes ꝛ melissi ꝛ Parmenidis] Peccāt.n. in materia. Unde dicit q̄ [falsa recipiūt] .i. falsas ꝓpositiones assumūt. Et peccāt in forma. Unde dicit q̄ nō syllogiçantes sunt. Sed positio melissi [est magis onerosa] idest vana ꝛ fatua [ꝛ non habens defectū] idest nō inducēs dubitationē. Et hoc infra ostēdet̄. Nō est aūt incōueniēs q̄ vno incōueniēti dato alia sequant̄. Sic igit̄ cōcludi pōt q̄ nō reqrit̄ a philosopho naturali q̄ soluat huiꝰ rōnes. ¶ Scd̄az rōnez ponit ibi.

¶ Ast nobis ea que natura ꝯstāt: aut oia aut aliqua moueri subijciat̄. Quod quidē p̄z inductione. Et insup nec oia sunt soluēda. Sed ea tm̄ que q̄spiaz ex principijs ostendit falsa. Que vo hanc cōditionem egrediunt̄: nō sunt soluēda. Ueluti quadrationem eam quidem que per partes extruitur: ad geometrā dissoluere pertinet: Antiphontis autem: nō ad geometram redarguere spectat.

T.cō.4. ¶ Nobis aūt subijciant̄ que sunt nā aut oia aut quedā moueri. Est aūt manifestū hoc ex inductiōe. Similiter aūt neq̄z soluere oia cōuenit: sz

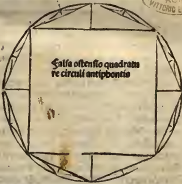
2º lib. T.c.7b aut quecūq̄z ex p̄ncipijs aliqs demōstrās mētit̄. Quodcūq̄z vo nō: minime: vt tetragonismuz: eū quidē qui per decisiōes geometrici est dissoluere: illū aūt qui antiphontis nō geometrici est.

2º ¶ Que talis est. In sciētia naturali supponit̄ q̄ naturalia mouent̄ vel oia vel quedā [quedā] dicit q2 de q̄busdā est dubiū si mouent̄: ꝛ qualiter mouentur: puta de anima: de centro terre: de polo celi: ꝛ formis naturalibus ꝛ alijs huiusmodi. Et q̄ naturalia moueant̄ potest manifestū esse ex inductione: q2 ad sensuz apparet q̄ res naturales moueant̄. Est etiā necessariū motū supponi in sciētia naturali: sicut necessariū est supponi nām in cuius diffinitiōe po

Li.2º. T.cō.3. nitur motus. Est.n. nā p̄ncipiū motus. vt īfra dicet̄. Hoc aūt habito q̄ motꝰ supponat̄ in sciētia naturali. Ulterius ꝓcedit ad ꝓpositū ostēdēdū per hoc q̄ non oēs rōnes sunt soluēde in aliqua sciētia: sed solū que cōcludunt aliquod falsum ex principijs illius sciētie: quecūq̄z vo nō cōcludūt ex principijs sciētie: sz ex cōtrarijs p̄ncipiorū: nō soluunt̄ in illa sciētia. Et hoc ꝓbat per exēplū in geometricis dicēs: vt tetragonismū .i. q̄draturā circuli: hunc quidez qui est per decisiones circūferētie dissoluere pertinet ad geometrā: q2 nihil supponit ꝯtrariū p̄ncipijs sciētie. Uoluit.n. qdā [Brisso] inuenire q̄dratū eq̄le circulo diuidendo circūferētiā circuli in multas ptes: ꝛ singulis partibus supponere lineas rectas: ꝛ sic inueniēdo aliq̄s figuras: sicut rectilineas eq̄les alicui illaꝝ figurarū que cōtinetur a decisione circūferētie. ꝛ corda vt pluribus aut oibus extimabat se inuenisse figurā rectilineā equalē toti circulo: cui facile erat inuenire quadratū equalē per p̄ncipia geometrie. ꝛ sic putabat se inuenire posse quadratum equale circulo. Sed nō sufficiēter argumētabat̄: q2 lz decisiones ille ꝯsumerēt totā circūferētiā circularē: non tm̄ figure cōtēte a decisiōe circūferētie ꝛ lineis rectis cōprehēdebāt totā sup̄ficiē circularē. Sz dissoluere quadratū Antiphōtis nō ꝑtinet ad geometriā: q2 vtebat̄ cōtrarijs

principioꝝ geometrie. Describebat.n. in circulo aliquā figurā rectilineā puta quadratū: ꝛ subdiuidebat arcus q̄bꝰ sustētabantur latera quadrati singulos in duo media: ꝛ a pūctis decisionū deducebat lineā rectam ad oēs angulos quadrati: ꝛ sic resultabat in circulo figura. viij. angulorū que plus accedebat ad equalitatē circuli q̄ȝ quadratum. Iterū diuidebat arcus q̄bꝰ sustētabant̄ latera figure. viij. angulorū: singulos in duo media. ꝛ sic ducendo lineas rectas a pūctis decisionū ad angulos p̄dicte figure resultabat figura. xvi. anguloꝝ: que adhuc plus accedebat ad eq̄litatē circuli. Semp ergo diuidēdo arcꝰ ꝛ ducēdo lineas rectas ad angulos figure preexistentis cōsurgit figura ꝓpinquius se habens ad equalitatē circuli. Dicebat autem q̄ non est procedere in infinitū a decisione arcuum. Erat ergo deuenire ad aliquam figuram rectilineā equalē circulo cui poterit quadratum equari.

Quia igit̄ supponebat q̄ arcus nō semp diuidant̄ in duo media: qd̄ est ꝯtra p̄ncipia geometrie: huiꝰ rōnē dissolue̅ nō pertinet ad geometrā. Quia igit̄ rōnes Parmenidis ꝛ Melissi supponūt ens esse imobile. vt īfra patebit: hoc autem est cōtra p̄ncipia supposita in sciētia naturali: sequitur q̄ soluere huiusmodi rationes nō pertinet ad philosophum naturalem. ¶ Deinde cum dicit.

Geometra nō hz soluere rōnē parme. ꝛ Melissi sed metaphysicus.

¶ Uerū cū nō de natura qdē: naturales aūt dubitationes ipsos accidat dicere: hn̄ res sese habebit fortasse si parum de ipsis disseruerimus. Hec enim cō

ſideratio philoſophiam nimirum habet.
T.c.12. ¶ Sȝ qm̃ de nã gdẽ nõ nãles defectus ꝯtingit di
cere ipſos: fortaſſis bene ſe habet aliquãtulum
diſputare de ipſis. Habet.n.phiaȝ hic reſpect⁹.
¶ Aſſignat rõnẽ quare diſputat ꝯ̃ pdictã poſitionẽ. Et di-
cit ꝙ qꝛ predicti phi loquebãtur de rebus naturalibus: lȝ
nõ tñ inducerẽt [defectus].i.dubitatiões nãles. vtile eſt.
Ad ꝓpoſitũ diſputare de huiꝰ opinionibus: qꝛ ꝛ ſi nõ ſit
ſcie naturalis diſputare cõtra huius poſitiones: pertinet
tamẽ ad philoſophiam primam. LEC. III.
¶ Atqȝ vt a pncipio oium accõmodatiſſime nr̃a hec
proficiſcaꝛ oõ: cũ id qꝺ eſt pluribus modis dicatur
quo nã mõ dicũt vnũ oia eẽ. Vtꝝ vt ſubſtãtiã cũcta
an vt quãtitatẽ: an qualitatẽ. Et rurſus vtꝝ ſubſtã
tiã gdẽ: vnã aũt eẽ cũcta: velut hoieȝ vnũ: aut equũ
vnũ: aut aiaȝ vnã. An qualitatẽ: ꝛ hãc idẽtidẽ vnã:
vt albedinẽ: aut caliditatẽ: aut aliquid tale. Hec eniȝ
oia iter ſe nimiũ differũt: vt dici nõ poſſint. Nã ſi eſt
ſubſtãtia: ꝛ qualitas: atqȝ q̃titas: ſiue ſeparata ſeiũ-
ctaqȝ ſint ea que ſunt: nõ vnũ ſed plura ꝓfecto ſunt.
Sin vo q̃litas ſint vniuerſa vel q̃titas: ſiue ſit ſub-
ſtãtia: ſiue nõ ſit: abſurdũ eſt ſane: ſi id qꝺ eẽ nõ põt:
abſurdũ oporteat appellare. Nihil eni ceteroꝝ pter
ſubſtãtiã ſeparatũ per ſe eẽ põt. Uniuerſa eniȝ hec de
ſubiecto dicunꝛ: de ſubſtãtia gdẽ ipſa. At qui Me-
liſſus id qꝺ eſt: infinitũ aſſerit eẽ. Id ergo qꝺ eſt: q̃ti
tas eſt q̃dã. Infinitũ eniȝ in q̃titate nimiꝝ eſt. Sub
ſtantia autẽ infinita: aut q̃litas: aut affectus infini-
tus eſſe nõ poteſt niſi per accñs: ſi ſimul ꝛ quanta ſit
quedã. Infiniti nãqȝ ratio quãtitate vtitur: nõ ſub-
ſtantia: nõ qualitate. Si igiꝛ ꝛ ſubſtãtia ſit ꝛ q̃titas
id qꝺ eſt: non vnum: ſed duo eſſe videntur. Sin vo
ſit ſolũ ſubſtãtia: infinitũ ſane non eſt: neqȝ magni-
tudinẽ vllã habebit: erit enim quãtitas quedam.
T.cõ.13. PRincipiũ aũt maxime eſt oiuȝ ꝓpriũ: qm̃ multipl'r dꝛ qꝺ eſt: quõ dicunt di-
centes vnũ eẽ oia: vtrũ ſubſtãtiã vnaȝ
oia: aut quãtitatẽ: aut q̃litatẽ. Et iterũ
vtrũ ſubſtãtiã vnã oia: vt hoiem vnũ: aut equũ
vnũ: aut aiaȝ vnã: aut q̃litatẽ vnã erũt hec: vt al
bũ: aut calidũ: aut aliqd alioꝛuȝ taliũ. Hec.n.oia
T.c.14. differũt multũ: ꝛ ſunt ipoſſibilia dicere. Siquĩ
dẽ.n.erũt ꝛ ſubſtãtia ꝛ q̃le ꝛ quãtuȝ: ꝛ hec ſiue
reſoluta adinicẽ: ſiue nõ: multa ſunt que ſunt.
Si vo oia: aut quale aut quãtũ ſunt: ſiue cũ ſit
ſubſtãtia: ſiue cũ nõ ſit: icõueniẽs eſt: ſi oportet
icõueniẽs dicere ipoſſibile. Nullũ aũt alioꝛuȝ
ſeparabile eſt extra ſubſtãtiã. Oia nãqȝ de ſubie
T.c.15. cta dicunꝛ ſubſtãtia. Meliſſus aũt qꝺ eſt: ifini-
tum dicit eſſe. Quantũ itaqȝ aliquid eſt qꝺ eſt.
Infinitũ enim in quãtitate eſt. Subſtãtiã auteȝ
infinitã: aut qualitatẽ: aut paſſionẽ eſſe nõ cõtin
git niſi ſm̃ accidẽs: ſi ſimul ꝛ alique quãtitates
ſunt. Infiniti aũt ratio quãtitati cõgruit: ſed non
ſubſtãtie neqȝ qualitati. Siquidẽ igitur ſubſtã-
tia eſt ꝛ quãtũ: ꝛ duo ꝛ nõ vnum eſt qꝺ eſt. Si
vo ſubſtãtia ſolũ: nõ infinitũ eſt: neqȝ magnitu
dinẽ habebit vllã. Quãtum enim quoddã erit.
Poſtqȝ poſuit opiniones phoꝝ de pricipijs: hic diſ-
putat contra eos. Et primo contra illos qui
nõ naturaliter de natura ſunt locuti. Scdo ꝯtra illos qui
naturaliter de natura ſũt locuti ibi [Sicut aũt phyſici.]
Circa primũ duo facit. Primo diſputat cõtra poſitionem
Meliſſi ꝛ Parmenidis. Scdo contra rationes eoꝝ ibi
[Ex quibus demõſtrant.] Circa primũ duo facit. Primo
diſputat ꝯtra poſitionẽ hãc: ens eſt vnũ. per rõnẽ ſumptã
ex parte entis qꝺ eſt ſubiectũ in ꝓpoſitiõe. Scdo per rõ-
nẽ ſumptã ex parte vnius qꝺ eſt predicatũ. ibi [Amplius
qm̃.] Dicit ergo primo. ꝙ id qꝺ maxime accipiẽdum pro
principio ad diſputãdũ cõtra poſitionẽ predictã eſt: ꝙ id
[qꝺ eſt] idest ens dicit multipliciter. Querẽdũ eſt ab eis
qui dicũt ens eſſe vnũ quõ accipiãt ens: vtrũ.ſ.pro ſubſtã
tia vel pro q̃litate: vel pro aliquo alioꝛũ generũ: ꝛ qꝛ ſub-
ſtantia diuidiꝛ in vniuerſalẽ ꝛ particularẽ: idest ſubſtãtiã
primã: ꝛ ſcdaȝ: ꝛ iterũ in multas ſpecies: querẽdũ eſt vtrũ
dicãt ens eſſe vnũ: vt hominẽ vnũ: aut vt equuȝ vnũ: aut
vt aiaȝ vnã: aut vt q̃litatẽ vnã: aut albũ: aut calidũ: aut vt
aliqꝺ huiꝰ. Mltũ.n.differt qꝺcũqȝ iſtoꝝ dicaꝛ. Opȝ igiꝛ
ꝙ ſi ens eſt vnũ: ꝙ vel ſit ſubſtãtia ꝛ accidens ſimul: vel
accñs tñ vel ſuba tñ. Si aũt ſit ſuba ꝛ accidẽs ſimul. nõ
erit vnũ ens tñ: ſed duo. Nec differt quãtũ ad hoc. vtruȝ
ſubſtãtia ꝛ accidẽs ſint ſimul in vno vel diuerſa. qꝛ lȝ ſint
ſimul in vno: nõ tamẽ ſunt ſimpliciter vnũ: ſed vnũ ſub-
iecto. Si vo dicaꝛ ꝙ ſit accidẽs tñ ꝛ nõ ſubſtãtia: hoc eſt
oino ipoſſibile. Nã accidẽs ſine ſubſtãtia oino eẽ nõ põt.
Oia eniȝ accidẽtia de ſubſtãtia dicunꝛ ſicut de ſubiecto:
ꝛ in hoc ratio eoꝝ cõſiſtit. Si vo dicaꝛ ꝙ ſit ſubſtãtia tñ
ſine accidẽte: ſequiꝛ ꝙ nõ ſit quãtitas. Nã quãtitas acci-
dens eſt. Et hoc eſt ꝯtra poſitionẽ Meliſſi. Poſuit.n.ens
eſſe infinitũ. Unã ſequiꝛ ꝙ ſit quãtũ: qꝛ infinitũ per ſe lo-
quẽdo nõ eſt niſi in quãtitate. Sȝ ſuba ꝛ qualitas ꝛ huiꝰ
nõ dicunꝛ infinita niſi per accidẽs inquãtum.ſ.ſũt ſimul
in quãtitate. Cũ ergo Meliſſus ponit ens infinitum: non
põt ponere ſubſtantiam ſine quãtitate. Si ergo eſt ſub-
ſtãtia ꝛ q̃titas ſimul: ſequiꝛ ꝙ nõ ſit tñ vnũ ens: ſȝ duo.
Si vo ſit ſolum ſubſtantia non eſt infinitũ: qꝛ non habe-
bit magnitudinẽ neqȝ quãtitatẽ. Nullo igitur modo põt
eſſe verum qꝺ Meliſſus dicit ens eſſe vnũ. ¶ Scdo ibi.
¶ Preterea cum multipliciter ꝛ ipſum vnũ: ſicut ꝛ id
qꝺ eſt dici ſoleat: cõſiderãdum eſt quonã mõ ipſum
vniuerſum vnũ aſſerũt eſſe. Atqȝ vnũ dicꝛ: partim
cõtinuũ ipſum: partim indiuiſibile: ptim ea quorum
eadẽ atqȝ vna eſt ratio: vt temetum ac vinũ. Si igiꝛ
eſt continuum ipſum vnum: multa profecto eſt. Cõ-
tinuum enim in infinitum eſt diuiſibile. Exiſtit autẽ
dubitatio de parte ac toto non ad ſermoneȝ fortaſ-
ſis accõmodata: ſed per ipſam conſideranda: vtruȝ
vnum an plura ſint pars atqȝ totuȝ: ꝛ quo pacto ſint
vnum vel plura: ꝛ ſi ſint plura quo nã mõ ſint plura.
Et de ptibus nõ cõtinuis eadẽ ſũt q̃rẽda. Et ſi vtra
qȝ ps ꝛ ipſuȝ totũ ſint vnũ perinde atqȝ indiuiſibile:
ipſe profecto partes vnum idẽtidem erunt.
¶ Amplius qm̃ ꝛ ipſum vnuȝ multipliciter di- T.c.16.
citur quemadmodum ꝛ qꝺ eſt: intendendum
quomodo dicunt vnũ eſſe omne. Dicitur enim
vnum: aut continuũ aut indiuiſibile: aut quoꝛũ
ratio vna ꝛ eadem que aliquid erat eſſe: quẽad-
modum vappa ꝛ vinũ. ¶ Siquidẽ igitur con- T.c.17.
tinuum

tinuum: multa sunt qđ est. In infinitum enim diuisibile est continuum: habet autē dubitationem de toto ꝛ parte. Fortassis autē non ad hāc rationē: sed ad ipsam ſm ſeipsam. Utrū vnum aut plura pars ꝛ totum: ꝛ quomodo vnu3 aut plura: ꝛ si plura: quomodo plura: ꝛ de partibꝰ non continuis: ꝛ si toti vnum vtrūqꝫ est sicut indiuisibile: qm̄ ꝛ eadem eisdem erunt.

¶ Ponit scđam rōnē acceptā ex parte vnius. Et circa hoc duo facit. Primo ponit rōnē. Scđo ostendit quō quidam errauerūt in solutione ipsius ibi [Côturbati.] Dicit ergo primo. ꝙ sicut ens dicit̄ multipl'r: ita ꝛ vnū: ꝛ ideo cōsiderandū est quō dicant̄ omnia eē vnū. Dicit̄.n. vnū tripl'r: vel sicut cōtinuū est vnū vt linea ꝛ corpus: vel sicut indiuisibile est vnū vt punctū: vel sicut vnū dicunt̄ illa quoꝝ ratio est vna seu diffinitio: sicut vappa ꝛ vinum dicuntur vnū. Primo ergo ostēdit ꝙ nō possunt̄ dicere ꝙ oīa sunt vnū cōtinuatiōe: qꝛ cōtinuu3 est quodāmodo multa. Qđ enim cōtinuū est in infinitu3 diuisibile: ꝛ sic cōtinet in se multas partes. Unū qui ponit ens ꝯtinuū necesse est ꝙ ponat quodāmō multa: ꝛ nō solū ꝑ multitudinē ꝑtiū: s3 ēt propter diuersitatē que videt̄ eē inter totū ꝛ ꝑtes. Est.n. dubitatio vtrū totū ꝛ partes sint vnū aut plura. Et l3 forsitan hec dubitatio ad ꝓpositū nō ꝑtineat: tñ per seipsas vtilis est ad cognoscēdū: ꝛ nō solū de totis ꝯtinuis: s3 etiā de totis ꝯtiguis: quoꝝ ꝑtes nō sunt ꝯtinue: sicut ꝑtes domus q̄ sūt vnū ꝯtactu ꝛ cōpōne. Et itelligēdū est ꝙ totū s3 qđ est idē ꝑti: ꝛ nō simpl'r. Si aūt simpl'r totū eēt idem vni ꝑtiū: eadē rōne eēt idē alteri ꝑtiū. Que aūt vni ꝛ eidē sunt eadē sibi īuicē sūt eadē. Et sic sequit̄ ꝙ ambe ꝑtes si ponāt̄ simpl'r eē idē toti: ꝙ sint idē adiuicē. ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ totū sit idiuisibile nō hās diuersitatē ꝑtiū. [Scđo ibi.]

¶ At qui si vnum est vt indiuisibile: nulla sane quātitas: nulla qualitas erit. Neqꝫ igitur infinitu3 est id qđ est vt dicit Melissus: neqꝫ finitum: vt Parmenides asserit. Ipse nāqꝫ finis est vt patet indiuisibile non ipsum finitum.

T.c.10. ¶ At vero si est indiuisibile: nullum erit quantum neqꝫ quale. neqꝫ iam infinitū qđ est: sicut Melissus dicit: neqꝫ finitum: sicut ꝛ Parmenides. Terminus enim indiuisibilis finitus non est.

¶ Ostēdit ꝙ oīa nō pñt esse vnū sicut idiuisibile est vnū: qꝛ qđ est idiuisibile nō pōt esse q̄ntū: cū oīs quātitas sit diuisibilis: ꝛ per ꝯñs nō pōt eē q̄le: vt intelligat̄ de q̄litate que fundat̄ sup q̄ntitatē. Et si nō est q̄ntū nō pōt eē finitū sicut dixit Parmenides: neqꝫ ifinitū sic̄ dixit Melissus: qꝛ terminꝰ idiuisibilis vtpote pūctꝰ est finis. ꝛ nō finitꝰ: qꝛ finitū ꝛ infinitū cōueniūt quātitati. [Tertio ibi.]

¶ At vero si omnia que sunt ratione sunt vnu3: vt vestimentū ac tunica: fit vt Heracliti sententiā3 dicant. Eadem enim erit boni maliqꝫ ratio: ꝛ non boni ac boni. Quare idem erit bonum atqꝫ non bonu3: ꝛ homo ac equus idem: ꝛ homo atqꝫ non homo. At sermo ipsoꝝ: non vnu3 ea que sunt: sed nihil asseret eē. Et eadem insuper ratio qualitatis ac quantitatis erit.

T.c.11. ¶ At vero si rōne vnu3 sunt que sunt omnia: sicut est tunica ꝛ indumentum: Heracliti ratione cōtingit dicere. Idem enim erit ꝛ bono ꝛ malo: ꝛ non bono esse ꝛ bono. Quare idem erit bonu3 ꝛ non bonum: ꝛ homo ꝛ equus. Et non solu3 de eo qđ vnū sunt que sunt: ratio erit: sed de eo qđ nihil. Et tali igitur esse ꝛ tanto idem.

¶ Ostēdit quō nō pōt dici oīa eē vnū ꝑ rōnē: qꝛ si hoc eēt seq̄rent̄ tria icōueniētia. Et ꝑmo ꝙ ꝯtīa eēnt vnū s3 rōnē. s. ꝙ eadē rō eēt boni ꝛ mali. sicut Heraclitus ponebat eādē eē rōnē ꝯtrioꝝ: vt p3 in 4° meta. Scđm icōueniēs ē ꝙ eadē esset rō boni ꝛ nō boni: qꝛ ad malū sequit̄ nō bonū: ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ eēt eadē rō entis ꝛ nō entis. ꝛ sic seq̄ret̄ ꝙ oīa entia nō solū eēnt vnū ens: vt ipsi ponūt: s3 ēt non ens vel nihil: qꝛ q̄cūqꝫ sunt vnū ſm rōnē: ita se hñt ꝙ de quocūqꝫ ꝑdicat̄ vnū ꝛ aliud. vñ si ens ꝛ nihil sunt vnū s3 rōnē: sequit̄ si oīa sunt vnū ens: ꝙ oīa sunt nihil. Tertiu3 incōueniēs est ꝙ diuersa genera vt q̄litas q̄ntitas sint eadē s3 rōnē. Et hoc icōueniēs ponit cū dic̄ [Et tali ꝛ tāto.] Aduertēdū vero ꝙ sicut ph's dic̄ in 4° meta. Cōtra negātes principia nō pōt adduci demōstratio simpl'r: q̄ ꝓcedit ex magis notis simpl'r: s3 demōstratio ad ꝯdicēdū: q̄ ꝓcedit ex his q̄ supponunt̄ ab aduersario: que sūt iterdū minꝰ nota simpl'r. Et sic Ph's in hac disputatiōe vtit̄ plibꝰ que sunt minus nota: q̄ꝫ hoc qđ est entia eē multa ꝛ nō vnū tm̄ ꝛ ad qđ rōnes adducit. Lec. 6. T.c.9. circa fi.

LEC. IIII.

¶ At enim posteri quoqꝫ ꝑinde atqꝫ veteres turbabantur ne ipsis eueniat: vt res eedē simul sint vnū ꝛ plura. Quapropter alij est ipsum auferebāt: vti Lycophrō: alij dictionē trāsformabāt hoiem nō albū eē dicētes: s3 albere: neqꝫ ambulātē esse: s3 ambulare: ne ipsū est adiūgētes id qđ est vnū: aut id qđ est vnice diceretur. Multa vero sunt ea que sunt. Aut ratiōe: nā aliud est albū: aliud musicū rōne: idem autem est vtrūqꝫ: ipsum igit̄ vnum plura nimirum est. Aut diuisione. vt totum ac partes. Sed hoc loco ia3 hesitabant: atqꝫ ipsum. vnum multa esse iam fatebantur: proinde quasi nō posset vnum ac plura esse: nō tñ ea que opponunt̄. Est.n. ipsu3 vnū ꝛ potētia ꝛ ēt actu. Hoc igit̄ mō nobis aduersus hanc sniam proferentibus: ea que sunt non posse vnum esse videntur.

T.c.10. Onturbati sunt autem ꝛ posteriores quemadmodu3 ꝛ antiqui ne forte cōtingat simul idem vnu3 esse ꝛ multa. Unde alij quidē est auferebant: quēadmodu3 Lycophron. Alij autē dictionē mutabant: vt q̄m homo non albus est: sed albatur: neqꝫ ambulans est: sed ambulat: vt non est adijcientes: multa faciant esse vnum tanq̄ singulariter dicto vno aut ente. S3 multa sunt que sūt: aut ratione: vt aliud albo esse ꝛ musico. Sūt idē vtraqꝫ: multa itaqꝫ vnum. Aut diuisione: quēadmodum totum ꝛ partes. Hic aute3 iam deficiebant: ꝛ confitebantur vnu3 multa esse: tāq̄ non conueniret idem vnum ꝛ multa esse. Non opposita autem sunt. Est enim vnum ꝛ potentia ꝛ endelechia. Hoc igitur modo facientibus impossibile videtur que sunt vnum esse. T.c.11.

Postq̄ Ph's improbauit positionē Parmenidis ꝛ Melissi ponētiū ens eē vnū: hic ondit ꝙ ex eadē radice q̄dā posteriores ph'i in dubitationē iciderūt quādā. Errauerūt.n. ꝑmenides ꝛ Melissus ex eo ꝙ nesciuerūt distiguē vnū. Unū que aliquo mō sunt vnū: simpl'r eē vnū enūtiabāt. Posteriores aūt ph'i nesciētes distiguere

vnū:pro incōueniēti reputabāt ꝙ idē aliquo mō sit vnū ⁊ multa: qḋ tñ cōuicti rōnibus cōfiteri cogebantur. Et iō dicit ꝙ [posteriores phī turbati sunt] .i. in dubitationem inciderūt: quēadmodū ⁊ antiq. s. Parmenides ⁊ Melissus: ne forte cogerenᷓ hoc dicē ꝙ idē sit vnū ⁊ multa: qḋ incōueniēs videbaᷓ vtrisq̄3. Et iō pmi ponētes oia vnū: totaliter multitudinē auferebāt. Posteriores vͦo multitudinē auferre conabanᷓ a quibuscūq̄3 que ponerēt eē vnū: ⁊ iō qdā in ꝓpositiōibus[vt Lycophrō]auferebāt h̄ vbū est. dicebāt. n. ꝙ nō est dicendū hō est albus: sȝ hō albus. Cōsiderabāt. n. ꝙ hō ⁊ albus sunt quodāmō vnū: alioqn albū de hoīe nō ꝑdicareᷓ. Sed videbaᷓ eis ꝙ hec dictio est: cū sit copula vbalis inter duo copularet: ⁊ iō totalr ab eo qḋ est vnū: multitudinē auferre volētes dicebāt nō eē apponēdū h̄ vbū est. Sȝ qꝛ impfecta oīo videbaᷓ: ⁊ impfectū sensum generari in aīo auditoris: si ponantur noīa absq̄3 additiōe alicuius vbi: h̄ volētes corrigere: aliȷ mutabāt modū loquēdi: ⁊ nō dicebāt hō albꝰ ꝑꝑ impfectionē orōnis: nec hō est albus: ne dareᷓ intelli multitudo: sȝ hō albaᷓ: qꝛ per h̄ qḋ est albari nō intelligiᷓ res aliq̄[vt eis videbaᷓ]sȝ q̄dā subiecti trāsmutatio. Et silr dicebant nō eē dicēdū hoc est ambulās: sȝ hō ambulat: ne per additionē huiꝰ copule vbalis est: id qḋ reputabāt vnū. s. hoīe3 albū facerēt eē multa: ac si vnū ⁊ ens dicerenᷓ[singlr] .i. vno mō: ⁊ nō multipliciter. Sȝ h̄ est falsum: qꝛ id qḋ est vnū vno mō: pōt eē multa alio: sicut qḋ est vnū subo pōt esse multa rōne: sicut albū ⁊ musicū: idē sunt subo: sȝ rōne multa. Alia. n. est rō musicē: ⁊ alia albi: vñ cōcludi pōt ꝙ vnū sit multa. Alio ēt mō ꝯtingit ꝙ id qḋ est vnū toto ⁊ actu: sit multa ꝭm ptiū diuisionē. Vñ totū est vnū3 in sua totalitate: sȝ hȝ ptiū multitudinem. Et q̄uis ad id qḋ est vnū subo ⁊ multa rōne aliqḋ remedium adinuenirēt auferētes h̄ vbū est: vel ꝯtinuātes vt. s̄. dictū3 est: tñ in h̄. s. toto ⁊ ptibꝰ oīno deficiebāt: videre nesciētes: ⁊ ꝯfitebātur tanq̄3 aliqḋ incōueniēs vnū eē multa. Sȝ h̄ nō est incōueniēs: qñ vnū ⁊ multa nō accipiunᷓ vt opposita. Vnū n. in actu: ⁊ mlta in actu opponunᷓ. Sȝ vnū in actu: ⁊ multa in potētia nō sunt opposita. Et ꝑꝑ h̄ subdit ꝙ vnū3 dꝛ mltiplr. s. vnū in potētia: ⁊ vnū in actu: ⁊ sic idē nihil ꝓhibet eē vnū in actu: ⁊ mlta in poᵃ. sicͭ pȝ de toto ⁊ ptibꝰ. Vltimo aūt īducit ꝯclōnē ꝑncipalr intētā. s. ꝙ ex ꝑdictis rōnibus pȝ ꝙ impole est oia entia eē vnū. LEC. V.

¶ At qui neq̄3 difficile est ea soluē qbꝰ illi hoīes hāc suā sniā3 ostēdebāt. Vterq̄3. n. cōtēdēdo rōcinaᷓ: ⁊ Parmēides: ⁊ Melissus. Nā falsa sumūt ⁊ rōnes forma vitiosas efficiūt. Melissi tñ rō magis ē icpta: neq̄3 vllā dubitationē hȝ ꝓfecto. Sȝ vno absurdo dato: cetera accidunt: qḋ qdē nullā hȝ difficultatem.

Et ex quibus aūt demonstrāt soluere nō difficile est: vtriq̄3 enim sophistice syllogizant ⁊ Parmenides ⁊ Melissus. Et nāq̄3 falsa recipiunt: ⁊ nō syllogizantes sunt. Est aūt magis Melissi onerosa rō ⁊ nō habēs defectū. Sȝ vno icōueniēti assignato alia contingūt. Hoc autē nihil graue est.

Postq̄3 Phs iprobauit rōnē Parmenidis ⁊ Melissi: hic incipit soluē coꝝ rōnes. Et circa h̄ duo faċ. Prio ośdit quō rōnes coꝝ sunt soluēde. 2ͦ soluit rōnes Melissi. ibi[Qḋ qdē igiᷓ.]3ͦ soluit rōnē Parmēidis. ibi[Et ad pmenidē.]Dicit ergo pmo. ꝙ nō est difficile soluē rōnes ex qbus syllogiçāt Parmenides ⁊ Melissus: qꝛ vtriq̄3 sophistice syllogiçāt: ⁊ in eo ꝙ assumūt falsas ꝓpōnes: ⁊ in eo ꝙ nō seruāt debitā formā sylli. Sȝ rō Melissi[est magis onerosa] .i. vana ⁊ fatua[⁊ nō hñs defectū] .i. nō iducēs dubitationē. Assumit. n. ꝙ ꝯtiaᷓ nālibꝰ ꝑncipȷs: ⁊ māifeste falsu3. s. ꝙ ens nō genereᷓ. Vñ nō ē graue si vno icōueniēti dato alia sequūᷓ. ¶ Scḋo ibi.

¶ Patet itaq̄3 vitiose Melissum argumētari. Putat enim sumpsisse. Si omne qḋ factū est: ꝑncipiū hȝ: id qḋ factum non est: principium non habere.

¶ Quod quidem igitur Melissus paralogizat: manifestum est. Opinatur enim accipere si qḋ factum est hȝ principium omne: qm̄ ⁊ qḋ non factum non habet principium. T.c.23.

¶ Soluit rōnē Melissi que talis erat. Qḋ factū est hȝ ꝑncipiū. ergo qḋ nō est factū nō hȝ ꝑnᵐ. Sȝ ens nō est fcm̄: ergo nō hȝ ꝑnᵐ: ⁊ per ꝯñs nō hȝ finē. Sed qḋ nō hȝ ꝑnᵐ ⁊ finē est infinitū: ergo ens est īfinitū. Qḋ aūt est īfinitū est imobile: nō eni3 haberet extra se quo moueretᷓ. Itē3 qḋ est īfinitū est vnū: qꝛ si eēt multa oporteret esse aliqd extra īfinitū: ergo ens est vnū ⁊ īfinitū ⁊ imobile. Ad ośdēdū aūt ꝙ ens nō generaᷓ iducebat quādā rōnē. q̄ etiā vtebanᷓ qdā phī nāles: vñ ponit eā infra. circa finē huiꝰ libri pmi. ¶ Hāc aūt rōnē iprobat q̄tu3 ad q̄tuor. Prio quātū ad h̄ qḋ dic: qḋ factū est hȝ ꝑnᵐ: g̃ qḋ nō est factu3 nō hȝ ꝑncipiū. Hoc aūt nō sequiᷓ: sȝ ē falla ꝯñtis. Arguit n. a destructione antecedētis. Cū recta forma argumentandi sit econuerso arguere. Unde nō sequiᷓ. si est factu3 hȝ ꝑncipiū: ergo si nō est factū nō hȝ principiū: sed sequeretur: ergo si non hȝ principiū nō est factū. ¶ Scḋo ibi. Ratio Melissi. T.c.15. Contra Melissi rationem quadruplex.

¶ Deinde hoc etiā est absurdum cuiuslibet esse principium rei ⁊ nō tēporis ⁊ generatiōis: nō simplicis: sȝ ēt alteratiōis: q̄si non fieret nulla mutatio simul.

¶ Postea ⁊ hoc inconueniens: omnis esse principium rei: ⁊ non temporis ⁊ generationis: nō simplicis: sed alterationis: tāquam non momētanee facte mutationis.

¶ Improbat ꝑdictā rōnē q̄ntū ad illā illationem nō hȝ ꝑnᵐ ergo est infinitū. Principiū. n. dꝛ dupl̄r: vno mō dicitur ꝑnᵐ tpis ⁊ generatiōis. Et sic accipiᷓ ꝑnᵐ cū dꝛ qḋ fcm̄ est hȝ ꝑnᵐ. vel qḋ nō est factū nō hȝ ꝑnᵐ. Alio mō est ꝑncipiū rei vel magnitudinis. Et sic seq̄reᷓ. si nō hȝ ꝑnᵐ est infinitū. Vñ pȝ ꝙ accipit nomē ꝑncipȷ ac si eēt vno mō dcm̄. Et hoc est qḋ dicit: ꝙ icōueniēs est dicē[ꝙ ꝑnᵐ ois] .s. cuiuscūq̄3 hñtis ꝑnᵐ[sit ꝑnᵐ rei] .i. magnitudinis: ⁊ ꝙ nō sit alio mō dcm̄ ꝑnᵐ tpis ⁊ generationis: non tñ ita ꝙ simpliciter generatio ⁊ momentanea q̄ est iductio forme māam habeat ꝑnᵐ: qꝛ simplicis generatiōis nō est accipe ꝑnᵐ sed totius alterationis cuius terminus est generatio: est accipere ꝑnᵐ cū non sit momentanea mutatio: ⁊ aliqñ generatio dicaᷓ ꝑpter suum terminum. ¶ Tertio ibi. 2ͦ

¶ Preterea cur si est vnū: imobile ē. Cur. n. ⁊ vniuersum nō ꝑinde atq̄3 ps que qdē est vnū: hec inquā aq̄ in eodē loco moueᷓ. Deinde cur alteratio non erit.

¶ Postea propter quid imobile si vnū est: sicut enim ⁊ pars vna cū sit hec aque moueᷓ in ipsa: quare nō ⁊ oia. Postea ꝑꝑ qd alteratio nō erit. T.c.24.

¶ Improbat ꝑdictā rōnē q̄tū ad tertiā illationē: q̄ iferᷓ. est īfinitū: g̃ est imobile: ⁊ ośdit ꝙ hoc nō sequr dupl̄r. Prio qdē in motu locali: qꝛ aliq̄ ps aque pōt moueri in se ipsa: ita ꝙ non moueaᷓ ad locū extrinsecū: sed ꝭȝ ꝯgregationē ⁊ disgregationē ptium: sicut si totū corpus infinitū esset aqua eēt pole ꝙ ptes eius mouerenᷓ infra totū: ⁊ nō 3ͦ

procederēt

procederēt extra totū locum. Itē improbat q̄itū ad mo-
tū alterationis: q2 nihil pbiberet infinitum alterari vel in
toto vel in ptibus. Nō .n. pp h oporteret ponere aliqd ex
tra infinitum. ¶ Quarto ibi.

¶ At vo neqȝ specie vnū esse pōt: nisi eo ex quo fit or
tus: hoc aūt pacto nōnulli ēt nāles vnū eē oia dicūt.
Sed illo mō esse nō pōt: homo namqȝ specie differt
ab equo: ꝛ contraria inter sese simili modo.

¶ At vo nec specie possibile est vnum esse: sed sicut ex quo. Sicut enim ꝛ physicorum quidam vnum dicunt: illo autem modo nō. Hō namqȝ ab equo alterū est spē: ꝛ cōtraria adinuicem.

¶ Improbat pdictā rōnē q̄ ad q̄rtā illationē ꝯcludit q ꝯ si ens est infinitū q sit vnū. Nō .n. seqbat q sit vnū s3 spē: sed forte scd3 mā3: sicut gdā phoꝝ nāliū posuerūt oia eē vnū sm mām: nō aūt sm spē3. Manifestū est .n. q homo ꝛ equus differūt sm spēm: ꝛ similiter contraria sunt diffe rentia adinuicem sm spēm. LEC. VI.

¶ Idem ꝛ ad parmenidem modus est rationum: ꝛ si qui alij proprij sunt: atqȝ solutio est partim ex eo q2 falsa sumit: partim ex eo quia non concludit.

T.c.25. Et ad Parmenidē autē idē modus rōnum est: ꝛ si aliq alij proprij sunt: ꝛ solutio partim qdem q2 falsa est: partim autem q2 non concluditur.

Postq̄ Phs iprobauit rōnes Melissi: hic iprobat rōnē Parmenidis. Et p iprobat eā. 2° exclu dit dicta quorūdā q male obuiabāt rōni Parmēidis. ibi [Quidā aūt rōnibus] Circa pmū duo facit. Primo ponit modos quibus obuiādū est rōnibus Parmenidis. Secū do illis modis eam soluit. ibi [Falsa qdem.] ¶ Circa pm sciendū q rō Parmenidis talis erat: vt p3 p. meta. Quic qd est pter ens: est nō ens: sed qd est nō ens est nihil: ergo qcqd ē pter ens ē nihil: s3 ens ē vnū: g qcqd pter vnū ē ni hil: g ē tm vnū ens. Et ex h ꝯcludebat q esset imobile: q2 nō hēret a q moueref: nec hēret ex se q moueref. Ex ipsis aūt eoꝝ rōnib9 p3 q Parmēides ꝯsiderabat ens s3 rōnē entis: ꝛ iō ponebat ens eē vnū finitū. Melissus aūt ꝯside rabat ens ex pte māe, ꝯsiderabat .n. ens s3 q ē fcm: vl nō fcm: ꝛ iō pōebat ens eē vnū ꝛ ifinitū. Dic g q idē modus est pcedēdi ꝯtra rōnē Parmenidis ꝛ ꝯtra rōnē Melissi. Nā sicut rō melissi solueba ex eo q assumebat ppōnes falsas: ꝛ ex eo q nō recte ꝯcludebat s3 rectā formā syllo gisticā: sic ꝛ rō Parmēidis soluit: parti q2 falsa assumit: ꝛ pti q2 nō recte ꝯcludit. Dicit āt ꝛ eē alios modos pprios disputādi ꝯtra Parmenidē: q2 ꝯtra eū disputari pōt ex p positionib9 ab eo sūptis: q sunt aliquo mō vere ꝛ pbabi les. Sed Melissus pcedebat ex eo qd est falsum ꝛ ipro babile. s. q ens nō generaf. Unde nō disputauit cōtra eū per propositiones ab eo sumptas. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam falsa quidem sumit q2 id quod est: pluribus modis dicif: ipse vo simpliciter illud accipit dici.

¶ Falsa quidem: quoniam simpliciter accipit quod est: dici: multipliciter dicto.

¶ Prosequtur pdictos modos. Et p pm. 2° scdm. ibi [Nō cō cludif aūt] Dicit ergo p. q Parmēides assumit ppōnes falsas: [q2 accepit qd est ens dici simplr] .i. vno mō: cū tn dicaf multipliciter. Dr .n. ens vno mō suba: alio mō accns ꝛ h multipliciter s3 diuersa gña. Pōt etiā accipi ens: put est cōe sube ꝛ accnti. P3 aūt q ppositiones ab eo sūpte i vno sensu sūt vere: in alio sensu sūt false. Nā cū dr qcqd est pter ens: est nō ens: verꝫ est si ens sumatur: put est cōe sube ꝛ accnti. Si āt sumaf p accidēte vel pro suba tm: fal sum est: vt ifra ostendef. Similiter ꝛ cum dicit: q ens est vnū: verū ē si accipiatur pro aliqua vna suba: vel pro ali quo vno accidēte: nō tn verum erit in illo sensu: q qcqd est praeter illud ens sit non ens. ¶ Secundo ibi.

¶ Nō cōcludit aūt: q2 si sola alba sumanf: ipso albo vnū significāte: nō minus alba plura erūt ꝛ nō vnū. Nā albū ipm: nec ꝯtinuatione erit vnum: nec rōne. Alia nāqȝ rō erit albi: alia ei9 qd albū suscepit. Atqȝ nō erit praeter albū ip3 sepabile qcq̄. Nō eni hoc ra tionem propriam h3: quo separabile est: s3 albi rō ꝛ eius in quo est: non est eadem sed diuersa. At Par menides nondum idipsum videbat.

¶ Nō cōcludif aūt: q2 si sola alba recipianf signi ficante vnū albo: nihilominus multa alba sūt: nō vnū. Nō eni ꝯtinuatione erit vnū albū neqȝ rōne. Aliud eni3 erit esse albo: ꝛ susceptibili: ꝛ nō erit extra albū nihil diuisū. Nō eni inquātū est separabile: sed eē alterꝫ est albo: ꝛ ei cui iest. Sed hoc Parmenides nondum vidit.

¶ Prosequtur scd3 modū3 solonis. q. s. rō Parmenidis nō recte ꝯcludebat. Et pmo ondit i filt. Secūdo adaptat ad propositū. ibi [Necesse igif.] Dicit g p. q ex hoc sciri pōt q rō Parmenidis nō ꝯcludit recte: q2 forma argumētā di nō est efficax in oi mā. qd oporteret si esset debita for ma argumētādi. Si enim accipiamus albū loco entis: ꝛ dicam9 q albū significat vnū tm: ꝛ nō dicaf equoce: ꝛ di camus sic. Quicqd est pter albū est nō albū: ꝛ qcqd ē nō albū est nihil: nō seqtur q albū sit vnū tm. Primo qdē q2 nō erit necessariū vt oia alba sint vnū: vel aliter [Nō erit vnū albū ꝯtinuatiōe] .i. ex h ipso q ē ꝯtinuū nō erit vnū simplr: q2 ꝯtinuū est quodāmodo multa: vt .s. dictum est. Et silr nō erit vnū rōne. Alia .n. est rō albi ꝛ susceptibilis. T.c.3.
Et tn nō erit aliqd pter albū q̄si ab eo diuisū. Nō est .n. aliō albū a susceptibili: q2 albū sit sepabile a susceptibili: sed q2 alia est rō albi ꝛ susceptibilis. Sed hoc nōdū erat ꝯsideratū tpe Parmenidis. s. q aliqd eēt vnū subo ꝛ mul ta rōne. ꝛ iō credidit q si nihil sit ex aliqd suba: q sequaf id esse vnū. S3 h falsū est: tū pp multitudinē partiū: tū3 pp diuersam rōnem subiecti ꝛ accidentis. Secundo ibi.

¶ Necesse est igif eos sumere: qui id qd est vnum in quiūt eē: nō solū vnū significare id qd est de quo p dicabif: s3 ēt qd pprie ē ens: ꝛ quod pprie vnū est. Accidēs eni de subiecto aliquo dicif. Quare illud cui id qd est accidit: non erit est enim aliud ab eo qd est. Erit ergo qppiam qd non est. Nō ergo id qd p prie est ens: alij inerit. Nō eni rōnē entis subibit: ni si id qd est: plura significet: hoc pacto: vt qdqȝ qp piam sit. At id qd est vnū significare supponif.

¶ Necesse igif accipere nō solum vnum signifi care qd est: de quo vtiqȝ predicef: s3 ꝛ qd vere est: ꝛ quod vere vnū est. Accidens .n. de subo quodā dicif. Quare cui accidit qd est: non erit. Alterꝫ enim est ab eo qd est. Erit itaqȝ aliquid cū nō sit. Nō itaqȝ inerit alij existēs qd vere est. Nō .n. erit ens aliqd ipsi. nisi multa qd ē signifi cet: sic q sit aliquid vnūquodqȝ. Sed supponi tur quod est significare vnum. T.c.26.

¶ Adaptat silitudinē ad ꝓpositum: vt qḋ dcm̄ est de albo: ondat silr se hr̄e circa ens. Et circa h̄ duo fac. Prio ondit ꝙ nō segr̄ ens esse vnū simplr̄: ꝑꝑ h̄ ꝙ subm̄ ꝛ accn̄s sūt diuersa ſm rōnes. 2° ꝑꝑ multitudinē p̄tiū. ibi [Neqʒ igit̄ magnitudo.] Circa p̄m duo facit. Prio ostēdit ꝙ cum dr̄. Quicqd est preter ens: est nō ens; hoc qḋ est ens non pōt accipi pro accidente tm̄. 2° ꝙ non pōt accipi pro suba tm̄. ibi [Si igit̄ qḋ vere.] Dicit ḡ p̄ ꝙ cū dr̄ ꝙ qcqd est preter ens est nō ens: si ens dicat̄ vnuʒ significare oportebit qḋ significet nō qḋcūqʒ ens: vel de quocūqʒ predicat̄: sed significet [qḋ vere est] .i. subaʒ: ꝛ significet [qḋ vere ē vnū] .i. indiuisibile. Si .n. ens significet accn̄s: cū accn̄s ꝑdicet̄ de subo: opʒ ꝙ subʒ nō sit cui accidit accn̄s qḋ ponit̄ ens. Si .n. qcqd est pter ens est nō ens .i. pter accn̄s: ꝛ subm̄ est alteꝝ ab accn̄te qḋ significat h̄ qḋ dico ens: segt̄ ꝙ ens ꝑdicet̄ de nō ente. Et h̄ est qḋ ꝯcludit [Erit itaqʒ aliqd cū nō sit.] Ac si dicat. ḡ segt̄ ꝙ nō ens: sit ens. Hoc aūt ipole: qꝛ h̄ est p̄m supponēdū in sciētijs: ꝙ ꝯdictoria nō ꝑdicent̄ de se inuicē: vt in 4° meta. dr̄. Vn̄ ꝯcludit ꝙ si aliqd sit vere ens: supposita hac ꝓpōne: qcqd est pter ens: est nō ens: T.c.17. segtur ꝙ illud nō sit accn̄s inherēs alij: qꝛ tūc nō ꝯtingeret ipsi subo sic esse aliqḋ ens .i. ꝙ ipm̄ subm̄ hēret rōnem entis: nisi ens multa significaret. ita ꝙ vnumquodqʒ illorum multoꝝ esset aliqḋ ens. Sed supponitur a Parmenide ꝙ ens significat vnum tm̄. ¶ Secundo ibi.

¶ Si igit̄ id qḋ ꝓprie est ens: nō accidit cuiq̄: sed aliquid illi aliud accidit: cur id qḋ est ens: ꝓprie ens significat potiꝰ q̄ʒ nō ens. Nā si id erit qḋ ꝓprie ē ens: erit ēt albū. Albū aūt nō est ꝓprie ens. Neqʒ eniʒ id qḋ est: ipsi accidere pōt: nihil ē eni ens qḋ nō ē ꝓprie ens. Albū ergo nō ē ens. Atqʒ nō hoc qdē pacto: vt qppiā nō sit: sed vt oino nō sit. Si igit̄ vti diximꝰ id qḋ ē ꝓprie ens: erit etiā albū: fit vt id nō sit ens: qḋ est ꝓprie ens. Vere eni dicemꝰ: si illud albū eē dixerimus. At hoc non ens: vti supponebat̄: significabat. Quare si album etiaʒ proprie ens significat. nō vnum id quod est: sed plura sane significat.

T.c.17. ¶ Si igit̄ qḋ vere est nulli accidit: sed illi aliqd: magis qḋ vere est significat qḋ est. q̄ʒ qḋ nō est. Si eni erit qḋ vere ē idē ꝛ albū: albo aūt esse nō est qḋ vere est. neqʒ eni accidere ipsi poe est qḋ est. Neqʒ eni qḋ est: est qḋ nō vere est. Nō ergo qḋ est: est qḋ albū est. Nō sic autē sicut cum aliqd nō sit: sed oino nō sit. Quod vere itaqʒ est nō est. Veꝝ eni est dicere qm̄ albū est. Hoc autē nō qḋ ē significauit. Quare si ꝛ albū significat qḋ vere ē: multa ergo significat quod est.

¶ Postq̄ʒ ꝯclusit ꝙ cū dr̄ qcqd est preter ens: est non ens: ꝑ ens nō pōt intelligi accn̄s: ondit ꝙ nec ēt suba. Vn̄ dicat. Si igit̄ qḋ vere est non sit accn̄s alicui: sed illi aliqd accidit. opʒ ꝙ in hac propōne. qcqd est preter ens. est non ens [magis significet̄ qḋ vere est] .i. suba ꝑ ens. q̄ ꝑ non ens. Sʒ nō pōt h̄ stare. Ponat̄ .n. ꝙ id qḋ vere ē ens .i. illa suba sit albū: albū aūt nō est qḋ vere est. Iā .n. dcm̄ est ꝙ id qḋ vere est nō ē poe accidere alicui. Et h̄ iō qꝛ [qḋ nō vere est] .i. qḋ nō est suba [nō est qḋ est] .i. nō est ens. Sʒ qcqd est pter ens .i. pter subm̄ est nō ens. Si ḡ segt̄ ꝙ albū non sit ens. Et nō solū ita ꝙ non sit h̄ ens: sicut hō nō est h̄ ens: qḋ est asinus: sed ꝙ oino non sit: qꝛ ipse dicit. ꝙ quicqd est preter ens est nō ens: ꝛ qḋ est non ens est nihil. Ex hoc ḡ segtur ꝙ nō ens predicet̄ de eo quod vere est: qꝛ albū predicat̄ de suba q̄ vere est: ꝛ tn̄ albū non significat ens: vt dcm̄ est. Vn̄ segt̄ ꝙ ens sit nō ens. Et h̄ est impossibile: qꝛ vnū ꝯdictorioꝝ nō predicat̄ de altero: Unde si ad euitandū h̄ inconueniēs dicamus ꝙ vere ens nō solum significat subm̄: sed ēt ipsum albuʒ: sequitur vt ens multa significet. Et ita non erit tm̄ vnum ens: qꝛ subm̄ ꝛ accn̄s plura sunt ſm rōnem. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Neqʒ igit̄ magnitudinem hēbit id quod est: si id sit quod est proprie ens. Ratio namqʒ partis vtriusqʒ diuersa nimirum est.

¶ Neqʒ igitur magnitudo erit quod est: siquidē quod vere est: est quod est. Vtriqʒ enim alterū est esse partium. T.c.18.

¶ Ondit ꝙ nō segt̄ ex rōne Parmenidis ꝙ sit tm̄ vnum ꝑꝑ multitudinē ptium. Et p̄ quātū ad ptes quātitatiuas. 2° q̄tū ad ptes rōnis. ibi [Qḋ aūt diuiditur.] Dicit ḡ p̄ ꝙ si ens vnū tm̄ significat: nō solū nō poterit esse accn̄s cuʒ subo: sʒ neqʒ ēt ens erit aliq̄ magnitudo: qꝛ ois magnitudo est diuisibilis in partes. Utriusqʒ autem partis non ē eadem ratio: sed altera: Unde sequitur ꝙ illud ens vnuʒ non sit substantia corporea. ¶ Secundo ibi.

¶ Diuidi aūt id qḋ est proprie ens in aliqd aliud proprie ens: ex rōne etiā pʒ. Veluti si hō ens ꝓprie qppiā est: ꝛ aīal necesse est ꝓprie qd eē: ꝛ itidēʒ bipes. Nā si ita nō sit: accn̄tia erūt ꝑfecto. Aut igit̄ hoi: aut alij subiecto cuipiā accidūt. At neutrū eē pōt. Accidēs enim aut dicit̄ qḋ inesse pōt: ac nō inesse: aut id cuius in rōne id cui accidit sumit̄. Ceu sessio qdem est vt illud qḋ sepat̄. Simitas aūt id cuiꝰ in rōne sumit̄ nasus: cui simitatē dicimꝰ accidisse. Preterea in eoꝝ rōne que in diffinitiua rōne cuiuspiā insūt: aut eoꝝ ex qbus qppiaʒ cōstat: nunq̄ ipsiꝰ totiꝰ rō inest ceu in bipede rō hois: aut in albo ratio hominis albi. Si hec igit̄ ita sūt: atqʒ hoi bipes accidit: separabile ipsum esse necesse est. Quare fieri pōt vt hō bipes nō sit. Vel in ratione bipedis inerit ipsius hois rō. At fieri neqt. Illud enim in rōne hois inest. Qḋ si bipes ac aīal alij cuipiā accidūt: ꝛ neutrū est qḋ ꝓprie ens: hō quoqʒ ex his erit profecto que alij accidunt. At quod proprie est: nulli sit accidēs: ꝛ de quo ambo dicunt̄ atqʒ vtrūqʒ dicat̄: ꝛ id qḋ ex illis componit̄. Ipm̄ igit̄ vniuersuʒ ex indiuisibilibus cōstat.

¶ Qꝛ aūt diuidit̄ qḋ vere est: in qḋ vere est aliqd aliud rōne: manifestū est. Ut homo si est qḋ vere est aliqd: necesse est ꝛ animal qḋ vere est aliquid esse: ꝛ bipes. Si enim non quod vere est aliquid est: accidentia erunt: Aut igit̄ hoi: aut alij alicui subiecto. Sed impossibile est. Accidens enim dicitur hoc aut quod cōtingit esse ꝛ nō esse: aut cuiꝰ ē in rōne h̄ cui accidit: vt sedere quidē sicut separabile. In simo aūt est rō naris: cui dicimus accidere simū. ¶ Ampliꝰ queciiqʒ in diffinitiua rōne isunt: aut ex qbus sunt in rōne hoꝝ non est rō totiꝰ: vt in bipede rō hois. Aut i albo que ē albi hois. Si igit̄ hec hūc habēt modū: ꝛ homini accidit bipes: necesse est separabile esse ipm̄. Quare ꝯtinget vtiqʒ nō bipedē esse T.c.19.

boiem: aut in rōne bipedis inerit bois rō. Sed ipoſſe eſt. Illud.n. illi⁹ rōne ineſt. Siaūt aliȷ ac cidūt bipes ⁊ aial: ⁊ nō eſt vtrūmqȝ qō vere eſt aliquid: ⁊ homo vtiqȝ erit accidentium alteri.

Tex.30. ¶ Sed quod vere eſt ſit accidens nulli: ⁊ de quo ambo ⁊ vtrūqȝ ⁊ quod eſt: ex his dicatur. Ex indiuiſibilibus itaqȝ eſt omne.

¶ Oñdit q̄ nō poſſit eſſe ens ſuba diffiniſbilis. Māifeſtū eſt.n. ex diffinitione[q̄ id qō vere eſt].i. ſuba did'i i plura: quoꝝ vnūqdqȝ eſt qō vere eſt.i. ſuba: ⁊ aliud ſm rōnē. Ut ponamus q̄ id vnū qō vere ē ſit hō: cū ſit aial bipes: neče eſt q̄ aial ſit: ⁊ bipes ſit: ⁊ ſic vtrūqȝ coꝝ erit[qō vere eſt].i. ſuba. Qz ſi nō ſint ſube erūt accītia. Aut igit hoi aut alteri alicui. Sȝ ipoſſe eſt q̄ ſint accītia hoi. Et ad h̄ oñdēdū duo ſuppōit. Primū ē q̄ accñs dr̄ ꝫ᷑. Uno⁹ accñs ſepabile: qō ꝯtigit īeſſe ⁊ nō īeſſe: vt ſedē. Alio mō accñs iſepabile ⁊ p ſe: ⁊ h̄ eſt accñs in cui⁹ diffōne ponit ſubm cui accidit. Sicut ſimū ē p ſe accñs naſi: qz i diffōne ſimi ponit naſus. Eſt.n. ſimū naſus curuus. Scōȝ qō ſupponit eſt: q̄ ſi aliq̄ ponant in diffōne alicui⁹ diffiniti: aut i diffōne alicui⁹ coꝝ ex qb⁹ ꝯſtat diffinitio. ipoſſe eſt q̄ i diffōne alicui⁹ hoꝝ ponat diffō toti⁹ diffiniti. Sicut bipes ponit in diffōne hois: ⁊ q̄dā alia q̄ ponant in diffōne bipedis vl' aialis: ex qb⁹ diffinit hō: ipoſſe eſt q̄ ponat hō in diffōne bipedis: aut i diffōne alicui⁹ coꝝ q̄ cadūt in diffōne bipedis vel aial. Aliogn eēt diffō circularis: ⁊ eēt idē prius ⁊ poſteri⁹ ⁊ noti⁹ ⁊ min⁹ notū. Ois.n. diffō eſt ex priorib⁹ ⁊ notiorib⁹: vt i ſexto topicoꝝ dr̄. Et eadē rōne cū i diffōne hois albi ponat albū: nō ē poſſe q̄ i diffōne albi ponat hō alb⁹. His igit poſitis. ſic argumētat. Si bipes ē accñs hoi: neceſſe eſt vel q̄ ſit accñs ſepabile: ⁊ ſic ꝯtigit hoiez nō eē bipedē: qō eſt ipoſſe. Uel erit iſepabile: ⁊ ſic oportebit q̄ hō ponat in rōne bipedis: qō eſt ēt ipoſſe: qz bipes ponit in rōne ei⁹. Impoſſe ē igit q̄ bipes ſit accñs hoi: ⁊ eadē rōne neqȝ aial. Sȝ ſi dicat q̄ ambo ſūt accītia alicui alii. ſequeret q̄ ēt hō accidat alicui alteri. Sȝ h̄ eſt ipoſſe. Jam n. ſupra dcm̄ eſt. q̄ illud qō vere eſt nulli accidit: hō autē ſupponit eſſe illud qō vere eſt: vt ex ſupiorib⁹ pȝ. Qz aūt ſequat hoiez accidere alteri ſi aial ⁊ bipes alteri accidūt ſic manifeſtat: qz de quocūqȝ dr̄ ambo ſeorſuȝ. ſ. aial ⁊ bipes: de eodē dicet vtrūqȝ ſil'. ſ. aial ⁊ bipes. Et de quocūqȝ dicit aial ⁊ bipes: dr̄ qō ē ex eis. ſ. hō: qz nihil ē aliud hō q̄ aial bipes. Sic igit pȝ q̄ ſi pōat vnū tm̄ ens: nō pōt poni ptes q̄ntitatiue neqȝ ptes magnitudinis: neqȝ ptes rōnis. Sic igit ſeq̄t q̄ oē ens ſit de numero idiuiſibiliū: ne ponendo vnū ens cogamur ponere multa pp ptes. Cōmē. aūt dicit. q̄ ibi[Sȝ qō vere ē.]ponit ſcbaȝ rōnē Parmenidis. ad oñdendū q̄ ens ſit vnū: q̄ talis eſt. Ens qō ē vnū: eſt ſuba ⁊ nō accñs. ⁊ p ſubaȝ itelligit corpus: ſi autē corp⁹ illud dīdat in duas medietates: ſeq̄t q̄ ens dicat de vtraqȝ medietate ꝯgregato ex eis. Et h̄ vel pcedit i infinitū: qō ē ipoſſe ſȝ ipȝ: aut erit diuidē vſqȝ ad pūcta: qō etiā ē ipoſſe. Un̄ opȝ q̄ ens ſit vnū idiuiſibile. ¶ Sȝ hec expō eſt extorta. ⁊ ꝯtra intētionē Ariſto. ſicut ſatis apparet litteram inſpicienti. LEC. VII.

¶ Quidam autē vtriſqȝ rōnib⁹ ꝯceſſerūt. Ei qdē que oīa vnū eē ꝯcludūt ſi id qō eſt: vnū ſignificat: id qō haud eſt eē dicētes. Ei vō que ex partitiōe procedit indiuiduas magnitudines facientes.

Quidam autem rationibus vtriſqȝ acquieſcunt. Huic quidem quoniam oia vnum ſunt ſi quod eſt: vnū ſignificat: quod non eſt. Ei aūt q decīſione. indiuiduas facientes magnitudines.

Noſtabile. POſtq̄ Phs iprobauit rōnē Parmenidis ducēdo ad q̄dā icōueniētia. h̄ iprobat pōnē quorūdā q pdicta icōueniētia ꝯcedebāt. Et circa h̄ duo fac. Primo pōit pōnē coꝝ. z⁹ iprobat eā. ibi[Manifeſtū aūt.]Cōſiderādū ē q̄ ſupra Phs ꝯ rōnē Parmēidis duab⁹ rōnib⁹ viſus ē. Una ad oñdēdū q̄ ex rōne Parmēidis nō reqrit oīa eē vnū pp diuerſitatē ſubi ⁊ accñtis. q̄ qdē rō ducebat ad h̄ icōueniēs. q̄ nō ens ē ens. vt ex ſupiorib⁹ pȝ. Alia vō rō pcedebat ad oñdēdū q̄ nō ſeq̄t oīa eē vnū: pp h̄ q̄ ſi eēt magnitudo: ſeq̄ret magnitudinē eē indiuiſibilē. qz ſi ſit diuiſibilis erūt quodāmō multa. Platonici vō vtriqȝ rōni acqeuerūt ꝯcedēdo ipoſſia ad q̄ deducūt. Acqeuerūt ḡ pme rōni q̄ ducebat ad h̄ q̄ nō ens eēt ens ſi aliqs diceret q̄ ens ſignificet vnū vel ſubaȝ tm̄ vel accñs tm̄: ⁊ p h̄ vellet dicere q̄ oia ſūt vnū. Huic rōni dico acqeuerūt q̄ nō ens eēt ens. Dicebat.n. Plato q̄ accñs ē nō ens. Et pp h̄ dr̄ in 6⁰ meta. q̄ Plato poſuit ſophiſtica circa non ens qz verſat maxie circa ea q̄ p accñs dr̄. Sic ḡ Plato itelligēs p ens ſubaȝ: ꝯcedebat pmā ꝓpōnē Parmenidis dicētis. q̄ qcqd eſt p̄ter ens ē nō ens: qz ponebat accñs qō eſt p̄ter ſubam eē nō ens. Nō tm̄ ꝯcedebat ꝓpōnē hāc. ſ. qcqd. eſt nō ens: eſt nihil. Lȝ.n. diceret accidēs eē nō ens nō tm̄ dicebat accidēs eſſe nihil: ſed aliqd. Et pp h̄ ſȝ ipȝ nō ſequebat q̄ ſit vnū tm̄. Sȝ alteri rōni q̄ ducebat ad h̄: q̄ magnitudo eēt indiuiſibilis aſſētiebāt faciēdo magnitudines eſſe indiuiſibiles ex deciſione. ſ. dicēdo q̄ magnitudinū diuiſio ad idiuiſibilia terminat. Ponebat.n. corpa reſolui in ſupficies: ⁊ ſupficies in lineas: ⁊ lineas in idiuiſibilia: vt pȝ in tertio de celo ⁊ mundo. ¶ Secundo ibi.

Plato acquieuit rōnibus Parmenidis.

Lec.6.

T.c.5.

¶ Patet autē ⁊ veꝝ nō eē: ſi id qō eſt vnū ſignificat: ⁊ fieri nō pōt vt ſimul ſit cōtradictio: non fore qcq̄ nō ens. Nihil enī obſtat: vt id qō nō eſt: nō ſit abſolute non ens. ſed non ens quippiam ſit.

¶ Manifeſtū aūt ē: ⁊ qm̄ nō veꝝ eſt: q̄ vnū ſi ſignificat qō ē: ⁊ nō poſſe eſt ſil' ꝯtradictiōeȝ eē: nō erit nihil qō nō eſt. Nihil.n. ꝓhibet qō nō eſt nō ſimpliciter eē: ſed nō ens aliqd eſſe qō non eſt. T.c.31.

¶ Improbat pdictā pōnē q̄tū ad h̄ qō ꝯcedebat: q̄ non ens eſt aliqd. Nā q̄tū ad illud qō ꝯcedebat idiuiduas eē magnitudies iprobat ſuo loco in ſequētib⁹ ſcientie nālis. Improbat aūt p̄m dupl'r. Primo oñdēdo q̄ nō ſeq̄t ex rōne Platonis q̄ nō ens ſit aliqd. z⁹ q̄tū ad h̄ qō dicebat q̄ niſi h̄ ponat. ſ. q̄ ſi nō ens qō ē accñs non ſit aliqd ſeq̄t oia eē vnū. ibi[Dicere igit.]Dicit ḡ p̄ manifeſtū eē qō nō ē veꝝ q̄ iſta rō Platōis ſequat. q̄ ſic deducebat. Ens vnū ſignificat. Ponebat.n. ens eſſe gen⁹ ⁊ vniuoce dcm̄ de oib⁹ ſȝ pticipationē p̄mi entis. Et iteꝝ ponebat q̄ ꝯdictoria nō ſūt ſil' vera. Ex his duob⁹ arbitrabat ſeq̄ nō ens nō eſſe nihil: ſed aliqd. Si enī ens ſignificat vnū qō eſt ſuba oportebit q̄ qcqd eſt nō ſuba ſit nō ens: qz ſi eēt ens: cum ens nō ſignificet niſi ſubaȝ: ſequeret q̄ eēt ſuba: ⁊ tūc eēt ſil' ſuba ⁊ nō ſuba: qō eſt ꝯdictoria ſil' vera eē. Si igit impoſſe eſt ꝯdictoria ſil' vera eē: ⁊ ens ſignificat vnuȝ qō eſt ſuba: ſequet q̄ qcqd ē nō ſba ē nō ens: ſȝ aliqd ē nō ſuba ſ. accidēs: igit aliqd ē nō ens: ⁊ ſic nō eſt veꝝ q̄ nō ens ſit nihil. Oñdit aūt Ari. q̄ h̄ nō ſeq̄t: qz ſi ens ſignificat pncipaliter vnū qō eſt ſuba: nihil ꝓhibet dicē q̄ accñs: qō nō ē ſuba nō ſit ſimpl'r ens. Sȝ tm̄ nō pp h̄ oȝ q̄ illud qō nō ē aliqd. i. ſuba dicat abſolute nō ens. Lȝ ḡ accñs nō ſit ens ſimpl'r: nō tm̄ pōt dici abſolute nō ens. ¶ Scdo ibi.

3⁰ li⁹ celi ⁊ m. ⁊ 6⁰ huius.

¶ Dicere quoqȝ ſi nō quippiā aliud erit p̄ter id ipſuȝ

qd̓ est: vnū oīa fore: perabsurdū est sane. Quis eniꝫ ip̄m qd̓ est aliud quicꝗ̄ esse itelligit ꝗ̄ id qd̓ est pro pⁱie ens. Quod ⁊ si ita est: nihil tamen prohibet multa esse ea que sunt vt diximus. Patet igiꝭ ipossibile esse vt id quod est hoc modo sit vnum.

℄ Dicere igitur extra ip̄m qd̓ est nisi aliqd erit aliud: vnū oīa eē: icōueniēs est. Quis eni addiscit ip̄ꝫ qd̓ est: nisi qd̓ vere ē: aliqd sit. Si aūt h̄: nihil tn̄ ꝓhibet multa q̄ sūt eē: sicut dictū ē. Qd̓ qdē igiꝭ sic vnū eē qd̓ ē ipoſe sit: manifestū est.

℄ Cōcludit vlterius ꝙ nō seqꝭ si non ens qd̓ est accñs non sit aliqd ꝙ oīa sint vnū. Et h̄ est qd̓ dicit ꝙ icōueniēs est dicere ꝙ sequaꝭ oīa esse vnū: nisi aliquid sit extra ens: qꝛ ꝑ ens nō pōt intelligi nisi sub̄a q̄ vere est. Sed si sub̄a sit: nihil ꝓhibet eē multa: sicut iā dcm̄ est. Et remota magnitudie ⁊ accn̄te: qꝛ diffō substātie diuidiꝭ in multa que sūt de genere sub̄e. s. hō aīal ⁊ bipes. Et vlterius seqtur ꝙ ꝫ diuersas dr̄ias generis sint multe sub̄e in actu. Et vltimo infert cōclōnem intentam: ꝙ non omnia sunt vnuꝫ: sicut dicebat Parmenides ⁊ Melissus. LEC. VIII.

Co. 4 ℄ Ut naturales aūt dicūt: duo sunt modi. Quidam eniꝫ id qd̓ est: vnū subiectū corpus fecerūt: aut triuꝫ vnum: aut aliud: qd̓ igne quidē ipissius aere vo̊ subtilius est. Cetera autē generari dicūt densitate raritateqꝫ multa faciētes. Hec aūt sunt cōtraria: ⁊ vniuersaliter excessus atqꝫ defectus: quēadmodū Plato magnuꝫ dicit ⁊ pꝛuuꝫ. Uerꝫ hic quidē hec materiā facit ip̄m autē vnum formā. Illi vo̊ vnū quideꝫ ipsum inquā subiectuꝫ materiā: cōtraria vo̊ differētias atqꝫ formas. Quidā autē ex ipso vno contrarietates: que quidem in ipso sunt: sequestrari dicunt vt Anaximāder. Et qui vnuꝫ ⁊ plura principia inquiunt esse: vt Empedocles ac Anaxagoras. Ex ipsa namqꝫ ꝯgerie cetera segregāt. Differunt tn̄. Alter enim conuersionem horum. alter semel segregationis principium facit. Et alter infinita ea que sunt similium partium atqꝫ contraria: alter ea que vocantur elementa tantummodo sumit.

T.c.32. Sicut aūt physici dicūt: duo modi sūt. Hi quidem. n. vnū faciētes: qd̓ est corpus subiectū: aut trium aliqd̓: aut aliud quod est igne densius: aere aūt subtilius: alia autē generant dēsitate ⁊ raritate multa facientes. Hec autem sunt cōtraria: vniuersaliter autem excellentia ⁊ defectus: sicut magnuꝫ dicit Plato ⁊ paruū. Nisi ꝙ hic quideꝫ hec facit materiā: vnum aūt spēm. Alij vo̊ vnum quidem subiectū māni: contraria aūt drīas ⁊ spēs. Quidā aūt ex vno inherentes contrarietates segregant: quemadmodū Anaximādros dixit: ⁊ qcunqꝫ vnum ⁊ multa dicūt esse sicut Empedocles ⁊ Anaxagoras. Ex cōmixtione nāqꝫ segregant alia. Differunt autem abinuiceꝫ: eo ꝙ hic circulationē facit hoꝝ: hic aūt semel. Et hic quidem infinitas similes partes ⁊ cōtrarias. Ille vo̊ vocata elementa solum.

Postꝗ̄ Phs improbauit opinionem de pncipijs eoꝝ q̄ dē nā nō nāl̄r sūt locuti: h̄ ꝓseqꝭ opiones eoꝝ q̄ dē pncipijs nāliter sūt locuti nō remouētes motuꝫ: ⁊ iō vocat eos physicos. i. nāles. Et circa h̄ duo facit. Prio ondit diuersitatē opionū. 2° ꝓseqꝭ vnā eaꝝ. ibi[Uidētur.]Dic̄ ḡ p̄o ꝙ ꝫ opionē nāliū phoꝝ duo sūt modi: ꝫ q̄s gn̄aꝭ res ex pncipijs: qꝛ eoꝝ vnū tāgebāt phi nāles ponētes vnū tm̄ pn̄m māle. siue eēt vnū de trib̓ elīs. s. igne ⁊ aere ⁊ aq̄: qꝛ terrā solā nullus posuit pn̄m: vt. s. dictū ē: siue aliqd̓ mediū īter ea: vtputa ꝙ esset dēsius igne ⁊ subtilius aere. Ab isto aūt vno pn̄o dicebant oīa alia generari ꝫ raritatē ⁊ densitatē. Utputa q̄ ponebāt aerē pn̄m: dicebāt ꝙ ex eo rarefacto generaꝭ ignis: ex eo aūt ꝯdēsato generaꝭ aq̄: rarū aūt ⁊ dēsū sūt ꝯ̄ria: ⁊ reducunꝭ ad excellētiā ⁊ defectū: vt ad q̄dā vliora. Nā densuꝫ est qd̓ hꝫ multū de mā: raꝝ aūt qd̓ paꝝ: ⁊ sic quodāmō ꝯcordabāt cū Platōe: q̄ ponebat magnū ⁊ pūū pn̄a: q̄ ēt ꝑtinent ad excellentiā ⁊ defectū. Sꝫ ī h̄ differebāt a Platōe: qꝛ Plato posuit magnuꝫ ⁊ pūū ex pte māe: qꝛ ponebat vnū pn̄m formale: qd̓ ē q̄dā idea ꝑticipata a diuersis ꝫ diuersitatē māe. Antiqui vo̊ nāles ponebant ꝯ̄rietatē ex pte forme: qꝛ ponebāt p̄m pn̄m vnā māꝫ: ex q̄ multa ꝯstituūtur ꝫ diuersas formas. Alij vo̊ antiq̄ nāles ponebāt res fieri ex pncipijs: ex h̄ ꝙ ipsa ꝯ̄ria ⁊ diuersa extrahebanꝭ ab vno: in q̄ erāt q̄si cōmixta ⁊ ꝯfusa. Sꝫ in h̄ differebāt: qꝛ Anaximāder ponebat illō vnū ꝯfusum esse pn̄m. nō aūt illa multa: q̄ in eo erāt commixta: qꝛ ponebāt vnū tm̄ pn̄m. Empe. vo̊ ⁊ Anaxa. ponebāt magis eē pn̄a illa q̄ in eo ꝯmiscebanꝭ: ⁊ ideo ponebāt multa pn̄a: lꝫ ⁊ illud vnū ꝯfusum quodāmō pn̄m ponereꝭ. Sꝫ Anax. ⁊ Empe. differebāt in duob̓. Prio qdē qꝛ Empe. ponebat circulationē q̄dā cōmixtiōis ⁊ segregatiōis. Ponebat. n. mūdū multotiēs eē factū: ⁊ multotiēs corruptum. ita ꝙ cū mūdus corruptus fuit: amicitia oīa ꝯfudēte in vnū: iteꝝ mūdus generareꝭ lite sepante ⁊ distiguēte. ⁊ sic ꝯfusiōi succedit distictio ⁊ eꝯ. Sed Anax. pōebat sel tm̄ mundū factū esse. ita ꝙ a pn̄o oīa eēnt cōmixta in vnū. sed intellect̓ q̄ incepit extrahere ⁊ distignere: nunꝗ̄ cessabit hoc facere: ita ꝙ nūꝗ̄ erūt oīa cōmixta in vnuꝫ. Alio mō differūt in hoc ꝙ Anaxa. posuit pn̄a esse ifinitas ptes siles: ⁊ ꝯ̄rias sicut infinitas partes carnis q̄ sunt siles inuicē: ⁊ infinitas ptes ossis ⁊ alioꝝ q̄ hñt partes siles: cū tn̄ quarūdā sit ad alias ꝯ̄rietas: sicut pcium ossis ad ptes sanguis est ꝯ̄rietas ꝫ humidū ⁊ siccū. Sed Empe. posuit pn̄a illa solū q̄tuor que cōiter dicunꭍ elemēta. s. ignem: aerē: aquam ⁊ terram. LEC. IX.

Opiones naliū phoꝝ de primo pn.

Rarū et dēsū: qd

Platonis opi.

Anaximander.

Emped. Anaxag.

℄ Uideꭍ autē Anaxagoras sic ifinita eē putasse: qꝛ cōeꝫ illā opiōnē naturaliū verā eē existimabat: nihil inꝗ̄ ex eo qd̓ nō ē fieri atqꝫ oriri. Quapropter hoc dicūt mō erāt oīa simul: ⁊ gn̄ationē alteratiōeꝫ inquunt eē. Quidā vo̊ ꝯgregationeꝫ ac segregationem.

T.c.33. Uideꭍ autē Anaxagoras sic infinita opinari: vt accipiat cōem opinionē physicoꝝ esse verā: tāquā nō fiat nullū eoꝝ ex eo qd̓ nō est. Propter h̄ eni dicunt ꝙ erāt simul oīa: ⁊ fieri huiusmodi statuerunt alterari: alij aūt ꝯgregationē ⁊ segregationem.

Positis diuersis opinionibus naturaliū phoꝝ de pncipijs. h̄ ꝓseqꭍ vnā eaꝝ. s. opionē Anax. qꝛ hec opio videbaꭍ assignare cāꝫ cōeꝫ oīuꝫ spēꝝ mot̓. Et diuidiꭍ ī duas ptes. In p̄ pōit rōnē ipsi̓. ī 2° obijcit ꝯ̄ eā: ibi[Si igiꭍ ifini̓.]Circa p̄m tria fac. Prio pmittit ea q̄ Ana. supponebat: ⁊ ex qb̓ argumētabaꭍ. 2° ponit sue rōnis pcessuꝫ. ibi[Si eni oē qd̓ est fit.]3° ponit eius rīsionē ad q̄dā

1ª suppo sitio Anaxa. tacitā obiectionē. ibi[Apparet autē.] Duo aūt ponebat Anaxa. ex qbus pcedebat: quoꝝ primū est: qd ēt ab oibus nālib⁹ phis supponebat. .s. ꝙ ex nihilo nihil fiat. Et h est qd dicit ꝙ Anax. ex h videbat opinari esse pn̄ª ifinita: qꝛ accipiebat cōez opionē oiuz phoꝝ nālīū eē verā: hāc .s. ꝙ id qd simplr nō est nullo mō fiat. Quia .n. h supponebāt tāꝗ pn̄ᵐ ad diuersas opiones pcesserūt. Ut .n. cogerēt po nē aliqd de nouo fieri qd pus oino nō esset: posuerūt aliq oia pus sil extitisse: vel i aliquo vno ɔfuso: sicut Anaxa. ꝛ Empe. vel in aliquo pncipio māli .s. aqua igne ꝛ aere: vel i aliquo medio illoꝝ. Et sꝫ h duos modos factionis ponebāt. Qui .n. posuerūt oia sil pexistere: sicut in vno pn̄ᵒ māli: dixerūt ꝙ fieri nihil aliud ē ꝗ alterari. Ex illo .n. vno pn̄ᵒ māli oia fieri dicebāt p ɔdēsationē ꝛ rarefactionem eiusdē. Alij vō q ponebāt oia pexistere sil: sicut i aliquo cō fuso ꝛ cō mixto ex multis. dixerūt ꝙ fieri reꝝ nō ē aliud ꝗ ɔgregatio ꝛ segregatio. Et oēs hi decepti fuerūt: qꝛ nesciuerūt distiguere iter potētiā ꝛ actū. Ens .n. i potētia est q̄si mediū iter puꝝ nō ens ꝛ ens in actu. Que igit nālr fi unt: nō fiūt ex simplr nō ente: sꝫ ex ente i potētia: nō aūt ex ente in actu: vt ipsi opinabant: Uñ q̄ fiūt nō opꝫ pexistere actu: vt ipsi dicebāt: sꝫ potētia tm̄. [Deide cū dicit.

[Insup ex eo qꝛ ɔ̄ria ex sese mutuo fiūt: inerāt ergo.

T.c.34. [Amplius ex eo ꝙ fiunt ex alterutris; contraria inerant ergo.

[Ponit 2ᵐ qd supponebat. Dicebat .n. ꝙ ɔ̄ria fiūt ex alterutris. Ut .n. ex calo fieri fridū ꝛ eꝯ. Et ex h ɔcludebāt ꝙ cū ex nihilo nihil fiat ꝙ vnū ɔ̄rioꝝ pexistit i altero. Qd qdē ē veꝝ sꝫ potētiā. Nā fridū ē poᵃ i calo: nō aūt actu. vt Anaxa. extimabat: pp h ꝙ nesciebat accipe esse in potentia: qd ē eē mediū inter puꝝ nō esse: ꝛ esse actu. [2ᵒ ibi.

[Nā si oē qdē qd fit: aut ex entib⁹: aut ex nō entib⁹ fieri neċe ē atqꝫ oriri: ex nō entib⁹ aūt nihil fieri pōt. De hac eni opione nāles oēs ɔsentiūt: reliquū iā accidē neċario putauerūt: ex entib⁹ qdē: atqꝫ ex hisce q̄ isūt fieri quodqꝫ: atqꝫ oriri: ex isēsibilib⁹ vō nobis ob puitatē molis: vt dicūt. Quapp igunt qdqꝫ i quolibet eē mixtū: qꝛ qdlibet ex quouis oriri videbāt.

[Si .n. oē qd est fit: necesse ē fieri: aut ex his q̄ sunt: aut ex his que nō sunt. Hoꝝ aūt illud qd est ex his q̄ nō sunt aliqd fieri: ipoſē est. De hac .n. ɔueniūt opione oēs q de nā sunt. Reliquū tā cō tingere ex necessitate putauerūt ex his que sunt ꝛ insunt fieri: sed pp paruitatē magnitudinum ex insensibilibus nobis. Unde dicunt esse in oē misceri: pp id quod oē ex omni videbant fieri.

[Ponit deductiōez rōnis ipsi⁹. ꝛ pcedebat sic. Si aliqd est neċe ꝙ fiat aut ex ente: aut nō ex ente. Sꝫ hoꝝ alteruꝫ excludebat .s. ꝙ aliqd fieret ex nō ente pp cōem opionem phoꝝ supra positā. Uñ ɔcludebat reliquū mēbrū .s. ꝙ aliqd fiat ex ente: puta si aer fit ex aq̄ ꝙ aer pus existit. Nō aūt diceret ꝙ aer fiat ex aq̄: nisi i aq̄ pexisteret aer: vnde volebat accipe: ꝙ oē qd fit ex aliquo pexisteret i eo ex q̄ fiebat. Sꝫ qꝛ h videbat ɔtra id qd appet sensui: nō .n. apparet ad sensū: ꝙ illud qd gñat ex aliq̄ pexistat i eo: ideo hāc obiectionē excludebat p h qd ponebat: ꝙ id qd fit ex aliq̄ pexisteret i eo sꝫ q̄sdā ptes minimas: q̄ sūt nobis insēsibiles pp suā puitatē: puta si aer fit ex aq̄: ptes aliq̄ minime aeris sūt i aq̄: nō aūt i illa quātitate: i q̄ generat. Et iō per ɔgregationē illaꝝ ptiū ad inuicē ꝛ segregationē ex ptib⁹ aq̄ dicebat fieri aerē. Habito igit h ꝙ oē qd fit ex aliq̄ pexistat i eo: assumebat vlteri⁹ oē ex oi fieri. Uñ ɔcludebat ꝙ qdlibet eēt i quolibet pmixtū sꝫ ptes minimas ꝛ isensibiles. Et qꝛ ifinities vnū ex alio fieri pōt: infinitas ptes minimas i vnoquoqꝫ eē dicebat. [Deinde cū dicit.

[Uideri vō atqꝫ dici diuersa ex eo plane qd in mixtione infinitoꝝ maxie ob multitudinē suā excedit. Nā totū albū: aut nigrū: aut dulce: aut os: aut carnē sincere nō eē qcꝗ: ꝫ cui⁹ plurimū habet quodqꝫ: id ipsius rei videri naturam esse dicebant.

[Apparet aūt dīſa ꝛ appellari altera abinuicē ex magis superabundanti pp multitudinem in mixtura infinitorum. Sincere qdem .n. totum albū: aut nigrū: aut carnem: aut os non esse: sed qd plus vnūqdqꝫ hꝫ: hoc videt eē natura rei.

[Excludit quādā tacitā obiectionē. Posset .n. aliqs obijcere si infinite ptes cuiuslibet rei sunt in quolibet: sequetur ꝙ nō adinuicē res differāt: nec adiuicē differre videatur. Ad h q̄ q̄si rñdēs dicit. ꝙ res vident differre adinuicē: ꝛ noiant et diuersa: ex eo qd maxime supbūdat in eis: cū tm̄ infinita sit multitudo ptium minimaꝝ q̄ cōtinent in aliquo mixto: ꝛ sic nihil est pure ꝛ totaliter album: aut nigrum: aut os: sed id quod plus est in vnoquoqꝫ: hoc videtur esse natura rei. [Deinde cum dicit.

[Si ifinitū igit quo ifinitū est: eo est ignotū. Infinitū quidē multitudine aut magnitudine: quātū quoddā ignotuꝫ erit. Infinitum autē forma q̄le quoddā ignotuꝫ. Cuꝫ igit pncipia reꝝ tā multitudine ꝗ spē sint ifinita: fieri pfecto negt vt ea que ex hisce ɔstāt sciātur. Nēdū eni cōpositū scire putam⁹: cum ex quibus ꝛ quot ipm cōstat haud cognoscimus.

T.c.35. [Si igit ifinitū sꝫ ꝙ ifinitū ignotū est: sꝫ multitudinē qdē ꝛ magnitudinē ifinitū ignotū quātū est qddā. Scdm spēm aūt ifinitū ignotū q̄le qddā est. Principijs aūt ifinitis existētibus ꝛ sm multitudinē ꝛ sꝫ spēꝫ: impoſē est q̄ sunt ex his cognoscere. Sic .n. cognoscere cōpositū arbitramur cum scimus ex quibus ꝛ quantis sit.

[Improbat pōnē pdictā. Et circa h duo fac. Prio iprobat eā absolute. 2ᵒ cōparat eā ad opionē Empe. ibi[Melius āt.] Circa pᵐ duo fac. Prio pōit rōnes ad iprobādū opinionē Anaxagore. 2ᵒ iprobat modū pōnis. ibi[Neq̄quā.] 1ª ratio. Circa pᵐ ponit qnqꝫ rōnes: quaꝝ pma talis est. Oē ifinitū est ignotū sm ꝙ ifinitū ē. Et exponit q̄re dicit: sꝫ ꝙ ifinitū: qꝛ si ē ifinitū sm multitudinē vel magnitudineꝫ: erit ignotū sm q̄ntitatē. Si aūt est infinitū sm spēm: puta ꝙ ɔstituat ex infinitis sm spēm diuersis: tūc erit ignotū in eo q̄le sit. Et hui⁹ rō est: qꝛ id qd est notū apud itellectuꝫ cōprehēdit ab ipso q̄ntū ad oia q̄ ipsi⁹ sunt: qd nō pōt contingere in aliquo ifinito. Si igit alicuius rei pn̄ª sunt ifinita. opꝫ ea eē ignota: vel sꝫ quātitatē: vel sꝫ spēꝫ. Sed si pn̄ª sūt ignota: opꝫ eē ignota ea q̄ sunt ex pncipijs. Qd probat ex h: qꝛ tūc arbitramur nos cognoscere vnūqdqꝫ cōpositū [cū scim⁹ ex qb⁹ ꝛ quātis sit]. .i. qñ cognoscimus ꝛ spēs ꝛ quātitates pncipioꝝ. Seqt igit de pᵒ ad vltimū: ꝙ si pn̄ª reꝝ nāliū sunt ifinita: ꝙ nāles res erunt ignote sm quātitatē vel sm spēm. [Secundam rōnem ponit ibi. Co. ter. 1 mi comenti e phisi post. lec. 4.

[Preterea si neċe est ipꝫ mole q̄ntuluis eē posse: cui⁹ ps magnitudīe puitateqꝫ quātauis eē pōt: dico aūt aliquā taliū ptiū q̄ isunt: ꝛ i q̄s totū ipꝫ diuidit. Eē vō potest plāta vel aial dicto mō q̄ntuluis mole pꝫ: neqꝫ

ptiū vllā idētidē mole quātāuis eē posse. Erit eni꞉ ꝛ totū quātūuis sili mō. At os꞉ ꝛ caro꞉ ꝛ istiusmodi cetera ptes sunt aialiū꞉ ꝛ fructus plātaꝝ. Patet igitur neqꝫ os꞉ neqꝫ carnē꞉ neqꝫ aliud quicꝙ eo mō꞉ quem diximus mole quantumuis esse.

T.c.36. ¶ Amplius aūt si necesse est cuius ps contingit quātacūqꝫ esse sm magnitudinē ꝛ paruitatem꞉ ꝛ ipsuꝫ totū contingere. Dico aūt taliū aliquaꝫ partiū in quā cū insit diuidit̄ totū. Si aūt impossibile est aial aut plātaꝫ quantācūqꝫ esse sm magnitudinē ꝛ puitateꝫ. manifestum est qm̄ neqꝫ ptiū quālibet. Erit. n. totū ptib⁹ simile. Caro aūt ꝛ os ꝛ huiusmodi partes sunt aialis꞉ ꝛ fructus plantaꝝ. Manifestū igitur qm̄ impossibile est carnem꞉ aut os꞉ aut aliqd̄ aliud quātūcūqꝫ esse magnitudine꞉ aut in maius꞉ aut in minus.

Secda rō ¶ Que talis est. Si alicuius totius ptes nō hn̄t aliquā determinatā quātitatē siue magnitudinē vel paruitatē꞉ sed ꝯtingit eas quātascūqꝫ esse. vel sm magnitudinē vel paruitatē꞉ necē est ꝙ totū nō hēat determinatā magnitudinē vel puitatē꞉ sed cōtingat esse cuiuscūqꝫ magnitudinis vel puitatis꞉ ꝛ h̄ iō꞉ qꝛ quātitas toti⁹ ꝯsurgit ex ptib⁹. Sꝫ h̄ itelligēdū ē de ptib⁹ existētib⁹ actu in toto sic caro neru⁹ ꝛ os existūt i aiali. Et h̄ ē qd̄ dicit [Dico aūt taliū aliquā ptiū꞉ in q̄ cū insit] .s. actu [diuidit̄ aliqd̄ totū.] Et p h̄ excludunt̄ ptes toti⁹ ꝯtinui q̄ sūt po͠ in ipso꞉ Sꝫ ipole ē ꝙ aial vel plāta꞉ vel aliqd̄ hꝰ hēat se ideterminate ad q̄titātēcūqꝫ magnitudinē vel puitatē. Est. n. aliq̄ quātitas ita magna꞉ vltra quā nullū aial extendit̄꞉ ꝛ aliqua ita pua꞉ infra quā nullū aial inuenit̄. Et silr̄ dōꝫ ē de plāta꞉ ḡ sequit̄ ad destructionē ꝯn̄tis꞉ ꝙ neqꝫ aliq̄ ptiū sit ideterminate q̄titatis꞉ qꝛ sile est de toto ꝛ ptib⁹꞉ Sꝫ caro ꝛ os ꝛ hꝰ sunt ptes aialis꞉ ꝛ fruct⁹ ptes plātaꝝ꞉ impole ē igit̄ ꝙ caro ꝛ os ꝛ huiꝰ hēant ideterminatā q̄titatē vl̄ sꝫ mai⁹ vel sꝫ min⁹. Nō ḡ est pole ꝙ sint alique ptes carnis aut ossis q̄ sint isensibiles pp puitatē.

Dubium ¶ Uidet̄ aūt ꝙ h̄ sit ꝯtrariū eē diuisioni ꝯtinui in ifinitū. Si. n. ꝯtinuū in ifinitū diuisibile est꞉ caro aūt ꝯtinuū qddā ē꞉ vr̄ ꝙ sit in ifinitū diuisibilis. Oēm igit̄ puitatē determinatā trāscēdet ps carnis sm diuisionē ifinitā.

Rn̄sio. ¶ Sꝫ dōꝫ ꝙ lꝫ corp⁹ mathematice acceptū sit diuisibile i ifinitū. corp⁹ tn̄ nāle nō ē diuisibile i ifinitū.

Scdo de aiā. 41. In corpe. n. mathematico nō ꝯsiderat̄ nisi q̄titas in q̄ nihil inuenit̄ diuisiōi repugnās꞉ sꝫ i corpe nāli inuenit̄ forma nālis q̄ reqrit determinatā q̄titatē꞉ sic ꝛ alia accn̄tia꞉ Un̄ nō pōt inueniri quātitas i spe carnis꞉ nisi infra aliquos terminos determinata. ¶ Secūdā rōnem ponit ibi.

¶ Preterea si talia oīa in cūctis insunt꞉ neqꝫ generat̄ qcꝙ꞉ sꝫ inest ac segregat̄꞉ atqꝫ appellat̄ ab eo qd̄ in ipo magis abūdat꞉ ex quouis deniqꝫ fit qdlibet segregatiōe꞉ velut aq̄ ex carne꞉ ꝛ caro ex aq̄. Cū oē corp⁹ finitū ablatiōe finiti corpis consumat̄ atqꝫ tollatur꞉ cōstat nō posse in vnoquoqꝫ quodqꝫ inesse.

T.c.37. ¶ Amplius si oīa insunt qdem huiusmodi inuicē ꝛ nō fiūt꞉ sed segregant̄ cū insint꞉ dicunt̄ autē ꝛ a plurimo꞉ fit aūt ex quolibet quodlibet꞉ vt ex carne aqua segregat̄꞉ ꝛ caro ex aqua꞉ oē aūt corpus finitū resecat̄ a corpe finito꞉ manifestuꝫ est ꝙ non ꝯtingit in vnoquoqꝫ vnumquodqꝫ esse.

1ª ratio. ¶ Circa h̄ q̄ .s. Phs pmittit qddā ex qb⁹ argumētat̄. 2⁹ ponit deductionē rōnis. ibi [Remota. n.] Circa p͠ᵐ tria ppōnit. Primū ē ꝙ ois silr̄ sūt sm pōnē Anaxa. vt dcm̄ ē. ex q̄ vult deducere ad icōueniēs. Dicebat. n. Anax. vt dcm̄ est. ꝙ oia huiꝰ q̄ sunt siliuꝫ ptiū꞉ vt caro ꝛ os ꝛ sil'ia isunt inuicē꞉ ꝛ nō fiūt de nouo꞉ sꝫ segregāt̄ ex aliquo꞉ in q̄ preexistebāt꞉ sꝫ vnūqdqꝫ denoiat̄ [a plurimo] .i. a pluribus ptib⁹ in re existētib⁹. Scdm ē ꝙ qdlibet fit ex quolibet sic ex carne fit aq̄ p segregationē꞉ ꝛ silr̄ caro ex aq̄. 3ᵐ ē ꝙ oē corp⁹ finituꝫ resecat̄ a corpe finito h̄ ē si a corpe finito q̄tūcūqꝫ magno auferat̄ multotiēs finitū q̄tūcūqꝫ puū. totiēs poterit auferri min⁹ a maiori ꝙ totū maius ꝯsumet̄ a minori per diuisionē. Ex his aūt tribus ꝯcludit qd̄ pncipaliter intendit. s. ꝙ nō sit vnūqdqꝫ in vnoquoqꝫ qd̄ est ꝯtrarium p͠ istoꝝ positoꝝ triū. Sic. n. ꝯtingit in rōnibus ducētibus ad impole꞉ ꝙ concludatur finaliter destructio alicuius premissorum. ¶ Secundo ibi.

¶ Ablata eniꝫ ex aqua carne꞉ rursusqꝫ ex aq̄ reliq̄ segregata꞉ ꝛ si semp minor ea que secernit̄ erit꞉ non tn̄ oi magnitudine minor euadet. Quare si segregatio stabit꞉ nō i quolibet quoduis erit. In reliq̄ eni aqua nihil inerit carnis. Si vō nullus segregationis exitus erit꞉ sed semper sequestratio fiet finita in magnitudine sane equalia finita erunt multitudine infinita. Quod quidem est impossibile.

¶ Remota. n. ex aq̄ carne꞉ ꝛ iterꝝ alia facta꞉ ex reliqua segregabit̄꞉ q̄uis semp minor erit segregata. Sed tn̄ non excellit magnitudo puitatem. Quare siquidem stabit segregatio꞉ non oē in oi inerit. In reliqua. n. aqua nō inerit caro. Si vō non stabit꞉ sed habebit semper remotionem infinita magnitudine equalia finita inerunt infinita sm multitudinem. Hoc autē impossibile est.

¶ Deducit argumētationē꞉ ꝛ assumit qd̄ in pcedenti argumētatiōe ꝯclusū ē. Dicit. n. ꝙ si ex aq̄ remoueat̄ caro dū s. ex aq̄ generat̄ caro. ꝛ si iterꝝ ex residua aq̄ fiat alia segregatio carnis꞉ quāuis semp remaneat aliqua minor quātitas carnis in aq̄꞉ tn̄ magnitudo carnis nō excedit aliquaꝫ puitatē. i. ꝯtigit dare aliquā puā mēsurā carnis꞉ q̄ nō erit minor aliq̄ caro꞉ vt ex supiori rōne appet. Hoc ḡ habito ꝙ in aq̄ sit parua caro q̄ nulla sit minor sic pcedit. Si ex aq̄ segregat̄ caro꞉ ꝛ iterꝝ alia caro꞉ aut stabit ista segregatio aut nō. Si stabit ḡ i residua aq̄ nō erit caro꞉ ꝛ sic non erit qdlibet in q̄libet. Si āt nō stabit꞉ ḡ i aq̄ sp remāebit aliq̄ ps carnis. ita tn̄ ꝙ i 2ª segregatiōe sit minor q̄ in p͠ª. ꝛ in 3ª minor q̄ in 2ª. Et cū nō sit descēdere i puitatē ptiū in ifinitū꞉ vt dcm̄ ē꞉ ille minime ptes carnis erūt eq̄les ꝛ infinite numero i aliq̄ aq̄ finita꞉ aliogn nō pcederet i ifinitū segregatio. Seq̄t igit̄ ꝙ si segregatio nō stat꞉ sed semp i ifinitū remouet̄ caro ex aq̄꞉ ꝙ i aliq̄ magnitudie finita. s. aq̄ sint q̄dā finita sm quātitatē qdē ꝛ eq̄lia adinuicē꞉ ꝛ ifinite sꝫ numerꝝ. s. infinite minime ptes carnis. Et h̄ est impole ꝛ ꝯtrariū ei qd̄ supra positū est. s. ꝙ oē corp⁹ finitū resecat̄ ab aliquo corpe finito꞉ ḡ ꝛ p͠ᵐ fuit ipole. s. ꝙ qdlibet eēt i quolibet vt Anaxa. posuit. Cōsiderādū ē aūt ꝙ nō sine cā Phs apposuit eq̄lia i h̄ vltio icōueniēti ad qd̄ ducit. Nō. n. ē incōueniēs ꝙ i aliquo finito sint ifinita ineq̄lia si attēdat̄ rō q̄titatis꞉ qꝛ si diuidat̄ ꝯtinuū sꝫ eādē pportionē erit pcedere i ifinitū. vtputa si accipiat̄ 3ᵐ toti⁹꞉ ꝛ tertiū tertij꞉ ꝛ sic deinceps꞉ sꝫ tn̄ ptes accepte nō erūt eq̄les sm q̄titatē꞉ Sed si fiat diuisio p ptes eq̄les꞉ nō pcedit̄ur in ifinitū et si sola rō quātitatis in corpore mathematico consideretur. ¶ Quartam rationem ponit ibi. Notabile.

¶ Preterea si corpus oē pte aliq̄ ab eo sublata fieri se min⁹ necesse est: carnis aūt q̄titas definita est ad molē vtrāq3: patet minima ex carne nullū oino corpus secerni posse: alioquin minima minor erit.

T.c.38. ¶ Adhuc aūt si oē qdem corpus remoto quodā minus necesse est fieri: carnis autē determinata est quantitas ꝛ magnitudine ꝛ paruitate. Manifestum est ꝙ ex minima carne nullū segregabitur corpus. Erit.n. minus minima.

4ª rō ¶ Que talis est. Oē corp⁹ remoto aliquo fit min⁹: cū oē totū sit maius sua pte. Cū aūt q̄titas carnis sit determinata ꝑm magnitudinē ꝛ paruitatē: vt ex dictis p3: necē est esse aliquā minimā carnē: q̄ ab eo nō pōt aliqd segregari: q2 sic eēt aliqd minus minimo. Nō igit̄ ex quolibet pōt fieri qdlibet per segregationē. ¶ Quintā rōnē ponit ibi.

¶ Insuper in infinitis corpib⁹ caro iā īfinita sanguis cerebrūq3 inesset. Vnūquodq3 tñ eēt ab alijs sepatū: ꝛ nihilominus infinitū. Hoc aūt metas egreditur rationis.

¶ Amplius aūt infinitis corpibus inest vtiq3 iam caro finita ꝛ sanguis ꝛ cerebꝝ. Sepata tñ ab inuicē: nihil aūt minus entia sunt: que sunt: ꝛ infinitū vnūquodq3. Hoc aūt irrōnabile est.

¶ Que talis est. Si infinite ptes vniuscuiusq3 sunt in vnoquoq3. ꝛ quodlibet est in quolibet: sequet̄ ꝙ in infinitis corporibus sint infinite partes carnis: ꝛ infinite ptes sanguinis vel cerebri: ꝛ quātūcūq3 inde separētur adhuc remanēt ibi. Sequeret̄ ergo ꝙ infinita sunt infinities infinities: qd est irrationabile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Id vo qd asseritur nunq̄ segregata oīa fore: non sciēter qdē dicit̄ recte tñ. Affectus enī inseparabiles sunt. Cū igit̄ colores: atq3 habitus mixti sint: si fuerint segregati: erit qppiā albū: aut sanū ꝓfecto: qd nō aliud qcq̄ erit: nec in subiecto. Quare ipsa mēs absurda est sane: ea querēs que fieri nequeunt: si separata quidem reddere vult: hoc aūt efficere nequit tam quantitatis q̄ q̄litatis etiam rōne. Quātitatis quidē: q2 non est minima magnitudo. Qualitatis autem: q2 affectus inseparabiles sunt.

T.c.39. ¶ Nequaquā aūt segregandū esse nescientis dicitur. recte aūt dicitur. Passiones.n. inseparabiles sunt. Si igitur mixti sunt colores ꝛ habitus: si segregentur: erit aliqd albū ꝛ sanatiuū3 nō alterꝝ aliqd cum sit neq3 de subo. Quare inconueniēs est impossibilia querens intellectus si vere velit quidem segregare. Hoc autem facere est impossibile ꝛ ꝑm quantitatem ꝛ ꝑm qualitatē. Scdm quantitatem quidem: quoniā nō est minima magnitudo. Scdm qualitatem autē3 qm inseparabiles sunt passiones.

¶ Improbat pōnem Anaxa. q̄tu3 ad ponēdi modū. Et h̄ dupl'r. Pmo q2 nō intelligebat ꝓpriā pōnē. 2° q2 nō hēbat sufficiēs motiuū ad ponēdū eā. ibi [Nō recte aūt.] Dicit g̃ p°. ꝙ in h̄ qd dicit ꝙ segregatio nūq̄ finiet̄ nesciuit qd diceret: q̄uis aliquo modo verꝝ dixerit: q2 accñtia nunq̄ pñt separari a substantijs: ꝛ tñ ponebat pmixtionē nō solū corpoꝝ: sed ēt accñtiū: cū.n. aliqd fit albū dicebat: ꝙ h̄ fiebat p abstractionē albedinis pus cōmixte. Si igit̄ colores ꝛ alia huiꝰ accñtia ponant̄ esse cōmixta: vt ipse dicebat: si aliqs h̄ supposito dicat ꝙ oīa cōmixta pñt segregari: sequeret̄ ꝙ sit albū ꝛ sanatiuū: ꝛ nō sit aliqd subm: de quo dicant̄: ꝛ in quo sint: qd est impoſe. Relinqtur igit̄ h̄ verꝝ esse ꝙ nō oīa cōmixta pñt segregari: si accñtia ēt cōmisceant̄. S3 ex h̄ seqtur icōueniēs. Ponebat.n. Anax. ꝙ oīa a pn° erāt cōmixta: s3 itell's icepit segregare. Quicūq3 aūt intellectus q̄rit facere qd impoſe est fieri: est indecēs intellectus: quare inconueniēs erit intellectus ille ipoſia intendēs [si vere] .i. totaliter velit segregare quod est impossibile ꝛ ꝑm q̄titatē: q2 non est minima magnitudo: vt Anaxa. ponebat: sed ex quolibet minimo potest aliqd auferri. Et ꝑm qualitate3: q2 accidentia nō sunt separabilia a subiectis. ¶ Secundo ibi.

¶ Neq3 ēt recte gnātionē eoꝝ que ptiū sūt cōformiū capit. Lutū namq3 tū in luta: tū nō in luta diuiditur. Nec vt lateres ex domo: ꝛ domus ex laterib⁹ fit: sic aqua: ꝛ aer ex sese mutuo sunt ꝛ fiunt.

¶ Nō recte aūt generationē accipit siliu͂m spēꝝ. Est.n. vt lutū in luta diuidit̄. Est aūt vt nō: ꝛ non idē modus ē: vt lateres ex limo: ꝛ dom⁹ ex lateribꝰ. Sic aūt aq̄ ꝛ aer ex alterutris: ꝛ sūt ꝛ fiūt. T.c.40.

¶ Improbat predictā pōnē q̄tū ad hoc ꝙ non habeat sufficiēs motiuū. Quia.n. videbat Anax. ꝙ aliqd fit magnū ex congregatione multaꝝ prius similiū paruaꝝ: sicut torrens ex multis guttis: credidit ita eē in oibus. Et iō dicit Arist. ꝙ [non recte accepit generationē similiū specieꝝ.] i. ꝙ semp oporteret aliqd generari ex sīlibus ꝑm speciē. Quedā.n. ex sīlibus generant̄: ꝛ in similia resoluuntur: sicut lutum diuidit̄ in luta. In qbusda3 aūt non est sic: sed quedā generant̄ ex dissīlibus. Et in his ēt nō est vn⁹ modus: q2 quedā fiunt ex dissimilibus p alterationē: sicut lateres nō ex lateribus: sed ex luto. Quedā vo p cōpositionem sicut domus nō ex domibus: sed ex lateribus. Et per hunc modū aer ꝛ aq̄ fiunt [ex alterutris] .i. sicut ex dissimilib⁹. Alia littera habet [sicut lateres ex domo] ꝛ sic ponit duplicem modū quo aliquid fit ex dissimilibus. s. per cōpōnem: sicut domus fit ex lateribus: ꝛ p resolōnē: sicut lateres fiunt ex domo. ¶ Secundo ibi.

¶ Melius autem est potiora principia finitaq3 sumere: quod quidem Empedocles facit.

¶ Melius autem est minora ꝛ finita recipere: quod vere facit Empedocles. T.c.41.

¶ Improbat pōnem Anax. per cōparationē ad opiniones Empe. ꝛ dicit. ꝙ meli⁹ est ꝙ fiāt pn° pauciora ꝛ finita qd fec̄ Empe. q̄ plura ꝛ īfinita: qd fecit Anax. LEC. X.

¶ Oēs igit̄ 9ria principia faciunt: ꝛ qui vniuersum vnū eē atq3 imobile dicūt. Parmēides enī calidū frigidūq3 pncipia facit: atq3 hec ignē terrāq3 appellat: ꝛ qui raꝝ ꝛ densum pncipia iquiunt eē. Democritus quoq3 plenū ipsa atq3 vacuū asserit esse: quoꝝ alterū vt ens: alterū vt non ens eē dicit. Insup ꝛ hasce 9rias affert: positionē inq̄ figurā ac ordinē: hec aūt cōtrarioꝝ genera sunt. Positionis enim: supra ꝛ infra: ante ꝛ retro. Figure vo: angulis constās atq3 nō constans: rectum ꝛ circunflexum spēs sunt. Patet igitur oēs 9ria quodāmodo pncipia facere reꝝ.

Omnes igitur contraria principia faciunt: ꝛ dicentes ꝙ vnum sit omne ꝛ imobile. Et parmenides.n. calidu3 ꝛ frigidum principia facit. Hec autē ap-

pellat ignem ⁊ terram. Et quidam rarū ⁊ den-
sum. Et Democritus firmū ⁊ inane. Quorū
aliud quidē sicut quod est: aliud autē sicut quod nō ē: eē
dicit. Adhuc pōne: figura: ⁊ ordie. Hec autē ge-
nera ɔtrarioꝝ sūt. Positione: sursū ⁊ deorsū:
ante ⁊ retro. Figura: angulus: rectū: circulatū.
T.c.42. Quod quidē igitur ɔtraria quodammodo oēs
faciunt principia manifestum est.

Positis opionib⁹ phoꝝ de pncipiis nāe: h īcipit in-
quirere vitatē. Et p̄ iquirit eā p modus dis-
putationis ex pbabilib⁹ pcedēdo. 2° ostēdit vitatē p mo-
dū demōstratiōis. ibi Sic g nos dicam⁹. Circa p̄m duo
facit. Pꝛio iquirit de ɔrietate pncipioꝝ. 2° de nūero eoꝝ.
ibi Cōuenies aūt vtiqꝫ. Circa p̄m tria facit. Pꝛio ponit
pōnē antiquoꝝ de ɔrietate pncipioꝝ. 2° iducit ad h rōnē
ibi Et h rōnabiliter. 3° ondit quō se habebāt i ponēdo
phi ɔria pn̄a. ibi Usqꝫ qdē igit. Dicit g p̄. q oēs antiqui
Oēs anti qui philo sophi po suerūt ɔ rietatē in pncipiis. phi posuerūt ɔrietatē in pncipiis. Et h manifestat p tres
opiones phoꝝ. Quidā n. dixerūt q totū vniuersū sit vnū
ens imobile: quoꝝ Parmēides dixit: q oia sūt vnū s3 rō-
nē: sed plura s̄m sensū: ⁊ inq̄tū sunt plura ponebat i eis
ɔria pn̄a. s. calidū ⁊ frigidū: ⁊ attribuebat calidū igni: fri-
2° gidū vo terre. Scda vo opio fuit phoꝝ nāliū: q posuerūt
vnū pn̄m māle mobile: ⁊ dicebāt q ex eo fiebāt alia s̄m
3° raritatē ⁊ dēsitatē: ⁊ sic ponebāt rarū ⁊ dēsū eē pn̄a. Ter-
tia vo opio est eoꝝ q posuerūt plura pn̄a. īter quos Demo-
critus posuit oia fieri ex indiuisibilibus corpib⁹: q̄ qdem
adinuicem ɔiuncta in ipso ɔtactu quoddā vacuū relinque-
T.c.4. t.c.8 bāt: ⁊ huiꝰ vacuitates vocabat poros: vt p3 in p̄ de genera-
tiōe. Sic igit oia corpa ponebat cōposita ex firmo ⁊ inani
i. ex pleno ⁊ vacuo. Unū plenū ⁊ vacuū dicebat pn̄a nāe. s3
plenū attribuebat enti: vacuū vo non enti. Itē l3 corpora
indiuisibilia oia essent vniꝰ nāe: tn̄ ex eis dicebat cōstitui
diuersa s̄m diuersitatē figure pōnis ⁊ ordis. Unū ponebāt
pn̄a esse ɔria que sūt i genere pōnis. s. sursū ⁊ deorsū. ante
⁊ retro: ɔria q̄ sunt in genere figure. s. rectū angulare ⁊ cir-
cularē: ⁊ sil'r ɔria q̄ sūt in genere ordis. s. prius ⁊ posteri⁹
de qbus nō fit mētio in lra. q2 manifesta sunt. Et sic ɔclu-
dit q̄si inducendo q oēs phi posuerūt pn̄a esse ɔtraria s3
T.c.6. t.c.33. aliquem modum. De opione aūt Anax. ⁊ Empe mētiō ē
nō fecit: q2 eas supius magis explicauit. Et tn̄ hi ponebant
ēē quodāmodo ɔtrarietatē i pncipiis: dicētes oia fieri cō-
gregatione ⁊ segregatione que conueniunt in genere cū
raro ⁊ denso. Secundo ibi.

Idq3 nō sine rōne. Principia namqꝫ: neqꝫ ex sese
mutuo: neqꝫ ex aliis: ⁊ ex ipsis oia eē op3. ɔriis autē
primis hoc insunt. Quia nāqꝫ sūt prima: ideo nō ex
aliis sunt. Quia vo ɔria sūt: ideo non ex sese mutuo
fiūt. Uex idipsum quo pacto fit i. ⁊ rōne ɔsiderem⁹
op3. Sumendū est igit p̄mū: nō qduis eoꝝ: que sunt
in quoduis agere: neqꝫ quoduis pati a quouis aptū
esse: neqꝫ ex qbuscūqꝫ qduis fieri: nisi qs per accñs
sumpserit. Quo nāqꝫ pacto fiet albū: vel nigrum ex
musico: nisi albo vel nigro sit accidēs musicū. S3 al-
bum qdē fit e nō albo. atqꝫ ex hoc nō quouis: sed e
nigro vel aliquo medioꝝ. Musicū aūt e nō musico:
atqꝫ ex hoc nō quouis: sed ex imusico vel e medio: si
aliqd iter ipsa mediū est. Neqꝫ rursus in quoduis p̄-
mū vnūqdqꝫ corrūpit. Uelut albū: in nō musicū: ni-
si id: plus nōnunqꝫ accidat: sed in nō albū corrūpit:
atqꝫ in hoc nō qduis: sed in nigrū: aut in mediū. Eo-
dē mō musicū etiā in nō musicū: atqꝫ in hoc nō quod-
uis: sed in imusicū vel in mediū: si qd iter ipa mediū
sit corrūpit. Simil'r fit ⁊ in ceteris. Nā ⁊ ea que non
simplicia sed cōposita sūt: eādē subeūt rōnē. Sed la-
tet ipm ex eo q2 dispōnes opposite noib⁹ carent. Et
eni3 oē ɔstructū ex icōstructo: atqꝫ incōstructū e cō-
structo fiat necesse est. Cōstructū etiā in icōstructū:
⁊ in ipm nō quoduis: sed in oppositū necesse est cor-
rūpat. Nihil aūt interest: siue in ɔstructione: siue in
ordine: siue in compositione hec ipsa dicant. Patet
enim eādē rōnem in cūctis esse: atqꝫ domū: statuā: ⁊
quoduis aliud sil'r fieri. Domus eni ex nō cōpositis:
sed hoc mō diuisis: ⁊ statua: figuratorūqꝫ quoduis
e nō sic figurato ɔfici fieriqꝫ videt. Atqꝫ hec partiū
ordine: partim compositione ɔstāt. Si igit hec vera
sunt: omne quod fit ex cōtrario profecto aut e medio fit
⁊ omne quod corrumpit in ɔtrarium corrumpit: vel in
mediū. Media vo sunt ex contrariis: ceu colores ex
albo ⁊ nigro. Quare omnia que natura fiunt: aut cō-
traria aut ex contrariis sunt.

Et hoc rationabiliter. Oportet eni principia
neqꝫ ex alterutris eē: neqꝫ ex aliis: ⁊ ex his. Cō-
trariis aūt primis isunt hec. Propter id quod pri-
ma qdē: nō sūt ex aliis. Ob id vo q sūt ɔtraria:
nō sūt ex alterutris. S3 op3 h in rōne ɔsiderare T.c.43.
q̄liter ɔtingat. Accipiēdū igit est primū: q oīa
que sunt nihil neqꝫ facere aptū natū est: neqꝫ pa-
ti ɔtingēs a ɔtingēti: neqꝫ fit quodlibet ex quoli-
bet: nisi aliqs accipiat s̄m accidēs. Qualiter. n.
fiet album ex musico: nisi accidēs sit albo aut ni-
gro musicū: sed albū quidem fit ex non albo: ⁊
hoc nō ex omni: sed nigro: aut mediis. Et mu-
sicum ex nō musico: sed nō ex omni: sed ex imu-
sico, aut si aliquid ipsis est medium. Neqꝫ igi- T.c.44.
tur corrumpit in ɔtingens primum: vt album
non in musicum: nisi forte s̄m accidens: sed in
nō albū: ⁊ nō in ɔtingēs. sed i nigrū aut mediū.
Similiter aūt musicū in nō musicū: ⁊ hoc nō i
ɔtingēs: sed in imusicū: aut si ipsis aliqd mediū
est. Similiter aūt hoc est ⁊ in aliis: q2m nō solū T.c.45.
simplicia eoꝝ que sunt: sed ⁊ composita s̄m eā-
dem se habēt rōnem. Sed propter hoc q oppo-
site dispositiones nō denominate sunt: latet hoc
ɔtingens. Necesse enim omne ɔsonās ex icōso-
nanti fieri: ⁊ icōsonās ex cōsonāti: ⁊ corrumpi
ɔsonās in icōsonātiā: ⁊ hanc nō i cōtingētē: sed
in oppositam. Differt autem nihil incōsonan- T.c.46.
tia dicere: aut ordine: aut cōpositione. Manife-
stum eni3 est q eadem sit ratio. At vo domus
⁊ statua ⁊ qlibet aliud fit similiter. Domus
quidem enim fit nō ex eo q composita sunt: sed
ex eo q diuisa sunt hec. Sic ⁊ statua ⁊ figurato-
rum aliquod ex non figurato; ⁊ vnumquodqꝫ

horum

horū alia quidē ordo: alia vō cōpositio quedā
T.c.47. sunt. Si ergo hoc verum est. φ oē qđ fit fiat: ꝛ corrūpat qđ corrūpit: aut ex cōtrarijs: aut in cō traria. ꝛ in horū media. Media aūt ex cōtrarijs sunt. vt colores ex albo ꝛ nigro. Quare oīa erūt que natura fiūt: aut cōtraria: aut ex cōtrarijs.

De rōne primorum principiorum contraria. ¶ Ponit probabilē rōnē ad ostēdēdū φ prima prīa sunt cōtraria q̄ talis est. Tria vīr de rōne pncipiorū eē. pᵐ φ nō sint ex alijs. 2ᵐ φ non sint ex alterutris. 3ᵐ φ oīa alia sint ex eis. Sꝫ hec tria ꝯueniūt primis ꝯrijs: ergo pᵃ ꝯria sunt prīa.

Prīa cōtraria q̄. ¶ Ad itelligēdū aūt qd vocet pᵃ prīa ꝯria. Cōsiderādū φ q̄dā ꝯria sūt que ex alijs ꝯrijs causant: sic dulce ꝛ amarū causant ex hūido ꝛ sicco ꝛ calido ꝛ frigido. Sic aūt nō ē pcedere in infinitū: sꝫ est deuenire ad aliq̄ ꝯria q̄ nō causant ex alijs ꝯrijs: ꝛ hec vocat pᵃ ꝯria. Hīs igit̄ primis ꝯrijs

Prima conditio. 2ᵃ tres pdcē ꝯditiōes ꝯueniūt pncipiorū. Ex eo ergo φ prima sunt: manifestū est φ nō sūt ex alijs. Ex eo vō φ ꝯria sūt:

T.c.51. 3ᵃ Qualiter fiūt oīa ex cōtrarijs. manifestū est φ nō sunt ex alterutris. Quāuis.n. frigidū fiat ex calido inquātū id qđ prius est calidū fit frigidū: tñ ipsa frigiditas nūq̄ fit ex caliditate: vt postea dicet. Tertiū vō qualr oīa fiāt ex ꝯrijs: opꝫ diligentius inuestigare. Ad hoc igit̄ ostēdēdū pmittit primo φ neqꝫ actio neqꝫ passio pōt accidere inter [ꝯtingētia] .i. inter ea que ꝯtingunt simul eē: vel inter [ꝯtingētia] .i. inter quecūqꝫ indeterminata: neqꝫ qđlibet fit ex quolibet: sic Anax. dixit: nisi forte sm accñs. Et hoc manifestat p̄ in simplicibꝰ. Albū.n. nō fit ex musico. nisi sm accñs forte inquātū musico accidit albū vel nigrū. Sꝫ albū fit per se ex nō albo: qđ est nigrū vel medius color. Et silr musicus ex non musico: ꝛ nō ex quocūqꝫ nō musico: sꝫ ex opposito qđ dr̄ imusicū .i. qđ est natū hr̄e musicā ꝛ nō hꝫ: vel ex quocūqꝫ medio inter ea. Et eadē rōne nō corrūpit aliqd p̄ ꝛ p se in qđcūqꝫ cōtingēs: sicut albū nō corrūpit in musicū nisi p accñs: sꝫ p se corrūpit in nō albū: ꝛ nō in quodcūqꝫ nō albū: sed in nigrū ꝛ in mediū colorē. Et idē dicit de corruptiōe musici: ꝛ de alijs silibus. Et huius rō est: qr oē qđ fit ꝛ corrūpitur non est anteq̄ fiat: nec est postq̄ corrūpit: vñ opꝫ φ id qđ p se aliqd fit: ꝛ in qđ per se aliqd corrūpit: tale sit φ in sua rōne icludat nō eē eius qđ fit vel corrūpit. Et silr manifestat hoc in cōpositis: ꝛ dicit φ silr se hꝫ in cōpositis sicut in simplicibꝰ: sꝫ magis latet in cōpositis: qr opposita cōpositorū nō sūt nolata sicut opposita simpliciū. Oppositū.n. domus nō est nolatū sicut oppositum albi. Vñ si reducant ad aliq̄ nolata: erit manifestū. Nā oē cōpositū ꝯsistit in aliq̄ cōsonātia. Cōsonās aūt fit ex incōsonāti: ꝛ incōsonās ex cōsonāti: ꝛ silr ꝯsonās corrūpit in icōsonātiā: nō in quācūqꝫ: sꝫ in oppositā. Incōsonātia aūt pōt dici: vel sm ordinē tm̄: vel sm cōpositionē. Aliqđ.n. totū ꝯsistit in ꝯsonātia ordinis: sicut exercitus: aliqđ vō in ꝯsonātia cōpositionis sicut domus: ꝛ eadē rō est de vtroqꝫ. Et manifestū est φ oīa cōposita fiūt silr ex incōpositis: sic domꝰ fit ex icōpositis: ꝛ figuratū ex ifiguratis: ꝛ in oibꝰ his nihil attēdit nisi ordo ꝛ cōpō. Sic igit̄ q̄si per iductionē manifestum est φ oīa q̄ fiūt vel corrūpunt fiunt ex ꝯrijs vel medijs: vel corrūpunt in ea. Media aūt fiūt ex ꝯrijs: sic colores medij ex albo ꝛ nigro. Vñ ꝯcludit φ oīa q̄ fiūt sꝫ nām: vel ipsa sūt ꝯria: sicut albū ꝛ nigrū: vel fiūt ex ꝯrijs sic media. Et hoc est pncipale intētū qđ itēdit ꝯcludere. s. φ oīa fiant ex ꝯrijs: qđ erat tertia cōditio principiorū. ¶ Tertio ibi.

¶ Plurimi igitur ꝛ ceterorum hucusqꝫ profecti pene consentiunt: queadmodum diximus antea. Nāꝫ oēs elementa ꝛ ea que ab ipsis principia nuncupantur: q̄uis sine ratione: tamen contraria ponunt: quasi ab ipsa veritate compulsi.

¶ Vsqꝫ quidē igitur hoc fere secuti sunt ꝛ aliorū plurimi: queadmodū diximus prius. Omnes enim elemēta ꝛ ab ipsis vocata principia: ꝛ vere sine ratione ponentes: tamen contraria dicūt tanq̄ ab ipsa veritate coacti. T.c.48.

¶ Ostēdit hic phs quō se habuerūt phi in ponendo pncipia ꝯtraria eē. Et primo quō se habuerūt quātū ad motiuū positionis. Scđo quō se habuerūt q̄tū ad ipsam pōnem. ibi [Differūt aūt adinuicē.] Dicit ergo primo. φ sicut supra dictū est: multi phorū secuti sunt veritatē vsqꝫ ad hoc φ ponerēt pncipia eē cōtraria: qđ quidem sꝫ bene ponerēt: nō tñ q̄si ab aliqua rōne moti hoc ponebāt: sꝫ sicut ab ipsa veritate coacti. Verū.n. est bonū itellectus ad qđ nāliter ordiat. Vñ sic res cognitiōe carētes mouent ad suos fines absqꝫ rōne: ita iterdū itellectus hois q̄dā nāli iclinatiōe tēdit in vitatē: sꝫ rōnē veritatis nō pcipiat. ¶ Scđo ibi.

¶ Differūt tñ: qr quidam priora: quidam posteriora: ꝛ alij ratione: alij sensu notiora accipiunt. Quidam enim calidum frigidumqꝫ. Quidam humidum: atqꝫ siccum. Alij par ꝛ impar. Nōnulli concordiā ꝛ discordiam de causas generationis esse dixerunt. Hec aūt inter sese dicto differunt modo.

¶ Differūt aūt abinuicē: in eo qđ alij quidē priora. alij posteriora accipiūt. Et qđ hi quidē notiora sm rationem. illi autē sm sensum. Hi quidem enim calidū ꝛ frigidū: illi autē humidū ꝛ siccū: alij autem imparem ꝛ parem. Quidam autem concordiā ꝛ discordiā causam ponūt generationis. Hec aūt abinuicē differūt sm dictū modū.

¶ Ostēdit quō pdicti phi se habebāt in pdicta positione. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit quō differebāt in ponēdo pncipia eē ꝯria. Scđo quō simul differebāt ꝛ cōueniebant. ibi [Quare est eadē dicere.] Dicit ergo primo. φ phi ponētes pncipia eē ꝯria dupl̄r differebāt. primo quidē qr alij qui eorū rōnabilr ponētes accipiebāt pro pncipijs priora cōtraria. alij vō minus puide cōsiderātes accipiebāt posteriora ꝯria vt pncipia. Et eorū qui accipiebāt priora contraria: q̄dā attēdebāt ad ea que erāt notiora sm rōnē: q̄dā vō ad ea que sunt notiora sm sensū. Vel pōt dici φ per hāc scđaꝫ differētiā assignet rō prime differētie. Nā ea que sunt notiora sm rōnē sunt priora simpl̄r: que vō sunt priora sm sensum: sunt posteriora simpl̄r: ꝛ priora quo ad nos. Manifestū est aūt φ opꝫ pncipia eē prima. Unde illi qui iudicabāt prius sm id qđ est notius rōni: ponebāt pncipia ꝯria ꝛ priora simpl̄r. Qui vō iudicabāt prius sm id qđ est notius sensui. ponebāt pncipia posteriora simpl̄r. Vñ quidā ponebāt prima pncipia calidū ꝛ frigidū: alij vō humidū ꝛ siccū. ꝛ vtraqꝫ sunt sm sensū notiora. Tñ calidū ꝛ frigidū que sunt actiue q̄litates sunt priora humido ꝛ sicco q̄ sunt q̄litates passiue: qr actiuū naturalr est prius passiuo. Alij vō posuerūt pncipia notiora sm rōnē. Quorum aliq posuerūt pncipia parē ꝛ imparē. s. pithagorici existimātes substātiā oium esse numeros: ꝛ φ oīa cōponūtur ex pari ꝛ impari sicut ex forma ꝛ mā. Nāꝫ pari attribuebāt infinitatē ꝛ alteritatē pp eius diuisibilitatē. Impari vō attribuebāt finitatē ꝛ idētitatē pp̄ter suam indiuisionem. Quidam vō posuerunt causas generationis ꝛ corruptionis concordiam ꝛ discordiā. s. sequaces Empedoclis. que sunt etiā sm rationē notiora. Unde patet φ in istis positionibus apparet predicta diuersitas. ¶ Scđo ibi. Qualitates actiue sunt priores passiuis.

¶ Quare eadē quodāmō: diuersa quoq; dicunt. Diuersa qdē: sicut ⁊ plurimis videt. Eadē aūt: similitudine rōnis: ex eadē nāq; serie sumūt. Cōtrarioꝝ eniꝫ alia cōtinēt: alia cōtinent. Hoc igit pacto eodē mō diuersoq;: ⁊ deterius: ac melius dicūt. Et qdā rōne: quidā sensu notiora sumūt: vt antea dixim⁹. Eteniꝫ vniuersale qdem notius est rōne. Singulare aūt sensu. Ratio nāq; ipsius est vniuersalis: sensus vo ꝑticularis. Ueluti magnum quidē ⁊ paruū: rōne: raruꝫ autē ⁊ densuꝫ: sensu sunt notiora. Patet igitur oportere contraria principia rerum esse.

T.c.49. ¶ Quare est eadem dicere quodāmodo ⁊ altera adinuicē. Altera quidē quēadmodū videbit pluribus. Eadē vo ſm analogiā. Accipiūt eniꝫ ex eadē coordinatione. Hec quidē enim cōtinēt. Alia autē cōtinētur cōtrarioꝝ. Sic igitur similiter dicūt ⁊ aliter: ⁊ peius ⁊ melius. Et hi quidem notiora ſm rōnē: sicut dictuꝫ est prius: illi aūt ſm sensum. Uniuersale quidē. n. ſm rōnem notū est: singulare aūt ſm sensuꝫ. Ratio qdē. n. vniuersalis est: sensus aūt particularis. Ut magnū ⁊ paruū ſm rationē est: raruꝫ aūt ⁊ densuꝫ ſm sensum. Q̄ꝺ quidem igitur contraria oportet esse principia: manifestum est.

Euera-
zia
propositio

T.c.50.

¶ Ostēdit q̄ſo in differētia p̄dictaꝝ opinionū est etiā q̄dā cōuenientia: cōcludēs ex p̄dictis q̄ quodāmodo antiq phi dixerūt eadē p̄ncipia: ⁊ quodāmō altera. Altera qdē ſꝫ q̄ diuersi diuersa ꝯ̄ria assumpserūt sicut dictū est. Eadē vo ſm analogiā. i. ꝓportionē: qꝛ p̄n⁹ accepta ab oībus habēt eādē ꝓportionē. Et hoc tripl̄r. Primo qdē. qꝛ quecūq; p̄ncipia accipiunt ab eis se hñt adinuicē vt ꝯ̄ria. Et hoc est q̄ꝺ dicit: q̄ oēs accipiūt p̄ncipia ex eadē coordinatione. s. cōtrarioꝝ. Oēs. n. accipiūt ꝯ̄ria pro p̄ncipijs. sed tñ diuersa. Nec est mirū si ex coordinatiōe ꝯ̄rioꝝ diuersa accipiant principia. qꝛ iter ꝯ̄ria q̄dā sunt ꝯ̄tinētia: vt p̄ora ⁊ cōiora: ⁊ q̄dā ꝯ̄tēta: vt posteriora ⁊ minus cōia. Iste est igit vn⁹ modus quo sil̄r dicūt inquātū oēs accipiūt p̄ncipia ex ordine ꝯ̄rioꝝ. Alius modus in quo ꝯ̄ueniūt ſꝫ analogiā est q̄ q̄cūq; p̄ncipia accipiūtur ab eis vnū eoꝝ se hꝫ vt melius: ⁊ aliud vt peius: sicut ꝯ̄cordia vel plenū vel calidum vt melius. discordia vo vel vacuū vel frigidū vt pei⁹. Et sic est cōsiderare in alijs. Et hoc iō est. qꝛ semꝑ alteꝝ ꝯ̄trarioꝝ hꝫ ꝑuationē admixtā. Principiū. n. ꝯ̄rietatis est oppositio ꝑuatiōis ⁊ habitus: vt d̄r in. 10. meta. Tertio mō cōueniūt ſm analogiā in hoc q̄ oēs accipiūt p̄ncipia notiora. Sꝫ qdā notiora ſm rōnē: qdā vo ſm sensum. Cum eniꝫ rō sit vl̄is: sensus vo ꝑticularis: vniuersaliora sūt notiora ſm rōnē. vt magnū ⁊ paruū: singularia vo ſꝫ sensuꝫ vt rarū ⁊ densum. que sunt minus cōia. Et sic vltio quasi epilogādo concludit q̄ꝺ principaliter intendit: scilicet q̄ principia sunt contraria.

Lec. 7.
t.c. 15.

LEC. XI.

¶ Deinceps vo considerandūꝫ est: vtrū duo an tria: an plura principia sint.

Onsequens autem vtiq; erit dicere vtrum duo aut tria aut plura sint.

Postq̄ inquisiuit Phs de cōtrarietate p̄ncipioꝝ: hic incipit ingredi de numero eorum. Et circa hoc tria facit. Primo mouet questionem. 2⁹ excludit que nō cadūt sub q̄ōne. ibi [Unū qdē.] Tertio ꝓsequit q̄ōnē. ibi [Q̄ꝺ aūt finitoꝝ.] Dicit ergo p̄mo q̄ post inq̄sitionē de cōtrarietate p̄ncipiorum cōsequēs est inquirere de numero eorum. Utrum. s. sint duo aut tria aut plura. ¶ Secundo ibi.

¶ Unum enim principiūꝫ esse non potest: qꝛ nō sunt ipsa contraria vnum.

¶ Unum quidem enim impossibile est: qm̄ nō vnum contraria.

¶ Excludit ea q̄ nō cadūt sub q̄ōne. Et p̄mo q̄ non sit tm̄ vnū p̄n^m. Scd̄o q̄ nō sint infinita. ibi [Infinita aūt nō.] Dicit ergo p̄mo q̄ i̇possibile est eē vnū p̄n^m tm̄. Ostēsuꝫ est eniꝫ q̄ p̄ncipia sūt ꝯ̄ria: sꝫ ꝯ̄ria nō sūt vnū tm̄. qꝛ nihil est sibiipsi ꝯ̄riū. ergo p̄ncipia non sunt vnū tm̄. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Nec etiam infinita: quia id q̄ꝺ est sub scientiam sane non cadet.

¶ Infinita aūt non: qm̄ neq; scibile q̄ꝺ est erit.

¶ Ostendit q̄ nō sunt infinita p̄ncipia quatuor rōnibus. Quaꝝ p̄ma talis est. Infinitum inquātuꝫ huius est ignotuꝫ. Si igit principia sunt infinita: opꝫ ea esse ignota. Sꝫ ignoratis p̄ncipijs ignorant ea q̄ sunt ex eis: ergo sequit q̄ nihil in mūdo possit sciri. ¶ Scd̄aꝫ rōnē ponit ibi.

¶ Una quoq; contrarietas est in omni genere vno. Substantia vo genus est quoddam vnum.

¶ Et est vna contrarietas in omni genere vno. Substantia autem vnū quoddam genus est.

¶ Que talis est. Principia opꝫ eē p̄ma ꝯ̄ria vt supra ostēsum est. Prima autē ꝯ̄ria sunt p̄mi generis que est suba. Substātia aūt cū sit vnū genus. hꝫ vnā p̄mā ꝯ̄trarietatē. Pria. n. ꝯ̄rietas cuiuslibet generis ē p̄maꝝ dr̄aꝝ ꝑ q̄s diuidit gen⁹. ḡ nō sunt ifinita p̄n⁹. ¶ Tertiā rōnē pōit ibi.

Lec. 10.
per totum

¶ Et qꝛ generatio ex finitis fieri pōt: atq; ꝓ̄stabilius est ex finitis: vt opinat Empedocles: q̄ ex infinitis fieri generationē existimare. Cūcta enim que ad generandas res pertinent: ex finitis perinde atq; Anaxagoras ex infinitis reddere putat.

¶ Et q̄ꝺ cōtingit ex finitis melius ex finitis quēadmodū Empedocles: q̄ ex infinitis. Omnia nāq; ex finitis assignare opinatur: quemadmodum Anax. ex infinitis.

¶ Que talis est. Q̄ꝺ pōt fieri per finita: magis est ponendū per finita fieri q̄ per infinita: sed rō omniū que fiunt ſm nām assignant ſm Empedocleꝫ per principia finita: sicut per Anaxagorā per p̄ncipia ifinita. ergo nō est ponēdum principia esse infinita. ¶ Quartā rōnē ponit ibi.

¶ Preterea alijs alia priora cōtraria sunt: ⁊ ex alijs alia fiunt: ceu dulce ⁊ amarū: ⁊ albū ⁊ nigrū. Principia vo manere semper opꝫ. Ex his igitur neq; vnuꝫ neq; infinita principia esse constat.

¶ Amplius sunt alia alijs priora contraria. Et fiunt altera ex alteris: vt dulce ⁊ amarum: ⁊ album ⁊ nigrum. Principia autem semper opꝫ manere. Q̄ꝺ quidem igitur neq; vnuꝫ neq; infinita sunt: manifestum est ex his. T.c.51.

¶ Que talis est. Principia sunt ꝯ̄ria. Si ergo p̄ncipia sunt infinita. opꝫ oīa ꝯ̄ria esse p̄n⁹. Sed non oīa ꝯ̄ria sunt p̄n⁹. Q̄ꝺ pꝫ ex duob⁹. Primo qdē qꝛ p̄ncipia opꝫ eē p̄ma ꝯ̄ria: nō aūt oīa ꝯ̄ria sunt p̄ma: cū quedā sint alijs p̄ora. Scd̄o qꝛ p̄ncipia nō debēt esse ex alterutris vt supra dictuꝫ est: cōtraria aūt quedā fiūt ex alterutris vt dulce ⁊ amarū ⁊ albū ⁊ nigrū: nō ergo p̄ncipia sunt infinita. Et sic vltimo cōcludit q̄ p̄ncipia nō sunt vnū tm̄ neq; infinita. ¶ Cōsiderādū

Lec. 10.
t.c. 42.
Notabile

siderādū est aūt ꝙ Phs hic disputatiue pcedit ex pbabilibus. Unde assumit ea que videtur pluribus: que non possunt esse falsa fm totū: sed sunt fm partē vera. Uerū est igit quodāmō ꝙ ꝯtria fiunt ex inuicē. vt supra dictū (Tc. 42.) est. si sumat subm cū ꝯtrijs. qꝛ id qd est albū postea fit nigrū: sed tn̄ ipsa albedo nō couertit in nigredinē. Sz qdā antiquoꝝ ponebāt ꝙ nec ēt coassumendo subiectū: pma ꝯtria fiūt ex īuicē. Unū Empedocles negabat elta fieri ex īuicē. Et iō Aristoteles hic signāter nō dic calz fieri ex frigido: sz dulce ex amaro: ꝛ albū ex nigro. ¶ Deide cū dic.

¶ Cū aūt sint finita nō facere duo solū: rōnē aliquaz hz. Dubitauerit. n. nō incōgrue qspiā: quonā pacto densitas apta est facere raritatē: aut raritas densitatem: ꝛ alia queuis cōtrarietas silr mō. Nō enim ꝯcordia discordiā: neqz ecōtra discordia cōcordiā congregat ꝛ aliqd facit ex ipsa: sed aliud qd tertiuz ambe. Atqui sunt qui plura etiaz sumunt: ex quibus eorum que sunt naturam conficiunt.

¶ Oīm autē finita facere duo tm̄: vel non facere duo tm̄ hz quādā rōnē. Deficiet. n. aliqs qualr densitas raritatē facē aliqd apta nata sit: aut hec dēsitatē. Simlr aūt ꝛ alia quecūqz ꝯtrarietas. Nō enim cōcordia discordiā inducit ꝛ facit aliquid ex ipsa: neqz discordia ex illa: sz vtraqz alterū qddā tertiū. Quidā aūt ꝛ plura recipiunt ex quibus parant eorum que sunt naturam.

¶ Prosequit illud qd erat in qōne. s. in quo numero sint pncipia. Et circa hoc duo facit. Pmo ondit ꝙ nō sunt duo tm̄ pncipia: sz tria. Scdo ondit ꝙ nō sunt plura. ibi [Plura aūt trib⁹.] Circa pmū duo facit. Pmo ondit per rōnes nō eē tm̄ duo pn̄ª. sz opz addi tertiū. Scdo ondit ꝙ in hoc (triplici ratione) etiā antiq phi cōuenerūt. ibi [Unū ꝛ aliqs porē.] Circa pmū ponit tres rōnes. Dicit ergo pmo ꝙ cū ondsū sit ꝙ pncipia sunt ꝯtria: ꝛ ita nō pnt eē tm̄ vnū pnᵐ: sz duo ad minus: nec iteꝝ sint īfinita pnª: restat ꝯsiderādum vtrū sint (Lec. ii.) duo tm̄ vel plura duob⁹. Quātū. n. ad h qd supra ondsum est ꝙ ꝯtria sunt pncipia: videt ꝙ sint duo tm̄ principia: qꝛ (Prima) cōtrarietas est īter duo extrema. [Sz in hoc deficiet ali (Lec. ii.) quis] .i. dubitabit. Opz. n. ꝙ ex pncipijs fiāt alia. vt supra dictū est. Si autē sint tm̄ duo ꝯtria pnª. nō vꝫ qūo ex illis duob⁹ possint oīa fieri. Non. n. pōt dici ꝙ vnū eoꝝ faciat aliqd ex reliquo. Nō. n. dēsitas nata est cōuertere ipsam raritatē in aliqd: neqz raritas dēsitatē. Et silr est de qualibet alia ꝯtrietate. Nō. n. cōcordia mouet discordiā ꝛ facit aliqd ex ipsa: neqz ecōuerso: sz vtrūqz ꝯtrioꝝ trāsmutat aliqd tertiū qd est subm vtriusqz. Calidū. n. non facit esse calidā ipsaz frigiditatē: sed subiectū frigiditatis: nec ecōuerso. Uidet ergo ꝙ oporteat poni aliqd tertiū qd sit subz ꝯtrioꝝ ad hoc ꝙ ex ꝯtrijs alia possint fieri. Nec refert quantū ad pn̄s ptinet: vtrū illud subm sit vnū vel plura. Quidā enim posuerūt plura pncipia mālia ex qbus preparāt nām entiū. Nō enim dicebāt esse nām rerū mām: (t.c.49.) vt infra in scdo dicetur. ¶ Scdam rōnem ponit ibi:

¶ Insuper ꝛ id quispiam dubitauerit nisi quispiam aliam quādā cōtrarijs nām subiecerit. Nullus enim eoꝝ que sunt substātiā contrariā eē videmus: principium autem de nullo subiecto dicat oportet. Alioquin principij principium erit. Subiectum eniz principium ꝛ prius predicato esse videtur.

(T.c.52.) ¶ Adhuc autē amplius ꝛ de hoc aliquis dubitabit: nisi aliquis alterā supposuerit cōtrarijs naturam. Nullus. n. videmus eorū que sunt substantia contraria. Principiū aūt nō de subiecto opz dici aliquo. Erit. n. principiū pricipij. Subiectum. n. principiū: ꝛ prius videt esse pdicato.

¶ Et dicit ꝙ nisi ꝯtrijs que ponunt eē pncipia supponatur aliqd aliud: surget maior dubitatio ꝙ pmissa. Primū. n. (Scda) principiū nō pōt eē accn̄s aliqd de subo dictuz. Cū enim subm sit pnᵐ accn̄tis qd de eo pdicat: ꝛ sit eo pus nālr. sequeret si primū principiū eēt accidēs ꝛ de subo pdicatū ꝙ pncipij eēt pncipiū: ꝛ ꝙ pmo eēt aliqd pus. Sz si ponamus sola ꝯtria eē pncipia: opz pncipiū eē aliqd accidēs de subiecto dictū: qꝛ null⁹ rei suba est ꝯtria alteri: sz solū ꝯtrietas est inter accn̄tia. Relinqtur igit ꝙ non pnt sola ꝯtria eē pncipia. ¶ Cōsiderādū aūt ꝙ in hac rōne vtit pdicato (Notabile) pro accidente: qꝛ predicatum designat formam subiecti. Antiqui aūt credebāt oēs formas eē accn̄tia. Hic aūt procedit disputatiue ex ppositiōib⁹ pbabilib⁹ que erant apud antiquos famose. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Preterea substātiā nō esse contrariam substantie dicimus. Quonam igitur pacto substātia ex nō substantijs: aut non substantia substantia prius erit.

¶ Amplius nō esse dicimus substātiā ꝯtriā sube. Qualiter igitur ex nō substātijs suba vtiqz erit. Aut qūo prius non suba substantia erit.

¶ Que talis est. Oē qd nō est pncipiū opz eē ex pncipijs. (Tertia) Si igit sola ꝯtria sint pncipia: sequet cū suba non sit ꝯtria substātie ꝙ substātia sit ex nō substātijs: ꝛ sic qd non est substātia sit pus ꝙ substātia: qꝛ qd est ex aliqb⁹ est posterius eis. Hoc aūt est īpossibile. Nā pmuz genus entis est substātia que est ens per se. Nō igitur pōt eē ꝙ sola ꝯtria sint principia: sz opz ꝛ tertium poni. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quāobrem necesse est eum qui priorem atqz hanc rationez veram esse existimauerit: si ambas seruare voluerit: tertium aliquod contrarijs ipsis subijcere: quēadmodū dicūt hi qui solā vnaz quādā nām vniuersuz asserūt eē: vt aquā: aut ignē: aut mediū qd inter hec collocarūt. Atqz videt ipsum mediū magis. Nā ignis: terra: aer: ꝛ aq: cū ꝯtrarietatib⁹ sunt annexa. Jccirco non sine rōne agunt qui subiectū ipsum aliud ab his faciūt. Ceterorū aūt qdā aerē ponunt. Aer enim minime respectu ceterorum differentias sensibilis habet: atqz hunc sequitur aqua.

¶ Unde si aliqs ꝛ priorē verā putabit eē rōnez ꝛ hāc: necessariuz est si hz saluare vtrasqz ipsas (T.c.53.) subeē quoddā tertiū: quēadmodū dicūt vnam quandā nām dicentes oē: aut aquā: aut ignem: aut mediū hoꝝ. Uidetur autem mediū magis. (T.c.54.) Ignis. n. ꝛ terra ꝛ aer ꝛ aqua cum cōtrarietatibus cōplexa sunt. Unde nō irrōnabiliter faciūt subiectū alterū ab his facientes. Alioꝝ aūt qdā aerē. Aer. n. minime hz alioꝝ differentias sensibiles. Consequenter autem aqua.

¶ Ondit qūo ad hoc etiā ꝯcordat positio phoꝝ. Et circa hoc duo facit. Pmo manifestat qūo ponebant vnū māle principiū. Scdo qūo ponebāt pter hec duo pncipia ꝯtria. ibi [Sed oēs vnū hoc.] ¶ Cōsiderādū est aūt circa primū ꝙ Phs in pcedētib⁹ more disputatoꝝ visus est oppo (Lec. io.) nere ad vtrāqz ptē oppositā. Nā pmo pbauit ꝙ pnª sunt cōtraria: ꝛ nūc iduxit rōnes ad pbandū ꝙ ꝯtria nō suffi-

ciũt ad h ꝙ ex eis res generenť. Et qꝛ rõnes disputatiue veꝝ ↄcludũt tñ ꝑ aliqd: ſꝫ nõ ꝑm totũ: ex vtriſqꝫ rõni‑bus veritatẽ cõcludit. ⁊ dicit ꝙ ſi aliqs putet verã ꝓorem rõnẽ que ꝓbabat ꝑncipia eẽ ↄria. ⁊ hãc imediate poſitam que ꝓbabat ↄria ꝑncipia nõ poſſe ſufficere: ad ſaluãdum vtrũqꝫ eſt neceſſe dicere ꝙ quoddã tertium ſubſit ↄrijs. ſicut dixerũt ponẽtes totũ vniuerſum eſſe nãm quãdam vnã: intelligẽtes per naturã mãm: ſicut aquã. aut ignem. aut aerẽ. aut mediũ horum. vt vaporẽ aut aliud huiꝰ. Et magis vĩ de medio. hoc. n. tertiũ accipiť vt ſubiectũ cõ‑trarijs: ⁊ quodãmõ vt diſtictũ ab eis. Uñ illõ qõ minꝰ hꝫ de ↄrietate ↄueniẽtius ponitur tertiũ ꝑncipiũ ꝑter ↄria. Ignis. n. ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aq̃ hñt ↄrietatẽ annexã. ſ. calidi ⁊ humidi: ⁊ frigidi ⁊ ſicci. Uñ nõ irrõnabilr faciunt ſubm aliqd alteꝝ ab his in quo minꝰ eſt excellẽtia ↄrioꝝ. Poſt hos aũt melius dixerũt qui poſuerũt aerẽ ꝑncipiũ: qꝛ in aere inueniunť q̃litates ↄrie minus ſenſibiles. Poſt hos qui poſuerũt aquã. Qui võ poſuerũt ignẽ peſſime dixerũt quãtũ ad hoc: qꝛ ignis hꝫ q̃litatẽ ↄriã maxime ſenſibilẽ ⁊ magis actiuã. qꝛ in ipſo eſt excellẽtia calidi: quãuis ſi cõ‑pareнť elemẽta ꝑm ſubtilitatẽ melius videantur dixiſſe qui poſuerũt ignẽ principiũ: vt alibi diciť. Qõ. n. eſt ſubti‑lius vĩ eẽ ſimplicius ⁊ prius. Unde terram nullus poſuit principium propter ſui groſſitiem. ¶ Scdo ibi.

¶ Uerũ eniꝫ oẽs hoc vnũ in figuras ↄtrarijs vertũt: denſitate inq̃ raritateq̃: ⁊ intẽſione ⁊ remiſſiõe: que qdẽ exceſſus oĩno: defectuſq̃ ſunt. vt antea di‑ximus. hec etiã opinio vetus qdã eẽ vĩ. Unũ inq̃ ⁊ exceſſum: atqꝫ defectũ ꝑncipia reꝝ eẽ. Attñ nõ eodẽ mõ. Sed ꝑſci duo qdẽ agere: vnum autẽ pati dice‑bant. At poſterioꝝ quidã econtra. Unum quidem agere: duo võ pati potius aſſerunt. Tria igitur ele‑menta rerum eſſe putare ex his ⁊ iſtiuſmodi alijs ani‑maduerſis: videbitur aliquam rationem habere: ſi‑cut antea diximus.

T.c.55. ¶ Sed oẽs vnũ hoc cõtrarijs figurãt: vt denſita‑
te ⁊ raritate: ⁊ eo qõ maius ⁊ minus. hec aũt
ſunt oĩa: excellẽtia. vꝫ. ⁊ defectus: ſicut dictũ eſt
Lec. ii. prius. Et videť antiqua eẽ opinio ꝙ vnũ ⁊ ſup
abundãtia ⁊ defectus principia rerũ ſunt: ſꝫ nõ
eodẽ mõ. Sꝫ antiq duo qdẽ facere: vnũ aũt pa‑
ti: poſterioꝝ aũt qdã cõtrariũ: vnũ quidem fa‑
T.c.56. cere: duo võ pati magis dicunt. Tria quidem
igitur dicere elementa eſſe: ⁊ ex his ⁊ ex huiuſ‑
modi alijs intendentibus videbitur vtiq̃ habe‑
re quandam rationem: ſicut diximus.

¶ Oſtẽdit quõ cũ vno materiali principio poſuerũt ꝑnci‑pia ↄria: ⁊ dicit ꝙ oẽs ponẽtes vnũ mãle ꝑncipiũ dicebãt illud figurari vel formari ↄrijs qbuſdã: vt raritate ⁊ dẽſi‑tate que reducũť ad magnũ ⁊ ꝑuũ ⁊ excellẽtiã ⁊ defectũ. Et ſic hoc qõ Plato poſuit ꝙ vnũ ⁊ magnũ ⁊ paruũ ſint ꝑncipia reꝝ: fuit ẽt opinio antiquoꝝ nãliũ: ſꝫ differẽter. Nã antiq ↄſiderãtes ꝙ vna mã variať per diuerſas for‑mas poſuerũt duo ex ꝑte forme: que eſt ꝑnꝰ agẽdi: ⁊ vnũ ex ꝑte mãe: que eſt ꝑncipiũ patiẽdi: ſed Platonici ↄſide‑rãtes quõ in vna ſpecie diſtinguunť multa indiuidua ꝑꝫ diuiſionẽ mãe: poſuerũt vnũ ex ꝑte forme: q̃ eſt ꝑncipium actiuũ: ⁊ duo ex parte mãe: que eſt ꝑncipiũ paſſiuũ. Et ſic cõcludit ꝑncipale intẽtũ ꝙ ꝑmiſſa ⁊ ſimilia ↄſiderãtibꝰ rõnabile videtur ꝙ ſint tria nature ꝑncipia. Et hoc dicit deſignãs ex ꝓbabilibus proceſſiſſe. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed tribus ponere plura nullam. Ad patiendum enim ſufficiens eſt vnũ ipſum. Si võ q̃tuor ↄtrarijs ſumptis: due contrarietates ponantur: vtriſqꝫ ſeor‑ſum alia quedam natura media ſubijciatur oportet. Qõ ſi ex ſeſe viciſſim generare poſſunt: ſuperuaca‑nea nimirum altera contrarietas erit.

¶ Plura aũt tribus nõ amplius. Ad patiẽdum quidẽ. n. ſufficiẽs eſt vnũ. Si aũt q̃tuor exiſtẽti‑bus due erũt contrarietates: oportebit ſeorſum vtriſqꝫ eẽ alterã quãdã nãm. Si aũt exinuicẽ po‑terit generare: ocioſa vtiq̃ altera ↄrietatũ erit.

¶ Oſtẽdit quõ nõ ſunt plura ꝑncipia tribꝰ: duabꝰ rõnibꝰ. Quaꝝ ꝑma talis eſt. Qõ põt fieri per pauciora: ſupfluũ eſt ſi fiat per plura: ſꝫ tota generatio rerũ põt cõpleri po‑nẽdo vnũ ꝑnꝰ mãle ⁊ duo formalia: qꝛ ad patiẽdũ ſufficit vnũ mãle ꝑnꝰ. Sꝫ ſi eẽnt q̃tuor ꝑncipia ↄria: ⁊ due ꝑme cõtrarietates. oporteret ꝙ vtraqꝫ ↄrietas haberet aliud ⁊ aliud ſubiectũ. qꝛ vnũ ſubiectũ vĩ eẽ ꝑmo vnius ↄrieta‑tis. Et ſic ſi duobꝰ ↄrijs poſitis ⁊ vno ſubiecto põt res fieri adinuicẽ: ſupfluũ vĩ ꝙ ponať alia ↄrietas. Nõ igiť ponẽ‑da ſunt plura q̃ tria ꝑncipia. ¶ Scdam rõnẽ ponit ibi.

¶ Et inſup fieri neqt vt prime cõtrarietates ſint plu‑res. Subſtãtia nãqꝫ vnũ quoddã eſt genus eius qõ eſt: vt patet. Quare nõ genere: ſed antecedendo ſe‑quẽdoue dũtaxat īter ſeſe principia differrẽt. Sem‑per enim vna eſt contrarietas in genere vno: atq̃ omnes contrarietates ad vnũ reduci videntur. Pa‑tet igitur neqꝫ vnum elementũ neqꝫ plura duobus vel tribus eſſe. horum autem vtrum ſit aſſerendũ: magnam dubitationem nimirum habet.

¶ Simul aũt ⁊ ĩpoſſibile eſt plures eſſe cõtrarie‑tates primas. Subſtãtia. n. vnũ quoddã genus eſt entis. Quare in eo qõ prius ⁊ poſterius ſũt differũt abinuicem principia tñ. ſed nõ genere. Semper eniꝫ in vno genere ↄtrarietas eſt vna. Omnes. n. cõtrarietates reduci videnť in vnã.
Qꝛ quidem igitur neq̃ vnum ſit elementũ neq̃ T.c.57.
plura duobus vel tribus manifeſtum eſt. ho‑rum autem vtrum ſit verum: quemadmodum diximus: dubitationem habet multam.

¶ Que talis eſt. Si plura ſũt ꝑncipia q̃ tria opꝫ eẽ plures prias ↄrietates: ſꝫ hoc eſt ĩpoſſibile: qꝛ ꝑma ↄrietas vĩ eẽ primi generis qõ eſt vnũ. ſ. ſuba. Uñ oĩa ↄria que ſunt in genere ſube nõ differũt genere: ſꝫ ſe hñt ſicut ꝑus ⁊ poſte‑rius. qꝛ in vno genere eſt tñ vna ↄrietas. ſ. ꝑma: eo ꝙ oẽs alie ↄrietates videnť reduci ad vnã primã. Sunt aũt alie que prime dĩe ↄrie: qbus diuidiť genus: ergo videť ꝙ nõ ſint plura ꝑncipia q̃ tria. ¶ Cõſiderãdũ eſt ãt ꝙ vtrũqꝫ
probabilr dictum eſt. ſ. ⁊ ꝙ in ſubijs nõ ſit ↄrietas: ⁊ ꝙ in Notabile
ſubijs ſit vna cõtrarietas prima. Si. n. accipiať ipſum qõ eſt ſuba: nihil eſt ei contrariũ. Si võ accipianť formales differẽtie in genere ſubſtãtie: ↄtrarietas in eis inuenitur. Ultimo aũt quaſi epilogando concludit ꝙ neqꝫ ſit vnũ tñ principium: neqꝫ plura duobus vel tribus. Sed vtrũ horũ ſit verũ hꝫ multam dubitationem: ſicut ex ꝑmiſſis pꝫ. ſ. vtrum ſint duo tñ vel tria.

LEC. XIII.

¶ hoc igiť modo nos dicimus primo de omni gene‑ratione ſimpliciter ↄtractantes. Eſt enim nature ac‑

cõmodatũ

cōmodatū primū cōmunia dicere: deinde ea que circa vnumquodqʒ sunt propria contemplari.

Sic igiť nos dicamus primuʒ de omni generatiōe aggrediētes. Est.n. ꝑm naturaʒ cōmunia prius dicere: ⁊ sic circa vnūquodqʒ propria speculari.

Postq̃ phs pcessit ad inuestigādū numeꝝ pncipiorū disputatiue: hic icipit determinare veritatē. Et diuidiť in ptes duas. In pma determinat veritatē. In scda ex vitate determinata excludit dubitatiōes ⁊ errores antiquoꝝ. ibi [Qd aūt antiq.] Prima diuidiť in duas. In pma ondit q in quolibet fieri nāli tria inueniuntur. In scda ex hoc ondit tria eē pna. ibi [Manifestuʒ est igiť q siqdē sunt cāe.] Circa pm duo facit. Prio dicit de quo est itētio. Scdo psequiť itētū. ibi [Dicim⁹.n. fieri.] Quia ğ supra dixerat q multā hʒ dubitationē vtruʒ sint tm duo nāe pncipia vel tria: ꝯcludit q de hoc pmo dicēdū est: ꝯsiderātes de generatiōe vel factiōe in cōi ad oēs spēs mutatiōis. In q̄libet.n. mutatiōe iueniť quoddā fieri: sicut qd alterať de albo in nigrū: de albo fit nō albū: ⁊ de nō nigro fit nigrū. Et silr est in alijs mutationibus. Et rōneʒ ordinis assignat. qꝛ necesse est primo dicere cōia: ⁊ postea speculari ea que ppria sunt circa vnūquodqʒ: sicut in principio libri dictum est. ¶ Scdo ibi.

¶ Nam qppiā e quopiā: ac aliud ex alio fieri dicim⁹: aut simplicia dicētes: aut cōposita. Dico aūt hoc pacto. Fit enim homo musicus ⁊ nō musicus: musicus aut non musicus homo: musicus hō. Simplex itaqʒ dico ipsum fiens: hominem inq̃: ⁊ non musicum: ⁊ id etiam qd fit: idest musicum. Compositum vo: ⁊ id qd fit ⁊ ipsum fiens etiam: cum non musicum hominem musicum hominem fieri dicimus.

T.c.58. ¶ Dicimus.n. fieri ex alio aliud: ⁊ ex altero alterū: aut simplicia dicētes aut cōposita. Dico aūt sic hoc. Est.n. hoc fieri hoiem musicū. Est aūt nō musicū aliqd fieri musicū. Aut nō musicum hoiem musicū. Simplr qdē igiť dico q fit hō ⁊ non musicū: ⁊ qd simpliciter fit musicū. Cōpositum autē ⁊ qd fit ⁊ qd factum est: cum nō musicum hominem dicamus fieri aut musicū aut musicum hominem.

¶ Prosequiť ppositū. Et circa hoc duo facit. Primo eniʒ premittit quedā que necessaria sunt ad ppositū ondēdū. Scdo ondit ppositū. ibi [Determinatis autē his.] Circa primū duo facit. Primo pmittit quādā diuisionē. Scdo ondit drīam inter ptes diuisionis. ibi [Hoꝝ aūt.] Dicit ergo pmo q cū in quolibet fieri aliud dicať fieri ex alio quātū ad fieri sʒ eē substātiale: vel alteꝝ ex altero quātū ad fieri ꝑm eē accntale: pp hoc q ois mutatio hʒ duos terminos: duplr ꝯtingit hoc dicere: eo q termini alicui⁹ factiōis vel mutatiōis pnt accipi vt simplices vel cōpositi. Et hoc sic exponiť. Aliqn.n. dicim⁹ hō fit musicus: ⁊ tunc duo termini factiōis sunt simplices: ⁊ silr qn dicimus q nō musicū fit musicū. Sʒ qn dicimus nō musicus hō fit musicus hō: tūc vterqʒ terminoꝝ est cōpositus. Quia cū fieri attribuiť homini vel nō musico vterqʒ est simplex: ⁊ sic id qd fit. i. cui attribuiť fieri. significať fieri vt simplex. Id vo in qd terminať ipsiuʒ fieri: qd significať fieri vt simplex: est musicū. Ut cū dico. hō fit musicus. vel nō music⁹ fit music⁹. Sʒ tūc vtrūqʒ significať fieri vt cōpositū. s. [⁊ qd fit]. i. id cui attribuiť fieri. [⁊ qd factū est]. i. id ad qd terminať fieri: cū dicim⁹. nō music⁹ hō fit musicus. Tūc.n. est cōpositio ex pte subiecti tm: ⁊ simplicitas ex pte pdicati. Sʒ cū dico. non music⁹ hō fit musicus hō. tunc est compositio ex parte vtriusqʒ. ¶ Scdo ibi.

¶ Hoꝝ aūt alteꝝ nō solū hoc aliqd: sed etiam ex hoc fieri dicitur. ceu e non musico musicus. Alterum nō hoc in omnibus dicitur modo. Non enim ex homine musicus: sed homo fit musicus dicitur.

¶ Hoꝝ autē quidē nō solū dicitur hoc aliqd fieri: sʒ etiā ex hoc: vt ex nō musico musicus. Hoc aūt nō dicitur in omnibus vt ex homine factus fit musicus: sed homo factus fit musicus.

¶ Ostendit duas differentias inter predicta. Quaruʒ prima est q in quibusdaʒ premissoꝝ vtimur duplici modo loquendi. s. q hoc fit hoc: ⁊ ex hoc fit hoc. Dicamus enim q non musicus fit musicus: ⁊ ex non musico fit musicus. Sed non in omnibus sic dicitur. Non eniʒ dicitur: ex hoie fit musicū: sʒ hō fit musicus. ¶ Scdam drīam ponit ibi.

¶ At vo coꝝ que vt simplicia fieri dicimus: alterum permanēs fit: alterum nō pmanens. Nam hō quidē permanet cū sit musicus hō. Nō musicū aūt ⁊ imusicum: neqʒ simplex neqʒ cōpositum permanet.

¶ Eoꝝ aūt que fiūt sicut simplicia dicimus fieri: aliquid quidē permanēs fit: aliud vo nō permanēs. Homo quidē pmanet musicus factus: ⁊ homo est. Sed non musicuʒ ⁊ imusicū neqʒ simpliciter neqʒ compositum permanet. T.c.59.

¶ Et dicit q cū duobus simplicibus attribuiť fieri. s. subiecto ⁊ opposito: alterū istoꝝ est pmanēs: ⁊ alterū nō permanēs: qꝛ cū aliqs iaʒ factus est musicus pmanet hō. sed nō permanet oppositū: siue sit negatiue oppositū vt non musicū: siue puatiue aut ꝯrie. vt imusicū. Neqʒ ēt cōpositū ex subo ⁊ opposito pmanet. Nō.n. pmanet hō nō musicus postq̃ hō fact⁹ est music⁹. Et tm istis trib⁹ attribuebať fieri. Dicebať.n. q hō fit musicus: ⁊ nō music⁹ fit music⁹: ⁊ hō nō music⁹ fit music⁹. Quoꝝ triū solū pm manet cōpleta factiōe. Alia vo duo nō manēt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Que cū ita sint: hoc est ex oibus que fiunt accipiēdum: si quis inspexerit vti diximus: aliquid semper subijci oportere: ipsum inq̃ fiens. Qd ⁊ si numero vnum est: nō tamē est specie vnum. Atqʒ pro eodē accipio: specie rationeqʒ differre. Non est enim eadem hominis ⁊ immusici ratio.

¶ Determinatis igiť his: ex oib⁹ que fiūt hoc est accipe si aliqs intenderit sicut diximus: qm̄ opʒ aliqd semper subiici qd fit: ⁊ hoc si numero est vnū: sʒ specie non vnū est. Specie enim dico ⁊ ratiōe idē. Nō.n. idē est homini ⁊ imusico esse. T.c.60.

¶ Ex suppositiōe pmissoꝝ ondit ppositū. s. q in qualibet factiōe naturali inueniaťť tria. Et circa h tria fac. Prio enumerat duo que inueniuntur in qualibet factiōe nāli. Scdo pbat qd supposuerat. ibi [Et hoc qdem pmanet.] Tertio concludit ppositū. ibi [Quare ondium est.] Dicit ergo pmo q suppositis pmissis si qs voluerit cōsiderare in oibus que fiūt ꝑm nām. hoc accipiet q semꝑ opʒ subijci aliqd cui attribuiť fieri. Et illud lʒ sit vnuʒ numero vel subo: tn specie vel rōne nō est idem. Cū.n. attribuiť homini q fiat musicus. hō quidē est vnū subiecto sʒ duo rōne. Nō eniʒ est idē homo ꝑm rationē ⁊ nō musicus. Tertiū autē non ponit. s. q in generatione necesse est aliqd gene

rari:qm̄ illud manifestum est. ¶ Scđo ibi.

¶ Atq̄z alterū permanet. Id eniz qđ non opponitur permanet: homo nāq̄z permanet. Non musicuz aūt ⁊ imusicuz non permanet: neq̄z id qđ ex vtriusq̄z cōponitur: velut immusicus homo.

¶ Et hoc quidē pmanet: illud vero nō permanet. Nō oppositū qdē pmanet. Homo.n.pmanet. Musicū aūt ⁊ imusicū nō pmanet: neq̄z ex ambobus compositum vt non musicus homo.

¶ Probat duo que supposuerat. Primo ꝙ subiectuz cui attribuit fieri sit duo rōne. Scđo ꝙ oporteat in quolibet fieri supponi subm. ibi [Multiplr aūt.] Primū ostendit dupłr. Primo qdē per hoc ꝙ in subto cui attribuit fieri est aliqđ qđ permanet: ⁊ aliquid qđ nō pmanet. q: id qđ non est oppositum termino factionis permanet: homo enim permanet quando fit musicus. sed non musicum nō permanet: neq̄z cōpositū vt hō nō musicus. Et ex hoc apparet ꝙ homo ⁊ non musicus non sunt idē rōne: cum vnum permaneat ⁊ aliud non. ¶ Scđo ibi.

¶ At vo qppiā e quopiam ⁊ nō hoc fieri in hisce magis dr̄ que nō pmanēt: ceu ex imusico fieri musicum dr̄. Ex hoīe vo nō dr̄. Verū ⁊ in hisce que pmanent. iterdū eodē dr̄ mō. Ex ere nāq̄z statuā: nō es statuā fieri dicim⁹. In eo tn̄ qđ opponit ⁊ nō pmanet vtroq̄z dicitur mō: ⁊ ex hoc fieri hoc: vt ex musico musicus: ⁊ hoc fieri hoc. velut imusicus musicus. Iccirco ⁊ in cōposito simlr̄ dr̄. Ex imusico nāq̄z homine: atq̄z imusicus homo: musicus homo fieri dicit.

T.c.61. ¶ Sed ex aliquo fieri aliqd ⁊ nō hec fieri aliqd magis qdē dr̄ in nō pmanētib⁹: vt ex nō musico musicū fieri: ex homine aūt nō. At vo ⁊ in pmanentibus aliqn̄ dicit similiter. Ex ere.n. statuaz dicimus fieri: nō es statuā. Hoc autē ex opposito ⁊ nō pmanēti vtrolibet dr̄: ex hoc h: ⁊ hoc h. Ex nāq̄z ex musico ⁊ imusicus fit music⁹. Vn̄ ⁊ in cōposito similiter est. Etenīz ex imusico homine ⁊ imusicus homo dicitur fieri musicus.

¶ Ondit idē alio mō: q: in nō pmanentibus magis dr̄ ex hoc fit hoc: ꝙ hoc fit hoc: lz tn̄ ⁊ hoc possit dici: sz non ita proprie. Dicimus.n. ꝙ ex nō musico fit musicus. Dicim⁹ etiā ꝙ nō musicus fit musicus: sz hoc per accñs: i quātū.s. id cui accidit eē nō musicuz fit musicus. Sz in pmanētibus nō sic dr̄. Nō.n. dicimus ꝙ ex hoīe fit musicus: sz ꝙ hō fit musicus. Aliq̄z tn̄ in pmanētib⁹ dicimus: ex hoc fit hoc: sicut dicimus ꝙ ex ere fit statua. Sz hoc cōtingit: q: noīe eris itelligimus infiguratū: ⁊ ita dr̄ hoc rōne priuationis intellecte. Et lz ex hoc fieri hoc dicamus in pmanētibus: magis tn̄ vtrūq̄z cōtingit in nō pmanentibus dici: ⁊ hoc fit hoc: ⁊ ex hoc fit hoc: siue nō pmanēs accipiat oppositū siue cōpositū ex opposito ⁊ subiecto. Ex hoc ergo ipso ꝙ diuerso mō vtimur loquēdi circa subm ⁊ oppositum: manifestū est ꝙ subm ⁊ oppositū: vt hō ⁊ non musicus: ⁊ si sint idē subo: sunt duo tn̄ rōne. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cū aūt fieri multis modis dicat: ⁊ qdā nō absolute fieri sz hoc aliqd fieri: quedaz simpliciter fieri dicant: qn̄ qdē solis substātijs cōpetit. In ceteris qdē pz aliqd ipsuz inq̄z fiēs necessario subijci. Nā ⁊ quātū: ⁊ q̄le: ⁊ ad aliqd ⁊ qn̄: ⁊ vbi: fit aliqua re subiecta. Propterea qđ substātia sola de nullo subiecto dicit

alio: cetera aūt vniuersa de substātia ipsa dicuntur Ad substātiā ēt ⁊ q̄cūq̄z alia simpliciter sūt ex subiecto fieri aliquo: patefiet sane diligēter ɔsiderāti. Semper.n. est aliqd qđ subijcit: ex quo generat id qđ fit. Plante nāq̄z ⁊ animalia ex semine fiunt.

¶ Multiplr aūt cū dicatur fieri: ⁊ horū qdē nō simplr fieri: sed hoc aliqd fieri: simplr aūt fieri substātiarū solū est: sm qd aliorū: manifestū ꝙ necesse est subijci aliqd qđ fit. Etenim quātū ⁊ quale: ⁊ ad alteruz: ⁊ qn̄: ⁊ vbi fiūt in subiecto aliquo pp id qđ sola suba de nullo alio dr̄ subiecto: sz alia oīa de substātia. Qđ aūt ⁊ substātie ⁊ q̄cūq̄z alia simplr entia ex quodā subo fiāt: cōsiderāti fiet vtiq̄z manifestū. Semp.n. est aliqd qđ subijcitur: ex quo fit qđ fit: vt plante ⁊ animalia ex semine. T.c.62.

¶ Ostēdit alterū qđ supposuerat. s. ꝙ in omni factione naturali oporteat eē subm. Et hoc qdē per rōnē pbare ptinet ad metaphysicuz. vn̄ pbat in 7° metaphy. Sz hic pbat tn̄ per iductionē. Et pmo ex pte eorū que fiūt. Scđo ex parte modorū fiendi. ibi [Fiūt autē que fiunt.] Dicit ergo pmo: ꝙ cū fieri dicat multiplr: fieri simplr est soluz fieri substātiarū: sz alia dicūtur fieri sm quid. Et hoc iđ q: fieri iportat initiū essendi. Ad hoc ergo ꝙ aliquid fiat simplr: reqrit ꝙ pus nō fuerit simplr: qđ accidit in his q̄ subalr fiūt. Qđ eni fit hō nō solū pus nō fuit hō: sed simpliciter vez est dicere ipsuz nō fuisse. Cū aūt hō fit alb⁹: nō est verū dicere ꝙ pus nō fuit: sz ꝙ pus nō fuerit talis. In his igit que fiūt sm qd manifestū est ꝙ indigēt subiecto. Nā q̄titas ⁊ q̄litas: ⁊ alia accñtia quoꝝ est fieri sm qd: nō pñt eē sine subo. Solius.n. sube est nō inesse subo. Sz ēt in substātijs siqs ɔsiderat manifestum fit ꝙ fiūt ex subto. Videm⁹.n. ꝙ plātē ⁊ aīalia fiūt ex semie. ¶ 2° ibi. T.c.63. cō.22.

¶ Eorū aūt que fiūt simpliciter: q̄dā trāsfiguratione fiunt: vt statua. Quedaz additione: vt ea que incrementa suscipiunt. Quedam ablatione: vt e lapide mercurius. Quedam cōpositione: vt domus. Quedam alteratione: vt ea que vertuntur materia. Atq̄z patet ex subiectis omnia fieri: que hoc pacto fiunt.

¶ Fiūt aūt que fiūt simplr: alia qdē transfiguratione: vt statua. Alia oppositione: vt que augmentantur. Alia vo abstractione: vt ex lapide mercurius. Cōpōne aūt: vt domus. Alteratiōe vo: vt que cōuertunt sm mām. Oia aūt que sic fiunt: manifestum est qm̄ ex subiectis fiunt. T.c.64.

¶ Ostēdit idē iducēdo per modos fiēdi: ⁊ dicit ꝙ eorum que fiūt: quedā fiūt trāsfiguratiōe sicut statua fit ex ere. Quedā fiūt ex appositiōe: vt pz in oīb⁹ augmētatis: sicut fluuius fit ex multis riuis. Alia vo fiūt abstractiōe sicut ex lapide fit per sculpturā imago mercurij. Quedam vo fiūt cōpōne: sicut domus. Quedā vo fiūt alteratiōe: sicut ea quoꝝ mā alterat: siue fiant sm nām: siue sm artē: ⁊ in oībus his apparet ꝙ fiunt ex aliquo subo. Vn̄ manifestū fit: ꝙ oē qđ fit: fit ex subo. ¶ Sz aduertēduz est ꝙ artificialia cōnumerauit iter ea que fiunt simplr: q̄uis forme artificiales sint accñtia: q: artificialia quodāmodo sunt in genere substantie per suā materiā: vel pter opinionē antiquorum: qui similr extimabāt naturalia vt artificialia. vt in scđo dicetur. ¶ Deinde cum dicit. T.c.65.

¶ Quare

duplex fieri [illegible] acciñs sz. et [illegible] substantias
.i. simpliciter, et sc̄dum quid
simpliciter fieri dicimus substātias,
sc̄dum quid aūt accñtia: satis [illegible]

¶ Quare p3 ex dictis: oē qd̄ fit semper compositum esse. Atq3 est quidem aliquid qd̄ fit: est autem aliqd qd̄ istud fit. Et hoc est duplex. Est.n. aut subiectum: aut oppositum. Atq3 opponi quidē imusicum: subijci autem hoiem dico. Et vacuitatē quidem figure ꝛ informitatem vel inordinationem oppositu3: es aūt lapidem aurūq3 subiectum.

T.c.64. ¶ Quare ostēsum ex dictis est: qm̄ qd̄ fit: semꝑ cōpositū est. Et est qdē aliqd qd̄ fit: est autē aliqd qd̄ hoc fit. Et hoc duplr̄. Aut eni3 subiectū: aut oppositū. Dico aūt opponi quidē non musicum: subijci aūt hoiem. Et infigurationē ꝛ inordinationem ꝛ iformationem oppositu3. Es autem ꝛ lapidem ꝛ aurum dico subiectum.

Lec.3. ¶ Cōcludit ꝓpositū: ꝛ dicit ostēsu3 esse ex dictis ꝙ id cui attribuit̄ fieri semꝑ est cōpositū. Et cū in q̄libet factiōe sit id ad qd̄ terminat̄ fieri: ꝛ id cui attribuit̄ fieri: qd̄ est duplex. s. subm̄ ꝛ oppositū: manifestū est ꝙ in quolibet fieri sūt tria. s. subm̄ ꝛ termin⁹ factiōis ꝛ oppositū ei⁹. Sicut cū hō fit music⁹: oppositū est nō musicū: ꝛ subm̄ est hō: ꝛ musicus est terminus factiōis. Et silr̄ ifiguratio ꝛ iformitas ꝛ iordinatio sunt opposita: s3 es ꝛ aurū ꝛ lapides sunt subiecta in artificialibus. LEC. XIIII.

¶ Si igit̄ eorū que nā cōstant cāe atq3 principia sunt ex quibus ꝑmis cōstant ac facta sunt nō per accidēs sed vnūquodq3 id qd̄ per substātiam dr̄: p3 oia fieri ex subiecto ac forma. Musicus enim homo: ex homine quodāmodo musicoue cōponitur. Rationes eni3 in illorum rationes dissolues. Uniuersa igitur que fiunt ex hisce porro fieri patet.

T.c.65. Manifestū igit̄ ꝙ siqdē sunt cāe ꝛ principia eoꝝ que nā sunt ex qbus primis sunt ꝛ fiunt nō ꝯm accidens: sed vnūquodq3 quidē dicit̄ ꝯm substantiam: qd̄ fit ex subiecto ꝛ forma. Componitur enim musicus hō ex homie ꝛ musico quodāmodo.

T.c.66. Resolues enim rōnem in rationes eorū. Manifestum igitur est ꝙ fiant que fiunt ex his.

Postq̄ Phs ondit ꝙ in quolibet fieri nāli tria inueniunt̄. Hic ex ꝑmissis itēdit ondere quot sunt ꝑncipia nāe. Et circa hoc duo facit. Primo ondit ꝓpositū. Scdo recapitulādo ondit que dicta sunt. ꝛ que restāt dicēda. ibi [Primū qdē igit̄ dcm̄.] Circa ꝑmū duo facit. Primo ondit tria nāe ꝑncipia. Scdo notificat ea. ibi [Subiecta aūt nāe.] Circa ꝑmū tria facit. Primo ostēdit veritatē de ꝑncipijs nāe. Scdo ex veritate onsa soluit ꝑmissas de ꝑncipijs dubitatiōes. ibi [Unū est ꝙ sicut duo.] Tertio q: ab antiqs dcm̄ est ꝙ ꝑncipia sunt ꝯria: ondit verū sem per requirant̄ ꝯria: vel nō. ibi [Qd̄ qdē igit̄.] Circa ꝑ^m duo facit. Primo ondit duo eē ꝑncipia nāe per se. Scdo ostēdit tertiū eē ꝑncipiū nāe per accn̄s. ibi [Est aūt subz.] Circa primū vtit̄ tali rōne. Illa dicunt̄ eē ꝑncipia ꝛ cāe rex naturaliū: ex qbus sunt ꝛ fiūt per se: ꝛ non ꝯ3 accn̄s: s3 oē qd̄ fit est ꝛ fit ex subo ꝛ forma. g̃ subm̄ ꝛ forma sūt per se cāe ꝛ ꝑncipia ois eius qd̄ fit ꝯm nām. Qz aūt id qd̄ fit ꝯ3 nām fit ex subo ꝛ forma. ꝓbat h̄ mō. Ea in que resoluit̄ diffō alicuius rei sunt cōponētia rē illā: q: vnūqdq3 resoluitur in ea ex qbus cōponit̄: s3 rō eius qd̄ fit ꝯm nām resoluit̄ in subz ꝛ formā. Nā rō hois musici resoluit̄ in rōnē hois ꝛ in rōnē musici. Siqs eni3 velit diffinire hoiez musicū: ops ꝙ assignet diffōnē hois ꝛ musici. g̃ id qd̄ fit ꝯm nām: est ꝛ fit ex subo ꝛ forma. Et notādū est ꝙ hic intendit inquirere principia nō solū fiēdi: s3 ēt essendi. vñ signanter dicit. [Ex qbus ꝑmis sunt ꝛ fiūt.] Et dic. [Ex qbus ꝑmis] s. per se ꝛ nō ꝯm accn̄s. Per se g̃ ꝑncipia oia que fiūt ꝯm naturam sunt subiectum ꝛ forma. ¶ Scdo ibi.

¶ At qui subiectū ipsum: numero quidē est vnū: rōne aut duo. Hō nāq3 ꝛ aurū ac oino mā numerabile est. Est.n. hoc aliqd magis: atq3 id qd̄ fit: nō per accn̄s est ꝛ ipso gignit̄. At ꝑuatio ip3 inq̄3 oppositū: accn̄s: forma autē est vnū. Ut ordo: vel musica: vel eorum aliquid que simili modo dicuntur. T.c.66.

¶ Est autem subiectū numero qdē vnū: specie ꝟo duo. Hō quidē.n. ꝛ auru3: ꝛ oino materia numerabilis est. Hoc eni aliqd magis: ꝛ nō ꝯm accidens ex ipso fit: qd̄ fit. Priuatio autem ꝛ contrarietas accidens. Unū aūt spēs vt ordinatio aut musica: aut alioru3 aliqd sic ꝑdicātium.

¶ Addit tertiū principiū per accn̄s: ꝛ dicit ꝙ l3 subiectu3 sit vnū numero: tñ specie ꝛ rōne duo: vt supra dictū est: q: homo ꝛ aurū ꝛ ois mā numerū quēdā h3. Est.n. ibi ꝯsiderare ipsu3 subm̄ qd̄ est aliqd positiue ex quo fit aliqd per se: ꝛ nō per accidēs: vt hoc qd̄ est hō ꝛ aurū. Et est ibi ꝯsiderare id qd̄ accidit ei. s. ꝯrietatē ꝛ ꝑuationē: vt imusicū ꝛ ifiguratū. Tertiū aūt est spēs vel forma: sicut ordīatio est forma dom⁹: vel musica hois musici: vel aliqd alioru3 que hoc mō ponunt̄. Sic igit̄ forma ꝛ subm̄ sunt ꝑncipia per se eius qd̄ fit ꝯm nām: s3 ꝑuatio vel ꝯriū est ꝑncipiu3 per accn̄s: iquātū accidit subo: sicut dicim⁹ ꝙ edificator est cā actiua domus per se: s3 musicū est cā actiua domus per accn̄s: iquātū accidit edificatori eē musicū. Et sic hō est cā per se: vt subm̄ hois musici: s3 nō musicū est cā ꝛ ꝑncipiū eius per accn̄s. ¶ Pōt aliqs obijcere ꝙ ꝑuatio nō accidit subo: qm̄ est sub forma: ꝛ sic ꝑuatio nō est ꝑncipiū essendi per accn̄s. Et iō dicēdū ꝙ mā nūq̄3 est sine ꝑuatione: q: qm̄ h3 vnā formā: est cū ꝑuatiōe alterius forme. ꝛ iō dū est in fieri aliqd qd̄ fit vt hō musicus: in subo qm̄ nōdū h3 formā est ꝑuatio ipsius musice. ꝛ iō ꝑncipiū per accidēs hois musici in fieri est nō musicū. hoc.n. accidit hoi dū fit musicus. S3 qm̄ iā aduenit ei hec forma: adiungit̄ ei ꝑuatio alteri⁹ forme: ꝛ sic ꝑuatio forme opposite est ꝑncipiū per accn̄s in eēndo. Patet g̃ ꝯ3 itētionē Ar. ꝙ ꝑuatio que ponit̄ ꝑncipiū nāe per accn̄s nō est aliqua aptitudo ad formā: vel ichoatio forme vel aliqd ꝑncipiū imꝑfectū actiuū: vt qdā dicūt: sed ipsa carētia forme vel ꝯriū forme qd̄ subiecto accidit. ¶ Deinde cum dicit. Priuatio nō est forme ichoatio.

¶ Quapropter ipsa ꝑncipia: tū duo: tū tria dicenda sunt. Et tū ꝯria. Veluti si qspiā dicat musicū ꝛ imusicū: aut calidū ꝛ frigidū: aut ꝯstructū ꝛ incōstructū. Tū nō ꝯtraria. Fieri.n. nō pōt vt mutuo ꝯtraria patiant̄. Soluit̄ aūt ꝛ hoc: q: aliud est ipsum subiectu3. Hoc enim nō est (vt p3) ꝯtrarium. Quare principia neq3 plura ꝯtrarijs quodāmō sunt: s3 duo (vt ita dicam) numero. Neq3 rursus penitus duo: q: ipsoru3 rō est diuersa: sed tria. Diuersa enim est hois ratio: ꝛ immusici: ꝛ vacantis figura: ꝛ eris. T.c.67.

¶ Unde est ꝙ sicut duo dicēda sunt esse principia: est autē sicut tria. Et est quidē sicut contraria: vt si aliquis dicat musicū ꝛ imusicū: aut calidū ꝛ frigidū: aut cōsonās ꝛ incōsonās: est aūt

ſicut nō. Ab alterutris eni̅ pati contraria i̅poſſibile eſt. Soluit̄ aūt propterea ꝙ aliud eſt ſubiectū. Hoc eni̅ non eſt cōtrariū. Quare neqꝫ plura contrarioꝝ ſunt principia quodāmō: ſed duo vt eſt dicere numero. Neqꝫ iterū penit⁹ duo ꝑꝑ id qđ alteꝝ eſt eē ipſis: ſed tria. Alteꝝ.n. eſt eſſe homini: ⁊ non muſico eſſe: ⁊ infigurato ⁊ eri.

Soluit ſm̄ determinatā v̄itatē dubitatiōes oēs p̄cedētes: ⁊ ꝯcludit ex p̄dcis ꝙ quodāmō dicēdū eſt eē duo p̄ncipia. ſ. ꝑ ſe: ⁊ quodāmō tria ſi connumerāt̄ p̄ncipiū ꝑ accn̄s cū p̄ncipijs per ſe: ⁊ quodāmō ſūt p̄ncipia ꝯtria: vt ſi aliqs accipiat muſicū ⁊ nō muſicū: ⁊ calidū ⁊ frigidū: ⁊ ꝯſonās ⁊ icōſonās. Et quodā mō p̄ncipia nō ſūt ꝯtria: ſi accipiant̄ ſine ſubo: qꝛ ſic ꝯtria nō p̄nt pati abinuicē: niſi h̄ ſoluat̄ per hoc: qꝛ ꝯtrijs ſupponit̄ aliqđ ſubꝫ: rōne cui⁹ adinuicē patiūtur. Et ſic ꝯcludit ꝙ p̄ncipia nō ſūt plura ꝯtrioꝝ. i. ꝯtrijs: h̄ eſt ꝙ ꝯtria: ſꝫ ſūt duo tm̄ per ſe. Sꝫ nec totalr̄ duo: qꝛ vnū eoꝝ ſꝫ eē eſt alteꝝ. Subm.n. ſꝫ rōnē eſt duo: ſic dcm̄ eſt. ⁊ ſic ſūt tria p̄ncipia. qꝛ hō ⁊ nō muſic⁹ ⁊ es ⁊ ifiguratū differūt ſꝫ rōnē. Sic igit̄ pꝫ ꝙ p̄ores ſermōes diſputati ad vtrāqꝫ p̄tē fuerūt ſꝫ aliqđ v̄i: ſꝫ nō totalr̄. Deīde cū dic̄.

Duo nō ſunt rerꝝ nālium p̄ncipia per ſe ⁊ vnū per accn̄s

Quot igit̄ p̄ncipia ſūt nāliū reꝝ qb⁹ generatio cōpetit: ⁊ quonā mō ſūt tot: ſatis iā explicauim⁹. Atqꝫ pꝫ aliqđ ipſis ꝯtrarijs ſubijci oportē: ⁊ ꝯtraria duo eē. Mō aūt quodā alio nō neceſſariū eē. Erit.n. ſufficiēs ꝯtrariorum alterum ad faciēdum abſentia preſentiaqꝫ ſui mutationem.

T.c.64. Quot qdē igit̄ pricipia circa generationē phyſicoꝝ: ⁊ q̄ uo tot ſint: dcm̄ eſt: ⁊ oſ̄ſum eſt: q̄m opꝫ ſubijci aliqđ ꝯtrarijs: ⁊ ꝯtraria duo eē. Sꝫ quodāmō alio nō neceſſariū. Sufficiens.n. erit alteꝝ ꝯtrioꝝ facere abſentia ⁊ p̄ntia mutationē.

Oſtēdit q̄ uo ſunt duo ꝯtria neceſſaria: ⁊ q̄ uo non. ⁊ dicit manifeſtū eē ex dictis quot ſūt p̄ncipia circa generationē nāliū: ⁊ q̄ uo ſint tot. Oſ̄ſuꝫ eſt.n. ꝙ opꝫ duo eē ꝯtria: quoꝝ vnū eſt p̄ncipiū per ſe: ⁊ alterū per accn̄s: ⁊ ꝙ aliqđ ſubijciat̄ ꝯtrijs: qđ eſt ēt p̄ncipiū per ſe: ſꝫ aliquo mō alteꝝ ꝯtriorū nō eſt neceſſariū ad gn̄ationē. Sufficit.n. alterū ꝯtriorū q̄nqꝫ facē mutationē abſn̄tia ſua ⁊ p̄ntia. Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū eſt ꝙ ſic in q̄nto hui⁹ dicet̄. tres ſūt ſpēs mutatiōis. ſ. generatio ⁊ corruptio ⁊ mot⁹. Quoꝝ hec eſt dr̄ia qꝛ mot⁹ eſt de vno affirmato in aliud affirmatū. ſicut de albo in nigrū. Generatio aūt eſt de negato in affirmatuꝫ: ſicut de nō albo in albū. vel de nō hoīe in hoīem. Corruptio aūt eſt de affirmato in negatū. ſic de albo in nō albū: vel de hoīe in nō hoīem. Sic igit̄ pꝫ ꝙ in motu reqrunt̄ duo ꝯtria ⁊ vnū ſubm̄. Sꝫ in generatiōe ⁊ corruptiōe reqrit̄ p̄ntia vni⁹ ꝯtrij ⁊ abſn̄tia ei⁹ que eſt p̄uatio. Generatio aūt ⁊ corruptio ſaluant̄ in motu. Naꝫ qđ mouet̄ de albo in nigrū: corrūpit̄ albū ⁊ fit nigrū. Sic igit̄ in oī mutatione nāli reqrit̄ ſubm̄ ⁊ forma ⁊ p̄uatio. Nō aūt rō motus ſaluat̄ in oī generatiōe ⁊ corruptiōe. ſic pꝫ in generatiōe ⁊ corruptiōe ſubaꝝ. Un̄ ſubꝫ ⁊ forma ⁊ p̄uatio ſaluant̄ in oī mutatiōe. nō aūt ſubm̄ ⁊ duo ꝯtria. Hec etiaꝫ oppoſitio īuenit̄ in ſubijs que eſt p̄mū gen⁹. nō āt oppoſitio ꝯtrietatis. Nā forme ſubſtātiales nō ſunt ꝯtrie. lꝫ differētie in genere ſube ꝯtrie ſint ſm̄ ꝙ vna accipit̄ cū p̄uatiōe alteri⁹. ſicut pꝫ de animato ⁊ inanimato. Deinde cum dicit.

L.v.t.c.7. Trium ſpecierū mutationis q̄ ſint differentie.

i. p̄uatio

lo.me.t. c.15.24.

Natura aūt ea que ſubijcit̄: ſi̅litudie rōnis ſub ſcīa cadit. Nā vt ad ſtatuā es aut ad lecticā lignū: aut ad aliqđ aliđ eoꝝ que formā hn̄t mā eſ atqꝫ iſorme ſeſe hꝫ anteq̄ ſuſcipiat formā: ſic ad ſubſtātiā ⁊ hoc aliqđ atqꝫ id qđ eſt hec ſeſe hēe vꝫ. Unū igit̄ hec pricipiū eſt. Nō tn̄ eſt vnū neqꝫ ens ꝑinde atqꝫ hoc aliquid. Unū ēt pricipiū eſt rō: ⁊ inſuꝑ id qđ eſt ꝯtrariū huic: ipſa inq̄ p̄uatio. Hec autem quonam pacto duo ſunt atqꝫ plura: paulo antea diximus.

Subiecta āt nā ſcibilis eſt ſꝫ analogiā. Sicut eni̅ ad ſtatuā es: aut ad lectulū lignū: aut ad aliorum aliqđ habētiū formā in mā: ⁊ iforme ſe hꝫ priuſq̄ accipiat formā: ſic ipſa ſe ad ſubaꝫ hꝫ ⁊ h̄ aliqđ ⁊ qđ eſt. Unū qdē igit̄ pricipiū eſt: nō ſic vnū ex̄ns: neqꝫ ſic vnū: ſicut h̄ aliqđ: vnū aūt ſꝫ ꝙ rō. Ampli⁹ aūt ꝯtrariū huic priuatio eſt. Hec aūt q̄ uo duo: ⁊ quomodo plura dictum eſt. T.c.69. T.c.70.

Manifeſtat p̄miſſa p̄ncipia: ⁊ dicit ꝙ nā que p̄mo ſubijcit̄ mutatiōi. i. mā p̄ma nō p̄ōt ſciri per ſeipſam. cū oē qđ cognoſcit̄ cognoſcat̄ per ſuā formā. mā aūt p̄ma ꝯſiderat̄ ſubiecta oī forme: ſꝫ ſcit̄ ſm̄ analogiā. i. ſm̄ ꝓportionē. Si.n. cognoſcim⁹ ꝙ lignū eſt aliqđ p̄ter formā ſcāni ⁊ lecti. qꝛ q̄nqꝫ eſt ſub vna forma: q̄nqꝫ ſub alia. Cuꝫ igit̄ videam⁹ hoc qđ eſt aer q̄nqꝫ fieri aquā: opꝫ dicē ꝙ aliquid ex̄ns ſub forma aeris: q̄nqꝫ fit ſub forma aq̄. ⁊ ſic illđ qđ eſt aliqđ p̄ter formā aq̄. ⁊ p̄ter formā aeris ſe hꝫ ad ipſas ſubas nāles ſic ſe hꝫ es ad ſtatuā: ⁊ lignū ad lectū. ⁊ q̄ đlibet m̄ale ⁊ īforme ad formā. hoc dicimus eē mām p̄mā. Hoc eſt igit̄ vnū p̄ncipiū nāe. Qđ nō ſic vnū eſt ſic h̄ aliqđ: hoc eſt ſic aliqđ indiuiduū demōſtratū: ita ꝙ hēat formā ⁊ vnitatē in actu. ſꝫ dr̄ ens ⁊ vnū inquātū eſt in potētia ad formā. Aliud p̄ncipiū autē eſt rō vel forma. Tertium autē eſt priuatio que ꝯtrariat̄ forme. Et q̄ uo iſta p̄ncipia ſint duo. ⁊ q̄ uo tria. dcm̄ eſt prius. Deinde cum dicit.

Primū igit̄ dcm̄ eſt: ꝯtraria ſolū p̄ncipia eē. Deīde neceſſariū eē quoddā ēt aliud ſubijci: triaqꝫ eē. Ex hiſce v̄o que nūc dixim⁹ pꝫ que nā eſt dr̄ia ꝯtrarioꝝ: ⁊ q̄ uo p̄ncipia ſe hn̄t: ⁊ qđ eſt ipꝫ ſubiectū. Sꝫ vtruꝫ forma ſubſtātia ſit an ſubiectū: nōdū emerſit. Patet tn̄ tria p̄ncipia rerū eē: ⁊ quonā pacto atqꝫ qs ipſorum ſit modus. Quot igitur ⁊ que ſint principia rerum ex hiſce que diximus ſit perſpectum.

Primū qdē igit̄ dcm̄ eſt ꝙ pricipia ꝯtria ſunt. Poſteri⁹ aūt ꝙ neceſſe eſt ⁊ aliđ quoddā ſubijci ⁊ eē tria. Ex his āt nūc manifeſtū eſt que differētia ꝯtrioꝝ: ⁊ q̄ uo ſe hn̄t adinuicē pricipia: ⁊ quid ſit ſubiectū. Utrū aūt ſubſtantia ſpēs: aut ſubiectū: nōdū manifeſtū eſt. Sed ꝙ principia tria: ⁊ q̄ uo: ⁊ qs modus eoꝝ dcm̄ eſt. Quot qdē igit̄ ⁊ que ſunt principia: ex his cōſideretur. T.c.71.

Reſumit que dcā ſunt: ⁊ oſ̄dit que reſtāt dicēda. Dicit ergo ꝙ p̄us dcm̄ eſt: ꝙ ꝯtria ſūt p̄ncipia. ⁊ poſtea ꝙ eis aliqđ ſubijcit̄. ⁊ ſic faciūt tria p̄ncipia. Et ex his que nūc dicta ſūt: manifeſtū eſt que dr̄ia ſit inter ꝯtria: qꝛ vnū eſt p̄ncipiū per ſe: ⁊ aliud per accn̄s. Et iterū dcm̄ eſt q̄ uo p̄ncipia ſe habeāt adinuicē: qꝛ ſubꝫ ⁊ ꝯtriū ſūt vnū nūero ⁊ duo rōne. Et iteꝝ dcm̄ eſt qđ eſt ſubꝫ: ſꝫ ꝙ manifeſtari potuit. Sꝫ nō dcm̄ adhuc eſt qđ ſit magis ſuba: vtrū forma vel mā. Hoc.n. dicet̄ in p̄ncipio ſcđi. Sꝫ dcm̄ ē ꝙ p̄ncipia ſūt tria: ⁊ quomodo. ⁊ qs eſt modus ipſorum. Et vltimo concludit p̄ncipale intentum. ſ. ꝙ manifeſtum eſt quot ſunt principia ⁊ que ſunt. T.c.8.

LEC. XIIII.

Poſt

¶ Post hec aūt ꝛ dubitatiōez veteꝝ vnice hoc pacto solui dicam⁹. Primi nāq₃ ꝑhi vitatē atq₃ nām eoꝝ q̄ sūt querētes: exorbitarūt q̄si ad aliā viā quādā₃ a ṽi ditate depulsi. Atq₃ asserūt: neq₃ fieri qcq̄₃ eoꝝ que sūt: neq₃ corrūpi: ꝓpterea qꝺ necesse est qdez oē qꝺ fit: aut ex ente aut ex nō ente fieri generariq₃. Neutrū aūt eē pōt. Neq₃ eni fit id qꝺ est. Jam eni est. Et ex nō ente nihil fieri pōt. Aliqd eni subijciaꝛ oportet. Atq₃ hoc pacto id qꝺ deinceps accidit augētes: neq₃ multa inquiunt esse. Sed solū ipm qꝺ ē. Illi igiꝛ ob ea que dicta sunt: hanc habuerunt opinionem.

Quod autē singulariter sic soluiꝛ ꝛ antiquoꝛu₃ defectus: dicamus post hec. Querētes.n. ṗm philosophiam primi veritatē ꝛ nām rerum: diuerterunt vt in viā quādā aliā abscedētes ob īfirmitatē: ꝛ dicūt neq₃ fieri eoꝝ que sūt nullū: neq₃ corrūpi: ꝓpter id ꝙ necāriū est fieri qꝺ fit: aut ex eo qꝺ est aut ex eo qꝺ nō est. Ex his aūt vtrisq₃ īpossibile est eē. Neq₃.n. qꝺ est fieri ꝯtigit. est eni iā: neq₃ T.c.72. ex eo qꝺ non est nihil vtiq₃ fieri. Subijci.n. aliquid opꝫ. Et sic ꝯsequēter ꝯtingēs augmētātes nō eē multa dicūt: s₃ tm̄ qꝺ est. Illi igitur talia₃ accipiebant opinionē propter ea que dicta sūt.

Postq̄₃ ꝑhs determinauit vitatē de ꝑncipijs nāe. hic excludit antiquoꝝ dubitationes ꝑ ea q̄ determīata sūt de ꝑncipijs. Et ꝑ dubitatiōes seu errores q ꝓuenerūt ex ignorātia māe. Scḋo dubitatiōes seu errores q ꝓuenerūt ex ignorātia ꝑuationis ibi[Tangentes igiꝛ qdā.] Tertio reseruat alteri scie dubitationes q̄ accidunt circa formā. ibi[De ꝑn° aūt ṗm spēm.] Circa ꝑm̄ duo facit. Prīo ponit dubitationē ꝛ errorē in quē antiq īciderūt ex ignorātia māe. Scḋo soluit eoꝝ dubitationē ꝑ ea que sūt determinata. ibi[Nos aūt dicimus.] Dicit ergo ꝑmo ꝙ post determinatā vitatē de ꝑncipijs: dicendū est ꝙ solūꝛ ista via. oīs defectus. i. dubitatio antiquoꝝ soluiꝛ. Et h̄ est signū esse veꝝ qꝺ de ꝑncipijs dcm̄ est. Nā vitas excludit oēm falsitatē ꝛ dubitationē: s₃ posito quocunq₃ falso opꝫ aliquā difficultates remanere. Dubitatio aūt ꝛ error antiquoꝝ ꝑhoꝝ hic fuit. Primi qui ṗm ꝑhiam inqsierūt veritatē ꝛ nām reꝝ: diuerterūt in quādā aliā viā a via veritatis: ꝛ a via nālī: qꝺ accidit eis ꝑꝑ īfirmitatem ītellectus eoꝝ. Dixerūt.n. ꝙ nihil neq₃ generaꝛ neq₃ corrūpiꝛ. Quod est ꝛ cōtra veritatē ꝛ cōtra naturā. Et ad h̄ ponēdū eos infirmitas ītellectus coegit: q₂ nescierūt hāc rōnē soluere: per quā videbaꝛ ꝓbari ꝙ ens nō generatur. Quia si ens fit: aut fit ex ente: aut ex non ente. Et vtrūq₃ hoꝝ videtur eē īpossibile. s. ꝙ ens fiat ex ente: ꝛ ꝙ fiat ex nō ente. Qꝺ eni ex ente aliqd fieri sit īpossibile: ex h̄ manifestū est: q₂ id qꝺ est nō fit. nihil.n. est anteq̄₃ fiat: ꝛ ens iā est. ergo nō fit. Qꝺ etiā ex nō ente aliqd fieri sit īpossibile: ex hoc manifestū est: q₂ opꝫ aliqd subijci ei qꝺ fit: vt supra ostēsū₃ est: ꝛ ex nihilo nihil fit. ꝛ ex hoc ꝯcludebaꝛ ꝙ entis non erat gnātio neq₃ corruptio. Et vlterius in hoc argumētātes augebāt suā positionē: vt dicerēt ꝙ nō eēnt multa entia: s₃ vnū ens tm̄. ꝛ hoc dicebāt ꝑꝑ rōnē ꝑdictā. Cū eni ponerēt vnū esse māle ꝑn^{m}: ꝛ ex illo nihil dicerēt causari s₃ gnātionē ꝛ corruptionē: s₃ solū s₃ alterationē: seq̄baꝛ ꝙ id remaneret semꝑ vnum ṗm sūbam. ¶ 2° ibi.

¶ Nos aūt vno qdē mō: nihil inter hec dicim⁹ itere(s)se: ex ente inq̄₃ aut e nō ente fieri: ꝛ id qꝺ non est aut qꝺ est agē qppiā aut pati: aut qꝺuis hoc fieri: ꝛ medicū agē qppiam aut pati: aut e medico aliqd eē aut oriri. Quare cū id dicaꝛ dupl'r: patet ꝛ ex ente fieri: aut id qꝺ est agere: aut pati: duob⁹ modis idētidem dici. Edificat igiꝛ medicus: nō vt ē medicus: sed vt edificator. Et albus fit: nō hoc sane quo medicus ē: sed quo niger. Medeꝛ autē ꝛ medicinā₃ amittit: quo medicus est. Atq₃ cū maxime ipm medicū agere qppiam: aut pati dicamus: vel e medico fieri: si illud T.c.77. agat vel patiaꝛ vt medicus: ꝑꝫ ꝛ hoc: e nō ente inq̄₃ fieri: id significare vt nō ens est. Qꝺ qdē cū nō distinxissent illi: lōge a veritate semoti sūt: ꝛ ob ignoratiōnē hāc adeo īsuꝑ ignorarūt: vt nihil fieri ꝓrsus: neq₃ ceteroꝝ qcq̄₃ eē arbitrarenꝛ: sed oēm tollerent generationē. Nos āt ꝛ ipsi dicim⁹ nihil qdē fieri simpl'r ex nō ente: tm̄ ex nō ente ꝑ accn̄s fieri. Ex ꝑuatiōe eni que est ꝑ se nō ens: ꝛ q̄ nō inest: fieri dicim⁹. Afficiꝛ itaq₃ id admiratiōe. Ac īpossibile eē videꝛ: ex nō ente fieri. Sil'r aūt neq₃ ex eo qꝺ est: neq₃ id qꝺ est fieri nisi ꝑ accn̄s. Sic aūt ꝛ hoc fieri dicim⁹ eodē mō: ceu si aīal ex aīali fieret: ꝛ aliqꝺ aīal ex quopiā aīali: vt si canis ex equo fieret. Et eni canis nō solū ex aīali quodā: sed ex aīali etiā fiet. Sed nō vt est aīal: iā eni₃ id ipm ē. Si vo qppiam emersurū ē aīal nō per accn̄s: nō erit ex aīali. Et si qd ens orieꝛ: nō ex ente: neq₃ e nō ente fiet. Dcm̄ ē eni quid significat e nō ente fieri eo nāq₃ pacto quo ē nō ens. Insuꝑ neq₃ hoc eē inq̄₃ oē aut nō eē tollim⁹. Is igiꝛ vn⁹ ē modus sol'onis.

¶ Nos aūt dicimus quidem ex eo quod est: aut T.c.73. ex eo qꝺ nō est fieri: aut qꝺ est: aut quo non est aliquid facere: aut pati: aut quodlibet fieri hoc: vno quidem modo nihil differt: vt medicum aliquid facere: aut pati: aut ex medico aliquid esse aut fieri. Quare qm̄ hoc dupliciter dicitur: T.c.74. manifestum est: qm̄ ꝛ ex eo qꝺ est: ꝛ ex eo qꝺ non est: ꝛ quod est aut facere aut pati. Edificat quidem igitur medicus nō ṗm ꝙ medicus: sed ṗm ꝙ edificator. ꝛ albus fit nō inq̄₃tum medicus: sed inq̄₃tum niger. Medicatur autem ꝛ nō medicus fit: inq̄₃tum est medicus. Qm̄ autem maxime ꝓprie dicimus medicum aliquid facere aut pati: aut fieri ex medico: si ṗm ꝙ medicus hoc patiaꝛ aut faciat: manifestum ex eo qꝺ non est: fieri: ꝛ hoc significat inq̄₃tu₃ nō ē. Quod illi quidem nō percipiētes deliquerunt: ꝛ propter hāc ignorantiam itantum ignorauerunt ꝙ nihil opinati sunt fieri neq₃ esse aliorum: sed auferebāt omnem generationem. Nos autem ꝛ ipsi T.c.75 dicim⁹ fieri qdē nihil simpl'r ex eo qꝺ nō est: s₃ tm̄ fieri ex eo qꝺ nō est: vt ṗm accn̄s. Ex priuatiōe eni qꝺ ē qdē ꝑ se nō ens: nō in existe fit. Mirabile aūt videꝛ ꝛ impossibile sic fieri aliqd ex eo qꝺ non est. Sil'r aūt nec ex eo qꝺ est: neq₃ qꝺ est T.c.76.

Lect.ij.

fieri:nisi ſm accñs. Sic aũt ⁊ ex hoc fieri eodez mõ: vt ſi ex aiali aial vtiq; fiat: ⁊ ex quodã aiali qddã aial: vt ſi canis ex equo fiat. Fiet quidẽ.n. vtiq; nõ ſolũ ex quodã aiali canis: ſ; ẽt ex aiali: ſ; nõ inq̃ȝtũ eſt aial. Eſt.n.iã h. Si aũt aliqd de bet fieri aial nõ ſm accidẽs: nõ ex aiali erit: ⁊ ſi aliqd qđ eſt: nõ ex eo qđ eſt: neq; ex eo qđ nõ ẽ.

T.c.77. Quod enim eſt ex eo qđ nõ eſt: dcm̃ ẽ nobis qđ ſignificet: qm̃ inq̃ȝtũ non eſt. Amplius aũt ⁊ eẽ omne aut non eſſe non remouetur. Unus quidẽ igitur modus hic eſt.

Soluit pdictã obiectionẽ. Et circa h duo fac. Primo ſoluit dupl'r pdictã obectionẽ. Scdo ↄcludit pncipale ꝑpoſitũ. ibi[Quare ſm q̄ vere.] Prima diuidit in duas ſ; duas ſolones q̄s põit. Scda ibi[Ali⁹ aũt qm̃.] Dicit ḡ p̊ q̄ q̄ȝtũ ad modũ loquẽdi nõ differt dicẽ q̄ aliqd fit ex ente vel nõ ente: vel q̄ ens aut nõ ens faciat aliqd aut patiat: ſiue de quocũq; alio: ⁊ dicere huiꝰ ꝑpoſitiões de medico.ſ.q̄ medic⁹ faciat aliqd aut patiat: vel q̄ ex medico fit aliqd: aut fiat. S; dicere q̄ medicus faciat aliqd aut patiat: vel q̄ ex medico fiat aliqd: duplicẽ h; itellectũ.ḡ dicere q̄ ex ente aut ex nõ ente fiat aliqd: aut q̄ ens aut nõ ens faciat aliqd aut patiat: duplicẽ h; itellectũ. Et ſic ẽ in q̄buſcũq; alijs terminis põat. puta ſi dicat q̄ ex albo fiat aliqd: aut q̄ albũ faciat aliqd: aut patiat. Qr aũt duplicẽ habeat intellectũ: cũ dr̃ q̄ medicus aliqd facit aut patiat: aut q̄ ex medico fit aliqd: ſic manifeſtat. Dicim⁹.n.q̄ medic⁹ edificat: ſ; h nõ facit inq̃ȝtũ eſt medic⁹: ſ; inq̃ȝtũ edificator eſt. Et ſil'r dicim⁹ q̄ medicus fit albus: ſed nõ inq̃ȝtũ ẽ medic⁹: ſ; inq̃ȝtũ ẽ niger. Alio mõ dicim⁹ q̄ medic⁹ medicat inq̃ȝtũ eſt medic⁹. Et ſil'r q̄ medic⁹ fit nõ medic⁹ inq̃ȝtũ ẽ medic⁹: ſ; tũc dicim⁹ ꝓpe ⁊ ꝑ ſe medicũ aliqd facẽ vel pati: vl' ex medico aliqd fieri: qñ h attribuit medico inq̃ȝtũ medicus. Per accñs aũt qñ attribuit ei nõ inq̃ȝtũ ẽ medic⁹: ſ; inq̃ȝtũ ẽ aliqd aliud. Sic igit p; q̄ cũ dr̃ medicũ facẽ aliqd aut pati: vel ex medico fieri aliqd: dupl'r itelligit.ſ.ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. Unñ mãifeſtũ ẽ q̄ cũ dr̃ aliqd fieri ex nõ ente: ꝓpe ⁊ ꝑ ſe itelligit h ſi fiat aliqd ex nõ ente inq̃ȝtũ ẽ nõ ens. Et ſil'r rõ ẽ de ente. Et hãc diſtictionẽ antiq nõ ꝑcipiẽtes itantũ peccauerũt: q̄ nihil ſũt opinati fieri: nec opinati ſũt q̄ aliqđ aiioꝝ pter id qđ ponebãt p̊ᵐ pnᵐ mãle hñet eẽ ſubale. Puta dicẽtes aerẽ eẽ p̊ᵐ mãle pnᵐ dicebãt oĩa alia ſignificare qddã eẽ accñtale. Et ſic excludebãt oẽȝ gnãtionẽ ſubalẽ: ſolã alterationẽ relinquẽtes. ex eo ſ.q̄ q: nõ fit aliqd ex nõ ente ꝑ ſe: vel ente: opinabant q̄ nihil poſſit fieri ex ente vl' nõ ente. S; nos ẽt ipſi dicim⁹ q̄ ex nõ ente nihil fit ſimpl'r ⁊ ꝑ ſe: ſ; ſolũ ſ; accñs: q: qđ ẽ.i.ens ꝑ ſe qdẽ nõ ẽ ex ꝑuatiõe: ⁊ h iõ q: ꝑuatio nõ itrat eẽntiã rei fcẽ. Ex h aũt aliqd fit ꝑ ſe qđ ieſt rei poſtq̄ iaȝ fcã eſt. Sicut figuratũ fit ex ifigurato nõ ꝑ ſe: ſ; ꝑ accñs. q: poſtq̄ iã ẽ figuratũ: ifiguratũ nõ ieſt ei. S; iſte eſt mirabilis modus fiẽdi aliqd ex nõ ente: ⁊ ꝑ videbat ipſis antiq̄s phis. Sic igit p; q̄ ex nõ ente fit aliqd: nõ ꝑ ſe: ſ; ꝑ accñs. Simil'r ſi q̄rat verũ ex ente fiat aliqd. Dõm eſt q̄ ex ente fit aliqd ꝑ accñs: ſed nõ ꝑ ſe. Et h manifeſtat ꝑ tale exẽplũ. Ponam⁹ enĩ q̄ ex equo generet aliq̄s canis: q̊ poſito manifeſtũ ẽ q̄ ex q̄dã aiali fiet quoddã aial: ⁊ ſic ex aiali fiet aial: nõ tñ fiet aial ex aiali ꝑ ſe: ſ; ꝑ accñs. Nõ n. fit inq̃ȝtũ eſt aial: ſ; inq̃ȝtũ ẽ h aial: q: aial iã eſt actu anteq̄ fiat canis: q: ẽ equ⁹: ſ; nõ eſt h aial qđ ẽ canis. vñ ꝑ ſe h aial qđ ẽ canis fit ex nõ h aiali.i.ex ñ cane. S; ſi fieret aial ꝑ ſe ⁊ nõ ꝑ accñs: oporteret q̄ fieret ex nõ aiali. Sic ẽt eſt de ente. Fit enĩ ens aliqđ ex nõ ente h.ſ; accidit ei q̄ nõ eſt h qđ fit ens. Unñ nõ fit aliqd ꝑ ſe ex ente: neq; ꝑ ſe ex nõ ente. Hoc.n.ꝑ ſe ſignificat aliqd fieri ex nõ ente: ſi fiat ex nõ ente inquantũ eſt nõ ens: vt dcm̃ eſt. Et ſicut cũ h aial fit ex h aiali: vel h corp⁹ ex h corpore nõ remouet oẽ corpus: nec oẽ nõ corp⁹: nec oẽ aial vel nõ aial ab eo ex quo aliqd fit: ſic non remouet ab eo ex quo fit hoc ens: neq; oẽ eẽ: neq; oẽ nõ eſſe: q: id qđ fit hoc ens qđ eſt ignis h; aliqđ eẽ: q: ẽ aer: ⁊ aliqđ nõ eẽ: q: nõ ẽ ignis. Iſte igit ẽ vn⁹ modus ſoluẽdi pdictã dubitationẽ. S; iſte modus ſoluẽdi iſufficiẽs ẽ. Si.n. fit ens ꝑ accñs ex ente ⁊ ex nõ ente: op; ponere aliqd ex quo fiat ens per ſe: q: oẽ qđ eſt per accidẽs reducit ad id qđ eſt per ſe. Ad oſtendẽdũ igit ex quo fit aliqd per ſe ſubiũgit ſcðm modũ ibi.

Alius autez eſt per potẽtiam atq; actum. Dici aũt hec poſſunt potentia atq; actu. Hoc autem alijs in locis exacte magis determinauimus.

Alius autem qm̃ contingit eadem dicere ſm potentiam ⁊ actum. Hoc aũt determinatuȝ eſt in alijs per certitudinem magis. T.c.78.

Et dicit q̄ cõtingit aliq̃ dicere ⁊ ſm potẽtiã ⁊ ſm actũ: vt certi⁹ determinatũ eſt in alijs.ſ.in 9ᵒ metaphy. Ex ente igit i potẽtia fit aliqd ꝑ ſe. Ex ente aũt i actu vel ex nõ ente fit aliqd ꝑ accñs. Hoc aũt dicit: q: mã q̄ eſt ens in potẽtia eſt id ex quo fit aliqd ꝑ ſe. hec eſt enĩ q̄ itrat ſubam rei facte. S; ex ꝑuatiõe vel forma pcedẽte fit aliqd ꝑ accñs iquãtũ mãe ex qua fit aliqd ꝑ ſe ↄueniebat eẽ ſub tali forma: vel ſub tali ꝑuatiõe. Sicut ſtatua ex ere fit ꝑ ſe: ſ; ex nõ habẽte talẽ figurã: ⁊ ex hñte aliã figurã fit ſtatua ꝑ accidẽs. Ultimo cõcludit principale propoſitum ibi. T.4.c.4.

Quare vt dicebam⁹ dubitationes ille ſoluunt: ob q̄s quedã coꝝ que dicta ſunt compulſi tollũt antiq. Ob hoc enĩ tãtũ exorbitarũt ab ea via qua ad generationẽ corruptionẽq; atq; oĩno mutationẽ accedetur. Hec enim natura ſi viſa fuiſſet: omneȝ hanc ipſorum ignorationem vtiq; diſſoluiſſet.

Quare ſm q̄ vere dicim⁹ defect⁹ ſoluitur ꝑꝑ quos coacti remouẽt pdictoꝝ quedã. Propter h enĩ itantũ deſtiterũt priores a via in generationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ oĩno mutationẽ. Hec enim vtiq; viſa nã oẽm ſoluit hanc ipſoꝝ ignorãtiaȝ.

Dicẽs q̄ ſic vere dicim⁹ defect⁹.i. dubitatiões ſoluunt ꝑꝑ pdcã. Ex q̄b⁹ dubitatiõibus coacti antiq aliq remouerũt q̄dã pdictoꝝ.ſ. generationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ pluralitatẽ ſubſtãtialiter differentiũ. S; hec nã manifeſtata.ſ.mã ſoluit oẽm illoꝝ ignorantiã

LEC. XV.

Ipſã igit ⁊ alij q̄dã ſ; nõ ſufficiẽter vtiq; tetigere. Primũ.n. ex nõ ente ſimpliciter aliqd fieri atq; oriri fatentur: ea ſane ratione qua Parmenidem recte dicere arbitrantur. Deinde ſi eſt vna numero: ⁊ vna ſolum potentia ipſis eſſe videtur.

Angentes quidẽ igit ⁊ alteri q̄dã ſunt ipſaȝ: ſed nõ ſufficiẽter. Primã quidẽ enĩ confitentur ſimpl'r fieri aliqd ex eo qđ nõ eſt: iquãtũ Parmẽidẽ recte eſt dicere. Poſtea videtur ipſis ſi vere eſt numero vna: ⁊ potentia tm̃ vnam eſſe. T.c.79.

Poſtq̄ Phs excluſit dubitatiões ⁊ errores ãtiquorũ phoꝝ ꝑuenientes ex ignorãtia mãe. Hic excludit errores ꝑuenientes ex ignorãtia ꝑuatiõis. Et cir-

ca ħ tria facit. Pri° ꝓponit errātiū errores. Scd̄o ostēdit drīaʒ hui⁹ positiōis ad vitatē supra ab ipso determinatā. ibi[Hoc differt.] Tertio pbat suā opinionē verā esse. ibi[Subiecta qdē nā.] Dicit ḡ p°. ꝙ qdā pħi tetigerūt māʒ: ſʒ nō sufficiēter. q₂ nō distiguebāt iter ꝑuationē ⁊ mām. vñ qḋ est ꝑuationis attribuebāt materie. Et q₂ ꝑuatio ſʒ se est nō ens. dicebāt ꝙ mā ſm se est nō ens. Et sic sicut aliqd per se ⁊ simplr̄ fit ex mā: sic ꝯfitebanť ꝙ simplr̄ ⁊ p se aliqd fit ex nō ente. Et ad ħ ponēdū duab⁹ rōnib⁹ idu-cebātur. Pri° qdē rōne Parmenidis dicētis: ꝙ qcqd est ꝑter ens est nō ens. vñ cū mā sit preter ens: q₂ nō est ens actu: dicebāt eā simplr̄ eē nō ens. 2° vo q₂ videbať eis ꝙ id qḋ ē nūero vnū vel subo: sit ēt rōne vnū: qḋ hic appel-lat eē potētia vnū: q₂ ea q̄ sūt rōne vnū: sic se hñt ꝙ eādē ē vt⁹ vtriusqʒ. Ea vo q̄ sūt subo vnū: ſʒ nō rōne: nō hñt eā-dē potētiā seu vtutē: vt pʒ i albo ⁊ musico. Subʒ āt ⁊ ꝑua-tio sūt vnū numero: vt es ⁊ ifiguratū. vñ videbať eis ꝙ eēnt idē rōne vl̄ vtute. Sic igiť ħ accipit vnitatē potētie.

Dubium ℂ Sʒ ne qs hic dubitet occasione hoꝝ vboꝝ qd sit poten-
Responsio. tia mãe. ⁊ vtꝝ sit vna vel plures. Dōm ē ꝙ actus ⁊ potē-
Et t.c.i. tia diuidunt qḋlibet gen⁹ entiū. Ut pʒ in 9° metaph. ⁊ in
L.i.t.c.3. 3° huius. Uñ sicut po° ad q̄litatē nō est aliqd extra genus q̄litatis. ita potētia ad eē subāle nō est aliqd extra genus sube. Nō igiť potentia mãe est aliq̄ ꝓprietas addita sup eēntiā ei⁹: ſʒ mā ſm suam subam est potētia ad eē subāle. Et tñ potētia mãe subo ē vna respectu multaꝝ formaꝝ: sed rōne sunt multe potētie ſm habitudinez ad diuersas
R. 1. la fi. formas. Uñ in 3° huius diceť. ꝙ posse sanari ⁊ posse infir-
t.c.40. mari differt ſm rōnem. ℂ Secundo ibi.

ℂ Hoc āt plurimū sane differt. Nos. n. mām ꝑuatio-nēue: diuersa dicim⁹ eē: atqʒ mām qdē nō ens eē per accñs: ꝑuationē vo p se cēsem⁹. Et illā qdē ꝓpe atqʒ q̄dāmō sbāʒ: ꝑuatiōeʒ vo subāʒ nllo mō eē asserim⁹.

ℂ Sʒ hoc differt plurimū. Nos qdē enim mate-riā ⁊ priuationē alterā dicim⁹. Sʒ hoꝝ hāc qui-dē nō eē ſm accñs mām. priuationeʒ aūt per se nō esse. Et hāc qdeʒ ꝓpe rē ⁊ substātiā aliqualr̄ materiā: priuationem autem nequaq̄.

ℂ Ostēdit drīam sue opionis ad opionē pmissaʒ. Et circa ħ duo facit. Pri° aperit itellectū sue opionis. 2° ostendit qd alia opio ponat. ibi[Quidā aūt qḋ nō est.] Dicit ḡ pri-mo ꝙ multū differt aliqd eē vnū numero vel subo. ⁊ esse
Lec.12.t. vnū potētia vel rōne: q₂ nosipsi dicim⁹ vt ex supioribus
c.60. pʒ: ꝙ mā ⁊ ꝑuatio lʒ sint vnū subo: tñ sunt alteꝝ rōne. Qḋ pʒ ex duob⁹. Pri° qdē q₂ mā est nō ens ſm accñs: sed pri-uatio est nō ens p se. Hoc. n. ipʒ qḋ est ifiguratū significat nō eē: ſʒ ens nō significat nō eē nisi iquātū ei accidit infi-guratū. 2° vo q₂ mā est prope rem: ⁊ est aliqualr̄: q₂ est in potētia ad rē: ⁊ est aliqualr̄ suba rei: q₂ itrat in ꝯstitutionē sube. Sed hoc de priuatiōe dici nō pōt. ℂ Secundo ibi.

ℂ At illi id qḋ nō est: magnū paruūqʒ silr̄ inqunt eē: aut vtrūqʒ simul: aut vtrūqʒ seorsuʒ. Quare modus hic trinitatis diuersus ab illo penit⁹ est. Hucusqʒ nā qʒ ꝓgressi sunt: vt aliquā nām opoꝛtē subijci dicāt. hanc tamē vnam faciunt. Nam ⁊ si quidam dualita-tem facit: magnum ⁊ paruuʒ ipsam appellans: nihi-lominus tñ idem facit: alteram enim despexit.

L.c.60. ℂ Quidā aūt qḋ non est magnū ⁊ paruum silr̄: aut simul vtrūqʒ: aut seorsum vtrūqʒ. Quare penit⁹ alter modus est hic trinitatis ⁊ ille. Usqʒ quidē eni ad hoc peruenīūt: ꝙ opʒ quādam sup poni nām. Hāc tñ vnam faciūt. Etenim si aliqs dualitatē facit dicēs magnū ⁊ paruū ipsam: ni-hilominus idē facit: alterā enim despexit.

ℂ Manifestat itellectū opionis platonice. ⁊ dicit ꝙ plato nici ponebāt qdē duo ex parte mãe. s. magnū ⁊ pauum: sed tñ alr̄ q̄ Ar. q₂ Ar. ponit ista duo eē: mām ⁊ ꝑuationeʒ q̄ sūt vnū subo: ⁊ dnt rōne. Sʒ isti nō pōebāt ꝙ alteꝝ isto rū eēt ꝑuatio: ⁊ alteꝝ mā: ſʒ ꝑuationē coassumebāt vtriqʒ s. paruo ⁊ magno: siue acciperēt ista duo sil̄: vtpote cum lo quebanť nō distiguētes eā p magnū ⁊ puū: siue accipene vtrūqʒ seorsuʒ. Uñ pʒ ꝙ olno alr̄ ponebāt tria pn̄ platō i ci ponētes formā ⁊ magnū ⁊ paruū. ⁊ Ar. q posuit māʒ ⁊ ꝑuationē ⁊ formā. Platonici vo vsqʒ ad ħ puenerūt pre alijs pħis antiqoꝛib⁹ ꝙ opʒ vnā quādā nāʒ supponi oīb⁹ formis nālibus q̄ est mā pma: ſʒ hāc faciūt vnā tñ. sicut subo ita ⁊ rōne: nō distiguētes iter ipsā ⁊ ꝑuationē: q₂ ⁊ si ponant dualitatē ex pte mãe. s. magnū ⁊ puū: nihilomin⁹ nō faciūt drīaʒ iter māʒ ⁊ ꝑuationē: ſʒ faciūt mētionē tñ de mā sub q̄ cōprehēdiť magnū ⁊ puū: ⁊ priuationem de-spexerunt: de ea mētiōeʒ nō faciētes. ℂ Deide cū dicit.

ℂ Eteni materies qdē pmanēs: vna cū forma causa ē coꝝ q̄ fiūt pinde ac mr̄. Aut ꝯtrarietatis altera ps: nec eē oino p̄sepe ei videbiť: q mēte ipsi⁹ maleficiuʒ intuet. Naʒ cū sit quoddaʒ diuinū ⁊ bonum ac appe-tibile: alterum ipsi contrarium esse dicimus.

ℂ Subiecta quidē materia cum forma cā est eo rū que fiūt sicut mater. Altera vo pars contra-rietatis multotiēs imaginabitur ad maleficium ipsius ꝓtēdenti itellectū: neqʒ eē penitus: ⁊ esse extra oē. Existe enīʒ quodam diuio ⁊ optio ⁊ L.c.81.
appetibili: aliud qdem ꝯtrariū eē ipsi dicimus.

ℂ Probat ꝙ sua opinio hʒ veritateʒ. Et circa ħ duo facit. Pri° ostēdit ꝓpositū. s. ꝙ opoꝛteat priuationē distingui a mā. Scd̄o ondit qūo mā corrūpať vl̄ generet. ibi[Corrū piť aūt.] Primū āt ondit dupl̄r. Pri° qdē osñue. Scd̄o ducendo ad ipoſe ibi[Aliud aūt aptū natū.] Dicit ḡ p° ꝙ ista nā q̄ subijciť. s. mā: sil̄ cū forma est cā eoꝝ q̄ fiūt ſm nāʒ ad modū mr̄s. Sicut. n. mater ē cā gn̄ationis in reci-piēdo: ita ⁊ mā. Sʒ si qs accipiat alterā pte ꝯrietati. s. ꝑua tionē. ꝓtendēs itellm̄ circa ipsam: imaginabiť ipsaʒ non ad ꝯstitutionē rei ptinere: ſʒ magināď qōdā malū rei: q₂ est penit⁹ nō ens eccū priuatio nihil aliud sit q̄ negatio for me in subo. ⁊ est extra totū ens: vt sic in ꝑuatiōe locū ha-beat rō Parmenidis. qcqd est ꝑter ens est nō ens. nō āt i mā: vt dicebāt plonici. Et ꝙ ꝑuatio ptineat ad malum: ħ ostēdit per hoc ꝙ for⁹ est qōdā diuinū ⁊ optimū appetibi-
le. Dinū qdē est ꝙ oīs forma est q̄dā pticipatio silitudi- Forma ē
nis diuini eē qḋ est act⁹ pur⁹. Unūqḋqʒ. n. intātū est actu qd diuinū
inq̄tū hʒ formā. Optimū aūt ē: q₂ act⁹ ē pfectio potētie: ⁊ optimū
⁊ bonū ei⁹. ⁊ p ꝯñs seqť ꝙ sit appetibile: q₂ vnūqḋqʒ suaʒ ⁊ appeti-
appetit pfectionē. Priuatio aūt opponiť forme: cū nō sit bile.
aliud q̄ remotio ei⁹. Uñ cū id qḋ opponiť bono ⁊ remo-uet ipm̄. sit malū: manifestū ē ꝙ ꝑuatio ptinet ad maluʒ. Uñ seqť ꝙ nō sit idē qḋ mā q̄ ē cā rei sicut mr̄. ℂ 2° ibi.

ℂ Alterū i suapte nā affectat atqʒ appetit ipm̄. Illis aūt euenit vt ꝯtrariū: interitū appetat suū: ⁊ tñ fieri neqt vt aut forma seipsam appetat: qppe cū nō indi-geat sui: aut ꝯtrariū: cū ꝯtraria mutuo seipsa corrū-pāt. Sʒ hoc est mā pinde appetens illud: atqʒ si femi na marē ⁊ turpe appetat pulchꝛū. Uerꝝ nō ē p se: sed p accidēs turpe nec p se femina sed per accidens.

¶ Aliud aũt natũ aptum appetere ⁊ desiderare ipm ſm ipſius nãm. Quibuſdã aũt accidit ꝯtrariũ appetẽ ſuiipſi⁹ corruptionẽ: ⁊ neqꝫ ſuiipſi⁹ poſſibile eſt appetere ſpẽꝫ ꝓp nõ eẽ idigẽs neqꝫ ꝯtrariũ. Corruptiua.n.ſũt adinicẽ ꝯtraria. Sed hec eſt materia: ſicut ſi femĩa maſculũ: ⁊ turpe bonũ: non qꝺ per ſe eſt turpe: ſed ſm accidens.

¶ Oñdit idẽ per rõnẽ ducẽtẽ ad ipoſſe h mõ. Cum forma ſit qꝺdã bonũ ⁊ appetibile: mã q̃ eſt aliud a priuatiõe ⁊ a forma eſt aptũ natũ appetere ⁊ deſiderare ipm ſꝫ ſuã naturã. Sꝫ gbuſdã q nõ diſtiguũt mãꝫ a priuatiõe accidit h icõueniẽs ꝙ ꝯtrariũ appetet corruptionẽ ſuiipſius: qꝺ ẽ icõueniẽs. Et ꝙ h accidat ſic oſtẽdit. qꝛ ſi mã appetit formã nõ appetit eã ſm ꝙ eſt ſub ipa forma: qꝛ iã nõ idiget eſſe per eã. appetit⁹ aũt oĩs eſt ꝓp idigẽtiã: qꝛ eſt nõ habiti. Silr ⁊ nõ appetit eã ſꝫ ꝙ eſt ſub ꝯtrio vel priuatiõe: qꝛ vnũ ꝯtrariũ eſt alteri⁹ corruptiuũ. ⁊ ſic aliqd appeteret ſui corruptionẽ. Manifeſtũ ẽ igiꝭ ꝙ mã q̃ appetit formã eſt aliud rõne: ſicẽ a forma: ita ⁊ a ꝑuatione. Si.n. mã appetit formã ſm ꝓpriã nãm: vt dctũ ẽ. ſi ponit ꝙ mã ⁊ priuatio ſint idẽ rõne: ſeqꝭ ꝙ priuatio appetit formã. ⁊ ita appetit ſuiipſi⁹ corruptionẽ. qꝺ eſt ipoſſe. Vñ ⁊ h ipoſſe eſt ꝙ mã ⁊ priuatio ſint idẽ rõne. Sꝫ tñ ⁊ mã eſt hoc. i. priuationẽ habens; ſicut ſi femina appetat maſculũ. ⁊ turpe appetat bonũ. Nõ ꝙ ipſa turpitudo appetat bonũ ſibi ꝯtrariũ: ſꝫ ſm accidẽs: qꝛ id cui accidit eẽ turpe appetit eẽ bonũ. Et ſilr femincitas nõ appetit maſculinũ: ſed id cui accidit eſſe feminã. Et ſilr priuatio nõ appetit eſſe formã: ſꝫ id cui accidit priuatio. ſ. materia. ¶ Sꝫ ꝯ hec v̄ba phĩ Auicẽ. tripli̾ opponit. Pͥo qdẽ qꝛ mãe nõ cõpetit neqꝫ appetitus aialis: vt ꝑ ſe manifeſtũ eſt: neqꝫ appetitus nãlis: vt appetat formaꝫ: cũ nõ habeat aliquã formã: vel virtutẽ inclinãtẽ ipſaꝫ ad aliqd. ſic. n. graue naturaliter appetit locũ iſimũ inq̃ꝫtũ ſua grauitate iclinaꝭ ad locũ talẽ. Scꝺo obijcit ex hoc. ꝙ ſi mã appetit formã. hoc eſt: qꝛ caret omni forma: aut qꝛ appetit multas formas hr̃e ſil̾: qꝺ eſt impoſſe: aut qꝛ faſtidit formã quã habet: ⁊ q̃rit hr̃e aliã. ⁊ h ẽt eſt vanuꝫ. Nullo igiꝭ mõ dõm videꝭ ꝙ materia appetat formam. Tertio obijcit per hoc: qꝛ dicere ꝙ materia appetat formã: ſicut femina maſculũ: eſt figurate loquẽtiũ. ſ. poetarũ: ⁊ nõ phoꝝ. ¶ Sꝫ huiꝰ obiectiões facile ẽ ſolu̾. Sciẽdũ eſt. n. ꝙ oẽ qꝺ appetit aliqd vel cognoſcit ipm: ⁊ ſe ordinat in illud. vel tẽdit in ipm ex ordinatiõe ⁊ directione alicuius cognoſcẽtis: ſicut ſagitta tẽdit in determinatum ſignũ ex directiõe ⁊ ordinatiõe ſagittãtis. Nihil eſt igitur aliud appetit⁹ naturalis q̃ꝫ ordinatio aliquoꝝ ſm ꝓpriã nãm in finẽ ſuũ. Nõ ſolũ aũt aliqd ens in actu ꝑ v̄tutem actiuã ordinaꝭ in ſuũ finẽ: ſꝫ etiã materia ſm ꝙ eſt in potẽtia. Nã forma ẽ finis materie. Nihil igiꝭ eſt aliud materiã appetere formã: q̃ꝫ eã ordinari ad formã. vt potẽtia ad actũ. Et qꝛ ſub q̃cũqꝫ forma ſit adhuc remanet in potentia ad aliam formã: ideo eſt ei ſemper appetitus forme: nõ ꝓpter faſtidiũ forme quã habet. nec ꝓp h ꝙ querat ꝯtria eẽ ſimul: ſꝫ qꝛ eſt in potẽtia ad alias formas duꝫ vnã habet in actu. Nec ẽt vtiꝭ hic figurata locutione: ſed exẽplari. Dictũ eſt. n. ſupra ꝙ mã ꝑma ſcibilis eſt ſꝫ ꝓportionẽ inquãtũ ſic ſe hẽt ad formas ſubales ſicut mãe ſenſibiles ad formas accidẽtales. Et ideo ad manifeſtãduꝫ mãꝫ ꝑmã opꝫ vti exẽplo ſẽſibiliũ ſubaꝝ. Sicut igiꝭ vſus eſt exẽplo eris ifigurati ⁊ hoĩs nõ muſici ad mãm: ita nũc ad eius manifeſtationẽ vtiꝭ exẽplo femie viꝫ appetẽtis: ⁊ triſtis appetẽtis bonũ. H. n. accidit ei inq̃ꝫtũ hʒ aliqd de rõne mãe. ¶ Sciẽdũ tñ eſt ꝙ Ar. hic loqꝭ ꝯtra Platonẽ q talib⁹ metaphoricis locutiõib⁹ vtebaꝭ: aſſimilãs materiam matri ⁊ feminẽ: ⁊ formaꝫ maſculo. Et iõ Ar. vtiꝭ ꝯtra eũ metaphoricis ab eo aſſumptis. ¶ Deide cũ dicit.

Opposi/tio Aui/ce. ꝯ Ar.

Solutio.

Appetit⁹ nãlis qd.

z^o ph^o. t.c. 8.

¶ At v̄o tũ corrũpiꝭ atqꝫ gigniꝭ: tũ neqꝫ fit neqꝫ corrũpiꝭ. Nã vt eſt qdẽ id i quo: per ſe corrũpiꝭ. Id eni qꝺ corrũpiꝭ i hoc eſt: ipſa inq̃ꝫ ꝑuatio. At ſuapte potẽtia: nõ per ſe. Sꝫ nec occidat nec oriaꝭ neceſſe eſt. Nã ſi gignitur: ſubijciaꝭ aliqd ꝑmũ opꝫ: ex quo hoc pacto naſceꝭ: vt inſit in ipa: hoc aũt eſt ipſi⁹ nã. Quare fit vt ſit antea q̃ꝫ ſit orta. Eteni mãꝫ id dico qꝺ ꝑmũ ẽ vniuſcuiuſqꝫ ſubiectũ e quo qppiã eo ſit pacto vt nõ ꝑ accñs iſit. Si corrũpiꝭ: ad hoc vltimũ ſane ꝓficiſcetur. Quare erit corrupta anteq̃ꝫ ſit corrupta.

¶ Corrũpiꝭ aũt ⁊ fit: eſt quidẽ vt ſic: eſt aũt vt nõ. Scꝺm qdẽ eni qꝺ eſt in quo: ſm ſe corrumpitur. Qꝺ enĩꝫ corrũpitur in hoc: eſt priuatio. Inq̃ꝫtũ aũt ſm potẽtiã: nõ per ſe: ſꝫ icorruptibilẽ ⁊ igenitã neceſſe eſt eẽ ipſaꝫ. Si. n. fiat: ſubijci aliqd opꝫ primũ ex quo fit. Hoc aũt ẽ hec nã. Quare erit añ fieri. Dico. n. mãm primũ ſubiectũ vniuſqꝫ ex quo fit aliqd cũ inſit nõ ſm accidens. Et ſi corrũpiꝭ in hoc abibit vltimũ. Quare corrupta erit anteq̃ꝫ corrũpatur. T.c.57.

¶ Oſtẽdit quomõ mã corrũpaꝭ: ⁊ dicit ꝙ quodãmõ corrũpiꝭ: ⁊ quodãmõ nõ: qꝛ ſm ꝙ eſt in ea ꝑuatio: ſic corrũpiꝭ cũ ceſſat in ea eſſe ꝑuatio: vt ſi diceremus es ifiguratũ corrũpi qñ deſinit eſſe ifiguratũ. Sꝫ ſm ſe inq̃ꝫtũ eſt qꝺdã ens in potẽtia: eſt igenita ⁊ incorruptibil. Qꝺ ſic pꝫ. Si. n. mã fiat opꝫ ei aliqd ſubijci ex quo fiat: vt pꝫ ex ſuperiorib⁹. Sed ꝑmũ qꝺ ſubijciꝭ in gñatiõe eſt mã. Hoc. n. dicim⁹ mãm ꝑmum ſubm ex quo aliqd fit per ſe: ⁊ nõ ſꝫ accñs: ⁊ ieſt rei iã facte. Et vtrũqꝫ eoꝝ poniꝭ ad dr̃iaꝫ priuatiõis ex q̃ fit aliqd ꝑ accñs: ⁊ nõ ieſt rei facte. Seqꝭ q̃ ꝙ mã ſit anteq̃ꝫ fiat: qꝺ eſt ipoſſe. Et ſilr oẽ qꝺ corrumpiꝭ reſoluiꝭ in mãm ꝑmã. Qñ igiꝭ iã eſt mã ꝑma: tũc eſt corruptũ. Et ſic ſi mã ꝑma corrũpaꝭ: erit corrupta ãteq̃ꝫ corrũpaꝭ: qꝺ eſt ipoſſibile. Sic igiꝭ eſt ipoſſibile mãm primã generari vel corrũpi. Sed ex hoc nõ excludiꝭ qn per creationẽ in eſſe ꝓcedat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De ꝑncipio v̄o formali: vtrũ vnum ſit an plura: ⁊ qꝺnã ſit: aut q̃ ſint: ꝑme phie diligẽter exqſiteqꝫ officiũ ẽ determinare ac ꝑtractare. Quare hec cõtẽplatio illo i tpe reſeruetꝭ. De nãlib⁹ v̄o formis q̃ oriuntꝭ ac occidũt: in hiſce q̃ poſteri⁹ oſtẽdeꝭ dicem⁹ ac pertractabim⁹. Hoc igiꝭ pacto ſint hec a nobis determiata: ꝑncipia inq̃ꝫ eẽ: ⁊ quẽquã: ⁊ quot nũero ſint. Rurſus aũt alio principio ſumpto dicamus.

¶ De principio aũt ſm ſpẽm vtrũ vnũ aut plura: aut quot: aut que ſint ꝑ certitudinem prime philoſophie op⁹ eſt determinare. Ergo in illud tẽpus apponaꝭ. De phyſicis aũt ⁊ corruptibilibus ſpẽb⁹ in poſterius demõſtrãdis dicem⁹. Qꝛ quidem igitur ſint principia: ⁊ que: ⁊ quot numero: determineꝭ a nobis ſic. Iteꝫ aũt aliud principium incipientes dicamus. T.c.58.

¶ Quia iam excluſerat errores circa materiã ⁊ priuationem reſtare videbaꝭ vt excluderet errores ⁊ dubitationẽ circa formã. Poſuerunt eni qdaꝫ formas ſeparatas. ſ. ideas q̃s reducebãt ad vnã ꝑmã ideã. Et ideo dicit ꝙ ds

pncipio formali verū sit vnū vel plura: z quot z que sint ptinet determinare ad phiam primā. z vsqz ad id tēpus reseruet: qz forma est principiū essendi. z ens inq̄tū huiꝰ est subm prime phie. Sz materia z priuatio sunt pncipia entis trāsmutabilis: qđ a pho nāli cōsideratur. Sz tn̄ de formis nālibus z corruptibilibus in sequētibꝰ huius doctrine determinabitur. Ultimo autez epilogat que dicta sunt: z dicit ꝙ sic determinatū est ꝙ pnª sunt: z q̄: z quot. Sed opꝫ iterū aliter pnᵐ facere sciētie nālis: inquirēdo. s. pncipia scientie. LECTIO PRIMA.

℄ Aristotelis stagyrite de physico auditu Secūdi libri textus.

Oꝝ que sunt quedā sūt nā: q̄dā ob alias cās. Nā quidē sunt aialia ptesqꝫ ipsoꝝ: z plāte: z simplicia corpa. Ut terra: ignis: aer: z aqua. Hec eni z huiuscemodi res nā dicimꝰ eē. Oia aūt que dicta sūt ab hisce que nō nā ꝯstāt differre videnē. Nā ea qdē q̄ nā constāt: pncipiū in seipsis vniuersa motus statusue. Partim eiꝰ qui loco accōmodaē: ptiꝫ accretiōis decretionisue: ptiꝫ alteratiōis hēre videnē. At lectica vestis z qcqd sit aliud similis generis: quo quidē huiuscemodi noībus appellanē: atqꝫ ab arte sūt. Hoc nullū principiū mutatiōis insitum hn̄t. Quo vō ipsis accidit: vt sint lapidea: vel terrea: vel ex his mixta eo motus quietisue principium habent.

Tertio scdi lib. phicoꝝ tex. t. c. p. Orū que sunt: alia qdez sunt natura alia vō pp alias cās. Nā quidē sunt aialia queqꝫ: z partes ipsoꝝ: z plante: z simplicia corpora: vt terra z ignis z aer z aqua. Hec enim z huiusmodi esse nā dicimus. Omnia aūt que predicta sunt videnē dr̄ia ad non natura existētia. Que qdem. n. natura sunt oia videntur habentia in se ipsis principiū motꝰ z status. hec qdem ƒm locum: illa vō ƒm augmentū z decremētū: q̄dam

T. c. 2. aūt ƒꝫ alteratione. ℄ Lectulus aūt z indumētū z si aliqđ huiusmodi genus est; ƒm ꝙ qdē sortitū est in predicatione vnaquaqꝫ: z inq̄ntuꝫ est ab arte: neqꝫ vnū hꝫ ipetū mutationis inatum. Scđm aūt qđ cōtingit ipsis lapideis aut terreis esse aut mixtis ex his: hn̄t hoc tm̄.

℄ Diui Thome Aquinatis in Scđm librum physicorum dilucidissima Expositio.

Ostq̄ Phs in pmo libꝰ determinauit de pncipiis reꝝ nāliū. hic determinat de pncipiis scie nālis. Ea aūt que p ops cognoscere in aliq̄ scia sunt subm ipsiꝰ: z mediū p qđ demōstrat. Uñ hic scđs liber in duas ptes diuidiē. In pª determinat de qbus sit ꝯsideratio scie nālis. In zª ex qbus causis demōstrat. ibi [Determinatis aūt his.] Pria diuidiē in duas. In pma ostēdit qd sit nā. In zª de qbus ꝯsiderat scia nālis ibi [Qm̄ aūt determinatuꝫ est.] Pria diuidiē in duas. In pª ostēdit qd sit nā. In zª quot modis dr̄. ibi [Uideē aūt nā.] Pria diuidiē in duas. In prima ostēdit qd sit nā. In zª excludit instātionē quorūdā tētātiū demōstrare ꝙ nā sit. ibi [Oꝫ aūt nā sit.] Circa pmū duo facit. Prio notificat nāꝫ. Scđo ea q̄ denoīanē a nā. ibi [Naturā aūt hn̄t.] Circa pᵐ tria facit. Prio inuestigat diffōnez nature. Scđo ꝯcludit eā. ibi [Est igiē nā.] Tertio exponit ipsaꝫ diffōnē ibi [Dico aūt nō ƒm. a.] Dicit ḡ p ꝙ inter oia entia q̄dā esse dicimꝰ a nā: q̄dā vō ab aliis causis. puta ab arte vel a casu. Dicimꝰ aūt esse a nā q̄libet aialia. z partes ipsoꝝ: sicē carnē z ossa: z etiā plātas: z corpa simplicia: sicut elīta q̄ nō resoluūē in aliq̄ corpa priora: vt sūt terra: ignis: aer z aq̄. Hec. n. z oia silia a nā eē dicunē. Et differūt hec oia ab his q̄ nō sūt a nā: qz oia huiꝰ videē hr̄e i se pnᵐ alicuiꝰ motꝰ z status. q̄dā qdē ƒꝫ locū: sicut grauia z leuia: z ēt corpora celestia. q̄dā vō ƒm augmētū z decrementū: vt aialia z plāte. q̄dā vō ƒm alterationē: vt corpa simplicia: z oia que cōponunē ex eis. Sed ea que nō sunt a nā. sicut lectus z idumētū z silia q̄ accipiūt huiꝰ pdicationē ƒꝫ ꝙ sunt ab arte: nullius mutationis pnᵐ hn̄t in seipsis nisi p accñs: inq̄tū. s. mā z suba corpoꝝ artificiatoꝝ sunt res naturales. Sic igiē inq̄tū artificialibus accidit eē ferrea vl lapidea: hn̄t aliqđ pnᵐ motus in seipsis: sed nō inquātum sunt artificiata. Cultellus. n. hꝫ in se pnᵐ motus deorsum nō inquantum est cultellus: sꝫ inquantum est ferreus.

℄ Sed videē hoc nō esse verū ꝙ ƒꝫ quālibet mutationez reꝝ naturaliū pnᵐ motus sit i eo qđ moueē. In alteratione eni z generatiōe simpliciū corpoꝝ totū pncipiū motꝰ videē eē ab extrinseco agēte. puta cū aq̄ calefit: vel aer in ignē ꝯuertiē pnᵐ mutationis est ab exteriori agēte. ℄ Dicūt ḡ qdā ꝙ etiā in huiꝰ mutationibꝰ pnᵐ actiuū motus est in eo qđ moueē: nō qdē perfectū: sꝫ impfectū qđ coadiuuat actionē exterioris agētis. Dicūt. n. ꝙ in mā est q̄dā icboatio forme quā dicūt eē puationē q̄ ē tertiū pnᵐ nāe. Et ab h pnº intrinseco gnātiones z alteratiōes corpoꝝ simpliciū nāles dicunē. ℄ Sz h nō pōt esse: qz cū nihil agat nisi ƒm ꝙ est in actu: pdicta icboatio forme cū nō sit actꝰ sed aptitudo q̄dā ad actū: nō pōt eē pnᵐ actiuū. Et pterea etiā si eēt forma cōpleta nō ageret in suū subm alterando ipm: qz forma nō agit sed cōpositū: qđ nō pōt seipꝫ alterare nisi sint in eo due ptes: quaꝝ vna sit alterās z alia alterata. ℄ Et iō dōm est ꝙ in rebꝰ nālibꝰ eo mō est pnᵐ motꝰ quo eis motus ꝯuenit. Quibꝰ ḡ ꝯuenit mouere: est in pnᵐ actiuū motꝰ. Quibꝰ aūt cōpetit moueri: est in eis pnᵐ passiuū qđ est mā. Quod qdē pnᵐ inq̄tū hꝫ potētiaꝫ naturalē ad talē formā z motū: facit esse motū nālē. Et pp ter hoc factiones reꝝ artificialiū nō sūt nāles: qz lꝫ pnᵐ māle sit in eo qđ fit: non tn̄ hēt potētiā nālē ad talem formā. Et sic ēt motus localis corpoꝝ celestium est nālis: lꝫ sit a motore sepato: inq̄tū in ipso corpore celi est potētia naturalis ad talē motū. In corporibꝰ vō grauibus z leuibus est pnᵐ formale sui motus. Sꝫ huiꝰ pnᵐ formale nō pōt dici potentia actiua ad quā ptinet motus iste: sꝫ comprehenditur sub potētia passiua. Grauitas enim in terra nō est pnᵐ vt moueat: sed magis vt moueaē: qz sicut alia accidētia ꝯsequūtur formā substātialē: ita z locꝰ: z per cōsequēs moueri ad locū. Nō tn̄ ita ꝙ forma nālis sit motor: sed motor est generās qđ dat talē formā: ad quam talis motus consequitur. ℄ Secundo ibi.

℄ Que cū ita sint: patet nāꝫ pncipiū eē quoddā z causaꝫ vt id moueaē atqꝫ qescat in quo pmo: per se: z nō p accidēs inest. Dico aūt nō per accidēs: qz sibiipsi quispiam medicus sanitatis cā fieri potest. Attamē nō quo sanaē eo medicinaꝫ hꝫ: sꝫ accidit vt idē sit medicus subiensqꝫ sanationē. Quapropter z separanē nōnunq̄. Similiter sese hꝫ z vnūquodqꝫ ceteroruꝫ: que per artē efficiuntur. Nihil enī ipsoꝝ effectionis in se principium habet. Sed quedam in aliis: atqꝫ

Dubium

Alber. ponēs icboationē.

Cōtra pos. de icboatiōe formaꝝ.

Solutio ppria et Comē.

T Cō. cē. l. z. 4. cōmēn. 22.

extrinsecus habẽt. Ut dom⁹ ⁊ vnũq̃dq̃ʒ eoꝝ que manu ꝯficiũtur. Quedam in seipsis quidẽ id habẽt: non tñ per se: q̃cunq̃ʒ cause per accidẽs sibi fieri possunt. Id igitur est natura quod dictum est.

T.c.3. ¶ Est igit̃ nã principiũ alicuius ⁊ cã mouendi ⁊ quiescẽdi i quo est primũ p se: ⁊ nõ ꝫ accñs. Dico aũt nõ ꝫm accidẽs: cũ fiat vtiq̃ʒ ipse sibi aliquis cã sanitatis: cũ sit medicus. Sʒ tñ nõ ꝫ ꝙ sanat̃ medicinã hʒ: sed accidit eundẽ medicũ eẽ ⁊ sanari. Uñ ⁊ diuidũt̃ aliqñ abinuicẽ. Similr autẽ ⁊ alioꝝ vnũq̃dq̃ʒ que fiũt. Nullũ eniʒ ipsoꝝ habet in seipso factionis principiũ: sed alia q̃dẽ in alijs ⁊ ab exteriori: vt domus ⁊ alioꝝ manu icisoꝝ vnũq̃dq̃ʒ: Alia aũt in seipsis q̃dẽ: sed nõ ꝫm seipsa. Quecũq̃ʒ aũt ꝫm accidẽs fiũt cause sunt vtiq̃ʒ ipsis. Est igit̃ natura q̃d dictũ est.

¶ Concludit ex p̃missis diffõnem nature hoc mõ. Natura lia differũt a nõ naturalibus iquantũ habẽt nãm: sed nõ differunt a nõ naturalib⁹: nisi iquantũ habent principiuʒ

Nã.qd. motus in seipsis. Ergo natura nihil aliud est q̃ principiũ motus ⁊ quietis in eo in quo est primo ⁊ per se ⁊ nõ ꝫ accidẽs. Ponitur aũt in diffõne nature principiũ quasi genus: ⁊ nõ aliq̃d absolutũ: q̃ nomẽ nature importat habitudinẽ principij. Quia eni nasci dicũtur ea que generantur ꝯiuncta generãti: vt pʒ in plãtis ⁊ aĩalibus. ideo principiũ generatiõis vel mot⁹ natura nominat̃. Unde deridendi sunt qui volẽtes diffõnem Ar. corrigere: naturam per aliquod absolutuʒ diffinire conati sunt: dicẽtes ꝙ natura est vis isita rebus: vel aliq̃d hõ. Dicit̃ aũt [principiũ ⁊ causa] ad designandũ ꝙ non omniũ motuuʒ natura est eodẽ mõ principiũ in eo q̃d mouet̃: sʒ diuersimode. vt dictũ est. Dicit aũt [mouendi ⁊ quiescẽdi] q̃ ea que naturaliter mouentur ad locũ. similr vel magis nãliter in loco quiescũt. Propter h̃ eni ignis naturalr mouetur sursum: q̃ naturalr ibi est: ⁊ ꝓpter q̃d vnũquodq̃ʒ ⁊ illud magis. Nõ tñ itelligẽdũ est ꝙ in quolibet quod mouet̃ naturaliter: nã sit etiã principiũ quiescẽdi: q̃ corpus celeste naturaliter quidẽ mouet̃: sed nõ nãliter quiescat. Sed hoc pro tãto dr̃: q̃ nõ solũ motus: sed etiã quietis principium est. Dicit autẽ [in quo est] ad drãʒ artificialiũ in quibus nõ est mot⁹ nisi per accidẽs. Addit aũt [primũ] q̃ nã ⁊ si sit principiũ motus compositoꝝ: nõ tamen primo. Unde ꝙ animal mouet̃ deorsum: nõ est ex natura aĩalis inquãtuʒ est aĩal: sed ex natura dominãtis elementi. Quare aũt dicat [p se ⁊ nõ ꝫm accñs] exponit ꝯsequenter cũ dicit. [Dico autẽ nõ ꝫm accñs.] Cõtingit eniʒ aliqñ ꝙ aliq̃s medicus est sibiipsi cã sanitatis. ⁊ sic principiuʒ sue sanationis est in eo: sed per accñs. Unde principiuʒ sanationis in eo nõ est nã: nõ. n. ꝫm ꝙ sanat̃ hʒ medicinã: sʒ ꝫm ꝙ est medicus. Accidit aũt eundẽ esse medicũ ⁊ sanari. sanat̃ eniʒ ꝫ ꝙ est ifirmus. Et iõ q̃ per accñs coniungunt̃: aliquãdo per accñs diuidũtur. Cõtingit. n. aliũ esse medicum sanantẽ: ⁊ aliũ ĩfirmũ qui sanat̃. Sed principiũ motus naturalis est in corpore naturali quod mouet̃: inquãtũ mouet̃. Inquãtũ. n. ignis hʒ leuitatẽ: fert̃ sursũ. Nec diuidũtur adinuicem: vt aliud sit corpus q̃d mouetur sursum: ⁊ aliud leue: sed semp vnuʒ ⁊ idẽ. Et sicuti est de medico sanante: ita est de oĩbus artificialibus. Nulluʒ eni eoꝝ habet in seipso sue factionis p̃ncipiũ: sʒ q̃dã fiunt ab extrinseco: vt dom⁹: ⁊ alia que manu icidunt̃. Quedã aũt fiũt a p̃ncipio itrinseco: sed per accñs: vt dctũ est. Et sic dctũ est quid sit natura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Naturam autem habent quecunq̃ʒ tale principiuʒ habent: atq̃ʒ hec omnia subiecta sunt. Subiectũ eni quoddam: ⁊ in subiecto est semper natura.

¶ Naturã aũt habent quecunq̃ʒ huiusmodi hñt principiuʒ: ⁊ sunt hec omnia subiecta. Sʒbm eni quoddã ⁊ in subiecto est natura semper. T.c.4.

¶ Diffinit ea q̃ a nã denominant̃. ⁊ dicit ꝙ habẽtia nãm sũt illa q̃ habẽt in seipsis p̃n^m sui mot⁹. Et talia sũt oĩa subiecta nature: q̃ nã est subm ꝫ ꝙ nã dicit̃ mã: ⁊ est in subiecto ꝫm ꝙ nã dicit̃ forma. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secũdum v̓o naturam sunt: ⁊ hec ipsa: ⁊ etiam ea que hisce per se cõpetunt. Ut igni fieri sursum. Hoc enim natura quidẽ nõ est: neq̃ʒ hʒ nãm: sʒ competit ⁊ est natura atq̃ʒ ꝫm nãm. Dictuʒ est igitur quid est natura: ⁊ quid id quod natura: atq̃ʒ ꝫm naturam est.

¶ Scđʒ nãm aũt sũt ⁊ hec q̃cũq̃ʒ his isunt ꝫ se: T.c.5. vt igni ferri sursuʒ. Hoc eni nã q̃dẽ nõ est: neq̃ʒ hʒ nãm: ꝫ a nã ⁊ ꝫm nãm est. Quid quidẽ igit̃ T.c.6. natura sit: dictũ ẽ: ⁊ q̃d natura: ⁊ q̃d ꝫm nãm.

¶ Exponit quid sit ꝫm naturam. Et dicit ꝙ ꝫm naturam esse dicuntur taʒ subiecta: quorum esse est a natura: q̃ȝ ẽt accidentia que in eis insunt causata ab hui⁹ p̃ncipio: sicut ferri sursũ nõ est ipsa nã: neq̃ʒ hñs nãʒ: sʒ est causatũ a nã. Et sic dctũ est quid sit natura: ⁊ quid sit illud q̃d habet naturam: ⁊ quid sit ꝫm naturaʒ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eniti aũt nãm esse ostẽdere: ridiculũ est. Patet eni tales eẽ rerũ cõplures. Ostẽdere v̓o ea que manifesta sunt per ea que nõ sunt manifesta: hoĩs est ꝓfecto q̃ nequit id q̃d est per se notũ: ⁊ id q̃d nõ est per se notũ discernere. Atq̃ʒ id fieri posse nõ est obscurũ. Rõcinabitur enim de coloribus quispiam ortus cecus. Quare necesse est tales homines de nominibus loqui: nihil autem intelligere.

¶ Quod aũt est nã tẽtare demõstrare ridiculuʒ est. Manifestũ. n. est ꝙ huiusmodi reꝝ sũt multa. Demonstrare aũt manifesta per imanifesta: nõ potẽtis iudicare est ꝓpter ipm: ⁊ non ꝓpter ipm cognitũ. Qz aũt cõtingat hoc pati: nõ imanifestũ est. Syllogizet. n. aliq̃s cuʒ natus sit cecus de coloribus. Quare necesse est huiusmodi de noĩbus habere rõnem: nihil autem intelligere. Manifesta quãuis ad sensus nõ q̃runt ad q̃d est.

¶ Excludit p̃sumptionẽ quorũdam volentium demõstrare q̃d sit natura: ⁊ dicit ꝙ ridiculũ est ꝙ aliquis tẽtet demonstrare ꝙ natura sit: cum manifestũ sit ꝫm sensum ꝙ multa sunt a natura que habẽt principiũ sui motus in se. Uelle autẽ demõstrare manifestũ per nõ manifestuʒ: est hoĩs qui non põt iudicare quid est notũ ꝓpter se: ⁊ quid nõ est notũ ꝓpter se: q̃ dum vult demõstrare id q̃d ẽ notũ ꝓpter se vtit̃ eo q̃si nõ ꝑ se noto. Et ꝙ id ꝯtigat aliq̃bus: manifestum est. Aliq̃s. n. cecus natus aliqñ syllogizat de colorib⁹: cui tñ nõ est ꝑ se notuʒ id q̃d vtit̃ vt p̃ncipio: quia nõ habet itellectũ rei. Sed vtitur solũ noĩbus: eo ꝙ cognitio nostra ortũ hẽt a sensu: ⁊ cui deficit vnus sensus deficit vna sciã. Unde ceci nati q̃ nũq̃ȝ senserũt colorẽ nõ pñt aliquid de colorib⁹ intelligere: ⁊ sic vtunt̃ non notis q̃si notis. Et ecõuerso accidit his qui volunt demõstrare naturã esse: q̃ vtũtur notis vt nõ notis. Naturã aũt esse ẽ per se notũ: inq̃ʒtũ nãlia sunt manifesta sensui. Sʒ quid sit vniuscuiusq̃ʒ rei nã: vel q̃d principiũ mot⁹ i hoc nõ est

Auicen. manifestū. ¶ Unde pʒ p hoc: ꝙ irrōnabilr Auicē. conat⁹
est iprobare Arist. dcm̄. volēs ꝙ nāʒ eē possit demonstra-
ri: ſʒ nō a naturali: qꝛ nulla ſcīa pbat ſua pncipia. Sʒ igno
rantia principioꝝ mouentiū nō īpedit qn naturā eſſe ſit
per ſe notū: vt dcm̄ eſt. LEC. II.

¶ Natura aūt ſubſtātiaqʒ eoꝝ que ſūt nā id qbuſdaʒ
eē videt̄ qd̄ primū cuilibet ineſt: informe p ſe. Ueluti
ti lectice quidē nā: ſtatue aūt es. Cui⁹ hoc ſignū Anti
phō eē dicebat. Nā ſi qſpiā lecticā obruerit humo:
vimqʒ putredo acceperit vt germē emittat: nō lecti-
ca ſed lignū ide emerget atqʒ pullulabit. Propterea
qʒ diſpoſitio qdē que lege atqʒ arte ꝯficit̄: p accñs
eſt. Subſtātia vō eſt illa que ꝯ ꝯtinue diſpoſitiones
haſce ſuſcipiēs permanet. Qd̄ ſi cuilibet etiā iſtorū
ad aliud qppiā hoc idē accidit: vt eri quideʒ auroqʒ
ad aquā: oſſibus aūt atqʒ lignis ad terraʒ: ceteriſqʒ
ſimiliter: pʒ illa nām ipſoꝝ atqʒ ſubam eſſe. Quapp
qdā terraʒ: qdā aquaʒ: qdaʒ hoꝝ aliq̄: qdaʒ hec oīa
eoꝝ que ſūt nām eē dixerūt. Qd̄ enī qſqʒ tale eē pu-
tauit ſiue vnū ſiue plura: id totqʒ vniuerſaʒ ſubſtan-
tiā eē dicit. Cetera vō cūcta affectus hoꝝ habitus ac
diſpoſitiōes. Et hoꝝ qdē qduis perpetuū eē. Nō. n.
ex ſeſe mutationem ipſis competere: cetera aūt infi-
nities fieri atqʒ corrūpi. Uno igit̄ mō natura ſic dici
tur. prima cuiqʒ ſubiecta materies: eoꝝ ūʒ que motus
in ſe mutationiſqʒ principium habent.

T. c. 7. Videt̄ aūt nā ꝯ ſuba eoꝝ que nā ſūt: qd̄
primū ineſt vnicuiqʒ non formatū per
ſeipm̄: vt lectuli nā lignū: ſtatue aūt es.
Antiphō Signū aūt dicit Antiphon: qm̄ ſi ali-
quis pieceꝛit lectū deorſuʒ: ꝯ accipiat potētiam
putreſcēs vt vtiqʒ fit germē; nō vtiqʒ fieri lectū:
ſʒ lignū: tanq̄ dicat ꝙ ſm accidens eſſe diſpō-
nem ſm legē ꝯ artē: ſubſtātiā aūt illa que pma
T. c. 8. net: h̄ patiēs cōtinue. ¶ Si aūt ꝯ hoꝝ vnūqdqʒ
ad alterū aliqd̄ idē hoc ſuſtinuit: vt es quidē ꝯ
aurū ad aquā; oſſa aūt ꝯ ligna ad terrā. Silr aūt
ꝯ alioꝝ qdlibet: illā naturaʒ eſſe ꝯ ſubſtantiam
T. c. 9. ipſoꝝ. ¶ Uñ ſane hi qdē terrā: alij vō ignē: alij
aerē dicūt: qdā aūt aquā: qdā vō qdaʒ hoꝝ: ſed
alij oīa hec nāʒ eſſe eoꝝ que ſūt. Quot enī aliqs
acceperit ipſoꝝ huiuſmodi: ſiue vnū ſiue multa
hoc ꝯ tāta dicit eē oēm ſubſtātiam: alia aūt oīa
T. c. 10. paſſiōes iſtoꝝ: ꝯ habit⁹ ꝯ diſpōnes. ¶ Et hoꝝ
qdē qdlibet eē ppetuū. Nō. n. eē mutationē ipi⁹
ex ſeipſis. Alia āt fieri ꝯ corrūpi ifinities. Uno
qdē mō nā ſic dr̄ prima vnicuiqʒ ſubiecta mā ha
bētiū in ſeipſis motus principiū ꝯ mutationis.

Postq̄ Phs oſtēdit qd eſt nā: hic oſtēdit quot mo-
dis nā dr̄. Et p oñdit ꝙ nā dr̄ de mā. Scdo
ꝙ dr̄ de forma ibi [Alio aūt mō.] Circa pm̄ ſciēdum eſt ꝙ
antiq phi nāles nō valētes vſqʒ ad pmā māʒ puenire: vt
p⁹ h⁹. lec. ſupra dcm̄ eſt aliqd corp⁹ ſēſibile pmā mām oīuʒ reꝝ po-
1. c. c. 6. & nebāt: vt ignē vel aerē vel aquaʒ. Et ſic ſeqbat̄ ꝙ oēs for-
7. me aduenirēt mē tanq̄ in actu exiſtēti vt ꝯtigit in artifi-
cialib⁹. Nā forma cultelli aduenit ferro iā exiſtēti ī actu.
Et iō ſimilē opiōnē accipiebāt de formis nālib⁹ ſicut de

artificialib⁹. Dicit ḡ p ꝙ qbuſdā videt̄ ꝙ h̄ ſit ſuba ꝯ nā
reꝝ nāliū qd̄ p ineſt vnicuiqʒ qd̄ ſʒ ſe ꝯſideratū eſt īfor-
me. Ut ſi dicam⁹ ꝙ nā lecti eſt lignū: ꝯ nā ſtatue ē es. Nā
lignū eſt in lecto: ꝯ ſm ſe ꝯſideratū nō eſt formatū. Et hd̄
ſignū dicebat Antiphō eē hoc: ꝙ ſi aliqs pciat lectū ad
terrā: ꝯ ligna putreſcēdo accipiāt potentiā: vt aliqd ex eis
germinet̄: illud qd̄ generat̄ nō erit lectus: ſʒ lignū. Et qꝛ
ſuba ē q̄ pmanet: ꝯ nāe eſt ſibi ſile generare. ꝯcludebat ꝙ
oīs diſpoſitio q̄ eſt ſʒ quācūqʒ legē rōnis vel artē: ſit acci
dēs: ꝯ illud qd̄ pmanet ſit ſuba: q̄ ꝯtinue patit̄ hd̄ diſpoſi-
tionū imutatiōnē. Suppoſito ḡ ꝙ reꝝ artificialiū forme
ſint accñtia: ꝯ mā ſit ſuba: aſſumebant aliā ppoſitionem;
ꝙ ſicut ſe hñt lect⁹ ꝯ ſtatua ad es ꝯ lignū: ita ꝯ qdlibet ho-
rum ſe hʒ ad aliquid aliud qd̄ eſt mā ipſoꝝ: vt es ꝯ auruʒ
ad aquā: qꝛ oīum liquefactibiliū mā videt̄ eſſe aq̄: ꝯ oſſa
ꝯ ligna ad terrā: ꝯ ſilr eſt de quolibet alioꝝ nāliuʒ. Unde
ꝯcludebat ꝙ illa materialia ſubſiſtentia formis nālibus
ſint nā ꝯ ſuba eoꝝ. Et pp h̄ qdā dixerūt terrā eſſe nām ꝯ Oppoſi-
ſubam oīum reꝝ. ſ. pmi poete theologiꝫātes. Poſteriores ti vt. ā. in
vō phi vel ignē vel aerē vel aquā: vel quedā hoꝝ: vel oīa primo ſu-
hec vt ex ſupioribus pʒ: qꝛ tot de numero eoꝝ dicebāt eē pe. t. c. 6.
ſubaʒ oīuʒ reꝝ quot accipiebāt eē pn⁹ mālia: ꝯ oīa alia di-
cebāt eē accidētia hoꝝ. ſ. māliū pncipioꝝ: vel per modū
paſſionis: vel p modū habitus: vel p modū diſpōnis: vel
cuiuſlibet alteri⁹ qd̄ reducat̄ ad genus accñtis. Et hec eſt
vna drīa quā pōebāt īter pn⁹ mālia ꝯ formalia: qꝛ dicebāt
ea differre ſm ſubaʒ ꝯ accñs. Alia aūt drīa eſt: qꝛ dicebāt
differre ſm ppetuū ꝯ corruptibile. Naʒ qdcūqʒ pmiſſoꝝ
corpoꝝ ſimpliciū ponebāt eē māle pn⁹: dicebāt illud eē
ppetuū. Nō enī dicebāt ꝙ trāſmutaret̄ iuicē: ſed omnia
alia dicebāt fieri ꝯ corrūpi ifinities. Utputa ſi aq̄ ſit pn⁹
māle: dicebāt aquā nunq̄ corrūpi: ſed manere eam in oī-
bus: ſicut ſubaʒ eoꝝ. Sʒ es ꝯ auꝝ ꝯ alia hd̄ dicebāt corrū- Qr hu-
pi ꝯ generari ifinities. Hec āt poſitio q̄tū ad aliqd vera ius ꝯ ſi-
eſt: ꝯ quātum ad aliqd falſa. Quātum. n. ad hoc ꝙ mā ſit militer ꝯ
ſuba ꝯ natura reꝝ naturaliū. vera eſt. Mā. n. itrat ꝯſtitu-
tionē ſube cuiuſlibet rei nālis. Sed q̄tum ad hoc ꝙ dice
bant oēs formas eē accñtia: falſa eſt. ¶ Unde ex hac opi ꝯcluſio.
nione ꝯ rōne eius cōcludit id qd̄ veꝝ eſt. ſ. ꝙ natura vno
mō dr̄ materia que ſubijcit̄ vnicuiqʒ rei naturali hñti in
ſe principiū mot⁹ vel cuiuſcūqʒ mutatiōis. Nā mot⁹ ē ſpe
cies mutationis: vt in ꝯ⁹ huius dicet̄. ¶ Secundo ibi. Tex. c. 1.
¶ Alio vō mō ipſa forma ꝯ ſpēs que rōni accommo- c. 7.
dat̄. Nā vt ars dicit̄ qd̄ ſʒ artē extructū eſt atqʒ arti-
ficioſū: ſic ꝯ nā dicit̄ qd̄ eſt ſm nāʒ ꝯ nāle: Atqʒ neqʒ
illud hēre qcq̄ ſm artē. Ut artē eē dicimus ſi lecti-
ca potētia tm̄ ē: nōdū aūt hēt formā lectice. Neqʒ in
hiſce que cōſtāt nā. Qd̄ enī eſt potētia caro vel os:
id nōdū hʒ ſuā nāʒ anteq̄ accipiat formā que ad rō-
nem accōmodat̄: quaʒ aſſignātes qd eſt os dicim⁹:
aut caro: neqʒ cōſtat nā. Quare alio mō nā forma ꝯ
ſpēs eſt eoꝝ que in ſeipſis motus principiū hñt: que
quidem nō eſt ſeparabilis niſi rōne dūtaxat. Id aūt
qd̄ ex his eſt cōpoſitū: nā quidem nō eſt: ſed eſt ꝯ con
ſtat nā vt homo. Atqʒ natura magis hec eſt q̄ mate
ries. Unumquodqʒ enim tum magis dicitur cum eſt
actu q̄ cum potentia.

¶ Alio autē modo forma ꝯ ſpēs que eſt ſm rō- T. c. 11.
nē. Sicut enim ars dicit̄ qd̄ eſt ſm artē ꝯ artifi
cioſum: ſic ꝯ nā qd̄ ſm nām dicit̄: ꝯ qd̄ nāle.
Neqʒ aūt illud adhuc dicim⁹ hēre ſm artem ni-
hil: ſi potentia tm̄ eſt: vt lectulus. Nōdū enī hʒ

ſpēm lectuli: neqʒ eē ſm artē: neqʒ in his q̄ natura ſubſiſtūt. Potētia eni caro: aut os: neqʒ hēt adhuc ſuiipſius nām priuſq̄ accipiat ſpēm ſm rōnē qua diffinientes dicimus qd ē caro aut os: neqʒ natura eſt.

T.c.12. Quare alio mō nā vtiqʒ erit habētiū in ſeipſis motus principiuʒ forma ꝛ ſpēs nō ſeparabilis: ſed aut ſm rōnē. Quod auteʒ eſt ex his: nā qdeʒ nō eſt: ſed a natura: vt homo. Et magis nā hoc eſt q̄ mā. Unūqdqʒ eni tūc dicit cum endelechia ſit: ꝛ magis q̄ cum potentia.

Oſtēdit ꝙ nā dr̄ de forma. Et circa h duo facit. Primo oſtendit ꝓpoſitū. ſ. ꝙ forma ſit natura. Secūdo oſtendit formaꝝ diuerſitatē. ibi [Sed forma ꝛ nā.] Primū oſtendit trib⁹ rōnibus.

Formam eē nām ꝓbat trib⁹ rōnibus. Prima. Dicit ergo p̄ ꝙ alio mō dicit nā forma ꝛ ſpēs que eſt ſm rōnē. i. ex qua rō rei ꝯſtituit. Et hoc probat tali rōne. Sicut. n. illō eſt ars qd̄ cōpetit alicui inquātū eſt ſm artē ꝛ artificioſuʒ: ita illud eſt nā qd̄ cōpetit alicui inquātū eſt ſm nām ꝛ nāle. Sed illud qd̄ eſt in potentia tm̄ ad hoc ꝙ ſit artificioſum nō dicim⁹ habere aliqd̄ eſſe artis: qꝛ nōdū hʒ ſpēʒ lecti. ergo in reb⁹ nālibus id qd̄ eſt potētia caro ꝛ os nō hēt nām carnis ꝛ oſſis anteq̄ accipiat formā ſm quā ſumit rō diffinitiua rei: per quā. ſ. ſcimus qd eſt caro vel os: nec adhuc eſt nā in ipſo anteq̄ habeat formā. ergo nā reꝝ nāliū habentiū in ſe p̄n^m motus. aliquo mō ēt forma eſt: que lʒ nō ſeparet a mā ſm rē. tn̄ differt ab ea rōne. Sicut. n. es ꝛ infiguratū q̄uis ſint vnū ſubiecto. tn̄ rōne differunt: ita mā ꝛ forma. Et h pro tāto dicit qꝛ niſi forma eſſet aliud ſm rōnem a mā: non eſſet alius ꝛ ali⁹ modus quo mā dicit nā ꝛ q̄ forma dicit nā. Poſſet aūt aliqs credere ꝙ mā dicit nā ꝛ ēt forma ꝙ cōpoſitū poſſit dici nā: qꝛ ſubſtantia dicit de forma ꝛ mā ꝛ de cōpoſito. Sed hoc excludit dicēs ꝙ cōpoſitū ex mā ꝛ forma vt hō nō eſt ipſa nā: ſed eſt aliqd a nā. Quia nā hʒ rōneʒ p̄ncipij: cōpoſitū aūt hʒ rōneʒ p̄ncipiati. Ulterius aūt ex rōne premiſſa procedit ad oſtēdendū ꝙ forma ſit

Forma ē magis nā q̄ mā. magis nā q̄ mā: qꝛ vnūqdqʒ magis dicit ſm ꝙ ē actu q̄ ſm ꝙ eſt in potentia. Unde forma ſm quam aliquid eſt naturale in actu: eſt magis nā q̄ mā ſm quā eſt aliqd naturale in potentia. [Secundam rationem ponit ibi.

Preterea ex hoīe naſcit hō: ſʒ nō e lectica lectica. Quapropter ꝛ inquiūt nō figurā eē nāʒ: ſʒ lignū: qꝛ fiet ſi pullulabit nō lectica ſʒ lignū. Qd̄ ſi ita eſt: ꝛ ipſa forma eſt profecto natura: ſit enim ex hoīe homo.

T.c.13. Amplı⁹ fit ex hoīe hō: ſʒ nō lectulus ex lectulo. Uñ dicit nō figurā eſſe nām ſʒ lignū: qm̄ fiet vtiqʒ ſi germiet nō lectulus ſed lignū. Sic ergo hec eſt ars. ꝛ forma ē nā. Fit. n. ex hoīe homo.

Dicit ꝙ lʒ non fiat lectulus ex lectulo. vt Antiphon dicebat: fit tn̄ hō ex homine. Unde verū eſt qd̄ dicūt ꝙ forma lecti non eſt nā: ſed lignū. qm̄ ſi lignum germinet nō fiet lectus ſed lignū. Sicut igitur hec forma que non redit per germinationē nō eſt natura ſed ars: ita forma que redit per generatiōem eſt nā: ſed forma rei naturalis redit per generationē. fit. n. ex hoīe hō: ergo forma rei naturalis eſt natura. [Tertiam rationem ponit ibi.

Tertia. Inſup ea nā q̄ vt generatio dr̄ via eſt ad nāʒ. Non enī vt medicatio nō ad medicinā: ſʒ ad ſanitatē dicit via: medicatione enim a medicina nō ad medicinam eē neceſſe eſt: ſic ad nāʒ ſe ſe hʒ nā. Sed id qd̄ naſcit ex quodā ad quoddā (vt naſcitur) proficiſcit. Ad qd̄ igitur proficiſcendo naſcitur? Nempe non ad id ex quo ſit profectio. Forma igitur eſt natura.

Amplius autē nā dicta ſicut generatio via eſt in naturā. Nō enim quēadmodū medicatio dicit non in medicinā via ſed in ſanitatē. Neceſſe quidē eni eſt a medicina nō in medicinā eſſe medicationē. Nō ſic aūt nā ſe hēt ad nām. ſʒ qd̄ naſcit ex quodā i quoddā venit ſʒ ꝙ naſcit. T.c.14.

Quod igit naſcit nō ex quo: ſʒ i qd̄. Forma itaqʒ nā ē. T.c.15.

Que talis eſt. Natura pōt ſignificari vt generatio: puta ſi nā dicatur natiuitas. Sic igit nā dicta vt generatio. i. natiuitas eſt via in nām. Hec enī eſt drīa inter actiones ꝛ paſſiones ꝙ actiones denolantur a p̄ncipijs. paſſiones vō a terminis. Unūqdqʒ. n. denominatur ab actu qui eſt p̄n^m actionis ꝛ termin⁹ paſſionis. Nō. n. ita eſt in paſſionibus ſicut in actionibus. Medicatio enīʒ non dicitur via in medicinā: ſed in ſanitatē. Nēce eſt. n. ꝙ medicatio ſit a medicina: nō in medicinā. Sed [natura dicta ſicut generatio] i. natiuitas nō ſic ſe hʒ ad nām ſicut medicatio ad medicinā: ſed ſe habet ad nām ſicut ad terminū: cum ſit paſſio. Id enim qd̄ naſcitur a quodam in quoddam venit inquantū naſcit. Unde id qd̄ naſcitur denominat ab eo in quod: non ab eo ex quo. Id aūt in qd̄ tendit natiuitas eſt forma: forma igit eſt natura. [Deinde cum dicit.

Forma aūt: atqʒ natura dupliciter dicit: ipſa nāqʒ priuatio forma quodammodo eſt. Siue ſit priuatio ꝛ contrarium aliquod circa ſimplicem generationeʒ necne: poſterius conſiderare oportet.

Sed forma ꝛ nā dupliciter dicit. Etenim priuatio ſpecies quodāmō eſt. Si aūt eſt priuatio ꝛ cōtrarium aliquid circa ſimplicem generationē aut nō eſt: poſterius conſiderandum eſt.

Oſtendit ꝙ nā que eſt forma dupl'r dicit. ſ. de forma incompleta ꝛ forma completa. Et hoc patet in generatione ſm quid: vtputa cū aliquid ſit album. Nam albedo eſt forma completa: ꝛ priuatio albedinis eſt quodāmō ſpēs inquātum coniungitur nigredini: que eſt forma imperfecta. Sed verum in generatione ſimplici que eſt ſubſtan- 5. phy. lc. tiarum ſit aliquid qd̄ ſit priuatio ꝛ contrarium ſimul. ita 5. t. c. 10. ꝛ ꝙ forme ſubſtāciales ſint ꝯtrarie vel nō. conſiderandum 2. de ge ē poſteri⁹ in qnto hui⁹. ꝛ in li° de gnōne. T. c. 4. LEC. III. t. c. 24.

Cum autem determinatum ſit quot modis natura dicitur: poſt hec contemplandum eſt: quo mathematicus a naturali philoſopho differt.

T.c.16. Quoniam autem determinatū eſt quot modis natura dicitur: poſt hoc ſpeculanduʒ eſt quo differt mathematicus a phyſico.

Poſtq̄ phs oſtēdit qd ſit nā ꝛ quot modis dicit. hic ꝯſequēter itendit oſtēdere de qbus cōſiderat ſcīa naturalis. Et diuiditur in partes duas. In p̄ma oſtendit quomodo differat naturalis a mathematico. In ſcd̄a oſtendit ad que ſe extendat cōſideratio ſcientie naturalis. ibi [Quoniaʒ autem natura.] Circa primum tria facit. Primo mouet queſtioneʒ. Secundo ponit rationes ad queſtionem. ibi [Etenim puncta.] Tertio ſoluit queſtionem. ibi [De his igitur negociatur.] Dicit ergo primo ꝙ poſtq̄ determinatum eſt quot modis natura dicitur conſiderandum eſt in quo differat mathematicus a naturali philoſopho. [Deinde cum dicit.

Nam

¶ Nam corpora naturalia superficies habēt: solida: longitudines: atq; puncta: de quibus cōsiderat mathematicus.

¶ Etenim plana ⁊ firma habent physica corpora ⁊ longitudines ⁊ puncta de quibus intendit mathematicus.

¶ Ponit rationes ad questionē. quarum prima talis est. Quecūq; sciētie cōsiderāt eadē subiecta: vel sunt eedē. vel vna est pars alterius: sed mathematicus phs considerat de punctis lineis ⁊ superficiebus ⁊ corporibus: ⁊ similiter naturalis. Qđ pbat ex hoc ꝙ corpora naturalia habent [plana] .i. superficies. [⁊ firma] .i. soliditates [⁊ longitudines ⁊ puncta] ops autem ꝙ naturalis consideret de omnibus que insunt corporibus naturalibus: ergo videtur ꝙ scia naturalis ⁊ mathematica vel sint eedem. vel vna sit pars alterius. ¶ Scdam rationem ponit ibi.

¶ Et insup si astrologia diuersa sit facultas: an pars scie naturalis. Etenim si ad naturalē philosophum spectet qdnā sit sol: aut qd luna scire: nullū aūt eorū affectuū qui per se illis cōpetit ad eundē scire pertineat: absurdum est sane. Preterea vidētur hi qui de natura loquuntur: ⁊ de solis ac lune figura dicere: ⁊ vtrum terra mundusue rotundus sit an non sit considerare ac pertractare.

T.c.17. ¶ Amplius astrologia aut altera est aut ps physice. Si enim physici est quid sit sol aut luna scire: accidentium autem que sunt per se nullum inconueniens est. Et aliter. qm̄ videntur de natura dicentes ⁊ de figura solis ⁊ lune: ⁊ vtrum sperica sit terra ⁊ mundus aut non.

¶ Et circa hanc rōnē primo mouet qōnē vtrū astrologia sit olno altera a nāli phia vel sit ps ei⁹. Manifestū est.n. ꝙ est ps mathematice. Vn̄ si est ēt ps nālis phie. sequit̄ ꝙ mathematica ⁊ phica ꝯueniūt ad minus in hac parte. Scda Ꝙ aūt astrologia sit physice pars probat dupliciter. Primo quidē per rōnē talē. Ad quēcūq; ptinet cognoscere substantias ⁊ naturas aliquaꝝ rerū ad eū etiā ptinet cōsiderare accidētia illarū: sꝫ ad nālē ptinet cōsiderare nām ⁊ substātiā solis ⁊ lune: cū sint quedā corpora nālia. ergo ad eū ptinet etiā cōsiderare per se accidētia ipsoꝝ. Hoc etiā probat̄ ex cōsuetudine philosophoꝝ. Nā phi nāles inueniunt̄ determinasse de figura solis ⁊ lune ⁊ terre ⁊ totius mūdi: circa qđ insudat etiā astrologoꝝ intentio. Sic igit̄ astrologia ⁊ sciētia nālis cōueniūt nō solū in eisdē substātijs sed etiā in ꝯsideratione eorūdē accidētiū: ⁊ in demōstratione earundem conclusionū. Unde videt̄ ꝙ astrologia sit pars physice: ⁊ per consequens physica non totaliter differat a mathematica. ¶ Scdo ibi.

(Margin: Astrologiam esse physice ꝑtem duplici ratione. — Prima — Scda)

¶ De his igitur ⁊ ipse mathematicus tractat: sed nō vt est quodq; naturalis corporis finis. Nec hoc accidentia contemplatur: quo talibus accidunt.

T.c.18. ¶ De his quidē igitur negociantur ⁊ mathematicus: sed nō inquantū physici corporis terminus est vnūquodq;. Neq; accidētia speculatur inquantum talibus existentibus accidunt.

Ratio. ¶ Soluit pmissam qōnē. Et circa hoc duo facit. Primo ponit solutionē. Scdo cōfirmat eā. ibi [Fiet aūt vtiq;.] Circa pmū tria facit. Primo soluit qōnē. Scdo ꝯcludit qđdā correlariū ex pdictis. ibi [Vn̄ ⁊ abstrahit.] Tertio excludit errorē. ibi [Latet aūt hoc.] Dicit ergo pmo ꝙ mathematicus ⁊ naturalis determināt de eisdē. s. pūctis lineis ⁊ superficiebus ⁊ huiꝰ: sꝫ nō eodē modo. Nō enim mathematicus determinat de eis inquātū vnūquodq; eorū est terminꝰ corporis naturalis: neq; ꝯsiderat ea que accidūt eis inquātū sunt termini corporis naturalis per quē modum de eis cōsiderat sciētia naturalis. Non est autē inconueniens ꝙ idem cadat sub consideratione diuersarū sciarū sm diuersas considerationes. ¶ Scdo ibi.

¶ Quapropter ⁊ separat. Mente nāq; a motu separabilia sunt: nihilq; interest. Neq; cum separant efficitur falsum.

¶ Unde ⁊ abstrahit. Abstracta enim in intellectu a motu sunt: ⁊ nihil differt: neq; fit mendacium abstrahentium.

¶ Cōcludit quoddā correlariū ex pdictis. Quia.n. mathematicus cōsiderat lineas ⁊ pūcta ⁊ supficies ⁊ huiꝰ accidētia eoꝝ nō inquātū sunt termini corporis naturalis. iō dicit̄ abstractus a mā sensibili ⁊ nāli. Et causa quare pōt abstrahere est ista: qꝛ sm itellectū sunt abstracta a motu. ¶ Ad cuius cause euidētiā cōsiderādū est ꝙ multa sunt cōiuncta sm rē quorū vnū nō est de intellectu alterius: sicut albū ⁊ musicū cōiungunt̄ aliquo subiecto: ⁊ tn̄ vnū nō est de intellectu alterius. Et iō pōt vnū separatim intelligi sine alio. Et hoc est vnū intellectū eē abstractum ab alio. Manifestū est aūt ꝙ posteriora nō sunt de intellectu priorū: sꝫ ecōuerso. Vn̄ priora pōt intelligi sine posterioribus. ⁊ nō ecōuerso: sicut pꝫ ꝙ animal est prius homine. Et prius est homo hoc homine. Nā hō se hꝫ ex additione ad animal. ⁊ hic hō ex additiōe ad hominē. ⁊ ppter hoc homo nō est de intellectu aialis: nec sortes de intellectu hois. vn̄ aial pōt intelligi absq; hoie. ⁊ hō absq; sorte: ⁊ alijs indiuiduis: ⁊ hoc est abstrahere vniuersale a ptīculari. Similr̄ aūt inter accidētia oīa que adueniūt substātie: pmo aduenit ei quātitas: ⁊ deinde qualitates sensibiles ⁊ actiones ⁊ passiones ⁊ motus consequentes sensibiles qualitates. Sic igit̄ quātitas nō claudit in sui intellectu qualitates sensibiles vel passiōes: vel motus: claudit tn̄ in sui intellectu substātiā. Pōt igit̄ itelligi quātitas sine materia subiecta motui ⁊ qualitatibꝰ sensibilibus: nō tn̄ absq; substātia. Et iō huiꝰ quātitates ⁊ que eis accidunt: sunt sm intellectū abstracta a motu ⁊ a materia sensibili: nō aūt a mā intelligibili: vt dicit̄ in septimo metaphy. T.c.35. Quia igit̄ sic sūt abstracta a motu sꝫ itellectū: ꝙ nō claudūt in suo itellectu māꝫ sensibilē subiectā motui: iō mathematicus pōt abstrahere a mā sensibili. ⁊ nihil differt quātū ad veritatē cōsideratiōis vtrū sic vel sic cōsideret̄. Quāuis.n. nō sint abstracta sm eē: nō tn̄ mathematici abstrahētes ea sm intellectū mētiunt̄: qꝛ nō asserūt ea esse extra materiā sensibilē. Hoc.n. eēt mēdaciū. Sꝫ cōsiderāt de eis absq; ꝯsideratiōe māe sensibilis: qđ absq; mēdacio fieri pōt. Sicut aliqs pōt cōsiderare albedinē absq; musica ⁊ vere: lꝫ ꝯueniāt in eodē subo. Nō tn̄ eēt vā cōsideratio si assereret albū nō eē musicū. ¶ Tertio ibi.

(Margin: Notabile)

¶ Latent autem id agentes: ⁊ hi qui dicunt ideas esse. Naturales enim separant formas que minus separabiles sunt: q̄ mathematice forme.

T.c.19. ¶ Latet autem hoc facientes ⁊ ideas dicentes. Physica enim abstrahunt: cum minus sint abstracta mathematicis.

Error Platōis ¶ Excludit ex predictis errorē Platonis. qꝛ enim latebat eū quō intellectus vere posset abstrahere ea que non sūt abstracta sm eē: posuit oīa que sunt abstracta sm intellectū eē abstracta sm rē. Vn̄ nō solū ponit mathematica

abstracta pp hoc ꝙ mathematicus abstrahit a mā sensibili: sed etiam posuit ipsas res nāles abstractas: pp hoc ꝙ naturalis sciētia de vniuersalibus ⁊ non de singularibus est. Unde posuit hominē eē separatū: ⁊ equum ⁊ lapidē ⁊ alia huiusmodi: que quidē separata dicebat eē ideas: ⁊ cū tñ nālia sint minus abstracta q̈ꝫ mathematica. Mathematica .n. sunt olno abstracta a mā sensibili ƒꝫ itellectū: qꝛ mā sensibilis nō icludiƭ in itellectu mathematicorū. neqꝫ in vniuersali neqꝫ in ꝑticulari. Sꝫ in itellectu specierū naturaliū includiƭ quidē materia sensibilis: ſꝫ non materia indiuidualis. In intellectu .n. hominis includiƭ caro ⁊ os: sed nō hec caro ⁊ hoc os. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qđ quidē esse patebit si quispiā vtrorūqꝫ diffinitiones: ipsarū inq̄ꝫ formarū naturaliū ⁊ accidentiuꝫ dicere enitatur. Etenim par quidem ⁊ impar: rectuꝫ ⁊ curuū: numerus insuper: linea: atqꝫ figura sine motu nimirum diffinientur. At carnis ossis ac hominis diffinitio sine ipo nō erit. Sed hec pinde atqꝫ nasus simus: ſꝫ nō vt curuū concauumqꝫ dicuntur.

¶ Fiet autē hoc manifestum si aliquis vtrorūq̄ꝫ tentauerit dicere terminos ⁊ ipsorum ⁊ accidētium. Impar quidē .n. ⁊ par ⁊ rectuꝫ ⁊ curuū. Adhuc autem ⁊ linea ⁊ figura sine motu. Caro autēꝫ ⁊ os ⁊ homo non adhuc: sed hec sicut naris sima: sed non sicut curuum dicitur.

¶ Manifestat positā solutionē dupliciter. Primo quideꝫ per differētiā diffinitionū quas assignat mathematicus ⁊ naturalis. Scđo per sciētias medias. ibi [Demōstrāt aūt ⁊ que magis] Dicit ergo pmo ꝙ hoc qđ dictuꝫ est de diuerso mō ꝯsideratiōis mathematici ⁊ physici fiet manifestū si qs tētauerit dicere diffinitiōes nāliū ⁊ mathematicorū ⁊ accidētia eorū. qꝛ mathematica vt par: ⁊ impar: ⁊ rectū: ⁊ curuū: ⁊ numerus: ⁊ linea: ⁊ figura: diffiniuntur sine motu ⁊ materia. Non autē caro ⁊ os ⁊ homo: sed horum diffinitio est sicut diffinitio simi: in cuius diffinitione ponitur subiectum sensibile. Et sic ex ipsis diffinitionibus naturaliū ⁊ mathematicoꝝ apparet qđ supra dictuꝫ est de dña mathematici ⁊ naturalis. ¶ Scđo ibi.

¶ Hoc idem indicant ⁊ mathematicarū facultatum hec que magis sunt naturales. Ut perspectiua. Musica: ⁊ Astrologia. Nam cōtra quodāmodo sese habent atqꝫ geometria. Geometria nanqꝫ de naturali quidē linea contēplaƭ: sed nō vt est nālis. Perspectiua v̊o mathematicam qdē cōsiderat lineam: at non vt est mathematica: sed vt est naturalis.

[T. c. 20.] ¶ Demonstrāt aūt ⁊ que magis physica q̈ꝫ mathematica: vt perspectiua ⁊ armonica ⁊ astrologia. Contrario .n. quodāmodo se hñt cū geometria. Geometria qdem enīꝫ physicā intendit lineā: sed nō inquātū est physica. Sꝫ ꝑspectiua quidē mathematicā lineam: sed nō inquantum mathematica: sed inquantum est physica.

¶ Probat idē per scientias que sunt medie inter mathematicā ⁊ naturalē. Dicunƭ aūt sciētie medie que accipiūt principia abstracta a sciētijs pure mathematicis ⁊ applicāt ad materiā sensibilē: sicut ꝑspectiua applicat ad lineā visualē ea que demōstranƭ a geometria circa lineam abstractā. ⁊ armōica .i. musica applicat ad sonos ea q̄ arithmeticus ꝯsiderat circa ꝓportiōes numeroꝝ: ⁊ astrologia cōsiderationē geometrie ⁊ arithmetice applicat ad celuꝫ ⁊ ad ꝑtes eius. [Notabile] ¶ Huiusmodi autēꝫ sciētie lꝫ sint medie inter sciam naturalē ⁊ mathematicā: tñ dicunƭ hic a pħo esse magis naturales q̈ꝫ mathematice: qꝛ vnūquodqꝫ denominaƭ ⁊ speciē hꝫ a termino: vñ qꝛ haꝝ sciētiaꝝ cōsideratio terminaƭ ad materiā naturaleꝫ: lꝫ per pñcipia mathematica ꝓcedāt: magis sunt naturales q̈ꝫ mathematice. Dicit ergo de huiꝰ sciētijs ꝙ cōtrario modo se habent cū scientijs que sunt pure mathematice: sicut geometria vel arithmetica. Nā geometria cōsiderat quidē de linea que hꝫ eē in mā sensibili que est linea nālis: nō tñ ꝯsiderat de ea inquātū est in mā sensibili ƒm ꝙ est naturalis. Sed abstracte vt dcm̄ est. ſꝫ perspectiua ecōuerso accipit lineā abstractā ƒm ꝙ est in ꝯsideratione mathematici: ⁊ applicat eā ad mām sensibilē: ⁊ sic determinat de ea: non inquātū est mathematica. ſꝫ inquātū est physica. Ex ipsa ergo differētia sciētiaꝝ mediaꝝ ad scias pure mathematicas apparet qđ supra dictuꝫ est. Nā si huius scie medie abstracta applicāt ad mām sensibilē: manifestū est ꝙ mathematice ecōuerso ea que sūt in mā sensibili abstrahūt. Et per hoc etiā pꝫ rñsio ad qđ supra obijciebaƭ de astrologia. Unde astrologia est magis naturalis q̈ꝫ mathematica. Unde non est mirum si cōicet in conclusionibus cū scia naturali: qꝛ tñ nō est pure naturalis per aliud mediū eandem conclusionem demonstrat. Sicut ꝙ terra sit sperica demōstratur a naturali per mediū naturale: vt puta qꝛ partes eius vndiqꝫ ⁊ equaliter cōcurrūt ad mediū: ab astrologo aūt ex figura eclipsis lunaris vel ex hoc ꝙ non eadē sidera ex oī ꝑte terre aspiciunƭ. [ꝫ hec vi eē qđ hic dicit hm pos. 1. 41.] [Vide 2. celi. c. 106 ⁊ 109. L. 2 lectione]

LEC. IIII.

¶ Cum autem natura sit duplex: mā atqꝫ forma: res naturales pinde cōtēplemur opꝫ atqꝫ si de simitate quidnam sit consideremus. Quare neqꝫ sine materia: neqꝫ sine ratione materie res huiuscemodi considerande esse videntur.

[T. c. 16] Uoniaꝫ aūt natura duplr dicit: spēs ⁊ mā: sicut de simo qd sit intēdimꝰ: sic cōsiderāduꝫ est. Quare neqꝫ sine materia huiusmodi: neqꝫ ƒm mām.

Postq̈ꝫ pħs ostēdit differētiā inter nālē ⁊ mathematicū: hic ostēdit ad qd se extēdat ꝯsideratio nālis. Et circa hoc duo fac. Prio ostēdit ꝙ ad naturalem ꝑtinet ꝯsiderare formā ⁊ mām. Scđo ostēdit quid sit terminus ꝯsiderationis nālis circa formā. ibi [Usqꝫ ad quātū.] Circa pmū duo facit. Prio ex pmissis concludit propositū. Scđo mouet dubitatiōes circa determinatū. ibi [Etenim iā.] Dicit ergo pmo ꝙ nā dr duplr. s. de mā ⁊ forma vt supra dcm̄ est. ⁊ sic est cōsiderandū in scia nāli. sicut cū intēdimus de simo qd est. tūc .n. nō solū formā .i. curuitatē: ſꝫ ēt māꝫ .i. nasū attēdimꝰ. Uñ in scia nāli neqꝫ est ꝯsideratio sine mā sensibili neqꝫ ēt solū ƒꝫ māꝫ: ſꝫ ēt ƒꝫ formā. ¶ Et notādū ꝙ iste ꝓcessus Ari. includit duo media: per vnū quoꝝ sic pōt argumētari. nālis pħs dꝫ cōsiderare de natura: ſꝫ natura est taꝫ forma q̈ꝫ mā: ergo dꝫ tam de materia q̈ꝫ de forma cōsiderare. Per aliud v̊o sic. naturalis differt a mathematico. vt dictum est: qꝛ cōsideratio naturalis est sicut consideratio simi: cōsideratio v̊o mathematici est sicut consideratio curui: sed cōsideratio simi est consideratio forme ⁊ materie: ergo ⁊ consideratio naturalis est consideratio vtriusqꝫ. ¶ Scđo ibi. [T. c. 2.] [Notabile ꝑ ar. intētione]

¶ Nam ⁊ de hoc ipso quispiam dubitauerit: cuꝫ due sint nature: de vtra considerare ad naturalem philosophuꝫ pertinet: an de eo qđ ex vtrisqꝫ componitur. Qđ si de ipso: ⁊ de vtraqꝫ contemplari ad eundem vtiqꝫ spectat. Utrum igitur eiusdem sit facultatis: an aduersarium vtrāqꝫ cognoscere.

¶ Etenī

Nālis cōsiderat vel immersas materie
nec abstrait a materia ōīa ſꝫ
nā bene abstrait a ꝑticulari:
simu a. n. pōt tolli a materia
ꝑ n. nasus, curuus materia nasus:

T.c.22. ¶ Eteni iã ⁊ de hoc dubitabit aliqs dupliciter: q2 due nãe sũt: de qua est physica: aut de eo qđ ex vtrisq3. S3 si de eo qđ ex vtrisq3 ⁊ circa vtrasq3: vtrũ igit eiusdẽ: aut alius vtrũq3 cognoscẽ.

1m dubium ¶ Monet circa pmissa dubitationẽ duplicẽ: quaꝝ prima est. Cũ nã dicat de mã ⁊ de forma. vtrũ sciẽtia naturalis sit tñ de mã. vel tñ de forma: vel de eo qđ est ex vtroq3 2m cõpositũ. Scđa dubitatio est. Supposito ꝙ de vtroq3 cõsideret scia nãlis: vtrũ sit eadẽ scia nãlis que ꝯsideret de forma ⁊ mã: vel alia: ⁊ alia de vtroq3. ¶ Scđo ibi.

¶ Nã respiciẽti qdẽ ad veteres: materiei cognitio ad ipsum videbit ptinere. Perparũ eniz Empedocles ⁊ Democritus formam quiditatẽq3 tetigerunt.

¶ In antiquos qdem.n. aspicienti videbit vtiq3 esse materiei. Ex pua.n. pte qdaz Empedocles ⁊ Democritus spẽm ⁊ qđ qderat eẽ tetigerũt.

Rñsio. ¶ Soluit pdictas dubitationes ⁊ maxime scđaz ostẽdens ꝙ ad eiusdẽ sciẽtie naturalis cõsideratione ptinet ꝯsiderare de forma ⁊ de mã. Nã pma qđ satis videbat soluta esse per hoc qđ dixerat ꝙ ꝯsideratio nãlis est sicut cũ intendimus de simo qd sit. Circa hoc ergo duo facit. Prio ponit qd antiqui sensisse vident: ⁊ dicit ꝙ si aliquis velit aspicere ad dicta antiquoꝝ naturaliũ videt ꝙ scia nãlis nõ sit nisi de materia: q2 vel nihil tractauerunt de forma vel aliqd modicũ: sicut tetigerũt eã Demo. ⁊ Emp. iquãtum posuerũt aliqd fieri ex multis ẜm aliquẽ determinatum modũ mixtionis vel congregationis. ¶ Scđo ibi.

¶ At si ars imitat naturam: eiusdem aũt scie est formam atq3 materiã vsq3 ad terminũ quẽdam cognoscere: veluti medici sanitatem: ⁊ bilem: atq3 pituitaz in quibus est sanitas: ⁊ edificatoris similiter formaz ipsius domus atq3 materiam: lateres inq3 ac ligna: ⁊ ceterorum. Eodez modo naturalis etiã facultatis erit profecto vtrasq3 naturas cognoscere.

¶ Si aũt ars imitat nãm: eiusdẽ autẽ scie est cognoscere spẽm ⁊ mãm vsq3 ad hoc: vt medici sanitatẽ ⁊ choleraz ⁊ flegma in qb9 est sanitas: similr aũt ⁊ edificatoris est spẽs domus ⁊ materiã: qm lateres ⁊ ligna sunt: similr aũt in alijs: ⁊ physici vtiq3 erit cognoscẽ vtrasq3 naturas.

Trib9 rõnibus. pbat. ¶ Ondit ppositũ tribus rõnibus. qrũ pma talis est. Ars imitat nãz: opz igit ꝙ sic se hẽat scia nãlis circa nãlia. sicut se h3 scia artificialis circa artificialia: s3 eiusdẽ scie artificialis est cognoscere mãm ⁊ formã vsq3 ad aliquẽ certuz terminũ. sicut medicus cognoscit sanitatẽ vt formã: ⁊ choletã ⁊ flegma ⁊ hui9 sicut mãm in qua est sanitas. Nã in cõtẽperatiõe humoꝝ sanitas ꝯsistit. Et silr edificator cõsiderat formaz domus: ⁊ lateres ⁊ ligna que sunt mã domus. ⁊ ita est in oĩbus aliis artib9. ergo eiusdẽ sciẽtie naturalis est cognoscere tã materiã q3 formam. Eius aũt ꝙ

Ars imitat nãm. ars imitat naturã ratio est: q2 principiũ operationis artificialis cognitio est. oĩs aũt nostra cognitio est per sensus a rebus sensibilibus ⁊ naturalibus accepta. vñ ad similitudinem naturalium in artificialibus operamur. Iđ aũt res naturales imitabiles sunt per artẽ: q2 ab aliquo pncipio intellectiuo tota nã ordinat ad finẽ suuz. vt sic opus nature videatur esse opus intelligentie. duz per determinata media ad certos fines procedit: qđ etiam in operãdo ars imitatur. ¶ Scđam rationem ponit ibi.

¶ Preterea facultatis eiusdẽ est: id gr̃a cuius finẽq3: ⁊ eã que horũ gr̃a sunt cognoscere. At nã finis est: ⁊ id cuius gr̃a. Quoꝝ nãq3 motionis: si sit cõtinua: finis aliqs est: coꝝ is vltimũ est ⁊ id cuius gr̃a. Quapropter ⁊ Poeta ridicule cõpulsus est ad hãc sniam afferendã. Extremũ ob qđ natus erat fatũq3 petiuit. Nõ enim qđuis vltimũ finis est: s3 id qđ est optimũ. Artes pterea mãm faciũt. Quedã simpliciter: qdaz aptaz idoneãq3 ad opus. Et vtimur q2 oĩa sunt gr̃a nr̃i. Sumus enim ⁊ nos quodãmõ finis. Id.n. cuius gr̃a cetera sunt dupl'r dicit: vt in philosophia distinximus. Due igit dñe sunt materiei cognoscẽtesq3 artes: ea que vtit: ⁊ ea que pest faciẽdoꝝ operũ facultati: ipa inq3 architectura. Quapropter ⁊ ea que vtitur: architectura quodãmõ est. Sed hoc interest: altera nãq3 formã cognoscit: altera mãm facit. Nã gubernator qdẽ qualis est forma claui cognoscit ac iubet. At architectus extruẽde nauis: quali ex ligno: ⁊ qualibus ex motibus erit. In his igit que per artem conficiuntur nos operis extruendi causa materiam facimus. In naturalibus autem est.

¶ Adhuc qđ cuius cã fit ⁊ finẽ eiusdez. ⁊ qcũq3 T.c.23.
sunt pp hoc. Natura aũt finis est: ⁊ cui9 cã fit. Quoꝝ.n. cõtinui motus existẽtis est finis aliqs motus. hoc vltimũ est. ⁊ cuius cã fit. Unde ⁊ poeta derisorie apposuit dicẽ hũc finẽ cui9 qdez cã effectus est. Uult.n. nõ omne eẽ vltimũ finẽ: s3 optimũ. Qm̃ aũt faciũt artes mãm: alie qdẽ T.c.24.
simplr: alie vo operose. ⁊ vtimur tanq3 pp nos oĩbus que sunt. Sumus.n. quodãmõ ⁊ nos finis. Dupl'r.n. est id cuius cã fit. Dictũ est autez de his in his q̃ de prĩa phĩa sunt. ¶ Due igit sũt T.c.25.
principãtes mãz ⁊ cognoscẽtes artes: que vtit: ⁊ factiua que architectonica. Uñ ⁊ vsualis architectonica quodãmodo est. Differũt aũt ẜm ꝙ hoc speciei qdẽ cognoscitiua est architectonica: alia aũt vt factiua mãe. Gubernator.n. qualis sit spẽs aliqua temonis cognoscit ⁊ instituit. Alius aũt ex quo ligno ⁊ qualibus illis erit. In his quidez igitur que sunt ẜm artẽ nos facimus materiam propter opus: sed in physicis inest.

¶ Eiusdẽ sciẽne est cõsiderare finẽ ⁊ ea que sunt ad finẽ. Infra.l.
⁊ hoc iđ q2 rõ eoruz que sunt ad finẽ a fine sumit. S3 nã c.88.
que est forma est finis mãe: ergo eiusdẽ scie nãlis est ꝯsiderare mãz ⁊ formã. Qr aũt forma sit finis mãe sic pbat. Ad hoc ꝙ aliquid sit finis alicuius motus cõtinui duo requirunt: quoꝝ vnũ est ꝙ sit vltimũ motus: ⁊ aliud est ꝙ sit cuius cã fit. Aliqd.n. põt eẽ vltimũ: sed nõ est cuius cã fit. Uñ Poeta B apposuit qđ derisorie se h3 dicẽ finẽ cui9 cã fit. Uidet.n. eẽ nugatio: sic si diceret hõ aĩal: q2 aĩal est de rõne hoĩs: sicut ⁊ cui9 cã fit de rõne finis. Uult.n. Poeta ꝙ nõ oẽ vltimũ sit finis: s3 illud qđ est vltimũ ⁊ optimũ: hoc est cuius cã fit. Et qdẽ ꝙ forma sit vltimũ generationis hoc est per se manifestũ. S3 ꝙ sit cuius cã fit respectu mãe: manifestat per similitudinẽ in artibus. Inueniunt.n. qdã artes que faciũt mãm quaꝝ quedã faciunt eam simplr. sicut ars figuli facit lateres que sunt mã domus. Quedã vo faciũt eã operose. i. mãz pexiãt in nã disponũt ad receptionẽ forme sicut ars carpẽtaria pparat ligna ad formã nauis. Itẽ ꝯsiderãdum est ꝙ nos vtimur

oībus que sunt ſm artē facta ſicut pp nos exiſtibus. Nos enī ſumus quodāmodo finis omniū artificialiū. Et dicit [quodāmō] q: ſicut dictū eſt in phia pma dupl'r dr̄ id cuius cā fit. ſ. cuius ꝛ quo: ſicut finis domus vt cuius: eſt habitator: vt quo eſt habitatio. Ex his igit̄ accipe poſſumus ꝙ due artes ſunt pncipātes mām. i. que pcipiūt artib⁹ facientib⁹ mām: ꝛ cognoſcētes. i. diiudicantes de ipſis. vna. ſ. que vtit̄: ꝛ alia que eſt factiua artificiati: inducēs. ſ. formā: ꝛ hec eſt ſicut architectonica reſpectu eius que diſponit mām: ſicut nauifactiua reſpectu carpentarie que ſecat ligna. Un̄ ēt opʒ ꝙ ipa ars vſualis ſit quodāmō architectonica. i. pncipalis ars reſpectu factiue. Quāuis igit̄ vtraqʒ ſit architectōica. ſ. vſualis ꝛ factiua: tn̄ dnt: q: vſualis eſt architecta inquātū eſt cognoſcitiua ꝛ diiudicatiua de forma. Alia aūt que eſt architecta tāq̄ꝫ factiua forme eſt cognoſcitiua mãe. i. diiudicat de mā. Et hoc manifeſtat per exēplū. Uſus. n. nauis ptinet ad gubernatorē: ꝛ ſic gubernatoria eſt vſualis: ꝛ ſic eſt architectōica reſpectu nauifactiue: ꝛ cognoſcit ꝛ diiudicat de forma. Et hoc eſt qđ dicit ꝙ gubernator cognoſcit ꝛ iſtituit qualis debeat eē forma temonis. Alius autē. ſ. factor nauis cognoſcit ꝛ diiudicat: ex quibus ꝛ qualibus lignis debeat fieri nauis. Sic ergo manifeſtū eſt ꝙ ars que inducit formam pcipit arti que facit vel diſponit māʒ: ars que vtitur artificiato iā facto precipit arti que inducit formā. ex quo poſſumus accipe ꝙ ſic ſe hʒ mā ad formā: ſicut forma ad vſum. Sed vſus eſt cuius cā fit artificiatū: ergo ꝛ forma eſt cuius cauſa eſt mā in artificialib⁹. Et ſicut in his que ſunt ſm arteʒ nos facimus mām ꝑpter opus artis qđ eſt ipſum artificiatū ita in naturalibus mā ineſt a nā nō a nobis facta: nihilominus eūdē hñs ordinē ad formā. ſ. ꝙ eſt ꝑpter formaʒ. Unde ſequitur ꝙ eiuſdem ſcientie naturalis ſit cōſiderare materiam ꝛ formam. ¶ Tertiam ratiōnē ponit ibi.

¶ Inſuper materies eſt eorum que ſunt ad aliquid. Alia enim ad aliam eſt formam accōmodata.

T.c.16. ¶ Amplius eorum que ſunt ad aliquid materia eſt. in alia. n. ſpecie alia materia.

¶ Que talis eſt. Eoꝝ que ſunt ad aliquid vna eſt ſcia. Sʒ mā eſt de numero eoꝝ que ſunt ad aliqd: q: dr̄ ad formā. Qđ iō nō dr̄: q: ipſa mā ſit in genere relatiōis: ſʒ cuiuſlibet forme determiat̄ ꝑpria mā. Et h̄ eſt qđ ſubdit ꝙ ſub alia forma opʒ eē aliā mām. Un̄ relinquit̄ ꝙ eiuſdē ſcie nālis ſit ꝯſiderare formā ꝛ mām. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At quouſqʒ naturalē philoſophū formā ꝛ ipūʒ qđ eſt ſcire opʒ. An vt medicū neruū: vel fabꝛū es: vſqʒ ad quēdā terminū ꝯſiderare oportet. Alicuius nāqʒ gratia eſt vnaqueqʒ: ꝛ circa res verſari que ſeparabiles quidem ſunt ratione: in materia autē ſunt. Hō nāqʒ generat hominem atqʒ ſol. Quo vo modo ſeſe habeat ſeparabilis forma: ꝛ quid nā ſit: philoſophie prime officium eſt determinare ac pertractare.

¶ Uſqʒ ad quātū ergo phyſicū oportet cognoſcere ſpeciē ꝛ qđqđ eſt. Aut queadmodum ad medicū neruū: ꝛ fabꝛū es vſquequo: cui⁹. n. cā vnūquodqʒ. Et circa hec que ſunt ſeparate qdē ſpecies in mā. Homo enim hominē generat ex materia ꝛ ſol. Quō aūt ſe habeat hoc ſepabile: ꝛ quid ſit: phie prime eſt determinare.

¶ Oñdit quātū ſe extēdat cōſideratio ſcie nālis circa formā. Et circa h̄ duo fac. Pzio mouet qōnē hanc. ſ. vſqʒ ad quātū oportet nālē cōſiderare de forma ꝛ qdditatē rei. Nā ꝯſiderare formas ꝛ qdditates reꝝ abſolute: vī ptinē ad phōm pᵐ. 2° ſoluit ꝙ ſicut medic⁹ ꝯſiderat neruū: ꝛ faber es vſqʒ ad aliquē terminū: ita ꝛ nālis formas. Medicus. n. nō ꝯſiderat de neruo īquātū eſt neruus. Hoc. n. ptinet ad nālē: ſʒ inquātū eſt ſubm ſanitatis. Et ſil'r faber de ere nō inquātū eſt es: ſʒ inquātū eſt ſubm ſtatue aut alicuius hui⁹. Et ſimil'r nālis nō ꝯſiderat de forma iquātū eſt forma: ſʒ inquātū eſt in mā. Et iō ſicut medicus intm̄ cōſiderat de neruo inquātū ptinet ad ſanitateʒ cuius cā cōſiderat neruū. ſimil'r nālis intm̄ ꝯſiderat de forma inquātū hʒ eē in mā. Et iō terminus ꝯſiderationis ſcie naturalis eſt circa formas: que qdē ſunt aliquo mō ſeparate: ſʒ tn̄ eē hñt in mā. Et hui⁹ forme ſunt aīe rōnales. que qdē ſunt ſeparate inquātū itellectiua virtus nō eſt actus alicuius organi corporalis: ſicut vtus viſiua eſt actus oculi. Sʒ in mā ſunt inquātū dāt eē nāle tali corpori. Et ꝙ ſint in mā per hoc ꝑbat ꝙ forma cuiuſlibet rei generate ex mā eſt in mā: ad hoc. n. terminat̄ generatio vt forma ſit in mā. Sʒ hō generat̄ ex mā ꝛ ab hoīe q̄ſi ab agēte pimo: ꝛ a ſole tāq̄ꝫ ab agēte vniuerſali reſpectu generabiliū. vn̄ ſequit̄ ꝙ aīa que eſt forma hūana ſit in mā. Un̄ vſqʒ ad animā rationalē ſe extēdit cōſideratio naturalis que eſt de formis. Sed quomō ſe habeant forme totalr a mā ſeparate: ꝛ quid ſint: vel etiā quō ſe habeat hec forma. i. aīa rōnalis ſm ꝙ eſt ſeparabilis: ꝛ ſine corpe exiſtere potēs: ꝛ quid ſit ſm ſuā eſſentiā ſepabileʒ: hoc determinare ptinet ad phōm primum. LEC. V.

¶ Determinatis aūt hiſce ꝯſiderādū eſt de cauſis q̄les ꝛ quot ſint numero. Nā cū hec ꝑtractatio ſciendi ſit cā: ſcire aūt vnūquodqʒ nō pꝰus putemus: q̄ꝫ circa vnūquodqʒ ꝑpter qđ eſt capiamus idqʒ ſit primam accipere cām: patet ꝛ a nobis hoc eē agēdū: ꝛ de generatione corruptioneue: ꝛ de oī naturali mutatione: vt ipſarum perceptis principijs ad ipſa quodqʒ eorum que querimus reducere enitamur.

Determinatis aūt his cōſiderandū eſt de cauſis: que ꝛ quot numero ſint. Qm̄ enī ſciendi gr̄a hoc negociū eſt. ſcire auteʒ non añ opinamur vnūqđqʒ. q̄ꝫ vtiqʒ accipimus propter quid eſt vnūqđqʒ: hoc autem eſt accipere primā cauſam: manifeſtum eſt qm̄ ꝛ nobis hoc faciendum eſt: ꝛ de generatione ꝛ corruptione ꝛ de oī phyſica mutatione: quatenus ſcientes eoꝝ principia reducere in ipſa tentemus queſitorum vnūqđqʒ. T.c.17.

Poſtq̄ꝫ phs oñdit de qbus ꝯſiderat ſciētia nālis. hic icipit oñdere ex qbus cauſis demōſtret. Et diuidit̄ in ptes duas. In pma determiat de cauſis. In ſcđa vo oñdit ex quibus cauſis nālis demōſtret. ibi [Qm̄ aūt cāe quatuor.] Circa pmū duo facit. Pzio oñdit neceſſitatē determinādi de cauſis. Scđo icipit de cauſis determinare. ibi [Uno qdē mō.] Dicit ergo pmo ꝙ poſtq̄ꝫ determinatū eſt qđ cadat ſub cōſideratiōe ſciētie nālis. reſtat ꝯſiderādū de cauſis que ꝛ quot ſūt. Et hoc iō: q: hoc negociū quo itēdimus de nā tractare: nō ordinat̄ ad operationē: ſʒ ad ſciaʒ: q: nos nō poſſumus facere res nāles: ſed ſolū de eis ſciam habere: ſʒ nos nō opinamur nos ſcire vnūquodqʒ: niſi cū accipimus pp qđ: qđ eſt accipe cāʒ. Un̄ manifeſtū eſt ꝙ hoc obſeruādū eſt nobis circa generationē ꝛ corruptionē ꝛ oēm nālē mutationē: vt cognoſcamus cauſas: ꝛ reducamus vnūquodqʒ de quo querit̄ pp quid in primā cām. Hoc aūt ideo dicit: q: cōſiderare de cauſis inquātū huiꝰ: ꝑpriū eſt phi pmi. Naʒ cā in eo ꝙ Notabile

causa

causa est:non depēdet a materia fm esse:eo φ in his etiā
que a mā sunt separate iuenitur ratio cause.Sz a pħo na
turali assumit̄ ꝯsideratio de causis ꝑpter aliquaz neces
sitatē:nec assumit̄ ab eo considerare de causis: nisi fz φ
sunt cause naturalium mutationum.℄ Scđo ibi.
℄ Uno itaqz mō cā dr̄ id ex quo qppiam fit eo pacto
vt insit:vt es statue:argētūqz patere:ꝛ hoꝝ genera.
Alio mō forma atqz exēplar:hec est aūt rō qditatis:
ꝛ huius genera:velut eius ꝯcētus qui sonos oēs cō
plectit̄:ipsa duoꝝ ad vnum rō:atqz oino numerus:
partes itēqz que in rōne sumunt̄. Preterea id vñ p̄
mum principiū est mutationis aut qetis. Qualis est
causa his qui ꝯsuluit:ꝛ pater filij:atqz oino qđ effi
cit eius qđ efficitur:ꝛ qđ mutat eius qđ mutat̄. In
super vt finis:hic autem est cuius gratia cetera fiūt.
Ueluti deambulandi sanitas.Cur enim deambulat
interrogati: quo valeat respondemus. Atqz si hoc
pacto dixerimus:reddidisse causam arbitramur.Et
quecunqz alio mouente inter ipsum ꝛ finem fiunt:
vt inter medicum sanitatēqz:macies:aut purgatio:
aut instrā.Uniuersa eniz hec ipsius finis grā fiūt:in
ter sese aūt differūt.Alia nāqz sunt opa.Alia instru
menta.Cause igitur tot fere modis dicuntur.
T.c.28. ℄ Uno quidē mō causa dr̄ ex quo fit aliqđ cum
insit:sicut es statue:ꝛ argētū phiale:ꝛ hoꝝ ge
nera. Alio aūt mō spēs ꝛ exēplū. Hec aūt est rō
ipsius φ aliqđ erat eē:ꝛ hui⁹ genera:vt eius que
est dyapason:duo ad vnū: ꝛ oino numerus: ꝛ
T.c.29. partes que in diffinitiōe. ℄ Amplius vñ princi
piū mutatiōis primū aut qetis est. vt ꝯsiliās cā:
ꝛ pater filij: ꝛ oino faciēs facti: ꝛ cōmutans cō
mutati. Adhuc aūt queadmodū finis. Hoc aūt
est qđ cuius cā:vt ambulādi sanitas. Propter
quid.n.ambulat dicimus:vt sanet̄. Et dicētes
sic opinamur assignare cām. Et q̄cūqz iā mouē
te alio itermedia fiūt finis:vt sanitatis: macies:
aut purgatio:aut potiones:aut organa. Oia.n.
hec finis gratia sunt. Differūt tamē abinuicez.
T.c.30. Qđ alia quidem opera:alia vo organa. Cause
quidem igitur fere tot modis dicuntur.

℄ Determinat de causis.Et circa hoc tria facit.Prīo ostē
dit diuersas spēs causarū.Scđo de quibusdā imanifestis
causis determinat.ibi[Dr̄ aūt fortuna.]Tertio ondit φ
nō sunt plures neqz pauciores.ibi[Qm̄ aūt cāe.]Prima
diuidit̄ in duas.In pma determinat species causarū. In
scđa determinat modos diuersaꝝ causaꝝ fm vnāquāqz
spēm.ibi[Modi aūt cārū.]Circa pmū duo facit.Primo
inducit diuersas spēs causaꝝ.Scđo reducit eas ad q̄tuor.
ibi[Oēs aūt nūc.]Circa pmū duo facit.Prīo ponit diuer
sitatē causaꝝ.Scđo exponit qđ ī ꝯña ex diuersitate pdi
cta.ibi[Cōtingit autez.]Dicit ḡ pmo φ vno mō dr̄ cā ex
quo fit aliqđ cū insit:sicut es dr̄ cā statue. ꝛ argētū causa
phiale:ꝛ ēt genera hoꝝ dicunt̄ cāe earūdē reꝝ:sicut me
tallū vel liquabile vel huiꝰ.Apposuit aūt[cū insit]ad dif
ferētiā ꝓuatiōis ꝛ ꝯꝛq.Nā statua qdez fit ex ere qđ inest
statue iā facte.fit ēt ex ifigurato:qđ qdē nō iest statue iā
Tex. 15. facte.Unī es est cā statue:nō aūt ifiguratū:cū sit pncipiū
T.c.19. per accńs tm̄:vt i pmo dcm̄ est.Scđo dr̄ cā spēs ꝛ exēplū.
ꝛ hoc dr̄ iquātuz est rō qditatiua rei.hoc.n.est per qđ sci
mus de vnoquoqz qđ est.Et sic dcm̄ est circa māz:φ etiā
genera māe dicunt̄ cā:ita ꝛ genera spēi dicunt̄ cā.Et pōit
exēplū in q̄dā ꝯsonātia musice.que vocat̄ dyapason:cui⁹
forma est ꝓportio dupla que est duoꝝ ad vnū. Nā ꝓpor
tiōes numerales applicare ad sonū sic ad māz:ꝯsonātias
musicales ꝯstituūt.ꝛ cū duo vl̄ duplū sit forma ꝯsonātie
que est dyapason:ꝛ gen⁹ duoꝝ qđ est numer⁹ est cā.Sic.n.
dicim⁹ φ forma dyapason est ꝓportio duoꝝ ad vnū:que
est ꝓportio dupla:ita possum⁹ dicē φ forma dyapason est
ꝓportio duoꝝ ad vnū:que est mltiplicitas.Et ita ad hūc
modū cāe reducunt̄ oēs ptes que ponunt̄ in diffōne. Nā
partes spēi ponunt̄ in diffōne:nō autē ptes māe:vt dr̄ in
7.metaphy. Nec est hoc ꝯ id qđ supra dcm̄ est:φ in diffō T.c.9.& c.33.
ne reꝝ nāliū ponit̄ in mā. Nā in diffōne spēi nō ponitur
mā idiuidualis:fz mā cōis:sic in diffōne hoīs ponunt̄ car
nes ꝛ ossa:nō aūt he carnes ꝛ hec ossa. Nā igit̄ spēi ꝯstitu
ta ex forma ꝛ mā cōi se hz vt formalis respectu idiuidui
qđ pticipat talē māz.ꝛ pro tāto hic dr̄ φ ptes que ponunt̄
in diffōne:ad cāz formalē ptinēt.Cōsiderādū est etiaz φ
duo posuit ptinētia ad qditatē rei.i.spēm ꝛ exēplū pp di
uersas opiones de eētijs reꝝ. Nā Plato posuit nāas speꝝ
eē q̄sdā formas abstractas q̄s dicebat exēplari ꝛ ideas:ꝛ
ꝑpter hoc posuit exēpluz vel paradigma. Nāles aūt phi
qui aliqđ de forma tetigerūt.posuerūt formas in mā. Et
ꝑpter hoc noīauit spēm. Ulteri⁹ aūt dic̄ φ alio mō dr̄ cā
a quo est[pncipiū mot⁹ vl̄ qetis:sic ꝯsiliās dr̄ cā:ꝛ pr̄ filij:
ꝛ oē cōmutās cōmutari.]Circa aūt huiꝰ cās ꝯsiderādū Quadruplex causa efficiēs
est φ q̄druplex est cā efficiēs.s.pficiēs:ꝓparās:adiuuās:ꝛ
cōciliās. Perficiēs.n.est qđ dat cōplemētū motui vl̄ mu
tatiōi:sic qđ itroducit formā subālē in generatiōe. Pre
parās aūt seu disponēs est qđ aptat māz seu subm ad vl
timū cōplemētū.Adiuuās vo est qđ nō operat̄ ad ꝓpriū
finē:fz ad finē alteri⁹.Cōsiliās aūt in his que agūt a ꝓpo
sito est qđ dat agēti formā per quā agit. Nā agēs a ꝓposi
to:agit per suā sciam:quā ꝯsiliās sibi tradit.sic ꝛ in rebus
nālibus generās dr̄ mouere grauia vel leuia inquātū dat
formā per quā mouent̄. Quartū aūt modū cāe ponit φ
aliqđ dr̄ cā vt finis.ꝛ h̄ est cuius cā aliqđ fit:sicut sanitas
dr̄ cā ambulatiōis.Et hoc pz qr̄ rndet̄ ad qōnez factā pp
quid.Cū.n.q̄rimus pp qđ ambulat.dicim⁹ vt sanet̄:ꝛ hoc
dicētes opinamur nos assignare cām. Jō aut poti⁹ ꝓbat
de fine φ sit cā:q̄ꝫ de alijs.qr̄ hoc min⁹ videbat̄:ꝑpterea
qr̄ finis est vltimū in generatiōe. Et vlteri⁹ addit φ oia
que sunt itermedia iter pmū mouēs ꝛ vltimum finē:oia
sūt quodāmō fines.Sic medic⁹ ad sanitatē iducēdā exte
nuat corpus.ꝛ sic sanitas est finis macie:maciē aūt opat̄
per purgationē.purgationē aūt per potionē.potionē autē
preparat per aliq̄ instrā.vñ oia hec sunt quodāmō finis.
Nā macies est finis purgatiōis.ꝛ purgatio potiōis.ꝛ po
tio organoꝝ.ꝛ organa sunt fines in opatiōe vel inqsitiōe
organoꝝ.Et sic pz φ ista itermedia differūt adinuicē in
quātū q̄dā sūt organa ꝛ q̄dā opa opata.s.per organa.Et h̄
inducit ne aliqs credat φ solū id qđ est vltimū sit cā:sic
cuius grā.pp hoc φ h̄ nomē finis vltimū quoddā vr̄ eē.
Est igit̄ ois finis vltimū nō simplr̄. fz respectu alicuius.
Et vltio ꝯcludit φ fere tot modis dicunt̄ cāe.Et addit fe
re pp cās q̄ sūt per accńs.sic sūt casus ꝛ fortuna.℄ 2⁹ ibi.
℄ Fit aūt vt cū multiplr̄ cause dicant̄ multe etiā eius
dem sint nō per accidens cāe:ceu statue:ꝛ statuaria
ars:ꝛ es:nō per aliud qcq̄:sed vt statua est. At non
eodem mō:sed es qdem vt mā. Ars aūt vt id a quo
motio proficiscitur. Sūt p̄terea que sibi sunt mutuo
cause:vt exercitiū bone habitudinis:ꝛ hec exercitij.
At nō eodē mō:sed hec vt finis:illud vt principium
motus. Idē i𝔲p ꝯtrarioꝝ est causa. Quod eniz pſ̄o

causa cuiuspiā est: id ꝛ absens nōnunq̈ cām eē ꝯtrariū dicimus. Ut gubernatoris absentiam subuersionis nauis: cuius presentia causa erat salutis.

¶ Cōtingit aūt multiplr̄ dictis causis: ꝛ multas eiusdē cās esse nō ſm accidēs: vt statuifica ꝛ es nō ſm alterū aliqd: sed ſm q̄ est statua. Sȝ non eodē mō: sȝ hoc qdē vt mā: illud aūt sicut vnde motus. Sūt aūt q̄dā ꝛ adinuicē cāe: vt laborare cā est boni habitus: ꝛ hic laborādi. Sed non eodē mō: sȝ hec qdē sicut finis. illa sicut pricipiū motus. Amplius aūt eadē cōtrariorū est. Que enim presens cā huius est: ꝛ absentē causaȝ aliquando ꝯtrariꝫ: vt absentia gubernatoris nauis submersionis: cuius erat p̄sentia causa salutis.

T.c.31. ¶ Manifestat tria ꝯñtia: quoꝝ vnū est q̄ cuȝ cāe dicātur multiplr̄: ꝯtingit vni⁹ ꝛ eiusdē eē multas cās per se: ꝛ non per accñs: sicut cā statue est ars statuifica vt efficiēs: ꝛ es vt mā. Et idē est q̄ aliqñ vni⁹ rei assignant̄ plures diffōnes ſm diuersas cās: sȝ pfecta diffō oēs cās cōplectitur. Scdm est: q̄ q̄dā sibiinuicēȝ sunt cāe ſm diuersaȝ spēm cause: sicut laborare est cā efficiēs bone habitudinis. bona aūt habitudo est cā finalis laboris. Nihil.n. prohibet aliqd esse p̄us ꝛ posteri⁹ altero ſm diuersas rōnes. Finis enī est p̄us ſm rōnē: sȝ posteri⁹ in eē. Agēs aūt ecōuerso. Et silr̄ forma est p̄or mā ſȝ rōnē cōplemēti. Mā aūt est p̄ri⁹ q̄ forma generatiōe ꝛ tp̄e in oī eo qḋ mouet̄ de po⁹ in actū. Tertiū est q̄ idē est cā ꝯ̄uoꝝ ꝯ̄riorū: sicut per suā presentiā gubernator est cā salutis nauis: per absentiam aūt suā cā est submersionis eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuerse aūt nunc dicte cause: quatuor in genera manifestissima cadūt. Elemēta nāq̄ȝ syllabarū. Materies ꝯficiēdorū operū arte. Ignis ꝛ talia corporū: partes totius: suppositiones deniq̄ȝ cōclusionis: vt id ex quo sit aliqd: cause sunt. Atq̄ȝ hoꝝ q̄dam sunt vt subiectū veluti p̄tes. Quedam vt qditas. Totum inq̄ cōpositio atq̄ȝ forma. At semē medicus: quisq̄ȝ cōsuluit: ꝛ oino efficiēs: oīa sunt cause vñ est mutatiōis p̄ncipiū vel q̄etis vel motus. Quedaȝ aūt cause sunt: vt finis bonūq̄ȝ ceterorū. Id enim gratia cuius cetera fiūt: optimū eē solet: ac finis illorū. Intersit aūt nihil bonū ipsum an apparens bonū dicatur. Tales igitur atq̄ȝ tot cause specie esse videntur.

¶ Omnes autē nūc dicte cause in quatuor incidunt modos manifestissimos. Elemēta enim syllabarū: ꝛ materia vasorū: ꝛ ignis: ꝛ huiusmodi corporū ꝛ partes totius. ꝛ suppōnes cōclusiōis: sicut ex quo cāe sunt. Harū aūt he qdē sunt sicut subiectuȝ ꝛ partes. Alie aūt sunt sicut qḋquiderat esse: ꝛ totū ꝛ cōpositio ꝛ species. Semen autem ꝛ medicus ꝛ consilians ꝛ oino faciēns: oēs sunt vnde principium mutationis aut status aut motus est. Alie autem sicut finis ꝛ bonū aliorū. Que eniȝ est cuius cā potissima est: ꝛ finis aliorum voluit esse. Differt autē nihil eandem dicere bonā: vel videri bonā. Cause quidem igitur he ꝛ tot sunt specie. T.c.32.

¶ Reducit oēs cās supius enūciatas in q̄tuor spēs. ꝛ dicit q̄ oēs cāe que enūtiate sūt supi⁹ reducunt̄ ad q̄tuor modos qui sūt manifesti. Nā elemēta.i. lr̄e sūt cāe syllabaꝝ. ꝛ silr̄ terra est cā vasoꝝ: vt argentū phiale. ꝛ ignis ꝛ silia corpora.s. simplicia sunt cāe corporū. ꝛ silr̄ q̄libet partes sunt cā totius. [ꝛ suppositiones].i. ꝓpositiōes syllogismi sunt cā ꝯclusionū. ꝛ oīa ista hn̄t vnā rōnē cāe: prout dr̄ cā id ex quo fit aliqd. hoc.n. est in oib⁹ p̄missis. Oium aūt nūc enumeratorū q̄dā se hn̄t vt mā: ꝛ q̄dā vt forma que causat qditatē rei: sicut oēs partes se hn̄t vt mā: vt elementa syllabaꝝ: ꝛ q̄tuor elemēta corpoꝝ mixtoꝝ: sȝ ea que īportāt totū: vel cōpositionē: vel quādoq̄ȝ spēm: se habent in ratione forme: vt spēs referatur ad formas simpliciū: totum autem ꝛ compositio ad formas compositorum.

¶ Uident̄ aūt hic eē duo dubia. P̄mo qdē de hoc qḋ dicit q̄ partes sunt cause māles toti⁹ aīalis: cū supra p̄tes diffinitionis reduxerit ad cāȝ formalē. ¶ Et pōt dici qḋ supra locut⁹ est de p̄tib⁹ spēi: que cadūt in diffōne toti⁹. hic aūt loquit̄ de p̄tib⁹ māe: in q̄rū diffōne cādit totū: sic circulus cadit in diffōne semicirculi. ¶ Sȝ meli⁹ dicēdū ē: q̄ sȝ p̄tes spēi q̄ ponunt̄ in diffōne cōparēt̄ ad suppositū nāe per modū cāe formal. sȝ ad ipsaȝ nām cui⁹ sunt p̄tes cōparant̄ vt mā. Nā oēs p̄tes cōparant̄ ad totū. vt ipfectū ad pfectū. que qdē est cōparatio māe ad formā. p^m du^m / solo C6. / Solo sci Thome.

¶ Itē pōt eē dubiū de hoc q̄ dicit qḋ ꝓpōnes sūt mā cōclusiōis. mā.n. lest ei cui⁹ est mā. vñ supra notificās cām mālē dixit: q̄ est ex quo fit aliqd cū isit. ꝓpōnes aūt sūt seorsuȝ a ꝯclione. ¶ Sȝ dicēdū q̄ ex terminis ꝓpositionuȝ ꝯstituit̄ ꝯclio. vñ ſm h̄ ꝓpōnes dicunt̄ mā ꝯclonis. inquātū termini qui sūt mā ꝓpōnū: sunt ēt mā ꝯclonis: sȝ nō ſm q̄ stāt sub ordīe ꝓpōnū. Sicut farina dr̄ mā panis. sȝ nō ſm q̄ stat sub forma farie. Jō tñ potius dicunt̄ ꝓpōnes mā ꝯclonis q̄ ecōuerso. q̄r termini qui ꝯiūgūt̄ in ꝯclone sepatim ponunt̄ in p̄missis. Sic igit̄ habemus duos modos cāe. Quedā vō dicunt̄ eē cāe ſm aliā rōnē. q̄r.s. sūt p̄ncipiū mot⁹ ꝛ q̄etis. Et h̄ mō semē qḋ est actiuū in generatiōe: dr̄ cā. ꝛ silr̄ medic⁹ per hūc modū dr̄ cā sanitatis: ꝛ ꝯsiliās est cā per hūc modū. ꝛ oē faciens. [Alia lr̄a hȝ ꝛ ꝓpōnes.] Nā ꝓpōnes qdē q̄ntū ad terminos sunt mā cōclonis. vt dcm̄ est. q̄ntū aūt ad viȝ illatiuā ipsarū reducunt̄ ad h̄ gen⁹ cāe. Nā p̄ncipiū discursus rōnis in ꝯclonē est ex ꝓpōnib⁹. In aliis vō cāis inenit̄ alia rō cāe ſȝ.s. q̄ finis vl̄ bonū hȝ rōnē cāe. Et hec spēs cāe potissima est inter alias cās. est.n. cā finalis aliaꝝ causaꝝ cā. Manifestū est.n. q̄ agēs agit p̄p finē. ꝛ silr̄ ostēsuȝ est supra in artificialib⁹ q̄ forme ordinant̄ ad vsuȝ: sicut ad finē. ꝛ mā in formā sic̄ in finē. ꝛ pro tāto dr̄ finis cā causaꝝ. Et q̄r dixerat q̄ hec spēs cāe hn̄t rōnē boni: ꝛ q̄nq̄ȝ in his que agūt per electionē ꝯtingit finē eē malū. iō ad hāc dubitationē tollēdā dicit q̄ nihil differt vtrū cā finalis sit vere bona. vel apparēs bona: q̄r qḋ appet bonum nō mouet nisi sub rōne boni. Et sic vltio cōcludit tot esse species causarū: quot dicte sunt. 2^m / R ssio: Premisse sunt mā conclusionis quo scalus / Termino grec⁹ ... supposiciones dicuntur. / Finis est cā cāȝ.

LEC. VI.

¶ Modi aūt causarū numero qdem sunt multi. Si in capita vō redigant̄ ꝛ ipsi: pauciores euadūt. Dicunt̄ enim cause multipliciter: ꝛ ipsarū que sunt eiusdē generis: alia prior: alia ꝛ posterior: vt sanitatis medicus: atq̄ȝ artifex: ꝛ cōcentus eius: qui omnes sonos complectitur: duplum ac numerus: ꝛ semper he que continent ad eas: que sunt singulares.

MOdi aūt causaꝝ numero qdē sūt multi. Capitales aūt ꝛ hi minores. Dicitur aūt cāe multiplr̄. Et ipsaꝝ similiū spērū ꝛ p̄ri⁹ ꝛ posteri⁹ altera alterius: vt sanitatis

vt sanitatis medic⁹ z artifex: z dyapason duplū z numerus: z semp continētia ad vnūquodqz.

Postq̄ p̄bs distinxit spēs causaꝝ. Hic distiguit diuersos modos causaꝝ ēt s3 eādē spēm cāe. Et circa h duo fac. P̄io distiguit diuersos modos cāruz. 2° determiat q̄dā ꝯsīa ad distictionē p̄dictā. ibi [Differūt aūt.] Circa p̄mū duo fac. P̄io distiguit diuersos modos cārū. Scdo reducit eos ad certū numeꝝ. ibi [Sed tñ de oēs.] Circa p̄mū distiguit modos causaꝝ s̄m q̄tuor diuisiones. ¶ Dicit g̊ p̄mo q̄ multi nūero sunt modi cārū: s3 si reducant̄ capitulariter: siue in q̄dā sūma ad aliq̄ cōia: inuenient̄ pauciores. Uel capitales accipiuntur s̄m cōbinationē. Manifestū est. n. q̄ pauciores sunt cōbinatiōes modorū: q̄z modi. P̄ima ergo diuisio vel cōbinatio modorū est: q̄ in eadē spe cause dī vna cā p̄or altera. vt intelligamus cām p̄orem vl'iorē. Ut sanitatis cā est medicus vt cā p̄pria z posterior: artifex aūt vt cōmunior z prior: z hoc in spe cāe efficientis. Et sīle est in spe cause formalis. Naz cā formalis dyapason p̄pria z posterior est p̄portio dupla. cā aūt p̄or z cōior est p̄portio numeralis: que dicit̄ multiplicitas. Et sīlr ea que ꝯtinēt vnāquāqz cām cōmunitate sui ambitus dicit̄ causa prior. Aduertēdū est autez q̄ causa vl'is z p̄pria. vel prior z posterior pōt accipi: aut s̄m cōmunitatē p̄dicatiōis s̄m exēpla hic posita de medico z artifice. vel s̄m cōmunitatē cāli̇tatis. vt si dicam⁹ solē eē cām vl'em calefactionis. ignē vo cām p̄priā. z hec duo sibi inuicē corrn̄dēt. Manifestū est. n. q̄ q̄libet v̄tus extēdit̄ ad aliq̄ s3 q̄ cōicāt in vna rōne obiecti: z quāto ad plura extēdit̄: tāto opz illā rōnē esse cōiorē: z cū v̄tus p̄portionet̄ obiecto s̄m eius rōne: sequit̄ q̄ cā superior agat s̄m formā magis vl'em z minus ꝯctā. Et sic est cōsiderare ēt in ordie reꝝ. q2 quāto aliq̄ sunt sup̄iora in entibus. tāto h̄nt formas min⁹ ꝯctas: z magis dn̄antes sup̄ māꝫ: q̄ coartat v̄tutē forme. Un̄ z id qd̄ est p̄us in cāndo: inuenit̄ eē p̄us quodāmō s̄m rōnē vniuersalioris p̄dicatiōis. vtputa si ignis est p̄m̄ calefaciēs. celū nō tn̄ est p̄mū calefaciēs: s3 p̄mū alterās. ¶ Scdaz diuisionē ponit ibi.

Quadruplex diuisio caus. p.

¶ Preterea vt accidēs z hui⁹ genera. Ut statue alio mō polycletus: alio statuarius. Accidit. n. statuario vt sit polycletus. Et ea ēt que cōtinēt accidēs. Uelut si hō sit cā statue aut oīno aīal. Sūt aūt z accidētiū alia remotiora aliīs: atqz p̄pinq̄ora: ceu si albus ac musicus causa statue dicerentur.

T.c.33. ¶ Amplius autem s̄m accidēs z horuz genera: sicut statue: aliter polycletus: z aliter statuā faciens: qm̄ accidit statuā faciēti polycletū eē. Et ꝯtinētes s3 accidēs: vt si hō cā sit statue aut oīno aīal. Sūt aūt accidētiū alie aliīs lōgius z p̄pi⁹: vt si albus z musicus causa dicantur statue.

¶ Et dicit. q̄ sicut cāe per se diuidunt̄ per cās p̄ores z posteriores. vel cōes z p̄prias. ita ēt z cāe per accn̄s. Est eni̇ preter cās per se accipe cās per accn̄s. z genera hoꝝ: sicut cā statue per accn̄s q̄dē est polyclet⁹. per se aūt cā statue est faciēs statuā. Polyclet⁹ aūt est cā statue inquātū accidit ei eē statuā faciētē. z ēt ea que sua cōitate ꝯtinēt polycletū sunt cā statue per accn̄s. sicut z hō z aīal. Et iteꝝ cōsiderādū est q̄ in causis per accn̄s q̄dā sunt p̄pinquiores causis per se. z q̄dā magis remote. Nā cā per accn̄s dī oē illud qd̄ ꝯiūgit̄ cāe per se. qd̄ nō est de rōne ei⁹. h aūt cōtingit eē vel p̄pinqus rōni cāe. vel remoti⁹ ab ea. z s3 hoc cāe per accn̄s erūt vel p̄pinq̄ores vel remotiores. Sicut si statuā faciēti accidat esse albū z musicū. musicū p̄pinquius est. q2 est in eodē subiecto z s̄m idē. i. s3 aīam: in q̄ est musica z ars statue factiua. albū aūt inest s̄m corpus. S3 subiectū p̄pingus se h3 adhuc q̄z alia accidētia: sicut polyclet⁹ q̄z albū vel musicū. Nō. n. cōiūgunt̄ hec statuā faciēti: nisi p̄pter subm. ¶ Tertiā diuisionem ponit ibi.

¶ Preter aūt oēs que accōmodate dicunt̄ z que per accidēs: alie vt potētes alie vt operantes dicuntur. Uelut vt extruat̄ domus edificator causa dicit̄: aut edificās edificator. Similiter z in hisce dicet̄: quoꝝ cause sunt ipse cause vt huius statue: aut statue: aut oīno imaginis z eris huiusce: aut eris: aut omnino materie. Et in accidentibus simili modo.

¶ Preter aūt oēs z p̄prie dictas z s3 accn̄s: alie quidē sicut potētes dicunt̄: alie v̄o sicut operantes: vt edificādi domū edificator: aut edificans edificator. Sil'r aūt dicunt̄ z in qb⁹ cāe que sūt cāe de his que dicta sūt. vt hui⁹ statue vt statue: aut z oīno imaginis: z eris hui⁹ vt eris: aut oīno materiei. Et in accidentibus similiter est. T.c.34.

T.c.35.

¶ Et dicit. q̄ p̄ter cās p̄prie dictas. i. per se z per accn̄s q̄dam dicunt̄ cause in potētia. sicut potētes opari. quedam v̄o sicut operantes in actu. Sicut causa edificandi domū pōt dici vel edificans in habitu. vel edificans in actu. Et sicut distinguunt̄ cause modis p̄dictis. sīlr distinguūtur ea quoꝝ sunt cause. Est. n. aliqd causatū posterius z magis proprium. z aliquid qd̄ est prius z magis cōe. Sicut si dicatur q̄ aliquid est causa huius statue. vel statue in cōmuni. z adhuc cōmunius si dicat̄ causa imaginis. Et silr si dicat̄ aliqd causa motiua huius eris: vel eris in vl'i. vel materie. Et ita ēt pōt dici in effectibus per accn̄s. z q̄ aliquid sit cōius. z aliqd minus cōe. Et dī effect⁹ per accidēs qd̄ cōiūgit̄ effectui per se. z est p̄ter rōnē eius. Sic per se effect⁹ coci est cib⁹ delectabilis. per accn̄s aūt cib⁹ sanatiu⁹ medici aūt ecōuerso. ¶ Quartā distinctionem ponit ibi.

¶ Preterea: z hec ꝯiūcta: ac ille dicent̄. Uelut non polycletus: neqz statuarius: sed statuari⁹ polyclet⁹.

¶ Amplius autem complexe z iste z ille dicuntur: vt non polycletus neqz statuaz faciens: sed polycletus statuam faciens. T.c.36.

¶ Et dicit q̄ q̄nqz cōplexe accipiunt̄ cāe per se cuz causis per accn̄s. vt si nō dicam⁹ cām statue polycletū qui est cā per accn̄s. neqz faciētē statuam qui est cā per se: sed polycletum statuam facientem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Attamen hec omnia multitudine quidem sunt sex. Dupliciter autem dicuntur. Nam aut vt singulare: aut vt genus: aut vt accidens: aut genus accidētis: aut vt coniuncta hec: aut vt seiuncta dicūtur. Et insuper omnia: aut potentia: aut actu.

¶ Sed tñ oēs he sunt multitudine q̄dē sex: dicte aūt dupl'r. Aut. n. sicut singulare: aut sicut gen⁹: aut sicut accn̄s: aut sicut gen⁹ accn̄tis: aut sicut cōplexe he: aut sicut simpl'r dicte. Omnes autez actu operantes: aut s̄m potentiam sunt.

¶ Reducit p̄dictos modos ad certum numerū. z dicit q̄ p̄dicti modi certo nūero sunt sex: s3 q̄libet eorū dupl'r dī. Sex aūt modi sunt isti. singulare z genus. qd̄ supra dixit prius z posterius. accn̄s z gen⁹ accn̄tis. simplex z cōplexū. z q̄libet horū diuidit̄ per potētiā z actū. z sic fiūt omnes modi duodecim. Distinguit aūt oēs modos per potētiā z actū. q2 qd̄ est in potētia. nō simpl'r est. ¶ Deide cū dicit.

¶ Interest autem tñ. Cause enim actu: z singulares:

⁊ ea quorum sunt cause. simul sunt ⁊ nõ sunt. Ut hic qui medetur: cum hoc qui sanatur: ⁊ hic qui edificat. cū hoc qd edificat. Sed que sunt potẽtia: non semp. Nõ enim simul domus: ⁊ edificator corrumpitur.

T.c.37. ¶ Differũt aũt intm̃ ꝙ opãtes qdẽ ⁊ singulares simul sunt ⁊ nõ sũt: ⁊ quoꝝ sũt cãe: sicut hic medicãs cū hoc q sit san⁹: ⁊ hic edificator cū hoc edificato. Que aũt sunt ſm potentiã nõ semp. Corrumpuntur enĩ nõ simul domus ⁊ edificator.

¶ Determinat tria ↄ̃uenĩẽtia vel ↄ̃ria ad ṗdictaꝫ distinctionẽ modorũ. Primũ est ꝙ iter causas in actu: ⁊ cãs in potẽtia est ista dĩa. ꝙ cause operãtes in actu simul sunt ⁊ nõ sunt cũ eis quoꝝ cãe sunt in actu. ita tñ ꝙ accipiantur cause singulares. i. ꝓprie. sicut hic medicãs simul est ⁊ nõ est cũ hoc qui fit sanus. ⁊ hic edificãs cũ hoc qd edificat. Si vo non acciperẽtur cause ꝓprie: ſʒ acciperent in actu: nõ eẽt verũ qd dĩ. Nõ enĩ edificãs est ⁊ nõ est simul cũ hoc qd edificat. Põt. n. eẽ ꝙ edificãs est in actu. ſʒ tñ hoc edificiũ nõ edificat: ſʒ aliud. Sʒ si accipiam⁹ edificãtez hoc edificiũ: ⁊ hoc edificiũ ſʒ ꝙ est in edificari: necesse est ꝙ posito vno ponat ⁊ alteꝝ. ⁊ remoto vno remoueat ⁊ alterũ. Hoc aũt nõ accidit semp in causis que sũt in potẽtia. Nõ enĩ simul corrũpitur domus ⁊ qui edificauit ipsaꝫ. Unde hʒ ꝙ sicut agẽtia iferiora que sunt cã rerũ quãtuꝫ ad suũ fieri: opꝫ simul esse cuꝫ his que sunt quãdiu fiunt: ita agens diuinũ qd est cã existendi in actu: simul est cuꝫ esse rei in actu. Unde subtracta diuina actiõe a reb⁹: res in nihilũ deciderent: sicut remota ṗsentia solis lumen in aere deficeret. ¶ Scdm ponit ibi.

¶ Oportet aũt semper causam querere summã: quẽadmodũ ⁊ in ceteris. Ueluti hõ edificat: qꝛ est edificator. At edificator est per artẽ edificandi. Hec igit prior est causa: ⁊ in omnibus simili modo.

T.c.38. ¶ Oportet aũt semp cãm vniuscuiusqꝫ summã querere: sicut ⁊ in aliĳs: vt homo edificat: qm̃ edificator est: edificator auteʒ ſm edificationẽ. Hec autem prima causa est: ⁊ sic in omnibus.

¶ Dicẽs ꝙ in naturalibus opꝫ semp supremã cãm vniuscuiusqꝫ regrere: sicut cõtingit in artificialibus. vt si querimus quare hõ edificat. respõdetur. qꝛ est edificator. ⁊ similr si queramus quare est edificator. respõdetur qꝛ hʒ artem edificatiuaꝫ. ⁊ hic statur. qꝛ hec est prima causa in hoc ordine. Et ideo opꝫ in rebus nãlibus procedere vsqꝫ ad cãm supremã. Et hoc ideo est. qꝛ effect⁹ nescit nisi sciatur causa. Uñ si alicuius effectus causa sit etiã alteri⁹ cause effectus sciri nõ poterit nisi cã eius sciat. ⁊ sic quousqꝫ perueniatur ad primã causam. ¶ Tertium ponit ibi.

¶ Preterea generum quidem genera. singulariuꝫ vo singularia dicenda sunt cause: ceu statuarius quidẽ statue: hic aũt huius. Et potẽtia qdem cãe: effectuũ potẽtia: actu aũt effectuũ actu. Quot igit sint cause: ⁊ quõ sunt cause: satis sit a nobis determinatum.

¶ Ampli⁹ aũt alie qdẽ genera sũt generũ: alie aũt singlares singlariũ: vt statue statuã qdẽ faciẽs: hic aũt ⁊ hui⁹. Et potẽtie qdẽ possibiliũ: operã-
T.c.39. tes aũt ad opata. Quot qdẽ igit cãe sint: ⁊ quõ cause sunt nobis determinata sint sufficienter.

¶ Et est ꝙ causis debẽt ꝓportionalr respõdere effectus ita ꝙ generalib⁹ causis generales effectus reddant: ⁊ singularibus singulares. Puta si dicatur ꝙ statue cã est statuam faciens: ⁊ huius statue hic statuã faciens. Et similiter causis in potentia respondent effectus in potentia: ⁊ causis in actu effectus in actu. Et vltimo epilogando cõcludit: ꝙ sufficienter determinatũ est de speciebus ⁊ modis causarum.

LEC. VII.

¶ Fortuna ẽt ⁊ casus de nũero cãrũ eẽ dicunt: multaqꝫ eẽ ⁊ fieri ob fortunã ⁊ casum. Cõsiderãdũ est igit quõ sunt in his causis fortũa ⁊ casus: ⁊ vtrũ idẽ sint: an diuersa: atqꝫ oĩno quidnam sit fortuna ⁊ casus.

Dicitur autẽ ⁊ fortuna ⁊ casus causarum. Et multa ⁊ esse ⁊ fieri propter fortunã ⁊ ꝓpter casum. Quo igitur mõ in his causis est fortuna ⁊ casus: ⁊ vtrum idem sit fortuna ⁊ casus: aut altera: ⁊ omnino qd sit fortuna ⁊ casus ↄ̃siderãdum est.

Postq̃ Phs determinauit de manifestis spẽbus ⁊ modis causarũ. hic determinat de qbusdã modis imanifestis. s. de fortuna ⁊ casu. Et circa hoc duo facit. Primo dicit de quo est itẽtio. Scdo ṗsequit ꝓpositũ. ibi [Quidã aũt sicut.] Dicit ergo ṗmo ꝙ etiã fortũa ⁊ casus cõputãtur inter causas: cũ multa dicant fieri vel esse: etiam propter fortunã ⁊ casum. ⁊ ideo tria cõsiderãda sunt de eis. s. quomodo reducant ad causas predictas. ⁊ iterum vtruꝫ casus ⁊ fortuna sint idẽ vel aliud ⁊ aliud. ⁊ iterum quid sit casus ⁊ fortuna. ¶ Scdo ibi.

¶ Quidã. n. ⁊ si sint nec ne: dubitãt. Nihil. n. a fortũa fieri dicũt. Sʒ oĩuꝫ definitã quãdã cãm eẽ: que fieri dicim⁹ a casu: aut fortũa: ceu ↄ̃fectiõis a fortũa cuiuspiã ad foꝝ: iuẽtiõisqꝫ ei⁹ quẽ volebat qdẽ: nõ putabat aũt iuenire: cãm hoc aiũt eẽ: illũ inqꝫ ↄ̃fectuꝫ illuc emere qppiã velle. Silr ⁊ in ceteris que a fortuna ↄ̃uenire dicuntur: semper causam quandam inquiunt esse: quã sumere licet: sed nõ fortunam.

¶ Quidã. n. si sint an nõ: dubitant. Nihil. n. fieri a fortũa dñt: ſʒ oĩuꝫ eẽ aliqꝫ cãꝫ determĩatã: qcũqꝫ nos dicim⁹ a cãu fieri aut a fortũa: vt veniẽdi a fortũa in foꝝ: ⁊ repiẽdi quẽ volebat: quẽ nõ ẽ opinatus aũ: causa est veniẽtẽ velle emere. Similiter aũt ⁊ in aliĳs que a fortuna dicunt semp est aliquam accipere cãm: sed non fortunam. T.c.40.

¶ Incipit de fortũa ⁊ cãu determĩare. Et ṗ põit opiniões alioꝝ. Scdo determĩat ṽitatẽ. ibi [Priuꝫ qdẽ igit q̃rũ.] Circa ṗ⁹ põit tres opiones. Scda icipit ibi [Sũt aũt qdã qui celi h⁹.] 3⁹ ibi [Sũt aũt qdã qb⁹ vĩ.] Circa ṗ⁹ duo fac. Prĩo põit opionẽ negãtiũ fortunã ⁊ casuꝫ: ⁊ rões eorũ. Scdo disputat de altera rõnũ. ibi [Sʒ ħ mirabile.] Dicit ergo ṗmo ꝙ qdã dubitauerũt an fortũa ⁊ casus eẽnt. ⁊ negauerũt ea eẽ duab⁹ rõnib⁹. Quaꝝ ṗma est: qꝛ oĩa ista q̃ dicũt fieri a casu vel fortũa inueniunt hẽre aliquã cãm determinatã aliã a fortũa. Et põit hõ exẽplũ. Si. n. aliqs veniẽs ad foꝝ iueniat aliquẽ hoiem quẽ volebat iuenire. de quo tñ nõ opinabat añ ꝙ eẽt cũ iuẽtur⁹: dicim⁹ ꝙ iuẽtio illi⁹ hois sit a fortũa. Sʒ huius iuẽtiõis cã est volũtas emẽdi propter quã iuit ad foꝝ vbi erat ille quẽ iuenit. Et silr est in oĩb⁹ alĳs que dicunt eẽ a fortuna: qꝛ habẽt aliquã aliã cãm ṗter fortunã. Et sic fortuna nõ videt eẽ cã alicui⁹. ⁊ per ↄ̃ñs nec aliqd eẽ. qꝛ nõ ponim⁹ fortunã: nisi inquãtũ aliqua ponimus eẽ a fortuna. ¶ Scdam rões ponit ibi. Prima opinio de fortuna.

¶ Nõ si qppiã eẽt fortũa: absurdũ sane videbitur: ⁊ dubitabit nõ iniuria qspiã: cur nẽ sapiẽtũ antiquoꝝ

nemo

nemo causas generationis corruptionisue dicēs: de fortuna qcq̄ determinauit. Sed vt videtur: nec illi quicq̄ esse a fortuna putabant.

T.c.41. ¶ Quoniā si aliqd erat fortuna: icōueniēs vtiqʒ videbit. sicut ꝛ vere ē: ꝛ dubitabit vtiqʒ aliqs: ꝓpter qd nullus antiquoꝝ sapientuʒ causas de generatione ꝛ corruptiōe dicens: de fortuna nihil determinauit. Sed sicut visum est nihil opinabantur neqʒ illi aliquid esse a fortuna.

2ª rō. ¶ Et dicit ꝙ si fortuna aliquid esset: icōueniēs videretur sicut vere est icōueniēs. sicut ifra ostēdetur. ꝛ dubitationem afferēs. quare nullus antiquoꝝ sapientuʒ: qui determinauit de causis generationis ꝛ corruptiōis. aliqd determinauit de fortuna. Sed sicut videtur nihil opinabātur illi antiqui esse a fortuna. Et sic hec secūda rō sumit ex opinione antiquoꝝ naturaliū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Verū ꝛ hoc mirabile est. Multa nāqʒ sūt ꝛ fiunt a fortuna ꝛ casu. Quoꝝ quodqʒ nō ignorātes reduci posse ad aliquā cām: vt ille sermo antiquꝰ dixit: qui fortunā exterminat. Illoꝝ tn̄ oēs alia a fortūa: alia nō a fortuna fieri dicūt. Quapropter ꝛ mētionē aliquā ipsiꝰ illos facē oportebat. At vō neqʒ qcq̄ illorū: vt ꝯcordiaʒ aut discordiā: aut ignē: aut mētē: aut aliqd aliud huiuscemodi fortunaʒ eē arbitrabanṫ.

T.c.42. ¶ Sed ꝛ mirabile hoc videbitur sicut vere est. Multa enim ꝛ sunt ꝛ fiunt a fortuna ꝛ a casu: que nō ignorātes quoniā est inferre vnumqđqʒ in aliquam causam eorum que fiunt. sicut antiqua ratio dixit destruens fortunam ꝛ casum. Tamen horum alia quidem dicunt esse omnes

T.c.43. a fortuna: alia non a fortuna. Unde ꝛ quodam mō erat ipsis facienda memoria. At vō neqʒ illoꝝ aliqd opinabanṫ eē fortunā: vt amicitiā: aut litem: aut ignē: aut itellectū: aut aliquid talium.

¶ Disputat de hac secūda rōne. ostēdens qđ supra supposuerat. s. ꝙ icōueniēs sit antiquos naturales nō determinasse de casu ꝛ fortuna. Et hoc probat duabus ratiōibus. quarū pmā ponit dicēs. Et mirabile videṫ sicut ꝛ vere ē: ꝙ antiqui naturales de casu ꝛ fortuna nō determinauerunt. Assumpserūt eni sibi determinare cās eoꝝ que fiūt. multa aūt sūt q̄ fiūt a fortuna ꝛ casu. vnde de fortuna ꝛ casu determinare debuerunt. Nec excusantur ꝓpter rōnes supra dictā destruentē fortunā ꝛ casum. qꝛ lʒ homies non ignorent ꝙ ꝯtingit reducere vnūquēqʒ effectū in aliquā causam. sicut dixit predicta opinio destruens fortunam ꝛ casum: nihilominus tamen posuerunt non obstante hac ratione: quedam fieri a fortuna ꝛ quedam non. Unī ipsis pħis naturalibus faciēda erat mentio de fortuna ꝛ casu: saltē vt ostēderent falsum esse aliqua fieri a fortuna ꝛ casu: ꝛ vt assignarēt rōnem: quia quedā dicebantur eē a fortuna: ꝛ quedā nō. Sic etiā nō possunt excusari per hoc ꝙ casus ꝛ fortuna reducerētur in aliquā causarū ab eis positarum. Nō enim opinabantur ꝙ fortuna sit aliquid corū q̄ arbitrabātur esse causas: vt amicitiā: aut litē: aut aliqd huiusmodi. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.

¶ Absurdū igiṫ est: siue nō esse putauerūt: siue putantes esse omiserunt: presertim cū interdū vtātur. Ut Empedocles nō semꝑ aerē supra inquiēs segregari: sed vt forte accidit. Dicit eni cū de mūdi loquitur extructione: sit tunc huic currenti fortuito contingit: sepe autem alio modo: partes quoqʒ animaliuʒ plurimas ortas fortuna fuisse dicit.

¶ Incōueniēs igiṫ est siue nō putauerūt esse: siue putantes reliquerūt: ꝛ hac aliquādo vtēres: sicut Empedocles nō semꝑ aerē ꝯgregari superius dicit: sed vt ꝯtingit. Dicit eni in mūdi creatione: ꝙ sicut collisit se currēs tūc: multotiēs aūt aliter: ꝛ partes aialiū ait a fortuna fieri plimas.

¶ Et dicit ꝙ icōueniēs est ꝙ antiqui reliquerunt tractare de fortuna: siue putauerunt fortunam esse: siue non: quia si putauerunt fortunā esse: icōueniēs fuit ꝙ de ea non determinauerunt. Si vō non putauerunt fortunam esse: inconueniens fuit ꝙ ea aliquando vsi sunt: sicut Empedocles qui dixit ꝙ aer nō semꝑ adunaṫ supius supra terraʒ quasi hoc ei sit nāle: sed qꝛ ita accidit a casu. Dicit eniʒ ꝙ qñ mūdus est factus lite distinguēte elemēta: accidit ꝙ aer se collegit in istū locū. ꝛ sicut tūc cucurrit: ita semper stāte isto mūdo cursuʒ habebit. Sʒ multotiēs in aliqa mūdis quos ponebat īfinities fieri ꝛ corrūpi: vt supra dictuʒ est aer alr ordinaṫ iter partes vniuersi. Et silr dicebat ꝙ plime ptes aialiū fiūt a fortuna: sicut ꝙ in pma ꝯstitutione mūdi fiebant capita sine ceruice. ¶ Deinde cū dicit. li.i.te.8.

¶ Sunt etiam qui ꝛ huiusce celi ceteroꝝqʒ celorum oium casum esse cām asserunt. Nam a casu ꝯuersionē: motionēue fieri dicūt: que qdē distinxit: ꝛ in hūc ordinem redegit: atqʒ constituit vniuersum.

¶ Sūt ēt qdā qui celi huiꝰ ꝛ mūdanoꝝ oiuʒ causanṫ eē casuʒ. A casu. n. fieri volutationē ꝛ motū discernētē ꝛ statuentem in hūc ordinē omne. T.c.44.

¶ Ponit secundā opinionem. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eā. Scđo iprobat eaʒ. ibi[Et multū hoc.] Dicit ergo pmo ꝙ qdā dixerūt casum esse cām celi: ꝛ oīum partium mūdi. ꝛ dicebāt ꝙ reuolutio mūdi ꝛ motus stellaꝝ distinguēs ꝛ statuēs totū vniuersum fieriꝰ ꝯm hunc ordinē sit a casu. Et hec videṫ eē opio Democriti dicētis. ꝙ ex cōcursu athomoꝝ per se mobiliū celū ꝛ totus mūdus casualiter constitutus est. ¶ Secundo ibi. 2ª opinio de fortuna

¶ Hoc ēt ipʒ valde dignū est admiratiōe. Naʒ aialia qdē: ꝛ plātas neqʒ eē neqʒ fieri a fortuna dicūt: sed aut nām: aut mentē: aut aliqd aliud tale: cām ipsorū asserūt eē: nō enim ex cuiusqʒ semine qđuis nascitur: sʒ ex ex tali quidē oliua: ex tali aūt homo. Celū vō ꝛ diuinissima sēsibiliū casu orta fuisse asserūt: nullāqʒ ipsoꝝ talē cām esse q̄lē aialiū: atqʒ plātaꝝ inquiunt esse. Atqʒ hoc ipm si ita sese hēat ꝯsideratione est dignum: beneqʒ sese hēt si aliqd de hoc ipso dicatur.

¶ Et mltū h ammiratiōe dignū ē: dicētes aialia qdē ꝛ plātas a fortūa nec eē: nec fieri: sʒ aut nāʒ aut itellectū eē aut huiusmodi alterā cām. Non eni qm̄ euenit ex semie vnoquoqʒ aliqd fit: sʒ ex tali qdē oliua: ex tali aūt hō. Celū aūt ꝛ diuiora māifestoꝝ a casu fieri: huiusmodi cāʒ nullā: q̄lē T.c.45.

aialiū ꝛ plātaꝝ. Et igitur si sic se hʒ h ipm dignū est insistere: ꝛ bene hʒ aliqd dicere de h ipso. T.c.46.

¶ Improbat hāc positionē duabꝰ rōnibus. quaꝝ pmā est ꝙ ammiratiōe dignū videṫ ꝙ aialia ꝛ plāte nō fiūt a fortuna. sed ab itellectu vel nā: vel a q̄cūqʒ alia cā determinata. qđ ex hoc pʒ. ꝙ nō ex quocūqʒ semine aliqd generaṫ

ſed ex determinato ſemine fit hō: ⁊ ex determinato ſemi neoliua: ⁊ cū iſta īferiora nō fiāt a fortuna: dignū eſt ām iratione ꝙ celū ⁊ ea que ſunt diuiniora īter ſenſibilia manifeſta nobis. ſ. ptes mūdi ſempiterne ſint a caſu: ⁊ nō habeāt aliquā cāz determinatā: ſicut aīalia ⁊ plāte. Et ſi hoc vez ē: dignū fuiſſet īſiſtere ⁊ aſſignare rōnez. q̄re ſic ēēt: qḋ tñ antiq̄ pretermiſerunt. ¶ 2ᵃᵐ rōnem ponit ibi.

¶ Et alio nāqꝫ mō abſurdū eſt id qḋ dī: ⁊ inſup abſurdius ē hoc illos dicere: in celo qdē nihil a caſu fieri. In his aūt e qb⁹ fortunā extermināt: mlta ab ipſa puenire videntes: qḋ tñ cōtra fieri pueniens erat.

¶ Quomodo eni eo ꝙ aliter inconueniēs eſt qḋ dicitur adhuc incōueniētius dicere hoc: videntes quidem in celo nihil caſu fieri. In his autez que non ſunt a fortuna multa cōtingere a fortuna: ⁊ erat merito econtrario fieri.

¶ Dicēs. q̄ñ o pōt eſſe vez ꝙ celeſtia corpora ſint a caſu: ⁊ īferiora nō: cū ⁊ alr videaṫ eē īcōueniēs ex hoc ipſo ꝙ illa nobiliora ſunt. ⁊ adhuc ēt īcōueniēti⁹ ſm ea que vidētur. Uidem⁹ eni ꝙ in celo nihil fit a caſu. In his aūt inferioribus q̄ nō dicūtur eſſe a caſu: multa videnṫ ꝯtingere a fortuna. Rōnabile aūt eēt ecōuerſo accidere ſm eoꝝ poſitionē. vt. ſ. in illis īuenirentur aliqua fieri a caſu: vel a fortuna: quorum caſus vel fortuna eſt cā: nō aūt in illis quoꝝ nō eſt cauſa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt aūt quidā qbus fortuna cauſa qdē eſſe: obſcura tñ humane mēti videṫ: vt diuinū quoddā atqꝫ excellēs. Quare quidnā vtrūqꝫ ſit: fortuna inq̄z ⁊ caſus: ⁊ ſi idē ſint: an diuerſa: ⁊ q̄ñ o in eas cauſas quas deſinimus cadāt conſideremus oportet.

T.c.47. ¶ Sūt aūt qdā qbus videṫ eē quidē cā fortuna. Immanifeſta aūt humāo itellectui tāq̄z diuinū quoddā ens ⁊ felicius. Quare ꝯſiderādū ē qd ſit vtrūqꝫ: ⁊ ſi idē aut alteꝝ ſit: ⁊ caſus ⁊ fortuna: ⁊ quo mō in determinatas cauſas incidunt.

3ª opio d fortuna. ¶ Ponit tertiā opinionē de fortuna. ⁊ dicit ꝙ qbuſdā videṫ ꝙ fortuna ſit cā: ſ ꝫ īmanifeſta ītellectui hūano: ac ſi ſit quoddā diuinū ⁊ ſupra hoīes. Uolebāt eni ꝙ oēs fortuiti euētus reducerētur in aliquā diuinā cām ordinātē: ſicut ponim⁹ oīa ordinari p diuinā puidētiā. Sed quāuis hec opio habeat verā radicē: nō tñ hn̄ vſ̄ ſunt nomine fortune. Illud eni diuinū ordināſ non pōt dici vel nominari fortuna: q2 ſ ꝫ ꝙ aliqd participat rōnē vel ordinē recedit a rōne fortune. vnde magis dꝫ dici fortuna cā inferior que de ſe nō hꝫ ordinē ad euentū fortuitū: q̄z cā ſuperior: ſi q̄ ſit ordināſ. Pretermittit tñ inq̄ſitionē huius opionis: tū q2 excedit metas ſcīe nālis: tū q2 infra manifeſtat ꝙ fortuna non eſt cā per ſe: ſed p accñs. Uñ p ea q̄ ſequūtur q̄ñ o ſe habeat de his opionib⁹ erit manifeſtuz. Et iō cōcludit ꝙ ad euidētiā haꝝ opinionū cōſiderādū eſt qd ſit fortuna ⁊ caſus. ⁊ vtrū ſint idē vel aliud. ⁊ q̄ñ o reducanṫ ad cauſas p̄dictas.

c ad 2m lib.m magnorum moralium primet. T.c.61. et 64.

LEC. VIII.

¶ Primū itaqꝫ cū videm⁹ alia ſemp eodez fieri mō: alia plerūqꝫ: patet hoꝝ neutri fortunā cāz dici. Neqꝫ id qḋ a fortuna pficiſciṫ aut ex his eē que neceſſario ſemperqꝫ: aut ex hiſce que plerūqꝫ ſepeqꝫ fiūt: Sed cum quedam etiam preter hec fiant: atqꝫ hec omnes a fortuna proficiſci dicant: perſpicuum eſt fortunā atqꝫ caſuz aliqd eē. Nā ⁊ ea que talia ſunt a fortuna eſſe: ⁊ ea q̄ a fortuna ſūt: talia eſſe ſcimus.

T.c.41. Primū quidem igitur qm̄ videmus alia quidē ſemp ſimiliter fieri: alia aūt ſicut frequēter: manifeſtū eſt ꝙ neutri horuz cauſa fortuna dicitur: neqꝫ eius quod eſt ex neceſſitate ⁊ ſemper: neqꝫ eius qḋ ē ſicut frequenter. Sed quoniam quedam fiunt ⁊ preter hec: ⁊ omnes: dicunt hec eſſe a fortuna: manifeſtū ꝙ fortuna aliqd ſit ⁊ caſus. Huiuſmodi eni fortūa fieri ⁊ a fortūa huiuſmodi eē ſcim⁹.

Poſtq̄ꝫ phs poſuit opiones alioꝝ de fortuna ⁊ caſu. hic determinat vītatē. Et diuidiṫ ī ptes tres. In pma oſtēdit qd ſit fortuna. In ſcda ī quo differāt caſus ⁊ fortuna. ibi [Differūt aūt.] In tertia oñdit ad qḋ gen⁹ cauſe caſus ⁊ fortūa reducāṫ. ibi [Sꝫ modoꝝ cauſe.] Prima pars diuidiṫ in duas. In pma oſtendit qd ſit fortuna. In ſcda ex diffōne fortune aſſignat rōnez eoꝝ que de fortuna dicūtur. ibi [Infinitas qdē.] Circa pmuz tria facit. Pmo ponit q̄ſdā diuiſiōes ad iueſtigādū diffōnem fortune. Scdo oſtēdit ſub qbus mēbris illaꝝ diuiſionum fortuna ꝯtineaṫ. ibi [Sicut dcm̄ eſt.] 3º ꝯcludit diffōnem fortune. ibi [Manifeſtū eſt aūt.] Et q2 fortuna ponitur vt cauſa q̄dā. ad cognitionez aūt cāe oꝫ ſcire quoꝝ ſit cā. ponit pmo diuiſionē ex pte eo⁹ cui⁹ fortuna ē cā. Scdo ponit diuiſionē ex pte ipſius cāe. ibi [Diuiſio q̄ ē ſm accñs.] Circa pmū ponit tres diuiſiōes. q̄rū pma eſt: ꝙ q̄dā fiūt ſemp: vt ort⁹ ſolis: q̄dā ſicut freq̄nter: vt ꝙ hō naſcaṫ oculatus: neutrū aūt hoꝝ dī eſſe a fortuna. Sꝫ q̄dā fiūt [pter hec] in paucioribus: ſicut ꝙ homo naſcatur cum ſex digitis vel ſine oculis. ⁊ oēs dicūt hui⁹ fieri a fortuna. vñ manifeſtū eſt ꝙ fortuna aliqd eſt: cū eē a fortuna ⁊ eſſe vt in paucioribus ꝯuertātur. Et hoc īducit ꝯtra pmā opionem: que negauit fortunā. Uideṫ aūt diuiſio phi eē īſufficiēs: q2 ēt q̄dā cōtingētia ſunt ad vtrūlibet. Aui. ergo dixit: ꝙ in his que ſunt ad vtrumlibet cōtingit aliquid eſſe a fortuna. ſicut ea que ſunt in minori parte. Nec obſtat ꝙ non dicitur a fortuna: ꝙ ſortes ſedeat. cuꝫ hoc ſit ad vtrumlibet: q2 lꝫ ſit hoc ad vtrūlibet reſpectu potētie motiue: nō tñ eſt ad vtrūlibet reſpectu potētie appetitiue: que determinate tēdit in vnū ꝑter q̄ꝫ ſi aliqd accideret diceretur eſſe fortuitū. Sed ſicut potentia motiua que eſt ad vtrūlibet nō exit ī actū. niſi p potētiā appetitiuam determineṫ ad vnū: ita nihil qḋ ē ad vtrūlibet exit ī actū niſi p aliqḋ determineṫ ad vnū: q2 id qḋ ē ad vtrūlibet ē ſicut ens ī potētia. potētia aūt nō ē pn̄ᵐ agēdi: ſꝫ ſolū act⁹. Uñ ex eo qḋ ē ad vtrūlibet nihil ſeq̄tur. niſi p aliqd aliud qḋ determinat ad vnū. vel ſicut ſemp vel ſicut freq̄ūter. ⁊ pp hͦ ī his q̄ fiūt ꝑtermiſit ea q̄ ſūt ad vtrūlibet. Sciēdū ēt ꝙ qdaz diffinierūt eē neceſſariū qḋ nō hꝫ īpedimētū. Cōtingens vͦo ſicut frequēter qḋ pōt īpediri in paucioribus. Sꝫ hoc īrrōnabile eſt. Necāriū eni dī aliqd qḋ ī ſui nā hꝫ ꝙ nō poſſit nō eē. ꝯtingēs aūt vt frequēter ꝙ poſſit nō eē. Hoc aūt qḋ eſt habere īpedimētū. vel nō habere eſt ꝯtingēs. Natura āt nō parat īpedimētū ei qḋ nō pōt nō eē. q2 eēt ſuperfluum. ¶ Scdam diuiſionem ponit ibi.

Opinio Auic. Improb⁹ e contra. idē Auic. Improbatio eiuſdem.

¶ Eoꝝ āt q̄ fiūt: alia fiūt: alia nō fiunt gratia alicui⁹.

¶ Eoꝝ aūt q̄ fiunt alia pp hec fiūt: alia vͦo non. T.c.48.

¶ Et dicit ꝙ q̄dā fiūt ꝓpter finē. quedā vͦo nō. Hꝫ autem hec diuiſio dubitationē. q2 oē agens agit ꝓpter finē ſiue agat a nā: ſiue agat ab itellectu. Sꝫ ſciēdū eſt. ꝙ ea dicit nō ꝓpter aliqd fieri que propter ſe fiūt: in q̄ꝫtū in ſeipſis hñt delectationē vel honeſtatē ꝓpter quā ſm ſeipſa placēt. Uel dicit nō ꝓpter finē fieri: que nō fiūt ꝓpter finez deliberatū: ſicͭ cōfricatio barbe vl̄ aliqd hui⁹. qḋ īterdū

fit absq3 deliberatione ex sola imaginatione mouēte. vñ habent finem imaginatum: sed non deliberatum. ℂ Tertiam diuisionem ponit ibi.

ℂ Et horum alia per electionē fiunt: alia nō per electionē. Ambo aūt in hisce sunt: que alicui⁹ gratia fiunt. Quare patet ꝛ in hisce que non necessario neq3 plerunq3 fiunt eē aliqua circa que pōt id esse qđ alicuius gratia fit. Sunt autem alicuius gratia que a mente agi possunt: ꝛ que a natura.

ℂ Hoꝝ autē alia qdē ſm ꝓpositū fiunt: alia ꝟo nō. Ambo aūt sunt in his que fīūt ꝓpter h̄. Quare manifestū quoniā in his que sunt ꝑter necessariū: ꝛ que sicut frequēter: sūt quedā circa que ꝯtingit qđ est pp̄ h̄. Sūt aūt ꝓpter hoc quecūq3 ab intellectu vtiq3 agūtur: ꝛ quecūq3 a natura.

ℂ Et dicit ꝙ eoꝝ que fiūt ꝓpter finē quedā fiunt ſm voluntatē ꝛ quedā nō. Et ambo ista īueniūtur in his q̄ fiūt pp̄ aliqd. nō solū enī que fiūt a volūtate: sȝ ēt ea q̄ fiūt a nā pp̄ aliqd fiūt. Et q2 ea q̄ fiūt ex necessitate vel sic frequēter fiūt a nā vel a ꝓposito: manifestū ē ꝙ tā in his q̄ fiūt semp̄ q̄3 ī his q̄ fiūt freq̄nter: sūt aliq̄ q̄ fiūt pp̄ finē: cū tā nā q̄3 ꝓpositū ꝓpter finē opeꝛ̄. Et sic pȝ ꝙ iste tres diuisiōes īcludūt se īuicē. q2 ea q̄ fiunt a ꝓposito vel natura fiūt ꝓpter finem: ꝛ ea que fiunt ꝓpter finē: fiunt semp̄ aut frequenter. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Talia igiꝛ̄ cū per accidēs fiunt: a fortuna dicimus esse. Nā vt ens aliud per se: aliud ꝑ accidēs est: sic ꝛ cā esse pōt. Ut domus per se qdē cā est edificatiua: per accidēs aūt musicum: aut album. Ea igiꝛ̄ causa que est per se: definita est: ea ꝟo que est per accidēs: indefinita. Uni nāq3 infinita accidere possunt.

T.c.50. ℂ Huiusmodi igitur cū ſm accidens fiāt: a fortuna dicim⁹ esse. Sicut enī ꝛ qđ est: aliud qđ ꝑ seipſm est: aliud autē ſm accñs: sic ꝛ cām ꝯtingit eē: vt domus qdē ꝑ seipsam cā est edificatiua: ſm accidēs aūt albū aut musicum. per se qdem igitur cā finita est. ſm accidēs autē infinita. Infinita enim vni accidunt.

ℂ Ponit diuisionez que sumitur ex parte cause. ꝛ dicit ꝙ cū huiꝰ que. s. a ꝓposito sunt pp̄ aliqd: ꝛ a minori parte fiunt: ꝛ a cā ſȝ accñs: tūc dicim⁹ ea esse a fortuna. Sicut. n. entiū quoddā ē ꝑ se: ꝛ qđdā ꝑ accñs. ita ꝛ causaꝝ. Sicut per se domus cā est ars edificatoria. per accñs ꝟo album vel musicū. ℂ Sed ꝯsiderādū est ꝙ causa per accñs dr̄ dupl'r. Uno mō ex parte cause. alio mō ex pte effect⁹. Ex pte qdē cause qñ illud qđ dr̄ cā ꝑ accñs ꝯiungiꝛ̄ cause per se: sicut si albū vel musicū dicaꝛ̄ cā domus: q2 accidētal'r ꝯiūgiꝛ̄ edificatori. Ex pte āt effectus qñ accipiꝛ̄ aliqđ qđ accidētal'r ꝯiungiꝛ̄ effectui: vt si dicam⁹ ꝙ edificator est cā discordie: q2 ex domo fcā accidit discordia. ꝛ h̄ mō dr̄ fortuna eē cā per accñs: ex eo ꝙ effectui aliqd ꝯiungiꝛ̄ ꝑ accñs: vtpote si fossure sepulchri adiūgaꝛ̄ per accñs inuentio thesauri. Sicut. n. effectus ꝑ se cause nālis est qđ ꝯsequitur ſm exigentiā sue forme. ita effectus cause agētis a ꝓposito est illud qđ accidit ex itentiōe agentis. vñ qcqd ꝓuenit in effectu ꝑter itentionē est per accñs. ꝛ hoc dico si id qđ est ꝑter itētionē: vt in paucioꝛib⁹ ꝯsequaꝛ̄. Qđ eniȝ vel semp̄ vel vt frequēter ꝯiungiꝛ̄ effectui: cadit sub eadē itentiōe. Stultū ē enī dicere ꝙ aliqs itendat aliqd: ꝛ nō velit illud qđ vt frequēter vel semp̄ adiūgiꝛ̄. Ponit

autē drīam iter cām per se: ꝛ cām per accñs: q2 cā ꝑ se est finita ꝛ determiata. cā aūt ꝑ accñs est īfinita ꝛ īdeterminata: eo ꝙ īfinita vni pñt accidere. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ut igiꝛ̄ dictū est: cū in hisce que alicui⁹ gr̄a fiunt id fit: tūc dr̄ a casu fieri atq3 fortuna. Horū aūt ipsoꝝ quā hñt iter se drīam posteri⁹ assignabim⁹. Nūc hoc pateat: ambo inq̄3 in his eē que alicui⁹ gr̄a fiūt: ceu argēti recipiēdi gr̄a venisset accepturus illud si sciuisset. Uenit aūt non huiusce causa: sed accidit venisse: idq3 fecisse recipiēdi gr̄a: neq3 plerunq3: neq3 necessario ꝓficiscentē locū. Finis ꝟo ipsa inq̄3 acceptio nō ē ex his causis que sunt in ipso: sed ex hisce q̄ sunt eligibilia atq3 a mēte: ꝛ dr̄ tūc a fortuna venisse. Quod si venerit electiōe premissa: ꝛ huius gratia: aut semper frequentans: aut plerunq3 recipiens non dicitur a fortuna venisse.

ℂ Sicut igiꝛ̄ dictuȝ est: cū in his que ꝓpter hoc fiūt: hoc fiat: tūc diciꝛ̄ a casu ꝛ a fortuna. Ipsoꝝ aūt differētia hoꝝ adiuicem posterius determināda. Nunc autē hoc fit manifestum: ꝙ vtraq3 sūt in his que sūt ꝓpter hoc. Ut causa accipiēdi argētū venit vtiq3 delaturus pecuniaȝ: si sciuit. Uenit autē nō huius cā: sed accidit venire ꝛ facē hoc reportādi gratia. Hoc aūt neq3 sicut frequēter veniēs ad villaȝ: neq3 ex necessitate. Amplius autē finis est reportatio non in seipso causarum: sed propositorum: ꝛ ab intellectu: ꝛ dicitur a fortuna venire. Si autem proponens ꝛ huius causa aut semper veniēs: aut sicut frequēter reportaturus: non a fortuna. T.c.51.

ℂ Ostēdit sub qbus mēbris ꝑdictaꝝ diuisionū fortūa cōtineaꝛ̄. ꝛ qđ est a fortuna. ꝛ dicit p̊ ꝙ fortuna ꝛ casus vt p̊us dcm̄ ē: ꝛ sunt in his que fiūt pp̄ aliqd. Drīa aūt casus ꝛ fortune posteri⁹ determinabiꝛ̄: sed nūc h̄ oȝ fieri manifestū: q2 vtrūq3 ꝯtineꝛ̄ in his q̄ agūtur pp̄ finē. Sicut si aliqs sciret se recepturū pecuniā in foro iuisset ad deportādū eā. Sȝ si nō venit pp̄ h̄: ꝑ accñs est ꝙ aduentus eiꝰ fiat reportatiōis gratia. i. habeat hūc effectū. Et sic pȝ ꝙ fortuna est cā per accñs eoꝝ que sunt ꝓpter aliqd. Item manifestū est ꝙ est cā eoꝝ que sūt in minori parte: q2 ista reportatio pecunie dr̄ fieri a fortuna quando reportat ad villā veniens: neq3 ex necessitate. neq3 frequenter. Item est in his que fiūt a ꝓposito: q2 reportatio pecunie que diciꝛ̄ fieri a fortuna est finis aliq̄rū causaꝝ: nō ſm seipsas: sicut in his que fiūt a nā: sed est finis eorum q̄ fiunt ſm propositū ꝛ ab intellectu. Sed si aliquis hoc ꝓposito iret vt pecuniam reportaret vel semper: aut frequenter reportaret quādo venit: nō diceret esse a fortuna. Sicut si aliquis frequenter aut semp̄ madefacit sibi pedes qñ vadit ad locum lutosum. ꝛ hoc lȝ nō itendat: tamen hoc non dicitur esse a fortuna. ℂ Secundo ibi.

ℂ Pȝ ergo fortunā cām eē ꝑ accñs ī hisce q̄ ꝑ electionē alicui⁹ gratia fiūt. Quapropter circa idē mēs fortunaq3 versatur: electio nāq3 absq3 mente non est.

T.c.52. ℂ Manifestum itaq3 ꝙ fortuna cā fit ſm accñs ī his. q̄ ī minori sunt ſm ꝓpositum eoꝝ q̄ ꝓpter hoc sūt. Uñ circa idē ꝛ intellectus ꝛ fortuna ē. Propositum enim non sine intellectu est.

ℂ Cōcludit ex ꝑmissis diffinitionez fortune. Et dicit ma-

Nota. Cā ꝑ accidēs dupliciter.

Expō

Diffō fortune. nifestū eē ex p̄missis ꝙ fortuna est cā p accñs in his que fiunt sm ꝓpositum: pp finē: in minori pte. Et ex h pꝫ ꝙ fortuna ⁊ intellectus sunt circa idē: qꝛ his tm̄ ꝯuenit agere a fortuna q̄ hñt itellectū. Propositū. n. vel volūtas nō est sine intellectu. Et lꝫ ea tantum agant a fortuna que hñt intellectū: tñ quanto aliquid magis subiacet intellectui tāto minus subiacet fortune. LEC. IX.

Hoc dicit pp intelligentias ⁊ p̄t pōt debet ꝯtertiam opinionē in ṗcedente lectione.

C Indefinitas igit causas eas esse necesse est: a quibus id fiet quod ꝓficiscit a fortuna. Unde fortuna indefinita causa esse videt: ⁊ immanifesta homini.

T.c.53. Infinitas quidē igitur causas necesse est esse: a quibus vtiqꝫ fiat qd est fortuna. Unde videt fortuna infinita esse: ⁊ immanifesta homini.

Posita diffōne fortune: hic ex premissis diffōne assignat rōnē eoꝝ q̄ de fortuna dnr. Et p eoꝝ q̄ dcā sūt a plr̄is antiqs de fortūa. Scdo eoꝝ q̄ ab hoib⁹ vulgariter de fortuna dnr. ibi [Et fortunā dicere.] Posuit aūt supra tres opiones de fortūa ⁊ casu: q̄rū mediā iprobauit tanq̄ oino falsaꝫ. qꝛ. s. ponebat fortunā eē cām celi ⁊ mūdanoꝝ oīuꝫ. Unde ea subtracta de medio: p̄ assignat q̄uo vitatē hꝫ tertia opinio q̄ ponebat fortunā eē imanifestaꝫ hoi. Scdo q̄uo vitatē habeat p̄ma opinio que posuit nihil fieri a fortuna: ⁊ a casu ibi [Et est vt nihil a fortuna.] qꝛ aūt superius dictū est ꝙ cāe p accñs sunt infinite: ⁊ iteꝝ dictū est ꝙ fortuna est causa per accidens: ꝯcludit ex premissis ꝙ eius qd est a fortuna sunt infinite cause. Et qꝛ infinitū sm ꝙ est infinitum est ignotum: inde est ꝙ fortuna immanifesta est homini. C Secundo ibi.

C Atqꝫ aliquo mō nihil a fortuna videbit proficisci. Hec eni oia recte dicunt: qꝛ rōni ꝯsentanea sūt. Nā aliq̄ qdē ex pte fit: aliqd a fortuna: fit eni per accñs. Atqꝫ vt accidēs fortuna causa est. Absolute autem nihil. Velut ediū edificator quidē est causa: per accidēs aūt modulator. Et vt ꝓfectus argētū recipiat nō huiusce gratia ꝓfectus: ifinite cause multitudine esse possunt. Nam ⁊ videre aliquem volens: ⁊ persequens: ⁊ spectaturus ludos: ⁊ fugiens.

T.c.54. C Et est vt nihil a fortuna videbitur vtiqꝫ fieri. Oia qdem. n. hec recte dicunt: qm̄ rōnabiliter. Est quidem. n. vt fit a fortuna: ⁊ sm accidens eni fit: ⁊ ē cā sicut accñs fortuna: vt aūt simplr: nullius. vt domus edificator qdem cā est: sm accñs aūt tibicen: ⁊ venientē referēdi argentum nō hui⁹ cā veniētē. ifinite sūt multitudie. Eteniꝫ vidē aliquē volēs ⁊ ꝓseq̄ns ⁊ fugiēs ⁊ visurus.

C Ondit q̄uo p̄ma opio vitatē habeat: ⁊ dicit ꝙ quodāmō est veꝝ dicere ꝙ a fortuna nihil fit. Hec. n. oia q̄ ab aliqs dicta sunt de fortuna: quodāmō recte dicūt: qꝛ rōnē aliquā hñt. Cū. n. fortuna sit cā p accñs. seqt ꝙ a fortuna fit aliqd p accñs. Quod aūt est accidēs nō est simplr. Unde seqt ꝙ fortuna simpliciter nulli⁹ fit cā. Et hoc qd dixerat circa vtrāqꝫ opionē manifestat p exēpla: ⁊ dicit: ꝙ edificator ē causa p se domus ⁊ simplr: tibicē aūt est cā dom⁹ p accñs. Silr ꝙ aliqs veniat ad aliquē locū nō cā deportādi argentū. est cā reportatiōis p accñs. Sed hec cā p accidēs ifinita ē. qꝛ ifinitis aliqs de causis pōt hō ire ad locū illū: puta si vadat cā visitādi aliquē: vel cā ꝓsequendi hostē: vel cā fugiēdi ꝓsequētē. vel cā videndi aliq̄ spectacula: oia aūt ista ⁊ qcūqꝫ similia sunt cā reportationis argēti q̄ contingit a fortuna. C Deinde cum dicit.

C Recte etiam fortuna preter rōnem qd esse dicitur. Ratio namqꝫ aut eoꝝ est que sūt semp aut eoꝝ q̄ sūt plerūqꝫ. At fortuna in his est q̄ p̄ter hec fiūt. Quare cū indefinita sint ea que hoc pacto sunt cause: fortuna etiam indefinita nimirum est.

C Et fortunā dicē eē aliqd extra rōnē recte est. Rō. n. aut ē eoꝝ q̄ semp sūt: aut eoꝝ q̄ sicut frequēter: fortūa aūt in his q̄ fiūt p̄ter hec. Quare qm̄ ifinite que sic cāe sunt: ⁊ fortuna infinita ē. T.c.55.

C Assignat rōnē eoꝝ q̄ dnr de fortuna vulgariter. Et primo assignat rōnem ei⁹ qd dr̄ de fortuna esse sine ratiōe. Scdo ei⁹ qd dr̄ fortunā eē bonā vel malā: ibi [Fortūa dr̄ aūt.] Circa p̄m̄ duo facit. Prio ostēdit ꝓpositū. Scdo mouet quādā dubitationē ibi [Tñ deficiet.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ recte dr̄ fortunā esse sine rōne: qꝛ rōcinari nō possumus nisi de his q̄ sunt semp vel frequēter: fortuna aūt ē extra vtrūqꝫ. Et iō qꝛ cāe tales in paucioib⁹ existētes sunt per accñs: ⁊ infinite: ⁊ sine rōne: sequit ꝙ fortune sint cause ifinite sine rōne. Omnis enim causa per se producit effectum suum: vel semper vel frequenter. C Secundo ibi.

C In qbusdā tñ q̄spiā dubitauerit: si queuis ei⁹ qd a fortūa fit cause fuerit necne. Ut sanitatis: aut spūs: aut estus: sed nō capilloꝝ remotio. Cārum enim per accidens alie propinquiores aliqs sunt.

C Tñ deficiet in qbusdā vtiqꝫ aliqs. Aliqd igit ꝯtingētia cā vtiqꝫ fiant fortune: vt sanitatis aut spūs: aut estus: sꝫ nō depilari. Sūt aūt alie aliqs proximiores que sunt sm accñs causarum.

C Mouet quādā dubitationē ⁊ dicit ꝙ lꝫ dicatur ꝙ fortuna est cā p accñs: in quibusdam tñ deficiet. i. dubitabit aliqs. ⁊ est dubitatio: vtrū quecūqꝫ ꝯtingūt esse cās per accidens debeant dici cā eius qd fit a fortuna: sicut pꝫ ꝙ sanitatis cā p se pōt eē vel nā vel ars medicine: cause aūt p accñs. pñt dici oia illa qbus ꝯtingētibus ꝯtingit fieri sanitatē: sicut est spūs. i. ventus: ⁊ estus: ⁊ abrasio capitis: nūquid igit qdlibet istoꝝ est cā p accñs. Sed qꝛ supra diximus ꝙ fortune maxie dr̄ cā p accñs ex pte effectus: put scilꝫ aliqd dr̄ esse cā ei⁹ qd accidit effectui: manifestū est ꝙ cā fortuita aliqd operatur ad effectū fortuituꝫ: lꝫ non intendat illud: sed aliqd aliud effectui ꝯiūctū. Et sꝫ hoc ventus aut estus pñt dici cause fortuite sanitatis inquantum faciūt aliquā alterationē i corpore: ad quā sequit sanitas. Sed depilatio aut aliqd aliud hui⁹ non facit manifeste aliquid ad sanitatem. Sed tñ inter cās per accidēs alique sunt ꝓpinquiores: ⁊ alique remotiores. Ille aūt q̄ sunt remote minus vident eē cāe. C Deinde cū dicit.

C Fortuna autem dicitur bona: cum bonū aliquod: mala cum aduersi quid euenit.

C Fortuna aūt bona qdem dr̄: cuꝫ bonuꝫ aliqd euenit: praua aūt cum prauum aliquid. T.c.56.

C Assignat rōnem eius qd dr̄ fortunā eē bonā vel malaꝫ. Et assignat rōnem quare dicitur fortuna bona vel mala simplr. ⁊ dicit ꝙ fortuna dr̄ bona qñ aliqd bonuꝫ contingit: ⁊ mala quādo malum. C Secundo ibi.

C Prosperitas vō fortune: ac infortuniū: cū illa sunt magna. Quapropter ⁊ cū parū defuit: vt malū q̄spiā magnū: aut bonū accipiat: infortunatū tñ illum: aut fortunatum dicimus eē. Propterea qd mens perinde dicit de illo: atqꝫ si esset. Quod enim parū deest: id quasi minime distare videtur.

¶ Eufortuniū aūt ⁊ dissfortuniū est cum magnitudinē hn̄tia sunt hec. Un̄ ⁊ secus passi malum: aut bonū accipe magnum: aut discōtingere aut eucōtingere est: qm̄ sicut est dicit itellectus: qd̄ n. ad paruum tanquā nihil detrahere videtur.

Eufortunii ⁊ infortunii qd. ¶ Assignat rōnem eufortunij ⁊ ifortunij. ⁊ dicit q̄ eufortuniū ⁊ ifortuniū dr̄ qn̄ hʒ aliqd̄ bonū: vel malū: cū magnitudine. Nā eufortuniū di qn̄ seqr̄ aliqd̄ magnū bonū: infortuniū aūt qn̄ seqr̄ aliqd̄ magnū malū. Et q2 puari bono accipit̄ in rōne mali. ⁊ puari malo in rōne boni: ideo qn̄ aliqs par̄ distat a magno bono si amittat illud dr̄ ifortunatus: ⁊ si aliqs sit ppinquus magno malo ⁊ libereī ab illo dr̄ eufortunatus: ⁊ h̄ iō q2 itellect⁹ accipit illud qd̄ parū distat ac si nihil distaret: sed iā haberet̄. ¶ Tertio ibi.

¶ Insup fortune pspeitas icerta nō sine rōne dicit̄ eē. Nā ipa fortūa icerta ē: ipossibile ē eni: aut semp: aut plerūqʒ qcq̄ eoꝝ esse: que a fortuna pueniunt.

¶ Amplius aūt icertū eufortuniuʒ rōnabiliter est. Fortūa. n. icerta ē. Neqʒ. n. vt semp: neqʒ sicut frequēter possibile esse q̄ sunt a fortuna nihil.

¶ Assignat rōnē q̄re eufortunia sint icerta: ⁊ dicit q̄ h̄ iō est: q2 eufortuniū fortuna q̄dā est. Fortuna aūt est icerta: cū sit eoꝝ que nō sunt semp neqʒ frequēter vt dictuʒ est. Unde sequitur eufortuniū esse incertum. ¶ Ultimo ibi.

¶ Sūt igit̄ ambo casus incq̄ atqʒ fortūa p accn̄s vti diximus cāe i hisce q̄ nō simplr̄ neqʒ plerūqʒ fieri possunt: atqʒ hoꝝ in hisce que alicui⁹ gratia fiunt.

T.c.57. ¶ Sunt quidem igitur ambo cāe quēadmoduʒ dcm̄ est fm̄ accn̄s: ⁊ fortuna ⁊ casus in ꝯtingentibus fieri: neqʒ simplr̄: neqʒ sicut frequenter ⁊ eoꝝ q̄cūqʒ vtiqʒ fient propter aliquid.

¶ Cōcludit q̄si recapitulādo q̄ vtrunqʒ. s. casus ⁊ fortuna est cā p accn̄s: ⁊ vtrūqʒ est in his q̄ ꝯtingūt nō simpliciter i. neqʒ semp neqʒ frequēter: ⁊ vtrūqʒ est in his que fiunt pp aliqd̄: vt ex supradictis patet. LEC. X.

¶ Interest aūt iter fortunā ⁊ casuʒ. Nā casus ad plura sese extēdit. Etenī qd̄ a fortuna pficiscit̄: a casu ēt fit. Hoc autē non omne prouenit a fortuna.

Differunt autem: quoniam casus amplius est. Quod enim est a fortuna est ⁊ a casu: hoc autem nō omne a fortuna est.

Postq̄ phs determinauit de fortuna ⁊ casu q̄tuʒ ad ea in qb⁹ ꝯueniūt: h̄ ondit drīaʒ eoꝝ adinicē. Et diuidit̄ in duas ptes. In p° determinat de drīa fortune ⁊ casus. In scda ondit vbi maxime hec drīa ꝯsistit. ibi [Maxie aūt.] Pria diuidit̄ in duas. In prima ostendit drīam inter casum ⁊ fortunā. In scda recapitulat que dicta sunt de vtroqʒ. ibi [Quare manifestum est.] Circa primū duo facit. Primo ponit drīam inter casum ⁊ fortunam: ⁊ dicit q̄ in h̄ drīt: q̄ casus ē in plus q̄ fortūa: q2 oē qd̄ est a fortuna est a casu: sed nō ꝯuertit̄. ¶ Scdo ibi.

¶ Fortuna nāqʒ atqʒ id cuius est effectrix fortuna: in his est q̄ fortunata pn̄t euadere ⁊ oino qb⁹ actio cōpetit. Quapropter ⁊ necesse ē circa ea fortunaʒ eē q̄ in actionē veniūt. Cui⁹ hoc iudiciū est: naʒ aut idem qd̄ felicitas: aut ppe esse videt̄. Felicitas aūt actio quedā est. Est enī actio bona. Quare que agere nequeunt: ea nec a fortuna quicq̄ efficere possunt.

¶ Fortuna qdē. n. ⁊ qd̄ a fortūa ē qbuscunqʒ ⁊ eucōtingere vtiqʒ inerit: ⁊ oino actus ē. ¶ Un̄ necē ē circa practica eē fortunā. Signū aūt est qd̄ vr̄ idē felicitati aut ppe. Felicitas aūt praxis q̄dā ē. Eupraxia eni est. Quare qbuscūqʒ non contingit agere: neqʒ a fortuna aliquid facere. εὐ. idem qd̄ bene. T.c.55. ἡ πρᾶξις. idem operatio. εὐπραξία. bona operatio ⁊ felicitas.

¶ Manifestat pdictā drīaʒ. Et p̄ ondit in qb⁹ sit fortuna. Scdo q̄ casus in plib⁹ est. ibi [Sʒ casus i aliqs.] Circa p̄m duo facit. Primo ondit in qb⁹ sit fortuna. Scdo ꝯcludit in qbus non sit. ibi [Et pp h̄ neqʒ.] Dicit ḡ p̄ q̄ fortuna ⁊ id qd̄ a fortuna iuenit̄ in illis qbus bn̄ ꝯtigere aliqd̄ dr̄: q2 in qb⁹ est fortuna pōt esse eufortuniū ⁊ ifortuniū. Dr̄ aūt bn̄ ꝯtingere illi aliqd̄: cuius est agere. Eius aūt pprie est agere: qd̄ hʒ dn̄iuʒ sui actus. qd̄ aūt nō hʒ dn̄iuʒ sui actus: magis agit̄ q̄ agat: ⁊ ideo actus nō ē in ptāte ei⁹ qd̄ agit̄: sed magis ei⁹ qd̄ agit ipm. Et q2 vita practica siue actiua est eoꝝ q̄ hn̄t dn̄iuʒ sui actus: in his. n. inuenit̄ opari fm̄ v̄tutē vel vitiū: iō necesse est q̄ fortuna sit circa practica. Et hui⁹ signū iducit̄ q2 fortuna vr̄ idē felicitati: vel ei eē ppinq̄: vel eē ipsa: vn̄ vulgariter felices hn̄ fortunati vocant̄. Scdm̄. n. illos q felicitatē in bonis exteriorib⁹ ꝯsistere putāt: felicitas ē idē fortune. Scdʒ illos v̄o q bona exteriora: in qb⁹ plurimū hʒ locū fortuna: dicūt deseruire instrumētaliter ad felicitatē: fʒ h̄ bona fortuna ē ppinqua felicitati: q2 coadiuuat ad ipsaʒ. Un̄ cū felicitas sit q̄dam operatio. est. n. eupraxia. i. bona opatio. s. v̄tutis pfecte. vt dr̄ in p̄ ethi. seqr̄ q̄ fortuna sit in illis i qb⁹ ꝯuenit bn̄ agere vel impediri ab hoc: ⁊ hoc est bn̄ ꝯtingere: vel male cōtingere. Un̄ cū aliqs sit dn̄s sui actus inquantū voluntarie agit: seqr̄ q̄ in illis tm̄ contingat aliquid a fortuna eē q̄ volūtarie agit. nō aūt in alijs. ¶ Secundo ibi. Lec. 10. ca. 9.

¶ Et ppterea neqʒ iaiatū vllū: neqʒ belua: neqʒ puer qcq̄ efficit a fortūa: qm̄ electionē nō hʒ: neqʒ pspitas hisce fortune: aut ifortuniū cōpetit: nisi ad silitudinē quādam: quēadmodū plutarchus fortunatos eos lapides dixit: e qbus extructe sunt are q̄ honorant̄. Et hi q sunt eiusdem forme calcant̄. Pati aūt a fortuna ⁊ hisce quodāmodo inerit. cū his q agit aliquid circa ipsa fortuito aget. Alio v̄o modo nō est.

T.c.59. ¶ Et pp̄ter hoc neqʒ ianimatū nihil: neqʒ infās: neqʒ bestia nihil facit a fortuna. qm̄ nō habēt ppositū. Neqʒ eufortuniū: neqʒ infortuniū inest his nisi fm̄ similitudinē: sicut dixit protarchos eufortunatos eē lapides ex qbus sūt are: cū honorent̄: copulati aūt his cōculcant̄. Pati aūt a fortuna inest quodāmodo ⁊ his: cū agēs aliqd̄ circa hec agat a fortuna: aliter autem non.

¶ Cōcludit ex p̄missis in qb⁹ nō sit fortuna: ⁊ dicit q̄ pp h̄ q̄ fortuna nō ē nisi i his q̄ volūtarie agūt: inde ē q̄ neqʒ inaiatū: neqʒ puer: neqʒ bestia: cū nō agant voluntarie q̄si liberū arbitriū nō hn̄tes agunt a fortuna. Unde neqʒ eufortuniū neqʒ infortuniū in his pōt accidere: nisi similitudinarie: sicut qdam dixerunt q̄ lapides ex qbus fiūt altaria sunt fortunati: q2 eis honor ⁊ reuerentia exhibet̄: cū lapides ei ꝯiuncti ꝯculcent̄. Qd̄ dr̄ per silitudinem ad hoies. in qbus honorati videt̄ bn̄ fortunati. hi aūt q conculcant̄ dr̄r male fortunati. Sʒ q̄uis premissis non ꝯtingat agē a fortuna: nihil tn̄ prohibet ea pati a fortuna: cuʒ aliqd̄ agēs volūtariū circa ea opat̄. Sicut diximus eē eufortuniū: cuʒ aliqs hō inuenit thesaurū: vel infortunium. Aliud est aliqd̄ agē a fortuna: ⁊ aliud aliqd̄ pati.

cũ pcutitur a lapide cadente. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ At casus ceteris aialibus ⁊ inaiatis cõpetit. Dicimus eni equũ casu venisse: ppterea qꝺ euasit qdem pꝛofectus: non autẽ euadẽdi gratia venit. Et tripoda etiam cecidisse casu: stetit enim hoc modo vt sit sedes: sed non huiusce gratia cecidit.

T.c.60. ℭ Sed casus est in alijs aialibus ⁊ inanimatis: vt equus casu inquit venit: quoniam saluatus ẽ quidem veniens: nõ salutis aũt causa venit. Et tripoda casu cecidit. Stat quidẽ.n. causa sedendi: sed non causa sedendi cecidit.

ℭ Ondit q casus ẽt est in alijs. Et circa h tria facit. Pꝛio ondit q casus ẽ i alijs. Scdo ꝯcludit quãdã ꝯclonẽ ex dictis ibi[Quare manifestũ est.] Tertio ad eius manifestationẽ qddã signũ inducit ibi[Signũ aũt est.] Dicit ergo pꝛimo q casus nõ solũ est in oib⁹ q volũtarie agunt: sȝ ẽt i alijs aialib⁹. ⁊ ẽt in rebus inanimatis. Et ponit exẽpluȝ de alijs aialib⁹. sicut q equus casu venit qñ salutẽ adept⁹ est veniẽs. lȝ nõ venerit cã salutis. Aliud exẽplum ponit in rebus inanimatis. Dicimus.n. q tripoda cecidit casu. qꝛ sic stat p casum: vt sit apta ad sedendum: lȝ non ista de causa ceciderit vt staret apta ad sedendũ. ℭ Scdo ibi.

ℭ Quare pȝ cũ eoꝝ aliqd que simplr alicuius gratia fiũt: nõ ei⁹ qꝺ euenit gr̃a scꝫ ẽ: cui⁹ extra ẽ cã: nos tũc casu qppiã fieri dicere. Hoꝝ aũt ea fortũa fieri q̃ elegibiliũ casu fiunt in hisce: que habẽt electionem.

T.c.61. ℭ Quare manifestũ ẽ q i his q̃ simplr pp aliqd fiũt: cũ nõ accidẽtis cã fiũt: quoꝝ extra ẽ cã. tũc a casu dicimus. A fortuna aũt eoꝝ q̃cũqȝ a casu fiũt pꝛopositoꝛum in habentibus pꝛopositum.

ℭ Concludit ex pꝛemissis q in his que simplr fiunt pp aliquid qñ nõ fiunt cã eius qꝺ accidit. sed fiunt cã alicuius extrinseci: tũc dicim⁹ q fiãt a casu. Sȝ a fortuna dicim⁹ illa fieri tñ de numero eoꝝ que fiunt a casu. q̃cũqȝ accidũt in habentibus pꝛopositum. ℭ Tertio ibi.

ℭ Signũ aũt est ipsuȝ frustra. Tũc eni dicit: cũ id qꝺ est alicui⁹ gr̃a nõ ẽ scꝫ illi⁹ gratia: ceu si deãbulatio egestiõis est gratia: si nõ euenit ei q deãbulauit: frustra dicim⁹ illũ deãbulasse: frustraqȝ deambulationẽ fuisse. Est eni id frustra: qꝺ aptuȝ est eẽ ob aliud: cũ nõ efficit illud gr̃a cui⁹ erat ac aptũ. Nã si qspiaȝ lauisse dixerit frustra qꝛ sol nõ deficit: ridiculus vtiqȝ erit: nõ enim hec illius gratia erat. Ita casus nomine suo tunc dicitur: cũ qppiam sit frustra. Est euȝ ⁊ tale nomen ipsius: qꝺ ab hisce terminis cõstat: ipm inq̃ ⁊ frustra. Cecidit enim non percutiendi gratia lapis: casu igitur ac frustra cecidit ipse lapis: qꝛ cadere ⁊ ab aliquo pꝛoijciente pcutiendi causa potest.

T.c.62. ℭ Signũ aũt est qd vanũ est: qñ dr̃ cũ nõ fiat qꝺ pp aliud illi⁹ causa: vt ambulare depõnis cã est. Si ꝩo nõ fiat ambulãti: frustra dicimus ambulasse ⁊ ambulatio vana: tãq̃ hoc sit frustra. qꝺ aptũ natũ ẽ alteri⁹ cã cũ nõ icludit illꝺ cui⁹ causa erat aptũ natũ. Quãm si aliqs se balneatũ dicat frustra: qꝛ non deficit sol: derisio vtiqȝ erit: non.n. erat h pp illꝺ. ℭ Si igit̃ qꝺ automatũ ẜȝ nomẽ est: cũ ipsuȝ frustra fiat. Cecidit.n. nõ pcutiẽdi

Frustra quid.

T.c.63.

cã lapis. Ab eo igit̃ qꝺ automatũ cecidit lapis: qꝛ cecidit vtiqȝ a quodã: ⁊ percutiendi causa.

ℭ Manifestat qꝺ in ꝯclone posuerat. s. q casus accidat i his q̃ sũt pp aliqd. Et accipit signũ ab eo qꝺ dr̃ vanũ: qꝺ ẜȝ nomẽ i greco ppiquũ ẽ casui. Dr̃ aũt vanũ cũ id qꝺ est pp aliqd ñ fiat ei⁹ cã. i. nõ accidat ex eo pp qꝺ fit: sicut si aliqs ambulet ad deponẽdũ supflua nãe: si h nõ accidat deambulãti: dr̃ frustra deãbulasse: ⁊ ambulatio ei⁹ eẽ vana: ac si h sit frustra vel vanũ: qꝺ aptũ natũ ẽ fieri cã alicui⁹. cũ nõ icludat illud[cui⁹ cã natũ ẽ fieri] ⁊ q̃re dicat[cuius cã natũ ẽ fieri] exponit subdẽs qꝛ si aliqs dicat se frustra balneatũ: qꝛ eo balneato nõ deficit sol: derisorie diceret: qꝛ h qꝺ est ipȝ eẽ balneatũ: nõ erat natũ fieri pp h q deficeret sol. Unñ casus q i greco dr̃ automatõ. i. p se frustra accidit i his q̃ sũt pp aliqd: sicut ⁊ id qꝺ ẽ frustra vl vanũ: qꝛ p se frustra: ipm frustra ẜȝ suũ nomẽ significat: sicut p se hõ: ipȝ hoieȝ: ⁊ p se bonũ ipȝ bonũ. Et exẽplificat in his q̃ casu sũt. sicut cũ dr̃ q lapis cadẽdo pcutiẽs aliquẽ cecidit nõ pcutiẽdi cã: q̃ cecidit ab eo qꝺ est p se vanũ: vl p se frustra: qꝛ nõ nat⁹ est pp h cadere. Cadit.n. aliqñ lapis ab aliquo emissus pcutiẽdi cã. Quis aũt casus ⁊ vanũ conueniãt in hoc q vtrũqȝ est in his q̃ fiunt pp aliquid: dr̃nt tñ qꝛ vanũ dr̃ ex hoc q nõ ꝯsequit̃ aliqd qꝺ intẽdebat̃: Unde qñqȝ est vanũ ⁊ casus sil. puta cũ non accidit illud qꝺ intendebat̃: sed accidit aliqd aliud. Qñqȝ aũt est casus sȝ nõ vanũ cũ accidit ⁊ illud qꝺ intẽdebat̃ ⁊ aliud. Qñqȝ ãt est vanũ: ⁊ nõ casus. qñ nõ accidit illud quod intẽdebat̃: neqȝ aliquid aliud. ℭ Deinde cum dicit. T.c.64.

Recte si cuius doc. nomẽ vanũ casui ppiquũ aliã lr̃a. Na grece au TOMATI. ov casus dr̃ ματη. ꝩo vanuȝ vl frustra interptat. Unqȝ liquido ex oñ fforẽtie gra ptȝ q sic dicitur τῶ δ' ἠ' τοαυτο ματον κατα το ονομα τῳ ναῦτ ο ματην γινηται quod est. Sic igit̃ automatõ scꝫ nomẽ cũ ipȝ frustra fiat. Sicut pȝ cuȝ automatõ ⁊ automati propinqua sint noĩa ⁊ casus ⁊ ipsũ frustra vl vanũ grece ppiq est.

ℭ Maxime aũt separat̃ id qꝺ a fortuna fit in hisce q̃ nã fiunt. Cũ eni qppiam est effectũ pter nãm: tũ nõ a fortuna illud: sed a casu potius effectũ fuisse dicimus. Est aũt ꝯ hoc aliud. Illius eni externa: huius interna cã est. Quid igit̃ est casus: ⁊ qꝺ fortuna: atqȝ quo pacto inter sese differunt: satis iam diximus.

ℭ Maxime aũt separatuȝ est a fortuna in his q̃ a nã fiũt. Cũ.n. fiat aliqd extra nãm tũc nõ a fortuna: sed magis ab eo qꝺ per se frustra est: scꝫ eẽ dicimus. Est aũt ⁊ hoc alterũ: huius qdem.n. exterius est causa: illius ꝩo interius. ℭ Quid igit̃ sit per se frustra: ⁊ quid fortuna dictum est: ⁊ quid differũt adinuicem.

ℭ Ondit i qb⁹ maxie casus dr̃at a fortuna. ⁊ dic̃ q maxie dr̃t i illis q̃ fiũt a nã: qꝛ ibi hȝ locũ casus: sȝ nõ fortũa. Cũ.n. aliqd fit ex̃ nãȝ i opatiõib⁹ nãe: puta cũ nascit̃ sext⁹ digit⁹: tũ nõ dicim⁹ q fiat a fortuna: sȝ magis ab eo qꝺ ẽ p se frustra. i. a casu. Et sic possum⁹ accipe aliã dr̃iaȝ iter casuȝ ⁊ fortunã: q eoꝝ q̃ sũt a casu cã ẽ intrinseca: sic̃ eoꝝ q̃ sũt a nã. eoꝝ ꝩo q̃ sũt a fortũa cã ẽ extrinseca: sic̃ ⁊ eoꝝ q̃ sũt a pposito. Et vltio ꝯcludit: qꝺ dcm̃ est qd sit p se frustra. i. casus: ⁊ qd fortũa: ⁊ q̃o dr̃ant abinuicẽ. ℭ Deinde cũ dic̃.

ℭ Utrũqȝ ãt ipsoꝝ ad modũ ei⁹ reducit̃ cãe vñ ẽ pꝛincipiũ mot⁹. Etenĩ eoꝝ aliqd q̃ aut nã: aut mẽte agũt̃. semp est causa: sed hoꝝ multitudo indefinita est.

ℭ Sȝ modoꝝ cãꝝ in qb⁹ est. vñ pꝛincipiũ mot⁹. vtrũqȝ ipsoꝝ est. Aut.n. eoꝝ q̃ sũt a natura causa aliqua est: aut eoꝝ que sunt sub intellectu cã semp est. sȝ eorum multitudo indeterminata ẽ. T.c.65.

ℭ Ondit ad qꝺ genus cause casus ⁊ fortuna reducant̃. Et pꝛmo ondit ppositũ. Scdo ex hoc iprobat quãdã opionẽȝ supius positã. ibi[Quis aũt casus.] Dicit ergo pꝛmo q tam

casus q̄ȝ fortuna reducunt̄ ad gen⁹ cause mouentis.q: casus ⁊ fortuna vel est cā eoꝝ q̄ sunt a nā: vel eoꝝ q̄ sunt ab itelligētia: vt ex dictis pȝ. vñ cū nā ⁊ itelligētia sint cā vt vñ ē pncipiū mot⁹: ⁊ fortūa ⁊ casus ad idē gen⁹ reducūt̄. Sed tñ q: casus ⁊ fortuna sunt cause p accñs: eoꝝ multitudo est ideterminata. vt supra dctū est. ¶ Secūdo ibi.

Tex.65. ¶ Qm̄ aūt casus atqȝ fortuna cāe sūt eoꝝ quoꝝ aut mēs aut nā fieri cāe pñt: cū p accñs gppiā hoꝝ ipsorū fuerit cā: atqȝ nihil eoꝝ q̄ sūt p accñs pus est hisce q̄ sūt per se: q̄re neqȝ p accñs eā per se cām antecedit: casus nimirum atqȝ fortuna posterior ⁊ mente est ⁊ nā. Quare si quam maxime celi casus est causa necesse est priorem mentem atqȝ naturam ⁊ aliorum multo: ū ⁊ huius vniuersi causam esse.

Tex.66. ¶ Qm̄ aūt casus ⁊ fortuna sunt cause eoꝝ quoꝝ vtiqȝ aut itellectus fiat cā: aut nā: cū f̄m accidēs cā aliq̄ fiat hoꝝ ipsoꝝ. nihil aūt f̄m accñs prius est his q̄ sūt p se: manifestū ē ꝙ neqȝ p accñs cā

Tex.67. prius ē eaq̄ ē p se. ¶ Posteri⁹ itaqȝ est casus ⁊ fortuna ⁊ itellectu ⁊ nā. Quare si qua maxime celi cā ē casus: necesse pri⁹ cām itellectū ⁊ naturam esse ⁊ alioꝝ multoꝝ: ⁊ huius aūt omnis.

¶ Excludit opinionē ponētiū fortunā ⁊ casū eē cām celi ⁊ oium mūdanoꝝ: ⁊ dicit ꝙ q: casus ⁊ fortuna sūt cause p accñs eoꝝ quoꝝ itellectus ⁊ nā sunt cause p se: cā aūt per accñs nō est prior ea q̄ est per se: sicut nihil p accñs est prius eo qd̄ est per se: sequit̄ ꝙ casus ⁊ fortuna sunt posteriores q̄ȝ intellectus ⁊ nā. Uñ si ponat̄ ꝙ casus sit causa celi

Tex.7. tex.44. sicut qdā posuerūt. vt supra dictū est. sequit̄ ꝙ itellectus ⁊ nā p prius sint causa aliquoꝝ alioꝝ: ⁊ postea totius vniuersi. Causa etiā totius vniuersi pōr eē videt̄ q̄ȝ causa alicuius partis vniuersi: cū quelibet pars vniuersi ordinet̄ ad pfectionē vniuersi. Hoc aūt videt̄ icōueniēs ꝙ aliqua alia cā sit prior q̄ȝ ea que est cā celi. vnde icōueniens est ꝙ casus sit cā celi. Cōsiderādū est aūt ꝙ si ea que fortuitu vel casualiter accidūt. i. pter intentionē causaꝝ inferiorū: reducant̄ in aliquā causaȝ superiorē ordinātē: ipsa in cōparatiōe ad illā cām nō possunt dici fortuita vel casua

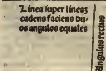
Bsse.7. meta.4.c.23. lia. vñ illa cā supior nō pōt dici fortūa. ¶ Deide cū dicit

¶ Esse aūt cās ⁊ tot eē numero quot diximus pȝ. Tot enī q̄stio ppter qd sane cōplectit̄. Nā ipm ppter qd: aut ad ipm qd est reducit̄ vltimū in imobilibus: ceu i mathematicis. Ad recti enī vt cōmensurabilis aut ad ceteroꝝ similium alicuius vltimo diffinitionē reducit̄. Aut id qd̄ primū mouit: veluti ppter qd bellum gesserunt: q: templum spoliarunt. Au⁹ gratia cuius: vt imperium ꝯsequantur. Aut ad mām in hisce que fiunt. Perspicuum igit̄ est has ⁊ tot causas esse.

Tex.68. ¶ Que autem sunt cause: ⁊ ꝙ tot sint numero quot dicimus manifestum est: tot enim f̄m numerum ppter qd cōprehendit. Aut enim in qd̄ q̄d est reducitur ppter qd vltimū in imobilib⁹: vt in mathematicis. In diffinitione. n. recti aut cōmensurati aut alicuius cuiusdaȝ reducitur vl

Tex.69. timum. ¶ Aut in mouētem primum: vt ppter quid certauerunt: qm̄ furati sunt. Aut alicuius gratia vt dñentur. Aut in his q̄ sūt mā. Qd̄ quidem igit̄ cause ⁊ he tot sint manifestum est.

¶ Ostēdit ꝙ cause nō sūt plures his q̄ sūt dicte. Quod quidē manifestat̄ sic. Hoc qd̄ dico ppter qd querit de cā. sed ad ppter qd nō respōdet̄ nisi aliq̄ dictaꝝ causaꝝ. Nō igitur sunt plures cause q̄ȝ q̄ dicte sūt. Et h̄ est qd̄ dicit ꝙ h̄ qd̄ dico ppter qd tot eē f̄ȝ numeꝝ quot sūt cause pdicte. Qñqȝ enī ppter qd reducit̄ vltimo in qd̄ q̄d est. i. in diffinitionē: vt pȝ i oib⁹ imobilib⁹. sicut sūt mathematica. in qb⁹ pp qd reducit̄ ad diffōnē recti vel cōmēsurati: vl alicui⁹ alteri⁹ qd̄ demōstrat̄ in mathematica. Cū. n. diffō recti anguli sit ꝙ ꝯstituat̄ ex linea sup aliā cadēte: q̄ ex vtraqȝ pte faciat duos angulos eq̄les: si q̄rat̄ pp qd iste angulus sit rectus: respōdet̄ q: ꝯstituit̄ ex linea faciente duos angulos equales ex vtraqȝ parte. ⁊ ita est in alys.

Quādoqȝ v̄o reducit̄ pp qd in p̄mū mouētē: vt pp qd alíqui pugnauerunt q: furati sūt: h̄ enim est ꝙ itrauerūt ad pugnā. Qñqȝ aūt reducit̄ in cām finaleȝ: vt si queramus cuius cā aliq pugnāt: respōdet̄ vt dominent̄. Qñqȝ aūt reducit̄ in cām mālem: vt si querat̄ q̄re istud corpus ē corruptibile: ⁊ respōdet̄ q: cōpositū est ex ꝯtrarys. Sic ergo patet has eē causas: ⁊ tot. ¶ Necesse est aūt q̄tuor eē causas: q: cū cā sit ad quā sequit̄ eē alterius: eē eius qd̄ hȝ cāȝ pōt ꝯsiderari dupl'r: vno mō absolute: ⁊ sic cā essendi est forma per quā aliqd est in actu. Alio mō f̄m ꝙ de potentia entis fit actu ens: ⁊ q: oē qd̄ est in potētia reducit̄ ad actū per id qd̄ est actu ens: ex hoc necesse ē eē duas alias causas: sciliȝ materiaȝ ⁊ agenteȝ qui reducit mām de potētia in actuȝ. Actio aūt agentis ad aliquod determinatum tendit. sicut ab aliquo determinato principio procedit. Nam omne agens agit quod est sibi conueniens. Id autē ad quod intendit actio agentis dr̄ cā finalis. Sic igit̄ necesse est eē causas quatuor. Sȝ q: forma est cā essendi absolute: alie v̄o tres sunt cause essendi f̄m ꝙ aliqd accipit esse: inde est ꝙ in imobilibus nō considerantur alie tres cause. sed solum causa formalis. Sufficiē nacāri.

LEC. XI.

¶ Cū aūt quatuor cāe sint: de oibus scire nimirum ad nālem philosophū ptinet: atqȝ ad oēs ipm propter quid redigēs ipse: mām: formam: id quod mouit: ⁊ id gratia cuius nāliter reddet ac assignabit.

Quoniā aūt cāe q̄tuor sūt de oibus erit physici cognoscere: ⁊ in oēs inducens pp qd̄ demōstrabit physice mām: speciem: mouētē: ⁊ qd̄ est cuius causa. Tex.70.

Postq̄ȝ phs determinauit de causis. Hic ostendit ꝙ nālis ex oibus causis demonstrat. Et circa h̄ duo facit. Prio dicit de quo est itentio. Scdo exequitur ppositū. ibi [Ueniūt aūt tres.] Dicit g̃ p̄ ꝙ cū q̄tuor sint cause: sicut supra dictū est: ad nālē ptinet ⁊ oēs cognoscere: ⁊ p oēs nāliter demōstrare reducendo questionē ppter quid in quālibet dictarum quatuor causarum. s. formam: mouentē: finē: ⁊ materiam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tres aūt i vnū plerūqȝ accedūt. Ipm. n. qd ē: ⁊ id gratia cui⁹: vnū sūt. Ea v̄o vñ p̄mū effluit mot⁹: spē cū hisce ꝯcurrit: homo nāqȝ hominem generat.

¶ Ueniūt aūt tres i vnū multotiēs. Qd̄ quideȝ

enim quid est: ꝛ quod cuius causa vna est: qđ vo vnde motus principium: specie eadem est his. Homo enim hominem generat.

¶ Exequit̃ propositū. Et circa hoc duo facit. Primo premittit quedā que sūt necessaria ad ꝓpositū ostendēdū. Secūdo ꝓbat ꝓpositū. ibi [Quare ꝓpter qd.] Circa primū duo p̄mittit ad subsequētē ꝓbationē necessaria: quorum p̄mum est de habitudine causarum adinuicē. Scđz est de cōsideratione nālis ph̄ie. ibi [Et tenet̃.] Dicit ḡ primo q̄ multotiēs ɔtingit q̄ tres cause cōcurrunt in vnā: ita q̄ causa formalis ꝛ finalis sunt vna f̄m numerū. Et h̄ intelligendū est de causa generatiōis finali: nō aūt de causa finali rei generate. Finis enim generatiōis hōis est forma humana: nō tñ finis hominis est forma eius: sed p̄ formam suam cōuenit sibi operari ad finē. Sed cā mouens est eadem f̄m spēm vtriqz earū: ꝛ hoc p̄cipue in agētibus vniuocis in q̄bus agens facit sibi simile f̄m spēz. sicut hō generat hōiē. In his enī forma generātis que est p̄n̄ generatiōis est idē spē cū forma generati: que est generationis finis. In agētibus aūt nō vniuocis: alia est rō. In his enī ea que fiunt nō possunt ptingere ad hoc q̄ cōsequant̃ formā generantis f̄m eandē rōnez speciei. sed participāt aliquā similitudinē eius f̄z q̄ possunt: vt patet in his que generant̃ a sole. Non igitur agens semꝑ est idem spē cum forma que est finis generatiōis. Nec iterum omnis finis est forma. ꝛ ꝓpter hoc apposuit [multotiēs] Materia vo nō ē nec idē spē: nec idē nūero: cū alijs causis: q2 mā inq̄ntū huiꝰ ē ens in potētia: agēs vo ē ens in actu iquātū huiꝰ. forma vo vel finis est actus vel perfectio. ¶ 2° ibi.

¶ Et oino q̄cūqz motū subeūtes mouēt. Que vo tales nō sūt: he nālis ɔsideratōis nō sūt. Nō. n. i seipsis habētes motum aut p̄ncipiū motus mouēt. Sz imobiles mouent. Quapropter tres sunt tractationes. Una circa immobile. Alia circa id qđ mouetur quidem: est autē expers corruptionis. Tertia circa ea que corruptibilia sunt.

T. c. 71. p° li°. cōmen. ii. ¶ Et tenet̃ physicus ɔsiderare oino q̄cūqz mota mouēt. q̄cūqz aūt nō: nō ampliꝰ physice sūt. Nō. n. in seipsis habētia motū neqz principium motus mouēt: sed imobilia sunt. Uñ tria negocia sūt. hec q̄dē circa imobile: alia vo circa mobile quidem incorruptibile autem. Quedam autem circa mobilia corruptibilia.

Que sūt de ɔsideratōe physica ꝛ que non. ¶ Proponit 2m qđ est de q̄bus. s. ɔsideret naturalis: ꝛ dicit q̄ quecūqz mouētia mouēt ita q̄ moueant̃: ptinēt ad ɔsiderationē nālē: que vo mouēt: sed nō mouētur nō sūt de ɔsideratione naturalis ph̄ie: cuius est ɔsiderare de nālibus que habent in se p̄ncipiū motus. Huiusmodi autez mouētia nō mota nō habent in se p̄n̄ motus. cū nō moueant̃: sed sunt imobilia. ꝛ sic non sunt naturalia: ꝛ p̄ ɔñs nō sunt de ɔsideratiōe naturalis ph̄ie. vnde patet q̄ tria sunt negocia. i. triplex est studiū ꝛ intētio ph̄ie f̄m tria genera reꝝ que inueniunt̃. Reꝝ enī quedam sunt imobilia: ꝛ circa hoc est vnū studiū ph̄ie. Aliud vo studiuz eius est circa ea que sunt mobilia. sed incorruptibilia: sicut sūt corpora celestia. Tertiū vo studiū eius est circa mobilia ꝛ corruptibilia: sicut sunt corpora inferiora. Et p̄mū q̄dez negociū pertinet ad metaphysicaz. Alia vo duo ad sciam nālē: cuius est determinare de oībus mobilibus tā corru

Alber. ptibilibus q̄ȝ incorruptibilibus. Unde male intellexerūt quidam volentes hec tria reducere ad tres partes ph̄ie: scilz ad mathematicam metaphysicam ꝛ physicam. Nā astronomia que videtur circa mobilia incorruptibilia cōsiderationē habere: magis est naturalis q̄ȝ mathematica. vt supra dictū est. Inquantū enim applicat principia mathematica ad materiam naturalem circa mobilia cōsiderationem habet. Est igitur hec diuisio f̄m diuersitatez rerum extra animam existentium: non f̄m diuisionem scietiarum accepta. ¶ Deinde cum dicit.

T. c. 3. 4. cō. 10. Idē asserit cōmētator explic hic.

¶ Quare ipsum ꝓpter quid a nāli philosopho ꝛ ad mā: ꝛ formam: ꝛ ad id quod primo mouit reducente ip̄m assignatur ac redditur.

¶ Quare pp qd in materiā reducēti redditur ꝛ in eo quod quid est: ꝛ in primum mouens.

¶ Ośdit ꝓpositū. Et circa hoc duo facit. Primo ośdit q̄ ad naturalē ptinet ɔsiderare oēs causas ꝛ p̄ eas demonstrare q̄ duo supra ꝓposuerat. Scđo ꝓbat q̄dā q̄ in hoc ꝓbatiōe supponit. ibi [Dicēdū qd igit̃.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit q̄ naturalis oēs causas ɔsideret. Secundo q̄ p̄ oēs demonstrat. ibi [Et penitus ꝓpter quid.] Circa p̄mū duo facit. Prīo ostendit q̄ naturalis ɔsiderat mām ꝛ formam ꝛ mouentē. Scđo q̄ ɔsiderat finem. ibi [Et q̄ qd est.] Et circa primū duo facit. Primo proponit qđ intēdit. Scđo ꝓbat. ibi [De generatiōe.] Concludit ergo primo ex predictis q̄ assignat̃ ꝓpter quid a naturali ꝛ reducēdo in materiā: ꝛ reducēdo in qđ qd est. i. in formaz ꝛ reducendo in primum mouens. ¶ Secundo ibi.

¶ De generatione enī maxie causas hoc mō ɔsiderāt qd post qd fit: ꝛ qd p̄mū fecit: aut qd passum est: ꝛ sic semꝑ quod est deinceps. Principia aūt ea que nāliter mouēt duplicia sunt: quoꝝ alteꝝ nāle nō est: q̄ppe cum nō habeat i se p̄ncipiū motꝰ. Atqz tale est si quid moueat ꝛ nō moueat̃: vt id qđ est imobile penitus: ꝛ quod est omnium primum.

¶ De generatione enim maxime hoc modo causas cōsiderāt: qd post aliqd fiat: ꝛ qd primum fecit: aut qd sustinuit: ꝛ sic semꝑ qđ ɔsequēter.

¶ Duplicia aūt sunt principia mouentia: quoꝝ alteꝝ nō physicū est. Nō enim habet motus pricipium in seipso. Huiusmodi autem si aliquid mouet quod non mouetur: sicut est quod ꝛ penitus immobile est: ꝛ omnium primum. T. c. 71.

¶ Probat propositū in hunc modū. Deū est q̄ nālis ɔsiderat ea que mouētur ꝛ gn̄abilia ꝛ corruptibilia. q̄cquid ergo opz cōsiderare circa gn̄ationē: opz considerari a naturali: s3 circa gn̄ationē opz ɔsiderari formā: materiam ꝛ mouentē. q̄ enī volūt considerare circa gn̄ationē causas hoc mō ɔsiderāt. Primo qd est id qđ fit post aliqd: sicut ignis fit post aerē. cū ex aere generat̃ ignis. ꝛ in hoc ɔsideratur forma per quā generatū est id qđ est. Et iteꝝ cōsideratur qd est qđ p̄mum fecit. i. qđ primū mouit ad gn̄ationē. ꝛ hoc est mouēs. Et iteꝝ qd est qđ sustinuit. ꝛ hoc ē subiectū ꝛ mā. Et non solū p̄mū mouēs ꝛ p̄mum subm considerantur circa gn̄ationē: sed ēt ꝛ ea que cōsequenter sūt. Et sic pz q̄ ad nālez ptiet ɔsiderare formā mouētē ꝛ materiā. Nō tñ quelibet mouētia. sunt enī p̄ncipia mouētia dupl'r. s. mota ꝛ nō mota. quoꝝ id qđ nō mouet̃ nō est naturale: q2 nō hēt in se p̄ncipiū motus. Et tale est p̄ncipiuz mouens quod est penitus imobile. ꝛ primum omnium: vt ostendetur in. 8. ¶ Deinde cum dicit. T. c. 12. 13. 14. totum.

¶ Et ipsum quid est: ꝛ forma: est enim finis ꝛ id gratia cuius cetera fiunt. Quare cum alicuius gratia natura faciat: ꝛ hanc scire oportet.

T.c.74. ¶ Et quodquidest ⁊ forma. finis enim ⁊ cuius cā. Quare qm̄ natura propter aliquid est: ⁊ hāc cognoscere oportet.

¶ Ostēdit ꝙ nālis ꝯsiderat ⁊ finē. ⁊ dicit ꝙ etiā3 forma ⁊ qȯdqdest ptinet ad ꝯsiderationē3 nālis: ſm ꝙ ē finis est: ⁊ cui⁹ cā fit generatio. Dcm̄ est aūt supra ꝙ forma ⁊ finis incidūt in idē. Et q2 nā opaſ pp aliqd: vt ifra pbabiſ. necesse est ꝙ ad naturalem ptineat ꝯsiderare formā nō solum inquātū est forma: sed inquātū est finis. Si autē nā nō ageret pp aliqd: ꝯsideraret qdē nālis de forma inquā tū est forma: sed nō inquātū est finis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et ipium propter quid omnino reddēdū est. Velut ex hoc necesse est hoc fieri. Ex hoc aūt hoc: aut simpliciter: aut plerūqȝ.

¶ Et penitus reddendū3 propter quid: vt q2 ex hoc necesse est hoc esse. Hoc autem ex hoc aut simpliciter est: aut sicut frequenter.

¶ Ondit qūo nālis demōstrat per oēs cās. Et primo qūo demōstrat per mām ⁊ mouētē3 que sunt cāe piores in generatiōe. Scdo ondit qūo demōstrat per formā. ibi [Sȝ hoc fieri dȝ.] Tertio qūo demōstrat per finē. ibi [Et q2 dignius.] Dicit ḡ pmo ꝙ in nālibus reddēdū est pp̄ter qd [penitus] id est ſm quodlibet genus cāe: vt q2 hoc pcessit siue illud sit mā siue mouēs. necesse est hoc eē ꝯsequēter: vt si aliqȯ generatū est ex ꝯtrarijs. necesse est illud corrūpi: ⁊ si sol appropinquat ad polū septētrionalē. necesse est dies fieri lōgiores: ⁊ frigus diminui ⁊ calorē augeri apud eos qui habitāt in parte septētrionali. Sed tamē ꝯsiderādū est ꝙ nō semp ex pcedēte mā vel mouēte necesse est aliqd subseq: sed qnqȝ subsequiſ aliqd simplr. i. vt semp. vt in his que dicta sunt. qnqȝ aūt vt frequēter: vt ex semine humano ⁊ mouente in generatiōe: vt frequēti⁹ sequiſ generatū hīe duos oculos: qȯ tamē aliqn̄ deficit. Et silr ex hoc ꝙ materia sic est disposita in corpore humano accidit generari febrem propter putrefactionem vt frequētius. quandoqȝ tamen impeditur. ¶ Scdo ibi.

¶ Et si hoc est emersurum. vt ex propositiōibus ipsa conclusio. Et quia hoc erat quiditas ipsa.

¶ Et si hoc dȝ fieri: sicut ex ppositionib⁹ ꝯclo. Et qm̄ hoc erat qȯquiderat esse.

¶ Ostēdit qūo sit demōstrādū in nālibus per cāȝ formalem. Ad cuius intelligētiā sciēdū est ꝙ qn̄ ex causis pcedentibus in generatiōe. s. ex mā ⁊ mouente sequiſ aliqd ex necessitate. tunc ex eis pōt sumi demōstratio: vt supra dcm̄ est. nō autē qn̄ sequiſ aliqd vt frequēter: sed tunc dȝ sūmi demōstratio ab eo qȯ est posteri⁹ in generatiōe ad hoc ꝙ aliqd ex necessitate sequaſ ex altero: sicut ex ppositiōibus demōstrationis sequiſ ꝯclio. vt pcedamus demōstrando sic. Si hoc dȝ fieri: ista ⁊ ista requīrunſ. sic si dȝ generari hō: necesse est ꝙ sit semē humanū agēs in generatiōe. Si aūt pcedam⁹ ecōuerso. est semē humanū agēs in generatiōe: nō sequiſ. ergo generabiſ hō: sicut ex ppositiōib⁹ sequiſ ꝯclusio. Sȝ hoc qȯ dȝ fieri. i. ad qȯ determinaſ generatio erat ſȝ supradicta qȯqd erat eē. i. forma. Unde manifestū est ꝙ quādo ſm hūc modū demōstramus si hoc dȝ fieri: per cāȝ formalē demōstram⁹. ¶ 3° ibi.

Notabile

¶ Et q2 melius est hoc modo non simpliciter: sed ad substantiam vniuscuiusqȝ.

¶ Et quia dignius est sic: non simpliciter: sed ad vniuscuiusqȝ substantiam.

¶ Ostēdit qūo nālis demōstrat per cām finalē3. ⁊ dicit ꝙ etiā nālis demōstrat aliqn̄ aliqȯ esse: q2 dignius est ꝙ sic sic: sicut si demōstret ꝙ dētes anteriores sūt acuti: q2 melius est sic eē ad diuidēdū ⁊ bene natura facit qȯ melius est. nō tamē facit qȯ melius est simpliciter: sed qȯ meli⁹ est. ſm qȯ competit substantie vniuscuiusqȝ. Aliogn cuilibet animali daret animam rationalem que est melior q̄ȝ anima irrationalis. LEC. XII.

¶ Dicendum est igitur primo quidem natura3 ex his esse causis: que alicuius gratia faciunt. Deinde de necessario quomodo sese habet in naturalib⁹ rebus. In hanc enim causam oēs omnia redigūt. Nam (vt inquiunt) cum calidum ⁊ frigidum ⁊ vnūquodqȝ talium suapte natura sit tale: hec necessario sunt ⁊ fiūt ac apta sunt. Etenim si aliā causam dixerint: hic cōcordiam ⁊ discordiam: ille mentem: tangunt illā duntaxat: deinde valere sinunt.

Dicēdum quidem igitur primum: qm̄ natura corū que sunt propter hoc causarum est: postea de necessario quomodo se habeat in physicis. In hanc enim causam inducunt omnes: qm̄ calidū3 huiusmodi aptum natum est ⁊ frigidum: vnūqȯqȝ igitur talium hec ex necessitate sunt: ⁊ fiunt: ⁊ apta nata sunt. Et nāqȝ ⁊ si aliam causam dicant quācūqȝ tāgētes: gaudere sināt: hic quidē concordiam ⁊ discordiam. ille vo intellectum. T.c.75.

Postq̄ȝ Phs ondit ꝙ nālis demōstrat ex oīb⁹ causis: hic māifestat qdā q̄ supposuerat. s. ꝙ nā agat pp finē. ⁊ ꝙ in qbusdā necessariū nō sit ex causis porib⁹ inesse que sunt mouēs ⁊ mā: sed ex causis posteriorib⁹ que sunt forma ⁊ finis. Et circa hoc duo fac. Prio ponit qȯ intendit. Secundo prosequitur propositum. ibi [Habet autem oppositionem.] Dicit ergo primo ꝙ dicēdum est pmo. ꝙ natura est de numero illarum causarum que pp aliqd agūt. Et valet ad qōnē de puidētia. Ea. n. que nō cognoscūt finē nō tēdūt in finē nisi vt directa ab aliquo cognoscēte: sicut sagitta a sagittāte. vn̄ si nā opeſ propter finē: necesse est ꝙ ab aliquo itelligēte ordineſ qȯ est puidētie opus. Post hoc aūt dicēdū est qūo se hȝ necessariū in reb⁹ nālib⁹. vtrū. s. necessitas rerū nāliū semp sit ex mā: vel aliqn̄ ē ex mā ⁊ mouēte: vl' aliqn̄ ex forma ⁊ fine. Et necessitas q̄rēdi hec est ista: q2 oēs antiq nāles reducūt effectus nāles in hāc cām: assignādo rōnē de eis s. ꝙ necesse est ea sic euenire pp mām. vtpote q2 calidum natū est eē tale. ⁊ facere talē effectū. ⁊ silr frigidū ⁊ oia similia. necesse est fieri vel esse ea que ex eis causanſ. Et si aliq antiquoꝝ nāliū aliquā aliā cām tetigerint q̄ȝ necessitatē3 māe: nō tn̄ hīt vn̄ gaudeāt gloriātes: q2 causis positis ab eis. s. itellectu quē posuit Anax. ⁊ amicitia ⁊ lite q̄s posuit Empe. nō sunt vsi nisi in generalibus quibusdam: sicut in constitutione mundi. In particularibus aūt effectibus huiusmodi causas pretermiserunt. ¶ Scdo ibi.

Nota. de puidētia dei.

¶ Existit aūt dubitatio: qd nā phibet nām nō alicuius gr̄a facere: neqȝ q2 sic est melius: sed pinde atqȝ iuppiter: nō vt frumētū augeat. sed necessario pluit. Qȯ. n. est eleuatū: id frigesiat opȝ: ⁊ qȯ frigesactum est: id aquā iā factū descēdat necesse est. Accidit aūt hoc pacto frumētū icremēta suscipe. Simil'r ⁊ si cuiuspiā frumētū peat cū est in area. nō huiusce gratia pluit vt illud peat: sed id accidit. Quare qd phibet partes etiā in nā sic se hīc: veluti dentes anteriores

quidē acutos aptosq̄ʒ ad diuidēdū: geminos aūt latos atq̄ʒ vtiles ad cibū terēdū necessario ortos fuisse. Nā nō huiusce cā tales sūt orti: sed accidit. E adē ꝛ de ceteris putāda sunt ꝑtib⁹: que alicui⁹ gr̃a ꝯstare videnł. In qb⁹ igił accidit: vt oēs ꝑinde fint orte atq̄ʒ si alicui⁹ cā fierēt: ea ꝯseruata sunt a casu cōgrue cōstituta. In qbus autē id nō accidit: ea periere ac pericrunt: vt Empedocles dicit animantium ea que ex boīs ꝑtibus bouisq̄ʒ constabant. Atq̄ʒ rō quidem qua quispiā dubitauerit hec est: ꝛ si qua sit alia huiꝰ.

T.c.76. ¶ Habet aūt oppositionē ꝙ ꝓhibeat nām nō ꝑꝑ hoc facere: neq̄ʒ qꝛ meli⁹: sʒ sicut pluit iuppiter: nō vt frumētū augmētet: sed ex necessitate. Sursuʒ.n. ductā aquā cōgelari opʒ: ꝛ ꝯgelatā aquā deorsum venire. Augeri autē cū hoc fiat accidit frumētū. Similr̃ si ꝑdił frumētū in area: nō huius cā pluit vt ꝑdał: sed hoc accidit. Quare qd prohibet sic ꝛ ꝑtes se hr̃e in nā: vt dētes ex necessitate oriri anteriores qdē acutos aptos ad diuidēdū: maxillares aūt latos ꝛ vtiles ad ꝯterēdū cibū: qm̃ nō ꝑꝑ hoc hoc fieri: sed simul euenire. Similr̃ aūt est ꝛ de alijs ꝑtib⁹ in qb⁹ videł eē ꝙ propter hoc. Ubicūq̄ʒ.n. oīa accidūt: sicut si ꝑꝑ hoc fiāt: hec qdē saluata sunt ab eo qȯ ꝑꝑ se vanū ꝯstātia apte. Quecūq̄ʒ ꝟo nō sic ꝑdita sunt: ꝛ ꝑdunł queadmodū Empedocles dixit bouigenas viriprorās.

T.c.77. ¶ Ratio qdē igił qua vtiq̄ʒ deficiet aliqs hec est. ꝛ si aliq̄ alia huiusmōi est.

¶ Exequił ꝓpositū. Et ṗmo ingrit vtꝝ nā agat ꝑꝑ aliqd. Scȯo q̄uo necessariū in reb⁹ nālib⁹ inueniał. ibi[Qȯ aūt est.] Circa ṗmū duo facit. Prīo ponit opinionē ponētium nām nō agē ꝑꝑ aliqd. ꝛ rōnē eorꝫ. Scȯo iprobat eā ibi [Sʒ ipossibile est ista.] Circa ṗmū sciēdū ꝙ ponētes nāʒ nō agē ꝑꝑ aliqd h̃ ꝯfirmare nitebantur remouētes id ex quo nā ṗcipue videł ꝑꝑ aliqd opari. Hoc aūt ē qȯ maxīe demōstrat nām ꝑꝑ aliqd opari: ꝙ ex opatione nāe semꝑ inuenił aliqd fieri quāto meli⁹ ꝛ cōmodius eē pōt: sicut pes hoc mō est fact⁹ a nā: fm ꝙ est apt⁹ ad gradiēdū: vt si recedat a nāli dispōne nō est apt⁹ ad hūc visuʒ. ꝛ silr̃ est de ceteris. ¶ Et qꝛ ꝯ hoc ṗcipue opponē nitebanł. iȯ dic̄ ꝙ pōt opponi ab aduersarijs: ꝙ nihil ꝓhibet nām nō facē propter aliqd: neq̄ʒ facē semꝑ qȯ meli⁹ est. Inuenim⁹.n. qñq̄ʒ ex aliq̄ opatiōe nāe ꝓuenit aliq̄ vtilitas: que tn̄ nō est finis illius nālis opatiōis: sed ꝯtingit sic euenire: sic̄ si dicam⁹ [ꙑ iuppiter pluit] .i. deus vel nā vlis nō ꝑꝑ hunc finē: vt frumētū augmētet: sed pluuia ꝓuenit ex necessitate māe. Oportet.n. iferiorib⁹ ꝑtib⁹ ex ꝓpinqtate solis calefactis resolui vapores ex aqs: qbus sursum ascēdētibus ꝓpter calorē: cū ꝑuenerit ad locū vbi deficit calor ꝑꝑ distātiā a loco vbi reuerberanł radij solis: necesse est ꝙ aq̄ vaporabilr̃ ascēdēs cōgeleł ibidē. ꝛ cōgelatiōe fcā vapores vertanł in aquā. ꝛ cū aq̄ fuerit generata necesse est ꝙ cadat deorsūʒ ꝑꝑ grauitatē. ꝛ cū h̃ fit accidit vt frumētū augeał: nō tn̄ ꝑꝑ hoc pluit vt augeał: qꝛ sic̄ in aliquo loco frumētū destruił ꝑꝑ pluuiā. vt cū est collectū in area: nō tn̄ ꝑꝑ hoc pluit vt destruał frumētum: sed h̃ casu accidit pluuia cadēte. ꝛ eodē mō videł cām accidē: ꝙ frumētū crescat pluuia cadēte. Un̄ videł ꝙ nihil ꝓhibeat sic ēt eē in ꝑtib⁹ alaliū que videnł eē sic disposite ꝑꝑ aliquē finē. vt pote ꝙ aliqs dicat ꝙ ex necessitate māe ꝯtingit: ꝙ qdam dētes anteriores .s. sint acuti: ꝛ apti ad diuidēdum cibū. ꝛ maxillares sint lati ꝛ vtiles ad cōterēdū cibū. Nō tn̄ ita ꝙ ꝑꝑ istas vtilitates nā fecerit dētes tales vel tales: sʒ qꝛ dētib⁹ sic factis a nā ꝑꝑ necessitatē māe sic decurrētis: vt talē formā cōseq̄reł: q̄ forma existēte sequił talis vtilitas. Et silr̄ pōt dici de oib⁹ alijs ꝑtib⁹ que videnł hr̃e aliquā determinatā formā ꝑꝑ aliquē finē. ¶ Et qꝛ posset aliqs dicē ꝙ semꝑ vel vt in plurib⁹ tales vtilitates ꝯsequunł. qȯ aūt est semꝑ vel frequēter ꝯueniēs est esse a nā: iȯ ad hāc obiectionē excludēdaʒ dicūt aduersarij ꝙ a ṗncipio cōstitutiōis mūdi q̄tuor elemēta ꝯuenerūt ad ꝯstōnē rerū nāliū. ꝛ facte sunt multe ꝛ varie dispōnes reꝝ nāliuʒ. Et in qbuscūq̄ʒ sic oīa acciderūt apta ad aliquā vtilitatē sicut si ꝓpterea eēnt fcā illa tn̄ ꝯseruata sūt eo ꝙ habuerūt dispōnē aptā ad ꝯseruationē: nō ab aliquo agēte itēdēte finē: sed ab eo qȯ est per se vanuʒ .i. a casu. Quecūq̄ʒ ꝟo nō habuerūt talē dispōnē: sunt destructa: ꝛ quotidie destruunł: sic̄ Empedocles dixit a ṗncipio fuisse quosdaʒ generatos qui ex vna ꝑte erāt boues: ꝛ ex alia ꝑte erāt homines. Hec est g̃ rō per quā aliqs dubitabit: vel si aliqua alia talis est. ¶ Sed ꝯsiderādū est in ista rōne. ꝙ exēplū incōueniēs accipit. Nā pluuia lʒ hēat nec̄iam cām ex ꝑte māe: tn̄ ordinał ad finē aliquē. s. ad ꝯseruationē rerū generabiliū ꝛ corruptibiliū. ꝑꝑ hoc.n. est generatio ꝛ corruptio in istis iferiorib⁹: vt ꝯserueł ꝑpetuū eē in eis. vn̄ augmētū frumēti icōueniēter accipit in exēplū. Cōparał.n. cā vlis ad effectū ꝑticularē. ¶ Sed ꝛ hoc ēt ꝯsiderādum est: ꝙ augmētū ꝛ cōseruatio terrenascētiū accidit ex pluuia: vt in plurib⁹: sed corruptio accidit vt in paucioribus: vn̄ lʒ pluuia nō fit ꝑꝑ ꝑditionē: nō tn̄ sequił ꝙ nō fit ꝓpter cōseruationē ꝛ augmētū.

LEC. XIII.

¶ Impossibile aūt est hec ita sese hr̃e. hec.n. ꝛ oīa que nā ꝯstāt: aut semꝑ: aut plerūq̄ʒ sic fiūt. At nihil eorū hoc pacto fit: que a fortuna casuq̄ʒ ꝓficiscunł. Neq̄ʒ enī hyeme crebro pluē fortuito cāuq̄ʒ videł: sed si id fiat cū soi est sub cane. Neq̄ʒ cauma sub cane: sʒ si in hyeme fiat. Qȯ si ea que fiūt: aut a casu: aut alicuius gr̃a fiūt: si ipossibile est hec aut a fortūa eē aut a casu: alicuius profecto gr̃a erūt. At vniuersa talia nā sunt: ꝛ vt ipsi dixerint qui hec dicūt. Est igił in hisce que natura fiunt ꝛ sunt: id qȯ alicuius gratia fit.

Solutio tacita.

Notabile pro solutiōe dubij

S Ed ipossibile est ista hūc habere moduʒ. Hec qdē.n. ꝛ q̄cūq̄ʒ sunt a nā: aut semꝑ sic̄ fiūt: aut sic̄ freq̄nter. Sʒ eorū que sūt a fortuna ꝛ per se vano: nihil. Neq̄ʒ.n. a fortuna neq̄ʒ a casu vr̃ pluere multotiēs hyeme: sʒ forte sub cane. Neq̄ʒ cauma sub cane: sed si hyeme. Si igił a casu videnł: aut ꝑꝑ hoc esse: sed nō possibile est hoc esse: neq̄ʒ a casu neq̄ʒ per se vano: ꝓpter aliqd vtiq̄ʒ erūt. At ꝟo natura sunt huiusmodi oīa: quemadmoduʒ ꝛ ipsi firmabant hoc dicentes. Est itaq̄ʒ qȯ propter aliquid in his que natura fiunt ꝛ sunt.

τὸ καῦμα calor

Posita opione ꝛ rōne dicētiū nām nō agē ꝑꝑ finēʒ. Hic iprobat eaꝫ. Et ṗmo per rōnes ꝓprias. Scȯo per rōnes sūptas ab his ex qb⁹ aduersarij ꝯriū ostēdere nitebātur. ibi [Peccatū aūt fit.] Circa ṗmum ponit q̄nq̄ʒ rōnes. q̄rū ṗma talis est. Oīa que fiūt naturalr̃: aut fiūt sic̄ semꝑ: aut sicut frequēter. sed nihil eoꝝ que fiūt a fortuna vel per se vano .i. a casu. fit semꝑ vł vt frequēter. Nō.n. dicim⁹ ꙑ a fortuna vel a casu fit ꙑ multotiēs pluat in

Naturā agere ꝑꝑ finē ꝓbat quinq̄ʒ rōnibus p°

at in hyeme:sed diceremꝰ eē a casu si forte multū plueret sub cane.i.in diebꝰ canicularibꝰ.ꝛ silr nō dicimus ꝙ fit a casu:ꝙ in diebꝰ canicularibꝰ fit cauma:sed si h̄ eēt in hyeme dicūt ꝙ fuit a casu. Ex his duobꝰ sic argumētat̄.Oīa que fiūt.aut fiūt a casu:aut fiūt ꝑꝑ finē.q̄.n.accidūt ꝑter intētionē finis dicunt̄ accid̄e casualr.Sꝫ ipoē est ea que fiūt semꝑ vel frequēter accid̄e a casu.ḡ ea que fiūt semꝑ vel frequēter fiūt ꝑꝑ aliqd:sed oīa que fiūt ſm nām fiūt vel semꝑ vel frequēter:sicut ēt ipsi cōfitebant̄.ḡ oīa que fiant a nā fiunt ꝓpter aliqd. ℂ Scḋam rōnē ponit ibi.

ℂ Preterea in qbus est aliqs finis:in his ꝛ id qḋ ꝑus ꝛ in qḋ deinceps agit̄ huiusce grā agit̄. Ut igit̄ agit̄ ita est aptū agi:ꝛ vt est aptū agi:sic vnūqḋqꝫ nisi qd obstet agit̄. At alicuius grā agit̄. Et aptū est igit̄ illius grā agi:veluti si domus ex his eēt que nā fiunt:sic vtiqꝫ fieret:vt nūc ab arte ꝯficit̄.Qḋ si ea que nā fiūt nō solū nā:sed ēt arte fierēt:eodē ꝯficerent̄ mō:quo apta sunt ꝯfici. Alterū igit̄ alterius ꝯficit̄ grā.

T.c.78. ℂ Ampliꝰ in qbuscūqꝫ finis aliqs est huiꝰcā agit qḋ priꝰ:ꝛ qḋ ꝯñter. Ergo sicut agit̄:sic aptū natū est:ꝛ sicut aptū natū est:sic agit̄ vnūqḋqꝫ:si nō aliqd ipediat:agit aūt ꝑꝑ h̄:ꝛ aptū natuꝫ est itaqꝫ huiꝰcā:vt si domꝰ eēt eoꝝ q̄ nā fiūt:sic vtiqꝫ fcā eēt:sicut nūc ab arte est. Silr aūt que nā nō solū natura sed arte fierēt:silr vtiqꝫ fierēt ſm ꝙ apta nata sunt.propter ergo alterum alterum.

ℂ Et dic̄ ꝙ in qbuscūqꝫ est aliqs finis:ꝛ ꝑora ꝛ ꝯñtia oīa agūt cā finis. Hoc supposito sic argumētat̄:sic aliqd agit̄ naturalr:sic aptū natū est agi.h̄.n.significat qḋ dico naturalr.illud.s.aptū natū.ꝛ hec ꝓpō ꝯuertit̄:qꝛ sic aptū natū est agi:ita agit̄:sꝫ opꝫ appone hāc ꝯditionē nisi aliqd ipediat. Accipiamꝰ ḡ pͣ ꝙ nō hꝫ istātiā:ꝙ sic aliqd agit̄ naturalr sic aptū natū est agi.Sꝫ ea q̄ fiūt naturalr sic agūtur ꝙ iducunt̄ ad finē.ḡ sic apta sūt agi vt sint ꝑꝑ finē.ꝛ h̄ est nām appetē finē.s.hīe aptitudinē nālē ad finē. Unū manifestū est ꝙ nā agit ꝑꝑ finē.Et h̄ qḋ dixerat manifestat per exēpliū.Silr.n.ex ꝑorib' ꝯuenit̄ ad posteriora in arte ꝛ in nā.vn̄ si artificialia vt domꝰ fierēt a nā:h̄ ordīe fierēt:quo nūc fiūt per artē.s.ꝑus istituerent̄ fundamētū.ꝛ postea erigerent̄ parietes.ꝛ vltio supponeret̄ tectū. Hoc mō nā ꝓcedit in his que sūt terre affixis.s.plātis:cuiꝰ radices q̄si fundamētū terre īfigunt̄:stipes vō ad modum parietis eleuat̄ in altū:frōdes aūt supeminēt ad modū tecti.Et silr si ea q̄ fiūt a nā fierēt ab arte:hoc mō fierēt:sicut apta nata sunt fieri a nā:vt pꝫ in sanitate:quā ꝯtingit fieri ꝛ ab arte ꝛ a nā.Sic̄.n.nā sanat calefaciēdo ꝛ īfrigidādo:ita ꝛ ars. Unū manifestum est ꝙ in nā est alterū propter alterū.s.priora propter posteriora:sicut ꝛ in arte. ℂ Tertiam rationem ponit ibi.

Natura appetere finē aliqd.

ℂ Atqꝫ ars oīno alia ꝑficit que nā neqt ꝑficere:alia imitādo nām facit.Si igit̄ ea que ob artē ꝯficiūtur alicuꝰ cā fiūt:ꝛ ea ꝑfecto que nā fiūt alicuꝰ grā fieri cōstat:ꝑora nāqꝫ posteriorave similiter inter sese hn̄t in hisce que arte:ꝛ in hisce que natura cōficiunt̄.

T.c.79. ℂ Oīno aūt ars alia qdē ꝑficit qḋ nā nō pōt oꝑari:alia vō imitat̄. Si igit̄ que sūt ſꝫ artē:ꝑꝑ hec sunt:manifestū ꝙ ꝛ que sunt ſm nām. Silr aūt se habēt adinuicē in his que sunt ſm artem:ꝛ in his que ſm naturam posteriora ad priora.

ℂ Et dicit ꝙ ars q̄dā fac̄ que nā nō pōt fac̄:sicut domū ꝛ alia hꝫ. In his vō q̄ ꝯuenit fieri ꝛ ab arte ꝛ a nā:ars imitatur nāꝫ:vt pꝫ in sanitate:vt dcm̄ est.Un̄ si ea que sunt ſꝫ artē sunt ꝑꝑ finē:manifestū est ēt ea q̄ fiūt ſꝫ nām ꝑꝑ finē fiūt.cū silr se habeant priora ad posteriora in vtrisqꝫ. Pōt tn̄ dici ꝙ hec nō est alia rō a pmissa:sed cōplemētū ꝛ explicatio ipsius. ℂ Quartam rationem ponit ibi.

ℂ Maxie aūt id ipsuꝫ in aīalibꝰ rōnis expertibꝰ pꝫ:que neqꝫ arte:neqꝫ discursiōe:neqꝫ deliberatiōe faciūt. Quapropter ꝛ sunt qui dubitāt.vtruꝫ mēte vel alio quodā ꝑncipio aranee:formice:ceteraqꝫ istiusmodi aīalia opent̄. Procedēti ēt vlteriꝰ:ꝛ in plātis ea que cōferūt ad finē fieri hoc pacto vident̄. Ueluti frondes ob fructus tegēdos. Quare si nā gratiaqꝫ alicuius hirūdo nidulum extruit.araneus araneam texit:plāte deniqꝫ frōdes grā tegēdoꝝ fructuuꝫ explicāt:radicesqꝫ nō sursuꝫ:sꝫ deorsuꝫ emittūt sumēdi cā nutrimēti:pꝫ eē cām talē in hisce que nā fiūt ꝛ constāt.

ℂ Maxie aūt manifestū est in aīalibꝰ que aliorū neqꝫ arte neqꝫ q̄situra neqꝫ deliberatura faciūt. Unde dubitāt qdā vtrū intellectu aut quodam alio opant̄ aranee ꝛ formice:ꝛ huiꝰ. Paulatiꝫ aūt sic ꝓcedēti ꝛ in plātis appet expediētia q̄dā facta ꝑꝑ finē:vt folia ꝑꝑ fructus cooꝑimētum. Quare si nā facit:ꝛ ꝑꝑ hoc hirūdo nidū:ꝛ aranea telā.ꝛ plāte folia grā fructuū:ꝛ radices nō sursuꝫ:sꝫ deorsuꝫ gratia vegetādi. manifestū ꝙ cā huiusmodi est in his que natura fiūt ꝛ sunt. T.c.80.

ℂ Et sumit̄ hec rō ab his que manifestius in nā ꝑꝑ aliqd oꝑari vident̄.Un̄ dic̄ ꝙ nām oꝑari ꝑꝑ aliqd:maxime est manifestū in aīalibꝰ q̄ neqꝫ opant̄ ꝑ artē:neqꝫ ꝑ inq̄sitionē:neqꝫ per deliberationē:ꝛ tn̄ mā ifestū est in oꝑatiōibꝰ eoꝝ ꝙ ꝑꝑ aliqd opant̄:ꝑꝑ qḋ qdā dubitauerūt:vtrū aranee ꝛ formice ꝛ huiꝰ aīalia opant̄ ꝑ itellectū:vl̄ per aliqḋ aliud ꝑncipiū. Sꝫ tn̄ ꝛ hoc fit manifestū ꝙ nō opant̄ ex intellectu:sed per nāꝫ:qꝛ semꝑ eodē mō opant̄.Oīs.n.hirūdo silr facit nidū.ꝛ oīs aranea silr fac̄ telā:qḋ nō eēt si ab itellectu ꝛ arte oꝑarent̄. Nō.n.oīs edificator silr facit domū:qꝛ artifex hꝫ iudicare de forma artificiati.ꝛ pōt eā variare. Ulteriꝰ aūt ꝑcedēti de aīalibꝰ ad plātas:in eis ēt apparēt q̄dā eē fcā vt vtilia ad finē:sic̄ folia sūt vtilia ꝑꝑ cooꝑimētū fructuū.Un̄ qꝛ h̄ est a nā ꝛ nō ab arte ꝙ hirūdo fac̄ nidū.ꝛ aranea telā.ꝛ plāte ꝑducūt folia grā fructuum.ꝛ radices sūt ī plātis nō sursuꝫ:sꝫ deorsuꝫ. vt accipiāt nutrimētū a terra.mā ifestū est ꝙ cā finalis inuenit̄ ī his q̄ fiūt ꝛ sūt a nā.s.ꝑꝑ aliqd opante. ℂ zᵃᵐ rōnē ponit ibi. Rñso ad duᵐ arᵍ.

ℂ Atqꝫ cū nā sit duplex:altera qdē vt materies:altera aūt vt forma:ꝛ hec sit finis:gratia vō finis cetera fiant:hec ea est profecto causa:cuius cetera fiunt.

ℂ Et qm̄ nā dupliciter:alia quidē sicut materia:alia vō sicut forma:finis aūt hec est:propter finem aūt alia sunt:hec vtiqꝫ erit cā cuius gratia. T.c.81.

ℂ Dicit ꝙ cum natura dicitur dupliciter.s. de materia ꝛ forma.ꝛ forma est finis generationis:vt supra dictuꝫ est. Hoc autem est de ratione finis:vt propter ipsum fiant alia:sequit̄ ꝙ esse ꝛ fieri propter aliquid inueniatur in rebus naturalibus.

LEC. XIIII.

ℂ Fit autem ꝛ in hisce peccatuꝫ que per artes conficiuntur. Scripsit enim grāmaticus nō recte:ꝛ potionem medicus nō recte porrexit. Quare patet ꝛ in hisce fieri posse que natura conficiuntur. Qḋ si aliqua sunt in arte in quibus id qḋ recte fit alicuius efficitur

gratia: in his aũt que peccanẽ: gratia quidẽ alicuius ars aggrediẽ facere: ſed nõ aſſequiẽ illud: ſimiliter ꝛ in naturalibus erit: ꝛ mõſtra peccata erunt illius qđ alicuius gratia fuit. Et in primis igiẽ cõpoſitiõibus ea que partim ex boĩa partibus partim ex bouis cõſtabant: ſi nõ ad aliquẽ terminũ finẽue poterãt peruenire: aliquo ſane principio perinde atq; nũc ſemine labefactato corruptione fiebant.

T.c.81. Peccatũ aũt fit ꝛ in his que ſunt ſꝫ artem. Scripſit.n. nõ recte grãmaticus: ꝛ potauit medicus non recte potione. Quare manifeſtũ eſt ꝙ ↄtigit ꝛ in his que ſm nãm ſunt. Si igiẽ ſunt quedã ſm artem in qbus qđ recte fit pp aliqđ fit: in qbus ẽt peccatur alicuius gratia agiẽ: ſed falliẽ ſiliꝛ vtiq; ꝛ in phyſicis. Et monſtra ſunt peccata illius qđ pp aliqđ eſt. Et in ſubſtãtijs ergo que ſunt ex principio bouigena ſi nõ ad aliquẽ terminũ ꝛ finem poſſibilia erant venire: corrupto principio aliquo facta ſunt: ſicut nunc ſemine.

Poſtq̃ oſtẽdit Phs per proprias rõnes: ꝙ natura agit ppter aliqđ. Hic intẽdit hoc manifeſtare remouẽdo ea per que aliqui ↄ̃riũ exiſtimabãt. Et diuidiẽ in tres partes ſm tria ex qbus aliqui moueri videbãtur ad hoc negãdũ. Scđm incipit ibi[Omino aũt deſtruit.] Tertiũ ibi[Incõuenieñs aũt.] Primũ aũt ex quo aliqui moueri videbanẽ ad negãdũ naturã agere ppter finẽ: ex hoc erat. qꝛ videbãt aliqñ aliter accidere. ſicut accidit in mõſtris que ſunt peccata nãe. Unde etiam Empedocles poſuit ꝙ a pncipio cõſtitutionis reꝝ fuerũt pducta quedam nõ habẽtia hanc formã ꝛ hũc ordinẽ qui nũc in natura cõmuniter inueniẽ. ¶ Ad hoc ergo excludẽdũ inducit quatuor rõnes. Circa quarum primã oſtẽdit. ꝙ lꝫ ars agat ppter aliqđ: tñ in his que fiũt ſm artẽ cõtingit fieri peccatũ. qꝛ aliquãdo grãmaticus nõ recte ſcribit. ꝛ medicus qñq; potat aliquem medicinali potione nõ recte. Unde manifeſtũ eſt ꝙ ↄtingit peccatũ eẽ etiã in his que ſunt ſm nãm: cuius nã pp aliqđ opereẽ. In arte aũt eorũ que ppter aliqđ fiunt: quedã fiunt ſm artẽ: ꝛ recte fiunt: quedã aũt ſunt in qbus artifex falliẽ nõ ſm artẽ agens. ꝛ in his ↄtingit peccatũ: arte ppter aliqđ agente. Si.n. ars non ageret ad determinatũ finẽ: qualitercũq; ars opararetur nõ eẽt peccatũ. qꝛ opatio artis equalr ſe haberet ad oĩa. Hoc ipſum igiẽ ꝙ in arte ↄtingit eẽ peccatũ: eſt ſignũ ꝙ ars propter aliqđ opeẽ. Ita ẽt ↄtingit in naturalib⁹ rebus in quibus mõſtra ſunt q̃ſi nature peccata ppter aliqđ agẽtis. inquãtũ deficit recta opatio nature: ꝛ hoc ipſuꝫ qđ in nãlibus ↄtingit eẽ peccatũ: eſt ſignũ ꝙ natura ppter aliquid agat. Unde in ſubſtãtijs quas in pncipio mũdi Empedocles dixit eẽ cõſtitutas[bouigenas] .i. ex media pte boues. ꝛ ex media homĩes: ſi nõ poterãt puenire ad aliqueꝫ finẽ ꝛ terminũ nãe. vt. ſ. ↄſeruarenẽ in eẽ: non hoc fuit qꝛ natura nõ hoc itẽdat. ſed qꝛ hec nõ poſſibilia ſaluari generata ſunt non ſm nãm: ſed corrupto aliquo nãli pncipio. Sicut nũc etiã accidit aliquos mõſtruoſos ptus generari: ppter corruptionẽ ſemĩs. ¶ Scđam rõnem ponit ibi.

¶ Preterea primo ſemen neceſſe eſt oriatur: ſed non animalia ſtatim. Atq; ipſum congeſtum qđ primum oriebatur: ſemen nimirum erat.

T.c.83. ¶ Amplius neceſſe eſt ſemen fieri primum: ſed non ſtatim animalia: ꝛ molle natura primum qđ ſemen erat.

¶ Que talis eſt. Ubicũq; ſunt determinata pncipia ꝛ determinatus ordo pcedẽdi. ibi opꝫ eſſe determinatũ finẽ propter quẽ alia fiãt. Sꝫ in generatione animaliũ eſt determinatus ordo pcedẽdi. qꝛ opꝫ pmum fieri ſemẽ. ꝛ nõ ſtatim a pncipio eſt aĩal. ꝛ ipſum ſemẽ nõ ſtatim eſt induratũ: ſed a pncipio eſt molle: ꝛ quodaꝫ ordine ad pfectionem tẽdit. g̃ in generatiõe aĩaliũ eſt determinatus finis. Nõ g̃ ppter hoc accidũt mõſtra ꝛ peccata in aĩalibus. qꝛ nã nõ agit propter aliquid. ¶ Tertiã rõnem ponit ibi.

¶ Preterea in plantis ẽt ipſis id ineſt qđ alicuius eſt gratia. Minus aũt eſt diſtinctũ ac manifeſtũ: fiebantne igiẽ ex bouis partib⁹ ac hoĩs aĩalia: ſic ꝛ ex vitis: oleeq; ptibus plãte: ac nõ fiebãt. eſt enim abſurduꝫ. At oportebat tñ ſi in aĩaliũ genere illa fiebant.

¶ Amplius ꝛ in plãtis ineſt qđ propter hoc: minus autem dearticulatum eſt. Utrum igitur in arboribus fiant: ſicut bouigene viriprora. ſic ꝛ vitigine oliuiprora: aut non inconuenieñs.n. eſt: ſed tamen oportuit. ſiquideꝫ in animalibus eſt.

¶ Que talis eſt. Lꝫ nã in plãtis agat pp aliqđ: ſicut in aĩalib⁹. tñ min⁹ eſt dearticulatũ. i. diſtinctũ in plãtis vel minus ex opatiõibus eoꝝ colligi põt. Si g̃ ppter h̃ accidãt peccã ꝛ mõſtra in aĩalibus. qꝛ nã non agit pp aliqđ: magis deberet accidere in plãtis. Ut ꝑ igiẽ ſicut fiũt in aĩalibus bouigene viriprora. ita fiant vitigine oliuiprora. i. ex media pte oliue. ꝛ media pte vitis: vel nõ. Dicere.n. ꝙ fiant videẽ icõuenieñs. ſꝫ tñ opꝫ ita eẽ ſi in aĩalibus ↄtingit hec de cã. qꝛ nã nõ agit propter aliqđ. Non g̃ iſta de cauſa in animalibus cõtingit ꝙ natura propter aliquid non agit. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Preterea ꝛ in ſeminibus quoduis ſine vllo diſcrimine fieri oportere. T.c.84.

¶ Adhuc oportuit in ſeminib⁹ fieri: vt cõtingit.

¶ Que talis eſt. Sicut ꝛ animalia generanẽ a natura. ita ꝛ ſemia aĩaliũ. ſi igiẽ accidit aliqđ in generatiõe aĩaliuꝫ qualitercũq; ↄtingit. ꝛ nõ q̃ſi nã agente ad determinatũ fineꝫ. ſequetur etiam idem in ſeminibus. ſ. vt a quocũq; quodcũq; ſemen produceretur. Et hoc patet eſſe falſum. vnde ꝛ primum falſum eſt. ¶ Scđo ibi.

¶ Omino aũt qui ita dicit ea que nã cõſtãt: que a quodam principio qđ eſt in ipſis cõtinue mouẽtur: atq; ad quẽdã perueniũt finẽ: ab vnoquoq; aũt nõ ad eũdem: neq; ad quẽuis: attamẽ ad eũdẽ ſemper niſi qđ impedierit. At qui id cuius gratia fieri a fortuna etiã pñt: veluti dicimus hoſpitẽ forte fortuna veniſſe: loturũq; abijſſe: cũ id egerit: quaſi gratia huiuſce profectus: non huiuſce autem gratia venerit. Hoc autem eſt per accñs. Fortuna nãq; cauſa per accidens eſt: vt antea diximus. Sed cum hoc ſemper fit: aut pleruñq;: nõ per accidens nec a fortuna dicimus eſſe. At in naturalibus ſic ſemper ſi nihil impedierit fiunt.

¶ Omino aũt deſtruit ſic dicẽtes que natura qdeꝫ ſunt ꝛ ſm nãm. Natura quideꝫ enim ſunt quecũq; a quodam in ſeipſis principio cõtinue mota accidunt ad aliquẽ finẽ. Ab vnoquoq; auteꝫ nõ idẽ vniculq; neq; cõtingens: ſemper tamẽ in eundẽ: niſi aliqđ impediat. ¶ Qđ aũt eſt cuius cauſa fit: ꝛ qđ ppter hoc: fiet vtiq; a fortuna: ſicut dicimus

Aduerte ode ſerme latinos te [illegible] lendo [illegible] nque h̃ loco ſcriptorũ vno deprauatos eẽ: q; legẽdũ eſſe. ſicut bouigene viriprora. ſic ꝛ vitigine oliuiprora. Nã in textib⁹ grecis ſic legimus [illegible] ... nomen cõpoſitũ eſt ex [illegible] ... qđ priore parte cuiuſdã rei ſignificare põt. ꝛ poſteriore parte nauis finẽ ſignificat. ſic ꝛ [illegible] ... eſt oliua. [illegible] T.c.85.

cut dicimus a fortuna venit extraneus: ꝛ balneatus abscessit: cum tanq̄ propter hoc veniēs egerit: nō ꝑꝑ hoc aūt venit: ꝛ hoc ꝫ accn̄s. Fortuna aūt est cāꝫ que sunt ꝫm accn̄s: quēadmodū ꝛ prius diximus. Sꝫ cū hoc semꝑ aut sicut frequēter fiat nō ꝫ accn̄s: neq̄ a fortuna est. In physicis aūt semꝑ sic est: nisi aliqd impediat.

℄ Excludit 2ᵐ ex quo mouebanī ad ponēdū nāꝫ nō agere ꝑꝑ aliqd. Uidebaī.n. hoc qbusdā. qꝛ ea que nāliter accidūt vidētur ex ꝑoꝛib⁹ ꝑncipijs ꝑcedere. que sunt agens ꝛ mā. nō ex intētiōe finis. Sed ipse ꝯtrā ostēdit dicēs. ꝙ ille qui sic dicit nāᷓm. s. nō agere ꝑꝑ aliqd: destruit nāᷓm: ꝛ ea que sunt ꝫm nāᷓm. Hec.n. dicunī eē ꝫm nāᷓm q̄cūq̄ ab aliquo ꝑncipio itrinseco mouenī ꝯtinue: quousq̄ ꝑueniant ad aliquē finē. nō in qđcūq̄ cōtingens: neq̄ a quocūq̄ ꝑncipio in quēcūq̄ finē. sed a determinato ꝑncipio in determinatū finē. Semꝑ.n. ab eodē ꝑncipio procedit in eundē finē: nisi aliqd impediat. Cōtingit aūt ꝑter id cuius causa fit aliqd aliq̄n fieri aliqd a fortuna: q̄n nō ꝑpter hoc agiī. Sicut si aliqs extraneus veniat: ꝛ ipse recedit inde balneatus: dicim⁹ hoc esse a fortuna: eo ꝙ ita se fecit balneare. ac si ꝑꝑ hoc venisset. cū tñ ꝑꝑ hoc non venerit. vñ ꝫm accn̄s est ipsum balneari. Fortuna.n. est de numero causarū ꝫm accn̄s. vt ꝑus dictū est. Sꝫ si semꝑ aut frequēter ei venienti hoc accidat: nō diciī eē a fortuna. In rebus aūt nālib⁹ nō per accidēs: sꝫ semꝑ sic est. nisi aliquid impediat. Unde manifestum est ꝙ determinatus finis qui sequitur in natura: nō sequitur a casu: sed ex intētiōe nature. Ex quo ꝑꝫ ꝙ cōtra rōnē nature est dicere ꝙ natura non agat propter aliquid. ℄ Tertio ibi. — T.c.io.t. c.o.65. ꝛ 66.

℄ Absurdū autē est alicuius gratia fieri nō putare: si id qđ mouet nō viderint deliberatione ꝑmissa mouere. Nā ꝛ ars nō deliberat. Etenī si in lignis extruēdarū nauiū ars inesset: perīde atq̄ nā faceret nauiꝫ. Quare si id qđ alicuius fit gratia sit in arte: ꝛ in natura profecto inest. Maxime autem hoc ꝑꝫ cū quispiā sibiipsi medetur: huic enim ꝯsimilis est natura. Que cum ita sint: patet naturam causam esse atq̄ adeo: vt alicuius gratia faciat.

T.c.66. ℄ Incōueniens aūt est nō opinari ꝑꝑ aliqd fieri: nisi videaī mouēs deliberatū: ꝛ tñ ars quidem nō deliberat. Et nāq̄ si eēt in ligno nauis factiua: silr vtiq̄ nā fecisset. Quare si in arte iest ꝑꝑ aliqd: ꝛ in natura inest. Manifestū est aūt maxime: cum aliquis medicatus fuerit ipse seipsuꝫ huic quidem eniꝫ assimilatur natura. Quod quidem igitur causa sit natura: ꝛ sic sicut propter aliquod: manifestum est.

℄ Excludit tertiū ex quo aliqs opinari pōt ꝙ nā nō agat propter aliqd. Uidebaī.n. qbusdā ꝙ nā nō agat ꝑꝑ aliqd qꝛ nō deliberat. sꝫ pħs dicit ꝙ incōueniēs est ħ opinari. qꝛ manifestū est ꝙ ars agit ꝑpter aliqd. ꝛ tñ manifestuꝫ est ꝙ ars nō deliberat. nec artifex deliberat inquantū hꝫ artē: sed iq̄ātū deficit a certitudīe artis. vñ artes certissime nō deliberāt. sicut scriptoꝛ nō deliberat q̄uo debeat formare lr̄as. ꝛ illi etiā artifices qui deliberāt postq̄ inuenerūt certū ꝑncipiū artis in exequēdo nō deliberāt. Uñ citharedus si in tāgēdo quālibet chordā deliberaret. imperitissimus videreī. Ex quo ꝑꝫ ꝙ nō deliberare ꝯtingit alicui agēti: nō qꝛ nō agit ꝑpter finē: sꝫ qꝛ hꝫ determinata media per que agit. Uñ ꝛ qꝛ nā hꝫ determinata media per que agat. ꝑpter hoc nō deliberat. In nullo.n. alio nā ab arte videī differre: nisi qꝛ natura est ꝑncipiū itrisecū ꝛ ars est ꝑncipiū extrinsecū. Si.n. ars factiua nauis esset: intrinseca ligno: facta fuisset nauis a natura: sicut mō fit ab arte. Et hoc maxie manifestū est in arte que est in eo qđ moueī: lꝫ per accn̄s. Sicut de medico qui medicatur seipsum. huic arti.n. maxime assimilaī natura. Unde ꝑꝫ ꝙ natura nihil est aliud q̄ rō cuiusdā artis. s. diuine: indita rebus: qua ipse res mouenī ad finem determinatum: sicut si artifex factoꝛ nauis posset lignis tribuere ꝙ ex seipsis mouerentur ad nauis formam inducendam. Ultimo autem epilogando dicit manifestum esse ꝙ natura sit causa: ꝛ ꝙ agat propter aliquid. LEC. XV. — Natura quid

℄ Nunc cōsiderandū est vtꝝ necessariū ipsuꝫ ex suppositione: an ꝛ simpliciter sit in ipsis rebus nature.

Quod autem ex necessitate est: vtrum ex suppositione existit: aut simpliciter. — T.c.67.

Postq̄ pħs ostēdit ꝙ natura agit ꝑpter finē: hic ꝑcedit ad ingrēdum de scđa q̄ōne. s. q̄uo necessitas inueniaī in reb⁹ nālib⁹. Et circa hoc tria facit. Pꝛīo mouet q̄ōnē. 2° ponit alioꝝ opiōnē. ibi [Nūc qdā.n.] 3° determiat veritatē. ibi [Sꝫ tñ nō sine his.] Querit ḡ p° vtꝝ in reb⁹ nālibus sit necessariū simplr. i. absolute: aut necessariū ex cōditione siue ex suppōne. ℄ Ad cuius euidētiā sciēdū est ꝙ necessitas que depēdet ex causis ꝑoꝛib⁹ est necessitas absoluta vt ꝑꝫ ex necessario qđ depēdet ex mā. aial.n. esse corruptibile est necessariū absolute: cōsequiī.n. ad ħ qđ est aial eē cōpositū ex ꝯrījs. ℄ Silr ēt qđ hꝫ necessitateꝫ ex cā formali est necessariū absolute: sicut hoīeꝫ eē rōnaleꝫ: aut triāgulū hr̄e tres angulos eq̄les duobus rectis: qđ reduciī in diffōnē triāguli. Et silr qđ hꝫ necessitatē ex cā efficiēte est necessariū absolute: sic necessariū est eē alternationē noctis ꝛ diei ꝑpter motū solis. Qđ aūt hꝫ necessitatē ab eo qđ est posterius in eē: est necessariū ex ꝯditione: vel suppōne. vtputa si dicaī necesse est ħ eē si ħ debeat fieri. ꝛ huiꝰ necessitas est ex fine ꝛ ex forma inquantuꝫ est finis generationis. Querere igitur vtruꝫ in rebus naturalibus sit necessariuꝫ simpliciter: aut ex suppositione: nihil aliud est q̄ querere vtrū in rebus naturalibus necessitas inueniaī ex fine: aut ex materia. ℄ Scđo ibi. — Necessitas duplex absoluta ex triplici cā. mālī formali et̄ ficiente — Ex cōditiōe vł supposnione a fine vel forma inquātuꝫ finis.

℄ Nūc enim ipsum necessariuꝫ in generatione ꝑinde eē arbitranī: atq̄ si q̄spiā necessario domū extructā esse putaret: qꝛ grauia qdē deoꝛsum: leuia vō sursuꝫ suapte nā feruntī. Idcirco lapides qdē ac fundamēta sunt infra: terra aūt supra suaꝫ ob leuitatē: ꝛ ligna maxime supra quippe cum sint leuissima.

℄ Nūc quidam.n. opinatur qđ est ex necessitate in generatione esse: quēadmodū vtiq̄ si aliquis murū eē ex necessitate existimet: qm̄ grauia quidem deoꝛsum ferri apta nata sunt: leuia autem supereminēt. Unde lapides quidē deoꝛsum in fundamentū: terra autē sursum ꝑpter leuitatē. Supereminent autē ligna. leuissima.n. sunt.

℄ Ponit alioꝝ opiōnē. ꝛ dicit qđ qdā opinanī ꝙ generatio reꝝ nāliū ꝑueniat ex necessitate absoluta māe: vtputa si aliqs diceret ꝙ paries aut dom⁹ talr sit ex necessitate māe: eo ꝙ grauia nata sūt deoꝛsuꝫ ferri: leuia vō supereminere: ꝛ ꝑpter hoc lapides graues ꝛ duri remanent in fundamēto: terra vō lapidib⁹ supponiī tāq̄ leuioꝛ: vt ꝑꝫ in parietib⁹ ꝯstructis ex laterib⁹ q ex terra ꝯficiunī. Sꝫ

in fũmo ponunt̃ ligna.ſ.in tecto q̃ ſũt magis leuia. Ita ẽt exiſtimabãt diſpõnes reꝝ nãliũ ꝓueniſſe tales ex neceſſitate mãe:vtputa ſi dicat̃:ꝙ hõ hʒ pedes īferiꝰ: ⁊ manus ſuperius ꝓpter grauitatẽ aut leuitatẽ humoꝝ. ℂ 3ᵒ ibi.

ℂ At quãq̃ nõ ſine his:nõ tñ ꝑ hec niſi vt ob mãꝫ: ſʒ celãdi q̃dã cõſeruãdiq̃ cã extructa eſt domꝰ. Silr ⁊ in ceteris vniuerſis in qbꝰ eſt id qȯ alicuiꝰ grã ſit: nõ ſũt qdẽ ſine hiſce q̃ neceſſariã hñt nãꝫ:nõ tñ ſunt ob hec ipſa:niſi vt ob mãꝫ ſʒ alicuiꝰ ſũt grã. Ueluti propter qd ſerra eſt talis. Ut hoc ⁊ huiuſce grã ſit. Hoc tñ grã cuiꝰ eſt fieri nõ põt ſi nõ ferrea ſit. neceſſe eſt ergo ferreã eẽ:ſi ſerra atq̃ꝫ opus ipſiꝰ erit. Eſt igit̃ neceſſariũ ipſũ ex ſuppõne:ſʒ nõ vt finis. Nã neceſſariũ qdẽ in mã:id vȯ grã cuius eſt in rõne ꝯſiſtit.

T.c.88. ℂ Sed tamẽ nõ ſine his quidẽ factũ eſt:nõ tamẽ propter hoc:niſi ſicut ꝓpter mãm: ſed cã abſcõdendi ipſa ⁊ ſaluãdi. Similr aũt ⁊ in alijs oībꝰ in qbus ꝓpter aliqd eſt:nõ ſine quidẽ habẽtibꝰ neceſſariã mãm ſunt. Nõ tñ ꝓpter hoc: ſed aut ſicut mã ſunt:ſed ꝓpter aliqd eſt:vt ꝓpter quid ſerra huiuſmodi.q̃tenus hoc ſit ⁊ propter hoc. Sed tñ id qȯ eſt cuius cã: impoſſibile eſt fieri: niſi ferrea ſit. Neceſſe igit̃ ferreã eẽ : ſi ſerra erit ⁊ opus ipſius. Ex ſuppõne aũt qȯ neceſſarium eſt:ſed non vt finis. In materia enĩꝫ neceſſariũ eſt:qȯ autem eſt cuius cauſa:in ratione eſt.

ℂ Determinat v̾itatẽ. Et circa h̾ duo fac̃.p̊ oñdit qualr ſit neceſſitas in rebꝰ nãlibꝰ. 2ᵒ aſſilat neceſſitatẽ reꝝ nãliuꝫ nec̃itati q̃ eſt in ſciẽtys demõſtratiuis.ibi[Eſt aũt ⁊ in doctrinis.] Dic̃ g̊ p̊:ꝙ lʒ icõuenĩẽs videat̃ dicẽ ꝙ in rebꝰ nãlibꝰ ſit talis diſpõ ꝑ neceſſitatẽ mãe:ſic ⁊ appet h̾ eẽ icõueniẽs in rebꝰ artificialibꝰ:de qbꝰ exẽplũ poſitũ eſt. Non tñ eſt talis diſpõ fcã in rebꝰ nãlibꝰ ⁊ artificialibꝰ ſine p̊ncipys mãlibꝰ hñtibꝰ aptitudinẽ ad talẽ diſpõnẽ.nõ.n.domus ꝯuenĩẽter ꝯſtaret:niſi grauiora in fundamẽto ponerent̃:⁊ leuiora ſupiꝰ. Nõ tñ dicẽdũ eſt ꝙ ꝑ h̾ domꝰ ſic ſit diſpoſita:ꝙ vna ps eiꝰ ſit īferiꝰ ⁊ alia ſupiꝰ[ꝓpter h̾].i.ꝑ grauitatẽ aut leuitatẽ q̃rũdã ptiũ:niſi ẜʒ ꝙ hec ꝓpoſitio ꝓpter.dic̃ cãꝫ mãlẽ:q̃ ꝑ formã ẽ:ſʒ ptes domꝰ ſic ſũt diſpoſite ꝑ finẽꝫ q̃ eſt coopire ⁊ ſaluare hoĩes a caumate ⁊ pluuys. Et ſicuti eſt in domo:ſilr eſt in oībꝰ alys:in qbuſcũq̃ꝫ ꝯtigit agẽ ꝑ aliqd. In oībꝰ.n.huiꝰ nõ ꝯſequunt̃ diſpõnes generatoꝝ aut factoꝝ ſine p̊ncipys mãlibꝰ q̃ hñt nec̃iã mãꝫ:per quã apta nata ſũt ſic diſponi. Nõ tñ res facte aut generate ſic diſponũtur ꝑ hoc ꝙ p̊ncipia mãlia ſũt talia:niſi ſic li ꝑ.dic̃ cãꝫ mãlẽ. Sʒ ſic diſponunt̃ ꝑ aliquẽ finẽ.⁊ p̊ncipia mãlia q̃runt̃ vt ſint apta huic diſpõni quã reqrit finis.vt pʒ in ſerra.ẽ.n.ſerra huiꝰ.i.talis diſpõnis:aut forme.q̃re opʒ ꝙ ſit talis.i. vt hẽat talẽ mãꝫ.⁊ eſt huiꝰ.i.talis diſpõnis:aut forme[ꝓpter h̾].i.ꝑ aliquẽ finẽ. Sʒ tñ iſte finis:q̃ eſt ſectio:nõ poſſet ꝓuenire niſi eẽt ferrea.nec̃iũ eſt g̊ ſerrã eẽ ferreã ſi debeat eẽ ſerra:⁊ ſi debeat eẽ eiꝰ finis qȯ eſt opꝰ ipſiꝰ. Sic g̊ pʒ ꝙ in rebꝰ nãlibꝰ eſt nec̃ium ex ſuppõne:ſic ⁊ in rebꝰ artificialibꝰ:ſʒ nõ ita ꝙ id qȯ eſt nec̃ium ſit ſic finis:q2 id qȯ nec̃ium eſt:ponit̃ ex pte mãe:ſʒ ex pte finis ponit̃ rõ nec̃itatis. Nõ.n.dicimus ꝙ nec̃ium ſit eẽ talẽ finẽ:q2 mã talis ẽ:ſʒ potiꝰ ecõuerſo:q2 finis ⁊ forma talis futura ẽ:nec̃e ẽ mãꝫ talẽ eẽ. Et ſic nec̃itas ponit̃ ad mãꝫ:ſʒ rõ nec̃itatis ad finẽ. ℂ 2ᵒ ibi.

ℂ Eſt aũt ipſuꝫ neceſſariũ ⁊ in doctrinis: ⁊ in hiſce q̃ fiũt ẜm nãm aliq̃ ex pte ſilĩ mõ. Nã cũ rectuꝫ hoc ſit: neceſſe eſt triãgulũ tres angulos eq̃les duobꝰ rectis hẽ. Sʒ nõ ſi hoc eſt:neceſſe eſt illud eẽ:ſʒ ſi hoc non eſt:neq̃ꝫ rectũ hoc eſt. At in hiſce:que alicuiꝰ grã fiũt cõtra. Si finis erit:aut eſt:⁊ id qȯ eſt añ erit aut eſt. Si vȯ hoc nõ erit:aut nõ eſt vt ibi:ſi nõ eſt ꝯcluſio: principiũ nõ erit:ſic ⁊ hic finis:⁊ id grã cuius eſt:nõ erit:aut nõ eſt. Eſt.n.⁊ hoc p̊ncipiũ nõ actiõis:ſʒ cogitatiõis:ibi aũt eſt cognitiõis. Nõ.n.ſunt actiones. Quare ſi erit domꝰ:hec neceſſe eſt fieri:vel eẽ vel ẽt fore:aut oĩno mãm:que qdeꝫ alicuiꝰ eſt grã. Ueluti lateres atq̃ꝫ lapides:ſi extruẽda eſt domꝰ:non tñ eſt propter hec ipſe finis : niſi vt ob mãm:oĩno tñ ſi nõ ſint : neq̃ꝫ domus fuerit : neq̃ꝫ ſerra : illa ſi non ſint lapides:hec ſi ferrum non ſit. Neq̃ꝫ.n.ibi principia ſunt.ſi nõ triãgulus tres habeat angulos duobꝰ rectis eq̃les. Patet igit̃ neceſſariũ in rebꝰ eẽ nãc:qȯ vt mã dr:⁊ huiꝰ ẽt motiões. Atq̃ꝫ ambe qdẽ cãe dicẽde ſunt a nãli phõ. Magis aũt ea grã cuiꝰ cetera ſiunt. Hec eſt eniꝫ materie cauſa:ſed non hec cauſa finis.

ℂ Eſt aũt ⁊ in doctrinis neceſſariũ: ⁊ in his que ẜm nãm fiũt quodãmõ ſilr. Qm̃.n.rectꝰ hic eſt: neceſſe eſt triãgulũ duobꝰ rectis eq̃les hẽ. Sed nõ ſi hoc eſt:illud eſt. Sʒ ſi hoc nõ eſt: neq̃ꝫ ille rectꝰ eſt. In his autẽ q̃ fiũt ꝑ hoc ecõtrario eſt. Si finis.n.erit aut eſt.qȯ eſt añ finẽ erit aut eſt: ſi vȯ nõ:ſicut ibi:cũ nõ ſit ꝯclõ:p̄ricipiũ nõ erit: ⁊ hic finis ⁊ qȯ cuiꝰ cã.p̄ricipiũ.n. ⁊ h̾ nõ actionis:ſʒ rõcinatiõis. Ibi aũt rõcinatiõis. Actꝰ eniꝫ T.c.89.
nõ ſunt. ℂ Quare ſi erit domꝰ:hec neceſſe fieri: T.c.90.
aut exiſtẽ aut eẽ:aut oĩno mãm que ꝑ hoc vt lateres ⁊ lapides eẽ:ſi domꝰ: nõ tñ ꝑ h̾ eſt finis. Sed aut ſicut mãe ſunt:neq̃ꝫ erit ꝑ hoc. Omnino tñ ſi nõ ſint:nõ erit neq̃ꝫ domꝰ neq̃ꝫ ſerra;hec q̃dẽ niſi ſint lapides : illa vȯ niſi ferruꝫ ſit. Neq̃ꝫ eniꝫ ibi p̄ricipia ſunt:niſi triãgulũ duobꝰ rectis. Manifeſtũ igit̃ eſt ꝙ eſt neceſſariũ in phyſicis: ꝙ ſicut materia dicit̃: ⁊ motus qui ipſiꝰ. ℂ Et T.c.91.
vtreq̃ꝫ phyſico dicende ſunt cãe:magis aũt que cuius cã. Cã enim hec mãe eſt:ſed nõ hec finis.

ℂ Aſſimilat nec̃itatẽ q̃ eſt in generatiõe reꝝ nãliũ neceſſitati q̃ eſt in ſciẽtys demõſtratiuis. Et p̊ q̃rit ad ordineꝫ neceſſitatis. Scdȯ q̃rit ad id qȯ eſt neceſſitatis p̊ncipiũ. ibi[Et finis qȯ ẽ.] Dic̃ g̊ p̊ ꝙ aliquo mõ ſilr inuenit̃ neceſſariũ in ſciẽtys demõſtratiuis ⁊ in his q̃ generãt̃ ẜʒ nãꝫ. Inuenit̃.n.in ſciẽtys demõſtratiuis nec̃iũ a p̊ori:ſic ſi dicamus:ꝙ q2 diffõ recti anguli eſt talis:neceſſe eſt triãgulũ hẽ tres angulos eq̃les duobꝰ rectis. Ex illo p̊ori qȯ aſſumit̃ vt p̊ncipiũ: ꝓuenit ex neceſſitate ꝯclõ. Sʒ nõ ſequitur ecõuerſo.ſi ꝯclõ eſt.ꝙ p̊ncipiũ ſit:q2 aliqñ ex falſis ꝓpõnibꝰ põt ſyllogiçari ꝯclõ vȧ. Sʒ tñ ſequit̃ ꝙ ſi ꝯclõ nõ eſt ꝙ neq̃ꝫ p̊ncipiũ ꝓmiſſuꝫ ſit:q2 falſuꝫ nũq̃ ſyllogiçaret̃ niſi ex falſo. Sʒ in his q̃ fiũt ꝑ aliqd:ſiue ẜʒ artẽ ſiue ẜʒ nãꝫ:ecõuerſo ſe hʒ:q2 ſi finis erit aut eſt:nec̃e ẽ qȯ eſt añ finẽ futuꝝ eẽ:aut eẽ. Si vȯ id qȯ eſt añ finẽ non eſt:neq̃ꝫ finis erit:ſic in demõſtratiuis ſi nõ ſit ꝯclõ nõ erit p̊ncipiũ. Sic igit̃ pʒ ꝙ in his q̃ fiũt ꝑ finẽ eũdẽ ordinẽ tʒ finis quẽ tʒ p̊ncipiũ in demõſtratiuis.⁊ h̾ iõ:q2 ẽt finis eſt p̄ricipiũ:nõ qdẽ actiõis:ſʒ rõcinatiõis:q2 a fine īcipimus rõcinari

rõcinari de his q̃ sũt ad finẽ. In demõstratiuis aũt nõ attẽdit̃ pncipiũ act⁹: sʒ rõcinatiõis: q2 in demõstratiuis nõ sunt actiões: sʒ rõcinatiões tm̃. vñ ↄueniẽter finis in his que fiũt pp̱ finẽ tenet locuʒ pncipij qð est in demõstratiuis. Vñ similitudo est vtrobiqʒ: q̃uis ecõuerso se videatur hr̃e pp̱ hoc φ finis est vltimũ in actiõe qð in demõstratiõe nõ est. Sic igit̃ ↄcludit φ si debeat fieri dom⁹: qð est finis generatiõis: necesse est hoc fieri: aut p̃existẽ. s. mãm que pp̱ finez est: sic̃ lateres ꝛ lapides necesse est p̃existẽ si dom⁹ fieri dʒ. Nõ tñ φ finis sit pp̱ mãm: sʒ nõ erit si mã nõ sit: sic̃ dom⁹ nõ erit si nõ sint lapides. ꝛ serra nõ erit si nõ fuerit ferrũ. q2 ꝛ in sciẽtijs demõstratiuis pncipia nõ sũt: si ↄclõ nõ sit: q̃ assimilat̃ his q̃ sũt ad finẽ: sic̃ pncipiũ finis: sic̃ dcm̃ est. Sic igit̃ manifestũ est φ in reb⁹ nãlib⁹ dicit̃ eẽ necessariũ qð se hʒ per modũ mãe vl̃ mãlis motus. ꝛ rõ hui⁹ nec̃itatis est ex fine. Propter finẽ. n. necessariũ est eẽ mãʒ talẽ. Et nãlis qdẽ assignare dʒ vtrãqʒ cãm. s. mãlẽ ꝛ finalẽ: sʒ magis finalẽ: q2 finis est cã mãe: sed nõ ecõuerso. Nõ. n. finis est talis: q2 mã est talis: sed potius mã est talis: q2 finis est talis: vt dictum est. ℂ Scdo ibi.

Lec. ℂ Atqʒ finis ipse gr̃a cui⁹ qqʒ pncipiũ est: a diffõne rõneqʒ sumit̃: vt in hisce pʒ q̃ per artẽ ↄficiunt̃. Naʒ cũ dom⁹ sit tale: hec fieri necessario ꝛ eẽ opʒ. Et cuʒ sanitas sit h: hec necessario fieri opʒ ac eẽ. Pari mõ si hõ ẽ h: hec fieri necesse ẽ atqʒ eẽ. Et si hec sint hec: sint hec necessario vl̃ fiãt opʒ. Fortasse ãt necessariũ ipsuʒ: in rõne ẽt inest. Serre nãqʒ si diffinieris op⁹: talẽ ipsaʒ diuisionẽ eẽ dicis. At hec nõ erit nisi serra tales habuerit dẽtes: ꝛ hi rursus non erunt: nisi ferrea fuerit ipsa. Sunt enim ꝛ in ratione nõnulle partes vt materia rationis.

L. ℂ Et finis qui cui⁹ cã ꝛ pricipiũ a diffõne ꝛ rõne est: sic̃ in his q̃ fʒ artẽ. Qm̃ si dom⁹ talis est: opʒ hec fieri ex necessitate ꝛ eẽ: ꝛ qm̃ h est sanitas: hec opʒ fieri ꝛ eẽ ex necessitate. Sic ꝛ si hõ
Lec.12. hoc: est hoc: si aũt hoc: ꝛ hoc. ℂ Fortassis aũt ꝛ in rõne est necessariũ. Determinãti. n. op⁹ serrãdi: qm̃ diuisio huiusmodi: hoc aũt nõ erit nisi habeat dẽtes huiusmodi: hi aũt nõ nisi ferrum.
Sũt. n. ꝛ in diffinitiõe quedã ptes: vt materia.

ℂ Assimilat necessitatẽ nãlis generatiõis necessitati sciẽtiaꝝ demõstratiuaꝝ q̃tũ ad id qð est nec̃itatis pncipiuʒ. Manifestũ est. n. φ in sciẽtijs demõstratiuis: pncipiũ demõstratiõis est diffõ. ꝛ silr̃ finis q est pncipiũ ꝛ rõ nec̃itatis in his q̃ fiũt fʒ nãʒ est quoddã pncipiũ sũptũ a rõne ꝛ diffõne. Finis. n. generationis est forma spẽi quã significat diffõ. Et h ẽt pʒ in artificialib⁹. sic̃. n. demõstrator in demõstrãdo accipit diffõnẽ vt pncipiũ: ita ꝛ edificator in edificãdo: ꝛ medic⁹ in sanãdo: vt q2 talis est diffõ dom⁹: opʒ h fieri ꝛ eẽ ad h φ dom⁹ fiat. Et q2 hec est diffõ sanitatis opʒ h fieri ad h φ aliqs sanet̃. Et si h: ꝛ illa: quousqʒ ↄueniat̃ ad illa q̃ fiẽda sũt.
Notabile ℂ Cõtigit aũt qñqʒ in sciẽtijs demõstratiuis triplicẽ eẽ diffõnẽ: q̃rũ vna est demõstratiõis pncipiũ. vt hec. Tonitruũ est extinctio ignis in nube. q̃dã vo demõstratiõis ↄclõ. vt hec. Tonitruũ est cõtinu⁹ son⁹ in nubib⁹. q̃dã vo cõplectit̃ vtrũqʒ. vt hec. Tonitruũ est ↄtinu⁹ son⁹ in nubib⁹ pp̱ extictionẽ ignis in nube. ꝛ hec cõprehẽdit in se totã demonstrationẽ absqʒ demõstratiõis ordie. Vñ in p̃ posterioꝝ dr̃. φ diffõ est demõ-
Lec.16. stratio positiõe differẽs. q2 igit̃ in his q̃ fiũt pp̱ finẽ finis se hʒ vt pncipiũ in demõstratiuis. ꝛ ea q̃ sũt ad finẽ. sicut ↄclo: ẽt in diffõne reꝝ nãliũ inuenit̃ id qð ẽ necessariũ pp̱ finẽ. Si. n. aliqs velit diffinire op⁹ serre. qm̃ est talis diuisio: q̃ qdẽ nõ erit nisi hẽat dẽtes: q nõ erũt apti ad diuidẽduʒ nisi sint ferrei: opoztebit in diffõne serre ponẽ ferrũ. Nihil. n. phibet in diffõne poni q̃sdã ptes mãe. nõ qdeʒ partes idiuiduales vt has carnes: ꝛ hec ossa: sʒ ptes cõẽs: vt carnes ꝛ ossa. ꝛ hoc necessariũ est in diffõne oiuʒ rerũ nãliũ. Sicut ergo diffõ q̃ colligit in se pncipiũ demõstrationis ꝛ cõclusionem: est tota demõstratio. ita diffõ colligens finem ꝛ formam ꝛ materiam comprehendit totum processum generationis naturalis. — Expõ.t. cõ.92.

LEC. I.

ℂ Ar̃ẽ[lis] stagyrite de physico auditu Tertij libri Text⁹.

CUm autem ipsa quidez nã motus quietis mutationisue principiũ sit: nostra aũt doctrina sit de natura: non lateat nos oportet quid nam sit motus. Nam si ignoretur ipse: naturam etiam ignorari necesse est.

QVoniã aũt natura est pricipiũ motus ꝛ mutatiõis: scia autẽ nobis de natura est: opʒ nõ ignorare quid sit motus. Necessariũ enim est ignorato ipso: ꝛ ignorari naturam. — L.1 mot⁹ si p se no i⁹ ono ad h est: q2 tñ est multũ dubitabil̃ q̃ ad qd ꝛ pot notifi cari p e⁹ diffõnẽ: sʒ no quãtũ ad si est.

ℂ Diui Thome Aquinatis in tertium librum physicorum dilucidissima Expositio.

POstq̃ǒ Phs determinauit de principijs reꝝ nãliũ. ꝛ de pncipijs hui⁹ sciẽ. Hic icipit ꝓseq suã itẽtionez determinãdo de subiecto huius sciẽ: qð est ens mobile simplr̃. Diuidit̃ g̃ in ptes duas. In p̃ma determiat de motu fʒ se. In scđa de motu per cõparationẽ ad mouentis ꝛ mobilis. in 7⁹ libro. ibi [Oẽ qð mouet̃.] P̃ma diuiditur in duas. In p̃ma determinat de ipso motu. In scđa de partib⁹ eius. in qnto libro. ibi [Trãsmutat̃ aũt.] Circa primũ duo fac̃. P̃io dic̃ de quo est itẽtio. Scđo exequit̃. ibi [Est qdẽ igit̃.] Circa p̃mũ duo fac̃. P̃io dicit de quo p̃ncipalr̃ itẽdit. Scđo ponit q̃dã ei adiũcta: que ex ↄsequẽti intẽdunt̃. ibi [Determinãtib⁹ aũt.] Circa p̃muʒ vtit̃ tali rõne. Natura est pncipiũ motus ꝛ mutatiõis. vt ex diffõne in 2⁹ posita pʒ. Qũo autẽ differãt motus ꝛ mutatio in quinto ostẽdit̃. Et sic pʒ φ ignorato motu ignorat̃ nã. cũ in eius diffõne ponat̃. Cum ergo nos intẽdamus tradere sciam de nã necesse est notificare motũ. ℂ Scđo ibi. — Fi l.c.3. ꝛ lec.2.

ℂ Post mot⁹ vo determinationẽ: enitẽdũ est de his etiã: que deinceps sequunt̃ determinare. Mot⁹ autẽ de genere ↄtinuoꝝ eẽ videt̃: ꝛ ifinitũ in ipso cõtinuo primũ apparet: quocirca fit: vt qui ↄtinuũ ipsuʒ diffiniũt: infiniti rõne sepe vtant̃: cõtinuũ id eẽ dicẽtes qð in infinitũ est diuisibile. Insup̱ ipossibile est sine loco: vacuo: atqʒ tp̱e motũ eẽ. Patet igit̃ partim ob hec ipsa: ptim etiã q2 cũctis hec coia sunt: vniuersisqʒ cõpetunt. vnũquodqʒ istorũ ꝓponẽdum esse atqʒ considerandum. Propriorũ enim contemplatio cõmuniũ contemplatione posterior est. Atqʒ primum vt diximus de motu consideremus.

ℂ Determinãtib⁹ aũt de motu tẽtãdũ est eodem aggredi mõ ꝛ de his q̃ ↄsequẽter sũt. Videt̃ aũt mot⁹ eẽ ↄtinuoꝝ. Sʒ ifinitũ appꝫ p̃io in cõtinuo. Vñ ꝛ diffinientib⁹ ↄtinuũ: ↄtigit p̃ri⁹ idigẽ multotiẽs rõne ifiniti: ꝛ cũ in infinitũ diuisibile ↄtinuũ sit. ℂ Adhuc aũt sine loco ꝛ vacuo ꝛ tẽ- L.c.1.
pore ipossibile est eẽ motũ. Manifestuʒ igit̃ est

ꝙ ⁊ pp hec. ⁊ pp id qđ oīuꝫ sunt cōīa ⁊ vniuersal'r oib⁹ īcēdēdū ꝑargumētātib⁹ de vnoquoqꝫ istoꝝ. Posterior aūt de ꝓꝓrijs speculatio ea ꝗ
L.c.1. de cōib⁹ est. ℂ Primū aūt sic dixim⁹ de motu.

Duplici ratione primo ℂ Adiūgit ꝗdā que cōcomitanť motū: ⁊ vtiť duab⁹ rōnibus: quaꝝ prima talis est. Quicūqꝫ determinat de aliquo opꝫ ꝙ determinet ea ꝗ ꝯsequunť ip̄sū: subiectū.n. ⁊ accidētia in vna scia ꝯsiderant. Sꝫ motū ꝯsequiť īfinitū intranee: qđ pꝫ sic. Mot⁹.n. est de numero ꝯtinuoꝝ: qđ īfra pa
Lec.6.p totū: ⁊ pn cipue t.c. 35. tebit in .6. infinitū aūt cadit in diffōne cōtinui. Et addit [prio] q: īfinitū qđ est in additiōe nūeri causať ex īfinito qđ est in diuisiōe ꝯtinui. Et ꝙ īfinitū cadat in diffōne cōtinui ondit: q: multotiēs diffinientes ꝯtinuū vtunť īfinito. vtpote cū dicūt ꝙ ꝯtinuū est qđ est diuisibile in infinitū. Et dr̄ [Multotiēs] q: inueniť ēt alia diffō ꝯtinui ꝗ poniť in ꝑdicamētis. ꝯtinuū est cui⁹ ptes ad vnuꝫ termi-
Notabile nū cōeꝫ copulanť. Differūt aūt he due diffōnes. Cōtinuū enī cū sit qđdā totū per ptes suas diffiniri hꝫ. Partes aūt dupl'r cōparanť ad totū. s. ꝯꝫ cōpositionē. put ex ptib⁹ totū cōponiť: ⁊ ꝯm resolutionem: put totū diuidiť in ptes. Hec igiť diffō ꝯtinui data est ꝯꝫ viā resolutiōis: ꝗ aūt poniť in ꝑdicamētis ꝯꝫ viā cōpositiōis. Sic igiť pꝫ ꝙ īfinitū ꝯsequiť motū itranee. Quedā aūt ꝯsequunť motū extrinsece sicꝫ exteriores ꝗdā mēsure: vt loc⁹: ⁊ vacuū: ⁊ tps. Nā tps est mēsura ipsi⁹ mot⁹. Mobilis vo mēsura est locus qdē ꝯꝫ vitatē. vacuū aūt ꝯꝫ opīonē quorūdā: ⁊ iō subiungit ꝙ mot⁹ nō pōt eē sine loco vacuo: ⁊ tpe: nec īpedit ꝙ nō ois mot⁹ est localis q: nihil moueť nisi in loco extra. oē.n. corpus sensibile est in loco: ⁊ hui⁹ solius est moueri. Mot⁹ ēt localis est p̄mus motuū: quo remoto remouenť
Lec.14. t.c.54. ⁊ per totum scđa ratio alij: vt īfra patebit in octauo. Sic igiť pꝫ ꝙ ꝑdicta ꝗtuor ꝯsequunť motū. vñ ꝑtinet ad ꝯsiderationē phi nālis pp rōnē ꝑdictā. Et ēt pp aliā quā ꝯsequēter subiūgit: q: ꝑdicta sūt cōīa oībus reb⁹ nālib⁹. vñ cū determinādū sit in scia nāli de oīb⁹ rebus nālib⁹ ꝑdeterminādū est de quolibet istoꝝ: q: speculatio que est de ꝓꝓrijs est posterior ea
Lec.1. t.c.2. que est de cōmunibus vt in p̄ncipio dictū est. Sed inter hec cōmunia prius determinādū est de motu: q: alia cōsequunť ad ipsum vt dictum est. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Eoꝝ igiť que sunt: ꝗdā actu tm̄: ꝗdā potētia sunt. At que actu: hoꝝ autē aliud est hoc aliqđ: aliud tm̄: aliud tale: ⁊ in ceteris simili mō ꝗ ꝑdicamēta ei⁹ qđ est appellanť. Eoꝝ ꝑterea que sunt ad aliqđ: aliud excessione defectiōeue diciť: aliud actiui passiuiqꝫ: atqꝫ omnino motiui ac mobilis ratione. Motiuum nāqꝫ mobilis: ⁊ mobile a motiuo mobile dicitur.

f. ἐντελέχεια co-actus vel perfectio. ℂ Est quideꝫ igiť aliquid qđ endelechia tm̄ est: aliud aūt tm̄ potētia. Et eoꝝ que sunt actu: hoc quidē hoc aliqđ: aliud vo quale: vł aliqđ alioꝝ entis ꝑdicamētoꝝ. Sꝫ ei⁹ qđ ad aliqđ: aliđ qdē ꝯꝫ supabūdātiā ⁊ defectū dr̄: aliđ aūt ꝯꝫ actiuū ⁊ passiuū: ⁊ oīno motiuū ⁊ mobile: motiuū.n. motiuū mobil' ē: ⁊ mobile a motiuo ē mobile.

ℂ Exequiť ꝓpositū. Et p̄mo determiat de motu ⁊ īfinito. qđ itranee motū ꝯsequiť. Scđo de alijs trib⁹ ꝗ ꝯsequunť ipsuꝫ extrīsece. in ꝗrto libro. ibi [Sil'r aūt necesse.] Pria diuidiť in duas. In p̄ma determiat de motu. In scđa de
Ratio diffinitionum arist. post lec.14 t.c.19. met. infinito. ibi [Qm̄ aūt de nā.] Circa p̄mū duo fač. Primo ꝑmittit ꝗdā ad inuestigādū diffōnē motus. Scđo diffinit motū. ibi [Diuiso aūt ꝯm vnūqđqꝫ.] Circa p⁰ⁿ duo facit. Prio.n. ꝑmittit ꝗdā diuisiōes. q: via ad inueniēdū diffōnes ꝯueniētissima est per diuisiōem: vt pꝫ per pħm in scđo posterioꝝ: ⁊ in septio metaphysice. Scđo ondit ꝙ motus
Lec 12. t.c.43. in ꝑdictas diuisiōes cadit. ibi [Nō est aūt mot⁹ ⁊č.] Circa primū ponit tres diuisiōes. quaꝝ p̄ma est: ꝙ ens diuidiť per potētiā ⁊ actū. ⁊ hec qdē diuisio nō distinguit genera entiū. Nā potētia ⁊ act⁹ inueniunť in quolibet genē. Scđa diuisio est put ens diuidiť ꝯꝫ decē genera: quoꝝ vnū est hoc aliqđ. s. subā: aliud quātū: vel ꝗle: aut aliqđ alioꝝ predicamētoꝝ. Tertia diuisio est vnius generis entiū. s. eius qđ est ad aliqđ. Nam motus aliquo modo ad hoc genus pertinere videtur inquantū mouens refertur ad mobile.

ℂ Ad huius igiť tertie diuisionis ītellectū cōsiderādum est: ꝙ cū relatio habeat debilissimū eē: q: consistit tm̄ in hoc ꝙ est ad aliud se hr̄e: opꝫ ꝙ sup aliqđ aliud accidēs fundeť: q: ꝑfectiora accidētia sunt ꝓpinqora substantie: ⁊ eis mediātib⁹ alia accidētia substātie insunt. Maxīe aūt sup duo fundať relatio: que hn̄t ordineꝫ ad aliud. s. super quātitatē ⁊ actionē. Nā quātitas pōt eē mēsura ēt alicuius exterioris: agēs aūt trāsfundit actionē suam in aliud. Relatiōes igiť ꝗdā fundanť sup quātitatē: ⁊ ꝑcipue sup numerū cui cōpetit p̄ma rō mēsure: vt pꝫ in duplo ⁊ dimidio. multiplici ⁊ submultiplici: ⁊ in alijs hui⁹. Idē etiā ⁊ simile ⁊ equale sup vnitatē que est p̄n⁰ numeri. Alie vo relatiōes fundanť sup actionē ⁊ passionē: vel super ipsuꝫ actuꝫ: sicut calefaciens diciť ad calefactum. Uel sup hoc qđ est egisse: sicut pater refertur ad filium q: genuit. Uel super potentiā agēdi. sicut dominus ad seruū q: pōt eum coercere. Has igitur diuisioneꝫ manifeste expressit Phs in quinto metaphysice: sed hic breuiter tangit dicens: ꝙ ad aliquid aliud quidē est ꝯm superabundantiam ⁊ defectum: qđ quidē fundať super quātitatem: vt dupluꝫ ⁊ dimidiū. Aliud aūt ꝯm actiuū. ⁊ passiuū: ⁊ motiuū: ⁊ mobile: que adinuicem referunť: vt pꝫ per se. ℂ Scđo ibi. L.c.20. Lec.16.

ℂ Nō est aūt vllus motus ꝑter res ipsas. Id eniꝫ qđ mutať: aut in substātia: aut in quātitate: aut in ꝗlitate: aut in loco semp mutať. Cōmune aut in his nihil accipere possumus: vti diximus: qđ quidē neqꝫ hoc: neqꝫ quantum: neqꝫ quale: neqꝫ ceterorum quicꝗ̄ sit predicamentorum. Quare neqꝫ motus: neqꝫ mutatio cuiuspiam preter ea que diximus erit: cum nihil sit preter ea que diximus.

ℂ Nō est aūt motus ꝑter res ad quas est mot⁹. L.c.4. Mutať.n. semp id qđ mutať. aut ꝯm substātiā: aut ꝯm quātitatē: aut ꝯm qualitatē: aut ꝯm locū. Cōmune aūt in his nullū est accipe: sicꝫ dixim⁹: qđ neqꝫ hoc: neqꝫ quātū: neqꝫ ꝗle sit: neqꝫ alioꝝ predicamentoruꝫ nullum. Quare neqꝫ motus neqꝫ mutatio nullius erit: extra ea que dicta sūt: cum nihil sit extra predicta.

ℂ Ostendit qūo motus reduciť ad predictas diuisiones. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit ꝙ motus nō est preter genera rerū. Scđo ꝙ diuiditur sicut genera rerū diuidunť. ibi [Unūqđqꝫ aūt.] Circa p̄mū cōsiderandum est ꝙ cum motus: sicut infra patebit. sit actus imperfectus. Lec.2. in expositiōe diff. motus omne aūt qđ est imperfectū sub eodem genere cadit cū perfecto: nō quidem sicut spēs: sed per reductionem: sicut mā p̄ma ē in genere subē: necesse est ꝙ motus nō sit ꝑter genera reꝝ: in qb⁹ ꝯtingit esse motū. Et h̄ est qđ dicit ꝙ motus nō est [ꝑter res] .i. preter genera reꝝ: in qbus est motus ita ꝙ sit aliqđ extraneū vel aliqđ cōe ad hec genera. Et hoc manifestat ꝑ hoc ꝙ oē qđ mutať. mutať vel ꝯꝫ subam: vel ꝯm quātitatē: vel ꝯm qualitatē: vel ꝯm locuꝫ: vt i quīto ostēdeť. His aūt generib⁹ nō ē accipe aliqđ cōe t.3.4. per totum

vniuocū

vniuocũ qđ ↄtineať sub aliq̃ predicamento:vt sit genus corp.ſ3 ens eſt cõe ad ea ſm analogiã.vt in 4° metaphyſice oſtẽdeť.vñ etiã manifeſtũ eſt ꝙ neq3 motus neq3 mutatio ſũt extra p̃dicta genera:cũ nihil ſit extra ea:ſ3 ſufficiẽter diuidãt ens.Q̃ũo aũt motus ſe hẽat ad p̃dicamẽtũ actionis vel paſſionis infra oſtendetur.¶ Secundo ibi.

Lec.1. T.c.2. T.c.12.

¶ Unumquodq3 autem dupliciter cunctis ineſt. Ut hoc. Aliud enim eſt ipſius forma:aliud eſt priuatio. Et quale:aliud enim eſt albũ:aliud nigrum. Et quãtũ:aliud eñi eſt pfectũ:aliud impfectũ. Et in loci mutatione ſili mõ. Aliud eñi eſt ſupra:aliud infra : aut aliud leue:aliud graue. Quare quot ſunt ipſius ſpẽs quod eſt:tot motus mutationiſue ſpecies ſunt.

T.c.3. ¶ Unumq̃dq3 autem dupliciter ineſt omnibus: vt hoc. Aliud quidem.n.forma ipſius:aliud ṽo priuatio. Et ſm qualitatem:hoc quidem enim album : iſtud autem nigrum. Et ſm quãtitatem : aliud quidem perfectum:aliud ṽo imperfectum. Similiter autem τ ſm loci mutationem : hoc quidem ſurſum : iſtud ṽo deorſum:aut aliud quidem graue : aliud ṽo leue. Quare motus τ mutationis tot ſunt ſpecies: quot τ entis.

¶ Oſtẽdit ꝙ motus diuidiť ſicut genera rez. Manifeſtũ ẽ enĩ ꝙ in oĩb° generib° ↄtingit aliqd eẽ dupl'r:vel ſicut pfectũ:vel ſicut iperfectũ.Cui° rõ eſt:q2 p̃uatio τ habitus eſt p̃ma ↄrietas q̃ in oĩbus ↄrijs ſaluať.vt in decimo meta.dr.vñ cũ oĩa genera diuidanť ↄrijs differẽtijs:opz i oĩbus generib° eẽ pfectũ τ iperfectũ.Sicut in ſuba aliqd ẽ vt forma τ aliqd vt p̃uatio.Et in q̃litate aliqd ẽ vt albũ qđ ẽ pfectũ.aliud vt nigrũ qđ eſt q̃ſi iperfectũ.Et i q̃titate aliqd ẽ q̃titas pfecta:τ aliqd iperfecta.Et i loco aliqd eſt ſurſu3 qđ eſt q̃ſi pfectũ:τ aliqd deorſu3 qđ eſt q̃ſi imperfectũ:vt leue τ graue q̃ ponunť in vbi rõne inclinationis.Uñ manifeſtũ ẽ ꝙ quot modis dr ens tot modis dicť motus.Differũt eñi ſpẽs motus ſ3 diuerſa genera entiũ vt augmentũ qđ eſt motus in q̃titate a generatione q̃ eſt motus in ſuba.Differũt etiã ſpẽs mot° ſm pfectũ τ imperfectũ in eodẽ genere. Nam generatio eſt motus in ſuba ad formã.corruptio ṽo ad p̃uationẽ.i quãtitate augmentum ad quãtitatem perfectam:diminutio ad imperfectam.Quare aũt nõ aſſignentur due ſpẽs in q̃litate τ in vbi.oſtẽdeť in q̃nto. LEC. II.

T.c.15. t.24. Lec.4. t.c.16.

¶ Cum autem eorum que in vnoquoq3 genere collocantur:aliud actu:aliud potẽtia ſit:actus eius quod eſt potentia vt eſt tale motus nimirum eſt.

T.c.6. **D**iuiſo autẽ ſm vnumquodq3 genus: hoc quidem eſſe endelechia:aliud autem potentia:potẽtia exiſtentis endelechia ſm qđ huius eſt:motus eſt.

Lec.3. **Poſtq̃** p̃hs p̃miſit quedã que ſũt neceſſaria ad inquiſitionẽ motus:hic diffinit motũ.Et p̃ in generali.Scđo in ſpeciali.ibi[Qui qdem igitur motus.] Circa p̃m duo facit.P̃rio oſtẽdit qđ ſit motus.Scđo inq̃rit cui° actus ſit motus.vtrum mouẽtis aut mobilis ibi [Moueť aũt mouẽs phyſice.] Circa p̃m tria facit.Primo ponit diffõnẽ motus.Scđo manifeſtat p̃tes diffinitionis ibi[Cũ aũt h̃ ſit motus.] Tertio oſtẽdit diffinitionẽ eẽ bñ aſſignatã ibi[Quod qdẽ igiť hoc ſit.] Circa p̃m duo facit.P̃rio ponit diffinitionẽ motus. Scđo exẽplificat ibi [Ut alterabilis quidẽ.] ¶ Circa p̃m ſciẽdũ eſt ꝙ aliqui diffinierũt motũ dicẽtes ꝙ motus ẽ exitus de potẽtia in actũ nõ ſubito.q in diffiniẽdo erraſſe inueniunť eo ꝙ in diffõne mot° poſuerũt quedã q̃ ſũt poſteriora motu.Exitus eñi eſt q̃dã ſpẽs motus.Subitũ ẽt in ſua diffõne recipit tẽpus.ẽ.n.ſubitũ qđ fit in indiuiſibili tẽporis.Tẽpus aũt diffiniť per motũ.Et iõ oĩno ipoſſibile eſt aliter diffinire motũ per p̃ora τ notiora:niſi ſicut P̃hs hic diffinit. Dictũ ẽ.n.ꝙ vnũq̃dq3 genus diuidiť per potentiã τ actũ. Potentia aũt τ act° cũ ſint de p̃mis differentijs entis.naliter priora ſũt motu.Et his vtiť P̃hs ad diffiniẽdũ motũ.¶ Cõſiderãdũ eſt igiť ꝙ aliquid ẽ in actu tñ : aliqd ṽo medio mõ ſe hñs iter potẽtiã τ actũ.Qđ igiť eſt in potẽtia tñ:nõdũ moueť.qđ aũt iã eſt in actu pfecto:nõ mouet:ſ3 iã motũ eſt.Illud igiť moueť qđ medio mõ ſe h3 inter purã potẽtiã τ actũ:qđ quidẽ partim ẽ in potentia:τ partim in actu:vt p3 in alteratione . Cũ eñi aq̃ eſt ſolũ in potẽtia calida:nõdum moueť.Cũ ṽo eſt iã calefacta:terminatus eſt motus calefactionis.Cũ ṽo iã participat aliquid de calore ſ3 iperfecte:tũc moueť ad calorẽ:nã qđ calefit paulatim p̃ticipat calorẽ magis ac magis . Ipſe igiť actus imperfectus caloris in calefactibili exñs:eſt mot°: nõ qdẽ ſm id qđ actu tñ eſt:ſed ſm ꝙ iã3 in actu exiſtẽs h3 ordinẽ in vlteriorẽ actũ:q2 ſi tolleret ordo ad vlteriorẽ actũ:ipſe actus q̃tũcũq3 iperfectus:eẽt terminus τ nõ motus:ſicut accidit cũ aliquid ſemiplene calefit . Ordo aũt ad vlteriorẽ actũ cõpetit exiſtẽti in potẽtia ad ipſu3. Et ſimil'r ſi actus imperfect° ↄſidereť tñ vt in ordine ad vlteriorẽ actũ ſm ꝙ h3 rõnem potẽtie:nõ h3 rationẽ motus:ſed p̃ncipij motus.põt eñi incipere calefactio ſicut a frigido.ita τ a tepido.Sic igiť act° ipfect° h3 rõnẽ mot°:τ ſm ꝙ cõparať ad vlteriorẽ actũ:vt po°:τ ſm ꝙ cõparať ad aliqd iperfecti°:vt actus.Uñ neq3 eſt po° exñtis i po°: neq3 eſt actus exñtis in actu:ſed eſt actus exiſtẽtis i potẽtia.vt per id qđ dr act°:deſigneť ordo ei° ad p̃cedentẽ potentiã : τ p id qđ dr in potentia exiſtentis.deſigneť ordo eius ad vlteriorẽ actũ. Uñ ↄuenientiſſime P̃hs diffinit motum:dicens ꝙ motus eſt endelechia.i.actus exiſtentis in potentia ſm ꝙ huiuſmodi.¶ Secundo ibi.

Nõbile ꝗ quoſdam diſe ab alb.ſi.t.c. 17.h°.5. Notabile p expõne textus.

¶ Ueluti alterabilis quidẽ vt alterabile eſt:alteratio accreſcibilis autem atq3 oppoſiti decreſcibilis nullũ eſt enim his cõe poſitũ nomen accretio ac decretio:generabilis ite3 ac corruptibilis:generatio atq3 corruptio:τ eius quod fertur:latio.

¶ Ut alterabilis quidem inquantum eſt alterabile:alteratio eſt. Augmentabilis autem τ oppoſiti:nullum enim commune nomen vtriſq3: augmentum τ decrementum. Generabilis autem τ corruptibilis generatio τ corruptio. Loco mutabilis loci mutatio.

¶ Exemplificat in oĩb° ſpẽb° motus:ſicut alteratio ẽ act° alterabilis inq̃tũ ẽ alterabile.Et q2 mot° in q̃titate nõ h3 vnũ nomẽ:ſicut motus in q̃litate dr alteratio quãtum ad motum in quantitate ponit duo noĩa . τ dicit ꝙ actus augmentabilis:τ oppoſiti.ſ.diminuibilis:quibus non eſt vnũ cõe nomẽ:eſt augmentũ τ diminutio.Et ſimil'r generabilis τ corruptibilis:generatio τ corruptio.Et mutabilis ſm locu3:loci mutatio: Accipit enim hic motum communiter pro mutatione:non autem ſtricte ſm ꝙ diuiditur contra generationem τ corruptionem:vt dr in quinto . ¶ Deinde cum dicit. t.c.8.

¶ Atq3 hoc motum eſſe inde perſpici põteſt. Nã cũ edificabile tale eſt:tum ipm vt edificatur actu dici-

mus eſſe: atqꝫ hoc eſt edificatio. Siľr ⁊ medicatio: ⁊ volutio: ⁊ ſaltatio: ⁊ iſtiuſmodi cetera.

T.c.7. ¶ Quod aūt h̄ ſit mot⁹ ab hinc manifeſtū ē. Cū eni edificabile inquātū huiuſmodi ipſum dicimus eſſe actu: edificatur: ⁊ eſt hoc edificatio. Similiter aūt ⁊ doctrinatio ⁊ volutatio: ⁊ medicatio: ⁊ ſaltatio: ⁊ adoleſcentia: ⁊ ſenectus.

¶ Manifeſtat ſingulas ptes diffinitionis. Et p̄mo quātū ad hoc ꝙ motus dr̄ actus. Scdo q̄tū ad hoc ꝙ dr̄ exiſtis in potētia. ibi[Qm̄ aūt.] Tertio quātū ad hoc qḋ addit inq̄tū huiꝰ. ibi[Dico aūt hoc.] Circa p̄mū vtitur tali rōne. Id quo aliquid fit actu prius in potentia exiſtens. eſt

R. ō ziri. actus: ſed aliquid fit actu dū mouetur prius adhuc in potentia exiſtēs. ergo motus eſt actus. Dicit ergo ex h̄ manifeſtū eſt ꝙ motus ſit hoc. i. actus. qꝛ edificabile dicit potentiam ad aliquid: cū aūt edificabile ſm̄ hanc potētiaꝫ quā īportat reducitur in actum: tūc dicimus ꝙ edificaf. ⁊ iſte actus eſt edificatio paſſiua. Et ſimilr̄ ē de omnibus alijs motibus. ſicut doctrinatio: volutatio: medicatio: ſaltatio: adoleſcentia. i. augmentuꝫ: ⁊ ſenectus. i. diminutio. ¶ Conſiderānduꝫ eſt. n. ꝙ anteq̄ꝫ aliquid moueatur eſt in potentia ad duos actus. ſ. ad actum pfectū qui eſt terminus motus: ⁊ ad actuꝫ īperfectum qui eſt motus ſicut aqua anteq̄ꝫ incipiat calefieri eſt in potentia ad calefieri: ⁊ ad calidum eē: cū aūt calefit: reducitur in actum imperfectum qui eſt motus nōdū in actū pfectum: q̄ ē termin⁹ mot⁹. ſꝫ adhuc reſpectu ipſius remāet ī po⁹. ¶ Scdo ibi.

¶ Quoniā aūt aliq̄ potētia ſunt: atqꝫ actu. At non ſimul: aut nō eodē: ſed vt quippiā calidū qdē eſt potētia: frigidū aūt actu: cōplura iā viciſſim agēt: ac patient. Oē nāqꝫ ſiľ actiuū erit atqꝫ paſſiuū. Quare ⁊ id qḋ nāliter mouet: mobile eſt. Oē namqꝫ tale mouet ſubiēs motū ⁊ ip̄m. Atqꝫ ſūt qb⁹ oē qḋ mouet moueri videf. Vex̄ de h̄ qūo ſeſe hꝫ ex alijs ſane patebit. Eſt enim quoddā mouētiū: ⁊ imobile. Actus aūt ei⁹ qḋ eſt potētia: cū actu eſt: ac nō vt ip̄m: ſed vt mobile eſt operaf: motus nimirum eſt.

T.c.8. ¶ Qm̄ aūt quedā eadem ſunt ⁊ potētia ⁊ actu: q̄uis non ſimul: aut non ſm̄ idē: ſed vt calidūꝫ quidem potentia: frigidū aūt endelechia: multa iam agunt ⁊ patiunf adinuicē. Oē. n. erit ſimul actiuū ⁊ paſſiuū. Ergo ⁊ mouens phyſice: mobile erit. Oē. n. huiꝰ mouet: cum mouef ⁊ ip̄m. Videf qdē igif quibuſdā oē moueri mouens. Sꝫ de his quideꝫ ex alijs erit manifeſtū qūo ſe habeāt.

T.c.9. Endelechia. ¶ Eſt. n. qdā mouentiū ⁊ imobile. ſed potentia exiſtentis cum endelechia ens agat aut ipſum aut aliud inquantuꝫ mobile: motus eſt.

¶ Oſtēdit ꝙ motus ſit actus exiſtētis in potentia tali rōne. Oīs eni actus: eius eſt actus in quo ſemp̄ īuenif: ſicut

R. ō Ari. lumē nunq̄ꝫ inuenif niſi in diaphano: ⁊ pp̄ter h̄ eſt actus diaphani: ſed motus ſemp̄ īuenif in exiſtēte in potētia: ē igif mot⁹ act⁹ exiſtētis in potētia. Ad manifeſtationē igitur ſecūde ꝓpoſitionis dicit: ꝙ qꝛ quedā eadē ſūt ⁊ ī potētia ⁊ in actu: ſꝫ nō ſiľ: aut ſm̄ idē: ſicut aliqd ē calidū in potētia: ⁊ frigidū actu. ex h̄ ſequif ꝙ multa agūt ⁊ patiūtur adiuicē: inq̄tū. ſ. vtrūqꝫ eſt in potētia ⁊ actu reſpectu alterius ſm̄ diuerſa. Et qꝛ oīa corpora īferiora nālia cōicant in mā. iō in vnoquoqꝫ eſt potētia ad id qḋ eſt actu ī altero. ⁊ iō in oībus talibus aliqd ſiľ agit ⁊ patif: ⁊ mouet ⁊ mouef. Et ex hac rōne qbuſdā viſuꝫ ē ꝙ ſimpľr oē mouēs moueaf. Sꝫ de h̄ manifeſtū erit magis ī alijs. Oſtēdef. n. in octauo huius. ⁊ in. 12. meta. ꝙ ē quoddā mouēs

Phy. 1. c. 44. meta. t. c. 37. t. 38. īmobile: qꝛ nō eſt in potētia: ſed in actu tm̄. Sꝫ qn̄ id qḋ ē in potētia actu quodāmō exiſtēs agit aut ipſuꝫ: aut aliud inq̄tū eſt mobile. i. reducitur in actū mot⁹: ſiue ſit motū a ſe: ſiue ab alio: tūc eſt mot⁹ actus ei⁹. Et inde eſt ꝙ illa q̄ ſunt in potentia: ſiue agāt: ſiue patianf: mouēf. qꝛ ⁊ agēdo patiunf: ⁊ mouendo mouenf: ſicut ignis cū agit in ligna patif: inquantum ingroſſaf per fumū: qꝛ flamma nō

2. de ge. T. c. 4. T. c. 10. eſt niſi fumus ardens. ¶ Tertio ibi.

¶ Atqꝫ vt mobile dico hoc pacto. Eſt enim es potentia ſtatua: attamē non eris actus: vt eſt es: eſt motio. Nō eſt enim idē eſſe eris: ⁊ aliq̄ potētia mobilis. Nā ſi eēt idē ſimpľr rōneue: eris vt es eſt actus: motus nimirum eſſet: At non eſt idem vt diximus.

¶ Dico aūt hoc inquātum ſic. Eſt. n. es potētia ſtatua: ſꝫ tm̄ nō eris endelechia: ⁊ inquātū es eſt motus ē. Nō. n. idē ē eri eē: ⁊ potētia alicui mobili. Qm̄ ſi idē eē ſimpliciter ⁊ ſm̄ rōnem: eſſet vtiqꝫ ens inq̄tū es ē endelechia motus. Nō eſt aūt idem quemadmodum dictum eſt.

¶ Manifeſtat hāc particulā. Inq̄tū huiꝰ. Et p̄mo p exēplū. Scdo p rōnē ibi[Manifeſtū aūt ⁊ in ꝯrijs.] Dicit ḡ p. ꝙ neceſſariū fuit addi inq̄tū huiꝰ. qꝛ id qḋ eſt in potētia: ē ēt aliqd actu. Et lꝫ idē ſit ſubꝫ exñs ī potētia: ⁊ ī actu nō tñ ē idē ſꝫ rōnē eē ī potētia: ⁊ eē in actu: ſicut es ē ī potētia ad ſtatuā: ⁊ eſt actu es: nō tñ ē eadē rō eris inq̄tū ē es ⁊ inq̄tū eſt potētia ad ſtatuā. Mot⁹ aūt nō ē act⁹ eris inq̄tū ē es: ſꝫ iq̄tū ē ī potētia ad ſtatuā. alias oporteret ꝙ quādiu es eēt: tādiu ea moueref: qḋ pꝫ eē falſum. Vn̄ pꝫ ꝯuenīēter additū eſſe inq̄tū huiꝰ. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet aūt in ꝯtrarijs. nā valere qdē eē ac egrotare poſſe: nō eadē ſunt ſꝫ diuerſa. Eēt eni idē egrotare: atqꝫ valere. Subiectū āt ⁊ id qḋ valet atqꝫ egrotat: vnū ⁊ idē ē: ſiue hūiditas ſit ſiue ſāguis. Cū aūt nō ſit idem: quemadmodum: neqꝫ color eſt idē: atqꝫ viſibile. Pꝫ actū poſſibilis ea rōne q̄ poſſe ē motū eē.

T.c.10. ¶ Manifeſtū aūt eſt ⁊ in ꝯtrarijs. Poſſe quidē enim ſanari: ⁊ poſſe laborare alterū eſt. Et nāqꝫ ſi laborare qdē ⁊ ſanari idē eēt: ſubiectū autē ⁊ ſanabile ⁊ īfirmū ſiue hūiditas ſiue ſanguis vnū ⁊ idē ē. Qm̄ aūt nō ē idē: quemadmodum neqꝫ color idē ⁊ viſibile. Poſſibilis inq̄tū poſſibile endelechia manifeſtum eſt ꝙ ſit motus.

¶ Oſtēdit idē p rōnē ſumptā a ꝯtrarijs. Manifeſtū ē aliqn̄ ꝙ idē ſubm̄ ē ī potētia ꝯtraria: ſicut humor aut ſāguis ē idē ſubm̄ ſe hn̄s ī potētia ad ſanitatē ⁊ egritudinē. Manifeſtū ē āt ꝙ eē ī po⁹ ad ſanitatē: ⁊ eē ī po⁹ ad egritudinē ē alterꝫ ⁊ alterꝫ: ⁊ h̄ ſꝫ ordinē ad obiecta. Alioqn ſi idē eēt poſſe laborare ⁊ poſſe ſanari: ſequeref ꝙ laborare ⁊ ſanari eēnt idē. Differūt ḡ poſſe laborare ⁊ poſſe ſanari ſꝫ rōnē: ſꝫ ſubꝫ ē vnū ⁊ idē. Pꝫ ḡ ꝙ nō ē eadē rō ſubti inq̄tū ē qḋdā ens: ⁊ inq̄tū ē potētia ad aliud: alioqn potentia ad ꝯtraria eēt vna ſm̄ rōnē. Et ſic ēt nō eſt idē ſꝫ rōnē color ⁊ viſibile. Et iō neceſſariū fuit dicere ꝙ motus ē act⁹ poſſibilis inq̄tū eſt poſſibile: ne intelligeref eſſe act⁹ ei⁹ qḋ eſt in potētia inquātū eſt qḋdā ſubm̄.

LEC. III.

¶ Hunc igif eſſe: atqꝫ tūc rē moueri cū ē iſte actus: ⁊ neqꝫ p̄us neqꝫ poſterius pꝫ. Fit eni vt qdqꝫ iterduꝫ opef: iterdū nō operef: ceu edificabile: atqꝫ edifica-

bilis actus vt edificabile est: edificatio nimirũ ē. Nã act⁹ ipsius: aut est edificatio: aut dom⁹. At cũ est do m⁹: tũ nõ est (vt pʒ) edificabile: edificabile võ edifi caf. Necesse est igif actũ ipsius edificationẽ esse. At edificatio motus est quidã. Eadem ꝛ ad ceteros mo tus accõmmodabitur ratio.

T.c.11. Quod qdẽ igif hoc fit: ꝛ qȯ accidit tũc moueri: cũ ē endelechia: ꝛ neqȝ prius neqȝ posteri⁹ õnĩ ē. Cõtingit eni vnũ qȯqȝ aliqñ quidẽ opari: aliqñ ãt nõ: vt edificabile: ꝛ edificabilis act⁹ inq̃tũ ē edificabi le: edificatio ē. Aut.n. h̄ ē edificatio act⁹. aut do mus: sʒ cũ domus fit: nõ amplius edificabile ē. Edificaf aũt edificabile. Necesse ē ergo edifica tionem esse actũ. Edificatio aũt motus qdã est. At võ eadem conueniet ratio in alijs motibus.

Posita diffõne motus ꝛ manifestatis singulis ꝑticu lis diffõnis. h̄ ꝯñter oñdit ꝙ diffõ sit bñ assi gnata. Et ꝑ directe. Scdo indirecte. ibi[Or aũt bñ dictuʒ sit.] Circa ꝑ᷑ vtif tali rõne. Oẽ qȯ est i potẽtia: qñqȝ ꝯtin git id eẽ in actu: Sed edificabile ē i potẽtia: ergo ꝯtingit aliqñ actũ esse edificabilis inq̃tũ est edificabile. Hoc ãt est vel dom⁹ vel edificatio: sed domus nõ est actus edifi cabilis: inq̃tũ est edificabile: qꝛ edificabile inq̃tuʒ huiꝰ reducif in actũ cũ edificaf. cũ aũt iã domus est: nõ edifi caf. Relinqf igif ꝙ edificatio sit act⁹ edificabilis inq̃ tũ huiꝰ. Edificatio aũt ē qdã motus. motus igif est actus existẽtis in potẽtia inq̃tũ huiꝰ. Et eadẽ rõ ē de alijs mo tib⁹. Patet igif ꝙ mot⁹ talis sit actus q̃lis dictus est. ꝛ ꝙ tũc aliqd mouef qñ ē i tali actu. ꝛ neqȝ ꝑus neqȝ posteri⁹ qꝛ prius cũ est in potẽtia tm̃: nõ incipit mot⁹: neqȝ etiam posterius: cũ iam oĩno desinat esse in potentiã per hoc ꝙ fit in actu perfecto. ¶ Secundo ibi.

¶ At qui patet nos de ipso motu recte dixisse ꝛ ex hi sce que ceteri de ipso dixerunt: ꝛ qꝛ nõ est facile ipm aliter diffinire. Neqȝ eni motũ mutationẽqȝ quispi piam alio in genere ponẽ potest. Neqȝ qui aliter de ipso dixere: recte dixisse videntur.

T.c.12. ¶ Or autem bene dictum sit manifestum est ex quibus alij de ipso dicunt: ex eo qȯ nõ facile est diffinire aliter ipsum. Neqȝ enim motuʒ in alio genere ponere põt vtiqȝ aliquis.

¶ Ostẽdit idirecte diffõnẽ bñ assignatã p h̄. s. ꝙ nõ ꝯtin gat motũ aliquẽ aliter diffinire. Et circa h̄ tria facit. Pri mo ꝑponit qȯ itẽdit. Scdo ponit diffõnes alioꝝ de mo tu ꝛ reprobat eas ibi[Manifestũ aũt itẽdẽtibus.] 3⁰ assi gnat cãm q̃re alij sic diffinierũt motũ ibi[Cã aũt in hoc ponere.] Dicit g̃ ꝑ ꝙ manifestũ est motũ eẽ bñ diffinituʒ ex duob⁹. Pꝛio qdẽ qꝛ diffinitiões qb⁹ alij diffinierũt mo tũ sunt iconuenietes. Scdo ex hoc ꝙ nõ ꝯuenit eũ aliter diffinire. Cau⁹ rõ ē: qꝛ mot⁹ nõ collocari põt i aliquo alio genere: q̃ȝ in gñe act⁹ existẽtis in po⁰. ¶ Secũdo ibi.

¶ Id ita esse ide ꝯtinuo sane patebit. Quidã eni di uersitatẽ: ꝛ ineq̃litatẽ. ꝛ id ẽt qȯ haud est: motũ eẽ di xerũt. At nihil ꝑlius siue sit diuersũ: siue ieq̃le: siue nõ ens: necessario moueri videf. Et isup nõ ad hec: aut ex hisce magis ipsa mutatio: q̃ȝ ex oppositis est.

¶ Manifestũ ãt itẽdẽtib⁹ queãdmodũ ponũt q dã ipʒ alteritatẽ ꝛ ieq̃litatẽ: ꝛ qȯ ñ ē: dicẽtes eẽ motũ: quoꝝ nullũ necẽariũ ē moueri: neqȝ si al tera sint: neqȝ si ieq̃lia: neqȝ si ñ sint. ¶ Sʒ neqȝ mutatio i h̄ neqȝ ex his magis ē q̃ȝ ex oppositis. T.c.13.

¶ Excludit diffõnes alioꝝ de motu. Et sciendũ ꝙ tripliciter alij diffinierũt motũ. Dixerũt.n. motũ eẽ alteritateʒ ꝑꝑ h̄ ꝙ id qȯ mouef sꝑ alio ꝛ alio mȯ se hʒ. Itẽ dixerunt motũ eẽ ieq̃litatẽ: qꝛ id qȯ mouef sꝑ magis ac magis ac cedit ad terminũ. Dixerũt etiã motũ esse: qȯ nõ est. i. nõ ens: qꝛ id qȯ mouef dũ mouef nõdũ hʒ id ad qȯ mouef: vt qȯ mouef ad albedinẽ nõdũ iã ē albũ. Has aũt diffõ nes destruit Phs tripl'r. Pꝛio qdẽ ex pte subiecti motus. Si.n. mot⁹ eẽt alteritas. vel ieq̃litas. vl nõ ens: cuiuscũqȝ ista iessent: necẽario moueref: qꝛ cuicũqȝ inest mot⁹. illud mouef. Sʒ nõ ē necẽariũ moueri. neqȝ ea q̃ sunt altera ex h̄ ipso ꝙ altera sũt: neqȝ ineq̃lia: neqȝ ea q̃ nõ sũt. relinq tur igif ꝙ alteritas: ꝛ ineq̃litas: ꝛ nõ ens: non est motus. Scdo ostẽdit illud ex pte termini ad quẽ. qꝛ mot⁹ ꝛ muta tio nõ ē magis i alteritatẽ q̃ȝ in silitudinẽ: neqȝ magis in inequalitatẽ q̃ȝ in equalitatẽ: neqȝ magis in nõ esse q̃ȝ in esse. Nã generatio est mutatio ad esse: ꝛ corruptio ad non esse: nõ igif motus magis est alteritas q̃ȝ silitudo: vel in eq̃litas q̃ȝ eq̃litas: vel nõ ens q̃ȝ ens. Tertio oñdit idẽ ex pte termini a quo. qꝛ sicut mot⁹ aliqs ē ex alteritate: ꝛ ex ieq̃litate: ꝛ ex nõ ente. ita ē ex oppositis hoꝝ. nõ igif mo t⁹ magis dʒ poni i his generib⁹ q̃ȝ in oppositis. ¶ 3⁰ ibi.

¶ Ponẽdi aũt motũ in hisce cã fuit: motũ idefinitum qȯdã eẽ videri. Alterius võ ꝑncipia seriei: definita sũt sane: ex eo qꝛ sũt ꝑuatiua. Nihil eni ipoꝝ: aut hoc aliqd: aut tale: aut ceteroꝝ quicq̃ȝ est ꝑdicamẽtoꝝ.

¶ Causa aũt in hoc ponere ꝙ ideterminatũ qd dam iã videf eẽ motus. Alterius aũt coordina tionis principia ex eo qȯ sunt priuatiua ꝛ ideter minata sunt: Neqȝ.n. h̄: neqȝ tale: neqȝ vnũ ipo rũ: qꝛ neqȝ aliorum predicamentorum.

¶ Assignat cãm quare predicto mȯ antiqui motũ diffinie runt. Et circa hoc duo facit. Primo assignat cãm eius qȯ dictũ est. Secũdo assignat cãm cuiusdaʒ qȯ supposuerat ibi[Uideri aũt ideterminatũ.] Dicit ergo ꝑmo ꝙ ista ē cã quare antiqui posuerũt motuʒ in predictis generibus s. alteritatis: inequalitatis: ꝛ nõ entis. qꝛ motus videf eẽ qȯdaʒ indeterminatũ. i. icõpletũ ꝛ imperfectum. q̃si non hñs determinatã nãm. Et qꝛ ideterminatũ est: ꝑpter h̄ videtur esse ponẽdus in genere ꝑuatiuoꝝ. Nã cũ pitha goras poneret duas ordinationes ꝑncipio reꝝ: in quaruʒ vtraqȝ ponebat quedaʒ decẽ ꝑncipia: ꝑncipia que erant in scda ordinatione dicebanf ab ipso indeterminata: qꝛ sunt ꝑuatiua. nõ enim determinanf per formã que sit in genere sube: neqȝ ꝑ formã q̃litatis: neqȝ ꝑ formam alicꝰ specialẽ i aliquo hoꝝ geneꝝ existẽtẽ: neqȝ ẽt ꝑ formã alicu ius alioꝝ ꝑdicamẽtorum. In vna aũt ordinatione pone bant pithagorici hec decem. s. finituʒ: impar: vnũ: dextrũ: masculum: quiescens: rectum: lumen: bonum: triangulꝰ: equilaterũ. In alia aũt infinitum: par: multitudinẽ: sini strum: feminam: motum: obliquũ: tenebram: malum: alte ra parte longius. ¶ Secundo ibi.

¶ At vt videaf motus indefinitũ quoddã esse: causa fuit nõ posse ipm aut potentia reꝝ aut in actu ponī. Neqȝ eni id qȯ eẽ põt quãtũ: neqȝ id qȯ est actu quã tũ necessario mouef. Et motus actus qdẽ eẽ qdã vi def. Imperfectus tñ: ꝑpterea qȯ ipsuʒ possibile iper fectũ est: cuius ē act⁹. Et iccirco difficile est accipe qd nã sit motus. Necesse est eni ipm aut in priuatio

ne: aut in potẽtia: aut in actu simplici ponere. At nihil hoꝝ esse posse videt̃. Restat igit̃ modus ille iã dict⁹: actũ qdẽ ipʒ aliquẽ eẽ: talẽ aũt actũ: qlẽ antea diximus: q difficilis qdẽ ẽ cognitu: põt autem esse.

T.c.14. ℭ Videri autẽ indeterminatũ esse motũ causa ẽ: q: neqʒ in potẽtiaʒ coꝝ que sũt generũ neqʒ in actũ est ponere ipsum. Neqʒ enim possibile eẽ quãtitatẽ potẽtia moueri ex necessitate: neqʒ qð

T.c.15. actu quãtũ est. ℭ Et motus quidẽ act⁹ qdã videtur eẽ: iperfectus aũt. Causa aũt est: qm̃ iperfectũ qð possibile: cuius est actus. ꝓpter h̃ igit̃ difficile est ipsuʒ accipere qd sit. Aut.n. in priuatione necesse est ipsum ponere: aut in potentiã: aut in actũ simplicẽ. Hoꝝ aũt nullũ videt̃ ꝯtingens. Reliquit̃ igit̃ predictus modus: actũ qdẽ quẽdam esse. Sed huius actũ qualeʒ diximus difficile quidem videre: contingentẽ auteʒ esse.

ℭ Assignat cãʒ q̃re mot⁹ ponit̃ iter determinata. ⁊ dicit ꝙ hui⁹ cã ẽ q: neqʒ põt poni sub potentia: neqʒ sub actu. Si n. poneret̃ sub potẽtia: qcqd eẽt in potẽtia. puta ad q̃titatẽ moueret̃ ꝺm q̃titatẽ. Et si ꝯtineret̃ sub actu: qcqd eẽt actu q̃tũ moueret̃ ꝺm q̃titatẽ. Et qdẽ veꝝ ẽ ꝙ motus ẽ actus. sed est actus iperfect⁹: medi⁹ inter potẽtiaʒ ⁊ actũ. Et ꝙ sit actus ipfectus ex h̃ pʒ: ꝙ illud cuius est actus ẽ ens in potẽtia: vt supra dcm̃ est. ⁊ iõ difficile est accipere qd sit mot⁹. Videt̃.n. i p̊ aspectu ꝙ vel sit simplr act⁹: vel simplr po᷑: vel ꝙ ꝯtineat̃ sub priuatiõe: sicut aliq posuerũt ipm̃ ꝯtineri sub nõ ente: ⁊ sub ineq̃litate. Sed nullũ hoꝝ ẽ poĩe. vt supra ondsum ẽ. Vñ relinquit̃ solus p̃dict⁹ modus ad diffiniẽdũ motũ. vt. s. mot⁹ sit actus talis q̃leʒ dixim⁹. s. existentis in po᷑. Talẽ aũt actũ ꝯsiderare difficile est ꝓpter pmixtionẽ act⁹ ⁊ potentie: tñ esse talem actũ non est impossibile: sed ꝯtingẽs. LEC. IIII.

ℭ Mouetur autem ⁊ omne mouens: vt diximus: qð est potentia mobile.

T.c.16. M ouetur auteʒ ⁊ mouens omne sicut dictum est: cum sit potentia mobile.

Postq̃ p̃hs diffiniuit motũ: hic ostẽdit cuius act⁹ sit motus. vtrũ. s. mobilis vel mouentis. Et põt dici ꝙ hic ponit aliã diffõnẽ mot⁹: q̃ se hʒ ad p̃missaʒ vt mãlis ad formalẽ: ⁊ ꝯclusio ad p̃n᷑.

2ᵃ diffinitio mot⁹. Et hec est diffõ. motus est actus mobilis inq̃tuʒ ẽ mobile. Hec.n. diffõ ꝯcludit̃ ex premissa. q: eni motus est actus existentis in potẽtia inq̃tũ huiꝰ. exñs aũt in potẽtia inq̃tũ huiꝰ est mobile: nõ aũt mouẽs: q: mouẽs inq̃tũ huiꝰ ẽ ens i actu: sequit̃ ꝙ mot⁹ sit act⁹ mobilis inq̃tũ huiꝰ. Circa h̃ g̃ tria facit. P̃io ondit ꝙ mot⁹ ẽ actus mobilis. 2° quõ se hʒ mot⁹ ad mouẽtẽ. ibi [Motiui autẽ act⁹.] 3° mouet dubitationẽ ibi [Hʒ ãt defectũ.] Circa p̊ᵐ duo facit. P̃io ponit diffõnẽ mot⁹. s. ꝙ mot⁹ ẽ act⁹ mobilis. 2° ex h̃ declarat quoddã qð poterat eẽ dubiũ ibi [Et dubiũ aũt.] Circa p̊ᵐ tria facit. P̃io iuestigat diffinitionẽ mot⁹. 2° ꝯcludit eã ibi [Vñ motus ẽ.] 3° manifestat eã ibi [Accidit aũt ⁊c̃.] Ad iuestigãdũ aũt diffinitionẽ motus p̃mittit ꝙ moueri ẽt accidit mouẽti. Et circa h̃ duo facit. P̃io ꝓbat ꝙ oẽ mouẽs mouet̃. Scdo ostẽdit vñ accidat ei moueri. ibi [Adhuc agere.] Qꝫ aũt mouẽs moueatur ostẽdit ex duob⁹. P̃io qdẽ q: oẽ qð p̃us ẽ in potẽtia ⁊ postea in actu: quodãmõ mouet̃. mouẽs aũt inuenit̃ esse p̃us mouẽs i po᷑: ⁊ postea mouẽs i actu: mouẽs g̃ huiꝰ mouet̃. Et h̃ ẽ qð dicit ꝙ oẽ mouẽs cũ ita se hẽat ꝙ q̃nqʒ sit in potẽtia [mobile] .i. ad mouẽdum: mouet̃ sicut dictum est. h̃ eni ex dictis apparet. Dcm̃ est eni ꝙ motus ẽ actus exñtis in potẽtia. Et hoc ꝯtigit in oi mouẽte nãli. Vñ dictũ ẽ ꝙ oẽ mouẽs physicũ mouet̃. ℭ Secundo ibi.

ℭ Et cuius imobilitas quies est. Cui.n. motus inest: huius profecto immobilitas quies est.

ℭ Et cuius mobilitas quies est. Cui.n. motus inest: huius immobilitas quies est.

ℭ Ostẽdit idẽ alio mõ. Cuicũqʒ sua imobilitas ẽ ei⁹ qes: huic iest mot⁹. qes.n. ⁊ mot⁹ cũ sint opposita hñt fieri circa idẽ. sʒ mouẽtis imobilitas. i. cessatio a mouẽdo dr̃ qes. dicunt̃ eniʒ quedã qescere qñ cessant agere. Oẽ igit̃ tale mouẽs. s. cuius imobilitas est qes: mouetur. ℭ Scdo ibi.

ℭ Naʒ in hoc agere rõne: qua tale est: mouere nimiꝝ est. At hoc facit tactu. Quare simul etiã patit̃.

ℭ Adhuc. Agere.n. inquãtũ huiusmodi ipʒ mouere ẽ. Hoc aũt facit tactu: quare simul ⁊ patit̃.

ℭ Ostẽdit vñ accidat mouẽti ꝙ moueat̃. Nõ eni accidit ei ex h̃ ꝙ mouet: sʒ ex h̃ ꝙ mouet tãgẽdo: q: mouere est agere ad h̃ ꝙ aliqd moueat̃: id aũt qð sic a mouẽte patit̃ mouet̃. Sʒ h̃ qð ẽ agere facit tactu: nã corpora tãgendo agũt. vnde sequit̃ ꝙ ⁊ sil̃ patiat̃: q: qð tãgit patit̃. Sʒ h̃ itelligẽdũ ẽ qñ ẽ mutu⁹ tactus. s. ꝙ aliqd tãgit ⁊ tãgit̃: vt ꝯtingit in his q̃ cõmunicãt in mã: quoꝝ vtrũqʒ ab altero patit̃ dũ se tãgũt. Corpora ãt celestia q: nõ cõicãt cũ corporibus iferiorib⁹ in mã: sic agũt i ea ꝙ nõ patiũt̃ ab eis: ⁊ tãgũt: ⁊ nõ tãgũt̃. vt dr̃ i p̊ de gñõne. ℭ Deide cũ dicit. T.c.14.

ℭ Quocirca mot⁹ act⁹ est mobilis: vt est mobile. Accidit aũt hoc ipsius motiui tactu. Quare simul etiaʒ patit̃. Semꝑ aũt id qð mouet formã aliquã afferret aut hoc: aut tale: aut tãtũ: que qdẽ p̃ncipiũ erit: ⁊ cã motus: cum mouet. Id enim qð actu est hõ: facit hominẽ ex eo qð est potẽtia homo.

ℭ Unde mot⁹ act⁹ mobilis est inquantũ est mobile. ℭ Accidit aũt hoc tactu motiui: quare sil̃ T.c.17. ⁊ patitur. Species autem semper existimabit̃ aliquã mouẽs. Aut.n. hec: aut q̃lis: aut quãta: que erit principiũ ⁊ cã mot⁹. Cũ enim moueat actu hõ: facit ex potẽtia exñte hoie hominem.

ℭ Ponit diffinitionẽ motus ꝯcludens ex p̃dictis ꝙ q̃uis mouẽs moueat̃: mot⁹ tñ nõ est actus mouẽtis sed mobilis: sʒ ꝙ est mobile. Et hoc ꝯñr manifestat per hoc ꝙ moueri accidit mouenti: ⁊ nõ per se ei cõpetit: vñ si aliqd ꝺm hoc mouet̃ ꝺm ꝙ actus eius est mot⁹: sequit̃ ꝙ mot⁹ non sit actus mouentis sed mobilis: nõ quidẽ inq̃tum ẽ mouens: sed inq̃tum est mobile. ℭ Qꝫ aũt moueri accidat T.c.17. mouenti manifestat per id qð supra dictũ est. Hoc enim scilʒ actus mobilis qui est mot⁹: accidit ex ꝯtactu mouẽtis: ex quo sequit̃ ꝙ simul dũ agit patiat̃. ⁊ sic moueri cõpetit mouẽti ꝑ accidẽs. Qꝫ aũt nõ cõpetat ei ꝑ se manifestat ꝑ h̃: ꝙ semꝑ aliq̃ forma videt̃ mouẽs eẽ: sicut forma que est in genere sube: in trãsmutatiõe que est ꝺm subeʒ: ⁊ forma q̃ est in genere q̃litatis: in alteratione: ⁊ forma q̃ ẽ in genere q̃titatis: in augmẽto ⁊ diminutiõe. Huiꝰ.n. forme sunt cãe ⁊ p̃n᷑ motuũ: cũ oẽ agens moueat ꝺʒ formã. Oẽ eni agens agit inq̃tũ est actu: sicut actu hõ facit ex hoie in potentia hoiem actu. vñ cũ vnũqðqʒ sit actu per formã: sequit̃ ꝙ forma sit p̃ncipiũ mouẽs. Et sic mouere competit alicui inquãtũ hʒ formã ꝑ quã est in actu. vnde cũ motus sit actus existentis potentia: vt supra dictum est: sequit̃ ꝙ mot⁹ nõ sit alicuius inq̃tũ est mouẽs Lec. 2ᵃ in p̃n᷑ ac per totum. sed inq̃tũ est mobile: ⁊ ideo in diffinitione motus positũ

est q actus mobilis inquantu e mobile. ¶ Deinde cu dicit.

¶ Que cu ita sint: patet motum in ipso mobili esse: id inquantu qd mutat. Est enim actus huius ab ipso motiuo.

T.c.14. ¶ Et dubium autem manifestum est: quod est motus in mobili. Actus.n. huius et ab hoc.

¶ Manifestat quodda dubiu ex predictis. Solet enim esse dubium apud quosda vtru mot sit in mouente aut in mobili. Sed hoc dubiu declarat ex premissis. Manifestu e enim q actus cuiuslibet est in eo cuius est actus. et sic manifestu est q actus motus est in mobili: cu sit actus mobilis. causatus tn in eo a mouente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motiui quoqz actus non aliq quisqz est.

¶ Motiui autem actus non alius est.

¶ Ostedit quo se habeat mot ad moues. Et primo proponit qd itedit dices q actus motiui no e alius ab actu mobilis. Vn cu motus sit act mobilis: est etia quodammodo actus motiui. ¶ Secundo ibi.

¶ Ambo namqz actu esse oportet. Est enim hoc quidez motiuum: quo potest: hoc aut moues: quo agit.

¶ Opz qde enim ee actu vtriusqz. Motiuu qde est in ipso posse. Moues at i ipso operari vel agere.

¶ Manifestat propositu. Et circa h tria facit. Primo ostedit q mouetis e aliqs act sicut et mobilis. Quicqd.n. dicit sz potetia et actu: hz aliquе actu sibi copetete: sed sicut in eo qd mouet dr mobile, sz potetia inquatu pot moueri: motu aut sz actu inquatu actu mouet: ita ex parte mouetis motiuu dr sm potetia inquatu.s. potest mouere: moues aut in ipso agere.i. inquatu agit actu. Oportet igit vtriqz scilz mouenti et mobili competere quenda actuz. ¶ Secundo ibi.

¶ At ipsius mobilis est actiuum. Quare perinde amborum vnus est actus.

¶ Sed est actiuum mobilis. Quare similiter vnus vtriusqz actus.

¶ Ostdit q ide sit act mouetis et moti. mouetis.n. dr inquatu aliquid agit: moti aut inquatu patit: sed ide est qd mouens agendo causat: et qd motu patiendo recipit. Et hoc e qd dicit q [moues est actiuuz mobilis].i. actum mobilis causat: vnde ops vnu actu esse vtriusqz.s. mouetis et moti. Ide enim est qd est a mouente vt a causa agete: et qd est in moto vt in patiente et recipiente. ¶ Tertio ibi.

¶ Atqz vnius ad duo: et duoz ad vnum idem est interuallum. et vt accliue: atqz decliue. Hec enim vnu quidem sunt: at ro no est vna. Similiter res sese habet et in hisce quoz alter mouet: alter mouetur.

¶ Sicut idem spatium est vnus ad duo: et duorum ad vnum: et ascendentis et descendentis. Hec enim vnu idem sunt: ratio autem no vna. Similiter autem est et in mouente et in moto.

¶ Manifestat h p exeplu. Eade enim distatia e vni ad duo et duoz ad vnu sm re: sed differut sm rone. qz sm q incipim coparatione a duob procededo ad vnu dicim duplu: e cotrario vo dicit dimidiu. Et silr est ide spatiu ascendetis et descedetis: et sm diuersitate pncipij et termini vocat ascesio vel descesio. Et silr e in mouete et moto. Na mot sm q pcedit a mouete i mobile est act mouetis: sm aut q e i mobili a mouete e act mobilis. LEC. V.

¶ Existit aut hoc loco dubitatio differedi facultati accomodata. Necesse est enim actu aliquе ee ipsius actiui: etia ipsius passiui. Est enim actio qde illi: passio vo hui. Et opus finisue illius actio: hui affect.

T.c.15. Habet aut defectu ronabilem. Necesse est enim fortassis esse quedaz actu actiui et passiui. Hic quide enim actio: illinc enim passio: opus enim et finis huius quidem actio: illius autem passio.

Postqz Phs ostdit q motus e act mobilis et mouetis: nuc mouet qda dubitatione circa pmissa. Et p mouet dubitatione. 2 soluit ibi [At neqz actum.] Circa pm duo facit. Primo pmittit qda ad dubitatione. 2 dubitatione psequit ibi [Cu igit vtraqz.] Dicit g p q id qd dcm est [hz defectu].i. dubitatione [ronabile].i. logica. Ad vtraqz.n. pte sut pbabiles rones. Ad hac aut dubitatione h pmittit: q aliqs actus e actiui: et aliqs actus e passiui. sicut supra dictu est. q et mouetis et moti est aliqs actus. Actus qdez actiui vocat actio: actus vo passiui vocat passio. Et hoc probat: qz illud qd est opus et finis vniuscuiusqz: e actus eius et perfectio: vn cu opus et finis agetis sit actio: patietis aute passio: vt p se manifestu e segt qd dcm e: q actio sit act agetis: et passio patietis. ¶ 2 ibi.

¶ Si igit ambo sint motus. sintqz diuersi: in quo naz sunt: Aut enim in patiente: et eo qd mouet sunt ambo: aut actio qde e i agete: passio vo i patiete. Qd si hac etia actione oporteat appellare: noie solo conueniet.

¶ Quonia igit vtraqz sunt mot: siqnide alteri: in aliquo sunt. Aut enim vtraqz in patiete et moto sunt: aut in agente sunt vtraqz. Aut actio quide in agete: passio aut in patiete est. Si aute oportet et hac actione vocare: equiuoce quidem fit.

¶ Prosequit dubitatione. Manifestu e.n. q taz actio qz passio sut mot: vtruqz.n. e ide motui. Aut igit actio et passio sut ide mot: aut sut diuersi mot. Si sut diuersi: necesse e q vterqz ipsoz sit i aliq subo: aut igit e i patiete et moto aut alter eoz est in agete.s. actio: et alter in patiete.s. passio. Si aut aliquis dicat econuerso q id qd est in agete sit passio: et id qd e in patiete sit actio. manifestu e q equoce logt. id.n. qd e passio vocabit actione: et econuerso. Videt at qrtu mebz omittere: q vtruqz sit i agete. Sz h intermittit: qz ostesuz e q mot sit i mobili: p qd excludit h membru: q neutru sit in patiete: sed vtruqz i agete. Ex igitur duobus membris que tangit: primu psequit. ¶ 2 ibi.

¶ At vo si h e: mot pfecto i eo qd mouet erit. Eade n.e: et i eo qd mouet: et i eo qd mouet ro. Quare aut oe moues mouebit: aut aliqd motu hns haud mouebit.

¶ At vo si h est in mouete: motus erit. Eade.n. ratio e in mouete et in moto. Quare aut oe mouens mouebit: aut habes motu non mouebitur.

¶ Si enim aliquis dicat q actio est in agente: et passio in patiete: actio aut est motus quida vt dcm est: segt q motus sit in mouete. Eande aut rone ops esse et de mouente et de moto.s. vt in qcuqz eoz sit mot: illud moueat. Vel eade ro e de mouete et moto: sicut et de patiete et agete. In quocuqz aut est mot illud mouet: quare segt vel q oe moues moueat: vel q aliqd habeat motu et no moueat: quoz vtruqz videt inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod si ambo: actio inqz et passio in eo est qd mouet ac patit: et hec duo doctio disciplinaue sunt in ipso discete: primu qdez actus in vnoquoqz cuiusqz no erit. Deide absurdu est: duobus qppiaz motibus simul moueri. Erut enim alterationes quedam vnius due: atqz ad vnam formam. At fieri nequit.

¶ Si autē vtraq̄ in moto sunt ⁊ in patiente ⁊ actio ⁊ passio: ⁊ doctio ⁊ doctrina: cum duo sint in addiscente: primum quidē actus vniuscuiusq̄ nō in vnoquoq̄ erit. Postea ⁊ īconueniens est per duos motus simul moueri. Quedam nāq̄ erūt alterationes due vnius ⁊ in vnā speciem. Sed impossibile est.

¶ Prosequitur aliud membrū dicens ꝙ si aliqs dicat ꝙ vtrūq̄.s.actio ⁊ passio: cū sint duo motus: sunt in patiēte ⁊ moto. ⁊ doctio que est ex parte docentis: ⁊ doctrina que ex pte addiscentis sunt in addiscēte: sequunt̄ duo incōuenientia: quoꝝ primū est: qꝛ dictū est ꝙ actio est actus agentis. Duo icōuenientia. pᵐ Si igitur actio non est in agente sed in patiēte: sequitur ꝙ proprius actus vniuscuiusq̄ non est in eo cuius est actus. 2ᵐ Postea sequitur aliud incōueniēs.s. ꝙ aliqd vnū ⁊ idē moueat̄ sꝫ diuersos motus. Actio.n. ⁊ passio supponunt̄ nūc esse duo motus. In quocūq̄ autem est motus illud mouet̄ ſm illum motū. Si igitur actio ⁊ passio sūt in mobili: sequitur ꝙ mobile moueatur sꝫ duos motus. Et hoc esset idē ac si essent due alterationes vnius subiecti que terminarent̄ ad vnā spēm: sicut ꝙ vnū subiectū moueret̄ duabus dealbationibus: qđ est īpossibile. Cū vo idē subꝫ moueat̄ duabus alterationibus simul ad diuersas spēs terminatis.s. dealbatione ⁊ calefactione: non est inconueniens. Manifestum autē est ꝙ actio ⁊ passio ad eandem spēm terminant̄: idem est enim qđ agens agit: ⁊ patiens patitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vnus ne actus erit: At rōnis fines egredit̄: diuersoꝝ spē duoꝝ vnū actū: eūdēq̄ eē. Et si idē doctio disciplinaue. Et actio atq̄ passio docere etiam ⁊ discere idem erit: ⁊ agere atq̄ pati. Quare necessario discet oīa qui docet: ⁊ patietur qui agit.

¶ Sed vnus erit actus. Sꝫ irrationabile ⁊ duorum ⁊ alterorum ſm speciem eundem ⁊ vnū eē actū. Et erit siqdē doctio ⁊ doctrīa idē: ⁊ passio ⁊ actio: ⁊ docē cū addiscē idē: ⁊ agere cū pati. Quar̄ necē ē oēꝫ docētē addiscē: ⁊ agētē pati.

Quomō inconueniencia. pᵐ 2ᵐ 3ᵐ 4ᵐ ¶ Prosequitur aliud mēbꝛū. Pōt aliquis dicere ꝙ actio ⁊ passio nō sunt duo motus sed vnus. Et ex hoc īducit ad quatuor incōueniētia: quorum primū est ꝙ idem sit actus diuersorum ſm spēm. Dictū est.n. ꝙ actio sit actus agentis: ⁊ passio actus patientis: que ſm spēm sunt diuersa. Si igitur actio ⁊ passio sint idē motus: sequit̄ ꝙ idem actus sit diuersoꝝ ſm spēm. Secundum inconueniens est: ꝙ si actio ⁊ passio sint vnus mot᷑ ꝙ idē sit actio cū passione: doctio que est ex parte docentis cum doctrina ſm ꝙ se tenet ex parte addiscentis. Tertiū inconueniēs est ꝙ agere sit idem qđ pati: ⁊ docere idē quod addiscere. Quartū qđ ex hoc sequitur ꝙ omne docens addiscat: ⁊ omne agēs patiatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ An neq̄ alicuius actum in alio esse absurdum est. Est enim doctio docentis actus: in aliquo tamē est: ⁊ non incisus: sed est huiusce in hoc.

¶ Aut neq̄ actum alterius in altero esse inconueniens est. Est enim doctio actus docentis. T.c.20. In quodā eni ⁊ nō decisus: sed huius in hoc.

¶ Soluit premissam dubitationem. Est autem manifestum ex supra determinatis: ꝙ actio ⁊ passio nō sunt duo motus: sed vnus ⁊ idē motus. Notabile Sꝫ qđ eni qđ est ab agente dī actio: ⁊ᵐ autē qđ est a patiente dicitur passio. Unde in conueniētia que sequunt̄ ad primā partē in qua supponebatur ꝙ actio ⁊ passio essent duo motus non opꝫ soluere: preter vnum qđ remanet soluendū ēt supposito ꝙ actio ⁊ passio sint vnus motus: qꝛ cum actio sit actus agentis vt supra dictū est: si actio ⁊ passio sunt vnus motus: sequit̄ ꝙ actio agentis quodāmō sit in patiente. ⁊ sic actus vni᷒ eēt in altero. Quatuor aūt īconuenientia sequebant̄ ex altera parte. ⁊ sic restant qnque incōueniētia soluēda. ¶ Dicit ergo primo ꝙ non est inconueniens actum vnius esse in altero: qꝛ doctio est actus docentis: ab eo tñ in alterū tendens continue ⁊ sine aliqua iterruptione. Unde idem actus est huiꝰ.s. agētis vt a quo: ⁊ tñ ē in patiente vt receptus in eo. Esset autem inconueniens si actus vnius eo mō quo est act᷑ eius esset in alio. ¶ Secūdo ibi. Expō ad pᵐ .i. pᵐ duoꝝ.

¶ Neq̄ qcq̄ ꝓhibet vnū duoꝝ eūdem eē: nō vt idē hēat eē: sed vt est id qđ est potētia ad id qđ est actu. Neq̄ necesse est docētem discere: ⁊ si pati: atq̄ agere idē est: nō vt ea tñ que rōnis eiusdē sunt: vt vestimētū ac tunica: sed vt via qua ex thebis athene: ⁊ ex athenis thebe petuntur: vt ⁊ antea diximus. Non enim eadē his omnia competunt: que aliquo modo sunt eadē. Sꝫ hisce dūtaxat quoꝝ ē eadem ratio.

¶ Neq̄ vnum duobus prohibet nihil eundem esse actum: non sicut esse idem: sed sicut est qđ potētia ē ad agēs. ¶ Neq̄ necē ē docētē addiscere. neq̄ si pati ⁊ agere idem est: nō tñ tāq̄ rationē esse vnā qđ quidest esse dicentē: sicut tunice ⁊ indumenti: sed sic̄ via thebis ad athenas ⁊ ab athenis ad thebas: quēadmodum dictum est prius. Non enim oia eadē insunt quolibet modo eisdem: sed solum quibus esse idem est. T.c.21.

¶ Soluit aliud inconueniens.s. ꝙ idē actus eēt duoꝝ: ⁊ dicit ꝙ nihil prohibet vnum actū esse duorū: ita ꝙ non sit vnus ⁊ idem motus ſm rōnem: sed vnus ſm rem. vt dictū est supra: qꝛ eadem distantia est duoꝝ ad vnum ⁊ vnius ad duo: ⁊ eius qđ est in potētia ad agens: ⁊ econuerso. Sic enim idem actus ſm rem est duoꝝ ſm diuersam rationem: agentis quidem ſm ꝙ est ab eo. patientis aūt ſm ꝙ est in ipso. Ad alia aūt tria inconueniētia quorum vnum ex altero deducebatur: respondet ordine retrogrado. Primo.s. ad illud qđ vltimo inducebat̄ vt magis icōueniens. ¶ Sic igitur tertio respōdet ad quintum incōueniens. ⁊ dicit ꝙ nō est necessariū ꝙ docēs addiscat vel ꝙ agēs patiat̄. Et si agere ⁊ pati sint idem. tñ dicamus ꝙ nō sunt idem sicut ea quoꝝ ratio est vna: vt tunica ⁊ indumentum: sed sicut ea que sunt idem subiecto ⁊ diuersa ſm rōnes: vt via a thebis ad athenas ⁊ ab athenis ad thebas: vt dictum est prius. Nō opꝫ aūt ꝙ oīa eadē conueniant his que sunt quocūq̄ mō idem: sed solum illis q̄ sūt idē subiecto vel re ⁊ rōne. Et iō ēt dato ꝙ agē ⁊ pati sint idē: cū nō sint idē rōne: vt dcm̄ est: nō sequit̄ ꝙ cuicunq̄ conuenit agere qđ ei ꝯueniat pati. ¶ Quarto ibi. Ad pᵐ inconuenientia aliorum quatuor. T.c.11. Ad 5ᵐ ⁊ 4ᵐ aliorum quatuor videlicet vltimum. T.c.12.

¶ At neq̄ si doctio ⁊ disciplina sint idem: idem erit ⁊ docere ac discere: quemadmodum neq̄ si interuallum sit eorum que distant vnum: idemq̄ est ab hoc ad illud: atq̄ ad hoc ab illo distare.

¶ At vo neq̄ si doctio ⁊ doctrīa idē ⁊ addiscere ⁊ docere idē: sicut neq̄ si spatiū vnū distantiū sit: ⁊ distare hic illuc: ⁊ idē huc vnū ⁊ idē ē.

¶ Respondet ad quartū īconueniens ⁊ dicit ꝙ nō sequit̄ etiā si doctio ⁊ doctrina addiscētis est idem: ꝙ addisce- Ad 4ᵐ ⁊ 3ᵐ quatuor.

re ⁊ docere essent idem:q2 doctio ⁊ doctrina dicuntur in abstracto:docere aūt ⁊ discere in concreto. Uñ applicantur ad fines vel ad terminos ſm quos sumit̃ diuersa rō actionis ⁊ passionis. Sicut ſ3 dicamus φ sit idem spatiu3 distantiū aliquoꝝ abstracte accipiendo:si tñ applicamus ad terminos spatij:sicut dicimus distare hinc illuc ⁊ ide huc:non est vnum ⁊ idem. ⁋ Quinto ibi.

⁋ Omino aūt neq3 doctio ꝓprie idē ē qđ disciplina:neq3 actio idē qđ passio.ſ3 mot⁹ cui hec īsunt. Nā hui⁹ in hoc:⁊ hui⁹ eē actū ab hoc diuersu3 est rōne.

T.c.22.

⁋ Omino aūt dicere est:neq3 doctio cū doctrina: neq3 actio cū passione idē proprie ē:sed cui īsūt hec:motus. Quod enim huius in hoc ⁊ qđ huius ab hoc actum esse:ratione alterum est.

Ad 3m. s. 2a ronem.

⁋ Respōdet ad tertiū īcōueniēs destruēs hāc illationem qua ꝯcludebat̃ φ si actio ⁊ passio sunt vn⁹ mot⁹ φ actio ⁊ passio sunt idē:⁊ dicit φ finalr dicendū est φ nō sequit̃ φ actio ⁊ passio sint idē vel doctio ⁊ doctrina:sed φ mot⁹ cui inest vtrūq3 eoꝝ sit idem. Qui qdē motus ſm vnam rōnem est actio:⁊ ſm aliā rōnē est passio. Alteꝝ enī est ſ3 rōnē eē actū huius vt in hoc:⁊ esse actu3 huius vt ab hoc. Motus aūt dicitur actio ſm φ ē actus agētis vt ab hoc: dicitur aūt passio ſm φ est act⁹ patiētis vt in ħ. Et sic p3 φ l3 mot⁹ sit idē mouētis ⁊ moti:ꝑꝑ hoc φ abstrahit ab vtraq3 rōne:tñ actio ⁊ passio differūt:ꝑꝑ hoc φ has diuersas rōnes in sua significatione includūt. Ex hoc aūt apparet φ cū mot⁹ abstrahat a rōne actionis ⁊ passionis nō cōtinet̃ in ꝑdicamēto actionis:neq3 in ꝑdicamēto passiōis: vt qdā dixerūt. ⁋ S3 restat circa hoc dubitatio duplex.

1m dubiu. T.c.6. T.cō.4.

Prīa qdē:q2 si actio ⁊ passio sint vnus motus ⁊ non differūt nisi ſm rōnē:vt dictū est:videt̃ φ nō debeāt esse duo ꝑdicamēta.cū ꝑdicamēta sint genera reꝝ. ⁋ Itē si mot⁹ vel est actio vel passio nō inuenief motus in subā q̄litate q̄titate ⁊ vbi vt supra dictū est:sed solū ꝯtinebit̃ in actione ⁊ passione. ⁋ Ad hoꝝ igit̃ euidētiā sciendū est φ ens

Scdm.

Quare 10 sint pdicamenta ad inuicē distincta.

diuidit̃ in decē ꝑdicamēta nō vniuoce sicut genus ⁊ spēs sed ſm diuersu3 modū essendi. Modi aūt essendi ꝓportionales sunt modis ꝑdicādi. Predicādo enī aliqd de alio altero:dicim⁹ hoc esse illud. vñ ⁊ decē genera entis dicunt̃ decē ꝑdicamēta. Triplr aūt fit oīs ꝑdicatio. Unus qdē modus est qñ de aliquo subo ꝑdicat̃ id qđ ꝑtinet ad essentiā ei⁹:vt cū dico sortes ē hō:vel hō ē aīal. Et ſm ħ accipit̃ ꝑdicamētū sube. Alius aūt modus est quo ꝑdicat̃

Suba.

de aliquo id qđ nō est de essentia ei⁹:tñ inheret ei. Qđ qdē vel se hēt ex ꝑte mãe subiecti:⁊ ſm ħ ē ꝑdicamētum q̄titatis:nā q̄titas ꝓprie ꝯsequit̃ mãz. vñ ⁊ plato posuit magnū ex parte mãe. Aut ꝯsequit̃ formā ⁊ sic est ꝑdicamētū q̄litatis. vñ ⁊ q̄litates fundant̃ sup q̄titatē:sicut color in supficie ⁊ figura in lineis vel in superficiebus. Aut

Quantitas. Qualitas.

est ꝑ respectū ad alterū:⁊ sic ē ꝑdicamētū relationis. Cu3 enī dico homo ē pater nō ꝑdicat̃ de hoīe aliqd.sed respectus qui ei inest ad aliquod extrīsecū. Terti⁹ aūt modus

Relatio.

predicādi ē qñ aliqđ extrinsecū de aliquo ꝑdicat̃ per modū alicuius denominatiōis. Sic enī ⁊ accidētia intrinseca de substantijs predicant̃:nō tñ dicim⁹ φ homo sit albedo:sed φ hō sit albus. Denominari aūt ab aliquo extrīseco ꝯuenit qdē quodāmō cōiter in oībus:⁊ aliquo mō specialr in his que ad hoīes pertinēt tñ. Cōiter aūt inuenit̃ aliquod denominari ab aliquo extrinseco:vel ſm rōnē3 cāe vel ſm rōnē3 mēsure.denominat̃ enim aliqd causatu3 ⁊ mēsuratū ab aliquo exteriori. Cū aūt q̄tuor sint genera causaꝝ:duo ex his sunt ꝑtes eētie:scil3 mã ⁊ forma:vñ ꝑdicatio que posset fieri ſm hec duo ꝑtinet ad ꝑdicamētū sube:vtpote si dicamus φ hō est rōnalis:⁊ hō est corporeus. Cā aūt finalis nō causat seorsum aliqd ab agēte:intātū enī finis hēt rōnē cause inq̄tu3 mouet agētē. Remanet igit̃ sola causa agēs a q̄ pōt denominari aliqd sicut ab exteriori. Sic

Sex hui⁹ ad aliud imponūtur deno minatiōes ab extrinseco.

igit̃ ſ3 φ aliqd denominat̃ a cā agēte est ꝑdicamētū passionis. Nā pati nil est aliud q̄3 suscipere aliquid ab agēte: ſm aūt φ ecōuerso denominat̃ cā agens ab effectu:ē predicamētū actionis. Nā actio ē actus ab agēte in aliud:vt supra dictū est. Mēsura aūt quedā est extrinseca:⁊ q̄da3 intrinseca. Intrinseca aūt sicut ꝓpria longitudo vniuscuiusq3:⁊ latitudo ⁊ ꝓfunditas. Ab his ergo denominat̃ aliquid sicut ab intrinseco inherēte. vñ pertinet ad ꝑdicamētū q̄titatis. Exteriores aūt mēsure sunt tēpus ⁊ locus.

Passio

Actio.

Secūdū igit̃ φ aliqd denominat̃ a tēpore:est ꝑdicamētū qñ. Scdm aūt φ denominat̃ a loco:est predicamētu3 vbi ⁊ situs:qđ addit supra vbi ordinē partiū in loco. Hoc aūt nō erat necessariū addi ex ꝑte tēporis:cū ordo ꝑtiu3 in tpe in rōne tēporis īportet̃. Est enī tpš nūerus motus ſm prius ⁊ posteri⁹. Sic igit̃ aliqd dicit̃ esse qñ vel vbi ꝑ denominationē a tpe vel a loco. Est ēt aliqd speciale in hoībus. In alijs enī aīalib⁹ nã dedit sufficiēter ea que ad ꝯseruationē vite ꝑtinēt:vt cornua ad defendēdū:corium grossum ⁊ pilosu3 ad tegēdū:vngulas vel aliqd hui⁹ ad īcidēdū sine lesione. Et sic cu3 talia aīalia dicunt̃ armata vel vestita vel calciata:quodāmodo nō denoiant̃ ab aliquo extrinseco ſ3 ab aliqbus suis ꝑtibus. Uñ hoc refert̃ in his ad ꝑdicamētū sube. Utputa si diceret φ hō ē manuatus vel pedatus. S3 hui⁹ nō poterāt dari hoī a nã:tū q2 nō ꝯueniebāt subtilitati cōplexiōis eius:tū ꝑꝑ multiformitatē operū q̄ ꝯueniūt hoī inq̄tū h3 rōnē:qbus aliq̄ determinata īstrumēta accōmodari nō poterāt a nã:ſ3 loco oīu3 inest hoī rō:q̄ exteriora sibi ꝑparat loco hoꝝ: que alijs aīalib⁹ intrinseca sunt. Unde cū hō dr̃ armatus vel vestitus vel calciatus denoiat̃ ab aliquo extrīseco:qđ nō h3 rōnē neq3 cāe:neq3 mēsure. Uñ est spāle ꝑdicamētū:⁊ dr̃ habitus. Sed attēdēdū est φ etiā alijs aīalibus ħ predicamētū attribuit̃:nō ſm φ in sua nã ꝯsiderant̃:sed ſ3 φ in hoīs vsu3 veniūt. vt si dicam⁹ equū faleratū vel sellatū:seu armatū. ⁋ Sic ḡ p3 φ l3 mot⁹ sit vnus:tñ ꝑdicamēta q̄ sumunt̃ ſ3 motū sūt duo:ſm φ a diuersis rebus exterioribus fiūt ꝑdicamentales denoiationes. Nā alia res est agēs a qua sicut ab exteriori sumit̃ ꝑ modū denominatiōis ꝑdicamētū passiōis.⁊ alia res ē patiēs a q̄ denominat̃ agēs. Et sic p3 solutio p̄me dubitatiōis. ⁋ Secūda aūt dubitatio de facili soluit̃. Nā rō motus cōplet̃: nō solū ꝑ id qđ ē de motu in reꝝ nã:sed ēt ꝑ id qđ rō apprehēdit. De motu enī ī reꝝ nã nihil aliud est q̄3 act⁹ īperfectus.q est īchoatio q̄dā actus ꝑfecti in eo qđ mouet̃:sicut in eo qđ dealbat̃ iā īcipit esse aliqd albedinis. S3 ad ħ φ illud īperfectū hēat rōnē motus reqrit vlterius φ ītelligam⁹ ipm q̄si mediū inter duo:quoꝝ ꝑcedēs cōparat̃ ad ipm sicut potentia ad actū:vñ motus dicit̃ actus:ꝯñs vo cōparat̃ ad ipsum sicut ꝑfectū ad īperfectū:vel actus ad potētiā:ꝑꝑ qđ dr̃ act⁹ existētis ī potētia. vt supra dcm̃ ē. Uñ qđcūq3 īperfectū accipiat̃ vt nō in aliud ꝑfectū tendēs dr̃ terminus motus:⁊ non erit motus ſm quē aliqd moueat̃:vtpote si aliqd incipiat dealbari:⁊ statim alteratio interrūpat̃. Quātū igit̃ ad id qđ in reꝝ nã est de motu.motus ponit̃ ꝑ reductionē in illo genere qđ terminat motū:sicut īperfectū reducit̃ ad ꝑfectū:vt supra dcm̃ est. S3 q̄tū ad id qđ rō cōprehēdit circa motū. s. esse mediū qđdā inter duos terminos:sic iā īplicat̃ rō cāe ⁊ effectus. Nā reduci aliqd de po⁹ in actum.nō est nisi ab aliqua cā agente. Et ſm hoc motus pertinet ad ꝑdicamētū actiōis

Quādo. Ubi. Situs.

Habit⁹.

Rñ⁹ formalis pme dubij.

Ad 2m.

t.c.6.

⁊ paſſiõis. Hec.n.duo pdicamēta accipiūtur ſʒ rõnē cau ſe agentis ⁊ effectue: vt dictū eſt. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Quid igiť eſt motus: ⁊ vniuerſaliter: ⁊ per partes etiam diximus. Nõ eſt eñi obſcurum quonam pacto queqʒ ſpēs ipſius diffiniatur. Alteratio eñi actus eſt alterabilis: vt eſt alterabile. Enimuero notius hoc pacto etiaʒ diffiniť: ſi potētia actiui atqʒ paſſiui vt tale eſt: actus eē dicať: ⁊ ſimpliciter: ⁊ per ſingulos: vt edificatio: vel medicatio. Modo eodem: ⁊ de ceterorum motuum vnoquoqʒ dicetur.

T.c.13. ❡ Quid quidē igiť motus ſit ⁊ vniuerſaliter ⁊ ſm ptē dictū eſt. Nõ.n.imanifeſtuʒ eſt quõ determinabitur ſpecieꝝ vnaqueqʒ ipſius. Alteratio qdē enim alterabilis ſm qð eſt alterabile: endelechia eſt. Amplius aūt notius ꝙ potētia actiui ⁊ paſſiui inquātū huiuſmodi: ſimpliciterqʒ: ⁊ iterum ſm vnumquodqʒ: quoniam edificatio aut medicatio. Eodem autem dicetur modo ⁊ de alijs motibus ſingulis.

❡ Diffinit motū in particulari. ⁊ dicit ꝙ dictum eſt qd ſit motus ⁊ in vniuerſali: ⁊ in particulari: qꝛ ex hoc qð dictū eſt de diffinitione mot⁹ in vniuerſali. manifeſtū eē poterit quõ diffiniť in particulari. Si enim mot⁹ eſt act⁹ mobilis ſm ꝙ huiꝰ: ſequiť ꝙ alteratio ē actus alterabilis ſʒ ꝙ huiꝰ: ⁊ ſic de alijs. Et qꝛ poſitū fuit in dubitatiõe. vtrū motus ſit actus mouentis vel mobilis: ⁊ oſtenſum eſt ꝙ eſt actus actiui vt ab hoc: ⁊ paſſiui vt in hoc. Ad tollendū omnem dubitationem notius eſſe dicamus ꝙ motus eſt actus potentie actiui ⁊ paſſiui. Et ſic etiam poterimus in particulari dicere ꝙ edificatio eſt actus edificatoris ⁊ edificabilis inquantum huiuſmodi. ⁊ ſimile eſt de medicatione ⁊ alijs motibus. LEC. VI.

❡ Cū aūt ſciētia nālis circa magnitudines: motū: tēpuſqʒ verſeť: quoꝝ vnūquodqʒ finitū: aut infinituʒ eſſe neceſſe eſt. Et ſi nõ oē quoduis neceſſe eſt aut infinitū eſſe aut finitū: vt affectum ac pūctuʒ. Talium enim fortaſſe nullum neceſſe eſt in horum altero collocari. Ad nālez ſane phm de infinito ſi ſit: necne: ⁊ ſi ſit: qd nam ſit contemplari pertinere videtur.

T.c.14. Quoniaʒ aūt de natura ſcia eſt circa magnitudines ⁊ tempus ⁊ motū quorum vnūqðqʒ neceſſe eſt aut infinitum aut finitum eſſe. Et ſi non oē ſit infinitum aut finitum vt paſſio aut punctum. Talium eñi fortaſſe nullum neceſſe eſt in altero horum eē: cõueniens vtiqʒ erit de natura negociantem cõſiderare ſi eſt aut non eſt: ⁊ ſi eſt: quid eſt.

Poſtq̄ phs determinauit de motu: hic incipit determinare de īfinito. Et pͦ oſtēdit ꝙ ad ſciaʒ nālē ptinet determinare de īfinito. Scðo īcipit determinare ibi ❲Eſſe aūt aliquid īfinitū.❳ Circa pͦmū duo facit. Primo oſtēdit ꝙ ad ſciam nālē pertinet determinare de infinito. Scðo ponit opiniones antiquoꝝ phoꝝ de infinito. ibi ❲Et omnes ſicut quoddam.❳ Primum oſtendit ⁊ rõne ⁊ ſigno. rõ talis eſt. Scia nālis ꝯſiſtit circa magnitudines ⁊ motū ⁊ tpͤs: ſed neceſſe eſt finitum aut infinitum in his inueniri. oīs enim magnitudo vel motus vel tempus ſub altero hoꝝ contineť .ſ. ſub finito vel īfinito: ergo ad naturalez phm ptinet conſiderare de infinito an ſit ⁊ quid ſit. Sed qꝛ poſſet aliquis dicere ꝙ cõſideratio de infinito pertinet rõne ſue cõitatis ad phm primum: ad hoc excludendum interponit ꝙ non oē ens opʒ eſſe finitum vel infinitum: nā punctus ⁊ ❲paſſio❳ .i. paſſibilis qualitas ſub nullo hoꝝ cõtinetur. Ea aūt que pertinēt ad conſiderationē phi pͥmi cõſequūť ens inq̄tū ens ē: ⁊ nõ aliqð determinatum genus entis. ❡ Secundo ibi.

❡ Atqʒ ſcie huiuſce ꝯtēplationē de ipſo ꝓpriam eē: hoc ſigno patet. Oēs enim qui digne talem philoſophiam tetigiſſe putanť: de infinito ſermonē fecerūt.

❡ Signū.n.qð huiꝰ ſcie ꝓpria ꝯſideratio de ipo eſt. Oēs.n.qui videnť rõnabilr tetigiſſe huiuſmodi philoſophiaʒ: fecerunt verbū de infinito. T.c.15.

❡ Oſtēdit idē p ſignū acceptū a ꝯſideratiõe phoꝝ nāliū. Oēs eñi q rõnabilr tractauerūt huiꝰ phiam .ſ. nālem: fecerūt mētionē de īfinito. Ex quo colligitur probabile argumētū ab auctoritate ſapiētū: ꝙ ad phiam naturalē ptineat determinare de infinito. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Ac oēs ipſum vt pͥncipiū quoddam coꝝ que ſunt poſuerūt. Alij quidē per ſe: vt ſubſtātiam: nõ vt rei cuiqʒ accidēs: vt pithagorici atqʒ Plato.

❡ Et omnes tanq̄ principium quoddaʒ ponūt eorum que ſunt. Alij quidem quemadmoduʒ Pithagorici ⁊ Plato per ſe: nõ ſicut accidēs alicui alteri: ſʒ ſicut ſubſtātiā ipm eſſe infinitum.

❡ Ponit opiniones antiquoꝝ de infinito. Et pͦmo oſtēdit in quo diuerſificabanť. Secundo oſtendit in quo omnes cõueniebant ibi ❲Rationabiliter aūt.❳ Circa pͦmum duo facit. Pͦͦ ponit opinionē philoſophoꝝ nõ nāliū de infinito .ſ. pithagoricoꝝ ⁊ Platõicoꝝ. Scðo opiniões nāliū ibi ❲De nā autē oēs.❳ Circa pͦmū duo facit. Primo oſtendit in quo conueniebant pithagorici ⁊ platonici. Scðo in quo differebant ibi ❲Preter hoc quidam pithago.❳ Dicit ergo pͦmo. ꝙ oēs philoſophi poſuerūt infinituʒ eſſe ſicut quoddā principiū entiū. Sʒ hoc fuit ꝓpriū pithagoricis ⁊ platonicis ꝙ ponerēt īfinitū nõ eē accidēs alicui alteri nature: ſed eſſe quoddā per ſe exiſtens. Et hoc cõpetebat eoꝝ opinioni: qꝛ ponebāt numeros ⁊ quātitates eſſe ſubſtantias rerū. infinitum aūt in quātitate eſt. vnde ⁊ infinitum per ſe exiſtens ponebant. ❡ Secūdo ibi.

❡ Verū pithagorici qdē in ſenſibilibus ipm ponūt. Nõ eñi ſeparabilē ipſum numerū faciūt: ⁊ id qð eſt extra celū infinitū eſſe dicebant. Plato aūt extra quidem celum neqʒ corpus eſſe: neqʒ ideas putabat: ꝓpterea qð neqʒ vſq̄ ſunt ipſe. Infinitum tamen ⁊ in ſenſibilibus: ⁊ in illis eſſe cenſebat.

❡ Preter hoc qð Pithagorici quidem in ſenſibilibus. Neq̄ eñi abſtractū faciūt numeꝝ: ⁊ eē extra celū īfinitū. Plato autē extra nullū eē corpus neq̄ ideas: eo ꝙ nuſq̄ ſint ipſe: tñ infinitū ⁊ in ſenſibilibus ⁊ in illis eſſe.

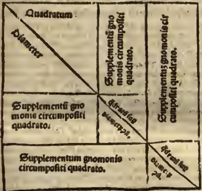
❡ Oſtendit differētiā inter Platonē ⁊ pithagoricos quātum ad poſitionez infiniti. Scðo quātū ad radicē ipſius ibi ❲Et hi qdē infinitū eſſe.❳ Quātū aūt ad poſitionem infiniti in duobus differebat Plato a pithagoricis. Pithagorici eniʒ nõ ponebāt infinitū niſi in ſenſibilibꝰ. Cū eniʒ infinitū cõpetat quātitati: prima aūt quātitas ē numerus: pythagorici nõ ponebāt nūerū ſeparatū a ſenſibilibus: ſʒ dicebāt nūeꝝ eē ſubaʒ reꝝ ſenſibiliū: ⁊ p ꝯñs nec infinitū erat niſi in ſenſibilibus. Itē pithagoras ꝯſiderabat ꝙ ſenſibilia q̄ ſūt infra celū ſunt circūclauſa celo: vñ

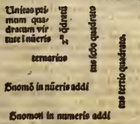
in eis

in eis nō pōt eē īfinitū: ⁊ pp hoc ponebat φ infinitū esset in sensibilibus ex̄ celū. Sed Plato ecōtrario ponebat φ nihil ē ex̄ celū: neq̄z.n. dicebat eē ex̄ celū aliqd corp⁹ sensibile: q2 celū dicebat eē ꝯtinēs oīa sēsibilia. neq̄z ēt ideas ⁊ spēs rer̄ q̄s ponebat eē sepatas dicebat eē ex̄ celum: q2 intus ⁊ ex̄ significāt locum: idec vo ſm ipsum nō sunt in aliquo loco: q2 loc⁹ corporaliū ē. Itē dicebat Plato φ īfi⁹ nō solū ē in reb⁹ sensibilib⁹: ſ3 ēt in illis.i. in ideis sepatis: q2 ēt in ipsis nūeris sepatis ē aliqd formale vt vnū: ⁊ aliqd mãle vt duo: ex̄ q̄bus oēs nūeri cōponunt̄. ℭ Scdo.ibi.

ℭ Et illi qdē par ipsum infinitū eē dicebāt. Hoc eni cōprehensum: atq̄z finitū ab impari prebet hisce que sunt infinitionē. Signūq̄z huius id esse qd in numeris accidit. Cū enim norme circa vnū: seorsumq̄z ponuntur: nunc alia semp fit species: nunc vna. At plato duo infinita facit magnum inq̄ ac paruum.

T.c.16. ℭ Et hi qdē infinitū eē parē. Hic qdē.n. cōprehensus ⁊ sub ipari reclusus adhibet his que sūt infinitatē. Signū aūt huius est qd ꝯtingit in numeris. Circūpositis.n. gnomōibus circa vnū ⁊ extra: aliqn̄ quidē aliā fieri spēm: aliqn̄ aūt vnā. ℭ Plato autē duo infinita magnū ⁊ paruum.

ℭ Ostendit dr̄iam eor̄ quātū ad radicē infiniti: ⁊ dicit φ pithagorici attribuebāt īfinitū vni radici.s. nūero pari. Et hoc manifestabāt dupl'r. Prio per rōnē: q2 id qd ꝯcludit̄ ab alio: ⁊ per aliud terminat̄: quātū est de se: h3 rōnē infiniti. Qd aūt cōcludit ⁊ terminat h3 rōnē termini: par aūt nūerus cōprehēdit̄ ⁊ cōcludit̄ sub ipari: si.n. pponit̄ aliqs numer⁹ par: vndiq̄z diuisibilis appet. Cū vo addita vnitate ad iparē numerū reducit̄: iā quādā idiuisionem cōsequit̄: sicut si par sub ipari ꝯstringat̄. Un̄ videt̄ φ par sit per se īfinitū: ⁊ causet in alijs īfinitatē. Ostēdit ēt idē per signū. Ad cuius euidētiā sciēdū est φ in geometricis gnomō dicit̄ quadratū sup diametrū ꝯsistēs. cū duobus supplemētis. Quis igit̄ gnomō circūpositus q̄drato ꝯstituit q̄dratū. Ex huius ergo silitudine in numeris gnomones dici pñt numeri qui aliq̄bus nūeris addant̄. Est aūt hic obseruādū φ si aliqs accipiat nūeros ipares ſm ordinem pgressiōis numeralis: ⁊ vnitati que est q̄dratū virtute inquātū vnū est solū vnū: addat pmū nūerū iparē.s. ternariū ꝯstituet̄ q̄ternarius qui est numerus quadrat⁹. Nā bis duo sunt q̄tuor. Si vo huic scdo quadrato addat̄ scds.s. q̄narius ꝯsurgit nouenarius qui est quadratus ternarij. Nā ter tria sunt nouē. Si aūt huic tertio quadrato addat̄ tertius ipar.s. septēnarius ꝯsurgit sexdeci3 qui est quadratū quaternarij. Et sic semp per ordinatā additionem numeror̄ impariū resultat eadē forma in nūeris.s. quadratū. Per additionē aūt pariū semp resultat diuersa figura. Nā si pmus par.s. duo addant̄ vnitati cōsurgit ternarius qui est figure trilatere. Si aūt huic addat̄ scds par.s. quaternarius ꝯsurgit septenari⁹ qui est figure eptagone. Et sic semp variat̄ figura numeror̄ ex additione pariū. Et hoc videt̄ eē signū φ vniformitas ptinet ad numerū imparē. difformitas aūt ⁊ varietas ⁊ īfinitū ptinēt ad numerū parē. Et hoc est qd dicit. Signū huiusmodi.s. φ infinitū sequat̄ numerū parē est hoc qd ꝯtingit in numeris. Circūpositis.n. gnomōibus.i. numeris additis circa vnū.i. circa vnitatē: ⁊ extra.i. circa alios nūeros. aliqn̄ quidē fit alia spēs.i. alia forma nūeralis.s. per additionē nūeri paris: aliqn̄ aūt fit vna spēs.s. per additionē nūeri imparis. Et sic patet quare pithagoras numero pari attribuit infinitatē. Plato aūt attribuebat duabus radicib⁹ scilicet magno ⁊ paruo. Hec enim duo ſm ipsum sunt ex parte mãe cui cōpetit infinitum. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Naturales aūt oēs aliā quādā semp nām eor̄ que elemēta dicunt̄ ipsi infinito supponūt: vt aquā vel aerē: vel id qd īter hec mediū collocat̄: pter eos qui elemēta finita fecerūt. Nullus.n. ipsor̄ īfinitū facit. Qui vo elemēta faciūt infinita: vt Anaxagoras atq̄z Democritus: hi īfinitū ipsum tactu ꝯtinuū eē dicūt. Ille qdē ex hisce que sunt similiū partiū: hic autē ex īdiuiduis illis corpusculis q̄ figuris differūt: siūtq̄z generādarū semīa rer̄. Atq̄z ille qdē q̄uis cōgerici pte cōgestā eē pinde atq̄z totā dicebat: q2 videbat qduis ex quouis oriri. Hic.n. ⁊ oēs res olim simul fuisse dixisse videt̄. vt hāc carnē: ⁊ hoc os: ⁊ qduis simili mō. Igit̄ ⁊ vniuersa: ⁊ simul ergo nō solū n. in vnoquoq̄z pncipiū est segregatiōis: ſ3 in ipso ēt vniuerso. Nā cū oē qd fit ex tali corpe fiat: oīumq̄z sit generatio: nō simul tñ: atq̄z aliqd pncipiū generatiōis eē oporteat: ⁊ id sit vnū: qd ille mētē appellat: mēsq̄z a principio quodā opet̄ cū itellexit. Necesse est oli oīa simul fuisse: moueriq̄z oli cepisse. Democrit⁹ aūt nō aliud ex alio pmor̄ illor̄ corpor̄ fieri dicit. Ipsū tñ cōe corp⁹ oīu3 est pncipiū: magnitudie ptiū differēs atq̄z figura. Patet igit̄ ex hisce que diximus: īfiniti cōtemplationē ad naturales philosophos pertinere.

ℭ Hi nā aūt oēs semp subijciūt alterā q̄dā nām infinito dictor̄ elemētor̄: vt aquā: aut aerē: aut mediū hor̄. Finita aūt faciētiū elemēta nullus īfinita facit. Quicūq̄z aūt īfinita faciūt elemēta

queadmodū anaxagoras τ Democrit⁹. hic qdē
ex alīis ptib⁹: ille aūt ex oī semie figuraꝝ p ꝯta-
T.c.28. ctū ꝯtinuū īfinitū eē dic̄. ¶ Et hic qdē qualibet
ptē esse sīr mixtā toto ex eo qḋ videt qḋlibet ex
quolibet fieri. Hic eteni vr̄ τ sīr aliqñ oēs res sīr
mate eē: vt hec caro τ h̄ os: τ sic qḋlibet: τ oīa
itaq τ sīr igit̄. Principiū.n. nō solū i vnoquoq
disgregatiōis: s̄ τ oium ē. Qm̄.n. oē qḋ fit: ex
hui⁹ fit corpe: oium.n. gn̄atio p̄terq̄ ꝙ nō sīr: τ
qḋdā p̄ncipiū eē opꝫ gn̄atiōis. Hoc aūt est vnū:
qḋ ille vocat itellectū. Intellect⁹ aūt ex pricipio
quodā opat̄ itelligēs τ cognoscēs. Quare necē
T.c.29. est sīr aliqñ oia eē: τ icipe moueri aliqñ. Demo
crit⁹ aūt nihil alteꝝ ex altero fieri prioꝝ dic̄. S̄
tn̄ ipm cōe corp⁹ oium eē pricipiū magnitudie:
s̄ ptes τ figuras differēs. Qḋ qdē igit̄ ꝯueniēs
T.c.30. sit physicis hec speculatio manifestum ex his.

¶ Pōit opiones nālīū de īfinito. Sciēdū ē ḡ ꝙ oēs nāles
ph̄i: q.s. nālr p̄ncipia rerū tradiderūt ponūt ꝙ īfinitū nō
est p se subsistēs sic̄ supra dcm̄ ē: s̄ ponūt īfi^m eē accn̄s ali
cuius nāe ei supposite. Qui ḡ posuerūt vnū p̄n^m tm̄ nāle
qḋcūq̄ sit de nūero eoꝝ q̄ dicunt̄ elementa siue aer siue
aq̄ siue aliqḋ mediū dixerūt eē īfinitū: q v̄o fecerūt plra
elemēta s̄ finita s̄m nūeꝝ: nullus eoꝝ posuit ꝙ elemēta
eēnt īfinita s̄ q̄ntitatē. Ipsa.n. distinctio elemētoꝝ ꝯtrari
videbat̄ īfinitati vtriusq̄ eoꝝ. S̄ illi q fecerūt infinitas
s̄m nūeꝝ: dicūt ex oīb⁹ istis īfinitis fieri qḋdā vnū īfini-
tū p ꝯtactū. Et hi fuerūt Anax. τ Democrit⁹: q i duob⁹ dif
ferebāt. Primo qdē i q̄litate p̄ncipioꝝ īfinitoꝝ. Nā Anax.
posuit illa īfinita p̄ncipia eē īfinitas sīles ptes vt carnis τ
ossis τ huiꝯ. Democrit⁹ pōit hmōi īfinita pn^a eē idiuisibi-
lia corpa dr̄ia s̄ figuras. q̄ qdē corpa dicebāt eē semia to
ti⁹ nāe. Alia drīa ē q̄ntū ad habitudinē hoꝝ p̄ncipioꝝ ad
inuicē. Anax. aūt dic̄ ꝙ q̄libet haꝝ ptiū īfinitarū eēt cō-
mixta cuilibet. sic̄ ꝙ in q̄libet pte carnis eēt os: τ econuer-
so: τ sīr de aliis. Et h̄ iō q2 vidit ꝙ qḋlibet fit ex quolibz.
Et cū crederet ꝙ oē qḋ fit ex aliquo est in eo: syllogiçauit
ꝙ qḋlibet sit in quolibet. Et ex h̄ vr̄ ipe affirmare ꝙ ali-
qñ oēs res erāt sīr ꝯfuse adinuicē: nihil erat distinctū ab
alio. Sic̄.n. hec caro τ h̄ os cōmiscent̄ adinuicē: qḋ demō-
strat̄ p generationē eorū adinuicē: sic ēt de quolibet alio.
Oia igit̄ aliqñ fuerāt sīr. Est.n. accipe p̄n^m disgregatiōis.
nō solū in aliquo vno: s̄ in oīb⁹ sīr. Qḋ sic pbat. Qḋ.n. fit
ex alio erat prius ei cōmixtū: τ p h̄ fit ꝙ segregat̄ ab eo: s̄
oia fiūt s̄ nō simul: opꝫ igit̄ ponē vnū p̄ncipiū generatio
nis oium nō solū vniuscuiusq̄. Et hoc vnū p̄ncipiū voca
uit intellectū: cui soli cōpetit distinguere τ cōgregare pp
hoc ꝙ nō est imixt⁹. Qḋ aūt fit per itellectū vr̄ hře qḋdā
pricipiū: q2 itellectus a determiato p̄ncipio icipiēs opat̄.
Si ḡ segregatio fit ab itellectu opꝫ dicē ꝙ segregatio ha-
beat qḋdā p̄n^m. Vñ ꝯcludebat ꝙ aliqñ oia sīr fuerit: τ ꝙ
mot⁹ quo segregant̄ res adinuicē aliqñ icepit cū p̄us nō
fuerit. Sic igit̄ Anax. ponit vnū p̄ncipioꝝ fieri ex altero.
S̄ Democrit⁹ dic̄ ꝙ vnū p̄ncipioꝝ nō fit ex altero: sed
nā corporis q̄ est cōis oīb⁹ idiuisibilib⁹ corporib⁹ differēs
s̄m ptes τ figuras est p̄ncipiū oium s̄m magnitudinē: in-
quātū ex indiuisibilibus ponebat cōponi oēs magnitudi
nes indiuisibiles. Et sic ꝯcludit ꝙ ad philosophū nālem
pertinet considerare de infinito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Principiū aūt oēs ipsuz ponūt cū rōne. Impossibile
est.n. aut ipsuz i rōne reꝝ eē frustra: aut aliā vllā ipsi
p̄ter p̄ncipiū vr̄ inee. Oē.n. qḋ ē: aut ē p̄ncipiuꝫ: aut ē
ex p̄ncipio. At p̄ncipiū īfiniti nō ē: eēt.n. ipsius finis.
Preterea igenitū ipm eē: corruptiōeq̄ vacare cēsēt:
qppe cū sit p̄ncipiū qḋdā. Nā τ qḋ nascit̄ id hēat finē
necesse ē: τ oīs corruptiōis ē finis. Quapropter (vt
dicim⁹) huiusce nō ē p̄ncipiū. S̄ hoc p̄ncipiū cetero
rū eē vr̄. Et ꝯtinē ēt ipꝫ oia gubernareq̄ dicūt: vt hi
q p̄ter īfinitū nullas alias cās faciūt: vt mētē aut cō-
cordiā: τ hoc eē ipꝫ diuinū. Est.n. imortale: nec vnq̄
perire pōt: vt Anaximāder: τ nālium plurimi dicūt.
¶ Rōnabilr̄ aūt τ pricipiū ipsuz ponūt oēs. Ne
q̄.n. frustra possibile ē ipsuz eē: neq̄ aliā inesse
potētiā: nisi sic̄ pricipiū. Oia.n. pricipiū sūt: aut
ex pricipio. Infiniti aūt nō est pricipiū. eēt.n. vel
q̄ finis ipsi⁹. Ampli⁹ aūt τ igenitū τ icorrupti-
bile: si est qḋdā pricipiū. Qḋcūq̄.n. fit: necē est
accipe finez: τ finalitas est corruptiōis. Quare
sicuti dicim⁹ nō est hui⁹ pricipiū: s̄ h̄ alioꝝ vr̄ eē:
τ ꝯtinē oia τ gubernare: sic̄ affirmāt qcūq̄ nō
faciūt ex īfinitū aliq̄ cāꝫ: vt itellm̄ aut ꝯcordiā.
Et h̄ eē dꝫ diuinū. Immortale.n. τ icorrupti-
bile ē: sic̄ affirmāt Anaximādros τ plimi phoꝝ.
¶ Ponit q̄tuor in qb⁹ antiq ph̄i ꝯcordabāt circa infinitū.
Quoꝝ p̄mū est: ꝙ oēs posuerūt īfinitū eē p̄ncipiū. Et h̄
[rōnabilr̄] .i. per pbabilē rōnē. Nō.n. possibile est si īfini
tū sit ꝙ sit [frustra] .i. ꝙ nō hēat aliquē determinatū gra
dū in entib⁹. Nec pōt hře aliā virtutē nisi p̄ncipii: q2 oia
que sūt in mūdo vel sūt p̄ncipia: vel ex p̄ncipiis. Infinito
aūt nō cōpetit hře p̄ncipiū: q2 qḋ hꝫ p̄n^m: hꝫ finē. vñ relin
quit̄ ꝙ īfi^m sit p̄n^m. S̄ attēdēdū est ꝙ in hac rōne vtunt̄
equoce p̄ncipio τ fine. Nā qḋ est ex p̄ncipio: hꝫ p̄n^m origi-
nis: īfinito aūt repugnat p̄n^m τ finis q̄ntitatis vel magnitu
dinis. Scḋꝫ aūt qḋ attribuūt īfinito ē ꝙ sit igenitū τ icor
ruptibile. Et h̄ sequit̄ ex eo ꝙ est p̄n^m. Oē.n. qḋ fit: neces-
se est ꝙ accipiat finē: sic̄ τ hꝫ p̄n^m. τ ēt cuiuslibet corruptio
nis ē aliqs finis. finis aūt repugnat īfinito: eē ḡ generabi-
le τ corruptibile repugnat īfinito. Et sic pꝫ ꝙ nō est aliqḋ
p̄n^m īfiniti: s̄ magis īfinitū ē p̄n^m alioꝝ. In hoc ēt equoce
sumebāt p̄n^m τ finē sic̄ τ supra. Tertiū qḋ attribuebāt in-
finito erat ꝙ ꝯtineret τ gubernaret oia. Hoc.n. vr̄ eē p̄mi
pricipii. τ h̄ dixerūt qcūq̄ nō posuerūt p̄ter mām̄ quā di
cebāt īfinitā alias cās. s. agētes. vt itellectū posuit Anax.
τ ꝯcordiā Empe. Cōtinē.n. τ gubernare magis ptinet ad
p̄ncipiū agēs q̄ ad mām̄. Quartū aūt īfinito attribuebāt
ꝙ eēt qḋdā diuinū. Oē.n. qḋ est imortale aut icorruptibi
le: diuinū appellabāt. Et hoc posuit Anaximander. τ plu-
res antiquoꝝ phoꝝ naturaliū. LEC. VII.

¶ Esse aūt īfinitū in rōne rerū: ex hisce qnq̄ maxime
q̄spiā credet. Ex tpe. Est.n. hoc īfinitū ex magnitudi
nū diuisiōe: vtunt̄.n. τ mathematici īfinito. Ex eo p̄-
terea: q2 hoc pacto dūtaxat generatio τ corruptio
nūq̄ deficiet: si īfinitū sit id ex quo p ablationē id qḋ
nascit̄ fit. Insup ex eo q2 finituꝫ ad aliqḋ semp finit̄.
Quare necesse est nullū eē finez: si aliḋ ad aliḋ semp
finiri necesse est. Maxime v̄o ꝓpriissimeq̄ ex eo qḋ
vniuersis cōez efficit dubitationē. Nā q2 mēs nō de
ficit in cogitādo: τ nūer⁹: τ mathematice magnitudi-
nes: τ id qḋ est extra celū: īfinitū eē videt̄. Qḋ si illḋ
sit īfinitū: τ corp⁹ īfinitū eē vr̄: īfinitiq̄ mūdi. Cur.n.
magis

magis hac parte vacui q̃ hac: moles est colloc ãda. Quare si alicq̃ sit in pte: ꝛ vbiq3 necesse ē eē. Et isup si sit vacuū ifinitūq3 loc⁹: ꝛ ifinitū corp⁹ eē necesse est. In perpetuis enim non differunt posse ac esse.

T.c.31. Esse aūt infinitū fides ex qnq3 ptingit maxie intēdētib⁹. Ex tpe. hoc.n. infinitū. Et ex magnitudinū diuisiōe. Utūtur.n. mathematici ifinito. Ampli⁹ sic vtiq3 solū nō est deficē fieri ꝛ corrūpi: si ifinitū sit. Ampli⁹ iducēdo finitū semp ad aliqd. Quare necesse ē ei nullū eē terminū: si semp iducere neċe ē alter ad alter. T.c.32. Maxie aūt ꝛ magis pprie qd cōem fac dubitationē oib⁹: pp id.n. qd intellectu nō est deficē: ꝛ nūerus ifinitus videt eē ꝛ mathematice magnitudies: ꝛ qd est extra celū. Infinitū aūt cū sit extra: ꝛ corp⁹ ifinitū videt eē: ꝛ mūdi. Quid.n. magis vacuū hic q̃ ibi. Quare siquidem in vno loco: ꝛ vbiq3 esse magnitudinem. Similiter aūt ꝛ si vacuū est: ꝛ locus infinitus: ꝛ corpus infinitum necesse est esse. Cōtingere.n. ab esse nihil differt in perpetuis.

Lec.1.A Positis opiniōib⁹ antiquo⁊ de ifinito. hic icipit inquirere veritatē. Et pmo obycit ad vtraq3 ptē. Scdo soluit ibi [Qd gdē igit corp⁹.] Circa pmū duo fac. Pzio pōit rōnes ad ondēdū q ifi^m sit. Scdo ad ostēdēdū q nō sit. ibi [Ps aūt dubitationē.] Circa pmū pōit qnq3 rōnes: qua⊄ pma sumit ex tpe qd fm cōez opionē antiquo⊄ ifinitū erat. Solus.n. Plato generauit tps: vt in octauo hui⁹ dicet. Dicit ḡ pmo q ad ondēdū infinitū eē: ex qnq3 rōnib⁹ accipi pōt. Et pmo gdē ex tpe: qd est ifinitū fm illos q dicebāt tps sp fuisse ꝛ sp futurū eē. Scda rō sumit ex diuisiōe magnitudinū in ifinitū. Infinito.n. in magnitudib⁹ vtunt ēt mathe^ci i suis demōstratiōib⁹: qd nō eēt si ifinitū totalr tolleret a reb⁹. ops igit ponere infinitū. Tertia rō sumit ex pptuitate generatiōis ꝛ corruptiōis: fm pluriū opinionē. Si.n. totalr tolleret infinitū: nō posset dici q generatio ꝛ corruptio in ifi^m durarēt: vl oporteret dicē q aliq3 totalr generatio cessaret qd est cōtra multo⊄ opinionē. Ops ḡ ponē infinitū. Quarta rō sumit ex appenti rōne finiti. Uidet.n. plurib⁹ q de rōne finiti sit q sp icludat ab aliquo alio: qz videm⁹ apud nos oē finitū extēdi vsq3 ad aliqd. Demonstrato igit aliquo corpe. si illd sit ifinitū habet ppositū. Si aūt sit finitum oportebit q terminet ad aliqd aliud: ꝛ ite⊄ illud si sit finitū ad aliqd aliud: aut ḡ erit pcedere in ifinitū: aut deueniet ad aliqd corp⁹ ifinitū: ꝛ vtroq3 mō ponit infi^m. Uñ necesse est q nullo sit termin⁹ corpo⊄: sz sp ops q oē finitū icludat ab aliquo altero. Quita rō sumit ab apphēsione itellect⁹ vel imaginatiōis. Uñ dicit. Illud qd maxie fac cōez dubitationē idūcētē holes ad ponēdū ifinitū: est ex hoc q itellect⁹ nūq̃ deficit: qz sup qdlibet finitū datū possit aliqd addē. Existimabāt aūt antiq phi q res rñderēt apphēsiōi itellect⁹ ꝛ sensus. vñ dicebāt q oē qd videt est ve⊄. vt in q̃rto meta. dr: ꝛ pp h credebāt q ēt in reb⁹ eēt ifinitū. Inde est q videt nūer⁹ eē ifinit⁹: qz itellectus cuilibet nūero dato vnitatē addēdo fac aliā spēm. Et eadē rōne vident magnitudines mathematice q̃ in imaginatiōe ꝯsistūt eē ifinite: qz q̃libet magnitudine data possumus imaginari maiorē. Et eadē rōne videt eē ex celū qddā spatiū ifinitū: qz possum⁹ imaginari ex celū in ifinitū q̃sdā dimēsiōes. Si aūt ē ifinitū spatiū. ex celū: neċe videt q sit corp⁹ ifinitū: ꝛ q sint mūdi ifiniti. Et h duplici rōne. pma rō est: qz si ꝯsideret totū spatiū ifinitū: totū fz se ꝯsideratū est vniforme. Nō est ergo assignare rōnē quare magis in vna pte illud spatiū sit vacuū a corpe q̃ in alia. Si ḡ in aliq̃ pte illi⁹ spatij iuenit magnitudo corporalis hui⁹ mūdi: ops q in q̃libet pte illi⁹ spatij ineniat aliq̃ magnitudo corporalis sicut que est hui⁹ mūdi: ꝛ sic ops corp⁹ eē ifi^m sic ꝛ spatiū. Uel ēt ops mūdos eē infinitos vt Democrit⁹ posuit. Alia rō est ad idē ondēdū: qz si est ifinitū spatiū: aut est vacuū: aut est plenū: si est plenū habet ppositū q sit corpus ifinitū. Si aūt est vacuū. cū vacuū nihil aliud sit q̃ locus nō repletus corpe possibile repleri: necesse est q si est spatiū infinitū. sit etiā locus infinitus: qui posset repleri corpore: ꝛ ita oportebit corpus eē ifinitū: qz in ppetuis nō differt ꝯtingere ꝛ eē. Uñ si cōtingit locū ifi^m repleri corpe: ops dicere q sit repletus corpore ifinito. necesse ḡ videt dicē q sit corp⁹ ifi^m. [2⁹ ibi.

Habet aūt dubitationē ipsa ꝯtēplatio ifiniti. Nā si ponat eē: ipossibilia multa sequunt: ꝛ ēt si nō eē ponat. Preterea vtronā sit mō. Utrū vt substantia: an vt accñs alicui nāe per se: an neutro mō: sz nihilominus sit ifinitū: ꝛ multitudine infinita. Maxime autē ad naturalē philosophū ptinet: si magnitudo sensibilis infinita sit in ratione rerum considerare.

Habet aūt dubitationē de ifinito cōsideratio. T.c.33. Et nāq3 nō eē ponentib⁹. multa ipossibilia accidūt: ꝛ eē. Ampli⁹ aūt qualiter est: vtrū sicut substantia: aut sicut accidēs per se alicui nature; aut neutraliter. Sed nihilominus est ifinitū aut infinita multitudine. Maxime autē physici est T.c.34. cōsiderare si est magnitudo sensibilis infinita.

Obycit in ꝯtriū. Et circa h tria fac. Pzio ondit qōnē eē dubitabilē ne rōnes pmisse oino verū cōcludē videant. Scdo ondit quot modis dr infi^m. ibi [Primū ḡ determinādū.] Tertio rōnes pōit ad ondēdū ifi^m nō eē. ibi [Separatū gdē igit eē.] Dic ḡ pmo q dubitatio est circa ifinitū ve⊄ sit vel nō sit. Multa.n. ipossibilia cōsequuntur his qui ponūt ifinitū oino nō eē: sic ex pmissis pz. ꝛ ēt his qui ponūt infi^m eē multa accidūt ipossibilia: vt ex ꝯsequētib⁹ rōnib⁹ patebit. Est ēt dubitatio qualr ifi^m sit: vtrū.s. sit aliqd per se exñs: sicut quedā suba: vel sic aliqd accñs per se ꝯueniēs alicui nāe: aut neutro mō sit. s. neq3 per se exñs sicut suba: neq3 sicut accñs per se. Sz nihilomin⁹ sicut accidēs est aliqd infinitū cōtinuū. ꝛ aliq̃ infinita fm multitudinē. sed maxime ptinet ad ꝯsiderationē phi nālis: si est aliqua magnitudo sensibilis infinita. nā magnitudo sensibilis est magnitudo nālis. [Scdo ibi.

Atq3 pmū determinandū est quot modis dicit ifinitū. Uno itaq3 mō dicit ifinitū qd ipossibile est per trāsire: ex eo qz nō est aptū vt per ipm transitio fiat: perinde atq3 vox inuisibilis dici solet. Alio mō id dicit infinitū: qd hz fine sine transactionē. Aut qd vix aut qd aptū est gdē habere: nō hz tñ transactionem vel finē. Preterea infinitum omne: aut in appositione: aut in diuisione: aut in vtrisq3 consistit.

Primū ergo determinādū quot modis dicit infinitū. Uno gdē igit mō q ipossibile est transiri: ex eo q nō est aptū trāsiri: vt est vox inuisibilis. Aliter aūt trāsitū hñs incōsumabilē: aut qd vix: aut qd aptū natū est habere: nō tñ hz trāsitū aut finē. Amplius infinitū esse: aut fm apposi-

tionem aut ẜm diuiſionem: aut vtroqȝ modo.

℃ Oñdit quot modis dr̄ īfinitū. ⁊ pōit duas diuiſiōes īfiniti: quaꝝ pma ē cōis īfinito: ⁊ oib' puatiue dcīs. Nā ſic inuiſibile dicit̄ tripl̄r qḋ vl̄ nō eſt aptū natū videri vt vox: q̄ nō ē de gn̄e viſibiliū: vl̄ qḋ male videt̄: ſic̄ qḋ videt̄ in obſcuro aut a remotis: vl̄ qḋ natū ē videri ⁊ nō videt̄: ſic̄ qḋ eſt oino in tenebris. Sic igit̄ ⁊ vno mō dr̄ infinitū qḋ nō eſt natū trāſiri. nā īfinitū idē eſt qḋ itrāſibile: ⁊ h̄ eſt. q: eſt de genere nō trāſibiliū: ſic̄ idiuiſibilia: vt pūctus: ⁊ forma: p quē ēt modū dr̄ vox inuiſibilis. Alio mō dr̄ īfinitū qḋ q̄tū eſt de ſe trāſiri pōt: ſȝ ei' trāſit' nō pōt pfici a nobis: ſic̄ ſi dicat̄ pfunditas maris eē īfinita. Uel ſi pōt pfici: tñ vix ⁊ cū difficultate. Sic̄ ſi dicam' ꝙ iter vſqȝ in indiā eſt īfi^m. Et vtrūqȝ iſtoꝝ ptinet ad hoc qḋ eſt eē male trāſibile. Tertio mō dr̄ infi^m qḋ eſt natū trāſiri q̄ſi de genere trāſibiliū exn̄s: qḋ tñ nō hȝ tranſitū ad finē: vt ſi eēt aliq̄ linea nō hn̄s terminū: vel q̄cūqȝ alia q̄titas. Et ſic pprie dr̄ infi^m. Aliā diuiſionē ppriā infiniti ponit ibi [Amplius aūt infinitū.] Dicēs ꝙ infinitū dicitur vel per appoſitionē ſicut in nūeris: aut ẜm diuiſionē. ſic̄ in magnitudinibus: aut vtroqȝ mō: ſicut in tēpore. ℃ Tertio ibi.

T.c.35. ℃ Sepabile igit̄ a ſenſibilib' īfinitū eē nō pōt: qḋ qdē ipſuȝ ſit īfinitū. Nā ſi īfinitū ipm neqȝ magnitudo ſit: neqȝ multitudo: ſȝ ſubſtātia ⁊ nō accidēs: idiuiſibile erit pfecto. Diuiſibile.n. aut magnitudinē aut multitudinē eē ꝯſtat. Si v̄o idiuiſibile ſit: infinitū nō erit: niſi ꝗmde atqȝ vox eſt inuiſibilis. At neqȝ illi ꝗ dicūt infinitū eē: ipm hoc pacto ponūt: neqȝ nos q̄rimus ſi ſit idētidē ipȝ: ſȝ vt hȝ ſine fine trāſactionē. Et ſi īfinitū per accn̄s ſit: nō hoc elemētū erit coꝝ q̄ ſunt: quo eſt īfinitū: queādmodū nec ipſuȝ inuiſibile locutiōis eſt elementum: ⁊ tamen vox eſt inuiſibilis.

T.c.36. ℃ Sepatū qdē igit̄ eē īfinitū a ſenſibilib' ipſum aliqḋ ens īfinitū: īpoſſibile eſt. Si nāqȝ neqȝ magnitudo neqȝ multitudo eſt: ſuba aūt ipſuȝ infinitū: ⁊ nō accidēs: idiuiſibile erit. Diuiſibile.n. aut magnitudo aut multitudo erit. Si aūt idiuiſibile eſt: nō īfinitū eſt: niſi ſic̄ vox iuiſibilis. Sȝ neqȝ ſic dicūt affirmātes eē īfinitū: neqȝ nos q̄rimus: ſȝ ſic̄ itrāſibile. ℃ Si aūt ẜȝ accn̄s eſt īfinitū: nō erit vtiqȝ elemētū coꝝ q̄ ſūt ẜȝ ꝙ ē īfinitū: ſic̄ neqȝ iuiſibile locutiōis: q̄uis vox ſit iuiſibil̄.

℃ Ponit rōnes ad excludēdū īfinitū. Et p̄ ad excludēdū infi^m ſepatū qḋ platōici poſuerūt. Scḋo ad excludēdum infi^m a reb' ſenſibilib'. ibi [Rōnabil̄r qdē igit̄.] Circa p̄^m pōit tres rōnes: circa q̄rū p̄mā dic̄ ꝙ īpoſſibile eſt eē īfinitū ſepatū a ſenſibilibus: ita ꝙ ipm infi^m ſit aliqḋ per ſe exiſtēs: ſic̄ platōici poſuerūt. Quia ſi ponit̄ infi^m eē aliqḋ ſepatū: aut hȝ aliquā q̄titatē. i. cōtinuā: q̄ eſt magnitudo: aut diſcretā q̄ eſt multitudo: aut nō. Si autē eſt ſuba ſine accidēte qḋ eſt magnitudo ſiue multitudo. opȝ ꝙ īfinitū ſit idiuiſibile q: oē diuiſibile: vel eſt nūerus: vel magnitudo. Si aūt aliqḋ eſt idiuiſibile nō erit infi^m: niſi p̄mo mō. i. put dr̄ aliqḋ infi^m: qḋ nō eſt aptū natū trāſiri: ſicut dr̄ vox iuiſibilis. Sȝ hoc eſt p̄ter intētionē p̄ñtis q̄ōnis: q̄ querim' de īfinito ⁊ p̄ter itētionē eoꝝ ꝗ poſuerūt infi^m. nō.n. itēderūt ponē infi^m ſic̄ idiuiſibile: ſȝ ſic̄ itrāſibile. i. qḋ natū eſt trāſiri: ⁊ nō hȝ trāſitū. Si v̄o infinitū nō ſit ſolū ſuba: ſȝ ēt habeat accidēs qḋ eſt magnitudo ⁊ multitudo cui cōpetit infi^m: ⁊ ſic īfinitū īſit ſube ẜȝ illud accn̄s: nō erit infi^m ſquātū hn̄s p̄ncipiū coꝝ que ſunt: ſic̄ antiq poſuerūt. Sic̄ ⁊ nō dicim' iuiſibile eē p̄n^m locutiōis: q̄uis accidat voci q̄ ē p̄n^m locutiōis. ℃ Scḋaȝ rōnē ponit ibi.

℃ Preterea quonā pacto ꝗppiā ipm īfinitū eē pōt: ſi neqȝ nūerus neqȝ magnitudo p ſe eē pōt: quoꝝ per ſe affect' q̄dā ipm eſt īfinitū. Minus.n. ipſuȝ per ſe q̄ magnitudinem aut numerum eſſe neceſſe eſt.

℃ Amplius q̄uo ꝯtinget aliqḋ eē ipſum infinitū ſi vere nō eſt ⁊ ẜm numerum ⁊ magnitudineȝ: quoꝝ eſt per ſe paſſio q̄dā īfinitū. Adhuc.n. minus neceſſe eſt eſſe q̄ ẜm nūeꝝ ⁊ magnitudinē.

℃ Et eſt talis. Min' eſt ſepabile ⁊ p ſe exn̄s paſſio q̄ ſubȝ. Sed īfinitū eſt paſſio magnitudinis ⁊ nūeri: ſȝ magnitudo ⁊ nūerus nō pn̄t ſepari ⁊ per ſe exiſtere: vt ī metaphyſica pbatū eſt. ḡ neqȝ infinitū. ℃ Tertiā rōnē ponit ibi. In p.ᵒ lᵒ.

℃ Perſpicuū ēt eſt īfinitū ſic eē nō poſſe vt actu ſit: ⁊ vt ſubſtātia p̄ncipiūqȝ: nā īfinitū erit ꝗcqḋ ipſius acciplas ſi hȝ ꝑtes. Eſt.n. idē eē īfiniti ac īfinitū. vt pȝ: ſi īfinitum ſubſtātia ſit ⁊ nō in ſubiecto. Quare ſit vt ipſuȝ: aut idiuiſibile ſit: aut in īfinita ſit diuiſibile. At fieri neq̄t vt idē multa ſit infinita. At v̄o vt ꝑs aeris aer eſt: ſic ⁊ īfinitū ⁊ ꝑs q̄uis īfiniti: ſi ſubſtātiā q̄daȝ ⁊ p̄ncipiū ſit: vti dicūt. Uacat igit̄ ꝑtib' atqȝ idiuiſibile eſt. At eē nō pōt id tale qḋ actu ē īfinitū. Neceſſe eſt.n. ipm q̄tū qḋ eē. Per accn̄s igit̄ īfinitū ipm eē videt̄. Qḋ ſi ita ſit: dictū iā eſt antea nō poſſe ipȝ p̄ncipiū dici. Sȝ illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare abſurde dicūt pfecto: ꝗ tale illud eē cēſent: vt pithagorici dicūt. Nā ſubſtātiā faciūt ipſuȝ: ⁊ ſimul ēt ꝑtiunt̄. Uerū hec qdē forſitā inq̄ſitio vl̄is ē magis: ſi poſſit inqȝ īfinitū ⁊ in mathematicis ⁊ in itelligibilibus ⁊ ī hiſce q̄ nullā hn̄t magnitudinē eē. Nos aūt ſi ſit in ſenſibilib': de q̄b' doctrinā facim' īfinitū corp' in cremento necne conſideramus ac perſcrutamur.

℃ Manifeſtū aūt eſt ꝙ nō ꝯtingit īfinitū eē ſicut actu eē: ⁊ ſicut ſubaȝ ⁊ p̄cipiū. Erit.n. qḋlibet ipſi' acceptū īfinitū ſi ꝑtibile ē. Infinito.n. eē ⁊ infinitū idē ē: ſi ſuba īfinitū ē: ⁊ nō de ſubiecto. T.c.37.

Quare aūt idiuiſibile ē: aut in īfinita diuiſibile. Multa aūt īfinita eē idē: īpoſſibile ē. At v̄o ſic̄ aeris aer ꝑs ē: ſic ⁊ īfiniti īfinitū: ſiqdē ſuba ē ⁊ p̄cipiū ipartibile. igit̄ ⁊ idiuiſibile ē. Sȝ īpoſſibile ē eē actu īfinitū. Quātitatē.n. aliquā neceſſe eſt eē. ℃ Scḋȝ accn̄s ḡ ē īfinitū. Sȝ ſi ſic eſt: T.c.38. dictū ē ꝙ nō ꝯtingit ipſum dicē p̄cipiū: ſȝ illud cui accidit. vt aerē. aut par. Quare icōuenienter vtiqȝ enūtiāt idē dicētes ſic̄ pithagorici dicunt. Simul.n. ſubaȝ faciūt īfinitū: ⁊ ꝑtiunt̄. ℃ Sed T.c.39. forraſſis hec qdē ē vl̄is qḋ magis: ſi ꝯtingit ī mathematicis īfinitū eē ⁊ itelligibilib' ⁊ ī nullā hn̄tib' magnitudinē. Nos aūt itēdim' de ſenſibilibus: ⁊ de q̄bus facim' ſciaȝ: vtrū in ipſis eſt aut non eſt corpus infinitum in augmentum.

℃ Et dic̄ mani^m eē ꝙ nō pōt poni ꝙ īfi^m ſit in actu: ⁊ ꝙ ſit ſic̄ ſuba q̄dā: ⁊ ſic̄ p̄n^m reꝝ. Aut.n. īfi^m erit ꝑtibile: aut ipartibile. Siqdē erit ꝑtibile: neceē ē ꝙ q̄libet ꝑs ei' ſit īfi^m: ſi īfi^m ē ſuba. q: ſi īfi^m ē ſuba: ⁊ nō dr̄ de aliquo ſubo vt accn̄s oportebit ꝙ idē ſit īfi^m [⁊ īfinito eē] i. eēntia ⁊ rō īfiniti. Nō.n. idē ē id qḋ ē albū ⁊ nā albi. ſȝ id qḋ ē hō ē h̄ qḋ eſt

natura bois. vñ oportebit ꝙ si ĩfinitũ sit suba. aut sit idiuisibile: aut diuidaẽ ĩ ptes ĩfinitas: qḋ ẽ ĩpoſſe: qꝛ ex mltis infinitis cõponi aliqd idẽ ẽ ĩpoſſe: qꝛ oporteret ĩfinitũ terminari ad aliud ĩfinitũ. Appet ẽt nõ solũ ex rõne: ſʒ ẽt ex ſilitudie. qꝛ ſi ĩfinitũ ſit ſuba ⁊ diuidiẽ: opʒ ꝙ q̃libʒ ps eiꝰ ſit ĩfinitũ. Sicꝰ. n. q̃libet ps aeris ẽ aer: ita ⁊ q̃libet ps ĩfiniti erit ĩfinita: ſi ĩfinitũ ſit ſuba ⁊ pnᵐ. Quis ſi ſit pnᵐ opʒ infinitũ eẽ subaʒ ſimplicẽ nõ cõpoſitã ex ptibꝰ diſſormibus: ſicꝰ hõ cuiꝰ nõ q̃libet ps ẽ hõ. Cũ ḡ ĩpoſſe ſit alicuiꝰ ĩfiniti q̃libet ptẽ eẽ ĩfinitã. opʒ ꝙ ĩfinitũ ſit ĩpartibile ⁊ idiuiſibile. Sʒ illḋ qḋ ẽ idiuiſibile nõ põt eẽ ĩfinitũ in actu: qꝛ qḋ ẽ ĩfinitũ ĩ actu ẽ q̃tũ: ⁊ oẽ q̃tũ ẽ diuiſibile. Seqẽ ḡ ꝙ ſi ẽ ĩfinitũ in actu nõ ſit ſicꝰ suba: ſʒ rõne accidẽtis qḋ ẽ q̃titas. Et ſi h̃ ſit ĩfinitũ: nõ erit pnᵐ. ſʒ illḋ cui accidit ĩfinitũ: ſiue illḋ ſit aliq̃ suba ſẽſibil: vt aer. ſicꝰ poſuerũt pħi nãles. ſiue ſit aliq̃ suba itelligibilis: vt par: ſicꝰ pithagorici poſuerũt. Unñ maniᵐ ẽ ꝙ ĩcõueniẽter dixerũt pithagorici ponẽtes ĩfinitũ eẽ subaʒ: ⁊ ſimul cũ hoc ponẽtes ipſuʒ eẽ diuiſibile: qꝛ ſequiẽ ꝙ quelibet ps eius ſit ĩfinita: qḋ ẽ ĩpoſſe vt ſupra dcm̃ eſt. Ultio aũt dicit ꝙ iſta qḋ q̃ ẽ an ĩfinitũ ſit in mathematicis q̃titatibꝰ ⁊ in rebꝰ itelligibilibus nõ hñtibꝰ magnitudinẽ: eſt magis vlis q̃ ſit pñs ꝯſideratio. Nos. n. itẽdimus ad pñs de rebus ſenſibilibus de quibus tradimus ſciam nãlẽ: vtrũ in ipſis ſit corpus infinitũ in augmẽtũ: vt antiq̃ nãles poſuerũt. LEC. VIII.

¶ Si igiẽ diſſerẽdi mõ ꝯſiderabimꝰ: ex hiſce videbiẽ infinitũ nõ eẽ. Nã ſi rõ corpis eſt ſupficie terminatũ eẽ: nõ erit ĩfinitũ vllũ aut itelligibile aut ſenſibile corpus. At v̇o neq̃ nũerus ita vt ſepatꝰ ac ĩfinitꝰ. Numerus enim oĩs ⁊ id qḋ numerũ hʒ: numerabile eſt. Si igitur fieri poteſt vt ipſum numerabile numereẽ: ⁊ infinitum quiſpiam poterit pertranſire.

T.c.40. Rationabilr qdẽ igiẽ ſpeculãtibꝰ ex hiis videbiẽ nõ eſſe vtiq̃ʒ. Si. n. ẽ corpis rõ qḋ plãitie determiatũ eſt: nõ erit vtiq̃ʒ corpꝰ ĩfinitũ: neq̃ʒ itelligibile: neq̃ʒ ſenſibile. ¶ At v̇o nec nũerꝰ ſic eſt ſicut ſepatꝰ ⁊ ĩfinitus. Numerabile. n. numerus eſt: aut habens numerũ. Si ergo numerabile poſſibile eſt nũerari: ⁊ tranſiri vtiq̃ʒ poſſibile erit infinitum.

T.c.41.

Poſtq̃ pħs remouit opinionẽ antiquoꝝ q de ĩfinito nõ nãliter loquebanẽ: hic oñdit nõ eẽ ĩfinitũ ſicꝰ pħi nãles ponebãt. Et p̄ h̃ oñdit p rõnes logicas. Scḋo p rõnes nãles ibi [Phyſice aũt magis.] Dicũẽ aũt prime rationes logice: non qꝛ ex terminis logicis logice procedant: ſed qꝛ logico modo procedũt. i. ex cõmunibus ⁊ probabilibus: qḋ ẽ pprĩũ ſyllogiſmi dialectici. Ponit ḡ duas logicales rõnes: in quaꝝ pma oñdiẽ ꝙ nõ ſit aliqḋ corpꝰ ĩfinitũ. Diffinitio. n. corpis ẽ ꝙ ſit determiatũ [plãitie] i. ſupficie: ſicꝰ diffõ linee eſt ꝙ eiꝰ termini ſint pũcta. Nullũ aũt corpꝰ determiatũ ſupficie eſt ĩfinitũ. ḡ nullũ corpꝰ eſt ĩfinitũ: neq̃ʒ ſẽſibile qḋ ẽ corpꝰ nãle: neq̃ʒ itelligibile qḋ ẽ corpꝰ mathematicũ. Qḋ ḡ dicꝰ [rõnabilr.] exponẽdũ ẽ logice. Nã logica dĩ rõnalis pħia. ¶ Scḋa rõ oñdit ꝙ nõ ſit ĩfinitũ mltitudie. Oẽ. n. numerabile ꝯtingit nũerari ⁊ p ꝯñs nũerãdo trãſiri. Oĩs aũt nũerꝰ ⁊ oẽ qḋ hʒ nũeruʒ ẽ nũerabile: ḡ oẽ taliꝰ ꝯtigit trãſiri. Si igiẽ aliqs nũerus ſiue ſepatꝰ ſiue ĩſenſibilibꝰ exñs ſit ĩfinitꝰ: ſequeẽ ꝙ poſſe ſit trãſire infinitũ: qḋ ẽ ĩpoſſe. ¶ Attẽdẽdũ aũt ꝙ iſte rõnes ꝓbabiles: ſũt ꝓcedẽtes ex hiis q̃ cõiter dicunẽ: nõ aũt ex neccitate ꝯcludũt: qꝛ q põeret aliqḋ corpꝰ eẽ ĩfinitũ nõ ꝯcederet ꝙ de rõne corpis eẽt termiari ſupficie: niſi forte ſm poẽtiã: q̃uis h̃ ſit ꝓbabile ⁊ famoſuʒ. Silr qui diceret aliq̃ mltitudinẽ eẽ ĩfinitã: nõ diceret eã eſſe nũeꝝ: vl nũeꝝ hñe. Addit. n. nũerus ſup mltitudinẽ rõnẽ mẽſurationis. Eſt. n. nũerꝰ mltitudo mẽſurata p vnũ: vt dĩ in. 10. meta. Et pp h̃ nũerꝰ põiẽ ſpẽs q̃titatis diſcrete: nõ aũt multitudo: ſed eſt de trãſcẽdẽtibus. ¶ Scḋo ibi. Lec. 9. 4 c. 2b

¶ Sʒ ſi magis nãliter cõtẽplabimur ex hiſce q̃ deinceps dicenẽ: nullũ ĩfinitũ corpꝰ in rõne reꝝ eẽ videbitur. Nec. n. cõpoſitũ eẽ põt nec ſimplex. Cõpoſitũ igiẽ corpꝰ nullũ ẽ ĩfinitũ: ſi elemẽta multitudie ſint finita: neceſſe ẽ. n. ⁊ plura eẽ: ⁊ eq̃litatẽ iter ꝯ̃ria ſemp eẽ: ⁊ vnũ ipſoꝝ ĩfinitũ nõ eẽ. Nã ſi ignis qdẽ ſit finitꝰ: aer aũt ĩfinitꝰ: quãq̃ʒ vniꝰ corpis vis ĩferior ẽ alteriꝰ vi: atq̃ʒ ps ignis eq̃lẽ aeris ptẽ vi ſupat mõ exceſſus aliquẽ ſubeat nũeꝝ. Tñ ĩfinitũ corpꝰ ſupabit vt pʒ: atq̃ʒ finitũ ſane corrũpet. Nec vnũqḋq̃ʒ ĩfinitũ eẽ põt. Nã corpꝰ qdẽ ẽ: qḋ oĩ ex pte dimẽſionẽ hʒ. Infinitũ aũt qḋ ſine fine ẽ extẽſuʒ dimẽſiõe. Quibꝰ ſit vt infinituʒ corpꝰ p oẽm ſit dimẽſionẽ in ĩfinitũ extẽſum. At v̇o neq̃ʒ põt ĩfinitũ corpꝰ vnũ ac ſimplex eẽ: aut ſimplr: aut vt qdã inqunt: id qḋ ẽ p̃ter elementa: ex quo hec generãt. Sũt. n. q hoc faciũt ĩfinitũ: ſed nõ aerẽ: aut aquã ne ab ĩfinito cetera corrũpanẽ. Hñt. n. inter ſe ꝯ̃rietatẽ: qppe cũ aer frigidus: aq̃ hũida: ⁊ ignis calidus ſit. Quoꝝ ſi vnũ eẽt ĩfinitũ: cetera iã fuiſſent corrupta. Nũc aũt aliḋ ĩfinitũ inqũt eẽ: ex quo hec fiũt. At ĩpoſſe ẽ nõ ſolũ ĩfinitũ h̃ eẽ. de hoc. n cõe qd ẽ dicẽdũ de oĩ ſilr: ⁊ aere: ⁊ aq̃: ⁊ quouis alio ſimplici ſʒ etiã eẽ tale corpꝰ ſenſibile: p̃ter ea corpa q̃ elemẽta vocanẽ. Oĩa nãq̃ʒ in id diſſoluunẽ: ex quo fiũt ⁊ conſtãt. Quare p̃ter aerẽ: ignẽ: terrã: ⁊ aquã: corpꝰ hoc aliḋ eẽt. At nullũ eẽ videẽ. Neq̃ʒ igiẽ ignis: neq̃ʒ aliḋ q̃cq̃ elemẽtoꝝ ĩfinitũ eẽ põt. Oĩno. n. ⁊ abſq̃ʒ hoc eẽ inq̃ ipſoꝝ aliqd ĩfinitũ ĩpoſſibile eſt ipm vniuerſuʒ aut eẽ: aut fieri vnũ qd ipſoꝝ: ſi ſit ẽt infinitũ: pinde vt Heraclitus aſſerebat. Oĩa dicẽs tãdẽ fieri igneʒ. Eadẽ ⁊ ad illud vnũ accõmodabiẽ: qḋ p̃ter elemẽta naturales philoſophi faciũt: omne enim ad ꝯtrariũ ex ꝯtrario: vt ad frigidũ ex calido ſolet mutari.

¶ Phyſice aũt magis ꝯſiderãtibꝰ ex hiis mãifeſtũ erit. Neq̃ʒ. n. cõpoſitũ poſſibile eſt eẽ ĩfinitũ neq̃ʒ ſimplex. Cõpoſitũ qdẽ igiẽ nõ erit ĩfinituʒ corpꝰ ſi finita elemẽta ſunt multitudie. Neceſſe eſt. n. plura eẽ ⁊ eq̃re ꝯ̃ria ſp: ⁊ nõ eẽ vnũ ipſoꝝ infinitũ. Si nãq̃ʒ q̃tũcũq̃ʒ deficiat q̃ ĩ vnoquoq̃ʒ corpe ẽ potẽtia a potẽtia alteriꝰ: vt ſi ignis finitꝰ ſit: aer aũt ĩfinitꝰ. Eſt aũt eq̃lis ignis eq̃li aeri in potẽtia q̃tũcũq̃ʒ duplicatꝰ: ſolũ aũt numeꝝ quẽdã hñs: tũc manifeſtũ ꝙ ĩfinitũ excellit ⁊ corrũpit finitũ. ¶ Unũqḋq̃ʒ aũt ĩfinitũ eẽ ĩpoſſe ẽ: corpꝰ. n. ẽ penitꝰ hñs dimẽſionẽ. Infinitũ aũt ĩdetermiate diſtãs ẽ. Quare ĩfinitũ corpꝰ vbiq̃ʒ diſtãs erit in ĩfinitũ. At v̇o neq̃ʒ vnũ ꝯuenit ĩfinitũ corpꝰ eẽ ⁊ ſimplex: neq̃ʒ ſicꝰ dicũt qdã: ꝙ ex elemẽta ẽ: ex quo alia generantur: neq̃ʒ ſimplr. Sũt. n. qdã qui hoc faciũt ĩfinitũ: ſʒ nõ aerẽ: aut aquã: q̃tinꝰ nõ alia corrũpanẽ ab ĩfinito. Hñt. n.

T.c.42. T.c.43. T.c.44.

adiuicē ꝯtrietatē: vt aer qdē būidus: aq̄ aūt frigida: ignis ꝟo calidus: quoꝝ si eēt vnū īfinitū: corrūperenꝭ vtiq; iā alia. Nūc aūt dicūt alteꝝ eē: ex

T.c.45. quo hec sūt. ℂ Impossibile ē aūt eē aliqđ corp⁹ huiꝰ īfinitū. De h.n. cōe qddā dicēdū ē: ꝛ de oī silr ꝛ aere ꝛ aq̄ ꝛ quolꝫ. Sꝫ prio dicēdū φ nō ē huiꝰ corp⁹ sensibile eꝭ notata elemēta. Oē nāq; ex quo ē ꝛ resoluiꝭ i h. Quare eēt vtiq; h corp⁹ ꝑter aerē ꝛ ignē ꝛ terrā ꝛ aquā. Videꝭ aūt nul-

T.c.46. lū huiꝰ. ℂ Neq; igiꝭ ignē neq; alioꝝ elemētoꝝ nullū ꝯtingit īfinitū eē aliqđ. Oīno.n. ꝛ ꝑter id qđ īfinitū sit aliqđ ipoꝝ: ipoſſe eē: si tn̄ īfinitū sit: aut eē: aut fieri vnū aliqđ ipoꝝ: sicꝭ dicꝭ Heracli-

T.c.47. tꝰ oīa fieri aliqñ ignē. ℂ Eadē aūt rō ē ꝛ de vno ꝛ de alio qđ faciūt eꝭ elemēta physici. Oē nāq; mutaꝭ ex ꝯtrio in ꝯtrariū: vt ex calido in frigidū.

Notabile ℂ Inducit rōnes nāles ad oñdēdū φ nō sit corp⁹ īfinitū in actu. Circa q̄d ꝯsiderādū est: φ qꝛ Ar. nōdū ꝓbauerat corp⁹ celeste eē alteri⁹ eēntie a q̄tuor elemētis: opio autē cōis suo tpe fuerat φ eēt de nā q̄tuor elemētoꝝ: ꝓcedit in his rōnib⁹ ac si nō eēt aliđ corp⁹ sensibile eꝭ q̄tuor elemēta: ſm suā ꝯsuetudinē: qꝛ semꝑ anq̄ ꝓbet id qđ est sue opiniōis: ꝓcedit ex suppositiōe opiniōis aliorꝝ cōis. Uñ

T.c.3.e 4.l.c.15. postq̄ ꝓbauit in p̄ libro de celo ꝛ mūdo celū eē alterius nāe ab elemētis: ad vitatis certitudinē iterat ꝯsideratiōnē de īfinito: oñdēs vlr φ nullū corp⁹ sēsibile est īfinitū. Hic aūt p̄ oñdit φ nō sit corp⁹ sensibile īfinitū. supposito φ sint elemēta finita multitudīe. Scđo oñdit idē vlr ibi [Opꝫ aūt ꝛ de oī.] Dicꝭ g̊ p̄ φ ꝓcedēdo nāliter. i. ex ꝓncipijs scie nālis: magis ꝛ certi⁹ ꝯsiderari poterit φ nō sit corpus sensibile īfinitū ex his q̄ diceñꝭ. Oē.n. corp⁹ sensibile aut ē simplex aut cōpositū. Prio g̊ oñdit φ nō sit corpus sensibile cōpositū īfinitū: supposito φ sint elemēta finita ſꝫ mltitudinē. Nō.n. pōt eē φ vnū ipoꝝ sit īfinitū ꝛ alia finita: qꝛ ad cōpositionē alicui⁹ corꝑis mixti reqriꝭ φ sint plura elemēta. ꝛ φ ꝯtria aliquo mō adequenꝭ: alias cōpositio ꝑmanēꝭ nō posset: qꝛ illđ qđ eēt oīno potēti⁹ destrueret alia: cū elemēta sint ꝯtria. Si aūt vnū elemētoꝝ eēt infinitū: nulla eq̄litas eēt alijs finitis exñtib⁹: qꝛ īfinitū improportionabilr excedit finitū. Nō g̊ h pōt eē φ vnū tn̄ eoꝝ q̄ veniūt in mixtionē sit īfinitū. ℂ Posset aūt aliqs dicꝭ φ illđ īfinitū eēt debilis vtutis in agēdo. ꝛ iō nō pōt vicē alia. s. finita q̄ sūt fortioris vtutis: vtpote si īfinit⁹ sit aer: ꝛ finit⁹ ignis. ℂ Et iō ad h remouēdū dicꝭ φ q̄tūcūq; potētia vni⁹ corꝑis qđ poniꝭ īfinitū deficiat a potētia alteri⁹ corꝑis qđ poniꝭ finitū: vtpote si ignis sit finitus ꝛ aer īfinit⁹: necꝭ ē tn̄ dicꝭ: φ aer q̄tūcūq; duplicat⁹. i. ſm aliquē nūeꝝ mltiplicat⁹ sit eq̄lis igni in potētia. Si.n. potētia ignis eēt cētuplo maior q̄ potētia aeris eiusdē q̄titatis: si aer cētupletꝭ ſꝫ q̄titatē: erit eq̄lis ei in po⁹. ꝛ tn̄ aer cētuplat⁹ ē mltiplicat⁹ ſꝫ aliquē nūeꝝ determiatū: ꝛ vinciꝭ a po⁹ aeris īfiniti. Uñ māifestū ē φ ēt po⁹ ignis viceꝭ a po⁹ aeris īfiniti. ꝛ sic īfinitū excellit ꝛ corrūpit finitū: q̄tūcūq; potētioris nāe videaꝭ. Silr ēt non pōt eē φ qđlibet elemētoꝝ ex qb⁹ cōponiꝭ corp⁹ mixtū sit īfinitū: qꝛ de rōne corꝑis ē φ hēat dimēsiōes in oēꝫ ptē: nō in lōgitudinē tn̄ vt linea: neq; in lōgitudinē ꝛ latitudinē solū vt supficies. De rōne aūt īfiniti ē φ hēat distātias seu dimēsiōes īfinitas. g̊ de rōne corꝑis īfiniti ē φ hēat dimēsiōes īfinitas in oēꝫ ptē: ꝛ sic nō pōt eē φ ex plib⁹ corꝑib⁹ infinitis aliqđ vnū cōponaꝭ: qꝛ qđlibet occupat totū mūdū: nisi ponanꝭ duo corꝑa eē sil: qđ ē ipoſſe. Sic igiꝭ oñso

φ corp⁹ cōpositū nō pōt eē īfinitū: oñdit vlteri⁹ φ nec ēt corp⁹ simplex: neq; vnū elemētoꝝ: neq; aliqđ mediū inter ea: vt vapor ē mediū iter aerē ꝛ aquā. Quidā.n. posuerūt hoc eē ꝓncipiū: ex eo alia generari dicētes. ꝛ h dicebāt eē infinitū. nō aūt aerē aut aquā aut aliqđ alioꝝ elemētoꝝ: qꝛ ꝯtigeret alia elemēta corrūpi a quocūq; ipsoꝝ qđ īfinitū poneretꝭ. qꝛ elemēta hñt ꝯtrietatē adiuicē: cū aer sit hūidus: ignis calid⁹: terra sicca. vñ si vnū hoꝝ eēt īfinitū corrūperet alia: cū ꝯtrīū natū sit corrūpi a ꝯtrio. ꝛ iō dicūt aliqd aliud ab elemētis eē īfinitū: ex quo sicꝭ ex p̄n⁹ elemēta causanꝭ. Hāc aūt pōnē dicꝭ eē ipoſſꝫ: nō solū q̄tū ad h φ dicꝭ tale corp⁹ mediū eē īfinitū: qꝛ de h diceꝭ cōis qdā rō tā de igne ꝛ aere ꝛ aq̄: q̄ ēt de corꝑe medio. Sꝫ ex h ipso ēt ē ipoſſis ꝑdcā positio: qꝛ pōit aliqđ p̄n⁹ elemētare ꝑter q̄tuor elemēta. Nō.n. īueniꝭ aliqđ corp⁹ sēsibile ꝑter ea q̄ dicunꝭ elemēta. s. aerē aquā ꝛ huiꝰ. Sꝫ h oporteret si aliqd aliđ ꝑter elemēta vēiret in cōpositionē istoꝝ corpoꝝ. Unūqđq;.n. cōpositū: resoluiꝭ i ea ex qb⁹ cōpositū ē. Si igiꝭ aliqd aliđ vēiret in cōpositionē istoꝝ corpoꝝ q̄ hec q̄tuor elemēta: seq̄reꝭ φ hic apud nos īueniretꝭ aliqđ corpus simplex ꝑter ista elemēta ꝑ resolutionē istoꝝ in elemēta. Sic igiꝭ pꝫ φ positio ꝑmissa falsa ē q̄tū ad h φ posuit aliqđ corp⁹ simplex ꝑter elemēta nota. Ulteri⁹ g̊ oñdit cōi rōne φ nullū elemētoꝝ possit eē īfinitū: qꝛ si aliqđ elemētoꝝ eēt īfinitū ipoſſe eēt totū vniuersuꝫ eē aliđ nisi illđ elemētū: ꝛ oporteret φ oīa alia elemēta ꝯuerterētur in ipsuꝫ: vl iā eēnt ꝯuersa in ipsuꝫ: ꝑꝑ excellētiā vtutis īfiniti suꝑ alia: sicꝭ Heraclit⁹ dicꝭ: φ qñq; futuꝝ ē φ oīa ꝯuertanꝭ in ignē. ꝑꝑ excellētē ignis vtutē. Et eadē rō ē de vno elemētoꝝ: ꝛ de alio corꝑe: qđ faciūt qdā nāles eꝭ elemēta. Opꝫ.n. illđ aliud hēe ꝯtrietatē ad elemēta: cū ex eo ponāt alia gñari. Mutatio autē nō fit nisi ex ꝯtrio in ꝯtrīū: vt ex calido in frigidum: sicut supra ostensum est. Sic igitur ꝛ istud corpus mediū: ratione contrarietatis destruet alia elementa. l⁹.ꝺ.L.c.47.

LEC. IX.

ℂ Atq; ex his ēt de quouis considerare opꝫ: si possit necne īfinitū eē sensibile corp⁹. Ex his aūt patebit infinitū sensibile corp⁹ in rōne rerū eē oīno nō posse.

Oportet aūt de oī ex his cōsiderare: si ꝯtigat aut nō ꝯtigat corp⁹ īfinitū eē sēsibile. ℂ Qđ āt oīno ipoſſibile sit corpus īfinitū eē sēsibile ex his māifestū. T.c.48.

Postq̄ Phs oñdit nō eē corp⁹ sēsibile īfinitū scđꝫ suppositiōe φ sint elemēta finita. Hic oñdit idē simplr absq; oī suppositione. Et ꝑmo dicit de quo est intētio. Scđo exequiꝭ ꝓpositū ibi [Aptū eniꝫ natū est.] Dicit ergo ꝑmo φ ex his que cōsequunꝭ opꝫ cōsiderare de oī corꝑe vniuersaliter: nulla suppositiōe facta: si cōtingat qđcūq; corpus nāle esse infinituꝫ. Et ex sequentibus rationibus manifestum fiet φ non. ℂ Scđo ibi.

ℂ Oē nāq; sensibile corp⁹ aptū est alicubi eē: atq; locus est qdā cuiusq;: ꝛ idē est totius ac partis: vt totius terre vniusq; glebe: ꝛ ignis item atq; scintille.

ℂ Aptū.n. natū est oē sensibile alicubi eē ꝛ loc⁹ aliqs est vniuscuiusq;: ꝛ idē partis ꝛ oīs est: vt totius terre ꝛ vnius glebe: ꝛ ignis ꝛ scintille.

ℂ Oñdit ꝓpositū q̄tuor rōnib⁹. Scđa icipit ibi [Oīno aūt manifestū.] Tertia ibi [Ampli⁹ oē corpus sensibile est.] Quarta ibi [Simplr aūt ꝛ si ipoſſe.] Circa ꝑmā rōnē tria facꭍ. Prio ꝑsupponit q̄dā necessaria ad rōnē. Scđo ponit rōnē ibi [Quare siqdē eiusdē spēi.] Tertio excludit q̄dā falsā opinionē. ibi [Anaxagoras aūt icōueniēter.] Premittit g̊ tria: quoꝝ p⁹ est: φ oē corpus sensibile hꝫ aptitudinē Quadru plici rōne Tria suppo[sita]

diñē nālē vt sit ī aliquo loco. 2m ē φ cuilibet corpori nālr cōuenit aliqs loc⁹ locoꝝ qui sunt. Tertiū est φ idē est locus nālis ptis: ꝛ totius. sicut totius terre ꝛ vni⁹ glebe: ꝛ totius ignis: ꝛ vni⁹ scintille. Et hui⁹ signū ē φ in q̄cūqꝫ pte loci toti⁹ ponat̄ pars corporis quiescit ibi. ¶ Scdo ibi.

¶ Quare si infinitū ptiū sit similiū: imobile erit: aut semꝑ ferref. At id fieri neqt: cur. n. deorsū magis q̄ sursū aut ad quēuis locū mouebit̄. Dico āt si sit gleba: quorsū hec mouebit̄: aut vbi manebit. Corp⁹. n. eiusdē forme loc⁹ est īfinitus: occupabit ne igit̄ totū locū. At qūo fieri pōt. Que nā igit̄ ipsi⁹ qes: aut vbinam erit: ꝛ quis preterea motus: an vbiqꝫ manebit: non ergo motu ciebitur. An omnem ad locum mouebitur: nō ergo quiescet inq̄ ac stabit. Sin vo sit dissimiliū ptiū: dissīlia ēt erūt ꝛ ipsa loca. Atqꝫ pmo qdē ipsi⁹ vniuersi corp⁹ nō erit vnū nisi tactu. Deinde ptes aut sūt īfinite spē: aut finite. At finite nequeunt eē. Erūt. n. alie qdē īfinite: alie vo nō īfinite. Si vniuersū ē īfinitū: ignis inq̄ vel aq̄. Tale aūt corruptio est 2rijs ipsis: vt antea diximus: ꝛ ob h nēo nāliū īfinitū ipsum vnūq̄ ignē aut terrā fecit: sed aut aerē: aut aquā: aut id qd iter ipsa mediū collocarūt: qm illoꝝ quidē loc⁹ māifeste erat determiatus atq̄ distictus. Hec aūt vtroq̄ ī loco in supo inq̄ ac infero eē pñt. At neqꝫ ēt īfinite: nā si sint īfinite ac simplices: ꝛ loca erūt īfinita ꝑfecto: ꝛ īfinita ēt elemēta. Qd si hoc eē neq̄at: sintq̄ ipsa loca finita: ꝛ totū ipm finitū eē necesse ē. Fieri nāqꝫ nō pōt: vt nō eq̄ sint loc⁹: ꝛ corpus. Neqꝫ. n. loc⁹ maior eē pōt q̄ ipsū corpus: neqꝫ corpus maius q̄ ipse locus. Nam aut vacuū aliqd erit: ꝛ corpus insuper infinitum non erit. Aut corpus quippiam erit qd nusq̄ aptum est esse.

¶ Quare si qdē sit eiusdē spēi: aut imobile erit: aut semꝑ mouebit̄. Et ipolē ē. Quid. n. magis deorsū aut sursū aut alicubi. Dico aūt vt si gleba sit alicubi: ipsa vbi mouebit̄ aut vbi māebit. loc⁹. n. īfinitus erit sibi ꝛ cognati sibi corporis. Utrū igit̄ 2tinebit totū locū ꝛ qūo. Que igit̄ ꝛ vbi māsio ꝛ mot⁹ ipsi⁹: aut vbiq̄ manebit. Nō ergo mouebit̄. Aut si vbiq̄ mouebit̄. Nō ergo

Tex. 49. stabit. ¶ Si aūt dissimile est oē: dissimiles ꝛ loci sunt: ꝛ primū qdē nō vnū corp⁹ ois est: sꝫ aut in tāgēdo. Postea aut finita hec erūt: aut īfinita spē. Et finita qdē nō eē pñt. Erūt. n. alia qdē finita: alia vo nō si oē īfinitū ē, vt ignis aut aqua. Corruptio aūt huiꝰ in 2rijs eēt: sic dcm̄ ē prius. Et pp h nullus vnū ꝛ īfinitū ignē fac̄: neq̄ terrā physiologoꝝ: sꝫ aut aerē: aut aquā: aut ipsoꝝ mediū: q2 loc⁹ vniuscuiusq̄ manifestus erat ꝛ determinat⁹. Hec aūt terminant̄ ad duas ptes sursū ꝛ deorsū. Si aūt īfinita ꝛ simplicia sūt ꝛ loci īfiniti ꝛ elemēta īfinita erūt. Si autē hoc impolē est: ꝛ loci finiti sunt: totū finitū eē nece est. Impolē. n. ē nō cōparare locū ꝛ corp⁹. Neq̄. n. loc⁹ ois maior est: q̄ q̄tūcūq̄ 2tingit corpus simul eē. Simlr aūt neq̄ īfinitū erit corp⁹: neqꝫ corpus maius q̄ locus. Aut. n. vacuū erit aliquid: aut corpus nusq̄ aptū natum est esse.

¶ Ponit rōnē q̄ talis ē. Si ponat̄ aliqd corp⁹ īfinitū aut opꝫ φ totū sit vni⁹ spēi cū suis ptib⁹: sic aq̄ vel aer: aut φ hēat ptes dissimiliū spēꝝ: vt hō: aut plāta. Si hꝫ oēs ptes vni⁹ spēi sequit̄ fm pmissa φ vl sit totalr imobile ꝛ nūq̄ moueat̄: aut φ semꝑ moueat̄. quoꝝ vtrūqꝫ ē ipolē: q2 per alteꝝ hoꝝ excludit̄ qes: ꝛ ꝑ alteꝝ mot⁹ a rebus nālib⁹: ꝛ vtroqꝫ mō tollit̄ rō nāe: cū nā sit pn̄m mot⁹ ꝛ qetis. Qr āt sequat̄ φ sit vl totalr mobile vl totalr qetū: ꝓbat 2sequēter ꝑ h: φ nō eēt assignare rōnē: q̄re aliqd magis sursum aut deorsū moueat̄: aut in q̄cūqꝫ ptē. Et h māifestat ꝑ exēplū. Ponam⁹. n. φ totū illd corp⁹ īfinitū sile in ptib⁹ sit terra: nō erit assignare vbi aliq̄ gleba terre moueat̄: vl vbi qescat: q2 q̄libet ptē loci īfiniti occupabit aliqd corp⁹ sibi cōnatū. i. eiusdē spēi. Nūqd igit̄ pōt dici φ vna gleba moueat̄ ad h φ 2tineat. i. φ occupet successiue totū locū īfinitū. sic sol mouet̄ vt sit ī q̄libet pte çodiaci. Et qūo poterit h eē vt vna gleba terre ptrāseat ꝑ oēs ptes īfiniti loci. Nihil aūt mouet̄ ad ipolē. Si igit̄ ipolē est φ gleba moueat̄ ad occupādū totū locū īfinitū: vbi erit qes eius: ꝛ vbi mot⁹ ei⁹. Aut. n. opꝫ φ semꝑ qescat: ꝛ sic nunq̄ moueat̄: aut φ semꝑ moueat̄: ꝛ sic nūq̄ qescat. Si aūt detur alia ps diuisiōis. s. φ corp⁹ īfinitū hēat ptes dissimiles fꝫ spēm: sequit̄ ēt φ dissimilia sint loca diuersaꝝ ptiū. Ali⁹ est. n. loc⁹ nālis aq̄: ꝛ ali⁹ terre. Sꝫ ex hac positiōe sequit̄ pmo φ corp⁹ toti⁹ īfiniti nō sit vnū simplr: sꝫ fm qd. s. fꝫ cōtactū. ꝛ sic nō erit vnū corp⁹ īfinitū vt ponebat̄. ¶ Et q2 posset aliqs nō reputare h icōueniēs: subiūgit aliā rōnē 2 h: ꝛ dicit: φ si totū īfinitū cōponit̄ ex dissimilib⁹ ptibus: nece est φ huiꝰ ptes dissimiles fꝫ spēꝫ: aut sint spēꝝ finitaꝝ aut īfinitaꝝ fm nūeꝝ. Nō aūt pōt eē φ sint finitarū spērū: q2 oportebit si totū est īfinitū: φ q̄dā sint finita fm q̄titatē. ꝛ q̄dā īfinita. Aliter. n. ex finitis nūero nō posset cōponi īfinitū. Hoc aūt ponē: sequit̄ φ illa q̄ sunt infinita corrūpāt alia pp 2rietatē. vt ꝑus dictū est in pcedēti rōne. Et io ēt nullus antiquoꝝ nāliū phoꝝ vnū pn̄m qd dixit eē īfinitū posuit ignē vel terrā q̄ sunt extrema: sꝫ magis aquā vel aerē vel aliqd mediū: q2 loca istoꝝ erāt manifesta ꝛ determiata. i. sursū ꝛ deorsū. Nō sic aūt est de alijs: sꝫ terra est deorsū respectu coꝝ: ꝛ ignis sursum. Si vo aliqs accipiat aliā ptē. s. φ corpa ptialia sint īfinita fm spēm: sequit̄ φ loca sint ēt infinita fm spēm: ꝛ φ elemēta sint īfinita. Si aūt h est ipolē: φ elemēta sint infinita vt in pmo ꝓbatū est. ꝛ φ loca etiā sint īfinita. cū nō sit possibile iuenire īfinitas spēs locoꝝ: nece est φ totū corpus sit finitū. Et q2 2cluserat ex īfinitate corpoꝝ īfinitatem locoꝝ: subiūgit φ ipolē est: nō cōparare corp⁹ ad locū: q2 nō pōt eē φ sit loc⁹ maior q̄ 2tingit eē corp⁹: neqꝫ corp⁹ pōt eē īfinitū: si loc⁹ nō est īfinit⁹: ꝛ neqꝫ corp⁹ pōt eē mai⁹ q̄ loc⁹ quocūqꝫ mō: q2 si loc⁹ sit maior q̄ corpus: sequit̄ φ sit vacuū alicubi: aut si corp⁹ sit mai⁹ q̄ loc⁹: seq̄t̄ φ aliq̄ pars corporis nō sit in aliquo loco. ¶ Tertio ibi. Tex. 11. c. 50. c. 51.

¶ Anaxagoras aūt absurde de īfiniti qete dicit. Firmare enim infinitū seipsū dicit. Idqꝫ ex eo fieri: q2 est in seipso. Nihil enim aliud ipsum continet.

¶ Anaxagoras aūt icōueniēter dic̄ de īfiniti māsiōe. Fulcire. n. ipsū seipsū dicit īfinitū. Hoc aūt est: q2 in seipso est. Aliud. n. continet nihil. T. c. 50.

¶ Excludit quēdam errorem. Et pmo ponit ipsū ꝛ dic̄ φ Anax. dixit īfinitū quiescere. Sed incōuenieter assignauit rōnē quietis eius. Dixit enim φ fulcit. i. sustēat infinitū seipsū: q2 est in se ꝛ nō in alio: cū nihil ipsū 2tineat: ꝛ sic non possit extra se moueri. ¶ Scdo ibi.

¶ Quasi vbi quippiā sit: ibi esse aptū consistere. Hoc aūt verū nō est. Esse.n. alicubi ibi qppiaꝫ pōt: nō vbi aptū est eē. Quāuis igit̄ ꝙ̄ maxīe totū non moueat̄: id enim qḋ in seipso firmatur: ⁊ in seipso est imobile necesse est esse. Dicat tñ ipse opꝫ: cur nō est aptū moueri. Nō.n. sat est hoc dixisse pacto: ac euasisse. Fieri enim pōt vt nō moueat̄: ⁊ qduis aliud corpus. Sed nihil ꝓhibet aptū eē moueri. Et terra nāq̄ nō fert̄: nec si infinita ēt eēt: ex eo tñ q̄ medio coercet̄. Non eniꝫ q̄ nō est aliud ad qḋ fert̄: in medio ipso qesceret: sed q̄ nō hoc mō est apta ferri. Et tñ liceret dicē se ipsam terrā firmare. Qḋ si neq̄ terra si infinita esset hec cēt causa: sed grauitatē hīc: graue aūt in medio suapte natura quiescere solet. Similiter ⁊ infinitum in seipso quiescit ob aliquam aliam causam.

T.c.51. ¶ Tāq̄ vbi vtiq̄ aliqd sit: aptū natū sit ibi esse. Hoc aūt nō verū est. Erit.n. aliqd alicubi: ⁊ nō ibi aptū natū est eē. Si igit̄ q̄ maxīe nō mouet̄ totū: in seipso nāq̄ fulcit̄: ⁊ in seipso est imobile eē necesse est. Sed quare nō aptū natū sit moueri dicēdū est. Nō.n. sufficiēs est sic dicētē euadere. Erit.n. vtiq̄ ⁊ qḋlibet aliud nō motū: sed aptū natū eē nihil ꝓhibet: qm̄ ⁊ terra nō fertur: neq̄ si infinita eēt ferret̄ coercita tamē a medio. Sed nō q̄ nō est aliud vbi mutatur manebit in medio: sꝫ nō mouebit̄: q̄ nō apta nata est sic: sꝫ tñ licebit vtiq̄ dicere: q̄ fulcit seipsam. Si ergo neq̄ in terra hec cā est cū sit ifinita: sed q̄ grauitatē hꝫ: graue aūt manet in medio: silr̄ ⁊ infinitū manet vtiqꝫ in seipso ꝑpter quandā aliam cām: sꝫ nō q̄ īfinitū est: ⁊ fulcit ipsuꝫ ⁊ seipsuꝫ.

T.c.52. ¶ Improbat tribus rōnibꝰ qḋ dictū est. quarū pͥma est ꝙ Anax. sic rōnē assignauit de qete ifiniti: ac si vbi aliqd sit ibi natū sit eē: q̄ ex hac sola rōne dixit ifinitū qescere: q̄ est in seipso. Sꝫ h̄ nō est verū ꝙ vbi aliqd est: ibi semper aptū natū sit eē: q̄ aliqd est alicubi per violētiā: ⁊ nō nāliter. Quāuis igit̄ hoc maxīe verū sit ꝙ totū infinitū non mouet̄ q̄ sustētat̄ ⁊ manet in seipso: ⁊ sic est imobile. sed tñ dicēdū erat: q̄re nō est aptū natum moueri. Nō.n. pōt aliqs euadere sic dicēs ꝙ nō mouet̄ ifinitū: q̄ eadē rōne ⁊ de quocūq̄ alio nihil ꝓhibet ꝙ nō moueat̄: sꝫ sit aptuꝫ natū moueri: q̄ ⁊ si terra eēt ifinita: sicͭ nō fert̄ qm̄ est in medio: ita ⁊ tūc nō ferret̄ q̄ntū ad ptē q̄ eēt in medio. Sꝫ hoc nō eēt q̄ nō hēret aliqd aliud vbi sustētaret̄ nisi in medio: sꝫ q̄ nō hꝫ aptitudinē nālē vt a medio moueat̄. Si g̊ ita est terra ꝙ nō est cā q̄re qescat in medio: q̄ est infinita: sꝫ q̄ grauitateꝫ hꝫ ex q̄ nata est manē in medio: silr̄ de quocūq̄ alio ifinito assignāda ē cā q̄re qescat: ⁊ nō q̄ ē ifinitū: vel q̄ fulcit seipm. ¶ Aliā aūt rōnē pōit ibi.

¶ Et nō ex eo q̄ est infinitū ⁊ seipsuꝫ firmat. Et insup patet ⁊ q̄uis ipsiꝰ partē eodē mō qescere oportere. Nā vt infinitū in seipso manet seipsum firmās: sic ⁊ oīs ipsius ps quācūq̄ accepis in seipa manebit. Loca nāq̄ totius ac partis: spēi eē eiusdē ꝯstat. Totius enim terre glebeq̄ ideꝫ est locus qui est inferus ⁊ ēt ignis totius atq̄ scintille qui est superus. Quare si infiniti sit locus in seipso esse: ⁊ partis idem erit profecto. Quelibet ergo in seipsa manet.

¶ Similiter aūt manifestuꝫ ꝙ ⁊ si sit: q̄libet ps indigebit manere. Sicut.n. infinitū in seipso manet se fulciēs: sic ⁊ si q̄libet ps accipiat̄: in seipsa manebit. Totius.n. ⁊ partis similes loci sunt: sicut terre ⁊ glebe deorsum: ⁊ omnis ignis ⁊ scintille sursum. Quare si infiniti locus qḋ in seipso: ⁊ idem partis: manebit ergo in seipso.

¶ Et dicͨ ꝙ si totū ifinitū qescit q̄ manet in seipso. sequitur ꝙ quelibet pars ex necessitate quiescat propter h̄ ꝙ manet in seipsa. Idē enim est locus totius ⁊ partis: vt dictū est: vt ignis ⁊ scintille sursuꝫ: ⁊ terre ⁊ glebe deorsum. Si g̊ totiꝰ ifiniti locꝰ est ipsūmet: sequet̄ ꝙ q̄libꝫ ps ifiniti maneat in seipsa sicͭ in ꝓprio loco. ¶ 3ᵃᵐ rōnē pōit ibi.

¶ Oīno aūt pꝫ fieri nō posse: vt corpꝰ īfinituꝫ in rōne rerū ponat̄: ⁊ locus corporibꝰ tribuat̄. Si corpus oē sensibile: aut graue sit: aut leue. Et graue qdē ad mediū suapte natura ferat̄. leue v̊o silr̄ supera loca petat. Et infinitū eniꝫ hāc eādē nāe subeat legē necesse est. At fieri neqt: vt aut totū graue sit aut leue: aut dimidiū leue dimidiū graue. Quo nāq̄ mō diuides illud: aut quo pacto ipsius infiniti hec quidē pars supra: hec autē infra: vel vltima vel media erit.

¶ Omnino aūt manifestū est ꝙ ipossibile est simul dicere infinitū corpus: ⁊ locū quēdā corporibus eē: si oē corpus sensibile aut grauitatē hꝫ aut leuitatē. Et si graue qdē in mediū nā hꝫ ferri: si v̊o leue. sursuꝫ. Necesse.n. ⁊ ifinitū corpꝰ. Impoīe āt aut oē vtrūlibꝫ: aut mediū vtrūq̄ sustinē. Q̄rō.n. diuides: aut q̄rō ifiniti erit h̄ qdē sursuꝫ: illḋ aūt deorsuꝫ: aut vltimū: aut mediū. T.c.53. Scḋa rō ꝑncipal.

¶ Et dicit ꝙ oīno manifestū est ꝙ ipoīe est dicē eē ifinitū corpus in actu: ⁊ ꝙ cuiuslibet corporis est aliqs locꝰ si oē corpus sensibile: aut hꝫ grauitatē aut leuitatē. sicͭ antiq dixerūt ponētes ifinitum: q̄ si sit corpus graue opꝫ ꝙ nāliter ferat̄ ad mediū. Si aūt sit leue necesse est ꝙ ferat̄ sursum. Si ergo sit aliqḋ ifinitū corpus sensibile: necesse est ꝙ etiā in corpore ifinito sit sursuꝫ ⁊ mediū. Sed impoīe est ꝙ totū infinituꝫ sustineat in se vtrumlibet hoꝝ. s. sursum ⁊ mediū: vel ꝙ ēt sustineat vtrūq̄ s̄m diuersas medietates. q̄rō.n. infinituꝫ poterit diuidi vt vna pars eius sit sursuꝫ: ⁊ alia deorsuꝫ: vl̄ ꝙ i ifinito sit vltimū ⁊ mediū. Nō ē igit̄ corpꝰ sensibile ifinitū. ¶ Tertiā rōnē pōit ibi.

¶ Preterea oē corpus sensibile est in loco. Loci v̊o spēs ac dr̄ie sunt supra ⁊ ifra: an̄ ⁊ retro: dextrū atq̄ sinistrū. Atq̄ hec nō solū nr̄a ex pte sūt pōnēue: sꝫ in ipso ēt toto disticta sūt: atq̄ hec eē in ifinito nō pn̄t.

¶ Amplius oē corpus sensibile in loco est. Loci aūt species ⁊ differētie sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ an̄ ⁊ retro: dextrorsum ⁊ sinistrorsuꝫ. Et hec nō soluꝫ ad nos ⁊ pōnes sunt: sed in ipso toto determinata sunt. Impossibile autem in infinito hoc esse. T.c.54.

¶ Et dicit ꝙ omne corpus sensibile est in loco. Differentie aūt loci sunt sex: sursuꝫ deorsum: ante ⁊ retro. dextrorsum: ⁊ sinistrorsum: que quidem sunt determinata nō solum quo ad nos: sed etiaꝫ in ipso toto vniuerso. Determinant̄.n. s̄m se huiꝰ positiones in q̄bus sunt determinata principia ⁊ termini motus. vn̄ in animatis determinantur sursum ⁊ deorsum s̄m motum alimenti: ante ⁊ retro s̄m motum sensus. dextrorsum ⁊ sinistrorsum s̄m motuꝫ processiuū

Sex differētie loci diuersimode inueniuntur i diuersis

ꝓcessiuū: cuius p̄n͞m est a pte dextra. In reb⁹ aūt inaīatis in qbus nō sunt p̄n͞a determinata hoꝝ motuū dr̄ dextrorsum ꝛ sinistrorsum ꝑ cōparationē ad nos. Dr̄. n. columna dextra que est ad dextrā hoīs: ꝛ sinistraq̄ est ad sinistraꝫ. Sed in toto vniuerso determinatꝰ sursum ꝛ deorsum s̄ꝫ motū grauiuꝫ. ꝛ leuiū: s̄m aūt motū celi determinat dextrū oriens: sinistrū occidens. ante vo hemisperium superius: retro vo hemisperium inferius: sursuꝫ vo meridies: deorsuꝫ vo septentrio. Hec aūt non possunt determinari in corpore infinito. Impossibile est ergo totū vniuersum esse infinitum. ¶ Quartam rōnem ponit ibi.

¶ Atqꝫ simpl'r si locus īfinitus esse nō possit: sitqꝫ oē corpus in loco: ꝛ in rōne ꝓfecto reꝝ īfinitū corp⁹ eē nō pōt. At vo qd̄ alicubi est: in loco est: ꝛ qd̄ in loco est: alicubi ē. At igit̄ īfinitū q̄titatis rōnē subire nō pōt: nā quātū fuerit qd̄dā: vt bicubitū aut tricubitū: hec enī significat ipm quātū: sic ꝛ qd̄ est i loco id alicubi sane est. At id aut supra aut īfra aut in aliq̄ alia sex diāꝝ eē sigñat: q̄rū vnaqq̄ꝫ finis ē q̄dā vt ꝯstat.

T.c.55. ¶ Simpliciter aūt si ipoſ'e est locū eē infinitū: in loco aūt oē corpus est: impossibile est infinitū esse aliqd̄ corpus. At vo qd̄ alicubi est: ꝛ in loco est: ꝛ qd̄ in loco est: alicubi est. Si igit̄ neqꝫ quātitatem possibile est infinita esse: quātū enī aliquid erit vt bicubitum aut tricubitum. hec. n. signāt quātuꝫ: sic in loco: q: alicubi: hoc est aūt aut sursuꝫ aut deorsuꝫ aut in aliq̄ alia distātia: q̄ sūt sex. Hoꝝ autēꝫ vnumq̄dqꝫ termin⁹ aliqs ē.

¶ Et dicit ꝙ si impoſ'e est esse locū infinitū cū oē corpus sit in loco: sequit̄ ꝙ ipossibile sit esse aliqd̄ corpus īfinitū. Sed ꝙ ipossibile sit esse locū īfinitū sic ꝓbat: q: hec duo conuertuntur esse in loco: ꝛ esse in aliquo loco: sicut ꝛ esse hoīeꝫ: ꝛ esse aliquē hoīeꝫ: ꝛ esse q̄titatē: ꝛ esse aliquā q̄titatē. Sicut igit̄ ipossibile est esse q̄titatē īfinitā: q: sequeret̄ aliquam quātitatem esse infinitā: vt bicubitū ꝛ tricubitum: qd̄ est impossibile: ita ipossibile est esse locū infinitum: q: sequeret̄ aliquē locum infinitū esse vel sursuꝫ vel deorsuꝫ ꝛ huiusmodi: qd̄ ē ipossibile: cū qd̄libet coꝝ significet quēdā terminū: vt dictum est. Sic ergo nullum corpus sensibile est infinitum. LEC. X.

¶ Patet igit̄ ex hisce q̄ diximꝰ īfinitū corpus in rōne reꝝ actu nō eē. At q ꝯstat īpossibiliū euenire cōplura: si nō sit simpl'r īfinitū. Tēporis enī erit aliqd̄ p̄ncipiū atqꝫ finis. Et magnitudines nō erūt in magnitudines diuisibiles. Numerus etiā infinitus nō erit. Cū igitur his hoc pacto determinatis neutra pars asserēda eē videatur: arbitro profecto: moderatoreqꝫ est opus. Atqꝫ patet partim non esse.

T.c.56. Quod quidē igit̄ actu corpus nō sit infinitū manifestū ex his. Q: aūt si nō sit īfinitū multa ipossibilia accidant: manifestū est. Tēporis enī erit quoddaꝫ principium ꝛ finis: ꝛ magnitudines non diuisibiles in magnitudines: ꝛ numerus nō erit infinitus. Cū aūt determinatur sic: neutro modo videtur contingere. Ob hoc videlicet est manifestum ꝙ sic quidem est: sic autem non.

Postq̄ph̄s disputatiue ꝓcessit de īfinito: hic incipit determinare vitatē. Et p̄ ostēdit an sit īfinitū. Scd̄o quid sit ibi [Accidit aūt cōtrariū.] Prima diuidit̄ in duas. In p̄ª ostēdit q̄ūo īfinitū sit. In secunda cōparat īfinita adinuicē: ibi [Aliter aūt in tēpore.] Circa p̄m tria facit. Prio ostēdit ꝙ īfinitū quodāmō est ꝛ quodāmō nō est. Scd̄o determinat ꝙ est in poᵃ: ꝛ nō est sicut actu ens. ibi [Dicit̄ q̄dē igit̄.] 3° manifestat q̄ūo sit in poᵃ ibi [Nō opꝫ aūt poᵃ ens.] Dicit ḡ p̄ ꝙ ex p̄missis manifestū ē ꝙ nō sit aliqd̄ corpus īfinitū in actu. Itē ex his que ante dicta sunt manifestū est ꝙ si īfinitū simpl'r non sit. ꝙ multa ipossibilia accidūt. Quoꝝ vnū est ꝙ tēpus habebit p̄n͞m ꝛ finē: qd̄ reputat̄ incōueniēs s̄m ponētes eternitatē mundi. Et iteꝝ sequet̄ ꝙ magnitudo nō semꝑ sit diuisibilis in magnitudines: sed q̄nqꝫ deueniat̄ per diuisionē magnitudinū ad q̄dā que nō sūt magnitudines. Sed omnis magnitudo est diuisibilis. Itē sequet̄ ꝙ numerus non augeatur in īfinitū. Quia igit̄ s̄m determinata neutrum videtur contingere: neqꝫ. s. ꝙ infinitum sit actu neqꝫ ꝙ simpliciter non sit: necesse est dicere ꝙ quodāmodo est quodammodo non est. ¶ Secundo ibi.

¶ Dicit̄ itaqꝫ q̄ppiā eē: aliud aut potētia aliud actu. ꝛ īfinitū est additiōe ac ēt diuisiōe. Magnitudo aūt actu q̄dē īfinita nō est. vti diximꝰ. Diuisione aūt est. Nō est enī difficile lineas īdiuiduas e medio tollere. Restat igitur infinitū in rōne rerum potētia esse.

¶ Dicit̄ igit̄ eē aliud q̄dē potētia: aliud vo actu. Et īfinitū est q̄dē appositione: est aūt ꝛ ablatione. Magnitudo aūt qd̄ q̄dē actu nō sit īfinita: dictū ē. Diuisiōe aūt est. Nō. n. difficile destruē īdiuisibiles lineas. ¶ Reliquit̄ igr̄ potētia eē īfinitū. T.c.57.

¶ Ostēdit ꝙ īfinitū est sicut potētia ens. ꝛ dicit ꝙ aliquid dr̄ eē in actu: ꝛ aliqd dicit̄ eē in potētia. Infinitū aūt dicitur esse per appositionē: sicut in numeris: vel ꝑ ablatiōnē sicut in magnitudinibꝰ. Ostēsū est. n. ꝙ magnitudo nō est actu īfinita: ꝛ sic in magnitudinibus ꝑ appositionē īfinitū nō inenit̄. Sed ꝑ diuisionē in eis inenit̄ infinitū. Nō n. est difficile destruere opinionē ponētiū īdiuisibiles eē lineas. Uel s̄m aliā litterā. Nō est difficile partiri athomas lineas. i. ostendere lineas quas quidam ponūt indiuisibiles esse partibiles. Dr̄ aūt īfinitū in appositione vel diuisione s̄m ꝙ pōt apponi vel diuidi. Relinquit̄ igit̄ ꝙ infinitum sit tāq̄ in potētia ens. ¶ Tertio ibi.

¶ Nō oportet aūt īfinitū potētia sic accipe vt actu tādē euadat: quēadmodū si pōt hoc statua eē: erit hoc statua tandē. Sed cū multipliciter q̄ppiā eē dicat̄: ꝓinde est īfinitū vt dies ē atqꝫ ludus: ex eo q: fit aliud atqꝫ aliud semꝑ. Nā in his est esse potētia atqꝫ actu. Est enim olympicus ludus: ꝛ q: fieri pōt: ꝛ q: fit.

¶ Non opꝫ aūt potentia ens accipe: sicut si possibile sit hoc statuā es esse: qd̄ ꝛ erit hec statua: sic ꝛ īfinitū: qd̄ erit actu. Sed quoniā multipliciter est esse quēadmodū dies ꝛ agon in semper aliud ꝛ aliud fieri: sic ꝛ infinituꝫ est. Et nāqꝫ in his est ꝛ potētia ꝛ actu. Olympia enim sunt ꝛ in posse agonem fieri: ꝛ in eo quod fit.

ο ἀγὼν. ovoσ ca tamen ludus ꝛ oῖ ἀποτοῦ ἀγαν ζω qd̄ est certo ὀλύμπια

¶ Ostēdit quomō īfinitū sit in potētia. Dupl'r. n. inenit̄ aliquid in poᵃ. Uno mō sic ꝙ totū pōt reduci in actuꝫ: sicut poſ'e est hoc es esse statuā qd̄ aliqñ erit statua. Nō aūt sic dicit̄ esse infinitū in potētia. Alio mō aliqd dr̄ ī poᵃ eē qd̄ postea fit actu ens: nō q̄dē totū sil̄: sꝫ successiue. Mltipl'r n. dicit̄ aliqd eē: vel q: totū ē sil̄: vt hō ꝛ domꝰ: vel q: semper vna pars eiꝰ fit post aliā: per quē modū dr̄ esse dies ꝛ ludus agonalis. Et hoc mō dr̄ infinitū eē simul ꝛ in potētia ꝛ in actu. Oia. n. huiꝰ sil̄ sūt ī potētia: q̄tū ad vnā ꝑtē:

τ actu q̄tū ad aliā. Olympia.n.i.festa agonalia q̄ celebrabāt i mōte olympo dicūt eē τ durare fz agōes: vel posse fieri i actu: q2 q̄diu durabāt ista festa: aliq̄ ps illoꝝ ludorū erat i fieri: τ aliq̄ erāt vt i futuꝝ fiēda. ¶ Deīn cū dic.

¶ Patet aūt infinitum in tempore diuerso modo τ in hoibus: τ in diuisione magnitudinum esse.

¶ Aliter aūt τ in tempore manifestum qḋ infinitum τ in hoibus τ diuisione magnitudinum.

¶ Cōparat diuersa ifinita adinuicē. Et p̄ cōparat ifinitū tēporis τ gnōnis ifinito qḋ ē in magnitudinib⁹. 2° cōparat ifinitū fz appōnē τ ifinitū fz diuisionē i magnitudib⁹ ibi ¶ Qḋ aūt fz appōnē.]Circa p̄m tria facit. Prio ꝓponit qḋ itēdit: τ dicit φ aliter manifestat ifinitū in gnōne hoīum τ in tpe: τ aliter in diuisione magnitudinū. ¶ Scḋo ibi.

¶ Oino nāq3 h̄ mō est ifinitū: vt semp aliud aliudq3 sumat: τ id qḋ accipit sit qdē finitum: At aliud atq3 aliud semp. Quare nō op3 ifinitū ꝑinde accipe: atq3 hoc aliqd vt hoiem aut domū. Sed vt dies dicitur atq3 ludus: quoꝝ esse nō vt substātia quedā est ortū: sed in generatione semper corruptioneq3 cōsistit: finitum quidē: at aliud atq3 aliud semper.

¶ Oino qdē.n. sic est ifinitū i semp aliud τ aliō accipiēdo: τ acceptū qdē semp eē finitū: s3 semp alteꝝ τ alteꝝ. ¶ Quare ifinitū nō op3 accipere sicut hoc aliquid: vt hoiem aut domū: sed sicut dies dicit τ agon: qbus esse nō sicut substantia quedā facta est: s3 semp in generatiōe aut corruptione finitum: sed semper alterum τ alterum. T.c.59.

¶ Ostēdit qd sit cōe oib⁹ ifinitis. τ dicit φ h̄ oino τ vlr in oib⁹ ifinitis inenit: φ ifinitū est in semp aliud τ aliud accipiēdo fm q̄dā successionē. ita tñ φ qcqd accipit i actu de ifinito totū sit finitū. Vñ nō op3 accipere φ ifinitū sit aliqd totū sil existēs: sicut h̄ aliqd demōstratū: sicut accipim⁹ hoiem vel domū: sed sicut sūt successiua: vt dies τ ludus agonalis quoꝝ esse nō est hoc mō φ aliqd eoꝝ sit sicut q̄dā subā ꝑfecta tota actu existēs. In gnōne aūt τ corruptione τ si in infinitum ꝓcedat semp illud qḋ accipit in actu est finitū. In toto eni decursu gnōnis etiā si ꝓcedat in infinitū: τ oēs hoies qui simul accipiūt sūt finiti fm numeꝝ: τ huiō finitū op3 accipere alteꝝ τ alteꝝ: fm φ q̄dam homines succedunt quibusdam. ¶ Tertio ibi.

¶ Uerum in imaginibus quidem hoc accidit permanente eo qḋ sumptum. In hominibus autem atq3 tēpore acciden ibus ita vt non deficiant.

¶ Sed in magnitudinibus quidem permanente accepto hoc accidit: in hominibus autē τ tēpore corruptis sic vt non sit deficere.

¶ Ostēdit dr̃iā3 τ dicit φ illud finitū qḋ accipimus in magnitudinibus vel apponēdo vel diuidēdo permanet τ nō corrūpit. S3 illa finita q̄ accipiūt in ifinito decursu tpis τ gnōnis huiōe corrūpunt: ita φ per istū modū nō ꝯtingit tempus τ generationē deficere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At qui ifinitū qḋ in additione τ qḋ in diuisione cōsistit. idē quodāmō est. Fit eni in magnitudine finita ꝑ additionē ecōtra. Nā vt cū diuidit cernit in infinitū abitio: sic cū additio fit: ad magnitudinē ipsa3 determinatā videbit. Eteni si q̄spiā in magnitudine finita: definita magnitudine sūpta: eadē aliā accipiat rōne: nō eādē toti⁹ magnitudinē sumēs: nō ꝑtrāsibit vnq̄3 magnitudinē illā finitā. Sin vō hoc pacto rōnē augeat: vt semp magnitudinē eādē accipiat: ꝑtrāsibit sane: ꝓpterea qḋ oē finitū quouis ꝯsumit definito. Alio igit mō nō est ifinitū in rebus: sed hoc pacto potētia in q̄3 atq3 diuisione. Et actu ēt ē ꝑinde atq3 diē ac ludū dicim⁹ eē. Et potētia sic est vt materies: τ nō ꝑ se vt ipm finitū. Et additione igit hoc pacto ē potētia infinitum: qḋ qdē aliquo mō dicimus idem esse quo id qḋ in diuisione cōsistit. Semper enim est aliquid ipsius extra sumendum.

¶ Qḋ āt fz appōnē idē quodāmō ē τ qḋ ē fz diuisionē. Infinitū.n. fz appōnē fit ecōtrario. fz φ.n. diuisū videt i ifinitū: sic appositū videbit ad determinatū. In finita.n. magnitudine si accipiēs aliqs determinatū accipiet eadē rōne nō eādē aliquā magnitudinē rōne accipiēs nō transibit finitū. Si g̃ sic augmētet vt sp eādē aliquā sit accipe magnitudinē: trāsibit finitū: pp id qḋ oē finitū remouet quolib3 finito. Aliter qdē i ꝯit nō ē: sic āt ē ifinitū potētia τ diuisiōe. Et actu aūt ē: sic diē eē dicim⁹ τ agonē. τ potētia sic sic mā3: τ nō ꝑ se sic finitū. Et fz appōnē igit sic ifinitū potētia ē: qḋ idē dicim⁹ quodāmō eē ei qḋ ē fz diuisionē. Semp qdē eni aliqd ipsi⁹ extra ē accipere. T.c.59. T.c.60.

¶ Cōparat duo ifinita q̄ sunt in magnitudinib⁹. s. fz appositionē τ fz diuisionē. Et circa h̄ tria facit. Prio ponit cōueniētiā itervtrūq3 ifinitū. 2° ostēdit dr̃ia3 ibi ¶ Nō tñ excellit.]3° isert q̄dā ꝯnē ex dictis ibi ¶ Quare neq3 est excellē.]Dicit g̃ p̄. φ quodāmō ifinitū ꝑ appositionē ē idez cū ifinito fz diuisionē: q2 ifinitū fz appositionē fit econuerso cū ifinito fz diuisionē. Scḋ3.n. φ aliqd diuidit in ifinitū: fz h̄ in ifinitū videt posse appōi ad aliquam determinatā q̄titatē. Manifestat igit quō sit in infinitū diuisio in magnitudie τ dicit φ si aliqs in aliq̄ magnitudine finita accepta aliq̄ ꝑte determinata ꝑ diuisionē: semp accipiat diuidēdo alias ꝑtes: fm eādē rōnē. i. ꝓportionē: s3 nō fz eādē q̄titatē in eadē ꝓportione: nō ꝑtrāsibit diuidēdo illud finitū. puta si a linea cubitali accipiat medietatē: τ iteꝝ a residuo medietatē: τ sic i ifinitū ꝓcedē pōt. Seruabit.n. in subtrahēdo eadē ꝓportio: s3 nō eadē q̄titas subtracti. Min⁹ est eni fm q̄titatē dimidiū dimidij: q̄3 dimidiū toti⁹. Sed si semp sumeret eādē q̄titatē: oporteret φ semp magis ac magis augeret ꝓportio. puta si a q̄titate. x. cubitoꝝ subtrahat vn⁹ cubit⁹: subtractū se hēt ad totū in subdecupla portiōe. Si aūt iteꝝ a residuo subtrahat vn⁹ cubit⁹ subtractū se hēbit in maiori ꝓportiōe. Min⁹ eni vnus cubitus excedit a. ix. q̄3 a. x. Sicut igitur seruādo eandē ꝓportionē diminuit q̄titas: ita sumendo eādē q̄titatē auget ꝓportio. Si ergo aliqs subtrahendo ab aliq̄ magnitudie finita semp augeat ꝓportionē sumēdo eādē q̄titatē trāsibit magnitudinē finitā diuidendo. puta si a linea cētū cubitoꝝ semp subtrahat vnū cubitū. Et h̄ iō q2 oē finitū ꝯsumit q̄cūq3 finito semp accepto. Aliter igit ifinitū nō est fm diuisionē nisi in potētia: qḋ tñ simul est actu cū potētia: sicut dcm̃ est de die τ de agone. Et cū ifinitū sit semp in potētia assimilat mãe que ē semp in potētia: τ nō ē ꝑ se existēs in actu totū: sicut finitu3 est in actu τ sic infinitū fm diuisionē est in potentia cum actu simul. Similiter dicendū est de ifinito fm appositionē: qḋ quodāmodo est idē cū ifinito fm diuisione3: vt dictum est. Inde aūt manifestū est φ infinitu3 per appositionem est in potentia: q2 semp contingit aliquid aliud accipere apponendo. ¶ Secundo ibi. Infinitū assimilat mãe

¶ Hoc tñ definitā oēm exuperat magnitudinē. vt in

disione desinitā exupat oēm: ⁊ semp minor euadit.

¶ Nō tñ excellit oēz dterminatā magnitudinē: sic ī diuisiōe excellit oē determinatū: ⁊ erit minus.

¶ Ostēdit dñiaz īter īfinitū ƀz appositionē ⁊ īfinitū ƀz diuisionē: ⁊ dicit φ īfinitū p appositionē nō excedit in maius oēz magnitudinē finitā datā: sȝ īfinitū ƀm diuisionē excedit oēm determinatā paruitatē in min⁹. Accipiam⁹ n. aliquā determinatā paruitatē. puta vni⁹ digiti si lineaȝ cētū cubitoꝝ diuidā in īfinitū accipiēdo semp dimidiū: veniet ad aliqd min⁹ digito vno. Sȝ apponēdo in īfinitū ecōtrario diuisiōi: erit dare aliquā q̄ntitatē finitā: q̄ nūq̄ ptrāsibit. Dent enī due magnitudīes. quaꝝ vtraqȝ sit. x. cubitoꝝ: ⁊ tertia q̄ sit. xx. Si igit id qd̄ subtrabo in īfinitū accipiēdo semp dimidiū ab vna magnitudine. x. cubitoꝝ: addat alteri: q̄ etiā ē. x. cubitoꝝ: nunq̄ pueniet in infinitū apponēdo ad mēsurā q̄ntitatis q̄ est. xx. cubitorum qȝ q̄ntū remanebit in magnitudīe cui subtrabit: tātū deficiet a mēsura data in q̄ntitate cui addet. Tertio ibi.

¶ Ut aūt oēm additionē exuperet: neqȝ potētia esse pōt: siqdē nō sit per accidēs actu infinitū: vt nāles id corpus īfinitū eē dicūt: qd̄ extra mūdū collocauere: cui⁹ substantia aer est. aut aliqd tale. Sed si īfinitum actu sensibile corpus hoc pacto in rōne rerū eē nō pōt: pȝ neqȝ p additionem posse sic esse potentia infinitum: nisi (vt dictū ē) diuisiōis ꝯtrario modo.

¶ Quare neqȝ ē excellē oē ƀz appositionē: neqȝ potētia pōle est eē: siqdē nō est ƀz accñs actu īfinitū: sicut dicūt physiologi extra corpus mūdi cuius substātia est aer aut aliud huiꝰ. Sed si nō possibile est φ infinitū corpus sensibile actu sit: manifestū φ neqȝ potētia vtiqȝ erit ƀm appositionē: sed aut sicut dcm̄ est ecōtrario diuisioni.

¶ Inducit ꝯnē ex dictis. Et p̄ īducit eā. z° manifestat per dcm̄ Platōis. ibi [Qm̄ ⁊ Plato.] Dicit g̃ φ ex quo appositio ī īfinitū nō facit trāscēdere oēm determinatā q̄ntitatē: nō ē pōle eē: nec ēt in potētia: φ excellat oīs determinata q̄ntitas p appositionē: qȝ si eēt in nā potētia ad appositionē trāscēdētē oēz q̄ntitatē: seq̄ret φ eēt actu īfinitū: sic φ īfinitū eēt accñs alicui nāe: sicut nāles phi eē corp⁹ hui⁹ mūdi qd̄ videm⁹ ponūt φ ē qddā īfinitū cui⁹ suba est aer vel aliqd aliud huiꝰ. Si g̃ nō ē pōle eē corp⁹ sēsibile actu īfinitū: vt ondsuȝ ē: seqtur φ nō sit potētia in nā ad appositionē trāscēdētē oēm magnitudinē: sȝ solū ad appositionē īfinitā per ꝯtrīū diuisioni: vt dcm̄ est. Quare aūt si eēt in potētia ad īfinitā additionē trāscendentē oēm magnitudinem sequat eē corp⁹ infinitū in actu: nō aūt additionē īfinitā in numeris transcēdentē oēz numeꝝ sequatur eē numeꝝ īfinitū in actu. īfra ostēdet. ¶ Scđo ibi.

¶ Nā ⁊ Plato infinita duo ꝓpterea facit φ in accretiōe exupare videt: ⁊ ī diuisione in infinitū abire. At q̄q̄ duo fecit: nō tñ vtit. In numeris enim neqȝ ꝓcessio p disionē ē īfinita (vnitas. n. minimū est) neqȝ accretio: vsqȝ nāqȝ ad denariū icremēta nūeri facit.

¶ Qm̄ ⁊ Plato pp̄ h īfinita duo fecē: qȝ ⁊ ī augmētū videt excellē ⁊ īfinitū abire ⁊ ad annihilatione. Faciēs tñ duo nō vtit diiob⁹. Neqȝ. n. in nūeris ƀz disionē īfinitū ē. Unitas. n. minimū ē: neqȝ ī augmētū: vsqȝ nāqȝ decē facit numeruȝ.

¶ Manifestat qd̄ dixerat p dcm̄ Platōis. ⁊ dicit φ qȝ īfinitū ī appōne magnitudinū ē p oppositū diuisionē: pp̄ h Plato duo fecī īfinita. s. magnū qd̄ ptinet ad additionē: ⁊ puū qd̄ ptinet ad disionē: qȝ. s. īfinituȝ videt excellē ⁊ p additionē l augmētū: ⁊ p diuisionē l decremētū vel tēdēdo in nihil. Sed cū ipse faciat duo īfinita nō tñ vtit eis: qȝ cū nūeꝝ pōeret subaȝ eē oīuȝ reꝝ: in nūeris nō īuenit īfinitū p diuisionē: qȝ in eis est minimū vnitas: neqȝ ēt p additionē ƀz ipm: qȝ dicebat φ spēs numeroꝝ nō variantur nisi vsqȝ ad. x. ⁊ postea reditur ad vnitatem computādo vndecim ⁊ duodecim ⁊c̄. LEC. XI.

¶ Fit autem vt infinitū sit ꝯtrario modo atqȝ aliȳ dicunt. Nō enim id est infinitum cuius nihil est extra: sed id cuius aliqd semper est extra.

Accidit aūt contrarium esse infinitū q̄ sicut dicunt: non enim cuius nihil est extra: sed cuius semper aliquid est extra hoc infinitum est. T.c.61.

Postq̄ Phs ondit qūo ē īfinitū: hic ostēdit qd sit īfinitū. Et circa h tria facit. p̄ ostēdit qd sit īfinitū. z° ex h assignat rōnē eoꝝ q̄ de īfinito dicunt ibi [Scđz rōnē āt accedit.] 3° soluit rōnes q̄ supra posite sūt ibi [Reliquū aūt est.] Circa p̄m duo facit. Prīo ondit qd sit īfinitū excludēs quorūdā falsā diffōnē. z° excludit q̄ndā falsā opiōnē ꝯnitez ex illa falsa diffōne ibi [Qm̄ hic accipiūt dignitatē.] Circa p̄m tria facit. Prīo ꝓponit qd̄ ītēdit. z° manifestat ꝓpositū ibi [Signū nāqȝ.] 3° īfert q̄ndā ꝯnē ex dictis ibi [Uñ meli⁹ ē opinādū.] Dicit g̃ p̄ φ ꝯtrīo mō diffiniēdū ē īfinitū q̄ sicut qdā diffinierūt. Dixerūt n. qdā φ īfinitū est extra qd̄ nihil ē. Sed ecōtra dicēduȝ est φ īfinitū est cui⁹ semp est aliqd extra. ¶ Secūdo ibi.

¶ Cui⁹ h īdiciū est: nā ⁊ annloꝝ eos q pala carēt īfinitos hoīes dicūt: qȝ semp aliqd ē extra sumēdū: per silitudinē tñ q̄ddā: ⁊ nō ꝓprie. Opȝ. n. ⁊ hoc eē ⁊ nūq̄ idem insup sumi. In circulo vō nō ita fit; sed semper qd̄ deinceps sumit est solū aliud. Infinitū igit id est cui⁹ semp aliqd extra: rōne q̄ntitatis accipi potest.

¶ Signū aūt est: ⁊ nāqȝ anulos dicūt infinitos vt habētes circulationē: qȝ semp est extra accipē ƀz silitudinē q̄ddā dicētes: nō tñ ꝓprie. Opȝ. n. ⁊ h esse: ⁊ nō aliqn idē recipi. In circulo aūt nō sic fit: sed semp qd̄ est ꝯsequēter solū alteꝝ. Infinitū quidē igit h est: cui⁹ ƀm quātitatē accipiētibus semper est aliquid accipere extra. T.c.63.

¶ Manifestat ꝓpositū. ⁊ p̄ ostēdit φ sua assignatio sit bona. z° φ assignatio antiquoꝝ sit incōpetēs ibi [Cui⁹ aūt nihil ē ex.] Ostēdit g̃ p̄ φ īfinitū sit cui⁹ semp ē aliqd ex: p qddā signū. Dicūt. n. qdā φ anuli sūt infiniti: qȝ p h φ hnt q̄ndā circulationē semp ē ibi suppone p̄tē ad p̄tē accepā: sȝ h dr ƀz silitudinē ⁊ nō ꝓpe: qȝ ad h φ aliqd sit īfinitū regrit h. s. φ ex q̄libet p̄tē acceptā: sit qdā alia: ita tñ φ nūq̄ resumat illa q̄ p̄us fuit accepta. Sȝ in circulo nō est sic: qȝ ps q̄ accipit post aliā p̄tē ē alia solū ab eo qd̄ imediate acceptū ē: nō tñ ab oīb⁹ partib⁹ p̄us acceptis: qȝ vna pars pōt multotiēs resumi: vt pȝ in motu circulari. Si igit anuli dicūt infiniti pp̄ hāc silitudinē: seq̄t φ illd qd̄ est vere īfinitū sit cuius semp sit aliqd extra accipere si aliqs velit accipere eius q̄ntitatē. Nō. n. pōt cōprehēdi quātitas infiniti: sȝ siquis velit eā accipere: accipit partē post p̄tē in īfinitū: vt supra dcm̄ est. ¶ Secundo ibi. Lec. 9. t.c. 60.

¶ Cui⁹ vō nihil est extra: id est pfectū ac totū. Hoc. n. pacto totū ꝯsueuim⁹ diffinire: totū dicētes id eē cui⁹ nil ꝓrsus abest. Ut hoiem totū: aut cistellā: atqȝ vt

quodq̨. Sic ꝛ id qđ ꝓprie totū est: veluti totū ipsuꝫ cuius nihil est extra. Cuius vo aliquid abest: id quicquid abest vniuersū nō est. Totū aūt ꝛ pfectū: aut idē penitus sunt: aut nām finitimā habēt. Perfectuꝫ vo nihil est prorsus: quod non habeat finem.

¶ Cui⁹ aūt nihil ē extra: h pfectū est ꝛ totū. Sic eni diffinimus totū: cui nihil abest: vt hoīeꝫ totuꝫ aut arcā. Sicut aūt singulare: sic ꝛ qđ proprie: vt totū cuius nihil est extra. cui⁹ aūt absētia extra est: nō oē est: cū absit. Totū aūt ꝛ pfectuꝫ aut idē penitus: aut ꝓximū ſꝫ nām ē. Perfectū

T.c.64. aūt nullū nō habēs finē. Finis aūt termin⁹ est.

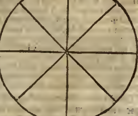
Perfectum et totum quid ¶ Probat ꝙ diffō aliquoꝝ sit icōpetēs: tali rōne. Id cui⁹ nihil ē extra: ē diffō pfecti ꝛ toti⁹: qđ sic ꝓbat. Diffinit̄.n. vnūqđq̨ eē totū cui nihil deest: sic̄ dicim⁹ hoīeꝫ totū aut arcā totā qb⁹ nihil deest eoꝝ q̄ debēt hēre. Et sicut h dicim⁹ in aliq̄ singulari toto: vt est h particulare vel illud: ita ēt hec rō cōpetit in eo qđ ē vere ꝛ ꝓprie totū.s. in vniuerso: extra qđ simpliciter nihil ē. Cū aūt aliqd desit per absentiā alicui⁹ itrīseci: tūc nō est totū. Sic igit̄ manifestū est ꝙ hec est diffinitio toti⁹. Totū est cui⁹ nihil ē ex̄. Sed totū ꝛ pfectū vel sūt penitus idē vel sunt ꝓpinq̄ ſꝫ nām. Et h ideo dicit: q2 totū nō inuenit̄ in simplicib⁹ q̄ nō hñt ptes: in qbus tñ vtimur noīe pfecti. ꝑ h igit̄ manifestū est ꝙ pfectū est cui⁹ nihil est extra ipm. Sed nullum carēs fine est perfectuꝫ: q2 finis est pfectio vniuscuiusq̨. Finis aūt est termin⁹ ei⁹ cui⁹ est finis. nullū igit̄ ifinitū ꝛ iterminatū est pfectū. Nō g̃ cōpetit ifinito diffinitio perfecti cuius.s. nihil est extra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quocirca putādū est melius Parmenidē Melisso dixisse. Hic enim ipsum ifinitū totū appellat. Parmenides aūt totū dicit esse finitū: a medio eque distās. Fieri enim nō pōt vt infinitum cuꝫ toto ac vniuerso perinde atq̨ cum lino linum nectatur.

¶ Unde meli⁹ est opinādū Parmenidē Melisso dicere. Hic quidē eni infinitū totum dicit: totum autē finiri a medio eque pugnans. Non enī linum lino est ꝯtinuare oī ꝛ toti infinitum.

¶ Inducit quandā ꝯnēꝫ ex dictis. Quia.n. ifinito nō cōpetit diffinitio totius. manifestū est ꝙ meli⁹ dixit Parmenides q̄ Melissus. Melissus.n. dixit totū vniuersū eē ifinitū. Parmenides vo dixit ꝙ totū finit̄ per eq̄ pugnās a medio: in quo designauit corp⁹ vniuersi eē spericū. In spera eni linee a medio vsq̨ ad terminū.s. circūferentiā ducūt̄ ſꝫ equalitatē q̄si eq̄ pugnās sibi inuicē. Et recte dr̄ ꝙ totū sit fi^m: q2 totū ꝛ ifinituꝫ: nō se inuicē ꝯsequunt̄ quasi sibi cōtinuata: sicut lino ꝯtinuatur linuꝫ in filādo. Erat eniꝫ prouerbiuꝫ ve ea que ꝯsequūtur: diceretur sibi cōtinuari sicut linū lino. ¶ Deīn cū dīc.

Linee a centro ad circumferētiā ducunt̄ ſm eq̄litatē

¶ Nā hinc ꝛ hāc pclarā de ifinito cōditionē accipiūt oia inq̄ ipm ꝯtinere. ꝛ vniuersuꝫ in seipso cōplecti. Habet enim silitudinē q̄dā ad totū. Infinitū enim mā pfectionis magnitudinis ē: ꝛ id qđ est potētia totū nō actu. Est aūt diuisibile ad diminutionē ꝛ ad additionē ꝯriā: totūq̨ atq̨ finitū nō ꝑ se: ſꝫ ꝑ aliud. Et nō ꝯtinet: sed vt ifinitū ē ꝯtinet̄. Quapropter ꝛ ignotū est ea rōne q̄ ē ifinitū: mā namq̨ formam nō hēt. Quare patet partis magis ifinitum q̄ totius rōnem subire. Materia namq̨ pars est totius: ꝑinde ac es est enee statue pars.

¶ Qm̄ hic accipiūt dignitatē de infinito: qđ est oia ꝯtinēs: ꝛ oia i seipso habēs: pp id qđ hēt silitudinē q̄dā cū toto. Est.n. ifinitū pfectiōis magnitudis mā: ꝛ qđ potētia totū ē. Actu vo nō. Diuisibile aūt est ad diuisionē ꝛ ad oppositaꝫ appositionē. Totū aūt ꝛ finitū nō ſm se sed ſꝫ aliud: ꝛ nō ꝯtinet: sed ꝯtinet̄ inq̄tū est infinitū. Unde ignotū est inq̄tum est ifinitum. Spēm T.c.65. eni nō hꝫ materia. Ergo manifestum est ꝙ magis in partis rōne sit infinitū q̄ in totius. Pars T.c.66. enim materia totius est: sicut es statue.

¶ Excludit q̄dā falsā opionē ex p̄dicta diffōne exortā. Et ꝑ cōiter q̄tū ad oēs. ꝛ ⁹ spāliter q̄tū ad Platonē ibi [Qm̄ si ꝯtinet.] Dicit g̃ p̄. ꝙ q2 extimauerūt ifinitū ꝯtigi totē hic acceperūt q̄si [dignitatē] .i. rē ꝑ se notā. De ifinito ꝙ oia ꝯtineret: ꝛ oia i se hēret pp h ꝙ hꝫ q̄dā silitudinē cū toto. sicut id qđ est i potētia hꝫ silitudinē cū actu. Infinitū.n. inq̄tū ē in potētia est sic̄ mā respectu pfectiōis magnitudinis: ꝛ ē sicut totū in potētia: nō aūt in actu. Qđ pꝫ ex h ꝙ ifinitū dr̄ ſm ꝙ poſe est aliqd diuidi in minus: ꝛ ſm ꝙ ex opposito diuisionū pōt fieri appositio: vt dcm̄ ē. Sic igit̄ ifinitū ſm se.i. ſm ꝓpriā rōnē est in potētia: ꝛ ē impfectū sicut mā nō hñs pfectionē. Nō aūt est totū ꝛ finitū ſm se.i. ſm ꝓpriā rōnē qua est ifinitū: ſꝫ ſm aliud.i. ſm finē ꝛ totū ad qđ est in potētia. Diuisio.n. q̄ est poſis in ifinitū ſm ꝙ ad aliqd terminat̄ dr̄ eē pfecta: ꝛ ſm ꝙ vadit in ifinitū est ipfecta. Et manifestū est ꝙ cū totius sit cōtinere. māe aūt ꝯtineri: ꝙ ifinitū inq̄tū hui⁹ nō cōtinet: ſꝫ ꝯtinet̄ inq̄tū.i. id qđ de ifinito est in actu semꝑ ꝯtinet̄ ab aliquo maiori ſm ꝙ poſe est. aliqd eē extra accipere. Ex h aūt qđ est sicut ens in potētia nō solū h seq̄t ꝙ ifinitū ꝯtinet̄ ꝛ nō ꝯtineat: ſꝫ etiā sequuntur due alie ꝯnes: quarū vna est ꝙ ifinitū inq̄tuꝫ hui⁹ est ignotū: q2 ē sic̄ mā nō hñs spēꝫ.i. formā: vt dcm̄ ē. mā aūt nō cognoscit̄ nisi per formā. Alia ꝯclo est que ex eodē seq̄tur: ꝙ ifinitū magis hꝫ rōnē ptis q̄ toti⁹: q2 mā cōparat̄ ad totuꝫ vt pars. Et recte ifinitū se hꝫ vt pars inq̄tū nō est de ipo accipere nisi aliquā partē in actu. ¶ Secundo ibi.

T.c.67. t.c.58. Infinitū inq̄tum huiusmodi nō ꝯtinet sed cōtinetur.

Infinitū in q̄tū huiusmodi ē ignotum etiā habet rōnē ptis

¶ Nā si in reb⁹ sēsibilib⁹ cōtinet: ꝛ in itelligibilibus etiā ipm magnū: ꝛ paruū ꝯtinē res itelligibiles oportebat. At absurduꝫ est ꝓfecto ac ipossibile id qđ est ignotum atq̨ indefinitū: ꝯtinere ac desinire.

¶ Qm̄ si ꝯtinet i sēsibilib⁹ ꝛ i itelligibilibus magnum ꝛ paruum: oportuit ꝯtinere intelligibilia. Incōueniēs aūt ꝛ impoſe est ignotū ꝛ indeterminatū ꝯtinere ꝛ determinare.

¶ Excludit opionē Platōis q ponebat ifinitū tā in sēsibilib⁹ q̄ itelligibilib⁹: ꝛ dīc ꝙ ex h manifestū ē ēt ꝙ si ma-

gnū ⁊ puū gb⁹ plato attribuit īfinitū sūt ī sensibilib⁹ ⁊ ītelligibilib⁹ tāq̄ ꝯtinētia ꝑꝑ h̄ q ꝯtinꝫ attribuit̄ īfinito. sequit̄ q īfinitū ꝯtineat ītelligibilia. Sꝫ h̄ videt̄ eē incōueniēs ⁊ ipoīe q īfinitū cū sit ignotū ⁊ īdeterminatū ꝯtineat ⁊ determinet ītelligibilia. Nō eni determinant̄ nota p ignota: sed magis ecō uerso. LEC. XII.

¶ At qui cū rōne etiāz fit vt id quidē qd in additiōe cōsistit. nō videat̄ esse sic infinitum vt oēm exuperet magnitudinē. Id vō qd in diuisione cōsistit: infinitū esse istiusmodi videat̄. Infinitū enim intus pinde atqꝫ materia cōtinetur: forma aūt continet.

T.c.67. Secūdū rōnem aūt accidit: ⁊ q ẜm appositionem nō esse videri infinituꝫ sic vt oēm excellat magnitudinem: in diuisione aūt esse. Cōtinetur eniꝫ sicut materia intus ⁊ infinitum: continet aūt species.

Posita diffōne infiniti: hic ex diffōne assignata assignat rōnē eoꝝ q̄ de īfinito dicunt̄. Et p̄ eius qd dr̄ de appōne ⁊ diuisiōe īfiniti. 2° eī⁹ q īfinitū ī diuersis ẜꝫ ordinē īuenit̄ ibi [Infinitū aūt nō idē ē.] 3° eī⁹ q mathematici vtunt̄ īfinito ibi [Nō remouet aūt rō.] 4° eī⁹ q īfinitū ponit̄ p̄n̄ ibi [Oīs aūt cāe.] Circa p̄ duo fac. P̄ assignat rōnē eī⁹ qd dr̄ de īfinito circa diuisionē ⁊ appositionē ī magnitudinib⁹. 2° eī⁹ qd dr̄ ī nūeris p cōparationē ad magnitudīes ibi [Rōnabilr̄ aūt ē.] Dcm̄ ē aūt supra q appositio ī īfinitū sic īuenit̄ ī magnitudib⁹: q tñ nō excedit̄ p h̄ q̄cūqꝫ determinata magnitudo. Sꝫ diuisio in īfinitū sic īuenit̄ in magnitudinibus: q diuidēdo

T.c.10. t.c.59. trāsit̄ quecūqꝫ q̄titas in min⁹: vt supra expositū est. Hoc aūt ẜm rōnē dicit accidere: qꝛ cū īfinitū habeat rōnē materie contineꝫ intus sicut materia. Illud aūt qd continet

T.c.c.31. solone p̄ mi subij. est spēs ⁊ forma. Manifestū est aūt ex his que dicta sunt in scdo q totum hꝫ rōnē forme. partes autē rōnem materie. Cum ergo in magnitudinib⁹ a toto itur ad partes per diuisionē: rationabile est q ibi nullus terminus inueniatur qui nō transcēdat̄ per īfinitā diuisionē. Sed in additiōe itur a ptib⁹ ad totū qd hꝫ rōnē forme ꝯtinētis ⁊ terminantis. vnde rōnabile est q sit aliq̄ determinata q̄titas: quā īfinita appositio nō trāscēdat. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū rōne ēt accidit in numero qdē versus min⁹: minimū eē finēqꝫ. vsus aūt plus: oēm semp multitudinē exuperare. In magnitudine vō ꝯriū. Versus qdē minus oēm magnitudinē exuperare. Versus aūt maius nō eē magnitudinē īfinitā. Hec eni ita ppterea fiunt: q ipsum vnū qcqd tandē id sit indiuisibile est: hō nāqꝫ vn⁹ est hō: nō multi. Numerus autē est vna plura: quantaue quedam. Quare ad indiuisibile stetur necesse est. Duo enim ac tria denominatiua nomina sunt: ⁊ ceteroꝝ q̄sqꝫ numeroꝝ simili modo.

T.c.60. ¶ Rōnabilr̄ aūt est ⁊ in nūero qdē ad numeꝝ eē terminū: ad plus aūt semp oēm excellere multitudinē. In magnitudinib⁹ aūt ecōtrario. In minꝰ qdē excellere oēm magnitudinē: sed in maiꝰ nō eē magnitudinē īfinitā. Cā autē est: qꝛ vnuꝫ est īdiuisibile qdcunqꝫ vnū sit: vt homo. vnus homo ⁊ nō multi. Numerus aūt est vno plura ⁊ q̄libet q̄dā. Quare necesse est stare ad īdiuisibile. Duo nāqꝫ ⁊ tria denominatiua noīa sunt: similiter ⁊ aliorum numeroꝝ vnusquisqꝫ.

¶ Assignat rōnē de īfinito ī nūeris p cōparationē ad magnitudines. Dicit̄ eni q in numero īuenit̄ aliqs termin⁹ in minus quē nō est diuidēdo trāscēdere: sed nō inuenit̄ aliqs terminus in plus: qꝛ quolibet nūero est inuenire aliū maiorē per additionē. In magnitudinib⁹ aūt est ecōuerso: vt dcm̄ est. Et hui⁹ rōnē assignat. ⁊ p̄ qdē q̄re in nūeris aliqs termin⁹ īuenit̄ q in minus nō trāscēdit̄ diuidēdo. Hui⁹ eni rō est: qꝛ oē vnū in q̄tū vnū est īdiuisibile: sicut homo īdiuisibilis est vnus hō: ⁊ nō multi. Quēlibet aūt numeꝝ opꝫ resolui in vnū: qd pꝫ ex ipsa rōne nūeri. Numerus eniꝫ h̄ significat q sicut aliq̄ plura vno quelibet. aut plura excedētia vnū siue plus vel minus sunt determinate spēs numeroꝝ. vñ cuꝫ vnū sit de rōne numeri: ⁊ de rōne vnius sit īdiuisibilitas: sequit̄ q diuisio numeri stet in termino īdiuisibili. Qd aūt dixerat q de rōne numeri sit q sint plura vno manifestat p spēs: qꝛ duo ⁊ tria ⁊ q̄libet alius numerus denominat̄ ab vno. Vñ dr̄ in 5° meta. suba senarij est in hoc q sit sexies vnū. nō aūt in h̄ q sit bis tria vel ter duo: qꝛ sequeretur q vnius rei eēnt plures diffōnes ⁊ plures sube: qꝛ ex diuersis partibus diuersimode ꝯsurgit vnus numerus. ¶ Scdo ibi. t.c.19.

¶ Versus aūt plus. fit vt semp ītelligat̄. Diuisiōes. n. magnitudis duas ī ptes eq̄les sūt īfinite. Quare potētia qdē ē: actu nō ē. Sꝫ semp id qd accipit̄ multitudinē oēm exupat definitā. Sꝫ nō est separabilis his numerus diuisionis: nec īfinitio permanet. Sed fit ⁊ quēadmodum tempus ⁊ ipse numerus temporis.

¶ In plus aūt semp ē ītelligere: īfinite aūt sūt decisiones magnitudinis. Quare potētia quidē ē. actu vō nō: sꝫ semp excellit acceptū oēm multitudinē determinatā. Sed nō separabilis est hic numerus a decisiōe neqꝫ manet īfinitas: sed fit semp sicut ⁊ tempus ⁊ numerus temporis.

¶ Assignat cāꝫ q̄re in numeris additio excedit oēꝫ determinatā multitudinē. ⁊ dicit q possumus semp ītelligere q̄libet nūero dato aliū maioreꝫ p h̄ q magnitudo diuidit̄ in īfinitū. Manifestū ē. n. q diuisio causat multitudinē: vñ q̄to plus diuidit̄ magnitudo tāto maior multitudo cōsurgit: ⁊ iō ad īfinitā diuisionē magnitudinū sequit̄ īfinita additio numeroꝝ. Iō sicut īfinita diuisio magnitudinis nō est in actu: sed in potētia: ⁊ excedit oē determinatū in min⁹: vt dcm̄ est: ita additio numeroꝝ īfinita nō est in actu: sꝫ in potētia: ⁊ excedit oēm determinatā multitudinē. Sed hic nūerus q sic ī īfinitū multiplicat̄ nō est nūerus sepatus a decisiōe magnitudinū. ¶ Circa qd sciēdū ē q diuisio (vt dcm̄ ē) multitudinē causat. Est aūt diuisio duplex. Una formalis q̄ ē p opposita ⁊ alia ẜm q̄titatē. Prīa aūt diuisio causat multitudinē q̄ ē de trāscēdētib⁹ ẜꝫ q ens diuidit̄ p vnū ⁊ multa. Sed diuisio ꝯtinue q̄titatis causat numeꝝ: q ē spēs q̄titatis in q̄tū hꝫ rōnē mēsure. ⁊ hic numerus multiplicabilis ē in īfinitū: sicut ⁊ magnitudo diuisibilis ē in īfinitū. Sed multitudo q̄ sequit̄ diuisionē formalē reꝝ: nō multiplicat̄ in īfinitū. sūt eniꝫ determinate spēs reꝝ: sicut ⁊ determinata q̄titas vniuersi. Et iō dicit q hic numerus q multiplicat̄ in īfinitū nō separat̄ a diuisione ꝯtinui: neqꝫ tñ hic numerus sic est īfinitus sicut aliquid permanens: sed sicut semp in fieri existens: inq̄tum successiue additur supra quēlibet numeꝝ datū: sicuti etiā est de tpe ⁊ de numero temporis. Numerus enim temporis crescit successiue per additioneꝫ diei ad diem: nō q oēs dies sint simul. ¶ Deinde cum dicit. Nōtle.

¶ In magnitudinib⁹ aūt ꝯriū est. Nā diuidit̄ qdē in infinita ꝯtinuū ipm. Versus aūt maius nō est īfinitū. Quātū eni ꝯtingit potētia eē: tātū ⁊ actu eē ꝯtingit.

Quare cum infinitū nullum sit sensibile corpus: nō contingit definite magnitudinis omnis exuperationem esse. Alioquin maius celo aliquid erit.

T.c.69. ℂ In magnitudinib⁹ aūt ꝯtrariū est. Diuiditur aūt in ifinita ꝯtinuū. In mai⁹ aūt nō est in ifinitū. Quātū.n. ꝯtigit potētia eē: ⁊ actu ꝯtigit tātū eē. Quare qm̄ ifinita est nulla magnitudo sēsibilis: nō ꝯtingit ois excellētiā esse magnitudinis determinate. Esset.n. vtiq̄ aliquid celo maius.

ℂ Ostēdit ꝙ ecōtrario est in magnitudinib⁹. Diuidit enim ꝯtinuū in ifinitū: vt dcm̄ est. Sed in maius nō ꝓcedit in
T.c.67. ifinitū etiā ſꝫ potētiā: q2 q̄tū vnūqōq3 est i potētia: tātū
t.60. pōt esse in actu. Si igit eēt in potētia nāe ꝙ cresceret magnitudo in ifinitū: sequeret ꝙ esset aliq̄ magnitudo sen-
T.c.9. p sibilis infinita: qō est falsū: vt supra dictū est. Relinqtur
totum. igit ꝙ non est in potētia additio magnitudinū in ifinitū sic ꝙ excedat ois determinata q̄titas: q2 sequeret ꝙ eēt
pᵐ. coᵐ aliqd maius celo. Ex quo pꝫ falsuꝫ eē qō gdā dicūt ꝙ mā
3ᵐ. 9. pma est in potētia ad oēs q̄titatē. Nō eni est mā pᵃ in po-
65. ⁊ Al- tētia nisi ad terminatā q̄titatē. Pꝫ ēt ex pmissis ratio: q̄-
bert trac. re nō opꝫ numeꝝ tātū eē in actu: q̄tū est in potētia: sicuti
2.c.13. hic dicitur de magnitudine: q2 additio numeri sequit diuisionē ꝯtinui p quā itur ad id qō est in potētia ad numerū: vñ nō opꝫ deuenire ad aliquē actū finiētē potētiā: sed
T.c.67. additio magnitudis ducit in actū: vt dcm̄ est. ℂ Cōmentator aūt assignat aliā rōnē: q2 potētia ad additionē magnitudinis est in vna ⁊ eadē magnitudine: sed potētia ad additionē nūeroꝝ ē in diuersis numeris: inq̄tū cuilibet nūero pōt aliqd addi. Sꝫ hec rō paꝝ valet: q2 sicut p additionē ē alia ⁊ alia spēs numeri: ita alia ⁊ alia spēs mēsure: ſꝫ ꝙ bicubitū ⁊ tricubitū dicunt spēs q̄titatis. Et ēt qcqd addit supiori numero: addit inferiori: ⁊ ſm hoc in vno ⁊ eodem numero.s. binario vel trinario est potentia ad infinitam additionem. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ipm aūt infinitū nō est idē in motu: magnitudine: atq3 tpe: vt vna q̄dā nā. Sꝫ posteri⁹ dr̄ ob p̄us: veluti motus qdē dr̄ ifinit⁹: q2 p̄us ita dr̄ magnitudo: sup qua fit mot⁹: ⁊ que alterat: aut accrescit. Tēpus aūt pp motū. Atq3 nūc qdē vtimur hisce: posteri⁹ aūt: ⁊ quidnā sit hoꝝ vnūquodq3: ⁊ cur ois magnitudo diuisibilis sit in magnitudines: dicere enitemur.

T.c.70. ℂ Infinitū aūt nō idē est in motu ⁊ magnitudie ⁊ tēpore tanq̄ vna quadā natura: sed posterius dicit ⁊ ſm prius. Ut mot⁹ qdē q2 prior est magnitudo in qua mouet: aut alterat: aut augmētat. Tēpus aūt ꝓpter motū. Nunc quidē enim vtimur his. posterius autē tentabimus dicere: ⁊ quid est vnumquodq3: ⁊ q2 omnis magnitudo sit in magnitudines diuisibilis.

ℂ Ostēdit quomō ifinitū inueniat diuersimode in diuersis. ⁊ dicit ꝙ ifinitū nō est ſm eādē rōnē in motu ⁊ in magnitudine ⁊ tēpore: ac si eēt vna nā vniuoce predicata de eis. Sed dicit de posteriori eoꝝ ſm prius: sicut de motu ꝓpter magnitudinē in qua est motus: vel localis: vel alterationis: vel augmēti. De tēpore aūt ꝓpter motū. Et hoc ideo q2 ifinitū cōpetit quātitati. motus aūt est quātus ſꝫ magnitudinē: ⁊ tēpus ꝓpter motū: vt infra patebit. Et iō
7.li°4°. dicit ꝙ nūc vtimur his: sed posterius manifestabitur de
te. 19. ⁊ c. vnoquoq3 eorum quid sit: ⁊ ꝙ omnis magnitudo sit diui-
84. sibilis in magnitudines. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Atq neq3 mathematicoꝝ ꝯtēplationē ea rō aufert que ifinitū hoc pacto e medio tollit vt ad icremētū hēat actu sine trāsitiōe. Neq3 eni nūc ipo idigēt infinito: neq3 vtunt: sed tantā solū lineā postulant q̄taз volūt finitaз: atq3 q̄tamuis aliā magnitudinē eadē diuidere rōne qua diuisa est magnitudo maxia licet. Quare ad ostendenduз quidē illo pacto nihil referret prorsus: esse aūt ipm: in his est magnitudinibus que in rerum sunt ratione.

ℂ Nō remouet aūt ratio neq3 mathematicos a ꝯsideratione auferēs sic eē aliqd ifinitū: vt actu sit in augmētū itrāsibile. Neq3 eni sic idigēt ifinito neq3 eni vtūt: ſꝫ solū eē q̄tūcunq3 velint finita. Maxie aūt magnitudini ſm eādē inest secari rōnē q̄tacūq3 magnitudo sit altera. Quare ad demōstrādū quideз illo modo nihil differt. Eē autem in existentibus erit magnitudinibus. T.c.71

ℂ Ostēdit quō mathematici vtūtur ifinito: ⁊ dicit ꝙ rō p dicta qua ponimus nō eē magnitudinē ifinitā in actu: nō remouet ꝯsiderationē mathematicoꝝ qui vtunt ifinito: puta cū geometra dicit ꝙ sit talis linea infinita. Nō eni idigent ad suā demōstrationē ifinito in actu: neq3 eo vtūtur: sed solū indigēt ꝙ sit aliq̄ linea finita tāta quāta est eis necessaria vt ex ea possint subtrahere qō volūt. Et ad h sufficit ꝙ aliq̄ maxima magnitudo sit: q2 alicui maxime magnitudini cōpetit ꝙ possit diuidi ſm q̄tācūq3 ꝓportionē respectu alterius magnitudinis date. Uñ ad demōstrādū nō differt vtrū sit hoc mō vel illo.s. vel infinita vel finita maxime quātitatis: sed quantum ad esse rei multū differt: vtrū sit vel nō sit. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Cū vō cause in q̄tuor sint distincte: pꝫ ifinitū vt māз cām esse: ⁊ esse qdē ipsi⁹ priuationē eē: p se aūt subiectū ꝯtinuū ipsum atq3 sensibile esse. Ceteri etiaз oēs ipso infinito vt materia vti videntur. Quapropter ⁊ absurdum est sane ipsum id esse: quod continet: ⁊ non id quod continetur asserere.

ℂ Qm̄ aūt cause diuise sunt quadrifariā: manifestum ꝙ sicut mā infinitū causa est: ⁊ quod eē qdē ipsi priuatio est. Per se aūt subiectū continuuз ⁊ sensibile est. Uident aūt ⁊ oēs aliȷ sicut materia vtētes infinito. Uñ inconueniēs est cōtinens ipsum facere: sed non contentum. T.c.72.

ℂ Ostēdit quō ifinitū sit pnᵐ: ⁊ dicit ꝙ cū sint q̄tuor genera causaꝝ. vt supra dcm̄ est: pꝫ ex pmissis ꝙ ifinitū est cā sicut mā. ifinitū eni hꝫ eē in potētia qō est ꝓpriū māe. Sed mā qdē q̄nq3 est sub forma: q̄nq3 aūt sub priuatione. Infinito aūt nō cōpetit ratio māe ſm ꝙ est sub forma: ſꝫ ſꝫ ꝙ est sub p̄uatiōe: q2.s. ifinitū dr̄ p remotionē pfectiōis ⁊ termini. Et ꝓpter h subiūgit ꝙ ipsi ifinito esse est priuatio.i. ratio ifiniti in p̄uatione ꝯsistit. Et ne aliqs intelligat ꝙ ifinitū est mā sic mā pᵃ. subiūgit ꝙ p se subз p̄uationis que ꝯstituit rōnē ifiniti est ꝯtinuū sēsibile. Et hoc apparet q2 infinitū qō est in nūeris causat ex ifinita diuisione magnitudinis: ⁊ silr̄ infinituз in tempore ⁊ motu causat ex magnitudine. vñ relinquit ꝙ primū subiectū infiniti: sit ꝯtinuū. Et q2 magnitudo ſm eē nō est separata a sensibilibus: sequit ꝙ subiectuз infiniti sit sensibile. Et in hoc etiā ꝯcordant omnes antiqui qui vtunt infinito sicut p̄ncipio māli. vñ inconueniēs fuit ꝙ attribuerunt infinito continere. cum materie non sit continere: sed magis contineri. Lec. 5. t.c.20.

LEC. XIII.

¶ At.n.restat eas solue rōnes qb⁹ ifinitū nō solū potētia: sz vt definitū ē ee videt. Parti.n.nō sunt necessarie: partim veras q̄sdaz obiectiones alias hn̄t.

T.c.73. Reliquū aūt est aggredi ſm q̄s rōnes infinitū eē videt: nō solū potētia sicut determinatū est. Alia quidem ipsoruz nō necessaria sunt. Alia vo habent quasdam veras contrarietates.

Lec.7. Postq̄ Ph̄s per diffinitionē ifiniti rōnes eoꝝ que de ifinito dicūt assignauit. hic soluit rōnes q̄ supra posite sūt ad ostēdēdū ifinitū eē. Et p̄mo dicit de quo est itentio. Scdo exequit ppositū ibi: Neqz enim vt generatio. Dicit ergo p̄. postea que dicta sunt de ifinito: reliquū est soluere rōnes ſm quas videbat ostēdi ꝙ ifinitū sit nō solū in potētia: sicut supra determinauim⁹: sed ꝙ sit in actu: sicut ea q̄ sūt finita ꝛ determinata. Aliq̄ en iſtaꝝ rōnū nō ꝯcludūt ex necessitate: sed sūt totaliter false: aliq̄ aūt eaꝝ ex aliq̄ pte veꝝ ꝯcludūt. ¶ Scdo ibi.

¶ Nō eni vt gnātio nō deficiat: corpus esse sensibile infinitū actu necesse est. Pōt eni alterius corruptio: generatio alterius esse: si infinitum est vniuersum.

¶ Neqz enim vt generatio non deficiat necessarium est infinituz esse actu sensibile corpus. Cōtingit enim alterius corruptionem alterius generationem esse: cum omne finitum sit.

Solo.3. ¶ Soluit qnīqz rōnes que supra posite sunt ad ostēdendū infinitū eē. Et p̄ soluit eā que sumebat ex parte generatiōis. Cōcludebat eni ꝙ si generatio nō deficit ꝙ oporteat eē ifinitū: sed hec ratio q̄tū ad h veꝝ ꝯcludit: ꝙ ifinitū sit in potētia que successiue in actū reducat: sicut supra dictū est: sed nō est necariū ꝙ sit aliqd corpus sensibile ifinitū in actu ad h ꝙ generatio nō deficiat: sicut antiqui estimauerūt. ponētes in ifinitū ꝯseruari generationē ac si semp generatio fieret p extractionē ex aliquo corpore qd in ifinitū fieri nō posset: nisi illud corpus eēt infinitū. Sz h nō est necessariū: cū toto corpore sensibili existēte finito: generatio in ifinitū durare possit: per hoc ꝙ corruptio vnius est generatio alterius. ¶ Secundo ibi.

¶ Preterea tāgere atqz finitū eē: diuersa sūt. Nā illud qdē ad aliqd est. oē eniz qd tāgit aliqd tāgit: atqz accidit alicui finitoꝝ. Finitū aūt nō est ad aliqd: neqz fit vt quoduis sine vllo discrimine qduis tangat.

T.c.74. ¶ Amplius tāgi ꝛ icludi alteꝝ est. Hoc qdē eni ad aliqd ꝛ cuiusdā. Tāgit eni aliqd oē: ꝛ finitorum alicui accidit. Finitū aūt nō ad aliquid est: neqz tangere contingenti contingens est.

Solo.4. ¶ Soluit rōnē que sumebat ex parte cōtactus ac si necessariū sit oē corpus finitū tāgere quoddā aliud: ꝛ sic oporteat pcedere in infinitū. Sed ipse soluit: ꝙ alteꝝ est tāgi ꝛ finiri. qꝛ tāgi ꝛ icludi dr respectu alteri⁹: oē eni tāgēs tāgit aliqd: sed finitū dr absolute: ꝛ nō ad aliud: inq̄tū p ppriōs terminos aliqd finitū est in seipso. Accidit eni alicui finito ꝙ tāgat. Nō tn̄ oportet ꝙ oē tactum ab vno tāgat aliud: vt sic in ifinitū pcedat. Vn̄ manifestum est ꝙ hec rō oīno nihil ex necessitate ꝯcludit. ¶ Tertio ibi.

¶ Atq perabsurdū est itellectioni credere. Nō enim in re ipse excessus atqz defectus: sed in ipa itellectione. Nā pōt q̄spiā vnūquēqz nostrū maiorē q̄ est intelligere augēs ipm in infinitū. At nō id q̄spiā nr̄m extra ciuitatē est: aut tantā magnitudinē quā hēm⁹ exuperat: qꝛ q̄spiā sic itelligit: sz qꝛ ē: hoc aūt accidit.

¶ Intelligentie autem credere inconueniēs est. T.c.75
Non enim in re abundantia ꝛ defectus est: sed in intelligentia. Vnumquenqz enim nostrum intelliget vtiqz aliquis multiplicem seipso augmentans in infinitum. Sed non propter hoc extra aliqd est aut extra tātā magnitudinē quā habem⁹ q̄tuis intelligit aliqs: sed qm̄ est: h accidit.

¶ Soluit rōnē que sumit ex pte itellectus ꝛ imaginationis: quā antiqui nō distinguebāt ab intellectu. Per hanc aūt rōnē supra ostēdebat ꝙ eēt spatiū ifinitū extra celū. ꝛ per ꝯsequēs locus ꝛ corpus. Sed ipse dicit. incōueniēs est credere itelligētiā: ita scilz ꝙ q̄cq̄d apprehēdit intellectu vel imaginatiōe sit veꝝ: vt qdā antiquoꝝ putauerūt: quoꝝ opinio reprobat in 4° meta. Nō eni sequit si apprehēdo aliquā rē minorē vel maiorē q̄ sit ꝙ sit aliq̄ abūdātia vel defectus in re illa: sed solū in apprehēsione intellectus vel imaginationis. Potest eni aliqs itelligere quēcunqz hoiez esse multiplicē eius qd est. vel duplū vel triplū vel q̄litercunqz augmētās in ifinitū: nō tn̄ pp h erit aliq̄ hui⁹ quātitas multiplicata ext̄ itellectū aut ext̄ determinatā quātitatē aut magnitudinē. Sed ꝯtingit ꝙ re sic existente aliquis ita intelligat. ¶ Quarto ibi. Lec.7. inde.

¶ Tempus autez ꝛ motus sunt infinita: ꝛ intellectio eo non permanente quod sumitur.

¶ Tempus autem ꝛ motus infinita sunt ꝛ itelligentia non permanente accepto.

¶ Soluit rōnē acceptā ex tpe ꝛ motu: ꝛ dicit ꝙ tp̄s ꝛ motus sunt ifinita nō in actu: qꝛ nihil ē tpis in actu nisi nūc: neqz aliqd motus est in actu nisi qddā idiuisibile. Sed intellectus apprehēdit ꝯtinuitatē tpis ꝛ motus: accipiendo ordinē prioris ꝛ posterioris: ita tn̄ ꝙ id qd p̄mo fuit acceptū de tpe vel motu: nō pmanet sic: vn̄ nō opz dicē ꝙ totus mot⁹ ifinitus sit in actu: vel totū tp̄s ifinitū. ¶ 5° ibi. Solo rō p̄me.

¶ Magnitudo vo neqz diuisione neqz icremēto itelligibili est ifinita. Sed de infinito quonā pacto est ꝛ nō est: ꝛ quid etiam est: satis iam diximus.

¶ Magnitudo aūt neqz diuisione neqz itelligibili augmētatiōe ifinitū. Sz de ifinito qdē quo mō est: ꝛ quo mō nō est: ꝛ q̄d est dictum est.

¶ Soluit rationē sumptā ex parte magnitudinis: ꝛ dicit ꝙ magnitudo nō est infinita in actu: neqz per diuisionē: neqz per augmentationem intelligibilem: sicut ex supradictis pz. Ultimo aūt epilogat qd dictum est de infinito. Solo rō scde.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu Quarti libri Textus.

VT autem de infinito sic de loco necesse est philosophum naturalem si sit nec ne: ꝛ si sit quonā sit mō: q̄dqz ēt sit cognoscē.

Similiter autem necesse est physicū ꝛ de loco sicut ꝛ de infinito considerare si est: aut non: quomodo ē: ꝛ quid est. T.c.cō.1.

¶ Diui Thome aq̄natis i 4ᵐ li. physicoꝝ dilucidissima Expositio. LEC. I.

POstq̄ Philosophus determinauit in tertio de motu ꝛ ifinito qd competit motui intrinsece ſm ꝙ est de genere ꝯtinuorū. Nūc in quarto libro intēdit determinare de his que adueniūt motui extrinsece. Et p̄mo

de his que adueniunt motui extrinsece:quasi mēsure mobilis. Scḋo de tpe que est mensura ipsius motus ibi[Cōsequēs aūt dicṫis.]Circa primū duo facit. Primo determinat de loco. Scḋo de vacuo ibi[Eodez aūt mō accipiēdum.]Circa pmū duo facit. Primo oñdit ꝙ determinādū est a naturali de loco. Scḋo ꝓsequitur propositum ibi[Quod quidez igitur locus sit.]Circa primuz duo facit. Primo proponis qḋ intendit:ꝛ dicit ꝙ sicut ad nālē ptinet determinare de infinito si est vel non est: ꝛ quō sit ꝛ quid sit. similiter ēt ꝛ de loco. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam omnes ea que sunt: alicubi esse existimāt: qꝛ id quod non est nusquā est. Ubi nāqz hippocentaurus est aut chimera.

τραγε λαφοσ hoc animal hircocervus cervo simile ꝛ dicit τραγοσ qḋ ē hircus ꝛ ελαφοσ cervus. Σφιγξ sphinx genus monstri.

¶ Et ea nāqz que sunt: omnes opinantur alicubi esse. Quod enim non est: nusquam est. Ubi enim est tragelaphus aut sphinx.

¶ Probat quod dixerat. Et primo ex parte ipsius loci. Secūdo ex parte nostra ibi[Hēt aūt multas dubitationes.]Circa pᵐ ponit duas rōnes:quaꝝ pᵐa talis est. Ea que sūt cōia oibus naturalibus pertinent maxie ad ꝯsiderationēz nālis. Sed locus est huiꝰ:oēs.n.cōiter opinātur:oia ea que sunt:in aliquo loco eē. Et ad hoc probādū vtuntur sophistico argumento a pōne ꝯñtis. Argumētantur.n.sic. Quod nō est:nusqꝫ est.i.in nullo loco est:nō eniz est dare vbi sit tragelaphus aut sphinx:que sunt quedā fictitia sicut chimera. Argumētantur ergo ꝙ si id quod in nullo loco est nō sit:ergo oē qḋ est:est in loco. ¶ Sed si eē in loco ꝯuenit oibꝰ entibus:videtur ꝙ locus magis pertineat ad ꝯsiderationē metaphysici qꝫ physici. Et dōz ē ꝙ hic argumētatur ab opinione ponentiū oia entia esse sensibilia pp hoc ꝙ imaginationē corpoꝝ trāscēdere nō possunt:ꝛ fꝫ hoc nālis sciētia est pħia prima:cōis omnibus entibus:vt dicit in q̄rto meta. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

tx.1.c.7.

¶ Communis quoqz maxime atqz propriissimus motus quem lationem appellamus: loco sane accommodatur.

T.c.1.

¶ Et de motu qui cōmunis maxime est: ꝛ magis prius fm locum est: quem vocamus loci mutationem.

¶ Que talis est. Ad pħm nālez pertinet ꝯsiderare de motu:sed motus qui est fm locū quem dicimus loci mutationem:est maxime cōis inter oēs motus:qdā.n.corpa.f. celestia mouentur hoc motu tm̄:cum tn̄ nihil moueatur alijs motibus:qn moueatur hoc motu. Silr ēt hic motꝰ est magis proprius: qꝛ hic solus motus est vere ꝯtinuus ꝛ pfectus. vt in 8º probabitur. Motus autem fm locum non potest cognosci:nisi cognoscatur locus:naturalis igitur debet considerare de loco. ¶ Deinde cum dicit.

T.ce.14. 8 totum.

¶ Complures autem dubitationes emergunt: quid nā sit ipse locus. Non enim idē ex oibus que ipsi cōpetunt: cōtemplanti videtur. Preterea nihil ab alijs: aut dubitatū de ipso aut inuētū habemus.

T.c.2.

¶ Habet autem multas dubitationes quid forte sit locus. Non enim idem videtur considerātibus ex omnibus que insunt. Amplius autem neqz habemus nihil ab alijs: neqz predubitatū: neqz bene exquisitum de hoc.

¶ Inducit ad idē rōnē ex parte nostra. De illis.n.a sapiētibus determinandū est de qbus dubitatio est:multe aūt dubitationes sunt de loco qd sit:quaruz qdem dubitationū duplex est causa. vna est ex parte ipsius loci:qꝛ nō oēs ꝓprietates loci ducūt in eandē sentētiā de loco:sed ex qbusdā ꝓprietatibꝰ loci:videtur ꝙ locus sit hoc:ex qbusdaz aūt videtur ꝙ locꝰ sit aliud. Alia vō causa ex pte hominū: qꝛ antiqui nec bene mouerūt dubitationē circa locuz:neqz etiā bene exquisierūt veritatē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Esse aūt locuz ex translatione patere videtur: vbi nāqz nūc est aqua: hic rursus est aer: hic egressa illa tanqꝫ ex vase. Nōnunqꝫ etiā eundē hunc locū aliud corpus quippiā occupat: hoc aūt ab his oibus que isunt atqz mutantur diuersuz esse videtur. In quo nāqz nunc est aer: in hoc prius fuerat aqua. Quare patet locū ꝛ receptaculū ipsum aliud quid esse ab vtrisqz ad quod ꝛ ex quo sunt mutata.

¶ Qꝛ quidē igitur locus sit: videtur ex transmutatione manifestū esse. Ubi nāqz nunc est aqua: hinc exeunte sicut ex vase iteꝝ aer inest. Quādo autē locum hunc aliud aliquod corpoꝝ detinet: hoc ab his que insunt ꝛ cōmutātur: alteꝝ omnibus esse videtur. In quo enim aer est nunc: aqua in hoc prius erat. Quare manifestuz est ꝙ erat locus aliquis ꝛ receptaculum alteꝝ ab vtrisqz in quod ꝛ ex quo mutatum est. T.c.3.

¶ Incipit determinare de loco. Et primo per modū disputatiuū. Scḋo determinādo veritatē. ibi[Post hoc aūt accipiēdū.]Circa primū duo facit. Primo inquirit disputatiue an sit locus. Scḋo qd sit. ibi[Qm̄ autē aliud.]Circa primū duo facit. Primo ponit rōnes ad ostēdēdū locum esse. Scḋo ad ostēdēdū ꝙ locus non sit. ibi[At vō sed hꝫ defectū.]Circa primū duo facit. Primo ostēdit locū esse rōnibus acceptis a rei veritate. Scḋo ab opinionibꝰ aliorū. ibi[Amplius vacuū.]Circa primuz ponit duas rōnes: in quaꝝ prima sic ꝓcedit. Dicit eni ꝙ ex ipsa transmutatione corpoꝝ que mouentur fꝫ locū manifestū est ꝙ locus aliquid sit. Sicut eni trāsmutatio que est fm formas homines iduxit ad cognitionē materie:qꝛ.s.opꝫ esse aliquod subm in quo sibi forme succedāt: ita trāsmutatio fꝫ locū iduxit homines ad cognitionē loci:opꝫ eni esse aliqd vbi sibi corpa succedāt. Et hoc est qḋ subdit ꝙ exeunte aqua inde vbi nūc est:sicut ex quodaz vase:iteꝝ subintrat aer: cū igitur eūdē locū qñqz aliud corpus detineat:ex hoc manifestū videtur esse ꝙ locus sit aliud ab his que sūt in loco ꝛ trāsmutantur fꝫ locuz:qꝛ vbi nunc est aer. prius aqua ibi erat:qḋ nō esset si locus nō esset aliḋ ab aere ꝛ aqua. Relinquitur igitur ꝙ locus est aliqd. ꝛ quoddā receptaculū alterum ab vtroqz locatoruz. ꝛ est terminus motus localis a quo. ꝛ in quem. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Primo

¶ Preterea corpoꝝ nāliū atqz simpliciū vt ignis terre ac taliū lationes nō solū aliqd esse locū: sed etiaz hic quādā potētiā idicāt. Fertur eni vnūqḋqz suum ad locū: aliud sursum: aliud deorsum nisi ꝓhibeatur. Hec aūt loci sūt partes ꝛ spēs: supra inqꝫ ac ifra: ceterequ q̄tuor differētie. Sūtqz hec: dextrū inqꝫ atqz sinistrū: ꝛ supra ac ifra: nō solū nr̄a ex pte: ad nos eni nō semp est idē: sꝫ fit vt vertimur positione. Quocirca sepe idē dextrū est atqz sinistrū: ꝛ supra ac ifra: ꝛ ante ꝛ retro. Sed etiā ex ipsa nā: vbi distictū est sursuz vtrūqz. Nō eni qḋuis est ipsuz supra: sed id quo fertur ignis ac leue. Silr ꝛ ifra nō est qḋuis: sꝫ id quo ea que pōdus habēt: ꝛ terrea ꝓgūt. Quibus pꝫ hec. nō solū positiōe: sꝫ vi quoqz differre. Indicāt idipsz ꝛ mathematica.

Nam ⁊ si non sunt in loco: nostra tamen positione dextra leuaq; habent nihil horū habentia natura: vt solum positio ipsorum intelligatur.

Tex.4. ℂ Amplius aūt loci mutatiōes physicoꝝ corporū ⁊ simpliciū vt ignis ⁊ terre ⁊ taliū nō solum ostēdūt φ aliqs est loc⁹: sȝ q2 ⁊ hȝ quādā potētiā locus. Fert.n. vnūqdq; in sui locū nō ꝓhibitū. Hoc qdē sursū: illud aūt deorsū. He aūt sunt loci ptes ⁊ spēs sursū ⁊ deorsū: ⁊ relique sex

Tex.5. distātiaꝝ. ℂ Sūt aūt hui⁹ nō solū ad nos dextrorsū: sinistrorsū: sursū: ⁊ deorsū. Nobis quidē.n. nō semꝑ idē; sed fȝ positionē qūocūq; vertamur fit: ꝑꝑ qđ idē multotiēs dextrū ⁊ sinistrū est ⁊ sursū: ⁊ deorsū: ⁊ ante: ⁊ retro. In natura aūt determinatū est seorsum vnūqdq;. Nō.n. qđ cōtingit: sursū est: sed vbi fert ignis ⁊ leue. Similr aūt ⁊ deorsū: nō q2 ɔtingit: sed vbi habētia grauitatē ⁊ terrena: tāq̄ nō positione solū dīa: sȝ potētia. Ostēdūt aūt ⁊ mathematica. Cū.n. nō sint in loco: tū fm positionē ad nos habēt dextra ⁊ sinistra. Quare solū est intelligē ipsoꝝ positionē nō habētia nā hoꝝ vnūqdq;.

ℂ Et dicit φ cū quorūcūq; corpoꝝ mot⁹ ostēdat locū eē vt dictū est. motus localis corpoꝝ nāliū simpliciū vt ignis ⁊ terre ⁊ alioꝝ hui⁹ grauiū ⁊ leuiū nō solū ondit φ locus sit aliqd: sȝ ēt φ locus habeat quādā potētiam ⁊ virtutē. Uidemus.n. φ vnūqdq; hoꝝ fert in suū locū: qū nō ipedit: graue qdē deorsū: leue aūt sursū. Ex quo pȝ φ loc⁹ hȝ quādā virtutē ɔseruādi locata: ⁊ ꝑꝑ hoc locatū tendit in suū locū desiderio sue ɔseruatiōis. Nō aūt ex hoc ostēdit φ locus habeat vtutē attractiuā nisi sicut finis dī attrahere. Sursū aūt ⁊ deorsū ⁊ alia de nūero sex distātiarū. s. an ⁊ retro: dextrorsū ⁊ sinistrorsū sūt ptes ⁊ species loci. Hui⁹ aūt distātie determinant in vniuerso fm nāȝ: ⁊ nō solū quo ad nos. Et hoc pȝ: q2 in his in qbus ista dicunt quo ad nos: nō semꝑ idē est sursū vel deorsum: vel dextrorsum vel sinistrorsum: sȝ variat fm φ diuersimode nos ɔuertimur ad ipsum. Unū multotiēs aliqđ imobile manēs: qđ prius erat dextrū: fit sinistrū. ⁊ silr de aliis put diuersimode nos ordinamur ad illa. Sed in nā aliqd determinatū est sursū ⁊ deorsū fm motū grauiū ⁊ leuiū: ⁊ alie pōnes fm motū celi. vt in tertio dictū est. Nō.n. idiffereēter q̄cūq; ps mūdi est sursū vel deorsū. sȝ semꝑ sursum est vbi ferunt leuia. Deorsū aūt quo ferunt grauia. Quecūq; autē fm se hūt determinatas pōnes: necesse est φ habeāt potētias qbus terminent: alia.n. est in aiali potētia dextri. ⁊ alia sinistri. vū reliquit φ loc⁹ sit: ⁊ habeat aliquā potētiā. Qđ aūt in aliqbus dicat positio solū quo ad nos: ostendit per mathematica: que quidem lȝ nō sint in loco: tū attribuit eis positio solū per respectū ad nos: vnde in eis non est positio fm nām: sed solū fm φ intelligūtur in aliquo ordine ad nos: vel supra vel subtus: vel sinistrorsum: vel dextrorsum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Preterea q vacuū eē dicūt: locū asserūt eē. Uacuū enim locus erit sane corpore carēs. Locū igit aliqd esse pter corpora ipsa: ⁊ omne corpus sensibile esse in loco: per hec quispiam sane putabit.

Tex.6. ℂ Ampli⁹ vacuū affirmātes: locū dicūt eē. Uacuū.n. erit vtiq; locus priuat⁹ corpore. Qđ quidē igit sit aliqs locus pter corpora: ⁊ oē corpus sensibile in loco esse; per hoc aliquis concipiet.

ℂ Ostēdit locū esse ex opinionibus aliorum. Et primo ex opinione ponentiū vacuū. q2 qcunq; affirmant vacuum esse: necesse est φ dicant esse locū. cū vacuū nihil aliđ sit q̄ locus priuatus corpore. Et sic ex hoc ⁊ ex pmissis rōnibus pōt aliqs concipere φ locus sit aliqd preter corpa: ⁊ φ oīa corpa sensibilia sint in loco. ℂ Scđo ibi.

ℂ Recte ēt Hesiodus videbit dicere: faciēs añ oīa chaos. Dicit.n. añ chaos: post hoc facta est latissima tellus: ꝓpterea qđ pmo receptaculū hisce que sunt fuisse oportebat: q2 putabat (vt multi) cūcta alicubi esse: atq; in loco. Qđ si ita sit: admirabilis quedam ipsi⁹ loci vis erit: ⁊ oībus prior. Qđ.n. ita se hȝ: vt sine ipso qdē cetera neq̄ant eē: ipsum aūt sine ceteris sit: id primū oīū eē necesse est. Locus enī nō perit: ⁊ si ea que in ipso sunt corrumpantur.

ℂ Uidet aūt vtiq; ⁊ Hesiodus recte dicē faciēs primū chaos. Dicit qdē igit oīum primū chaos factū: postea vo terrā latā tanq̄ idigeret primū eē receptaculū his q̄ sunt: ꝑꝑ id qđ opinati sunt quēadmodum multi: oīa alicubi ⁊ in loco esse.

ℂ Si aūt hui⁹ est: mirabilis q̄dā vtiq; erit potētia loci: ⁊ pria oīū: ⁊ pria oīb⁹. Sine quo nāq; alioꝝ nullū ē: illđ aūt sine aliis: necē ē primū eē. Nō.n. pdit locus his que sunt in eo corruptis. T.c.7.

ℂ Inducit ad idē opiōnē Hesiodi: q fuit vnus de antiqs poetis theologis: q posuit pmo factū eē chaos. Dixit.n. φ primo iter oīa factū est chaos q̄si q̄dā ɔfusio ⁊ receptaculum corpoꝝ: ⁊ postea facta est terra lata ad recipiēdū diuersa corpora. ac si pmo necē eēt receptaculū reꝝ: q̄ ipsas res. Et hoc iđ posuerūt: q2 crediderūt sicut ⁊ multi alii φ oīa q̄ sunt: sint in loco. Qđ si veꝝ est sequit φ loc⁹ nō solū sit: sȝ φ hēat mirabilē potētiā: q̄ sit pma oīū entiū. Illud n. qđ pōt eē sine aliis: ⁊ alia nō pnt eē sine eo vr̄ eē pmū: loc⁹ aūt fm eos pōt eē sine corporib⁹: qđ exinde ɔueniebāt: q2 videmus locū remanere destructis locatis: res aūt nō pnt eē sine loco. Relinquitur igitur φ fm eos locus sit primum inter omnia entia.

LEC. II.

ℂ Uerū si sit locus: existit ɔtinuo dubitatio: qd nā sit vtrū moles corporis q̄dā: an alia q̄dā nā. Est.n. genus ipsius pmo q̄rēdū. Igit hȝ qdē dimēsiōes tres: lōgitudinē: latitudinē ac etiā altitudinē: qbus omne diffinitur nimirū corpus. At locū impossibile est eē corpus. Erunt enim in eodem corpora duo.

At vo hȝ defectū: si est: qd est. Utrū.n. moles q̄dā corporis: aut q̄dā altera nā. Querēdū est.n. genus ipsius primū. Distātias qdē igit hȝ tres: lōgitudinis: latitudinis: ⁊ profunditatis: quibus determinatur corpus omne. Impossibile est autē corpus esse locū. In eodem nāq; essent duo corpora. T.c.8.

Postq̄ Phs posuit rōnes ad ostendendū φ locus sit: hic ponit sex rōnes ad ostēdēdū φ locus nō sit. Principiū aūt ad inuestigādū de aliquo an sit: opȝ accipere qd sit: saltē qd significet per nomē: ⁊ iđ dic φ q̄uis ostēsū sit φ loc⁹ sit: tū hȝ defectū. i. dubitationē qd est. s. ē. vtrū. s. sit q̄dā moles corporea: aut aliq̄ nā alteri⁹ generis. Et ex hoc sic argumētat. Si loc⁹ est aliqd: opȝ φ sit cor- Sex rationes. Prima.

T.c.44. Uoniã aũt aliud qdẽ ẽm se: aliud ṽo ẽm aliud dicit̃: similiter ꝛ locus: alius quidem cõmunis: in quo oĩa corpora sunt: alius ṽo ꝓprius in quo prĩo. Di co aũt cõmunis: qm̃ quasi tu nũc in celo es: qꝛ in aere. Hic autẽ in celo ꝛ in aere: qꝛ in terra. Silr̃ aũt ꝛ in hac: qꝛ ꝛ in loco: qui cõtinet nihil plus q̃ te. Si igit̃ est locus primuz cõtinẽs vnũqðqz corpus: terminus qdã vtiqz erit. Quare videt̃ species ꝛ forma vniuscuiusqz locus eẽ: qua determinat̃ magnitudo: ꝛ mã magnitudinis. H.n.
T.c.45. est vniuscuiusqz terminus. ¶ Sic qdem igitur considerãtibus locus vniuscuiusqz species est.

Postq̃ Phs inq̃siuit disputatiue an loc⁹ sit: hic inquirit qd sit. Et p̃mo ponit rõnes disputatiuas ad oñdẽdũ locũ eẽ formã vel mãz. Scðo põit rõnes in ɔ̃riũ. ibi [At ṽo q̄ ipossĩ sit.] Circa p̃mũ duo fac̃. Prĩo ponit rõnẽ ad oñdẽdũ locũ eẽ formã. Scðo ad oñdẽdũ locũ eẽ mãm. ibi [Scðz aũt q̄ videt̃ loc⁹ eẽ.] Tertio idu cit correlariũ ex his ibi [Merito aũt ex his.] Dicit ḡ p̃ q̄ sicut in entib⁹ qðdã est p se ens: ꝛ aliqð dicit̃ ens p accñs. Silr̃ ɔsiderãdũ est circa locũ q̄ qdã loc⁹ est cõis: in quo oĩa corpa sunt: ꝛ ali⁹ est loc⁹ ꝓprius: q p̃mo ꝛ per se dĩ loc⁹. Locus aũt cõis nõ dĩ loc⁹ nisi p accñs ꝛ p posteri⁹. Qð sic manifestat. Possuz.n. dicẽ q̄ tu es i celo. qꝛ es in aere q ẽ in celo: ꝛ q̄ tu es in aere ꝛ in celo: qꝛ es in terra: ꝛ in terra diceris eẽ: qꝛ es in loco: q nihil ɔtinet plus q̃ te. Si ḡ illð qð p̃ ꝛ per se ɔtinet vnũqðqz est p se loc⁹ eius: hui⁹ aũt est termin⁹ ad quẽ res terminat̃: sequit̃ q̄ loc⁹ ꝓprie ꝛ per se sit terminus rei. Forma aũt est termin⁹ vniuscuiusqz: qꝛ per formã terminat̃ mã vniuscuiusqz ad ꝓpriũ eẽ: ꝛ magnitudo ad terminatã mensurã. quãtitates.n. rerũ consequunt̃ formas eax. videt̃ igit̃ ẽz hãc cõsiderationẽ q̄ locus sit forma. Sz sciẽdũ q̄ in hac rõne ẽ sophisma ɔ̃ntis. syllogiçat̃.n. i scða figura ex duab⁹ affirmatiuis. ¶ 2⁹ ibi.

¶ At aũt interuallũ magnitudinis eẽ videt̃ materies: hoc.n. a magnitudine est diuersum: ꝛ est id qð a forma cõtinet̃ ac terminat̃: velut a supficie terminoue. Tale autez est ipsa materies: ꝛ id qð terminis caret. Nã cũ auferẽ finis atq; affect⁹ a pila nihil p̃ter mãm restat. Quapropter ꝛ Plato in timeo mãm ꝛ receptaculũ idẽ eẽ dicit. Susceptiuuz.n. ꝛ receptaculum vnũ eẽ dicit ac idẽ. Et quãq̃ mãm illo qdez in loco susceptiuum appellat: in hisce ṽo que nõ scripte sñie nuncupatur: alio mõ locum tamen ꝛ receptaculũ idẽ asseruit esse. Uniuersi nãq; locuz aliquid esse dicũt: hic ṽo quidnam sit: solus dicere est aggressus.

¶ Scðm aũt q̄ videt̃ eẽ loc⁹ distãtia magnitudinis: sic mã. Hec nãqz altera est a magnitudine. Hec aũt est cõtenta sub sp̃e ꝛ diffinita: sicut sub plano ꝛ termino. Est aũt huiusmodi mã ꝛ infinitũ. Cũ.n. remoueant̃ termini ꝛ passiones spere: relinquit̃ nihil p̃ter mãm. Uñ Plato mãm ꝛ locũ dicit eẽ idẽ in timeo: receptiuũ.n. ꝛ locuz vnũ ꝛ idẽ dicit: alio ṽo mõ ibi dicẽs receptiuũ ꝛ in dictis nõ scriptis dogmatib⁹: tñ locũ ꝛ receptiuũ idẽ retulit.
T.c.46. ¶ Dicũt qdẽ.n. oẽs esse aliqd locũ qd aũt est: hic solus conatus est dicere.

¶ Ponit rõnẽ Platonis per quã sibi videbat̃ q̄ locus eẽt mã. Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est q̄ antiq putauerũt locũ eẽ spatiũ qð est inter termios rei ɔtinẽtis: qð qdẽ hz dimẽsiões lõgitudis latitudis ꝛ ꝓfunditatis. Nõ tñ hui⁹ spatiũ videbat̃ eẽ idẽ cũ aliquo corpe sensibiliũ. qꝛ recedẽtibus ꝛ aduenientib⁹ diuersis corpib⁹ sensibilibus: remanet idẽ spatiũ. Scðm h ergo sequit̃ q̄ loc⁹ sit dimẽsiões sepate. Et ex h volebat syllogiçare Plato q̄ loc⁹ eẽt mã. Et h est qð dĩ q̄ ẽz q̄ loc⁹ videt̃ aliqb⁹ eẽ distãtia magnitudinis spaciũ sepata a quolibet corpe sensibili: videbat̃ q̄ locus sit mã. Ipsa nãqz distãtia vel dimẽsio magnitudinis altera est a magnitudie. Naz magnitudo significat aliqd terminatũ aliq̃ sp̃e. sic linea terminat̃ pũctis: ꝛ supficies linea: ꝛ corp⁹ supficie. q̃ sunt sp̃es magnitudis. sz dimẽsio spatiũ est ɔtẽta sub forma ꝛ determiata: sic corp⁹ determinat̃ plãitie ꝛ supficie: vt quodã termio. Id aũt qð ɔtinet̃ sub terminis: videt̃ eẽ in se nõ determiatũ. Qð aũt est in se nõ determiatũ sz determiat̃ per formã ꝛ terminuz: est mã q̃ hz rõne ifiniti: qꝛ si ab aliquo corpe sp̃ico remoueãtur passiões sensibiles ꝛ termini qb⁹ figurat̃ dimẽsio magnitudinis: nihil reliquit̃ nisi mã. vñ relinquit̃ q̄ ipse dimẽsiões ex se ideterminate q̃ p aliõ determinant̃ sint ipsa mã. Et hoc p̃cipue seq̃bat̃ ẽm radices Platonis q poneb at nũeros ꝛ q̃titates eẽ s̃bas rerũ: qꝛ igit̃ loc⁹ est dimẽsiões: ꝛ dimensiones sunt mã. dicebat Plato in timeo: q̄ idẽ est locus ꝛ mã. Oẽ.n. receptiuũ alicuius dicebat eẽ locũ: nõ distiguẽs iter receptibilitatẽ loci ꝛ mãe. vñ cũ mã sit receptiuũ formax sequit̃ q̄ mã sit loc⁹. Tñ sciẽdũ q̄ de receptiuo diuersimode Plato loq̃bat̃. qꝛ in timeo dixit receptiuũ eẽ mãm. In dogmatib⁹ aũt dictis ꝛ nõ scriptis.i. cũ vbotenus docebat in scholis: dicebat receptiuũ eẽ t.lec.o.2.
magnũ ꝛ pũũ: q̃ ẽt ex pte mãe põebat: vt supra dictũ est. co.32.
Tñ cuicũqz attribueret esse receptiuũ ip dicebat q̄ receptiuũ ꝛ loc⁹ sint idẽ. Sic igit̃ cũ multi dicerẽt locũ eẽ aliqd: solus Plato conat⁹ est assignare qd sit locus. ¶ 3⁹ ibi.

¶ Merito autez ex hisce considerantibus difficile eẽ videbitur quidnam sit ipse locus cognoscere: si vtrũuis horum sit: siue materia siue forma. Nã hec ꝛ summam habent contemplationem: ꝛ seorsum alterum sine altero facile cognosci non potest.

¶ Merito aũt ex his itẽdẽtib⁹ videt̃ vtiqz difficile cognoscere qd est loc⁹: siqdẽ hox qðcũqz est: siue mã siue sp̃es. Hec.n. altissimã hñt speculationẽ: ꝛ sine inuicẽ nõ facile est cognoscere ipsa.

¶ Cõcludit ex p̃dictis q̄ si locus est vel mã vel forma: rõnabile videt̃ q̄ sit difficile cognoscẽ qd sit loc⁹: qꝛ tã mã q̃ forma hñt altissimã speculationẽ ꝛ difficilẽ: ꝛ nõ ẽ facile ẽt cognoscere vnũ eorũ sine altero. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ At ṽo nõ est difficile videre locũ vtrũuis hox esse nõ posse. Neq;.n. mã: neqz forma sepat̃ a re. At loc⁹ separi põt. In quo nãqz erat aer: in hoc rursus ẽ aq̃: vicissiz hisce sibi cedẽtib⁹: ceterisqz corpibus silr̃ vt dixĩmus. Quare neqz ps est: neqz habit⁹ ipse loc⁹: sz a quaqz re sepabilis est. Etenĩ q̃le ẽ vas: tale qd ipse locus eẽ videt̃. Uas enim locus est potẽs trãsferri. At vas nihil est eius rei: que est in ipso. Locus igit̃ quo quidẽ est a re sepabilis: hoc forma sane non est. Quo ṽo continet: hoc a materia est diuersus.

¶ At ṽo q̄ ipossibile sit quodlibet hox eẽ locũ: T.c.47.
nõ est difficile videre. Sp̃es qdẽ.n. ꝛ mã nõ separãt̃ a re: locũ aũt ɔtigit. In quo nãqz aq̃ erat: in hoc iterũ aer (sicut dixim⁹ prius sit) trãsmuta-

tis adiuicē aereqȝ ⁊ aq̃ ⁊ aliis corpib⁹ filr. Quare neqȝ ps neqȝ habit⁹ ſȝ ſepabilis ē loc⁹ ab vno quoqȝ. Et videt̃.n. hui⁹ aliqd eē loc⁹ vt vas. Et eniȝ vas locus trāſmutabilis: vas aūt nihil rei.

T.c.19. ¶ Scđm qdē igit̃ ꝙ ſepabilis ē a re: ſic qdē nō eſt ſpēs. Scđm aūt ꝙ ꝯtinet: ſic qdē alteꝝ a mã.

Loc⁹ nō eſt mã neqȝ forma ¶ Ponit qnqȝ rōnes in ꝯͣriū. Circa quaꝝ pmā dic̃ ꝙ non eſt difficile videre locū nō eē mãm vl formā: qꝛ forma ⁊ mã nō ſepant̃ a re cui⁹ ſunt: ſȝ locū ꝯtingit ſepari: qꝛ in loco ī quo erat aer. poſtea fit aq̃: ⁊ ēt alia corpa adiuicē trāſmutāt locū. vñ manifeſtū ē ꝙ loc⁹ nō ē ps rei vt mã vel forma. Neqȝ ē ēt habit⁹ ſeu qdcūqȝ accñs: qꝛ ptes ⁊ accñtia nō ſūt ſepabilia a re: ſȝ loc⁹ ē ſepabil. Et h̄ mãifeſtat p exēplū. qꝛ loc⁹ videt̃ cōparari ad locatū ſicͭ qddā vas. Sȝ in hoc tñ differt: qꝛ locus eſt imobilis: vas aūt mobile: vt

Tex. c. 4. c. 4. infra exponet̃. Sic igit̃ per hoc ꝙ locus eſt ſepabilis: oſtēdit̃ ꝙ locus nō ſit forma. Sed ꝙ locus nō ſit mã oñdit̃: nō ſolū per hoc ꝙ eſt ſepabilis: ſȝ ēt per hoc ꝙ ꝯtinet: mã aūt nō cōtinet: ſed contineat̃. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.

¶ Videtur autē ſemper id qđ eſt in loco aliquid eſſe: ⁊ extra ipſum aliquid aliud eſſe.

¶ Videtur autem ſemper qđ eſt alicubi ipſum eſſe aliquid: ⁊ alterum aliquid extra ipſum.

¶ Quia enim oñderat ꝙ locus non eſt mã nec forma per hoc ꝙ locus ſeparat̃ a locato: vult oñdere ꝙ etiã ſi locus nunꝗ̃ ſeparet̃ a locato: ex hoc ipſo qđ dicim⁹ ꝙ aliqd ē in loco: apparet ꝙ locus nō eſt forma neqȝ mã. qꝛ oē qđ dicitur eē alicubi: videtur ⁊ ipſum eē aliqd: ⁊ alteꝝ aliqd eſſe ab eo in quo eſt. vñ cū aliqd dicit̃ eē in loco ſequit̃ ꝙ locus ſit extra locatū. Mã aūt ⁊ forma nō ſūt extra rē: ergo neqȝ mã neqȝ forma eſt locus. ¶ Tertiã rōnē ponit ibi.

¶ Plato tñ dicat opȝ (ſi paulſper liceat digredi) cur forma numeriqȝ non ſunt in loco: ſi locus eſt id qđ eſt particeps: ſiue magnum ſit illud ⁊ paruū: ſiue materia: vt in timeo aſſeruit.

¶ Platoni igit̃ dicēdū ē: ſi opȝ trāſgrediētes dicere: quare nō in loco ſpecies ⁊ numeri ſunt: ⁊ hoc ſi vere participatiuū eſt locus: ſiue magnitudinis ⁊ paruitatis exiſtente participatiuum: ſiue materie: vt in timeo ſcripſit.

T. 3. t. c. 15. 16. ¶ Spāliter ꝯͣ poſitionē Platonis diſgrediēdo. Dcm̃ ē.n. ſupra in tertio ꝙ Plato poſuit ideas ⁊ nūeros nō eē in loco. Seqbat̃ aūt ſm ei⁹ ſniaȝ de loco ꝙ eēnt in loco: qꝛ oē participatū eſt in participante: ſpēs aūt ⁊ numeros ponebat participari ſiue a materia: ſiue a magno ⁊ paruo. ſequitur ergo ꝙ ſpēs ⁊ numeri ſint in materia: ſiue in magno ⁊ paruo. Si igit̃ mã vel magnū ⁊ paruum eſt locus: ſequit̃ ꝙ numeri ⁊ ſpēs ſint in loco. ¶ Quartã rōnē ponit ibi.

¶ Preterea ſi loc⁹ eēt materies aut forma: quonã pacto res ad ſuū pgeret locū. Eſſe.n. id loc⁹ nō pōt: ad qđ nō eſt motio: ⁊ qđ haſce differentias: ſupra inꝗ̃ ac infra: nō habet. Quare locus in talibus eſt querēdus. Quod ſi in ipſa re locus non ineſt (inſit.n. oportet: ſi eſt materies aut forma) locus erit in loco. Mutatur enim vna cum re atqȝ mouetur ⁊ forma ⁊ id qđ terminis caret: ⁊ non in eodeȝ eſt ſemper: ſed vbi eſt ipſa res. Quare fit: vt loci ſit locus.

T. c. 19. ¶ Ampli⁹ quō ferent̃ in ſui locū: ſi locus eēt mã aut ſpēs. Impoſſe ē.n. cui⁹ nō ē mot⁹: neqȝ ſurſuȝ aut deorſū locū eē. Quare ꝗ̃rēdus ī huiuſce modi loc⁹ ē. Si aūt ī ipo loc⁹ ē. opȝ.n. ſiqdē aut forma aut mã ē: erit loc⁹ ī loco. Trāſmutant̃.n. ſil' cū re: ⁊ mouent̃: ⁊ ſpēs ⁊ īfinitū nō ſemp in eodē: ſed vbi vtiꝗ̃ res. Quare loci erit locus.

¶ Circa quã dic̃ ꝙ nō poterit ꝯuenīēter aſſignari quō aliqd moueat̃ ſȝ locū ſi mã ⁊ forma ſint loc⁹. Impoſſe eſt.n. aſſignare locū in hīs q̃ mouent̃ ſurſuȝ vl' deorſuȝ vl quocūqȝ aliter ſm locū. vñ in illis ꝗ̃rēdus ē locus q̃ ſm locū mouent̃. Sed ſi in ipſo qđ mouet̃ eſt loc⁹ quaſi aliqd ei intrinſecū: qđ oportet dicere ſi materia vel forma ſit locus ſequit̃ ꝙ locus erit in loco: qꝛ omne qđ tranſmutatur ſm locum eſt in loco: ſed ea que ſunt in re vt ſpēs ⁊ īfinitū .i. materia mouent̃ ſimul cū re: qꝛ nō ſemper ſunt in eodem loco: ſed ſunt vbi eſt res: ergo opȝ ꝙ materia ⁊ forma ſint in loco. Si igit̃ alterum eorum ſit locus: ſequit̃ ꝙ locus ſit in loco qđ incōueniēs eſt. ¶ Quintã rōnem ponit ibi.

¶ Inſuper facta ex aere aq̃ periit ipſe locus. Corpus enim id qđ eſt ortū: non in eodem eſt. Atqȝ nam eſt ipſius loci corruptio. Dicta ſunt igitur ⁊ ea ex qbus neceſſe eſt aliquid eſſe locum: ⁊ ea rurſus ex quibus de ſubſtantia ipſius quiſpiam dubitabit.

¶ Amplius cū ex aere fit aq̃: perditus eſt locus. Nō.n. in eodē loco fit corpus. Que igit̃ corruptio. T. c. 21.

¶ Ex qbus igitur neceſſarium eſt locū eē aliquid: ⁊ iterum ex quibus vtiꝗ̃ dubitabit aliquis de ſubſtantia ipſius dictum eſt. T. c. 22.

¶ Que talis ē. Quācūqȝ aliqd corrūpit̃: corrūpunt̃ aliquo mō ptes ſpēi ipſi⁹: mã aūt ⁊ forma ſūt ptes ſpēi: q̃ corrupta re ad min⁹ p accñs forma ⁊ mã corrūpunt̃. Si igitur mã ⁊ forma ſit loc⁹: ſequit̃ ꝙ loc⁹ corrūpat̃: ſi loc⁹ ptinet ad ſpem: qꝛ corpus qđ generat̃ nō eēt in eodē loco ſi loc⁹ aeris ptineret ad ſpem eius. Sed nō eſt aſſignare q̃liter locus corrūpatur. ergo non pōt dici ꝙ materia vel forma ſit locus. Ultimo autem epilogat: qđ dictū eſt per que videtur neceſſariū eſſe ꝙ ſit locus: ⁊ per que aliquis poteſt dubitare de ſubſtantia eius.

LEC. IIII.

¶ Poſt hec ſumēdū eſt quot modis qppiã in alio dicit̃ eē. Uno igit̃ dicit̃ mō: vt digit⁹ in manu: ⁊ ps oīno in toto. Alio: vt hō in aiali: ⁊ oīno ī genere ſpēs. Alio: vt gen⁹ in ſpecie: ⁊ oīno in ſpēi rōne pars ſpēi. Preterea: vt ſanitas in calidis atqȝ frigidis: ⁊ oīno in mã forma. Preterea vt res grecoꝝ in rege: ⁊ oīno in pmo mouēte. Inſuper in bono atqȝ oīno in fine: hoc aūt ē id gr̃a cui⁹ cetera ſunt atqȝ fiūt. Oīum vero id propriiſſime dicitur: qđ eſt in vaſe: ⁊ oīno in loco.

Poſt hec aūt accipiēdū eſt quot modis aliud in alio dr̃. ¶ Uno qdē igit̃ mō dic̃ digit⁹ ī manu: ⁊ oīno ps in toto ē. Alio vero dic̃ totū ī ptib⁹. Nō.n. pter ptes eſt totū. Alio mō dic̃ hō in aiali: ⁊ oīno ſpēs in gñe. Alio vero dic̃ gen⁹ ī ſpē: ⁊ oīno ps ſpēi ī ſpēi rōne. Adhuc dic̃ ſanitas in calidis ⁊ frigidis: ⁊ oīno ſpēs ī mã. Adhuc dic̃ ī rege q̃ ſūt grecoꝝ: ⁊ oīno motū ī prio motiuo. Ampli⁹ dic̃ ī optio: ⁊ oīno in fine. Hoc aūt eſt: cuius cā fit. Oīuȝ aūt maxime proprium eſt ſicut in vaſe: ⁊ oīno in loco. T. c. 23.

Poſtꝗ̃ Phs inqſiuit diſputatiue an loc⁹ ſit: ⁊ qd ſit: hic accedit ad determinādū vitatē. Et p̄ pmittit qdā q̃ ſūt neceſſaria ad ꝯſiderationē veritatis. Scđo determiat

determīat ꝟitatē ibi[Quid aūt forte.]Circa p̄mū tria fa-
cit. Prio ondit quot modis dr̄ aliqd esse in aliquo. Scdo
īngrit vtꝝ aliqd posset eē in seipso ibi[Dubitabit aūt ali-
qs.]Tertio soluit qdā p̄us dubitata ibi[Qd aūt ꝣeno op-
posuit.]Pōit ḡ octo modos qb⁹ aliqd in aliquo dicit eē:
Octo modis dr̄ aliqd in alio esse
quoꝝ p̄m⁹ ē sic digit⁹ dr̄ eē in māu: ꞇ vlr q̄cūqꝫ alia ps in
suo toto. Scd̄s mod⁹ est put totū dr̄ eē in ptib⁹. Et q2 iste
mod⁹ nō est adeo ꝯsuet⁹ sicut p̄m⁹: ad ei⁹ maifestationē sub
iūgit ꝙ totū nō ē p̄ter ptes: ꞇ sic opꝫ vt itelligat eē in pti-
bus. Terti⁹ mod⁹ ē sic hō dr̄ eē i aīali: vel q̄cūqꝫ alia spēs
in suo genere. Quart⁹ mod⁹ ē sic gen⁹ dr̄ eē in spēb⁹. Et ne
iste mod⁹ extne⁹ videat rōnē inuit q̄re h̄ dr̄. Nā gen⁹ est
pars diffōnis spei: ꞇ ēt dr̄ia. vn̄ quodāmō ꞇ gen⁹ ꞇ dr̄ia dr̄r
eē in spē sic ptes in toto. Quit⁹ mod⁹ ē sic sanitas dr̄ eē in
calidis ꞇ in frigidis: quoꝝ ꝯtēperātia cōstituit sanitatē: ꞇ
vlr q̄cūqꝫ alia forma in mā vl subiecto: siue sit accn̄talis
siue subalis. Sexto mō sic res grecoꝝ dicunt eē in rege
grecie: ꞇ vlr oē qd mouet ē i p̄ motiuo. Per hūc ēt modū
dicē possuꝫ aliqd eē in me: q2 ē in ptāte mea vt faciā illud.
Septio mō dr̄ aliqd eē in aliquo sic in quodā optīo dili-
gibili: ꞇ vlr sic in fine. Et p hūc modū dr̄ eē cor alicui⁹ in
aliq̄ re quā desiderat ꞇ amat. Octauo mō dr̄ eē aliqd i ali
quo sic in vase ꞇ vlr sic locatū in loco. Videt aūt ptermit
tere modū q̄ aliqd est in aliq̄ sic in tpe. Sꝫ hic reducit in
hūc octauū moduꝫ. Nā sic loc⁹ ē mēsura mobilis: ita tps
Notabile 4. lec. i. c. 2. 5. l. 4. fi. Ratione analogie oēs ad 8m redeunt. Primus tx. c. 34.
est mēsura mot⁹. Dic aūt ꝙ fm hūc octauū modū maxie
proprie dr̄ aliqd in aliquo. vn̄ opꝫ hꝫ regulā quā tradidit
in. 4. ꞇ. 5. meta. ꝙ oēs alij modi reducant aliq̄ mō ad hūc
modū quo aliqd ē in aliquo sic in loco. Qd sic pꝫ. Locatū
n. ꝯtinet siue icludit in loco: ꞇ i eo hꝫ qetē ꞇ fixionē. Pro-
pinqssime igit p hūc modū ps dr̄ eē in toto itegrali i quo
includit. Vn̄ ēt ifra dicet ꝙ locatū est in loco sicut ps se-
parata: ꞇ ps ē sic qdā locatū ꝯiūctū. Totū aūt qd est fm
4° rōnē ad siītudinē hui⁹ toti⁹ sumit. vn̄ ꝯsequēter dr̄ id qd
est in rōne alicui⁹ eē in eo: vt aīal in hoīe. Cōtingit aūt sic
partē toti⁹ itegralis icludi in toto fm actū. ita ptē totius
3° vlis icludi in toto fm potētiā. Nā gen⁹ ad plā se extēdit
in potētia q̄ spēs: sꝫ spēs hēat plā in actu. vn̄ ꝯsequēter dr̄
5° eē ēt spēs in genere. Et q2 sic spēs ꝯtinet in potētia gene-
ris: ita forma in potētia māe: vlterius dr̄ forma eē in mā.
2° Et q2 totū hꝫ rōnē forme respectu ptiū: vt dctm̄ est i scd̄o:
Tex. 5. t. c. 31. scd̄o de prima subst
cōsequēter ēt totū dr̄ eē in ptib⁹. Sic aūt forma icludit
sub potētia passiua māe: ita effect⁹ icludit sub potētia acti
ua agētis: vn̄ ꞇ dr̄ aliqd eē in p̄ motiuo. Deīde aūt mani-
6° festū ē ꝙ appetit⁹ qescit in bono desiderato ꞇ amato: ꞇ in
7° eo figit sicut ꞇ locatū in loco. vnde etiaꝫ dicitur affectus
amātis inesse amato. Et sic patet ꝙ omnes alij modi deri
uantur ab vltimo qui est maxime proprius. [Scd̄o ibi.

At enim hic quispiam dubitauerit: sit ne vt ꞇ in se-
ipso quippiaꝫ sit: an nihil est in se prorsus: sed omne
quoduis: aut nusq̄: aut in alio est.

T. c. 24. Dubitabit āt aliqs: vtꝝ vnū ꞇ idē aliqd eē i se
ipo ꝯtigit aut nihil: sꝫ oia: aut nusq̄: aut i alio eē.

3. lec. 6. t. c. 30. Ingrit vtrū aliqd possit eē in seipso. Nā Anax. supra dī
xit infinitū eē in seipso. Primo ergo mouet dubitationeꝫ
vtrū. s. aliqd vnuꝫ ꞇ idē possit eē in seipso: vel nihil: sꝫ oia:
vel nusq̄ sint: vel sint in aliquo alio. [Scd̄o ibi.

Hoc aūt est dupl̄r: aut per se: aut per aliud. Nā cū
id in quo est: ꞇ id qd in illo est: toti⁹ sūt ptes: tūc totū
in seipso eē dicit. Quippe cū ꞇ per ptes dicat. Vt al
bus: q2 supficies ē alba: ꞇ sciēs: q2 aīa rōnis pticeps
scit. Doliū igitur nō est in seipso: neqꝫ etiam vinum.
vini vō dolium erit. Ambo nāqꝫ id inq̄ qd inest: ꞇ
id in quo est: eiusdem sunt partes. Hoc igitur pacto
sit vt quippiam in seipso sit.

Dupl̄r aūt h̄ ē: aut fm se: aut fm alterꝝ. Cū. n.
sint qdā ptes toti⁹: ꞇ h̄ i illa: ꞇ illa i h̄: dicet totū
in seipo eē. Dicit aūt ꞇ fm ptes: vt albū: q2 sup-
ficies: ꞇ sciēs: q2 rōcinatiuū. Amphora qdē igi
tur nō erit i seipsa: neqꝫ vinū: vini aūt amphora
erit. Qd nāqꝫ est: ꞇ i quo est: vtraqꝫ eiusdē ptes T. c. 25.
sūt. Sic qdē igit ꝯtingit idē aliqd esse in seipso.

Soluit ꞇ primo ostendit q̄mo possit esse aliqd in seipso.
Secūdo q̄mo nō possit. ibi[Primū aūt nō ꝯuenit.]Dicit
ergo p̄ ꝙ dupl̄r pōt itelligi aliqd eē in seipo. Vno mō p̄ ꞇ
per se: alio mō fm alterū. i. fm ptē. ꞇ isto scd̄o mō pōt di-
ci aliqd eē i seipo. Cū. n. alicui⁹ toti⁹ due ptes ita se hēant
ꝙ vna sit in quo ē aliqd: ꞇ alia sit qd ē in illa: seqt ꝙ totū
dicat ꞇ in quo ē: rōne vni⁹ ptis: ꞇ qd est in h̄: rōne alteri⁹:
ꞇ sic totū dicet eē in seipso. Inuenim⁹. n. ꝙ aliqd dr̄ de ali
quo fm ptē: sic aliqs dr̄ alb⁹ q2 supficies ei⁹ ē alba: ꞇ hō dr̄
sciēs: q2 scia ē i pte rōcinatiua. Si igit accipiat amphora
plena vino: sic qdā totū. cuius ptes sūt amphora ꞇ vinū.
neutra ptiū ei⁹ erit i seipa. i. neqꝫ anphora neqꝫ vinū. sꝫ h̄
totū. s. amphora vini erit i seipsa. iquātū vtrūqꝫ ē ps ei⁹. s.
ꞇ vinū qd est in amphora. ꞇ amphora in qua ē vinū. Per
hūc igit modū ꝯtingit aliqd idē eē in seipo. [Scd̄o ibi.

Sed vt p̄mo: fieri negt. Velut albedo est in corpe.
Nā supficies est in corpe: scia vō in aīa. Et per hec
que sūt vt in hoīe ptes: appellatiōes he nō icōgrue
fiūt. Doliū aūt atqꝫ vinū cū sunt qdē seorsuꝫ nō sunt
partes: sed cū sunt sil. Quocirca cū sint ptes erit ipꝫ
in seipso: ceu albedo est in homine: q2 in corpore est:
ꞇ in hoc q2 in superficie. In hac aūt: non per aliud.
Atqꝫ hec diuersa sunt specie: ꞇ aliā vtraqꝫ naturam
ꞇ potentiam habent: supficies inq̄ atqꝫ albedo.

Primū aūt nō cōtingit: vt albū in corpe: sup-
ficies. n. in corpe: sciētia autē in aīa. Scd̄m hec
aūt sūt appellatiōes: cū sic ptes sint in hoīe. Am-
phora aūt ꞇ vinū cū seorsum sint: nō ptes sunt.
Simul aūt cū sint ptes: erit idē in seipo: vt albū
in hoīe: q̄m in corpe: ꞇ in hoc q̄m i supficie. In
hoc aūt: non amplius q̄m fm aliud est. Et alte-
ra specie hec sunt: ꞇ alteraꝫ naturā hꝫ vnūqdqꝫ
ꞇ potentiam: vt superficies ꞇ album.

Ondit ꝙ nō ꝯtingit aliqd eē p̄ in seipso. Et p̄ ꝓponit qd
intēdit. distiguēs vtrūqꝫ modū quo aliqd ē i seipso. ꞇ quo
nō ē. Scd̄o ꝓbat ꝓpositū ibi[Neqꝫ. n. iductiue ꝯsiderāti
bus.]Dic ḡ ꝙ nō ꝯtigit aliqd eē p̄ in seipso. Et maifestat
Esse primo in aliquo: qd
qd sit aliqd eē p̄ in seipso p oppositū. Albū. n. dr̄ eē i corpe:
q2 supficies ē in corpe. vn̄ nō ē p̄ in corpe. sꝫ in supficie. Et
silr scia p̄ dr̄ eē in aīa. nō aūt in hoīe in quo ē p aīaꝫ. Et fꝫ
hec. s. fꝫ aīaꝫ ꞇ supficiē sūt appellatiōes qb⁹ noiat hō alb⁹
vel sciēs: cū aīa ꞇ supficies sint sic ptes in hoīe. nō ꝙ sup-
ficies sit ps: sꝫ q2 se hꝫ ad modū ptis. iquātū ē aliqd hoīs.
vt termin⁹ corpis. Si aūt accipiat vinū ꞇ amphora seor-
sum abiuicē: nō sunt ptes. vn̄ neutri cōpetit eē in seipso.
Sed cū simul sunt: vtpote cū amphora est plena vino: ꝓp
hoc ꝙ ꞇ amphora ꞇ vinū sunt partes. idē erit in seipso vt
expositū est: nō primo. sed per partes. Sicut albū nō pri-
mo est in hoīe. sꝫ per corpus. ꞇ in corpore per supficiē. In
supficie aūt nō est per aliqd aliud: vn̄ p̄mo dr̄ eē in super-
ficie. Nec est idē id in quo est aliqd p̄mo. ꞇ qd ē in eo: sicut
albū ꞇ supficies: q2 altera sunt fm spēm supficies ꞇ albū:

et alia est natura et potentia vtriusque. ¶ Secundo ibi.

¶ Neque igitur inductiue consi derantes in seipso quicquam vllo dictorum mod orum esse videmus.

T.c.26. ¶ Neque igitur inductiue considerantibus nihil in seipso videmus secundum nullum determinatorum modorum.

Nihil potest esse in seipso primo: siue per se siue per accidens. ¶ Ostensa differentia inter hoc quod est esse primo in aliquo: et non primo: ostendit iam quod nihil est primo in seipso. Et primo ostendit quod non sit aliquid primo in seipso per se. Secundo quod non sit aliquid primo in seipso per accidens. ibi [At vero neque secundum accidens etc.] Primum ostendit dupliciter. scilicet inductiue et ratione. Dicit ergo primo quod considerando per inductionem in singulis modis supra determinatis quibus dicitur aliquid esse in aliquo: apparet quod nihil est in seipso primo et per se. Neque enim aliquid est totum sui ipsius: neque pars: neque genus. et sic de aliis. Potest autem hoc concludere ex premissis. quia sicut manifestum est in albo et in superficie. que se habent vt forma et materia. quod sunt aliud secundum speciem et virtutem. ita etiam potest in omnibus aliis modis considerari. ¶ Secundo ibi.

¶ Et ratione etiam hoc non posse fieri patet. Oportebit enim ambo esse vtrunque: ceu dolium quidem et vas et vinum: vinum autem: et vas et dolium: si fit vt quippiam sit in seipso. Quare si quam maxime in sese sint: dolium quidem vinum suscipiet: non vt est ipsum dolium vinum: sed vt illud. Atque patet rationem esse diuersam. Alia enim est eius ratio in quo est: alia eius quod est in illo.

¶ Et ratione manifestum est: quia impossibile est. Oportet enim vtraque vtrunque esse: vt amphoram vas et vinum esse: vinum autem vinum et amphoram: si vere primum contingit: et ipsum in seipso esse. Quare si quidem maxime in alterutris essent: amphora quidem acciperet vinum: non secundum quod vinum: sed inquantum illa. Et vinum inerit in amphora: non inquantum amphora ipsa: sed secundum quod illud amphora. Secundum esse quidem igitur quod alterum sit: manifestum est. Alia namque est ratio eius quod in quo: et alia illius quod in hoc.

¶ Probat idem ratione. et dicit manifestum esse per rationem quod impossibile est aliquid esse primo et per se in seipso. Si enim aliquid primo et per se sit in seipso: oportet quod eidem et secundum idem conueniat ratio eiusdem in quo est aliquid. et ratio eius quod est in eo. vnde oportet quod vtrunque. scilicet tam continens quam contentum sit vtrunque: vtputa quod amphora sit vas et vinum. et vinum sit vinum et amphora: si primo et per se conuenit aliquid esse in seipso. Unde hoc posito. scilicet quod vinum sit amphora et vinum. et amphora sit vinum et amphora: siquis dicat quod alterum eorum sit in altero: vtputa vinum in amphora sequitur quod vinum recipiatur in amphora: non inquantum vinum est: sed inquantum vinum est illa. scilicet amphora. Quare si esset in amphora primo et per se conueniret amphore: ex eo quod ponitur aliquod primo et per se in seipso esse: sequitur quod nihil possit dici esse in amphora: nisi inquantum ipsius est amphora. Et sic si vinum dicatur esse in amphora: sequitur quod esse in amphora competit vino. non secundum quod vinum est vinum. sed secundum quod vinum est amphora. Et eadem ratione si amphora recipiat vinum: recipiet ipsum non inquantum amphora est amphora: sed inquantum amphora est vinum. Hoc autem est inconueniens. vnde manifestum est quod secundum alteram rationem est id in quo: et quod in hoc. Alia est enim ratio eius quod est in aliquo: et eius in quo est aliquid. Non potest ergo per se et primo aliquid esse in seipso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neque per accidens fieri potest. Nam duo simul in eodem erunt. Etenim et ipsum dolium in seipso erit si cuius natura est susceptiua id esse in seipso potest: et insuper illud cuius est susceptiuum: ceu vinum si vini. Fieri igitur non posse: vt in seipso quicquam sit primo: ex his que diximus patet.

T.c.27. ¶ At vero neque secundum accidens contingit. Simul enim duo corpora in eodem erunt. Ipsaque amphora in seipsa erit: si cuius natura receptiua est: hoc contingit in seipso esse: et adhuc illud cuius receptiuum est: vt si vini vinum. ¶ Quod quidem igitur impossibile sit aliquid in seipso esse primo: manifestum est. T.c.28.

¶ Ostendit quod non sit aliquid primo in seipso etiam secundum accidens. Dicitur enim aliquid esse in aliquo secundum accidens: quando est in eo propter aliquid aliud in eo existens: vt si dicamus hominem esse in mari. quia est in naui que est in mari. Et hoc tamen primo dicitur. id est non propter partem. Si igitur contingat aliquid esse in seipso primo: non per se quidem: sed per accidens: sequitur quod sit in seipso propter hoc quod aliquid aliud sit in ipso: et sic sequitur quod duo corpora sint in eodem. scilicet illud corpus quod est in eo: et ipsummet quod est in seipso. Sic enim amphora erit in seipsa per accidens: si ipsa amphora cuius natura est vt recipiat aliquid: sit in seipsa: et iterum illud cuius est receptiuum. scilicet vinum. ergo in amphora erit amphora et vinum: si propter hoc quod vinum est in amphora sequitur amphoram esse in seipsa: et sic duo corpora essent in eodem. Sic igitur patet quod impossibile est aliquid esse primo in seipso. ¶ Sciendum tamen quod aliquando dicitur aliquid esse in seipso non secundum intellectum affirmatiuum: sicut hic reprobat philosophus. sed secundum intellectum negatiuum: prout esse in seipso non significat nisi non esse in alio. ¶ Deinde cum dicit. Notabile aurcui renouens mitras canillandum ac fundamentum quorum.

¶ Id vero quod zeno dubitabat si locus sit in ratione rerum in quonam erit: solui facili potest. Nihil enim prohibet: vt primus locus in alio quidem sit: non tamen in illo tanquam in loco. Sed vt est sanitas quidem in calidis: sicut habitus: caliditas autem in corpore. vt affectus. Quare non necesse est in infinitum abire.

¶ Quod autem zeno opposuit: quia si locus est aliquid in aliquo erit: soluere non est difficile. Nihil enim prohibet in alio esse primo locum: non tamen in illo sicut in loco: sed sicut sanitas quidem in calidis vt habitus: calor autem in corpore sicut passio est. Quare non necesse est in infinitum abire.

¶ Soluit quedam prius oppositorum. Et primo remouet rationem zenonis que inducebatur ad probandum quod locus non sit: per hoc quia si est: oportet quod sit in alio: et sic itur in infinitum. Sed hoc vt dicit non est difficile soluere postquam iam sunt distincti modi quibus aliquid dicitur esse in aliquo. Nihil enim prohibet dicere quod locus est in aliquo: non tamen est in illo sicut in loco: sed per quendam alium modum: sicut forma est in materia: vel accidens in subiecto: inquantum. scilicet locus est terminus continentis. Et hoc est quod subdit: [sicut sanitas est in calidis: vt habitus et calor in corpore: vt passio.] vel accidens: vnde non necesse est quod procedatur in infinitum. ¶ Secundo ibi. Tex.c.26. co.ta.

¶ Patet autem cum vas nihil sit eius quod est in seipso (diuersa namque sunt id quod inest: et id in quo primo inest) locum neque formam esse: neque materiam: sed diuersum. Hec enim illius sunt aliquid quod est in vase: materia inquam ac forma. Hec igitur de ipso loco sint dubitata.

T.c.29. ¶ Illud autem manifestum: quoniam nihil est vas eius quod est in seipso. Alterum enim primo: et quod est: et in quo est. Propter quod non erit vtique neque materia neque species locus: sed alterum: illius vero entis aliquid hec et materia et forma. ¶ Hec quidem igitur sunt opposita. T.c.30.

T.3.c.14.et.15. ¶ Soluit etiam dubitationes supra positas de quiditate loci. an scilicet sit forma vel materia ex hoc quod ostensum est quod nihil primo et per se est in seipso. Ex hoc enim manifestum est quod nihil potest esse sicut vas vel locus eius quod continetur in ipso: sicut patet que sit materia vel forma. Oportet enim primo et per se alterum esse quod est in aliquo: et in quo est aliquid: vt ostensum est. Unde sequitur quod neque forma neque materia sit locus: sed aliquid alterum a locato sit locus. Materia enim et forma

sunt

sunt aliqd locati:sicut ptes intrinsece eius. Ultimo autez cōcludit q̄ supradicta per modū oppositionis dicta sunt de loco:quarū qdē oppositionū alique iā solute sunt:aliq̄ vo soluent post manifestatā nām loci. LEC. V.

ℭ Sed quidnā sit locus hoc modo fuerit manifestuz. Atq̄z sumamus de ipso que vere per se cōpetere ipsi vident. Cēsemus itaq̄z locū id cōtinere:cuius est locus:ꝛ nihil esse ipsius rei. Preterea primū locū neq̄z minorē esse neq̄z maiorē. Preterea neq̄z ab vnoquoq̄z relinq ꝛ sepabilē eē. Et insuper oēm locū differētias has habere:supra inq̄z ac infra. Et corporū vnūquodq̄z ꝓprios ad locos suapte nā ferri: aut sursuz aut deorsum pergendo:ꝛ in eisdez manere. His suppositis reliqua contemplemur oportet.

Quid autē forte sit locus: sic fiet vtiq̄z manifestū. Accipiamus aūt de ipso q̄cūq̄z vident vere fm ipsuz inesse ipsi. Dignū est igit locū eē primū qd ꝯtinet illud cuius locus est: ꝛ nihil eē rei. Amplius primū neq̄z maiorē neq̄z minorē eē. Adhuc aūt neq̄z deficere vnicuiq̄z ꝛ sepabilē eē. Adhuc autē oēm locū habere sursuz ꝛ deorsuz. ꝛ ferri natura:ꝛ manere vnūquodq̄z corpoꝝ in proprijs locis. hoc autem facere aut sursum aut deorsum.

T.c.36. ℭ Suppositis autem his reliqua considerāda.

Premissa disputatiōe de loco an sit ꝛ qd sit:ꝛ solutis qbusdā dubitatiōibus:hic accedit ad determinādū veritatē de loco. Et pmo pmittit quasdam suppositiōes de loco qbus vtet determinādo de loco. Scdo ondit qualis debeat eē diffinitio dāda de loco ibi[Oportet aūt tētare ꝛc.] Tertio incipit determinare de loco ibi [Primū qdē igit.] Dicit ergo pmo q̄ māifestū fiet ex sequētibus:qd sit locus. sed opz prius accipe.q.quasdā suppositiōes ꝛ pncipia per se nota:illa.s.que vident per se inee loco. Que qdē sunt q̄tuor. Oēs.n.reputāt hoc esse dignū.

Quadruplex suppositio de loco. Primo qdē q̄ loc' ꝯtineat id cuius est locus. ita tn̄ q̄ locus nō sit aliqd locati. Qd qdē dicit ad excludēdū ꝯtinentiā forme:q̄ ē aliqd rei:ꝛ alio mō ꝯtinet q̄z loc'. ℭ Scda

2° suppositio est q̄ pmus locus.i.in quo aliqd primo est:est equalis locato:nō maior neq̄z minor. ℭ Tertia supposi-

3° tio est q̄ locus nō deficit vnicuiq̄z locato:qn oē locatum habeat locū:nō tn̄ ita q̄ vnus ꝛ idē locus nūq̄z deficiat eidē locato:qz loc' est sepabilis a locato. Sed qn̄ loc' vnus deficit alicui locato.tūc locatū fit in alio loco. ℭ Quarta

4° suppositio est:q̄ in oi loco inuenit q̄dā dria loci sursum ꝛ deorsum:ꝛ q̄ nāliter vnūqdq̄z corpus cū est extra ꝓpriū locū.fert ad ipsum:ꝛ cū est in eo manet in ipso. Propria aūt loca nāliū sūt sursuz ꝛ deorsuz:ad q̄ nāliter mouent:ꝛ in qbus manēt. ℭ Sz h dicit fm eoꝝ opinionē q nō ponebāt aliqd corp' pter nām q̄tuor elemētoꝝ. Nōdū.n.pbauerat corp' celeste eē.neq̄z graue neq̄z leue. Sz postea probabit in libro pmo de celo. Ex his aūt nūc suppositis procedet ad considerationem aliorum. ℭ Scdo ibi.

Alij hoc ergo hoc idē q̄ quartā huius p̄sumitur. Solo dubitacite p Arist. cōtra alb. ꝛ ꝯtra dunt rationem elementi.

ℭ Atq̄z conādū est ꝯsiderationē hoc facē mō:vt ipm qd est tale assignet:vt ꝛ ea q̄ dubitant soluant: ꝛ ea que cōpetere loco vident isint:ꝛ insup ipsa difficultatis ꝛ dubitationū q̄ circa ip̄z fūt:cā pateat. Sic.n. vnūq̄dq̄z pulcberrime demōstrari profecto potest.

ℭ O pz aūt tētare intētionem sic fieri: vt quid sit reddatur: ꝛ queq̄z opposita soluātur: ꝛ que videntur loco inesse isint. Et amplius difcolie cā ꝛ oppositoꝝ circa locum manifesta erit. Sic.n. vtiq̄z pulcherrime demonstratur vnūquodq̄z.

ℭ Ostēdit qualis debeat eē diffinitio dāda de loco.ꝛ dicit q̄ in diffiniēdo locū itētio nr̄a dz ad h intēdere q̄ q̄tuor sunt q̄ reqrunt ad diffōnē pfectā. Primo quidē vt ostendat qd sit locus. Nā diffinitio est oratio idicās qd ē res. Scdo vt soluant q̄cūq̄z opposita sunt circa locuz. Nā cognitio veritatis est solutio dubitatorū. Tertium est q̄ ex diffinitione data manifestant ꝓprietates loci que insunt ei:qz diffinitio est mediū in demōstratiōe qua ꝓpria accidētia demōstrant de subiectis. Quartuz est q̄ ex diffinitione loci erit manifesta causa q̄re aliq antiqui discordauerūt circa locū:ꝛ omniū que sunt opposita circa ipsum. Et sic pulcherrime diffinitur vnūquodq̄z. ℭ Tertio ibi. 7.topi. c.4. Quattuor requirūtur ad diffinitionē perfectam. 3.meth. T.c.1.c.1.ꝛ 7.eth. co. Lec.1.ll.

ℭ Si igit mot' iste nō eēt qui ad locū accōmodat:locus sane nō q̄reret:qd qdē aūt oia est aiaduertēduz. Ab hoc.n.ꝛ celū maxie in loco eē putam'. Quia semper motu cieē. Hic aūt triplex ē:latio:accretio:ꝛ decretio. Nā in accretiōe decretiōeue fit sane mutatio. ꝛ qd prius hic erat:id est ad mai' aut ad min' trāslatū.

ℭ Primū quidē igit opz itelligere q̄ non q̄reret locus:nisi motus aliqs eēt fm locuz. Propter hoc.n.ꝛ celū maxie in loco eē opinant:qd semp in motu est. Huiusmodi aūt aliud qdez est loci mutatio:aliud vo augmētū ꝛ decrementū. Et nāq̄z in augmēto ꝛ decremēto trāsmutat:ꝛ qd pri' erat hic:iterū trāsmutatū ē in mai' aut min'. T.c.32.

ℭ Determinat de loco. Et pmo ostēdit qd sit locus. Scdo soluit dubitatiōes prius positas ibi[Manifestū autem ex his ꝛc.] Tertio assignat cām nāliū ꝓprietatū loci ibi[Et fert igit in suipsius.] Circa pmū duo facit. Primo ondit quid sit loc'. Scdo quō aliqd sit in loco.ibi[Cui quidem igit.] Circa pmū duo facit. Pmo pmittit q̄dā q̄ sunt necessaria ad inuestigādū diffinitionē loci. Scdo icipit determinare loci diffinitionē ibi[Jā igit manifestū est.] Circa pmū q̄tuor pmittit:quoꝝ pmū est q̄ nunq̄ fuisset inqsitum de loco nisi eēt aliqs motus fm locum. Ex hoc.n.necesse fuit ponere locū aliud a locato:qz inueniunt in eodez loco successiue duo corpora:ꝛ silr vnū corpus in duobus locis: sicut ēt trāsmutatio formarū circa vnā māz induxit in cognitionē māe. Et ꝓpter hoc maxie opinant aliq q̄ celum sit in loco: qz semper mouetur. Sed motus aliquis est fm locū per se.s.loci mutatio. Alius aūt ex ꝯsequēti.s. augmētū ꝛ decremētū:qz augmētata q̄titate vl' diminuta corp' accipit maiorē vel minorē locū. ℭ Scdm pōit ibi. 8.co.c.t. c.3.ꝛ commentator idē hic.tn̄ alb. aliam assignat rationes.

ℭ Mouent aūt alia per se actu:alia per accidens. Et horuz alia per se moueri psūt:vt corporis ptes:atq̄z nauigij clauis. Alia nequeunt: sed per accns semp mouent:vt albedo atq̄z scia. Hec enim ꝓpterea mutantur loco:q̄ id in quo sunt mutatur.

ℭ Est aūt qd mouet:aliud qdē per seipsuz actu: aliud vo fm accidēs. Ipsi' aūt qd fm accidēs est:alia qdē ꝯtingētia moueri per se:vt ptes corporis. ꝛ in naui clauus. Alia vo nō ꝯtingētia:sz semper fm accidēs:vt albedo ꝛ scia. Hec.n.sic trāsmutāt locū: qz id in quo sunt transmutatur.

ℭ Et dicit q̄ aliquid mouetur per se in actu:sicut qdcūq̄z corpus: aliud vo fm accidens. Quod quidem contingit dupliciter. Quedā eniz mouentur fm accidēs que tamē

sunt possibilia moueri per se: sicut partes alicuius corporis dum sunt in toto: mouentur per accidens: sed quando separantur: mouentur per se. vt clauus quando est infixus naui mouetur per accidens: sed quando extrahitur: mouetur per se: quedam vero non possunt moueri per se: sed semper mouentur per accidens: sicut albedo et scientia que mutant locum inquantum mutatur illud in quo sunt. Hoc autem induxit: quia hoc modo per se vel per accidens: actu vel potentia natum est esse in loco sicut et moueri. ¶ Tertium ponit ibi.

¶ At qui dicimus in celo tanquam in loco esse: quia in aere sumus: hic autem est in celo. Et item in aere non vniuerso: sed ob vltimum ipsius et continens in aere dicimus esse. Nam si vniuersus aer sit locus: locus profecto cuiusque non erit equalis eius cuius est locus. At equalis esse videtur. Talis autem est his: in quo primo quippiam est.

T.c.33. ¶ Quoniam autem dicimus esse sicut in loco in celo: quia in aere: hic autem in celo: et in aere autem non omni: sed propter vltimum ipsius et continens: in aere esse dicimus. Si enim omnis aer locus: non equalis erit vniuscuiusque locus et vnumquodque locatum. Videtur autem huiusmodi primum in quo est.

¶ Et dicit quod aliquis dicitur esse in celo sicut in loco: propter hoc quod est in aere: qui quidem est in celo. Nec tamen dicimus quod in toto aere sit aliquis primo et per se: sed propter vltimam extremitatem aeris que continet aliquem: dicitur aliquis esse in aere: quia si totus aer esset locus alicuius: puta hominis: non esset equalis locus et locatum: quod est contra sui positionem prius positam. Sed in quo est aliquid primo videtur esse extremum corporis continentis: et sic est huius. s. equale. ¶ Quartum ponit ibi.

¶ Cum igitur non diuisum est id quod continet: sed continuum: tunc in illo non tanquam in loco: sed vt pars in toto dicitur esse. At cum diuisum est atque tangit. tunc in primo est vltimo continentis: quod quidem neque pars est eius quod est in ipso: neque maius: sed equale. In eodem enim sunt eorum vltima que sese tangunt.

T.c.34. ¶ Cum quidem igitur non diuisum sit continens sed continuum: non dicimus esse in illo sicut in loco: sed sicut pars in toto. Cum vero diuisum sit et contactum: in primo quodam est vltimo continentis quod neque pars est ipsius quod est in ipso: neque maius distantia: sed equale. In eodem enim vltima contingentium.

¶ Et primo ponit. Secundo probat ibi [Et cum continuum.] Dicit ergo primo quod cum continens non est diuisum a corpore contento: sed est ei continuum: non dicitur esse in illo sicut est in loco: sed sicut pars in toto: vtpote si dicamus vnam partem aeris contineri a toto aere. Et hoc concludit ex premissis: quia vbi est continuum ibi non est accipere vltimum in actu: quia supra dixit requiri ad locum. Sed cum continens est diuisum et contiguum contento: tunc. s. est in loco existens in vltimo continentis: primo et per se: illud inquam quod non est pars eius: neque est maius: neque minus secundum dimensionem: sed equale. Et quomodo possunt esse continens et contentum equalia: ostendit per hoc: quod vltima contingentium sunt simul: vnde oportet eorum vltima esse equalia. ¶ Secundo ibi.

¶ Atque si continuum quidem est: non in illo: sed cum illo mouetur. Sin vero diuisum est: in illo: siue illud moueatur siue non moueatur.

¶ Et cum continuum quidem sit: non in illo mouetur: sed cum illo. Diuisum autem in illo. Et siue moueatur continens: siue non: nihil minus.

¶ Probat istud quartum duabus rationibus: quarum prima est quod contentum continuum continenti: non mouetur in continente: sed simul cum illo: sicut pars simul cum toto. Sed quando est diuisum contentum a continente: tunc potest moueri in illo: siue continens moueatur. siue non. Homo enim mouetur in naui vel quiescente vel mota. Cum ergo aliquid moueatur in loco: sequitur quod locus sit continens diuisum. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Insuper cum non est diuisum: vt pars in toto dicitur esse: vt in oculo pupilla: aut in corpore manus. Cum vero est diuisum: esse in illo dicitur: vt aqua in cado: aut in dolio vinum. Nam manus quidem cum corpore: aqua autem in cado mouetur.

¶ Amplius cum non diuisum sit: sicut pars in toto dicitur: vt sicut in oculo visus: et in corpore manus. Cum autem diuisum est: vt in cado aqua: et in scypho vinum. Manus quidem. n. cum corpore mouetur: aqua autem in cado.

¶ Et dicit quod cum contentum non sit diuisum a continente: sed continuum ei: tunc dicitur esse in eo sicut pars in toto: vt visus est sicut pars formalis in oculo: et manus sicut pars organica in corpore. Sed cum diuisum est contentum a continente: tunc dicitur esse in eo: vt in vase: sicut aqua in cado: et vinum in scypho. Quorum hec est differentia: quod manus mouetur cum corpore: sed non in corpore: sed aqua mouetur in cado. Cum igitur supra dictum sit quod esse in loco est sicut esse in vase: non autem sicut pars in toto: sequitur quod locus sit continens diuisum. T.c.35. LEC. VI.

¶ Jam igitur ex hisce patet quidnam sit locus. Quatuor enim fere sunt quorum vnum quid locum esse necesse est. Aut enim forma: aut materies: aut interuallum quid est inter extrema: aut ipsa extrema: si non sit interuallum vllum preter ipsius corporis magnitudinem quod est in loco.

T.c.36. Iam igitur manifestum ex his quid est locus. Vere. n. quatuor sunt quorum necesse est loci vnum aliquid esse. Aut. n. forma: aut materia est: aut spatium aliquod in medio extremorum: aut extrema: si non est spatium vllum preter impositi corporis magnitudinem.

Premissis his que sunt necessaria ad inuestigandum diffinitionem loci: hic inuestigat loci diffinitionem. Et circa hoc tria facit. Primo inuestigat particulas diffinitionis. Secundo concludit diffinitionem ibi [Quare terminus.] Tertio ostendit eam bene assignatam ibi [Et propter medium.] Circa primum duo facit. Primo inuestigat genus loci. Secundo differentiam completiuam diffinitionis eius ibi [Videtur autem magnum aliquid.] Ad inuestigandum autem genus loci vtitur diuisione quadam: vnde circa hoc tria facit. Primo proponit diuisionem. Secundo excludit tria membra diuisionis ibi [Horum autem quod non contingat.] Tertio concludit quartum ibi [Si igitur nihil horum.] Dicit ergo primo quod iam ex premissis potest esse manifestum quid sit locus. Videtur enim secundum ea que consueuerunt de loco dici: quod locus sit vnum de quatuor. s. vel materia: vel forma: vel aliquod spatium inter extrema continentis: vel si nullum spatium est inter extrema continentis quod habeat aliquas dimensiones preter magnitudinem corporis quod ponitur infra corpus continens: oportebit dicere quartum. s. quod extrema corporis continentis sint locus. ¶ Secundo ibi.

¶ Atque patet horum tria locum esse non posse.

¶ Horum autem quod non contingat tria esse: manifestum est.

¶ Excludit tria membra predicte diuisionis. Et primo proponit quod intendit dicens: manifestum est per sequentia: quod non contingit locum esse

eum esse aliquod hoꝝ triū. ¶ Secundo prosequitur ibi.

¶ Sed q2 ꝯtinet: forma esse videtur. In eodē eni sūt vltia eoꝝ quoꝝ alteꝝ ꝯtinet: alterum continetur.

T.c.36. ¶ Sed ppꝛ id qđ ꝯtinet: videt̃ forma eē. In eodē eni sunt extrema continentis ꝛ contenti.

¶ Et p̄mo de forma. Secūdo de spatio ibi [Sed ex eo ꝙ mutatur.] Tertio de materia ibi [Et materia autem videtur.] Circa primum duo facit. Primo ponit quare locus videat̃ esse forma: q2 s. forma continet: qđ videt̃ esse proprium loci. Extrema vo corporis cōtinētis ꝛ contenti sūt sil' cū ꝯtinēs ꝛ ꝯtētū sint ꝯtigua adinuicē: ꝛ sic termin⁹ ꝯtinēs qui ē locus: nō videt̃ separat⁹ eē a termino corpis cōtēti: ꝛ sic videtur locus nō differre a forma. ¶ Scđo ibi.

¶ Sunt igit̃ ambo fines: sed nō eiusdē. Sed forma quidē ipsi⁹ rei: locus aūt corporis eius quod continet.

¶ Sūt qđē igit̃ vtraq3 termini: sed nō eiusdē: s3 spēs quidē rei. Locus autē ꝯtinentis corporis.

¶ Ostendit ꝙ forma non sit locus: q2 quamuis locus ꝛ forma in hoc conueniant ꝙ vterq3 eoꝝ est qdā termin⁹: nō tn̄ vnius ꝛ eiusdem: sed forma est terminus corpis cuius est forma: locus aūt nō ē terminus corpis cuius est locus: sed corpis ꝯtinentis ipz: ꝛ l3 sint sil' termini ꝯtinētis ꝛ cōtenti non tamen sunt idem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quia vo id quod continet̃ atq3 diuisum est: interdū transfert̃: eo manēte: qđ cōtinet: vt aq̄ ex vase: interuallum quid esse videt̃: quod est inter extrema: vt aliquid aliud preter corpus id quod transfertur.

¶ Sed ex eo ꝙ mutatur multotiens manente cōtinente contentum ꝛ diuisum: vt ex vase aqua: ipsum medium esse aliquid videtur spatiū tanq̄ aliquid sit preter corpus: quod transfertur.

¶ Prosequtur de spatio. Et p̄ ponit q̄re spatiū vr̃ eē locus. Scđo ostēdit ꝙ nō sit locus. ibi [Hoc aūt non est.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ q2 multotiēs mutat̃ corpus cōtentū a loco ꝛ diuisum ab eo de loco in locū: ꝛ succedūt sibi corpa inuicem in eodē loco: ita ꝙ ꝯtinēs remanet imobile: eo modo quo aq̄ exit a vase: ppꝛ h̄ videt̃ ꝙ locus sit aliqđ spatiū mediū inter extremitates corpis ꝯtinentis: ac si aliquid esset ibi p̄ter corpus qđ mouet̃ de vno loco ad aliū. Quia si nō eēt aliud ibi p̄ter illud corpus: sequeret̃ ꝙ vel locus non eēt aliud a locato: vel ꝙ id qđ est mediū inter extremitates ꝯtinētis nō posset eē locus. Sicut aūt ops3 locū eē aliqd p̄ter corpus ꝯtētū: ita vr̃ ꝙ oporteat locū eē aliqd p̄ter corpus ꝯtinēs: ex eo ꝙ loc⁹ manet imobilis: corp⁹ aūt ꝯtinēs ꝛ oē qđ est in eo ꝯtingit transmutari. Nihil aūt aliud pōt itelligi eē p̄ter corpus continēs ꝛ ꝯtētū: nisi dimensiones spatij in nullo corpe existētes. Sic igit̃ ex hoc ꝙ locus est imobilis: videtur ꝙ spatium sit locus. ¶ Secundo ibi.

¶ Hoc aūt nō est ita: sed quoduis eoꝝ corpoꝝ icidit que transferunt̃: aptitudineq3 habent tangendi. Qđ si esset qd interuallū aptū in eodēq3 manēs: īfinita loca eēnt p̄fecto. Si eni transferat̃ aq̄ ꝛ aer: idem faciēt oēs ptes in toto: qđ vniuersa aq̄ in vase.

¶ Hoc aūt nō est: sed ꝯtingens incidit corpus coꝝum que transferunt̃: ꝛ que se apta nata sunt cōtingere. ¶ Si aūt aliquid esset spatiū aptū natū

T.c.37. ꝛ manēs in eodē loco: īfiniti vtiq3 eēnt loci. Transtāte eni aere ꝛ aqua idem facient oēs partes in toto: quod quidem omnis aqua in vase.

¶ Ostēdit ꝙ spatiū nō sit locus duab⁹ rōnib⁹. Circa p̄mum p̄mā dicit ꝙ h̄ nō est veꝝ ꝙ aliqd sit ibi infra extremitates corpis ꝯtinentis: p̄ter corpus ꝯtentū qđ trāsfert̃ de loco in locū. Sed infra illas extremitates corpis ꝯtinentis icidit aliqđ corpus: qđcūq3 illud esse ꝯtingat: ita tn̄ ꝙ sit de numero corpoꝝ mobiliū: ꝛ iteꝝ de numero eoꝝ q̄ sūt apta nata tāgere corpus continēs. Sed si posset esse aliqđ spatiū mediū p̄ter dimēsiones corpis ꝯtēti: qđ semp maneret in eodē loco: sequeret̃ h̄ incōueniēs: ꝙ infinita loca sil' essent. Et h̄ iđ q2 cū aqua ꝛ aer habeāt p̄prias distantias: ꝛ qlibet corp⁹ ꝛ q̄libet ps corpis ꝛ oēs ptes idē facient i toto qđ tota aq̄ facit in vase. Secūdū vo eoꝝ pōnēz q̄ tenēt sniam de spatio: cū tota aq̄ ē i vase: sūt ibi alie dimēsiōes spatij p̄ter dimēsiōes aq̄. Ois āt ps ꝯtinet̃ a toto sic locatū a vase. Nec differt nisi solū q̄tū ad h̄ ꝙ ps nō ē diuisa: locatū āt ē diuisū. Si ḡ ps diuidat̃ i actu sequet̃ ꝙ sint ibi alie dimēsiōes toti⁹ ꝯtinētis: p̄ter dimēsiōes ptis. Nō pt̃ aūt dici ꝙ diuisio faceret ibi eē d nouo aliq̄s dimēsiōes: nō .n. diuisio cāt dimēsiōez: s3 p̄existētē diuidit: ḡ an̄q̄ ps eēt diuisa a toto erāt alie p̄pe dimēsiōes ptis p̄ter dimēsiōes totius penetrātes ēt ptē. Quot ḡ ptes ē accipe p diuisiōez in aliq̄ toto: ita ꝙ vna ꝯtineat aliā: tot dimēsiones abinuicē distincte erūt ibi: q̄rū q̄dā alias penetrabunt. Est aūt accipe i īfinitū in aliquo toto ꝯtinuo ptes q̄ alias ꝯtinēt: ppꝛ h̄ ꝙ ꝯtinuū i īfinitū diuidit̃. Relinqtur igit̃ ꝙ sint īfinite dimēsiōes se inuicē penetrātes. Si igit̃ dimēsiones corporis continentis penetrātes locatuz sit locus: sequitur ꝙ sint infinita loca simul: quod est impossibile.

¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Et insup locus etiā transferet̃. Quare loci etiā ali⁹ locus erit: ꝛ loci simul complures erūt. At nō est ali⁹ locus ipsius ptis: in quo mouet̃: cū vas totū trāsfert̃ sed idē. Aer eni ꝛ aq̄ vel ptes aque in eo in quo sunt mouent̃: sed nō in eo loco ad quem accedūt: qui quidem pars eius est loci: qui locus totius est celi.

¶ Simul aūt erit ꝛ locus trāsmutās: quare erit loci alius locus: ꝛ multi loci sil' erūt. Nō est aūt alius locus ptis in quo mouet̃: cū totū vas trāsmutat̃: sed idē: in quo eni est cōmutat̃ aer ꝛ aq̄: aut partes aque. Sed nō in quo fiunt loco: qui pars est loci: qui est locus totius celi.

¶ Ponit secūdā rōnez que talis est. Si dimēsiones spatij qđ est īfra extremitates corporis ꝯtinētis sit locus: sequitur ꝙ locus trāsmutet̃. Manifestū est enim ꝙ trāsmutato aliquo corpore: vtputa amphora: trāsmutat̃ illđ spatiū qđ est īfra extremitates amphore: cū nunq̄ sit nisi vbi ē amphora. Omne aūt qđ trāsmutat̃ in aliquē locū: penetrat̃ s̄m eoꝝ pōnē a dimēsionibus spatij in qđ trāsmutatur. Sequit̃ ḡ ꝙ alique alie dimēsiones subintrāt dimensiones illi⁹ spatij amphore: ꝛ sic loci erit alius locus: ꝛ multa loca erunt sil'. Hoc ḡ icōueniēs accidit: q2 ponit̃ aliud eē locus corporis ꝯtenti: vt aque: ꝛ vasis vt amphore. Nā s̄m illoꝝ opinionē locus aque est spatiū qđ est īfra extremitates amphore. Locus aūt totius amphore est spatiuz qđ est īfra extremitates corporis ꝯtinētis amphorā. Sed nos nō dicimus ꝙ alius sit locus ptis: ꝛ in quo mouet̃ ps: cū totū vas trāsmutat̃ s̄m idem. Dicit autē hic partē corpus cōtentum in vase vt aquam contentam in amphora: q2 s̄m Arist. aqua mouetur per accidens vase transmutato: ꝛ non mutat locum nisi inquantum amphora locū mutat: vnde nō oportet ꝙ locus in quem vadit: sit locus partis per se: sed solum inquantum est locus amphore. Sed s̄m tenentes opinionem de spatio: sequitur ꝙ ille locus per se respondeat aque: sicut ꝛ amphore: ꝛ ꝙ per se etiam

Expō an rea.

respõdeat spatio: ꝛ ꝑ se loquendo spatiũ illud mouebitur ꝛ habebit locũ: ꝛ nõ solũ ꝑ accidẽs. Et lꝫ corpus ꝯtinẽs quãdoqꝫ moueatur: nõ tñ sequitur ſm opi. Ari. ꝙ locus moueatur aut ꝙ loci sit locus. Cõtingit qdeꝫ enĩ aliquod corpus cõtinẽs in quo est aliqd ꝯtẽtũ moueri: sicut aer vel aq̃: aut alique partes aq̃: vtputa si nauis est in fluuio: partes aq̃ q̃ inferius ꝯtinẽt nauẽ mouentur: sed tñ locus nõ mouetur. Et hoc ẽ qd̃ subdit [sed nõ est in quo fiũt loco]. i. sed nõ illõ in quo aliq̃ fiũt [sicut in loco mouetur.] Et quomõ hoc sit verũ: ostẽdit per h qd̃ subdit: [q est ps loci q est locus totius celi.] Lꝫ enĩ hoc ꝯtinens moueatur prout est hoc corpus: tñ prout ꝯsideratur ſm ordinẽ queꝫ habet ad totũ corpus celi nõ mouetur: Nã aliquod corpus qd̃ succedit eũdẽ ordinẽ vel sitũ habet per cõparationẽ ad totũ celum: quẽ habuit corpus qd̃ ꝑus effluxerat. Hoc est ergo qd̃ dicit ꝙ lꝫ aq̃ vel aer moueatur: non tamen mouetur locus put ꝯsideratur vt ps q̃dam loci totius celi: habens determinatum situm in vniuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At qui mã quoqꝫ locus eẽ videbitur: si in q̃escente ꝛ nõ separato sed ꝯtinuo q̃spiã cõsiderauerit. Nã vt si alteratur ẽ aliqd qd̃ nũc qdẽ est albũ: olim aũt erat nigrũ: ꝛ nũc qdẽ ẽ durũ: olim aũt erat molle: q̃propter ꝛ dicimus mãm aliqd esse: sic ꝛ locus per q̃dam talem imaginationem esse videtur. Uerum illud quidem ex eo q: quod erat aer id nunc est aqua. Locus autem ex eo q: vbi erat aer: hic nunc est aqua.

T.c.38. ¶ Et mã aũt videtur vtiqꝫ esse locus: si in quiescente aliquis ꝯsideret ꝛ non in separato sed ꝯtinuo. Sicut enim si alteratur: est hoc quidẽ nũc vtiqꝫ album: nunc autem nigrum: ꝛ nunc quidem durum: olim autem molle: vnde dicimus aliqd esse materiam: sic ꝛ locus per talem quãdã videtur esse phãtasiã. Uerũtñ illud quidẽ quoniam quod nunc est aqua: prius erat aer: locus autem quia vbi nunc est aqua ibi erat aer.

φαντα σία ꝯ apparentia.

¶ Prosequitur de mã. Et primo ostẽdit quare materia dicitur esse locus. Secũdo oñdit ꝙ non sit locus ibi [Sed materia quidem.] Dicit ergo primo ꝙ mã videtur eẽ locus: si aliq̃s consideret transmutationem corporum succedentium sibi in eodẽ loco in aliquo vno subiecto q̃escente ſm locũ: ꝛ non habeatur respectus ad hoc ꝙ locus est separatus: sed attẽdatur solũmõ transmutatio in aliquo vno continuo. Aliqd̃. n. corpus continuum ꝛ quietuꝫ ſm locũ: cum alteratur: vnũ ꝛ idem nunc quidẽ est albuꝫ: nunc autem nigrũ: ꝛ nũc est durũ: ꝛ prius molle. Et ꝑꝑ istã transmutationẽ formaꝝ circa subꝫ dicimus ꝙ materia est aliquid: que manet vna facta trãsmutatione ſm formaꝫ. Et talem ẽt apparẽtiã videtur locus esse aliqd: q: in eo ꝑmanẽte succedũt sibi diuersa corpora. Sed tñ alio mõ loquendi vtimur in vtroqꝫ. Nã ad designãdũ materiaꝫ vel subiectum: dicimus ꝙ id quod nunc est aqua: prius erat aer. Ad designanduꝫ autẽ vnitatẽ loci: dicimus ꝙ vbi nunc est aqua: prius erat aer. ¶ Secundo ibi.

¶ At eni mã quidẽ: vt antea diximus: neqꝫ separabilis est a re: neqꝫ ꝯtinet: loco aũt ambo competunt.

¶ Sed mã quidẽ sicut dcm̃ est in priorib⁹: neqꝫ diuisa est a re: neqꝫ ꝯtinet rẽ: locus autẽ vtraqꝫ.

T.c.c.3.t. ca.7.t.16. ¶ Oñdit ꝙ mã nõ sit locus: q: sicut supra dcm̃ est. mã nõ est diuisa a re cuius est mã: neqꝫ ꝯtinet eã: quoꝝ vtrumqꝫ cõpetit loco. Locus igitur nõ est mã. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Si igitur locus nõ est quicq̃ istoꝝ triũ neqꝫ mã: neqꝫ forma: neqꝫ etiã interuallũ aliqd aliud semꝑ preter ipsius rei spatiũ que trãsfertur: necesse est locũ q̃tuor illoꝝ reliquũ eẽ: finẽ inq̃tũ corꝑis ꝯtinẽtis: atqꝫ id corpus contineri dico: quod est mobile latione.

¶ Si igitur nihil hoꝝ triuꝫ locus est: neqꝫ spẽs: neqꝫ materia: neqꝫ spatium aliquid: sed semper est alterũ preter id quod est rei distantia: necesse est locum esse reliquuꝫ de q̃tuor continentis terminum corporis. Dico autem contentum corpus quod mouetur ſm loci mutationem. T.c.39.

¶ Remotis tribus membris ꝯcludit quartum: ꝛ dicit ꝙ q: locus non est aliquod trium. i. neqꝫ forma: neqꝫ materia: neqꝫ aliqd̃ spatium qd̃ sit alterũ preter distantias rei locate. necesse est ꝙ locus sit reliquũ de quatuor supra nominatis. s. ꝙ sit terminus corporis cõtinentis. Et ne aliquis intelligat contentum vel locatum esse aliqd̃ spatiuꝫ mediũ subiũgit ꝙ corpus ꝯtentũ dr̃ illud qd̃ est natũ moueri ſm loci mutationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Magnũ autẽ qd difficileqꝫ esse videtur locũ ꝑcipere tũ q: partim mãe: partim forme silis eẽ videtur: tũ q: translatio eius qd̃ fertur: in ipso ꝯtinẽte fit q̃escente. Esse enĩ posse videtur iteruallũ aliud q̃dda a magnitudinib⁹ q̃ mouentur. Cõfert autẽ ad hoc ꝛ ipse aer: q videtur eẽ icorporeus. Nã nõ solũ fines ipsius vasis: sed iteruallũ etiã ipm vt vacuum locus esse videtur.

¶ Uidetur aũt magnũ aliquid ꝛ difficile accipi qd est locus: ꝛ propter hoc ꝙ apparet eẽ materia ꝛ forma: ꝛ propter hoc qdẽ ꝙ in quiescente ꝛ cõtinente fit transmutatio eius quod fertur. Contingere aũt videtur esse spatiũ mediũ aliud aliquid a motis magnitudinibus. Proficit autem aliqd ꝛ aer: ꝛ apparẽs incorporeus esse. Uidetur. n. non soluꝫ terminus vasis esse locus: sed ꝛ quid est medium tanquam vacuum. T.c.40.

¶ Inuestigat drĩã loci. s. ꝙ sit imobilis. Circa h duo facit. Prĩo oñdit ꝙ ex hac drĩa nõ debite ꝯsiderata insurrexit q̃daꝫ error circa locũ. Scd̃o oñdit q̃uo sit itelligẽda imobilitas loci. ibi [Est autẽ sicut vas.] Dicit g̃ ꝑmo ꝙ videtur magnũ aliqd ꝛ difficile accipere quid sit locus. tũ ꝑꝑ hoc ꝙ q̃busdã vr̃ ꝙ locus sit mã vel forma que hñt altissimã cõsiderationẽ: vt supra dcm̃ est. Tũ ꝑꝑ h ꝙ mutatio eius qd̃ fertur ſm locũ fit in quodã quiescẽte ꝛ ꝯtinẽte. Cũ igitur nihil videatur esse ꝯtinens ꝛ imobile nisi spatiũ: videtur ꝯtingere ꝙ locus sit quoddã mediũ: quod est aliud a magnitudinibus que mouentur ſm locũ. Et ad credulitatem huius opiniõis multũ proficit ꝙ aer videtur eẽ icorpore⁹: q: vbi est aer videtur ꝙ nõ sit corpus: sed q̃dam spatium vacuũ: ꝛ sic videtur locus nõ solum eẽ terminus vasis: sed quoddã mediũ tanq̃ vacuum. ¶ Secundo ibi. t.c.16.

¶ Ut aũt vas locus est potens transferri: sic ꝛ locus vas est imobile. Quocirca cũ id qd̃ est intus mouetur atqꝫ transfertur: si id mouetur in quo est vt in fluuio nauis: vt vase tũc vtitur illo qd̃ ꝯtinet: magis q̃ loco. Locus aũt vult esse immobilis. Quapropter vniuersus fluuius magis est locus: q: est imobilis vniuersus.

¶ Est aũt sicut vas locus trãsmutabilis: sic loc⁹ vas imobile. Unde cũ quidẽ in eo quod mouetur moueatur ꝛ mutetur qd̃ intus: vt in flumine na- T.c.41.

nis:tanq̃ʒ vase vtitur magis q̃ʒ loco continenti. Uult autem immobilis locus esse. Unde ois fluuius magis locus est: q: immobilis omnis.

¶ Ondit quō itelligēda ē imobilitas loci vt excludat opinio pdicta: ꝛ dicit ꝙ vas ꝛ locus in h differre vident: ꝙ vas trāsmutat: locus aūt nō. Uñ sicut vas pōt dici locus trāsmutabilis: ita locus pōt dici vas imobile. Et iō cū aliqd mouet in aliquo corpe qd mouet: sicut nauis i flumine vtit isto in quo mouet magis sicut vase: q̃ʒ sicut loco ꝯtinēte: q: locus[vult esse imobilis].i. de aptitudine ꝛ nā loci ē ꝙ sit imobilis. Et pp h magis pōt dici ꝙ tot' fluui' sit locus nauis: q: totus fluui' ē imobilis. Sic igit fluui' totus inq̃ʒtū est imobilis est locus cōis. Cū aūt locus proprius sit ps loci cōis: opʒ accipe ppriū locū nauis in aqua fluminis: inq̃ʒtū hʒ ordinē ad totū fluuiū vt est imobilis. Est igit accipe locū nauis in aq̄ fluēte nō sm hāc aquaʒ q̄ fluit: sed sm ordinē vel situ quē hʒ hec aq̄ fluens ad totū fluuiū: q gdē ordo vel situs idē remanet in aq̄ succedēte. Et iō lʒ aq̄ mālitér pterfluat: tñ sm ꝙ hʒ rōnem loci: put. s. ꝯsideratr in tali ordie ꝛ situ ad totuʒ fluuiū: nō mutat. Et p hoc silr accipere debem' quō inter extremitates corpoꝝ mobiliū nāliū sit locus p respectū ad totuʒ corp' spericū celi: qd hēt fixionē ꝛ imobilitatē pp imobilitatem centri ꝛ poloꝝ. Sic igitur lʒ hec pars aeris que ꝯtinebat vel hec pars aque effluat ꝛ moueat inq̃ʒtū est hec aq̄: tñ sm ꝙ habet hec aqua rōnē loci semp manet. s. situs ꝛ ordo ad totū spericum celi. Sicut etiā dr idē ignis manere quantū ad formā: lʒ sm materiā varietur cōsumptis ꝛ additis qbusdam lignis. Et per hoc cessat obiectio q̄ pōt fieri ꝯtra hoc ꝙ ponimus locū esse terminū ꝯtinentis: q: cū continens sit mobile ꝛ terminus continentis erit mobilis: ꝛ sic aliquod quietum existens habebit diuersa loca. Sed hoc nō sequit: q: terminus ꝯtinentis non erat locus inq̃ʒtū est hec supficies isti' corpis mobilis: sed sʒ ordinē vel situ quem hēt in toto imobili. Ex quo pʒ ꝙ tota rō loci in oibus continentibus est ex primo continente ꝛ locante scilicet celo. ¶ Deinde cum dicit.

2° meteo. lec. 2.

Ut. s. l. c. 37.

¶ Quare locus est finis ꝯtinētis immobilis primus.

¶ Quare terminus continens immobilis primū hic est locus.

Diffinitō loci.

¶ Cōcludit ex pmissis diffōnē loci. s. ꝙ locus est terminus imobilis ꝯtinētis p'. dicit aūt[pmū] vt designet locū ppriū ꝛ vt excludat locuʒ cōem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqʒ ob hoc mediū qdē vniuersi: infra fines aūt citeriores celi: supra maxime oibus pprie esse videnf. Quia illud qdē semp manet: fines autē celi eodē modo sese habētes manēt. Quare cū leue quidem sit id qd sursū pergit: graue autē id qd deorsuʒ fertur sua pte natura: his quidē finis qui versus mediū ꝯtinet infra est: ꝛ ipm etiā mediū. His autē qui versus vltimum ꝯtinet supra: ꝛ ipsum etiam vltimum.

T. c. 42. ¶ Et ppter h mediū celi ꝛ vltimū ad nos circularis loci mutatiōis videt esse: h qdē sursum: illud vo deorsum: maxime oibus pprie: q: hoc qdē semp manet. Circuloꝝ aūt vltimū silr se habēs manet. Quare qm̄ qd leue qdē: sursū fert nā. Quod vo graue: deorsum. Quod qdē est ad mediū ꝯtinēs deorsū est: ꝛ ipm mediū. Qd vo ad vltimum sursum est: ꝛ ipsum vltimum.

¶ Ostēdit diffōnē bene assignatā per hoc ꝙ ea que dicuntur de loco ꝯgruūt sm hanc diffinitionem. Et ponit tria: quoꝝ p' est: ꝙ pp h ꝙ locus est ꝯtinēs imobile[mediuʒ celi].i. cētrū[ꝛ vltimū circularis loci mutatiōis].i. corporū circulariter motoꝝ: vltimū dico[versus nos].i. supficies orbis lune[vr h qdē eē sursum].i. vltimū pdictū[illud vo eē deorsum].i. mediū. Et h maxime pprie vr dici inter oia: q: cētruʒ semp manet. Illud aūt qd est vltimū in corporib' circulariter motis versus nos: lʒ moueat circulariter: tñ manet: inq̃ʒtū silr se hʒ. i. in eadē elongatione ad nos. Et q: ad ppria loca mouētur corpa nālia: inde est ꝙ leuia nālr mouētur sursuʒ: ꝛ grauia deorsum: q: ipsum mediū ꝛ terminus ꝯtinens versus mediū vocat deorsuʒ: ꝛ similr ipsum vltimū ꝛ qd est versus vltimuʒ dr eē sursum. Utit aūt tali modo loquēdi: q: terre q̄ est simpliciter grauis locus est mediū: aque aūt locus ē vsus mediū. Et similiter locus ignis q est simpliciter leuis est vltimū: locus aūt aeris est versus vltimū. ¶ Scdm ponit ibi.

¶ Et propterea locus superficies quedaʒ ꝛ quasi vas continensqʒ esse videtur.

¶ Et propter hoc planum videtur esse quoddā: ꝛ sicut vas locus ꝛ continens.

¶ Et dicit ꝙ q: locus est terminus: pp hoc locus dr eē sicut quedam supficies: ꝛ sicut quoddā vas ꝯtinēs: nō autē sicut spatium vasis ꝯtinentis. ¶ 3m ponit ibi.

¶ Preterea locus simul cū ipsa re quodammodo est. Quippe cum ipsi fines sint simul.

¶ Amplius simul cum re quodammodo locus est. Simul enim finis est ꝛ locus.

¶ Et dicit ꝙ q: loc' est terminus: pp h sil' est locus ꝛ locatū: q: sil' est finis locati: ꝛ termin' ꝯtinentis q est locus: q: tāgētiū vltima simul sūt: ꝛ sm h etiā itelligit ꝙ locus eq̄tur locato: q: s. equant sm extrema. LEC. VII.

¶ Atqui corpus quidē id est in loco extra quod aliqd est corpus continens ipsum. Quod vo non ita se habet: non est in loco.

Ui quideʒ igitur corpori inest aliquid extra corpus continens ipsum: hoc in loco est. Cui vo non: minime. T. c. 43.

Postq̃ʒ phs diffiniuit locū: hic ondit q̄liter aliqd sit i loco. Et circa h duo facit. Prio ondit q̄liter aliqd simplr sit in loco: ꝛ q̄liter nō. Scdo ondit quō illud qd nō est simplr in loco: sm qd in loco sit. ibi[Uñ ꝛ si aq̄ fiat.] Cōcludit g pmo ex pmissis: ꝙ cū locus sit terminus ꝯtinētis: cuicūqʒ corpori adiacet aliqd corpus ꝯtinēs ipm exterius: hoc est in loco simpliciter ꝛ p se. cui vo corpori nō adiacet aliqd corpus exterius ꝯtinēs ipm: minime est in loco. Tale aūt corpus in mūdo nō ē nisi vnū s. vltima spera: quecūqʒ sit illa: vñ sʒ hanc determinationē: sequit ꝙ vltima spera nō sit in loco. ¶ Sed h vr impossibile: q: vltima spera mouet in loco: nihil aūt mouet in loco: qd nō sit i loco. ¶ Huiꝰ igit dubitatiōis difficultas nō accidit his q tenent sniam de spatio. Nō est. n. eis necesse dicere. ꝙ ad h ꝙ spera vltima sit in loco: ꝙ habeat corpus cōtinens: sed spatiū qd itelligitur penetrare totū mundū ꝛ oēs ptes eius: est locus totius mundi ꝛ cuiuslibet partium eius sʒ eos. ¶ Sed hec positio est impossibilis: q: vel opʒ dicere ꝙ locus non sit aliqd preter locatū: vel ꝙ alique dimensiones spatij sint p se existentes: ꝛ tñ subintrātes dimēsiōes corpoꝝ sēsibiliū: q̄ sūt ipossibilia. ¶ Unde Alexāder dicit ꝙ vltima sphera nullo modo est in loco. Non. n. oē corpus de necessitate est in loco: cum locus nō cadat in diffinitiōe corpis. Et pp hoc dixit ꝙ vltia sphera non mouetur in loco: neqʒ sm totum: neqʒ sm partes.

Nō q vltia spa sit in loco

Opio h' eoꝝ q tenēt opiōnē de spa no

Impro.

Opinio Alexā.

Opinio Auicen. Lec. 4. t.co. In. Impro. opi. onis Auicen.

¶ Sed qꝛ opꝫ oēm motū in aliquo genere motus poni. Aui. eū ſecut⁹: dixit ꝙ motus vltime ſpere nō eſt motus in loco: ſed motus in ſitu: ꝫ Ariſt. qui dicit in q̄nto hui⁹ ꝙ motus eſt tm̄ in tribus generibus. ſ. in quātitate q̄litate ⁊ vbi. ¶ Sed h̄ nō pōt ſtare: īpoſſe eſt. n. ꝙ motus ſit per ſe loquēdo in aliquo genere: cuius ſpecieꝝ rō in īdiuiſibili ꝯſiſtit. Propter h̄. n. in ſubā nō eſt motus: qꝛ rō cuiuſlibet ſpeciei ſubē ꝯſiſtit in īdiuiſibili: eo ꝙ ſpēs ſubē nō dicunt̄ ſm̄ magis ⁊ minus: ⁊ pp̄ h̄ cū motus habeat ſucceſſionē: nō pducit̄ in eē forma ſubalis p motū: ſed per generationē que eſt terminus mot⁹: ſecus aūt eſt de albedine ⁊ ſimilib⁹: q̄ participant̄ ſm̄ magis ⁊ min⁹. Quelibet aūt ſpēs ſitus hꝫ rōnem in īdiuiſibili ꝯſiſtentē: ita ꝙ ſi aliqd addit̄ vel minuit̄: nō eſt eadē ſpēs ſitus: vn̄ īpoſſe eſt ꝙ in genere ſitus ſit motus. ¶ Et pterea remanet eadeꝫ difficultas. Nā ſitus ſm̄ ꝙ ponit̄ pdicamētū īportat ordinationē ptiū in loco: lꝫ ſꝫ ꝙ ponit̄ dr̄ia q̄titatis: nō īportat niſi ordinē ptiū in toto: oē igit̄ qd̄ mouet̄ ſm̄ ſituꝫ: opꝫ ꝙ moueat̄ ſꝫ locū. ¶ Quidā aūt alij dixerūt. ſ. Auempace

Opinio auēpace

ꝙ aliter aſſignādus ē locus corpori ꝙ mouet̄ circulariter ⁊ aliter corpori qd̄ mouet̄ motu recto. Quia. n. linea recta eſt impfecta additionē recipiēs: corpus qd̄ mouet̄ motu recto reqꝛit locum exterius ꝯtinētem. Quia vō linea circularis in ſeipſa pficit̄: corpus qd̄ circulariter mouet̄ nō reqꝛit locū exteri⁹ ꝯtinētē: ſed locū circa quē reuoluatur: vn̄ ⁊ motus circularis dr̄ eē motus circa mediū. Sic igit̄ dicūt ꝙ ſupficies ꝯuexa ſpere ꝯtētē eſt locus pme ſpere.

Impro. auēpace

¶ Sed h̄ eſt ꝯtra ſuppoſitiōes cōes pus de loco poſitas ſ. ꝙ locus ſit ꝯtinēs: ⁊ ꝙ locus ſit eq̄lis locato. ¶ Et ideo

lec 5. t. c. 34. Opinio Auer.

Auer. dixit ꝙ vltima ſpera eſt in loco p accn̄s. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ꝯſiderādū eſt ꝙ oē illud qd̄ habet fixionē p alteꝝ: dr̄ eē per accn̄s in loco ex h̄ ꝙ id per qd̄ figit̄ in loco eſt: vt pꝫ de clauo infixo naui: ⁊ de hoīe quieſcēte in naui. Manifeſtū ē aūt ꝙ corpora circulariter mota hn̄t fixionē p īmobilitatē centri. Vn̄ vltima ſpera dicit̄ eſſe in loco p accn̄s. inquantum centrū circa qd̄ reuolutur habet

Solutio obiectionis tacite

eſſe in loco. ¶ Quod autem alie ſpere inferiores habent per ſe locum in quo continentur: hoc accidit: ⁊ non eſt de neceſſitate corporis circulariter moti. ¶ Sed cōtra hoc obycitur: qꝛ ſi vltima ſpera ſit in loco p accn̄s: ſequitur ꝙ moueatur in loco per accidēs: ⁊ ſic motus p accn̄s eſt prior motu per ſe. ¶ Sed ad hoc rn̄detur ꝙ ad motum circu

S. Tho. ꝫ cōmen.

larem non reqꝛitur ꝙ id qd̄ mouetur per ſe circulariter ſit p ſe in loco: reqꝛit̄ aūt ad motū rectū. ¶ Sed h̄ videt̄

T. c. 32. ⁊ 33.

eē ꝫ diffinitionē Ari. quā ſupra poſuit de eo qd̄ eſt ī loco p accn̄s. Dixit. n. aliq̄ eē vel moueri in loco p accn̄s: ex h̄ ꝙ mouet̄ id in quo ſūt: nō autē dr̄ aliqd eē in loco per accidēs: ex h̄ ꝙ aliqd qd̄ eſt oīno extrīſecū ab ip ſo: eſt in loco. Cū igit̄ cētrū ſit oīno extrīſecū a ſpera vltima: ridiculū videt̄ dicere ꝙ ſpera vltima ſit in loco p accidēs: ex h̄ ꝙ centrū eſt in loco. ¶ Et iō magis approbo ſnīam The

Opinio Themiſtij roborata p S. Tho. Lec. 5. t. cō 32. Solō ad potiſſimū Alexandri moti.

miſtij qui dixit ꝙ vltīa ſpera ē in loco p ſuas ptes. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ꝯſiderandū eſt: ꝙ ſicut Ari. ſupra dixit nō q̄reret̄ locus: niſi pp̄ motū qui demōſtrat locum ex hoc ꝙ corpora ſuccedūt ſibi in vno loco. Vn̄ lꝫ locus non ſit de neceſſitate corporis: eſt tn̄ de neceſſitate corporis qd̄ mouet̄ ſm̄ locū. Sic igit̄ alicui corpi moto localiter: neceſſe eſt aſſignare locū ſm̄ ꝙ in illo motu ꝯſideraт̄ ſucceſſio diuerſoꝝ corpoꝝ in eodē loco. In his igit̄ que mouent̄ motu recto manifeſtū eſt ꝙ duo corpa ſuccedūt ſibi in loco ſm̄ totū: qꝛ totū vnū corpus dimittit totū locū: ⁊ in ipſuꝫ totuꝫ ſubintrat aliud corpus: vn̄ neceſſe eſt ꝙ corpus qd̄ mouet̄ motu recto ſit in loco ſm̄ ſe totuꝫ. In motu auteꝫ circulari: lꝫ totū fiat in diuerſis locis rōne: nō tn̄ totū mutat locuꝫ ſubo: ſemp. n. remanet idē locus ſubo: ſed diuer

Lec. 11. 4.

ſificat̄ rōne tm̄: vt in. 6° hui⁹ dicet̄. Sꝫ ptes mutāt locū: nō ſolū rōne: ſed ſubo. Attēdit̄ ḡ in motu circulari ſucceſſio in eodē loco nō totoꝝ corpoꝝ: ſed ptiū eiuſdē corpis. t. 44.

Nō igr̄ corpi qd̄ circulariter mouet̄ debet̄ ex neceſſitate locus ſm̄ totū: ſed ſm̄ ptes. ¶ Sed cōtra h̄ eē videt̄ ꝙ ptes corporis ꝯtinui nō ſunt in loco. neqꝫ mouent̄ ſm̄ locū: ſed totū mouet̄: ⁊ totū eſt in loco. Manifeſtū eſt autē ꝙ vltima ſpera eſt corpus continuum: partes igitur eius nec ſunt in loco: nec mouētur ſm̄ locū: ⁊ ſic nō videt̄ veꝝ ꝙ vltime ſpere debeat̄ loc⁹ rōne ptiū. ¶ Sed ad h̄ dōm eſt ꝙ partes toti⁹ ꝯtinui: lꝫ nō ſint in loco in actu: ſunt tn̄ in loco in potētia: ſꝫ ꝙ ꝯtinuū eſt diuiſibile. Pars. n. ſi ſic diuiſa: erit ī toto ſicut in loco: vn̄ p hūc modū ptes ꝯtinui mouent̄ in loco. Et h̄ maxīe apparet in ꝯtinuis humidis q̄ ſunt facilis diuiſiōis: ſicut in aq̄: cui⁹ ptes īueniunt̄ moueri īfra totā aquā. Sic igit̄ qꝛ aliqd dr̄ de toto rōne ptiū: inq̄ntū ptes vltime ſphere ſūt in loco in potētia: tota vltima ſpera ē in loco p accn̄s rōne ptiū: ⁊ ſic eē in loco ſufficit ad motū circularē. ¶ Si qs aūt obyciat ꝙ id qd̄ eſt ī actu eſt pus eo qd̄ eſt in potētia: ⁊ ſic videt̄ incōueniēs: ꝙ pmus motus localis ſit corporis exiſtētis in loco p ptes q̄ ſūt in potētia in loco. ¶ Dōꝫ eſt ḡ ꝙ hoc optime cōgruit motui. Neceſſe ē. n. ꝙ gradatim ab vno īmobili deſcēdatur ad diuerſitatē que eſt ī mobilibus. Minor aūt variatio q̄ eſt ſm̄ partes exñtes in loco in potētia: q̄ꝫ q̄ eſt ſꝫ tota exiſtētia in loco in actu. Vn̄ pmus motus q eſt circularis minus hꝫ de diffotmitate: ⁊ plus retinet de vniformitate: ppinquior exiſtēs ſubſtātys īmobilibus. Multo ḡ ꝯuenienti⁹ eſt dicere ꝙ vltima ſpera ſit in loco pp̄ter partes ſuas ītrintrinſecas: q̄ꝫ pp̄ cētrū qd̄ eſt oīno extra ſubaꝫ ei⁹: ⁊ magis ꝯſonat opiniōi Ari. vt pꝫ īſpiciēti ſequētia: in quibus phs manifeſtat quomodo celum ſit in loco. ibi.

¶ Quapropter etiā ſi aq̄ fuerit tale: ptes qdeꝫ ipſius mouebunt̄. Alia nāqꝫ aliā ꝯtinet. Vniuerſū aūt ptiꝫ mouebit̄ ptim haud mouebit̄. Vt totū enī ſil̄ locum nō mutat. Verſat̄ tn̄ ptim enim hic locus eſt: ⁊ ſurſum qdē ⁊ deorſū nō mouet̄. Quedā aūt vſant̄: ⁊ q̄dā ſurſū atqꝫ deorſum mouent̄: q̄ dēſitateꝫ habent: ac raritatem.

¶ Vnde ⁊ ſi aqua fiat huiuſmodi: partes quidē mouentur ipſius: continentur enim ſubinuicē. Omnis autē eſt tanq̄ꝫ quod mouebitur: ⁊ tanquam non: ſic quidem enim tota ſimul locum non mutat. Circulariter autē mouebit̄. Partiū enim hic locus eſt: ⁊ ſurſuꝫ quidē ⁊ deorſū nō: circulo aūt. Quedam vō alia ⁊ deorſum ⁊ ſurſum quecunqꝫ habent denſitatem ⁊ raritatem.

¶ Circa h̄. n. duo facit. Pzio. n. manifeſtat quō ſpera vltīa eſt in loco. 2° īfert ꝯcluſionē ex dictis ibi [Vn̄ mouet̄ circulariter.] Circa p̄m tria facit. Pzio manifeſtat ꝙ vltima ſpera eſt in loco p partes. 2° quō ptes eius ſint in loco. ibi [Sicut aūt dcm̄ eſt: alia qdē.] 3° quō ex ptib⁹ cōpetat toti eē ī loco. ibi [Et alia qdē p ſe.] Quia ḡ dixerat ꝙ cui nō eſt aliqd ex̄ ꝯtinēs nō eſt ī loco p ſe: ꝯcludit ꝙ ſi aliquod huiꝰ corp⁹ qd̄ nō ꝯtinet̄ ab alio ſicut ē vltīa ſpera ſit aq̄: in q̄ magis apparet qd̄ dr̄ pp̄ facilē diuiſionē partiū: ptes eius mouebunt̄ inq̄ntū ꝯtinent̄ ſubinuicē: ſic quodāmō in loco exiſtētes. Sed tota aq̄ quodāmō mouebit̄: ⁊ quodāmō nō. Nō. n. ſic mouebit̄ ꝙ tota ſil̄ mutet locū: quaſi trāſlata in aliū locū ſubo diuerſum: ſed mouebit̄ circulariter. qui qdē motus reqꝛit locū ptiū: ⁊ nō toti⁹: ⁊ nō mouebit̄ ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ: ſed circulariter. Quedā aūt mouebunt̄ ſurſum ⁊ deorſuꝫ mutantia locū ſm̄ totū. ſ. corpora rara ⁊ dēſa vel grauia ⁊ leuia. ¶ Secundo ponit ibi.

¶ Ut aũt dictũ est: quedã in loco potẽtia sũt quedaz actu. Idcirco cũ id qđ est similiũ partiũ ꝯtinuũ est: tũ partes potẽtia sũt in loco. Sed cũ sũt separate: atqꝫ: vt in cumulo sit se tangunt: tum in loco sunt actu.

T.c.44. ¶ Sicut autem dictum est: alia quidem sunt in loco ꝫm potentiam: alia vero ꝫm actum. Unde cum quidem continuũ sit quod est similis partis: ꝫm potentiam in loco partes sunt. Cum autem separata quidem sunt: tangant autem se: sicut collectio. ꝫm actum sunt.

t.c.34. ¶ Ondit quõ partes vltime spere sũt in loco: ꝛ dicit ꝙ sicut supra dictũ est. quedam sunt in loco in actu: q̃daz ꝫm potentiã. Unde cũ aliquod sit ꝯtinuũ similiũ ptiuz: ptes eius sũt in loco ꝫm potẽtiã. sicut ẽ in vltia spera. Sꝫ qñ ptes sunt sepate ꝛ solũ ꝯtigue sicut accidit in collectione lapidũ: tũc ptes sunt in loco ꝫm actum. ¶ Tertio ibi.

¶ Et rursus alia qdem per se: vt oẽ corpꝰ: aut latiõe: aut accretione mobile per se alicubi est. Celũ aũt vt dcm̃ est nõ est alicubi totũ: neqꝫ est vllo i loco: si nullũ ipm̃ cõtinet corpus. Sed quo mouet: hoc ꝛ locus est ptibus. Alia nãqꝫ partium alij heret. Alia vero per accñs: vt aĩa atqꝫ celũ. Oẽs nãqꝫ partes quodãmõ sunt in loco. Circũquaqꝫ enim alia aliam continet.

T.c.45. ¶ Et alia quidẽ per se sunt: vt omne corpus aut ꝫm loci mutationem: aut augmentum mobile alicubi per se. Celum autem sicut dictuz est nõ est alicubi totũ. neqꝫ in aliquo est. Siquidẽ nullum continet ipsum corpus: ꝫm quod autez mouetur sic ꝛ locus est partibus. Altera enim ab altera habita partium est. Alia vero ꝫm accidens vt anima ꝛ celum. Partes enim in loco quodammodo omnes sunt. In eo enim quod circulariter sunt: continet alia aliam.

t.c.32. ¶ Ondit quõ ex hoc sequet totã sperã esse in loco. ꝛ dicit ꝙ quedã sunt per se in loco: sicut oẽ corpus qđ per se mouet in loco. vel ꝫm loci mutationẽ vel ꝫm augmẽtũ vt supra dcm̃ est. Sꝫ celũ. i. vltima spera. nõ est h̃ mõ in loco sicut dcm̃ ẽ. cũ nullũ corpus ꝯtineat ipm̃: sed ꝫm ꝙ mouetur circulariter ptibꝰ sibi inuicẽ succedẽtibꝰ. sic ꝛ locus debet ptibꝰ eiꝰ in potẽtia. vt dcm̃ ẽ: inq̃tũ scilꝫ vna ps eius est habita. i. ꝯiter se habẽs ad aliã. Quedã vero ꝫm accñs sũt in loco. sicut aĩa ꝛ oẽs forme: ꝛ h̃ etiã modo celũ. s. vltima spera est in loco: inquãtũ oẽs eius ptes sũt i loco. ex eo ꝙ vnaqueqꝫ ps eius ꝯtinet sub alia ꝫm circulatione. In corpore. n. nõ circulari ps extrema remanet nõ ꝯtẽta: sed ꝯtinẽs tm̃. Sed in corpore circulari quelibet ps ẽ cõtinẽs ꝛ contẽta in potẽtia tm̃. Unde rõne oĩum partiũ suaꝝ corpus circulare est in loco. Et hoc accidit eẽ per accidẽs. s. per partes: sicut supra cum dixit ꝙ partes corporis mouentur p accidens in loco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter supremũ qdẽ corpus versat. Uniuersũ aũt alicubi nõ est: ꝛ ipm̃ est aliqd. Quod eni alicubi est: ꝛ ipm̃ est aliqd: ꝛ insup aliqd aliud extra se hꝫ qđ ꝯtinet. At p̃ter vniuersũ ac totuz: nihil est extra. Et propterea oĩa sũt in celo: forsitan eni celũ est vniuersum. Est aũt locus nõ ipm̃ celũ: sed aliquid eius: vltimus inq̃ꝫ finis qescẽs quo corpus mobile tãgit. Et idcirco terra in aqua: hec in aere: aer in ethere: ꝛ ether in celo est collocatus. Ipsum vero celum nullo in alio corpore est vlterius collocatum.

¶ Unde mouet circulariter solũ qđ sursuz est. Oẽ aũt nõ alicubi est. Qđ eni alicubi: ipm̃ aliqd est. ꝛ adhuc aliqd opꝫ eẽ extra h̃: in quo qdẽ ꝯtinet. Extra aũt oẽ ꝛ totũ: nihil est. ¶ Et ꝓpter h̃ oĩa in celo sũt. Celũ eni qdẽ oẽ fortassis est. Est aũt locus nõ celũ: sed celi quiddã vltimũ: ꝛ tangens mobilis corporis terminus qescẽs. Et ꝓpter h̃ qdẽ terra in aq̃: hec vero in aere: hic autẽ i ethere. Ether vero in celo: celũ aũt non amplius in alio. T.c.44

¶ Inducit quandã ꝯclusionẽ ex predictis: q2. n. dixerat ꝙ corpus qđ circulariter mouet non opꝫ esse in loco ꝫm totũ: sed solũ p accñs rõne ptium: ꝯcludit ꝙ corpus supremũ mouet solũ circulariter pp̃ h̃ ꝙ ipꝫ totũ nõ est alicubi. q2 qđ est alicubi ipsum est aliquid: ꝛ hẽt aliqd extra se a quo ꝯtinetur: sed extra totũ nihil est. Et pp̃ h̃ oĩa dñr eẽ in celo: sicut in vltimo ꝯtinente: q2 celũ fortassis est qđ ẽ totũ ꝯtinens. Dicit aũt fortassis q2 nõdum ꝓbatũ est ꝙ extra celũ nihil sit. Non est aũt sic intelligendũ ꝙ ipsum corpus celi sit locus. sed quedã supꝑficies vltima eius versus nos: ꝛ est sicut terminus tãgens corpa mobilia que in ipso sunt. Et pp̃ h̃ dicimꝰ ꝙ terra est in aq̃ que est i aere: q est in ethere. i. igne: q est in celo: qđ nõ est vlterius in alio. d. etherẽ & con. elementũ ignis.

¶ Scđm vero intẽtionem Auer. littera ista aliter exponenda est. Nã exẽplũ de aqua qđ primo inducit non est referendum ꝫm ipsum ad vltimaz sperã: sed ad totũ vniuersum: qđ qdẽ mouetur inquantũ ptes eius mouent: q̃dam qdẽ circulariter vt corpa celestia: q̃dam vero motu sursum vel deorsum vt inferiora corpa. Qđ vero postmoduz inducitur ꝙ q̃dã sunt in loco actu: q̃dã potẽtia nõ est referendũ ad p̃us dicta: sꝫ opꝫ vt pp̃ se dictũ accipe. Quia. n. dixerat ꝙ quedã sunt in loco ꝫm ptes: q̃dã ꝫm totũ: consequẽter adiungit ꝙ q̃dã sunt in loco ꝫm actũ: quedam ꝫm potentiã. ꝛ vlterius ꝙ q̃dã sunt in loco p se: q̃dã p accidens. Ubi notandũ est ꝙ celũ ꝫm ipsum dupl̃r accipit h̃. Naz p̃mo celũ accipit pro vniuersitate corpoꝝ. ꝛ maxime celestium. Scđo p vltima spera. Dicit ḡ ꝙ p se sunt in loco q̃ mouent ꝫm locũ: siue ꝫꝫ totũ: siue ꝫm ptes: vt celũ ꝛ vniuersũ: p accñs aũt sunt in loco: vt aĩa ꝛ celũ. i. vltia spera: q2 opꝫ dicere ꝙ oẽs ptes vniuersi aliquo mõ sint in loco. Ultima qdem spera p accñs: alia vero corpora per se. inquãtum ab exteriori corpore continentur. Et hoc manifestat vsqꝫ in finem. LEC. VIII.

¶ Pꝫ aũt ex his: si hoc mõ locus dicat: dubitationes oẽs solui facile posse. Neqꝫ eni vna cũ corpore necesse est locũ incremẽta suscipere: neqꝫ locũ eẽ puncti: neqꝫ in eodẽ corpora eẽ duo: neqꝫ interuallũ quidẽ corporeũ eẽ. Corpus est eni quoduis id qđ est iter fines corpis ꝯtinẽtis: sed nõ corpis spatiũ. Est et̃ ꝛ ipse locus alicubi: nõ vt in loco: sed vt finis in eo: qđ ẽ finitũ. Nõ ẽ. n. i loco oẽ qđ ẽ: sꝫ tm̃ mobile corpus.

T.c.47. Manifestũ aũt ex his qm̃ ꝛ dubitationes oẽs soluunt sic vtiqꝫ dicto loco. Neqꝫ vtiqꝫ simul argumẽtari necesse est locũ: neqꝫ pũcti eẽ locũ: neqꝫ duo corpora i eodẽ loco: neqꝫ spatiũ aliqđ eẽ corporeũ: corpus aũt mediũ loci ꝯtigens est: sed non spatiũ corpis: ꝛ ẽ locus alicubi: nõ sicut in loco aũt: sed sicut terminus in finito. Non enim oẽ quod est: in loco est: sed mobile corpus.

Lec.2.p locum. **Poſtq̃** Phs oñdit qd ſit locus:hic ex diffõne data
ſoluit dubitationes ſupra poſitas de loco.
Fuerũt ãt ſupra poſite ſex rões ad oñdẽdũ locũ nõ eẽ:q̃
rũ duas ꝑtermiſit:illã.ſ.in q̃ ingrebaẽ:vtrũ loc⁹ eẽt ele-
mẽtũ vel ex elemẽtis:⁊ iteꝝ illã in qua oſtendebatur ꝙ
ad nullũ genus cãe locus reducatur.Non.n.a ponẽtibus
locũ:ſic poniẽ quaſi elementũ vel cã reꝝ.Unde facit mẽ
tionẽ ſolũ de quatuor reſiduis:quaꝝ vna erat ꝙ cum lo-
cus non deeſſet corpi nec corpus loco:videbaẽ ſeq ꝙ aug
6ª rõ. mentato corpe augmenteẽ locus.Sed h ſeqẽ ſi ſuppona
tur ꝙ locus ſit ſpatiũ quoddã coextenſum dimenſionib⁹
corporis:vt intelligaẽ illud ſpatium creſcere creſcẽte cor
pore:ſed h nõ eſt neceſſe ſm diffinitionẽ ꝑdictaꝫ de loco
Scda. ꝙ ſit terminus ↄtinẽtis.Alia rõ fuit ꝙ ſi locus corporis
aliud eſt a corpe:ꝙ ẽt locus pũcti aliud ſit a pũcto.quare
non videbaẽ poſſibile ꝙ locus ſit aliud a corpore:cum lo
cus puncti non ſit aliud a pũcto.Sed hec ẽt rõ procedit
ſm imaginationẽ coꝝ q opinabanẽ locũ eſſe ſpatiũ coe-
quatũ dimenſionibus corporis:vñ oportebat ꝙ cuilibet
dimẽſiõi corpis rñderet dimẽſio ſpatij.⁊ ſilr cuilibet pũ-
cto corpis.Sed h nõ opꝫ dicere ſi ponam⁹ locũ eẽ termi
Prima nũ ↄtinẽtis.Alia rõ fuit ꝙ ſi locus eſt aliqd:opꝫ ꝙ ſit cor
pus:cũ habeat tres dimẽſiones:⁊ ſic ſequeẽ duo corpa eẽ
in eodẽ loco.Sed ſm eos q ponebãt locũ eẽ terminũ cor
poris ↄtinẽtis:nõ opꝫ dicere neqꝫ ꝙ duo corpa ſint in eo-
dẽ loco:neqꝫ ꝙ ſit aliqd ſpatiũ corporeũ mediũ iter extre
Quinta mitates corpis ↄtinẽtis:ſed ꝙ ſit ibi quoddã corpus.Itẽ
alia rõ fuit ꝙ ſi oẽ qd eſt:eſt in loco:ſequeẽ ꝙ ẽt locus ſit
in loco.Que qdẽ rõ de facili ſoluiẽ:ſuppoſito ꝙ locus ſit
termin⁹ ↄtinẽtis.Manifeſtũ eſt.n.ſm h ꝙ loc⁹ eſt in ali
quo.ſ.in corpe ↄtinente.non tñ ſicut in loco:ſed ſicut ter-
minus in aliqua re finita.vt pũctũ in linea:⁊ ſupficies in
corpore.Non.n.neceſſarium eſt ꝙ omne qd eſt ſit in ali-
quo ſicut in loco:ſed h neċe eſt ſolum de corpore mobili.
Motus.n.induxit ad diſtinguendũ inter locatũ ⁊ locũ.
⁋ Deide cum dicit.

⁋ Et ferẽ igiẽ quodqꝫ cũ rõne ſuũ ad locũ.Quod enĩ
poſt aliqd deinceps eſt collocatũ:ac illud nõ violen
tia tãgit:id propinquũ eſt illi natura:atqꝫ ſi copula-
ta quidem ſint:paſſione carent.Si ṽo ſe tangãt:paſ
ſiua ſunt viciſſim atqꝫ actiua.

T.c.40. ⁋ Et ferẽ igitur in ſuũ pſius locũ vnũquodqꝫ rõ
nabiliter.Cui.n.ↄſequẽter ⁊ qd tãgitur nõ vi ꝑ
ximũ eſt.Et ſimul apta nata:impaſſibilia ſunt.
Que ṽo tãgunẽ ⁊ actiua ⁊ paſſiua ſũt adinicẽ.

⁋ Aſſignat ex ꝑdicta diffõne rõnẽ ꝑprietatũ loci.Et pmo
quãtũ ad h ꝙ corpus nãlr ferẽ ad ꝑpriũ locũ.Scdo quã
tũ ad h ꝙ corpus nãlr qeſcit i ſuo loco.ibi[Et manet igi
tur nã.]Dicit ḡ pmo ꝙ ſi ponaẽ locus eẽ termin⁹ ↄtinen
tis rõnabiliter aſſignari põt cã.quare vnumqdqꝫ corpus
feraẽ ad ꝑpriũ locũ.q: illud corpus ↄtinẽs ad qd ↄñr ſe
hꝫ corpus ↄtẽtũ ⁊ locatum.⁊ qd ab eo tangiẽ terminis ſil
exiſtẽtibus.⁊ h nõ ꝑ violẽtiã.eſt ꝑximũ ſm nãm.Ordo
n.ſitus in ptibus vniuerſi attẽdiẽ ſꝫ ordinẽ nãe.Nã cor-
pus celeſte qd eſt ſupremũ:eſt nobiliſſimũ.Poſt qd inter
alia corpora ſm ignobilitatẽ nãe eſt ignis.⁊ ſic deinceps
vſqꝫ ad terrã.Uñ manifeſtũ eſt ꝙ corpus inferius qd ſe
hꝫ ↄñter ſm ſitũ ad corpus ſupius.eſt ꝑximũ ſibi in ordi
ne nature.Et ideo addit[nõ vi]vt oſtẽdat naturalẽ or-
dinem ſitus.cui rñdet ordo ſitus nãlis:⁊ excludat ordinẽ
ſitus violẽtũ:ſicut aliqñ ꝑ violẽtiã corpus terreſtre eſt ſu
per aerẽ vel aquã.⁊ huiõ duo corpora ſe ↄtiĝa in natura-
li ordine ſitus:⁊ in ordine nãrã ſimul apta nata eſſe ſunt
impaſſibilia.i.cũ ↄtinuanẽ adinuicẽ.⁊ ſiũt vnum ad qd

aptitudinẽ hñt ꝑꝑ ꝑpinqtatẽ nãe tũc ſunt ĩpaſſibilia.Sꝫ
dũ tanguntẽ diſtincta exiſtentia ꝑꝑ ↄrietatẽ q̃litatũ acti-
uaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ ſunt actiua ⁊ paſſiua adinuicem.Sic igi
tur proximitas nature que eſt inter corpus contines ⁊ cõ
tẽtũ:eſt cauſa q̃re corpus nãlr moueẽ ad ſuũ locuꝫ:q: opꝫ
ꝙ gradus nãlium locoꝝ reſpondeant gradui nãliũ loca-
toꝝ.vt dctñ eſt.Sed hec rõ nõ põt aſſignari ſi ponaẽ lo-
cus eẽ ſpatiũ:q: in dimenſionibus ſpatij ſeparatis:nullus
ordo nãe conſiderari poteſt.⁋ Secundo ibi.

⁋ Manet ꝑterea quoduis ꝑprio in loco nõ ſine rõne
ſuapte nã.Eteni hec pars toto in loco:vt diuiſibilis
pars eſt ad totũ.Ueluti cũ aeris qſpiã vel aque mo-
uerit ptẽ.Sic etiã ex aqua ſeſe ad aerẽ hẽt.Nã alteꝝ
eſt velut materies:alteꝝ forma.Aqua qdẽ materies
aeris:aer autem quaſi quidam illius actus.Aq̃ nãqꝫ
potentia aer eſt.At aer alio modo potentia aq̃.Sed
de his eſt poſterius pertractandũ.Atqꝫ id qd nunc
neceſſitate cõpulſi tpis hũc ad locũ attulimus:obſcu
reqꝫ eſt dictum:tunc dilucidius explicabitur.Quod
ſi idem eſt materies atqꝫ actus:ambo namqꝫ eſt aq̃:
ſed alterum potentia:alterum actu:ipſa ſane ad ae-
rem:vt pars quodãmõ ſe habet ad totum.Quapro-
pter ⁊ his eſt tactus.Copulatio ṽo tunc erit:cum
ambo fuerint vnum actu.Sed eſſe quidem locum:
⁊ quidnam ſit locus:ſatis iam diximus.

⁋ Et manet igiẽ nã in ꝑprio loco vnũqdqꝫ rõna
biliter.Et nãqꝫ hoc pars i toto loco:ſicut diui-
ſibilis pars ad totũ eſt:vt cũ aque aliquis moue
at ptẽ:aut aeris.⁋ Sic aũt ⁊ aer ſe hꝫ ad aquaꝫ: T.c.41.
vt mã:h aũt ſpẽs.Aqua qdẽ mã aeris.aer autẽ
ſicut actus quidã ipſius.Aqua enĩꝫ potẽtia aer
eſt:aer ṽo potẽtia eſt aq̃ alio mõ.Determinãdũ
aũt de his poſterius eſt.Sed ꝑpter tẽpus ne-
ceſſe qdẽ dicere.Incerte aũt nũc dictũ:tũc erit
certius.Si igiẽ idẽ mã ⁊ actus:aqua.n.vtraqꝫ
ſꝫ hoc qdẽ potẽtia:illud ṽo actu.habebit vtiqꝫ
ſicut ps quodãmõ ad totũ.Uñ ⁊ his tact⁹ ineſt.
Copulatio aũt cũ vtraqꝫ actu vnũ fiãt.Et de lo
co quidẽ ⁊ quoniã eſt:⁊ quid eſt.dictum eſt.

⁋ Aſſignat cãm q̃re corpa nãlr qeſcant i ſuis locis:⁊ dicit
ꝙ h accidit rõnabilr ſi ponam⁹ locũ eſſe terminũ corpis
ↄtinẽtis:q: ſm h corpus locatũ ſe hꝫ ad corpus cõtinẽs
ſicut qdã ps ad totũ:diuiſa tñ.Et h manifeſtius appet in
corpib⁹ q̃ ſunt facilis diuiſiõis:ſicut eſt aer vel aq̃.Poſũ 4. cel.c.
enĩ ptes pñt moueri ab aliq̃ in toto ſicut locatũ moueẽ in 35.
loco.Et h ẽt nõ ſolũ veꝝ eſt ſm figurã ↄtinendi vnũ ſub
alio:ſꝫ ẽt ſm ꝑprietatẽ nãe.Aer.n.ſe hꝫ ad aquã vt totũ:
q: aq̃ eſt vt mã:aer ãt vt forma.Nã aq̃ eſt q̃ſi mã aeris:⁊
aer eſt ſicut forma eius.Qd ex hoc appet:q: aq̃ eſt in po-
tentia ad aerẽ ſimplr.Sed veꝝ ẽ ꝙ ẽt aer eſt quodã alio p° lec.6.
mõ in potẽtia ad aquã:vt determinabiẽ poſterius in li° 1.c.19.
de generatione.Sed ad pñs tpś neceſſe eſt hoc accipe ad vbi ſupra
oſtẽſionẽ ꝑpoſiti:ſed hic nõ declaraẽ ꝑ certitudinẽ:ſꝫ in
lib° de gñatione declarabiẽ certius.Ibi.n.diceẽ ꝙ cũ ex
aq̃ generaẽ aer:eſt corruptio ſꝫ qd:⁊ gñatio ſimplr.ꝑꝑ h
ꝙ pfectior forma introduciẽ:⁊ ipfectior abijciẽ.Cũ ãt ex
aere gñaẽ aq̃:eſt corruptio ſimplr ⁊ gñatio ſm qd:q: pfe
ctior forma abijciẽ ⁊ impfectior introduciẽ.Sic igiẽ aq̃
ſimplr eſt in potentia ad aerẽ ſicut impfectũ ad pfectuꝫ:
aer aũt eſt in potẽtia ad aquã ſicut pfectũ ad impfectuꝫ.

Senza uerita che vale ogni thesoro.

Uñ aer se hȝ vt forma ⁊ vt totū qḋ hȝ rōnē forme: aqua vo se hȝ vt mā ⁊ vt pars q̄ ptinet ad rōnē mãe. Quanuis igiẗ idē sit ⁊ mā ⁊ act⁹: qꝛ aq̄ in se ꝯtinet vtrūqȝ: sed tñ h̄ qdē est in potētia ꝓprie loquēdo. s. aqua sicut imperfectū illud vo. s. aer in actu vt perfectū: vñ habebit se aq̄ ad aerē quodāmō sicut ps ad totū. Et iḋ his. s. aeri ⁊ aq̄ cū sint duo distīcta inest tactus. Sed cū ex vtrisqȝ fit vnū: vno trāseūte in nāꝫ alteri⁹: tūc fit copulatio. i. ꝯtinuatio. Sicut igiẗ ps nālr qescit in toto: ita ⁊ nālr corpus qescit in suo loco nāli. ¶ Cōsiderādū tñ ē ꝙ ph̄s hic logẗ de corporib⁹ ſm formas subales q̄s hñt ex influētia corpis celestis: qḋ est pm⁹ locus: ⁊ dās vtutē locatiuā oīb⁹ alijs corporib⁹: ſm aūt q̄litates actiuas ⁊ passiuas ē ꝯrietas iter elemēta: ⁊ vnū ē corruptiuū alteri⁹. Ultio aūt epilogādo cōcludit qḋ dcm̄ ē de loco: ⁊ qḋ ē: ⁊ quid est. LEC. IX.

¶ Eodē mō aūt putandū est nālis esse phi de vacuo cōtēplari: quēadmodū ⁊ de loco si sit: nec ne: ⁊ quonaȝ sit mō: aut qd tādē sit. Eteni silr crediẗ: atqȝ nō crediẗ: per ea q̄ de ipso putanẗ. Naȝ qui dicūt vacuū eē: vt locū quēdā ⁊ vas: ipȝ ponūt. At plenū qdē eē videtur cū hȝ eā molē: cuius est susceptiuū. Uacuū aūt illa eadē caret: qꝛ idē est vacuū: plenuȝ ⁊ locus. Esse vo ipsorum nō idē est: sed diuersum.

T.c.50. Qdē aūt mō accipiēdūȝ physicī eē cōsiderare de vacuo: ⁊ si ē: aut nō: ⁊ q̄uo ē: ⁊ qd est: sicut ⁊ de loco. Et nāqȝ simīlē hȝ credulitatē ⁊ fidē per ea q̄ opinanẗ. Ut. n. locū quendā ⁊ vas vacuū ponūt dicētes. Uideẗ aūt eē plenū qdē cū hȝ graue: cui⁹ susceptiuū ē. Cū vo priuatū ē: vacuū: tāq̄ȝ idē qd sit vacuū ⁊ plenū ⁊ loc⁹: eē aūt ipsis nō ideȝ.

Postq̄ȝ ph̄s determinauit de loco: hic termiat de vacuo. Et circa h̄ duo fac. Pmo manifestat suā itētionē. 2° pseqẗ ꝓpositū. ibi [Alij qdē igiẗ.] Circa pm̄ duo facit. Pmo ondit ꝙ ad ph̄m nālē ptinet determinare de vacuo. Scdo ondit q̄ ordie de vacuo determinādū sit. ibi [Incipe aūt.] Dicit ḡ ꝙ sicut ad ph̄m nālē ptinet determinare de loco an sit. ⁊ qd sit: ita ⁊ de vacuo: qꝛ per siles rōnes aliq crediderunt eē locū ⁊ vacuū. Illi. n. q dicūt eē vacuū: ponūt ipȝ vt quēdā locū ⁊ q̄ddā vas: qḋ qdē vas vel loc⁹ vr̄ eē plenū: cū hȝ itra se aliq̄ȝ molē alicui⁹ corpis: sȝ qñ nō hȝ dr̄ eē vacuū: ac si idē subo sit locus: vacuū: ⁊ plenū: sed differant solū ſm rōnē. ¶ Secūdo ibi.

¶ Incipiam⁹ aūt ꝯsiderationē opȝ: ⁊ hisce que dicūt hi qui vacuū asserūt eē: ⁊ his ēt que dicūt: qui ipm̄ e medio tollūt: ⁊ tertio coīb⁹ de ipsis opionib⁹ sūptis.

T.c.51. ¶ Incipere aūt opȝ ꝯsiderationē accipiētes que dicūt affirmātes eē: ⁊ iterꝫ q̄ dicūt nō affirmantes esse: ⁊ iterꝫ cōmunes opiniones de ipsis.

¶ Ondit quo ordine determinādū sit de vacuo: ⁊ dicit ꝙ opȝ icipe ab h̄ ꝙ ponam⁹ rōnes eoꝝ q dicūt vacuū eē: ⁊ iterꝫ eoꝝ qui dicūt vacuū nō eē: ⁊ iterꝫ cōes opiniones de vacuo: que. s. ad rōnē vacui ptineāt. ¶ Deide cū dicit.

¶ Qui igiẗ nō eē conāẗ ostēdere: nō id e medio tollūt qḋ hoīes dicere vacuū volūt. Sȝ qḋ dicūt errātes: vt Anaxagoras: ⁊ qui hoc redarguūt mō. Nā aereȝ aliqd esse demōstrāt torquētes vtres: ac aerē roboris eē participē ostēdētes: ⁊ itē ipm̄ in hisce vasis includētes: que surripiūt aquā. At hoīes vacuū spatiū eē volūt: in quo nullū est sensibile corpus. Atqȝ cuȝ oē qḋ est: corpus eē existimēt: id in quo nihil est oīno: vacuū eē dicūt. Quapropter id qḋ ē aere plenū: vacuū inquiūt eē. Nō igiẗ id ostēdere eos opȝ: aerē inq̄ȝ aliqd eē. Sed spatiū nō eē qcq̄ȝ p̄ter corporum molē: aut separabile: aut actu: qḋ quidē vniuersum corp⁹ seiūgit: vt nō sit ꝯtinuū: quēadmodū Democritus ⁊ Leucippus ⁊ cōplures alij nāliū dicūt: aut etiā si quid ponitur extra corpus continuū vniuersi. Hi igitur ad propositū non recte proficiscuntur.

¶ Alij qdē igiẗ tentātes mōstrare: qꝛ nō est: non qḋ hoīes volūt dicere vacuū h̄ arguūt: sȝ peccātes dicūt sicut Anaxagoras ⁊ qui eodē mō argumētātes. Demōstrāt eni ꝙ aliqd est aer litigantes per vtres: ⁊ demōstrātes ꝙ aer est fortis: ⁊ accipiētes in clepsydrijs. Alij aūt hoīes volunt vacuū eē spatiū: in quo nullū corpus sensibile. ¶ Opinātes aūt oē qḋ est eē corpus: dicunt oīno in quo nihil est: hoc eē vacuū. Uñ plenū aere vacuū est. Igiẗ hoc nō opȝ mōstrare: qꝛ ē aliqd aer: sed qꝛ nō est alterꝫ spatiū a corporibus neqȝ sepabile qḋ sit actu. qḋ distiguat oē corpus: vt sit nō ꝯtinuū: sicut dicūt Democrit⁹ ⁊ Leucippus: ⁊ alij multi physiologoruȝ. Aut ⁊ si aliqḋ extra oē corpus est: cū sit ꝯtinuū. ¶ Hi qdē igiẗ non ſm posita ad problema contradicunt.

Clepsydri [illegible] quod [illegible] ... T.c.52.

T.c.53.

¶ Prosequiẗ qḋ dcm̄ est. Et p̄ p̄mittit ea q̄ sūt necessaria ad ingrēdū v̄itatē de vacuo. Scdo icipit ingrere v̄itateȝ. ibi [Qm̄ aūt nō est.] Circa pm̄ duo facit. Pmo ponit rōnes ponētiū ⁊ negantiū esse vacuū. Scdo ponit cōes opiones de vacuo: ondēs qd sit de rōne vacui. ibi [Ad q̄lē aūt ⁊c.] Circa pm̄ duo facit. Pmo ponit rōnē negātiū eē vacuū. 2° rōnes affirmātiū. ibi [Sed affirmātes.] Dicit ḡ p̄ ꝙ aliq antiquoꝝ phoꝝ volētes mōstrare nō esse vacuū: in h̄ peccauerūt: ꝙ nō arguebāt ꝯtra rōnē ponētiū eē vacuū. Nō eni ondebāt ꝙ nō sit vacuū: sed iducebāt rōnes suas ad ondēdū ꝙ plenū aere nō est vacuū: vt pȝ de Anax. ⁊ alijs silr argumētātibus: q ad destruēdū vacuū volebāt demōstrare ꝙ aer sit aliqd. ⁊ ita cū vacuū sit in quo nihil est: seqẗ ꝙ plenū aere nō sit vacuū. Qꝛ aūt aer sit aliqd demōstrabāt litigātes cū suis aduersarijs p vtres: q cū sint inflati pñt aliqḋ pōdus sustinere: qḋ nō eēt nisi aer eēt aliquid: ⁊ sic demōstrāt ꝙ aer est fortis. Et ēt p h̄ ꝙ aceipiūt aerē in clepsydrijs idest in vasis furātib⁹ aquā in qb⁹ cuȝ attractione aeris attrahiẗ aq̄: vel ēt ipediẗ itroitus aque nisi exeat aer. Pȝ igiẗ ꝙ isti nō obuiāt ad positioneȝ: qꝛ oēs ponētes eē vacuū: volūt eē vacuū spatiū in quo nullū corpus sensibile est: pp h̄ ꝙ oē qḋ est: opinanẗ esse corpus sensibile: ⁊ sic vbi non est corpus sensibile dicunt nihil eē. Uñ cū aer sit corpus modicū sensibile: opinanẗ ꝙ vbi non est nisi aer. sit vacuū. Ad destruēdū igitur eorum pōnem non sufficit ondere ꝙ aer sit aliquid: sed opȝ ostēdere ꝙ non sit aliqḋ corpus vel aliqḋ spatiū sine corpore sensibili ſm ꝙ dupliciter aliq ponebant esse vacuū: vno modo sicut sepatū a corporibus vt si diceremus spatium qḋ est infra extremitates alicuius domus esse vacuum: alio mō sicut actu existens inter corpa qḋ distinguit corpora ab inuicem: vt non sint ꝯtinua: vt dixerunt Democritus ⁊ Leucippus: ⁊ multi aliorū nālium phoꝝ. Imaginabanẗ. n. ꝙ si totū ens esset ꝯtinuū: oia essent vnum: nō

eni eēt assignare q̄re magis distinguerenť corpa plus hic q̄ ibi. Uñ iter oīa corpa distincta: ponebāt īcresse aliqđ ſpatiū vacuū: in quo nullū ens eēt. Et q: Democritus ponebat corpora cōponi ex multis corporibus īdiuiſibilib⁹ ponebat itermedia illoꝝ corpoꝝ īdiuiſibiliū eē quaſdã vacuitates q̄s dicebat poros: ⁊ ſic oīa corpora dicebat cōponi ex pleno ⁊ vacuo. Uel ſi etiã totū corpus mundi ſit cōtinuū: ⁊ nō ſit inter partes vniuerſi aliq̄ vacuitas: ponebat tñ vacuū extra totū mūdū. Manifeſtū eſt igiť ꝙ predicti pħi volētes deſtruere vacuū nō īducebāt rōnez ad q̄ōnem ſm pōnem alioꝝ. debuiſſent.n. oſtendere ꝙ nullo illoꝝ modorum ſit vacuum. ℂ Secundo ibi.

ℂ Sed hi magis qui vacuū eē dicūt. Atq3 p̄mo q̄dē motū loco accōmodatū nō fore dicūt: q q̄dez ē latio atq3 accretio. Nō eni eē motus vī: niſi ſit vacuū. Fieri nãq3 nō pōt: vt ipm plenū ſuſcipiat. Qđ ſi ſuſceperit fueritq3 duo corpa i eodē: poſſit ⁊ quotquot volueris corpa ſimul eē. Dr̃ia nãq3 dici nō pōt ob quã dictū hoc nō eueniet. Qđ ſi hoc erit: pōt ⁊ minimū ſuſcipe maximū: q̄ppe cū ipſū magnū multa ſit parua. Quare ſi ſit vt equalia multa ſint in eodē: fieri pōt vt multa quoq3 ineq̄lia ſimul ſint in eodem.

ℂ Sed affirmātes eſſe magis dicūt vnū q̄dē q: motus ſm locū nō erit: hic aūt eſt loci mutatio ⁊ augmētū. Nō eni videbiť vtiq3 motus eē niſi ſit vacuū. Plenū eni īpoſſibile ē recipere. Si vero recipiat: ⁊ ſunt duo in eodē: ɔtinget vtiq3 ⁊ q̄libet ſimul eſſe corpora. Differentiam.n. ꝓpter quã nō erit vtiq3 qđ dictū eſt: nō erit dicere. Si aūt hoc ɔtinget: ⁊ paruiſſimū accipiet maximū. Multa nãq3 parua magnū ſunt. Quare ſi multa eq̄lia ɔtinget in eodē eſſe: ⁊ multa inequalia.

ℂ Ponit rōnes ponētiū eē vacuū. Et primo eoꝝ qui locuti ſunt de vacuo nālr. Scđo eoꝝ qui locuti ſūt nō nāliter ibi [Eſſe aūt affir. ⁊c.] Circa p̄ᵐ duo facit. Primo ponit rōnē eoꝝ q ponebāt vacuū eſſe quoddã ſpatiū a corpib⁹ ſeparatū. Scđo eoꝝ qui ponebāt vacuū in corpib⁹. ibi [Alio vero mō ⁊c.] Circa p̄ᵐ duo facit. Primo ponit rōnē ponētiū eſſe vacuū. Scđo ponit quō Meliſſus ecōuerſo illa rōne vtebať. ibi [Meliſſus q̄dē igiť.] Dicit ğ p̄mo ꝙ illi qui affirmabāt vacuū eē magis īducebāt rōnes ad ꝓpoſitū: quaꝝ vna erat ꝙ motus ſm locū q eſt loci mutatio ⁊ augmentatio (vt ſupra dictū eſt) nō eſſet. ſi vacuū nō eſſet. Qđ ſic oſtēdebāt. Si.n. aliq̄d moueť ſm locū nō pōt moueri in plenū: q: locus plenus vno corpore nō pōt recipere aliud: q: ſi reciperet: ſequereť duo corpora eē in eodē loco. ⁊ eadē rōne ſequereť de q̄cūq3: nō.n. pōt aſſignari dr̃ia: q̄re duo corpa ſint in eodē loco: ⁊ nō plura. Et ſi h ɔtingit. ſ. ꝙ quotcumq3 corpa ſint in eodē loco: ſequeť ꝙ paruiſſimus locus poſſit recipere maximuz corpus: q: multa pua ɔſtituūt vnū magnū: vnde ſi multa parua equalia ſint i vno loco: ⁊ multa inequalia. Sic ergo probata hac conditionali: ꝙ ſi motus eſt: vacuū eſt: arguebāt a poſitione antecedentis: motus eſt: ergo vacuū eſt. ℂ Secundo ibi.

ℂ Meliſſus aūt ⁊ vniuerſū ex his oſtēdit imobile eē. Nã ſi mouebiť: neceē ē inq̄t vacuū eē. At vacuū in rōne reꝝ nō ē. Uno igiť mō ex his vacuū q̄d eē oſtēdūt.

T.c.54. ℂ Meliſſus q̄dē igiť demōſtrat ꝙ oē imobile ex his. Si.n. mouebiť aliq̄d: neceē eſſe vacuū dicit.

T.c.55. Uacuū aūt nō eſt eoꝝ q̄ ſūt. ℂ Uno q̄dē igitur modo ex his demōſtrāt ꝙ aliquid eſt vacuum.

ℂ Oñdit ꝙ Meliſſus ſuppoſita eadē ɔditionali argumētabatur ecōuerſo a deſtructione ɔſñtis: q: ſi motus eſt: vacuū eſt: ſed vacuū non eſt: ğ motus non eſt: ğ totū ens eſt imobile. Iſte eſt igitur vnus modus. quo aliq̄ probabant vacuum eſſe q̄ſi ſeparatū. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Deinde alio modo: q: nōnulla corpa premi: cogiq3 videntur: qđ intueri licet: cū dolia vna cū vtribus (vt inquiūt) vinū ſuſcipiūt: ꝓpterea ꝙ corpus quod denſatur: ea vacua que inſunt ingreditur.

ℂ Alio vero mō: q: videnť q̄dã coeūtia ⁊ calcantia: vt ⁊ vinū dicūt cū vtribus recipere dolia: tanquã in ea q̄ ſunt vacua coeunte dēſato corpore.

ℂ Ponit tres rōnes ponentiū vacuū eſſe in corporib⁹: q̄rū p̄ma eſt ex his que ɔdenſanť. Uidenť.n. eoꝝ q̄ inſpiſſanť ptes coire vel ɔuenire in īuicē: ⁊ ſe inuicē calcare ⁊ cōprimē: ita ꝙ ſicut ferť. dolia tātū de vino recipiūt cū vtrib⁹ q̄tū ēt ſine vtrib⁹. ⁊ p̄cipue ſi vtres ſint ſubtiles. Propter h ꝙ vinū in vtrib⁹ ɔdēſari videť. Hāc aūt ɔdenſationē fieri exiſtimabāt. ac ſi dēſato corpore: partes ſubintrarēt in quaſdã vacuitates. ℂ Secundã rōnem ponit ibi.

ℂ Preterea accretio etiã per vacuū fieri oīb⁹ videť: nã alimētū q̄dez eſt corpus. Fieri vero non poteſt: vt corpora duo ſint ſimul.

ℂ Amplius aūt ⁊ augmentū videtur omnibus fieri per vacuū. alimentū q̄dē corpus eſſe. Duo aūt corpora impoſſibile ſimul eſſe.

ℂ Que ſumiť ex augmēto. Augenť.n. corpora p alimētuz qđ corpus quoddã eſt. Duo aūt corpora nō pñt eē in eodē loco. ğ opz eē aliq̄s vacuitates in corpe augmētato in q̄b⁹ recipiať alimētū. Et ſic neceſſe eſt eē vacuū. ad h ꝙ recipiatur alimētū. ℂ Tertiam rationem ponit ibi.

ℂ Teſtē ēt hui⁹ id afferūt: qđ in cinere fieri ſolet: qui quidē tātū ſuſcipit aque: quantum vas vacuū capit.

ℂ Teſtimoniū aūt ⁊ qđ eſt de cinere faciūt: qđ recipit tantū aque: quantū ſi vas vacuū eſſet. T.c.56.

ℂ Que ſumiť ex vaſe pleno cinere qđ tātū recipit de aqua quantū ſi eēt vacuū. qđ nō eſſet niſi eſſent alique vacuitates inter partes cineris. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Eſſe aūt ⁊ pithagorici vacuū dixerūt: ⁊ ipm ex infinito ſpū celū igredi: quaſi reſpirãdo. celū ipm: etiaz vacuū traheret: qđ nãs ipſas diſtīguit. Proptereaq3 vacuū ſeparatio quedã eſt eoꝝ atq3 diſtinctio que deinceps ſunt collocata: atq3 hoc (inquiunt) p̄mū in numeris eſſe. Uacuū eni nãm ipſorum diſtinguere dicunt. Talia igitur ⁊ tot fere ſunt ex quibus quidam eſſe: quidam non eſſe vacuum cenſent.

ℂ Eſſe aūt affirmāt ⁊ pithagorici vacuū ⁊ igredi ipm in celo ex infinito ſpū tanq̄ reſpiranti: ⁊ h eē vacuū: qđ determinat nãs: tanq̄ ſit vacuū ſeparatio q̄dã eoꝝ q̄ ſunt ɔſequēter ⁊ determinatio: ⁊ hoc eē primū in numeris. ℂ Uacuū.n. determinare numeꝝ ipſoꝝ. ℂ Ex q̄b⁹ q̄dē igiť aliĳ dicunť eē: aliĳ vero nō dicūt: fere tot ⁊ huius ſūt. T.c.57.

ℂ Ponit opiniones nō nāliū de vacuo: ⁊ dicit ꝙ ēt Pithagorici affirmauerunt eē vacuū: qđ q̄dem igrediebať īfra partes mūdi a celo: ꝑ vacuū infinitū qđ ponebāt eē extra celum: quaſi quēdam aerem vel ſpiritū infinitum: vt ſicut ille q reſpirat: diuidit ſuo flatu aliq̄ faciliter diuiſibilia:

uisibilia: vt aquā aut huiꝰ: ita ex aliquo quasi respirante ingrederet distinctio in res: qḋ nō intelligebant fieri nisi per vacuū. sicut de Democrito dictū est: ac si vacuū nihil esset aliud q̄ȝ distinctio rex. Et qꝛ pma distinctio ꝛ pluralitas inuenitur in numeris: ideo vacuū primo ponebant in numeris vt per nām vacui vna vnitas distingueret ab alia: ne numerus sit continuus: sed habeant naturam discretā. Sed qꝛ isti quasi equiuoce loquebant de vacuo appellantes reruȝ distinctionē vacuum: pp hoc infra de hac opinione non prosequitur. Ultimo aūt quasi epilogando concludit dictum esse propter quid quidā dicunt esse vacuum: ꝛ quidam non dicunt. LEC. X.

¶ At nos vt pcipiamus vtronā mō res sese habeat: accipiamus oportet quid ipsum nomen significat.

Ab quale autem se habeat oportet accipere quid significet nomen.

Dixerat superius phs a tribus eē incipiēdū. Postq̄ȝ ḡ prosecutus est duo eox. s. opiniōes negātiū ꝛ affirmantiū vacuū eē. Hic prosequit tertiū cōes opiniōes holum de vacuo demonstrās. Circa hoc igit tria facit. Primo ondit qd significet noīe vacui. Scdo ondit qūo vacuū aliq eē posuerunt. ibi [Qm aūt de loco.] Tertio excludit rōnes ponentiuȝ vacuū esse. ibi [Neqȝ vna aūt.] Circa primū duo facit. Primo ostēdit de quo est intētio. Scdo exequit ppositū. ibi [Videt aūt ꝛc.] Dicit ḡ primo q̄ cū dictuȝ sit q̄ qdā posuerūt vacuū eē: qdā vo negauerūt: ad cognoscēdū qualiter se hȝ veritas: opȝ accipere tanq̄ȝ pncipiū qd significet nomen vacui. Sicut. n. cū dubitat an aliq̄ passio insit alicui subiecto: opȝ accipere p pncipio qd sit res: ita cū dubitat de aliquo an sit: opȝ accipe p medio qd significet nomē. Questio. n. quid est: sequit q̄stioneȝ an esse. ¶ Scdo ibi.

¶ Vacuū igit locuȝ esse videt in quo nihil est. Quod quidē ide euenisit. Oē. n. qḋ est: corpus eē existimāt: ꝛ oē corpus eē in loco: ꝛ vacuū eē locū: in quo nullū est corpus. Quare si alicubi nō est corpꝰ: ibi nihil eē dicunt. Rursus oē corpus tāgibile esse putant: ꝛ tale vt grauitatis aut leuitatis sit particeps. Fit igitur per ratiocinationem vt id sit vacuum in quo non est graue quicq̄ȝ vel leue. Hec igitur vti diximus per ratiocinationem eueniunt.

¶ Videt autē vacuū locus esse: in quo nihil est. Huius aūt causa est: qꝛ oē qḋ est: corpus opinātur eē. Oē aūt corpus in loco est: vacuū autē in quo nullū corpus est. Quare sic vbi nō est corpus: nihil est hic. Corpus aūt iterū oē opinant esse tāgibile: huiꝰ aūt est qḋ habet grauitatē aut leuitatē. Accidit igitur ex syllogismo hoc eē vacuū in quo nullū est graue aut leue. Hec quideȝ igit ex syllogismo (sicut priꝰ diximus) accidūt.

¶ Ostēdit qd significet nomē vacui. Et pmo ponit significationē cōmuniorē. Scdo significationē fm visuȝ Platonicox. ibi [Alio aūt mō.] Circa pmū tria facit. Pmo ondit quid significet hoc nomē vacuū. Scdo qd opȝ addere ad illā significationē. ibi [Sed icōueniēs est.] Tertio remouet quādā dubitationē. ibi [Unde ꝛ sic ꝛc.] Dicit ergo q̄ fm opinionē holum videt vacuū nihil aliud significare q̄ȝ locū in quo nihil sit. Et huius cā est: qꝛ pprie vacuū dicit eē in quo nō est aliqḋ corpus: qꝛ soli corpori cōuenit q̄ sit in loco: ꝛ vacuū nihil aliud pōt significare: q̄ȝ locū absq̄ȝ locato. Sed qꝛ hoies opinant q̄ oē ens sit corpus: sequitur fm eox opinionē q̄ vbi nō est corpus: nihil sit. Et vlterius opinant q̄ oē corpus sit tāgibile. i. habēs tāgibiles qualitates: ꝛ huiꝰ corpus est qḋ est graue vel leue. Nōdū enim erat notū q̄ corpus celeste eēt pter nām q̄tuor elemētox. Unū cū pprie de rōne vacui sit q̄ sit locus in quo nō est aliqḋ corpus. sequit q̄ vacuū sit in quo nō est corpus graue vel leue. Non quideȝ q̄ hoc sit de rōne vacui fm primā impositionē nominis: sed fm quādā syllogisticam deductionē: ex cōi opiniōe hoīuȝ opināntiū oē corpus esse graue vel leue: sicut etiā fm opinionē cōeȝ holuȝ existimātiū oē ens eē corpus: sequit vacuū eē in quo nihil ē. Sic igit tribꝰ modis pōt accipi huius nois significatio. Una est ppria. s. vacuū est hoc in quo nō est corpus: alie due fm opinionē hoīuȝ: quarū vna est cōior. s. vacuuȝ est locꝰ in quo nihil est: alia vo est magis coartata. s. vacuū ē locus in quo nō est corpus graue vel leue. ¶ Scdo ibi. Tribꝰ modis pōt accipi huius nois vacui significatio.

¶ Absurdum autem est si punctus sit vacuuȝ. Sit. n. id locus oportet in quo corporis est tangibilis moles. Attamen vacuū vno quideȝ mō videt id dici qḋ nō est plenuȝ corporis sensibilis tactu. Sensibile vo est tactu: qḋ grauitatem habet vel leuitatem.

¶ Sed icōueniēs est: si pūctū vacuū sit. Opȝ. n. locū esse in quo loco corpis sit spatiū tagibilis. Sic igitur videt dici vacuū vno qdē mō nō plenum sensibili corpe fm tactū. Sensibile aūt fm tactum est grauitatem habens aut leuitatem. T.c.58.

¶ Ostēdit qd addēdū sit ad hanc diffinitionē. Dicit. n. q̄ incōueniēs est si dicat q̄ pūctū sit vacuū: cum tamen de pūcto dici possit q̄ in puncto nō sit corpus tāgibile. Opȝ ergo addere q̄ vacuū sit locus in quo nō sit corpus tāgibile. sed sit ibi spatiū susceptiuū corporis tāgibilis. Sicut cecū dicit qḋ caret visu: natū aūt habere. Et sic cōcludit q̄ vno modo di vacuū spatiū qḋ non est plenū corpe sensibili fm tactum: qḋ. s. est graue vel leue. ¶ Tertio ibi.

¶ Idcirco ꝛ quispiam dubitauerit: quidnam dicent: si spatium colorem habeat aut sonum. Vacuum ne: an non vacuum esse. At vt patet vacuum esse dicēt: si corpus tangibile suscipere possit. Vacuuȝ nō esse: si illud suscipere nequeat.

¶ Unū si dubitabit aliqs qd vtiq̄ȝ dicat si habeat hoc spatiū colorē: aut sonū: vtrū vacuū an non. Aut manifestū est siquideȝ accipiat corpus qḋ tangitur vacuum esse: si vo non: minime.

¶ Remouet quādā dubitationem. Que est: vtrū si in aliquo spatio sit color vel sonus dicendū sit vacuū vel non: ꝛ hoc pter diffinitionē pmo datā. s. vacuū est in quo est nihil. Et soluit q̄ si spatiū in quo est tm̄ sonꝰ vel color est susceptiuū corporis tāgibilis: vacuū est. Si vo nō: vacuū nō est. Et hoc iō qꝛ hec nō est ppria diffinitio vacui. Uacuum: est in quo nihil est: nisi fm opinionem credentiuȝ vbi non est corpus: nihil esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alio vo modo id in quo non est hoc aliquid: neqȝ substātia corporea vlla. Quapropter quidaȝ vacuū esse corporum materiam dicunt: qui quidem ꝛ locuȝ hoc idem asserunt esse. non recte dicentes: vt patet. Materia nāqȝ separabilis nō est a corporibus. Uacuum autem vt separabile querunt.

¶ Alio aūt mō in quo nō est hoc aliqd. neq̄ȝ substātia aliqua corporea. Unde qdā dicūt vacuū esse corporis mām: q qdē ꝛ locū dicētes idē hȝ: T.c.59.

nõ bene. Materia quidẽ.n.nõ sepabilis est a rebus. Vacuum autem querunt sicut separabile.

¶ Ponit aliã significationẽ vacui ſm visuz Platonicorũ. ꝛ dicit ꝙ alio mõ dr̃ esse vacuũ in quo nõ ẽ h̃ aliqd:neqȝ aliq̃ subã corporea:sit aũt h̃ aliqd per formã. Ũn aliq dicũt mãm corporis ſm ꝙ est absqȝ forma eẽ vacuũ:q etiã
Lec.3.4. c.15. mãm dicũt eẽ locũ. vt supra dictũ est. Sed nõ bñ dicũt: qꝛ mã nõ est separabilis a rebus quarum est materia:sed homines querunt locum ꝛ vacuum tanq̃ aliquid separabile a corporibus locatis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniã autem de loco est pertractatum: ꝛ vacuũ necesse est locũ eẽ: si corpe careat: dictũqȝ ẽ quõ est: ꝛ quõ nõ est locus in reb⁹: pȝ hoc pacto vacuũ aut separatũ: aut inseparabile in rõne rerũ nõ eẽ. Vacuuȝ eniȝ nõ corpus sed corporis spatiũ eẽ volunt. Quapropter ꝛ vacuum videtur quid esse: qꝛ ꝛ locus.

¶ Quoniaȝ auteȝ de loco determinatum est ꝛ vacuũ locuȝ necesse est esse si est priuatum cor-
T.c.60. pore. Locus autem quomodo est ꝛ quomodo non est dictum est: manifestum est qm̃ sic qdeȝ vacuum nõ est: neqȝ separatum: neqȝ insepabile. Vacuũ.n.nõ corpus: sed corpis spatiũ volũt
T.c.61. esse. ¶ Vñ ꝛ vacuũ videt̃ aliqd eẽ. qꝛ ꝛ locus.

¶ Oñdit quõ aliq ponebãt vacuũ eẽ. Et p̃mo qd dicebãt esse vacuũ. Scd̃o pp̃ qd vacuũ ponebãt.ibi[Et pp̃ h̃ acceptũ.] Dicit g̃ p̃.ꝙ qꝛ vacuũ est locus priuat⁹ corpore: ꝛ de-
Lec.6.4. c.57. terminatũ est de loco quõ sit: ꝛ quõ nõ sit: dcm̃ est.n.ꝙ locus nõ est aliqd spatiũ: sed terminus ↄtinẽtis: manifestũ est ẽt: ꝙ neqȝ vacuũ est spatiũ sepatũ a corpib⁹: neqȝ intrisecũ corpib⁹: sicut ponebat Democrit⁹. Et h̃ id̃ qꝛ ponẽtes vacuũ quocũqȝ istoꝝ modoꝝ: volũt ꝙ vacuuȝ nõ sit corpus: sȝ spatiũ corpis. Jd̃.n. videbat̃ aliqd eẽ vacuũ: qꝛ locus aliqd ẽ: ꝛ sic loc⁹ videbat̃ eẽ spatiũ: ita ꝛ vacuũ. Si g̃ loc⁹ nõ ẽ aliqd spatiũ p̃ter corp⁹: neqȝ vacuũ põt eẽ spatiũ
Lec.9.4. c.51. p̃ter corpa. Et cũ d̃ rõne vacui sit ꝙ sit spatiũ corpis p̃ter corpa: vt supra dcm̃ est: seq̃t̃ ꝙ vacuũ nõ sit. ¶ Scd̃o ibi.

¶ Et per eadeȝ fane. Motus.n.q loco accõmodat̃ in mẽtẽ venit: ꝛ hisce q locũ eẽ qd p̃ter corpoꝝ molẽ ingrediẽtiũ dicũt: ꝛ hisce q vacuũ ponũt. Atqȝ cãȝ motus vacuũ sic eẽ putãt: vt i illo corpa moueant̃: hoc aũt tale erit: qualẽ ipsum locũ quidaȝ inquiunt esse.

¶ Et pp̃ hoc acceptũ est. Prouenit.n.motus q est ſm locũ: ꝛ locũ dicẽtib⁹ eẽ aliqd preter corpora incidẽtia: ꝛ in his qui qdẽ dicũt ꝙ vacuuȝ est. Cãm aũt motus opinant̃ eẽ vacuũ sic sic in quo mouet̃. Hoc aũt erit q̃re locũ qdẽ dicũt eẽ.

¶ Oñdit q̃re posuerũt vacuuȝ: ꝛ dic̃ ꝙ pp̃ idẽ acceperunt
Lec.5.4. c.34. vacuũ eẽ pp̃ qd̃ acceperũt locũ eẽ.s.pp̃ motũ: vt supra dictũ est: qꝛ ꝓuenit vt soluet̃ mot⁹ ſm locũ tã ſm illos q dicũt locũ aliqd eẽ p̃ter corpa q̃ sunt in loco: q̃ȝ ſm illos qui ponũt vacuũ eẽ. Negãtib⁹ aũt locũ ꝛ vacuũ: non ꝓuenit motũ ſȝ locũ eẽ. Et sic vacuũ quodãmõ opinant̃ cãm eẽ mot⁹ eo mõ q̃ ꝛ locũ: vt i quo.s.ẽ mot⁹. ¶ Deinde cũ dic̃.

¶ At nulla ꝓrsus necessitas cogit: si mot⁹ est: vacuũ eẽ. Atqȝ oĩno qdẽ vacuũ ois mot⁹ cã nõ est. Quapropter ꝛ Melissus idipsuȝ p̃teriit. Põt.n. alterari plenũ: vt pȝ. Deĩde neqȝ ei⁹ mot⁹ q ad locũ accõmodat̃. Pñt.n.corpa mutuo sibi cedẽ: ẽt si nullũ sit spatiũ separabilẽ p̃ter corpa que mouent̃. Atqȝ hoc in cõtinuorum sicut ꝛ in humidorum cõuersionibus patet.

¶ Neqȝ vna aũt nec̃itas est si mot⁹ est: eẽ vacuũ. Lec.
Oĩno qdẽ igit̃ ois motiõis neq̃quã. Vñ ꝛ Melissum latuit: alterari nãqȝ cõtingit plenũ. Sed neqȝ ſȝ locũ motũ. Sil̃.n. subingredi adinuiceȝ cõtingit: si nullũ spatiũ sepabile sit p̃ter corpora mota. Et hoc manifestũ est etiã in ↄtinuorũ reuolutionibus: sicut in his que sunt humidoruȝ.

¶ Excludit rões ponẽtiũ vacuũ eẽ. Et nõ intẽdit hic rões p̃missas vera solõne solu⁹: sȝ istãtiã dare ex q̃ ex ipso
aspectu appet ꝙ rões nõ ex necessitate ↄcludũt. Prio g̃ excludit rões ponẽtiũ vacuũ sepatũ. Scd̃o ponẽtiũ vacuũ in corpib⁹.ibi[Cõtigit aũt dẽsari.] Primã aũt rõnẽ excludit dupl̃r. Prio qdẽ qꝛ nõ est necessariũ si mot⁹ sit: ꝙ vacuũ sit. Et si loq̃mur vl̃r de q̃libet spẽ mot⁹: manifeste appet ꝙ nequaq̃ est necessariũ. Nihil.n. ꝓhibet id qd̃ est plenuȝ alterari: solus.n.mot⁹ localis excludi videt̃: si vacuũ nõ ponat̃. Et hoc latuit Melissuȝ dũ credidit remoto vacuo oẽm spẽm mot⁹ auferri. Scd̃o excludit eaȝ rõnẽ per h̃ ꝙ neqȝ mot⁹ localis tollit̃: si vacuũ nõ sit. Dato.n.ꝙ nullũ spatiũ sepabile sit p̃ter corpa q̃ mouent̃: põt mot⁹ localis eẽ per h̃ ꝙ corpa subĩtrẽt se iuicẽ per modũ inspissatiõis: ꝛ sic aliqd in plenũ mouet̃ ꝛ nõ in vacuũ. Et hoc appet manifeste in generatiõib⁹ corporũ ↄtinuoꝝ: ꝛ precipue in humidis sic videt̃ in aq̃. Si.n.proiciat̃ lapis in aliquã magnã latitudinẽ aq̃: manifeste appet fieri q̃sdã circulationes circa locum percussionis: quousqȝ pars aque depulse cõmoueat aliam ꝛ subintret ipsam: vnde ꝙ modica pars aque subintrat per quandam diffusioneȝ in maiorem aquam circulationis predicte a paruo in maius procedunt quousqȝ totaliter deficiant. ¶ Scd̃o ibi.

¶ Pñt ẽt corpa nõ ob igressionẽ in vacuũ: sed ob extrusionẽ coꝝ que in ipsis insunt densari. Veluti cum premitur aqua: sit vt aer qui in ipsa est extrudatur.

¶ Cõtigit aũt dẽsari nõ in vacuũ: sȝ pp̃ id qd̃ ea q̃ insunt elabuntur: vt aqua collisa aerẽ qui inest.

¶ Excludit rões ponẽtiũ vacuũ in corpib⁹. Et p̃ rõneȝ q̃ procedebat ex cõdẽsatiõe. ꝛ dic̃ ꝙ ↄtingit corpa ↄdẽsari: ꝛ ptes corpis subintrare sibi iuicẽ: nõ pp̃ hoc ꝙ ps subintrãs vadat in locũ vacuũ: sed id̃ qꝛ erãt aliqua foramina plena aliquo corpore subtiliori: qd̃ facta cõdẽsatiõe elabitur: sicut qñ aqua colliditur ꝛ inspissat̃: aer qui intus erat excluditur. Et hec maxime apparent in spõgia: ꝛ in huiusmodi corporibus porosis. Hec igit̃ solo nõ oñdit cãȝ ↄdẽsatiõis quã inferius ponit: sed oñdit ꝙ ẽt per hũc moduȝ manifeste excludi põt necessitas vacui. ¶ Scd̃o ibi.

¶ Fiũt p̃terea incremẽta: nõ solũ aliquo ingrediẽte: sed etiam alteratione. Veluti si aer ex aqua fiat.

¶ Et augmentari non solum ingrediente aliquo sed ꝛ alteratione: vt si ex aqua fiat aer.

¶ Excludit rõnẽ q̃ ꝓcedit ex augmẽto: ꝛ dic̃ ꝙ augmẽtuȝ cõtingit eẽ nõ solũ per additionẽ alicui⁹ corpis igrediẽtis in corp⁹ augmẽtatũ: vt sic necesse sit eẽ vacuuȝ. Sȝ ẽt per alterationẽ: sic cũ ex aq̃ fit aer: maior sit quãtitas aeris: q̃ȝ erat aq̃. Et hec ẽt nõ est vera solutio rõnis iducte: sȝ solũ instãtia q̃dã ne sit nec̃e ponẽ vacuũ. Vera aũt solo ponit̃ in libro de gñatiõe. vbi oñdit̃ ꝙ alimẽtũ nõ sic trãsit i id qd̃ auget̃: q̃si sit aliud corp⁹ ab ipo. sȝ qꝛ ↄuertit̃ in subam ei⁹: sic ligna apposita igni ↄuertunt̃ i ignẽ. ¶ Tertio ibi

¶ Oĩno aũt ea rõ q̃ de accretõe fit ꝛ de aq̃: q̃ in cinerẽ fundit̃: ipa seipam ipedit. Aut.n.nõ auget̃ qcq̃ȝ: aut non

non corpe: aut fieri pōt vt sint duo corpora in eodē. Dubitationē igit̄ cōem soluē volūt: sȝ nō vacuū esse ondūt: aut totū corp⁹ vacuū eē necesse est: si oī ex pte augeт̄: ⁊ per vacuū (vt dicūt) accrescit. Eadē ē ⁊ de cinere ratio. Patet igitur perfacile esse eas soluere rationes ex quibus quidam vacuum esse ostendunt.

❡ Dino aūt ⁊ q̄ est de augmēto rō: ⁊ in cinerez diffuse aq̄: ipsa seipsaȝ ipedit. Aut.n. nō augetur qd̄libet: aut nō corpe: aut cōtingit duo corpa in eodē eē. Dubitationē igit̄ volūt cōem soluē: sed nō demōstrāt vacuū qđ est. Aut oē eē corp⁹ necesse ē vacuū: si penit⁹ augeт̄: ⁊ augeт̄ p vacuū. T.c.64. Eadē aūt ⁊ i cinerē rō ē. ❡ Dō gdē igit̄ ⁊ ex qb⁹ demōstrāt vacuū soluē facile sit manifestuȝ est.

❡ Excludit simul ⁊ rōnē de augmēto: ⁊ rōnē de aq̄ effusa in cinerē: ⁊ dič φ vtraqȝ ipedit seipsaȝ. Qđ sic pȝ. Est.n. circa augmentū hec dubitatio. Uideт̄.n. φ nō totū augeat̄. vl̄ φ augmētū nō fiat per additionez corpis: sȝ per additionē alicui⁹ icorporei. aut φ ɔtigat duo corpa eē in eodē loco. Hāc igit̄ dubitationē q̄ cōiter videт̄ esse tā ɔ̄ ponētes vacuū. q̄ ɔ̄ nō ponētes. volūt solueт̄. Sed tn̄ nō demōstrāt φ vacuū sit. sȝ opȝ eos dicē si augmētū sit pp vacuū φ totū corp⁹ sit vacuū cū totū corp⁹ augeat̄. Et silr̄ dicēdū est de cinere. qꝛ si vas plenū cinere recipit tātū de aq̄. quātū vacuū. opȝ dicere φ totū sit vacuū. Nō est igit̄ h̄ pp vacuitatē. sȝ pp cōmixtionē in q̄. Aq̄.n. cōmixta cineri ⁊ cōdēsat̄: ⁊ aliq̄ ps ei⁹ exhalat: ⁊ iterȝ ptes cineris magis inspissantur humefactione. Cuius est signum. qꝛ non pōt extrahi tātū de aqua quantuȝ prius fuit. Ultimo aūt cōcludit φ manifestuȝ est. φ facile est soluere ea ex quibus demonstrant vacuum esse. LEC. XI.

❡ Rursus aūt dicam⁹ vacuū hoc pacto sepatū nō eē vt gdā inqunt eē. Nā si nā cuiqȝ simpliciū corporuȝ aliq̄ latio cōpetat: vt igni gdē sursuȝ: terre vo deorsum: atqȝ ad mediū: pȝ vacuū cām lationis non esse. Cuius igit̄ motus cā vacuuȝ erit. Eius enim esse videtur qui loco accōmodatur. At huius causa nō est.

Uoniā aūt nō est vacuū sic diuisuȝ sicē quidā dicūt: dicem⁹ iterȝ. Si.n. vniuscuiusqȝ loci mutatio aliq̄ simpliciū corporū nā est: vt ignis gdē sursum: terre aūt deorsuȝ ⁊ ad mediū: manifestū est φ nō vacuū erit cā loci mutatōis. Cui⁹ igit̄ cā erit vacuū. Uideт̄ aūt cā eē mot⁹ h̄ȝ locū. Hui⁹ aūt cā nō ē.

Positis opiniōibus alioȝ de vacuo: ⁊ gd significeт̄ noie vacui: hic incipit ingrere veritatē. Et pmo ondit vacuū nō eē sepatū. Scđo ondit vacuū nō eē corpib⁹ inditū ibi [Sūt aūt gdā ⁊c.] Circa pmū duo facit. Pmo ondit vacuū nō eē ex pte mot⁹. Scđo ex ɔsideratione qua ipsiuȝ vacuū ɔsideraт̄ s̄m se. ibi [Et per se autez.] Circa pmū duo facit. Pmo ondit vacuū nō eē ex pte motus. Scđo ex pte velocitatis ⁊ tarditatis i motu. ibi [Amplius aūt ex his ⁊c.] Circa pmū ponit sex rōnes: circa quarū primā dicit φ opȝ iterū dicere φ nō est vacuū sepatuȝ sicut quidā dicūt. Ideo aūt apponit [Iterū.] qꝛ hoc ēt aliqualiter ostēsum est ex pte loci. Si.n. locus nō sit spatiū: sequit̄ φ vacuū nihil sit. vt supra dictū est. Sed nūc iterȝ idē ondit ex pte mot⁹. Ponebāt.n. vacuū vt dictū est pp motū: sed pp motū nō est necessariū ponere vacuū. Maxime.n. videт̄ φ eēt cā motus localis: sed pp motū localē

Sex rōnes. p^a.

Tec. 60, 61, 62.

nō opȝ ponere vacuū: qꝛ oīa corpa simplicia hñt mot⁹ locales nāles: sicut mot⁹ nālis ignis est sursuȝ: ⁊ mot⁹ terre est deorsuȝ ⁊ ad mediū. Et sic manifestū est φ nā vniuscuiusqȝ corpis est cā mot⁹ localis: ⁊ nō vacuū. Qđ gdē eēt si pp necitatē vacui aliq̄ corpa nālia mouerent̄. Si autē nō ponit̄ cā mot⁹ localis: nulli⁹ alteri⁹ mot⁹ cā poni pōt neqȝ alteri⁹ rei. Frustra igit̄ vacuū ē. ❡ 2^m rōnē pōit ibi.

❡ Preterea si est aliqd: vt loc⁹ corpe carēs: cū est vacuū: quonā fereт̄ corp⁹ qđ in illo positū fuerit. Non eni ad vniuersuȝ mouebit̄. Eadē ⁊ ad eos accōmodaт̄ rō q locū sepatū qd esse posuit in quē id ferт̄ qđ motu cieт̄. Quo nāqȝ mō fereт̄ id qđ ibi positū fuerit aut manebit. Et de differētijs hisce: supra inqȝ ac infra: ⁊ de vacuo nō iniuria eadē accōmodabit̄ ratio. Qui nāqȝ vacuū eē dicūt: locū ipsuȝ inqunt esse. At quonā pacto corpus: aut in loco: aut in vacuo erit. Nō.n. fit id qđ rō flagitat: cū totū gppiā corpus aut in separato pmanēteue loco positū fuerit. Pars enī si nō seorsum ponat̄: non in loco est: sed in toto. Preterea si neqȝ locus est: neqȝ vacuum erit.

❡ Ampli⁹ si est vacuū aliqd velut loc⁹ priuatus corpe: cū sit vacuū quo mouebit̄ positū in ipso corp⁹. Nō.n. iā in oē. Eadē aūt rō ⁊ ad locū eē aliqd opinātes sepatū in quē ferт̄ qđ ferт̄. Quo eni mouebit̄ positū: aut manebit: ⁊ de sursuȝ ⁊ deorsuȝ ⁊ de vacuo ɔuenit eadē rō merito. Uacuū.n. locū faciūt eā. dicētes. Et quo iā ierit: aut in loco aut in vacuo. Nō.n. accidit cū totū positū sit sicē in sepato loco ⁊ sufferēte corpe. Pars enim nisi seorsum ponat̄: non erit in loco: sed in toto. Amplius si nō est locus: vacuū non erit. T.c.65.

❡ Que talis est. Si ponat̄ vacuū esse: non pōt assignari cā mot⁹ nālis: ⁊ qetis nālis. Manifestū est.n. φ corpus nāle moueт̄ ad locū suū nālē: ⁊ qescit in eo nāliter: pp ɔueniētiā quā h̄ȝ cū ipso: ⁊ qꝛ nō ɔuenit cū loco a quo recedit: sȝ vacuū nō h̄ȝ aliquā nām per quā possit cōuenire aut discōuenire a corpe nāli. Si ergo ponat̄ aliqđ vacuuȝ quasi quidā loc⁹ puat⁹ corpe: nō poterit assignari ad quā ptē illud corpus nāliter moueatur. Nō.n. pōt dici φ ferat̄ ad quālibet ptē: qꝛ hoc videm⁹ ad sensuȝ eē falsuȝ: qꝛ ab vna parte nāliter recedit: ⁊ nāliter accedit ad aliā. Et hec eadē rō valet ɔ̄ eos q ponūt locū eē qđdā spatiū sepatuȝ in qđ corpus mobile ferт̄. Non.n. erit assignare quō corpus positū in tali loco vel moueat̄ vel qescat: qꝛ dimensiōes spatij nullā hñt nām per quā possit attēdi silitudo vl̄ dissimilitudo ad corpus nāle. Et merito cōgruit eadē rō de vacuo [⁊ de sursuȝ ⁊ deorsuȝ] .i. de loco: cui⁹ ptes sunt sursum ⁊ deorsuȝ. qꝛ illi q ponūt vacuū dicūt ipsum eē locū: ⁊ nō solū ponētes vacuū: ⁊ ponētes locū eē spatiū: nō pñt assignare quō aliqd moueat̄ ⁊ qescat h̄ȝ locū: sȝ ēt nō pñt cōuenienter assignare quō aliqd sit in loco vel in vacuo. Si.n. loc⁹ ponat̄ eē spatiū: opȝ φ totū corp⁹ iferat̄ in illō spatiū: ⁊ nō sicut accidit apud ponētes locū eē terminuȝ corpis ɔtinētis. φ locatū est in loco sicut in aliquo sepato ⁊ sicut in quodā corpe ɔtinēte ⁊ sustētāte. Et hoc videtur esse de rōne loci φ aliqd sit in loco sicut in sepato ⁊ seorsum existēte: qꝛ si ps alicuius corpis nō ponat̄ seorsuȝ ab ipso corpe: nō erit in eo sicē in loco: sȝ sicut in toto. Est igit̄ de rōne loci ⁊ locati φ locus seorsum sit a locato. Et hoc nō accidit si spatiū sit loc⁹ in qđ totū: mergit̄ totū corp⁹. Nō igit̄ spatiū est locus: ⁊ si spatiū non est locus: manife-

ftum est ꝙ vacuum non est. ¶ Tertiã rõnem ponit ibi.

¶ Accidit aũt hisce qui dicũt vacuũ eẽ: vt necessariũ si motus erit: ꝯtrariũ potius: si qſpiã diligẽter ꝯsideret: nõ posse inq̃ qcq̃ moueri: si vacuũ est. Nã vt qdaz terrã ob similitudinem qeſcere eẽ ferũt: sic ꝛ in vacuo quoduis quiescere corpus necesse est. Non est enim quonaz magis aut minus mouebitur. Quo nãq̃ vacuum est: hoc differentiarum est expers.

T.c.66. ¶ Accidit aũt dicẽtibus eẽ vacuũ tanq̃ necessariũ siqdẽ erit motus: ꝯtrariũ magis eẽ: si aliqs intẽdat nõ cõtingere moueri nihil: si sit vacuũ. Sicut.n. ꝑꝑ siĩe dicẽtes terrã qeſcere. sic ꝛ ĩ vacuo necesse est qeſcẽ. Nõ.n. ẽ quo magis ꝛ minus mouebiẽ: h̃z.n. ꝙ vacuũ ẽ: nõ h̃z differẽtiã.

2.de.ce. lec.25.i. cõ.90 ac per totũ ¶ Et dicit ꝙ cũ antiq phi ponerẽt ꝙ necesse est vacuũ eẽ si est motus: ecõuerso accidit: q2 si est vacuũ nõ est mot⁹. Et hoc ꝓbat per quoddã simile. Quidã.n. dixerũt ꝙ terra qeſcit in medio ꝑꝑ silitudinẽ ptium circũferẽtie vndiq3: ꝛ sic terra cũ nõ habeat quare moueaẽ magis versus vnã partẽ circũferẽtie: q̃ versus aliam: quiescit. Et eadẽ rõne necesse est in vacuo quiescere. Non.n. est assignare quare magis moueatur ad vnam partez q̃ ad aliã: q2 vacuũ inquantũ huiõ nõ h̃z differẽtias in suis partibus. Nõ entis.n. non sunt differentie. ¶ Quartam ponit ibi.

¶ At qui p3 oẽz motũ: aut vi fieri: aut nã. Et si sit violẽtus: ꝛ eũ necessario qui natura cõpetit eẽ. Quippe cũ violentus quidem sit p̃ter naturam: qui ṽo est p̃ter naturam: posterior sit eo qui est ẽm naturam. Quare si hisce motus nõ sit: q corpoꝝ nãlium cuiq3 suapte nã cõpetit: neq3 ceteroꝝ ꝓfecto motuũ qſq̃ erit. At quonaz pacto motus his erit: qui nã cõpetit reb⁹: cũ rõne vacui: ac infiniti nulla ꝓrsus sit differẽtia. Nã quo ĩfinitũ est: eo nihil ĩfra: nihil supra: nihil deniq3 mediũ est. Quo ṽo vacuũ est: eo nihil ĩterest inter supum inferũq3. Nã vt nihil nulla est differentia: sic ꝛ ei⁹ qđ haud ẽ nulla differẽtia assignari põt. Vacuũ ṽo nõ ens qđ ꝑuatioq3 eẽ videẽ. At ea latio que nã cõpetit: dĩiaz subit. Quare erũt ea q̃ differẽtia sũt nã. Aut igiẽ nõ est natura latio vſq̃: aut si est: vacuum in ratione rerum profecto non est.

T.c.67. ¶ Deinde qm̃ oĩs motus aut violentus aut ẽm nãm est. Necesse est aũt: siqdẽ sit violẽtus: esse ꝛ eũ q ẽm nãm. Violẽtus qdẽ.n. est extra nãm: qui aũt extra nãm posterior est eo qui est ẽ3 nã3. Quare si nõ ẽ3 nã3 ẽ vnicuiq̃ physicoꝝ corpoꝝ mot⁹: neq̃ alioꝝ erit motuũ neq̃ vnus. At ṽo motus nã qũo erit in vacuo: cũ nec vna sit differẽtia ẽm vacuũ ꝛ infinitũ. Scđm qdẽ.n. ꝙ infinitũ est: nihil erit sursũ neq̃ deorsũ: neq̃ mediũ. Scđm aũt ꝙ vacuũ est: nihil differẽs sursũ a deorsũ. Sicut.n. nullius neq̃ vna est differẽtia. sic ꝛ nõ entis. Vacuũ aũt cũ nõ sit aliqđ: priuatio videẽ eẽ. Nã aũt loci mutatio differẽs est. Quare erũt q̃ sũt nã dĩa. Si igiẽ nõ est nã. nuſq̃ ꝛ nulla loci mutatio. aut si ẽ. nõ ẽ vacuũ.

¶ Que talis est. Motus nãlis est ꝑor violẽto: cũ mot⁹ violentus nõ sit nisi qdã declinatio a motu nãli. Remoto ḡ motu nãli remoueẽ oĩs motus: cũ remoto ꝑori remoueaẽ posterius. Sed posito vacuo remoueẽ motus nãlis: q2 tolliẽ dĩia ptiũ loci ad quas est mot⁹: sicut ꝛ posito infinito: vt supra dictũ est. S3 h̃ interest inter vacuũ ꝛ ĩfinitũ: q2 posito infinito: nullo mõ põt poni neq3 sursũ neq3 deorsum: neq3 mediũ: vt in tertio dictũ est: posito aũt vacuo põt hec qdẽ poni: sed nõ ꝙ adinuicẽ differãt: q2 nullius ꝛ nõ entis: ꝛ per ꝯñs vacui: cũ sit nõ ens ꝛ ꝑuatio: nõ est aliqua differẽtia. Sed loci mutatio nãlis requirit dĩiam: q2 diuersa corpora ad diuersa loca moueñ. Vñ op3 loca nãlia differre adinuicẽ. Si igiẽ ponaẽ vacuũ: nullius erit naturalis loci mutatio: ꝛ si non est loci mutatio naturalis: nulla loci mutatio erit. Unde si est aliqua loci mutatio oportet ꝙ vacuum non sit. ¶ Quintam ponit ibi. 3.lec.f.4. cõ.48.ꝛ 49.vñ a pñ.

¶ P̃terea nunc qdẽ moueñ ea que iaciuñ: eo qui ꝓpulit nõ tãgẽte: aut ob antipistasi3: vt qdã inqũt: aut q2 pulsus aer: motu pellit celeriore: q̃ si ea latio pulsi: qua locũ ad ꝓpriũ ferẽ. At in vacuo nihil hoꝝ esse põt. Neq3 si vt qcq̃ feraẽ: nisi vt id qđ vehitur.

T.c.68. ¶ Ampli⁹ nũc qdez ꝓiecta moueñ ꝓiectore nõ tãgẽte: aut ꝑꝑ antipistasi3: sicut qdã dñt: aut ex eo qđ pellit pulsus aer velociore motu q̃ latio pulsi: ẽm quã ferẽ in ꝓpriũ locũ. In vacuo aũt nihil hoꝝ cõtigit eẽ: neq̃ erit fieri: s3 aut sic qđ vehiẽ.

Lec.5.in pñ. ¶ Circa quã ꝯsiderãdũ est ꝙ solet eẽ qdã dubitatio circa ea que ꝓiciuñ: op3.n. mouẽs ꝛ motũ sil eẽ vt ĩfra in.7. probaẽ. ꝛ tñ illud qđ ꝓiciẽ inueniẽ moueri ẽt postq̃ separatum est a ꝓiciẽte. sicut appet in lapide proiecto: ꝛ sagitta emissa per arcũ. Nũc igiẽ supposito ꝙ vacuũ nõ sit soluitur ista dubitatio ex parte aeris quo mediũ repleẽ: ꝛ hoc dupliciter. Dicũt.n. qdã ꝙ ea que ꝓiciuñ moueñ postq̃ nõ tanguñ a ꝓiciẽte ꝑꝑ antiperistasim. i. repcussionẽ: vl ꝯ resistẽtiã. Aer.n. mot⁹ repcutiẽ ad aliũ aerẽ: ꝛ ille ad aliũ ꝛ sic deinceps: ꝛ per talẽ repcussionẽ aeris ad aerẽ moueẽ lapis. Alij ṽo dicũt ꝙ hoc iõ est: q2 aer q cõtinuus ex̃is a ꝓiciẽte ĩpelliẽ: veloci⁹ ĩpellit corpus ꝓiectũ q̃ sit mot⁹ quo corpus ꝓiectũ ferẽ nãliter in ꝓpriũ locũ. Vñ ꝓpter velocitatẽ motus aeris nõ ꝑmittiẽ corpus ꝓiectũ. vtputa lapis vel aliud huiõ: cadere deorsum: sed ferẽ ẽm ĩpulsionẽ aeris. Nulla aũt istaꝝ cãꝝ posset poni si eẽt vacuũ: ꝛ ita corpus ꝓiectũ nullo mõ ferreẽ: nisi quãdiu vehereẽ puta a manu ꝓiciẽtis: s3 statiz emissus caderet: cui⁹ ꝯtrarium videmus: nõ ergo est vacuũ. ¶ Sextam ponit ibi.

¶ P̃terea nemo dicere põt cur motũ alicubi stabit: cur.n. hic q̃ ibi potius stabit. Quare aut qeſcet: aut in infinitũ feraẽ necesse est si nõ potẽtius qppiã ĩpedierit. Insuꝑ nũc qdẽ in vacuo ex eo corpa ferri videñ: q2 cedit. At in vacuo talis ꝯditio similiter sese habet omni ex pte. Quare oẽm ad partem ferentur.

T.c.69. ¶ Ampli⁹ nullus hẽbit dicere ꝑꝑ qđ qđ moueẽ stabit alicubi: qđ.n. magis hic q̃ ibi. Quare aut quiescet: aut in ĩfinitũ necesse est ferri: nisi aliqđ impedierit maius.

T.c.70. ¶ Ampli⁹ aũt nũc qdẽ ĩ vacuũ ob id qđ cedit ferri videẽ. In vacuo aũt vbiq̃ silr est huiusmodi. Quare vbiq̃ fertur.

¶ Que talis ẽ. Si mot⁹ sit in vacuo nullus poterit assignare cãz ꝑꝑ qđ illud qđ moueẽ: alicubi stet. Nõ.n. est rõ q̃re magis qeſcat in vna pte vacui q̃ in alia: neq3 in his q̃ moueñ nãliter: cũ nõ sit dĩia in ptib⁹ vacui: vt supra dictũ est. Neq3 in his q̃ moueñ motu violẽto. Sic.n. dicimus ꝙ cessat motus violentus: vbi deficit repcussio vel impulsio

impulsio aeris: sꝫ duas cās assignatas. Oportebit ḡ φ vel quiescat oē corpus τ nihil moueat. aut si aliqd moueatur φ moueaꝛ in infinitū: nisi occurrat ei aliqd corpus mai⁹ qd violētū motū eius ipediat. Ad ꝯfirmationē aūt hui⁹ rōnis subiūgit cāꝫ q̄re ponūt aliq motū fieri i vacuo: qꝛ s. vacuū cedit τ non resistit mobili: vñ cū vacuum silr cedit ex oi pte: fereꝛ in ifinitū ex q̄libet pte: LEC. XII.

¶ At qui ꝓspicuū id qd dicitꝛ τ ex hisce que deinceps dicemus erit. Uidem⁹. n. idē pōdus corpusue celeri⁹ duas ob cās ferri. Aut qꝛ id dīt per qd moueꝛ: vt si ꝑ terrā vl' aquā vl' aerē moueaꝛ. Aut qꝛ id qd ferꝛ dīt: si sint eadē cetera: ob pōderis aut leuitatis excessuꝫ.

T.c.71. Amplius aūt τ ex his manifestuꝫ est qd dī. Uidem⁹. n. idē τ graue τ leue corpus velocius ferri pp duas cās: aut in differēdo ꝑ qd: vt ꝑ aquā: aut per terrā aut ꝑ aerē: aut i differēdo qd ferꝛ. si alia sunt eadē: ꝓpter excellentiā grauitatis aut leuitatis.

Hic ōndit vacuū nō eē ex pte velocitatis τ tarditatis i motu. Et circa h̄ duo facꝛ. Pˀo assignat cās pp q̄s velocitas τ tarditas ē i motu. Scdo ex illis cāis argumētaꝛ ad ꝓpositū. ibi [Hoc igiꝛ ꝑ qd ferꝛ ꝛc.] Dicit ḡ p̄. φ vnū τ idē corp⁹ graue: τ qdcūqꝫ aliud vtpote lapis vl' aliqd huiꝰ pp duas cās veloci⁹ ferꝛ. aut pp dīiaꝫ medij ꝑ qd ferꝛ. vt per aerē vl' terrā: vl' aquā: aut pp dīiaꝫ ipsi⁹ mobilis: qꝛ est vel grauius vel leuius ceteris paribus. ¶ Scdo ibi.

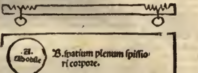
¶ Atqꝫ id qdē per qd ferꝛ cā est: ꝓpterea qd ipedit: maxie qdē si ecōtra feraꝛ. Min⁹ aūt si maneat: τ magis id qd nō est facile diuisibile. Quale est id qd magis est crassuꝫ. Pōdus igiꝛ. a. per. b. qdē mediū in tpe c. fereꝛ. Per. d. vo subtili⁹ qdē illo: lōgitudie vo eq̄le: in tpe. e. ipediētis corpis rōne. Sit. n. b. qdē aq̄. d. aūt aer. Quāto igiꝛ aer aq̄ subtilior: tāto celeri⁹. a. pondus per. d. q̄ꝫ per. b. mediuꝫ fereꝛ (vt pꝫ.) Hēat igiꝛ eādē rōnē ad celeritateꝫ celeritas: qua distat aer ab aq̄. Quare si in duplo sit aer aqua subtilior: duplo in tēpore. b. mediū ꝑtrāsibit ad id tēpus: in quo per mediū. d. fereꝛ τ. c. tēpus dupluꝫ erit tēporis. e. atqꝫ quo subtilius est minusqꝫ ipedit: atqꝫ facilius scindiꝛ id per qd fit trāsitio: eo pōdus. a. celerius semꝑ feretur.

¶ Hoc igiꝛ per qd ferꝛ cā est. qꝛ ipedit maxie qdem qd ꝯ ferꝛ: postea aūt τ manēs. Magis aūt qd nō facile diuidiꝛ: huiꝰ auteꝫ grossius est. Id igiꝛ in quo est. a. mouebiꝛ per. b. qd aūt in quo ē. c. tp̄s: per ipsuꝫ aūt. d. cū sit subtilius: sꝫ eq̄lis lōgitudo est ipsius. b. que est ipsius. d. s̄m analogiā ipediētis corpis: sit. n. b. qdeꝫ aq̄. d. vo aer. Quāto igiꝛ subtilius aer aq̄ τ icorporali⁹. tāto citius. a. per. d. mouebiꝛ q̄ꝫ per. b. Habet igiꝛ eādē rōnē: qua qdeꝫ distat aer ab aq̄: velocitas ad velocitatē. Quare si dupl'r subtile est: in duplici tpe qd est ipsuꝫ. b. trāsibit q̄ꝫ. d. Et erit in quo ē c. tp̄s duplex eo i quo est. e. Et semꝑ iā quāto magis sit incorporalius τ minus impedituꝫ τ bene diuisibilius per qd fertur: citius mouebitur.

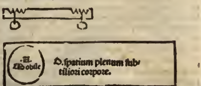
¶ Ex p̄missis causis argumētaꝛ ad ꝓpositum. Et p̄mo ex dīia medij. Scdo ex dīia mobilis. ibi [Scdo aūt horū.] Circa p̄mū duo facit. Pˀo pōit rōnē. Scdo eā recapitulādo recolligit. ibi [Sꝫ sicꝫ in caplo.] Circa p̄muꝫ duo facꝛ. Pˀo pōit rōnē. Scdo ōndit ꝯclusionē seq ex p̄missis. ibi [Sit eni. ꝫ. vacuū.] Pōit ḡ p̄mo talē rōnē. Proportio motus ad motū in velocitate est sicꝫ ꝓportio medij ad mediū in subtilitate: sꝫ spatij vacui ad spatiū plenū nulla est proportio: ḡ mot⁹ ꝑ vacuū nō hꝫ ꝓportionē ad motū q fit per plenū. Pˀo ḡ manifestat p̄mā ꝓpōnē hui⁹ rōnis: τ dicꝛ φ mediū per qd aliqd ferꝛ est cā velocitatis τ tarditatis: qꝛ impedit corp⁹ qd moueꝛ: τ maxie qdē ipedit qn̄ mediuꝫ ferꝛ in ꝯriū: vt pꝫ in naui cui⁹ mot⁹ ipediꝛ a vēto. Scdario aūt ipedit: si ēt qescat: qꝛ si sil' moueret cū mobili: non impediret: sꝫ magis iuuaret. sicꝫ fluui⁹ q defert naui iferi⁹. Sed iter ea q̄ ipediūt magis ipedit illud qd nō facile diuidiꝛ. τ tale est corpus magis grossuꝫ. Et h̄ māifestat per exēplū. Sit. n. corp⁹ qd moueꝛ. a. spatiū ꝑ qd moueꝛ sit. b. τ tp̄s in quo. a. moueꝛ ꝑ. b. sit. c. Ponam⁹ aūt aliud spatiū qd sit. d. eq̄lis lōgitudis cū. b. sed tn̄. d. sit plenū subtiliori corpe q̄ꝫ. b. s̄m aliquā analogiā. i. ꝓportionē corpis medij qd ipedit motū corpis. vtputa φ spatiū. b. sit plenum aq̄: spatiū vo. d. sit plenū aere. Quāto ḡ aer est subtilior aq̄ τ min⁹ spissus. tāto mobile qd ē. a. citi⁹ mouebiꝛ ꝑ spatiuꝫ d. q̄ꝫ ꝑ spatiū. b. Que ē ḡ ꝓportio aeris ad aquā in subtilitate. eadē ē ꝓportio velocitatis ad velocitatē. Et q̄to est maior velocitas. tāto ē min⁹ tp̄s. qꝛ velocior mot⁹ dī q est in minori tpe ꝑ eq̄le spatiū vt in sexto diceꝛ. Uñ si aer est in duplo subtilior q̄ꝫ aq̄. sequeꝛ φ tp̄s in quo moueꝛ ꝑ. b. qd est plenū aq̄. sit duplū tpe in qd ꝑtrāsit. d. qd est plenū aere. τ ita tp̄s. c. in quo ꝑtrāsit spatiū. b. erit duplū tēpore qd est. e. in quo ꝑtrāsit spatiū. d. τ sic poterim⁹ vniuersaliter accipe: φ in q̄cūqꝫ ꝓportiōe mediū per qd aliqd ferꝛ est subtili⁹: τ min⁹ impeditiuū τ facilius diuisibile: in eadem proportione erit motus velocior. ¶ Scdo ibi. T.ec.3.1. có.13.

¶ Demonstratio exemplaris ostendens φ talis est ꝓportio motus ad motum in velocitate qualis est proportio medij ad medium in subtilitate.

C. Tempus.

E. Tempus.

¶ At vacuū nullā rōnē hēt qua corpe excediꝛ: quēadmodū neqꝫ ipsuꝫ nihil ad numerū. Nā si q̄tuor vno quidē tria: pluribus vo duo: τ pluribus etiaꝫ q̄ꝫ duo vnū excedūt: nullā ꝑfecto rōnē vlterius hñt: qꝛ nihilum ipm excedūt. Id. n. qd excedit: in excessum ipm: τ in id qd excediꝛ necesse est diuidaꝛ. Quare ipa quatuor erūt id quo excedūt. Et nihil. Idcirco neqꝫ linea pūctū excedit: si nō cōponatur ex punctis. Similiter τ vacuū nullam ad plenū rōnem habere potest.

¶ Uacuū aūt nullā hꝫ rōnē qua excellat̃ ſub pleno: ſicut neqꝫ nihil ad nūerū. Si enīꝫ q̄tuoꝛ tria excellūt vno: pluribꝰ aūt vno: ⁊ adhuc vnū pluribꝰ q̄ꝫ duobꝰ. Nihil aūt nō amplꝰ habēt rōneꝫ qua excellāt. Neceſſe ē eni diuidi excellēs in excellētiā: ⁊ in id qđ excellit̃. Quare ⁊ q̄tuoꝛ i quātūcūqꝫ excellūt ⁊ nihil. Unde neqꝫ linea pūctuꝫ excellit: niſi cōponat̃ ex pūctis. Silr̃ aūt vacuū ad plenū nullā poſſibile eſt habere rationem.

¶ Manifeſtat ſcđam ꝓpoſitionē ⁊ dicit ꝙ vacuū nō excedit̃ a pleno ſm aliquā ꝓportioneꝫ. Et h̄ ꝓbat p̄ hoc ꝙ nūerus nō excedit nihil ſꝫ ꝓportionē aliquā: ſꝫ ſolū attēdit̃ ꝓportio aliq̄ nūeri ad numeꝝ vl̃ ad vnitatē ſic q̄tuoꝛ excellūt tria in vno: ⁊ adhuc in plari excellūt duo: adhuc in pluri vnū. Unde dicitur maioꝛ proportio quatuoꝛ ad vnum: q̄ꝫ ad duo vel tria. Sed quatuoꝛ non excellunt nihil ſm aliquam proportionem. Et hoc ideo: q2 neceſſe eſt ꝙ omne excellens diuidatur in id qđ excellitur: ⁊ in excellentiam: ideſt in id in quo excellit: ſicut quatuoꝛ diuiditur in tria: ⁊ in vnum in quo excellit tria. Si ergo quatuoꝛ excellunt nihil ſequetur ꝙ quatuoꝛ diuidant̃ in aliquot ⁊ nihil: qđ eſt inconueniens. Unde etiaꝫ non poteſt dici ꝙ linea excellat punctum: niſi componeretur ex pūctis: ⁊ diuideretur in ea. Et ſimiliter non poteſt dici ꝙ vacuum habeat aliquam proportionem ad plenū: q2 vacuū non cadit in compoſitionem pleni. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare neqꝫ etiam motus. Sed ſi per ſubtiliſſimuꝫ tanto motu tanto in tempoꝛe pondus.a. fertur: per vacuū ſi mouebitur: oēm ꝑfecto rationē exuperabit.

T.c.72. ¶ Ergo neqꝫ ad motū. Sꝫ ſi p̄ ſubtiliſſimū intāto taliqꝫ ferr̃: per vacuū oēm exuperat rationē.

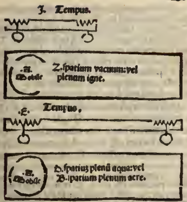
¶ Ponit concluſionem concludens ꝙ non eſt poſſibile eē proportionem inter motum qui fit per vacuum: ⁊ motuꝫ qui fit per plenum. ſed ſi aliquod coꝛpus fertur per quodcūqꝫ ſubtiliſſimū in tāto ſpatio taliqꝫ tpe: motꝰ qui ē per vacuū trāſcēdet oēm ꝓportionē datā. ¶ Deinde cū dicit:

¶ Si enīꝫ.ʒ. vacuū lōgitudīe eq̄le.b.⁊.d. plenis: Pondus igit̃.a. ſi trāſierit. Atqꝫ aliquo qđē in tpe qđ ſit i. minoꝛe v° q̄ꝫ ē tp̄s.e. fuerit motū: hāc ꝑfecto rōnē: ⁊ vacuuꝫ hēbit ad plenū: q̄ꝫ ad tp̄s: tp̄s habebit. Sed tanto in tempoꝛe quantum eſt i. pleni.d. partem aliquam tranſierit pondus.a. Sitqꝫ illa.d.k. Tranſierit autem.a. pondus medium ipſum.ʒ. Si ea etiaꝫ ratione differat ſubtilitate ab aere: quaꝫ.e. tempus ad i. tempus habet. Nam ſi coꝛpus.ʒ. tanto ſubtilius ſit ipſo.o. quanto tempus.e. tempus excedit i. econtra profecto pondus.a. tranſierit illud celeritate: tanto in tempoꝛe: quantum eſt tempus i. ſi per illud ferat̃. Si igitur nullum in.ʒ. fuerit coꝛpus celerius adhuc per illud ſane mouebitur. At in i. tempoꝛe motum iam erat. Quare pondus.a. equali in tempoꝛe plenū: ⁊ vacuuꝫ pertranſibit. At hoc fieri nequit. Si igitur tempus aliquod erit in quo per vacuū quoduis coꝛpus mouebitur: hoc eueniet impoſſibile vt ex hiſce que diximus patuit. In tempoꝛe eniꝫ equali quippiā plenum: atqꝫ vacuum pertranſibit. Erit enim ſic aliquod coꝛpus ad coꝛpus: vt ad tempus eſt tempus.

¶ Sit eni.ʒ. vacuū: eq̄le aūt magnitudīe hiſque ſūt.b.⁊.d.a. ergo ſi trāſibit ⁊ mouebit̃ per.ʒ. in quodā qđē tpe qđ eſt i. Sꝫ in minoꝛi q̄ꝫ in quo eſt.e. ⁊ hāc habebit rōnē vacuū ad plenū. Sꝫ in tāto tpe quantū eſt in quo eſt i. ipſiꝰ.d.a. trāſibit ſubtilꝰ. Trāſibit aūt ſi ſit aliqđ ſubtilitate differens ab aere in quo eſt.ʒ. ſm hāc ꝓportionē quā tp̄s hꝫ in quo ē.e. ad tp̄s in quo ē i. Si eni in tāto ſubtilꝰ eſt coꝛpus in quo eſt.ʒ. ipſo.d. quātū exupat.e. ipſum i. trāſibūt ecōtrario velocitate in tāto quātū i. ipſuꝫ.ʒ. qđ eſt in quo eſt.a. ſi ferat̃. Si igit̃ nullū ſit coꝛpus in quo eſt.ʒ. adhuc velocius ptrāſibit q̄m ⁊ ſicut priꝰ: ſꝫ erat in quo eſt i. Quare in equali tpe trāſibit qđ eſt plenū: ⁊ vacuū. Sꝫ ipoſſe eſt. ¶ Manifeſtū eſt igit̃ ꝙ ſi fuerit aliqđ tp̄s i quo per vacuū qđlibet ferr̃: accidet h̄ ipoſſe. In eq̄li eni accipiet̃: ⁊ qđ plenū eſt trāſire aliqđ: ⁊ vacuū. Erit eni aliqđ analogū coꝛpus alterū ad alterū: vt tempus ad tēpus. T.c.73.

¶ Quia ꝑdictā ꝯcluſionē oñſiue ex ꝑncipijs ſuppoſitis deduxerat: ne q̄ dubitatio oriat̃ de ꝑncipijs ꝑmiſſis: vt certioꝛ ſit ꝓceſſus: ꝓbat eādē cōclōnē deducēdo ad impoſſe. Si eni dicat̃ ꝙ motꝰ q eſt p̄ vacuū hꝫ aliquā proportionē velocitatis ad motum qui eſt per plenuꝫ. Ponatur ergo ꝙ ſpatium vacuum ſit.ʒ. qđ quidem ſit equale ſm magnitudinem ſpatio.b. qđ eſt plenum aqua: ⁊ ſpatio.d. qđ eſt plenum aere. Si autem detur ꝙ motus qui eſt per.ʒ. habeat aliquam proportionem ſm velocitatem ad motum qui eſt per.b.⁊.d. opoꝛtet dicere ꝙ motus qui eſt per.ʒ. qđ eſt vacuum: ſit in aliquo determinato tempoꝛe: q2 velocitates diſtinguuntur ſm quantitates tempoꝛum. vt ſupra dictum eſt. Si ergo dicatur ꝙ mobile qđ eſt.a. trāſeat per ſpatium vacuum qđ eſt.ʒ. in aliquo tempoꝛe: ſit illud tempus i. qđ opoꝛtet eſſe minus q̄ꝫ tempus.e. in quo pertranſit ſpatiū.d. qđ eſt plenum aere. ⁊ ſic hec erit proportio motus per vacuum ad motum per plenuꝫ: que eſt proportio tēpoꝛis.e. ad tēpus i. ſed neceſſe erit ponere ꝙ in tanto tempoꝛe quantū eſt i. mobile qđ eſt.a. pertrāſeat quoddā ſpatiū plenum ſubtilioꝛi coꝛpoꝛe [ipſius.d.] ideſt ipſo.d. Et hoc quidē cōtinget ſi inueniatur aliqđ coꝛpus qđ differat in ſubtilitate ab aere quo ponebat̃ ſpatiū plenum.d. ſm illam ꝓportionē quā habet tēpus.e. ad tempus i. vtputa ſi dicat̃ illud coꝛpus eē ignis quo ponat̃ plenū ſpatiū.ʒ. ſm ꝙ primo ponebat̃ vacuū. q2 ſi coꝛpus quo ponit̃ plenū ſpatium.ʒ. eſt tāto ſubtilius coꝛpoꝛe quo ponit̃ plenū ſpatiū.d. quātū tp̄s.e. excedat i. ſequit̃ ꝙ mobile qđ eſt.a. ſi ferat̃ per.ʒ. qđ eſt ſpatiū plenū ſubtiliſſimo coꝛpe: ⁊ per.d. qđ eſt ſpatiū plenū aere: trāſibit per.ʒ. ecōuerſo in maioꝛi velocitate in tāto tēpoꝛe in quāto eſt minus.e. Si ergo nullū coꝛpus ſit in quo eſt.ʒ. ſꝫ ponat̃ hoc ſpatiū vacuū: ſicut ⁊ primo: adhuc debebit velocius moueri. Sed hoc eſt cōtra id qđ fuit poſitū. Poſitū eni erat ꝙ motus fieret per ſpatiū.ʒ. qđ eſt vacuū in tēpoꝛe i. ⁊ ſic cū in tēpoꝛe i. trāſeat idē ſpatiū cū eſt plenū ſubtiliſſimo coꝛpoꝛe: ſequit̃ ꝙ in eodē tēpoꝛe trāſit idē mobile vnū ⁊ idē ſpatiū: cū eſt vacuū: ⁊ cū eſt plenū. Manifeſtū ē ergo ꝙ ſi fuerit aliqđ tp̄s in quo mobile ferat̃ per quodcunqꝫ ſpatiū vacuuꝫ ſequetur hoc impoſſibile ꝙ in equali tempoꝛe tranſibit plenum ⁊ vacuum: q2 erit accipere aliquod coꝛpus qđ habebit proportionem ad aliud coꝛpus: ſicut habet proportionem tēpus ad tēpus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Demōſtratio ducēs ad ipoſſe ꝓbās nō eē poſſibile proportionē eē iter motū qui ſit per vacuū: ⁊ q ſit per plenū.

¶ Ut in sūma aūt dicā: manifesta ē huiusce cā accidē tis. Nā mot⁹ gdē ois ad motu3 est rō. Est. n. in tpe: & ois tēporis: item ad tempus: modo sint ambo finita. Sed vacui ad plenum nulla prorsus esse rō potest.

¶ S3 sic in caplo ē dicere: palā accidētis cā ē: qr motus gdē ad motu3 ois pportio est: in tēpore enim est. Temporis aūt ois est ad tempus finitis vtrisq3. Vacui autem ad plenum non est.

¶ Sūmatī colligit ea i gb⁹ vt⁹ ↄsistit pmisse rōnis: & dic ꝙ sicut ↄtigit recapitulādo dicē: manifesta est cā q̄re pdictū incōueniēs accidat: qr. s. glibet mot⁹ est pportionat⁹ cuilibet motui fm velocitatē: qr ois mot⁹ est in tpe: & quelibet duo tēpora si sint finita habēt pportionē adinuicem: sed vacui ad plenū nō est pportio. vt pbatū est. Unā si ponaē motus fieri per vacuū. necesse est ꝙ sequaē inconueniēs.

¶ Hec igitur eueniunt ob eorum differentiā per que corpora motu cientur.

¶ Secundū quidem igitur ꝙ differunt per que feruntur: hec contingunt.

¶ Ultio aūt epilogās cōcludit ꝙ pdicta icōueniētia accidūt: si accipianē diuerse velocitates motuū fm diūsa3 mediorū. ¶ S3 ↄ hāc rōnē Arist. isurgūt plres difficultates. Dubi° Quaꝝ gdē pma ē ꝙ nō vi3 seq ꝙ si fiat mot⁹ p vacuū: ꝙ nō h3 pportionē i velocitate ad motū g fit p plenū. Quilibet. n. mot⁹ h3 determiatā velocitatē ex pportiōe potētie motoris ad mobile: ēt si nullū sit ipedimētū. Et h p3 p exēplū: & p rōnē. Per exēplū gdē i corpib⁹ celestib⁹: quoꝝ mot⁹ a nllo ipediē: & tā coꝝ ē determiata velocitas fz determiatū tps. Per rōnē āt: qr ex h ipo ꝙ i magnitudie p quā fit mot⁹ ē accipe pus & posteri⁹: pus & posteri⁹ ē i motu: ex q̄ seqē motū eē in determiato tpe. S3 veꝝ ē ꝙ huic velocitati pōt aligd subtrahi ex aliq ipediēte: nō igiē op3 ꝙ pportio mot⁹ ad motū i velocitate: sit sic pportio ipedimēti ad ipedimētū: ita ꝙ si nō sit aliqd ipedimētū: ꝙ mot⁹ fiat i nō tpe. S3 op3 ꝙ fz pportionē ipedimēti ad ipedimētū sit pportio retardatiōis ad retardationē. vnā posito ꝙ mot⁹ sit p vacuū: sequiē ꝙ nulla retardatio accidat supra velocitatē nālē: & nō sequiē ꝙ mot⁹ g est p vacuū nō hēat pportionē ad motū g fit p plenū. ¶ Huic aūt obiectioni Auerrois i cōmēto suo resistē conaē. Et pmo gdē conaē ondē hāc obiectionē ex falsa imaginatiōe pcedē. Sol. p° Auerrois cō. 71. Dicit. n. ꝙ ponētes pdictā obiectionē imaginanē additionē in tarditate mot⁹ fieri sic fit additio in magnitudie linee: ꝙ ps addita: sit alia a pte cui addiē. Ita. n. vi3 pdicta obiectio pcedē ac si tardatio fiat p h ꝙ aligs mot⁹ addaē alteri motui: ita ꝙ subtracto illo motu addito p ipedimētū retardās: remaneat q̄titas mot⁹ nālis. S3 h dic nō eē sile: qr cū retardaē mot⁹: q̄libet ps mot⁹ sit tardior: nō aūt quelibet ps linee sit maior. Deinde ondere nitiē quō rō Arist. necitatē hēat. & dic ꝙ velocitas vl tarditas motus cōsurgit gdē ex pportiōe motoris ad mobile. S3 op3 mobile eē aliq mō resistēs motori: sic patiēs q̄dāmō est ↄtrariū agēti: q̄ gdē resistētia pōt eē ex trib⁹. Primo gdē ex ipso situ mobilis. ex h eni ipo ꝙ mouēs itēdit trāsferre mobile ad aliqd vbi: ipm mobile i alio vbi existēs repugnat itētiōi motoris. Scdo ex nā mobilis: sic appet i motib⁹ violētis: vt cū graue pyciē sursu3. Tertio ex pte medij. Oia enim hec tria accipiēda sūt sil vt vnū resistēs ad h ꝙ causetur vna cā tarditatis in motu. Qm igiē mobile seorsu3 ↄsideratū fz ꝙ differt a mouēte: ē aligd ens actu: pōt inueniri resistētia mobilis ad motorē: vel ex pte mobilis tm: sic accidit in corporib⁹ celestib⁹. vl ex pte mobilis & medij sil: sicut accidit in corpib⁹ aiatis: q̄ sunt hic. S3 in grauib⁹ & leuib⁹ subtracto eo qd mobile h3 a mouēte. s. forma q̄ est principiū mot⁹: quā dat generās qd est mouēs: nō remāet nisi mā: ex cui⁹ pte nulla resistētia pōt cōsiderari ad mouēs. vnā reliquiē in talib⁹ sola resistētia ex pte medij. Sic igiē in corpib⁹ celestib⁹ est diūa velocitatis solū fm pportionē motoris ad mobile. In corpib⁹ vo aiatis fm pportionē motoris ad mobile & ad mediū resistēs sil: & in talibus pcederet obiectio pdcā: ꝙ remota retardatiōe q̄ est ex pte medij ipediētis: adhuc remāet determiata q̄titas tpis in motu fm pportionē motoris ad mobile. Sed in grauib⁹ & leuib⁹ nō pōt eē retardatio velocitatis nisi fm resistētiā medij. & in talib⁹ pcedit rō Arist. ¶ S3 hec oīno videnē eē friuola. Primo gdē qr l3 q̄titas tarditatis nō sit fz modū q̄titatis ↄtinue: vt addaē mot⁹ motui: fz fm modū q̄titatis intēsiue. sic cū aligd ē altero albi⁹: tā q̄titas tpis ex qua Arist. argumētaē: ē fz modū q̄titatis ↄtinue: & fit tps mai⁹ p additionē tpis ad tps. Unā subtracto tpe qd addiē ex ipediente: remanet tps nālis velocitatis. Improb. sol. Auerro. ¶ Deide qr i grauib⁹ & leuib⁹ remota forma quā dat generās remanet p itellectū corp⁹ q̄tū: & ex h ipso ꝙ q̄tū ē in opposito situ existēs: h3 resistētiā ad motorē. Nō eni pōt intelligi alia resistētia in corpib⁹ celestib⁹ ad suos motores. vnā nec ēt in grauib⁹ & leuib⁹ sequeē rō Arist. fm ꝙ ipse dicit. ¶ Et iō meli⁹ & breui⁹ dicēdū ē: ꝙ rō Arist. iducta: est rō ad ↄdicēdū pōni: & nō rō demōstratiua simplr. Ponētes aūt vacuū hac de cā ipm ponebāt: vt nō ipedireē motus. & sic fz eos cā motus erat ex pte medij: qd nō ipedit motū. Et iō ↄ eos Arist. argumētaē: ac si tota cā velocitatis & tarditatis eēt ex pte medij. Sic ēt & supra euidēter hoc ondit dicēs: ꝙ si nā est cā mot⁹ simplicium corpoꝝ: nō op3 ponē vacuū: vt cā motus coꝝ. p qd dat itelligē ꝙ totā cā3 mot⁹ pōebāt ex pte medij: & nō ex nā mobilis. Solutio vera. Tex. lii. t. c. 67. ¶ Secūda aūt dubitatio ↄ rōnē pdictā ē: qr si mediū qd ē plenū ipedit [vt ipse dic] seqē ꝙ nō sit i h medio iferiori aligs mot⁹ pur⁹ nō ipedit⁹: qd vi3 icōueniēs. ¶ Et ad h Cōmētator pdict⁹ rñdet: ꝙ h ipedimētū qd ē ex medio regrit mot⁹ nālis grauiū & leuiū: vt possit eē resistētia mobilis ad motorē: saltē ex pte medij. Solu. 2. Auerro. cō. 71. ¶ S3 meli⁹ dicēdū ē ꝙ ois mot⁹ nālis icipit a loco nō nāli: & tēdit i locū nālē. vnā quādiu ad locū nālē pueniat nō ē incōueniēs si aligd nō nāle ei ↄiūgaē. Paulati eni recedit ab eo qd ē ↄ nā3: & tēdit in id qd est fz nām. & pp h mot⁹ nālis in fine intēdiē. So. 2. ¶ Tertia obiectio ē: qr cū i corpib⁹ nālib⁹ sit determiat⁹ termin⁹ raritatis: nō vi ꝙ semp sit accipe corp⁹ rarius: & rarius: fm quālibet pportionē tpis ad tps. ¶ S3 dicēdū est ꝙ l3 sit determinata raritas in reb⁹ nālibus: nō tā hoc Ob. 3. Sol. p°

est ex natura corporis mobilis inquantū est mobile: sed ex natura determinataꝝ formaꝝ que requirūt determinatas raritates vel dēsitates. In hoc autē libro agit de corpore mobili in cōmuni. Et ideo frequenter vtit Arist. in hoc libro in suis rōnibus quibusdā que sunt falsa si ꝯsiderent nāe determinate corporꝝ: possibilia autē si ꝯsideret natura corporis in cōmuni. Uel pōt dici ꝙ hic etiā ꝓcedit sm opinionem antiquoꝝ phoꝝ: qui ponebāt raꝝ ⁊ dēsum prima principia formalia: sm quos raritas ⁊ densitas in infinitum augeri poterāt: cū non sequerent alias ꝑores formas sm quarū exigētiā determinarentur. ℂ Deinde cum dicit.

Sol. 2ᵃ

ℂ Eoꝝ aūt q̄ ferunt excessu eueniūt hec. Cernim⁹ enim ea corporꝝ q̄ plus aut grauitatis aut leuitatis habēt momēti: mō eadē ipsis insit figura: celeri⁹ per eq̄le spatiū ferri eaqꝫ rōne quā īter sese hñt. Quare ⁊ per vacuū ita ferent. At fieri ꝑfecto neq̄t. Quā enim ob cām celeri⁹ mouebunt: In plenis enim id necessario fit. Mai⁹ enim celeri⁹ vi sua mediū diuidit. Nā id qd̄ fert aut ē iactū: figura diuidit aut momēto qd̄ hꝫ. Equalis igitur celeritatis omnia erunt. At fieri nequit:

ℂ Secūdū aūt hoꝝ q̄ ferunt excellētiā hec sunt. Uidem⁹ enim maiorē īclinationē habētia aut grauitatis aut leuitatis: si alia sil'r se habent figuris: citius lata per eq̄le spatiū finitū: ⁊ sm rōnē quā hñt magnitudies adinuicē. Quare ⁊ per vacuū. Sꝫ ipossibile est: ꝑꝑ quā enim cām ferē velocius. In plenis qdēꝫ enim ex necessitate. Uelocius enim diuidit ex fortitudine maius. Aut enim figura diuidit: aut inclinatione quam habet qd̄ fertur: aut proiectuꝫ. Eque velocia ergo omnia erunt. Sed impossibile est.

ℂ Ostēdit nō eē vacuuꝫ separatū ex velocitate ⁊ tarditate motus: sm ꝙ ol'no cā sumitur ex parte mobilis. ⁊ dicit ꝙ hec q̄ dicent cōsequētur si ꝯsideret differentia velocitatis ⁊ tarditatis: sm ꝙ mobilia que ferunt se inuicē excellunt. q2 videmus ꝙ per equale spatiū finituꝫ citius ferūtur ea q̄ habēt maiorē inclinationeꝫ: aut sm grauitatem aut sm leuitatem: siue sint maiora in quantitate: equaliter grauia vel leuia existentia: siue sint eq̄lia in q̄titate: ⁊ sint magis grauia vel leuia. Hoc dico si sil'r se hꝫ sm figuras: nā corpus latū tardius mouet si deficiat in grauitate vel magnitudie q̄ꝫ corp⁹ acute figure. ⁊ sꝫ ꝓportionē quā habēt magnitudines mote adinuicē: vel in grauitate: vel in magnitudine: ē ꝓportio velocitatis. vñ ⁊ oportebit ita eē: etiā si sit mot⁹ per vacuū sm ꝙ corpus grauius seu leuius aut magis acutū velocius ferat per mediū. Sꝫ hoc nō pōt eē: q2 nō est assignare aliquā cām ꝑꝑ quā vnū corpus alio velocius ferat. Si enim mot⁹ fiat per spatiū plenū aliquo corpe: pōt assignari cā maioris vel minoris velocitatis: sm aliquā ꝑdictaꝝ cārū. Hoc enim est: q2 illud qd̄ mouetur maius existēs: ex sua fortitudie veloci⁹ diuidit mediū: vel ꝑꝑ aptitudinē figure. q2 acutū est penetrabili⁹: aut ꝑꝑ īclinationē maiorē quā hꝫ. vl' ex grauitate: vl' ex leuitate: vl' ēt ꝑꝑ violētiā ꝓhibētis. Uacuū aūt diuidi nō pōt citi⁹ vel tardi⁹. vñ sequet ꝙ oīa equali velocitate mouebunt per vacuū. Sed hoc manifeste apparet ipossibile. Patet igit ex velocitate mot⁹ ꝙ vacuū nō est. ℂ Attēdēdū est etiam ꝙ in processu huius rationis est similis difficultas sicut in prima. Uidetur enim supponere ꝙ differentia velocitatis in motibus non sit nisi propter differentiam diuisionis medij. cum tamen in corporibus celestibus sint diuerse velocitates in quibus non est aliquod plenū medium resistens ꝙ diuidi oporteat per motū corporis celestis. Sed soluenda est hec dubitatio sicut ⁊ prius.

ℂ Patet igit ex hisce q̄ diximus si vacuū sit: ꝯriū illius accidere ꝑꝑ qd̄ vacuū eē ꝓbāt qui ipsuꝫ asserūt eē. Hi nāqꝫ si motus his erit qui loco accōmodatur: vacuū separatum per se esse putant. Hoc autēꝫ perinde est atqꝫ si separatuꝫ quid locū asserunt esse. Quod quidem esse non posse: prius est demonstratum.

ℂ Quod qdē igit si vacuū sit: accidat ꝯriū. q̄ꝫ ꝑꝑ qd̄ ꝓbāt eē vacuū: manifestū ex dictis est. Hi qdē igit opinant vacuū eē. Siqdē erit sm locuꝫ motus discretū sm se: hoc autem ideꝫ est ei qd̄ est dicere locum esse aliquod separatum. Sed hoc quod sit impossibile esse: dictum est prius. T. c. 73.

ℂ Ultimo aūt ibi epilogādo concludit manifestū esse ex dictis ꝙ si ponat vacuū esse: accidit cōtrariū eius qd̄ supponebāt probantes esse vacuū. Illi enim procedebant ac si motus esse non possit si vacuū non sit: sed ostensum est contrarium. s. si vacuum sit: ꝙ motus non est. Si igit premissi philosophi opinantur vacuū esse quoddam discretum ⁊ separatū sm se. s. quoddā spatiū habens dimensiones separatas: ⁊ huiꝰ vacuū opinant necesse eē ponere si sit motus sm locū aut vacuuꝫ separatum qd̄ idem est ꝙ dicere locuꝫ esse quoddam spatium distinctum a corporibus: quod est impossibile: vt supra ostensum est in tractatu de loco. Lec. 6. c. 37.

LEC. XIII.

ℂ At vō si per se quoqꝫ ipm ꝯsiderabim⁹ vanū id qd̄ vacuū dī atqꝫ inane vere videbit. Nā vt si in aq̄ quispiā cubū posuerit: tātū aque cedet q̄ꝫtus ē ipse cub⁹: sic ⁊ in aere fiet: sꝫ sensu nō pꝫ. Et semꝑ oē corp⁹ qd̄ ferri pōt ad id ad qd̄ aptū est ferri nisi denset aut ad infera si sit terra: aut ad supa si sit ignis: aut ad vtraqꝫ ferat, cedēdo necesse est: siue cub⁹ siue qd̄uis aliud in ipso corpus ponat qd̄ ferri pōt ad id qd̄ est aptuꝫ ferri: nisi denset. At hoc qdē ī vacuo fieri neq̄t: quippe cū nō sit corpus. Cubū aūt eq̄le vacui spatiū penetrasse videbit: ꝑinde atqꝫ si aq̄ ligneo cubo nō cederet: neqꝫ aer: sꝫ ipsuꝫ oīa penetraret. At qui cubus ēt tātā magnitudinē hꝫ: quāta est ea vacui que occupatur ab ipso. Que etsi calida est aut frigida: ⁊ grauis aut leuis: nō min⁹ tñ ob hoc rōne ab vniuersis affectibus est diuersa: ēt si nō ab illis sit sepabilis. Dico aūt ipsaꝫ lignei cubi molē. Quare ēt si ab illis oībus fuerit sepata: ⁊ neqꝫ grauis fuerit neqꝫ leuis: equale sibi spatiū occupabit: in eadēqꝫ loci vacuiue pte sibi eq̄li erit vt pꝫ. Quoniaꝫ igit cubi moles ab eq̄li vacuo differet atqꝫ loco. Et si due tales simul fuerint moles: cur ⁊ quotquot volueris in eodem non erūt? Unuꝫ igitur hoc absurdum ac impossibile sequitur.

ET per se autē cōsiderantibus videbit vtiqꝫ dictū vacuū: sicut vere vacuuꝫ. Sicut enim in aqua si ponat aliqs cubū: distabit tāta aqua quātus est cub⁹ sic est ēt in aere: sꝫ sensui imanifestuꝫ est. Et semꝑ igit in oī corpore habēti trāsmutationē ad qd̄ ē aptū natū mutari: necesse est nisi cocat trāsmutari aut deorsuꝫ semꝑ: si deorsuꝫ est mot⁹: sicut est terre: aut sursum: sicut ignis: aut in vtraqꝫ T. c. 74.

aut

aut q̄le aliqd sit ipositū. In vacuo aūt h gdē impossibile est. Nullū eni corpus est. Sed p vacuū eq̄le spatiū trāsire videt᷑: qd̄ gdē erat prius in vacuo: tanq̄ᵹ si aq̄ nō cederet ligneo cubo: neqᵹ aer: sed oīa trāsirēt p ipm. At vo cubus hēt tātā magnitudinē quātā ꝯtinet vacuū. Q̄d si calidū est: aut frigidū: aut graue: aut leue: nihil minus alter inesse ab oib⁹ passionibus est: ⁊ si nō diuisibile sit ab illis. Dico aūt corpus lignei cubi. Q̄d etiā si separet᷑ ab oib⁹ alijs: ⁊ neqᵹ graue neqᵹ leue sit: ꝯtinebit eq̄le vacuū: ⁊ in eadē erit: que est loci ⁊ vacui parte equali sibiipsi. Quid igit᷑ distabit cubi corpus ab eq̄li vacuo ⁊ loco. Et si duo huiusmodi sunt propter quid nō quelibet in eodem erunt. Unuᵹ quidem igitur hoc inconueniens: ⁊ impossibile est.

¶ Hic ostēdit vacuū nō eē rōnibus acceptis ex parte ipsi⁹ vacui absqᵹ ꝯsideratiōe motus. Et h ostēdit tribus rōnib⁹. Dicit ergo p̄mo q̄ etiā ꝯsiderātib⁹ vacuū per se absqᵹ motu videbit᷑ q̄ ita sit dictū ab aliq̄bus vacuū esse sicut vere sonat nomē vacui. Nā vacuū sonat aliqd inane ⁊ qd̄ nō est. ⁊ inaniter ⁊ absqᵹ rōne ⁊ veritate dcm̄ est q̄ vacuū sit. Et hoc gdē sic ostēdit: q: si aliqs ponat in aq̄ aliqd̄ corpus cubū. s. qd̄ habet sex sup̄ficies quadratas: opᵹ q̄ tāta quātitas aque recedat a loco suo: quāta est quātitas cubi, ⁊ sic ē de aq̄ ita ē de aere: lᵹ nō sit ita manifestū: eo q̄ aq̄ est magis sensibilis q̄ᵹ aer. Eadē igit᷑ rōne qñcūqᵹ aliqd imittit᷑ in aliqd̄ corpus qd̄ natū est trāsmutari in aliquā partē: necesse est: nisi partes coherēāt per ꝯdensationē aut subintrationē partiū in inuicē: q̄ trāsmutet᷑ vel ſm ꝯditionē corpis cedētis: qn̄ habet exitū liber: vtpote q̄ corpus graue vt terra cedat deorsum: ⁊ corpus leue vt ignis cedat sursum: ⁊ corpus qd̄ est respectu alicuius graue: ⁊ respectu alicuius leue: cedat in vtrāqᵹ partē: sicut aer ⁊ aq̄. vel q̄ corpus cedat ſm ꝯditionē corporis iterpositi: qn̄. s. corpus cedens coartat᷑ a corpore interposito: vt nō possit moueri ſm suā exigentiā: sed ſm exigētiā corporis iposi. Uniuersaliter tn̄ hoc ver est q̄ opᵹ corpus cedere corpori in qd̄ alter corp⁹ imittit᷑: ne sint duo corpora simul. Sed hoc nō pōt dici de vacuo q̄ cedat corpori imisso. q: vacuū nō est aliqd̄ corpus. omne aūt qd̄ mouet᷑ quocūqᵹ mō est corpus. Sed si sit aliqd̄ spatiū vacuū: ⁊ aliqd̄ corp⁹ imittat᷑ in illud spatiū: opᵹ q̄ corpus ipositū transeat per illud spatiū qd̄ p̄us erat vacuū. s. simul cū eo existēs: sicut si aq̄ nō cederet ligneo cubo: neqᵹ aer: sᵹ illa corpora trāsirēt p ipm corpus ligneū cubicū: ita q̄ aer ⁊ aqua subintrarēt ipm corpus cubicū: ⁊ essent simul cū eo. Sed h est ipole. s. q̄ corpus cubicū ligneū sit simul cū spatio vacuo: q: corpus ligneū cubicū habet tātā magnitudinē. quātaᵹ habet vacuū: qd̄ ponit᷑ quoddā spatiū dimensionatū sine corpore sensibili. Et q̄uis corpus ligneū cubicū sit calidū vel frigiduᵹ: aut graue vel leue: nihilominus tn̄ ipm corpus cubicū alter est ſm rōnem ab oībus passionibus sensibilibus sibi accidētibus: q̄uis nō sit separabile ab eis ſᵹ rē. Hoc aūt qd̄ est ſm rōnem alter a passionibus est ipm [corpus lignei cubi]. i. qd̄ ptinet ad corporeitatē eius. Si ergo separet᷑ hoc corpus ab oībus q̄ sūt alia ab ipso ſᵹ rōnē: ita q̄ nō sit graue neqᵹ leue: sequit᷑ q̄ ꝯtineat vel occupet h spatio vacuo aliqd eq̄le sibi. Et sic i eadē pte sibi eq̄li q̄ ē pars loci ⁊ vacui: erit simul corpus lignei cubi. Quo supposito nō videt᷑ q̄ sit assignare drīam inter corpus cubi ⁊ dimēsiōes loci vel vacui. Nā sicut dimēsiones sūt si-ne qualitatibus sensibilib⁹: ita ⁊ dimēsiōes corpis cubici, ⁊ ad minus ſm rōnes sunt alie ab huiꝰ passionibus. Due aūt magnitudines eq̄lis quātitatis non possunt differre nisi ſm situ. Nō eni pōt imaginari q̄ hec linea sit alia ab illa sibi eq̄li. nisi inquantū imaginamur vtrāqᵹ in alio ⁊ alio situ. Un̄ si ponant᷑ due magnitudines sil: non videt᷑ q̄ possint differre. Et sic si duo corpa eq̄lia dimensionata sint simul: siue sint cū passionib⁹ sensibilib⁹: siue non: seqt᷑ q̄ duo corpora sint vnū. Un̄ si adhuc corp⁹ cubi ⁊ spatiū qd̄ est locus vel vacuū remaneāt duo: ⁊ simul sint: nō pōt assignari rō quare nō quecūqᵹ alia corpora simul eē possunt in eodē. Et ita sicut corpus cubicū simul est cū spatio loci aut vacui: ita ⁊ simul cū vtroqᵹ poterit eē adhuc aliquod tertiū vel q̄rtū corpus. Quod ipole est. Nō eniᵹ pōt dici q̄ simul cū corpore cubico ligneo nō possit eē simul aliqd̄ sensibile corpus ꝓpter materiaᵹ: q: corpori nō debet᷑ locus rōne materie: nisi ſm q̄ materia ꝯtinet᷑ sub dimēsionibus. vnde q̄ duo corpora nō possint eē simul: nō est ex parte materie vel passionum sensibiliū: sed solū ex rōne dimēsionū in q̄bus nō pōt esse diuersitas si sint equales: nisi ſm situm. vt dictū est. Un̄ cū dimensiones sint in spatio vacuo. sicut in corpore sēsibili. sicut duo corpora sensibilia nō p̄nt eē simul: ita nec corpus sensibile simul cū spatio vacuo. Hoc igit᷑ videt᷑ vnū incōueniens ⁊ impossibile qd̄ sequitur ex premissa positione q̄ duo corpora sint simul. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

¶ Preterea pᵹ id cubū ipm hēre cū trāsfert᷑: qd̄ ⁊ vniuersa cetera corpa hñt. Quare si nihil a loco differat: cur corpibus facere locū opᵹ: p̄ter vniuscuiusqᵹ moleᵹ: si moles sit affectuū expers. Nihil eni ꝯfert: si tale circa ipsam aliud spatium sit equale.

¶ Amplı⁹ aūt māifestū est q: hic cubus hᵹ trāsmutat⁹ qd̄ ⁊ oīa alia corpa habēt. Quare si a loco nihil differt: qd opᵹ locū facere corpib⁹ extra vniuscuiusqᵹ corp⁹: si ipossibile ē corp⁹. Nihil eni ꝯferet: si alter circa ipᵹ eq̄le spatiuᵹ huiꝰ sit. T.c.77.

¶ Et dicit manifestū eē q̄ cubus q̄ trāsmutat᷑ ⁊ ponit᷑ in spatiū vacuū hᵹ h qd̄ habēt oīa alia corpa. s. dimēsiones. Si ḡ dimēsiones corpis cubici nō differūt a dimensionibus loci ſm rōnē: q̄re opᵹ facere aliquē locū corporibus extra ꝓpriū corpus vniuscuiusqᵹ. si locus nihil aliud ē q̄ᵹ corpus impassibile. i. absqᵹ passionib⁹ sensibilib⁹: Ex quo eni corpus habet ꝓprias dimēsiones: ad nihil videt᷑ eē necessariū q̄ ponant᷑ circa ipm alique alie dimēsiones spatij equalis suis dimensionibus. Accidit igit᷑ si ponat᷑ vacuū. vel locus eē quoddā spatiū separatū: vel q̄ nō est necessariū corpora eē in loco. ¶ Tertiam rōnem ponit ibi.

¶ Amplius aūt opᵹ manifestū eē q̄le vacuū sit in his que mouent᷑. Nūc aūt nusq̄ᵹ ifra mūdū. Aer eni aliqd ē: nō videt᷑ aūt. Neqᵹ aq̄ si eēnt pisces ferrei. Tactu enim fit discretio illius qd̄ tangitur. Ex his igitur pᵹ in rōne rerum vacuum separatū non esse.

¶ Amplius opᵹ manifestū eē quale vacuū sit in his que mouēt᷑. Nūc aūt nusq̄ᵹ ifra mūdū. Aer eniᵹ aliqd est: nō videt᷑ aūt. Neqᵹ aqua: si essent pisces ferrei. Tactu. n. est discretio illius qd̄ tāgitur. ¶ Quod gdē igit᷑ nō separatuᵹ sit vacuum ex his manifestum est. T.c.78. T.c.79.

¶ Et dicit q̄ si aliquid esset vacuum oporteret q̄ manifestaretur in istis mobilibus. sed nunq̄ᵹ apparet aliquod vacuum infra munduᵹ: q: pleniᵹ aere quod videtur vacuū:

nõ est vacuũ. Aer.n.est aliqd: lȝ visu non ꝑcipiat. Quia si ẽt pisces eẽnt ferrei ⁊ haberẽt simile apparẽtiã cũ aq̃ nõ posset aqua discerni ab eis ꝑ visuȝ: nec tñ sequeret̃ ꝙ aq̃ nõ eẽt vel etiã pisces: q: nõ solũ visu: sed etiã tactu discer nit̃ illud qð tangitur. Et sic pȝ aerẽ aliquid eẽ: q: tactu ꝑcipitur calidus vel frigidus. Ex his igitur apparet ꝙ vacuum non sit aliquod spatium separatum: neqȝ infra mũdum: neqȝ extra mundum. LEC. XIIII.

¶ Sed sũt qui putãt per rarũ ac dẽsũ patẽ vacuũ eẽ. Nã si nõ sit rarũ ac dẽsum: neqȝ fieri põt vt corpora coeant atqȝ ꝓmant̃. Qð si id nõ fit: aut motus oĩno nõ erit: aut vniuersuȝ fluctuabit: vt inquit Xuthus. Aut in aerẽ eq̃lẽ atqȝ aquã fieri mutationẽ semper oportet. Hoc inq̃ȝ pacto: vt si ex aq̃ poculi vni⁹oriatur aer tanta simul aq̃ ex eq̃li aere generet̃: aut necesse est vacuum esse. Alio nãqȝ modo fieri nequit: vt corpora constringantur ac dilatentur.

Sunt autẽ quidã qui per raꝝ ⁊ densuȝ opinant̃ manifestũ eẽ ꝙ sit vacuũ. Si quidẽ eni nõ est raꝝ ⁊ densuȝ. neqȝ coire ⁊ calcari possibile est. Si vo h̃: aut oĩno motus nõ erit: aut mouet̃ totũ: sicut dixit Xuthus: aut in eq̃le semꝑ est mutare aquã ⁊ aerẽ. Dico aũt sic: vt si ex aq̃ cyathi factus sit aer: simul ex equali aere tantũdem aquam fieri: aut vacuum erit ex necessitate. Conculcari.n. vel extendi non contingit aliter.

Postq̃ꝫ phs ondit nõ eẽ vacuũ: hic ondit nõ eẽ vacuũ corporib⁹ īditũ. Et circa h̃ tria fac̃. Primo põit rõnẽ ponẽtiũ sic vacuũ. Scðo iprobat positionẽ eoꝝ. ibi [Sīqdẽ igit̃ raꝝ dicit ⁊c.] Tertio soluit rõnem ipsoꝝ ibi [Om̃ aũt vacuũ qdẽ ⁊c.] Dicit ḡ ꝙ qdã phi fuerũt: q opinati sũt: ꝙ vacuũ sit in corporib⁹. accipiẽtes rõnẽ ex raro ⁊ dẽso. videbat̃.n.eis ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdẽsatio fieret ꝑ vacuũ ītrinsecũ corporib⁹. Si vo nõ eẽt sic raꝝ ⁊ dẽsuȝ: dicebãt ꝙ nõ erat pose vt ꝑtes alicuius corporis coirẽt. i. subintrarẽt adinuicẽ: ⁊ ꝙ aliqð corpus calcaret̃. i. cõprimeret̃ ꝑ ꝯdensatiõnẽ. Si aũt h̃ nõ sic: ducebãt ad īconueniẽs ⁊ ex ꝑte motus localis ⁊ ex ꝑte motus generationis ⁊ corruptiõis siue motus alteratiõis. Ex ꝑte qdeȝ motus localis. q: oportebit dicere vel ꝙ oĩno mot⁹ nõ sit. vel ꝙ vno moto: moueat̃ totũ vniuersum. sicut dixit Xuthus phs. ⁊ h̃ iõ: q: si aliqð corpus mouet̃ localiter: cũ accedit ad locũ plenũ alio corpe: opȝ ꝙ illud corpus inde expellat̃: ⁊ tẽdat in aliũ locũ: ⁊ iteꝝ illud aliud corpus ibi inuentũ in aliũ: ⁊ nisi fiat ꝯdẽsatio corpoꝝ oportebit sic ꝙ oĩa corpa moueant̃. Ex ꝑte vo generatiõis siue alteratiõnis sequit̃ hoc incõueniẽs: ꝙ semꝑ fiat eq̃lis mutatio ex aere in aquã ⁊ ex aqua in aerẽ: vtpota si ex aqua vni⁹cyathi generatus est aer: oportet ꝙ ex tanto aere quãtus est aer generatus. alibi generaret̃ aqua. ⁊ hoc ideo: ꝙ maior quãtitas est aeris: q̃ȝ aque ex qua generat̃. Occupat igit̃ aer generatus maiorẽ locũ: q̃ȝ aqua ex qua generat̃. ⁊ sic oportet ꝙ vel totuȝ corpus vniuersi occuparet maiorem locũ: vel ꝙ alibi tãtũdẽ de aere ꝯuertat̃ ĩ aquã: vł opȝ dicere ꝙ sit aliqd vacuũ intra corpa: ad h̃ ꝙ fiat ꝯdensatio corpoꝝ: q: nõ opinabant̃ ꝙ aliter ꝯtingeret ꝯdẽsari ⁊ rarefieri corpa nisi vacuo in eis existente. [Scðo ibi.

Antiqui qdo phãt vacuȝ ꝑ raꝝ ⁊ dẽsum.

Xuthus phs dixit ꝙ totum vniuersũ vno corpore moto mouebatur.

2° de generatione. lec. 6. t. cõ. 37.

¶ Si igitur id inquiunt eẽ rarũ: qð hẽt multa vacua separata: patet si vacuum. sepatũ esse nõ possit sicut neqȝ locus spatiũ hñs: neqȝ raꝝ in rõne rerũ sic esse.

T.c.80. ¶ Siquidẽ igit̃ rarũ dicũt. multa vacua separata habens: manifestũ est ꝙ si neqȝ vacuum ꝯtingit esse separabile sicut neqȝ locum habentem aliquod vacuum suipsius: nec rarum sic.

¶ Destruit positionẽ ꝑdictã. Et ꝑ ꝯm vnũ ītellectũ. Scðo ꝯm aliũ. ibi [Si aũt nõ ẽ separabile.] Dicit ergo ꝑmo ꝙ illi q dicũt vacuũ eẽ in corporib⁹. dupl'r possunt hoc itelligere: vno modo ꝙ ĩ quolibet corpore sint multa quasi foramina vacuaq̃ sint separata ꝯȝ sitũ ab aliis ꝑtib⁹ plenis: sicut est videre in spõgis vel in pumice vel in aliquo alio huiꝰ. Alio mõ ꝙ vacuũ nõ sit sepatũ ꝯm sitũ ab aliis ꝑtib⁹ corpis: vtpote si dicam⁹ ꝙ dimẽsiões q̃s dicebãt eẽ vacuũ: subintrẽt oẽs ꝑtes corpis. Si aũt ꝑmõ dicãt vacuuȝ eẽ in corpib⁹: pȝ reprobatio huiꝰ ex ꝑmissis. Per quã eni rõnẽ ostẽdit̃ ꝙ nõ est aliqð vacuũ separatũ extra corpa: nec aliqs locus habẽs tale spatiũ ꝓpriũ preter dimẽsiones corpoꝝ: per eandẽ rõnem ꝓbari põt ꝙ non est aliqð corpus hoc mõ raruȝ qð habeat intra se aliqua spatia vacua distincta ab aliis ꝑtibus corpis. [Scðo ibi.

Destructio ꝑdicte põnis antiquoꝝ de vacuo.

¶ Si vo nõ separabile. Sed tñ in esse quid vacuũ dicũt: minus qdem est hoc ipossibile. Accidit aũt ꝑmo qdem: nõ oĩs motus cãm vacuũ eẽ sed eius q̃ sit a parte quo supera loca petitur. Rarum enim leue est. Quapropter ⁊ ignem rarum inquiunt esse.

¶ Si aũt nõ est separabile sed tñ inest aliqð vacuũ: min⁹ qdẽ ipoẽ. Cõtingit aũt primũ ꝙ nõ oĩs motus est cã vacuũ: sed q sursum est. Raꝝ enim leue. Unde ignem rarum esse dicunt. T.c.81.

¶ Improbat ꝑdictã positionẽ q̃tũ ad 2ᵐ intellectũ q̃tuor rõnib⁹. Dicit ḡ ꝙ si vacuũ nõ sit in corpib⁹ sicut sepabile ⁊ distictũ ab aliis ꝑtib⁹: sed tñ inest aliqð vacuũ in corpib⁹: min⁹ qdẽ ẽ ipoẽ: q: nõ ꝯsequunt̃ icõueniẽtia supraposita ꝯtra vacuũ separatũ. Sed tñ ad h̃ ẽt sequunt̃ qdã icõueniẽtia. Pmo qdẽ ꝙ vacuũ nõ erit cã oĩs motus localis: vt ipsi itẽdebãt: sed solũ motus q ẽ in sursuȝ. q: vacuũ ꝯm eos est cã raritatis. raꝝ aũt īuenit̃ eẽ leue. vt patet in igne. Leue aũt est qð mouet̃ sursum. vñ vacuũ erit cã solum motus sursuȝ. [Secundã rõnem ponit ibi.

Primũ icõueniẽs ꝯ eosdem

¶ Deinde nõ eẽ vacuũ motus sic causaȝ: vt in ipo qð moueat̃. Sed vt vtres mouent id sursuȝ: qð adiũctũ est ipsis: ex eo q: sursũ ipi ferunt̃: sic ⁊ vacuũ sursum mouere. At quonaȝ pacto latio vacui põt vel locus eẽ. Uacui nãqȝ vacuũ id erit ad quod fertur.

¶ Postea motus causa nõ sic vacuũ: sicut ĩ quo est: sed sicut vtres in eo qð ferunt̃ ipsi: sursuȝ ferũt ꝯtinuũ: sic vacuũ fert sursum. ⁊ etiam qualiter potest motus esse vacui aut locus vacui. Uacui enim fit vacuum: in quod fertur.

¶ Et dicit ꝙ ꝯȝ istos q ponũt vacuũ in corpib⁹. vacuũ est cã mot⁹: nõ sicut in quo aliqd mouet̃ vt ponebãt cãȝ mot⁹ vacuũ q dicebãt vacuũ spatiũ separatũ: lȝ eo mõ ponũt vacuũ cãm motus inq̃tũ ipsum vacuũ intrinsecũ defert corpora: sicut si dicamus ꝙ vtres inflati in eo ꝙ feruntur ipsi sursum ꝓpter leuitatẽ: deferunt sursum q̃cqd eis continuat̃. ⁊ sic vacuũ īditũ corporibus fert secum corpus in quo est. Sed hoc videt̃ ipossibile. q: tũc oporteret ꝙ vacuũ moueret̃. ⁊ ꝙ eẽt aliqs locus vacui. ⁊ cum locus ⁊ vacuũ sint idẽ: sequeret̃ ꝙ vacui iterioris eẽt vacuũ exterius in qð fert: qð est ipossibile. [Tertiã rõnẽ ponit ibi.

2ᵐ icõueniens.

¶ Preterea quã cãȝ assignabũt: q̃ graue deorsũ fert̃.

¶ Amplius quomõ assignãt ĩ graui ferri deorsuȝ. T.c.82.

¶ Et dicit ꝙ si motus sursum cã est vacuũ deferẽs corpus

sursũ: cũ nihil sit assignare qd̃ defert corp⁹ deorsũ: nõ erit assignare q̃re grauia deorsũ ferãt. ℂ 4ᵃᵐ rõnẽ ponit ibi.

ℂ Et insup pꝫ si q̃to rari⁹ q̃ppiã magisq̃ꝫ vacuũ est: tãto celerius sursũ ferẽt: qd̃ vacuũ sit oĩno: sursũ id vel celerrime ferri. An forsitã ⁊ hoc moueri nõ põt: vt eñi demõstratũ est: in vacuo cũcta immobilia: sic eadẽ rõne vacuũ etiã demonstrabitur imobile eẽ. Celeritates enim comparari non possunt.

ℂ Et manifestũ est qm̃ quãto vtiq̃ꝫ rarius ⁊ magis vacuum sit: magis sursum ferẽ. ⁊ si sit oĩno vacuũ: velocissime vtiq̃ꝫ fertur. Fortassis autẽ hoc impossibile est moueri. Ratio autẽ eadẽ: sicut q꞉ in vacuo sine motu omnia sunt: sic ⁊ vacuum quidem est quod est sine motu. Incomparabiles enim sunt velocitates.

ℂ Et dicit ꝙ si rarꝫ causat motũ sursũ pp̄ vacuitatẽ: oportebit ꝙ q̃to aliq̃d est rarius ⁊ magis vacuũ: tãto veloci⁹ ferãt sursũ. ⁊ si sit oĩno vacuũ velocissime ferẽ. Sed h̃ est ĩpoẽ: q꞉ qd̃ est oĩno vacuũ nõ põt moueri: eadẽ rõne

Lec.12.t.c.71.ac p vni. qua supra ostẽsum est ꝙ in spatio vacuo nõ põt eẽ mot⁹: q꞉ nõ eẽt cõparare velocitates vacui ⁊ pleni: neq̃ꝫ ex parte spatij: neq̃ꝫ ex parte mobilis ẽm aliquã determinatam ꝓportionẽ: eo ꝙ pleni ad vacuũ nulla est ꝓportio. non ergo vacuũ põt eẽ cã motus sursum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ At eñi cũ vacuũ q̃dẽ nõ eẽ dicam⁹: cetera aũt vere sunt dubitata: ⁊ hec ꝯsiderem⁹ opꝫ. Nã aut motus nõ erit: si raritas dẽsitasue nõ erit: aut inũdabit celũ: aut aq̃ ex aere: ⁊ aer ex aq̃ semp̄ oriẽ eq̃lis. Pꝫ eniꝫ plus aeris ex aq̃ semp̄ oriri. Necesse est igiẽ si corp̄a nõ ꝓmantur: atq̃ꝫ densentur: aut id qd̃ heret efficiat tandẽ expulsum: vt vltimũ turgeat atq̃ꝫ tumescat. Aut alio in loco eq̃lis aq̃ ex aere fiat: vt tota moles eq̃lis sit vniuersi: aut nihil penit⁹ moueaẽ. Semp̄ eni cũ aliquid moueẽ: id accidet nisi versẽ. At non vniuersa versantur: sed sunt ⁊ ea que recto motu cientur. Illi igitur ob hec ipsa vacuũ q̃d dicerẽt esse.

T.c.83. ℂ Quoniã aũt vacuũ q̃dẽ nõ dicim⁹ eẽ: alia ꝟo vere dubitata. Aut motus nõ erit: nisi erit densitas ⁊ raritas: aut turbaẽ celũ: aut semp̄ equalis aq̃ ex aere: ⁊ ex aq̃ erit ⁊ aer. Manifestũ eniꝫ q꞉ plus aer ex aq̃ fit. Necesse igiẽ nisi sit aut depulsum qd̃ habeẽ vltimũ tumultuari facere: aut alibi alicubi eq̃liter mutare ex aere in aquam: vt oẽ corpus totius eq̃le sit: aut nihil moueri. Semp̄ eni trãsmutato hoc accidet: nisi circulariter circũstet. Nõ semp̄ aũt in circulũ loci mutatio: sed aliquando ⁊ in rectũ est. Hi quidẽ igiẽ propter hoc vacuum aliquid dicunt esse.

Explanatio opi. antiquo͡r de vacuo. ℂ Soluit ꝑmissaꝫ rõnẽ. Et p̊ repetit eã magis ipsaꝫ explanãs. Scd̃o soluit eã ibi[Nos aũt dicimus.] Dicit ergo p̊ ꝙ q꞉ nõ dicimus eẽ vacuũ neq̃ꝫ in corporib⁹ neq̃ꝫ extra: opꝫ soluere q̃ ab alijs iducũẽ: q꞉ vere igerũt dubitationẽ. Et p̊ ex p̄te motus localis: q꞉ aut nõ erit oĩno motus: nisi sit raritas ⁊ dẽsitas quã nõ itelligebãt fieri nisi p̄ vacuũ: aut oportebit dicere ꝙ ad motũ cuiuslibet corpis ẽt ip̄m celũ l sursũ ĩferaẽ: vel aliq̃ pars ei⁹: qd̃ vocat turbationẽ celi. Aut iterꝫ ex p̄te generatiõis ⁊ corruptiõis oportebit ꝙ semp̄ eq̃lis aq̃ fiat ex aere: ⁊ alibi aer ex aq̃: q꞉ cũ plus ex aere generẽ q̃ ex aq̃: necesse est vt fiat ꝯdẽsatio. quaꝫ nõ credebãt posse fieri sine vacuo: aut ꝙ corpus qd̃ habeẽ vltimũ ẽm cõem opiõnẽ sciꝫ corpus celeste: depellaẽ per exuberãtiã iferio͡r corpo͡r: aut ꝙ alibi in quocũq̃ꝫ loco tãtũdẽ de aere ꝯuertat in aquã: ad h̃ ꝙ totũ corp⁹ vniuersi inueniaẽ semp̄ eq̃le. Sed q꞉ ad h̃ qd̃ dixerat de motu locali possit quodãmõ obuiari: iterꝫ repetit: vt excludat illud: ⁊ dicit ꝙ aut seq̄ẽ ꝙ nihil moueaẽ: q꞉ ẽꝫ p̄dcã: tumultuatio celi accidet quocũq̃ꝫ trãsmutato. Sed h̃ est verꝫ: nisi itelligaẽ mot⁹ fieri circulariter: vtputa ꝙ. a. moueaẽ ad locũ. b. ⁊ b. ad locũ. c. ⁊ c. ad locũ. d. ⁊ iterꝫ. d. ad locũ. a. sic eni nõ oportebit posita circulari latione ꝙ vno moto totũ vniuersũ turbeẽ. ſꝫ nos nõ videm⁹ ꝙ oĩs loci mutatio corpo͡r nãliũ sit i circulũ: ſꝫ multe sũt in rectũ. vñ adhuc sequeẽ tumultuatio celi nisi ponaẽ ꝯdẽsatio ⁊ vacuũ. Hec igiẽ est rõ pp̄ quã aliq̄ ponebãt eẽ vacuũ. ℂ 2ᵒ ibi.

ℂ Nos aũt ex hisce q̃ iã ꝯcessa sũt dicim⁹ mãm vnam esse ꝯtrario͡r: caliditatis inq̃ atq̃ꝫ frigiditatis ⁊ ceterarꝫ nãliũ cõtrarietatũ: ⁊ ex ente potẽtia ens actu fieri. Atq̃ꝫ nõ esse q̃dẽ ipsam mãm separabilem: rõne ꝟo esse diuersam. Et vnam numero coloris si forte fuerit: ⁊ caliditatis atq̃ꝫ frigiditatis.

ℂ Nos aũt dicim⁹ ex subiectis: qm̃ ẽ mã vna cõtrario͡r ⁊ calidi ⁊ frigidi ⁊ alia͡r physica͡r ꝯtrarietatũ. Et ex eo qd̃ potẽtia ẽ: actu ens fit. Et nõ separabilis q̃dẽ mã est: eẽ aũt alterꝫ ẽ. Et vna q̃dẽ numero: ⁊ si ꝯtingat coloris: calidi ⁊ frigidi. T.c.84.

ℂ Soluit ꝑmissã rõnẽ. Tota aũt vis ꝑmisse rõnis in h̃ cõsistit ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdensatio fiat per vacuũ. Uñ obuiat Aris. ostendẽs ꝙ ꝯtingit rarefieri ⁊ ꝯdensari sine vacuo. Et p̊mo ostẽdit ꝓpositũ. Scd̃o iducit ꝯclusionẽ p̄ncipaliter intẽtã. ibi[Ex dictis igiẽ manifestũ est.] Circa p̊ᵐ tria facit. P̊rio manifestat ꝓpositũ p̄ rõnẽ. Scd̃o per exẽpla. ibi[Sicut igiẽ ex frigido ⁊ calido.] Tertio p̄ effectus rari ⁊ dẽsi. ibi[Est aũt dẽsũ q̃dẽ.] Circa p̊mũ duo facit. P̊rimo ꝑmittit q̃dã necessaria ad ꝓpositũ. Scd̃o p̄bat ꝓpositũ. ibi[Est igiẽ ⁊ corporis.] Premittit aũt quattuor que accipit ex subiectis. i. ex his que supponunẽ in scia nãli. ⁊ supra etiã manifestata sunt in p̊mo huius libri. Primũ ẽ ꝙ vna ẽ mã cõtrario͡r vt calidi ⁊ frigidi: vel cuiuscunq̃ꝫ alterius ꝯtrarietatis. ꝯtraria eni nata sunt fieri circa idẽ. Secundũ est ꝙ omne quod est in actu: necessario fit ex eo qd̃ est in potentia. Tertiũ est ꝙ materia nõ est separabilis a contrarijs: ita vt sit absq̃ꝫ eis. sed tñ ẽm rõneꝫ mã est aliud a cõtrarijs. Quartũ est ꝙ materia per hoc quod nunc est sub vno contrario ⁊ postea sub alio: non est alia ⁊ alia: sed eadem numero. ℂ Secundo ibi.

Motiuũ antiquo͡r

Lec.13.t.com.67.70 ac per totum. Lec.14.t.cõ.78. Lec.12.t.cõ.62. Lec.12.t.cõ.60.

ℂ Et corpis itẽ mãꝫ eadẽ magni: ac parui: qd̃ q̃dẽ ex eo mãifestũ pꝫ. Nã si fact⁹ est aer ex aq̃: eadẽ mã fcã est aer: nulla re isup̄ alia assũpta. Sꝫ qd̃ erat potẽtia: id tãdẽ factũ ẽ actu. Et rursus sili mõ si orta est ex aere aq̃. Eadẽ nãq̃ꝫ mã nũc i magnã ex parua: nũc in paruã ex magna vertiẽ molẽ. Simili igiẽ mõ: si ⁊ aer ex maiore stringiẽ in minorẽ: ⁊ ex minore rursus in maiorem extenditur molem: materia ipsa que est ambo potentia fit vicissim vtrunq̃ꝫ.

ℂ Est igitur ⁊ corporis materia ⁊ magni ⁊ parui eadem. Manifestum est aũt hoc. Cum eniꝫ ex aqua aer fiat: eadem materia non accipiens aliud aliq̃d facta est. Sed qd̃ erat potẽtia: actu facta est: ⁊ iterꝫ aqua ex aere similiter: aliquãdo

quidē in magnitudinē ex paruitate: aliquādo in paruitatē ex magnitudine. Similiter aūt ⁊ cum multus aer existens: in minori fit mole: ⁊ ex minori maior: potentia cū sit: fit materia vtraq̄z.

Eadē est mā ɔtrarioꝝ ¶ Ex p̄missis ondit ꝓpositū in hūc modū. Eadē numero est mā ɔtrarioꝝ: magnū aūt ⁊ paruū sūt ɔ̄ria circa q̄titatē: ḡ eadē numero est mā magni ⁊ parui. Et h̄ manifestū est i trāsmutatione subali. Cū eni generaṫ aer ex aq̄: eadē mā que pri⁹ erat sub aq̄: facta est sub aere: nō accipiendo aliqd qḋ prius nō haberet: sed illud qḋ p̄us erat in potentia ⁊ in mā: reductū est in actū. Et silr est cū econuerso ex aere generaṫ aq̄: sed h̄ iterest ꝙ cū ex aq̄ generaṫ aer: fit mutatio ex paruo in magnū: q̄ꝛ maior est q̄titas aeris generati q̄̄ aque ex qua generaṫ: cū aūt ex aere fit aqua: fit ecōuerso trāsmutatio a magnitudine in paruitatē. Ergo ⁊ cū aer multus existens reduciṫ ad minorē quātitatē ꝑ ɔdēsationē vel ex minori in maiorē per rarefactionē: eadē mā est que fit vtrūq̄z in actu scilz magnū ⁊ paruū: p̄us existēs ad hec i potētia. Nō ḡ ɔdēsatio fit per h̄ ꝙ alique alie ꝑtes subitrādo adueniāt. vl̄ rarefactio ꝑ h̄ ꝙ ꝑtes ibe rētes extrahenṫ: vt existimāt ponētes vacuū iter corpora sed ꝑ h̄ ꝙ mā earūdē partiū accipit nūc maiorē nūc minorem quātitatē. vt sic rarefieri nihil aliud sit q̄̄ mām recipere maiores dimensiones ꝑ reductionē de potentia in actū: ɔdensari aūt ecōuerso. Sicut aūt mā est in potentia ad determinatas formas: ita etiā est in potentia ad determinatā quātitatē. vn̄ rarefactio ⁊ ɔdēsatio nō ꝓcedit in rebus naturalibus in infinitum. ¶ Secundo ibi.

¶ Nā vt ex frigido calidū eadē ⁊ ex calido frigidū fit: q̄ꝛ potētia erat ambo: sic ⁊ ex calo fit magis calidūz: nulla ꝓrsus ipsi⁹ ꝑte tūc emergēte calida q̄ non erat antea calida cū calida min⁹ erat. Quēadmodū neq̄z circūferētia circuli in minoris ambitū est redacta: siue sit eadē siue sit alia: pars ipsi⁹ nulla facta ē curua q̄ nō erat antea curua sed recta. Nō.n. ex eo q̄ppiam min⁹ aut magis ē tale q̄ꝛ id itermittiṫ quo minus aut magis dī tale. Neq̄z fit vt flāme pars vlla sumaṫ in qua caliditas albedoq̄z non sit. Quare ⁊ ipsa moles sensibilis nō ideo extēditur aut ɔstringiṫ q̄ꝛ materies aliquid insuper accipit aut abijcit: sed q̄ꝛ ipsa materies vtrūq̄z subire potest. Quo fit: vt idē sit rarum ⁊ densum: ⁊ vtriusq̄z materies vna.

¶ Sicut eni ex frigido fit calidū: ⁊ ex calido frigidū: q̄ꝛ eadē est q̄ erat potētia: sic ex calido: magis calidū: nullo facto in mā calido qḋ nō eēt calidū: qn̄ erat min⁹ calidū. Sicut q̄dem nec maioris circuli circulatio ⁊ ɔuexitas: si fiat minoris circuli eadē cū sit aut alia: in nullo alio factus est ambitus: qḋ nō esset ambitus: sed rectum. Nō eni deficiēdo minus aut maius est. Neq̄z enim scintille est accipe aliq̄̄ magnitudinē in qua non ⁊ caliditas ⁊ albedo iest. Sic igiṫ ⁊ prior calor posteriori. Quare ⁊ magnitudo ⁊ paruitas sensibilis corporis nō accipiēte aliqd mā extendiṫ: sed quia potētia est materia vtriusq̄z. Itaq̄z idē est densum ⁊ rarū: ⁊ vna mā ipsorum.

¶ Mātfestat idē ꝑ exēpla. Et q̄ꝛ rarefactio ⁊ ɔdēsatio ꝑtinet ad motū alteratiōis ponit exēplū de alya alterationi b⁹: ⁊ dicit: ꝙ sicut eadez mā mutaṫ ex frigido in calidū: ⁊ ex calido in frigidū ꝓꝑ h̄ ꝙ vtrūq̄z eoꝝ erat in potētia in mā: sic etiā ⁊ aliqd fit magis calidū nō ꝓꝑ h̄ ꝙ aliq̄ pars materie fiat calida: q̄ p̄us nō erat calida cū eēt minus calidū: sed q̄ꝛ tota mā reduciṫ in actu magis vel min⁹ calidi. Aliud exēplū ponit de q̄litate circa q̄titatē: ⁊ dicit ꝙ si circūferētia ⁊ ɔuexitas maioris circuli restrigaṫ ad minorē circulū: manifestū ē ꝙ fit magis curuū nō tn̄ ista rōne: ꝙ ambit⁹ .i. circularitas facta sit in aliq̄ ꝑte q̄ p̄mo nō fuisset curuata sed recta: sed ꝑ h̄ ꝙ idez ipm qḋ p̄us erat minus curuatū: magis curuaṫ: nō .n. i huiꝰ alteratiōibus fit aliqd magis vel min⁹ deficiēdo .i. ꝑ subtractionē: neq̄z ēt ꝑ additionē: sz ꝑ vni⁹ ⁊ eiusdē trāsmutationē de ꝑfecto ad iperfectū aut ecōuerso: ⁊ h̄ pz ꝑ h̄ ꝙ in eo qḋ ē simplr ⁊ vniformiter aliq̄le nō ē iuenire aliquā ꝑtē q̄ sit sine tali q̄litate: sicut nō ē accipe in scintilla ignis aliquā partē: in qua nō sit caliditas: ⁊ albedo idest claritas. Sic igiṫ ⁊ prior calor aduenit posteriori nō ꝑ h̄ ꝙ aliq̄ pars que nō erat calida sit facta calida: sed ꝑ h̄ ꝙ illud qḋ erat minus calidū: fit magis calidū. Vn̄ ⁊ magnitudo ⁊ paruitas sensibilis corporis nō extēdiṫ vel ampliaṫ in rarefactione ⁊ ɔdēsatiōe ꝑ h̄ ꝙ mā aliqd supadditū accipiat: sz q̄ꝛ mā q̄ pri⁹ erat in potētia ad magnū ⁊ paruū: trāsmutaṫ de vno in alteꝝ. ⁊ iō rarū ⁊ densuz nō fit ꝑ additionē partiū subintrātiū vel per subtractionē earūdez: sed per hoc ꝙ vna est materia rari ⁊ densi. ¶ Tertio ibi.

¶ At q̄ dēsū q̄dē ē graue: raꝝ aūt leue. Ampli⁹ sicut circuli circulatio ɔducta in min⁹ nō accepit aliud cōcauū: sz qḋ erat iuctū: sic ⁊ ignis. Quia si aliqs accipiat oē calidū ē. Sic ⁊ oē ɔductione ⁊ distētiōe eiusdē māe. Duo nāq̄z comitāṫ vtrūq̄z: graue eni ⁊ durū dēsa eē videnṫ: leue vo ac molle rara. Verū in plūbo ac ferro: graue durumq̄z discrepant.

¶ Est aūt dēsum quidē graue: raꝝ aūt leue. Amplius sicut circuli circulatio ɔducta in minus nō aliud accipit cōcauū: sed quod erat: ɔductū est. Sic ⁊ ignis: ꝙ cū aliqs accipiat: omne calidūz est. Sic ⁊ oē conductione ⁊ distensione eiusdē materie. Duo enim sunt ab vtroq̄z denso ⁊ raro. Graue eni ⁊ durū densa videntur esse: ⁊ cōtraria rara leue ⁊ molle. Dissonat autem graue ⁊ durum in plumbo ⁊ ferro. Lc. 18.

¶ Manifestat ꝓpositū ꝑ effectus rari ⁊ dēsi. ex dr̄ia .n. raritatis ⁊ dēsitatis: sequiṫ dr̄ia aliaꝝ q̄litatū .s. grauis ⁊ leuis: duri ⁊ mollis. ⁊ sic pz ꝙ raꝝ ⁊ dēsuz diuersificāt q̄litates ⁊ nō q̄titates. Dicit ergo ꝙ ad raritatē seq̄ṫ leuitas: ⁊ ad dēsitatē sequiṫ grauitas. ⁊ h̄ rōnabiliter. q̄ꝛ raꝝ ē ex h̄ ꝙ mā recipit maiores dimēsiōes. ⁊ sic si accipiāṫ diuersa corꝑa eq̄lis q̄titatis: vnū raꝝ: ⁊ aliō dēsū: dēsū hz plus de mā. Dcm̄ est aūt supra in tractatu de loco: ꝙ corpus cōtētū cōparaṫ ad ɔtinēs sicut mā ad formā: ⁊ sic graue qḋ tēdit versus mediū ɔtētū: rōnabiliter ē magis dēsuz habēs plus ð mā. Sic ḡ circūferētia circuli maioris reducta ad minorē circulū nō recipit ɔcauitatē i aliq̄ sui ꝑte in q̄ nō erat p̄us: sed qḋ prius erat ɔcauū reduciṫ ad maiorē ɔcauitatē: ⁊ sicut quācūq̄z ꝑtē ignis aliqs receperit est calida ita ⁊ totū corpus fit raꝝ ⁊ dēsū ɔductione .i. ɔtractione ⁊ distensione vnius ⁊ eiusdem materie: sm̄ ꝙ mouetur ad maiorē vel minorē dimensionē. Et hoc pz per hec que sequuntur ex raro ⁊ denso que sunt qualitates. Nam ad dēsum sequitur graue ⁊ duruz. Et de graui quidē ratio assignata est. De duro aūt rō manifesta est: q̄ꝛ duruz diciṫ qḋ magis resistit pulsui vel diuisioni. qḋ aūt hz plus de mā minus est diuisibile. q̄ꝛ min⁹ obedit agēti: ꝓpter h̄ ꝙ est magis remotū ab actu. Ecōuerso aūt ad rarum sequiṫ le

Cur ad raritatē leuitas ⁊ ad dēsitatē grauitas seq̄. Lc. 8. cō. 44.

[illegible] rum.

ue τ molle. Sed graue τ durũ in aliquibus dissonãt: sicut in ferro τ plũbo. nã plũbũ est grauiꝰ: sed ferrum est durius. Et huius ratio est: qꝛ plumbũ habet plus de terrestri: sed id quod est aque in eo est imperfectius congelatum τ digestum. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Ex his igiť que dicta sũt pꝫ: neqꝫ separatũ: aut simpliciter: aut in raro: neqꝫ potẽtia vacuũ esse: nisi quispiã voluerit oino vacuũ id appellare qḋ est cã lationis. Hoc autẽ pacto grauis ipsius leuisqꝫ materies vt est talis: vacuum erit. Rarũ enim ac densum ac quidem contrarietate lationis sunt effectiua. Rõne vero duri mollisue cã sunt facilis difficilisue passionis: τ non lationis: sed potius alterationis. Sed de vacuo quidem quo pacto est: τ quo pacto non est in rõne rerum hoc sit modo determinatum.

T.c.84. ℭ Ex dictis igiť manifestũ est: ꝙ nec discretũ est vacuũ: nec simplr̃: nec in raro: nec potentia: nisi aliqs velit penitꝰ vocare vacuũ cãm illiꝰ qḋ fertur. Sic aũt qua grauis est aut leuis mã que huiusmodi: erit vacuũ. Dẽsũ eni τ rarũ ſm hanc ꝯtrarietatẽ motus actiua sũt. Scḋm autẽ durũ τ molle passionis τ non passionis receptiua: τ non loci mutationis: sed alterationis magis. Et de vacuo quidem quomodo est: τ quomodo non est: determinatum sit hoc modo.

ℭ Cõcludit ꝑncipale ꝓpositũ: τ dicit manifestũ esse ex dictis ꝙ nõ est vacuũ aliqḋ spatiũ sepatũ: neqꝫ simplr̃ ē extra corpꝰ extrinsecus: neqꝫ extrĩs in raro: sꝫ aliq̃ foramĩa vacua: neqꝫ ẽt extrĩs est in potẽtia in corpe raro: sꝫ illos q nõ ponebãt vacuũ: qḋ est in corporibꝰ sepatũ a pleno. Et sic nullo mõ est vacuũ: nisi aliqs velit penitus vocare vacuũ mãꝫ: que quodãmõ est cã grauitatis τ leuitatis: τ sic est cã motꝰ. Dẽsum eni τ rarũ sũt cã motus ſm ꝯtrietatem grauis τ leuis: sed ſm ꝯtrarietatẽ duri τ mollis sũt cã passibile τ ĩpassibile. vt dcm̃ est. sed hoc non ptinet ad loci mutationẽ: sed magis ad alterationẽ. Et sic cõcludit determinatũ eẽ de vacuo qũo sit: τ qũo non sit.

LEC. XV.

ℭ Post hec aũt ꝯñs ē de tpe tractare. Atqꝫ ꝑmo qdẽ dubitãdũ ē d̃ tpo: τ ꝑ rõnes exteras: si sit ĩ rõne rerũ: necne. Deide ꝯtẽplãdũ ē: q̃nã sit ipsiꝰ tãdẽ natura.

T.c.87. Consequẽs aũt dictis ē aggredi de tpe. Primũ aũt bene se hꝫ opponẽ de tpo: τ ꝑ extraneas rõnes: vtrũ sit eorũ q̃ sũt: aut nõ entium: postea q̃ nã ipsius.

Postq̃ determinauit de loco τ vacuo nũc determinat de tpe. Et ꝑ̃ dicit de quo est itẽtio: τ quo ordine ꝓcedẽdũ sit. Scḋo ꝓsequiť ꝓpositũ ibi [Qḋ qdẽ igiť.] Dicit ergo primo: ꝙ ꝯñs est ad predicta aggredi de tẽpore. in quo designat difficultatẽ ꝯsiderationis. τ sicut de premissis ita τ de tpe: ꝑmo opꝫ opponẽdo ꝓcedere [ꝑ rõnes extraneas] .i. ab alijs positas vel sophisticas. vtrũ s. sit tẽpus vel nõ: τ si est: que est nã eius. ℭ Scḋo ibi.

ℭ Ex his itaqꝫ tẽpus nõ eẽ penitꝰ: aut vix eẽ: exigue quispiã suspicabiť. Nam aliud ipsius fuit: atqꝫ nõ est: aliud est futurũ: τ nõdum est. Ex hisce aũt ꝯstat τ infinitũ: τ qḋ semꝑ accipiť tẽpus. At hoc ĩ rõne rerũ eẽ. qḋ ex hisce que nõ sũt ꝯstat: ĩpossibile esse videtur.

T.c.88. ℭ Quod qdẽ igiť omnino nõ sit: aut vix aut obscure: ex his aliqs vtiqꝫ ꝯcipiet. Hoc qdẽ .n. parꝰ factũ est: τ nõ: τ nõ est: illud vero futurũ: τ nõdũ est. Ex his aũt τ infinitũ τ semꝑ acceptũ tẽpus cõponiť. Ex his aũt que nõ sũt cõpositũ: ĩpossibile eẽ videť participare aliquã substantiam.

ℭ Prosequiť de tẽpore: τ ꝑmo opponẽdo: scḋo determinãdo vitatẽ ibi [Accipiẽdũ aũt.] Circa primũ duo facit. ꝑmo opponẽdo inquirit an tẽpus sit: scḋo qd sit. ibi [Quid aũt sit tẽpus.] Circa ꝑmũ duo facit. Pꝛio põit duas rõnes ad ostẽdẽdũ tẽpus nõ esse. 2º inqrit de nũc. vtrũ sit vnũ nũc in toto tpe: vel plura ibi [Amplius aũt ipsius nũc.] Dicit ꝰ ꝑmo ꝙ ex istis duabꝰ rõnibus põt aliqs ꝯcipere vel ꝙ tẽpus oino nõ sit. vel ꝙ sit aliqd qḋ vix τ obscure percipi possit. Pꝛia ergo rõ est talis. Omne cõpositũ ex his que nõ sunt ĩpossibile est eẽ vel habere aliquã substãtiã. Sed tẽpus cõponiť ex his que nõ sunt: qꝛ tẽporis est aliqd ꝑteritũ: τ iã nõ est: aliud est futurũ: τ nõdũ est: τ ex his duobꝰ cõponiť totũ tẽpus ĩfinitũ τ ꝑpetuũ positũ. ergo impossibile est tẽpus aliqd eẽ. ℭ Scḋam rõnem ponit ibi. Q̃ tẽpus nihil sit vel saltẽ qd ĩmanifestũ. duplici rõne probať.

ℭ Preterea partibilis ois rei si sit: necesse ē cũ est: aut oẽs ꝑtes: aut nõnullas eẽ. At tpis: qḋ qdẽ esse partibile cõstat: alie ꝑtes transacte: alie future sunt: nullaqꝫ penitus adest. Ipm aũt nũc ꝑtẽ nõ eẽ cõstat: ꝑs nãqꝫ metiť: at ipm nũc nõ metiť. Ex ꝑtibꝰ ꝑterea cõstet totũ opꝫ. At tp̃s ex ipsis nũc nõ videť constare.

ℭ Adhuc aũt ois diuisibilis siqdẽ ē. necẽ ē cũ ē: aut oẽs aut q̃sdã ꝑtes eẽ. Tpis aũt alie fcẽ: alie vero future sũt. Est aũt nihil cũ sit diuisibile. Ipm aũt nũc nõ ē pars. Mẽsurat .n. ꝑs: τ cõponi opꝫ totũ ex ꝑtibꝰ. Tẽpus aũt nõ videť cõponi ex nũc. T.c.89.

ℭ Que talis est. Cuiuslibet diuisibilis existẽtis necẽ ē dũ est aliquã partẽ eẽ vel aliquas: sed tẽpus nõ est huiusmodi: qꝛ q̃dã tpis ꝑtes sũt ꝑterite: alie vero sunt future: τ nihil tpis qḋ sit diuisibile est in actu. Ipm vero nũc qḋ ē in actu nõ est pars tpis: qꝛ pars ē q̃ mẽsurat totũ: vt binariꝰ senariũ. vel saltẽ ex q̃ cõponiť totũ sicut q̃ternarius est pars senarij nõ mẽsurãs ipm: sed qꝛ ex ipso τ binario cõponiť senarius: tẽpus aũt nõ cõponiť ex ipsis nũc. vt infra ꝓbabitur tẽpus igitur nõ est aliquid. ℭ Deinde cum dicit. Lec. 18. cõ. 102.

ℭ Insuper ipm nũc qḋ ꝑteritũ distinguere futurũqꝫ videť: vtrũ vnum idẽqꝫ semꝑ ꝑmaneat: an aliud sit atqꝫ aliud: non discerni facile põt.

ℭ Amplius aũt ipsum nũc qḋ videť determinare preteritũ τ futurũ. vtrũ vnũ τ idẽ semꝑ ꝑmanet: aut aliud τ aliud: nõ facile est scire. T.c.90.

ℭ Inquirit vtrũ sit idẽ nũc in toto tẽpore. τ circa hoc tria facit. Pꝛio mouet questionẽ. Secũdo obijcit ad vnã partem ibi [Siqdẽ eni semꝑ.] Tertio ad alterã ibi [At vero neqꝫ nũc.] Dicit ꝰ primo ꝙ non est facile scire vtrũ nunc qḋ videť distinguere inter ꝑteritũ τ futurũ semꝑ maneat idẽ in toto tẽpore: an sit aliud τ aliud. ℭ Scḋo ibi.

ℭ Nã si sit aliud atqꝫ aliud semꝑ cũ plr̃es ꝑtes tpis nulle siṫ: nisi altera ꝯtineať ab altera ꝑinde atqꝫ minꝰ a maiore tpe ꝯtineť: atqꝫ id qḋ nũc qdẽ nõ ē: antea vero fuit necẽ sit aliqñ eẽ corruptũ: ipsa nũc ꝑfecto simul nõ erũt. Prius aũt semꝑ corruptũ eẽ necesse est. In seipso igiť corruptũ eẽ nõ põt: ꝓpterea qḋ tũc ē. In alio vero nũc: qui fieri põt vt sit corruptũ. Sit eni hoc impossibile ipsa nũc sibi herere: vt puncto punctum. Si igiť non in eo qḋ est deinceps corruptum est: sed in alio: in ipsis profecto nunc medijs simul erit: que

quidem sunt infinita. At fieri nequit.

C Siquidē eni nūc semꝑ alteꝝ ⁊ alteꝝ: nulla aūt eoꝝ que sunt in tēpore: alia ⁊ alia pars simul est que nō ꝯtineat: alia vō ꝯtineaᷣ: sicut minus tēpus subest sub pluri. Ipm nūc qđ nō est: prius aūt nō fuit: necesse est corrūpi aliqñ: qꝛ ipsa qdē nūc simul adinuicē nō erūt. Corruptū aūt esse necesse est prius. In eodē qdē igiᷣ corruptū eē impossibile ē: ꝓpter hꝯ qđ tūc est. In alio aūt nunc corrūpi prius nūc nō ꝯtingit. Sic eni impoīe ē habita esse inuicez ipsa nūc: vt punctū cū pūcto. Siquidē igitur in eo qđ ꝯsequēter est nō corrūpiᷣ: sed in alio: in medijs nūc que sunt infinita simul erit. Hoc autem impossibile est.

C Ostēdit ꝙ nō sit aliud ⁊ aliud nunc tali rōne. Due ptes tēporis q̄ sūt alie adinuicē nō possunt simul esse: nisi vna ꝯtineat aliā: sicut maiᵘˢ tēpus ꝯtinet minus: vt annus mēsem: mensis diē. simul eni est ⁊ dies ⁊ mensis ⁊ annus: sed vnū nūc cū idiuisibile sit nō ꝯtinet alteꝝ. Si ergo est accipere in tēpore duo nūc: necesse est ꝙ illud nūc qđ modo est ⁊ prius nō fuit: aliqñ corrūpaᷣ: ⁊ ꝙ nunq̄ꝫ duo nūc sint simul. Omne aūt corruptū necesse est i aliquo nūc corrūpi. Nō aūt pōt dici ꝙ prius nūc sit corruptū in ipso nunc priori: qꝛ nūc erat ipsum nūc: ⁊ nihil corrūpiᷣ dū est. Siliᷣ ēt nō pōt dici ꝙ prius nūc corrūpaᷣ in posteriori: qꝛ impossibile est sic se habere duo nūc adinuicē ꝙ sint habita i. imediate ꝯsequētia se: sicut etiā impossibile est de duo-
T.4.t.c.6. bus punctis. ⁊ hoc nunc supponaᷣ: qꝛ in sexto probabitur. Sic igiᷣ inter quelibet duo nūc sunt īfinita nūc. Si ergo prius nūc corrūpaᷣ in aliq̄ posteriori nūc: sequiᷣ ꝙ illud nūc qđ est ante: siᷣ sit cū oībus alijs nūc intermedijs: qđ ē impossibile. vt dictuꝫ est. Impossibile est igitur esse aliud ⁊ aliud nunc. C Tertio ibi.

C At vō neqꝫ idē semꝑ ꝑmanere pōt. Nullius eni diuisibilis finiti finis ē vnᵘˢ: siue ad vnū siue ad plura cōtinuū sit. At ipꝫ nūc finis ē: tēpusqꝫ sumi finitū pōt.

T.c.91. C At vō neqꝫ nūc semꝑ manere idē possibile ē. Nullius eni diuisibilis finiti vnus terminus ē: nec si in vno sit ꝯtinuū: nec si in plura. Ipm aūt nūc terminus est: ⁊ tēpus est accipere finitum.

C Ostēdit ꝙ nō possit eē vnū ⁊ idē nūc duabus rōnibus. Quarū prima talis est. Nullius diuisibilis finiti pōt esse vnus terminus tm̄: neqꝫ si sit cōtinuum ꝓm vnā dimensionē vt linea: neqꝫ si ꝓꝫ plures vt sūꝑficies ⁊ corpus. Nā vnius linee finite termini sunt duo puncta: ⁊ superficiei plures linee: ⁊ corꝑis plures sūꝑficies. Sꝫ ipsum nūc ē terminus tēporis. Cū igiᷣ sit accipe aliqđ tēpus finitum necesse est ponere plura nūc. C Scđam rōnem ponit ibi.

C Preterea cū siᷣ eē tpe: ⁊ neqꝫ ꝑus neqꝫ posteriᵘˢ nihil aliđ sit q̄ꝫ in eodē nūc eē: si ꝑora posteriora⁊ que i hꝯ nūc sūt: eaꝓfecto que ante cēties cētenos annos sūt fcā: siᷣ cū his erūt q̄ hodierno die ꝯficiāᷣ: ⁊ neqꝫ ꝑus q̄q̄ꝫ alio neqꝫ posterius erit. De his igiᷣ q̄ isunt tpi tot sint dubitata.

T.c.92. C Amplius si simul eē ꝓm tēpus ⁊ nec priᵘˢ nec posterius in eodē eē: ⁊ in ipso nūc est: simul sūt que in annū sunt millesimū: his q̄ sūt hodie: nec prius nec posterius nihil aliud alio. C De his q
T.c.93. dem igitur que isunt ipsi: tot opposita sint.

C Illa dicūtur eē siᷣ ꝓm tēpus ⁊ nec prius nec posteriᵘˢ q̄ sūt in eodē nūc. Si ergo est idē nūc permanēs in toto tēpore sequitur ꝙ illa que fuerūt ante mille annos sint simul cū his q̄ sūt hodie. Ultima aūt epilogando ꝯcludit tot eē opposita de ipsis nūc q̄ sūt in tpe. LEC. XVI.

C Sed qdnā sit tēpus: ⁊ que sit ipsiᵘˢ nā siᷣr est obscurū: ⁊ ex his que a maioribᵘˢ nostris tradita sunt: ⁊ ex his q̄ nuꝑ a nobis sūt dicta. Quidā .n. vniuersi motū: qdā speꝛa ipsā tꝑs eē dixerūt. Quoꝝ neutrū veꝝ ē.

Quid autem tempus: ⁊ que ipsius natura similiter ⁊ ex traditis immanifestum est: ⁊ de quibus attingimus aduenientes prius. Quidam eniꝫ totius quidem motū dicūt. Alij aūt ipsam speram.

Postq̄ꝫ ingsiuit an tēpus sit. Hic disputatiue ingrit qd sit. Et ꝑ iprobat pōnes alioꝝ. Secundo ingrit quō se hēt ad motuꝫ qui tēpori ꝓpinquissimus videᷣ. ibi Quoniā aūt videᷣ maxie. Circa ꝑmū duo facit. Prīo ponit opiones. Scđo improbat eas ibi Quāuis circulatiōis. Dicit ergo ꝑ. ꝙ qd sit tēpus: ⁊ qd sit nā eius nō pōt esse manifestū ex his q̄ tradita erāt de tpe ab antiquoribus: neqꝫ per aliq̄ qbus attingi possit qd ipsi circa hꝯ determinauerint. Quidā enim dixerunt ꝙ tēpus est motus celi. Quidā vō ꝙ est ipsa spera celestis. C Secūdo ibi. Opiniones antiquoꝝ de tēpore

C Eteni ꝯuersiōis ꝑs: tēpus est quoddā. Cōuersio vō nō ē. Pars .n. ꝯuersiōis ē id qđ sūptū est: nō ꝯuersio.

C Quāuis circulationis ⁊ pars tempus quoddam est: circulatio autem non est. Pars enim circulatiōis est que accipitur: sed nō circulatio.

C Improbat positas opiones. ⁊ ꝑ ꝑmā. 2ᵒ scđam ibi Totiᵘˢ aūt spera. Circa ꝑᵐ ponit duas rōnes. Quarū ꝑᵃ talis ē. Si circulatio est tēpᵘˢ opꝫ ꝙ ꝑs circulatiōis sit circulatio: qꝛ ꝑs tpis tēpus est: sꝫ ꝑs circulatiōis nō est circulatio. g tēpus nō est circulatio. C Scđam rōnem ponit ibi.

C Preterea si plures eēnt celi motus: vniuscuiusqꝫ similiter tēpus eēt. Quare plura tēpora simul essent.

C Ampliᵘˢ aūt si plures eēnt celi: siᷣr eēt tēpus cuiuslibet ipsoꝝ motus. Quare multa tpa simul. T.c.94.

C Que talis est. Motus multiplicaᷣ ꝓm multitudinē mobiliū. Si ergo plures eēnt celi: plures essent circulationes eoꝝ. ⁊ sic si circulatio sit tēpus seq̄reᷣ ꝙ essent multa tēpora simul: qđ est ipossibile. non .n. est accipere duas ꝑtes tēporis siᷣ nisi vna ꝯtineat aliā: vt supra dictuꝫ est. Mouebanᷣ tn̄ hi ad ponēdū tēpus esse circulationē: qꝛ videbant tēpora circulo quodā reiterari. C Deinde cū dicit.

C Sperā aūt vniuersi qdā iđ tēpus eē putarūt qꝛ ⁊ in tpe ⁊ vniuersi spera sūt cūcta. Sꝫ hꝯ adeo stultū ē: vt sūꝑuacancū sit ea ipossibilia q̄ sequunᷣ considerare.

C Totius aūt spera visa est quidem dicentibus eē tempus: qꝛ in tempore omnia sunt ⁊ in totiᵘˢ spera. Est autem stultius quod dicitur q̄ꝫ ⁊ qđ est de hoc impossibilia considerare.

C Excludit scđam opionē: ⁊ dicit. Quibusdam visuꝫ est ꝙ spera celi eēt tēpus: per hoc ꝙ oīa sunt in tēpore: ⁊ etiam oīa sunt in spera totius: qꝛ celū ꝯtinet oīa. vnde concludere volebant ꝙ spera celi esset tēpus. In qua qdeꝫ rōne duplex erat defectus: qꝛ nō vniuoce dī esse aliqđ in tempore ⁊ in loco. Scđo qꝛ argumētabaᷣ in scđa figura ex duabᵘˢ affirmatiuis. ⁊ iđ dicit ꝙ ista positio est magis stulta q̄ꝫ ꝙ oporteat considerare impossibilia que ad ipsam cōsequāᷣ tur. Manifestū est eni ꝙ omnes partes spere sunt simul.

nō autem temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū vō mot⁹ qdā atq3 mutatio quedā tēpus eē maxime videat: id si sit ɔsiderem⁹ op3. Mutatio igit motusue in ipō ē qd mutat dūtaxat: aut vbi id ē qd mouet atq3 mutat. At tēpus vbiq3 est eque: τ apd oīa.

T.c.95. ¶ Quoniā aūt videt maxime motus esse τ mutatio quedam tempus: hoc considerandum est. Uniuscuiusq3 quidez igitur mutatio τ motus in ipso propter alterationem τ augmentuz mutatio est solum: aut vbi fortasse est ipsum quod mouetur τ transmutatur. Tempus autez simi liter τ vbiq3 τ apud omnia est.

Q tēpus nō sit motus duplex ratio. ¶ Inquirit quō se hz tēpus ad motū. Et p̄ ondit φ tēpus nō ē mot⁹. 2° φ nō est sine motu. ibi[At vō neq3 sine motu τc.] Circa p^m ponit duas rōnes ad ondēdū φ tēpus nō sit mot⁹ aut mutatio φ posset maxīe videri. Prīo qr oīs mot⁹ τ mutatio vel est solū in ipso transmutato: vel ēt in loco vbi ē trāsmutatū τ transmutāt: quoꝝ p̄mū dicit pp motū in subā τ q̄litate τ q̄titate. Scōm aūt dicit pp motū in vbi: qui dr mot⁹ in loco. Sed tēpus est vbiq3 τ apud oīa. ergo tēpus nō est motus. ¶ Scdam rōnē ponit ibi.

¶ Preterea mutatio qdē oīs celerior ē atq3 tardior. At tēpus nō est. Tardū eni τ velox tpe est diffinitū. Nā id qdē est velox qd i breui tpe magnū: id aūt tardū qd in lōgo paruū spatium trāsit. At tēpus nec vt quātū qd est: nec vt q̄le tpe diffinit. Tempus igit nō eē motū satis iam patuit. At nihil impresentiarum interfit vtro nomine: motu an mutatione vtamur.

T.c.96. ¶ Amplius aūt mutatio quedez omnis velocior aut tardior est. Tempus aūt nō est. Tardū aūt τ velox tēpore determinant: velox quidē quod in pauco multuz mouet. Tardū aūt qd in multo paucū. Tempus aūt nō determinat tempore: neq3 quo quantuz aliquid est: neq3 quo quale.

T.c.97. ¶ Quod quidem igitur nō est motus: manifestum est. Nihil autem differat nobis dicere in presenti motum aut mutationem.

¶ Que talis est. Oīs mutatio τ mot⁹ est velox aut tardus: sed tēpus nō est hui⁹. ḡ tēpus non est motus vel mutatio. Mediā sic pbat. Tardū τ velox determinant ex tpe: qr velox dr qd mouet p multum spatiū in pauco tpe: tardū aūt qd ecōuerso p paucū spatiū in multo tpe; s3 tēpus nō determinat tpe: neq3 sm suā q̄titatē: neq3 sm q̄litatē: qr idē nō est mēsura suiipsius. ergo tēpus nō est velox neq3 tardus. Et qr pposuerat φ mutatio ē velox aut tarda nō facta mētione de motu: subiūgit φ q̄tū ad p̄sens nō differt dicere motum aut mutationē. In quinto enim ostendetur eoꝝ differentia. ¶ Deinde cum dicit.

Te. 2. l. c. 7. ac 8 seq.

¶ At vō nō sine mutatione tēpus eē videtur. Nā cū3 ipsi nihil mēte mutamur: aut non aiaduertimus nos eē mutatos: nō videt nobis tēpus fuisse. Queadmodū nec hisce qd ferūt in sarde apud heroas dormire cū fuerint expecti. Cōiungūt eni3 nūc ipsa: p̄us inq̄3 atq3 posterius: vnūq3 faciūt: mediū ob sensus occupationē tēpus excipiētes. Ut igit si nō aliō atq3 aliō sed vnū idēq3 nūc esset: tēpus sane nō eēt. Sic τ cu3 lateat aliud atq3 aliud eē: mediū ipm non esse tēpus videt. Qd si tūc sit: vt tēpus eē nō arbitremur cum nullā diffinim⁹ mutationē: sed in vno atq3 idiuisibili aīa manere videtur: cum vō senserimus diffinierimusq3 mutationē tūc tēpus fuisse dicim⁹: p3 pfecto sine motu mutatiōeue tēpus nō eē. Que cu3 ita sint: patet tēpus nec motū eē: nec esse etiam absq3 motu.

¶ At vō neq3 sine motu tempus est. Cu3 enim nihil ipsi mutamur sm intelligentiam: aut latet transmutantes: non videt nobis fieri tempus: sicut neq3 qui in sardo fabulātur dormire apud heroes: cū expergiscūtur. Copulāt enim nunc primum posteriori nunc: τ vnū faciunt: remouentes propter insensibilitatē medium. Tanq̄3 igit si non esset mediū nunc: sed idem τ vnū: nō esset tempus: sic τ quando latet alteru3 esse: nō videtur mediū esse tempus. Si igit nō opinari esse tempus tunc accidit nobis cum non diffinimus nec vnam mutationē sed in vno indiuisibili videt anima manere: cum aūt sentimus τ determinamus: tunc dicimus fieri tempus: manifestum est φ nō est sine motu neq3 mutatione tēpus. ¶ Qr igitur neq3 motus neq3 sine motu tēpus est manifestum est. T.c.98.

¶ Ostēdit φ tēpus non est sine motu: qr quādo hoīes non mutant sm suā apprehēsionē: aut si mutant tñ latet eos: tūc nō videt eis φ pertranseat aliquod tēpus. Sicut patet in his qui in sardo[que est ciuitas asie] dicuntur fabulose dormire apud heroes id est apud deos. Animas eni3 honoꝝ τ magnoꝝ: heroes vocabāt: τ quasi deos vocabāt: vt Herculis Bacchi τ similiū. Per incātationes eni3 aliquos aliqui insensibiles reddebant: quos dicebāt dormire apud heroes: qr excitati: quedā miracula se vidisse dicebant: τ futura quedam prenuntiabant. Tales autem redeuntes nō percipiebant tēpus quod preterierat: du3 ipsi sic absorpti erāt: qr illud instans p^m in quo dormire ceperāt copulabāt posteriori nūc: in quo excitabant: ac si eēnt vnū: mediū eni tēpus nō pcipiebāt. Sicut igit si nō eēt aliud τ aliud nūc sed idē τ vnū: nō esset tēpus mediū: sic τ quādo latet diuersitas duoꝝ nunc: nūc videtur tempus esse mediū. Si ergo tūc accidit nō opinari tēpus cum nō percipim⁹ aliquā mutationē: sed hoī videtur φ sit in vno indiuisibili nunc: tūc aūt percipimus fieri tēpus quando sentimus τ determinamus. i. numeramus motū aut mutationem: manifeste sequitur φ tempus nō sit sine motu neq3 sine mutatione. Ultimo ergo cōcludit φ tps nō sit motus: nec sit sine motu.

Q tēpus nō sit motu [illegible]

LEC. XVII.

¶ Quoniā aūt qdnā sit tēpus querimus. Sumamus oportet hinc ordiētes qdnā ipsi⁹ sit motus. Nā simul motū tēpusq3 sentimus. Eteni si tenebre sint: τ nihil per corpus afficiamur: motus aūt insint in aīa: contīnuo sane quoddā etiā simul fuisse tempus videt. At cū tēpus etiā quoddā videt nobis fuisse: simul tunc τ motus fuisse qdam videt. Quibus efficit: vt tēpus aut motus sit: aut aliqd motus. Cū igit motus nō sit: necesse est ipsum aliquid motus esse.

Accipiendum autem quoniam querimus quid sit tempus: hinc incipientibus quid motus est. Simul enim motu3 sentimus τ tempus. Et neq3

si sint tenebre: ⁊ nihil per corpus patiamur: motus aūt aliqs i anima sit: subito simul videt̄ fieri quodāmodo tēpus. At vero ⁊ cū tēpus videtur fieri aliqđ simul: ⁊ motus aliqs fieri videt̄. Quare aut motus: aut motus aliquid est tempus. Quoniam autem non est motus: necesse est motus aliquid esse ipsum.

Postq̄ Philosophus disputatiue inq̄siuit de tēpore: hic incipit determinare veritatē. Et pmo determinat veritatē de tpe. Scđo mouet quasdā dubitatiōes circa vitatē dterminatā: ⁊ soluit eas ibi [Dignū āt.] Circa pmū duo facit. Primo determinat de tpe sm se. Secūdo per cōparationē ad ea q̄ tpe mēsurant̄ ibi [Qm̄ aūt est tēpus ⁊c̄.] Circa pmū tria facit. Primo manifestat qđ sit tēpus. 2° qđ sit nunc tpis ibi [Et sicut motus semp ⁊c̄.] Tertio ex diffōne motus assignata assignat rōnes eorū q̄ dicunt̄ de tpe ibi [Qđ qdē igit̄ tēpus ⁊c̄.] Circa pmū duo facit. Primo ponit tpis diffōnē. Scđo manifestat eā ibi [Signū autē.] Prima pars diuidit̄ in tres particulas: sm tres partes diffōnis tpis quas inuestigat. Scđa pars incipit ibi [Qm̄ autē qđ mouet̄ ⁊c̄.] Tertia ibi [Determinamus aūt ⁊c̄.] Primo ergo inuestigat hāc particulā ꝙ tempus est aliqd motus. Vn̄ dicit: ꝙ q2 inq̄rimus quid sit tēpus: hinc accipiēdū est: vt accipiamus qd motus sit tēp⁹. Et ꝙ tēpus sit aliqd motus: per hoc manifestū ē ꝙ simul sentimus motū ⁊ tēpus. Cōtingit enim qn̄q3 ꝙ pcipimus fluxū tpis: quāuis nullū motū particularē sēsibilē sentiamus: vtpote si sim⁹ in tenebris: ⁊ sic visu nō sentim⁹ motū alicuius corpis exterioris. Et si nos nō patiamur aliquā alteratiōnē in corporib⁹ nostris ab aliquo exteriori agente: nullū motū corpis sentiemus: ⁊ tn̄ si fiet aliqs motus in aīa nostra: puta sm successionē cogitationū ⁊ imaginationū: subito videt̄ nobis ꝙ fiat aliqđ tēpus. ⁊ sic pcipiendo quēcunq3 motū: percipimus tēpus. Et silr econuerso cum percipimus tēpus: simul pcipimus motū. Vn̄ cū nō sit ipse motus: vt probatū est: relinquit̄ ꝙ sit aliqd mot⁹. Habet aūt dubitationē qđ hic dicit̄ de perceptione tēporis ⁊ motus. Si enī ꝯsequat̄ aliquē motū sensibilē extra animam existentē: sequitur ꝙ qui nō sentit illū motum: nō sentiat tēpus: cuius ꝯtrariū hic dicit̄. Si aūt tempus ꝯsequat̄ motū anime: sequit̄ ꝙ res nō cōparentur ad tēpus nisi mediante anima: ⁊ sic tēpus erit non res nature: sed intētio anime: ad modū itentionis generis ⁊ speciei. Si aūt sequat̄ vlr oēm motū: sequit̄ quot sūt motus: tot sint tēpora: qđ est ipole: q2 duo tēpora nō sūt simul: vt supra habitū est. [Ad huius igit̄ euidētiā sciēdū est ꝙ est vnus pmus motus qui est cā omnis alteri⁹ motus: vn̄ q̄cunq3 sunt in eē trāsmutabili habēt hoc ex illo p̊ motu: q est motus pmi mobilis. Quicūq3 aūt percipit quēcunq3 motū: siue in rebus sensibilibus existētē: siue in anima: pcipit esse transmutabile: ⁊ per ꝯsequens pcipit primū motū quē seqtur tēpus. Unde quicūq3 percipit quēcūq3 motū percipit tempus: l3 tempus nō ꝯsequatur nisi vnū primū motū a quo omnes alij causantur ⁊ mensurantur: ⁊ sic remanet tn̄ vnum tempus. [Secundo ibi.

[Cū aūt id qđ mouet̄ ex quodā in quoddā ꝓficiscatur: magnitudoq3 ōis ꝯtinua sit: motus ꝓfecto magnitudinē seqtur. Quia nāq3 magnitudo ꝯtinua est: ideo ⁊ motus cōtinuus est. At q2 motus continuus est: ⁊ tēpus cōtinuū est. Quāuis enim est motus: tantum ⁊ tempus semp fuisse videtur.

T. c. 99. [Quoniā aūt qđ mouet̄ mouet̄ ex quodam in quiddā: ⁊ ōis magnitudo ꝯtinua ē: sequit̄ magnitudinē motus: ꝓpter id enim ꝙ magnitudo continua est: ⁊ motus continuus erit. Quantum enim motus est: tantū ⁊ tēpus videt̄ fieri.

[Inuestigat scđam particulā positā in diffōne temporis. Supposito enī ꝙ tēpus sit aliqd motus: ꝯsequēs. s. ipm: restat inuestigādū sm quid tēpus ꝯsequat̄ motum: q2 sm prius ⁊ posteri⁹. Circa h̄ ergo tria facit. Prio ostēdit quomō in motu inueniat̄ prius ⁊ posterius. 2° quomō prius ⁊ posterius se habeat ad motū ibi [Est aūt pus ⁊ posteri⁹.] Tertio ꝙ tēpus sequit̄ motū sm prius ⁊ posteri⁹ ibi [At vo ⁊ tēpus.] Circa p̊m duo facit. Prio ondit ꝙ ꝯtinuitas ē in tēpore ex motu ⁊ magnitudine. 2° ꝙ etiā prius ⁊ posterius ibi [Prius aūt ⁊ posterius.] Dicit ergo pmo. ꝙ oē qđ mouet̄ mouet̄ ex quodā in quiddā: sed inter alios mot⁹: pmus est motus localis: qui est a loco in locū sm aliquā magnitudinē. Primū aūt motū cōsequit̄ tēpus. ⁊ iō ad inuestigādū de tēpore opz accipe motū sm locū. Quia ergo motus sm locū est sm magnitudinē ex quodā in qddā: ⁊ omnis magnitudo est ꝯtinua: opz ꝙ motus consequat̄ magnitudinē in ꝯtinuitate: vt q2 magnitudo ꝯtinua est: ⁊ motus ꝯtinu⁹ est: ⁊ p ꝯsequēs tēpus etiā ꝯtinuū ē: q2 quātus est motus pmus: tātū fieri tēpus videt̄. nō aūt tēpus mensurat̄ sm q̄titatē cuiuscūq3 motus: q2 tardus mouet̄ sm paucū spatiū in multo tēpore: velox aūt ecōuerso: sed solū q̄titatē pmi motus sequit̄ tēpus. [Scđo ibi.

[Atqui prius ⁊ posterius in loco est primo atq3 positione. Cum vo in magnitudine sit: in motu quoq3 similitudine rōnis prius esse posteriusue necesse est. At vo prius atq3 posterius in tpe etiam est: ex eo sane: q2 semp alterum ipsorum alterum sequitur.

[Prius aūt ⁊ posterius in loco primum sunt. Hec autē positione sunt determinata. Quoniā autē in magnitudine primum ⁊ vltimum est: necesse est in motu prius ⁊ posterius esse proportionaliter his que sunt ibi. At vo ⁊ in tempore est prius ⁊ posterius propter id quia sequitur semper alterum alterum ipsorum.

[Ostēdit etiā ꝙ idē ordo ꝯsiderat̄ in priori ⁊ posteriori. ⁊ dicit. ꝙ prius ⁊ posterius sunt pus in loco siue in magnitudine. ⁊ hoc ideo q2 magnitudo est q̄titas positionē habēs. de rōne aūt positionis est prius ⁊ posterius. vn̄ ex ipa positione locus hēt pus ⁊ posterius. Et q2 in magnitudine est prius ⁊ posterius: necesse est ꝙ in motu sit pus ⁊ posterius ꝓportionaliter his [que sūt ibi] scilz in magnitudine ⁊ in loco. ⁊ per ꝯsequens etiā in tēpore est prius ⁊ posteri⁹ q2 motus ⁊ tempus ita se habent: ꝙ semper alterum eoꝝ sequitur ad alteꝝ. [Deinde cum dicit.

[Prius aūt in motu posteriusue subiecto qdem est motus. Ipso aūt esse diuersum est: ⁊ nō est motus.

[Est autem prius ⁊ posterius ipsorum in motu: quod equidem ens motus est tamē esse ipsius alterum est: ⁊ non est motus.

[Ostēdit qūo pus ⁊ posterius se habēt ad motum. ⁊ dicit ꝙ prius ⁊ posterius ipsoꝝ. s. temporis ⁊ motus quantum ad id quod est: motus est: tn̄ sm rationem est alterum a motu ⁊ non est motus de rōne enī motus est ꝙ sit actus existentis in potētia: sed ꝙ in motu sit prius ⁊ posterius: hoc contingit motui ex ordine partium magnitudinis. Sic igitur prius ⁊ posterius sunt idem subiecto cum motu: sed differūt rōne. Unde restat inquirendum: cū tēpus

sequat̄

Margin notes: Qđ tps sit aliqđ motus. — T. c. 16. t. c. 95. ⁊ 96. — Qđ tps ē ꝯtinuum.

sequat̃ motū: sicut supra ostēsuz est: vtrū sequatur ipsum inquantum est motus: an inquantum habet prius τ posterius. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Atqui tp̄s quoqz cognoscimus: cū motū definim⁹: priore posterioreue definiētes. Atqz tūc fuisse dicimus tp̄s: cū p̄us in motu posteriusue senserim⁹: hoc ipso autē definimus: qđ aliud atqz aliud ipsa.

T.c.100. ℂ At ṽo τ tempus cognoscimus: cum diffinimus motuz prius τ posterius determinantes: τ tunc dicimus fieri tempus: quādo prioris τ posterioris in motu sensum percipimus.

ℂ Ostēdit ꝙ tēpus sequat̃ motū rōne p̄oris τ posterioris. propter hoc enī est ostēsuz ꝙ tēpus sequit̃ motū: q̄z simul cognoscim⁹ tp̄s τ motū: s̄m illud ergo tp̄s sequit̃ motuz: quo cognito in motu cognoscit̃ tp̄s. sed tūc cognoscimus tempus cū distinguimus determinādo p̄us τ posterius: τ tūc dicimus fieri tēpus qn̄ accipim⁹ sensum prioris τ posterioris in motu. Relinquit̃ ergo ꝙ tempus sequit̃ motum s̄m prius τ posterius. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Et aliud qđ inter ipsa mediū eē existimam⁹. Nā cū extrema alia a medio itelligimus eē: τ aīus ipsa nūc duo dicit: alterꝫ p̄us: alterꝫ posterius: tūc τ hoc ipsuz tēpus dicim⁹ eē. Qđ enī ipso nūc definit̃: id tp̄s esse videt̃: τ supponit̃. Cū igit̃ ipm̄ nūc vt vnū sentim⁹: τ nō aut vt p̄us in motu posteriusue: aut vt idē qdem: prioris ṽo cuiusdā posteriorisue: tp̄s tūc nullū fuisse videt̃: qm̄ neqz mot⁹. Sed cū p̄us sentim⁹ atqz posterius: tūc τ tp̄s dicim⁹ eē. Hoc enim est tp̄s numerus motus per ipsuz prius posteriusue. Non ergo tēpus est motus: sed vt motus ipse numerum habet.

ℂ Determinamus aūt in accipiēdo aliud τ aliud ipsuz τ mediū ipsoꝝ alterꝫ. Cū enī altera extrema mediꝫ itelligimus: τ duo dicat aīa ipsa nūc: hoc qdē prius: illud ṽo posteri⁹: tūc τ hoc dicimus eē tp̄s: determinatū enī ipso nūc tp̄s eē videt̃: τ supponat̃.

T.101. ℂ Qn̄ qdē igit̃ tanq̄ȝ vnū ipsȝ nūc sentimus τ nō sit sicut prius τ posterius in motu: aut vt idem quidez prioris τ posterioris alicuius: nō videt̃ tēpus fieri nullū quidem: nec motus. Cū aūt prius: τ posterius est: tūc dicimus tp̄s. Hoc enim est tēpus. Numerus mot⁹ s̄m prius τ posterius. Nō ergo motus tempus est: sed s̄m ꝙ numerum habet motus.

ℂ Ostēdit qđ motus tēpus sit: q̄z numerus motus. τ hoc ēt ostēdit eodē medio. s. per cognitionē tp̄is τ mot⁹. Manifestū est enī ꝙ tūc eē tp̄s determinam⁹: cū accipim⁹ in motu aliud τ aliud: τ accipimus aliqđ mediū inter ea. Cū enī intelligimus extrema diuersa alicuius mediꝫ: τ aīa dicat illa eē duo: hoc p̄us: illud posteri⁹ q̄si numerādo p̄us τ posterius in motu: tūc hoc dicimus eē tp̄s. Tēpus enī determinari videt̃ ipso nunc. τ hoc supponat̃ ad p̄ns: q̄z postea

T.c.101. 95. erit magis manifestū. Quādo igit̃ sentim⁹ vnū nūc τ nō discernimus in motu p̄us τ posterius: vel qn̄ discernim⁹ in motu p̄us τ posterius: sed accipimus idē nūc vt finem prioris τ p̄ncipiū posterioris: nō fieri videt̃ tēpus: q̄z neqz est motus: sed cū accipim⁹ prius τ posterius τ numeram⁹ ea: tūc dicimus fieri tp̄s τ hoc iđ q̄z tp̄s nihil aliud est q̄ȝ numerus mot⁹ s̄m p̄us τ posterius. tp̄s enī p̄cipim⁹: vt dictū est: cū numeram⁹ p̄us τ posteri⁹ in motu. Manifestū est ergo ꝙ tp̄s nō est mot⁹: sed sequit̃ motū s̄m ꝙ numerat̃. vñ est numerus mot⁹. ℂ Siqs aūt obijciat ꝯ p̄dictā diffōnē ꝙ p̄us τ posteri⁹ tp̄e determinant̃: τ sic diffinitio est circularis. ℂ Dicēdū est ꝙ p̄us τ posterius ponunt̃ in diffōne tp̄is s̄m ꝙ cānt̃ in motu ex magnitudie: τ nō s̄m ꝙ mēsurat̃ ex tp̄e. τ iđ supra A.h. l.º ostēdit ꝙ p̄us τ posterius p̄us sunt in magnitudine q̄ȝ in motu: τ in motu q̄ȝ in tempore: vt hec obiectio excludat̃. ℂ Deinde cum dicit.

Obiectio ꝙ videtur de modo circuli.

Solõ obiectionis.

ℂ Id ita eē hoc iudicat signū: nā plus qdē τ min⁹ numero: plurē ṽo minorēue motū tēpore solem⁹ discernere. Tempus ergo numerus quidam est.

ℂ Signū est aūt: plus quidē enim: τ minus iudicamus numero. Motū aūt in plurē: τ minorē tempore. Numerus itaqz quidem tempus est. T.c.102.

ℂ Manifestat p̄dictā diffinitionē dupl̃r. P̄rio qdē quodā signo. Id eniȝ quo aliqđ indicamus plus τ minus est numerus eius: s̄ȝ motū indicamus plurē τ minorē tempore. tempus igitur est numerus. ℂ Secundo ibi.

Signo pȝ tēpus esse numeruȝ.

ℂ Cū ṽo duplex sit numerus. Nā τ id qđ numerat̃: ac numerabile. Et id quo numeram⁹ numerū dicimus: id qđ numeratur nō id quo numeramus est tempus. Sunt autem id quo numeramus: τ id quod numeratur: non eadem sed diuersa.

ℂ Quoniā aūt numerus est dupliciter: τ nanqz qđ numerat̃: τ numerabilē numeruȝ dicimus: τ quo numeramus: tempus autē est: quod numerat̃: τ non quo numeramus. Est autē alterū quo numeramus: τ quod numeratur.

ℂ Manifestat qđ dictū est per distinctionē numeri. τ dicit ꝙ numer⁹ dicit̃ dupl̃r. Uno mō id qđ numerat̃ actu: vel qđ est numerabile: vtpote cū dicimus decē homines vel decē equos: qui dicit̃ numerus numerat⁹: q̄z est numerus applicatus rebus numeratis. Alio mō dicit̃ numerus quo numeramus. i. ipse numerus absolute accept⁹: vt duo tria quatuor. Tēpus autē nō est numer⁹ quo numeram⁹: q̄z sic qđ sequeret̃ ꝙ numerus cuiuslibet rei eēt tp̄s: s̄ȝ est qđ numerat̃: q̄z ipse numerus p̄oris τ posterioris in motu tp̄s dicit̃: vel ēt ipsa q̄ sunt p̄us τ posteri⁹ nūerata. τ iđ l̄ȝ numer⁹ sit q̄ntitas discreta: tp̄s tn̄ ē quātitas ꝯtinua: p̄p̄ rē nūeratā: sic decē mēsure pāni quoddā cōtinuū ē: q̄uis denari⁹ nūer⁹ sit q̄ntitas discreta. LEC. XVIII.

ℂ Atqz vt mot⁹ alius est: atqz ali⁹: est sic τ tp̄s. Tp̄s aūt omne: qđ est simul: est idē. Nam ipsum nunc idez est subiecto. Esse autem ipsius diuersum est.

ET sicut motus semper aliud: sic τ tēpus. Qđ autē simul oē tēpus idem est. Ipsum enim nūc idem est: quod quidem erat. Esse autez ipsi alterum est. T.c.103.

Postq̄ȝ p̄hus ostendit qđ est tp̄s: hic determinat de nunc. τ p̄mo ostēdit vtrꝫ sit idē nunc in toto tp̄e: vel aliud τ aliud: qđ supra in dubitatione positū fuit. Lec. 17. l. c. 90.

Scđo ex hoc vlterius assignat rōnē eoꝝ que dicunt̃ de nunc. ibi [Manifestū aūt est τc.] Tria facit circa p̄mū. Primo p̄ponit ꝙ nūc quodāmodo est idē τ quodāmodo nō est idē. Scđo exponit qđ dixerat. ibi [Ipsuȝ aūt nūc.] Tertio p̄bat. ibi [Sequit̃ enī sicut dictū est.] Dicit ergo ꝙ cum tempus sit numerus motus: sicut partes motus sunt semper alie τ alie: ita τ partes temporis. sed illud qđ simul existit de toto tempore est idem. s. ipsum nunc. Qđ quidem s̄m id qđ est: idem est: sed ratione est alteruȝ: s̄m qđ est prius τ posterius. τ sic nunc mensurat tempus s̄m

ꝙ est idem subiecto: sed ſm ꝙ ratione est alterum ⁊ alterum: ⁊ prius ⁊ posterius. ¶ Secundo ibi.

¶ Ipſumq; tempus metitur: vt prius: atq; posterius est. Atq; tum est idem: tum non est idem: nam vt est quidem in alio: atq; alio differt. Atq; hoc pacto est ipſum nunc. Subiecto vero est idem.

T.c.104. ¶ Ipſum aūt nunc tēpus mēsurat: ſm qđ prius ⁊ posterius est. Ipſum aūt nūc est quidē sicut idē: est vero sicut nō idē: ſm quidē enī ꝙ in alio: ⁊ alio alterū est. Hoc vero erat ipsi nūc: inquātū aūt quodcūq; ens: est ipſum nunc quidem est.

¶ Exponit qđ dixerat. ⁊ dicit ꝙ ipſum nunc quodāmodo semper est idem ⁊ quodāmodo non idē. Inquantū enī semper consideratur vt aliud ⁊ aliud ſm successionē temporis ⁊ motus: sic est alterum ⁊ alterum: sed ſm ꝙ consideratur in se: sic est idē: ⁊ hoc est qđ supra diximus: ꝙ ipsi est esse alterum. Nam hoc est esse ipsi nunc. i. ſm hoc accipitur ratio ipsius: vt consideratur in decursu temporis ⁊ motus: sed inquantum ipſum nunc est quoddam ens: sic est idem subiecto. ¶ Tertio ibi.

¶ Etenim motus magnitudinem sequitur: ⁊ tempus motum: vt diximus. Quo fit vt ⁊ id qđ fertur: quo motū: ⁊ prius in ipſo: posteriusue cognoscimus: punctum sequatur. Hoc igitur subiecto quidem est idē. Est enim: aut punctum: aut lapis: aut aliquid aliud tale. Ratione vero diuersum: perinde atq; sophiste: coriscum in lycio: coriscum in foro esse: sumunt esse diuersa. Et hoc igitur vt alibi est: atq; alibi est diuersum. At ipſum nūc sequitur id: quod fertur: perinde atq; tempus sequitur motum. Ipſo nāq;: quod fert: prius in motu: posteriusue. cognoscimus. Prius vero posteriusue vt numerabile est: ipſum profecto est nūc. Quare ⁊ hoc ipſum subiecto quidem est idem. Est enim prius aut posterius qđ est in motu. Ipſo autē esse diuersum est: prius nanq; posteriusue: vt numerabile est ipſum est nunc.

¶ Sequitur enim sicut dictū est magnitudinē motus. Hūc aūt tēpus: sicut diximus. Et similiter igitur puncto: qđ fert: quo motum cognoscimus: ⁊ prius in ipſo ⁊ posterius. Hoc quaquidem quodcūq; ens est idem est: aut enī punctū: aut lapis: aut aliqd aliud huiusmodi est. Rōne aūt aliud est: sicut sophiste accipiunt alterū coriscū in theatro esse: ⁊ coriscū in foro. Et hoc igit in eo: qđ alibi ⁊ alibi est alterū. Id autē qđ fert sequit ipſm nūc sicut tempus motū. Eo enī qđ fertur cognoscimus prius ⁊ posterius in motu. Scđm autem qđ numerabile prius: ⁊ posterius ipſum nunc est: quare ⁊ in his: qđ quidē ens nunc est: idem est: prius enim ⁊ posterius est: qđ in motu: esse autem alterum: ſm enim ꝙ numerabile prius ⁊ posterius ipſum nunc est.

¶ Probat qđ dixerat. Et primo probat ꝙ nūc est idē subiecto: sed alterū ⁊ alterū ratione. Secundo ꝙ ipſum nūc

Lec.17.t.c.99. mensuret tēpus. ibi [Et notū aūt maxime.] ¶ Dicit ergo primo. ꝙ sicut supra dictum est: motus quātum ad continuitatem: ⁊ prius ⁊ posterius: sequitur magnitudinē ⁊ tēpus motum. Imaginemur igit ſm geometras ꝙ pūctus motus faciat lineam: similiter oportebit aliquid esse idē in tempore: sicut est aliquid in motu. Si autem punctum motū suo motu faciat lineam ipſum punctū qđ fertur est quo cognoscimus motum ⁊ prius ⁊ posterius in ipſo. non enim motus percipitur nisi ex hoc ꝙ mobile aliter ⁊ aliter se habet. ⁊ ſm id qđ pertinet ad precedentem dispositionem mobilis indicamus prius in motu: ſm autem id qđ pertinet ad sequētem dispositionem mobilis iudicamus posterius in motu. hoc ergo qđ mouetur quo motū cognoscimus ⁊ discernimus prius ⁊ posterius in ipſo: siue sit punctum: siue sit lapis: siue quodcunq; aliud: ex parte qua est quoddam ens: quodcunq; sit est idem. s. subiecto: sed ratione est alterū. ⁊ hoc modo sophiste vtūtur altero: cū dicūt coriscū alterū esse in theatro ⁊ in foro. sic arguētes ſm sophisma accidētis: esse in foro est aliud ab eo qđ est in theatro: sed coriscus est nūc in foro: nūc in theatro. ergo est alius a se. Sic igitur patet ꝙ id qđ mouet est alterum ſm rationē in eo qđ est alibi ⁊ alibi: lꝫ sit idem subiecto: sed sicut tēpus sequitur ad motū: ita ipsuꝫ nūc sequit ad id qđ fertur. ⁊ hoc probat: qꝛ per mobile cognoscimus prius ⁊ posterius in motu. Cum enim inuenimus mobile in aliqua parte magnitudinis per quā mouet: iudicamus ꝙ motus qui fuit per vnā partē magnitudinis prius preterijt: ⁊ per aliā partem magnitudinis posterius sequitur: ⁊ similiter in numeratione motus que fit per tempus: id qđ distinguit prius ⁊ posterius tēporis: est ipſum nunc qđ est terminus preteriti: ⁊ principiū futuri. Sic igitur nunc se habet ad tēpus sicut mobile ad motū. ergo ſm cōmutatam proportionē: sicut tēpus ad motū: ita ⁊ nūc ad mobile. Unde si mobile in toto motu est idem subiecto: sed differat ratione: oportebit ita esse: ⁊ in nunc: ꝙ sit idē subiecto: ⁊ aliud ⁊ aliud rōne: qꝛ illud quo discernit in motu prius ⁊ posterius est idē subiecto: sed alterū ratiōe: scilicet mobile. ⁊ id ſm qđ numerat prius ⁊ posterius in tēpore: est ipſum nunc. Ex hac aūt cōsideratione de facili pōt accipi intellectus eternitatis. Ipſum enim nūc inquantuꝫ respondet mobili se habenti aliter ⁊ aliter discernit prius ⁊ posterius in tempore ⁊ suo fluxu tēpus facit: sicut punctus lineam. Sublata igitur alia ⁊ alia dispositione a mobili remanet substantia semper eodem modo se habens. Unde intelligitur nunc vt semper stans: ⁊ non vt fluens: nec habens prius ⁊ posterius. Sicut igitur nunc temporis intelligitur vt numerus mobilis: ita nunc eternitatis intelligitur vt numerus: vel potius vt vnitas rei semper eodem modo se habentis. ¶ Secundo ibi.

¶ Est etiā hoc maxime nūc. Naꝫ ⁊ motio ob id quod mouetur: ⁊ latio ob id quod fertur est nota. Est enī hoc aliqd id quod fertur. Motus vero nō est. Est igitur tum idem id quod nūc dicitur semper: tum non idē. Quippe cum ⁊ id quod fertur tales subeat modos.

¶ Et notū aūt maxime hoc est. Et motus enim propter id qđ mouet: ⁊ loci mutatio propter id qđ fertur: hoc aliquid enim qđ fertur. Motus autem non. Est quidem igitur: sicut idē ipſuꝫ quod nunc dicitur semper. Est autem sicut nō idem. Et nāq; est similiter quod fertur.

¶ Ostendit vnde habeat mensurare nunc tempus: ⁊ dicit ꝙ hoc ideo est: qꝛ id qđ est maxime notum in tēpore nūc est: ⁊ vnūquodq; mensurat per id qđ est maxime notum sui generis: vt dicitur in. 10. meta^ce. ⁊ hoc etiam ostēdit ex habitudine motus ad mobile: qꝛ motus cognoscitur per id qđ mouetur: ⁊ loci mutatio per id qđ localiter fert: q̄si minus notum per magis notum: qđ ideo est qꝛ id qđ mouet [est hoc aliqđ.] idest res quedā per se stans: qđ nō conuenit Lec. princip.

uenit motui. vnde mobile est notius motu: ꝛ per mobile cognoscit motus: ꝛ similiter tépus per ipsuz nūc. ꝛ sic cōcludit cōclusioné principaliter intétā: ꝙ id qđ dicit nūc semꝑ est idē quodāmodo ꝛ quodāmodo nō: qꝛ similiter est de mobili: vt dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet etiā nunc ipsum non esse: si tempus nō sit: ꝛ tēpus nō esse: si nō sit ipm nūc. Nam vt simul sunt id quod fertur: ꝛ latio: sic ꝛ numerus eius quod fertur: ꝛ numerus ipsius etiam lationis sunt simul. Est eniz tempus qdem numerus lationis. Ipsum aūt nūc: eiꝰ quod fertur: perinde atqꝫ vnitas numeri.

T.c.105. ¶ Manifestum est autez ꝙ nisi tēpus sit: ipsum nunc non erit: ꝛ siquidem ipsum nunc non erit tempus non erit: simul enim sunt: sicut qđ ferť: ꝛ loci mutatio: sic ꝛ numerus qui est eius qđ fertur: ꝛ qui est loci mutationis. Tempus qdē enim est loci mutationis numerus. Ipsum aūt nunc: vt quod fertur: vt vnitas numeri.

¶ Assignat rationem eorū que dicuntur de nunc. ꝛ primo eius qđ dicitur ꝙ nihil est temporis nisi nunc. 2° eius qđ dicitur ꝙ nunc diuidit ꝛ continuat tēporis partes. ibi[Et continuum autem.] 3° eius quod dicitur ꝙ nunc non sit pars temporis. ibi[Et adhuc manifestuz.] ¶ Dicit ergo primo. manifestum esse ꝙ si non sit tempus non erit nūc: ꝛ si non erit nunc non erit tēpus: ꝛ hoc ex habitudine motus ad mobile: sicut enim loci mutatio ꝛ id qđ fertur sunt simul: sic ꝛ numerus eius qđ fertur simul est cum numero localis motus: sed tēpus est numerus loci mutationis. ipsum autem nunc comparatur ad id qđ fertur: non quidem sicut numerus: qꝛ nūc indiuisibile est: sed sicut vnitas numeri. Relinquiť igiť ꝙ tēpus: ꝛ nunc nō sunt sine inuicem. Attendendū est aūt ꝙ tēpus semper comparať loci mutationi: qui est primus motuum: tempus enim est numerus primi motus: vt dictum est. ¶ Secundo ibi.

¶ Est preterea tempus ipso nunc continuum: atqꝫ diuisum. Hoc enim ad lationē: ꝛ ad id qđ fertur accōmodať. Nā motus ac latio vna est: ipso sane: qđ fertur. Propterea qđ vnum est: ꝛ non subiecto. Sic enī intercapedines esse possunt: sed ratione. Distinguit etiam hoc priorem posterioremqꝫ motum.

¶ Et continuum autez tempus est ipsi nunc: ꝛ diuiditur ſm ipsum nunc. Sequitur enim hoc ad loci mutationem: ꝛ ad id quod fertur: ꝛ motus eniz ꝛ loci mutatio vna est ab eo qđ fertur: qꝛ vnum ꝛ non quodcunqꝫ ens: ꝛ nanqꝫ defici est. Sed non ratione: ꝛ nanqꝫ determinat priorem ꝛ posteriorem motum hoc.

¶ Assignat rationem eius qđ dicitur ꝙ tempus continuať: ꝛ diuiditur ſm nūc. Et primo ex parte motus ꝛ mobilis. Secundo ex parte linee ꝛ puncti. ibi[Sequitur autem ꝛ hoc.] Dicit ergo primo. qđ iam ex dictis patet ꝙ tēpus est continuuz ipsi nunc. i. continuatur per ipsum: ꝛ diuiditur per ipsum. Et hoc etiam consequens est ad id qđ inueniť in loci mutatione: cuius numerus est tēpus: ꝛ in eo qđ fertur ſm locum cui respondet ipsum nunc. Manifestuz est enim ꝙ omnis motus habet vnitatē ab eo quod moueť: qꝛ scilicet id qđ mouetur est vnum ꝛ idem manens in toto motu: ꝛ non est indifferenter id qđ mouetur: vno motu manēte: quodcūqꝫ ens: sed illud idē ens qđ prius incepit moueri: qꝛ si esset aliud ens qđ postea moueretur: deficeret primus motus. ꝛ esset alius motus alterius mobilis. Et sic patet ꝙ mobile dat vnitatē motui: que est eius cōtinuitas. Sed verum est ꝙ mobile est aliud ꝛ aliud: ſm rationem: ꝛ per hunc modum distinguit priorem ꝛ posteriorem partē motus: qꝛ ſm ꝙ consideratur in vna ratiōe vel dispositione: cognoscitur ꝙ quecūqꝫ dispositio fuit in mobili ante illā assignatā pertinebat ad priorem partem motus. quecūqꝫ aūt post hāc erit pertinebit ad posteriorē. Sic ergo mobile ꝛ ꝯtinuat motū ꝛ distinguit ipsuz. Et eodem modo se habet nunc ad tempus. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ hoc etiam accōmodať: quodāmodo puncto. Etenim punctuz ꝛ cōtinet longitudinē: ꝛ distinguit. Nam huius principium est illius finis. Verū cū hoc pacto quispiam ipsum sumit: vt ipso tanqꝫ duobus vtatur: tūc stetur necesse est: si pūctū idem principiū erit ac finis. Ipsum aūt nūc qꝛ id qđ fertur mouetur aliud est atqꝫ aliud semper. Quare tēpus est numerus nō hoc sane: qđ nunc ipsum perinde atqꝫ pūctū: idem principium sumitur: atqꝫ finis: ob id porro qđ antea diximus. Tunc enim erit vsus medij puncti tanqꝫ duoruz. Quare fiet vt stetur. Sed hoc potius: qđ eam in hoc ipsa nunc subeunt rationem: qꝫ extrema linee in eadem. Atqꝫ non vt partes.

¶ Sequiť aūt ꝛ hoc quodāmodo ad punctuz. Et pūctū eni cōtinuat longitudinem ꝛ determinat. Est enim huius quidem principium: illius aūt finis. Sed cū sic qdem accipiat aliquis tanqꝫ duobus vtens vno: necesse est stare: si principiū ꝛ finis idem punctum erit. Ipsuz aūt nūc propter id quod mouetur qđ fertur: semper alterum est. Quare tempus numerus non sicut eiusdem puncti qꝛ est ꝛ principiū ꝛ finis: sed sicut vltima eiusdem magis: ꝛ non sicut partes. ꝛ ꝓpter qđ dictū est. Medio enim puncto tanqꝫ duobus vtetur: ergo quiescere accidet. T.c.106.

¶ Assignat eiusdem rationē ex parte linee ꝛ puncti. ꝛ dicit ꝙ hoc qđ dictum est de tempore ꝛ nunc. consequitur quodāmodo ad id qđ inuenitur in linea ꝛ puncto: qꝛ punctuz continuat lineam ꝛ distinguit ipsam inquantū est principium vnius partis ꝛ finis alterius: sed tamen differenter se habet in linea ꝛ puncto ꝛ tempore ꝛ nunc: qꝛ punctum est quoddā stans. ꝛ linea similiter: vnde potest homo accipere idez punctū bis. ꝛ vti eo vt duobus: vt scilicet principio ꝛ fine: ꝛ cū sic vtimur pūcto vt duobus accidit quies: sicut patet in motu reflexo in quo id qđ erat finis primi motus: est principium secundi motus reflexi. Et propter hoc probatur infra in. 8. ꝙ motus reflexus non est continuus: sed intercidit quies media. Sed ipsum nunc nō est stans: propter id qđ respondet mobili qđ semper ferť durante motu: ꝛ propter hoc oportet nūc esse semper alteruz ꝛ alterum ſm rationem: vt supra dictum est. Et ideo cuz tempus sit numerus motus: non hoc modo numerat motum: ꝙ aliquid idem temporis accipiatur vt principium vnius ꝛ finis alterius: sed magis numerat motū accipiēdo duo vltima temporis. i. duo nunc: que tamen non sunt partes eius. Et quare competat iste modus numerādi in tempore magis qꝫ alius quo per punctum numerantur partes inquantū est principiū ꝛ finis: ratio est: que dicta est: qꝛ ſm hunc modum vtitur aliquis pūcto vt duobus: ꝛ sic accidit quies media: que non potest esse in tempore ꝛ motu. Non tamē intelligēdū est per id qđ dicitur ꝙ idē nūc nō sit principiū futuri ꝛ finis preteriti: sed ꝙ non pci- T.c.17.in 8o ac solutioē pme dubitationis.

pimus tēpus numerando motū per vnū nunc: sed magis per duo: vt dictū est: qꝛ sequeretur ꝙ in numeratione motus idem nunc sumeretur bis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet enim neqꝫ nūc ipm̄ tp̄is eē ptē: neqꝫ diuisionē motus. Quēadmodū neqꝫ pūcta sunt linee: ptes: sed due linee semꝑ. Ipsum igiꝭ nūc: vt est qdē finis: tp̄s nō est sed accidit. Ut aūt numerat: numerus est. Nā fines qdē illius sunt solū: cui⁹ sūt fines. Nūerus autem hoꝝ equoꝝ denarius inqꝫ: ꝛ alibi etiam est.

T.c.102. ¶ Et adhuc manifestū ꝙ nulla pars ipsuꝫ nunc tp̄is ē: neqꝫ diuisio mot⁹: sicut neqꝫ pūcta linee: linee eni due: partes vnius sunt. Scd̄m quideꝫ igiꝭ ꝙ est terminus: ipm̄ nūc nō est tēpus: sꝫ accidit: ſm vo ꝙ nūerat numerus. Termini qdeꝫ eni illi⁹ solū sunt: cui⁹ sunt termini. Nūerus aūt qui est hoꝝ equoꝝ decem alibi ꝛ alibi est.

¶ Assignat rōnē eius qđ dicit: ꝙ nūc nō est ps tp̄is. ꝛ dicit manifestū eē ꝙ nūc nō est ps tp̄is: sicut neqꝫ id per qđ distinguiꝭ motus nō est ps motus. s. aliqua diuisio signata in mobili: sicut ēt nec pūcta sunt ptes linee. Due eni linee sunt ptes vnius linee. Manifestat aūt ꝓprietates ipsius

Lec. 17. t. c. 99. tp̄is ex motu ꝛ linea: qꝛ sicut dictū est supra. mot⁹ est ꝯtinuus ꝓꝑ magnitudinē: ꝛ tp̄s ꝓꝑ motū. Cōcludit ergo finaliter ꝙ ipm̄ nūc: ſm ꝙ est terminus qdā: nō est tp̄s: sed accidit ipsi vt terminus termiato: sꝫ ſꝫ ꝙ tp̄s numerat alia: sic ēt nūc est nūerus aliorꝫ ꝙ tp̄is. Et huius rō est: qꝛ terminus nō est nisi eius cui⁹ est termin⁹: sꝫ nūerus pōt eē diuersoꝝ: sicut numerus decē eqnoꝝ: nūerus est ꝛ aliaꝝ rerū. Sic igiꝭ nūc est terminus solius tp̄is: sꝫ est nūerus oīum mobiliū que mouenꝭ in tempore. LEC. XIX.

¶ Patet igiꝭ tēpus numerū eē motus per prius posteriusue: ꝛ ꝯtinuū etiā eē: cū sit ꝯtinui numerus vt diximus. Numerus aūt minimus absolut⁹ qdē est dualitas inqꝫ ipsa: qdā aūt partim est: partiꝫ nō est. Ueluti linee multitudine qdē minimus est. Due inqꝫ linee: aut vna. Magnitudine aūt eē nō pōt. Ois nāqꝫ linea diuidiꝭ semꝑ. Quare similiter ꝛ tp̄s. Numero quidē minimū vnū vel duo. Magnitudine vo nō est.

T.c.103. Quod quidē igiꝭ tēpus numerus motus ſꝫ prius ꝛ posterius sit: ꝛ ꝯtinuū: cōtinui nāqꝫ: manifestū est. Minim⁹ aūt numerus: qui simplr̄ qdeꝫ: dualitas est. Quidā aūt numerus est: qui est qdē sic: est aūt tanqꝫ nō sic. Ut linee minima: multitudine qdē est due aut vna. Magnitudie aūt nō est minima. Semꝑ eni diuidiꝭ ois linea. Quare similiter ꝛ tēpus. Minimū eni qdē est ſm numerum vnū aut duo: ſm vo magnitudinē non est.

Postqꝫ ph̄us diffiniuit tp̄s: hic ex diffinitiōe data reddit rōnē eoꝝ que dicunꝭ de tēpore. Et circa hoc qͣtuor facit. Prio ondit quō in tp̄e inueniꝭ minimū. ꝛ quō nō. Scd̄o q̄re tp̄s diciꝭ mltū ꝛ paucū: breue ꝛ lōgū: nō aūt velox ꝛ tardū. ibi [Manifestū aūt ꝓꝑ qd.] Tertio ondit quō tp̄s sit idē: ꝛ quō nō. ibi [Et idē autem vbiqꝫ.] Quarto quō tp̄s cognosciꝭ motu: ꝛ econuerso. ibi [Nō solū aūt motu.] Dicit ergo p̄mo. ꝙ manifestū est ex diffinitione tp̄is p̄us data: ꝙ tp̄s est numerus motus ſm prius ꝛ posterius: vt supra expositū est. ꝛ iteꝝ manifestuꝫ

Lec. 17. t. c. 101. Tēpus est cōtinuū. est ex p̄missis ꝙ tp̄s est quoddam ꝯtinuū. Lꝫ aūt nō habeat ꝯtinuitatē ex eo ꝙ est nūerus. hꝫ tn̄ ꝯtinuitatē ex eo

cuius est numerus: qꝛ est numerus ꝯtinui. s. motus. vt supra dictū est. Nō est aūt tp̄s numerus simplr̄: sꝫ numerus numeratus. In numero aūt simplr̄ est iuenire aliquē minimū numerū. s. dualitatē. Sed si accipiamus numeruꝫ quēdā. s. numeꝝ alicuius rei ꝯtinue: quodāmō est inuenire minimū: ꝛ quodāmō nō: qꝛ ſm multitudinē est inuenire minimū: nō aūt ſꝫ magnitudinē. Sicut in multis lineis: ſm multitudinē qdē est minimum. vt vna linea vel due. Una qdē si accipiaꝭ id qđ est minimū simplr̄ in numero: due aūt si accipiaꝭ id qđ est minimū in genere nūeri: dās rōnē numeri: sꝫ in lineis nō est inuenire minimū ſm magnitudinē: vt sit. s. aliq̄ linea minima: qꝛ semꝑ est diuidere quācūqꝫ lineā. Et silr̄ dicēdū est de tp̄e: qꝛ est inuenire in eo minimū ſꝫ mltitudinē. s. vnū vl̄ duo: vt puta aut vnū annū: aut duos ānos: aut duos dies: aut horas: sꝫ minimū ſm magnitudinē nō est iuenire in tp̄e: qꝛ cuiuslibet tp̄is dati est accipere partes in quas diuiditur. ¶ Scd̄o ibi.

Lec. 17. t. c. 99.

¶ Perspicuū etiā est: ꝛ cur velox qdeꝫ: ac tardū non diciꝭ. Multū aūt ꝛ paucū: ꝛ lōgum: ac breue dicitur. Quo nāqꝫ ꝯtinuū est hoc: lōgū: ꝛ breue. Quo vo numerus est hoc: multū ac paucū dicitur. Uelox autē ꝛ tardum non est: quippe cum neqꝫ numerus quo numeramus velox vllus sit atqꝫ tardus.

¶ Manifestū est aūt ꝓꝑ qđ tardū ꝛ velox nō diciꝭ: multū aūt ꝛ paucū: ꝛ breue ꝛ lōgū. Scd̄m quidē eni ꝛ ꝯtinuū est ꝛ lōgū ꝛ breue: ſm aūt ꝙ numerus: multuꝫ ꝛ paucum. Uelox autem ꝛ tardum non est. Neqꝫ enim numerus quo numeramus velox ꝛ tardus nullus est. T.c.104.

¶ Assignat rōnē q̄re tp̄s nō diciꝭ tardū aut velox: sꝫ diciꝭ multū ꝛ paucū: breue ꝛ lōgū. Iā eni ōnsuꝫ est ꝙ tp̄s ꝛ numerus est: ꝛ ꝯtinuū est. Inquātū ergo est ꝯtinuū. dicitur tp̄s ꝛ lōgū ꝛ breue sicut ꝛ linea. Inquātū aūt numer⁹ est. diciꝭ ꝛ multū ꝛ paucū. Esse aūt ꝛ velox ꝛ tardū nullo mō cōpetit nūero: neqꝫ nūero simplr̄: vt māifestū ē: neqꝫ ēt pōt ꝯuenire nūero alicui⁹ rei. Nā eē velox vl̄ tardū diciꝭ de aliquo: ſꝫ ꝙ est nūeratū. Diciꝭ enim velox mot⁹: eo ꝙ paruo tp̄e nūeraꝭ: tardū aūt econuerso. Unū manifestū est ꝙ tp̄s nullo modo pōt dici velox vel tarduꝫ. ¶ Tertio ibi.

¶ Est etiā idē simul vbiqꝫ: nō est aūt idem tēpus p̄us posteriusue. Qm̄ ꝛ mutatio p̄sens qdem est vna: facta vo futuraqꝫ alia. Tēpus aūt numerus est nō quo numeramus sed qui numeraꝭ. Atqꝫ hoc sane aliud est prius atqꝫ posterius semper. Nam ipsa nunc aliā sunt (vt patet.) Est auteꝫ vnus idēqꝫ numerus centum hominum: centūqꝫ equoꝝ. At ea quoꝝ est numerus equi inqꝫ ꝛ homines sunt diuersa.

¶ Et idē aūt vbiqꝫ simul: ꝛ prius ꝛ posteri⁹ nō idē: qꝛ ꝛ mutatio p̄sens qdē vna: facta aūt ꝛ futura altera est. Tēpus aūt numerus est: nō quo numeramus: sed qđ numeraꝭ vel numeratus. Huic aūt accidit prius ꝛ posterius semꝑ eē altera. Ipsa eni nūc semꝑ altera. Est aūt numerus vnus quidem ꝛ idem qui est centum equoruꝫ: ꝛ qui est centum hominum. Quoruꝫ autē numerus: altera sunt: vt equi ab hominibus. T.c.105.

¶ Ostēdit quō tp̄s sit idē: ꝛ quō nō idem. Et p̄mo quō sit idē vel nō idē simplr̄. Scd̄o quō sit idē ſꝫ qd. ibi [Amplr̄⁹ sicut ꝯtingit.] Dicit ergo p̄mo. ꝙ tp̄s simul existēs est idē vbiqꝫ. i. respectu oīum que mouenꝭ vbiqꝫ: nō eni diuersificaꝭ

ficat fm diuersa mobilia:sed diuersificatur fm diuersas partes eiusdē motus. ꝛ iō tps prius. ꝛ tēpus posterius.nō est idē.Et hoc iō:qꝛ pma mutatio pñs:cuius primo ꝛ pn/cipaliter numerus tps est : vna est:sed huius mutationis altera pꝫest que iā facta est:ꝛ pertrāsijt:ꝛ altera que futura est. vnde ꝛ tps alterū est qō prius fuit.ꝛ alterū qō futurū est.Et hoc iō qꝛ tēpus nō est numerus simplr: sed numerus alicuius rei numerate.s.pꝛoris ꝛ posterioris in motu.ꝛ huic numero semꝑ accidit eē alterū:ꝛ prius ꝛ posterius:pꝑ hoc ꝙ ipsa nunc fm ꝙ se habēt prius ꝛ posterius semꝑ sūt altera.Si aūt eēt nūerus simplr.tūc eēt idē tps ꝛ mutatiōis q̄ ꝑterijt.ꝛ eius q̄ futura est:qꝛ nūer⁹ simplr est vn⁹ ꝛ idē diuersoꝝ nūeratoꝝ.vt cētū equoꝝ ꝛ centuꝫ bouuꝫ:sꝫ nūer⁹ nūerat⁹ est ali⁹ diuersoꝝ.cētū eni equi sūt aliud gd a cētū bobꝰ:ꝛ qꝛ tps est nūer⁹ pꝛoris ꝛ posterioris in motu:qꝛ alia sūt q̄ in motu se hñt pus ꝛ posteri⁹ fm illud qō ꝑterijt de motu:ꝛ alia fm id qō sequit:pꝑ hoc ē aliud tēpus preteritū:ꝛ aliud futurum. ℂ Secundo ibi.

ℂ Preterea vt motus idem ac vnus iterum atqꝫ iterum esse potest:sic ꝛ tempus idem vnūqꝫ esse potest: velut annus:ver:autumnus.

T.c.iii. ℂ Amplius sicut contingit motum esse eundem ꝛ vnum:iterum ꝛ iterum:sic ꝛ tempus contingit:vt hyemem aut ver aut autumnum.

ℂ Ostēdit q̄ tps reiterat idē fꝫ gd.Et dic ꝙ sicut reiterari vnū ꝛ eūdē motū ꝯtigit:sic ꝯtigit reiterari vnū ꝛ idē tps.Reiterat eni idē mot⁹ specie:sꝫ nō nūero:qa ab eodē signo arietis a quo ꝑ mouebat sol : ꝛ postea mouebit. Et iō sic pus fuit hyems aut ver aut estas aut autūn⁹:ita erit: nō gdē vnū numero:sed specie. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Atqui nō solū tēpore motū:sed etiā tempus motu metimur:ex eo sane qꝛ a sese vicissim definiunt. Nā tēpus gdē definit motū:qppe cū sit ipsius numerus: vti diximus. Motus aūt tps. Atqꝫ multum paucūue dicimus tēpus:motu metiētes ipm ꝑinde atqꝫ nūerum re numerabili numerabimus: vt vno equo numerū ipm equoꝝ. Etenim numero gdē multitudinē equoꝝ: vno aūt equo numerū ipm rursus equoꝝ cognoscimus. Similiter fit ꝛ in tēpore atqꝫ motu. Tēpore nāqꝫ motum:motu vō tempus metimur.

T.c.iiii. ℂ Nō solū aūt motū tēpore metimur:sed motu tēpus ꝑpter diffiniri adinuicē. Tempus gdem enim determinat motū;cū sit numerus ipsius. motus aūt tēpus. Et dicimus multū aut paucū esse tēpus motu mensurantes sicut ꝛ numerabilibus numerum. Numero quidem:quorum multitudinem cognoscimus. Iterum autē vno equo equorum numerum ipsum:similiter aūt ꝛ in tempore ꝛ motu est. Tempore quidē eniꝫ motum:motu autem tempus mensuramus.

ℂ Ostēdit ꝙ sicut motū cognoscimus tpe:ita ꝛ tps motu. ꝛ h ꝑmo ex rōne nūeri ꝛ nūerati. Scdo ex silitudie magnitudis mot⁹.ibi[Et h rōnabilr ꝛc.] Dicit ergo pmo.ꝙ nō solū mēsuram⁹ motū per tps.sꝫ ēt mēsuram⁹ tps per motū:pꝑ h ꝙ inicē diffiniunt.opꝫ eni accipe quātitatem vnius:fm q̄titatē alteri⁹. Qꝛ eni tps determiet motū ex hoc ꝯtingit:qꝛ est nūer⁹ ipsius. Sꝫ ecōuerso mot⁹ determiat tps quo ad nos. Percipim⁹.n.iterdū q̄titatē tpis ex motu:vtpote dicim⁹ tps eē multū vel paucū fm mēsurā mot⁹ nobis certā:qꝛ ꝛ ipsuꝫ nūerū aliqñ per numerabilia cognoscim⁹:ꝛ ecōuerso.Cognoscim⁹.n.nūero:equoꝝ multitudinē:ꝛ iteꝝ vno equo cognoscim⁹ nūeruꝫ equoꝝ. Nō eni sciremꝰ quot sūt miliaria:nisi scirem⁹ qd est miliare. Et silr est in tpe ꝛ motu:qꝛ cū est nobis certa q̄titas tpis: quātitas aūt mot⁹ ignota:tūc tpe mēsuram⁹ motū. Ecōuerso qñ motus est notus.ꝛ tps ignotū. ℂ Secundo ibi.

ℂ Idqꝫ accidit nō sine rōne ꝑfecto. Sequit eniꝫ magnitudinē motus:ꝛ tēpus motū hoc sane:quo q̄ta ꝛ cōtinua atqꝫ diuisibilia sunt. Quia nāqꝫ magnitudo est talis. Ideo motus his est affectus. Tēpus aūt ob motū est tale:atqꝫ metimur ꝛ magnitudineꝫ motu:ꝛ magnitudine motū. Nā si ambulatio multa sit:viam multā dicimus eē:ꝛ hāc rursus multā:si via sit multa. Similiter ꝛ tempus si motus:ꝛ motuꝫ si tempus.

ℂ Et hoc rationabiliter accidit. Imitat eni magnitudinē qdē motus:hūc aūt tps:eo ꝙ quanta ꝛ cōtinua sint ꝛ diuisibilia. Propter magnitudinē eniꝫ eē hui⁹:motus hec sustinet. Propter aūt motū tps. Et mēsuramus magnitudinē motu: ꝛ motū magnitudie. Multā eni dicimus eē viā:si ꝑcessus mult⁹. Et hūc multū:si via multa. Sic igit ꝛ tēpus.si motus: ꝛ motū si tēpus. T.c.iii.

ℂ Ondit idē ex cōparatiōe mot⁹ad magnitudinē:ꝛ dic ꝙ rōnabilr accidit qō dictū est de tpe ꝛ motu:qꝛ sicut mot⁹ magnitudinē imitat in q̄titate ꝛ ꝯtinuitate ꝛ diuisibilitate:ita ꝛ tps imitat motū. Hec eni in motu iueniunt pꝑ magnitudinē.ꝛ in tpe pꝑ motū. Mēsuram⁹ aūt magnitudinē per motū:ꝛ motu per magnitudinē. Dicim⁹ eni multā eē viā:qñ ꝑcipim⁹ motū nostrū fuisse multū:ꝛ ecōuerso qñ ꝯsideram⁹ magnitudinē vie:dicim⁹ motū nr̄m fuisse multū. Et ita ēt de tpe ꝛ motu ē:vt supra dcm̄ ē. LEC.XX.

ℂ Cum aūt tēpus mēsura sit motus:ipsiusqꝫ moueri mēsuret aūt motū definiēdo motū aliquē:que metietur totū: vt lōgitudinē vlna metit:definiēdo magnitudinem aliquā:que totam longitudinem metietur. Patet ꝛ motuꝫ in tempore esse:hoc esse sane:ipsum inq̄:ꝛ esse ipsius tempore mensurari. Nam simul ꝛ motum:ꝛ esse motus metitur:ꝛ hoc est ipsuꝫ in tempore esse:mensurari ipsius esse.

Qoniā aūt est tps metrū mot⁹: ꝛ eius qō est moueri. Mensurat aūt sic motū in determinādo quendā motū:quo mēsurabit totū:sicut longitudinē cubitus:in determinādo aliquā magnitudinē que metit totuꝫ. Et est motui in tēpore esse:mensurari tēpore ꝛ ipsum ꝛ esse eius. Simul enim ꝛ motum ꝛ esse motus mēsurat: ꝛ hoc est ipsi in tempore esse:mensurari ipsius esse. T.c.114.

Postq̄ phs determinauit de tpe fꝫ se:hic determinat de tpe per cōparationē ad ea q̄ sunt in tpe. Et circa h duo fac. Pmo cōparat tps ad ea q̄ sunt in tpe. Scdo ad ea q̄ sūt in nūc.ibi[Ipsuꝫ aūt nūc.] Circa pmū duo fac. Pmo cōparat tps ad motuꝫ. Scdo ad alia q̄ sunt in tpe.ibi[Manifestū aūt qꝛ.] Circa pmū ꝯsiderādū est ꝙ alio mō cōparat mot⁹ad tps:ꝛ alio mō res alie. Mot⁹ eni mēsurat tpe:ꝛ fꝫ illud qō est:ꝛ fm suā durationē:siue fm eē suū. Res aūt alie:vtpote hō aut lapis:mensurant tpe fm suū eē:siue fm durationē:put hñt eē trāsmutabile:fm aūt id qō sūt.nō mēsurant tpe:sꝫ magis eis ridet nūc tpis:vt supra dcm̄ est. Dicit ḡ.ꝙ tps est mēsura ipsi⁹ Lec.19.in fine.

mot⁹: ꝛ ei⁹ qđ est moueri: per qđ dat itelligere durationes mot⁹. Mēsurat aūt tp̄s motū per hoc ꝙ tp̄e mēsuraꝛ ali qua ps mot⁹: que mēsurat totū. ꝛ h̄ necessariū est: qꝛ vnū

Tex.2.in principio quodqꝫ mēsuraꝛ per aliqd sui generis: vt dicit̄ in .10. me ta^ce. Et h̄ appet in magnitudinū mēsuris. Cubitus enim mēsurat totā lōgitudinē alicu⁹ pāni vel alicu⁹ vie: per hoc ꝙ determiat aliquā ptē illi⁹ lōgitudis: que metiꝛ to tū: ꝛ sic per ptē mot⁹ tp̄s mēsurat totū motū. Per motuꝫ eni vni⁹ hore mēsuraꝛ mot⁹ toti⁹ diei: ꝛ p motū diurnuꝫ mēsuraꝛ mot⁹ ānuus. Quia igiꝛ mot⁹ mēsuraꝛ tp̄e: nihil ē aliđ motū eē i tp̄e: qꝫ mēsurari a tp̄e: ꝛ sꝫ id qđ ē: ꝛ sꝫ suā durationē: qꝛ sꝫ vtrūqꝫ mēsuraꝛ a tp̄e: vt dcm̄ ē. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Et cetera etiā in tp̄e eē: hoc eē plāc: ipsoꝝ inqꝫ eē: a tp̄e mēsurari. In tp̄e. n. eē duo significat. Unū tūc

3 eē cū tp̄s est. Alterū eo mō quo dicim⁹ aliq̄ nūero eē: hoc aūt aut ptē nūeri: vel affectū ꝛ oino qđ nūeri si gnificat eē: aut ipsi⁹ nūerū eē. Atqꝫ cū tp̄s sit nūerus: nūc qdē ipsuꝫ ꝛ pus ꝛ istiusmodi cetera sic in tp̄e sūt: vt vnitas est in nūero: ꝛ par atqꝫ ipar. Hec eni aliqđ nūeri: illa tp̄is aliqđ sunt. Res aūt in tempore sunt: vt in nūero. Quod si ita sit: res a tempore vt a nume ro ꝯtinenꝛ: quēadmodū ꝛ a loco ea q̄ sūt in loco. Pa tet aūt ꝛ in tp̄e eē: nō hoc eē: tūc inqꝫ eē cū tp̄s ē: quē admodū nec in motu: aut in loco eē hoc est: tūc eē cū mot⁹: aut cū locus est. Si eni in aliquo eē sic erit: oēs profecto res in quouis erūt: ꝛ celū in milio erit. Naꝫ cū miliū est: ꝛ celū etiā est. Verū hoc qdē accidit: illđ aūt sequaꝛ necesse est: vt tempus sit cū aliquid est in tempore: ꝛ motus sit cum aliquid est in motu.

T.c.115. ¶ Manifestū aūt ꝙ ꝛ aliјs hoc ē in tp̄e eē: mēsu rari eē ipsoꝝ sub tp̄e. In tp̄e eni eē duoꝝ ē alteꝝ. Unū qdē: eē tūc qn̄ tp̄s est: vnū aūt: sic q̄dā dici mus qꝛ in nūero sūt. Hoc aūt significat: aut sicut partē nūeri ꝛ passionē ꝛ oino ꝙ nūeri est aliqđ: aut ꝙ est ipsi⁹ nūer⁹. Qm̄ aūt nūer⁹ tp̄s est: ipꝫ quidē nūc: ꝛ pri⁹: ꝛ q̄cūqꝫ sūt hui⁹: sic in tp̄e sūt: sic in nūero vnitas ꝛ supflu⁹ ꝛ par. Hec qdē nu meri aliqđ: illa v̄o tp̄is aliqđ sūt. Res aūt sic in nūero: in tp̄e sūt. Si aūt h̄ est: ꝯtinenꝛ sub nūero

T.c.116. sic q̄ sūt i loco: sb loco. Manifestū aūt ē qm̄ nō ē in tp̄e eē qn̄ tp̄s est: sicut neqꝫ in motu eē: neqꝫ in loco: qn̄ loc⁹ ē ꝛ mot⁹. Si. n. erit qđ ē i aliquo. sic oēs res erūt i quolibet: ꝛ celū i milio. Qn̄. n. miliū est: est ꝛ celū. Sꝫ h̄ qdē accidit: illđ aūt ne cesse est ꝯsequi: ꝛ ei qđ est in tp̄e: eē qđdā tp̄s qn̄ ꝛ illud est: ꝛ ei qđ est in motu: esse tunc motuꝫ.

¶ Ondit qūo se hꝫ ad alia. Et p̄mo ondit qūo alie res sūt in tp̄e. 2ᵒ qb⁹ reb⁹ ꝯueniat in tp̄e eē. ibi [Qm̄ aūt ē sic ꝛc.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ qꝛ motū eē in tp̄e est tp̄e mēsurari: ꝛ ipꝫ: ꝛ eē ei⁹: manifestū e st ꝙ etiā idē est alia in tp̄e eē ꝛ mēsura ri a tp̄e nō ipsa: sꝫ eē eoꝝ. Mot⁹ eni per se mēsuraꝛ a tp̄e: sed alia sꝫ ꝙ hn̄t motū. Et ꝙ h̄ sit tē eē in tp̄e qđ mēsura ri eē ei⁹ a tp̄e: sic ondit: qꝛ eē in tp̄e dupli̾r pōt itelligi. vno mō vt dicaꝛ aliqđ eē in tp̄e: qꝛ ē simul cū tp̄e. alio mō vt dicanꝛ aliq̄ eē in tp̄e sic dicunꝛ eē in nūero: qđ ēt dicit̄ du pliciter. In nūero eni est aliqđ sic ps: sicut binari⁹ ē in q̄ ternario: ꝛ aliqđ est sic ꝓpria passio ei⁹: vt par ꝛ ipar: vel quicqđ aliud est ipsius nūeri. Alio v̄o mō dicit̄ aliqđ eē in nūero. nō qꝛ ipsuꝫ est aliqđ nūeri: sꝫ qꝛ nūer⁹ est ei⁹: vt nūerati: sic boles dicunꝛ eē in tali vel tali nūero. Sed qꝛ tp̄s est nūerus: vtroqꝫ mō ꝯtingit aliqđ eē in tp̄e. Nā nūc ꝛ p̄us ꝛ posteri⁹ ꝛ qcūqꝫ sūt hui⁹. hoc mō sūt in tp̄e: sicut sunt in nūero vnitas q̄ est ps: ꝛ par ꝛ ipar q̄ sunt nūeri pas

Numerus perfectus quid: ꝛ quid superfluus. siōes: ꝛ supfluū ꝛ pfectū. Dicit̄ aūt nūerus pfect⁹ q ꝯstat ex partib⁹ mēsurātib⁹ ipsuꝫ: sicut nūerus senari⁹ quē mē surāt vnitas: binari⁹ ꝛ ternari⁹ q̄ simul iūcta ꝯstituūt sena riū. Nūerus aūt supflu⁹ dicit̄ cui⁹ ptes mēsurātes ipsum excedūt totuꝫ: sic duodenari⁹ q mēsuraꝛ vnitate binario ternario ꝛ q̄ternario: ꝛ senario: q̄ simul iūcta ꝯsurgunt in sexdeciꝫ. Et per hūc modū sūt aliq̄ in tp̄e iquātū sunt ali quid tp̄is. Sed res q̄ nō sunt aliqđ tp̄is. dicunꝛ eē in tp̄e sicut nūerata in nūero. Un̄ opꝫ ꝙ ea q̄ sunt in tp̄e ꝯtineā tur sub tp̄e sicut sub nūero: sicut ea q̄ sunt in loco ꝯtinenꝛ sub loco sicut sub mēsura. Exponit ēt ꝯsequēter p̄mū mo dū eēndi aliqđ in tp̄e: ꝛ dicit manifestū eē ꝙ nō est idem esse in tp̄e: ꝛ eē qn̄ tp̄s est: sicut ēt nō est idē eē in motu ꝛ in loco: ꝛ eē qn̄ est locus ꝛ mot⁹. Aliogn seq̄reꝛ ꝙ oēs res eēnt in quolibet: vtputa ꝙ celū esset in grano milij: qꝛ qn̄ est miliū est celū. Est aūt iter hec duo: differētia: qꝛ qn̄ di cit̄ aliqđ eē qn̄ alterū ē: accidit vni ꝙ sit cū altero simul. Sed illud in quo aliqđ est sic in mēsura: ex necessitate cō sequit̄: sicut tp̄s ex necessitate ꝯsequit̄ ei qđ est in tēpore: ꝛ motus ei qđ est in motu. vt simul sint. ¶ Scđo ibi.

¶ Cuꝫ igiꝛ in tp̄e eē sit in ipso eē tanqꝫ in nūero: mai⁹ qđ tp̄s oi eo qđ in tp̄e est sūmeꝛ. Quapropter oia q̄ sunt in tp̄e: a tp̄e ꝯtineanꝛ necesse est: quēadmodū ꝛ cetera q̄ in aliquo sunt: vt a loco: ea que sunt in loco.

¶ Qm̄ aūt ē sic est in nūero sic in tp̄e: accipieꝛ ad T.c.117. plus tp̄s oi eo qđ est in tp̄e. Unde necesse est oia que sunt in tp̄e contineri sub tp̄e: sicut alia q̄cūqꝫ in alio sunt. vt que sunt in loco sub loco.

¶ Ondit qbus ꝯueniat eē i tp̄e. Et p̄mo ꝙ nō oia entia sūt in tp̄e. 2ᵒ ꝙ nō oia nō entia. ibi [Manifestū igiꝛ.] Circa primū duo facit. p̄ ondit ꝙ ea q̄ sunt semp: nō sunt in tp̄e. 2ᵒ ꝙ nihilominus ea q̄ qescūt inq̄tū hui⁹ sunt in tp̄e. ibi [Qm̄ aūt est tp̄s.] Circa p̄m̄ duo facit. p̄ꝯ ꝓponit ea ex qb⁹ procedit ad ꝓpositū ostendēdū. 2ᵒ ꝯcludit propositū. ibi [Quare māifestū est ꝛc.] Proponit aūt duo: quoꝝ p̄m̄ est ꝙ cū aliqđ sit in tp̄e sicut nūeratū in nūero: necesse est ꝙ accipi possit aliqđ mai⁹ tp̄s oi eo qđ ē in tp̄e: sic pōt accipi aliqs nūer⁹ maior oi eo qđ ē nūeratū. Et pp̄ h̄ nec̄e est oia que sunt in tp̄e totalr̄ ꝯtineri a tp̄e ꝛ ꝯcludi sub ipso: sicut ea que sunt in loco ꝯcludunꝛ sub loco. ¶ Scđm ibi.

¶ Et patianꝛ etiā aliqđ a tp̄e: quemadmodū ꝛ dicere ꝯsueuim⁹: nūc tp̄s ꝯsumere: nūc tp̄e cūcta senescere: nūc ob tp̄s itidē obliuisci: sꝫ nō didicisse: nec adole uisse: nec pulchꝛū etiam euasisse. Corruptionis enim per se magis est causa tēpus. Est enim numerus mo tus. Motus autem id quod inest extrudit.

¶ Et pati iā aliqđ sub tp̄e: sicut ꝛ ꝯsueuimus di cere: qꝛ tabefacit tp̄s: ꝛ senescūt oia in tp̄e: ꝛ ob liuisciꝛ pp̄ tp̄s: sꝫ nō didicit: neqꝫ nouū fcm̄ ē: ne qꝫ bonū. Corruptiōis eni cā per se est tp̄s. Nūe rus eteni mot⁹ est: mot⁹ aūt distare facit qđ est.

¶ Et est ꝙ oē qđ est in tp̄e aliqđ patiꝛ sub tp̄e: sm̄ ꝙ pas sio ptinet ad defectū. Et h̄ ꝓbat ex ꝯsueto mō locutiōis. Cōsueuimus eniꝫ dicere ꝙ lōgitudo tp̄is tabefacit. i. pu trefacit ꝛ corrūpit: ꝛ iterū ꝙ pp̄ tp̄s oia senescūt que sunt in tp̄e: ꝛ ꝙ pp̄ tp̄s obliuio accidit: que. n. de recēti cognoui mus in memoria manēt: sꝫ per diuturnitatē tp̄is elabūꝛ. Et ne aliqs dicat ꝙ etiā pfectiōes attribuunꝛ tp̄i sicut ꝛ

passiones

passiões hoc ꝯiter excludit. Et põit tria ꝯtra tria ꝑmissa. Cõtra id.n. qḋ dixit ꝙ obliuiscit̃ ꝑpter tp̃s. subdit ꝙ aliqs nõ addiscit ꝑpter tp̃s. Si.n. aliqs diu viuat ociosus a studio addiscẽdi: non ꝑpter hoc addiscit: sicut ꝑꝑ tp̃s obliuiscit̃. Cõtra hoc aũt qḋ dixit ꝙ oĩa senescũt sub tẽpore subdit ꝙ nõ est aliqd factũ nouũ ꝑpter tp̃s. Nõ.n. soluꝫ per hoc aliqd inouat̃ q: lõgo tp̄e durat: sed magis antiquat̃. Contra illud ṽo qḋ dixerat ꝙ tp̃s tabefacit: subdit ꝙ tẽpus nõ facit [bonũ] idest integrũ ꝛ ꝑfectũ: sed magis tabidũ ꝛ corruptuꝫ. Et huius cã est: q: ex tp̄e aliqua corrũpunt̃ etiã si nõ appareat aliqd aliud manifeste corrũpẽs. Qḋ ex ipsa rõne tp̄is apparet. Est eni tp̃s nũerus motus. De rõne aũt mot⁹ est ꝙ faciat distare id qḋ est: a dispositiõe in q̃ ꝑus erat: vñ cũ tp̃s sit nũer⁹ ꝑmi mot⁹ ex quo in oĩbus causat̃ mutabilitas: sequit̃ ꝙ per diuturnitatẽ tp̄is oĩa q̃ sũt i tp̄e remoueant̃ a sua dispõne. ¶ Deide cũ dic̃.

¶ Que cuꝫ ita sint: Patet ea que sunt semꝑ. hoc ipso sane qḋ semper sunt: in tẽpore nõ eẽ. Nõ eni a tẽpore cõtinent̃: nec ipsorum esse a tempore mensuratur.

¶ Quare manifestum est: qm̃ que semper sunt: ſm ꝙ semper sunt: non sunt in tempore. Neqꝫ enim continentur sub tempore: neqꝫ mensuratur esse eorum sub tempore.

¶ Cõcludit ꝑpositũ ex ꝑmissis. ꝛ ꝑmo ex ꝑmo ꝑus ꝑposito. Osñsuꝫ est.n. ꝙ q̃cũqꝫ sũt in tp̄e ꝯtinent̃ sub tp̄e: que aũt sunt semꝑ nõ ꝯtinent̃ sub tp̄e q̃si excedẽte: neqꝫ eẽ.i. duratio eoꝝ mẽsurat̃ sub tp̄e cũ in ĩfinitũ durẽt. Infinitum aũt nõ ꝯtingit mẽsurari: ergo illa que sunt semꝑ nõ sunt in tp̄e. Sed h̃ veꝝ est ſꝫ ꝙ sũt semꝑ. Corpora enim celestia sunt semꝑ ſm esse substantie eorũ: non autẽ ſm vbi: ꝛ ideo duratio eorũ non mensuratur tẽpore: sed motus localis ipsorũ tempore mensuratur. ¶ Secundo ibi.

¶ Signum huius est ipsa nihil a tẽpore pati: propterea ꝙ in tempore non sunt.

¶ Signum aũt huius: qm̃ neqꝫ patiuntur nihil a tempore tanq̃ꝫ non entia in tempore.

¶ Probat idẽ ex scḋo ꝑus posito: ꝛ dic̃ ꝙ signũ huius. ꝙ ea q̃ sũt semꝑ nõ sũt in tp̄e: est ꝙ nõ patiunt̃ a tp̄e: q̃si nõ existẽtia in tp̄e. Nõ eni tabescũt neqꝫ senescũt: sicut dictũ est de illis que sunt in tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At ṽo cum tempus mensura sit motus: erit ꝛ quietis mensura per accidẽs. Est enim in tp̄e qes omnis.

T.c.118. ¶ Quoniã aũt est tempus mensuratio motus: erit ꝛ quietis metrum ſm accidens. Omnis enim quies in tempore est.

¶ Quia oñderat ꝙ ea q̃ sũt semꝑ: nõ sũt i tp̄e: ea aũt q̃ qescũt: eodẽ mõ se hñt: posset aliqs credẽ: ꝙ qescẽtia iquãtũ hui⁹ nõ mẽsurarẽt̃ tp̄e: ꝛ iõ ad h̃ excludẽdũ oñdit ꝙ tp̃s ẽ ẽt qetis mẽsura. Et circa h̃ qnque fac̃. Pᵒ.n. ꝑpõit qḋ itẽdit: ꝛ dic̃ ꝙ q: tp̃s ẽ mẽsura mot⁹ ꝑ se: erit ẽt ꝛ ꝑ accñs ꝛ mẽsura qetis: q: ꝛ oĩs qes ẽ in tp̄e: sic̃ ꝛ oĩs mot⁹. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Non enim vt omne qḋ est in motu: sic ꝛ id qḋ est in tempore moueatur necesse est. Tempus nanqꝫ non motus est: sed numerus motus. In numero autem motus: ꝛ id esse potest qḋ quiescit.

¶ Nõ eniꝫ sicut qḋ in motu est necesse moueri: sic ꝛ quod in tempore est. Non enim motus tempus est: sed numerus motus. In numero autem motus contingit esse ꝛ quiescens.

¶ Excludit quoddã ꝑ qḋ videri possit ꝙ qes nõ mẽsurat̃ tp̄e: q: eni tp̃s est mẽsura mot⁹: posset aliqs credere ꝙ qescẽs q: nõ est in motu: nõ sit in tp̄e. Et iõ ad hoc excludẽdũ dic̃: ꝙ non est necesse moueri oẽ qḋ est in tp̄e: sicut necesse est moueri oẽ qḋ est in motu: q: tẽpus nõ est motus: sed numerus motus. Cõtingit aũt eẽ in numero motus: non solũ qḋ mouet̃: sed etiam qḋ qescit. ¶ Tertio ibi.

¶ Non enim omne qḋ imobile est quiescit: sed qḋ caret motu: atqꝫ vt moueat̃ est aptum: vt ꝛ antea diximus. Esse autem quippiam in numero: idest vt diximus: eẽ numerũ ipsius quendam: ꝛ mensurari ipsius esse: eo sane numero: in quo dicitur esse. Quare si est in tempore mensurabitur.

¶ Non eni omne imobile quiescit: sed priuatuꝫ motu: aptũ aũt natũ moueri: sicut dictum est in prioribus. Esse aũt in numero: est esse quẽdam numerũ rei: ꝛ mensurari esse ipsius numero in quo est. Quare si in tempore: ꝛ sub tẽpore est.

¶ Probat ꝑpositũ.s. ꝙ qescens sit in numero mot⁹ ita ꝙ tp̄e mẽsuret̃: ꝛ ad hoc ꝑbãdũ iducit ꝙ [non oẽ imobile] id est nõ oẽ qḋ nõ mouet̃ qescit: sꝫ qescẽs est ꝑuatũ motu: qḋ tñ aptũ natũ est moueri: sic̃ supra dictũ est in tertio: ꝙ mouet̃ illud cui⁹ imobilitas qes est. Quies.n. nõ est negatio mot⁹: sꝫ ꝑuatio ipsi⁹. Et sic pꝫ ꝙ eẽ qescẽtis est esse rei mobilis: vnde cũ eẽ rei mobilis sit in tp̄e ꝛ mẽsuret̃ tp̄e: esse ẽt rei qescẽtis tp̄e mẽsurat̃. Hic aũt dicim⁹ eẽ in tp̄e aliqd sicut in nũero: q: est aliqs numerus ipsius rei: ꝛ q: esse ipsius mẽsurat̃ nũero tp̄is. Vñ manifestũ est ꝙ quiescẽs est in tp̄e ꝛ mẽsurat̃ tp̄e: nõ iquãtũ est qescẽs: sed inquantũ est mobile. Et ꝑpter hoc ꝑmisit ꝙ tẽpus est mensura motus per se: qetis aũt per accidens. ¶ Quarto ibi. Tex.4.1. c.10.

¶ Metietur autem tempus: ꝛ id qḋ mouetur: ꝛ id qḋ quiescit illud: vt mouetur hoc: vt quiescit. Naꝫ alterius ipsorum motum. Alterius quieteꝫ quanta quedam sit metietur. Quare id qḋ mouetur nõ a tempore mensurabile simpliciter erit: vt quãtum est quoddam: sed vt motus eius est quantus.

¶ Mẽsurabit aũt tẽpus: qḋ mouebit̃ ꝛ qescẽs: ſm ꝙ hoc qdẽ motũ: illud aũt qescens. Motuꝫ enim ipsoꝝ ꝛ qetem mensurabit: ſm ꝙ quanta quedaꝫ. Quare qḋ mouet̃. non simpliciter erit mensurabile sub tempore: ſm ꝙ quãtum aliqd est: sed ſm ꝙ motus ipsius quantus. T.c.119.

¶ Ostẽdit ſm qd mobile ꝛ qescẽs mẽsurant̃ a tp̄e. ꝛ dicit ꝙ tp̃s mẽsurat illud qḋ mouet̃ ꝛ qescit: nõ iquãtũ est lapis vel homo: sed iquãtũ est motũ ꝛ qescẽs. Mensuratio eni ꝑprie debet̃ q̃titati. Cuius ergo q̃titas tp̄e mẽsurat̃: illud tp̄e ꝑprie mẽsurat̃. Ex mẽsuratiõe aũt tp̄is cognoscit̃ quãtus sit motus: ꝛ quãta sit qes: nõ aũt quãtũ sit illḋ qḋ mouetur. Unde qḋ mouetur: simpl̃r nõ mensurat̃ tp̄e ſm propriã quãtitatẽ: sed ſm quantitatem sui motus. Ex quo patet ꝙ proprie tẽpus sit mẽsura motus ꝛ qetis: sed per se motus: quetis aũt per accidens. ¶ Quinto ibi.

¶ Quibus efficitur: vt ea non sint in tẽpore: que neqꝫ mouentur: neqꝫ quiescunt. Esse enim in tempore est tempore mensurari. Tempus autem motus est quietisue mensura.

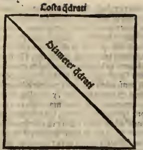
¶ Quare quecunqꝫ neqꝫ mouentur: neqꝫ quiescunt: non sunt in tempore. In tempore eniꝫ eẽ est mensurari tempore. Tempus auteꝫ motus ꝛ quietis mensuratio est.

¶ Inducit quoddã correlariũ ex premissis. Si enim nihil mensuratur tempore: nisi ſm ꝙ mouet̃ ⁊ quiescit: sequitur ꝙ quecũq; non mouent̃ neq; q̃escunt: vt substantie separate: non sunt in tempore: q2 hoc est esse in tempore: mensurari a tempore. Tẽpus autẽ est mensura motus ⁊ quietis: vt ex dictis patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet igitur: neq; omnia que non sunt: in tempore esse. Ea enim non sunt in tempore: que non possunt aliter se habere. Ut diametrum esse cõmensurabilẽ coste. Omnino enim si tempus mensura est: motus quidem per se: ceterorũ vero per accidẽs: patet quorũ esse metitur: eorum omnium esse in quiete vel in motu consistere. Que igitur sub corruptionem generationẽq; cadũt: atq; oino nũc sũt: nũc nõ sũt ea in tẽpore eẽ necesse est. Est enim maius quid tempus: qd̃ esse ipsorum excedet: ⁊ id tempus: qd̃ est illius equa mensura. Cum autem ea que non sunt: partim contineantur: partim non contineantur a tempore: eorũ que tempus continet: quedam olim erant: vt Homerus: quedam erunt: vt aliquid futurorum: que quidẽ altera ex parte cõtinet tempus. Quod si sunt que ad vtrãq; partem continet tempus: illa modum vtrũq; subeunt. Erant enim ac erunt. Ea vero que neutra ex parte continet tempus: neq; erant: neq; sunt: neq; erunt. Sunt autem ea: quorum opposita semꝑ sunt: veluti diametrum incõmensurabilẽ esse coste: semper est. Atq; hoc non erit in tempore. Neq; igitur illud erit: diametrum inq̃ incõmensurabilẽ esse coste. Quapropter semper non est: qd̃ contrarium est ei qd̃ semper est. Quorum vero contrarium non semper est: ea ⁊ esse ⁊ non esse possunt: atq; ipsorum est ⁊ generatio ⁊ corruptio.

T.c.120. ¶ Manifestum igitur q̃m neq; quod non est omne in tempore erit: vt quecunq; non contingit aliter: sicut diametrũ lateri symetrũ. Omnino enim si mensura est tempus motus per se: aliorum autem ſm accidens: manifestum est ꝙ quorum esse mensurat: his omnibus inerit esse in moueri ⁊ quiescere. Quecũq; quidem igitur generabilia ⁊ corruptibilia sunt: ⁊ omnino que aliquãdo quidẽ sunt: aliquãdo aũt nõ sunt: necesse est in tẽpore esse. Est enim quoddã tẽpus plus: qd̃ excellit esse ipsorum: ⁊ mensurat substantiam. Ipsorũ autem que non sunt: quecũq; continet tempus: alia quidẽ erant: vt homerus aliquando erat: alia vero erũt: vt futurorũ aliqd̃: ⁊ tẽpus vtraq; continet. Et si ad ambo vtraq;: ⁊ erant ⁊ erunt. Quorum autem non continet: neq; erit: neq; est: neq; erat. Sunt autem huiusmodi eorũ que non sunt: quorũcunq; opposita semper sunt: vt asymetron eẽ diametron semꝑ est. ⁊ nõ erit hoc in tẽpore: ergo neq; symetron. Unde semper non est: quia cõtrarium est ei qd̃ semper est. Quorumcunq; autem non semper est contrarium: hec ⁊ possunt esse ⁊ non esse: ⁊ est generatio ⁊ corruptio ipsorum.

ο σύμμετρον Cõmensuratus.

¶ Ostẽdit ꝙ nõ oia nõ entia sũt in tp̃e. ⁊ dic̃ manifestũ eẽ ex ꝑmissis: ꝙ neq; ẽt oẽ non ens est in tp̃e: sic̃ ea q̃ nõ ꝯtingũt aliter eẽ: vt diametrũ eẽ cõmensurabilez lateri q̃drati. Hoc eni est impossibile: q2 nunq̃ cõtingit eẽ verũ. Huiꝰ aũt nõ mẽsurant̃ tp̃e. Et hoc sic ꝓbat. Tp̃s ꝑmo ⁊ per se est mẽsura motꝰ: alia aũt nõ mẽsurant̃ nisi per accidẽs. Quecũq; g̃ mẽsurant̃ tp̃e: eis ꝯtingit moueri ⁊ q̃escere: q2 qddã maiꝰ eis excellit durationẽ eoꝝ. Unñ ⁊ generabilia ⁊ corruptibilia ⁊ oia q̃ q̃nq; sunt ⁊ q̃nq; nõ sunt: q2 sunt in moueri ⁊ q̃escere: sunt in tp̃e: q2 quoddã tp̃s est maius eis: qd̃ excellit durationẽ ipsoꝝ. ⁊ ꝓꝑ hoc mẽsurat substãtias eoꝝ nõ ſm id qd̃ sũt: s; ſm eẽ vel durationẽ ipsoꝝ. Sed inter ea q̃ nõ sũt: ⁊ tñ ꝯtinent̃ a tp̃e: q̃dã aliq̃n erãt: vt Homerꝰ. Quedã aliq̃n erũt: vt aliqd̃ futuruz: vel si cõtinent̃ a tp̃e ꝑterito ⁊ futuro: erũt ⁊ erãt. Ea vero q̃ nullo mõ cõtinent̃ a tp̃e: neq; sũt: neq; fuerũt: neq; erũt. Et talia sũt ea q̃ semper nõ sũt: ⁊ eoꝝ opposita semꝑ sũt: sic̃ diameter eẽ icõmẽsurabilẽ lateri: semꝑ ẽ: vñ nõ mẽsurat̃ tp̃e. Et ꝓꝑ h̃ neq; cõtrariũ eiꝰ: qd̃ ẽ diameter eẽ symetrũ. i. cõmẽsurabilẽ lateri mẽsurat̃ tp̃e. Ideo eni semꝑ nõ est: q2 ẽ ꝯtrariũ ei qd̃ semper est. Quorũcũq; aũt ꝯtrium nõ semper est: hec possunt esse ⁊ non esse: ⁊ habent generationem ⁊ corruptionem: ⁊ talia mensurantur tempore.

LEC. XXI.

¶ Ipsuz aũt nũc ꝯtinuatio tp̃is est: vt antea dixim9. Preteritũ eni ⁊ accidẽs tp̃s ꝯiũgit: atq; vltimũ oino tẽporis est. Est enim huius q̃dẽ principiũ: illius autẽ finis. Uerũ hoc non vt in puncto manente patet.

Ipsuz aũt nũc ẽ ꝯtinuatio tp̃is: vt dcm̃ est prius. Cõtinuat eniz tp̃s ꝑteritũ ⁊ futurũ: ⁊ oino termin9 tp̃is est. Est. n. huius q̃dẽ pricipiũ: illi9 aũt finis. S; hoc nõ sicut ⁊ in puncto manente manifestum. T.c.121.

Postq̃ ph̃s ostẽdit q̃o se hẽat tp̃s ad ea q̃ sũt i tp̃e. Hic ostẽdit q̃o ꝑ cõparationẽ ad nunc aliq̃ diuersimode s; tp̃s noiant̃. Et circa h̃ duo fac̃. Prio põit significationẽ ipsi9 nũc. Scdo quorũdã alioꝝ q̃ determinant̃ s; tũc. ibi[Ipsuz aũt tũc.] Circa ꝑ̃m duo fac̃. Prio ꝑ põit ꝓpriã ⁊ ꝑncipalẽ significationẽ ipsi9 nũc. Scdo põit secũdariã significationẽ. ibi[Aliõ aũt.] Circa ꝑ̃m tria dic̃ de nũc. quoꝝ ꝑmũ ẽ. ꝙ nũc ꝯtinuat tp̃s ꝑteritũ futuro inq̃ñtũ ẽ termin9 tp̃is: ꝑnciꝑiũ q̃dẽ futuri: finis aũt ꝑteriti: s; h̃ nõ fit sic mãifestũ i nũc: sic̃ i pũcto. Nã pũctũ stãs ẽ. ⁊ iõ põt bis accipi: semel vt principiũ: ⁊ semel vt termin9: qd̃ non accidit in nunc: vt supra dictũ est. ¶ Secũdo ibi.

¶ Diuidit etiã potentia tp̃s: atq; vt tale est: diuersuz est semꝑ. Ut aũt ꝯiũgit: semꝑ est idẽ: vt in mathematicis lineis fieri solet. Nõ eni idẽ semꝑ vnũq; pũctũ est cogitatiõe. Cũ eni diuidim9: aliud est atq; aliõ pũctũ. At quo linea est vna: hoc idẽ est penitus pũctũ. Sic ⁊ ipsum nunc partim temporis est diuisio potentia: vel T.c.121. c.104.

tia: vti diximus: partim finis est vtrorūq₃ ac vnio.

¶ Diuidit autem potentia: ⁊ inquantum quidē huiusmodi est: semper alterū est ipsu₃ nūc. Inquātū aūt copulat: semꝑ idē ē: sicut ⁊ in mathematicis lineis. Nō eni semꝑ idē pūctū itellectu est. Diuidētib₉ eni semꝑ aliud ē. Scd̓3 aūt ꝙ copulat: vnū idemq₃ ꝑenit⁹ est. Sic ⁊ ipsum nūc. Aliud qdem tēporis diuisio ſm potentia₃ est. Aliud aūt terminus vtrorūq₃ ⁊ vnitio.

¶ Dicit ꝙ tēpus etiā diuidit̄ ſm nūc: sicut ⁊ linea diuidit̄ ſm pūctū. sed tn̄ nūc diuidit tēpus inquātū ꝯsideraꝉ: vt multa in potētia: put. s. accipit̄ seorsum vt p̄n^m hui⁹ tpis: ⁊ seorsum vt finis alteri⁹: ⁊ inq̄ntū sic accipit̄: accipit̄ vt alteꝝ ⁊ alteꝝ nūc. Sed ſm ꝙ accipit̄: vt copulās tēpus ⁊ cōtinuās: accipit̄ vt idē. Et h̓ manifestat p simile i lineis mathematicis in qbus magis est manifestū. Nō eni in lineis mathematicis punctū qd̓ signaꝉ in medio: semꝑ itelligit̄ idē: q₂ ſm ꝙ diuidit̄ linea: intelligit̄ aliud punctu₃ qd̓ est vltimū vnius linee: ⁊ aliud ſm ꝙ est vltimū alterius: q₂ linee ſm ꝙ sunt diuise actu: intelligunt̄ vt contigue. Contigua aūt sunt: quoꝝ vltima sunt simul. Sed ſm ꝙ punctū ꝯtinuat partes linee: sic est vnū ⁊ idē: q₂ continua sunt: quoꝝ terminus est idē. Et sic est etiā de nunc respectu tēporis: q₂ vno mō pōt accipi vt diuisio temporis ſm potentiā. alio mō ſm ꝙ est terminus cōis duoꝝ temporꝝ vniēs ⁊ cōtinuās ea. ¶ Tertio ibi.

Nota cō tiguum ⁊ qd̓ continuum.

¶ Est aūt idē: ⁊ per idē diuisio: atq₃ vnio. At esse nō idē est. Ipm igit̄ nūc hoc vno dicitur modo.

T. c. 122. ¶ Est aūt idē ⁊ ſ₃ idē diuisio ⁊ vnitio: eē aūt nō idem est. Hoc quidez igitur sic dicit̄ ipsoꝝ nūc.

¶ Dicit ꝙ nūc diuidēs ⁊ cōtinuans tēpus est vnū ⁊ idem subiecto: ſ₃ differt rōne: vt ex p̄dictis p₃. Uno igit̄ mō sic dicitur nunc. ¶ Deinde cum dicit.

t. c. 124.

¶ Alio v̓o mō tēpus huic ꝓpinquū. Dicim⁹ eni₃ nūc accedit: q₂ hodie veniet. At res que acte sūt olim nō fuisse dicim⁹: neq₃ eluuionē: q̄q̄ tp̄s ꝯtinuū ē vsq₃ ad illa. Sed q₂ nō sūt ꝓpe: ideo nō illo mō dicunt̄.

¶ Aliud aūt cū tēpus qd̓ est hui⁹: ꝓpe sit: vt veniet nūc. q₂ hodie veniet: venit nūc: q₂ hodie venit. Sed in Iliō facta nō sūt nūc: neq₃ diluuiū factū ē nūc: tn̄ tēpus ꝯtinuū ē: sed q₂ nō est prope.

¶ Ponit secūdā significationē ipsi⁹ nūc. ⁊ dicit ꝙ alio mō dr̄ nūc: nō vt termin⁹ tpis ꝯtinuās p̄teritū futuro: sed ip₃ tp̄s ꝓpinquū p̄senti nūc: siue sit p̄teritū: siue sit futuꝝ. Sicut dicim⁹: veniet nūc: q₂ veniet hodie: ⁊ venit nūc: q₂ venit hodie. Sed nō dicim⁹: ꝙ bellū troianū fcm̄ ē nūc: neq₃ ꝙ diluuiū factū sit nūc: q₂ l₃ totū tēpus sit ꝯtinuū: nō tn̄ est ꝓpinquum presenti nunc. ¶ Deide cum dicit.

¶ Ipm aūt olim tēpus est ad prius atq₃ posteri⁹ nūc definitū: vt olim capta est troia: ⁊ olim eluuio erat. Op₃ eni₃ finitū ad ipm nūc eē. Erit ergo atq₃ erat tp̄s qd̓dā ab hoc ad illud vtrūq₃ determinatū.

T. c. 123. ¶ Ipsum aūt tūc tēpus determiatū ꝑ prius nūc est: vt tūc destructa est troia: ⁊ tūc erat diluuiū. Op₃ eni icludi ad ip₃ nūc. Erit ergo q̄ntū aliqd̓ ab hoc tēpore in illud qd̓ erat ad p̄teritū.

¶ Exponit q̄dā q̄ determinant̄ per tūc. Et p̄ qd̓ significet ip₃. Circa qd̓ duo facit. Pr̄io ponit significationē ei⁹. 2° mouet questionē ibi [Si v̓o neq₃ tēpus.] Ostēdit ḡ p̄mo

Tūc qd̓ significet. ꝙ hoc qd̓ dico tūc significat tēpus determinatū per aliqd̓ p̄us nūc: siue ꝓpinquū siue remotū. Possumus eni dicere ꝙ tūc destructa est troia: ⁊ tūc factū est diluuiū. Oportet eni ꝙ id qd̓ dr̄ factū tūc: icludaꝉ ad aliqd̓ nūc vel instās precedēs. Oportebit eni dicere ꝙ sit aliqd̓ tēpus determinate q̄ntitatis ab h̓ tp̄e presenti in illud nūc qd̓ erat in p̄terito. Et sic p₃ ꝙ h̓ qd̓ dico tūc differt a secūda significatione nūc in duob⁹: q₂ tūc semꝑ est ad p̄teritū: ⁊ indifferēter se h₃ ad ꝓpinquū ⁊ remotū. Sed nūc se h₃ ad ꝓpinquū: sed idifferēter ad p̄teritū ⁊ futuꝝ. ¶ Scd̓o ibi.

Differentia inter nūc ⁊ tūc.

¶ Qd̓ si nullū est tēpus qd̓ nō sit oli₃: oē sane tp̄s erit finitū. Deficiet ne igit̄ tādē. At id fieri negt: si semꝑ est motus. Aliud ne igit̄: atq₃ aliud erit: an idē sepe redibit. An vt mot⁹ ita sese habet ⁊ tēpus vt p₃: Nā si vnus idēq₃ sit: ⁊ tēpus idē ac vnū erit. Sin v̓o non sit: nec illud vnū idēq₃ redibit. Cū āt ip₃ nūc finis sit atq₃ p̄ncipiū tpis: nō tn̄ eiusdē: ſ₃ trāsacti q̄dē finis: p̄ncipiū aūt ꝯsequētis. Ut. circulus in eodē quodāmō curuū ⁊ ꝯcauū h̄ēt: sic ⁊ tēpus in p̄ncipio est semper ac fine. Et ꝓpterea semꝑ aliud: aliudq₃ videt̄: nō eni ipm nūc p̄ncipiū est ⁊ finis eiusdē. Simul eni₃ ⁊ ꝑ idem opposita numero essent. Nō ergo tp̄s deficiet: quippe cū ipsum sit in p̄ncipio semper.

¶ Si v̓o neq₃ tēpus ē qd̓ nō sit tūc: omne erit tēpus finitum. Aut ergo deficiet aut nō. Siqde₃ semper ē motus. Aliud igit̄: aut idē multotiēs. Manifestū quoniā vt vtriq₃ motus: sic ⁊ tēpus est. Siqdem enim vnus ⁊ idē sit motus: aliqñ erit ⁊ tp̄s vnū ⁊ idē. Si autē non: nō erit. Qm̄ aūt ipm nūc principiū ⁊ finis ē: sed nō eiusdem. sed p̄teriti q̄dē finis: pricipiū aūt futuri habebit sicut circulus quodā modo: ⁊ in eodē ambitū ⁊ planu₃: sic ⁊ tēpus semꝑ in principio ⁊ fine. Et ꝓꝑ hoc videt̄ semꝑ alteꝝ. Non enim semper eiusdem principiū ⁊ finalitas ipm nūc. Simul enim ⁊ ſm idē opposita essent: ⁊ nō deficiet itaq₃ tempus. Semper enim in principio est.

T. c. 124. du^m 5 le.

N° eius dem Ar. ꝙ tp̄s nō icepit nec deficiet.

T. c. 125.

¶ Mouet quādā dubitationē ex p̄missis: ⁊ soluit eā. Dixerat eni ꝙ tēpus qd̓ dr̄ tūc: icludit̄ itra p̄teritū nūc: ⁊ presens. vn̄ oē tēpus qd̓ dicit̄ tūc: oportet eē finitū. Sed non est aliquod tēpus qd̓ nō possit dici tūc. ḡ oē tēpus erit finitū: sed oē tēpus finitū deficit. videt̄ ergo dicēdū ꝙ tēpus deficiat. S₃ si semꝑ est motus: ⁊ tēpus est numerus motus: videt̄ ꝙ tēpus nō deficiat. Oportebit ergo dicere. ꝙ si oē tēpus est finitu₃: ꝙ vel sit aliud ⁊ aliud tēpus: vel ꝙ idē tēpus multotiēs reiteret̄. Et h̓ op₃ eē in tēpore: sicut ⁊ in motu. Si eni sit semꝑ vnus ⁊ idē motus: oportebit eē vnū ⁊ idē tēpus. Scd̓m igit̄ opinionē ei⁹. mot⁹ nunq̄ icipit neq₃ deficiet: vt in octauo patebit. ⁊ ita reiteraꝉ vnus qdem motus specie nō numero. Nō enim eadē est circulatio que nūc est: cum illa que fuit heri numero: sed spē: ⁊ tamē totus motus est vnus ꝯtinuitate: q₂ vna circulatio continuatur alteri. vt in octauo ꝓbabitur. ⁊ simil̄r oportet esse de tempore: sicut de motu. Unde ꝯsequēter ostēdit ꝙ tēpus nūq̄ deficiet. P₃ enim ex premissis: ꝙ nūc ē p̄ncipiū ⁊ finis: sed nō respectu eiusde₃: sed finis respectu preteriti: ⁊ p̄ncipiū respectu futuri. vnde sic se h₃ de nūc: sicut se habet de circulo: in quo concauū ⁊ conuexu₃ sunt idē subiecto: sed differūt ratione per respectū ad diuersa. Nā conuexū circuli attēditur ſm comparatiōem ad exteriora: concauū autē per respectū ad interiora. Et q₂ ostēs

t. 2. ꝑ totū

te. 19 phi/ pat. t. cō. 74.

Tex. h. t. có. 105. est accipe de tpe nisi nūc: vt supra dcm̄ ē: sequit̄ ꝙ tēpus semꝑ sit in pn°. ꝛ in fine. Et pp̄ h tps vult eē alteꝝ ꝛ alterū: qꝛ nūc nō est pn̄m ꝛ finis eiusdē tpis: sed diuersoꝝ temporꝝ. Aliogn opposita iessent eidē fm idē. Principiū eniꝫ ꝛ finis habēt oppositas rōnes. Si ergo idē esset pn̄m ꝛ finis respectu eiusdē: opposita iessent eidē fm idē. Ulteri⁹ ꝯcludit ex p̄missis: ꝙ qꝛ nūc est pn̄m ꝛ finis tēporis: tēpus nunq̄ deficiet: qꝛ tempus nō pōt accipi sine nūc: vt supra
k. h. vbi supra. dcm̄ est: ꝛ nūc est pn̄m tēporis. vn̄ tps semꝑ ē in sui pn°. Qð aūt est in sui pn° nō deficit. vn̄ tps nō deficiet. Et eadem
Rn̄° ad rōnē Ar. pro fidc. rōne pōt ꝓbari ꝙ tps nō icepit: fm ꝙ nūc est finis tpis. ¶ Sꝫ hec rō ꝓcedit: supposito ꝙ motus semꝑ sit: vt ipse dicit. Hoc eni supposito necesse ē dicere ꝙ qðlibet nūc tēporis sit pn̄m ꝛ finis. Si aūt dicat̄ ꝙ motus icipit aut terminet̄: sequit̄ ꝙ aliqð nūc tēporis est pn̄m ꝛ nō finis: ꝛ aliqð est finis ꝛ nō pn̄m: sicut ꝛ in linea accidit. Si eni eēt linea ifinita: quodlibet pūctū signatū in ea esset principiū ꝛ finis. In linea autē finita est accipere aliquod punctuꝫ quod est principium tm̄: vel finis tm̄. Sed de hoc magis
t. 2. p totū inquiret̄ in octauo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipm̄ aūt iā pars futuri p̄teritiue tpis est idiuiduo nūc instāti ꝓpinq̄. Qn̄ ambulabis: aut ambulauisti. Jam ambulabo inquit: aut iam ambulaui: qꝛ tēpus in quo ambulabit: vel ambulauit: est prope nūc ipm̄ instans: ꝛ nō lōge distat. Iliū aūt nō dicimus iaꝫ captū fuisse: qꝛ longe ab instanti nunc distat.

T. c. 116. ¶ Ipꝫ aūt. iā. ꝓpe est p̄senti athomo nūc: ps futuri tēporis. Quādo vadet. iā. qꝛ ꝓpe est tēpus in quo futuꝝ ē. Et p̄teriti tēporis: qð nō ꝓcul ē ab ipso nūc. Qn̄ vadis iā iui. Ilion aūt destrui iā nō dicimus: qꝛ procul multū est ab ipso nūc.

Iā quid significet ¶ Ondit qd significet h qð dico. iā. ꝛ hꝫ eādē significatione quā hꝫ nūc scdo mō acceptū. Illud eni dr̄ iā qð est ꝓpinquum presenti indiuisibili nūc: siue sit pars futuri: siue sit pars preteriti. Pars quidem futuri: sicut cum dico. quādo ibit: iā qꝛ. s. tēpus in quo est h futuꝝ: ꝓpinquū est. Pars aūt p̄teriti: sicut cū querit̄. qn̄ vadis: ꝛ r̄ndetur. iam iui. Sed de his que sūt ꝓcul nō dicim⁹ iā: sicut nō dicim⁹ ꝙ Troia iā sit destructa: qꝛ hoc est multū remotū a presenti nunc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipm̄ aūt nuper ea pars est p̄teriti tpis que instāti nūc est ꝓpinqua: qn̄ venisti: nuper inquiet: si tēpus istāti nūc sit ꝓpinquū. Quondā aūt pars est eiusdem tpis lōge ab eodē nūc distās. Subito aūt dicim⁹: cū ꝗppiā in tpe in sensibili ob breuitatē dimotū est.

T. c. 117. ¶ Ipm̄ aūt. mō. ꝓpe p̄senti nūc ē ps p̄teriti. Qn̄ venit: modo: si sit tēpus proximū presenti nūc. Olim aūt qð procul. Repente aūt qð in insensibili tempore est propter paruitatem.

¶ Exponit q̄dā alia ad tēpus ꝑtinētia. ꝛ dicit ꝙ hoc qð dico:
Mō qd mō: significat ꝙ p̄teritū est ꝓpinquū p̄senti nūc: sicut si querat̄ qn̄ factū est h: respōdet̄ mō: si tps p̄teritū sit ꝓximū p̄senti nūc. Sed olim dicimus qn̄ est remotū a pre
Olim: repēte: qd. senti nūc in p̄terito. Repēte aūt aliqd fieri dr̄ qn̄ tēpus in quo fit est isensibile pp̄ paruitatē. LEC. XXII.

¶ Mutatio āt ois nā ē dimotiua: atq3 in tpe oia fiūt ꝛ corrūpunt̄. Quapropter sunt: qui sapiētissimū ipꝫ eē dicebāt. At pithagoricus Paron rudissimū eē dixit: qꝛ i ipo etiā obliuiscunt̄: recti⁹ dicēs. Pꝫ igit̄ corruptiōis magis eē ꝑ se cāꝫ tēpus: q̄ generatiōis: vt ꝛ antea dixim⁹. Mutatio nāq3 ꝑ se qdē ē dimotiua; generationis aūt ꝛ vt ꝗppiā sit cā: per accidēs est.

Mutatio aūt ois a nā remotiua est. In T. c. 118. tēpore aūt oia fiūt ꝛ corrūpunt̄. Un̄ ꝛ aliȷ̄ qdē sapiētissimū dicebāt. Pithagoricus aūt Paron: penitus idisciplinabile: qꝛ obliuiscitur: in hoc recti⁹ dicēs. Manifestū igit̄ quoniā corruptionis magis erit per se causa q̄ generationis: sicut dictum est prius. Destructiuū aūt mutatio ꝑ se ē. Generationis autem ꝛ ipsius esse: est fm accidens.

Postq̄ Phs cōparauit tps ad nūc ꝛ ad ea q̄ fiūt in tpe. Hic manifestat q̄dā q̄ sup̄i⁹ tacta sunt. Et p̄ quomō corruptio attribuit̄ tpi. Scdo quomō ois mot⁹ ꝛ mutatio fit in tpe. ibi ¶ His aūt nobis. ¶ Circa p̄mū duo facit. Pōo manifestat ꝓpositū per rōnē. Scdo per signū. ibi ¶ Signū sufficiēs. ¶ Dicit ḡ p̄mo ꝙ ois mutatio de sui rōne remouet rē q̄ mutat̄ o nāli dispositiōe sua: sed tū generatio q̄ corruptio fit in tēpore. ꝛ iō qdā attribuebāt generatiōes reꝝ tēpori: vt disciplinā: ꝛ huiꝯ: dicētes tēpus eē sapiētissimū: pp̄ h ꝙ generatio sciētie fit in tpe. Sed qdā phs Parō noīe de secta pithagoricoꝝ posuit ecōuerso. vꝫ. ꝙ penit⁹ tēpus ē idisciplinabile: qꝛ. s. ꝑ lōgitudineꝫ tēporis accidit obliuio. Et in h rectius dixit: qꝛ vt supra T. c. 11. dcm̄ est. tps ꝑ se magis est cā corruptiōis q̄ generatiōis. T. c. 117. ꝛ h iō: qꝛ tēpus est nūerus mot⁹. mutatio aūt per se est destructiua ꝛ corruptiua: sed cā gn̄ationis ꝛ ipsi⁹ eē: nō ē nisi per accn̄s. Ex hoc eni ipso ꝙ aliqd mouet̄ recedit a dispōne quā p⁹us habebat. Sed ꝙ ꝑueniat ad aliquā dispōneꝫ hoc nō iportat̄ in rōne motus inq̄ztū ē mot⁹: sed inq̄ztū ē finit⁹ ꝛ ꝑfectus. Quā qdē ꝑfectionē hꝫ motus ex intentione agētis ꝙ mouet ad determinatuꝫ fineꝫ. Et ideo corruptio magis potest attribui mutatiōi q̄ tempori: sed generatio ꝛ eē: agenti ꝛ generāti. ¶ Secundo ibi.

¶ Id indicat̄ ex eo satis: qꝛ nihil qdē fit: nisi ipm̄ moueat̄ aliquo mō: atq3 ꝗppiā agat. Corrūpit̄ āt aliqd: ēt si nō moueat̄: atq3 hāc corruptionē a tpe fieri maxime dicere ꝯsueuim⁹. Uez neq3 hāc tēpus facit: sꝫ hāc quoq3 mutationē accidit in tēpore fieri.

¶ Signū āt sufficiēs: qꝛ fit qdē nihil: nisi moueat ipm̄ quodāmodo ꝛ agat. Corrūpit̄ aūt: ꝛ cū nihil moueat̄. Et hāc maxie solem⁹ dicere sub tēpore corruptionē. At uo neq3 hanc tēpus facit: sed accidit in tēpore fieri ꝛ hāc mutationē.

¶ Manifestat idē ꝑ signū. ꝛ dicit signū eē sufficiēs ei⁹ qð dcm̄ ē: ꝙ nihil iuenit̄ fieri nisi appareat aliqd agēs ꝛ mouēs ipm̄. Sed tū aliqd corrūpit̄: cū nō appareat manifeste aliqd qð moueat ipꝫ ad corruptionē. Et talē corruptionē solem⁹ attribuere tpi: sicut cū aliqs senio deficit ex cā itrinseca corrūpente: nō manifesta. Cū aūt aliqs occidit̄ gladio: corruptio ei⁹ nō attribuit̄ tēpori. In generatiōe āt semꝑ est generās manifestū: qꝛ nihil a seipso generat̄. ꝛ iō generatio nō attribuit̄ tēpori sicut corruptio. Nō tū corruptio sic attribuit̄ tēpori ꝙ tēpus faciat ipsam: sed qꝛ fit in tēpore: ꝛ corrūpens latet. ¶ Ultimo ibi.

¶ Esse igit̄ tps: ꝛ qdnā sit quotq3 modis nūc ipm̄ dicat̄: ꝛ qd sit olim: qd iā: qd nuꝑ: qd quōdā: qd subito. satis per ea que dicta sunt explicauimus.

¶ Qð qdem igit̄ tempus ē: ꝛ qd ē: ꝛ quot modis dicimus ipm̄ nūc: ꝛ qd ipꝫ nūc: ꝛ qd modo: ꝛ qd iam: ꝛ qd olim: ꝛ qd repente: dcm̄ est.

¶ Epilogat dictum esse φ tēpus est. ⁊ qd sit: ⁊ quot modis dicit̄ nūc. ⁊ qd significet: ⁊ tunc: ⁊ modo: ⁊ olim: ⁊ iā ⁊ repente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His aūt hoc pacto determinatis: p̄ȝ oēm mutationē necessario i tp̄e eē: ⁊ oē qḋ mouet̄: in tp̄e moueri. Celeri⁹ eni ⁊ tardi⁹ in oi sane mutatione est. nā in cūctis ita videt̄. Dico aūt id celerius moueri: qḋ prius ad id qḋ p̄git venit: mō sit id spatiū vniformisq̄ȝ motus. Uelut in latiōe: si ambo sup circūferētia aut super recta linea moueant̄: ⁊ in ceteris simili modo.

T.c.129. ¶ His aūt nobis sic determinatis manifestū ē φ oēm mutationē ⁊ oē qḋ mouet̄ necesse ē moueri in tēpore. Uelocius eni ⁊ tardius dicim⁹ s̄m oēm mutationē. In oibus eniȝ sic videt̄. Dico aūt velocius moueri pri⁹ trāsmutās in subiectū s̄m idē spatiū: ⁊ qḋ s̄m regularē motū mouet̄: vt in loci mutatione: si vtraq̄ȝ s̄m circulationeȝ moueant̄: aut vtraq̄ȝ s̄m rectū: silr aūt ⁊ in alijs.

Duabus rōnib⁹ p bat φ ois motus fit in tēpore. ¶ Ondit φ ois mutatio fit in tp̄e duab⁹ rōnib⁹. Quaꝝ prima talis ē. In oi mutatiōe inuenit̄ veloci⁹ ⁊ tardius. Hec autē determināt̄ tp̄e: q2 veloci⁹ dī mutari qḋ trāsmutat̄ p̄us ad determinatū terminū s̄m idē spatiuȝ: ita tn̄ φ eadē sit regula vtriusq̄ȝ mot⁹: vt in loci mutatiōe sit vtraq̄ȝ mutatio circularis: aut vtraq̄ȝ recta. Si aūt vna esset circularis ⁊ alia recta: nō propter hoc velocius moueret̄ qḋ prius veniret ad terminū. Et similr intelligendū de alijs generibus mutationum. Sequitur igitur φ omnis mutatio fit in tempore. ¶ Scḋam rōnem ponit ibi.

¶ At ipȝ p̄us in tp̄e est. Pri⁹ eni atq̄ȝ posterius rōne distātie ad ip̄m nūc dicimus. Ip̄m vō nūc terminus est trāsacti atq̄ȝ futuri. Quare cū ipȝ nūc in tp̄e sit: ⁊ p̄us ip̄m posteriusue in tp̄e erit. In quo nāq̄ȝ nunc ip̄m est: in hoc ⁊ distātiā ipsi⁹ nūc eē necesse est. Mō aūt 3rio prius ip̄m in p̄terito atq̄ȝ futuro tēpore dī. Nā in preterito. qdē id dicim⁹ prius qḋ lōgi⁹ ab ipso nūc distat: id vō posterius qḋ eidē propinquius est. In futuro aūt id qdē prius qḋ est ꝓpinquius illi: id vō posterius qḋ ab eodē longi⁹ distat. Quare cū ipȝ qdē prius in tēpore sit: oēm aūt motū comitet̄ ipsum prius vt patet: perspicuum est omnem mutationem omnemq̄ȝ motum in tempore esse.

¶ At vō prius in tēpore est. Prius eni ⁊ posterius dicimus s̄m ad ip̄m nūc distātiā. Ip̄m aūt nunc terminus p̄teriti ⁊ futuri est. Quare qm̄ ipsa nūc in tēpore sunt: ⁊ prius ⁊ posterius in tēpore erūt. In quo eni est ip̄m: ⁊ ipsius nunc distātia. E cōtrario aūt prius dicit̄ ⁊ s̄m preteritū tēpus ⁊ futuꝝ. In preterito qdem eni prius dicim⁹ qḋ longius est ab ipso nūc: posteri⁹ autē ⁊ qḋ ꝓpe est. In futuro aūt prius qdē qḋ ꝓpinquius est ipsi nūc: posterius aūt qḋ procul est. Quare quoniaȝ prius in tēpore est: ⁊ oēm aūt motū sequitur pri⁹: manifestū est φ omnis mutatio: ⁊ motus omnis in tempore est.

¶ Et ad h̄ ꝓbādū vtit̄ tali ꝓpositiōe. Prius ⁊ posterius sūt in tp̄e. Qḋ qdē manifestat h̄ mō. Prius ⁊ posteri⁹ dī aliqd ꝑ distātiā ad ip̄m nūc qḋ ē termin⁹ p̄teriti ⁊ futuri. sȝ ipa nūc sūt i tp̄e: q2 i eodē opȝ φ sit nūc ⁊ distātia ipsi⁹ nūc: sic̄ i eodē ē pūct⁹ ⁊ distātia q̄ accipit̄ ꝑ respectū ad pūctū: vtrūq̄ȝ eni ē i linea. Et q2 dixerat φ p̄us ⁊ posteri⁹ determināt̄ ꝑ distātiā ad ipȝ nūc: ostēdit quomō h̄ sit econuerso i p̄teritis ⁊ futuris: q2 i p̄terito dī p̄us qḋ ē remoti⁹ ab ipo nūc: posteri⁹ aūt qḋ est ꝓpinqui⁹. In futuro aūt est ecōuerso. Si ḡ prius ⁊ posteri⁹ sūt in tp̄e. ad oēm aūt motuȝ sequit̄ prius ⁊ posteri⁹: nečc est φ omnis motus sit in tempore. LEC. XXIII.

¶ Dignū aūt est consideratione: ⁊ quonaȝ modo sese habet ad animam tempus ⁊ cur in omnibus tempus esse videt̄: ⁊ in terra: ⁊ in mari: atq̄ȝ in celo.

Signum aūt consideratione est: ⁊ quo modo igit̄ se habet tp̄s ad animam: ⁊ ꝓpter qd in omni videt̄ esse tp̄s: ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ in celo. T.c.130.

Postq̄ Ph̄s determinauit de tp̄e. Hic remouet q̄sdā dubitatiōes circa tēpus. Et primo circa existētiā tēporis. Scḋo circa tp̄is vnitatē. ibi [Dubitabit aūt aliqs.] Circa p̄mū duo facit. Primo mouet duas dubitationes. Secūdo soluit eas. ibi [Aut q2 motus.] Dicit ergo primo: φ he dubitationes idigēt diligēti consideratione. s. quō tēpus se hȝ ad animā: ⁊ iteꝝ quare tēpus videatur eē vbiq̄ȝ. s. in terra: in mari: ⁊ in celo. ¶ Scḋo ibi.

¶ An q2 tp̄s cū mēsura sit mot⁹ affect⁹ ē qdā ipsi⁹ vel hit⁹. Hec āt mobilia cūcta sūt. In loco nāq̄ȝ sūt vniuersa. Tēp⁹ vō ac mot⁹ simul potētia sunt atq̄ȝ actu.

¶ Aut q2 mot⁹ est passio quedā vel habitus nūerus existens. Hec aūt mobilia omnia. In loco enim sunt omnia. Tempus aūt ⁊ motus simul sunt ⁊ s̄m potentiam ⁊ actum.

¶ Soluit p̄missas qōnes. Et p̄ scḋam q̄ facilior est. Scḋo p̄mā. ibi [Utrū aūt cū sit.] Dicit ḡ φ tp̄s est quoddā accidēs motus: q2 est nūer⁹ ei⁹: accñs aūt ꝯsueuit noīe habit⁹ ⁊ passiōis noīari: vñ vbicūq̄ȝ est mot⁹: opȝ φ sit tp̄s. Oia aūt corpa sūt mobilia: ⁊ si nō alijs motib⁹: saltē motu locali: q2 oia sunt in loco. Et q2 posset aliqs dicere: φ lȝ sint mobilia: nō tn̄ oia mouēt̄: sȝ q̄dā qescūt: ⁊ sic tēpus nō videt̄ eē in oib⁹. Ad h̄ excludēdū subiūgit φ tēpus ē simul cū motu: siue motus accipiat̄ s̄m actū: siue s̄m potētiaȝ. Quecumq̄ȝ eni sunt possibilia moueri ⁊ nō mouent̄ actu: quiescūt. Tēpus aūt nō solū mēsurat motū: sed ēt qetē: vt supra dictū est. Uñ relinqtur φ vbicūq̄ȝ est mot⁹ vel actu vel potētia: φ ibi sit tēpus. ¶ Secūdo ibi. Lec.20. t.c.118.

¶ Dubitauerit autem quispiam: si anima sublata tēpus esse possit: nec ne.

¶ Utrū autē cū nō sit anima: erit tūc tempus: an non dubitabit vtiq̄ȝ aliquis. T.c.131.

¶ Soluit p̄mā qōnē. Et circa h̄ tria facit. Primo mouet dubitationē. Scḋo obijcit ad qōnē. ibi [Impossibile enim.] Tertio soluit ibi [Si aūt h̄.] Est ḡ dubitatio vtrū nō existēte anima: esset tempus: aut non. ¶ Secundo ibi.

¶ Nā si numeratuꝝ esse nō possit: neq̄ȝ quicq̄ numerabile esse pōt. Quare patet neq̄ȝ numeꝝ esse posse. Est eni numerus aut id qḋ numerat̄: aut numerabile ip̄m. Qḋ si nihil aliud aptū est numerare: q̄ aīa. ⁊ aīe mens ipossibile est: si aīa nō sit tēpus esse.

¶ Impoīe eni cū sit numerātē eē aliquē: ipoīe ē nūerabile eē aliqḋ. Quare manifestū ē: q2 neq̄ȝ nūerus. Nūerus. n. aut qḋ nūerat̄ ē: aut nūerabile. Si aūt nihil aliud aptū natū ē q̄ aīa nūerare: ⁊ aīe itellectus: ipoīe ē tēpus eē aīa si nō sit.

¶ Obijcit ad ostendendū ꝙ non: qꝛ si impossibile eēt esse aliqđ potens numerare: impossibile esset eē aliqđ numerabile potēs. s. numerari. Sed si nō est nūerabile non est numerus: qꝛ nūerus nō est nisi in eo qđ numeratur actu: vel qđ est nūerabile in potētia. Relinqtur ergo ꝙ si nō est aliquod potens numerare ꝙ nō sit numerus. Sed nihil aliud natū est nūerare ꝙ̄ anima: ⁊ inter partes anime nō alia ꝙ̄ itellectus: qꝛ numerus fit per collationem numeratoꝝ ad vnaꝫ primā mensurā: conferre autem rationis est. Si ergo nō est anima itellectiua: nō est numerus: Tēpus aūt est nūerus: vt dictū est. Si ergo nō sit anima intellectiua: nō est tempus. ¶ Tertio ibi.

Lec. 17. hic ibi.

¶ Nisi id qđ subiecto est tempus: si fieri potest: vt sit sine aīa motus. Ipsuꝫ enī prius: atqꝫ posterius est in motu: tēpus aūt est hec: vt numerabilia sunt.

¶ Sed aūt hoc qđ vtcunqꝫ ens est tempus: vt si contingit motum esse sine anima. Prius autem ⁊ posterius in motu sunt: tempus aūt hec sunt: ſm quod numerabilia sunt.

Varia ad modū lra hec in va riis exem plarib⁹ i/ u ́it. Nā alicubi ha betur sic. Sed aut hoc quod aliqñ ens sit tēpus est. Alibi sic. Sꝫ aut hoc: aut qđ cū/ qꝫ ēe tēs est. Alibi dr sic. Sꝫ aut hoc rā qꝫ ens est tps. Alibi sic. Si dr hoc vt qđcunqꝫ ens ē tps. Alibi. sꝫ dr hoc qđ vtcūqꝫ ēn ē tps. Ibi alibi. Si dr hoc qđ aliqñ ens sit temp⁹ est. Alibi ēt. Si dr hoc quod vtcūqꝫ ēe ē tps. Alibi vero. sꝫ dr hoc qđ ēvtrunqꝫ qđ ens tē pus est.

¶ Soluit dubitationem. ⁊ dicit ꝙ aut oportet dicere ꝙ tēpus nō sit si non est anima: aut oportet hoc dicere verius ꝙ tēpus est vtcūqꝫ ens sine aīa. vtputa si ꝯtingit motū eē sine aīa: sicut enī ponit motus: ita necesse est poni tēpus. qꝛ prius ⁊ posterius in motu sunt. ⁊ hec. s. prius ⁊ posteri⁹ motus inquātū sunt numerabilia: sunt ipm tēpus. ¶ Ad euidentiā aūt huius solutionis ꝯsiderādū est: ꝙ positis rebus numeratis necesse est poni numerū. vnde sicut res numerate depēdent a numerāte: ita ⁊ numerus eoꝝ. Esse autē reꝝ numeratāꝝ non dependet ab intellectu: nisi sit aliquis intellectus qui sit causa rerum: sicut est intellect⁹ diuinus: nō aūt dependet ab intellectu anime. vnde nec numerus rerū ab intellectu anime depēdet: sed solū ipsa numeratio que est actus anime ab itellectu anime dependet. Sicuti ergo possunt esse sensibilia sensu non existente: ita possunt esse numerabilia ⁊ numerus: non existente numerante. Sed forte cōditionalis quā primo posuit est vera. s. ꝙ si est impossibile esse aliquē numerantem: impossibile est esse aliquod numerabile. Sicut hec est vera. Si impossibile est esse aliquem sentientem. impossibile est esse aliquid sensibile. Si enim est sensibile potest sentiri. ⁊ si potest sentiri potest esse aliquod sentiens. Lꝫ non sequatur ꝙ si est sensibile: ꝙ sit sentiēs. Et similr sequitur: ꝙ si est aliquid numerabile ꝙ possit eē aliqd numerans. vnde si ipossibile est esse aliqđ numerās: impossibile est eē aliqd numerabile. Nō tamē seqtur ꝙ si nō est numerās: ꝙ non sit numerabile. vt obiectio phi procedebat. Si ergo motus haberet esse fixum in rebus: sicut lapis vel equus: posset absolute dici: ꝙ sicut etiā aīa nō existēte est numerus lapidis: ita etiā aīa nō existente: eēt numerus motus q est tēpus. Sꝫ motus nō hꝫ esse fixū in rebus: nec aliqd actu inuenit in rebus de motu: nisi quoddā indiuisibile motus: qđ est motus diuisio. sed totalitas motus accipit per ꝯsiderationē aīe comparātes priorē dispōnē mobilis ad posteriorē. Sic igit ⁊ tēpus nō hꝫ esse extra animā: nisi ſm suū idiuisibile. Ipsa tñ totalitas temporis accipit p ordinatiōem aīe numerantis prius ⁊ posterius in motu: vt supra dictū. est. Et iō signāter dicit phs ꝙ tēpus nō existēte aīa est vtcūqꝫ ens. i. imperfecte: sicut ⁊ si dicatur ꝙ motū ꝯtingit esse sine aīa īperfecte. ⁊ p hoc soluunt rōnes supra posite ad ostēdēdū ꝙ tēpus non sit: quia componitur ex partibus nō existētibus: pꝫ enim ex predictis ꝙ nō habet esse perfectum extra animam: sicut nec motus. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. 18. et prin⁹ sol. dubitaūꝫ

¶ Dubitauerit etiam quispiam qualisnam motus tēpus est numerus.

¶ Dubitabit autem aliquis: ⁊ qualis motus tēpus numerus sit. T. c. 131.

¶ Mouet qōnē de vnitate tpis: siue de cōparatione tēporis ad motū. Et circa h tria fac. Primo mouet dubitationē. 2° soluit ibi [Aut cuiuslibet.] Tertio mālfestat qđdā qđ supposuerat. ibi [Dicit āt recte.] ¶ Dicit ğ pmo ꝙ dubitatio est cum tēpus sit numerus motus: cuius vel qualis motus sit numerus. ¶ Scđo ibi.

¶ An qualisuis. Generat enim in tempore ac augetur: ⁊ alterat itidem in tēpore atqꝫ corrūpitur. Quo igit motus est: hoc motus cuiusqꝫ tēpus numerus est. Quapropter tempus absolute motus continui: sed non cuiusdam numerus est.

¶ Aut cuiuslibet: ⁊ nāqꝫ fit in tēpore: ⁊ augmētat ⁊ alterat in tpe: ⁊ fert. Scđꝫ igit ꝙ mot⁹ ē. sic est vniuscuiusqꝫ motus numerus. vñ mot⁹ simpliciter nūerus est ꝯtinui: sed non cuiusdaꝫ.

¶ Soluit dubitationē. Et p̄ icludit falsā solonē. 2° pōit verā. ibi [Qm aūt loci mutatio.] Circa p̄ᵐ tria facit. p̄ ponit solonē falsā. 2° iprobat eā ducēdo ad icōueniēs. ibi [Sed est nūc moueri.] 3° ostēdit illud incōueniēs esse ipole. ibi [Ad nō eē nāqꝫ.] Est ergo p̄ solutio ꝙ sit tēpus nūerus cuiuslibet motus. ⁊ ad h pbandū inducit ꝙ ois motus est i tpe. s. ⁊ generatio: ⁊ augmentū: ⁊ alteratio ⁊ loci mutatio. Qđ aūt ꝯuenit omni motui: ꝯuenit motui ſm ꝙ ipm: eē aūt in tpe est nūerari tpe. Sic igit videt ꝙ qlibet mot⁹ inqātū huiꝰ hꝫ numeꝝ. vñ cū tēpus sit numerus mot⁹ videt seq ꝙ tēpus sit numerus motus ꝯtinui vlr: ⁊ non alicuius determinati motus. ¶ Scđo ibi.

¶ At vo fieri pōt vt nūc ⁊ aliud moueat: quoꝝ vtriusqꝫ motus tēpus numerus erit. Aliud ne igit atqꝫ aliud erit: ⁊ equalia duo tempora simul erunt.

¶ Sed ē nūc moueri vnū ⁊ aliud: quoꝝ vtriusqꝫ motus erit numerus. Alteꝝ ⁊ alteruꝫ igitur tempus ⁊ simul duo tempora equalia erunt.

¶ Improbat p̄dictā solutionē. ꝯtingi eni aliq duo simul moueri. si ğ cuiuslibet mot⁹ tps sit nūerus: seqt ꝙ duoꝝ motuū simul existētiū sit alteꝝ ⁊ alteꝝ tps. ⁊ sic vlteri⁹ seqtur ꝙ duo tēpora eqlia sint sil: vtpote duo dies: vl due hore. duo aūt tēpora ineqlia simul esse non est admirabile: vt diem ⁊ horam. ¶ Tertio ibi.

¶ An vnū tēpus motus metiet vtrosqꝫ. Omne nāqꝫ tēpus vnū similiter est: ⁊ simul. Specie vo sunt eadē ⁊ que nō sunt simul. Nā vt si sint hi quideꝫ canes illi autē equi: atqꝫ vtriqꝫ sint septeꝫ: idem est numerus vtrorūqꝫ. Sic ⁊ eoꝝ motuū qui sil incipiunt simulqꝫ desinunt idem est numero tempus: ⁊ si celerior alter forsitā est: tardior alter: ⁊ alter latio: alter est alteratio. Quanqꝫ enim mot⁹ hisce differūt differētijs: idē est tñ tēpus alterationis lationisue equale si simul fiāt. Quippe cū ⁊ numerus sit idē canum equorūue quē diximus. Et ppterea motus quideꝫ diuersi seorsumqꝫ fiunt: tempus autē idem est vbiqꝫ. Quoniam ⁊ numerus eoꝝ que sunt equalia simulqꝫ: vnus ⁊ idē vbiqꝫ est.

¶ Aut non. omne nāqꝫ tempus vnū silr ⁊ simul est. Specie autem ⁊ que nō simul. Si eni ⁊ hi sunt canes. illi vo equi: vtriqꝫ aūt septem: idem

numerus est. Sic enim ꝛ motuū sil' terminato rū idē tēpus est. Sed hic velox fortassis: alius vo nō: ꝛ alius qdē loci mutatio est: hic aūt altera tio. Tēpus tū idē ē: siqdē ꝛ numerus eq̄lis sit ꝛ sil' alterationis ꝛ loci mutationis: ꝛ pp̄ h mot⁹ qdē alteri sūt: ꝛ seorsū sūt; tēpus aūt vbiqꝫ idē: q2 ꝛ nūerus vn⁹ ꝛ idē vbiqꝫ est: q est eq̄liū ꝛ simul.

¶ Ostēdit h esse ipossibile. s. duo tēpora eq̄lia simul esse: q2 omne tēpus qd̄ est simul ꝛ silr. i. eq̄liter est vnū tm̄: sed tēpus qd̄ nō ē simul nō est vnū nūero: sed spēs ei⁹ est vna: sicut dies cū die: ꝛ annus cū anno. ꝛ hoc manifestat p̄ sile in alijs numeratis. Si enim sunt septē equi: ꝛ septē canes: nō differūt fm̄ numeꝝ: sed differūt fm̄ spēm reꝝ numeratarꝝ: ꝛ silr oīuꝫ motuū qui simul terminātur fm̄ pn̄ ꝛ fm̄ finē est idē tēpus: sed mot⁹ differūt fm̄ pprias rōnes: inquātū forte vnus est velox: ꝛ alius tardus: ꝛ vnus est loci mutatio: ꝛ alius alteratio. sed tēpus est idē si alterationis ꝛ loci mutationis sit eq̄lis nūerus: supposito q sit sil'. ꝛ pp̄ h opꝫ q mot⁹ sint alteri ꝛ diuisi abinuicē. sꝫ tempus in oībus est idē: q2 vnus ꝛ idē numerus est eoꝝ que sunt equalia: ꝛ simul vbicūqꝫ sint. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqui cū latio quidā sit motus: ꝛ hui⁹ spēs sit cōuersio: vnūquodqꝫ aūt vno quodā sibi numeraꝝ propinquo vnitates qdē vnitate: equi aūt equo: tēpus etiā hoc pacto tēpore pfecto quodā mensurabit. definito. Atqꝫ motu quidē tēpus: motus autem tempore mēsurat: sicuti diximus. Hoc aūt ideo: ꝛ quia quantitas motus ac temporis ab eo motum qui definitus est tempore mensuratur.

Lec. 133. ¶ Quū autē loci mutatio: ꝛ huiusmodi circularis: numerat aūt vnūqdqꝫ vno quodam proximo vnitates vnitate: equi vo equo: sic ꝛ tēpus tempore quodā finito. Mensurat aūt sicut diximus tempus motu: ꝛ motus tempore. Hoc autē est: q2 determinato motu: ꝛ tempore mēsuratur motus quantitas: ꝛ temporis.

¶ Pōit verā solutionē. Et circa h tria facit. Primo pmittit quedā que sunt necessaria ad solutionem. Secūdo ex premissis solutionem concludit. ibi [Si igit qd̄ primū.] Tertio manifestat solutionē predictā per dicta alioꝝ. ibi [Unū videt.] Circa pmum pmittit tria. ¶ Quoꝝ primū est: q inter alios motus primus ꝛ magis simplex ꝛ regularis est motus localis: ꝛ inter alios motus locales motus circularis: vt in. 8. pbabit. ¶ Scdm est q vnūqdqꝫ nūeratur vno quodaꝫ primo sui generis: sicut vnitas vnitate: ꝛ equus equo: vt patet in. 10. meta. vnde oportet q tēpus quodam terminato tēpore mensuret: sicut videmus q tempora mensurantur per diem. ¶ Tertiū qd̄ premittit est q tempus mensuratur motu: ꝛ motus tpe: sicut supra dictū est. ꝛ hoc iō est: q2 aliquo terminato motu: ꝛ aliquo terminato tpe mensuratur quantitas cuiuslibet motus ꝛ temporis. ¶ Secundo ibi.

¶ Si igit ipsuꝫ primū propinquoꝝ omniū est mensura: vniformis sane cōuersio mensura potissimū erit: quoniam huiusce numerus notissimus est: vt patet. Atqꝫ alteratio quidem vniformis non est: nec accretio nec generatio: latio autem est.

¶ Si igit qd̄ primum mēsura oīum primoruꝫ circulatio: que regularis mēsura maxime: quia numerus huiusmodi notissimus est: alteratio quidē igitur: neqꝫ augmentatio non sunt regulares. loci autem mutatio est.

¶ Cōcludit ex pmissis: q si aliqd qd̄ est pmū est mensura [oīum primoꝝ]. i. oīuꝫ q̄ sunt sui generis: necesse est q circulatio que est maxime regularis sit mēsura oīum motuū. dicit aūt motus regularis qui est vnus ꝛ vniformis. hec aūt regularitas nō pōt inueniri in alteratione ꝛ augmēto: q2 nō sunt vsquequaqꝫ cōtinui: nec equalis velocitatis: sed in loci mutatione iueniri pōt regularitas: q2 pōt esse aliqs motus localis cōtinuus ꝛ vniformis: ꝛ talis est solus motus circularis: vt in. 8. pbabit. ꝛ inter alios motus circularis maxime vniformis ꝛ regularis est primus motus: qui reuoluit totū firmamētū motu diurno. vnde illa circulatio tanq̄ pma ꝛ simplicior ꝛ regularior est mēsura oīum motuū. opꝫ aūt motū regularē eē mēsuraꝫ seu numeꝝ alioꝝ: q2 oīs mēsura debet esse certissima. ꝛ talia sunt que vniformiter se hnt. ¶ Ex hoc ergo colligere possumus: q si pma circulatio mensurat oēꝫ motū: ꝛ motus mēsurat a tpe inq̄tuꝫ mensurat quodā motu: necesse est dicere q tēpus sit numerus pme circulationis: fm̄ quam mensuratur tempus ꝛ ad quem mensurantur omnes alij motus tēporis mensuratione. ¶ Tertio ibi. Lec. 16. a pn̄ i finē. ꝯclo istā ab Arist.

¶ Quapropter ꝛ motus ipsius sphere tempus esse videtur: quia ceteri motus hoc motū mensurantur: ꝛ etiam ipsum tempus.

¶ Unde ꝛ videt tempus esse spere motus: q2 h mensurant alij motus: ꝛ tempus hoc motu.

¶ Approbat predictā solutionem per opiniones aliorum. Et primo per opinionē errantiū: qui moti fuerunt ad dicēdū q motus spere celestis sit tēpus. propter hoc q hoc motu mensurantur omnes alij motus: ꝛ tempus mensuratur hoc motu. manifestum est enim q dicimus diē vel annū completū attēdentes ad motum celi. ¶ Secundo ex vsu communiter loquentium ibi.

¶ Propter hoc ꝛ id accidit qd̄ ꝯsuetū est dici. Res. n. humanas ꝛ ceterarum eas que naturalē motum ꝛ ortum ac obitū subeunt: circulum esse dicunt. Idqꝫ propterea qd̄ he vniuerse tempore diiudicantur: finēqꝫ subeunt ac principium perinde atqꝫ si reditione quadam hoc fiat. Etenim tēpus ipsum circulus quidā esse videtur. Hoc aūt ideo rursus videt: q2 talis lationis est ipsum mensura: ꝛ a tali latione ipsuꝫ etiā mēsurat. Quare dicere rerum eas que fiunt circulū esse: est dicere temporis circulum quendaꝫ esse. Hoc autem ideo dicit: q2 tēpus mensurat ipsa conuersione. Id enim qd̄ mensurat: nil aliud esse videt preter id qd̄ metit q̄ totum plures mensure.

¶ Propter hoc aūt ꝛ ꝯsuetū dici accidit. Dicūt enim circulū eē humanas res ꝛ alioꝝ motū habētuꝫ naturalē: ꝛ generationē: ꝛ corruptionē. Hoc aūt est q2 omnia hec tēpore indicant: ꝛ accipiūt finem: ꝛ principium: sicut si fm̄ quādaꝫ circulationem sit. Et tempus enim ipsum videtur circulus quidā. Hoc aūt iteꝝ videt ob h: q huius loco mutationis mēsura est: ꝛ mēsurat ipm ab huius. Quare dicere eē rerum: que fiūt circulum: dicere est temporis esse quēdam circulū.

Hoc autem est: quia mensurantur circulatione. Extra enim metrum nihil videtur esse ꝙ̄ qḋ mensuratur. Sed aut multa metra totum.

❡ Et dicit ꝑpter hoc.ſ.ꝙ tempus est numerus circulationis ṗme: accidit qḋ cōsueuit dici.ſ.ꝙ gdaꝫ circulus sit in rebus humanis: ⁊ in alijs que mouent̃ nāliter ⁊ generantur ⁊ corrūpunt̃. qḋ ideo est: q2 oīa huiusmodi mesurantur tēpore ⁊ accipiunt ṗncipiuꝫ ⁊ finem in tpe: ac si tēpus ꝭm quādā circulationē sit: q2 ⁊ ipsum tempus videt̃ esse quidā circulus. ⁊ iteꝝ hoc videt̃ ꝑpter hoc ꝙ est mensura circulationis: ⁊ etiā a tali circulatione mēsurat̃. ⁊ ideo dicere ꝙ eoꝝ que fiūt in tpe est gdā circulus: nihil aliud est ꝙ̄ dicere tpis esse quēdam circuluꝫ. qḋ accidit ꝑpter hoc ꝙ tempus mēsuratur circulatione. id eniꝫ qḋ mensuratur nō videt̃ esse aliud ꝙ̄ mensura sed multe mensure vident̃ facere vnum totuꝫ: sicut multe vnitates vnū numerū: ⁊ multe mēsure pāni vnā ꝗ̄titatē pāni. ⁊ hoc verū est cū accipit̃ mēsura vnius generis. ❡ Sic igit̃ patet ꝙ tempus ṗmo mensurat ⁊ numerat ṗmū motū circularē: ⁊ per cū mēsurat oēs alios motus. vnde est vnū tēpus tm̄ propter vnitatē ṗmi motus: ⁊ tm̄ gcūqꝫ sentit quencūqꝫ motum: sentit tempus: eo ꝙ ex ṗmo motu cātur mutabilitas in oib⁹ mobilib⁹: vt supra dcm̄ est. ❡ Deide cū dicit.

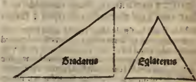
Summa de vnitate tēporis

Le.17.t. c.38.i.fi.

❡ Dicit̃ enim recte numeꝝ quidē eūdē esse ouiū atqꝫ canū: si est eq̄lis. quaternitatem aūt nō eādem: neqꝫ quatuor eadem eē. Quemadmodum neqꝫ trianguli sunt idē hi: quoꝝ alter ex eq̄libus alter inequalibus oibus lateribus ꝯstat: ꝙ̄ ꝙ̄ eadeꝫ est vterqꝫ figura: qm̄ ambo triāguli sunt. Eadē eniꝫ aliq̄ eo dicuntur: cuius nō differūt differētia: nō eo cuius differentia differunt. Veluti triāguli dicti differētia trianguli: differūt nō figure. Igit̃ trianguli qdem sunt diuersi: figure aūt diuerse nō sunt: sed in eandem vnāuc cadūt diuisionē. Figura nāqꝫ talis qdem est circulus: talis autē est triāgulus: ⁊ hisce talis qdem est equalium laterū: talis aūt inequaliū. Sūt igit̃ eadem hi figura: trium enim vterqꝫ est anguloꝝ. At nō sūt triāgulus idem. Et numerus igit̃ dictus pari rōne idem est sane. Non enim numerus ipsorum: dr̄ia numeri differt. Quaternitas autē nō eadē est. Ea nanqꝫ de qbus dicit̃ differunt: hec enim canes sunt: illa oues. Sed de tempore qdem ipso: ⁊ de hisce que circa ipꝫ quidem sunt: ad hanc aūt considerationem accommodantur. satis iam diximus.

L.c.134. ❡ Dicit̃ aūt recte: ꝙ numerus qdeꝫ idem est: ⁊ ouiū ⁊ canū: si eq̄lis vtriqꝫ sit. Decem aūt non idem: neqꝫ decē eadē sunt: sicut neqꝫ trianguli idē qui est eglaterus: ⁊ gradatus: ⁊ tamē eadeꝫ figura est: q2 vtraqꝫ trianguli sunt. Idem enim dicitur a quo non differt differentia: sed non a quo differt: vt triangulus a triangulo differentia differt. Alteri qdem enim triāguli sunt: a figura aūt nō: sed in eadē diuisione: ⁊ vna. Figura enim hec quidem talis circulus: alia ꝟo huiusmodi triāgulus: huiusmodi aūt alia quidem eglaterū. Alia ꝟo huius gradatū. Figura quidem igitur eadē: ⁊ hec triāgulus enim est. Triangulus aūt nō idem est. Et numerus iam sılr.

Non enim differt a numero differentia numerus horum. Decē aūt non idem est. In quibus enim dicit̃ differunt. Hec quidem enim canes. Alia ꝟo equi. Et de tpe quidē ipso: ⁊ de circa ipsum ꝓprietatibus hac intētione dictum est.

❡ Manifestat quoddā qḋ supra dixerat qualiter sit intelligendum. dixerat enim ꝙ idē est numerus septem canū ⁊ septē equoꝝ. quomodo igitur hoc sit verū ostendit. ⁊ dicit ꝙ recte pōt dici si equalis est numerus aliquarū reꝝ diuersaꝝ. puta ouium ⁊ canū: ⁊ ꝙ idem sit numerus vtrorumqꝫ: vtputa si tam canes ꝙ̄ oues sint decē: sed nō pōt dici ꝙ hoc ipsum qḋ est decē esse sit idē canum ⁊ ouium. nō eniꝫ eadē decem sunt decē canes ⁊ deceꝫ oues. Et hoc ideo q2 genus pōt cum additione vnitatis vel idētitatis ṗdicare de pluribus idiuiduis existētibus in vna specie. ⁊ similiter genus remotū de pluribus speciebus existentibus sub vno genere propinquo: neqꝫ tamē spēs de indiuiduis: neqꝫ genus propinquū de spēbus diuersis predicari pōt cū additione vnitatis vel idētitatis ⁊ huiꝰ ꝯtter ponit exemplum. sunt enī due species trianguli. ſ. equilaterus. i. habens tria latera equalia: ⁊ gradatus. i. habēs tria latera inequalia. figura aūt est genus trianguli. non ergo possumus dicere ꝙ eglaterus ⁊ gradatus sit ideꝫ triangulus: sed possumus dicere ꝙ sūt eadē figura: q2 vtrūqꝫ cōtinetur sub triāgulo qui est vna spēs figure. ⁊ huius assignat rōnem: q2 cum idē ⁊ diuersum seu differens opponantur: sibi possum⁹ dicere identitatē vbi nō est differētia: sed nō possumus dicere idētitatē vbi est differētia. Manifestū est enim ꝙ eglaterus ⁊ gradatus differunt adinuicē differētia trianguli. ſ. que est ꝓprie diuisiua trianguli. ⁊ h̄ ideo: q2 sunt diuerse trianguli spēs: sed eglaterus ⁊ gradatus non differūt ꝭm differētiam figure: sed sub vna ⁊ eadem differētia continent̃. ⁊ hoc sic patet. si enim diuidamus figuras in suas spēs que per differētias constituunt̃: inuenit̃ ꝙ alius est circulus ⁊ alius triangulus. ⁊ sic de alijs spēbus figure: sed si diuidamus triangulū: inueniemus ꝙ alia spēs eius est eglaterus: ⁊ alia gradatus. Manifestū est igit̃ ꝙ eglaterus ⁊ gradatus sunt vna figura: q2 continent̃ sub vna specie figure que est triāgulus: sed nō sunt vnus triangulus: q2 sunt diuerse trianguli spēs. ⁊ sılr est in ꝓposito: numerus enī diuidit̃ in diuersas spēs: quarum vna est decem. oīa ergo que sunt decē dicuntur habere vnum numerū: q2 nō differūt adinuiceꝫ ꝭm spēs numeri: cum ꝯtineant̃ sub vna numeri specie. sed nō pōt dici ꝙ sint eadē decē: q2 ea quibus applicat̃ numerus denarius differūt. cū quedā hoꝝ sint canes: ⁊ quedaꝫ equi. Videt̃ autē h̄ A. istud introduxisse ne aliqs ad itimēdaꝫ tēporis vnitatē sit cōtētus: eo ꝙ dicit̃ vnū numeꝝ esse eq̄liū numero: lꝫ diuersoꝝ: q2 lꝫ sit idē denarius vel ternari⁹ ꝑpter vnitatē speciei: nō tm̄ est idē denarius vel ternari⁹ ꝑpter diuersitatē q̄ est ꝭm nūeꝝ ex pte māe. Vñ ꝭm istā rōnē sequeret̃ ꝙ tēpus esset vnū specie: sed nō numero. ⁊ iō ad accipiēdū verā tpis vnitatē opꝫ recurrere ad vnitatē ṗmi motus qui ṗmo mensurat̃ tpe: ⁊ quo etiā mēsurat̃ tēpus. Vltimo aūt epilogādo ꝯcludit dcm̄ eē de tpe: ⁊ de his q̄ sūt ꝓpria ad ꝯsiderationē temporis.

¶ Aristotelis Stagyrite de Physico auditu. Textus libri Quinti.

EOꝝ aũt q̃ mutāẽ aliud ꝑ accñs mutaẽ: veluti cũ ambulare musicũ dicim⁹: q2 id ambulat cui accidit musicũ eẽ. Aliud ex eo q2 si hui⁹ aliqd mutaẽ: simpl'r dĩ mutari: vt ea q̃ ꝑ ptes mutari dicũẽ. Corp⁹ eni sanaẽ: q2 oculus aut pect⁹ sanaẽ. Hec v̾o ptes toti⁹ corpis sũt. At est aliquid qꝺ neq3 per accñs moueẽ: neq3 ex eo q2 aliqd ipsi⁹ moueẽ: s3 q̃re ip̃3 ꝑmo mouẽt: atq3 hoc est id qꝺ ꝑ se mobile ẽ. Est aũt aliꝺ i alio motu: vt alterabile: ⁊ alterabilis sanabile: aut calefactibile.

[illegible] TRāsmutaẽ aũt trāsmutās oẽ: aliud qdẽ ꝭ3 accñs: vt cũ dicimus musicũ ambulaẽ: qm̃ cui accidit musicũ eẽ. h ambulat. Hoc aũt i hui⁹ aliqd mutari ⁊ simpl'r dĩ mutari: vt quecũq3

[illegible] dicũẽ ꝭ3 ptes. Sanaẽ.n.corpus: q2 oculus aut thorax. he aũt ptes toti⁹ corporis sunt. Est aũt etiã aliqd qꝺ neq3 ꝭ3 accidẽs moueẽ: neq3 in eo qꝺ aliqd ipsi⁹: sed in eo qꝺ ipsu3 moueẽ primo. Et hoc est ꝭm seip̃m mobile. Scꝺm aũt alium motũ ⁊ aliũ: alteꝝ est: vt alterabile: ⁊ alterationis sanabile ⁊ calefactibile alterum.

¶ Diui Thome Aquinatis in Quintum librum Physicorũ dilucidissima Expositio.

POstq̃ph̃s determinauit de motu ⁊ de his q̃ ꝯsequũẽ motũ in cõi: hic iã accedit ad diuidẽdũ motũ. Et diuidiẽ i ptes duas. In ꝑma agit de diuisione mot⁹ ꝭ3 q diuidiẽ in spẽs. In scꝺa de diuisione mot⁹ i ptes q̃titatiuas. Et h i sexto libro. ibi ⌊ Si aũt ẽ ꝯtinuũ. ⌋ Pria in duas. In p⁹ agit de diuisiõe mot⁹ i suas spẽs. In scꝺa agit de vnitate ⁊ oppõne motus. ibi ⌊ Post h aũt dicamus qd est simul. ⌋ Prima in duas. In ꝑma distiguit motũ per se a motu ꝑ accñs. In scꝺa diuidit motũ ꝑ se i suas spẽs. ibi ⌊ Qm̃ aũt ois mutatio. ⌋ Pria i duas. In p⁹ distiguit motũ ꝑ se a motu ꝑ accñs. In 2⁹ ꝑtermittẽdũ docet motũ ꝑ accidẽs: ⁊ determinãdũ eẽ de motu ꝑ se. ibi ⌊ Scꝺ3 qdẽ igiẽ accñs. ⌋ Circa p᷑ duo facit. Prio distiguit motũ ꝑ se a motu ꝑ accñs. 2⁹ epilogat ꝑdcã. ibi ⌊ Quomõ qdẽ. ⌋ Distiguit aũt in p⁹ pte motũ ꝑ se a motu ꝑ accñs tripl'r. Prio qdem ex pte mobilis. 2⁹ ex pte mouẽtis. ibi ⌊ Est aũt ⁊ in mouẽte. ⌋ 3⁹ ex pte termini. ibi ⌊ Qm̃ ãt ẽ aliqd. ⌋ Dicit g̃ p̊ q oẽ trãsmutãs .i. trãsmutatũ trib⁹ modis dĩ trãsmutari. Uno mõ dĩ aliqd trãsmutari ꝑ accñs: sicut cũ dicimus musicũ ambulare: qm̃ hic hõ cui accidit eẽ musicũ ambulat. Alio mõ dĩ aliqd trãsmutari simpl'r: q2 aliq̃ ps ei⁹ mutaẽ: sicut oia q̃ dicũẽ mutari ꝭ3 ptes. Et põit exẽplũ i motu alterationis. Dĩ.n.sanari corp⁹ aĩalis: q2 sanaẽ vel oculus vl thorax .i. pectus q̃ sũt ptes toti⁹ corpis. 3⁹ mõ dĩ aliqd moueri qꝺ neq3 ꝭ3 accñs moueẽ: neq3 ꝭ3 ptẽ: s3 ex eo q ip̃3 mouetur p̊ ⁊ ꝑ se. Ut ꝑ h qꝺ dĩ ⌊ ꝑmo ⌋ excludaẽ motus ꝭm ptẽ. Per id qꝺ dĩ ⌊ ꝭ3 se ⌋ excludaẽ mot⁹ ꝑ accñs. Hoc aũt ꝑ se mobile variaẽ ꝭm diuersas spẽs mot⁹: sicut alterabile est mobile ꝭ3 alterationẽ: ⁊ augmẽtabile ꝭ3 augmẽtũ. Et iterũ in sp̃e alterationis differt sanabile qꝺ moueẽ ꝭm sanationẽ: ⁊ calefactibile qꝺ moueẽ ꝭ3 calefactionẽ. ¶ 2⁹ ibi.

¶ Sil'is est ⁊ in eo qꝺ mouet diuisio. Aliud eni ꝑ accidẽs mouet. Aliud pte: q2 ipsius aliqd mouet. Aliud ꝑ se ꝑmo: vt medicus qdẽ sanat: manus aũt percutit.

¶ Est aũt ⁊ in mouẽte sil'r. Aliud qdẽ eni ꝭm accidens mouet: aliud ꝭm partem: in eo qꝺ huiusmodi aliq̃. Aliud v̾o per seipsum primo: vt medicus quidẽ sanat: manus autem percutit. T.c.2.

¶ Distiguit motũ ꝑ se a motu ꝑ accñs ex pte mouentis. ⁊ dicit q sil'r ꝑdcã distictio q̃ posita ẽ ex pte mobilis attẽdi põt ex ip̃o mouẽte. Tripl'r.n.dĩ aliqd moueẽ. Uno modo ꝑ accñs: sicut musicus edificat. Alio mõ ꝭm partez inquãtum aliq̃ pars eius mouet: sicut hõ dicitur percutere: q2 manus eius percutit. Tertio modo dicitur aliqd mouere ꝑmo ⁊ per se: sicut medicus sanat. ¶ Tertio ibi.

¶ Cũ aũt sit qppiã: qꝺ ꝑmo mouet: ⁊ qppiã qꝺ mouetur: ⁊ tẽpus in quo: ⁊ ꝑter hec id ex quo: ⁊ id ad qꝺ. Ois nãq3 motus ex quopiã in quippiam est.

¶ Qm̃ aũt est aliqd mouens primum: est aũt ⁊ aliud quod mouetur: adhuc in quo tempus: ⁊ preter hec ex quo ⁊ in qd. Oẽs.n.motus a quodam ⁊ in quiddam. T.c.3.

¶ Procedit ad ostẽdẽdũ motũ eodẽ mõ ex pte termini. Et p̊ ꝑmittit q̃dã preãbula. 2⁹ ponit diuisionẽ: ibi ⌊ Est aũt ⁊ in illis. ⌋ Circa p᷑ tria facit. Prio ponit quot reqrũẽ ad motũ. 2⁹ cõparat ea adinuicẽ. ibi ⌊ Alteꝝ eni est qꝺ. ⌋ Tertio soluit q̃dã dubitationẽ. ibi ⌊ Qꝺ qdẽ igr̃. ⌋ Dicit g̃ ꝑmo. q ad motũ reqrunẽ qnque. Prio reqriẽ ꝑmũ mouẽs: a quo .s. est p̊n᷑ motus. Scꝺo reqriẽ mobile qꝺ moueẽ. Tertio tp̃s in quo est mot⁹. Et ꝑter ista tria reqrunẽ duo termini. vn⁹ .s. ex quo icipit motus: ⁊ alius in quẽ mot⁹ ꝓcedit. Ois.n.motus est a quodã in qddã. ¶ Scꝺo ibi. Ad motũ qnq3 reqruntur.

¶ Aliud est eni id qꝺ ꝑmo moueẽ: ⁊ id in qꝺ: atq3 ex quo moueẽ. Ueluti lignũ: ⁊ calidũ atq3 fridũ: quoꝝ aliud ẽ qꝺ: aliud ad qꝺ: aliud ex quo moueẽ. Pz motũ in ligno eẽ: ⁊ nõ i forma. Neq3 eni forma: neq3 locus: neq3 ẽt ip̃m tãtũ mouet: aut moueẽ. Sed est id qꝺ mouet: ⁊ id qꝺ moueẽ: ⁊ id ad quod mouetur.

¶ Alteꝝ eni ẽ qꝺ primũ moueẽ: ⁊ in qꝺ moueẽ: ⁊ ex quo: vt lignũ: ⁊ calidũ: ⁊ frigidũ. Hoꝝ aũt aliud qdẽ mobile est: aliud v̾o in quod: aliud ex quo. Mot⁹ aũt manifestũ q i ligno: nõ in sp̃e ẽ. Neq3.n.mouet: neq3 moueẽ spẽs: aut loc⁹: aut q̃titas h. Sed est mouẽs qꝺ moueẽ i qꝺ moueẽ. T.c.4.

¶ Cõparat ꝑmissa adĩucẽ. Et p̊ mobile ad duos termios mot⁹. 2⁹ duos termios mot⁹ ad ĩuicẽ. ibi ⌊ Magis ãt i qꝺ. ⌋ Dicẽ g̃ p̊ q id qꝺ p̊ ⁊ ꝑ se moueẽ: alteꝝ ẽ a termio i quẽ tẽdit mot⁹: ⁊ a termio a q̃ mot⁹ icipit. Sicẽ pz i istis trib⁹: lignũ: calidũ: ⁊ frigidũ. In motu eni calefactiõis lignũ qdẽ est subm mobile. aliud v̾o .s. calidũ ẽ termin⁹ ad quẽ: aliud aũt .s. frigidũ ẽ termin⁹ a quo. Dicit aũt id qꝺ moueẽ p᷑: eẽ alteꝝ ab vtroq3 termio: q2 nihil ꝓhibet illꝺ qꝺ moueẽ ꝑ accñs: eẽ alteꝝ terminoꝝ. Subz.n. vt lignũ: ẽ qꝺ calefit per se. ꝑuatio v̾o ⁊ ꝯtrarium vt frigidum: est quod calefit ꝑ accñs: vt i p̊ dcm̃ est. Q2 aũt mobile sit alteꝝ ab vtroq3 termio: ꝯñter ꝓbat ꝑ h q mot⁹ ẽ in subo sicut i ligno. nõ aũt ẽ i altero terminoꝝ: neq3 i sp̃e albi: neq3 in sp̃e nigri. Et h ps ꝑ h q illud in quo ẽ mot⁹ moueẽ. termin⁹ ãt mot⁹ neq3 mouet neq3 moueẽ: siue termin⁹ mot⁹ sit spẽs .i. q̃litas: vt i alteratiõe. siue sit loc⁹: vt i motu locali: siue q̃titas: vt in motu augmẽti ⁊ decremẽti: s3 mouẽs mouet subm ⌊ qꝺ moueẽ i qꝺ moueẽ ⌋ .i. i terminũ ad quẽ. Quia g̃ mot⁹ ẽ i subo qꝺ moueẽ: nõ aũt i termio: manifestũ est q subiectũ mobile ẽ aliud a termino motus. ¶ Tertio ibi. T.c. 12. t.c. 61.

¶ Mutatio nãqꝫ magis ab eo ad qđ ẽ q̃ꝫ ab eo ex q̃ ẽ nũcupaṫ. Quapropter corruptio mutatio ẽ ad id qđ nõ ẽ: ꝛ si id qđ corrũpiṫ ex ente mutaṫ. Et gñatio ad ens est mutatio: ꝛ si id qđ gñaṫ ex nõ ente mutaṫ.

¶ Magis aũt in quod q̃ꝫ ex quo moueṫ denominabitur mutatio. Unde corruptio in nõ esse mutatio est: q̃uis ex esse muteṫ qđ corrumpiṫ. Et generatio in esse: q̃uis ex non esse.

Mutatiõ magis denoiatur a termino ad quẽ q̃ꝫ a quo. ¶ Cõparat vtrũqꝫ terminoꝝ adinuicẽ. ꝛ dicit ꝙ mutatio magis denominaṫ a termino ad quẽ q̃ꝫ a termio a quo: sicut corruptio dr̃ mutatio in nõ eẽ: q̃uis id qđ corrũpitur muteṫ ex esse. Ecõtrario generatio ẽ mutatio in eẽ: q̃uis icipiat a nõ esse. Nomẽ aũt generationis ad eẽ ptinet: corruptionis vo ad nõ esse. Cui9 aũs rõ est: qꝛ p mutationez aufert termin9 a quo: ꝛ acq̃riṫ terminus ad quẽ. vñ mot9 videṫ repugnare termio a quo: ꝛ ꝯueniẽtiã hẽ cũ termino ad quẽ: ꝛ pp̄ h̃ ab eo denoiaṫ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Quid igitur est motus ṗus est dictũ. Forme aũt ꝛ affect9 ꝛ locus ad que mouentur ea que subeunt motũ: imobilia sunt. Ueluti scientia ꝛ caliditas.

T.c.5. ¶ Quid quidẽ igitur motus sit: dictũ est prius. Spẽs autez ꝛ locus ꝛ passiones in que mouentur q̃ moueṅt: imobilia sunt: vt sciẽtia ꝛ calor.

¶ Soluit q̃dã dubitationẽ. Et circa h̃ tria facit. Primo pmittit duo q̃ ex pmissis sũt manifesta. quoꝝ pmũ ẽ: ꝙ i
L.2.t.c.6. tertio dcm̃ est qd sit mot9. Scđz est ꝙ i pcedẽtib9 imediate dcm̃ ẽ: q̃ [spẽs] .i. q̃litas: ꝛ locus: ꝛ q̃cunqꝫ [passiones] .i. passibiles q̃litates q̃ sunt termini motus: nõ moueṫ: cũ in eis nõ fit mot9: vt dcm̃ ẽ. Ut pꝫ in sciẽtia q̃ est q̃dã spẽs: ꝛ calore q ẽ q̃dã passio vel passibilis qualitas. ¶ Scđo ibi.

¶ Dubitauerit tamen quispiam: si affectus sunt motus. Albedo autem est affectus.

¶ Et dubitabit aliquis si passiones motus sunt. Albedo autem passio est.

¶ Ponit 3m de quo est dubitatio. ꝛ dicit ꝙ aliq̃s dubitare põt. vtꝝ [passiões] .i. passibiles q̃litates: vt calor ꝛ frig9: ꝛ albedo ꝛ nigredo: ex q̃ nõ moueṫ: sint q̃dã mot9. ¶ 3° ibi.

¶ Ad motum enim erit mutatio. At fortasse nõ albedo est motus: sed dealbatio.

¶ Erit enim in motu mutatio. Et fortassis non est albedo motus. sed albatio.

¶ Ducit ad icõueniẽs si h̃ põaṫ. Cũ. n. albedo sit termin9 i quẽ ẽ mot9: si albedo sit mot9: seq̃ṫ ꝙ mot9 sit termin9 mo
Lec. 3. t. c. 12. t9: qđ nõ põt eẽ: vt ifra pbabiṫ. Et ex h̃ determiat vitatẽ. ꝛ diẽ ꝙ albedo ñ ẽ mot9: ſꝫ albatio. Addit aũt [fortassis] qꝛ nõdũ pbauit ꝙ mot9 nõ termieṫ i motu. ¶ Deiñ cũ dic.

¶ Est aũt ꝛ in illis id qđ est per accidẽs: ꝛ id qđ est p partẽ atqꝫ per aliud: ꝛ id etiã qđ pmo ꝛ nõ per aliud est. Id enim qđ dealbaṫ ad id q̃dẽ qđ intelligiṫ mutaṫ per accñs. Colori enim accidit vt intelligaṫ. Ad colorẽ aũt: qꝛ albũ ps ẽ coloris: ꝛ in europã: qꝛ athene pars sunt europe. Ad colorẽ aũt albũ per se.

¶ Est aũt ꝛ in illis ꝛ qđ est ꝑm accidẽs: ꝛ qđ est ꝑm ptẽ: ꝛ ꝑm aliud: ꝛ qđ primo est: ꝛ non ꝑm aliud. Ut qđ fit albũ in id qđ itelligiṫ. mutaṫ ꝑm accñs: colori eni accidit itelligi. In colorẽ aũt: qꝛ pars albũ coloris est: ꝛ in europã: qꝛ pars europe athene sunt. In album aũt colorem per se.

¶ Ex quo termini mot9 sunt aliud a mobili ꝛ a mouẽte: vt ostẽsũz ẽ: oñdit ꝙ pter diuisionẽ mot9 q̃ accipiṫ ex parte mobilis ꝛ mouẽtis. diuidiṫ tertio motus ex pte termini. Et qꝛ termin9 ad quẽ magis denoiat motũ q̃ꝫ termin9 a quo: vt dcm̃ est: accipit diuisionẽ mot9 a termino ad quẽ: sed nõ a termino a quo. Et dicit ꝙ ex pte illoꝝ. s. terminorũ põt accipi in motu aliq̃d qđ est p accñs: ꝛ aliq̃d qđ ꝑꝫ ptẽ ꝛ ꝑm aliud: ꝛ aliud qđ est pmo: ꝛ nõ ꝑm aliud. Per accñs q̃dẽ: sicut si dicã de eo qđ fit albũ: qđ mutaṫ in id qđ intelligiṫ vel cognosciṫ ab aliq̃. erit h̃ p accñs. accidit. n. colori albo ꝙ itelligaṫ. Si aũt dicaṫ de eo qđ fit albũ: ꝙ muteṫ in colorẽ: h̃ erit ꝑm ptẽ. dr̃. n. mutari in colorẽ: qꝛ mutaṫ in albedinẽ q̃ est pars coloris. Et silr̃ est si dicã de aliquo qui vadit athenas: ꝙ vadit in europã: qꝛ athene sunt pars europe. Si aũt dicaṫ de eo qđ fit albuz: ꝙ mutaṫ in albũ colorẽ. hoc erit pmo ꝛ p se. Nõ aũt diuidit motum ex pte temporis qđ videbaṫ residuũ: qꝛ tẽpus cõparaṫ ad motũ: vt mẽsura extrinseca. ¶ Deide cũ dicit. — Terminꝰ ad quẽ tripliciter. 1° — 2° — 3° — Solo re[s]itatio tacite.

¶ Pꝫ igiṫ quõ p se q̃ppiã moueṫ: ꝛ p accñs: ac p aliqđ: ꝛ quõ idẽ pmũ est in mouẽte: ꝛ in subeũte motũ: ꝛ motũ nõ i forma: ſꝫ in eo qđ moueṫ: i ipoqꝫ mobili actu.

¶ Quomõ q̃dẽ igiṫ per se moueṫ: ꝛ quomodo ꝑm accidens: ꝛ quomõ ꝑm aliud aliq̃d: ꝛ quomodo ipm primũ in mouente ꝛ in eo qđ mouetur: manifestũ est: ꝛ ꝙ motus non in specie: sed in eo qđ mouetur ꝛ mobili ꝑm actum sit.

¶ Epilogat qđ dixerat: ꝛ dicit: ꝙ manifestũ est quõ aliq̃d per se moueṫ: ꝛ quomõ ꝑm accidens [ꝛ quomõ ꝑm aliq̃d aliud] .i. ꝑm ptẽ. Et iteꝝ quomõ h̃ qđ dico pͦ ꝛ p se inueniṫ tã in mouẽte q̃ꝫ in mobili. Dcm̃ ẽ. n. qd ẽ mouẽs pͦ ꝛ p se: ꝛ qd est qđ moueṫ pmo ꝛ p se. ꝛ iteꝝ dcm̃ ẽ ꝙ mot9 nõ est in spe. i. in q̃litate que ẽ termin9 mot9: ſꝫ est in eo qđ mouet: siue in mobili ꝑꝫ actũ qđ idẽ est. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Mutatio igiṫ ea que ẽ p accidẽs omittaṫ: est eni in oibus: ꝛ semp ac oium. Ea vo que nõ per accidẽs ẽ: nõ in oib9 est: sed in ꝯtrarijs: ꝛ in medijs: ꝛ in ꝯtradictione: cuius fides est ex inductione.

¶ Secũdũ q̃dẽ igiṫ accidẽs mutatio dimittaṫ. In oib9 eni est ꝛ semp ꝛ oiuz. Qđ vo nõ ꝑꝫ accidẽs est: nõ est in oib9: sed in ꝯtrarijs ꝛ medijs ꝛ in ꝯtradictione. Cui9 aũt fides ex iductiõe ẽ. — T. cõ. 6.

¶ Oñdit de q̃ motu sit agẽdũ. Et pͦ oñdit ppositũ. 2° manifestat q̃dã qđ dixerat. ibi [Ex medio aũt.] Dicit ḡ pͦ ꝙ mutatio que ẽ p accñs: dimittẽda ẽ: siue p accñs accipiaṫ ex pte mouẽtis: siue ex pte mobilis: siue ex pte termini. Et h̃ iõ qꝛ mot9 p accñs est ideterminat9. est eni i oib9 sic in terminis: ꝛ in oi tpe ꝛ oiuz suboꝝ vel mouẽtiũ: qꝛ vnĩ ifinita possunt accidere. Sꝫ mutatio q̃ nõ ẽ ꝑꝫ accidẽs nõ est in oibus: sed ẽ tm̃ [i ꝯrijs ꝛ medijs] q̃tũ ad motũ q est in q̃litate: q̃titate: ꝛ vbi [ꝛ in ꝯtradictiõe] q̃tũ ad generationem ꝛ corruptionẽ: quoꝝ termini sunt esse ꝛ nõ eẽ. Et h̃ pꝫ per iductionẽ. Sub arte aũt nõ cadunt nisi ea q̃ sũt determinata: nã infinitorum nõ est ars. ¶ Secũdo ibi. — 2° Poster. t. com. 30

¶ Fit aũt e medio mutatio: vtiṫ. n. ipo vt ꝯrio ad vtrũqꝫ. Est. n. mediũ quodãmõ ipa extrẽa. Quapropter ꝛ hoc ad illa: ꝛ ad hoc ꝯria quodãmõ dicunṫ: ceu media fidiũ grauis ad vltimã diciṫ: ꝛ acuta ad pmã. Fuscũ etiã albũ ad nigrũ dicitur: ꝛ nigrum ad album.

¶ Ex medio aũt mutaṫ. vtiṫ enim ipso: sicut qđ est contrarium ad vtrũqꝫ. Etenĩ quodãmodo medium vltima. Unde ꝛ hoc ad illa: ꝛ illa ad hoc quodãmodo dicuntur cõtraria. Ut vox media

dis grauis ad vltimā: subtilis ad extremam. Et fuscum album ad nigrum: τ nigrum ad albuz.

¶ Manifestat q̄dā qꝺ dixerat. s. ꝙ mot⁹ sit in medys: τ dic̄ ꝙ ꝯtigit mutari ex medio ad vtrūq3 extremoꝝ: τ ecōuerso: inquātū. s. possum⁹ vti medio vt ꝯrio respectu vtriusq3 extremi. Mediū eni inquātū hʒ ꝯueniētiā cū vtroq3 extremoꝝ est quodāmō vtrūq3 eoꝝ. τ iō pōt dici h ad illō: τ illud ad h. Sic̄ si dicā ꝙ media vox iter grauez τ acutā [est grauis ad vltimā] .i. p cōparationē ad acutā τ [ē subtilis] .i. acuta p cōparationē [ad extremā] .i. ad graue. Et fuscū ē nigrū p cōparationē ad albū. τ ecōuerso. LEC. II.

¶ Cū aūt ois mutatio e quopiā sit ad qppiā: vt ipsuz quoq3 nomē significat: quoꝝ aliud p̄us: aliud posterius est. Id qꝺ mutat̄ mutari q̄tuor modis pōt. Aut enim e subiecto ad subiectum: aut e non subiecto ad non subiectum: aut e non subiecto ad subiectuz: aut e subiecto ad non subiectuz mutatur. Dico autem id subiectum qꝺ affirmatione significatur.

Lec. 3. Uoniā aūt ois mutatio est a quodā: τ in q̄ddā. māifestat ēt vtiq3 nomē. post aliud eni aliqd. τ aliud q̄dē p̄i⁹: aliud aūt monstrat posteri⁹: τ mutabit mutans quadrifarie. Aut eniz ex subiecto in subiectū: aut ex subiecto in nō subiectū: aut ex nō subiecto in subiectū: aut ex nō subiecto in nō subm. Dico aūt subiectū affirmatione monstratum.

Lec. 2. & 4. Postq̃ phs distinxit motū p se a motu p accidēs. hic diuidit mutationē τ motū p se in suas spēs. Ubi ꝯsiderādū est ꝙ Ar. supra in tertio. vbi motuz diffiniuit accepit nomē mot⁹ ſʒ ꝙ est cōe oib⁹ spēb⁹ mutatiōis. τ h mō accipit hic nomē mutatiōis: motū aūt accipit magis stricte pro q̄dā mutatiōis spe. Diuidit̄ ḡ ps ista in ptes duas: q2 p̄mo diuidit mutationē in suas spēs. quaꝝ vna est mot⁹. In scdo subdiuidit motū i suas spēs. ibi [Si igit̄ p̄dicamēta.] Circa p̄mū duo fac̄. Prio ponit diuisionē mutatiōis. Scdo manifestat ptes diuisiōis. ibi [Ex nō subiecto q̄dē.] Circa p̄muz tria fac̄. Prio p̄mittit quedā necessaria ad diuisionē mutatiōis. Scdo ꝯcludit ex p̄missis mutationis diuisionē. ibi [Quare necesse est.] Tertio excludit quādā obiectionē. ibi [Que. n. est ex non subiecto.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ cum ois mutatio sit a quodā in quiddā: vt manifestat̄ ex ipo mutatiōis noīe: qꝺ denotat aliqd eē post aliud: τ aliud eē p̄us: τ aliud posteri⁹: necesse est his suppositis ꝙ oē qꝺ mutat̄ q̄tuor modis mutetur. Aut eni vterq3 termin⁹ est affirmat⁹: τ sic dicit̄ aliqd mutari ex subiecto in subiectuz: aut terminus a quo est affirmatus τ terminus ad quem est negatus: τ sic dicitur aliquid moueri ex subiecto in non subiectum: aut econuerso termin⁹ a quo est negat⁹ τ termin⁹ ad quē affirmatus: τ sic dicit̄ aliqd moueri ex nō subiecto in subiectum: aut vterq3 termin⁹ est negatus: τ sic dicit̄ aliquid mutari ex nō subiecto in nō subiectū. Nō enim accipitur hic subiectum eo modo quo sustinet formaz: sed omne id qꝺ affirmatiue significatur dicit̄ hic subiectū. ¶ Secundo ibi.

¶ Quare ex dictis tres mutatiōes eē necesse est: eā q̄ e subiecto est ad subiectū: τ eā que e subiecto ad non subiectuz: τ eam que e nō subiecto est ad subiectum.

¶ Quare necesse est ex his que dicta suntres eē mutationes. s. ex subiecto in subiectū: τ ex subiecto in nō subm: τ ex non subiecto in subiectum.

¶ Cōcludit ex p̄missis diuisionē mutatiōis. τ dic̄ ꝙ necessario ex p̄missis sequit̄ ꝙ tres sint mutatiōis spēs: quarū vna est ex subiecto i subiectū: sic̄ cū aliqd mutat̄ de albo in nigrū. Alia aūt ē ex subo i nō subm: sic̄ cū aliqd mutat̄ de eē in nō eē. Tertia est ecōuerso ex nō subiecto i subm: sicut cum aliquid mutat̄ de nō esse in esse. ¶ Tertio ibi. Tres sunt mutatiōis species.

¶ Ea nāq3 que est e non subiecto ad non subiectum non est mutatio: q2 per oppositionem non est. Neq3 enim contraria: neq3 contradictoria est.

¶ Que eni est ex nō subiecto in nō subiectuz non est mutatio: ꝓpter hoc ꝙ nō est ſm ꝯtrapositionem. Neq3 eniz cōtraria neq3 contradictio est.

¶ Excludit quādā obiectionē. Posset eniz aliqs obycē ꝙ cū p̄miserit q̄tuor modis aliqd mutari: debuisset ꝯcludē quatuor eē spēs mutatiōis: τ nō tres tm̄. Sʒ hāc obiectionē excludit dicēs ꝙ nō pōt eē aliq̄ mutatiōis spēs de nō subiecto in nō subm: q2 ois mutatio est iter opposita: due aūt negatiōes nō sūt opposite. Neq3. n. dici pōt ꝙ sint ꝯria: neq3 ꝙ sint ꝯdictoria. Et huiꝰ ēt signū ē: q2 quascūq3 negatiōes ꝯtingit sil' eē veras de aliquo vno τ eodē: sicut lapis: nec ē san⁹ nec eger. Uñ cū mutatio per se sit solū in cōtrarys τ ꝯdictione: vt supra dcm̄ est: sequit̄ ꝙ ex negatiōe in negationē nō sit mutatio per se: ſʒ solū sic mutat̄ aliqd per accñs. Cū eni aliqd fit de albo nigrū: fit etiā per accidens de nō nigro non album. τ per hunc modū dixit aliquid mutari ex non subiecto in non subiectū. Qꝺ autē est per accidēs in aliquo genere: nō potest esse spēs illius generis. τ ideo ex nō subiecto in non subiectum nō potest esse aliqua mutationis spēs. ¶ Deinde cum dicit. Lec. i. t. c. 6.

¶ Ea igit̄ mutatio q̄ per ꝯdictionē e non subiecto est ad subiectū: generatio est: alia simplex q̄ est simpl'r: alia q̄dā q̄ est cuiusdā. Ueluti ea q̄dez q̄ e nō albo ad albū: huius est generatio. Ea v̄o que est ex eo qꝺ nō est simpliciter ad substātiā: generatio simpliciter est: qua q̄dē simpliciter fieri: τ nō aliquid fieri dicimus.

¶ Ex nō subiecto q̄dez igit̄ in subm mutatio ſm cōtradictionē generatio ē. Alia q̄dē simpl'r simplex. Alia v̄o q̄dā cuiusdā: vt ex nō albo i albū: generatio quidē huiꝰ est. Que v̄o ex nō eē simpliciter in substātiā est: generatio simpliciter est; ſm quam fieri τ non fieri simpliciter dicimus. Tex. autē [illegible] ponētes plēs formas in cōposito

¶ Manifestat ptez posite diuisiōis. Et circa h tria facit. Prio manifestat duas ptes diuisiōis. Scdo ostēdit ꝙ neutra earū est mot⁹. ibi [Si igit̄ qꝺ nō est.] Tertio ꝯcludit ꝙ residua ps diuisiōis est mot⁹. ibi [Cū aūt mot⁹.] Circa p̄mū duo fac̄. p̄mo māifestat vnā ptē diuisiōis. Scdo scdaz. ibi [Que v̄o ex subo i nō.] Dic̄ ḡ p⁹ ꝙ illa mutatio q̄ est ex nō subo in subm ē iter opposita ſʒ ꝯdictionez: τ vocat̄ gñatio q̄ ē mutatio de nō eē in eē. Sʒ hec ē duplex. q̄dā. n. ē simplex generatio: q̄ aliqd simpl'r generat̄. Alia v̄o est generatio q̄dā q̄ aliqd ſʒ qd generat̄. Et ponit exēplū de vtraq3 generatiōe: τ p de scda: dicēs ꝙ cū aliqd mutat̄ de nō albo i albū [est generatio huiꝰ] τ nō simpl'r. Et scdo de p⁹: τ dic̄ ꝙ illa generatio q̄ ē ex nō eē simpl'r in ens qꝺ ē suba: est generatio simpl'r: ſʒ quā simpl'r dicim⁹ aliqd fieri τ nō fieri. Cū. n. generatio sit mutatio de nō eē in eē: ſʒ illū modū dr̄ aliqd generari ꝙ ex nō eē in eē mutat̄. Cū aūt ex nō albo fit albū nō mutat̄ aliqd ex non eē simpl'r in eē simpl'r. Qꝺ. n. mutat̄ ꝓprie subm ē: subm aūt albi est aliqꝺ ens actu. Uñ cū subm maneat in tota mutatiōe: ēt in principio mutatiōis erat ens actu simpl'r loquēdo: nō tñ erat ens actu h. s. albū. τ iō nō dr̄ fieri simpl'r: ſʒ fieri h. s. albū. Subz v̄o forme subalis: nō ē aliqd ens actu: ſʒ ens i Generatio quid & duplex.

po⁹tm.s.mā p⁹:q̄ i pn⁹ generatiōis ē sub ꝑuatiōe:l sine vo
Cōtra po nētes plu res fōmas subales in cōposito. sub forma.⁊ iō s3 generationē substātie fit aliqd simplr.
¶ Et ex h haberi pōt q̄ s3 nullā formā q̄ ꝑsupponit aliā
formā in mā:attēditur generatio simpliciter:sed solū s3
quid:q2 quelibet forma facit ens actu. ¶ Secundo ibi.

¶ Ea vo q̄ ad nō subm est ex subo corruptio ē simplr
qdē:ea q̄ ē e substātia ad ipsuz nō eē. Quedā aūt ea:
q̄ ē ad negationē oppositā:vt in generatiōe ē dictū.

¶ Que vo ex subo i nō subm corruptio ē. Simplr qdē q̄ ex suba in nō eē ē. Quedā aūt ē.q̄ ē in oppositā negationē:sicut dcm̄ est in generatiōe.

¶ Manifestat aliā partē diuisiōis:⁊ dicit q̄ illa mutatio
que est ex subo in nō subm.vocat corruptio.Sed q̄dā est
Corruptio: qd ⁊ quotu plex. corruptio simplr:q.s.est ex eē substāriali in nō eē:q̄dā vo
est in oppositā negationē cuiuscūq3 affirmatiōis.sicut de
albo in nō album que est corruptio huiusmodi:sicut ⁊ de
generatione dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igit id qd nō ē multis dr modis.⁊ neq3 id moueri pōt qd in cōpositiōe diuisiōeq3 ꝯsistit:neq3 id qd ē potētia:qd qdē ei opponit qd ē simplr.nā id qdē qd est nō albū aut nō bonū:moueri per accñs pōt. Esse enī id hō pōt:qd ē nō albū. Id aūt qd nō hoc simplr est nullo pacto moueri pōt. Fieri.n. nō pōt:vt id qd nō ē:moueat. Impossibile ē ꝑfecto generationē eē motū:id enī qd haud est generat. Nā etsi q̄ maxime p accñs generat:vere tn̄ de eo:qd simplr generatur id dici pōt:ipsum inq3 id eē:qd haud ē. Simili sane mō fieri etiā negat:vt ipsuz idē gescat. Hec igit difficilia accidunt huic moueri inq3 id qd non est.

T.c.8. ¶ Si igit qd nō est dr multiplr:⁊ neq3 qd est s3 cōpositionē aut diuisionē ꝯtingit moueri:neq3 qd est sm potētiā qd ei qd est simplr sm actuz oppositū est. Hoc qdē.n. nō albū aut nō bonū: tn̄ ꝯtingit moueri s3 accidēs.erit enī hō nō alb⁹. Qd aūt simplr nō hoc aliqd est:hoc nullo mō cōtingit moueri. Impole est.n.qd nō est:moueri. Si aūt hoc:⁊ generationē eē motū impossibile erit. Fit enī qd nō ē. Si enī ⁊ qd ex nō ente maxime sm accñs fit. S3 tn̄ vez ē dicē q̄ ē:qd nō ē de eo qd fit simplr. Similr aūt ⁊ gescere. Hec igit accidūt icōueniētia:si moueatur qd nō est.

Generationē non esse ꝓbat duplici ratione. ¶ Ostēdit q̄ neutra ꝑdictaꝝ partiū est mot⁹. Et p° q̄ generatio nō sit mot⁹. Scdo q̄ neq3 corruptio.ibi[Neq3 iam corruptio.] Primū ꝓbat duab⁹ rōnib⁹. Quarū pma talis
Prima est. Qd simplr nō est hoc aliqd:nō pōt moueri:q2 qd non
est nō mouet:s3 qd generat simplr:nō ē hoc aliqd:est.n.
nō ens simplr:g° qd generat simplr nō mouet.ergo gene-
Non ens triplicit' pumo. ratio simplex nō est mot⁹. Ad māifestationē aūt pme ꝓpositiōis:dic̄ q̄ nō ens dr triplr:⁊ duob⁹ modis dictū nō
ens nō mouet:tertio mō dictū mouet per accidēs. Uno
mō dr ens ⁊ nō ens sm diuisionē ⁊ cōpositionē ꝓpositionis:put sūt idē cū vero ⁊ falso.⁊ sic ens ⁊ nō ens sūt i mē-
Lec.4.t.cō.3. te tm̄:siue in rōne tm̄:vt dicit in.6.meta^ce. vñ nō cōpetit
eis motus. Alio mō dicit nō ens qd est in potētia:sm q̄
Scdo esse in potētia opponit ei qd est eē in actu simplr.⁊ hoc ēt
Tertio. nō mouet. Tertio mō dicit nō ens qd est in potētia que
nō excludit eē in actu simplr:sed eē actu hoc:sicut nō album dicit nō ens ⁊ nō bonū.⁊ hui⁹ nō ens cōtingit moueri:sed per accidēs:sm q̄ hui⁹ nō ens accidit alicui existenti in actu:cui cōpetit moueri:sicut cū hō est nō alb⁹.

Qd aūt id qd simplr nō est hoc aliqd:nullo mō moueat. nec per se neq3 per accidēs:pz ex hoc q̄ impole est qd nō est:moueri.vñ impole est generationē eē motū. Illud.n. qd nō est fit siue generat. Et quāuis (vt in pmo hui⁹ dcm̄ Lec.14.t.c.75. est) ex nō ente fiat aliqd per accidēs:ex ente aūt in potē- T.c.76. tia p se.nihilominus tn̄ vez ē dicē de eo qd fit simplr.q̄ simplr nō ē:vñ moueri nō pōt:⁊ eadē rōne nec gescē:vñ generatio nec mot⁹ est:nec ges. Hec igitur inconueniētia sequunt siqs ponat generationem esse motū.s.q̄ nō ens moueatur ⁊ quiescat. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Et si oē qd mouet i loco sit:id aūt qd nō ē:in loco nō sit:erit.n.alicubi:id ꝑfecto qd haud ē:nō mouet.

¶ Et si omne qd mouetur:in loco est:qd autez non est:non est in loco:esset enim alicubi.

¶ Que talis est. Oē qd mouet est in loco:s3 qd nō est:nō ē Scda
in loco:q2 posset de eo dici q̄ alicubi eēt.g° qd nō ē nō mouet.⁊ sic idē qd supra. Ueritas aūt pme ꝓpositiōis appet ex hoc:q̄ cū motus localis sit pmus motuū:opz q̄ oē qd mouet moueat sm locū:⁊ ita sit in loco. Remoto.n.priori remouent que consequēter sunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq3 ergo corruptio mot⁹ ē:motui nāq3 mot⁹ cōtrari⁹ ē:aut ges. At corruptio ꝯtrariū ē generatiōi.

¶ Neq3 iam corruptio motus est. Contrarium quidem.n.motui motus aut quies. Corruptio autem generationi contrarium est.

¶ Probat q̄ corruptio non sit motus:q2 motui nihil con- Corruptionem nō eē motū ꝓbat.
trariat nisi motus vel quies:sed corruptioni cōtrariatur
generatio:que neq3 est motus neq3 quies:vt ostensuz est.
ergo corruptio non est motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū aūt ois mot⁹ sit q̄dā mutatio:tres vo sint mutatiōes q̄s diximus:quarū due q̄ in ꝯdictiōe ꝯsistūt:generatio inq3 atq3 corruptio mot⁹ nō sunt:vt ostendim⁹:motū eā eē solū mutationē necesse ē:qua e subiecto ad subiectū accedit. Subiecta vo aut ꝯria sunt aut media. Etenī ꝑuatio ponit cōtrariuz. Atq nudum:⁊ album:ac nigrum affirmatione significantur.

¶ Qm̄ aūt mot⁹ mutatio q̄dā est:mutatiōes aūt tres sunt dicte. Haz aūt q̄ sūt sm gñationē ⁊ cor- T.c.9. ruptionē:nō sūt mot⁹:he aūt sūt sm ꝯdictionē: necē ē ex subo i subm mutationē motū eē solū. Subta āt aut ꝯria aut media. Et ꝑuatio.n.pōit ꝯriū:⁊ mōstrat affirmatōe nudū:⁊ albū:⁊ nigꝝ.

¶ Cōcludit ex pmissis q̄ residua pars supra posite diuisionis sit motus. Cū.n.motus sit quedā mutationis spēs:q2 in eo est aliqd post aliud:qd supra dixit ad rōnē mutationis ptinere:mot⁹ aūt neq3 est generatio neq3 corruptio q̄ sunt mutatiōes sm ꝯdictionē:relinquit ex necessitate cū nō sint nisi tres spēs mutationis q̄ motus sit mutatio de subto i subm.ita tn̄ q̄ p[duo subta].i.p duo affirmata intelligimus ꝯria aut media:q2 etiam ꝑuatio quodāmō est contrariū.⁊ q̄nq3 significat affirmatiue.vt nuduz qd est priuatio:⁊ albū ⁊ nigrū.que sunt ꝯria. LEC. III.

¶ Si igitur ꝑdicamēta diuisa sint:⁊ aliud sit substantia:aliud quantitas:aliud qualitas:aliud vbi:aliud ad aliquid:aliud actio:aliud passio:tres esse motus necesse est:quantitatis qualitatis ⁊ loci.

Si igit ꝑdicamēta diuisa sūt suba ⁊ q̄litate ⁊ vbi ⁊ qñ ⁊ ad aliqd ⁊ quātitate ⁊ facere ⁊ pati:necesse est tres eē motus:quātitatis ⁊ qualitatis ⁊ sm locū.

Postq̄

Postq̄ Ph̄s diuisit mutationē in generationem ⁊ corruptionē ⁊ motū: hic subdiuidit motum in suas p̄tes. Et q2 oppositoꝝ est eadez sciētia: p̄ assignat sp̄s mot9. Scd̄o ostendit quot modis imobile dicaf. ibi [Immobile aūt.] Circa p̄mū duo fac. P̄rio ponit quādā cōditionalē per quā accipit̄ diuisio motus in suas p̄tes. Scd̄o manifestat cōditionalez p̄missam. ibi [Scd̄m substanciā aūt.] Cōcludit ergo ex p̄missis q̄ cū motus sit de subiecto in subiectū: subiecta autē sint in aliquo genere predicamētoꝝ: necesse est q̄ sp̄s motus distinguant̄ s̄m genus p̄dicamētoꝝ: cū motus denominationez ⁊ speciē a termio trahat: vt supra dictū est. Si ergo p̄dicamēta sūt diuisa in decē rerū genera. s. substātiā ⁊ q̄litatē ⁊c. vt dcm̄ est in libro p̄dicamentoꝝ: ⁊ in q̄nto meta^ce. ⁊ in tribus illorū inueniaf motus: necesse est eē tres sp̄s motus. s. motus qui est in genere quātitatis: ⁊ motus qui est in genere qualitatis: ⁊ motus q est in genere vbi: q dicif̄ s̄m locuz. Qualiter aūt mot9 sit in istis generibus: ⁊ q̄liter p̄tineat mot9 ad p̄dicamētū actiōis ⁊ passiōis. in tertio dictū est. Uñ nūc breuiter dicere sufficiat q̄ q̄libet mot9 est in eodē genere cū suo termino: nō q̄dē ita q̄ motus qui est ad qualitatē sit sp̄s q̄litatis: s3 per reductionē. Sicut. n. potētia reducif̄ ad gen9 actus: p̄pter h̄ q̄ oē gen9 diuidif̄ per potētiā ⁊ actum: ita oportet q̄ motus qui est actus imp̄fectus reducaf̄ ad genus actus perfecti. Scd̄m aūt q̄ motus cōsideraf̄ vt est in hoc ab alio. vel ab hoc in aliud: sic pertinet ad p̄dicamētū actiōis ⁊ passionis. [Scd̄o ibi.

Lec. 1. t. c. 4.

Lec. 7. t. c. 14.

Lec. 1. t. c. 4.

Lec. 4. t. c. 10. vsq3 ad 22^m.

[Substantia vo motus non est propterea q̄ nihil substantie contrarium est.

T. c. 10.

[Scd̄m substātiaz autem non est motus: propter nullum entium substantie contrariuz esse.

[Manifestat cōditionalē p̄missam. Et p̄mo ostendit q̄ in alijs generib9 a tribus p̄dictis nō pōt eē motus. Scd̄o ostēdit quō in istis trib9 generib9 motus sit. ibi [Qn̄ aūt neq3 substātie.] Circa p̄^m tria facit: q2 p̄rio ostēdit q̄ in genere substātie nō est motus. Scd̄o q̄ nec in genere ad aliquid. ibi [Neq3 est in ad aliqd.] Tertio q̄ nec in genere actiōis ⁊ passionis. ibi [Neq3 agētis neq3 patiētis.] Pretermittit aūt tria p̄dicamēta. s. qn̄ ⁊ situ: ⁊ habere. Qn̄ eni significat in tp̄e eē. tp̄s aūt mēsura motus est. vñ per quā rōnē nō est motus in actiōe ⁊ passione que p̄tinēt ad motū: eadē rōne nec in quādo. Situs aūt ordinē quēdā p̄tiū demōstrat: ordo vo relatio est. Et similr̄ habere dicif̄ s̄m quādā habitudinē corporis ad id qd̄ ei adiacet. vñ in his nō pōt esse motus: sicut nec in relatione. Qd̄ ergo motus nō sit in genere substātie sic p̄bat. Ois motus est iter cōtraria. sicut supra dictuz est: sed substātie nihil est 3riū: g̃ s̄m subaz nō est motus. [Habet aūt dubitationē qd̄ hic dicif̄: p̄p hoc q̄ idē Ph̄s dicit in libro scd̄o de generatiōe q̄ ignis est 3rius aque. Et in p̄mo libro de celo dicitur q̄ celū nō est generabile nec corruptibile: q2 nō h3 3riū. Uñ videf̄ relinquere q̄ ea que corrūpunf̄ vel sunt 3ria: vl̄ ex cōtrarijs cōposita. [Dicūt aūt q̄daz ad hoc: q̄ vna substantia pōt eē alteri 3ria vt ignis aq̄ s̄m suā formā: nō s3 suū subiectū. Sed s̄m hoc p̄batio Ar̄. nō valeret. Sufficeret eni ad hoc q̄ motus sit in substātia: q̄ forme substātiales sint 3rie. Est enim motus de forma in formaz: q2 ⁊ in alteratiōe subiectū nō est 3riū subiecto: sed forma forme. [Et iō aliter dicēdū q̄ ignis est 3rius aq̄ s̄m q̄litates actiuas ⁊ passiuas: q̄ sūt calidū: frigidū: humidū ⁊ siccū: nō aūt s̄m formas substātiales. Nō eni pōt dici q̄ calor sit forma substātialis ignis: cū in alijs corporib9 sit accidēs de genere qualitatis. Qd̄ eni est de genere substātie nō pōt eē alicui accidēs. [Sed hec ēt respōsio difficultatē patif̄. Manifestū est eni q̄ p̄p̄rie passiones causanf̄

Solo dubitat.

Motus non est in substātia.
Lec. 1. t. c. 6.
Lec. 4. t. c. 24.
Lec. 6. t. c. 20.
Solo alexandri.
Improbatio eius dem.
So. auer. h Boe. Alb. Simplici. in q̄rta proprietate sbe eiusdē p̄li. et. ⁊ p̄te h improbat9 eiusdē. 2° de gn̄. t. c. 24.

ex p̄ncipijs subiecti que sunt mā ⁊ forma. Si igif̄ proprie passiōes ignis ⁊ aque sunt 3rie: cū cōtrarioꝝ sunt 3trarie cause: videf̄ q̄ forme substātiales sint 3trarie. [Itē in decimo meta^ce. p̄baf̄ q̄ oē genus diuidif̄ per contrarias differētias: differentie aūt sumunf̄ a formis: vt in octauo eiusdē libri habetur. Uidetur ergo q̄ sit contrarietas in formis substātialibus. [Dicendū est igitur q̄ cōtrarietas differētiaꝝ que est in omnibus generibus attenditur s̄m cōem radicē cōtrarietatis que quidē est excellentia ⁊ defectus: ad quā oppositionē omnia contraria reducunf̄. vt in primo huius habitū est. Omnes enim differētie diuidentes aliqd̄ genus hoc modo se habent q̄ vna eaꝝ est vt abūdans: ⁊ alia vt deficiēs respectu alterius. Propter qd̄ Aristoteles dicit in octauo meta^ce. q̄ diffinitiōes reꝝ sunt sicut numeri: quorū species varianf̄ per additionez ⁊ subtractionem vnitatis. Nō aūt oportet q̄ in quolibet genere sit contrarietas s̄m propriā rōnē huius ⁊ illius speciei: sed solū s̄m cōem rōnē excellentie ⁊ defectus. Quia enim cōtraria sunt que maxime distāt: oportet q̄ in quocunq3 genere inuenitur contrarietas: q̄ inueniātur duo termini maxime distātes: inter quos cadūt oīa que sunt illius generis. Nec hoc sufficeret ad hoc q̄ in illo genere esset motus: nisi de vno extremo in aliud contingeret cōtinue peruenire. In quibusdaz ergo generibus he due cōditiones desunt: vt p3 in numeris. Quāuis enim oēs species numeroꝝ differāt s̄m excellentiā ⁊ defectum: tñ nō est accipere duo extrema maxime distātia in illo genere. Est enim accipere minimū numerū. s. dualitatē: nō tamē maximū. Similiter inter species numeroꝝ nō est continuitas: q2 quelibet species numeroꝝ formaliter perficif̄ per vnitatē que indiuisibilis est: ⁊ alteri vnitati non continua. Et similiter etiā est in genere substātie. Sunt eniz forme diuersarū specierū abinuicē differentes s̄m excellentiam ⁊ defectum. inquātū vna forma est nobilior alia. ⁊ propter hoc ex diuersis formis possunt causari diuerse passiones: vt obiectū est. Tñ vna forma speciei s̄m p̄p̄riā suam rationē nō habet contrarietatem ad aliam. Primo q2 in formis substātialibus nō attendif̄ maxima distātia inter aliquas duas formas: ita q̄ ab vna earū nō veniaf̄ ordinatim nisi per media. sed materia dum exuitur vna forma potest indifferēter recipere diuersas formas absq3 ordine. Unde Aristoteles dicit in scd̄o de generatione q̄ cum ex terra fit ignis nō op3 q̄ sit trāsitus per media elementa. Scd̄o q2 cū esse substātiale cuiuslibet rei sit in aliquo indiuisibili: nō pōt aliqua cōtinuitas attendi in formis substātialibus: vt motus cōtinuus possit esse de vna forma in aliā s̄m remissionē vnius forme ⁊ intēsionē alterius. Unde probatio Aristotelis qua p̄bat in substātia nō eē motū: q2 nō est ibi cōtrarietas: est demōstratiua. ⁊ non probabilis tñ vt Cōmentator innuere videtur. L3 possit ⁊ alia ratione probari q̄ motus nō est in substātia. quā supra posuit: q2. s. subiectuz forme substātialis est ens in potētia tñ. In qualitatibus aūt tertie speciei manifeste apparet 3trarietas s̄m vtrāq3 rōnē. ⁊ q2 q̄litates p̄nt intēdi ⁊ remitti. vt sic possit eē 3tinuus motus de qualitate in qualitatē: ⁊ q2 inuenif̄ maxima distātia in vno genere inter duo determinata extrema: sicut in colorib9 iter albū ⁊ nigrū. in saporib9 inter dulce ⁊ amarū. In quātitate aūt ⁊ loco alterū istoꝝ manifeste inuenif̄. s. 3tinuitas: sed aliud. s. maxima distātia determinatoꝝ extremoꝝ nō inuenif̄ in eis: s̄ s̄m cōmunē rationē quātitatis ⁊ loci accipiātur: sed solū s̄m q̄ accipiuntur in aliqua re determinata: sicut in aliqua specie animalis vel plante est aliqua minima quātitas: a qua icipit motus augmēti: ⁊ aliq̄ maxima ad quā terminaf̄. Similiter etiā in loco inueniunf̄ duo termini maxime distātes per cōparationē ad motū

Lec. 10. t. c. 25.

Solu. S. Tho.

Lec. 11. t. 14.

Lec. 3. t. c. 10.

Quomō i quolibet gn̄e sit cōtrarietas.

Lec. 4. t. c. 24.

Cōtra cōmen.

Cōm. 10.

Lec. 2. t. c. 7. circa fi.

aliquē in quorū vno incipit motus ⁊ in aliud terminaꝶ: siue sit motus naturalis: siue violentus. ¶ Secundo ibi.

¶ At neq̄ʒ in hisce q̄ sunt ad aliqd: altero eni subeū te mutationē: alterum mutationem non subiēs vere dici pōt: quare motus ipsorum per accidens est.

¶ Neq̄ʒ est in ad aliquid: contingit enim altero mutante verum esse alterū nihil mutans. Quare ꝓm accidens motus horum est.

Motus non est in ad aliqd. ¶ Ostēdit φ nō est mot⁹ in genere ad aliqd. In quocūq̄ʒ eniʒ genere est per se motus nihil illius generis de nouo inueniꝶ in aliquo absq̄ʒ eius mutatione. sicut nouus color nō inueniꝶ in aliquo colorato absq̄ʒ eius alteratione. Sed ꝯtingit de nouo verū eē aliqd relatiue dici ad alterꝝ altero mutato: ipso tñ nō mutato: ergo motus nō est per se in ad aliqd: sed solū per accidēs: inquātū.s. ad aliquaʒ mutationē ꝯsequiꝶ noua relatio: sicut ad mutationē ꝓm quātitatē sequiꝶ equalitas vel inequalitas: ⁊ ex mutatione ꝓm qualitatē similitudo ⁊ dissimilitudo. Hoc aūt qd hic diciꝶ in qbusdā nō videꝶ habere difficultatē. Sūt.n. quedā relatiōes que nō sunt aliqd realiter in eo de quo predicanꝶ. qd qdē q̄nq̄ʒ ꝯtingit ex pte vtriusq̄ʒ extremi sicut cū diciꝶ idē eidē idē. Hec.n. idētitatis relatio in infinitū multiplicareꝶ: si quelibet res eēt sibi eadē per relationē additā. Manifestū est.n. φ qdlibet sibiipsi est idē. Est ergo hec relatio ꝓm rōnē tm̄: inquātū.s. vnā ⁊ eandē rē rō accipit vt duo extrema relatiōis. Et silr est in multis alijs. Quedā vō relatiōes sunt quarū vna realiter est in vno extremo: ⁊ alia ꝓm rōnē tm̄ in altero: sicut sciētia ⁊ scibile. Scibile.n. relatiue diciꝶ: nō q2 ipsum referꝶ per

Lec.16.1. t.20.ca. aliquā relationē in ipso existētē: s3 q2 aliud referꝶ ad ipꝫ: vt pꝫ per Phm in 5° meta^{ce}. Et silr est cū colūna dicitur dextra animali. Dextrū eni ⁊ sinistrū sunt relatiōes reales in aīali: q2 in eis ineniunꝶ determinate virtutes in quibus huiꝰ relatiōes fundanꝶ. In colūna autē nō sunt ꝓm rē: sed ꝓm rōnem tm̄: q2 nō hꝫ ꝓdictas virtutes que sunt fundamēta harꝝ relationū. Quedā vō relatiua sunt in quibus ex pte vtriusq̄ʒ extremi inueniꝶ relatio realiter existens sicut in equalitate ⁊ similitudine. In vtraq̄ʒ eni inueniꝶ quātitas vel qualitas: q̄ est huius relatiōis radix. Et sile etiā apparet in multis alijs relatiōib⁹. In illis igiꝶ relationibus q̄ nō ponūt rē aliquā nisi in vno extremorū: nō

Dubium videꝶ difficile φ mutato illo extremo in quo relatio realiter existit: de nouo dicaꝶ aliquid relatiue de altero absq̄ʒ sui mutatione: cū nihil ei realiter adueniat. Sed in illis in quibus relatio inueniꝶ realr in vtroq̄ʒ extremorꝝ: videꝶ difficile φ aliqd relatiue dicaꝶ de vno per mutationē alterius absq̄ʒ mutatiōe sui: cū nihil de nouo adueniat

Solutio alicui absq̄ʒ mutatiōe eius cui aduenit. Vñ dicēdū est φ si aliqs per suā mutationē efficiaꝶ mihi eq̄lis me nō mutato: ista eq̄litas ꝓmo erat in me quodā mō sicut in sua radice ex q̄ hꝫ eē reale. Ex h.n. φ habeo talē quātitatē: cōpetit mihi φ sim eq̄lis oīb⁹ alijs q eādē quātitatē hñt. Cū ḡ aliqs de nouo accipit illā quātitatē: ista cōis radix eq̄litatis determinaꝶ ad istū. ⁊ iō nihil aduēit mihi de nouo p h φ īcipio eē alteri equalis per eius mutationem. ¶ 3° ibi.

¶ Neq̄ʒ itē agētis est motus ac patiētis: neq̄ʒ mouētis ac eius qd moueꝶ: q2 motus nō est mot⁹: neq̄ʒ generatiōis ē generatio: neq̄ʒ oīno mutatiōis mutatio.

¶ Neq̄ʒ agētis neq̄ʒ patiētis neq̄ʒ ois q mouēꝶ aut mouētis: q2 nō est motus mot⁹: neq̄ʒ generationis gñatio: neq̄ʒ oīno mutatiōis mutatio.

Notabile ¶ Probat φ nō sit motus in genere actionis ⁊ passionis.

Lec.4.° t.20.t.22. Actio eni ⁊ passio nō differūt subā a motu: sed addūt aliquā rōnē: vt in tertio dcm̄ est. Vñ idē est dicꝭ φ mot⁹ sit in agere ⁊ pati: ⁊ φ mot⁹ sit in motu. ¶ Circa h ergo tria facit. Prio ꝓpōit qd itēdit. Scdo ꝓbat ꝓpositū. ibi [Primū qdē cū cōtingit.] Tertio ponit quādā distictionē ad propositi manifestationē. ibi [Oino aūt qm̄ moueꝶ.] Dicit ergo ꝓmo φ sicut mot⁹ nō est eius qd est ad aliqd. ita etiā nō est agētis ⁊ patiētis neq̄ʒ etiā (vt absolutius loquamur) est mouētis aut moti: q2 nō pōt eē φ aliqs mot⁹ sit alicuius mot⁹: neq̄ʒ φ generatio sit generatiōis: que sunt species mutationis: neq̄ʒ etiā φ mutationis sit mutatio: que est genus eoꝝ: ⁊ ēt corruptionis. ¶ Secundo ibi.

¶ Mot⁹ eniʒ duplr motus eē pōt: aut vt subiecti: vt hō moueꝶ: q2 ex albo in nigrum mutaꝶ. Et motus ne igiꝶ hoc mō: aut calesit: aut frigesit: aut mutat locū: aut accrescit: aut decrescit: At hoc fieri neqt. Mutatio nāq̄ʒ nō subit rōnem subi. Aut hoc ipso φ aliqd aliud subm ex vna mutatiōe ad aliā mutatiōis spēm: perinde vt hō ex egritudie ad sanitatē mutaꝶ. At neq̄ʒ hoc eē pōt: nisi per accñs: hic eni mot⁹ ex alia forma in aliā est mutatio ⁊ generatio ⁊ corruptio mō eodē hoc excepto: has qdē ad sic opposita eē. motū āt nō silr. Simul igiꝶ i morbū e sanitate mutaꝶ: ⁊ ex hac ipsa mutatione ad aliā. Patet igiꝶ cū egrotauerit ad quā vis fore mutatū. Quiescē nāq̄ʒ pōt. Et insup nō ad quā vis semp: ⁊ illā: ex aliquo nimirꝝ in aliqd aliud erit. Quare ⁊ opposita sanatio erit. Nō ergo motus est motus: nisi per accidens. Velut si e recordatione in obliuionē mutaꝶ: q2 cui illud inest: id interdum in scientiam interdum in sanitatem mutatur.

¶ Primū qdē eni ꝯtingit duplr mot⁹ eē motū. T.c.11.
Aut sicut subiecti: vt hō moueꝶ: q2 ex albo in nigrū mutaꝶ. sic ⁊ mot⁹: aut calescit aut frigescit: aut locū mutat: aut augmētaꝶ: aut diminuitur.

¶ Hoc aūt īpoſſīe est. Nō.n. subiectorꝝ aliqd est T.c.12.
mutatio. Aut in mutando alterū aliqd subm ex mutatiōe in alterā spēm. vt hō ex egritudie in sanitatē. Sed neq̄ʒ h possibile ē: nisi ꝓm accidens. Hic eni mot⁹ ex alia spē in aliā mutatio est: ⁊ generatio ⁊ corruptio similr: ꝓter φ he sūt in opposita sic: mot⁹ aūt nō silr. Silr igiꝶ mutabitur ex sanitate in egritudinē ex ipsa hac mutatiōe in aliā. Manifestū aūt φ cū īfirmeꝶ: mutatus erit in quālibet. Cōtingit.n. q̄escere. Et amplius nō in ꝯtingētē semp. Et illa ex quodā in quoddaʒ alterꝝ ē. Quare ⁊ opposita erit sanatio. S3 ꝓm qd accidit: vt si ex recordatione in obliuionem mutat: qm̄ cui inest illud mutat aliquādo in sciētiam: aliquando vō in sanationem.

Mutationis nō est mutatio. probatur. 6. rōnibus. ¶ Probat φ mutatiōis nō possit eē mutatio. ⁊ h per sex rōnes. Quarū ꝓma est: q2 si mutatiōis sit mutatio: h pōt intelligi duplr. vno mō vt mutatio sit mutationis sicut subiecti qd moueꝶ: sicut aliq̄ mutatio est hoīs: q2 hō moueꝶ: puta de albedine in nigredinē. Sic ergo pōt itelligi φ motus aut mutatio sit mutationis aut motus vt subiecti. ita.s. φ mot⁹ aut mutatio moueaꝶ. puta φ calescat aut infrigideꝶ vel moueaꝶ ꝓm locū aut ꝓm augmētū ⁊ diminutionē. Sed hoc est īpossibile: q2 mutatio nō est de numero subiectoꝝ: cum nō sit substātia per se subsistēs. non ergo pōt eē mutatio mutationis vt subiecti. Alio° pōt intelligi vt sit motus mutationis vt termini: ita.s. φ aliqd

subiectū

subiectū moueat̄ ex vna specie mutationis in alteram: sicut ex calefactiōe in infrigidationē: aut sanationē: vt due mutationes intelligant̄ duo termini vnius mutationis: sicut egritudo ꝛ sanitas itelligunt̄ duo termini mutatiōis: cū hō mutat̄ a sanitate in egritudinē. Sꝫ nō est possibile ꝙ aliqđ subiꝫ moueat̄ per se de mutatiōe in mutationē: sꝫ solū per accñs. Et ꝙ hō nō sit possibile per se: ꝓbat̄ dupl'r. Primo quidē sic. Ois.n. mot⁹ est mutatio ab vna spe determinata in aliā spēꝫ determiatā: ꝛ sil'r gñatio ꝛ corruptio q̄ cō diuidunt̄ motui: hñt determiatos termios. Sꝫ ē oña lz̄ ꝙ generatio ꝛ corruptio sunt in terminū oppositū [sic] .i. ſm ꝯdictionē: sed mot⁹ est in terminū oppositū [nō sil'r] sed ſm ꝯrietatē. Si igit̄ aliqđ subiectū mutet̄ de mutatione in mutationē: puta de egritudine in dealbationē: sil' dū mutat̄ subiectū de sanitate in egritudinē: mutabitur etiā ex hac mutatiōe in aliā. Dū enim est subiectū adhuc in termino a quo ꝑim: moueat̄ in terminum ad quē. sicut dū aliqs hꝫ aliqđ de sanitate: moueat̄ ad egritudinē. Si ḡ motus de sanitate in egritudinē sit terminus a quo alicuius motus: dū adhuc durat ista mutatio: qua .s. aliqs mutat̄ de sanitate in egritudinē: simul mutabit̄ subiectū de hac mutatiōe in aliā: q̄ succedit i subiecto huic mutatiōi. Manifestū est aūt ꝙ qñ ꝑma mutatio fuerit terminata: scilicet cū iā qs ex sanitate mutatus est in egritudinē: poterit deinceps succedere sibi quecūqꝫ alia mutatio. Nec hoc est mirꝫ: qꝛ ꝯtingit terminata ꝑma mutatiōe subiectū quiescere ꝛ nulla mutatiōe mutari. ꝛ eadē rōne cōtingit ꝙ mutet̄ alia quacūqꝫ mutatiōe. Si igit̄ est aliqs motus de ꝑma mutatiōe in scdām mutationē q̄ succedit in subiecto: sequet̄ ꝙ motus sit de ꝑma mutatione in quācūqꝫ aliā indeterminate. Et hoc est cōtra rōnē motus per se: qꝛ oīs motus est de determinato ad determinatū terminū. Nō enim corpus mouet̄ per se de albo in quodcūqꝫ: sed in nigrū aut mediū. Patet ergo ꝙ due mutatiōes nō sunt per se termini mutatiōis alicui⁹. Secūdo aūt ꝓbat idē per aliā rōnē. Quia si mutatio q̄dā per se est de mutatione ꝑcedēte in mutationē subsequētē: non opꝫ ꝙ semꝑ sit mutatio in mutationē [ꝯtingētē] .i. quā ꝯtingat simul esse cū mutatione ꝑcedēte: sicut dealbatio simul pōt esse cū egrotatiōe: sed sanatio nō pōt simul eē cū egrotatiōe: qꝛ sunt ꝯrie mutatiōes. Cōtingit tñ ꝙ egrotationi succedit in eodē subiecto sicut dealbatio ita ꝛ sanatio. Et hoc est qđ dicit ꝙ mutatio que ponit̄ eē de vna mutatione in aliā nō semꝑ est in mutationē cōtingētē: cū qñqꝫ succedat nō ꝯtingēs. Et illa etiā mutatio nō cōtingens: est [ex quodā in qđdā alterū] id est iter duos alios termios. q̄re ista mutatio nō ꝯtingēs in quā aliqs mutat̄ de egrotatione: erit sanatio opposita egrotatiōi. Ex aūt hoc sequat̄ inconueniēs pꝫ ex ꝓpositiōe supra inducta .s. ꝙ sil' dū ē ꝑma mutatio mutabit̄ in scdaꝫ. Simul ḡ dū aliqs mouet̄ ad egritudinē mutabit̄ ad sanationē. Sanatiōis aūt terminus est sanitas: est enī de quodā in quoddā aliō. vt dicit. Unde relinquit̄ ꝙ simul dū aliqđ mouet̄ ad egritudinē: moueat̄ ēt ad sanitatē: qđ ē moueri ad duo ꝯria sil': ꝛ intēdere ea sil': qđ est īpossibile. Sic igit̄ manifestū est ꝙ nulla mutatio est per se de vna mutatione in aliā. Sꝫ ꝙ hoc cōtingat esse per accidēs vt ꝑmisit manifestat subdēs. ꝙ per accñs hō ꝯtingit: sicut qñ subiectū nūc mutat̄ vna mutatiōe ꝛ postmodū aliā: puta si aliqđ dr̄ mutari ꝑ accidēs de recordatiōe in obliuionē: vel in quācūqꝫ aliā mutationē: qꝛ subiectū mutatiōis qñqꝫ mutatur in sciaꝫ: qñqꝫ in aliqđ aliud: puta in sanitatē. ℂ Scdām rōnem ponit ibi.

ℂ Preterea si mutatiōis est mutatio: generationisqꝫ generatio: in īfinitū erit abitio. Necesse ē aūt ꝛ ꝑorē eē si posterior erit: veluti si generatio simplex aliqñ fiebat: ꝛ ipm̄ fiēs fiebat. Quare nōduꝫ erat fiēs simpliciter: sed aliqđ fiēs: atqꝫ iā fiēs: ꝛ hoc rursus aliquando fiebat. Quare nōdum erat tunc fiens. Cum autem infinitorū primū quicq̄ꝫ non sit: primuꝫ ipsuꝫ nō erit. Quare neqꝫ id erit qđ heret. Impossibile est igitur generari quicq̄ꝫ moueri aut mutari.

ℂ Amplꝰ aūt in infinitū vadit si erit mutationis mutatio: ꝛ generatiōis generatio. Necesse ē igit̄ esse ꝑmā si vltia erit vt si simpl'r gñatio fiebat aliquando: ꝛ qđ fit fiebat. Quare nonduꝫ erat qđ fit simpliciter: sed aliqđ cū fit ꝛ factū est iam ꝛ iterꝫ fiebat hoc aliqñ. Quare nōdū erat tūc qđ fit. Qm̄ aūt infinitoꝝ nō est ꝑmū: nō erit quid vltimū. Quare neqꝫ habitum. neqꝫ fieri igitur: neqꝫ moueri possibile est: neqꝫ mutari nihil. t.c.13.

ℂ Premittit duas conditionales. Quarum ꝑma est: ꝙ si mutatio ē mutatiōis vel generatiōis generatio quocūqꝫ mō necesse est ꝓcedē in infinitū: qꝛ eadē rōne generatio scda habebit aliā generationē ꝛ sic in īfinitū. Scda cōditionalis est: ꝙ si ordinent̄ hō mō generatiōes ꝛ mutationes: ꝙ mutatio sit mutatiōis ꝛ generatio generatiōis: si vltia mutatio vel generatio erit necesse ē ꝙ ꝑma sit. Hāc aūt scdaꝫ cōditionalē sic ꝓbat. Sit.n. aliqđ qđ generetur simpl'r puta ignis: si generatiōis est generatio: opꝫ dicere ꝙ etiā ista simpl'r generatio aliqñ generabat̄. ꝛ hoc ipsuꝫ fieri fiebat: cū aūt fiebat ipsa generatio: nōdū erat illud qđ generat̄ simpl'r .s. ignis: qꝛ aliqđ nō est tū fit: sꝫ qñ iaꝫ factū est tūc ꝑmo est. q̄diu ḡ fiebat generatio ignis: ignis nōdū erat fact⁹: nōdū ergo erat. ꝛ iterꝫ ipsa generatio sue generatiōis eadē rōne aliqñ fiebat. ꝛ sicut qñ fiebat generatio ignis nōdū erat ignis: ita sequit̄ ꝙ quādiu fiebat generatio generatiōis ignis: nōdū eēt generatio ignis. ex quo manifestū est ꝙ generatio ignis eē nō pōt nisi cōpleta sua generatiōe: ꝛ eadē rōne nec illa nisi fuerit ꝑcedēs: ꝛ sic vsqꝫ ad ꝑmā. Si ergo nō fuerit ꝑma generatio non erit vltia que est generatio ignis. sꝫ si ꝓcedat̄ in generationibus in īfinitū nō est accipe ꝑmā mutationeꝫ vel generationē qꝛ in īfinitis nō est ꝑmū: vñ sequit̄ ꝙ neqꝫ sit [habitū] .i. ꝯñr se hñs in generatiōibus. si aūt nō sit aliq̄ generatio nec mutatio: nihil fit neqꝫ mouet̄. Si ḡ generatiōis sit generatio ꝛ mutatiōis sit mutatio nihil fit neqꝫ mouet̄. ℂ Est aūt attēdēdū ꝙ hec rō nō excludit qn mutatio possit seq mutationē per accidēs in infinitū: qđ opꝫ dicē ſm opinionē Ar. qui posuit motū eternū. Sꝫ itēdit ostēdere (sicut ꝑus dcm̄ est) ꝙ mutatio nō sit mutatiōis per se in īfinitū. Sic.n. postrema depēderēt ex īfinitis ꝑcedētibus ꝛ nunq̄ꝫ finirentur. ℂ Tertiā rōneꝫ ponit ibi. 2ª rō

ℂ Preterea eiusdē est ꝯtrarius motus: ꝛ ges insuꝑ: ꝛ generatio: atqꝫ corruptio. Quare ipsum fiēs tūc corrūpit̄: cū fit fiēs. Neqꝫ enim statim fiens: neqꝫ posterius: sit enim oportet id quod corrumpitur.

ℂ Amplꝰ eiusdē: mot⁹ ꝯrius est: ꝛ adhuc ges: ꝛ gñatio ꝛ corruptio. Quare ꝛ qđ fit: cum fiat qđ fit: tūc corrūpit̄. Neqꝫ eniꝫ cū mox fit: neqꝫ posterius. Esse enim oportet qđ corrumpitur. t.c.14.

ℂ Que talis est. Eidē motui ꝯriat̄ ꝛ mot⁹ ꝛ ges: sicut ascēsioni ꝯriat̄ descensus ꝛ quies in loco inferiori. ꝛ simil'r generatio ꝛ corruptio ꝯriant̄. ꝯria autē nata sunt fieri circa idē. ḡ qcqđ generat̄ pōt corrūpi. Sꝫ si generatiōis est generatio: opꝫ ꝙ generatio generet̄. ḡ generatio corrūpit̄. Sed qđ corrūpit̄ opꝫ eē. sic.n. generat̄ qđ nō ē: ita corrūpit̄ qđ est. ḡ opꝫ ꝙ [cū fiat qđ fit] .i. cū generat̄ aliqđ generatiōe existete: tūc ipsa generatio corrūpat̄: nō quidē stati 3ª rō

cũ generatio defierit:neqꝫ iterũ in posteriori tpe:ſꝫ illud qđ videt̃ icõueniẽs. ¶ Eſt aũt ↄſiderãdũ ꝙ generatio eſt vt terminꝰ eius qđ generat̃ ſicut ſubã:qꝛ generatio ẽ trãſmutatio ad ſubam:qđ aũt eſt generationis ſubiectũ nõ eſt id qđ generat̃:ſed mã eius. Unde Ar. non recedit a ſuo ꝓpoſito quo intendebat oſtendere ꝙ mutatio non eſt mutationis vt termini. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Preterea ꝛ ei qđ generat̃:ꝛ ei qđ mutat̃ mãꝫ ſubeſſe oportet. Erit igit̃:vt alterabile corpꝰ eſt:aut aia: ſic aliqđ id qđ fit motus:vel generatio. Et aliqđ rurſus ad qđ mouet̃. Opꝫ enĩ huius ex hoc ad hoc motum aliqđ eſſe:non motum:vel generationem.

T.c.15. T.c.16. ¶ Amplĩꝰ opꝫ mãm ſubeſſe ꝛ ei qđ fit ꝛ mutãti. Que igit̃ erit mã ſicut alterabile:vt corpus: aut aia:ſic aliqđ qđ fit motus aut generatio. Et iterũ aliqđ i qđ mouet̃. Oportet.n.aliqđ eẽ huiꝰ ex hoc in hoc motũ:nõ motũ aut generationẽ.

4ª rõ ¶ Que talis eſt. In oĩ generatiõe opꝫ eẽ aliquã mãm ex q̃ fiat illđ qđ generat̃:ſic in oĩ mutatiõe opꝫ eẽ aliquã mãꝫ vel ſubm. vt in alteratiõe ſubm eſt corpꝰ:q̃tũ ad corporales alteratiões:ꝛ aĩa q̃tũ ad alales. Si ḡ generatio generet̃ opꝫ ꝙ ſit aliq̃ mã ipſiꝰ generatiõis:q̃.ſ.in ſpẽm generatiõis trãſeat. ſicut mã ignis generati trãſit in ſpẽm ignis. ꝛ talẽ mãm nõ eſt aſſignare. Ponit ẽt ſub eadẽ rõne aliđ mediũ qꝛ.ſ.in qualibet generatiõe vel mutatiõe opꝫ eſſe aliquẽ terminũ in quẽ aliqđ mouet̃. ꝛ huiꝰ terminũ opꝫ eſſe hoc aliqđ demõſtratũ vel determinatũ:huiꝰ aũt nõ eſt nec motꝰ neqꝫ generatio. Nõ eſt ḡ poſſe ꝙ generatiõis aut motus ſit aliq̃ generatio. ¶ Quintã rõnẽ ponit ibi.

¶ Et inſup quo pacto erit. Non enim generatio perceptionis erit perceptio. Quare neqꝫ generationis erit generatio:neqꝫ quedam cuiuſdam.

¶ Similiter autẽ ꝛ quomodo erit:non enĩꝫ erit doctrina:que doctrine generatio. Quare neqꝫ generationis generatio:neqꝫ quedam cuiuſdã.

5ª rõ ¶ Que talis eſt. Sicut ſe hꝫ genꝰ ad genꝰ:ſic ꝛ ſpẽs ad ſpẽm: ſi igit̃ generationis ſit generatio oportebit ꝙ ẽt doctrine generatio ſit doctrina. Sꝫ hoc apparet manifeſte falſum. Doctrina enĩ eſt generatio ſciẽtie:ꝛ nõ generatio doctrĩe: ergo nec generatiõis pt eẽ generatio. ¶ 6ᵃᵐ rõnẽ põit ibi:

¶ Preterea ſi tres mutationis ſpẽs ſunt:ſubiectam naturã harũ aliquã eſſe:ꝛ ea in que mouentur neceſſe eſt. Ueluti lationẽ alterari aut ferri neceſſe eſt.

T.c.17. ¶ Amplius ſi tres ſpecies ſunt motꝰ:harũ aliq̃ neceſſe eſt eẽ ſubiectam naturam:ꝛ in quã mouetur. Loci ergo mutationem alterari aut ferri.

6ª rõ ¶ Que talis eſt. Si mutatiõis ſit mutatio vel ſicut ſubiecti vel ſicut termini:cũ tres ſint ſpẽs motus.ſ.motꝰ in vbi ꝛ motus in quãtitate.ꝛ q̃litate:ſequet̃ ꝙ vna harũ ſpecierũ poſſit eẽ ſubm alterius:ꝛ terminus:ꝛ etiã ſuiipſiꝰ. Sequeret̃ ergo ꝙ loci mutatio alteret̃:vel etiã ferat̃ ſm locũ. Que quidẽ euidentius apparent inconueniẽtia in ſpeciali q̃ in cõmuni. Nõ ergo dicendum eſt ꝙ mutationis ſit mutatio.aut generationis generatio. ¶ Tertio ibi.

¶ Oino autẽ cũ oẽ qđ mouet̃ trifariam moueat̃:aut qꝛ per accidẽs mouet̃:aut qꝛ ps aliqua mouet̃:aut qꝛ per ſe mouetur:per accidẽs dũtaxat mutari mutatio põt. Ueluti ſi is qui ſanatur:currit vel diſcit. At eaꝫ que eſt per accidens iãdudum omiſimus.

¶ Omnino aũt qm̃ mouet̃ oẽ qđ mouet̃ tripl'r: aut in eo qđ eſt ſm accidẽs:aut qꝛ pars aliqua: aut qꝛ per ſe. ſm accidens ſolum contingit mutare mutationẽ:vt ſi qui ſanus fit:currat aut diſcat. Hãc autem ſm accidens dimiſimus olim.

¶ Oſtẽdit q̃ñ poſſit eẽ mutatiõis mutatio. ꝛ dicit ꝙ cũ tripl'r aliquid moueat̃:vt ſupra eſt dictũ:vel ſm accidẽs: vel ſm partẽ:vel per ſe:ſolũmõ per accñs ↄtingit mutari mutationẽ:inquãtũ ſcilicet ſubiectũ mutationis mutat̃: puta ſi aliquis dũ ſit ſanus currat aut diſcat. tunc enim ſanatio curret aut diſcet per accidẽs:ſicut muſicus edificat. Sed de eo qđ mouet̃ per accidẽs nõ intẽdimus nũc tractare:hoc enĩ ſupra iã ꝑtermiſimus. LEC. IIII. T.c.18.

¶ Cũ autẽ neqꝫ in ſubſtãtia neqꝫ in relatione neqꝫ in actione paſſioneue ſit motus:reſtat in qualitate quãtitate ac vbi tantũmodo motum eſſe. In vnoquoqꝫ nãqꝫ iſtorum contrarietas eſt.

Quoniã aũt neqꝫ ſubſtãtie neqꝫ ad aliquid neqꝫ ipſiꝰ facẽ aut pati:relinquit̃ ſm q̃le aut q̃tũ ꝛ vbi motũ eẽ ſolũ:in vnoquoqꝫ enĩꝫ horum eſt ↄtrarietas.

Oſtenſo ꝙ nõ eſt motꝰ in ſuba neqꝫ in ad aliqđ neqꝫ in actiõe ꝛ paſſiõe. Cõcludit in quibus generibꝰ ſit motꝰ. Et circa hoc tria fac̃. Prio īducit ↄcluſionẽ intẽtã. Scđo oſdit q̃liter ſit motus in vnoquoqꝫ triũ generũ.ibi[¶ Motꝰ qdẽ igit̃.] Tertio remouet quãdaꝫ dubitationẽ.ibi[Que aũt eſt in eadẽ ſpe.] Dicit ergo p̊.ꝙ cũ motus nõ ſit nec in ſubſtãtia nec in ad aliqđ nec in facere ꝛ pati:vt oñſuꝫ eſt. Relinquit̃ ꝙ motus ſit ſolum in iſtis tribus generibus.ſ.qualitate ꝛ quãtitate ꝛ vbi:qꝛ in vnoquoqꝫ hoꝝ generũ cõtingit eſſe cõtrarietatẽ:quã requirit motus. Quare autẽ pretermittat tria genera.ſ.qñ: ſitũ:ꝛ habere:ꝛ q̃ñ in iſtis tribꝰ generibꝰ in q̃bus eſt motus ſit contrarietas ſupra oſtenſum eſt. ¶ Secundo ibi. T.c.19.

¶ Is igit̃ motꝰ q in q̃litate eſt alteratio ſit. hoc enim cõe nomẽ poſitũ ẽ. Atqꝫ q̃litatẽ nõ eã dico:q̃ in ſuba eſt:eſt enim ꝛ differentia q̃litas:ſed eã que eſt paſſiua:qua q̃ppiã pati dicitur aut impaſſibile eſſe.

¶ Motꝰ qdẽ igit̃ ſm q̃le:alteratio ſit:huic enim alludit cõe nomẽ. Dico aũt quale nõ in ſubſtãtia:ꝛ nãqꝫ differẽtia quale eſt:ſed qđ paſſiuum ſm qđ dicitur pati aut impaſſibile eſſe.

¶ Oſtẽdit qual'r ſit motꝰ in ꝑdictis generibꝰ. Et ꝑmo qualiter ſit in q̃litate. Scđo qual'r in quantitate.ibi[Qui vo ſm.] Tertio qual'r in vbi.ibi[Qui aũt ſm locũ.] Dicit ḡ primo ꝙ motus qui eſt in q̃litate vocat̃ alteratio. Huic enĩ generi alludit hoc cõe nomẽ qđ eſt alteratio. Nã alterũ ſolet dici ꝙ differt ſm qualitatẽ. Loquimur aũt nũc de qualitate nõ ſm ꝙ q̃le inuenit̃ in genere ſubſtãtie:ſꝫ ꝙ differentia ſubſtãtialis dicit̃ predicari in eo qđ quale. Sed de quali paſſiuo qđ cõtinetur in tertia ſpe qualitatis:ſm qđ q̃le dicit̃ aliqđ pati aut nõ pati:vt calidũ ꝛ frigidum:album ꝛ nigrũ ꝛ huiꝰ. In his enim contingit eſſe alterationem:vt in ſeptimo probabitur. ¶ Secundo ibi. T.c.20.

¶ His aũt q ẽ in q̃titate:cõi qdẽ noĩe caret:hꝫ autẽ eaꝝ ꝑtiũ in q̃s diffundit̃ noĩa:quaꝝ altera accretio: alia decretio nũcupat̃. Ea qdẽ q̃ ad ꝑfectã accedit̃ magnitudinẽ accretio. Ea vo q̃ ex hac recedit̃ decretio.

¶ Qui vo ſm quãtũ:ſm cõe quidẽ inominatus eſt:ſed ſm vtrũqꝫ aut augmẽtũ aut decremẽtũ. Qui quidem eſt in perfectam magnitudinem: augmẽtũ

augmētum est. Qui vo ex hac: decrementum.

¶ Ostēdit quō sit motus in quātitate: ꝛ dicit ꝙ motus qui est in quātitate nō est nominat⁹ fm suū genus sicut alteratio: sed nominat̄ fꝫ suas spēs: que sunt augmentū ꝛ decrementū. Motus eniꝫ qui est ab īperfecta magnitudie ad pfectā. vocat̄ augmētū. Qui vo est a pfecta magnitudine in imperfectā. vocat̄ decremētū. ¶ Tertio ibi.

¶ At is qui est in loco: ꝛ cōi noie caret: ꝛ ꝓprio. Latio aūt cōi nomine nūcupetur: ꝗꝗ ea sola proprie ferri dicunt̄: in quibus cum mutant locuꝫ non est suum stare: ꝛ que loco seipsa non mouerint.

¶ Qui aūt est fm locum ꝛ fm proprium ꝛ cōmune innominatus est. Sit autem latio vocata: qđ cōmune est. Quāuis dicātur ferri hec sola proprie: cum non in seipsis sit stare mutantibus locū. Et ꝗcūqꝫ nō ipa seipa mouēt fꝫ locū.

¶ Ostēdit qualr̄ sit mot⁹ in vbi: ꝛ dicit ꝙ motus fm locū nō hꝫ nomē cōe generis. neqꝫ noia ꝓpria specierꝝ: sꝫ ipositū ē ei nomē cōe vt vocet̄ latio: ꝗuis hͦ nomē nō sit ꝓpriū oino mot⁹ localis in cōi. Illa eni sola dicunt̄ ꝓprie ferri que sic mouent̄ fꝫ locū: ꝙ nō est in potestate eoꝝ ꝙ stēt. ꝛ huiꝰ sunt illa que nō mouent̄ a seipsis fm locuꝫ: sed ab alijs. Jō aūt iponi potuit nomē cōe motui in qualitate: qꝛ qualitates sunt ꝯrie fm ꝓpriā rōnē suaꝝ spērū: fm quas cōtinent̄ sub genere q̄litatis. Cōtrarietas aūt in quātitate nō est fm rōnē suaꝝ specierū. sed fm pfectū ꝛ diminutum. vt supra dictū est. ꝛ fm hoc denominant̄ species. Sꝫ in loco est cōtrarietas solū per cōparationē ad motū: respectu cuius duo termini maxime distant. ꝛ ideo qꝛ ista cōtrarietas est fm id qđ oino extraneū est ab hoc genere: nō potuit mot⁹ qui est in hoc genere habere nomē. neqꝫ in generali. neqꝫ fm partes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Mutatio aūt ea que est eadē in forma ad magis ac minus tale: alteratio est. Ea nāqꝫ mutatio qua ex ꝯrio ad ꝯriū itur: aut simplr̄ aut aliq̄ ex pte motus nimirū est. Nā si ad min⁹ tale accedit̄ ad ꝯriū: si ad magis: vt ex ꝯrio in ipsuꝫ mutari dicet̄. Nihil eni iterest aliq̄ ex pte ꝗppiā: an absolute mutet̄. Atnī aliqua ex parte eē ipsa ꝯria oportebit. Est aūt ex eo magis minusue tale: ꝙ plus aut minus inest ꝯriū: ꝛ nō inest.

T.c.19. ¶ Que aūt ē est in eadē spē mutatio in magis ꝛ min⁹ alteratio est. Aut eni ex ꝯrio aut i ꝯriū motus est: aut simplr̄: aut sic. In min⁹ gdeꝫ eni vadēs: i ꝯriū dicet̄ mutare. In magis aūt: tanꝗ ex ꝯtrario in ipsuꝫ. Differt eni nihil sic mutare aut simplr̄: nisi ꝙ sic idigebit ꝯria eē. Magis aūt ꝛ min⁹ est quo plus aut min⁹ ꝯtrarij isunt: aut nō.

¶ Manifestat qđdā qđ poterat eē dubiū: ostēdēs ad quā spēm mot⁹ reducat̄ mutatio q̄ est fm magis ꝛ min⁹. puta cū aliqd de magis albo fit min⁹ albū: ꝛ ecōuerso. Posset eni alicui videri ꝙ reduceret̄ ad motū augmēti ꝛ decremēti. Sꝫ ipse oñdit ꝙ reducit̄ ad motū alteratiōis. ꝛ dicit̄ ꝙ mutatio q̄ est in eadē spē q̄litatis: puta in albedine vel in magis vel in min⁹: est alteratio. Et hoc ꝓbat per hoc ꝙ alteratio est mutatio de ꝯrio in ꝯriū fꝫ q̄litatē: qđ cōtingat duplr̄. [Aut simplr̄.] Cū aliqs mutat̄ de albo in nigrū: vel ecōuerso. [aut sic] .s. qñ aliqd mutat̄ de magis albo in minus albū: ꝛ ecōuerso. Et ꝙ sic mutari sit mutari de cōtrario in ꝯriū ꝓbat per hͦ ꝙ cū aliqd mutat̄ de magis albo in min⁹ albū: pōt dici mutari de ꝯrio in ꝯriū: qꝛ appropinquat ad ꝯriū .s. ad nigrū. cū aūt mutat̄ aliqd de min⁹ albo in magis albū: idē est ac si mutaret̄ de ꝯrio i ꝯriū .s. de nigro in ipsum albū. ex hoc eni fit magis albū: qꝛ magis recedit a nigro: ꝛ pfectius pticipat albedinē. Et nihil differūt quātū ad hͦ ꝙ sit alteratio ꝙ mutet̄ aliqd de cōtrario in ꝯriū. [vel simplr̄: vel sic.] scilicet fꝫ magis ꝛ minus: nisi ꝙ qñ mutat̄ aliqd simplr̄ de ꝯrio in ꝯriū necesse est ꝙ sint duo ꝯria in actu termini alteratiōis vt albū ꝛ nigrū. Sꝫ mutatio fꝫ magis ꝛ min⁹ est iquātū est plus ꝛ minus de altero cōtrarioꝝ. vel non est. ¶ Ulterius ibi.

¶ Ex his igitur que dicta sunt patet motus has tres solas esse mutationes.

¶ Hae quidem igitur hi tres soli motus sunt: ex his manifestum est. T.c.20.

¶ Concludit ex dictis tres solum predictas species motus esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est aūt imobile ꝛ id qđ moueri nō pōt: ꝛ id qđ multo in tpe vix mouet̄: aut id qđ tarde admodū incipit: ꝛ id insup qđ aptū est gdē vt moueat̄ moueriqꝫ pōt: nō tñ tūc cū est aptū moueri: ꝛ vbi: ꝛ queadmodū est aptum mouetur: qđ gdem solū imobilium quiescere dico. Est enim motus contraria quies. Quare fit: vt ipsa sit priuatio susceptiui.

¶ Immobile aūt est qđ oino ipossē ē moueri: sicut son⁹ inuisibilis. Et qđ multo tpe vix mouet̄: aut qđ tarde icipit: qđ dicit̄ grauiter mobile. Et qđ aptū natū est moueri ꝛ possibile: nō mouet̄ aūt tūc cū aptū natū est: ꝛ vbi: ꝛ sic: qđ quidē quiescere voco imobilium solum. Contrariū enim quies motui ē. Quare priuatio erit susceptiui.

¶ Ostēdit quot modis dicit̄ imobile: ꝛ ponit tres modos. Pͥo eni dicit̄ imobile illud qđ nullo mō est aptū natuꝫ moueri vt de⁹: sicut dicit̄ inuisibile qđ nō ē natū videri: vt sonus. Scđo mō dicit̄ imobile qđ difficile est moueri. ꝛ hͦ duplr̄: vel qꝛ postꝗ icepit moueri mouet̄ tarde ꝛ cuꝫ magna difficultate: sicut si qs dicat claudū imobilē: vel qꝛ difficile est ꝙ incipiat moueri: ꝛ per multū tps opꝫ ad hͦ laborare: sicut si dicam⁹ ꝙ aliqs mōs vel aliqđ magnū saxuꝫ est imobile. Tertio mō dicit̄ aliqd imobile qđ natuꝫ est moueri: ꝛ pōt de facili moueri: nō tñ mouet̄ qñ natuꝫ est moueri: ꝛ eo mō quo natū est moueri. Et hͦ solū ꝓprie dicit̄ gescē: qꝛ qes est ꝯria motui. Et accipit hic ꝯrietatē large fm ꝙ etiā includit ꝑuationē. Unde cōcludit ꝙ opꝫ ꝙ quies sit ꝑuatio in susceptiuo motus. Cōtrariū eni ꝛ ꝑuatio nō est nisi in susceptiuo sui oppositi. ¶ Ultimo ibi.

¶ Quid igit̄ ē mot⁹: ꝛ gd qes: vt quot sint mutatiōes: ꝛ quot motus per ea q̄ diximus ꝑspicuuꝫ iam euasit.

¶ Quid gdē igit̄ est mot⁹ ꝛ gd qes ꝛ quot mutatiōes ꝛ quales motus: manifestum ex dictis. T.c.21.

¶ Epilogat que dicta sunt dicēs manifestū esse ex dictis quid sit motus: ꝛ quid quies: ꝛ quot sint mutatiōes: ꝛ quales mutationes possunt dici motus. LEC. V.

¶ Post hec dicam⁹ gd est simul eē: ꝛ seorsuꝫ: ꝛ gd tāgere: ꝛ gd iter: ꝛ gd deiceps: ꝛ gd herēs: ꝛ cōtinuū: ꝛ quibus horum vnūquodqꝫ competere aptum est.

Post hec autem dicamus quid est simul: ꝛ extraneū quid est: ꝛ quid est tāgere: ꝛ quid est medium: ꝛ cōsequenter: ꝛ quid habitum: ꝛ quid cōtinuuꝫ: ꝛ in qualibet re vnūqđqꝫ hoꝝ esse aptū natū sit.

Postꝗ Phs diuisit mutationē ꝛ motū in suas species: hic ꝓcedit ad determinādū de vnitate

⁊ cõtrarietate mot⁹ in ſuas ſpẽs. Et circa h̃ duo fac. Pri mo p̃mittit q̃dã neceſſaria ad ſequẽtia. Scḋo ꝓſequitur principale ꝓpoſitũ. ibi [Unus aũt mot⁹.] Circa p̃mũ tria facit. P̃mo dicit de quo eſt itẽtio. Scḋo exequit̃ ꝓpoſitũ. ibi [Simul q̃dẽ igit̃.] Tertio recapitulat. ibi [Quid q̃dẽ igit̃.] Dicit ergo p̃mo q̄ dicẽdũ eſt poſt p̃dicta q̃d eſt ſil: ⁊ quid eſt extraneũ vl̃ ſepatũ: ⁊ q̃d eſt tãgere: ⁊ q̃d eſt mediũ: ⁊ q̃d eſt ꝯſequẽter: ⁊ q̃d habitũ: ⁊ q̃d ꝯtinuũ: in q̃bus hec nata ſunt eẽ. Premittit aũt hec. q: horũ diffinitionibus vtit̃ in demõſtrationib⁹ ꝯſequẽtibus per totũ librũ. ſicut ⁊ in p̃ncipio Euclidis ponunt̃ diffinitiões que ſunt ſequentium demõſtrationuꝫ principia. ¶ Secundo ibi.

¶ Simul igit̃ ea loco dicunt̃ eẽ que vno in loco ſunt primo. Seorſum autẽ ea que in diuerſis ſunt locis. Ea dicuntur tangere: quorum extrema ſunt ſimul.

T.c.22. ¶ Simul q̃dem igitur dicuntur hec eſſe ſm locum: quecunq; in vno loco ſunt primo. Separatim autem quecunq; ſunt in altero. Tangere autem quorum vltima ſimul.

¶ Exequit̃ ꝓpoſitũ. Et p̃mo diffinit que p̃miſſa ſũt. Scḋo cõparat ea adinuicẽ. ibi [Manifeſtũ aũt q̄ p̃mũ.] Circa primũ tria facit. P̃mo diffinit ea que pertinẽt ad tãgere. Scḋo ea que pertinẽt ad hoc q̃ eſt cõſequẽter. ibi [Mediũ vo.] Tertio ea q̃ ptinẽt ad ꝯtinuũ. ibi [Cõtinuũ aũt.] Et q: in diffinitiõe eius q̃ eſt tãgere ponit̃ ſimul: iõ p̃mo diffinit ipſuꝫ: ⁊ dic̃ q̄ illa dicunt̃ eẽ ſimul ſm locũ q̃ ſunt in vno loco p̃mo: ⁊ dicit̃ p̃mus loc⁹ vniuſcuiuſq; q̃ ẽ ꝓpri⁹ locus eius. Ex hoc eni aliq̃ dicunt̃ eẽ ſimul q̄ ſunt in vno loco ꝓprio: non aũt ex h̃ q̄ ſunt in vno loco cõi: q: ſm h̃ poſſet dici q̄ oia corpora eẽnt ſimul. q: oia cõtinent̃ ſub celo. Dicit aũt q̄ ſimul dicunt̃ hec eẽ ſm locũ: ad differẽtiã eoꝝ que dicunt̃ eẽ ſil tpe. h̃ eni nõ ẽ nũc ad ꝓpoſituꝫ. Per oppoſitũ aũt dicunt̃ eẽ ſeparatiꝫ vel ſeorſum q̃cũq; ſunt in alio ⁊ alio loco. Tãgere aũt ſe dicunt̃ quoruꝫ ſunt vltima ſimul. Ultima aũt corporũ ſunt ſupficies: ⁊ vltia ſupficieꝝ ſũt linee: ⁊ vltia lineaꝝ ſunt pũcta. Si ergo ponat̃ q̄ due linee ſe tãgant in ſuis vltimis: duo pũcta duarum lineaꝝ ſe tangentium continebunt̃ ſub vno puncto loci continentis. Nec propter hoc ſequitur q̄ locatum ſit maius loco: q: punctũ additũ pũcto nihil maius efficit. Et eadem ratione ſe habet in alijs. ¶ Secundo ibi.

Eſſe ſil ſm locũ quid.

Tangere quid.

¶ Id eſt inter: ad q̃ p̃us accedere aptũ id q̃ mutat̃ q̃ ad id q̃ vltimum mutat̃: ſm nãm ꝯtinue ſubiens mutationẽ: atq; hoc eſt in minimis trib⁹. Eſt eni vltimũ mutatiõis ꝯtriũ ipſuꝫ. Cõtinue aũt id mouetur q̃ nihil aut perpaꝝ rei nõ tpis itermittit. Nihil eni itercapedo tpis ꝓhibet: fieriq; põt vt poſt p̃mã fidiũ vltima ꝯtinuo ſonet: ſꝫ rei i q̃ mouet̃. Atq; h̃ ⁊ i motu, qui loco accõmodat̃ ⁊ in ceteris motiõib⁹ pꝫ. Cõtrariũ aũt id eſt in loco q̃ plurimum recta linea diſtat. minima enim eſt finita: ⁊ finitum menſura.

¶ Mediũ vo in q̃ aptũ natũ eſt primũ ꝑtingere mutãs. quã in q̃ vltimũ mutat ſm nãm cõtinue mutãs. In min⁹ aũt eſt mediũ in trib⁹: vltimũ q̃dẽ eni mutatiõis ꝯtrariũ eſt. Cõtinue autẽ mouet̃: q̃ nihil aut pauciſſimũ deficit rei: non tpis. Nihil eni ꝓhibet deficiẽtẽ rei nõ tpis: ⁊ ſtatiꝫ aũt poſt hypatẽ ſonare vltimã: ſed rei in quã mouet̃. Hoc aũt ⁊ in his q̃ ſunt ſm locum: ⁊ in alijs mutatiõibus manifeſtũ eſt. Cõtrariũ autẽ ſm locũ eſt: ſm rectitudineꝫ diſtãs plurimum.

T.c.23.

ητ τα' τη νε. p⁹ chorda grauiſſime chorda inferior.

T.c.24.

Minima aũt finita. Metrum autem finitũ eſt. T.c.24. Menſura

¶ Diffinit ea q̃ ꝑtinẽt ad h̃ q̃ ꝯñr ſe hꝫ. ⁊ circa h̃ tria fac. P̃mo diffinit mediũ q̃ ponit̃ in diffõne eius q̃ eſt cõſequẽter. Scḋo diffinit h̃ q̃ eſt ꝯſequẽter. ibi [Cõſequẽter aũt.] Tertio iſert q̃dã correlariũ ex dictis. ibi [Qm̃ aũt oĩs mutatio.] Dicit ḡ p̃mo q̄ mediũ eſt in q̃ p̃mo aptuꝫ natũ eſt ꝑuenire id q̃ ꝯtinue mutat̃ ſm nãm: q̃ in vltimũ terminũ mot⁹ in quẽ mutat̃. Sicut ſi aliq̃d mutatur de. a. in. c. per. b. dũmõ ſit ꝯtinu⁹ mot⁹. p̃mo ꝑuenit ad. b. q̃ ad. c. Mediũ aũt põt q̃dẽ eẽ in plib⁹: q: iter duo extrema pñt eẽ multa media: ſicut iter albũ ⁊ nigꝝ ſunt multi colores medij. Sed ad min⁹ opꝫ q̄ ſit in trib⁹: quoꝝ duo ſunt extrema: ⁊ vnũ mediũ. Sic igit̃ mediũ eſt per q̃ in mutatiõe ꝑuenit̃ ad vltimũ: ſꝫ vltimũ mutatiõis ẽ ꝯtriũ. dictũ eſt eni ſupra q̄ mot⁹ eſt de ꝯtrio in ꝯtriũ. Et q: in diffinitiõe medij poſuerat ꝯtinuationẽ mot⁹. ꝯñr oñdit q̃d dicat̃ ꝯtinue moueri. Põt aũt ꝯtinuatio mot⁹ ex duobus attẽdi: ⁊ ex tpe in quo mouet̃: ⁊ ex re per quã trãſit: ſicut eſt magnitudo in motu locali. Ad hoc igit̃ q̄ ſit mot⁹ ꝯtinu⁹ reqrit̃ q̄ nulla iterpolatio ſit in tpe: q: quãtucũq; modicũ iterpolaret̃ mot⁹ ſm tpe: nõ eẽt cõtinuus. Sed ex pte magnitudinis per quã trãſit mot⁹: põt eẽ aliq̃ media iterpolatio ſine p̃iudicio ꝯtinuatiõis mot⁹: ſicut pꝫ i trãſitib⁹ viaꝝ in q̃bus ponunt̃ lapides abinuicẽ modicũ diſtãtes: per quos trãſit hõ de vna pte vie ad aliam motu ꝯtinuo. Hoc eſt ergo q̃ dicit q̄ ꝯtinue mouet̃ illud q̃ nihil deficit rei. id eſt q̃ nõ hꝫ iterpolationeꝫ ex pte rei per quã trãſit. Aut ſi deficit pauciſſime deficit. Sed tps non põt nec pauciſſimũ deficere: ſi ſit motus ꝯtinu⁹. Qñ aũt res poſſit deficere in motu ꝯtinuo mãifeſtat ſubdẽs. q̄ nihil ꝓhibet aliq̃d moueri ꝯtinue cũ defectu rei: ſed nõ tpis. Sicut ſi aliq̃s cithariçãs. ſtatiꝫ poſt hypaten. i. p̃mã chordã grauẽ: ſonet vltimã acutã. itermiſſis q̃buſdaꝫ chordis in medio. Sꝫ iſte defect⁹ eſt rei in q̃ eſt mot⁹: nõ aũt tpis. Hoc aũt q̃ dictũ eſt de ꝯtinuitate mot⁹: itelligẽdũ eſt tã in motu locali: q̃ in alijs motibus. Sed q: nõ eſt manifeſtũ qñ vltimũ in motu locali ſit ꝯtriũ: q: loc⁹ videt̃ eſſe cõtrarius loco. iõ hoc manifeſtat. ⁊ dicit q̄ ꝯtriũ ſm locũ eſt q̃ plurimũ diſtat ſm lineam rectam. Et intelligẽduꝫ eſt plurimam diſtantiam eſſe ſm comparationẽ ad motum: ⁊ mobilia: ⁊ mouẽtia. Sicut maxime diſtant ſm locum per comparationem ad motum grauium ⁊ leuium centrũ ⁊ extremitas celi quo ad nos. Scḋm autẽ motũ meum vel tuum maxime diſtat id quo itẽdimus ire ab eo a quo incepimus moueri. Quid autem ſibi velit q̃ dixit [ſm rectitudinem.] exponit ſubdens. [minima auteꝫ finita.] Ad cuius intellectum conſiderandum eſt q̄ minima diſtantia que eſt inter quecunq; duo puncta ſignata eſt linea recta quam contingit vnam tm̃ eſſe inter duo puncta. Sed lineas curuas contingit in infinitum multiplicari inter duo puncta: ſm q̄ due linee curue accipiuntur vt arcus maiorum vel minorum circulorum. Et quia omnis menſura debet eſſe finita: alias non poſſet certificare quantitatem: q̃ eſt proprium menſure: ideo diſtantia maxima que eſt inter duo: non poteſt menſurari ſm lineam curuam: ſed ſolum ſm lineam rectam que eſt finita ⁊ determinata. ¶ Secundo ibi.

Mediũ quid.

Cõtrariũ ſm locuꝫ quid.

¶ Deiceps id ẽ: iter q̃ poſt p̃ncipiũ aut poſitiõe aut forma aut aliquo alio definitũ: ⁊ id ad q̃ deinceps dr̃ eẽ: nihil eoꝝ cadit q̃ in eodẽ genere ſũt. Ut linea ad lineã: vel linee: aut vnitas ad vnitatẽ: vel vnitates: aut dom⁹ ad domũ. Nihil vo ꝓhibet iter ipſa qppiam aliud eſſe. Quod enim deinceps eſt: ad quippiam eſt deinceps: ⁊ eſt quid poſterius illo. Nõ eniꝫ ipſum vnum ad duo: aut calende ad nonas: ſed hec

ad illa

ad illa deinceps sunt. Herens autem id est qd deinceps est: atqz insuper tangit.

T.c.25. ¶ Cõsequẽter aũt qd cũ post primũ solũ sit: aut positione aut spẽ: aut aliquo sic determinatorũ: nullũ mediũ est eorũ q̃ sũt in eodẽ genere: ⁊ cui⁹ ꝯsequẽter est. Dico aũt vt linea linee: ſm ꝙ sũt linee: aut vnitati vnitas. ſm ꝙ sunt vnitates: aut domus domus. Aliud aũt nihil ꝓhibet esse mediũ. Cõsequẽter enĩ: alicui ꝯsequẽter: ac posterius aliquid. Non enim vnũ consequenter est duobus: neqz noua luna secunde consequenter: sed hec illis.

T.c.26. ¶ Habitum autem est: qd consequenter est: cum tangat.

Consequẽter se hẽt: qd ¶ Diffinit h qd ꝯñr se habet: ⁊ quãdã spẽz ei⁹ scilz habitũ. ⁊ dicit ꝙ ad h ꝙ aliqd dicat̃ eẽ cõsequẽter ad alterũ duo reqrunt̃: quorũ vnũ est ꝙ sit post aliqd p̃mũ quodã ordine: vel ſm positionem: sicut in his q̃ sũt ſm ordinẽ in loco. vel [ſm spẽm] sicut dualitas est post vnitatẽ: vel quocũqz alio mõ aliq̃ determinate ordinent̃: sicut ſm virtutẽ: ſm dignitatẽ: ſm cognitionẽ. ⁊ huiꝰ. Aliud qd reqrit̃ est ꝙ iter id qd ẽ ꝯñr ⁊ id cui est ꝯñr nõ sit aliqd mediũ de nũero eorũ q̃ sũt in eorũ genere: sicut linea ꝯñr se habeat ad lineã: si nulla linea sit in medio: ⁊ similr̃ est de vnitate ad vnitatẽ: ⁊ de domo ad domũ. Sed nihil ꝓhibet ad h ꝙ aliqd sit ꝯñr alteri cũ aliqd sit mediũ inter ea alterius generis: sicut si aliqd aĩal sit mediũ iter duas dom⁹. Quare aũt dixerit [⁊ cuius est ꝯñr ⁊ qd est post p̃mũ] manifestat subdẽs: ꝙ oẽ qd dr̃ ꝯñr est respectu alicuius: ⁊ nõ tanq̃ prius: sed tanq̃ posteri⁹. Nõ enĩ dr̃ ꝙ vnũ sit consequenter duob⁹: neqz noua luna secũde: sed econuerso. Deinde

Habitũ qd. diffinit quãdã spẽm eius qd est consequenter: habituz. s. ⁊ dicit ꝙ non omne qd est cõsequẽter: est habitũ: sed qd sic est cõsequẽter qd tangit: ita ꝙ nihil sit medium: non solũ eiusdẽ generis: sed nec alterius. ¶ Tertio ibi.

¶ Quoniaz aũt ois mutatio est in oppositis: hec aũt sunt contraria: ⁊ nihil est medium contradictionis: patet ipm̃ qd est iter in contrarijs ipsis esse.

¶ Quoniã aũt omnis mutatio in oppositis est: opposita aũt contraria: ⁊ que ſm contradictionem sunt: contradictionis aũt nihil mediuz: manifestum est ꝙ in cõtrarijs erit medium.

¶ Cõcludit ex p̃missis ꝙ cũ mediũ sit ꝑ qd aliqd mutat̃ i vltimũ: ⁊ ois mutatio sit iter opposita q̃ vel sunt ꝯria vel ꝯdictoria: in ꝯdictorijs aũt nihil ẽ mediũ: relinqtur ꝙ oẽ mediũ sit inter ꝯria aliquo modo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cõtinuũ aũt est qd herẽs. Dico aũt tũc ꝯtinuũ eẽ: cũ vtriusqz finea qbus se tãgũt: vnũ idẽqz fuerũt facti: atqz vt nomẽ significat ꝯtinent̃. Quod qdem eẽ nõ põt si extrema sint duo. Hoc definito pz in his eẽ ꝯtinuũ ex qb⁹ aptũ est vnũ qd fieri tactu: ⁊ vt sit ipm̃ cõtinuũ vnum: sic ⁊ ipsum totum fore vnum. Veluti clauo vel glutine vel tactu vel copulatione.

Cõtinui diffinitio. ¶ Cõtinuũ aũt est qd qdẽ habitum aliqd. Dico aũt eẽ ꝯtinuũ cũ idẽ fiat ⁊ vnus vtriusqz termin⁹ eorũ q̃ tangunt̃: ⁊ sic significat nomẽ cõtinui.

T.c.27. Hoc aũt eẽ nõ põt: cũ duo sint vltima. ¶ Sed hoc determinato manifestum est ꝙ in his est continuuz: ex quibus vnum aliquod aptum natum est fieri ſm contactum. Et sicut aliquando fit continuum vnum: sic ⁊ totuz erit vnum: vt aut penetratione aut conclauatione: aut colla: aut tactu: aut adnascentia.

¶ Manifestat qd sit ꝯtinuũ: ⁊ dicit ꝙ cõtinuũ ẽ aliq̃ spẽs habiti. Cũ. n. vn⁹ ⁊ idẽ fiat termin⁹ duorũ q̃ se tãgũt: dr̃ eẽ ꝯtinuũ. Et h ẽt signat nomẽ. Nã ꝯtinuũ a ꝯtinuãdo dr̃. Qñ igr̃ multe ptes ꝯtinẽt̃ in vno: idest q̃si sil' se tenẽt: tũc est ꝯtinuũ. Sz h nõ põt eẽ cũ sint duo vltia: sz solũ cũ est vnũ. Ex h aũt vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ ꝯtinuatio eẽ nõ põt nisi in illis ex qb⁹ natũ ẽ vnũ fieri ſz ꝯtactũ. Ex eadẽ enĩ rõne aliqd totũ est ſm se vnũ ⁊ ꝯtinuũ: ex q̃ ex multis fit vnũ ꝯtinuũ: vel ꝑ aliquã cõclauationẽ: vel per aliquã incollationẽ: vel per quẽcũqz modũ cõiungendi: ita ꝙ fiat vnus terminus vtriusqz: vel etiã per h ꝙ aliqd iuxta aliud naturaliter nascitur sicut fructus adnascitur arbori ⁊ cõtinuat̃ quodam modo ei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet etiã p̃mũ id eẽ qd ẽ deiceps. Qd enĩ tãgit: id deiceps eẽ necesse est. Nõ oẽ aũt qd deiceps est: tangit. Quapropter ipm̃ deiceps eẽ: ẽ ⁊ in hisce que sũt rõne priora: velut in nũeris: tactus v̾o non est.

T.c.28. ¶ Manifestũ aũt ⁊ qd primũ ꝯñr. Cõtactũ qdẽ enĩ: ẽ necesse ꝯsequẽter eẽ. Quod ꝯsequẽter aũt non oẽ tangere. Unde in prioribus rõne: consequẽter est. vt in numeris: tactus aũt non est.

¶ Cõparat tria p̃missorũ adinicẽ de qb⁹ p̃ncipalr̃ itẽdit. s. ꝯñr se hñs: ad ꝯtactũ: ⁊ ꝯtinuũ. Et circa h tria fac̃. Primo cõpat ꝯñr se hñs: ad ꝯtactũ. 2⁹ ꝯtactũ ad ꝯtinuũ ibi [Et sigdẽ ꝯtinuũ.] Tertio ifert qdã correlariũ ex dictis ibi [Quare ẽ si vnitas.] Dicit ḡ p̃mo manifestuz eẽ ꝙ ꝯñr se hñs: ẽ p̃mũ iter cetera p̃missa ordie nãe: ſz ꝙ dĩ eẽ prius a quo nõ ꝯuertit̃ ꝯña eẽndi. qz oẽ ꝯtactũ neċe est eẽ ꝯñr. Opz enĩ iter ea q̃ se ꝯtingũt eẽ aliquẽ ordinem ad minus positione. Sed nõ opz oẽ qd ꝯsequẽter se habet: esse tangens: qz ordo põt esse in quibus nõ est tactus: sicut in separatis a materia. Unde hoc qd est ꝯsequenter inuenitur in his q̃ sũt p̃ora ſz rõnẽ. Inuenit̃ enĩ in nũeris in qb⁹ nõ inuenit̃ tactus: qui inuenitur solum in ꝯtinuis: numeri aũt ſm rõnẽ sunt priores continuis quantitatibus: sicut magis simplices ⁊ magis abstracti. ¶ Secundo ibi. p⁹ meta.

¶ Et si ꝯtinuũ ẽ: tãgat necesse ẽ. Si v̾o tangat: nõdũ ꝯtinuũ ẽ. nõ enĩ si sil' sint extrẽa ipsorũ: vnũ ipa esse necesse ẽ: ſz si sint vnũ: ⁊ sil' eẽ necesse ẽ. Quare copulatio vltima est generatiõe. Tangãt enim necesse est: si copulabuntur extrema: ea v̾o que tangunt: non vniuersa sunt copulata. In qbus autem tactus non est: in hisce patet nec copulationem esse.

¶ Et siqdẽ ꝯtinuũ etiã necesse est tãgere. Si v̾o tãgit: nõdũ ꝯtinuũ est. Nõ enĩ necesse est vnũ eẽ ipsorũ vltima: si simul sũt. Sed si vnũ sũt necesse est ⁊ sil'. Quare isert⁹ vltimus ẽst ſm gñãtionem: necesse est eniz tangere: si adnata erunt vltima. Contacta autem: non omnia adnata sunt. In quibus autem non est tactus: manifestum est ꝙ non est consertus in his.

¶ Cõparat cõtactũ ad ꝯtinuũ. ⁊ dicit ꝙ eadẽ rõne contactuz est prius q̃ cõtinuũ: qz si aliqd ẽ ꝯtinuũ: necesse ẽ ꝙ sit tangens: sed nõ est necessariũ si tãgit ꝙ sit ꝯtinuũ. Et hoc probat ꝑ rõnẽ vtriusqz. Nõ enim necessariũ est ꝙ vltima aliquorũ sint vnũ. qd est de rõne ꝯtinui. si sũt simul: qd est de rõne ꝯtacti: sed necesse ẽ ecõuerso. si vltima sũt vnũ: ꝙ sint sil': rõne qua põt dici ꝙ vnũ sit sil' sibiip̃si. Si

aũt hoc qḋ dico sil' iportat habitudinẽ distinctoꝝ nõ pñt eẽ vnũ que sũt sil':ꝛ ſm hoc nec ↄtacta eẽ possunt que sũt ↄtinua. Sed cõiter accipiendo. Uñ ↄcludit ꝙ [insertus] id est ↄtinuatio ſm quã vna pars ſſerit alteri in vno termino: est vltimus in ordine generationis: ꝓpt' specialia sũt posteriora cõibus: sicut prius generat' alal ꝙ hõ. Et iõ dico esse vltimuȝ insertum: qꝛ necesse est aliq̄ se tangere adiuicẽ ſi vltima eoꝝ [sũt adnata] id est nãlr vnita. Sed nõ est necessariũ ꝙ oĩa q̄ se tãgũt ꝙ sint nãlr adnata adiucẽ. Sed in q̄bus nõ põt eẽ ↄtact᷑: manifestũ est ꝙ i his nõ põt esse [consertus] .i. ↄtinuatio. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare si pũctũ est separatim ac vnitas: vt qdã dicũt: vnitatẽ ac pũctũ idem esse ipossibile est. Puncto enim competit tactus: vnitatibus eẽ deinceps. Et inter illa quidem esse aliquid põt: cõmunis enim linea est inter pũcta: inter vnitates autem nihil eẽ necesse est: nihil est enim inter dualitatem ac vnitatem.

T.c.29. ¶ Quare si est vnitas ꝛ punctuȝ qualia dicũt separata. Nõ possibile est vnitatẽ ꝛ pũctũ idem. His qdẽ inest tãgere: vnitatibus aũt ↄsequẽter. Et hoꝝ qdẽ ↄtingit esse mediũ. Omis enim linea

T.c.30. mediũ pũctoꝝ est. Haꝝ aũt nõ est necesse. Nullum enim mediũ est dualitatis ꝛ vnitatis.

¶ Cõcludit qḋdã correlariũ ex dictis .i. ꝙ si vnitas ꝛ punctus sunt separata. sicut qdã dicũt ponẽtes mathematica separari ſm esse: sequit' ꝙ vnitas ꝛ punctũ nõ sunt idem. Et hoc manifestum fit duabus rationibus. Primo qdeȝ quia puncta sunt in his que nata sunt se tangere: ꝛ ſm pũcta aliqua se tangunt adinuicem. In vnitatibus autẽ nõ inuenit' contactus. sed solum hoc qḋ est ↄñr. Scḋo vo qꝛ inter duo puncta contingit esse aliquid mediũ. omnis enĩ linea est medium inter duo puncta. Sed inter duas vnitates non necesse est aliqḋ mediũ. Pȝ enim ꝙ inter duas vnitates que constituunt dualitatem: ꝛ ipsam primã vnitatem: nihil est medium. ¶ Ultimo ibi.

Unitas ꝛ pũctũ nõ sut idem. ꝓbat s'.

¶ Quid igitur est simul esse seorsumq̄ȝ: quid tangere: quid inter: atq̄ȝ deinceps esse. Quid est herens: atq̄ȝ continuum: ꝛ quibus hoꝛum vnumquodq̄ȝ cõpetit: satis iam diximus.

¶ Nõ quideȝ igitur est simul: ꝛ extra: ꝛ quid tãgere: ꝛ quid medium: ꝛ quid consequenter: ꝛ quid habitum: ꝛ quid continuuȝ: ꝛ in quolibet vnumquodq̄ȝ eorum inest: dictum est.

¶ Epilogat q̄ dicta sunt: ꝛ est planũ in lr̃a. LEC. VI.

¶ Unus aũt motus multis dicit' modis. Unuȝ enim ipsum multipliciter dicimus. Genere igitur vnus est motus per ꝑdicamẽti figuras: lationes namq̄ȝ oẽs vnus genere motus sunt. Alteratio autem a latione genere est diuersus.

T.c.31. Unus autẽ motus dicit' multipliciter. Unum quidẽ enim multipliciter dicimus. Genere quidẽ igitur vnus est ſȝ figuras predicamẽti. Loci mutatio quidẽ enim omni loci mutationi genere vna est. Alteratio aũt a loci mutatione altera genere est.

Postq̄ȝ Phs posuit q̄dã diffinitiones necessarias ad seqũtia: ꝓcedit ad tractãdũ de vnitate ꝛ diuersitate motus. Et ꝑmo determinat de vnitate ꝛ diuersitate mot'. Scḋo de ↄrietate q̄ ẽ qdã diuersitas spẽꝝ. ibi [Amplius aũt determinãdũ.] Circa ꝑ᷑ duo facit. Primo distiguit vnitatẽ motus ſm tres cões modos. 2° alteꝝ eoꝝ subdiuidit. ibi [Qm̃ aũt ↄtinuũ est.] Circa ꝑ᷑ tria facit. Pũo oñdit q̃o mot' dicat' vn' genere. Scḋo q̃o dicat' vn' spẽ. ibi [Spẽ aũt vn' est ꝛc.] Tertio q̃o dicat' vn' nũero ibi [Simplr aũt vnus.] Dicit g̃ ꝑmo ꝙ motus dr̃ vn' multipliciter ſȝ ꝙ ipȝ vnũ i cõi acceptũ multiplr dr̃ .i. genere: ꝛ spẽ: ꝛ nũero. Dr̃ aũt mot' vn' genere ſm figuras ꝑdicamẽti. Oẽs eni g̃ sũt in vna coordinatiõe ꝑdicamẽti: possunt dici vnus mot' genere. Sicut ols loci mutatio est vnus motus genere: que est i vno ꝑdicamẽto vbi. Differt aũt genere ab alteratione que est in predicamẽto q̄litatis. vt supra dictum est. ¶ Secundo ibi.

Motus vn' genere q̄d.

¶ Specie vo est vnus: qñ ꝛ genere est vnus: ꝛ in indiuidua specie ẽ: veluti coloris qdẽ sũt differẽtie. Igitur dealbatio ꝛ denigratio diuersi sunt spẽ motus. Oẽs igit' dealbatiões eadẽ in spẽ sũt: ꝛ oẽs indẽ denigrationes albedinis aũt nõ sunt. Quapropter dealbatione oẽs vnus specie motus sũt. Quod si sint aliqua que genera sunt ꝛ spẽs simul: patet vnũ qdeȝ in illis specie motũ eẽ. Nõ absolute tamẽ specie vnũ: qualis est disciplina: si scientia existimationis quidẽ est species: scientiarum autem genus.

¶ Specie aũt vnus est: cũ genere vnus ꝛ indiuidua spẽ sit: vt coloris qdẽ sunt drĩe: iã igit' alius spẽ denigratio ꝛ dealbatio. Omis aũt dealbatio oĩ dealbationi idẽ ſm spẽȝ erit: ꝛ ois denigratio denigrationi. Albedini autẽ nõ amplius. vnde specie vna dealbatio albationi omni. Si aũt sũt quedam que ꝛ genera simul ꝛ species sũt: manifestũ est ꝙ vt specie vnum erit: simpliciter vnus specie non: vt doctrinatio: sed scientia quidem spẽs existimationis: genus aũt sciarum aliaꝝ.

¶ Ostendit q̃o mot' sit vn' spẽ. Et ꝑmo oñdit ꝓpositũ. Scḋo mouet quãdã dubitationẽ. ibi [Dubitabit aũt aliquis.] Dicit g̃ ꝑmo ꝙ mot' dr̃ vnus spẽ cũ non solum est vnus ſm genus: sed ẽt ſm spẽm indiuiduam .i. specialissimam: q̄ nõ diuidit' in alias spẽs. Sunt. n. quedam spẽs q̄ diuidunt': sicut color spẽs est qualitatis: sed tñ hȝ differentias quibus in spẽs diuersas diuidit'. Uñ motus q̄ sũt ſȝ colores: pñt esse diuersi spẽ: sicut dealbatio ꝛ denigratio: sed ois dealbatio ẽ eadẽ ſȝ spẽm: silr ꝛ ois denigratio: qꝛ albedini nõ sunt amplius spẽs in quas diuidat'. Sȝ si sũt q̄dam que sunt sil' genera ꝛ spẽs: manifestũ ẽ ꝙ motus q̄ cõueniunt in spẽ subalterna [sunt vt vnũ spẽ] .i. ſm quid vn': sed similr nõ sunt vn' spẽ. Sicut scia q̄dã ẽ spẽs existimationis: ꝛ genus diuersaꝝ sciaꝝ. Uñ ois doctrinatio q̄ ẽ mot' ad sciam: est quodãmõ vna spẽ: nõ tñ simplr: qꝛ doctrinatio qua docet' grãmatica ẽ simplr alia spẽ ab ea qua docet' geometria. ¶ Attendendum est aũt ꝙ in premissis vnitateȝ ꝛ diuersitatem motus determinauit ſm genera ꝛ spẽs in q̄b' ↄtingit motũ eẽ: qꝛ mot' quodãmõ reducit' ad genus reꝝ in q̄b' est motus. ¶ Scḋo ibi.

Motus vnus spẽ quid.

Nota

¶ Dubitauerit aũt quispiã si vn' sit specie motus cuȝ ex eodẽ in idẽ idẽ mutat': veluti pũctũ vnũ ex hoc loco in hũc locũ iteꝝ iterũq̄ȝ. At si sit: ↄuersio rectaq̄ȝ latio idẽ erũt spẽ mot': ꝛ volutatio itẽ ac ambulatio. An desinitũ est diuersũ eẽ motũ: si id in quo fit mot' spẽ sit diuersuȝ. Circunflexũ aũt a recto spẽ differt: genere igit' speciene motus hoc pacto est vnus.

T.c.32. ¶ Dubitabit autem aliquis: si specie vnus motus sit cum ex eodem idem in idem mutetur: vt

vnum punctum ex hoc loco in hunc locum iterum z iterum. Si autem hoc est. erit circulatio rectitudini eadem : z volutatio ambulationi.

T.c.33. ¶ Aut determinatū est id in quo est si alterū est spē: qm̄ alter mot⁹ ē. Circulare aūt a recto alterū spē ē. Sīc qdē igit̄ z spē motus vnus sic est.

¶ Mouet quandā dubitationē circa pmissa. Utrū; scilz ex necessitate sit vnus spē motus cū aliqd idē mutat̄ multotiēs de eodē in idē: sicut si vnū punctū s̄m geometras qui imaginant̄ punctū moueri: moueat̄ ex h loco in hūc locū multotiēs. Et hoc qdē videt̄ s̄m pmissa. Si enī motus qui sūt in eadē spē vt in albedine sunt idē specie: multo magis duo motus qui sūt i eūdē locū numero. Si aūt h pcedat̄ sequit̄ iconueniens. s. q motus rectus sit vnus spē motui circulari. Cōtingit enī ab h loco in hūc locum. pmo qdē moueri circulariter q̄si per arcū quēdā: postmodū vō motu recto q̄si per lineā rectā. Et silr sequit̄ in motib⁹ aīaliū q ambulatio q̄ est p lineā rectā sit eadem s̄m spēm volutationi q̄ aīal p lineā circularē voluēdo se mouet̄. Hāc aūt dubitationē soluit s̄z pmissa. Determinatū est enī q si id in quo est mot⁹ ē alterū spē: z mot⁹ est alterū spē. vt sic ad hoc q motus sit idē spē: non solum requirit̄ idētitas termini s̄m spēz: sed ēt idētitas eius per qd̄ trāsit motus. Manifestū est aūt q linea recta z circularis sūt diuerse s̄m spēm. vnde motus circularis z rectus: z volutatio z ambulatio nō sūt idē s̄m spēz: quāuis sint circa eosdē terminos: qz via nō est eadē s̄m spēm. Sed si sint idē termini z eadē via s̄m spēm: sūt idē motus s̄m spēz: z multomagis si termini z via sunt eadē numero: motus iterati erunt idem s̄m spēm. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Absolute aūt his vnus ē motus: qui substātia z numero vnus est. Sed quisnā sit talis patefiet facta diuisione. Tria enī numero sunt circa que motū dicim⁹ eē. Quod: in quo: z quādo. Dico aūt hoc pacto; esse enī quippiā qd̄ mouet̄ necesse est: velut hoiem; aut aurum. Et in aliquo hoc moueri: ceu in loco: aut in affectu. Et quādo. Omne enim qd̄ mouet̄ in tēpore mouet̄. Esse igit̄ genere aut specie vnū: in ipsa re in qua sit motus cōsistit. Herere aūt in tēpore erat. At eē simpliciter vnū in vniuersis hisce cōsistit. Etenī id in quo sit motus: vnū z indiuiduū eē opz. Veluti formā: z tēpus vnū esse: z nō itercapedines fieri. Et id qd̄ mouet̄ vnū nō per accidens eē: vt albū nigrescere: z coriscū ambulare. Unū aūt est coriscus ac albū: sed per accidens. Neqz cōmune. Fieri enim pōt: vt duo simul homines eadē sanatione sanentur: ex oculorū morbo in sanitatē eorundem pergentes. At non vnus motus hic est: sed specie vnus.

T.c.34. ¶ Simpliciter aūt vnus motus est: q subā qdē vnus z numero ē. Quis aūt hui⁹ sit manifestū est diuidētibus. Tria enī sūt s̄m numerū: circa q̄ dicim⁹ motū vnū: qd̄: z in quo: z quādo. Dico aūt qd̄: qm̄ necē est aliqd eē qd̄ mouet̄: vt hoiē aut aurū. Et in aliquo h moueri: vt in loco aut

T.c.35. in passione. Et qn̄. In tpe enī oē mouet̄. ¶ Horū aūt triū: genere qdē aut spē eē vnū: est in re in qua mouet̄. Habitū aūt erat i tpe. Simpliciter aūt vnū in oib⁹ his est. Et nāqz in quo est: vnū opz eē z idiuisibile vt spēm. Et ipm qn̄ vnū tēpus z nō deficiēs. Et qd̄ mouet̄ vnū eē: nō s̄m accidens. vt albū nigrū fieri: z coriscū ambulare: vnū aūt est coriscus z albū: sed s̄m accidēs. Neqz cōmune. Esset enī duos homines simul sanari s̄m eandē sanitatē: vt ophthalmie. Sed non vnus hic est: sed specie vnus est.

¶ Ponit tertiū modū quo motus dicit̄ vnus numero. Et circa h duo facit. Primo manifestat q motus sit vn⁹ numero. Scdo circa h mouet q̄sdā dubitationes ibi [Socratē aūt.] Dicit g̃ pmo. q s̄m pdictos modos nō dicitur motus vnus simplr: sed s̄m qd: scilz genere z spē. Tertio aūt modo dicit̄ mot⁹ simplr vnus qui est vnus nūero s̄z essentiā. Quis aūt motus sit h mō vnus manifestū erit distiguēdo ea q̄ regrunt̄ ad motū. Sūt enī nūero tria circa q̄ ꝯsistit vnitas motus. s. subm qd̄ mouet̄: z genus vel spēs in qua est motus: z tēpus qn̄ mouet̄. Et manifestat singula. Qd̄ mouet̄ qdē dictū est: qz necesse est aliqd esse in quocūqz motu qd̄ mouet̄: sicut hoiē aut aurū. vel qd̄cūqz corpus. Et silr necesse ē hoc: vel quecūqz alia mobilia moueri in aliquo genere vel spē: puta in loco. [aut in passiōe] . i. in passibili q̄litate. Et silr necē ē ꝯsiderare qn̄ mouet̄: qz oē qd̄ mouet̄ mouet̄ in tpe. Cōtingit aūt de numero hoꝝ triū inueniri vnū genere aut spē in re in q̄ ē motus: sicut loco vel q̄litate. Sed in tpe nō ē attēdēda q̄tus ad vnitatē mot⁹ vnitas generis vel spēi: cū nō sit nisi vnū vnū tps s̄z spēz: sed q sit habitū id est ꝯtinuo ꝯñs absqz interpolatione. Unitas aūt motus s̄z quā dr̄ simplr vnus ꝯsistit in vnitate oīum hoꝝ. Opz enī id in quo ē mot⁹ eē vnū z idiuisibile eo mō quo spēs spālissima indiuisibilis dr̄. Et iterū opz ipm tps qn̄ sit motus eē vnū ꝯtinuū [z nō deficiēs] id est absqz iterpolatiōe. Et tertio opz id qd̄ mouet̄ eē vnū. Sed excludit duos modos vnitatis subiecti q nō sufficiūt ad h q motus sit vn⁹ simplr. Primus modus est s̄m accñs: sicut coriscus z albus sūt vnū s̄m accidens nō tñ motus ꝓprius corisci z motus ꝓprius albi est vnus. Motus enī ꝓpri⁹ albi est nigrū fieri. z motus ꝓpri⁹ corisci ē ambulare: qui qdē mot⁹ differūt. Scd̄s modus ē vnitas generis vel spēi. nō enī ad h q sit vn⁹ mot⁹ nūero sufficit q subm sit vnū: sic aliqd̄ cōe vel gen⁹ vel spēs. Cōtigit enī duos hoīes in eodē tpe sanari: z s̄m eādē spēm sanatiōis. puta qz sanant̄ de ophthalmia q̄ ē ifirmitas oculoꝝ. z sic ꝯcurrit vnitas ipsi⁹ qn̄: z ei⁹ in quo. z vnitas subiecti s̄m spēm. Nō tñ he due sanationes sūt vnus motus numero: sed vnus specie. ¶ Secundo ibi.

¶ Introducit q̄ndā dubitationē. Et circa h tria facit. Primo ponit id qd̄ videt̄ i pmo aspectu de vnitate motus s̄z numerū. Scdo mouet dubitationē circa h. ibi [Hēt aūt dubitationē.] Tertio determinat vitatē ibi [Eadē rō ē.] Dicit g̃ pmo q ꝯtigit aliqd̄ vnū mobile: vt Socratē: s̄m alterationē eādē spē: alterari in vno tpe: z iterū in alio: sicut si sanet̄ bis de ophthalmia. Hec aūt iterata alteratio erit vn⁹ motus nūero vt videt̄ in pmo aspectu: si sanitas q̄ acgrit̄ sit eadē nūero. Et h erit si ꝯtingat id qd̄ est corruptū: iterū fieri vnū nūero: qd̄ videt̄ impossibile. Sanitas enim

¶ Si Socrates autem eadem alteratione specie diuersis tpibus alterat̄: si corruptum iterum vnum numero fieri pōt: erit z hec alteratio vna: sin nō potest: erit eadem specie: sed non numero vna.

T.c.36. ¶ Socratem aūt s̄m alterationem eandē alterari specie: in alio aūt tempore: z iterum in alio: si quidem contingit corruptū iterum vnum fieri numero: erit z hic vnus: si vō non: idem quidē s̄m speciem: vnus autem numero non.

Vt ophthalmie morbus oculorum.

Motus vnus numero simplr vnus quid.

que in pma alteratiōe fuit acq̄sita:postmodū fuit corrupta:ꝛ nō pōt recuperari eadē nūero. Sʒ videt̄ ꝙ si recuperet̄ eadē nūero ꝙ alteratio sequēs eēt vnꝰ nūero motꝰ cū pma. Si vō nō recupet̄ eadē sanitas nūero:erit qdē motus idē specie:sed nō vnus numero. ¶ Secūdo ibi.

¶ Existit aūt huic similis dubitatio si vna sit ipsa sanitas ꝛ habitus ipsi oino atq̄ȝ affectꝰ in corporibus ipsis:necne. Ea nāq̄ȝ que habēt moueri fluereq̄ȝ vident̄. Si eadem igit̄ atq̄ȝ vna sit mane ꝛ nūc sanitas: cur ꝛ cum rursus quispiam amissam recuperauerit: ꝛ hec ꝛ illa non vna numero erit.

T.c.37. ¶ Hēt aūt dubitationē huic silem: ꝛ vtrū vna sanitas ꝛ oino habitus ꝛ passiones substātie sint in corporibus. Moueri nāq̄ȝ vident̄ habētia ꝛ fluētia. Si igit̄ eadē ꝛ vna que diluculo ꝛ nūc sanitas:quare nō ꝛ cū deficiens accipiat iterꝝ sanitatem: ꝛ hec ꝛ illa vna numero erit.

¶ Mouet quādā aliā dubitationeȝ circa h. Et dubitatio talis est. Si aliq̄s ꝯtinue ꝑseueret in sanitate vel i quocūq̄ȝ alio accidēte: vtꝝ vna sanitas vel quecūq̄ȝ aliꝰ habitus aut passio possit eē i corporibꝰ. Et videt̄ ꝙ nō:q2 qbusdā physicis visuȝ fuit ꝙ oia subiecta q̄ habēt aliq̄s q̄litates aut habitꝰ sint in ꝯtinuo motu ꝛ fluxu. Si ḡ in aliquo q sanus perseuerat vna ꝛ eadē sanitas est q̄ fuit in mane: ꝛ q̄ est nūc in meridie vel sero:nō videt̄ rō posse reddi quare etiā si deficit aliq̄s a sanitate:ꝛ iterꝝ accipiat sanitateȝ: secūda sanitas recuperata nō sit vna nūero cū sanitate prius habita. Hāc aūt dubitationē Aristo. nō soluit: q2 non est

Ad dubitationeȝ. ad ꝓpositū:sed magis ad ꝯsiderationem metaphysicā:ad quē ꝑtinet ꝯsiderare de vno ꝛ multo ꝛ eodē ꝛ diuerso. Et iterꝝ q2 illa dubitatio sup falso fundat̄. s. ꝙ oia sint in ꝯtinuo motu ꝛ fluxu:qd̄ Heraclitus opinatꝰ est. Et h Aristo.

T.c.10.s. cō.22. iprobat in 4° meta͛. Nec tñ est silis rō:q2 q̄diu sanitas manet lȝ varieť hō ſm sanitatē:vtputa si fiat hō magis vel minꝰ sanus nō itercipit̄ eē sanitatis:sicut itercipit̄ qñ totaliter corrumpitur sanitas. ¶ Tertio ibi.

¶ Est eni eadē rō. Vtꝝ hoc iteresse videt̄:ꝙ si habitus sint duo:duo erūt ꝛ ipsi actꝰ: sicut si actꝰ sit vnꝰ: ꝛ habitū vnū eē necesse ē. Vnꝰ eni actus nūero: vnꝰ nūero habitus est. At si habitus sit vnus. Nō fortasse quispiā videbit̄ vnus etiā actus esse. Cum enim cessauerit quispiā ambulare non est ipsa ambulatio. Rursus aūt ambulāte erit. Qd̄ si vna ꝛ eadē est: idēq̄ȝ ac vnū ꝛ corrūpi ꝛ esse persepe pōt. He igit̄ dubitationes extra presentē ꝯsiderationē eē videntur.

T.c.38. ¶ Eadē eni ratio est:nisi ꝙ intātū differūt: q2 si qdē duo idē sicut nūero: vnꝰ ꝛ habitꝰ eē neċe ē. Vnus eni nūero actꝰ: vnꝰ nūero. Si vō habitꝰ vnꝰ ē: fortassis nō alicui videbit̄ vnꝰ ꝛ actꝰ esse. Cū eni pauset ambulās: nō ampliꝰ ē hec ambulatio. Iterꝝ aūt ambulāte erit. Si igit̄ vnꝰ ꝛ idē ē: ꝯtigit vnū ꝛ idē corrūpi: ꝛ eē multotiēs. He qdē igit̄ sūt dubitationes extra que nūc est itētionē.

¶ Determinat vitatē circa id qd̄ supra ꝑdixerat: Dixerat eni supra ꝙ si sit eadē q̄litas q̄ recupat̄:erit idē motꝰ nūero scd̄a alteratio cū pma. Si vō nō redit eadē nūero q̄litas:seq̄t̄ ꝙ nō sit vnꝰ actꝰ nūero. Et iterposita q̄dā dubitatione q̄si assignās rōnē ꝑmissoꝝ:subdit ꝙ id ꝑmissa dicta sūt:q2 eadē rō videt̄ in pmo aspectu de vnitate q̄litatis ꝛ motus. Sed itā tñ differūt: q2 bene sequit̄ si duo motus sint idē eo mō sicut aliq̄s motꝰ dr̄ vnus nūero:necesse ē ꝙ habitus id est q̄litas acq̄sita p motū sit vna: q2 vnꝰ nūero actus est vnꝰ nūero q̄litatis acq̄site p actū illum. Sed si q̄litas sit vna q̄ redit:pōt alicui videri ꝙ nō ꝑp h sit vnus actꝰ. Nō eni si terminꝰ motꝰ sit vnꝰ nūero opȝ ꝙ motꝰ sit vnus nūero. Qd̄ pȝ in motu locali. Cū eni ambulās pausat:cessat illa ambulatio. Sed qñ iterꝝ ambulare incipit iterꝝ ambulatio erit. Si ḡ dicat̄ ꝙ sit vna ꝛ eadem ambulatio:ꝯtingit ꝙ vnū ꝛ idē sit ꝛ corrūpatur multotiēs:qd̄ est ipole. Sic igit̄ ꝛ si ꝯtingeret ꝙ eadē numero sanitas repararet̄ nō sequeret̄ ꝙ 2ª sanatio esset idem numero motus cū pma. Sicut nec secūda ambulatio cū pma:q̄uis vtraq̄ȝ sit ad eūdē locū numero. Ulterius cōcludit ꝙ ille dubitationes sunt extra principalem intentionem:ꝛ ideo sunt ꝑtermittende.

LEC. VII.

¶ Cū aūt ois motꝰ ꝯtinuꝰ sit:si ois est diuisibilis: euȝ q simpliciter vnꝰ ē ꝛ ꝯtinuū eē necesse ē:ꝛ si ꝯtinuus ē: vnꝰ ē. Nō eni ois oi ꝯtinuꝰ fieri pōt:sicut nec aliud q̄duis cuius:sȝ quoꝝ vltia vnū fieri possunt. Ultia vō quorūdā nō sūt:quorūdā sūt:at diuersa spē atq̄ȝ equoca. Quo nāq̄ȝ mō tāget aut vnū fiet: vltimū linee ambulationisue. Herētes igit̄ erūt ꝛ hi q nō idē spē: ꝛ hi q nō idē genere sūt. Post cursuȝ eni quēpiaȝ ꝯtinuo febres aggredi possunt. Et vt facis ipsius ex successione motio latio est herēs:cōtinua vō nō est. Positū est eni ea ꝯtinua eē:quoꝝ vltima sūt vnum. Quare herētes qdē ꝛ deinceps ex eo sūt: q2 tēpus ꝯtinuū ē. Cōtinuꝰ aūt est: q2 motꝰ ꝯtinui sūt:hoc aūt est: cū vtrorūq̄ȝ extremū est vnū. Quapropter eū motuȝ q simpliciter ꝯtinuꝰ ac vnꝰ est: eūdē eē spē ac vniꝰ: ꝛ vno in tpe eē necesse est. Vno qdē in tpe: vt imobilitas iter ꝑtes nō sit. Intercapedie eni mobile q̄escat necesse ē. Multi igit̄ ꝛ nō vnus hi motus sunt: inter quos media q̄es cadit. Quare si q̄s motꝰ itercipit̄ statu:is neq̄ȝ vnꝰ neq̄ȝ ꝯtinuꝰ ē. Intercipit̄ aūt si in mediū tēpus cadit. Spē aūt vnū eē opȝ: q2 vltia eiꝰ qui nō vnus est spē: vnū euadere nequeūt: ꝛ si tēpus nō itercipit. Tēpus eni est vnū: ille vō spē est diuersus. Eteni motū vnū ꝛ specie vnū esse necesse est: hūc aūt nō necesse est simpliciter vnuȝ esse. Quis igit̄ motus vnus est absolute iam diximus.

Quoniā aūt ꝯtinuꝰ ē ois motus: simplr quidē vnū neċe ē ꝯtinuū eē: siqdē ois diuisibilis ē: ꝛ si ꝯtinuꝰ: vnꝰ. Nō eni ois fiet ꝯtinuꝰ oi: sicut neq̄ȝ aliud nullū cōtingēti ꝯtingēs: sed quoꝝ vnū sūt extrema. Ultima aūt: alioꝝ nō sūt qdē: alioꝝ aūt sūt sed specie dūa ꝛ equoca sunt. Quomō aūt tāget aut vnū T.c.39.
fiet vltimū linee ꝛ ambulatiōis. Habiti qdē igit̄ T.c.40.
sūt: ꝛ q neq̄ȝ idē spē neq̄ȝ idē gñe sūt. Currēs eni aliq̄s: statiȝ febricitabit: ꝛ vt lāpas ex diffusiōe: loci mutatio ē habita: ꝯtinua aūt nō. Ponit̄ eni cōtinuū quoruȝ vltima vnū sunt. Quare habiti ꝛ ꝯsequēter sūt: quo tēpus cōtinuū ē. Cōtinuū aūt est quo motus. Hoc aūt est cū vnū vltimuȝ
fiat ambobꝰ. Unde necesse ē eundē ſm spēȝ eē: T.c.41.
ꝛ vnius: ꝛ in vno tempore simpliciter cōtinuū motum ꝛ vnū. Tēpore quideȝ vt non imobili-

tas interſit: indeficienti enim quieſcere neceſſe eſt. Multi igitur ⁊ non vnus motus eſt: quorum quies in medio eſt. Quare ſi aliqs motus ſtatu occupetur: neqʒ vnus eſt neqʒ continuus. Intercipitur autē: ſi in medio tempus eſt. Qui aūt ſpecie nō vnitur: nō vnus motus eſt: ⁊ ſi nō deficiat tēpus. Tēpus quidem enim vnum eſt: ſpecie autem alius. Unum quidē enim: neceſſe eſt ſpecie vnum eſſe. Hunc autem: ſimpliciter vnum eſſe non eſt neceſſe. Quis igitur motus quidem ſimpliciter vnus: dictum eſt.

Poſtq̃ Ph's poſuit ꝙ tria reqrunt̄ ad h ꝙ ſit vn⁹ motus ſimpl'r: ſcilʒ vnitas ſpēi ⁊ rei in q̃ eſt motus: ⁊ ſubiecti: hic ꝓbare intēdit h. Cū enim multipliciter dicat̄ vnū ſimpliciter. vno mō ſicut aliqd indiuiſibile eſt vnū: alio mō ſicut ꝯtinuū eſt vnū: mot⁹ nō pōt dici vnus ſimpl'r ſicut idiuiſibile. q2 nullus mot⁹ idiuiſibilis eſt vnde relinquit̄ ꝙ h mō dicat̄ vnus ſicut ꝯtinuus. Et ꝙ h ſit motui eē vnū ſimpliciter: qđ ē ei eē ꝯtinuū: ⁊ ipa ꝯtinuitas motus ſufficiat ad eius vnitatē. ſeqtur enim ꝙ ſi eſt ꝯtinuus ꝙ ſit vnus. Quecūqʒ igit̄ requirūtur ad cōtinuitatē mot⁹: requirunt̄ ad eius vnitatē. Ad ꝯtinuationē aūt motus requirunt̄ tria: quoꝝ ꝓmū eſt vnitas ſpēi. Nō eni ōis mot⁹ pōt ꝯtinuari ōi motui: ſicut ēt in alijs cōtinuis nō idifferēter qualecūqʒ eſſe contingit aliqd: cōtinuari pōt cuicūqʒ qualecūqʒ illud eſſe ꝯtingat. Sed illa cōtinuari poſſunt quoꝝ vltima ꝯtingit eē vnū: qđ eſt de

T.c.17. rōne ꝯtinui vt ſupra dictū eſt. Sed q̃dā ſunt: que nulla vltima habent vt forme ⁊ indiuiſibilia ōia. ⁊ ideo eoꝝ non pōt eē ꝯtinuatio. Quorūdā vō ſunt aliqua vltima que ſūt diuiſibilia ⁊ quātitatē habētia que [ſunt equiuoca] idest nō ꝯuenientia in nōie ⁊ rōne: ⁊ illa etiā nō poſſunt ꝯtinuari. Nec etiā pōt eſſe ꝯtactus in qbuſdā eoꝝ. nō eni pōt dici ꝙ linea ⁊ ambulatio ſe ꝯtingāt: vel ꝙ vnū ſit eoꝝ vltimū: qđ eſt ꝯtinuari adinuicē. Ex quo pʒ ꝙ ea q̃ ſūt diuerſoꝝ generū vel ſpecieꝝ nō poſſunt ꝯtinuari adinuicē. Ergo motus qui differūt genere vel ſpē poſſunt eſſe habiti: idest ꝯſequēter adinuicē ſe habere: ſicut aliqs poſt curſū pōt ſtatim febricitare. curſus aūt ⁊ febricitatio ſunt in diuerſis generibus. Et in eodē genere: ſcilʒ loci mutationis vna mutatio eſt que ꝯſequēter ſe habet ad aliā: cuʒ tamē nō ſit ꝯtinua: ſicut pʒ in diffuſione lāpadis: vtputa cū candela de manu in manū transfert̄. Sunt enim ibi diuerſi motus nō ꝯtinui. Uel pōt intelligi ꝙ motū localē liquoris quo flāma ſuſtentat̄: quē appellat diffuſionē: cōſequit̄ motus localis flāme que nōie lāpadis ſignificat̄. Predicte igit̄ mutationes q2 differūt genere vel ſpē nō ſūt ꝯtinue cū nō poſſint habere vnū vltimū: qđ ponit̄ eē de rōne ꝯtinui. Unī poſſunt qdē motus ſpecie vel genere differētes eſſe cōſequēter ſe habētes ⁊ habiti: id eſt quodāmō ſe tāgētes abſqʒ alia interpoſitione tēporis: inq̃tum tempus eſt ꝯtinuū: qđ qdē eadē rōne habet cōtinuitateʒ qua ⁊ motus: ſcilʒ inq̃tum eſt ei vnū vltimū. Nihil aūt prohibet in vno īſtanti tēporis ad qđ ꝯtinuant̄ ptes eius terminari vnū motū: ⁊ icipere aliū alterius generis: vel etiā ſpēi. ⁊ ſic motus illi erūt habiti: ſed nō ꝯtinui. Et iō ſm ꝓmiſſa ſeqnit̄ ꝙ ad hoc ꝙ motus ſit ꝯtinuus: ꝙ ſit vnus ſʒ ſpēm. que quidē vnitas ſpēi eſt in motu ex re in q̃ eſt motus inq̃tum eſt idiuiſibilis ſm ſpēm. Scđo reqrit̄ ad cōtinuitatē motus ꝙ ſit vnius ſubiecti: q2 diuerſoruʒ ſubiectoꝝ motus pñt eſſe habiti: ſed nō ꝯtinui. ſicut dictū ē de mutatione cādele per motuʒ diuerſaꝝ manuū. Tertio reqrit̄ ad ꝯtinuitatē motus ⁊ vnitatem ꝙ ſit vnus tēpore ad h ꝙ nō interueniat aliqua imobilitas vel qes: q2 ſi deficeret aliqđ tēpus motui in quo. ſ. non moueret̄: ſequeret̄ ꝙ in illo qeſceret. Si aūt qes interponit̄: erūt multi motus ⁊ nō vnus. Multi eni motus ⁊ nō vn⁹ ſūt quoꝝ qes in medio ē. Unī ſi aliqs mot⁹ ſit q itercipiat̄ qete: nō erit neqʒ vnus neqʒ ꝯtinu⁹. Intercipit̄ aūt qete ſi tēpus ſit in medio: vt oſtenſuʒ eſt. Unī reqrit̄ ad ꝯtinuitatē motus ꝙ ſit vnū tēpus ꝯtinuū. Sed tñ h nō ſufficit: q2 motus qui nō eſt vni⁹ ſpēi nō eſt ꝯtinuus: etiā ſi tēpus nō deficiat. q2 ⁊ ſi ſit vnū ſm tēpus: erit alius ſm ſpēʒ. Quia neceſſe eſt ad hoc ꝙ ſit motus vnus ꝯtinuus: ꝙ ſit vnus ſm ſpēʒ: ſed nō ſequit̄ ꝙ motus qui eſt vnus ſm ſpēm: ſit vn⁹ ſimpl'r. Sic ḡ patet ꝙ tria ꝓdicta reqrunt̄ ad h ꝙ ſit vnus mot⁹ ſimpliciter. Et hoc eſt qđ ꝯcludit qđ dictū ē quis motus ſit ſimpliciter vnus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Preterea mot⁹ vnus ⁊ hiſce dr̄: q eſt ꝑfect⁹: ſiue genere ſit ſiue ſpē ſiue numero vnus: quēadmodū ⁊ in ceteris ꝑfectū ipm̄ ac totū ipſi⁹ vni⁹ eſt. Interdū aūt ⁊ ſi impfectus eſt: vnus dicit̄: mō continuus ſit.

T.c.42. ¶ Ampli⁹ aūt dicit̄ vnus: ⁊ ꝑfectus: ſiue ſm genus: ſiue ſm ſpēʒ: ſiue ſʒ ſubaʒ ſit: ſicut ⁊ i alijs ꝑfectū: ⁊ totū vni⁹ ē. Eſt aūt aliquādo: ⁊ ſi imperfect⁹ ſit: vnū dicit̄ ſi ſolū ſit continuus.

¶ Poſitis trib⁹ modis ꝓncipalib⁹ vnitatis motus: hic ponit duos alios modos ſecūdarios q magis ptinēt ad quādā formā vnitatis q̃ ad ipſam vnitatē. Scđm ponit ibi [Ampli⁹ aūt aliter.] Dicit ḡ ꝓmo ꝙ ſiue motus dicat̄ vn⁹ ſm genus: ſiue ſm ſpēm: ſiue ſm ſubaʒ ſicut q eſt nūero vn⁹. dicit̄ vn⁹ motus ex h ꝙ eſt ꝑfect⁹. ſicut in alijs rebus ꝑfectū ⁊ totū ad vnitatis rōnē pertinēt. Nō eni dicimus vnū hominē vel vnū calceū niſi de toto. Quādoqʒ aūt dicit̄ vnū etiaʒ de iperfecto: dūmodo ſit continuum. Et rō huius eſt: q2 vnū poteſt attendi vel ſm quātitatē: ⁊ ſic ſola continuitas ſufficit ad vnitatem rei: vel ſm formam ſubſtantialem que eſt perfectio totius. ⁊ ſic perfectum ⁊ totum dicitur vnum. ¶ Secundo ibi.

¶ Inſuper ⁊ alio mō ꝑter dictos vnus hiſce dicitur motus qui vniformis eſt. Difformis eni aliq̃ ex parte nō vnus eſſe videt̄: ſed hiſce poti⁹ qui vniformis eſt ꝑinde atqʒ linea recta. Difformis eni diuiſibilis eſt. Differre aūt vident̄ vt magis tale minuſue differt.

T.c.45. ¶ Amplius aūt aliter ꝑter ꝓdictos dicit̄ motus vnus regularis. Irregularis eni nō videt̄ vn⁹: ſed magis regularis ſicut rect⁹. Irregularis eni diuiſibilis eſt: videtur autem differre: ſicut magis ⁊ minus.

¶ Ponit aliū modū ſecūdariū ꝓut dr̄ motus vn⁹ q eſt regularis id eſt vniformis: ſicut ēt in alijs reb⁹ dr̄ vnū qđ ē ſimile in ꝑtibus. Et circa h tria facit. Pmo ponit hūc modū vnitatis ſm ꝙ regularis motus dr̄ vnus. Scđo oſtendit in qbus inueniat̄ regularitas ⁊ irregularitas ibi [Eſt aūt ⁊ i ōi motu.] Tertio oñdit modos irregularitatis. ibi [Irregularitas aūt.] Dicit ḡ ꝓmo ꝙ ꝑter ꝓdictos modos vnitatis dr̄ mot⁹ vnus q eſt [regularis] .i. vniformis. [Irregularis eni mot⁹] id eſt difformis nō videtur eſſe vnus: [ſed magis motus regularis] id eſt vniformis: ſicut mot⁹ qui eſt totus in directū eſt vniformis. Ideo aūt mot⁹ irregularis non videt̄ vnus: q2 eſt diuiſibilis in partes diuiſibiles. Indiuiſibilitas aūt pertinet ad rōneʒ vnius: q2 vnū eſt ens idiuiſum. Sed tñ motus irregularis eſt quodāmodo vnus. Sʒ vnitas motus irregularis ⁊ regularis videtur differre ſm magis ⁊ minus: q2 motus regularis eſt magis vnus q̃ mot⁹ irregularis. Sicut ⁊ corpus ſimiliū

partiū ē magis vnū ꝙ̄ corp⁹ dissimiliū. ¶ Secūdo ibi.

¶ Est aūt vniformitas oī in motu: aut difformitas. Etenī alterari gppiā vniformiter pōt ⁊ sup vniformia fieri: vt sup circulum aut lineā rectam. Et circa accretionem decretionemue simili modo.

¶ Est aūt ⁊ in omni motu: quod regulariter ē: aut non. Et nanqȝ alterabitur regulariter: ⁊ fertur in regulari. vt circulo aut rectitudine. Et circa augmentum similr ⁊ decrementum.

¶ Ostendit in ꝗbus motib⁹ inueniat̄ regularitas ⁊ irregularitas. ⁊ dicit ꝙ in omni genere vel specie motus inuenitur regulare vel irregulare: qꝛ potest aliqd alterari regulariter: sicut qñ tota alteratio ē vniformis: ⁊ potest aliqd ferri. i. ſ̄ȝ locū moueri in magnitudine regulari. i. vniformi: sicut si ferat̄ aut per baculū aut per lineā rectā. Et silr est in augmēto ⁊ decremēto. ¶ Tertio ibi.

¶ Difformitatis autē differētie sunt. Interdū enī est rōne eius sup qd̄ efficit̄ mot⁹. Impossibile est enim vniformē eē motū: si nō sup vniformi magnitudine fiat: q̄lis ē motio sup lineam flexā: aut aliā magnitudinē talē cui⁹ ꝗuis ps ad ꝗuis ptē non accōmodat̄. Interdū nō ē rōne spatij: nō tpis: nō ei⁹ ad qd̄ accedit: ſ̄ȝ rōne modi. celeritate enī interdū tarditateqȝ: mot⁹ distiguit̄. Cui⁹ enī eadē ē celeritas: hic est vniformis. Cuius vō nō eadē est: hic ē difformis.

T.c.44. ¶ Irregularitatis aūt dr̄ia est. Aliqñ qdē in quo mouet̄. Impoīe enī est regularē esse motū non in regulari magnitudine: vt reflexi mot⁹ aut obliqui aut alius: magnitudines quaꝝ nō ꝯuenit cōtingens in ꝯtingētē partē. Aliquando aūt neqȝ in vbi. neqȝ in quādo: neqȝ in quo: sed in eo qd̄ vt. Velocitate enim ⁊ tarditate aliquādo determinat̄. Cuius qdē enim velocitas est eadem: regularis est: cuius autem non: irregularis est.

¶ Accedit ad determinādū de motu irregulari. Et p̄ assignat modos irregularitatis. 2⁰ oñdit quomō motus irregularis sit vn⁹ qd̄ supra dixerat ibi [Unus qdē igit̄.] Circa p̄mū duo facit. Pͥo assignat duos modos irregularitatis in motu. Scdo īfert quasdā ꝯclusiones ex dictis ibi [Unde neqȝ spēs.] Dicit ergo p̄ ꝙ dr̄ia que facit irregularitatē motui. aliquādo est ex pte rei in qua mouet̄: vt pȝ ꝓcipue in motu locali: qꝛ impossibile ē ꝙ motus sit regularis vel vniformis qui nō transit per magnitudinem regularē. i. vniformē. Dicitur aūt magnitudo regularis vel vniformis: cuius quelibet pars vniformiter sequitur ad aliam partem. ⁊ sic quelibet pars potest supponi alteri parti: vt patet in linea circulari: ⁊ etiā in linea recta. Magnitudo autē irregularis est cuius non quelibet pars sequitur ad aliam partē vniformiter: sicut patet in duabus lineis facientibus angulum: quaruȝ vna applicatur alij nō in directū: sicut partes vnius linee sibi inuicē ī directū applicant̄. Et iō mot⁹ circularis ē regularis. ⁊ similr motus rectus. Sed motus reflexi ⁊ obliqui qui faciunt angulū nō sūt regulares: nec in magnitudine regulari: vel ꝗcūqȝ alius motus sit ꝑ quācūqȝ magnitudinē: cui⁹ quecūqȝ ps nō ꝯueniat cuicūqȝ parti per vniformitatē applicatiōis: vel cuius vna pars nō ꝯueniēter possit ꝯtingere aliā partē. Si. n. illa pars ꝙ̄ ꝯtinet angulū supponat̄ illi parti que angulum non ꝯtinet: nō erit ꝯueniēs cōtactus. Secūda dr̄ia irregularitatem faciens est nō ex parte loci vel tpis [neqȝ in quo] . i. neqȝ ex parte eius qd̄ dicit̄ quo. i. ex parte cuiuscūqȝ rei ī qua fit motus. nō enī est solū motus in vbi: sed in q̄litate ⁊ quātitate. Uel pōt hoc referri ad subiectū in quo est mot⁹. Sed ille secūdus modus irregularitatis accipit̄ [in eo qd̄ vt] . i. ex diuersitate modi motus. Determinat̄ enī iste secūdus modus irregularitatis ex velocitate ⁊ tarditate. Quia ille motus dicit̄ regularis cui⁹ est eadem velocitas per totum. Irregularis autem cuius vna pars est velocior altera. ¶ Secundo ibi.

¶ Quapropter celeritas tarditasue nō sūt spēs: nec differētie motus: quippe cū oēs motus diuersos spē comitent̄. Quare neqȝ grauitas leuitasqȝ: que est respcū eiusdē: ceu terre ad seipsā: aut ignis respcū sui.

¶ Unde neqȝ spēs motus neqȝ dr̄ie sunt velocitas ⁊ tarditas: qꝛ oēs sequunt̄ differētes ſ̄m speciē. Quare neqȝ leuitas neqȝ grauitas que est in idē est: vt terre ad ipsam: aut ignis ad ipsum.

¶ Cōcludit duo correlaria ex p̄missis: quoꝝ p̄mū ē: ꝙ velocitas ⁊ tarditas nō sūt spēs neqȝ differētie motus. qꝛ velocitate ⁊ tarditate terminat̄ irregularitas que sequitur quaslibet spēs mot⁹: vt supra dictū ē. Nulla aūt spēs vel dr̄ia consequit̄ oēm spēm sui generis. Scdm correlariū ē ꝙ velocitas ⁊ tarditas nō sunt idē qd̄ grauitas ⁊ leuitas: qꝛ vtrūqȝ istoꝝ hȝ motū semꝑ ad idē sicut motus terre ꝗ est grauis semꝑ est [ad ipsaȝ] . i. ad locū ipsi⁹ ꝗ est deorsuȝ. ⁊ motus ignis semꝑ est [ad ipȝ] . i. ad locū propriū qui est sursum. Uelocitas autē ⁊ tarditas se habent ad diuersos motus. vt dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Unus est igit̄ ⁊ hisce mot⁹ qui est difformis: continuitatis nimiꝝ rōne: sed min⁹. Quod quidē ei lationi accidit: que super linea flexa sit. Id aūt qd̄ est minus: mixtione contrarij semper est tale.

¶ Unus qdē igit̄ irregularis est: quo ē ꝯtinuus. Minus aūt. Qd̄ qdeȝ reflexiuo accidit motui. Quod aūt minus: ⁊ cōmixtio semper ꝯtrarij. T.c.45

¶ Oñdit qūo mot⁹ irregularis sit vnus. Scdo īfert qddā correlariū ex dictis ibi [Si aūt oēȝ vnū.] Dicit ergo p̄ ꝙ motus irregularis pōt dici vnus inq̄tū est ꝯtinuus. Sed minus dicit̄ vnus ꝙ̄ regularis. sicut ⁊ linea habens angulū min⁹ dr̄ vna ꝙ̄ linea recta. Et h̄ maxime apparet ī motu reflexiuo: qꝛ quasi vident̄ duo motus. Ex hoc aūt ꝙ ē vnus minus: videt̄ ꝙ aliqd habeat de multitudine: qꝛ ex hoc aliqd est minus. ꝙ hȝ mixtionē ꝯtrarij: sicut min⁹ albū hȝ aliqd admixtū de nigro: ad minus ſ̄m quādam appropinquationē. Et sic pȝ ꝙ motus irregularis ⁊ est vnus inquātuȝ est ꝯtinuus: ⁊ est quodāmodo multiplex inquātum est minus vnus. ¶ Secundo ibi.

¶ Quod si ois motus vnus: ⁊ vniformis ⁊ nō vniformis esse potest: hi qui diuersi sunt spē atqȝ herēt: nō vnus erunt atqȝ continuus motus. Qui nanqȝ fieri pōt vt hisce sit vniformis: qui ex alteratione lationeue constat: accōmodentur enim necesse est.

¶ Si autem omnem vnum contingit ⁊ regularem esse: ⁊ non: non erunt qui non ſ̄m speciem habiti ipsi. vnus ⁊ continuus. Quomodo eniȝ erit regularis: ex alteratione compositus ⁊ loci mutatione. Indiget enim conuenire.

¶ Concludit ex imediate dictis qd̄ supra proposuerat. s. ꝙ motus qui sunt diuersi ſ̄ȝ spēs nō pñt cōtinuari. Oēȝ enī vnū motū ꝯtingit esse vnū regularem. ⁊ iteꝝ non regulareȝ. Sȝ mot⁹ qui est cōpositus ex diuersis motib⁹ ſ̄ȝ spēs nō pōt esse regularis. Qūo enī esset regularis mot⁹ cōpo-

sitiis ex alteratione ⁊ loci mutatiōe. Nec̄e est enī ad ħ ꝙ motus sit regularis ꝙ partes conueniāt adiuicē. Ergo relinquit̄ ꝙ motus diuersi q nō ꝯsequunt̄ se adiuicē eiusdē spēi existētes: nō sunt vnus motꝰ ⁊ ꝯtinuus. Qđ supra positū ē: ⁊ p exempla manifestatū.

T.c.39. 40.41. LEC. VIII.

¶ Deinceps diffiniēdū est qīnā motꝰ cui motui ꝯriꝰ ē: ⁊ de qete simili mō. Primū aūt diuidēdū ē: vtrū ꝯriꝰ motus sit hisce q est ex eodē: ei quo itur ad idem. Ut hisce qui est ex sanitate: ei quo petit̄ sanitas: quales ⁊ generatio ⁊ corruptio eē vident̄. An hisce q ex ꝯtrarijs est: vt hisce qui ex sanitate: ei qui est e morbo. An hisce quo ad ꝯtraria pergit̄: vt hisce quo ad sanitatē itur: ei quo ad morbū accedit̄. An hisce qui est ex ꝯtrario: ei quo ad ꝯtrariū itur. Ut hisce qui est ex sanitate: ei quo morbus petit̄. An hisce q ex ꝯtrario in ꝯtrariū pgit: ei quo e ꝯtrario i ꝯtrariū itur: vt hisce q ex sanitate in morbū ꝓficiscit̄: ei quo ex morbo acquirit̄ sanitas. Unū enim hoꝝ modoꝝ quēdaꝫ aut plures esse necesse est. Non fit enim vt alio modo motus: vt oppositi disponantur.

T.c.46.

Amplꝰ aūt determinādū est: q̄lis motus ꝯtrariꝰ motui: ⁊ de māsione eodē mō. Sed prio determinādū est: vtrū ꝯtrariꝰ motꝰ sit: q est ex eodē: ei qui est in idē: vt q est ex sanitate ei qui est in sanitatē: vt generatio ⁊ corruptio vident̄. Aut q ē ex ꝯtrarijs: vt q est ex sanitate ei q ē ex egritudine. Aut qui in ꝯtraria. vt q ē in sanitatē: ei q ē in egritudinē. Aut q ē ex ꝯtrario: ei q ē i ꝯtrariū: vt q ē ex sanitate: ei q ē i egritudinē. Aut q ē ex ꝯtrario in ꝯtrariū: ei q ē ex ꝯtrario in ꝯtrariū: vt q est ex sanitate in egritudinē: ei q ē ex egritudine in sanitatē. Nec̄e ē enī aut vnū quēdam hoꝝ esse modorū aut plures: non enim ē aliter contraponere.

Postq̄ ꝓħs determinauit de vnitate ⁊ diuersitate motꝰ. hic determiat de ꝯrietate motuū: q̄ ē q̄dā diuersitatis spēꝫ vt pꝫ in. io. meta. Et diuidit̄ in ptes duas. Prio ondit q̄lr accipiēda ē ꝯrietas i motu: ⁊ ēt i qete. In scđa mouet q̄sdā qōnes circa ꝯrietatē ꝓdictam. ibi [Dubitabit āt aliqs.] Circa pᵐ duo facit. Prio determiat de ꝯrietate motꝰ. 2ᵒ de ꝯrietate qetꝭ. ibi [Qm̄ āt motui.] Circa pᵐ tria fač. prio distiguit diuersos modos fꝫ quos videri posset ꝙ acciperet̄ ꝯrietas i motu. 2ᵒ remouet q̄sdā illoꝝ ibi [Est aūt q qdē.] 3ᵒ assignat veꝝ modū ꝯrietatis in motu ⁊ mutatiōe. ibi [Qm̄ aūt differt.] Dicit ꝗ ꝑ ꝙ post ꝓdcā determinādū ē q̄lis sit motꝰ ꝯrꝰ alicui motui. Et eodē mō determinādū est [de māsione] i. de ꝯrietate qetis ad motū: ⁊ qetis ad qetē. Sed in ħ tractatu ħ ꝑ faciēdū est: ꝙ debemꝰ distiguere modos fm quos vr accipi ꝑt rō ꝯrietatis i motibꝰ. Et distiguit qnque modos. q̄rū pᵐꝰ modus ē vt rō ꝯrietatis motuū accipiat̄ fꝫ accessuꝫ ad aliquē terminū ⁊ recessuꝫ ab eodem. Et ħ ē qđ dicit [Utrū ꝯrꝰ motꝰ sit q ē ex eodē: ei q ē in idē: vt q ē ex sanitate: ei q ē i sanitatē.] fꝫ quā rōnē gnātio ⁊ corruptio videt̄ eē ꝯria: q2 gnātio ē motꝰ ad eē: corruptio aūt ē motꝰ ab eē. Secūdus modus ē vt rō ꝯrietatis motuū accipiatur fm ꝯrietatē terminoꝝ a qbꝰ icipit motꝰ. Et ħ ē qđ dicit [Aut q ē ex ꝯrijs. vt q ē ex sanitate: ei q ē ex egritudine.] Tertiꝰ modus ē vt ꝯrietas motuū accipiat̄ fm ꝯrietatē terminoꝝ ad quos terminat̄ motus. Et ħ ē qđ dicit

Quinqꝫ mōis accipi rō ꝯtrarie i motu.

[Aut q ē i ꝯria: vt q ē i sanitatē: ei q ē i egritudinē.] Quartus modus est vt accipiat̄ motuū ꝯrietas fm ꝯrietatem termini a quo ad terminū ad quē. Et ħ est qđ dicit [vt q est ex ꝯrio ei q ē i ꝯriū: vt q ex sanitate: ei q est in egritudinē.] Quintus modus est fm ꝯrietateꝫ ex pte vtroꝝūqꝫ terminoꝝ. Et ħ est qđ dicit [Aut q est ex contrario in contrariū: ei q ē ex ꝯrio i ꝯriū: vt qui ē ex sanitate in egritudinem: ei qui est ex egritudine in sanitatem.] Necesse ē enī ꝙ contrarietas motuū accipiat̄ fm vnuꝫ hoꝝ motuum: aut fm plures: q2 non contingit fm aliquam aliam rationem cōtraponere motum motui. ¶ Secundo ibi.

¶ His igit̄ q ē e ꝯtrario nō ē ei ꝯtrariꝰ quo in ꝯtrariū itur: vt his q ē ex sanitate: ei quo itur ad morbū. Est enī vnus idēqꝫ: eē tñ ipsoꝝ nō idē ē: quēadmodū nō idē est ex sanitate mutari: atqꝫ ad morbum.

¶ Est aūt q qdē ex ꝯtrario: ei q ē i ꝯtrariū: nō cōtrarius: vt q ē ex sanitate: ei q ē i egritudinē. Idē enī ⁊ vnus ē. Esse qdē igit̄ nō idē est ipsis: sicut nō idē est ex sanitate mutare ⁊ in egritudinem. T.c.47.

¶ Excludit duos ꝓdictoꝝ modoꝝ. Et pmo q̄rtū q accipiebat̄ fm ꝯtrarietatē termini a quo ad terminū ad quem. Scđo 2ᵐ modū qui est fm ꝯtrarietatē terminoꝝ ex quibus icipit motus ibi [Neqꝫ q est ex ꝯtrario.] Tertio ostēdit quō se hñt duo modi reliq adinuiceꝫ. ibi [Relinqtur aūt.] Dicit ergo pᵒ ꝙ motus q ē ex vno ꝯrio nō pōt dici cōtrarius ei q est in aliud ꝯriū: vt si diceret̄ ꝙ motꝰ qui ē ex sanitate: sit ꝯtrarius motui qui est in egritudinē. Idē enī nō est sibiipsi ꝯriū. sed motus q est ex sanitate: motui qui est in egritudinē ē vnus ⁊ idē subo: sꝫ nō est idē esse ipsis i. differūt rōne: eo mō quo nō est idē fm rōneꝫ moueri a sanitate: ⁊ moueri i egritudinē: q2 vnū iportat habitudinē motꝰ ad terminū a q: alius aūt habitudinē eiusdē motus ad terminū ad quē. Nō est igit̄ accipiēda ꝯrietas motꝰ fꝫ ꝯrietatē vnius termini ad alium. ¶ Secundo ibi.

Nō est accipiēda ꝯtrarietas i motu fm ꝯtrarietatem termini a q ad terminuꝫ ad quem.

¶ Neqꝫ hisce motꝰ q est ex ꝯtrario: ei ꝯtrariꝰ est q ex ꝯtrario est. Simul enī accidit e ꝯtrario: ⁊ in ꝯtrariū: aut in mediū ire: sed posterius de hisce dicemus.

¶ Neqꝫ qui ē ex cōtrario: ei qui ē ex ꝯtrario. Simul qdē enī accidit mutari ex ꝯtrario i ꝯtrariuꝫ aut in mediū. Sed de hoc qdē posteriꝰ dicemꝰ. T.c.48.

¶ Ondit ꝙ ꝯrietas motuū nō ē accipiēda fꝫ ꝯrietatē terminoꝝ ex qbꝰ icipit motꝰ. Et ħ tribꝰ rōnibꝰ: quaꝝ pᵃ talis est. Duo motꝰ q in idē tēdūt nō sūt ꝯrij: sed duo motꝰ ex ꝯrijs recedētes: possunt i vnū ⁊ idē tendere [sil. n. accidit mutari] i. eq̄liter [ex ꝯrio i ꝯriū aut in mediū] vt postea dicet̄. ⁊ sic ex vtroqꝫ ꝯrio contingit in vnum mediū mutari. Non ergo motus propter hoc sunt contrarij: q2 a cōtrarijs icipiunt moueri. ¶ Secūdam rōnem ponit ibi.

Nō est accipienda ꝯtrietas fꝫ ꝯtrietatem terminoꝝ ex qbꝰ ꝓbat tribꝰ rōnibus. T.c.52.

¶ Enimuero in cōtrarium mutari cā potius ꝯtrarietatis esse videbitur: q̄ꝫ e ꝯtrario mutari. Hoc enim abiectio ꝯtrarietatis: illud assumptio est.

¶ Sed magis in ꝯtrariuꝫ mutare videbit̄ vtiqꝫ causa esse ꝯtrarietatis q̄ꝫ ex ꝯtrario. Hic quideꝫ enim mutatio contrarietatis: ille ṽo acceptio.

¶ Que talis est. Ex illo accipienda est rō contrarietatis in motu: qđ magis facit motū eē ꝯtrariū: sed ꝯtrarietas terminoꝝ ad quos motus terminat̄ magis videt̄ eē cā ꝯtrarietatis motuū: q̄ꝫ ꝯtrarietas terminoꝝ a quibus incipit motus. q2 cū dico motus incipere a cōtrarijs terminis dico remotionē cōtrarietatis: cum ṽo dico motus accidere ad cōtraria: dico acceptionē ꝯtrarietatis. ergo nō attēdit̄ ꝯrietas motuū fm terminū a quo tm̄. ¶ 3ᵐ ponit ibi.

¶ Dicit etiã q̄lqʒ motꝰ ex eo potiꝰ in qđ itur: q̄ȝ ex eo ex quo fit mutatio. Sanatio eni hisce dr̄ quo acquirit sanitas. Egrotatio hisce quo ad egritudinem itur.

¶ Et dicitur autem vnusquisqʒ in qđ mutat magis: q̄ȝ ex quo: vt sanatio in sanitatem: egrotatio autem in egritudinem.

¶ Que talis ē. Ab eo a quo aliquid recipit nomē ꝛ speciē: recipit etiã cõtrarietatem: cũ cõtrarietas sit differentia ſm formã: vt pȝ in .10. meta. Sed vnusquisqʒ motus ma- Tex. c. 1. cõ. 13. ꝛ 14. Tex. c. 1. cõ. 4. gis dr̄ .i. denominat ꝛ spēm recipit a termino in quē q̄ȝ a termino ex quo: sicut sanatio dr̄ motus in sanitatē: ꝛ egritudo motus in egritudinē. ꝛ hoc etiam supra dcm̄ ē. Magis ğ accipiēda ē ɔ̄rietas motuũ ſm terminũ in quē: q̄ȝ ſʒ terminũ a quo. Et sic idē qđ prius. ¶ Tertio ibi.

¶ Restat igit hisce quo ad ɔ̄ria pgit: ꝛ hisce quo ad ɔ̄ria ex ɔ̄rijs itur. Forsitã igit fit: vt hi qbꝰ ad ɔ̄ria pficiscit: ꝛ ex ɔ̄rijs sint. Sed esse fortasse nõ idē eundi inq̄ȝ in sanitatem: atqʒ ex morbo ꝛ eundi in morbũ: atqʒ ex sanitate.

¶ Relinqtur aũt qui est in ɔtraria: ꝛ q est in contraria ex cõtrarijs. Fortassis quidēʒ igit accidit hos qui in ɔtraria ꝛ ex ɔtrarijs esse: sed eē forsitã nõ idē. Dico aũt q in sanitatē: ei qui ex egritudine: ꝛ qui ex sanitate: ei qui in egritudinem.

¶ Cõcludit q remotis duobꝰ modis ſʒ ɔ̄rietatē terminorũ acceptis: relinquunt duo alij .s. tertiꝰ ꝛ q̄rtus. quoꝝ vnꝰ est ſm solã ɔ̄rietatē terminoꝝ ad quos. quē tãgit cũ dicit [Qui est in ɔ̄ria.] Alius qui est ſm ɔ̄rietatē vtroꝝqʒ terminoꝝ: quē tãgit cũ dicit [Et q in ɔ̄ria ex ɔ̄rijs.] Primus aũt modus nõ accipiebat ſm ɔ̄rietatē aliquã terminoꝝ. sed ſm accessum ꝛ recessuʒ ab eodē termino. Concludit aũt vlterius q forte hi duo modi residui: sunt ideʒ subo. qꝛ illi motus qui sunt in ɔ̄ria: sunt etiã ex cõtrarijs. Sed forte ſm rõnē nõ sunt idem ppter diuersas habitudines Tex. c. 47. motus ad terminos: vt supra dictum est. Et exemplificat q motus q est in sanitatē: ei qui est ex egritudine est idē subo: sed non rõne. Et similiter q est ex sanitate ei qui est in egritudinem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ aũt a motu mutatio differat: ea nãqʒ mutatio motus est: qua ex subiecto in subiectũ itur: hisce pfecto motus quo e ɔ̄rio in ɔtrariũ pergit cõtrarius est ei: quo e ɔtrario ad ɔtrarium itur: vt hisce quo ex sanitate in morbũ itur: ei quo sanitas e morbo acqrit.

Tex. c. 49. ¶ Qm̄ aũt differt mutatio a motu: ex quodã eni subo in quoddã subm mutatio ē motus: qui est ex ɔtrario in cõtrariũ: ei q ē ex ɔtrario in ɔtrariuʒ motus ɔtrarius est: vt qui est ex sanitate in egritudinē: ei q est ex egritudine in sanitatē.

¶ Ondit quõ accipiat ɔ̄rietas in motu. Et p̄ ſʒ q motꝰ est ad ɔ̄riũ. Scđo put motꝰ est ad mediũ. ibi [Qđ aũt ad mediũ.] Circa pᵐ duo facit. Pmo ondit qd facit ɔ̄rietateʒ in motibꝰ. Scđo qd in mutatiõibꝰ. ibi [Qui aũt ē in ɔ̄riũ.] Circa pᵐ duo facit. Pmo ondit ppositũ syllogismo. ꝛ 2ᵒ inductione. ibi [Manifestũ aũt est.] Ponit aũt pmo talē rõnē. Cõtrarietas aliquoꝝ accipit ſm ppriã spēm ꝛ rõneʒ ipsoꝝ: sed propria rõ specifica motus est q sit q̄daʒ mutatio a quodam subo affirmato in quoddã subm affirmatũ hñs duos terminos: in quo differt a mutatiõe q̄ nõ semp hʒ duos terminos affirmatos. ğ relinquit q ad ɔ̄rietatē motꝰ reqrit ɔ̄rietas ex pte vtroꝝqʒ terminoꝝ: vt .s. pprie dicat motus ɔtrarius q ē ex ɔtrario in ɔtrariũ: ei qui est ex ɔ̄rio in ɔ̄riũ: vt qui est ex sanitate in egritudinē ei qui est ex egritudine in sanitatem. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet aũt ꝛ ex inductione: q ɔ̄rij eē vident. Egrotare eni ipsi sanari: ꝛ discere ipsi decipi nõ per seipsʒ: ɔ̄ria vident. Ex ɔtrarijs eni in ɔtraria fiunt. Ut eni sciaʒ per se q̄spiã: ꝛ per aliũ cõseq põt: sic ꝛ deceptionē. Latio ēt q̄ supra loca petunt: ei ɔ̄ria est lationi q̄ ad infra loca itur. Hec enim in longitudine ɔtraria sunt. Et ea qua itur ad dextra: ei qua sinistra petunt. Hec eni in latitudine ɔ̄ria sũt. Et ea qua pgit ad ea que sũt ante: ei qua itur ad ea que sunt post. Hec eni in profunditate contraria sunt.

¶ Manifestũ ē aũt ꝛ ex inductione qualia videntur contraria esse. Egrotari enim ipsi sanari: ꝛ ipsi addiscere: decipi nõ per ipsum. In contraria enim. Sicut enim in scientia est: sic ꝛ in deceptione: ꝛ per ipsum habere ꝛ per alium. Et sursum motus: ei qui est deorsum. Contraria enim hec sunt in longitudinem. Et qui est ad dextram: ei qui ē ad sinistram: contraria .n. hec sũt in latitudine. Et qui est ante: ei qui est retro: contraria .n. hec sunt in latitudine. Tex. c. 50.

¶ Manifestat idē p iductionē. Et pmo in alteratiõe corporali: qꝛ egrotare ē ɔ̄riũ ei qđ ē sanari. quoꝝ pmꝰ ē motꝰ a sanitate i egritudinē: aliꝰ vo ab egritudie i sanitatē. Hoc ēt pȝ i alteratiõibꝰ aie: qꝛ ei qđ ē addiscē ɔ̄riũ ē decipi nõ ab ipso sed ab alio. Hi .n. motꝰ sũt in ɔ̄ria ex ɔ̄rijs: qꝛ addiscere est motus ab ignorãtia ad sciaʒ: decipi aũt a scia ad ignorãtiã. Quare aũt addit [nõ per ipm] ostēdit subdēs. q sicut in scia ɔtingit q aliqs per seipm acqrat eã: ꝛ hoc vocat inuenire: qñqʒ vo non p seipm: sed ab alio ꝛ h̄ vocat addiscere: ita ɔtigit q aliqñ aliqs decipit a seipso: aliqñ ab alio: ꝛ h̄ pprie opponit ei qđ est addiscere. Et h̄ etiaʒ apparet in motu locali: qꝛ motus sursum est ɔ̄rius ei qui est deorsuʒ: que sunt ɔ̄ria ſm longitudinē: ꝛ motus qui est ad dextrũ: est ɔ̄rius ei qui est ad sinistrũ: qui sunt ɔ̄rij ſʒ latitudinē. ꝛ motus qui est ante: est ɔ̄rius ei qui est retro: que sunt ɔ̄ria ſm altitudinē. Sed ɔsiderãdũ est q hic loquit de istis differentijs positionũ vt de lõgitudine: latitudine: ꝛ altitudine ſʒ q sunt in homine: qꝛ sursuʒ ꝛ deorsum ɔsiderãtur ſm longitudinē hoīs. dextrum autem ꝛ sinistrum ſm latitudinem eius: ante ꝛ retro ſm grossitiē eius: que dicitur altitudo vel profunditas. Iterum considerandum est q ſm sursum ꝛ deorsum inuenit contrarietas in motibus etiã naturalibus. Sed ſm dextrũ ꝛ sinistrum: ante ꝛ retro: inuenit cõtrarietas in motibus non ſm naturam: sed ſm motum qui est ab aia que mouet in has cõtrarias partes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His aũt qui solũ ad ɔ̄rium est: nõ motus sed mutatio est. Velut album fieri non ex aliquo.

¶ Qui aũt est in contrarium solũ: nõ est motus: sed mutatio: vt fieri album non ex quodam est. Tex. c. 51.

¶ Ostēdit q̄liter sit ɔ̄rietas in mutationibꝰ. Et pmo ostēdit quõ accipiat ɔ̄rietas mutationũ in rebꝰ in qbꝰ inuenit ɔ̄rietas. Scđo quõ accipiat in rebus in qbꝰ nõ est ɔ̄rietas ibi [Quibꝰ aũt nõ ē ɔ̄riũ.] Dicit ğ p̄ q si accipiat ɔ̄rietas solũ ex pte termini ad quē vt dicat ɔ̄rius qui est in ɔtrarium: hoc non facit cõtrarietatē motus. sed mutationis que est generatio ꝛ corruptio: sicut fieri album ꝛ fieri nigrum cõtraria sunt. Nec opȝ q cõtrarietas haꝝ mutationum attēdat ſm ɔ̄rietatē termini a quo: qꝛ in gnãtione

terminus

terminus a quo non est aliquid affirmatum: sed aliquid negatum. fit enim album ex non albo: non autem ex aliquo affirmato. Non enim mutatio de subiecto in subiectum est mutatio: sed motus. ¶ Secundo ibi.

¶ Quibus etiā nō est ɔ̄riū ea mutatio que est ex ipso: ei mutationi ɔtraria est q̄ est ad ipsum. Quapropter generatio corruptioni cōtraria est: abiectioq́ʒ accretioni. He autem mutationes non motus sunt.

¶ Quibus aūt nō est cōtrariū: qui est ex ipso: ei qui est in ipsum mutatio ɔtraria est. Vñ gn̄atio corruptiōi ɔtraria est: ⁊ remotio acceptiōi. He aūt mutatiōes quidem: motus autem non sunt.

¶ Ostēdit ꝙ in illis in qbus nō est ɔ̄rietas: sicut in substātys ⁊ alys a huiꝰ attēdiť ɔ̄rietas mutationū ſm accessuʒ ⁊ recessuʒ ab eodē termino. Et hoc est qd̄ dicit ꝙ in illis in quibus nō est ɔ̄riū: accipiť ɔ̄rietas mutatiōis ex eo ꝙ est recessus ab eo: ⁊ ꝙ est accessus in ipsum idem: sicut accessus ad formā ignis qd̄ ptinet ad generatiōes eius: ⁊ recessus ab eadem forma: qd̄ pertinet ad eius corruptionē sunt cōtraria. Vñ generatio est cōtraria corruptioni: ⁊ q̄cūq́ʒ remotio cuicūq́ʒ acceptiōi. Sed huiꝰ nō sunt motus sed mutatiōes. ¶ Patet ergo ꝙ ex quinque modis supra positis duo. s. scd̄s ⁊ quartus ad nihil vtiles sunt. Unus autē conuenit ad contrarietatem motuum. Duo autē cōgruūt ad contrarietatem mutationum. ¶ Deinde cum dicit.

Summa totius lectionis.

¶ Hi v̄o motus qbus ad mediū itur: in qbus ɔ̄riorūʒ est mediū: in ɔ̄rijs quodāmō sunt ponēdi. Motꝰ eni ad vtrū extremorū eať: medio ipso vtiť: vt extremo. Velut e fusco qdem itur in albū: tanq̄ʒ e nigro: e nigro v̄o in fuscū: tanq̄ʒ in albū. Mediū eni ad vtrūq́ʒ extremorum contrarij rōnem quodāmodo subit: vt prius dictum est. Motus igitur hoc pacto motui cōtrarius est hisce: quo e contrario in contrarium pergitur: ei quo e contrario in contrarium itur.

¶ Quia aūt in mediū motus sunt: qbusc̄hq́ʒ contrarioꝝ est mediū tanq̄ʒ in contraria quodāmō ponēdi sunt. Sicut eni ɔtrario vtiť medio: motus in vtraq́ʒ vtiq́ʒ mutať: vt ex fusco qdē in album tanq̄ʒ ex nigro: ex fusco autē in nigrū tanq̄ʒ ex albo: ⁊ ex albo in fuscū tanq̄ʒ in nigꝝ: ex nigro aūt in fuscū tanq̄ʒ in albū. Fuscū autē mediū ad vtrūq́ʒ: dicitur quodāmodo vtrūq́ʒ vltimorūʒ: sicut dictum est prius. Motus quidem igitur motui contrarius est sic: qui est ex contrario in contrarium: ei qui ex contrario in contrarium. Lec.53.

¶ Determinat de cōtrarietate motus ex parte medij. ⁊ dicit. ꝙ in qbuscūq́ʒ ɔ̄rijs inueniť mediū: motꝰ qui terminātur ad mediū hoc mō ponēdi sunt eē ɔ̄rij sicut illi qui terminanť ad ɔ̄ria: q2 motꝰ vtitur medio sicut ɔ̄rio: ita ꝙ ex medio ɔtingit mutari vtrūq́ʒ terminoꝝ: sicut ex fusco qd̄ est mediū inter albū ⁊ nigrū: hoc mō mutať in albū: ac si mutareť ex nigro in albū: ⁊ ecōuerso: ex albo sic mutatur aliqd in fuscū: ac si mutaretur in nigrū. ⁊ ex nigro mutať in fuscū: ac si mutareť in album: q2 fuscum cū sit mediuʒ ad vtrūq́ʒ extremoꝝ: diciť vtrūq́ʒ: q2 in cōparatiōe albi est nigrum: ⁊ in cōparatione nigri est album: vt supra dictum est. ¶ Ultimo autē cōcludit qd̄ principaliter intēdit. s. ꝙ motus sit contrarius motui ſm cōtrarietatē vtrorūq́ʒ extremorum.

Lec.1. c.6. in fi.

LEC. IX.

¶ Cū aūt motui nō solū motꝰ eē ɔ̄riꝰ: sʒ q̄es ēt videatur: hoc definiamꝰ oportet. Absolute nāq́ʒ motꝰ motui ɔ̄riū est. Opponiť autem ⁊ quies. Priuatio enim est. Priuatio v̄o quodāmodo contraria dicitur.

Q Voniā aūt motui nō solū videť eē motus ɔtrarius: sʒ ⁊ q̄es: h̄ determinādū est. Simplr̄ qdē enī ɔtrariꝰ est motꝰ motui. Opponiť āt ⁊ q̄es. Priuatio eni est. Est aūt sic ꝙ priuatio contraria dicitur. L.c.53.

Postq̄ʒ determiauit ph̄s de ɔ̄rietate motuū hic determinat de ɔ̄rietate q̄etū. Et p̄mo in motibus. Scd̄o in mutatiōibꝰ. ibi [Quibꝰ aūt nō sūt ɔ̄ria.] Circa p̄m̄ duo facit. Prio oñdit ꝙ q̄es sit ɔ̄ria motui. Scd̄o q̄ cui ibi [Qualis aūt.] Dicit g̃ p̄ ꝙ q2 motui nō solū videť cōtrariari motꝰ sʒ ēt q̄es: determinādū ē qualr̄ hec. s. q̄es ɔtrariať motui. q2 simplr̄ qdē ⁊ ꝓprie ⁊ pfecte ɔ̄riať motus motui. sʒ ēt q̄es opponiť motui: cūʒ sit p̄uatio motus. Et ꝙ priuatio quodāmō sit ɔ̄riū. pʒ. ē. n. p̄uatio ⁊ habitꝰ p̄ma ɔ̄rietas vt diciť in. 10. metaᶜᵉ. q2. s. i oībꝰ ɔ̄rijs saluať p̄uatiōis rō ⁊ hītꝰ. cū sp alteꝝ sit q̄si p̄uatio respcū alteriꝰ: vt albū respectu nigri ⁊ amarū respectu dulcis. ¶ 2ᵒ ibi. Lec.5.1. c.9.

¶ Que aūt cuinā ɔ̄ria est: an ei motui: q ē in loco: ea quies est ɔtraria: q̄ est in loco. Verū hoc nūc simplr̄ diciť. Utruʒ enim hisce motus qui est ex hoc: ei q̄eti que est hic opponatur: an hisce quo ad hoc itur.

¶ Qualis aūt q̄li: vt ei q est ſm locū: q̄ ſm locū. Sʒ h̄ nō diciť simplr̄. Utrū. n. ei que ē hic māsiōi: q est ex hoc: aut q est in h̄ motus opponiť.

¶ Ostendit que q̄es cui motui ɔ̄riēť. Et circa h̄ tria facit. Prio mouet q̄ōnē. Scd̄o determiat veritatē. ibi [Manifestū igiť ē.] Tertio ꝓbat. ibi [Motui aūt ei ⁊c.] In q̄ōne aūt quā ponit. vnū supponiť. s. ꝙ nō oīa q̄es oī motui opponať: sed aliq̄lis q̄es aliq̄li motui. sicut motui qui est ſm locū: q̄es ſm locū. Sʒ q2 [hoc nō simplr̄] .i. vlr̄ dr̄: restat. s. q̄rēdū vlterius. vtrū māsiōi. i. q̄eti que est in aliquo termio: puta in albo: opponať motꝰ. aut ille q est i albo. s. dealbatio: aut ille qui ex albo. s. denigratio. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ Patet igitur cū duobus in subiectis sit ipse motus: ei quidē motui qui est ex hoc in contrarium: oppositam eam esse quietez que est in hoc. Ei v̄o qui est ad hoc econtrario eam que in contrario est.

¶ Manifestū igiť ē: q̄m̄ q2 in duobꝰ motꝰ subiectis ē: huic qdē qui ex h̄ in ɔtrariū: q̄ est in h̄ q̄es: huic aūt qui ex ɔtrario in hoc: q̄ in cōtrario q̄es. L.c.54.

¶ Determiat veritatē. Et p̄ q̄ntū ad ɔ̄rietatē motus ad q̄etē. Scd̄o q̄ntū ad ɔ̄rietatē q̄etū adinuicē ibi [Simul aūt.] Dicit g̃ p̄mo ꝙ cū motꝰ sit iter duo subīa. i. iter duos terminos affirmatos: motui q est ex h̄ termio in suū ɔ̄riūm: cōtrariať q̄es q̄ est in ɔ̄rio: sicut motui q est ex albo in nigruʒ: cōtrariať q̄es que est in albo. Et motui q est ex ɔ̄rio in h̄: cōtrariať q̄es que est in ɔ̄rio: sicut motui q est ex nigro in albū: ɔ̄riať q̄es que est in nigro. ¶ Secundo ibi.

¶ Simul aūt he: ⁊ iter sese sunt ɔ̄rie. Eteni absurduʒ est si motꝰ qdē ɔ̄rij sunt q̄etes v̄o ɔ̄rie nō sunt. Sunt autē he: que in ɔtrarijs sunt. Ea nāq́ʒ quies: que est in sanitate: ei quieti contraria est que est in morbo.

¶ Simul aūt ⁊ adinuicē ɔtrarie he sūt. Et nāq́ʒ incōueniēs est: si motꝰ qdē ɔ̄rij sunt: q̄etes autē opposite nō sunt. Sūt aūt in oppositis he: vt q̄ est in sanitate quies: ei que est in egritudine. Quietes in oppositis terminis sunt opposite.

¶ Agit de ɔ̄rietate q̄etū adinicē. ⁊ dicit ꝙ he q̄etes sūt cō

trarie adinuicē:q̄ sunt in ꝯ̄rijs terminis. Incōueniēs eniꝫ est si motus sunt ꝯ̄rij adinuicē: ꝛ qetes adinuicē nō opponanť. Et quō sunt opposite quietes que sunt in oppositis exemplificat subdens. ꝙ quies que est in sanitate opponitur quieti que est in egritudine. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ei motui: quo ex sanitate in morbū itur. Et nāqꝫ quo e morbo itur in sanitatē cōtrariā eē sines egritudine rōnis. Motus eni in ipm. in quo statur ꝑfectio potius est ad quietē: quā accidit fieri simul cū motu: hunc autē: aut illuꝫ esse cōtrariū illi necesse est. Non enim ea quies: que in albedine est: ei motui contraria est: quo ad sanitatem acceditur.

¶ Motui aūt: ei qui est ex sanitate in egritudinē. Ei eniꝫ q est ex egritudie in sanitatē: irrōnabile. Qui eni in ipso motus est: in quo stetit: qetatio magis ē: fm ꝙ accidit simul fieri motui. Necesse aūt est aut hāc aut illā eē. Nō. n. q̄ est in albedine quies: contraria est ei que est in sanitate.

Motui cōtrariať qes in termio a quo ñ ad quē: probatur. ¶ Probat qđ dixerat de ꝯ̄rietate quietis ad motū: ꝛ dič ꝙ motui q est ex sanitate in egritudinē: opponiť qes que est in sanitate: qꝛ irrōnabile eēt ꝙ qes q̄ est in sanitate opponereť motui q est ex egritudie in sanitatē. Et h̄ sic ꝓbat: qꝛ eius mot⁹ [qui est in ipso] .i. ad aliquē terminū: stat⁹ in eodē termino [est magis qetatio] .i. ei⁹ ꝯseruatio vel ꝑfectio q̄ꝫ ꝙ ei opponať. Et ꝙ qes in termino ad quē sit motus ꝑfectio: pꝫ per h̄ ꝙ simul fit ipsa qes cū motu: qꝛ ipm moueri ad terminū est fieri qetē. Vñ cū mot⁹ sit cā ipsi⁹ quietis: nō pōt ei opponi: qꝛ oppositū nō ē cā sui oppositi. Sꝫ nec̄e est ꝙ motui ꝯ̄rieť vl hec qes que est in termino ad quē: aut qes que est in termino a quo. Nō enī pōt dici ꝙ qes que est in aliq̄ alia spe ꝯ̄rieť motui vel quieti: sicut ꝙ qes q̄ est in albedine cōtrarietur quieti que est in sanitate: aut motui qui est in sanitate. Cuꝫ ergo qes que est in termino ad quē nō cōtrarieť motui: relinquitur ꝙ cōtrarietur ei qes que est in termino a quo. ¶ Deide cū dicit.

¶ Quibus aūt nō est ꝯtrariū: eoꝝ mutatio quidē opposita est: ea que est ex ipso ei q̄ est ad ipsuꝫ. Motus vō non est: velut ea que est ex ente: ei que est ad ens.

T.c.55. ¶ Quibus aūt nō sūt ꝯtraria: hoꝝ mutatio qdeꝫ est opposita: q̄ est ex ipso ei que est in ipsuꝫ: motus autem nō est: vt que ex esse: ei que est in esse.

¶ Determiat de ꝯ̄rietate qetis in mutationib⁹. Et circa h̄ tria fač. Pmo resumit qđ dictū ē de ꝯ̄rietate mutationū. Scđo ondit ꝙ mutatiōi nō opponiť qes: sed nō mutatio ibi [Quies qdē hoꝝ.] Tertio ondit quō nō mutatio ꝯ̄rie

Lec. 8. 1. c.56. tur mutatiōi ibi [Simile aūt aliqd est.] Resumit ğ pmo qđ supra dictū est. s. ꝙ in mutatiōib⁹ in qb⁹ nō est ꝯ̄rietas in terminis: sič in generatiōe ꝛ corruptiōe sube: oppositio accipiť fꝫ accessuꝫ ꝛ recessuꝫ ex eodē termio. Est. n. mutatio q̄ ē ex ipo aliquo termio: opposita mutatiōi q̄ ē i ipsū. Sič mutatio [q̄ ē ex eē] .s. corruptio: opponiť ei [q̄ ē in eē] .s. generatiōi: cū tñ neutra earū sit motus. ¶ Secūdo ibi.

¶ Et quies quidem hoꝝum non est: mutationis autem vacuitas est.

¶ Quies quidē hoꝝ nō est: imutatio autē est.

¶ Ostēdit ꝙ his mutatiōib⁹ nō opponiť qes. Et circa hoc tria fač. Pmo ꝓponit qđ itēdit. Scđo interserit quādā dubitationē. ibi [Et siqdē aliqd erit.] Tertio ꝓbat ꝓpositū ibi [Si aūt hoc.] Dicit ergo primo ꝙ in his mutationib⁹ que non sunt inter cōtraria nō inuenitur quies opposita: sed illud qđ opponitur eis sicut qes motui: potest vocari [immutatio] .i. non mutatio. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ si subiectū qdē qppiā sit: ea mutatiōis vacuitas: que est in ente: ei que est in nō ente contraria est. Sin id qđ haud est non quippiā sit: dubitauerit quispiam sane cui nam sit contraria ea mutationis vacuitas: que est in ente: ꝛ sit ne quies.

¶ Et siquidē aliquid erit subiectū: que est in esse nō mutatio: ei que est in nō esse cōtraria erit. Si vō nō est aliqd ei qđ non est: dubitabit aliqs cui sit cōtraria: que in esse nō mutatio vel quies est.

¶ Interserit quādā dubitationē circa pmissa. Dictū ē enī ꝙ mutatio q̄ est ad eē ꝯ̄riať mutatiōi q̄ est ex eē: q̄ qdē est in nō eē. Hoc āt qđ dico nō eē pōt dupľr accipi. Uno mō qđ hꝫ aliqđ subiectū vel ens actu: sič nō albū in corpe: vľ in potētia tñ ens: sič ꝑuatio forme sub̄alis ē in mā pma. T.c.54. Aut itelligiť tale nō eē qđ nō hꝫ aliqđ subiectū: sꝫ ē oino nō ens. Si pmo mō accipiať non eē: ꝙ hēat aliqđ subm. tūc inueniri poterit quō vna nō mutatio sit ꝯ̄ria alij non mutatiōi: qꝛ poterit dici ꝙ nō mutatio q̄ est i eē: opponiť nō mutatiōi q̄ est in nō eē. Ex quo. n. nō esse hꝫ subiectū: nihil ꝓhibet dicē ꝙ illud subm ꝑmaneat in illo nō eē: qđ est ipsum nō mutari. Si vō nō est aliqd [ei qđ nō est] .i. si ipsiꝫ nō eē nō est aliqđ subm: tūc dubitatio remanet cui nō mutatiōi sit ꝯ̄ria illa nō mutatio vel qes q̄ ē in eē. Qđ eniꝫ oino nō est: nō pōt dici qescere. aut imutabiliter permanere: ꝛ qꝛ necesse est ꝙ nō mutatiōi vel quieti que est in esse sit aliqua non mutatio contraria. manifestum ex hoc fit ꝙ illud non esse a quo est generatio ꝛ in qđ tendit corruptio: est non esse habens subiectum. ¶ Tertio ibi.

¶ Quod si est: aut nō ois qes motui cōtraria est: aut generatio corruptioue motus sunt. Patet igiť qeteꝫ illam non esse dicendam: nisi ꝛ ipse sint motiones.

¶ Si autē hoc ē: aut nō ois qes motui ꝯ̄ria ē: aut generatio ꝛ corruptio motus sunt. Manifestū igitur ꝙ quies nō dicēda est: si nō ꝛ he motus.

¶ Ostēdit qđ supposuerat. s. ꝙ id qđ opponiť generatiōi ꝛ corruptiōi nō sit qes. Si. n. h̄ dareť. s. ꝙ eēt qes: seq̄reť alteꝝ duoꝝ. s. ꝙ aut nō ois qes eēt ꝯ̄ria motui: aut ꝙ generatio ꝛ corruptio sit mot⁹. Vñ manifestū ē ꝙ id qđ opponiť generatiōi ꝛ corruptiōi nō diciť qes nisi generatio ꝛ corruptio eēt mot⁹. qđ supra iprobatū ē. ¶ Deide cū dič. Lecti. c.5.

¶ Sed simile quid quieti: atqꝫ mutatiōis vacuitateꝫ. Contrarium vō: aut nulli prorsus: aut ei mutationis vacuitati: que est in non ente: aut corruptioni. Hec est enim ex ipsa: generatio vō in ipsam.

¶ Simile aūt aliqd est ꝛ imutatio. Cōtraria aūt est: aut nulli: aut ei que ē in nō eē: aut corruptioni. Hec enim ex ipsa: generatio autem in ipsam.

¶ Ondit quō nō mutatio sit ꝯ̄ria mutatiōi. ꝛ dič sile eē de ꝯ̄rietate imutatiōis ad mutationē sicut de ꝯ̄rietate qetis ad motū: qꝛ imutatio que est in eē contraria est vel nulli imutationi: qđ eēt si nō eē nō haberet subiectuꝫ: aut ei nō mutationi que est in nō esse: si nō esse hꝫ subiectū. Et hec contrarietas est per modū quo qes opponiť qeti. Aut etiā nō mutatio que est in eē opponiť corruptiōi vt qes motui. Nō aūt opponiť generatiōi: qꝛ corruptio recedit ab imutatiōe vel qete q̄ est in eē: generatio vō tēdit in illaꝫ. Motui autē ꝛ mutationi nō opponitur quies in termino ad quem. sed in termino a quo. LEC. X.

¶ Dubitauerit autē quispiā cur in mutatione quideꝫ que est in loco: tā qetes q̄ꝫ motus fm naturā sunt. ꝑterqꝫ naturā: in ceteris vō nō sunt: vt alteratio alia sit fm

sit fm naturã: alia preter nãm. Nõ enim sanatio magis: q̃ egrotatio fm naturã est: aut dealbatio q̃ denigratio. Similr̃ ⁊ in accretione decretioneue. Neq3 enim he inter sese cõtrarie sunt: vt altera sit fm nãm altera p̃ter nãm. Neq3 accretio accretioni simili mõ cõtraria est: decretioue decretioni. In generatione quoq3 corruptiõeue eadẽ rõ est. Neq3 eni generatio quidem est fm naturã: corruptio aũt preter naturaʒ. Senescere enim fm naturam est. Neq3 generationeʒ aliam fm naturam: aliam preter naturã esse videm⁹.

T.c.56. Dubitabit aũt aliqs: quare in mutatione qdẽ fm locũ sunt ⁊ fm nãm ⁊ extra naturã ⁊ quietes ⁊ motus: in alijs aũt nõ: vt alteratio hec quidẽ fm nãm: illa aũt extra nãm: nihil.n. magis sanatio aut egrotatio fm nãm aut extra nãm: neq3 dealbatio: aut denigratio: silr̃ aũt est ⁊ in augmẽto ⁊ decremẽto. Neq3 adinuicẽ hi ꝯtrarij: vt fm nãm aut extra naturã. Neq3 augmẽtũ augmẽto. Et in generatione aũt ⁊ corruptiõe eadẽ rõ est. Neq3 generatio qdẽ fƺ nãm: corruptio aũt extra nãm. Senescere.n. fm nãm est. Neq3 generationẽ videm⁹ aliã qdẽ fm naturam; aliam v̾o extra naturam.

Postq̃ Ph̃s determinauit de ꝯtrietate motuũ ⁊ gerũ: hic mouet quasdã dubitatiões circa premissa. Et circa hoc duo facit: p̃io ponit dubitatiões ⁊ soluit eas. Scd̃o manifestat q̃dã que in illis dubitatiõibus possent esse dubia. ibi[Dubitabit aũt aliqs.] Prima pars diuidit̃ in tres p̃tes fm tres dubitationes quas mouet: ⁊ patẽt p̃tes in lr̃a. Circa primum duo facit. Primo mouet dubitationẽ. Scd̃o soluit. ibi[Aut si est qd̃ violentia fit.] Mouet ḡ p̃mo dubitationẽ q̃re in genere motus localis inuenit̃ qdã motus ⁊ q̃dã q̃es fm nãm: ⁊ q̃dã extra nãm: ⁊ in alijs generib⁹ nõ inuenit̃ h̃: puta q̄ vna alteratio sit fm nãm ⁊ alia extra nãm: q2 non videt̃ magis eẽ sanatio fm nãm vel extra nãm q̃ egrotatio: cũ vtraq3 p̃cedat a principio nãli intrinseco: ⁊ silr̃ est in dealbatiõe ⁊ denigratione ⁊ augmẽto ⁊ decremẽto: q2 neq3 isti duo motus sic cõtrariant̃ adinuicẽ vt vnus sit fƺ nãm ⁊ alter extra nãƺ: cũ vtrũq3 naturalr̃ p̃ueniat: neq3 augmẽtũ sic ꝯtriat̃ augmẽto: vt qd̃dã sit fm nãm: ⁊ qd̃dã extra nãƺ: ⁊ eadẽ rõ est de generatiõe ⁊ corruptiõe. Non.n. põt dici q̄ generatio sit fm nãm: ⁊ corruptio extra nãm: q2 senescere qd̃ est via in corruptionẽ accidit fm nãm. Neq3 ẽt videm⁹ q̄ vna generatio sit fƺ nãm: ⁊ alia extra nãm. Uidet̃ aũt qd̃ hic

T.c.9.L. c.57. dicit̃ ꝯtrũ ei qd̃ dicit̃ l scd̃o de celo q̄ seniũ ⁊ ois defect⁹ ⁊ corruptio est ꝯtra nãm. Sed dicẽdũ est q̄ seniũ ⁊ corruptio ⁊ decremẽtũ est quodãmõ ꝯtra nãm: ⁊ quodãmodo fm nãm. Si.n. ꝯsideret̃ p̃pria nã alicuius rei q̃ dicit̃ nã particularis: manifestuƺ est q̄ ois corruptio ⁊ defectus ⁊ decrementum est ꝯtra nãm: q2 vniuscuiusq3 natura intẽdit ꝯseruationẽ p̃prij subiecti: ꝯtriũ autẽ accidit ex defectu seu debilitate nãe. Si aũt cõsideret̃ nã in vniuersali: tũc oia hui⁹ p̃ueniũt ex aliquo principio nãli intrinseco: sicut corruptio animalis ex cõtrarietate calidi ⁊ frigidi: ⁊ eadem ratio est in alijs. ❡ Secundo ibi.

❡ Quod si id qd̃ est vi: p̃ter naturã est: ⁊ corruptio sane corruptioni contraria erit ea que est vi: q2 est preter nãm: ei que est fm naturã. Sunt igit̃ ⁊ generationes violẽte: fatoq3 nõ definite: q̃bus he que sunt fm nãm cõtrarie sunt: ⁊ accretiones itidẽ violẽte: decretionesue: vt eoꝝ accretiones qui ob delitias cito pubescũt: ⁊ ea frumẽta que cito adolescũt incremẽtaq3 suscipiũt: antea q̃ humo hñ cõpressa stirpiũ eliciant fibres. In alteratiõe v̾o qũo res se hƺ. An modo eodẽ: ẽe eni possunt alterationes p̃tim violẽte p̃tiƺ naturales. Qui nãq3 in non diiudicãtibus diebus liberãtur: hi preter naturã alterari videntur. Qui v̾o in diiudicantibus: hi fm naturam alterantur.

❡ Aut si est q̄ violẽtia fit extra nãm: tũc ⁊ corruptio erit corruptioni ꝯtraria que violẽta: vt que extra naturã: ei que fm naturã. Ergo nature ⁊ generationes quedã sunt violẽte: ⁊ nõ fatate: q̃bus ꝯtrarie sunt fm nãm. Et augmẽta sunt violenta ⁊ decremẽta. vt augmẽta que velociter p̃pter alimẽtũ pubescẽtiũ sũt ⁊ tritica cito ⁊ adaucta ⁊ nõ ꝯstricta. In alteratiõe autẽ qualiter aut similiter. erũt enim alie quidem violẽte. alie v̾o naturales. vt dimissi non in creticis diebus. alij autem in creticis. Alij quidem extra naturaƺ alterantur: alij v̾o fm naturam. T.c.57. T.c.58.

❡ Soluit p̄positã q̃ōnẽ per interemptionẽ. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit q̄ in quolibet genere motus inuenitur fm naturam ⁊ extra naturaƺ. Secũdo ostẽdit quomodo hec duo in motibus ⁊ quietibus contrarientur. ibi[Omnino quidẽ.] Circa primũ duo facit. Primo determiat veritatẽ. Scd̃o mouet obiectionẽ. ibi[Erunt igitur corruptiões.] Dicit ergo primo q̄ cum illud qd̃ fit ex violẽtia sit extra naturam: q2 violentum est cuius principium est extra nil conferente vim passo: naturale aũt est cuius principium est intra: sequitur q̄ corruptio violenta sit corruptioni naturali ꝯtraria: sicut corruptio extra naturam est cõtraria corruptioni que est fm nãm. Et per eandem rõnem concludit q̄ quedã generationes sunt violente[⁊ nõ fatate] i. nõ procedentes fm ordinem causarũ naturaliũ: q2 ipse ordo causarũ naturaliũ fatum dici põt: sicut aliquis facit nasci rosas aut aliquos fructus per aliqua artificia temporibus non suis: ⁊ similiter etiam aliquo artificio p̄creatur generatio ranarum aut aliquorũ hui⁹ naturaliuƺ: vñ cum he due generationes sint violẽte: per cõsequẽs sunt extra naturã: quibus cõtrariantur generationes que sunt fm nãm. Idẽ etiam cõcludit ꝯĩr in augmẽto ⁊ decremẽto. Sunt enim q̃dã augmẽta violẽta ⁊ extra naturã: sicut patet in his que velocius debito ad pubertatẽ proueniũt propter teneritudinem vel p̄pter alimẽtũ .i. p̄pter hoc q̄ delitiose ⁊ abundanti alimẽto nutriuntur. Qd̃ apparet in augmẽto tritici. Qñq3 eni frumẽta augent̃ innaturaliter propter abundantiã humorũ: ⁊ non cõstringuntur vt sint spissa ⁊ solida per debitã digestionẽ: ⁊ silr̃ apparet in alterationibus. Sunt.n. quedã alterationes violente ⁊ q̃daƺ naturales: vt pƺ maxime in sanatione. Quidã.n. dimittũtur a febribus non in creticis diebus: ⁊ isti alterantur extra naturam: alij v̾o in creticis diebus: ⁊ isti alterãtur fm naturam. ❡ Secundo ibi. Violẽtuƺ: quid. Nãle: qd.

❡ Ipse igit̃ corruptiones inter sese erũt cõtrarie: nõ solũ generatiõi. At qd p̄hibet. Sunt eni aliquo mõ cõtrarie. Eteni si altera voluptatẽ: altera dolorẽ afferret: erunt hoc quoq3 pacto contrarie. Quare non absolute corruptioni corruptio est contraria: sed vt altera ipsarum est talis: altera talis.

❡ Erũt igit̃ corruptiones ꝯtrarie adinuicẽ nõ ge

neratiōi. Et quid ꝓhibet? Est enim sic. Et nāqȝ si hec quidē dulcis: illa vō tristis est. Quare nō simplr corruptioni corruptio contraria est: sed hec qdē huiusmodi alia vō huiusmodi haꝝ.

℄ Obycit ꝯ ꝑdicta. Cuȝ id.n.qḋ est extra nām ꝯriet ei qḋ est ſm nām: si inuenitur quedā generatio ſm nām ⁊ qdā cōtra naturā ⁊ corruptio similiter: sequit̄ ꝙ corruptiones sunt ꝯrie adinuicē ⁊ nō generatiōi: qꝛ vnū nō pōt duob᷑ esse ꝯriū. Et hoc soluit dicēs ꝙ nihil ꝓhibet generationi generationē eē ꝯriā: ⁊ corruptionē corruptioni. Sic.n. verum est hoc: etiā remota ꝯrietate eius qḋ est ſm naturā: ⁊ eius qḋ est extra nāȝ. qꝛ si est qdā generatio ⁊ corruptio dulcis ⁊ alia tristis: opȝ generationē generatiōi eē ꝯriā: ⁊ corruptionē corruptioni. Dicit̄ aūt generatio ⁊ corruptio dulcis. qꝛ ex minus nobili corrupto: generat̄ magis nobile: sicut ex aere corrupto generat̄ ignis. Generatio autē ⁊ corruptio tristis qñ ex magis nobili corrupto generat̄ minus nobile: vt si ex igne generet̄ aer. Nō tñ sequit̄ si corruptio opponit̄ corruptioni: ꝙ nō opponat̄ generationi: qꝛ corruptio opponit̄ generationi ſm rōnē sui generis: corruptio aūt corruptiōi ſm rōnē ꝓprie speciei. Sicut auaritia ꝯriat̄ largitati ſm ꝯrietatē vitij ad virtutē: ꝓdigalitati vō ſm ꝓprie spēi rōnem. Et hoc est qḋ ꝯcludit ꝙ corruptio nō est ꝯria corruptioni [simplr] .i. in vl̄i: sed corruptionū: hec qdē ē talis: illa vō talis .i. violēta ⁊ extra naturam: vel dulcis ⁊ tristis. ℄ Deinde cum dicit.

Generatio ⁊ corruptio dulcis aut tristis: qd.

℄ Omnino igit̄ motus quiesue dicto modo subeunt cōtrarietatē. Motus eni quo ad supera ꝑgit̄: ꝯrius est motui quo ad isera itur: loci eni he sunt ꝯrietates. Fert̄ autē ignis latione qua supera petunt̄ natura: terra aūt latione qua ad infera loca accedit̄: atqȝ lationes ipsorum cōtrarie sunt. Ignis aūt sursuȝ qdeȝ fert̄ natura: deorsuȝ vō ṗter nām. Atqȝ mot⁹ ipsius ſm naturā ꝯtrarius est ipsius motui ṗter nām. Quietes etiā simili mō sese habere vident̄. Quies enim in superis: motui quo in deorsum itur ꝯtraria est. Atqȝ terre qes qdē illa preter nām est: hic autē motus ſm naturam. Quare motui quies cōtraria est: ea que est preter nām: ei qui est ſm naturam eiusdem. Etenim motus eiusdem hoc modo contrarius est. Alter eniȝ ſm naturam erit: aut hisce quo sursum itur: aut hisce quo infera loca petuntur: alter preter naturam.

T.c.59. ℄ Omnino quidē igit̄ contrarij motus ⁊ qetes dicto mō sunt: vt qui est sursuȝ: ei qui est deorsum. Loci eniȝ cōtrarietates he sunt. Fert̄ aūt sursuȝ qdē motu natura ignis: deorsum vō terra. Et cōtrarie ipsoꝝ loci mutatiōes sūt. Ignis aūt sursuȝ qdē natura: deorsum aūt extra nām. Et cōtrarius est qui ſm est naturā ipsius: ei qui

T.c.60. est extra naturā. Et quietes autē similiter. Que nāqȝ est sursuȝ qes. qui est desuꝑ deorsuȝ motui cōtraria est. Fit autē terre: illa qdē qes extra naturā: motus aūt hic ſȝ naturā. Quare motui quies ꝯtraria est que est extra naturā: ei qui ſm nām eiusdē. Et motus eniȝ eiusdē cōtrarius sic est. Alia quidem ſm naturam ipsarum erit sursum aut deorsum: alia autem extra naturam.

℄ Ondit qūo sit ꝯrietas in motu ⁊ quiete: per id qḋ est extra nām ⁊ ſm nām: ⁊ dicit ꝙ nō solum generatio est ꝯria generatiōi ⁊ corruptiōi per id qḋ est ſm nām ⁊ extra nāȝ sed et vl̄r motus ⁊ qetes sunt h̄ mō ꝯrij: sicut motus q est sursuȝ est ꝯrius motui qui est deorsuȝ: qꝛ sursuȝ ⁊ deorsuȝ sunt ꝯrietates loci: ⁊ vterqȝ illoꝝ motuū est nālis alicui corpori. Ignis.n. naturalr fert̄ sursuȝ: terra vō deorsum. Et iteꝝ vtriusqȝ hoꝝ motuū est accipe ꝯrias drīas .s. ꝙ ē ſm nām ⁊ extra nām. Et hoc est qḋ dicit [⁊ ꝯrie ipsoꝝ] .i. motuū drīe sunt. Uel pōt itelligi ꝙ ipsoꝝ corporū q̄ mouent̄ sunt ꝯrie motuū drīe .i. ſm nām ⁊ extra nām. Motus.n. sursuȝ est qdē nālis igni: sed moueri deorsuȝ est ei extra nām. Et sic pȝ ꝙ motus q est ſm nām est ꝯrius ei q est extra nām. Et silr est de qetibus. qꝛ qes que est sursuȝ est ꝯria motui qui est de sursuȝ in deorsum. Sed illa qes est terre innālis: sed mot⁹ q est deorsuȝ est ei ſm nāȝ. Unñ pȝ ſm ṗmissa ꝙ qes que est extra nām est ꝯria motui naturali eiusdē corporis: qꝛ ēt in eodē corpe mot⁹ sic ꝯriant̄ adinuicē ꝙ .s. motus naturalis vnius corporis est ꝯtrari⁹ motui innaturali eiusdem corporis. Et sic est etiaȝ de qete: qꝛ alia quietū contrariarū erit ſm nām vt sursuȝ igni ⁊ deorsum terre: alia vō extra naturam. vt deorsum igni sursum terre. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Existit aūt dubitatio si est qetis oīs que non semꝑ est: generatio: atqȝ hec est stare. Ei⁹ igit̄ qḋ ṗter nāȝ quiescit ceu terre supra: erit ꝑfecto generatio. Quādo igit̄ in sursuȝ ferebat̄ stabat. At id qdem qḋ stat: semper celerius ferri videt̄. Id autem qḋ vi fert̄ tardius. Non factum ergo quiescens: erit quiescens.

T.c.61. ℄ Habet aūt dubitationē: si est oīs qetis que nō semꝑ est generatio: ⁊ hoc ipsum stare. Manētis igit̄ extra nām: vt terre sursuȝ erit generatio. Cū ergo ferebatur sursum violenta: stetit. Sed qḋ semper stat: videtur ferri velocius. Quod aūt violentia est: contrarium est. Non factuȝ ergo quiescens: erit quiescens.

Fige hic vocabula sensuȝ pol suū expedīmētu: ex stare hic stat: ꝑ sicut sistebat: ꝑ stat. aūt ꝯ stetur.

℄ Mouet secūdā dubitationē: vtrū .s. oīs qetis q̄ nō semper fuit sit aliqua generatio: ⁊ generatio qetis vocat̄ stare. vt per stare nō itelligamus idē qḋ qescere: sed stare sit idē qḋ ꝑuenire ad qetē: qꝛ forma in greco magis ꝓprie sonat. Et videt̄ determinare in ꝑtē negatiuā per duas rōnes. Quaꝝ ṗma est ꝙ si oīs qetis q̄ nō semꝑ fuit est generatio sequit̄ ꝙ qetis que est extra nām: sicut qñ terra qescit sursuȝ: sit aliq̄ generatio. Quies aūt generari nō pōt nisi per motū ꝓcedētē. mot⁹ aūt ꝓcedēs qetē inaturalē: est violētus. Sic ergo sequit̄ ꝙ cū terra per violētiā ferebat̄ sursum: ꝙ tūc [stetit] .i. ꝙ tūc generabit̄ eius quies. Sed h̄ nō pōt eē: qꝛ [qḋ semꝑ stat videt̄ ferri velocius] .i. dū generat̄ qes per motū: semꝑ quāto magis appropinquat ad quietē: tāto est velocior. Cū.n. res generata sit ꝑfectio generationis: vnūqḋqȝ aūt quāto est ꝓpinquius sue ꝑfectioni tāto est virtuosius ⁊ intēsius: sequit̄ ꝙ mot⁹ per quē generat̄ qes: tāto sit velocior quāto magis appropiquat ad quietē vt appet maxīe in motib⁹ nālib⁹. Sed in his que mouent̄ ꝑ violētiā accidit ꝯriū: qꝛ semꝑ iuenit̄ remissior quāto magis appropinquat ad qetē: nō ḡ qes violenta hȝ generationē. Et h̄ ē qḋ dicit ꝙ [erit aliqd qescēs violēter: sed nō factū qescēs.] id est absqȝ hoc ꝙ sua quies generetur. ℄ Secundam rationem ponit ibi.

Aduerte scīn hoc. recte dicē gñationeȝ qetis ꝟbo greco magis ꝓprie significatū eē q̄ latino codicib⁹. n. grecis per ἱστασθαι qḋ ē infinitiuū passiuū h⁹ ꝟbi ἵστημι qḋ est sisto qḋ quidē sonat cum neutrū sit passiuū ñ hȝ signatio quietis significatur. &c. n. i tex in greco reꝑim⁹ ἢ καὶ σταθῆναι τῷ παρὰ φύσιν

℄ Preterea ipsuȝ stare de eo proprie dici videtur qḋ ſm naturam ad proprium locum pergit: nō de eo qḋ preter naturam fertur: ⁊ aut omnino id esse suum in locum ferri: aut simul accidere.

℄ Amplius videtur stare: aut oīo esse in ipsius locum

[Marginal note: Alia l[illegible] ... quies violenta [illegible] ... generatio [illegible] ... quies passiua quo caret [illegible] pona tur.]

locum ferri: aut accidere simul.

¶ Que talis est: q2 stare.i.generari quietē aut oīno est idē cū motu naturali quo aligd ferf in ppriū locū: aut simul cū eo accidit. Et manifestū est q̄ sūt idē subiecto: sed differūt rōne. Terminus eni motus naturalis est eē in loco naturali: eē aūt in loco naturali ꝛ quiescere in eo sunt idē subiecto: vñ ꝛ motꝰ nālis ꝛ generatio qetis sunt idē subiecto. Sed differūt rōne tm̄. Manifestū est aūt q̄ qes violenta nō generaf per motū nālē. ergo qes violēta non h3 stationem seu generationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habet aūt hic locus dubitationē. siquis ea que hic est: ei motui qui hinc est cōtraria sit. Cū eni qppiā ex hoc mouef: aut ēt abijcit: adhuc id qd̄ abijcif habere videtur. Quare si hec quies contraria sit ei motui quo hinc ad contrarium itur: contraria simul erunt.

T.c.62. ¶ Habet aūt dubitationē: si cōtraria est qes que est hic: qui hinc est motui. Cū enim moueatur ex hoc. aut reijciaf. adhuc videf habere qd̄ abiectum est: quare si hec qes cōtraria est ei qui hinc est in cōtrarium motui: simul erunt contraria.

T.c.9. ¶ Mouet tertiā qōnē de hoc qd̄ supra dictū est q̄ quies que est in aliquo termino ꝯriaf motui quo recedif ab illo termino. Sed hoc videf falsū: q2 cū aligs moueaf ex hoc termino sicut ex loco. aut obijciaf ille terminus sicut qualitas vel quātitas. adhuc dū mouef videf habere illud qd̄ abiectū est vel derelictū. Nō enim subito deserit aligd totū locū. sed successiue: ꝛ simil'r successiue amittit albedinē: ergo dum mouetur adhuc remanet in termino a quo. Si igif qes qua aligd manet in termio a quo ꝯriaf motui quo inde recedit: sequif q̄ duo ꝯria sint simul: qd̄ est impossibile. ¶ Soluit aūt hanc dubitationē cū dicit.

¶ An ex aliqua parte qescit: si adhuc manet: omnino autem eius qd̄ mouetur pars est illic: pars est in eo in quod mutatur. Quocirca ꝛ motus magis contrarius motui q̄ȝ quies. De motu igitur quieteue quomodo vnus vnaqz est: ꝛ qui ꝛ que quibus aduersantur: satis iam diximus.

¶ Aut sic qescit ſm q̄ adhuc manet. Omino autē eius qd̄ mouef: aliud qdē ibi: aliud aūt ē in qd̄ mutat: vñ ꝛ magis motꝰ motui ꝯtrarius est q̄ȝ

T.c.63. quies. Et de motu qdē ꝛ qete: quō vtreqz vnu3 sunt: ꝛ que contrarie quibusdam: dictum est.

¶ Et dicit q̄ illud qd̄ mouef recedēdo a termio a quo: recedit nō simpliciter: sed ſm quid. s. ſm q̄ adhuc manet in illo nō totaliter: sed pti. q2 hoc est vniuersaliter ve⁊ q̄ semꝑ eius qd̄ mouef vna ps ē ibi. s. in termio a quo: ꝛ alia in termio ad quē. Nec est icōueniēs q̄ vnū ꝯrio⁊ ſm qd permisceaf alteri: sed quāto est magis impmixtū tāto est magis ꝯriū. Et ideo motus est magis cōtrarius motui: cū nunq̄ȝ ei permisceatur: q̄ȝ quies que quodāmodo permiscetur. Et vltimo epilogat qd̄ dictum est de motu ꝛ qete: quō in eis sit vnitas ꝛ contrarietas. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Dubitabit autē vtrum quis: ꝛ de stare: si ꝛ quicūqz preter naturam motus his est quies opposita. Siquidem igitur non erit inconueniens: manet enim violentia: quare quiescens aliquid erit: non semper sine fieri. Sed palam qd̄ erit. Sicut enim mouetur preter naturam: ꝛ quiescit vtiqz aliquid preter naturam.

T.c.64. ¶ Dubitabit aūt q̄s ꝛ de stare. si ꝛ qcūqz preter nām motus: his est qes opposita. Siqdē igitur nō: erit icōueniēs. Manet eni violentia. Quare quiescens aliquid erit non semper: sine fieri. Sed palā q̄ erit. Sicut. n. mouetur ꝑter naturam: ꝛ quiescet vtiqz aliquid preter naturam.

¶ Ponit qdā ad manifestationē pmissorū: que tñ in exēplaribus grecis dicunf nō haberi: ꝛ Cōmētator ēt dicit q̄ in qbusdā exēplaribus arabicis nō habenf: vñ magis videnf eē assumpta de dictis Theophrasti vel alicuiꝰ alterius expositoris Aristo. Tria tñ ponunf hic ad manifesta- T.c.61.
tionē pcedēnū: quo⁊ primū pertinet ad qōne3 quā supra posuit de generatiōe qetis nō naturalis. Vñ dicit q̄ dubitabit de ipso stare: qd̄ est generari qetē: q2 si oēs motus q sunt ꝑter naturā habēt quietē oppositā scilicet nō nāle3: verū ꝛ illa quies habeat stare. i. generari: q2 si dicaf q̄ nō sit aliqua statio qetis violēte: sequif incōueniēs. Manifestū est enim q̄ id qd̄ per violētiā mouef quādoqz manebit id est qescet: ꝛ hoc per violētiā: quare sequif q̄ aliquid erit qescēs nō semꝑ: sine hoc q̄ fiat quiescēs. Quod videf impossibile. Sed palā est q̄ erit quādoqz qes violenta. Sicut enim mouef aligd preter naturā: ita ꝛ quiescit aligd preter nām. ¶ Est aūt hic attēdēdu3 q̄ hoc qd̄ Dubiu3.
hic dicif videf eē cōtrariū ei qd̄ supra dictum est. Unde L.64.
Auer. dicit q̄ dubitatio superius mota hic soluitur. Sed Risio.
melius est vt dicaf q̄ id qd̄ supra positū est: est magis verū: l3 ꝛ qd̄ hic dicif quodāmō sit verū. Quies. n. violenta nō h3 generationē ppriē: sicut pcedētē ab aliqua cā per se factiua qetis: sicut qes naturalis generaf. Sed h3 generationē per accidēs per defectū ṽtutis factiue: q2 quando cessat violētia mouētis vel impedif: tūc fit qes violenta. Et ꝓpter hoc motus violentus in fine remittif: naturalis aūt in fine intēdif. Sciēdū tñ est q̄ alia littera inuenitur in hoc loco quā op3 ad aliā intentionē referre. Dicit. n. sic. Or q̄ret aligs vtru3 motui extra nām ꝯrief aliq̄ qes non ſm nām: nō q̄ qes que est ꝯ nām opponaf motui qui est cōtra nām ppriē vt supra Aristo. docuit. Sed hic dicitur large ꝛ improprie ſm cōem oppositionē qetis ad motū. Et dicit q̄ irrōnabile videf si nō inueniaf qdā qes nō nālis. Manifestū est. n. q̄ violētia mouentis remanebit. id est cessabit quandoqz: ꝛ nisi quies aliqua fiat consequenter, motus non perueniet ad statum. Unde manifestu3 est q̄ motibꝰ violētis opponif qes violēta: q2 qd̄ extra naturā mouef: h3 ēt extra naturam quiescere. ¶ Secundo ibi.

¶ Quoniā aūt est qbusdā motus ſm naturā: ꝛ preter nām: puta ignis qui sursum ſm nām: qui aūt deorsu3 preter nām: vtrū hic cōtrarius: aut qui terre: hec eni ferf ſm naturam deorsum. Aut palam q2 ambo: sed non eodem modo. Sed qui quidem ſm naturam: ſm naturam existenti: eius autem qui ipsius qui sursum ignis: ei qui deorsu3: vt ſm nām existens preter nām existenti. Similiter autem ꝛ in mansionibus.

¶ Qm̄ aūt est quibusda3 motus ſm nām ꝛ ꝑter T.c.65.
naturā: puta ignis qui sursu3 ſm nām: qui aute3 deorsu3 preter nām: vtrū hic cōtrarius: aut qui terre: hec. n. ferf ſm nām deorsum. Aut palā. q2 ambo: sed nō eodē mō. Sed qui qde3 ſm nām: ſm nām existēti. Eius aūt qui ipsius qui sursu3 ignis: ei qui deorsu3. vt ſm nām existens preter nām existenti. Similiter autē ꝛ in māsionibus.

¶ Ponit scdam explanationē eius qd̄ dictū est de ꝯrieta- T.c.59.
te motus nālis ꝛ violētī: ꝛ dicit q̄ cū in qbusdā sit motus ſm nām ꝛ ꝑter nām: sicut ignis qui mouef sursu3, ſ3 nā3 ꝛ deorsu3 ꝑter nām: q̄rif vtrū motui nāli ignis sursu3: sit

cõtrarius mot⁹ violẽtus ignis deorsuꝫ. vel mot⁹ terre que nãliter mouet̃ deorsuꝫ. Et soluit ꝙ ambo ei ꝯtrariant̃: sꝫ nõ eodẽ mõ. Sed motus terre deorsuꝫ ꝯtrariat̃ motui ignis sursum: sicut nãlis naturali. Motus aũt ignis deorsum contrariatur motui ignis sursuꝫ: sicut violentus naturali. Et eadem ratio est de contrarietate quietuꝫ. ¶ Tertio ibi.

¶ Forte aũt q̃eti motus aliquaten⁹ opponit̃. Cũ eniꝫ moueat̃ ex hoc: ⁊ abijciat: adhuc videtur habere qđ abijcit̃. Quare si ipsa q̃es ꝯtraria ei qui hinc in ꝯtrariũ motui: simul existũt ꝯtraria: si aliquaten⁹ q̃escit: aut adhuc manet. Totaliter aũt eius qđ mouet̃: hoc q̃dem ibi: hoc aũt in qđ mutat̃. Propter qđ ⁊ magis mot⁹ motui ꝯtrariũ q̃ q̃es. Quis q̃dẽ igit̃ mot⁹ simplr̃ vnus dictũ est: ⁊ de motu quidem: ⁊ quiete: quomodo vterq̃ vnus ⁊ qui contrarij quibusdam: dictum est.

¶ Forte autẽ q̃eti motus aliquatenus opponit̃. Cũ eniꝫ moueat̃ ex hoc. ⁊ abijciat. adhuc videt̃ habere qđ abijcit̃. Quare si ipsa q̃es ꝯtraria ei qui hinc est in ꝯtrariũ motui: simul existũt ꝯtraria. si aliq̃tenus q̃escit. aut adhuc manet. Totaliter aũt eius qđ mouet̃. hoc q̃dẽ ibi: hoc autẽ in qđ mutat̃. Propter qđ magis mot⁹ motui ꝯtrariũ q̃ q̃es. Quis q̃dẽ igit̃ mot⁹ simpliciter vn⁹: dictũ est: ⁊ de motu q̃dẽ ⁊ quiete quomodo vterq̃ vnum: ⁊ qui contrarij quibusdam: dictũ est.

T.c.62. ¶ Ponit tertiũ ad manifestãdũ id qđ dictũ est de ꝯtrietate q̃etis ad motũ: ⁊ dicit ꝙ forte q̃eti: mot⁹ aliquaten⁹ opponit̃. ⁊ nõ simplr̃. Cũ eñi aliq̃s mouet̃ ex hoc in quo generat ⁊ abyciat illud. videt̃ adhuc habere illđ qđ abyeit̃. Unde si q̃es q̃ est hic sit ꝯtria motui q̃ est hinc in ꝯtriũ: seq̃t̃ ꝙ sil' sint ꝯtria: sꝫ adhuc aliq̃ten⁹ q̃escit dũ manet in termĩo a quo. Et vlr̃ ei⁹ qđ mouet aliq̃d est in termĩo a q̃: ⁊ aliq̃d in termĩo ad q̃: vñ q̃es min⁹ opponit̃ motui q̃

T.c.62. mot⁹ ꝯu⁹. sicut supra expositũ est. Et vltĩo recapitulat. vt per se manifestũ est. Ex hoc aũt ipso ꝙ eadẽ verba repetunt̃ que supra dicta sunt: manifestũ eẽ potest ꝙ nõ sunt verba Arist. sed alicuius expositoris. LEC. I.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu Textus libri Sexti.

SI aũt ea ꝯtinua sunt: vt antea diffinimus: quorũ vltima sunt vnũ: ea tãgẽtia: quoruꝫ fines sunt simul: eadẽq̃ deinceps iter que nihil eiusdem generis cadit: impossibile est ex idiuisibilibus ꝯtinuũ quicq̃ ꝯstare: vt ex pũctis li

T.c.1. neã: si linea q̃dẽ ꝯtinuũ: pũctum aũt indiuisibile sit.

SI aũt est ꝯtinuũ: ⁊ qđ tãgit: ⁊ ꝯsequẽter sicut diffinitũ est prius: ꝯtinua q̃dẽ quorũ vltima vnũ: que vo tãgunt̃ quorũ simul: ꝯsequẽter aũt quoꝝ nihil est mediũ proximi generis: impossibile ex idiuisibilibus esse aliquid cõtinuum: vt lineã esse ex punctis: si vere linea quidem continuũ est: punctum autem indiuisibile.

¶ Diui Thome Aquinatis in Sextuꝫ librum Physicorũ dilucidissima Expositio.

POstq̃ Phs determinauit de diuisione mot⁹ in suas spẽs. ⁊ de vnitate ⁊ ꝯrietate motuũ ⁊ q̃etũ: in hoc sexto libro intẽdit determiare ea q̃ ptinẽt ad diuisionẽ motus ẜm ꝙ diuiditur in ptes quantitatiuas. Et diuiditur in partes duas. In prima ondit motũ sic̃ ⁊ oẽ ꝯtinuũ esse diuisibile. In scđa ondit q̃liter mot⁹ diuidat̃. ibi ¶ Necesse aũt ⁊ ipsuꝫ nũc.] Pria aũt ps diuidit̃ in duas. In pma ondit nullũ ꝯtinuũ ex idiuisibilib⁹ cõponi. In scđa ondit nullũ ꝯtinuũ idiuisibile eẽ. ibi ¶ Manifestũ igit̃ ex dictis ꝙ neqꝫ linea.] Pria autẽ ps diuidit̃ in duas. In pº ondit nullũ ꝯtinuũ ex idiuisibilib⁹ cõponi. In scđa pte: q̃ pbatiões pmisse magis ad magnitudinẽ ptinere vident̃. ostẽdit ꝙ eadẽ rõ est de magnitudie motu ⁊ tpe. ibi ¶ Eiusdeꝫ In.5.te. 5.t.c.22. 25.t.26.
aũt rõnis est.] Circa pmũ duo fac̃. Prĩo resumit q̃sdã diffinitiões supra positas qb⁹ nũc vtit̃ ad ppositũ demõstrãdũ. Scđo pbat ppositũ. ibi ¶ Neqꝫ. n. vnũ sũt.] Dic̃ ergo primo ꝙ si diffinitiões pus posite ꝯtinui: ⁊ ei⁹ qđ tãgit: ⁊ eius qđ est ꝯñter sunt ꝯueniẽtes. s. ꝙ ꝯtinua sũt quoꝝ vltima sũt vnũ: ꝯtacta: quoꝝ vltĩa sũt sil': ꝯñter aũt sint: quorũ nihil ẽ mediũ sui generis. ex his seq̃t̃ ꝙ ipoẽ sit aliqđ cõtinuũ cõponi ex idiuisibilib⁹: vt lineã ex pũctis: si tñ linea dicat̃ aliqđ ꝯtinuũ: ⁊ pũctũ aliqđ indiuisibile. Addit aũt h̃ ne aliq̃s noie linee ⁊ puncti aliter vteret̃. ¶ 2º ibi.

¶ Ultima nãq̃ pũctoꝝ nec vnũ sunt q̃ppe: cũ indiuisibilis res nõ sit hoc q̃dẽ vltimũ illud autẽ alia pars quedam. Nec etiam simul: cũ nullum sit prorsus vltimum eius qđ partibus caret. Ultimum enim ⁊ id cuius est vltimum patet esse diuersa.

¶ Neq̃ eniꝫ vnũ sunt vltima pũctoꝝ. Nõ est. n. hoc qđ vltimũ pũctoꝝ aliud aliq̃d: illud aũt aliqua pars indiuisibilis. Neq̃ simul sunt vltima. Non enim est vltimum nihil impartibilis: alterum enim est vltimun: ⁊ cuius est vltimum.

¶ Probat ppositũ. Et pº iducit rõnes duas ad pbãdũ ppositũ. Scđo manifestat q̃dã q̃ poterant eẽ dubia in suis pbatiõib⁹. ibi ¶ Aliud aũt gen⁹.] Circa pmã rõnẽ duo facit. Prĩo ondit ꝙ ex idiuisibilib⁹ nõ cõponit̃ aliqđ cõtinuũ p modũ ꝯtinuatiõis neqꝫ p modũ ꝯtactus. Scđo ꝙ neqꝫ per modũ ꝯsequẽter se hñtiũ. ibi ¶ At vo neqꝫ ꝯseq̃nter.] Circa pmũ põit duas rõnes: q̃rũ pma talis est. Ex quibuscũqꝫ cõponit̃ aliq̃d vnũ vel p modũ ꝯtinuatiõis: vel per modũ ꝯtact⁹ opꝫ ꝙ habeãt vltĩa q̃ sint vnũ: vel q̃ sint simul. Sꝫ vltĩa pũctoꝝ nõ pñt eẽ vnũ: q̃ vltimũ dicit̃ respectu alicuius ptis: in idiuisibili aũt nõ est accipe aliq̃d qđ sit vltimũ. ⁊ aliud qđ sit aliq̃ alia pars. Similiter non põt dici ꝙ vltĩa pũctoꝝ sunt sil': q̃ nihil põt esse vltimuꝫ rei impartibilis: cũ semp alterũ sit vltimũ: ⁊ illud cuius est vltimũ. in ipartibili aũt nõ est accipere aliud ⁊ aliud. Relinquit̃ ergo ꝙ linea nõ potest cõponi ex pũctis: neqꝫ per modum continuationis: neqꝫ per modum contactus.

Cõtinuũ nõ cõponit ex idiuisibilib⁹ per modũ ꝯtinuationis vel ꝯtact⁹. 2ª rõ.

¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea pũcta ex q̃bus ꝯtinuum ꝯstat aut ꝯtinua sint aut se tangãt necesse est: atq̃ eadẽ est de cunctis indiuisibilib⁹ rõ. At ꝯtinua sane nequeũt eẽ pp rõnẽ iã dictã. Et cũ q̃ppiã tãgit: aut totũ tãgit totum: aut pars ptẽ: aut totũ ptẽ. cũ igit̃ idiuisibile ptib⁹ careat: totũ ipsum tangat necesse est. At ex hisce que hoc pacto se tangunt nullum continuuꝫ vnq̃ emerget. Cõtinuum enim habet aliam atq̃ aliaꝫ ptẽ: ⁊ diuidit̃ in partes eãdẽ subeũtes legeꝫ: ⁊ separatas etiam loco.

¶ Amplius necesse est aut ꝯtinua eẽ puncta: aut T.c.2.
tãgẽtia se adinuicẽ: ex q̃bus est ꝯtinuũ. Eadem aũt rõ est ⁊ in oĩbus indiuisibilib⁹. Cõtinua q̃dẽ igit̃ nõ erũt ppter pdictã rõnẽ. Tãgit aũt oẽ: aut totũ totũ: aut pars ptẽ: aut totũ ps. Qm̃ aũt impartibile

partibile est indiuisibile: necesse est totū tāgere totū. Totū aūt totū tāgēs nō ē ɔtinuū. Cōtinuū enim h3 hoc quidē aliā: illud ꝟo aliam partem: ꝛ diuiditur in sic diuisibilia ꝛ loco discreta.

Ad idem. 2ª rō. ¶ Que talis est. Si ex pūctis ɔstituit aliqđ ɔtinuū: necesse est q̄ aut sint ɔtinua adinuicē: vel se tāgāt: ꝛ eadē rō est de oībus alijs idiuisibilib⁹ q̄ ex eis nō cōponaẽ ɔtinuū. Ad pbādū aūt q̄ idiuisibilia nō pnt sibi inuicē eē ɔtinua: sufficiat rō pma. Sed ad pbādū q̄ nō pnt se tāgere: idu̇citur alia rō que talis est. Oē qđ tāgit alteꝝ: aut totū vnū tāgit totū aliud: aut ps vni⁹ ptē alteri⁹: aut ps vnius totū alteri⁹. Sed cū idiuisibile nō hēat ptē nō pōt dici q̄ pars vnius tāgat ptē alteri⁹: aut ps totū: ꝛ sic necesse est si duo pūcta se tāgūt: q̄ totū tāgat totū. S3 ex duobus: quoꝝ vnū totū tāgat aliud totū: nō pōt cōponi ɔtinuū: q2 oē cōtinuū h3 ptes se inuicē taāgetes: ita q̄ hec sit vna ps: ꝛ hec alia: ꝛ diuidit in ptes diuersas ꝛ distinctas loco. i. positione in his que positionē habēt: que aūt ẽm se tota tāgūt nō distinguunt loco vl positione. Relinquit ergo q̄ ex pūctis nō possit cōponi linea per modū ɔtactus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ At ꝟo neq3 pūctū ad pūctū: neq3 nūc ipm ad nunc ipsū3 deinceps erit: vt ex illis lōgitudo: ex his tp̄s cōstet. Nā ea q̄dē deinceps sūt iter q̄ nō est eiusdē generis q̄cq3: iter ꝟo pūcta sp ē linea: ꝛ iter ipsa nūc tp̄s.

¶ At ꝟo neq3 ɔsequēter inerit pūctū pūcto: aut ipsum nūc ipsi nūc: vt ex his sit lōgitudo: aut tēpus. Cōsequēter eni3 sunt quoꝝ nullu3 est medium proximum. Punctorum autē semper est medium linea: ꝛ ipsorum nunc tempus.

Cōtinuū nō cōponi ex indi. p modū ei⁹ qđ ē ɔse. 3ª rō. In. 5. lec. 5. & c. 15. ¶ Probat q̄ ɔtinuū non cōponaẽ ex indiuisibilibus per modū eius qđ est ɔsequēter. Nō eni pūctū se habebit cōsequēter ad aliud pūctū: ita q̄ ex eis ɔstitui possit lōgitudo. i. linea: aut vnū nūc alteri nūc: ita q̄ ex eis possit cōponi tp̄s: q2 ɔsequēter est vnū alteri quoꝝ nō est aliqđ mediū eiusdē generis: vt supra expositū est. S3 iter duo pūcta semper est linea media. ꝛ sic si linea composita est ex punctis vt tu das: seqnitur q̄ semper inter duo puncta sit aliud pūctū mediū: ꝛ similiter inter duo nūc est tp̄s mediū. Non ergo linea cōponitur ex pūctis. aut tp̄s ex nunc sic ɔsequēter se hntib⁹. ¶ Sedaz rōnē pncipalē pōit ibi.

¶ Preterea in idiuisibilia diuiderentur: si ex quibus vtrūq3 constat: in ea quoq3 diuiditur. at nullu3 continuum in ea est diuisibile que partibus carent.

T. c. 3. ¶ Amplius diuidenẽ in indiuisibilia: siquidē ex quibus est vtrūq3 in ipsa diuiditur: sed nullum est continuorum in impartibilia diuisibile.

Lec. 1. c. 1. De nullo mō cōtinuū ex indiuisibilib⁹ cōponaẽ. rō. ¶ Que sumit ex alia diffinitiōe cōtinui quā supra posuit in pncipio tertij. s. q̄ ɔtinuū sit qđ ē in infinitu3 diuisibile: Et est rō talis. Ex q̄buscūq3 cōponit vel linea vel tp̄s: in ipsa diuidit. Si ḡ vtrūq3 istoꝝ cōponit ex indiuisibilib⁹. sequit q̄ idiuisibilia diuidanẽ. Sed hoc est falsum: cum nullū continuoꝝ sit diuisibile in impartibilia: sic eni3 nō esset diuisibile in infinitum. Nullum igitur continuū cōponitur ex indiuisibilibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nullū aūt gen⁹ inter pūcta ꝛ iter ipa nūc aliud esse pōt. Nā si fuerit: aut diuisibile aut idiuisibile erit: vt p3. Et si diuisibile aut in indiuisibilia diuisibile erit. aut indiuisibilia semper. At id continuum esse ɔstat.

¶ Aliđ aūt gen⁹ nō pōt eē mediū pūctoꝝ: ꝛ ipsorū nūc nullū. Si nāq3 erit: manifestū q̄ aut etia3 diuisibile aut idiuisibile erit: ꝛ si diuisibile: aut i idiuisibilia: aut i semp diuisibilia: h̄ aūt ē ɔtinuū.

Int̄ duo indiu. sibi lia semper cadit diuisibile. T. c. 2. ¶ Manifestat duo que supra dixerat: quoꝝ pmu3 fuit q̄ inter duo pūcta sit linea media: ꝛ inter duo nūc tp̄s. Et h̄ manifestat sic. Si sūt duo pūcta opz q̄ differāt ẽm sitū: alias nō eēnt duo s3 vnū: nō. n. pnt se contingere: vt supra ondsu3 est. Unū reliquit q̄ distēt: ꝛ sit aliqđ mediū iter ea. S3 nullū aliđ mediū pōt eē inter ea q̄ linea iter pūcta: ꝛ tp̄s iter nūc. Qđ sic pbat: q2 si iter pūcta eēt aliud mediū q̄ linea: illud mediū eēt idiuisibile: aut diuisibile. Si aūt sit idiuisibile: opz q̄ sit distictū ab vtroq3 in situ: ꝛ cū nō tāgat: opz iteꝝ q̄ sit aliqđ alteꝝ mediū inter indiuisibile qđ ponit mediū ꝛ extrema: ꝛ sic in infinitū: qđ est incōueniēs. nisi ponaẽ mediū diuisibile. Si aūt mediū duorum pūctoꝝ fuerit diuisibile: aut erit diuisibile in idiuisibilia aut in semp diuisibilia. Sed nō pōt dici q̄ diuidaẽ in indiuisibilia: q2 tūc redibit eadē difficultas qūo ex idiuisibilib⁹ possit cōponi diuisibile. Reliquit igit q̄ illud mediū sit diuisibile in semp diuisibilia. S3 hec ē rō ɔtinui: ergo illud mediū erit qddā ɔtinuū. Nullū aūt aliud ɔtinuū pōt eē mediū iter duo pūcta q̄ linea: ḡ iter q̄lib3 duo pūcta est linea media. Et eadē rōne iter q̄lbet duo nunc tempus. Et similiter in alijs continuis. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet aūt ꝛ oē ɔtinuū in semp diuisibilia diuisibile eē. Si eni in idiuisibilia diuideẽ indiuisibile: nimiꝝ indiuisibile tāget. Cōtinuoꝝ eni3 vltimū vnum est: ꝛ ea se tangunt ex quibus continuum constat.

¶ Manifestu3 aūt ꝛ q̄ oē continuū diuisibile in semp diuisibilia. Si eni in idiuisibilia diuidereẽ cōtinuū. esset indiuisibile indiuisibili contactu3: vnū eni3 vltimū ꝛ que tanguntẽ continuoꝝ est.

Oē continuū est diuisibile in semp diuisibilia. ¶ Manifestat 2ᵐ qđ supposuerat. s. q̄ oē ɔtinuū sit diuisibile in diuisibilia: q2 si dareẽ q̄ ɔtinuū: diuisibile eēt in indiuisibilia. sequereẽ q̄ duo idiuisibilia se ɔtingerēt ad hoc q̄ possint constituere continuum: oportet eni3 q̄ cōtinuoꝝ sit vnū vltimum: vt ex diffinitione eius apparet: ꝛ q̄ partes continui se tangant: q2 si vltima sunt vnu3 sequitur q̄ sint simul. vt in. 5. dictum est. Cū igitur sit impossibile duo indiuisibilia se contingere: impoẽ est q̄ continuum in indiuisibilia diuidatur. Lec. 5. c. 22.

LEC. II.

¶ Eiusdē aūt rōnis est sane magnitudinē ꝛ tēpus ac motū ex indiuisibilibus constare ꝛ in indiuisibilia diuidi: aut nihil horum hanc conditionem subire.

Eiusdem autem rationis est ꝛ magnitudinem ꝛ tempus ꝛ motum ex indiuisibilibus componi ꝛ diuidi in indiuisibilia: aut nihil. T. c. 4.

Quia rōnes supra posite manifestiores sunt in linea ꝛ alijs ɔtinuis quātitatib⁹ positionē hntib⁹: in q̄bus pprie iueniẽ ɔtactus. vult hic ostēdere q̄ eadē rō est de magnitudine tēpore ꝛ motu. Et diuidit in ptes duas. Primo pponit itētū. Scđo pbat ppositum ibi [Manifestū aūt ex his.] Dicit ergo pmo q̄ eiusdem rōnis est q̄ magnitudo ꝛ tēpus ꝛ motus cōponanẽ ex indiuisibilib⁹ ꝛ diuidanẽ in idiuisibilia: vel nihil hoꝝ: q2 q̄cq̄d dabiẽ de vno: ex necessitate sequeẽ de alio. ¶ Secundo ibi.

¶ Quod quidem ex hisce patebit: nam si magnitudo ex indiuisibilibus constat: motus quoq3 qui super illa sit magnitudine ex equalibus motibus indiuisibilibus profecto constabit.

T. c. 5. ¶ Manifestū est autē ex his. Si enim magnitudo ex indiuisibilibus cōponiẽ: ꝛ motus qui huius ex equalibus erit motibus indiuisibilibus.

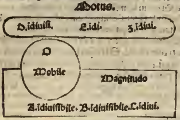
¶ Probat ꝓpositũ. Et p̄mo quãtũ ad magnitudinẽ ⁊ motũ. Scd̄o quãtũ ad t̄ps ⁊ magnitudinẽ. ibi[Siľr autẽ necesse.] Circa p̄mũ tria facit. P̄ꝛio pōit ꝓpositũ. Scd̄o exẽplificat ibi[Ut si ip̄a.a.b.c.⁊c.] Tertio ꝓbat ibi[Si igit̃ p̄ntis mot⁹.] Ꝓpositũ est istud. Si magnitudo ex idiuisibilib⁹ cōponit̃: ⁊ motus qui trãsit per magnitudinẽ cōponet̃ ex idiuisibilibus motibus equalibus numero indiuisibilibus ex quibus cōponit̃ magnitudo. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Ceu si.a.b.c. magnitudo ex indiuisibilibus cõstat.a. ⁊.b. atq̃ꝫ.c. motus quoq̃ꝫ.d.e.f. quo mobile.o. super.a.b.c. dimensione est motum vnãquãq̃ꝫ sui partem.d. inq̃ꝫ ⁊.e. atq̃ꝫ.f. indiuisibilem habet.

¶ Ut si ip̄a.a.b.c. ex.a.b.c. est idiuisibilib⁹: motus in quo.d.e.ȝ. s̄m quẽ motũ est ip̄ꝫ.o. in spatio qd̄ ẽ.a.b.c. vnãquãq̃ꝫ p̄tẽ habet indiuisibilẽ.

¶ Exemplificat aũt sic. Sit linea.a.b.c. que componat̃ ex tribus idiuisibilib⁹: que sunt.a. ⁊.b. ⁊.c. ⁊ sit.o. mobile qd̄ mouetur in spatio linee.a.b.c. ⁊ motus eius sit.d.e.ȝ. oportebit ꝙ si partes spatij vel linee sint indiuisibiles: ꝙ etiaꝫ partes p̄dicti motus sint idiuisibiles. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonstratio probans ꝙ partes motus correspondent partibus magnitudinis.

¶ Qd̄ si presente motu necesse est quippiam moueri: ⁊ si quippiã mouet̃: necesse est motum presentẽ esse: moueri etiã ip̄m ex indiuisibilibus sane cõstabit. igit̃.o. motum est per.a. quideꝫ motu.d. per.b. v̄o motu.e. ⁊ per.c. partem motu similiter.f.

T.c.6. ¶ Si igit̃ p̄sentis motus necesse moueri per aliquã partẽ. ⁊ si moueatur: aliquid: adesse motũ. ⁊ mouere erit ex idiuisibilibus: s̄m quidẽ igitur.a. motum esse ipsum.o. motu quo.d. mouetur: s̄m v̄o.b. quo ipsum.e. ⁊ s̄m.c. quo ipsum.ȝ.

¶ Probat ꝓpositũ. Et circa h̄ tria facit. P̄ꝛio p̄mittit q̄dã necessaria ad ꝓpositi ꝓbationẽ. Scd̄o ꝓbat ꝙ si magnitudo cōponit̃ ex pũctis. ꝙ mot⁹ cōponit̃ nō ex motib⁹: sꝫ ex momẽtis. ibi[Scd̄ꝫ igit̃.] Tertio ondit eẽ ipoẽ ꝙ motus cōponat̃ ex momẽtis. ibi[Et motũ eẽ aliqd.] P̄mittit ḡ p̄mo duo. P̄rimũ ẽ ꝙ s̄ꝫ q̄cũq̃ꝫ p̄tẽ p̄ntis mot⁹ neceẽ est aliqd moueri: ⁊ ecōuerso: si aliqd mouet̃. neceẽ ꝙ adsit sibi aliq̄s mot⁹. Et si h̄ ẽ verũ op̄ꝫ ꝙ mobile.o. moueat̃ per.a. qd̄ ẽ p̄s toti⁹ magnitudis: s̄m p̄tẽ mot⁹ q̄ ẽ.d. ⁊ s̄ꝫ.b. aliã partẽ magnitudinis moueat̃ alia p̄te motus que ẽ.e. ⁊ s̄m.c. tertiã p̄tẽ magnitudinis moueat̃ tertia p̄te mot⁹ que est.ȝ. ita ꝙ singule p̄tes motus respondeant singulis partibus magnitudinis. ¶ Secundam proponit ibi.

¶ At v̄o fieri nō pōt vt id qd̄ ad locuꝫ ex loco mouet̃ simul moueat̃ atq̃ꝫ sit motũ ad eum locum ad quem mouebat̃ cũ mouebat̃. Si eniꝫ quispiã thebas petit: impossibile est thebas eum petere simul ⁊ petijsse.

T.c.7. ¶ Si igitur necesse est quod mouet̃ vnde ⁊ vbi: non simul moueri ⁊ motum esse quo mouit q̃ñ mouit: vt si thebas aliquis it: impossibile est simul ire thebas: ⁊ itum esse thebas.

¶ Et dicit ꝙ neceẽ est id qd̄ mouet̃ ab vno termino in aliũ nō simul moueri ⁊ motũ eẽ iquãtuꝫ mouet̃ ⁊ q̃ñ mouet̃: sicut si aliq̄s vadit thebas: ipoẽ est hec duo simul eẽ. s. ire thebas: ⁊ itũ esse thebas. Hec aũt duo supponit q̄si per se manifesta. Nã qd̄ neceẽ sit moueri ad p̄ntiã motus: appet etiam in omnibus accidẽtibus ⁊ formis: q̄ꝛ ad hoc ꝙ aliquid sit album: necesse est habere albedinem: ⁊ econuerso: si albedo adsit: necesse est ꝙ sit albuꝫ. Et v̄o non simul sit moueri ⁊ motum esse: apparet ex ipsa motus successione: q̄ꝛ impossibile est aliqua duo tempora simul esse: vt in quarto habitũ est: vnde impossibile est ꝙ simul sit motũ esse qd̄ est terminus motus: cũ ipso moueri. ¶ Scd̄o ibi. T.c.5. c.80.

¶ At per.a. partẽ parte vacãtẽ cui.d. mot⁹ aderat.o. mobile mouebat̃. Quare si antea q̄dem trãsibat: postea v̄o trãsiuit: mot⁹.d. diuisibilis erit. Cũ eniꝫ trãsibat: neq̃ꝫ q̄escebat: neq̃ꝫ trãsierat: sed in medio nimirum erat. Sin v̄o simul trãsit atq̃ꝫ trãsiuit: id sane qd̄ proficiscit̃ cũ ꝓficiscit̃ eo profectũ ac motuꝫ est quo proficiscitur atq̃ꝫ mouetur. Quod si per totã quideꝫ a.b.c. magnitudinem.o. mouetur motusq̃ꝫ quo per illam mouetur est.d.e.f. Per partem aũt.a. partem vacantem non mouet̃: sed motum est. motus profecto non ex motibus: sed ex momentis constabit.

¶ Scd̄m.a. q̄dẽ igit̃ ipartibileꝫ: motũ ẽ ip̄m.o. s̄ꝫ qd̄ ipsuꝫ.d. mot⁹ aderat. Quare si q̄dẽ posteri⁹ deuenerit: q̄ꝫ venit: diuisibilis vtiq̃ꝫ erit. Cũ.a. eni veniret: neq̃ꝫ q̄escebat; neq̃ꝫ trãsierat: sed medium erat. Si aũt siľ venerit ⁊ venit: veniẽs cũ venit: vẽtũ ibi erit: ⁊ motũ esse vbi mouet̃. ¶ Si T.c.8. v̄o s̄ꝫ totũ.a.b.c. moueat̃ aliqd: ⁊ mot⁹ quo mouet̃.d.e.ȝ. ẽ: s̄ꝫ ãt ipartibile.a. nihil mouet̃: sꝫ motũ ẽ: erit vtiq̃ꝫ mot⁹ nō ex motib⁹: sꝫ ex momẽtis.

¶ Probat ꝓpositũ ex p̄missis. Si.a. p̄nte aliq̃ p̄te mot⁹ necesse ẽ aliqd moueri: ⁊ si mouet̃ neceẽ ẽ adesse motũ: si mobile qd̄ ẽ.o. mouet̃ s̄ꝫ ip̄tibilẽ p̄tẽ magnitudis q̄ ẽ.a. op̄ꝫ ꝙ adsit ei aliq̄s mot⁹ q ẽ.d. Aut ḡ.o. siľ mouet̃ p.a. ⁊ motũ ẽ: aut nō siľ. Si aũt nō siľ: sꝫ posteri⁹ deuenerit q̄ꝫ venit. i. sꝫ posteri⁹ motũ ẽ q̄ꝫ moueret̃: sequit̃ ꝙ.a. sit diuisibilis: q̄ꝛ cũ veniret. i. dũ erat in ip̄o moueri: neq̃ꝫ q̄escebat in.a. q̄ete. s. p̄cedẽte motũ: neq̃ꝫ trãsierat totũ sp̄uꝫ.a. q̄ꝛ iã nō moueret̃ p.a. nihil. n. mouet̃ p spatiũ p qd̄ iã ptrãsiuit: sꝫ op̄ꝫ ꝙ medio mō se hẽat: ḡ cũ mouet̃ p.a. p̄tẽ ei⁹ trãsiuit iã: ⁊ in p̄te ei⁹ adhuc manet: ⁊ ita sequit̃ ꝙ.a. sit diuisibilis: qd̄ est ꝯ positũ. Si v̄o siľ venerit ⁊ venit. i. si siľ motũ ẽ ⁊ mouet̃ p.a. sequit̃ ꝙ cũ veniẽs venit: erit ibi vẽtũ: ⁊ erit motũ vbi mouet̃: qd̄ ẽ ꝯ scd̄aꝫ suppositionẽ. Sic igit̃ p̄ꝫ ꝙ s̄ꝫ ipartibilẽ magnitudinẽ nō pōt aliqd moueri: q̄ꝛ vľ op̄ꝫ ꝙ simul eẽt moueri ⁊ motũ eẽ: vľ ꝙ magnitudo diuideret̃. Supposito ḡ ꝙ p.a. ipartibile nihil moueri possit: si aliq̄s dicat ꝙ mobile mouet̃ per totã magnitudinẽ q̄ ẽ.a.b.c. ⁊ mot⁹ tot⁹ quo p eã mouet̃ ẽ.d.e.ȝ. ita ꝙ s̄ꝫ.a. ipartibile nihil moueat̃: sꝫ tñ motũ sit: seq̄t̃ ꝙ mot⁹ nō sit ex motib⁹: sed ex momentis. Ideo aũt sequit̃ ꝙ nō sit ex motibus: q̄ꝛ cũ pars motus qui est.d. r̃ñdeat parti magnitudinis q̄ est.a. si.d. esset motus oporteret ꝙ per.a. moueret̃: q̄ꝛ p̄nte motu mobile mouet̃. Sed ꝓbatũ est ꝙ s̄m.a. ipartibile nō mouet̃: sed solũ motũ est: q̄ñ. s. ptrãsitũ est h̄ idiuisibile: ḡ relinquet̃ ꝙ.d. nō sit motus sed sit momẽtũ a quo denoiat̃ motũ esse: sicut a motu denoiat̃ moueri: ⁊ qd̄ ita se habet

Probat ꝙ si magnitudo ex idiuisibilib⁹ cōstet mot⁹ similr ex momẽtis cõstabit.

habet ad motū sicut pūctū idiuisibile ad lineā. Et eadē rō est de alijs partibus motus ⁊ magnitudinis. Ex necessitate ḡ seqtur si magnitudo cōponit̄ ex idiuisibilib⁹: ꝙ motus ex indiuisibilib⁹ cōponat̄: idest ex momētis. Et h̄ est qđ demonstrare intendebat. Sed qꝛ hoc est impossibile: ꝙ motus cōponat̄ ex momentis: sicut impossibile est ꝙ linea componatur ex punctis: ideo consequenter: cū dicit.

¶ Et motum quippiā erit: qđ nō antea mouebatur. a. namq̄ partem non trāseundo transiuit. Quare erit quippiam profectum: nunq̄ antea proficiscens.

¶ Et moui eē aliqd nō motū. h̄ eni. a. trāsiuit nō trāsiēs. Quare erit aliqd trāsitū eē nō aliqñ iens vel transiēs: hanc eni trāsiuit nō trāsiens hanc.

Impossi/ē motū ex momētis ꝯstare ꝓbat triplr ¶ Ondit huiꝰ īpossibilitatē ducēdo ad incōueniētia tria: quoꝝ pmū est ꝙ si motus cōponat̄ ex momētis: ⁊ magnitudo ex idiuisibilibus: ita ꝙ ꝑ idiuisibilē ptē magnitudis nō moueat̄: sed motū sit: sequet̄ ꝙ aliqd sit motū: nō motū. id est qđ pūs nō mouebat̄: qꝛ ponit̄ ꝙ zm indiuisibile ⌊trāsiuit⌋ id est motū est: nō trāsiens: qꝛ in eo moueri nō poterat: vñ sequit̄ aliqd eē trāsitū absq̄ hoc ꝙ aliquādo iret: qđ est impossibile: sicut impossibile est ꝙ aliquid sit preteritum quod nunquam fuerit presens. Sed qꝛ hoc inconueniēs posset ꝯcedere ille qui diceret motū cōponi ex momentis: ducit ad zm inconueniens. ibi.

¶ Qđ si oē qđuis moueri aut qescere necesse ē. p. sane in vnaquaq̄ magnitudis. a. b. c. pte qescit. quo sit vt qppiā sit qđ ꝯtinuo qescit sil̄ atq̄ mouet̄. Per totā eni magnitudninez. a. b. c. mouebat̄: ⁊ in vnaquaq̄ pte qescebat eiusdē. q̄re ⁊ in tota etiā quiescebat.

T.c.9. ¶ Si igit̄ necesse est aut qescere aut moueri oē. quiescit autem per vnumquodq̄ eoꝝ que sunt a. b. c. ergo est aliqd cōtinue qescēs simul: ⁊ qđ mouet̄: per totā eni. a. b. c. mouebat̄. o. ⁊ qescebat s̄m quamlibet partē: quare ⁊ per omnem.

¶ Tali rōne. Omne qđ natū est moueri ⁊ qescere necē ē ꝙ quiescat vel moueat̄: sed dū mobile est in. a. nō mouet̄ ⁊ similiter dū est in. b. ⁊ similiter dum est in. c. ḡ duz est in. a. ⁊ dum est in. b. ⁊ duz est in. c. qescit: ergo sequitur ꝙ aliquid simul ꝯtinue qescat ⁊ moueat̄. Et ꝙ h̄ sequat̄ sic ꝓbat. Positū est eni ꝙ moueat̄ ꝑ totā lōgitudinē que est a. b. c. ⁊ iterū positū est ꝙ quiescat s̄m qūlibet partē: sed qđ quiescit ꝑ q̄libet ptē: qescit per totum: ergo seqtur ꝙ qescat per totā magnitudinē. Et ita seq̄t̄ ꝙ per totā magnitudinē ꝯtinue moueatur ⁊ quiescat: qđ est oino impossibile. ¶ Tertium inconueniens ponit ibi.

¶ Atq̄ si idiuisibiles ptes. d. e. f. mot⁹: sint mot⁹ sit vt p̄sente motu. p. mobile qescat: nō moueat̄. Sin vō nō sint mot⁹: sit vt motus nō ex motibus constet.

¶ Et si qdē idiuisibilia que sūt. d. e. z. motus sūt: motu p̄sente ꝯtinget vtiq̄ nō moueri: sed qescere. Si aūt nō sūt motus: motū nō ex motib⁹ eē.

¶ Tali rōne. Ondsū ē ꝙ si magnitudo cōponit̄ ex idiuisibilib⁹ ꝙ ēt mot⁹. Aut ḡ illa idiuisibilia mot⁹ q̄ sūt. d. ⁊. e. ⁊. z. ita se hñt ꝙ qđlibet eoꝝ est mot⁹: aut nō. Si qđlibet eoꝝ ē mot⁹: cū qđlibet eoꝝ rñdeat idiuisibili pti magnitudis in q̄ nō mouet̄: sed motū est: sequet̄ ꝙ p̄nte motu: mobile nō moueat̄: qđ est ꝯ pmā suppōnez: s̄ qescat. Si vō nō sūt mot⁹: seq̄t̄ ꝙ mot⁹ cōponat̄ nō ex motib⁹: qđ vr̄ ipossibile: sic̄ ⁊ ꝙ linea cōponat̄ ex nō lineis. LEC. III.

¶ Similiter ēt ⁊ tp̄s: ⁊ lōgitudo: ac mot⁹: idiuisibile eē necē ē: atq̄ ex ipsis nūc q̄ idiuisibilia sunt ꝯstare: aut ēt diuisibile eē ex diuisibilibusue constare.

T.cō.10. ¶ Similiter autē necesse lōgitudini ⁊ motui indiuisibile esse tēpus: ⁊ cōponi ex ipsis nūc existētibus indiuisibilibus.

Postq̄ ph̄s ondit eiusdē rōnis eē ꝙ magnitudo ⁊ mot⁹ ꝑ eā trāsiēs ex idiuisibilib⁹ cōponāt̄: ondit ēt idē de tp̄e ⁊ magnitudine. Et diuidit̄ in ptes duas. In pma ondit ꝙ ad diuisionē magnitudinis sequitur diuisio temporis ⁊ econuerso. In scđa ondit ꝙ ex infinitate vni⁹ sequit̄ īfinitas alteri⁹. ibi ⌊Et si qđcūq̄ īfinitū est.⌋ Circa pm̄ duo facit. Pmo ponit ꝓpositū. Zo demōstrat. ibi ⌊Si eniz ois.⌋ Dic̄ ḡ p̄ ꝙ ēt tp̄s necesse ē silr̄ esse diuisibile ⁊ idiuisibile: ⁊ cōponi ex idiuisibilibus sicut longitudo ⁊ motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nā ⁊ si ois ē diuisibilis atq̄ minore in tp̄e minorē magnitudinē trāsit id qđ eq̄ celeritate mouet̄: ⁊ tp̄s erit etiā diuisibile. Qđ si tp̄s ē diuisibile in quo qppiaz ꝑ. a. magnitudinē fert̄: ⁊. a. ꝑfecto diuisibilis erit.

¶ Si eni ois diuisibilis est: in minore aūt eq̄liter velox trāsibit minorē: diuisibile erit ⁊ tēpus. Si aūt tempus diuisibile erit: in quo fertur aliqd ꝑ ipsum. a. ⁊ que est ipsum. a. erit diuisibile.

Qđ tēpus eē ꝯtinuū ⁊ diuisibile. i semp diuisibile. ꝓbat triplici rōne. Prima. ¶ Probat ꝓpositū trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ pma sumit̄ ꝑ eque velocia: scđa ꝑ velocius ⁊ tardius. ibi ⌊Qm̄ aūt ois.⌋ Tertia per idē mobile ibi ⌊Amplius aūt ⁊ ex cōsuetis.⌋ Dicit ergo pmo. ꝙ de rōne eque velocis est ꝙ minorē magnitudinē trāseat in minori tēpore: Detur ḡ aliq̄ magnitudo diuisibilis quā ꝑtrāsit aliqđ mobile in aliquo tp̄e dato: sequit̄ ḡ ꝙ mobile eque velox trāseat partē magnitudinis in minori tēpore: ⁊ sic oportuit tēpus datū esse diuisibile. Si aūt econuerso detur ꝙ tēpus sit diuisibile in quo mobile datū mouet̄ ꝑ magnitudinē aliquā datā: sequitur ꝙ eque velox mobile in minori tēpore qđ est pars totius tēporis moueatur per minorem magnitudinem: ⁊ ita sequitur ꝙ magnitudo q̄ est. a. sit diuisibilis. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū aūt omnis magnitudo sit in magnitudies diuisibilis: demōstratū est eni ꝯtinuū ex idiuiduis ꝯstare nō posse: estq̄ ois magnitudo ꝯtinuū: necesse est id qđ celeri⁹ mouet̄: maiorē in eq̄li: eq̄lem in minore: ⁊ maiorem insuper in minore tp̄e magnitudinem transeat: vt quidaz id qđ celerius mouet̄ diffiniunt.

T.cō.11. ¶ Quoniā aūt ois magnitudo in magnitudines disibilis: ostēsuz est eni qm̄ ipossibile ē ex athomis ꝯtinuū eē aliqđ: magnitudo aūt ois ꝯtinua necē ē veloci⁹ in eq̄li tp̄e mai⁹: ⁊ in minori plus moueri: sicut diffiniūt quidā ipsum velocius.

¶ Ostēdit idē ꝑ duo mobilia: quoꝝ vnū est veloci⁹ ⁊ aliud tardi⁹. Et p̄ pmittit q̄dā necāria ad ꝓpositū ondēdū. Zo ꝓbat ꝓpositū. ibi ⌊Qm̄ aūt oia mot⁹.⌋ Circa pm̄ duo facit. Prio ostēdit quomō velocius se hz ad tardi⁹ in h̄ ꝙ moueat̄ ꝑ maiorē magnitudinē. Scđo quomō se habeat ad ipz q̄tū ad h̄ qđ ē moueri ꝑ eq̄lē magnitudinē: ibi ⌊Manifestum aūt ex his.⌋ Circa pmū duo facit. Prio ꝓponit propositum resumens quoddam ex superioribus quod est necessarium ad demonstrationes sequentes. Secundo demonstrat propositum ibi ⌊Sit enim ipsum.⌋ Resumit ergo hoc ꝙ omnis magnitudo sit diuisibilis i magnitudines. Et h̄ patet per hoc quod ostensum est supra ꝙ impossibile est aliqđ ꝯtinuuz componi ex athomis id est ex indiuisibilibus: ⁊ manifestū est ꝙ magnitudo ois ē de genere ꝯtinuoꝝ. Ex his seqtur ꝙ necesse sit aliqđ corpus velocius in eq̄li tēpore per maiorē magnitudinē moueri: ⁊ etiā i minori tēpore per maiorē magnitudinē moueri. Et Lec. I. t. cō. 3.

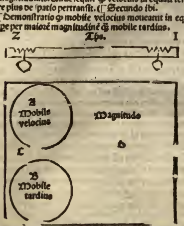
hoc mõ gdã diffinierũt velocius: quod plus mouetur in equali tempore: ⁊ etiam in minori. ¶ Secundo ibi.

¶ Sit eni.a.mobile celeri⁹.b.cũ igiẽ id sit celerius qd̃ prius mutaẽ: quo in tpe: sitq̃ȝ illud.e.f.mutatũ est.a. ipm ex.c.in.d.in eo mobile.b.nõdũ accedet ad.d.sed citra illud erit: vt pȝ. Quare id qd̃ celeri⁹ moueẽ plus magnitudinis in equali tempore transit.

¶ Sit eni ipȝ i quo.a.eo in quo.b.veloci⁹. Quoniam igiẽ velocius qd̃ primũ mutat: in quo tpe ipsum.a.mutatũ est ab ipso.c.in ipm.d.f.in tpe ȝ.i.in hoc ipm.b.nõ erit iuxta ipȝ.d.sed deficiet. Quare in equali tẽpore abibit velocius.

¶ Probat duo pmissa. Et pmo q̄ velocius in eq̃li tpe ⁊ p maius spatiũ moueaẽ. Scdo q̄ ẽt in minori tẽpore p maius spatiũ mouetur. ibi[At vo ⁊ in minori.] Dicit ergo primo. Sint duo mobilia.a.⁊.b.quoꝝ.a.veloci⁹ sit q̃.b.⁊ sit magnitudo.c.d.quã pertrãsit.a.in tẽpore.ȝ.i. Moueatur aũt.b.qd̃ est tardius: ⁊.a.qd̃ est velocius per eandẽ magnitudinẽ.⁊ incipiãt simul moueri. His ergo positis sic argumẽtaẽ. Velocius est qd̃ in equali tẽpore plus moueẽ: sed a.est velocius q̃.b.ergo cũ.a.puenerit ad.d.b.nõdũ pueniet ad.d.qd̃ ẽ termin⁹ magnitudinis: sed adhuc deficiet id est distabit ab eo: motus tamen erit in hoc tẽpore p aliquã partẽ magnitudinis: cũ ergo omnis pars sit minor toto: relinquiẽ q̄.a.in tẽpore.ȝ.i.moueẽ per maiorẽ magnitudinem q̃.b.qd̃ in eodeȝ tempore mouetur per partem magnitudinis. Unde sequiẽ q̄ velocius in equali tempore plus de spatio pertransit. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstratio q̄ mobile velocius moueatur in equali tpe per maiorẽ magnitudinẽ q̃ mobile tardius.

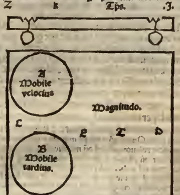

¶ At vo plus etiã magnitudinis minore i tẽpore trãsit. Nã in minore tẽpore.e.f.quo mobile.a.ad ipȝ peruenit.d.mobile.b.tardius erit in ipso.g.citra terminũ d. Si igiẽ.a.toto tẽpore.e.f.ad ipm pueniet.d.erit in minori tẽpore citra.d.in ipso.b.qd̃ esse põt: inter.g. atq̃ȝ.d. Sitq̃ȝ illud tẽpus.e.k. At magnitudo qdẽ.c. b.maior est magnitudine.c.g: tẽpus aũt.e.k.minus ẽ tempore toto.e.f. Quare id quod celerius est: maiorem magnitudinem minore in tempore transit.

T.cõ 12. ¶ At vo ⁊ in minori plus. In quo eni.a.factũ ẽ iuxta ipm.d.ipm.b.erit iuxta.e.cuȝ tardius est. Ergo quoniã ipm.a.ad ipsum.d.factũ est in oi in quo est.ȝ.i.tẽpore.ad ipsum.t.erit in minori hoc.⁊ erit in quo.ȝ.k. Ipsum qdem igitur.c.t. quod transierit ipm.a.maius est ipso.c.e. Tempus autem quod est.ȝ.k.minus est omni eo qd̃ est.ȝ.i. Quare in minori abibit maius.

¶ Ostẽdit q̄ velocius in minori tẽpore plus de spatio pertrãsit. Dcm est eni q̄ in tpe in quo.a.iaȝ peruenit ad.d: b. qd̃ est tardius adhuc distat a.d. Deẽ ergo q̄ in eodeȝ tpe pueniat vsq̃ȝ ad.e. Quia igiẽ omnis magnitudo diuisibilis est. vt supra positũ est: diuidaẽ residuũ magnitudinis T.c.d. [illegible] f.e.d.in quo velocius excedit tardi⁹ in duas partes in pũcto.t. Manifestũ ẽ g̃ q̄ magnitudo.c.t.est minor q̃ magnitudo.c.d. Sed idẽ mobile per minorẽ magnitudineȝ moueẽ i minori tpe: q̃ g̃ ipȝ.a.puenit ad.d.i toto tpe.ȝ.i. ad pũctũ.t.pueniet in minori tpe: ⁊ sit illud tps.ȝ.k. Inde sic arguiẽ. Magnitudo.c.t.quã ptrãsit.a.maior ẽ magnitudie.c.e.quã ptrãsit.b.sed tẽpus.ȝ.k.in quo ptrãsit.a.magnitudinẽ.c.t.est minus toto.ȝ.i.in quo.b.tardius ptrãsit magnitudinẽ.c.e. sequitur ergo q̄ velocius in minori tpe pertranseat maius spatium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonstratio q̄ mobile velocius ptranseat maiorem magnitudinem in minori tpe: q̃ tardius mobile.

¶ Ex his autem patet id qd̃ est celerius: minore etiã in tempore magnitudinem equalem transire.

¶ Manifestum aũt ex his: ⁊ quod velocius in minori tempore abibit equale. T.cõ.13.

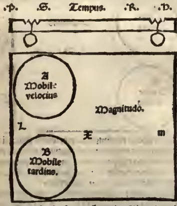
¶ Ostendit quo modo velocius se habeat ad tardius in moueri per equalem magnitudinem. Et primo proponit intentum. Secundo probat propositum. ibi[Quoniam quidem enim.] Dicit ergo primo. q̄ ex premissis manifestum esse potest q̄ velocius pertransit equale spatium in minori tempore. ¶ Secundo ibi.

¶ Nã cũ ipm ad tardius quidẽ cõparatũ maioreȝ in minore tpe: per se aũt sumptũ maiore in tẽpore maiorẽ magnitudinẽ trãseat. Tẽpus pfecto.e.k.in quo.c. b.magnitudinẽ transit: maius erit eo tẽpore: quo.c. g.magnitudinẽ trãsit. Sit igiẽ minus illud tẽpus.e.l. Quare si.e.k.tẽpus min⁹ est tẽpore.e.f.in quo.b.tardius mobile magnitudineȝ.c.g.trãsit. Et.e.l.pfecto tẽpus.e.f.tẽpore min⁹ erit. Est eni minus tẽpore.e.k. Qd̃ vo est minus minore: minus ⁊ ipȝ est. Quare minore in tempore magnitudinẽ equalẽ transibit.

¶ Quoniā qdē eni maiorē i minori trāsit tardio ri: ipm aūt fm seipm acceptū in pluri tēpore maiorē minori: vt q̄ est.l.m.ea q̄ est.l.x.plus vtiqz erit tempus: qd.p.r.in quo ipm.a.trāsit.l.m. q̄ qd est.p.s.in quo trāsit ipz.l.x. Quare sigdē est p.r.tēpus: min⁹ est eo in quo est.p.b.in quo qd ē tardi⁹ trāsit ipm.l.x. τ qd est.p.s.tēpus min⁹ est eo in quo est.p.b. Ipso enīz.p.r.minus est. Minore autē minus: τ ipsum minus est. Quare in minori mouebitur equale.

¶ Probat ppositū duab⁹ rōnib⁹. Ad q̄rū pmā duo pmittit: quoꝝ vnū iā pbatū est: scilz q velocius ptrāseat maiorē magnitudinē in minori tpe q̄ tardius. Secūduz vo est p se manifestū: scilz q ipm mobile fm seipm ɔsideratū in maiori tēpore ptrāsit maiorē magnitudinē q̄ in minori. pertrāseat enī hoc mobile.a.qd ē velocius: hāc magnitudinē que est.l.m.in.p.r.tēpore: τ partē magnitudis scilz.l.x.pertrāsibit in minori tpe: qd est.p.s.qd est minus q̄.p.r.in quo ptransit.l.m.sicut τ.l.x.est minor q̄.l.m. Ex pma aūt suppositione accipit q ipm tēpus.p.r.in quo.a. pertrāsit totā magnitudinē.l.m.sit minus tpe.p.b.in quo b.qd est tardius ptrāsit minorē magnitudinē.s.l.x.dictuz est enim q velocius in minore tēpore pertransit maiorez magnitudinē. Ex his procedit sic: Tempus.p.r.est min⁹ tpe.p.b.in quo.b.qd est tardius ptrāsit magnitudinē.l.x. τ tēpus.p.s.est minus q̄ tēpus.p.r.ergo sequit q tēpus p.s.sit minus q̄ tēpus.p.b.qz si aligd est minus minore: etiā ipm erit min⁹ maiore. Cū ergo datū sit q in tpe.p.s. veloci⁹ mouet p.l.x.magnitudinē: τ tardius mouet p eādē tpe.p.b.sequit q velocius mouetur in minori tpe per equale spatium. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

¶ Demonstratio q mobile velocius moueatur per eq̄lez magnitudinē in minori tpe q̄ mobile tardius.

¶ Preterea si oē qd mouet: aut in eq̄li aut in minore aut in maiore tēpore moueri necesse est: τ id qdē qd in maiore mouet tardius est: id aūt qd i eq̄li: eque celere ē. qd vo celeri⁹ est: neqz celere est: neqz tardi⁹ ē: id pfecto qd celerius est: neqz in equali tēpore: neqz in maiore mouebit. Restat igitur tpe ipm in minore moueri. Quare id qd celerius est: tēpore in minore magnitudinē equalem transire necesse est.

¶ Amplius aūt si oē necesse quidē: aut in eq̄li: aut in minori: aut in pluri moueri: τ qd qdē in pluri: tardius est. Quod aūt in eq̄li eque velox. Velocius aūt nō est equaliter velox: neqz tardi⁹: neqz vtiqz in pluri aut eq̄li mouet ipz veloci⁹: relinquit igit in minori. Quare necesse τ equalē magnitudinem minori tempore transire velocius. T.cō.14.

¶ Que talis est. Quod mouet p equalē magnitudinē cuz aliquo alio mobili: aut mouet per eā in equali tempore: aut in minori aut in maiori. Quod aūt mouet per equalem magnitudinem in maiori tempore est tardius: vt supra pbatum est. Quod aūt mouet in eq̄li tempore per equalē magnitudinē est eque velox. vt p se manifestū est. Cū igit id qd veloci⁹ est: neqz sit eque velox: neqz tardi⁹. seqt q neqz in pluri tpe moueat p eq̄lē magnitudinē neqz in eq̄li. Relinqtur ergo q in minori. Sic ergo pbatū est q necesse est velocius pertransire equalē magnitudinem in minori tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniā aūt ois qdem motus in tēpore est: τ omni in tēpore motus fieri pōt: omne aūt qd mouet τ celerius τ tardius moueri potest: in omni pfecto tēpore celerior tardiorqz motus fieri potest.

¶ Quoniā aūt omnis motus in tēpore est: τ in omni tēpore possibile est moueri: omne aūt qd mouet ɔtingit τ velocius moueri τ tardius: in omni tempore erit velocius τ tardius moueri. T.cō.15.

¶ Probat ppositū.s.q eiusdē rōnis sit: tēpus τ magnitudinē semp diuidi in diuisibilia: aut etiā ex idiuisibilibus cōponi. Et circa h̄ tria facit. Prio pmittit quedā que sunt necessaria ad sequētē pbationē. Scdo ponit ppositū: ibi [Hec aūt cū sint.] Tertio pbat: ibi [Quoniā enī ostensuz est.] Premittit ergo primo q oīa motus est in tpe. Et hoc pbatū est in q̄rto. Itē q in oi tpe possibile sit moueri: qd ex diffinitione tpis apparet q̄ in q̄rto data est. Scdm est: q oē qd mouetur ɔtingit mouere velocius τ tardius.i.q quolibet mobili est iueniri aligd qd velocius mouetur τ aligd qd tardius. ¶ Sed hec ppositio videt eē falsa. Determinate enī sūt velocitates motuūz in nā. Est enim aliqs motus ita velox q nullus potest esse eo velocior: scilz motus pmi mobilis. ¶ Ad hoc dicendū q de natura alicuius rei possumus loq dupl'r. Uel fm rōnem cōmunez: vel fm q ad ppriā materiā applicat. Et nihil phibet aliquid qd nō ipedit ex rōne cōmuni rei: impediri ex applicatione ad aliquā materiā determinatā. Sicut nō ipeditur ex rōne forme solis esse plures soles: sed ex h̄ q tota mā speciei sub vno sole ɔtinet. Et similiter ex cōi natura motus nō phibet quin q̄libet velocitate data possit alia maior velocitas inueniri: sed ipedit ex determinatis virtutibus mobiliū τ mouentiū. Hic aūt Aristo. determinat de motu fm cōem rōnem motus: nondū applicādo motū ad determinata mouētia τ mobilia. Et iō frequenter talibus propositionibus vtit in h̄.6.libro: q̄ sunt vere fz ɔsiderationē cōmunē motus: non aūt fm applicationem ad determinata mobilia. Et similiter non est cōtra rationem magnitudinis q quelibet magnitudo diuidat i minores: τ iō vtit in h̄ libro: vt accipiat q̄libet magnitudie data aliā miorē. Lz applicādo magnitudinē ad determinatas nām: sit aliq̄ minia magnitudo: qz q̄libet nā reqrit determinatā magnitudinē τ paruitatē. vt ēt in p dcm̄ est. Ex duobus aūt pmissis ɔcludit tertiū.s.q in omni tempore dato ɔtingit velocius τ tardius moueri q̄ sit motus datus in tali tempore. ¶ Secundo ibi.

Te. 23.l. com.129. 6.lec 8.l. com.50. Te.17.l. com.101.

Dubium

Responsio 8.4.le.12. l.cō.74.

Tec.9.6 cō.36.

¶ Que cũ ita sint: tẽpus ꝯtinuum eẽ necesse est. Dico aũt ꝯtinuũ id qḋ est diuisibile in diuisibilia semꝑ: hoc eni tali supposito: tẽpus cõtinuũ esse necesse est.

T.c.16. ¶ Hec autem cũ sint: necesse est ꝛ tẽpus cõtinuũ esse. Dico aũt cõtinuũ esse diuisibile in semꝑ diuisibilia. Huiusmodi eniꝫ supposito continuo: necesse est ꝛ tempus continuum esse.

¶ Ex p̃missis ꝯcludit ꝓpositũ ꝛ dicit ꝙ cũ p̃missa sint vera: neceẽ ẽ ꝙ tps sit ꝯtinuũ .i. diuisibile in semꝑ diuisibilia. Supposito eni ꝙ hec sit diffinitio ꝯtinui: neceẽ ẽ ꝙ tps sit ꝯtinuũ: si magnitudo est continua: q̃ꝛ ad diuisionẽ magnitudinis sequit̃ diuisio tẽporis: ꝛ ecõuerso. ¶ Tertio ibi.

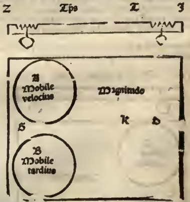
¶ Nam cũ demonstratũ sit id qḋ celerius mouet̃: minore in tẽpore spatiũ equale trãsire. Sit celerius qdẽ a. tardius aũt. b. Atqꝫ. b. trãseat. c. d. magnitudinem in tẽpore. e. f. Igitur. a. qḋ est celerius magnitudineꝫ eãdẽ (vt patet) in tẽpore minore trãsibit. Atqꝫ sit in e. g. tẽpore motũ. Rursus qm̃ ip̃m celerius totã. c. d. magnitudinẽ in. e. g. tẽpore ꝑtrãsiuit: id qḋ est tardi⁹ minorẽ eodẽ in tp̃e trãsit. Sitqꝫ illa. c. b. At qm̃. b. qḋ est tardius in. e. g. tẽpore magnitudinem. c. b. ꝑtransiuit. a. ꝑfecto qḋ est celerius: eandẽ in minore tẽpore transit. Quare rursus tẽpus. e. g. diuidet̃. Qḋ si diuidetur: magnitudo quoqꝫ. c. b. rõne eadẽ vtiqꝫ diuidetur. Quod si magnitudo diuidet̃: ꝛ tẽpus itidẽ didetur. Et hoc semꝑ erit: si post celerius mobile: tardi⁹: ꝛ post hoc celerius sumamus: ac demonstratis vtamur. Nã celerius qdẽ mobile: tẽpus. tardius aũt longitudinẽ diuidet. Qḋ si semꝑ qdẽ vere cõuersio sit: cũ sit võ ꝯuersio sit diuisio semꝑ: patet oẽ tẽpus cõtinuum esse. Patet ẽt simul ꝛ magnitudinẽ oẽm cõtinuã esse. Eisdẽ enim equalibusue diuisionibus tam tempus q̃ꝫ magnitudo diuiditur.

¶ Qm̃ eni ostẽsuꝫ est ꝙ veloci⁹ in minori trãsibit eq̃le. sit qḋ qdẽ in quo ẽ. a. veloci⁹: qḋ aũt est in quo ẽ. b. tardi⁹: ꝛ sit motũ tardi⁹: q̃ ẽ. c. d. per magnitudinẽ: in quo ẽ. ꝫ. i. tp̃e. Manifestuꝫ igit̃ ẽ ꝙ veloci⁹ in minori q̃ꝫ hoc mouebit̃ ꝑ eãdẽ magnitudinẽ. Et sit motũ. a. in quo ẽ. ꝫ. t. Iteꝝ aũt qm̃. a. qḋ ẽ veloci⁹ in eo qḋ ẽ. ꝫ. t. trãsiuit totã q̃ est. c. d: ip̃m tardi⁹ in eodẽ tp̃e minorẽ transit: sit igit̃ in q̃. c. k. Quoniã aũt tardi⁹ qḋ ẽ ip̃m. b. in eo qḋ ẽ. ꝫ. t. tp̃e ipsaꝫ q̃ ẽ. c. k. trãsiuit: veloci⁹ in minori trãsibit. Quare iteꝝ didit̃ qḋ ẽ. ꝫ. t. tp̃s: hoc aũt diuiso ꝛ. c. k. magnitudo diuidet̃ ꝺm eãdẽ rõnẽ: si võ magnitudo: ꝛ tp̃s: ꝛ h̃ semꝑ erit accipiẽtib⁹ a velociori tardius: ꝛ a tardiori veloci⁹: ꝛ eo demõstratũ est vtẽtib⁹. Diuidet aũt qḋ ẽ veloci⁹ tẽpus: tardi⁹ aũt lõgitudinẽ. Si igitur semꝑ in nã est ꝯuerti: ꝯuersio autem semper fit diuisio: manifestũ quoniã omne tẽpus ꝯtinuuꝫ

T.c.17. est. Similiter autem manifestum ꝛ ꝙ magnitudo omnis continua est. Per easdem enim ꝛ eq̃les diuisiones tempusqꝫ ꝛ magnitudo diuidit̃.

2ª rõ pu capi ad ¶ Ostẽdit ꝓpositũ: sciꝫ ꝙ siĺr diuidat̃ tẽpus ꝛ magnitudo. Quia eni ostẽsũ est ꝙ velocius pertrãsit eq̃le spatium in minori tẽpore: ponat̃ ꝙ. a. sit velocius: ꝛ. b. tardius: ꝛ moueat̃. b. tardius per magnitudinẽ que est. c. d. in tempore ꝫ. i. Manifestuꝫ est ĝ ꝙ. a. quod est velocius mouet̃ per eandẽ magnitudinẽ in minori tẽpore: ꝛ sit tẽpus illud. ꝫ. t. Iteꝝ aũt quoniã. a. qḋ est velocius in tẽpore. ꝫ. t. pertrãsiuit totã magnitudinẽ que est. c. d. b. qḋ est tardius in eodẽ tp̃e pertrãsit minorẽ magnitudinẽ: que sit. c. k. ꝛ quia b. quod est tardius ꝑtransit magnitudinẽ in tẽpore. ꝫ. t. a. quod est velocius pertrãsibit eandẽ magnitudinẽ adhuc in minori tẽpore: ꝛ sic tẽpus. ꝫ. t. iterum diuidetur: ꝛ eo diuiso ꝺm eãdem rationem diuidetur magnitudo. c. k. q̃ꝛ tardius in parte illius temporis mouetur per minorẽ magnitudinẽ: ꝛ si diuiditur magnitudo iteꝝ diuidetur ꝛ tempus: quia illam partẽ magnitudinis velocius transibit in minori tempore: ꝛ sic semꝑ ꝓcedetur accipiẽdo post motum velocioris aliud mobile tardius: ꝛ post tardius iteꝝ velocius: ꝛ vtẽdo eo qḋ demonstratum est sciꝫ ꝙ velocius pertranseat equale in minori tempore: ꝛ tardius in eq̃li tempore minorem magnitudinẽ: sic eni accipiẽdo id qḋ est velocius: diuidemus tẽpus: ꝛ accipiẽdo id quod est tardius: diuidemus magnitudinem. Si ergo hoc veꝝ est ꝙ semꝑ possit talis ꝯuersio fieri ꝓcedẽdo a velociori in tardius: a tardiori in velocius: ꝛ facta tali ꝯuersione semꝑ fit diuisio magnitudinis ꝛ temporis: manifestum erit ꝙ oẽ tempus est continuum: idest diuisibile in semper diuisibilia: ꝛ similiter omnis magnitudo: q̃ꝛ per easdem ꝛ equales diuisiones diuiditur tempus ꝛ magnitudo. vt ostensum est. ¶ Deinde cum dicit. T.c.18.

¶ Demonstratio ꝙ similiter diuiditur tp̃s ꝛ magnitudo.

¶ Insuꝑ ꝛ ex hisce rõnibus que dici solent: patet si sit tẽpus cõtinuũ: ꝛ magnitudinẽ continuã esse. Siquidem in dimidio temporis dimidiuꝫ magnitudinis: ꝛ simpl'r in minore minorem transit. Eedem enim diuisiones temporis ꝛ magnitudinis erunt.

¶ Amplius aũt ex cõsuetis rationibus dici manifestum est: ac si tẽpus qdẽ ꝯtinuũ: q̃ꝛ ꝛ magnitudo. Siquidẽ in medio tẽpore mediũ transit: ꝛ simpliciter in minori minus: eedem namqꝫ diuisiones temporis ꝛ magnitudinis sunt.

¶ Ponit tertiam rationem ad ostendendum ꝙ magnitudo ꝛ tempus similiter diuidunt̃: ex consideratione vnius ꝛ eiusdem mobilis: ꝛ dicit: ꝙ manifestum est etiã per ra- 3ª rõ principalis idem.

tiones que consueuerūt dici φ si tempus est continuū.s. diuisibile in semper diuisibilia: φ ꝛ magnitudo eodē modo continua est: qꝛ vnum ꝛ idem mobile regulariter motum sicut in toto tempore pertransit totā magnitudinē: ita in medio tpe mediū magnitudīs: ꝛ vl'r in minori tpe minorē magnitudinē. Et h' iō ꝯcludit: qꝛ sil'r diuidit tēpus sicut ꝛ magnitudo. LEC. IIII.

¶ Atqꝫ si alteꝝ vtriusuis ipsoꝝ sit ifinitū: ꝛ alteꝝ est ifinitū: ꝛ pinde sane vt alteꝝ. Seu si tps extremis sit ifinitū: ꝛ lōgitudo extremis ē ifinita. Si diuisiōe: lōgitudo quoqꝫ diuisiōe. Si vtrisqꝫ: ꝛ magnitudo vtrisqꝫ.

T.c.18. Et si quodcūqꝫ ifinitū est ꝛ alteꝝ: ꝛ sicut alteꝝ ꝛ alteꝝ est: vt si qdeꝫ vltimis ifinitū est tēpus ꝛ lōgitudo vltimis: si vo diuisione: diuisione ꝛ lōgitudo: si aūt in vtrisqꝫ tēpus: in vtrisqꝫ ꝛ longitudo.

Postqꝫ ostēdit φ magnitudo ꝛ tps sil'r diuidunt. hic ostēdit φ etiā ifinitū ꝛ finitū sil'r inueniunt in magnitudie ꝛ tpe. Et circa h' tria facit. Pmo ponit propositū. Scdo ex h' soluit dubitatiōem. ibi[Unū ꝛ zenonis rō.] Tertio pbat ppositū ibi[Neqꝫ iā ifinitū ꝛc.] Dicit ergo pmo φ si qdcunqꝫ hoꝝ duoꝝ.s. tpis ꝛ magnitudinis sit ifinitū: ꝛ alteꝝ est ifinitū: ꝛ eo mō quo vnū ē ifinitū: ꝛ alteꝝ. Et h' exponit distiguēdo duos modos infiniti: dicēs: φ si tps est ifinitū in vltimis: ꝛ magnitudo est infinita in vltimis. Dr aūt tps ꝛ magnitudo eē ifinita in vltimis: qꝛ s. vltimis caret: sicut si imaginaremur lineā nō terminari ad aliq̄ pūcta: vel tps nō terminari ad aliqd pm aut vltimū istās. Et si tps sit ifinitū diuisione: ꝛ lōgitudo erit diuisione ifinita. Et ē hic scds modus ifiniti. Dicit.n. diuisione ifinitū qd in ifinitū diuidi pōt: qd ē de rōne ꝯtinui. vt dcm est. Et si tps esset vtroqꝫ modo infinitum: ꝛ longitudo esset vtroqꝫ modo infinita. Et conuenienter isti duo modi infiniti contra ponunt: qꝛ primus modus infiniti accipit ex pte vltimoꝝ idiuisibiliū qui puant. Scds aūt modus accipit fm idiuisibilia que signant in medio: diuidit.n. linea fm pūcta infra lineā. ¶ Secundo ibi.

¶ Quapropter ꝛ zenonis rō falsū sumit: fieri inqꝫ nō posse: vt finito in tpe qcqꝫ trāseat ifinita: aut ifinita p singula tāgat. Dupl'r eni lōgitudo ꝛ tps ꝛ oino oē ꝯtinuū di ifinitū: aut diuisiōe: aut extremis. Igit ifinita qdē qꝫtitate: tāgere finito in tpe nō pōt. Infinita vo diuisione: pōt. Etenī ipꝫ tēpus hoc mō est ifinituꝫ. Quare fit: vt ifinito in tpe nō finito qppiāꝫ transeat infinita: ꝛ ifinitis nō finitis infinita etiam tangat.

T.c.19. ¶ Unū ꝛ zenonis rō falsū opinat φ nō ē posse ifinita ptrāsire: aut tāgere ifinita fꝫ vnūqdqꝫ ī finito tpe. Dupl'r eni dr ꝛ lōgitudo ꝛ tps ifinitū: ꝛ oino oē ꝯtinuū. aut fꝫ diuisionē: aut ī vltimis. In finitis qdē igit fm quātitatē nō ꝯtingit sese tāgere in finito tpe. Eis aūt que sunt fm diuisionem cōtingit: ꝛ nāqꝫ ipm sic ifinitū. Quare ꝛ in finito tēpore ꝛ nō finito accidit trāsiri infinitū: ꝛ tāgere infinita in ipsis infinitis ꝛ non finitis.

¶ Ex pmissis remouet dubitatiōeꝫ zenonis q volebat probare φ nihil mouet de vno loco ad aliū: puta de.a.in.b. Manifestū est eni φ inter.a.ꝛ.b.sūt ifinita pūcta media cū ꝯtinuū sit diuisibile in ifinitū: si ḡ mouet aliqd de.a.in b. oportet φ ptrāseat ifinita: ꝛ φ tāgat vnūqdqꝫ ifinitoꝝ: qd nō est posse fieri in tpe finito: ḡ in nullo tpe quātūcūqꝫ magno: dūmō sit finitū: aliqd pōt moueri p quātūcunqꝫ paruū spatiū. Dicit ḡ phs φ ista rō pcedit ex falsa existimatione: qꝛ lōgitudo ꝛ tps ꝛ qdcūqꝫ ꝯtinuū dupl'r dicit eē ifinitū vt dcm est. s. fm diuisionē: ꝛ in vltimis. Si igit eēnt aliq̄. s. mobile ꝛ spatiū ifinita fꝫ qꝫtitatē: qd ē eē ifinitū in vltimis: nō ꝯtigeret φ se inicē tāgerēt in tpe finito. Si vo sint ifinita fꝫ diuisionē: h' ꝯtingit: qꝛ et tēpus qd est finitū fm quātitatē: est sic ifinitū. scilꝫ fm diuisionē. Unū sequitur φ ifinitū trāseat: nō qdē in tpe finito: sed in tpe infinito. Et φ ifinita pūcta magnitudis trāseant in infinitis nūc tēporis: nō aūt in nūc finitis. Est aūt sciendum φ hec solutio est ad hominē ꝛ nō ad veritatem. sicut infra Aristo. manifestabit in.8. ¶ Tertio ibi. T.c.17.& co.68.& le.11 hui⁹ t.cō.77.

¶ Impossibile ē ergo aut ifinitū finito in tēpore: aut finitū in ifinito trāsire. Sed si tps sit ifinitū: ꝛ magnitudo erit sil'r infinita. Et si magnitudo: ꝛ tēpus.

¶ Neqꝫ iā ifinitū pōt in finito tpe trāsire: neqꝫ in ifinito finitū. Sed siqdē tēpus ifinitū sit: ꝛ magnitudo erit ifinita: ꝛ si magnitudo: ꝛ tempus.

¶ Probat qd supra posuit. Et pmo resumit ppositū. Scdo pbat: ibi[Sit eni magnitudo.] Dicit ḡ pmo: φ nullū mobile pōt trāsire ifinitū spatiū in tpe finito: neqꝫ finitū spatiū in tpe ifinito. Sed oportet si tempus est infinitum φ magnitudo sit infinita: ꝛ econuerso. ¶ Secundo ibi.

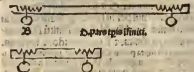
¶ Designet eni magnitudo quedā.a.b.terminis definita. Et tēpus ifinitū mente percipiatur. Sitqꝫ id.c. deinde excipiat ps aliq̄ finita tēporis.c.que quidem c.d.finibus claudat. In hoc igitur corpus qd sup.a. b.mouet aliquā partē magnitudinis trāsit: atqꝫ ponat.a.e.iam ptē ptrāsiuisse. Hec aūt ps: aut eque totam.a.b.magnitudinē mēsurabit: aut deficiet: aut excedet. Nihil eniꝫ refert. Nā si semp eq̄lē magnitudinē.a.e.pti eq̄li in tēpore mobile transit: pars aūt hec magnitudinē totam metit: tēpus totū in quo magnitudinē totā transibit finitum erit pfecto. In partes enim equales diuidetur vt magnitudo.

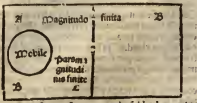
¶ Sit eni magnitudo finita in q̄ est.a.b. Tēpus aūt ifinitū: in quo est.g. Accipiat igit tpis aliqd finitū in quo sit.g.d. In h' igit trāsibit aliqd magnitudinis. Et sit qd trāsitū ē: in quo ē.b.c. Hoc aūt aut mēsurabit in quo ē.a.b. aut deficiet: aut excellet. Differt eni nihil. Si eni semp eq̄lē q̄ ē ī b.c.magnitudinē ī eq̄li tpe trāsibit. Hoc aūt mēsurat totū. Finitū erit omne tēpus in quo trāsibit. In eq̄lia eni diuidet sicut ꝛ magnitudo. T.c.20.

¶ Probat ppositū. Et pmo φ tps nō pōt eē ifinitū si magnitudo sit finita. 2° φ ecōuerso si lōgitudo sit infinita: tps nō pōt eē finitū. ibi[Eadē aūt demōstratio est.] Primū aūt ostēdit duab⁹ rōnibus quaꝝ pa talis est. Sit magnitudo finita q̄ ē.a.b.ꝛ sit tēpus infinitū qd est.g. Accipiat aūt hui⁹ tpis infiniti aliq̄ pars finita q̄ sit.g.d. qꝛ igit mobile p totū tps.g. petrāsit totā magnitudinē.a.b. opꝫ φ in hac pte tpis que est.g.d. pertranseat aliquam partē illius magnitudinis: que qdē sit.b.c. Cum aūt.a.b.magnitudo sit finita: ꝛ maior.b.c.g.d. aūt finitū: ꝛ minus ipso.g. necesse est φ.b.c. aut mēsuret totū.a.b. aut deficiet aut excellet in mensurando. si multotiēs sumatur.b.c. Sic eniꝫ omne finitum minus se hꝫ ad finituꝫ maius: vt pꝫ in numeris. Ternari⁹ eni q est minor senario bis accept⁹ mēsurat ipꝫ: qnariū vo q et ē maior nō mēsurat: bis accept⁹ iꝫ excedit plus.n.est bis tria qꝫ qnque. sil'r etiā ꝛ septenariū bis acceptus nō mēsurat: sed deficit ab eo: min⁹.n.est bis tria qꝫ Duplici ratione. Prima.

septē:sed tñ si trinarius ter accipiaꝛ excedet etiā septena riū. Nihil āt differt quocūqꝫ mō hoꝝ triū.b.c.se habeat ad.a.b.qꝛ idē mobile semꝑ ꝑtransibit magnitudinē eq̄lē ei qȯ est.b.c.in tpe equali ei : qȯ est.g.d.sed.b.c.mensurat totum.a.b.vel excedit ipꝫ:si multotiens sumaꝛ:ergo ⁊.g.d.mēsurabit totū tps.g.vel excedit ipm si multotiens sumaꝛ.Et sic opꝫ ꝙ totū tps.g.sit finitū in quo ꝑtrāsit totā magnitudinē finitā:qꝛ opꝫ ꝙ in eq̄lia ſm numeꝝ diuidatur tps sicut ⁊ magnitudo.℄ Scdam rōnem ponit ibi.

℄ Demonstratio prima per quam probatur ꝙ si magnitudo est finita ꝙ tempus est finituꝫ.Et sumitur hec demōstratio ex proportione partis ad totum.

℄ Preterea si non oēm magnitudinē id qȯ mouetur in ifinito tpe trāsit:sed fieri pōt vt aliquā finito etiā in tpe trāseat: vt.a.c.ꝑtem. Hec aūt totā magnitudinem metieꝛ:deniqꝫ equalez in equali tempore transit:tempus ipsum profecto finitum erit.

T.c.21. ℄ Amplius aūt si nō oēm magnitudinē in ifinito tēpore trāsibit:sed ꝯtingit aliquā ⁊ in finito tēpore transire:vt q̄ est.b.c.hec aūt mēsurabit totā: ⁊ eq̄lē i eq̄li trāsibit. Quare ⁊ finitū erit tps.

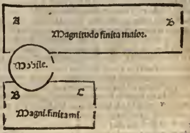
℄ Que talis est. Quāuis enī detur ꝙ magnitudinē finitaꝫ q̄ ē.a.b.ꝑtrāseat aliqȯ mobile in tpe ifinito:nō tñ pōt dari ꝙ oēm magnitudinē ꝑtrāseat in tpe ifinito:qꝛ videmꝰ ꝙ multe magnitudines finite tēporibꝰ finitis ꝑtrāseunꝛ. Sit igiꝛ magnitudo finita q̄ est.b.c.que ꝑtranseaꝛ tpe finito.Sed.b.c.cū sit finita mēsurat.a.b.que ē etiā finita. Sed idem mobile ꝑtransibit equalē magnitudinez ei q̄ est.b.c.in eq̄li tpe finito in quo ipsaꝫ ꝑtrāsibat:⁊ ita quot accipiebanꝛ magnitudines equales.b.c.ad cōstituendam totā.a.b.tot tempora finita equalia accipientur ad mensurationem vel constitutionez totius temporis:vnde seqtur ꝙ totum sit finitum.Differt aūt hec rō a prima:qꝛ in prima rōne.b.c.ponebaꝛ pars magnitudinis.a.b.hic aūt b.c.ponitur quedā alia magnitudo separata. Necessitatē autem huius secunde rationis posite ostendit cū subdit.

℄ Pꝫ aūt nō in tpe ifinito ꝑtē.a.c.trāsire si tps altera ex ꝑte finitū fuerit sūptū. Nā si i miorē ꝑtē hāc trāsit tps finitū eē neccē est:cū altera ex ꝑte sit tpis finis.

℄ Qꝛ autem non in infinito tpe transit quod est b.c.manifestum est si accipiatur altera finitum tempus. Si enim in minori ꝑte transit:hanc necesse est finitā esse:altero termino existente.

℄ Posset enī aliqs ꝯtra pmā rōnem cauillādo dicere ꝙ sicut totā magnitudinē.a.b.pertransibit in tpe ifinito : ita ⁊ quālibet ꝑtē eius: ⁊ sic ꝑtē.b.c.nō ꝑtrāsibit tpe finito. Sed qꝛ nō pōt dari ꝙ quālibet magnitudinē ꝑtrāseat tēpore infinito:oportuit inducere scdaꝫ rōnē ꝙ.b.c.sit quedā alia magnitudo quā tpe finito ꝑtranseat . Et h est qȯ subdit ꝙ manifestū est ꝙ mobile nō pertrāsit magnitudinē q̄ est.b.c.in ifinito tpe.si accipiaꝛ in altera finitū tēpus,id est si accipiaꝛ aliq̄ alia magnitudo a pmis q̄ dicaꝛ b.c.quā ꝑtrāsibit tēpore finito.Si enī in minori tempore pertransit partē magnitudinis q̄ꝫ totū:necesse est hāc magnitudinē que est.b.c.finitaꝫ esse:altero termino existente finito scilicet.a.b.Quasi dicat.Si tempus in quo ꝑtrāsibit.b.c.est finitum:⁊ minus tpe infinito in quo pertransibit.a.b.necesse est.ꝙ.b.c.sit minor q̄ꝫ.a.b.⁊ ita ꝙ.b.c.sit finita cum.a.b.finita sit.℄ Deinde cum dicit.

℄ Demōstratio scda ꝑ quaꝫ ꝓbaꝛ idē qȯ supra . Et sumiꝛ ex ꝓportione cuiuslibet finiti ad quodlibet finitum.

℄ Eadē sane fuerit demōstratio:⁊ si lōgitudinē qdeꝫ ifinitā sinxerimꝰ:tēpus aūt sumpserimꝰ cōtra finitū.

℄ Eadem aūt demonstratio est: ⁊ si longitudo quedam infinita sit:tempus aūt finitum. T.c.22.

℄ Ponit ꝙ eadem demōstratio est ducens ad impossibile si dicatur ꝙ longitudo sit infinita ⁊ tēpus finitū.Quia accipietur aliqd lōgitudinis infinite quod erit finitum: sicut accipiebatur aliquid temporis ifiniti qȯ est finitū. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Pꝫ igiꝛ ex hisce q̄ diximꝰ neqꝫ lineā neqꝫ suꝑficieꝫ neqꝫ oīno qcq̄ꝫ cōtinuū indiuiduū eē:nō solū ꝓpter id qȯ nuꝑ est dcm̄:sed etiā qꝛ fiet vt īdiuiduū diuidaꝛ.

℄ Manifestū igiꝛ ex dictis est:ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū:neqꝫ oīno nullu ꝫ ꝯtinuoꝝ erit athomus: non solum propter id quod nunc dictum est: sed qꝛ accidit diuidi athomum.

℄ Probat ꝙ nullū ꝯtinuuꝫ est indiuisibile.Et primo ostēdit qȯ incōueniens sequiꝛ si h ponaꝛ.Scdo ponit demōstrationem ad illud incōueniens ducentē:ibi[Qm̄ enim in omni tpe.]Dicit ergo primo manifestuꝫ esse ex dictis ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū.i.suꝑficies:neqꝫ oīno aliqȯ continuum est athomus.i.idiuisibile.Tū ꝓpter predicta:qꝛ vꝫ.impossibile est aliqȯ ꝯtinuum ex indiuisibilibus componi:cū tñ ex ꝯtinuis possit cōponi ꝯtinuū.Tū etiam qꝛ sequeretur ꝙ indiuisibile diuideretur . ℄ Secundo ibi.

℄ Nā cū oī in tpe ⁊ id in qȯ est celerius ⁊ id qȯ est tardius moueaꝛ.atqꝫ id qȯ ē celeriꝰ plus eq̄li in tpe spatij trāseat:fieriqꝫ possit vt duplū sexqalterāqꝫ lōgitudinē trāseat:esse nāqꝫ pōt celeritatis hec rō:sexqal-

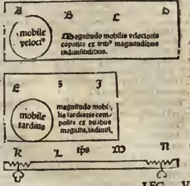
terā magnitudinē eodē in tpe trāseat id qđ celerius fert. Atqʒ diuidant magnitudies ambe: ea qdē quā mobile celerius trāsit: que est.a.d.in.a.b.c.d.tres idiuiduas ptes ↄtinuoꝝ. Ea vo quā ipm tardius trāsit in.e.f.g.duas ⁊ ipsas idiuiduas ptes: igit ⁊ tēpus.b.m.in tres sane ptes idiuiduas diuidet. In eqli nāqʒ tpe magnitudinē trāsit eqlē. Diuidat itaqʒ in.b.k.l.m.idiuisibiles ptes. Rursus cū mobile tardi⁹ magnitudinē.e.f.g.eodē in tpe trāseat: diuidet ⁊ tps duas in ptes eqles. Quod fit vt idiuiduū diuidat: ⁊ id qđ mouet nō in idiuiduo: sʒ in maiore tpe ptē idiuiduā trāseat. Pʒ igit nullam cōtinui ptem parte carere.

T.c.23. ¶ Quoniā eni in oi tpe veloci⁹ ⁊ tardius ē. Velocius aūt plus trāsit in eqli tpe: ↄtingit aūt ⁊ duplicē ⁊ hemioliā trāsire lōgitudinē. Sit eni hec rō velocis. Adducat igit velocius ſm hemioliū in eodē tpe: ⁊ diuidant magnitudines: que qdē velocioris sūt.a.b.c.d.ī tres athomos: q̄ vo sūt tardioris in duos: in qb⁹ sūt.e.ʒ.i. Itaqʒ ⁊ tps diuidet in tria athoma. Eqle eni in eqli tpe trāsibit. Diuidat igit tps in ea q̄ sunt.k.l.m.n. Iterū aūt qm̄ deductū ē tardi⁹ p.e.ʒ.i. ⁊ tps secabitur in gemina. Diuidet ergo athomuʒ ⁊ impartibile. Nō eni in athomo trāsit: sʒ in pluri. Manifestum ergo ē q̄ nihil ↄtinuoꝝ impartibile est.

Hemiolia ... sexqal... ...era pro... ...tio ... ...nume... ...est cō... ...tio ... ...m... ...erum ⁊ ...diuid... ...per par... ...cius.

Lec.3.t.&.16. ¶ Ponit demōstrationē ad hoc incōueniens ducentē: in qua primo presupponit quedā superius manifestata: quoꝝ vnū est q̄ in omni tpe ↄtingat velocius ⁊ tardius moueri. Scđm est q̄ velocius plus ptransit de magnitudine in equali tpe. Tertiū est q̄ ↄtingit eē excessū velocitatis ad velocitatē ⁊ longitudinis ptransire ad lōgitudinē ſm diuersas pportiones puta ſm duplicē q̄ est pportio duorū ad vnū: ⁊ ſm hemioliā que hʒ totū ⁊ dimidiū: q̄ alio mō dr sexquialtera: vt pportio triū ad duo: vel ſm q̄tācūqʒ aliā pportionē. Ex his aūt suppositis sic pcedit. Sit hec pportio velocis ad velox vt iueniat aliqd veloci⁹ altero ſm hemioliū.i.sexqalterā pportionē: ⁊ sit ita q̄ velocius ptrāseat vnā magnitudinē que sit.a.b.c.d.cōpositā ex tribus magnitudibus indiuisibilibus: quaꝝ vna sit a.b.alia.b.c.tertia.c.d.in eodē aūt tpe opʒ q̄ tardius ſm pdictā pportionē ptrāseat magnitudinē cōpositā ex duabus idiuisibilibus magnitudinibus: q̄ sit magnitudo.ʒ.e.i. Et qꝛ tps diuidi pōt sicut etiā magnitudo necesse est q̄ tps in quo velocius ptransit tres magnitudines diuidat in tria idiuisibilia: qꝛ opʒ q̄ eqle in eqli tpe ptrāseat. Sit ergo tps.k.l.m.n.diuisuʒ in tria idiuisibilia. Sʒ qꝛ tardi⁹ in eodē tpe mouet p.e.ʒ.i.q̄ sūt due magnitudines idiuisibiles necesse est q̄ tps diuidat ī duo media: ⁊ sic sequet q̄ idiuisibile diuidat. Oportebit eni q̄ tardi⁹ vnā magnitudinē idiuisibilē ptrāseat in vno idiuisibili tpe ⁊ dimidio. Nō eni pōt dici q̄ vnā idiuisibilē magnitudinē transeat in vno tpe idiuisibili: qꝛ sic nō plus moueret velocius q̄ tardi⁹. Ergo relinqtur q̄ tardi⁹ ptranseat idiuisibilē magnitudinē in pluri q̄ in vno idiuisibili tpe: ⁊ in minori q̄ duobus: ⁊ sic oportebit vnū idiuisibile tps diuidi. Et eodē mō seqt q̄ idiuisibilis magnitudo diuidat si ponat q̄ tardius moueat p tres idiuisibiles magnitudies in tribus indiuisibilibus tpibus. Velocius enim in vno idiuisibili tēpore mouebit per plures q̄ per vnam indiuisibilem magnitudinem: ⁊ per minus q̄ duas. Unde manifestum fit q̄ nullum continuū pōt esse indiuisibile.

¶ Demonstratio q̄ nullum continuuʒ est indiuisibile.

LEC. V.

¶ At vo necesse est ⁊ ipsum nūc quod per se primoqʒ non per aliud dicitur: indiuisibile esse: atqʒ omni in tempore tale inesse.

Necesse est aūt ⁊ ipsum nunc quod non ſm alterum: sed per se ⁊ primū dictum indiuisibile: ⁊ in omni tempore huius modi esse. T.c.24.

Postq̄ oñdit Phs q̄ nullū ↄtinuū ex idiuisibilibus cōponit: neqʒ idiuisibile eē: ex qb⁹ appa ret motū eē diuisibilē: hic determiat de diuisiōe motus. Lec.3.t. c.16.&.17. Et p pmittit q̄dā necaria ad mot⁹ diuisionē. Scđo de ipa mot⁹ diuisiōe determiat: ibi [Mot⁹ aūt est diuisibilis dupl'r.] Circa p^m duo facit. Prio oñdit q̄ in idiuisibili tpis nō cōtingit eē motū neqʒ qetē. Z° oñdit q̄ indiuisibile nō pōt moueri: ibi [Qđ mutat aūt oē.] Circa p^m duo facit. Prio oñdit q̄ idiuisibile tpis ē ipʒ nūc. Scđo q̄ in nunc nihil mouet aut qescit: ibi [Qđ aūt nihil ī ipo nūc mouet.] Circa B tria facit. Prio pponit qđ itēdit. Scđo ponit ea ex qb⁹ pbari pōt ppositū: ibi [Est eni aliqd vltimū ei⁹.] Tertio pponit id qđ ad hec ↄseqtur: ibi [Nece igit.] Circa p^m ↄsiderādū ē q̄ aliqd dr nūc ſʒ alteꝝ ⁊ nō ſm seipʒ: sic dicim⁹ nūc agi qđ ī toto pñti die agit: tñ tot⁹ dies pñs nō dr pñs ſʒ seipʒ: sed ſʒ aliqd sui. Manifestū ē.n.q̄ toti⁹ diei aliq̄ pars pteryt: ⁊ aliq̄ futura est. Qđ aūt preteryt vel futurū est: nō est nūc. Sic ḡ pʒ q̄ tot⁹ dies pñs nō est nūc pmo ⁊ p se. sed p aliqd sui. Et silr nec hora nec qđcūqʒ aliđ tps. Dicit ḡ q̄ id qđ dicit nūc pmo ⁊ per se ⁊ nō ſm alterum: ex necessitate est indiuisibile: ⁊ iteruʒ ex necessitate est in omni tempore. ¶ Secundo ibi. Nūc non ſm seipm dicit̄ qđ.

¶ Est eni extremū trāsacti tpis qddaʒ: citra qđ nihil futuri tpis ē: ⁊ isup ↄsitis: vltra qđ nihil trāsacti tpis est. Quod quidem vtrorumqʒ temporum finem diximus esse. Hoc igitur si tale per se idemqʒ demonstrabimus esse: patebit etiam ⁊ indiuisibile esse.

¶ Est eni aliqd vltimū eius qđ factū ē: cuius super B nihil futuri ē: ⁊ iteꝝ futuri ē cui⁹ sup B nihil ē illi⁹ qđ factū ē: qđ vtiqʒ diximus vtriusqʒ eē terminū. Hoc aūt si demōstret: qm̄ B hui⁹ ē p se: ⁊ ipsum simul manifestum erit q̄ indiuisibile est. T.c.25.

¶ Probat propositum. Manifestum est eni q̄ cuiuslibet ↄtinui finiti est accipe aliqđ vltimū extra quod nihil est eius cuius ē vltimū: sicut nihil linee est ex pūctū qđ ter-

minat lineā. Tp̄s aūt p̄teritū est quoddā ꝯtinuū finitū ad p̄sens. Est ergo accipe aliqḋ vltimū eius qḋ factū est .i. p̄teriti: ex̄ qḋ nihil ē p̄teriti: ⁊ īfra qḋ nihil ē futuri. Et similiter erit accipe aliqḋ vltimū futuri īfra qḋ nihil ē p̄teriti: ⁊ illud vltimū est termin⁹ vtriusqꝫ .s. p̄teriti ⁊ futuri qꝛ cū totū tp̄s sit ꝯtinuū: opꝫ ꝙ p̄teritū ⁊ futuꝝ ad vnum terminū copulent̄. Si igit̄ de aliquo demōstret̄ ꝙ ipꝫ sit tale ꝑ seipm̄: qḋ ē eē nūc ꝑ seipꝫ ⁊ nō ꝑ aliqd sui: simul cū hoc manifestum erit ꝙ sit indiuisibile. ¶ Tertio ibi.

¶ Necesse est itaqꝫ idem nunc ipsum esse: quod finis vtrorumqꝫ temporum est.

T.c.26. ¶ Necesse est igitur ipsum idē esse ipsum nunc: quod vtrisqꝫ temporibus vltimum est.

¶ Ostēdit quoddā ꝯñs ad p̄missa. Et circa hoc duo facit. Primo ondit supposito ꝙ nūc sit idiuisibile: ꝙ oporteat idem nūc esse: qḋ est terminus preteriti ⁊ terminus futuri. Scḋo ondit ꝙ ecōuerso si ē idē vtrūqꝫ nūc: opꝫ ꝙ nūc sit indiuisibile. ibi [At vero si idez est.] Circa primum duo facit. P̄ro ꝯcludit ex dictis ꝙ necesse est esse idē nūc qḋ est vltimū vtriusqꝫ tp̄is .s. p̄teriti ⁊ futuri. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nā si sit aliud atqꝫ aliud: deinceps alteꝝ qdem ad alteꝝ sane nō erit: ꝓpterea qḋ ꝯtinuū nō ex idiuisibilibus cōstat. Si vero sit seorsuz vtrūqꝫ: īter ea meduꝫ tēpus erit. Oē nāqꝫ ꝯtinuū tale ē: vt īter fines aliqd sit vniuocū. At si tēpus sit illud: diuisibile erit (vt patet.) Demōstratū est enī omne tēpus diuisibile esse. Quare fit vt nunc ipsum diuisibile sit.

¶ Si enī alteꝝ est: ꝯsequēter nō erit alterū alteri ꝓpter id qḋ nō est ꝯtinuū ex īpartibilib⁹. Si aūt seorsuz est vtrūqꝫ: īter est tp̄s. Oē enī ꝯtinuum huiusmodi est. Quare erit vniuocū mediū terminoꝝ. At vero si tēpus mediū ē: diuisibile erit. Omne enim tēpus ostensum est quod diuisibile sit. Quare diuisibile est ipsum nunc.

Idē nūc ē finis p̄teriti ⁊ et p̄n. futu. tēporis. ¶ Probat tali rōne. Si est alteꝝ nunc qḋ est p̄n^m futuri: ⁊ alteꝝ qḋ est finis p̄teriti: opꝫ ꝙ hec duo nūc vel sint ꝯñr adinuicē: ita ꝙ imediate sibi succedāt: vel opꝫ ꝙ vnū sit seorsum ab altero: distās ab eo. Sed nō pōt dici ꝙ vnuꝫ ꝯñr se habeat ad alteꝝ: qꝛ sic sequeret̄ tp̄s cōponi ex nūc aggregatis: qḋ nō pōt eē: ꝑꝑ id qḋ nullū ꝯtinuū cōponit̄ ex īpartibilib⁹: vt supra ostēsū ē. (Tex.c.1. cō.1.) Nec etiā dici pōt ꝙ vnū nūc sit seorsuz ab altero distās ab eo: qꝛ tūc oporteret ꝙ īter illa duo nūc eēt tp̄s mediū. Hec est enī nā ōis ꝯtinui: ꝙ īter quelibet duo idiuisibilia sit ꝯtinuū mediū: sicut īter quelibet duo pūcta linea. (Supra lec.i.i.c.7.) Qꝛ aūt hoc sit īpossibile ondit dupl̄r. (Primo.) P̄o. Quia si aliqḋ eēt tp̄s mediū īter p̄dicta duo nūc: sequeret̄ ꝙ aliqḋ vniuocū eiusdem generis esset mediū īter duos terminos: qḋ est īpossibile. Nō enī est possibile ꝙ inter extrema duaꝝ linearū se tāgētiuꝫ vel ꝯñr se habētiū sit aliq̄ linea media. Hoc enī eēt ꝯtra rōnē eius qḋ est ꝯñr: qꝛ ꝯsequenter sunt: vt supra dictū est: quoꝝ nihil est mediū proximi generis: ⁊ sic cum tp̄s futurū consequēter se habeat ad preteritū: impossibile est ꝙ inter terminū futuri ⁊ terminū preteriti cadat aliqḋ tempus mediū. (Tex.5.l. cō.25.) Alio mō ondit idē sic. Quicqd est mediū īter preteritum ⁊ futurū: dr̄ nunc. Si igit̄ tēpus aliqḋ sit mediū inter extrema tp̄is preteriti ⁊ futuri: seqtur ꝙ totū illud dicat̄ nunc. Sed omne tp̄s est diuisibile: vt ostensuꝫ est: ergo sequetur ꝙ ipsum nunc sit diuisibile. Et q̄uis supra posuerit principia ex qbus probari pōt ꝙ nūc sit indiuisibile: qꝛ tamen conclusionem non deduxerat ex principijs: hic consequēter ostendit ꝙ nunc sit indiuisibile ibi.

¶ Quod si sit diuisibile: erit aliquid preteriti in futuro: ⁊ futuri etiam in transacto. Id enim in quo diuidetur preteritū tempus: ⁊ consequens terminabit.

¶ Si aūt diuisibile ē ipꝫ nūc: erit aliqd qḋ feꝝ ē ī futuro: ⁊ futuri ī eo qḋ feꝝ ē. Scḋꝫ qḋ enī diuidet̄ h: determinat preteritū ⁊ futurū tēpus.

Nūc p̄us p̄t esse ē idiuisibile p̄bat triplici rōne. Primo. ¶ Et hoc triplici rōne. Quarū prima est. qꝛ si nunc sit diuisibile sequet̄ ꝙ aliqd de p̄terito sit in futuro: ⁊ aliqd futuri sit in p̄terito. Cū .n. nunc sit extremū p̄teriti: ⁊ extremū futuri: oē aūt extremū est in eo cu⁹ est extremū sicut pūctū in linea: nece est ꝙ totū nūc ⁊ sit ī tp̄e p̄terito vt finis ⁊ in tp̄e futuro vt p̄n^m. Sꝫ si nūc diuidat̄: opꝫ ꝙ illa diuisio determiet p̄teritū ⁊ futuꝝ: ōis enī diuisio ī tp̄e facta distīguit p̄teritū ⁊ futuꝝ: cū ōium partiū tēporis vna compare‑t̄ ad aliā vt p̄teritū ad futuꝝ: sequet̄ ergo ꝙ ipsius nūc aliqd sit preteritū ⁊ aliqd futuꝝ. Et ita cū nūc sit in p̄terito: ⁊ in futuro sequet̄ ꝙ aliquid futuri sit in preterito: ⁊ aliqd p̄teriti sit ī futuro. ¶ Scḋaꝫ rōnē ponit ibi.

¶ Preterea nec ipsum nunc per se: sed per aliud erit. Diuisio enim non est ipsius quod est per se.

¶ Simul aūt ⁊ non per se erit hoc nunc: sed s̄m alterum. Diuisio enim non s̄m ipsum est. T.c.2x

¶ Quia si nunc sit diuisibile: nō erit nunc s̄m seipsum: sed s̄m alterū: nullū .n. diuisibile est sua diuisio qua diuidit̄. Ipa aūt diuisio tp̄is est nunc: nihil .n. aliud est diuisio cōtinui q̄ termin⁹ cōis duabus partibus: hoc autez intelligimus per nunc quod est terminus cōis preteriti ⁊ futuri. Sic ergo manifestum est ꝙ id quod est diuisibile non potest esse nunc s̄m seipm̄. ¶ Tertiaꝫ rōnē ponit ibi.

¶ Et insuꝑ ipsius nūc aliud trāsactū: aliud cōsequens erit: ⁊ nō semꝑ idē: aut p̄teritū: aut futurū: neqꝫ nunc idem. Multis est enī diuisionibus diuisibile tempus. Quod si hec ipsi nūc inesse nō pñt: ipsum ꝑfecto nūc qḋ est vtroqꝫ in tempore: idem esse necesse est.

¶ Adhuc aūt ipsius nūc hoc qdem factum erit: illud aūt futuꝝ: ⁊ nō semꝑ idē factū ē ⁊ futurū. Neqꝫ itaqꝫ ipm̄ nūc idē ē sit. Multipliciter enī diuisibile ē tēpus. Quare si h īpoīe ē inesse ipsi nūc: necesse est idē esse ei qḋ in vtroqꝫ nunc est. T.c.2x

¶ Que talis est. Semꝑ facta diuisione tp̄is vna ps ē p̄terita ⁊ alia futura. Si igit̄ ⁊ nūc diuidat̄ opꝫ ꝙ aliqd ei⁹ sit p̄teritū ⁊ aliqd futuꝝ. Sꝫ nō idem est p̄teritū: ⁊ futuꝝ: sequit̄ g ꝙ ipꝫ nūc nō sit idē sibiipsi q̄si totū simul existēs qḋ est ꝯtra rōnez eius qḋ dicit̄ nūc. Cū enī dicimus nūc: intelligim⁹ simul in p̄senti eē. Sed oportebit multaꝫ diuersitatē eē in nūc ⁊ successionē sic̄ ⁊ in tp̄e qḋ multipliciter est diuisibile. Sic ergo ostēso ꝙ nūc sit diuisibile quod erat consequens ad hoc qḋ dicebat̄ non esse idē nunc qḋ est extremum preteriti ⁊ futuri: ⁊ destructo cōsequente: ꝯcludit destructionez antecedentis. Et hoc est quod dicit ꝙ si hoc est impossibile inesse ipsi nūc .i. ꝙ sit diuisibile: necesse est dicere ꝙ idem sit nunc quod est extremū vtriusqꝫ temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero si sit idē: patet ⁊ indiuisibile eē. Nā si diuisibile sit: ea rursus euenient: que antea accidebant. Eē igit̄ in tp̄e idiuisibile quid: qḋ ipsum nūc dicimus eē ex hisce que diximus perspicuum iam euasit.

¶ At vero si idē est: manifestū ꝙ ⁊ idiuisibile. Si enī diuisibile ē: iteꝝ ꝯtigēt eadē que ⁊ prius. Qꝛ quidē igit̄ sit aliqd in tēpore indiuisibile qḋ dicim⁹ eē ipꝫ nūc: manifestū est ex his q̄ dicta sunt. T.c.29

¶ Ostendit ꝙ econtrario si idez est nūc preteriti ⁊ futuri

necesse

necesse est ꝙ nunc sit indiuisibile: qꝛ si esset diuisibile se querenẜ oīa ꝑdicta incōueniētia. Et sic ex quo nō pōt dici ꝙ nūc sit diuisibile q̄si existente altero nūc preterito: ꝛ altero nunc futuri. nec etiā est diuisibile si ponatur idē: cōcludit manifestū esse ex dictis ꝙ necesse est in tpe esse aliqđ indiuisibile qđ dicitur nunc. ❡ Deinde cum dicit.

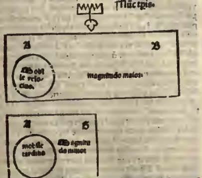
❡ At qui nihil in ipo nūc moueri ex hisce patebit: que deinceps dicem⁹. Nā si qppiā in ipso moueri possit: fiet vt celeri⁹ in ipo: ac tardi⁹ moueaẜ. Sit itaq̄ nūc ipsū .d. atq̄ in ipso celeri⁹ mobile lōgitudinē trāsīcat a.b. lr̄is designatū. Igiẜ mobile tardi⁹ minorē in eadē lōgitudinē ptrāsibit. Designetur ꝛ ipsa: ꝛ sit .a.c. Qm̄ aūt mobile tardi⁹ in toto nūc ipso lōgitudinem a.c. ptrāsiuit: celerius mobile per eādē in miore sane mouebiẜ. Quare ipm nūc diuideẜ. At erat idiuisibile. Fieri ergo nō pōt: vt qcq̄ in ipso nūc moueatur.

❡ Or aūt nihil in ipso nūc moueẜ ex his manifestum est. Si nāq̄ est: ꝯtingit ꝛ veloci⁹ moueri in ipso nūc ꝛ tardius. Sit ipsum nūc in quo .n. moueaẜ aūt velocius in ipso per .a.b. Ergo tardius in ipso per minorē q̄ sit .a.b. mouebiẜ vt ꝑ a.g. Qm̄ aūt tardius in toto ipso nūc mouebaẜ per .a.g. velocius in minori q̄ hoc mouebitur. Quare diuidetur ipsum nunc. Sed erat indiuisibile. Non ergo est moueri in ipso nunc.

In nunc nō pōt eē motus.

❡ Ostēdit ꝙ in nūc nō pōt eē nec motus nec qes. Et primo ostēdit de motu. Scđo de qete. ibi [At vo neq̄ qes esse.] Dicit ergo p̄mo manifestū eē ex his que sequuntur ꝙ in nūc nihil possit moueri: qꝛ si aliqđ pōt moueri in nūc cōtinget in nūc moueri duo mobilia: quoꝝ vnū sit veloci⁹: ꝛ aliud tardius. Sit ergo ipm nūc .n. ꝛ aliqđ corpus velocius moueaẜ in .n. per .a.b. magnitudinē. Sed tardius in equali minus moueẜ: ergo tardius in hoc instanti moueẜ per minorē magnitudinē que est .a.g. Sed velocius idē spatiū ptrāsit in minori q̄ tardius: qꝛ ergo corpus tardi⁹ mouebaẜ per .a.g. magnitudinē in toto ipso nūc: sequitur ꝙ velocius moueatur per eandem magnitudinem in minori q̄ nūc. ergo nūc diuidiẜ. Sed ōnsū est ꝙ nūc ē indiuisibile: ergo non pōt aliqđ moueri in nūc. ❡ Scđo ibi.

❡ Demōstratio ōndens ꝙ in ipso nūc motus esse nō pōt.

❡ At vo nec in eodē qcq̄ qescere pōt. Quiescere enī id dicebam⁹ qđ est aptū vt moueaẜ: ꝛ nō moueẜ tunc cū aptū est moueri: ꝛ vbi: ꝛ quēadmoduꝫ moueri est aptū. Quare cū in ipso nūc nihil sit aptū moueri: patet nihil etiam in eodem quiescere aptum esse.

❡ At vo neq̄ qescere. Quiescē enī diximus aptū natū moueri: qđ nō moueẜ: qn̄ aptū natū est: ꝛ quo: ꝛ sic. Quare qm̄ in ipso nunc nihil aptum natū est moueri: manifestū qꝛ neq̄ quiescere. T.c.30.

❡ Ostēdit idē de qete tribus rōnib⁹. Quaꝝ p̄ma talis est. Dictū est enī in qnto ꝙ illud qescit qđ est aptū natū moueri: ꝛ nō moueẜ qn̄ aptū natū est moueri: ꝛ ſm illā ptē qua natū est moueri: vel eo mō quo natū est moueri. Si enī aliqđ caret eo qđ nō est natū hr̄e: vt lapis visu aut eo tpe qn̄ nō est natū hr̄e: vt canis an̄ nonū diē: aut in ea pte qua nō natū est hr̄e sicut in pede vel in manu: aut eo mō quo nō natū est hr̄e: vt si hō nō videat ita acute vt aqla: nō pp hoc dr̄ eē ꝑuatū visu. Quies aūt est ꝑuatio motus: vñ nihil qescit nisi qđ ē aptū natū moueri: ꝛ qn̄ ꝛ sic natū est moueri. Sꝫ ōnsuꝫ ē ꝙ nihil aptū natū ē moueri in ipo nūc: g̃ māifestū ē ꝙ nihil qescit i nūc. ❡ 2ᵃᵐ rōnē pōit ibi. Qr in nūc non possit esse qes ꝓbaẜ tribus rōnib⁹. ꝑ⁹. T.c.4.t. c.20.

❡ Preterea si nūc ipm in vtrisq̄ tpib⁹ idē est: fieriq̄ pōt vt in hoꝝ tēpoꝝ altero toto qppiā moueaẜ: in altero toto qescat: atq̄ id qđ toto in tpe moueẜ: i quouis ipsi⁹ mouebiẜ: in quo ipm moueri pōt: ꝛ id qđ qescit simili mō qescet: fiet ꝑfecto vt idē moueaẜ sil: atq̄ qescat. Ipsuꝫ eniꝫ nūc vltimū vtroꝛūq̄ tēpoꝝ est.

❡ Amplius si idē quidē nūc in vtriusq̄ tpib⁹ est: cōtingit aūt hoc quidē moueri: illud aūt qescere per totū. Qđ aūt moueẜ in tpe toto: in quolibet mouebiẜ h̄: ꝫ qđ aptū natū ē moueri: ꝛ qescēs similr̄ qescet. ꝯtingit idē simul qescere ꝛ moueri. Idē .n. vltimū tēporū vtroꝛūq̄ ipsum nunc. T.c.31.

❡ Que talis est. Illud qđ moueẜ in toto aliquo tpe: mouetur in quolibet illius tpis in quo natum est moueri: ꝛ silr̄ qđ qescit in aliquo toto tpe: quiescit in quolibet illius tēporis in quo natū est qescere. Sed idē nūc est in duobus temporibus: in quoꝝ vno toto qescit: ꝛ in altero toto mouetur: sicut appet in eo qđ post quietē moueẜ: ꝛ post motum quiescit. Si igiẜ in nūc aliqđ natū est qescere ꝛ moueri: sequereẜ ꝙ aliquid simul quiesceret ꝛ moueretẜ. Qđ est impossibile. ❡ Tertiam rationem ponit ibi.

❡ Insup id qescere dicimus: qđ silr̄ sese hꝫ: ꝛ ipsum: ꝛ ptes: nūc atq̄ prius. At in ipso nūc non est ꝑus. vt patet. Quare non sit vt in ipso quicq̄ quiescat. Que cum ita sint: necesse est ꝛ id qđ mouetur ꝛ id qđ quiescit in tempore moueatur atq̄ quiescat.

❡ Amplius autē quiescere quideꝫ dicimus: qđ similiter se habet ꝛ ipsum ꝛ partes ꝛ nunc ꝛ prius. In ipso autem non est prius: quare neq̄ quiescere. Necesse est ergo ꝛ moueri quod mouetur in tempore: ꝛ quiescere quiescens. T.c.32.

❡ Que talis est. Illud dicim⁹ qescere qđ se hꝫ similr̄ ꝛ nūc ꝛ ꝑus ꝛ ſm se totū ꝛ ſm ptes suas. Ex hoc enī diciẜ aliqđ moueri qđ nūc ꝛ prius dissimiliter se hꝫ: vel ſm locū: vel ſm quātitatē: vel ſm q̄litatē. Sꝫ in ipso nūc nō est aliqđ prius: qꝛ sic nūc eēt diuisibile: qꝛ lꝫ ꝑus ptinet ad ꝑteritū: ergo nō ꝯtingit in nunc quiescere. Ex hoc aūt viteri⁹ cōcludit ꝙ necesse est oē qđ moueẜ ꝛ omne quod quiescit moueri ꝛ quiescere in tempore. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Oē aūt qđ mutaẜ diuisibile eē necesse est. Nā cuꝫ e quodā in quoddā sit oīs mutatio: cū est qdē in eo in

qđ est mutatū:nō vlterius(vt pȝ)mutaꝛ:cū ṽo est in eo ex quo est mutatio:⁊ ipsum ⁊ oẽs ptes:nōdū mutaꝛ. Qđ eni eodē mō se hȝ:⁊ ipsuȝ ⁊ ptes:id nō mutatur. Necesse est igiꝛ ipm ptim in hoc ptiȝ in altero eē. Neqȝ eni in vtroqȝ:neqȝ in neutro eē pōt. Dico aūt in qđ mutaꝛ pmū mutatione:vt fuscū cū ex albo mutaꝛ:nō nigrū. Nō.n.id qđ mutaꝛ in vtrouis extremoꝝ eē necesse ē. Patet igiꝛ oē qđ mutaꝛ diuisibile eē.

¶ Qđ mutaꝛ autē oē:necesse est diuisibile esse. Quū enim ex quodā in qddā ois mutatio:⁊ cū quidē fit in hoc in qđ mutatū est:nō amplꝰ mutaꝛ. Cū aūt est in eo ex quo mutatū est:⁊ ipsum ⁊ ptes oēs:nō mutanꝛ. Qđ enim similꝛ se hȝ ⁊ ipsuȝ ⁊ ptes oēs nō mutaꝛ. Necesse igiꝛ hȝ qdeȝ aliqđ in hoc eē:aliud ṽo in altero mutātis. Nō eniȝ in vtrisqȝ neqȝ in neutro possibile est eē. Dico aūt in qđ mutat primū ꝭm mutationeȝ:vt ex albo in fuscū:nō in nigrū. Non eniȝ necesse est qđ mutaꝛ in quocūqȝ eē vltimoꝝ. Manifestū igitur est ꝙ omne qđ mutatur erit diuisibile.

¶ Ostēdit ꝙ oē qđ mouetur est diuisibile tali rōne. Ois mutatio est ex quodā in qddā:ſȝ qū aliqđ est in termino ad quē mutaꝛ:vlteriꝰ nō mutaꝛ:ſȝ iā mutatū est. Non.n. simul aliqđ moueꝛ:⁊ mutatū est. vt supra dictū ē. Qū ṽo aliqđ est in termīo ex quo mutaꝛ:ꝭm se totū ⁊ ꝭm oēs ptes suas:tūc nō mutaꝛ. Dictū est eni ꝙ illud qđ similiter se hȝ ⁊ ipsum ⁊ oēs ptes eius:nō mutaꝛ:sed magis qescit. Addit aūt[⁊ oēs ptes]qꝛ cū aliqđ icipit mutari:nō simul totū egrediꝛ de loco quē pus occupabat:sed ps post ptē. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ sit in vtroqȝ termino ꝭm se totū ⁊ ꝭm ptes suas dū moueꝛ. Sic.n.aliqđ eēt simul in duobꝰ locis. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ in neutro terminoꝝ sit:loqmur.n.nūc de pimo termīo in quē mutaꝛ:⁊ nō de vltio extremo. Sicut si ex albo aliqđ mutaꝛ in nigrū:nigrū est vltimū extremū:fuscū ṽo est pimū. Et similꝛ si sit vna linea diuisa in tres ptes eq̄les.s.linea.a.b.c.d.manifestuȝ est ꝙ mobile in pncipio motꝰ est in pte.a.b.sicut in loco sibi eq̄li. Cōtingit tñ in aliqua pte sui motus nō eē neqȝ in.a.b.neqȝ in.c.d. Qñqȝ eniȝ est totū in.b.c. Cū ḡ dr ꝙ illud qđ mutaꝛ qū mutaꝛ nō pōt in neutro eē:accipiꝛ non extremꝰ terminus:ſȝ pimus. Relinquiꝛ ḡ ꝙ oē qđ mutaꝛ dū mutaꝛ ꝭm aliqđ sui est in vno:⁊ ꝭm aliqđ sui est in altero. Sicut cū aliqđ mutaꝛ de.a.b.in.b.c.in ipo moueri pars q̄ egrediꝛ de loco.a.b.igrediꝛ locū.b.c. Et qđ moueꝛ de albo in nigrū:ps q̄ desinit eē alba:fit fusca vel pallida. Sic igiꝛ manifestū est ꝙ oē qđ mutaꝛ cū sit ptim in vno ⁊ ptim in altero:est diuisibile. ¶ Sciēduȝ est aūt ꝙ Cōmētatoꝛ in hoc loco mouet dubitationē de h ꝙ si Aristo. nō intēdit hic demōstrare ꝙ mobile sit diuisibile nisi de mobili qđ moueꝛ motu quē dixit eē in solis tribꝰ generibus.s.q̄titate q̄litate ⁊ vbi:demōstratio sua nō erit vlis sed pticularis:qꝛ ēt qđ mutaꝛ ſȝ subaȝ diuisibile iueniꝛ. Unū videꝛ ꝙ itelligat de eo qđ trāsmutatur ꝭm quācūqȝ trāsmutationē:vt icludaꝛ generatio ⁊ corruptio in suba. Et hoc ēt ex ipsis vbis eius appet. Nō.n.dicit.qđ moueꝛ: sed qđ mutaꝛ. Sed tūc videꝛ sua demōstratio nō valere qꝛ aliq̄ trāsmutatiōes sunt idiuisibiles:sicut ipsa generatio substātialis ⁊ corruptio:que non sunt in tpe:⁊ in huiꝰ trāsmutatiōibus nō est veꝝ.ꝙ illud qđ mutaꝛ sit ptiȝ in vno pti in alio. Nō.n.cū ignis generaꝛ:ptiȝ est ignis:ptiȝ nō ignis. Et iducit ad h plures solōnes:quaꝝ vna ē Alex. dicētis ꝙ nulla trāsmutatio est idiuisibilis:aut in nō tpe.

Lec.2.t.c.2.

Primum dubium

Solutio Alexan.

Sed hoc reprobaꝛ:qꝛ per h destruiꝛ quoddā pbabile ⁊ famosuȝ apud Aristo.⁊ oēs pipateticos.s.ꝙ aliq̄ trāsmutatiōes sint in nō tpe.vt illuminatio:⁊ alia huiꝰ. Inducit etiā solutionē Themistij dicētis:ꝙ ⁊ si sit aliq̄ trāsmutatio in nō tpe:tñ hoc latet.⁊ Aristo. vtiꝛ eo qđ est manifestū.s.ꝙ trāsmutatio sit in tpe. Et h reprobat:qꝛ eodē mō se hȝ de diuisiōe mutatiōis ⁊ mutabilis. Et adhuc videꝛ latētius diuisibilitas mobilis q̄ȝ mutatiōis. Unū demonstratio Aristo.nō eēt efficax:qꝛ posset aliqs dicere:ꝙ lȝ ea que mutanꝛ mutatiōibꝰ maxie diuisibilibꝰ sint diuisibilia:sunt tñ aliq̄ mutabilia latētia q̄ sunt idiuisibilia. Ponit ēt solutionē Auēpace dicētis ꝙ hic nō agiꝛ de diuisione mutabilis ꝭm quātitatē:ſȝ de diuisiōe mutabilis ſȝ ꝙ subiectū diuidiꝛ per accidētia ɔ̄ria:de quoꝝ vno mutaꝛ in alteꝝ. Et addit postea suā solutionē ꝙ ille mutationes que dicunꝛ in nō tpe sunt termini quoꝝdā motuū idiuisibiliū. Accidit ergo aliqđ trāsmutari in nō tpe iquātū.s. quilibet motus terminaꝛ in istāti. Et qꝛ illud qđ est p accidēs ptermittiꝛ in demōstratiōibꝰ iō illo Aristo. in hac demōstratiōe vtiꝛ ac si ois mutatio sit diuisibilis ⁊ i tpe. ¶ Sed si qs recte ɔsideret hec obiectio nō est ad ppositū. Nō eni Aristo.in sua demōstratiōe vtiꝛ q̄si principio ꝙ ois sit mutatio diuisibilis:cū magis ecōuerso ex diuisione mobilis pcedat ad diuisionē mutatiōis:vt ifra patebit. Et sicut ipse post dicet:diuisibilitas per pus ē in mobili q̄ȝ in motu vel mutatiōe. Sed vtiꝛ pncipiis per se notis que necesse ē ɔcedere in quacūqȝ mutatiōe.s.ꝙ illud qđ mutaꝛ:qū est ꝭm totū ⁊ ptes in termīo a quo mutaꝛ: nōdū mutaꝛ ꝭm illā mutationeȝ:ꝙ qū est in termino ad quē:nō mutaꝛ:ſȝ mutatū est:⁊ ꝙ nō pōt eē nec in vtroqȝ totū:nec in neutro.sicut expositū est. Unū ex necessitate sequiꝛ ꝙ in q̄libet mutatiōe illud qđ mutaꝛ dū mutaꝛ sit partim in vno termīo:⁊ pti in alio. Sȝ hoc diuersimode inueniꝛ in diuersis mutatiōibꝰ iter quarū extrema ē aliquod mediū:cōtingit ꝙ id qđ mutaꝛ dū mutaꝛ pti sit in vno extremo ⁊ pti in alio ſȝ ipa extrema. In illis ṽo iter quarū termīos nō est aliud mediū:id qđ mutaꝛ nō ē ꝭm diuersas ptes suas in diuersis extremis ſȝ ipsa extrema: sed ꝭm aliqđ ei adiūctū. Sicut cū mā mutaꝛ de puatiōe ad formā ignis:dū est in ipso mutari:est qdē sub puatiōe ꝭm seipsam:sed pti est sub forma ignis nō ꝭm seipsaȝ:ſȝ ꝭm aliqđ ei adiūctū.s.ꝭm dispōnē ppriā ignis quā parti recipit anteq̄ȝ formā ignis hēat. Unū ifra pbabit Aristo. ꝙ etiā generatio ⁊ corruptio sunt diuisibiles:qꝛ qđ generaꝛ pus generabaꝛ.⁊ qđ corrūpiꝛ pus corrūpebaꝛ. Et forte h mō itellexit Alex.ꝙ ois trāsmutatio ē diuisibilis.s. vel ꝭm seipsam:vel ꝭm motū ei adiūctū. Sic ēt intellexit Themistiꝰ ꝙ Aristo.assūpsit id qđ erat manifestuȝ:⁊ pretermisit id qđ ē latēs:qꝛ nōdū erat locꝰ tractādi de diuisibilitate vl idiuisibilitate mutationū:ſȝ h reseruaꝛ in posteꝝ. In oībꝰ tñ vel diuisibilibꝰ vel idiuisibilibꝰ saluaꝛ qđ Aristo.hic diꝛ:qꝛ ēt q̄ dicuntur idiuisibiles mutatiōes sunt quodāmō diuisibiles nō ꝭm ppria sua extrema:ſȝ p ea q̄ eis adiūgunꝛ. Et h est qđ Auer.dicꝛ voluit ꝙ h ē p accns aliq̄s mutatiōes eē in nō tpe. ¶ Est ēt hic alia dubitatio. Nō.n.vȝ h veꝝ in motu alteratiōis ꝙ id qđ alteraꝛ pti sit in vno termīo:⁊ pti in altero dū alteraꝛ. Nō.n. sic pcedit motꝰ alteratiōis ꝙ pus vna ps altereꝛ:⁊ postea altera:ſȝ totū pus est minꝰ calidū:⁊ postea magis calidū. Unū ēt Arist.in lib.de sensu ⁊ sensato diꝛ ꝙ nō silꝛ se hȝ in alteratiōe sicut in latiōe. Latiōes nāqȝ rōnabilꝛ in medio prius attigūt. Quecūqȝ ṽo alteranꝛ nō adhuc silꝛ. Cōtingit eniȝ sil alterari:⁊ nō dimidiū pus:velut aquā oēm sil coagulari. ¶ Est aūt ad hoc dicenduȝ ꝙ Aristo.in hoc.6. libro agit de motu ꝭm ꝙ est ɔtinuus. Cōtinuitas aūt pmo ⁊ per se ⁊ pprie inuenitur in motu locali:tñ qui soluȝ

potest

Improbatio.

Solutio Themistij.

Improbatio.

Solutio Auempace.

Solutio Auerr.

Solutio vera S. Thome

Lec.4. c.33.

Defensio pro Alex.

Pro Themi.

Pro Auer.

2m dubium.

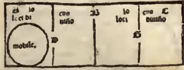
Lec.14. col.4.

Solutio propria.

Lec.14.8 ptem. pōt eē ɔtinuus ꝛ regularis:vt ostēdet in.8.Et iō demon-
strationes in hoc libro posite ptinēt quidē ad motū localem
pfecte:ad alios aūt motus nō totalr:sꝫ ſm ꝙ aliqd cōti-
nuitatis ꝛ regularitatis pticipāt. Sic ḡ dicēdū ē ꝙ mobi-
le ſm locū semp ꝑus subintrat locū in quē tēdit ſm ptē ꝗꝫ
ſm totū. In alteratiōe aūt est quidem vt sic:est aūt vt nō.
Manifestū est enī ꝙ ois alteratio fit per virtutē agētis
qḋ alterat:cuius virtus ꝗto fuerit maior tāto maius cor-
pus alterare pōt. Quia igr̄ alterās ē finite virtutis:vsqꝫ
ad determinatā ꝗtitatē corpus alterabibile subdit eius
virtuti:ꝛ simul recipit ipressionē agētis:vñ sil' alterat to-
tū:nō ps post ptē. Sꝫ illud alteratū iterū alterat aliquid
aliud sibi ɔiūctū:est tñ minoris efficacie in agēdo:ꝛ sic in-
de quousqꝫ deficiat virt' alteratiua. Sic ignis calefacit
vnā ptē aeris stati:ꝛ illa calefacta calefacit aliā:ꝛ sic pars
post ptē alterat. Unde ꝛ Aristo.in lib.de sensu ꝛ sen.post
verba pmissa subiūgit. Attamē si multū fuerit qḋ calefit
aut coagulat:habitū ab habito patit. Primū aūt ab ipso
faciēte trāsmutari necesse:ꝛ simul alterari:ꝛ subito. Ve-
rū tñ ꝛ in hoc ipso qḋ simul alterat est quādā successionē
ɔsiderare:qꝛ cū alteratio fiat per ɔtactū alteratiōis:ptes
alterati quāto magis appropiquāt ad corpus alterās.pfe
ctius a pncipio recipiūt ipressionē alterātis:ꝛ sic successi-
ue ſm ordinē ptiū ad pfectā alterationē puenit.ꝛ maxie
qñ in corpore alterabili est aliqd ɔ̄ resistēs alterāti. Sic
ergo id qḋ ɔcludit ꝙ vꝫ id qḋ mutat dū mutat partiꝫ est
in termio a quo ꝛ partiꝫ in termino ad quē:quasi vna ps
prius pueniat ad terminum ad quem ꝗꝫ alia:simpliciter
ꝛ absolute veꝝ est in motu locali:in motu aūt alteratio-
Expositio ad recte. nis aliqualr. vt dictū est. Quidā vō ecōuerso dixerunt ꝙ
hoc qḋ hic dicit magis hꝫ veritatē in motu alterationis
ꝗꝫ in motu locali. Dicūt enī ꝙ ħ qḋ dicit ꝙ id qḋ mutat
partiꝫ est in termio a quo ꝛ ptim in termio ad quē nō sic
est itelligēdū ꝙ vna ps eius qḋ mouet sit in vno termio
ꝛ alia in alio:sed est referēdū ad ptes termioꝝ.qꝛ.s.id qḋ
mouet ptē hꝫ de termino a quo ꝛ ptē de termino ad quē:
sicut illud qḋ mouet de albedine in nigredinē primo nō
habet perfecte albedinē nec pfecte nigredinē:sꝫ aliquid
participat iperfecte de vtroqꝫ. In motu aūt locali hoc nō
videt veꝝ.nisi ſm id qḋ mouet dū est in medio duorꝫ
termioꝝ:quodāmō aliqd pticipat de vtroqꝫ extremo.
Sicut si terra moueat ad locū ignis:dū est in loco aeris
in suo moueri partē hꝫ vtriusqꝫ termini:inquātū.s.locus
aeris ꝛ est sursuꝫ respectu loci terre:ꝛ deorsuꝫ respectu lo
Reprobatio expo. Aue. ci ignis. Hec aūt expositio extorta est ꝛ ɔ̄ opinionē Arist.
Et pmo quidē apparet hoc ex ipsis vbis Arist. Cōcludit.n.
necesse igit quidē aliqd in hoc eē:aliud vō in altero:mutā-
tis.s.eius qḋ mutat. Loqtur ergo de partib' mobilis:nō
de ptib' termioꝝ. Scḋo ex eius intētione. Inducit.n.ad
probādū id qḋ mutat eē diuisibile:qḋ nō posset cōcludi
Auēpace ex pmissis. Vñ ꝛ Auēpace dixit ꝙ nō intendit hic pbare
ꝙ mobile sit diuisibile in ptes ꝗtitatiuas:sꝫ ſm formas:
inquātū.s.id qḋ mutat de ɔ̄rio in ɔ̄riū dū est in ipso mu-
tari hꝫ aliqd de vtroqꝫ ɔ̄rio. Sed itētio Arist. est expsse
ostēdere ꝙ mobile est diuisibile in suas ptes ꝗtitatiuas:
sicut ꝛ alia cōtinua. Et sic vtit in sequētibus demonstra-
Alber. tionib'. Nec hoc videt eē ɔueniēs qḋ dicūt quidā:ꝙ p
hoc pbat ēt diuisibilitas mobilis ſm ɔtinuitatē. Quia p
hoc ꝙ mobile dū mouet pticipat vtrūqꝫ terminū ꝛ non
stati hꝫ pfecte terminū ad quē:manifestū est mutationē
eē diuisibilē ſꝫ ɔtinuitatē.ꝛ ita cū diuisibile nō possit eē
in indiuisibili:sequit ꝙ etiā mobile sit diuisibile:vt cōti-
Improbatio nuū. Manifeste.n. Arist. in subsequētib' ostēdit diui-
sionē motus ex diuisiōe mobilis.vñ si itēderet ɔcludere
diuisionē mobilis p diuisionē motus eēt demōstratio cir-
cularis. Tertio apparet hāc expositionē eē icōueniētē ex

ipsa expositiōe Arist.cū dicit Dico aūt in qḋ mutat p̄m
ſm mutationē.]Ex quo apparet ꝙ nō itēdit dicere ꝙ pti
sit in termio a quo:ꝛ ptim in termio ad quē pp ħ ꝙ sit i
medio qḋ pticipat vtrūqꝫ extremū.sꝫ qꝛ ſm vnā partē
sui est in vno extremo:ꝛ ſm aliā in medio. Sed circa 3m dubiū
hāc expositionē Arist.dubiuꝫ eē videt qḋ dicit in qḋ p̄m
mutat]nō enim videt posse accipi iu qḋ pmū mutat pp
diuisibilitatē magnitudinis in ifinitū. Et iō dicēdū ē ꝙ i R. isto.
id qḋ pmū mutat in motu locali dꝫ locus q ɔtāgit locū a
quo mutat:ita ꝙ nihil est eius. Si.n.acciperet secūdus lo-
cus q haberet aliqd pmi:nō eēt accipe pmū locū in queꝫ
mutat. Qḋ sic pꝫ. Sit locus vñ mutat aliqḋ mobile.a.b.
ꝛ locus ei ɔtactus eqlis sit.b.c.qꝛ enī.a.b.diuisibile ē diui
dat i pūcto.d.ꝛ sumat de loco.b.c.versus.c.qḋ ē eqle ei qḋ
est.b.d.ꝛ sit illud.g.c. Manifestū est igit ꝙ mobile prius
mutat ad locū.d.g.ꝗꝫ ad locū.b.c.ꝛ iteꝝ cū.a.d.sit diuisi-
bile erit accipe aliū locū priorē.ꝛ sic in infinitū. Et simi-
liter in motu alterationis accipiendum est primuꝫ in qḋ
mutat:medium alterius specciei:sicut cū mutatur de al-
bo i nigrū:accipi dꝫ fuscū.nō aūt min' albū. LEC. VI.

Ostensio ꝙ si accipiatur aliquis secūdus locus qui ha-
beat aliquid primi loci:non est accipere primum locum
in quem mobile mutatur.

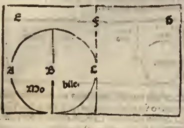
Mot' aūt duob' ē diuisibilis modis:vno quidē mō
tpe:altero vō rōne ptiū eius qḋ subit motū. Veluti
si.a.c.totum mouetur:ꝛ.a.b.ꝛ.b.c.sane mouebitur.

Motus autē est diuisibilis dupliciter. Lec.33.
Uno quidē modo tempore. Alio vō
ſm partiū illi' qḋ mouet. Ut si ipꝫ.a.
c.mouet totū:ꝛ.a.b.mouebit:ꝛ.b.c.

Premissis quibusdā q̄ sunt necessaria ad diuisionē
mot':hic icipit agere de diuisiōe mot'.
Et diuidit in ptes duas. In pma agit de diuisiōe motus.
In scḋa ex determinatis excludit quosdam errores circa
motū ibi[Zeno aūt deratiocinat.] Pria aūt ps diuiditur
in ptes duas. In pma determinat de diuisiōe motus. In
scḋa de diuisiōe generis.ibi[Qm̄ aūt oē qḋ mouet.] Pria
diuidit in duas. In pma agit de diuisiōe motus. In scḋa
de finito ꝛ ifinito circa motū. Utrūqꝫ enī videt ad rōnē
cōtinui ptinere.s.diuisibile ꝛ ifinitū.ibi[Qm̄ autē oē qḋ
mouet in tēpore mouet.] Pria ps diuidit i duas. In p̄o
ostēdit quō motus diuidit. In scḋa agit de ordie partiū
motus.ibi[Qm̄ aūt oē qḋ mutat ex quodā.] Circa pmuꝫ
duo facit. Primo ponit duos modos quibus motus diuiditur.
Scḋo ostendit q̄ sunt illa q̄ simul diuidunt cū motu.ibi
[Qm̄ aūt oē qḋ mouet in aliquo.] Circa pmū duo facit.
Primo ponit modos quibus mot' diuidit. Scḋo exponit eos
ibi[Sit igit ipsius.a.b.] Dicit ḡ pmo ꝙ duob' modis di-
uidit mot'. Uno mō ſm tps:qꝛ ostēsuꝫ est ꝙ mot' nō est Lec.5.s. c.19.
in nūc:sꝫ in tpe. Alio vō mō diuidit ſm mot' ptiū mobi-
lis. Sit enī.a.c.mobile:ꝛ diuidat. Ostēsuꝫ est enim oē qḋ
mouet diuisibile eē. Si ergo ipsuꝫ.a.c.totū mouet:neces-
se est ꝙ moueat vtraqꝫ pars eius.s.a.b.ꝛ.b.c. Est aūt ɔsi-
derādū ꝙ diuisio motus ſm ptes mobilis pōt itelligi du-
pliciter. Uno mō vt ps post ptē moueat:qḋ quidem nō est
possibile in eo qḋ ſm se totū mouet:qꝛ eius qḋ ſꝫ se totū

moueť:oēs ptes simul mouenť:nō gdē seorsum a toto.sʒ in ipo toto.Alio mō pōt itelligi ista diuisio mot⁹ ꝼm ptes mobilis.sicut ꝛ diuisio cuiuslibet accidētis cui⁹ subiectū est diuisibile attēdiť ꝼm diuisionē sui subiecti:sicut si totū hoc corpus est albū:ꝼm diuisionez corporis diuideť p accidēs albedo.Et sic accipiť hic diuisio motus ꝼm ptes mobilis:vt sicut vtraqʒ ps mobilis sil' moueť in toto:ita mot⁹ vtrarūqʒ ptiū sint simul.Et per hoc ista diuisio motus q̄ est ꝼm ptes mobilis:est alia ab illa q̄ est ꝼm tps in q̄ due ptes motus nō sunt simul.Si tn̄ mot⁹ ptis vnius cōpareť ad motū ptis alteri⁹:nō simplr:sʒ ꝼm aliqd signuʒ determinatū:sic motus vnius ptis etiā tempore precedit motum alterius partis. Si.n.mobile.a.b.c.moueatur in magnitudine.e.f.g.ita q.e.f.sit equale toti.a.c.manifestū est q hoc signum.f.ꝼm prius pertransibit.b.c.q̄.a.b.ꝛ ꝼʒ hoc simul curret diuisio motus ꝼm partes tēporis:ꝛ ꝼm partes mobilis.¶ Secundo ibi.

¶ Ostēsio q motus vnius partis cōparatus ad motuʒ alterius partis non simpliciter:sed ꝼm aliquod signum determinatum:tempore precedit motum alterius partis.

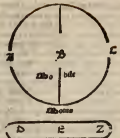

¶ Atqʒ sit ptis qdē.a.b.motus.d.e.ptis v̄o.b.c.mot⁹.e.ʒ.Totū igiť motū.d.ʒ.ipsius.a.c.mobilis motū esse necesse est.Etenī hoc ipso motu mouebiť:qppe cum vtraqʒ pars vtroqʒ moueatur motu:ꝛ nihil alieno motu:sed proprio moueať.Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

¶ Sit igiť ipsius qdē.a.b.qui est.d.e.ipsi⁹.b.c.qui est.e.ʒ.mot⁹ ptiū. Necesse ē igiť totū i quo est.d.ʒ.ipsius.a.c.eē motū. Moueβiť enīʒ ꝼm hūc:qm̄ quidē vtraqʒ ptiū mouebiť ꝼm vtrūqʒ. Nulla enīʒ mouebiť ꝼm alterius motū.Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

Qz mot⁹ diuidať ꝼʒ ptes mobilis tri/plici ratione. ¶ Manifestat positos modos.Et p̄mo ostēdit q mot⁹ diuidať ꝼm ptes mobilis.Scd̄o q diuidať ꝼʒ ptes tpis.ibi [Alius aūt ꝼʒ tps est.] Primū ondit trib⁹ rōnib⁹.Quaꝝ prima talis est.Ex quo moto toto mouenť ptes:motus illius ptis q̄ est.a.b.sit.d.e.ꝛ motus alteri⁹ ptis q̄ est.b.c.sit e.ʒ.Sicut ergo totū mobile.a.c. cōponiť ex.a.b.ꝛ.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.ʒ.cōponiť ex.d.e.ꝛ.e.ʒ.Cū ergo vtraqʒ ptiuʒ mobilis moueať ꝼʒ vtrāqʒ ptiū mot⁹:ita tn̄ q neutra ps mobilis moueť ꝼʒ motū alteri⁹ ptis:qꝛ ꝼʒ h tot⁹ mot⁹ eēt vni⁹ ptis q̄ moueret motu suo ꝛ motu alteri⁹ ptis:opʒ dicere q tot⁹ mot⁹.d.ʒ.sit toti⁹ mobilis.a.c.ꝛ sic mot⁹ toti⁹ diuidiť per motū partiū. ¶ Scd̄am rationem ponit ibi. p⁹

¶ Prima demonstratio ostendēs q motus diuiditur ꝼm diuisionem mobilis.

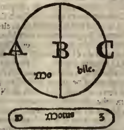

¶ Preterea si motus qdē ois alicuius est motus:totus aūt.d.ʒ.motus neqʒ.a.b.neqʒ.b.c.est ptis. Pars enīʒ ptis est motus:neqʒ cuiq̄ tribuiť aliq:cui⁹ nāqʒ totius totus est motus:eius ꝛ ptiū ptes sunt:partes aūt.d.e.ʒ.ptiū.a.b.c.ꝛ nō alioꝝ sūt motus:pluriū.n.vnus motus esse non potest:totus profecto motus d.ʒ.totius.a.c.magnitudinis motus erit.

¶ Amplius aūt si ois motus alicuius est:totus aūt motus qui est in quo est.d.ʒ.neqʒ ptium est neutre.ptis enīʒ vtraqʒ est:neqʒ alteri⁹ nullius:cuius enī totus totius ꝛ ptes ptiuʒ sunt:partes autē ipsius.d.ʒ.sunt ipsarū que sūt.a.b.c.ꝛ nullarū aliaꝝ:pluriū enīʒ nō erat vnus mot⁹:ꝛ vtiqʒ totus mot⁹ erit ipsius.a.b.c.magnitudinis. T.c.34

¶ Que talis ē.Ois motus est alicui⁹ mobilis. Totus aūt motus.d.ʒ.neqʒ est alteri⁹ ptiū:qꝛ neutra moueť ꝼm totū motū:sʒ vtraqʒ moueť ꝼm ptes mot⁹:vt dictū est. Neqʒ iteꝝ pōt dici q sit mot⁹ cuiuscūqʒ alteri⁹ mobilis sepati ab.a.c.qꝛ si tot⁹ ille mot⁹ eēt toti⁹ alteri⁹ mobilis:seqreť q partes hui⁹ mot⁹ eēnt ptiū illius mobilis:sʒ ptes hui⁹ motus q sūt.d.ʒ.sunt ptiū hui⁹ mobilis q̄ sunt.a.b.c.ꝛ nullaꝝ aliaꝝ:qꝛ si eēnt ꝛ harū ꝛ aliaꝝ:seqreť q vnus motus eēt pluriū:qd est īpossibile. Relinquiť ergo q totus motus sit totius magnitudinis:sicut ꝛ ptes partiū:ꝛ ita mot⁹ totius diuidiť ꝼm ptes mobilis. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi.

¶ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra.

¶ Insup si totius.a.c.magnitudinis alius qdā sit motus:ceu.t.i.auferenť ab ipso vtrarūqʒ ptiū motus:q quidē eq̄les erūt motib⁹.d.e.ꝛ.e.ʒ.Unus enī vnius ē motus.Quare si tot⁹.g.k.motus in motus ptiū diuideť:motus.g.k.motui.d.ʒ.erit equalis.Sin v̄o stabit aliqd vt.b.k.hic nulli⁹ erit motus(vt patet.) Neqʒ enīʒ totius:neqʒ ptiū.Quia motus vnius est vnus.

At neqʒ

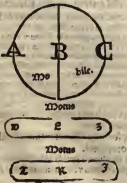
At neqȝ cuiq̄ aliȷ̄ tribuet: cõtinuus eniȝ motus cõtinuoꝝ quorũdã est motus. Eadẽ erit ꝑfecto ratio: ꝛ si.d.c.ȝ.excesserũt in diuisione motus.g.k. Quare si hoc eẽ nõ põt: eũdẽ atqȝ equalẽ esse necesse est. Hec igitur diuisio ratione partiuȝ eius est quod mouetur atqȝ cuiuslibet partibilis ipsam esse necesse est.

T.c.35. ❡ Amplius aũt si qdẽ est totius alius motus: vt in quo.t.i. remouebit̃ ab eo q̃ sit vtrarũqȝ ꝑtiuȝ motus. Hi aũt equales erãt his q̃ sũt.d.c.ȝ. vni⁹ eniȝ vnus motus. Quare si totus qdẽ diuidet̃: qui est.t.i. in ꝑtiũ motus: equalis erit qui est.t.i. ei qui est.d.ȝ. Si ỽo deficit aliqd: vt qđ est.k.i. Hic nullus erit motus: neqȝ enim totius: neqȝ partiũ: ꝑꝑ id qđ vn⁹ vni⁹ ẽ: neqȝ alteri⁹ nulli⁹ ẽ. Cõtinu⁹.n. mot⁹ ẽ ꝯtinuoꝝ quorũdã. Silr aũt ẽ ꝛ si excellat ꝫ diuisionẽ. Quare si hoc ipõle ẽ: necesse eũdẽ eẽ ꝛ eq̃lẽ. Hec qdẽ igit̃ diuisio ꝫm partiũ motus ẽ: ꝛ necesse ois eẽ ꝑtibilis ipsam.

❡ Que talis est. Oẽ qđ mouet̃ hꝫ aliquẽ motũ. Si igitur totus motus q̃ est.d.ȝ. non sit totus totius mobilis qđ est a.c. opȝ ꝙ aliqs alius motus sit eius. Et sit ille motus.t.i. Ab hoc ergo motu qui est.t.i. auferat̃ per diuisionẽ: mot⁹ vtrarũqȝ ꝑtiũ quos oporteat eẽ equales his q̃ sunt.d.e.ȝ. hac rõne: q2 vnius mobilis nõ est nisi vnus mot⁹: vñ nõ põt dici ꝙ motus ꝑtiũ q̃ auferunt̃ a motu.t.i. q̃ ponit̃ esse toti⁹ sint maiores aut minores q̃.d.e.ꝛ.e.ȝ. q̃ ponebantur motus earũdẽ ꝑtiũ. Aut ergo mot⁹ ꝑtiũ ꝯsumũt ꝑ diuisionẽ totũ.t.i. aut deficiũt ab eo: aut superexcedũt. Si ꝯsumũt totũ.t.i. ꝛ nõ excedũt nec deficiũt: sequit̃ ꝙ motus.t.i. sit eq̃lis.d.ȝ. q̃ ẽ mot⁹ ꝑtiũ: ꝛ nõ differat ab eo. Si aũt mot⁹ partiũ deficiũt a.t.i. ita ꝙ.t.i. excedat.d.ȝ. in.k.i. ista pars mot⁹ q̃ ẽ.k.i. nulli⁹ mobilis erit. Nõ.n. ẽ mot⁹ totius.a.c. neqȝ ꝑtiũ ei⁹: q2 vni⁹ nõ est nisi vn⁹ mot⁹: ꝛ tã toti q̃ ꝑtib⁹ assignat⁹ ẽ iã ali⁹ mot⁹. Neqȝ iteꝝ põt dici ꝙ sit alicuius alteri⁹ mobilis: q2 tot⁹.t.i. ẽ qdã mot⁹ ꝯtinu⁹: ꝛ mot⁹ ꝯtinuus opȝ ꝙ sit ꝯtinuoꝝ: vt in q̃nto ostẽsuȝ ẽ: vñ nõ põt esse

T.c.7.1. ꝙ ꝑs hui⁹ mot⁹ ꝯtinui q̃ est.t.i. sit alicui⁹ mobilis qđ non cõtinuet̃ cũ.a.b.c. Silr etiã sequit̃ incõueniẽs si dicat̃ ꝙ mot⁹ ꝑtiũ excellat ꝫ diuisionẽ: q2 sequet̃ ꝙ ꝑtes excedãt totũ: qđ ẽ ipõle. Si ḡ hoc ẽ ipõle ꝙ excedat vł deficiat: necesse est ꝙ mot⁹ ꝑtiũ sit eq̃lis ꝛ idẽ motui toti⁹. Deinde cõcludit. Hec igit̃ diuisio ẽ ꝫ mot⁹ ꝑtiũ: ꝛ necẽ ẽ ꝙ tal' ꝑtitio inueniat̃ i motu ꝑꝑ h̃ ꝙ oẽ qđ mouet̃ ẽ ꝑtibile. ❡ 2⁰ ibi.

❡ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra.

❡ Alia aũt est tꝑis rõne. Nã cũ ois motus in tꝑe sit: ꝛ omne tempus sit diuisibile: minor aũt in minori tꝑe fiat: omnis motus vti tempus diuidatur necesse est.

❡ Alius aũt ꝫm tꝑs. Qm̃ eniȝ ois motus in tꝑe: tẽpus aũt oẽ diuisibile est: in minori aũt minor motus: necesse est oẽm diuidi motũ ꝫm tẽpus. T.c.36.

❡ Cõcludit ꝙ motus diuidat̃ ꝫ diuisionẽ tꝑis tali rõne. Ois motus est in tꝑe: ꝛ omne tꝑs est diuisibile vt ꝓbatuȝ est. Cuȝ ergo in minori tꝑe sit minor motus: necesse est ꝙ omnis motus diuidat̃ ꝫm tempus. ❡ Deinde cum dicit. Lec.3.t.c 16.

❡ Cũ aũt oẽ qđ mouet̃ in aliquo moueat̃: ꝛ tẽpore aliquo: mobilisqȝ totius sit motus: easdẽ eẽ diuisiones ꝛ tẽporis ꝛ mot⁹: ꝛ ipsius moueri: ꝛ eius qđ mouet̃: ꝛ etiam eius in quo est motus necesse est. Uerum non omnium similiter in q̃bus est motus. Sed quãtitatis quidem per se: qualitatis ỽo per accidens.

❡ Qm̃ aũt omne qđ mouet̃ in aliquo mouetur: ꝛ quodã tẽpore: ꝛ ois moti est motus: necesse est easdẽ diuisiões eẽ tẽporis: ꝛ mot⁹: ꝛ ipsius moueri: ꝛ qđ mouet̃: ꝛ in quo motus est. Sed nõ oium similr est in q̃bus motus est: ſȝ q̃ti quidem ꝫm seipsum: quales autem ꝫm accidens. T.c.37.

❡ Ostẽdit q̃ silr diuidant̃ cũ motu. Et circa hoc tria facit. Primo põit q̃nque q̃ simul diuidunt̃. Scđo ostẽdit ꝙ i oib⁹ predictis silr inuenit̃ finitũ ꝛ infinitũ. ibi[Et i ipo finita eẽ.] Tertio ostẽdit in quo hoꝝ inuenit̃ diuisio ꝛ infinitũ. ibi[Secentũ aũt maxie ẽ.] Circa p̃mũ duo facit. Primo ꝓponit qđ intẽdit. Scđo manifestat ꝓpositũ. ibi[Accipiat̃.n. tꝑs.] Dicit ḡ. ꝙ q2 oẽ qđ mouet̃ mouet̃ in aliquo. i. ꝫ aliqđ genus vel spẽm: ꝛ iteꝝ in aliquo tꝑe: ꝛ iterũ cuiuslibet mobilis ẽ aliqs mot⁹: necẽ ẽ ꝙ ista q̃nque silr diuidant̃. s. tꝑs ꝛ mot⁹: ꝛ ipsuȝ moueri: ꝛ mobile qđ mouet̃: ꝛ id in quo est motus vł loc⁹ vel q̃litas vł q̃titas. Sȝ tñ nõ est eodẽ mõ diuisio oium eoꝝ in q̃bus est motus: sed quorũdã qdem per se: quorũdã ỽo per accidẽs. Per se qdẽ oium eoꝝ que pertinẽt ad genus q̃titatis: vt est in motu locali: ꝛ etiã in augmẽto ꝛ decremẽto. Per accidẽs ỽo in his que ꝑtinẽt ad qualitatem: vt in motu alterationis. ❡ Secundo ibi.

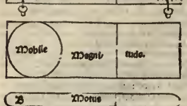
❡ Accipiatur enim tẽpus in quo quippiã mouetur ꝛ sit.a. ꝛ motus sit.b. Si igitur in toto tẽpore motũ est: in illius dimidio: motu miore est motũ. Quo rursus diuiso: minore motu rursus est motum: ꝛ sic semper motus diuidetur vt tempus.

❡ Accipiat̃ enim tẽpus in quo mouet̃ in quo sit a. ꝛ motus in quo.b. Si igit̃ per totũ in oi motum est tẽpore: in medio per minorẽ: ꝛ iterum hoc diuiso per minorem huius: ꝛ sic semper.

❡ Manifestat qđ dixerat. Et p̃mo q̃tũ ad h̃ ꝙ tꝑs ꝛ motus simul diuidunt̃. Scđo ꝙ mot⁹ ꝛ ipsuȝ moueri silr diuidunt̃. ibi[Eodẽ aũt mõ.] Tertio ostẽdit idẽ de motu ꝛ eo in quo ẽ mot⁹. ibi[Silr aũt demõstrabit̃.] Circa p̃mum duo facit. Primo ostẽdit ꝙ ad diuisionẽ tꝑis diuidit̃ mot⁹. Scđo ꝙ ecõuerso ad diuisionẽ mot⁹ diuidit̃ tꝑs. ibi[Similr aũt ꝛ si mot⁹.] Dicit ergo p̃mo. Ponat̃ ꝙ tꝑs in quo aliqd mouet̃ sit.a. ꝛ mot⁹ q̃ est i hoc tꝑe sit.b. Manifestũ est aũt ꝙ si aliqd mouet̃ per totã magnitudinẽ i toto tꝑe qđ in medietate tꝑis mouet̃ ꝑ minorẽ magnitudinẽ. Idẽ est aũt moueri toto motu ꝛ per totã magnitudinẽ: ꝛ ꝑ ꝑtẽ motus ꝛ per ꝑtẽ magnitudinis: vñ manifestuȝ est ꝙ si in toto tꝑe mouet̃ toto motu: ꝙ in ꝑte tꝑis mouebit̃ minori

motu:τ iterū diuiso tpe inueniet minor mot⁹:τ sic semꝑ. Ex quo pз ꝙ ſm diuisionē tpis diuidiť motus. ℂ Scđo ibi.

ℂ Demonstratio ostendens ꝙ motus diuiditur ſm diuisionem temporis.

ℂ Simili mō si motus est diuisibilis:τ tēpus est diuisibile. Si enim toto motu:toto in tpe motū est:si dimidio:in dimidio:τ minore rursus in minore est motū.

ℂ Similiter aūt τ si motus diuisibilis sit:τ tēpus diuisibile. Si enim per totū in oi:per medium in medio:τ iterū per minorem in minori.

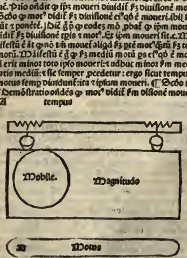
ℂ Dicit ꝙ ecōuerso si motus diuidiť τ tps diuidiť:si per totū motū moueť in oi tpe:per mediū motus mouebiť in medio tpe:τ semꝑ minor erit motus in minori tpe:si sit mobile idem:vel eque velox. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ipsuз quoqз moueri mō diuideť eodē. Sit.n.ipsuз moueri.c. In dimidio igiť motus min⁹ erit toto:τ in dimidio rursus dimidiј:τ ita semper diuidetur.

T.c.38. ℂ Eodē aūt mō τ ipm moueri diuideť. Sit.n.i q̄ ē.c.ipз moueri. Scđз igiť mediū motū minor erit toto:τ iterū ſз medietatis mediū:τ sic semꝑ.

ℂ Ostēdit ꝙ mot⁹ τ moueri sił diuidunť. Et circa h̄ duo fač. Prio ośdit ꝙ ipз moueri diuidiť ſз diuisionē mot⁹. Scđo ꝙ mot⁹ diuidiť ſз diuisionē ei⁹ qđ ē moueri.ibi Est aūt τ ponētē. Diċ ḡ p̄ ꝙ eodeз mō ꝓbať ꝙ ipm moueri diuidiť ſз diuisionē tpis τ mot⁹. Et ipm moueri sit.c. Manifestū ē aūt ꝙ nō tm̄ moueť aliqđ ſз ptē mot⁹ q̄tū ſз totū motū. Mānifestū ē ḡ ꝙ ſз mediū motū ps ei⁹ qđ ē moueri erit minor toto ipso moueri:τ adhuc minor ſm medietatis mediū:τ sic semper ꝓcedetur:ergo sicut tempus τ motus semꝑ diuidunť:ita τ ipsum moueri. ℂ Scđo ibi.

ℂ Demōstratio ośdēs ꝙ mot⁹ diuidiť ſm diuisionē moueri.

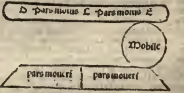

ℂ Licet etiā ipm moueri qđ est ptis vtriusqз motus d.c.τ.c.e.designādo:totū toti⁹ dicē eē. Nā si sit aliđ: plura mot⁹ eiusdē erūt moueri:sicut τ motū in mot⁹ partiū p̄us ostēdimus diuisibilē eē. Accōmodatū.n. ipsum moueri pti vtriqз motus:cōtinuū totum erit.

ℂ Est aūt τ ponentē ſm vtrūqз motum ipsum moueri:vt ſm.d.c.τ.c.e.dicere ꝙ totū erit ſm totum. Si nāqз aliud plus erit ipsum moueri ſm eundem motum:sicut determinauimus:τ motum diuisibilem in partiū mot⁹ eē. Accepto enim ipso moueri ſm vtrūqз ꝯtinuū erit totuз.

ℂ Probat ꝙ econuerso motus diuidiť ſm diuisionē eius qđ est moueri. Sint eniз due ptes mot⁹.d.c.τ.c.e.ſm quarum vtrāqз aliqđ moueť. Et sic si ꝑtib⁹ ei⁹ qđ ē moueri respōdēt ptes motus:oportet dicere ꝙ toti respōdeat totū. Quia si aliqđ plus eēt in vno q̄з in altero:erit hic argumētari de moueri ad motū:sicut supra argumētati sum⁹ T.co.6. c.33.t.34 quādo ostēdimus ꝙ motus totius est diuisibilis in mot⁹ partiū.ita ꝙ nō pōt deficere nec excellere. Similr̄ etiam τ partes eius qđ est moueri non possunt excedere partes motus:nec deficere:qꝛ enim necesse est accipere ſm vtrāqз partē motus:hoc qđ est moueri:necesse est ꝙ totū moueri sit ꝯtinuū:correspōdēs toti motui:τ ita semꝑ partes eius qđ est moueri rńdent ptibus motus τ totum toti:τ sic vnum diuiditur ſm alterum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Demonstratio ostendens ꝙ moueri diuiditur ſm diuisionem motus.

ℂ Similiter τ lōgitudo τ omne id oīno in quo fit mutatio diuisibile demōstrabiť:τ si quedā per accńs diuisibilia sunt:ꝓpterea ꝙ id qđ mutať est diuisibile. Nam si vnum diuidatur:omnia diuidentur.

ℂ Similiter aūt demōstrabitur τ longitudo diuisibilis:τ omnino illud oē in quo est mutatio:preter quedā que ſm accidēs. Quod eni mutať est diuisibile:vno enim diuiso omnia diuidenť. T.c.39.

ℂ Ostēdit idē de eo in quo est motus:τ dicit ꝙ eodē mō demōstrari pōt ꝙ lōgitudo in q̄ moueť aliqđ ſm locū sit diuisibilis ſз diuisionē tpis τ motus τ ipsius moueri. Et qđ dicimus de longitudine in motu locali:est etiam intelligendū de omni eo in quo est motus:nisi ꝙ quedaз sunt diuisibilia per accńs:sicut qualitates in motu alteratiōis vt dictū est. Et inde est ꝙ oīa ista sic diuiduntur:qꝛ illud qđ mutať est diuisibile.vt ostensum est supra. Unde vno T.c.5.1 c.31. horū diuiso:opз ꝙ oīa diuidantur. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Similiter sese habebunt hec oīa infinitionis etiaз:atqз oppositi ratione.

ℂ Et in ipso finita esse aut infinita similiter se habebit de omnibus.

ℂ Ośdit ꝙ sicē ꝯsequūť ꝓmissa i diuisibilitate:ita ꝯsequūtur se i h̄ qđ ē eē finita vł ifinita:ita ꝙ si vnū istoꝝ fuerit finitū

finitū oia erūt finita. ꝛ ſi infinitū ſilr. ⸿ Deīde cū dicit.

⸿ Ab eo aūt maxie qđ mutaſ hoc eſt ſecutū: oia inq̄ꝫ diuidi infinitaqꝫ eē. Cōtinuo eni ei qđ mutaſ diuiſibilitas ac īfinitio ineſt. Diuiſibilitas igiſ ꝑus eſt demōſtrata. Infinitio autem in ſequentibus innoteſcet.

⸿ Secutū aūt maxie eſt diuidi oia: ꝛ īfinita eſſe ab ipſo mutāte. Mox eni ineſt mutāti diuiſibile ꝛ infinitū. Diuiſibile quidē igiſ oñſuꝫ ē pri⁹. Infinitū autē in ſequentibus erit manifeſtum.

⸿ Oñdit in quo premiſſoꝝ ꝑmo inueniaſ diuiſibilitas ꝛ finitū ſeu infinitū: ꝛ dicit ꝙ maxie ab ipſo qđ mutaſ ꝯſequitur de oibus alijs ꝙ diuidanſ: ꝛ ꝙ ſint finita vel infinita: qꝛ illud qđ eſt primū nāľr in motu eſt ipm mobile: ꝛ ſtatiꝫ ipſi ex ſua nā ineſt eſſe diuiſibile ꝛ eē finitū vel infinitū: ꝛ ſic ex ipſo ad alia deriuaſ diuiſibilitas vel finitū.
Lec.5.2. Qm̄ aūt ipſuꝫ mobile ſit diuiſibile: ꝛ ꝑ ipꝫ alia diuidanſ
[?]32. Lec.6.1. oñſuꝫ eſt prius. Sꝫ qm̄ ēt hoc ſic ſe hꝫ de infinito: oñdeſ
33.t.34 inferius in hoc eodem .6. libro. LEC. VII.
Lec.9.1. 10.t inde ⸿ Cum autem omne qđ mutatur e quodam in quoddam mutetur: ipſum mutatum cum primo mutatum eſt: in eo eſſe in quo eſt mutatum neceſſe eſt.

T.c.40. Quoniam autem omne quod mutatur ex quodam in aliquid mutatur: neceſſe eſt quod mutatur cum mutatuꝫ eſt eſſe in quo mutatum eſt.

Poſtq̄ӡ Phs oñdit q̄liter diuidaſ mot⁹. h̄ determinat de ordie priū mot⁹. Et ꝑ ingrit an ſit ꝑmū in motu. Scđo oñdit qm̄ ea que ſūt in motu ꝓcedūt ſe īuicē. ibi [Qm̄ aūt oē qđ mutaſ in tpe mutatur.] Circa primū duo facit. Prio oñdit ꝙ id in quo ꝑmū mutatū ē: eſt īdiuiſibile. Scđo oñdit qm̄ ī motu poſſit īueniri ꝑm̄: ꝛ qm̄ nō poſſit. ibi [Dicif aūt in quo ꝑm̄ mutatū eſt.] Circa ꝑmū duo faſ. Prio ꝑmittit quoddā qđ eſt neceſſariuꝫ ad ꝓpoſiti oñſionē. Scđo oñdit ꝓpoſitū. ibi [In quo aūt prio mutatū eſt.] Circa ꝑmū duo faſ. Prio ꝓponit qđ intēdit. Scđo ꝓbat ꝓpoſitū. ibi [Qđ mutaſ eni.] Dicꝫ ergo primo ꝙ qꝛ oē qđ mutaſ mutaſ de vno termio in aliū: neceſſe eſt omne qđ mutatur: quando iam mutatum eſt eſſe in termino ad quem. ⸿ Secundo ibi.

⸿ Id eniꝫ qđ mutaſ erit ab eo ex quo mutaſ: aut ipm relinquit. Atqꝫ aut idem eſt mutari atqꝫ relinquere: aut ſequitur relinquere quideꝫ mutari: reliquiſſe aūt eſſe mutatum. Nam ad vtrūqꝫ ſilr ſe hꝫ vtrūqꝫ. Cum igiſ vna mutationū ſit ea cui⁹ termini ꝯdictoriaꝫ ſubeunt oppoſitionē: pꝫ cū mutatū eſt ꝗppiā in id qđ ē: ex eo qđ haud eſt: id iā ipſum qđ haud eſt reliquiſſe. Quo ſit vt ſit in eo qđ eſt. Oē nāqꝫ quoduis: aut eē: aut nō eē neceſſe eſt. Patet igiſ ipm mutatū ea mutatione cui⁹ termini ꝯdictoriā ſubeūt oppōnē in eo eē in qđ eſt mutatuꝫ. Qđ ſi in hoc ita eſt: ꝛ in ceteris ita erit. Similiter eni in vna ꝛ in ceteris hoc ſeſe habet.

⸿ Quod mutaſ eni ex quo mutaſ diſtat aut deficit ipſum: ꝛ aut idē eſt mutari ꝛ deficere: aut ſequiſ ad mutari ipſum deficere. Nā qđ eſt mutatū eē: defeciſſe. Silr eniꝫ vtrūqꝫ ſe hꝫ ad vtrū
T.c.41. qꝫ. Qm̄ ergo vna mutatio eſt ſm ꝯtradictionē: qñ mutatū eſt ab eo qđ nō eſt in eſſe: defecit non ens: erit igiſ in eſſe. Omne eni neceſſe eſt eē: aut nō eē. Manifeſtū igitur ꝙ ī mutatiōe ſꝫ ꝯdictionē qđ mutatū eſt: erit in quo mutatū eſt. Si aūt in hac ꝛ in alijs eſt: ſilr eniꝫ in vna ꝛ in alijs eſt.

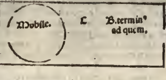
⸿ Probat ꝓpoſitū duab⁹ rōnib⁹: q̄rū ꝑma eſt ꝑticularis: ſcđa vlis. Pria rō talis ē. Oē qđ mutaſ opꝫ ꝙ diſtet a termino a q̄ mutaſ: ſicꝫ pꝫ ī motu locali ī q̄ loc⁹ a quo mutaſ remanet: ꝛ mobile ꝑ motū fit diſtās ab eo: aut opꝫ ꝙ ipſe termin⁹ a quo deficiat ſicꝫ ē ī motu alteratiōis: cū .n. ex albo fit nigrū ipſa albedo deficit. Et ad hui⁹ ꝓpoſitiōis manifeſtationē ſubiūgit: ꝙ vel mutari eſt idē qđ ē deficere: vel ad hoc qđ eſt mutari ſequitur ipſum deficere: ꝛ ad hoc qđ eſt mutatū eſſe ſequiſ defeciſſe .ſ. a termio a quo. Vñ manifeſtū ē ꝙ ſūt idē ſubꝫo: ſꝫ differūt rōne. Nā deficere dꝛ ꝑ reſpectū ad terminū a q̄: mutatio autēꝫ magis denomiaſ a termino ad quē. Et ad manifeſtationē ei⁹ qđ dixerat. ſubdit ꝙ [ſilr vtrūqꝫ ſe hꝫ ad vtrūqꝫ] .ſ. ſicꝫ ſe hꝫ deficere ad mutari: ita defeciſſe ad mutatū eē. Ex ꝑmiſſis aūt argumētaſ ad ꝓpoſitū oñdēdū in vna ſpe mutationis: q̄ .ſ. ē īter ꝯdictorie oppoſita .ſ. īter eē ꝛ nō eē. vt pꝫ in generatiōe ꝛ corruptiōe. Patet .n. ex ꝑmiſſis: ꝙ oē qđ mutaſ deficit a termio a q̄: ꝛ qđ mutatū eſt iā defeč. Qñ igiſ mutatū eſt aliqđ a nō eē in eē: iā defecit a nō eē: ſꝫ de quolibet vex ē dicꝫ: ꝙ aut ē: aut nō ē: qđ ḡ mutatū ē de nō eē in eē: mutatū ē in eē. Et ſilr qđ mutatū eſt de eē in nō eē: opꝫ ꝙ ſit in nō eē. Manifeſtū ḡ eſt ꝙ in mutatiōe q̄ ē ſꝫ cōtradictionē qđ mutatū eſt: eſt in eo ad qđ mutatū eſt. Et ſi ē vex ī iſta mutatiōe: pari rōne ē vex ī alijs mutatiōib⁹. Ex q̄ pꝫ id qđ ꝑ ꝓpoſitū ē. ⸿ Scđaꝫ rōnē pōit ibi.

⸿ Preterea ſi quoqꝫ ſumaſ: hoc etiā in vniuerſis eſſe patebit: ſi ipm mutatū alicubi: aut in aliquo eſſe neceſſe eſt. Qm̄ enim id e quo eſt mutatū relinqt: atqꝫ ipſum alicubi eē neceſſe eſt: aut in hoc erit: aut ī alio. At ſi in alio vt in .c: id ꝑfecto qđ in ipm .b. eſt mutatū rurſus in .b. mutaſ ex .c. Ipſum nāqꝫ .c. non erat ipſi coherēs .b. Mutatio eni ꝯtinua eſt: quo ſit vt ipſum mutatū cū eſt mutatū: ad id muteſ: in qđ eſt mutatū: qđ fieri neqt. Id ergo qđ eſt mutatū: in eo eē in qđ ē mutatū neceſſe eſt. Patet igiſ ꝛ ipm factū tū eē cum factū eſt: ꝛ ipm corruptū tū nō eē cū eſt corruptum. Hoc eniꝫ ꝛ ſi de omni mutatione eſt dictū: maxime tn̄ in ea dilucidū eſt: cuius termini ꝯdictoriaꝫ ſubeūt oppoſitionem. Patet igitur ipſum mutatum in eo eē in qđ eſt mutatum cum mutatum eſt primo.

⸿ Amplius aūt ꝛ ſm vnāquāqꝫ accipiētib⁹ manifeſtū eſt. Siqdē neceſſe eſt qđ mutatū eſt alicubi: aut ex quo mutatū eſt: aut ī aliquo eē. Qm̄ aūt ex quo mutatū eſt defecit: neceſſe eſt aūt eſſe alicubi: aut in hoc: aut in alio erit. Siqdē igitur in alio. vt in ipſo .c. qđ in ipſuꝫ .b. mutatū ē: iterū ex .c. mutatur in .b. Nō enim erat habitū ipſi .b. Mutatio eniꝫ ꝯtinua eſt. Quare qđ mutatū ē: qñ mutatū: mutatur in qđ mutatū eſt: hoc aūt ē impoſſe. Neceſſe ergo qđ mutatū eſt eē in hoc ī qđ mutatū eſt. ⸿ Manifeſtū igitur eſt: ꝛ qđ factuꝫ cū factū eſt: erit: ꝛ qđ corruptū eſt: nō erit: vniuerſaliter eni dictū eſt ꝛ de oī mutatione: ꝛ maxime eſt manifeſtū in ea que eſt ſm cōtradictionem. Qđ quidē igitur qđ mutatuꝫ eſt: cum mutatum eſt: primo in illo eſt: manifeſtum eſt. T.c.42. T.c.43.

⸿ Et dicit ꝙ h̄ idē pōt eē māifeſtū ꝯſiderādo ſꝫ vnāquāqꝫ mutationē. Et māifeſtat in mutatiōe locali. Oē eni qđ mutatū ē: neceē ē eē alicubi: vl ī termio a quo: vel ī aliquo

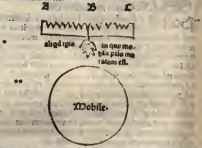
alio.Sꝫ qꝛ illō qō mutatū ē iā defecit ab eo ex quo mutatū ē:nece ē ꝙ sit alibi.Aut igit̄ nece ē ꝙ sit in B de quo intēdim⁹.s.in termīo ad quē:aut ī alio.Et si ē in B habet̄ ppositū.Si aūt in alio.Ponam⁹ ꝙ aliqd moueat̄ in.b.ꝛ qñ mutatū ē nō sit in.b.sꝫ in.c.tūc oportebit dicē ꝙ ēt de c.mutet̄ in.b.qꝛ.c.ꝛ.b.nō sūt habita.i.ꝯsequēter se habētia.Opꝫ eni ꝙ tota huius mutatio sit ꝯtinua:ꝛ in ꝯtinuis vnū signū nō est ꝯñter se hñs ad alteꝝ:qꝛ nece ē ꝙ cadat
Tec.i.t. c.i. ī medio aliqd sui generis:vt supra ꝓbatū ē.Vñ sequet̄ si illō qō mutatū ē qñ mutatū ē sit in.c.ꝛ de.c.mutat̄ in.b. qō ē termin⁹ ad quē:ꝙ qñ mutatū ē tūc mutat̄ in qō mu
Tec.5.t. c.32. tatū ē.Qō ē ipole.Nō eni sil' est mutari ꝛ mutatū esse:vt supra dictū ē.Nihil aūt differt si huiꝰ termini.c.ꝛ.b.accipiant̄ ī motu locali.vel ī q̄cūqꝫ alia mutatiōe.Nec̄e est ḡ vlr veꝝ eē ꝙ id qō mutatū ē:qñ mutatū ē:ē ī B ad qō mutatū ē.i.ī termīo ad quē.Et ex B vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ illō qō factū ē:qñ factū ē:hꝫ eē:ꝛ qō corruptū ē:qñ corruptū ē:ē nō ens.Oñsuꝫ ē eni vlr hic de oī mutatiōe.Et maxie manifestū ē ī mutatiōe q̄ ē ꝭꝫ ꝯdictionē:vt ex dictis pꝫ. Sic igit̄ manifestū ē ꝙ id qō mutatū ē cū ṗmo mutatū est:est in illo ad qō mutatū est.Addit aūt[primo]qꝛ postq̄ mutatū est ad aliqd possꝫ exīde moueri:ꝛ ibi nō eēt.Sed qñ primo mutatū est:oportet ꝙ sit ibi.¶ Deinde cum dicit.
¶ Demonstratio probans ꝙ illud quod mutatum est:est in eo in quod mutatum est.

¶ Id aūt in quo ṗmo qppiā ē mutatū:idiuiduū eē necesse ē.Atqꝫ id dico ṗmū:qō nō ex eo est tale:qꝛ aliquid ipsi⁹ ē tale.Sit.n.diuisibile litteris.a.c.designatū:atqꝫ diuisuꝫ ī.b.Si igit̄ in.a.b.aut rursus in.b.c.ē mutatū:nō ī ipso ṗmo.a.c.ē mutatū:sin:ī vtroqꝫ mutat̄.In vtroqꝫ eni aut mutatū eē:aut mutari necesse est:ꝛ ī toto sane mutat̄.At mutatū esse supponebat̄. Eadē ē rō ꝛ si ī altero mutat̄:ī altero ē mutatū.Erit eni qō ṗus ṗmo.Quare nō erit id diuisibile in quo ē mutatum.Patet igitur tam corruptum q̄ generatū: in indiuiduo corruptum esse ac generatum.

T.c.44. ¶ In quo aūt prīo mutatū ē qō mutatū est:nec̄e athomū eē.Dico aūt prīo:qō nō ē p alteꝝ aliqd ipsi⁹ eē hmōi fit.Sit igit̄ diuisibile qō ē.a.c.ꝛ diuidat̄ ꝭꝫ.b.Siqdē igit̄ ī.a.b.mutatū ē:aut iterū in.b.c.nō vtiqꝫ ī prīo qō ē.a.c.qō mutatū ē:erit. Si aūt trāsmutabat̄ in vtroqꝫ:nec̄e ē eni ī vtroqꝫ trāsmutatū eē:aut trāsmutari:ꝛ vtiqꝫ in toto transmutabat̄:sꝫ erat mutatum. Eadeꝫ aūt rō: ꝛ si in hoc quidem mutat̄:in hoc aūt mutatū ē. Erit.n.aliqd primo prius.Quare nō erit vtiqꝫ
T.c.45. diuisibile in quo mutatū ē. ¶ Mādifestū ē igit̄ qꝛ ꝛ qō corruptū est ꝛ qō factuꝫ est:in athomo hoc quidem corruptum:hoc autem factuꝫ est.

¶ Oñdit ꝙ mutatū eē ṗmo ꝛ ꝑ se est in īdiuisibili.ꝛ dic̄ ꝙ illud tps ī quo ṗ mutatū ē qō mutatū ē:nec̄e ē ꝙ sit athomū.i.īdiuisibile.Quare aūt addit[prīo]exponit subdēs ꝙ in illo ṗmo dī aliqd mutatū eē:in quo nō dī mutatū eē rōne alicui⁹ sue ꝑtis.Sic si dicat̄ aliqō mobile mutatuꝫ eē in die:qꝛ mutatū ē in aliq̄ ꝑte illi⁹ diei:nō eni ṗ mutat̄ in die.Qꝫ aūt illō tpis in quo ṗ mutatū ē sit indiuisibile:sic ꝓbat.Si eni sit diuisibile:sit.a.c.ꝛ diuidat̄ ꝭm.b.nec̄e est dicē ꝙ aut in vtroqꝫ mutatū sit:aut in vtraqꝫ ꝑte mutet̄:aut in vna ꝑte mutet̄:ꝛ in alia sit mutatū.Sꝫ si ī vtraqꝫ ꝑte mutatū ē:nō ṗmo mutatū ē ī toto:sꝫ in ꝑte.Si vō dēt ꝙ trāsmutet̄ in vtraqꝫ ꝑte:oportebit dicere ꝙ transmutet̄ in toto.Sic eni dī aliqd ī toto tꝑe mutari:qꝛ mutat̄ in q̄libet ei⁹ ꝑte.Hoc aūt ē ꝯ positū.positū eni erat:qō in toto.a.c.erat mutatū. Si aūt dēt qō ī vna ꝑte mutat̄: ꝛ in alia sit mutatū:sequit̄ idē īcōueniēs.s.ꝙ nō sit ṗmo mutatū in toto:qꝛ cū ps sit ṗor toto:ꝛ ṗus mutet̄ aliqd in ꝑte tpis q̄ ī toto:sequet̄ ꝙ sit aliqd ṗus ṗmo.Qō ē ipole. Ergo opꝫ dicē ꝙ id tps ī q̄ aliqd mutatū ē:sit idiuisibile. Ex B aūt vlteri⁹ ꝯcludit:ꝙ oē qō corruptū ē ꝛ oē qō fcm̄ est:est in idiuisibili tpis factū ꝛ corruptuꝫ:qꝛ generatio ꝛ corruptio sūt termini alterationis.vñ si qlibet mot⁹ termīnat̄ ī īstāti[idē ē eni ṗmo mutatū eē qō termiari motū] sequit̄ ꝙ gñatio ꝛ corruptio sint ī īstāti. ¶ Deide cū dic.
¶ Demonstratio ostendens ꝙ id in quo aliqd primo mutatum est non est tempus neqꝫ aliquid diuisibile:sed instans ꝛ indiuisibile.

¶ Bifariā aūt dī id ī quo ṗmo qppiā ē mutatū.Vno mō in quo ṗmo finita mutatio ē.Tūc eniꝫ vere dicē licet illō eē mutatuꝫ.Altero ī quo ṗmo mutari cepit. Id igit̄ qō in fine mutationis dī ṗmū:est:vereqꝫ dī esse.Nā ꝛ fit vt finiat̄ tādē mutatio:ꝛ est ext⁹ finisue mutatiōis.Quē iā ꝛ oñdimus indiuisibilē esse:propterea qō vltimū est.At qō in principio mutationis dicit̄ primū:id oīno nō est.Nō est enim mutationis principium:nec id in quo primo tēporis mutabitur.
¶ Dicit̄ aūt ī quo prīo mutatū ē duplr̄. Aliō qdē in quo prīo ꝑfecta ē mutatio. Tūc eni verū ē dicere ꝙ mutatū est. Aliud vō ī quo prīo cepit mutari. Scōm qdē igit̄ finē mutatiōis:qō primū dī existit ꝛ ē:ꝯtingit eni ꝑfici mutationē:ꝛ ē mutatiōis finis:qō oñsuꝫ ē idiuisibile eē:pp id qō finis ē.Qō aūt ꝭm pricipiū oīno nō ē:nō eni pricipiū ē mutatiōis:neqꝫ ī quo pri⁹ qs mutabit̄ T.c.46.
¶ Ostēdit quō in motu possit accipi ṗmū. Et circa B duo facit.Prīo ꝓponit veritatē.Scdo ꝓbat.ibi[Sit eni ṗ⁹.] Dicit ḡ ṗmo ꝙ hoc qō dicit̄[ī quo ṗmo mutatū ē aliqd] potest itelligi dupliciter.Vno modo ī quo ṗmo mutatio est perfecta

est perfecta vel terminata: tūc eni verꝫ est dicere ꝙ mutatum est quādo iā mutatio est facta. Alio modo pōt itelligi in quo primū mutatuꝫ est, id est in quo primo incepit mutari: nō in quo primo fuit verū dicere ꝙ iam mutatū esset. Primo igiꝶ modo accipiēdo .s. ꝺ3 terminationē mutationis: vꝫ in motu: ꝛ est in eo qꝺ p̄mo mutatuꝫ est. Cōtingit eni aliquādo p̄mo terminari mutationē: q2 cuiuslibet mutationis est aliqꝺ terminus. Et ħ mō itelleximus qꝺ p̄mo mutatū est: eē idiuisibile: ꝛ ostēsuꝫ est ħ hac rōne: q2 est finis .i. terminus mot⁹. Oīs aūt terminus ꝯtinui idiuisibilis est. Sꝫ si accipiaꝶ qꝺ p̄mo mutatū est scꝺo modo dicēdi .s. ꝺm p̄n^m .i. ꝺm p̄mā partē motus. sic nō est in quo p̄mo mutatū est. Nō eni est accipere aliquod p̄n^m mutationis .i. aliquā primā partē mutationis quam non precedat alia pars. Similiter etiā nō est accipere aliqꝺ p̄muꝫ in tempore in quo primo mutetur. ❡ Secundo ibi.

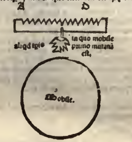
❡ Sit eni p̄mū .a.d. Hoc igiꝶ idiuisibile qdē nō ē. Accidet eni vt sint herētia ipsa nūc. Preterea si in .f.a. tēpore toto qescit: ponaꝶ eni in illo qescere: ꝛ in .a. quoqꝫ qescit. Quare si ip̄m .a.d. partib⁹ vacet: simul qescet atqꝫ erit mutatū. In .a. nāqꝫ qescit: i .d. vō mutatū ē. Cū aūt nō sit partibus vacās: diuisibile necesse est eē. Atqꝫ in quauis eius parte mutatū eē. Etenim a.d. diuiso: si in neutra quidē p̄te mutatū est: neqꝫ in toto sane mutatū est. Sin in ambab⁹ mutaꝶ: in toto quoqꝫ mutaꝶ. Quod si in altera ē mutatū: nō in toto primo mutatum est. Quare necesse est in quacūqꝫ eē mutatū. Patet igiꝶ nō esse id in quo primo mutatum est: quippe cum diuisiones sint infinite.

❡ Sit eni primū in quo sit .a.d. ħ igiꝶ idiuisibile quidē nō est: accidit eni habita eē ipsa nūc. Amplius aūt si in .c.a. tēpore oīno qescit: ponaꝶ eni qescēs: ꝛ in .a. qescit. Quare si ipartibile ē .a.d. T.c.47. simul qescet ꝛ mutatū erit. In .a. qdē .n. qescit. In .d. aūt mutatū ē: quoniā aūt nō est ipartibile: necesse ē diuisibile eē: ꝛ in quolibet hui⁹ mutatū eē: diuiso eni ipso .a.d. siquidē in neutro mutatū ē: neqꝫ in toto est .a.d. si aūt in ambob⁹ mutaꝶ in oī: si vō in altero tm̄ mutatū est non in toto primo. Quare necesse est in quolibet mutatū eē: manifestū igiꝶ est: ꝙ nō est in quo primo mutatum est: infinite enim diuisiones sunt.

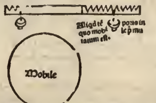
❡ Probat ꝙ nō est accip̄e p̄^m in quo mutatū est ex p̄te p̄ncipij. Et p̄mo rōne accepta ex p̄te t̄pis. Scꝺo ex p̄te mobilis ibi [Neqꝫ itaqꝫ in eo qꝺ mutatuꝫ est.] Tertio ex p̄te rei in q̄ mot⁹ est ibi [Ip̄m aūt qꝺ mutaꝶ.] Circa p̄^m ponit talē rōneꝫ. Si est aliqꝺ t̄pis in quo p̄mo mutatuꝫ est: sit illud .a.d. Hoc igiꝶ aut ē diuisibile aut idiuisibile. Si ē idiuisibile sequētur duo icōuenientia: quoꝝ p̄muꝫ est ꝙ ipsa nūc in t̄pe sint habita .i. ꝯsequētia. Qꝺ qdem icōueniens T.c.6.1. c.6.t.37 hac rōne seqtur ꝙ t̄ps diuidiꝶ sicut ꝛ motus: vt supra ostēsum est. Si aūt aliq̄ pars motus fuerit in .a.d. necesse est dicere ꝙ .a.d. sit aliq̄ p̄s t̄pis: ꝛ ita tēpus erit cōpositū ex idiuisibilibus. Indiuisibile aūt t̄pis est ip̄ꝫ nūc. Sequeꝶ ergo ꝙ ipsa nūc ꝯsequēter se habeāt in t̄pe. Scꝺm icōueniēs est. Ponam⁹ eni ꝙ in t̄pe qꝺ p̄cedit ip̄m .a.d. qꝺ ē .c.a. idē mobile qꝺ ponebaꝶ moueri i .a.d. totalr̄ qescat. Si ḡ in toto .c.a. qescit: seqtur ꝙ qescat in .a. qꝺ ē aliqꝺ eius. Si ḡ .a.d. ē idiuisibile: vt dcm̄ ē: seqtur ꝙ sit aliqꝺ qescat ꝛ moueaꝶ. Cōclusuꝫ est eni ꝙ qescat in .c.a. ꝛ posituꝫ erat ꝙ in .a.d. moueretꝶ. Idē aūt ē .a. ꝛ .a.d. si .a.d. sit idiuisibile.

sequeꝶ ḡ ꝙ in eodē qescat ꝛ moueaꝶ. Sed aduertēdū est ꝙ nō seqtur si aliqꝺ qescit in toto t̄pe ꝙ qescat in vltimo ei⁹ idiuisibili: q2 ostēsuꝫ ē supra ꝙ in nūc neqꝫ moueꝶ aliquid neqꝫ qescit. Sed Arist. ħ ꝯcludit hic ex ħ qꝺ poniꝶ ab aduersario: q2 id t̄pis in quo p̄mo moueꝶ ē idiuisibile. ꝛ si ꝯtingit moueri in idiuisibili t̄pis: ꝯtingit eadē rōne i diuisibili t̄pe qescere. T.c.5.1.c. 29.t.30. Remoto ḡ ꝙ .a.d. i quo diciꝶ p̄mo moueri sit ipartibile: relinqtur ꝙ necesse sit illud eē diuisibile: ꝛ ex quo in .a.d. poniꝶ p̄mo moueri: seqtur ꝙ in quolibet ei⁹ moueaꝶ. Quod sic p̄bat. Diuidaꝶ eni ip̄m .a.d. in duas p̄tes. Aut igiꝶ in neutra p̄te mutaꝶ: aut in ambabus. aut in altera p̄te tm̄. Si in neutra mutaꝶ seqtur ꝙ neqꝫ in toto. Sed si muteꝶ in ambab⁹ p̄tibus: tūc poterit poni ꝙ mutaꝶ in toto. Sed si in altero tm̄ moueaꝶ sequeꝶ ꝙ moueaꝶ in toto: sed nō p̄: sed rōne p̄tis. Quia igiꝶ p̄mo poniꝶ moueri in toto: opꝫ ħ accip̄e ꝙ in q̄libet p̄te eius moueaꝶ. Sed t̄ps diuidiꝶ in infinitū: sicut ꝛ quodlibet ꝯtinuū: ꝛ ita semp̄ est accipere partē minorē ante partē maioreꝫ: sicut si acciperē diē ante mēsem ꝛ horā ante diē. Manifestū est ḡ ꝙ nō ē accip̄e aliqꝺ tēporis in quo p̄mo moueatur ita .s. ꝙ nō sit accip̄e aliquā partē eius in q̄ prius moueaꝶ. Sicut si dareꝶ ꝙ dies est in quo primo aliquid moueretur: hoc nō potest esse: q2 in parte eius .s. in prima hora diei primo moueꝶ q̄ꝫ in toto die. ❡ Secundo ibi.

❡ Demōstratio prima sumpta ex parte temporis ostēdēs ꝙ nō est accip̄e p̄mū in quo mutatū est ex parte p̄ncipij.

❡ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra ex parte eiusdem.

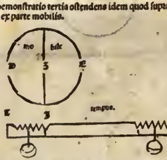

❡ At vō nec ipsius mutati quicq̄ꝫ erit p̄mū qꝺ ē mutatū. Sit eni ipsi⁹ .d.f. mutatū p̄mū .d.g. Nā oē qꝺ mutaꝶ demōstratū ē diuisibile eē. T̄ps aūt in quo .d.b. mutatū est sit .b.k. Si igiꝶ in illo toto ip̄ꝫ .d.g. ē mutatuꝫ: in dimidio minus fuit mutatū ꝛ prius ip̄o .d.g. ꝛ hoc rursus aliud prius: ꝛ sic semp̄. Quare nihil erit eius qꝺ mutaꝶ qꝺ p̄mum est mutatuꝫ. Patet igiꝶ ex hisce que diximus: neqꝫ eius qꝺ mutaꝶ: neqꝫ temporis in quo mutatur primum aliquid esse.

T. cõ. 48. ¶ Neqꝫ itaqꝫ in eo qꝺ mutatũ est: aliqd ipsi⁹ pri⁹ est: qꝺ mutatũ est. Sit eni .d.ʒ. qꝺ prio mutatũ ẽ ipsi⁹ .d.e. Oẽ eniꝫ diuisibile eẽ demõstratũ ẽ qꝺ mutaṫ. Tẽpus aũt in quo .d.ʒ. mutatuꝫ est .t.i. Si ḡ in oi .d.ʒ. mutatũ est: in medio min⁹ est qꝺ mutatuꝫ ẽ: ꝛ prius ẽ ipso .d.ʒ. ꝛ iterũ hoc aliud: ꝛ illo alteꝝ: ꝛ sic semp. Quare nihil erit primum
T. c. 49. mutatis qꝺ mutatuꝫ est. Quod igiṫ neqꝫ in eo qꝺ mutaṫ neqꝫ in quo mutatur tẽpore nihil pri⁹ sit: manifestum ex his que dicta sunt.

¶ Ostẽdit idẽ ex pte mobilis ꝯcludẽs ex pmissis ꝙ neqꝫ in ipo qꝺ mutaṫ est accipe aliqd qꝺ pmo muteṫ. Quod ḡ dẽ itelligẽdũ est ſm ꝙ p motũ toti⁹ vel partis aliqꝺ determinatũ signũ ptransiṫ. Manifestũ est eni ꝙ pmo ptrãsit aliqd determinatũ pma pars mobilis: ꝛ 2ᵒ 2ᵒ: ꝛ sic deinceps: aliogn si itelligereṫ de motu absolute: non hẽret locũ qꝺ hic dṙ. Manifestũ ẽ eni ꝙ simul moueṫ totum ꝛ oẽs ptes eius: sed nõ simul ptrãsit aliqd determinatũ: sꝫ semp pars ante ptẽ. Vñ sicut nõ est accipe primã ptẽ mobilis anteq̃ nõ sit alia minor pꝰ: ita nõ est accipe aliquaꝫ ptẽ mobilis q̃ pma moueatur. Et qꝛ tps ꝛ mobile silr di-
Lec. 6. t. com. 32. uiduṅṫ: vt supra ostẽsuꝫ ẽ: ꝯuenientꝰ ex eo qꝺ demõstratũ est de tpe ꝯcludit ideꝫ de mobili: ꝛ pbat sic. Sit mobile
Lec. 5. t. com. 32. ipm .d.e. ꝛ qꝛ oẽ mobile diuisibile est: vt supra pbatũ est: sit pars eius q̃ p moueṫ .d.ʒ. ꝛ moueaṫ .d.ʒ. pertrãseundo aliqꝺ determinatũ signũ in tpe qꝺ sit .t.i. igiṫ .d.ʒ. mutatuꝫ est in toto hoc tpe: seqtur ꝙ illud qꝺ mutatũ est in medio tẽporis sit minus ꝛ prius motuꝫ q̃ .d.ʒ. ꝛ eadem rõne erit aliud pus isto: ꝛ iterum aliud prius illo: ꝛ sic semp: qꝛ tempus in infinituꝫ diuidiṫ. Manifestũ est ergo ꝙ i mobili nõ est accipere aliqd qꝺ prima mutatũ est. Et sic pꝫ ꝙ primum in motu nõ potest accipi: neqꝫ ex parte temporis neqꝫ ex parte mobilis. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra sumpta ex parte mobilis.

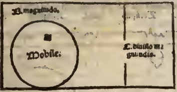

¶ Ipꝫ aũt quo mutaṫ nõ eodẽ mõ se hẽbit. Tria nãqꝫ eẽ dicũṫ i ipa mutatiõe: id qꝺ mutaṫ: ꝛ id i quo: atqꝫ id quo mutaṫ. Vt hõ: tps: atqꝫ albedo. Hõ igitur ac tps diuisibilia sũt. Sꝫ de albedie est alia rõ. Atqꝫ tñ p accñs oia diuisibilia sũt. Cui nãqꝫ albedo vel q̃litas accidit id est diuisibile. Nã neqꝫ i his erit pmũ q̃ p se ꝛ nõ p accñs dicũtur diuisibilia q̃les sũt magnitudies ipe. Sit eni mobile .a.b. motũ ex .b. in .c. pmũ. Igitur si idiuisibile sit ipm .b.c. parte vacãs erit herens pte vacanti. Sin diuisibile: erit aliqd ipo .c. prius in qꝺ est mutatũ: ꝛ illo rursus aliud prius: ꝛ sic semper. Nunq̃ eni diuisio deficit. Quare nõ erit qcq̃ pmuꝫ in qꝺ est mutatum. Silr res sese hẽt ꝛ in quantitatis mutatione. Naꝫ ꝛ hec i ꝯtinuo est. Patet igitur in solo q̃litatis motu per se idiuisibile esse posse.

¶ Ipsuꝫ aut qꝺ mutaṫ aut ſm qꝺ mutaṫ nõ etiã similiter se habebit. Tria nãqꝫ sũt q̃ dicuṅṫ ſm mutationẽ: qꝺ mutaṫ: ꝛ in quo: ꝛ in qꝺ mutaṫ: vt homo: tẽpus: ꝛ albũ. Homo qdẽ igiṫ ꝛ tps diuisibilia sũt. De albo aũt alia ratio ẽ: pp id qꝺ ſm accidẽs oia diuisibilia sũt. Cui eni accidit album aut q̃le: illud diuisibile ẽ. Quoniaꝫ quecũqꝫ diuiduṅṫ ſm seipsa diuisibilia ꝛ nõ ſm accidẽs: neqꝫ i his erit primũ: vt i magnitudib⁹. Sit eni i quo ẽ .a.b. magnitudo: motũ aũt sit ex .b. in .c. Primũ igiṫ siqdẽ idiuisibile erit .b.c. ipartibile ipartibili erit ꝯiunctũ. Si ꝟo diuisibile: erit aliqd ipo .c. pri⁹ in qꝺ mutatũ ẽ: ꝛ illo iteꝝ aliud: ꝛ sic semp pp id qꝺ nullo mõ deficit diuisio. Quare nõ erit primũ in qꝺ mutatũ ẽ. Silr aũt ꝛ in q̃titatis mutatione: ꝛ hec qdẽ eni in ꝯtinuo ẽ. Manifestũ igiṫ ꝙ in sola mutatione que ſm qualitatem contingit indiuisibile per se esse.

¶ Ondit idẽ ex pte rei i q̃ ẽ mot⁹. Premittit tñ ꝙ nõ silr se hꝫ de eo [qꝺ mutaṫ] vel vt meli⁹ dicaṫ [ſm qꝺ mutaṫ] sicut de tpe ꝛ mobili. Cũ eni sit tria accipe i mutatiõe .s. mobile qꝺ mutaṫ vt hõ: ꝛ i quo mutaṫ vt tps: ꝛ in qꝺ mutaṫ vt albũ: hoꝝ duo .s. tps ꝛ mobile sũt semp diuisibilia. Sed de albo ẽ alia rõ: qꝛ albũ nõ ẽ diuisibile p se: sed tanꝫ ipꝫ q̃ oia alia huiꝰ sũt diuisibilia p accidẽs: inq̃tũ .s. illꝺ cui accidit albũ vel quecũqꝫ alia q̃litas ẽ diuisibile. Diuisio aũt albi p accidẽs põt eẽ duplr. Vno mõ ſꝫ ptes q̃titatiuas sicut si supficies alba diuidaṫ in duas ptes: albũ p accidẽs diuisuꝫ erit. Alio mõ ſꝫ itẽsionẽ ꝛ remissionẽ. Quod eni vna ꝛ eadẽ ps sit magis vel min⁹ alba nõ ẽ ex ipa rõne albedinis: qꝛ si eẽt separata nõ diceret ſꝫ magis ꝛ minus: sicut neqꝫ suba suscipit magis neqꝫ min⁹: sed ẽ ex diuerso mõ pticipandi albedinẽ ex pte subiecti diuisibilis. Pretermisso igiṫ hoc qꝺ didiṫ p accidẽs: si accipiam⁹ ea ſꝫ q̃ est motus q̃ diuiduṫ p se ꝛ nõ p accidẽs: neqꝫ etiã i his erit pᵐ. Et manifestem⁹ hoc p in magnitudinibus in qbus est mot⁹ localis. Sit eni magnitudo spaciꝫ in quo ẽ .a.b. ꝛ diuidaṫ in .c. Deṫ ḡ ꝙ ex .b. in .c. aliqd pmo moueaṫ. Aut igiṫ .b.c. ẽ diuisibile aut idiuisibile. Si idiuisibile: seqtur ꝙ ipartibile erit ꝯiũctũ ipartibili: qꝛ eadẽ rõne scda ps magnitudinis erit in ipartibili: sic eni opꝫ diuidere magnitudinẽ sicut ꝛ motũ: vt supra de tpe dictũ est. Si aũt .b.c. sit diuisi- Lec. 6. t. com. 37.
bile: erit accipe aliqꝺ signũ pus .i. ppinqui⁹ ipsi .b. q̃ .c. ꝛ sic prius mutaṫ ex .b. in illud q̃ i .c. Et iteꝝ illo erit accipere aliud prius: ꝛ sic semp: qꝛ diuisio magnitudis nõ deficit. Pꝫ ḡ ꝙ nõ est accipe aliqꝺ pmũ in qꝺ mutatũ sit in motu locali. Et silr manifestũ est i mutatione q̃titatis q̃ est augmẽtũ ꝛ decremẽtũ: qꝛ hec etiã mutatio est ſm aliqꝺ ꝯtinuũ .s. ſm quãtitatẽ accrescẽtẽ vel subtractã: q̃ cũ sit in ifinitũ diuisibilis nõ ẽ in ea accipe pmũ. Et sic manifestũ ẽ ꝙ in sola mutatione q̃ est ſm q̃litatẽ ꝯtingit aliqd eẽ idiuisibile p se. Inq̃tũ tñ ẽ diuisibile p accidẽs: silr nõ ẽ accipe pmũ in mutatione tali. Siue accipiaṫ successio mutationis inquãtũ pars post ptẽ alteraṫ. Manifestũ ẽ eniꝫ ꝙ nõ erit accipe pmã ptẽ albi sicut nec pmã partẽ magnitudinis. Siue accipiaṫ successio alterationis ſm ꝙ aliqd idẽ ẽ albi⁹ vel minus albũ: qꝛ subiectũ ifinitis modis põt variari ſm magis albũ ꝛ minus albuꝫ. Et sic motus alterationis potest esse continuus: ꝛ nõ habens aliqd primũ.

¶ Demōstratio quarta ostendens idem qd̄ supra sumpta ex parte magnitudinis.

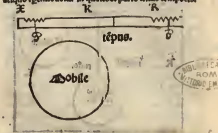

¶ Cū aūt oē qd̄ mutat̄ i tpe mutet̄ i mutari ꝟo in tpe dicat̄: ꝛ vt i p̄mo: ꝛ vt ꝑ aliud: quo pacto i anno mutari dr̄ q̄ mutat̄ i die: id sane qd̄ mutat̄ in q̄cūq3 ei⁹ tpis pte mutari: i quo p̄mo mutat̄ necē ē. Jd ita esse patet q̄dē ꝛ ex diffōne ipsi⁹ p̄mi. Sic eni ip̄m antea diffiniebamus. Patebit aūt ꝛ ex hisce q̄ deinceps dicem⁹. Sit eni tp̄s. a. b. in quo qppiā p̄mo mouet̄. Atq3 cū oē tp̄s sit diuisibile: diuidat̄ in. c. Jn tpe igit̄. a. c. mouet̄ aut nō mouet̄: ꝛ eodē modo rursus in ipso. c b. Si igit̄ neutra in pte mouet̄: in toto sane quiescit: alias ipo͛e est enim moueri si nulla in parte eius moueat̄. Sin in altera tm̄ mouetur: non in. a. b. tempore primo mouetur: per aliud enim in ipso mouetur. Ergo quacunq3 in pte tpis moueatur necesse est.

Q Uoniā aūt oē qd̄ mutat̄: i tpe mutat̄. Dr̄ aūt i tpe mutari: ꝛ sicut p̄io: ꝛ sc̄d3 alterū: vt i āno q̄ꝛ i die mutat̄ i q̄ p̄imo tpe mutat̄ qd̄ mutat̄: ꝛ i quolibet hui⁹ necē mutari. Manifestū igit̄ ꝛ ex diffinitione. Primū. n. sic dixim⁹. S3 ꝛ ex his manifestū est. Sit eni in quo p̄io mouet̄ qd̄ mouet̄. x. r. ꝛ diuidat̄ ꝑ3. k. Oē eni3 tp̄s diuisibile ē. Jn. x. k. tpe aut mouet̄ aut nō mouet̄: ꝛ itez i. k. r. silr̄. Sig' dē igit̄ in neutro mouet̄: q̄escet itaq3 i oi. Moueri eni i nullo hui⁹ qd̄ mouet̄ ipo͛e. Si ꝟo i altero solū mouet̄: nō vtiq3 in p̄imo mouet̄ qd̄ est x. r. ꝑm eni3 vtrūq3 motus est. Necesse est igit̄ in quolibet ipsius. x. k. motum ipsum esse.

Postq̄ Ph̄s ōndit q̄liter sit accipe p̄m̄ i mutatione ꝛ q̄liter nō: hic ōndit ordinē eoꝝ q̄ i motu i ueniūt̄ adinicē. Et p̄ p̄mittit q̄dā necāria ad ꝓpositū ostēdēdū. 2° ostēdit ꝓpositū. ibi ❘ Ostēso aūt h. ❘ Dicit g̃ p̄ q̄ oē qd̄ mutat̄ mutat̄ in tpe: vt supra ostēsuz ē. S3 in tpe aliquo dr̄ aliq̄d mutari duplr̄. Uno mō p̄ ꝛ ꝑ se. Alio mō ꝑm alteꝝ. i. rōne ptis: sicut dr̄ aliq̄d mutari i anno qd̄ mutat̄ i die. Hac g̃ distictione p̄missa ꝓponit qd̄ itēdit ꝓbare. s. si aliq̄d mutat̄ p̄ i aliquo tpe: necē ē q̄ mutet̄ i q̄libet pte illi⁹ tpis. Et h ꝓbat duplr̄. P̄rio q̄dē ex diffinitiōe ei⁹ qd̄ dr̄ p̄m̄. Hoc eni dr̄ p̄ alicui ꝯuenire qd̄ ꝯuenit ei ꝑ3 quālibet suā ptē: vt i p̄n⁹gnti dcm̄ ē. Sc̄do ꝓbat idē ꝑ rōnez. Sit eni tp̄s i q̄ p̄ aliq̄d mouet̄. x. r. ꝛ q̄ꝛ oē tp̄s est diuisibile diuidat̄ ꝑm. k. Necē ē g̃ dicere q̄ in pte tpis q̄ ē. x. k. aut moueat̄: aut nō moueat̄: ꝛ silr̄ de pte q̄ ē. k. r. Si g̃ dicat̄ q̄ in neutra haꝝ ptiū mouet̄: seq̄t̄ q̄ neq3 i toto. x. r. moueat̄: s3 q̄escat i eo: q̄ꝛ ipo͛e ē q̄ aliq̄d moueat̄ i tpe i cui⁹ nulla pte mouet̄. Si aūt dicat̄ q̄ i vna pte tpis moueat̄: ꝛ nō in alia: seq̄t̄ q̄ nō p̄ moueat̄ in. x. r. tpe: q̄ꝛ oporteret q̄ ꝑm vtrāq3 ptē moueret̄: ꝛ nō ꝑ3 alterā tm̄. Necesse ē g̃ dicere q̄ moueat̄ i q̄libet pte tpis qd̄ ē. x. r. Et h ē qd̄ demonstrare volumus. s. i quo primo tempore aliquid mouetur in qualibet parte eius mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstratio probationis q̄ id qd̄ mouetur primo in aliquo tpe: mouetur in qualibet parte illius temporis.

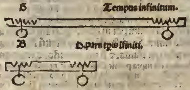
¶ Hoc aūt demōstrato: p3 oē qd̄ mouet̄: p̄us necāria motū eē. Nā si i. a. b. tpe p̄mo ꝑ. f. g. spatiū q̄ppiā motū ē: id qd̄ eq̄ celeritate mouet̄: silq3 icepit ꝑ dimidiū i dimidio tpis erit motū. Qd̄ si id tpe i eodē motū ē ꝑ magnitudinē aliquā: ꝛ alteꝝ ꝑ eādē necesse est eē motū. Quare motū ē id vti diximus qd̄ mouetur.

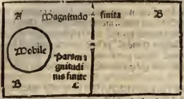
¶ Ostēso aūt h: manifestū est q̄ oē qd̄ mouet̄: necesse est motū eē prius. Si eni. x. r. p̄imo tpe ꝑ. k. l. motū ē magnitudinē: imediate qd̄ eq̄ velociter mouet̄: ꝛ silr̄ iceptū ē: mediū erit motū. Si aūt eque velox i eodē tpe motū est aliq̄d: ꝛ alterum necesse est per eandem motū esse magnitudinem. Quare erit motū prius qd̄ mouetur. T.c. 52.

¶ Procedit ad p̄ncipale ꝓpositū ōndēdū. Et circa h duo facit. P̄rio idūcit demōstratiōes ad ꝓpositū ōndēdū. 2° ꝯcludit v̄itatē determinatā. ibi ❘ Quare necesse ē. ❘ Circa p̄mū duo facit. P̄rio ōndit q̄ ante oē moueri p̄cedit mutatū eē. Sc̄do q̄ ecōuerso ante q̄dlibet mutatū eē p̄cedit moueri. ibi ❘ Nō solū aūt qd̄ mutat̄. ❘ Primū ōndit trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ p̄⁹ talis ē. Dicat̄ q̄ in. x. r. p̄ tpe aliqd̄ mobile Triplici rōne. Prima motū sit ꝑ. k. l. magnitudinē: manifestū ē q̄ si accipiat̄ aliud mobile eq̄ velox qd̄ silr̄ iceptū ē moueri cū ipo: i medietate tpis motū erit ꝑ mediū magnitudis. Cū g̃ sit eq̄ velox illud mobile qd̄ ponit̄ moueri ꝑ totā magnitudinē: seq̄t̄ q̄ et ip̄3 i eodē tpe. s. i medietate tpis. x. r. motū ē iā ꝑ eandē magnitudinē: q̄. s. ē ps toti⁹ magnitudis. k. l. Sequet̄ g̃ q̄ illud qd̄ mouet̄: p̄us ē mutatū. Ut aūt illud qd̄ hic dr̄ manifestius itelligat̄: ꝯsiderādū ē q̄ sicut pūctus nolat terminū linee: ita mutatū eē nolat terminū mot⁹. Quācūq3 aūt lineā vel partē linee accipias. semꝑ ē dicere q̄ ante ꝯsūmationē linee totius sit accipe aliqd̄ pūctū ꝑm qd̄ linea diuidat̄. Et silr̄ ante q̄Llibet motū ꝛ ante quācūq3 ptē motus est accipere aliqd̄ mutatū eē. Quia dū mobile est in moueri ad aliquē terminū: iā ptransiuit aliqd̄ signū: respectu cuius iam dr̄ mutatū eē. Sed sicut punctuz ifra lineā est in potētia ante linee diuisionē: i actu aūt q̄n iā linea est diuisa: cū punctū sit ipsa linee diuisio. Similiter hoc qd̄ dico mutatū eē: infra motū est in potētia quando motus nō ibi terminatur: sed si ibi terminetur erit in actu. Et quia quod est in actu notius est eo quod est in potentia: ideo Aristo. ꝓbauit q̄ illud qd̄ ꝯtinue mouet̄ iam mutatū est aliquid ꝑ aliud mobile eque velox cuius motus iam terminatus est. Sicut siquis probaret q̄ in aliq̄ linea esset punctum in potentia per h q̄ alia linea eiusdē rōnis esset diuisa in actu. ¶ Secundaz rōnem ponit ibi.

septē:sed tñ si trinarius ter accipiaꝛ excedet etiā septenariū. Nihil āt differt quocūqꝫ mō hoꝝ triū.b.c.se habeat ad.a.b.qꝛ idē mobile semꝑ ꝑtransibit magnitudinē eq̄lē ei qđ est.b.c.in tpe equali ei: qđ est.g.d.sed.b.c.mensurat totum.a.b.vel excedit ipꝫ:si multotiens sumaꝛ:ergo ꝛ.g.d.mēsurabit totū tps.g.vel excedit ipm si multotiens sumaꝛ.Et sic opꝫ ꝙ totū tps.g.sit finitū in quo ꝑtrāsit totā magnitudinē finitā:qꝛ opꝫ ꝙ in eq̄lia sm numeꝝ diuidatur tps sicut ꝛ magnitudo.¶ Scđam rōnem ponit ibi.

¶ Demonstratio prima per quam probatur ꝙ si magnitudo est finita ꝙ tempus est finitū.Et sumitur hec demōstratio ex proportione partis ad totum.

¶ Preterea si non oēm magnitudinē id qđ mouetur in ifinito tpe trāsit:sed fieri pōt vt aliquā finito etiā in tpe trāseat: vt.a.e.ꝑtem. Hec aūt totā magnitudinem metieꝛ:deniqꝫ equalez in equali tempore transit:tempus ipsum profecto finitum erit.

T.c.xi. ¶ Amplius aūt si nō oēm magnitudinē in ifinito tēpore trāsibit:sed ꝯtingit aliquā ꝛ in finito tēpore transire: vt q̄ est.b.c.hec aūt mēsurabit totā: ꝛ eq̄lē i eq̄li trāsibit. Quare ꝛ finitū erit tps.

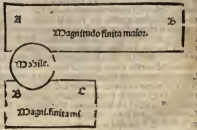
¶ Que talis est.Quāuis eni detur ꝙ magnitudinē finitaꝫ q̄ ē.a.b.ꝑtrāseat aliqđ mobile in tpe ifinito:nō tñ pōt dari ꝙ oēm magnitudinē ꝑtrāseat in tpe ifinito:qꝛ videmꝰ ꝙ multe magnitudines finite tēporibꝰ finitis ꝑtrāseunꝛ. Sit igiꝛ magnitudo finita q̄ est.b.c.que ꝑtranseaꝛ tpe finito.Sed.b.c.cū sit finita mēsurat.a.b.que ē etiā finita. Sed idem mobile ꝑtransibit equalē magnitudinez ei q̄ est.b.c.in eq̄li tpe finito in quo ipsaꝫ ꝑtrāsibat:ꝛ ita quot accipiebanꝛ magnitudines equales.b.c.ad cōstituendam totā.a.b.tot tempora finita equalia accipientur ad mensurationem vel constitutionez totius temporis:vnde sequitur ꝙ totum sit finitum.Differt aūt hec rō a prima:qꝛ in prima rōne.b.c.ponebaꝛ pars magnitudinis.a.b.hic aūt b.c.ponitur quedā alia magnitudo separata. Necessitatē autem huius secunde rationis posite ostendit cū subdit.

¶ Pꝫ aūt nō in tpe ifinito ꝑtē.a.e.trāsire si tps altera ex ꝑte finitū fuerit sūptū. Nā si i miorē ꝑtē hāc trāsit tps finitū eē neceē est:cū altera ex ꝑte sit tpis finis.

¶ Qꝛ autem non in infinito tpe transit quod est b.c.manifestum est si accipiatur altera finitum tempus. Si enim in minori ꝑte transit:hanc necesse est finitā esse:altero termino existente.

¶ Posset eni aliqs ꝯtra pmā rōnem cauillādo dicere ꝙ sicut totā magnitudinē.a.b.pertransibit in tpe ifinito: ita ꝛ quālibet ꝑtē eius: ꝛ sic ꝑtē.b.c.nō ꝑtrāsibit tpe finito. Sed qꝛ nō pōt dari ꝙ quālibet magnitudinē ꝑtrāseat tēpore infinito:oportuit inducere scđaꝫ rōnē ꝙ.b.c.sit quedā alia magnitudo quā tpe finito ꝑtranseat. Et h̄ est qđ subdit ꝙ manifestū est ꝙ mobile nō pertrāsit magnitudinē q̄ est.b.c.in ifinito tpe.si accipiaꝛ in altera finitū tēpus.id est si accipiaꝛ aliq̄ alia magnitudo a pma q̄ dicaꝛ b.c.quā ꝑtrāsibit tēpore finito.Si eni in minori tempore pertransit partē magnitudinis q̄ꝫ totū:necesse est hāc magnitudinē que est.b.c.finitaꝫ esse:altero termino existente finito scilicet.a.b.Quasi dicat.Si tempus in quo ꝑtrāsibit.b.c.est finitum:ꝛ minus tpe infinito in quo pertransibit.a.b.necesse est.ꝙ.b.c.sit minor q̄ꝫ.a.b.ꝛ ita ꝙ.b.c.sit finita cum.a.b.finita sit.¶ Deinde cum dicit.

¶ Demōstratio scđa ꝑ quaꝫ ꝓbaꝛ idē qđ supra. Et sumiꝛ ex ꝓportione cuiuslibet finiti ad quodlibet finitum.

¶ Eadē sane fuerit demōstratio:ꝛ si lōgitudinē qdez ifinitā finxerimꝰ:tēpus aūt sumpserimꝰ cōtra finitū.

¶ Eadem aūt demonstratio est: ꝛ si longitudo quedam infinita sit:tempus aūt finitum. T.c.xii.

¶ Ponit ꝙ eadem demōstratio est ducens ad impossibile si dicatur ꝙ longitudo sit infinita ꝛ tēpus finitū.Quia accipietur aliqd lōgitudinis infinite quod erit finitum: sicut accipiebatur aliquid temporis ifinitī qđ est finitū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Pꝫ igiꝛ ex hisce q̄ diximꝰ neqꝫ lineā neqꝫ superficiez neqꝫ oino qcq̄ꝫ cōtinuū indiuiduū eē:nō solū ꝓpter id qđ nuꝑ est dcm̄:sed etiā qꝛ fiet vt idiuiduū diuidaꝛ.

¶ Manifestū igiꝛ ex dictis est:ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū:neqꝫ oino nullū ꝯtinuoꝝ erit athomus: non solum propter id quod nunc dictum est: sed qꝛ accidit diuidi athomum.

¶ Probat ꝙ nullū ꝯtinuū est indiuisibile.Et primo ostēdit qđ incōueniens sequiꝛ si h̄ ponaꝛ.Scđo ponit demōstrationem ad illud incōueniens ducentē:ibi¶ Qm̄ enim in omni tpe. Dicit ergo primo manifestuꝫ esse ex dictis ꝙ neqꝫ linea neqꝫ planū.i.superficies:neqꝫ oino aliqđ continuum est athomus.i.idiuisibile.Tū ꝓpter predicta:qꝛ vꝫ.impossibile est aliqđ ꝯtinuum ex indiuisibilibus componi:cū tñ ex ꝯtinuis possit cōponi ꝯtinuū.Tū etiam qꝛ sequeretur ꝙ indiuisibile diuideretur. ¶ Secundo ibi.

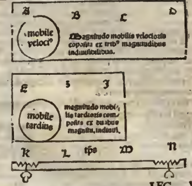
¶ Nā cū oi in tpe ꝛ id in qđ est celerius ꝛ id qđ est tardius moueaꝛ.atqꝫ id qđ ē celeriꝰ plus eq̄li in tpe spatiū trāseat:fieriqꝫ possit vt duplū sexqalteraqꝫ lōgitudinē trāseat;esse nāqꝫ pōt celeritatis hec rō:sexqal

terã magnitudinẽ eodẽ in tpe trãseat id qd celerius fert. Atq3 diuidant magnitudies ambe: ea qdẽ quã mobile celerius trãsit: que est.a.d.in.a.b.c.d.tres idiuiduas ptes ↄtinuoꝝ. Ea vo quã ipm tardius trãsit in.e.f.g.duas ⁊ ipsas idiuiduas ptes: igit ⁊ tẽpus.b.m.in tres sane ptes idiuiduas diuidet. In eq̃li nãq3 tpe magnitudinẽ trãsit eq̃lẽ. Diuidat itaq3 in.b.k.l.m.idiuisibiles ptes. Rursus cũ mobile tardi⁹ magnitudinẽ.e.f.g.eodẽ in tpe trãseat: diuidet ⁊ tps duas in ptes eq̃les. Quod fit vt idiuiduũ diuidat: ⁊ id qd mouet nõ in idiuiduo: s3 in maiore tpe ptẽ idiuiduã trãseat. Pз igit nullam cõtinui ptem parte carere.

L.c.23. Quoniã eni in oi tpe veloci⁹ ⁊ tardius ẽ. Velocius aũt plus trãsit in eq̃li tpe: ↄtingit aũt ⁊ duplicẽ ⁊ hemioliã trãsire lõgitudinẽ. Sit eni hec rõ velocis. Adducat igit velocius sm hemioliũ in eodẽ tpe: ⁊ diuidant magnitudines: que qdẽ velocioris sũt.a.b.c.d.i tres athomos: q̃ vo sũt tardioris in duos: in qb⁹ sũt.e.3.i. Itaq3 ⁊ tps diuidet in tria athoma. Eq̃le eni in eq̃li tpe trãsibit. Diuidat igit tps in ea q̃ sunt.k.l.m.n. Iterũ aũt qm̃ deductũ ẽ tardi⁹ p.e.3.i. ⁊ tps secabitur in gemina. Diuidet ergo athomũ ⁊ impartibile. Nõ eni in athomo trãsit: s3 in pluri. Manifestum ergo ẽ q nihil ↄtinuoꝝ impartibile est.

Lec.3.1. &.16. Ponit demõstrationẽ ad hoc incõueniens ducentẽ: in qua primo presupponit quedã supius manifestata: quoꝝ vnũ est q in omni tpe ↄtingat velocius ⁊ tardius moueri. Scdm est q velocius plus ptransit de magnitudine in equali tpe. Tertiũ est q ↄtingit eẽ excessũ velocitatis ad velocitatẽ ⁊ longitudinis ptransite ad lõgitudinẽ sm diuersas pportiones puta sm duplicẽ q̃ est pportio duorũ ad vnũ: ⁊ sm hemioliã que hз totũ ⁊ dimidiũ: q̃ alio mõ dr sexquialtera: vt pportio triũ ad duo: vel sm q̃tãcũq3 aliã pportionẽ. Ex his aũt suppositis sic pcedit. Sit hec pportio velocis ad velox vt ueniat aligd veloci⁹ altero sm hemioliũ.i.sexqalterã pportionẽ: ⁊ sit ita q velocius ptrãseat vnã magnitudinẽ que sit.a.b.c.d.cõpositã ex tribus magnitudibus indiuisibilibus: quaꝝ vna sit a.b. alia.b.c.tertia.c.d.in eodẽ aũt tpe opз q tardius sm pdictã pportionẽ ptrãseat magnitudinẽ cõpositã ex duabus idiuisibilibus magnitudinibus: q̃ sit magnitudo.3.e.i. Et q2 tps diuidi põt sicut etiã magnitudo necesse est q tps in quo velocius ptransit tres magnitudines diuidat in tria idiuisibilia: q2 opз q eq̃le in eq̃li tpe ptrãseat. Sit ergo tps.k.l.m.n.diuisũ in tria idiuisibilia. S3 q2 tardi⁹ in eodẽ tpe mouet p.e.3.i.q̃ sũt due magnitudines idiuisibiles: necesse est q tps diuidat i duo media: ⁊ sic sequet q idiuisibile diuidat. Oportebit eni q tardi⁹ vnã magnitudinẽ idiuisibilẽ ptrãseat in vno idiuisibili tpe ⁊ dimidio. Nõ eni põt dici q vnã idiuisibilẽ magnitudinẽ transeat in vno tpe idiuisibili: q2 sic nõ pus moueret velocius q̃ tardi⁹. Ergo relinqtur q tardi⁹ ptranseat idiuisibilẽ magnitudinẽ in pluri q̃ in vno idiuisibili tpe: ⁊ in minori q̃ duobus: ⁊ sic oportebit vnũ idiuisibile tps diuidi. Et eodẽ mõ seqt q idiuisibilis magnitudo diuidat si ponat q tardius moueat p tres idiuisibiles magnitudies in tribus indiuisibilibus tpibus. Velocius enim in vno idiuisibili tẽpore mouebit per plures q̃ per vnam indiuisibilem magnitudinem: ⁊ per minus q̃ duas. Unde manifestum fit q nullam continuũ põt esse indiuisibile.

Demonstratio q nullam continuũ est indiuisibile.

LEC. V.

At vo necesse est ⁊ ipsum nũc quod per se primoq3 non per aliud dicitur: indiuisibile esse: atq3 omni in tempore tale inesse.

Necesse est aũt ⁊ ipsum nunc quod non sm alterum: sed per se ⁊ primũ dictum indiuisibile: ⁊ in omni tempore huius modi esse. T.c.24.

Postq̃ ondit phs q nullũ ↄtinuũ ex idiuisibilibus cõponit: neq3 idiuisibile eẽ: ex qb⁹ apparet motũ eẽ diuisibilẽ: hic determiat de diuisiõe motus. Et p pmittit q̃dã nec̃aria ad mot⁹ diuisionẽ. Scdo de ipa mot⁹ diuisiõe determiat: ibi[Mot⁹ aũt est diuisibilis duplr.] Circa pm̃ duo facit. Prio ondit q in idiuisibili tpis nõ cõtingit eẽ motũ neq3 qetẽ. 2⁰ ondit q indiuisibile nõ põt moueri: ibi [Qd mutat aũt oẽ.] Circa pm̃ duo facit. Prio ondit q idiuisibile tpis ẽ ipз nũc. Scdo q in nunc nihil mouet aut qescit: ibi[Qd aũt nihil i ipo nũc mouet.] Circa h tria facit. Prio pponit qd itẽdit. Scdo ponit ea ex qb⁹ pbari põt ppositũ: ibi[Est eni aligd vltimũ ei⁹.] Tertio pponit id qd ad hec ↄsequitur: ibi[Nec̃e igit.] Circa pm̃ ↄsiderãdũ ẽ q aligd dr nũc sz alteꝝ ⁊ nõ sm seipз: sicut dicim⁹ nũc agi qd i toto psẽti die agit: tñ tot⁹ dies psñs nõ dr psñs sз seipз: sed sз aligd sui. Manifestũ ẽ.n.q toti⁹ diei aliq̃ pars pterijt: ⁊ aliq̃ futura est. Qd aũt preterijt vel futurũ est: nõ est nũc. Sic ḡ pз q tot⁹ dies psñs nõ est nũc pmo ⁊ p se. sed p aligd sui. Et silr nec hora nec qdcũq3 aliud tps. Dicit ḡ q id qd dicit nũc pmo ⁊ per se ⁊ nõ sm alterum: ex necessitate est indiuisibile: ⁊ iterũ ex necessitate est in omni tempore. Secundo ibi. Lec.3.1. c.16.&.17. Nũc non sm seipm diciт: gd.

Est eni extremũ trãsacti tpis qddaз: citra qd nihil futuri tpis ẽ: ⁊ isup ↄsitis: vltra qd nihil trãsacti tpis est. Quod quidem vtrorumq3 temporum finem diximus esse. Hoc igitur si tale per se idemq3 demonstrabimus esse: patebit etiam ⁊ indiuisibile esse.

Est eni aliqd vltimũ eius qd factũ ẽ: cuius super h nihil futuri ẽ: ⁊ iteꝝ futuri ẽ cui⁹ sup h nihil ẽ illi⁹ qd fcm̃ ẽ: qd vtiq3 diximus vtriusq3 eẽ termini. Hoc aũt si demõstret: qm̃ h hui⁹ ẽ p se: ⁊ ipsum simul manifestum erit q indiuisibile est. T.c.25.

Probat propositum. Manifestum est eni q cuiuslibet ↄtinui finiti est accipe aliqd vltimũ extra quod nihil est eius cuius ẽ vltimũ: sicut nihil linee est ex pũctũ qd ter-

minat lineā. Tp̄s aūt p̄teritū est quoddā ꝯtinuū finitū ad p̄sens. Est ergo accipe aliqd vltimū eius qd factū est i. p̄teriti: ex̄ qd nihil ē p̄teriti: ⁊ ifra qd nihil ē futuri. Et similiter erit accipe aliqd vltimū futuri ifra qd nihil ē p̄teriti: ⁊ illud vltimū est termin⁹ vtriusqꝫ .s. p̄teriti ⁊ futuri qꝛ cū totū tp̄s sit ꝯtinuū: opꝫ q̄ p̄teritū ⁊ futuꝝ ad vnum terminū copulenť. Si igiť de aliquo demōstreť q̄ ipꝫ sit tale p̄ seip̄m: qd ē eē nūc p̄ seipꝫ ⁊ nō p̄ aliqd sui: simul cū hoc manifestum erit q̄ sit indiuisibile. ¶ Tertio ibi.

¶ Necesse est itaqꝫ idem nunc ipsum esse: quod finis vtrorumqꝫ temporum est.

T.c.16. ¶ Necesse est igitur ipsum idē esse ipsum nunc: quod vtrisqꝫ temporibus vltimum est.

¶ Ostēdit quoddā ꝯñs ad p̄missa. Et circa hoc duo facit. Primo ondit supposito q̄ nūc sit idiuisibile: q̄ oporteat idem nūc esse: qd est terminus preteriti ⁊ terminus futuri. Scd̄o ondit q̄ ecōuerso si ē idē vtrūqꝫ nūc: opꝫ q̄ nūc sit indiuisibile. ibi [At vero si idez est.] Circa primum duo facit. Primo ꝯcludit ex dictis q̄ necesse est esse idē nūc qd est vltimū vtriusqꝫ tp̄is .s. p̄teriti ⁊ futuri. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Nā si sit aliud atqꝫ aliud: deinceps alteꝝ qdem ad alteꝝ sane nō erit: ꝓpterea qd ꝯtinuū nō ex idiuisibilibus cōstat. Si vero sit seorsuz vtrūqꝫ: iter ea mediuz tēpus erit. Oē nāqꝫ ꝯtinuū tale ē: vt iter fines aliqd sit vniuocū. At si tēpus sit illud: diuisibile erit (vt patet.) Demōstratū est eni omne tēpus diuisibile esse. Quare fit vt nunc ipsum diuisibile sit.

¶ Si eni alteꝝ est: ꝯsequēter nō erit alterū alteri ꝓpter id qd nō est ꝯtinuū ex ipartibilib⁹. Si aūt seorsuz est vtrūqꝫ: iter est tp̄s. Oē eni ꝯtinuum huiusmodi est. Quare erit vniuocū mediū terminoꝝ. At vero si tēpus mediū ē: diuisibile erit. Omne enim tēpus ostensum est quod diuisibile sit. Quare diuisibile est ipsum nunc.

Idē nūc ē finis p̄teriti ⁊ est p̄n. futu. tēporis. ¶ Probat tali rōne. Si est alteꝝ nunc qd est p̄n^m futuri: ⁊ alteꝝ qd est finis p̄teriti: opꝫ q̄ hec duo nūc vel sint ꝯñr adinuicē: ita q̄ imediate sibi succedāt: vel opꝫ q̄ vnū sit seorsum ab altero: distās ab eo. Sed nō pōt dici q̄ vnuz ꝯñr se habeat ad alteꝝ: qꝛ sic sequereť tp̄s cōponi ex nūc aggregatis: qd nō pōt eē: ꝓp id qd nullū ꝯtinuū cōponiť

Lec.1.2. cō.1. ex ipartibilib⁹: vt supra ostēsū ē. Nec etiā dici pōt q̄ vnū nūc sit seorsuz ab altero distās ab eo: qꝛ tūc oporteret q̄ inter illa duo nūc eēt tp̄s mediū. Hec est eni nā ois ꝯtinui:

Supra lec.1.1.c.5. q̄ iter quelibet duo idiuisibilia sit ꝯtinuū mediū: sicut inter quelibet duo pūcta linea. Qꝛ aūt h̄ sit ipossibile ondit

Primo. dupl̄r. Primo. Quia si aliqd eēt tp̄s mediū iter p̄dicta duo nūc: sequereť q̄ aliqd vniuocū eiusdem generis esset mediū iter duos terminos: qd est ipossibile. Nō eni est possibile q̄ inter extrema duaꝝ linearū se tāgētiuz vel ꝯñr se habētiū sit aliq̄ linea media. Hoc eni eēt ꝯtra rōnē eius

Lec.5.1. cō.25. qd est ꝯñr: qꝛ ꝯsequenter sunt: vt supra dictū est: quoꝝ nihil est mediū proximi generis: ⁊ sic cum tp̄s futurū consequēter se habeat ad preteritū: impossibile est q̄ inter terminū futuri ⁊ terminū preteriti cadat aliqd tempus mediū. Alio mō ondit idē sic. Quicqd est mediū iter preteritum ⁊ futurū: dr̄ nunc. si igiť tēpus aliqd sit mediū inter extrema tp̄is preteriti ⁊ futuri: seqtur q̄ totū illud dicať nunc. Sed omne tp̄s est diuisibile: vt ostensuz est: ergo sequetur q̄ ipsum nunc sit diuisibile. Et q̄uis supra posuerit principia ex qbus probari pōt q̄ nūc sit indiuisibile: qꝛ tamen conclusionem non deduxerat ex principijs: hic consequēter ostendit q̄ nunc sit indiuisibile ibi.

¶ Quod si sit diuisibile: erit aliquid preteriti in futuro: ⁊ futuri etiam in transacto. Id enim in quo diuidetur preteritū tempus: ⁊ consequens terminabit.

¶ Si aūt diuisibile ē ipꝫ nūc: erit aliqd qd s̄cm̄ ē i futuro: ⁊ futuri i eo qd s̄cm̄ ē. Scd̄ꝫ qd eni diuideť h̄ determinat preteritū ⁊ futurū tēpus.

¶ Et h̄ triplici rōne. Quarū prima est. qꝛ si nunc sit diuisibile sequeť q̄ aliqd de p̄terito sit in futuro: ⁊ aliqd futuri sit in p̄terito. Cū .n. nunc sit extremū p̄teriti: ⁊ extremū futuri: oē aūt extremū est in eo cui⁹ est extremū sicut pūctū in linea: neceē est q̄ totū nūc ⁊ sit i tp̄e p̄terito vt finis ⁊ in tp̄e futuro vt p̄n^m. Sꝫ si nūc diidať: opꝫ q̄ illa diuisio determinet p̄teritū ⁊ futuꝝ: ois eni diuisio i tp̄e facta distigwit p̄teritū ⁊ futuꝝ: cū oium partiū tēporis vna compareť ad aliā vt p̄teritū ad futuꝝ: sequeť ergo q̄ ipsius nūc aliqd sit preteritū ⁊ aliqd futuꝝ. Et ita cū nūc sit in p̄terito: ⁊ in futuro sequeť q̄ aliquid futuri sit in preterito: ⁊ aliqd p̄teriti sit i futuro. ¶ Scd̄aꝫ rōnē ponit ibi. Nūc pro pte sola ēē idiuisibile pbat triplici rōne. Prima

¶ Preterea nec ipsum nunc per se: sed per aliud erit. Diuisio enim non est ipsius quod est per se.

¶ Simul aūt ⁊ non per se erit hoc nunc: sed s̄m alterum. Diuisio enim non s̄m ipsum est. T.c.17.

¶ Quia si nunc sit diuisibile: nō erit nunc s̄m seipsum: sed s̄m alterū: nullū .n. diuisibile est sua diuisio qua diuidiť. Ipa aūt diuisio tp̄is est nunc: nihil .n. aliud est diuisio cōtinui q̄ꝫ termin⁹ cōis duabus partibus: hoc autez intelligimus per nunc quod est terminus cōis preteriti ⁊ futuri. Sic ergo manifestum est q̄ id quod est diuisibile non potest esse nunc s̄m seip̄m. ¶ Tertiaꝫ rōnē ponit ibi.

¶ Et isup ipsius nūc aliud trāsactū: aliud cōsequens erit: ⁊ nō semp idē: aut p̄teritū: aut futurū: neqꝫ nunc idem. Multis est eni diuisionibus diuisibile tempus. Quod si hec ipsi nūc inesse nō p̄nt: ipsum ꝑfecto nūc qd est vtroqꝫ in tempore: idem esse necesse est.

¶ Adhuc aūt ipsius nūc hoc qdem factum erit: illud aūt futuꝝ: ⁊ nō semp idē factū ē ⁊ futurū. Neqꝫ itaqꝫ ip̄m nūc idē ē sil'. Multipliciter eni diuisibile ē tēpus. Quare si h̄ ipoīe ē inesse ipsi nūc: necesse est idē esse ei qd in vtroqꝫ nunc est. T.c.18.

¶ Que talis est. Semp facta diuisione tp̄is vna ps ē p̄terita ⁊ alia futura. Si igiť ⁊ nūc diuidať opꝫ q̄ aliqd ei⁹ sit p̄teritū ⁊ aliqd futuꝝ. Sꝫ nō idem est p̄teritū: ⁊ futuꝝ: sequiť ḡ q̄ ipꝫ nūc nō sit idē sibiipsi q̄si totū simul existēs qd est ꝯtra rōnez eius qd diciť nūc. Cū eni dicimus nūc intelligim⁹ simul in p̄senti eē. Sed oportebit multaꝫ diuersitatē eē in nūc ⁊ successionē sicut ⁊ in tp̄e qd multipliciter est diuisibile. Sic ergo ostēso q̄ nūc sit diuisibile quod erat consequens ad hoc qd dicebať non esse idē nunc qd est extremum preteriti ⁊ futuri: ⁊ destructo cōsequente: ꝯcludit destructionez antecedentis. Et hoc est quod dicit q̄ si hoc est impossibile inesse ipsi nūc .s. q̄ sit diuisibile: necesse est dicere q̄ idem sit nunc quod est extremū vtriusqꝫ temporis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero si sit idē: patet ⁊ indiuisibile eē. Nā si diuisibile sit: ea rursus euenient: que antea accidebant. Eē igiť in tp̄e idiuisibile quid: qd ipsum nūc dicimus eē ex hisce que diximus perspicuum iam euasit.

¶ At vero si idē est: manifestū q̄ ⁊ idiuisibile. Si eni diuisibile ē: iteꝝ ꝯtigēt eadē que ⁊ prius. Quidē igiť sit aliqd in tēpore indiuisibile qd dicim⁹ eē ipꝫ nūc: manifestū est ex his q̄ dicta sunt. T.c.19.

¶ Ostendit q̄ econtrario si idez est nūc preteriti ⁊ futuri necesse

necesse est ꝙ nunc sit indiuisibile: qꝛ si esset diuisibile sequerent̃ oia pdicta incõueniẽtia. Et sic ex quo nõ põt dici ꝙ nũc sit diuisibile q̃si existente altero nũc preteriti: ꝛ altero nunc futuri. nec etiã est diuisibile si ponatur idez: cõcludit manifestũ esse ex dictis ꝙ necesse est in tpe esse aliqd indiuisibile qḋ dicitur nunc. ¶ Deinde cum dicit.

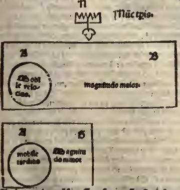
¶ At qui nihil in ipõ nũc moueri ex hisce patebit: que deinceps dicem⁹. Nã si qppiã in ipso moueri possit: fiet vt celeri⁹ in ipõ: ac tardi⁹ moueat̃. Sit itaqꝫ nũc ipsũ.d. atqꝫ in ipso celeri⁹ mobile lõgitudinẽ trãseat a.b. lr̃is designatã. Igit̃ mobile tardi⁹ minorẽ in eodẽ lõgitudinẽ ptrãsibit. Designetur ꝛ ipsa: ꝛ sit.a.c. Qm̃ aũt mobile tardi⁹ in toto nũc ipso lõgitudinem a.c. ptrãsiuit: celerius mobile per eãdẽ in miore sane mouebit̃. Quare ipm̃ nũc diuidet̃. At erat idiuisibile. Fieri ergo nõ põt: vt qcq̃ in ipso nũc moueatur.

¶ Qr aũt nihil in ipso nũc mouet̃ ex his manifestum est. Si nãqꝫ est: ꝯtingit ꝛ veloci⁹ moueri in ipso nũc ꝛ tardius. Sit ipsum nũc in quo.n. moueat̃ aũt velocius in ipso per.a.b. Ergo tardius in ipso per minorẽ q̃ sit.a.b. mouebit̃ vt p a.g. Qm̃ aũt tardius in toto ipso nũc mouebat̃ per.a.g. velocius in minori q̃ hoc mouebitur. Quare diuidetur ipsum nunc. Sed erat indiuisibile. Non ergo est moueri in ipso nunc.

¶ Ostẽdit ꝙ in nũc nõ põt eẽ nec motus nec qes. Et prio ostẽdit de motu. Scḋo de qete. ibi [At vo neqꝫ qes esse.] Dicit ergo p̃mo manifestũ eẽ ex his que sequuntur ꝙ in nũc nihil possit moueri: qꝛ si aliqd põt moueri in nũc cõtinget in nũc moueri duo mobilia: quoꝝ vnũ sit veloci⁹: ꝛ aliud tardius. Sit ergo ipm̃ nũc.n. ꝛ aliqḋ corpus velocius moueat̃ in.n. per.a.b. magnitudinez. Sed tardius in equali minus mouet̃: ergo tardius in hoc instanti mouet̃ per minorẽ magnitudinẽ que est.a.g. Sed velocius idez spaciũ ptrãsit in minori q̃ tardius: qꝛ ergo corpus tardi⁹ mouebat̃ per.a.g. magnitudinẽ in toto ipso nũc: sequitur ꝙ velocius moueatur per eandem magnitudinem in minori q̃ nũc. ergo nũc diuidit̃. Sed oñsuz est ꝙ nũc ẽ idiuisibile: ergo non põt aliqd moueri in nũc. ¶ Scḋo ibi.

In nunc nõ põt eẽ motus.

¶ Demõstratio oñdens ꝙ in ipso nũc motus esse nõ põt.

¶ At vo nec in eodẽ qcq̃ qescere põt. Quiescere enĩ id dicebam⁹ qḋ est aptũ vt moueat̃: ꝛ nõ mouet̃ tunc cũ aptũ est moueri: ꝛ vbi: ꝛ quẽadmoduz moueri est aptũ. Quare cũ in ipso nũc nihil sit aptũ moueri: patet nihil etiam in eodem quiescere aptum esse.

¶ At vo neqꝫ qescere. Quiescẽ eni diximᵘ aptũ natũ moueri: qḋ nõ mouet̃: qñ aptũ natũ est: ꝛ quo: ꝛ sic. Quare qm̃ in ipso nunc nihil aptum natũ est moueri: manifestũ qꝛ neqꝫ quiescere. T.c.30.

¶ Ostẽdit idẽ de qete tribus rõnib⁹. Quaꝝ p̃ma talis est. Dictũ est eni in qnto ꝙ illud qescit qḋ est aptũ natũ moueri: ꝛ nõ mouet̃ qñ aptũ natũ est moueri: ꝛ sm̃ illã ptez qua natũ est moueri: vel eo mõ quo natũ est moueri. Si eni aliqd caret eo qḋ nõ est natũ hr̃e: vt lapis visu aut eo tpe qñ nõ est natũ hr̃e: vt canis añ nonũ diẽ: aut in ea pte qua nõ natũ est hr̃e sicut in pede vel in manu: aut eo mõ quo nõ natũ est hr̃e: vt si hõ nõ videat ita acute vt aqla: nõ pp̃ hoc dr̃ eẽ p̃uatũ visu. Quies aũt est p̃uatio motus: vñ nihil qescit nisi qḋ ẽ aptũ natũ moueri: ꝛ qñ ꝛ sic natũ est moueri. Sꝫ oñsuz ẽ ꝙ nihil aptũ natũ ẽ moueri in ipõ nũc: g̃ mãifestũ ẽ ꝙ nihil qescit ĩ nũc. ¶ 2ᵃᵐ rõnẽ põit ibi

Qr in nũc non possit esse qes pbat tribus rõnib⁹. p̃ᵃ. T.cc.4.l. c.20.

¶ Preterea si nũc ipm̃ in vtrisqꝫ tpib⁹ idẽ est: fieriqꝫ põt vt in hoꝝ tẽpoꝝ altero toto qppiã moueat̃: in altero toto qescat: atqꝫ id qḋ toto in tpe mouet̃: ĩ quouis ipsi⁹ mouebit̃: in quo ipm̃ moueri põt: ꝛ id qḋ qescit simili mõ qescet: fiet pfecto vt idẽ moueat̃ sil̃: atqꝫ qescat. Ipsũz eniz nũc vltimũ vtroꝛũqꝫ tẽpoꝝ est.

¶ Amplius si idẽ quidẽ nũc in vtriusqꝫ tpib⁹ est: cõtingit aũt hoc quidẽ moueri: illud aũt qescere per totũ. Qḋ aũt mouet̃ in tpe toto: in quolibet mouebit̃ h: sꝫ qḋ aptũ natũ ẽ moueri: ꝛ qescẽs simil̃r qescet. ꝯtingit idẽ simul qescere ꝛ moueri. Idẽ.n. vltimũ tẽporũ vtroꝛũqꝫ ipsum nunc. T.c.31.

¶ Que talis est. Illud qḋ mouet̃ in toto aliquo tpe: mouetur in quolibet illius tpis in quo natum est moueri: ꝛ sil̃r qḋ qescit in aliquo toto tpe: quiescit in quolibet illius tẽporis in quo natũ est qescere. Sed idẽ nũc est in duobus temporibus: in quoꝝ vno toto qescit: ꝛ in altero toto mouetur: sicut apꝑet in eo qḋ post quietẽ mouet̃: ꝛ post motum quiescit. Si igit̃ in nũc aliqd natũ est qescere ꝛ moueri: sequeret̃ ꝙ aliquid simul quiesceret ꝛ moueret̃. Qḋ est impossibile. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Insup id qescere dicimus: qḋ sil̃r sese hꝫ: ꝛ ipsum: ꝛ ptes: nũc atqꝫ prius. At in ipso nũc non est p̃us. vt patet. Quare non fit vt in ipso quicq̃ quiescat. Que cum ita sint: necesse est ꝛ id qḋ mouetur ꝛ id qḋ quiescit in tempore moueatur atqꝫ quiescat.

¶ Amplius autẽ quiescere quidez dicimus: qḋ similiter se habet ꝛ ipsum ꝛ partes ꝛ nunc ꝛ prius. In ipso autem non est prius: quare neqꝫ quiescere. Necesse est ergo ꝛ moueri quod mouetur in tempore: ꝛ quiescere quiescens. T.c.32.

¶ Que talis est. Illud dicim⁹ qescere qḋ se hꝫ simil̃r ꝛ nũc ꝛ p̃us ꝛ sm̃ se totũ ꝛ sm̃ ptes suas. Ex hoc eni dicit̃ aliqd moueri qḋ nũc ꝛ prius dissimiliter se hꝫ: vel sm̃ locũ: vel sm̃ quãtitatẽ: vel sm̃ q̃litatẽ. Sꝫ in ipso nũc nõ est aliqd prius: qꝛ sic nũc eẽt diuisibile: qꝛ li p̃us ptinet ad pteritũ: ergo nõ ꝯtingit in nunc quiescere. Ex hoc aũt vlteri⁹ cõcludit ꝙ necesse est oẽ qḋ mouet̃ ꝛ omne quod quiescit moueri ꝛ quiescere in tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oẽ aũt qḋ mutat̃ diuisibile eẽ necesse est. Nã cuz e quodã in quoddã fit ois mutatio: cũ est qdẽ in eo in

qđ est mutatū:nō vlterius(vt pȝ)mutatꝰ:cū vō est in eo ex quo est mutatio:ꝛ ipsum ꝛ oēs ptes:nōdū mutatꝰ. Qđ eni eodē mō se hȝ:ꝛ ipsuȝ ꝛ ptes:id nō mutatur. Necesse est igiꝰ ipm ptim in hoc ptiȝ in altero eē. Neqȝ eni in vtroqȝ:neqȝ in neutro eē pōt. Dico aūt in qđ mutaꝰ pmū mutatione:vt fuscū cū ex albo mutaꝰ:nō nigrū. Nō.n.id qđ mutaꝰ in vtrouis extremorū eē necesse ē. Patet igiꝰ oē qđ mutaꝰ diuisibile eē.

Qđ mutaꝰ autē oē:necesse est diuisibile esse. Qm̄ enim ex quodā in qddā ois mutatio:ꝛ cū quidē fit in hoc in qđ mutatū est:nō ampliꝰ mutaꝰ. Cū aūt est in eo ex quo mutatū est:ꝛ ipsum ꝛ ptes oēs:nō mutanꝰ. Qđ enim similr se hȝ ꝛ ipsuȝ ꝛ ptes oēs nō mutaꝰ. Necesse igiꝰ hȝ qdeȝ aliqđ in hoc eē:aliud vō in altero mutātis. Nō eniȝ in vtrisqȝ neqȝ in neutro possibile est eē. Dico aūt in qđ mutat primū ꝓm mutationeȝ:vt ex albo in fuscū:nō in nigrū. Non eniȝ necesse est qđ mutaꝰ in quocūqȝ eē vltimoꝝ. Manifestū igitur est ꝙ omne qđ mutatur erit diuisibile.

Ostēdit ꝙ oē qđ mouetur est diuisibile tali rōne. Ois mutatio est ex quodā in qddā:ſȝ qn̄ aliqđ est in termino ad quē mutaꝰ:vlteriꝰ nō mutaꝰ:ſȝ iā mutatū est. Non.n. Lec.2.i. c.3. simul aliqđ moueꝰ:ꝛ mutatū est.vt supra dictū ē. Qn̄ vō aliqđ est in termio ex quo mutaꝰ:ꝓm se totū ꝛ ꝓm oēs ptes suas:tūc nō mutaꝰ. Dictū est enī ꝙ illud qđ similiter se hȝ ꝛ ipsum ꝛ oēs ptes eius:nō mutaꝰ:sed magis qescit. Addit aūt ꝛ oēs ptes:qꝛ cū aliqđ icipit mutari:nō simul totū egrediꝰ de loco quē pus occupabat:sed ps post pteȝ. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ sit in vtroqȝ termino ꝓm se totū ꝛ ꝓm ptes suas dū moueꝰ. Sic.n.aliqđ eēt simul in duobꝰ locis. Neqȝ iteꝝ pōt dici ꝙ in neutro terminoꝝ sit:loqmur.n.nūc de ꝓrimo termio in quē mutaꝰ:ꝛ nō de vltio extremo. Sicut si ex albo aliqđ muteꝰ in nigrū:nigrū est vltimū extremū:fuscū vō est ꝓximū. Et similr si sit vna linea diuisa in tres ptes eq̄les.s.linea.a.b.c.d.manifestuȝ est ꝙ mobile in ꝑncipio motꝰ est in pte.a.b.sicut in loco sibi eq̄li. Cōtingit tn̄ in aliqua pte sui motus nō eē neqȝ in.a.b.neqȝ in.c.d. Qnqȝ eniȝ est totū in.b.c. Cū ḡ dr̄ ꝙ illud qđ mutaꝰ qn̄ mutaꝰ nō pōt in neutro eē:accipiꝰ non extremꝰ terminus:ſȝ ꝓximus. Relinquiꝰ ḡ ꝙ oē qđ mutaꝰ dū mutaꝰ ꝓm aliqđ sui est in vno:ꝛ ꝓm aliqđ sui est in altero. Sicut cū aliqđ mutaꝰ de.a.b.in.b.c.in ipo moueri pars q̄ egrediꝰ de loco.a.b.īgrediꝰ locū.b.c. Et qđ moueꝰ de albo in nigrū:ps q̄ desinit eē alba:fit fusca vel pallida. Sic igiꝰ manifestū est ꝙ oē qđ mutaꝰ cū sit ptim in vno ꝛ ptim in altero:est diuisibile.

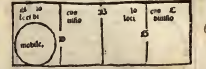
Primuȝ dubium. Sciēduȝ est aūt ꝙ Cōmētator:in hoc loco mouet dubitationē de h̄ ꝙ si Aristo. nō intēdit hic demōstrare ꝙ mobile sit diuisibile nisi de mobili qđ moueꝰ motu quē dixit eē in solis tribꝰ generibus.s.q̄ntitate q̄litate ꝛ vbi:demōstratio sua nō erit vlis:sed pticularis:qꝛ ēt qđ mutaꝰ ſȝ subaȝ diuisibile īueniꝰ. Vn̄ videꝰ ꝙ itelligat de eo qđ trāsmutatur ꝓm quācūqȝ trāsmutationē:vt icludaꝰ generatio ꝛ corruptio in suba. Et hoc ēt ex ipsis v̄bis eius appꝫ. Nō.n.dicit.qđ moueꝰ:sed qđ mutaꝰ. Sed tūc videꝰ sua demōstratio nō valere qꝛ aliq̄ trāsmutatiōes sunt īdiuisibiles:sicut ipsa generatio substātialis ꝛ corruptio:que non sunt in tpe:ꝛ in huiꝰ trāsmutatiōibus nō est veꝝ.ꝙ illud qđ mutaꝰ sit ptiȝ in vno pti in alio. Nō.n.cū ignis generaꝰ:ptiȝ est ignis:ptiȝ Solutio Alexan. nō ignis. Et īducit ad h̄ plures solōnes:quaꝝ vna ē Alex. dicētis ꝙ nulla trāsmutatio est īdiuisibilis:aut in nō tpe.

Improbatio. Sed hoc reprobaꝰ:qꝛ per h̄ destruiꝰ quoddā ꝓbabile ꝛ famosuȝ apud Aristo.ꝛ oēs ꝑipateticos.s.ꝙ aliq̄ trāsmutatiōes sint in nō tpe.vt illuminatio:ꝛ alia huiꝰ. Solutio Themistij. Inducit etiā solutionē Themistij dicētis:ꝙ ꝛ si sit aliq̄ trāsmutatio in nō tpe:tn̄ hoc latet.ꝛ Aristo.vtiꝰ eo qđ est manifestū.s.ꝙ trāsmutatio sit in tpe. Improbatio. Et h̄ reprobat:qꝛ eodē mō se hȝ de diuisiōe mutatiōis ꝛ mutabilis. Et adhuc videꝰ latētius diuisibilitas mobilis q̄ȝ mutatiōis. Vn̄ demonstratio Aristo.nō eēt efficax:qꝛ posset aliqs dicere:ꝙ lȝ ea que mutanꝰ mutatiōibꝰ maxie diuisibilibꝰ sint diuisibilia:sunt tn̄ aliq̄ mutabilia latētia q̄ sunt īdiuisibilia. Solutio Auēpace. Ponit ēt solutionē Auēpace dicētis ꝙ hic nō agiꝰ de diuisione mutabilis ꝓm quātitatē:ſȝ de diuisiōe mutabilis ſȝ ꝙ subiectū diuidiꝰ per accidētia ꝯria:de quoꝝ vno mutaꝰ in alteꝝ. Solutio Auerro. Et addit postea suā solutionē ꝙ ille mutationes que dicunꝰ in nō tpe sunt termini quorūdā motuū īdiuisibiliū. Accidit ergo aliqđ trāsmutari in nō tpe īquātū.s. quilibet motus terminaꝰ in īstāti. Et qꝛ illud qđ est ꝑ accidēs ꝑtermittaꝰ in demōstratiōibꝰ iō illo Aristo. in hac demōstratiōe vtiꝰ ac si ois mutatio sit diuisibilis ꝛ ī tpe. Solutio vera.S.Thome. Sed si qs recte ꝯsideret hec obiectio nō est ad ꝓpositū. Nō eni Aristo.in sua demōstratiōe vtiꝰ q̄si principio ꝙ ois sit mutatio diuisibilis:cū magis ecōuerso ex diuisione mobilis ꝓcedat ad diuisionē mutatiōis:vt īfra patebit. Lec.62. c.33. Et sicut ipse post dicet:diuisibilitas per ꝑus ē in mobili q̄ȝ in motu vel mutatiōe. Sed vtiꝰ ꝑncipꝰs per se notis que necesse ē ꝯcedere in quacūqȝ mutatiōe.s.ꝙ illud qđ mutaꝰ:qn̄ est ꝓm totū ꝛ ptes in termio a quo mutaꝰ: nōdū mutat ꝓm illā mutationeȝ:ꝙ qn̄ est in termino ad quē:nō mutaꝰ:ſȝ mutatū est:ꝛ ꝙ nō pōt eē nec in vtroqȝ totū:nec in neutro.sicut expositū est. Vn̄ ex necessitate seqꝛ ꝙ in q̄libet mutatiōe illud qđ mutaꝰ dū mutaꝰ sit partim in vno termio:ꝛ pti in alio. Sȝ hoc diuersimode inueniꝰ in diuersis mutatiōibꝰ īter quarū extrema ē aliquod mediū:cōtingit ꝙ id qđ mutaꝰ dū mutaꝰ pti sit in vno extremo ꝛ pti in alio ſȝ ipa extrema. In illis vō īter quarū termios nō est aliud mediū:id qđ mutaꝰ nō ē ꝓm diuersas ptes suas in diuersis extremis ſȝ ipsa extrema: sed ꝓm aliqđ ei adiūctū. Sicut cū mā mutaꝰ de ꝑuatiōe ad formā ignis:dū est in ipso mutari:est qdē sub ꝑuatiōe ꝓm seipsam:sed pti est sub forma ignis nō ꝓm seipsaȝ:ſȝ ꝓm aliqđ ei adiūctū.s.ꝓm dispōnē ꝓpriā ignis quā parti recipit anteq̄ȝ formā ignis hēat. Vn̄ īfra ꝓbabit Aristo. ꝙ etiā generatio ꝛ corruptio sunt diuisibiles:qꝛ qđ generaꝰ ꝑus generabaꝰ.ꝛ qđ corrūpiꝰ ꝑus corrūpebaꝰ. Defensio pro Alex. Et forte h̄ mō itellexit Alex.ꝙ ois trāsmutatio ē diuisibilis.s. vel ꝓm seipsam:vel ꝓm motū ei adiūctū. Pro themi. Sic ēt intellexit Themistꝰ ꝙ Aristo.assūpsit id qđ erat manifestuȝ:ꝛ pretermisit id qđ ē latēs:qꝛ nōdū erat locꝰ tractādi de diuisibilitate vl īdiuisibilitate mutationū:ſȝ h̄ reseruaꝰ in posteꝝ. In oībꝰ tn̄ vel diuisibilibꝰ vel īdiuisibilibꝰ saluaꝰ qđ Aristo.hic dīc:qꝛ ēt q̄ dicuntur īdiuisibiles mutatiōes sunt quodāmō diuisibiles nō ꝓm ꝓpria sua extrema:ſȝ ꝑ ea q̄ eis adiūgunꝰ. Pro Auer. Et h̄ est qđ Auer.dicē voluit ꝙ h̄ ē ꝑ accñs aliq̄s mutatiōes eē in nō tpe. 2m dubi. Est ēt hic alia dubitatio. Nō.n.vꝫ h̄ veꝝ in motu alteratiōis ꝙ id qđ alteraꝰ pti sit in vno termio:ꝛ pti in altero dū alteraꝰ. Nō.n. sic ꝓcedit motꝰ alteratiōis ꝙ ꝑus vna ps altereꝰ:ꝛ postea altera:ſȝ totū ꝑus est minꝰ calidū:ꝛ postea magis calidū. Vn̄ ēt Arist.in lib.de sensu ꝛ sensato dīc ꝙ nō similr se hȝ in alteratiōe sic in latiōe. Lec.14. col.4. Latiōes nāqȝ rōnabilr in medio prius attigūt. Quecūqȝ vō alteranꝰ nō adhuc similr. Cōtingit eniȝ simul alterari:ꝛ nō dimidiū ꝑus:velut aquā oēm simul coagulari. Solutio propria. Est aūt ad hoc dicenduȝ ꝙ Aristo.in hoc.6. libro agit de motu ꝓm ꝙ est ꝯtinuus. Cōtinuitas aūt primo ꝛ per se ꝛ ꝓprie inuenitur in motu locali tm̄ qui soluȝ

potest

Lec.14.* pōt eē ↄtinuus ⁊ regularis:vt ostēdeꝛ in.8.Et iō demon-
strationes in hoc libro posite ptinēt gdē ad motū localem
pfecte:ad alios aūt motus nō totalr:ſ; ſm ꝙ aliqd cōti-
nuitatis ⁊ regularitatis pticipāt.Sic ḡ dicēdū ē ꝙ mobi-
le ſm locū semp ꝑus subitrat locū in quē tēdit ſm ptē ꝗ̄
ſm totū.In alteratiōe aūt est gdem vt sic:est aūt vt nō.
Manifestū est eni ꝙ ois alteratio fit per virtutē agētis
qd alterat:cuius virtus ꝗ̄to fuerit maior tāto maius cor-
pus alterare pōt.Quia igiꝛ alterās ē finite virtutis:vsqȝ
ad determinatā ꝗ̄titatē corpus alterabibile subdiꝛ eius
virtuti:⁊ simul recipit ipressionē agētis:vn̄ siꝰ alteraꝛ to-
tū:nō ps post ptē.Sȝ illud alteratū iterū alterat aliquid
aliud sibi ↄiūctū:est tn̄ minoris efficacie in agēdo:⁊ sic in-
de quousqȝ deficiat virtꝰ alteratiua.Sic ignis calefacit
vnā ptē aeris stati:⁊ illa calefacta calefacit aliā:⁊ sic pars
post ptē alteraꝛ.Unde ⁊ Aristo.in lib.de sensu ⁊ sen.post
verba pmissa subiūgit.Attamē si multū fuerit qd calefit
aut coagulaꝛ:habitū ab habito patiꝛ.Primū aūt ab ipso
faciēte trāsmutari necesse:⁊ simul alterari:⁊ subito.Ue-
rūtn̄ ⁊ in hoc ipso qd simul alteraꝛ est quādā successionē
ↄsiderare:qꝛ cū alteratio fiat per ↄtactū alteratiōis:ptes
alterati quāto magis appropiquāt ad corpus alterās.pfe
ctius a pncipio recipiūt ipressionē alterātis:⁊ sic successi-
ue ſm ordinē ptiū ad pfectā alterationē pueniꝛ.⁊ maxie
qn̄ in corpore alterabili est aliqd ↄ̄ resistēs alterāti.Sic
ergo id qd ↄcludit ꝙ vȝ id qd mutaꝛ dū mutaꝛ partiȝ est
in termio a quo ⁊ partiȝ in termino ad quē:quasi vna ps
prius pueniat ad terminum ad quem ꝗ̄ alia:simpliciter
⁊ absolute veꝝ est in motu locali:in motu aūt alteratio-
Expositō ad recta. nis aliqualr.vt dictū est.Quidā vō ecōuerso dixerunt ꝙ
hoc qd hic dicit magis hȝ veritatē in motu alterationis
ꝗ̄ in motu locali.Dicūt eni ꝙ hoc qd dicit ꝙ id qd mutaꝛ
partiȝ est in termio a quo ⁊ ptim in termio ad quē nō sic
est itelligēdū ꝙ vna ps eius qd moueꝛ sit in vno termio
⁊ alia in alio:sed est referēdū ad ptes termioꝝ.qꝛ.s.id qd
moueꝛ ptē hȝ de termino a quo ⁊ ptē de termino ad quē:
sicut illud qd moueꝛ de albedine in nigredinē primo nō
habet perfecte albedinē nec pfecte nigredinē:ſȝ aliquid
participat iperfecte de vtroqȝ.In motu aūt locali hoc nō
videꝛ veꝝ.nisi ſm id qd moueꝛ dū est in medio duoꝝ
terminoꝝ:quodāmō aliqd pticipat de vtroqȝ extremo.
Sicut si terra moueaꝛ ad locū ignis:dū est in loco aeris
in suo moueri partē hȝ vtriusqȝ termini:inquātū.s.locus
aeris ⁊ est sursuȝ respectu loci terre:⁊ deorsuȝ respectu lo
Reprobā expo. p̄dic-
ta. ci ignis.Hec aūt expositio extorta est ⁊ ↄ̄ opinionē Arist.
Et pmo gdē apparet hoc ex ipsis vbis Arist.Cōcludit.n.
necesse igiꝛ gdē aliqd in hoc eē:aliud vō in altero:mutā-
tis.i.eius qd mutaꝛ.Loqtur ergo de partibꝰ mobilis:nō
de ptibꝰ termioꝝ.Scdo ex eius intētione.Inducit.n.ad
probādū id qd mutaꝛ eē diuisibile:qd nō posset cōcludi
Auēpace ex pmissis.Unū ⁊ Auēpace dixit ꝙ nō intendit hic pbare
ꝙ mobile sit diuisibile in ptes ꝗ̄titatiuas:ſȝ ſm formas:
inquātū.s.id qd mutaꝛ de ↄ̄rio in ↄ̄riū dū est in ipso mu-
tari hȝ aliqd de vtroqȝ ↄ̄rio.Sed itētio Arist. est expsse
ostēdere ꝙ mobile est diuisibile in suas ptes ꝗ̄titatiuas:
sicut ⁊ alia cōtinua.Et sic vtiꝛ in sequētibus demonstra-
Alber. tionibꝰ.¶ Nec hoc videꝛ eē ↄueniēs qd dicūt gdaȝ:ꝙ p
hoc pbaꝛ ēt diuisibilitas mobilis ſm ↄtinuitatē.Quia p
hoc ꝙ mobile dū moueꝛ pticipat vtrūqȝ terminū ⁊ non
stati hȝ pfecte terminū ad quē:manifestū est mutationē
eē diuisibilē ſȝ ↄtinuitatē.⁊ ita cū diuisibile nō possit eē
in indiuisibili:sequiꝛ ꝙ etiā mobile sit diuisibile:vt cōti
Improbā nuū.¶ Manifeste.n.Arist.in subseqūetibꝰ ostēdit diui-
sionē motus ex diuisiōe mobilis.vn̄ si itēderet ↄcludere
diuisionē mobilis p diuisionē motus eēt demōstratio cir
cularis.Tertio apparet hāc expositionē eē icōuenietē ex

ipsa expositiōe Arist.cū dicit[Dico aūt in qd mutat pꝰ
ſm mutationē.]Ex quo apparet ꝙ nō itēdit dicere ꝙ ptē
sit in termino a quo:⁊ ptim in termīo ad quē pp hoc ꝙ sit i
medio qd pticipat vtrūqȝ extremū.ſȝ qꝛ ſm vnā partē
sui est in vno extremo:⁊ ſm aliā in medio. ¶ Sed circa 3ᵐ dubiū
hāc expositionē Arist.dubiuȝ eē videꝛ qd dicit[in qd pꝰ
mutat]nō enim videꝛ posse accipi in qd pmū mutaꝛ pp
diuisibilitatē magnitudinis in ifinitū.Et iō dicēdū ē ꝙ i Rūsio.
id qd pmū mutaꝛ in motu locali dꝛ locus q ↄtīgit locū a
quo mutaꝛ:ita ꝙ nihil est eius.Si.n.accipeꝛ secūdus lo-
cus q haberet aliqd pmi:nō eēt accipe pmū locū in queȝ
mutaꝛ.Qd sic pȝ.Sit locus vn̄ mutaꝛ aliqd mobile.a.b.
⁊ locus ei ↄtactus eqlis sit.b.c.qꝛ eni.a.b.diuisibile ē diui
daꝛ i pūcto.d.⁊ sumaꝛ de loco.b.c.vsus.c.qd ē eqle ei qd
est.b.d.⁊ sit illud.g.c.Manifestū est igiꝛ ꝙ mobile prius
mutaꝛ ad locū.d.g.ꝗ̄ ad locū.b.c.⁊ iteꝝ cū.a.d.sit diuisi-
bile erit accipe aliū locū priorē.⁊ sic in infinitū.Et simi-
liter in motu alterationis accipiendum est primuȝ in qd
mutat:medium alterius speccici:sicut cū mutatur de al-
bo i nigrū:accipi dȝ fuscū.nō aūt minꝰ albū. LEC. VI.
¶ Ostensio ꝙ si accipiatur aliquis secūdus locus qui ha-
beat aliquid primi loci:non est accipere primum locum
in quem mobile mutatur.

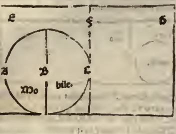
¶ Motꝰ aūt duobꝰ ē diuisibilis modis:vno gdē mō
tpe:altero vō rōne ptiū eius qd subit motū. Ueluti
si.a.c.totum mouetur:⁊.a.b.⁊.b.c.sane mouebitur.

Motus autē est diuisibilis dupliciter. T.c.33.
Uno quidē modo tempore.Alio vō
ſm partiū illiꝰ qd moueꝛ. Ut si ipȝ.a.
c.moueꝛ totū:⁊.a.b.moueбiꝛ:⁊.b.c.

Premissis quibusdā q̄ sunt necessaria ad diuisionē
motꝰ:hic icipit agere de diuisiōe motꝰ.
Et diuidiꝛ in ptes duas.In pma agit de diuisiōe motus.
In scda ex determinatis excludit quosdam errores circa
motū ibi[Zeno aūt deratiocinaꝛ.]Pria aūt ps diuiditur
in ptes duas.In pma determinat de diuisiōe motus.In
scda de diuisiōe getis.ibi[Qm̄ aūt oē qd moueꝛ.]Pria
diuidiꝛ in duas.In pma agit de diuisiōe motus.In scda
de finito ⁊ ifinito circa motū.Utrūqȝ eni videꝛ ad rōnē
cōtinui ptinere.s.diuisibile ⁊ ifinitū.ibi[Qm̄ autē oē qd
moueꝛ in tēpore moueꝛ.]Pria ps diuidiꝛ i duas.In pꝰ
ostēdit quō motus diuidiꝛ.In scda agit de ordie partiū
motus.ibi[Qm̄ aūt oē qd mutaꝛ ex quodā.]Circa pmuȝ
duo facit.Prio ponit duos modos gbus motus diuiditur.
Scdo ostendit q̄ sunt illa q̄ simul diuiduntꝛ cū motu.ibi
[Qm̄ aūt oē qd moueꝛ in aliquo.]Circa pmū duo facit.
Prio ponit modos gbus motꝰ diuidiꝛ.Scdo exponit eos
ibi[Sit igiꝛ ipsius.a.b.]Dicit ḡ pmo ꝙ duobꝰ modis di-
uidiꝛ motꝰ.Uno mō ſm tps:qꝛ ostēsuȝ est ꝙ motꝰ nō est Lec.5.1.
in nūc:ſȝ in tpe.Alio vō mō diuidiꝛ ſm motꝰ ptiū mobi- c.19.
lis.Sit eni.a.c.mobile:⁊ diuidaꝛ.Ostēsuȝ est enim oē qd
moueꝛ diuisibile eē.Si ergo ipsuȝ.a.c.totū moueꝛ:neces-
se est ꝙ moueaꝛ vtraqȝ pars eius.s.a.b.⁊.b.c.Est aūt ↄsi-
derādū ꝙ diuisio motus ſm ptes mobilis pōt itelligi du-
pliciter.Uno mō vt ps post ptē moueaꝛ:qd gdem nō est
possibile in eo qd ſm se totū moueꝛ:qꝛ eius qd ſȝ se totū

mouet̃:oēs ptes simul mouent̃:nō qdē seorsum a toto.s3 in ipo toto. Alio mō pōt itelligi ista diuisio mot⁹ s̄m ptes mobilis.sicut ꝛ diuisio cuiuslibet accidētis cui⁹ subiectū est diuisibile attēdit̃ s̄m diuisionē sui subiecti:sicut si totū hoc corpus est albū:s̄m diuisionez corporis diuidet̃ p accidēs albedo.Et sic accipit̃ hic diuisio motus s̄m ptes mobilis:vt sicut vtraqꝫ ps mobilis sil̄ mouet̃ in toto:ita mot⁹ vtrarūqꝫ ptiū sunt simul.Et per hoc ista diuisio motus q̄ est s̄m ptes mobilis:est alia ab illa q̄ est s̄m tp̄s in q̄ due ptes motus nō sunt simul.Si tn̄ mot⁹ ptis vnius cōparet̃ ad motū ptis alteri⁹:nō simplr̄:s3 s̄m aliqd signuz determinatū:sic motus vnius ptis etiā tempore precedit motum alterius partis. Si.n.mobile.a.b.c.moueatur in magnitudine.e.f.g.ita q̄.e.f.sit equale toti.a.c.manifestū est q̄ hoc signum.f.s̄m prius pertransibit.b.c.q̄.a.b.ꝛ s̄z hoc simul curret diuisio motus s̄m partes tēporis:ꝛ s̄m partes mobilis.℄ Secundo ibi.

℄ Ostēsio q̄ motus vnius partis cōparatus ad motuz alterius partis non simpliciter:sed s̄m aliquod signum determinatum:tempore precedit motum alterius partis.

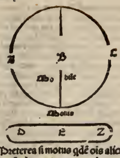
℄ Atqꝫ sit ptis qdē.a.b.motus.d.e.ptis vō.b.c.mot⁹ e.z.Totū igit̃ motū.d.z.ipsius.a.c.mobilis motū esse necesse est.Etenī hoc ipso motu mouebit̃:qppe cum vtraqꝫ pars vtroqꝫ moueatur motu : ꝛ nihil alieno motu:sed proprio moueat̃.Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

℄ Sit igit̃ ipsius qdē.a.b.qui est.d.e.ipsi⁹.b.c.qui est.e.z.mot⁹ ptiū. Necesse ē igit̃ totū i quo est.d.z.ipsius.a.c.eē motū. Mouebit̃ enim s̄m hūc:qm̄ quidē vtraqꝫ ptiū mouebit̃ s̄m vtrūqꝫ. Nulla enim mouebit̃ s̄m alterius motū. Quare totus motus totius est magnitudinis motus.

De mot⁹ diuidat̃ s̄z ptes mobilis tripli|ci ratione.

℄ Manifestat positos modos.Et p̄mo ostēdit q̄ mot⁹ diuidat̃ s̄m ptes mobilis.Scd̄o q̄ diuidat̃ s̄z ptes tp̄is.ibi [Alius aūt s̄z tp̄s est.] Primū ōndit trib⁹ rōnib⁹.Quaꝝ prima talis est.Ex quo moto toto mouent̃ ptes:motus illius ptis q̄ est.a.b.sit.d.e.ꝛ motus alteri⁹ ptis q̄ est.b.c.sit e.z.Sicut ergo totū mobile.a.c.cōponit̃ ex.a.b.ꝛ.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.z.cōponit̃ ex.d.e.ꝛ.e.z.Cū ergo vtraqꝫ prius mobilis moueat̃ s̄z vtrāqꝫ ptiū mot⁹:ita tn̄ q̄ neutra ps mobilis mouet̃ s̄z motū alteri⁹ ptis:qꝛ s̄z h̄ tot⁹ mot⁹ eēt vni⁹ ptis q̄ moueret̃ motu suo ꝛ motu alteri⁹ ptis:opꝫ dicere q̄ tot⁹ mot⁹.d.z.sit toti⁹ mobilis.a.c.ꝛ sic mot⁹ toti⁹ diuidit̃ per motū partiū. ℄ Scd̄am rationem ponit ibi.

℄ Prima demonstratio ostendēs q̄ motus diuiditur s̄m diuisionem mobilis.

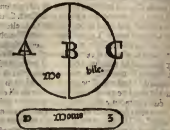

℄ Preterea si motus qdē ois alicuius est motus:totus aūt.d.z.motus neqꝫ.a.b.neqꝫ.b.c.est ptis. Pars enim ptis est motus:neqꝫ cuiq̄ tribuit̃ aliū:cui⁹ nāqꝫ totius totus est motus:eius ꝛ ptiū ptes sunt:partes aūt.d.e.z.ptiū.a.b.c.ꝛ nō alioꝝ sūt motus:pluriū.n.vnus motus esse non potest:totus profecto motus d.z.totius.a.c.magnitudinis motus erit.

℄ Amplius aūt si ois motus alicuius est:totus aūt motus qui est in quo est.d.z.neqꝫ ptium est neutre.ptis enim vtraqꝫ est:neqꝫ alteri⁹ nullius: cuius enim totus totius ꝛ ptes ptiuz sunt:partes autē ipsius.d.z.sunt ipsarū que sūt.a.b.c.ꝛ nullarū aliaꝝ:pluriū enim nō erat vnus mot⁹:ꝛ vtiqꝫ totus mot⁹ erit ipsius.a.b.c.magnitudinis. T.c.34.

℄ Que talis ē.Ois motus est alicui⁹ mobilis. Totus aūt motus.d.z.neqꝫ est alteri⁹ ptiū:qꝛ neutra mouet̃ s̄m totū motū:s3 vtraqꝫ mouet̃ s̄m ptes mot⁹:vt dictū est. Neqꝫ iteꝝ pōt dici q̄ sit mot⁹ cuiuscūqꝫ alteri⁹ mobilis sepati ab.a.c.qꝛ si tot⁹ ille mot⁹ eēt toti⁹ alteri⁹ mobilis:seqret̃ q̄ partes hui⁹ mot⁹ eēnt ptiū illius mobilis:s3 ptes hui⁹ motus q̄ dī.d.z.sunt ptiū hui⁹ mobilis q̄ sunt.a.b.c.ꝛ nullaꝝ aliaꝝ:qꝛ si eēnt ꝛ harū ꝛ aliaꝝ:seqret̃ q̄ vnus motus eēt pluriū:qd̄ est īpossibile. Relinquit̃ ergo q̄ totus motus sit totius magnitudinis:sicut ꝛ ptes partiū:ꝛ ita mot⁹ totius diuidit̃ s̄m ptes mobilis. ℄ Tertiā rōnē ponit ibi.

℄ Demonstratio secunda ostendens idem quod supra.

℄ Insup si totius.a.c.magnitudinis alius qdā sit motus:ccu.t.i.auferent̃ ab ipso vtrarūqꝫ ptiū motus:q quidē eq̄les erūt motib⁹.d.c.ꝛ.c.z. Unus enim vnius ē motus.Quare si tot⁹.g.k.motus in motus ptiū diuidet̃:motus.g.k.motui.d.z.erit equalis.Sin vō stabit aliqd vt.h.k.hic nulli⁹ erit motus(vt patet.) Neqꝫ enim totius:neqꝫ ptiū.Quia motus vnius est vnus.

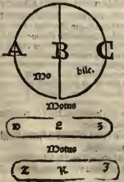
At neqꝫ

At neqʒ cuiq̃ aliq̃ tribuet: cõtinuus enim motus cõtinuoꝝ quorũdã est motus. Eadẽ erit ꝑfecto ratio: ⁊ si.d.e.ʒ.excesserũt in diuisione motus.g.k. Quare si hoc eẽ nõ põt: eũdẽ atqʒ equalẽ esse necesse est. Hec igitur diuisio ratione partiuʒ eius est quod mouetur atqʒ cuiuslibet partibilis ipsam esse necesse est.

T.c.35. ℭ Amplius aũt siqdẽ est totius alius motus: vt in quo.t.i.remouebit ab eo q sit vtrarũqʒ ꝑtiuʒ motus. Hi aũt equales erãt his q̃ sũt.d.e.ʒ. vni⁹ eniʒ vnus motus. Quare si totus qdẽ diuidet: qui est.t.i.in ꝑtiũ motus: equalis erit qui est.t.i. ei qui est.d.ʒ. Si vo deficit aliqd: vt qd est.k.i. Hic nullus erit motus: neqʒ enim totius: neqʒ partiũ: ꝑꝑ id qd vn⁹ vni⁹ ẽ: neqʒ alteri⁹ nulli⁹ ẽ. Cõtinu⁹.n.mot⁹ ẽ ꝯtinuoꝝ quorũdã. Silr aũt ẽ ⁊ si excellat ſʒ diuisionẽ. Quare si hoc ipoſ ẽ: necesse eũdẽ eẽ ⁊ eqlẽ. Hec qdẽ igit diuisio ſm partiũ motus ẽ: ⁊ necesse ois eẽ ꝑtibilis ipsam.

ℭ Que talis est. Oẽ qd mouet hʒ aliquẽ motũ. Si igitur totus motus q est.d.ʒ.non sit totus totius mobilis qd est a.c.opʒ ꝙ aliqs alius motus sit eius. Et sit ille motus.t.i. Ab hoc ergo motu qui est.t.i.auferant per diuisionẽ mot⁹ vtrarũqʒ ꝑtiũ quos oporteat eẽ eqnales his q̃ sunt.d.e.ʒ. hac rõne: qꝛ vnius mobilis nõ est nisi vnus mot⁹: vñ nõ põt dici ꝙ motus ꝑtiũ q auferunt a motu.t.i.q ponit esse toti⁹ sint maiores aut minores q̃ .d.e.⁊.e.ʒ.q ponebantur motus earũdẽ ꝑtiũ. Aut ergo mot⁹ ꝑtiũ ꝯsumũt ꝑ diuisionẽ totũ.t.i.aut deficiũt ab eo: aut superexcedũt. Si ꝯsumũt totũ.t.i.⁊ nõ excedũt nec deficiũt: sequit ꝙ motus.t.i.sit eq̃lis.d.ʒ.q ẽ mot⁹ ꝑtiũ: ⁊ nõ differat ab eo. Si aũt mot⁹ partiũ deficiũt a.t.i.ita ꝙ.t.i.excedat.d.ʒ.in.k.i.ista pars mot⁹ q̃ ẽ.k.i.nulli⁹ mobilis erit. Nõ.n.ẽ mot⁹ totius.a.c. neqʒ ꝑtiũ ei⁹: qꝛ vni⁹ nõ est nisi vn⁹ mot⁹: ⁊ tã toti q̃ ꝑtib⁹ assignat⁹ ẽ iã ali⁹ mot⁹. Neqʒ iterꝫ põt dici ꝙ sit alicuius alteri⁹ mobilis: qꝛ tot⁹.t.i.ẽ qdã mot⁹ ꝯtinu⁹: ⁊ mot⁹ ꝯtinuus opʒ ꝙ sit ꝯtinuoꝝ: vt in q̃nto oñsuʒ ẽ: vñ nõ põt esse ꝙ ps hui⁹ mot⁹ ꝯtinui q est.t.i. sit alicui⁹ mobilis qd non cõtinuet cũ.a.b.c. Silr etiã sequit incõueniẽs si dicat ꝙ mot⁹ ꝑtiũ excellat ſʒ diuisionẽ: qꝛ sequet ꝙ ꝑtes excedãt totũ: qd ẽ ipoſ. Si ḡ hoc ẽ ipoſ ꝙ excedat vl' deficiat: necesse est ꝙ mot⁹ ꝑtiũ sit eq̃lis ⁊ idẽ motui toti⁹. Deide cõcludit. Hec igit diuisio ẽ ſʒ mot⁹ ꝑtiũ: ⁊ necẽ ẽ ꝙ tal' ꝑtitio inueniat i motu ꝑꝑ h̃ ꝙ oẽ qd mouet ẽ ꝑtibile. ℭ 2⁰ ibi.

ℭ Demonstratio tertia ostendens idem quod supra.

ℭ Alia aũt est tꝑis rõne. Nã cũ ois motus in tꝑe sit: ⁊ omne tempus sit diuisibile: minor aũt in minori tꝑe fiat: omnis motus vti tempus diuidatur necesse est.

T.c.36. ℭ Alius aũt ſm tꝑs. Qm̃ eniʒ ois motus in tꝑe: tẽpus aũt oẽ diuisibile est: in minori aũt minor motus: necesse est oẽm diuidi motũ ſm tẽpus.

Lec.3.t.c.16. ℭ Cõcludit ꝙ motus diuidat ſʒ diuisionẽ tꝑis tali rõne. Ois motus est in tꝑe: ⁊ omne tꝑs est diuisibile vt ꝓbatuʒ est. Cuʒ ergo in minori tꝑe sit minor motus: necesse est ꝙ omnis motus diuidat ſm tempus. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Cũ aũt oẽ qd mouet in aliquo moueat: ⁊ tẽpore aliquo: mobilisqʒ totius sit motus: easdẽ eẽ diuisiones ⁊ tẽporis ⁊ mot⁹: ⁊ ipsius moueri: ⁊ eius qd mouet: ⁊ etiam eius in quo est motus necesse est. Uerum non omnium similiter in q̃bus est motus. Sed quãtitatis quidem per se: qualitatis vo per accidens.

T.c.37. ℭ Qm̃ aũt omne qd mouet in aliquo mouetur: ⁊ quodã tẽpore: ⁊ ois moti est motus: necesse est easdẽ diuisiões eẽ tẽporis: ⁊ mot⁹: ⁊ ipsius moueri: ⁊ qd mouet: ⁊ in quo motus est. Sed nõ oium similr est in q̃bus motus est: sʒ q̃tit qdem ſm seipsum: quales autem ſm accidens.

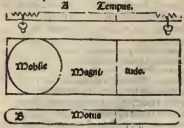
ℭ Ostẽdit q̃ sil' diuidant cũ motu. Et circa hoc tria facit. Primo põit q̃que q̃ simul diuidunt. Scdo ostendit ꝙ i oib⁹ predictis sil' inueni finitũ ⁊ ifinitũ. ibi [Et i ipo finita eẽ.] Tertio oñdit in quo hoꝝ inueniẽ diuisio ⁊ ifinitũ. ibi [Secũ aũt maxie ẽ.] Circa p̃mũ duo facit. Primo ꝓponit qd intẽdit. Scdo manifestat ꝓpositũ. ibi [Accipiat.n.tꝑs.] Dicit ḡ. ꝙ qꝛ oẽ qd mouet mouet in aliquo.i.ſʒ aliqd genus vel spẽm: ⁊ iterꝫ in aliquo tꝑe: ⁊ iterũ cuiuslibet mobilis ẽ aliqs mot⁹: necẽ ẽ ꝙ ista q̃que silr diuidant.s.tꝑs ⁊ mot⁹: ⁊ ipsuʒ moueri: ⁊ mobile qd mouet: ⁊ id in quo est motus vl' loc⁹ vel q̃litas vl' q̃titas. Sʒ tñ nõ est eodẽ mõ diuisio oium eoꝝ in q̃bus est motus: sed quorũdã q̃dem per se: quorũdã vo per accidẽs. Per se q̃dẽ oium eoꝝ que pertinẽt ad genus q̃titatis: vt est in motu locali: ⁊ etiã in augmẽto ⁊ decremẽto. Per accidẽs vo in his que ꝑtinẽt ad qualitatem: vt in motu alterationis. ℭ Secundo ibi.

ℭ Accipiatur enim tẽpus in quo quippiã mouetur ⁊ sit.a.⁊ motus sit.b. Si igitur in toto tẽpore motũ est: in illius dimidio: motu miore est motũ. Quo rursus diuiso: minore motu rursus est motum: ⁊ sic semper motus diuidetur vt tempus.

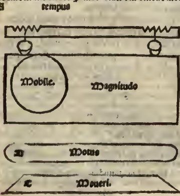
ℭ Accipiat enim tẽpus in quo mouet in quo sit a.⁊ motus in quo.b. Si igit per totũ in oi motum est tẽpore: in medio per minorẽ: ⁊ iterum hoc diuiso per minorem huius: ⁊ sic semper.

ℭ Manifestat qd dixerat. Et p̃mo q̃tũ ad h̃ ꝙ tꝑs ⁊ motus simul diuidunt. Scdo ꝙ mot⁹ ⁊ ipsuʒ moueri sil' diuidunt. ibi [Eodẽ aũt mõ.] Tertio oñdit idẽ de motu ⁊ eo in quo ẽ mot⁹. ibi [Silr aũt demõstrabit.] Circa p̃mum duo facit. Primo oñdit ꝙ ad diuisionẽ tꝑis diuidit mot⁹. Scdo ꝙ ecõuerso ad diuisionẽ mot⁹ diuidit tꝑs. ibi [Silr aũt ⁊ si mot⁹.] Dicit ergo p̃mo. Ponat ꝙ tꝑs in quo aliqd mouet sit.a.⁊ mot⁹ q est i hoc tꝑe sit.b. Manifestũ est aũt ꝙ si aliqd mouet per totã magnitudinẽ i toto tꝑe qd in medietate tꝑis mouet ꝑ minorẽ magnitudinẽ. Idẽ est aũt moueri toto motu ⁊ per totã magnitudinẽ: ⁊ ꝑ ꝑtẽ motus ⁊ per ꝑtẽ magnitudinis: vñ manifestuʒ est ꝙ si in toto tꝑe mouet toto motu: ꝙ in ꝑte tꝑis mouebit minori

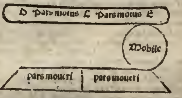
motu:⁊ iteꝝ diuiso tpe inuenieť mioꝛ mot⁹:⁊ sic semꝑ. Ex quo pȝ ꝙ ſm diuisioné tpis diuidiť motus. ¶ Scdo ibi.
¶ Demonstratio ostendens ꝙ motus diuiditur ſm diuisionem temporis.

¶ Simili mō si motus est diuisibilis:⁊ tẽpus est diuisibile. Si eniȝ toto motu:toto in tpe motū est:si dimidio:in dimidio:⁊ minoꝛe rursus in minoꝛe est motū.
¶ Similiter aūt ⁊ si motus diuisibilis sit:⁊ tẽpus diuisibile. Si enim per totuȝ in oi:per medium in medio:⁊ iterū per minorem in minori.
¶ Dicit ꝙ ecōuerso si motus diuidiť ⁊ tps diuidiť:si per totuȝ motū moueť in oi tpe:per mediū motus mouebiť in medio tpe:⁊ semꝑ minoꝛ erit motus in minori tpe: si sit mobile idem:vel eque velox. ¶ Deinde cum dicit.
¶ Ipsuȝ quoqȝ moueri mō diuideť eodē. Sit.n. ipsuȝ moueri.c. In dimidio igiť motus min⁹ erit toto:⁊ in dimidio rursus dimidij:⁊ ita semper diuidetur.
T.c.38. ¶ Eodē aūt mō ⁊ ipm moueri diuideť. Sit.n.i q̄ ē.c.ipȝ moueri. Scdȝ igiť mediū motū mioꝛ erit toto:⁊ iteꝝ ſȝ medietatis mediū: ⁊ sic sẽꝑ.
¶ Ostēdit ꝙ mot⁹ ⁊ moueri sil̄ diuiduntť. Et circa h̄ duo fac. Pmo ōndit ꝙ ipȝ moueri diuidiť ſȝ diuisionē mot⁹. Scdo ꝙ mot⁹ diuidiť ſȝ diuisionē ei⁹ qd ē moueri. ibi Est aūt ⁊ ponētē. Diť ḡ ꝑ ꝙ eodeȝ mō ꝓbať ꝙ ipm moueri diuidiť ſȝ diuisionē tpis ⁊ mot⁹. Et ipm moueri sit.c. Manifestū ē āt ꝙ nō tm̄ moueť aliqd ſȝ ꝑtē mot⁹ q̄tū ſȝ totū motū. Manifestū ē ḡ ꝙ ſȝ mediū motū ps ei⁹ qd ē moueri erit minoꝛ toto ipso moueri:⁊ adhuc minoꝛ ſm medietatis mediū:⁊ sic semper ꝓcedetur: ergo sicut tempus ⁊ motus semꝑ diuiduntť:ita ⁊ ipsum moueri. ¶ Scdo ibi.
¶ Demōstratio ōndēs ꝙ mot⁹ diuidiť ſm diuisionē moueri.

¶ Licet etiā ipm moueri qd est ꝑtis vtriusqȝ motus d.c.⁊.c.e. designādo:totū tot⁹ dicē eē. Nā si sit aliud: plura mot⁹ eiusdē erūt moueri:sicut ⁊ motū in mot⁹ partiū ꝑus ostēdimus diuisibilē eē. Accōmodatū.n. ipsum moueri ꝑti vtriqȝ motus:cōtinuū totum erit.
¶ Est aūt ⁊ ponentē ſm vtrūqȝ motum ipsum moueri:vt ſm.d.c.⁊.c.e. dicere ꝙ totū erit ſm totum. Si nāqȝ aliud plus erit ipsum moueri ſm eundem motum:sicut determinauimus: ⁊ motum diuisibilem in partiū mot⁹ eē. Accepto enim ipso moueri ſm vtrūqȝ ꝯtinuū erit totuȝ.
¶ Probat ꝙ econuerso motus diuidiť ſm diuisionē eius qd est moueri. Sint eniȝ due ꝑtes mot⁹.d.c.⁊.c.e. ſm quarum vtrāqȝ aliqd moueť. Et sic si ꝑtib⁹ ei⁹ qd ē moueri respōdēt ꝑtes motus:oportet dicere ꝙ toti respōdeat totū. Quia si aliqd plus eēt in vno q̄ȝ in altero:erit hic argumētari de moueri ad motū:sicut supra argumētati sum⁹ quādo ostēdimus ꝙ motus totius est diuisibilis in mot⁹ partiū. ita ꝙ nō pōt deficere nec excellere. Similiť etiam ⁊ partes eius qd est moueri non possunt excedere partes motus:nec deficere:qꝛ enim necesse est accipere ſm vtrāqȝ partē motus:hoc qd est moueri:necesse est ꝙ totū moueri sit ꝯtinuū:correspōdēs toti motui:⁊ ita semꝑ partes eius qd est moueri r̄ndent ꝑtibus motus ⁊ totum toti:⁊ sic vnum diuiditur ſm alterum. ¶ Deinde cum dicit. T.co.61. c.33.⁊.34
¶ Demonstratio ostendens ꝙ moueri diuiditur ſm diuisionem motus.

¶ Similiter ⁊ lōgitudo ⁊ omne id oīno in quo fit mutatio diuisibile demōstrabiť:⁊ si quedā per accñs diuisibilia sunt:ꝓpterea ꝙ id qd mutať est diuisibile. Nam si vnum diuidatur:omnia diuidentur.
¶ Similiter aūt demōstrabitur ⁊ longitudo diuisibilis: ⁊ omnino illud oē in quo est mutatio: preter quedā que ſm accidēs. Quod enim mutať est diuisibile:vno enim diuiso omnia diuidenť. T.c.39.
¶ Ostēdit idē de eo in quo est motus: ⁊ dicit ꝙ eodē mō demōstrari pōt ꝙ lōgitudo in q̄ moueť aliqd ſm locū sit diuisibilis ſȝ diuisionē tpis ⁊ motus ⁊ ipsius moueri. Et qd dicimus de longitudine in motu locali:est etiam intelligendū de omni eo in quo est motus:nisi ꝙ quedaȝ sunt diuisibilia per accñs:sicut qualitates in motu alteratiōis vt dictū est. Et inde est ꝙ oīa ista sic diuiduntur:qꝛ illud qd mutať est diuisibile. vt ostensum est supra. Unde vno horū diuiso:oꝑȝ ꝙ oīa diuidantur. ¶ Deinde cum dicit. T.co.5.⁊ c.32.
¶ Similiter sese habebunt hec oīa infinitionis etiaȝ: atqȝ oppositi ratione.
¶ Et in ipso finita esse aut infinita similiter se habebit de omnibus.
¶ Ondit ꝙ sicť ꝯsequūť ſe in ista idiuisibilitate:ita ꝯsequūtur se i h̄ qd ē eē finita vl̄ ifinita:ita ꝙ si vnū istoꝝ fuerit

finitū

finitū oia erūt finita. ꝛ si infinitū silr. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ab eo aūt maxie qd̄ mutat̄ hoc est secutū: oia inq̄ diuidi infinitaq̄ eē. Cōtinuo eni ei qd̄ mutat̄ diuisibilitas ac isinitio inest. Diuisibilitas igit̄ p̄us est demōstrata. Infinitio autem in sequentibus innotescet.

¶ Secutū aūt maxie est diuidi oia: ꝛ isinita esse ab ipso mutāte. Mox eni inest mutāti diuisibile ꝛ infinitū. Diuisibile quidē igit̄ ostēsū ē prius. Infinitū autē in sequentibus erit manifestum.

¶ Ondit in quo premissoꝝ p̄mo inueniat̄ diuisibilitas ꝛ finitū seu infinitū: ꝛ dicit q̄ maxie ab ipso qd̄ mutat̄ ꝯsequitur de oībus alijs q̄ diuidant̄: ꝛ q̄ sint finita vel infinita: q: illud qd̄ est primū nālr in motu est ip̄m mobile: ꝛ statī ipsi ex sua nā inest esse diuisibile ꝛ eē finitū vel infinitū: ꝛ sic ex ipso ad alia deriuat̄ diuisibilitas vel finitū.
Tex.c.51. c.52. Q̄ō aūt ipsū mobile sit diuisibile: ꝛ p ip̄z alia diuidant̄
Tex.c.6.t. ostēsū est prius. Sz q̄ō ēt hoc sic se hz de infinito: ondet̄
c.33.t.34 inferius in hoc eodem. 6. libro. LEC. VII.
Tex.c.9.t. 60.t inde ¶ Cum autem omne qd̄ mutatur e quodam in quoddam mutetur: ipsum mutatum cum primo mutatum est: in eo esse in quo est mutatum necesse est.

T.c.40. Quoniam autem omne quod mutatur ex quodam in aliquid mutatur: necesse est quod mutatur cum mutatū est esse in quo mutatum est.

Postq̄ Phs ondit q̄liter diuidat̄ mot⁹. B̄ determinat de ordie priū mot⁹. Et p̄ ingrit an sit p̄mū in motu. Scd̄o ondit q̄ō ea que sūt in motu p̄cedūt se iuicē. ibi [Q̄m aūt oē qd̄ mutat̄ in tp̄e mutatur.] Circa primū duo facit. P̄rio ondit q̄ id in quo p̄mū mutatū ē: est idiuisibile. Scd̄o ondit q̄ō i motu possit iueniri p̄m: ꝛ q̄ō nō possit. ibi [Dicit̄ aūt in quo p̄m mutatū est.] Circa p̄mū duo fac. P̄rio p̄mittit quoddā qd̄ est necessariū ad ꝓpositi ostēsionē. Scd̄o ondit ꝓpositū. ibi [In quo aūt p̄rio mutatū est.] Circa p̄mū duo fac. P̄rio ꝓponit qd̄ intēdit. Scd̄o ꝓbat ꝓpositū. ibi [Qd̄ mutat̄ eni.] Dic̄ ergo primo q̄ q: oē qd̄ mutat̄ mutat̄ de vno termio in aliū: necesse est omne qd̄ mutatur: quando iam mutatum est esse in termino ad quem. ¶ Secundo ibi.

¶ Id eniz qd̄ mutat̄ erit ab eo ex quo mutat̄: aut ip̄m relinquit. Atq̄ aut idem est mutari atq̄ relinquere: aut sequitur relinquere quidez mutari: reliquisse aūt esse mutatum. Nam ad vtrūq̄ silr se hz vtrūq̄. Cum igit̄ vna mutationū sit ea cui⁹ termini ꝯdictoriaz subeunt oppositionē: pz cū mutatū est ꝗppiā in id qd̄ ē: ex eo qd̄ haud est: id iā ipsum qd̄ haud est reliquisse. Quo fit vt sit in eo qd̄ est. Oē nāq̄ quoduis: aut eē: aut nō eē necesse est. Patet igit̄ ip̄m mutatū ea mutatione cui⁹ termini ꝯdictoriā subeūt oppōnē in eo eē in qd̄ est mutatuz. Qd̄ si in hoc ita est: ꝛ in ceteris ita erit. Similiter eni in vna ꝛ in ceteris hoc sese habet.

¶ Quod mutat̄ eni ex quo mutat̄ distat aut deficit ipsum: ꝛ aut idē est mutari ꝛ deficere: aut sequit̄ ad mutari ipsum deficere. Nā qd̄ est mutatū eē: defecisse. Silr eniz vtrūq̄ se hz ad vtrūq̄. Q̄m ergo vna mutatio est sm̄ ꝯtradictionē: T.c.41.
q̄ñ mutatū est ab eo qd̄ nō est inesse: defecit non ens: erit igit̄ inesse. Omne eni necesse est eē: aut nō eē. Manifestū igitur q̄ i mutatiōe sz ꝯdictionē qd̄ mutatū est: erit in quo mutatū est. Si aūt in hac ꝛ in alijs est: silr eniz in vna ꝛ in alijs est.

¶ Probat ꝓpositū duab⁹ rōnib⁹: q̄rū p̄ma est ꝑticularis: scd̄a vlis. P̄ria rō talis ē. Oē qd̄ mutat̄ opz q̄ distet a termino a q̄ mutat̄: sic pz i motu locali i q̄ loc⁹ a quo mutat̄ remanet: ꝛ mobile p motū fit distās ab eo: aut opz q̄ ipse termin⁹ a quo deficiat sic ē i motu alteratiōis: cū .n. ex albo fit nigrū ipsa albedo deficit. Et ad hui⁹ ꝓpositiōis manifestationē subiūgit: q̄ vel mutari est idē qd̄ ē deficere: vel ad hoc qd̄ est mutari sequitur ipsum deficere: ꝛ ad hoc qd̄ est mutatū esse sequit̄ defecisse. s. a termio a quo. Vn̄ manifestū ē q̄ sūt idē subo: sz differūt rōne. Nā deficere dr̄ p respectū ad terminū a q̄: mutatio autez magis denomiat̄ a termino ad quē. Et ad manifestationē ei⁹ qd̄ dixerat. subdit q̄ [silr vtrūq̄ se hz ad vtrūq̄] i. s. sic se hz deficere ad mutari: ita defecisse ad mutatū eē. Ex p̄missis aūt argumētat̄ ad ꝓpositū ondēdū in vna sp̄e mutationis: q̄ . s. ē īter ꝯdictorie opposita . s. īter eē ꝛ nō eē. vt pz in generatiōe ꝛ corruptiōe. Patet .n. ex p̄missis: q̄ oē qd̄ mutat̄ deficit a termio a q̄: ꝛ qd̄ mutatū est iā defec̄. Qn̄ igit̄ mutatū est aliqd a nō eē in eē: iā defecit a nō eē: sz de quolibet vex̄ ē dic̄: q̄ aut ē: aut nō ē: qd̄ ḡ mutatū ē de nō eē in eē: mutatū ē in eē. Et silr qd̄ mutatū est de eē in nō eē: opz q̄ sit in nō eē. Manifestū ḡ est q̄ in mutatiōe q̄ ē sz cōtradictionē qd̄ mutatū est: est in eo ad qd̄ mutatū est. Et si ē vex̄ i ista mutatiōe: pari rōne ē vex̄ i alijs mutatiōib⁹. Ex q̄ pz id qd̄ p̄ ꝓpositū ē. ¶ Scd̄az rōnē pōit ibi.

¶ Preterea si quecq̄ sumat̄: hoc etiā in vniuersis esse patebit: si ip̄m mutatū alicubi: aut in aliquo esse necesse est. Q̄m enim id e quo est mutatū relinqt: atq̄ ipsum alicubi eē necesse est: aut in hoc erit: aut i alio. At si in alio vt in .c: id ꝑfecto qd̄ in ip̄m .b. est mutatū rursus in .b. mutat̄ ex .c. Ipsum nāq̄ .c. non erat ipsi cohērēs .b. Mutatio eni ꝯtinua est: quo fit vt ipsum mutatū cū est mutatū: ad id mutet̄: in qd̄ est mutatū: qd̄ fieri neqt. Id ergo qd̄ est mutatū: in eo eē in qd̄ ē mutatū necesse est. Patet igit̄ ꝛ ip̄m factū tū eē cum factū est: ꝛ ip̄m corruptū tū nō eē cū est corruptum. Hoc eniz ꝛ si de omni mutatione est dictū: maxime tn̄ in ea dilucidū est: cuius termini ꝯdictoriaz subeūt oppositionem. Patet igitur ipsum mutatum in eo eē in qd̄ est mutatum cum mutatum est primo.

¶ Amplius aūt ꝛ sm̄ vnāquāq̄ accipiētib⁹ manifestū est. Sigdē necesse est qd̄ mutatū est alicubi: aut ex quo mutatū est: aut i aliquo eē. Q̄m T.c.42.
aūt ex quo mutatū est defecit: necesse est aūt esse alicubi: aut in hoc: aut in alio erit. Sigdē igitur in alio. vt in ipso .c. qd̄ in ipsuz .b. mutatū ē: iterū ex .c. mutatur in .b. Nō enim erat habitū ipsi .b. Mutatio eniz ꝯtinua est. Quare qd̄ mutatū ē: q̄ñ mutatū: mutatur in qd̄ mutatū est: hoc aūt ē impoīe. Necesse ergo qd̄ mutatū est eē in hoc i qd̄ mutatū est. ¶ Manifestū igitur est: ꝛ qd̄ fa- T.c.43.
ctuz cū factū est: erit: ꝛ qd̄ corruptū est: nō erit: vniuersaliter eni dictū est ꝛ de oi mutatione: ꝛ maxime est manifestū in ea que est sm̄ cōtradictionem. Qd̄ quidē igitur qd̄ mutatuz est: cum mutatum est: primo in illo est: manifestum est.

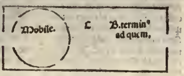
¶ Et dicit. q̄ B̄ idē pōt eē māifestū ꝯsiderādo sz vnāquāq̄ mutationē. Et māifestat in mutatiōe locali. Oē eni qd̄ mutatū ē: nec̄e ē eē alicubi: vl̄ i termio a quo: vel i aliquo

alio. Sꝫ qꝛ illud qd mutatū ē iā defecit ab eo ex quo mutatū ē: necē ē ꝙ sit alibi. Aut igiẗ necē ē ꝙ sit in B de quo intēdim⁹. s. in termīo ad quē: aut ī alio. Et si ē in B habeẗ ppositū. Si aūt in alio. Ponam⁹ ꝙ aliqd moueaẗ in. b. ⁊ qn̄ mutatū ē nō sit in. b. sꝫ in. c. tūc oportebit dicẽ ꝙ ēt de c. muteẗ in. b. qꝛ. c. ⁊. b. nō sūt habita. i. ꝯsequēter se habētia. Opꝫ eni ꝙ tota huius mutatio sit ꝯtinua: ⁊ in ꝯtinuis vnū signū nō est ꝯñter se hñs ad alteꝝ: qꝛ necē ē ꝙ cadat ī medio aliqd sui generis: vt supra pbatū ē. Uñ sequeẗ si

Lec. i. t. c. i. illd qd mutatū ē qn̄ mutatū ē sit in. c. ⁊ de. c. mutaẗ in. b. qd ē termin⁹ ad quē: ꝙ qn̄ mutatū ē tūc mutaẗ in qd mutatū ē. Qd ē ipole. Nō eni sīl ē mutari ⁊ mutatū esse: vt

Lec. 5. t. c. 32. supra dictū ē. Nihil aūt differt si huiꝰ termini. c. ⁊. b. accipianẗ ī motu locali. vel ī q̄cūqꝫ alia mutatiōe. Necē est ḡ vlr veꝝ eē ꝙ id qd mutatū ē qn̄ mutatū ē: ē i B ad qd mutatū ē. i. ī termīo ad quē. Et ex B vlteri⁹ ꝯcludit ꝙ illd qd factū ē qn̄ factū ē: hꝫ eē: ⁊ qd corruptū ē: qn̄ corruptū ē: ē nō ens. Oñsuꝫ ē eni vlr hic de oī mutatiōe. Et maxie manifestū ē ī mutatiōe q̄ ē ꝫm ꝯdictionē: vt ex dictis pꝫ. Sic igiẗ manifestū ē ꝙ id qd mutatū ē cū pmo mutatū est: est in illo ad qd mutatū est. Addit aūt [primo] qꝛ postq̄ mutatū est ad aliqd possꝫ exide moueri: ⁊ ibi nō eēt. Sed qn̄ primo mutatū est: oportet ꝙ sit ibi. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Demonstratio probans ꝙ illud quod mutatum est: est in eo in quod mutatum est.

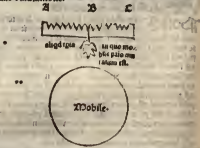
⁋ Id aūt in quo pmo ꝗppiā ē mutatū: idiuiduū eē necesse ē. Atqꝫ id dico pmū: qd nō ex eo est tale: qꝛ aliquid ipsi⁹ ē tale. Sit. n. diuisibile litteris. a. c. designatū: atqꝫ diuisuꝫ i. b. Si igiẗ in. a. b. aut rursus in. b. c. ē mutatū: nō i ipso pmo. a. c. ē mutatū: sin: i vtroqꝫ mutaẗ. In vtroqꝫ eni aut mutatū eē: aut mutari necesse est: ⁊ i toto sane mutaẗ. At mutatū esse supponebaẗ. Eadē ē rō ⁊ si i altero mutaẗ: i altero ē mutatū. Erit eni qd pus pmo. Quare nō erit id diuisibile in quo ē mutatum. Patet igitur tam corruptum q̄ generatū: in indiuiduo corruptum esse ac generatum.

T. c. 44. ⁋ In quo aūt prio mutatū ē qd mutatū est: necē athomū eē. Dico aūt prio: qd nō ē p alteꝝ aliqd ipsi⁹ eē huiꝰ sit. Sit igiẗ diuisibile qd ē. a. c. ⁊ diuidaẗ ꝫm. b. Siqdē igiẗ i. a. b. mutatū ē: aut iterū in. b. c. nō vtiq̄ i prio qd ē. a. c. qd mutatū ē: erit. Si aūt trāsmutabaẗ in vtroqꝫ: necē ē eni i vtroq̄ trāsmutatū eē: aut trāsmutari: ⁊ vtiqꝫ in toto transmutabaẗ: sꝫ erat mutatum. Eadeꝫ aūt rō: ⁊ si in hoc quidem mutaẗ: in hoc aūt mutatū ē. Erit. n. aliqd primo prius. Quare nō erit vtiqꝫ

T. c. 45. diuisibile in quo mutatū ē. ⁋ Mãifestū ē igiẗ qꝛ ⁊ qd corruptū est ⁊ qd factuꝫ est: in athomo hoc quidem corruptum: hoc autem factuꝫ est.

⁋ Ondit ꝙ mutatū eē pmo ⁊ p se est in idiuisibili. ⁊ diẽ ꝙ illud tps i quo p mutatū ē qd mutatū ē: necē ē ꝙ sit athomū. i. idiuisibile. Quare aūt addit [prio] exponit subdēs ꝙ in illo pmo dī aliqd mutatū eē: in quo nō dī mutatū eē rōne alicui⁹ sue ptis. Sicẗ si dicaẗ aliqd mobile mutatuꝫ eē in die: qꝛ mutatū ē in aliq̄ pte illi⁹ diei: nō eni p mutaẗ in die. Qr aūt illd tpis in quo p mutatū ē sit indiuisibile: sic pbat. Si eni sit diuisibile: sit. a. c. ⁊ diuidaẗ ꝫm. b. necē est dicẽ ꝙ aut in vtroqꝫ mutatū sit: aut in vtraqꝫ pte muteẗ: aut in vna pte muteẗ: ⁊ in alia sit mutatū. Sꝫ si ī vtraqꝫ pte mutatū ē: nō pmo mutatū ē ī toto: sꝫ in pte. Si vo deẗ ꝙ trāsmuteẗ in vtraqꝫ pte: oportebit dicere ꝙ transmuteẗ in toto. Sic eni dī aliqd i toto tpe mutari: qꝛ mutaẗ in q̄libet ei⁹ pte. Hoc aūt ē ꝯ̄ positū. positū eni erat: qd in toto. a. c. erat mutatū. Si aūt deẗ qd ī vna pte mutaẗ: ⁊ in alia sit mutatū: sequiẗ idē icōueniēs. s. ꝙ nō sit pmo mutatū in toto: qꝛ cū ps sit por toto: ⁊ pus muteẗ aliqd in pte tpis q̄ i toto: sequeẗ ꝙ sit aliqd pus pmo. Qd ē ipole. Ergo opꝫ diẽ ꝙ id tps ī q̄ aliqd mutatū ē: sit idiuisibile. Ex B aūt vlteri⁹ ꝯcludit: ꝙ oē qd corruptū ē ⁊ oē qd factū est: est in idiuisibili tpis factū ⁊ corruptuꝫ: qꝛ generatio ⁊ corruptio sūt termini alteratiōis. vñ sicut q̄libet mot⁹ terminaẗ i istāti [idē ē eni pmo mutatū eē qd terminari motū] sequiẗ ꝙ gñatio ⁊ corruptio sint i istāti. ⁋ Deide cū diẽ.

⁋ Demonstratio ostendens ꝙ id in quo aliqd primo mutatum est non est tempus neqꝫ aliquid diuisibile: sed instans ⁊ indiuisibile.

⁋ Bifariā aūt dī id i quo pmo ꝗppiā ē mutatū. Uno mō in quo pmo finita mutatio ē. Tūc eniꝫ vere dicẽ licet illd eē mutatuꝫ. Altero i quo pmo mutari cepit. Id igiẗ qd in fine mutationis dī pmū: est: vereqꝫ dī esse. Nā ⁊ fit vt finiaẗ tādē mutatio: ⁊ est exit⁹ finisue mutatiōis. Quē iā ⁊ ondimus indiuisibilē esse: propterea qd vltimū est. At qd in principio mutationis diciẗ primū: id oino nō est. Nō est enim mutationis principium: nec id in quo primo tēporis mutabitur.

⁋ Diciẗ aūt i quo prio mutatū ē dupl̄r. Aliud qdē in quo prio pfecta ē mutatio. Tūc eni verū ē dicere ꝙ mutatū est. Aliud vo i quo prio cepit mutari. Scđm qdē igiẗ finē mutatiōis: qd primū dī existit ⁊ ē: ꝯtingit eni pfici mutationē: ⁊ ē mutatiōis finis: qd oñsuꝫ ē idiuisibile eē: pp id qd finis ē. Qd aūt ꝫm pricipiū oino nō ē: nō eni pricipiū ē mutatiōis: neqꝫ i quo pri⁹ ꝗs mutabiẗ T. c. 46.

⁋ Ostēdit q̄ō in motu possit accipi pmū. Et circa B duo facit. Prio ppoit veritatē. Scđo pbat. ibi [Sit eni pm̄.] Dicit ḡ pmo ꝙ hoc qd diciẗ [i quo pmo mutatū ē aliqd] potest itelligi dupliciter. Uno modo i quo pmo mutatio est perfecta

est perfecta vel terminata: tūc eni verū est dicere q mutatum est quādo iā mutatio est facta. Alio modo pōt itelligi, in quo primū mutatuz est, id est in quo primo incepit mutari: nō in quo primo fuit verū dicere q iam mutatū esset. Primo igit modo accipiēdo. s. s3 terminationē mutationis: dr in motu: & est in eo qd pmo mutatuz est. Cōtingit eni aliquādo pmo terminari mutationē: qr cuiuslibet mutationis est aliqs terminus. Et h mō itelleximus qd pmo mutatū est: eē idiuisibile: & ostēsuz est h hac rōne: qr est finis. i. terminus mot⁹. Oīs aūt terminus ptinui: idiuisibilis est. S3 si accipiat qd pmo mutatū est scdo modo dicēdi. s. sm pn^m. i. sm pmā partē motus. sic nō est in quo pmo mutatū est. Nō eni est accipere aliquod pn^m mutationis. i. aliquā primā partē mutationis quam non precedat alia pars. Similiter etiā nō est accipere aliqd pmuz in tempore in quo primo mutetur. Secundo ibi.

Sit eni pmū. a. d. Hoc igit idiuisibile qdē nō ē. Accidet eni vt sint herētia ipsa nūc. Preterea si in. c. a. tēpore toto gescit: ponat eni in illo gescere: & in. a. quoq3 gescit. Quare si ipm. a. d. partib⁹ vacet: simul gescet atq3 erit mutatū. In. a. nāq3 gescit: i. d. vo mutatū ē. Cū aūt nō sit partibus vacās: diuisibile necesse est eē. Atq3 in quauis eius parte mutatū eē. Etenim a. d. diuiso: si in neutra quidē pte mutatū est: neq3 in toto sane mutatū est. Sin in ambab⁹ mutat: in toto quoq3 mutat. Quod si in altera ē mutatū: nō in toto primo mutatum est. Quare necesse est in quacūq3 eē mutatū. Patet igit nō esse id in quo primo mutatum est: quippe cum diuisiones sint infinite.

Sit eni primū in quo sit. a. d. h igit idiuisibile quidē nō est: accidit eni habita eē ipsa nūc. Amplius aūt si in. c. a. tēpore oino gescit: ponat eni gescēs: & in. a. gescit. Quare si ipartibile ē. a. d.

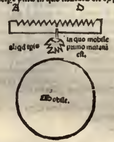
Le.c.47. simul gescet & mutatū erit. In. a. qdē. n. gescit. In. d. aūt mutatū ē: quoniā aūt nō est ipartibile: necesse ē diuisibile eē: & in quolibet hui⁹ mutatū eē: diuiso eni ipso. a. d. siquidē in neutro mutatū ē: neq3 in toto est. a. d. si aūt in ambob⁹ mutat in oi: si vo in altero tm̄ mutatū est non in toto primo. Quare necesse est in quolibet mutatū eē: manifestū igit est: q nō est in quo primo mutatum est: infinite enim diuisiones sunt.

Probat q nō est accipe p^m in quo mutatū est ex pte pncipij. Et pmo rōne accepta ex pte tpis. Scdo ex pte mobilis ibi [Neq3 itaq3 in eo qd mutatuz est.] Tertio ex pte rei in q mot⁹ est ibi [Ipm aūt qd mutat.] Circa p^m ponit talē rōnez. Si est aliqd tpis in quo pmo mutatuz est: sit illud. a. d. Hoc igit aut ē diuisibile aut idiuisibile. Si ē idiuisibile sequētur duo iconueniētia: quoꝝ pmuz est q ipsa nūc in tpe sint habita. i. ꝯsequētia. Qd qdem icōueniens

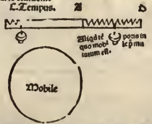
Le.c.6.t. c.6.c.37 hac rōne seqtur q tps diuidit sicut & motus: vt supra ostēsum est. Si aūt aliq pars motus fuerit in. a. d. necesse est dicere q. a. d. sit aliq pa tpis: & ita tēpus erit cōpositū ex idiuisibilibus. Indiuisibile aūt tpis est ip3 nūc. Sequet ergo q ipsa nūc ꝯsequēter se habeāt in tpe. Scdm icōueniēs est. Ponam⁹ eni q in tpe qd pcedit ipm. a. d. qd ē. c. a. idē mobile qd ponebat moueri i. a. d. totalr gescat. Si g in toto. c. a. gescit: seqtur q gescat in. a. qd ē aliqd eius. Si g. a. d. ē idiuisibile: vt dcm̄ ē: seqtur q sit aliqd gescat & moueat. Cōclusuz est eni q gescat in. c. a. & positū erat q in. a. d. moueret. Idē aūt ē. a. & a. d. si. a. d. sit idiuisibile.

sequet g q in eodē gescat & moueat. Sed aduertēdū est q nō seqtur si aliqd gescit in toto tpe q gescat in vltimo ei⁹ idiuisibili: qr ostēsuz ē supra q in nūc neq3 mouet aliquid neq3 gescit. Sed Arist. h ꝯcludit hic ex h qd ponit ab aduersario: qr id tpis in quo pmo mouet ē idiuisibile. & si ꝯtingit moueri in idiuisibili tpis: ꝯtingit eadē rōne i diuisibili tpe gescere. Remoto g q. a. d. i quo dicit pmo moueri sit ipartibile: relinqtur q necesse sit illud eē diuisibile: & ex quo in. a. d. ponit pmo moueri: seqtur q in quolibet ei⁹ moueat. Quod sic pbat. Diuidat eni ipm. a. d. in duas ptes. Aut igit in neutra pte mutat: aut in ambabus. aut in altera pte tm̄. Si in neutra mutat seqtur q neq3 in toto. Sed si muret in ambab⁹ ptibus: tūc poterit poni q mutat in toto. Sed si in altero tm̄ moueat sequet q moueat in toto: sed nō p: sed rōne ptis. Quia igit pmo ponit moueri in toto: opz h accipe q in qlibet pte eius moueat. Sed tps diuidit in infinitū: sicut & quodlibet ꝯtinuū: & ita semp est accipere partē minorē ante partē maiorez: sicut si acciperē diē ante mēsem & horā ante diē. Manifestū est g q nō ē accipe aliqd tēporis in quo pmo moueatur ita. s. q nō sit accipe aliquā partē eius in q prius moueat. Sicut si daret q dies est in quo primo aliquid moueretur: hoc nō potest esse: qr in parte eius. s. in prima hora diei primo mouet q̄3 in toto die. Secundo ibi. Le.5.t.c. 29.t.30.

Demōstratio prima sumpta ex parte temporis ostēdēs q nō est accipe pmū in quo mutatū est ex parte pncipij.

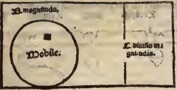

Demonstratio secunda ostendens idem quod supra ex parte eiusdem.

At vo nec ipsius mutati quicq̄3 erit pmū qd ē mutatū. Sit eni ipsi⁹. d. f. mutatū pmū. d. g. Nā oē qd mutat demōstratū ē diuisibile eē. Tps aūt in quo. d. b. mutatū est sit. b. k. Si igit in illo toto ip3. d. g. ē mutatuz: in dimidio minus fuit mutatū & prius ipo. d. g. & hoc rursus aliud prius: & sic semp. Quare nihil erit eius qd mutat qd pmum est mutatuz. Patet igit ex hisce que diximus: neq3 eius qd mutat: neq3 temporis in quo mutatur primum aliquid esse.

C Demōstratio quarta ostendens idem qd supra sumpta ex parte magnitudinis.

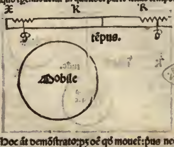
C Cū aūt oē qd mutaī i tpe mutet: mutari vo in tpe dicaī: ⁊ vt i pmo: ⁊ vt p aliud: quo pacto i anno mutari dr qz mutaī i die: id sane qd mutaī in q̄cūqz ei⁹ tpis pte mutari: i quo pmo mutaī neċe ē. Id ita esse patet qdē ⁊ ex diffōne ipsi⁹ pmi. Sic eni ipm antea diffiniebamus. Patebit aūt ⁊ ex hisce q̄ deinceps dicem⁹. Sit eni tps. a. b. in quo qppiā pmo moueī. Atqz cū oē tps sit diuisibile: diuidaī in. c. In tpe igiī. a. c. moueī aut nō moueī: ⁊ eodē modo rursus in ipso. c b. Si igiī neutra in pte moueī: in toto sane quiescit: alias ipoſe est eum moueri si nulla in parte eius moueaī. Sin in altera tm̄ mouetur: non in. a. b. tempore primo mouetur: per aliud enim in ipso mouetur. Ergo quacunqz in pte tpis moueatur necesse est.

Lec. 50. EC. VIII. Q Uoniā aūt oē qd mutaī: i tpe mutaī. Dr aūt i tpe mutari: ⁊ sicut prio: ⁊ sc̄ʒ alterū: vt i āno q2 die mutaī i q̄ primo tpe mutaī qd mutaī: ⁊ i quolibet hui⁹ neċe mutari. Manifestū igiī ⁊ ex diffinitione. Primū. n. sic dixim⁹. Sʒ ⁊ ex his manifestū est. Sit eni in quo prio moueī qd moueī. x. r. ⁊ diuidaī sʒ. k. Oē enīz tps diuisibile ē. In. x. k. tpe aut moueī aut nō moueī: ⁊ itez i. k. r. silr. Siq̄dē igiī in neutro moueī: qescet itaqz i oi. Moueri eni i nullo hui⁹ qd moueī ipoſe. Si vo i altero solū moueī: nō vtiqz in primo moueī qd est. x. r. sm enīz vtrūqz motus est. Necesse est igiī in quolibet ipsius. x. k. motum ipsum esse.

Lec. 51. P Ostq̄ phs ondit q̄liter sit accipe p̄m i mutatione ⁊ q̄liter nō: hic ondit ordinē eoz q̄ i motu iueniūī adinicē. Et p̄ pmittit q̄dā neċaria ad ppositū ostēdēdū. 2° ostēdit ppositū. ibi [Ostēso aūt h.] Dicit g̃ p̄ q oē qd mutaī mutaī in tpe: vt supra ostēsuz ē. Sʒ in tpe aliquo dr aliqd mutari duplr. Uno mō p̄ ⁊ p se. Alio mō sm alteꝝ. i. rōne ptis: sicut dr aliqd mutari i anno qd mutaī i die. Hac g̃ distictione pmissa ppōit qd itēdit pbare. s. si aliqd mutaī p̄ i aliquo tpe: neċe ē q mutetī i q̄libet pte illi⁹ tpis. Et h pbat duplr. Prio qdē ex diffinitiōe ei⁹ qd dr p̄m. Hoc eni dr p̄ alicui ꝯuenire qd ꝯuenit ei sʒ quālibet suā ptē: vt i p̄n° q̄nti dem ē. Scdo pbat idē p rōnez. Sit eni tps i q̄ p̄ aliqd moueī. x. r. ⁊ q2 oē tps est diuisibile diuidaī sm. k. Neċe ē g̃ dicere q in pte tpis q̄ ē. x. k. aut moueaī: aut nō moueaī: ⁊ silr de pte q̄ ē. k. r. Si g̃ deī q in neutra haꝝ ptiū moueī: seq̄ī q neqz i toto. x. r. moueaī: sʒ qescat i eo: q2 ipoſe ē q aliqd moueaī i tpe i cui⁹ nulla pte moueī. Si aūt deī q i vna pte tpis moueaī: ⁊ nō in alia: sequeī q nō p̄ moueaī in. x. r. tpe: q2 oporteret q sm vtrāqz ptē moueretī: ⁊ nō sʒ alterā tm̄. Necesse ē g̃ dicere q moueaī i q̄libet pte tpis qd ē. x. r. Et h ē qd demonstrare volumus. s. i quo primo tempore aliquid mouetur in qualibet parte eius mouetur. C Secundo ibi.

Lec. 52. Sūma 32.

C Demonstratio probationis q id qd mouetur primo in aliquo tpe: mouetur in qualibet parte illius temporis.

C Hoc aūt demōstrato: pʒ oē qd moueī: prius neċario motū eē. Nā si i. a. b. tpe pmo p. s. g. spatiū qppiā motū ē: id qd eq̄ celeritate moueī: silqz icepit p dimidiū i dimidio tpis erit motū. Qd si id tpe i eodē motū ē p magnitudinē aliquā: ⁊ alteꝝ p eādē necesse est eē motū. Quare motū ē id vti diximus qd mouetur.

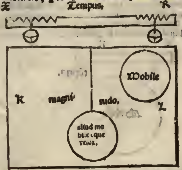
C Ostēso aūt h: manifestū est q oē qd moueī: necesse est motū eē prius. Si eni. x. r. primo tpe p. k. l. motū ē magnitudinē: imediate qd eq̄ velociter moueī: ⁊ silr iceptū ē: mediū erit motū. Si aūt eque velox i eodē tpe motū est aliqd: ⁊ alterum necesse est per eandem motū esse magnitudinem. Quare erit motū prius qd mouetur. T. cō. 5o.

C Procedit ad pncipale ppositū ondēdū. Et circa h duo facit. Prio iducit demōstratiōes ad ppositū ondēdū. 2° ꝯcludit vītatē determinatā. ibi [Quare necesse ē.] Circa pmū duo facit. Prio ondit q ante oē moueri pcedit mutatū eē. Scdo q econuerso ante q̄libet mutatū eē pcedit moueri. ibi [Nō solū aūt qd mutaī.] Primū ondit trib⁹ rōnib⁹: quaꝝ p̄a talis ē. Deī q in. x. r. p̄ tpe aliqd mobile motū sit p. k. l. magnitudinē: manifestū ē q si accipiaī aliud mobile eq̄ velox qd silr iceptū ē moueri cū ipo: i medietate tpis motū erit p mediū magnitudis. Cū g̃ sit eq̄ velox illud mobile qd poniī moueri p totā magnitudinē: seq̄ī q et ipʒ i eodē tpe. s. i medietate tpis. x. r. motū ē iā p eandē magnitudinē: q̄. s. ē ps toti⁹ magnitudis. k. l. Sequeī g̃ q illud qd moueī: prius ē mutatū. Ut aūt illud qd hic dr manifestius itelligaī: ꝯsiderādū ē q sicut pūctus noiat terminū linee: ita mutatū eē noiat terminū mot⁹. Quācūqz aūt lineā vel partē linee accipias. semp ē dicere q ante ꝯsūmationē linee totius sit accipe aliqd pūctū sm qd linea diuidaī. Et silr ante quēlibet motū ⁊ ante quācūqz ptē motus est accipere aliqd mutatū eē. Quia dū mobile est in moueri ad aliquē terminū: iā ptransiuit aliqd signū: respectu cuius iam dr mutatū eē. Sed sicut punctuʒ infra lineā est in potētia ante linee diuisionē: i actu aūt q̄n tā linea est diuisa: cū punctū sit ipsa linee diuisio. Simiſr hoc qd dico mutatū eē: infra motū est in potētia quando motus nō ibi terminatur: sed si ibi terminetur erit in actu. Et quia quod est in actu notius est eo quod est in potentia: ideo Aristo. pbauit q illud qd ꝯtinue moueī iam mutatū est aliquid p aliud mobile eque velox cuius motus iam terminatus est. Sicut siquis probaret q in aliq̄ linea esset punctum in potentia per h q alia linea eiusdē rōnis esset diuisa in actu. C Secundaʒ rōnem ponit ibi.

Triplici rōne. Prima

Primus nd. Lec. 1. sum. 1.

¶ Demōstratō pᵉ pbās ꝙ añ oē moueri pcedit mutatū eē

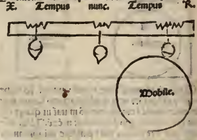

¶ Preterea: si i.a.b. toto vel quouis oino tpe ppterea motū dicimᵘ qppiā eē: qȯ ipiᵘ vltimū nūc accipimᵘ: id est eni qȯ termiat: atqȝ iter ipa nūc semp est tp̄s: i ceteris ēt sane sili mō motū eē diceṫ. Dimidij aūt extremū est ipa diuisio. Quare ⁊ i dimidio motū erit: ⁊ in q̄cūqȝ oino pte. Semp en̄ p dimisionē ꝯtinuo tp̄s ab ipsis nūc terminatū euadit. Qȯ si oē tp̄s ē diuisibile: ⁊ id qȯ est iter nūc ipa tp̄s est vti diximus: oē pfecto quod mutatur infinities est mutatum.

T.cō.53. ¶ Amplius aūt ⁊ si in oi tpe qȯ ē.x.r. motū eē dicimᵘ: aut oino i quolibet tpe: i accipiēdo vltimū ipsiᵘ tpis nūc: h̄ eni determinās ē: ⁊ mediū ipoꝝ nūc tēpus ē: ⁊ i alijs silr diceṫ motū eē. Medietatis aūt vltimū diuisio ē. Quare ⁊ i medio motū erit: ⁊ oino in q̄libet ptiū. Semp eni silis diuisiōis tp̄s ē determinatū ab ipsis nūc. Si igitur oē tp̄s diuisibile ē: mediū aūt ipsoꝝ nūc tp̄s est: oē qȯ mutatur infinite mutatum erit.

¶ Que talis ē. In toto tpe.x.r. vel i quocūqȝ alio dr̄ aliqd mutatū eē p h̄ ꝙ accipiṫ vltimū nūc ipsiᵘ tpis: nō ꝙ i nūc moueaṫ aliqd: s; qꝛ i nūc termiaṫ motᵘ. Vñ h̄ nō accipit mutatū eē p eo qȯ ē aliqñ moueri: s; p eo qȯ ē terminari motū. Jō aūt nec̄e est termiari motū i vltio nūc tpis mēsurātis motū: qꝛ ip; nūc determiat tp̄s. i. ē terminᵘ ipsiᵘ: sicut pūctū linee. Et op; oē tp̄s eē mediū iter duo nūc: sicut linea ē iter duo pūcta. Quia g̃ moueri ē i tpe: seqṫ ꝙ motū eē sit i nūc qȯ ē terminᵘ tpis. Et si ita est de motu q est i toto tpe: op; etiā ꝙ silr dicaṫ de ptibᵘ motᵘ q sūt in ptibᵘ tpis. J; eni ostēsū ē ꝙ si aliqd moueṫ p̄ i toto tpe: ꝙ moueṫ i q̄libet pte tpis. Quelibet aūt ps tpis accepta terminaṫ ad aliqȯ nūc. Op;.n. ꝙ vltimū medietatis tpis sit [diuisio]. i. ip; nūc qȯ diuidit iter duas ptes tpis. Quare seqṫ ꝙ illud qȯ moueṫ p totū sit p̄us motū i medio pp nūc qȯ determiat mediū. Et eadē rō ē de q̄libet alia pte tpis. Qualitercūqȝ.n. diuidaṫ tp̄s: semp iueniēṫ q̄libet ps tpis determiaria duobᵘ nūc. ⁊ post pᵐ nūc tpis mēsurātis motū: qȯcūqȝ aliud nūc accipiaṫ i eo iā motū est: qꝛ illud nūc qȯcūqȝ accipiaṫ ē terminᵘ tpis mēsurātis motū. Quia igiṫ oē tp̄s diuisibile ē i tpa: ⁊ oē tp̄s ē mediū iter duo nūc: ⁊ i oi nūc qȯ ē vltimū tpis mēsurātis motū: aliqn id motū est: sicut pbatū est: seqṫ ꝙ oē qȯ mutaṫ sit ifinities mutatū: qꝛ mutatū esse est terminus motᵘ: sicut pūctū linee: ⁊ nūc tpis. Sic̄ g̃ in q̄libet linea est signare ifinities pūctū añ pūctū: ⁊ in quolibet tpe ifinities nūc añ nunc: pp h̄ ꝙ vtrūqȝ est diuisibile i ifinitū: ita in quolibet moueri ē signare ifinities mutatū eē: qꝛ motᵘ ē i ifinitū diuisibilis: sicut linea ⁊ tp̄s: vt.s. pbatū ē. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi. T.c.o.2. com.30.

¶ Demonstratio scḋa probans idem quod supra.

¶ Preterea si id qȯ ꝯtinue mutaṫ ⁊ nō ē corruptū neqȝ cessauit a motu: aut mutari aut eē mutatū i quocūqȝ nec̄e ē: vt muteṫ aūt i ipo nūc fieri neqt: i quocūqȝ sane tpis pūcto mutatū sit ipm necesse est. Quare si temporis puncta sint infinita: omne nimirum quod mutatur: infinities est mutatum.

¶ Amplᵘ aūt si ꝯtinue qȯ mutaṫ ⁊ nō corrūpiṫ neqȝ pausat a mutatiōe: aut mutari aut mutatū esse necesse est in quolibet: in ipso aūt nūc nō est mutari: necesse mutatū eē s̄m vnūquodqȝ ipsorū nūc: Quare si ipsa nūc infinita sunt: necesse ē oē qȯ mutatur infinite mutatum esse. T.c.54.

¶ Que talis ē. Oē qȯ mutaṫ [si nō corrūpiṫ: neqȝ pausat a mutatione]. i. neqȝ desinit moueri q̄si ꝯtinue mutatū: necesse ē ꝙ i quolibet nūc tpis in quo moueṫ: vel muteṫ: vl sit mutatū. S; in nūc nō mutaṫ: vt ostensū est. Ergo necesse est ꝙ in quolibet nūc tpis mēsurātis motū ꝯtinuū sit mutatū. Sed in quolibet tpe sunt ifinita nunc: qꝛ nūc est diuisio tpis: ⁊ tēpus est i ifinitū diuisibile: g̃ oē qȯ mutaṫ ē ifinities mutatū. Et ita seqtur ꝙ ante omne moueri sit mutatū esse: nō q̄si extra ipsum moueri extrīsec: sed in ipso: vt terminans aliquā partem eius. ¶ Secundo ibi. T.c.c.1. com.30.

¶ Nō solū aūt id qȯ mutaṫ necesse est esse mutatum: sed etiā ipm mutatū: p̄us muteṫ necesse est.

¶ Non solum autem quod mutatū necesse est mutatū eē: s; ēt mutatū: necesse prius mutari. T.cō.55.

¶ Probat ꝙ econuerso ante oē mutatū eē pcedat mutari. Et p̄ ex pte tpis. Scḋo ex pte rei s; quā ē motᵘ. ibi [Amplius aūt in magnitudine.] Circa pᵐ tria facit. Prio ppōnit ppositū. Scḋo demōstrat quoddā necessariū ad pbādū ppositū. ibi [Oē.n. qȯ ex quodā.] Tertio iducit pbatione pncipalis ppositi. ibi [Qm̄ igiṫ.] Dicit g̃ p̄. ꝙ nō solū oē qȯ mutaṫ necesse est mutatū esse iam: sed etiam oē qȯ mutatū est necesse est prius mutari: qꝛ mutatū esse est terminus eius qȯ est moueri. Unde op; ꝙ ante mutatū eē pcedat moueri. ¶ Secundo ibi.

¶ Oē nāqȝ qȯ ex quopiā in qppiā ē mutatū: i tpe est mutatū. Sit eni in ipo nūc ex.a. mutatū i.b. In eodē igiṫ nūc in quo est in.a. mutatū nō est. Nā; ⁊ in.a. ⁊ in b. simul erit. Ipm namqȝ mutatū: non eē in hoc ipso cum est mutatū: antea demōstrauimus. Quod si in alio sit mutatū: inter illa profecto medium tempus erit. Non sunt enim herentia ipsius tpis puncta.

¶ Oē.n. qȯ ex quodā i qddā mutatū ē: ⁊ in tpe

mutatū ē. Sit eni i ipo nūc ex.a.i.b. mutatū. g i eodē gdē nūc i quo ē in ipso.a. nō mutatū ē: silr eni eēt i ipo.a. z i.b. Qd.n. mutatū ē: qñ mutatū ē: qd nō ē i h oñsuz ē prius. Si vo in alio ē: in medio erit tps. Nō.n. ꝯiuncta erat ipsa nunc.

¶ Ponit quoddā neccariū ad ꝓpositi ꝓbationē.s. ꝙ oē qd mutaṫ ex quodā in qddā: sit mutatū in tpe. Sz aduertēdū ꝙ hic mutatū eē nō ē idē qd terminari motū. Supra n. ostēsuz est ꝙ id tēporis in quo p̄ dr̄ mutatū eē est idiuisibile: sed accipiṫ hic mutatū eē sm ꝙ significat ꝙ aliqd prius mouebaṫ: q̄si dicat. oē qd mouebaṫ: mouebaṫ in tēpore. Et h ꝓbat sic. Si hoc nō est veꝝ: sit aliqd mutatuz ex.a.in.b. idest ex vno termio in alteꝝ i ipo nūc. Hoc posito sequiṫ ꝙ quādo.est in ipo.a.id est i termino a quo in

Lec.7.a p°. eodē nūc nōdū est mutatum: q2 iam supra ostēsum est: ꝙ illud qd mutatum est qñ mutatum est nō est in termino a quo: sz magis i termino ad quē. sequereṫ g ꝙ simul eēt in.a. z in.b. Oportet g dicere ꝙ i alio nūc sit in.a. z in alio nūc mutatū sit. Sed iter quelibet duo nūc est tps mediū

Lec.4. co.4. q2 duo nūc nō pñt eē sibi ꝯiūcta imediate: vt supra ostensum est. Relinquiṫ ergo ꝙ oē qd mutaṫ: mutatur in tpe.

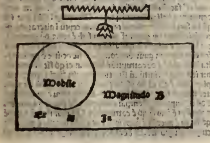
Dubium de gñatione z corruptione. Uideṫ aūt id qd hic ꝯcludiṫ: habere istātiā in gnātione z corruptiōe iter quoꝝ terminos nō est aliqd mediū. Si n. iter nūc in quo est in termino a quo: z iter nūc in quo ē i termino ad quē sit tēpus mediū: sequeṫ ꝙ aliqd sit mediū iter eē z nō eē. q2 in illo medio tpe id qd mutaṫ neqz eēt ens neqz nō ens. Sed q2 rō que hic poniṫ demōstratiua est: opz id qd hic dr aliquo mō ēt in generatiōe z corruptiōe saluari: ita tñ ꝙ aliquo mō etiā huiꝰ mutationes

Solutio ad dubiū. Le. 12. et. 43. sint momētanee: cū nō possit eē aliqd medium iter extrema eoꝝ. Est igiṫ dōm ꝙ illud qd mutaṫ de nō esse in eē vel ecōuerso nō est simul in nō esse: z eē: sed sicut in.8. diceṫ. nō ē dare vltimū istās in q̄ id qd generaṫ sit nō ens: sed ē dare pmū instās in quo ē: ita ꝙ in tpe pcedēti illud instās est nō ēns. Inter tēpus aūt z istās qd terminat motū nō est aliqd mediū: z sic nō opz ꝙ sit mediū iter esse z nō eē. Sed q2 tēpus qd pcedit instās quo p̄ est qd generatur: mēsurat aliquē motū. sequiṫ ꝙ sicut illud instans in quo pmo est qd generaṫ ē terminus pcedētis tēporis mēsurātis motū: ita icipere esse ē terminus pcedētis motus. Si ergo generatio dicaṫ ipsa inceptio eēndi sic est terminus motus: z sic est in instanti: q2 terminari motuz qd est

Lec.44. mutatum esse: est in indiuisibili tēporis. vt supra ostensuz est. Si aūt generatio accipiatur ipsa inceptio essendi cum toto motu precedente: cuius est terminus: sic nō est in instanti: sed in tempore: ita ꝙ in toto tempore precedēti est nō ens. illud quod generaṫ: z in vltimo instanti est ens. Et silr dicendum est de corruptione. ¶ Tertio ibi.

¶ Demōstratio ꝓbans ꝙ oē qd moueṫ moueṫ in tēpore.

In nūc tpis.

¶ Cū igiṫ in tpe sit mutatū: tps aūt omne sit diuisibile: in dimidio sane mutatuz est: z in dimidij dimidio rursus: z sic semper. Quare antea mutabatur.

¶ Quoniā igiṫ i tpe mutatū est: tēpus aūt oē diuisibile: i medio aliud erit mutatū: z iteꝝ in illiꝰ medio: aliud: z sic semꝑ. Quare mutabiṫ priꝰ. L.cō.56.

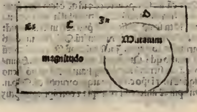
¶ Probat pncipale ꝓpositū tali rōne. Oē qd mutatū est: in tpe mutabaṫ: vt ꝓbatū ē: oē aūt tps ē diuisibile: qd aūt i aliquo tpe mutaṫ i qlibet pte illiꝰ tpis mutaṫ. g opz dicere ꝙ illud qd mutatū est i toto aliquo tpe: mutabaṫ pus in medietate tpis: z iteꝝ in medietate medietatis. z sic sēper pcedeṫ. pp h ꝙ tēpus ē ifinitū diuisibile. Ergo sequiṫ ꝙ omne quod mutatū ē prius mutabaṫ: z ita ante omne mutatuz esse precedit mutari. ¶ Deide cum dicit. 1.cō.55.

¶ Preterea id qd dictū est: in magnitudie magis est manifestū: ꝓpterea qd magnitudo ꝯtinuū ē est: in q̄ mutaṫ id qd mutaṫ. Si eni ex.c. qppiam mutatū in.d. Si igitur.c.d. idiuisibile sit: partibus vacanti ptibus ꝓfecto vacans herebit. Quod si id fieri nequeat: medium ipsum magnitudinē esse necesse est: diuisibileqz esse. in infinita. Quare prius in illa mutaṫ. Omne ergo mutatum: prius mutari necesse est.

¶ Ampliꝰ āt i magnitudie manifestiꝰ ē qd diciṫ pp id qd ꝯtinua ē magnitudo i q̄ mutaṫ qd mutaṫ. Sit eni mutatū ex.c.i.d. Ergo si idiuisibile tps.c.d. ipartibile erit ipartibili ꝯiūctū. Qm̄ āt h ipoīe ē. neċe ē magnitudinē eē qd iter ē: z in infinita diuisibile. Quare si in illa mutatur prius: necesse ergo oē qd mutatū est mutari prius. L.c.57.

¶ Ostēdit idē rōne accepta ex pte eius sm qd mutabaṫ. Et p̄ q̄tū ad motus q sūt in q̄titate. Scdo q̄tū ad alias mutationes. ibi [Eadē.n. demōstratio ē.] Diciṫ g pmū ꝙ h qd dictū est ex pte tpis cōiter ad oēm mutationē: manifestius pōt accipi ex pte magnitudinis: q2 magnitudo est manifestior q̄ tēpus: z magnitudo ꝯtinua est sicut z tempus: z in ea aliquid mutaṫ. s. illud qd mouetur sm locum: vel quod mouetur sm augmentum z decrementuz. Sit ergo aliquid mutatum ex.c.in.d. Nō autem potest dici ꝙ totum qd est.c.d. sit idiuisibile: q2 opz ꝙ.c.d. sit ps alicuius magnitudinis: sicut motus q est ex.c.in.d. est pars motus totius. Similiter eni diuidiṫ magnitudo z motus vt supra osñsuz ē. Si aūt aliqd idiuisibile sit ps magnitudis. seqṫ ꝙ duo ipartibilia erūt imediate ꝯiūcta. qd ē impole: vt supra osñsuz ē. Nō g pōt dici ꝙ totū.c.d. sit idiuisibile. Ergo neċe ē ꝙ id qd ē iter.c.z.d. sit quedā magnitudo: z p ꝯñs ꝙ i ifinitū diuidi possit. Sz semꝑ pꝰs mutaṫ in pte magnitudis: q̄ sit mutatū p totā magnitudinez: g necesse est oē qd mutatū ē prius mutari: sicut necesse est ꝙ aū quālibet magnitudinē totā: sit ps eius. ¶ Scdo ibi. Lec.61. cō.7. Lec.1.a pn° fere g totum.

¶ Demōstratio ꝓbās ꝙ aū oē mutatū eē pcedit mutari.

¶ Eadē est.n.⁊ ĩ hisce q̄ nõ ꝯtinua sunt demonstratio: vt in ꝯrarijs: ⁊ in hisce q̄ ꝯdictoria subeūt oppōnē. Sumemus enim id tp̄s in quo est mutatum: ⁊ eadem rursus dicemus.

T.cõ.58. ¶ Eadē enī demōstratio est in nõ ꝯtinuis: vt in contrarijs ⁊ ꝯtradictiõe. Accipimus enī tēpus in quo mutatū est: ⁊ iteꝝ eadē dicemus.

¶ Ondit ꝙ idē neċe ē eē in illis mutatiõib⁹ q̄ nõ sūt ſm aliq̄ ꝯtinua: sicut de alteratiõe q̄ ē īter ꝯrias q̄litates: ⁊ d̄ generatiõe ⁊ corruptiõe q̄ sūt īter ꝯdictorie opposita. L3 n. in his nõ possit hoc demōstrari ex pte rei ſm quā ē motus: accipiet t̄n tp̄s in quo sūt huiꝰ mutatiões: ⁊ eodē mō procedetur. Sic igitur in tribus mutationib⁹.s. alteratione ⁊ corruptione ⁊ generatione h3 locū sola prima ratio: in alijs aūt trib⁹.s. augmēto ⁊ decremento ⁊ loci mutatione habet locum vtraq3. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare mutet̄ ip̄m mutatū: ⁊ mutatum si id qd̄ mutat̄ necesse est. Atq3 mutari p̄us est ip̄o mutatū eē: ⁊ mutatū eē ip̄o mutari: ac nunq̄ p̄mū sumet̄. Cā aūt huiꝰ ē: ptibus vacās nõ eē vacāti ptibus herēs. in infinitū.n. ip̄a diuisio pficiscit̄: vt ī crescētibus ac decrescentibus intueri lineis licet.

¶ Quare necesse ē mutatū oē mutari pri⁹: ⁊ qd̄ mutat̄ mutatū eē. ⁊ ē ip̄o mutari: mutatū eē prius: ip̄o aūt mutatū eē: mutari: ⁊ nullo mō cōprehēdit̄ primū. Cā aūt huiꝰ est: nõ esse ipartibile impartibili ꝯiunctū. In īfinitū enī diuisio est sicut in his que augmentantur ⁊ minuunt̄ lineis.

¶ Cōcludit p̄ncipale ꝓpositū. Et p̄ ī cõ. 2ᵐ ip̄alr q̄tū ad gnātionē ⁊ corrupcionē. ibi [Manifestū igit̄.] Cōcludit g̃ p̄ ex p̄missis ꝙ neċe ē oē mutatū: p̄us mutari: ⁊ qd̄ mutatur: p̄us eē mutatū. Et sic veꝝ ē dicē ꝙ h̄ ip̄o qd̄ est mutari: p̄us ē mutatū eē: ⁊ iteꝝ h̄ ip̄o qd̄ ē mutatū eē: ē p̄us mutari. Et ita manifestū fit ꝙ nullo mō cōprehēdit̄ aliqd̄ p̄mū. Et huiꝰ cā ē q: ī motu nõ ꝯtīgit̄ ipartibile ipartibili. ita ꝙ totus motus cōponat̄ ex ipartibilib⁹: q: si h̄ eēt: eēt accipe aliqd̄ p̄ᵐ: h̄ aūt nõ ē veꝝ. q: motꝰ ē diuisibilis ī infinitū: sicut ⁊ lineę q̄ ī īfinitū diminuunt̄ p̄ diuisionē: ⁊ ī īfinitū augmētant̄ p̄ additionē oppositā diminutiõi: duꝫ s. qd̄ subtrahit̄ ab vno alteri addit̄: vt in tertio ē ostēsum.

Lec.9.2. com.59. ⁊.60. Manifestū ē.n. ī linea ꝙ ante q̄ālibet ptē lineę ē accipe pūctū ī medio illiꝰ ptis: ⁊ an̄ illud pūctū mediū ē accipe aliquā ptē lineę: ⁊ sic ī īfinitū. Nõ t̄n linea ē īfinita: q: an̄ p̄ᵐ pūctū lineę nõ est aliq̄ ps lineę. Et silr ꝯsiderādū ē in motu: q: cū q̄libet ps motꝰ sit diuisibilis: an̄ q̄ālibet ptem motus est accipe idiuisibile aliqd̄ ī medio illiꝰ ptis quod est mutatū eē: ⁊ an̄ illud idiuisibile ē accipe ptē motus: ⁊ sic in īfinitū. Nõ t̄n seqtur ꝙ motus sit infinitus: q: ante p̄mū idiuisibile motus non est aliqua pars motus. Illud t̄n p̄ᵐ indiuisibile nõ dicit̄ mutatum esse: sicut nec primū punctū lineę dicitur diuisio. ¶ Secundo ibi.

¶ Que cū ita sint: p3 neċe eē ⁊ id qd̄ ē fcm̄ fieri p̄us: ⁊ id qd̄ fit antea factū eē: mõ diuisibilia atq3 ꝯtinua sint. Nõ t̄n semp̄ qd̄ fit fcm̄ ē p̄us. S3 interdū aliud: ceu illiꝰ aliqd̄: vt ī edib⁹ fūdamētū. Silr fit: ⁊ in eo qd̄ corrūpit̄: ⁊ corrupto. Inest enī ei qd̄ fit: ⁊ ei qd̄ corrūpit̄ īfinitio qd̄dā. Quippe cū ꝯtinuū sit vtrūq3. Et impo͛e ē aut fieri nõ factū aliqd̄: aut factū eē nõ fiens aliqd̄. Silr ⁊ ī ip̄o corrūpi: atq3 corruptū eē. Sēp.n. corruptū eē antecedit corrūpi: ⁊ corrūpi corruptū eē. P3 igit̄ ꝙ id qd̄ ē fcm̄: p̄us neċe ē fieri: ⁊ id qd̄ fit: antea fcm̄ eē. Est.n. oīs magnitudo oēq3 tp̄s diuisibile semp̄. Quare in quocūq3 fit: nõ erit in illo vt p̄mo.

¶ Manifestū igit̄ q̄m qd̄ factū ē: neċe ē fieri prius: ⁊ qd̄ fit factū eē: q̄cunq3 diuisibilia ⁊ ꝯtinua sūt. Nõ t̄n semp̄ qd̄ fit: sed aliud aliq̄n. vt illius aliqd̄. sicut domꝰ fūdamētū. Silr aūt ⁊ ī eo qd̄ corrūpit̄ ⁊ qd̄ corruptū ē: moꝝ enī iest ei qd̄ fit ⁊ qd̄ corrūpit̄ ifinitū qd̄dā. cū sit ꝯtinuū. S3 nõ ē fieri: nisi aliqd̄ fcm̄ sit pri⁹: neq3 fcm̄ eē nisi fiat aliqd̄: silr āt ⁊ ī corrūpi: ⁊ ī corruptū eē. Semp̄ n. erit ip̄o corrūpi corruptū eē pri⁹: corrupto āt eē: corrūpi. Manifestū igit̄ q: qd̄ fcm̄ ē: necesse est fieri prius: ⁊ qd̄ fit: factū eē. Oīs enī magnitudo ⁊ oē tēpus semp̄ diuisibilia sūt. Quare in quocūq3 fit aliqd̄: nõ erit vtiq3 sicut in primo. T.cõ.59.

¶ Ondit idē sp̄alr ī gnātiõe ⁊ corruptiõe. Et h̄ iõ q: aliter se h3 mutatū eē ad mutari in gnātiõe ⁊ corruptiõe: ⁊ aliter in alijs. In alijs.n. mutatū eē ⁊ mutari ē ſm idē. sicut alteratū eē: ⁊ alterari ē ſ3 albū. Nā alterari ē mutari ſm albedinē: alteratū aūt eē: ē mutatū eē ſ3 albedinē. Et idē dōm ē ī motu locali ⁊ augmēto ⁊ decremēto. S3 in gnātiõe ſ3 aliud ē mutatū eē: ⁊ ſ3 aliud mutari. Nā mutatū eē est ſ3 formā: mutari v̄o nõ est ſm negationē forme q̄ nõ suscipit magis ⁊ minꝰ ſ3 se: sed mutari ē ſm aliqd̄ adiūctū negationi qd̄ suscipit magis ⁊ minus: qd̄ est q̄litas. Et iõ gnātū eē ē terminꝰ eiꝰ qd̄ ē alterari: ⁊ silr corruptū eē. Et q: motꝰ denoīat̄ a termīo ad quē: vt ī p̄n° gnāli dcm̄ ē: ip̄3 alterari q: h3 duos terminos.s. formā sub̄alē ⁊ q̄litatē: dupl̄r noīat̄: q: põt dici ⁊ alterari: ⁊ fieri ⁊ corrūpi. Et h̄ mõ accipit h̄ fieri ⁊ corrūpi p̄ ip̄o alterari ſm ꝙ terminat̄ ad eē vel nõ eē. Un̄ dicit ꝙ illoꝝ qd̄ fcm̄ ē neċe ē p̄us fieri: ⁊ illud qd̄ fit neċe ē fcm̄ eē: quecunq3 t̄n sūt diuisibilia ⁊ ꝯtinua. [Qd̄ qdē ponit̄ vt Cōmētator dicit ad excludēdū q̄dā q̄ idiuisibiliter fiūt absq3 motu ꝯtinuo: sicut intelligere ⁊ sentire: q̄ et nõ dicūt̄ motꝰ nisi equocē: vt in 3° de aīa dr̄. Uel põt dici alr ꝙ h̄ Ph̄s addidit vt accipiat̄ gnātio cū toto motu ꝯtinuo p̄cedēte. S3 id qd̄ fit p̄us factū eē: diuersimode īuenit̄ ī diuersis. Quedā.n. sūt simplicia q̄ hñt simplicē gnātionē: sicut aer aūt ignis: ⁊ ī illis nõ generat̄ ps an̄ ptē: s3 sil̄ generat̄ ⁊ alterat̄ totū ⁊ ptes: ⁊ ī talib⁹ id qd̄ fcm̄ ē ip̄sūmet p̄us fiebat: ⁊ qd̄ fit: ip̄sūmet p̄ᵒ fcm̄ ē p̄p̄ ꝯtinuitatē alterationis p̄cedētis. Quedā v̄o sunt cōposita ex dissimilib⁹ ptib⁹: quoꝝ ps generat̄ post ptē: sicut in aīali p̄us generat̄ coꝝ: ⁊ ī domo fundamētū. ⁊ ī istis qd̄ fit. p̄us fcm̄ ē: nõ ip̄sūmet. sed aliqd̄ eiꝰ. Et h̄ ē qd̄ subdit ꝙ [nõ semp̄ id qd̄ fit: p̄us ip̄sūmet factū ē. s3 aliq̄n aliquid eiꝰ factū est. sicut fundamētū domꝰ.] Sed q: op3 deuenire ad aliquā partē q̄ tota sil̄ fit. op3 ꝙ ī aliq̄ pte id qd̄ fit factū sit ſm aliquē terminū acceptū ī alteratiõe p̄cedēti. Sicut dū generat̄ aīal iā fcm̄ ē coꝝ. ⁊ dū generat̄ coꝝ iā fcm̄ ē aliqd̄: nõ qdē aliq̄ ps cordis. s3 aliq̄ alteratio fcā ē ordiata ad gnātiõe3 cordis. Et sic dcm̄ ē d̄ gnātiõe. ita itelligēdū ē de corruptiõe. Statī.n. ei qd̄ fit ⁊ corrūpitur iest qd̄dā īfinitū cū sit ꝯtinuū: q: ip̄3 fieri ⁊ ip̄3 corrūpi. ꝯtinuū ē. Et iõ nõ est fieri nisi vbi aliqd̄ factū sit p̄us. nec ē aliqd̄ fcm̄ eē: nisi fiat p̄us. Et silr dōm ē de corrūpi ⁊ de corruptū eē. Semp̄.n. corruptū eē: ē p̄us ip̄o corrūpi. ⁊ corrūpi ē p̄us h̄ qd̄ ē corruptū eē. Un̄ manifestū ē ꝙ oē qd̄ factū ē necesse ē p̄us fieri. ⁊ oē qd̄ fit necesse ē prius factū eē aliquo mõ. Et hoc ideo q: oīs magnitudo ⁊ oē tē-

Lec.1.c. com.4.

Expositio com. Lec.1.c. t.cõ.8. Expõ.s. Thome.

pus sunt in infinitū diuisibilia. & ideo in quocūq3 tpe sit aliqd: hoc nō erit sicut in primo. qz erit accipere partē prio rem. Et hoc qd dictum est de generatione & corruptione itelligēdū est ēt de illuminatione q̄ est terminus motus localis corporis illuminantis. sicut generatio & corruptio est terminus alterationis. LEC. IX.

¶ Cū autez oē qd mouet in tpe moueat: in maioreq3 maiorem magnitudinem transeat: fieri pfecto non pōt vt magnitudinē ifinito i tpe trāseat qcq̄3 finitā: mō nō p ipsaz eādē semp: nec per aliquā eius ptem: sed per totam toto in tempore moueatur.

T.cō.60. Quoniā aūt oē qd mouet: in tpe mouetur: & in pluri maior magnitudo: in infinito tpe ipoſſe ē moueri p magnitudinē finitā nō eādez semp & nō illi⁹ aliqd: quod mouetur: sed in omni per omnem.

Postq̄3 pħs determinauit de diuisiōe mot⁹: hic determinat de finito & ifinito i motu. sicut. n. diuisio ptinet ad rōnez ɔtinui. ita finitū & ifinitū. Sicut aūt supra oñdit q̄ diuisio simul inuenit in motu magnitudine tpe & mobili. ita oñdit nūc idē de ifinito. Uñ circa h tria facit. Pzio oñdit q̄ ifinitū silr inuenit in magnitudie & tpe. Scdo q̄ silr cū his iuenit ēt i mobili. ibi[Demōstratis aūt his &c.] Tertio q̄ silr inuenit in motu. ibi [Qm aūt neq3 finitū &c.] Circa p̄ᵐ duo facit. Pzio oñdit q̄ si magnitudo est finita: tps nō pōt eē infinitū. Scdo q̄ eɔ: si tps ē finitū q̄ magnitudo nō pōt eē ifinita. ibi[Eadē aūt rō &c.] Circa p̄ᵐ duo facit. Pzio pponit qd itēdit. Scdo pbat ppositū ibi[Qd qdez igit si aliqd moueat.] Pzio g repetit duo q̄ fūt necessaria ad ppositū oñdendū quoꝝ vnū est q̄ oē qd mouet in tpe mouet. Scdm est q̄ in pluri tpe ab eodē mobili ptrāsitur maior magnitudo. Et ex his duob⁹ suppositis itēdit pbare tertiū. s. q̄ impossibile sit in tpe ifinito ptransire magnitudinē finitā. Qd tn̄ sic intelligendū ē q̄ nō reiteret illud qd mouet p eandē magnitudinē: aut p aliquā ptē eius multotiēs: sed ita q̄ in toto tpe moueat p totā magnitudinē. Et addidit h vt pseruaret se a motu circulari q̄ ē sup magnitudie finita: & tn̄ pōt eē in tpe ifinito: vt ipse dicet in. 8. ¶ Scdo ibi.

Lec.6.2. lib.57. — p.lec.22. lib.8. — Lec.6.1. au.55. — hoc 6°. — Lec.31. lib.7. — Lec.6.1. h.57. — lec.6.4. lib.mai.

¶ Pz igit si qppiā equa moueat celeritate necesse eē finitā magnitudinē illud finito in tēpore ptransire. Sūpta nāq3 pte q̄ mēsurauerit totā: in tot eq̄lib⁹ tpib⁹ quot sūt magnitudīs ptes: totā illā pfecto magnitudinē ptrāsibit. Quare cū haꝝ queq3 finite sit quātitatis: & oēs nūero sint finite: tps ēt ipm pfecto finitū erit. Tātū eni totiēs erit: q̄ttū ē tps ptis totiēs repetitum quot sunt magnitudinis partes.

¶ Qd qdem igit si aliqd moueat eq̄ velociter necesse ē finitū in finito moueri: manifestū ē. Accepta eni pte q̄ mēsurabit totū: in eq̄libus tēporib⁹ tāt is quot ptes sūt p totā motū ē. Quare qm̄ he finite sūt & q̄ttitate vnaq̄q3 & tot modis oēs: & tps velq3 erit finitū. Totiēs. n. erit tantū q̄ttū tps qd ē ptis multiplicatiū s3 multitudinē ptiū.

¶ Probat ppositū. Et pmo si dē mobile q̄ eque velociter mouet p totā magnitudinē. Scdo si nō vniformiter & regulariter moueat. ibi[Sed si nō sit &c.] Dicit g p̄. q̄ si sit aliqd mobile qd equevelociter moueat p totū. necē est q̄ si ptrāsit finitā magnitudinē: q̄ h sit in tpe finito. Accipiat. n. vna ps magnitudinis q̄ mēsurat totū. puta si tertia vel q̄rta ps magnitudinis. Si g̃ mobile eque velociter mouet p totū: & equevelox est qd eq̄le spatiū in eq̄li tpe ptrāsit: sequit q̄ in eq̄libus tēporib⁹: & tot quot sunt ptes magnitudinis ptrāseat mobile totā magnitudinez. puta si accepta sit q̄rta pars magnitudinis eā ptrāsibit i aliquo tpe: & aliā q̄rtā in alio tpe eq̄li. & sic totā magnitudinē ptrāsit in q̄tuoꝝ eq̄lib⁹ tēporib⁹: Quia ergo ptes magnitudinis sūt finite nūero: & vnaqueq3 ēt ē finita s3 quātitatē: & tot modis ptrāsit oēs ptes. i. in totidē tēporib⁹ eq̄lib⁹: sequit q̄ totū tps in quo ptrāsit totā magnitudinez sit finitū. Mensurabit. n. a tpe finito: qz erit totiēs tātuz quātū est tēpus in quo ptrāsit partē quotiēs magnitudo tota est tāta quāta est pars: & sic totū tps erit multiplicatum s3m multiplicatiōez partiū. Oē aūt multiplicatum mensurat a submultiplici. sicut duplū a dimidio: & triplū a triplo. & sic de alijs. Tēpus aūt quo ptrāsit ptez est finitū: qz si dē q̄ sit ifinitū: sequet q̄ in eq̄li tpe ptrāseat totū & ptē: qd ē ɔtra id qd suppositū ē. Et sic opz q̄ totū tps sit finitū: qz nullū ifinitū mēsurat a finito. S3 qz posset aliqs dicere q̄ l3 ptes magnitudis sint eq̄les & mēsurent totā magnitudinē: tn̄ pōt ɔtigere q̄ ptes tpis nō sūt eq̄les: sicut qn̄ nō est equalis velocitas in toto motu: & sic tēpus quo mouet p partē magnitudinis nō mēsurabit tps quo mouet per totam. Ideo consequenter ibi.

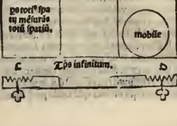
¶ Nihil aūt interest & si non eq̄ celeritate mouet. Sit eni spatiū qdē. a. b. finitū: qd ifinito in tpe ptransiuit. Tps aūt ifinitū. c. d. Si igit per priorē aliā alia partez motū eē necesse est: pz in priore tpis pte posterioriue aliaz: aliāue ptrāsiuisse. Semp eniz maiore in tpe p aliā motuꝝ erit. Idq3 nō minus fiet: siue eq̄: siue non eq̄ celeritate mutet: & siue itendat mot⁹: siue remittatur: siue in eodē psistat. Accipiat itaq3 ps aliqua spatij: que metiet. a. b. lōgitudinē totā atq3. a. f. lrīs desigñet. Hanc igit aliq̄ in pte trāsiuit tpis ifiniti. Quippe cū ipossibile sit eā in ifinito tpe trāsijsse. Totū eni spatiū in ifinito ptransit. Et rursus si aliā sumpsero tantā quāta est ipsa. a. e. necesse est & hanc eadē rōne finito in tpe transijsse: & sic vsq3 ad vltimā pficiscar. Cū igit ifiniti qdē nulla sit pars q̄ metiet ipm: vt pz: fieri eni nō pōt vt ifinitū ex finitis eq̄lib⁹ & ineq̄lib⁹ ɔstet: pptera q̄ ea que multitudie magnitudineq3 sunt definita: siue eq̄lia siue inequalia sint mēsurari tandē aliquo vno psit. Spatiū aūt finitū q̄ttitate partis. a. f. mensuret: finito pfecto in tpe tale etiā mobile per magnitudinē. a. b. finitā mouet. Silr & de quiete dicendū est. Quare fieri non potest: vt idem vnūq3 generetur semper vel corrumpatur.

¶ Sed si nō sit eq̄ velociter differt nihil. Sit eni in quo. a. & . b. spatiū finitū: qd motū sit in ifinito tpe: & tps ifinitū in quo. c. d. Si igit necē est prius alteꝝ altero motū eē. Hoc aūt manifestuz q̄ tpis i priori & priori alteꝝ motū ē. Semp. n. in pluri alteꝝ erit motū eē: siue eq̄ velociter mutet: siue nō eque velociter mutet: & siue intēdat mot⁹: siue remittat: siue maneat nihil min⁹. Accipiat igit aliqd. a. b. spatij. qd sit. a. e. qd mensurat. a. b. Hoc itaq3 infiniti in quodaz factum est tpe. In infinito. n. nō pōt esse. Oē. n. in infinito est: & iteꝝ alteꝝ iā si accipiamus quantuz est. a. e. necesse in infinito tpe esse. Oē. n. in infinito: & sic accipiens qm̄ infiniti qdē nulla ps q̄ mensu- T.cō.61.

ret. Impossibile.n.ĩfinitū eē ex finitis ⁊ eq̄libus ⁊ ieq̄lib⁹: ꝑꝑ id qḋ mēsurantᷣ finita multitudine ⁊ magnitudie a quodā vno siue eq̄lia siue ineq̄lia: finita aūt magnitudie nihil min⁹. Spatiū aūt finitū tātis q̄ sīt.a.e. mēsuratᷣ: ꝗ ĩ ifinito tpe.a.b. mouetᷣ. Silr aūt ⁊ in qete. Quare neqꝫ fieri: neqꝫ corrūpi poē est semꝑ aliqd vnū ⁊ idem.

Ostendit ꝙ hoc nihil differt q̄ntū ad ꝓpositū. Sit eniꝫ a.b. spatiū finitū qḋ ꝑtrāsitū sit in tpe infinito qḋ est.c.d. Neċe est aūt in oī motu ꝙ prius ꝑtranseatᷣ vna ꝑs q̄ꝫ altera: ⁊ h̄ ēt manifestū est ꝙ in priori ꝑte tēporis ⁊ posteriori: altera ⁊ altera pars magnitudinis ꝑtransitᷣ: ⁊ ita opꝫ ꝙ neqꝫ due ꝑtes magnitudinis ꝑtranseantᷣ in vna ⁊ eadem ꝑte tpis: neqꝫ ꝙ ĩ duab⁹ ꝑtib⁹ tpis pertrāseatᷣ vna ⁊ eadē ꝑs magnitudinis: ⁊ sic opꝫ ꝙ in aliquo tpe ꝑtrāsita ē aliq̄ ꝑs magnitudinis: ꝙ in pluri tpe ꝑtrāseatᷣ nō solū illa ꝑs magnitudinis sed ēt cū hac ⁊ altera: ⁊ h̄ idifferenter: siue eque velociter moueatᷣ mobile siue nō: vel ꝑ h̄ ꝙ velocitas semꝑ magis ac magis itēditᷣ sicut in motib⁹ nālibus: vel ꝑ h̄ ꝙ magis ⁊ magis remittitᷣ: sicut in motib⁹ violentis. His igitᷣ suppositis accipiatᷣ aliq̄ ꝑs spaty.a.b.q̄ gdeꝫ ꝑs sit.a.c. ⁊ mēsuret totū.a.b. ita.s. ꝙ sit aliquota ꝑs eius vel tertia vel q̄rta. Hec igitᷣ ꝑs spaty ꝑtrāsita ē in aliquo tpe finito. Nō.n.pōt dari ꝙ sit ꝑtrāsita in tpe infinito: q꞉ totū spatiū ꝑtrāsitū est in tpe infinito: ⁊ in minori ꝑtransitur ꝑs q̄ꝫ totū. Itē accipiamus aliā ꝑtē spaty q̄ sit eq̄lis ꝑti.a.e. ⁊ eadē rōne necesse est ꝙ hec ꝑs ꝑtrāseatᷣ in tpe finito: q꞉ totū spatiū ꝑtrāsitur in tpe infinito: ⁊ sic semꝑ accipiēdo accipiā tot tpa finita quot sunt ꝑtes spaty: ex q̄b⁹ ꝯstituetᷣ totū tps in quo mouetᷣ ꝑ totū spatiū. Impossibile est aūt ꝙ aliq̄ ꝑs ĩfiniti mēsuret totū: neqꝫ ꝭm magnitudinē: neqꝫ ꝭm multitudinē: q꞉ ipossibile est ꝙ infinituꝫ ꝯstet ex ꝑtib⁹ finitis numero: q̄ruꝫ ēt vnaqueqꝫ sit finita quātitate: siue dicatᷣ ꝙ ille ꝑtes sint eq̄les. siue ꝙ sint ineq̄les: q꞉ q̄cūqꝫ mēsurantᷣ a quodā vno siue ꝭꝫ multitudinē siue ꝭꝫ magnitudinē: opꝫ ea eē finita. Idō aūt dico multitudineꝫ ⁊ magnitudinē: q꞉ nihil min⁹ mēsuratᷣ aliqd ꝑ h̄ ꝙ hꝫ finitā magnitudinē siue ꝑtes mēsurātes sint eq̄les siue ieq̄les. Qn̄.n. sūt eq̄les: tūc ꝑs mēsurat totū ⁊ multitudine ⁊ magnitudie: qn̄ vō sūt ieq̄les mēsurat multitudine: sꝫ nō magnitudie. Sic ḡ pꝫ ꝙ oē tps qḋ hꝫ ꝑtes finitas nūero ⁊ q̄ntitate: siue sint eq̄les siue ieq̄les: est finitū. Sed spatiū finitū mensuratur aliquibus finitis ex quantis contingit componi.a.b. ⁊ opꝫ eē eq̄les numero partes temporis ⁊ partes magnitudinis: ⁊ quaslibet esse finitas quantitate: ergo relinquitur ꝙ per totum spatiuꝫ moueatur in tempore finito. Deinde cum dicit.

Demonstratio probans si magnitudo est finita ꝙ tempus infinitum esse non potest.

Eadē sane rōne ꝓbabitᷣ fieri ēt non posse vt finito in tēpore quicq̄ꝫ aut ifinitā magnitudinē transeat: siue vniformiter siue difformiter moueatᷣ: aut quiete infinita quiescat. Sumpta nāqꝫ tēporis aliq̄ ꝑte que totū metietᷣ tēpus: in illa parte aliquā magnitudinis: nō totā magnitudinē trāsit. Totā eni toto in tēpore trāsit. Et rursus in alia parte equali: ꝑtē aliā magnitudinis trāsit. Et in vnaquaqꝫ simili mō: siue eq̄les sint ꝑme parti: siue etiā ineq̄les. Nihil enī refert: mō sit queqꝫ finita. Patet enī exhausto tēpore infinitaꝫ magnitudinē exhaustā nō fore: si ablatio fiat magnitudine numeroqꝫ finita. Quare nō infinitā magnitudinem finito in tēpore transit. Atqꝫ nihil interest altera ex parte tm̄: an ex vtraqꝫ infinita sit magnitudo Eadem enim semper accommodabitur ratio.

Eadē aūt rō ⁊ ꝙ neqꝫ in finito tpe ifinitū poē est moueri: neqꝫ quiescere: neqꝫ qḋ regulariter mouetᷣ: neqꝫ qḋ irregulariter. Accepta enī quadā parte q̄ metietᷣ totū tēpus: in hac aliquid tantū transibit magnitudinis ⁊ nō totā: in omni enī totā: ⁊ iterꝫ in equali aliā: ⁊ in vnoquoqꝫ silr: siue eq̄lis erit siue ieq̄lis ei q̄ ē a pricipio. Differret aūt nihil si solū sit finita vnaqueqꝫ. Manifestum.n. ꝙ diuiso tēpore infinitū non auferᷣ finita diuisione facta ⁊ q̄nto tot modis. Quare nō transibit in finito tpe infinitum: Nihil autē differt magnitudinem in altera aut in vtraqꝫ esse infinitam. Erit enim eadem ratio. T.c.lx.

Ondit ꝙ eꝫ si tps est finitū ⁊ magnitudo est finita. Et dicit ꝙ per eandē rōnem pōt ostēdi ꝙ infinitū spatiū nō pōt ꝑtrāsiri in tēpore finito: neqꝫ iterꝫ pōt qes eē infinita tēpore finito. Et h̄ indifferēter siue moueatᷣ aliqd regulariter. i. eque velociter: siue nō regulariter: q꞉ ex quo tps ponitᷣ finitū: accipiatᷣ aliq̄ ꝑs tpis q̄ mēsuret totuꝫ tps in q̄ mobile ꝑtrāsit aliquā ꝑtē magnitudinis nō aūt totaꝫ: q꞉ totā ꝑtrāsit in toto tpe: ⁊ iterꝫ in eq̄li tpe ꝑtransit aliā ꝑtem magnitudinis: ⁊ silr pro vnaqueqꝫ ꝑte tpis accipietur aliq̄ ꝑs magnitudis: ⁊ hoc idifferēter siue pars magnitudinis scḋo accepta sit eq̄lis ꝑme ꝑti: qḋ ꝯtingit qn̄ eque velociter mouetᷣ: siue sit ieq̄lis: qḋ ꝯtingit qn̄ nō eq̄ velociter mouetᷣ: hoc.n. nihil differt: dūmō ponatᷣ ꝙ quelibet ꝑs magnitudinis accepta sit finita: qḋ opꝫ dicere: aliogn tātū moueretᷣ in ꝑte tpis q̄ntū ĩ toto. Sic.n. manifestū est ꝙ per diuisionē tpis auferᷣ totū spatiū ifinitū ꝑ aliquā finitā ablationē: q꞉ cū tps dīdatᷣ in partes finitas eq̄les: ⁊ tot oporteat eē ꝑtes magnitudis quot tpis: sequetᷣ ꝙ spatiū ifinitū ꝯsumetᷣ facta finita ablatiōe: eo ꝙ tot modis opꝫ dīdi ĩ magnitudinē: sicut ⁊ tps. Hoc aūt ē ipoē: ḡ manifestū est ꝙ ĩfinitū spatiū nō ꝑtrāsitᷣ in tpe finito. Et h̄ idifferēter siue magnitudo spaty sit ifinita ex vna ꝑte: siue ex vtraqꝫ: q꞉ eadē rō est de vtroqꝫ. Deīde cū dicit. Demo stro ꝑ bās cau salit⁹ & ppositū.

His demōstratis patet neqꝫ fieri posse vt magnitudo ĩfinita finito in tēpore trāseat magnitudinē finitā cām ob eādeꝫ. In ꝑte nāqꝫ tēporis finita pars trāsit: ⁊ in vnaquaqꝫ simili mō. Quo fit vt tota in tēpore finita transeat magnitudo.

Demōstratis enī his: manifestū ē ꝙ neqꝫ finitā magnitudinē ĩfinitū cōtingit transire in finito tpe ꝑꝑ eādē cām. In parte enī tpis finitū transibit: ⁊ in vnoquoqꝫ similiter. Quare in oī finitū. T.c.lxj.

Ostēdit

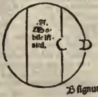
℃ Ondit q̄ infinitū ⁊ finitū silr inuenit̃ in mobili sicut in magnitudie ⁊ tpe. Et circa hoc tria facit. Pri͏̄o ostēdit q̄ mobile nō ē ifinitū si tps ⁊ magnitudo sint finita. Scdo q̄ mobile nō est ifinitū: si magnitudo sit ifinita: ⁊ tps finitū. ibi[At vo neqȝ ifinitū.] Tertio q̄ mobile nō pōt eē infinitū si magnitudo sit finita ⁊ tps ifinitū. ibi[Amplius aūt ⁊ tpe.] Primū ondit duab⁹ rōnib⁹: circa q̄rū primaȝ dic̄ q̄ demōstrato q̄ magnitudo finita nō ptrāsit̃ tpe infinito: neqȝ ifinita finito: manifestū ē ex eadē cā q̄ neqȝ infinitū mobile pōt ptrāsire finitā magnitudinē i tpe finito. Accipiat̃ .n. aliq̄ ps tpis finiti: in illa pte spatiū finitū ptrāsibit nō totū mobile: sȝ ps mobilis. ⁊ in alia pte tēporis similiter: ⁊ sic de alijs: ⁊ sic oportebit accipere tot ptes mobilis quot accipiunt̃ ptes tpis. Infinitū aūt nō cōponit̃ ex ptib⁹ finitis: vt ondsuȝ est: ḡ seqnet̃ q̄ mobile qd̄ mouet̃ in toto tpe finito sit finitū. ℃ 2ᵐ rōnē ponit ibi.

℃ At vo cū magnitudo finita nō trāseat finito in tpe magnitudinē ifinitā: pȝ neqȝ magnitudinē ifinitā lōgitudinē finitā trāsire. Nā si ifinita magnitudo finitā ptrāseat: ⁊ finitā ifinitā trāsire necesse est. Nihil .n. interest: vtra sit ea q̄ motu ciet̃. Vtroqȝ nāqȝ mō ifinitaȝ transit finita. Naȝ cū .a. magnitudo ifinita mouet̃: erit aliq̄ ps ei⁹ finita: vt .b. ceu .d. c. ⁊ aliaqȝ atqȝ alia rursus: ⁊ sic semp. Quare fiet vt silr ifinita per infinitaȝ: ⁊ finita per ifinitaȝ sit mota. Nec eniȝ fortasse fieri pōt vt aliter ifinita p finitaȝ sit mota: q̄ȝ hoc pacto: vt finita transeat ifinitaȝ: vel latione pgendo per ipsam: vel metiēdo. Quare cum hoc sit impossibile: infinita sane finitam pertransire non potest.

T.c.64. ℃ Qm̄ aūt finitū nō trāsibit infinitū infinito tpe manifestū est: sic neqȝ ifinitū finitū. Si eniȝ ifinitū finitū: necesse est ⁊ finitū infinituȝ transire. Nihil eni differt q̄dlibȝ eē qd̄ mouet̃: vtrobiqȝ eni finitū ptrāsibit ifinitū. Cū eni moueat̃ ifinitū in quo est .a. erit aliqd ipsius sȝ .b. finitū: vt .c. d. ⁊ iteruȝ aliud: ⁊ aliud: ⁊ semp sic. Quare silr accidit ifinitū motū eē per finitū: ⁊ finitū trāsire infinitū. Neqȝ enim fortassis possibile est aliter infinitū mutare finitū q̄ȝ q̄ finitū trāseat ifinitū: aut ita q̄ ferat̃: aut metiat̃. Quare qm̄ hoc impossibile est: non transibit infinitum finitum.

2ª ratio eiusdem. ℃ Et differt hec scd̄a rō a p̄ori: q: in p̄ori assumebat̃ p p̄ncipio idē mediū ex quo supius demōstrabat: h aūt accipit̃ pro p̄ncipio ipa ꝯclo supius demōstrata. Ondsuȝ est .n. q̄ mobile finitū nō pōt ptrāsire spatiū ifinitū in tpe finito: vn̄ manifestū ē q̄ eadē rōne nec mobile ifinitū pōt ptrāsire spatiū finitū in tēpore finito. Quia si ifinitū mobile ptrāsit spatiū finitū: sequit̃ q̄ ē finitū mobile ptrāseat spatiū ifinitū: q: cū tā mobile q̄ȝ spatiū sit quātū: datis duob⁹ q̄tis nihil differt qd̄ eorū moueat̃ ⁊ qd̄ qescat: hoc .n. habebit̃ pro spatio qd̄ qescit: ⁊ illud pro mobili qd̄ mouet̃. Manifestū est .n. q̄ quodcūqȝ ponat̃ moueri: sequit̃ q̄ finitū ptrāseat infinitū. Moueat̃ .n. ifinitū qd̄ ē .a. ⁊ sit aliq̄ pars ei⁹ finita q̄ est .c. d. qn̄ totū mouet̃: hec ps finita erit sȝ aliqd̄ signū spatij qd̄ sit .b. ⁊ ꝯtinuato motu itex alia ps ifiniti mobilis fiet iuxta illd̄ spatiū: ⁊ sic semper. Vn̄ sic mobile ptrāsit spatiū: ita spatiū qd̄dā ptrāsit mobile: inq̄ntū successiue alternant̃ diuerse ptes mobilis iuxta spatiū. Vn̄ pȝ q̄ silr accidit ifinitū mobile moueri p finitū spatiū: ⁊ finitū trāsire ifinitū. Nō .n. aliter est possibile q̄ ifinitū moueat̃ p spatiū finitū: q̄ȝ q̄ finitum pertrāseat ifinitū: aut ita q̄ finitū ferat̃ per ifinitū: sicē qn̄ mobile est finitū: ⁊ spatiū ifinitū: aut ita q̄ saltiȝ finitum metiat̃ infinitū: sicut cū spatiū est finitū ⁊ mobile infinitum: tunc .n. lȝ finitū nō ferat̃ per ifinitū: tn̄ finitū mētiurat infinitū īquantū spatiū fit iuxta singulas ptes mobilis ifiniti. Quia ḡ hoc ē ipossibile: sequit̃ q̄ ifinitū mobile nō ptrāsit spatiū finitū in tpe finito. ℃ Secundo ibi.

℃ Demonstratio probans q̄ mobile infinituȝ non potest pertransire magnitudinem finitam in tempore finito.

Spatium.

B signum spatij.

℃ At vo nec infinita infinitaȝ finito in tempore transit. Nam si transit: ⁊ infinita finitam sane transibit. Inest enim in infinita finita.

℃ At vo neqȝ ifinitū i finito tpe trāsibit ifinituȝ. Si eni ifinituȝ ⁊ finituȝ: iest .n. i ifinito finituȝ. T.c.65.

℃ Ondit q̄ nō pōt eē mobile ifinitū spatio exnte infinito ⁊ tpe finito. Et h ē qd̄ dicit: q̄ ifinitū mobile nō ptransit ifinitū spatiū i tpe finito. In oi .n. ifinito ē aliqd finitū. Si ḡ mobile ifinitū ptrāseat spatiū ifinitū i tpe finito: seqt̃ q̄ ptrāseat̃ spatiū ifinᵐ i tpe finito: qd̄ ē ꝯ posita. ℃ 3º ibi.

℃ Preterea ⁊ tēpore sumpto: eadē demōstratio erit.

℃ Amplius aūt ⁊ tpe accepto eadē erit demōstratio.

℃ Dicit q̄ eadē demōstratio erit si accipiat̃ tps ifinitum ⁊ spatiū finitū: q: si ptrāsit ifinitū mobile finitū spatiū i tpe ifinito: seqt̃ q̄ i aliq̄ pte tpis finiti ptranseat aliquaȝ partem spatij: ⁊ ita infinitū ptrāsibit finitū in tpe finito: qd̄ est contra preostensa. ℃ Deinde cum dicit.

℃ Cū igit̃ nec infinitaȝ finita: nec ifinita finitam: nec etiaȝ ifinitaȝ ifinita finito i tēpore transeat: pȝ neqȝ motū ifinitū in tpe fore finito. Quid .n. iterest motus an magnitudo sit ifinitū. Naȝ si vtrūuis fuerit ifinitū ⁊ alterū ifinitū eē necesse est. Ois eni latio est i loco.

℃ Qm̄ aūt neqȝ finitū trāsibit ifinitū: neqȝ ifinitū finitū: neqȝ ifinitū in finito tpe mouet̃: manifestū est q̄ neqȝ motus erit ifinitus in finito tpe. Quid eni differt motū aut magnitudinē ifinitū facere. Necesse enim siqdē ifinitū alterū: ⁊ alterū ifinitū eē. Ois eniȝ loci mutatio in loco est.

℃ Ondit q̄ finitū ⁊ ifinitū silr inenit̃ i motu sicut i p̄missis: ⁊ dic̄ q̄ q: finitū mobile nō ptrāsit spatiū ifiniᵐ: nec ifinitū mobile finitū spatiū. neqȝ ifinitū mobile ifinituȝ spatiū in tpe finito: seqtur ex his q̄ non possit esse motus infinitus in tpe finito. Quantitas .n. motus accipitur s̄m quantitatem spatij: vnde non differt motum dicere ifinitum aut magnitudinē. Necesse est .n. si vnum eorum fuerit ifinitum: ⁊ alterum ifinitū esse: q: non pōt esse aliqua pars loci mutationis extra locum. LEC. X.

℃ Cū aūt id oē moueat̃ aut qescat qd̄ aptū est moueri: quando: ⁊ vbi: ⁊ quēadmodū aptū est: ipsum profecto stans cum stat moueri necesse est. Nam si non mouetur: quiescit. At fieri non potest vt ad quietem proficiscatur id quod quiescit.

T.c.67. Uoniā autē oē aut mouef aut qescit: qđ aptū natum est: quando aptuʒ est: ꝛ quo: ꝛ sic: necesse omne qđ stat cuʒ stat moueri. Si eniʒ non mouef: quiescit: sed non contingit quiescere quiescens.

Postq̃ Phs determinauit de his q̄ ptinēt ad diuisionē motus: hic determinat de his q̄ ptinēt ad diuisionē qetis. Et qꝛ statio est generatio qetis: vt
Lec.10.l. c.61. in qnto dictū est: pꝛio determinat ea q̄ ptinēt ad stationē. Scđo ea q̄ ptinēt ad qetē. ibi [Neqʒ igif qescēs ꝛc.] Circa primū tria facit. Pꝛio dicit ꝙ oē qđ stat mouef. Scđo ꝙ oē qđ stat: stat in tpe. ibi [Hoc aūt demōstrato.] Tertio ondit qūo pꝛimū dicaf in statiōe. ibi [In quo autem tpe.] Pꝛimū ondit sic. Oē qđ natū est moueri eo tpe qñ natū est moueri: ꝛ ſm illud: ꝛ eo mō ꝑut natum est: oꝫ ꝙ moueaf vel qescat. Sed illud qđ stat. i. tendit ad qetē nōdū qescit: qꝛ cōtingeret ꝙ aliqd simul qescēs. i. in qetem tendens qesceret. i. in qete esset: ergo oē qđ stat. i. in qeteʒ tendit: mouef quando stat. [Secundo ibi.

Quo demōstrato: patet necesse eē ꝛ in tēpoꝛe stare. Oē nāqʒ qđ mouef: in tpe sane mouef: ipsuʒ aūt stās moueri ondimus. Quare necesse est i tpe stare. Pꝛeterea ipsum celerius atqʒ tardius in tempoꝛe dicimus esse. At fit vt tardius atqʒ celerius stetur.

T.c.68. Hoc aūt demōstrato: manifestū ꝙ in tpe necesse est stare. Qđ.n. mouef. in tpe mouef. Qđ
T.c.69. aūt stat onsum est esse qđ mouef. Quare necesse ē in tpe stare. Amplꝰ aūt si velocius ꝛ tardiꝰ in tpe dicimus. stare aūt est velocius ꝛ tardius.

Oꝰ quod stat stat in tpe: pbaf duabꝰ rationibus. Probat ꝙ oē qđ stat: stat i tpe: duabus rōnibus: quarū pꝛia est t alis. Oē qđ mouef: mouef in tpe: vt supra ꝑbatū est: sed oē qđ stat mouef: vt nūc ꝑbatū est: ergo oē qđ
L.c.8.a ſnᵒ ac.l. c.55. stat: stat in tpe. Scđa rō est: qꝛ velocitas ꝛ tarditas determinaf ſm tps. Sed cōtingit aliqd velociꝰ ꝛ tardiꝰ stare i. in qetē tēdere. ergo oē qđ stat: stat in tpe. [Tertio ibi.

At ṽo id qđ stat: stet quacūqʒ in parte tēpoꝛis eius in quo pꝛimo statur necesse est. Tēpoꝛe nāqʒ diuiso si neutra in parte stat: neqʒ toto pꝛofecto in tēpoꝛe stat. Quo fit vt nō stet idipsum qđ stat. Sin in altera: non in toto stat pꝛimo. In hoc eni per aliud stat: vt de eo quod mouetur antea diximus.

T.c.70. In quo aūt tpe pꝛimo qđ stat statur: i qđlibet huiusmodi necesse est stari. Diuiso.n. tempoꝛe si quidē in neutra partiū staf. neqʒ in toto. Quare neqʒ vtiqʒ stat qđ stat. Si ṽo in altera non in pꝛimo toto statū est. Scđm.n. vtrūqʒ i hoc staf sicut dictum est ꝛ in eo quod mouetur pꝛius.

Ondit qlr dicaf pmū in statione. Et circa h duo facit. Pꝛio ondit q̄liter dicaf aliqd stare in aliquo tpe pꝛimo ſm ꝙ pꝛimū opponif ei qđ dr ſm ptē. Secūdo ondit ꝙ in statiōe nō est accipere aliquā pꝛimā partē ibi [Sicut autē qđ mouef.] Dicit ergo pꝛio. ꝙ si in aliquo tpe dicaf aliqd stare pꝛimo ꝛ ꝑ se ꝛ nō rōne partis necesse est ꝙ stetur in qualibet parte illius tpis. Diuidaf enim tempus i duas partes. Et si dicaf ꝙ i neutra parte stet. seqtur ꝙ in toto nō stet: in quo tñ ponebatur stare. ergo stans nō stat. Neqʒ ēt pōt dici ꝙ in altera tm̄ parte stet. qꝛ sic nō pꝛio
Lec.8.c. 56.ꝛ lib. 5.c.4. staref in toto tpe. sed solū rōne partis. Unñ relinqf ꝙ stet i vtroqʒ. Sic.n. dr pꝛio stare in toto. qa stat in vtraqʒ pte. sicut dictū est supra de eo qđ mouetur. [Secundo ibi.

Ut aūt nō est quicq̄ in quo pmo mouef id qđ motu cief: sic neqʒ quicq̄ est in quo stat id pmo qđ dicimus stare. Neqʒ eni ipsius moueri neqʒ ipsius stare quicq̄ est pꝛimū. Sit eniʒ id qđ pmo stat. a. b. litteris designatū. Hoc igif vacare partibꝰ ipossibile est. Nō est eni in eo motus qđ partibꝰ vacat: ꝑpterea ꝙ id qđ mouef motū eē necesse est. Id ṽo qđ stat: moueri iā demōstrauimus. Qđ si diuisibile est quacūqʒ in parte ipsius stat. Hoc enim ꝑus ostendimus: in quo inq̄ pmo gppiā stat: in eius hoc pte quacūqʒ stare. Cū igitur tēpus sit id in quo pꝛimo stat: ꝛ non indiuiduum: omne ṽo tempus in infinituʒ sit diuisibile: nō est pꝛofecto id in quo pꝛimo statur.

Sicut aūt qđ mouef nō ē in quo pꝛio mouef: sic vtiqʒ neqʒ in quo staf: qđ stat. Nō eniʒ i ipso moueri neqʒ stari aliqđ est pꝛimū. Sit.n. i quo pꝛimo staf in quo ē. a. b. Hoc qdeʒ ipartibile nō cōtingit eē. Motus.n. nō est in ipartibili: ꝑꝑ id qđ motū ē aliqd ipsius. Qđ aūt staf demōstratū est eē qđ mouef. At ṽo si diuisibile in q̄libet ipsius ptiū staf. Hoc.n. onsum prius ꝙ in quo pꝛimū staf: i quolibet illius staf. Qm̄ ergo tps est in quo pꝛio staf: ꝛ nō athomū est: oē autem tps in ifinitū ptibile: nō erit in quo pꝛimo statur. T.c.71.

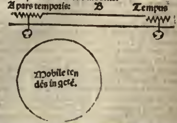
Ondit ꝙ nō est accipere aliquā pꝛimā ptē in statiōe. ꝛ dicit ꝙ sicut non est accipe aliquā pꝛimā ptē tpis in qua aliqđ mobile mouef. ita ēt est in statione: qꝛ neqʒ in ipso moueri: neqʒ in ipo stare pōt esse aliqua pꝛima ps. Quod si nō ꝯcedaf: sit pꝛima pars tpis in qua staf. a. b. q̄ qdem nō pōt esse ipartibilis: qa ostēsum est supra ꝙ motus nō est in impartibili tpis: eo ꝙ semꝑ qđ mouef: iā per aliud motū est: vt supra onsum est. Demōstratū est etiā nūc ꝙ oē qđ stat mouef. Unñ relinqtur ꝙ. a. b. sit diuisibile. Ergo in qualibet parte eius staf. Iā enim ostēsum est: ꝙ qñ in aliquo tpe dicif stari pꝛimo ꝛ ꝑ se ꝛ nō rōne partis: in qualibet parte illius staf. Ergo cū sit pars pꝛior toto: non erat. a. b. pꝛimū in quo staf. Et qꝛ oē illud in quo staf est tempus: ꝛ non est aliquid indiuisibile tpis. oē aūt tēpus est diuisibile in infinitum: sequitur ꝙ non erit accipere pꝛimum in quo stetur. [Secundo ibi.

Non est pꝛimū in statione.

T.c.72.

Lec.8.l. c.55. in fine.

Demonstratio ostendens ꝙ non est accipere pꝛimā partem tempoꝛis in statione mobilis.

Neqʒ igif id est in quo pꝛio quiescēs ihʒ qeuit. In eo nāqʒ nō qeuit: qđ ptibus vacat: qꝛ nō est in indiuiduo motus. In quo ṽo qescit qppiā: i eo ēt ꝛ mouef. Tūc eni qescere qppiā dicimus: qñ: ꝛ in quo ē aptū vt moueaf: ꝛ nō mouef. Pꝛeterea tūc qescere qppiā dicimꝰ cū silr nūc sese habet ꝛ ꝑus: nō vno quodā sʒ duobus.

duob⁹ hoc minimis diiudicātes. Quare id in quo qe scit: ptibus nō vacab t. Qd si ptibile ē: tps erit pfe cto: atq3 in q̄uis ipsi⁹ parte qescet. Sic eni hoc ostē dēr: vt ⁊ in pōrib⁹ est demōstratū. Quare nihil erit ⁊ in hoc primū. Est aūt huius hec cā: oē inq̄3 qescere atq3 moueri in tempore. Tempus vō nullum eē pri mum: neq3 magnitudinem: neq3 omnino continuū: cum omne sit diuisibile in infinitum: vt patuit.

T.c.72. ¶ Neq3 igit̄ qescēs cū primo genit est. In im partibili eni nō genit: ppter id qd nō est motus in athomo. In quo aūt est qescere: ⁊ moueri. Tunc.n. dicimus qescere: qñ ⁊ in quo aptum natū est moueri: nō mouet̄ qd aptū natum est.

T.c.73. Amplius aūt id dicimus qescere cū similiter se habeat nūc vt pri⁹: tāq̄3 nō vno quodā idicātes sed duob⁹ minimis. Quare nō erit i quo qescit ipartibile. Si vō ptibile tps vtiq3 erit: ⁊ in q̄li bet ptiū istarū qescit. Eodē.n. mō demōstrabit̄ quo ⁊ in priorib⁹. Quare nullū erit primū. Hec aūt causa est. q2 qescit quidē ⁊ mouet̄ omne in tempore. Tempus autem non est primū: neq3 magnitudo: neq3 omnino nullum continuum. Omne.n. continuum in infinita diuisibile.

¶ Ondit idē ō qete. Et circa hoc duo facit. Primo ondit q nō est accipe primū in qete. Scdo pōit quādā ↄsideratio nē p quā motus a qete distinguit̄. ibi. [Qm aūt oē qd mo uet̄.] Et q2 eadē rō ē quare nō sit pmū in motu: statiōe: ⁊ qete: ideo ex his q̄ supra dicta sunt de motu ⁊ statione: ↄcludit idē in qete: ⁊ dicit q nō est accipe aliqd primum i quo qescēs quieuerit. Et ad hoc probādū resumit quod dā qd supra pbatū est. s. q nihil qescat in ipartibili tpis: ⁊ resumit ēt duas rōnes q̄bus hoc pbatū est: quarū pria est: q motus nō est in indiuisibili tpis. In eodē aūt ē qe scere ⁊ moueri: q2 nō dicimus qescere nisi qñ id qd aptū natū est moueri: nō mouet̄: tūc qñ aptū natū est moueri: ⁊ s̄m id s̄m qd natū ē moueri: puta q̄litatē aut locū: aut aliqd hm̄. Un̄ relinqt̄ q nihil qescat in impartibili tpis. Scda rō est: q2 tūc dicimus aliqd qescere: qñ similiter se hz nūc sicut prius: ac si nō diiudicemus qetē p aliqd vnū tm̄: sed p cōparationē duoꝝ adinuicem: ex eo. s. qd simili ter se hz in duobus: s3 in impartibili nō est accipe nunc ⁊ prius: neq3 aliqua duo: ergo illud tpis in quo quiescit ali qd nō est impartibile. Isto aūt pbato pcedit vlterius ad principale ppositū ondēdū. Si.n. illud i quo aliqd quie scit ē partibile habēs in se pus ⁊ posteri⁹: seqtur q sit tps. Hec.n. est rō tpis. Et si est tēpus: opz q in qualibet prius eius qescat. Et hoc demōstrabit̄ eodem mō sicut ⁊ supra mōstratū est in motu ⁊ statiōe: q2. s. si nō qescit in quali bet parte: aut ergo in nulla: aut in vna tm̄. Si in nulla: er go neq3 in toto. Si in vna tm̄: ergo in illa prio ⁊ nō in to to. Si vō in qualibet pte tpis quiescit: nō erit aliqd acci pere primū in qete: sicut neq3 in motu. Et h⁹ cā ē: q2 vnū quodq3 qescit ⁊ mouet̄ in tpe. Sed in tpe nō est accipere aliqd primū: sicut neq3 in magnitudine: neq3 in aliquo continuo: propter h̄ q omne continuum diuisibile est in ifinitum: ⁊ sic semp est accipere partem minorem parte. Et inde est q neq3 in motu neq3 in statione: neq3 in quie te est aliquid primum. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū aūt oē qd mouet̄ i tpe moueat̄: atq3 ex quopiā in quippiam mutetur: impossibile est eo in tempore quo per se quippiam mouetur: ⁊ nō in aliquo illius: ipsum in aliquo primo esse.

¶ Quoniā aūt oē qd mouetur: in tpe mouet̄: ⁊ T.c.74. ex quodā in quiddā mutat̄: in quo tpe mouet̄ s̄m se ⁊ nō quo in illius aliquo: impossibile est tūc s̄m aliqd esse primum quod mouetur.

¶ Ponit quādā ↄsiderationē p quā distinguit̄ id qd mo uet̄ ab eo qd qescit. Et primo ponit eā3. Scdo probat ibi [Quiescere eni est.] Circa pmū pmittit duas suppositio nes. Quaꝝ vna est q oē qd mouet̄: mouet̄ in tpe. Secun da est q oē qd mutat̄: mutat̄ ex vno termino in aliū. Ex his duobus intēdit ↄcludere tertiū. s. q si accipiat̄ aliqd mobile qd pmo ⁊ p se moueat̄: ⁊ nō solū rōne sue partis: impossibile est q sit s̄m aliqd vnū ⁊ idē illius rei in qua est motus: vtputa in vno ⁊ eodē loco: vel in vna ⁊ eadem dispōne albedinis in aliquo tpe: ita q accipiamus in tpe esse s̄m se: ⁊ nō rōne alicuius qd in tpe sit: Ideo aūt opz q accipiat̄ mobile [qd pmū mouet̄.] q2 nihil phibet ali qd moueri s̄m pte: ⁊ tm̄ ipsum manet p totū tps in vno ⁊ eodē loco: sicut cū homo sedēs mouet pedē. Ideo aūt di xit ex pte tpis [i vno tpe mouet̄ s̄m se ⁊ nō quo in illius aliquo.] q2 aliqd dū mouet̄ pōt dici q est in aliquo vno ⁊ eodē loco in tali die. Sed h̄ dr̄: q2 fuit in illo loco nō in toto die: sed in aliquo nūc illius diei. ¶ Secundo ibi.

¶ Quiescere nāq3 qppiā ē i aliquo eodē ⁊ ipm: ⁊ ptē ipsius quāq3 tpe quodā eē. Sic.n. qescere dicim⁹: cū in alio nūc: atq3 alio vere dicē licet ipm in eodē: par tesq3 ipsius eē. Qd si id est qescere: nō fit pfecto vt id: qd mutat̄ in aliquo sit totū ipo tpe pmo. Est.n. di uisibile tps oē. Quare alia in pte ipsius: atq3 alia ve re dicere licebit: in eodē: ⁊ ipsam: ⁊ quāq3 partē ipsi⁹ eē. Qd si nō fit hoc pacto in aliquo: sed vno in tpis pūcto: nō erit in aliquo pfecto tpe vllo: s3 in tpis tā tūmō fine. In ipo vō nūc ē qdē sp in aliquo non tm̄ qescit. In ipo nāq3 nūc neq3 moueri qcq̄3: neq3 quie scere pōt. Sed verū qdē est in ipso nūc non moueri: atq3 in aliquo esse. In tpe aūt vt quiescens esse non potest: euenire enim vt id quod fertur quiescat.

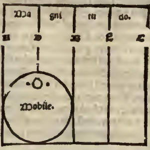
¶ Quiescere eni ē eo q i eodē sit tpe quodam ⁊ ipsum ⁊ partiū vnaqueq3. Sic eni dicimus qe scere: cū i alio ⁊ i alio ipoꝝ nūc veꝝ sit dicere q i eodē ⁊ ipm ⁊ partes. Si aūt hoc qescere: nō cō tingit qd mutat̄ s̄m aliqd eē totū s̄m pmū tps. Tps.n. diuisibile oē. Quare in alia ⁊ alia ipsi⁹ parte veꝝ erit dicere q i eodē sit ipsum ⁊ ptes. Si.n. nō sic est: sed i vno solo nūc: nō erit tēpus nullū s̄m aliqd. sed s̄m terminū tpis. In ipso aūt nūc est terminus qd semp s̄m aliqd manēs: nō tm̄ quiescit. Neq3 enim moueri: neq3 quiescere est in ipso nūc. Sed nō moueri qdē est verū in ipso nūc: ⁊ esse s̄m aliqd. In tpe autē nō ↄtingit esse s̄m aliquid quiescens: accidit eni quod fer tur quiescere.

¶ Probat ppositū: ⁊ dic̄ q si id qd mutat̄ sit p totū aliqd tps i aliquo vno ⁊ codē: puta in vno loco: seqt̄ q quiescat pp hoc q in quodā tpe est in vno ⁊ eodē loco: ⁊ ipsum ⁊ q̄ libet ps eius: ⁊ iā supra dictū est q hoc est qescere cū veꝝ Lec.5.t.c.32. sit dicere de aliquo q ipsum ⁊ ptes eius sunt in vno ⁊ eo dē in diuersis nūc. Si ergo hec est diffinitio eius qd est qescere: ⁊ nō ↄtingit aliqd simul qescere ⁊ moueri: sequi

tur ꝙ nō cōtingat id qđ mouet̃ esse totum[ſm aliquid] id est in aliquo: puta in vno ꝛ eodē loco[ſʒ primū tps] .i. ſm aliqđ totū tps. ꝛ non tm̄ ſm aliquid eius. Et q̄re hoc sequit̃ ostēdit: q: oē tps est diuisibile in diuersas partes: quarū vna est prior altera: vñ si per totū tps sit in aliquo vno: verū erit dicere ꝙ in alia ꝛ in alia pte tēporis ipsum mobile ꝛ partes eius sint in vno ꝛ eodez: puta loco: qđ est quiescere. Quia si dicat̃ ꝙ nō est in diuersis partib⁹ tpis in vno ꝛ eodē: sed solū in vno ꝛ eodē est per vnū nūc: non sequit̃ ꝙ sit tps in quo est[ſʒ aliqđ] id est in aliquo vno ꝛ eodē: sʒ ꝙ sit in vno ꝛ eodē ſm terminuʒ tpis: id est ſm nūc. Lʒ aūt ex hoc ꝙ est aliqđ eē in tpe in vno ꝛ eodem: sequat̃ ꝙ qescat: hoc tm̄ nō sequit̃ de nūc: si sit ibi in vno solo nūc: q: oē qđ mouet̃: in quolibet nūc tpis in quo mouet̃ semp est manēs .i. existēs ſm aliqđ rei in qua est motus puta ſʒ locū aut qualitatē aut quātitatē: nō tm̄ qescit:

T c.29.ꝛ 30. q: iā ostēsum est ꝙ neqʒ qescere neqʒ moueri cōtingit in ipso nūc. Sed verū est dicere ꝙ in ipso nūc aliqđ nō mouet̃: ꝛ qđ in ipso nūc est alicubi: vel ſm aliqđ: vel ēt illud qđ mouet̃. Sed nō cōtingit illud qđ mouet̃ eē qescēs in tpe ſm aliqđ: accideret .n. ꝙ aliqđ dū fertur qesceret: qđ est impoſe. Relinquit̃ ergo ꝙ oē qđ mouet̃ q̄diu mouet̃ nunq̄ est in vno ꝛ eodē per duo nūc: sed per vnū solū. Et hoc pʒ in motu locali. Sit .n. magnitudo .a.c. ꝛ diuidat̃ in duo media in pūcto .b. ꝛ accipiat̃ aliqđ corpus qđ sit .o. eq̄le vtriqʒ .s. a.b. ꝛ .b.c. ꝛ moueat̃ de .a.b. in .b.c. Si aūt accipiant̃ loca totaliter abinuicē distīcta: nō est hic accipere nisi duo loca. Sed manifestū est ꝙ mobile nō simul sed successiue deserit primū locū ꝛ subintrat 2ᵐ. Vñ ſm ꝙ locus est diuisibilis in infinitū: ſm hʒ multiplicant̃ loca in īfinitū: q: si diuidat̃ .a.b. in duo media in pūcto .d. ꝛ .b.c. in duo media in pūcto .e. manifestū est ꝙ .d.e. erit alius locus ab vtroqʒ. Et siľr semp diuisiōe facta fiet alius locus. Et idē ēt manifestū est ī alteratiōe: q: qđ de albo trāsit in nigrū per īfinitos gradus albedinis ꝛ nigredinis ꝛ medioꝝ coloꝝ ptrāsit. Nō tm̄ sequit̃ ꝙ cū sint īfinita media ꝙ nullo mō possit puenīri ad vltimū: q: huiꝰ media loca nō sūt īfinita in actu: sed in potētia tm̄: sic ꝛ magnitudo nō est diuisa actu in īfinitū: sʒ in potētia diuisibilis.

¶ Ostensio ꝙ id quod mouetur quādiu mouetur nunq̄ est in vno ꝛ eodem per duo nunc: sed per vnum solum.

¶ Zeno vo praue rōcinat̃. Dicit eñi si semp omne qescit aut mouet̃: cū est in sibi equali: id aūt qđ fert̃ est in sibi equali spatio in ipso nunc semper: immobilez eam esse sagittā que fert̃. Hoc aūt est falsum. Tēpus enim non ex ipsis nunc indiuisibilibus constat. Quēadmodum nec vlla alia magnitudo.

Zeno aūt deratiocinat̃ ꝛ paralogizat. Si eniʒ semp (dicit) qescit oē aut mouet̃ cū sit ſm equale: est autē semp qđ fert̃ in ipso nūc: īmobilē esse sagittā q̄ fert̃. Hoc aūt falsuʒ est. Nō eniʒ cōponit̃ tps ex ipis nūc idiuisibilib⁹ sicut nec alia magnitudo vlla T c.75. pri.co.23. LEX. T c.76.

Postq̄ phs determinauit de diuisiōe motus ꝛ qetis: hic excludit quedā ex qbus errabāt aliqui circa motū. Et circa hoc tria facit. Primo soluit rōnes çenonis negātis totaliter motū eē. Scđo ostēdit ꝙ idiuisibile nō mouet̃ ꝯ Democritū q ponebat idiuisibilia moueri semp. ibi[Ostēsis aūt ex his.] Tertio ostēdit mutationē oēm eē finitā. ꝯ Heraclitū qui ponebat ola moueri semp. ibi[Mutatio aūt ois.] Circa p̄mū duo facit. Primo ponit quādā rōnē çenonis ꝛ soluit eā: que ptinet ad id qđ imediate de motu p̄miserat. Scđo explicat oēs rōnes eiꝰ per ordinē. ibi[Quatuor aūt sunt rōnes.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ çeno male rōcinabat̃ ꝛ apparēti syllogismo vtebatur ad ostēdēdū ꝙ nihil mouet̃: ēt id qđ vī velocissime moueri sicut sagitta q̄ fert̃: ꝛ erat rō sua talis. Oē qđ ē in loco sibi eq̄li: aut mouet̃ aut qescit. Sed omne qđ fertur: in quolibet nunc est in aliquo loco sibi equali: ergo ꝛ in quolibet nūc aut mouet̃: aut qescit: sed nō mouet̃: ergo qescit. Si aūt in nullo nūc mouet̃: sʒ magis vī qescere: sequit̃ ꝙ in toto tpe nō moueat̃: sed magis qescat. Posset aūt hec rō solui p id qđ supra ostēsuʒ est: ꝙ in nunc neqʒ mouet̃ neqʒ qescit. Sed hec solo itētionē çenonis nō excluderet. Sufficit eniʒ çenoni si ostēdere possit ꝙ in toto tpe nō mouetur: qđ videt̃ sequi ex hoc ꝙ in nullo nūc eius mouetur. Et iō Aristo. aliter soluit: ꝛ dic̄ falsum eē qđ rō cōcludit ꝛ nō seq̄ ex p̄missis. Ad hoc eniʒ ꝙ aliqđ moueat̃ in tpe aliquo: opʒ ꝙ moueat̃ in q̄libet pte illius tpis. Ipsa aūt nūc nō sunt ptes tēporis: nō eniʒ cōponit̃ tēpus ex nūc idiuisibilib⁹: sicut neqʒ aliq̄ magnitudo cōponit̃ ex idiuisibilibus: vt supra pbatū est. vñ nō sequit̃ ꝙ in tpe nō moueat̃ aliquid ex hoc ꝙ in nullo nunc mouet̃. ¶[Secundo ibi.

Rō ꝙ nihil mouetur. T cc.52. c.29.30. Solutio. T cc.1.a pa⁹ in s.

¶ Quatuor aūt zenonis de motu sunt rōnes que difficultatē soluētibus afferunt. At prima quidē est ea qua motus ex eo tollit̃ q: prius ad mediū q̄ʒ ad finē id qđ fertur puenire opʒ: de qua distinximus antea.

¶ Quatuor aūt sunt rationes de motu zenonis: habētes difficultatē soluētibus. Prima quidez de eo qđ nō mouet̃ propter hoc ꝙ prius in medium oportet accedere qđ fertur: q̄ʒ ad finem: de qua diuisimus in prioribus rationibus. T c.77.

¶ Ponit seriatiʒ oēs rōnes çenonis qbus vtebat̃ ad destruēdū motū. Et circa hʒ tria facit. Primo manifestat qūo destruebat p suas rōnes motū localē. Scđo qūo destruebat alias species mutationū. ibi[Neqʒ igit̃ ſm mutationē.] Tertio qūo destruebat specialr motū circularez. ibi[Iterū aūt in circulo.] Circa p̄muʒ quatuor rōnes ponit. Et hoc est qđ dicit ꝙ çeno vtebat̃ quatuor rōnib⁹ ꝯ motum: que igerebāt difficultatē multis eas soluere volētibus: quaꝝ p̄ma talis ē. Si aliqđ mouet̃ per totum aliqđ spatiū: opʒ ꝙ p̄us ptrāseat mediū q̄ʒ pueniat ad finē: sed cū illud mediū sit diuisibile: oportebit ꝙ ēt p̄us ptrāseat mediū illiꝰ medii: ꝛ sic in īfinitū: cū magnitudo sit in īfinitū diuisibilis. Infinita aūt nō est transire in aliquo tpe finito: ergo nihil pōt moueri. Dicit ḡ Ari. ꝙ superius circa pncipiū huius sexti libri soluit istā rōnē. per hoc ꝙ siľr tps in īfinita diuidatur sicut ꝛ magnitudo. Que qdē solutio est magis ad iterrogātē si īfinita ꝯtingat trāsire in tpe finito: q̄ʒ ad iterrogationem: vt dicet in .8. vbi soluit hanc rōnē

Prīa rō zeno. ad idem. T cc.4. cō.19. Solutio. T cc.17. co.68.

rōnē per h ꝙ mobile nō vtitur īfinitis que sūt in magnitudine quasi in actu existentibus: sed vt in potētia existibus. Tūc aūt aliquo pūcto spatij vtit̄ qḋ mouet̄ vt ī actu existēti: qū vtit̄ eo vt ꝑncipio ⁊ vt fine. ⁊ tūc necesse ē ꝙ ibi stet: vt ibi ondet̄. Et si sic oporteret transire īfinita q̄si in actu existētia: nunq̄ȝ veniret̄ ad finē. ¶ 2ᵃᵐ rōnez pōit ibi.

¶ Secūda vō est ea que nūcupatur achilles: qua motus rursus ex eo tollitur qꝛ nunq̄ȝ id qḋ celerrime currit id cōsequetur qḋ tardius currit. Id eni qḋ persequitur eo ꝑueniat ante necesse ē vnde id qḋ fugit fugam arripuit. Quare tardius ipsum semꝑ aliquo spatio p̄cedat necesse est. Est aūt ⁊ hui⁹ rōnis eadē vis: sed hoc differt ꝙ magnitudinē que accipitur non in dimidia diuidit. Accidit igitur vt tardius ipsum nō attingatur ex rōne nimirū ipsa. Fit aūt ob diuisionē: qua q̇dē ⁊ antecedēs vtitur rō. In vtrisq̧ eni fit vt nō perueniatur ad finē magnitudine subeūte: ⁊ si nō eodē modo diuisione. Sed in hac additur tanq̄ȝ tragice decātatū: neq̧ celerrimum vnq̄ȝ tardissimū attingere persequēdo. Quare solutionē vtriusq̧ eādē eē necesse est. Id vō qḋ cēset nunq̄ȝ id attingi qḋ antecedit: falsum est ꝑfecto: nā cū antecedit nō attingit̄. Attamē attingitur tādē: si dabit magnitudinē finitā id qḋ mouetur trāsire. He sūt igit̄ due rōnes zenōis.

T.c.78. ¶ Secunda autem vocata Achilles. Est autē hoc ꝙ tardius nequaq̄ȝ iunget̄ currens a velocissimo. Añ aūt necesse ꝑsequens ire: vñ mouit fugiēs. Quare semꝑ aliq̄d hr̄e nec̄e est tardius.

T.c.79. ¶ Est aūt hec eadem ratio in decidēdo in duo. Differt aūt in diuidēdo nō in duo acceptā magnitudinē. Nō quidē igitur cōiungi tardius accidit ex ratione. Fit aūt ad idem in duo decisio. In vtrisq̧ eniz accidit nō attingere ad terminū diuisa quodāmodo magnitudie. Sed apponit̄ in hoc: qꝛ neq̧ velocissimū (qḋ cū tragedia dcm̄ est) in persequendo tardius. Quare necesse est eandē esse solutionē. Velle aūt ꝙ precedens nō iungat̄: falsum est. Cū eniz precedit: nō coniungetur. Sed tamē cōiunget̄: siquidem dabit̄ trāsire finitam. He quidē igitur rationes sunt due.

¶ Et dicit ꝙ hanc scdaz rōnē vocabāt Achillē quasi inuincibilē ⁊ īsolubilē. Et erat rō talis. Quia si aliq̄d mouet̄ sequit̄ ꝙ id qḋ currit tardius si icepit ꝑmo moueri: nunq̄ȝ iūget̄ vel attinget̄ a quocūq̧ velocissimo: qḋ sic ꝓbabat. 2ᵃ ratio zenonis ad idē Si tardū icepit moueri ante velocissimuz ꝑ aliqḋ tꝑs: in illo tꝑe ꝑtransiuit aliqḋ spatiū. Ante igit̄ q̄ȝ velocissimuz qḋ ꝑsequit̄ possit attingere tardissimū qḋ fugit necesse est ꝙ vadat ab illo loco vñ mouit fugiēs: vsq̧ ad illū locum quo ꝑuenit fugiēs tꝑe illo quo persequēs nō mouebat̄: ⁊ opȝ ꝙ adhuc velocissimū illud spatiū ꝑtrāseat in aliquo tꝑe: in quo tꝑe iterū tardius aliqḋ spatiū modicū ꝑtrāsit: ⁊ sic semꝑ. Ergo semꝑ tardius hȝ aliq̄d ante. i. aliqḋ spatiū tn̄ quo p̄cedit velocissimū qḋ ipsum ꝑsequtur. ⁊ ita velocius nunq̄ȝ attingeret tardi⁹. Hoc aūt est incōueniens: ergo magis dicēdū est ꝙ nihil mouet̄. Solutio. Ad soluēdum aūt hāc rōnē dicit ꝙ hec rō est eadē cū ꝑma que ꝓcedebat ex decisiōe spatij in duo media q̄ntū ad virtutē medij: sȝ differt ab ea in hoc ꝙ aliq̄ accepta magnitudo spatij nō diuidit̄ in duo media: sȝ diuidit̄ ꝯm ꝓportionem excessus velocioris ad tardi⁹ in motu. Nā in ꝑmo tꝑe quo mouebatur solū tardius accipit̄ maior magnitudo: in scdo aūt tꝑe in quo velocius ꝑtrāsit p̄dictū spatiū cū sit min⁹: accipit̄ minor magnitudo ꝑtrāsita a tardiori: ⁊ sic semper. T.c.80. Un̄ qꝛ tꝑs ⁊ magnitudo semꝑ diuidunt̄: vȝ accidere ex hac rōne: ꝙ tardius nūq̄ȝ iūgat̄ a velociori. Sȝ hoc ī idē tēdit cū eo qḋ in ꝑma rōne dicebat̄ de diuisiōe magnitudinis in duo media: qꝛ in vtraq̧ rōne vȝ accidere ꝙ mobile nō possit adiūgere vsq̧ ad terminū quendā ꝓꝑ diuisionē magnitudinis in īfinitū quocūq̧ mō diuidat̄. s. vl̄ in duo media: sicut ꝑma rō ꝓcedebat: vel ꝯm excessuȝ velocioris ad tardius: sicut ꝓcedit scda rō. Sed in hac scda rōne apponit̄ ꝙ velocissimū nō pōt attingere ad tardius dū ꝑsequit̄ ipsuȝ: vt dictū est cū q̄dā tragedia. i. cū q̄daȝ magnificatiōe vboꝝ ad admirationē mouēdā: sȝ nō facit aliq̄d ad virtutē rōnis. Un̄ pȝ ꝙ necesse est eē eādē solonē hui⁹ scde rōnis ⁊ ꝑme. Sic̄ eni in ꝑma rōne falsuȝ cōcludebat̄: ꝙ. s. mobile nunq̄ȝ ꝑueniret ad terminū magnitudis ꝓꝑ īfinitā magnitudis diuisionē: ita falsum est qḋ vult scda rō ꝯcludere: ꝙ tardius p̄cedēs nunq̄ȝ vincat̄ a velociori sequēte: qḋ nihil est aliud q̄ȝ mobile nō ꝑuenire ad aliquē terminū. Verū est eni ꝙ quādiu p̄cedit tardi⁹ nō ꝯiūgit̄ sibi velocius. Sed tn̄ quādoq̧ ꝯiungit̄ sibi si hoc det̄ ꝙ mobile possit ꝑtransire finitā magnitudinē in tēpore finito. Pertrāsibit eniȝ velocius ꝑsequēs totā illā magnitudinē qua p̄cedebat ipm tardius fugiēs: ⁊ adhuc maiorē in minori tꝑe: q̄ȝ tardius moueat̄ vltra per aliquā determinatam quātitatem. Et ita non solū attinget ipm sed etiam vltra transibit. He igit̄ sunt due rationes zenonis sic solute. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Tertia vō est ea que qescere dicit sagittam cū fertur: de qua pauloante diximus. Accidit autē id ex eo qꝛ tempus sumitur ex suis punctis constare. Quod si non dederis: ratio continuo expirabit.

¶ Tertia aūt que nunc dicta est: qm̄ sagitta que fert̄ steterit. Accipit aūt ꝯm ꝙ accipit tꝑs cōponi ex ipsis nūc: nō dato. n. hoc nō erit syllogismus.

¶ Et dic̄ ꝙ tertia rō zenonis erat illa quā supra posuit anteqūȝ inciperet rōnes enūerare. s. ꝙ sagitta qū fert̄: qescat: ⁊ sic supra dctm̄ ē: h accidere videt̄ ex eo ꝙ ipse supponit ꝙ tēpus cōponat̄ ex ipsis nunc: nisi eni hoc cōcedat̄ non poterit syllogiȥare ad ꝓpoᵐ. ¶ Quartā rōnem ponit ibi. 3ᵃ rō zenonis ad idē

¶ Quarta est ea que de his est equalibus molibus: que ꝑꝑ equales alias moles equali celeritate: partiȝ e calce stadij: partim econtra mouentur. Ubi fieri putat: vt duplo tempori dimidium sit equale.

¶ Quarta aūt ex his que mouent̄ stadio ex ꝯtrarietate equaliū magnitudinū iuxta equalia: hoꝝ quidē a fine stadij: illoꝝ aūt a medio eq̄li velocitate. In q̊ accidē opiat̄ eq̄le tꝑs duplici medij.

¶ Circa quā tria facit. Primo ponit rōnem. 2ᵒ solutionē. ibi [Est autem deceptio.] 3ᵒ manifestat ipsam rōnē zenonis per exempla. ibi [Ut sint stātes equales magnitudines.] Dicit ergo primo. ꝙ quarta ratio zenonis procedebat ex aliquibus que mouentur in aliquo stadio: ita ꝙ sint due magnitudines equales que mouent̄ [iuxta equalia] i. ꝑ aliquod spatiū stadij equale vtriq̧ in quātitate: ⁊ sit iste motus [Ex contrarietate] i. ita ꝙ vna magnitudinum equalium moueatur per illud spatium stadij versus vnā partem: ⁊ alia versus aliam partez: ita tamen ꝙ vna magnitudinum mobilium incipiat moueri a fine stadij ei equalis: alia vō incipiat moueri a medietate stadij siue spatij in stadio dato: ⁊ vtrūq̧ moueatur eque velociter. Hac positione facta opinabatur zeno ꝙ accideret ꝙ tēpus dimi- 4ᵃ rō zenonis ad idē

diũ esset eq̃le duplo. Quod cũ sit ĩpossibile: volebat ex h vlterius ĩferre ꝙ ĩpossibile ẽ aliq̃d moueri. ℂ Scđo ibi.

ℂ Rõnis aũt fallacia in existimatione illa cõsistit. Ea nãq3 quoꝝ alterũ fertur ꝑ q̃escẽs: alterũ ꝑ id qđ mouetur: equalem magnitudinẽ celeritate equali transire in equali tempore censet. Hoc autem falsum est.

ℂ Est autẽ deceptio in eo ꝙ hoc quidem secus motũ: illud aũt secus q̃scẽs equalẽ magnitudinem velle equali velocitate ꝯm equale fieri tempus. Hoc autem falsum est.

Solutio. ℂ Ponit solutionẽ ꝛ dicit ꝙ zeno in hoc decipiebat̃ ꝙ accipiebat ex vna ꝑte mobile moueri iuxta magnitudinez motã: ꝛ ex alia ꝑte accipiebat ꝙ moueret̃ iuxta magnitudinẽ q̃scẽtẽ equalẽ magnitudini mote. Et q̃a supponit̃ eq̃lis velocitas mobiliũ: volebat ꝙ ꝯm eq̃le tps eẽt eq̃litas eque velociũ circa equales magnitudines. q̃rũz vna mouet̃ ꝛ alia q̃scit. Qđ pz esse falsum: q̃a cũ aliq̃d mouetur iuxta magnitudinẽ q̃scẽtẽ: non est ibi nisi vnus motus: s3 q̃n aliq̃d mouet̃ iuxta magnitudinẽ motã: sunt ibi duo motus. Et si sint in eãdẽ ꝑtẽ addet̃ de tp̃e. Si autez sint in oppositas partes diminuet̃ de tp̃e ꝯm q̃ñtitatem alterius motus. Quia si magnitudo iuxta quã aliqđ mobile mouet̃ in eãdẽ ꝑtẽ moueat̃ eq̃li velocitate vel etiaz maiori: nunq̃ȝ mobile poterit eam pertransire. Si võ minori velocitate magnitudo moueat̃: pertransibit eã quãdoq3: sed in maiori tp̃e q̃ȝ si q̃sceret. Econtrario aũt est si magnitudo moueat̃ in oppositũ mobilis: q̃a q̃ñtũ magnitudo velocius mouet̃: tanto mobile in minori tẽpore eam pertransit: q̃a vterq3 motus comparatur ad hoc ꝙ inuicem se pertranseant. ℂ Tertio ibi.

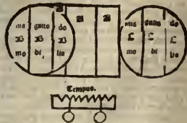
ℂ Sint q̃scentes q̃dẽ eq̃les moles. aaaa. Super has aũt moueãtur moles. bbbb. ĩcipiẽdo a medio ipsarũ moliũ. a. numero ꝛ magnitudie equales. cccc. võ his eq̃les mõ eodẽ ꝛ eque celeres: sup ipsas. b: incipiendo a p̃ma q̃ est in medio ipsaꝝ. a. motu cõtrario moueãtur. Accidit igitur p̃mã. b. atq3. c. molẽ simul in ipsis eẽ extremis: ꝛ. c. q̃dẽ vniuersas. a. moles: b. võ dimidiũ ipsaꝝ ꝑtrãsiuisse. Quare fit vt sit dimidiuz tp̃s. Vtraq3 enĩ eq̃li in tp̃e moliũ vnãquãq3 transiuit: ꝛ ĩsup accidit. b. ꝑ oẽs moles. c. trãsiuisse. Prima nãq3. c. ꝛ. b. moles in cõtrarijs sunt extremis tãto in tp̃e per vnãquãq3. b. moliũ mota: quanto quãq3 moliũ. a. trãsiuit (vt dicit) propterea ꝙ vtraq3 equali i tp̃e per. a. moles ẽ mota. Ratio igitur hec est. Fit autem ob id: quod diximus falsum.

ℂ Ut sint stãtes equales magnitudines in quib9 sunt a. a. a. alie aũt in q̃bus ipsa b. b. b. incipiẽtes a medio ipsoꝝ. a: q̃ eq̃les ꝯm numerũ bis ꝛ magnitudinẽ sunt. Alie aũt in q̃bus ip̃a c. c. c. ab vltimo eq̃les numero bis ꝛ magnitudine ꝛ eque veloces ipsis b. Cõtingit igit̃ p̃mũ b. simul cũ vltimo a. esse: ꝛ p̃mũ c. secus inuicẽ motoꝝ. Accidit autẽ ipsum c. iuxta oĩa a. a. a. transire ꝛ ip̃m b. secus media a. Quare medium esse tp̃s. Equale. n. vtrũq3 ẽ secus vnũquodq3. Simul aũt accidit ipsum b. secus oĩa c. trãsactũ eẽ. Simul. n. erit p̃mũ b. ꝛ p̃mũ c. in contrarijs vltimis in equali tp̃e ad vnũquodq3 factũ ipsorum b. b. b. quantũ q̃dem ipsorum a. vt ait ꝑꝑ ambo equali tẽpore secus ipsa a. fieri. Ratio quidẽ igitur hec est. Incidit autem in dictam falsitatem.

ℂ Manifestat qđ dixerat in terminis. Ponantur. n. ꝙ sint tres magnitudines eq̃les sibi inuicẽ in q̃rũ q̃libet ponat̃ a. ꝛ sint iste magnitudines stantes: id est nõ mote: vt si intelligat̃ ꝙ sit aliqđ spatiũ triũ cubitoꝝ in quoꝝ quolibz describat̃ a. Et sint alie tres magnitudines eq̃les sibi inuicẽ: in q̃rũ q̃libet describat̃ b. vt puta si intelligamus ꝙ sit vnũ mobile triũ cubitoꝝ. Incipiãt aũt he magnitudines moueri a medio spatij. Sint ẽt tres magnitudines alie equales numero ꝛ magnitudine ꝛ velocitate ipsis b. ꝛ scribat̃ in istis c. ꝛ incipiãt moueri ab vltimo spatij. s. a p̃mo a. Hac ergo suppositiõe facta ꝯtinget ꝙ p̃mũ b. per suũ motũ ꝑueniet ad hoc ꝙ sit simul cũ vltimo a. ꝛ iterꝝ p̃mũ c. ꝑ suũ motũ ꝑueniet vt sit cũ p̃io a. opposito vltimo: ꝛ simul ẽt cũ h erit cũ vltimo b. q̃si transiẽs [secus inuicẽ motoꝝ] i. iuxta oĩa b. q̃ inuicẽ ei cõtra mouent̃. Cuz aũt h factũ fuerit cõstat ꝙ istud primũ c. transiuit oĩa a. sed ip̃m b. nõ transiuit nisi media. Cũ ergo b. ꝛ. c. sint eq̃lis velocitatis. ꝛ eque velox minorẽ magnitudinẽ in minori tp̃e ꝑtrãseat: seq̃tur ꝙ tp̃s ĩ quo b. ꝑuenit ad vltimũ a. sit dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑuenit ad primũ. a. oppositũ. In eq̃li. n. tp̃e vtrũq3: scilz b. ꝛ c. est iuxta vnũqđq3. i. ĩ eq̃li tp̃e c. ꝛ b. ꝑtrãseũt q̃đcũq3 a. Hoc igit̃ supposito ꝙ tp̃s ĩ quo b. ꝑuenit ad vltimũ a. sit dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑuenit ad primũ a. oppositũ. vlterius ꝯsiderãdũ est q̃ñ zeno volebat ꝯcludere ꝙ h dimidium tp̃is sit eq̃le illi duplo. Ex quo. n. ponit̃ tp̃s motus ipsius c. duplum tp̃is motus ipsius b. ponat̃ ꝙ in p̃ria medietate tp̃is b. q̃scebat: ꝛ c. mouebat̃: ꝛ sic c. in illa medietate tp̃is ꝑuẽit vsq3 ad medietatẽ spatij vbi est b. ꝛ tũc b. incipiat moueri ad vnam partẽ: ꝛ c. ad aliã. q̃n aũt b. ꝑuenit ad vltimũ a. oportet ꝙ ꝑtrãsierit oĩa c. q̃a simul primũ b. ꝛ p̃mũ c. sunt in contrarijs vltimis. s. vnum in p̃mo a. ꝛ aliud in vltimo. Et sicut ip̃e dicebat: c. ĩ eq̃li tp̃e fit iuxta vnũqđq3 b. in quãto tp̃e ꝑtrãsit vnũqđq3 ipsoꝝ a. Et h iđ: q̃a ambo scilz b. ꝛ c. ĩ eq̃li tp̃e ꝑtrãseũt vnũ a. Et sic vr̃ ꝙ si b. in eq̃li tp̃e ꝑtransit ĩ quãto ꝑtrãsit ipsum c. ꝙ c. in eq̃li tp̃e ꝑtrãsit ipsum b. ꝛ ꝛ ipsum a. ergo tp̃s in quo c. ꝑtransit oĩa b. est eq̃le tp̃i in quo ꝑtrãsiuit oĩa a. Tp̃s aũt in quo c. ꝑtransit oĩa b. ẽ eq̃le tp̃i in quo c. vel b. ꝑtrãsit medietatẽ ipsoꝝ a. vt dictum est. Probatũ est aũt ꝙ tp̃s in quo ipsum b. ꝑtrãsit medietatẽ ipsoꝝ a. est dimidiũ tp̃is in quo c. ꝑtransit oĩa a. ergo seq̃tur ꝙ dimidiũ sit eq̃le duplo. Quod est impossibile. Hec igit̃ est ratio zenonis. Sed incidit in falsitatẽ predictaz: q̃a scilz accipit ꝙ c. in eodẽ tempore pertranseat b. cõtra motum ꝛ a. quiescens: quod est falsum: vt supra dictũ est. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Demonstratio ꝙ si magnitudo moueatur in oppositũ mobilis: mobile in minori tempore eam pertransibit.

Magnitudo stans

ℂ At võ

Dedocet 4° rõne zeno. inferentis dimidiũ eẽ eq̃le duplo si motus sit.

¶ At vero neqꝫ in ea mutatiõe: cuius termini ꝯdictoria subeũt oppositiões impossibile q̃cq̃ȝ nobis eueniet. Ueluti q̃ppiã si e nõ albo i albũ mutatur atqꝫ in neutro est: neqꝫ albũ: neqꝫ nõ albũ esse. Nõ eni si nõ totũ in vtrouis sit: nõ dicetur albũ: aut nõ albũ esse. Albũ enim dicim⁹ aut nõ albũ: nõ q2 totũ: sȝ q2 plurimis ptib⁹ sit: aut maxime p̃cipuis tale. Nõ est autẽ idẽ nõ eẽ in hoc: ꝛ nõ eẽ in hoc totũ. Silr sese hȝ ꝛ in eo qđ est: ꝛ i eo qđ haud est: atqꝫ in ceteris q̃ ꝯdictoriã subeunt oppositiões. Eteni i oppositoꝝ q̃dẽ altero necessario erit: totũ aũt in neutro semper erit.

T. c. 83. ¶ Neq̃ȝ igit̃ ſm mutationẽ cõtradictiõe nullum erit impossibile: vt si ex non albo in albũ mutet̃: ꝛ in neutro est. Tanq̃ȝ ergo neq̃ȝ albũ erit: neq̃ȝ nõ albũ. Nõ enim si nõ totũ in quolibet est: non dicet̃ albũ: aut nõ albũ. Albũ enim dı̃ aut nõ albũ nõ q totũ sit h⁹: sed q plures aut magis proprie partes. Nõ idẽ aũt est nõ esse in hoc: ꝛ non eẽ in h totũ. Silr aũt est ꝛ in eẽ ꝛ in non eẽ ꝛ in alijs q̃ ſm ꝯdictionẽ sunt. Erit q̃dẽ.n. ex necessitate i altero oppositoꝝ: i neutro aũt nõ sp̃ totũ.

R. ō zeno. excludēs mutatio. nē iter cōtradictoria. ¶ Ponit rõnẽ qua zeno excludebat mutationẽ q̃ est inter cõtradictoria. Dicebat enim sic. Oẽ qđ mutat̃ dũ mutat̃ in neutrũ terminoꝝ est. q2 dũ est in termino a quo non dũ mutat̃: dũ aũt est in termino ad quẽ iã mutatũ ẽ. Si ergo aliq̃d mutet̃ de vno cõtradictorio in aliud: sicut de nõ albo in albũ: seq̃tur q dũ mutat̃: neqꝫ sit albuȝ: neqꝫ nõ albũ. Qđ est impossibile. Lȝ aũt hoc incõueniens seq̃t̃ aliq̃bus q̃ ponũt impartibile moueri: tñ nobis qui ponimus q oẽ qđ mouet̃ est partibile: nullũ accidit impossibile. Nõ enim oportet si nõ est totũ in altero extremoꝝ: q pp h nõ possit dici aut albũ: aut nõ albũ. Contingit enim q vna pars eius sit alba: ꝛ alia nõ alba. Nõ aũt dı̃ aliq̃d albũ vl nõ albũ: ex eo q totũ sit h⁹. Sed q2 plures ꝛ p̃ncipaliores p̃tes sunt tales: q̃ magis ꝓprie sunt nate tales esse: q2 nõ idẽ est nõ esse in hoc: ꝛ nõ esse totuȝ in hoc. s. in albo vel nõ albo. Et qđ dictũ est de albo vel non albo: intelligendũ est de esse vel non esse simpliciter: ꝛ in oĩbus q̃ opponunt̃ ſm cõtradictionẽ. sicut calidũ ꝛ non calidũ ꝛ h⁹. Semp̃ enim oportebit q sit in altero cõtra oppositoꝝ illud qđ mutat̃: q2 denominabit̃ ab eo qđ p̃ncipalius inest: sed nõ seq̃tur q semp̃ sit totũ in neutro extremoꝝ: vt zeno putabat. Sciẽdũ est aũt q hec respõsio sufficit ad repellẽdũ rõnẽ zenonis: qđ hic principaliter intendit̃. Quomõ aũt circa h se hẽat veritas in. 8. plenius ondet̃. Nõ.n. i quolibet veꝝ ẽ q p̃s an p̃tẽ alteret̃ vel generet̃: sȝ aliq̃ñ totũ simul: vt supra dictũ ẽ. ꝛ tũc nõ hȝ locũ hec respõsio: sȝ illa q̃ ponitur in. 8. ¶ Deinde cũ dicit.

T. 8. l. c. 67. i sol. 2ᵉ dubi. T. c. 8. c. 59.

¶ In circulo rursus ac spera: ꝛ i his oĩo q̃ in seipsis mouẽtur: nõ eueniet ipsa q̃escere. In eodẽ eni loco t̃pe quodã: vt inq̃unt: ꝛ ipsa ꝛ p̃tes sunt. Quo sit vt q̃escãt simul ac moueãtur. Primo nãqꝫ p̃tes nõ sũt eodẽ i loco t̃pe vllo. Deinde totũ etiã i aliũ semper locũ mutatur. Nõ est eni eadẽ circũferẽtia q̃ ab. a. ꝛ b. ꝛ c. sumitur ceteroꝝ ũqꝫ quolibet p̃ncto: nisi vt musiç⁹ hõ ꝛ homo q̃d id accidit. Quare i aliã alia semper mutatur: ꝛ nũq̃ȝ q̃escet. Idẽ est modus ꝛ in spera: atqꝫ in ceteris que in seipsis mouentur.

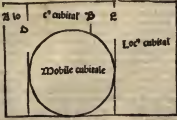
T. c. 84. ¶ Iterũ aũt est in circulo ꝛ in spera ꝛ oĩno que i ipsis mouẽtur: q2 accidet ip̃a q̃escere. In eodẽ enim loco ſm t̃ps quoddam sunt ꝛ ipsa ꝛ partes. Quare quiescunt simul ꝛ mouebuntur.

T. c. 85. ¶ Primũ quidẽ enim partes nõ sũt i eodẽ: nullo t̃pe. Postea ꝛ totũ mutat̃ semp̃ i alterũ. Nõ enim eadẽ est ab ip̃o a. accepta circulatio: ꝛ que est ab ipso b. ꝛ c. ꝛ alioꝝ vnoquoqꝫ signoꝝ: nisi sicut musiç⁹ hõ ꝛ hõ: q2 accidit. Quare mutatur sp̃ altera i alterã: ꝛ nequaq̃ȝ q̃escet. Eodẽ aũt mõ est ꝛ in spera: ꝛ in alijs q̃ in seipsis mouent̃.

R. ō zeno. destruēs motū spericum. ¶ Soluit rõnẽ zenonis q̃ destruebat motũ spericũ. Dicebat.n. q nõ est possibile aliq̃d circulariter vel sperice moueri: vel quocũqꝫ alio mõ ita q aliq̃ moueant̃ i seipsis. i. nõ ꝓgrediẽdo a loco in quo sunt: sȝ in ipsomet loco. Et h ꝓbabat tali rõne. Oẽ illud qđ p̃ aliqđ t̃ps ſm totũ ꝛ partes est in vno ꝛ in eodẽ loco: q̃escit. Sȝ oĩa h⁹ sunt i eodẽ loco ꝛ ipsa ꝛ partes eoꝝ ſm aliqđ t̃ps: ꝛ t̃n dũ ponunt̃ moueri. ergo seq̃tur q simul moueãtur ꝛ q̃escãt. Quod ẽ impossibile.

Arist. cō tra zeno. p° ¶ Huic aũt rõni obuiat Ph̃s dupliciter. Primo q̃tũ ad h q dixerat p̃tes spere mote eẽ in eodẽ loco p̃ aliqđ t̃ps: ꝯ qđ Arist. dicit q p̃tes spere mote i nullo t̃pe sũt i eodẽ loco. zeno.n. accipiebat locũ tot⁹. ꝛ veꝝ ẽ q dũ spera mouet̃ nulla p̃s exit ex locũ totius spere. Sȝ Aristo. loq̃tur de ꝓprio loco p̃tis ſm q p̃s põt hẽre locũ. Dictũ est

T. c. 7. 4. c. 44. n. i 5°. q p̃tes ꝯtinui sunt i loco i potẽtia. Mãifestũ ẽ aũt in motu sperico q pars mutat ꝓpriũ locũ: sed nõ locum totius: q2 vbi fuit vna pars: succedit alia pars. Secundo obuiat ad p̃dictã zenonis rõnẽ q̃tũ ad h qđ dixit q totũ manet in eodẽ loco p̃ t̃ps. Cõtra qđ Aristo. dicit. q etiam totũ semp̃ mutat̃ in alium locũ: qđ sic pȝ. Ad h.n. q sint duo loca diuersa: nõ oportet q vnus illoꝝ locoꝝ sit totaliter extra aliũ: sed q̃nqꝫ q̃dẽ secũdus locus est partim ꝯiũctus p̃mo loco: ꝛ p̃tim ab eo diuisus: vt põt in his ꝯsiderari q̃ moueant̃ motu recto. Si.n. aliqđ cubitale corpus moueat̃ de. a. b. loco i. b. c. locũ: quoꝝ vterqꝫ locus sit cubitalis dũ mouet̃ ab vno loco in aliũ oportet q parti deserat vnũ ꝛ subintret aliũ: sicut si deserat de loco a. b. quãtũ est a. d. subintrabit in locũ b. c. q̃tũ est b. e. Manifestũ est ergo q locus d. e. ẽ alius a loco a. b. Nõ tñ totaliter ab eo seiũctus: sȝ p̃ti. Si aũt daret̃ q illa pars mobilis que subintrat in 2ᵐ locũ regrederet̃ i p̃tẽ loci quã mobile deserit: essent duo loca. ꝛ tñ in nullo abinuicẽ separata: sȝ solũ differrẽt ſm rõnẽ: ſm q p̃ncipiũ loci i diuersis signis accipet̃: vbi. s. ẽ p̃ncipiũ mobilis. i. aliqđ signũ qđ i mobili accipit̃: vt p̃ncipiũ. Et sic erũt duo loca ſm rõnẽ: sȝ vn⁹ loc⁹ ſȝ subiectũ. Et sic itelligẽdũ ẽ qđ hic dı̃c: q nõ ẽ eadẽ circulatio ſm q accipit̃ icipiẽs ab. a. ꝛ vt icipiẽs a. b. ꝛ vt icipiẽs a c. vel a quocũqꝫ alio signo. Nisi forte dicat̃ eadẽ circulatio subiecto: sicut musicus hõ ꝛ hõ: q2 vnũ accidit alteri. Unũ mãifestũ ẽ q sp̃ de vno circulari loco mouet̃ i alteꝝ: ꝛ nõ q̃escit: vt zeno ꝓbare nitebat̃. Et eodẽ mõ se hȝ ꝛ in spera ꝛ in oĩbus alijs q̃ infra locũ ꝓpriũ mouent̃: sicut rota ꝛ colũna vel q̃cq̃d aliud h⁹.

¶ Demōstratis aūt his dicim⁹ id qḋ ptib⁹ vacat moueri nō posse nisi per accidēs: veluti si corp⁹ vel magnitudo in qua est moueat. Quēadmodū si id qḋ est in nauigio lat iōe nauigij: vel toti⁹ motu ps moueatur. Vacare aūt in ptib⁹ dico: qḋ est idiuisibile quātitate. Partiū.n.motus: ⁊ iter sese differūt: ⁊ a toti⁹ ēt motu: atq₃ in spera maxime differētiā ipsa₃ ꝯspiā intuebit. Non.n.eadē erit celeritas earū ptiū q̄ ꝓpinque sunt cētro: ⁊ eaꝝ q̄ sunt ab eo distātes: totius q₃ spere. Quo p₃ nō vnū oīu₃ eē motū. Ut igit̄ diximus. sic ipm̄ qḋ ptibus vacat moueri pōt vt ille q sedet in currēte naui mouet: Per se aūt moueri nō pōt.

T.c.56. LXII.

Ostēsis aūt his dicim⁹ ꝙ ipartibile nō ꝯtingit moueri nisi ſm accidēs: vt in corpore moto aut magnitudie i qua: sicut vtiq₃ erit qḋ in naui moueṫ a nauis motu: aut ps: toti⁹ motu. Impartibile aūt dico: qḋ est ſm quātitatem idiuisibile. Et nāq₃ ptiū motus alij sunt ſm ꝙ partiū ⁊ ſm ꝙ toti⁹ motus. Uidebit aūt in spera aliqs maxie differētiā. Non.n.eadē erit velocitas coꝝ que iuxta centrum sunt: ⁊ que extra: ⁊ que totius: sicut nō vnius existēte motu. Sicut igit̄ dicebā₃: sic qdem contingit moueri impartibile: sicut in naui sedens naue eūte: Per se aūt non contingit.

Cōtra democritum ꝙ impartibile nō mouetur nisi p accidens.

Postq̄ Philosophus soluit rōnes zenonis iprobātis motū: hic itēdit oñdere ꝙ ipartibile nō moueṫ p qḋ destruiṫ opinio democriti ponētis athomos p se mobiles. Et circa h̄ duo facit. Primo ꝓponit intētionē. Scḋo ꝓbat ꝓpositū. ibi [Muteṫ.n.ex a.b.in b.c.] Dicit ergo primo ꝙ suppositis his q̄ supra oñsa sunt dicēdū est ꝙ ipartibile nō pōt moueri: nisi forte p accidēs: sicut pūctū moueṫ in toto corpore vel quacūq₃ alia magnitudine in qua est pūctū.s.linea vel supficie. Moueri autē ad motū alterius cōtingit dupliciter. Uno mō qn̄ id qḋ moueṫ ad motū alterius nō ē aliqua ps ei⁹. sicut illḋ qḋ ē i naui moueṫ ad motū nauis: ⁊ albedo ēt moueṫ ad motū corporis: cū nō sit ps eius. Alio mō sicut ps moueṫ ad motū toti⁹. Et qa ipartibile dr̄ multipliciter sicut ⁊ partibile. oñdit quō accipiat hic impartibile: ⁊ dicit. ꝙ impartibile hic dr̄ illud qḋ est indiuisibile ſm quātitatē. Dr̄.n. ⁊ aliqd ipartibile ſm spēm sicut si dicam⁹ ignē ipartibilē: aut aerē: qa non pōt resolui in plura corpora spe diuersa. S₃ tale ipartibile nihil ꝓhibet moueri. Intēdit ḡ excludere motū ab ipartibili ſm quantitatē. Et qa dixerat ꝙ ps moueṫ ad motū totius. ⁊ aliqs posset dicere ꝙ ps nullo mō moueṫ. subiūgit ꝙ sunt aliq motus partiū inquantū sunt ptes q sunt diuersi a motu totius inq̄tū est mot⁹ totius. Et hāc dr̄iam aliqs maxime pōt ꝯsiderare in motu sperico: qa nō ē eadē velocitas ptiū q̄ moueṫ circa cētrū: ⁊ ptiū [q̄ sūt extra] .i. versus supficiē exteriorē spere: ⁊ q̄ ē ēt velocitas toti⁹: ac si motus iste nō sit vni⁹ s₃ diuersoꝝ. Manifestū ē.n. ꝙ velocius est qḋ i eq̄li tpe ptransit maiorē magnitudinē. Dū aūt spera moueṫ manifestū est ꝙ maiorē circulū ptrāsit ps exterior spere q̄ ps iterior. vn̄ maior ē velocitas ptis exterioris q̄ interioris. Tn̄ velocitas toti⁹ est eadē cū velocitate iterioris ⁊ exterioris ptis. Ista aūt diuersitas motuū itelligēda est ſm ꝙ partibus cōtinui ꝯuenit moueri.s.in potētia. Un̄ actu est vn⁹ mot⁹ toti⁹ ⁊ ptiū: s₃ potētia sunt diuersi mot⁹ ptiū ⁊ ad inuicē ⁊ a motu toti⁹. Et sic cū dr̄ pars moueri p accidēs ad motū totius: est tale p accidēs qḋ est in potētia p se: quod

Motus p accidens duplex.

nō est de motu p accidēs: ſm ꝙ dicunṫ accidentia vel forme p accidēs moueri. Posita igit̄ distinctiōe eius qḋ moueṫ explicat suā itētionē: ⁊ dicit. ꝙ id qḋ est ipartibile ſ₃ q̄ritatē pōt moueri qdē ad motū corporis p accidēs: non tamē q̄ pars: qa nulla magnitudo cōponiṫ ex idiuisibilib⁹: vt oñsum est: sed sicut moueṫ aliqd ad motū alterius qḋ nō est pars eius: sicut sedēs in naui moueṫ ad motum nauis. S₃ p se nō cōtingit ipartibile moueri. Hoc aūt ⁊ idem supra ꝓbauit nō ex pncipali itētiōe: sed icidēter. Un̄ preter rōnē supra positā hic magis explicat veritatē: ⁊ rōnes addit efficaces ad propositū ostendendū. ¶ Secū do ibi.

T.c.57. Lectio 2a.

¶ Muteṫ.n.ex.a.b.in.b.c.siue in magnitudine ex magnitudie: siue i forma ex forma: siue ex termino i oppositū ꝯtradictorie terminū: tp̄s aūt in quo prio mutaṫ sit.d. Igit̄ ipsum eo in tpe quo mutaṫ: aut in a.b. aut in b.c. aut ptim in hoc: parti in altero eē necesse ē: oē nāq₃ qḋ mutaṫ sic se h₃. At aliqd ipsi⁹ i vtroq₃ nō erit: fuit.n. ptibile. Neq₃ erit in b.c: erit.n. mutatū: supponiṫ vō mutari. Restat igit̄ ipm̄ i a.b. eē eo tpe quo mutaṫ. Quiescet ergo. Qḋ.n. est in eodē tpe quodā: id qescere dicebamus. Quare nō fit vt id qḋ vacat ptibus moueaṫ aut oīno mutetur. Hoc tn̄ pacto motus ipsius eēt: si tp̄s suis ex pūctis cōstaret. Semp.n. in ipso nūc motū eēt atq₃ mutatū: vt moueaṫ qdē nunq̄: ip vō sit motū. At hoc esse nō posse prius est demōstratū. Neq₃.n. tp̄s ex nunc ipsis: neq₃ linea ex pūctis: neq₃ motus ex suis momētis cōstat. Nam nihil aliud asserit q id dicit: q̄ motū ex hisce q̄ partibus vacāt cōstare: ꝑinde atq₃ si tp̄s ex nūc ipsis assereret aut magnitudinē ex punctis constare.

T.c.57.

¶ Muteṫ.n.ex a.b.i b.c. siue ex magnitudine in magnitudinē: siue ex spē in spēm: siue ſm ꝯdictionē. Tp̄s autē sit in quo primo mutaṫ .e.d. Ergo necesse est ipsu₃ ſm ꝙ mutaṫ tp̄s: aut in a.b. esse. aut in b.c. aut aliqd qdē huius in hoc: aliḋ vō i altero. Oē.n. qḋ mutaṫ: sic se habuit. In vtroq₃ qdē igit̄ nō erit aliqd ipsi⁹. Partibile.n. vtiq₃ esset. At vō neq₃ in b.c. Mutatū.n. erit. Concessum est aūt mutari. Relinqtur igit̄ ipm̄ in a.b. eē ſm ꝙ mutaṫ tp̄s: qescet ergo. In eodē.n. eē ꝑ tp̄s quoddā: qescere ē. ¶ Quare

T.c.58.

nō ꝯtingit ipartibile moueri neq₃ oīno mutari. Solum.n. sic esset ipsius motus: si tp̄s esset ex ipsis nūc. Semp.n. in ipso nūc ē motū eē ⁊ mutatū. Quare moueri qdē nequaq̄ ē: motū aūt eē sp. Hoc aūt ꝙ ipossibile sit: oñsū ē. Neq₃.n. ex ipsis nūc tp̄s: neq₃ linea ex ipsis pūctis: neq₃ motus ex momētis ē. Nihil.n. aliud facit hoc dicēs: aut motū ex indiuisibilibus: sicut si tempus ex ipsis nūc: aut magnitudinem ex pūctis.

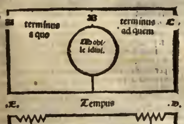
¶ Probat propositum tribus rationibus. Quarum p̄ma talis est. Si ponatur ꝙ impartibile mouetur: moueaṫ ex a.b.in b.c. Nec differt quātum ad hanc rōnem vtru₃ ista duo.s.a.b. ⁊ b.c. sint due magnitudines siue duo loca: vt in motu locali ⁊ augmenti ⁊ decrementi: vel due species.s. due qualitates: sicut in motu alterationis: vel sicut duo contradictorie opposita: vt in generatione ⁊ corruptione. Et sit tempus.e.d. in quo aliqd mutatur de vno termino in alteꝝ p̄mo.i.nō rōne partis. In hoc ḡ tpe necesse ē ꝙ id qḋ

Impartibile nō moueri probat triplici rōne p⁹

id qd̄ mutat aut sit in.a.b.i.in termino a quo:aut in.b.c.i. in termino ad quē:aut aliqd eius est in vno termino:alia vo pars eius est in altero. Omne eni qd̄ mutat oportet q aliquo hoꝝ triū modoꝝ se habeat:sicut supra dictum est. Non aūt pōt dari tertiū mēbrū.s.q sit in vtroqȝ ſm diuersas partes sui:qꝛ sic sequeret q esset partibile:ꝛ positū erat q esset ipartibile. Sed silr nō pōt dari 2m mēbrū s.q sit in.b.c.i.in termio ad quē:qꝛ qn̄ ē in termio ad quē tūc iā est mutatū:vt ex supiorib9 pȝ. Ponebat tn̄ q in h toto tēpore mutaret. Relinqtur ergo q in h toto tpe in quo mutat idiuisibile sit in.a.b.ꝛ in termino a quo. Ex quo sequitur q qescat. Nihil eni est aliud qescere q̄ q aliqd sit in vno ꝛ eodē per totū aliqd̄ tēpus. Cū enim in quolibet tēpore sit prius ꝛ posterius:si tēpus est diuisibile:qcqd p aliqd̄ tēpus est in vno ꝛ eodē:silr se habet nūc ꝛ prius:qd̄ est qescere. Sed h est ipossibile q aliqd dū mutatur qescat. Relinqtur ergo q nō ɔtigit ipartibile moueri neqȝ aliquo mō mutari. Hoc eniȝ solo mō posset motus aliqs esse rei idiuisibilis.si tēpus cōponeret ex ipsis nūc:qꝛ in nūc est semp motū esse vel mutatū.ꝛ qꝛ qd̄ motū est inq̄ tū huiꝰ nō mouet:seqtur q i nūc nihil mouet:sed sit motū. Sic igit posset poni idiuisibile moueri in aliquo tēpore si tēpus ex ipsis nūc cōponeret:qꝛ posset dari q in quolibet ipsorum nūc ex qbus cōponitur tēpus esset in vno:ꝛ in toto tēpore.i.in oibus nūc eēt in multis.ꝛ sic in toto tēpore moueret:nō aūt in aliquo nūc. Sȝ q h sit ipossibile sciȝ tp̄s cōponi ex ipsis nūc ostensuȝ est prius. Ostensuȝ est eniȝ supra q neqȝ tempus componitur ex ipsis nunc:neqȝ linea ex ipsis punctis:neqȝ motus componitur ex momētis:vt per momentum intelligamus hoc quod est mutatū eē. Qui eniȝ hoc dicit.q indiuisibile mouetur:aut q motꝰ cōponatur ex idiuisibilibꝰ:nihil aliud facit q̄ q tēpus cōponat ex nunc:aut magnitudo ex punctis:qd̄ est impossibile.ergo ꝛ ipossibile est ipartibile moueri. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Demōstratio q ipossibile ē ipartibile per se moueri.

Due magnitudines.

¶ Preterea neqȝ pūctū:neqȝ idiuisibile qcq̄ moueri ex his ē pȝ. Fieri nāqȝ nō pōt vt id qd̄ motu ciet maius seipso trāseat pꝰ q̄ aut p eq̄le aut minꝰ se moueatur. Qd̄ si ita sit:pȝ ꝛ pūctū seipo minꝰ aut eq̄le pus trāsire. At cū idiuisibile sit:fieri nō pōt vt p minꝰ antea moueat. Per eq̄le ergo sibi mouebit. Quo fit:vt ex pūctis linea ɔstet. Pūctū.n.trāscūdo sibi sp eq̄le:totā quā transit lineā metiet. Qd̄ si id eē nō pōt:fieri quoqȝ nequit vt indiuisibile moueatur.

¶ Amplius aūt ex his manifestū:q neqȝ pūctū:neqȝ aliud idiuisibile nullū ɔtingit moueri. Oē enim qd̄ mouetur:impossibile est prius maius moueri ipsius q̄ aut eq̄le aut minus. Si igitur hoc:manifestū qꝛ ꝛ punctū minus aut equale mouebit primuȝ. Quoniā aūt indiuisibile est:impossibile est minus moueri priꝰ. Equale ergo ipsi. Quare erit linea ex punctis. Semp.n.p eq̄lē motū oēm lineā pūctū mensurabit. Si aūt hoc ipoīe ē ꝛ moueri indiuisibile ipossibile est.

¶ Et dicit q ex his que sequūt pōt eē manifestū q neqȝ punctū neqȝ aliō qd̄cūqȝ idiuisibile pōt moueri. Et ista rō specialis est de motu locali. Omne eni qd̄ mouet ſm locū impossibile est q prius pertrāseat maiorē magnitudinē ipso mobili:q̄ eq̄lē vel minorē:sȝ semp mobile pus ptransit magnitudinē equalē sibi aut minorē q̄ maiorē. Si g̃ hoc ita se hȝ:manifestū est qꝛ ꝛ pūctū si mouet:pus ptransibit aliqd minus se aut eq̄le sibi q̄ lōgitudinē maiorē se. Sed ipossibile est q ptranseat aliqd minus se:qꝛ est idiuisibile. Relinqtur ergo q ptransibit equale sibi. Et ita opȝ q numeret oia puncta q̄ sūt in linea:qꝛ semper punctū cū moueat motu eq̄li linee,ppter h mouetur per totam lineā:sequit q totam lineā mēsuret. Hoc aūt facit numerādo omnia puncta.sequitur ergo q linea sit ex punctis. Si ergo hoc est impossibile:impossibile est q indiuisibile moueat. ¶ Tertiam rationē ponit ibi. 2a rō ad idem.

¶ Insup si oē motu ciet i tpe:ꝛ nihil in ipo nūc moueat.oēqȝ tp̄s sit diuisibile:erit vtiqȝ tp̄s eo tpe minꝰ i quo trāsit id qd̄ mouet eq̄le spatiū sibi. Id eni i quo mouet tp̄s erit plane:ppterea q oē qd̄ mouet i tpe motu ciet. Tp̄s aūt oē diuisibile eē pus ē demōstratū. Si igit pūctū mouet erit aliqd̄ tp̄s eo tpe minꝰ i quo motū ē ipȝ p eq̄le spatiū sibi. At eē nō pōt. In minore nāqȝ trāseat minꝰ nece ē. Quo ɔtinuo fit vt idiuisibile:i se minus sit diuisibile:quēadmodū ꝛ tp̄s in tēpus. Enimuero vnice id qd̄ ptibꝰ vacat atqȝ indiuisibile moueret:si fieri posset:vt in ipso nunc idiuiduo qppiam moueat. Eiusdē eni est rationis in ipso nūc moueri:ꝛ indiuisibile quid moueri.

¶ Ampliꝰ aūt si oē in tpe mouet:ꝛ in ipso nūc i(mpossi)bile:oē aūt tp̄s diuisibile:erit vtiqȝ aliqd̄ tp̄s minꝰ quolibet eoꝝ q̄ mouent:i quo mouet:q̄tū ipm mot̄ ē. Hoc qdē.n.erit tp̄s in quo mouet ppi(ter) id q mouet oē in tpe. Tēpus aūt oē diuisibile esse ostēsuȝ est prius. Si igit pūctū mouet:erit aliqd̄ tēpus minꝰ in quo ipȝ motū est:sed ipossibile ē. In minori.n.necesse minus moueri. Quare erit diuisibile indiuisibile in minus:sicut ꝛ tēpus in tempore. Solūmodo.n.mouebitur impartibile ꝛ idiuisibile:si erit in ipso nunc possibile moueri atomo. Eiusdē.n.rōnis est in ipo nūc moueri:ꝛ indiuiduum aliqd̄ moueri. T.co.90.

¶ Que talis est. Omne qd̄ mouet mouet i tpe:ꝛ nihil mouet in ipso nūc:vt supra pbatū est. Ostēsuȝ ē aūt supra q oē tp̄s est diuisibile.ergo in quolibet tpe in quo aliqd mouet:erit accipe minus tp̄s in quo mouet aliqd̄ minꝰ mobile:qꝛ manifestū ē q supposita eadē velocitate:in minori tpe ptransiet minꝰ mobile aliqd̄ signū datū:q̄ mobile maius:sicut in minori tpe pars q̄ totū:vt ex supiorib9 pȝ. Si ergo punctuȝ mouetur erit accipere aliqd̄ tp̄s minus tpe in quo ipsum mouetur. Sed hoc est impossibile:qꝛ sequeret q in illo miori tpe moueret aliqd minꝰ q̄ pūctū. 3a rō ad idem. T.ec.5.t. com.19. T.e. .t. com.16.

⁊ sic idiuisibile eẽt diuisibile in aliqḋ minus: sicut tẽpus diuidit̃ in tp̃s. Hoc enĩ solo mõ posset moueri indiuisibile si eẽt possibile aliqd moueri ĩ nũc idiuisibili. qꝛ sic nõ esset accipere aliqḋ min⁹ ipso nũc in quo mouet̃: ita non oporteret accipere aliqḋ min⁹ mobile. Et sic p3 ꝙ eiusdez rõnis est ꝙ fiat mot⁹ in nũc: ⁊ ꝙ idiuisibile aliqḋ moueatur. Hoc aũt est impossẽ ꝙ. s. in nũc fiat mot⁹. ergo ĩpossibile est ꝙ indiuisibile moueat̃. LEC. XIII.

¶ Mutatio aũt nulla ẽ ĩfinita. E quopiã enĩ ĩ qppiã ẽ oĩs: ⁊ ea q̃ ĩ ꝯdictorijs: ⁊ ea q̃ ĩ ꝯtrarijs est. Quare mutationũ qdẽ eaꝝ q̃ ĩ ꝯdictorijs sũt: affirmatio atq3 negatio finis ẽ: gñatiõis qdẽ id qḋ ẽ: corruptiõis aũt id qḋ nõ ẽ. Mutationũ vͦo q̃ iter ꝯtraria sũt: ipsa contraria sunt extrema. Hec enĩ vltima sũt mutationis: quare ⁊ alterationis omnis. Alteratio nanq3 ex ꝯtrarijs ẽ qbusdã. Silr̃ ⁊ accretiõis decretiõisue. Nã accretionis quidẽ id est extremum quod est magnitudinis perfecte que accommodat̃ nature finis. Decretionis vͦo casus ab hoc ipso remotione.

T. cõ. 91. Mutatio aũt nõ ẽ: neq3 vna ĩfinita. Oĩs enim erat ex quodã in quiddã: ⁊ que est in ꝯtradictiõe: ⁊ in cõtrarijs. Quare eoꝝ que sunt ſm ꝯtradictionẽ affirmatio ⁊ negatio terminus est: vt generationis quidem esse: corruptionis aũt nõ esse. Eoꝝ autem que sũt in ꝯtrarijs: contraria. Hec enĩ vltima sũt mutationis: quare ⁊ alterationis oĩs. Ex cõtrarijs enĩ quibusdã ẽ alteratio. Similiter aũt augmẽti ⁊ decremẽti. Augmẽti qdez termin⁹ ẽ q est ſm propriã naturaz perfecte magnitudinis. Decrementi qui est ab hac remotio.

Prĩa rõ ꝯ Heraclitũ ꝙ nl'la mutatiõ sit ĩfinita ſm spẽm propriaz. Postq̃ Phs oñdit ꝙ ĩpartibile nõ mouet̃: hic itẽdit ostẽdere ꝙ nulla mutatio est ĩfinita: qḋ est ꝯtra Heraclitũ: q posuit oĩa moueri semp. Et circa h̃ duo facit. Primo ostẽdit ꝙ nulla mutatio est ĩfinita ſm ꝓpriã spẽm. Scḋo ostẽdit quõ possit esse infinita tpe ibi [Sed si ꝯtingit.] Circa p̃mũ duo facit: Primo ostẽdit ꝙ mutatio nõ est ĩfinita ſm spẽm in alijs mutationibus p̃ter motũ localẽ. Scḋo oñdit idẽ in motu locali ibi [Loci aũt mutatio.] Prĩa ratio talis ẽ. Supra dcm̃ est ꝙ oĩs

5ͦ lec. 2. t. com. 7. mutatio est ex quodã in qddã. Et in qbusdã quidẽ mutationibus q̃. s. sũt iter ꝯtradictorie opposita: vt generatio ⁊ corruptio: vel iter ꝯtraria vt alteratio ⁊ augmẽtũ ⁊ decremẽtũ manifestũ est ꝙ habẽt ꝑfixos terminos. Uñ in his mutationibus q̃ sũt inter ꝯtradictorie opposita: termin⁹ est vel affirmatio vel negatio. sicut terminus generatiõis est esse: corruptiõis vͦo nõ esse. Similiter illarũ mutationũ q̃ sũt inter ꝯtraria: ipsa ꝯtraria sunt termini: ad quos sicut ad quedã vltima mutatiões hui⁹ terminantur. Uñ sequitur ꝙ cũ omnis alteratio sit de ꝯtrario in ꝯtrarium: ꝙ omnis alteratio habeat aliquẽ terminũ. Et silr̃ dõm est ĩ augmẽto ⁊ decremẽto: qꝛ terminus augmenti est ꝑfecta magnitudo. Et dico ꝑfectã ſm ꝯditionẽ ꝓprie nãe. Alia enĩ ꝑfectio magnitudinis cõpetit hoĩ ⁊ equo. Terminus aũt decremẽti est id qḋ ꝯtingit eẽ in tali natura maxime remotuz a perfecta magnitudine. Et sic p3 ꝙ quelibet p̃dictarum mutationum h3 aliquid vltimum in qḋ terminatur. Nihil aũt tale est ĩfinitũ. ergo nulla predictarum mutationum põt esse ĩfinita. ¶ Scḋo ibi.

¶ Latio aũt hoc qdẽ mõ nõ erit finita. Nõ enim oĩs est in ꝯtrarijs. Sed quoniã qḋ hoc pacto est: ĩpossibile diuisuz fore vt nõ ꝯtingat ip̃m fore diuisum id vt diuidat̃ nõ potest. Multipliciter enĩ impossibile dicit̃. Atq3 qḋ ita ẽ ĩpossibile secari nõ possit. Et oĩno qḋ factũ fore nõ pot: id fieri nõ ꝯtigit: ⁊ id profecto qḋ mutatũ fore nõ põt in id mutari nequit: in qḋ mutatũ fore nõ põt. Si igit̃ id qḋ fertur in qppiã mutatur ⁊ in illud sane fore mutatũ põt. Quare motus nõ est ĩfinitus: neq3 quicq̃ per ĩfinitum feretur Fieri enim non potest: vt illud vnq̃ pertranseat. Patet igitur hoc pacto nullam infinitam esse mutationem: vt nõ sit finibus terminata.

¶ Loci aũt mutatio sic qdem nõ erit finita. Nõ enim omnis in ꝯtrarijs est. Sed quoniã ĩpossibile est decisuz eẽ: eo ꝙ nõ ꝯtingit decidi. Multipliciter enĩ dicit̃ ĩpossibile: nõ ꝯtigit sic impossibile decidi: neq3 oĩno impossibile factum esse fieri neq3 mutari: ĩpossibile ꝯtingit vtiq3 mutari: in quod ĩpossibile est mutari. T. cõ. 92. ¶ Si ergo qḋ ferẽ mutat̃ in aliqd: ⁊ possibile ẽ mutari: quare non erit infinitus motus. Neq3 fertur in infinito. Impossibile est enim transire ip̃m. Quod quidem igitur sic non sit infinita mutatio: vt nõ finiatur terminis: manifestum est. T. cõ. 93.

¶ Procedit ad loci mutationẽ. Et p̃mo ostẽdit ꝙ nõ est similis rõ de loci mutatione ⁊ alijs mutationibus. Nõ enĩ põt sic ꝓbari ꝙ loci mutatio sit finita: sicut ꝓbatũ est de alijs mutationibus per h̃ ꝙ determinãtur ad aliqua contraria vel contradictorie opposita: qꝛ non omnis loci mutatio est iter ꝯtraria simpliciter. Dicunt̃ enĩ3 ꝯtraria que maxime distãt. Maxĩa aũt distãtia simpliciter accipit̃ quidẽ in motib⁹ nãlibus grauiũ ⁊ leuiũ. Locus enĩ ignis a centro terre h3 maximã distãtiã ſm distãtias determinatas talibus corporibus in nã. Uñ tales mutatiões sũt iter ꝯtraria simpliciter. Uñ de hui⁹ mutationib⁹ posset ostendi ꝙ nõ sunt infinite: sicut ⁊ de alijs. Sed maxĩa distãtia in motibus violẽtis: aut volũtarijs nõ accipit̃ simpliciter ſm aliquos terminos certos: sed ſm ꝓpositũ aut violentiã mouẽtis. qui aut nõ vult: aut nõ potest ad maiorẽ distãtiã mouere. Unde est ibi ſm quid maxima distantia: ⁊ per ꝯsequẽs contrarietas: nõ aũt simpliciter. Et iõ nõ poterat ostẽdi per terminos ꝙ nulla mutatio localis esset infinita. Unde cõsequẽter hoc ostẽdit alia rõne. Que talis est. Illud qḋ impossibile est eẽ decisum: nõ contingit decidi. Et qꝛ multipliciter dicit̃ aliqd impossibile s. qḋ oĩno nõ ꝯtingit eẽ: ⁊ qḋ nõ de facili põt esse: ideo iterponit de quo impossibili hic itelligat. Intelligit enim de eo qḋ sic est impossibile ꝙ nullo mõ ꝯtingit esse. Et eadẽ rõne id qḋ est ĩpossibile factũ eẽ: impossibile est fieri. Sicut si impossibile est ꝯtradictoria esse simul: ĩpossẽ est hoc fieri. Et pari rõne illud qḋ impossibile est mutatũ esse in in aliquid: ĩpossibile est ꝙ mutet̃ in illud: qꝛ nihil tendit ad impossibile. Sed omne quod mutat̃ ſm locum mutatur in aliqd. ergo impossibile est per motuz peruenire in illud. Sed infinitum nõ potest pertransiri. Nõ ergo fertur aliquid localiter per ĩfinitũ. Sic ergo nullus motus localis est infinitus. Et ita vniuersaliter p3 ꝙ nulla mutatio potest esse sic infinita vt non terminetur certis terminis a quibus speciem habet. ¶ Deinde cum dicit.

Scḋa rõ ad idem ⁊ spẽalr̃ loci mutatione.

Maxĩa distantia multipl'r.

¶ Uez ꝯsiderãduz est si sic esse possit vt vna eadẽq3 tẽpore sit ĩfinita. Nã si nõ fiat vna: nihil forsitan prohibet. Uelut si alteratio fiat post lationẽ: ⁊ accretio

post alteratione᷑: ꝛ generatio rursus post illa᷑. Sic .n. semꝑ q̄dē erit tp̄e motus. sed non vnus: q̄ nō ē vn⁹ ex vniuersis. Ut autem vnus infinitus tempore fiat preter vnū non potest: hic autem est ipsa conuersio.

t.c.34 ℂ Sed si sic ꝯtingit vt tēpore sit ifinitus idē existēs ꝛ vnus: considerandū est. Non vno quidē eni facto nihil forte prohibet: vt si post loci mutationē alteratio sit: ꝛ post alteratione᷑ augmentū: ꝛ iterū generatio. Sic eni semꝑ quidē erit in tēpore motus. sed nō vnus: ꝓpter id ꝙ nō ē vn⁹ ex oib⁹. Ut aūt fiat vnus: nō ꝯtingit ifinitū esse tēpore ꝑter vnum. Hic autē est circulatio.

Quo mot⁹ possit esse infinitus tp̄e ℂ Ostēdit quō motus possit eē ifinitus tp̄e ꝛ dicit ꝙ cōsiderādū est vtrū ꝯtingat motū sic eē motū infinitū tēpore vt semꝑ maneat vnus ꝛ idē numero. Cū enim motus duret per ifinitū tēpus nō existente vno ipso motu: nihil ꝓhibet. Qd̄ sub dubitatione dicit addēs [forte.] Quia posterius de h̄ inquiret. Et ponit exemplū. Sicut si dicam⁹ ꝙ post loci mutationem est alteratio: ꝛ post alterationē est augmētū: ꝛ post augmētū iterū gnātio. ꝛ sic in ifinitū. Sic .n. semꝑ posset mot⁹ durare tp̄e ifinito. Sed nō eēt vnus ſm numerum: quia ex huiusmodi motibus non fit

t.41.c.35 vnum numero: vt in quinto ostensum est. Sed ꝙ motus duret tempore infinito: ita ꝙ semper vnus maneat numero: hoc non contingit nisi in vna specie motus. Motus enim circularis potest durare vnus ꝛ ꝯtinuus tempore in

Lec.4.8 textum. finito: vt in .8. ostendetur. LEC. I.

ℂ Textus libri Septimi de physico auditu Aristotelis stagyrite.

Omne qd̄ mouet᷑ ab aliquo moueat᷑ necesse est. Si igit᷑ i se nō hēat ꝑncipiū motus: ab alio p᷑ ip̄m moueri. Si in se hēat: accipiat᷑ ip̄m .a.b. qd̄ q̄dē moueat᷑ nō ex eo: q̄ q̄d sui ciet᷑. Primū igit᷑ .a.b. putare a se moueri: q̄ ꝛ totū ab externo nullo mouet᷑: simile est atq̄ si q̄s cū ip̄m .d.g. mouet ip̄m .g.f. simulq̄ cū eo mouet᷑ ip̄m .d.g.f. a se ipso moueri putaret. q̄ nō ꝑspicit vtrum ab vtro moueat᷑ vtrū .d.g. a .g.f. an .g.f. ab ipso .d.g.

t.c.1. Omne aūt qd̄ mouet᷑: necesse est ab aliquo moueri. Siq̄dem igit᷑ in seipso nō habet pricipiū motus: manifestū ꝙ ab altero mouet᷑: aliud eniꝫ erit mouēs. Si aūt i seip̄o: accipiat᷑ .a.b. qd̄ moueat᷑ ſꝫ se: ꝛ nō eo ꝙ eorum que huius sunt aliq̄d mouet᷑. Primū q̄deꝫ igitur opinari .a.b. a seipso moueri ꝓpter id qd̄ totū mouet᷑ ꝛ a nullo exteriorū: simile est: sicut si quis ipso .d.e. mouēte .e.ꝫ. ꝛ ipso moto: opinetur .d.e.ꝫ. a seipso moueri: ꝓpter id ꝙ non videtur vtrum ab vtro moueatur: ꝛ vtrum .d.e. ab .e.ꝫ. aut .e.ꝫ. a .d.e.

ℂ Diui Thome Aquinatis in Septimū librū Physicorū dilucidissima Expositio.

Postq̄ȝ Ph̄s in precedētib⁹ libris determinauit de motu ſm se ꝛ de ꝯsequentibus ad ip̄m: ꝛ de partib⁹ ei⁹. hic icipit determinare de motu per cōparationem ad motores ꝛ mobilia. Et diuiditur in partes duas. In prima ostendit esse ꝑmum motum ꝛ ꝑmū motorē. In scd̄a ingrit qualis sit motus ꝑmus ꝛ ꝑmus motor. ꝛ hoc in .8. libro ibi [Utrū aūt motus aliquādo ꝛc̄.] Pria aūt pars diuidit᷑ in partes duas. In prima pte ostēdit eē ꝑmū motū ꝛ ꝑmū motorē. Et q̄ ea q̄ sunt vnius ordinis habēt aliq̄ȝ cōparationem adinuicē: id̄ in secūda pte determinat de cōparatione motuū adiuicē ibi [Dubitabit aūt aliq̄s ꝛc̄.] Circa ꝑmū tria facit. Primo ꝑmittit qd̄dā quo idiget ad ꝓpositū ostendēdū. Scd̄o ostēdit ꝓpositū ibi [Quoniā aūt oē qd̄ mouetur.] Tertio manifestat qd̄dam qd̄ supposuerat ibi [Primū aūt mouēs ꝛc̄.] Proponit ḡ ꝑmo ꝙ necesse est omne qd̄ mouet᷑ ab aliquo alio moueri. Qd̄ q̄dem in aliq̄b⁹ est manifestū. Sūt eni quedā que nō habent in seipsis ꝑn^m sui motus: sed ꝑn^m motus ipsoꝝ est ab extrinseco: sicut in his que per violentiam mouent᷑. Si ergo aliquid sit qd̄ nō habeat in seipso ꝑn^m sui motus: sed ꝑn^m sui motus est ab extrinseco: manifestū ē ꝙ ab alio mouet᷑. Si v̄o sit aliqd̄ mobile qd̄ habeat in seipso ꝑn^m sui motus: circa h̄ pōt esse dubium an ab alio moueat᷑. Et id̄ circa hoc instat ad ōndēdū ꝙ ab alio mouet᷑. Si ḡ aliq̄d tale ponat᷑ nō moueri ab alio: accipiat᷑ mobile .a.b. cui q̄dē moueri ꝯueniat ſꝫ se ꝛ ꝑmo: nō aūt ex eo ꝙ aliq̄ pars eius mouet᷑: sic eni nō moueret᷑ ſꝫ se. sed ſm ptē. Opꝫ aūt si aliq̄d mouet seipsum nō motū ab altero: qd̄ sit ꝑmo ꝛ ꝑ se motū. Sicut si aliq̄d est calidū nō ab alio: opꝫ ꝙ sit ꝑmo ꝛ ꝑ se calidū. Hoc ḡ dato ꝓcedit ad ꝓpositū ostendēdū dupl'r. Primo q̄dē excludēdo illud vnde maxime videri posset ꝙ aliq̄d nō ab alio moueat᷑. Scd̄o directe ostēdēdo ꝙ nihil pōt a seipso moueri ibi [Amplius aūt qd̄ a seipso mouet᷑ ꝛc̄.] Id aūt ex quo maxie videt᷑ ꝙ aliq̄d nō moueat᷑ ab alio est: q̄ nō mouet᷑ ab aliquo exteriori: sed ab ipso interiori ꝑn°. Dicit ḡ ꝑmo ꝙ opinari ꝙ .a.b. moueat᷑ a seipso ꝑꝑ h̄ ꝙ totū mouet᷑: ꝛ nō mouet᷑ ab aliquo exteriori: sile ē ac si aliq̄s diceret ꝙ mobile cui⁹ vna ps mouet᷑ ꝛ alia mouet: moueat seip̄m ꝓpter h̄ ꝙ nō discernit᷑ que pars sit mouēs: ꝛ que sit mota. Sicut si huiꝰ mobilis qd̄ ē .d.e.ꝫ. ps q̄ est .d.e. moueat partē q̄ est .e.ꝫ. ꝛ nō videat᷑ q̄ pars eoꝝ sit mouēs ꝛ q̄ sit mota. Uult aūt ꝑmū mobile .a.b. ꝙ totum mouet᷑ ꝛ a ꝑn° iteriori mouēte: itelligi aliqd̄ corpus aīatū qd̄ totū mouet᷑ ab aīa. Per mobile aūt .d.e.ꝫ. vult intelligi corpus aliqd̄ qd̄ nō totum mouetur: sed vna pars eius corpalis ē mouēs ꝛ alia mota. in quo q̄dē mobili manifestū est ꝙ id qd̄ mouet᷑ ab alio mouet᷑: ꝛ ex hoc vult simile ostendere de corpore animato qd̄ videt᷑ mouere seip̄ꝫ. Hoc .n. ei cōuenit inquātū vna pars aliā mouet. s. aīa corpus: vt in .8. plenius ostendet᷑. ℂ Secūdo ibi.

ℂ Deīde qd̄ a seip̄o mouet᷑ id nunq̄ȝ ex eo moueri desinet q̄ aliq̄d aliud stetit moueriq̄ȝ cessauit. Igitur si quid ex eo moueri desinit q̄ q̄ppiā aliud stetit: id ab alio moueat᷑ necesse ē. Hoc eni patefacto: oē qd̄ mouet᷑ ab aliquo moueat᷑ necesse ē. Cū eni ip̄m .a.b. moueri sit sumptū: diuisibile erit ꝑfecto. Oē nāq̄ȝ qd̄ mouet᷑ diuisibile ē. Sit igit᷑ diuisuꝫ in .c. Igitur .b.c. q̄escēte: ꝛ ip̄ꝫ .a.b. q̄escat necesse ē. Qd̄ si nō q̄escat: mēte sumat᷑ moueri: b.c. igitur q̄escēte .a.c. mouetur. Nō ergo ꝑ se mouetur ip̄ꝫ .a.b. At ꝑ se ꝑmo moueri supponebatur. Pꝫ igitur .b.c. q̄escēte: ꝛ .a.b. q̄escere: ac tunc cessare moueri. At si q̄d ex eo moueri desinit q̄ q̄escit aliud: id ab alio plane mouetur. Patet igitur oē quod mouetur ab aliquo motū cieri. Oē eniꝫ qd̄ mouetur: est (vt patuit) diuisibile: parteq̄ȝ quiescente: ꝛ totum ipsum quiescet. *Lec.10. l ꝑn° ac ꝑ totū.*

T.cō.2. ¶ Amplius qđ a seipso mouet͛: nullo mō pausabit cū mouet͛ in stādo aliquid alterum qđ mouetur. Necesse ē ḡ si aliqđ pausat qđ mouetur in stādo aliqđ alteꝝ: hoc ab altero moueri. Hoc aūt manifesto facto necesse est omne qđ mouet͛ cū diuisibile sit moueri ab aliquo. Quoniā eniꝫ acceptū est. a. b. qđ mouet͛: diuisibile erit. Diuidat͛ igitur in. c. Necesse igitur. b. c. quiescēte: q̄escere ⁊. a. b. Si enim non: accipiatur moueri: b. c. igitur q̄scēte: mouebitur vtiqꝫ. a. b. Nō ergo mouetur per se. a. b. Sed concessum est per seipsuꝫ moueri primū. Manifestū igitur ꝙ. b. c. quiescēte: quiescet ⁊. a. b. ⁊ sic pausabit qđ mouetur. Sed si aliquid in quiescendo aliud stat: ⁊ pausat moueri: hoc ab altero mouetur. Manifestum est igitur omneq̄uod mouetur ab aliquo mouetur ⁊ nō a se. Diuisibile enim est oē qđ mouet͛: ⁊ parte quiescente: q̄escet totum.

¶ Ostēdit: directe ꝙ oē qđ mouet͛ ab alio mouet͛ tali rōne. Oē qđ mouet͛ a seipso nō quiescit a suo motu ꝑ q̄eteꝫ cuiuscūqꝫ alteri⁹ mobilis. Et h̄ accipit q̄si ꝑ se notuꝫ. Ex h̄ aūt vlterius ꝯcludit ꝙ si aliqđ mobile q̄scit ad q̄etem alterius. ꝙ hoc mouetur ab altero. Hoc aūt supposito: cōcludit ꝙ necesse est oē qđ mouet͛ ab aliquo alio moueri. Et ꝙ h̄ sequat͛ ex ꝑmissis: sic ꝓbat. Illud mobile qđ supposuimus a seipso moueri. sciꝫ. a. b. oportet diuisibile eē: q͛ oē qđ mouet͛ est diuisibile: vt supra ꝓbatū est. (6. lec. 5. 2. com. 32.) Et q͛ diuisibile est: nullū īconueniens sequitur si diuidat͛. Diuidat͛ ergo in pūcto. c. ita ꝙ vna ps ei⁹ sit. b. c. ⁊ alia. a. c. Si ḡ. b. c. ē pars eius qđ est. a. b. necesse ē ꝙ q̄scēte. b. c. pte: q̄scat totū. a. b. Si ergo nō q̄scat totū q̄scente parte: accipiat͛ ꝙ totū moueat͛: ⁊ vna pars q̄scat: sed q͛ pa ponit͛ q̄scere nō poterit poni totū moueri nisi rōne alterius partis. Sic ergo. b. c. q̄scēte qđ ē vna pars: mouet͛. a. c. qđ ē alia pars. Sed nullū totū cuius vna sola pars mouet͛: mouet͛ ꝑmo ⁊ per se. Nō ergo mouebitur. a. b. ꝑmo ⁊ ꝑ se. Quod erat suppositū. Ergo opꝫ ꝙ. b. c. q̄scente: q̄scat totū. a. b. Et sic illud qđ mouet͛: pausabit. idest desinet moueri ad q̄etē alterius. Sed supra habitū est ꝙ si aliqđ q̄scit ⁊ desinit moueri ad q̄etē alterius: hoc ab altero mouet͛: ergo a. b. ab altero mouet͛. Et eadem ratio est de quolibet alio mobili: q͛ omne qđ mouetur est diuisibile. ⁊ eadem ratione oꝫ ꝙ q̄scēte parte q̄scat totū. Manifestū est ergo ꝙ omne qđ mouet͛: ab aliquo alio mouet͛.

Obiectio Galeni ꝯ Arist. dcā. ¶ Contra istam aūt Arist. probationē multipliciter obycit͛. Obycit enim Galenus ꝯtra h̄ qđ dicit Arist. ꝙ si vna tm̄ pars ei⁹ mobilis moueat͛ ⁊ reliqua q̄scat: ꝙ totū nō per se mouetur. dicens hoc eē falsum: q͛ ea que mouent͛ ſm partē ꝑ se mouent͛.

Iprobatio eius. ¶ Sed deceptus est Galenus ex equocatione eius qđ est ꝑ se. Per se enim q̄nqꝫ sumit͛ ſm ꝙ opponit͛ ei tm̄ qđ ē ꝑ accidēs. Et sic qđ mouet͛ ſm parteꝫ: mouet͛ ꝑ se: vt Gal. itellexit. Q̄nqꝫ vero sumit͛ ſm ꝙ opponit͛ sil͛ ei qđ est per accidēs ⁊ ei qđ est ſm partē. Et h̄ dicit͛ nō solū per se sed ēt ꝑmo. Et sic accipit per se Aristo. hic. Quod pꝫ q͛ cū ꝯclusisset [nō ergo mouet͛ per se. a. b.] subiūgit [Sed concessum est ꝙ per seipm moueri ꝑmū] Sed magis vrget

Obiectio Auicēne obiectio Auicēne: que obycit ꝯtra hāc rōnem dicēs eā ꝓcedere ex suppositione īpossibilis: ex quo sequitur īpossibile: ⁊ nō ex eo ꝙ ponit͛ aliqđ a seipso moueri. Si eni ponam⁹ aliqđ mobile a seipso moueri ꝑmo ⁊ ꝑ se: n̄ale est ei ꝙ moueat͛ ⁊ ſm totū ⁊ ſm partes. Si ergo ponat͛ ꝙ aliqua pars eius q̄scat: erit positio īpossibilis. Et ex hac positiōe sequtur īpossibile: ad qđ Aristo. īducit. s. ꝙ totum moueat͛ nō ꝑmo ⁊ ꝑ se. vt positū est. (p⁹ sol. ad obiectiō Auic.) Huic aūt obiectioni posset aliquis obuiare dicēdo ꝙ lꝫ īpossibile sit parteꝫ q̄scere ſm determinatā nām in q̄tū est corpus talis speciei: vtpute celū vel ignis: nō est tm̄ īpossibile si ratio cōis corporis cōsideret͛: q͛ corpus in q̄tū corpus non ꝓhibet͛ q̄scere vel moueri. (6. l. c. 15.) Sꝫ hāc respōsionē excludit Auicēna dupl͛r. Primo qdē q͛ pari rōne posset dici de toto corpore qđ nō ꝓhibetur q̄scere ex hoc ꝙ corpus est: sicut dicit͛ de parte. (Exclusio hui⁹ sol. p⁹) ⁊ ita sup̄fluū fuit assumere ad ꝓbationē ꝓpositi diuisionē mobilis ⁊ q̄etē partis. Scđo q͛ aliq̄ ꝓpositio simpliciter reddit͛ īpossibilis: si ꝑdicatuꝫ repugnet subiecto rōne differentie specifice: q̄uis nō repugnet ei rōne generis. (2⁹) Est eni īpossibile ꝙ hō sit irrationalis: q̄uis nō īpediatur: irrationalē esse: ex hoc ꝙ est aīal. Sic igit͛ simpl͛r impossibile ē ꝙ ps corꝑis mouētis seipm q̄scat: q͛ h̄ ē ꝯtra rōnē talis corꝑis. lꝫ nō sit ꝯtra rationē cōmunē corporis.

¶ Hac igit͛ responsione remota Auerrois aliter soluit: ⁊ dicit ꝙ aliq̄ ꝯditionalis pōt esse vera cuius antecedēs est īpossibile ⁊ ꝯsequēs īpossibile: sicut ista: si homo est asin⁹: est aīal irrationale. (Aliud sol. Cōmē.) Cōcedēdū est ergo ꝙ īpossibile est ꝙ si aliqđ mobile ponit͛ mouere seipsum ꝙ vel totū vel ps eius q̄scat. sicut īpossibile est ignē nō eē calidū: ꝓpter h̄ qđ est sibiipsi causa caloris. Vn̄ hec ꝯditionalis est vera. Si mobilis mouētis seipm ps q̄scit: totū q̄scit. Aristoteles aūt si verba eius diligenter ꝯsiderētur nūq̄ vtit͛ q̄ete partis nisi per locutionē habētē vim ꝯditionalis ꝓpositionis. Nō eni dicit ꝙ q̄scat. b. c. [Sed necesse est. b. c. q̄scēte: quiescere ⁊. a. b.] Et iteꝝ [q̄scēte parte quiescit totū.] Et ex hac ꝯditionali vera Aristote. ꝓpositū demonstrat. ¶ Sed dicit Auerrois ꝙ ista demōstratio nō ē de genere demōstrationū simpliciter: sed de genere demonstrationū. que dicunt͛ demōstratiōes signi vel demōstratiōes q͛a: in q̄bus est vsus talū ꝯditionaliū. ¶ Est autem hec solutio ꝯueniēs q̄ntū ad hoc qđ dicit de v͛itate ꝯditionalis.

Iprobatio opinionis Auer. Sol. S. Tho. ¶ Sed videt͛ dōꝫ. ꝙ nō sit demōstratio q͛a: sed ꝓpter qđ. Cōtinet. n. cām: quare īpossibile est aliqđ mobile mouere seipꝫ. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est. ꝙ aliqđ mouere seipsuꝫ nihil aliud est q̄ eē sibi cā motus. Quod aūt est sibi cā alicuius: opꝫ ꝙ primo ei ꝯueniat: q͛ qđ est ꝑmū in quolibet genere est cā eoꝝ q̄ sūt post. Vn̄ ignis q̄ sibi ⁊ alijs est cā caloris: est ꝑmū calidū. (Met. lapsigl. Lec. 7. com. 3) Ostēdit aūt Ari. in sexto ꝙ in motu nō īuenit͛ ꝑmū: neqꝫ ex parte temporis: neqꝫ ex pte magnitudinis: neqꝫ etiā ex pte mobilis ꝓpter hoꝝ diuisibilitatē. Nō ḡ pōt īueniri ꝑmū cuius motus nō depēdeat ab aliquo ꝑori. Motus eni totius dependet a motib⁹ partiū: ⁊ diuidit͛ in eos vt in. 6. ꝓbatū ē. (Lec. 6. com. 3) Sic ergo ostēdit Arist. cām q̄re nullū mobile mouet seipsuꝫ: q͛ nō pōt esse ꝑmū mobile cui⁹ motus nō depēdeat a ptib⁹: sicut si ostēderē ꝙ nullū diuisibile pōt eē ꝑmuꝫ ens: q͛ eē cuiuslibet diuisibilis depēdet a ptib⁹: vt sic hec ꝯditionalis sit vera. si ps nō mouet͛: totū nō mouet͛: sicut hec conditionalis est vera: si pars nō est: totū nō est. Vn̄ ⁊ platonici qui posuerūt aliq̄ mouere seipsa: dixerūt ꝙ nullū corporeū aut diuisibile mouet seipsum: sed mouere seipꝫ est tātūmodo sube spiritualis: que itelligit seipsaꝫ ⁊ amat seipsaꝫ. (Plato. posuit moueri se ipsū et per ptē suba spiritualē) Vniuersaliter oēs operatiōes: motus appellādo: q͛ ⁊ huiusmodi operationes. scilicet sentire ⁊ intelligere etiā Aristoteles. in tertio de anima nominat motum: ſm ꝙ motus est actus perfecti. (Lec. 12. com. 2) Sed hic loquitur de motu ſꝫ ꝙ est actus imperfecti. id est existentis in potentia: ſm quem motum: indiuisibile non mouetur: vt in sexto probatum est: ⁊ hic assumitur. Et sic patet ꝙ Aristote. ponēs omne quod mouetur ab alio moueri. a Platone qui posuit aliquid mouere seipsum: nō dissentit in sententia: sed (Lec. 5. com. 32. & lec. 12. com. 57. et idem)

solum in verbis.

LECTIO. II.

¶ Cũ aũt oẽ qđ mouet ab aliquo moueat: necesse ẽ ⁊ id qđ in loco mouet: ab alio moueat: ⁊ id igit qđ mo uet: ab alio moueat necesse est: cũ moueat ⁊ ipsum: ⁊ hoc ab alio rursus. At nõ infinitum hoc proficisci tur: sed stabit tandem alicubi: atq3 erit quippiã qđ primo causa erit vt omnia moueantur.

T.c.3. Quoniam aũt oẽ qđ mouet: ab aliquo mouet: necesse ẽ ⁊ qđ mouet oẽ in lo co: moueri ab altero. Et mouens igit ab altero: quoniã ⁊ ip3 mouet. Et ite rũ h ab altero. Nõ aũt in ĩfinitũ abibit: sed stabit alicubi: ⁊ erit aliqđ qđ primo causa erit motus.

Postq̃ ostdit Phs q oẽ qđ mouet: mouet ab alio. Hic accedit ad pncipale ppositũ ostendẽ dũ: scil3 q sit pmus motus ⁊ pmus motor. Et circa h duo facit. Primo pponit qđ intẽdit. Scđo pbat ppositũ ibi [Si eni nõ est. sed in ĩfinitũ pcedet ⁊c.] Dicit g pmo q cũ ostensum sit vniuersaliter q oẽ qđ mouet: ab aliquo alio mouet: necesse est h etiã verũ esse in motu locali: sci licet: vt oẽ qđ mouet in loco: ab altero moueat. Applicat aũt spẽaliter ad motũ localẽ qđ supra vit demõstratũ est: Lec.14. qr motus localis est primus motuũ: vt in. 8. ostẽdet: ⁊ iõ ab.55. fm huĩe motũ pcedit h ad demõstrãdũ pm motorẽ. Acci piat igr aliqđ qđ mouet fz locũ: h mouet ab altero. Aut ergo illud alterũ mouet: aut nõ. Si non mouet habet p positũ. scil3 q aliqđ sit mouẽs imobile: qđ ẽ pprietas pri mi mouẽtis. Si aũt ⁊ ipm mouẽs mouet: op3 q moueat ab altero mouẽte. Et h iterũ mouens si ⁊ ipsum mouetur: mouet ab altero. Sed hoc nõ põt pcedere in ĩfinitũ: sed op3 in aliquo stare. Erit g aliqđ pmũ mouẽs qđ erit pa cã motus: ita. s. q ip3 nõ mouet: sz mouet alia. ¶ Scđo ibi.

¶ Qđ si nõ sit ita: sz sit i ĩfinitũ pfectio: moueat. a. q dẽ a. b. ip3 aũt. b. moueat a. c. ⁊. c. rursus a. d. ⁊ hoc i in finitũ hoc mõ pficiscat. Cu3 igit sil moueat ⁊ id qđ mouet: sil. a. ⁊. b. mouebũt: nã cũ. b. mouet: mouebit ⁊ ip3. a. ⁊ itẽ cũ. b. mouet: ip3. c. sane mouebitur: ⁊ silr cũ. c. mouet mouebit ip3. d. Motus igr ipsi⁹. a. simul erit cũ motu ipsi⁹. b. ⁊ ceterorũ cuiusq3: ⁊ vnũqđq3 igi tur ipsorũ: ⁊ motũ cuiusq3 poterim⁹ sumere. Nã ⁊ si a singulis singula sil mouẽt: nõ min⁹ tñ vniuscuiusq3 mot⁹ vn⁹ ẽ nũero: ⁊ nõ ĩfinit⁹ extremis. Cũ oẽ qđ mo uet: e quodã ad quoddã pficiscat. Fit. n. vt aut nũe ro: aut genere: aut spẽ sit idẽ mot⁹. Nũero igr cũ mo tũ dico eũdẽ eẽ: q in eodem numero tpe: ex eodem in idẽ3 nũero fit: vt hisce q hac ex albedie: q ẽ vna nũe ro: hãc in nigredinẽ: hoc i tpe qđ sit vnũ nũero fit. Nã si i alio atq3 alio fiat: vn⁹ spẽ nõ nũero mot⁹ erit. Genere aũt idẽ ẽ mot⁹: q eodẽ in pdicamẽto: aut in suba: aut i alio genere sit. Spẽ vo ẽ vn⁹: quo ex eodẽ spẽ ad idẽ spẽ pgit. Ut mot⁹ q ẽ ex albo i nigrũ: aut i malũ e bono. Hec aũt ⁊ i supiorib⁹ dcã sũt. Accipiat igit mot⁹ ipsi⁹. a. ⁊ sit. e. ⁊ mot⁹ ipsi⁹. b. ⁊ sit. f. ⁊ mot⁹ itẽ ipsi⁹. c. atq3. d. ⁊ sint. g. atq3. h. Sumat pterea tps i quo a. mouet: ⁊ sit. k. Atq3 cũ definit⁹ sit mot⁹ ipsi⁹. a. defi nitũ erit ⁊. k. tps: ⁊ nõ ĩfinitũ. At. a. ⁊. b. ⁊ ceterorũ vnũ qđq3 eodẽ i tpe mouebat. Accidit igit vt mot⁹. e. f. g. h. ĩfinit⁹ i. k. definito tpe fiat. Eo eni in tpe quo. a. mo uebat: ⁊ ea oĩa ĩfinita q post ip3. a. collocata deinceps sũt mouebãt. Quare tpe in eodẽ mouẽtur. Etenim mot⁹ ipsi⁹. a. eq̃lis aut erit motui ipsius. b. aut maior: nihil autẽ refert. Accidit enim omnino vt infinitus motus tempore fiat finito. Hoc autẽ fieri nequit.

¶ Si eni nõ est: sed in ĩfinitũ pcedet: sit. a. qdem T.c.4. qđ ab ipso. b. moueat. b. vo ab ipso. c: c. autẽ ab ipso. d: ⁊ hoc igit modo in ĩfinitũ ascẽdat. Quo niã ergo simul mouẽs ⁊ ipm qđ mouet: mani festũ est quoniã simul mouet ⁊. a. ⁊. b. Cũ eni mouet. a. mouebit. b. ⁊ cũ mouet. b. ⁊ ipsu3. c. ⁊ cũ. c. ipsum. d. Erit igit simul motus qui est a. ⁊. b. ⁊ reliquorũ vniuscuiusq3. Et accipe igit vnũquodq3 istorũ poterimus. Et nãq3 si vnũ quodq3 ab vnoquoq3 mouet: nihil minus vn⁹ numero vniuscuiusq3 motus: ⁊ nõ ĩfiniti in vlti mis. ¶ Quoniã quidẽ qđ mouet oẽ ex quodã T.c.5. in quiddã mouet. Aut eni numero accidit eun dẽ eẽ motũ aut genere aut spẽ. Numero quidẽ igit dico eũdẽ motũ: qui ex eodẽ in idẽ numero: ⁊ in tẽpore eodẽ fit: vt ex hoc albo qđ est vnum nũero: in hoc nigrũ fm hoc tẽpus qđ est vnum numero. Si eni h3 aliud: nõ adhuc vnus erit nu mero sed specie. Genere aũt motus vnus est: q in eodẽ pdicamẽto substãtie vel alteri⁹ generis est. Specie aũt q ex eadẽ specie in idẽ specie: vt ex albo in nigrũ: aut ex bono in malũ. Hec aũt di cta sũt ⁊ in prioribus. Accipiat igit qui est mo T.c.6. tus ipsius. a. ⁊ sit in quo est. e. ⁊ q est ipsius. b. sit in quo. 3. ⁊ q est. c. d. in quo. i. t. Et tẽpus in quo moueat. a. sit. r. Determinato autem motu ipsius. a. determinatũ erit ⁊ tẽpus ⁊ nõ ĩfinitu3 qđ est. r. Sed in eodẽ tẽpore mutum est. a. b. ⁊ reliquorũ vnũquodq3. Accidit ergo motũ qui ẽ e. 3. i. t. cũ sit ĩfinitus in tẽpore finito moueri qđ est. r. In quo eni. a. motũ est: ⁊ q sũt ipsius con sequẽter omnia mota sũt ĩfinita. Quare in eodẽ mouet. Et nãq3 aut eq̃lis motus erit q est ipsi⁹ a. ipsi q. b: aut maior. Differt aũt nihil. Penit⁹ eni infinitum motum in finito tempore accidit moueri. Hoc autem impossibile est.

¶ Probat qđ supposuerat. Et circa h tria facit. Prio indu cit pbationẽ. Secundo ostẽdit probationem esse insuffi cientem ibi [Sic quidem igitur videtur ⁊c.] Tertio sup plet qđdam per qđ ratio fortificat ibi [Sed si qđ moue tur.] Dicit ergo primo q si hoc non concedatur q sit ali qua prima causa motus: cum omne qđ mouetur ab alio moueatur. sequitur q procedatur in infinitu3 in mouen tibus ⁊ motis. Et h ostẽdit eẽ ipole. Sit eni. a. quoddã qđ mouet fm locu3: ⁊ moueat ab ipso. b: b. vo a. c. c. vo a. d. ⁊ sic pcedat in ĩfinitũ ascẽdẽdo. Manifestũ est aũt q cũ aliqđ mouet ex eo qđ mouet: simul mouet mouens ⁊ ip3 mobile: sicut si manus suo motu mouet baculum. simul mouet manus ⁊ baculus. Sic ergo simul mouet. b. quan do mouet. a. ⁊ eade3 rõne quando mouetur. b. simul mo

uet.c.⁊ cū mouet.c.ſimul mouet.d.Sic ergo ſimul ⁊ in eodē tpe eſt motus ipſius.a.⁊ omnium aliorum:⁊ poterit ſeorſum accipi motus vniuſcuiuſqꝫ hoꝝ īfinitoꝝ.Et quā uis vnūqdqꝫ hoꝝ mobiliū moueat ab vnoquoqꝫ mouē tiū:nō ita ꝙ vnū ab oīb⁹:ſed ſingula a ſingulis:nihilomi nus tñ lꝫ ſint infinita mouentia ⁊ mobilia:tñ vniuſcuiuſ qꝫ mobiliū motus eſt vnus nūero.Et lꝫ oēs motus ſint īfiniti numero:nō tamen ſūt infiniti in vltimis.ideſt per ꝑuationē vltimoꝝ:ſed vniuſcuiuſqꝫ motus ē finitus ha bēs determinata vltima.Et ꝙ vniuſcuiuſqꝫ infinitorum mobiliū motus ſit vnus numero ⁊ finitus ꝓbat.Quia cū omne qḋ mouet moueat īter duos terminos:ex quodā ſcilicet in quiddā:neceſſe eſt ꝙ ſm diuerſum modū iden titatis terminoꝝ:etiā ipſe motus ſit diuerſimode vnus:

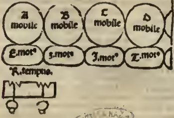
Motus vnus nūero quid. ſcilicet aut numero aut ſpecie aut genere.Numero qdēꝫ eſt idē motus qui eſt ex eodē termino a quo in idē nūero ſicut in terminū ad quē:ita tñ ꝙ ſit etiā in eodē numero tēpore:⁊ cū hoc opꝫ ꝙ ſit eiuſdē mobilis numero.Et ad exponēdū qḋ dixerat.ſubiūgit ꝙ motus numero vnus ē ex eodē in idē:ſicut ex hoc albo qḋ ſignificat vnū nume ro:in hoc nigrū qḋ etiā nominat aliqd idē numero:⁊ ſm hoc tēpus determinatū:qḋ etiā eſt vnuꝫ numero:q2 ſi eēt motus ſm aliud tempus lꝫ eq̄le:nō eēt numero vnus:ſꝫ

Motus vn⁹ genere quid. ſpe tñ.Sed motus eſt vnus genere qui eſt in eodē ꝑdica mēto vel ſubſtātie vel cuiuſcūqꝫ alteri⁹ generis:ſicut oīs generatio ſubſtātie eſt eadē genere:⁊ oīs alteratio ſimilr.

Motus vnus ſpecie quid. Lec.6.t. com.3. Sed motus eſt ſpe vnus qui ē ex eodē ſm ſpēm:in idem ſm ſpēm:ſicut oīs denigratio que ē ex albo in nigruꝫ eſt eadē ſpe:⁊ oīs depravatio que ē ex bono in malū.Et hec ēt in qnto dicta ſunt.His igit duobus ſuppoſitis ſcilicet ꝙ ſimul mouet ⁊ mouēs ⁊ motum:⁊ ꝙ pōt accipi motus vniuſcuiuſqꝫ mobiliū tanquā finit⁹ ⁊ vn⁹:accipiat mot⁹ huius mobilis qḋ eſt.a.⁊ ſit.e.⁊ motus ipſius.b.ſit.ꝫ.⁊ mo tus.c.d.⁊ aliorum conſequētiū ſit.i.t.Tēpus aūt in quo mo uet.a.ſit.r.Sed q2 motus ipſi⁹.a.eſt determinatus.id eſt finitus:etiā tēpus in quo eſt iſte motus ſcilicet.r.eſt deter

Lec.9.t. c.60.tūc. minatū ⁊ nō īfinitū:q2 ſicut in.6.oſtenſum eſt:finitū ⁊ īfi nitū ſimul inuenit in tēpore ⁊ motu.Ex dictis aūt patet ꝙ ī eodē tēpore in quo mouet.a.mouetur ⁊.b.⁊ oīa alia: ergo mot⁹ omniuꝫ qui eſt.e.ꝫ.i.t.eſt in tēpore finito.Sed iſte motus eſt īfinitus:cū ſit īfinitoꝝ.ergo ſequet ꝙ mo tus īfinitus ſit in tēpore finito:qḋ eſt īpoſſibile.Hoc aūt id ſequit q2 in quo tēpore mouet.a.mouent oīa alia que ſūt īfinita numero.Nec differt quantū ad ꝓpoſitū perti net verū motus omnium mobiliū ſit equalis velocitatis: aut īferiora mobilia tardius moueantur ⁊ in maiori tpe q2 oīno ſequet ꝙ mot⁹ īfinitus ſit in tpe finito:q2 vnūqḋ qꝫ mobiliū neceſſe eſt ꝙ habeat velocitatē ⁊ tarditatē fi nitā.Hoc aūt eſt īpoſſibile.ſ.motū īfinitū eſſe in tpe fini to:ergo ⁊ primū eſt impoſſibile.ſ.ꝙ procedatur in mobi libus ⁊ mouentibus in infinitum.¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio oſtendens ꝙ non proceditur in infinitū in mouentibus ⁊ motis.

¶ Hoc igitur pacto quod propoſuimus videbitur de monſtrari.Non tamen demonſtratur:quia nullum abſurdum emergit.Fieri enim poteſt vt finito in tē pore motus ſit infinitus:non tamen idem:ſed alius atqꝫ alius:ſi multa ſint ea que mouentur ac infinita. Quod ⁊ in hiice que nūc ſumpſimus accidit.

¶ Sic qdē igit videt demonſtrari qḋ eſt a prīci pio:nō tñ demonſtrat:ꝓpter hͦ ꝙ nullū īncōue niēs accidit.Cōtingit eniꝫ in finito tpe īfinitum motū eē:nō eundeꝫ aūt:ſed alterum ⁊ alterum multis ⁊ infinitis motis.Quod qdem accidit ⁊ in hisque nunc. T.cō.7.

¶ Oſtendit ꝙ precedens ratio non efficaciter concludit. ⁊ dicit ꝙ predicto modo videtur demonſtrari principale propoſitum ſcilicet ꝙ non in infinituꝫ procedatur in mo uentibus ⁊ motis.Non tamen efficaciter demonſtratur: quia nullum inconueniens accidit ex premiſſis.Contin gens eſt enim ⁊ poſſibile ꝙ in tempore finito ſit motus infinitus:ita tamen ꝙ non ſit vnus ⁊ idem:ſed alius ⁊ alius:inquantuꝫ ſcilicet infinita ſunt que mouentur.Ni hil enim prohibet infinita in tempore finito moueri ſi mul.Et hoc concludebat ratio predicta.Erant enim mo bilia infinita diuerſa:⁊ ſic motus eorum erant diuerſi:q2 ad vnitatem motus non ſolum requiritur vnitas tempo ris ⁊ termini:ſed etiam vnitas mobilis.vt in.5.dictum eſt.¶ Tertio ibi.

Predict rōne nō efficacit oſtditur.

Lec.6.com.5.

¶ At ſi id quod primo mouet in loco:motuqꝫ cor pori accommodato:tangere neceſſe eſt id quod mo uetur:aut continuum eſſe:vt in vniuerſis fieri cerni mus:totum ipſum vnum ex omnibus aut continuuꝫ erit.Id igit quod fieri poteſt:eſſe ſumatur:⁊ ſit ma gnitudo quidem aut continuum ipſum.a.b.c.d.Mo tus aūt huius ſit.e.f.g.h.Nihil aūt intereſt infinituꝫ ſit:an finitum:ſimiliter enim finito in tēpore.k.aut in finitū:aut finitū infinito mouebit motu.Hoꝝ autēꝫ vtrūqꝫ eſt īpoſſibile.Stabit igit tādē vt patet id ipꝫ ⁊ nō in īfinitū ꝓficiſcet ab alio inqꝫ ſemꝑ moueri:ſꝫ erit quippiā qḋ primū motu ciebitur.Nihil aūt inter ſit aliquo ſuppoſito id oſtendi.Eo nanqꝫ poſito qḋ eē pōt:nullū abſurdū accidere oportebit.

¶ Sed ſi qḋ mouet primo ſm locū ⁊ corporalē motū:neceſſe eſt tangi aut continuū eſſe mouē ti:ſicut videtur hoc in oibus ꝯtingere.erit enim ex omnibus vnū ipſuꝫ totū aut ꝯtinuū.Hoc igi tur ꝯtingens accipiat:⁊ ſit magnitudo qdē aut ꝯtinuuꝫ in quo ſunt.a.b.c.d.Huius aūt motus eſt.e.ꝫ.i.t.Differt aūt nihil magnitudinē finitaꝫ aut īfinitā eſſe:ſilr enim infinito tpe qḋ eſt.k. mouebitur aut finita aut īfinita.Horum autem ſm vtrūqꝫ īpoſſibile eſt.Manifeſtū igit q2 ſta bit aliquādo:⁊ nō in īfinitum abibit qḋ ſemper ab altero:ſed erit aliquid quod primum moue bitur.Nihil autem differat conceſſo quodam hoc demonſtrari.Contingenti enim conceſſo nullum inconueniens poterit accidere. T.cō.8. T.cō.4. Sc.c.36.

¶ Oſtendit quomodo predicta ratio efficaciam habere poſſit.Et primo quomodo habeat efficaciam ex ſuppoſi tione facta.Scḋo quomodo habeat efficaciā ſimpliciter

quod ... ibi[Nihil autem differt rē.] Dicit ergo primo q̄ id qd̄ localiter: ꝛ corporaliter mouetur primo ꝛ immediate ab aliquo mobili mouente: necesse est q̄ tangatur ab eo: sicut baculus tangitur a manu: vel q̄ ꝯtinuetur ei: sicut continuat̄ vna pars aeris alteri: ꝛ sicut pars continuatur aiali. Et h̄ videt̄ ꝯtingere in oibus: q̄ mouens semꝑ ꝯiungit̄ mobili altero istoꝝ modoꝝ. Accipiat̄ ḡ alter istoꝝ modorū: scilz q̄ ex oib⁹ īfinitis mobilibus ꝛ mouētibus efficiatur vnū scilicet ipm totū vniuersum ꝑ ꝯtinuationē quādā. Hoc ḡ q̄ ꝯtigēs est: supponat̄: ꝛ istud totū qd̄ est quedā magnitudo ꝛ ꝯtinuū vocet̄ .a.b.c.d. ꝛ motus eius vocetur .e.z.i.t. Et q̄ posset aliqs dicere q̄ .e.z.i.t. erat motus finitoꝝ mobiliū: ꝛ ita nō pōt eē mot⁹ totius infiniti: ubiungit q̄ nihil differt quātū ad ꝓpositū ꝑtinet: vtrū accipiatur finita magnitudo q̄ mouet̄: aut īfinita. Sicut enim simul qn̄ mouebat̄ .a. in tpe scilz finito qd̄ ē .r. mouet̄ qdlibet finitoꝝ mobiliū q̄ sūt nūero īfinita: ita ēt sil' in eodez tpe mouet̄ tota magnitudo īfinita. Seqtur ḡ ipole qd̄cū q3 hoꝝ detur siue q̄ sit magnitudo finita ꝯstās ex magnitudinibus numero īfinitis: siue q̄ sit magnitudo īfinita ꝛ motus ei⁹ in tpe finito: cū sit ostēsuz supra q̄ mobile īfinitū nō pōt moueri tpe finito. Ergo ipossibile ē h̄ ex quo sequebat̄: scilz q̄ ꝓcedatur in īfinitū in mouētibus ꝛ motis. Manifestū est ḡ q̄ h̄ q̄ vnū moueat̄ ab altero: nō ꝓcedit in īfinitū: sed stabit alicubi: ꝛ erit aliqd̄ p̄mū mobile qd̄ scilz moueat̄ ab altero imobili. Et q̄ p̄dicta ꝓbatio ꝓcedit supposito quodā: scilz q̄ oia īfinita mouētia ꝛ mota ꝯtinuet̄ adiuicē: ꝛ ꝯstituāt vnā magnitudinē: ꝛ sic posset alicui videri q̄ nō simplr̄ ꝯcludat̄. Jō subiūgit q̄ nō differt hāc demōstrationē ꝓcessisse quodā supposito: q̄ ex ꝯtingēti supposito ēt si sit falsuz nō pōt seq aliqd̄ ipossibile. Cū ḡ p̄dicta rō ducat ad ipossibile: illud ipossibile nō seqtur ex isto ꝯtingēti supposito: sed ex alio qd̄ opz eē ipossibile. cū ex eo ipossibile sequat̄. Et sic p3 q̄ in demōstratiōibus ad ipossibile ducētib⁹ nil refert vtrū accipiat̄ falsuz ꝯtingēs adiunctū ipossibili vel veꝝ. Ostendit̄ enī3 ipole illud ex quo cū adiūctione ꝯtingētis falsi sequit̄ ipole: sicut ex eo ipossibile sequeret̄ adiūcto quodā vero: q̄ sicˀ ex vero nō pōt seq ipole. ita nec ex ꝯtīgēti. ¶ Sed pōt aliqs dicere q̄ nō est ꝯtingēs oia mobilia ꝯtinuari: sed ipossibile ē ꝯtinuari elemēta adinuicē ꝛ ēt celestibus corporib⁹. ¶ Sed dōm q̄ alio mō accipit̄ ꝯtingēs ꝛ ipossibile cū demōstratur aliqd de genere ꝛ cū demōstratur aliqd de spē: q̄ cū agit̄ de specie opz accipi vt ipole eē illd̄ cui repugnat vel genus vel dr̄ia spēi: ex qbus rō spēi ꝯstituit̄. Cū vō agit̄ de genere accipit̄ vt ꝯtingēs oē illud cui nō repugnat rō generis: l3 ei repugnet ꝯstituēs spēm. Sicut si loquerer de aiali possez accipe vt ꝯtingēs q̄ oē aial eēt alatū. Sed si descēderē ad ꝯsiderationē hois: ipossibile eēt h̄ aial eē alatū. Quia igit̄ Arist. hic loqtur de mobilibus ꝛ mouētibus in cōi: nōdū applicādo ad determinata mobilia: eē aūt ꝯtiguū vel ꝯtinuū indifferēter se h3 ad rōnez mouentis ꝛ mobilis: ideo accepit vt contingens q̄ omnia mobilia sint continua adinuicem. Quod tamē est impossibile si mobilia considerentur ꝑm suas naturas determinatas. LEC. III.

¶ Id aūt qd̄ p̄mū3 mouet: nō vt id gratia cui⁹ cetera sūt: vel siūt: sed vt id vn̄ ē p̄ncipiū mot⁹: sil' cū eo est qd̄ mouet̄. Atq3 sil' dico: q̄ nihil ē iter ip̄a. Hoc eni3 oib⁹ mouētib⁹ cōiter cōpetit ꝛ subeūtibus motum.

PRimū aūt mouēs nō sicut cuius causa sed vnde est principiū motus est simul cū eo qd̄ mouetur. Simul aūt dico: q̄ nihil ipsoꝝ mediū ē. Hoc eni cōmune in omni quod mouetur ꝛ mouente est.

QUia Phs in demōstratione ꝓcedēte supposuerat q̄ mouēs est ꝯtiguū vel ꝯtinuū mobili. h̄ itendit nūc ꝓbare. Et p̄ ostēdit ꝓpositū. Scdo ꝓbat qddā qd̄ in hac ꝓbatione supponit ibi[Qm̄ aūt que alterantur rē.] Circa p̄m̄ duo facit. P̄mo ꝓponit itentū. Scdo ꝓbat ꝓpositū ibi[Qm̄ aūt tres sūt mot⁹.] Dicit ḡ p̄mo q̄ mouēs ꝛ motū sūt simul. Sed aliqd dr̄ mouere duplr̄. Uno mō sicut finis mouet agētē: ꝛ tale mouēs aliqn̄ distās ē ab agēte quē mouet. Alio⁹ sicˀ mouet id qd̄ est p̄n̄ motus. Et de tali mouēte hic itelligit. Et ꝑꝑ h̄ addidit[nō sicut cui⁹ cā sed vn̄ est p̄n̄ motus.] Jtē mouēs sicut p̄n̄ motus: qddā ē imediatū: ꝛ qddā remotū. Jntelligit aūt hic de imediate mouēte. Et iō dixit[P̄rimū mouēs.] Ut ꝑ p̄mū significet̄ imediatū mobili: nō aūt id qd̄ est p̄mū in ordie mouētiū. Et q̄ in qnto dixerat eē sil' q̄ sūt i eodē loco: posset aliqs credere ex h̄ qd̄ dicit q̄ mouēs ꝛ motū sil' sūt: q̄ qn̄ vnū corp⁹ mouet̄ ab altero q̄ oporteat ambo eē i eodē loco. Et iō ad h̄ excludēdū subiūgit q̄ sil' dicit hic nō qdez eē in eodē loco. sed q̄ nihil ē mediū iter mouēs ꝛ motū: ꝑm q̄ ꝯtacta vel ꝯtinua sunt sil': q̄ termini eoꝝ sunt sil': vel q̄ sūt vnū. Et q̄ in p̄cedēti demōstratione ꝓcesserat solū de motu locali: posset aliqs credere q̄ h̄ haberet vitatē solū in huiꝰ motu. Et iō ad h̄ remouēdū subiūgit: q̄ h̄ dictū ē cōiter q̄ mouēs ꝛ motū sūt simul: ꝛ nō spāliter de motu locali: q̄ hoc est cōe in oi spē motus q̄ mouens ꝛ motū sunt simul modo exposito. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū aūt tres sint mot⁹: his inq̄ q ad locū: his q ad q̄litatē: ꝛ his q ad q̄ntitatē accōmodat̄. Quoꝝ p̄m⁹ est latio. secūdus alteratio. terti⁹ accretio atq3 decretio: ꝛ ea sane que mouent̄ tria eē necesse est. Atq3 primo de latione dicam⁹. Hec enim primus motuu3 est.

¶ Quoniam autem tres sunt motus: qui ꝑm locum: ꝛ qui ꝑm qualitatem: ꝛ qui ꝑm quantitatem: necesse est ꝛ ea que mouētur tria esse. Qui quidem igitur ꝑm locu3: loci mutatio. Qui vō ꝑm qualitatem: alteratio. Qui vō ꝑm quātitatem: augmentum vel decrementum. Primu3 quidem igitur de loci mutatione dicamus. Hic enim primus motuum est. T.cō.10.

¶ Probat ꝓpositu3. Et circa h̄ duo facit. P̄mo enumerat spēs motus. Scdo in singulis ꝓbat ꝓpositū ibi[Oē igit̄ qd̄ fert̄.] Ostēdit ḡ p̄mo q̄ tres sunt mot⁹: vn⁹ ꝑm locū q dicit̄ loci mutatio: alius ꝑm q̄litatē q dr̄ alteratio: ali⁹ ꝑm q̄ntitatē q dr̄ augmētū ꝛ decremētū. Nō facit aūt mētionē de generatione ꝛ corruptiōe: q̄ nō sūt mot⁹: vt in .5. ꝓbatū est. Sed cū sint termini motus scilz alteratiōis: vt habitū ē in .6. per h̄ q̄ ꝓbat̄ ꝓpositū in alteratione: seq̄t̄ ēt idē de generatione ꝛ corruptione. Sicut igit̄ tres sunt spēs motus: ita tres sūt spēs mobiliū: ꝛ ēt mouētiū. ꝛ in oi h⁹ ē veꝝ qd̄ dictū est. s. q̄ mouēs ꝛ motū sint sil': vt ostendet̄ in singulis. Sed p̄mo h̄ ē ostēdēdū in motu locali: q ē p̄mus motuū. vt in .8. probabitur. ¶ Secundo ibi. Lec.2.t. com.9. Lec.a.t. com.51. Lec.14.t. com.55.

¶ Oē itaq3 qd̄ fert̄: aut a seipo mouetur: aut ab alio. Si igit̄ a seipo mouetur. P3 cum in ip̄o sit id qd̄ mouet: simul esse: ꝛ id quod mouet: ꝛ id quod mouetur: ꝛ nihil inter ipsa medium esse.

¶ Omne igit̄ qd̄ fert̄: aut ipsum a seipso mouetur: aut ab altero. Siquidē igit̄ a seipso: manifestū q̄ in ipso mouēte existente: simul mouēs ꝛ qd̄ mouet̄ erit: ꝛ nullum illius medium.

Margin notes: 6.R.q.t. tex.65. — Lec.5.t. com.22.

¶ Ostēdit ꝓpositū in singulis trib' ꝑdictoꝝ motuū. Et primo in motu locali. Scđo in motu alterationis ibi[At vo neqꝫ alterari ⁊c.] Tertio in motu augmēti ⁊ decrementi ibi[Et qđ augeť ⁊ augēs ⁊c.] Circa pmū duo facit. Pͥo ostēdit ꝓpositū in qbus magis est manifestū. Scđo in q b' magis latet ibi[Qđ aūt ab alio moueť.] Dicit ḡ pmo ꝙ necesse est dicere ꝙ omne qđ moueť ꝯm locū: aut moueť a seipso: aut ab altero. Qꝛ aūt dicit a seipso aliqd moueri potest itelligi dupl'r. Uno mō rōne partiū: sicut ostē det in. 8. ꝙ mouētiuꝫ seipsa: vna ps mouet. ⁊ alia moueť. Alio mō pmo ⁊ ꝑ se: vt. s. aliqd ꝯꝫ se totū moueat se totū: sicut supra ꝓbauit ꝙ hoc mō nihil mouet seipsoꝫ. Si aūt cōcedat vtroqꝫ mō aliqd moueri a seipso: manifestum erit ꝙ mouens erit in ipso qđ mouetur. vel sicut idem est in seipso quod mouetur: vel sicut pars est in toto: vt aīa in aīali. Et sic sequeť ꝙ simul sit mouens: ⁊ qđ mouetur: ita ꝙ nihil erit ipsorum mediū. ¶ Scđo ibi.

Lex io. i pncipio. Tex. i. p totum.

¶ Sin ab alio moueť: q̄tuoꝛ modis moueť. Mot' enī qui ab alio afferunť q̄tuoꝛ sūt. pulsus: tractio: volutio: vectio. Eteni sit: vt oēs alij ad hos reducantur.

¶ Quod autem ab alio moueť: quadrifarie mouetur. Qui enim sunt ab altero motus quatuoꝛ sunt: pulsio: tractio: vectio: vertigo. Et namqꝫ omnes alios in hos reduci accidit.

¶ Ostēdit idē in his que moueņť ꝯm locū ab alio: de qb' minus est manifestū. Et circa h tria facit. Pͥo distīguit modos quibus aliqd ꝯtingit ab altero moueri. Secundo reducit eos ad duos ibi[Manifestuꝫ est igiť.] Tertio in illis duobus ꝓbat ꝓpositū ibi[Hoc aūt manifestū est.] Circa pmū duo facit. Pͥo diuidit modos qb' aliqd moueť ab altero. ⁊ dicit ꝙ sunt quatuoꝛ. s. pulsio: tractio: vectio: ⁊ vertigo. Oēs enim motus qui sunt ab alio reducuntur in istos. ¶ Secundo ibi.

¶ Pulsio igitur alia est impulsio: alia expulsio. Atqꝫ impulsio quidem est cum id qđ mouet non deserit id quod mouetur. Expulsio vͦ cum deserit.

¶ Pulsiōis qdē igiť: alia ipulsio: alia expulsio. Impulsio qdē ē: cū mouēs ei qđ mouetur nō deficit. Expulsio cum expellens deficit.

Impulsio quid? Expulsio quid?

¶ Manifestat premissos q̄tuoꝛ modos. Et pmo manifestat pulsionē: que est cū mouēs facit aliqđ mobile a se distare mouēdo. Diuidit autē pulsionē in duo. s. in ipulsionē ⁊ expulsionē. Dicitur autem impulsio quando mouēs sic pellit aliqđ mobile: qđ nō deficit ipsi deserendo ipsuꝫ: sed simul cum eo tendit quo ducit. Expulsio autē est quādo mouens sic mouet: quod tamen deficit deserendo ipꝫ: nec comitatur ipsum vsqꝫ ad finem motus. ¶ Scđo ibi.

¶ Vectio aūt i trib' ē motib'. Nō eni ꝑ se sꝫ ꝑ acñs moueť qđ vehiť. Ex eo nāqꝫ moueť: qꝛ ē i eo: vel super id qđ moueť: At id qđ vehit: aut pelliť: aut trahiť: aut voluiť. Pꝫ igiť vectionē trib' in motib' eē.

¶ Vectio aūt in trib' erit motib'. Qđ qdē vehitur: nō ꝯm se moueť: sed ꝯm accidēs. In eo eniꝫ quod est i eo qđ mouetur: aut sup id qđ mouetur: moueť ipꝫ. Vehēs aūt moueť: aut pulsuꝫ: aut tractum: aut vertigine ductum. Manifestum igitur q̄m vectio in tribus motibus erit.

¶ Manifestat de vectiōe: ⁊ dicit ꝙ vectio fundať in trib' alijs motib'. s. pulsione tractiōe ⁊ vertigine: sicut qđ ē per accidēs fundať in eo qđ est ꝑ se. Illud aūt qđ vehitur nō moueť ꝑ se: sed per accñs: in q̄tū. s. aliqd alteꝝ moueť in quo ipsum ē: sicut cū aliqs vehiť a naui in qua est: vel sup qđ est sicut cū aliqs vehitur equo. Illud aūt qđ vehit moueť ꝑ se: eo ꝙ nō est ꝓcedere in his que moueņť per accidēs in īfinitū. ⁊ sic opꝫ ꝙ primum vehens moueatur aliquo motu per se: vel pulsu: vel tractu: vel vertigine. Ex quo manifestum est ꝙ vectio in tribus alijs motibus cōtinetur. ¶ Tertio ibi.

¶ Tractio vͦ est cū motus trahētis aut ad se aut ad aliud celerioꝛ ei' est motu qđ trahiť: neqꝫ seiūgiť ab eodē. Eteni ⁊ ad seipsuꝫ ē tractio: ⁊ ad aliū. Ad has ⁊ cetere tractiōes eedē specie reduceņť: vt īspiratio: ⁊ spiratio ⁊ sputatio: ⁊ he qbus aut emittuņť corpa: aut accipiuņť. Quarū alie sūt cōgregationes: alie segregatiōes. Et oīs igiť ad locum accommodata motio: congregatio est nimirum ⁊ segregatio.

¶ Tractio aūt est: cū etiā ad ipm vel ad alteꝝ velocioꝛ fit motus trahētis nō separatus ab eo qui trahiť. Et nāqꝫ ad ipsuꝫ est tractio ⁊ ad alterū. Et reliq tractus idēꝫ specie in hos reducuņť: vt īspiratio: ⁊ expiratio: ⁊ sputio: ⁊ quicūqꝫ corpoꝝ emissiui aut receptiui sūt: ⁊ spathesis ⁊ cercisis. Aliud ē quidem ipsoꝝ congregatio: aliud disgregatio. Et omnis igitur motus qui est ꝯm locum: aggregatio ⁊ disgregatio est.

¶ Manifestat tertiū motū. s. tractū. Et sciendū est ꝙ tractio a pulsione differt: qꝛ in pulsione mouens se habet ad mobile vt terminus a quo est mot' ei': in tractu vͦ se hēt vt terminus ad quē. Illud ḡ trahere dꝛ qđ mouet alteruꝫ ad seipsuꝫ. Mouere aūt aliqd ꝯm locū ad seipm ꝯuenit tripl'r. Uno mō sicut finis mouet. vñ ⁊ finis dꝛ trahere: ꝯꝫ illđ poete. Trahit sua queqꝫ voluptas. Et h mō pōt dici ꝙ loc' trahit id qđ nāliter moueť ad locū. Alio modo pōt dici aliqd trahere: qꝛ mouet id ad seipm alterādo aliqualiter: ex qua alteratiōe ꝯtingit ꝙ alteratū moueať ꝯꝫ locū. Et h mō magnes dꝛ trahere ferrū. Sicut enī generans mouet grauia ⁊ leuia inq̄tū dat eis formā per quaꝫ mouētur ad locū: ita ⁊ magnes dat aliquā q̄litatē ferro ꝑ quā moueť ad ipꝫ. Et ꝙ h sit veꝝ pꝫ ex trib'. Pͥo qdēꝫ qꝛ magnes nō trahit ferrū ex q̄cūqꝫ distātia: sed ex ꝓpinquo. Si aūt ferrū moueť ad magnetē solū sicut ad fineꝫ sicut graue ad suū locū: ex q̄libet distātia tēderet ad ipm. Scđo qꝛ si magnes alleis pungať: ferrū attrahere nō pōt q̄si alleis vim alteratiuā ipsius ipediētib': aut ēt in ꝯtriuꝫ alterātib'. Tertio qꝛ ad h ꝙ magnes attrahat ferrū opꝫ pri' ferrū liniri cū magnete maxie si magnes sit pu': q̄si ex magnete aliquā vtutē ferrū accipiat: vt ad eū moueať. Sic igiť magnes attrahit ferrū nō solū sicut finis: sed ēt sicut mouēs ⁊ alterās. Tertio mō dꝛ aliqd attrahere: qꝛ h mouet ad seipm motu locali tm̄. Et sic diffiniť hic tractio put vnū corpus trahit alteꝝ: ita ꝙ trahēs simul moueať cū eo qđ trahiť. Hoc ē ḡ qđ dicit ꝙ tractio est cum motus trahētis ad seipm vel ad alterū fit velocioꝛ nō separatus ab eo qđ trahiť. Dicit aūt[ad ipm vel ad alteꝝ] qꝛ mouēs volūtariū pōt vti altero vt seipso. Unđ pōt ab alio pellere sicut a seipso: ⁊ ad aliū trahere sicut ad seipꝫ. Sed hoc in motu nāli nō ꝯtingit. Immo semꝑ pulsio nālis ē a pellēte: ⁊ tractio nālis ad trahētē. Addit aūt[cū velocioꝛ fit motus] qꝛ ꝯtingit q̄nqꝫ ꝙ id qđ trahiť: etiā ꝑ se moueť illuc quo trahiť: sꝫ a trahēte velociori motu cōpelliť moueri. Et qꝛ trahēs mouet suo motu: opꝫ ꝙ mot' trahētis sit velocioꝛ q̄ꝫ motus nālis eius qđ trahiť. Adiūgit aūt[nō separat' ab eo qđ trahiť] ad dr̄ıaꝫ pulsiōis. Nā in pulsiōe pellēs q̄nqꝫ sepať ab eo qđ pellit. q̄nqꝫ vͦ nō. Sꝫ trahēs nūq̄ꝫ separať ab eo qđ trahiť: quinimo sit moueť

trahens

Magnes quo trahat ferrū

trahens cũ eo qd trahit. exponit aũt qd dixerat [ad ipsũ vel ad alterũ.] q2 ptingit eẽ tractionẽ ad ipsũ attrahẽtẽ: ꝛ ad alterũ: in motib9 volũtarijs: vt dictũ est. Et q2 sunt q̃dam motus in qbus nõ ita manifeste saluatꝰ rõ tractiõis: cõsequẽter ostẽdit eos ẽt reduci ad hos modos tractiõis quos posuerat. s. ad seipsũ ꝛ ad alterũ. Et hoc est qd dicit ꝙ oẽs alij tract9 q nõ nominantꝰ tractus: reducuntꝰ i hos duos modos tractiõis: q2 sunt idẽ spe cũ eis: quãtũ ad h̃ ꝙ motus accipiant spẽm a terminis. q2 ꝛ illi tractus: sunt ad seipsũ vel ad alterũ: sicut pz in inspiratiõe ꝛ expiratiõne. Inspiratio enĩ est attractio aeris: expiratio vo ẽ aeris expulsio. Et similr̃ sputio est expulsio sputi. Et silr̃ dicendum est de oĩbus alijs motib9 per quoscũq3 aliqua corpa extra mittuntꝰ vel intra recipiuntꝰ: q2 emissio reducitur ad pulsionẽ: receptio aũt ad tractionẽ. Et similr̃ spathesis est pulsio: ꝛ cercisis est attractio. Spathi enim in greco dicitꝰ ensis vel spatha. Uñ spathesis idẽ est qd spathatio. id est percussio per ensẽ: que fit pellendo. Et iõ alia lr̃a q̃ dicit [speculatio] videtꝰ eẽ vitio scriptoris corrupta: q2 pro spathatiõe posuit speculationẽ. Cercisis aũt ẽ attractio. Est aũt cercis in greco quoddã instrumẽtũ quo vtuntꝰ textores: qd ad se trahũt texẽdo: qd latine dicitꝰ radius. Unde alia littera hz [radiatio.] Horũ enim duorũ ꝛ quorũcũq3 motuũ emissiuorũ ꝛ receptiuoꝝ: aliud est cõgregatio: qd pertinet ad attractionẽ: q2 cõgregãs mouet aliqd ad alterũ: aliud est disgregatio que ptinet ad pulsionẽ: q2 pulsio est motus alicuius ab alio. Sic ergo pz ꝙ oĩs motus localis est aggregatio vel disgregatio: q2 oĩs motus localis est ab aliquo vel ad aliqd. Et per cõsequẽs patet ꝙ oĩs mot9 localis est pulsio: vel tractio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uolutio vo ex tractione pulsioneq3 componitur. Mouens enim partim pellit: partim trahit id quod motu hoc agitatur.

¶ Uertigo aũt cõponitur quidẽ ex tractu ꝛ pulsione. Hoc qdẽ pellit mouens: illud aũt trahit.

¶ Manifestat quid sit vertigo. ꝛ dicit ꝙ vertigo est q̃dã mot9 cõpositus ex tractu ꝛ pulsu. Cũ enĩ aliqd vertitꝰ ex vna parte pellitur: ex alia trahitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Perspicuum igitur est si pellens ac trahens est cũ eo qd pellitur atq3 trahitur. nihil esse inter ea: quorũ alterum mouetur: alterum mouet.

Lit.b. ¶ Manifestũ igitꝰ est ꝙ siquidẽ simul pellẽs ꝛ trahens cũ eo qd pellitur ꝛ trahitur nullũ medium eius quod mouetur ꝛ mouentis est.

¶ Ostẽdit ꝙ oẽs q̃tuor motus pdicti ad pulsũ ꝛ tractum reducuntꝰ. ꝛ ꝙ idẽ est iudiciũ de oĩbus ꝛ de istis duobus. Quia enĩ vectio ꝯsistit in tribus alijs: ꝛ vertigo cõponitꝰ ex pulsu ꝛ tractu: relinquitꝰ ꝙ oĩs motus localis qui est ab alio: reducitꝰ ad pulsum ꝛ tractũ. Uñ manifestũ est ꝙ si in pl̃su ꝛ tractu mouẽs ꝛ motũ sint simul. id est ita ꝙ pellens sit simul cũ eo qd pellitꝰ: ꝛ trahẽs cũ eo qd trahitur: cõsequens erit vniuersalr̃ verũ esse ꝙ nullum sit mediũ inter mouens ꝺm locũ ꝛ motũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc ꝛ ex diffinitiõib9 patet. Nã pulsio quidẽ ẽ: aut ex se: aut ex alio in aliud motus. Tractio aũt ex alio: vel ad se: vl̃ ad aliũ. Insup cõpulsio: atq3 dispulsio.

¶ Hoc ãt mãifestũ ex dictis. Pl̃sio qdẽ aut a seipso aut ab alio ad aliũ mot9 ẽ. Tract9 ãt: ab alio ad ipz aut ad aliũ ẽ. Adhuc ãt synosis ꝛ diosis.

¶ Probat ppositũ in his duob9 motib9. Et pmo põit duas rõnes ad ppositũ ostẽdẽdũ. Scdo excludit obiectionẽ. ibi [Proiectio aũt ꝛc.] Pr̃a aũt rõ sumitꝰ ex diffinitione vtriusq3 mot9: q2 pulsio est motus ab ipso mouẽte vel ab aliquo alio in aliqd aliud: ꝛ sic opz ꝙ saltẽ in pncipio motus pellẽs sit simul cũ eo qd pellitꝰ: dũ pellẽs: id qd pellitꝰ remouet a se vel ab alio. Sed tractus est motus ad ipsũ vl̃ ad alterũ: vt dictũ est: ꝛ ꝙ nõ separatꝰ trahẽs ab eo qd trahitꝰ. Ex quo manifestũ est in his duob9 motib9 ꝙ mouens ꝛ motũ sint simul. ¶ Scda rõ sumitꝰ ex cõgregatione ꝛ disgregatiõe. Dictũ est. n. ꝙ pulsio est disgregatio: ꝛ tractio est cõgregatio. Et hoc est qd dicit [Adhuc autem synosis] id est cõgregatio: ꝛ [diosis] id est diuisio. Nõ aũt posset aliquid cõgregare vel disgregare nisi adesset his q̃ congregantur ꝛ disgregantur. Et sic patet ꝙ in pulsione ꝛ tractu: mouens ꝛ motum sunt simul. ¶ Secundo ibi.

¶ Proiectio vo est cum motus celerior fit nãli motu corporis ei9 qd fertꝰ: pulsione vehemẽtiore nimirum facta. Qd qdẽ eousq3 fertur: quousq3 motus is vehemẽtior fit illo motu. Que cũ ita sint: pz eẽ simul id qd mouetur ꝛ id qd mouet: ꝛ nihil inter ipsa mediũ esse.

¶ Proiectio aũt: qñ velocior motus fiat q̃3 qui ꝺm nãm: lati fortiori facta pulsiõe: ꝛ hoc facto tãdiu accidit ferri: quousq3 fortior fit motus ei9 qd fert. Manifestũ igitur qm̃ quod mouetur ꝛ mouens simul sunt: ꝛ nullũ mediũ est ipsoꝝ.

¶ Excludit quãdã obiectionẽ que accidere põt circa pulsionẽ. De tractione enĩ dictũ est ꝙ motus trahẽtis nõ separatꝰ ab eo qd trahitꝰ: s3 in pulsiõe dictũ est ꝙ aliqñ deficit pellẽs ab eo qd pellitꝰ: ꝛ talis pulsio vocatꝰ expulsio: cuius spẽs est piectio. q̃ est qñ pellitꝰ cũ quadã violentia in remotũ. Et sic in piectiõe videtꝰ ꝙ id qd pijcitur nõ sit simul cũ pijciẽte. Et iõ ad hoc excludẽdũ dicit ꝙ piectio est qñ motus eius qd fertꝰ sit velocior q̃3 mot9 naturalis: ꝛ hoc pter aliquã fortẽ ipulsionẽ factã. Cũ enĩ aliqd pijcitur: ex forti ipulsione mouetur aer velociori motu q̃3 sit motus eius nãlis: ꝛ ad motũ aeris defertꝰ corpus piectũ. Et quãdiu durat aer impulsus: tãdiu proiectum mouetꝰ. Et hoc est quod dicit ꝙ facta tali impulsione: tãdiu accidit aliquid ferri proiectum: quãdiu in aere sit fortior motus: q̃3 eius motus naturalis. Sic ergo remota hac dubitatione concludit ꝙ mouens ꝛ motum sint simul: ꝛ ꝙ inter ea nihil est medium. LEC. IIII.

¶ At vo nec inter alterãs ꝛ id qd alteratur medium quicq3 cadit. Qd quidem ita esse per inductionẽ patere potest. In vniuersis enim fit vt id qd vltimum alterat ꝛ id qd primum alteratur sint simul.

At vo neq3 alterati neq3 alterãtis nullũ mediũ. Hoc aũt mãifestũ ex iductione. In oĩbus enĩ simul esse accidit alterãs vltimũ: ꝛ primum qd alteratur.

Postq̃3 ostẽdit in motu locali: ꝙ mouẽs ꝛ motũ sũt simul: ostẽdit idẽ in alteratiõe: ꝙ. s. nihil est mediũ alterãtis ꝛ alterati. Et hoc pbat pmo per iductionẽ. In oĩb9 enĩ que alterãtur manifestũ est ꝙ simul sunt vltimũ alterãs ꝛ pmũ alteratũ. ¶ Uidetꝰ aũt hoc hr̃e instãtiã in qbusdã alteratiõib9: sicut cũ sol calefacit aerem sine hoc ꝙ calefaciat orbes medios planetarũ. ꝛ piscis q̃dam in rete detẽt9 stupefacit manus trahẽtis rete: absq3 hoc ꝙ stupefaciat rete. Sed dicendũ est ꝙ passiua recipiũt actionẽ actiuoꝝ ꝺm pprĩũ modũ. ꝛ iõ media q̃ sunt inter pmũ alterãs ꝛ vltimũ alteratũ aliqd patiuntꝰ a primo alterãte: s3 forte nõ eodẽ mõ sicut vltimũ alteratũ. Aliqd igitur patitur rete a pisce stupefaciente: sed non stupefactionem: q2 eius nõ est capax. Et orbes medij planetarũ aliqd recipiũt a sole. s. lumen: nõ aũt calorẽ. ¶ Scdo ibi. Dubium

¶ Omne enim quale ex eo alteraṫ q꞉ sensibile est. Sēsibilia vō sunt ea qbus inter sese corpa differunt: vt grauitas: leuitas: durities: mollities: sonus: huiꝰ vacuitas: albedo: nigredo: dulcedo: amaritudo: humiditas: siccitas: dēsitas: raritas: ꝛ ea que inter hec sūt. Similiter ꝛ cetera que sensui subijciuntur: caliditas inꝗ: ꝛ infrigiditas: ꝛ lenitas: ꝛ asperitas. Hec enim affectus sunt qualitatis subiecte: ꝛ his inter se differūt sensibilia corpora: aut hoꝝ gradibꝰ: atꝗ q꞉ aliquod hoꝝ patiunṫ alterari dicimus tā aīata corpa: ꝗ inaīata: ꝛ animātiū ptes: que aīc sūt exptes. Calefiūt enī aut frigefiūt: aut dulcia fiūt: aut amara: aut aliquo alio pdictoꝝ afficiunṫ. Ipsi quoꝗ sensus alteranṫ. Patiunṫ enī. Nā ipsoꝝ actio motus est per corpus patiēte aliqd sensu. Atqꝫ qbus alteranṫ inanimata: his vniuersis aīantia etiā alteranṫ. At qbus aīantia alteranṫ: hisce nō alteranṫ inaīata. Per sensus enī nō alteranṫ: neqꝫ sentiūt inaīata: cū alteranṫ. Nihil tñ ꝓhibet vt ꝛ aīantia cū alteranṫ nō sentiāt: qñ nō ꝑ sensus ipsis accidit alteratio. Si igiṫ affectꝰ qdē sēsibiles sūt ꝑ hos āt fit alteratio: pꝫ iā sil eē patiēs ipm atqꝫ affectū: ꝛ nihil inter ipsa medium esse.

¶ Quale enim alteraṫ in eo qᷓ sensibile ē. Sensibilia aūt sūt qbus differūt corpora ad se inuicē: vt grauitas: leuitas: durities: mollities: sonꝰ: nō sonꝰ: albedo: nigredo: dulcedo: amaritudo: humiditas: siccitas: dēsitas: raritas. ꝛ hoꝝ media. Similiter aūt ꝛ alia que sub sensu sunt: quoꝝ est ꝛ calor ꝛ frigus: ꝛ lenitas ꝛ asperitas. Hec enim sunt passiōes subiecte qualitatis. His enī differūt sensibilia corpoꝝ: aut ꝑm aliqᷓ hoꝝ maius ꝛ minus: ꝛ in patiēdo aliqd hoꝝ: calefacta enim aut frigefacta: aut dulcefacta: aut amaricata: aut ꝑm aliqd aliud predictoꝝ. Similiter ꝛ animata corpoꝝ: ꝛ inanimata: ꝛ animatoꝝ quecūꝗ partiū sunt inanimate: ꝛ ipsi sensus al-

T.c.14 teranṫ: patiunṫ enim. Actio enim ipsoꝝ: motus est per corpus: patiēte sensu aliqd. Scd̄m q̄cūꝗ quidē igiṫ inanimata alteranṫ: ꝛ animata ꝑm omnia hec alteranṫ. Scd̄m aūt quecūꝗ animata alterantur: nō ꝑm hoc alterantur inanimata. Scd̄m enim sensus nō alteranṫ. Et latet cū alteranṫ inanimata. Nihil aūt prohibet ꝛ animata latere cū alteranṫ: cū nō ꝑm sensus accidit qᷓ alteratiōis ipsis. Siqdem igiṫ sensibiles passiōes: ois aūt per hec alteratio: ex hoc ergo māifestū ē ꝙ passio ꝛ patiēs simul: ꝛ hoꝝ nullū mediū est.

¶ Probat idē per rōnē: que talis est. Ois alteratio ē similis alterationi que fit ꝑm sensum: sed in alteratiōe que ē ꝑm sensuꝫ: alterās ꝛ alteratū sunt simul. ergo ꝛ in q̄libet alteratiōe. Primā sic ꝓbat. Ois alteratio fit ꝑm q̄litatē sensibilē que est tertia spēs q̄litatis. Scd̄m illa enim alteranṫ corpora: qbus corpora abinuicē differūt: que fiūt sensibiles q̄litates: vt grauitas ꝛ leuitas. durities ꝛ mollities que percipiunṫ tactu. Sonus ꝛ nō sonus qui ꝑcipiunṫ auditu. Sed tñ si sonus in actu accipiaṫ est q̄litas in aere cōsequēs aliquē motū localē. vñ non videṫ ꝑm huiusmodi qualitatē eē ꝑmo ꝛ per se alteratio. Si vō sonus in aptitudine accipiaṫ: sic per aliquā alteratiōnē fit aliqd sonabile vel nō sonabile. Albedo ꝛ nigredo que pertinēt ad visuꝫ: dulcedo ꝛ amaritudo que ꝑtinēt ad gustum: humiditas ꝛ siccitas: dēsitas ꝛ raritas que ꝑtinēt ad tactū. Et eadē rō est de his 3ͦijs ꝛ de medijs hoꝝ. Et similr̄ etiā sunt alia que sub sensu cadūt: sicut calor ꝛ frigus: ꝛ lenitas ꝛ asperitas: que ēt tactu cōprehēdunṫ. Huiusmodi enī sunt q̄dāꝫ passiōes sub genere q̄litatis ꝯtēte. Et dicunṫ passiōes: q꞉ passionē īgerūt sensibus: vel q꞉ ab aliqbus passiōibꝰ causanṫ: vt in ꝑdicamētis diciṫ. Dicunṫ aūt passiōes sensibiliū corpoꝝ: q꞉ sensibilia corpora ꝑm huiusmodi differūt: inq̄ātū. s. vnū est calidū ꝛ aliᷓ frigidū: vnū graue ꝛ aliᷓ leue. ꝛ sic de alijs. Aut inquātū aliqᷓ vnū de ꝑmissis iest duobus ꝑm magis ꝛ minus. Ignis enī differt ab aq̄ ꝑꝫ differētiā calidi ꝛ frigidi: ab aere vō ꝑm magis ꝛ minus calidū. Et ēt ꝑm hoc attēdiṫ sensibiliū corpoꝝ differentia: inquātū patiunṫ aliqᷓ hoꝝum: lꝫ nō sit in eis naturaliter. Sicut dicimus differre calefacta ab īfrigidatis. ꝛ ea que fiūt dulcia ab his que fiūt amara per aliquā passionem: ꝛ nō ex nā. Alterari autē ꝑm huiusmodi q̄litates est oīum corporū sensibiliū: tā animatoꝝ ꝗ inanimatoꝝ. Et q꞉ in corporibꝰ aīatis q̄dam ptes sunt aīate. id est sensitiue. vt oculus ꝛ manus: q̄dā aūt inaīate. id est nō sensitiue: vt capilli ꝛ ossa. vtreqꝫ ptes ꝑm huiꝰ q̄litates alteranṫ: q꞉ sensus sentiēdo patiūtur. Actiōes enī sensuū: vt auditio visio sunt qdā motus per corpus cū aliq̄ sensus passiōe. Nō enī sensus habēt aliquā actiōnē: nisi ꝑ organū corporeū: corpori aūt ꝯuenit moueri ꝛ alterari. Vñ passio ꝛ alteratio magis ꝓprie dī in sensu ꝗ in intellectu. cuius opatio nō est per aliqᷓ organū corporeū. Sic igiṫ pꝫ ꝙ ꝑꝫ quascūqꝫ q̄litates: ꝛ ꝑm quoscunqꝫ motus alteranṫ corpa inanimata. ꝑꝫ eosdē motus ꝛ easdē qualitates alteranṫ corpora aīata. Sed nō ꝯuertiṫ: q꞉ in corporibꝰ aīatis īueniṫ alteratio ꝑm sensum: que nō īueniṫ in corporibꝰ inaīatis. Nō enī corpora inanimata cognoscūt suā alterationeꝫ: sed latet ea. Qᷓ nō accideret si ꝑm sensuꝫ alterarētur. Et ne aliqs hoc reputaret īpossibile: ꝙ aliqd alteraret ꝑꝫ sensibilē q̄litatē absqꝫ sensu alteratiōis: subiūgit ꝙ nō soluꝫ hoc est verū in rebꝰ inaīatis: sed hoc ꝯtingit etiā in rebus animatis. Nihil enī ꝓhibet ꝙ etiā aīata corpora lateat cū alterātur. Sicut cū aliq̄ alteratio accidit ī ipsis absqꝫ alteratiōe sensus: sicut cū alteranṫ ꝑm partes nō sensitiuas. Ex hoc igiṫ pꝫ ꝙ si passiōes sensus sunt tales ꝙ nihil est mediū inter agens ꝛ patiens: ꝛ omnis alteratio est per huiusmodi passiones quibus alterantur sensus: sequitur ꝙ alterans inferens passiones: ꝛ alteratuꝫ patiens: sint simul: ꝛ nullum sit ipsorum mediuꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam huic qdem aer cōtinuus est: aeri vō ꝯiungiṫ corpus. Et sup̄ficies qdē lumini: visui vō lumē coheret. Similiter ꝛ auditꝰ ac odoratꝰ ꝑmo mouēti ꝯiungiṫ. Sapor ēt simul est mō eodē ꝛ gustus. Simili mō fit ꝛ in hisce que sunt experiētia aīe atqꝫ sensus id ēt.

¶ Huic qdē igiṫ aer est ꝯtinuꝰ. Aeri aūt ꝯtinuaṫ corpus. Et superficies qdem terminatur ad lumen. Lumen aūt ad visum. Similiter ꝛ auditus: ꝛ odoratus. ꝛ mouēs ipsa primū. Eodem autem modo simul ꝛ gustus ꝛ sapor est. Simi- T.c.15.
liter autem ꝛ in inanimatis ꝛ in insensibilibus.

¶ Probat scd̄aꝫ: ꝙ in alteratiōe sensus alterās ꝛ alteratū sint sil: q꞉ [huic]. s. sēsui: puta visui [aer ꝯtinuꝰ est]. i. absqꝫ medio ꝯiūctus. Aeri vō corpꝰ visibile. Et sup̄ficies qdem visibilis corpis q̄ est subiectū coloris [terminaṫ ad lumē] id est ad aerē illuminatū. q terminaṫ ad visum. Et sic pꝫ ꝙ

aer

Ca deq̃ litate.

ter alterat⁹ ⁊ alteratio ipsius sunt sil. Et silr visus alterat⁹ cū aere alterāte. Et silr est in auditu ⁊ in odoratu si cōparentur ad id qđ pmū mouet. s. ad sensibile corpus: q2 hi sēsus sunt per mediū extrīsecū. Gustus aūt ⁊ sapor sunt sil. Nō enīz ꝯiungunt̄ per aliqđ mediū extrinsecū. Et simile ē de tactu. Et eodē mō se hz in reb⁹ ianimatis ⁊ isensibilib⁹. s. ꝙ alterans ⁊ alteratum sunt simul. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Qđ augetur ⁊ id qđ auget eodē mō se habēt. Accretio nāqz qdā additio est. Quare simul sunt qđ auget ⁊ qđ auget̄. Et in diminutiōe eodē mō. Cā nāqz decretiōis ablatio qdā est. Pz igit̄ nihil eē mediū inter id qđ vltimum mouet: ⁊ id quod primo mouetur.

ℂ Et qđ auget̄ ⁊ augēs. Appositio eni quedā ē augmētū. Quare simul sunt: ⁊ quod augetur ⁊ augēs: ⁊ decrementum. Decrementi enīz cā est ablatio quedam. Manifestum igitur ꝙ mouentis vltimi ⁊ moti primi nullūz est medium.

ℂ Probat idē in motu augmēti ⁊ decremēti. Et pmo i motu augmēti. Opz enī qđ auget̄ ⁊ auget eē sil: q2 augmētatio est qdā appositio. p appositionē enī alicui⁹ quāti aliqd auget̄. Et silr est in decremēto: q2 cā decremēti est qdam subtractio alicui⁹ quāti. Et pōt itelligi hec pbatio dupl̄r. Uno mō sz ꝙ ipsuz q̄ntū appositū vel subtractū ē pximū mouēs illis motib⁹. Nā ⁊ Ar. dicit in scđo de aīa. ꝙ caro auget put ē q̄ta. ⁊ sic manifeste sil cū mouente motū est. Nō enīz pōt aliqd apponi vel subtrahi alicui si nō sit sil cū eo. Procedit ēt hec rō de pncipali agēte. Appositio. n. ois: cōgregatio qdā est. subtractio vō: disgregatio quedā. Supra aūt ōnsuz ē ꝙ in motu cōgregatiōis ⁊ disgregationis mouēs ⁊ motū sūt sil. Unū relinqt̄ ꝙ ēt i motu augmēti ⁊ decremēti. Et sic vlteri⁹ ꝯcludit vlr ꝙ iter vltimum mouēs ⁊ pmū motū nihil est mediū. LEC. V.

ℂ Deinceps aūt vniuersa que alterant̄ a sensibilibus alterari: ⁊ eoꝝ alterationez eē dūtaxat que per se ab hisce pati dicuntur: per hec contemplemur oportet.

Uoniam aūt que alterātur: alterantur omnia a sensibilibus: ⁊ soluz horū alteratio est quecūqz ꝫm se dicuntur pati ab his: ex his considerabimus.

Quia in pcedēti rōne Phs supposuerat ꝙ ois alteratio fit ꝫm sensibilia. hoc intēdit hic pbare. Et p proponit qđ itēdit. Scđo pbat ppositū. ibi [Aliorū enim maxie.] Dicit ergo pmo ꝙ ex sequētib⁹ ꝯsiderādum est: ꝙ omnia que alterātur: alterantur ꝫm qualitates sensibiles. ⁊ per consequens illis solū cōpetit alterari que per se patiunt̄ ab huiusmodi qualitatibus. ℂ Secundo ibi.

ℂ Maxime nāqz quispiā in figuris formis: atqz habitibus: ⁊ horū deiectionibus: acqsitionibusue alterationē eē existimabit. Uidet̄ enīz in his alteratio esse. Uerū nō est. sed cū quedā alterant̄: hec fiunt. Cum densatur inqz: aut rarefit: aut calefit: aut frigefit materica ipsa. Sed alteratio non est.

ℂ Alioꝝ enīz maxie vtiqz qs existimabit: in figuris ⁊ formis ⁊ habitudinib⁹ ⁊ hoꝝ remotiōib⁹ ⁊ acceptiōib⁹ videt̄ enīz esse qđ est alterationis. Nō est aūt neqz in his: sed fiūt hec: cū quedam alterant̄. Densata enim aut rarefacta: aut cū fiat calida: aut frigida materia. alteratio aūt non est.

ℂ Probat ppositū arguēdo a maiori. Qđ qdē pmo ponit. Scđo qdā que supponit pbat. ibi [Ex quo qdē enim ⁊c.] Dicit ḡ pmo ꝙ pter q̄litates sensibiles maxie videt̄ eē alteratio in q̄rta spē q̄litatis: q̄ est q̄litas circa q̄ntitatē. s. forma ⁊ figura. ⁊ in pma spē q̄litatis q̄ ꝯtinet sub se habitus ⁊ dispōnes. Uidet̄ enī ꝙ alteratio qdā fit per hoc ꝙ huiꝰ qualitates de nouo remouent̄: aut de nouo acqrunt̄. Nō enī vī h̄ sine mutatiōe posse ꝯtingere. Mutatio aūt ꝫm qualitatē alteratio est: vt supra dictū est. Sed in pdictis qualitatib⁹ pme ⁊ q̄rte spēi nō ē alteratio pmo ⁊ pncipal̄r sed secūdario: q2 huiꝰ q̄litates ꝯsequunt̄ q̄sdā alterationes pmarū q̄litatū. Sicut pz ꝙ cū mā subiecta dēsat̄: aut rarescit. sequit̄ mutatio ꝫm figurā. ⁊ silr cuz calefiat: aut infrigidet̄. sequit̄ mutatio ꝫm sanitatē ⁊ egritudinē q̄ ptinēt ad pmā spēm q̄litatis. Rarū aūt ⁊ dēsuz: calidū ⁊ frigidū sunt sensibiles q̄litates. Et sic pz ꝙ nō est alteratio in pma ⁊ q̄rta spē qualitatis p ⁊ p se. Sz remotio ⁊ acceptio huiꝰ q̄litatū ꝯsequunt̄ ad aliquā alterationē q̄ ē sz sensibiles q̄litates. Ex quo etiā pz q̄re nō facit mētionez de secūda specie q̄litatis que est potētia vl̄ impotētia naturalis. Manifestū est enī ꝙ potētia vel ipotētia naturalis nō accipit̄ aut remouet̄ nisi trāsmutata nā: qđ fit per alterationē. ⁊ iō hoc q̄si māifestū ptermisit. ℂ Scđo ibi.

ℂ Nō enīz statue formā noīe dicimus eius ex quo forma est orta: nec eius ēt ex quo est pyramidis: aut lectice figura pyramidē aut lecticam: sed denoiantes: aliud eneū: aliud terreū: aliud ligneū appellam⁹. At id qđ alterat̄ dicim⁹. Ipm enī es humidū eē dicim⁹: aut calidū: aut durū. Et nō solū h̄ pacto: sed ēt ipsuz humidū: atqz calidū eē dicim⁹ es: affect⁹ noīe mām nūcupantes. Cū igitur id quidem ex quo est forma ⁊ figura: ⁊ id qđ est ortum figurarum nomine non dicatur. Id vō qđ alteratur nomine dicatur affectuū: patet alterationem in solis sensibilibus esse.

ℂ Ex quo qdē enīz ē forma statue nō dicim⁹ formā: neqz ex quo figura pyramidis est aut lecti: sed denoiatiōe sunt hoc qdē eneū: illđ vō cereū: aliud aūt ligneū. Qđ aūt alterat̄ es dicim⁹. Es quidē enī humidū eē dicimus: aut forte: aut calidū. Et nō solū sic: sed humidū ⁊ calidū es: eq uoce dicētes passiōi māṁ. Qm̄ igit̄ ex quo qdē forma ⁊ figura: ⁊ qđ factū est equiuoce nō dicuntur cū figuris: que ex illo sunt: que aūt alterantur cum passionibus equoce dicuntur: manifestum ꝙ in solum sensibilibus alteratio est. .i. eq̄ voce

ℂ Probat qđ supposuerat. Et p ꝙ nō sit alteratio in q̄rta spē q̄litatis. Scđo ꝙ nō sit in pma. ibi [Neqz enī in habitib⁹ ⁊c.] Circa p^m pōit duas rōnes. q̄rū pma sumit̄ ex mō loquēdi. Ubi ꝯsiderādū ē ꝙ forma ⁊ figura in hoc adiuīcē differūt: ꝙ figura īportat terminationē q̄ntitatis. Est enī figura q̄ termīo vel termīs cōprehēdit̄. Forma vō dī que dat eē specificū artificiato. Forme. n. artificiatoꝝ sūt accidētia. Dicit ḡ ꝙ illud ex quo fit forma statue: nō dicim⁹ formā. i. mā statue nō pdicat̄ de statua i pncipali ⁊ recto. ⁊ silr ē in figura pyramidis vl̄ lecti: sz in talib⁹ mā pdicat̄ denoīatiue. Dicim⁹. n. triāgulū eneū: aut cereū: aut ligneum. Et simile ē in alijs. Sz in his q̄ alterant̄: ⁊ passionē pdicam⁹ de subto: q2 dicim⁹ es eē hūidū: aut forte: aut calidū: ⁊ ecōuerso hūidū: vel calidū dicim⁹ eē es eq̄liter pdicātes māṁ de passiōe ⁊ ecōuerso: ⁊ dicim⁹ hoiez eē albū ⁊ albū eē hoiez. Quia ḡ in formis ⁊ figuris mā nō equal̄r dī cū ipa figura: ita ꝙ alteꝝ de altero dicat̄ i pncipali ⁊ recto: sed solū denoīatiue mā pdicat̄ de figura ⁊ forma. In his aūt q̄ alterant̄ subiectū ⁊ passio equal̄r de inuicē pdicant̄. sequit̄ ḡ ꝙ i formis ⁊ figuris nō fit alteratio: sz solū

Lec. 4. t. c. 47.

t. c. 11.

t. c. 14.

t. c. 15.

s. lec. 4. t. c. 10.

Duplici rōne p°

2° 2ª in sensibilibus qualitatibus. ¶ Secundam rõnẽ ponit ibi.

¶ Preterea absurdũ ẽ ꝛ alio mõ dicere. Dicere nãqꝫ hoiem alteratũ eẽ vel domũ sumpto fine: ridiculũ ẽ. Si pfectionẽ dom⁹ aut parietes: aut tegulã alterationẽ eẽ dixerim⁹: ꝛ si cũ parietibus domus claudit̃: aut tegitur: ipsam dixerimus alterari. Patet autem alterationem in hisce non esse que generantur: atqui nec in habitibus alteratio est.

T.c.16. ¶ Ampli⁹ ꝛ aliter dicere icõueniẽs ẽ. Dicere.n. hoiem alteratũ eẽ aut domũ accipiẽtẽ finẽ. ridiculũ est: si pfectionẽ dom⁹ tectionẽ: aut laterationẽ dicim⁹ alterationẽ eẽ: domo autẽ laterata

T.c.17. aut coopta: alterari domũ. ¶ Mãifestũ aũt ẽ: q2 quod est alterationis nõ est in his que fiunt.

¶ Et sumit̃ a ꝓprietate rei. Ridiculũ.n.ẽ dicere ꝙ hõ vl dom⁹ vl qcqd aliud alteret̃ ex hoc ipso ꝙ acipit finẽ sue pfectiõis puta si dom⁹ pficit̃ per hoc ꝙ tegit̃: vl per hoc ꝙ lateribus ornat̃: aut coopit̃: q2 ridiculũ est dicẽ ꝙ dom⁹ alteret̃ qñ coopit̃ aut laterat̃. Est ẽt manifestũ ꝙ alteratio nõ ẽ eoꝝ q̃ fiũt inq̃tũ fiũt. sꝫ vnũqdqꝫ pficit̃ ꝛ fit iquãtũ accipit formã ꝓpriã ꝛ figurã. Nõ ẽ g̃ alteratio in acceptiõe figure ꝛ forme. ¶ Ad euidẽtiã aũt haꝝ rõnũ ↄsiderãdũ est: ꝙ iter oẽs q̃litates figure maxie cõsequunt̃ ꝛ demonstrãt spẽm reꝝ. Qð maxie in plãtis ꝛ aialib⁹ pꝫ in qb⁹ nullo certiori iudicio diuersitas spẽꝝ diiudicari põt q̃ꝫ diuersitate figuraꝝ. Et hoc iõ: q2 sic q̃titas ꝓpinq̃ssime se hꝫ ad substãtiã iter alia accidẽtia: ita figura q̃ ẽ q̃litas circa q̃titatẽ ꝓpinq̃ssime se hꝫ ad formã substãtie. Unũ sic posuerũt aliq dimẽsiões eẽ substãtiã reꝝ. ita posuerũt aliq figuras eẽ substãtiales formas. Et ex hoc ↄtingit ꝙ imago q̃ est expressa rei repñtatio: fm figuraꝫ potissime attẽdat̃: magis q̃ꝫ fm colorẽ: vl aliqd aliud. Et q2 ars est imitatrix nãe. ꝛ artificiatũ ẽ q̃dã rei nãlis imago: forme artificialiũ sunt figure. vl aliqd ꝓpiquũ. Et iõ ꝓp silitudinẽ hui⁹ formaꝝ ꝛ figurarũ ad formas substãtiales: dicit Phs ꝙ fm acceptionẽ forme ꝛ figure nõ est alteratio: sꝫ pfectio. Et exīde etiã est ꝙ materia de hui⁹ nõ ꝑdicat̃ nisi denominatiue: sicut etiam est in substantijs naturalibus. Non enim dicimus hominẽ terrã. sed terrenum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habit⁹.n. ṽtutes ac vitia sũt. Uirt⁹ aũt ois ꝛ vitiũ ad aliqd ẽ quẽadmodũ sanitas tẽpatio q̃dã ẽ calidorũ ac hũidoꝝ: aut iternoꝝ: aut ad ↄtinẽs. Silr ꝛ pulchritudo: ꝛ robur ad aliqd sũt. Sũt.n. dispõnes q̃dã ei⁹ qð ꝑstãtissimũ ẽ: ad id qð ẽ optimũ. Atqꝫ id ꝑstãtissimũ dico: qð ↄseruat: ac circa ipsaꝫ nãm dispõit. Cũ igit̃ ṽtutes qdẽ ac vitia sint ex hisce q̃ sũt ad aliqd. Hec aũt generatiões nõ sũt: nec ipoꝝ fit generatio: nec alteratio oio: pꝫ circa hit⁹ alteratiões nõ eẽ.

¶ Necꝫ eniꝫ in habitib⁹. Habitib⁹ eni virtutes ꝛ malitie sũt. Uirt⁹ aũt ois ꝛ malitia ad aliqd sũt: sicut sanitas qdẽ calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ mẽsuratio quedã ẽ: aut eoꝝ q̃ sũt ifra ꝛ ad ↄtinẽs. Silr aũt ꝛ pl̃chritudo ꝛ macies ad aliqd sũt. Dispõnes eni q̃dã pfecti ad optimũ sunt. Dico aũt pfecti. qð sanat ꝛ dispositũ ẽ circa nãm. Qm̃ ergo virtutes ꝛ malitie sũt ad aliqd. Hec aũt neqꝫ gñatiões sũt: neqꝫ gñatiões ipoꝝ: neqꝫ alteratio oino mãifestũ ẽ ꝙ nõ ẽ olo qð ẽ alteratiõis circa hit⁹.

¶ Ostẽdit ꝙ nõ ẽ alteratio in ꝑma spe q̃litatis. Et ꝑ q̃tuꝫ ad habit⁹ ꝛ dispõnes corpis. Scðo q̃tũ ad habit⁹ ꝛ dispositiões aie. ibi Neqꝫ itaqꝫ circa aie ṽtutes ꝛc. Circa ꝑ᷑ ponit talẽ rõnẽ. Habit⁹ g sũt in ꝑma spe q̃litatis. ẽt corporei: sũt q̃dã ṽtutes ꝛ malitie. Uirt⁹.n. vl̃ cuiuslibet rei ẽ que bonũ fac̃ hñtẽ: ꝛ opus ei⁹ bonũ reddit. Unũ virt⁹ corporis dĩ fꝫ quã bñ se hꝫ. ꝛ bñ opat̃: vt sanitas. Ecõtrario aũt ẽ de malitia: vt de egritudie. Ois aũt ṽtus ꝛ malitia dĩ ad aliqd. Et hoc manifestat per exẽpla. Sanitas enim q̃ est q̃dã virt⁹ corpis: ẽ q̃dã cõmẽsuratio calidorũ ꝛ frigidoꝝ. Et dico hãc cõmẽsurationẽ fieri fm debitã ꝓportionẽ eoꝝ q̃ sũt ifra .i. humoꝝ ex qb⁹ cõponit̃ corpus adinuicẽ ꝛ ad ↄtinẽs .i. ad totũ corp⁹. Aliq.n. ↄtẽperatio humoꝝ ẽ sanitas in leõe q̃ nõ eẽt sanitas in hoie: sꝫ eius extinctio: q2 eã hũana nã ferre nõ posset. Cõmẽtator aũt exponit ad ↄtinẽs .s. ad aerẽ ↄtinẽtẽ. Sꝫ ꝑmũ meli⁹ est: q2 sanitas aialis nõ attẽdit̃ ꝑ cõparationẽ ad aerẽ: sꝫ potius ecõuerso. dispõ aeris dĩ sana ꝑ cõparationẽ ad aial. Silr pulchritudo ꝛ macies dicunt̃ ad aliqd. Et sumit̃ macies pro dispõne q̃ aliqs ẽ expeditus ad motũ ꝛ actionẽ. Hui⁹ eni sũt q̃dã dispõnes ei⁹ qð ẽ pfectũ in sua nã ꝑ cõparationẽ ad optimũ .s. ad finẽ q ẽ opatio. Sic eni dictũ est: ex hoc hui⁹ dispõnes ṽtutes dicunt̃ ꝙ bonũ faciũt habẽtẽ: ꝛ opus ei⁹ bonũ reddũt. Dicunt̃.n. hui⁹ dispõnes ꝑ relationẽ ad debitũ opus: qð ẽ optimũ rei. Nec opꝫ exponẽ optimũ aliqd extrisecũ: sic qð ẽ pulcherrimũ aut sanissimuꝫ: vt Cõmẽtator exponit. Accidit.n. pulchritudini ꝛ sanitati relatio q̃ ẽ ad extrisecũ optie dispositũ: sꝫ ꝑ se cõpetit eis relatio q̃ ẽ ad bonũ opus. Et ne aliqs accipiat pfectuꝫ qð iã adeptũ ẽ finẽ. dic̃ ꝙ pfectũ hic accipit̃ hoc qð ẽ sanatiuũ ꝛ dispositũ fm nãm. ¶ Nõ aũt ẽ hic intelligẽdũ ꝙ hui⁹ habit⁹ ꝛ dispõnes hoc ipꝫ ꝙ sũt ad aliqd sint: q2 sic nõ eẽnt in genere q̃litatis: sꝫ relatiõis. Sꝫ q2 eoꝝ rõ ex aliq̃ relatione depẽdet. Quia g̃ hui⁹ habit⁹ ad aliqd sũt: ꝛ in ad aliquid non est motus: neqꝫ generatio neqꝫ alteratio: vt in quinto probatũ est. manifestũ est ꝙ in huiusmodi habit⁹ nõ est alteratio ꝑmo ꝛ per se: sed eoꝝ transmutatio cõsequit̃ aliquã ꝑorẽ alterationẽ calidi ꝛ frigidi: aut alicuius huiusmodi: sicut etiam relationes esse incipiunt per consequentiam ad aliquos motus.

Expositio cõi Thõe

Cõmẽ.

Exposi. cõi Thõe

Expõ cõmẽtato. iprobat⁹

Solõ dubitatiõis tacite.

T.3.t.c.10.

LEC. VI.

¶ At ṽo neqꝫ circa virtutes animi vitiaqꝫ alterationes eẽ vident̃. Uirtus nãqꝫ pfectio q̃dam est. Unũquodqꝫ enim maxime tum est pfectũ cũ ꝓpriã virtutem est ↄsecutum: ꝛ maxime fm nãm. Sicut circulus tunc maxime fm naturã est: qñ maxime circulus est. Uitium ṽo corruptio est horum atqꝫ remotio.

T.c.18. Neqꝫ itaqꝫ circa aie ṽtutes ꝛ malitias. Uirt⁹.n. q̃dã pfectio ẽ. vnũqdqꝫ eniꝫ tũc maxie pfectũ ẽ cũ attigit ꝓpriã ṽtutẽ: ꝛ tũc ẽ maxie fm nãm. Ut circulus tũc maxie fm naturã est: cũ maxime circulus fit. Malitia autẽ corruptio horum ꝛ remotio est.

Postq̃ꝫ Phs ostẽdit ꝙ nõ est alteratio in ꝑma spe q̃litatis q̃tũ ad dispõnes corpis. Hic ostendit idẽ de habitib⁹ aie. Et ꝑ q̃tũ ad ptẽ appetitiuã. Scðo q̃tũ ad ptẽ itellectiuã. ibi At ṽo neqꝫ intellectiua pte. Circa ꝑ᷑ duo fac. Primo oñdit ꝙ nõ est alteratio ꝑ ꝛ per se in trãsmutatiõe ṽtutis ꝛ malitie. Scðo ꝙ transmutatio virtutis ꝛ malitie ↄsequit̃ ad quãdã alterationẽ. ibi Erit qdẽ igit̃. Cõcludit g̃ ex ꝑmissis ꝑmo ꝙ circa aie virtutes ꝛ malitias q̃ ptinẽt ad ptẽ appetitiuã nõ est ꝑmo ꝛ per se alteratio. Ideo aũt hoc cõcludẽdo iducit: q2 eisdẽ rõnib⁹ procedit ad ꝓbãdũ sequẽtia: qbus ꝛ ꝑora. Ad hoc aũt ꝓbandũ assumit quandã ꝓpositionẽ .s. ꝙ virtus sit pfectio quedã. Qð qdẽ sic probat: q2 vnũquodqꝫ tũc est pfectuꝫ quando pertingere põt ad ꝓpriã virtuteꝫ: sicut naturale

corpus

corpus perfectũ est: quãdo põt aliud sibi simile facere qđ est virtus nature. Qđ etiã probat per hoc: qꝛ tũc est aliqđ maxime ſm naturã: quãdo nature virtutẽ hꝫ. Uirtus enĩ nature est signũ cõpletionis nature. Cũ aũt aliqđ hꝫ cõplete suã naturã: tũc dicit̃ eẽ pfectũ. Qđ nõ solũ in rebus naturalibus verũ est: sed ẽt in mathematicis: vt eoꝶ forma accipiat̃ pro eorũ natura. Tũc eniꝫ maxime circulus est: id est pfectus circulus: quãdo maxĩe est ſm naturaꝫ. i. quãdo habet pfectionẽ sue forme. Sic ergo pꝫ φ ad pfectionẽ forme cuiuslibet rei cõsequat̃ virtus eius: qꝛ tunc vnũquodqꝫ perfectũ est qñ hꝫ suã formã. id est suã virtutẽ. ꝛ ita sequit̃ φ virtus sit pfectio q̃dã. Ex hac aũt ꝓpositiõe sic ꝓbata Cõmẽtator sic argumẽtãdum dicit. Ois perfectio est simplex ꝛ idiuisibilis. sed nihil simplex ꝛ idiuisibile est alteratio: neqꝫ aliqs motus: vt supra ꝓbatũ ẽ. ergo ſm virtutẽ nõ est alteratio. ℂ Sed iste ꝓcessus nõ cõpetit in eo qđ subdit̃ de malitia: φ. s. est corruptio ꝛ remotio pfectiõis. Et si eniꝫ pfectio sit simplex ꝛ idiuisibilis: recedere tamẽ a pfectiõe nõ est simplex ꝛ idiuisibile: sed multiplr̃ ꝯtingẽs. Neqꝫ est etiã ꝯsuetudo Ar. vt ꝑtermittat illđ ex quo ꝑncipalr̃ ꝯclusio depẽdet: nisi ex iuxta positis itelligi possit. ℂ Et iđ melius dicẽdũ est: φ arguẽdũ est hic de virtute: sicut supra argumẽtatũ est de forma ꝛ figura. Nihil enim dicit̃ alterari qñ pficit̃: ꝛ eadẽ rõne neqꝫ quãdo corrũpit̃. Si igitur virtus est perfectio quedam: malitia vo corruptio. ſm virtutem ꝛ malitiã nõ est alteratio: sicut neqꝫ ſm formas ꝛ figuras. ℂ Scđo ibi.

Expõ Auerro.

Iprobaᵒ

Expõ sũ m Thõe T.c.16.

ℂ Fit igitur cum aliquid alterat̃ virtutis acceptio: vl vtriusqꝫ deiectio: neutrum tamen horum est alteratio.

T.c.16.

ℂ Fit quidem igitur cum quoddam alteratur: ꝛ acceptio virtutis: ꝛ remotio malitie: alteratio tamen horum neutrum est.

ℂ Ostẽdit φ trãsmutatio virtutis ꝛ malitie cõsequit̃ aliquã alterationẽ. Et primo ꝓponit qđ intẽdit. ꝛ dicit φ acceptio virtutis: ꝛ remotio malitie: aut ecõtrario: fit cũ aliquid alterat̃: ad cuius alterationeꝫ consequitur acceptio ꝛ remotio virtutis ꝛ malitie: sed tamen neutrum horum est alteratio primo ꝛ per se. ℂ Secundo ibi.

ℂ Alterari aũt aliqđ inde patet. Nam virtus quidem aut affectuum est vacuitas: aut eorũdem mediocritas quedam. Uitium autem aut est omnis affectuuꝫ concitatio: aut est perturbatio virtuti contraria.

ℂ Qꝛ aũt alteret̃ aliqđ: manifestũ est. Uirtᵒ q̃dẽ enim aut ipassibilitas q̃dã est: aut passibile ẽ sic. Malitia autẽ passibilis: aut ꝯria passio virtuti ẽ.

ℂ Probat ꝓpositũ. ꝛ dicit manifestũ eẽ ex sequẽtibus φ oporteat aliqđ alterari ad hoc φ accipiatur ꝛ remoueat̃ virtus vel malitia. Et hoc videt̃ ꝓbare duplr̃. Pꝛio q̃deꝫ ſm duas opiniões hoꝶ de virtute ꝛ malitia. Stoici. n. dixerũt virtutes eẽ ipassibilitates q̃sdã: nec posse eẽ virtutẽ in aĩa nisi remotis oĩbus passiõibus aĩe: q̃ sunt timor: spes: ꝛ huiꝰ. Huiusmodi eniꝫ passiões dicebãt eẽ quasdã anime ꝑturbatiões siue egritudines. Uirtuteꝫ aũt eẽ dicebãt quãdã quasi tranq̃llitatẽ aĩe ꝛ sanitatẽ. Unde ecõtrario malitiã dicebãt eẽ oẽꝫ anime passibilitatẽ. Opinio vo peripatheticoꝶ ab Ar. deriuata ẽ φ virtus ꝯsistat in aliqua determinata moderatiõe passionũ. Cõstituit enĩ virtus moralis mediũ in passiõibꝰ: vt dicitur in scđo ethico. Et ſm hoc etiã malitia virtuti opposita nõ erit q̃liscũqꝫ passibilitas. sed quedã habilitas ad passiones contrarias virtuti: que. s. sunt ſm superabũdãtiã ꝛ defectũ. Cũ vtrũlibet aũt verũ sit: oportet ad acceptionem virtutis φ fiat aliqua trãsmutatio ſm passiões. s. vel φ passiones totalr̃ remoueantur: vel φ modificentur. Passiones autem cũ

Opinio stoicoꝶ

Opinio ꝑipathe/ticoꝶ.

T.6. circa fi. Et 7. circa mediũ. T.c. 5. circa fi. ꝑlatum.

sint in appetitu sensitiuo: ſm eas cõtingit alteratio. Relinquit̃ ergo φ acceptio ꝛ remotio virtutis ꝛ malitie fit ſm aliquam alterationem. ℂ Secundo ibi.

ℂ Atqꝫ oĩno fit vt virtus morũ in voluptatibꝰ doloribusue ꝯsistat. Uoluptas enĩ: aut cũ agimꝰ: aut cũ recordamur: aut cũ speramꝰ effici solet. Atqꝫ si cũ agimus ꝓuenit: sensus est cã. Si cũ recordamur: aut speramꝰ: ab ipo rursus efficit̃. Afficimur enĩ voluptate: aut recordantes ea que nos delectarunt: aut sperantes euenire ea que nos afficient voluptate.

ℂ Et totã moralẽ virtutẽ in voluptatibꝰ ꝛ tristitijs accidit eẽ. Aut enĩ ſm actum φ voluptatis: aut per memoriã: aut spem. Siq̃dẽ igit̃ ſꝫ actũ: sensus est cã. Si vo per memoriam: aut ꝑ speꝫ: ab ipso est. Aut enĩ insũt q̃lia passi sumꝰ reminiscẽtibꝰ voluptatis: aut q̃lia patiemur sperãtibꝰ.

ℂ Probat idẽ sic. Ois virtus moralis cõsistit in aliq̃ delectatione ꝛ tristitia. Nõ eniꝫ est iustus q nõ gaudet iustis opatiõibꝰ: ꝛ tristat̃ de cõtrarijs. Et simile est in alijs virtutibus moralibus. Et hoc iđ. qꝛ ois appetitiue virtutis i qua est vtus moralis opatio terminat̃ ad delectationẽ ꝛ tristitiã: cũ delectatio ꝯsequat̃ ex adeptiõe eiꝰ i qđ appetitus fertur. tristitia vo ex superuẽtiõe eius qđ appetitus refugit. Unde cõcupiscẽs vel sperãs delectat̃ qñ cõsequit̃ qđ cõcupiscit vel sperat. ꝛ similr̃ iratus qñ punit: timẽs vo ꝛ odiẽs tristat̃ qñ superuenit malũ qđ refugit. Ois aũt tristitia ꝛ delectatio: vel est ſm actũ de re p̃nti: vel per memoriã de re ꝑterita: vel ꝑ spem de futuro. Si ergo sit delectatio ſm actũ: huiꝰ delectatiõis cã est sensus. Nõ enĩ cõueniẽs cõiunctũ delectationẽ faceret si nõ sentiret̃. Similr̃ aũt si sit delectatio per memoriã vel ꝑ spem. ꝑ sensu ꝓcedit: dũ vel reminiscimur q̃les voluptates passi sumꝰ ſm sensuꝫ in ꝑterito. Uel dũ speramꝰ q̃les patiemur in futuro. Ex quo pꝫ φ delectatio ꝛ tristitia ſm partẽ sensitiuaꝫ est: in qua alteratio accidit. vt supra dictũ est. Si ergo virtus moralis ꝛ malitia opposita in delectatione ꝛ tristitia est: ſm delectationẽ aũt ꝛ tristitiã alterari ꝯtingit: sequit̃ φ acceptio ꝛ remotio virtutis ꝛ malitie sit cõsequẽter ad aliquã alterationẽ. Sed notãdũ φ signãter dicit [totaꝫ] virtutẽ moralẽ in delectatiõibꝰ ꝛ tristitijs eẽ. ad differentiã intellectualis virtutis: q̃ ẽt suã delectationẽ hꝫ: sed illa delectatio nõ est ſm sensuꝫ. Unde nec cõtrariũ hꝫ. nec ſm eã alterari ꝯtingit: nisi metaphorice. ℂ Deinde cũ dicit.

ℂ Atqui neqꝫ ad ꝑtẽ itellectiuã aĩe alteratio accõmodat̃. Sciẽs eniꝫ maxime ad aliqđ dr̃. Hoc aũt ita esse perspicuũ inde fieri põt. Per nullã nãqꝫ potẽtiã motis fit in nobis scia: sed prius aliquo orto. Experientia nãqꝫ particulariũ sciam vniuersalem consequimur.

ℂ At vo neqꝫ in intellectiua ꝑte aĩe est alteratio. Sciẽs enĩ ad aliqđ maxĩe dicit̃. hoc aũt manifestuꝫ. Scđm enĩ nullã potẽtiã motis: factũ ẽ qđ est sciẽtie: sed cũ extiterit q̃dã. Ex ea enim q̃ est ſm partẽ experiẽtia accipimus vlẽm scientiam. T.c.20.

ℂ Ondit φ alteratio nõ est in ꝑte aĩe itellectiue. Et p̃mo ꝓbat hoc in generali. Scđo in spẽli. ibi [Neqꝫ igit̃ actᵒ.] Circa p̃mũ iducit talẽ rõnẽ. Sciẽs maxĩe dicit̃ ad aliqđ s. ad scibile: cuiꝰ assimilatio in sciẽte: sciẽtia ẽ. Hoc aũt sic probat. In nullo alio genere ꝯtingit φ aliqđ de nouo adueniat alicui absqꝫ eius mutatiõe: nisi in ad aliqđ. Fit. n. aliqđ eq̃le alicui: ipso nõ mutato ſꝫ altero. Uidemus aũt φ nullia mutatiõe facta in potẽtia intellectiua fit sciẽtia:

ſed ſolũ exiſtente quodã in ſenſitiua pte:q2.ſ.ex expiẽtia particulariũ q̃ ptinẽt ad ſenſitiuã pte:accipimus ſcientiã vlis in itellectu.vt pbaṫ in pmo metaphy.ꝛ in ſcdo poſteriorũ. Cũ igiṫ in ad aliqd nõ ſit mot⁹:vt ſupra pbatũ eſt. ſequiṫ ꝙ nõ ſit alteratio i acceptiõe ſciẽtie. ¶ Scdo ibi.

T.i fo.2. cõ.2. T.10.c.3. 5.T.3.1.c. 10.

¶ At neqꝫ ipſa operatio generatio eſt : niſi viſionem tactũue generationes quiſpiam dixerit. Tale eſt enĩ ipſa operatio.

¶ Neqꝫ igiṫ actus gñatio eſt:niſi aliqs reſpectionẽ ꝛ tactũ gñatiões dicat. Huiuſmodi.n.actus.

¶ Oſtẽdit ꝙ nõ ſit in pte itellectiua alteratio in ſpeciali. Et pmo quãtũ ad ꝯſiderationẽ iã habẽtis ſciẽtiã que eſt ſciẽtie vſus. Scdo q̃tũ ad pmã ſcie acceptionẽ. ibi[Que aũt ex pncipio ꝛc.] Dicit ergo pmo ꝙ exquo in pte itellectiua nõ eſt alteratio:nõ põt dici ꝙ ipſe act⁹ ſcientie q eſt cõſideratio ſit generatio.niſi etiã aliqs dicat:ꝙ exterior inſpectio oculi:ꝛ ipm tãgere ſint generatiões q̃dã. Sicut eniꝫ viſio eſt act⁹ viſiue potẽtie:ꝛ tãgere eſt actus tactiue potẽtie:ita ꝛ cõſideratio eſt actus potẽtie itellectiue. Act⁹ aũt nõ dicit generationẽ alicuius pncipij:ſed magis pceſſum a pncipio actiuo. Unde ipſuꝫ intelligere nõ eſt generatio vel alteratio. Tñ nihil pbibet aliquẽ actũ cõſequi generationẽ vel alterationẽ ſicut ad generationẽ ignis ſequiṫ ꝙ calefaciat. Et ſimiliter ad imutationẽ ſenſus a ſenſibili ſequitur ipſuꝫ videre vel tangere. ¶ Secundo ibi.

¶ Acceptio aũt a principio ſcie nõ eſt generatio:nec alteratio. Ex eo nãqꝫ q2 pturbatiões ſedanṫ atqꝫ trãquilla fit aia:ſciẽs q̃ſpiã atqꝫ prudẽs euadit. Quẽadmodũ igiṫ cũ experrectus eſt quiſpiam dormiẽs:aut cũ ab ebrietate ſeſe recipit:aut cũ a morbo ꝯualuit: nõ factus eſt tũc ſciẽs:q̄q̄ antea nõ vti ſcia poterat operariqꝫ per eã:ſed extincta perturbatiõe:mẽteqꝫ iã ide ad trãquillitatẽ redacta:aptus ac idoneus ad ſciẽtie vſuꝫ euaſit:ſic etiã cũ a pncipio oriṫ in nobis ſciẽtia ſimile qd ſane fieri ſolet. Fit eniꝫ pturbatiõis ſedatio qes atqꝫ trãquillitas q̃dã:accidit eodẽ:ꝛ id qḋ in pueris natura fieri ſolet. Nõ eniꝫ diſcere pueri:neqꝫ pinde ſenſibus atqꝫ hi qui ſunt prouecti magis etate diſcernere poſſunt. Eſt enĩ vehemẽs in eis turbatio atqꝫ motus. Sedanṫ aũt nõnũq̄ a natura: nõnunq̄ ab alijs:deſinũtq̄ turbari : atqꝫ in vtriſqꝫ fit vt aliqd altereṫ:pinde atqꝫ cũ aliqs experrectus factuſqꝫ ſobrius:aptus ad operationem euadit. Patet igitur alterationem in ſenſibilibus:ꝛ in parte anime ſenſitiua:ꝛ nullis in alijs niſi per accidens eſſe.

¶ Que autẽ ex principio acceptio ſcientie nõ eſt generatio neqꝫ alteratio. In quietari eniꝫ ꝛ reſidere anima ſciẽs fit ꝛ prudens. Sicut igiṫ neqꝫ cũ dormiẽs excitetur aliqs : aut ebri⁹ pauſet:aut infirmãs ordineṫ factus ſciẽs:quãuis prius nõ poterat vti:ꝛ ſm ſciẽtiã agere:ſed mutata pturbatione:ꝛ in ſtatũ reueniẽte mẽte:inerat potentia ad ſciẽtie cõgruitatẽ. Hoc igiṫ aliqd fit ex principio in ſciẽtie exiſtẽtia. Turbationis enim qes quedã ꝛ reſidẽtia. Neqꝫ igiṫ infantes pñt addiſcere:neqꝫ iudicare ſenſib⁹ ſimiliter pſbyteris. Multa eniꝫ perturbatio circa ipſos:ꝛ motus. Sratur autem ꝛ pulſaṫ turbatio. aliquãdo qdẽ a natura:aliquãdo aũt ab alijs. In vtriſqꝫ autẽ

ὁ πρεσβύτεροσ ...

bis alterari aliqd accidit:ſicut cum ſurgat ꝛ fiat vigilans ad actum. Manifeſtum igiṫ ꝙ huius ipſuꝫ alteratiõis in ſenſibilibus eſt ꝛ in ſenſibili parte aie. In alio autem nullo niſi ſm accidens.

¶ Oſtẽdit ꝙ in acceptiõe ſcie nõ eſt generatio vel alteratio. Quicqd.n.aduenit alicui p ſolã qetationẽ ꝛ reſidẽtiaꝫ aliquaꝝ pturbationũ vel motionũ nõ aduenit p generationẽ ꝛ alterationẽ:ſꝫ ſcia q̃ eſt cognitio ſpeculatiua:ꝛ prudẽtia q̃ eſt rõ practica:adueniũt aie p qetationẽ ꝛ reſidẽtiã corporaliũ motionũ ꝛ ſenſibiliũ paſſionum. Nõ ergo ſcia ꝛ prudẽtia aduenĩũt in aia p generationẽ vel alterationẽ. Ad hui⁹ aũt rõnis manifeſtationẽ ſubiũgit exẽplũ. Ponaṫ ꝙ aliqs hñs ſciam dormiat vel inebrieṫ:aut infirmeṫ:manifeſtũ eſt ꝙ nõ põt vti ſcia:ꝛ opari ſm eã. Sed manifeſtũ eſt ꝙ qñ pturbatio pdicta qeſcit ꝛ mẽs redit ad ſtatũ ſuũ:tũc põt vti ſcia:ꝛ ſm eã agere. Et tñ nõ dicimus ꝙ cũ dormiẽs excitaṫ:aut ebrius qeſcit:aut alius infirmãtis ad debitũ ordinẽ p ſanitatẽ reduciṫ: ꝙ tũc factus ſit ſciẽs:q̃ſi ſcientia de nouo generata ſit in ipſo:q2 inerat ei potẽtia habitualis ad cõgruitatẽ ſcie.ſ.vt reduceretṫ ad cõgruũ ſtatũ:quo vti ſcia poſſet. Dicit aũt ꝙ tale aliqd cõtingit cũ aliqs a pn⁹ acqrit ſciam. Uideṫ.n.hoc fieri p hoc ꝙ fit quedã qetatio ꝛ reſidẽtia turbatiõis.ſ.inordinataꝝ motionũ que pueris inſunt:tũ ſm corpus:q2 nã tota eſt in mutatiõe pp augmẽtũ:tũ ẽt ſm ptẽ ſenſitiuam:q2 in eis paſſiões dñanṫ. Uñ hoc qḋ dicit[qes]põt referri ad turbationẽ corporalis motus q̃ qeſcit:nã veniẽte ad ſtatum. Qḋ aũt dicit[reſidẽtia]põt referri ad paſſiões ptis ſenſitiue:q̃ nõ totaliṫ qeſcũt:ſed reſidẽt ex hoc.ſ.ꝙ deprimunṫ ex rõne:nõ aũt vſqꝫ ad pturbãdã rõnẽ aſcẽdũt.ſicut dicimus reſidẽtiã in liquorib⁹:qñ id qḋ eſt feculẽtũ deſcẽdit inferius ꝛ id qḋ eſt ſupius remanet purũ. Hec eſt igiṫ cã quare iuuenes nõ pñt addiſceṫ capiẽdo ea q̃ ab alijs dicũtur:neqꝫ per iteriores ſenſus pñt iudicare de auditis:aut de qbuſcũqꝫ eoꝝ cognitioni occurrẽtibus:ita bñ ſicut ſeniores vel pſbyteri:qḋ idẽ eſt. Nã pſbyter in greco ẽ idẽ ꝙ ſenior in latino. Et hoc iõ q2 multa pturbatio ꝛ mult⁹ motus eſt circa ipſos iuuenes:vt dictũ eſt. Sed hui⁹ turbatio totaliṫ tolliṫ vel ẽt mitigaṫ:aliqñ qdeꝫ a natura:ſicut qñ pueniṫ ad ſtatũ ſenectutis.in quo hui⁹ motus qeſcit. Aliqñ aũt ab aliqbus alijs cauſis:ſicut ab exercitio ꝛ cõſuetudine:ꝛ tũc pñt bñ addiſcere ꝛ iudicare. Et ide eſt ꝙ exercitiũ virtutũ moraliũ per quas hui⁹ paſſiones refrenanṫ multũ valet ad ſciam acqrẽdã. Siue ergo per nãm: ſiue p exercitiũ vtutis:turbatio paſſionũ qeſcat:attendiṫ in hoc q̃dã alteratio:cũ paſſiones hui⁹ ſint ſm partẽ ſenſitiuã. Sicut etiã eſt aliqua alteratio corporalis:cuꝫ dormiẽs ſurgit ꝛ fit vigilãs pcedẽs ad actũ. Ex quo pꝫ ꝙ acceptio ſcie nõ eſt alteratio:ſed ſequiṫ alterationẽ. Ex hoc aũt vlterius vlṙ ꝯcludit ꝙ alteratio eſt in ſenſibus exteriorib⁹ ꝛ in ſenſibilib⁹ ꝛ in tota pte aie ſenſitiua. Qḋ dicit propter paſſiões iteriores. Sꝫ in nulla alia pte aie ẽ alteratio:niſi p accñs. ¶ Qḋ aũt Ariſto. hic de acceptiõe ſcie dicit:vi ee ꝯꝫ platõicã opinionẽ. Poſuit.n. Plato ꝙ ſicut forme ſeparate ſunt cãe generatiõis ꝛ exiſtẽtie reꝝ nãliũ per hoc ꝙ mã corpalis pticipat aliqualiṫ huiuſmodi formas ſeparatas:ita ſunt ẽt cã ſcie in nobis p hoc ꝙ aia nr̃a eas aliqualiṫ pticipat:ita ꝙ ipſa pticipatio formaꝝ ſeparataꝝ in aia nr̃a eſt ſcia. Sic.n.veꝝ erit ꝙ accipiṫ ſcia a pncipio nõ p generationẽ alicui⁹ ſcie in aia:ſed ſolũ p qetationeꝫ corporaliũ ꝛ ſenſibiliũ paſſionũ qbus ipediebaṫ aia ſcia vti. Sic ẽt veꝝ erit ꝙ nulla mutatiõe facta in intellectu ad ſolã pñtiã ſenſibiliũ:quoꝝ expiẽtiã accepimus fit hõ ſciẽs:ſic de relatiuis accidit:q2 ſenſibilia ſꝫ hoc nõ ſunt neceſſaria ad ſciaꝫ:niſi vt ab eis quodãmodo aia excitetur.

Opinio Platõis circa acceptionẽ ſcientie

¶ Ari.

Ja q̃ vel/ aliq̃ cer nobis ma terá Ari stotiis a Platóe. Li.i pa. Lec.7.&. t.2. Lec.7.&. t.45. Lec.5.in pm. L.cō.Ab.

¶ Ari. aūt opinio est ꝙ scia sit in aia per hoc ꝙ spēs itel/ ligibiles abstracte ꝑ itellectū agētē recipiunt in itellectu possibili. vt dī in tertio de aia. Uñ ꝛ ibidē dī ꝙ itelligere est quoddā pati: ꝫ alia sit passibilitas sensus ꝛ itellectus. Nec est icōueniēs ꝙ Arist. hac opiniōe Platōis vtatur. Est eni sue ꝯsuetudinis ꝙ anteq̃ ꝓbet suā sniaꝫ veraꝫ snia alioꝝ. sicut in tertio vius est ꝙ oē corpus sensibile hꝫ gra uitatē vel leuitatē ſm opinionē Platōis. Cuius ꝯ̃riū ipse ostēdet in ṗmo de celo. ¶ Saluant tñ ꝛ he rōnes ſꝫ opi/ nionē Ar. Ad cuius euidētiā ꝯsiderādū est ꝙ susceptiuū aliqḋ tripl'r pōt se hr̄e ad formā suscipiēdā. Quādoqꝫ.n. est in vltima dispōne ad susceptionez forme: nullo īpedi/ mēto existēte nec in ipso nec in alio: ꝛ tūc statiꝫ ad p̄ntiā actiui susceptiuū recipit formā absqꝫ aliq̃ alteratiōe: sicꝫ ꝑꝫ in aere illuminato ad p̄ntiā solis. Aliq̄n aūt susceptiuū nō est in vltia dispōne ad susceptionē forme. ꝛ tūc per se reqrit alteratio ſm quā mā dispōnē acq̄rat vt sit ꝓpria huic forme: sicꝫ cū de aere fit ignis. Aliq̄n vō susceptiuū ē in vltima dispōne ad formā: ſꝫ adest aliqḋ īpedimētum: sicut cū aer īpedit ad susceptionē luminis: vl' ꝑ clausionē fenestre vel ꝑ nebulas: ꝛ tūc reqrit alteratio vel mutatio per accidēs q̄ remoueat ꝓhibēs. Intellectus ergo possibi lis ſm se ꝯsideratus: semper est in vltima dispōne ad reci piēdā spēm itelligibilē. Si ergo nō sit īpedimētū statim ad p̄ntiā obiectoꝝ per experimētuꝫ acceptoꝝ aduenit eis spēs itelligibilis. sicut speculo forma specularis ad p̄ntiā corporis. Et ſm hoc ꝓcedit ṗma eius ratio qua dixit sciē tiam esse ad aliquid. Si vō sit impedimentum sicut hīne nibus accidit: opꝫ huiꝰ impedimenta auferri ad hoc ꝙ spēs intelligibilis in itellectu recipiatur: ꝛ sic per accidēs necessaria est alteratio. LEC. VII.

¶ Dubitabit aūt q̄spiā si sit ois motus oī motui cōpa rabilis: necne. Nā si sit: atqꝫ id celeritas sit: eque qḋ in tp̄e equali spatiū trāsit eq̄le: erit aliq̃ circūferētia equalis linee recte: ꝛ maior etiam atqꝫ minor. Pre/ terea alicui lationi alteratio erit equalis: cū in equa/ li tp̄e aliud fuerit alteratū: aliud latū. Affectus ergo longitudini erit equalis. At esse non potest.

T.c.26.

Dubitabit aūt vtiqꝫ aliqs vtrū ois mo/ tus oī cōparabilis sit aut nō. Si igitur ois cōparabilis est: ꝛ equal'r velox est qḋ in equali tēpore equale mouetur: erit circularis aliquis equalis recto: ꝛ maior ēt ꝛ minor. Amplius alteratio ꝛ loci mutatio q̄/ dam equalis: cū in equali tēpore aliqḋ quidem alteretur: aliud vō ducatur. Erit ergo passio equalis longitudini. Sed impossibile est.

Postq̃ Phs ostēdit ꝙ in mobilibus ꝛ motoribus necesse est ponere aliqḋ ṗmū. q2 ea que sunt vnius ordinis vident cōparabilia eē: ꝛ hoc ipsū qḋ ē ṗus ꝛ posterius cōparationē īportat: vult ex ꝯsequēti ingrere de motuū cōparatiōe. Et circa h̄ duo fac. Prio eni ondit qui motus sint cōparabiles adiuicē. Scdo qualr motꝰ ad inuicē cōparent. ibi. Qm̄ aūt mouēs mouet ꝛc. Circa ṗm tria facit. ṗ mouet dubitationē. Scdo obycit ad ptes du bitatiōis. ibi. Si g̃ cū inequali ꝛc. Tertio dubitationes soluit. ibi. Sed q̄cūqꝫ nō equoca ꝛc. Mouet aūt dubi/ tationē: ṗmo qdē in cōi q̄rēs: vtꝝ ois motus sit cōparabi lis cuilibet motui. vel nō. Deide vō in spāli dubitationē inferēs: ṗmo qdē de motibꝰ vnius generis: q2 si ois motꝰ cuilibet motui sit cōparabilis ſm velocitatē ꝛ tarditatē: dictū est autez in .6. ꝙ equalr velox est qḋ mouet in eq̄li tp̄e per eq̄le spatiū: sequet ꝙ motꝰ circularis sit equalis

Utrū ois motus oī motui cō parabilis sit. Lec.3.&. t.4.

recto ꝛ maior ꝛ mior in velocitate. Et vlteriꝰ ꝙ linea cir cularis sit eq̄lis linee recte in q̄ntitate: aut maior ꝛ mi/ nor: ex quo eq̃ velox est qḋ per eq̄le mouet in equali tp̄e. Deinde īfert dubitationē de motibꝰ diuersoꝝ geneꝝ. Si eniꝫ oēs motus cōparabiles sunt in velocitate: sequet ꝙ si in eq̄li tp̄e h̄ qdē alteret: illud vō moueat ſm locuꝫ: ꝙ sit eq̄lis in velocitate alteratio: loci mutatiōi. Et vlteriꝰ ꝑ diffinitionē eq̃ velocis: sequet ꝙ passio .i. passibilis q̄li/ tas: ſm quā est alteratio: sit eq̄lis lōgitudini spatij q̄ ptrā situr per motū localē. Quod est impossibile manifeste: q2 nō cōueniunt in eadē rōne quantitatis. ¶ Secundo ibi.

¶ At eni cū in eq̄li tp̄e q̄ppiam per equalē mouetur: tū illud eque celere est. Affectus vō nullus lōgitudi ni est eq̄lis. Quare non erit alteratio lationi equalis nec minor. Quo fit: vt nō ois motus sit cōparādus.

¶ Si ergo in equali tēpore ſꝫ equale moueatur: tūc equal'r velox est. Equalis autē nō est passio ois lōgitudini: quare nō erit alteratio loci muta tiōi eq̄lis neqꝫ mior. Quare nō ois cōparabilis.

¶ Obycit ad ꝓpositā dubitationē. Et ṗmo quātū ad cō/ parationē alteratiōis ꝛ loci mutatiōis. Scdo quātum ad cōparationē motꝰ circularis ꝛ recti. ibi. In circulo aūt ꝛ recto ꝛc. Cōcludit g̃ ṗmo ex ṗmissa rōne ad ipoſe ducē/ te: ꝯ̃riū posito. q̄si dicat. Dictū est ꝙ icōueniēs est passio/ nē eē eq̄lē lōgitudini: ſꝫ tūc aliqḋ est equal'r velox: cuꝫ in eq̄li tp̄e mouet per eq̄le: g̃ cū nulla passio sit eq̄lis lōgitu dini: sequit ꝙ loci mutatio nō est eq̄lis in velocitate alte rationi: neqꝫ maior aut minor. Ex quo vlterius concludi poterit ꝙ nō oēs motus sint comparabiles. ¶ Scdo ibi.

¶ Sed in circulo rectaqꝫ linea: quonam accidet mō. Nam absurdum est: si non sit vt hoc similiter super circulo: ꝛ hoc super recta linea moueatur. Sed con/ tinuo celerius alterum: aut tardius moueri necesse est: quasi hoc sit decliue: illud accliue.

¶ In circulo aūt ꝛ recto q̄lio cōtinget? Incōue/ niēs qdeꝫ eniꝫ est. nisi sit in circulo sil'r hoc aliqḋ moueri: ꝛ h̄ in recto. Sꝫ mox neēe est aut velo/ cius aut tardiꝰ: sicut hoc deorsuꝫ: h̄ aūt sursum. T.c.22.

¶ Prosequit quātū ad aliā ptē dubitatiōis. s. de motu cir culari ꝛ recto. Et ṗmo obycit ad h̄ ꝙ motꝰ circularis sit eq̃ velox motui recto. Scdo obycit in ꝯ̃riuꝫ. ibi. At vō si sunt cōparabilia ꝛc. Circa ṗm duo fac. Prio obycit ad ꝓ/ positū. Scdo excludit cauillosaꝫ rōnē. ibi. Ampliꝰ nihil differt ꝛc. Obycit aūt ṗ sic. Motus circularis ꝛ rectꝰ sūt differētie motꝰ localis. sicut ꝛ motꝰ sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ: ſꝫ sta tim necesse ē ꝙ aliqḋ velociꝰ aut tardius moueat si vnū mouet sursuꝫ aliud deorsuꝫ. Uel ēt si idē q̄nqꝫ mouetur sursuꝫ. q̄nqꝫ deorsuꝫ. Uidet g̃ ꝙ sil'r oporteat dicē ꝙ mo/ tus rectus sit velocior aut tardior circulari: siue idē sit qḋ mouet circulariter ꝛ recte: siue aliud ꝛ aliud. Est aūt ꝯsi/ derādū ꝙ in hac rōne nō facit mētionē de graui ꝛ leui: ſꝫ de velociori ꝛ tardiori: q2 hec rō sumit ex silitudie motꝰ q ē sursū: cuiꝰ ṗnm ē leuitas: ꝛ motꝰ q ē deorsuꝫ: cuiꝰ ṗnm ē grauitas. Quidā aūt existimauerūt grauitatē ꝛ leuitatez idē eē velocitati ꝛ tarditati: qḋ ignto remouit. ¶ 2ꝰ ibi.

Utrū motus circularis sit eq̃ velox mo tui recto. Lec.7.&. c.44.

¶ Preterea nihil refert ad rōnē si q̄spiam necessitate dixerit eē celerius ꝯtinuo: aut tardius moueri. Erit eniꝫ circūferētia maior ꝛ minor linea recta: quare ꝛ eq̄lis. Nā si in eodē .a. tp̄e: hoc qdē .b: illō vō .c. lineā ptrāsiuit. Maior erit .b. linea profecto ipsa linea .c. Hoc eniꝫ pacto celerius mobile diffiniebat. Et si in minore igitur equalē trāsierit celerius erit: quare po

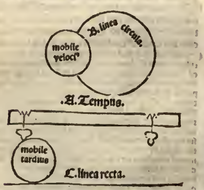
quedam erit tẽporis.a.in qua celerius mobile partẽ aliquam transit ipsius circũferẽtie.b.toto in tẽpore mobili tardiore transeunte totam lineam.c.

T.c.33. ¶ Ampli⁹ nihil differt i rõne si aliqs dicat necessariũ eẽ veloci⁹ moꝝ aut tardi⁹ moueri. Erit aũt maior ꝛ minor circularis recto: q̃re ꝛ eq̃lis. Si eni i.a.tpe ip̃z.b.trãsit: aliud aũt ipsuz.c: mai⁹ erit b.ip̃o.c: sic eni veloci⁹ eẽ dcm̃ ẽ. Ergo si ꝛ i minori eq̃le: veloci⁹ ẽ. Quare erit aliq̃ p̃s ipsi⁹.a.i quo ipsius.b.circuli trãsibit: cuz in toto.a.ipsum.c.

¶ Excludit quandã cauillosam obuiationẽ. Posset.n.aliquis ꝓpter rõnẽ p̃missam cõcedere q̧ motus circularis eẽt aut velocior: aut tardior q̃ȝ rectus: nõ aũt eque velox. Et hoc excludit dicẽs q̧ nihil differt quãtũ ad p̃ſẽtẽ rõnẽ si aliqs dicat q̧ necessariũ ẽ q̧ id q̃d mouet̃ circulariter moueat̃ veloci⁹ aut tardius q̃ȝ id q̃d mouet̃ recte: q̄ ſm hoc mot⁹ circularis erit maior vel minor in velocitate q̃ȝ rectus. Uñ sequit̃ q̧ ẽt eẽ possit eq̃lis. Et q̧ hoc sequatur manifestat sic. Sit.a.tẽpus in quo aliqd velocius motuȝ pertrãseat ipsuz.b.qui est circulus. Aliud autẽ tardius in eodẽ tẽpore ꝑtrãseat ipsuz.c.q̃d est recta linea. Quia ergo velocius in eodẽ tẽpore ꝑtrãsit maius: sequet̃ q̧.b.circulus sit aliqd maius q̃ȝ.c.linea recta. Sic enim supra in.6.

T.co.3.t. com.ii. diffiniuimus velocius. Sȝ ibidẽ etiã diximus q̧ veloci⁹ in minori tẽpore ꝑtrãsit equale: ḡ erit accipe aliquã ꝑtem hui⁹ tẽporis q̃d est.a.in qua corpus q̃d circulariter mouet̃ pertransibit aliquã ꝑtẽ hui⁹ circuli q̃d est.b.ꝛ in eadẽ ꝑte tẽporis ꝑtrãsibit ipsum.c.cũ tñ corpus tardius in toto.a.tẽpore pertransiret totum.c. Sequet̃ ergo q̧ illa pars circuli sit equalis toti.c.q̄ idẽ pertransit equale in equali tẽpore. Et sic linea circularis erit equalis recte: ꝛ motus circularis per cõsequẽs eq̃ velox recto. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ostensio q̧ si motus circularis sit maior vel minor in velocitate q̃ȝ rectus: q̧ possit etiam equalis esse.

¶ At vero si cõparabilia sint accidit id q̃d nuper est dictũ: lineã inq̃ȝ rectã eq̃lẽ circũferẽtie eẽ. At cõparabilia nõ sunt. Nec igitur motus ipsi cõparabiles sũt.

¶ At vero si sũt cõꝑabilia: accidit mõ dcm̃ eq̃le eẽ rectũ circulo. Sȝ nõ cõꝑabilia sũt: neq̧ ḡ mot⁹.

¶ Obijcit in ꝯtrariũ: q̄ si motus circularis ꝛ rectus sunt cõparabiles in velocitate: sequit̃ q̃d mõ dictũ est.s.q̧ linea recta sit equalis circulo: ꝓpter hoc q̧ eque velox est q̃d ꝑ eq̃le mouet̃. Sed linea circularis ꝛ linea recta nõ sunt cõparabiles vt possint dici equales: ergo neq̧ mot⁹ circularis ꝛ rectus possunt dici eque veloces. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed vt videt̃ ea cũcta cõparabilia sunt: que nõ equiuoca sunt. Ueluti cur cõparabilia nõ sunt stilus: ꝛ vinũ: aut vltima fidiũ: vtrũ acutius sit. Quia nãq̧ equiuoca sunt: ideo conferenda non sunt. Sed vltima fidiũ ꝛ penultia: cõparabiles sunt: q̄ acutũ idẽ significat in vtrisq̧. Non igitur idem est celere hic: ꝛ ibi. Multo etiam minus in alteratione ac latione.

¶ Sȝ q̃cũq̧ nõ equiuoca: oĩa cõꝑabilia sũt. Qualiter aũt ip̃uz nõ cõparabile: vtꝝ acuti⁹ stil⁹ aut vinũ: aut vltia. Quia eni equiuoca nõ cõparãt̃. Sȝ vltia ei q̃ iuxta vltimã cõparabilis ẽ: q̃m idẽ accidit acutũ i vtrisq̧. Ergo nõ idẽ velox ꝛ hic ꝛ ibi. Multo ãt adhuc min⁹ i alteratõe ꝛ loci mutatõe.

¶ Soluit ꝓpositã dubitationẽ. Et p̃mo inquirit in cõmuni qd ꝛ cui sit aliqd cõparabile. Scd̃o adaptat ad ꝓpositum.ibi [Sic ꝛ circa motũ ꝛc̃.] Circa p̃mũ tria facit. Primo ponit vnũ q̃d reqrit̃ ad cõparationeȝ. Scd̃o zᵐ.ibi [Aut q̄ sunt in alio ꝛc̃.] Tertio ꝯcludit tertiũ.ibi [Si ergo nõ solũ ops ꝛc̃.] Circa p̃mũ tria facit. Primo ponit qd reqrit̃ ad cõparationẽ. Secũdo obijcit in cõtrariũ.ibi [Aut primum qdẽ ꝛc̃.] Tertio soluit ibi [Aut ꝛ in his eadẽ ratio.] Dicit ergo p̃mo. q̧ quecũq̧ non sunt equiuoca vident̃ esse cõparabilia: ita.s.q̧ ſm ea que nõ equiuoce p̃dicant̃ possint ea de q̄bus p̃dicant̃ adinuicẽ cõparari. Sicut acutũ equiuoce sumit̃. Uno.n.mõ dĩ in magnitudinibus: ſm quem modũ angulus dĩ actus: ꝛ stilus acutus. Alio mõ dicit̃ in saporibus: ſm quẽ modũ vinũ dĩ acutuȝ. Tertio mõ dĩ in vocibus: ſm quẽ modũ vox vltima.i.suprema in melodijs vel chorda in cithara dicit̃ acuta. Jd̃ ergo nõ potest fieri cõparatio vt dicat̃ qd sit acutius: vtrũ stilus: aut vinuȝ: aut vox vltima: q̄ acutũ de eis equiuoce p̃dicat̃. Sed vox vltia põt cõparari ſm acuitatẽ ei que est iuxta ipsaȝ in ordine melodie: ꝓpter hoc q̧ acutũ nõ equiuoce: sed ſm eandem rationem predicatur de vtraq̧. Scd̃m hoc ergo poterit dici ad propositam questionem q̧ ideo motus rectus ꝛ circularis non comparantur in velocitate: q̄ velox equiuoce dicit̃ hic ꝛ ibi. Et multo minus est eadem ratio velocis in alteratione ꝛ loci mutatione: vnde etiam hec multo minus comparabilia sunt. ¶ Secundo ibi.

Primus q̃d reqrit̃ ad bonã comparationem.

¶ An id verum non est: si non equiuoca sint: comparabilia esse. Multum eniȝ idem in aere atq̧ aqua significat. Cõparabilia tamẽ nõ sunt. Quod si hoc nõ sit: at duplum est vnum. Est enim id q̃d rationẽ duorum habet ad vnum: non tamen comparabilia sunt.

¶ Aut p̃mũ qdẽ h̃ nõ veꝝ ẽ: q̧ si nõ sint equiuoca cõparabilia sũt. Multũ eni idẽ significat in aq̃ ꝛ in aere: ꝛ nõ sũt cõparabilia. Si aũt nõ: dupluȝ qdẽ idẽ. Duo.n.ad vnũ. Et nõ cõparabilia sũt. T.c.35.

¶ Obijcit contra id q̃d dictum est: ꝛ dicit q̧ quãtũ ad primum aspectũ: hoc non videtur esse verum q̧ si aliqua nõ sunt equiuoca q̧ sint comparabilia. Inueniuntur.n.aliqua non equiuoca que tamen non sunt comparabilia. Sicut hoc ipsum q̃d est multum: ſm eandẽ rõnem dĩ de aqua ꝛ de aere: ꝛ tñ non sunt cõparabilia aer ꝛ aqua ſm multitudinem. Si aũt nõ velit aliquis hoc concedere q̧ multuȝ idem significet propter eius cõmunitatem: saltem concedet q̧ duplũ q̃d est species multiplicis idem significat in aere ꝛ aqua: vtrobiq̧ enim significat proportionem duorũ ad vnũ: ꝛ tñ nõ sunt cõparabilis aer ꝛ aq̃ ſȝ duplũ ꝛ dimidiũ: vt dicat̃ q̧ aq̃ ẽ duplũ aeris: aut ecõuerso. ¶ 3⁹ ibi

¶ An

¶ An ꝛ in his eadẽ est ratio. Nã ꝛ ipm multuȝ equocũ est. Sed sunt quoꝝ ꝛ rõnes equoce sunt: ceu si qspiam dicat multũ id eẽ qḋ est tãtũ ac vltra: ꝛ eq̃le equocũ. Et si forte fuerit ꝛ ipsuȝ ꝯtinuo vnũ. Qḋ si hoc est equocũ: ꝛ ipsa etiam duo equoca sunt.

T.cõ.26. ¶ Aut ꝛ in his eadẽ ratio. Et nãqȝ multũ equocũ. Sȝ quorũdã ꝛ rõnes equoce sũt: vt si dicat aliqs ꝙ multũ est tãtũ ꝛ adhuc: ꝛ si aliud aliqd tantũdẽ ꝛ eq̃le: equocũ esset. Et vnũ aũt si ꝯtin-
T.cõ.27. git: statim equiuocũ. Si aũt ꝛ hec: ꝛ duo.

¶ Soluit ꝑpositã obiectiõem. Et circa h̄ duo facit. Prio ponit solutiõem. Scḋo ꝯfirmat eã: quãdã qõnẽ mouẽdo: ibi [Quoniaȝ ꝑpter qd.] Dicit ergo p̄mo. ꝙ pōt dici ꝙ in multo ꝛ duplo est eadẽ rõ q̃re nõ sũt cõparabilia ſm ꝙ dicunt̃ de aqua ꝛ aere: q̃ dicta est de acuto ſm ꝙ dicitur de stilo: vino: ꝛ voce: qꝛ ẽt h̄ ipm qḋ est multũ equocũ est. Et qꝛ posset aliqs ꝯ hoc obijcere ex hoc ꝙ ẽ eadẽ rõ multi ſȝ ꝙ dicit̃ de vtroqȝ. Ad hoc excludẽdũ subiũgit ꝙ ẽt [rõnes] .i. diffinitiones quorũdã sũt equoce: sicut si dicat aliqs ꝙ diffinitio multi ẽ. qḋ est tãtũ ꝛ adhuc amplius: h̄ ipm qḋ est tantũdeȝ ꝛ eq̃le qḋ idẽ est: equocũ est: qꝛ eq̃le est qḋ habet vnã quãtitatẽ. Nõ est aũt eadẽ rõ vni⁹ ꝛ quãtitatis in oĩbus. Ponit̃ aũt hic ratio multi ſm ꝙ multuȝ importat cõparationẽ ꝑut opponit̃ pauco: ꝛ nõ ſm ꝙ accipit̃ absolute ꝑut opponit̃ vni. Et qḋ dixerat de multo dicit cõsequẽter de duplo. Quãuis .n. rõ dupli sit ꝙ est ꝑportio duoꝝ ad vnũ: tamen ista ẽt rõ ꝯtinet equocationẽ qꝛ forte pōt dici ꝙ ipm vnũ est equocũ. Et si vnũ equoce dicit̃ sequitur ꝙ duo. qꝛ duo nihil aliud est q̃ȝ bis vnum.

Notãdũ. ¶ Est aũt ꝯsiderandũ ꝙ multa qdẽ ſm abstractã ꝯsiderationẽ vel logici vel mathematici nõ sũt equoca que tñ ſm ꝯcretã rõnẽ nãlis ad materiã applicãtis equoce quodãmodo dicũtur. qꝛ nõ ſm eandẽ rõnem in q̃libet materia recipiũtur. Sicut quãtitatẽ ꝛ vnitatẽ que est p̄n^m numeri nõ ſm eandẽ rõnem ꝯtingit inuenire in corporibus celestibus ꝛ in igne ꝛ aere ꝛ aqua. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam cur alia comparabilia: alia non comparabilia sunt: si natura est vna.

¶ Quoniam propter quid comparabilia alia qdem sunt: alia ṽo non: siquidẽ erat vna nã.

¶ Cõfirmat qḋ dictũ est mouẽdo quandã qõnẽ. Si .n. dicatur ꝙ sit vna natura multi ꝛ dupli ꝛ aliorum hui⁹ que non sunt comparabilia sicut eoruȝ que vniuoce predicantur. remanet qḋ quare quedam que habent vnã naturaȝ sunt cõparabilia: quedã ṽo nõ sũt cõparabilia. Videt̃ .n. ꝙ de silib⁹ debeat eẽ idẽ iudiciũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ An qꝛ in alio p̄mo sunt susceptiuo. Equus igit̃ ꝛ canis cõparabilia sunt: vtrũ ipsoꝝ albius sit. Est enim ipsa supficies idẽ: in qua p̄mo est ipa albedo. Et de magnitudine modo eodẽ. At voꝝ ꝛ aqua cõparãda nõ sunt: in alio nanqȝ est susceptiuo.

¶ Aut qꝛ sunt in alio primo susceptiuo. Equus quidẽ igit̃ ꝛ canis cõparabilia sunt: vtrũ albius. In quo eni prio idẽ ẽ supficies. Et magnitudo silr. Aqua aũt ꝛ voꝝ nõ: i alio nãqȝ subiecto sũt.

2^m reqṡitũ ad cõparationeȝ. ¶ Rñdet ad qõnẽ motã ponẽdo 2^m qḋ ad cõparationẽ requirit̃. Et circa h̄ duo facit. Prio pōit 2^m qḋ reqrit̃ ad cõparatiõeȝ. Scḋo ostẽdit ꝙ nec istud sufficit. ibi [Aut manifestũ est.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ ista pōt eẽ rõ q̃re quedã quorũ est vna natura sunt cõparabilia. quedã ṽo nõ: qꝛ si vna natura recipiat̃ in diuersis ſm vnũ p̄mũ subm: erunt illa adinuicẽ cõparabilia: sicut equus ꝛ canis cõparari pñt ſȝ albedinẽ: vt dicat̃ qḋ eoꝝ sit albius: qꝛ nõ solũ est eadem nã albedinis in vtroqȝ. sed ẽt est vnũ p̄mũ subiectum: in quo recipit̃ albedo. s. supficies. Et silr magnitudo est cõparabilis in vtroqȝ: vt dicat̃ qḋ eoꝝ sit maius: qꝛ idẽ est subm magnitudis i vtroqȝ. s. suba corpis mixti. Sed aq̃ ꝛ voꝝ nõ sũt cõparabilia ſm magnitudinẽ: vt dicat̃ ꝙ voꝝ est maior q̃ȝ aq̃: aut ecõuerso: qꝛ lȝ magnitudo ſȝ se sit eadẽ: nõ tñ est idẽ receptiuũ: qꝛ ſm ꝙ dicit̃ de aq̃ subiectuȝ eius est substantia: ſm aũt qḋ dicitur de voce subiectum eius est sonus qui est qualitas. ¶ Secundo ibi.

¶ An hoc pacto omnia qspiam faciet vnum. Unum quodqȝ autem in alio dicet esse: atqȝ erit idem equale ꝛ dulce ꝛ album: sed in alio susceptiuo.

¶ Aut manifestum est ꝙ erit omnia sic vnum facere: in alio aũt vnumquodqȝ est dicere esse: ꝙ erit idem equale ꝛ dulce ꝛ albũ: sed in alio. T.cõ.28.

¶ Ostẽdit ꝙ nec h̄ sufficit duabus rõnibus. Quarum prima est. Si ꝑp h̄ solũ aliq̃ essent nõ cõparabilia: qꝛ ẽ subȝ idifferẽs: sequeret̃ ꝙ oĩa haberẽt vnã naturã: qꝛ de quibuscunqȝ diuersis posset dici ꝙ nõ differũt: nisi qꝛ sũt in alio ꝛ alio subo p̄mo. Et ſȝ h̄ sequeret̃ ꝙ hoc ipm qḋ est eq̃le: ꝛ qḋ est dulce: ꝛ qḋ est albũ: esset vna ꝛ eadẽ nã: sed differret solũ per hoc qḋ est in alio ꝛ alio receptiuo. Et h̄ vr̃ incõueniẽs ꝙ oĩa habeãt vnã nãm. Est aũt ꝯsiderandũ ꝙ ponere diuersitatẽ reꝝ ꝑp diuersitatẽ susceptiui tñ ẽ opinio Platonica q̃ posuit vnũ ex pte forme: ꝛ dualitateȝ ex parte mãe: vt tota diuersitatis rõ ex mãli p̄n^o proueniret. Unde ꝛ vnũ ꝛ ens posuit vniuoce dici: ꝛ vnaȝ significare naturam. Sed ſm diuersitatem susceptiuorum rerũ spẽs diuersificari. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea susceptiuũ nõ ẽ qõuis: sȝ vnũ vni⁹ p̄mũ.

¶ Amplius susceptiuũ cuiuslibet accidentis nõ ꝯtingens est. Sed vnũ vnius est primum. T.cõ.29.

¶ Et est. ꝙ non quodlibet est susceptiuum cuiuslibet: sed vnum est primo susceptiuum vnius. Et sic forma ꝛ susceptiuũ adinuicem dicuntur. Si ergo sunt plura prima susceptiua: necesse est ꝙ sint plures nature suscepte. Aut si est vna natura suscepta. necesse est ꝙ sit vnum primum susceptiuum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atvꝛ̃ nõ solũ ea q̃ cõparant̃ nõ equoca eẽ: sȝ ẽt nec id qḋ iest: nec id i quo inest dr̃iaȝ hẽre opȝ. Dico aũt hoc modo. Color habet diuisionẽ. Nõ igit̃ hoc ipso sit cõparatio: veluti vtrũ magis sit coloratũ non aliquo colore: sed colore vt color est. Sed albedine sit.

¶ Sic ḡ nõ solũ opȝ cõparabilia nõ equoca eẽ: sȝ nõ habere dr̃iaȝ: neqȝ qḋ: neqȝ i quo. Dico ãt sicut color hȝ diuisionẽ: nõ ḡ cõparabile ſm h̄: vt vtꝝ coloratũ magis sit albũ: q̃ȝ nigrũ. Hec .n. cõparãt̃ nõ ſm aliquẽ colorẽ: sȝ inquantum color. Sed ſm album.

Tertiũ requisitũ ad hoc ꝙ aliq̃ sint adinuicẽ cõparabilia. ¶ Concludit ꝙ reqritur tertiũ ad hoc ꝙ aliq̃ sint cõparabilia ꝛ dicit ꝙ opȝ ea que sunt comparabilia non solũ nõ esse equoca: qḋ erat primũ: sed ẽt non habere dr̃iaȝ: neqȝ ex parte subiecti primi in quo aliqd recipitur: quod erat 2^m: neqȝ ex parte eius quod recipitur: quod est formalis natura: ꝛ hoc est tertiuȝ. Et exẽplificat de hoc tertio: qꝛ color diuiditur in diuersas spẽs coloris: vnde non est cõparabile ſm ꝙ de eis predicatur: lȝ non dicatur equiuoce: ꝛ lȝ etiaȝ habeat vnum primũ subiectũ: qḋ est superficies qḋ est primũ subiectũ generis: non aũt alicuius speciei coloris. Non enim possumus dicere quid sit magis colora-

tum:vtrum album vel nigrum. Hec.n.cõparatio non eẽt ſm aliquã determinatã ſpẽm coloris: ſed ſm ipſum colorẽ cõem. Scðm vo albũ qð nõ diuiditur ĩ diuerſas ſpecies: poteſt fieri comparatio oĩum alboꝝ: vt dicatur quid ſit albius.

LEC. VIII.

¶ Sic igitur: ꝛ circa motum id eſt eque celere: quod in equali tempoꝛe per equale eſt motum: tantũ inq̃: longitudinis huius.

Sic ꝛ circa motuz eque velox quod in equali tẽpoꝛe mouetur per equale tãtum longitudinis in hac.

Poſtq̃ Phs oñdit ĩ cõi qd reqraẽ ad h̃ q̃ aliq̃ ſint cõparabilia: applicat iuẽtã vitatẽ ad cõparationẽ motuũ de q̃ h̃ ĩtẽdit. Et p̃mo ĩ cõi. Scðo cõparãdo motus diuerſoꝝ generũ. ibi [Si ãt aliud.] Tertio cõparãdo mot⁹ vni⁹ generis adinuicẽ: ibi [Quare ſi qua ĩ eq̃li.] Dicit g̃ p̃ q̃ ſicut in alijs reqriẽ ad h̃ q̃ ſint cõparabilia q̃ nõ ſint equoca: ꝛ q̃ ſit idẽ p̃ᵐ ſuſceptiuuz. ꝛ q̃ ſit eadẽ ſpẽs: ſic ꝛ circa motũ eq̃ velox dẽ illud qð mouetur in eq̃li tempoꝛe per tantum ꝛ eq̃le alterius longitudinis [ĩ hac] .i. ſm mutationẽ eiuſdẽ ſpẽi. ¶ Secũdo ibi.

¶ Sed ſi aliqd fuit alteratũ: aliud latum: erit ne equalis hec alteratio lationi: atq̃z eiuſdem celeritatis. At abſurdũ eſt ſane. Et cã eſt: ſpecies motum habere.

T.cõ.30. ¶ Si aũt aliud quidem alteratum eſt: aliud ꝓductum. Equalis ergo hec alteratio: ꝛ ſimiliter velox loci mutatio. Sed inconueniẽs. Cauſa autem q̃ motus habet ſpecies.

¶ Agit de cõparatione motuũ diuerſoꝝ generũ: ꝛ dicit ſm p̃miſſa q̃ ſi vnũ mobile altereẽ: aliud vo ducaẽ .i. ſm locũ moueaẽ: nũqd põt dici q̃ alteratio ſit eque velox loci mutatiõi. Sz h̃ dicere ẽ incõueniẽs. Cuius cã eſt: q̃ motus hʒ diuerſas ſpẽs: ꝛ iã dictũ eſt q̃ ea q̃ non ſunt vnius ſpẽi nõ ſunt cõparabilia: q̃ g̃ loci mutatio nõ ẽ eiuſdem ſpẽi cũ alteratiõe nõ ſũt cõparabiles velocitates alterationis ꝛ loci mutationis. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare ſi ea q̃ in eq̃li tp̃e p̱ eq̃lẽ lõgitudinẽ lata eq̃lis celeritatis ſint: recta linea circũferẽtie erit eq̃lis.

¶ Quare ſi que in equali tẽpoꝛe ducta equali lõgitudie eq̃ velocia: erit eq̃lis rectus ꝛ circularis.

¶ Agit de cõparatiõe motuũ vni⁹ generis in eodẽ gñe. Et p̃ q̃tũ ad loci mutatiõem. Scðo q̃tũ ad alterationẽ ibi [De alteratiõe aũt q̃uo.] Tertio q̃tũ ad gñatiõnẽ ꝛ corruptionẽ. ibi [Et ĩ gñatiõe aũt.] ¶ De augmẽto aũt ꝛ diminutiõe mẽtionẽ nõ facit. q̃ eadẽ rõ ẽ ĩ his ꝛ ĩ loci mutatiõe: cũ ſint ꝛ ipſi ſm aliquã magnitudinẽ. Circa p̃mũ tria facit. Pͦ oñdit qd reqriẽ ad h̃ q̃ duo motus locales ſint adiuicẽ cõparabiles. Scðo excludit qðdã qð videbaẽ ad h̃ reqri. ibi [Aliqñ aũt in quo.] Tertio ꝯcludit p̃ncipalẽ itẽtũ. ibi [Quare q̃ in eq̃li tp̃e ꝛc.] Circa p̃ᵐ duo facit. Pͦ ꝯcludit ĩcõueniẽs qð ſequereẽ ſi oẽs loci mutatiões eẽnt cõparabiles. 2° aſſignat cãz q̃re nõ ſint cõparabiles. ibi [Utꝝ g̃ cã.] Dicit g̃ p̃ q̃ ſi eq̃ velocia ſũt q̃ mouenẽ localiter p̱ eq̃lẽ magnitudinẽ in eq̃li tp̃e: ꝛ oẽs loci mutatiões ꝯtingit eẽ eq̃ veloces: ſeq̃ẽ q̃ ſit eq̃lis rectus ꝛ circularis. Qð põt itelligi dupl̃r. Uno mõ de motu recto ꝛ circulari. Alio mõ de linea recta ꝛ circulari. Et h̃ meli⁹ ẽ. Hoc.n. ſeq̃ẽ ex eo qð p̃miſit. Si.n. oĩs mot⁹ rect⁹ ꝛ circularis ſũt eq̃ veloces: ſũt aũt eq̃ veloces mot⁹ q̃ eq̃les magnitudines ptrãſeũt ĩ eq̃li tp̃e: ſeq̃ẽ q̃ magnitudo recta ꝛ circularis ſint eq̃les. Qð relinq̃ẽ p̱ incõueniẽti. ¶ 2° ibi.

So. dubitatõis tacite.

¶ Utrũ igiẽ huius eſt cã vtrũ lationẽ an lineã genus eſſe. Tẽpus enim ſemp̱ eſt idem ac indiuiduũ ſpecie. An ſimul illa ſpecie differunt. Etenim latio ſpecies hẽt: ſi id ſup̱ quo ſit motus ſpecies habet.

¶ Utrũ ergo cauſa q̃ loci mutatio genus: aut q̃ linea gen⁹. Tẽpus quidẽ eñi ſemp̱ idẽ athomõ ſp̃e. Aut q̃ ſimul illa ſp̃e differũt. Et loci mutatio ſpẽs hʒ: ſiqdez ſpẽs hʒ illud ſup̱ qð moueẽ.

¶ Ingrit de cã ĩcõparabilitatis motus recti ꝛ circularis. Quia.n. ꝯcluſerat q̃ ſi ſũt eq̃ veloces: ſeq̃ẽ ẽt magnitudines eẽ eq̃les: qð ĩcõueniẽs vr̃. Poſſet aliqs dubitare: vtrũ cã hui⁹ ĩcõparabilitatis ſit ex p̱te mot⁹ vel ex p̱te magnitudinũ. Et h̃ ẽ qð q̃rit: vtrũ cã q̃re mot⁹ rect⁹ nõ ſit eq̃ velox motui circulari ſit: q̃ loci mutatio ẽ genus ꝯtinẽs ſub ſe diuerſas ſpẽs. Dictũ ẽ aũt ſupra. q̃ ea q̃ ſũt diuerſa ſm ſpẽm nõ cõparanẽ. Aut cã eius eſt: q̃ linea ẽ gen⁹ ꝯtinẽs ſub ſe rectũ ꝛ circulare ſicut diuerſas ſpẽs. Ex p̱te ãt tp̃is nõ põt eẽ cã hui⁹ incõparabilitatis: q̃ oẽ tp̃s eſt athomõ .i. indiuiſibile ſm ſpẽm. Huic aũt qõni rñdet q̃ vtrũq̃z ſimul ꝯiungiẽ: q̃ ex vtraq̃z p̱te inuenitur dr̃ia ſpẽi: ita tñ q̃ diuerſitas ſpeciei in loci mutatione cauſatur ex diuerſitate ſpeciei in magnitudine ſuper quam eſt motus. Et h̃ eſt qð dicit. q̃ ſi illud ſup̱ qð moueẽ habet ſpẽs: ſequiẽ q̃ loci mutatio ſpẽs hẽat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea ſi id in quo ſit mot⁹ ſp̃e differat: latio quoq̃z erit diuerſa. Ueluti ſi pedes ſint: ambulatio eſt: ſi ale volatio. At nõ hoc: ſed figuris alia eſt latio.

¶ Aliqñ ãt ĩ quo: vt ſi p̱ pedes ambulatio: ſi ale volatio. Aut non: ſed figuris loci mutatio alia.

¶ Excludit qðdã qð poſſet videri eẽ reqrẽdũ ad idẽtitatẽ ſpẽi ꝛ cõparabilitatẽ in motib⁹: ꝛ dicit q̃ aliqñ loci mutatiões diuerſificanẽ ſʒ illud [in quo] .i. p̱ qð ſiẽ p̱ inſtrm ẽ loci mutatio. Sicut ſi pedes ſint qb⁹ aliqd moueẽ: dẽ ambulatio: ſi aũt ſint ale: dẽ volatio. Sed h̃ nõ facit diuerſitatẽ ſpẽi in motib⁹ localib⁹ [ſʒ figuris loci mutatio alia] .i. iſta diuerſitas mutationũ nõ ẽ ſm ſpẽz: ſʒ ſolũ ſm quãdã figurã motus: vt Cõmẽtatoꝛ exponit. ¶ Sʒ melius põt dici q̃ hic ĩtẽdit dicere q̃ loci mutatio ſp̃e nõ diuerſificaẽ p̱ inſtrã mot⁹: ſʒ p̱ figuras magnitudis ſup̱ quã trãſit mot⁹. Sic.n. rectũ ꝛ circulare differũt. Et rõ hui⁹ ẽ: q̃ mot⁹ nõ recipiũt ſpẽm a mobilib⁹: ſed poti⁹ a reb⁹ ſm q̃s mobilia moueñẽ. Inſtrumẽta autẽ ſe tenẽt ex p̱te mobiliũ: figure aũt ex p̱te rei in q̃ ẽ motus. ¶ Deĩde cũ dicit.

Expõ cõmentatoris.

Impro eiuſdem. Expo. Tho.

¶ Quare que ĩ eq̃li tp̃e magnitudinẽ eãdẽ trãſeunt: ea celeritatis eq̃lis ſunt. Eadẽ aũt nõ differẽtez ſp̃e. Que ſi eſt: ꝛ motus non diuerſus ſpecie erit. Quare cõſiderãdũ eſt quenam ſit differentia motus.

¶ Quare que in equali tẽpoꝛe mouentur ſm eãdem magnitudinẽ eque velocia: ſed idem indifferẽs ſp̃e. ꝛ moueri ĩdifferens ſp̃e. Quare hic conſiderandum que differentia motus. T.cõ.31.

¶ Cõcludit ꝓpoſitũ. Et circa h̃ tria facit. Pͦ ꝯcludit p̃ncipale ꝓpoſitũ. Scðo elicit qðdã ꝯſideratione dignũ ex ꝯcl̃one p̃miſſa ibi [Et ſi ſignificat rõ hec.] Tertio ingrit de diuerſitate ſpẽi. ibi [Qñ igiẽ altera ẽ ſpẽs.] Cõcludit g̃ p̃ q̃ ex q̃ mot⁹ nõ ſũt cõparabiles niſi ſint vni⁹ ſpẽi: ꝛ motus locales nõ ſint vnius ſpẽi niſi ſit eadẽ magnitudo ſʒ ſpẽm: ſeq̃ẽ q̃ illa ſint eq̃ velocia q̃ mouenẽ in eq̃li tp̃e ſʒ magnitudinẽ eãdẽ. Sʒ ita tñ q̃ idẽ accipiaẽ qð ẽ indifferẽs ſp̃e. Sic.n. ꝛ motui ꝯueniet q̃ ſit indifferẽs ſp̃e. Et iõ h̃ ꝯſiderãdũ eſt p̃cipue in cõparatiõe motuũ q̃ ſit differẽtia mot⁹. Quia ſi eſt dr̃ia genere vel ſp̃e nõ ſũt cõparabiles. Si aũt eſt dr̃ia ſm accñs cõparabiles ſũt. ¶ 2° ibi.

¶ Atq3 hic sermo significat genus ip3 nō eē qd vnū: sed ob hoc multa latere. Equiuocationū aūt alie nimium distāt: alie similitudinē q̄ndam hñt: alie sūt ꝓpinq̄: aut genere: aut silitudine rōnis. Quapropter etsi equocationes sunt: non esse tñ videntur.

¶ Et si significat rō hec ꝙ genus: nō vnū aliqd ē: sed iuxta h̄ latēt multa. Sūtq3 equocationū alie qdē multū distātes. Alie vo habētes q̄ndā silitudinē. Alie vo ꝓprime: aut genere: aut silitudine. Vñ nō videntur equiuocationes cum sint.

¶ Elicit ex ꝑmissis ꝙ genus nō est aliqd vnū simplr: spēs aūt est aliqd vnū simplr. Et h̄ significat ex rōne ꝓcedēti q̄ ostensum est ꝙ ea q̄ sūt vni⁹ generis nō sūt cōparabilia. q̄ vo sūt vni⁹ spēi cōparabilia sūt: cū tñ supra dcm̄ sit ꝙ eadē nā cōparabiliū ē. Ex q̄ videt̄ ꝙ gen⁹ nō sit vna nā: sed spēs sit vna nā. Et hui⁹ rō est: qꝛ spēs sumit̄ a forma vltima q̄ simplr vna ē in rex nā. Gen⁹ aūt nō sumit̄ a forma aliq̄ q̄ sit vna in rex nā: sed ꝫ rōnē tm̄. Nō est. n. aliq̄ forma ex q̄ hō sit aīal ꝓter illā ex q̄ hō ē hō. Oēs igit̄ hoīes q̄ sūt vni⁹ spēi ꝯueniūt in forma q̄ ꝯstituit spēz: qꝛ qlibet hꝫ aīam rōnalē. Sꝫ nō est in hoīe equo aut asino aliq̄ aīa cōis q̄ ꝯstituat aīal ꝓter illā aīaz q̄ ꝯstituit hoīez vel equū aut asinū. Qꝛ si eēt: tūc genus eēt vnū ꝛ cōparabile sicut ꝛ spēs. Sed ī sola ꝯsideratiōe accipit̄ forma generis ꝑ abstractionē ītellectus a diꝗs. Sic igit̄ spēs ē vnū qd a forma vna in rex nā existe: genus aūt nō est vnū: qꝛ ꝫm diuersas formas ī rex nā existētes: diuerse spēs: generis predicatiōez suscipiūt. Et sic gen⁹ est vnū logice. sed nō physice. Quia g̊ genus quodāmō ē vnū: ꝛ nō simplr [iuxta genera latēt multa] .i. ꝑ silitudinē ꝛ ꝓpinqtatē ad vnitatez generis: mltox equocatio latet. Sūt āt q̄dā equocationū multū distātes in qb⁹ sola cōitas noīuz attēdit̄. sicut si canis dicat̄ celeste sidus: ꝛ aīal latrabile. Quedā vo sūt que hñt q̄dā silitudinē: sic si h̄ nomē hō dicat̄ de vero hoīe: ꝛ de hoīe picto inq̄ntū hꝫ silitudinē q̄dā veri hoīs. Quedā vo equocationes sunt proxime. Aut ꝓꝑ ꝯueniētiā in genere: sicut si corpus dicat̄ de corpe celesti. ꝛ de corpe corruptibili: equoce dr̄ nālr loquēdo. qꝛ eox nō est mā vna. Cōueniūt tñ ī genere logico: ꝛ ꝓꝑ hāc gn̄is ꝯueniētiā videt̄ oīno nō equoca eē. Aut ēt sūt ꝓpinqua ꝫm aliquā silitudinē. Sicut ille q̄ docet in scholis dicit̄ magister: ꝛ similiter ille qui preest domui dicit̄ magister domus equoce: ꝛ tamen ꝓpinqua equocatiōe propter similitudinē. Uterq3. n. ē rector: hic qdē scholariū: ille vo domus. Unde ꝓꝑ hāc ꝓpinqtatē vel generis vel silitudinis nō vident̄ esse equocationes cū tamen sint. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qñ igit̄ diuersa est spēs: vtrū cū idē in alio: an cū aliud in alio ē. Et quenā est diffinitio: aut quonā diiudicabim⁹ idē albū vel dulce aut aliō eē: ex eo ne. qꝛ ī alio diuersū apparet: an ex eo qꝛ oīno nō idem est.

¶ Quādo igit̄ altera est species: si idē ī alio: aut si aliud in alio. Aut qs terminus: aut quo discernimus qō idē est albu3 ꝛ dulce: aut aliud: qꝛ in alio videtur alter: aut qꝛ omnino non idem.

¶ Quia dixerat ꝙ ꝯsiderādū ē q̄ sit dr̄ia mot⁹: vtrū. s. mot⁹ differāt spē. h̄ inqrit qūo dr̄ia spēi accipi possit tā ī motib⁹ q̄ ī aliis. Et qꝛ eēntiā spēi significat diffō: q̄rit duas qōnes. vnā de spē. ꝛ aliā de diffinitiōe. Querit g̊ ꝑ̊ de spē qn̄ sit iudicāda altera spēs. vtrū ex h̄ solo ꝙ eadē nā sit ī alio ꝛ alio susceptibili. sicut Platonici posuerūt. Sed h̄ ꝫm ꝑmissa nō pōt eē vex. Dictū est eni ꝙ genus nō est simplr vnū. ꝛ iō dr̄ia spēi nō attendit̄ ꝑ h̄ ꝙ aliqd idē sit in alio ꝛ alio nisi ꝫ Platonicos qui posuerūt genus esse simpliciter vnū. Et ꝓꝑ h̄ q̄si qōnē soluēs subiūgit [Aut si aliud in alio.] q̄si dicat. nō ꝓꝑ h̄ ē alia spēs: qꝛ ē idē ī alio: ꝫ qꝛ ē alia nā ī alio susceptibili. Scdaz qōnez mouet de diffinitiōe: ꝛ ē qō qd sit termin⁹. i. q̄ sit diffinitio declarās spēm. Et qꝛ ea q̄ sunt idē diffinitiōe: sunt idē simplr: iō q̄si soluēs subiūgit. ꝙ illud est ꝓpria diffinitio rei: quo possum⁹ discernere: vtrū sit idē aut aliud: puta albū vel dulce. Et h̄ qō dico [aliud] pōt duob⁹ modis accipi sicut ꝛ ꝑus: vno. s. mō vt album dicat̄ aliud a dulci: qꝛ in albo inuenit̄ alia nā subiecta q̄ in dulci. Alio mō qꝛ nō solū ꝫ nām subiectā differūt: ꝫ oīno nō sūt idē. Que qdē duo sūt eadē cū hīs q̄ supra posuit: [si idē in alio: aut si aliud in alio.] Manifestū est. n. ꝙ eadē ē ratio identitatis ꝛ diuersitatis ꝛ in specie ꝛ in diffinitione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo quonaz mō alteratiōes eque celeres sint. Si igit̄ sanari est alterari: fit aūt vt alius celerius: alius tardius sanet̄: ꝛ aliq sil. Sūt alterationes ꝑfecto celeritatis equalis: in tpe nāq3 equali sunt alterati.

¶ De alteratione aūt quomodo est equaliter velox altera alteri. Si itaq3 est sanari alterari: est aūt hunc quidē velociter: alium tarde sanatum esse: ꝛ simul quosdā: quare erit alteratio eq̄liter velox. In equali enim tēpore alteratum est. T. cō. 32.

¶ Agit de cōparatione alterationu3. Et circa h̄ duo facit: Primo ondit ꝙ vna alteratio est eque velox alteri. Scdo inquirit ꝫm qd eq̄litas velocitatis attendat̄ in alteratione. ibi [Sed qd alteratum est ꝛc.] Querit g̊ primo de alteratione qūo sit vna alteratio eq̄liter velox alteri alterationi. Et ꝙ due alteratiōes sint eque veloces probat. Sanari enim est alterari: ꝯtingit aūt vnū cito sanari ꝛ aliud tarde: ꝛ contingit ēt quosdā simul sanari: ergo vna alteratio ē eque velox alteri. Illud. n. dicit̄ eque velociter moueri qō in eq̄li tpe mouetur. ¶ Scdo ibi.

¶ Sed qd ē id qō ad alterationē accōmodat̄. Nō. n. dr̄ hic eq̄le: ꝫ vt eq̄litas ī q̄ntitate: sic silitudo dr̄ hic.

¶ Sed qd alteratū est. Equale enim hic nō dr̄. Sed sicut ī quātitate equalitas: ita hic silitudo.

¶ Quia in motu locali ad hoc ꝙ sit eq̄lis velocitas reqritur nō solū eq̄litas tpis: sed ēt eq̄litas magnitudis q̄ ptrāsitur: supposito ꝙ in alteratiōe eq̄litas tpis reqrat̄ ad eq̄lem velocitatē inqrit qd aliud reqrat̄. Et hoc ē qō dicit [Sed qd alteratū est] . i. qd est illud ad qō cum puenerit alteratio in equali tpe possit dici eq̄ velox. Et rō dubitationis est: qꝛ in qualitate circa quā est alteratio nō inuenit̄ equale: vt possimus dicere ꝙ qn̄ ꝑuenit ad equalem quantitatē in eq̄li tpe sit eq̄ velox alteratio: sicut dicebatur in motu locali: ꝛ ēt dici pōt in augmēto ꝛ diminutione. Sed sicut in quantitate inuenit̄ equalitas: ita ꝛ in q̄litate īuenit̄ silitudo. Huic ergo qōni rn̄det cū subdit.

¶ Uerum sit cum equalitate tēporis idem: in quo celeritas alterationis equa consistit.

¶ Sꝫ si idē qō mutatū ē in eq̄li tēpore eq̄ velox.

¶ Et ꝑmo ponit responsionez ad qōnem: ꝛ dicit ꝙ alteratio debet dici eq̄ velox si in equali tēpore mutatū sit idez. s. illud qō est alteratum. ¶ Secundo ibi.

¶ Utru3 igitur eo in quo est affectus: an ipso affectu comparare alterationes oporteat.

¶ Utrum ergo in quo passio aut passionem op3 comparare.

¶ Mouet qōnē circa positā solōnē. Et ē qō quā ꝑ̊ mouet talis. Cū. n. dictum sit ꝙ eque velox alteratio est si sit idē

T. c. 7. in fine.

Diuersitas equocationis.

quod alteratum est in equali tpe. In eo autem quod ē alteratū duo est ꝯsiderare.s.passionez ſm quā fit alteratio: ⁊ subm in quo est passio. Est ergo questio: vtrū hui⁹ cōparatiōem oporteat accipere ſm idētitatē passionis. an ſm identitatem subiecti in quo est passio. ℂ Scḋo ibi.

ℂ Atqꝫ hic qdē eādē sanitatē eē: q̄ neqꝫ magis neqꝫ min⁹: sꝫ sil'r iesse sumē licet. Sꝫ si affect⁹ ali⁹ sit: vt si h̄ dealbet: illud sanet: his nihil ē idē: vel eq̄le: vel sil'e vt hec alteratiōis spēs faciūt: nec vna ē alteratio sicut nec tibi latio. Quare sumēdū ē quot alteratiōis ⁊ quot idē latiōis spēs sūt. Si igit ea q̄ mouētur spe differūt: quoꝝ mot⁹ p se sūt: ⁊ nō p accñs: ⁊ mot⁹ sane spe differrēt. Si genere: genere. si nūero: nūero.

ℂ Hic qdē igit q̄ sanitas eadē sit ē accipe: aut neqꝫ magis neqꝫ min⁹: sꝫ sil'r existit. Si aūt altera passio sit q̄ alterat qđ fit albū ⁊ qđ sanat: his nihil idē neqꝫ eq̄le neqꝫ sil'e. Aut iā hec spēs faciūt alteratōis: ⁊ nō est vna: sicut neqꝫ loci mutatio. Quare ꝯsiderandū quot sint spēs alterationis: ⁊ quot loci mutatiōis. Si qdē igit que mouentur: specie differūt: quoꝝ sunt motus ſm ipsa ⁊ nō ſm accidēs: ⁊ motus spe differūt. Si vo genere: genere. Si autem numero: numero.

ℂ Soluit qōnē q̄stū ad vnā partē: ⁊ dicit q̄ in alteratione ex pte passionis duplex idētitas attēdi oꝫ ad h̄ q̄ sit eque velox alteratio. Primo quidē q̄ sit eadē q̄litas ſm spēz: puta vt accipiat eadē sanitas vt oculi aut alicuius hui⁹. Scḋm est q̄ vt eadē q̄litas accepta similiter insit neqꝫ magis neqꝫ minus. Sed si passio.i.passibilis q̄litas est altera ſm spēm. puta si vnū alteratū fiat albū: ⁊ aliud sanetur: in his duab⁹ passiōib⁹ nihil ē idē neqꝫ eq̄le: neqꝫ sil'e. Vñ ſm diuersitatē haꝝ passionū fiūt diuerse spēs alterationis: ⁊ nō est vna alteratio. Sicut ēt supra dcm̄ ē q̄ motus rectus ⁊ circularis nō sūt vna loci mutatio. Et iō ad cōparādū tā loci mutationes q̄ alterationes ꝯsiderādū est quot sint spēs alterationis vel loci mutationis. vtruꝫ s. eedē vel plures. Et h̄ qdē pōt ꝯsiderari ex rebus in qb⁹ est motus. q2 si illa q̄ mouētur.i.ſm que ē motus per se ⁊ nō ſm accidēs differūt specie. ⁊ motus spe differunt. Si
T.7.t.c. vo differunt genere: ⁊ motus. Si numero: ⁊ motus diffe
41.gtotū runt numero. vt in quinto dictum est. ℂ Tertio ibi.

ℂ At si alteratiōes sint eque celeres vtrū ad affectū si sit idē: vel sil'is: an ad id qđ alterat respicere oporteat: veluti si hui⁹ qdē tm̄ hui⁹ aūt tm̄ sit dealbatum. An ad vtrūqꝫ at eadē est aut alia: si idē aut alius sit affectus: eq̄lis vo aut ieq̄lis: si eq̄le aut ieq̄le sit illđ.

T.cō.33. ℂ Si igit vtrū oporteat ad passionē respicere: si eadē sit: aut sil'es: aut eq̄liter veloces alteratiōes aut in id qđ alterat. Vt si hui⁹ qdē h̄ albatuꝫ sit: huius autē tantū: aut in vtraqꝫ: ⁊ eadē quidem aut alia passione ſm q̄ eadem. Equalis aūt aut inequalis: ſm. q̄ illa inequalis.

ℂ Determinata vna pte qōnis: quā mouerat q̄rit de alia. Et est qō. vtrū ad h̄ q̄ iudicent alterationes eē sil'es vel eque veloces oporteat respicere solū ad passionē si sit eadē. aut ēt oporteat respicere ad subm qđ alterat. ita.s. q̄ si huius corporis tanta pars sit albata in h̄ tpe. ⁊ alterius corporis eq̄lis pars sit albata i eodē vel eq̄li tpe: dicat alteratio eq̄ velox. Et soluit q̄ opꝫ ad vtrūqꝫ respicere: ad passiōez.s. ⁊ subꝫ. Diuersimode tn̄: q2 iudicam⁹ alteratiōnē esse eandē vel aliā ex pte passiōis ſm q̄ ē eadem vel alia. Sed iudicam⁹ alteratiōnē eq̄lē vel ineq̄lē ſm q̄ ps subiecti alterati est equalis vel inequalis. Si.n. huius corporis albet magna ps: alterius aūt ꝑua: erit qdē alteratio eadē spe. sed nō equalis. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ In gnātiōe etiā ⁊ corruptione idē ꝯsiderandū est. Quonaꝫ mō ē eque celeris atqꝫ celerior gnātio. An eque celeris est: si ieq̄li tpe generet idē ac idiuiduū: vt hō: sꝫ nō aial: celerior āt si ieq̄li diuersū. Nō eniꝫ hēm⁹ q̄ nā sint ea duo: i qb⁹ ē ipa diuersitas. Quēadmodū habemus ea in quibus est dissimilitudo.

ℂ Et in generatiōe aūt ⁊ corruptiōe idē ꝯsiderādū est: quomō eq̄ velox gñatio ē: si i eq̄li tpe idē idiuisibile: vt homo: sed nō aial. Velocior autē est: si in equali tpe alteꝝ est. Nō enim habemus aliqua duo i qbus alteritas. sicut dissimilitudo. T.c.34.

ℂ Ondit quō debeat fieri cōparatio in gnātiōe ⁊ corruptione. Et p̊ ſꝫ opionē ppriā. 2° ſm opi. Plato. ibi [Et si numerus suba.] Dicit g̊ p̊. q̄ i gnātiōe ⁊ corruptiōe ad h̄ q̄ gnātio dicat eq̄ velox ꝯsiderādū ē si in eq̄li tpe sit idē qđ gñat ⁊ idiuisibile ſꝫ spēz. Puta si i vtraqꝫ gnātiōe gñet hō i eq̄li tpe: ē eq̄ velox gnātio: sꝫ nō ē eq̄ velox gnō ex h̄ solo q̄ i eq̄li tpe gnāt aial: q2 q̄dā aialia pp sui pfectionē idigēt maiori tpe ad gnātionē. Sꝫ velocior dr̄ eē gnō si i eq̄li tpe gñet alteꝝ: puta si tāto tpe i q̄ ex vna pte gnāt canis: ex alia pte equus gñet: erit eq̄ velocior gnō. Et q2 i alteratiōe ex pte passiōis dixerat duo ꝯsiderāda.s. si est eadē sanitas: ⁊ iteꝝ si sil'r existit: ⁊ neqꝫ magis neqꝫ min⁹: h̄ āt i gnātiōe vnū tm̄ dixit ꝯsiderādū: scilꝫ si sit idē qđ gnāt hui⁹ mō cāꝫ assignat dicēs [Nō.n. hēm⁹ aliq̄ duo: i qb⁹ alteritas sic̄ dissilitudo.] q̄si dicat. iō i gnātiōe h̄ solū ꝯsiderādū: vtrū sit idē qđ gnāt: q2 i gnātiōe nō hēm⁹ aliqd qđ possit variari p duo ſm q̄ attēdat aliq̄ alteritas: sicut in alteratiōe accidit dissimilitudo p h̄ q̄ vna ⁊ eadē qualitas variatur ſm magis ⁊ minus. Substantia enim cuius est generatio non recipit magis ⁊ minus. ℂ Scḋo ibi.

ℂ Quod si substantia numerus est: plus erit ⁊ min⁹ numeri speciei eiusdē. Sed ipsum cōe noīe caret: atqꝫ vtrūqꝫ q̄le est. In qualitate quidem plus affect⁹ aut excedēs magis: in quātitate autem maius.

ℂ Et si nūerū suba maior ⁊ minor nūerus sil'is spēi. Sꝫ equocū ē qđ cōe: ⁊ vtrūqꝫ sic̄ q̄ plus: passio aūt excellēs magis: q̄ꝫtum aūt maius.

ℂ Agit de cōparatiōe gnātionis ſm opionē Platōis q̄ ponebat numeꝝ eē subāz rei pp h̄ q̄ vnū qđ ē pn⁹ nūeri putabat eē idē cū vno qđ ꝯuertit cū ente ⁊ rei subam significat. Ipꝫ aūt qđ est vnū ē oino vni⁹ nāe ⁊ spēi. Si g̊ nūerus g nihil ē aliud q̄ꝫ aggregatio vnitatū sit suba reꝝ ſm platonicos: sequit q̄ dicet qdē maior ⁊ minor nūerus ſꝫ diuersaz spēz q̄ntitatis: sed tn̄ q̄stū ad subaz erit sil'is spēi. Et ideo ē q̄ Plato posuit spēm vnū: ꝯtria vo p q̄ diuersificātur res: magnū ⁊ paruū q̄ sūt ex pte māe. Et sic sequet q̄ sicut vna ⁊ eadē sanitas hꝫ duo inq̄ꝫtū recipit magis ⁊ min⁹: sic ēt ⁊ suba q̄ ē nūerus cū sit vni⁹ spēi ex pte vnitatis habebit aliq̄ duo inq̄ꝫtū est maior ⁊ minor numerus. Sed in suba nō est cōe nomē positū qđ significet vtrūqꝫ i. diuersitatē q̄ accidit ex maioritate ⁊ minoritate numeri sicut in passionibus cū passio plus inest: aut q̄litercūqꝫ ē excellēs dicit magis: vtputa magis album: vel magis sanū. In q̄ntitate aūt cū fuerit excellēs dr̄ maius vel minus corpus: aut maior supficies. Sic āt nō hēmus nomē positū q̄ cōiter significet excellentia sube q̄ est ex maioritate numeri ſm Platonicos.

LEC. IX.

¶ Cũ aũt oẽ qđ mouet: ꝛ aliqđ semꝑ moueat: ꝛ in aliquo: ꝛ vsqꝫ ad aliqđ. Atqꝫ in aliquo dico: q: in tpe. Usqꝫ ad aliqđ: q: per quãtitatẽ aliquã mouet. Semper enim simul mouet ac mouit Quare quãtitas quedã erit per quam est motũ atqꝫ in quanto.

T.co.33. Quoniã aũt mouẽs mouet semꝑ aliqđ ꝛ in aliquo: ꝛ vsqꝫ ad aliqđ. Dico aũt in aliquo. q: in tẽpore. Usqꝫ aũt ad aliquid: q: ad quãtã aliquam longitudinem: semꝑ enim simul mouet ꝛ mouit: q̃re quãtũ aliquid erit quod motum est: ꝛ in quanto.

Postq̃ ꝓhs oñdit ꝙ mot⁹ sint cõparabiles adinuicẽ: h docet quõ cõparent̃. Et p̊ i motu locali. Scđo in alijs motib⁹. ibi [Si igit̃ in alteratione.] Circa p̊ᵐ duo facit. Prĩo ponit ea ƀꝫ q̃ opꝫ cõparari mot⁹ locales adinuicẽ. Scđo accipit regulas cõparatiõis ƀꝫ ꝓdicta. ibi [Sit igit̃. a. qđ ẽ mouens.] Dicit g̃ p̊. ꝙ mouẽs localiter semꝑ mouet aliqđ mobile. Et iterũ i aliquo tpe: ꝛ vsqꝫ ad aliquã q̃titatẽ spatij ꝑ aliquã ptẽ tpis. Qđ iđ opꝫ eẽ. q: sicut i. 6. ꝓbatũ ẽ ꝙ sil aliqđ mouet ꝛ mouit. Probatũ ẽ. n. ibi ꝙ oẽ qđ mouet̃ iã ẽ motũ ꝑ aliquã ptẽ spatij: ꝛ per aliquã ptẽ tpis. Uñ seqtur ꝙ ꝛ illud qđ mouet est aliqđ quãtũ ꝛ diuisibile: ꝛ ẽt illud ꝑ qđ mouet̃: ꝛ tps in quo mouet̃. Mouẽs autẽ nõ omne est quantũ: vt i. 8. ꝓbabitur. Sed tñ manifestũ ẽ aliqđ quantũ eẽ mouẽs. Et de h mouente hic proponit regulas cõparationis. ¶ Scđo ibi.

Lec.5.c. com.52.

Lec.viii. 34.66.

¶ Hec inq̃ cũ ita sint: si. a. qđeꝫ sit id qđ mouet. b. vero id qđ mouet̃: ꝛ. c. sit lõgitudo ꝑ quã: ꝛ. d. tẽpus i quo est motũ. In tpe nimirum eq̃li: potẽtia eq̃lis. a. dimidiũ ipsi⁹. b. per duplũ mouebit ipsius. c. ꝑ ipm aũt. c. in dimidio tpis. d. Sic enim erit rõnis similitudo.

¶ Si igit̃. a. qđ est mouẽs: b. autẽ qđ mouetur. Quãtacũqꝫ aũt lõgitudo mota. c. In quãtocũqꝫ est tẽpore i quo est. d. In eq̃li igitur tẽpore eq̃lis potẽtia et i quo est. a. medietatẽ ipsius. b. duplicem ipsius. c. transibit: ipsum autem. c. in medietate ipsius. d. sic enim erit analogia.

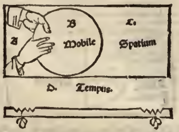
¶ Ponit regulas cõparatiõis. Et p̊ ƀꝫ diuisionẽ mobilis. 2° q̃n mouẽs diuidit̃. ibi [Et si eadẽ potẽtia ꝛc.] Dicit g̃ p̊. accipiat̃ aliqđ mouẽs qđ sit. a. ꝛ aliqđ mobile qđ sit. b. ꝛ longitudo spatij ptrãsiti q̃ sit. c. ꝛ tps i q̊. a. mouet. b. ꝑ. c. sit. d. Si g̃ accipiat̃ aliq̃ alia potẽtia mouẽs eq̃lis potẽtie ipsi. a. sequet̃ ꝙ illa potẽtia mouebit medietatẽ mobilis qđ ẽ. b. i eodẽ tpe ꝑ lõgitudinẽ q̃ sit dupla q̃. c. sꝫ medietatem mobilis mouebit ꝑ totã lõgitudinẽ. c. in medietate tpis qđ ẽ. d. Ex his igit̃ vbis ꝓhi due regule gñales accipi pñt: q̃rũ p⁹ ẽ ꝙ si aliq̃ potẽtia mouet aliqđ mobile ꝑ aliqđ spatiũ i aliq̃ tpe: medietatẽ illi⁹ mobilis ꝑ duplũ spatiũ mouebit: vel eq̃lis potẽtia in eodẽ tpe: vel eadẽ in alio eq̃li. Alia regula ẽ ꝙ medietatẽ mobilis mouebit ꝑ idẽ spatiũ eq̃lis potẽtia i medietate tpis. Et hoꝝ rõ ẽ: q: sic ꝯseruabit̃ eadẽ analogia. i. eadẽ ꝓportio. Manifestũ ẽ. n. ꝙ velocitas mot⁹ ẽ ex victoria potẽtie mouẽtis sup mobile. Quãto aũt mobile fuerit min⁹: tãto potẽtia mouẽtis magis excedit ipꝫ. Uñ veloci⁹ mouebit. Uelocitas aũt mot⁹ diminuit tps ꝛ auget lõgitudineꝫ spatij: q: veloci⁹ ẽ qđ in eq̃li tpe ptrãsit maiorẽ magnitudinẽ: ꝛ eq̃lẽ magnitudinẽ in minori tpe: vt in. 6. ꝓbatũ ẽ: g̃ ƀm ꝓportionẽ q̃ subtrahit̃ a mobili opꝫ subtrahi de tpe. vel addi ad lõgitudinẽ spatij: dũmõ mouẽs sit idẽ vel equale. ¶ Deide cum dicit.

Alia regula ꝓpor tionum.

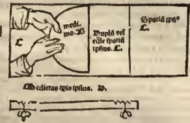
5 lL.c.13

¶ Demõstratio oñdẽs ꝙ si aliq̃ potẽtia mouet aliqđ mobile ꝑ aliqđ spatiũ in aliquo tpe: medietatẽ illi⁹ mobilis mouebit eadẽ vel eq̃lis potentia ꝑ duplũ spatiũ in eodeꝫ tpe: vel ꝑ idẽ spatium: in medietate temporis.

Potentia mouens.

po⁹ eq̃lis po A.

Medietas tpis ipsius. D.

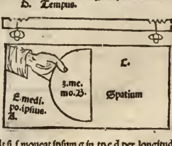
¶ Et si potẽtia eadẽ hoc i tpe ꝑ tãtũ spatiũ moueat: ꝑ ipsi⁹ ẽt dimidiũ idẽ i dimidio sane mouebit. Et dimidiũ potẽtie dimidiũ ꝑ eq̃le spatium i tpe mouebit eq̃li. Ipsi⁹ enĩ potẽtie. a. sit dimidiũ. f. ꝛ ipsi⁹. b. sit dimidium. g. Uires igitur ad pondera similiter sese habẽt. vt pꝫ. Quare per eq̃le: in tẽpore mouebit at eq̃li.

¶ Et si eadẽ potẽtia idẽ in hoc tãtundeꝫ mouet: ꝛ medietatem in medietate mouebit: ꝛ media virt⁹ mediũ mouebit i eq̃li tpe. Ut ipsi⁹. a. potẽtie sit ꝛ medietas q̃ ẽ ipm. e. ꝛ ipsius. b. ꝫ. sit mediũ. Silr̃ igit̃ se hñt ꝛ ƀꝫ analogiã virtus ad graue. Quare equale ꝛ in equali tpe mouebit. T.co.36.

¶ Docet cõparare mot⁹ ex pte mouẽtis. Et p̊ ƀꝫ diuisionẽ mouẽtis. Scđo ƀꝫ oppositã ꝯgregationẽ. ibi [Si vero duo ꝛ vtrũqꝫ ꝛc.] Circa p̊ᵐ tria facit. Prĩo ponit cõparationẽ verã. 2° remouet cõparatiões falsas. ibi [Et si. e. ipꝫ ẽt.] Tertio ex h soluit rõneꝫ ꝣenonis. ibi [Propter h ꝣenonis rõ ꝛc.] Dicit g̃ p̊. ꝙ si aliq̃ potẽtia idẽ mobile mouet in eodẽ tpe ꝑ tãtũ spatiũ: ipsamet mouet medietatẽ mobilis i medietate tpis ꝑ idẽ spatiũ: vel i eodẽ tpe mouet mediũ mobilis ꝑ duplũ spatiũ: sicut ꝛ de eq̃li potẽtia dctũ ẽ. Et vlteri⁹ si diuidat̃ potẽtia: media potẽtia mouebit medietatẽ mobilis ꝑ idẽ spatiũ i eq̃li tpe. Sed h itelligẽdũ est q̃ñ potẽtia ẽ talis ꝙ ꝑ diuisionẽ nõ corrũpit̃. Loqt̃ eniꝫ ƀm ꝯsiderationẽ cõem: nõdũ applicãdo ad aliquã spãlẽ nãꝫ: sicut ꝛ in oibus q̃ ꝓmisit. Et ponit exẽplũ. Si. n. accipiat̃ medietas huius potẽtie que ẽ. a: ꝛ dicat̃. e: ꝛ accipiat̃ medietas mobilis qđ ẽ. b: ꝛ dicat̃. ꝫ: sicut. a. mouebat. b. ꝑ. c. in tpe. d: ita. e. mouebit. ꝫ. ꝑ idẽ spatiũ in eq̃li tpe: q: ꝛ hic ẽt seruatur eadẽ ꝓportio virtutis motiue ad corpus ponderosum qđ mouet̃. Unde seqnit̃ ꝙ in equali tempore fiat motus per equale spatiũ sicut dictum est. ¶ Scđo ibi.

Alia regula gñalis in proportiõib⁹

℃ Demõſtratio oſtdens ꝙ ſi aliqua potẽtia mouet aliqđ mobile ꝑ aliqđ ſpatiuʒ in aliquo tpe: dimidiata potentia medietatẽ mobilis mouebit ꝑ idẽ ſpatiũ in eodẽ tẽpore.

℃ At ſi.f.moueat ipſum.g.in tpe.d.per longitudineʒ c.non neceſſario ſit: vt.f.in equali tempore duplum ipſius.g.moueat per dimidium ſpatij.c.

T.cõ.37. ℃ Et ſi.e.ipſuʒ.ʒ.mouet in ipſo.d.ſm.e.non neceſſarium eſt in equali tpe.e.duplũ ipſo.ʒ.mouere ſm medietatem ipſius.e.

Due falſe regule comparationum. ℃ Excludit duas falſas cõparatiões: q̃rũ pͣ e: ꝙ addaꝛ ad mobile ⁊ nõ addaꝛ ad potẽtiã mouẽtẽ. Uñ dicit ꝙ ſi.e: qđ eſt medietas motiue potẽtie moueat.ʒ.qđ ẽ medietas mobil' tpe.d ſʒ ſpatiũ.c.nõ ẽ neceſſariũ ꝙ ipſa potẽtia dimidiata q̃ ẽ.e.moueat mobile qđ ſit i duplo mai' q̃ʒ.ʒ.i eq̃li tpe ſʒ medietatẽ ſpatij qđ ẽ.c.q2 poterit eẽ ꝙ dimidia potẽtia duplũ mobile nllo mõ mouẽ poterit. Sed ſi poſſet mouẽ teneret hec cõpatio. Scđa falſa cõpatio ẽ qñ diuidiꝛ mouẽs: ⁊ nõ diuidiꝛ mobile. Et hanc excludit ibi.

℃ Si igiꝛ.a.per.c.ſpatiũ totuʒ in.d.tpe.b.mouebit dimidiũ ipſius.a.qđ eſt.f.nõ mouebit b.totũ in.d.tpe: aut in eius aliq̃ pte per aliquã.c.ſpatij ptẽ: que rõnẽ eãdẽ ad totũ habebit.c.quã.f.ps vel q̃uis alia ad totã. i.potẽtiã habet. Omino eni ſi forte fuerit nullã ptẽ mouebit. Nõ eni ſi tote vires ꝙpiã ꝑ tãtũ mouerũt ſpatiũ: dimidiũ ipſaꝝ ꝑ quãtũuis ſpatij quouis i tpe idẽ mouebit. Naʒ vnus eã trahet ꝑfecto nauim quã cẽtũ traxere: ſi vires coꝝ tam in ipſoꝝ numerũ: q̃ʒ in ſpatij diuidanꝛ ptes: ꝙ nauim oẽs ſimul traxere.

℃ Si vo.a.b.mouebit in ipſo.đ.quãtũ eſt ipʒ.c. medietas ipſius.a.q̃ ẽ in quo eſt.e.ipʒ.b.nõ mouebit in tpe i quo ẽ.đ.neq3 in aliquo ipſi⁹.đ.per aliquã ptẽ q̃ ẽ ipſi⁹.c.ſm qđ ẽ analogia ad totuʒ c.ſicut eſt.a.ad.e. Omino eni ſi ꝯtingit nõ mouebit nihil. Si eni tota virius totũ mouit: medietas non mouebit: neq3 quãtam: neq3 in quocũq3. Unus enim moueret nauem. Siquideʒ nauem trahentium deciditur potentia in numeruʒ ⁊ longitudinem: quam oẽs mouerunt.

℃ Dicẽs ꝙ ſi potẽtia mouẽs q̃ ẽ.a.moueat mobile qđ eſt b.i tpe.d.ꝑ ſpatiũ qđ ẽ.c.nõ opʒ ꝙ medietas mouẽtis moueat totũ mobile qđ ẽ.b.i tpe.d.neq3 ẽt ꝑ q̃ʒcũq3 ptẽ ſpatij.c.cui' ptl ſit ꝓportio ad totũ ſpatiũ.c. ſicͭ ecõuerſo erat qñ cõparabam'.a.ad.ʒ.i.totã potẽtiã motiuã ad ptẽ mobilis. Ilis eni erat ꝯueniẽs cõparatio: ſʒ h nõ: q2 põt ꝯtingẽ ꝙ medietas mouẽtis nõ mouebit totũ mobile ꝑ nullũ ſpatiũ. Si eni aliq̃ tota vtus mouet totũ mobile: nõ ſeqꝛ ꝙ medietas illi' vtutis moueat totũ mobile neq3 ꝑ qđcũ q3 ſpatiũ neq3 i quocũq3 tpe: q2 ſi q̃reꝛ ꝙ ſolus vnus hõ poſſet mouere nauẽ ꝑ aliqđ ſpatiũ: ſi potẽtia trahẽtiũ diuidaꝛ ſm numeꝝ trahentiũ ⁊ ſm lõgitudinẽ ſpatij: per quod omnes ſimul trahunt nauem. ℃ Deinde cuʒ dicit.

℃ Quapropter ʒenõis rõ nõ ẽ vera: q̃ ꝯcludit q̃uis ptẽ milij facere ſonũ. Nihil eni ꝓhibet vt nullo i tpe eũ moueat aerẽ: q̃ tot' modi' mouit cũ cecidiſſet. Neq3 pars ſi ꝑ ſe fuerit id mouebit: qđ vna cũ toto mouere põt: neq3 eſt eniʒ pars vlla: niſi potẽtia in toto.

℃ Propter hoc ʒenonis ratio non eſt vera ꝙ ſonet milij q̃libet pars. Nihil eni ꝓhibet nõ mouere aerẽ in nullo tẽpore tantũ quãtũ moueret cadens totus modius. Neq3 itaq3 tanta pars quãtacunq3 mouebit cum toto ſi ſit per ſe hoc non mouet. Neq3 eni nihil eſt. ſed potentia in toto.

℃ Scđm pmiſſa ſoluit rõnẽ ʒenonis q volebat ꝓbare ꝙ qđlibet granũ milij faciat aliquẽ ſonũ ꝓiectũ in terra: q2 totus modius milij qñ i terrã effundiꝛ facit aliquẽ ſonũ. Sed Ariſt. dicit ꝙ hec ʒenonis rõ nõ eſt vera: ſciliʒ ꝙ q̃libet ps milij ſonet. id eſt qđlibet granũ milij ſonũ faciat cũ cadat i terrã: q2 nihil ꝓhibet dicere ꝙ granũ milij in nllo tpe mouet aerẽ i tãtũ vt faciat ſonũ: quẽ aerẽ mouet ad ſonũ faciẽdũ tot' modi' cadẽs. Et ex h poſſum' ꝯcludere ꝙ nõ ẽ neceſſariũ ꝙ ſi aliq̃ q̃tacũq3 ps exiſtẽs i toto mouet: ꝙ ſeparatiʒ ꝑ ſe exiſtẽs mouere poſſit: q2 ps i toto nõ ẽ i actu ſed in potẽtia maxie i ꝯtinuis. Sic.n.aliqđ ẽ ens ſicut ⁊ vnũ. Unũ aũt eſt qđ eſt in ſe idiuiſuʒ ⁊ ab alijs diuiſum: ps aũt ꝓut eſt in toto nõ eſt diuiſa in actu: ſʒ i potẽtia tm̃. Uñ nõ eſt actu ens neq3 vna: ſed in potẽtia tm̃: ⁊ ꝓpter hoc nõ agit pars ſed totũ. ℃ Deinde cum dicit. Pars nõ ẽ actu in toto cõtinuo ſʒ ẽ i potẽtia.

℃ Si vo duo quedaʒ ſeorſuʒ ꝑ tãtũ ſpatiũ tãto in tpe duo ſeorſuʒ põdera mouẽt: ⁊ cõpoſita ꝑ lõgitudinẽ equalẽ equalive in tẽpore cõpoſitum ex põderibus vtriſq3 mouebunt. Eſt enim in eis eadem ratio.

T.cõ.38. ℃ Si vo duo ⁊ vtrũq3: hoꝝ autem vtrũq3 mouet tantũ in tanto: ⁊ compoſite potẽtie cõpoſitum ex grauibus equali mouebunt longitudine ⁊ in equali tempore. anologum namq3.

Alia regula pro potentia. ℃ Ponit cõparationẽ ſm ꝯgregationẽ mouẽtiũ: ⁊ dicit ꝙ ſi ſint duo ⁊ vtrũq3 eoꝝ moueat: quoꝝ vtrũq3 ꝑ ſe moueat tãtũ mobile i tãto tpe per tãtũ ſpatiũ: qñ ꝯiũgũtur iſte due potẽtie mouẽtiũ: mouebũt illđ qđ ẽ ꝯiũctũ ex põderibus motis ꝑ eq̃le ſpatiũ in eq̃li tempore: q2 in hoc etiã ſeruatur eadem analogia. ℃ Deinde cum dicit.

℃ Sũt ne igiꝛ eadeʒ ⁊ in alteratione atq3 accretione. Eſt eni aliqđ id qđ auget: ⁊ id ẽt qđ augeꝛ: atq3 i tpe tãto ⁊ tantũ: aliud auget aliud augetur. Et id quod alterat: ⁊ qđ alteraꝛ ſimiliter eſt aliqđ: ⁊ tm̃ intenſione remiſſioneue eſt alterat ũ: ⁊ in tẽpore tanto.

T.cõ.39. ℃ Sic igiꝛ in alteratione ⁊ in augmẽto aliqđ quidẽ eni eſt augẽs: aliqđ aũt ⁊ qđ augeꝛ: in quanto ãt tpe: ⁊ q̃ʒtũ aliqđ qdẽ auget. aliđ ãt augeꝛ. Et alterãs qdẽ ⁊ qđ alteraꝛ ſiliͬ aliqđ ⁊ quantũ ſm malus ⁊ minus alterata ſũt ⁊ in quãto tpe.

℃ Ponit eaſdẽ cõparatiõis regulas i alijs motib'. ⁊ circa hec tria facit. Pͦ oñdit diuiſibilitatẽ eoꝝ ſʒ q̃ attẽdũꝛ cõparatiões motuũ. Scđo ponit cõpatiões veras. ibi[In duplo duplũ ⁊c.] 3ͦ remouet cõparatiões falſas: ibi[Sic aũt alterãs.] Dicit ḡ pͦ q̃ʒtũ ad augmẽtũ ꝙ ſunt tria. ſ. augens: ⁊ id qđ augeꝛ: ⁊ tẽpus: ⁊ hec tria hñt aliquã q̃ʒtitateʒ ſm quã augens auget ⁊ auctũ augeꝛ. Et hec etiã quatuor

est accipere in alteratione.s.alterans ꝛ qđ alterat̃:ꝛ quantitas passiõis ꝫ quã fit alteratio que inest ꝫ magis ꝛ minus:ꝛ iterũ q̃titas tp̃is in quo fit alteratio:sicut ꝛ hec q̃tuoꝛ in motu locali inueniebantur.¶ Secundo ibi.

¶ In duplo duplum:ꝛ duplũ in duplo. Dimidiũ aũt i dimidio tp̃is:aut i dimidio dimidiũ:aut i eq̃li duplũ

¶ In duplo duplum: ꝛ duplum in duplo. Medium autem in medio tempore: aut in medio medium:aut in equali duplum.

¶ Ponit cõparationes veras:ꝛ dicit ꝙ si aliqua potentia ꝫm hos motus moueat tãtũ i tanto tp̃e:in duplo tp̃e mouebit duplũ:ꝛ si moueat duplũ ħ erit i duplo tp̃e. Et siłr mouebit eadẽ potẽtia mediũ i medio tp̃e: aut si moueat in medio tp̃e erit dimidiũ qđ ẽ motũ:aut si sit dupla potentia in equali tp̃e mouebit duplum.¶ Tertio ibi.

¶ Si vo id qđ alterat:aut auget:tãtũ in tanto auget: aut alterat:nõ necesse est ꝛ dimidiũ in dimidio:ꝛ in dimidio dimidiũ alterare vel augẽ. Sꝫ nihil si forte fuerit alterabit vel augebit:quẽadmodũ ꝛ i põdere.

¶ Si autem alterans aut augens tantũ in tanto tp̃e auget:aut alteret:non necesse est ꝛ mediũ: in medio ꝛ in medio mediũ. Sed nihil si cõtingit augmentabit aut alterabit:sicut ꝛ in graui.

¶ Excludit falsã cõparationẽ ꝛ dicit ꝙ si aliq̃ potẽtia moueat in motu alteratiõis ꝛ augmẽti tãtũ i tãto tp̃e:nõ necesse est ꝙ medietas potẽtie moueat medietatẽ in eodẽ tp̃e:aut in medio tp̃e tãtũdẽ:sed forte ꝯtingit ꝙ nihil augmẽtabit vel alterabit[sicut ꝛ in graui]id ẽ sicut dcm̃ ẽ ꝙ dimidiata potẽtia nõ põt mouere totũ põdus:neqꝫ ꝑ totũ spatiũ:neqꝫ ꝑ aliquã ei⁹ ptẽ. Est eni itelligẽdũ ꝙ ħ qđ dicit [In medio mediũ:aut in eq̃li duplũ]i duplũ ꝛ mediũ qđ in accusatiuo ponit̃ nõ accipit̃ ꝓ dimidio vel duplo ipsi⁹ mobilis:sꝫ ꝓ dimidio ꝛ duplo ex pte rei i q̃ est mot⁹.i.q̃litatis aut q̃titatis : q̃ ita se habẽt in istis duob⁹ motib⁹:sicut lõgitudo spatij i motu locali. Aliogn nõ siłr eẽt i his motib⁹ ꝛ i motu locali. In motu.n.locali dcm̃ est ꝙ si tãta potẽtia mouet tãtũ mobile:medietas mouebit medietatem mobilis. Hic aũt dĩ ꝙ medietas forte nihil mouebit. Sꝫ itelligẽdũ ẽ de toto mobili itegro:qꝛ virtus motiua dimidiata nõ mouebit ipꝫ neqꝫ ꝑ tãtã q̃titatẽ: aut qualitatem:neqꝫ per eius medium. LEC. I.

¶ Aristotelis stagyrite de physico auditu: Textus libri Octaui.

ATortus ne aliqñ est mot⁹ anteaq̃ nõ erat: rursusqꝫ adeo corrũpit̃ vt nihil penit⁹ moueat̃:an neqꝫ factus ẽ neqꝫ corrũpit̃ sꝫ sp erat ꝛ semp erit. Atqꝫ hoc hisce que sunt in mortale ac icessabile inest:q̃si sit vita q̃dam his vniuersis que natura constant.

VTrũ aũt factus sit aliquãdo motus cũ nõ esset prius:ꝛ corrumpit̃ iterũ: sic ꝙ moueri nihil sit:aut neqꝫ fact⁹ ẽ:neqꝫ corrũpit̃:sꝫ erat semp ꝛ erit: ꝛ ħ imortale:ꝛ sine q̃ete existit i his q̃ sũt:vt vita q̃dã ens nãĩ oibus subsistentibus.

¶ Diui Thome Aquinatis in Octauum librũ Physicoꝝ dilucidissima Expositio Sequitur.

POstq̃ Ph̃s in precedẽti libro ostẽdit ꝙ necesse est ponere p̃ᵐ mobile:ꝛ p̃ᵐ motũ:ꝛ p̃ᵐ motorẽ. In ħ libro itẽdit ingrere q̃lis sit p̃mus motoꝛ:ꝛ p̃mus motus:ꝛ p̃mũ mobile. Et diuidit̃ in ptes duas. In p̃ma p̃mittit quoddã qđ ẽ necessariũ ad sequẽtẽ inuestigationẽ:scilꝫ motũ eẽ sempiternũ. In 2° ꝓcedit ad inuestigationẽ ꝓpositi:ibi[Principiũ aũt ꝯsiderationis ꝛc̃.]Circa p̃ᵐ tria facit. Primo mouet dubitationẽ. Scd̃o ostẽdit v̾itatẽ ꝫm suã opĩonẽ:ibi[Incipiem⁹ aũt p̃mũ ꝛc̃.]Tertio soluit ea q̃ in ꝯtrariũ obijci possunt.ibi[Cõtraria aũt his ꝛc̃.]Circa p̃ᵐ tria facit. Primo ꝓponit dubitationẽ. Scd̃o ponit opĩones ad vtrãqꝫ ptẽ: ibi[Sed quãti gdẽ.]Tertio ondit vtilitatẽ huius ꝯsiderationis:ibi[Cõsiderãdũ igit̃ de ħ ꝛc̃.]Circa p̃ᵐ duo facit. Prio ꝓponit dubitationẽ de qua inuestigare intẽdit. Scd̃o respõdet tacite q̃õni:ibi[Esse gdẽ igit̃ ꝛc̃.]Circa p̃mũ sciẽdũ est ꝙ Auerrois dicit ꝙ Aristoteles in ħ capitulo nõ intẽdit ingrere in vlĩ de motu vtrũ sit sempiternus:sed de p̃ motu. Sed si qs ꝯsideret ꝛ verba ꝛ ꝓcessum ph̃i ħ est oĩno falsũ. Uerba eni ph̃i vlr̃ de motu loquuntur:qꝛ dicit [Utrũ factus sit aliqñ motus:cũ nõ eẽt p̃us: ꝛ corrũpit̃ iterũ:sic ꝙ moueri nihil sit.]Ex quo manifeste apparet ꝙ nõ de aliquo motu determinato querit.sed vlr̃:vtrũ aliqñ nihil fuerit motũ. Ex ipso etiã Arist. ꝓcessu apparet ħ eẽ falsũ. Prio gdẽ qꝛ ꝯsuetudo sua est semper ad ꝓpositũ ex ꝓpꝛijs argumẽtari. Si qs aũt sequẽtes rõnes ꝯsideret q̃s inducit:in nulla eaꝝ sumit̃ aliqd ꝓ medio qđ ꝓprie ad p̃mũ motũ ptineat:sed ad motũ in cõi. Uñ ex hoc satis apparet ꝙ itẽdit hic ingrere de sempiternitate motus in cõi. Scd̃o qꝛ si iã ꝓbatũ eẽt ꝙ est aliqs motus vnus vel plures sempiterni:frustra ingreret iferi⁹ vtrũ aliq̃ moueant̃ semp:cũ ħ iã eẽt ꝓbatũ. Ridiculũ est etiã dicere ꝙ Ari. iferius reiteret suã ꝯsiderationẽ a p̃n° quasi aliqd omisisset:vt Cõmẽtatoꝛ fingit. Erat.n.copia Arist. corrigẽdi librũ suũ:ꝛ supplẽdi in loco debito qđ fuerat omissũ:vt nõ inordinate ꝓcederet. Si.n. ħ capitulũ exponat̃ ꝫm p̃dicti Cõmẽtatoris intẽtionẽ : oĩa sequẽtia ꝯfusa ꝛ inordinata apparebũt. Nec ẽ mirũ.qꝛ vno inconuenienti posito alia sequunt̃. Adhuc aũt manifesti⁹ ħ apparet ꝑ ħ ꝙ Arist. iferius ingrere itẽdẽs de sempiternitate p̃mi mot⁹:vtit̃ eo qđ ħ demõstrat̃ q̃si p̃n°. Qđ nullo mõ faceret:si ħ ꝓbasset p̃mũ motũ eẽ eternũ. Ratio aũt ex q̃ Auer. motus fuit:oĩno friuola est. Dicit.n. ꝙ si dicat̃ ꝙ Aristo. hic itẽdit ingrere de sempiternitate mot⁹ in cõi:sequit̃ ꝙ ꝯsideratio Arist. hic sit diminuta:qꝛ nõ apparet ꝑ id qđ hic determinat̃ quomõ mot⁹ semp possint ꝯtinuari adiuicẽ. Sed hoc nihil est:qꝛ Arist. sufficit in ħ ca° ꝓbare ꝙ motus semp fuerit. Qualr̃ aũt sempiternitas mot⁹ cõtinuet̃:vtrũ ꝑ hoc ꝙ oĩa semp moueant̃:vel qñqꝫ q̃scãt vel per hoc ꝙ quedã semp mouent̃ quedã vo qñqꝫ mouentur ꝛ qñqꝫ q̃scunt:statim imediate ingrit. Sic igit̃ ꝫm hãc itẽtionẽ exponẽdũ est p̃us caplm̃ qđ itẽdit hic inquirere de motu in cõi. Querit̃ g̊ ꝫm ħ. Utrũ motus in cõi aliqñ eẽ inceperit:ita ꝙ p̃us nihil vnq̃ motũ fuerit:ꝛ qñqꝫ sic deficiat ꝙ nihil postmodũ moueat̃. Aut ecõtrario:neqꝫ vnq̃ icepetit neqꝫ vnq̃ deficiet:sꝫ semp erat ꝛ semp erit. Et ponit exẽplũ in aĩalibus: ꝓpter ħ ꝙ gdã dixerũt mũdũ eẽ quoddã aĩal magnũ. Uidemus.n. ꝙ aĩalia viuunt q̃diu appet i eis aliqs motus. Cessante aũt oĩ motu:dicunt̃ aĩalia mori. Sic igit̃ i tota vniuersitate nãliũ corpoꝝ motus ꝯsiderat̃ vt vita quedã. Si ergo motus semp fuit ꝛ semp erit:ista quasi vita nãliũ corporũ erit imortalis sine cessatione.¶ Secundo ibi.

Opinio Auerro.

Impꝛobatio opinio. Auer.

Prio ex verbis.

2° ex processu 6ᵉ.

Prio ex medio.

2° superfluitate.

Lec. 5. c. m. 53.

3° diminutione.

4. confusione.

5 supra. 1. com. 10.

Lec. 13 t. com 53.

6 Rõ friuola cõmẽtatoris.

6 sufficiẽtia.

Lec. 5. a p̃n°.

¶ Motũ igit̃ oẽs ingunt eẽ q̃ de nã aliqd dicũt: tũ qꝛ mũdũ faciũt:tũ qꝛ ꝯtẽplatio ipsis oĩs est de gñatione corruptiõe:que quã ipossibile est eẽ si nõ sit motus.

¶ Eſſe qdē igitur motū oēs affirmāt de natura aliqd dicētes: ꝓpter hoc ꝙ mūdū faciunt: ⁊ de generatione ⁊ corruptiōe eē ꝯſiderationē oib⁹ his ipſis: qm̄ impoſſibile eſt eē: niſi ſit motus.

¶ Rn̄det tacite qōni. In ꝑcedētibus .n. libris Ariſto. locu tus fuerat de motu in cōi nō applicādo ad res. Nūc autē ingrēs an motus ſemꝑ fuerit applicat cōez ꝯſiderationē motus ad eē qd̄ hȝ in rebus. Poſſet ergo aliqs dicere ꝙ i hac ꝯſideratione prius erat querēdū de motu an habeat eſſe in rebus: ꝙ̄ queraṫ an ſit ſempiternus. Et ꝑcipue cū qdā negauerint eē motū. Ad h̄ rn̄det dicēs ꝙ oēs q locuti ſūt de nā reꝝ: affirmāt ꝙ mot⁹ ſit. Et h̄ pȝ ꝑ hoc qd̄ dicūt mūdū eē factū: ⁊ ꝙ oēs ꝯſiderāt de gn̄atione ⁊ corruptiōe reꝝ q̄ nō pōt eē ſine motu. Eſt igiṫ cōis ſuppoſitio i ſciētia nāli ꝙ mot⁹ habeat eē in reb⁹. Un̄ de h̄ nō eſt q̄rendū in ſcientia nāli. Sicut nec in aliq̄ ſciētia mouetur qd̄ de ſuppoſitionibus illius ſcientie. ¶ Deinde cū dicit.

Nōbile

¶ Veꝝ q mūdos īfinitos eē: ⁊ alios ipoꝝ fieri: alios corrūpi dicūt: hi motū inqunt ſemꝑ eē. Sint eni gn̄ationes ⁊ corruptiones ipſoꝝ: cū motu neceſſe eſt.

¶ Sed quanti quidē infinitos mundos dicunt eſſe: ⁊ quoſdam quidem fieri: quoſdam autem corrumpi: ſed mundorum ſemper dicunt eſſe motum. Neceſſariū enim generationes ⁊ corruptiones cum motu eſſe ipſorum.

¶ Ponit opiniones ad vtrāqȝ ꝑtē qōnis mote. Et ꝓmo ponit opiniones dicētiū motū ſemꝑ eē. Scd̄o opiniones ponētiū motū nō ſemꝑ eſſe. ibi [Quicūqȝ aūt.] Ad euidentiā ḡ ꝓme ꝑtis ſciēdū eſt ꝙ Democritus poſuit ꝓma reꝝ principia corpa idiuiſibilia: ⁊ ſemꝑ mobilia: ex quaꝝ cōgregatione dicebat mūdū caſualiter factū: ⁊ nō ſolū iſtū in q̄ nos ſum⁹: ſed īfinitos alios: ſm ꝙ accidit in diuerſis ꝑtib⁹ īfiniti vacui ꝑdicta corpa ꝯgregata mūdos feciſſe. Nec tn̄ hos mūdos ponebat i ꝑpetuū duraturos: ſȝ quoſdā eoꝝ fieri ꝑ aggregationē athomoꝝ: quoſdā vō corrūpi ꝑ eoꝝ ſegregationē. Quotcūqȝ igiṫ philoſophi hoc poſuūt cū Democrito: dicūt ſemꝑ eē motū: q2 ſemꝑ dicūt eē generationes ⁊ corruptiones aliquoꝝ mundoꝝ: quas neceſſarium eſt eſſe cū motu. ¶ Secundo ibi.

Nōbile

¶ Qui vō mūdū aut vnū ⁊ ſemꝑ eūdē eſſe dicūt: aut vnū qdem: ſed non ſemꝑ: hi de motu quoqȝ ſilr opinanṫ. Si igiṫ ꝯtigit aliqñ nihil moueri: dupliciter id accidere neceſſe ē. Aut enim vt Anaxagoras cēſet. Dicit eni cū oīa ſimul eēnt atqȝ qeſcerēt tpe īfinito: mētē mouiſſe atqȝ ſegregaſſe. Aut vt Empedocles dicit interdū res moueri: iterdū qeſcere. Moueri qdē: cū aut vnū ex multis ꝯcordia: aut ex vno multa diſcordia facit. Quieſcere vō in hiſce tꝑib⁹ que iter hec media cadūt. Dicit eni hoc mō. Nā quo de multis naſci ꝯſueuerit vnū. Atqȝ iteꝝ ex vno gn̄āto plura renaſci. Hoc fiūt: fixūqȝ ſibi nō ꝑmanet euum. At quo mutanṫ nunꝙ̄ ceſſante recurſu. Hoc ſic ꝑpetuo ſtabilē verſāṫ i orbē. Cū eni dicit. At quo mutāṫ nunꝙ̄ ceſſāte recurſu: id empedoclē arbitrādū eſt itelligere: hinc inꝙ̄ illuc: ⁊ illinc huc fieri motum.

T.c.8.2. ¶ Quicūqȝ aūt vnū: ⁊ nō eſſe ſemper: ⁊ de motu apponunt rōnez. Si igiṫ ꝯtingit aliquādo nihil moueri: dupliciter neceſſe eſt hoc accidere. Aut enim ſicut Anaxagoras dicit. Inquit enī ille ſimul omnibus exiſtētibus ⁊ qeſcētibus in īfinito tēpore: motū facere itellectū ⁊ diſgregare. Aut ſicut Empedocles in parte moueri: ⁊ iterū qeſcere. Moueri qdē: cū amicitia ex multis faciat vnū: aut diſcordia mlta ex vno. Quieſcere aūt in medijs tēporibus dicēs ſic. Inquātū qdē ex pluribus vnū didicit naſci: inquātū iterū ex vno geminato plurima perficiunṫ. Sic fiunt res: ⁊ nullo modo ipſius eſt ſeculum vnū. Sic autem permutantur: neqȝ ſimul perficiuntur. Sic autem ſemper ſunt immobiles ſm circulum. Hoc enī quod ſic permutantur ab hic inde dicere ipſum opinandum eſt.

¶ Ponit opiniones ad ꝑtē ꝯtrariā: ⁊ dicit ꝙ quicunqȝ poſuūt vnū ſolū mūdū: ⁊ nō eē cū ſēpiternū: ēt de motu poſuūt: q2 ꝯſeqtur ſm rōnē: vt. ſ. nō ſemꝑ ſit. Si ḡ ponaṫ ꝙ ſit aliqd̄ tēpus i quo nihil mouebaṫ: opȝ ꝙ h̄ accidat duobus modis. Poniṫ .n. duobus modis h̄ mūdus nō ſemꝑ fuiſſe. Uno mō ꝙ mūdus iſte ſic icepit ꝙ nūꝙ̄ antea fuerat: ſicut poſuit Anaxagoras. Alio mō ꝙ mūdus ſic incepit ꝙ aliquo tēpore nō fuit: ſed ante illud tēpus iteꝝ fuerit: vt poſuit Empedo. Et ſilr circa motū. Anax. aūt dixit ꝙ quodā tpe oīa ſimul erāt vnū cū alio cōmixtū: ⁊ nihil erat ab alio ſegregatū. In qua qdem reꝝ mixtura neceſſe fuit ponere ꝙ oīa qeſcerēt. Motus .n. nō eſt abſqȝ diſgregatiōe. Oē enī qd̄ moueṫ ab aliq̄ recedit vel i aliud tēdat. Hāc ḡ reꝝ mixturā ⁊ qetē poſuit ꝑextitiſſe i tpe īfinito: dixit qd̄ nūꝙ̄ antea fuerat aliqs mot⁹. Et ꝙ itellꝰ q ſolus nō erat ꝑmixt⁹ icepit de nouo facē motū ⁊ diſgregare res abinicē. Empe. vō dixit ꝙ i aliq̄ ꝑte tpis ē aliqd moueri: ⁊ iteꝝ i alia ꝑte tpis ē oīa qeſcere. Ponebat eni Empedo. ꝙ amicititia ⁊ diſcordia ſūt ꝓma reꝝ mouētia. Amicitie aūt ꝓpriū ē ꝙ ex multis faciat vnū: diſcordie vō ex vno faciat multa. Quia vō ad eſſe corporis mixti reqriṫ ꝙ elemēta ſint i vnū cōmixta: ad eē vō mūdi reqriṫ ꝙ elemēta ſint in locis ſuis per ordinē diſtributa: ponebat ꝙ amicitia eſt cā generationis corpoꝝ mixtoꝝ: diſcordia vō cauſa corruptionis. Sed ecōtrario in toto mūdo amicitia cā corruptionis: ⁊ diſcordia generatiōis. Sic ḡ ponebat moueri totū mūdū: cū vel amicitia ex multis facit vnū: vel diſcordia multa facit ex vno. Sed qetē ponebat eē in medijs tꝑib⁹: nō qdē ita ꝙ nil moueṫ: ſȝ q̄tū ad gn̄alē mūdi mutationē. Et q2 poſuit ſnīaz Empe. ponit ēt eius vba: q̄ difficultatē hñt: q2 metrice ſcripſit. Sic ḡ ſuā ſentētiā expreſſit Empe. his vbis q̄ ſic ꝯſtruēda ſūt. [Didicit naſci.] i. ſic ꝯſuetū eſt aliqd generari [inꝙ̄tū ex plib⁹ fit vnū] [⁊ iteꝝ] id eſt alio mō. [Ex vno geminato] i. cōpoſito. [perficiūṫ plurima] i. multa fiūt ꝑ diſgregationē. Quedā .n. ſunt q̄ generanṫ ꝑ cōpoſitionē: qdā vō ꝑ diſgregationez. Et ſicut h̄ videmus in ꝑticularibus generatiōibus. [Sic fiūt res] i. ſic eſt itelligēdū in vli reꝝ generatione q̄tum ad totū mūdū. [Et nullo mō ē ipſi⁹ ſeculū vnū] i. nō eſt vnus ſtat⁹ durationis reꝝ: ſȝ qñqȝ generaṫ mūdus: qñqȝ corrūpiṫ: qñqȝ medio mō ſe hȝ. Seculū .n. dr̄ mēſura durationis alicui⁹ rei. Diſtinctionē aūt hoꝝ ſeculoꝝ exꝓmit ſubdēs [Sic aūt ꝑmutanṫ] q̄ſi dicat. Unū ſeculū ē i quo res ꝑmutanṫ per ꝯgregationē vel ſegregationē. Et ne aliquis opinaret ꝙ ad generationē mūdi nō reqriṫ ſeculū i. tps aliqd: ſed mūdus ſit in īſtāti: ad h̄ excludēdū ſubiūgit [Neqȝ ſimul ꝑficiunṫ.] ſed per multā morā tpis. Deide de alio ſeculo ſubdēs dicit [Si aūt ſemꝑ ſunt imobiles.] q2. ſ. in medio tpe gn̄ationis ⁊ corruptiōis poſuit res qeſcere. Et ne aliqs crederet ꝙ ſemꝑ antea fuerit ꝑmutatio: ⁊ poſtea ſꝑ futura ſit qes: ad h̄ excludēdū diṫ [Scd̄ȝ circulū]

circulũ].q.d.circulariter h ↄtingit φ ꝑmutant res ꝛ postea gescũt:ꝛ iterũ ꝑmutant:ꝛ sic in infinitũ. Deinde subdunt vba Aristo.exponẽtis ꝑdicta vba Emped. maxime quãtũ ad hoc qđ dixit[Sic aũt ꝑmutaꝛ.] Dicit ḡ φ opinãdũ est in h qđ dixit[sic ꝑmutant]itellexit[ab hic ide] s.a quodã ꝑncipio vsq3 nũc non φ semper fuerit motus. vel φ postq̃ incepit sit interruptus.❡ Deinde cũ dicit.

❡ Cõsiderãdũ est igiꝛ de hoc quonã mõ se h3. Est.n. operęp̃ciũ hãc ꝓspicere veritatẽ:ꝛ nõ solũ ad nãlem cõtẽplationẽ:sed ꝛ ad eã doctrinã que circa principium primum versatur vehementer conducit.

T.c.3. ❡ Cõsiderãdũ igiꝛ de hoc quomodo se h3. Pre opere eni3 nõ solũ ad nature cõsideratonẽ scire veritate3:sed ad scientiam de principio primo.

❡ Ostẽdit vtilitatẽ huius ↄsiderationis:ꝛ dicit φ ↄsiderandũ est quõ se habeat vitas circa hãc q̃õnẽ:q2 scire vitate3 huius q̃õnis est ꝑope.i.ꝑnecessariũ nõ solũ ad ↄsiderationẽ scie nãlis:s3 ẽt ad sciam de ꝑmo ꝑncipio:q2 in hoc.8.ꝛ 12.meta.ad ꝓbãdũ vnũ principiũ vtiꝛ eternitate motus. Hec.n.via ꝓbãdi ꝑmũ ꝑncipiũ eẽ:est efficacissississima:cui resisti nõ põt.Si eni mũdo ꝛ motu existẽte sempiterno necesse est ponere vnũ ꝑmũ ꝑncipiũ:multo magis sempiternitate eoꝝ sublata:q2 manifestũ est φ oẽ nouũ idiget aliquo ꝑncipio inouãte.Hoc ergo solo mõ poterat videri φ nõ est necessariũ ponere ꝑmũ ꝑncipiũ si res sunt ab eterno.Vñ ẽt si hoc posito sequiꝛ ꝑmũ ꝑncipiũ eẽ:ondiꝛ oĩno necessariũ primũ principium esse. LEC. II.

Lec. vltima pa° meta. Lec 5. in principio.

❡ Ex his aũt ordiemur que ꝑus a nobis in libris nãlis scie sunt definita. Dicimus itaq3 motũ ipsi° mobilis hoc actũ eẽ quo mobile ẽ. Necesse ẽ ergo res eẽ:q̃ vnoquoq3 motu moueri ꝑsit. Et sine definitiõe etiã motus quis ꝓfecto fatebiꝛ necessariũ esse id moueri qđ singulis motib° moueri põt:ceu alterari quidem id qđ est alterabile:ferri aũt id qđ loco mutabile est. Quare sit antea combustibile q̃ꝫ comburatur:ꝛ combustiuum antea q̃ꝫ comburat oportet.

T.c.4. **I**ncipiemus aũt primum ex diffinitis a nobis in physicis prius. Dicimus aũt motũ esse endelechiã mobilis ſm φ est mobile. Necesse ergo existere res possibiles moueri:ſm vnũquẽq3 motũ. Et sine motus diffinitiõe:ois vtiq3 ↄfitebitur necessariũ eẽ motũ possibile moueri ſm vnũquẽq3 motu3:vt alterari alterabile:ferri autem ſm locum mutabile. Quare prius oportet esse combustibile q̃ꝫ comburatur:ꝛ combustiuum q̃ꝫ comburere.

Postq̃ꝫ mouit dubitationẽ de sempiternitate motus.h ondit motũ eẽ sempiternũ.Et diuiditur in ptes duas in ꝑma ondit ꝓpositũ. In scđa soluit ea que in ↄ̃riũ obyci possent.ibi[Cõtraria aũt his ꝛc̃.]Circa primũ duo faẽ.Pͥo põit rõnes ad ondẽdũ sempiternitatẽ mot°.Scđo ponit rõnes ↄ̃ opiniões ph̃oꝝ ↄ̃riũ opinãtiũ.ibi[Sed nõ aliqñ ꝛc̃.]Circa ꝑmũ duo faẽ.Pͥo ostẽdit φ mot° semꝑ fuit.Scđo φ semꝑ erit.ibi[Eadẽ autẽ rõ est ꝛc̃.]Circa ꝑmũ duo facit.Pͥo ondit ꝓpositũ rõne accepta ex pte motus. Scđo rõne accepta ex pte tpis.ibi [Adhuc aũt ꝑus ꝛ posterius ꝛc̃.]Circa ꝑmum tria facit. Pͥo ꝑmittit quoddã qđ est necessariu3 ad ꝓbationẽ sequẽtẽ.Scđo iducit ꝓbationẽ ad ꝓpositũ ostẽdẽdum.ibi [Ergo ꝛ hoc necessariũ est ꝛc̃.]Tertio ondit necessitate3 rõnis iducte.ibi[Alia qdẽ mouẽt singulariter.]Diꝛ ergo

primo φ ad ꝓpositũ ondẽdũ debemus icipe ab his que primo determiata sunt in physicis:vt eis q̃si ꝑncipys vtamur.Per qđ dat itelligere pcedẽtes libros:in q̃bus de motu in cõi determiaũt.Et ꝑꝑ hoc appellanꝛ vlr de nãlibus.Dãt.n.quãdã distictionẽ ad hũc libꝝ octauũ in quo iã icipit motũ ad res applicare.Assumit ḡ id qđ dictũ est in.3.physi.s.φ mot° est act° mobilis inquãtũ hui°.Ex quo apparet φ ad h φ sit motus necesse est existere res q̃ possint moueri quocũq3 motu:q2 nõ põt eẽ actus sine eo cuius est actus.Sic ergo ex diffinitiõe mot° appet φ necesse est eẽ subiectũ mobile ad h φ sit motus.Sed ẽt absq3 diffinitiõe motus ꝑ se manifestũ est hoc:vt p3 ex cõi snia oĩu3.Quilibet.n.confiteꝛ h eẽ necessariũ φ nõ mouetur nisi qđ ẽ possibile moueri:ꝛ hoc ſ3 vnũquẽq3 motũ.Sicut φ nõ ↄtingit alterari nisi qđ est alterabile:neq3 mutari ſm locũ nisi qđ est ſm locũ mutabile.Et q2 subiectũ nãliter ꝑus est eo qđ est in subiecto:possum° cõcludere in singulis mutatiõib° ꝛ ex pte mobilis ꝛ ex pte mouẽtis:φ prius est ipsu3 subiectũ cõbustibile q̃ꝫ cõburaꝛ.[ꝛ cõbustiuũ].i.subiectũ põt cõburere q̃ꝫ cõburat:ꝑus inquã nõ semꝑ tpe s3 nã.Ex hac aũt Aristo.ꝓbatiõe Auer.occasionẽ sumpsit loquẽdi ↄ̃ id qđ ſm fidẽ de creatiõe tenemus. Si.n.fieri qđdã mutari est:ois aũt mutatio reqͥrit subiectũ:vt hic Aristo.ꝓbat.necesse est φ oẽ qđ fit fiat ex aliq̃ subiecto.Nõ ergo possibile est φ fiat aliqđ ex nihilo.Adducit ẽt ad h scđa3 rõnẽ:q2 cũ diꝛ nigrũ fieri ex albo:h nõ diciꝛ ꝑ se:ita φ ipsu3 albũ ↄuertaꝛ in nigrũ:s3 h diꝛ ꝑ accidẽs:q2.s.recedẽte nigro succedit albũ.Oẽ aũt qđ est ꝑ accidẽs reduciꝛ ad id qđ est per se.Hoc aũt ex quo aliqđ fit per se:est subiectũ qđ itrat substãtiã rei facte.Oẽ ergo qđ diꝛ fieri ex opposito:fit qdẽ ex opposito per accidẽs:per se aũt ex subiecto.Nõ ergo est possibile φ ens fiat ex nõ ente simplr.Adducit aũt ad h tertio cõem opinionẽ oĩum antiquoꝝ ph̃oꝝ ponẽtiũ nihil ex nihilo fieri.Assignat ẽt duas cãs ex q̃bus reputat hãc positionẽ exortam φ aliqđ ex nihilo fiat.Quaꝝ ꝑma est φ vulgus nõ reputat existẽtia:nisi ea q̃ sunt cõprehẽsibilia visu:q2 ḡ vulgus videt aliquod factũ visibile qđ ꝑus visibile nõ erat:reputat possibile aliqđ ex nihilo fieri.Scđa cã est:q2 apud vulgus reputaꝛ eẽ ex diminutiõe virtutis agẽtis φ idigeat mã ad agẽdũ:qđ tñ nõ est ex ipotẽtia agẽtis:sed ex ipsa rõne motus.Quia ergo ꝑmũ agẽs nõ h3 potentiã aliquo mõ defectiuã:sequiꝛ φ nõ agat absq3 subiecto.Sed si qs recte cõsideret:ex simili cã ipse deceptus fuit ex qua cã nos deceptos arbitratur.s.ex ↄsideratiõe pticulariũ entiũ.Manifestum est enim φ potentia actiua pticularis:ꝑsupponit mãm quã agẽs vniuersalius operaꝛ:sicut artifex vtiꝛ mã quã nã facit.Ex hoc ergo φ oẽ pticulare agẽs ꝑsupponit mãm quã nõ agit:nõ op3 opinari φ primũ agẽs vniuersale qđ est actiuũ totius entis aliqđ ꝑsupponat:quasi nõ creatũ ab ipso.Nec hoc etiã est ſm itẽtionẽ Aristo.Probat.n.in.2.meta.φ id qđ est maxime veru3 ꝛ maxie ens: est cã essendi oĩbus existib°.Unde hoc ipsum eẽ in potẽtia qđ h3 mã ꝑma sequiꝛ deriuatum eẽ a ꝑmo essendi ꝑncipio qđ est maxime ens.Nõ igiꝛ necesse est ꝑsupponi aliquid eius actiõi qđ nõ sit ab eo ꝓductũ.Et q2 ois motus indiget subiecto:vt hic Aristo.ꝓbat:ꝛ rei vitas h3:sequiꝛ φ ꝓductio vlis entis a deo non sit motus nec mutatio:s3 sit q̃dã simplex emanatio.Et sic fieri ꝛ facere equoce dicuntꝛ in vli rerũ ꝓductione ꝛ in aliys ꝓductiõib°.Sicut ergo si itelligamus rerũ ꝓductionẽ eẽ a deo ab eterno:sic Arist.posuit ꝛ plures platonicoꝝ:nõ est necessariũ:imo ipossibile φ huic vli ꝓductiõi aliqđ subiectũ nõ ꝓductũ preintelligaꝛ.Ita ẽt si ponamus ſm nr̃e fidei snia3 φ nõ ab eterno ꝓduxerit res:sed ꝓduxerit eas postq̃ꝫ non fuerant:nõ est necessariũ φ ponaꝛ aliqđ subiectum huic vli

T.cõ.6.ꝛ 16.

Opinio Cõmentatoris.

Improbatio opinionis Auer.

Lec.2.t. c.4.

productiõi. Patet ergo q̄ h̄ qḋ Aristo. hic probat q̄ oīs motus indiget subiecto mobili nõ est cõtra sniaȝ nostre fidei: qꝛ iaȝ dictũ est q̄ vl'is rerũ ꝑductio siue ponat̄ ab eterno siue nõ ab eterno: non est motus nec mutatio. Ad hoc.n. q̄ sit motus vel mutatio reqrit̄ q̄ aliter se habeat nunc ꝛ prius: ꝛ sic aliqḋ eēt prius exñs: ꝛ per ꝯñs hec non esset vl'is rerũ ꝑductio de qua nũc loqmur. Similiter qḋ dicit q̄ aliqḋ dr̄ fieri ex opposito ꝑ accidẽs ꝛ ex subiecto per se: veritateȝ hȝ in ꝑticularibus factionibus ſm q̄s fit hoc aut illud ens. vt hõ aut canis. Nõ autẽ hȝ veritatẽ in

T.c.14.i. c.78. vniuersali entis ꝑductione. Qḋ pȝ ex hoc q̄ Phs dixit in primo physicoꝝ. Dixit.n. ibi q̄ si fiat hoc animal inquãtũ est hoc animal: non opȝ q̄ fiat ex nõ animali: sed ex non hoc animali: puta si fiat homo ex non homine: aut equus ex nõ equo. Si aũt fiat animal inquãtũ est animal oportet q̄ fiat ex nõ aīali. Sic ergo si fiat aliqḋ ꝑticulare ens: nõ fit ex oīno nõ ente: ſȝ si fit totũ ens: qḋ est fieri ens inquãtũ est ens: opȝ q̄ fiat ex penitus nõ ente. Si tñ ꝛ hoc debeat dici fieri. Equoce.n. dicit̄: vt dictũ est. Qḋ ēt introducit de antiqꝛ phoꝝ opinionib⁹ efficaciã nõ hȝ: qꝛ antiqui nãles nõ potuerũt ꝑuenire ad cãm p̄mã totius eē: sed cõsiderabãt cãs ꝑticulariũ mutationũ: quoꝝ primi ꝯsiderauerũt cãs solarũ mutationũ accñtaliũ: ponẽtes fieri eē alterari: sequẽtes v̄o ꝑuenerũt ad cognitionẽ mutationũ substantialium. Postremi v̄o vt Plato ꝛ Aristo. ꝑuenerũt ad cognoscẽdũ p̄ncipiũ totius eē. Sic igit̄ pȝ q̄ nõ mouemur ad ponẽdũ aliqḋ fieri ex nihilo: qꝛ reputemus ea eē soluȝ entia que sunt visibilia: sed magis ecõtrario: qꝛ nõ ꝯsideramus solas ꝑductiones ꝑticulares a causis ꝑticularib⁹: sed ꝑductionẽ vniuersalẽ totius eē a primo essendi p̄ncipio. Nec etiã ponimus q̄ indigere mã ad agẽdũ sit potẽtie diminute: quasi deficiẽtis a virtute nãli. Sed dicim⁹ hoc esse potentie ꝑticularis que nõ põt super totum ens: sed facit aliqḋ ens. Et potest sic dici esse potentie diminute facere aliqḋ ex aliquo: sicut si dicamus potentiã ꝑticularẽ esse minorem potencia vniuersali. ¶ Secundo ibi.

¶ Igit̄ ꝛ hec ipa necesse est: aut si nõ erãt aliqñ facta esse: aut ꝑpetua eē. Si igit̄ vnũquodq̄ mobilium ac motiuoꝝ est factũ: necesse ē ante motũ acceptũ: aliã mutationẽ motũq̄ fuisse. Quo qdẽ ortũ id est qḋ aut moueri: aut mouere põt. Sin semꝑ erãt motus: tamẽ erat absurdũ: ꝛ ex sese qdẽ si animaduertat̄ videtur: magis tñ si ꝓficiscamur vlterius hoc necesse est euenire. Nã si quedã sunt mobilia: quedã motiua: ꝛ iterdum est actu qd primũ mouẽs: ꝛ aliqḋ qḋ mouet̄: interdum nihil: sed quiescit: hoc prius mutetur oportet. Erat eniȝ aliquid causa profecto quietis. Quies enim est priuatio motus. Quare ante primam mutationem: mutatio prior erit.

T.c.5. ¶ Ergo ꝛ hoc necessariũ est aut facta aliquãdo

T.c.6. esse cũ nõ eēnt: aut ꝑpetua esse. ¶ Si qdẽ igitur factũ est mobiliũ vnũquodq̄: necessariũ ē pri⁹ accepta aliã mutationẽ factã eē: ꝛ motũ ſm quẽ factũ est possibile motũ esse: aut moueri. ¶ Si

T.c.7. autẽ que sunt ꝑerãt semꝑ motu nõ existẽte: irrationabile qdẽ videt̄ ꝛ ab insciẽtibus. At v̄o magis ingredientibus hoc necessariũ est accidere. Si eniȝ aliis qdẽ mobilibus existẽtib⁹: aliis aũt motiuis: aliqñ qdẽ erit aliqḋ primum mouẽs: hoc aũt qḋ mouet̄: aliqñ qdem nihil. sed qescit: oportet hoc mutari prius. Erat.n. aliqd causa quietis. Quies enim priuatio motus est. Quare ante primaȝ mutationem erit mutatio prior.

¶ Supposito q̄ ad hoc q̄ sit motus reqrat̄ mobile ꝛ motiuũ: sic argumẽtat̄. Si motus nõ semꝑ fuit: necesse est dicere aut q̄ mouẽtia ꝛ motiua sint aliqñ facta cũ p̄us non eẽnt: aut q̄ sit ꝑpetua. Si ergo dicat̄ q̄ vnũqḋq̄ mobile est factũ: necesse est dicere q̄ ante mutationẽ que accipit̄ vt prima sit alia mutatio: ꝛ motus ſm quẽ factũ est ipsuȝ mobile qḋ põt moueri ꝛ motũ eē. Que qdẽ illatio dependet ex p̄cedẽtibus. Si eniȝ det̄ q̄ motus nõ semꝑ fuerit: sed aliqua mutatio sit anteq̄ nulla fuerit: sequet̄ q̄ illa mutatio habeat aliqḋ mobile: ꝛ q̄ illud mobile sit factuȝ cũ prius nõ fuerit: cũ ponant̄ oīa mobilia eē facta. Omne aũt qḋ fit cũ p̄us nõ fuerit fit per aliquẽ motũ vel mutationẽ: motus aũt vel mutatio per quã fit mobile est prior q̄ mutatio qua mobile mouebat̄: ergo ante mutationem que dicebat̄ eē p̄ma est alia mutatio: ꝛ sic in infinitũ. Si aũt dicat̄ q̄ ea que sunt mobilia semꝑ preexistebãt etiaȝ motu nullo existẽte: hoc videt̄ irrationabile: ꝛ dictum a nesciẽtibus. Statiȝ eniȝ apparet q̄ si mobilia sunt: opȝ eē motũ. Mobilia eniȝ naturalia simul etiã sunt mouẽtia: vt ex tertio pȝ. Mouẽtib⁹ aũt ꝛ mobilibus nãlib⁹ existẽtibus necesse est eē motũ. Sed vt ꝓfundius igrediamur T.c.4. c.8. ad veritatis inq̄sitionẽ necessariũ est hoc idẽ accidere si ponant̄ mobilia ꝛ mouẽtia p̄existẽtia semꝑ ante motuȝ: qḋ sequebat̄ si ponant̄ hec eē facta. s. q̄ ante mutationeȝ que ponit̄ p̄ma sit alia mutatio in infinitũ. Qḋ sic pȝ: qꝛ si ponat̄ q̄ sint aliqua mobilia ꝛ aliq̄ motiua: ꝛ tñ aliqñ primũ mouẽs icipiat mouere ꝛ aliquid moueri ab ipso: ꝛ ante h̄ nihil moueat̄: ſȝ qescat: oportebit dicere q̄ sit alia mutatio p̄us facta in mouẽte vel mobili: q̄ id qḋ põebat̄ primo mouẽs icipiat mouere. Qḋ sic pȝ. Quies.n. est p̄uatio mot⁹. Priuatio aũt nõ inest susceptiuo habit⁹ ꝛ forme nisi ꝓpter aliquã cãm. Erat ergo aliq̄ cã vel ex ꝑte motiui vel ex ꝑte mobilis quare qes erat: g̃ ea durãte semper quies remanebat. Si ergo aliqñ mouẽs icipiat mouere: oportet q̄ illa causa quietis remoueatur. Sed nõ potest remoueri nisi per aliquẽ motũ vel mutationem: ergo sequitur q̄ ante illã mutationeȝ que dicebatur esse p̄ma sit alia mutatio p̄or qua remouet̄ cã quietis. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nã quedã vnice: quedam ꝛ motib⁹ ꝯrriis mouent. Ignis nãq̄ calefacit: sed nõ frigefacit. At scia vna cõtrarioꝝ eē videt̄: illic etiã sile qd eē videt̄. Nã frigidũ versuȝ quodãmõ: atq̄ abiẽs calefacit: sicut ꝛ hi sce: qui scit peccat sua spõte: cũ ecõtra sciẽtia vtitur.

¶ Alia quidẽ eniȝ mouẽt singulariter: alia aũt ꝛ T.c.8. ſm cõtrarios motus: vt ignis qdẽ calefacit: frigefacit autem non. Scientia autẽ videtur contrarioꝝ esse vna. Videtur igitur ꝛ ibi esse aliqd simili modo. Frigidũ enim calefacit conuersuȝ quodãmodo ꝛ abscẽdẽs: sicut ꝛ peccat volũtarius sciens: qñ econtrario vtitur scientia.

¶ Probat necessitatẽ p̄misse rõnis. Posset eniȝ aliqs dicere q̄ ꝯtingit qñq̄ qescere: ꝛ qñq̄ moueri: absq̄ hoc q̄ p̄existerit aliq̄ cã qetis que remoueat̄. Unde hoc vult excludere. Et circa hoc duo facit. Primo p̄mittit qḋdã qḋ est necessariũ ad ꝓpositũ. Scḋo inducit ꝓpositã ꝓbationeȝ. ibi [Si igit̄ q̄cũq̄ possibilia sũt ꝛc.] Dicit g̃ p̄mo q̄ eoꝝ que mouẽt: q̄dã mouẽt singulr. i. vno mõ tñ: q̄dã v̄o mouẽt ſm ꝯrrios mot⁹. Que mouẽt tñ vno mõ sũt nãlia: sic ignis semꝑ calefacit ꝛ nũq̄ frigefacit. Sȝ agẽtia ꝑ itellectũ mouẽt ſm ꝯrrios mot⁹: qꝛ vna scia vĩ eē ꝯrrioꝝ: sic medicia ē scia sani ꝛ egri. Unde vĩ q̄ medic⁹ ꝑ suã sciaȝ possit

mouere

mouere ſm ↄ̄rios motus. Poſuit aũt hãc diſtinctionem mouẽtiũ: q2 in his q̃ agũt per itellectũ vĩ non eẽ verũ qḋ ipſe dixerat. ſ. q̇ ſi aliq̇d mouetˀ cũ pus geuerit: oportet prius remoueri cãm getis. Agẽtia. n. ꝑ itellectũ videntˀ ſe ad oppoſita habere abſq3 aliqua ſui mutatiõe. Unde vĩ q̇ poſſint mouere ꝛ nõ mouere abſq3 aliq̃ mutatiõe. Ne ĝ per hoc ſua rõ ipediatˀ ſubiũgit q̇ rõ ſua ſilr tenet in his que agũt per itellectũ: ꝛ in his que agũt ꝑ nãm: q2 ea que agũt per nãm: ꝑ ſe q̇dẽ ſemꝑ mouẽt ad vnũ: ſ3 per accñs q̃nq3 mouẽt ad ↄ̄riũ. Et ad hoc q̇ illud accñs eueniat: neceſſe eſt eẽ aliquã mutationẽ. Sicut frigidũ per ſe ſemꝑ frigefacit: ſed per accñs calefacit. Sed q̇ per accñs calefaciat hoc eſt ꝑ aliquã eius mutationẽ: vel iq̃ñtũ vertitˀ ad aliũ ſitũ: vt alio mõ reſpiciat id qḋ nunc calefit ab eo qḋ prius frigefiebat: vel iq̃ñtũ totalr abſcedit. Dicim⁹. n. frigus eẽ cã3 caloris abſendo: ſicut gubernator per ſui abſentiã eſt cã ſubmerſiõis nauis. Silr ẽt frigus per accñs fit cã caloris. vel ꝑ maiorẽ elõgationẽ: vel ẽt per maiorẽ appropinq̃tionẽ. Sic in hyeme iteriora alaliũ ſunt calidiora calore ad iterius recurrẽte ꝑꝑ frigus circũſtãs. Sic etiã eſt in agẽte ſm itellectũ. Scia. n. l3 ſit vna ↄ̄riorũ: tñ nõ equalr vtrorũq3: ſ3 vni⁹ pncipalr. Sicut medicia ad hoc ẽ ꝑ ſe ordiata q̇ faciat ſanitatẽ. Si ĝ ↄtingat q̇ medicus vtatˀ ſua ſcia in ↄ̄riũ ad iducendũ egritudinẽ: peccat. Et hoc nõ erit ex ſcia per ſe. ſed per accidẽs: ꝓpter aliq̇d aliud. Et ad hoc q̇ illud aliud adueniat cũ prius nõ eſſet: neceſſe eſt eſſe aliquam mutationem. ❡ Secundo ibi.

❡ Uerũ ea que agere: aut mouere: ꝛ ea q̃ pati: aut moueri pñt: nõ oĩno hoc pñt: ſed ſi ſic ſe hñt: atq3 ad ꝓpinqua ſibi euadũt. q̃re cũ id fuerit: aliud mouet: aliud mouetˀ: ꝛ cũ id euenerit: vt aliud ſit mobile: aliud motiuũ. Si igitˀ nõ ſemꝑ mouebatˀ nõ ita ſeſe habebant: vt alterũ mouere: alterũ moueri poſſit: vt patet. Sed alterꝝ ipſorꝝ mutari oportebat. In his. n. q̃ ſũt ad aliq̇d id accidere neceſſe ẽ. Ueluti ſi duplum nõ erat: ꝛ nũc duplũ euaſit. Si nõ vtrũq3 alterꝝ ſaltẽ mutatũ eẽ neceſſe eſt. Erit ergo quedam mutatio prior prima.

❡ Si igitˀ quecũq3 poſſibilia ſunt facere aut pati aut mouere aut moueri: hec aũt moueri nõ penitus poſſibilia ſunt: ſed ſic ſe habẽtia ꝛ ꝓxima alterutris ſunt. Quare cũ ꝓximantˀ: aliud mouet: aliud aũt mouetˀ: cũ ſint vt ſit hoc q̇dẽ motiuũ: illud võ mobile. ❡ Si igitˀ nõ ſemꝑ mouebatˀ: manifeſtũ eſt q̇ nõ ſe habebãt ſic nũc poſſibilia hoc q̇dẽ mouere: illḋ ãt moueri: ſ3 oportuit mutari alterꝝ illorꝝ. Neceẽ. n. i his q̃ ſũt ad aliq̇d hoc accidẽ: vt ſi nõ ẽ duplũ: nũc ãt ẽ: duplũ mutari: ſ3 nõ vtrũq3 alterꝝ. Erit ĝ q̃dã prior mutatio pria. T.c.9.

❡ Inducit ꝓbationẽ ad ꝓpoſitũ oñdẽdũ. Dicit ergo q̇ ex quo ita eſt q̇ ſimili mõ ſe h3 in his q̃ agũt ſm nãm ꝛ ſm intellectũ: poſſum⁹ vlr de oĩbus loquẽtes dicere: q̇ q̃cũq3 ſunt poſſibilia facere aut pati aut mouere vel moueri [nõ penitus poſſibilia ſũt] .i. nõ pñt mouere aut moueri in q̃cũq3 diſpõne ſe habeãt: ſed ꝓut ſe hñt in aliq̃ determinata habitudine ꝛ ꝓpinq̇tate adinuicẽ. Et h̄ ↄcludit ex premiſſis: q2 iã dictũ eſt q̇ tã in agẽtib⁹ ſm nãm q̃3 in agẽtibus ſm volũtatẽ nõ eſt aliq̇d cã diuerſorꝝ niſi in aliq̃ alia habitudie ſe hñs: ꝛ ſic op3 q̇ qñ appropinq̃ñt adinuicẽ mouẽs ꝛ motũ ↄueniẽti ꝓpinq̇tate: ꝛ ſilr cũ ſunt in quacũq3 diſpõne q̃ req̇ritˀ ad hoc q̇ vnũ moueat ꝛ aliud moueatˀ: neceſſe ſit hoc moueri ꝛ aliud mouere. Si ergo non ſemꝑ erat mot⁹: manifeſtũ eſt q̇ nõ ſe habebãt in iſta habitudie: vt tũc vnũ moueret ꝛ aliud moueretˀ: ſ3 ſe hẽant ſicut nõ poſſibilia tũc mouere ꝛ moueri: poſtmodũ aũt ſe hñt in iſta habitudine: vt vnu3 moueat: ꝛ aliud moueatˀ. Ergo neceſſe eſt q̇ alterũ eorũ mutetˀ. Hoc. n. videm⁹ accidere in oĩbus que dicuntˀ ad aliq̇d: q̇ nunq̃3 aduenit noua habitudo niſi per mutationẽ vtriuſq3 vel alterius. Sicut ſi aliq̇d cũ prius non eſſet duplũ nũc factũ eſt duplũ: ꝛ ſi non mutetur vtrũq3 extremorꝝ: ſaltẽ op3 q̇ alterꝝ mutetˀ. Et ſic ſi de nouo adueniat habitudo per quã aliḋ moueat ꝛ aliud moueatur: op3 vel vtrũq3 vel alterũ moueri prius. Et ſic ſequitˀ q̇ ſit mutatio quedam prior mutatione que dicebatur eſſe prima. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Inſuper quonam modo prius: atq3 poſterius erit: ſi non ſit tempus: aut tempus ſi non ſit motus.

❡ Adhuc autẽ prius ꝛ poſterius q̃ñ erunt tꝑe non exiſtente. Aut tempus niſi ſit motus. T.c.10.

❡ Oſtẽdit propoſitũ rõne ſumpta ex ꝑte tꝑis. Et pmo premittit duo que ſunt neceſſaria ad ſequentẽ probationẽ. Quorꝝ pmũ ẽ q̇ prius ꝛ poſterius eẽ nõ poſſunt niſi tꝑs ſit: cũ tꝑs nil ſit aliud q̃3 prius ꝛ poſterius ſm q̇ ſunt numerata. Scḋ3 eſt q̇ tꝑs nõ põt eſſe niſi ſit motus. Et h̄ ẽt p3 ex diffinitione tꝑis quã3 ſupra in. 4. poſuit dicens: q̇ tꝑs eſt numerus motus ſm prius ꝛ poſterius. ❡ Scḋo ibi. T.ec.17. & c.101.

❡ Qḋ ſi tꝑs numerus motus: aut q̇dã ſit motus ſi tẽpus eſt ſemper: ꝛ motum perpetuum eſſe neceſſe eſt.

❡ Si igitur tempus numerus motus: aut motus quidam: ſiquidem tẽpus ſemper eſt: ꝛ motum neceſſe eſt perpetuum eſſe.

❡ Cõcludit quãdã cõditionalẽ ex his que in quarto dicta ſunt. Poſuit. n. ibi ſm ſuã ſniã3 q̇ tꝑs eſt numerus mot⁹: ſm võ aliorꝝ philoſophorum ſentẽtiã. tempus eſt motus quidam: vt ibi dixit. Quodcũq3 aũt horum ſit verum: ſequitur hanc conditionalem eſſe verã. ſi tẽpus ſemper eſt: neceſſe eſt motum ſemper eſſe perpetuũ. ❡ Tertia ibi. T.ec.17.& c.101. T.ec.16.& c.95.

❡ At de tẽpore vniuerſi preter vnũ ↄſentire videntˀ. Oẽs enĩ tẽpus iq̇ũt igenitũ eẽ. Atq3 per hoc Democritus ipoſſibile eẽ demõſtrat oĩa eẽ facta: tẽpus enim dicit non eſſe ortum. Plato võ ſolus ipſum ortum eſſe ait: etenim vna cum celo dicit ipſum ortum fuiſſe: celũq3 factum aſſerit eſſe.

❡ At võ de tꝑe extra vnũ ↄcorditer itelligi videntur oẽs. Ingenitũ eni3 eẽ dicũt. Et ꝑꝑ hoc Democritus demõſtrat tanq̃3 ipoſſibilia oĩa eẽ facta: impoſſibile eni3 eſt tẽpus factũ eſſe. Plato aũt tempus generat ſolus. Simul enim cu3 celo factum eſſe: celum autem factum eſſe dicit.

❡ Probat añs ꝑdicte cõditiõalis duplr. Pmo q̇dẽ ſ3 opiniões aliorꝝ: ꝛ dicitˀ q̇ oẽs philoſophi pter vnũ .ſ. Platone3 cõcorditer videntˀ ſentire de tꝑe q̇ ſit [igenitũ] .i. q̇ non inceperit eẽ poſtq̃3 prius nõ fuit. Unde ꝛ democritus probat impoſſibile eẽ q̇ oĩa ſint facta: quaſi de nouo iceperint: q2 impoſſibile eſt ſic tꝑs eẽ factũ q̇ de nouo iceperit. S3 ſolus Plato [generat tꝑs] .i. dicit tꝑs de nouo factũ. Dicitˀ. n. Plato q̇ tꝑs eſt ſimul factũ cũ celo. Ponebat aũt celum eẽ fcm̃. i. hñe duratiõis pn̄m vt hic Ariſto. ei iponit ſm q̇ ei⁹ vba ſuꝑficietenˀ ſonare videntˀ. Quidã aũt Platõici dicũt Platonẽ ſic dixiſſe celũ eẽ fcm̃ iq̃ñtũ h3 pn̄m actiuũ ſui eẽ: nõ aũt ita q̇ habeat duratiõis pncipiũ. Sic igitur ſolus Plato itellexiſſe videtˀ q̇ tꝑs nõ põt eẽ ſine motu: q2 nõ poſuit tẽpus eſſe ante motu3 celi. ❡ Secundo ibi.

❡ Quod ſi impoſſibile quidem eſt tempus eſſe: ac intelligere ſine nunc ipſo. Nunc autem ipſum medium

e quoddã principiũ simul: finisue subiens rõnem pͥncipij q̃dẽ futuri: finis vo trãsacti: tẽpus sit semper pfecto necesse est. Ultimũ nãqꝫ tp̃is eius: qd̃ sumptũ extremũ est in aliquo ipsoꝝ nũc erit. Nihil enĩ in tp̃e p̃ter nunc ipsum accipi potest. Quare cũ ipsuꝫ nũc principium sit: atqꝫ finis: citra ipsum ac vltra: tp̃s sit semper necesse est. At si tẽpus semp̃ eẽ necesse est: pꝫ ꝛ motum necessario semper esse. Quippe cum tẽpus affectus sit quidam ipsius motus: vt patuit.

T.c.ii. ❡ Si igit̃ impossibile est esse ꝛ intelligere tẽpus sine ipso nũc: nũc aũt est medietas q̃dã: ꝛ principiũ ꝛ finẽ habẽs simul: principiũ aũt futuri tẽporis: finẽ vo p̃teriti: necesse semp̃ eẽ tp̃s. Ultimum enĩ finiti accepti tp̃is in aliquo ipsoꝝ nũc erit. Nihil enĩ est accipere i tp̃e p̃ter nũc. Quare qm̃ est finis ꝛ principiũ ipsuꝫ nũc: necesse est ipsius in vtraqꝫ parte semper esse tẽpus. At vo si tẽpus: manifestũ est q: necesse est ꝛ motũ eẽ. Siquidem tempus est passio quedam motus.

❡ Probat idẽ per rõnẽ: q: impossibile est ꝙ dicat̃ aut intelligat̃ tẽpus eẽ absqꝫ ipso nunc. sicut impossibile est ꝙ sit linea sine pũcto. Nũc aũt est quoddã medium hñs de sui rõne ꝙ sit simul ꝛ p̃ncipiũ ꝛ finis. Principiũ q̃dẽ futuri tp̃is: finis aũt p̃teriti. Ex quo appet ꝙ necesse est semp̃ eẽ tẽpus. Quodcũqꝫ.n. tp̃s accipiat̃ eius extremuꝫ est aliqd̃ nũc ex vtraqꝫ p̃te. Et h̃ pꝫ per hoc ꝙ nihil est accipere in actu de tp̃e nisi nũc: q: qd̃ p̃teritũ est iã abijt: qd̃ aũt futurũ est nõdũ est. Nũc aũt qd̃ accipit̃ in extremo tp̃is ẽ p̃ncipiũ ꝛ finis. vt dcm̃ est. Ergo necesse est ꝙ ex vtraqꝫ p̃te cuiuscũqꝫ tp̃is accepti semp̃ sit tp̃s. Aliogn p̃mũ nũc nõ esset finis: ꝛ vltimũ nũc nõ eẽt p̃ncipiũ. Ex hoc aũt ꝙ tẽpus est sempiternũ cõcludit̃ ꝙ necesse est motũ semp̃ eẽ. Et rõnẽ ꝯsequẽtie assignãt: q: tp̃s est q̃dã p̱prietas mot⁹:

Obiectio est.n. numerus eius. vt dictũ est. Uidet̃ aũt ꝙ Aristo. rõ

T.c.i.i. c.2.si. nõ sit efficax. Sic.n. se hꝫ nũc ad tẽpus sicut pũctũ ad lineã: vt in.6. habitũ est. Nõ est aũt de rõne pũcti ꝙ sit mediũ. Sed aliqd̃ pũctũ est qd̃ est tm̃ p̃ncipium linee: aliqd̃ aũt qd̃ est tm̃ finis. Accideret aũt oẽ pũctũ eẽ p̃ncipiũ ꝛ finẽ inquãtũ est linee infinite. Nõ ergo posset p̱bari ꝙ linea sit infinita ex hoc ꝙ oẽ pũctũ sit p̃ncipiũ ꝛ finis. Sed potius ecõuerso ex hoc ꝙ linea est infinita p̱bãdũ esset ꝙ oẽ pũctũ esset p̃ncipiũ ꝛ finis. Sic ergo vr̃ ꝙ oẽ nũc esse principiũ ꝛ finẽ nõ sic sit vex: nisi ex eo ꝙ tẽpus ponitur sempiternũ. Uidet̃ ergo Aristo. in assumptione hui⁹ me

Dictum Auer. dij supponere sempiternitatem tp̃is quã dꝫ p̱bare. Auer. aũt volẽs saluare Aristo. rõnẽ dicit ꝙ nũc semp̃ sit principiũ ꝛ finis. Cõuenit.n. iquãtũ tp̃s nõ est stãs sicut linea:

Improba tio. sed fluẽs. Qd̃ manifestũ est nihil ad p̱positũ p̃tinere. Ex hoc.n. ꝙ tp̃s est fluẽs ꝛ nõ stãs sequit̃ ꝙ vnũ nũc nõ possit bis sumi: sicut bis sumit̃ vnũ pũctũ. Sed fluxus tp̃is nihil facit ad hoc ꝙ sit p̃ncipiũ ꝛ finis simul. Eiusdẽ.n. rõ

T.c.9⁰.t. c.60.t ide Solu. S. Tho. nis est iceptio ꝛ terminatio in oĩbus cõtinuis: siue sit permanẽtia siue fluẽtia. vt ex sexto pꝫ. ❡ Et ideo aliter dicẽdũ est s̃m itẽtionẽ Aristo. ꝙ hoc ꝙ oẽ nunc sit p̃ncipiũ ꝛ finis vult accipere ex eo qd̃ p̃mo supposuit. s. ꝙ p̃us ꝛ posteri⁹ nõ sit: tp̃e nõ existẽ: h̃.n. p̃ncipio supposito ad nihil aliud vsus est. Sꝫ ex hoc ꝯcludit̃ ꝙ oẽ nũc sit p̃ncipiũ ꝛ finis. Dat̃.n. ꝙ aliqd̃ nũc sit p̃ncipiũ alicui⁹ tp̃is. Manifestũ est aũt ex diffinitione p̃ncipij ꝙ p̃ncipiũ tp̃is ẽ ante qd̃ nihil eius existit. Est ergo accipe aliqd ante vel p̃us q̃ ipsuꝫ nũc qd̃ ponit̃ p̃ncipiũ tp̃is. Prius aũt nõ ẽ sine tp̃e: ergo nũc qd̃ ponit̃ p̃ncipiũ tp̃is est ẽt tp̃is finis. Et codeꝫ mõ si ponat̃ nũc esse finis tp̃is: sequit̃ ꝙ sit ẽt p̃ncipiũ: q: de rõne finis est ꝙ post ipsuꝫ nihil sit eius. Posterius aũt nõ est sine tẽpore: sequit̃ ergo ꝙ nunc qd̃ ponitur finis sit etiam principium temporis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Eadẽ erit rõ: ꝛ qua motũ corrũpi nõ posse p̱babit̃. Nã vt si motus ortus eẽ dicat̃: sit vt p̃ma mutatiõe sit aliqua p̃or sic hic fiet: vt vltima mutatione posterior aliqua sit. Nõ enĩ moueri desinet: ꝛ eẽ mobile simul: ceu cõburi: ꝛ cõbustibile eẽ. Esse nãqꝫ cõbustibile põt: ꝛ nõ cõburi: nec itẽ desinet simul mutatiuũ: ꝛ mouẽs eẽ. Et ipsum aũt corruptibile corruptũ fore oportebit: cũ corrũpit̃ ꝛ post hoc rursus id qd̃ hui⁹ ẽ corruptiuũ. Corruptio nãqꝫ mutatio q̃dã est. Qd̃ si hec fieri non possunt: patet motum perpetuum esse.

❡ Eadẽ autẽ ratio est ꝛ de eo ꝙ incorruptibilis T.c.ii. sit mot⁹: sicut de fieri motũ accidit priorẽ quãdã esse mutationẽ p̃ia: sic hic posteriorẽ posteriori. Nõ enĩ simul gescit qd̃ mouet̃: ꝛ qd̃ mobile est: ꝛ qd̃ cõburit̃: ꝛ qd̃ cõbustibile. Cõtingit.n. T.c.8. cõbustibile eẽ: qd̃ nõ cõburit̃. Neqꝫ motum ꝛ mouẽs. Et corruptibile igit̃ indigebit corrũpi: cũ corrũpat̃: ꝛ huiusmodi corruptiuũ iterũ posterius. Corruptio enĩ mutatio q̃dã est. Si igit̃ hoc ipoẽ: manifestũ est ꝙ est p̱petuus motus.

❡ Ondit ꝙ motus semp̃ sit futurus. Et õndit hoc ex p̃te motus. q: rõ supra ex p̃te motus accepta non cõcludebat nisi ꝙ motus nunq̃ incipiat: ratio vo sumpta ex parte tẽporis ꝯcludebat vtrũqꝫ: ꝛ ꝙ nunq̃ incepit: ꝛ ꝙ nunq̃ deficiat. Dicit ergo ꝙ eadẽ ratiõe põt probari ꝙ motus sit incorruptibilis. s. ꝙ nunq̃ deficiat: per quaꝫ p̱bat̃ ꝙ motus nunq̃ incepit. Sicut.n. ex hoc ꝙ est motũ incipere: sequitur ꝙ sit quedaꝫ mutatio prior mutatione que ponit̃ prima: sic si ponatur ꝙ motus q̃nqꝫ deficiat sequit̃ ꝙ sit aliqua mutatio posterior ea que ponit̃ postrema. Et quõ hoc sequat̃ manifestat abbreuiãdo qd̃ supra diffusius dixerat circa iceptionẽ motus. Posuerat.n. ꝙ si motus incepit: aut mobilia aut mouentia inceperunt: aut semper fuerunt. Et similis diuisio posset hic fieri: q: si mot⁹ deficiat: aut mobilia ꝛ mouentia remanebunt aut nõ. Sꝫ q: similiter ostẽderat ꝙ idẽ sequit̃ s̃m vtrũqꝫ: ideo hic non vtitur nisi altera via. s. ꝙ ponatur sic motus deficere ꝙ mobilia ꝛ mouẽtia deficiant. Hoc ergo supposito dicit ꝙ nõ simul gescit. i. deficit motus in actu: ꝛ ipsuꝫ mobile. Sed sicut prior est generatio mobilis q̃ motus eius: ita posterior est corruptio mobilis q̃ cessatio motus. Qd̃ sic pꝫ. q: contingit ꝙ remaneat aliqd cõbustibile postq̃ desinit cõburi. Et sic dictũ est de mobili: ita dicẽduꝫ est de motiuo: q: nõ simul desinit esse mouẽs in actu: ꝛ esse motiuum in potẽtia. Sic igit̃ pꝫ ꝙ si etiã ipsuꝫ mobile corrũpit̃ post cessationẽ motus: necessariũ erit eẽ quãdã corruptionem ipsi⁹ mobilis. Et iterũ q: oĩa mouẽtia ꝛ mota desinũt: necessariũ erit posterius ꝙ etiã ipsuꝫ corruptiuũ corrũpat̃. Cum ergo corruptio sit mutatio quedã: sequet̃ ꝙ post vltimã mutationẽ sint alique mutationes. Cuꝫ ergo hoc sit impossibile sequit̃ ꝙ motus in p̱petuũ duret. ❡ He igit̃ rõnes sunt ex q̱bus Aristo. probare intẽdit motũ semper fuisse ꝛ nunq̃ deficere. Qd̃ q̃dẽ quãtũ ad vnã p̃tem fidei nostre repugnat. s. ꝙ ponat̃ motus semp̃ fuisse. Nihil enĩ s̃m fidem nostram ponitur semper fuisse nisi solus deus: qui est oĩno imobilis. Nisi forte qs ipsum diuinũ itelligere velit nominare motũ: qd̃ equiuoce intelligeretur. Nõ enim de tali motu Aristo. hic intelligit: sed de motu pro

prie

Lec.i.S. Tho.p ra Concla mem cir a.i.co.i. — Opinio. — Impro. — phy.le.B e vltima pr. ii.l.5 Solutio Tho.rece rationes quas Aristoteles probare intendebat tempus et mundum incepisse nouiter.

pte dicto. Quātū vo ad aliā partē nō oino est ɔtriū fidei: qr vt supra dictū est: nō agit Aristo. de motu celi. sz vlr de motu. Ponimus aūt fm fidē nostrā substātiam mūdi sic quādoqz icepisse ꝙ tñ nunq̄ desinat esse. Ponimus etiā ꝙ aliq motus semp erūt: precipue in hoībus qui semp remanebūt icorruptibilē vitā agētes vel miserā vel beatā. ¶ Quidā vo frustra conātes Aristo. oñdere nō ɔ fidem locutū eē dixerūt ꝙ Arist. nō itēdit hic pbare quasi verū ꝙ motus sit ppetuus: sz iducere rōnē ad vtrāqz ptē quasi ad rē dubiā. Qd ex ipso mō pcedēdi friuolū appet. Et pterea ppetuitate tpis ꝙ motus q̄si pncipio vtit ad pbandū pmū pncipiū eē: ꝙ in B. 8. ꝙ .ii. meta. Vn manifestū est ꝙ supponit B tanq̄ pbatū. ¶ Sed si qs recte rōnes hic positas ɔsideret huiꝰ rōnibꝰ veritas fidei efficaciter impugnari nō pōt. Sūt.n. huiꝰ rōnes efficaces ad pbādū ꝙ motus nō iceperit per viā nāe: sicut ab aliqbus ponebat. Sed ꝙ nō iceperit quasi rebus de nouo pductis a primo rez pncipio vt fides nr̄a ponit: hoc his rōnibus pbari nō pōt. Qd pz singulas illatiōes hic positas ɔsiderāti. Cū.n. querit si motus nō fuit vtz mouētia ꝙ mobilia semp fuerūt vel nō. Rñdēdū est ꝙ pmū mouēs semp fuit: oia vo alia siue sint mouētia siue mobilia nō semp fuerant: sz inceperunt esse a cā vli totius esse. Ostēsum est aūt supra ꝙ productio totius eē a cā pma essendi nō est motꝰ: siue ponaṫ ꝙ hec rez emanatio sit ab eterno: siue nō. Sic g̃ non sequiṫ ꝙ ante pmā mutationē sit aliq̄ mutatio. Seq̄reṫ aūt si mouētia ꝙ mobilia essent de nouo pducta inesse ab aliquo agēte pticulari: qd ageret aliquo subiecto psupposito: qd trāsmutareṫ de nō eē siue de puatiōe ad formā. De hoc.n. modo icipiēdi pcedit rō Aristo. ¶ Sed qr ponimus saltē pmū motorē semp fuisse. Rñdēdū restat sequēti eius deductiōi qua ɔcludit ꝙ si pexistētibus mouentibus ꝙ mobilibus icipiat de nouo esse motus: opz ꝙ mouētia vel mobilia pus nō essent in hac dispōne in qua sunt dū est motus. Et sic opz ꝙ pmā mutationem pcedat aliq̄ mutatio. ¶ Et siqdē de ipso motu loquamur: facilis est rñsio. Nō.n. mobilia pus erāt in hac dispōne in q̄ nūc sunt: qr pus nō erāt: vñ moueri nō poterāt. Sed sicut dictū est: ipsū eē nō acqsiuerūt per mutationē vel motū: sed p emanationē a pmo rez pncipio. Et sic nō sequiṫ ꝙ añ primā mutationē sit aliq̄ mutatio. ¶ Sed vlteriꝰ remaneṫ qd de pma rez pductiōe. Si.n. pmū pncipiū qd est deus nō aliter se hz nūc q̄ pus: nō magis nūc res pducit q̄ prius. Si vo aliter se hz: saltē mutatio que est ex pte eiꝰ erit prior mutatione q̄ poniṫ prima. ¶ Et qdē si eēt agēs per nām tñ: ꝙ nō per volūtatē ꝙ itellectū: ex necessitate ɔcluderet rō. Sed qr agit p volūtatē: pōt per volūtatē eternā producere effectū nō eternū: sicut itellectu eterno pōt intelligere rē nō eternā. Res.n. itellecta est quodāmō pncipiū actiōis in agētibus per volūtatē: sicut forma nālis in agētibus per nām. ¶ Sed adhuc magis istat. Non.n. videmus ꝙ volūtas postponat facere qd vult nisi pp hoc ꝙ aliqd expectaṫ in futurū qd nōdū est in pñti. Sicut si volo facere ignē: nō nūc sed postea: expectaṫ in futurum frigus: cuiꝰ cā facio ignē: vel ad minꝰ expectaṫ pñtia tpis. Qz aūt tps succedat post tps hoc nō est absqz motu. Non ergo pōt eē ꝙ voluntas ēt si ponaṫ imutabilis postponat facere id qd vult nisi aliquo motu iteruenīēte. Et sic non pōt eē ꝙ noua pductio rerū pueniat a volūtate eterna: nisi mediātibus motibus succedentibus sibi in ifinitum. ¶ Latet aūt sic obiciētes ꝙ hec obiectio pcedit de agēte in tpe: qd.s. agit tpe psupposito. In huiꝰ.n. actione que fit in tpe: opz ɔsiderare aliquā determinatā hitudinē ad hoc tps: vel ad aliqd eoz que sunt in hoc tpe: vt fiat magis in hoc tpe q̄ in alio. Sed hec rō locū nō hz in agente vli qd ꝙ ipsum tps simul cū ceteris pducit. Cū.n. dicimꝰ res nō semp fuisse a deo pductas: nō itelligimus ꝙ ifinitū tps pcesserit in quo deus ab agēdo cessauerit: ꝙ post modum tpe determiato agere ceperit: sz ꝙ deus tps ꝙ res sit in eē pduxerit postq̄ nō fuerāt. Et sic nō restat in diuina volūtate ɔsiderādū ꝙ voluerit facere res nō tūc sed postea: q̄si tpe iā existēte: sed ɔsiderādū solū est B ꝙ voluit ꝙ res ꝙ tps durationis eaz iceperint eē postq̄ nō fuerant. ¶ Si aūt queraṫ quare hoc voluit. Sine dubio dicendū ꝙ pp seipsum. Sicut.n. pter seipsum res fecit vt in eis sue bonitatis similitudo manifestareṫ: ita voluit eas non semp eē: vt sua sufficiētia manifestareṫ in B ꝙ oībus aliis nō existētibus ipse in seipso oēm sufficiētiā beatitudinis habuit ꝙ virtutis ad rez pductionē. Et hoc qdē dici potest quātū humana rō capere pōt de diuinis: saluo tñ secreto diuīe sapiētie: qd a nobis cōprehēdi nō pōt. ¶ Quia igiṫ huius rōnis solutio procedit supponēdo ꝙ tps nō fuerit semp: restat soluere rōnē per quā ostēdi vr̄ tps semp fuisse. Et iō forte Aristo. post rōnē de motu posuit rōnem de tpe: qr ɔsiderauit ꝙ pmissa rō de motu efficaciā nō haberet nisi poneret tps eternū. Qd ergo ponit ꝙ qñcūqz est tps necesse est ponere aliqd nūc eē: indubitāter ɔcedēdū est. Nūc aūt oē esse pncipiū ꝙ finē tpis ɔcedi nō opz: nisi ponaṫ ēt motū semp eē. vt.s. sic ꝙ quodlibet indiuisibile in motu acceptū qd momētū dr sit pncipiū ꝙ finis motꝰ. Sic.n. hz se nūc ad momētū: sicut tps ad motū. Si ergo ponimus motū nō semp fuisse: sed est accipere aliqd pꝰ indiuisibile in motu ante qd nihil fuit motꝰ: erit ēt accipere aliqd nūc in tpe añ qd nō fuit aliqd tps. Iā aūt ostēdimus exponēdo litterā: ꝙ id qd Auer. dicit ad hāc rōnē cōfirmādā efficaciā nō hz. Sed nec illud qd Aristo. ad B ponit. s. ꝙ pus ꝙ posterius nō sunt sine tpe efficax eē pōt. Cū.n. dicimꝰ ꝙ pncipiū tpis est añ qd nihil eius est: nō pp hoc opz ꝙ ipsū nūc qd est pncipiū tpis pcedat tps: qd significaṫ cū dr añ. Sicut si in magnitudie dicā ꝙ pncipiū magnitudinis est extra qd nihil est eiꝰ: nō opz ꝙ extra illud pncipiū significet aliquē locū in rez nā existētē: sed imaginabilē tñ. Aliogn esset ponere locū extra celū cuiꝰ est magnitudo finita hñs pncipiū ꝙ finē. Silr ēt ꝙ pmum nūc qd est pncipiū tpis nō pcedit tps in rez nā existēs: sed fm imaginationē nr̄am tñ. Et hoc tps designaṫ cū dr ꝙ primū nunc est pncipiū tpis añ qd nihil est tpis. Uel pōt dici ꝙ cū dr pncipiū tpis est añ qd nihil est tpis: li añ non remanet affirmatiuum: sed negaṫ. Et sic nō opz ponere tps ante pncipiū tpis. In his.n. q̄ sunt in tpe accidit ꝙ eorum principio tps aliqd pexistat. Sicut cū dr ꝙ pncipiū iuuētutis est añ qd nihil est de iuuētute: pōt itelligi añ etiam affirmatiue: qr iuuētus tpe mēsuraṫ: tps aūt nō mēsuraṫ tpe. vñ eius pncipio tps nō pexistit: ꝙ sic li añ qd poniṫ in diffinitiōe pncipij tpis: non opz ꝙ remaneat affirmatiuū. sed negaṫ. Est aūt añ tps aliq̄ duratio. s. eternitas dei que nō hz extēsionē aut pus ꝙ posteriꝰ sicut tps: sz ē tota simul: ꝙ nō est eiusdē rōnis cū tpe: sicut nec magnitudo diuina cum magnitudie corpali. Sicut g̃ cū dicimꝰ extra mūdū non eē nisi deū: nō ponimꝰ aliquā dimēsionē extra mūdū: ita cū dicimꝰ añ mūdū nihil fuisse: nō ponimꝰ aliquā successiuā durationē ante mūdum.

Probo cesse in fide. — Similis sol. supra 4.i.c.ii.5.

LEC. III.

¶ Et non aliquando esse: aliquando non esse. Etenim ita dicere potius simile est figmento.

Sed non aliquando quidem erat: aliquando autem non. Et nāqz assimilatur sic dicere figmento magis.

Postq̄ Phs posuit rōnes ad oñdēdū motū semp eē: hic ponit rōnes ɔ Anaxa. ꝙ Empedo. qui cōtrariū ponebāt. Et circa B duo faṫ. Pmo ponit rōnē ɔ

ꝛ in quibuſdam eſſe ſic. Qꝫ autem ꝛ ſm equa-lia tempora: indiget aliqua ratione.

¶ Oſtēdit ꝙ nec ēt Empeđ. ꝯuenit ꝑdicta rō. Et pmo oſtē dit ꝓpoſitū. Scđo excludit quādā falſaȝ exiſtimationē. ibi [Oīno.n.exiſtimare ꝛc.] Dič ğ pmo ꝙ ēt ꝗ hoc dicit ꝙ Empeđ. dixit: nō opȝ ꝙ ſolū affirmet qđ dicit: ſȝ ēt ꝙ aſſi-gnet cām ſui dicti: ꝛ ꝙ nihil ex ſe apponat vltra id qđ cā aſſignata requirit: neqȝ ēt aliqđ velit accipe vt dignitatē. i. vt pncipiū abſqȝ rōne. Sȝ opȝ ꝙ adducat ad manifeſta-tionē ei⁹ qđ accepit q̄ſi pncipiū: aut īductionē: ſicut in pn cipijs nālibus q̄ ex ſenſibilū expimēto accipiunt: aut de-mōſtrationē: ſicut in pncipijs q̄ per pncipia pora demōſtrā tur. Sȝ h Empeđ. nō ſeruat. Eſto.n. ꝙ ipe ponat amicitiā ꝛ litē eē cās: tñ nō ē de rōne amicitie vł inimicitie ꝙ vnū eoꝝ poſt alteꝝ moueat. Non eſt.n. de rōne amicitie ꝙ in inimicitiā ꝯuertat: nec ecōuerſo. ſȝ de rōne amicitie ē ꝙ cōgreget: de rōne ꝟo inimicitie ē ꝙ diſgreget. Sȝ ſi vlte-rius determinet ꝙ in q̄dā pte tpis hec cōgreget: ꝛ iterū in quadā pte tpis illa diſgreget: ē vlterius manifeſtāduȝ in aliqb⁹ pticularib⁹ in qb⁹ h ꝯtingat. Sič ꝙ amicitia cō greget. ꝛ inimicitia diſgreget: manifeſtat in hominib⁹: qꝛ amicitia hoīes adunant adinuicē: inimicitia ꝟo fugiūt ab inuicē. ꝛ iđ h ab Empe. ſupponit eē ī toto vniuerſo: qꝛ vꝫ eē in aliqb⁹ ſic. Sȝ ꝙ ſȝ eq̄lia tpa moueāt ſucceſſiue ami citia ꝛ inimicitia: h īdiget aliqua ratione manifeſtāte: nō enim videt hoc in hominibus cōtingere. ¶ Secūdo ibi.

¶ Oīno aūt hoc pncipiū ſufficiēs eē putare: ſemp in-q̄ꝫ eē ſic: aut fieri: nō recte ſeſe hȝ: ad qđ Democrit⁹ cās nāles reducit: ſic ingens: ꝛ pus fiebat. Ipſi⁹ autē ſemp nō q̄rere pncipiū cēſet. In qbuſdā hoc recte di cēs: ī oīb⁹ aūt nō recte. Etenī triāgulus ſuos angu-los duob⁹ rectis ſemp eq̄les hȝ. Attñ eternitatis hu-ius ē alia cā. Pricipioꝝ tñ: q̄ qdē ſunt ꝑpetua nō eſt alia cā. Tot igit a nobis ſint dicta: qb⁹ iā pȝ nullum vnq̄ꝫ fuiſſe: vel fore tps: qñ nō erat: aut nō erit tps.

Idē in 2. de ge. aialium. ¶ Oīno.n. exiſtimare principiū hoc eē ſufficiēs qđ ſemp aut ē ſic: aut fit: nō recte ſe hȝ opinari. In quo Democritus reducit de nā cās ꝙ ſic: ꝛ qđ pri⁹ factū ē. Ipſi⁹ aūt ſemp noluit principiū querere: in qbuſdaȝ dicēs recte: qđ aūt in oībus nō recte. Et.n. trigonū ſemp hȝ duob⁹ rectis eq̄les angulos: ſȝ tñ eſt ꝑpetuitatis huiꝰ altera cā. Principioꝝ igit nō eſt altera cauſa: ſed ꝑpetua ſunt. ¶ Qđ qdē igit nullū tēpus erit: neq̄ꝫ erat: qñdo motus nō erit: ſiue nō erat: tāta dicta ſūt.

T. c. 16.

¶ Excludit quādā falſaȝ exiſtimationē. Poſſet.n. aliquis credere ꝙ qcqđ ſemp eſt nō hȝ cām: pp h ꝙ videm⁹ ea q̄ apud nos cauſant: de nouo īcipe: ꝛ iđ videbat aliqbus ꝙ qñ reducebat aliq̄ qđ in aliqđ qđ eſt ſemp: nō oporteret vlteri⁹ cām ſeu rōnē q̄rere. Sic ğ poſſet Empe. dicere ꝙ amicitia ꝛ lis ſemp ſm eq̄lia tpa mouerūt: ꝛ iđ nō eſt q̄rē da hui⁹ alia rō. Hoc ğ Ar. remouet dicēs ꝙ nō recte ſe hȝ opinari ꝙ aliqđ exiſtimet eſſe pncipiū pp h ꝙ ſemp aut ſic eſt: aut ſic fit. Ad h.n. Democrit⁹ reducebat oēs cās nā les aſſignās pncipiū his q̄ de nouo fiūt. ſȝ ei⁹ qđ eſt ſemp nolebat aliqđ pncipiū q̄rere. Qđ qdē in aliqb⁹ recte dixit ſȝ nō in oībus. Manifeſtū eſt.n. ꝙ triāgulus ſemp hȝ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. Sȝ tñ huiꝰ ꝑpetue paſſiōis ē altera cā. Sȝ aliq̄ ꝑpetua ſūt ſic pncipia quoꝝ nō eſt alia cā. ¶ Eſt aūt valde notādū qđ hic dꝫ: qꝛ vt in ſcđo meta. habet: eadē ē diſpō reꝝ in eē ꝛ in ꝟitate. Sicut igit aliq̄ ſunt ſemp ꝟa ꝛ tñ hñt cām ſue ꝟitatis: ita Ariſtoteles in-

T. c. 2. l. c. 4.

tellexit ꝙ eēnt aliq̄ ſemp entia. ſ. corpa celeſtia ꝛ ſubſtā-tie ſeꝑate: ꝛ tñ haberēt cām ſui eē. Ex quo pȝ ꝙ q̄uis Ari ſtote. poneret mūdū eternū: nō tñ credidit ꝙ deus nō ſit cauſa eſſendi ipſi mūdo: ſed cauſa motus eius tm̄: vt qui-dam dixerūt. Ultimo aūt cōcludit pncipale propoſitum epilogando: ꝛ dicit tanta dicta eſſe de hoc ꝙ nullaȝ tem-pus erit in futuro: neqȝ erat in preterito: in quo aliqs mo-tus non ſit.

LEC. IIII.

¶ Ea ꝟo q̄ ſunt hiſce ꝯꝛia nō eſt difficile ſoluere: naȝ ex hiſce videbit poſſe maxie motū eē ortum: ꝛ antea nunq̄ꝫ fuiſſe. Primo: qꝛ nulla mutatio ꝑpetua eſt: oīs nāqȝ mutatio ſuapte natura e quopiā ad quippiam eſt. Quare mutationis omnis finis ſint ea contraria: inter que ſit: ꝛ nihil in infinitum moueat neceſſe eſt.

Contraria aūt his nō difficile ē ſoluē. Uidebit aūt ex huiuſmodi ꝯſiderātibus ꝯtingere maxie motū eē aliqñ cuȝ nō eſt oīno. Primū qdeȝ qꝛ neq̄ꝫ vna perpetua mutatio eſt. Mutatio enim omnis apta nata eſt ex quodam in quiddā. Quare ne-ceſſe eſt omnis mutationis terminum eſſe con-traria ī quibus fit. In īfinitū aūt moueri nullū.

Poſtq̄ꝫ Phs poſuit rōnes ad ꝓbandū motū ſemp eē: hic īcēdit ſoluere ea q̄ in ꝯꝛiū obijci pñt. Et circa h duo fac. Pmo ponit rōnes. Scđo ſoluit eas. ibi [Hoꝝ aūt pmū.] Circa p^m ponit tres rōnes pmittēs ſuaȝ intētionē: ꝛ dič ꝙ ea q̄ in ꝯꝛiū obijci pñt nō ē difficile ſol-uere. Ex trib⁹.n. rōnib⁹ vꝫ maxie ſeq ꝙ mot⁹ aliqñ īcipiat eē cū pus oīno nō fuerit. Quaꝝ pma ē qua ſupra ꝓbauit in. 6. ꝙ nulla mutatio eſt infinita. Eadē enim rōne ꝓbari pōt ꝙ nulla mutatio ſit ꝑpetua. Nulla.n. mutatio termi-nata ē ꝑpetua ſic nec īfinita: ſed oīs mutatio ē terminata. oīs.n. mutatio nāliter ē ex quodā in qddā. ꝛ iſta duo ſunt ꝯꝛia. vñ neceſſe ē ꝙ termin⁹ cuiuſlibet mutatiōis ſint ipa ꝯꝛia in qbus fit tranſmutatio. Sȝ qꝛ nō in oī motu locali manifeſta eſt ꝯꝛietas termioꝝ. ſubiūgit ꝙ eſt cōe oī mo-tui ꝙ nihil moueat in īfinitū. qꝛ nihil mouet ad id ad qđ pertingere nō pōt: vt in. 6. dictū eſt. Sic ergo pȝ ꝙ nulla mutatio eſt ꝑpetua. Uidet ēt poſſibile dare tēpus in quo nulla mutatio ſit. Et hec pma rō accepta eſt ex pte mot⁹.

Lec. vlti-ma. t. c. 91.

Lec. vlti-ma. t. c. 92.

¶ Secūda ratio accipit ex parte mobilis quā ponit ibi.

¶ Deinde videmus id poſſe moueri: qđ neqȝ mouet: neqȝ motū in ſe vllū hȝ. Qđ intueri licet in exptibus aīe: quoꝝ neqȝ ps vlla: neqȝ totū mouet. Sed qeſcē-tia aliqñ mouent. At oportebat aut ſemp: aut nunq̄ꝫ moueri: ſi non oritur primo motus: ſed ſemper erat.

¶ Amplius videmus qñ poſſibile ē moueri: ne-qȝ qđ mouet: neqȝ habēs in ſeipſo: neqȝ vnum motū: vt in inanimatis: quoꝝ neqȝ ps vlla neqȝ totum mouetur: ſed quieſcens mouetur qñqȝ. Conuenit autē aut ſemper moueri: aut nequa-q̄ꝫ: ſiquidem non fit: cum non ſit exiſtens.

T. c. 17.

¶ Que talis eſt. Si mot⁹ nō pōt fieri de nouo cū pus non eēt: vꝫ eē ꝯueniēs dicere de vnoquoqȝ qđ vel ſemp mo-uet vel nequaq̄ꝫ moueat: qꝛ ſi ī vno mobili pōt qñqȝ mo-tus eē ꝛ qñqȝ nō eē: pari rōne in toto vniuerſo. Sȝ vide-mus ꝙ poſſibile eſt aliqđ moueri qđ pus nō mouebat ſȝ totū: neqȝ aliquē motū in ſeipſo habebat ſm aliquaȝ ſui partē: ſicut apparet in reb⁹ inanimatis in qbus aliqđ mo-bile quādoqȝ moueri īcipit cū antea nulla pars eius mo-ueret neqȝ ipſum totum: ſed omnino quieſceret. Relin-

quitur ergo q in toto vniuerso potest eē motus cū prius non fuerit. Sed q in rebus inanimatis lȝ appareat motus in aliquo de nouo incipere nullo motu preexistēte in illo eodē: apparet tñ motus pexistens in aliquo exteriori a quo mouetur. Jō tertiā rationem ponit ex parte alalium que non mouentur ab extrinseco: sed a seipsis. ⁊ hoc ibi.

¶ Multo aūt magis hoc in ipsis animātibus pȝ. nullus enim interdū in nobis est motus: sed qescimus: ⁊ tñ aliquādo mouemur: ⁊ fit in nobis a nobisipsis pncipiū motus: et si nihil prorsus extrinsecus mouerit. Hoc eni exptib⁹ aīe fieri simil'r nō videmus: sȝ semp aliqd aliud corꝝ: que sunt extra ipsa nimirūȝ mouet. Animal aūt ipsum dicimus seipsuȝ mouere. Quare si aliquādo oīno qescat. Fiet in ipso sane imobili motus a seipso: ⁊ nō ab vllo externo. Qđ si id in alali fieri pōt: qd pꝛohibet vt in vniuerso etiā idem fiat: nam si in paruo fit mundo: ⁊ in magno etiam fiet: ⁊ si in isto: ⁊ in infinito etiam fiet: si modo fieri possit: vt infinitum totum moueatur: atqȝ quiescat.

¶ Multo aūt magis huiusmodi eē in animatis manifestū est. Neqȝ vnusquidē in nobis cuȝ sit motus aliquādo: sed qescētes: tamē mouemur aliquādo: ⁊ si nihil extra moueat. Hoc enim in inanimatis eē nō videmus similiter: sed semper mouet ipsa aliqd exterioꝝ alterꝝ. Aliquādo aūt animal dicimus ipsum se mouere. Quare siqdē quiescit aliquādo penitus: in imobile mot⁹ vtiqȝ fiet ex ipso ⁊ nō ab extra. Si autem in animali hoc possibile fieri: quid prohibet idem accidere ⁊ fm omne. Si nāqȝ in paruo mundo fit: ⁊ in magno. Et si in mundo: ⁊ in infinito: si quidem cōtingit moueri infinitum ⁊ quiescere totum.

¶ Et dicit q incipere motū cū prius non esset multo magis est manifestum in rebus alatis q inanimatis. Cuȝ.n. nos quierimus aliqñ nullo motu in nobis existēte: aliqñ moueri incipimus: ⁊ est ex nobis ipsis principium nostri motus etiā si nihil extrinsecū moueat. Qđ quidē in reb⁹ inalatis nō ꝯtingit: sed semp aliqd extrinsecū mouet ipa: vel generās vel remouēs prohibēs: vel violētiā inferens. Ex quo sequitur q si aīal quandoqȝ totaliter quiescat: q in aliquo imobili incipiat esse motus cū prius nō fuerit: nō ex aliquo extrinseco mouēte: sȝ ab ipsomet qđ mouet. Et si hoc potest eē in aīali: nihil prohibere videt qn ideȝ accidat in vniuerso. Habet enim aīal ⁊ maxime homo similitudinē quandā cū mundo. Unde dicitur a quibusdā q homo sit paruus mūdus. Et sic si in paruo mūdo icipit motus cū prius nō fuerit: videt q etiā in magno mundo idē possit ꝯtingere. Et si hoc ꝯtingit in mūdo: pōt et ꝯtingere in toto infinito: quod quidam posuerunt extra mundum. Si tamen sit aliquod infinitum qđ possit quiescere ⁊ moueri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Horꝝ igit id: qđ pmo ē dictū: cū inqȝ nō eūdē semp vnūqȝ nūero motū eē quo ad opposita itur: recte ad modū dr. Hoc.n. fortasse necessariū ē: si fieri neqat: vt semp bis vnius: idēqȝ sit mot⁹: q vnius: eiusdēqȝ mobilis est. Dico aūt vtrū vnus: idēqȝ sit sonus vni⁹ chorde: q sil'r sese hȝ: atqȝ mouet: an ali⁹: atqȝ alius semp. Uerūtñ vtrouis mō id sese hēat: nihil obstat: vt hoc mot⁹ aliqs idē sit: quo ꝯtinu⁹: atqȝ ppetu⁹ ē. Atqȝ hoc per ea que posteri⁹ dicent magis patebit.

¶ Horū aūt primū quidē qđ dictū est: nō eundeȝ semper ⁊ vnū numero esse motū qui est in ꝯria recte dicit. Hoc eni fortassis quidē necessarium est: siqdē nō semp vnū ⁊ eūdem eē possibile est eiusdē ⁊ vnius motū. Dico aūt: sicut vtrū vni⁹ chorde vn⁹ ⁊ idē son⁹: aut semp alter sil'r se habēte ⁊ mouēte. Sȝ tñ qliterculiqȝ se hȝ: nihil phibet ⁊ quēdā eūdē eē: q ppetuus ⁊ ꝯtinuus est. T.c.

¶ Manifestū vtiqȝ erit magis ex his q posteri⁹. T.c.

¶ Soluit per ordinē ratiões premissas. In solutione ergo prime rationis dicit q istud recte dr. q motus qui est inter contraria non potest semp durare vnus ⁊ idē numero: q forte hoc est necessariū vt ifra pbabit. Et ideo ponit sub dubitatione: q nondū erat pbatū. Sed q posset aliquis dicere q etiā motus qui est in contraria potest esse semp vnus numero ppter idētitatē mobilis qđ iterato de contrario in ꝯtrariū mouet. Sicut si prius mouebat de albo in nigrū: postea moueat de nigro in albuȝ: ⁊ sic semp. Jō subiugit q nō est possibile q semper motus qui est vni⁹ ⁊ eiusdē mobilis per reiterationē sit vnus ⁊ idē. Et h manifestat per exēplū. Ponat eniȝ q chorda cithare simil'r se habeat: ⁊ mouēs qui pcutit chordā similiter se habeat in mouendo. Potest esse dubitatio vtꝝ vnius chorde bis percusse sit vnus ⁊ idē motus ⁊ sonus: aut similiter alius ⁊ alius. Sed tamē qcquid sit de alijs mobilibus: nihil tñ prohibet quin aliqs motus qui nō est inter contraria sicut circularis motus: idē semp maneat cōtinuus ⁊ ppetuus: qđ magis ex sequentibus erit manifestū. Lȝ ergo omnis motus sit finitus fm terminos: tamē per reiterationē aliquis motus pōt eē ꝯtinuus ⁊ perpetuus. ¶ Secūdo ibi. Lec. ij

¶ Moueri aūt qppiā: qđ prius nō mouebat nō ē absurdū: si nūc adsit: nūc nō adsit id extremū: qđ illud mouet. Hoc tñ qrendū est. Quonā sit pacto idē inqȝ ab eodem motiuo nunc moueri: nunc nō moueri. Nihil enim aliud dubitat: qui id dicit: q cur non semper alie rerum quiescunt: alie mouentur.

¶ Moueri aūt qđ nō mouetur: nullū icōueniēs est: si aliquādo quidem sit extrinsecus mouēs: aliquando autem non. Nihil eniȝ aliud dubitat hoc dicēs: quapropter nō semper alia quidē qescunt eorum que sunt: alia vo mouentur.

¶ Soluit scdam rōnē ⁊ dicit q nullū incōueniēs est si aliquid inanimatū icipiat moueri cū prius nō moueretur: si hoc accidat ppter hoc q mouēs extrinsecus aliqñ sit pñs aliqñ nō. Manifestū.n. est q opȝ pexistere motuȝ ex pte mouentis qđ aliqñ sit prope cū prius nō esset. Sed istud videt esse inquirendum quasi dubium. s. si existente mouēte: idē ab eodē qñqȝ moueat: ⁊ qñqȝ nō. Hoc eni supra dixit nō posse accidere nisi pcedēte mutatione vel ex parte mobilis vel ex parte mouentis. ⁊ sic semper preexistit motus: siue pexistat mouēs: siue nō. Ideo aūt hoc videt querēdū: q ille qui hanc rationem induxit de nullo alio videtur dubitare q propter quid quiescentia nō semper quiescunt: ⁊ mobilia non semper mouētur. ¶ Tertio ibi. Lec. iij c. 4

¶ Marie vo tertiā illā dubitationē hic videbit: ppterea q sit motus nullo alio pcedēte: id inqȝ ipm: qđ in animātib⁹ fieri solet. Nā aīal prius qescēs: postea mouet: ac ambulat: a nullo vt videt externo motu impresso. Hoc aūt ē falsuȝ. Cernim⁹ eni semp aliqd eorū: q nā isunt in aīali moueri. Huius autem motus cā nō animal est: sed ipsuȝ fortasse continēs. At animal

ipsum

ipsum seipsum mouere dicimus: non omni motu. sed eo: qui ad locu; accõmodatur. nihil igitur prohibet: quin potius fortasse necessariũ est: cõplures a ꝯtinẽti in corpore fieri motiones: ⁊ harꝫ nõnullis mẽtem: vel appetitũ moueri. Hec vero totũ iã aial ipm mouere. Quale accidit circa somnos. Nam tametsi nullus tunc sensitiuus in animalibus iest motus: inest tamẽ aliquis motus: ⁊ animalia rursus expergiscuntur. At enim hec per ea que sequuntur patebunt.

T.c.lx. ❡ Maxime aũt vtiqꝫ videbit tertiũ habere dubitationẽ: ꝙ fit cũ nõ insit prius motus: qđ accidẽs est in aiatis. Quiescẽs eni prius post hoc vadit mouẽte exteriorꝫ nullo: sicut videt. hoc aũt falsũ est. Cõspicimus enim semp aliqđ motũ in aiali naliũ. Huiusmodi aũt motus nõ aial cã est: sed ꝯtinẽs forsitã. Ipsuꝫ aũt dicimus ipm mouere se: nõ sm oẽm motũ: sed sm locũ. Nihil igit prohibet. Magis aũt fortassis necessariũ ẽ: in corpore multos fieri motus a ꝯtinẽte. Horꝫ ãt quosdã itellectũ: aut appetitũ mouere. Illũ aut totũ iã aial mouere q̃le ꝯtingit circa sõnos. Sẽsibilis quidẽ eni cũ neqꝫ vnus insit motus: in existente tñ aliquo surgunt animalia iterum. Sed namqꝫ manifestum erit: ⁊ de his ex sequentibus.

❡ Soluit tertiã rõnẽ ⁊ dicit. ꝙ id qđ tertio obm ẽ maxie facit dubitare ꝙ possit eẽ motus cũ prius nõ fuerit: sic videt accidere i rebus aiatis. Videt eni ꝙ aial qđ prius qescebat postmodũ moueat ꝑcessiuo motu: nullo motu facto ab exteriori. Et sic videt ꝙ illũ motum aialis nõ ꝑcedebat aliqs motus: neqꝫ in ipso aiali: neqꝫ in alio. sicut in rebus inaiatis dicebat. Sꝫ hoc est falsũ. s. ꝙ motus aialis nõ fiat ab aliquo exteriori. Videmus eni semp i aialibus aliqđ nãle motũ qđ. s. nõ mouet ꝑ volũtatẽ. Et huius qđ mouet nãlr cã nõ ẽ ipm aial ꝑ suũ appetitũ: sed forsitã cã huius nãlis mutatiõis [est ꝯtinẽs]. i. aer: ⁊ vlterius corpus celeste. Sicut manifeste apparet cũ alterat corpus aialis ꝑ calorẽ aeris ⁊ frigus aeris. Et dicit [forsitã] qꝛ in aiali ẽt aliqđ nãlr mouet ab iteriori prĩo: sicut pꝫ in mutationibus q̃ sũt in aia vegetabili: vt apparet in digestione cibi ⁊ in sequẽtibus trãsmutationibus q̃ dicũt nãles: qꝛ nõ sequunt apprehẽsionẽ ⁊ appetitũ. Et hoc videt eẽ ꝯtra id qđ ẽ ꝓpriũ aialis. s. ꝙ moueat seipm. Et iđ subiũgit ꝙ cũ dicimus aial mouere seipꝫ nõ itelligimus hoc de quolibet motu: sed de motu locali: sm quẽ aial mouet seipm ꝑ apprehẽsionẽ ⁊ appetitũ. Sic igitur nihil ꝓhibet imo necariũ ẽ ꝙ i corpe aialis fiãt multe trãsmutatiões a ꝯtinẽti. s. aere ⁊ corpe celesti: quarꝫ quedã mouẽt itellectũ aut appetitũ: ex quo vlterius iã totũ aial mouet. Est aũt ꝯsiderãdũ ꝙ hoc declarat modũ quo corpa celestia in nos agũt. Nõ eni agũt directe i aĩas nr̃as sed i corpa. Motis ãt corpibus ꝑ accñs fit motus i viribus aie: que sũt actus corpaliũ organorꝫ. Nõ aũt ex necitate i itellectu ⁊ i itellectiuo appetitu q nõ vtunt organis corporeis. Aliqñ tñ itellectus ⁊ volũtas sequunt aliq̃s ꝑdictarꝫ mutationũ. Sicut cũ aliqs ꝑ rõnẽ eligit vel seq vel repellere vel aliqđ agere ꝓpter passionẽ vel in corpe vel in pte sensitiua exortã. Et iđ nõ dicit ꝙ oẽs motus q fiũt a ꝯtinẽte moueãt itellectũ aut appetitũ [sed qdã] vt oĩno necessitatẽ ab itellectiua pte excludat. Ponit ãt exẽplũ eorꝫ q dixerat i dormiẽtibus in quibus maxie qes eẽ videt q̃tũ ad aiales motus: cũ tñ i eis nullus motus fit sẽsibilis. s. a sẽsibili apprehẽsiõe ꝑcedẽs: iterꝫ surgũt aialia euigilãtia: ꝓp aliquẽ motũ iteriorẽ existẽtẽ: vel ex ope aie nutritiue: sicut cũ digesto cibo deficiũt euaporatiões q̃ sõnũ causabãt: ⁊ aial excitat. siue cũ alterat corpus a ꝯtinẽte ꝑ calorẽ aut frigus. Et sic diligẽter ꝯsideranti apparet ꝙ nũq̃ in nobis aliqs motus apparet de nouo nisi ꝑcedente aliq̃ alio motu. Et hoc ꝓmittit se in sequẽtibus magis manifestaturũ. LEC. V.

❡ Principiũ aũt ꝯsiderationis id erit qđ fuit ⁊ dubitationis: cur nã aliq̃ corꝫ q̃ sũt: iterdũ mouent: iterdũ qescũt. Necesse est itaqꝫ aut vniuersa semp qescere: aut vniuersa semp moueri: vt Heraclitus. Aut q̃dã moueri: q̃dã qescere. Et horꝫ rursus: aut ea q̃ mouẽtur semp moueri: ⁊ ea q̃ qescãt semp qescẽ. Aut vniuersa eẽ apta simul: vt moueant atqꝫ qescant: aut id esse qđ restat atqꝫ tertiũ est: corꝫ inq̃ q̃ sũt: alia semper imobilia eẽ: alia semp moueri: alia vtrũqꝫ: moueri inq̃ atqꝫ qescere posse: qđ qdẽ a nobis dñm ẽ. Hoc enim corꝫ omnium que dubitantur solutioneꝫ habet: ⁊ huiusce nostre tractationis est finis.

T.c.b.xl. Principiũ aũt ꝯsiderationis ẽ qđ qdem ⁊ dicte dubitationis. q̃re q̃dam corũ q̃ sunt: aliqñ quidẽ mouẽtur: aliquando aũt qescũt iterꝫ. Necesse aũt aut oia qescere semp: aut oia semp moueri: aut alia qdem moueri: alia aũt qescere. Et iterꝫ horꝫ. aut q̃ mouẽtur moueri semp: que vero quiescũt quiescere semp: aut omnia apta nata sũt similiter moueri ⁊ quiescere: aut reliquũ amplius: ⁊ tertiuꝫ est. Contingit enim alia quidem semper imobilia esse eorum que sunt: alia vero semper moueri: alia aũt cũ vtrisqꝫ accipere: qđ qdẽ nobis dicẽdũ est. Hoc eni hẽt solutiões omnium dubitatorum: ⁊ finis nobis est huius negocij.

Postq̃ Phs l. 7. ostẽderat ꝙ in mouẽtibus ⁊ in mobilibus nõ ẽ ꝑcedere in ifinitũ. sꝫ ẽ deuenire ad aliqđ primũ: ⁊ ẽt iã oñdit ꝙ motus sp fuit ⁊ sp erit: vlterius ꝑcedit ad igrẽdũ ꝯditionẽ p̃mi motus ⁊ p̃mi motoris. Et diuidit in ptes duas. In p° oñdit ꝙ motus p̃m⁹ ẽ sempiternus: ⁊ ꝙ p̃m mouẽs est oĩno imobile. Scđo ex hoc ꝑcedit ad oñdẽdũ q̃lis sit p̃mus motus: ⁊ q̃lis sit p̃mus motor. ibi [At vo aliud facit p̃n. ⁊c.] P̃ma aũt pars diuidit i tres ptes. In p̃ma ponit sub q̃õne quandã diuisionẽ q̃nqmẽbrem. In secũda excludit tres ptes ꝓposite diuisionis ibi [Oia igit qescere ⁊c.] Tertio ingrit de duobus residuis mẽbris qđ corꝫ sit verius: qꝛ ex hoc depẽdet vitas quã ingrere itẽdit. ibi [Oia ãt velle aliqñ qdẽ ⁊c.] Dicit g̃ p̃mo ꝙ p̃n sequẽtis ꝯsiderationis q̃ ingrere itẽdimus de p̃ motu ⁊ p̃ motore: ẽ qđ ptinet ad dubitationẽ ꝑdictã quã. s. mouit soluendo 2ᵃᵐ rõnẽ. Vñ ꝯcludit ꝙ q̃dã aliqñ mouet ⁊ aliqñ qescũt iterꝫ: ⁊ nõ semp vel mouent vel qescũt. ex quo ponit motus sempiternus in cõi. Et dicit ꝙ necesse ẽ dispositionem rerũ q̃tum ad motum vel quietem tripliciter se habere. Quorꝫ vnus modus ẽ: vt omnia semper quiescant: ⁊ nihil aliqñ moueat. Secũdus modus est: vt omnia semp moueant ⁊ quedam quiescãt. Tertius modus est ꝙ q̃dã moueant ⁊ quedam quiescant. Sed iste tertius modus iterũ diuidit in tres modos: quorꝫ p̃mus est ꝙ quedã mouentur ⁊ quedam quiescunt: ita tñ ꝙ ea que mouent semper moueant: ⁊ ea que quiescunt semper quiescant: ⁊ nihil sit qđ quandoqꝫ moueat ⁊ q̃nqꝫ quiescat. Secũdus modus ẽ ecõtrario: ꝙ oia sunt nata ⁊ moueri ⁊ qescere: ⁊ nihil est qđ semp moueat vel semp qescat. Tertius modus huius

Lec. 1. 8 pm⁹ i fi.

ſcđe diuiſionis eſt:ꝙ alia ſemꝑ ſint imobilia ⁊ nunꝗ̃ moueant̃:alia ſemꝑ mobilia ⁊ nūꝗ̃ q̇eſcant:alia v̾o pñt accipi cū vtroq̃ʒ.ſ.cū motu ⁊ q̇ete:ita ꝙ qñq̃ʒ moueant̃ qñq̃ʒ q̇eſcāt.Et iſtud vltimū mēbrū eſt nobis determinādū ꝑ veritate:q2 in h̓ habent̃ ſolutiōes oium obiectoꝝ.Et qñ h̓ oſtēderimus habebimus finē quē itēdimus i iſto opere.ſ.ꝯuenire ad ṗmū motū ſempiternū:⁊ ad ṗmū mouēs imobile.Sic ḡ tertiū mēbrū ṗme diuiſionis diuidit̃ in tria mēbra:⁊ fiūt i vniuerſo q̄nque mēbra hui⁹ diuiſiōis.
¶ Eſt aūt ꝯſiderādū ꝙ in tribus hoꝝ mēbroꝝ oia entia ponunt̃ vnius diſpoſitionis:ſicut pʒ in ṗ mēbro quo dicit̃ oia q̇eſcere:⁊ in ſecūdo quo dr̃ oia ſemꝑ moueri:⁊ in q̄rto quo dicit̃ oia qñq̃ʒ q̇eſcere ⁊ qñq̃ʒ moueri. In vno aūt mēbro.ſ.in tertio:diuidunt̃ entia in duas diſpōnes.ſ.ꝙ q̄dā ſemꝑ moueant̃ ⁊ quedā ſemꝑ q̇eſcāt. In vno etiā mēbro.ſ.in q̄nto diuidunt̃ entia in tres diſpoſitiōes:ſcilʒ ꝙ quedā ſemꝑ moueant̃:quedā nūꝗ̃ moueāt̃:quedā qñq̃ʒ moueant̃ ⁊ qñq̃ʒ nō moueant̃. ¶ Et ꝯſiderādū ē ꝙ in h̓ vltimo mēbro nō facit mētionē de q̇ete ſed de imobilitate.q2 ṗmus motoꝛ qui nunꝗ̃ mouet̃ nō pōt dici ꝓprie q̇eſcere:q2 vt in q̄nto dictū eſt:illud ꝓprie quieſcit qḋ natū
T. co. 4. 1. com. 10. eſt moueri ⁊ non mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Uniuerſa itaq̃ʒ cēſere q̇eſcere: ⁊ hui⁹ q̄rere rōnē: ip̄m poſt habēdo ſenſū:ibecillitas eſt ꝑfecto mētis ac hebetudo. Et de toto quodā:ſed nō de parte quadaʒ eſt cōtrouerſia. Neq̃ʒ ſolū eſt aduerſus philoſophū nālē:ſed aduerſus etiā oēs ſciētias:vt ſimpliciter dicaʒ: opinioneſq̃ʒ oēs. Propterea ꝙ oēs motu vtunt̃. Preterea vt ificiatiōes ṗncipioꝝ i rōnib⁹ mathematicis nō ad ip̄ʒ mathematicū ꝑtinēt:in ceteriſq̃ʒ ſilr̄ mō:ſic neq̃ʒ idip̄m refellere qḋ nunc eſt dictū ad nālē philoſophum attinet. Eſt eñi apud ip̄m hoc ſuppoſito:naturam ṗncipium motus eſſe.

T. cō. 12. ¶ Oia igit̃ q̇eſcere: ⁊ huiuſmodi rōneʒ querere dimittētes ſenſuʒ:ifirmitas q̄dā eſt intellectus. Et de toto aliquo:ſed nō de ꝑte ambiguitas ē. Neq̃ʒ ſolū ad phyſicū:ſed ad oēs ſcias:vt ē dicere ⁊ oēs opiniones:ꝓꝑ id ꝙ motu vtunt̃ oēs. Ampli⁹ aūt de pricipijs iportunitates ſicut i rōnib⁹ circa doctrinas nihil ſūt ad mathematicū:ſilr̄ aūt in alijs:ſic neq̃ʒ de eo qḋ nūc dr̃ ad phyſicū. Suppono enim ꝙ natura principiū motus ſit.

¶ Excludit tria mēbra ꝑdicte diuiſionis. Et ṗmo ponit ꝙ nō oia q̇eſcūt ſemꝑ. Scđo ꝙ nō oia mouent̃ ſemꝑ ibi [Fere aūt adhuc ⁊c̃.] Tertio excludit tertiū mēbrū quo dicebat̃ ꝙ q̄ mouent̃:mouent̃ ſemꝑ:⁊ q̄ q̇eſcunt:q̇eſcunt ſemꝑ.ibi [At v̾o neq̃ʒ alia q̄dē.] Circa ṗmū tria ponit quorū ṗmū eſt ꝙ ex q̄dā itellectus ifirmitate ꝓcedit ꝙ aliq̄ dicāt oia q̇eſcere:⁊ ꝙ ingrant ad h̓ aliquā ſophiſticā rōnē dimiſſo ſenſu. Procedit eñi ex h̓ ꝙ itellectus nō ē ſufficiēs ad diſſoluēdū ſophiſticas rōnes que repugnāt his
Cap⁹. 9. que ſūt manifeſta ſm̄ ſenſum. Dictū eſt aūt in ṗmo topicoꝝ:ꝙ nō eſt curādū diſputare ꝯtra q̄ſcunq̃ʒ poſitiones vel ꝓblemata de q̄b⁹ aliq̄s dubitat idigēs ſenſu vel pena. Uñ ꝯtra iſtā poſitionē nō opʒ dubitare ꝓpter ſtultitiā dicētis. Scđʒ qḋ dicit eſt ꝙ iſta dubitatio nō eſt de aliquo
Deſtruere motus repugnat oib⁹ ſciētijs. ꝑticulari ente:ſed v̾lr̄ de toto ente:neq̃ʒ ēt ꝑtinet ſolū ad nālē ph̓m:ſed quodāmodo ꝑtinet ad oēs ſciētias demonſtratiuas:⁊ [ad oēs opiniones] .i.ad oēs artes que vtunt̃ q̄buſdā opinionib⁹:ſicut rhetorica ⁊ dialectica.q2 oēs artes ⁊ ſcientie vtunt̃ motu. Practice quidē q̄ſi dirigentes aliquos motus. Naturalis aūt ph̓ia ſpeculādo nām motus ⁊ mobiliū. Mathematici ēt vtunt̃ motu imaginato: dicētes ꝙ pūctus motus facit lineā. Metaphyſicus autē ꝯſiderat de ṗmis ṗncipijs. Sic igit̃ pʒ ꝙ deſtruere motū repugnat oib⁹ ſcientijs. Erroꝛ aūt qui ꝑtinet ad oia entia: ⁊ ad oēs ſcias:nō ē reꝓbādus a nāli ſʒ a methaphiſico: Nō ḡ ꝑtinet ad nālē ꝯtra iſtū errorē diſputare. Tertium qḋ dicit ē ꝙ irrationabiles ⁊ iportune dubitatiōes de ṗncipijs i doctrinis mathematicis nō ꝑtinēt ad mathematicū vt eas remoueat.⁊ ſilr̄ ē in alijs ſciētijs. Et ſilr̄ nec ad phyſicū ꝑtinet deſtruere hui⁹ pōnē q̄ repugnat ſuis ṗncipijs. In q̄libet eñi ſcia ſupponit̃ ꝑ ṗn⁹ diffō ſubiecti. Uñ ⁊ in ſciētia que eſt de natura:ſupponit̃ q̄ſi ṗnm̄ ꝙ natura ſit ṗnm̄ motus. Sic ergo ꝑ tria media apparet ꝙ ad nāleʒ nō ꝑti... ꝯtra hāc poſitionē diſputare. ¶ Scđo ibi.

¶ Aſſerere autē cūcta moueri:eſt q̄dem fere falſum: aut min⁹ ſcie nālis fines egredit̃. Quāꝗ̃ eñi in nālibus poſita eſt natura motus ṗncipiuʒ:⁊ quietis. Tñ motus naturale magis eſſe videtur.

¶ Fere aūt adhuc ⁊ oia dicere moueri:falſuʒ q̄dē. Minus aūt h̓ ꝑter artē. Poſitū quidē eniʒ eſt:ꝙ natura in phyſicis principiū ſit mot⁹ ⁊ q̇etis. Similiter autem phyſicum eſt motus. T. c. 13.

¶ Excludit ſcđm mēbrum quo ponebat̃ ab Heraclito oia ſemꝑ moueri. Et ṗmo cōparat hāc opiōnē ꝑcedēti opinioni q̄ ponebat oia ſemꝑ q̇eſcere:⁊ dicit ꝙ dicere oia moueri ſemꝑ vt Heraclit⁹ dixit ē q̄dē falſū:⁊ ꝯtra ṗn⁹ ſcie nālis:ſed tñ min⁹ repugnat arti hec poſitio q̄ ṗ⁹. Et ꝙ q̄deʒ repugnet arti manifeſtū eſt:q2 tollit ſuppoſitionē ſcie nālis in q̄ ponit̃ ꝙ nā nō ſolū eſt ṗnm̄ mot⁹:ſed ēt q̇etis. Et ſic pʒ ꝙ ſilr̄ nāle eſt q̇es ſicut ⁊ motus. Uñ ſicut ṗma opinio q̄ deſtruebat motū erat ꝯtra ſciam nālē:ita ⁊ hec poſitio que deſtruit quietē. Ideo aūt dixit hanc opinioneʒ eē minus ꝑter artem:quia quies nihil eſt aliud q̄ꝫ priuatio mot⁹:ꝙ aūt nō ſit priuatio motus:magis pōt latere q̄ꝫ ꝙ non ſit motus. Sunt enim quidam motus parui ⁊ debiles:qui vix poſſunt ſentiri:⁊ ſic poteſt videri ꝙ aliquid quieſcat qḋ non quieſcit. Sed motus magni ⁊ fortes latere nō pñt. Uñ nō dici pōt ꝙ decipiat̃ ſenſus in ꝑceptiōe motus:ſicut in ꝑceptione q̇etis. ¶ Et ideo ſcđo ibi.

¶ Atq̃ʒ inquiūt q̄daʒ nō eoꝝ que ſūt alia nō moueri: ſed vniuerſa:ſemꝑq̃ʒ moueri:nō tñ videri:ſed latere id noſtrū ſenſū. Quibus ⁊ ſi nō diſtinguūt quonaʒ motu:an oibus dicant:nō eſt difficile occurrere:falſamq̃ʒ hanc ſententiam eſſe oſtendere.

¶ Et dicūt q̄dā moueri eoꝝ q̄ ſūt:nō alia q̄dem: alia v̾o nō:ſed oia ⁊ ſemꝑ:ſed latere hoc noſtrū ſenſuʒ. Ad quos etiā q̄dē nō determinātes q̄leʒ motū dicūt aut oēs:nō difficile eſt cōtradicere.

¶ Oſtēdit quō hāc ſcđam poſitionem aliq̄ poſuerūt:⁊ dicit ꝙ q̄dā.ſ. Heraclitus ⁊ eius ſequaces dixerūt ꝙ omnia q̄ ſūt ſemꝑ mouent̃:nō ſolū q̄dā:aut aliq̄ādo. Sed motus latet ſenſum noſtrum. Qui ſi loq̄rent̃ de aliq̄bus motibus:eoꝝ dictum ſuſtineri poſſet. Sūt enim aliq̄ motus qui nos latēt. Sʒ q2 nō determināt de quali motu loquant̃ ſed dicūt de oibus motibus:iō nō eſt difficile ꝯtra illos obijcere:q2 multi motus ſunt de q̄bus manifeſtū eſt ꝙ non poſſunt ſemper eſſe. ¶ Tertio ibi.

¶ Fieri eñi nō pōt vt icremēta ꝯtinue:vel decrementa ſuſcipiant̃:ſed eſt ⁊ mediū ip̄ʒ. Eſt aūt hec ſententia ꝯſimilis ei:que ē de ꝯſumptione lapidis a gutta: ⁊ de diuiſiōe ſaxoꝝ cū a plantis que īde pullulāt di-

scindunt. Nō eni si tātum pepulit plāta: aut abstulit gutta: ⁊ dimidiū in dimidio tpis pepulit: aut abstulit prius: sed vt in nauis sit tractu: sic ⁊ tātū tot gutte mouēt. Pars autē ipsarū nullo in tpe tantū mouet. Atqꝫ diuidit qdē id: qd est ablatū plures in ptes: attamen illarū nulla seorsū est mota: sed totū simul est motū. Pꝫ igit nō necessariū eē semp aliquid abire: qr diuiditur in infinita decretio: sed totū interdum abire.

¶ Neqꝫ eni augeri neqꝫ minui difficile ē ɔtinue: sed ē ⁊ mediū. Est aūt similis rō huic de eo qd est guttaꝫ ɔterere apta nata ⁊ lapides scindere. Nō eni si tantū effodit aut remouit gutta: ⁊ mediū in medio tēpore prius: sed sicut nauis tract⁹ ē: ⁊ gutte tot tātū mouēt. Pars aūt illoꝝ i nullo tēpore tantū. Diuidit quidē eni qd remotuꝫ ē i plura: sed nihil eoꝝ motū ē seorsū sꝫ sil'. Manifestū igit q nō ē necariuꝫ semp aliqd abire. qr diuidit diminutio in ifinita: sꝫ totū aliqñ abire.

¶ Ponit rōnes ɔtra opinionē predictā. Et primo qūtum ad motum augmēti. Secundo quantum ad alterationis motū ibi [Silr aūt ⁊ in alteratiōe.] Tertio qūtū ad motum localē ibi [Et sm q fert ⁊c.] Ideo aūt ab augmēto incipit qr Heraclitus maxime inducebat ad suā positionē ex ɔsideratione augmēti. Uidebat eni aliquē augeri sꝫ aliquā modicā quātitatē in vno anno: ⁊ supponēs augmētū esse ɔtinuū: credebat q in qlibet pte illius tēporis sm aliqd illius quātitatis augeret: ⁊ tn̄ nō sētit istud augmētū: qr fit in modica tēporis pte. Et sic arbitrabatur esse in alijs que vident quiescere. Dicit ḡ ɔtra hoc Ar. q nō est possibile ɔtinue aliqd augeri vel minui: ita. s. q quātitas aucta diuidat sꝫ tēpus: ita q in qlibet pte aliqd eius augeat. sed iterponit mediū tēpus post augmētū vnius partis in quo nihil augetur: sed fit dispō ad augmētū sequētis partis. Et hoc manifestat p silia. Quoꝝ primū est: qr videmus q gutta pluuie multiplicata ɔterit lapidē. Scdm exēplū est: qr videmus q nascētia. i. plāte in lapidib⁹ nascētes lapides diuidūt. Sed nō possumus dicere q si gutta multiplicata tātū fodit vel remouet de lapide in tāto tēpore: q medietas guttaꝝ prius in medio tpe remouerit medietatē illius quātitatis: sed ita ɔtingit hic sicut in trahētibus nauē. Nō. n. si cētū homines trahūt nauē per tātū spatiū in tāto tēpore: sequit q media ps illoꝝ moueat per medietatē spatij in eodē tēpore: vel p idē spatiū in duplo tempore: vt in. 7. dictū est. Ita ēt nō sequit si multe gutte effodiūt lapidē q aliqua pars illaꝝ guttaꝝ prius remouerit medietatem in aliquo tēpore. Et huius rō est: qr illud qd remouet a lapide per multas guttas ē quoddā diuisibile i plura. sed tn̄ nō seorsū aliqd illoꝝ pluriū a lapide remouet: sed simul omnes ptes que sūt in potētia in toto remoto. Et loquit hic de primo qd remouet. Nihil. n. phibet p longinquū tēpus aliquā rē magnā quātitatē remoueri a lapide per guttas: q aliq̄ pars remota est prius per ptē guttarū. Est tn̄ deuenire ad aliqd qūtum remotū qd totū sil remouet ⁊ nō ps post partē. In remotione ergo illius totius nulla guttaꝝ precedētiū aliqd remouebat: sed disponebat tn̄ ad remotionē. Ultima aūt agit in vtute oīum remouendo id ad cuius remotionem cetere disponebant. Et similr etiā est in motu diminutiōis. Nō est. n. necessarium q si aliqd decrescit tantum in tāto tempore: ⁊ illa quantitas in infinitum diuidatur q semper in qualibet parte temporis aliquid illius quantitatis subtractum habeat. Sed totū simul aliquando abibit. Et similiter etiā est in augmento. Et sic non oportet q cōtinue aliquid augeatur vel minuatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr ⁊ in quauis alteratione dōm est. Non enim si id qd alterat in ifinitū est diuisibile: iō ⁊ alteratio fit simul per partes: sed persepe fit: vt congelatio.

¶ Similiter aūt ⁊ in alteratiōe qlibet. Nō enim si partibile in ifinituꝫ ē qd alterat: ppter hoc ⁊ alteratio: sed velox fit multotiēs sicut ɔgelatio.

¶ Cōtradicit pdicte positiōi qūtum ad alterationē: ⁊ h tribus modis. Primo eni dicit q silr dicēdū est in qualibet alteratione sicut dictū est in augmēto. Quāuis. n. corp⁹ qd alterat sit partibile in ifinitū: nō tn̄ opꝫ q ppter hoc alteratio in ifinitū diuidat: ita q in qualibet pte temporis aliqd alterationis fiat. Sed multotiēs fit velox alteratio: ita. i. q multe ptes corporis alterati simul alterant. Sicut accidit in densatione siue ɔgelatione aque: tota enim aliq̄ aq̄ sil' ɔgelat: nō pars post partē. Si tamē accipiatur multū de aq̄ nihil phibet partē post partē ɔgelari. ¶ Est aūt ɔsiderādū q h qd hic dicit de alteratiōe ⁊ augmento videt ɔtrariari his q̄ dicta sūt in. 6. vbi ostēsuꝫ est q motus diuidit sm diuisionē tēporis ⁊ mobilis ⁊ rei sm quā est motus. ¶ Sed sciēdū ē q Ar. in. 6. determinabat de motu in cōi non applicādo ad aliqua mobilia: ⁊ ideo ea q̄ ibi de motu tractauit accipiēda sunt sm exigentiā ɔtinuitatis motus. Hic aūt loqtur de motu applicādo ad determinata mobilia in qbus ɔtingit aliquē motū iterrūpi ⁊ non ɔtinuari: qui sm rationem cōmunem motus posset esse continuus. ¶ Secundam rationem ponit ibi. Tex. 6. & in. 6. iii.

¶ Preterea cū qspiaꝫ egrotauerit necesse est tēpus in quo sanabit fieri: ⁊ nō in tpis fine mutari: atqꝫ ad sanitatē: ⁊ ad nihil aliud mutet necesse ē. Quare alterari ɔtinuē dicere: rebus est pspicuis admodū aduersari. Alteratio enim ad cōtrariū est transitio.

¶ Amplius cū ifirmet aliqs: necesse ē tēpus fieri in quo sanabit: ⁊ non in termino tpis mutari. Nece aūt in sanitatē mutari: ⁊ in aliud nulluꝫ. Quare dicere ɔtinue alterari: multū in manifestis ē ambigere. In ɔtrarium enim alteratio.

¶ Et dicit q si aliqs q infirmat debeat sanari: necesse est q sanet in aliquo tpe: ⁊ nō in termino tēporis. Et necesse est vltei⁹ q ipsa mutatio sanationis tēdat in determinatū terminū. s. in sanitatē: ⁊ i nihil aliud. Si ḡ omnis alteratio reqrit determinatū tēpus: ⁊ determinatū terminū: qr oīs alteratio ē i ɔtrariū vt in. 5. dcm ē. Nulla aūt talis mutatio ē semp ɔtinua. Dicere ḡ q aliqd semp ⁊ ɔtinue alteret: ē dubitare de manifestis. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi. Tex. 4. 2. com. 19.

¶ Lapis etiam neqꝫ durior fit: neqꝫ mollior.

¶ Lapisqꝫ neqꝫ durior fit neqꝫ mollior.

¶ Dicit q lapis non fit neqꝫ durior neqꝫ mollior etiam p temporis longinquitatem. Et sic stultuꝫ est dicere q oia semper alterentur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqꝫ de latione mirabile est pfecto si lapis latuit deorsum ferri: aut in terra manere.

¶ Et sm q fertur: mirabile est: si latuit lapis deorsum latus aut manens in terra. T. ch. 24.

¶ Contradicit predicte opinioni quantum ad motum localem dupliciter. Primo quidē qr aliqui motus locales ⁊ quietes ita sunt manifesti: q latere non possunt. Mirabile eni videtur si lateat quando lapis fertur sursum: aut quādo quiescit in terra. Et sic nō potest dici q propter latentiam motus localis: ponantur omnia semper moueri

localiter. ¶ Secundo ibi.

¶ Preterea terra ceteraqz singula corpa necessario suis in locis manēt. Ex his aūt violēter mouent̃. Qđ si quedā ipsoꝝ sūt suis in locis: neqz loco oīa moueri necesse est. Ex his igitur atqz similib⁹ alijs crediderit quispiā fieri nō posse vt aut omnia semꝑ moueantur: aut omnia semper quiescant.

¶ Amplius aūt terra: ꝛ alioꝝ vnūqđqz ex necessitate ꝑmanent quidē in proprijs locis: mouentur autē violēter ex his. Siquidē igit̃ quedam ipsorum sunt in proprijs locis: necesse neqz ſm locū oīa moueri. Quod gdē igit̃ impossibile sit aut semꝑ omnia moueri aut semꝑ oīa qescere: ex his ꝛ alijs hui⁹ sciet vtiqz aliquis.

¶ Ratiocinatur sic. Terra ꝛ qđlibet aliud corpus naturale quando sunt in proprijs locis ex necessitate nature qescūt ꝛ nō mouentur ex proprijs locis: nisi per violentiaz. Sed manifestū est quedā corpoꝝ naturaliū esse in proprijs locis. Necesse est ergo dicere ꝙ quedaz quiescāt ſm locū: ꝛ ꝙ non omnia localiter mouent̃. ¶ Ultimo autez epilogando cōcludit ꝙ ex premissis ꝛ alijs similibus potest quis scire ꝙ impossibile est aut semper omnia moueri: sicut dixit Heraclitus: aut semper omnia qescere: sicut dixit Zeno ꝛ Parmenides ꝛ Melissus. LEC. VI.

¶ At vero neqz fieri pōt vt alia semꝑ moueantur: alia semꝑ qescāt: ꝛ nihil iterdū moueat̃ iterdū qescat. At qz dōm ē: vt antea dicta eē nō pñt: sic ꝛ hec eē non posse. Videm⁹ eni dictas mutatiōes fieri in eisdem.

Et vo neqz alia quidē semꝑ contingit quiescere: alia vo semꝑ moueri: aliqñ autē qescere: ꝛ aliquādo moueri nullum. Dicēdū autez ꝙ impossibile sit: sicut ꝛ in dictis prius ꝛ in his. Videmus enim in eisdem fieri dictas mutationes.

Reprobatis duob⁹ mēbris ꝑmisse diuisiōis: h̃ reprobat tertiū quo. s. pōt posset: entia diuidi i duas dispōnes tm̄: ita ꝙ q̃dā semꝑ qescerēt: alia semꝑ mouerēt̃: ꝛ nō sit tertiū genus entiū q̃ qñqz moueantur: qñqz qescāt. Hoc aūt reprobat dupl̃r. Prio gdē sicut ꝛ ꝑdictas duas positiōes: ex eo ꝙ repugnat sēsui. Nō solū eni videm⁹ ad sensum ꝙ quedā mouent̃: per qđ destruitur ꝑma positio ponētiū oīa qescere semper: ꝛ ꝙ quedā qescūt: per qđ destruitur scđa positio: ponētiū oīa moueri semper: sed etiam videmus ꝙ in eisdem rebus fiūt predicte mutationes seu variatiōes de motu in quietez: ꝛ de quiete in motum: per quod apparet ꝙ aliqua sunt q̃ qñqz mouent̃: ꝛ qñqz quiescunt. ¶ Secundo ibi.

¶ Et insuꝑ his q̃ ꝯtēdit: reb⁹ ꝑfecto manifestissimis aduersat̃. Neqz eni accretio neqz violētus mot⁹ erit ꝑfecto: si nō ꝑternaturaz mouebit̃ prius quiescens. Preterea generationē hec sententia corruptionēue tollit. Hec autē ꝛ ipm̄ moueri: fieri qđdā vniuersis ꝛ corrūpi videtur. At qđ eni quippiā mutatur: id fit: aut in hoc. Ex quo vo mutatur in id corrūpitur: aut hinc. Quare ꝑspicuum ē reꝝ eē nōnullas que mouētur interdum atqz quiescunt.

¶ Et adhuc qz oppugnat manifestis dubitans. Neqz eni augmētū: neqz violentus erit motus: nisi mouebit̃ extra nām quiescēs prius. Generationē igit̃ remouet ꝛ corruptionē hec rō. Fere aūt ꝛ moueri fieri quiddā ꝛ corrūpi videt̃ oībus. In qđ quidē eni mutat̃ fit hoc: aut in hoc. Ex quo autē mutatur corrumpitur hoc: aut ab hinc. ¶ Quare manifestuz est ꝙ alia quidē mouentur: alia vo quiescunt aliquando. Te.c.5.

¶ Reprobat idē ꝑ h̃ ꝙ qui hāc dubitationē induceret repugnaret his q̃ sūt manifesta in nā. Prio eni tolleret̃ motus augmēti. Videmus eni motū augmēti esse in his que nō semꝑ augebant̃. Alioqn si semꝑ augerent̃ nō esset augmētū ad determinatā quātitatē: sed in infinitū. ¶ Secūdo tollit̃ motus localis violētus. Nō enim est motus violentus: nisi sit aliquid qđ extra nāz moueat̃: qđ ꝑus qeuerit ſm nām: cū motus violētus nō sit nisi recessus a qete nāli. Si g̃ nullū qescēs pōt moueri: sequet̃ ꝙ id qđ quiescit nāl̃r: nō possit postmodū ꝑ violētiā moueri. ¶ Tertio excludit̃ gnātio ꝛ corruptio ꝑ hāc pōnē. Hnō enim est mutatio de nō eē in eē: corruptio vo de esse in nō esse. Ad hoc ergo ꝙ aliqđ corrūpatur opz ꝙ prius fuerit ens ꝑ aliqđ tēpus: ꝛ ad hoc ꝙ generet̃ opz ꝙ prius fuerit nō ens ꝑ tēpus aliqđ. Quod aūt per tēpus aliqđ ens est vel nō ens qescit: vt large de qete loquamur. Si igit̃ nullū qescens pōt moueri: seqtur ꝙ nihil qđ nō ē per aliqđ tempus possit generari: ꝛ nihil quod est in aliquo tp̄e: possit corrūpi. ¶ Quarto aūt vlteri⁹ hec positio destruit vl̃r oēz motū: qz in oī motu est quedā generatio ꝛ corruptio vel simpliciter vel ſm qd. Quod enim in aliqđ mouet̃ sicut in terminū [generat̃ hoc.] Quātū ad motuz alterationis ꝛ augmēti. [Aut i hoc.] Quātū ad motū localē. Sicut qđ mouet̃ de nigro in albū: aut de paruo in magnū fit albū aut magnum. Quod aūt mouet̃ ad aliquez locū: fit existens in loco illo. Sed ex quo aliqđ mutatur sicut a termino a quo [corrūpitur hoc.] In motu alterationis ꝛ augmenti. vt nigrū aut paruū. [Aut ab hinc.] quātū ad motū localē. Quia ergo in oī motu est gnātio ꝛ corruptio: dum ꝑdicta positio tollit generationem ꝛ corruptionem: per ꝯsequēs tollit omnē motū. Quia ergo hec que dicta sūt: sunt impossibilia: manifestum fit ꝙ quedam mouent̃. non quidem semper. sed aliquando: ꝛ quedam quiescunt. non semper. sed aliquando. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oia aūt iterdū moueri: interdum quiescere cēsere: iam ad olim dictas rationes est adiungendum.

¶ Oia aūt velle aliqñ qescere: aliquādo aūt moueri: hoc iā copulandū ad antiquas rōnes.

¶ Ingrit de alijs duob⁹ mēbris ꝑmisse diuisionis. Et ꝑmo manifestat suā intentionē. Scđo exequit̃ ipsā. ibi [Mouētiū igit̃ ꝛ eoꝝ que mouent̃ ꝛc̃.] Circa ꝑmū tria facit. Primo ostēdit ad quā positionē pertineat quartū mēbrum. Scđo ea q̃ dicta sunt in isto capitulo recolit ibi [Principiū aūt iteꝝ faciēdū ꝛc̃.] Tertio ostēdit qd restat dicendum ibi [Reliquū aūt ꝯsiderandū ꝛc̃.] Dicit ergo ꝑmo. ꝙ ponere ꝙ omnia quandoqz quiescunt ꝛ quandoqz mouētur: hoc iam pertinet ad antiquas rationes quas tetigimus disputantes de motus sempiternitate. Hoc enim posuisse videtur precipue Empedo. ꝙ omnia quandoqz mouentur sub dominio amicitie ꝛ litis: ꝛ qñqz quiescant inter medijs temporibus. ¶ Secundo ibi.

¶ Principiū aūt idē rursus: qđ prius fecimus: post hec ē sumēdū: que modo determinauimus. Aut eniz vniuersa qescunt: aut vniuersa mouent̃: aut quedam qescunt: quedaz mouētur. Et si q̃dā eoꝝ que sūt qescūt: q̃dam mouētur: aut cūcta nūc quiescāt: nūc moueant̃: aut alia sꝑ qescāt: alia semꝑ moueantur: alia

iterdū moueātur: iterdū gescant necesse est.

℄ Principiū aūt iterū faciendū a nūc determinatis idē qd̄ qdē icepimus prius. ℄ Aut eniz oia gescūt: aut oia mouenẗ: aut hec qdē quiescunt: hec autē mouētur eorū q̄ sunt. Et si alia quidez quiescunt. alia ṽo mouentur eorum que sunt: necesse est aut omnia aliquando quidem quiescere: aut oia aliqñ moueri: aut quedaz semper quiescere: alia ṽo moueri ipsorum. T.c.26.

℄ Resumit ea q̄ dicta sūt i isto capitulo. Et p̄mo resumit ea q̄ dicta sūt in diuisione suprapposita. Scđo reprobatione p̄me partis q̄ ponit oia gescere semp ibi [Quod qdez igit nō possibile ꝛc.] Tertio reprobationē alioꝝ duorum mēbroꝝ ibi [Silr aūt ipose ꝛc.] Dicit ḡ p̄ ꝙ ad māifestādū magis itētionē sequētiū debemus icipere ab his q̄ nunc per determinauimus sumētes idē p̄n̄ qd̄ p̄us. s. ꝙ entia opꝫ ꝙ ꝙ se habeāt in aliqua haꝝ triū dispositionū scilꝫ ꝙ vel oia gescant: vel oia moueantur: vel ꝙ quedam quiescāt ꝛ quedā moueanẗ. Et h̄ tertiū iteꝝ in tria diuiditur: q2 si eoꝝ q̄ sūt: quedā gescūt ꝛ quedā mouenẗ: necesse est ꝙ vel oia sic se habeāt: ꝙ qñqꝫ quiescant ꝛ qñqꝫ moueātur: vel ꝙ quedā semp gescāt: quedā aūt semp moueanẗ: vel ꝙ cū his duobus apponaẗ tertiū mēbrū. s. ꝙ alia sint que quiescant aliquando ꝛ non semp: alys quandoqꝫ motis ꝛ non semper. ℄ Deinde cum dicit. Lec.5.a

℄ Impossē igiẗ eē cūcta gescere dictū qdē ꝛ prius ē: dicam⁹ aūt ꝛ nūc idipsuꝫ: atqꝫ ꝓbem⁹. Naꝫ ꝛ si vere res ita se hꝫ (vt qdā inqunt id qd̄ est: īfinitū eē atqꝫ imobile: nō tñ sensu sic eē videẗ: sed eoꝝ q̄ sūt complura moueẗ. Si igitur sit opinio falsa: vel oino opinio: ꝛ mot⁹ ēt ē. Et si imaginatio ēt sit: ꝛ si iterdū sit: de qbusdā: iterdū aliter videaẗ. Imaginatio enim ꝛ opinio: motus quidā eē videnẗ. Sꝫ de his quidē cōsiderare: ꝛ eorum querere rationē: que melius habemus: q̄ꝫ si rōnis indigeremus: hominis est profecto male id quod est melius ꝛ id quod est deterius: id qd̄ est credibile: ꝛ id quod non est credibile: principium deniqꝫ ꝛ non principium discernentis.

℄ Oꝫ qdē igiẗ nō posē sit oia gescere: dictum est prius. Dicem⁹ aūt ꝛ nūc. Si eni ₰m veritatē sic se habet: sicut qdā dicūt eē ꝙ est īfinitū ꝛ imobile: sꝫ nō qd̄ videẗ ₰ꝫ sensū: sꝫ mouenẗ multa eorū q̄ sūt. Siqdē igiẗ opinio ē falsa: aut oino opinio: ꝛ mot⁹ ē: ꝛ vtiqꝫ si phātasia: ꝛ si aliqñ qdē sic videaẗ: aliqñ aūt aliter. Phātasia qdē ꝛ opinio mot⁹ qdā eē videẗ. Sed de h̄ qdez itendere ꝛ querere rōnē quoꝝ digni⁹ habem⁹ q̄ꝫ rōne indigere: male iudicare est melius ꝛ peius: ꝛ credibile ꝛ nō credibile: ꝛ pricipiū ꝛ nō pricipium.

℄ Reprobat p̄mū mēbrū ꝛ dicit ꝙ supra dictū est ꝙ non sit posē oia gescere semp: sed ꝛ nunc etiā aliqd est addendū. Et duo dicit ꝯtra hāc positionē. Primo quidez ꝙ necesse est ponere aliquē motū saltē in aīa. Quia si aliqs velit dicere ꝙ ₰m veritatē sic se hꝫ ꝙ nihil moueẗ: sicut dixerūt sequētes Melissū q posuit ꝙ ens est īfinitū ꝛ immobile. Sed tñ nō videtur ita ₰m sensum: sed multa entiū mouenẗ vt sensus indicat. Si ḡ aliqs dicat ꝙ ista opinio est falsa q̄ opinamur quedā moueri: adhuc sequiẗ ꝙ motus sit. Quia si opinio falsa ē: motus est. Et vniuersaliter si opinio ē: motus est. Et similr si phātasia est: motus est. Et h̄ idō: q2 phantasia est qdā motus sensitiue partis factus a sensu ₰ꝫ actū. Opinio ēt qdā motus est rōnis ex aliquibus rōcinationibus ꝓcedens. Sed adhuc manifesti⁹ sequiẗ ꝙ motus sit in opinione vel phantasia: si aliquādo videaẗ nobis sic esse. aliquādo aliter: qd̄ ꝯtingit cū qñqꝫ videnẗ nobis aliq̄ gescere: qñqꝫ ṽo nō gescere. Sic ergo oino sequiẗ ꝙ motus sit. ℄ Scđo ꝯtra hanc opinionē dicit ꝙ apponere itentionē ad destruendū hāc opinionē: ꝛ querere rōnem ad ꝓbādū illas res quas debemus habere in maiori dignitate q̄ꝫ ꝙ rōne indigeāt: q2. s. habentur vt per se manifesta: hoc inq̄ꝫ facere nihil est aliud q̄ꝫ male iudicādo discernere iter melius ꝛ peius in moralibus: ꝛ inter credibile ꝛ incredibile in logicis: ꝛ inter p̄n̄ ꝛ nō p̄n̄ in demonstratiuis. Qui eni querit rōnē ad ꝓbandū ea que ꝑ se sunt manifesta: ꝛ sic habenẗ vt p̄ncipia: nō cognoscit ea esse p̄ncipia dū ea per alia p̄ncipia ꝓbare intēdit. Similiter videẗ ꝙ nō sciat cognoscere qd sit credibile ꝛ icredibile: q2 id qd̄ est ꝑ se credibile ꝑ aliud ꝓbare intēdit: ac si nō esset per se credibile. Nec ēt inter melius ꝛ peius posse discernere videẗ: qui magis manifesta ꝑ minus manifesta probat. Est aūt per se manifestū aliq̄ moueri. Non ergo ad hoc debet esse nostra intentio: vt hec probare rationibus nitamur. ℄ Tertio ibi.

℄ Silr aūt ē ipose: ꝛ oia moueri: aut alia moueri sp: alia gescē semp. Ad hec eni oia vna ē sufficiēs fides. Videm⁹ eni q̄dā iterdū moueri: iterdū gescere. Quare pꝫ ipossibile eē silr cūcta gescē: ꝛ oia cōtinue moueri: ac alia moueri semp: alia quiescere semper.

℄ Similiter aūt ꝛ ipose ē ꝛ oia moueri: aut alia qdē semp moueri: alia ṽo semp gescere. Ad oia eni hec sufficiēs ē vna fides. Videmus eni q̄dā aliqñ qdē gescere: aliquādo qdē moueri. Quare manifestuꝫ ē: ꝙ ipose sit silr oia quiescere: ꝛ omnia moueri continue: ex eo ꝙ alia quidem semp mouentur: alia ṽo quiescunt semp.

℄ Excludit alia duo mēbra p̄misse diuisionis: ꝛ dicit ꝙ sicut ipossibile est oia gescere semp: ita etiā impossibile est omnia moueri semper: aut etiam ꝙ alia semp moueanẗ ꝛ alia semp gescāt: ita ꝙ nihil sit qd̄ qñqꝫ moueaẗ ꝛ qñqꝫ gescat. Cōtra oia hec sufficit fidē facere ꝑ vnū mediū: q2 s. videmus ꝙ quedā qñqꝫ moueẗ ꝛ qñqꝫ iteꝝ gescūt. vñ manifestū ē ꝙ ipose ē dicere ꝙ oia ꝯtinue gescāt qd̄ erat p̄m̄ mēbrū: ꝛ ꝙ oia ꝯtinue moueanẗ. qd̄ erat 2m̄ mēbꝝ: vel ꝙ quedam semper moueantur ꝛ quedam semper gescāt: ꝛ nihil sit medium. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Restat igitur cōtemplandū eē: vtrū vniuersa talia sint: vt moueantur atqꝫ quiescant: an alia quidez talia sint: alia ṽo semp quiescant: ꝛ alia continue moueantur. Hoc eni iā a nobis est demonstrandum.

℄ Reliquū ḡ ꝯsiderandū ē: vtrū oia huiusmodi possibilia moueri ꝛ quiescere. Aut quedā qdē sic: aliqua ṽo semp quiescunt: aliqua ṽo semp mouētur. Hoc eni demōstrandū ē a nobis. T.co.27.

℄ Ostēdit quid restat dōm: ꝛ ꝯcludit ex premissis ꝙ cum tria mēbra p̄misse diuisionis stare nō possint: reliquiẗ cōsiderandum quod mēbrum alioꝝ duoꝝ sit verius: vtrū s. ꝙ oia sint possibilia moueri ꝛ gescere: aut q̄dā sint possibilia moueri ꝛ gescē: ita tñ ꝙ aliq̄ sint q̄ sp gescāt: ꝛ aliq̄ q̄ sp moueātur. Hoc eni vltimū ē qd̄ demōstrare itēdim⁹. Sic enim ostendeẗ p̄mū motum esse sempiternum: ꝛ p̄m̄ motorem esse imobilem. LEC. VII.

¶ Eoꝝ igiť q̃ mouēt ⁊ q̃ mouenť: alia ꝑ accñs: alia ꝑ se mouēt atq̃ȝ mouētur. Per accidēs q̄dē ea q̃ sūt in hisce q̃ mouēt aut mouenť: ⁊ q̃ ꝑ partē. Per se aūt ea que mouēt aut mouenť: nō ex eo q꞉ sūt in hisce q̃ mouent aut mouenť: neq̃ȝ rursus ex eo q꞉ pars aliq̄ sua mouet aut moueť. Eorum aūt que per se mouentur: quedaȝ a seipsis: quedaȝ ab alio motu cieť: atq̃ȝ alia nā: alia violentia ꝑterq̃ȝ nām mouentur.

Mouentiū igiť ⁊ eoꝝ que mouenť: alia quidē mouēt ⁊ mouenť ſm accidēs: alia aūt per seipsa. Scðm accñs quidem: vt quecūq̄ȝ in eo ꝙ sūt in mouētibus: aut in his que mouentur: ⁊ que sūt ſ3 ptē. Alia autem per seipsa quecūq̄ȝ non in eo ꝙ sint in mouente. aut in his que mouentur in eo ꝙ pars aliqua ipsorum mouet aut mouetur. Eorum autem que mouentur per se: alia quidem a seipso: alia ṽo ab alio. ⁊ alia quidem natura: alia ṽo violentia ⁊ extra naturam.

Postq̃ȝ Phs suā itētionē manifestauit: h̄ incipit ꝓsequi suā itētionē. s. nō oīa q̄n̄q̃ȝ moueri ⁊ q̄n̄q̃ȝ q̄escere: s3 aliq̄d eē oīno imobile: aliq̄d aūt qð semper moueť. Diuidiť aūt ista pars in duas. In p̄ma oñdit p̄mū mouēs eē imobile. In scða ostēdit p̄mū mobile semper moueri. ibi [At ṽo si aliqð ē.] Prima pars diuidiť in duas. In p̄ma oñdit p̄mū mouēs eē imobile ex ordie mouētiū ⁊ mobiliū. In scða ex sempiternitate mot⁹. ibi [Et iterū ꝯsiderās ⁊c.] Pria pars diuidiť in ptes duas. In p̊ ostēdit p̄mū mouēs eē imobile. In scða ostēdit ipm esse ꝑpetuū ibi [Quoniā aūt opȝ.] Circa p̄mū duo facit. Prio ostēdit quoddā qð est necessariū ad ꝓbationē sequentiū s. ꝙ omne qð moueť ab alio moueať. Scðo ostēdit ꝓpositū ibi [Hoc aūt dupľr.] Ostēderat siquidē supra in p̊n⁹ 7. oē qð moueť ab alio moueri rōne cōi accepta ex parte ipsius motus: sed q꞉ incepit applicare motū ad res mobiles: illud qð supra vniuersaliter est ostēsum. hic ostendit viř verificari in oībus mobilibus ⁊ mouētibus. Uñ p̄ma pars diuidiť in partes duas. In p̄ma ponit diuisionē mouētiū ⁊ mobiliū. In scða manifestat ꝓpositū in singulis ibi [Et maxie moueri.] Circa p̄mū duo facit. Primo diuidit mouētia ⁊ mobilia. Scðo manifestat positā diuisionem ibi [Oz. n. ipm a seipo.] Prio ğ ponit tres diuisiones mouētiū ⁊ mobiliū: q̄rū p̊ ē ꝙ mouētiū ⁊ mobiliū q̄daȝ mouēt seu mouenť ꝑ accñs: q̄dā aūt ꝑ se. Et accipit h̄ ꝑ accidēs large ſm ꝙ cōprehēdit sub se ēt qð ē ſm partē. Uñ exponēs qð dixerat [Per accñs] subdit ꝙ ꝑ accidēs moueri aut mouere diciť dupľr. Primo quidē dicunť mouere ꝑ accidēs quecūq̃ȝ mouere dicunť ex eo ꝙ insunt aliquibus mouētibus: sicut cū dř musicum sanare: q꞉ ei cui inest musicū sanat. Et sľr dicunť moueri ꝑ accidēs ex eo ꝙ insunt his q̃ mouenť. vel sicut locatū in loco: put dicimus holeȝ moueri q꞉ nauis moueť in qua ē: vel sicut accidēs in subiecto: put dicimus albū moueri: q꞉ corpus moueť. Alio mō dicunť aliq̄ mouere vel moueri: q꞉ mouēt aut mouenť ſm partē: sicut homo diciť ꝑcutere aut percuti: q꞉ manus ꝑcutiť aut percutit. Per se aūt dicunť moueri aut mouere per remotionē duoꝝ predictoꝝ: q꞉. s. nec dicunť mouere aut moueri ex eo ꝙ sint in aliq̄ que mouēt aut moueāť: neq̃ȝ ex eo ꝙ aliq̄ pars ipoꝝ moueat aut moueať. Omissis igiť his q̃ mouēt ⁊ moueť ꝑ accñs: subdiuidit ea q̃ mouenť ꝑ se. Prio quidē: q꞉ eoꝝ que mouēť per se: alia moueť a seipsis: sicut animalia: alia ṽo ab aliq̄s sicut inaīata. Tertiā diuisionē ponit quia alia mouentur ſm naturam: alia extra naturam. ¶ Secundo ibi.

¶ Id eni qð a seipso moueť: nā sane mouetur: vt aialiū vnūq̄dq̄ȝ. Aial enim a seipo motu cieť. Ea ṽo nā moueri dicim⁹: quoꝝ p̄ncipiū mot⁹ i ipsis iest. Quāobrē totū q̄dē aial nā seip3 mouet: corp⁹ tñ: ⁊ nā ⁊ ꝑternāȝ moueri pōt. Interest eni tali an tali moueať motu: ⁊ ex quo magis elemēto ꝯstet. Eoꝝ aūt q̃ mouētur ab alio: q̄dā nā: q̄daȝ ꝑternām mouētur. Preternām terra sursum: ignis deorsum. Partes insuꝑ animalium sepenumero preternaturam mouentur ob positiones motusq̃ȝ modos.

¶ Oz eni ipm a seipso; nā moueť: vt q̄libet aialiū: moueť eni aial a seipso. Quorūcūq̄ȝ aūt principiū motus in seipsis est: hoc nā dicim⁹ moueri. Uñ aial quidē totū nā ipm seipsum mouet. Corpus aūt ſm ꝙ est corpus: ꝯtingit ⁊ nā ⁊ extra nām moueri. Differt eni ſm qualē motuȝ qð moueť eueniat: ⁊ ex q̄li elemēto ꝯstet. Et eorū q̃ mouenť ab alio: alia q̄deȝ mouenť nā: alia ṽo extra naturā. Extra naturā q̄dē vt terra sursum. ⁊ ignis deorsum. Amplius autem partes animalium multotiens mouentur extra naturā iuxta positionem ⁊ modos motus.

¶ Manifestat q̄liter iueniať ſm nām ⁊ extra naturaȝ in his q̃ mouenť a seipsis ⁊ q̃ mouenť ab alio. Et p̊ dicit de his que mouenť a seipsis: sicut sūt aialia q̃ mouēt seipsa: ꝙ mouentur ſ3 nām. Quod ꝓbat ꝑ hoc ꝙ mouenť a p̊n⁹ itrinseco. Illa aūt dicim⁹ a natura moueri quoꝝ p̊n̄ motus in ipsis est. Uñ manifestū est ꝙ motus aialis quo mouet seipm: si cōpareť ad totū aial ē naturalis: q꞉ est ab aia q̃ est natura ⁊ forma aialis. Sed si cōpareť ad corpus: cōtingit huiꝰ motū ⁊ eē nālem ⁊ extra nām. Hoc eni ꝯsiderādū erit ſm diūam mot⁹ ⁊ elemēti ex quo ꝯstat aial. Si eni aial ꝯstat ex elemēto graui ꝑdominātī. sicut corp⁹ humanū: ⁊ moueať sursuȝ: erit motus violentus quantū ad corpus. Si ṽo moueať deorsuȝ erit motus corporis naturalis. Si aūt essent animalia aliq̄ corpore aerea: vt q̄daȝ Platonici posuerūt: de illis eēt ꝯ̄rio doȝ. Secūdo manifestat qualř iueniať motus violentus ⁊ naturalis in his q̃ mouentur ab alio. ⁊ dicit ꝙ hoꝝ quedā mouenť ſm nāȝ: vt ignis sursum: terra deorsum. quedam ṽo extra nām: vt terra sursum: ignis deorsum: qui est motus violētus. Tertio ponit alium modum inaturalis motus in aialibus: ſ3 s. ꝙ multotiens partes animalium mouenť extra nām si considerentur rōnes ⁊ modi naturalis motus in partib⁹ animaliū. sicut homo bracchia flectit ad anterius: tibias autem ad posterius: canes ṽo ⁊ equi ⁊ huiꝰ animalia anteriores pedes ad posterius: posteriores ṽo ad anterius. Si autem fiat motus in aialibus per contrarium erit motus violentus: ⁊ extra nām. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atq̃ȝ maxie q̄dē ꝑspiciť id qð moueť ab aliquo motu cieri i hisce q̃ ꝑternāȝ moueť: ꝓpterea qð ab alio moueri pȝ. Postea ṽo q̃ ꝑternāȝ moueť. ꝑspiciť i hisce q̃ nā q̄dē moueť: a se āt ipsis motu cietur. In aialib⁹ inq̄ȝ. Nō ē eni obscuꝝ si aial ab aliquo moueať: sed quonaȝ pacto distinguere opȝ id qð mouet ipi⁹: ⁊ id quod mouetur. Nā vt in nauigijs: ⁊ in hisce que non natura constant: sic ⁊ in aialibus quod mouet ⁊ quod mouetur diuisum esse videtur: atq̃ȝ hoc pacto totum ipsum animal seipsum motu ciere.

Tex. 1.6 com. 2

Moue[illegible] ri a na[illegible] ra; quid.

3. de hi[illegible] stoij ani[illegible] liuȝ ca[illegible] p[illegible].

tex.4. ¶ Et maxime moueri a quodam quod mouetur in his que extra naturam mouentur est manifestum: propter id quod manifestum est ab alio moueri. Postea autem que sunt extra naturam. Eorum autem que sunt secundum naturam ipsa a seipsis vt animalia. Hoc enim non immanifestum est si ab aliquo mouetur: sed quomodo oportet accipere ipsum mouens et quod mouetur. Videtur enim quod ibi sit accipiendum sicut in nauibus et non natura subsistentibus: sic et in animalibus esse diuisum mouens: et quod mouetur: et sic omne ipsum seipsum mouet.

¶ Probat omne quod mouetur ab alio moueri. Et primo ostendit in quibus sit manifestum. Secundo ostendit de his in quibus est dubium ibi [Maxime autem dubitatur etc.] Relictis autem his que mouentur per accidens: quia ipsa non mouentur: sed dicuntur moueri ex eo quod quedam alia mouentur. Inter ea que per se mouentur: maxime in his que mouentur per violentiam et extra naturam: manifestum est quod id quod mouetur: ab alio mouetur. Manifestum est enim quod ea que per violentiam mouentur ab alio mouentur ex ipsa violenti diffinitione. Est enim violentum. vt dicitur in tertio Ethi. cuius principium est extra nil conferente vim passo. Post ista vero que mouentur per violentiam manifestum est quod id quod mouetur: ab alio mouetur: in his que mouentur secundum naturam a seipsis: sicut animalia dicuntur seipsa mouere. In his enim manifestum est quod aliquid ab alio mouetur. Sed dubium potest esse quomodo oporteat accipere in ipsis mouens: et quod mouetur. Quantum enim ex primo aspectu apparet et secundum quod multis videtur: sicut in nauibus et in alijs artificialibus que non sunt secundum naturam: diuersum est quod mouet: ab eo quod mouetur: sic et in animalibus. Videtur enim quod hoc modo se habeat anima que mouet: ad corpus quod mouetur: sicut nauta ad nauim: vt dicitur in secundo de anima. Et per hunc modum videtur quod totum animal seipsum moueat inquantum vna pars eius aliam mouet. Utrum autem se habeat anima ad corpus sicut nauta ad nauim in libro de anima inquirendum relinquitur. Quod autem sic aliquid dicatur seipsum mouere inquantum vna pars eius mouet et alia mouetur. in sequentibus ostendetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Maxime vero dubitatur reliquum dicte diuisionis vltimo membrum. Eorum enim que motu cientur ab alio: quedam preter naturam moueri diximus: quedam natura moueri. Hec autem sunt que dubitationem afferunt: a quo nam mouentur: ceu leuia grauiaque. Hec enim ad opposita quidem loca vi pulsa mouentur. Ad propria vero leuia quidem ad supera: grauia vero ad infera suapte natura feruntur. A quo nam autem mouentur.

¶ Maxime autem dubitatur reliquum dicte vltime diuisionis. Eorum enim que ab alio mouentur: hec quidem extra naturam possumus moueri: alia autem relinquuntur contra poni: quia natura. Hec autem sunt que dubitationem afferunt: a quo mouentur: vt leuia et grauia. Hec enim in oppositos locos violentia mouentur. ¶ In proprios autem leue quidem sursum. graue autem deorsum natura. A quo autem non adhuc manifestum: sicut cum moueantur extra naturam.

¶ Manifestat propositum in his in quibus est magis dubium. Et circa hoc facit tria. Primo ponit in quibus sit magis dubium omne quod mouetur ab alio moueri. quia scilicet in grauibus et leuibus cum secundum naturam mouentur. Secundo ostendit quod huiusmodi non mouent seipsa ibi [Et namque ipsa a seipsis etc.] Tertio ostendit a quo moueantur ibi [Sed accidit et hoc.] Dicit ergo primo: quod ex quo maxime manifestum est. quod mouetur ab alio moueri in his que mouentur per violentiam: et post hec in his que mouent seipsa: maxime videtur dubium in residuo membro vltime diuisionis: scilicet in his que non mouent seipsa et tamen mouentur naturaliter. Ultimam autem diuisionem dicit istam scilicet quod eorum que mouentur non a seipso sed ab alio: quedam mouentur extra naturam: quedam vero contra naturam mouentur secundum naturam: et in istis dubium est a quo moueantur: sicut sunt grauia et leuia: que quidem in contraria loca mouentur per violentiam: sed in propria secundum naturam: leue scilicet sursum: graue vero deorsum. Sed a quo moueantur non est manifestum cum mouentur secundum naturam: sicut est manifestum cum mouentur extra naturam. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam impossibile est a seipsis ipsa moueri. Est enim hoc officium vite: ac animantium proprium.

¶ Et namque ipsa a seipsis dicere impossibile est. Vitale enim hoc et animatorum est proprium.

¶ Probat quod huiusmodi non mouent seipsa quatuor rationibus. Quarum prima est quod mouere seipsum pertinet ad rationem vite: et est proprie animatorum. Motu enim et sensu discernimus animatum ab inanimato: vt dicitur in primo de anima. Manifestum est autem hec non esse viua: seu animata. Non ergo mouent seipsa. Secunda ratio ponitur ibi. Tex.3. in pri°.

¶ Consistere etiam a seipsis possent. Nam si quippiam sibi causa sit ambulandi: est etiam causa sibi non ambulandi.

¶ Et facere stare posse ipsa secundum seipsa. Dico autem velut si ambulandi causa inest ipsi et non ambulandi.

¶ Que talis est. Quecunque mouent seipsa possunt etiam sibi esse causa quietis: sicut videmus quod animalia per suum appetitum mouentur et stant. Si ergo grauia et leuia mouerent seipsa motu naturali possent facere stare seipsa: sicut si aliquis est sibi causa ambulandi: est etiam sibi causa non ambulandi. Hoc autem videmus esse falsum: quia huiusmodi non quiescunt extra propria loca: nisi propter aliquam causam extrinsecam prohibentem motum ipsorum. ergo non mouent seipsa. ¶ Sed quia posset aliquis dicere quod huiusmodi et si non sint sibi causa standi extra propria loca: sunt tamen sibi causa standi in proprijs locis. Subiungit tertiam rationem ibi.

¶ Quare si collocatum esset in igne moueri sursum: esset in ipso situm deorsum etiam ferri. Metas quoque rationis egreditur: et vno motu duntaxat a seipsis moueri: si ipsa seipsa moueant.

¶ Quare si in ipso est sursum ferri igni: manifestum est quod in ipso et deorsum. Irrationabile autem est secundum vnum motum moueri solum hoc a seipsis. Siquidem seipsa mouent ipsa.

¶ Que talis est. Irrationabile est dicere quod illa que mouent seipsa moueantur solum a seipsis secundum vnum motum: et non pluribus motibus: quia quod mouet seipsum non habet motum determinatum ab alio. sed ipsum sibi determinat motum: et quandoque determinat sibi hunc motum: et quandoque alium. Unde est in potestate eius quod mouet seipsum quod determinet sibi hunc vel illum motum. Si ergo grauia et leuia mouerent seipsa: sequeretur quod si in potestate ignis esset quod moueretur sursum: quod in potestate eius esset quod moueretur deorsum. Quod nunquam videmus accidere: nisi ex causa extrinseca. Non igitur mouent seipsa. Est autem sciendum quod iste due rationes sunt probabiles secundum ea que apparent de mouentibus seipsa que sunt apud nos: que quandoque inueniuntur moueri hoc motu: quandoque alio: quandoque etiam quiescere. Unde non dixit impossibile est. sed [irrationabile] que modus loquendi in probabilibus vti consueuit. Uidetur enim inferius quod si aliquid est mouens seipsum in quo mouens est omnino immobile: quod illud semper mouetur et vno motu: sed tamen hoc non posset dici in grauibus et leuibus in quibus non est aliquid quod non moueatur per se vel per accidens: cum etiam generentur et corrumpantur. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Preterea qui fieri potest vt continuum quid copulatiue seipsum moueat. Nam quo quippiam vnum atque continuum est: non tactu: hoc passionis est expers. Quo vero separatum est: eo nimirum aliud agere: aliud pati est aptum. Neque ergo quicquam ipsorum seipsum mouet: quippe cum copulatum sit: neque aliud continuum vllum: sed in vnoquoque diuisum sit. quod mouet et quod mouetur necesse est. Quod intueri licet in expertibus anime: cum quippiam animantium ipsa mouet.

T.cō.30. ¶ Amplius quō ꝯtingit ꝯtinuū aliqd̄ ⁊ ipm̄ seipsū mouere. Scḋm.n. ꝙ vnū ⁊ ꝯtinuū nō tactu sm̄ hoc impossibile est. Sz sz ꝙ diuidit̄: sic hoc qdē aptū natū facere: illud vo pati. Neqȝ ergo nullū horū ipm̄ seipm̄ mouet. Cōsita.n. sunt: neqȝ aliud ꝯtinuū nullū. Sed necesse est diuidi mouēs in vnoquoqȝ ad id qd̄ mouet̄: sicut in inanimatis videmus: cū moueat aliqd̄ animatoꝝ ipsa.

¶ Que talis ē. Nullū ꝯtinuū mouet seipsū. grauia aūt ⁊ leuia sūt ꝯtinua: ḡ nihil hoꝝ mouet seipsū. Ꝙ aūt nullū ꝯtinuū seipm̄ moueat: sic ꝓbat. Quia mouēs ad motū se hz sicut agēs ad patiēs. cū aūt agēs sit ꝯ̄rīū patiēti: necē ē ꝙ diuidat̄ id qd̄ ē aptum natū agere ab eo qd̄ est aptū natum pati. sm̄ ḡ ꝙ aliq̄ sūt nō ꝯtacta adinuicē: sz sūt oīno vnū ⁊ ꝯtinuū ⁊ q̄ntitate ⁊ forma: sm̄ hoc nō pnt pati abinuicē. Sic ḡ seq̄tur ꝙ nullum cōtinuū moueat seipm̄. Sz necē ē ꝙ mouēs diuidat̄ ab eo qd̄ mouet̄: sicut apparet cū res inaiate mouent̄ ab aiatis: vt lapis a manu. Vñ ⁊ in aialibus que mouēt seipsa est magis q̄dā colligatio ptiū q̄ pfecta ꝯtinuatio: sic enim vna pars pōt moueri ab alia: qd̄ non inuenit̄ in grauibus ⁊ leuibus. LEC. VIII.

¶ Verꝝ sit vt hec ēt semp ab aliquo moueant̄. Quod qdem patebit: si cās diuidamus. Atqȝ licet ⁊ i mouētibus ea q̄ dicta sūt sumere. Alia nāqȝ p̄ternām motiua sūt: vt est vectis motiuus ponderis nō nā. Alia sūt motiua nā: vt calidū actu: motiuū ē eius qd̄ est potētia calidū. Silr̄ ⁊ i huiuscemodi ceteris. Mobile ēt id est nā: qd̄ ē potētia q̄le: vel q̄ntū: vel vbi: cū in seipso tale p̄ncipium: ⁊ p accn̄s habet.

T.cō.31. Sed accidit ⁊ hec ab aliquo semp moueri: fiet aūt vtiqȝ manifestū diuidētibus causas. Est aūt ⁊ in mouētibus accipe q̄ dicta sūt. Alia qdē eni extra nāȝ ipsoꝝ motiua sunt: vt vectis nō nā grauis motiuus est. Alia vo nā: vt actu calidū motiuū ē potētia calidi. Silr̄ aūt ⁊ i alijs huiusmodi ē. Et mobile aūt silr̄ nā ꝙ potētia q̄le: aut q̄ntū: aut vbi ē: cū hēat principium huiusmodi in seipso: ⁊ nō sm̄ accidens.

Postq̄ ostēdit ꝙ grauia ⁊ leuia nō mouēt seipsa: hic ōndit a quo moueant̄. Et p̄ ostēdit a q̄ moueant̄. 2° ꝯcludit p̄ncipale itētū ibi [Si igit̄ oīa q̄ mouētur ⁊c.] Circa p̄mū duo facit. P̄rio ōndit ꝙ nālr̄ mouēt̄ ab aliq̄. Scḋo inq̄rit a q̄ mouēt̄ ibi [Qm̄ āt ꝙ potētia ⁊c.] Dicit ḡ p̄ ꝙ ⁊ si grauia ⁊ leuia nō moueāt seipsa. tn̄ mouētur ab aliquo. Et hoc pōt manifestari si distiguant̄ cāe mouētes. Sicut eni i his q̄ mouent̄ ē accipe q̄dā sz nāȝ moueri: ⁊ q̄dā ex̄ nāȝ: ita ⁊ i mouētibus q̄dā mouēt ex̄ nām [vt vectis] .i. baculus nō nālr̄ motiuus corporis grauis puta lapidis: q̄dā vo mouēt sz nāȝ: sicut qd̄ ē actu calidū nālr̄ mouet id qd̄ sz suā nām ē potētia calidū: ⁊ silr̄ ē i alijs talibus. Et sic qd̄ ē i actu nālr̄ mouet: ita id qd̄ ē i potētia nāliter mouet̄: vel sm̄ q̄litatē: vel sz q̄ntitatē: vel sz vbi. Et

L.ce.t.1. com.3. q̄a i 2° dixerat ꝙ illa mouēt̄ nālr̄ quoꝝ p̄n̄m motus i ipsis ē p se ⁊ nō sz accn̄s: ex quo posset videri ꝙ id qd̄ ē i potentia tn̄ calidū cū sit calidū nō mouet̄ nālr̄: tn̄ q̄ p̄n̄ actiuo motus exteri⁹ existēte: q̄si ad hāc obiectionē excludēdā subiūgit [Cū habeat p̄n̄m huius i seipso: ⁊ nō sm̄ accn̄s.] Quasi dicat. ꝙ ad hoc ꝙ motus sit nālis sufficit ꝙ huius p̄n̄m. s. potētia de q̄ fecerat mētionē: sit in eo qd̄ mouet̄ p se ⁊ nō p accn̄s: sicut scamnū est potētia cōbustibile: nō inq̄ntū est scamnū: sed inq̄ntum est lignū. Vnde hoc qd̄ dixerat [Et non sm̄ accidens.] exponens subdit.

¶ Erit enim idē ⁊ quātū: ⁊ quale: sed accidit alterum alteri: ⁊ non per se cōpetit. Ignis igit̄ atqȝ terra mouent̄ ab aliquo: vi qdem: cū p̄ter nām: natura vo: cū sub potentia suos ad actus mouentur.

¶ Erit.n. idē ⁊ quātū ⁊ quale: sed alteri alterꝝ accidit: ⁊ nō sm̄ se existit. Ignis itaqȝ ⁊ terra mouentur ab alio: violentia quidem cū extra naturā: nā autē cum in ipsoꝝ actus potentia entia.

¶ Et dicit ꝙ ꝯtingit idē subm̄ eē ⁊ q̄ntū ⁊ q̄le: sz vnū eoꝝ p accn̄s se hz ad aliud ⁊ nō p se. Qd̄ ḡ ē potētia q̄le: ē ēt potētia q̄ntū: sed p accn̄s. Quia igit̄ qd̄ ē in potētia: nālr̄ mouet̄ ab alio qd̄ ē i actu: nihil aūt sm̄ idē ē potētia ⁊ actu: sequit̄ ꝙ neqȝ ignis neqȝ terra neqȝ aliqd̄ aliud moueat̄ a se sed ab alio. Mouent̄ quidē ignis ⁊ terra ab alio: sed p violētiā: cū motus eoꝝ est extra nālē ipsoꝝ potētiā. Sed nālr̄ mouent̄ cū mouent̄ in actus ꝓprios ad quos sunt in potentia sm̄ suā naturam. ¶ Scḋo ibi.

¶ Quoniam aūt esse potentia multipliciter dicitur: hec est sane cā vt nō sit ꝑspicuum a quo naȝ talia moueant̄: vt ignis sursum: ⁊ terra deorsum.

¶ Quoniaȝ aūt ꝙ potētia multiplr̄ dr̄: hec cā est non esse manifestuȝ a quo huiusmodi mouent̄: vt ignis sursum: terra vo deorsum. L.c.34.

¶ Ōndit a q̄ moueant̄: ⁊ q̄ qd̄ ē i potētia mouet̄ ab eo qd̄ ē in actu. p̄ distiguit potētiā. Scḋo ex hoc ostendit a q̄ huiusmodi moueant̄ ibi [Potētia aūt ē leue.] Circa p̄mū tria facit. P̄rio ōndit necāriū eē cognoscere quot modis aliqd̄ dr̄ eē i potētia. 2° manifestat ibi [Est āt potētia.] Tertio soluit ex hoc q̄dā q̄ōnē. ibi [Et tn̄ querit̄.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ ideo non est manifestū a quo grauia ⁊ leuia mouent̄ suis motibus naturalibus: vtputa ignis sursum: ⁊ terra deorsum: q̄ ens in potentia dr̄ multipliciter. ¶ Secūdo ibi.

¶ Diuerso aūt modo potētia sciens est: qui discit: ⁊ q iā scientiā habet ⁊ nō cōtēplat̄. Cū aūt actiuū: atqȝ passiuū sint simul: euadit iterdū id qd̄ ē potētia actu tale: vt id qd̄ discit: ⁊ ex eo qd̄ ē potētia fit aliud potētia rursus. Qui nāqȝ sciam hz: ⁊ nō cōtēplat̄ est potētia quodāmodo sciens: sed nō vt erat antea q̄ didicisset. At cū ita sese hz: nisi qd ꝓhibeat: opatur ac cōtēplat̄: vel in ꝯ̄dictione ignorationeqȝ erit.

¶ Est aūt potētia alr̄ addiscēs sciēs: ⁊ hn̄s iā sciētiā ⁊ nō ꝯsiderās. Semp aut cuȝ silr̄ actiuū ⁊ passiuū sūt: fit aliqn̄ actu qd̄ in potētia: vt addiscēs ex potētia ente alterꝝ fit potētia. Habēs eni sciam nō ꝯsiderans aūt: potentia est sciens quodāmodo. sed non sicut ⁊ ante addiscere. Cū aūt sic habeat: si aliquid nō ꝓhibeat operatur cōsiderat: aut erit in cōtradictione ⁊ ignorantia.

¶ Distiguit eē i potētia. Et p̄ i itellectu. Scḋo i q̄litate ibi [Silr̄ aūt hoc se hnt.] Tertio i motu locali ibi [Silr̄ aūt se hnt.] Dic̄ ḡ p̄: ꝙ aliter ē i potētia ad sciētiaȝ ille q addiscit ⁊ nōdū hēt habitū scientie: ⁊ ille q iā hz habitū scie: sz nō ꝯsiderat vtēs habitu. Ex p̄° aūt potētia in sciam reducit̄ aliqd: cū actiuū suo passiuo ꝯiūgit̄. ⁊ tūc passiuū p p̄ntiā actiui fit i tali actu q adhuc ē in po°. Sic addiscēs p actionē docētis reducit̄ d: potētia in actū cui actui ꝯiūgit̄ altera potētia. Et sic exīs i potētia p̄a: fit i alia po°. q̄ iā hēs sciētiā ⁊ nō ꝯsiderās: quodāmō ē in po° ad actū scie: sed nō eodē mō sicut anteq̄ addisceret. ḡ de potētia p̄ma reducit̄

reducit in actũ:cui adiũgit ſcḋa potẽtia per aliqḋ agẽs.ſ. per docẽtẽ. Sʒ qñ ſic ſe hʒ ꝙ hʒ hitũ ſciẽ nõ opʒ ꝙ reducat in 2ᵐ actũ ꝑ aliqḋ agẽs:ſʒ ſtatĩ ꝑ ſeipſuʒ opat̃ ꝯſiderãdo:niſi ſit aliqḋ ꝓhibẽs.puta occupatio vel ĩfirmitas aut volũtas.Uel ſi nõ ĩpediꝰ nõ poſſet ꝯſiderare:tũc nõ eẽt in habitu ſciẽ:ſʒ in eius ꝯ̃rio.ſ.in ignorãtia. ℭ Scḋo ibi.

ℭ Simili mõ ſeſe hñt hec:ꝛ in ipſis nãlibꝰ rebꝰ. Frigidũ eni eſt potẽtia calidũ. Cũ aũt ẽ mutatũ:iã ẽ ignis: atqʒ cõburit:niſi quid prohibeat atqʒ impediat.

ℭ Similr aũt hec ſe habẽt ꝛ in phyſicis. Frigidũ.n.potẽtia eſt calidũ.cũ aũt fuerit mutatũ:iaʒ ignis ẽ. Ardet aũt niſi aliqḋ ꝓhibeat ꝛ ĩpediat.

ℭ Mãifeſtat idẽ in q̃litatibꝰ.ꝛ dic̃ ꝙ ſic̃ dcm̃ ẽ de potẽtia ad ſciẽdũ in aĩa:ita eſt ẽt in corpibꝰ nãlibꝰ. Corpus enim cũ eſt actu frigidũ eſt potẽtia calidũ:ſicut ignorãs eſt potẽtia ſciẽs. Sed cũ fuerit ꝓductũ per trãſmutationẽ vt habeat formã ignis tũc iã ẽ ignis in actu habẽs virtutem opandi:ꝛ opat̃ ſtatiʒ cõburẽdo niſi aliqḋ ꝓhibeat in cõtrariũ agẽdo:vel q̃litercũqʒ aliter ĩpediat:puta ſubtrahẽdo cõbuſtibile. Sic̃ dcm̃ ẽ ꝙ poſtq̃ aliqs addiſcẽdo factꝰ eſt ſciens:ſtatim ꝯſiderat niſi aliqḋ impediat. ℭ 3ᵒ ibi.

ℭ Similiter res ſeſe hʒ ꝛ circa graue ꝛ leue. Ex graui nãqʒ fit ipm leue:vt aer ex aq̃. Hoc eni erat p̃mo potẽtia:ꝛ iã eſt leue. Atqʒ ꝯtinuo opabit̃:ſi nõ aliquid obſtet. Actus aũt leuis eſt alicubi eẽ:atqʒ in ſupero loco. Prohibetur v̓o cuʒ eſt in loco cõtrario. Et hoc ſimiliter ſeſe habet:ꝛ in quanto:ꝛ quali.

ℭ Silr autẽ ſe hʒ ꝛ circa graue ꝛ leue. Leue.n. fit ex graui.vt ex aq̃ aer.hic.n.potẽtia p̃mũ. Et iã leue opabit̃ mox niſi aliqḋ ꝓhibeat. Actꝰ aũt leuis ẽ alicubi eẽ ꝛ ſurſuʒ. Prohibet̃ aũt cũ in cõtrario loco ſit. Silr ꝛ hoc ſe hʒ ĩ quãto ꝛ q̃li.

ℭ Manifeſtat idẽ in motu grauiũ ꝛ leuiũ ꝛ dic̃ ꝙ ſilr leue fit ex graui ſicut ex frigido calidũ:vtputa cũ aer qui ẽ leuis fit ex aq̃ q̃ eſt grauis. Hec ḡ.ſ.aq̃ p̃ eſt in potẽtia leuis.ꝛ poſtmodũ fit leuis in actu:ꝛ tũc ſtatĩ hʒ opationem ſuã niſi aliqḋ ꝓhibeat. Sed iã leuis exiſtens cõparat̃ ad aliqḋ ſic̃ potẽtia ad actũ. Actꝰ.n.leuis ĩquãtũ huiꝰ ẽ eẽ in aliq̃ loco determiato.i.ſurſuʒ. Sʒ ꝓhibet̃ ne ſit ſurſuʒ per hoc ꝙ ẽ in ꝯ̃rio loco.ſ.deorſuʒ.q2 nõ põt eẽ ſimul in duobus locis. Uñ illud qḋ detinet leue deorſuʒ ꝓhibet ipſuʒ eſſe ſurſuʒ. Et ſic̃ dictũ eſt in motu locali:ita ẽt dicẽduʒ ẽ de motu ſm quãtitatẽ vel q̃litatẽ. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Querit̃ igit̃ ꝑꝑ qḋ leuia grauiaqʒ ad ſua loca mouent̃. Eſt aũt cã ipa apta eẽ aliquo moueri:atqʒ hoc eſt ipſiꝰ grauis leuiſqʒ eẽ ĩfero loco:ſupoqʒ diſtinctũ.

ℭ Et tñ querit̃ hic quare in ipſorũ loca mouent̃ grauia ꝛ leuia. Cã autẽ eſt.q2 apta nata ſunt ꝛ hoc eſt graui ꝛ leui eſſe:hoc qdẽ eo ꝙ ſurſuʒ:illud autem eo ꝙ deorſum determinatum.

ℭ Soluit quãdã q̃õnẽ ſm p̃miſſa. Lʒ enim actus leuis ſit eſſe ſurſum:tñ a qbuſdã q̃rit̃ q̃re grauia ꝛ leuia mouẽtur in ꝓpria loca. Sed cã huiꝰ eſt.q2 habẽt naturalẽ aptitudinẽ ad talia loca. Hoc.n.eſt eẽ leui hẽe aptitudinẽ ad h̃ ꝙ ſit ſurſuʒ. Et hec eſt ẽt rõ grauis hẽe aptitudinẽ ad hoc ꝙ ſit deorſum. Uñ nihil eſt aliud q̃rere q̃re grauꝰ mouet̃ deorſuʒ:q̃ q̃rere q̃re ẽ graue. Et ſic illud idẽ qḋ fac̃ ipſuʒ graue:facit ipſum moueri deorſum. ℭ Deinde cuʒ dicit.

ℭ Leue v̓o graueqʒ potẽtia:pluribꝰ eſt modis vt dixĩmꝰ. Nã cũ eſt aq̃:leue potẽtia quodãmõ eſt:ꝛ cũ ẽ aer adhuc potẽtia ẽ. Fieri.n.põt vt ob ĩpedimẽtum nõ ſit ſupo in loco. Sʒ ſi id qḋ ĩpedit fuerit ſublatũ: opat̃:ſempq3 ſupius ſit. Silr ꝛ q̃le ipm ab actu tale mutat̃. Cõtinuo nãqʒ cõtẽplat̃ ꝛ hiſce q ſciaʒ hʒ:niſi quid obſtet. Et ipʒ ẽt quãtũ extẽdit̃ ſi nihil ſit qḋ impediat. Qui v̓o id qḋ ſuſtinet ꝓhibetqʒ:dimouit:partiʒ mouet:ptiʒ nõ mouet. Ut qui colũnã diuellit:aut ab vtre qui eſt in aqua lapidẽ p̃mẽtẽ dimouit:per accidẽs eni mouet. Quẽadmodũ ꝛ pila reflexa:nõ a pariete ſed ab eo qui ꝓiecit eſt mota. Nihil igit̃ hoꝝ vt patuit ſeipſum mouet:ſed motus quidẽ habet principium:non mouendi tamẽ:atqʒ agendi:ſed patiendi.

ℭ Potẽtia aũt ẽ leue ꝛ graue multiplr:ſicut dictum ẽ. Cũqʒ.n.ſit aq̃:potẽtia quodãmõ ẽ leue. Et cũ aer:eſt adhuc in potẽtia. Cõtingit.n.ĩpeditũ nõ ſurſuʒ eẽ. Sʒ ſi auferat̃ ĩpedimentũ agit ꝛ ſemꝑ ſurſuʒ ſit. Silr aũt ꝛ q̃le ad actũ eẽ imutat. Mox.n.ꝯſiderat ſciẽs:niſi aliqḋ prohibeat. Suſtinẽs aũt ꝛ ꝓhibẽs:mouẽs eſt:ſicut mouet:eſt aũt ſicut nõ:vt eſt colũnas diuellẽs:aut lapidẽ remouẽs aut a vaſe aquã. Scḋm accñs eni mouet:ſic̃ repcuſſa ſpera:nõ a pariete mota eſt:ſed a ꝓijciẽte. Qḋ qdẽ igit̃ nihil hoꝝ ipſum mouet ſeipſuʒ manifeſtũ eſt:ſed motus habẽt principiũ:nõ mouẽdi neqʒ faciendi:ſʒ patiẽdi.

ℭ Ex p̃miſſis oſtẽdit qḋ moueat grauia ꝛ leuia.ꝛ dic̃ ꝙ cũ id qḋ eſt in potẽtia moueat̃ ab eo qḋ eſt in actu:ſic̃ dcm̃ ẽ:cõſiderãdũ eſt ꝙ multiplr dr̃ aliqḋ eẽ in potẽtia leue vl̃ graue. Uno.n.mõ cũ adhuc eſt aq̃ eſt in potẽtia ad leue. Alio aũt mõ cũ iã ex aqua factus eſt aer.eſt tñ adhuc in potẽtia ad actũ leuis qḋ ẽ eẽ ſurſuʒ:ſic̃ habẽs habitũ ſciẽtie ꝛ nõ ꝯſiderãs adhuc dr̃ eẽ in potẽtia. Cõtingit.n.ꝙ id qḋ eſt leue ĩpediat̃ ne ſit ſurſuʒ. Si ḡ auferat̃ illud ĩpedimẽtũ ſtatĩ agit ad h̃ ꝙ ſit ſurſuʒ aſcẽdẽdo. Sicut ẽt dcm̃ eſt in q̃litate:ꝙ qñ eſt q̃le in actu ſtatĩ tẽdit ĩ ſuã actionẽ. Sicut ille qui eſt ſciẽs ſtatiʒ ꝯſiderat niſi aliqḋ ꝓhibeat. ꝛ ſilr in motu quãtitatis.q2 ex quo facta eſt addicio quãti ad quãtũ ſtatĩ ſequit̃ extẽſio in corpore augmẽtabili niſi aliqḋ ꝓhibeat. Sic ḡ pʒ ꝙ illḋ qḋ mouet.i.remouet h̃ qḋ eſt ꝓhibẽs[ꝛ ſuſtinẽs].i.detinẽs:quodãmõ mouet ꝛ quodãmõ nõ mouet. Puta ſi colũna ſuſtineat aliqḋ graue ꝛ ſic ĩpediat ipſuʒ deſcẽdere:ille q diuellit colũnaʒ:quodãmodo dr̃ mouere graue colũne ſuppoſitũ. Et ſilr ille qui remouet lapidẽ q ĩpedit aquaʒ effluere a vaſe dr̃ quodãmodo mouere aquã. Dr̃.n.mouere per accñs ꝛ nõ per ſe. ſicut ſi ſpera.i.pila repcutiat̃ a pariete:per accñs qdẽ mota eſt a pariete:nõ aũt per ſe:ſʒ a p̃mo ꝓijciẽte. Paries.n. nõ dedit ei aliquẽ ĩpetũ ad motũ ſed ꝓijciẽs. Per accñs aũt fuit ꝙ dũ a piete ĩpediret̃ ne ſm ĩpetũ ferret̃ eodeʒ impetu manẽte in ꝯ̃riũ motũ reſiliuit. Et ſilr ille q diuellit colũnã nõ dat graui ſuppoſito ĩpetũ vel ĩclinationem ad hoc ꝙ ſit deorſum. Hoc.n.habuit a p̃mo generãte qḋ dedit ei formã quã ſequit̃ talis inclinatio. Sic igit̃ generãs eſt per ſe mouẽs grauia ꝛ leuia:remouẽs aũt ꝓhibẽs per accidẽs. Cõcludit igit̃ manifeſtũ eẽ ex dictis ꝙ nihil hoꝝ.ſ.grauiũ ꝛ leuiũ mouet ſeipſuʒ:ſed tñ motus eoꝝ eſt nãlis.q2 hñt p̃cipiũ motꝰ in ſeipſis:nõ qdẽ p̃cipiũ motiuũ aut actiuũ.ſed principium paſſiuũ:qḋ eſt potẽtia ad talẽ actũ. Ex quo pʒ cõtra intentionem phi eſſe ꝙ in mã ſit p̃cipiũ actiuũ.qḋ qdã dicũt eſſe neceſſariũ ad hoc ꝙ ſit motus naturalis. Sufficit.n.ad hoc paſſiuũ p̃cipium qḋ eſt potentia naturalis ad actum. ℭ Deinde cũ dicit.

¶ Quod si omnia que mouenť: aut nã: aut p̄ternãm: ꝛ violēti a motu cientur: ꝛ ea que vi preterq̄ naturã mouenť ab aliquo cũcta: atq̄ ab alio mouenť: vt pꝫ: ꝛ ea rursus que nã mouenť ab aliquo motu cientur: siue a seipsis moueanť: vt animalia: siue nõ a seipsis: vt leuia grauiaq̄: naꝫ aut ab eo mouenť qđ generauit ac leue fecit vel graue aut ab eo quod ea que prohibent obstantiaq̄ dimouit. Uniuersa que motu cientur ab aliquo profecto mouentur.

T.c.53. ¶ Si igitur omnia que mouentur a natura mouentur: aut extra naturaꝫ ꝛ violētia: ꝛ que vi ꝛ extra naturã omnia a quodã alio. Eoꝝ aũt que natura iterũ quecunq̄ a seipsis mouenť: ab aliquo mouētur: ꝛ que nõ a seipsis vt leuia ꝛ grauia: aut enim a generante ꝛ faciente leue ꝛ graue: aut ab impedictia ꝛ prohibētia soluēte: oia ergo que mouentur: ab aliquo mouebuntur.

¶ Cõcludit ꝯclusionē p̄ncipalē intētaꝫ in toto caplo. ꝛ dič ꝙ si hoc veꝝ est ꝙ oia q̄ per se mouenť: aut mouenť ſm nãm aut extra nãm ꝛ per violētiã: ꝛ de illis que mouenť per violētiã manifestũ ē ꝙ oia mouenť nõ solũ a quodã mouēte. sꝫ ēt a mouēte alio extrīseco. Et iteꝝ iter ea q̄ mouenť ſm nãm: q̄dã mouenť a seipsis in q̄bus manifestũ ē ꝙ mouenť ab aliquo: nõ q̄dē extrīseco: sed itrinseco. Que dã ēt sunt q̄ mouenť ſm nãm nõ tñ a seipsis. sič grauia ꝛ leuia: ꝛ hec ēt ab aliquo mouenť. vt oñsuꝫ est. q2 aut mouenť per se a generãte qđ fač ea eē grauia ꝛ leuia. aut mouenť per accñs ab eo qđ soluit. i. remouet ea que ipediūt vel remouet naturalem motum. Sic patet ꝙ oia que mouētur: mouenť ab aliquo vel itrinseco motore vel extrinseco: qđ dicit ab alio moueri. LEC. IX.

¶ Id aũt qđ mouet est duplex. Aut enĩ nõ per seipsũ mouet: sed per aliud: qđ quideꝫ id motu ciet qđ mouet: aut per se mouet. Et hoc aut p̄mũ post vltimuꝫ: aut per plura media mouet: vt baculus mouet lapidē: ꝛ moueť a motu: q̄ q̄dē ab hoie motu cietur. At hic nõ vlteri⁹ ex eo mouet. q2 ab alio ip̄e motu cietur.

Hoc autē dupliciter: aut. n. non propter seipsum est mouēs: sed ꝓpter alteꝛ qđ mouet mouēs: aut propter ipsum. Et hoc aut mouens ex se primũ post vltimũ: aut per plura media: vt baculus mouet lapidem: ꝛ mouetur a manu mota ab homie: hic autem non amplius eo qđ ab alio moueatur.

Postq̄ p̄hs ostēdit ꝙ omne qđ mouetur ab alio moueť: hic icipit ostēdere ꝙ necesse ē deuenire ad aliqđ p̄ᵐ mouēs imobile. Et diuidiť in p̄tes duas. In p̄ma ostēdit ꝙ necesse est deuenire ad aliqđ p̄muꝫ: qđ vel sit imobile vel moueat seipsum. In scđa ostēdit ꝙ ēt si deueniať ad aliqđ p̄mũ qđ moueat seipsuꝫ: necesse ē tñ vlterius deuenire ad aliqđ p̄mũ mouēs imobile. ibi [Necesse igiť oē qđ moueť.] Circa p̄mũ duo facit. P̄rio ostēdit ꝙ nõ est possibile ꝙ in īfinitũ aliq̄d ab alio moueať. In scđa ꝙ nõ est necessariũ ꝙ oē mouēs moueať. ibi [Ad dicta aũt.] Circa p̄mũ duo facit. P̄rio ostēdit ꝓpositum ascēdēdo in ordie mobiliũ ꝛ mouētiũ. Scđo descēdēdo. ibi [Amplius aũt ꝛ sic ipsaꝫ. Circa primũ duo facit. P̄rio premittit q̄dã necessaria ad ꝓpositā ostēsionē. Scđo iducit rõnē ad ꝓpositũ ostēdēdu. ibi [Si ergo necesse.] P̄remittit aũt duo quoꝝ p̄mũ est diuisio mouentis. Cũ. n. dictum sit ꝙ omne motũ ab aliquo moueť: cõtingit aliq̄d esse mouēs dupl̄r. Uno mõ qñ nõ mouet ꝓpter seipsuꝫ. i. propria virtute: sꝫ q2 est motũ ab aliquo alio mouēte: ꝛ h̄ est zᵐ mouēs. Alio mõ aliq̄d mouet ꝓp̄ seipsum. i. ꝓpria virtute: nõ q2 est motũ ab alio. Contingit aũt ꝙ tale mouēs moueat dupl̄r. Uno mõ ita ꝙ primũ mouēs moueat proximũ post vltimũ. i. id qđ est sibi ꝓximũ post zᵐ mouens: ꝛ hoc cõtingit qñ p̄mũ mouēs mouet mobile p̱ vnũ tñ mediũ. Alio v̄o modo mouēs mouet mobile per plura media: vt pꝫ cuꝫ baculus mouet lapidem: ꝛ mouetur a manu: que moueť ab homine: qui nõ mouet eo ꝙ ab aliquo alio moueať. Sic ergo hõ est p̄mũ mouēs ꝓpter seipsum: ꝛ mouet lapidē per plura media. Si aũt moueret lapidē manu: moueret per vnũ mediũ tñ. [Scđo ibi.

¶ Utrũq̄ꝫ igitur mouere dicim⁹: ꝛ vltimũ mouētiũ: ꝛ etiã p̄mũ: sꝫ magis p̄mũ. Hoc enĩ vltimũ mouet. Sꝫ vltimũ p̄mũ nõ mouet. Et sine p̄mo q̄dē vltimũ non mouebit: sine v̄o hoc: primum mouere potest. Baculus enim si homo non moueat: non mouebit.

¶ Utraq̄ igitur mouere dicimus: ꝛ primũ ꝛ vltimũ mouentiũ: sed magis primũ. Illud. n. mouet vltimũ: sed nõ hoc primũ. Et sine q̄deꝫ primo vltimũ nõ mouebit: illud aũt si nõ hoc: vt baculus nõ mouebit: nisi moueatur ab homine.

¶ Ponit cõparationē p̄mi mouētis ꝛ scđi. Cũ. n. tã p̄mum mouēs q̄ vltimũ mouere dicamus: dicim⁹ ꝙ magis mouet p̄mũ mouēs q̄ vltimũ. Et hoc pꝫ p̱ duas rõnes. q̄ruꝫ prima est ꝙ p̄mũ mouēs mouet zᵐ mouēs. sed nõ econuerso. Scđa rõ est. q2 zᵐ mouēs nõ potest mouere sine p̄mo: sed primũ mouēs põt mouere sine scđo. Sicut baculus nõ põt mouere lapidē nisi moueať ab homine. sed hõ potest mouere etiam sine baculo. [Deinde cum dicit.

¶ Si igitur omne qđ mouetur ab aliquo moueri necesse ē: ꝛ aut ab eo qđ mouetur ab alio: aut ab eo qđ nõ mouetur ab alio: ꝛ si ab eo mouetur quod ab alio motu cietur: mouēs aliqđ eē p̄mũ qđ nõ ab alio moueatur necesse est. Sin v̄o tale est primũ: nõ necesse ē alterũ eē: fieri enĩ nõ põt: vt in īfinitũ ꝓficiscatur id qđ mouet atq̄ꝫ mouetur ab alio. ꝓpꝑ cũ infinitorum nihil sit primuꝫ. Si igitur vti diximus oē quidem qđ mouetur ab aliquo motu cietur. id v̄o qđ primũ mouet: mouetur quidem: at non ab alio. ipsum profecto primum a seipso moueatur necesse est.

¶ Si ergo necesse est oē qđ mouetur ab aliquo moueri: ꝛ aut ab eo qđ moueť: aut ab alio: aut nõ. Et si q̄dē ab alio qđ moueť: necesse aliq̄d eē mouēs qđ nõ ab alio primũ. Si aũt huiusmodi primũ: nõ necesse est eē alterũ. Impossibile enĩ est in infinitũ abire mouēs: ꝛ qđ moueť ab alio ipsum. Infinitoꝝ eniꝫ nõ est aliq̄d primuꝫ. Si ergo omne qđ moueť: ab aliquo mouetur: primum autē mouēs mouetur quideꝫ non ab alio autem: necesse est ipsum a seipso moueri. T.c.54.

¶ Ostēdit ꝓpositũ ſm p̄missa. Ostēsuꝫ est. n. ꝙ oē qđ moueť ab aliquo moueť. Id aũt a quo moueť aut mouetur aut nõ moueť: ꝛ si moueť aut ab alio moueť aut nõ. Hec aũt duo. s. qđ moueť ab alio. ꝛ qđ moueť nõ ab alio: sic se hñt ꝙ posito vno poniť aliũ: ꝛ nõ ecõuerso: q2 si sit aliq̄d qđ moueť ab alio: necesse est deuenire ad aliqđ primũ qđ nõ moueť ab alio. Sed si ponať aliqđ p̄muꝫ hui⁹. s. qđ nõ moueať

moueaꝛ ab alio:nō eſt neceſſariū vlteri⁹ ponē alteꝝ.ſ.qȯ mouetur ab alio.Et hoc quidē per ſe manifeſtū eſt. Sed primū poterat eē dubiū.ſ.ꝙ ſi īueniꝛ aliqd qȯ moueꝛ ab alio:ꝙ īueniaꝛ aliqȯ ṗmū qȯ nō moueꝛ ab alio. Et ideo ꝯſiter hoc ꝓbat ſic.q2 ſi aliqd moueꝛ ab alio:⁊ iteꝝ illud ab alio ⁊ nūqꝫ ē deuenire ad aliqd qȯ nō moueaꝛ ab alio ſequiꝛ ꝙ ſit ꝓcedere in īfinitū in mouētib⁹ ⁊ motis.Et h

Tex.34. quidē eē īpoſſe ſupra ꝓbatū ē in.7.Sed hic ꝓbat certiori via:q2 in īfinitis nō ē aliqd p̄ᵐ. Si ḡ mouētia ⁊ mota ꝓcedāt in īfinitū nō erit aliqd p̄ᵐ mouēs.Iā aūt dictū eſt ꝙ ſi ṗmū mouēs nō mouet:nec vltimū mouet. Non erit ergo aliqȯ mouēs:qȯ ē manifeſte falſuꝫ. Nō ē ḡ ꝓcedere in īfinitū in h ꝙ aliqd moueaꝛ ab alio.Si ḡ nō deꝛ ꝙ oē qȯ moueꝛ ab aliquo moueꝛ vt oſtēſuꝫ eſt.⁊ iteꝝ ſupponaꝛ ꝙ p̄ᵐ mouēs mouet:cū ꝓbatū ſit ꝙ non moueaꝛ ab alio: neceſſe ē ꝙ moueaꝛ a ſeipſo. ¶ Eſt aūt in hac rōne attēdēdū.ꝙ p̄ᵐ mouēs moueri nō ē hic ꝓbatū.Supponit aūt hoc ſ꞉ cōeꝫ opionē Platonicoꝝ.Quātū aūt ad ṽtutē rōnis nō magis ꝯcludiꝛ ꝙ p̄ᵐ mouēs moueat ſeipſum qꝫ ꝙ ſit imobile.Vñ in ſequētibus hāc eādē ꝯcluſionē ſub diſiunctione inducit.vt infra patebit.¶ Deinde cū dicit.

¶ Preterea hoc ēt rōnē hāc eādē tranſigere licet.Oē nāqꝫ qȯ mouet:⁊ aliqd ⁊ aliquo ſane mouet:aut enī ſeipſo aut alio mouet:vt hō:aut ſeipſo aut baculo mouet:⁊ aut ipſe vētus deiecit:aut lapis quē pepulit vētus.Fieri ṽo nō pōt vt id quo mot⁹ affertur moueat abſqꝫ eo qȯ mouet ſeipſo.Sed ſi id qdē ſit qȯ motū affert ſeipſo:nō neceſſe eſt aliud eē quo mot⁹ affeꝛ. Sin ṽo ſit aliud quo motus affeꝛ:eſt aliqd ꝓfecto: qȯ qdē nō aliquo:ſed ſeipſo mouebit:vel in īfinitum abibiꝛ.Si igiꝛ mouet qppiā atqꝫ moueꝛ:ſtetur ⁊ nō in īfinitū pergaꝛ neceſſe eſt.Nam ſi baculus moueat q2 moueꝛ a manu:manus ipſa ꝓfecto baculo motuꝫ affert. Qȯ ſi manū etiā qppiā aliud moueat:⁊ illud idētidē manū mouet.Cū igiꝛ id qȯ motū affert aliud aliquo mouet:tū id ſit ṗus qȯ ſeipſo mouet neceſſe eſt.Qȯ ſi hoc motu qdē cieꝛ:ab alio aūt nō moueꝛ: neceſſe eſt ipm ꝓfecto ſeipm motu ciere.Quare hac etiā rōne:aut ab eo ſtati qȯ ſeipꝫ mouet id quod moueꝛ motu cietur:aut ad hoc ipſum tādem acceditur.

Tex.35. ¶ Amplius aūt ⁊ ſic ipſaꝫ hāc eādē rōnē eſt aggredi.Oē.n.mouēs:aliqd qdem mouet ⁊ aliquo. Aut enī ſeipſo mouens mouet:aut alio:vt hō ipſe:aut baculo:aut vēt⁹ ꝓiecit:aut ipſe:aut lapis quē mouit. Impoſſe aūt ē mouere ſine nō ipſo:mouēte ⁊ agēte id quo mouet. Sꝫ ⁊ ſi qdē ipſuꝫ ſeipſo mouet: nō neceſſe eſt aliud eē quo mouet. Si ṽo ſit alteꝝ id quo mouet: eſt aliqd qȯ mouebit nō quodā alio ſꝫ ſeipſo:aut in īfinitū abibit. Si ḡ qȯ moueꝛ aliqd mouet:neceſſe eſt ſtare ⁊ nō ī īfinitū ire. Si.n.baculus mouet:eo ꝙ moueꝛ a manu:⁊ man⁹ mouet baculū:ſi āt ⁊ hāc aliud mouet:⁊ hāc alteꝝ aliqȯ mouēs. Cū itaqꝫ aliquo moueaꝛ ſp alteꝝ:neceſſe ē pri⁹ ipm ſeipꝫ mouēs. Si igiꝛ mouet qdē h:nō aliȯ autē mouēs ipꝫ:necē ipm ſeipm mouere. Quare ⁊ ſm hāc rōnē qȯ moueꝛ aut mox ab ipſo mouēte mouebitur:aut venit aliquādo i huiuſmodi.

¶ Probat idē deſcēdēdo.Et eſt eadē rō cū ṗmiſſa quātus ad virtutē īferēdi:differēs aūt ſm ordinē ꝓceſſus. Iterat aūt eā ad maiorē manifeſtationē. Dicit ḡ ꝙ ṗdictā rōnē cōtingit alio mō ꝓſeq.Et ṗmittit ꝓpoſitiōes habētes eādē rōnē veritatis cū ſupra ṗmiſſis:ſꝫ alio ordine. Supra enīꝫ ṗmiſit ꝙ oē qȯ moueꝛ ab alio moueꝛ:⁊ ꝙ illȯ a quo moueꝛ mouet vel ꝑꝑ ſeipſuꝫ vel ꝑꝑ aliud ṗus mouēs:qȯ erat ꝓcedere aſcēdēdo. Hic aūt ecōuerſo deſcēdēdo ꝓcedit:dicēs ꝙ oē mouēs mouet aliquid ⁊ mouet aliquo vel ſeipſo vel alio inferiori mouēte:ſicꝫ hō mouet lapidē vel ipſe per ſeipſuꝫ:vel per baculū:⁊ vēt⁹ ꝓicit ad terrā aliqꝫ: aut ſuo īpulſu:aut per lapidē quē mouet. Iteꝝ ſupra ṗmiſerat ꝙ vltimuꝫ mouēs nō mouet ſe ſine ṗmo:ſꝫ ecōuerſo. Loco eius hic dicit ꝙ id quo aliqd mouet ſicꝫ īſtrumēto:īpoſſibile eſt ꝙ aliqd moueat ſine ṗncipali mouēte qȯ mouebat ipſum.ſicꝫ baculus ſine manu.Sed ſi aliqd mouet per ſeipſuꝫ ſicut ṗncipale mouēs:nō eſt neceſſe eē aliȯ inſtrumentū quo moueat.Et hoc magis manifeſtū eſt in inſtrumētis qꝫ in mobilib⁹ ordīatis:ſꝫ habeat eādē veritatē:q2 nō qlibet ꝯſideraret 2ᵐ mouēs eē īſtrumētū ṗmi. Sicut ēt ſupra dixerat deducēdo ꝙ ſi ſit aliqd qȯ moueꝛ ab alio:neceſſe eſt eē aliqd qȯ nō moueꝛ. ſꝫ nō ecōuerſo. Ita hic dicit deſcēdēdo ꝙ ſi īueniaꝛ ꝙ illud quo mouēs mouet ſit alterū ſicut īſtrumētū: neceſſe eſt eſſe aliqd qȯ mouebit nō aliquo īſtrumēto:ſꝫ per ſeipſum:aut ꝓcedeꝛ in īfinitū in īſtrumētis:qȯ eſt idē ac ſi ꝓcedereꝛ in īfinitum in mouētib⁹:qȯ ē īpoſſe:vt ſupra oſtēſuꝫ eſt. Si eſt ḡ aliqd mouēs id qȯ moueꝛ:neceſſe eſt ſtare:⁊ nō in īfinitum ire:q2 ſi baculus mouet eo ꝙ moueꝛ a manu: ſequiꝛ ꝙ manus moueat baculū.Si aūt ⁊ manū aliqd aliȯ mouet:ēt ſequiꝛ ecōuerſo ꝙ aliqȯ mouēs moueat manum:⁊ ita opꝫ ꝙ ſicꝫ ꝓcediꝛ in īſtrumentis motis:ita ꝓcedaꝛ in mouētib⁹ q̄ mouēt īſtrumēta. Nō eſt aūt ꝓcedere in īfinitū in mouētib⁹:vt ſupra oſtēſuꝫ eſt:ḡ neqꝫ in inſtrumētis. Cū ergo ſemꝑ alterū qȯ moueꝛ moueaꝛ alio mouēte: ⁊ nō ſit ꝓcedere in īfinitū:neceſſe eſt eē aliqȯ primū mouens qȯ moueat per ſeipſuꝫ:⁊ nō per aliqȯ īſtrumētū. Si ergo deꝛ ꝙ hoc ṗmū qȯ mouet per ſeipm moueꝛ qdē:ſꝫ nō eſt aliqd aliud mouēs ipm q2 ſic ⁊ ipſum eēt īſtrumētum:ſequiꝛ ex neceſſitate ꝙ ipſum ſeipſum moueat:ſuppoſito ſm Platonicos ꝙ oē mouēs moueaꝛ. Unde ⁊ ſm iſtā rationē illud qȯ mouetur aut ſtatiꝫ mouebitur a mouente qȯ mouet ſeipſum:aut aliqn̄ erit deuenire in aliqȯ tale mouens qȯ ſeipſum moueat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inſuꝑ ſi ſic etiā ꝯſiderabim⁹ eadē accidēt vniuerſa. Nā ſi oē quod moueꝛ:ab eo moueꝛ quod motu cietur:aut hoc ipſis reb⁹ per accñs cōpetit:vt qppiam moueat qdē:motū ⁊ ipſum ſuſcipiens:non tamen q2 mouetur:aut non per accidens:ſed per ſe ineſt.

¶ Ad dicta aūt ⁊ ſic intēdētibus contingēt eadeꝫ Tex.36.
hec. Si enīꝫ ab eo qȯ mouetur:mouetur omne qȯ mouetur:aut hoc rebus exiſtit ſm accidens: vt moueat quidem quod mouetur: non tamen propter id qȯ moueꝛ ipſum:aut nō: ſed per ſe.

¶ Oſtēdit ꝙ nō oē mouēs moueꝛ.vt in ṗorib⁹ rōnib⁹ ſupponebaꝛ.Et circa hoc duo facit. Prīo ꝓbat ꝙ nō oē mouens moueꝛ.Scdo tā ex h qꝫ ex ſupiorib⁹ rōnibus ꝯcludit ṗncipale ꝓpoſitū.ibi.[Nō ergo neceſſe ſemꝑ moueri.] Dicit ergo ṗmo ꝙ ſupradicta pñt ēt addi hic ad noſtruꝫ propoſitū oſtēdēdū. Et circa hoc tria facit. Prīo ṗmittit quādā diuiſionē.Scdo deſtruit vnā ptē.ibi.[Primū qdē igiꝛ.] Tertio deſtruit aliā ptē.ibi.[At ṽo ſi nō ſm accñs.] Dicit ergo ṗmo ꝙ ſi oē qȯ moueꝛ:moueꝛ ab eo qȯ mouetur:qȯ eſt omne mouens moueri:hoc poteſt eſſe dupliciter. Uno mō ꝙ hoc inueniaꝛ per accidēs in rebus vt mo

uens moueatur: ita. s. ꝙ mouens nō moueatur propter id qđ mouet᷑: vt si dicamus edificatorem esse musicū: nō q̄ musicus est: sed per accidens. Aut non est per accidens ꝙ mouens moueatur: sed per se. ℂ Secundo ibi.

ℂ Si igit᷑ per accidēs cōpetit: non necesse est moueri quod motu cietur. Quod si id sit: pꝫ posse aliqñ nihil eoꝝ q̄ sunt moueri. Nō enī est necessariū id quod accidit: sed pōt nō eē. Si igitur id eē posuerimus quod eē pōt: nullū accidet ipossibile: sed forsitā falsuꝫ. At non esse motū est impossibile. Id enim iam demonstratum est: motum inq̄ꝫ necessario semper esse.

ℂ Primū qđē igit᷑ si ꝓm accidēs: non necesse est mouere qđ mouet᷑. Si autē hoc est: manifestū ꝙ ꝯtingit aliqñ moueri nihil eoꝛuꝫ q̄ sunt. Non enim necessariū est accidens: sed cōtingit nō eē. Si ergo ponamus possibile eē: nullum impossibile accidit: falsum aūt fortassis. Motū autē impossibile est non esse. Ostensum .n. prius est hoc: qm̄ necesse est motum semper esse.

ℂ Destruit ṗmū mēbrū tripliciter. Primo qđē tali rōne. Nihil qđ est per accn̄s ē necessariuꝫ: qđ .n. inest alicui per accn̄s nō ex necessitate inest ei: ſꝫ ꝯtingit nō inesse: sicͭ musicū edificatori. Si ḡ mouētia per accn̄s mouent᷑: sequit᷑ ꝙ ꝯtingat ea nō moueri. Sed cū tu ponas ꝙ oē mouens mouet᷑: ꝯsequēs est ꝙ si nō mouent᷑ mouentia: ꝙ nō moueāt. Sequit᷑ ḡ ꝙ aliqñ nihil moueat᷑. Hoc aūt est ipossibile:
Lec. 2. R totum q̄ ostēsum est supra ꝙ necesse est motū semꝑ eē. Istud aūt impossibile nō sequit᷑ ex hͦ ꝙ supposuimus mouētia non moueri: q̄ si hoc est per accidēs ꝙ mouēs moueat᷑: mouētia nō moueri erit possibile. Possibili aūt posito nullū sequit᷑ ipossibile. Relinquit᷑ ergo ꝙ aliud ex quo sequit᷑ sit impossibile. s. ꝙ omne mouēs moueat᷑. ℂ Secundo ibi.

ℂ Atq̄ꝫ idipsum cū rōne ēt accidit. Tria nāq̄ꝫ necesse est esse. Id qđ mouet᷑: id qđ mouet: ⁊ id isuꝑ quo mouēs mouet᷑. Id igit᷑ qđ mouet᷑: moueri qđē necesse ē: at nō necesse est motu ciere. Id aūt quo motꝰ affert᷑: ⁊ mouere necesse est: ⁊ moueri. Cū enī sit sil̄ cū eo qđ motu ciet᷑: vna cū ipso mutat᷑. Qđ itueri licet i hisce que loco mouētur. Nā aliquo i tp̄e tāgāt ea q̄ mouētur necesse est. At id qđ ita mouet vt eius nō subeat rōnē quo motus affert᷑: imobile nimiꝝ est. Cū igit᷑ sit ⁊ vltimū ipm: vt cernimꝰ: qđ motu qđē cieri pōt. ṗncipium autē motus non habet: ⁊ id iteꝫ quod mouet᷑ quidem sed ab alio: non a seipso cietur rationi consentaneum est: necessarium ne dicam ⁊ ipsum tertiū esse quod mouet quidem: imobile autem est.

T.c. 37. ℂ Et rationabilr̄ hoc accidit. Tria enī ē necē eē: qđ mouet᷑: ⁊ mouēs: ⁊ qđ mouet. Qđ qđē igit᷑ mouet᷑: necesse qđē moueri: mouere aūt nō necesse ē. Sed quo mouet: ⁊ mouere: ⁊ moueri. Cōmunicat enī simul hoc ⁊ ꝓꝫ idē existēs ei qđ mouet᷑. Manifestū aūt est in mouētibus ꝓm locū. Tāgere .n. necesse adinuicē sicut vsq̄ꝫ ad aliquid. Mouēs aūt sic: vt sit: nō quo mouet imobile. Qm̄ aūt videmus vltimū qđ moueri qđeꝫ potest: motus aūt principiū nō habet: ⁊ mouet᷑ quidem: ab alio autē: sed non a seipso: rationabile est (vt nō necessarium dicamus) ⁊ tertium esse quod mouet quidem cum sit imobile.

ℂ Probat idē alia ꝓbabili rōne: q̄ talis ē. In motu tria inueniunt᷑: quoꝝ vnū ē mobile qđ mouet᷑: aliud aūt est mouēs. tertiū ē istr̄m quo mouēs mouet. In istis aūt tribus manifestū ē ꝙ id qđ mouet᷑ necesse est moueri. ſꝫ nō ē necesse ꝙ moueat. Instr̄m aūt quo mouēs mouet necesse ē ⁊ mouere ⁊ moueri. Mouet᷑ aūt a ṗncipali mouēte. ⁊ mouet vltiuꝫ motū. vñ ⁊ oē qđ mouet ⁊ mouet᷑ hꝫ rōnē istr̄i: Iđ aūt istr̄m quo mouēs mouet ⁊ mouet᷑ ⁊ mouet. q̄ cōicat cū vtroq̄ꝫ extr̄is in q̄dam idētitate ad id qđ mouet᷑. Et hoc maxīe manifestū ē in motu locali. Necesse est enīꝫ ꝙ mouētia a ṗmo mouēte vsq̄ꝫ ad vltimū motū oīa se tangāt adinuicē. Et sic pꝫ ꝙ istr̄m mediū: est idē per ꝯtactum cū mobili. ⁊ sic simul mouet᷑ cū ipso iq̄nātum cōicat ipsi. Sed ēt cōicat mouēti. q̄ ē mouēs: hͦ mō tñ vt istr̄m quo mouet nō sit imobile. Sic igit᷑ ex ṗmissis appet ꝙ vltimū motū mouet᷑ qđē: ſꝫ nō hꝫ in se ṗncipiū mouēdi neq̄ꝫ seipsuꝫ neq̄ꝫ aliud. Et mouet᷑ qđē ab alio: sed nō a seipso. Unde videt᷑ eē rōnabile. i. ꝓbabile: nec ad pñs curamus dicere ꝙ sit necessariū: eē aliqđ tertiū qđ moueat cum sit immobile. Probabile .n. est ꝙ si aliq̄ duo ꝯiūgunt᷑ per accidēs: ⁊ vnū inenit᷑ sine alio. ꝙ ēt aliud ineniat᷑ sine illo. Sed ꝙ possit ineniri sine illo hoc ē necessariū. q̄ q̄ ꝑ accidēs ꝯiūgunt᷑ ꝯtigit nō ꝯiūgi. Sicut si albū ⁊ dulce per accn̄s ꝯiūgant᷑ in çuccaro: ⁊ albū inenitur sine dulci. vt in niue: ꝓbabile ē ꝙ ⁊ dulce ineniat᷑ in aliq̄ re sine albo: vt i cassia. Si igit᷑ mouēs moueri ē per accn̄s: ⁊ inenit᷑ moueri absq̄ꝫ mouere in aliquo: sicͭ in vltio moto: ꝓbabile est ꝙ ineniat᷑ mouere absq̄ꝫ moueri: vt sit aliqđ mouēs qđ nō mouet᷑. Ex quo pꝫ ꝙ ista rō nō hꝫ istāciā in substācia ⁊ accidēte ⁊ mā ⁊ forma ⁊ similibꝰ: quoꝝ vnū inenit᷑ sine alio: sed nō ecōuerso. Accidēs enīꝫ per se inest substātie: ⁊ mā per se ꝯuenit vt habeat eē ꝑ formā. ℂ Tertio ibi.

ℂ Quapropter ⁊ Anaxagoras recte dicit: mētē igens passiōe vacare: ⁊ nō mixtā eē: qppe cū motus ipsam principiū faciat. Hoc enī pacto solū mouebit: nulluꝫ suscipiens motū: ⁊ vincet: mixtione penitus vacans.

ℂ Unde anaxagoras dicit recte itellectū ipassibilem ingens ⁊ imixtū eē: qm̄ quideꝫ motus principiū ipsum facit eē: sic enīꝫ vtiq̄ꝫ solū mouebit: cum sit imobilis: ⁊ imperabit: cum sit imixtus.

ℂ Probat idem testimonio Anaxa. Quia enim contingit inueniri aliquod mouens qđ non mouetur: ideo Anaxa. recte dixit ponens intellectum impassibilem ⁊ imixtum. Et hoc ideo q̄ ipse ponebat intellectū primum principiū motus: sic autem solummodo poterit mouere ⁊ imperare. absq̄ꝫ hoc ꝙ moueat᷑: si sit imixtus. Qđ enīꝫ cōmiscet᷑ alteri: mouet᷑ quodāmō ad motū ipiꝰ. ℂ Deīde cū dicit.

ℂ At vo si non accidēs sed necessario mouetur id qđ motum aliis affert: atq̄ꝫ adeo vt non moueat si non moueatur: necesse est ipsum vt motum subiit: aut eadem specie motus: aut alia moueatur.

ℂ At vo si nō ꝓm accidēs sed ex necessitate mouet᷑ mouēs: nisi aūt moueat᷑ nō vtiq̄ꝫ mouet: necesse est mouēs si mouet᷑: aut moueri sic vt ꝓm eandem speciem motus: aut ꝓm alteram. T.c. 38.

ℂ Prosequtur aliā ptē diuisiōis. s. ꝙ oē qđ mouet᷑: mouet᷑ ab aliquo qđ mouet᷑ per se nō ꝓꝫ accn̄s. Et iprobat hͦ duobus rōnibꝰ. Quaꝝ ṗma talis ē. Si hͦ nō ē ꝓm accn̄s ſꝫ ex necessitate vt mouēs moueat᷑: ⁊ nunq̄ꝫ possit mouere nisi moueat᷑: oportet hͦ ꝯtingere duobꝰ modis. quoꝝ vnus est vt mouēs moueat᷑ ꝓm eādē speciē motus qua mouet: aliꝰ est: vt

est: vt mouēs moueat ſm vnam ſpēm motus: ſm alteraȝ moueaꝛ. ¶ Exponit aūt cōſequēter pmū modū cū dicit.

¶ Ceu aut ſi calefaciat calefiat: ⁊ ſi ſanet ſanetur: ⁊ ſi ferat feratur: aut ſi ſanet feratur: ⁊ ſi ferat: accreſcat.

¶ Dico autem quia aut calefaciens ⁊ ipſum calefieri: ⁊ ſanās ſanari: ⁊ ferens ferri: aut ſanās ferri: ferens autem augeri.

¶ Sic eniȝ dicimus mouēs moueri ſm eādē ſpeciem motus: puta ſi calefaciēs calefiat: ⁊ ſanās ſanetur: ⁊ ferēs ſm locum feratur. Et 2ᵐ modum exponit cum dicit [Uel ſanans feratur: vel ferens augeatur.] Hoc enim eſt vt ſm aliam ſpeciē motus moueat ⁊ moueatur. ¶ Deinde oſtēdit impoſſibilitatem primi modi cum dicit.

¶ At pmū vt pȝ fieri neqt. Naȝ dicē hec opȝ vſqȝ ad indiuidua deſcēdēdo: ceu ſiqd geometriā doceat: id eādē geometriā doceri: ⁊ ſi pꝛoijciat: eodē ꝓiectionis pꝛoijci mō. Nec ēt ſic vt mot⁹ alio genere moueaꝛ: ceu vt id qdem qꝺ fert icremēta ſuſcipiat. Id aūt qꝺ hoc auget: ab alio altereꝛ: ⁊ id qꝺ illud alterat: alio motu quodā itidē moueaꝛ. Nā ſteꝛ neceſſe eſt. Motus eni finiti ſūt. Qui vo redire dicit: idqȝ qꝺ alterat ferri: pinde facit atqȝ ſi ſtatiȝ id ferri dicat qꝺ fert: ⁊ id doceri qꝺ docet. Patet eni oē qꝺ motu cietur: ⁊ a ſuperiore moueri mouente: atqȝ magis ab eo quod cetera antecedit. At id fieri nequit. Accidit enim vt id diſcat quod docet: quorum alterum habere ſcientiam: alterum non habere neceſſe eſt.

¶ Sed manifeſtū qm̄ ipoſſibile. Oportet enim vſqȝ ad idiuidua diuidētē dicere. vt ſi aliqs docet geometrizare: hoc doceri geometrizare idē: aut ſi ꝓijciat: ꝓijci ſm eundē modū ꝓiectionis. Aut ſic qdē nō: ſed aliꝺ ex alio genere: vt qꝺ fert augeri: hoc aūt augēs alterari ab alio: hoc auteȝ alterās ſm quēdā moueri motū. Sed neceſſe ē ſtare. Finiti eni ſunt mot⁹. Iterū aūt reflectere ⁊ alterās dicere ferri. idē facere eſt: ⁊ ſi mox dicat ferēs ferri: ⁊ docēs doceri. Manifeſtū eniȝ qꝺ moueꝛ ⁊ a ſupius mouēte qꝺ moueꝛ oē: ⁊ magis a pꝛiori mouētiū. At vo h̄ ipoſſe ē. Docēs eniȝ accidit addiſcere: quoꝝ h̄ qdē habere: illud auteȝ nō habere ſcientiam neceſſarium eſt.

¶ Manifeſtū eſt eni ipoſſibile eē ꝙ mouēs ſm eādē motus ſpēm moueaꝛ. Nō eni ſufficiet ſtare in aliq̄ ſpecie ſubalterna: ſed opoꝛtebit ꝑuenire per diuiſionē vſqȝ ad indiuidua. i. vſqȝ ad ſpēs ſpecialiſſimas. Puta ſi aliqs doceat nō ſolū doceaꝛ: ſȝ idē doceat ⁊ doceaꝛ: puta ſi docet geometriā ꝙ hoc idē doceaꝛ: aut ſi mouet ſpecie mot⁹ localis que eſt ꝓiectio: ꝙ ſm eūdē motū ꝓiectiōis moueaꝛ. Et hoc eſt manifeſte falſum. Deīde deſtruit 2ᵐ modū: vt ſ. nō moueaꝛ mouēs ſm eādē ſpēm motus. ſed qꝺ mouet vno genere mot⁹: moueaꝛ alio genere: puta qꝺ mouet ſm locū: moueaꝛ per augmētū: ⁊ qꝺ mouet per augmētū: moueaꝛ ab aliquo alio per alterationē: ⁊ illꝺ alterās moueatur ſm aliquē aliū motū. Manifeſtū eſt aūt ꝙ mot⁹ nō ſunt īfiniti neqȝ ſm genus neqȝ ſm ſpēm. Eſt eni habitū in qnto ꝙ motus differūt genere ⁊ ſpecie ſm differētias rerū in qbus ſunt motus. Genera aūt rerū ⁊ ſpecies non ſunt īfinite: vt alibi ꝓbauit. ⁊ ſic neqȝ genera aut ſpecies motus. Si ḡ mouēs neceſſe ē moueri alio genere aut alia ſpecie mot⁹: nō erit ꝓcedere in infinitū: ſed erit aliqꝺ pᵐ

Tx. c. 3. t. c. q. ? vide.

mouēs imobile. Sed qꝛ poſſet aliqs dicere ꝙ qn̄ deficiēt oēs ſpēs mot⁹: iteꝝ redibiꝛ ad pmā: vt. ſ. ſi pmū motū acceptū mouebaꝛ localiter diſtributis oībus generib⁹ ⁊ ſpeciebus motuū per diuerſos motores: motor q reſidu⁹ erat mouebiꝛ motu locali: ad hoc excludēdū. ꝯſequēter dicit ꝙ tantū valet ſic reflectere vt dicaꝛ ꝙ alterās feraꝛ. Qꝺ dicit: qꝛ motū localē ſupra ꝑus nominauerat: ⁊ alterationem vltio. Sic inqȝ reflectere: idē eſt ac ſi ſtati a ꝑncipio dicaꝛ ꝙ mouēs ſm locū: moueꝛ. Et nō ſoluȝ in genere. ſȝ in ſpecie ꝙ docēs doceri. Et ꝙ tātūdē valeat ꝓbat conſequēter. Oē eni qꝺ moueꝛ magis moueꝛ a ſupioꝛi mouēte q̄ ab īferioꝛi: ⁊ per ꝯñs multo magis a pꝛimo mouēte. Si ergo id qꝺ ponebaꝛ moueri localiter moueꝛ a ꝓpinquo qdē mouēte qꝺ augeꝛ: vlteri⁹ aūt ab eo qꝺ alteraꝛ: vltra āt ab eo qꝺ moueꝛ ſȝ locū: h̄ qꝺ moueꝛ ſȝ locū: magis mouebiꝛ a p̊ qꝺ moueꝛ ſȝ locū q̄ a ſcꝺo qꝺ alteraꝛ: aut a tertio qꝺ augeꝛ. ḡ erit veꝝ dicē ꝙ mouēs ſm locū moueꝛ ſm locū: ⁊ ſimilr ſm vnāquāqȝ ſpēm motus. Hoc aūt nō ſolū eſt falſuȝ: qꝛ videꝛ iſtātiā habere in multis: ſed etiaȝ eſt impoſſibile. Sequeretur enim ꝙ docens addiſcat dū docet: qꝺ eſt īpoſſibile. Includit eniȝ hoc cōtradictioneȝ: qꝛ de ratione docentis eſt ꝙ habeat ſcientiam: de ratione autem addiſcētis ꝙ non habeat. Sic ergo pȝ ꝙ nō eſt neceſſarium mouens moueri. ¶ Scꝺam rōnem ponit ibi.

¶ Hoc ꝑterea magis q̄ dicta: rōnis fines egreditur: oē inqȝ motiuū mobile eē. Qꝺ accidit ſi oē qꝺ mouetur ab eo moueꝛ qꝺ motu cieꝛ. Erit eni mobile pinde atqȝ ſi qſpiā dicat oē ſanatiuū ac ſanans ſanabile: ⁊ edificatiuū edificabile eē: aut ſtati: aut per pl'a. Ceu ſi moueri qdē ab alio motiuū oē: ſȝ non eo motu quo mouet ꝓpinquū ſibi: ſȝ diuerſo moueri dicat: vt ſanatiuū dicere nō ſanari. At id aſcēdēs ꝑueniet tādē ad eādē ſpēm mot⁹: vt antea dixim⁹. Hoꝝ igiꝛ alterū eſt ipoſſibile: alteꝝ figmētū. Abſurdū eſt eni alteratiuū: accreſcēs neceſſario eē. Nō ergo neceſſe ē id qꝺ moueꝛ ab eo ſemꝑ moueri: qꝺ ab alio motu cieꝛ. Erit igiꝛ exit⁹ huiuſce tādē ꝓceſſiōis. Quare qꝺ pmo moueꝛ: aut a qeſcēte mouebiꝛ: aut ipm ſeipm motu ciebit. At vo ſi conſiderare etiā opoꝛteat: vtrū ſit cā motus: atqȝ principium: vtruȝ id quod motu ſeipſuȝ ciet: an id quod ab alio agitatur: illud omnes vtiqȝ ponent. Quod enim per ſe cauſa eſt: id ſemper pꝛioꝛ eſt eo cauſa qꝺ per aliud rationem cauſe ſubit.

¶ Amplius aūt his magis irrationabile qm̄ accidit eē oē motiuū mobile: ſi qdē ab eo qꝺ mouetur: moueꝛ oē qꝺ moueꝛ. Erit eni mobile: ſicut aliqs dicat qm̄ ſanatiuū ⁊ ſanās ſanabile erit: ⁊ edificatiuuȝ edificabile: aut mox: aut per plura. Dico aūt ſic: ſi mobile qdē ab alio ē oē motiuū: ſed nō ſȝ eūdē motū mobile quo mouet ꝓximū. ſed ſȝ alteꝝ: vt ſanatiuū ⁊ diſciplinatiuū: ſȝ hoc aſcēdēs ꝑueniet aliqn̄ ad eādē ſpēm: ſicut diximus pꝛius. Hoc qdē igiꝛ horuȝ īpoſſibile: aliud aūt figmētū eſt. Incōueniēs eni eſt alteratiuū ex neceſſitate eē augmētabile. ¶ Nō ergo neceſſe ē Tx. c. 39.
ſemꝑ moueri qꝺ moueꝛ ab alio ⁊ ab h̄ qꝺ moueꝛ. ſtabit ergo. Quare aut. a. qeſcēte mouebiꝛ qꝺ moueꝛ pꝛimū: aut ipſum ſeipſum mouebit. At vo ſi opȝ ꝯſiderare: vtrū cā motus ſit ⁊ pri-

cipiũ ipsũ seipsũ mouẽs: aut qđ ab alio. Illđ oĩs vtiq; ponet. Ipsũ enĩ qdẽ qđ per se est cã: prior est eo qđ ſm alterũ: ꝛ qđ ipsi⁹ est. ¶ Qua-
T.c.40.
re hoc considerandum est accipientibus aliud principiũ: si aliquid mouet ipsum seipsũ quomodo mouet: ꝛ ſm quem motum.

¶ Que nõ differt a pcedẽti nisi in hoc ꝙ pma deducebat ad q̃dã icõueniẽtia ꝯtẽniaria: puta ꝙ ꝑuciẽs ꝑuceret: aut docẽs addisceret: hic aũt ducit ad icõueniẽs i cõi. Unñ dicit ꝙ lʒ icõueniẽs sit ꝙ docẽs addiscat: tñ adhuc magis est irrõnabile: q2 accidit ꝙ oẽ motiuũ sit mobile: si nihil moueť nisi ab eo qđ moueť. Sic.n. sequeť ꝙ oẽ mouens sit mobile. puta si dicať ꝙ oẽ qđ hʒ virtutẽ sanãdi: aut ꝙ sanet i actu ẽ sanabile. ꝛ qđ hʒ vtutez edificãdi ẽ edificabile. Qđ est magis irrõnabile ꝙ ꝙ docẽs addiscat: q2 docẽs potuit ꝑus addiscẽ: sʒ edificãs nunꝙ̃ fuit edificatus. Hoc aũt duplr sequiť. Si.n. deť ꝙ oẽ mouẽs moueť ſm eãdẽ spẽm mot⁹: sequiť ꝙ moꝝ.i. imediate edificãs edificeť: ꝛ sanãs saneť. Si aũt deť ꝙ nõ ꝑ eãdẽ spẽm motus mouẽs moueť: sequiť ꝙ ꝑ plura media tãdẽ i h veniať. Et h exponit: q2 si oẽ qđ mouet moueť ab alio. sed tñ nõ moueť ſm eũdẽ motũ stati quo mouet. sʒ ſʒ alteꝝ motũ: puta si aliqđ sit sanatiuũ. nõ stati ipsum saneť: sʒ moueať motu discipline addiscẽdo: tñ cũ nõ sint ifinite spẽs motus: sic ascẽdẽdũ de mobili ad mouens: ꝑueniet q̃nq; ad eãdẽ spẽʒ mot⁹: sic supra expositũ ẽ. Hoꝝ ğ duoꝝ vnũ apparet mãifeste ipoſe: puta ꝙ edificãs moꝝ edificeť. Aliđ aũt vi² eẽ fictitiũ. s. ꝙ mlta media i h veniãt. Incõueniẽs enĩ ẽ ꝙ id qđ natũ ẽ alterare: ex neccitate sit natũ augmẽtari. Sic ğ ꝯsideratis pmissis rõnib⁹ q̃rũ pme ꝯcludebãt ꝙ nõ in ifinitũ h ꝑcedit: ꝙ oẽ qđ moueť moueať ab alio ꝛ scđe ꝯcludebãt ꝙ nõ oẽ mouẽs moueať: possum⁹ ex oĩbus ꝑdictis rõnib⁹ ꝯcludere ꝙ nõ ẽ necẽ in ifinitũ ꝑcedere qđ moueť ab alio moueri: ita ꝙ semꝑ moueť a mouẽte qđ moueť. ğ necẽ ẽ ꝙ steť i aliquo ꝑ. Hoc aũt ꝑ^m opʒ ꝙ vł sit imobile: vł sit mouẽs seipsũ. Sʒ si ꝯsidereť q̃ sit pma cã mot⁹ i genere mobiliũ: vtrũ illđ qđ mouet seipm: aut mobile qđ moueť ab alio: ꝑbabile ẽ apđ oẽs ꝙ pmũ mouẽs sit mouẽs seipsũ. Semꝑ.n. cã q̃ ẽ ꝑ se: ẽ ꝑor ea q̃ ẽ per alteꝝ. Et ꝑꝑ hãc rõnẽ Platõici posuerũt añ ea q̃ mouenť ex alio: eẽ aliqđ qđ mouet seipm. Et iõ ꝯsiderãdũ ẽ de eo qđ mouet seipsũ: faciẽtes ex h aliđ ꝑncipiũ nostre considerationis. s. vt cõsideremus si aliqđ mouet seipsũ quomodo hoc est possibile. LEC. X.

¶ Que cũ ita sint: ꝯsiderãdũ est alio ꝑncipio sũpto: si quid seipsum moueat: quonã modo se motu ciet. Oẽ itaq; qđ moueť: in semꝑ diuisibilia diuisibile eẽ necesse est. Demõstratũ ẽ.n. ꝑus i hisce q̃ de nã vlr diceham⁹: oẽ qđ ꝑ se moueť ꝯtinuũ eẽ. Fieri igiť neqt vt id qđ motu seipsum ciet se totum penitus moueat.

Ecesse igiť oẽ qđ moueť eẽ diuisibile in semꝑ diuisibilia. Hoc.n. ostẽsuʒ est prius in vniuersalib⁹ de nã: ꝙ oẽ qđ ꝑ se moueť: ꝯtinuũ est. Impoſe est igiť ipsuʒ mouẽs seipsuʒ penit⁹ mouere ipm seipm.

Postq̃ Phs ostẽdit ꝙ in mobilibus ꝛ in mouẽtib⁹ nõ ꝑcediť in ifinitũ: sʒ ẽ deuenire ad aliqđ primũ qđ vł ẽ imobile: vł ẽ seipsuʒ mouẽs: hic ostẽdit ꝙ ẽtsi ꝑueniať ad pmũ qđ ẽ seipsuʒ mouẽs: ꝙ nihilomin⁹ opʒ deuenire ad ꝑ^m qđ ẽ imobile. Et diuidiť in ptes tres. In pma ostẽdit ꝙ mouẽs seipsuʒ diuidiť i duas ptes: q̃rũ vna mouet ꝛ alia moueť. In scđa ostẽdit quõ huiꝰ ptes se habeãt adiuicẽ. ibi [Qm aũt mouet.] In tertia ꝯcludit ex ꝑmissis ꝙ necẽ ẽ deuenire ad aliqđ ꝑ^m imobile ibi [Manifestũ igiť ex his.] Circa ꝑ^m duo fač. Prio ostẽdit ꝙ i eo qđ mouet seipsuʒ vna ps mouet ꝛ alia moueť: ex h ꝙ totum nõ põt se totũ mouere. In scđo excludit alios modos q̃bus aliq's opinari posset ꝙ eẽt aliqđ mouens seipsum. ibi [Qđ aũt nõ ꝯtingat.] Circa pmũ tria fač. Prio ꝑponit ꝙ mouẽs seipsuʒ nõ totũ mouet se totũ. Scđo ꝑbat ꝑpositũ ibi [Totũ.n. feret.] Tertio ꝯcludit ꝑncipale intẽtũ ibi [Hoc qdẽ igiť mouet.] Quia vo totũ ꝛ ps locum nõ hñt nisi in reb⁹ diuisibilib⁹. Iõ ex ꝑbatis in sexto cõcludit ꝑ^o ꝙ necẽ ẽ oẽ qđ moueť eẽ diuisibile in semꝑ diuisibilia: h T.cc.54. c.32.
enĩ ẽ de rõne ꝯtinui. Oẽ aũt qđ moueť ẽ ꝯtinuũ si per se moueť. Per accñs.n. moueri aliqđ idiuisibile nõ ẽ ipoſe: vt pũctũ aut albedinẽ. Et h ostẽsuʒ ẽ ꝑus i sexto hui⁹. Oĩa T.cc.7.2. c.40.c.c. 12. circa i ꝑncipio.
enĩ q̃ ante hũc octauũ dixit: vocat vniuersalia nãe: q2 i h octauo ea q̃ supra de motu in cõmuni dixerat incipit applicare ad res. Sic ergo cuʒ id qđ mouetur sit diuisibile: potest in omni qđ mouetur inueniri totũ ꝛ pars. Si ergo sit aliquid qđ moueat seipsum: erit in eo accipere totuʒ ꝛ partem. Sed totum non poterit mouere seipsum totum: qđ est penitus mouere ipsum seipsum. ¶ Secundo ibi.

¶ Unũ.n. ac idiuiduũ spẽ fereť totũ feretq; latiõe eadẽ: ꝛ alterabiť: ꝛ alterabit. Quare docebit: atq; docebiť siľ: ꝛ sanabit atq; sanabiť eadeʒ vtiq; sanitate.

¶ Totũ enĩ fereť vtiq; ꝛ feret ſm eãdẽ loci mutationẽ vnũ cũ sit ꝛ idiuiduũ specie: ꝛ alterabiť ꝛ alterabit. Quare docebit vtiq; ꝛ docebiť siľ: ꝛ sanabit ꝛ sanabitur ſm eandem sanitatem.

¶ Probat ꝑpositũ duab⁹ rõnib⁹. Quaꝝ pma talis ẽ. Mouẽtia seipsuʒ siľ ꝛ semel ẽ vn⁹ mot⁹ nũero. Si igiť h mõ aliqđ moueat seipsuʒ ꝙ totũ moueat totũ: sequeť ꝙ vnũ ꝛ idẽ erit mouẽs ꝛ motũ ſm vnũ ꝛ eũdẽ motũ: siue sit loci mutatio: siue alteratio. Et h vi² incõueniẽs: q2 mouẽs ꝛ motũ hñt oppositionẽ adiuicẽ: opposita aũt nõ pñt eideʒ inesse ſʒ idẽ. Nõ ẽ ğ possibile ꝙ ſm eũdẽ motũ sit aliqđ idẽ mouẽs ꝛ motũ. Cũ.n. aliqđ siľ mouet ꝛ moueť: ali⁹ est motus ſm quẽ mouet: ꝛ alius ſm quẽ mouetur. Sicut cũ baculus motus a manu mouet lapidem. alius numero est motus baculi: ꝛ motus lapidis. Sic ergo sequiť vlterius ꝙ aliquis docebit: ꝛ docebitur simul ſm vnũ ꝛ idẽ scibile. Et similiter ꝙ aliquis sanabit ꝛ sanabitur ſm vnam ꝛ eandẽ numero sanitatem. ¶ Scđam rationẽ ponit ibi.

¶ Preterea definitũ ẽ antea id moueri qđ mobile ẽ: hoc aũt est potẽtia cũ moueť nõ actu. Sʒ qđ ẽ potẽtia: ꝑficisciť nimiꝝ ad actũ. Mot⁹ aũt act⁹ est mobilis ipfect⁹. At id qđ mouet actu iã ẽ: vt pʒ. Calefacit enĩ id qđ ẽ calidũ actu: ꝛ oĩo generat id qđ formã iã hʒ. Quare simul idẽ eodẽq;: calidũ erit atq; nõ calidũ: ꝛ vnũqđq; ceteroꝝ siľr que terminos habeant eiusdeʒ nõis rõnisq; necesse est. Eius ergo qđ motu cietur interno: ꝛ suo aliud mouet aliud mouetur.

¶ Ampli⁹ determiatũ ẽ: q2 moueť mobile. Hoc aũt ẽ qđ potẽtia moueť nõ actu. Qđ aũt ẽ potẽtia: vadit i actũ. Est aũt mot⁹ act⁹ mobilis ipfect⁹: mouẽs aũt iã actu ẽ: vt calefacit calidũ: ꝛ oĩno generat habẽs speciẽ. Quare siľ ideʒ ꝛ ſm idẽ calidũ erit ꝛ nõ calidũ. Siľr aũt ꝛ alioꝝ vnũqđq; q̃rũcũq; mouẽs necẽ ẽ hẽ vniuocũ. Hoc qdẽ igiť mouet: illđ aũt moueť ipʒ seipsũ mouẽs.

¶ Que talis est. Determiatũ est in tertio: ꝙ id qđ moueť T.cc.2. c.h.t.9.
est mobile. s. in potẽtia existẽs: q2 qđ moueť: inquãtũ est in

potentia

potentia et nō in actu: mouetur. Ex hoc n. mouetur aliquid qđ cū sit in potentia tendit in actū. Nec tñ id qđ mouetur ē ita i potentia vt nullo mō sit in actu: q2 ipse mot⁹ ē quidā act⁹ mobilis inquātū mouetur: sz ē act⁹ iperfect⁹: q2 ē act⁹ eius inquātuz est adhuc in potentia. Sz illđ qđ mouet iā est in actu. Nō enī reducitur qđ ē in potentia in actū: nisi p id qđ est actu: hoc aūt est mouēs. Sicut calefacit calidū: et generat illud qđ hz spēm generatiuā: sic hoiez generat qđ hz spēm hūanā: et sic de alijs. Si ḡ totū moueat se totuz sequitur q̄ idē fm idē sit est calidū et nō calidū. q2 inquātū ē mouēs erit actu calidū: inquātū est motū erit calidū in potentia. Et sir̄ ē in oīb⁹ alijs in qb⁹ mouēs est vniuocū. i. cōueniēs in noie et rōne cū moto: sic cū calidū fac calidū: et hō generat hoiez. Et hoc iō dicit. q2 sūt quēdā agentia nō vniuoca q. s. nō cōueniūt in noie et rōne cū suis effectib⁹: sic sol generat hoiem. In quib⁹ tñ agētib⁹ et si nō sit spēs effect⁹ fz eādē rōnē: est tñ quodā mō altiori et vltériori. Et sic vir veꝶ ē q̄ mouēs ē quodāmō i actu fz id fm qđ mobile ē in potentia. Si igitur totū moueat se fz totū: sequitur q̄ idē sit sil actu et potentia: qđ ē ipole. Ex hoc ḡ ɔcludit pncipale intētū. q̄ mouētis seipsum vna ps mouet: et alia mouetur. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Esse aūt ipossibile seipsūz qcq̄ hoc pacto mouere vt ab vtroqz moueatur vtrūqz: ex hisce sane patebit.

Lec.4. ¶ Quod aūt nō cōtingat ipsuz seipsūz mouē sic vt vtrūqz ab vtroqz moueatur: ex his māifestū ē.

¶ Excludit quosdaz modos quos aliqs posset existimare in motu mouētis seipsuz. Et p̊ ondit q̄ mouētis seipsum nō mouetur vtraqz ps ab altera. Scđo ondit q̄ ps mouētis seipsuz nō mouet seipsaz ibi[At vo neqz p̊mū seipsuz.] Circa p̊mū duo fac. P̊rio ꝓponit qđ itēdit. Scđo ꝓbat ꝓpositū ibi[Neqz eni erit.] Dicit ergo p̊mo manifestuz eē ex his q̄ sequunt: q̄ nō cōtingit aliqd mouere seipm hoc mō q̄ vtraqz pars eius moueatur a residua: sicut si a. b. mouet seipsum q̄. a. moueat. b. et. b. moueat. a. ¶ Secundo ibi.

¶ Nā si vtrūqz mouebit vtrūqz: nihil erit ꝑfecto qđ moueat p̊mū. Id eni qđ p̊us mouet: cā magis est: vt moueatur id qđ motu cietur: q̄ id qđ illi cohēret. Duplex ē eni id qđ motu ciet: vt diximus. Quoddā. n. mouet ab alio suscipiēs motum. Quoddā seipso mouet. Atqz id qđ lōgi⁹ ab eo distat qđ motu cietur ꝓpinquū est magis p̊ncipio mot⁹: q̄ id qđ in medio collocatur.

¶ Neqz eniz erit primū mouēs nullū si vtrūqz: vtrūqz mouebit. Qđ eni prius magis est cā mouēdi q̄ sequens: et mouebit magis. Dupliciter eni mouere erat: aliđ quidē qđ ab alio mouetur ipz: aliud aūt ex seipso. Proxim⁹ aūt est qđ longius est ab eo qđ mouetur principio q̄ medium.

Lec.9.l. c.34. ¶ Probat ꝓpositū q̄tuor rōnib⁹. Et ē attēdēdū q̄ ad hanc cōclusionē resumit rōnes suprapositas ad ondēdū q̄ nō oē mouēs mouetur ab alio. Vñ ex p̊missis abbreuiate hic colligit q̄tuor rōnes. q̄rū p̊mā sumit ex p̊ma rōne quā supra posuit duplici ordīe ad ondēdū q̄ ēt nō ꝓcedit in infinitū in hoc q̄ semp aliqd ab alio moueatur. ꝑ hoc q̄ nō eēt aliqđ p̊m̄ mouēs: quo remoto remouerentur sequētia. Vñ et hic p̊rio p̊mittit idē icōueniēs. Dic. n. q̄ si in p̊ moto qđ ponitur mouēs seipz vtraqz ps ab altera reciproce moueatur: sequetur q̄ nō sit aliqđ p̊m̄ mouēs. Et hoc iō: q2 sic supra dcm est:

Lec.9.l. c.35. mouēs p̊us ē magis cā mouendi et magis mouet q̄ posterius mouēs. Et hoc iō supra ꝓbabatur: q2 dupli̇r aliqd mouet. Uno. n. mō mouet aliqd ex eo qđ mouetur ab alio. sic baculus mouet lapidē eo q̄ mouetur a manu. Et hoc ē 2m̄ mouēs. Alio mō mouet aliqd ex eo q̄ mouetur ex seipso: sic hō mouet. Et hec ē dispō p̊mi mouētis. Illud aūt qđ mouet nō eo q̄ mouetur ab alio: magis ē remotū ab vltio qđ mouetur: et magis ꝓximū p̊mo mouēti q̄ mediū. qđ. s. mouet eo qđ ab alio moueatur. Debet ergo rō sic formari. Si totius mouentis seipsum vtraqz ps mouet aliā reciproce: nō magis mouet vna q̄ alia. sed p̊mū mouens magis mouet q̄ 2m̄. ergo neutra eaꝶ erit p̊mū mouēs. Qđ est incōueniens: q2 sic sequeretur q̄ illud qđ mouetur ex seipso nō eēt ꝓpinqu⁹ p̊rio p̊n⁹ mot⁹ [qđ nullū sequitur eē:] q̄z id qđ mouetur ab alio. cū tñ supra sit ondsuz q̄ mouēs seipz sit p̊mū i genere mobiliū. Nō ḡ hoc est veꝶ q̄ mouentis seipsuz vtraqz pars per aliam mouetur. ¶ Deinde cum dicit. Lec.9.vbi supra.t.l. c.39.

¶ Preterea qđ mouet non necessario mouetur: nisi a se moueatur. Per accidens ergo mouet alterum cōtra. At accipiam posse ipsum nō mouere. Aliud ergo mouebitur: aliud mouebit imobile.

¶ Ampli⁹ nō necē ē mouēs moueri nisi a seipso fm accñs. Ergo cōtra mouet alterū. Accipiebā igitur ɔtingere nō mouere. Ergo erit aliud quidē qđ mouetur: aliud autem mouens immobile.

¶ Sumit duas rōnes ad idez ex vna rōne quā supra posuerat ad ondēdū q̄ nō oē mouens mouetur: ita q̄ moueri cōueniat mouēti p accñs. In q̄ quidē rōne supra duas ɔclusiones intulit. P̊rimā. s. q̄ mouēs ɔtingit et nō moueri. Alterā q̄ mot⁹ nō sit etern⁹. Et fz has duas ɔclones: duas hic rōnes format. P̊rio. n. dic q̄ nō necēarium est mouēs moueri nisi a seipso fm accñs. Et ē sensus q̄ nisi accipiatur p̊m̄ mouēs moueri a seipso: nō erit ēt necē q̄ mouēs p̊m̄ moueatur fm accñs. sic quidā posuerūt q̄ oē mouēs mouetur. et tñ hoc est ei per accñs. Cū ḡ ponitur q̄ mouētis seipsum ps q̄ mouet: ecōtra equalr mouetur ab altera: hoc nō erit nisi per accñs. Sed sicut supra accipiebamus: qđ est per accidens cōtingit non esse. ergo cōtingit illam partē que mouet nō moueri. Sic ergo remanet q̄ mouentis seipsum vna ps mouetur: et alia mouet et non mouetur. ¶ Deinde cum dicit. Lec.9.l. c.39. [Nisi a seipso: supple mouetur non est necessarium mouens moueri fz accidens] Lec.9.l. c.36.

¶ Preterea nō est necessariū: id qđ mouet cōtra moueri: sed necesse est: aut imobile ꝓpiaz moueat: aut q̄ a seipso motu cietur si motū eē semper necesse est.

¶ Ampli⁹ nō necē ē mouēs cū mouet ɔ moueri: sed aut imobile mouere necē: aut ipsuz a seipso moueri. Siquidē necesse est semper motum esse.

¶ Ponit aliā rōnē correspōdētē scđe ɔclusioni quā supra intulerat. s. q̄ sequitur motū nō semp eē. Hic aūt cōuerso ordine sic arguit. Si necē ē motū semp eē: nō necē ē mouēs cū mouet: ecōtrario moueri: sz necē ē q̄ vel mouēs sit imobile: vel q̄ ipsuz moueatur a seipso. Hui⁹ aūt ɔditiōalis rō ex suprapposita rōne appet. q2 si mouēs nō mouet nisi moueatur. et cū nō inest ei moueri nisi p accñs: sequitur q̄ cōtingat ipsum nō moueri: ḡ p ɔ̄ns neqz mouere. et sic non erit motus. Sed motū supra ostēderat sempiternū. ergo non necē ē mouēs cū mouet ɔ moueri. et ita nō ē veꝶ q̄ vtraqz ps mouētis seipsuz: moueatur ab altera. ¶ Deide cū dicit. Lec.2.g totum

¶ Preterea moueretur etiam eo motu profecto quo mouet. Quare calefit id quod calefacit.

¶ Amplius si mouet motum: et mouebitur vtiqz. Quare calefaciens calefit.

¶ Ponit q̄rtā rōnē q̄ sumitur ex rōne quā supra posuit ad ondēdū q̄ nō sit mouēti p se q̄ moueatur: q2 sequeretur q̄ eēt deuenire i hoc q̄ mouēs eodē motu moueretur quo mouet: vt supra expositū ē. Et iđ hic abbreuiādo hanc rōnē dic: q̄ si vtraqz ps ab altera moueatur sequetur q̄ fm eūdē motus mouet et mouetur. Vñ sequitur q̄ calefaciēs calefit: qđ ē ipole. Iđ aūt sequitur si mouētis seipz vtraqz ps ab alia moueatur q̄ fz eūdē motū aliquid mouet et mouetur: q2 mouentis Lec.9.l. c.37.

seipsum est vnus motus: et fm illā oportebit q pars que mouet moueatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neqȝ: aut vna pars eius: quod primo seipsuȝ mouet: aut plures seipsas mouebunt.

T.c.41. ¶ At vero neqȝ primū ipȝ seipȝ mouēs: neqȝ vna ps: neqȝ plēs mouebūt ipȝ seipm̄ vnūquodqȝ.

¶ Excludit aliū modū. s. q mouentis seipsum pars seipsaȝ non mouet. Et p̄mo ꝓponit qd̄ intendit. Scd̄o ꝓbat propositum ibi[Totum enim si mouetur.] Dicit ergo primo q si accipiatur aliquid qd̄ est primo mouens seipsum: nō potest dici neqȝ q vna ps eius seipsaȝ moueat: neqȝ q plures: ita q quelibet earū seipsam moueat. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Totū eni ipsuȝ si a seipso mouet̄: aut ab aliqua sui parte: aut a toto totū mouebit̄. Si igit̄ q ps aliq̄ mouet̄ a seipsa: totū ipsuȝ seipsum mouet: illa ps erit id plane: qd̄ p̄mū seipsuȝ mouet. Separata nāqȝ seipsaȝ illa mouebit. Totū aūt nō seipsum mouebit. Sin vero totuȝ a toto mouet̄: per accn̄s ipse ptes seipsas sane mouebūt. Quare si seipsas nō necessario mouēt. Sumant̄ nō a seipsis moueri: ipsi⁹ ergo totius nō quedā pars mouebit imobilis: quedam mouebitur. hoc eniȝ pacto dūtaxat aliquid seipsum mouere potest.

¶ Totū enim si mouetur ipsum a seipso: aut ab aliquo que sunt ipsi⁹ mouebit̄: aut totuȝ a toto. Si qdē igit̄ in mouendo aliquā parteȝ ipsum a seipso: hoc vtiqȝ erit primū ipm̄ seipsuȝ mouēs. Separatū quidē eni hoc quidē mouebit ipsum seipsum. Totū autē nō iam. Si autem totum a toto mouetur: fm accidens vtiqȝ mouebūt hec ipsa seipsa. Quare si nō sunt necessaria: accipiātur non mota seipsis. Totius igitur aliud mouebit cum imobile sit aliud aūt mouebit̄. Solū enim sic possibile est adhuc ipsum mobile esse.

¶ Probat ꝓpositū duab⁹ rōnib⁹. Quarū p̄ma talis ē. Si totū mouet̄ ipsuȝ a seipso: aut hoc ꝯueniet ei rōne sue ptis que mouet̄ a seipsa: aut rōne toti⁹. Si ꝯueniat ei rōne sue partis: ḡ illa ps erit p̄mū seipsuȝ mouēs: q2 illa ps separata a toto mouebit seipsaȝ: sȝ totū iā nō erit mouēs seipsuȝ p̄mū: vt ponebat̄. Si vero dicat̄ q totū mouet seipsuȝ rōne totius. ergo q alique ptes mouēt seipsas: hoc nō erit nisi per accn̄s. Qd̄ aūt est per accn̄s nō est necessariū. ḡ in p̄io mouēte seipm̄ maxie opȝ accipe q ptes nō moueant̄ a seipsis. Totius ḡ p̄mi mouētis seipsuȝ vna ps mouebit cuȝ sit imobilis: alia mouebit̄. Istis. n. solū duob⁹ modis possibile eēt q ps mouēs moueat̄. s. aut q moueret̄ a pte altera quā mouet: aut q moueret seipsaȝ. Vn̄ attēdēdū ē q Aristoteles excludēdo hos duos modos itēdit cōcludere q pars mouēs in mouēte seipsum sit imobilis: nō aūt q mouēs seipsuȝ diuidat̄ in duas ptes: q̄rū vna sit mouens et alia mota. Hoc eni sufficiēter ꝯclusuȝ est per id qd̄ p̄mo ostēdit q totū nō mouet seipsum totū. Et sic pȝ q nō fuit necessariū Arꝫ. īducere diuisionē. s. mēbroꝝ: vt qdā dixerūt: quoꝝ vnū mēbrū sit q totū moueat totū: 2ᵐ q totuȝ moueat ptē: tertiū q pars moueat totū: q̄rtū q due ptes vicissiȝ se moueāt: qntū q vna ps sit mouēs et alia mota. Si eni totū nō mouet totū per eādē rōnē sequit̄ q totū nō moueat partē: nec pars totuȝ: q2 vtrobiqȝ sequeret̄ q aliqua pars mota moueret seipsam. Unde hoc q totū nō mouet totū sufficit ad concludenduȝ q vna pars sit mota et alia mouēs. Sed nō suffic̄ ad ꝯcludēdū q ps mouēs non moueatur a mota: et q non moueatur a seipsa. Et ad hoc 2ᵐ probandum inducit secundam rationem ibi.

¶ Preterea si totum seipsum mouet: aliud ipsius mouebit: aliud sane mouebitur. Ipsum igitur. a. b. a seipso: et ab ipso mouebitur. a.

¶ Amplius siquidem tota ipsa seipsam mouet: hoc quidem mouebit ipsius: illud aūt mouebitur. Ergo a. b. a seipsa qdē mouebitur et ab. a.

¶ Que talis est. Si det̄ q ps mouēs mouentis seipm̄ ipsa tota seipsaȝ moueat sequit̄ per supra ꝓbata q ipsius ptis iterū vna pars moueat et alia moueat̄. Iā eni ostēsuȝ ē supra q totū nō mouet seipsuȝ aliter nisi per hoc q vna ps eius mouet et alia mouet̄. Sit ḡ ps mouēs mouētis seipȝ a. b. Per rōnē ergo p̄missam sequit̄ q vna pars eius sic mouēs. s. a. et alia mota. s. b. si ergo a. b moueat tota se totā vt tu ponis. sequit̄ q idē moueat̄ a duobus motorib⁹. s. a toto qd̄ est a. b. et a parte que est. a. qd̄ est impossibile. Relinquitur ergo q pars mouēs in mouēte seipsuȝ est omnino immobilis.

LEC. XI.

¶ Cū aūt coꝝ qdē que mouent: quoddā ab alio moueat̄: quoddā imobile sit: coꝝ vero que mouent̄: aliud moueat: aliud nō moueat qcq̄. Id qd̄ seipsum mouet ex eo sane qd̄ mouet et non mouet̄: et ex eo qd̄ mouetur et non necessario mouet: sed interdum mouet: interdum non mouet: constare necesse est.

T.c.42. Quoniā aūt mouet aliud qdē qd̄ mouetur ab alio: aliud āt cū sit imobile: et mouet̄ aliud qdē mouēs: aliud autē nihil mouēs: ipm̄ seipsum mouēs necc̄ ē ex imobili eē: mouēti āt: et adhuc ex eo qd̄ mouet̄: nō mouēte aūt ex necessitate: sed q̄liter euenit.

Postq̄ Ph's ostēdit q mouēs seipsum diuidit̄ in duas ptes: quarū vna mouet et nō mouetur: alia aūt mouet̄: hic ostēdit quō hui⁹ ptes se habeāt adinuicē. Et circa h̄ tria facit. P̄io ꝓponit qd̄ intēdit. Scd̄o ondit ꝓpositū ibi[Sit eni. a. mouēs.] Tertio ꝯcludit cōclusionē p̄ncipalr̄ intētā ex oib⁹ p̄missis ibi[Manifestū igit̄ ex his est.] Dicit ergo p̄mo q cum mouēs diuidat̄ in duo: quoꝝ vnū mouet̄ ēt ab alio: aliud vero mouēs ē imobile: et iteꝝ mobile diuidat̄ i duo: ē. n. quoddā mobile qd̄ ēt mouet. quoddā vo mobile qd̄ nihil mouet: opȝ dicere q mouēs seipsuȝ cōponat̄ ex duab⁹ ptib⁹: q̄rū vna sit sic mouēs: q tn̄ sit imobil: alia vero sic moueat̄: q tn̄ nō moueat: Qd̄ aūt subdit[ex necessitate] dupl'r pōt itelligi: q2 si itelligat̄ q ps mota mouētis seipsuȝ nō moueat aliqd qd̄ sit pars mouētis seipsuȝ: sic legenda est lr̄a q nec̄itas remaneat affirmata: eadē sup h̄ qd̄ dic̄[nō mouēte.] Probat̄ n. statim īpossibile eē q eius qd̄ primo mouet seipsum sit tertia ps q̄ moueat̄ a pte mota. Si vero itelligat̄ q ps mota nō moueat aliqd extrīsecū: sic h̄ qd̄ dic̄[ex nec̄itate] cadit sub negatiōe. Nō. n. est de necessitate mouētis seipsuȝ q ps ei⁹ mota moueat aliqd extrinsecū. Nec tn̄ est īpoīe. Quali'ter aūt hoc cōtingat ostendit ꝯsequēter cum dicit.

¶ Nā sit. a. qdē mouēs imobile: b. vero id qd̄ ab. a. mouet̄: et mouet ēt. c. Hoc aūt moueat̄ qdeȝ: sed nō moueat qcq̄. Nā et si sit vt per plura quoqȝ ꝑueniat̄ ad ipsuȝ. c. per vnū tn̄ solū nūc accedat̄. Totū igit̄. a. b. c. seipsuȝ mouet. Sed si auferā. c: ipsuȝ qdē. a. b. seipsuȝ motu ciebit: qppe cū. a. moueat: b. moueat̄: vt patet. At. c. nō seipsuȝ motu ciebit: neqȝ o'no mouebit̄. At vero nec ipȝ. b. c. sine. a. seipȝ mouebit. Naȝ ex eo. b. mouet q2 ab alio motu ciet̄: et nō ex eo q2 mouet̄ a se: pte

sua

sua mouēte. Ipz igit̄ .a.b. solū seipsuz mouet. Que cū ita sint: id oē qd̄ seipz mouet hēat neċe ē ⁊ id qd̄ mouet: ⁊ ē imobile ⁊ id qd̄ motu cieť: nō aūt neċario mouet

¶ Sit eni .a. mouēs qdē imobile: b. autē qd̄ moueť ab .a. ⁊ mouēs qd̄ ē i quo .c. Hoc aūt motū qdē .a.b: nō mouēs aūt nullū. Siqdē eni ⁊ per plura media venit aliqn̄ in .c. fit p̄ vnū solū. Oē ergo .a.b.c. ipz seipm̄ mouet: sed si aufero .c. ab .a.b. ipm̄ seipm̄ mouebit; a. qdē ē mouēs: b. vo qd̄ moueť: c. aūt nō mouebit ipz seipm̄: neq̄z penitus mouebit. At vo neq̄z .b.c. mouebit ipa se ipsam sine .a: b. enim mouet in eo qd̄ moueť ab alio: nō q̄r a suipsius parte aliqua: a.b. igit̄ solū ipsum seipsum mouet. Necesse itaq̄z ipsum seipsum mouēs habere mouens immobile ⁊ qd̄ mouetur: nihil autem mouens ex necessitate.

¶ Et circa h̄ duo facit. Pzio oñdit ppositū. Scdo soluit qndā dubitationē: ibi [Dubitationē habēt.] Circa p̄m duo facit. Pzio oñdit q̄liter ptes mouētis seipz se habeāt adinuicē. Scdo q̄liter s̄z eas totū dī seipm̄ mouere: ibi [Siqdē igit̄ ꝯtinuū ē.] Circa p̄m duo facit. Pzio oñdit q̄ i mouēte seipz sūt sole due ptes: q̄rū vna mouet ⁊ nō moueť: alia moueť ⁊ nō mouet. Scdo quomō he due ptes adinuicē ꝯiunganť: ibi [Cōtacta aūt vtraq̄z] Primū ostēdit sic: Si dicať q̄ pars mota mouētis seipsuz iterū moueat aliquid aliō qd̄ sit ps eiusdē mouētis seipz: sit ḡ p̄ma ps mouētis seipz .a. qd̄ sit mouēs imobile: 2a vo ps sit .b. qd̄ moueať ab .a. ⁊ moueat 3m ptez q̄ ē .c. q̄ sic moueať a.b. q̄ nihil aliud moueat qd̄ sit ps mouētia seipm̄. Nō .n. pōt dici q̄ fiat descēsus in īfinitū i ptib⁹ mouētis seipz .s. q̄ ps mota iterū moueat aliā: q̄r sic mouēs seipm̄ eēt in īfinitū: qd̄ ē īpoīe: vt supra ostēsuz ē. Erit ḡ aliq̄ pars mouētis seipm̄ q̄ est mota nō mouēs quā dicim⁹ .c. Et lz ꝯtingat p̄ multa media q̄ sūt mouētia ⁊ mota puenire in vltimū motū qd̄ dr̄ .c. accipiať loco oīum medioꝝ ēt vnū mediū qd̄ sit .b. Sic ḡ h̄ totū qd̄ ē .a.b.c. mouet seipm̄. A quo toto si auferať hec ps q̄ ē .c. adhuc ipz .a.b. mouebit seipm̄: q̄r vna ps ei⁹ ē mouēs .s. a. ⁊ alia mota .s. b. qd̄ regrebať ad h̄ q̄ aliqd sit mouēs seipz: vt supra ostēsuz ē: s̄z .c. nō mouebit seipm̄ neq̄z aliquā aliaz partē s̄m supposita. Silr̄ ēt .b.c. nō mouet seipz sine .a. q̄r .b. nō mouet nisi inq̄ntū moueť ab alio qd̄ ē .a: qd̄ nō ē pars eius. Relinqtur ḡ q̄ solū .a.b. moueat seipm̄ p̄ ⁊ p̄ se. Unī neċe ē q̄ mouēs seipz hēat duas ptes: quaꝝ vna sit mouēs imobilis: alia vo sit mota quaz neċe est nihil mouere qd̄ sit pars mouētis seipz: h̄ eni ꝯclusuz est per premissaz rōnem. Uel nihil mouens ex necessitate: q̄r nō est de necessitate mouētis seipsum q̄ pars mota moueat aliqd aliud etiam extrinsecuz. ¶ Secundo ibi.

¶ Que quidem aut sese mutuo tangunt: aut alterum alterum tangit.

¶ Cōtacta aūt vtraq̄z abinuicē: aut ab altero alteꝝ.

¶ Oñdit q̄ñ he due ptes se habeāt adinuicē. Ubi ꝯsiderādū ē q̄ Arist. nōdū pbauit p̄m mouēs nō habere aliquā magnitudinē: qd̄ ifra pbabit. Quidā aūt antiq phī posuerūt nullā sbām absq̄z aliq̄ magnitudīe eē. Unī Arist. ante pbationē h̄ sub dubio s̄m suā ꝯsuetudinē derelinquēs dicit q̄ duas ptes mouētis seipz: q̄rū vna ē mouēs ⁊ alia mota: neċe ē aliquo mō ꝯiungi ad h̄ q̄ sint ptes vnius toti⁹. Nō aūt p̄ ꝯtinuatione: q̄r supra dixit q̄ mouēs seipsū ⁊ motū nō possunt ꝯtinuari: s̄z necesse ē ea diuidi. Unī relinqtur q̄ opz has duas ptes ꝯiungi p̄ ꝯtactum: aut ita vt ambe ptes ꝯtingāt se inuicez si ambe ptes habeāt magnitudinez: aut ita q̄ altera tm̄ pars ꝯtingatur ab alia ⁊ non ecōuerso: qd̄ erit si mouēs nō hz magnitudinē. Quod eni est in corporeum potest quidē tangere corpus sua virtute mouēdo ipsum: non aūt ꝯtingiť a corpore. Duo aūt corpora se inuicem tangunt. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Qd̄ si id qd̄ mouet ꝯtinuuz sit: nā id qd̄ motu cieť: necessario ꝯtinuū est: pz totū seipz motu ciere: nō ex eo q̄r aliqd ipsi⁹ ē tale vt ipm̄ seipsuz moueat: sed q̄r totū seipsum mouet. Moueť autē ⁊ etiā mouet ex eo sane q̄r ipsius ē aliqd: ⁊ id qd̄ mouet: ⁊ id qd̄ moueť. Nō eni totū mouet: neq̄z totū moueť: sed mouet quidē .a. moueť aūt tm̄modo .b. ipm̄ vo .c. nō necessario mouetur a.b. Est enim hoc impossibile.

¶ Siqdē igit̄ ꝯtinuū ē mouēs: qd̄ eni moueť: cōtinuū necessariū ē eē. manifestū ē q̄ totū ipm̄ seipz mouet: nō eo q̄ ipsi⁹ aliqd hui⁹ sit: vt ipz seipm̄ moueat: sed totū mouet ipz seipsuz. Motū aūt ⁊ mouēs eo q̄ ipsi⁹ aliqd ē mouēs: ⁊ aliquid motū. Nō eni totū mouet: neq̄z totū mouetur: sed mouet quidē .a: b. aūt moueť tm̄. Sed c. ab ipso .b. non iam. Impossibile enim.

¶ Oñdit q̄ rōne totū dicať mouēs seipm̄ vna pte mouēte ⁊ alia mota: ⁊ supponam⁹ q̄ntum ad p̄sens q̄ vtraq̄z pars sit ꝯtinua .i. magnitudinē hñs: q̄r de eo qd̄ moueť in .6. pbatū ē q̄ sit aliqd ꝯtinuū: ⁊ accipiať nūc idē de mouente anteq̄z vītas pbeť. Hac igit̄ suppositiōe facta ipsi toti cōposito ex duob⁹ tria attribuūť .s. moueri: mouere: ⁊ mouere seipm̄. Sed hoc quod est mouere seipsuz nō attribuiť ei pp̄ter hoc q̄ aliqua pars eius moueat seipsam: sed ipz totum seipsuz mouet. Sed h̄ qd̄ est mouere ⁊ moueri attribuitur toti rōne partis. Nō enim totū mouet: neq̄z totum moueť: sed mouet vna pars eius .s. a: reliqua vo pars eius solū mouetur .s. b. Jam eniz ostensuz est q̄ nō est aliqua tertia pars vt .c. que moueať ab ipso .b. Impossibile est enim hoc si accipiať id qd̄ primo mouet seipsuz: sicut supra ostensum est. ¶ Deinde cum dicit. — Lec. 5. com. 32.

¶ Existit aūt dubitatio h̄ loco q̄dā. Si q̄spiā: aut ipsi⁹ a. si ꝯtinuū sit id qd̄ mouet qdē: s̄z nō moueť: aut ipsi⁹ b. qd̄ moueť: aliq̄z auferat ptē: mouebitne reliquum ipsi⁹ .a. aut reliquū ipsi⁹ .b. motu ciebiť. Nā si mouebit aut mouebiť: non erit .a.b. profecto id quod a seipso primo mouetur. Ablata enim ab eo parte: reliquum a.b. seipsum adhuc mouebit.

¶ Dubitationē aūt habet. Si auferat aliq̄d qs ab ipso .a. si ꝯtinuū mouēs qdē .imobile aūt: aut ab ipo .b. qd̄ moueť. Reliq̄ vo ipsius .a. mouebit: reliq̄ aūt ipsi⁹ .b. mouebiť. Si eni h̄: nō vtiq̄z erit que primo mouetur seipa que est .a.b. Remota eni ab .a.b. adhuc mouebit seipsaz: reliqua .a.b. — T. c. 44.

¶ Mouet quādā dubitatiōez circa premissa. Et p̄mo mouet eam. Scdo soluit: ibi [Aut potentia quidē.] Hz autez hec dubitatio ortū ex hoc qd̄ supra pbauerat q̄ in primo mouente seipsum nō sunt nisi due ptes: quaꝝ vna mouet ⁊ alia moueť: q̄r si esset tertia: etiā ea remota cōpositū ex primis duabus mouet seipsum: ⁊ sic ipsum est primū mouens seipsum. Ex hoc ḡ seqtur dubitatio talis. Ponamus q̄ pars mouentis seipsum que est mouens imobile vt .a. sit quoddā cōtinuū. De pte aūt eius que mouetur .s. b. manifestum est q̄ est aliqd ꝯtinuū s̄z prius probata. Omne — In 6°. t. com. 32.

Lec. 5. t. c. 34. t. 35

In hec te.

Lec. vi. t. c. 46. t. vi. tim.

Lec. 7. t. tex. 30.

aũt continuũ est diuisibile. Est ergo dubitatio si auferaꝛ aliqua pars per diuisionẽ ab.a.aut a.b.vtrũ reliqua pars moueat:aut moueaꝛ. Quia si reliqua ps moueat aut moueaꝛ:adhuc residua pars de a.b.mouebit seipsũ:ꝛ sic a.b. nõ primo mouebat seipsuꝫ. Et sic seqꝛ vlterius ꝙ nihil erit primo mouens seipsum. ⁋ Secundo ibi.

⁋ An nihil ꝓhibet vtrũqꝫ:aut alteꝝ:id inq̃ qḋ mouetur diuisibile quidẽ eẽ potẽtia:idiuisibile aũt actu. Si vo diuisuꝫ fuerit nõ vlterius potẽtiã eandẽ habere. Quare nihil obstat:vt in ipsis diuisibilibus aliquid insit potentia primo tales.

⁋ Aut potẽtia qdẽ nihil prohibet vtrũqꝫ aut alterũ qḋ mouetur diuisibile eẽ:actu autẽ indiuisibile. Si aũt diuidaꝛ nõ adhuc eẽ habẽs eãdem potẽtiam. Quare nihil prohibet ꝛ in diuisibilibus potentia primum esse vnum.

⁋ Soluit positã dubitatiõeꝫ. Ubi ꝯsiderãdũ est ꝙ Arist. prius in 6° ꝓbauit ꝙ in motu nõ est aliqd pᵐ neqꝫ ex parte tꝑis:neqꝫ ex pte rei i q̃ ẽ mot⁹ pcipue in augmẽto ꝛ motu locali:ꝛ hoc iõ:qꝛ tũc loquebaꝛ de motu in cõi ꝛ de mobili sm ꝙ est quoddã ꝯtinuũ nõdũ applicãdo ad determinatas nãs:ꝛ sm hoc sequereꝛ ꝙ nõ eẽt aliqd pᵐ motũ:ꝛ per ꝯñs nec aliqd pᵐ mouẽs:si mouẽs sit ꝯtinuũ:ꝛ ita ẽt nõ eẽt aliqd pᵐ mouẽs seipm. Sꝫ nũc iã Arist. loqꝛ de motu applicãdo ad determiatas nãs:ꝛ iõ ponit aliqd eẽ pᵐ mouẽs seipm. Et soluit pmissaꝫ dubitationẽ sic:ꝙ nihil ꝓhibet eẽ diuisibile in potẽtia ex eo ꝙ sũt ꝯtinua.s.mouẽs ꝛ motũ:si vtrũqꝫ sit cõtinuũ:aut ad minus alteꝝ tm.s.qḋ mouetur:qḋ neçe est eẽ ꝯtinuũ:Sed tñ poẽ ẽ ꝙ aliqḋ ꝯtinuuꝫ siue sit mouẽs siue motũ:habeat talem nãm vt nõ possit actu diuidi:sicut pꝫ de corpe solis. Et si ꝯtigat ꝙ aliqḋ cõtinuũ diuidaꝛ nõ retinebit eãdẽ potẽtiã ad hoc ꝙ moueat vel moueaꝛ quã prius habebat:qꝛ huiꝰ potẽtia seqꝛ aliquã formã. Forma aũt nãlis reqrit q̃titatẽ determinataꝫ. Unde si sit corpus icorruptibile diuidi nõ põt in actu. Si aũt sit corruptibile:si diuidaꝛ in actu nõ retinebit eãdem potentiã:sicut pꝫ in corde. Unde nihil ꝓhibet in his que sunt diuisibilia in potentia eẽ vnũ primũ. ⁋ Deinde cũ dicit.

⁋ Patet igiꝛ ex hisce q̃ diximus eẽ id qḋ pmo mouet imobile. Nã siue statim ad ipꝫ primũ imobile:siue ad id qḋ moueꝛ qdem:ipsum vo seipsum mouet:sistitqꝫ gradũ cuꝫ libet:fiat ex eo qḋ mouetur:ab aliquo vo moueꝛ accessio:vtroqꝫ mõ nimiꝝ accidit id qḋ pmo mouet i oib⁹ his eẽ que mouẽtur imobile.

⁋ Manifestũ igitur ex his quoniaꝫ est primum mouens imobile. Siue enim moꝝ stet qḋ moueꝛ ab aliquo aũt motum ad imobile primum:siue in quo mouetur quidẽ:ipsum autẽ seipsuꝫ mouẽs ꝛ stans:vtrobiqꝫ accidit primum mouens in omnibus esse motis immobile.

⁋ Infert ꝯclusionẽ pncipaliter itẽtã ex oib⁹ pmissis:ꝛ dicit manifestũ eẽ ex pmissis ꝙ neçe ẽ ponere pᵐ mouẽs imobile:cũ nõ ꝓcedaꝛ in infinitũ in mouẽtib⁹ ꝛ motis ab alio:necesse sit stare ad aliqḋ pmũ qḋ ẽ imobile vel mouẽs se ipsum. Siue eni mouẽtia ꝛ mota stẽt ad aliqḋ pmũ imobile:siue ad aliquod primũ quod mouet seipsuꝫ:vtrobiqꝫ accidit ꝙ pmũ mouẽs sit immobile:per hoc ꝙ mouẽtis etiam seipsum vna pars est mouens immobile:vt nunc ostensum est.

LEC. XII.

⁋ Cũ aũt semp eẽ motũ oporteat ꝛ nullas eius intercapedines fieri:esse quippiam primo mouẽs perpetuũ imobileqꝫ aut vnum aut plura necesse est.

T.c.48. Quoniaꝫ aũt opꝫ semp motũ eẽ ꝛ non deficere necessariũ est aliqd eẽ qḋ primum mouet. Siue ḡ vnũ sit:siue plura:ꝛ primũ mouẽs imobile est.

Lec.8.1. com.34. Lec.10.1. com.41. Postq̃ phs ondit ꝙ i his q̃ moueꝛ ab alio nõ est ꝓcedere i infinitũ:sꝫ ẽ deuenire ad aliqḋ pᵐ qḋ vel est imobile vel mouet seipm:ꝛ ondit vlteri⁹ ꝙ mouẽtis seipꝫ vna ps est mouẽs imobile:ꝛ sic vtrobiqꝫ accidit ꝙ pᵐ mouẽs sit imobile:qꝛ tñ i mouẽtib⁹ se q̃ sũt apõ nos.s.aialib⁹ corruptibilib⁹ ꝯtigit ꝙ ps mouẽs in mouẽte seipsuꝫ ẽ corruptibilis ꝛ moueꝛ p accñs.s.aia:vult hoc ostẽdere ꝙ pᵐ mouẽs ẽ icorruptibile:ꝛ nõ moueꝛ nec p se nec p accñs. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit qḋ itendit. 2° ꝓbat:ibi[Sic aũt si aliqd velit.] Circa pᵐ tria facit. Primo resumit ea q̃ supra ostẽsa sũt. Scdo ptermittit quodã qḋ videbaꝛ posse valere ad suũ ꝓpositũ.ibi[Unũqḋqꝫ qdẽ igiꝛ.] Tertio exponit suũ ꝓpositũ:ibi[Qm aũt necessariũ ẽ eẽ.] Dicit ḡ pmo ꝙ supra ostẽsũ ẽ ꝙ mot⁹ semp est ꝛ nunq̃ deficit. Et qꝛ ois mot⁹ ẽ ab aliquo mouẽte:in mouẽtib⁹ aũt nõ ẽ ꝓcedere in infinituꝫ:neçe ẽ eẽ aliqḋ pᵐ mouẽs. Et qꝛ nõdũ ꝓbatũ ẽ ꝙ pᵐ mouens sit vnũ:iõ sub dubio derelinqt vtrũ sit vnũ vel plura. Et vlteri⁹ ondꝫ ẽ ꝙ pᵐ mouẽs est imobile siue statim ascẽdẽdo de motis ad mouẽtia ꝑueniaꝛ ad pᵐ imobile:siue ꝑueniaꝛ ad pᵐ mouẽs seipꝫ:cui⁹ vna ps ẽ mouẽs imobile. Fuit aũt quorũdã positio ꝙ oia pᵐ mouẽtia i his q̃ mouẽt seipa sũt ꝑpetua:posuit.n.oẽs aias alaliũ ꝑpetuas. Et si vera eẽt hec opio:iã statiꝫ Arist. hẽret ꝓpositũ q̃tũ ad hoc ꝙ pᵐ mouẽs sit ꝑpetuũ. Sꝫ opinio Arist. est ꝙ de ptib⁹ aie solus itellectus est incorruptibilis:cũ tñ etiã alie ptes aie sint mouẽtes. Et ideo hoc ꝯñter pretermittit dicens. Lec.7.8 tom. Lec.9.1. c.34. vsq ifi.lec.

⁋ Unũquodqꝫ igiꝛ eoꝝ q̃ imobilia sunt atqꝫ mouẽt perpetuũ eẽ:nõ ad presentem sermonem pertinet.

⁋ Unũquodqꝫ qdẽ igiꝛ ꝑpetuũ eẽ imobiliũ mouẽtiũ qdẽ nihil ptinet ad eam que nunc rationẽ. T.c.49.

⁋ Et dicit ꝙ ad rõnẽ q̃ pre manib⁹ habeꝛ nihil ptinet an vnũquodqꝫ pncipioꝝ q̃ mouẽt ꝛ sũt imobilia sit ꝑpetuũ:q̃uis hoc aliqui posuerunt ponentes oẽs aias incorruptibiles. Et dicit hoc nõ esse ad presentẽ rõnẽ:qꝛ hoc nõ supposito habebit propositum. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Esse aũt aliqd necessario qḋ semp ois qdẽ sit mutationis tã absolute q̃ p accidẽs expers:aliud auteꝫ moueat:perspicuum si hoc pacto ꝯsiderabimus fiet.

⁋ Quoniam autem necessarium est esse aliquid imobile quidem ipsum ab omni exterius mutatione ꝛ simpliciter ꝛ sm accidens:motiuũ autẽ alterius:manifestum est considerantibus.

⁋ Exponit qd itẽdit ꝓbare:ꝛ diẽ ꝙ ꝯsiderãdo ea q̃ sequũtur manifestũ põt eẽ ꝙ ꝛ si nõ oẽ mouẽs imobile sit ꝑpetuũ:necesse ẽ tñ esse aliqd imobile:ita ꝙ nullo mõ ab extrĩseco moueaꝛ nec simpliciter nec p accidẽs:ꝛ tñ sit motiuũ alteri⁹. Dicit aũt[ab oi exteri⁹ mutatiõe] nõ itẽdẽs excludere motũ.s.oꝑationẽ que est in oꝑante ꝑut intelligere dr motus:ꝛ ꝑut appetit⁹ moueꝛ ab appetibili:huiꝰ n.motus nõ excluditur a primo mouente de quo itendit.

⁋ Atqꝫ sit ita si cui placeat in aliqb⁹ fieri posse:vt aliqñ sint:aliqñ nõ sint:sine gñatiõe corruptiõeue. Fortasse nãqꝫ necessariũ ẽ:si qd ptib⁹ vacãs aliqñ ẽ:aliqñ nõ ẽ:oẽ tale sine mutatione eẽ atqꝫ nõ eẽ. Et hoc insup ꝯcedaꝛ fieri posse:vt pncipioꝝ imobiliuꝫ motiuoꝝ quedam aliquãdo sint:aliquãdo nõ sint:Sed ipossibile est hanc omnia conditionem subire.

¶ Sit aut si aliqs velit i qbusdã õtigẽs eẽ: vt r fit aliqñ r nõ sit sine gñatiõe r corruptiõe. Fortassis eni necessariũ ẽ: si aliqd ipartibile aliqñ qdẽ ẽ: aliqñ aũt nõ: sine mutatione aliqñdo qdẽ eẽ: aliqñ qdẽ nõ eẽ. Et pricipiorũ imobiliũ qdẽ motiuorũ aũt: qdã aliqñ qdẽ eẽ: aliqñ aũt nõ esse õtingat r hoc. Sed nequaq̃ oia possibile est.

¶ Probat qd dixerat. s. q̃ sit aliqd primũ mouẽs ppetuũ r penitus imobile. Et pˀ pbat h p mouẽti a se q̃ qñqs sũt r qñqs nõ sũt. Scdo p pñª mouẽ a q̃ qñqs mouẽt r qñqs nõ mouẽt: ibi [Et iterũ õsiderãs.] Circa pˀᵐ tria facit. Primo oñdit q̃ oz eẽ aliqd pmũ mouẽs ppetuũ. Scdo q̃ tale mouẽs magis dz eẽ vnũ q̃ plura: ibi [Unũ at magis.] Tertio oñdit vtrũqs sil. s. q̃ ẽ vnũ primũ mouẽs r ppetuũ: ibi [Manifestũ ẽ igit ex his.] Circa pˀᵐ duo fac. Primo excludit q̃dã rõnẽ p quã aliqs posset niti ad pbãdũ ppositũ. Scdo pcedit ad ppositũ oñdẽdũ: ibi [Manifestũ ẽ eni.] Posset aũt aliqs sic pcedere. Oẽ qd nõ põt qñqs eẽ r qñqs nõ eẽ ẽ ppetuũ. Sz pˀᵐ mouẽs cũ sit imobile vt oñsum ẽ nõ põt qñqs eẽ r qñqs nõ eẽ: qz qd qñqs est r qñqs nõ ẽ gñat r corrũpit. qd aũt gñat r corrũpit mouetur. g̃ pˀᵐ mouẽs ẽ ppetuũ. Arist. aũt de hac rõne nõ curat: qz põt aliqs dicere si vult q̃ i qbusdã õtingit q̃ qñqs sint r qñqs nõ sint absqz h q̃ generẽt r corrũpãt p se loqñdo r p õñs absqz h q̃ p se moueãt. Necẽ ẽ. n. si aliqd ipartibile qd. s. nõ sit cõpositũ ex mã r forma: qñqs sit ẽ r qñqs nõ est: q̃ oẽ tale sine mutatiõe sui qñqs sit r qñqs nõ sit: sicut põt dici de pũcto r de albedie r de q̃libet huiõ. Ostẽsũ. n. ẽ i. 6. q̃ oẽ qd mouet ẽ partibile. Et in. 7. meta. q̃ oẽ qd generat ẽ cõpositũ ex mã r forma. Huiõ qdẽ igit ipartibilia: p se qdẽ nõ generãt neqz mutãt: sz p acciñs: gñãtis r mutatis aliqs. Ex q̃ ẽt pz q̃ si aliqd neqz p se neqz p accidens mouetur q̃ illud est ppetuum: r si ẽ ppetuum: neqz p accidẽs neqz p se mouet sz h qd ẽ ppetuũ. Si g̃ õcedit eẽ õtingẽs q̃ aliqd qñqs sit r qñqs nõ sit absqz eo qd generet r corrũpat: ẽt r h õcedat eẽ õtingẽs q̃ q̃dam pncipia mouentia imobilia: ita tñ q̃ possint moueri p acciñs qñqs sint r qñqs non sint. Nequaq̃ tamen possibile est omnia principia mouentia r imobilia talia esse: vt quandoqz sint r quandoqz non sint. ¶ Secundo ibi.

Lec. 5. 1. com. 28. r 8. Lec. 6. 1. com. 27. Lec. 7. 8. com. 29.

¶ Nã aliquã hisce cãm esse pz: q̃ ipsa seipsa mouent: vt aliqñ sint: aliquãdo nõ sint. Eteni id qdẽ qd seipsũ mouet: magnitudinẽ hẽat oẽm necesse ẽ: si nihil partibus vacãs mouet. Id aũt qd mouet: nulla necessitate est tale. Ut igit alia generent: alia corrũpant: idqz õtinue fit: nihil eorũ ẽ cã q̃ imobilia qdẽ sunt: tñ nõ semp sunt: neqz rursus eorũ q̃ semp qdẽ hec mouẽt: alia vo alia mouẽt. Perpetui eni atqz õtinui nec vnũ ipsorũ est cã: nec vniuersa. Nã sic sese qdẽ habere ppetuũ ac necessario ẽ. Uniuersa aũt sũt ĩfinita: r nõ sil oia sũt. Pz igit r si ĩfinities nõnulla pncipia imobilia mouẽtia: r multa eorũ q̃ seipsa mouẽt: partiz corrũpunt: partim insup generant: atqz hoc qdẽ h: aliud aũt hoc mouet: at nihilominus aliqd eẽ qd hec oia õtinet: idqz pter vnũqdqz istorũ aliud qd eẽ: qd qdẽ est cã vt alia sint: alia nõ sint: r mutationis cõtinue. Atqz hoc qdẽ hisce: hec aũt ceteris motus cãm esse. Si igitur motus perpetuus est: perpetuum erit r mouens primum: si vnum sit. Quod si sint plura: plura quoqz perpetua erunt.

¶ Manifestũ est eni q̃ cã q̃dã ipsa seipsa mouẽtibus inest: ipsius qd ẽ aliquãdo qdẽ esse: aliqñ aũt nõ esse. Ipsum qdẽ eni seipsũ mouẽs necẽ est oẽ magnitudinẽ habere: si nihil mouet ipartibile. Mouẽs aũt neqz vna necessitas est ex dictis. Ipsius igit qd ẽ alia qdẽ fieri: alia vo corrũpi: r h õtinue: nulla cã ẽ imobiliũ qdẽ: nõ semper aũt entiũ. Neqz ipsorũ qdẽ semp hec mouẽtiũ: horũ aũt altera. Ipsius eni semp r õtinui: neqz vnũquodqz ipsorũ cã: neqz oia. Hec eni qdẽ sic se habere semp r ex necessitate est: oia aũt ĩfinita: r nõ sũt simul oia entia. ¶ Manifestũ igit est q̃ quãuis millies principia quedã imobilium qdẽ: mouẽtium aũt: r multa ipa seipsa mouentiũ corrũpant; alia vo fiãt: r h qdẽ imobile sit: aliud vo mouet: alterũ aũt h: sz nihilominˀ ẽ aliquid qd õtinet: r hoc extra vnũquodqz: quod ẽ causa eius quod est alia esse: alia vo nõ: r continue mutationis. Et hoc quidem his. hec autẽ aliis causa motus sunt. ¶ Siquidem igit perpetuus motus est: perpetuũ erit r mouens primũ si vnum Si vo plura: plura r perpetua. T. c. 42. T. c. 43.

¶ Oñdit ppositũ r dicit q̃ si q̃dã mouẽtia seipsa qñqs sũt r qñqs nõ sũt: necẽ ẽ q̃ sit aliq̃ cã gñatiõis r corruptiõis ipsorũ: q̃ qñqs sũt r qñqs nõ sũt: qz oẽ qd mouet hz cãz sui motˀ. Qd aũt qñqs ẽ r qñqs nõ ẽ: si sit cõpositũ: generat r corrũpit. Mouẽs aũt seipsũ necẽ est q̃ habeat magnitudinẽ qz mouet: r ostẽsũz ẽ i. 6. q̃ nihil ipartibile mouet. Sz ex dictis nõ põt haberi q̃ sit necessariũ mouẽs habere magnitudinẽ: r sic nõ mouet p se: si qñqs sit r qñqs nõ sit. Si aũt gñatiõis r corruptiõis eorũ q̃ mouẽt seipsa est aliq̃ cã: oz q̃ ẽt huiõ sit aliq̃ cã q̃ eorũ gñatio r corruptio ppetue õtinuat. Nõ at põt dici q̃ huiõ õtinuitatis cã sit aliqd illorũ imobiliũ q̃ nõ sp sũt. Neqz ẽt põt dici q̃ sempiterne gñatiõis r corruptiõis quorũdã mouẽtiũ seipsa sint cã q̃dã mouẽtia imobilia q̃ nõ sp sũt: r aliorũ alia. Et h exponit subdẽs q̃ huiˀ õtinue r sempiterne gñationis nõ põt eẽ cã neqz vnũ ipsorũ neqz oia. Et q̃ vnũ nõ possit eẽ cã sic ostẽdit: qz id qd nõ ẽ sp nõ põt eẽ cã eiˀ qd est sp ppetuũ r ex necessitate. Qz at oia nõ possint eẽ cã: oñdit p h q̃ oia huiõ pnª corruptibilia: si gñatio ẽ perpetua sũt ĩfinita r nõ simul sũt. ipose ẽ aũt vnũ effectũ depẽdere ex ĩfinitis causis. Et iterũ ea q̃ nõ simul sũt nõ possũt esse cã alicuiˀ: lz possit esse q̃ eorũ q̃ nõ simul sũt q̃dã disponant r q̃dã causent: vt pz in guttis successiue cadẽtibˀ q̃ causãt lapidis effossionẽ. Sz si aliq̃ multa sũt directe cã alicuiˀ: opz q̃ simul sint. Sic g̃ manifestũ ẽ q̃ si sint mille millia pnª mouẽtia r imobilia: r si sint ẽt multa q̃ mouẽt seipsa: quorũ q̃dã corrũpant r alia generent: r iter ista q̃dã sint mobilia r q̃dã mouẽtia: nihilominus tñ opz eẽ aliqd sup oia qd sua vtute õtineat oia q̃ pdicto mõ generãt r corrũpunt: qd qdẽ sit cã õtinue mutatiõis ipsorũ p quam qñqs sũt r qñqs nõ sũt: r p quã hec sũt cã gñatiõis r motˀ his r hec aliis: qz oẽ generãs ẽ cã gñatiõis gñati: sz tñ generãtia corruptibilia hñt q̃ sint cã gñatiõis ab aliquo pˀ icorruptibili. Si g̃ motus p quẽ quedam qñqs sũt r qñqs nõ sũt ẽ ppetuus: vt supra ostensũz ẽ: r effectˀ ppetuus nõ põt eẽ nisi a cã ppetua: necesse est q̃ pmũ mouẽs sit ppetuũ si est vnum. Et si sunt plura prima mouẽtia: q̃ etiã illa plura sint perpetua. ¶ Deinde cum dicit. Lec. 5. 1. com. 29. Lec. 1. 1. com. 5.

¶ Unũ aũt potius ꝗ̃ plura putãdũ ẽ eẽ: ꝛ finita ꝗ̃ infinita. Semꝑ eni finita poni⁹: ꝗ̃ ifinita sumẽda sunt: si mõ eadẽ iuãt. In his eni q̃ sũt nã: finitũ sit potius ꝛ id qđ melius est opꝫ: si mõ esse possit. Sufficiẽs autẽ est ꝛ vnuꝫ: quod cũ primum imobiliũ sit perpetuum: ne ceteris erit principiuꝫ motus.

¶ Unũ aũt magis ꝗ̃ multa ꝛ finita ꝗ̃ ifinita opꝫ existimare. Eisdẽ aũt accidẽtib⁹ semꝑ finita magis accipiẽdũ. In his eni que sunt natura: oportet finitũ ꝛ melius si ɔtingat esse magis. Sufficiẽs autẽ si vnum: qđ primum imobilium perpetuum cum sit: erit principium aliȷ̃s motus.

¶ Ostẽdit ꝙ magis debeat poni vnũ pͥn̄ ꝑpetuũ ꝗ̃ multa: ꝛ dicit ꝙ sicut opꝫ existimare magis eẽ pͥn̄ finita ꝗ̃ infinita: ita opꝫ existimare ꝙ sit magis vnũ pͥn̄ ꝗ̃ pla. Si n. eadẽ accidãt vel ɔsequant̃ in effectib⁹ ex põne finitorũ ꝑncipioꝝ q̃ ex põne ifinitoꝝ: magis est accipiẽdũ ꝙ sint pͥn̄ finita ꝗ̃ ifinita: qꝛ i his q̃ sũt ſm nãm semꝑ ẽ magis accipiẽdũ illud qđ est melius si sit poẽ: qꝛ ea que sũt ſm nãm sunt optime disposita. Melius est aũt finitũ pͥn̄ ꝗ̃ infinitũ: ꝛ vnũ ꝗ̃ multa. Sufficit aũt ad cãndũ ꝑpetuitatem motus: ꝙ sit vnũ ꝑncipiũ ꝑmũ imobile si sit ꝑpetuũ: Nõ ḡ sunt ponẽda plura ꝑma ꝑncipia. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Ex hoc ẽt pꝫ aliqđ eẽ necessario vnũ ꝑpetuũue qđ ꝑmo mouet. Demõstratũ ẽ eni semꝑ necessario motũ eẽ: qđ si necesse ẽ semꝑ eẽ: necesse ẽ ꝛ ɔtinuũ esse: semꝑ eni eẽ ɔtinuũ est. Deinceps aũt eẽ nõ ɔtinuũ ẽ: at si ɔtinuus est: vnus nimiꝝ est. Un⁹ aũt mot⁹ a mouẽte ꝑficiscit̃ vno: ꝛ vnius mobilis est. Naꝫ si aliud atqꝫ aliđ mouebit: tot⁹ ipse mot⁹ nõ ɔtinu⁹: sꝫ deinceps erit. Ex his ergo q̄spiã eẽ ꝑmũ qđ imobile credet.

T.c.49. ¶ Manifestũ igit̃ ex his ẽ ꝙ necẽ ẽ eẽ aliqđ vnũ ꝛ ꝑpetuũ primũ mouẽs. Ostẽsum ẽ eni qm̃ necesse ẽ semꝑ motũ eẽ: ꝛ ɔtinuuꝫ eẽ. Et nãqꝫ qđ semꝑ ɔtinuũ. Qđ aũt ɔñr nõ ẽ ɔtinuũ. At ṽo si continuus: vnus est. Unus autẽ si ab vno mouẽte: ꝛ vnius qđ mouetur. Si enim quoddam aliud ꝛ aliud mouebit: non ɔtinuus totus motus: sꝫ ɔsequenter. Igit̃ ex his sciet vtiqꝫ aliquis esse aliqđ primum mouens immobile.

¶ Cõcludit ex ꝑdictis ꝙ necesse ẽ eẽ aliqđ vnũ ꝑmũ mouẽs ꝛ ꝑpetuũ. Et q̃uis h̃ ex supiorib⁹ sufficiẽter ꝓbatũ videat̃: posset tñ aliqs calũniose dicere ꝙ cã ɔtinuitatis generatiõis ẽ aliqđ pͥm̄ mouẽs seipꝫ ꝑpetuũ: sed motor illi⁹ mouẽtis seipm̃ nõ est ꝑpetuũ ꝛ vnũ: sꝫ mouet̃ a diuersis mouẽtib⁹ quoꝝ q̃dã generant̃ ꝛ q̃dã corrũpũt̃. Sꝫ h̃ itẽdit excludere: qꝛ si motus ẽ ꝑpetuus: vt supra ꝓbauerat: necesse est ꝙ motus primi mouẽtis seipsum qđ ponit̃ cã totius ꝑpetuitatis motus sit sempiternus ꝛ ɔtinuus. Si n. nõ eẽt ɔtinuus: nõ eẽt sempiternus: sed qđ ɔñter est nõ est ɔtinuũ. Ad h̃ aũt ꝙ motus sit ɔtinuus: necesse ẽ ꝙ sit vnus. Ad h̃ ṽo ꝙ sit vnus: necesse est ꝙ sit ab vno mouẽte ꝛ vnius mobilis. Si ṽo sit aliud ꝛ aliud mouẽs: nõ erit totus motus ɔtinu⁹: sed ɔñr se hñs. Necesse est ergo oĩno ꝙ primũ mouẽs sit vnũ ꝛ ꝑpetuuꝫ. Mouẽs aũt imobile qđ mouet̃ per accidẽs non est perpetuũ: vt supra dictum est. Relinqtur ergo ꝙ primũ mouens sit oĩno imobile: ꝛ per se ꝛ per accidens.

LEC. XIIII.

¶ Et rursus si ad eoꝝ principia q̃ mouent respexerit. Esse igit̃ quedã eoꝝ que sũt q̃ aliqñ mouent̃ aliquãdo qescũt: hoc clari⁹ extat. Atqꝫ ꝑ hoc ipꝫ iã patuit nec vniuersa moueri: nec vniuersa qescere: nec alia semꝑ qescere: alia semꝑ moueri. Ea nãqꝫ que potẽtiã habent vt interdũ moueantur interduꝫ quiescãt: veras hasce sententias esse demonstrant.

T.c.50. Et iteꝝ ɔsiderãs principia mouentiũ. Esse quidẽ igit̃ quedã eoꝝ q̃ sunt q̃ aliquãdo qdẽ mouẽtur aliqñ aũt qescũt manifestũ ẽ. Et ꝑpter h̃ manifestũ factũ ẽ: quoniã neqꝫ oĩa mouẽt̃: neqꝫ oĩa qescũt. Neqꝫ alia semꝑ mouẽtur ꝛ alia semꝑ qescunt. Que nãqꝫ sũt vtrobiqꝫ ꝛ potentiam sunt habẽtia huiusmodi qđ est aliquãdo qdẽ moueri: aliquando ṽo quiescere: demonstrat de his.

Postq̃ Phs oñdit ꝙ pͥ̄ mouẽs est ꝑpetuũ ꝛ oĩno imobile rõne sũpta ex ꝑpetuitate gnãtiõis ꝛ corruptiõis aialiũ q̃ mouẽt seipsa: hic itẽdit idẽ oñdere rõne sũpta ex ꝑncipiȷ̃s mouẽtib⁹. Et circa h̃ tria fac. Primo cõmemorat ea q̃ dicta sũt a pͥn̄ hui⁹ tractat⁹. Scđo ex ꝑmissis accipit rõnẽ ad ꝓpositũ: ibi [Ex qb⁹ ẽ scire.] Tertio ɔcludit solutionẽ cuiusdã dubitatiõis supra mote. ibi [Manifestũ igit̃ scm̃ ẽ ex dictis.] Circa pͥm̄ tria resumit. Pͥo destructionẽ quarũdã iprobabiliũ põnũ: ꝛ dicit ꝙ nõ solũ ex ꝑmissis põt aliqs scire ꝙ est aliqđ pͥm̄ mouẽs imobile: sꝫ ẽt ꝑ ɔsideratiõnẽ ꝑncipioꝝ motus. Et sicut supra dictũ ẽ: manifestũ est ad sensum ꝙ in rebus nãlibus iueniunt̃ q̃dã q̃ aliqñ mouent̃ ꝛ aliqñ qescũt: ꝛ ex h̃ manifestatũ ẽ supra ꝙ nulla triũ põnuꝫ est vera: neqꝫ illa q̃ dicit ꝙ oĩa mouent̃ semꝑ: neqꝫ illa q̃ dicit ꝙ oĩa qescunt semꝑ: neqꝫ illa q̃ dicit ꝙ illa q̃ qescunt qescũt semꝑ: ꝛ illa que mouent̃ mouent̃ semꝑ. Huius. n. rei veritatẽ demõstrant illa q̃ sub vtroqꝫ inueniunt̃. s. motu ꝛ qete duꝫ hñt potentiã: vt qñqꝫ moueant̃ ꝛ qñqꝫ qescant. ¶ Scđo ibi.

¶ Cũ aũt talia cũctis sint manifesta: ostendere volumus ꝛ vtrãqꝫ duoꝝ nãm: esse inq̃ꝫ ꝛ q̃ semꝑ sũt imobilia: ꝛ q̃ semꝑ mouent̃. Atqꝫ ad idipm̃ ꝑficiscẽtes: posito hoc: oẽ qđ mouet̃ ab aliquo moueri: idqꝫ aut imobile esse: aut moueri: vel a seipso: vel ab alio sꝑ: ad hoc sumẽdũ tandẽ ꝓcessimus. Eoꝝ inq̃ꝫ que mouent̃ ꝑncipiũ eẽ subeũtiũ qdẽ motũ id qđ ipm̃ seipꝫ mouet: oĩuꝫ aũt: id qđ imobile ẽ. Cernim⁹ aũt atqꝫ admodũ clare res esse tales: que quidẽ seipsas mouẽt: qualis est animantium ac animalium genus.

¶ Quoniã aũt hui⁹ manifesta sũt: volum⁹ autẽ demõstrare ꝛ duoꝝ vtrãqꝫ nãm: qm̃ sũt alia qdẽ sꝑ imobilia: alia aũt q̃ semꝑ mouent̃. Procedẽtes aũt i h̃ ꝛ ꝓponẽtes oẽ qđ mouet̃ ab aliquo moueri: ꝛ h̃ eẽ aut imobile: aut qđ mouet̃: ꝛ qđ mouet̃: aut a seipso: aut ab alio: semꝑ deuenim⁹ i h̃ accipe: qm̃ eoꝝ q̃ mouẽt̃: ẽ principiũ qđ mouet̃ qdẽ qđ ipm̃ seipm̃ mouet. Oium aũt imobile. Uidemus eni ꝛ manifeste esse huius que mouent ipsa seipsa: vt aiatoꝝ ꝛ aialium genus.

T.c.51. com.t. ¶ Cõmemorat ꝓcessuꝫ supra habitũ ad iuestigãdũ ꝑmuꝫ motorem imobileꝫ: ꝛ dicit ꝙ qꝛ ista que qñqꝫ mouentur ꝛ qñqꝫ qescunt sunt oĩbus manifesta: ne iteꝝ aliqs sequeret̃ quartã põnẽ ponẽs oĩa entia eẽ huiꝰ: vt qñqꝫ moueãtur ꝛ qñqꝫ qescant: volumus demõstrare duplicẽ nãꝫ diuersaꝫ oñdẽtem. s. ꝙ q̃dã sũt q̃ semꝑ sũt imobilia: ꝛ iterum

ꝙ q̄dā sūt q̄ sempˀ mouent̄. Et circa h̄ ꝓcedētes ꝓposuimꝰ ꝑmo ꝙ oē qđ mouet̄ mouet̄ ab aliquo: ⁊ ꝙ necesse est h̄ a quo aliqđ mouet̄ aut eē imobile aut moueri: ⁊ si mouet̄: aut a seipso aut ab alio: ⁊ cū nō sit ꝓcedere in īfinitū vt ab alio moueat̄: opꝫ deuenire ad h̄ ꝙ sit quoddā ꝑmū ꝑnͣ mouēs: ita q̄dē ꝙ in genere eoꝝ q̄ mouent̄ est ꝑmuꝫ ꝑnͣ qđ mouet seipsuꝫ: sꝫ vlterius simplr̄ inter oīa primū ꝑncipiū est qđ est imobile. Nec dꝫ reputari īcōueniēs: ꝙ aliqđ moueat seipsum: q: videmus manifeste esse multa talia ī genere animatoꝝ ⁊ animalium. ❡ Tertio ibi.

❡ Hec igit̄ ⁊ opionē nobis ꝑbebūt: ne fortasse ꝯtingat motū oīno nō eē: deinde oꝛiri: q: ī ipsis id accidere cernimꝰ. Nā ꝑus imobilia sūt: vt videt̄: deinde mouētur. Hoc aūt nos sumamꝰ opꝫ: vno inq̄ꝫ hec seipā motu ciere: atqꝫ illo nō ꝓprie: qppe cū nō ī ipsis eiꝰ sit cā. Sꝫ īsunt aīalibꝰ nālēs aliȷ̄ motꝰ: qbꝰ ipā nō ꝑ seipā mouēt̄: vt accretio: decretio: ⁊ respiratio: qbus (vt pꝫ) aīaliū vnūqđqꝫ mouet̄: cū q̄escit. Et nō mouet̄ eo motu quo ipm̄ seipꝫ ciet. Atqꝫ hoꝝ cā est ꝯtinēs ipꝫ: ⁊ eoꝝ multa q̄ corpꝰ īgrediunt̄: vt nōnulloꝝ ipꝫ alimētū. Cū eni digerit̄ dormiūt: cū disgregatur: expgiscunt̄ ⁊ seipsa mouēt: ac ipꝫ ꝑmū ꝑncipiū ē externū. Jccirco nō sꝑ ꝯtinue a seipsis mouētur. Aliud ē eni id qđ mouet: ipm̄ subiēs motū atqꝫ mutationē ad vnūquodqꝫ eoꝝ que seipā motu ciēt. Jn vniuersis aūt his id qđ ꝑmo mouet: ⁊ qđ est cā vt ipsa seipā moueāt a seipso mouetur: ꝑ accidēs tn̄. Corpus eni mutat locum vt patet: quare ⁊ id quod in corpore ē: ⁊ motione vectis seipsum mouet.

❡ Hec aūt ⁊ opinionē obtulerūt: ne forte ꝯtigat motū fieri: cū nō sit oīno: ꝑꝑ id qđ in his videmꝰ h̄ ꝯtingere. Jmmobilia. n. cū sint aliqn̄: mouēt̄ iteꝝ sicut videt̄. ❡ Hoc autē opꝫ accipe qm̄ ꝺm vnū motū ipsa mouent̄: ⁊ qđ ꝺm hūc nō ꝓprie. Nō eni ex seipso est cā: sꝫ insunt aliȷ̄ motꝰ nā ⁊ aīalibꝰ: ꝺꝫ quos nō mouētur ꝑ seipsa: vt augmētū ⁊ decremētū ⁊ respiratio: qbꝰ mouet̄ aīaliuꝫ vnūqđqꝫ q̄escēs: cū nō mouet a seipō motū. Hoꝝ aūt causa ꝯtinēs ⁊ multa itrantiū: vt quorūdā alimētū: dū cogtur q̄dē eni dormiūt: disgregato aūt surgūt: ⁊ mouēt seipsa cū primū ꝑncipiū extra sit. Uñ nō sꝑ mouent̄ ꝯtinue a seipsis. Aliud eni ē mouēs ipꝫ: qđ mouet̄: ⁊ mutās ad vnūqđqꝫ mouentiū seipm̄. Jn oibus autēꝫ his. mouetur primū mouēs ⁊ causa ipsum seipsum mouendi a seipso: ꝺm accidens tm̄. Mutat eni locū corpus. Quare ⁊ qđ in corpore existēs: ⁊ necessario mouens seipsum.

Tex. 4.1. vltima. ❡ Cōmemorat q̄dā obiectionē supra positā ⁊ solutā. Cuꝫ eni ꝓbasset motus ꝑpetuitatē posuit obiectionē ī ꝯrīū ex rebꝰ aīatis. q̄ cū ꝑus generū t īcipiūt q̄nqꝫ moueri. Et h̄ ē qđ h̄ dicit: ꝙ ista aīata q̄ mouēt seipā videbant̄ opionē īducere qđ ꝯtigit ī toto vniuerso motū fieri cū ꝑus nō fuerit: ꝑꝑ h̄ ꝙ videmꝰ ī eis h̄ ꝯtigere: ꝙ cū ꝑus nō mouerentur īcipiūt q̄nqꝫ moueri. Et ad huiꝰ solutionē opꝫ h̄ accipere ꝙ aīalia mouēt seipsa ꝺꝫ vnū motū. s. ꝺꝫ motū localē: h̄. n. solus motꝰ īuenit̄ ī aīalibꝰ appetitui subiectus. Et tn̄ nec ꝺꝫ hūc motū ꝓpe aīalia seipā mouēt̄: ita. s. ꝙ huiꝰ motꝰ alia cā nō ꝑexistat. Nō. n. aīali ex seipso ē ꝑma cā ꝙ localiter moueat̄: sꝫ ꝑcedūt aliȷ̄ motꝰ nō volūtariȷ̄ sꝫ nāles: vel ab iteriori vel ab exteriori: ꝺꝫ quos aīalis nō mouēt seipsa: sicut pꝫ de motu augmēti ⁊ decremēti ⁊ respirationis ꝺm quos motꝰ aīalia mouēt̄: q̄uis q̄escāt ꝺꝫ motū localē q̄ mouent̄ a seipsis. Hoꝝ aūt motuū nāliū cā ē vel ꝯtinēs extrīsecū. s. celū ⁊ aer a quo imutāt̄ corpa aīaliū exteriꝰ: vel aliqđ itrās corpa aīaliū: sicut aer itrat per respirationē: ⁊ alimētū intrat ꝑ comestionē ⁊ potū. Et ex huiꝰ trāsmutationibꝰ siue ab iteriori siue ab exteriori cātis ꝯtigit ꝙ aīalia q̄nqꝫ īcipiūt moueri cū ꝑus nō mouerēt̄. Sicut pꝫ ex trāsmutatiōe q̄ ē circa alimētū: q: dū decogtur alimētū ꝓpter vapores resolutos aīalia dormiūt. Sꝫ qn̄ alimētū ē iā digestū ⁊ dissolutū vaporibꝰ residētibꝰ euigilāt aīalia ⁊ surgūt ⁊ mouēt seipsa motu locali: cuꝫ tn̄ ꝑmum ꝑnͣ motiōis sit aliqđ extrīsecū a nā aīalis qđ mouet ipm̄. Et ide ē ꝙ aīalia nō sꝑ mouēt̄ a seipsis: q: respectu vniuscuiusqꝫ aīalis mouētis seipm̄ īuenit̄ aliđ aliqđ ꝑus mouēs qđ mouet̄ ⁊ mouet. Si. n. eēt oīno imobile sꝑ eodē mō se hēret ī mouēdo: ⁊ ita motꝰ aīalis eēt sempiternus. Sꝫ q: h̄ mouēs extraneū qđ mouet aīalia: etiam ipꝫ mouet̄: nō sempˀ eodē mō mouet. Uñ neqꝫ aīalia eodē mō mouēt seipsa: q: in his oibꝰ ꝑmū mouēs qđ est cā aīalis mouēdi seipm̄ sicut aīa: sic mouet ꝙ mouet̄: Nō q̄dē ꝑ se sꝫ ꝑ accidēs: q: corpꝰ mutat̄ ꝺm locū. Mutato aūt corpe mutat̄ ⁊ id qđ ī corpore existit ꝑ accñs. s. aīa. Et sic ex necessitate mutat̄ totū mouēs seipsum vt nō sit in eadem dispōne mouendi. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Ex qbꝰ credi pōt īpoīe eē: siqđ imobile q̄dē ē: mouet aūt: ⁊ ipꝫ subiēs ꝑ accidēs motū: id ꝯtinuo motu mouere. Quare si necesse ē ꝯtinue motū eē: sit aliqđ opꝫ ꝑmū mouēs imobile: neqꝫ ꝑ accñs subiēs motū: si oꝫ ī hisce q̄ sūt īcessabilē quēdā eē motū: ⁊ imortalē: vt diximꝰ: atqꝫ ipꝫ qđ ē ī seipō: ac ī eodē ꝑsistere. Manēte nāqꝫ ꝑncipio: ⁊ vniuersuꝫ ipm̄ maneat necesse ē: qppe cū ad ꝑncipium ipm̄ ꝯtinuum sit.

❡ Ex qbꝰ est scire: q: si aliqđ ē imobiliū q̄dē mouētiū āt: ⁊ ipsoꝝ q̄ ꝺꝫ accidēs mouēt̄: īpoīe ē ꝯtinuū motū mouere. Quare si necē ē q̄dē ꝯtinue eē motū: eē opꝫ aliqđ primū mouēs imobile ⁊ nō ꝺꝫ accñs: si debet sic̄ diximꝰ ī his q̄ sūt eē īcessabilis q̄dā ⁊ imortalis motꝰ: ⁊ manere ens ī se ipso ipsi ⁊ in eodē. Principio eni manēte: necē ⁊ omne manere qđ ꝯtinuum est ad principiuꝫ. Tex. c. 52.

❡ Ex ꝑmissis ondi ꝓpositū. Et ꝑ ꝙ ꝑnͣ mouēs sit imobile. Scđo ꝙ ꝑmꝰ motꝰ sit sempiternus ibi [At vo si aliqđ ē.] Circa ꝑnͣ duo facit. Pꝛio ostēdit ꝓpositū. Scđo excludit q̄dā obiectionē ibi [Nō ē idē moueri ꝺꝫ accñs.] Dicit ꝙ ꝑmo: ꝙ ex ꝑmissis possumꝰ scire ꝙ si aliqđ ꝑmū ē mouēs imobile: qđ tn̄ mouet̄ ꝺꝫ accñs nō pōt facere ꝯtinuū motū ⁊ sempiternū. Jsta. n. cā est assignata: quare aīaliū aīe nō mouent̄ sꝑ: q: mouent̄ per accñs. Sꝫ ostensuꝫ ē supra ꝙ necesse est motū vniuersi eē ꝯtinuū ⁊ sempiternū: ꝙ necesse est primā cām mouentē in toto vniuerso esse imobilem: ita ꝙ nec etiā ꝺm accñs moueat̄. Sed sicut supra dictū est in rebꝰ nālibꝰ īueniri dꝫ q̄dā motus imortalis ⁊ incessabilis: ⁊ ꝙ totum ens. i. dispō huius vniuersi maneat in sua dispōne ⁊ in eodē statu. Ex imobilitate. n. principiȷ̄ qđ ponit̄ manere imobile: seq̄t̄ ꝙ totū vniuersuꝫ habeat q̄dāꝫ ꝑmanentiā sempiternā: ꝺm qđ ꝯtinuat̄ primo ꝑncipio imobili recipiendo influentiā ab ipso. ❡ Scđo ibi. Tex. c. 12. 1. c. 46. ⁊ 1ō. Tex. 2. ꝑ totum.

❡ Nō est aūt idem per accidēs a seipso moueri: atqꝫ ab alio. Hoc enim nōnullis etiā que sunt in celo ꝑncipiȷ̄s inest: que lationibus pluribus feruntur: alterū

aūt corruptibilibus solum competit.

¶ Non est aūt idem moueri ƺm accidēs a seipso ⁊ ab altero. Ab altero qdem.n.inest ⁊ eoꝝ que sunt in celo qbusdā principijs q̄cūq; ƺm plures ferunt motus. Alteꝝ aūt corruptibilibus solū.

¶ Excludit q̄dā obiectionē. Dixerat.n.ꝙ si aliqd mouēs mouet p accñs: nō mouet motu sempiterno: ħ aūt vr̄ hr̄e istātiā: qr ƺ eiꝰ pōnē motꝰ iferioꝝ orbiū puta solis ⁊ lune ⁊ alioꝝ planetaꝝ sūt sempiterni: ⁊ tn̄ motores eoꝝ videt̄ moueri p accñs: si seq̄mur ea q̄ supius dixit. Ea.n.rōne dixit alaȝ aialis p accñs moueri: qr corpꝰ aialis mouet̄ quodā alio motu ab exteriori pn̄ͦ qd nō ē ab aia. Silr̄ āt apparet ꝙ orbis solis mouet̄ q̄dā alio motu: q̄si delatꝰ ex motu pmi orbis ƺ ꝙ reuoluit̄ ab oriēte i occidēte. Isto aūt motu nō mouetur a ꝓprio motore: ſȝ econuerso ab occidēte i oriētē. Hāc ḡ obiectionē excludit dicēs ꝙ moueri
Moueri ƺ accidēs 2ᵉ. ƺm accñs pōt attribui alicui ƺ seipm vel ƺ alteꝝ. Et ħ nō ē idē. Motorib̾ igit̄ orbiū planetaꝝ attribui pōt moueri p accñs: nō ita ꝙ p accñs moueat̄: ſȝ ita ꝙ orbes ab eis moti p accñs mouent̄ delati ex motu supioris orbis. Et ħ ē qd dicit ꝙ moueri p accñs [ab altero] .i. rōne alteriꝰ inest qbusdā pncipijs celestiū motuū: q̄tū ad motores orbiū q mouēt̄ plibꝰ motibꝰ .s. motu ꝓprio ⁊ motu supioris orbis. [Sȝ alteꝝ] .s. moueri p accñs ƺ seipȝ inuenit̄ solū i corruptibilibꝰ: sicͭ i aiabꝰ aialiū. Et huiꝰ diuersitatis rō ē: qr motores supioꝝ orbiū nō ꝯstituūtur i suo eē ex sua vnione ad corpa: ⁊ eoꝝ ꝯnexio ē iuariabilis: ⁊ iō q̄uis corpora orbiū moueant̄: ipsi nō mouent̄ p accñs. Sȝ aīe que mouēt aialia ꝯstituunt̄ i suo eē ƺm vnionē ad corpa ⁊ variabilr̄ eis ꝯnectunt̄: ⁊ iō ƺm trāsmutationē corporū: ipse etiaȝ aīe dicunt̄ per accñs mutari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo si sit qppiā semp tale mouens qdē aliquid: imobile aūt semp manēs atq; perpetuum: ⁊ id sane qd ab ipso pmū mouet̄ ppetuum esse necesse est.

T.cō.53. ¶ At vo si aliqd est semp huiꝰ mouēs quidem: imobile aūt ipsum ⁊ perpetuum: necesse est primum qd mouetur ab hoc perpetuum esse.

¶ Probat ꝙ pmꝰ motꝰ ē sempiternus. Et ħ duabꝰ rōnibꝰ: q̄rū pma depēdet ex pmissis: ⁊ talis ē. Motꝰ q nō ē sp inuenit̄ eē a motore q mouet̄ p se vel p accñs: vt ex pdictis pȝ. Cū ḡ pᵐ mouēs sit imobile ⁊ ppetuū: ita ꝙ nec p se nec p accñs mouet̄: necē ē ꝙ pᵐ mobile qd mouet̄ ab ħ motore penitꝰ imobili ppetuo moueat̄. Est aūt attēdēdū ꝙ supra ꝓbauit imobilitatē pmi motoris p ppetuitatē motꝰ supra ostensaȝ. Hic aūt ecōuerso p imobilitatē pmi motoris ꝓbat ppetuitatē motus. Eēt aūt ꝓbatio sua circularis: si de eodē motu itelligeret. Un̄ dōm est ꝙ supra ꝓbauit imobilitatē pmi motoris ex ppetuitate motus in cōi: vnde dixit ꝙ [in his que sunt est incessabilis qdem ⁊ imortalis motus.] Hic aūt per imobilitatē pmi motoris probat ppetuitatē pmi motus. Ex quo manifestū est falsū esse qd Cōmenta. dicit qd .s. in pncipio huiꝰ .8. ꝓbauit
T.cō.1.⁊ c.pⁱmi. motum pmū esse ppetuum. ¶ Scdam rōnē ponit ibi.

¶ Hoc aūt vel ex eo patere pōt: qr secus nō eēt ceteris in rebꝰ gnātio corruptione atq; mutatio: nisi qppiā moueret subiēs motū. Id eni qd imobile est: eodē ac vno motu ꝓfecto modoq; sp eodeȝ mouebit: cū nullo pacto mutet̄ ipm ad id qd motu ciet̄. At id qd mouet̄ ab eo qd motu qdē cietur: mouet̄ iā ab eo qd ē imobile: qm̄ aliter ad res atq; aliter sese hȝ: nō eiusdē erit cā motꝰ. Sed qm̄ ꝯrijs i locis ē atq; formis: ꝯrio mō quāq; ceteraꝝ reꝝ motu disponet. At qȝ iterdū gescēte iterdū subeuntem motū pebebit.

¶ Hoc āt ē manifestū qdē: ex eo ꝙ nō ē posē alr̄ eē gn̄ationē ⁊ corruptionē ⁊ mutationē alijs: nisi aliqd moueat qd moueat̄. Immobile qdē eni eūdē sp mouebit eodē mō ⁊ vnū motuȝ: velut nihil ipm mutās ad id qd mouet̄. Qd aūt mouet̄ ab eo qd mouet̄ qdeȝ: moto aūt ab imobili: iā pp id qd aliter ⁊ aliter se hȝ ad res: nō eiusdeȝ motus erit cā: ſȝ pp id qd in ꝯrijs locis aut spēbus sunt: ꝯrie exhibebit motū vnūqdq; alioꝝ: ⁊ aliqn̄ qdem quiescens: aliqn̄ aūt motum.

¶ Que sumit̄ ex ppetuitate gn̄ationis: ⁊ dicit ꝙ pᵐ motū eē ppetuū ē manifestū ēt ex eo qd nō ē posē alr̄ eē gn̄ationē ⁊ corruptionē ⁊ huiꝰ mutatiōes nō tēporales: nisi sit aliqd qd moueat ⁊ moueat̄. Qr.n.ōis mutatio fit ab aliquo T.cō.7.⁊ com.18.i fine. T.cō.8.per totum.
motore: iā supra ostēsuȝ ē. Opȝ ḡ gn̄ationē ⁊ corruptionē ⁊ huiꝰ mutatiōes eē ab aliq̄ motore. Nō āt pn̄t eē imediate a motore imobili: qr imobile semp mouebit eūdē motū: ⁊ eodē mō qr nō mutabit̄ eiꝰ dispō ⁊ habitudo ad mobile. Manēte aūt eadē habitudie motoris ad mobile sp manet idē motus. Nō aūt gn̄atio ⁊ corruptio sp eodē mō sūt: ſȝ qn̄q; aliqd gn̄at̄ qn̄q; corrūpit̄. Nō ḡ sūt imediate a motore imobili: ſȝ a motore mobili. Qd aūt mouet̄ a motore moto: qd tn̄ mouet̄ a motore imobili: in alternatiōe diuersoꝝ motuū pōt hr̄e ppetuitatē: qr pp id qd mouēs mobile aliter ⁊ aliter se hȝ ad res motas nō erit cā eiusdē motū sp: ſȝ magis diuersū: pp id qd i diuersis locis mouet̄: si moueat̄ motu locali: vel diuersis spēbꝰ: si moueat̄ motu alteratiōis: ⁊ erit ꝯriū motū i alijs: ⁊ faciet qn̄q; gescere: qn̄q; āt moueri. Dicit aūt [ꝯrijs locis aut spēbꝰ] qr nōdū ē ꝓbatū q̄ spe motus pᵐ mobile moueat̄: ſȝ hoc
ifra ingret. Sic igit̄ inq̄tū mouet̄ est cā diuersitatis motuū. Inq̄tū vo mouet̄ a motore imobili ē cā ppetuitatis in hac mutationū diuersitate. Ipsa ḡ ppetuitas gn̄ationis: dicit pmū motū eē ppetuuȝ ⁊ a motore imobili moueri. T.cō.8.per totum.
Est aūt sciendū ꝙ he rōnes qbus Arist. ꝓbare nitit̄ pmū motū esse ppetuū nō ex necessitate cōcludunt. Pōt.n.cōtingere absq; oī mutatiōe pmi motoris ꝙ nō sp moueat sicut supra ostēsuȝ ē in pᵒ huius .8. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Perspicuū igit̄ iā euasit ex hisce q̄ diximus ⁊ id qd initio dubitabamus. Cur nā nō vniuersa aut gescūt aut mouent̄: aut alia semp mouēt̄: alia semp gescūt: sed q̄dā iterdū mouent̄: iterdū gescūt. Huius enim cā vltro sese offerre videtur. Quedā eni ab imobili sempiterno mouētur: quocirca semp mouētur. Quedam ab eo qd mouetur atq; mutatur: q̄re ⁊ ipsa mutentur necesse est. Id aūt quod est imobile cū simpliciter eodēq; modo ac in eodem semper permaneat: vno motu simpliciq; mouebit.

¶ Māifestū igit̄ factū ē ex dictis ⁊ qd ƺ pricipia dubitauimꝰ: cur igit̄ nō oīa aut gescūt: aut mouēt̄: aut alia sp qdē mouēt̄: alia vo sp gescūt: ſȝ q̄dā aliqn̄ qdē: aliqn̄ nō. Huius.n.cā manifesta nūc ē: qm̄ alia qdē ab imobili mouent̄ ppetuo: vn̄ sp mutāt̄. Alia vo ab eo qd mouet̄ ⁊ mutato. Quare ⁊ ħ necessariū ē mutari. Immobile aūt sicut dictū est sic simpliciter ⁊ silr̄ ⁊ in eodē permanens: vnū ⁊ simplicem mouebit motū.

¶ Infert q̄dā ꝯclusionē quā supra dimiserat isolutā: scilȝ q̄re q̄dā mouēt sp ⁊ q̄dā nō mouēt sp. Et dicit ꝙ cā huiꝰ T.cō.5.⁊ 6.per totum.
manifesta ē ex pmissis. Que.n.mouent̄ a motore imobi

lis: z ꝑpetuo mouet z sp: q̄ aūt mouent a motore mutato: nō semp mouenť: qꝛ imobile (vt ꝑus dcm̄ est) cum simplr̄ z similiter z in eadē dispositione maneat: mouebit vnum motum z simplicem. LEC. XIIII.

¶ At q̄ si ꝑncipiū ēt aliud ꝯsideratiōis fecerimus: de bisce magis patebit. Est eni ꝯsiderādū si possit aliqs ꝯtinuus mot⁹ eē necne. Et si possit: q̄lnā hic sit: z q̄lnā motuū ꝑm⁹ sit. Eteni si motū qdē semp eē necesse est: ꝑmus aūt hic atqꝫ ꝯtinuus est: patet id qd ꝑmuz mouet: hoc sane motu mouere: quem vnum z eundē z continuum ac primum esse necesse est.

Lec. 14. At vo aliud facietib⁹ principiū magis erit de his manifestū. Cōsiderādū eni est vtrū aliquē motū ꝯtigit eē ꝯtinuū: aut nō. Et si ꝯtigit: qs hic: z qs prim⁹ ē motuū. Manifestū aūt q̄ si qdē necariū ē semper motū eē: prim⁹ aūt hic z ꝯtinuus: qꝛ primū mouens mouet ipm motū: necessariū est vnum z eundem esse z continuum z primum.

Postq̄ ꝑhs ondit q̄ ꝑ^m mouēs ē imobile: z ꝑmus mot⁹ ē ꝑpetu⁹: h̄ icipit ondere qs sit ꝑmus mot⁹: z q̄le sit ꝑ^m mouēs. Et diuidit i ꝑtes duas. In ꝑ^a ondit qs sit ꝑm⁹ mot⁹. In 2^a q̄le sit ꝑ^m mouēs: ibi Qd āt h̄ nec̄e ē. Circa ꝑ^m duo facit. Prio dicit de q̄ ē itētio. Scdo exeq̄t ꝑpositū: ibi Trib⁹. n. exn̄tib⁹. Dicit g̣ ꝑ q̄ ad h̄ q̄ ꝑmiss̄a certi⁹ ꝯsiderent: opꝫ ab aliq̄ ꝑn^o incipe: vt. s. ꝯsideremus vtrū sit aliqs mot⁹ quē ꝯtigat eē i infinitū ꝯtinnū. Et si cōtigat aliquē motū talē eē: qs ē h̄: z qs ē ēt ꝑm⁹ motuū. Et ne aliqs putaret aliū eē quē ꝯtigit eē ꝯtinuū: z q̄ ē ꝑmus: ad h̄ excludēdū subiūgit: manifestū eē q̄ cū nec̄ariuꝫ sit motū sp eē: z q̄ ꝑm⁹ ē i sempiternū ꝯtinu⁹: ꝑꝑ h̄ q̄ cāusat a ꝑ mouēte imobili. nec̄e ē q̄ sit vnus z idē mot⁹ quē ꝯtigit eē in sempiternū ꝯtinuū: z qui est ꝑmus. ¶ Scdo ibi,

¶ Cū ita tres sint mot⁹: i magnitudinē: i affectu: atqꝫ in loco quē qdē lationē ꝯsueuim⁹ appellare: hūc primū motuū eē necesse ē. Fieri nāqꝫ nō pōt vt accretio fit nisi alteratio an̄cedat. Eteni id qd icremēta suscipit: tū sili: tum dissili i crescit. Contrariū namqꝫ ꝯrij nutrimētū dī eē. Addit āt alimētū oē cuꝫ fit sil̄e sili. Sit igit alteratio necesse ē ea mutatio q̄ ad ꝯria ꝑficit. At vo si alterat: sit id opꝫ qd alterat: z ex potētia calido: calidū actu facit. Pꝫ āt id qd mouet: nō se se hr̄e sili mō: sꝫ iterdū eē ꝑpinquis ei qd alterat: iterdū remoti⁹ ab eodē. At hec absqꝫ latiōe nequeūt eē. Si igit semp motū eē necesse est: z latio sit semp motuū ꝑma necesse ē. Qd si latiōis alia ꝑoꝛ: alia posterioꝛ est: prioꝛ nimiꝝ omnes antecedat necesse est.

Lec. 15. ¶ Trib⁹ aūt exn̄tib⁹: alio qdē sꝫ magnitudinē: z alio sꝫ passionē: z quodā sm̄ locū: quē vocam⁹ loci mutationē: hūc necessariū ē primū eē. Impoſe. n. ē augmētū eē: alteratiōe nō ꝑexn̄te. Qd n. augmētat: ē qdē tāq̄ sili augmētet: ē āt tāq̄ dissili. Cōtrariū. n. alimētū dī ꝯrio: adijcit āt oē sm̄ sil̄e sili. Nec̄e ē igit alteratiōeꝫ i ꝯria eē mutationē. At vo si alterabit: idigebit eē alterās z agēs ex potētia calido actu calidū. Manifestuꝫ igit q̄ mouēs nō silr̄ se hēt: sed aliqn̄ qdem ꝑpinqus: aliqn̄ aūt lōgius ei qd alterat. Hec aūt sine loci mutatione nō ꝯtingit esse. Si ergo necesse ē semp motū esse: necesse est z loci mutationem semp esse primā motuū. Et in loci mutatione si est: alia quidē prima: alia vo posterioꝛ prima.

¶ Ondit ꝑpositū. Et ꝑ ꝑ rōnes. Scdo ꝑ antiquoꝝ dcā: ibi Qd aūt sm̄ locū mutatio. Circa ꝑ^m duo facit. Prio ondit q̄ mot⁹ localis ē ꝑm⁹. 2° qs mot⁹ localis: ibi Que aūt loci mutatio. Primū ostēdit tripl̄r. Prio qdē ꝑ ꝑprietates motuū. 2° ꝑ distinctionē ꝑoris z posterioris. ibi Amplius z hic ꝯsiderātib⁹. Tertio ꝑ ordinē mobiliū ibi Maxie aūt māifestū ē. Circa ꝑ^m ponit duas rōnes: circa q̄rū ꝑmā sic ꝑcedit. Prio. n. ꝑponit qd itēdit: z dicit q̄ cū sint tres spēs mot⁹: vnus qdē q̄ ē sꝫ q̄titatē: q̄ vocat augmētū z diminutio: ali⁹ aūt q̄ ē sꝫ passibilē q̄litatē: z vocat alteratio: terti⁹ aūt q̄ ē sꝫ locū: vt vocat loci mutatio: necesse ē q̄ iste sit ꝑmus iter oēs. Et h̄ ꝑbat sic: qꝛ ipoſe est q̄ augmētū sit ꝑm⁹ mot⁹. Augmētū. n. eē nō ꝑt nisi alteratio ꝑexistat: qꝛ illud q̄ aliqd augmētat est quodāmō dissil̄e z quodāmō sil̄e. Qꝛ. n. sit dissil̄e pꝫ: qꝛ illud q̄ aliqd augmētat ē alimētū: qd ē i ꝑn^o ꝯriū ei qd nutrit ꝑꝑ diuersitateꝫ dispōnis. Sꝫ qn̄ iā addit vt augmētū faciat nec̄e ē q̄ sit sil̄e. De dissilitudie aūt nō trāsit ad silitudinē nisi ꝑ alterationē. Nec̄e ē g̣ q̄ an̄ augmētū ꝑcedat alteratio ꝑ quaꝫ alimētū de vna ꝯria dispōne mutet i aliā. Scdo vo ostēdit q̄ an̄ oēm alterationē ꝑcedat mot⁹ localis: qꝛ si aliqd alterat nec̄e ē q̄ sit aliqd alterās: qd potētia calidū faciat eē actu calidū. Si āt h̄ alterās sp eēt eodē mō ꝑpinquū i eadē distātia ad alteratū: nō magis faceret calidū nūc q̄ ꝑus. Manifestū ē g̣ q̄ mouēs i alteratiōe nō silr̄ distat ab eo qd alterat: sꝫ aliqn̄ ē ꝑpingus aliqn̄ remoti⁹: qd nō pōt ꝯtingere sine loci mutatiōe. Si g̣ necesse est motū sp esse: nec̄e ē loci mutationē sp esse: cū sit ꝑma motuū. Et si iter loci mutatiōes vna ē ꝑoꝛ alia: nec̄e est si ꝑmissa sunt vera q̄ prima sit sempiterna. ¶ Scdam rōneꝫ ponit ibi.

¶ Preterea dēsitas raritasqꝫ ꝑncipiū oium affectuū est. Eteni graue ac leue: molle z durū: calidū deniqꝫ frigidūqꝫ dēsitates q̄dā ac raritates eē videnť. Dēsitas āt raritasqꝫ ꝯgregatio ē: ac segregatio: qb⁹ (vt inquiunt) sube gn̄ant ac corrūpunť. At ea q̄ ꝯgregant ac segregant: loco mutent necesse ē. At vo magnitudo ēt ei⁹ loco mutet qd accrescit atqꝫ decrescit.

¶ Ampli⁹ aūt oium passionū pricipiū dēsitas z raritas. Et graue nāqꝫ z leue: z molle z durū: z calidū z fridū: dēsitates videnť eē z raritates q̄dā. Dēsitas āt z raritas: ꝯgregatio z disgregatio sūt sꝫ q̄s gn̄atio z corruptio dr̄ subaꝝ. Que āt ꝯgregāt z disgregāt: necesse ē sm̄ locū mutari. At vo sed eius qd augmētat z decremētum patientis mutatur sm̄ locum magnitudo.

¶ Que talis est. Alteratio sicut i. 7. ꝑbatū ē fit sm̄ passiones vel passibiles q̄litates: inter q̄s sꝫ antiquoꝝ opionē ꝑn^m eē videť dēsitas z raritas: qꝛ z graue z leue: z molle z durū: z calidū z frigidū videnť ꝯseq̄ raꝝ z dēsuꝫ: z sm̄ ea distingui. In elemētis. n. dēsa qdē iueniunť grauia z frigida. rara vo calida z leuia. Et h̄ qdē aliqn̄ veꝝ est si in passibilibus ordo attendat sm̄ ꝑpinq̄tatē ad māle ꝑn^m. Nā rarū z densum videnť maxie ad mām ꝑtinere: vt patet ex his q̄ in. 4. sunt dicta. Densitas aūt z raritas videntur esse q̄dā ꝯgregatio z disgregatio: sm̄ q̄s. s. ꝯgregatiōem z disgregationē antiq phi pōebāt tā gn̄ationē q̄ꝫ corruptionē subaꝝ. Qua qdē opinione nūc vtit vt ꝑbabili anteq̄ꝫ veritatē generationis z corruptiōis ondat in lib^o de gn̄a/ Lec. 5. in ꝑn^o. Lcō. 14. i. cō. 54. i fine.

tione. Illa aūt que ꝯgregant̃ z disgregant̃ ex h ipso ſz locuz mutari vident̃. Loci ḡ mutatio pn̄ͦ ē alterationis. Sz attēdēdū q ꝯgregatio z disgregatio corpoꝝ existiū i actu ad motū localē ptinēt: ꝯgregatio vͦ z disgregatio ſm q eadē mā ꝯtinet̃ sub magnis vel puis dimēsionib⁹: nō ptinet ad motū localē: sed ad motū alterationis. Et ſm hoc Arist. ē. in. 4. assignauit rōnem rari z dēsi. Sed hic loqt̃ ſm q erat ꝓbabile ex opinione alioꝝ phoꝝ: Sicut aūt motus localis reqrit̃ ad alterationem: ita ēt reqrit̃ ad augmētū. Necē ē. n. q eius qd augēt̃ z decrescit magnitudo mutet̃ ſm locū: q2 qd augēt̃ excrescit i maiorē locum: qd aūt decrescit i minorē ꝯbit̃. Sic ergo pz q motus localis est nāliter prior z alteratiōe z augmēto. ❡ Scdo ibi.

❡ Insup z hinc si aiaduertamus: lationē primū motum eē patebit. Primū eni ipm vt in alijs sic z in motu multiplr̄ dici pōt. Dicit̃ aūt pus z id quo sublato cetera tollunt̃: ipm aūt alijs sublatis est: z id qd tpe pcedit: z id deniqz qd substantia prestat.

T. cō. 56. ❡ Amplı⁹ z hinc ꝯsiderantib⁹ erit manifestū q loci mutatio prima. Primū. n. sicut z i alijs sic z i motu dicet̃ vtiqz multifarie. Dicit̃ aūt pri⁹: quo nō existēte nō erunt alia: illud vͦ sine reliqs. Et qd ſm substantiam: z quod tempore.

❡ Probat idē distinguēdo modos prioris z posterioris: z dicit q ex hac ꝯsideratiōe manifestū erit q loci mutatio ē pma iter mot⁹: q2 sicut i alijs reb⁹ pus aliqd altero dr̄ multiplr: ita z in motu. Dr̄. n. vno mō pus q̄ nō existēte nō erūt alia: sz illud pōt eē sine alijs. Sic vnum ē pus duobus: q2 duo nō pnt esse nisi sit vnū: vnū aūt pōt eē si nō sūt duo. Scdo dr̄ aliqd pus tpe: qd. s. est remotius a presenti sicut

Tex. 22. I fine. in pterito: vel ppinquis sic in futuro: vt in. 4. dcm̄ ē. Tertio dr̄ aliqd pus ſm subam. s. ſm sube cōplemētum: sicut actus est prior potētia: z pfectum impfecto. ❡ Scdo ibi.

❡ Quare si necē ē ꝯtinue motū eē: erit aūt ꝯtinue aut hisce q ꝯtinu⁹ ē: aut hisce q ē deinceps. Magis āt erit hisce q ē ꝯtinu⁹: pstatqz ꝯtinuū eē: atqz id qd pstat: i nā semp eē putam⁹: mō possit eē. Pōt āt ꝯtinu⁹ eē: vt posteri⁹ demrābit̃: nūc aūt suppōat̃. Atqz hic nullus ali⁹ eē pōt nisi latio tm̄: latio pfecto motus sit pmus necesse est. Nulla nāqz necessitas ē: z id qd fertur accrescat: vel alteret̃: vel generetur: vel corrumpat̃. At harū mutationum nulla eē pōt: si continuus hisce motus quo mouet pmū mouēs auferat̃.

❡ Quare qm̄ motū qdē necē ē eē ꝯtinue: erit vtiqz ꝯtinue: aut q ꝯtinu⁹: aut q ꝯñr. Magis aūt q ꝯtinu⁹ z digni⁹ ē ꝯtinuū q̄ ꝯñr eē. Digni⁹ āt sp accipim⁹ i nā eē: si posē ē. Posē aūt ē ꝯtinuū eē mōstrabit̃ aūt posteri⁹. Nūc āt h supponat̃. Et hūc neqz vnū aliō posē ē eē: sz aut loci mutationē. Necē ē igr̄ loci mutatiōēz eē pmā. Neqz vna. n. necītas ē: neqz augm̄tari: neqz alterari qd fertur. Nā neqz fieri aut corrūpi. Hoꝝ āt neqz vnū ꝯtigit: nisi ꝯtinu⁹ sit quē mouet primū mouēs.

❡ Probat motū localē eē pmū tribus modis pdictis. Et p̄ qntū ad pmū. Scdo qntū ad scdz: ibi [Adbuc tps.] Tertio qntū ad tertiū: ibi [Vno aūt vr̄.] Dicit ḡ q cū necesse

Lec. 2. p totum. sit semp motū eē: vt. ē. pbatū ē: h pōt itelligi duplr. Vno mō q sit aliqs ꝯtinu⁹ mot⁹. Alio mō ſm q sūt mot⁹ ꝯñr se hñtes: iter quos nihil sit mediū. Magis āt saluat̃ sempiternitas mot⁹ si mot⁹ sit ꝯtinu⁹: z itez digni⁹ ē eē ꝯtinuū q̄ ꝯñr: q2 plus hz de rōne vnitatis z ppetuitatis: sem

per aūt i nā debem⁹ accipe qd digni⁹ ē: si sit posē. Est aūt posē aliquē motū eē i ifinitū ꝯtinuū: nō aūt aliquē aliuz nisi loci mutationē. Qd nūc qdē supponat̃. Posteri⁹ qdēz ꝓbabit̃. Ex q̄ appet q necē ē ponere motū localē esse primum: Alij. n. motus nō reqrunt̃ ad hoc q sit motus localis. Nulla. n. necītas ē vt id qd mouet̃ ſm locū augmētet̃ vel alteret̃. q2 nō est necesse q corpus qd mouet̃ ſm locū generet̃ aut corrūpatur: augmentū aūt z alteratio locum habent in his q̄ generantur z corrūpunt̃. Sz nullū horū motuū esse cōtingit: nisi sit ille motus sempiternus: quē mouet primū mouens: quē diximus nō esse nisi motū localez. Sic igit̃ mot⁹ localis pōt eē sine alijs: sz nō ecōuerso. Est ergo primus primo modo prioritatis. ❡ Scdo ibi

❡ Preterea pmū tēpore eē necesse est. Hic enim sola corporibus eternis accommodatur.

❡ Adhuc tpe prior est. Perpetuum enim ꝯtingit solum mouere ſm hunc. T. c. 57.

❡ Probat q sit prius tpe. Et circa h duo facit. Pmo ostēdit q simplr loquēdo ē pus tpe: q2 id qd ē ppetuū simplr loquendo est prius tpe q nō ppetuum. Solū aūt motuz localem ꝯtingit esse ppetuū: vt dictū est: ergo simpliciter loquendo est primus tempore. ❡ Secundo ibi.

❡ At i vnoquoqz qdē coꝝ q̄ gnānt̃: lationē motuū vltimā eē necē ē. Post ortū en. alteratōe pmū accretioneue: deide iā pfectū latiōe mouet̃. Vez aliō pri⁹ necesse ē eē subiēs lationē: qd z gnātiōis hisce q̄ fiūt cā erit: nō ipz subiēs gnātionē: vt id qd genuit rē gnātā pcedat. Nā gnātio motuū ob hoc pma eē videbit̃ q2 res sic orta pus opz. At hoc i vna qdē q̄uis re generāda ita sese hēre videt̃. Aliqd tñ aliō añ moueat̃ necē ē: qd qdē ex his ē q̄ oriūt̃ z occidūt: nō subiēs gnātionē: z h itē aliud pus. Qm̄ āt ipōsē ē gnātionē eē pmā: eēnt eni oia q̄ mouent̃ caduca. pz nec vllum motuū q sunt deinceps priorem eē. Dico aūt motus deinceps accretionē. deide alterationē. z decretionē. atqz corruptionē. Oēs hi mot⁹ posteriores sūt gnātione. Quare si gnātio prior latione nō est. neqz ceteraꝝ pfecto mutationū eādē vlla precedit.

❡ Sz i vno qdē aliquo hītiū gñationē: loci mutationē necē ē postremā motuū eē. Post. n. ipz fieri alteratio z augmētū. Sz loci mutatio iam pfectoꝝ mot⁹ ē. Sz altez necē motū eē ſm loci mutationē pri⁹: qd z gñatiōis cā erit his q̄ fiunt nō factū: vt generans ei⁹ qd gñat̃. Qm̄ vr̄ vtiqz gñatio eē prima motuū: pp id qd fieri opz rē primū: hoc i vno qdē qdlibet coꝝ q̄ fiūt: sic se hz: sz altez necē ē prius aliqd moueri his q̄ fiūt: cū z ipz nō fieri: z isto altez pri⁹. Qm̄ igit̃ gñationē ipōsē ē eē primā: oia. n. eēnt q̄ mouēt̃ corruptibilia: manifestū est q neqz ꝯsequētiū motuum neqz vnus prior est. Dico aūt ꝯsites augmētuz postea alterationē z decremētū z corruptiōez. Oēs. n. posteriores generatione sunt. Quare si nō est generatio prior loci mutatione: neqz aliarum neqz vna permutationum.

❡ Excludit quandā obiectionē per quā vr̄ hoc remoueri: q2 si ꝯsideremus aliqd vnū corpus qd de nouo generet̃: loci mutatio est postrema tpe inter oēs motus: q2 p̄ generatur: postea alteratur z augēt̃: z demū hz motū ſm locū

quādo

quādo iā ꝑfectū ē: vt p3 in hoīe ⁊ in plurib⁹ aīalib⁹. Sed per h nō excludit̄ qn simplr mot⁹ localis sit ꝑmus tpe: q2 an oēs istos mot⁹ q sūt in h generato: neċe ē pcedere quē dam motū localē in aliquo priori mobili: qđ sit cā genera tiōis hisq̄ generant̄: sicut generās ē cā eius qđ generat̄: ita tñ q ipm nō ē generatū. Et aūt mot⁹ q pcedit generatio nē sit mot⁹ localis: ⁊ q sit simplr ꝑmus motuū ondit sub dēs [Qm generatio vł eē ꝑma motuū ī hisq̄ generant̄: q2 prio ops rē fieri ꝗ̄ moueat̄: ⁊ h vez ē in quocūq3 genera to. S3 tñ neċe est esse aliqđ ꝑus motū ꝗ̄ ea q̄ generant̄: ⁊ q ipsū nō sit generatū: vł si ē generatū: q ēt illo priori sit aliđ ꝑus: ⁊ sic vł pcedet̄ in īfinitū: qđ ē ipoīe: vt supra ońsū ē: vł pueniet̄ ad aliqđ p^m. S3 ipoīe ē generationē eē ꝑmā: q2 sic seq̄ret̄ q oīa q̄ mouent̄ eēnt corruptibilia: oē.n. generabile ē corruptibile: si g̃ p^m mobile generat̄: sequit̄ q sit corruptibile: ⁊ p ꝯñs oīa ꝯñtia mobilia. Si g̃ genera tio nō est prima simplr manifestū est q nullus ꝯñtiū mo tuum pōt esse simplr primus. Et dico ꝯñtes motus au gmētū alterationē decremētū ⁊ tandē corruptionē: q oēs mot⁹ tpe generationē sequunt̄. Si g̃ generatio nō est prior loci mutatiōe: sequit̄ q nulla aliaz mutationū possit esse prior simplr ꝗ̄ loci mutatio. Et ita cū neċe sit eē aliquā ꝑ mā simplr: seqt̄ q loci mutatio sit ꝑma. [Deinde cū dicit.

[Oino aūt id qđ generat̄ imꝑfectū eē videt̄: ⁊ ad ꝑn cipiū ꝓficisci. Quo fit vt id nā sit ꝑus qđ generatio ne posteri⁹ ē. At vniuersis hisce que generant̄: vltio latio cōpetit. Quocirca q̄dā viuētiū oino: q2 instrūis vacāt imobilia sūt vt plāte: ⁊ aīalium genera multa. Quedā cū3 ꝑficiunt̄: hoc vt p3 motu cient̄. Quare si magis iest his latio q̄ magis nām sunt ꝯsecuta: mo tus hic quoq3 ceteris motib⁹ substātia prior erit. Atq3 hoc ita se h3 ñ solū ob ea q̄ dcā sūt: s3 ob hāc ēt rōnē.

T.c.59. [Oino aūt videt̄ q sit iperfectū ad principium iens. Quare qđ generatiōe posteri⁹: nā prius ē. Vltimū aūt loci mutatio oib⁹ iest q̄ sūt i gñatio ne. Vñ alia oino imobilia sunt viuētiū ꝓpter in digentiā organi: vt plāte ⁊ multa genera aīaliū: perfectis aūt iest. Quare si magis iest loci mu tatio magis cōprehēdētib⁹ nām: ⁊ mot⁹ hic pri mus alioru3 vtiq3 erit ꝯm subam propter hoc.

[Probat q mot⁹ localis sit ꝑmus ꝑfectiōe. Et h ostēdit dupl̄r: ꝑmo sic. Oē qđ fit dū fit ē iperfectū ⁊ tēdit ad pri cipiū. i. vt assimilet̄ ꝑncipio sue factiōis: qđ ē p^m nālit̄er. Ex quo p3 q id qđ ē posteri⁹ in generatiōe ē ꝑus ꝯm nā3. S3 in ꝓcessu generatiōis in oib⁹ generabilib⁹ vltio inue nit̄ loci mutatio nō solū in eodē: s3 ēt ꝯsiderādo totū pro gressum nāe generabiliū: inter que q̄dā viuētia sūt peni tus imobilia ꝯm locū ꝓp indigētiā organi: sicut plāte que nō hñt organa motus ꝓcessiui: ⁊ silr m̄lta genera aīaliū: sed ꝑfectis aīalibus inest motus localis. Si igit̄ loci mu tatio inest illis q̄ magis cōprehēdūt nām. i. que magis ꝑ ueniunt ad ꝑfectionē nāe: sequit̄ q motus localis sit pri mus ꝯm sube ꝑfectionē iter oēs motus. [Scđo ibi.

[Quia id qđ hoc motu ciet̄ minime du3 fert̄ subam suā amittit. Sola nāq3 latione nihil in hisce q̄ insunt sibi mutat̄: vt cū ꝗppiā alterat̄: ⁊ cū icremēta decremē tave suscipit i q̄litate sit vt p3 atq3 ī q̄ntitate mutatio.

T.c.59. [Et qua nequaq̄ subam mutat: qđ mouet̄ mo tu in eo qđ fert̄. Scđm eni hūc solū nihil mutat̄ inesse: sicut eius qđ alteratur quale: eius aūt qđ augetur ⁊ decrementum patientis quantum.

[Ostēdit idē sic. Quāto aliqs mot⁹ min⁹ remouet a mo bili: tāto subm eius est ꝑfectius: ⁊ sic ipse motus etiā3 est perfectior quodāmodo. Scđm aūt motū localē nihil re mouet̄ qđ isit subo mobili: ꝯ3 aūt alterationē fit trāsmu tatio ꝯm q̄litatē: in augmento ⁊ decremēto ꝯm q̄ntitatē3 que insunt subo: trāsmutatio vo generationis ⁊ corruptio nis attendit̄ ꝯ3 formā que ꝯstituit suba3 subi. motus aūt localis est solū ꝯm locū q exterius ꝯtinet: relinqtur ergo q motus localis sit maxie ꝑfectus. [Deinde cū dicit.

[Maxie vo p3 ex eo q2 id qđ iterno motu seip3 ciet: eo se maxime motu ꝓprie mouet q ad locū accōmo dat̄. Atq3 hoc dicimus corū que mouent̄ ac mouent principiū eē: ⁊ primū coz que mouent̄ id inq̄ qđ se ipsum interno motu suoq3 ciet. Patet igitur ex hisce que diximus lationem motuum esse primum.

[Maxime autē manifestū est: q2 mouēs ipsu3 seipsu3 maxime mouet hunc proprie: q2 ꝯm lo cum ⁊ etiā dicimus hic esse corū que mouentur ⁊ mouentiū principiū ⁊ primu3 in his que mo uentur ipsum seipsum mouens. Et quidē igit̄ loci mutatio prima sit manifestū est ex his. T.c.60. T.c.61.

[Probat q mot⁹ localis sit ꝑmus ex ꝑte mobilis. Mani festū est.n. q mouēs seip3 ꝓpriissime mouet se ꝯm motū localē. Cū igit̄ mouēs seipsu3 sit principiū alioz mouen tiū ⁊ mobiliū: ⁊ per ꝯñs sit primū inter oīa que mouētur: sequit̄ q motus localis qui est ei ꝓprius sit primus inter oēs motus. Sic igit̄ cōcludit ex ꝑmissis q loci mutatio sit prima inter omnes motus. LEC. XV.

[Nunc aūt demōstrādū est quenam sit latio prima. Atq3 simul eadem via patebit ⁊ id qđ nunc ⁊ antea supposuimus: continuum inq̄ motum atq3 perpe tuum aliquem esse posse. Nullum itaq3 ceterorū mo tuum continuum esse posse ex hisce sane patebit.

Que aūt loci mutatio pria sit nūc mon strādū ē. Silr aūt ⁊ q nūc ⁊ pri⁹ posi tū ē: q ꝯtigit quēdā motū ꝯtinuū eē ⁊ perpetuū: manifestū erit eadē metho do. Et quidē igitur alioz motuū continuū neq3 vnum contingit esse: ex his manifestum est. μεθο δου. .i. disciplina vł docendi via. T.c.62.

Postq̄ Phs ondit q motus localis sit ꝑmus inter oēs mot⁹: hic ondit qs mot⁹ localis sit ꝑm⁹. Et q2 sicut supra dixit neċe ē eūdē eē motū ꝯtinuū ⁊ ꝑmū: diuidit̄ hec ꝑs i duas. In ꝑma ondit qs mot⁹ possit eē ꝑ cōtinu⁹. In scđa ondit q ille mot⁹ ē ꝑm⁹ ibi [Qđ aūt latio nū circularis.] Pria aūt ꝑs diuidit̄ in tres ꝑtes. In ꝑma ondit q nullus mot⁹ pōt eē ꝯtinu⁹ nisi localis. In scđa q nullus mot⁹ localis pōt eē ꝯtinu⁹ pter circularē ibi [Qm aūt ꝯtingit eē motū.] In tertia ondit q motū circularē3 cōtingit eē ꝯtinuū ibi [Et aūt in circulari.] Circa p^m duo fac. Prio ꝓponit qđ itēdit. Scđo ꝓbat ꝓpositu3 ibi [Oēs enī ex oppositis.] Dicit g̃ ꝑmo q cū ońsu3 sit q loci muta tio ē ꝑma iter oēs spēs mot⁹: nūc ondēdu3 ē q̄ loci muta tio sit ꝑma: q2 eius ēt sūt multe spēs: vt in. 7. ońsum ē. Et simul ēt ꝯm eādē methodū. i. artē. i. ꝯm eādē artificiale3 cōsiderationē erit manifestū id qđ nūc paulo supra dixi mus: ⁊ qđ ēt ꝑus suppositū est in ꝑncipio huius. 8. q ꝯtin git aliquē motū esse ꝯtinuū ⁊ perpetuū. Oportet enim q idē sit prim⁹ ⁊ ꝯtinuus: vt supra ońsum est: ⁊ iō sub eadē cōsideratiōe vtrūq3 eorum cadit. Qđ ergo nulla alia spe cies mot⁹ pter loci mutationē possit esse cōtinua ⁊ perpe tua: manifestū est ex his que dicentur. [Secundo ibi. T.c.14.8 pa°. T.c.3.8. c.10. T.c.14.8 pa°

¶ Oẽs enī mot⁹ atqȝ mutatiões ex oppositis sunt ad opposita migratiões vt pȝ. Nā generatiõis qdē atqȝ corruptiõis: id qđ est: ⁊ id qđ nõ est terminos eē cõstat. Alteratiõis vo ɔrias q̃litates atqȝ affect⁹. Accretiõis itē decretiõisue: aut magnitudinē ꝑuitatēqȝ aut ꝑfectionēȝ magnitudis impꝑfectionēue. Cõtrarij vo sunt motus qbus ad ɔrios fines itur. Id autē qđ nõ semper hoc motu ciet̃: mõ sit ꝑus: qescat ꝑus necesse ē. Id igit̃ qđ mutat̃ vt pȝ in ɔrio ꝑfecto qescet.

¶ Omnes enīȝ ex oppositis in ɔtraria sunt motus ⁊ mutatiões: vt generatiõi qdē ⁊ corruptioni ens ⁊ nõ ens termini sunt. Alteratiõi ɔrie passiones: augmẽto ⁊ decremẽto: aut magnitudo: aut ꝑuitas: aut ꝑfectio magnitudinis: aut impꝑfectio. Contrarij aũt sunt: qui sunt in contraria. Quod aũt nõ semper mouetur ꝑm hũc motum existẽs prius: necesse est prius quiescere. Manifestũ igitur qm̃ quiescet in contrario mutans.

¶ Ostẽdit ꝓpositũ. Et circa h duo fac̃. Primo ostẽdit ꝙ nulla alia spẽs mutatiõis p̃ter localē põt eē ɔtinua ⁊ ꝑpetua vna ⁊ eadē existẽs. Scđo ꝙ nec due mutatiões alie opposite põt sibi succedere sine iterpositiõe qetis. ibi[Amplius in generatione.] Circa p̄m duo facit. Primo ostẽdit ꝓpositũ. Scđo excludit quasdā obiectiones. ibi[Nihil.n.differt.] Circa p̄m duo fac̃. Primo ostẽdit ꝓpositũ in motib⁹. Scđo in mutatiõib⁹. ibi[Silr aũt ⁊ in mutatiõibus.] Proponit g̃ primo vnā ꝓpõnē q̃ cõiter vera ē tā in motib⁹ q̃ȝ i mutatiõnib⁹ ꝙ.s. oẽs mot⁹ ⁊ mutatiões sunt ex oppositis in opposita: a qua generalitate excipit̃ quodāmõ loci mutatio: vt

Lec. vi. t. c. 92. in fine. 6. dictũ est. Generatio.n. ⁊ corruptio q̃ sunt mutatiões hñt pro terminis eē ⁊ nõ eē. Alteratiõis vo termini oppositi: sunt ɔrie passiões.i. passibiles q̃litates: vt calidũ ⁊ frigidũ: albũ ⁊ nigrũ: Augmẽti vo ⁊ diminutiõis oppositi termini sunt magnũ ⁊ paruũ: siue ꝑfectũ ⁊ impꝑfectũ in magnitudie seu q̃titate. Manifestũ est aũt ex his que

Lec. 8. t. c. 48. dicta sunt in. 5. ꝙ mot⁹ q sunt in ɔria sunt ɔrij: motus igit̃ qui est in albũ ɔrius est motui q est in nigrũ. Sȝ ɔria nõ põt eē sil: g̃ dũ aliqd ad albũ mouet̃ nõ sil mouet̃ ad nigrũ. Qđ g̃ icipit moueri ab albo in nigrũȝ motu denigratiõis: eẽt sil moueret̃ motu dealbatiõis dũ fieret albũ: manifestũ ē ꝙ nõ poterat sil moueri motu denigratiõis. Qđ aũt ꝑus existebat si non semꝑ mouebat̃ aliquo motu determiato: neċe ē dicĕ ꝙ ꝑus qescebat qete opposita huic motui: q2 oē qđ est natũ moueri vl̃ qescit vl̃ mouet̃. Manifestũ est g̃ ꝙ id qđ mouet̃ in aliqđ ɔriũ aliqñ qescebat qete opposita tali motui. Nullus g̃ mot⁹ cui ē aliqđ ɔriũȝ põt eē ɔtinu⁹ ⁊ ꝑpetuus. Si g̃ huic ɔclusioni addat̃ qđ p̄positũ est.s. ꝙ ois mot⁹ alteratiõis vl̃ augmẽti vel decrementi sit in aliquod cõtrariũ: sequet̃ ꝙ nullus huiusmodi motus possit esse ɔtinuus ⁊ ꝑpetuus. ¶ Secundo ibi.

¶ Similr ⁊ in ipsis mutationib⁹ fit. Corruptioni nãqȝ generatio simplici simplex ⁊ cuidā quedā opponitur. Quare si fieri nõ põt vt simul oppositis mutationibus quicq̃ȝ mutetur: non erit mutatio profecto continua: sed inter ipsas medium tempus erit.

¶ Silr aũt ⁊ in mutatiõib⁹. Opponunt̃.n. gñatio ⁊ corruptio simplr: ⁊ singularis singulari. Quare si ipoĩe est simul mutari oppositas: nõ erit ɔtinua mutatio: sed mediũ erit ipsoꝝ tẽpus.

¶ Ostẽdit idē in mutatiõib⁹.s. in generatiõe ⁊ corruptione: q2 generatio ⁊ corruptio opponunt̃: ⁊ vlr ꝑm cõem opposit one entis ⁊ nõ entis: ⁊ iteꝝ i singulari: sic generatio ignis opponit̃ corruptioni ignis ꝑm oppositionēȝ eē ipsi⁹ ⁊ nõ eē. Vñ si ipossibile est sil eē oppositas mutatiões: sequet̃ ꝙ nulla mutatio sit ɔtinua ⁊ ꝑpetua: eodē mõ sicut ⁊ ꝑus de motib⁹: sȝ neċe erit iter duas generatiões eiusdē interuenire mediũ tps i quo erat corruptio: ⁊ silr iter corruptiones tempus generationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil eni iterest ɔrie sint an nõ ɔrie mutatiões he quaꝝ termini ɔdictoriā oppositionē suscipiũt: si mõ sil eidē adesse nõ possint. Hoc eni nõ ē rõni ɔducẽs.

¶ Nihil eni differt ɔrias aut nõ cõtrarias eē ꝑm cõtradictionē mutationes: si solũ ipoĩe sit eidēȝ simul inesse. Hoc enim rationi nihil vtile est.

¶ Excludit tres obiectiões. Primo q2 posset aliqs dicere ꝙ cũ mutatiões opponant̃ ꝑm oppõnē terminoꝝȝ: termini aũt generatiõis ⁊ corruptiõis nõ sũt ɔrij: sed oppositi ꝑȝ ɔtradictionē: vĩ seq ꝙ generatio ⁊ corruptio nõ sũt ɔria: ⁊ sic nõ erit eadē rõ de eis ⁊ de motibus q sunt ɔrij. Huic ergo obiectiõi rñdet dicẽs ꝙ nihil differt mutatiões que differũt ꝑm ɔdictorios termios eē ɔrias vl̃ nõ ɔrias: dũmõ h solũ veꝝ sit: ꝙ ipoĩe sit ambas eidē sil iesse. Hoc.n. qđ est esse ɔriuȝ vel non ɔriuȝ nihil est vtile ad rõnē premissam. ¶ Secundam obiectionem excludit ibi.

¶ Nec si nõ necesse est in ɔdictione qescere: nec ē mutatio qeti ɔriũ. Forsitā.n. id qđ haud ē nõ qescit. Corruptio vo ad id qđ haud est (vt pȝ) mutatio est. Sȝ si solũ inter ipsas sit tẽpus: sic eni cõtinua nõ erit sane mutatio. Neqȝ enim in prioribus contrarietas conducebat: sed idipsum simul incq̃ȝ inesse non posse.

¶ Neqȝ si nõ necesse est qescere in ɔdictiõe: neqȝ est mutatio qeti ɔriũ. Nõ eni forsassis qescit. qđ nõ est. Corruptio aũt in non ens. Sed si solum mediũ sit tempus: sic enīȝ non erit mutatio cõtinua. Neqȝ eni in prioribus motibus contrarietas vtile fuit: sed non contingere simul esse.

¶ Posset.n. aliqs dicere ꝙ necesse est illud qđ nõ semper mouet̃ ꝑus qescere: q2 mot⁹ opponit̃ qeti: sȝ h nõ hȝ locũ in mutatiõib⁹ generatiõis ⁊ corruptiõis qb⁹ nõ opponit̃ quies ꝓprie loquẽdo: vt in. 5. dictũ est. Huic ergo obiectio Lec. 2. t. c. 8.
ni rñdet dicẽs ꝙ nihil etiā differt quãtũ ad ꝓpositā rõnē: si nõ est necesse qescere in aliquo cõtradictorioꝝ terminoꝝ: neqȝ etiam si mutatio nõ cõtrariatur quieti: q2 forsassc illud qđ non est nõ potest quiescere. corruptio auteȝ est in nõ esse. vnde videtur ꝙ in termino corruptiõis nõ potest esse quies. Sed hoc solũ sufficit ad ꝓpositũ. si sit tẽpus mediũ iter duas generatiões aut corruptiões. Sic.n. ɔñs erit ꝙ neutra istaꝝ mutationũ sit ɔtiua. Post h aũt redit ad primā. ⁊ dicit ꝙ iõ nõ differt cõtrarias aut nõ cõtrarias esse ꝑm cõtradictionē mutatiões. q2 neqȝ in prioribus in quibus agebatur de motibus non erat vtile ad propositum ꝙ in eis est contrarietas. sed ꝙ non contingit eas simul esse: qđ nõ est propriũ cõtrarioꝝȝ: sed cõmune omnibus oppositis. ¶ Tertiam obiectionē excludit ibi.

¶ Atqȝ nõ cõturbemur oportet si ɔriũ sit plurib⁹ idē. Vt motus qeti: ⁊ ei motui quo ad ɔriũ itur. Sed hoc tm̃ sumam⁹: tũ motui: tũ qeti motũ oppõi: vt eq̃le ac mediocre ei qđ excedit aduersat̃. Et isuꝑ fieri nõ posse: vt motus oppositi mutationesqȝ simul eidē isunt.

¶ Nõ opȝ aũt turbari. ꝙ idē plurib⁹ erit ɔriũ: vt motus ⁊ statui ⁊ motui qui est in ɔriũ. Sȝ hoc solũ est accipe qđ opinat̃ quodāmõ ⁊ motui ⁊

quieti

quieti motus ꝯtrarius: sicut eq̄le ꝛ mēsurabile: excellēti ꝛ ei qd̓ excellit: ꝛ qd̓ non ꝯtingit simul oppositos neq₃ motus neq₃ mutationes esse.

℄ Dixerat.n.supra motus esse cōtrarios qui sunt in ꝯria. cū ḡ motus sit ꝯrius quieti. vi͂ sequi ꝙ vni sunt duo contraria. qd̓ est impoſſe. vt ꝓbatur in.10.meta. Ad hoc ergo

Lec.8.L. excludendū dicit ꝙ nō opꝫ de hoc turbari qd̓ videt̃ seq̄ idē esse cōtrarium pluribus.s.motus q̄eti ꝛ motui qui est in ꝯrariū. Sed hoc solū debemus accipere ꝙ vnus motus cōtrarius opponitur quodāmō ꝛ motui cōtrario ꝛ q̄eti. Motui quidē ꝯrio ſm̄ directā cōtrarietatē. q̄eti autē magis ſꝫ oppōnē ꝓuatiuā. que tñ hꝫ aliq̄d de ꝯrarietate inquātū q̄es opposita est finis ꝛ cōplemētū cōtrarij motus. Sicut etiā eq̄le ꝛ cōmensurabile opponit̃ quodāmodo duobus.s.excellēti. ꝛ ei qd̓ excellit̃. siue magno ꝛ puo.

Lec.2.L. quibus opponit̃ ſꝫ ꝓuationē magis. vt pꝫ in.10.meta. Et iterū hoc opꝫ accipe ꝙ nō ꝯtigit simul eē neq₃ oppositos motus neq₃ oppositas mutationes. ℄ Deinde cū dicit.

℄ Preterea in generatione corruptióeue penitus absurdum esse videbitur si corrumpi continuo generatum nulloq₃ in tēpore permanere necesse est. Quare de ceteris ex his idem profecto credetur. Est enī naturale in vniuersis mutatiōibus similiter se habere.

℄ Amplius in generatione ꝛ corruptione ꝛ penitus icōueniēs eē videbit̃: si factū mox necesse est corrūpi: ꝛ nullo tēpore permanere. Quare ex his vtriq₃ fides alijs fiet. Physicum enī est quod similiter se habet in omnibus.

℄ Ondit ꝙ nō solū īter duos mot⁹ vel mutatiōes eiusdē speciei oportet eē mediū tēpus: ꝛ ꝙ nulla mutatio vna q̄ est in aliquod oppositorū potest esse perpetua ꝛ cōtinua: sed illud qd̓ est impossibile: est ꝙ oppositi motus aut mutationes sic succedāt sibi inuicē ꝙ nō intercidat tempus mediū: hoc.n.vi͂ penitus inconueniens in generatione ꝛ corruptione: si q̄n aliq̄d factū est generatione cōpleta: statim necesse sit ꝙ corruptio incipiat: ꝛ ꝙ nullo tēpore permaneat id qd̓ generatū ē. Frustra.n.aliq̄d generaret̃ nisi generatū in eē ꝑmaneret. Vñ ex his mutationib⁹ pōt fieri fides in alijs: h.n.est nāle qd̓ silr se hꝫ in oībus: q2 semꝑ nā eodē mō opat̃. Sicut ergo incōueniens vi͂ ꝙ illud qd̓ fit ꝛ generat̃: statī cū generatū est corrūpat̃: ita inconueniens vi͂ ꝙ id qd̓ dealbat̃. statim ꝙ factum est albū denigret̃: ꝛ ꝙ illud qd̓ auget̃ statim decrescat. In oībus enim his nāe intentio frustraretur. LEC. XVI.

℄ Nūc aūt dicamus motū īfinitū aliquē esse posse: q quidē vnus sit ꝛ ꝯtinuus: atq₃ hūc eē conuersionē.

T.c.64. Quoniam autem contingit esse motū infinitum vnum ꝛ continuum: ꝛ hic circularis: nunc dicemus.

Postq̄ ꝑhs ostēdit ꝙ nulla mutatio pōt eē ꝯtinua ꝛ ꝑpetua nisi localis: hic ondit ꝙ nulla loci mutatio pōt eē ꝯtinua ꝛ ꝑpetua nisi circularis. Et circa h duo facit. P2io ondit ꝓpositū demōstratiue. Scđo logice ibi Rōnabilr. Circa p⁹ duo facit. P2imo ostēdit ꝓpositū. Scđo ex veritate determinata soluit quasdā dubitationes. ibi Vñ ꝛ ad dubitationē. Circa primū tria facit. P2io dicit q̄d principalr intēdat. Intēdit.n.ondere ꝙ possibile est esse quēdā motū qui vnus existēs: in infinitū ꝯtinuet̃: ꝛ ꝙ talis motus est solū circularis. Et hoc primo ostēdet. ℄ Secūdo ibi.

℄ Omne nāq₃ qd̓ fertur: aut versatur: aut recta ꝑgit: aut mixto motu cietur. Quare si motus rectus nō sit continuus: nec hisce profecto qui ex vtrisq₃ componitur continuus esse potest.

℄ Omne quidem enim mouetur quod fertur aut circulariter: aut ſm̄ rectitudinem: aut mixtim. Quare si neq₃ illorum alter continuus est: neq₃ ex vtrisq₃ possibile est continuum esse.

℄ Ostēdit q̄ō ꝓcedendū sit: q2 enim omne qd̓ localiter fert̃: mouet̃ vel circulariter: vel motu recto: vel motu cōposito ex vtroq₃: sicut si aliq̄s mouet̃ per chordā ꝛ arcū: manifestū est ꝙ si q̄s duorꝫ simpliciū motuū.s.vel circularis vel rectus: nō pōt eē in infinitū cōtinuus: ꝙ multo min⁹ ille qui est cōpositus ex vtroq₃. Vñ opꝫ ꝑtermittere motum compositum: ꝛ agere de simplicibus. ℄ Tertio ibi.

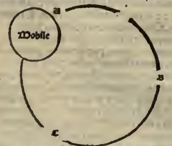
℄ Patet id qd̓ recto motu finitoq₃ fert̃: cōtinue non moueri: reflectit̃ enī. Sed qd̓ recto motu reflectit̃ id cōtrarijs motibus ꝓfecto ciet̃. Loco nāq₃ ꝯrius est motus: quo deorsum itur motui quo ꝑgit̃ sursum: ꝛ hisce quo retrorsū itur: ei quo ꝯria loca petunt̃: ꝛ is itē quo dextrorsū itur: ei quo ꝑgit̃ sinistrorsū. Hec enim sunt loci ꝯtrarietates: vt pꝫ. Quis est aūt vnus atq₃ cōtinuus motus: prius est desinitū. Est enī hisce qui vnius est mobilis: in vno quoq₃ sit tpe: atq₃ nullā specie differētiā hꝫ. Tria nāq₃ sunt. Id qd̓ mouet̃: vt hō vel deus: ꝛ q̄n: vt tēpus: ꝛ tertiū id in quo. Hoc aūt est: aut affectus: aut forma: aut locus: aut etiā magnitudo. Cōtraria v̓o specie differūt: nō vnū sunt. Atq₃ ea que diximus sunt differētie loci. Indicat aūt motū quo ex.a.ꝑgit̃ ad ipsum.b.cōtrariū eē ei quo itur ex.b.in.a.id qd̓ ipsis accidit. Sese enim mutuo sistūt: si simul fiāt. Et in circulo simili mō. Is enī quo itur ex.a.per.b.ꝯtrarius est ei quo itur ex.a.p.c. Sese enim mutuo sistunt: si continui sint: ꝛ non reflexio fiat: q2 contraria mutuo se corrūpunt: sibiq₃ fiūt impedimento. At is quo itur in latus non est contrarius ei quo pergitur sursum.

℄ Qꝫ aūt qd̓ fertur ſm̄ rectum ꝛ finitum: nō feratur cōtinue: manifestum est. Reflectitur enī. Reflexū autē ſm̄ rectum per contrarios mouetur motus. Contrarius enim ſm̄ locum est qui est sursum: ei qui est deorsum: ꝛ qui est ante: ei qui est retro: ꝛ qui est ad sinistrum: ei qui est ad dextrum. Loci enim contrarietates he sunt. Quis autē est vnus ꝛ continuus motus: prius diffinitum est: quia qui est vnius: ꝛ in vno tempore: ꝛ in indifferenti ſm̄ speciem. Tria enim erant. Quod mouet̃: vt homo aut deus: ꝛ q̄n: vt tempus: ꝛ tertium in quo. Hoc autem est locus: aut passio: aut species: aut magnitudo. Cōtraria enim differunt specie: ꝛ non vnum sunt. Loci autem dicte differentie. Signum autem ꝙ motus contrarius est: qui est ab a.ad b.ei qui est ab ipso b.ad a. ꝛ q2 stant ꝛ repausant adinuicē: si simul fiant. Et in circulo similiter: vt qui est ab a.in b.ei qui est ab a.in c. Sistunt enim ꝛ si continui sint. ꝛ si non fiat reflexio: propter id qd̓ contraria sese corrūpunt ꝛ prohibēt adinui-

cem: sed non qui est in latus: ei qui est sursum.

❡ Ostēdit ꝙ motus rectus qui est sup magnitudinē rectā
⁊ finitā nō possit eē in īfinitū ꝯtinuus: ⁊ ita nullus motus
rectus ꝯtinuus pōt eē in īfinitū: nisi ponerē aliq̄ magni
Lec.9.t. c.56. tudo īfinita in actu: qḋ supra īprobatū est in.3.phy. Ostē
dit aūt h̄ duplici rōne. q̄rū p̄ma talis est. Si aliqs sup re
Lec.9. in prin. ctā magnitudinē ⁊ finitā mouet̄ in īfinitū: opꝫ ꝙ hoc fiat
per reflexionē: oñsuꝫ est.n. in sexto ꝙ magnitudinē finitā
pertrāsit aliqḋ tp̄e finito. Cū ḡ puenit̄ ad terminū magni
tudinis finite cessabit mot⁹: nisi mobile reuertat̄ p refle
xionē ad p̄ncipiū magnitudis vn̄ cepit moueri. Sed illud
qḋ reflectit̄ ꝼm motū rectū mouet̄ ꝯrijs motib⁹. Qḋ sic
probat. Cōtrarij mot⁹ sunt quoꝝ termini sunt ꝯrij: vt ha
Lec.8.t. c.48. bitū est in.5. Sed ꝯrietates loci sunt sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ: ⁊ aū
⁊ retro: dextrū ⁊ sinistrū: oē aūt qḋ reflectit̄ ꝼm aliquam
istaꝝ ꝯrietatū neceē est ꝙ reflectat̄: oē ergo qḋ reflectitur
Lec.7.t. c.41. mouet̄ ꝯrijs motib⁹. Oñsuꝫ est aūt supra in q̄nto q̄ mo
tus sit ꝯtinuus ⁊ vnus.s. q est vnius subiecti: ⁊ in vno tp̄e:
⁊ in eadē re nō differēti ꝼm spēm. Hec.n. tria ꝯsiderant̄
in oī motu. Primū est tp̄s: 2ᵐ est subiectuꝫ qḋ mouet̄: vt
hō aut deus ꝼm eos q corpa celestia deos dicebāt: tertiuꝫ
aūt est in quo mouet̄: qḋ qdeꝫ in motu locali est locus: in
alteratiōe passio.i. passibilis q̄litas. In generatiōe ⁊ cor
ruptiōe spēs: in augmēto ⁊ diminutiōe magnitudo. Ma
nifestū est aūt ꝙ ꝯria differūt ꝼm spēm: vn̄ mot⁹ ꝯrij nō
pūt eē vnus ⁊ ꝯtinuus. Predicta aūt sex sunt loci differē
tie: ⁊ sic opꝫ ꝙ sint ꝯria: q2 cuiuslibet generis differētie sūt
cōtrarie. Relinquit̄ ergo ꝙ īpossibile sit id qḋ reflectit̄
moueri vno motu ꝯtinuo. Et q2 posset aliqs dubitare: an
id qḋ reflectit̄ ꝯrijs motib⁹ moueat̄ pp hoc qḋ nō appet
Lec.8.t. c.50. manifesta ⁊ determiata ꝯrietas in loco sicut in alijs gene
rib⁹ in q̄bus est mot⁹: vt supra in.5. dictū ē: iō addit quod
dā signū ad h̄ idē oñdēdū p̄ter rōnē suprapositā ex ꝯrie
tate terminoꝝ: ⁊ dicit ꝙ signū hui⁹ est ꝙ motus qui est ab
a. in b. sit ꝯrius ei q est a.b. in a. sicut ꝯtigit in motu refle
xo: q2 hui⁹ mot⁹ si sit fiāt̄ stāt ⁊ repausant adinicē J.i. vn⁹
impedit aliū: ⁊ fac̄ eū stare. Et nō solū h̄ ꝯtigit ī reflexio
ne mot⁹ recti: sꝫ ēt ī reflexiōe mot⁹ circularis. Signent̄.n.
in aliq̄ circulo tria signa.s.a.b.c. ꝯstat ꝙ si īcipiat moueri
ab a. in b. ⁊ postea moueat̄ ab a. in.c. versus aliā parteꝫ ꝙ
erit reflexio: ⁊ isti duo motus impediunt se: ⁊ vnus sistit
id est facit stare aliū. Sꝫ si cōtinue moueat̄ aliqḋ ab a. in
b. ⁊ per b. iterum in.c. non erit reflexio. Ideo aūt mot⁹ re
flexi impediunt se inuicē taꝫ in recto q̄ꝫ in circulo: q2 hoc
est de natura contrarioꝝum ꝙ se impediant ⁊ corrūpant.
Motus autem qui sunt diuersi ⁊ non contrarij nō se ipe
diunt: sicut motus q est sursuꝫ ⁊ q est in latus: puta in dex
trum vel sin istrū non se impediūt: sed simul pōt aliquid
moueri ⁊ in sursum ⁊ dextrum. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Signū ꝙ id qḋ reflectit̄ moueat̄ contrarijs motibus.

❡ Maxime autē patet ex eo motū qui sup linea recta

fit ꝯtinuū eē nō posse: q2 id qḋ reflectit̄ cōsistat: non solū si sup linea recta: sꝫ ēt si sup circulo ferat̄: necesse est. Nō enim idē est sup circulo ferri atq3 versari. Fieri nāq3 pōt: vt iterdū ꝯsequat̄ motū: interdū ad id ꝯfectuꝫ vn̄ moueri cepit redeat ac reflectat̄. Esse v̄o necessariū stare nō mō sensu: sed rōne etiā credere ꝯfecto cōpellimur. Est aūt principiū hoc. Cū eniꝫ sint tria. Principiū inq3: mediū: atq3 finis. Medium vtrūq3 est ad vtrūq3: ⁊ numero q̄dē est vnū: rōne aūt duo. Preterea aliud est eē potētia: aliud actu. Quare quoduis recte linee pūctū qḋ iter extrema est collocatū: potētia qdem est mediū: actu v̄o nō est: si nō id qḋ ferē eā diuiserit: cōstiteritq3: atq3 incepit rursus moueri. Hoc aūt pacto mediū ipsuꝫ p̄ncipiū fit ⁊ finis. Principiū q̄dē posterioꝝ ib⁹: finis aūt p̄mc. Dico aūt si id qḋ ferē: atq3 sit.d. in ipso ꝯstiterit.b. ⁊ rursus ferat̄ ad.c. Sꝫ cū ꝯtinue ferē: nec affuisse: nec abfuisse in pūcto.b. pōt: sed eē solū in ipo nūc: in tēpore v̄o nullo nisi in eo tōto cuius nūc ipsuꝫ diuisio est. Qḋ si affuisse q̄spiā ⁊ absuisse posuerit semp ipsuꝫ.d. stabit cū ferē. Impossibile est eniꝫ ipsuꝫ.d. in.b. affuisse simul ac absuisse. Ergo in alio tp̄is atq3 alio pūcto. Tēpus igit̄ id erit: qḋ est inter pūcta tp̄is illa. Quare.d. quiescet in.b. ⁊ in ceteris idētidē pūctis. Quippe cū sit eadem in oībus rō. Cū aūt.d. qḋ ferē vteē.b. medio p̄ncipio: atq3 fine: cōsistat ipsum necesse est. Propterea ꝙ illud duo p̄inde facit: atq3 si illud ita mente perceperis. Sed ab.a. qdem pūcto vt a principio absuit. in c. v̄o fuit: cum moueri desierit steteritq3.

❡ Maxime autē manifestū ꝙ impossibile est cō T.c.65.
tinuum esse qui est in rectitudine motum: q2 re
flexum necesse est stare non soluꝫ in recta: sed ⁊
si ꝼm circulum feratur. Non enim idem est cir
culo ferri ⁊ circulum. Est enim aliquādo qdeꝫ
continuum quod mouetur. Aliquando autem
in ideꝫ veniens vnde motuꝫ est: reflecti iterum.
Quod autem necesse est stare: fides est nō so
lum in sensu: sed in ratione. Principiū aūt hoc
est. Tribus eniꝫ existentibus: principio medio
⁊ fine: medium ad vtrūq3 est ⁊ vnuꝫ numero:
ratione autē duo. Amplius aliud est qḋ est po
tentia: ⁊ quod est actu. Quare rectitudinis que
infra sunt terminoꝝum: quodlibet signū: poten
tia quidem est medium. Actu auteꝫ nō est: nisi
diuidat hanc: ⁊ stans iterum inceperit moueri.
Sic aūt mediū principiū fit ⁊ finis. Principiū
quidē posterioris: finis aūt principij. Dico aūt
vt si fertur.a. stet in.b. ⁊ iterū feratur in.c. Cum
autem continue feratur neq3 factum esse neq3
abesse possibile est a. ⁊ b. signum: sed solū eē in
ipso nunc: in tempore autem nullo preter cuius
ipsuꝫ nūc est diuisio in toto a.b.c. Si aūt adesse
concedat aliqs ⁊ abesse: semp stabit a. qḋ ferē.
Impossibile eniꝫ est a. simul adesse in b. ⁊ abes
se: in alio ergo ⁊ alio signo tēporis est. Tēpus

itaq3

itaqz erit quod in medio. Quare qescet a.in b. Similiter aût et in alijs signis. Eadem.n.ratio in omnibus. Cum autem vtatur a.quod fertur ipso b.medio et principio et fine: necesse est stare: ppter id qd duo facit: sicut vtiqz si et intelliget. Sed ab a.quidem signo abfuit principio: in c.autem affuit. cum perficiat et stet.

¶ Ponit scdaz rône ad ondedû q mot⁹ reflexus nô pôt esse in infinitû ptinuus: q gdê rô accipit ex gete: quâ nece est interuenire. Dicit ergo q manife ex h manifestû ê q ipose est motû rectû eê ptinuû in infinitû: qz nece est id qd reflectit qescere iter duos mot⁹. Et h verû ê nô solû si moueat per lineâ rectâ: sz êt si ferat fm circulû. Et ne aliqs intelligat ferri fm circulû idê eê qd ferri circulariter: ad h excludêdû subdit q nô est idê ferri circulo .i. circulariter fm pprietatê circuli et ferri circulû .i. ptrâsire suo motu circulû. Côtingit.n. aliqn q fm quâdâ ptinuatione sit motus eius qd mouet: vt.s. ptrâsit pte post pte fm ordinê ptiû circuli: et h est ferri circulariter. Qnqz aût ptingit qd ptrâsit circulû: qn redierit ad pn vn incepit moueri: nô ptrâsire vltra fz ordinê ptiû circuli: sed redire retro: et hoc est reflecti. Siue ergo fiat reflexio in linea recta siue in linea circulari: nece est q interueniat qes media. Et huius rei fidea accipi pôt nô solû ex sensu: qz sensibilr h apparet: sed êt ex rône. Cuius gdê rônis pncipiû h sumêdû est q cû tria sint in magnitudie q ptrâsit .s. pn medtû et finis: medtû vtrûqz ê respectu vtriusqz: qz respectu finis est pn: et respectu pncipij ê finis: et sic cû sit vnû subiecto ê duo rône. Iterû aliud pn ê sumêdû q aliud est qd ê in potêtia: et qd est in actu. His igit visis psiderandû est ex dictis q qdlibet signû .s. qdlibet pûctû signatû intra terminos linee supra quâ aliqd mouet: mediû est in potêtia: sz nô est mediû in actu nisi fiat diuisio fz motû: ita.s. q in illo pûcto id qd mouet stet: et iterû ab illo pûcto incipiat moueri: qz sic mediû illô fiet actu pn et finis. Principiû gdê posterioris inquâtû idê incipit rursus moueri. finis aût pmi inquâtû .s. ibi termiat⁹ est pmus mot⁹ p qetê. Sit.n. vna linea i cui⁹ pncipio sit.a. in medio b. in fine c. Moueat ergo ab a. in b. et ibi stet: et iterû incipiat moueri ab b. et referat vsqz in.c. Sic.n. manifestû erit q b. est actu finis prioris mot⁹ et pncipiû posterioris. Sz si aliqd ferat côtinue ab a. in.c. sine interpositiône alicui⁹ qetis: nô ê possibile dicê mobile factû eê .i. aduenire: neqz abesse .i. abscedê: neqz in h signo qd est a. neqz in h signo qd est b. sz solû h pôt dici q in a. vel in b. sit in quodâ nûc: nô aût i aliquo tpe erit: nisi forte fz h q aliqd dî eê alicubi in tpe: qz est ibi in nûc tpis: et ita qd mouet ptinue ab a. in.c. in aliquo tpe erit in.b.s. in nûc qd est diuisio qdâ illi⁹ tpis: et sic dicet eê in b. in illo toto tpe eo mô loquêdi quo dî aliqd moueri in die: qz mouet in pte illi⁹ diei. Et qz hoc videbat dubiû q id qd fert nô adsit et absit cuicûqz signo in magnitudie signato que motu ptrâsit ptinuo. Ondit h pñter dicês q si aliqs côcedat q mobile adsit et absit alicui signo in magnitudine signato: sequit q ibi qescat. Impole est.n. q in eodem instanti adsit et absit mobile ab h signo qd est b. qz adesse aliqd et abesse sunt ptria q nô pnt eê in eodê instâti. Ops ergo q in alio et in alio nunc tpis mobile adsit et absit alicui signo magnitudis. Inter qlibet aût duo nûc ê tps medium. ergo sequit q mobile qd est a. qescit in b. Oê.n. qd est alicubi per aliqd tps est in eodê pus et posteri⁹. Et silr ê dicêdû in oib⁹ aliis signis vl pûctis: qz de oib⁹ est eadê rô. Vn manifestû ê q illô qd ptinue fert p magnitudinê aliquâ: in nullo intermedio signo magnitudinis adest et abest .i. accedit et recedit. Cû.n. dî q mobile adsit alicui signo: vl fiat in eo: vel accedat id ipsû p oia huiç significat q illô signû sit termin⁹ mot⁹. Cû aût dî q absit vel abscedat: significat q sit pncipiû mot⁹. Nô ê.n. actu mediû signum magnitudinis nec pn nec finis motus: qz nec terminat nec incipit mot⁹ ibi: sz in po⁹ tm. Posset.n. ibi motus incipe vel termiari. Vn nec adest nec abest mobile a signo medio: sz simplr dî eê ibi in nûc. Est.n. mobile in aliq signo magnitudis côparatû ad totû motû sic nûc ad tps. Sz cû mobile qd ê a. vtat ipso b. vt medio pncipio et fine i actu: nece est q ibi stet: pp h q fac ipsuz mouêdo et stâdo vnû signû eê duo .s. pn et finê. Sicut êt ptingit in intelligendo. Possum⁹.n. sil intellige vnû pûctû eê in vno subo. Sz si seorsuz intelligam⁹ ipz vt pn: seorsuz aût vt finê: nô sil hoc ptinget. Ita et cû id qd mouet vtit aliq signo vt vno non erit ibi nisi in vno nûc. Si aût vtit eo vt duob⁹ .s. vt pn⁹ et fine in actu: nece erit q sit i duob⁹ nûc: et p pns in tpe medio: et ita qescet. Manifestû ê ergo q illô qd mouet ptinue ab a. in.c. in medio.b. neqz affuit neqz abfuit .i. neqz accessit neqz recessit: sz a pmo signo qd ê a. abfuit vl abscessit qsi a pncipio i actu. i vltio aût signo qd ê c. affuit vl accessit: qz ibi pficit mot⁹: et mobile qescit. Et ê attêdêduz q in pmissis ponit a. qnqz gdê pro mobili. qnqz pro pncipio magnitudinis. Ex istis aût pz q mot⁹ reflexus siue i circulari siue in recta magnitudie nô pôt eê ptinuus: sz intercidit quies media: qz idê signû est qd actu sit finis pmi motus et pn reflexiôis. Sed in motu circulari mobile nô vtit aliquo signo vt pn⁰ vel fine in actu: sed quolibet signo magnitudinis vtitur vt medio: et ideo motus circularis potest esse côtinuus: non autê reflexus. LEC. XVII.

¶ Quapropter et ad dubitationê hoc est dicendû: hz enim hic locus hâc dubitationê. Nâ si sint due linee recte.a.b.c. et d.e. qruz.d.e. sit eqlis.b.c. et f. mobile ex.a. côtinue moueat ad.c. atqz cû est in.b. pûcto.g. mobile ex.d. ad.e. vniformiter eadêqz celeritate feratur.g. prius accedet ad.e. qz.f. ad terminû pueniet.c. Qd.n. prius recessit ac abiit: id pus accedat necesse est. Nô ergo.f. mobile sil: i.b. pûcto fuit: atqz absuit ab eodê. Idcirco et posteri⁹ accedit ad.c. Nâ si fuit ac absuit sil nô posteri⁹ ad terminû pueniet.c. sz stet i illo nece ê.

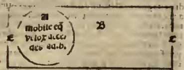
Vide et ad dubitationê hoc dicendûz. T.c.66. Habet enim dubitationê hâc. Si eniz sit qd est.e. ei qd est.z. equale: et a. ferat ptinue ab extremo ad.c. Sil autez sit.a. in.b. signo: et.d. ferat côtinue a z. extremo ad i. regulr et velocitate simili ipsi.a: ipsuz d. añ veniet in i. qz a. in.c. Prius eniz mouês et discedês: primû venire necesse est. Nô ergo sil affuit a. in.b. et absuit ab eodez. Vñ posterius. Si.n. simul: nô posterius est: sed necessitas erit stare.

Postqz Phs ondit q mot⁹ reflex⁹ nô pôt eê ptinu⁹ et vn⁹. Hic fm pmissa soluit qsdâ dubitatiônes. Et diuidit in ptes tres fm tres dubitatiôes qs ex pmissis soluit. Scda ps incipit ibi [Eodê aût mô obuiâdû est.] Tertia ibi [Manifestat aût.] Circa pn duo fac. Primo ponit dubitationê. Scdo soluit eâ ibi [Nô ergo ponêdû est etc.] Dic ergo p. q h qd dictû ê ad pbâdû q mot⁹ reflex⁹ nô ê ptinu⁹: pt êt dici ad soluêdû quâdâ dubitationê. Est n. vna talis dubitatio. Sint due magnitudies eqles: qruz vna dicat e. alia.z. Sint etiâ duo mobilia equalr velocia: quoz vnû sit a. et aliô sit d. et moueat a. ptinue ab extrêo .i. principio magnitudinis ad c. d vo ad i. ferat: et ponat q in magnitudie q ê e. signet qdâ signû mediû qd ê b. qd tâtû distet a c. qtû in magnitudie q ê z. distat z ab i. et ponatur P⁹ dubi⁹

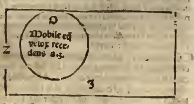
mus ꝙ sil̄ dū a. in suo motu ꝯtinuo accedit ad b. signū: ꝙ d. mobile ī suo motu continuo recedat a z. ⁊ veniat ad i. Cū ḡ mot⁹ sint regulares ⁊ eq̄ veloces vtriusq; mobilis: sequit̄ ꝙ pus veniet d. in i. q̄ꝫ a. veniat in c. q: qḋ pus recedit pus ꝑueniet ad finē eq̄lis magnitudis: pus āt recessit d. a z. q̄ꝫ recederet a. a b. q: d. recessit a z. qn̄ a. ptigebat ad b. ḡ s̄ꝫ h̄ a. nō sil̄ aduenit in. b. ⁊ recessit ab eo. Et ita seq̄t̄ ꝙ posteri⁹ recesserit q̄ꝫ aduenerit: q: si sil̄ adueniret ⁊ recederet nō poterit moueri icipe: ⁊ ita nec̄itas est ꝙ a. dū cōtinue fertur quiescat in b. ⁊ sic motus continuus erit

Lec. 21. c. 9. compositus ex quietibus: sicut ςeno ponebat: vt supra babitum est in sexto. ¶ Secundo ibi.

¶ Rō q̄ dubitat̄ ꝙ id qḋ ꝯtiue mouet̄ ī aliq̄ signo qescat.

Magni.

Magni.

¶ Nō est igit̄ ponēdū cū. f. fuit in. b. sil̄. g. ip̄ꝫ ex. d. moueri. Nā si. f. in pūcto fuerit. b: absfuerit ēt ab eodem atq; nō sil̄. At ī diuisiōe tp̄is ī illo: ⁊ nō tp̄e erat. Igit̄ hic qdē ī cōtinua magnitudie ipoīe ē: h̄ dicē mō. In eo v̄o qḋ redit atq; reflectit̄: h̄ solūē pacto necesse ē. Nā si. a. ferat̄ e. b. i. c. rursusq; rediēs e. c. ī b. moueat̄: ipso c. tū extrēo: ⁊ ꝑncipio vtit̄ mimiꝫ ⁊ fine: vno inq̄ꝫ pūcto vti duob⁹. Quocirca ꝯsistat ip̄ꝫ necesse ē ⁊ nō sil̄ accessit ad. c. ⁊ recessit a. c. Aliogn ibi sil̄ erit atq; nō erit ī eodē tp̄is pūcto. At v̄o nō ē dicēda ea solutio: quā antea diximⁿ. Dici nāq; nō pōt. a. mobile ī diuisiōe tp̄is ī ip̄o c. eē: ⁊ nec affuisse: nec abfuisse. Ad finē. n. accedat necesse est: q qdē ē actu nō potētia finis. Eteni id qdē qḋ ē in medio: potētia est: atq; hoc est actu. Atq; finis est: cū pergit̄ sursum: ꝑncipiū v̄o cū itur deorsum: ⁊ ipsoꝝ ergo motuū sil̄ ī mō. Stet igit̄ id qḋ redit super linea recta necesse est. Que cū ita sint: ꝯtinu⁹ sup̄ linea recta ꝑpetu⁹ mot⁹ eē nō pōt.

¶ Nō ergo ponēdū ē cū. a. affuit ꝑm. b. ipsuꝫ. d. moueri a. z. vltio. Si. n. affuit. a. ī. b. erit ⁊ abesse: ⁊ nō sil̄. Sꝫ erat in decisiōe tp̄is: ⁊ nō in tp̄e. Hoc qdē igit̄ ē ipoīe sic dicē ⁊ ī ꝯtinuo. Sꝫ ī reflectēti nec̄e ē sic dicē. Si. n. qḋ ē i. ferat̄ ad ip̄m d. ⁊ iteꝝ reflectēs deorsuꝫ ferat̄: vltio. d. ⁊ fine vtet̄ ⁊ principio: vno signo vt duob⁹. Vn̄ stare

T. c. 67. nec̄e ē. Neq; sil̄ affuit ī ipso. d. ⁊ abijt ab ipso. d. Ibi. n. sil̄ eēt: ⁊ nō eēt ī eodē nūc. At v̄o oli solutio nō dāda ē. Nō. n. ꝯtigit dicē ꝙ s̄ꝫ ipsuꝫ. d. sit

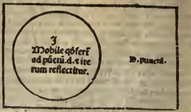
ip̄ꝫ i. ī decisiōe: nō affuit āt. neq; defuit. Nec̄e. n. est ī finē venire q actu ē nō potētia. Qḋ qdē igit̄ est ī medio: potētia ē. hoc aūt actu: ⁊ finis qdeꝫ deorsuꝫ: ꝑicipiū aūt sursuꝫ: ⁊ motuū ergo sil̄r. Necesse ē ergo stare reflectēs in recto. Nō ergo cōtingit ꝯtinuū motū in recto ⁊ perpetuuꝫ esse.

¶ Soluit motā dubitationē s̄ꝫ ꝑmissa. Suppōebat. n. obiectio ꝑdcā ꝙ. a. dū ꝯtinue mouet̄ accedit ad aliqḋ signū in medio magnitudis positū. s. ad b. ⁊ ꝙ sil̄ duꝫ accedit a. ad. b: d. recedit a q̄dā alio signo. s. a z. qḋ ē ꝯ ꝑmissa. Dcm̄

est. n. supra ꝙ cū aliqd ꝯtinue fert̄ neq; pt adesse neq; abesse. i. recedē ⁊ accedē a signo medio. ḡ nō ē ponēdū h̄ qḋ obiectio supponebat. ꝙ cū a. affuit. i. accessit ad b. ip̄ꝫ d. recessit sil̄ a z. Quia si dcāt̄ ꝙ a. accessit ad b. erit pari rōne dat̄ ꝙ recesserit. ⁊ ꝙ nō fuerit sil̄: sꝫ ī duob⁹ īstātib⁹. ita ꝙ tp̄e itermedio qeuerit. Sꝫ sic dcm̄ ē pus cū aliqd ꝯtinue mouebat̄ ī aliq̄ signo medio nō aberat ⁊ aderat: sꝫ simplr erat: nō qdē ꝑ aliqḋ tp̄s: q: sic qesceret: sꝫ ī decisiōe tp̄is. i. in aliq̄ nūc qḋ diuidit tp̄s. Hoc ḡ qḋ obiectio suppōebat: ꝙ. s. a. adeēt: ⁊ ꝙ ēt abeēt ab aliq̄ signo medio ipoīe ē dicē in motu ꝯtiuo. Sꝫ ī reflexo ē nec̄e vt dicat̄ ita. Si. n. aliqḋ mobile qḋ ē i. ferat̄ ad pūctū qḋ ē d. ⁊ iterū reflectat̄: maīfestū ē ꝙ mobile vtit̄ vltio qḋ ē d. q̄si ꝑncipio ⁊ q̄si fine. i. vno signo vt duob⁹: vn̄ nec̄e est ꝙ ibi qescat. Nec est dōm ꝙ sil̄ accesserit ad ip̄ꝫ d. ⁊ recesserit ab eodē: q: seq̄ret̄ ꝙ sil̄ ī eodē īstāti eēt ibi ⁊ nō eēt. Oē. n. qḋ motū ē: ē ī termio ad quē mouebat̄: ⁊ oē qḋ icipit moueri n̄ ē adhuc in termio ad quē: h̄ aūt significat̄ cū dicim⁹ adesse vl̄ accedē: qḋ ē termiari motū ad pūctū illū: cū aūt dicim⁹ abesse recedē significam⁹ motū icipe. Vn̄ nec̄e ē oē qḋ accedit vl̄ adest ad aliqḋ signū eē ī eo: qḋ āt abest vl̄ abscedit nō ē ī eo. Quia ḡ ipoīe ē sil̄ eē ⁊ nō eē ī aliq̄ signo: ꝑ ꝯñs ipoīe ē ꝙ sil̄ adsit ⁊ absit eidē: vt sup̄i⁹ pluries ē suppositū. Est āt attēdēdū ꝙ aliī vtit̄ hic lr̄is q̄ꝫ supra. Vtit̄. n. hic i. ꝑ mobili. d. v̄o ꝑ termio. Supra aūt ecōuerso. Nō ē āt ī motu reflexo dāda solō q̄ pus data ē ī motu ꝯtiuo. Nō. n. pōt dici ꝙ mobile qḋ ē i. sit ī termio qḋ ē d. a q̄ icipit reflecti solū ī decisiōe tp̄is. i. ī nūc: ⁊ qḋ mobile neq; ō fuerit neq; affuerit eidē: sic dicebat̄ ī motu ꝯtiuo: q: ī motu reflexo nec̄e ē vēire ad finē q ē actu finis ⁊ nō in po^a tm̄: sic mediū ī motu ꝯtiuo erat ꝑn^m ⁊ finis solū ī po^a. Illḋ ḡ qḋ ē in medio mot⁹ ꝯtinui ē ī po^a tm̄ ꝑn^m ⁊ finis: sꝫ h̄ a q̄ icipit reflexio ē actu ꝑn^m ⁊ finis. Finis qdē mot⁹ q erat dorsū puta lapidis: ꝑn^m āt ē ī actu mot⁹ reflexi q ē sursuꝫ: dū lapis cadēs ī terrā resilit sursuꝫ. Sic ḡ ī magnitudīe ī q̄ ē mot⁹: signū a q̄ reflectit̄ ē ꝑn^m ⁊ finis ī actu: ita ⁊ ī ipsis motib⁹ ē accipe actu finē vni⁹: ⁊ ꝑn^m alteri⁹: qḋ nō eēt nisi qes interueniret media. Nec̄e ē ḡ ꝙ id qḋ reflectit̄ ī linea recta qescat. Et ita seq̄t̄ ꝙ ī recta magnitudīe n̄ possit eē mot⁹ ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetu⁹: q: magnitudo recta n̄ ē ifinita: ⁊ ita n̄ posset eē ī ꝑpetuū mot⁹ rect⁹ ꝯtiu⁹ nisi reflecteret̄. ¶ Deiñ cū dic.

Lec. 22. c. 63.

¶ Ostensio ꝙ necesse sit mobile qḋ reflectitur quiescere in illo signo a quo reflectitur.

¶ Eodē

¶ Eodē aūt mō ꝛ bis est obuiādū qui zenonis rōnē; īterrogāt:cēsentqꝫ si semꝑ dimidiū trāsire opoꝛteat: dimidia ṽo sint īfinita:ꝛ īfinitoꝝ trāsitio eē nō possit motū nō eē:neqꝫ posse qcq̃ moueri. Aut vt gdā hāc eādē interrogāt rōnē:cēsentes mobile cuꝫ mouetur: dimidia singula super que ferṫ enumerare. Quo fit: vt ab eo cum totū transierit spatium enumeratus sit numerus infinitus:hoc autē oīum sńia fieri nequit.

¶ Eodē aūt mō obuiādū est ad īterrogātes zenonis rōnē: ꝛ volētes si semꝑ medium trāsiri opꝫ: hec aūt īfinita sunt: infinita aūt trāsire īpoſe est. Aut sicut ipsaꝫ hāc eādē gdā rōnē aliter iterrogāt:volētes sil'cū q moueri medietatē pꝛius numerare ſm vnūquodqꝫ factū mediū. Quare ab eunte totam:infinitum accidit numerare numerum. Hoc autem confitentur impossibile esse.

¶ Ponit scđam dubitationē. Et circa hoc tria facit. Primo
Lec.4.1. mouet dubitationē. Scđo excludit quādā solonē in sexto
c.1.t.c.4.4. positā ibi[In pmis igiṫ.]Tertio ponit verā solutionē ibi
c.19. [Sed veꝝ dōm.]Dicit ḡ pᵒ ꝙ eodē mō ꝑ ea q̄ supra oñsa sunt possumus obuiare ad eos q ponunt obiectionē zenonis:q sic volebāt argumētari. Oē qđ mouet opꝫ ꝙ pꝰus ꝑtranseat mediū q̄ ꝑueniat ad finē:sꝫ īter quoslibet duos terminos sunt īfinita media ꝑ hoc ꝙ magnitudo est diuisibilis in īfinitū:ꝛ ita impoſe est trāsire media:q2 īfinita nō ꝯtingit trāsire:ḡ nihil pōt mouēdo ad aliquē terminū peruenire. Uel pōt eadē dubitatio aliter formari sicut gdā eā ꝓponūt. Oē qđ ꝑtrāsit aliqđ totū pꝰs ꝑtransit medietatē:ꝛ cū medietas iteꝝ diuidaṫ in medietateꝫ:opꝫ ꝙ pꝛius ꝑtrāsierit medietatē medietatis:ꝛ ita oē qđ mouet numerat quālibet medietatē ꝑtingēdo ad ipsaꝫ. Sꝫ medietates sic accepte pñt in īfinitū ire:ergo sequiṫ ꝙ aliqd pertransit totā magnitudinem qđ numerauit numeꝝ infinitū:quod est manifeste impossibile. ¶ Secundo ibi.

¶ In pmis igiṫ de motu sermōibꝰ ex eo rōnē hāc soluebamus:q2 tp̄s īfinita in seipō hꝫ. Nō est eni absurdū si īfinito in tp̄e trāseat qſpiā īfinita. Infinitio aūt īnest tam in longitudine q̄ in tempoꝛe simili modo.

Lec.6. ¶ In pꝛimis igiṫ rōnibꝰ de motu soluimꝰ ꝑ id qđ tp̄s īfinita hꝫ in seipso. Nō eni incōueniēs est:si in īfinito tp̄e infinitū trāsit aliqs. Similr auteꝫ infinitum vtrīqꝫ in longitudine est ꝛ tempoꝛe.

¶ Excludit solutionē quā supra in sexto posuerat ad hanc obiectionē. Et pꝛīo recitat eā. Scđo excludit ibi[Sꝫ hec
Sol.habita in 6° lec.4. solutio ꝛc.]Dicit ergo pmo ꝙ pdicta obiectio soluta ē in sexto cū de motu in cōmuni agebaṫ. ꝑ hoc ꝙ sicut magnitudo diuidiṫ in īfinita:ita ꝛ tēpus:ꝛ sic codeꝫ modo tēpus habet in seipso infinita sicut ꝛ magnitudo diuidiṫ in infinitum:ꝛ ita nō est īcōueniens si infin ita que sunt in magnitudine trāseat aliqs in īfinita que sunt in tēpoꝛe:q2 nō est incōueniens ꝙ infinita magnitudo transeatur tēpoꝛe
Lec.6.1. c.19. infinito. Sed sicut in sexto oñsuꝫ est infinitum eodē mō inueniṫ in magnitudine ꝛ tempoꝛe. ¶ Secundo ibi.

¶ Sed hec solutio ad iterrogātē gdē sufficiēter se hꝫ. Interrogabaṫ eni si fieri possit:vt finito i tp̄e qppiā trāseat:aut enumeret infinita. Ad rē aūt ipsam veritatēqꝫ ꝑfecto nō satisfacit. Nā si qſpiā omissa longitudine dictaqꝫ iterrogatiōe:si sit inq̄ vt finito in tp̄e pertranseat quippiaꝫ infinita:hec de ipso interroget tempoꝛe (habet enim tempus infinitas diuisiones) non erit sufficiens hec sane solutio.

¶ Sed hec solutio ad iterrogātē gdē se hꝫ sufficienter. Interrogabat eni si īfinito tēpoꝛe infinitum trāsire atqꝫ numerare ꝯtingit. Ad rem aūt ꝛ ad veritatē nō sufficiēter. Si enim aliquis dimittens magnitudinē: ꝛ interrogauerit si in finito tēpoꝛe cōtingit īfinita trāsire. iterroget in ipso tēpoꝛe eadē:habet enim tempus infinitas diuisiones:nec adhuc sufficiens hec solutio.

¶ Excludit hāc solonē:ꝛ dicit ꝙ hec solꝰ sufficiēs ē ad obuiādū interrogāti q sic interrogabat an cōtingeret in tp̄e finito trāsire ꝛ numerare īfinita. Que gdē interrogatio repellebaṫ per hoc qđ subdiṫ ꝙ tp̄s finitū hꝫ īfinita in qbus pñt trāsiri īfinita q̄ sunt in magnitudie. ¶ Sed ista solo nō sufficit ad rei veritateꝫ:q2 si aliqs ꝑtermittat q̄rere de magnitudie:ꝛ ꝑtermittit īterrogare:an in tp̄e finito ꝯtingat īfinita trāsire:ꝛ faciat hāc eādē iterrogationē de ipso tp̄e:verū.s.an finita que sunt in tēpoꝛe possint trāsiri ꝑꝑ hoc ꝙ tempus in infinitum diuiditur:ad hanc interrogationem non sufficit predicta solutio. ¶ Deinde cum dicit. Improbatio eiusdem.

¶ Sed ea dicenda est ṽitas quā pauloante diximus. Nā si qſpiā lineā diuidat in duo dimidia:is vno pūcto vtiṫ vt duobꝰ:faciet eni ip̄m pncipiū atqꝫ finem. Sic autē facit:ꝛ q numerat:ꝛ qui in dimidia diuidit. Quo sic diuidēte:neqꝫ linea est ꝯtinua:neqꝫ motus. Cōtinuus enīꝫ motus ꝯtinui est. In ꝯtinuo aūt īsunt quidē dimidia īfinita:sed nō actu:sed potentia sunt. vt patet. Si ṽo qſpiā dimidiā faciat actu:nō cōtinua faciet:sed modū ipsoꝝ ponet. Qđ gdē in eo accidere patet qui dimidia numerat. Unū nāqꝫ pūctū vti duo numerare ip̄m necesse est. Alterius enim dimidij pncipiū alteriꝰ finis erit:si nō vt vnū ip̄m ꝯtinuā lineā: sed vt dimidia numeret duo. Quare ad iterrogātē. si fieri pōt vt in tp̄e aut in lōgitudie ꝑtrāseat qſpiā infinita:ꝑtim posse ꝑtim fieri nō posse dicamus opꝫ. Si enim īfinita sint actu:fieri neqt. Sin ṽo potētia:fieri pōt. Qui nāqꝫ moueṫ ꝯtinue:per accñs sane nō simpliciter īfinita trāsiuit. Accidit enim linee vt dimidia sint īfinita. Substantia ṽo ipsius diuersa est:atqꝫ eē.

¶ Sed verū dicēdū est. qđ gdē diximus in rōnibus. Si eni aliqs ꝯtinuū gdē diuiserit i duo media:hic vno signo tanq̄ duobꝰ vtiṫ. Facit enim ipsuꝫ pꝛicipiū ꝛ finē. Sic aūt facit numerās ꝛ in media diuidēs. Sic aūt diuidēte non erit ꝯtinua:neqꝫ linea:neqꝫ motꝰ. Cōtinuus.n.motꝰ: cōtinui ē. In ꝯtinuo aūt sunt infinita media:sed nō actu:sed potētia. Si ṽo facit actu:non faciet cōtinuū. sꝫ stabit. Qđ gdē in numerante media manifestū est:q2 accidit. Unū eni signū necē est ipsuꝫ nūerare duo. Alteriꝰ gdē eni mediꝫ finis: alterius aūt pꝛincipiū erit:si nō vnū nūeret cōtinuū:sꝫ duas medietates. Quare dicēduꝫ est ad interrogātē:si ꝯtingit īfinita trāsire aut i tp̄e aut in lōgitudie:q2 ē gdē sic:ē aūt nō sic. Actu eni cū sint:nō ꝯtingit:potētia aūt ꝯtingit. Quod.n.cōtinue mouetur:ſm accidēs īfinita trāsiuit: simpliciter autē nō. Accidit autem linee infinita media esse. Substantia autem altera est ꝛ esse.

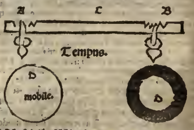
Sol. du. ⸿ Ponit verā solōnē ſm ea que ſupra premiſerat: ⁊ dicit ꝙ ſm veritatē h̄ dōm eſt ad ſolonē dubitatiōis mote il lud qḋ premiſimus in rōnib⁹ ſupraposiṫis proxime. ſ. ꝙ ſi aliqs diuidat ꝯtinuū in duo media tūc vtiṫ vno ſigno. ſ. in quo diuidiṫ ꝯtinuū tanq̄ duob⁹: q2 facit ipſuz ⁊ principiū vni⁹ ptis ⁊ finē alteri⁹. Facit aūt h̄ numerādo: ⁊ in duo media diuidēdo. Cū aūt ſic diuiſuz fuerit ꝯtinuū. iā non erit ꝯtinuū ſiue diuidaṫ magnitudo vt līea: ſiue diuidaṫ mot⁹: q2 nec mot⁹ pōt eē ꝯtinu⁹ niſi ſit cōtinuū. ſ. ſubiectū ⁊ tpis ⁊ magnitudis ſup quā tranſit mot⁹. Sic ḡ diuidens nūerat: ⁊ nūerādo ꝯtinuitatē ſoluit. Sz in ꝯtinuo dū ꝯtinuitas durat ſunt īfinita media nō in actu: ſz ī po⁹: q2 ſi faciat aliqs aliqḋ mediū eſſe ī actu: h̄ erit ꝑ diuiſionē: vt dictū ē: īquātū accipieṫ vt pn̄ᵐ vni⁹ ⁊ finis alteri⁹: ⁊ ſic nō remanebit ꝯtinuū: ſz ſtabit. ſ. iā media in actu nō erūt īfinita: ſz ī eis erit ſtat⁹. Qḋ maxīe accidit ī eo q̄ vult nūerare media: q2 nece ē ei ꝙ vnū ſignū nūeret q̄ſi duo: īquātū ē vni⁹ medietatis finis: ⁊ alteri⁹ pn̄ᵐ. Et h̄ dico qn̄ nō nūeraṫ totū ꝯtinuū vt vnū: ſz nūeranṫ due medietates ī ipo. Si. n. accipieṫ totū ꝯtinuū vt vnū: tūc iā dictū ē ꝙ ſignū mediū nō accipiṫ vt finis ⁊ pn̄ᵐ ī actu. ſz in po⁹ tm̄. Dis ḡ viſis rn̄dēdū ē ad eū q̄ iterrogat an ꝯtigat īfinita trāſire ſiue ī tpe ſiue in magnitudīe: ꝙ quodāmō ꝯtingit ⁊ quodāmō nō ꝯtingit. Cū. n. ſint īfinita media in actu nō ꝯtingiṫ ea trāſire: cū aūt ſint ī po⁹: cōtigit īfinita trāſire. Et ſic cū ī ꝯtinuo nō ſint īfinita media niſi in po⁹: cōtigit īfinita trāſire: q2 illḋ qḋ ꝯtinue moueṫ trāſiuit ſ3 accñs īfinita. ſ. in po⁹. Per ſe. n. trāſit lineā finitā: cui accidit ꝙ īſint ei infinita media ī po⁹: ſz ipa līea ſ3 ſubaz ⁊ rōnē ē alia ab his medijs īfinitis. Nō. n. līea cōponiṫ ex pūctis: ſz pūcta pōt ſignari in linea inquantū diuiditur. ⸿ Deinde cuz dicit.

⸿ At qui ꝑſpicuū ēt eſt ſi q̄ſpiā tpis pūctū qḋ p̄us poſteriuſq3 diuidit: nō poſteriori tpi reſpectu rei tribuat ſemꝑ: idē eē ſimul atq3 nō eē ⁊ cū eſt ortuz: nō eſſe. Pūctū igiṫ tpis vtriſq3 cōe eſt: p̄ori inq̄ poſteriorīq3: ⁊ vnū ac idē eſt numero: rōne v̄o nō idē. Alterius enī finis alteri⁹ p̄cipiū eſt. At reſpectu rei poſterioris eſt ſemꝑ affect⁹. Sit tēpus q̄dē. a. b. c. Res aūt. d. Que q̄dē. a. c. tpe ſit alba: ī. c. b. v̄o non alba. In ipſo ergo. c. alba eſt ſīl atq3 nō alba. In quouis nāq3 tpis a. c. pūcto licet ip̄3. d. vere dicē albū eē: ſi toto tpe illo eſt album: ⁊ in quolibet etiam ipſius. b. c. non album eſſe: c. v̄o eſt in vtriſq3.

T. c. 69. ⸿ Manifeſtū aūt. ⁊ q2 niſi aliqs faciat tēporis diuidēs ſignū prius ⁊ poſterius ſemꝑ poſterioris rei: erit ſimul idez ens ⁊ nō ens: ⁊ qn̄ fuit nō eſt. Signū q̄dē igiṫ vtriq3 cōe ē ⁊ priori ⁊ poſteriori ⁊ vnū ⁊ idez nūero: rōne aūt nō idē ē. Huius quidē enī finis eſt: illius aūt principiū. Res aūt ſemꝑ poſterioris paſſiōis eſt. Sit tp̄s in quo eſt a. c. b. res in quo. d. Hoc ī. a. q̄dē tpe albū. In. b. aūt nō albū. In. c. ergo albū ⁊ nō albū. In quolibet enī ipſius. a. veꝝ eſt dicere albū: ſi oī tpe hoc erat album: ⁊. b. non album: c. autem in vtriſq3.

⸿ Soluit tertiā dubitationē. Et circa h̄ tria fac. Primo ꝓponit dubitationē ⁊ ſolonē. 2⁹ māifeſtat vtrūq3 ꝑ exēpla ibi [Sit tp̄s.] 3⁹ īfert qḋdā correlariū ex dictis ibi [Si aūt q̄cūq3.] Ponit ḡ dubitationē ꝑ q̄ ī gn̄atiōib⁹ ⁊ corruptiōib⁹ fieri ſolet. Qḋ. n. gn̄aṫ deſinit nō eē ⁊ īcipit eē. Opz āt aliḋ tp̄s aſſignari ei qḋ ē eē rei generate vl̄ corrupte: ⁊ aliud ei qḋ ē nō eē: puta ſi ex aere genereṫ ignis: ī toto tpe. a. b. erat nō ignis ſz aer: ī toto aūt tpe. b. c. ē ignis. Cū ḡ h̄ ſignū tpis qḋ ē. b. ſit vtriq3 tpi cōe vr̄ ꝙ ī illo īſtāti cōi ſit ſil eē ignis ⁊ nō eē eiuſdē. Dāc ḡ dubitationē Phs ſoluēs diċ māifeſtū eē ꝙ niſi aliqs h̄ ſignū tpis qḋ diuidit tp̄s p̄us a poſteriori [faciat ſꝑ eē poſterioris rei]. i. ꝙ in illo īſtāti h̄ mō ſe hēat res ſicī ī tpe ſeqnēti: ſeqṫ ꝙ idē ſit ens ⁊ nō ens ſil: ⁊ ſeqṫ ꝙ qn̄ aliqd fcm̄ ē ſit nō ens. Tūc āt fcm̄ ē qn̄ gn̄atio terminaṫ. ſ. ī illo nūc qḋ diuidit tp̄s p̄us ⁊ poſteri⁹. Si ḡ ī toto tpe p̄ori nō erat ens: ī h̄ āt nūc qn̄ iā gn̄atū ē ēt nō ens ē: q2 illḋ nūc ē finis p̄oris tpis. Quō āt iſta īcōuenīētia nō ſequanṫ oñdit ſubdēs ꝙ vnū ⁊ idē nūero ſignū. ſ. nūc: eſt cōe vtriq3 tpi. ſ. p̄ori ⁊ poſteriori. Sz q̄uis ſit vnuz ſubo: nō tn̄ ē vnū rōne: ſz duo. ē. n. finis p̄oris tpis ⁊ pn̄ᵐ poſterioris. Sz ſi accipiaṫ ī ipo nūc: qḋ res ē. i. ſi accipiaṫ ſ3 ꝙ eſt vnū re: ſꝑ tz ſe cū poſteriori paſſione. Uel aliter. q̄uis ip̄3 nūc finis ſit tpis p̄oris: ⁊ pn̄ᵐ poſterioris: ⁊ ſic ſit cōis vtriq3: tn̄ ſ3 ꝙ ē rei. i. ſ3 ꝙ cōparaṫ ad rē q̄ moueṫ: ſemꝑ eſt poſterioris paſſiōis: q2 res q̄ moueṫ ī illo īſtāti ē ſubiecta paſſiōi poſterioris tpis. Sic ḡ obiectiōe ⁊ ſolone poſita: māifeſtāt vtrūq3 ꝑ exēpla: ⁊ p̄ obiectionez cū diċ [Sit n. tp̄s.] Et diċ ſit tp̄s. a. c. b. res aūt q̄ moueṫ ſit. d. qḋ q̄dē. d. in. a. tpe ſit albū ī b. aūt nō albū. Uṙ ḡ ſeq ꝙ ī. c. ſit albū ⁊ nō albū: ⁊ quō h̄ ſequaṫ oñdit ſubdēs. Si. n. ī toto tpe a. ē albū: ſeqṫ ꝙ ī q̄libet accepto ī ipo. a. ſit albū: ⁊ ſilr̄ ſi ī toto tpe b. ē nō albū. ſeqṫ ꝙ ī q̄libet ipſius accepto ſit nō albū: cū ḡ. c. ſit acceptū ī vtroq3: q2 ē hu⁹ finis: ⁊ illius p̄ncipiū: videṫ ſequi ꝙ in c. ſit albū ⁊ nō album. ⸿ Secundo ibi.

⸿ Exemplaris oſtenſio quē dubitatur ꝙ id qḋ generatur vel corrumpitur in eodem inſtanti ſit ⁊ non ſit.

⸿ Nō eſt igiṫ dādū in oī tpe. a. c. pūcto. d. albū eē: ſz in quouis p̄ter vltimū. c. hoc aūt iā ipm poſteri⁹ eſt: ⁊ ſi nō albū fiebat: ⁊ ſi albū corrūpebaṫ in. a. c. toto factū eſt ſane: aut corruptū in. c. Quare albū aut non albū eſſe p̄mū: in illo vere dicere licet. Uel non eſt ortum non eſt: ⁊ cū corruptum eſt erit: aut album: aut nō album: ⁊ ens omnino atq3 nō ens ſimul eſſe neceſſe eſt.

⸿ Nō ergo dādū eſt in oī: ſed p̄ter vltimū nūc in quo eſt. c. Hoc aūt iā poſtremū: ⁊ ſi ſiebat albū ⁊ ſi corrūpebaṫ albūz in. a. oī: factū eſt ⁊ corruptum eſt in. c. Quare albū aut nō album p̄mū in illo verū eſt dicere: aut cū eſt factum: nō erit: aut cū corruptum eſt erit. Aut ſimul album: ⁊ non album: ⁊ oīno eſſe ⁊ non eſſe neceſſe eſt.

⸿ Manifeſtat ſolonē ſupra poſitā ⁊ diċ ꝙ nō ē ꝯcedendū ꝙ ī q̄libet accepto ī. a. ſit albū: ſz ē excipiēdū vltimū nunc qḋ ē. c. qḋ q̄dē iā ē poſtremū. i. vltim⁹ termin⁹ mutatiōis. Puta ſi albū vl̄ fiebat vl̄ corrūpebaṫ ī toto. a. ī. c. nō corrūpiṫ nec ſit albū: ſz iā factū ē ⁊ corruptū. Qḋ autē fcm̄ ē: ē: qḋ aūt corruptū eſt nō eſt. Uñ manifeſtū eſt ꝙ ī. c. p̄ verū eſt diċ h̄ eē albū: ſi ibi termineṫ generatio albī: aut eē nō albū: ſi ibi termineṫ corruptio albi. Aut ſi h̄ nō dicaṫ: ſequenṫ

quenẽ incõuenientia supra posita.f.ꝙ cũ aliqd est iã3 gnãtũ adhuc est nõ ens. ⁊ cũ corruptũ est adhuc est ens. Aut ẽt sequitur ꝙ aliquid simul sit albũ ⁊ non albũ: ⁊ vl'r ens ⁊ non ens. ℂ Deinde cum dicit.

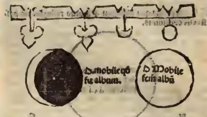
ℂ Qḋ si id generetᷓ necesse ẽ qḋ ꝑus nõ est: ⁊ cũ gnãtᷓ nõ est: fieri ꝓfecto nõ põt vt tp̃s ĩ idiuidua tpa diuidatᷓ. Nã si in.a.tpe.d.ipm albũ fiebat: fcm̃ ẽ aũt sil' ⁊ ẽ in alio idiuiduo tpe.b.herẽte tpi.a: si in.a.gdẽ fiebat ⁊ nõ erat: est aũt in ipso tpe.b: gnãtionẽ aliquã nimirũ mediã eẽ o3. Quare ⁊ tp̃s id erat ĩ quo fiebat. Nõ eni eadẽ ⁊ his erit rõ q nõ ex idiuiduis ingunt tp̃s cõ stare. S3 fcm̃ ẽ in tpis ipsi⁹ in quo fiebat vltio pũcto: cui gdẽ nihil heret: neq3 deiceps ẽ. Indiuidua ṽo tẽpora sũt deiceps. Que cũ ita sũt p3 si in.a.toto tpe.d. fiebat nõ eẽ mai⁹ id tp̃s: ĩ quo fcm̃ ẽ atq3 fiebat: eo tẽpore quo toto solũ fiebat. He igitur talesue quedam sunt rationes: ex gbus vt proprijs quispiam credet motum rectum ꝑpetuo cõtinuum esse non posse.

ℂ Si aũt qḋcũq3 fuerit prius nõ ens necesse est fieri ens: ⁊ cũ fit: nõ est: nõ posse ẽ in athoma tẽpora diuidi tẽpus. Si eni in.a.tẽpore.d.fiebat albũ. factu3 est aũt simul ⁊ est in altero idiuiduo tẽpore: habito aũt in.b: si in.a.fiebat: nõ erat: in b.aũt: generationẽ op3 esse quãdã mediã. Quare ⁊ tẽpus erat in quo fiebat. Nõ enim eadẽ erat ratio ⁊ in nõ athoma diuidẽtib⁹: sed ipsius tẽporis in quo fiebat: factũ est ⁊ est in vltimo signo: cuius nihil est habitũ: neq3 ɔsequẽter: sed idiuisibilia tẽpora ɔ̃siter sunt. Manifestũ aũt est: q2 si in.a.toto tẽpore fiebat: nõ ẽ plus tẽpus in quo factum est ⁊ fiebat: q̃3 in quo fiebat solũ omni. Quibus gdẽ igitᷓ aliquis tanq̃3 proprijs credet rõnibus he ⁊ huiusmodi quedam sunt.

ℂ Infert qᵒdã correlariũ ex p̃missis.f.ꝙ tp̃s nõ diuidatᷓ in idiuisibilia tpa: q2 h' posito nõ poterit solui p̃missa dubitatio. Dicit g̊ ꝙ necesse ẽ oẽ qḋ est ꝑus nõ ens ⁊ postea ens: aliqñ fieri ens: ⁊ iteꝝ necesse ẽ ꝙ cũ aliqd fit: nõ est. Si aũt hec duo q̃ supponitᷓ sũt vera: ĩposse ẽ ꝙ tp̃s diuidatur in idiuisibilia tpa. Diuidatᷓ eni tp̃s ĩ idiuisibilia tpa: ⁊ sit p̃ᵐ tp̃s idiuisibile a: ⁊ 2ᵐ aũt ɔ̃siter se hñs ad ipm sit b. d.aũt qḋ prius nõ erat albũ: ⁊ postmodũ est albu3 fiebat albũ in.a. ⁊ tũc nõ erat albũ: op3 aũt dare ꝙ sit factu3 in aliquo tpe idiuisibili ⁊ habito.i.ɔ̃siter se hñte.f.in.b.in q̃ iã est. Si aũt fiebat albũ in.a.seqtur ꝙ in a.nõ erat albũ: in.b.aũt est albũ. Cũ ergo inter nõ esse ⁊ eẽ sit gnãtio media. q2 nihil trãsit de nõ eẽ in eẽ nisi p gnãtionẽ: seqtur ꝙ inter a.⁊.b.sit gnãtio media: g̊ erit aliqḋ tp̃s mediũ inter.a. ⁊.b.in quo fiebat albũ: q2 h' ponitᷓ tp̃s.b.d.gnãtionis. Et sil'r cũ in illo medio tpe idiuisibili fiat albũ: est nõ albũ: vnde eadẽ rõne oportebit ponere aliud tẽpus adhuc mediũ: ⁊ sic in ĩfinitũ. Et h' ideo q2 nõ põt poni ꝙ ĩ eodẽ tẽpore fiat ⁊ factũ sit. Sed nõ est eadẽ rõ si dicatur ꝙ non sũt idiuisibilia tẽpora in que tẽpus diuiditᷓ. Dicem⁹.n.s3 h' ꝙ vnũ ⁊ idẽ tẽpus est ĩ quo fiebat ⁊ factũ est. Sed fiebat ⁊ erat nõ ens in toto tẽpore p̃cedẽti: ẽ aũt factũ ⁊ ens in vltimo nũc tẽporis: qḋ gdẽ nõ se habet ad tẽpus precedẽs sicut habitũ aut ɔ̃siter: sed sicut terminus eius. Sed si ponantᷓ tempora indiuisibilia: necesse est ꝙ ɔ̃siter se habeãt. Manifestũ est aũt s̃m p̃missa ꝙ nõ suppositis tẽporibus idiuisibilibus si aliqd fiat albũ in toto tẽpore.a.nõ est maius tẽpus in quo factũ est ⁊ fiebat: q̃3 in quo fiebat solũ: q2 in toto tẽpore fit: in vltimo aũt termino tẽporis ẽ factũ. Tẽpus aũt ⁊ terminus tẽporis nõ sũt aliqd maius q̃3 tẽpus tm̃. Sicut etiam pũctũ nihil magnitudinis adijcit linee. Sed si ponãtur tempora indiuisibilia: manifestum est ex premissis ꝙ oportet plus tpis eẽ in quo fit ⁊ factum est: q̃3 in quo fit solũ. Ultimo aũt epilogando ɔcludit principale intentũ dicens ꝙ premisse rõnes sunt ⁊ similes eis quibus credẽdũ est tanq̃3 proprijs ꝙ motus reflexus non est continuus. LEC. XVIII.

ℂ Ostensio ꝙ tempus non diuidatur in indiuisibilia.

A. Tp̃s indiuisibile. B. tp̃s indiuisibile.

ℂ Hoc idẽ insuꝑ ita sese hẽre videbitᷓ: ⁊ si differendi modo idipsum considerabimus.

Rationabiliter autem ⁊ ex his intendentibus videbitᷓ alicui ⁊ idẽ h' accidere. T.c.70.

Postq̃3 Ph's ostẽdit rõnibus ꝓprijs ꝙ motus reflexus nõ est ɔtinuus: ostẽdit hic idẽ rõnibus cõibus ⁊ logicis. Et circa h' duo facit. P̃io dicit de quo ẽ intentio. Scḋo pbat ꝓpositũ.ibi [Omne eni qḋ mouetᷓ.] Dicit ergo primo ꝙ si aliquis velit [rõnabiliter.] id est logice intendere ad propositum ostendendum: videbitur hoc idem sequi.f.ꝙ motus reflexus non est continuus ex rationibus que ponentur. ℂ Secundo ibi.

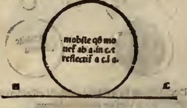
ℂ Oẽ itaq3 qḋ ɔtinue mouetᷓ: mõ nihil ꝓhibeat: ad id ⁊ antea ferebatᷓ ad qḋ ꝑ motũ accessit. Ceu si ꝑuenit ad.b.ferebatᷓ ad.b: ⁊ nõ solũ cũ erat ꝓpe: s3 statĩ3 ẽt vt icepit motu cieri. Cur eni nũc magis q̃3 ꝑus. Hoc ⁊ ad ceteros accõmodabitᷓ mot⁹. At id qḋ ex.a.fertᷓ ad.b.veniet rursus ad.a.ɔtinuo motu. Cũ igitᷓ ex.a. mouetᷓ ad.b.tum fertur etiam ad.a.eo motu quo pergit ex ipso.b. Quo fit vt cõtrarijs simul motibus moueatur. Recti nanq3 motus contrarij sunt.

ℂ Omne eni qḋ mouetᷓ ɔtinue: si a nullo prohibeatᷓ: in qḋ gdẽ venit s̃m loci mutationẽ: in hoc ⁊ ferebatᷓ prius. vt si in.b.venit. ⁊ ferebatᷓ in.b: ⁊ nõ cũ ꝓpinquũ erat: s3 mox sicut icepit moueri. Quid eni magis nũc q̃3 pri⁹. Sil'r aũt ⁊ in alijs. Qḋ aũt ab.a.fertur in.c.iteꝝ veniet in.a.ɔtinue motũ: cũ ergo ab.a.in.c.ferebatᷓ tũc ⁊ ĩ.a.fertur s̃m motũ qui est.a.c. ⁊ econuerso: quare simul ɔ̃rijs. Contrarij.n.q s̃m rectitudinem.

ℂ Ostendit ꝓpositum. Et primo solũ in motu reflexo locali. Scḋo cõiter in oĩbus motibus. ibi [Amplius ex his manifestũ ⁊c.] Prima rõ talis est. Omne qḋ mouetur cõtinue: a principio sui motus ferebatᷓ in finẽ ad quẽ peruenit s̃m loci mutationem: nisi fuerit aliqd prohibens: q2 a ꝓhibente potuisset in aliam partem deflecti. Exẽplificat aũt hanc ꝓpõne3 dicens ꝙ si aliquid per motum locale3 peruenit ad.b: non solũ qñ propinquum erat: sed statĩ qñ

incepit moueri mouebatur ad.b. Nō ē.n.aliq̄ rō q̄re magis moueat̃ ad.b.nūc q̄ prius.⁊ sil'e est in alijs motibus: Si aūt ita sit φ motꝰ reflexus sit ꝯtinuus: veꝝ erit dicere φ id qđ mouet̃ ab a.in c.⁊ iteꝝ reflectitur in a.ꝯtinue mouet̃. Ergo in p̄ma pte motus q est ab a.in c.mouebat̃ ad terminū vltime ptis q est a.⁊ sic dū mouet̃ ab a.mouet̃ ad a. Seqtur ergo φ sil moueat̃ ꝯrarijs motibus:q: in motibꝰ rectis ꝯriū est moueri ab eodē ⁊ in idē. In motibus aūt circularibus nō est ꝯriū. Hoc aūt ē īpossibile φ aliqđ simul moueat̃ ꝯrarijs motibus: ergo impossibile est φ motus reflexus sit continuus. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Ratio prima qua ostēditur φ motus reflexus nō possit esse continuus.

ℭ Et īsup vt ex eo mutet̃ in quo ipm nō est. Quod si hoc fieri nequeat: in ipso.b.stet̃ necesse est. Non igit̃ hic vnus ē motꝰ. Qui nāq̄ ꝫ motus itercipitur statu: is vnus profecto nō est: vt luce clarius extat.

ℭ Simul aūt ⁊ ex hoc mutat̃ i quo nō ē. Si igit̃ hoc ipossibile: necesse ē stare in.c. Nō ergo vnꝰ motus. Reditus enim statui nō est vnus.

ℭ Ex eodē medio ducit ad aliud inconueniēs. Si.n.aliqd dux mouet̃ ab.a.mouetur ad.a.nō aūt pōt moueri ad.a. nisi ex aliquo contraposito qđ sit.c.in quo mobile nondū fuit cum incipit moueri ab.a.seqtur φ aliquid mouet̃ ex illo termino in quo nō est. Sic ergo impossibile est φ motus reflexus sit ꝯtinuus. Et si hoc est impossibile: necesse est φ in pūcto reflexionis mobile qescat.s.in.c. Ex quo pꝫ φ nō est vnus motus:q: motus q distinguit̃ p interpositionem quietis nō est vnus. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Preterea ex hisce magis vniuersaliter de oī motu pspicuū idē erit. Nā si oē qđ mouet̃: aliquo motu dictoꝝ motuū oīno mouet̃: ⁊ qđ qescit: ex his aliq̄ qete qescit q̄ opponunt̃: nullus eni alius in rōne rerū p̄ter assignatos est motus: id aūt qđ nō semp hoc motu mouet̃: eoꝝ motuū inq̄: qui spē differūt: ⁊ nō motus totiꝰ cuiuspiā pte: necesse est opposita qescat qete. Est eni qes p̄uatio motus. Si igit̃ hec ita se hñt: ⁊ motꝰ qdē recti ꝯrarij sūt: fieri vo nequit: vt simul qcq̄ motibꝰ ꝯrarijs moueat̃: id pfecto ex.a.fert̃ ad.b.nō ex b.quoq̄ simul fereť ad.a. Atq̄ cū nō simul motibus vtrisq̄ ferat̃: moueat̃ aūt dicto motu ex.a.pergēdo ad b: p̄us i ipso.b.qescat necesse est. Hic eni ē ea qes q̄ opponit̃ ei motui quo itur ex.b.ad.a. Pꝫ igit̃ ex hisce q̄ diximꝰ: motū nullū rectū ꝯtinuū esse posse.

T.co.71. ℭ Amplius ⁊ ex his manifestū vit̃ magis de oī motu. Si enim oē qđ mouet̃: mouet̃ aliquo dictoꝝ motuū: ⁊ qescit aliq̄ dictaꝝ oppositaꝝ qetū: nō erat eni aliꝰ p̄ter istos: qđ āt nō semp mouet ꝫ hūc motū: dico aūt qcunq̄ sit alteri spē: ⁊ nō si aliq̄ pars ē totius: necesse ē qescere ꝫ oppositā qetē. Quies.n.priuatio ē motus. Si igitur ꝯrarij qdē motꝰ sūt: qui ꝫm rectitudinē: simul aūt nō ꝯtingit moueri ꝯrios: qđ ab.a.ad.c.fert̃: nō vtiq̄ fereť simul ab ipso.c.ad.a. Quoniam aūt nō simul fert̃: mouet̃ aūt hūc motū: necesse est prius quiescere apud.c. Hec enim opposita quies ei qui ē.c.motui. Manifestū igitur ex his q̄ dicta sunt: q̄m nō est continuus motus.

ℭ Probat idē vlius i quolibet genere motus tribus rōnibus. Quaꝝ p̄ma talis ē. Oē qđ mouet̃: mouet̃ aliq̄ spērū motus supra assignataꝝ: ⁊ silr oē qđ qescit opꝫ φ qescat aliq̄ qete oppositaꝝ p̄dictis motibꝰ. Ostēsum est.n.supra in.5.φ non pōt esse alius motus p̄ter assignatos. Accipiamus ergo aliquē motū distinctū ab alijs motibꝰ. ꝫm mō φ sit differēs spē ab alijs: sicut dealbatio differt a denigratiōe: nō aūt sic φ motus q accipit̃ distīguat̃ ab alijs sicut vna pars motus ab alijs ptibꝰ eiusdē motus: vt vna pars dealbationis distinguit̃ ab alijs ptibꝰ dealbationis eiusdē. Accepto ḡ vno tali motu sicut dcm̄ est: veꝝ ē dicere φ illud qđ nō semp mouet̃ h motu: ex necessitate prius qescebat opposita quiete: sicut qđ non semp dealbat̃ aliq̄ñ qescebat qete opposita dealbatiōi. Et hec ppositio nō eēt vera si aliq̄ pars determinata motꝰ acciperet̃. Nō.n.est necesse vt qđ nō semp mouebat̃ hac parte dealbationis φ antea qesceret qete opposita: q: ātea ēt dealbabat̃ alia pte dealbationis. Et pp hoc signanter dixit [Et nō si aliqua pars ē totiꝰ.] Hāc aūt ppōnē sic pbat. Quoꝝ priuatiue oppositoꝝ necesse ē cū vnū nō inest: alteꝝ inesse susceptibili: qes aūt opponit̃ motui priuatiue: ḡ si mobile erat qñ sibi motus nō inerat: ex necessitate seq̄t̃ φ tūc quies sibi iesset. Hac igit̃ ppōne pbata ex rōne suprapositā sumit minorē dicēs φ si motus recti ꝯrarij sūt q est ab.a. ad.c.⁊ qui est a.c.ad.a: ⁊ non ꝯtingit sil'e esse motus ꝯrios manifestū est φ qñ mouebatur ab.a.ad.c.non mouebat̃ tunc a.c.ad.a.⁊ sic isto motu qui est a.c.ad.a.non semper mouebat̃. Unde ꝫm ppōnē premissam necesse est φ mobile prius qesceret qete opposita. Ostēsum est autē in.5.φ motui q est a.c.opponit̃ quies que est in.c.ergo qescebat in.c. Nō ḡ motus reflexus erat vnus ⁊ ꝯtinuus: cū distinguat̃ p interpositionē quietis. ℭ Scđam rōnē ponit ibi. Lec.34 pa.

ℭ Insup h ēt mō rō magis erit accōmodata. Simul eni corruptū ē nō albū: ⁊ ortū est albū. Si igit̃ alteratio qua itur ad albū: atq̄ ex albo ꝯtinua sit: ⁊ nullo in tēpore maneat: simul profecto corruptum est non album: ⁊ factū est album: atq̄ nō albū. Hoꝝum eniꝫ trium idem tempus erit: vt patet. Lec.61. com.54

ℭ Amplius aūt ⁊ hec ratio magis propria ē his que dicta sūt. Simul eni corruptū est qđ nō album: ⁊ qđ factū est albū. Si igit̃ ꝯtinua alteratio ad albuꝫ ⁊ ex nō albo: ⁊ nō manet aliquo tēpore: simul corruptū est nō albumq: ⁊ factuꝫ est nō albū. Triū.n.erit idem tempus. Lec.62.

ℭ Que talis est. Simul corrūpitur non album ⁊ generat̃ albū: ⁊ ecōtrario simul corrūpit̃ albū ⁊ fit nō albū. Sed si motus reflexus in quolibet genere sit ꝯtinuus: seq̄t̃ φ ꝯtinue alteratio terminetur ad albū: ⁊ icipiat ex albo recedere: ⁊ φ non quiescet ibi aliquo tpe. Alioquin non esset continua alteratio si interponeretur qes. Sed sicut dictum est cum fit albū corrūpit̃ nō albuꝫ: sequitur ergo φ sil corrūpatur non albū: ⁊ fiat nō albū: q: ista tria sunt

in eodē tpe.s.fieri albū.ɀ corrūpi nō albū:ɀ iterū fieri nō albū:si tn̄ ɔtinuet reflexio absqȝ interpositiōe qetis. Hoc aūt ē manifeste ipole ꝙ sil' fiat nō albū ɀ corrūpat nō albū. Nō ḡ ē pole ꝙ mot' reflexus sit ɔtinu'. Hec āt rō ad gnātionē ɀ corruptionē ptinere vr̄. Et pp̄ h̄ hanc rōnē dicit,eē magis ppriā q̄ pmissas:qȝ i ɔdictorijs magis apparet ꝙ nō pñt eē sil' nā. Et tn̄ qḋ dr̄ in gnātiōe ɀ corruptione extēdit ad oēs mot':qȝ i quolibet motu ē q̄dā gnātio ɀ corruptio. Sic̄ n.i alteratiōe gnāt ɀ corrūpit albuȝ vel nō albū:ita ɀ in q̄libet alio motu. ⁋ 3ᵃᵐ rōnē ponit ibi.

⁋ Preterea nō si tēpus cōtinuū ē:ɀ mot' ɔtinuus est: sed deinceps. Quo nāqȝ pacto ɔriorū motuū: vt dealbatiōis ac denigratiōis idē fuerit finis. Patet igit motū rectū ɔtinuū perpetuo esse nō posse.

⁋ Amplius nō si continuū est tps: ɀ motus: sed cōsequēter. Quomō igit erit vltimū idem contrariorum: vt albedinis ɀ nigredinis.

t.cō. 40. ⁋ Que talis ē. Sicut.ā.in.5.dictū est:nō est necīū si ɔtinuū ē tps ꝙ pp̄ hoc mot' sit ɔtinu'. Mot' n. diuersarū spērū ɀ si succedāt sibi in tpe ɔtinuo:nō tn̄ sūt ɔtinui: sȝ ɔsiter se hñtes:eo ꝙ ops ɔtinuorū eē vnū cōeȝ terminū. ɔriorū aūt in spe dr̄ntiū vt albedis ɀ nigredis:nō pōt eē vn' cōis terminꝰ. Cū igit mot' q ē ab a. in c. sit ɔrius motui q est a.c. in a. in quocūqȝ genere mot'. vt.ā.in.5.ondsuȝ est: ipole est ꝙ isti duo mot' sint ɔtinui adinuicē:& si tps eorū sit cōtinuū nulla iterposita qete. Reliqt ḡ ꝙ mot' reflex' nullo mō pōt eē ɔtinu'. Est aūt cōsiderādū ꝙ rōnes pmisse dicunt logice:qȝ pcedunt ex q̄busdā cōibus.s.ex ppzietate contrariorum.

Lec. 8. t. com. 40.

LEC. XIX.

⁋ Motus aūt isce q sup circularē lineā fit: vnus atqȝ ɔtinuus erit. Nullū eni ipossibile accidit. Etenim id qḋ ex a. mouet: simul ad ipm mouebit. a. eadē nimirū appetitione. Ad qḋ eni pueniet: ad id ɀ mouet: sȝ nō simul ɔrijs ciebit motibus: neqȝ oppositis sane. Nō eni ois mot' quo pgit ad b: ɔri' ei quo itur ex b: aut opposit' ē. Sȝ ɔri' qdē ē rect': huic eni mot' loco accōmodat' ɔrius ē: vt his q per diametrū fit. Termini eni plurimū distāt. Oppositus aūt ē: qui per eādē fit longitudinē. Quare nihil vetat vt talis motus continuus sit: nullasqȝ prorsus intercapedines habeat. Etenim conuersio quidem a seipso in seipsum: rectus aūt motus a seipso in aliud transitio est.

T.cō.73. Ubi plerique latini codices habēt (sȝ eadē positiōes) greci habēt κατὰ τὴν αὐτὴν χ(obseruatiōe) quā nos frequentationem processus cuiusdam a se possumus.

Q Ui aūt i circulari: erit vn' ɀ ɔtinuus. Nullū eni ipossibile ɔtingit. Qḋ eniȝ ex a. mouet sil' mouebit i a. sȝ eādē positionē. In qḋ eni veniet: ɀ mouet i b. Sȝ nō sil' mouebit ɔrijs neqȝ oppositis. Nō. n. ois quīe in b: ei q est ex b ɔrius est neqȝ oppositus. Sed ɔrius in recta qdē. Hic eni est ɔri' ꝭm locū: vt q ꝭm diametrū. Distat eni plurimum. Oppositus aūt q est ꝭm eādē lōgitudinē. Quare nihil phibet moueri cōtinue: ɀ nullo tēpore deficere. Circularis qdē eni motus est ab eodē in idē. Rectus aūt ab eodē in aliud.

Postq̄ ꝓbs ondit ꝙ nullus mot' localis pōt eē cōtinu' pter circularē. Hic ondit ꝙ mot' circularis pōt eē ɔtinu' ɀ pm'. Et pmo ondit h̄ p pprias rōnes. Scdo p rōnes logicas ɀ cōes. ibi[Rōnabiliter āt accidit.]Circa pᵐ duo facit. Prio ondit ꝙ motus circularis sit. Scdo ꝙ sit pmus. ibi[Qz aūt latiorum.]Circa pᵐ duo facit. Prio ponit duas rōnes ad ondēdū ꝙ mot' circularis pōt eē ɔtinu'. Scdo ex eisdē rōnib' ɔcludit ꝙ nullus ali' mot' pōt eē ɔtinu'. ibi[Manifestū aūt ex hac diuisione.]Qz aūt mot' circularis possit eē vn' ɔtinu' pᵃ rōne sic pbat. Illud dr̄ eē pole ad qḋ nullum seqt ipole: nullū āt seqt ipole si dicam' ꝙ mot' circularis sit in ppetuū cōtinu'. Qḋ pȝ ex h̄ ꝙ i motu circulari illud qḋ mouet ex aliquo: puta a. sil' mouet in idē signū[sȝ eādē pōnē]i. sȝ eūdē pcessū mobilis eodē ordie ptiū suorū: qḋ i motu reflexo nō ɔtigit: qȝ cū aliqd retrocedit dispōit sȝ ɔriū ordinē ptiū in mouēdo: qȝ vel ops ꝙ ps mobilis q̄ i pᵒ motu erat por: ex reflexiōe fiat posterior: vl' ops ꝙ illa ps mobilis q̄ in pᵒ motu aspiciebat ad vnā dr̄iam loci: puta dextruȝ vel sinistruȝ: in reflexiōe aspiciat ad ɔriū. Sȝ in motu circulari seruat eadē positio: dū aliqd mouet ad id a quo recedit. Sic ḡ poterit dici ꝙ etiā a pncipio sui motus dū recedebat ab a. mouebat ad hoc ad qḋ tādē pueniet. s. ad ipȝ a. Nec pp̄ h̄ seqt h̄ ipole ꝙ sil' moueat motib' ɔrijs aut oppositis: sicut sequebat i motu recto. Nō eni ois mot' q est ad aliquē terminū ē ɔrius aut opposit' motui q ē ex illo eodē termio. Sȝ ista ɔrietas inuenit in linea recta: sȝ quā attēdit ɔrietas i loco. Nō eni attēdit ɔrietas inter duos termios sȝ lineā circularē q̄cūqȝ pars sit circūferētie: sȝ sȝ diametrū. Cōtraria eni sūt q̄ maxie distāt. Maxia āt distātia iter duos termios nō mēsurat sȝ lineā circularē: sȝ ꝭm lineā rectā. Pñt eni iter duo pūcta ifinite linee curue describi: sed nō nisi vna linea recta. Id aūt qḋ ē vnū ē mēsura i quolibet genere. Sic igit pȝ ꝙ si sit aliqs circulus: ɀ diuidat p mediū: ɀ sit diameter ei' a.b: mot' q est p diametrū ab a. in b. est ɔrius motui q ē p eādē diametrū a.b. in a. Sȝ mot' q ē p semicirculuȝ ab a. in. b. nō ē ɔrius motui q ē p aliū semicirculum a.b. in a. Cōtrarietas aūt erat q̄ ipediebat ꝙ motus reflexus nō posset eē ɔtinuus: vt ex superiorib' rōnibus apparet. Nihil ḡ phibet ɔrietate sublata motū circularē eē ɔtinuū: ɀ tn̄ nullo tpe deficere. Et huī' rō est: qȝ motus circularis hȝ suū cōplemētū p h̄ ꝙ est ab eodē in idē. ɀ sic per h̄ nō ipedit eius ɔtinuatio. Sed motus rectus habet suum complementum per hoc ꝙ est ab eadem in aliud. Unde si ab illo alio reuertatur in idem a quo inceperat moueri: non erit vnus motus cōtinuus: sed duo. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Ostensio ꝙ motus qui sunt per diametruȝ circuli sunt contrarij: non autem qui sunt per semicirculos.

⁋ Et isce qdē motus q fit i circulo: nūq̄ fit i eisdē. Rect' āt sepe fit i eisdē. Is igit mot' q sp i alio atqȝ alio fit: ɔtinue fieri pōt. At hisce ɔtinue fieri nō pōt: q sepe fit i eisdē. Motib'. n. oppositis: id qḋ mouet sil' moueat necē ē. Quare fieri nō pōt: vt aut i semicirculo q̄cūq̄: aut i alia vlla circūferētia ɔtinue moueat. Sepe

eni i eiſdē moueaṫ: ⁊ ꝯrijs mutatiōib⁹ muteṫ neċe ē. Nō eni ꝯiūgūtur hic ꝑncipiū atq₃ finis. Circuli autē coniungunṫ: ⁊ hic eſt ſolus motus perfectus.

¶ Et q qdē in circulo: nequaq̄ i eiſdē ē. Qui vo ſm rectitudinē: multotiēs i eiſdē ē. Eū qdē igiṫ q ſemꝑ in alio ⁊ alio fit: ꝯtigit moueri ꝯtinue. Qui vo in eiſdē multotiēs: nō ꝯtingit. Neċe ē eni ſiṁ moueri ꝯrios. Quare neq₃ i ſemicirculo: neq₃ i alia circulatiōe neq₃ vna ꝯtigit moueri cōtinue. Multotiēs eni neċe eadē moueri: ⁊ ꝯrias mutatiōes mutari. Nō eni copulat principio finē. Qui āt circuli: copulat: ⁊ ſolus ē perfectus.

¶ Ponit 2ᵃᵐ rōnē dicēs: q mot⁹ circularis nō ē i eiſdē: ſed mot⁹ rectus multotiēs ē in eiſdē. Qđ ſic itelligēdū ē. Si n. aliqd moueaṫ ab a. in b. ꝑ diametrū: ⁊ iteꝝ a. b. in a. ꝑ eūdē diametrū: neċe ē q per eadē media redeat ꝑ q̄ ꝑus trāſierat: ⁊ ſic pluries ꝑ eadē ferṫ. Sȝ ſi aliqd moueatur ab a. in b. ꝑ ſemicirculū: ⁊ iteꝝ a. b. in a. per ſemicirculum aliū: qđ eſt circulariter moueri: manifeſtū eſt q nō redit ad idē ꝑ eadē media. Eſt aūt de rōne oppoſitoꝝ q circa idē ꝯſiderenṫ: ⁊ ſic manifeſtū eſt q moueri ab eodē i idē ſm motū circularē ē abſq₃ oppōnē: ſȝ moueri ab eodē in idē ſm motū reflexū ē cū oppōne. Sic igiṫ pȝ q motū circularē q nō redit ad idē ꝑ eadē media: ſȝ ſp ꝑtrāſit aliud ⁊ aliud. pōt eē vnus ⁊ ꝯtinu⁹: q2 nō hȝ oppōnē. Sȝ ille motus reflexus. ſ. q dū redit in idē pluries i eiſdē medijs fit ꝑtranſeūdo. nō pōt eē in ꝑpetuū ꝯtinu⁹: q2 neċe eēt q aliquid ſic moueret ꝯrijs motib⁹. vt. ē. oſtēſuȝ ē. Et ex eadē rōne ꝯcludi pōt: q neq₃ mot⁹ qdē in ſemicirculo: neq₃ in q̄cūq₃ alia circuli portiōe pōt eē in ꝑpetuū ꝯtinuū: q2 in his motib⁹ neċe ē q multotiēs ꝑtrāſeaṫ eadē media: ⁊ q moueanṫ ꝯrijs motib⁹ q̄ſi debeat fieri redit⁹ ad ꝑnᵐ: ⁊ h̄ ſō: q2 neq₃ in linea recta: neq₃ in ſemicirculo: neq₃ in q̄cūq₃ circuli portiōe copulaṫ finis ꝑn⁹: ſed diſtāt ab inuicē ꝑnᵐ ⁊ finis. Sȝ in ſolo circulo finis copulaṫ ꝑn⁹. ⁊ iō ſolus motus circularis ē ꝑfect⁹. Unūqđq₃ eni ꝑfectū eſt ex h̄ q attingit ſuū principium. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex hac aūt diuiſiōe pȝ fieri nō poſſe quo ceteroꝝ motuū q̄ſq̄ ꝯtinu⁹ ſit. Accidit eni i vniuerſis: vt ꝑ eadē q̄ſq₃ fiat. Ut i alteratiōe ꝑ mediū ipſȝ: ⁊ i motu q q̄ntitati acōmodaṫ ꝑ magnitudiēs medias: ⁊ i gnōne corruptiōeue ſiṁr. Nihil. n. itereſt pauca q̄ſpiā an plā faciat ea media i qbus ē ipa mutatio: ⁊ addat qđ an auferat: fit. n. vtroq₃ mō vt ꝑ eadē ſepe mot⁹ efficiaṫ.

Lō.74. ¶ Manifeſtū aūt ⁊ ex hac diuiſiōe: qm̄ nō ꝯtingit alios mot⁹ eē ꝯtinuos. In oīb⁹ eni accidit eadē moueri multotiēs: vt in alteratiōe media: ⁊ i eo q eſt q̄ntitatis ſm mediū magnitudinis: ⁊ in gnōne ⁊ corruptiōe ſimiṙr. Nihil. n. differt pauca aut multa facere: in qbus eſt mutatio: neq₃ medium ponere aliqd: aut auferre. Utrobiq₃ eni accidit eadem moueri multotiens.

¶ Oñdit ex eadē rōne q i nullo alio gn̄e pōt eē aliqs mot⁹ ꝯtinu⁹. Et ꝑ oñdit ꝓpoſitū. Scđo īfert qđdā correlariū ex dictis. ibi. Manifeſtuȝ igiṫ ex his. Dicit g̃ ꝑ q ēt ex iſta diſtōne q̄ ponit īter motū circularē ⁊ alios mot⁹ locales māifeſtū ē q nec in alijs gn̄ib⁹ mot⁹ ꝯtigit eē aliquos mot⁹ in īfinitū ꝯtinuos: q2 i oīb⁹ alijs generib⁹ mot⁹ ſi debeat aliqd moueri ab eodē in idē. ſeqtur q multotiēs ꝑtrāſeat eadē. ſicut in alteratiōe: opȝ q ꝑtrāſeat medias q̄litates. Ex calido. n. trāſiṫ in frigidū ꝑ tepidū: ⁊ ſi debeat rediri ex frigido i calidū: opȝ q ꝑ tepidū trāſeaṫ. Et idē appet in motu q ē ſm q̄ntitatē: q2 ſi qđ moueṫ de magno i paruū: ⁊ iteꝝ redeat ad magnū: opȝ q his ſit i media q̄ntitate. Et ſiṁe ē ēt in gnōne ⁊ corruptiōe. Si eni ex igne fiat aer: ⁊ iterū ex aere fiat ignis: opȝ q medias diſpōnes bis trāſeat. Sic. n. mediū pōt poni i gn̄atiōe ⁊ corruptiōe ſm q accipiṫ cū trāſmutatiōe diſpōnū. Et q2 media trāſire ꝯtingit i diuerſis mutatiōib⁹ diuerſimode: ſubiūgit q nihil dr̄t vel pauca vl multa media faceṙ ꝑ q̄ aliqd moueaṫ de extremo i extremū: neq₃ accipe aliqđ mediū poſitiue: vt pallidū īter albū ⁊ nigrū: vl remotiue: vt īter bonuȝ ⁊ malū: qđ neq₃ bonū neq₃ malū ē: q2 q̄liter cūq₃ media ſe hēant: ſꝑ accidit q eadē multotiēs ꝑtrāſeaṫ. ¶ Scđo ibi.

¶ Ex his igiṫ pȝ: nec eos nāles bene ſenſiſſe: qui res vniuerſas ſenſibiles iquiūt ſꝑ moueri. Nā motuū iſ dictoꝝ aliquo moueāt maxīeq₃ ſm illos altereṅ neceſſe ē. Fluere eni iquiūt eas ſꝑ decremētaq₃ ſuſcipere. Preterea gnōnē atq₃ corruptiōēȝ alterationē eē dicūt. Rō vo nr̄a tūc dixit nullo q̄cq̄ oino motu ꝑter ꝯuerſionē ꝯtinue moueri poſſe. Quare nec alteratiōe nec accretiōe decretiōeue. Hec igiṫ ſatis ſint dicta ad demōſtrādū nullā īfinitā eē mutationem aut continuam preter ipſam ſolam conuerſionem.

¶ Manifeſtū igiṫ ex his: qm̄ neq₃ phyſiologi bene dicūt oīa ſēſibilia moueri ſꝑ dicētes: moueri eni neċe ē aliquē hoꝝ motuū: ⁊ maxīe ſm illos ē alterari. Fluere eni dicunt ⁊ ſꝑ corrūpi. Adhuc aūt ⁊ gnōnē ⁊ corruptiōēni alterationē dicūt. Rō aūt nūc dixit vl̄r de oī motu: q ſm nullū motū ꝯtigit moueri ꝯtinue extra quem circulo. Quare neq₃ ſm alteratiōēȝ: neq₃ ſm augm̄tū. Ure qdē igiṫ neq₃ īfinita ſit mutatio neq₃ vna: neq₃ cōtinua extra circuli motū. nobis dicta ſint tāta.

¶ Lōcludit ex ꝑmiſſis q antiq nāles nō bene dixerūt: ponētes oīa ſenſibilia ſꝑ moueri: q2 oporteret q moueṙent ſm aliquē ꝑdictoꝝ motuū: de qb⁹ oñdim⁹ q nō pñt eē in ꝑpetuū ꝯtinui. Et maxīe q2 ſm q illi dicūt: mot⁹ ſꝑ ꝯtinu⁹ ē alteratio. Dicūt. n. q oīa ſꝑ defluūt ⁊ corrūpūṫ. Et adhuc dicūt q gn̄atio ⁊ corruptio nihil ē aliđ q̄ alteratio: ⁊ ſic dū dicūt oīa ſꝑ corrūpi: dicūt oīa ſꝑ alterari. Probatū ē aūt ꝑ rōnē ſupꝰ iductā q nullo motu ꝯtigit ſꝑ moueri niſi circulari: ⁊ ſic relinqṫ q neq₃ ſm alteratiōēȝ: neq₃ ſm augmētū: poſſunt oīa ſꝑ moueri vt illi dicebāt. Ultio aūt ꝑncipale īētū epilogādo ꝯcludit. ſ. q nulla mutatio poſſit eē īfinita ⁊ ꝯtinua niſi circularis. ¶ Deide cū dicit.

¶ Ipſaȝ aūt ꝯuerſionē lationū oīuȝ eē ꝑmā: ꝑſpicuū īde fieri pōt. Oīs eni latio: aut circularis ē: aut recta aut mixta: ſicut ⁊ antea diximꝰ. At hac qdē illas ꝑores eē neceſſe ē: ex illis enim ꝯſtat: vt pȝ. Recta vo: circularis ē prior. Eſt eniȝ ſimplex ꝑfectaq₃ magis. Fieri igiṫ nō pōt: vt ſuꝑ īfinita linea recta q̄cq̄ feratur. Nō ē eni id in rōne reꝝ: qđ hoc pacto dr̄ īfinitū. At neq₃ ſi eēt moueret q̄cq̄ oino. Nō eni id fit qđ impoſſibile ē. Impoſſibile aūt eſt (vt pȝ) trāſire q̄ppiā infinitum. Ea vo latio que ſuper finita recta linea fit: ſi reflectaṫ compoſita erit ꝑfecto duoq₃ motus: ſi non reflectatur imperfecta ac corruptibilis. At imperfecto perfectum: ⁊ incorruptibile corruptibili natura prius eſſe ⁊ ratione atq₃ tempore conſtat.

¶ Ure aūt lationū circularis ꝑia ſit manifeſtū ē. Lō.75.

Omnis.n.ẽ3 locũ mot⁹:sicut ⁊ pri⁹ dixim⁹:aut in circulo:aut in recto:aut mixtus est. Hoc autẽ necesse ẽ priores eẽ illos. Ex illis.n. ꝯstituit⁹ est. Recto aũt circularis. Simplex eni ⁊ pfect⁹ magis ẽ. In ifinitũ.n.nõ ẽ rectũ ferri. sic.n. ifinitum nõ ẽ. Sed neq3 si eẽt:moueret vtiq3 nihil. Nõ n.fit ipo͛e. Trãsire aũt ifinitũ ipo͛e ẽ. Infinito aũt recto reflectẽs qdẽ cõposit⁹ est: ⁊ duo sunt mot⁹. Nõ reflex⁹ aũt iperfect⁹ ⁊ corrupt⁹. Pri⁹ aũt ⁊ natura ⁊ rõne ⁊ tpe est pfectũ qdẽ iperfecto. Corruptibili aũt icorruptibile.

Le.16.t. com.64. ¶ Probat q̃ motus circularis sit pmus motuũ duab⁹ rõnib⁹.q̃rũ pma talis est. Ois motus localis:vt pri⁹ dcm̃ ẽ: aut ẽ circularis:aut rectus:aut cõmixtus. Circularis aũt ⁊ rect⁹ sunt põres cõmixto:q2 ex illis ꝯstituit. Inter illos aũt duos circularis ẽ põr recto. Circularis.n.ẽ simplicior ⁊ pfectior recto. Qð sic ꝓbat. Motus.n.rect⁹ nõ põt ꝓcedere in ifinitũ. Hoc.n.esset dupl͛r. Uno mõ sic q̃ eẽt magnitudo per quã trãsit mot⁹ rect⁹ ifinita:qð ẽ ipo͛e. Sed ẽt si eẽt aliq̃ magnitudo ifinita nihil moueret ad ifinitũ. Qð.n.ipossibile est eẽ:nunq̃ fit:aut generat. ipo͛e est aũt trãsire ifinitũ.nihil ḡ mouet ad h̃ q̃ ifinita pertranseat. Nõ ergo põt eẽ motus rect⁹ infinitus sup magnitudinẽ ifinitã. Alio mõ posset intelligi motus rectus infinitus su per magnitudine finita p reflexionẽ. Sed motus q̃ est re

Le.16.t. m.64. Le.c.14.t. 8. flexus nõ est vnus. vt supra ꝓbatũ est:sed ẽ cõpositus ex duob⁹ motib⁹. Si aũt super linea recta finita non fiat reflexio:erit mot⁹ iperfectus ⁊ corruptus. Imꝑfect⁹ qdẽ:q2 possibile ẽ ei fieri additiõe3. Corruptus aũt q2 cũ ꝑuenit ad terminũ magnitudis:cessabit motus. Sic ḡ p3 q̃ motus circularis q̃ nõ est cõposit⁹ ex duob⁹:⁊ q̃ nõ corrũpit cũ venit ad terminũ cũ sit idẽ ei⁹ pn̄ᵐ ⁊ finis:ẽ simplicior ⁊ pfectior q̃ mot⁹ rect⁹. Perfectũ aũt ẽ pus ipfecto:⁊ sil͛r

Lec.14. c.55. icorruptibile corruptibili:⁊ nã:⁊ rõne:⁊ tpe. sic supra ostẽsu3 ẽ:cũ ꝓbabat loci mutatiõe3 eẽ põrẽ aliis motib⁹. Necesse ẽ ḡ motũ circularẽ eẽ põrẽ recto. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Hisce pterea motus q̃ ꝑpetu⁹ eẽ põt:põr ẽ eo q̃ ꝑpetu⁹ eẽ neq̃t. At ꝯuersio qdẽ ꝑpetua eẽ põt. Ceterorũ aũt motuũ nul⁹ ꝑpetu⁹ eẽ põt. Stat⁹ eni fit op3. Qui cũ est:corrupt⁹ est iã ipse mot⁹ atq3 euanuit.

¶ Ampli⁹ prior est quẽ ꝯtingit ꝑpetuũ eẽ nõ ꝯtingenti. Circularem qdẽ igit͛ ꝯtingit ꝑpetuũ esse. aliorꝫ aũt neq3 loci mutationẽ:neq3 aliũ:neq3 vnũ ꝯtingit eẽ ꝑpetuũ. Statũ eni3 op3 fieri. Si aũt status est:corruptus est motus prior.

¶ Ponit scðaz rõnẽ:q̃ talis ẽ. Mot⁹ q̃ põt esse ꝑpetuus ẽ põr eo qui ꝑpetuus eẽ nõ põt:q2 ꝑpetuũ ẽ pus nõ ꝑpetuo ⁊ tpe ⁊ nã. Circularis aũt motus põt eẽ ꝑpetuus ⁊ nullus aliorꝫ motuũ:cũ oporteat eis succẽdere qetẽ. Ubi aũt qes superuenerit:corrũpit mot⁹. Relinq̃t ḡ q̃ mot⁹ circularis sit põr oibus aliis motibus. Hec aũt que in hac rõne supponit ex superioribus patẽt. LEC. XX.

¶ Atq̃ recte cũ rõneq3 accidit:ꝯuersionẽ vnũ eẽ motũ:atq3 ꝯtinuũ:⁊ nõ cũ lationẽ q̃ sup recta lĩea ꝑgit. Hui⁹ eni pncipiũ ⁊ finis ⁊ mediũ definitũ ẽ:⁊ oniuersa hec sũt ĩ ipsa. Quo sit vt id sit vñ icipiat qð mouetur:⁊ id itẽ ad qð ꝑueniet desinetq3 moueri. In ipsis nãq3 finib⁹ qescit id oẽ qð motu recto ciet:aut in eo ex quo icipit motu cieri:aut in eo ad quẽ accedit. S3 in circũferẽtia sũt hec vt p3 idefinita. Qð eni ipsius pũctũ:finis poti⁹ rõnẽ q̃ pncipij subit. Eque eni qðuis pũctorꝫ pncipiũ ẽ:⁊ mediũ:atq3 finis:vt semp id qð mouet in pncipio sit:⁊ medio:atq3 fine:⁊ nunq̃ ĩ vno tm̃. Quapropter ipsa spera mouet:⁊ aliquo mõ qescit. Eũdẽ.n.occupat locũ. Cã ãt ẽ:hec oĩa accidisse ipsi cẽtro. Nã pncipiũ3 ẽ ⁊ magnitudis atq3 finis. Quare sit:vt q2 h̃ extra circũferẽtiã ẽ nõ sit id ĩ quo qescit id qð fert q̃si trãsierit. Semp eni circa mediũ: sed non ad vltimũ fertur. Quia vo semp hoc manet: ideo totũ ipm ꝯtinue ꝑtim quiescit:partĩ3 mouetur.

Rationabiliter aũt accidit ⁊ circularem vnũ eẽ ⁊ ꝯtinuũ:⁊ nõ rectũ. Ei⁹ enim q̃ in recto determinatũ est pricipiũ ⁊ finis ⁊ mediũ:⁊ oia hec h3 in seipso. Quare est. vñ icipiet qð mouet:⁊ vbi finiet. Apud terminos.n.qescit oẽ:aut vñ:aut vbi. Circularis aut ideterminati sũt. Quid.n.magis qcũq3 termin⁹ corꝫ q̃ sunt in linea. Simil͛r.n.vnũqðq3 principiũ ⁊ mediũ est ⁊ finis. Quare semp q̃dã sũt in pricipio ⁊ fine:⁊ nũq̃ in vno tm̃ sũt. Uñ mouet ⁊ qescit quodãmõ spera. Eundẽ.n.obtinet locũ. Cã aũt est:q̃ oia hec accidũt cẽtro. Principiũ.n.⁊ mediũ magnitudis ⁊ finis ẽ. Quare ꝓpter id q̃ extra circularez ẽ:nõ ẽ vbi qð fertur qescat. Sic.n.semp fert circa mediũ: sed nõ ad vltimũ. Propter hoc aũt manet ⁊ semp qescit quodãmõ totũ:⁊ mouetur continue. Cõ.76.

Postq̃ Phs oñdit ꝑ ꝓprias rõnes:q̃ mot⁹ circularis ẽ ꝯtinuus ⁊ pmus. h̃ oñdit idẽ ꝑ q̃sdã logicas ⁊ cões rõnes. Et ponit tres rõnes. Circa q̃rũ pmam dicit q̃ rõnabil͛r accidit q̃ mot⁹ circularis sit vnus ⁊ ꝯtinuus in ꝑpetuũ:nõ aũt mot⁹ rect⁹:q2 in recto determinat pn̄ᵐ mediũ ⁊ finis:⁊ oĩa hec tria est assignare in ipsa linea recta:⁊ iõ ẽ in ipsa linea vñ icipit mot⁹ ⁊ vbi finiat:q2 ois mot⁹ qescit apud termios.s.vel a quo vel ad quẽ. Has.n. duas q̃etes.ã.in.5.distinxerat. S3 in linea circulari termini nõ sũt distinct. Nulla.n.est rõ.q̃re vnũ pũctũ signatũ ĩ linea circulari sit magis terminus q̃ ali⁹:q2 vnũqðq3 sil͛r ẽ ⁊ pn̄ᵐ ⁊ mediũ ⁊ finis:⁊ sic quodãmõ qð mouet circulariter:semp est ĩ pn̄ᵒ ⁊ in fine:inq̃tũ.s.qðlibet pũctũ signatũ in circulo põt accipi vt pn̄ᵐ vel finis:⁊ quodãmõ nũq̃ est in pn̄ᵒ vel fine:inq̃tũ.s.nullũ pũctũ circuli ẽ pn̄ᵐ vel finis in actu. Uñ seq̃tur q̃ spera quodãmõ mouet ⁊ quodãmõ qescit:q2 sicut l.6.dcm̃ ẽ.spera dũ mouet semp obtinet eũdẽ locũ s̃m sub3:⁊ q̃tũ ad h̃ qescit aliũ tñ ⁊ aliũ s̃m rõnẽ:⁊ q̃tũ ad h̃ mouet. Iõ aũt in ipsa linea circulari nõ distinguit pn̄ᵐ mediũ3 ⁊ finis:q2 hec tria ꝑtinẽt.od cẽtrũ:a quo sicut a pncipio ꝓcedunt linee ad circũferentiã:⁊ ad ipm terminant linee a circũferẽtia ꝓtracte:⁊ est ẽt mediũ totius magnitudinis s̃m eqdistantiã ad oĩa signa circũferẽtie. Et iõ q2 pn̄ᵐ ⁊ finis circularis magnitudinis est extra circulatiõe3.s.in cẽtro:ad qð nõ ꝑtigit qð circulariter mouet:nõ est assignare in motu circulari vbi qescat illud qð fert cu3 ꝑuenerit ad ipm:q2 qð circulariter mouet semp fert circa mediũ:s3 nõ fert ad vltimu3: q2 nõ fert ad mediũ qð est pn̄ᵐ ⁊ vltimũ. Et ꝓpter hoc totũ qð sperice mouet quodãmõ semp qescit:⁊ quodãmodo ꝯtinue mouet:vt dcm̃ est. Ex his ergo que dicta sunt sic rõ extrahi põt. Ois mot⁹ q̃ nũq̃ est in pncipio ⁊ fine ẽ cõtinuus:sed motus circularis est huiõ.ḡ ⁊c. Et per idem

Le.c.8.t. com.54. Lec.11.t. com.84.

medium probatur ꝙ motus rectus non possit esse continuus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accidit aũt hec cõuersio: vt ecõtra ↄuersio motuũ sit ꝑma atq3 mẽsura: q2 nãq3 motuũ est mẽsura ipsa ↄuersio: ideo primus sit ipsa motus necesse est: ipso eni ꝑmo oĩa mẽsurant̃. Et q2 rursus primus ẽ ⁊ oĩu3 motus: ideo ipsa mensura est ceterorum.

¶ Accidit ãt ↄuersi3. ⁊ nãq3 qm̃ mẽsura motuũ circulatio: primã neccẽ ẽ ipsa3 eẽ. Oĩa eni mẽsurant̃ primo. Et q2 primũ mensura aliorum est.

¶ Ponit secundã rõne3 dicens: ꝙ hec duo ↄuersim se sequentur. s. ꝙ motus circularis sit mensura oĩum motuũ: ⁊ ꝙ sit ꝑmus motuũ. Oĩa. n. mensurant̃ ꝑmo sui generis.
Lec. 2. vt in. 10. meta. ostendit̃. Et sic ista ꝓpositio ↄuertibilis ẽ: omne qđ est mẽsura: est ꝑmũ sui generis: ⁊ oẽ qđ est ꝑmũ:
Lec. vii° t. cõ. 133. est mẽsura. S3 mot⁹ circularis est mẽsura oĩu3 alioꝝ motuũ. vt p3 ex his que in fine q̃rti sunt dicta. g̃ mot⁹ circularis est ꝑmus motuũ. Uel si supponat̃ ꝙ motus circularis sit ꝑmus motuũ ꝓpter supradictas rõnes: ↄcludet̃ ꝙ sit mẽsura alioꝝ motuũ. ¶ Tertiã rõnẽ ponit ibi.

¶ Preterea vniformis etia3 motus sola ↄuersio esse posset. Que nãq3 recto motu cient̃: difformiter sane ferũt̃. Discrepãt eni ꝑtes mot⁹ ꝓpinq̃ ꝑncipio ab hisce ꝑtib⁹ q̃ ꝓpinque sũt fini. Etenim vniuersa q̃ suapte nã feruntur. quo magis ab eo loco recedũt ex quo moueri ceperint: eo celerius moueri vident̃. At sola in ↄuersiõe: neq3 ꝑncipiũ est: neq3 finis: qppe cũ nõ sit in ipsa circũferentia quicq3 tale: sed extra.

¶ Amplius aũt ⁊ regularẽ ↄtigit circularẽ eẽ solũ. Que. n. in recto: a pricipio irregulariter ferũtur ad finẽ. Oĩa. n. q̃nto distãt q̃dẽ plus a q̃escẽte: ferunt̃ velocius. Circularis autẽ solius neq3 pricipiũ in ipso aptum natũ est esse: sed extra.

¶ Dicens ꝙ solus motus circularis põt esse regularis: q2 que in linea recta mouẽtur: regulariter ferunt̃ a ꝑncipio
Lec. 7. t. com. 44. vsq3 ad finẽ. Est. n. motus irregularis. vt in. 5. dcm̃ est: qui nõ est equaliter velox per totũ: qđ necesse est accidere in omni motu recto: q2 in motib⁹ nãlib⁹ quãto aliq̃ que mouent̃ plus distãt a ꝑma ꝑte a qua incipit motus veloci⁹ mouẽtur: in motu aũt violẽto quãto plus distant ab vltima ꝑte ad quã terminat̃ motus: tãto velocius mouẽtur. Nã motus nãlis intendit̃ in fine: violẽtus aũt in principio. Hoc aũt in motu circulari locũ nõ h3: q2 i circulo ꝑncipiũ ⁊ finis nõ est natũ eẽ iter ipsum circulanões que fit per circũferentiã. [sed extra]. i. in centro. vt dcm̃ est. Unñ nulla est rõ. q̃re intendatur ⁊ remittat̃ motus circularis quasi per approximationẽ ad principiũ vel fine3: cũ semper equaliter appropinquat centro qđ est principium ⁊ fi
Lec. 7. t. com. 43. nis. Manifestu3 est aũt ex his que in. 5. dicta sunt ꝙ motus regularis est magis vnus q̃3 irregularis: ⁊ sic mot⁹ circularis ẽ prior nãliter q̃3 mot⁹ rectus. Quãto. n. aliq̃d est magis vnũ: tãto nãliter ꝑus est. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ At vo scie hui⁹ lationẽ inq̃3 primũ motuũ eẽ testes sũt vniuersi q mẽtionẽ mot⁹ fecerũt. Principia enim ipsius hisce tribuũt q̃ motu istiusmodi cient. Segregatio nãq3 ↄgregatione motus in loco sũt. Hoc aũt mõ ↄcordia atq3 discordia mouẽt. Altera nãq3 ipsarũ segregat: altera ↄgregat. Anaxagoras quoq3 mẽtẽ q̃ mouit prius secernere dicit. Eadẽ ⁊ hi sentiũt q nullã aliam talẽ cãm ponũt: sed ob vacuu3 inquiunt res moueri. Et hi nãq3 nãm eo motu q loco accõmodat̃ moueri dicũt. Mot⁹ eni q fit ob vacuũ: latio nimirũ est: ⁊ vt in loco mot⁹ (vt patet.) Ceteroꝝ aũt motuũ nullũ ipsis iesse ꝑmis: s3 in hisce dũtaxat q̃ ↄstãt ex illis putãt. Accrescere eni hec decrescereq3: ac alterari ↄgregationẽ segregationẽq3 subeũtib⁹ indiuiduis corꝑib⁹ dicũt. Eadẽ ⁊ hi cẽsẽt q dẽsitate raritateue gnãtionẽ corruptionẽue ↄficiũt. Cõgregatione nãq3 segregatiõeue hec vniuersa disponũt. Accedit ad hec coꝝ quoq3 snĩa q cãm motus aĩa3 faciũt. Id eni qđ seipsu3 mouet: coꝝ q̃ mouet̃ ꝑncipiũ eẽ dicũt. Aĩal ãt omneq3 animãs motu ad locũ accõmodato seipm̃ mouet. Id preterea solu3 ꝓprie moueri dicimus: qđ eo motu ciet̃ q ad locũ accõmodat̃. Quod si q̃ppiã quiescat q̃dẽ eodẽ in loco: incrementa vo vel decrementa suscipiat: vel alteret̃: id aliqua ex parte ⁊ non absolute moueri dicere ↄsueuimus.

¶ Quod aũt ꝑm locũ mutatio primus motuu3 Ci. 77. est: testantur omnes quicũq3 de motu fecerunt memoriã. Principia eni tradũt ipsius mouentibus ꝑm hui⁹ motũ. Disgregatio autem ⁊ congregatio motus ꝑm locum sunt. sic. n. mouent cõcordia ⁊ discordia. Hec quidem enim disgregat. illa aũt ↄgregat. Et ipsum aũt intellectũ aut Anaxag. disgregare mouentem prius. Similiter aũt ⁊ quicũq3 huiusmodi q̃dẽ neq3 vnã causa3 dicũt: ꝓpter vacuũ aũt moueri dicũt. Et nãq3 hi ꝑm locum motum natura moueri dicunt. Motus eni ꝓpter vacuũ loci mutatio est. ⁊ sicut in loco. Alioru3 aũt neq3 vnũ inesse primis corꝑib⁹: sed his q̃ sũt ex his opinãt̃. Augmẽtari n. ⁊ corrũpi ⁊ alterari cõgregatis ⁊ disgregatis athomis corꝑib⁹ dicũt. Eodẽ ãt mõ q̃cũq3 ꝓꝑ dẽsitatẽ aut raritatẽ efficiũt gñonẽ ⁊ corruptionẽ. Cõgregatiõe. n. ⁊ disgregatiõe hec cõponũt. Amplius autem ⁊ preter hos animã3 causam facientes motus: ipsum seipsu3 enim mouens principiũ esse dicũt coꝝ que mouentur. Mouebit aũt animal ⁊ omne animatum ꝑm eam que ẽst ꝑm locũ cinesim. Et ꝓprie aũt moueri dicimus solum qđ mouetur ꝑm locũ motũ. Si aũt q̃escat quidẽ in seipso: augmẽtet̃ aũt: aut detrimẽtũ patiat̃: aut alteret̃: ↄtingit quodãmõ moueri. Simplr̃ aũt moueri nõ dicimus.

¶ Ostendit per opiniones antiquoꝝ ꝑhoꝝ ꝙ motus localis sit ꝑmus motuũ: ⁊ dicit ꝙ huic veritati attestantur dicta oĩu3 ꝑhoꝝ antiquoꝝ qui de motu fecerũt memoriã: q2 ꝑncipiys attribuũt ꝙ mouẽt motu locali. Et hoc ostẽdit ꝑmo per opinionẽ Empe. qui posuit amicitiã ⁊ litem ꝑma principia mouentia: quoꝝ amicitia cõgregat: lis vo disgregat. cõgregatio autem ⁊ disgregatio sunt motus locales. Secũdo ostẽdit idem per opinionẽ Anaxa. qui posuit intellectũ primã causam mouentem: cuius opus ꝑm ipm̃ est disgregare cõmixta. Tertio ostẽdit idem per opinionẽ Democ. qui nõ posuit causam mouente3: sed dixit ꝙ omnia mouent̃ ꝓpter natura3 vacui. Motus aũt qui est ꝓpter vacuum est loci mutatio: vel similis loci muta Lec. 4. tione: q2 vacuũ ⁊ locus non differũt nisi rõne: vt in 4° di ſe.

ctum est. Et sic dus ponūt res pmo moueri ppter vacuū: ponunt motū localē nāliter pmū: et nullū alior motuū. Sed alios motus opinātur ꝯsequi ad motū localē. Dicūt eni sequētes Democritū ꝙ augmētari et corrūpi et alterari ꝯtingit per quādam ꝯgregationē et disgregationē īdiuisibiliū corpor. Quarto ostēdit idē p opiniones antiquor nāliū qui ponebant vnā tm̄ māl'ē tm̄: vel aquā vel aerē vel ignē vel aliqd mediū. Ex illo eni vno māli pn° ꝯstituūt generationē et corruptionē rer per condensationem et rarefactionē: q̄ per quādā ꝯgregationē et disgregationē cōplenī. Quinto ostēdit idē per opinionē Platonis q posuit animā esse pmā causaz motus. Posuit eniz Plato ꝙ mouēs seipm qd est aīa: est pn° oīum eor que mouētur. Mouere aūt seipm ꝯuenit aiali et omni alato fm eū qui est fm locū cinesim. i. per trāsmutatiōez localē. Sexto āt ondit idē p ea q̄ cōiter et vulgariter loquētes dicūt. Illud eni solū dicimus moueri qd moueī fm motū localē. Si aūt aliqd qescat in loco: sed moueaī motu augmenti: aut decrementi: aut alteratiōis: diciī ꝙ moueī quodāmodo: sed non simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motū igitur omni in tēpore semp fuisse: semperqz fore: et quid est principiū perpetui motus: quis pterea primus est motus: et quis solus ppetuus eē pōt: et id insup qd primum mouet imobile esse: satis iā his sce que dicta sunt explicauimus.

¶ Quod qdez igiī semp motus erat et erit omni tēpore: et qd pricipiū ppetui mot⁹. Adhuc autē qs mot⁹ prim⁹: et quē motū ppetuū ꝯtingit esse solū et primū mouēs qd imobile sit: dcm̄ est.

¶ Epilogat que dixerat. s. ꝙ motus semper fuerit et semp erit: et ꝙ est aliqd pmū pncipiū motus ppetuū: et qs sit primus motus: et quē motū cōtingat esse perpetuū: et ꝙ primum mouens sit imobile. Hec enim omnia in precedentibus declarata sunt. LEC. XXI.

¶ Nūc āt ptib⁹ hoc vacare: magnitudinēqz nullā prorsus habere necessariū eē dicam⁹: ac demōstrem⁹ opz prius hisce definitis: que hanc snīam antecedunt.

Lec. 78. Quod autem hoc necesse est impartibile esse et nullam habere magnitudinez nunc dicamus: determinantes primū de prioribus ipso.

Postq̄ phs ondit q̄lis sit pm⁹ motus: hic ostēdit q̄lis sit pmū mouēs. Et diuidiī in ptes duas. Primo dicit de quo ē ītētio. Scdo exeqtur ppositū. ibi[Eorū aūt quidē.] Dicit aūt pmo ꝙ cū dcm̄ sit supra ꝙ pmū mouēs est imobile: nūc dōm est ꝙ pmū mouēs est īdiuisibile et nullā habēs magnitudinē: sicut oīno īcorporeū. Sz anteq̄ hoc ostēdamus oportet predeterminare quedā q̄ exiguntī ad huiusmodi probationem. ¶ Secūdo ibi.

¶ Atqz hor vnū ē hoc fieri inq̄ nō posse: quo finitū qcq̄ tpe moueat īfinito. Tria nāqz eē in oī motu cōstat id qd moueī: id qd mouet: et tertiū ipz tps. Atqz aut hec oīa īfinita sūt: aut finita: aut hor aliqua: vt duo: aut ēt vnū. Sit igiī. a. qdē mouēs. b. āt id qd moueī: et tēpus īfinitū sit. c. Pars itaqz ipsi⁹. a. que qdem sit. d. moueat ptē aliquā ipsi⁹. b. sitqz illa pars. e. atqz pz: nō toto. c. tpe ipsaz mouere. In maiore nāqz maius nimir mouet q̄re sit: vt tēpus illud īfinitū nō sit designeī: atqz sit. f. Hoc igiī pacto addēs ipsi. d. atqz e. pti ptē totū. a. tandē: et. b. sīr totū ꝯsumā: tēpus aūt nunq̄: eq̄lē. f. pti sp auferēs ptē qppe cū sit: vt ē suppositū īfinitū. Quare totū. a. mouēs totū. b. ipm finito ī tpe. c. mouebit: fieri ergo nō pōt: vt a finito qcq̄ īfinito in tpe moueaī pspicuū igiī est fieri nō posse: quo finitū quicq̄ tēpore moueat infinito.

¶ Hor aūt vnū qdē ē: ꝙ ipoſē ē nullū finitū mouere fm īfinitū tēpus. Tria. n. sunt: qd moueī: mouēs: ī quo tertiū tēpus: hec aūt aut finita oīa aut īfinita sūt oīa: aut q̄dā: aut duo: aut vnum. Sit igiī a. mouēs. Qd āt moueī b. Tēpus īfinitū in quo c. Ipm d. igiī moueat aliquā partez ipsi⁹ b. que ē in quo e. Nō igiī in eq̄li ipsi c: ī pluri eni maius. Quare nō est īfinituz tēpus qd est ipsi⁹ z. Sic itaqz ipsi d. apponēs: auferā ipm a. et ipsi e. ipz b. Tps āt nō auferā sp remouēs eq̄le: īfinitū. n. ē. Quare oē a. totū b. mouebit ī finito tpe ipsi⁹ c. Nō ergo poſē est a finito moueri nihil fm infinitū motū. Qd qdē igiī nō ꝯtingit finitū in īfinito tēpore mouere: manifestū est.

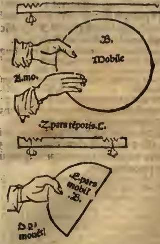
¶ Exequiī ppositū. Et pmo pmittit quedā q̄ sunt necessaria ad pncipalis ppositi ostēsionē. Scdo ostēdit pncipale ppositū. ibi[Determinatis aūt his.] Circa p^m tria facit. Primo ostēdit ꝙ ad motū īfinitū reqritur potētia īfinita. Scdo ꝙ potētia īfinita nō pōt eē in magnitudine finita. ibi[Qd aūt oīno in finita magnitudine.] Tertio ꝙ pmū motorē opz eē vnū qui moueat motū ꝯtinuū et sempiternū. ibi[De his aūt que feruntī.] Dicit ḡ p ꝙ iter ea q̄ pdeterminādā sūt ante pncipale ppositū. vnū ē qd est ipoſē aliqd finitū fm potētiā mouere p tps īfinitū. Qd sic ostēdit. Tria sūt in quolibet motu: quor vnum ē qd moueī: aliud est ipm mouēs. tertiū aūt est tēpus in quo fit mot⁹. Opz aūt ꝙ aut oīa ista sint īfinita: aut oīa sint finita: aut ꝙ q̄dā sint finita et q̄dā īfinita: vel duo tm̄: vel vnuz. Ponatī ḡ pmo ꝙ a. sit mouēs: b. qd moueī. Tps vo in quo fit motus sit c. Et ponaī ꝙ aliq̄ pars ipsius a. q̄ est d. moueat aliq̄ partē b. q̄ est e. His ḡ positionib⁹ factis ꝯcludi pōt ꝙ d. mouet e. in tēpore nō eq̄li ipsi c. in quo a. mouebat b. sz in tpe minori. Probatū ē. n. in 6° ꝙ totū mobile in maiori tēpore ptransit aliqd signū q̄ pars eius. Cū ḡ tēpus qd est c. sit īfinitū: relinquiī ꝙ tēpus in quo d. mouet e. non erit infinitū: sz finitum. et sit illud tps z. vt sicut a. mouet b. in tpe c. īfinito: ita d. moueat e. ī tpe z. finito. Cū āt d. sit ps ipsi⁹ a. si subtrahēdo ab a. addaī ipsi d. totalr ipz a. auferetī vel ꝯsumetī cū sit finitū. Oē. n. finitū ꝯsumiī p subtractiōez si eadē q̄titas semp sumaī. vt ī 3° dcm̄ ē. Et sīr cōsumetī ipm b. si ꝯtinue subtrahaī aliqd ab ipso et apponaī ipsi e. qz b. ēt ponebaī eē finitū et quantūcūqz auferaī a tēpore qd est c. ēt fm eādē q̄titatē auferēdo: nō cōsumiī totū c. qz poniī eē īfinitū. Ex hoc ꝯcludit ꝙ totuz a. mouet totū b. in tpe aliquo finito qd est pars ipsius c. Qd qdē sic seqtur ex pmissis: qz fm pportionē qua addiī ad mobile et ad motorē: addiī ēt ad tēpus. Cū ergo subtrahēdo a toto mobili et motore: et addēdo ad partes ipsor cōsumaī q̄nqz totum mobile et totū mouēs: ita ꝙ totum qd erat in toto addetī parti: seqī ꝙ pportiōabilr addēdo ad tps: resultabit tps finitū: in quo totuz mouens mouebit totū mobile. Et sic opz ꝙ si totū mouens est finitū et mobile finitū: ꝙ tps sit finitū. Sic ḡ nō ē poſē ꝙ a finito mouēte moueaī aliqd motu īfinito. i. fm tps infinitū. Et sic pz qd pmo ponebaī ꝙ nō ꝯtingit ꝙ finitum mouēs moueat in tpe īfinito. ¶ Mouet aūt Auicē. dubitatiōez circa hāc Ar. demrātiōez. Uīī. n. nō esse vlis. Est. n. aliqd fi Lec. 6. t. com. 37. Lec. 6. t. com. 59. cō Aui.

nitū mouēs ⁊ mobile a quo nō pōt aliqd auferri vel sub-
trahi:sicut est corp⁹celeste:qđ tñ in hac demr̄atiōe nō ex
cipit̄.Unī vi ꝙ vel demr̄atio sit ꝑticularis vel ꝓcedat ex
Rñsio Auer. falsa suppōne.¶ Huic aūt obiectiōi rn̄det Auerro.in cō
mēto:ꝙ ꝗuis a celo nihil posset subtrahi:hec tñ ꝯditiōa-
lis ē vā:si a celo aliq̄ ps auferat̄:ps illa mouebit:aut mo-
uebit̄ in minori tp̄ ꝗ̄ totū. Nihil.n.ꝓhibet ꝯditionalez
eē verā:cui⁹ añcedēs ē ipoſe.Sicut pz in hac ꝯditiōali:si
hō volat hz alas.Quicqd aūt tollit v̄itatē ꝯditionalis ve
re:falsuz ē:lz añcedēs ꝯditiōalis sit falsuz.Ueritas autez
ꝑdicte ꝯditiōalis nō pōt stare cū h̄ ꝙ finitū moueat tp̄e
īfinito.vt pz ꝑ deductiōez Ar.Sic igit̄ ex v̄itate ꝑmisse
ꝯditiōalis ꝯcludit Ar.ipoſe eē ꝙ finitū moueat tp̄e īfi-
nito.¶ Pōt aūt breui⁹dici ꝙ Ar.qñ ī demr̄atiōib⁹ suis
Alia rñ⁹ vtit̄ ablatiōe vl̄ subtractiōe:nō sp̄ ꝑ ablationē itelligēda
ē solo ꝯtinuitatis:quā ipoſe ē eē ī corꝑe celesti:sz ablatio ī
telligi pōt ꝓ̄z ꝗ̄cūqz designationē.Sicut in ligno ꝯtinuo
manēte possuz designare vel tactu vel cogitatione aliqđ
pūctū ꝗ̄si diuidēs totū:⁊ ꝑ hūc modū auferre aliq̄ ptē a
toto:⁊ dicere ꝙ minor albedo ē ī pte ꝗ̄ ī toto.Et per hūc
ēt modū pōt dici ꝙ v̄tus ad mouēdū in pte corꝑis cele-
stis ꝑ designationē ablata:minor ē ꝗ̄ in toto.¶ Alia aūt
Alia qđ dubitatio ē difficilior.Nō.n.vr̄ eē ꝯ rōnē mouētis finiti:
2⁰de celo ne ex corru ptione. ꝙ moueat tp̄e īfinito:q2 si illud finitū sit icorruptibile vl̄
Lec.9.l. com.56. ipassibile ꝓ̄z suā nāz:⁊ nō recedēs a sua nā:sp̄ eodē mō se
hz ad mouēdū:q2 idē sp̄ eodē mō se hñs sp̄ facit idē.Unī
nō est magis rō q̄re nō pōt mouere post:ꝗ̄ añ.Et h̄ sensi
biliter appet.Uidem⁹.n.ꝙ sol pōt in īfinito tp̄e mouere
Rñsio corꝑa iferiora.¶ Ad hui⁹ āt dubitatiōis solonē:iuestigā-
dus ē ꝓcessus demr̄atiōis iducte.Certū.n.eē oz ꝙ sic itel
ligēda ē ꝯclo quēadmodū seq̄t ex ꝑmissis.Cōsiderādū ē
igit̄ ꝙ tp̄s motus pōt accipi dupl̄r ꝑcipue ī motu locali.
Uno⁹ ꝓ̄m ptes mobilis.Alio⁹ ꝓ̄m ptes magnitudis supra
quā trāsit mot⁹.Manifestū ē.n.ꝙ ꝑus vna ps mobilis ꝑ
trāsit aliqđ signū magnitudis ꝗ̄ totū mobile.Silr̄ ēt to
tū mobile ꝑus ptrāsit vnā ptē magnitudis ꝗ̄ totā.Appa-
ret aūt manifeste ex ꝓcessu Ar.ꝙ h̄ loq̄t de tp̄e mot⁹.ꝓ̄z
ꝙ tp̄s mot⁹accipit̄ ꝓ̄z ptes mobilis:⁊ nō ꝓ̄z ꝙ accipit̄ ꝓ̄m
ptes magnitudis.Accipit.n.ī sua demōstratiōe ꝙ ps mo
uētis moueat ptē mobilis ī miori tp̄e ꝗ̄ totū moueat to-
tū:qđ nō eēt veꝝ si accipem⁹tp̄s mot⁹ ꝓ̄m ptes magnitu-
dis q̄ motu ptrāsit̄.Eadē.n.ē ꝓportio partis motoris ad
ptes mobilis:q̄ ē ꝓportio toti⁹ motoris ad totū mobile.
Unī eq̄li velocitate sp̄ ps mouebit ptez q̄ totū mouet to-
tū:⁊ sic in eq̄li tp̄e ptrāsibit ps mobilis aliq̄ magnitudi-
nē mota a pte motoris:⁊ totū mobile motū a toto moto-
re.Uel forte ī minori tp̄e mouebit̄ totū ꝗ̄ ps ī q2 potētia
vnita maior ē ꝗ̄ potētia diuisa:⁊ ꝗ̄to maior ē potētia mo
uētis:velocior ē mot⁹⁊ tp̄s min⁹.Ops ḡ ꝙ h̄ itelligat̄ ꝓ̄m
ꝙ accipit̄ tp̄s mot⁹ꝓ̄z ptes mobilis:q2 vna ps mobilis in
minori tp̄e ptrāsit aliqđ signū:ꝗ̄ totū mobile.Et ꝓ̄m h̄ ē
ipoſe ꝙ tp̄e īfinito moueat̄ nisi sit mobile īfinitum.Im-
poſe ē aūt ꝙ mobile īfinitū moueat̄ a motore finito:q2
semꝑ virtus motoris est maior ꝗ̄ v̄tus mobilis.Unī nece
ē ꝙ mobile īfinitū moueat̄ a motore īfinito.Et sic sicut
ipoſe seq̄t ex h̄ qđ ponit̄ ꝙ motor finit⁹ moueat mobile
finitū motu q̄ sit īfinit⁹ꝓ̄z ptes mobilis.Ita remoto h̄ in
cōueniēti:ops viten⁹h̄ ꝯcludere ꝙ mot⁹ īfinit⁹ sit mobi-
Obiio lis īfiniti a motore īfinito.¶ Sz ꝯ h̄ pōt aliqs obijcere
ꝙ Ar.ā.nō ꝓbauit motū eē īfinitū ꝓ̄m ptes mobilis:si-
cut mot⁹corꝑis īfiniti dr̄ īfinit⁹:q2 totū vniuersuz corpo-
Physicoꝝ 3.le. 3.ꝑ⁰ ce. le.9.10 ⁊ R.ñ⁰.ti. reū finitū ē.vt ꝓbatū est in 3⁰hui⁹:⁊ ꝓbabit̄ in ꝑ de celo.
Unī nō vr̄ eē demr̄atio Ar.sic verificata ad ꝓpositū cō-
cludēdū:vt.s.ꝑm⁹motor q̄ mouet motū īfinitū sit īfinit⁹.
¶ Sz dōz ꝙ id qđ ē cā ꝑma mot⁹ īfiniti:ops ꝙ sit ꝑ se cā
īfinitatis motus:q2 semꝑ cā q̄ ē ꝑ se est ꝑor ea q̄ est ꝑ aliđ

vt.ā.dcm̄ est.Uirtus aūt cause per se determinat̄ ad effe Lec.9.l. com.57.
ctū ꝑ se:⁊ nō ad effectū ꝑ accñs.Sic.n.supra docuit Ar. Lec.6.in fine.
in 2⁰ cōparare cās effectib⁹:Cū aūt ꝯtingat motū eē īfini
tū dupl̄r.sicut dcm̄ est.s.ꝓ̄m ptes mobilis:⁊ ꝓ̄m ptes ma-
gnitudinis:supra quā trāsit motus:ꝑ se īfinitū ē in motu
ex ptib⁹mobilis:per accñs aūt ꝓ̄m ptes lōgitudis:q2 ꝗ̄ti
tas mot⁹q̄ attēdit̄ ꝓ̄m ptes mobilis cōpetit ei ꝓ̄m ꝓpriū
subm:⁊ ita iest ei ꝑ se.Quātitas aūt motus nō accipit̄ ꝓ̄z
ptes lōgitudis:sz ꝓ̄m reiteratiōez mot⁹ipsi⁹mobilis:put
s.mobile totū qđ cōpleuit motū suū ꝑ vnā ptē lōgitudi-
nis iterato ptransit aliā.Id ḡ qđ est cā ꝑma īfinitatis mo
t⁹ hz v̄tutē sup īfinitatē mot⁹q̄ est per se:vt.s.possit moue
re mobile īfinitū si ꝯtingat.Et iō necesse est ꝙ sit infini-
tū.Et ꝗ̄uis ꝑmū mobile sit finitū:tñ hz quandā silitudi
nē cū īfinito.vt dcm̄ est in 3⁰.Ad h̄ aūt ꝙ aliquid sit cau- Lec.5.
sa mot⁹īfiniti ꝑ reiteratiōez mot⁹:q̄ est ꝑ accñs:nō ops ꝙ
hēat v̄tutē īfinitā:sz sufficit si hz v̄tutē imobilē finitā:q2
semꝑ manēte eadē v̄tute poterit reiterare eūdē effectuz.
Sic sol hz v̄tutē finitā:⁊ tñ posset mouere inferiora eīa
tp̄e īfinito si mot⁹ eēt sempitern⁹ ꝓ̄m positiōez Ar. Nō
n.est ꝑma cā īfinitatis mot⁹:sz ꝗ̄si ab alio mota ad mouē
dū tp̄e īfinito ꝓ̄m positiōem ꝑdictā.¶ Scđo ibi.

¶ Demonstratio qua probatur ꝙ finitum mouēs non po
test mouere aliquid in tempore infinito.

.C.tempus infinitum.

¶ Fieri v̄o non posse:vt finita in magnitudine vires
sint īfinite:ex hisce sane fuerit motū.sint enī maiores
he sp̄ vires:q̄ eq̄le qđ miore ī tp̄e faciūt ceu calefaci
unt:aut dulcedie afficiūt:aut ꝓijciūt:oīnoqz mouēt.
Qđ cū ita sit ab eo quoqz ꝑfecto:qđ īfinitū qdē est:
īfinitas āt vires hēt patiēs qppiā patiat̄ ⁊ magis ꝗ̄
ab alio patiat̄ necesse ē. īfinite nāqz vires virib⁹ sūt
maiores finitis:at nulluz eē tp̄s oīno pōt:quo vires
ille mouerēt.nā si sit.a.tp̄s quo vires īfinite calefece
rūt:vel pepulerūt.a.b.v̄o sit tp̄s:id ī quo finite q̄dā
vires mouerūt:hisce virib⁹ si maiores finitas vires
sp̄ addidero:ad eas tādē vires ꝑuenīūt:q̄ mouēt ī.a.
tēpore

tempore possunt. Finito nāq; cuiuis si finitum semper addidero omni: quotiis illud definito faciā maius ꝛ si abstulero minus idē̄dem faciam. Ergo tempore in eodem: aut equali finite: ac infinite vires mouebunt: hoc aūt est impossibile: fieri ergo nō potest: vt magnitudo finita vires habeat infinitas.

¶ Qꝫ aūt omnino in finita magnitudine non contingit infinitā esse potentiā: ex his manifestū est. Sit enī plus potē̄tia semp equale in minori faciens tē̄pore vt calefaciē̄s: aut dulce faciens: aut proijciē̄s: ꝛ omnino mouē̄s. Necesse ergo ꝛ a finito qdē̄ infinitā aūt hn̄te potē̄tiā pati aliqd patiē̄s: ꝛ plus q̄ʒ ab alio. Plus.n. est infinita potē̄tia. At vo tp̄s nō cōtingit esse nullū. Si.n. est in quo a. tp̄s in quo ifinita vis calefacit aut depellit: in quo aūt a.b. finita quedā: ad hanc maiorē semp accipiens finitā: veniā aliqn̄ ad id qđ in a. tempore motū erat. Ad finitum.n. semper addens excellā omne determinatum: ꝛ auferē̄s ꝛ deficiens similiter. In equali ergo tē̄pore mouebit finita ipsi infinite. Hoc autē est impossibile.

¶ Ostē̄dit ꝙ necē̄ est virtutē̄ que est in magnitudine: proportionari magnitudini in qua est. Et p̄mo ostē̄dit in magnitudine finita ꝙ nō pōt eē̄ potē̄tia infinita: qđ principalius intē̄dit. Scđo ꝙ nec in magnitudine infinita pōt esse potē̄tia finita ibi[Neq; igit̄ finitū.]Qꝫ aūt in magnitudine finita nō ꝯtingat eē̄ potentiā ifinitā ꝑbat: duas suppositiones p̄mittē̄do: quarū p̄ma est: ꝙ maior potē̄tia eq̄lem effectū ꝑficit in minori tp̄e q̄ʒ mior: sic̄ maior po. calefactiua ad eq̄lē̄ caliditatē̄ ꝑducit id in quo agit in minori tp̄e: ꝛ sic̄ est de potē̄tia dulcoratiua vel ꝓijciē̄tis vel cuiuscūq; mouē̄tis. Et ex hac suppōne cōcludit: ꝙ cū potē̄tia infinita sit maior q̄ʒ potē̄tia finita: necē̄ est: ꝙ si sit aliqua finita magnitudo hn̄s potē̄tiā infinitā: ꝙ a tali agē̄te siue vnū patiē̄s siue plura: patiat̄ i eodē̄ tp̄e maiorē̄ mutationē̄: q̄ʒ ab alio hn̄te potē̄tiā finitā. Uel ecōuerso: ꝙ eq̄lē̄ mutationē̄ patiē̄s ab eo patiat̄ in minori tp̄e. Utrūq;.n. pōt itelligi in eo ꝙ dicit[ꝛ plus q̄ʒ ab alio.]Scđa suppō ē. Cū oē̄ qđ mouet̄: moueat̄ in tp̄e. vt in .6. ꝑbatū est: nō pōt esse ꝙ patiē̄s imutet̄ ab agē̄te infinite potē̄tie in nō tp̄e: imutat̄ ergo in tp̄e. Ex hoc sic ꝓcedit. Sit tp̄s in quo virtus ifinita mouet calefaciē̄do vel ipellendo a. Tp̄s aūt in quo aliqua virtus finita mouet sit a.b. qđ est maius q̄ʒ a. Quelibet aūt potē̄tia finita pōt accipi alia maior. Si g̃ accipiamus aliā maiorē̄ potentiā finitā q̄ʒ p̄mā: q̄ mouebat in tp̄e a.b. sequit̄ ꝙ hec scđa potē̄tia mouebit in tp̄e minori: ꝛ itez tertia potē̄tia finita maior: in tp̄e adhuc minori: ꝛ sic semp accipiendo finita maior: in tp̄e adhuc minori: ꝛ sic semper accipiē̄do finitā potē̄tiā: veniā aliqn̄ ad hoc ꝙ aliq̄ potē̄tia finita moueat in tp̄e a. Cū.n. semp fiat additio ad potē̄tiā finitā: excedet̄ ois determinata ꝓportio. Silr aūt addit̄ ad potē̄tiā motiuā: ꝛ subtrahit̄ a tp̄e motus: q2 maior potē̄tia in minori tp̄e mouere pōt. Sic ergo sequit̄ ꝙ finita potē̄tia ꝑficiat motū in eq̄li tp̄e cū potentia ifinita que ponebat̄ mouere in a. hoc aūt est impoſſe. g̃ nulla magnitudo finita hʒ poᵐ ifinitā. ¶ Dubitat̄ autez circa hāc rōnez multipliciter. Primo nāq; videt̄ ꝙ hec rō nullo mō ꝯcludat. Qđ.n. ꝯuenit alicui per se: per nullā potē̄tiā pōt ab eo remoueri q̄ʒtūcūq; sit magna. Nō.n. est ex defectu potē̄tie vel ifinitati potē̄tie repugnat: si dicat̄ hec ri nō posse ꝙ hō non sit aial. Esse aūt in tp̄e per se ꝯuenit motui. ponit̄.n. motus in diffōne temporis. vt supra in 4° habitū est. ergo si ponat̄ ē̄t potē̄tia ifinita mouē̄s: nō sequit̄ ꝙ mot⁹ sit in nō tp̄e. vt Arist. hic ꝯcludit. ¶ Itē̄ si ꝯsideret̄ ꝓcessus Philosophi ex hoc ꝯcludit ꝙ motus sit in nō tp̄e: q2 potē̄tia mouē̄s ē̄ ifinita: sʒ po⁹ ifinita mouē̄s pōt ē̄t nō esse in corpore. g̃ eadē̄ rōne sequit̄ ꝙ talis potē̄tia si sit infinita mouebit in nō tp̄e. Nō solum g̃ per hoc ꝙ est ipoſſe moueri in nō tp̄e: pōt ꝯcludi ꝙ nulla virtus ifinita est in magnitudie: sʒ ꝙ simplr̄ nulla virtus mouens sit ifinita. ¶ Itē̄. Ad magnitudinē̄ potē̄tie due ꝑtinere vident̄. s. velocitas mot⁹: ꝛ diuturnitas tē̄poris. Et s̄m excessum potē̄tie fieri videm⁹ excessuz in vtroq; dictoꝝ. Sʒ s̄z excessuz potē̄tie ifinite supra ondit ꝙ mot⁹ ꝑpetu⁹ est ab aliq̄ potē̄tia ifinita: nō aūt ꝙ aliq̄ potē̄tia ifinita nō sit in magnitudine. g̃ silr̄ ꝛ hic s̄z excessuz in velocitate nō dʒ ꝯcludere ꝙ nulla v̄tus ifinita sit in magnitudie: sʒ ꝙ v̄tus q̄ mouet tp̄e ifinito ꝓp sui ifinitatē̄ moueat ē̄t i nō tp̄e. ¶ Itē̄ videt̄ ꝯclo eē̄ falsa. Quāto.n. ē̄ maior virt⁹ alicuius corporis: tāto diuti⁹ pōt ꝯseruari in eē̄. Si g̃ nulli⁹ corporis po⁹ eē̄t ifinita: nullū corp⁹ posset in ifinitū durare. Qđ pʒ esse falsuz tā s̄z opionē̄ ipsi⁹: q̄ʒ s̄z sniaz fidei christiane: q̄ pōit substā mūdi i ifinitū duraturā. Posset ē̄t moueri obiectio de diuisiōe ꝛ additiōe q̄bus vtit̄: q̄ nō ꝯueniūt rerū nāe. Sʒ q2 sup⁹ satis dcm̄ ē̄ ptermittat̄ ad p̄ns. ¶ His g̃ dubitatiōib⁹ ꝑ ordinē̄ rn̄dē̄tes dōm ē̄ ad p̄mā: ꝙ Phs nō intē̄dit hic facē̄ demōstrationē̄ ostē̄siuā: sʒ demr̄ationē̄ ad impoſſe ducē̄tē̄: in q̄ q2 ex aliq̄ dato aliqd sequit̄ qđ est ipoſſe: ꝯcludit̄ p̄mū datū ipoſſe eē̄. Nō aūt est verꝫ ꝙ p̄ᵐ datū sit cū ꝯclōne eē̄ sit possibile. sic̄ si daret̄ ꝙ eē̄t aliq̄ potē̄tia q̄ posset remouere gen⁹ a spē: seq̄ret̄ ꝙ illa potē̄tia posset facere ꝙ hō nō eē̄t aial. Sʒ q2 h̄ est ipossibile: ipossibile est ꝛ p̄ᵐ. Nō aūt ex h̄ pōt ꝯcludi eē̄ possibile ꝙ sit aliq̄ potē̄tia q̄ faciat hoiem nō eē̄ aial. Ita ex h̄ ꝙ est aliquā potentiā ifinitā eē̄ in magnitudie: ex necē̄itate sequit motū eē̄ in nō tp̄e. sʒ q2 hoc est ipoſſe: impoſſe est ifinitā potē̄tiā esse in magnitudie. Nec pōt ex hoc ꝯcludi eē̄ possibile ꝙ po⁹ infinita moueat in nō tp̄e. ¶ Ad scđaz aūt dubitationē̄ rn̄det Auerro. in cōmē̄to hui⁹ loci dicē̄s: ꝙ rō Aristo. hic ꝓcedit de potē̄tia rōne sue ifinitatis. finitū aūt ꝛ infinitum cōuenit quātitati: vt supra habitū est. Un̄ potē̄tia que nō est in magnitudie nō ꝓprie cōpetit ꝙ sit finita vel infinita. ¶ Sʒ hec rn̄sio est ꝛ cōtra Aristotelis intē̄tionē̄ ꝛ ꝯtra veritatē̄. Cōtra itē̄tionē̄ quidē̄ Aristotelis est: q2 Aristoteles in ꝓcedē̄ti demōstratione ꝑbauit ꝙ potē̄tia mouens tp̄e ifinito sit ifinita: ꝛ ex hoc ifra ꝯcludit ꝙ potē̄tia mouē̄s celū nō est potē̄tia i magnitudie. Est ē̄t ꝯtra veritatē̄: q2 cū ois potē̄tia actiua sit s̄z aliquā formā: eo mō ꝯuenit magnitudo potē̄tie: ꝛ ꝑ ꝯñs finito ꝛ ifinitū: sic̄ ꝯuenit forme. Forme aūt ꝯuenit magnitudo ꝑ se: ꝛ per accñs. Per se quidē̄ s̄m ꝑfectionē̄ ipsi⁹ forme: sicut dr̄ magna albedo ē̄t parue niuis s̄m ꝑfectionē̄ ꝓprie rōnis. Per accñs aūt s̄m ꝙ aliq̄ alia forma hʒ extē̄sionez in subto: sic̄ dr̄ magna albedo ꝓp magnitudinē̄ suꝑficiei. Hec autē̄ zᵃ magnitudo nō pōt cōpetere po⁹ q̄ nō est in magnitudie: sʒ p̄ᵃ magnitudo maxie ei cōpetit: q2 potē̄tie imateriales quāto sunt min⁹ ꝯtracte ꝑ applicationē̄ ad mām: tanto sunt ꝑfectiores ꝛ vliores. Uelocitas aūt mot⁹ nō sequit̄ magnitudinē̄ virtutis q̄ est per accñs per extē̄sionē̄ ad magnitudinē̄ subiecti: sʒ magis eā q̄ est ꝑ se s̄m ꝓpriā ꝑfectionē̄: q2 quāto aliquod ens actu ē̄ ꝑfectius: tāto ē̄ vehemē̄ti⁹ actiuū. Un̄ nō pōt dici ꝙ potē̄tia q̄ nō est i magnitudie: q2 nō est ifinita infinitate magnitudis q̄ est ex magnitudie subiecti: ꝓp h̄ nō causet augmē̄tū velocitatis in ifinitū: qđ est moueri in nō tp̄e. Un̄ ꝛ idē̄ Cōmē̄tator hāc dubitationē̄ aliter soluit

Lec. 12. t.c. 101.

R.ō. 2.

R.ō. 3.

R.ō. 4.

Ad p̄mā

Ad 2ᵃᵐ

In p̄mo lec. 3. ipꝛobatio responsionis Auerro.

Lec. viii. t.c. vii.

Lec. 8. in principio

2ᵃ p̄ᵃ

Ti.c.l2.co. 46. in.ii.meta^ce.vbi dicit ꝙ corpus celeste mouet a duplici motore.s.a motore ↄiūcto:q est aīa celi:ꝛ a motore separato qui nō mouet neqꝫ p se neqꝫ p accñs. Et qꝛ ille motor separatus est īfinite v̄tutis:motus celi acqrit ab eo ꝑpetuā durationē. Quia v̄o motor ↄiunctus est finite virtutis:iō motus celi acquirit ab eo velocitatē determinatam. Sed nec ista responsio sufficiens est. Cum enim vtrūqꝫ videat cōsequi potētiā infinitā.s.ꝙ moueat tempore infinito:vt pcedēs demōstratio cōcludit:ꝛ ꝙ moueat in nō tēpore: vt videt ↄcludere hec demōstratio:itez restat dubitatio: quare aīa celi que mouet in virtute motoris separati infiniti:magis ab eo sortiat vt possit mouere tēpore infinito: q̄ȝ vt moueat velocitate infinita.i.in nō tpe. Ad hanc igit dubitationē dicendū est ꝙ ois potētia que nō est in magnitudine mouet p itellectū. Sic eni Phs pbat celū moueri a

Ti.c.l2.le. 6 t.c.30. Lec.7.l. c.46. Lec.10.l. c.19. motore in vndecimo meta. Nulla aūt potentia que est in magnitudine mouet quasi itelligens. Probatū est.n.in.3. de aīa ꝙ intellectus nō est virtus alicuius corporis. Hec autē est differētia inter agens per intellectū ꝛ agēs nālr: qꝛ actio agentis nālis ꝓportionat nāe agētis: tanta enim procedit calefactio quātus est calor. Sed actio agētis per intellectū nō ꝓportionat nāe ipsius.sꝫ forme apprehēse. Nō.n.edificator tantū edificat q̄tū pōt:sed quātū exigit ratio forme cōcepte. Sic igit si aliq̄ esset virtus infinita in magnitudine:sequeret ꝙ motus ab ipsa pcedēs eēt sꝫ proportionē eius:ꝛ ita pcedit demōstratio p̄sens. Si aūt sit virtus īfinita nō in magnitudie:motus ab ipsa nō procedit sm proportionē virtutis:sꝫ sm rōnē forme apprehēse.i.sm ꝙ ↄuenit fini ꝛ nāe subti. Est ēt aliud attēdēdū:

Lec.5.l. c.32. ꝙ sicut pbatū est in.6.huius:nihil mouet nisi magnitudinē hñs. vñ velocitas motus est effectus receptus a mouēte in aliquo hñte magnitudinē. Manifestū est aūt ꝙ nihil hñs magnitudinē.pōt recipere equalē effectū proportionatū potētie que nō est in magnitudine: qꝛ ois natura corporea cōparat ad nām incorporeā sicut qdā particulare ad absolutū ꝛ vl'e. Vñ nō pōt cōcludi si virtus īfinita nō sit in magnitudine:ꝙ ex ea ↄsequat īfinita velocitas in aliquo corpore q̄ est effectus ꝓportionatus tali potentie: vt dcm̄ est. Sed nihil ꝓhibet in aliq̄ magnitudine recipi effectū virtutis que est in magnitudine:qꝛ cū ꝓportionat effectui. Vñ si poneret ꝙ aliqua v̄tus infinita eēt in magnitudine:sequeretur ꝙ effectus corrñdens esset in magnitudie.i.velocitas infinita. Et hoc est impole.ergo ꝛ p̄^m. Ex his aūt pꝫ solo 3^e dubitationis. Nā moueri tpe infinito nō repugnat rōni magnitudīs mote: cōuenit eni

Lec.10.a pñn^e. magnitudini circulari.vt supra ostēsū est. Vñ a p̄mo mouente īfinite virtutis causat motus diuturnitatis īfinite: nō aūt motus velocitatis īfinite. Quartā v̄o dubitationem soluit Alex.vt Auer.dicit hic in cōmēto.ꝙ corpus celeste acqrit eternitatē a motore separato qd est īfinite virtutis:sicut ꝛ ꝑpetuitatē motus. Vñ sicut nō est ex īfinitate celestis corporis ꝙ in ꝑpetuū moueat:ita nō est ex infinitate corporis celestis ꝙ in ꝑpetuū duret:sed vtrūqꝫ est ex īfinitate motoris separati. Hāc autē responsionē Auer

Ti.c.l2.c. 46. rois improbare nitit in hoc cōmēto ꝛ in vndecimo meta. dicēs ꝙ impossibile est ꝙ aliqd acqrat ꝑpetuitatē essendi ab aliquo:qꝛ sequeret ꝙ id qd in se est corruptibile:fieret eternū. Sed ꝑpetuitatē motus pōt aliqs acqrere ab altero:eo ꝙ motus est actus mobilis a mouente. Dicit g̃ ꝙ in corpore celesti quātū est de se non est aliq̄ potētia ad non esse:qꝛ eius substātie nō est aliqd cōtrarium. Sed in ipso est aliqua potētia ad generationem:qꝛ motui eius cōtrariat quies. Et inde est ꝙ nō idiget acqrere ꝑpetuitatē eēndi ab alio: sed perpetuitatē motus ab alio acqrere indiget. Qd autē in corpore celesti nō sit aliqua potētia ad non esse: ex hoc cōtingere dicit:ꝙ corpus celeste dicit nō esse cōpositū ex materia ꝛ forma quasi ex potētia ꝛ actu. Sed dicit ipsum esse materiā actu existētē:ꝛ formā eius dicit aīam ipsius: ita tn̄ ꝙ nō cōstituat in esse per formā:sꝫ solū in moueri. Et sic dicit in eo eē nō potētia ad esse:sed solū ad vbi:sic

Ti.c.l2. 2. Impugnatio solutionis. Phs dicit in.ii.meta. Sed hec solutio ꝛ veritati repugnat ꝛ intētioni Aristotelis. Veritati qdē repugnat multipliciter. Et p̄mo:qꝛ dicit ꝙ corpus celeste nō cōponit ex materia ꝛ forma. Hoc.n.est oīno impossibile. Manifestū est.n.corpus celeste esse aliqd actu: aliogn non moueret. Qd enim est in potentia tm̄:nō est subm motus:vt in.6. habitū est. Oportet aūt omne qd est actu:vel esse formaꝫ

Similiter... Lec.6 de... Thomas contra... mentatorem. subsistētē:sic substātie separate:vel habere formā in alio: qd qdem se hꝫ ad formā sicut materia ꝛ sicut potentia ad actū. Nō aūt pōt dici ꝙ corp^9 celeste sit forma subsistēs: qꝛ sic eēt intellectū in actu non cadēs sub sensu neqꝫ sub quātitate. Relinquit ergo ꝙ est cōpositū ex materia ꝛ forma ꝛ potētia ꝛ actu:ꝛ sic est in ipso potentia quodāmō ad nō esse. Sed dato ꝙ corpus celeste nō sit cōpositū ex materia ꝛ forma:adhuc opꝫ ponere in ipso quodāmō potentiā eēndi. Necesse est.n.ꝙ ois substātia simplex subsistens vel ipsa sit suū eē vel pticipet eē. Substātia aūt simplex que est ipm eē subsistēs nō pōt eē nisi vna:sicut neqꝫ albedo si eēt subsistens posset esse nisi vna. Ois ergo suba que est post primā subam simplicē pticipat esse. Oē autez participās cōponit ex participāte ꝛ pticipato:ꝛ pticipans est in potētia ad pticipatū:ergo suba quātūcūqꝫ simplex post p̄^am subam simplicē est po^a eēndi. Decept^9 aūt fuit p equiuocationē potentie. Nā potētia qñqꝫ se hꝫ ad opposita. Et hoc excludit a corpore celesti:ꝛ a substātijs simplicib^9 separatis:qꝛ nō est in eis potētia ad nō eē sm itentionez Aristotelis:eo ꝙ sube simplices sunt forme tm̄.forme aūt per se ↄuenit eē. Mā aūt corporis celestis nō est in potentia ad aliā formā. Sicut enim corpus celeste cōparat ad suā figurā cuius est subm: vt potētia ad actū:ꝛ tn̄ non pōt nō habere talē figurā:ita mā corporis celestis cōparatur ad talē formā vt potētia ad actū:ꝛ nō est in potētia ad p̄uationē huius forme: vel ad nō esse. Nō.n.ois potētia est oppositorū. Aliogn possibile non sequeret ad necesse:sic

Lec.7. Lec.16. c.30. dicit in.2.pihermenias. Est ēt eius positio ↄ itētionē Aristotelis qui in p̄mo de celo in quadā demōstratione vtit corpus celeste habeat potentiā vel virtutem ad hoc ꝙ sit semp. Nō pōt ergo euadere icōueniēs per hoc qd dicit ꝙ corpus celeste nō est i potētia eēndi. Hoc.n.est mānifeste falsū:ꝛ ↄtra itētionē Aristotelis. Videamus ergo vtrum cōueniēter ipugnet solutionē Alexā.q dicit ꝙ corpus celeste acqrit eternitatē ab alio. Esset siqdem conueniēs eius improbatio si Alexander posuisset ꝙ corpus celeste de se haberet potētiā ad esse ꝛ nō eē:ꝛ ab alio acqreret eē semp. Et hoc dico supposita itētione ipsius:vt non excludamus oipotētiā dei per quā corruptibile hoc pōt iducere icorruptionē:qd nūc discutere ad ꝓpositū nō pertinet. Sed tn̄ Auerrois ēt sua itēn̄de supposita cōcludere nō pōt cōtra Alex.q nō posuit ꝙ corpus celeste acqrat eternitatem ab alio:q̄si de se habēs potētiā ad esse ꝛ nō eē:sed quasi non habēs ex se esse. Oē.n.qd nō est suū eē participat esse a cā prima que est suū eē. Vnde ꝛ ipse cōfitet in libro de suba orbis:ꝙ deus est cā celi nō solū quātū ad motuz eius:sed etiā quātū ad subam ipsius:qd nō est nisi qꝛ ab eo hꝫ esse. Nō aūt hꝫ ab eo esse nisi ꝑpetuū.hꝫ g̃ ꝑpetuitatē ab alio. Et in hoc ēt cōsonāt v̄ba eius q dicit in.5.meta.ꝛ supra in

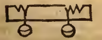
Meta^ce. 2.c.6 post... ... c.15. principio huius.8.ꝙ q̄dā sunt nec̄ia q̄ habent cām sue necessitatis. Hoc ergo supposito plana est solutio sm intentionē Alexā.ꝙ sicut corpus celeste hꝫ moueri ab alio: ita ꝛ eē. Vnde sicut motus perpetuus demonstrat infinitam

virtutem

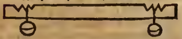
virtutẽ motoris:nõ aũt ipsius mobilis: ita ꝛ ꝑpetua eius duratio demõstrat isinitã virtutẽ cãe a qua hꝫ eẽ. Nõ tñ oio eodẽ mõ se hꝫ potẽtia corporis celestis ad eẽ ꝛ ad mo-ueri ꝑpetuo. Nõ qdẽ ſm diuersitatem quã ip̃e assignat ꝙ in cor pore celesti sit quãtũ ad moueri potẽtia ad opposita que sunt quies ꝛ motus:sed ad opposita que sunt diuersa vbi. Sed differũt quãtũ ad aliud. Nã motus ſm se cadit in tẽ pore:eẽ võ nõ cadit in tpe:sed solũ ſm ꝙ subiacet motui. Si ergo sit aliqđ eẽ qđ nõ subiacet motui illud eẽ nullo mõ cadit sub tpe. Po° ergo que est ad moueri in tpe infi nito respicit ifinitatẽ tẽporis directe ꝛ per se. Sed po° que est ad eẽ tpe ifinito:si qdẽ illud eẽ sit trãsmutabile respi-cit quantitatẽ tẽporis:ꝛ iõ maior virtus reqrit ad hoc ꝙ aliqđ duret in eẽ trãsmutabili maiori tpe. Sed po° q̃ est respectu esse intrãsmutabilis:nullo mõ respicit quãtitatẽ tẽporis. Unde magnitudo vel infinitas tẽporis nihil fa-cit ad infinitatẽ vel magnitudinem potentie respectu ta-lis esse. Dato ergo per impossibile ꝙ corpus celeste nõ ha beret esse ab alio:adhuc nõ põt ex ꝑpetuitate ipsius con-cludi ꝙ in eo esset virtus infinita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demõstratio ꝙ nulla magnitudo finita hꝫ po^tm infinitã.

A.tempus in quo finita potentia mouet.

B.tẽpus in quo finita potẽtia mouet.

¶ Neq̃ igitur fieri potest: vt infinita in magnitudine finite sint vires.

Te.3a. ¶ Nullum itaq̃ finitum contingit infinitam po tentiam habere: neq̃ infinitum infinitam.

¶ Probat ꝙ in magnitudine ifinita nõ põt eẽ potẽtia fi-nita. Et hoc duab⁹ rõnib⁹. Circa quaꝝ ꝑmã tria fac. Prio ponit ꝯclusionẽ ꝑncipalr itẽtã dicẽs: ꝙ sicͭ in magnitudie finita nõ põt eẽ po° ifinita: ita nec in aliquo quãto ifinito põt eẽ po° finita ſm totũ. Nã ps ifiniti si accipiaꝛ finita habebit potẽtiã finitã. Hoc aũt iducit nõ q̃si necessarium ad principale propositũ ostẽdẽdum: sed quasi adherens ꝛ affine conclusioni prius demonstrate. ¶ Secundo ibi.

¶ Atq̃ q̃q̃ fit vt minore in magnitudine plus viriũ insint. multo tamen maiores sunt in maiore.

¶ Et tñ ꝯtingit in minori magnitudine ampliorẽ potẽtiã eẽ. Sꝫ adhuc magis in maiori plurima.

¶ Ponit qđdã ꝑ qđ alicui videri posset ꝙ in magnitudie infinita sit po° finita. Uidem⁹.n. ꝙ aliq̃ mior magnitudo hꝫ maiorẽ virtutẽ q̃ maior magnitudo: sicͭ ꝑuus ignis hꝫ maiorẽ virtutẽ actiuã q̃ multus aer. Sꝫ ꝑ hoc nõ põt ha beri ꝙ quãtũ ifinitũ hẽat po^tm finitam: q2 si accipiaꝛ ali-qua adhuc magis excedẽs magnitudo: habebit maiorem virtutẽ: sicͭ si aer maior ſm aliquã quãtitatẽ hꝫ minus de virtute q̃ paruus ignis: si multũ augeaꝛ aeris q̃titas ha-bebit maiorem virtutẽ q̃ paruus ignis. ¶ Tertio ibi.

¶ Sit itaq̃ magnitudo infinita.a.b. atq̃ pars eius.c. b. vires aliquas habet: quibus.d. mouit aliquo in tpe qđ.e.f. litteris designeꝛ. Si gͥ ipsius.c.b. duplũ cepe ro magnitudinẽ: hac enim nũc rõne vtamur illa tem-poris in dimidio: qđ est.e.g. idẽ ꝑfecto mouebit. Qđ si hoc pacto sumpsero partes.a.b. quidẽ magnitudi-nem nunq̃ trãsibo. Tẽpore võ dato semꝑ accipiam min⁹. Erũt ergo vires ipsius.a.b. magnitudinis ifini-te. Oẽs enim finitas exuperãt vires. Omniũ aũt fini-tarũ viriũ tẽpus etiã finitũ esse necesse est. Naꝫ si ali-quo in tẽpore moueãt tãte: maiore minore in tpe qui-dem: at definito mouebunt cõuersiõe cõtraria rõnis. Sunt autem infinite vires perinde: atq̃ multitudo: magnitudoq̃ infinita est ea: que multitudinẽ omnẽ: magnitudinemq̃ exuperat definitam.

¶ Sit igitur in quo est.a.b. infinitum: sed.b.c. hꝫ potẽtiam quãdam que in aliquo tẽpore mouet ipsum.d. in tẽpore in quo est.e.z. Si igitur ipsi b.c. duplũ accipio: in medio mouebit tempore ipsius.e.z. Sit.n. hec ꝑportio. Quare in.z.t. mouebit. ergo sic accipiẽs semꝑ.a.b. qdẽ nequa quã trãsibo. Tẽpore aũt dato semꝑ minus acci piã. ifinita ergo potẽtia erit. Omnẽ enim finitam potẽtiaꝫ excellit. Ois aũt finite potẽtie necesse ẽ finitũ eẽ ꝛ tẽpus. Si.n. in quodã tãta. maior in minori qdẽ determiato aũt mouebit tpe ſm cõ uersionẽ ꝑportionis. Infinita.n. ois potẽtia si-cut multitudo ꝛ magnitudo excellẽs oẽ finitũ.

¶ Ponit demõstrationẽ itẽtã q̃ talis ẽ. Sit quãtũ ifinitũ a.b. ꝛ sit.b.c. magnitudo finita alteri⁹ gñis q̃ hꝫ quãdã po-tẽtiã finitã. ꝛ sit qđdã mobile.d. qđ moueaꝛ a magnitudi ne.b.c. in tpe qđ ẽ.e.z. Et q2.b.c. est magnitudo finita pote rit accipi maior magnitudo. Accipiaꝛ igiꝛ maior ſm du-plã ꝑportionẽ. Quãto autẽ est maior po° mouẽtis: tãto in minori tpe mouet: vt hitũ est in.7.ꝰ duplũ ipsius.b.c. mo-uebit idẽ mobile.s.d. in medio tpe qđ sit.e.z.t. ita ꝙ intelli-gaꝛ tps.e.z. diuidi ꝑ mediũ in pũcto.t. Semꝑ aũt sic addẽ do ad.b.c. minueꝛ tps mot⁹: sꝫ q̃tũcũq̃ addaꝛ ad.b.c. nũ-quã põt trãsire.a.b. qđ iꝑproportionabilr excedit.b.c. sicut infinitũ finitũ. ꝛ cũ.a.b. habeat po^tm finitaꝫ mouet in tpe finito.d. Et sic diuidẽdo semꝑ de tpe quo mouebat.b.c. ꝑ-ueniem⁹ ad aliqđ tps min⁹ q̃ sit tps in quo mouebat.a.b. q2 oẽ finitũ trãscẽdiꝛ ꝑ diuisionẽ. Sequiꝛ gͦ ꝙ minor po-tẽtia moueat in miori tpe: qđ est ipole. Relinquiꝛ gͦ ꝙ in magnitudie ifinita erit po° infinita: q2.s. po° magnitudis infinite excedit oẽm po^tm finitã. Et hoc ꝓbatũ est ꝑ sub-tractionẽ tpis: q2 ois po° finite necesse est ponere qđdam determinatũ tps in quo mouet. Qđ ex h̃ appet: q2 si tanta po° mouet in tãto tpe: minor mouebit in minori tpe: sꝫ tñ determiato.i. finito ſꝫ ꝯuersaꝫ ꝑportionẽ: vt.s. quãtũ ad-diꝛ ad po^tm: tãtũ diminuaꝛ de tpe. Et sic q̃tũcũq̃ addas ad potẽtiã finitã: dũmõ remãeat po° finita: semꝑ habebit tps finitũ: q2 erit accipere aliqđ tps qđ erit tanto minus tpe ꝑus dato: quãto po° sꝑexcrescẽs ex additione ẽ ma ior po° ꝑus data. Sꝫ po° ifinita excellit i mouẽdo oẽ deter minatũ tps: sicut in oĩb⁹ alijs ifinitis ꝯtingit: q2 oẽ ifinitum sicͭ mltitudo ꝛ magnitudo excedit oẽ determiatũ sui gñis. Et sic manifestũ ẽ ꝙ po° ifinita excedit oẽꝫ po^tm finitã ex quo excessus po° sup po^tm est sicut minoratio tẽporis a tpe: vt dctm est. Unͩ pꝫ ꝙ ꝯclusio ꝑdcã.s. ꝙ magnitudis ifinite sit po° ifinita: ex necitate seqꝛ ex ꝑmissis. ¶ Deide cũ dic. Te.c.91. c.30.

¶ Licet aũt hoc idẽ: sic ẽt demõstrare. Accipiem⁹.n. ma gnitudis finite cuiuspiã potẽtiã aliq̃ generis ei⁹ po-tẽtie: q̃ i magnitudie ẽ ifinita: q̃ finitã potẽtiã ifinite

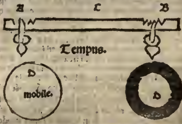
Sol.du. ℂ Ponit verā solonē ꝫm ea que supra premiserat: ⁊ dicit ꝙ ꝫm veritatē ħ dōm est ad solonē dubitatiōis mote illud qđ premisimus in rōnib⁹ suprapositis proxime.s.ꝙ ſi aliqs diuidat ꝯtinuū in duo media tūc vtiť vno signo.s. in quo diuidiť ꝯtinuū tanq̄ duob⁹: qꝛ facit ipsuȝ ⁊ principiū vni⁹ ptis ⁊ finē alteri⁹. Facit aūt ħ numerādo: ⁊ in duo media diuidēdo. Cū aūt sic diuisuȝ fuerit ꝯtinuū. iā non erit ꝯtinuū siue diuidať magnitudo vt līea: siue diuidať mot⁹: qꝛ nec mot⁹ pōt eē ꝯtinu⁹ nisi sit cōtinui.s.subiecti ⁊ tpis ⁊ magnitudīs sup quā transit mot⁹. Sic ḡ diuidens nūerat: ⁊ nūerādo ꝯtinuitatē soluit. Sȝ in ꝯtinuo dū ꝯtinuitas durat sunt īfinita media nō in actu: sȝ ī po⁹: qꝛ ſi faciat aliqs aliqđ mediū īesse ī actu: ħ erit p diuisionē: vt dictū ē: iquātū accipieť vt pn^m vni⁹ ⁊ finis alteri⁹: ⁊ sic nō remanebit ꝯtinuū: sȝ stabit.i.iā media in actu nō erūt īfinita: sȝ ī eis erit stat⁹. Qđ maxie accidit ī eo q̄ vult nūerare media: qꝛ neče ē ei ꝙ vnū signū nūeret q̄si duo: īquātū ē vni⁹ medietatis finis: ⁊ alteri⁹ pn^m. Et ħ dico qñ nō nūerať totū ꝯtinuū vt vnū: sȝ nūeranť due medietates ī ipo. Si.n.accipieť totū ꝯtinuū vt vnū: tūc iā dictū ē ꝙ signū mediū nō accipiť vt finis ⁊ pn^m ī actu.sȝ in po⁹ tm̄. Dis ḡ visis rñdēdū ē ad eū q̄ iterrogat an ꝯtigat īfinita trāsire siue ī tpe siue in magnitudīe: ꝙ quodāmō ꝯtingit ⁊ quodāmō nō ꝯtingit. Cū.n.sint īfinita media in actu nō ꝯtingit ea trāsire: cū aūt sint ī po⁹: cōtigit īfinita trāsire. Et sic cū ī ꝯtinuo nō sint īfinita media nisi in po⁹: cōtigit īfinita trāsire: qꝛ illđ qđ ꝯtinue moueť trāsiuit ꝫ accñs īfinita.s. in po⁹. Per se.n.trāsit lineā finitā: cui accidit ꝙ īsint ei infinita media ī po⁹: sȝ ipa līea ꝫ subaȝ ⁊ rōnē ē alia ab his medijs īfinitis. Nō.n.līea cōponiť ex pūctis: sȝ pūcta pñt signari in linea inquantū diuiditur. ℂ Deinde cuȝ dicit.

ℂ At qui ꝑspicuū ēt est ſi q̄spiā tpis pūctū qđ ꝑus posteriusq̄ȝ diuidit: nō posteriori tpi respectu rei tribuat semp: idē eē simul atq̄ȝ nō eē ⁊ cū est ortuȝ: nō esse. Pūctū igiť tpis vtrisq̄ȝ cōe est: ꝑori inq̄ȝ posteriorisq̄ȝ: ⁊ vnū ac idē est numero: rōne v̊o nō idē. Alterius eni finis alteri⁹ ꝑncipiū est. At respectu rei posterioris est semp affect⁹. Sit tēpus q̄dē.a.b.c. Res aūt.d. Que q̄dē.a.c.tpe sit alba: ī.c.b. v̊o non alba. In ipso ergo.c.alba est siľ atq̄ȝ nō alba. In quouis nāq̄ȝ tpis a.c.pūcto licet ipȝ.d. vere dicē albū eē: ſi toto tpe illo est album: ⁊ in quolibet etiam ipsius.b.c.non album esse: c. v̊o est in vtrisq̄ȝ.

T.c.69. ℂ Manifestū aūt. ⁊ qꝛ nisi aliqs faciat tēporis diuidēs signū prius ⁊ posterius semp posterioris rei: erit simul idez ens ⁊ nō ens: ⁊ qñ fuit nō est. Signū q̄dē igiť vtriq̄ȝ cōe ē ⁊ priori ⁊ posteriori ⁊ vnū ⁊ idez nūero: rōne aūt nō idē ē. Huius quidē eni finis est: illius aūt principiū. Res aūt semp posterioris passiōis est. Sit tp̄s in quo est a.c.b. res in quo.d. Hoc ī.a.q̄dē tpe albū. In.b. aūt nō albū. In.c.ergo albū ⁊ nō albū. In quolibet eni ipsius.a. verȝ est dicere albū: ſi oī tpe hoc erat album: ⁊.b.non album: c.autem in vtrisq̄ȝ.

ℂ Soluit tertiā dubitationē. Et circa ħ tria fac. Priͦ ꝓponit dubitationē ⁊ solonē. 2⁹ mãifestat vtrūq̄ȝ p exēpla ibi [Sit tp̄s.] 3⁹ īfert qđdā correlariū ex dictis ibi [Si aūt q̄cūq̄ȝ.] Pōit ḡ dubitationē p̄ q̄ ī gñatiō sb⁹ ⁊ corruptiō sb⁹ fieri solet. Qđ.n.gñať desinit nō eē ⁊ īcipit eē. Opȝ āt aliđ tp̄s assignari ei qđ ē eē rei generate vľ corrupte: ⁊ aliud ei qđ ē nō eē: puta ſi ex aere generet ignis: ī toto tpe.a.b.erat nō ignis sȝ aer: ī toto aūt tpe.b.c.ē ignis. Cū ḡ ħ signū tpis qđ ē.b.sit vtriq̄ȝ tpi cōe vr̄ ꝙ ī illo īstāti cōi sit siľ eē ignis ⁊ nō eē eiusdē. Hāc ḡ dubitationē Phs solučs dič mãifestū eē ꝙ nisi aliqs ħ signū tpis qđ diuidit tp̄s ꝑus a posteriori [faciat sp eē posterioris rei] .i.ꝙ in illo īstāti ħ mō se hēat res sič ī tpe sequēti: seq̄ť ꝙ idē sit ens ⁊ nō ens siľ: ⁊ seq̄ť ꝙ qñ aliqđ fcm̄ ē sit nō ens. Tūc āt fcm̄ ē qñ gñatiō termīať.s.ī illo nūc qđ diuidit tp̄s ꝑus ⁊ posteri⁹. Si ḡ ī toto tpe ꝑori nō erat ens: ī ħ ēt nūc qñ iā gñatū ē ēt nō ens ē: qꝛ illđ nūc ē finis ꝑoris tpis. Qūo āt ista īcōueniētia nō sequanť ondit subdēs ꝙ vnū ⁊ idē nūero signū.s.nūc: est cōe vtriq̄ȝ tpi.s.ꝑori ⁊ posteriori. Sȝ q̄uis sit vnuȝ subo: nō tñ ē vnū rōne: sȝ duo.ē.n.finis ꝑoris tpis ⁊ pn^m posterioris. Sȝ ſi accipiať ī ipo nūc: qđ res ē.i.ſi accipiať ꝫ ꝙ est vnū re: sp tȝ se cū posteriori passione. Uel aliter. q̄uis ipȝ nūc finis sit tpis ꝑoris: ⁊ pn^m posterioris: ⁊ sic sit cōis vtriq̄ȝ: tñ ꝫ ꝙ ē rei.i.ꝫ ꝙ cōparať ad rē q̄ moueť: semꝑ est posterioris passiōis: qꝛ res q̄ moueť ī illo īstāti ē subiectā passiōi posterioris tpis. Sic ḡ obiectiōe ⁊ solone posita: mãifestāt vtrūq̄ȝ p exēpla: ⁊ p̄ obiectionez cū dič [Sit n.tp̄s.] Et dič sit tp̄s.a.c.b.res aūt q̄ moueť sit.d.qđ q̄dē.d. in.a.tpe sit albū ī b.aūt nō albū. Ur ḡ seq ꝙ ī.c.sit albū ⁊ nō albū: ⁊ qūo ħ sequať ondit subdēs. Si.n.ī toto tpe a.ē albū: seq̄ť ꝙ ī q̄libet accepto ī ipo.a.sit albū: ⁊ siľr ſi ī toto tpe b.ē nō albū.seq̄ť ꝙ ī q̄libet ipsius accepto sit nō albū: cū ḡ.c.sit acceptū ī vtroq̄ȝ: qꝛ ē hu⁹ finis: ⁊ illius ꝑncipiū: videť sequi ꝙ in c.sit albū ⁊ nō album. ℂ Secundo ibi.

ℂ Exemplaris ostensio qua dubitatur ꝙ id qđ generatur vel corrumpitur in eodem instanti sit ⁊ non sit.

ℂ Nō est igiť dādū in oī tpe.a.c.pūcto.d.albū eē: sȝ in quouis ꝑter vltimū.c.hoc aūt iā ipm posteri⁹ est: ⁊ ſi nō albū fiebat: ⁊ ſi albū corrūpebať in.a.c.toto factū est sane: aut corruptū in.c. Quare albū aut non albū esse ꝑmū: in illo vere dicere licet. Uel non est ortum non est: ⁊ cū corruptum est erit: aut album: aut nō album: ⁊ ens omnino atq̄ȝ nō ens simul esse necesse est.

ℂ Nō ergo dādū est in oī: sed ꝑter vltimū nūc in quo est.c. Hoc aūt iā postremū: ⁊ ſi fiebat albū ⁊ ſi corrūpebať albuȝ in.a.oī: factū est ⁊ corruptum est in.c. Quare albū aut nō album primū in illo verū est dicere: aut cū est factum: nō erit: aut cū corruptum est: erit. Aut simul album: ⁊ non album: ⁊ oīno esse ⁊ non esse necesse est.

ℂ Manifestat solonē supra positā ⁊ dič ꝙ nō ē ꝯcedendū ꝙ ī q̄libet accepto ī.a.sit albū: sȝ ē excipiēdū vltimū nunc qđ ē.c.qđ q̄dē iā ē postremū.i.vltim⁹ termin⁹ mutatiōis. Puta ſi albū vľ fiebat vľ corrūpebať ī toto.a.ī.c.nō corrūpiť nec fit albū: sȝ iā factū ē ⁊ corruptū. Qđ autē fcm̄ ē: ē: qđ aūt corruptū est nō est. Unū manifestū est ꝙ ī.c.ꝑ verū est dič ħ eē albū: ſi ibi termineť generatio albi: aut eē nō albū: ſi ibi termineť corruptio albi. Aut ſi ħ nō dicať: sequenť

quenf inconueniētia supra posita.s.ꝙ cū aliqd est iā gnātū adhuc est nō ens.ꝛ cū corruptū est adhuc est ens. Aut ēt sequitur ꝙ aliquid simul sit albū ꝛ non albū:ꝛ vlr ens ꝛ non ens. ¶ Deinde cum dicit.

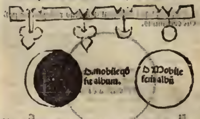
¶ Qđ si id generetur necesse ē qđ prius nō est:ꝛ cū gnātur nō est:fieri pfecto nō pōt vt tps i idiuidua tpa diuidat. Nā si in.a.tpe.d.ipm albū fiebat:fcm ē aūt sil ꝛ ē in alio idiuiduo tpe.b.hērēte tpi.a:si in.a.qdē fiebat ꝛ nō erat:est aūt in ipso tpe.b:gnātionē aliquā nimirū mediā eē oꝫ.Quare ꝛ tps id erat i quo fiebat. Nō eni eadē ꝛ bis erit rō q nō ex idiuiduis inquunt tps cōstare. Sꝫ fcm ē in tpis ipsi⁹ in quo fiebat vltio pūcto: cui qdē nihil heret:neqꝫ deiceps ē. Indiuidua vō tēpora sūt deiceps. Que cū ita sūt pꝫ si in.a.toto tpe.d. fiebat nō eē mai⁹ id tps:i quo fcm ē atqꝫ fiebat:eo tēpore quo toto solū fiebat. He igitur talesue quedam sunt rationes:ex qbus vt proprijs quispiam credet motum rectum ppetuo cōtinuum esse non posse.

¶ Si aūt qđcūqꝫ fuerit prius nō ens necesse est fieri ens:ꝛ cū fit:nō est:nō poſſe ē in athoma tēpora diuidi tēpus. Si eni in.a.tēpore.d.fiebat albū.factuꝫ est aūt simul ꝛ est in altero idiuiduo tēpore:habito aūt in.b:si in.a.fiebat:nō erat: in b.aūt:generationē opꝫ esse quādā mediā. Quare ꝛ tēpus erat in quo fiebat. Nō enim eadē erat ratio ꝛ in nō athoma diuidētib⁹:sed ipsius tēporis in quo fiebat:factū est ꝛ est in vltimo signo: cuius nihil est habitū:neqꝫ ꝯsequēter:sed idiuisibilia tēpora ꝯsequēter sunt. Manifestū aūt est:qꝛ si in.a.toto tēpore fiebat:nō ē plus tēpus in quo factum est ꝛ fiebat:ꝙ in quo fiebat solū omni. Quibus qdē igif aliquis tanꝙ proprijs credet rōnibus he ꝛ huiusmodi quedam sunt.

¶ Infert qđdā correlariū ex pmissis.s.ꝙ tps nō diuidaf in idiuisibilia tpa:qꝛ h posito nō poterit solui pmissa dubitatio. Dicit ḡ ꝙ necesse ē oē qđ est prius nō ens ꝛ postea ens:aliqn fieri ens:ꝛ itez necesse ē ꝙ cū aliqd fit:nō est. Si aūt hec duo q̄ supponit sūt vera:īpoſſe ē ꝙ tps diuidatur in idiuisibilia tpa. Diuidaf eni tps i idiuisibilia tpa: ꝛ sit p^m tps idiuisibile a:ꝛ^m aūt ꝯsequēter se hñs ad ipm sit b. d.aūt qđ prius nō erat albū:ꝛ postmodū est albuꝫ fiebat albū in.a.ꝛ tūc nō erat albū:opꝫ aūt dare ꝙ sit factuꝫ in aliquo tpe idiuisibili ꝛ habito.i.ꝯsequēter se hñte.s.in.b.in q̄ iā est. Si aūt fiebat albū in.a.seqtur ꝙ in a.nō erat albū; in.b.aūt est albū. Cū ergo inter nō esse ꝛ eē sit gnātio media.qꝛ nihil trāsit de nō eē in eē nisi p gnātionē:seqtur ꝙ inter a.ꝛ.b.sit gnātio media:ḡ erit aliqđ tps mediū inter.a. ꝛ.b.in quo fiebat albū:qꝛ h ponif tps.b.d.gnātionis. Et silr cū in illo medio tpe idiuisibili fiat albū:est nō albū: vnde eadē rōne oportebit ponere aliud tēpus adhuc mediū:ꝛ sic in īfinitū. Et h ideo qꝛ nō pōt poni ꝙ i eodē tēpore fiat ꝛ factū sit. Sed nō est eadē rō si dicatur ꝙ non sūt idiuisibilia tēpora in que tēpus diuidif. Dicem⁹ .n.sꝫ h ꝙ vnū ꝛ idē tēpus est i quo fiebat ꝛ factū est. Sed fiebat ꝛ erat nō ens in toto tēpore pcedēti:ē aūt factū ꝛ ens in vltimo nūc tēporis:qđ qdē nō se habet ad tēpus precedēs sicut habitū aut ꝯsequēter:sed sicut terminus eius. Sed si ponanf tempora indiuisibilia:necesse est ꝙ ꝯsequēter se habeāt. Manifestū est aūt sm pmissa ꝙ nō suppositis tēporibus idiuisibilibus si aliqd fiat albū in toto tēpore.a.nō est maius tēpus in quo factū est ꝛ fiebat:ꝙ in quo fiebat solū:qꝛ in toto tēpore fit:in vltimo aūt termino tēporis ē factū. Tēpus aūt ꝛ terminus tēporis nō sūt aliqd maius ꝙ tēpus tm. Sicut etiam pūctū nihil magnitudinis addit linee. Sed si ponātur tempora indiuisibilia:manifestum est ex premissis ꝙ oportet plus tpis eē in quo fit ꝛ factum est:ꝙ in quo fit solū. Ultimo aūt epilogando ꝯcludit principale intentū dicens ꝙ premisse rōnes sunt ꝛ similes eis quibus credēdū est tanꝙ proprijs ꝙ motus reflexus non est continuus. LEC. XVIII.

¶ Ostensio ꝙ tempus non diuidatur in indiuisibilia.

A. Tps indiuisibile. B. tps indiuisibile.

¶ Hoc idē insup ita sese hēre videbif: ꝛ si differendi modo idipsum considerabimus.

Rationabiliter autem ꝛ ex his intendentibus videbif alicui ꝛ idē h accidere. T.c.70.

Postꝙ Phs ondit rōnibus pprijs ꝙ motus reflexus nō est ꝯtinuus:ostēdit hic idē rōnibus cōibus ꝛ logicis. Et circa h duo facit. pmo dicit de quo ē intentio. Scđo pbat ppositū.ibi [Omne eni qđ mouef.] Dicit ergo primo ꝙ si aliquis velit [rōnabiliter.] id est logice intendere ad propositum ostendendum: videbitur hoc idem sequi.s.ꝙ motus reflexus non est continuus ex rationibus que ponentur. ¶ Secundo ibi.

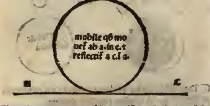
¶ Oē itaqꝫ qđ ꝯtinue mouef:mō nihil phibeat:ad id ꝛ antea ferebaf ad qđ p motū accessit. Ceu si puenit ad.b.ferebaf ad.b:ꝛ nō solū cū erat ppe:sꝫ statiꝫ ēt vt icepit motu cieri. Cur eni nūc magis ꝙ prius. Hoc ꝛ ad ceteros accōmodabif mot⁹. At id qđ ex.a.ferf ad.b.veniet rursus ad.a.ꝯtinuo motu. Cū igif ex.a. mouef ad.b.tum fertur etiam ad.a.eo motu quo pergit ex ipso.b. Quo fit vt cōtrarijs simul motibus moueatur. Recti nanqꝫ motus contrarij sunt.

¶ Omne eni qđ mouef ꝯtinue:si a nullo prohibeaf:in qđ qdē venit sm loci mutationē:in hoc ꝛ ferebaf prius. vt si in.b.venit. ꝛ ferebaf in.b: ꝛ nō cū ppinquū erat:sꝫ mox sicut icepit moueri. Quid eni magis nūc ꝙ pri⁹. Silr aūt ꝛ in alijs. Qđ aūt ab.a.fertur in.c.itez veniet in.a.ꝯtinue motū:cū ergo ab.a.in.c.ferebaf tūc ꝛ i.a.fertur sm motū qui est.a.c.ꝛ econuerso: quare simul ꝯrijs. Contrarij.n.q sm rectitudinem.

¶ Ostendit ppositum. Et primo solū in motu reflexo locali. Scđo cōiter in oibus motibus. ibi [Amplius ex his manifestū ꝛc.] Prima rō talis est. Omne qđ mouetur cōtinue:a principio sui motus ferebaf in finē ad quē peruenit sm loci mutationem:nisi fuerit aliqd prohibens:qꝛ a phibente potuisset in aliam partem deflecti. Exēplificat aūt hanc ppōnez dicens ꝙ si aliquid per motum localez peruenit ad.b:non solū qn propinquum erat:sed statī qn

incepit moueri mouebatur ad.b. Nõ ē.n.aliq̄ rõ q̄re magis moueaẗ ad.b.nūc q̄̄ prius. ⁊ ſilr eſt in alijs motibus. Si aūt ita ſit ꝙ motꝰ reflexus ſit ꝯtinuus: verū erit dicere ꝙ id qđ moueẗ ab a.in c. ⁊ iteꝝ reflectitur in a. ꝯtinue moueẗ. Ergo in ꝑma ꝑte motus q̄ eſt ab a.in c. mouebaẗ ad terminū vltime ꝑtis q̄ eſt a. ⁊ ſic dū moueẗ ab a. moueẗ ad a. Seq̄tur ergo ꝙ ſil moueaẗ ꝯ̄trijs motibus: q2 in motibꝰ rectis ꝯ̄triū eſt moueri ab eodē ⁊ in idē. In motibus aūt circularibus nõ eſt ꝯ̄triū. Hoc aūt ē ĩpoſſibile ꝙ aliq̄d ſimul moueaẗ ꝯ̄trijs motibus: ergo impoſſibile eſt ꝙ motus reflexus ſit continuus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ratio prima qua oſtēditur ꝙ motus reflexus nõ poſſit eſſe continuus.

¶ Et inſuꝑ vt ex eo muteẗ in quo ipm̄ nõ eſt. Quod ſi hoc fieri nequeat: in ipſo.b.ſteẗ neceſſe eſt. Non igiẗ hic vnus ē motꝰ. Qui nāq3 motus itercipitur ſtatu: is vnus profecto nõ eſt: vt luce clarius extat.

¶ Simul aūt ⁊ ex hoc mutaẗ ĩ quo nõ ē. Si igiẗ hoc ĩpoſſibile: neceſſe ē ſtare in.c. Nõ ergo vnꝰ motus. Reditus enim ſtatui nõ eſt vnus.

¶ Ex eodē medio ducit ad aliud inconueniēs. Si.n.aliq̄d dū3 moueẗ ab.a.mouetur ad.a.nõ aūt pōt moueri ad.a. niſi ex aliquo contrapoſito qđ ſit.c.in quo mobile nondū fuit cum incipit moueri ab.a.ſeq̄tur ꝙ aliquid moueẗ ex illo termino in quo nõ eſt. Sic ergo impoſſibile eſt ꝙ motus reflexus ſit ꝯtinuus. Et ſi hoc eſt impoſſibile: neceſſe eſt ꝙ in pūcto reflexionis mobile q̄ſcat.ſ.in.c. Ex quo p3 ꝙ nõ eſt vnus motus: q2 motus q̄ diſtinguiẗ ꝑ interpoſitionem quietis nõ eſt vnus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea ex hiſce magis vniuerſaliter de oĩ motu ꝑſpicuū idē erit. Nā ſi oē qđ moueẗ: aliquo motu dictoꝝ motuū oĩno moueẗ: ⁊ qđ q̄ſcit: ex his aliq̄ q̄te q̄ſcit q̄ opponunẗ: nullus eni alius in rõne rerū ꝑter aſſignatos eſt motus: id aūt qđ nõ ſemꝑ hoc motu moueẗ: eoꝝ motuū inq̄̄: qui ſp̄e differūt: ⁊ nõ motus totꝰ cuiuſpiā ꝑte: neceſſe eſt oppoſita q̄ſcat q̄te. Eſt eni q̄es ꝑuatio motus. Si igiẗ hec ita ſe hñt: ⁊ motꝰ q̄dē recti ꝯ̄trij ſūt: fieri vo nequit: vt ſimul q̄c̄q̄ motibꝰ ꝯ̄trijs moueaẗ: id ꝑfecto ex.a.ferẗ ad.b.nõ ex b.quoq3 ſimul fereẗ ad.a. Atq3 cū nõ ſimul motibus vtriſq3 feraẗ: moueaẗ aūt dicto motu ex.a.ꝑgēdo ad b: ꝑus ĩ ipſo.b.q̄ſcat neceſſe eſt. Hic eni ē ea q̄es q̄ opponiẗ ei motui quo itur ex.b.ad.a. P3 igiẗ ex hiſce q̄ dixim9: motū nullū rectū ꝯtinuū eſſe poſſe.

T.cō.71. ¶ Amplius ⁊ ex his manifeſtū vĩr magis de oĩ motu. Si enim oē qđ moueẗ: moueẗ aliquo dictoꝝ motuū: ⁊ q̄ſcit aliq̄ dictaꝝ oppoſitaꝝ q̄tū: nõ erat eni aliꝰ ꝑter iſtos: qđ āt nõ ſemꝑ moueẗ ꝯ̄3 hūc motū: dico aūt q̄cunq3 ſūt alteri ſp̄e: ⁊ nõ ſi aliq̄ pars ē totius: neceſſe ē q̄ſcere ꝯ̄3 oppoſitā q̄te. Quies.n.ꝑuatio ē motus. Si igitur ꝯ̄trij q̄dē motꝰ ſūt: qui ſm rectitudinē: ſimul aūt nõ ꝯtingit moueri ꝯ̄trios: qđ ab.a.ad.c.ferẗ: nõ vtiq3 fereẗ ſimul ab ipſo.c.ad.a. Quoniam aūt nõ ſimul ferẗ: moueẗ aūt hūc motū: neceſſe eſt prius quieſcere apud.c. Hec enim oppoſita q̄es ei qui ē.c.motui. Manifeſtū igitur ex his q̄ dicta ſunt: q̄m nõ eſt continuus motus.

¶ Probat idē vlius ĩ quolibet genere motus tribus rõnibus. Quaꝝ ꝑma talis ē. Oē qđ moueẗ: moueẗ aliq̄ ſp̄erū motus ſupra aſſignataru3: ⁊ ſilr oē qđ q̄ſcit op3 ꝙ q̄ſcat aliq̄ q̄te oppoſitaꝝ ꝑdictis motibꝰ. Oſtēſum eſt.n.ſupra in.5.ꝙ non pōt eſſe alius motus ꝑter aſſignatos. Accipiamus ergo aliquē motū diſtinctū ab alijs motibꝰ. ſm mõ ꝙ ſit differēs ſp̄e ab alijs: ſicut dealbatio differt a denigratiōe: nõ aūt ſic ꝙ motus q̄ accipiẗ diſtiguaẗ ab alijs ſicut vna pars motus ab alijs ꝑtibꝰ eiuſdē motus: vt vna pars dealbationis diſtinguiẗ ab alijs ꝑtibꝰ dealbationis eiuſdē. Accepto ḡ vno tali motu ſicut dictū eſt: veꝝ ē dicere ꝙ illud qđ nõ ſemꝑ moueẗ ꝯ̄ motu: ex neceſſitate prius q̄ſcebat oppoſita quiete: ſicut qđ non ſemꝑ dealbaẗ aliq̄ñ q̄ſcebat q̄te oppoſita dealbatiōi. Et hec ꝑpoſitio nõ eēt vera ſi aliq̄ pars determinata motꝰ acciperēẗ. Nõ.n.eſt neceſſe vt qđ nõ ſemꝑ mouebaẗ hac parte dealbationis ꝙ antea q̄ſceret q̄te oppoſita: q2 ātea ēt dealbabaẗ alia ꝑte dealbationis. Et ꝑꝑ hoc ſignanter dixit ¶ Et nõ ſi aliqua pars ē totꝰ. ¶ Hāc aūt ꝑpōnē ſic ꝓbat. Quoꝝ priuatiue oppoſitoꝝ neceſſe ē cū vnū nõ ineſt: alteꝝ ineſſe ſuſceptibili: q̄es aūt opponiẗ motui priuatiue: ḡ ſi mobile erat q̄ñ ſibi motus nõ inerat: ex neceſſitate ſeq̄ẗ ꝙ tūc quies ſibi ieſſet. Hac igiẗ ꝑpōne ꝓbata ex rõne ſuprapoſita ſumit minorē dicēs ꝙ ſi motus recti ꝯtrarij ſūt q̄ eſt ab.a. ad.c. ⁊ qui eſt a.c.ad.a: ⁊ non ꝯtingit ſil eſſe motus ꝯ̄trios: manifeſtū eſt ꝙ q̄ñ mouebatur ab.a.ad.c.non mouebaẗ tunc a.c.ad.a. ⁊ ſic iſto motu qui eſt a.c.ad.a.non ſemper mouebaẗ. Unde ſm ꝑpōnē premiſſam neceſſe eſt ꝙ mobile prius q̄ſceret q̄te oppoſita. Oñſum eſt antē in.5.ꝙ T.co.64. motui q̄ eſt a.c.opponiẗ quies que eſt in.c.ergo q̄ſcebat com.54. in.c. Nõ ḡ motus reflexus erat vnus ⁊ ꝯtinuus: cū diſtinguaẗ ꝑ interpoſitionē quietis. ¶ Scđam rõnē ponit ibi.

¶ Inſuꝑ ꝯ̄ ēt mõ rõ magis erit accōmodata. Simul eni corruptū ē nõ albū: ⁊ ortū eſt albū. Si igiẗ alteratio qua itur ad albū: atq3 ex albo ꝯtinua ſit: ⁊ nullo in tēpore maneat: ſimul profecto corruptum eſt non album: ⁊ factū eſt album: atq3 nõ albū. Horum eni3 trium idem tempus erit: vt patet.

¶ Amplius aūt ⁊ hec ratio magis propria ē his T.c.72. que dicta ſūt. Simul eni corruptū eſt qđ nõ album: ⁊ qđ factū eſt albū. Si igiẗ ꝯtinua alteratio ad albu3 ⁊ ex nõ albo: ⁊ nõ manet aliquo tēpore: ſimul corruptū eſt nõ album: ⁊ factu3 eſt nõ albū. Triū.n.erit idem tempus.

¶ Que talis eſt. Simul corrūpitur non album ⁊ generaẗ albū: ⁊ ecōtrario ſimul corrūpiẗ albū ⁊ fit nõ albū. Sed ſi motus reflexus in quolibet genere ſit ꝯtinuus: ſequeẗ ꝙ ꝯtinue alteratio terminetur ad albū: ⁊ icipiet ex albo recedere: ⁊ ꝙ non quieſcet ibi aliquo tp̄e. Alioquin non eſſet continua alteratio ſi interponeretur q̄es. Sed ſicut dictum eſt cum ſit albū corrūpiẗ nõ albu3: ſequitur ergo ꝙ ſil corrūpatur non albū: ⁊ fiat nõ albū: q2 iſta tria ſunt

in eodē tpe.s.fieri albū.ꝛ corrūpi nō albū:ꝛ iterū fieri nō albū:si tn̄ ɔtinuet̄ reflexio absqȝ īterpositiōe q̄etis. Hoc aūt ē manifeste ipole ꝙ sil' fiat nō albū ꝛ corrūpat̄ nō albū. Nō ḡ ē posse ꝙ mot' reflexus sit ɔtinu'. Hec āt rō ad gn̄ationē ꝛ corruptionē ptinere vr̄. Et pp̄ h̄ hanc rōnē dicit,eē magis ppriā q̄ p̄missas:q2 ī ɔ̄dictorijs magis appa ret ꝙ nō pñt eē sil' nā. Et tn̄ qḋ dr̄ in gn̄atiōe ꝛ corruptio ne extēdit̄ ad oēs mot':q2 ī quolibet motu ē q̄dā gn̄atio ꝛ corruptio. Sic̄ē.n.ī alteratiōe gn̄at̄ ꝛ corrūpit̄ albuȝ vel nō albū:ita ꝛ in q̄libet alio motu. ¶ 3ᵃᵐ rōnē ponit ibi.

¶ Preterea nō si tēpus cōtinuū ē:ꝛ mot' ɔtinuus est: sed deinceps. Quo nāqȝ pacto ɔ̄riorū motuū:vt de albatiōis ac denigratiōis idē fuerit finis. Patet igit̄ motū rectū ɔtinuū perpetuo esse nō posse.

¶ Amplius nō si continuū est tp̄s:ꝛ motus:sed cōsequēter. Quomō igit̄ erit vltimū idem contrariorum: vt albedinis ꝛ nigredinis.

Lcō.40. ¶ Que talis ē. Sicut.ā.in.5.dictū est:nō est necū si ɔtinuū ē tp̄s ꝙ pp̄ hoc mot' sit ɔtinu'. Mot'.n.diuersarū spērū ꝛ si succedāt sibi in tpe ɔtinuo:nō tn̄ sūt ɔtinui:ſȝ ɔ̄riter se hītes eo ꝙ opȝ ɔtinuorū eē vnū cōeȝ terminū. ɔ̄riorū aūt in spē dr̄ntiū vt albedis ꝛ nigredis:nō pōt eē vn' cōis terminꝰ. Cū igit̄ mot' q ē ab a.in c.sit ɔ̄rius motui q est a.c. in a.in quocūqȝ genere mot'.vt.ā.in.5.ōn̄suȝ est:ipole est ꝙ isti duo mot' sint ɔtinui adinuicē:ēt si tp̄s eorū sit cōtinuū nulla īterposita q̄te. Relinq̄t ḡ ꝙ mot' reflex' nullo mō pōt eē ɔtinu'. Est aūt cōsiderādū ꝙ rōnes p̄misse dicunt̄ logice:q2 pcedunt ex q̄busdaȝ cōibus.s.ex ppri etate contrariorum. LEC. XIX.

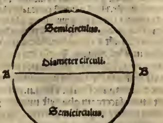
Lec.3.c. com.44. ¶ Motus aūt iste q sup circularē lineā fit:vnus atqȝ ɔtinuus erit. Nullū enī ipossibile accidit. Etenim id qḋ ex a.mouet̄:simul ad ip̄m mouebit̄ .a.eadē nimirū appetitione. Ad qḋ enī pueniet:ad id ꝛ mouet̄:ſȝ nō simul ɔ̄rijs ciebit̄ motibus: neqȝ oppositis sane. Nō enī oīs mot' quo pgit̄ ad b:ɔ̄ri' ei quo itur ex b: aut opposit' ē. Sȝ ɔ̄ri' q̄dē ē rect':huic enī mot' loco accōmodat' ɔ̄rius ē:vt his q per diametrū fit. Termini enī plurimū distāt. Oppositus aūt ē:qui per eādē fit longitudinē. Quare nihil vetat vt talis motus continuus sit:nullasqȝ prorsus intercapedines habeat. Etenim conuersio quidem a seipso in seipsum: rectus aūt motus a seipso in aliud transitio est.

L.cō.73. Ubi plerīqȝ latini codices habēt (ſȝ eādē positiōe) greci hīt κατὰ τὴν αὐτὴν γ(οσ)... erit quod nos frequentiam processus cuiusdam dicere possumus.

At aūt ī circulari:erit vn' ꝛ ɔtinuus. Nullū enī ipossibile ɔtingit. Qḋ enī ex a.mouet̄ sil' mouebit̄ ī a.ſȝ eādē positionē. In qḋ enī veniet:ꝛ mouet̄ ī b. Sȝ nō sil' mouebit̄ ɔ̄rijs neqȝ oppositis. Nō.n. oīs quiē in b:ei q est ex b ɔ̄rius est neqȝ oppositus. Sed ɔ̄rius in recta q̄dē. Hic enī est ɔ̄ri' ſm locū: vt q ſm diametrū. Distat enī plurimum. Oppositus aūt q est ſm eādē lōgitudinē. Quare nihil phibet moueri cōtinue:ꝛ nullo tēpore deficere. Circularis q̄dē enī motus est ab eodē in idē. Rectus aūt ab eodē in aliud.

Postq̄ phs ōndit ꝙ nullus mot' localis pōt eē cōtinu' pter circularē. Hic ōndit ꝙ mot' circularis pōt eē ɔtinu' ꝛ p̄m'. Et p̄mo ōndit h̄ p pprias rōnes. Scdo p rōnes logicas ꝛ cōes.ibi ¶ Rōnabiliter āt accidit.] Circa p̄m duo facit. Prio ōndit ꝙ motus circularis sit. Scdo ꝙ sit p̄mus.ibi ¶ Qr aūt lationuȝ.] Circa p̄m duo facit. Prio ponit duas rōnes ad ōndēdū ꝙ mot' circularis pōt eē ɔtinu'. Scdo ex eisdē rōnib' ɔcludit ꝙ nullus ali' mot' pōt eē ɔtinu'.ibi ¶ Manifestū aūt ex hac diuisione.] Qr aūt mot' circularis possit eē vn' ɔtinu' p̄ rōne sic p̄bat. Illud dr̄ eē poe ad qḋ nullum seq̄t̄ ipole:nullū āt seq̄t̄ ipole si dicam' ꝙ mot' circularis sit in ppetuū cōtinu'. Qḋ pȝ ex h̄ ꝙ ī motu circulari illud qḋ mouet̄ ex aliquo:puta a.sil' mouet̄ in idē signū ſȝ eādē pōnē .i.ſȝ eūdē pcessū mobilis eodē ordie q̄uū fuerat:qḋ ī motu reflexo nō ɔtigit:q2 cū aliq̄d retrocedit dispōit̄ ſȝ ɔ̄riū ordinē q̄uū in mouēdo:q2 vel opȝ ꝙ ps mobilis q̄ ī p̄ motu erat por:ex reflexiōe fiat posterior:vl' opȝ ꝙ illa ps mobilis q̄ in p̄ motu aspiciebat ad vnā dr̄iam loci:puta dextruȝ vel sursuȝ:in reflexiōe aspiciat ad ɔ̄riū. Sȝ in motu circulari seruat̄ eadē positio:dū aliq̄d mouet̄ ad id a quo recedit. Sic ḡ poterit dici ꝙ etiā a p̄ncipio sui motus dū recedebat ab a.mouebat̄ ad hoc ad qḋ tādē pueniet.s.ad ip̄ȝ.a. Nec pp̄ h̄ seq̄t̄ h̄ ipole ꝙ sil' moueat̄ motib' ɔ̄rijs aut oppositis:sicut sequebat̄ ī motu recto. Nō enī oīs mot' q est ad aliquē terminū ē ɔ̄rius:aut opposit' motui q ē ex illo eodē termio. Sȝ ista ɔ̄rietas inueit̄ in linea recta:ſȝ quā attēdit̄ ɔ̄rietas ī loco. Nō enī attēdit̄ ɔ̄rietas inter duos termios ſȝ lineā circularē q̄cūqȝ pars sit circūferētie:ſȝ ſȝ diametrū. Cōtraria enī sūt q̄ maxie distāt. Maxia āt distātia iter duos termios nō mēsurat̄ ſȝ lineā circularē:ſȝ ſm lineā rectā. Pñt enī iter duo pūcta īfinite linee curue describi:sed nō nisi vna linea recta. Id aūt qḋ ē vnū ē mēsura ī quolibet genere. Sic igit̄ pȝ ꝙ si sit aliq̄s circulus:ꝛ diuidat̄ p mediū:ꝛ sit diameter ei' a.b:mot' q est p diametrū ab a.in b.est ɔ̄rius motui q ē p eūdē diametrū a.b.in a. Sȝ mot' q ē p semicirculuȝ ab a.in.b.nō ē ɔ̄rius motui q ē p aliū semicirculum a.b.in a. Cōtrarietas aūt erat q̄ īpediebat ꝙ motus reflexus nō posset eē ɔtinuus: vt ex supiorib' rōnibus apparet. Nihil ḡ phibet ɔ̄rietate sublata motū circularē eē ɔtinuū:ꝛ tn̄ nullo tpe deficere. Et huī' rō est:q2 motus circularis hȝ suū cōplemētū p h̄ ꝙ est ab eodē in idē.ꝛ sic per h̄ nō īpedit̄ eius ɔtinuatio. Sed motus rectus habet suum complementum per hoc ꝙ est ab eodem in aliud. Unde si ab illo alio reuertatur in idem a quo inceperat moueri:non erit vnus motus cōtinuus:sed duo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ostensio ꝙ motus qui sunt per diametruȝ circuli sunt contrarij:non autem qui sunt per semicirculos.

¶ Et iste q̄dē motus q fit ī circulo:nūq̄ fit ī eisdē. Rect' āt sepe fit ī eisdē. Is igit̄ mot' q sp̄ ī alio atqȝ alio fit:ɔtinue fieri pōt. At hic ɔtinue fieri nō pōt:q sepe fit ī eisdē. Motib'.n.oppositis:id qḋ mouet̄ sil' moueat̄ necē ē. Quare fieri nō pōt:vt aut ī semicirculo q̄cūq̄:aut ī alia vlla circūferētia ɔtiue moueat̄. Sepe

eni ĩ eisdẽ moueaᷓ: ꝛ ꝯ̃trãs mutatiõib⁹ muteᷓ neccẽ ẽ. Nõ eni ꝯiũgũtur hic pncipiũ atqꝫ finis. Circuli autẽ coniunguntᷓ: ꝛ hic est solus motus perfectus.

¶ Et q̄ gdẽ in circulo: nequaq̄ꝫ ĩ eisdẽ ẽ. Qui vo ſm rectitudinẽ: multotiẽs ĩ eisdẽ ẽ. Eũ gdẽ igiᷓ q̄ semꝑ in alio ꝛ alio fit: ꝯtigit moueri ꝯtinue. Qui vo in eisdẽ multotiẽs: nõ ꝯtingit. Neccẽ ẽ eni siᷓ moueri ꝯ̃trãs. Quare neqꝫ ĩ semicirculo: neqꝫ ĩ alia circulatiõe neqꝫ vna ꝯtigit moueri cõtinue. Multotiẽs eni neccẽ eadẽ moueri: ꝛ ꝯ̃trãs mutatiões mutari. Nõ eni copulat principio finẽ. Qui aũt circuli: copulat: ꝛ solus ẽ perfectus.

¶ Ponit 2ᵐ rõnẽ dicẽs: q̄ mot⁹ circularis nõ ẽ ĩ eisdẽ: sed mot⁹ rectus multotiẽs ẽ in eisdẽ. Qd sic intelligẽdũ ẽ. Si n. aliqd moueaᷓ ab a. in b. ꝑ diametrũ: ꝛ iterꝫ a. b. in a. ꝑ eũdẽ diametrũ: neccẽ ẽ q̄ per eadẽ media redeat ꝑ q̄ pius trãsierat: ꝛ sic pluries ꝑ eadẽ ferᷓ. Sꝫ si aliqd moueatur ab a. in b. ꝑ semicirculũ: ꝛ iterꝫ a. b. in a. per semicirculum aliũ: qd est circulariter moueri: manifestũ est q̄ nõ redit ad idẽ ꝑ eadẽ media. Est aũt de rõne oppositoꝝ q̄ circa idẽ ꝯsiderentᷓ: ꝛ sic manifestũ est q̄ moueri ab eodẽ ĩ idẽ ſꝫ motũ circularẽ ẽ absqꝫ oppõnẽ: sꝫ moueri ab eodeꝫ in idẽ ſꝫ motũ reflexũ ẽ cũ oppõne. Sic igiᷓ pꝫ q̄ motũ circularẽ q̄ nõ redit ad idẽ ꝑ eadẽ media: sꝫ sp ꝑtransit aliud ꝛ aliud. põt eẽ vnus ꝛ ꝯtinu⁹: q: nõ hꝫ oppõnẽ. Sꝫ ille motus reflexus. s. q̄ dũ redit in idẽ pluries ĩ eisdẽ medys fit ꝑtransẽũdo. nõ põt eẽ in ꝑpetuũ ꝯtinu⁹: q: neccẽ eẽt q̄ aliquid sic moueretᷓ ꝯ̃trãs motib⁹. vt. ẽ. ostẽsũ ẽ. Et ex eadẽ rõne ꝯcludi põt: q̄ neqꝫ mot⁹ gdẽ in semicirculo: neqꝫ in q̄cũqꝫ alia circuli portiõe põt eẽ in ꝑpetuũ ꝯtinuũ: q: in his motib⁹ neccẽ ẽ q̄ multotiẽs ꝑtrãseaᷓ eadẽ media: ꝛ q̄ moueanᷓ ꝯ̃trãs motib⁹ q̄si debeat fieri redit⁹ ad pn̄m: ꝛ h̄ iõ: q: neqꝫ in linea recta: neqꝫ in semicirculo: neqꝫ in q̄cũqꝫ circuli portiõe copulaᷓ finis pn̄o: sed distãt abinicẽ pn̄m ꝛ finis. Sꝫ in solo circulo finis copulaᷓ pn̄o. ꝛ iõ solus motus circularis ẽ ꝑfect⁹. Unũqdqꝫ eni ꝑfectũ est ex h̄ q̄ attingit suũ principium. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex hac aũt diuisiõe pꝫ fieri nõ posse quo ceteroꝝ motuũ q̄sq̄ꝫ ꝯtinu⁹ sit. Accidit eni ĩ vniuersis: vt ꝑ eadẽ q̄sqꝫ fiat. Ut ĩ alteratiõe ꝑ mediũ ipꝫ: ꝛ ĩ motu q̄ q̄ntitati acõmodaᷓ ꝑ magnitudiẽs medias: ꝛ ĩ gnõne corruptiõeue siſr. Nihil. n. iterest pauca q̄spiã an plã faciat ea media ĩ q̄bus ẽ ipa mutatio: ꝛ addat qd an auferat: fit. n. vtroqꝫ mõ vt ꝑ eadẽ sepe mot⁹ efficiaᷓ.

Tc. 74. ¶ Manifestũ aũt ꝛ ex hac diuisiõe: q̄m nõ ꝯtingit alios mot⁹ eẽ ꝯtinuos. In oĩb⁹ eni accidit eadẽ moueri multotiẽs: vt in alteratiõe media: ꝛ ĩ eo q̄ est q̄ntitatis ſm mediũ magnitudinis: ꝛ in gnõne ꝛ corruptiõe similr. Nihil. n. differt pauca aut multa facere: in q̄bus est mutatio: neqꝫ medium ponere aliqd: aut auferre. Utrobiqꝫ eni accidit eadem moueri multotiens.

¶ Oñdit ex eadẽ rõne q̄ ĩ nullo alio gñe põt eẽ aliq̄s motⁿ ꝯtinu⁹. Et p̄ oñdit ꝓpositũ. Scdo ĩfert qddã correlariũ ex dictis. ibi ¶ Manifestus igiᷓ ex his. Dicit ḡ p̄ q̄ ẽt ex ista distiõne q̄ ponit iter motũ circularẽ ꝛ alios mot⁹ locales mãifestũ ẽ q̄ nec in alys gñib⁹ mot⁹ ꝯtigit eẽ aliquos mot⁹ in ĩfinitũ ꝯtinuos: q: ĩ oĩb⁹ alys generib⁹ mot⁹ si debeat aliqd moueri ab eodẽ in idẽ. seqtur q̄ multotiẽs ꝑtrãseat eadẽ. sicut in alteratiõe: opꝫ q̄ ꝑtrãseat medias q̄litates. Ex calido. n. trãsiᷓ in frigidũ ꝑ tepidũ: ꝛ si debeat rediri ex frigido ĩ calidũ: opꝫ q̄ ꝑ tepidũ trãseaᷓ. Et ideꝫ appꝫ in motu q̄ ẽ ſꝫ q̄ntitatẽ: q: si qd moueᷓ de magno ĩ paruũ: ꝛ iterꝫ redeat ad magnũ: opꝫ q̄ his fit ĩ media q̄ntitate. Et siſe ẽ ẽt in gnõne ꝛ corruptiõe. Si eni ex igne fiat aer: ꝛ iterũ ex aere fiat ignis: opꝫ q̄ medias dispões bis trãseaᷓ. Sic. n. mediũ põt poni ĩ gnãtiõe ꝛ corruptiõe ſꝫ q̄ accipiᷓ cũ trãsmutatiõe dispõnũ. Et q: media trãsire ꝯtingit ĩ diuersis mutatiõib⁹ diuersimode: subiũgit q̄ nihil dit vel pauca vl multa media facẽ: ꝑ q̄ aliqd moueaᷓ de extremo ĩ extremũ: neqꝫ accipe aliqd mediũ positiue: vt pallidũ iter albũ ꝛ nigrũ: vl remotiue: vt iter bonuꝫ ꝛ malũ: qd neqꝫ bonũ neqꝫ malũ ẽ: q: q̄lrcũqꝫ media se hẽant: sꝑ accidit q̄ eadẽ multotiẽs ꝑtrãseaᷓ. ¶ Scdo ibi.

¶ Ex his igiᷓ pꝫ: nec eos nãles bene sensisse: qui res vniuersas sensibiles iquiũt sꝑ moueri. Nã motuũ iã dictoꝝ aliquo moueãt maxieqꝫ ſꝫ illos alterenᷓ necesse ẽ. Fluere eni iquiũt eas sꝑ decremẽtaqꝫ suscipere. Preterea gnõnẽ atqꝫ corruptiõeꝫ alterationẽ eẽ dicũt. Rõ vo nr̃a tũc dixit nullo gcq̄ꝫ oĩno motu ꝑter ꝯuersionẽ ꝯtinue moueri posse. Quare nec alteratiõe nec accretiõe decretiõeue. Hec igiᷓ satis sint dicta ad demõstrãdũ nullã ĩfinitã eẽ mutationem aut continuam preter ipsam solam conuersionem.

¶ Manifestũ igiᷓ ex his: q̄m neqꝫ physiologi bene dicũt oĩa sẽsibilia moueri sꝑ dicẽtes: moueri eni neccẽ ẽ aliquẽ hoꝝ motuũ: ꝛ maxie ſꝫ illos ẽ alterari. Fluere eni dicunt ꝛ sꝑ corrũpi. Adhuc aũt ꝛ gñonẽ ꝛ corruptiõem alterationẽ dicũt. Rõ aũt nũc dixit vlr de oĩ motu: q̄ ſꝫ nullũ motũ ꝯtigit moueri ꝯtinue extra quem circulo. Quare neqꝫ ſꝫ alteratiõeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmẽtũ. Qz gdẽ igiᷓ neqꝫ ĩfinita sit mutatio neqꝫ vna: neqꝫ cõtinua extra circuli motũ. nobis dicta sint tãta.

¶ Cõcludit ex ꝓmissis q̄ antiq̄ nãles nõ bene dixerũt: ponẽtes oĩa sensibilia sꝑ moueri: q: oporteret q̄ moueranᷓ ſꝫ aliquẽ ꝓdictoꝝ motuũ: de q̄b⁹ oñdim⁹ q̄ nõ pñt eẽ in ꝑpetuũ ꝯtinui. Et maxie q: ſꝫ q̄ illi dicũt: mot⁹ sꝑ ꝯtinu⁹ ẽ alteratio. Dicũt. n. q̄ oĩa sꝑ defluũt ꝛ corrũpũᷓ. Et adhuc dicũt q̄ gnãtio ꝛ corruptio nihil ẽ aliud q̄ꝫ alteratio: ꝛ sic dũ dicũt oĩa sꝑ corrũpi: dicũt oĩa sꝑ alterari. Probatũ ẽ aũt ꝑ rõnẽ supra iductã q̄ nullo motu ꝯtigit sꝑ moueri nisi circulari: ꝛ sic relinqᷓ q̄ neqꝫ ſꝫ alteratiõeꝫ: neqꝫ ſꝫ augmẽtũ: possint oĩa sꝑ moueri vt illi dicebãt. Ultio aũt ꝓncipale itẽtũ epilogãdo ꝯcludit. s. q̄ nulla mutatio possit eẽ ĩfinita ꝛ ꝯtinua nisi circularis. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Ipsaꝫ aũt ꝯuersionẽ lationũ oĩuꝫ eẽ ꝓmã: ꝑspicuũ idẽ fieri põt. Oĩs eni latio: aut circularis ẽ: aut recta aut mixta: sicut ꝛ antea dixim⁹. At hac gdẽ illas ꝓores eẽ necesse ẽ: ex illis enim ꝯstat: vt pꝫ. Recta vo: circularis ẽ prior. Est eniꝫ simplex ꝑfectaqꝫ magis. Fieri igiᷓ nõ põt: vt sup ĩfinita linea recta gcq̄ꝫ feratur. Nõ ẽ eni id in rõne reꝝ: qd hoc pacto dĩ ĩfinitũ. At neqꝫ si eẽt moueretᷓ gcq̄ꝫ oĩno. Nõ eni id fit qd impossibile ẽ. Impossibile aũt est (vt pꝫ) trãsire q̄ppiã infinitum. Ea vo latio que super finita recta linea fit: si reflectaᷓ composita erit ꝑfecto duoqꝫ motus: si non reflectatur imperfecta ac corruptibilis. At imperfecto perfectum: ꝛ incorruptibile corruptibili natura prius esse ꝛ ratione atqꝫ tempore constat.

¶ Qz aũt lationũ circularis prĩa sit manifestũ ẽ. Tc. 75.

Omnis.n.sꝫ locū mot⁹: sicut ⁊ pri⁹ dixim⁹: aut in circulo: aut in recto: aut mixtus est. Hoc autē necesse ē priores eē illos. Ex illis.n. ꝯstitut⁹ est. Recto aūt circularis. Simplex enī ⁊ pfect⁹ magis ē. In īfinitū.n. nō ē rectū ferri. sic.n. īfinitum nō ē. Sed neqꝫ si eēt: moueret̄ vtiqꝫ nihil. Nō n. fit ipole. Trāsire aūt īfinitū ipole ē. Infinito aūt recto reflectēs qdē cōposit⁹ est: ⁊ duo sunt mot⁹. Nō reflex⁹ aūt iperfect⁹ ⁊ corrupt⁹. Pri⁹ aūt ⁊ natura ⁊ rōne ⁊ tpe est pfectū qdē iperfecto. Corruptibili aūt icorruptibile.

Le.16.2. com.64. ¶ Probat ꝙ motus circularis sit pmus motuū duab⁹ rōnib⁹. q̄rū pma talis est. Ois motus localis: vt pri⁹ dcm̄ ē: aut ē circularis: aut rectus: aut cōmixtus. Circularis aūt ⁊ rect⁹ sunt priores cōmixto: qꝛ ex illis ꝯstituit̄. Inter illos aūt duos circularis ē prior recto. Circularis.n. ē simplicior ⁊ pfectior recto. Qđ sic pbat. Motus.n. rect⁹ nō pōt pcedere in īfinitū. Hoc.n. esset dupl'r. Uno mō sic ꝙ eēt magnitudo per quā trāsit mot⁹ rect⁹ īfinita: qđ ē ipole. Sed ēt si eēt aliq̄ magnitudo īfinita nihil moueret̄ ad īfinitū. Qđ.n. ipossibile est eē: nunq̄ fit: aut generat̄. ipole est aūt trāsire īfinitū. nihil ḡ mouet̄ ad h̄ ꝙ īfinita pertranseat. Nō ergo pōt eē motus rect⁹ infinitus sup magnitudinē īfinitā. Alio mō posset intelligi motus rectus infinitus super magnitudinē finita p reflexionē. Sed motus q est reflexus nō est vnus. vt supra pbatū est: sed ē cōpositus ex duob⁹ motib⁹. Si aūt super linea recta finita non fiat reflexio: erit mot⁹ iperfectus ⁊ corruptus. Impfect⁹ qdē: qꝛ possibile ē ei fieri additiōez. Corruptus aūt qꝛ cū pueniet ad terminū magnitudis: cessabit motus. Sic ḡ pꝫ ꝙ motus circularis q nō est cōposit⁹ ex duob⁹: ⁊ q nō corrūpit̄ cū venit ad terminū cū sit idē ei⁹ pn^m ⁊ finis: ē simplicior ⁊ pfectior q̄ mot⁹ rect⁹. Perfectū aūt ē prius ipfecto: ⁊ sil'r icorruptibile corruptibili: ⁊ nā: ⁊ rōne: ⁊ tpe. sic supra ostēsuꝫ ē: cū pbabat̄ loci mutatiōez eē priorē alijs motib⁹. Necesse ē ḡ motū circularē eē priorē recto. ¶ Deide cū dicit. (Le.16.2. com.64. Lec.14. c. — Lec.14. cō.55.)

¶ Hisce pterea motus q ppetu⁹ eē pōt: prior ē eo q ppetu⁹ eē nequit. At ꝯuersio qdē ppetua eē pōt. Ceterorū aūt motuū nul'us ppetu⁹ eē pōt. Stat⁹ enī fit opꝫ. Qui cū est: corrupt⁹ est iā ipse mot⁹ atqꝫ euanuit.

¶ Ampli⁹ prior est quē ꝯtingit ppetuū eē nō ꝯtingenti. Circularem qdē igit̄ ꝯtingit ppetuū esse. aliorꝫ aūt neqꝫ loci mutatiōnē: neqꝫ alium: neqꝫ vnū ꝯtingit eē ppetuū. Statū enīꝫ opꝫ fieri. Si aūt status est: corruptus est motus prior.

¶ Ponit scđaꝫ rōnē: q̄ talis ē. Mot⁹ q pōt esse ppetuus ē prior eo qui ppetuus eē nō pōt: qꝛ ppetuū ē prius nō ppetuo ⁊ tpe ⁊ nā. Circularis aūt motus pōt eē ppetuus ⁊ nullus aliorꝫ motuū: cū oporteat eis succēdere qetē. Ubi aūt qes superuenerit: corrūpit̄ mot⁹. Relinqt̄ ḡ ꝙ mot⁹ circularis sit prior oibus alijs motibus. Hec aūt que in hac rōne supponit ex superioribus patēt. LEC. XX.

¶ Atq recte cū rōneqꝫ accidit: ꝯuersionē vnū eē motū: atqꝫ ꝯtinuū: ⁊ nō eā lationē q̄ sup recta līea pgit̄. Hui⁹ enī pncipiū ⁊ finis ⁊ mediū definitū ē: ⁊ vniuersa hec sūt ī ipsa. Quo fit vt id sit vn̄ icipiat qđ mouetur: ⁊ id itē ad qđ pueniet desinetqꝫ moueri. In ipsis nāqꝫ finib⁹ qescit id oē qđ motu recto ciet̄: aut in eo ex quo icipit motu cieri: aut in eo ad quē accedit. Sꝫ in circūferētia sūt hec vt pꝫ idefinita. Qđ enī ipsius pūctū: finis poti⁹ rōnē q̄ pncipij subit. Eque enī qđuis pūctorꝫ pncipiū ē: ⁊ mediū: atqꝫ finis: vt semp id qđ mouet̄ in pncipio sit: ⁊ medio: atqꝫ fine: ⁊ nunq̄ i vno tm̄. Quapropter ipsa spera mouet̄: ⁊ aliquo mō qescit. Eūdē.n. occupat locū. Cā aūt ē: hec oia accidūt ipsi cētro. Nā pncipiuꝫ ē ⁊ magnitudis atqꝫ finis. Quare fit: vt qꝛ h̄ extra circūferētiā ē nō sit id i quo qescit id qđ fert̄ q̄si trāsierit. Semp enī circa mediū: sed non ad vltimū fertur. Quia vo semp hoc manet: ideo totū ipm ꝯtinue ptim quiescit: partiꝫ mouetur.

Rationabiliter aūt accidit ⁊ circularem vnū eē ⁊ ꝯtinuū: ⁊ nō rectū. Ei⁹ enim q in recto determinatū est pricipiū ⁊ finis ⁊ mediū: ⁊ oia hec hꝫ in seipso. Quare est. vn̄ icipiet qđ mouet̄: ⁊ vbi finiet. Apud termios.n. qescit oē: aut vn̄: aut vbi. Circularis aut idetermiati sūt. Quid.n. magis qcūqꝫ termin⁹ eorꝫ q sunt in linea. Simil'r.n. vnūqđqꝫ principiū ⁊ mediū est ⁊ finis. Quare semp qđā sūt in pricipio ⁊ fine: ⁊ nūq̄ in vno tm̄ sūt. Un̄ mouet̄ ⁊ qescit quodāmō spera. Eundē.n. obtinet locū. Cā aūt est: ꝙ oia hec accidūt cētro. Principiū.n. ⁊ mediū magnitudis ⁊ finis ē. Quare ppter id ꝙ extra circularēꝫ ē: nō ē vbi qđ fertur qescat. Sic.n. semp fert̄ circa mediū: sed nō ad vltimū. Propter hoc aūt manet ⁊ semp qescit quodāmō totū: ⁊ mouetur continue. Cō.76.

Postq̄ Phs ondit p pprias rōnes: ꝙ mot⁹ circularis ē ꝯtinuus ⁊ pmus. h̄ ondit idē p q̄sdā logicas ⁊ cōes rōnes. Et ponit tres rōnes. Circa q̄rū pmam dicit ꝙ rōnabil'r accidit ꝙ mot⁹ circularis sit vnus ⁊ ꝯtinuus in ppetuū: nō aūt mot⁹ rect⁹: qꝛ in recto determinat̄ pn^m mediū ⁊ finis: ⁊ oia hec tria est assignare in ipa linea recta: ⁊ iō ē in ipsa linea vn̄ icipit mot⁹ ⁊ vbi finiat̄: qꝛ ois mot⁹ qescit apud termios. s. vel a quo vel ad quē. Has.n. duas qetes. s̄. in. 5. distinxerat. Sꝫ in linea circulari termini nō sūt distīcti. Nulla.n. est rō. q̄re vnū pūctū signatū i linea circulari sit magis terminus q̄ ali⁹: qꝛ vnūqđqꝫ sil'r ē ⁊ pn^m ⁊ mediū ⁊ finis: ⁊ sic quodāmō qđ mouet̄ circulariter: semp est i pn° ⁊ in fine: inq̄tū. s. qđlibet pūctū signatū in circulo pōt accipi vt pn^m vel finis: ⁊ quodāmō nūq̄ est in pn° vel fine: inq̄tū. s. nullū pūctū circuli ē pn^m vel finis in actu. Un̄ seqtur ꝙ spera quodāmō mouet̄ ⁊ quodāmō qescit: qꝛ sicut l.6. dcm̄ ē. spera dū mouet̄ semp obtinet eūdē locū sm subꝫ: ⁊ q̄tū ad h̄ qescit: aliū tn̄ ⁊ aliū sm rōnē: ⁊ q̄tū ad h̄ mouet̄. Iō aūt in ipa linea circulari nō distinguit̄ pn^m mediuꝫ ⁊ finis: qꝛ hec tria ptinēt ad cētrū: a quo sicut a pncipio pcedunt linee ad circūferentiā: ⁊ ad ipm terminant̄ linee a circūferētia ptracte: ⁊ est ēt mediū totius magnitudinis sm eqdistantiā ad oia signa circūferētie. Et iō qꝛ pn^m ⁊ finis circularis magnitudinis est extra circulatiōeꝫ. s. in cētro: ad qđ nō pgit qđ circulariter mouet̄: nō est assignare in motu circulari vbi qescat illud qđ fert̄ cuꝫ puenerit ad ipm: qꝛ qđ circulariter mouet̄ semp fert̄ circa mediū: sꝫ nō fert̄ ad vltimuꝫ: qꝛ nō fert̄ ad mediū qđ est pn^m ⁊ vltimū. Et ppterꝫ hoc totū qđ sperice mouet̄ quodāmō semp qescit: ⁊ quodāmodo ꝯtinue mouet̄: vt dcm̄ est. Ex his ergo que dicta sunt sic rō extrahi pōt. Ois mot⁹ q nūq̄ est in pncipio ⁊ fine ē cōtinuus: sed motus circularis est hui⁹. ḡ ⁊c. Et per idem

Lec.8.1. com.54.

Lec.11.1. com.84.

medium probatur φ motus rectus non possit esse continuus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accidit aũt hec cõuersio: vt ecõtra ꝯuersio motuũ sit pma atqꝫ mẽsura: qꝛ nãqꝫ motuũ est mẽsura ipsa ꝯuersio: ideo primus sit ipsa motus necesse est: ipso eni pmo oia mẽsuranf. Et qꝛ rursus primus ẽ ⁊ oiuꝫ motus: ideo ipsa mensura est ceterorum.

¶ Accidit ãt ꝯuersiꝫ. ⁊ nãqꝫ qm̃ mẽsura motuũ circulatio: primã necẽ ẽ ipsaꝫ eẽ. Oia eni mẽsuranf primo. Et qꝛ primũ mensura aliorum est.

¶ Ponit secundã rõneꝫ dicens: φ hec duo ꝯuersim se sequentur. s. φ motus circularis sit mensura oium motuũ: ⁊ φ sit pmus motuũ. Oia. n. mensuranf pmo sui generis. vt in. 10. meta. ostendif. Et sic ista ꝓpositio ꝯuertibilis ẽ: omne qδ est mẽsura: est pmũ sui generis: ⁊ oẽ qδ est pmũ: est mẽsura. Sꝫ mot⁹ circularis est mẽsura oiuꝫ alioꝝ motuũ. vt pꝫ ex his que in fine q̃rti sunt dicta. ğ mot⁹ circularis est pmus motuũ. Uel si supponaf φ motus circularis sit pmus motuũ ꝓpter supradictas rõnes: ꝯcludef φ sit mẽsura alioꝝ motuũ. ¶ Tertiã rõnẽ ponit ibi.

Lec. 2.

Lec. vii° t. cõ. 133.

¶ Preterea vniformis etiaꝫ motus sola ꝯuersio esse posset. Que nãqꝫ recto motu cienf: difformiter sane ferũf. Discrepãt eni ptes mot⁹ ꝓpinq̃ pncipio ab hisce ptib⁹ q̃ ꝓpinque sũt fini. Etenim vniuersa q̃ suapte nã feruntur. quo magis ab eo loco recedũt ex quo moueri ceperint: eo celerius moueri videnf. At sola in ꝯuersiõe: neqꝫ pncipiũ est: neqꝫ finis: qppe cũ nõ sit in ipsa circũferentia quicq̃ꝫ tale: sed extra.

¶ Amplius aũt ⁊ regularẽ ꝯtigit circularẽ eẽ solũ. Que. n. in recto: a pricipio irregulariter ferũtur ad finẽ. Oia. n. q̃to distãt qdẽ plus a qescẽte: feruntf velocius. Circularis autẽ solius neqꝫ pricipiũ in ipso aptum natũ est esse: sed extra.

¶ Dicens φ solus motus circularis põt esse regularis: qꝛ que in linea recta mouẽtur: regulariter feruntf a pncipio vsqꝫ ad finẽ. Est. n. motus irregularis. vt in. 5. dcm̃ est: qui nõ est equaliter velox per totũ: qδ necesse est accidere in omni motu recto: qꝛ in motib⁹ nãlib⁹ quãto aliq̃ que mouenf plus distãt a pma gete a qua incipit motus veloci⁹ mouẽtur: in motu aũt violẽto quãto plus distant ab vltima gete ad quã terminaf motus: tãto velocius mouẽtur. Nã motus nãlis intendif in fine: violẽtus aũt in principio. Hoc aũt in motu circulari locũ nõ hꝫ: qꝛ i circulo pncipiũ ⁊ finis nõ est natũ eẽ iter ipsam circulationẽꝫ que fit per circũferentiã. [sed extra] .i. in centro. vt dcm̃ est. Uñ nulla est rõ. q̃re intendatur ⁊ remittaf motus circularis quasi per approximationẽ ad principiũ vel fineꝫ: cũ semper equaliter appropinquat centro qδ est principium ⁊ finis. Manifestuꝫ est aũt ex his que in. 5. dicta sunt φ motus regularis est magis vnus q̃ꝫ irregularis: ⁊ sic mot⁹ circularis ẽ prior nãliter q̃ꝫ mot⁹ rectus. Quãto. n. aliqd est magis vnũ: tãto nãliter pus est. ¶ Deinde cũ dicit.

Lec. 7. t. com. 44.

Lec. 7. t. com. 43.

¶ At vo scie hui⁹ lationẽ inq̃ꝫ primũ motuũ eẽ testes sũt vniuersi q mẽtionẽ mot⁹ fecerũt. Principia enim ipsius hisce tribuũt q̃ motu istiusmodi cient. Segregatio nãqꝫ ꝯgregatione motus in loco sũt. Hoc aũt mõ ꝯcordia atqꝫ discordia mouẽt. Altera nãqꝫ ipsarũ segregat: altera ꝯgregat. Anaxagoras quoqꝫ mẽtẽ q̃ mouit prius secernere dicit. Eadẽ ⁊ hi sentiũt q nullã aliam talẽ cãm ponũt: sed ob vacuuꝫ inquiunt res moueri. Et hi nãqꝫ nãm eo motu q loco accẽmodaf moueri dicũt. Mot⁹ eni q fit ob vacuũ: latio nimirũ est: ⁊ vt in loco mot⁹ (vt patet.) Ceteroꝝ aũt motuũ nullũ ipsis iesse pmis: sꝫ in hisce dũtaxat q̃ ꝯstãt ex illis putãt. Accrescere eni hec decrescereqꝫ: ac alterari ꝯgregationẽ segregationẽqꝫ subeũtib⁹ indiuiduis corpib⁹ dicũt. Eadẽ ⁊ hi cẽsẽt q dẽsitate raritateue gnãtionẽ corruptionẽue ꝯficiũt. Cõgregatione nãqꝫ segregatiõeue hec vniuersa disponũt. Accedit ad hec coꝝ quoqꝫ snia q cãm motus aiaꝫ faciũt. Id eni qδ seipsuꝫ mouet: coꝝ q̃ mouef pncipiũ eẽ dicũt. Aial ãt omneqꝫ animãs motu ad locũ accẽmodato seipm̃ mouet. Id preterea soluꝫ ꝓprie moueri dicimus: qδ eo motu cief q ad locũ accõmodaf. Quod si qppiã quiescat qdẽ eodẽ in loco: incrementa vo vel decrementa suscipiat: vel alteref: id aliqua ex parte ⁊ non absolute moueri dicere ꝯsueuimus.

¶ Quod aũt fm locũ mutatio primus motuuꝫ est: testantur omnes quicũqꝫ de motu fecerunt memoriã. Principia eni tradũt ipsius mouentibus fm hui⁹ motũ. Disgregatio autem ⁊ congregatio motus fm locum sunt. sic. n. mouent cõcordia ⁊ discordia. Hec quidem enim disgregat. illa aũt ꝯgregat. Et ipsum aũt intellectũ ait Anaxag. disgregare mouentem prius. Similiter aũt ⁊ quicũqꝫ huiusmodi qdẽ neqꝫ vnã causaꝫ dicũt: ꝓpter vacuũ aũt moueri dicũt. Et nãqꝫ hi fm locum motum natura moueri dicunt. Motus eni ꝓpter vacuũ loci mutatio est. ⁊ sicut in loco. Aliorũ aũt neqꝫ vnũ inesse primis corpib⁹: sed his q̃ sũt ex his opinãf. Augmẽtari. n. ⁊ corrũpi ⁊ alterari cõgregatis ⁊ disgregatis athomis corpib⁹ dicũt. Eodẽ ãt mõ qcũqꝫ ꝑ dẽsitatẽ aut raritatẽ efficiũt gñonẽ ⁊ corruptionẽ. Cõgregatiõe. n. ⁊ disgregatiõe hec cõponũt. Amplius autem ⁊ preter hos animaꝫ causam facientes motus: ipsum seipsuꝫ enim mouens principiũ esse dicũt coꝝ que mouentur. Mouebit aũt animal ⁊ omne animatum fm eam que est fm locũ cinesim. Et ꝓprie aũt moueri dicimus solum qδ mouetur fm locũ motũ. Si aũt qescat quidẽ in seipso: augmẽtef aũt: aut detrimẽtũ patiaf: aut alteref: ꝯtingit quodãmõ moueri. Simplr̃ aũt moueri nõ dicimus.

Cõ. 77.

¶ Ostendit per opiniones antiquoꝝ phoꝝ φ motus localis sit pmus motuũ: ⁊ dicit φ huic veritati attestantur dicta oiuꝫ phoꝝ antiquoꝝ qui de motu fecerũt memoriaꝫ: qꝛ pncipiis attribuũt φ moueãt motu locali. Et hoc ostẽdit pmo per opinionẽ Empe. qui posuit amicitiã ⁊ litem pma principia mouentia: quoꝝ amicitia cõgregat: lis vo disgregat. cõgregatio autem ⁊ disgregatio sunt motus locales. Secũdo ostẽdit idem per opinionẽ Anaxa. qui posuit intellectũ primã causam mouentem: cuius opus fm ipm est disgregare cõmixta. Tertio ostẽdit idem per opinionẽ Democ. qui nõ posuit causam mouenteꝫ: sed dixit φ omnia mouenf ꝓpter naturaꝫ vacui. Motus aũt qui est ꝓpter vacuum est loci mutatio: vel similis loci mutationi: qꝛ vacuũ ⁊ locus non differũt nisi rõne: vt in 4° phy.

Lec. 9. pa°.

ctum est. Et sic duo ponunt res primo moueri propter vacuum: ponunt motum localem naturaliter primum: et nullum aliorum motuum. Sed alios motus opinantur consequi ad motum localem. Dicunt enim sequentes Democritum quod augmentari et corrumpi et alterari contingit per quandam congregationem et disgregationem indiuisibilium corporum. Quarto ostendit idem per opiniones antiquorum naturalium qui ponebant vnam causam materialem tantum: vel aquam vel aerem vel ignem vel aliquod medium. Ex illo enim vno materiali principio constituunt generationem et corruptionem rerum per condensationem et rarefactionem: que per quandam congregationem et disgregationem complentur. Quinto ostendit idem per opinionem Platonis qui posuit animam esse primam causam motus. Posuit enim Plato quod mouens seipsum quod est anima: est principium omnium eorum que mouentur. Mouere autem seipsum conuenit animali et omni animato secundum eum quod est secundum locum cinesim. idest per transmutationem localem. Sexto autem ostendit idem per ea que communiter et vulgariter loquentes dicunt. Illud enim solum dicimus moueri quod mouetur secundum motum localem. Si autem aliquid quiescat in loco: sed moueatur motu augmenti: aut decrementi: aut alterationis: dicitur quod mouetur quodammodo: sed non simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motum igitur omni in tempore semper fuisse: semperque fore: et quid est principium perpetui motus: quis preterea primus est motus: et quis solus perpetuus esse potest: et id insuper quod primum mouet imobile esse: satis iam hisce que dicta sunt explicauimus.

¶ Quod quidem igitur semper motus erat et erit omni tempore: et quod principium perpetui motus. Adhuc autem quis motus primus: et quem motum perpetuum contingit esse solum et primum mouens quod imobile sit: dictum est.

¶ Epilogat que disperat. scilicet quod motus semper fuerit et semper erit: et quod est aliquod primum principium motus perpetuum: et quis sit primus motus: et quem motum contingat esse perpetuum: et quod primum mouens sit imobile. Hec enim omnia in precedentibus declarata sunt. LEC. XXI.

¶ Nunc autem partibus hoc vacare: magnitudinemque nullam prorsus habere necessarium esse dicamus: ac demonstremus oportet prius hisce definitis: que hanc sententiam antecedunt.

Tex. 78. Quod autem hoc necesse est impartibile esse et nullam habere magnitudinem nunc dicamus: determinantes primum de prioribus ipso.

Postquam Philosophus ostendit qualis sit primus motus: hic ostendit qualis sit primum mouens. Et diuiditur in partes duas. Primo dicit de quo est intentio. Secundo exequitur propositum. ibi [Eorum autem quidem.] Dicit autem primo quod cum dictum sit supra quod primum mouens est imobile: nunc dicendum est quod primum mouens est indiuisibile et nullam habens magnitudinem: sicut omnino incorporeum. Sed antequam hoc ostendamus oportet predeterminare quedam que exiguntur ad huiusmodi probationem. ¶ Secundo ibi.

¶ Atque horum vnum est hoc fieri inquam non posse: quo finitum quicquam tempore moueat infinito. Tria namque esse in omni motu constat id quod mouetur: id quod mouet: et tertium ipsum tempus. Atque aut hec omnia infinita sint: aut finita: aut horum aliqua: vt duo: aut etiam vnum. Sit igitur a. quidem mouens. b. autem id quod mouetur: et tempus infinitum sit. c. Pars itaque ipsius a. que quidem sit. d. moueat partem aliquam ipsius. b. sitque illa pars. e. atque patet: non toto. c. tempore ipsam mouere. In maiore namque maius nimirum mouet quare fit: vt tempus illud infinitum non sit designetur: atque sit. f. Hoc igitur pacto addens ipsi. d. atque e. parti partem totum. a. tandem: et. b. similiter totum consumam: tempus autem nunquam: equale. f. parti semper auferens partem quippe cum sit: vt est suppositum infinitum. Quare totum. a. mouens totum. b. ipsum finito in tempore. c. mouebit: fieri ergo non potest: vt a finito quicquam infinito in tempore moueatur perspicuum igitur est fieri non posse: quo finitum quicquam tempore moueat infinito.

¶ Horum autem vnum quidem est: quod impossibile est nullum finitum mouere secundum infinitum tempus. Tria enim sunt: quod mouetur: mouens: in quo tertium tempus: hec autem aut finita omnia aut infinita sunt omnia: aut quedam: aut duo: aut vnum. Sit igitur a. mouens. Quod autem mouetur b. Tempus infinitum in quo c. Ipsum d. igitur moueat aliquam partem ipsius b. que est in quo e. Non igitur in equali ipsi c: in pluri enim maius. Quare non est infinitum tempus quod est ipsius z. Sic itaque ipsi d. apponens: auferam ipsum a. et ipsi e. ipsum b. Tempus autem non auferam semper remouens equale: infinitum enim est. Quare omne a. totum b. mouebit in finito tempore ipsius c. Non ergo possibile est a finito moueri nihil secundum infinitum motum. Quod quidem igitur non contingit finitum in infinito tempore mouere: manifestum est.

¶ Exequitur propositum. Et primo premittit quedam que sunt necessaria ad principalis propositi ostensionem. Secundo ostendit principale propositum. ibi [Determinatis autem his.] Circa primum tria facit. Primo ostendit quod ad motum infinitum requiritur potentia infinita. Secundo quod potentia infinita non potest esse in magnitudine finita. ibi [Quod autem omnino in finita magnitudine.] Tertio quod primum motorem oportet esse vnum qui moueat motum continuum et sempiternum. ibi [De his autem que feruntur.] Dicit ergo primo quod inter ea que predeterminanda sunt ante principale propositum. vnum est quod est impossibile aliquod finitum secundum potentiam mouere per tempus infinitum. Quod sic ostendit. Tria sunt in quolibet motu: quorum vnum est quod mouetur: aliud est ipsum mouens. tertium autem est tempus in quo fit motus. Oportet autem quod aut omnia ista sint infinita: aut omnia sint finita: aut quod quedam sint finita et quedam infinita: vel duo tantum: vel vnum. Ponatur ergo primo quod a. sit mouens: b. quod mouetur. Tempus vero in quo fit motus sit c. Et ponatur quod aliqua pars ipsius a. que est d. moueat aliquam partem b. que est e. His ergo positionibus factis concludi potest quod d. mouet e. in tempore non equali ipsi c. in quo a. mouebat b. sed in tempore minori. Probatum est enim in sexto quod totum mobile in maiori tempore pertransit aliquod signum quam pars eius. Cum ergo tempus quod est c. sit infinitum: relinquitur quod tempus in quo d. mouet e. non erit infinitum: sed finitum. et sit illud tempus z. vt sicut a. mouet b. in tempore c. infinito: ita d. moueat e. in tempore z. finito. Cum autem d. sit pars ipsius a. si subtrahendo ab a. addatur ipsi d. totaliter ipsum a. auferetur vel consumetur cum sit finitum. Omne enim finitum consumitur per subtractiones si eadem quantitas semper sumatur. vt in tertio dictum est. Et similiter consumetur ipsum b. si continue subtrahatur aliquid ab ipso et apponatur ipsi e. quia b. etiam ponebatur esse finitum et quantumcunque auferatur a tempore quod est c. etiam secundum eandem quantitatem auferendo: non consumitur totum c. quia ponitur esse infinitum. Ex hoc concludit quod totum a. mouet totum b. in tempore aliquo finito quod est pars ipsius c. Quod quidem sic sequitur ex premissis: quia secundum proportionem qua additur ad mobile et ad motorem: additur etiam ad tempus. Cum ergo subtrahendo a toto mobili et motore: et addendo ad partes ipsorum consumatur quandoque totum mobile et totum mouens: ita quod totum quod erat in toto addetur parti: sequitur quod proportionabiliter addendo ad tempus: resultabit tempus finitum: in quo totum mouens mouebit totum mobile. Et sic oportet quod si totum mouens est finitum et mobile finitum: quod tempus sit finitum. Sic ergo non est possibile quod a finito mouente moueatur aliquid motu infinito. scilicet secundum tempus infinitum. Et sic patet quod primo ponebatur quod non contingit quod finitum mouens moueat in tempore infinito. ¶ Mouet autem Auicenna dubitationes circa hanc Aristotelis demonstrationem. Uidetur enim non esse vniuersalis. Est enim aliquod fi-

Lec. 6. t. com. 37.

Lec. 6. t. com. 59.

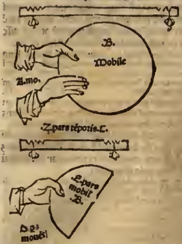
Contra Auicennam.

nitū mouēs ꝛ mobile a quo nō pōt aliqd auferri vel sub trahi: sicut est corp⁹ celeste: qđ tñ in hac demr̄atiōe nō ex cipit. Uñ vr̄ ꝙ vel demr̄atio sit ꝑticularis vel ꝓcedat ex
R̄nſio Auer. falsa suppōne. ❡ Huic aūt obiectiōi r̄ndet Auerro. in cō mēto: ꝙ ꝗuis a celo nihil posset subtrahi: hec tñ ꝯditiōa lis ē vera: si a celo aliq̄ ꝑs auferat: ꝑs illa mouebit: aut mo uebit in minori tp̄e ꝗ̄ totū. Nihil. n. ꝓhibet ꝯditionalez eē verā: cui⁹ añcedēs ē ipoſe. Sicut p3 in hac ꝯditiōali: si hō volat h3 alas. Quicqd aūt tollit v̄itatē ꝯditionalis ve re: falsuz ē: 13 añcedēs ꝯditiōalis sit falsuz. Ueritas autez ꝓdicte ꝯditiōalis nō pōt stare cū h̄ ꝙ finitū moueat tp̄e ifinito. vt p3 ꝑ deductiōez Ar̄. Sic igit̄ ex v̄itate ꝓmisse ꝯditiōalis ꝯcludit Ar̄. ipoſe eē ꝙ finitū moueat tp̄e ifi nito. ❡ Pōt aūt breuiꝰ dici ꝙ Ar̄. qñ i demr̄atiōib⁹ suis
Alia r̄ñ⁹ vtit̄ ablatiōe vl̄ subtractiōe: nō sp̄ ꝑ ablatiōnē itelligēda ē solo ꝯtinuitatis: quā ipoſe ē eē i corpe celesti: s3 ablatio i telligi pōt s3 ꝗ̄cū q3 designationē. Sicut in ligno ꝯtinuo manēte possuz designare vel tactu vel cogitatione aliqđ pūctū ꝗ̄si diuidēs totū: ꝛ ꝑ hūc modū auferre aliq̄ ꝑtē a toto: ꝛ dicere ꝙ minor albedo ē i ꝑte ꝗ̄ i toto. Et per hūc ēt modū pōt dici ꝙ v̄tus ad mouēdū in ꝑte corꝑis cele stis ꝑ designationē ablata: minor ē ꝗ̄ in toto. ❡ Alia aūt
Alia qđ dubitatio ē difficilior. Nō. n. vr̄ eē ꝯ rōnē mouētis finiti:
2⁹ de gñōe et corru ptione. ꝙ moueat tp̄e ifinito: q2 si illud finitū sit icorruptibile vl̄ ipassibile s3 suā nāz: ꝛ nō recedēs a sua nā: sp̄ eodē mō se h3 ad mouēdū: q2 idē sp̄ eodē mō se hñs sp̄ facit idē. Uñ
Lec. 9. t. com. 56. nō est magis rō ꝗ̄re nō pōt mouere post: ꝗ̄ añ. Et h̄ sensi biliter appet. Uidem⁹. n. ꝙ sol pōt in ifinito tp̄e mouere
R̄nſio corꝑa iferiora. ❡ Ad hui⁹ āt dubitatiōis solonē: inuestigā dus ē ꝓcessus demr̄atiōis iducte. Certū. n. eē d3 ꝙ sic itel ligēda ē ꝯclo quēadmodū seqt̄ ex ꝓmissis. Cōsiderādū ē igit̄ ꝙ tp̄s motus pōt accipi duplr̄ ꝓcipue i motu locali. Uno⁹ s̄m ꝑtes mobilis. Alio⁹ s̄m ꝑtes magnitudis supra quā trāsit mot⁹. Manifestū ē. n. ꝙ ꝑus vna ꝑs mobilis ꝑ trāsit aliqđ signū magnitudis ꝗ̄ totū mobile. Silr̄ ēt to tū mobile ꝑus ꝑtrāsit vnā ꝑtē magnitudis ꝗ̄ totā. Appa ret aūt manifeste ex ꝓcessu Ar̄. ꝙ h̄ logt̄ de tp̄e mot⁹ s3 ꝙ tp̄s mot⁹ accipit̄ s3 ꝑtes mobilis: ꝛ nō s3 ꝙ accipit̄ s̄m ꝑtes magnitudis. Accipit. n. i sua demōstratiōe ꝙ ꝑs mo uētis moueat ꝑtē mobilis i minori tp̄e ꝗ̄ totū moueat to tū: qđ nō eēt vex si accipem⁹ tp̄s mot⁹ s̄m ꝑtes magnitu dis q̄ motu ꝑtrāsit̄. Eadē. n. ē ꝓportio partis motoris ad ꝑtes mobilis: q̄ ē ꝓportio toti⁹ motoris ad totū mobile. Uñ eq̄li velocitate sp̄ ꝑs mouebit ꝑtez q̄ totū mouet to tū: ꝛ sic in eq̄li tp̄e ꝑtrāsibit ꝑs mobilis aliq̄ magnitudi nē mota a ꝑte motoris: ꝛ totū mobile motū a toto moto re. Uel forte i minori tp̄e mouebit̄ totū ꝗ̄ ꝑs: q2 potētia vnita maior ē ꝗ̄ potētia diuisa: ꝛ ꝗ̄to maior ē potētia mo uētis: velocior ē mot⁹ ꝛ tp̄s min⁹. Op3 ḡ ꝙ h̄ itelligat̄ s̄m ꝙ accipit̄ tp̄s mot⁹ s3 ꝑtes mobilis: q2 vna ꝑs mobilis in minori tp̄e ꝑtrāsit aliqđ signū: ꝗ̄ totū mobile. Et s̄m h̄ ē ipoſe ꝙ tp̄e ifinito moueat̄ nisi sit mobile ifinitum. Im poſe ē aūt ꝙ mobile ifinitū moueat̄ a motore finito: q2 semꝑ virtus motoris est maior ꝗ̄ v̄tus mobilis. Uñ nece ē ꝙ mobile ifinitū moueat̄ a motore ifinito. Et sic sicut ipoſe seqt̄ ex h̄ qđ ponit̄ ꝙ motor finit⁹ moueat mobile finitū motu ꝗ sit ifinit⁹ s3 ꝑtes mobilis. Ita remoto h̄ in cōueniēti: op3 viten⁹ h̄ ꝯcludere ꝙ mot⁹ ifinit⁹ sit mobi
Obiectio lis ifiniti a motore ifinito. ❡ S3 ꝯ h̄ pōt aliqs obycere ꝙ Ar̄. ā. nō ꝓbauit motū eē ifinitū s̄m ꝑtes mobilis: si cut mot⁹ corꝑis ifiniti dr̄ ifinit⁹: q2 totū vniuersuz corpo
Physi cor 3. le. 8. p⁹ ce. lt. 9. 10. ꝛ R̄ñ⁹. 11. reū finitū ē. vt ꝓbatū est in 3⁹ hui⁹: ꝛ ꝓbabit̄ in ꝑ de celo. Uñ nō vr̄ eē demr̄atio Ar̄. sic verificata ad ꝓpositū cō cludēdū: vt. s. ꝑm⁹ motor ꝗ mouet motū ifinitū sit ifinit⁹. ❡ S3 d3 ꝙ id qđ ē cā ꝑma mot⁹ ifiniti: op3 ꝙ sit ꝑ se cā ifinitatis motus: q2 semꝑ cā q̄ ē ꝑ se est ꝑor ca q̄ est ꝑ aliō

vt. ā. dcm̄ est. Uirtus aūt cause per se determinat̄ ad effe Lec. 9. t. com. 35.
ctū ꝑ se: ꝛ nō ad effectū ꝑ accñs. Sic. n. supra docuit Ar̄. Lec. 6. in fine.
in 2⁹ cōparare cās effectib⁹: Cū aūt ꝯtingat motū eē ifini tū duplr̄. sicut dcm̄ est. s. s̄m ꝑtes mobilis: ꝛ s̄m ꝑtes ma gnitudinis: supra quā trāsit motus: ꝑ se ifinitū ē in motu ex ꝑtib⁹ mobilis: per accñs aūt s̄m ꝑtes lōgitudis: q2 ꝗ̄ti tas mot⁹ q̄ attēdit̄ s̄m ꝑtes mobilis cōpetit ei s̄m ꝓpriū subm: ꝛ ita iest ei ꝑ se. Quātitas aūt motus nō accipit̄ s3 ꝑtes lōgitudis: s3 s̄m reiteratiōez mot⁹ ipsi⁹ mobilis: put s. mobile totū qđ cōpleuit motū suū ꝑ vnā ꝑtē lōgitudi nis iterato ꝑtransit aliā. Id ḡ qđ est cā ꝑma ifinitatis mo t⁹ h3 v̄tutē sup ifinitatē mot⁹ q̄ est per se: vt. s. possit moue re mobile ifinitū si ꝯtingat. Et iō necesse est ꝙ sit infini tū. Et ꝗuis ꝑmū mobile sit finitū: tñ h3 quandā silitudi nē cū ifinito. vt dcm̄ est in 3⁹. Ad h̄ aūt ꝙ aliquid sit cau Lec. 5.
sa mot⁹ ifiniti ꝑ reiteratiōez mot⁹ q̄ est ꝑ accñs: nō op3 ꝙ hēat v̄tutē ifinitā: s3 sufficit si h3 v̄tutē imobilē finitā: q2 semꝑ manēte eadē v̄tute poterit reiterare eūdē effectuz. Sic sol h3 v̄tutē finitā: ꝛ tñ posset mouere inferiora eīa tp̄e ifinito si mot⁹ eēt sempitern⁹ s̄m positiōez Ar̄. Nō n. est ꝑma cā ifinitatis mot⁹: s3 ꝗ̄si ab alio mota ad mouē dū tp̄e ifinito s̄m positiōem ꝓdictā. ❡ Scđo ibi.

❡ Demonstratio qua probatur ꝙ finitum mouēs non po test mouere aliquid in tempore infinito.

.C. tempus infinitum.

❡ Fieri vō non posse: vt finita in magnitudine vires sint ifinite: ex hisce sane fuerit motū. sunt enī maiores he sp̄ vires: q̄ eq̄le qđ miore i tp̄e faciūt ceu calefaci unt: aut dulcedie afficiūt: aut ꝓiciūt: oīnoq3 mouēt. Qđ cū ita sit ab eo quoq3 ꝑfecto: qđ ifinitū ꝗdē est: ifinitas āt vires hēt patiēs ꝗppiā patiat̄ ꝛ magis ꝗ̄ ab alio patiat̄ necesse ē. ifinite nāq3 vires virib⁹ sūt maiores finitis: at nulluz eē tp̄s oīno pōt: quo vires ille mouerēt. nā si sit. a. tp̄s quo vires ifinite calefece rūt: vel ꝑpulerūt. a. b. vō sit tp̄s: id i quo finite ꝗdā vires mouerūt: hisce virib⁹ si maiores finitas vires sp̄ addidero: ad eas tādē vires ꝑueniūt: q̄ mouē i. a.

tēpore

tempore possunt. Finito nāq; cuiuis si finitum semper addidero omne: quouis illud definito faciā maius ⁊ si abstulero minus idētidem faciam. Ergo tempore in eodem: aut equali finite: ac infinite vires mouebunt: hoc aūt est impossibile: fieri ergo nō potest: vt magnitudo finita vires habeat infinitas.

Tex. 79 ¶ Qꝫ aūt omnino in finita magnitudine non contingit infinitā esse potentiā: ex his manifestū est. Sit enī plus potētia semꝑ equale in minori faciens tēpore vt calefaciēs: aut dulce faciens: aut proijciēs: ⁊ omnino mouēs. Necesse ergo ⁊ a finito qdē infinitā aūt hñte potētiā pati aliqd patiēs: ⁊ plus q̄ ab alio. Plus.n.est infinita potētia. At vero tps nō cōtingit esse nullū. Si.n.est in quo a. tps in quo ifinita vis calefacit aut depellit: in quo aūt a.b. finita quedā: ad hanc maiorē semꝑ accipiens finitā: veniā aliqñ ad id qd in a. tempore motuꝫ erat. Ad finitum.n. semper addens excellā omne determinatum: ⁊ auferēs ⁊ deficiens similiter. In equali ergo tēpore mouebit finita ipsi infinite. Hoc autē est impossibile.

¶ Ostēdit ꝙ neċe est virtutē que est in magnitudine: proportionari magnitudini in qua est. Et p̄mo ostēdit in magnitudine finita ꝙ nō pōt eē potētia infinita: qd principaliter intēdit. Scdo ꝙ nec in magnitudine infinita pōt esse potētia finita ibi, Neqꝫ igit̄ finitū. Qꝫ aūt in magnitudine finita nō ꝯtingat eē potentiā ifinitā ꝓbat: duas suppositiones p̄mittēdo: quarū p̄ma est: ꝙ maior potētia eq̄lem effectū ꝑficit in minori tpe q̄ mior: sicut maior po° calefactiua ad eq̄lē caliditatē ꝑducit id in quo agit in minori tpe: ⁊ sil'r est de potētia dulcorātis vel ꝓiciētis vel cuiuscūqꝫ mouētis. Et ex hac suppōne cōcludit: ꝙ cū potētia infinita sit maior q̄ potētia finita: neċe est: ꝙ si sit aliqua finita magnitudo hñs potētiā infinitā: ꝙ a tali agēte siue vnū patiēs siue plura: patiat̄ i eodē tpe maiorē mutationē: q̄ ab alio hñte potētiā finitā. Uel ecōuerso: ꝙ eq̄lē

Lec. 8. in medio mutationē patiēs ab eo patiat̄ in minori tpe. Utrūqꝫ.n. pōt itelligi in eo ꝙ dicit, ⁊ plus q̄ ab alio. Scda suppō ē. Cū oē qd mouet̄: moueat̄ in tpe. vt in. 6. ꝓbatū est: nō pōt esse ꝙ patiēs imutet̄ ab agēte infinite potētie in nō tpe: imutat̄ ergo in tpe. Ex hoc sic ꝓcedit. Sit tps in quo virtus ifinita mouet calefaciēdo vel ipellendo a. Tps aūt in quo aliqua virtus finita mouet sit a.b. qd est maius q̄ a. Quelibet aūt potētia finita pōt accipi alia maior. Si g̃ accipiamus aliā maiorē potentiā finitā q̄ p̄mā: q̄ mouebat in tpe a.b. sequit̄ ꝙ hec scda potētia mouebit in tpe minori: ⁊ iterū tertia potētia finita maior: in tpe adhuc minori: ⁊ sic semꝑ accipiendo finita maior: in tpe adhuc minori: ⁊ sic semper accipiēdo finitā potētiā: veniā aliqñ ad hoc ꝙ aliq̄ potētia finita moueat in tpe. a. Cū.n. semꝑ fiat additio ad potētiā finitā: excedet̄ ois determinata ꝓportio. Sil'r aūt addit̄ ad potētiā motiuā: ⁊ subtrahit̄ a tpe motus: q2 maior potētia in minori tpe mouere pōt. Sic ergo sequit̄ ꝙ finita potētia ꝑficiat motū in eq̄li tpe cū potentia ifinita que ponebat̄ mouere in a. hoc aūt est impo'e. g̃

Rō 5° nulla magnitudo finita hꝫ po'm ifinitā. ¶ Dubitat̄ autē circa hāc rōnē multipliciter. Primo nāqꝫ videt̄ ꝙ hec rō nullo mō ꝯcludat. Qd.n. ꝯuenit alicui per se: per nullā potētiā pōt ab eo remoueri q̄ntūcūqꝫ sit magna. Nō.n. est ex defectu potētie vel ifinitati potētie repugnat: si dicat̄ hominem nō posse ꝙ hō non sit aial. Esse aūt in tpe per se ꝯuenit

Lec. 8. in c. 101. motui. ponit̄.n. motus in diffōne temporis. vt supra in 4° habitū est. ergo si ponat̄ ēt potētia ifinita mouēs: nō sequitur ꝙ mot' sit in nō tpe. vt Arist. hic ꝯcludit. ¶ Itē si ꝯsi

Rō. 2. deret̄ ꝓcessus Phi: ex hoc ꝯcludit ꝙ motus sit in nō tpe: q2 potētia mouēs ē ifinita: sꝫ po° ifinita mouēs pōt ēt nō esse in corpore. g̃ eadē rōne sequit̄ ꝙ talis potētia si sit infinita mouebit in nō tpe. Nō solum g̃ per hoc ꝙ est ipo'e moueri in nō tpe: pōt ꝯcludi ꝙ nulla virtus ifinita est in magnitudie: sꝫ ꝙ simpl'r nulla virtus mouens sit ifinita.

Rō. 3. ¶ Itē. Ad magnitudinē potētie due ꝑtinere vident̄. s. velocitas mot': ⁊ diuturnitas tēporis. Et s'm excessum potētie fieri videm' excessuꝫ in vtroqꝫ dictoꝝ. Sꝫ s'ꝫ excessuꝫ potētie ifinite supra ondit ꝙ mot' ꝑpetu' est ab aliq̄ potētia ifinita: nō aūt ꝙ aliq̄ potētia ifinita nō sit in magnitudine. g̃ sil'r ⁊ hic s'ꝫ excessuꝫ in velocitate nō dꝫ ꝯcludere ꝙ nulla v'tus ifinita sit in magnitudie: sꝫ ꝙ v'tus q̄ mouet tpe ifinito ꝑꝑ sui ifinitatē moueat ēt i nō tpe. ¶ Itē

Rō. 4. videt̄ ꝯclo eē falsa. Quāto.n. ē maior virt' alicuius corporis: tāto diuti' pōt ꝯseruari in eē. Si g̃ nulli' corporis po° eēt ifinita: nullū corp' posset in ifinitū durare. Qd pꝫ esse falsuꝫ tā s'ꝫ opionē ipsi': q̄ s'ꝫ sniaꝫ fidei christiane: q̄ pōit substaꝫ mūdi i ifinitū duraturā. Posset ēt moueri obiectio de diuisiōe ⁊ additiōe qbus vtit̄: q̄ nō ꝯueniūt rerū nāe. Sꝫ q2 supi' satis dcm̄ ē ꝑtermittat̄ ad p̄ns. ¶ His g̃ du-

Ad p̄mā bitatiōib' ꝑ ordinē rn̄dētes dcm̄ ē ad p̄mā: ꝙ Phs nō intēdit hic facē demōstrationē ostēsiuā: sꝫ demr̄ationē ad impo'e ducētē: in q̄ q2 ex aliq̄ dato aliqd sequit̄ qd est ipo'e: ꝯcludit̄ p̄mū datū ipo'e eē. Nō aūt est verū ꝙ p̄m datū sit cū ꝯclōne eē sit possibile. sicut si daret̄ ꝙ eēt aliq̄ potētia q̄ posset remouere gen' a spē: seq̄ret̄ ꝙ illa potētia posset facere ꝙ hō nō eēt aial. Sꝫ q2 h' est ipossibile: ipossibile est ⁊ p̄m. Nō aūt ex h' pōt ꝯcludi eē possibile ꝙ sit aliq̄ potētia q̄ faciat hoiem nō eē aial. Ita ex h' ꝙ est aliquā potentiā ifinitā eē in magnitudie: ex neċitate sequtur motū eē in nō tpe. sꝫ q2 hoc est ipo'e: impo'e est ifinitā potētiā esse in magnitudie. Nec pōt ex hoc ꝯcludi eē possibile ꝙ po° infinita moueat in nō tpe. ¶ Ad scdaꝫ aūt dubitationē rn̄-

Ad 2ᵃᵐ det Auerro. in cōmēto hui' loci dicēs: ꝙ rō Aristo. hic ꝓcedit de potētia rōne sue ifinitatis. finitū aūt ⁊ infinitum cōuenit quātitati: vt supra habitū est. Un̄ potētia que nō est in magnitudie nō ꝓprie cōpetit ꝙ sit finita vel infinita. ¶ Sꝫ hec rn̄sio est ⁊ cōtra Aristotelis intētionē ⁊ ꝯtra

Jo p̄mo lec. 3. iprobatio respōsionis Auerro. veritatē. Cōtra itētionē quidē Aristotelis est: q2 Aristoteles in ꝓcedēti demōstratione ꝓbauit ꝙ potētia mouens tpe ifinito sit ifinita: ⁊ ex hoc ifra ꝯcludit ꝙ potētia mouēs celū nō est potētia i magnitudie. Est ēt ꝯtra veritatē:

Lec. viii. t.c. vii. q2 cū ois potētia actiua sit s'ꝫ aliquā formā: eo mō ꝯuenit magnitudo potētie: ⁊ ꝑ ꝯñs finito ⁊ ifinitū: sicut ꝯuenit forme. Forme aūt ꝯuenit magnitudo ꝑ se: ⁊ per accñs. Per se quidē s'm ꝑfectionē ipsi' forme: sicut dr̄ magna albedo ēt parue mitis s'm ꝑfectionē ꝓprie rōnis. Per accñs aūt s'm ꝙ aliq̄ alia forma hꝫ extēsionē in subto: sicut dr̄ magna albedo ꝑꝑ magnitudinē supficiei. Hec autē 2ᵃ magnitudo nō pōt cōpetere po° q̄ nō est in magnitudie: sꝫ p̄ᵃ magnitudo maxie ei cōpetit: q2 potētie imateriales quāto sunt min' ꝯcte ꝑ applicationē ad mām: tanto sunt ꝑfectiores ⁊ vliores. Uelocitas aūt mot' nō sequit̄ magnitudinē virtutis q̄ est per accñs per extēsionē ad magnitudinē subiecti: sꝫ magis eā q̄ est ꝑ se s'm ꝓpriā ꝑfectionē: q2 quāto aliquod ens actu ē ꝑfectius: tāto ē vehemēti' actiuū. Un̄ nō pōt dici ꝙ potētia q̄ nō est i magnitudie: q2 nō est ifinita infinitate magnitudis q̄ est ex magnitudie subiecti: ꝑꝑ h' nō causet augmētū velocitatis in ifinitū: qd est moueri in nō tpe. Un̄ ⁊ idē Cōmētator hāc dubitationē aliter soluit

Vel.12.cõ.41. in.ii.meta^{ce}. vbi dicit ꝙ corpus celeste mouet̃ a duplici motore.s.a motore ꝯiũcto:q est aia celi:τ a motore separato qui nõ mouet̃ neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ acciñs.Et qꝛ ille motor separatus est ĩfinite ṽtutis:motus celi acqrit ab eo ꝑpetuã durationẽ.Quia ṽo motor ꝯiunctus est finite virtutis:iõ motus celi acquirit ab eo velocitatẽ determinatam.Sed nec ista responsio sufficiens est.Cum enim vtrũqꝫ videat̃ cõsequi potẽtiã infinitã.s.ꝙ moueat tempore infinito:vt precedẽs demõstratio cõcludit:τ ꝙ moueat in nõ tẽpore: vt videt̃ ꝯcludere hec demõstratio:iterũ restat dubitatio: quare aia celi que mouet in virtute motoris separati infiniti:magis ab eo sortiat̃ vt possit mouere tẽpore infinito: q̃ꝫ vt moueat velocitate infinita.i.in nõ tpe.Ad hanc igit̃ dubitationẽ dicẽdum est ꝙ ois potẽtia que nõ est in magnitudine mouet ꝑ itellectũ.Sic enĩ Phs ꝓbat celũ moueri a
Vel.l.12.le.6 t.c.38. Lec.7.l.c.46. Lec.10.l.c.19. motore in vndecimo meta. Nulla aũt potentia que est in magnitudine mouet quasi itelligens.Probatũ est.n.in.3. de aia ꝙ intellectus nõ est virtus alicuius corporis. Hec autẽ est differẽtia inter agens per intellectũ τ agẽs nãle: qꝛ actio agentis nãlis ꝓportionat̃ nãe agẽtis: tanta enim procedit calefactio quãtus est calor.Sed actio agẽtis per intellectũ nõ ꝓportionat̃ nãe ipsius.sꝫ forme apprehẽse. Nõ.n.edificator tantũ edificat q̃tũ põt:sed quãtũ exigit ratio forme cõcepte.Sic igit̃ si aliq̃ esset virtus infinita in magnitudine:sequeret̃ ꝙ motus ab ipsa ꝓcedẽs eẽt sꝫ proportionẽ eius:τ ita ꝓcedit demõstratio ꝓsens.Si aũt sit virtus ĩfinita nõ in magnitudie:motus ab ipsa nõ procedit ṡm proportionẽ virtutis:sꝫ ṡm rõnẽ forme apprehẽse.i.ṡm ꝙ ꝯuenit fini τ nãe subti. Est ẽt aliud attẽdẽdum: Lec.5.l.c.32. ꝙ sicut ꝓbatũ est in.6.huius:nihil mouet̃ nisi magnitudinẽ hñs.vñ velocitas motus est effectus receptus a mouẽte in aliquo hñte magnitudinẽ. Manifestũ est aũt ꝙ nihil hñs magnitudinẽ.põt recipere equalẽ effectũ proportionatũ potẽtie que nõ est in magnitudine: qꝛ ois natura corporea cõparat̃ ad nãm incorporeã sicut qõdã particulare ad absolutũ τ vle.Vñ nõ põt cõcludi si virtus ĩfinita nõ sit in magnitudine:ꝙ ex ea ꝯsequat̃ ĩfinita velocitas in aliquo corpore q̃ est effectus ꝓportionatus tali potentie: vt dictũ est.Sed nihil ꝓhibet in aliq̃ magnitudine recipi effectũ virtutis que est in magnitudine:qꝛ eĩ ꝓportionat̃ effectui.Vñ si poneret̃ ꝙ aliqua ṽtus infinita eẽt in magnitudine:sequeretur ꝙ effectus corñdens esset in magnitudie.i.velocitas infinita.Et hoc est impole.ergo τ ꝑ^{m}.¶ Ex his aũt pꝫ solo 3^{e} dubitationis. Nã moueri tpe infinito nõ repugnat rõni magnitudis mote: cõuenit enĩ Lec.20.a pñs. magnitudini circulari.vt supra ostẽsũ est.Vñ a ꝑmo mouente ĩfinite virtutis causat̃ motus diuturnitatis ĩfinite: nõ aũt motus velocitatis ĩfinite.¶ Quartã ṽo dubitationem soluit Alex.vt Auer.dicit hic in cõmẽto.ꝙ corpus celeste acqrit eternitatẽ a motore separato qõ est ĩfinite virtutis:sicut τ ꝑpetuitatẽ motus.Vñ sicut nõ est ex ĩfinitate celestis corporis ꝙ in ꝑpetuũ moueat̃:ita nõ est ex infinitate corporis celestis ꝙ in ꝑpetuũ duret:sed vtrũqꝫ est ex ĩfinitate motoris separati. Hãc autẽ respõsionẽ Auer
Vel.12.c.41. rois improbare nitit̃ in hoc cõmẽto τ in vndecimo meta. dicẽs ꝙ impossibile est ꝙ aliqd acqrat ꝑpetuitatẽ essendi ab aliquo:qꝛ sequeret̃ ꝙ id qõ in se est corruptibile:fieret eternũ.Sed ꝑpetuitatẽ motus põt aliqs acqrere ab altero:eo ꝙ motus est actus mobilis a mouente.Dicit ḡ ꝙ in corpore celesti quãtũ est de se non est aliq̃ potẽtia ad non esse:qꝛ eius substãtie nõ est aliqd cõtrarium.Sed in ipso est aliqua potẽtia ad generationem:qꝛ motui eius cõtrariat̃ quies. Et inde est ꝙ nõ idiget acqrere ꝑpetuitatẽ eẽndi ab alio: sed perpetuitatẽ motus ab alio acqrere indiget. Qõ autẽ in corpore celesti nõ sit aliqua potẽtia ad non esse: ex hoc

cõtingere dicit:ꝙ corpus celeste dicit nõ esse cõpositũ ex materia τ forma quasi ex potẽtia τ actu.Sed dicit ipsum esse materiã actu existẽtẽ:τ formã eius dicit aiam ipsius: ita tñ ꝙ nõ cõstituat̃ in esse per formã:sꝫ solũ in moueri. Et sic dicit in eo eẽ nõ potẽtia ad esse:sed solũ ad vbi:sicut Phs dicit in.ii.meta.¶ Sed hec solutio τ veritati repu- Vel.12.t. gnat τ intẽtioni Aristotelis.Veritati qdẽ repugnat multipliciter.Et ꝑmo:qꝛ dicit ꝙ corpus celeste nõ cõponit̃ ex Impugnatio cõmẽtatoris. materia τ forma. Hoc.n.est oino impossibile.Manifestũ est.n.corpus celeste esse aliqd actu: alioqn non moueret̃. Qõ enim est in potentia tñ:nõ est subm motus:vt in.6. habitũ est.Oportet aũt omne qõ est actu:vel esse formaꝫ Similiter cõ.Le.6 ... Thomas contra cõmentatorem. subsistẽtẽ:sicut substãtie separate:vel habere formã in alio: qõ qdem se hꝫ ad formã sicut materia τ sicut potentia ad actũ. Nõ aũt põt dici ꝙ corp^{9} celeste sit forma subsistẽs: qꝛ sic eẽt intellectũ in actu non cadẽs sub sensu neqꝫ sub quãtitate. Relinquit̃ ergo ꝙ est cõpositũ ex materia τ forma τ potẽtia τ actu:τ sic est in ipso potentia quodãmõ ad nõ esse.Sed dato ꝙ corpus celeste nõ sit cõpositũ ex materia τ forma:adhuc opꝫ ponere in ipso quodãmõ potentiã eẽndi. Necesse est.n.ꝙ ois substãtia simplex subsistens vel ipsa sit suũ eẽ vel ꝑticipet eẽ.Substãtia aũt simplex que est ipm eẽ subsistẽs nõ põt eẽ nisi vna:sicut neqꝫ albedo si eẽt subsistens posset esse nisi vna.Ois ergo suba que est post primã subam simplicẽ ꝑticipat esse.Oẽ autem participãs cõponit̃ ex participãte τ ꝑticipato:τ ꝑticipans est in potẽtia ad ꝑticipatũ:ergo suba quãtũcũqꝫ simplex post ꝑ^{am} subam simplicẽ est po^{a} eẽndi. Decept^{9} aũt fuit ꝑ equocationẽ potentie. Nã potẽtia qñqꝫ se hꝫ ad opposita. Et hoc excludit̃ a corpore celesti:τ a substãtijs simplicib^{9} separatis:qꝛ nõ est in eis potẽtia ad nõ eẽ ṡm itentionem Aristotelis:eo ꝙ sube simplices sunt forme tñ.forme aũt per se ꝯuenit eẽ.Mã aũt corporis celestis nõ est in potentia ad aliã formã.Sicut enim corpus celeste cõparat̃ ad suã figurã cuius est subm:vt potẽtia ad actũ:τ tñ non põt nõ habere talẽ figurã:ita mã corporis celestis cõparatur ad talẽ formã vt potẽtia ad actũ:τ nõ est in potẽtia ad ꝑuationẽ huius forme:vel ad nõ esse. Nõ.n.ois potẽtia est oppositorũ. Alioqn possibile non sequeret̃ ad necesse:sicut dicit̃ in.2.ꝑihermenias.Est ẽt eius positio ꝯ itẽtionẽ Aristotelis qui in ꝑmo de celo in quadã demõstratione vtit̃ Lec.7. Lec.14.l. c.120. corpus celeste habeat potentiã vel virtutem ad hoc ꝙ sit semꝑ. Nõ põt ergo euadere icõueniẽs per hoc qõ dicit ꝙ corpus celeste nõ est i potẽtia eẽndi. Hoc.n.est mãifeste falsuꝫ:τ ꝯtra itẽtionẽ Aristotelis. Videamus ergo vtrum cõueniẽter ipugnet solutionẽ Alexã.q dicit ꝙ corpus celeste acqrit eternitatẽ ab alio.Esset siqdem conueniẽs eius improbatio si Alexander posuisset ꝙ corpus celeste de se haberet potẽtiã ad esse τ nõ eẽ:τ ab alio acqreret eẽ semꝑ. Et hoc dico supposita itẽtione ipsius:vt non excludamus oipotẽtiã dei per quã corruptibile hoc põt iduere icorruptionẽ:qõ nũc discutere ad ꝓpositũ nõ pertinet. Sed tñ Auerrois ẽt sua itẽtiõe supposita cõcludere nõ põt cõtra Alex.q nõ posuit ꝙ corpus celeste acqrat eternitatem ab alio:q̃si de se habẽs potẽtiã ad esse τ nõ eẽ:sed quasi non habẽs ex se esse.Oẽ.n.qõ nõ est suũ eẽ participat esse a cã prima que est suũ eẽ.Vnde τ ipse cõfitet̃ in libro de suba orbis:ꝙ deus est cã celi nõ solũ quãtũ ad motum eius:sed etiã quãtũ ad subam ipsius:qõ nõ est nisi qꝛ ab eo hꝫ esse. Nõ aũt hꝫ ab eo esse nisi ꝑpetuũ.hꝫ ḡ ꝑpetuitatẽ ab alio. Et in hoc ẽt cõsonãt ṽba eius q dicit in.5.meta.τ supra in principio huius.8.ꝙ qdã sunt neccia q̃ habent cãm sue ne- Meta^{ce}.l.c.6 ... 8.t.c.15. cessitatis. Hoc ergo supposito plana est solutio ṡm intentionẽ Alexã.ꝙ sicut corpus celeste hꝫ moueri ab alio: ita τ eẽ. Unde sicut motus perpetuus demonstrat infinitum

virtutem

virtutē motoris:nō aūt ipsius mobilis: ita ⁊ ppetua eius duratio demōstrat īfinitā virtutē cāe a qua hʒ eē. Nō tñ oio eodē mō se hʒ potētia corporis celestis ad eē ⁊ ad moueri ppetuo. Nō qdē ſm diuaʒ quā ipse assignat ꝙ in corpore celesti sit quātū ad moueri potētia ad opposita que sunt quies ⁊ motus:sed ad opposita que sunt diuersa vbi. Sed differūt quātū ad aliud. Nā motus ſm se cadit in tēpore:eē vo nō cadit in tpe:sed solū ſm ꝙ subiacet motui. Si ergo sit aliqḋ eē qḋ nō subiacet motui illud eē nullo mō cadit sub tpe. Po^a ergo que est ad moueri in tpe infinito respicit īfinitatē tēporis directe ⁊ per se. Sed po^a que est ad eē tpe īfinito:si qdē illud eē sit trāsmutabile respicit quantitatē tēporis:⁊ iō maior virtus reqrit ad hoc ꝙ aliqd duret in eē trāsmutabili maiori tpe. Sed po^a q̄ est respectu esse intrāsmutabilis:nullo mō respicit quātitatē tēporis. Unde magnitudo vel infinitas tēporis nihil facit ad infinitatē vel magnitudinem potentie respectu talis esse. Dato ergo per impossibile ꝙ corpus celeste nō haberet esse ab alio:adhuc nō pōt ex ppetuitate ipsius concludi ꝙ in eo esset virtus infinita. ¶ Deinde cum dicit. ¶ Demrātio ꝙ nulla magnitudo finita hʒ po^{am} infinitā.

A.tempus in quo finita potentia mouet.

B.tēpus in quo finita potētia mouet.

¶ Neqꝫ igitur fieri potest: vt infinita in magnitudine finite sint vires.

Te.30. ¶ Nullum itaqꝫ finitum contingit infinitam potentiam habere:neqꝫ infinitum infinitam.

¶ Probat ꝙ in magnitudine īfinita nō pōt eē potētia finita. Et hoc duab^9 rōnib^9. Circa quaꝝ p̄mā tria fac. Prio ponit ꝯclusionē p̄ncipalr itetā dicēs:ꝙ sicͧ in magnitudie finita nō pōt eē po^a īfinita:ita nec in aliquo quāto īfinito pōt eē po^a finita ſm totū. Nā ps īfiniti si accipiaꝛ finita habebit potētiā finitā. Hoc aūt iducit nō q̄si necessarium ad principale propositū ostēdēdum:sed quasi adherens ⁊ affine conclusioni prius demonstrate. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ q̄ꝫ q̄ꝫ fit vt minore in magnitudine plus viriū insint.multo tamen maiores sunt in maiore.

¶ Et tñ ꝯtingit in minori magnitudine ampliorē potētiā eē. Sʒ adhuc magis in maiori plurima.

¶ Ponit qōdā p qḋ alicui videri posset ꝙ in magnitudie infinita sit po^a finita. Videm^9.n.ꝙ aliq̄ mior magnitudo hʒ maiorē virtutē q̄ꝫ maior magnitudo:sicͧ puus ignis hʒ maiorē virtutē actiuā q̄ꝫ multus aer. Sʒ p hoc nō pōt haberi ꝙ quātū īfinitū hēat po^{am} finitam:qꝛ si accipiaꝛ aliqua adhuc magis excedēs magnitudo:habebit maiorem virtutē:sicͧ si aer maior ſm aliquā quātitatē hʒ minus de virtute q̄ꝫ paruus ignis:si multū augeaꝛ aeris q̄titas habebit maiorem virtutēʒ q̄ꝫ paruus ignis. ¶ Tertio ibi.

¶ Sit itaqꝫ magnitudo infinita.a.b.atqꝫ pars eius.c.b.vires aliquas habet:quibus.d.mouit aliquo in tpe qḋ.e.f.litteris designeꝛ. Si giꝛ ipsius.c.b.duplū cepero magnitudinē:hac enim nūc rōne vtamur illa temporis in dimidio:qḋ est.e.g.idē pfecto mouebit. Qḋ si hoc pacto sumpsero partes.a.b.quidē magnitudinem nunq̄ꝫ trāsibo. Tēpore vo dato semp accipiam min^9. Erūt ergo vires ipsius.a.b.magnitudinis īfinite. Oēs enim finitas exuperāt vires. Omniū aūt finitarū viriū tēpus etiā finitū esse necesse est. Naʒ si aliquo in tēpore moueāt tāte:maiore minore in tpe quidem:at definito mouebunt cōuersiōe cōtraria rōnis. Sunt autem infinite vires perinde:atqꝫ multitudo: magnitudoqꝫ infinita est ea:que multitudinē omnē: magnitudinemqꝫ exuperat definitam.

¶ Sit igitur in quo est.a.b.infinituʒ: sed.b.c.hʒ potētiam quādam que in aliquo tēpore mouet ipsum.d.in tēpore in quo est.e.ʒ. Si igitur ipsi b.c.duplā accipio:in medio mouebit tempore ipsius.e.ʒ. Sit.n.hec pportio. Quare in.ʒ.⁊.t. mouebit.ergo sic accipiēs semp.a.b.qdē nequaquā trāsibo. Tēpore aūt dato semp minus accipiā.īfinita ergo potētia erit. Omnē eniʒ finitam potētiaʒ excellit. Ois aūt finite potētie necesse ē finitū eē ⁊ tēpus. Si.n.in quodā tāta.maior in minori qdē determiato aūt mouebit tpe ſm cōuersionē pportionis. Infinita.n.ois potētia sicut multitudo ⁊ magnitudo excellēs oē finitū.

¶ Ponit demōstrationē itētā q̄ talis ē. Sit quātū īfinitū a.b.⁊ sit.b.c.magnitudo finita alteri^9 gnis q̄ hʒ quādā potētiā finitā.⁊ sit qōdā mobile.d.qḋ moueaꝛ a magnitudine.b.c.in tpe qḋ ē.e.ʒ. Et qꝛ.b.c.est magnitudo finita poterit accipi maior magnitudo. Accipiaꝛ igiꝛ maior ſm duplā pportionē. Quāto autē est maior po^a mouētis:tāto in minori tpe mouet:vt dictū est in.7.ḡ duplū ipsius.b.c.mouebit idē mobile.s.d.in medio tpe qḋ sit.e.ʒ.t.ita ꝙ intelligaꝛ tps.e.ʒ.diuidi p mediū in pūcto.t. Semp aūt sic addēdo ad.b.c.minueꝛ tps mot^9:sʒ q̄ꝫtūcūqꝫ addaꝛ ad.b.c.nūquā pōt trāsire.a.b.qḋ īproportionabilr excedit.b.c.sicut infinitū finitū.⁊ cū.a.b.habeat po^{am} finitaʒ mouet in tpe finito.d. Et sic diuidēdo semp de tpe quo mouebat.b.c.peuenim^9 ad aliqḋ tps min^9 q̄ꝫ sit tps in quo mouebat.a.b.qꝛ oē finitū trāscēdiꝛ p diuisionē. Sequiꝛ ḡ ꝙ minor potētia moueat in miori tpe:qḋ est īpoīe. Relinquiꝛ ḡ ꝙ in magnitudie īfinita erat po^a infinita:qꝛ.s.po^a magnitudis infinite excedit oēm po^{am} finitā. Et hoc pbatū est p subtractionē tpis:qꝛ ois po^a finite necesse est ponere qōdam determinatū tps in quo mouet. Qḋ ex h̄ appet:qꝛ si tanta po^a mouet in tāto tpe:minor mouebit in minori tpe:sʒ tñ determiato.i.finito ſʒ ꝯuersaʒ pportionē: vt.s.quātū addiꝛ ad po^{am}:tātū diminuaꝛ de tpe. Et sic q̄ꝫtūcūqꝫ addas ad potētiā finitā:dūmō remāeat po^a finita:semp habebit tps finitū:qꝛ erit accipere aliqḋ tps qḋ erit tanto minus tpe p̄us dato:quāto po^a supexcrescēs ex additione ē maior po^a p̄us data. Sʒ po^a īfinita excellit ī mouēdo oē determiatū tps:sicut in oib^9 alijs īfinitis ꝯtingit:qꝛ oē īfinituʒ sicͧ mltitudo ⁊ magnitudo excedit oē determiatū sui gnis. Et sic manifestū ē ꝙ po^a īfinita excedit oēʒ po^{am} finitā ex quo excessus po^a sup po^{am} est sicut minoratio tēporis a tpe: vt dcm̄ est. Unū pʒ ꝙ ꝯclusio p̄dcā.i.ꝙ magnitudis īfinite sit po^a īfinita:ex necītate seqꝛ ex p̄missis. ¶ Deīde cū dicͬ.

Te.c.9.t. c.30.

¶ Licet aūt hoc idē:sic ēt demrāre. Accipiem^9.n.magnitudis finite cuiuspiā potētiā aliq̄ꝫ generis ci^9 potētie:q̄ i magnitudie ē īfinita:q̄ finitā potētiā īfinite

magnitudinis metietur. Ex his igitur: que dicta sunt patet fieri non posse: vt finita in magnitudine vires sint infinite: aut in infinita finite.

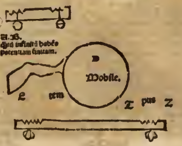
Co.81. ℭ Est autem hoc demonstrare ⁊ sic. Accipiens enim quendam potentiā eandem genere ei que est in infinita magnitudine in finita magnitudine existentem: que mensurabit eaȝ que est in infinita magnitudine finitam potentiam. Et quidem igitur non contingit infinitam esse potentiam in finita magnitudine: neqȝ finitam in infinita ex his palam est.

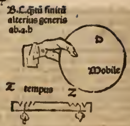
ℭ Ponit ad idem aliam demōstrationem que non differt a prima nisi in hoc ꝙ prima concludebat accipiendo potentiam finitam existentem in magnitudine finita alterius generis: hec autem secūda demōstratio procedit accipiendo quandam aliam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis: cuius est magnitudo infinita. Puta si sit aer magnitudinis infinite habens potentiam finitam: accipiemus quandam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis. Hac positione facta: manifestum est ꝙ potentia finita magnitudinis finite aliquotiēs mltiplicata mēsurabit poᵃᵐ finitā q̄ ē ī īfinita magnitudie: qɹ oē finitū mēsurat̄ ab aliq̄ finito miori aliq̄tiēs sumpto: vł ēo excedit̄. Cū ḡ ī magnitudie eiusdē ḡnis oporteat ꝙ maior magnitudo hēat maiorē poᵃᵐ: sicut maior aer hȝ maiorē potētiā q̄ⁿ mior: neccē erit ꝙ illa magnitudo finita q̄ hēbit eādē ꝓportionē ad magnitudinē finitā ꝑus acceptā: quā hȝ poᵃ finita īfinite magnitudis ad poᵃᵐ magnitudis finite pri⁹ accepte hēat eq̄lē poᵃᵐ poᶜ magnitudis īfinite. Sicut si poᵃ finita magnitudis īfinite sit cētupla poᶜ finite cuiusdā magnitudis finite date: oportebit ꝙ magnitudo q̄ est cētupla illi⁹ magnitudis poᶜ finite hēat eq̄lē poᵃᵐ magnitudis īfinite: ex quo ꝓporᶜᵉʳ ī re eiusdē ḡnis auget̄ magnitudo ⁊ po⁹. Hoc aūt ē ipoſe qð ↄclusum ē: qɹ opȝ vel ꝙ magnitudo finita eēt eq̄lis īfinite: vel ꝙ minor magnitudo eiusdē generis hēat eq̄lē poᵃᵐ maiori. Est ḡ impoſe ⁊ p̄ᵐ ex quo sequit̄. s. ꝙ magnitudo infinita hēat poᵃᵐ finitā. Sic ergo epilogando concludit duas conclusiones demonstratas scilicet ꝙ in magnitudine finita non possit esse potentia infinita: ⁊ ꝙ in magnitudine infinita nō possit esse potentia finita.

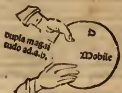
LEC. XXII.

ℭ Demonstratio ꝙ nulla magnitudo vel quantum infinitum habet potentiam finitam.

ℭ Tempus in quo quantum infinitum potētie finite mouet.d.

ℭ Sed de his que ferunt̄ bene sese habet: aliquā p̄mo dubitationē afferrē. Nā si omne qð mouet̄ ab aliquo moueatur: quo pacto eorum que seipsa mouent continue nōnulla mouentur: eo ꝙ moueat nō tangēte: vt corporum ea que proijciuntur.

De his aūt que ferunt̄ bene se hȝ dubitare quādā dubitationē primuȝ. Si enim omne qð mouetur mouet̄ ab aliquo: q̄cūqȝ nō ipsa seipsa mouēt: q̄ño mouent̄ aliq̄ ↄtinue nō tangēte eo ꝙ mouet vt proiecta. Co.82.

Postq̄ͣ Phs ośdit duo q̄ sūt necessaria ad p̄ncipale ꝓpositū ośdēdū. s. ꝙ poᵃ finita nō possit mouere tp̄e īfinito ⁊ ꝙ poᵃ īfinita nō possit eē in magnitudine finita. Nūc accedit ad ꝓbādū 3ᵐ. i. vnitatē p̄mi motoris. Et circa hoc duo facit. Prio. n. ośdit ꝙ ꝑꝑ diuersitatē motoꝝ deficit ↄtinuitas vel vnitas mot⁹ ī q̄busdā mobilib⁹ que vident̄ ↄtinue moueri. Scđo ośdit ex hoc ꝙ p̄ᵐ motorē necesse est esse vnū ibi Qm̄ aūt in his. Circa p̄ᵐ tria fac̄. Prio. n. mouet dubitationē de his q̄ ꝓijciunt̄. Scđo soluit dubitationē ibi Necē est aūt. Tertio ośdit ex hoc ꝙ motus corporis ꝓiecti nō est ↄtinu⁹ ibi Hoc q̄dē igit̄. Circa p̄ᵐ duo fac̄. Prio ponit dubitationē. Scđo excludit quādā solutionē ibi Si aūt simul. Proponit ḡ dubitationē p̄mo de his q̄ ferunt̄ ꝓiecta: q̄ talis ē. Ośsuȝ est supra ī p̄ncipio hui⁹. 8. ꝙ oē qð mouet̄ ab alio mouet̄: dūmō non sint de illis que mouent seipsa: sicut sunt animalia: de quoꝝ numero nō est lapis ꝓiectus. Mouet aūt corporale per cōtactū. Est ergo dubitatio quomodo proiecta cōtinue mouent̄ etiā postq̄ͣ tangunt̄ a mouente. Videtur. n. ꝙ moueantur nullo mouente ipsa. ℭ Scđo ibi. Lec. 7. & c. 26.

ℭ Quod si hisce qui mouit: ⁊ aliquid aliud simul mouet: vt aerē: qui quidē mouet subiens motū simili mō profecto fieri nequit: vt illa moueātur ipso primo nō tangente: neqȝ mouente. Sed simul omnia moueantur: rursusqȝ moueri tum desinant. Cum id qð primo mouet desinit mouere necesse est: ⁊ si perinde facit: vt magnes veluti si mouet quod mouet.

ℭ Si aūt simul mouet ⁊ aliud aliq̄d qui mouet.

vt aerē

vt aerẽ qui motus mouet: similiter impossibile primo nõ tãgẽte neqꝫ mouẽte moueri: sꝫ simul oĩa moueri ⁊ q̄escere: cũ primuꝫ mouẽs q̄escet. Et si facit sicut lapis: vt mouere qđ mouet aliđ.

¶ Excludit quãdã solutionẽ q̃ dr̃ fuisse Platonis: q̄ dicebat ꝙ ꝓiciẽs q̄ p̄ mouit lapidem simul ẽt mouet cũ lapide aliqđ.s.aerẽ: ⁊ aer motus mouet lapidẽ ẽt post cõtactũ ꝓiectoris. Sꝫ hãc solutionẽ excludit: q2 similr vr̃ ĩpossibile ꝙ moueat̃ aer nõ tãgẽte neqꝫ mouẽte p̄.s. ꝓiectore: sicut erat ĩpossibile de lapide. sꝫ vr̃ eẽ necessariũ ꝙ simul dum primũ mouẽs mouet oĩa moueant̃: ⁊ dũ p̄m mouẽs q̄escit i. cessat a mouẽdo oĩa q̄escãt: quãuis ẽt aliquid motum a primo mouẽte sicut lapis faciat aliqđ moueri: sicut id qđ primo mouit mouebat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At eni hoc dicat̃ necesse est: id qđ primũ mouit facere: vt mouere etiã possit: aut aer: aut aqua: aut aliquid tale: qđ quideꝫ est aptũ mouere: motũqꝫ subire: sed non desinit mouere: atqꝫ moueri: sed desinit q̄dẽ moueri: cum his qui mouet moueri desinit. Est autẽ adhuc mouens. Quapropter mouetur aliũ hẽrẽs: vt in hoc eadem ratio est: desinit aũt cuꝫ mouendi potẽtia minor sit in eo: qđ hẽret. Penitus aũt desinit: cũ antecedens non vlterius mouens fecerit: sed motuꝫ subiens solũ. Hec aũt simul desinere alterum mouere: alterum moueri: totũqꝫ motum necesse est.

¶ Necesse aũt hoc quidẽ dicere ꝙ primũ mouẽs facit possibile ⁊ mouere: aut aereꝫ huiusmodi: aut aquã aut aliud aliqđ tale: qđ aptũ natũ ẽ mouere ⁊ moueri: sꝫ nõ simul pausat mouẽs ⁊ qđ mouet̃. Sed qđ mouetur quidẽ simul: cũ mouẽs q̄euit: mouẽs aũt adhuc est. Uñ mouet̃ cuꝫ alio hẽitũ: ⁊ in hoc eadẽ rõ est. Pausat aũt cũ minor virt9 mouẽdi fit in hẽito. Tãdẽ aũt q̄escit: cũ nõ amplius faciat qđ pri9 mouẽs: sꝫ motum solũ. Hec aũt necesse est simul pausare: hoc quidẽ mouẽs. Hoc aũt motũ: ⁊ totum motuꝫ.

¶ Ponit suã solutionẽ ⁊ dicit ꝙ si 2m mouẽs mouet motũ a p̄mo mouẽte: necesse est hoc dicere ꝙ p̄m mouẽs.s. ꝓiciẽs det secũdo mouẽti.s.aeri vel aque vł cuicũqꝫ tali corpori qđ est natũ mouere corpus ꝓiectũ. vt possit mouere ⁊ vt possit moueri: vtrũqꝫ.n. hꝫ aer vel aq̄ a ꝓiciẽte ⁊ ꝙ moueat ⁊ ꝙ moueatur. Sed q2 mouere ⁊ moueri nõ de necessitate sũt in eodẽ: cũ iueniat̃ aliqđ mouẽs nõ motuꝫ [nõ simul pausat mouẽs ⁊ qđ mouet̃.] Id est aer motus a ꝓiciẽte nõ simul cessauit mouere ⁊ moueri. Sꝫ statiꝫ cũ primũ mouẽs.i. ꝓiciẽs cessauerit mouere: ⁊ aer cessat moueri. Sꝫ adhuc mouet. Et hoc manifestũ est ad sensuꝫ: q2 qñ aliqđ mobile iã ꝑuenerit ad terminũ mot9: in ipso vltimo ꝑuẽtiõis põt mouere: sꝫ tũc nõ mouet̃: sꝫ est in motũ eẽ. Dũ aũt 2m mouẽs mouet: mouet̃ illud qđ ẽ hẽitũ i. ꝯñr se hñs ad ipm. Et de B ẽt 3o est eadẽ rõ: q2 remanet mouẽs ẽt qñ nõ mouet̃. ⁊ q2 2m mouẽs hꝫ min9 de potẽtia mouẽdi q̃ p̄m: ⁊ 3m q̃ 2m: oꝑꝫ ꝙ cesset mot9 ꝓiectiõis: ex hoc.s. ꝙ minor est virtus mouẽdi [in hẽito] i. ꝯñti: q̃ in eo in quo fuit p̄. Et sic tãdẽ ꝓp minoratiõnẽ virtutis mouẽdi venit̃ ad B ꝙ id qđ ẽ p̄m ⁊ p̄us respectu sui ꝯñtis: nõ faciet ipsum ꝯñs habere potentiã mouẽdi: sed faciet ipsum tãtũ modo moueri. Et tunc necesse est ꝙ simul duꝫ illud vltimũ mouẽs pausat a mouẽdo: ⁊ motũ ab ipso pauset a moueri: ⁊ per cõsequẽs pausabit totus motus: q2 vltimus motũ non põt mouere aliquid aliud. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ His igit̃ motus in hisce fit: que nunq̃ moueri nõ nunq̃ q̄escere pñt: ⁊ nõ est ꝯtinuus: sed apparet. naꝫ aut deinceps collocatoꝝ: aut tãgẽtiũ est. Nõ est eniꝫ vnũ mouẽs: sed plura: quorũ aliud aliũ hẽret. Quocirca talis motus in aere fit ⁊ in aqua: quẽ quidã antiperistasim esse dicunt. Impossibile autẽ est alio mõ soluere ea: que dubitata sunt: q̃ dicto mõ: ipsa autẽ antiperistasis efficta siĩ mouere: mouerią̃ facit. Quare ⁊ desinunt simul: nunc aũt vnũ: qđ cõtinue ab aliquo moueri videt. non enim ab eodem mouetur.

¶ Hic quidẽ igitur in contingentibus aliquando quidẽ moueri: aliquãdo quidẽ quiescere fit motus: ⁊ nõ cõtinuus: sed videt̃. Aut.n. cõsequẽter entiũ est: aut tangẽtiũ. Non eniꝫ vnũ mouẽs: sꝫ hẽita adinuicẽ sunt. Unde ⁊ in aere ⁊ in aqua fit huiusmodi motus: quẽ dicũt quidã antiperistasim esse. Impossibile autem aliter opposita soluere nisi dicto modo. Antiperistasis auteꝫ simul oĩa moueri facit ⁊ mouere. Quare ⁊ quiescunt. Nunc aũt videtur vnum aliquid qđ continue mouetur a quocũq̃: non.n. ab eodem.

¶ Cõcludit ex p̄missis ꝙ iste motus ꝓiectiõis nõ sit cõtinuus. Dicit q̄ ꝙ hic motus.s. ꝓiectiõis fit in corpib9 q̃ cõtingit aliqñ moueri ⁊ aliqñ q̄escere: si qua vere sunt q̄bus cõueniat. Qđ pꝫ ex dictis. Quiescit.n. ꝓiectiõis motus ꝑ defectũ vtutis mouẽdi: vt dcm̃ est. Patet ẽt ex p̄missis ꝙ ille motus nõ est ꝯtinuus: ⁊ si ꝯtinuus videat̃. Uidet̃.n. cõtinuus ꝓp mobilis vnitatẽ: nõ tñ̄ ẽ ꝯtinuus: q2 sunt diuersa mouẽtia: vt dcm̃ est. Aut.n. ille motus est a pluribus mouẽtib9 ꝯñr se hẽtib9: aut ẽt a plurib9 mouẽtib9 se tãgẽtibus. Quo aũt differāt ꝯñr se hẽre ⁊ tãgere supra dcm̃ est in.5. ⁊ in.6. Et manifestũ est ad sensum ꝙ vtroqꝫ mõ se hñtib9 mouẽtib9 diuersimodi mouere vnũ mobile: sm̃ ꝙ ipsa mouent̃ ab aliquo p̄ mouẽte. In his.n. q̃ mouent̃ motu ꝓiectiõis motus fit per mediũ facile diuisibile.s. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in q̄bus ꝓp diuisionẽ nõ ẽ vnũ mouẽs tm̃: sꝫ multa hẽita adinuicẽ ⁊ ꝯñr se hñtia ⁊ ꝯtacta. Et q2 diuersitas nõ est absqꝫ diuisione: iõ p̄dictus ꝓiectiõis mot9 fit per mediũ facile diuisibile. i. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in q̄bus ꝓp diuisionẽ de facili ꝯtingit diuersitas mouẽtiũ. Quẽ q̄dẽ motum ꝓiectiõis aliq̄ dñt eẽ antiperistasiꝫ ⁊ ꝫ resistẽtiã: ex eo s. ꝙ aer circũstãs motus aliquo mõ mouet corpus ꝓiectũ. sicut supra dcm̃ ẽ in.4. Sꝫ nõ põt p̄dicta dubitatio solui nisi eo mõ q̄ positus est: q2 si ponat̃ cã ꝓiectiõis antiperistasis aeris: sequit̃ ꝙ oĩa simul moueant. i. ꝙ totus aer sil moueat ⁊ moueat̃: ⁊ per ꝯñs ꝙ simul q̄escãt oĩa: qđ pꝫ esse falsum. Uidemus.n. vnũ aliquid eẽ qđ cõtinue mouet̃ a quocũqꝫ moueat̃. Qđ iõ dico: q2 nõ hꝫ vnũ ⁊ idem determinatũ mouẽs: sed mouẽtia diuersa. LEC. XXIII.

5. lec. 5. t. c. 22. 6. lec. 1. in pn°.

4. lec. 11. t. c. 68.

¶ Qm̃ aũt in hisce: que sunt ꝯtinuũ esse motũ necesse est. hic võ est vnus: atq̃ vnũ motũ magnitudinis cuiuspiã eẽ necesse est. Nõ enim id mouet̃: qđ magnitudinis est exꝑs: ⁊ vni9 eẽ atq̃ ab vno: aliogn ꝯtinuus nõ erit: sꝫ hẽrẽs alius aliũ: atq̃ diuisus. Id qđ mouet si vnũ est: aut subiẽs motum mouet: aut ĩmobile est.

Quoniã autẽ in his que sunt necesse est semp esse motũ cõtinuũ: hic aũt vnus est. Necesse aũt vnũ magnitudinis alicuius esse. Nõ enim mouetur impar- t. c. 83.

tibile. Et vnus ab vno. Non.n.erit continuus: sed habitus alter alteri: ꝛ diuisus. Mouens igiꝭ vnum: aut motum mouet aut imobile existens.

Soluta dubitatiōe quā mouerat de motu pīectiōis: ex cuius solone accipit ꝙ nō est vnus motus cōtinu⁹ q est a plurib⁹ mouētib⁹: hic accedit ad pncipale propositū: vt.s.oñdat vnitatē pmi motoris. Et circa h duo facit. Pmo oñdit ppositū. Scdo mouet quādā dubitatiōnē ꝛ soluit ibi [Habet aūt dubitationē.] Circa p^m tria facit. Pmo oñdit vnitatē pmi motoris p ꝯtinuitatē motus. Scdo quō ab vno motore pcedit motus ꝯtinuus ibi [Si quidē igiꝭ motus.] Tertio vbi sit pn^m motus cōtinui ibi
Lec.19.t.10.p totū. Lec.7.in pus⁹. [Necesse est aūt.] Qꝛ aūt neċe sit eē vnū motorē pbat p cōtinuitatē mot⁹ accipiēs qd supra pbauerat ꝙ neċe ē aliquē motū ꝯtinuū semp eē. Motus aūt ꝯtinuus est vnus: vt dcm̄ ē in.5.g neċe ē semp accidere aliquē motū eē vnū. Ad hoc aūt ꝙ motus sit vn⁹: neċe ē ꝙ sit vnius magnitudinis mote: qꝛ nō pōt moueri aliqd ipartibile: vt pbatū
Lec.5.6.c.29. est in.6. ꝛ etiā opꝫ ꝙ sit ab vno motore. Siue.n. sint diuersa mobilia siue diuersi motores: nō erit vnus mot⁹: ꝛ p ꝯñs nec ꝯtinu⁹: sꝫ erit vn⁹ mot⁹ diuisus ab alio diuisiōe mobilis vl̄ motoris: ꝛ ꝯñr se hñtes. Neċe ē igiꝭ mouēs eē vnū: qd vl̄ moueat motū: vel moueat imobile extñs. [2⁹ ibi.

Si igiꝭ mouetꝭ: simul sequatꝭ ipsuꝫ: atqꝫ mutetur: ꝛ insup ab aliquo moueatꝭ oportet. Quare stabiꝭ atqꝫ ad id accedetꝭ: qd mouet: ꝛ est imobile. Hoc enim nō simul mutari necesse est: sed poterit semp mouere: nā hoc pacto mouere sine labore profecto est.

Siquidē igitur motū cōsequi oportebit ꝛ mutari ipsum. Simul aūt moueri ab aliquo. Quare stabit ꝛ veniet in ipsuꝫ moueri ab immobili. Hoc aūt nō necesse est simul mutare: sꝫ semper poterit mouere. Infatigabile.n.est sic mouere.

Oñdit quō ab vno motore possit eē mot⁹ ꝯtinu⁹. Et circa hoc duo facit. Pmo oñdit quō ab vno motore possit esse vnus mot⁹ ꝯtinu⁹ semp. Scdo quō sit regularis ibi [Et regularis.] Dicit ḡ p̄. ꝙ mot⁹ ē vnus q est ab vno motore sicut dcm̄ ē. Aut ḡ ē a motore moto: aut a motore nō moto. Si qdē igiꝭ sit mouēs motū: sequiꝭ ꝙ mouetꝭ ab aliquo: ꝓm ea q̄ supra pbata sūt. Sꝫ h nō pōt pcedere i ifinitū: vt supra pbatū ē. Quare stabit iste pcessus motoꝝ ꝛ mobiliū:
Lec.7.6.c.27.28. Lec.9.6.c.34. ꝛ pueniet ad aliqd p^m mobile qd mouetꝭ ab imobili motore: qd qdē nō hꝫ neċitatē vt moueat: qꝛ nō mouetur ab alio. Qd.n. ab alio mouetꝭ: ex neċitate mouet: ꝓꝫ ꝙ iponiꝭ ei neċitas a suo motore. Et qꝛ mutatꝭ a sua dispōne nō pōt semp mouere vniformiter. qꝛ variatꝭ dispō ei⁹. Sꝫ mouēti nō moto nō iponiꝭ neċitas ab alio: nec mutatꝭ dispō ei⁹ vn̄ nō ex neċitate mouet: sꝫ pōt semp mouere. s. absqꝫ sui mutatiōe: qꝛ sic mouere. s. absqꝫ sui mutatiōe: est ifatigabile. Ex hoc.n. accidit fatigatio in mouēdo aliqbus motorib⁹: qꝛ sil' ꝛ ipi mouentꝭ: ꝛ ex fatigatiōe ꝯtingit ꝙ nō semper pñt mouere. Vn̄ relinquiꝭ ꝙ mouēs nō motū pōt mouere motu cōtinuo sempiterno. Et qꝛ ad pfectā mot⁹ ꝯti-
Lec.2.1.c.4. nuitatē ꝛ vnitatē requiriꝭ ꝙ motus sit regularis ꝛ vniformis. vt in qnto habitum est. Ideo consequenter cuꝫ dicit.

Est hic motus: aut solus: aut maxīe est vniformis. Id.n. qd mouet nullā subit mutationē. Id ēt qd ab illo mouetꝭ: vt mot⁹ sit sil'is: nō subeat mutationē opꝫ.

Et regularis hic motus est: aut solus: aut maxime. Non enī habet mutationē neqꝫ vnā mouēs. Oportet aūt neqꝫ qd mouetur iuxta illud habere mutationē: qtinus similis sit motus.

Ostēdit ꝙ motus q est a motore imobili sit regularis. ꝛ diċ ꝙ iste solus motus est regularis q ē a motore imobili: vel si aliq alij sūt regulares: iste est maxīe regularis. Vnꝭ aūt hac distīctiōe: qꝛ dispō mouētis qñqꝫ p aliqd tps manet eadē: nō variata ad minus ꝓm sensum. ꝛ ꝓm hoc vꝫ p aliqd tps mouere motū vniformē: qꝛ tale mouēs nō hꝫ nisi vnā mutationē. Qd dicit ad oñdēdū ꝙ quedā mouētia sunt q̄ nō mouentꝭ eo motu quo mouēt: sic corpus celeste nō mouetꝭ motu alteratiōis: sꝫ mouetꝭ quodā alio motu. s. motu locali. Sed p^m mouēs oīo imobile nulla mutatiōe mouetꝭ. Nec solū reqriꝭ ad hoc ꝙ mot⁹ sit regularis ꝛ vniformis ꝙ mouēs sit oīno imobile: sꝫ ēt opꝫ ad h ꝙ [sit motus sil'is] .i. vniformis: ꝙ id qd mouetꝭ nō hēat aliquā mutationē iuxta hāc q̄ mouetꝭ a motore imobili. Sicut corpus celeste mouetꝭ a motore imobili localr̄: ꝛ iuxta illā mutationem non habet aliq̄. Si.n. alteraretur non semper remaneret eadeꝫ dispositio ad motū: ꝛ sic non esset motus eius vniformis. [Deinde cum dicit.

Atq illud: aut in medio: aut in orbe esse necesse est. Hec enim principia sunt. At ea: que propinquissima sunt mouēti: sūma cum celeritate mouentꝭ. Talis aūt est ipsius totius motus. Illic igitur est id: qd mouet.

Necesse est aūt aut in medio aut in circulo eē. Hec.n. pricipia sūt: sꝫ citi⁹ mouentꝭ: pxima mouēti. Hui⁹ aūt ē toti⁹ mot⁹. Ibi ergo est mouēs. Lec.14.

Oñdit vbi sit pn^m motus cōtinui pmi. Et qꝛ oñsuꝫ ē ꝙ prim⁹ mot⁹ ē circularis: q qdē mot⁹ cōpetit magnitudini circulari: neċe ē ꝙ p^m pn^m hui⁹ mot⁹ sit aut in medio. i. in cētro: aut in circulo: qꝛ illa sūt pn^a magnitudis circularis. Licet.n. i magnitudie circulari a cētro ad circūferētiā ducuntꝭ. vn̄ neċe ē ꝙ alteꝝ istoꝝ accipiatꝭ sicut pn^m: ꝛ alteꝝ sicut termin⁹. Oñdit aūt ꝯñr ꝙ pn^m p^m mot⁹ ē i circulo tali rōne. Ois mot⁹ q̄to ē ppinqor p̄ mouēti tāto est velocior: ꝛ magis recipit ipressionē mouētis. Sꝫ ita videm⁹ in motu toti⁹ firmamēti q ē a p̄ motore imobili: ꝙ q̄to aliqd mobile magis appropiquat supme circūferētie: tāto citi⁹ mouetꝭ: ḡ mouēs ē i circulo ꝛ nō i cētro. Hui⁹ igiꝭ rōnis maior manifesta ē. Sꝫ ad euidētiā mioris ppositiōis ꝯsiderādū ꝙ i corporib⁹ celestib⁹ inueniꝭ duplex mot⁹: vn⁹ q est toti⁹ firmamēti quo. s. totū firmamētū reuoluiꝭ ab oriēte in occidētē motu diurno. ꝛ ille ē pm⁹ mot⁹. Ali⁹ mot⁹ ē quo stelle mouentꝭ ecōuerso ab occidēte i oriētē. In h aūt scdo motu tāto vnūqdqꝫ celestiū corpoꝝ veloci⁹ mouetꝭ: q̄to ppinqus ē cētro: vt pꝫ ꝓꝫ cōputationē astrologorū q motui lune deputāt tps vni⁹ mēsis: soli v̄o mercurio ꝛ veneri vnū annū: marti v̄o duos: ioui duodeci: saturno triginta: ꝛ stellis fixis trigintasexmillia annoꝝ. Sꝫ ꝓꝫ motū toti⁹ firmamēti ē ecōuerso. Nā q̄to aliqd celestiū corpoꝝ ē remoti⁹ a terra: tāto veloci⁹ mouetꝭ: qꝛ ptrāsit maiorē magnitudinē i eodē tpe. Maiores.n. sunt circūferētie circuloꝝ magis a cētro distātes: ꝛ tn̄ oia corpa celestia ꝓꝫ motū toti⁹ eodē tpe reuoluuntꝭ: ꝛ sic opꝫ supiora eē velociora. Vn̄ relinquiꝭ ꝙ pncipiū pmi mot⁹ nō sit i cētro: sꝫ i circūferētia. [Sꝫ tūc oritꝭ dubitatio de ꝯclone. Primū.n. mouēs Audis vt īfra ꝯcludetꝭ idiuisibile: ꝛ nullā hñs magnitudinē: nec eius po⁹ est po⁹ in magnitudie. Qd aūt ē huiꝰ nō vꝫ hēre determinatū sitū in corpe: nō ḡ ꝯtigit p̄ motori eē magis in vna pte pmi mobilis q̄ in alia. [Sꝫ dōm est ꝙ dr̄ p^m Rñsio mouēs eē i aliq̄ pte sui mobilis: nō per determinationē sue subē: sꝫ per efficiētiā motus: qꝛ ex aliq̄ pte sui mobilis mouere icepit: ꝛ id poti⁹ dr̄ eē i celo q̄ in terra: ꝛ poti⁹ i oriēte: vn̄ icipit: qd nō pōt itelligi ꝓm aliq̄ affixionē motoris illius ad ptē determiatā mobilis: cū nō sit aliq̄ ps determinata mobilis semp in oriēte: sꝫ que nūc est in oriēte: postmodū

modū est in occidēte. Et sic pꝫ ꝙ vĩ eē vtus mouēs ĩ oriē te ꝑ ĩfluētiā mot⁹: ⁊ nō ꝑ determinationē sue sube. Est etiā cōsiderādū in motu spere: ꝙ finis in motu hꝫ q̄dā imobilitatē: ptes. n. mouent̄ mutādo locū subo ⁊ rōne: ſꝫ totum Lec.2.6. mouet̄ mutādo locū rōne: ⁊ nō subo: vt ĩ. 6. dictū ē. Et hec duo attribuunt̄ duob⁹ pncipijs magnitudis ſpice de qbus hic fit mētio. Nā pn^m mot⁹ ē ex pte circūferētie: pncipiū aūt imobilitatis est ex fixione centri. ⁋ Deinde cū dicit.

⁋ Existit autem dubitatio si fieri possit: vt quippiam motum subiēs continue moueat: sed non vt id: quod iterum: iterūqꝫ pellit ex eo continue mouet: q2 motus deinceps sunt.

L.c.85. ⁋ Habet autem dubitationē si cōtingat aliquod quod mouetur mouere continue: sed non sicut impellens iterū ⁊ iterū cōsequenter eē cōtinue.

⁋ Mouet quādā dubitationē circa pdicta. Et p̊ mouet eā. Scdo soluit ibi [Aut. n. ipm.] Dixerat. n. supra ꝙ mouens imobile pōt cāre motū ꝯtinuū: ⁊ idō hic ꝯñr inqrit vtrum aliqđ mouēs motū possit cāre aliquē motū ꝯtinuū: ita. ſ. ꝙ sit vere ꝯtinuus absqꝫ aliq̄ intercisiōe: sicͭ accidit intercisio cū aliqs ipellit aliqđ corpus: ⁊ iteruꝫ ipellit alia vice. Manifestū est. n ꝙ ille motus q sic ꝯtinuat̄ ex pte mobilis: nō est vere ꝯtinuus: eo ꝙ motiōes nō sunt ꝯtinue. sed vna se hꝫ ꝯñr ad aliā. Nō. n. cōtinue ipellit: sed intercise: ita ꝙ impulsio ꝯñr se hꝫ ad impulsionem. ⁋ Secūdo ibi.

⁋ Aut enim ipsum pellere: vel trahere: vel vtrūqꝫ facere oportet: aut aliud: aliudqꝫ succedēs perinde atqꝫ sit in hisce: que proijciuntur: vt antea diximus: si cum facile diuisibilis sit: vel aqua: vel aer. alius semper mouet subiens motum. At neutro modo motus vnius esse potest: sed plures herentes erunt. Solus igitur is est continuus motus: quo id: qđ est in mobile mouet. Semper enim similiter sese habēs: ⁊ ad qđ mouetur: similiter ⁊ continue sese habebit.

⁋ Aut eni ipsuꝫ oportet ipellere: aut trahere: aut vtraqꝫ: aut aliqd aliud ꝯtingēs aliud ab alio. sicͭ oliꝫ dictū est in his que ꝓijciuntur. Si aūt cum diuisibilis sit aer aut aqua mouet: ſꝫ sicut semp motus: vtrobiqꝫ aūt nō possibile est motū vnuꝫ esse: sed habitū. Solus itaqꝫ cōtinuus est quem mouet imobile. Semp eni similiter se habens: ⁊ ad id qđ mouet̄ similr̄ se habebit ⁊ continue.

⁋ Soluit pdictā dubitationē. ⁊ dicͭ ꝙ nullū mouēs motuꝫ pōt cāre ꝯtinuū motū. Nec̄e ē. n. dicere ꝙ mobile qđ cōtinue vĩ moueri: aut moueat̄ imediate ꝑ totū motū ab ipo mouēte moto: aut ꝑ multa media: quoꝝ vnū ꝯtingat̄ ab alio: sicͭ dcm̄ ē in motu ꝓiectionis. Et ista diuisio hꝫ eq̄l̄r locū: siue mouēs motuꝫ moueat ipellēdo: siue trahēdo: siue vtroqꝫ mō: vt accidit ĩ motu vertiginis: vt supra in. 7. dictū Lec.3.&.4.10. est. Nec ꝯtingit plurib⁹ modis aliqd localr̄ moueri a mouēte moto ꝑ se ⁊ nō ꝑ accñs. Et q2 dixerat ꝙ ĩ his q̄ ꝓijciunt̄ ē aliō ⁊ aliō mouēs: ⁊ h vĩ eē falsum: ꝑꝑ h ꝙ ꝓiectū ꝯtinue vĩ moueri ab aere vno existe. Idō ad h excludēdū subiūgit ꝙ cū aer aut aq̄ sit facile diuisibilis: ex h mouet q̄si aliō ⁊ aliō mouēs: ſꝫ tñ mouet sicͭ semp mot⁹ q̄diu durat mot⁹ corpis ꝓiecti. Et q̄uis videat̄ eē vn⁹ aer: tñ ē ali⁹ ⁊ alius ꝑ diuisionē. Utrobiqꝫ aūt. ſ. siue mouēs motū moueat ipellēdo siue trahēdo: nō pōt eē vn⁹ mot⁹. ſꝫ opꝫ ꝙ sit habitus. i. ꝯñr se hñs: ꝑ rōnē q̄ supra posita ē ĩ motu ꝓiectionis. ſ. ex diuersitate mouētiū. Relinqt̄ ḡ ꝙ solus mot⁹ q est a motore imobili possit eē sp̄ ꝯtinuus. q2 mouēs se hꝫ semp silr̄ ꝑꝫ eādē dispōnē in seipso. ⁊ idō semp ꝯtinue pt se silr̄ hēre ad mobile. vt. ſ. semp vniformiter moueat ipm. Est āt hic attēdēdū ꝙ sempiternitatē ꝯtinui motus attribuit h Phs imobilitati motoris supra āt ĩfinitē po^e ei⁹. Nā sempiternitas mot⁹ ꝯtinui si attēdat̄ ꝑꝫ reiterationē motus respicit imobilitatē mouētis: q2 si sp̄ silr̄ se hꝫ: poterit sp̄ reiterare eodē motu. Sꝫ ĩfinita vtus mouētis respicit ad totā mot⁹ sempiternitatē vl̄ ĩfinitateꝫ: sicͭ supra dcm̄ ē. Est ēt attēdēdū: ꝙ q2 nullū mouēs motū pōt cāre motū ꝯtinuū sempiternū: idō in. ii. meta^{ce}. ꝓbare intēdit multitudinē motoꝝ imobiliū ſm multitudinē celestiū motuuꝫ: quasi illa cōsideratio sequat̄ ad istā. ⁋ Deinde cū dicit. Ad.12.

⁋ His hoc pacto determinatis: patet impossibile esse primum mouens atqꝫ imobile magnitudinem vllam habere. Nam si hꝫ: aut finitam: aut infinitā ipsaꝫ eē necesse est. At demonstratum est prius in natural. b⁹ fieri nō posse: vt magnitudo sit infinita: ⁊ nūc demōstrauimus finitam magnitudinem infinitas vires habere non posse: ⁊ impossibile insuper esse infinito in tempore quicq̄ꝫ a magnitudie finita moueri. Primū autem mouens eterno motu: infinitoqꝫ tempore mouet. Patet igitur ipsum indiuisibile: ac vacareqꝫ ptibus: ac magnitudinem nullam prorsus habere.

T.c.86. ⁋ Determiatis aūt his manifestū est qm̄ impossibile est primū mouēs ⁊ imobile hēe aliquā magnitudinē. Si. n. magnitudinē hꝫ: necesse ē aut finitā ipsaꝫ eē: aut ĩfinitā. Infinitā qdē igit̄ ꝙ nō cōtingit magnitudinē eē: ostēsuꝫ est prius in physicis. Q2 aūt impossibile est finitam habere infinitā potentiā: ⁊ ꝙ impossibile est a finito moueri aliqd ſm infinitū tps: demōstratum est nunc. Primū aūt mouēs ꝑpetuū mouet motū: ⁊ infinito tpe. Manifestū itaqꝫ ꝙ indiuisibile est ⁊ impartibile: ⁊ nullam habens magnitudinem.

⁋ Ex pmissis demōstratis cōcludit pncipale intētū ⁊ dicͭ ꝙ impōle est p^m mouēs imobile hēre aliquā magnitudinē: vel ita ꝙ ipm sit corpus: vl̄ ꝙ sit virt⁹ in corpe: q2 si hēret aliquā magnitudinē aut eēt finita: aut ĩfinita. Ostēsuꝫ est aūt supra in tertio in cōib⁹ nature: ꝙ nō ē pōle eē aliquā magnitudinē infinitā. Relinquit̄ ḡ si hꝫ magnitudinē ꝙ habeat magnitudinē finitā. Et ex h ꝓbat̄ ꝙ ipōle est finitā magnitudinē habere potētiā ĩfinitā. Q2 aūt p̊muꝫ mouēs imobile nec̄e sit habere potētiā ĩfinitaꝫ ꝓbat ꝑ id qđ supra demōstratū est: ꝙ ipossibile est a potētia finita moueri aliquid ſm infinitū tēpus. Primū aūt mouens cōsat perpetuū motū ⁊ cōtinuū ⁊ tēpore ĩfinito vnus ⁊ idē existēs: alioquin motus ille non esset ꝯtinuus. ergo habet potentiā infinitā. ⁊ sic non habet magnitudinē finitā nec infinitā. Manifestū est itaqꝫ ꝙ primū mouēs est indiuisibile: ⁊ ꝙ nullā partē habet: sicut: etiā est idiuisibile punctū: ⁊ etiā sicut oīno nullā magnitudinē quasi extra gen⁹ magnitudinis existēs. Et sic terminat Phs ꝯsiderationē cōem de reb⁹ naturalibus in p̊mo pncipio totius nature: qui est super oīa deus benedictus in secula seculoꝝ. Amē. T.c.7.&.8. pri^o. iiii. Lec.1.

⁋ Expliciūt pclarissima Cōmētaria Diui Thome Aqnatis ordis pdicatoꝝ. Aristotelis fidissimi iterptis in Octo libros physicoꝝ: correctioni cū duob⁹ textib⁹ q̄ꝫ diligētissime tradita: sūmoqꝫ studio singulr̄ ordinata ac impressa.

¶ Questiones Angelici atqꝫ sanctissimi doctoris Thome Aquinatis de Formis Incipiunt.

Omnes homines natura
Capite p̄ prohemij in p° scire desiderant. phs in primo metaphysi
ce. Secundū ꝙ patet ex auctoritate p̄missa. omni hoī inest nāliter desideriū ad sciē
dum. Cuius rō nulla alia eē videtur. nisi ꝙ
cum desideriū oīs creature naturaliter fe
ratur in bonū: eo ꝙ ipsuꝫ est p̄mū ꝛ vniuersale appetitus
seu voluntatis obiectū: bonū autē oīs rei sit eius pfectio:
oportet vt in hoc nāle hoīs desideriū inclinetur ꝙ ipsum
hominē pficit inquātū est bō: cū autē bō illud qō est sit p
Capite.9 intellectū ꝺm phm in.6. ethicorū. intellectus aūt pfectio
sit scia seu cognitio ṽitatis. sequit̄ ꝙ ꝛ bō ꝺm naturā ꝛ sci
re desiderat: ꝛ cognitionē appetat veritatis. Scōm autē
Auicēnā p̄m qō cadit in intellectu ens est: ex quo vlterius
sequit̄ ꝙ cū scia per intellectū acqrat̄: desiderare sciaꝫ ni
hil aliud est q̄ꝫ entis cognitionē appetere. Manifestū est
autē ꝙ vnūquodqꝫ intātū est ens inqntātum est actu ꝺm
T.c.ii. phm in.2. physicorū. Unūquodqꝫ aūt est actu ꝺm formā
suā: quare cū cognitio rei causet̄ ex suis p̄ncipijs: patet ꝙ
cognitio entis ex cognitione formarū dependeat ad mi
nus in ipsis rebus naturalibus ꝛ mutationi subiectis: lꝫ ꝯ
etiā in omnibus habeat veritatē: sicut patet in reb⁹ diui
nis de quibus pfecta nō habet̄ scia nisi qn̄ earū cognoscū
tur qditates: qꝛ nihil aliud sunt q̄ꝫ ipse forme subsistētes
ꝛ simplices. Ex quibus olbus satis patet ꝙ cū ols rerū co
gnitio depēdeat quodāmō ex cognitione formarū: ex quo
naturale inest hoī desideriū ad sciēdū. ꝙ multū obsequi
mur hoīs desiderio nāli si de formis ꝺm facultatē nostre
modulū elucidauerimus veritatē. Et hoc necessariū iudi
cauimus eē: tū ꝓpter phoꝝ de formis snias diuersas: tum
qꝛ pauca ꝛ obscura adeo vt rudiā excederēt ingenia inue
niebantur esse dicta de formis: vt sic dū iuuenes ꝛ imbe
cilles ingenio maiorū nostrorū de formis altas ꝛ profun
das snias: ꝛ lꝫ sufficiētissime traditas ad plenū capere seu
intelligere nō psīt: saltē ꝛ si minus sufficienter: apte tamē
etsi rudi ter hec tradita a rudi discipulo rudes cōdiscipuli
facilius capiant ꝛ addiscāt. ¶ Erit aūt hic modus seruā
dus in tractādo de formis: vt. s. p̄us tractet̄ de formis ꝺm
suā nām ꝯsideratis. 2° vō de ipsis in cōparatione ad alia.
¶ Circa primū aūt erit disputatio de tribus. ¶ Et primo
de ipsarū formarū substātia. ¶ 2° de ipsarū formarū ori
gine seu ꝓductionis modo. ¶ 3° aūt de ipsarū formaruꝫ
cōditiōe: seu q̄litatibus ꝛ ꝓprietatib⁹. ¶ Et p̄mo circa p̄m
Qō p̄ma duo q̄runt̄. ¶ Prio q̄rit̄ an ipse forme sint. ¶ 2° qd sint.

¶ Utrum forme sint.   Articulus primus.

Prīa rō. Ad primū sic proceditur. Uidetur ꝙ forme naturales nihil sint. In oī
enim re nāli inuenimus accn̄tia: ꝛ dimēsiones
proprias: ꝛ passiōes: ꝛ quicquid est preter hec vꝫ
esse suba rei: sed si per intellectū a quocūqꝫ re
naturali separent̄ dimēsiones ꝛ accidentia omnia: nihil vꝫ
nisi mā remanere: ergo ipsa mā sola videt̄ eē suba rei: ac
per ꝯñs forma substātialis nihil erit. ¶ P̄. Omne qō est
2° ratio. T.c.53. in rebus nālibus est per generationē ꝓductū: sed forme
ꝺm phm in.7. meta^{ce}. nec generant̄ nec corrūpunt̄: quare
(vt vꝫ) in reb⁹ nālibus nulle forme sunt nec substātiales:
p° ratio i oppositū. T.c.18. nec accn̄tales. ¶ In oppo^m est: qꝛ Phs in.2. physicoꝝ po
nit q̄tuor cārū genera: inter q̄s vnā dicit esse formā. ¶ P̄.
T.c.65. Unūqōqꝫ cognoscit̄ per formā suaꝫ: eo ꝙ cū mā hēat rō
nē infiniti: de se cognoscibilis nō sit ꝺm phm in.3. phy^{r}. si
ergo in reb⁹ nālibus nulla sit forma: sed solū mā. de ipsis
nulla poterit hēri cognitio: cuius ꝯ̄riū manifeste videmus.

Respondeo dicēdo ꝙ qꝛ humana cognitio est po tētialitati admixta sicut pꝫ: qꝛ habet R sio.
ortū a sensu: cui⁹ obiectū nō est oīno a cōditioīb⁹ mālib⁹
denudatuꝫ: vt plurimū humana natura facilius deuenit
in cognitionem eorū que sunt note sensui: cuiusmodi sunt
materialia ꝛ potentialitati admixta: quā in cognitionem
eorū que sunt nota nature: cuiusmodi sunt forme ꝛ actus.
Propter qō ēt oēs antiqui naturales solā māꝫ dixerunt
esse rerū nām: sicut patet per phm in primo meta^{ce}. ꝛ l.2.
physicoꝝ. Sꝫ tn̄ hec positio falsa ē ꝛ ipossibilis. pōt multi Capite.3 phe.
pliciter ostēdi. ¶ Et primo ex actualitate essendi. Cū enī T.c.7.
ꝺm cōem oīum sniam materia sit illud ad qō stat omniū p° rō que probatur formas eē
rerū resolutio: ꝛ tale sit simplex de necītate: eo ꝙ oporte
ret alias in infinitū abire: opꝫ necessario vt ipsa mā in se
cōsiderata sit simplex: qō etiā alibi ꝓbatum est: dum. s. de
ipsa mā tractaret̄. Per nomē ergo materie aut significat̄
actus: aut potētia cōpositū cū ipsa sit simplex vt dictū est
significari nō pōt. Si aūt dicat̄ ꝙ per materie nomen si
gnificat̄ natura quedā que ꝺm se est actus tn̄: tunc in equi
uoco disputamus: eo ꝙ per nomē materie significabim⁹
formā. Sed tn̄ ꝺm istū itellectū adhuc impossibile est ꝙ
res naturales sint sola materia: eo ꝙ ꝺm Phm vnūqōqꝫ 3° de aīa t.c.15.
intātū est intelligēs inquātū est actu: ita si oēs res natura
les ꝺm subam eēnt sola mā sequeret̄ ꝙ essent actus: ꝛ per
cōsequēs ꝙ oēs eēnt actu intelligētes: qō est ꝯtra sensuꝫ.
Relinquit̄ ergo ꝙ per māe nomē designet̄ q̄dā nā: que
ꝺm se sit quedā potētia passiua. Hoc aūt per se subsistere
nō pōt. Uidem⁹ aūt ad sensum ꝙ res naturales sunt actu
sube: ꝛ actu subsistunt: quare cū ꝺm Auicēnā ex potentia
suba non possit fieri suba in actu nisi per aliquid qō ꝺm
se sit suba ꝛ actus: oportet necessario dicere ꝙ in rebus na
turalibus nō solū sit mā: verū etiā alia quedā natura que
ꝺm suā essentiā sit substātia ꝛ actus. Et per hoc nos intel
ligimus formā. ¶ 2° ex mō agēdi ipsius cause prime. Cūꝫ 2° rō.
enim oē agēs agat sibi simile inquātū est agēs: necesse est
in omni effectu aliquā similitudinē agētis existere: qꝛ in
hoc agētia per itellectū ab agētibus per naturā nō distin
guunt̄ nisi ꝙ agētia per nām ad ipsorū actionē sufficit so
la nā seu qditas ꝓducētis. Ad actionē aūt agētiū per in
tellectū inquātū agētia sunt nō solū natura requirit̄: ve
rūetiā exēplaris forma quā hn̄t in mēte: per quā ꝛ suas or
dinant ꝛ regulant actiones: ꝛ ideo ad perfectionē effectus
ab agēte per intellectū opꝫ vt effectus aliquā similitudi
nem habeat ad formā que fuit in agente sue productiōis
principiū vel exēplū. Cū ḡ deus sit agēs per itellectū: opꝫ
vt oīaꝫ quecūqꝫ ꝓduxit in se prehēat similitudines idea
les: ꝛ per ꝯñs vt eius effectus intantū perfici dicantur in
quātū formaꝝ idealiuꝫ aliquā similitudinē representāt:
vt sic in rebus naturalibus non solū inueniatur materia:
verūetiā illarū formarū idealiū aliqua similitudo quaꝫ
alio noīe dicimus formā. Quare manifestū est ꝙ ad per
fectionē rerū naturaliū requiritur vt in eis non soluꝫ sit
materia: verūetiā forma. Lꝫ enim ille idee non solū for
me verūetiam materie similitudines ꝛ cause sint: in se tn̄
considerate forme sunt: ꝛ ideo ad perfectionem vniuersi
requirebatur vt in rebus naturalibus non solū materia:
verūetiā forme essent. ¶ 3° ex naturali rerū origine. Cūꝫ 3° rō.
eniꝫ oēs res naturales ꝓducant̄ per generationē ꝛ motū:
illud de necessitate oportet esse in rebus naturalib⁹ ad qō
motus de necessitate terminat̄: ꝛ sine quo motū impoīe ē
terminari. Manifestū est aūt ꝙ radix ꝛ principiū motus
est potētia ꝺꝫ Phm. Quare tādiu durabit motus quādiu 3. phy. t. c.9.
potētia imperfecta manebit. Impoīe ē aūt ꝙ potētia ali
cuius pficiat̄ vel terminet̄ ad potētiā solū: qꝛ tūc idē eēt
p̄n^m motus ꝛ terminus. qō est ipoīe. Opꝫ ḡ ꝙ si motus ge
nerationis

nerationis terminari debeat ꝙ h fiat per aliquem actū terminātē mobilis ꝓtātez. Hoc aūt nō pōt eē nisi forma: cū eē actuale a forma nunq̄ separet. Quare vel opꝫ dice re ꝙ nunq̄ alicuius rei generatio termineť: qđ est ꝯtra sensum: vel ꝙ forme alique nāles sint in rebus nālibus.
Ad pmū ⁋ Ad pmū aūt dōm est ꝙ in re nāli nō solum sunt accidentia ꝛ ꝓprie passiones: imo vlterius cum accidens presupponat subam ꝛ ad ipsam sequatur: opꝫ necessario in re aliquid aliud ꝑexistere oībus accītibus ꝟm nām: per qđ res habeat esse substātiale: seu nām sube: ꝛ hec est forma
Ad 2m substantialis. ⁋ Ad 2m dicendum ꝙ illud per se generať qđ per se habet esse: forme aūt naturales non habent per se eē: ꝛ ideo ꝟm p̄hm nō generanť per se. sed per accidens vꝫ ad generationē compositi cui dāt esse.

⁋ Utrū forma sit simplex vel aliqđ cōpositū. Arti. 2m.

Pma rō AD secūdum sic ꝓcediť. Videť ꝙ forme sint aliquid compositū: ꝛ nō actus simplex. Omne enim ens aut est actus purus: aut potentia pura: aut cōpositum: sed forma nō pōt eē actus purus: qꝛ hoc conuenit soli deo. Similr nō pōt esse potētia pura: qꝛ hoc dicit oīno mā ꝛ nō forma: ergo forma si debeat eē opꝫ ꝙ sit ali
Cōfirmatio. quod cōpositū ex potētia ꝛ actu. ⁋ Et vlterius cōstat ꝙ nihil est simplicius sua cā: nulla aūt cā nālis efficiens est actus purus: sed oēs forme nāles ꝓducūť per generationem ab aliquo nāli agēte: ergo nec forma nālis erit oīno
Scda rō simplex ꝛ purus actus. ⁋ P̄. Si forma sit aliquid opꝫ ꝙ sit cā essendi ipsi rei cuius est forma: sed forma nullo mō pōt esse alicui rei cā essendi: ergo forma nihil erit. Probatio medie. Nihil qđ acqrit eē ad eē alterius pōt eē causa eēndi eius: sed forma cū nō genereť per se ꝟm Phm. 7.
T. c. 51. metaphysice. acqrit eē vel nō eē per accńs ad eē cōpositi:
3a ratio ergo forma nō est cā eē rei. ⁋ P̄. Illud ē exemplar ꝛ rō quiditatis rei per qđ res habet eē illud qđ est. Sed vnaqueqꝫ res nālis esse ꝛ subam habet ab ipso agente specifico: ergo cum agens specificū nō sit forma tm̄: videtur ad minus ꝙ forma nō sit rō quiditatis rei. vt dicit Phs in
T. ch. 18. 2o physicoꝝ. ⁋ P̄. Aīa nostra est quedam forma nālis:
4a ratio cū de ipsa Phs nālis determinet: sed aīa nō pōt eē causa essendi ipsi hoi: cū eē humanū sit corruptibile: ꝛ aīa sit incorruptibilis. Silr etiā aīa rōnalis non est oīno simplex actus cū sit hoc aliquid ꝛ per ꝯñs composita ex potentia ꝛ actu: ergo cū eadē sit rō de vna forma ꝛ de oībus: videť ꝙ nulla forma sit rō essendi ipsi rei: vel ꝙ sit actus tm̄.
Ad opp̄m ⁋ In contrarium est: qꝛ actus ꝓportionatur ei cuius est actus. sed esse qđ est actus forme est simplex: ergo forma ad quam talis actus sequitur erit simplex. ⁋ P̄. Phs di
T. ch. 28. cit expresse in. 2. physicoꝝ. ꝛ in. 7. metaphysice. ꝙ forma
T. c. 54. est rō ꝛ exemplum qđ quid erat esse.

Rñšo Respondeo dicendo oēs forme physice nā in hoc consistit vt sit actus: ꝛ rō: ꝛ exemplū
T. ch. 28. quiditatis rei cuius est forma ꝟm Phm in. 2. physicoꝝ. ꝛ in. 7. metaphysice. ⁋ Ad cuius euidentiam sciēdū est ꝙ oīa que sunt in mundo siue in vniuerso intātum sunt inquantum esse prime cause que est deus participant: sicut oīa que lucent intātū sunt luminosa inq̄tū participāt naturam lucis ꝛ esse lucis per se que est in sole vt ꝓbauimus in 2o libro nālis p̄hie. Et oīa que sunt calida intātuꝫ sunt calida inq̄tum hñt esse caloris a pmo calido qđ est ignis. Cuius qdem dicti vitas fundatur super hoc qꝛ qđ est per participationeꝫ reducitur ꝛ est ab eo quod est per
T. c. 4. essentiā tale ꝟm Phm in 2o metaphysice. ꝛ in. 12. ꝛ ideo cum solus deus sit ens per essentiam suaꝫ: omnia alia ab ipso intātū sunt entia inq̄tuꝫ eis per modum cuiusdam participationis coicať esse diuinū: qđ est esse pme cause: nō qdē ꝙ eē diuinū veniat in cōpositione rerum: sꝫ qꝛ ab
Quo si audiēdū oīa participare diuinum esse ipso diuino omnia participant esse: per modum quo ꝛ effectus participat esse sue cause supreme. Et hoc est qđ dicit Dionysius. 4. c. cele. hie. ꝙ eē oīno est que super esse est deitas. Quia vo eē diuinū est vniuersale ꝛ infinitum: nulla aūt ꝑfectio pōt vlr ꝛ īfinite participari ab aliqua creatura: inde est ꝙ opꝫ ꝙ si creature debeatur illud esse participatum: ꝙ ipm esse diuinum determinetur ꝛ finiatur ꝟm modum creature: que debet ipm recipere: eo ꝙ vnūquodqꝫ recipiať per modum recipiētis: hoc aūt fieri non pōt nisi mediante aliqua 2a causa vel pn̄o vel perfectione qua mediante ipsa res sit debite ꝓportionata ad receptionem talis eē sic limitati ꝛ determinati ꝟm nām possibilitatis creature inditā. Et hāc qdē nām que ꝑfectionē per quā vnaqueqꝫ res sit capax ꝛ receptibilis ipsius esse dicimus formam. Et huius quidem exēplum videmus in luce participantibus. Nā qꝛ lux in fonte est vlr ꝛ indeterminate. Nullum aūt aliud corpus pōt recipe vlr eē lucis sicut est in fonte suo. inde est ꝙ opꝫ aliqđ eē inditūꝫ ꝛ vnitum corporibus participantibus eē lucis: quo mediante corpus fiat susceptibile lucis. ꝛ hoc ꝟm determinatū gradum ꝛ finitum. Hoc aūt est diaphaneitas p quā vniuscuiusqꝫ nā fit susceptibilis lucis: sicut ꝛ per formā vniuscuiusqꝫ nā cōstituitur in tali gradu vt sit capax esse actualis ꝟm determinatum gradum: ꝛ illud per quod aliquid fit susceptiuum proprietatis alicuius opꝫ eē aliquā similitudinē: sicut illud per quod ferrum fit susceptiuū ꝓprietatum ignis est aliq̄ similitudo ignis: puta calor vel igneitas. Per formam aūt fiūt res susceptibiles diuini eē: ꝛ inde est ꝙ ipsam formā esse opꝫ quādā participationeꝫ vel similitudineꝫ primi actus ꝛ esse diuini. Ex quo pꝫ ꝙ per ipsam formā omnes res primo assimilantur agēti. Quia vo vnūquodqꝫ intantum est id quod est inquantum sue anime similitudinē gerit: opꝫ vt illa similitudo actus primi rebus impressa per quā effectus diuino assimilať agēti sit omnibus rebus essendi ꝛ nāe pn̄m quem nos ꝓprio nomine appellamus formā: qđ qdē tāto est ꝑfectius q̄to magis ad primi actus similitudinem appropinquat: siue quāto plures illius actus primi perfectiones participat. Unde ille forme que repñtāt de ꝑfectiōibꝰ pmi actus solū actū essendi: sunt in primo ꝛ infimo gradu formaꝝ. Que aūt sūt similitudines primi actus: nō solum q̄tum ad eē verumetiā q̄tum ad hoc ꝙ viuunt: seu viuificare possunt: cōstituūt 2m gradum formarum: que quodā nomine vocať aīe vegetatiue. Que aūt nō sūt tātū similitudines pmi actus q̄tum ad eē ꝛ viuere verūetiā q̄tum ad hoc qđ est aliq̄liter cognitionem habere lꝫ imperfectaꝫ: cōstituunt aliū gradū formaꝝ: que a p̄hīs vocanť anime sensitiue. Nam sensitiua anima est prima anima que cognitione participat. Que autem sunt similitudines non solum quantum ad esse ꝛ viuere: ꝛ quātum ad hoc ꝙ aliqualiter cognoscit: verumetiaꝫ ad hoc ꝙ cognoscunt cognitione intellectiua: constituunt vltimum ꝛ nobilissimum gradum formarum in natura. Lꝫ etiam inter istas sit gradus: ꝛ hunc gradum formarum nos vocamus substantias intelligibiles. Quia vo illud quod res est: est per
sue nature quiditatem ꝟm Philosophum in septimo metaphysice. forma autem est que constituit naturam rei vt dictum est: ideo a philosophis forma vocatur ꝛ est ratio quiditatis rei: siue qđ quid erat eē. Et qꝛ vlterius per formā non solum datur esse composito vt dictum est: sed ēt confertur vlterius composito quedam virtus qua mediāte ipm pōt sibi simile producere in natura. vt alibi ostensūꝫ est. s. in sūma liº pmo. Inde est ꝙ forma nō solū diciť rō qditatis: verūetiā diciť exēplū inq̄tū ab ipsa compo- T. c. 27.

sitū hēt vtutē pducendi sibi sile in mā. Ex qbus oībus apparet qd sit forma. qr vz silitudo q̄dā seu pticipatio pmi actus rebus impssa: que qdē silitudo in rebus est rō τ exēplum eius qd qd erat eē seu qditas rei qd idez est. ¶ Ad pmū ergo dōm φ forma nō est potētia sed actus tm̄. sed tm̄ pp h̄ nō sequitur φ ipsa sit actus purus vt deus. Non enim solum requiritur ad hoc vt aliquis actus hēat simplicitatē τ puritatē diuinā φ nō sit cōpositus ex potentia τ actu. Sed vlterius φ nō sit cōponibilis alteri: τ φ per se subsistat: τ φ sit suū eē: τ φ oēs pfectiōes in se ɔtineat τ multa alia quoꝝ nullā pōt ɔuenire forme nāli. ¶ Quādo aūt dicit φ effect⁹ nō est simplicior sua cā: dicendum est φ agēs nō pducit formam aliquā nisi virtute forme ppie: τ iō lz forma pducta sit simplicior agēte: tm̄ nō est simplicior forma agētis cuius vtute pducta est. Uel dicēdū φ effectus p se nō est simplicior sua cā: forma aūt nō pducit p se ab agēte: sz p accñs solū f3 phm. s. ad gnātionē cōpositi. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū φ aliqd acqrere eē ad eē alterius pōt intelligi dupl'r. Uno mō p se τ efficiēter: vt sic dicat illud acqrere eē ad eē alterius qd cātur f̄m eēntiaz τ nām ab illo: τ h̄ mō pcedit arg͂ᵐ. Alio modo pōt intelligi aliqd acqrere eē ad eē alterius p accñs ingtū. s. reqrit ad sustētationē eē eius: τ hoc mō se hēt forma ad cōpositū: intātū enī dicit forma acqrere eē ad eē cōpositi inquātū ipa nō inuenit subsistere nisi in cōposito. Ex h̄ aūt nō sequit φ pp h̄ forma nō sit eius cā: sed potius ecōuerso. Nā p h̄ cōpositū pticipat esse φ ipsa est in ipso cōposito. Uñ respōdēdū est p distinctionē minoris in per se τ p accidēs vt dictum est. ¶ Ad 3ᵐ dicēdum φ hēre eē τ subaz ab alio pōt itelligi dupl'r. Uno mō effectiue: τ sic subam τ eē habet ab agēte f̄m quē modū dicit paries habere albedinē ab ipso pictore. Alio mō formaliter: τ sic subam τ eē vnūqdq3 dī habere a sua forma: τ p quē modū pies dī albus per ipsam albedinē. ¶ Ad 4ᵐ dicitur φ aliter est de aīa τ de alijs formis. Nā alijs formis nō debet per se eē: τ ideo eē causat in cōpositis ex ɔiūctiōe ipsaꝝ cū mā: τ illud eē nō ē māe nec forme: sed resultat ex cōpositione vtriusq3. Ex quo sequit φ sicut cōpositū est corruptibile ita τ eē eius. Sed anima rōnalis nō solū est forma sed ēt suba: τ ideo sibi debet esse: τ ita aīa nō acqrit eē ex cōpositione sui cū mā: lz nō acqrat esse nisi in mā. Sed potius illud idē eē qd acqrit p creationē coicat māe. Et ideo cū aīa sit icorruptibilis poterit eē humanū incorruptibile te manere in sua cā: sicut aīa ēt corpore corrupto. Quod aūt dicit φ aīa nō est oīno simplex. dicendum φ cōuenit sibi rōne qua est suba: non rōne qua est forma. Est enī3 aīa non solum forma. sed ēt suba (vt dictū est.) Uel dicendū φ esse nō est de quiditate aīe: τ ideo lz aīa sit composita ex essentia τ esse: tamē in essentia anime ex hoc nulla causatur compositio.

Questio. II.

Deinde ɔsiderandum est de originis seu productionis formarum. Circa quod queruntur duo. ¶ Primo an ipse forme preexistant f̄m aliquaz inchoationem in mā. Uel vtrū3 producantur de nihilo. ¶ 2° vtꝝ p gnātionē de potētia materie educant vel p creationē a deo.

¶ Utrū forme pexistāt f3 aliquā icboationē in materia. Uel vtrū pducant de nihilo. Articulus pm⁹.

Ad primum sic proceditur. Uidetur φ in materia: oīum formaruz inchoatiōes existāt. Nā gnātiones seu pductiōes formarum nālium dicunt naturales: sed nāle dicit qd hēt pnᵐ motus: eo φ nā est pnᵐ motus in eo in quo est f̄m phm in. 2. physicorū. ergo in omni gnōne nāli opz pexistere aliqd pnᵐ motus actiuū in ipsa mā. Duiō aūt nos vocamus inchoationez forme. ¶ P. Aut in mā aliquo mō preexistit forma: aut nō. Si pexistit: hēo intentū. Si aūt nō: forma pducit de nihilo: qd est ɔtra sniam phoꝝ: que est φ de nihilo nihil fit. ¶ P. Scdm phm in ethicis: illud est violētum cuius pnᵐ est extra nihil ɔferente vim passo. Sed in generatione nāli ipm passum est mā. Si ergo in ipsa mā nō est aliquod actiuum pnᵐ p qd ipsa aliquid cooperet exteriori agēti: sequitur φ oēs naturales generationes sint violente. ¶ P. Nihil denominat ab eo qd nullo modo participat: sed motus māe ad formam ignis: dicit generatio ignis. opz ergo φ in mā aliquid pexistat de forma ignis quā nos inchoationē dicimus. ¶ P. Illa oīa dicunt naturalia: que ita fiunt a natura φ nō pnt fieri ab arte. Sz phs expresse dicit in. 7. metaphysice. φ aliq̄ dicuntur fieri a mā τ nō pnt fieri ab arte: qr ps forme pexistit in mā. ergo in mā est aliqua inchoatio. ¶ In ɔtrarium est Arist. qr si aliqua inchoatio est in mā: aut est p generationem: aut per creationem. Nō aūt per creationez: qr terminus creationis necessario est actus perfectus. Duiō aūt icboatio ponit esse forma imperfecta. Similiter nec per generationē qr gnātio est terminus alterationis: illa aūt icboatio ponit eē pncipium illius alterationis: τ ita inchoatio videtur precedere inchoationem: quare nullo modo potest talis inchoatio poni.

Respōdeo dicēdo φ circa istā qōnē diuersi diuersimode opinati sunt. Nam qdam dixerunt φ in materia ex qua forme physice generant nō est potētia passiua tm̄: alias generatio eēt violēta: sed opz preexistere in materia ipsam formā que p generationē educēda est f̄m q̄ndaz actiuā icboationē τ eē incompletum: τ ideo nō habet pfectam vtutem ad agendum sed tm̄ imperfectā: τ ideo nō pōt agere nisi quodāmodo excitet ab agente exteriori: sic enim excitata cooperet ei vt per tale pnᵐ actiuū: motus dicatur nālis. ¶ Sed hoc nō videtur conuenienter dici sicut manifeste pōt ostendi multiplici rōne. ¶ Et primo quidē ex effectu forme. Cuz enim esse necessario sequat essentiā f̄m φ in aliquo inuenit essentia forme: sic inueniet ipm esse. Ipsa ergo essentia forme incboate in materia aut est ibi f̄m ptem tm̄. aut f̄m totum. Si est ibi f̄m partem tm̄ seqnitur φ forma subalis ptim sit τ ptim nō sit: qd est impossibile. Si aūt est ibi f3 se totū: opz φ sit totū eē qd consequit formam talis spēi. Sed vbicunq3 est forma f̄m totam essentiā τ f̄m totum esse: ibi necessario est aliqua res nāe perfecta in aliq̄ spē: ergo res pꝰus erit pfecta q̄ȝ generata: vel inchoatio forme nō est necessaria in mā. ¶ Nec pōt rōni obuiari dicēdo φ lz ibi sit totum eē forme tm̄ illud esse est imperfectum: quod tm̄ postea per generationem perficitur. Quia cum iam dictū sit φ ibi est totum eē: illa pfectio nō pōt attendi nisi f̄m maiorem perfectionē actus: que quidem in rebus eiusdē ordinis: nec eē nec intelligi pōt nisi f̄m maiorem aut minorem admixtionē potentie. Lz autez alicui actui vel in aliquo qd est actu f̄m Boetium possit eē vel intelligi maior vel minor admixtio potētie: tamen ei qd nihil est aliud q̄ȝ actualitas τ actus substantialis est simpliciter impole eē vel intelligere admixtum aliquid potētie: τ per ɔñs cū illud qd nō pōt suscipere admixtionez aliquam 3cy non possit intendi nec remitti: possibile est φ aliquod tale suscipiat magis aut minus: qn potius opz φ f̄m se totū in instāti introducat. Manifestum est aūt φ omne consequens formaz subalē est actualitas quedā actus simplicis: q̄re opz dicere φ forma substātialis vel nullū habeat esse actuale in mā: vel φ in eodem instanti

statim cũ est: sit totalr ꝑm esse ꝑfectũ. Unde dicere ꝙ esse
ꝯñs formã icboatã sit ꝑmo iꝑfectũ ꝛ postea ꝑfectũ: est
dicere ꝙ esse subale nõ sit esse subale: ꝛ ꝙ sit cõpositũ ex
potẽtia ꝛ actu: ꝛ ꝙ recipiat magis ꝛ minus: que oĩa falsa
3ª rõ sumpta ex diversitate forme ꝛ materie. sũt ꝛ ꝯ oẽm opinionẽ. ¶ 2º ex diuersitate forme ꝛ mate-
rie. Si.n. forma ẽ aliquo mõ in mã: tũc aut illa icboatio
est idẽ cũ ipsa mã: aut est aliqđ ab ea diuersũ ꝫ eẽntiã:
vt large sumamus essentiã ad essentiã ꝛ nãm. Si aũt est
idẽ. ğ frustra ꝛ in equiuoco disputãdo ꝯtẽdimus appellã-
do. s. ipsaꝫ mãꝫ ꝛ formã ꝛ ecõuerso. Si aũt est diuersa ab
ipsa tũc q̃ro aut illa forma siue incboatio: hẽt esse actu in
illa mã. aut nõ. Si nõ: cũ esse sit actus entis. ergo nihil
est ibi de forma. Si aũt est aliquid: ergo esse actuale ꝯse-
quit̃ ipsam in mã. Et tũc q̃ro de illo esse. Aut.n. est illius
forme tm̃: ita ꝙ per illud esse sola forma sit: vel non est so-
lũ forme. sed etiã materie: vt sic nõ solũ forma sed etiam
mã actu sit per illud esse. Si primo mõ sequit̃ ꝙ forma
illa per se subsistat in mã tanq̃ oĩno diuersa ab ea: ꝛ ꝑm
esse: qđ est impossibile: q̃ forme nõ datur per se esse ꝑm
phm. Sequit̃ ꝛ vlterius ꝙ cum mã que nullius hẽt esse
actus sit oĩno nõ ens: ꝙ ens sit actu in non ente. s. in mã
manẽte sub ipsa in rõne nõ entis. Si aũt scdo mõ sequit̃
ꝙ mã sit iam reducta in actu per formã illã ꝛ ita erit ex
eis aliqđ cõpositũ actu: ꝛ per ꝯñs cuꝫ talis mã subijcit̃
generationi sequit̃ ꝙ gñationi subijciat̃ ens actu qđ est
1. cõ. 11. ꝯtra phm in ꝑmo de generatione. ꝛ etiã ꝯtra ipsam veri-
tatẽ. Quare relinquit̃ ꝙ incboatio forme in mã esse non
3ª ratio ex humana generatione. possit. ¶ 3º hoc põt ostẽdi ex humana generatione. Con-
stat eni ꝙ motus in gñatione hoĩs est nãlis. Sed id non
põt dici nãlis motus ꝑpter icboationẽ aĩe que sit in mã.
pari facilitate alij motus possunt dici nãles absq̃ h ꝙ re-
quirat̃ ibi aliqua icboatio forme. Dato ergo ꝙ esset pos-
sibile adhuc ad minus. vanũ ꝛ inutile est ponere incboa-
4ª rõ ex subiecto incboationis. tionẽ forme. ¶ 4º ex subiecto incboationis. Manifestũ
est eni ꝙ per gñationẽ nõ solũ ꝑducunt̃ forme simpliciũ
sed etiã forme compositoꝝ. Impossibile est aũt ꝙ in ali-
quo simplici elemẽto sit incboatio forme alicuius cõpo-
siti: sicut ridiculũ est dicere ꝙ in mã ignis vel aque sit in-
choatio forme cupri vel forme ferri: maxime cum nullũ
elemẽtuꝫ simplex possit esse ꝑpria mã alicuius cõpositi:
q̃re cũ cõposita gñant̃ ex hoc ꝙ elemẽta miscent̃ adiui-
cem: si nullus motus põt esse nãlis nisi intus in mã sit in-
choatio forme ad quã est motus ex quo nullo elemẽtoꝝ
Contra elementa. põt esse incboatio ipsius cõpositi: sequet̃ ꝑm eoꝝ opinio-
nẽ ꝙ gñatio oĩuꝫ cõpositoꝝ sit violẽta. ¶ Preterea etiã
ꝯstat ꝙ iꝑossibile est dicere ꝙ in aliquo vno elemẽto pu-
ta in aqua sit incboatio forme mixti. sed elemẽta ꝑm na-
turã a gñante mouent̃ ad mixtionẽ. ğ si nullus est nãlis
motus nisi ꝑpter incboationẽ forme: vt isti dicũt: sequit̃
ꝙ forma mixtiõis nõ itroducit̃ in mã nisi per violẽtiã.
5ª rõ ex nã introductionis. ¶ 5º ex nã introductionis formaꝝ. Siue.n. ꝑparatio ma-
terie alicuius rei cõposite fiat per ꝯuersionẽ vni9 elemẽ-
ti in q̃tuor: vt dicũt qđã: siue per ꝯgregationẽ q̃tuor ele-
mẽtoꝝ ad vnũ locũ. certũ est ꝙ quodlibet mixtũ opꝫ es-
se ex q̃tuor elemẽtis. Ista aũt elemẽta anteq̃ ꝑfecte for-
ma substãtialis itroducat̃ opꝫ esse abinuicẽ distincta ꝫ
ꝑprias formas: sicut videmus ꝙ in luto ex quo dꝫ gñari
lapis: etsi ad oculũ nõ appareat: tñ aqua ꝛ terra in ipo est
per ꝑprias formas distincta: quousq̃ forma lapidis in-
troducta sit. Et huius rõ est: q2 cũ elemẽta iam sunt ad-
inuicẽ ꝑfecta mixtione ꝯiũcta: opꝫ vt in eis subito sit itro-
ducta dispõ que est necessitas ad formã introducendaꝫ:
1º de gñõe. t.c.51. ꝛ per ꝯñs ipsa forma. Cũ aũt quodlibet illoꝝ elemẽtoꝝ
nãlr moueat̃ ad formã mixti: ex quo ꝑm opinionẽ istoꝝ
nullus motus est nãlis nisi ꝑpter incboationem forme

opꝫ necessario dicere ꝙ sunt quatuor incboationes eius-
dẽ forme. In termino ergo alterationis aut oẽs iste for-
me incboate perficient̃: aut oẽs corrumpent̃. Nõ eni est
assignãda rõ quare vna magis corrumpat̃ q̃ alia. Naꝫ si
ponat̃ aliqua illaꝝ corrũpi: hoc nõ erit nisi per actionem
agentis. Agens aũt vel generãs nihil corrũpit nisi in quã-
tum sibi ꝯtrium: cũ oĩs corruptio sit a ꝯtrio ꝑm phm: que
est per aliquã actionẽ. Cũ aũt quelibet dictaꝝ incboatio-
num sit similitudo agentis siue generantis eo ꝙ forma
generata est similitudo generantis. Et incboatio illa est
quedã pars forme generande ꝑm eos non plus vna illa-
rum ꝯriat̃ agenti q̃ alia. Sequit̃ ergo ꝑm eoꝝ opinionẽ
ꝙ introductio vltime forme non sit nãlis sed violenta:
cum eius incboatio non precesserit in mã. Si aũt detur
ꝙ omnes ille forme incboate perficiant̃: sequitur ꝙ in
vno ꝛ eodem sint quatuor forme eiusdem speciei: puta ꝙ
in vno homine sint q̃tuor anime rationales: vel in vno
igne quatuor forme ignis qđ est impossibile. Nullo ergo
modo potest poni incboatio formaꝝ. ¶ 6º ex nã forma- 6ª ex nã informationis.
tionis. Si eniꝫ forma preexistit in mã ante generationẽ
siue perfecta siue imperfecta: aut ipsa est informans ꝛ cõ-
tinens: aut ꝯtenta ꝛ informata. Si primo modo: tũc cum
ad omnem informationem materie per actum sequatur
esse actuale sequit̃ ꝙ generationi subijciat̃ ens in actu.
Consequentia aũt ꝑbat̃ per hoc ꝙ omne informans ꝛ cõ-
tinens terminat ꝯtentum ꝛ informatum. Quãdocunq̃
aũt potentia materie continet̃ ꝛ terminat̃ per actuꝫ: ne-
cessario ipsa fit ens actu. Nec potest dici ꝙ ille actus sit
imperfectus: ꝛ ita imperfecte terminet ꝛ reducat mãꝫ in
actum: q2 sicut inter affirmationem ꝛ negationem nõ est
mediũ: ita etiã inter potentiã purã materie ꝛ actuꝫ puꝝ
qđ est esse actuale impossibile est aliqđ medium cadere.
vt. s. mã partim sit in potẽtia pura ꝛ partim in actu: quia
tũc sequeret̃ ꝙ simul esset ens ꝛ nõ ens. Propter qđ etiã 5º. phy. t. com. 6.
dicit phs ꝙ generatio est inter ꝯdictoria. ¶ Si 2º mo-
do: sequit̃ ꝙ potentia terminet actũ: ꝛ ꝙ esse sit effectus
seu ꝑprietas materie: ꝛ nõ ipsius forme: que oĩa sunt ma-
nifeste falsa: quare opꝫ dicere in mã nullã esse incboatio-
nẽ formaꝝ. ¶ Alio modo hoc põt ostẽdi ex parte actio- Rõ 7ª ex parte actionis
nis. Si enim forma incboata est in mã: aut est ĩfra essen-
tiã eius. aut nõ. Si nõ. ergo icboatio forme nõ est in mã.
Si aũt est infra essentiã materie vt coadiuuãs extrinse-
cuꝫ agens: tũc aut illa forma agit in materiã ꝑpriã seu in
essentiã materie in qua est: aut in seipsaꝫ: aut potius ipsa
nõ agit. Sed potius illud qđ agit est aggregatum ex illa
incboatione ꝛ ipsa mã. Si dicat̃ primũ: sequit̃ ꝙ ipsa es-
sentia materie prime alteret̃. Similr sequit̃ etiã ꝙ for-
ma alteret ꝑpriũ subiectũ in quo est: qđ est impossibile.
Similr est ꝯ phm qui dicit ꝙ forme non est agere sed
cõpositi. Si aũt dicat̃ 2m. s. ꝙ aggregatũ agat in seipsuꝫ:
tũc sequit̃ ꝙ ideꝫ sit simul in potentia ꝛ in actu: que oĩa
implicant ꝯdictionẽ. Ex q̃bus oĩbus euidẽter apparet ꝙ
in mã nõ est aliquã actualẽ incboationẽ formaꝝ ponere
quin potius sit in potentia tm̃: ꝛ per actionem agentis na-
turalis educant̃ in actũ. ¶ Ad primũ ergo dicenduꝫ est Ad ꝑmũ argm 1. cõ. 21.
ꝙ ꝑm phm in 2º physicoꝝ. nã non solũ dicit̃ de forma:
verũetiã de mã: ꝛ ideo cum forma sit actus: materia vo
potentia: nãle aliquid dicit̃ nõ solũ a ꝑncipio actiuo qđ
est forma: verũetiam a principio passiuo quod est mate-
ria. ¶ Ad 2m dicendũ ꝙ nihil negat ens simpliciter: ens Ad 2m t.c.78.
autem ꝑm phm in 5º ꝛ 8º metaphysice. ꝛ in primo phy-
sicoꝝ diuidit̃ per potentiam ꝛ actum: ꝛ ideo illud solum
proprie potest dici fieri ex nihilo quod sit neq̃ ex ente
in actu nec potentia. Forme autem cum educantur de po-
tẽtia materie fiunt ex ente in potentia. ꝛ ideo nõ fiũt ex

nibilo. Nec tñ pp hoc dicimus formas ita fieri ex mā q̄si
mā intret essentiā forme:q2 nec forma fit per se:sed p acci-
Ad 3m dēs ad factionem cōpositi. ¶ Ad 3m dicendū q ipsa mā
que in generatione se hēt p modū passi satis coagit agēti
dum sibi pbet potentiā nāliter dispositā ad actionē agen-
tis recipiendā ⁊ ad formā educendam de ipsa. Nisi eniz
forma eēt in potentia in mā:nunq̄ agens naturale posset
formā educere in esse. Unde argumentum non sequitur.
Ad 4m ¶ Ad 4m dicēdum q ois denoiatio est a fine.nō tñ sem-
per aliqua pars finis preexistit in his que tendūt ad finē:
⁊ sic motus tendens in nām dicit nālis. Lz ēt possit dici
q denominat a nā que p̄existit in mā:nō quidē actu:sed
Ad 5m potētia. ¶ Ad 5m dicēdum q sm Phm in.8.physicorū.
T.cō.29. sola viuentia mouēt seipsa. Alia aūt aut mouentur ab ex
trinseco:aut a generante vel a remouente phibens:⁊ ideo
sicut in viuentibus est pncipium actiuum motus in mo-
tu locali.s.vtus motiua ⁊ in motu augmenti vtus augmē-
tatiua:ita ēt in motu alterationis:sicut virtus naturalis ⁊
calor nālis totū corpus alterant ad sanitatem. Et propter
tale pnm sanationis existens intra:ipsa sanitas potest pro-
duci ⁊ ab arte ⁊ a nā. Et de tali pncipio intrinseco loquit
ibi Phus:⁊ nō de rebus inanimatis. Quod patet ex ipso
eius exemplo.

¶ Utrū forme p generationē de potētia māe educantur
vel per creationem a deo. Articulus secundus.

AD secūdū sic pceditur. Uidetur q for-
me non educantur de poten-
tia materie sed sint per creationez a datore for-
R. ō pmu marum. ¶ Omne enim quod educitur de po-
tentia materie educitur per generationem: sed
impossibile est aliquam formā pure nālez generari:ergo
ipse nō educūtur de potentia māe. Probatio minoris est
q2 cū oē agens nāle sit compositum ex potentia ⁊ actu: ⁊
oē agens agit sibi simile: impole est vt alicuius effectus
agentis nālis sit actus purus. Sed omnis forma natura-
lis est actus tñ:cu nō sit composita ex actu ⁊ potentia:⁊
q est in simplici ⁊ inuariabili eētia consistens:sm q ha
betur in libo sex pncipiorū.g nulla forma nālis pōt per ge
2m arg m nerationem educi de potentia materie. ¶ P̄. Actualitas
rei ⁊ ipsa res ab eodē agente producuntur:sed actualitas
ois forme que est ipm esse producitur p creationez:q2 sm
auctorem libri de causis: pma rerum creatarum est esse.
ergo omnis forma producitur per creationez a deo:⁊ ita
In opo m non de potentia materie. ¶ In contrarium est Phs in p
T.c.27. mo metaphysice. vbi iprobādo opinionē Platonis dicit
formas nāles esse per generationē ab agentibus nālibus.

R. ōne p̄ͦ opinio quā inēu ānaxago ras quā legt aliq liter Albertus Platōis placitū. R.c.27.
Respōdeo dicendo q circa pductiones formaruz
diuersa fuit antiquorū opinio. Naz qui-
dā dixerūt formas eē p generationē:ita tñ q sm actualē
inchoationez p̄existerent in mā. Que quidem positio est
in precedenti articulo iprobata. Quidā aūt dixerunt for-
mas rerum nālium eē quasdam impressiones seu simili-
tudines formarū separatarum:ita tamen q forme nāles
separate eēnt separate ab omni mā sm sui essentiā. Sed
hāc opinionem iprobat Phs in pmo ⁊ in.5.⁊ in.12.meta-
physice.co.l.q destruit ⁊ rerū cognitionē cuz vnūquodq3
cognoscatur p sui quidditatem:⁊ formarum nālez inclina-
tionem:que est ad mām:⁊ diffinitionū vnitatem:vt Phs
Auicēne placitū. Impugnatio Auic. ibidē dicit. ¶ Quidaz aūt dixerūt formas nāles esse per
creationē a datore formarum. Sed hec positio est impos
sibilis pp duo. Primo quidem propter nām factionis.
Cum enim terminus factionis ponat ipsum esse:sicut se
habet aliquid ad ipm esse:ita etiā se habet ad fieri. Nul-
la aūt forma pure nālis habet per se esse:ex quo sequitur
q nulla forma pure nālis pōt p se fieri:sed p accidens so

lum. Cuicūq3 aūt ꝯuenit creari:ꝯuenit per se eē:cuius rō Que de
est:q2 cum creationē nullum agens naturale possit coad- aut per se
iuuare eo q ipsa est ex nihilo:opz vt creatio per se ⁊ non hīt esse.
per accñs terminetur ad illud qd creatur. Omne aūt ad
qd p se terminat actio dātis eē opz q p se habeat eē:vel
saltē possit hēre. Quare cū forme nāles nō hēant p se eē:
sequitur q eis nō ꝯueniat p se creari:⁊ p ꝯñs nec p crea-
tionē produci:sed solū p generationē de potētia māe. Lz
per hoc nō intendamus aliquid subtrahere diuine poten
tie que pōt ois p suo arbitrio volūtatis. ¶ 2o pꝑter nobi-
litatē agētis nālis. In hoc eni maxia rerum nālium nobi
litas cōsistit sm Phm in.2.metheororū.⁊ in.2.de aia.in Capitu
quātū vnūqdq3 pōt sibi sile gnāre. Ois aūt assimilatio T.cō.34.
fit sm formā:q̄re si forme nō pducerentur p generatio-
nē ab agētibus nālibus de potētia māe:sed p creationem
a datore formarū:sequeret q nulla res nālis posset sibi
simile producere:⁊ ita tollerer a rebus illa nobilitas que
potissima est in eis qd est incōueniens. ¶ Et iō aliter est
dicendum.s.cum prima rerum pncipia oporteat esse im-
permixta:hec autem in rebus naturalibus sunt materia
⁊ forma:sicut in essentia forme nihil est de ipsa materia:
ita etiam in essentia materie nihil est de ipsa forma sm
actum: quin potius sicut ipsa forma naturalis est actus
tñ:ita ēt mā nālis est potētia tñ. Ex quo pz q in forma
ipsa nulla est admixtio māe:nec ēt in mā est aliqua actua
lis inchoatio forme. Uerūtamē q2 ex nihilo nihil fit sm
nām.opz dicere q oēs forme nāles sint in potentia māe.
Nō qdem ita q sm actualē ichoationē sint ide m:sed po- Quō ē
tius q in mā est nālis passiua potētia inclinata ad hoc:vt eē i poten
per actionem agētis nālis forme de eius potētia p genera tia māe.
tionē educant in actū:nō qdem p se:sed p accidens.s.ad
generationē cōpositi. ¶ Ad pmuz ergo dicendū q illud Ad pmū
argumētum deficit in duobus. Et pmo q2 ad hoc vt ali-
quid sit actus purus reqritur nō solum vt sit compositus
sed vlterius q sit suū eē:⁊ q nō sit cōponibile alteri:⁊ vt
sit sua actio:⁊ q nullius accidētis extrinseci sit susceptiuū:
quorum nullū ꝯuenit forme nāli vt pdictum est. Lz in
ea ēt nō sit admixtio potētie:nō tñ sequitur pp hoc q sit
actus purus. 2o aūt ēt deficit in h:q nos nō dicimus esse
crū agētis nālis eē formā tñ:sz cōpositi:eo q forme nō
generant p se:sz p accñs. ¶ Ad 2m dicēdū q sm q pz per Ad 2m
Cōmētatorē sup illo loco:eē sumit ibi p ente. Ens enim
inq̄tū ens educit p creationē. Nec enim p generationez
pducit ens simplr inq̄tū ens:sed inq̄tum tale ens. Un
ēt ibi semp presupponit mā:pp qd ēt ille sube:que simplr
sunt entia cuiusmodi sunt angeli: non producuntur nisi
per creationem. Questio.III.

DEinde cōsiderandū est de qualitati-
bus ⁊ conditionibus ipsarum
formarū. Et circa h q̄runt qnque. ¶ Prio
vtrum ois forma nālis sit simplex. ¶ 2o
vtrum aliq forma nālis sit h aliqd ⁊ p se
existēs. ¶ 3o vtrū forma sit suū esse vel non.
¶ 4o vtrum ipm eē sit suba vel accidens.
¶ 5o vtrum esse sit effectus forme.
¶ Utrū ois forma nālis sit simplex. Arti. pmus.

AD pmū sic pcedit. Ur q nulla forma Pmū
nālis sit simplex. Sz eni Boe. arg m
Oē qd ē citra pm est cōpositū ex quo est ⁊ qd qd
est. Sz oēs forme nāles sūt citra pmū:ergo oēs
forme nāles sunt composite:⁊ per ꝯñs nulla est
simplex. ¶ P̄. In formis nālibus aut nulla est penitus 2m arg m
compositio:aut aliq. Si dicat q in eis nulla est penitus
cōpositio.sequit q quelibet forma sit simplex ea simpli-
citate qua est pma cā. Nō eni aliā simplicitatē ponimus

in deo nisi eā que est p negationē ois compositiōis. Sed h est ipole.s.vt aliqd sit adeo simplex sicut deus: quare relinquit aliud mēbrū.s.q in omni forma sit aliqua cōpositio: et per ɔn̄s q nulla forma sit simplex. ¶ P̄. Effectus assimilatur agēti: sed nullū agēs nāle est oino simplex: ḡ cum forme nāles producant ab agētibus nālibus. ipe nō erūt simplices. ¶ P̄. Oē cōpositum est vnum ab vnitate forme. In aīatis aūt cū sint ibi corporeitas et anima vegetatiua et sensitiua nō posset poni vnitas forme nisi ex oibus istis formis p cōpositionē resultaret vna forma substātialis et pfecta: q̄re vr̄ q omnis forma ad minus animatorum sit composita ex multis formis. ¶ P̄. Forme naturales sunt subiecte motui et variationi. Sed nullus actus purus et simplex pōt subyci motui: sicut pz ex ipsius motus diffinitione ergo nulla forma est simplex. ¶ Sed cōtra est qr in sex pncipys dicitur: forma ex simplici et inuariabili eēntia cōsistēs. ¶ P̄. Scdm P̄hm in .io. metaphysice. Actus est simplicior potētia: sed potētia māe prime est oino simplex. ergo multo fortius ois forma erit simplex. ¶ P̄. Scdm P̄hum in pmo physicoꝝ. oium rerū nāliū resolo stat ad mām et formā: sed oia huiꝰ opz esse simplicia: ergo ois forma nālis est simplex.

1ᵘˢ arg. — 2ᵘˢ arg. — 3ᵘˢ arg. — In oppo. — Prima rō — Scda rō — T.cō 15 — 3ª ratio — T.c.44.

Respondeo dicendo q circa simplicitatem formarum nāliū diuerse inueniunt pbōrū sniae: quas et vsqz hodie diuersi diuersimode sunt secuti. Nā quidā dixerunt q oium rerū nālium forme erant composite ex pluribus et diuersis tanq̄ ex ptibus eēntialibus sicut humanitas ex anima et corpore. ¶ Sed huiꝰ positionis falsitas ex multis pōt ostēdi. ¶ Et pmo ex nā pncipiorum. Cōstat enim q ois potētie passiue in rebus physicis est pncipium mā. Et per ɔ̄rium ois actus pn̄ᵐ est forma: cōstat aūt q pma oium pn̄ᵃ nā sunt mā et forma fm P̄hm in pmo physicorum. Scdm aūt P̄hm in eodē libro. pma pn̄ᵃ eoipso q sūt pma: ex alterutris eē nō pūt: qr sic alterum eoꝝ nō esset pn̄ᵐ pmū: sed potius pncipiatū. Ex quo pz q impossibile est q forma sit pn̄ᵐ essentiale māe: vel mā ipsius nālis forme. Nulla ergo forma est composita ex mā et forma: sed cum mā sit omnis potētie passiue pn̄ᵐ in rebus physicis vt dictum est: et forma ois actus. nō poterit materia et forma eē composita: qr sic pncipia eēnt posteriora suis pncipiatis: q̄re opz q ois forma naturalis sit adeo simplex: vt nec ex potētia et actu: nec ex mā et forma ponatur composita. ¶ 2º h pōt ostēdi ex diuersitate cōpositionis. Si enī aliq̄ forma nālis ponatur eē composita: aut hoc erit ex mā et forma: aut ex forma et forma. Si aūt ex mā et forma. tūc sequentur tria. Et pmo quidē q vna forma duas informet mās. s. mām que est pars forme composite: et mām que est ps totius cōpositi: qō est impossibile de eēntiali cōpositione. Nā forma illa aut vnitur eēntialr vtriqz māe iaz dicte: aut p accidens. Non aūt pōt dici q p accidēs. constitutum enim eēt vnū p accidēs. Quare necesse est q vtriqz essentialr vniatur. Sed que sunt vnū eēntialr cū tertio sūt necessario vnū inter se: fm regulā p̄hi: et infra et pbabitur. ergo mā ex q̄ est composita aliqua forma puta aīa: et mā subiecta puta mā corporalis erunt vnū eēntialr: qō est impoleꝫ cum hec mā sit corpalis et aīa oino icorporalis. Silr sequit necessario q totū cōpositum debeat dici forma tm̄. Nam forma ponit eē composita ex mā et forma. et tm̄ qr mā illa est forme essentialiter vnita dicit forma. ergo cum mā subiecta sit idem eēntialiter cum illa materia forme pari ratione erit dicēdum de illa: et ita totum compositum esset forma tm̄: quod est derisio. ¶ 2ᵐ vo sequitur q si forma sit composita ex materia et forma: q vel forma nō se tota informet: vel q materia informet mām: quorum vtrūqz

Impossibilis po sitionis. — Pᵃ rō ex nā princi piorum. — T.cō.6ⁿ. — T.c.42. — 2ª rō ex di uersitate cōpōnis. — 1ᵐ incon ueniens. — 2ᵐ incon ueniens.

est impossibile. ¶ 3ᵐ vo sequitur q si forma est hoc modo composita cum ex coniunctione forme super mām resultet eē subāe. et omne huiusmodi sit hoc aliquid: sequitur q omnis forma nālis sit hoc aliquid et per consequēs separabilis. ¶ Amplius aūt cum in forma sic cōposita sit mā et forma: queritur de forma que est altera pars. Illa enim aut est composita iterū ex mā et forma: et sic procederetur in infinitum. Aut eēt simplex: et sic sequeretur q saltez aliqua forma nālis esset simplex. ¶ Si aūt forma eēt composita ex forma et forma ita q vna sit cōposita ex duabus: tūc aut erūt ambe eiusdē speciei aut diuersarū. Si eiusdem: sequit pmo q in vna materia erunt due corporeitates et due albedines eiusdē spēi: qō est cōtra P̄hm in .5. metaphysice. et contra rationem. ¶ 2º vo sequitur q ad minus ille due forme sint simplices: aliter oporteret abire in infinitum: vt prius dictum est. Si aūt sint diuersarū spērum: tūc impossibile erit eas essentiali cōpositione componi adinuicem. Nec enim est intelligibile vt forma osseitatis cum illa carneitatis vel cū q̄cūqz alia diuersa spe eēntialiter vniatur: et ita adhuc remanebūt ille forme simplices: nisi sit pcedere in tali compositione in infinitum. vt prius dicebat. Relinquit ergo q omnis forma sit simplex. ¶ 3º aūt ex conditione actus et potentie naturalis. Nā si forma esset composita: aut hoc esset ex actu et actu: aut ex potentia et potētia: aut ex actu et potētia. Si ex actu et actu: tunc cum in nālibus non inueniatur nisi duplex actus. s. forma et ipm esse: querat de illo duplici actu. Aut enim vterqz eoꝝ esset forma: vt sic sit ex duabus cōposita. aut vterqz erit esse: aut vnus eoꝝ esset forma: et alter eē ita vt forma dicat nō esse simplex: qr est cōposita ex essentia et esse. ¶ Sed primus modus est impossibilis s. q vna forma cōponat essentialiter ex duabus formis. Cum enim forma fm illud qō est sit actus formalis impossibile est duas formas ɔiungi quin vna informet aliā: et ita vna cedet in rōnē informati: et altera in rōne iformātis. Detur ergo gratia exēpli q vltima forma cōponatur ex duabus formis pcedētibus: puta ex forma carneitatis et ex forma osseitatis: vel ex forma sensibilitatis: sic enim ponunt fieri forme cōpositionem istius positionis sectatores. Sed manifestū est q iformatū recipit eē iformantis: q̄re sequitur q forma carneitatis sic possit dici ossea: et q sit aiata: qō est ridiculū. ¶ Siliter 2º modus est ipolis s. q forma cōponat ex duplici eē: qr ipm eē nunq̄ relinquit ipaz formā: et iō si cōpositionē forme itraret duplex eē: oporteret q ibi essent due forme ad quas consequeretur illud duplex eē. Tales aūt formas iformatas p ipm esse subale est impole adinuicem vniri cōpositione essentiali ad cōstitutionē alicuius tertij. ¶ Silr et tertius modus est impolis in nālibus formis. Lz enim forma sit pncipiū essendi: tn̄ ipm eē in compositis ɔsequitur totū cōpositū et nō formā solā. Cuius rō est: qr illud solum per se consequitur ipm eē: qō pōt dici ens: mā aūt nec forma in compositis pōt dici ens: sed potius ipm cōpositū. ¶ In simplici aūt sicut in angelis talis compositio pōt poni: sꝫ siue in cōpositis siue in simplicibus ponatur talis compositio. s. forme et eē: pp̄ter hoc nō tolletur simplicitas forme: qr esse nō est ps alicuius create essentie. Et ideo iste tertius modus etiā si concedatur polis in oibus: nihil facit ad propositum. Relinquitur ergo necessario oēm formā nālē eē simplicē: cū nullus modus essentialis compositionis inueniat in ipsa. ¶ 4º ex ɔditione cōponētium. Dicūt enim isti: qui hāc positionē sequunt: q pmo māe aduenit vna forma. 2º alia puta carneitatis. tertio alia puta anima vegetatiua: et postea oēs iste adinuicem vniuntur essentiali cōpositione: seu vnione: et cōstituitur ex eis

3ᵐ incon ueniens. — T.cō.10. — 3º ex ɔdi tione act et potētie. — pᵘˢ modus — 2ᵘˢ modus — 3ᵘˢ modus — 4º ex ɔdi tione cō ponētiū.

vna pfecta forma. Hic aūt modus est ipoſſi. Manifestū
est eniz φ ille forme .ſ. carneitas ⁊ corpeitas ſunt diuerſa
rum ſpērum adinuicē: etiaz cum vltima forma completi
ua. Eorum aūt que ſunt diuerſe ſpē vnum non est in po
tentia ad aliud: ⁊ hoc dico in formis: impoſſibile est enim
φ albedo ſit in potentia ad nigredinem vel econuerſo: ⁊
ſic φ partes componētes aliquid eēntialiter: aliquam ter
tiam formam conſtituant ⁊ componant: quare pz iſtā po
3ª poſitio ſitionē eē īpoſſibilem. ¶ Et ideo alij aliter dixerūt. Po
ſuerunt enim φ forme nāles nō erant cōpoſite eſſentiali
compoſitione. vt dictū est in precedenti opinione: ſed po
tius erāt compoſite illo modo quo est per aggregationē
formarum pluriū ad efficiēdum ⁊ complēdum vnā for
mam reſultantē ex eis: ſicut pluribus membris cōnexis
⁊ colligatis reſultat vnitas corporis humani manentibus
tñ ſingulis membris ſub proprijs formis in pprijs actioni
bus. Ita enim ex aggregatione multarū formarum reſul
tat vna forma ex omnibus illis cōpoſita que cōpletiua di
Impro= citur eē rei. ¶ Sed hec poſitio magis irrōnalis est q̄ pma
bacio po ⁊ magis impoſſis. Primo quidez qz quando aliqua ſunt
ſitionis vnū ſolum aggregatione illud vnum ꝯſtitutum ex eis: in
Prima rō quo ēt conueniunt: impoſſe est eſſe ſubam. Cuius rō est
qz ſubſtantia compoſita: ex aliquibus componi non pōt
niſi illa componētia in ipſa eēntialr vniantur. Illa autez
que ſunt aggregata ſolum: impoſſe est in aliquo tertio vni
ri: qz que vni ⁊ eidē ſunt eadē: ſunt etiam eadē iter ſe eo
dē modo vnionis: qz ſi aliqua aggregata vnirētur alicui
tertio eēntialiter: ſequeretur φ eēnt inter ſe eſſentialiter
vnū: qḋ est ꝯtra hypotheſim: qz datū est φ erat vnum ſo
lum aggregatione. Ex dictis ergo pz vitas prime ppoſitio
nis .ſ. qḋ conſtituitur ex aggregatione aliquoꝝ impoſſibi
le est eſſe ſubſtantiam. Si ergo ex pluribus formis aggre
gatis cōſtituitur aliqua alia forma: vt iſti dicūt: ſequitur
pmo φ iſta forma eſſet accidēs ⁊ nō ſuba: ⁊ per ꝯñs φ nō
erit forma cōpletiua: vt iſti dicunt: vel cum ſit vltima ſe
quitur φ cum per vltimam formam vnūquodqz collo
cetur in ſpe φ oēs res naturales ſint in genere accidētis:
impoſſe est ḡ talem modum cōpoſitionis ponere in ipſis
Scḋa rō. formis. ¶ Scḋo hoc quidē pōt oſtēdi ex hoc φ oēs ille
forme ex quarum aggregatione iſti dicunt reſultare vlti
mam formam: aut vniunt̄ eēntialr cuz ipſa materia: aut
nō. Et ſiquidē dicatur φ nō: ſequitur φ non dent ſibi ali
quid ſubſtātiale eē: ⁊ ita nō dabūt ſibi eē carnis ⁊ corpo
reitatis. vt ipſi dicūt. Si aūt dicat̄ φ ſunt vnuz eēntiali
ter: tunc oportebit φ ſint vnū eēntialr inter ſe: qz que vni
⁊ eidem ſunt eadem ⁊c. ergo opz eadē inter ſe eē: qḋ est
contra ypotheſim: qz datum erat φ eēnt ſolum vnum ag
3ª ratio gregatione. ¶ Tertio hoc idem patet: qz cū īpoſſe ſit plu
ra eēntialr vniri niſi ordine quodaz: ſi plures forme ſint
in compoſito ex quarum aggregatione reſultaret vna for
ma: opz nec̄io dicere φ inter eas vniatur materia 2ª me
diante prima: ⁊ tertia mediāte ſecūda. Quod ſi ꝯcedatur
ſequuntur multa incōuenientia. Quod ſic pz. Ad quam
libet enim informationem materie per formam opz ne
ceſſario φ conſequatur aliquod eſſe. Et ſiquidem ſit for
ma accidētalis: ſequit̄ eē accidētale: ſi aūt ſit forma ſuba
lis: ſequit̄ eē ſubſtantiale. Cū ergo ille forme pcedētes po
nantur eē ſubales: alias ex accñtibus conſtitueret̄ ſubſtā
tia: ſequitur φ pma .ſ. forma corporeitatis det eē ſubſtan
tiale mãe: quo dato ſequunt̄ tria inconueniētia ⁊ impoſſibi
Pᵐ incon lia. ¶ Et pmo φ ſcḋa forma .ſ. carneitatis nō det mãe eē
ueniens. ſubſtātiale: ſed accidētale: ⁊ ſilr tertia ⁊ quarta. Et ita cor
pus nō erit corpus viuum ⁊ aiatum niſi per accidens. Si
aūt dicas φ quelibet illarū det eē ſubale ipſi mãe: ſequit̄
φ in vna materia ſint quatuor vel quinque eſſe ſubſtan

tialia. Et vlterius cū ad numerationē forme ⁊ eē ſubſtan
tialis ſup mãz nec̄io numeretur ⁊ multiplicetur eſſentia
eo φ cū eē ſit actualitas eſſentie: vt infra patebit: non est
poſſe nec intelligibile vt vnius eſſentie ſint quatuor eē
ſubalia vel quinque eēntie: ⁊ totidē eē ſubalia. Et vlteri⁹
cum oēs iſte forme differant ſpe vt pz: ſequitur φ in ma
teria ſint quinque eſſe ſubalia: ⁊ quinque eēntie ſeu natu
re differētes ſpe. oēs tamē in vna ⁊ eadē ſpe mãe funda
te. Cum eadē pars mãe ⁊ ſit corpus ⁊ caro ⁊ aiata: que oia
ſunt ridiculoſa ēt vulgo. Sic ergo cuz impoſſibile ſit plu
res formas in mã aggregari: inconſiderate ⁊ leuiter di
ctum eē apparet φ ex aggregatione plurium formarum
in mã reſultet vna forma completiua rei. ¶ Quarto hoc 4ª ratio
idē pōt hic oſtēdi. Quãlibet enim illarum formarum in
mã exiſtētiū aut ꝯſequitur aliquod eſſe ſubſtantiale: aut
nō. Si dicatur φ nō: ſequitur pmo ꝯtrium poſitionis eoꝝ
qui ponunt φ pma dat eſſe corporis. ſcḋa eſſe carnis: ⁊ ſic
deinceps. Scḋo vo ſequitur impoſſibile. Cum enim iſte
forme ponantur eē ſolum aggregate ſuper mãm: ⁊ his q̄
ſoluz ſunt vnū aggregatione a quocunqz oēs ptes ſunt ſe
parate: opz φ etiā ⁊ ſeparetur totū: ſi nullā iſtaruz forma
rum ſequit̄ aliquod eē ſubſtātiale in mã: ſequitur φ etiā
nec ipſam formā: que ex illis est aggregata ſequat̄ aliqḋ
eſſe in mã: ⁊ ita fruſtra erūt oēs. Si autez dicatur φ quã
libet illaꝝ formaꝝ ſequit̄ aliqḋ eē ſubale in mã: tūc cum
eē ſit actualitas forme: vt infra oſtendet̄: ſequit̄ φ queli
bet illaꝝ ſit ppria actualitate diſtincta ab alijs. Ex talib⁹
aūt īpoſſibile est vt ex eis cōſtituatur aliqua vna forma.
¶ Et preterea ſi ille forme nō hñt vnitatē adinuicem ni
ſi forte per accñs: ſequit̄ φ ipm aial in quo ſunt iſte for
me non ſit vnum ſimplr: ⁊ per ꝯñs cum ſm diuerſas for
mas (ſm eoꝝ opionem) accipiant̄ rōnes generis ⁊ drie: ſe
quitur φ hec pdicatio homo est aial ſit pdicatio per acci
dēs: que oia manifeſta cōtinēt falſitatem. ¶ Et iō aliter 3ª poſitio
⁊ pprie dōm est .ſ. φ forma nãlis est ſimplex. Non qdez
ea ſimplicitate qua deus dicit̄ eē ſimplex: in quo est idez
eē ⁊ eēntia: ⁊ q oi accñte caret qḋ de nulla forma dici pōt.
Sed potius ea ſimplicitate: que cãtur ex h̄ φ aliquid est
vnius nãe tm̃: nec hz diuerſas ptes componētes eēntiaz
eius. Sic enim mã ſimplex est: ⁊ ſilr ēt mō oia nãlis for
ma: qz vtraqz est vnius nãe tm̃: per hoc φ mã est potētia
tm̃: ⁊ forma est actus ſolum: ⁊ neutra hz ptes diuerſas ſui
eēntiã cōponētes: vt oſtēſum est. ¶ Ad pᵐ dōm φ illud Ad pᵐ arḡᵐ
argᵐ deficit in duobus. Et primo in hoc φ in rebus nãli
bus eē nō ſequit̄ formā tm̃: ſz cōpoſitum: ⁊ iō nō ſequit̄
ex h̄ aliquã cōpoſitionē eē in nã forme: ſed potius in nã
cōpoſiti. 2ᵒ vo deficit qz etſi in ſimplicibus ſubſtãtijs eſſe
ſequat̄ ipſam eēntiã: tñ ipm eſſe accidit ei: ⁊ nō est pars
eēntie eoꝝ: pp qḋ nō facit aliquam compoſitionē in for
ma que in ſubſtãtijs ſimplicibus ſignificat̄ noīe qditatis
ſed potius in ſuppoſito: ⁊ intelligit̄ compoſitum ex eſſe ⁊
forma: quoꝝ tamē vtrūqz est ſimplex. ¶ Ad 2ᵐ dicēdum Ad ſcḋm arḡᵐ.
φ nō omne illud qḋ caret compoſitione eēntialiū ptium
est ſimplex ſimplicitate prime cauſe: eo φ in illa idem est
eſſe ⁊ eſſentia: ⁊ nullo extraneo accidēti afficitur: qḋ de
nulla forma naturali dici pōt. Et ideo argumentum non
ſequitur φ lz in eſſentia forme nulla ſit compoſitio: ipſa
tamen est componibilis alteri: ⁊ est coniuncta accidenti
bus: que omnia ſunt infra ſimplicitatem diuinaz. ¶ Ad Ad tertiū arḡᵐ
3ᵐ dicendū est φ ſm pħm ⁊ ſniam eius in .7. metaphyſi
ce. forme ab agētibus nãlibus per ſe nō pducunt̄: ſed cō
poſita: ⁊ ideo nō ſequit̄: lz ēt poſſimus dicere φ illud cu
ius virtute forma geniti producitur a generante est for
ma generantis: que quidem in ſe ſimplex est: ⁊ ita quo
dãmodo ſimplex generat̄ a ſimplici. ¶ Ad 4ᵐ dicēdum Ad quartū arḡᵐ

est q forme naturales non sūt per se in genere:nec in spe cie nisi rōne compositoꝝ:ꝛ iō compositio talis nō debet
Ad 5m argumētū attribui formis sed compositis. ¶ Ad qntum dicendum q omnis forma naturalis est simplex: ꝛ q in nullo com posito sunt diuerse forme substantiales:sed sunt ibi diuer se pfectiōes eēndi ab vna ꝛ eadē forma causate.s.esse cor
Ad 6m argumētū poreum:eē vegetatiuū:ꝛ sic de alijs:vt īfra patebit. ¶ Ad 6m dī q nihil per se potest eē subiectum motus nisi sit cō positum:forme autem nō dicuntur subiecte motui:qꝛ ipe per se moueantur.sed potius quia variantur per accidens ad variationem compositi.

¶ Utrum omnis forma naturalis sit hoc aliquid: ꝛ per se existens. Articulus secundus.

Primū argm̄ pº poste riorū.z.c. cō.4. AD secūdū sic pcedit̄. Videt̄ q omnis forma nālis sit hoc aliquid ꝛ p se subsistens. Secundū enim Phm pp quod vnūqdqꝫ ꝛ illud magis. Sꝫ pp̄ter formā suba lez est hoc aliquid omne qđ subsistit in natura: ergo multo magis in natura ipsa forma erit hoc aliquid.
2m argm̄ ¶ P.Omne qđ est hoc aliquid est per ipm eē. Ea enim dicimus hoc aliqd que habent per se eē: sed eē pncipalr ꝛ pcipue cōsequitur formam ergo forma est hoc aliquid.
In oppositū z.cō.5. ¶ Sed ꝯtra.ei qđ est hoc aliqd ꝯuenit per se eē ꝛ nō eē. ¶ Sed sm Phm in.7.metaphysice forme sunt per ac cidēs ꝛ nō per se:ergo ipse nō sunt per se h aliquid. Et h dico de formis nālibus:qꝛ de alijs nō est sermo ad p̄ns.

Rñsio Respōdeo dicēdo q omissis diuersis opinionibus diuersoꝝ dico q nulla forma natura lis pōt esse hoc aliquid ꝛ per se subsistēs. Cuius ratio pōt sumi duobus modis. ¶ Et primo quidem qꝛ qđ pōt per
Prīa rō se esse:pōt etiam per se operari. Sed forme naturales nō possunt per se operari quin potius earum opera attribuū
pº meta cº ꝓhemio tur compositis sm Phm:quare manifestum est q nulla forma naturalis pōt esse hoc aliquid. ¶ Scdo vo:qꝛ cum
Scda rō omne hoc aliquid habeat per se esse:ꝛ oē tale sit separabi le:si forme naturales eēnt hoc aliquid sequeret̄ q essent separabiles a materia:omne aūt a materia separatuꝫ seu
z.cō.16. separabile sm Phi sniaꝫ in 3º de anima est cognoscitiuū: quare sequerent̄ duo inconuenientia: Unum.s.q oēs for me possent a materia separari. Scdm vo.s.q omnes res nāles tam lapides q̄ metalla essent cognoscitiue: vel ad minus hrēt animam intellectiuā seu cognoscitiuaꝫ:que cū sint īconueniētia relinquitur q forme naturales non
Ad pmū argm̄ sint hoc aliquid. ¶ Ad pmum dicendum q in rebus na turalibus forma nō est tota cā substātie:sicut enī materia nō pōt subsistere sine forma:ita nec forma naturalis sine
Ad scdm mā.ꝛ ideo argm̄ nō valet. ¶ Ad 2m dicēdum q esse in re bus naturalibus pncipaliter consequit̄ ipm cōpositum ꝛ non ipsam formam: vt ex predictis patet.

¶ Utrum forma sit suū esse vel non. Articulus.3º.

1m argm̄ AD tertium sic pcedit̄. Videtur q for ma sit suū eē. Forma enim dat eē mãe:sed illud esse nō dat materie per ali quid aliud q̄ per subam suam.ergo esse est ipsa forma. ¶ P. Generatio terminat̄ ad formam:
2m argm̄ z.c.14. qꝛ Phs dicit in.z.physicoꝝ q forma est terminus gene rationis. Sed omnis generatio terminat̄ ad aliqđ esse:vt
In oppositū pꝫ.ergo forma est idē qđ esse. ¶ Sed contra est Boetius qui dicit q in omni eo qđ est citra pmuꝫ:aliud est quo est ꝛ quod est. Sed illud quo est ad minus in simplicibus cu iusmodi sunt angeli est ipm eē.g ad minus in eis differūt eē ꝛ forma. ¶ P. Olum cōis sententia videtur eē q eē est actualitas subsistentie in natura:actualitatē aūt existem in actu inq̄tum actu impoe est esse in potentia ad aliqd vel respectu alicuius sm Boetium in libro de hebdoma dibus ac per hoc nec pōt esse alicuius variationis subie ctum. Quod aūt nō pōt eē in potētia ad aliqd:non pōt eē subiectum esse alicuiꝰ accñtis:q̄re si forma sit idē qđ eē: nulla forma poterit subijci alicui accñti:qđ tñ est falsum de anima rōnali:q̄re ipsa nō erit idē quod eē suū:ꝛ idem per ꝯsequēs de alijs cum ipsa sit nobilior alijs. ¶ P. Oē quod est citra primum est participans eē.sed participans ꝛ participatū nō possunt esse idem nec sm rē nec sm rō nem.ergo in qualibet re citra primum:aliud erit ipꝫ esse participatū:ꝛ ipsa res participans. Nec potest dici q ipsa forma differat ab ipso esse sm rōnem solam qꝛ cuꝫ huiꝯ diūe cāent̄ ex participationis natura:talis opꝫ q sit diffe rentia īter participans ꝛ participatum qualis est modus participandi. Certum est aūt q forma essentialiter parti cipat ipm esse:alias eēt ens actu solum sm rōnem:quare opꝫ necessario q forma realr differat ab ipso esse.

Respōdeo dicendo q nulla rerū creatarum eē est idem quod eēntia seu idē quod forma: Rñsio
eo q eē est actualitas omnis rei etiam ipsarum formaꝝ: īpossibile est aūt q aliquid quod non est actus purus sit sua actualitas eo q potentia actualitati repugnat:ꝛ ideo p̄ter deum qui solus actus purus ꝛ simplex est:nulla res creata est idem oīno cū suo eē:nec sm rōnem.nec sm rē. ¶ Uerūtamen aduertēdum est cū eē sit prima entis per fectio.ipm esse maiorem habet vnitatem cum suo perfe ctibili q̄ aliqua alia perfectio subalis. ¶ Ad cuius euidē tiam sciēduꝫ est q omnis rei create seu generate ordo:vi detur eē principium. Nam ex hoc aliquid producitur qꝛ agentis intentio ordinatur in finē:ꝛ agens ex intētione fi nis suam actionē ordinat ad aliquid producendum. Ex quo pꝫ q remoto ordine:remouet̄ ꝛ destruitur causalitas omnis rei. Ordinis aūt pnm est vnitas:eo q omnis reruꝫ ordinatio ab vnitate pcedit. Et ideo tam in absolutis q̄ ēt in his que dependent adinuicē opꝫ vt prioritatē in quo libet generis ordine vnitas ꝯsequat̄: vt sic ꝛ in absolutis: tāto aliqd est magis vnū in se q̄to est pus sꝫ nām sui ge neris. Et in his que depēdent adinuicē tāto aliqua adin uicem maiorē hñt vnitatē quāto sunt pora sꝫ nām. Ma nifestū est aūt q in genere pfectibiliū ꝛ pfectionū pmuꝫ gradū obtinet eēntia ꝛ eē seu eē ꝛ forma:eo q ipm ens ē pnm siue primū in gñe rerū:ꝛ eē est pma entis pfectio:qua re necesse est vt ipm eē cū eēntia seu forma maximaꝫ ha beat vnitatē. Propter qđ nec ex aliqbus exēplis pōt suffi ciēter in ꝯriū argui:eo q sicut dictum est eē est pma oīuꝫ pfectio:pp quod maioreꝫ sup oēs alias pfectiones habet vnitatē cū suo pfectibili. Qđ tñ ita intelligēduꝫ est q cū eē sit effectus forme sm eōem snīaꝫ:vel pfectio eius:cau sam aūt ꝛ cāturri siue pfectioneꝫ ꝛ pfectibile in naturali bus impoe est eē oīno idē ēt sm reꝫ: impoe est ipm esse cū sua eēntia omnimodā idētitatē hēre. Et h qdē pōt du plr ostēdi. ¶ Prio qdē ex nã accidētis. Cū enim oē acci Prīa rō dēs sicut ꝛ oīs forma seu pfectio se hēat ad priuꝫ subie ctū aliquo mō vt actus ad potētiā impoe est purū actuꝫ alicui accñti subijci. Cū aūt esse sit actualitas oīs rei:im possibile est ipm eē aliqd hēre potētie admixtū:seu vt ad aliquod aliud se hēat vt potētia ad actū:eo q nihil pōt eē nec intelligi in actu nisi per ipsum esse: quare si forma esset idem quod esse:sm substantiam.s.dato etiam q dif ferrent ratione:sequeretur q in tali forma nullaꝫ eēt ac cidens:sed esset actus purus:absoluta ab omni accidenti quod de nulla creatura dici potest:eo q omnem creaturā vt creatura est.consequuntur accidentia extranea a sua substantia. ¶ Secundo ex natura participationis. Cer Rō scda tum est enīꝫ q omnis forma creata participat esse:qꝛ ens nō ab alio:non est nisi vnū.s.deus. Aut ergo participans

Cõ.12.cõ. 41. in.12.meta^{ce}.vbi dič ꝙ corpus celeste moueť a duplici motore.s.a motore ꝯiũcto:q est aĩa celi:ꝛ a motore separato qui nõ moueť neqȝ ꝑ se neqȝ ꝑ accñs.Et qꝛ ille motor separatus est ĩfinite ṽtutis:motus celi acqrit ab eo ꝑpetuã durationẽ.Quia ṽo motor ꝯiunctus est finite virtutis:iõ motus celi acquirit ab eo velocitatẽ determinatam.Sed nec ista responsio sufficiens est.Cum enim vtrũqȝ videať cõsequi potẽtiã infinitã.s.ꝙ moueat tempore infinito:vt precedẽs demõstratio cõcludit:ꝛ ꝙ moueat in nõ tẽpore: vt videť ꝯcludere hec demõstratio:iteꝝ restat dubitatio: quare aĩa celi que mouet in virtute motoris separati infiniti:magis ab eo sortiať vt possit mouere tẽpore infinito: ꝗ̃ vt moueat velocitate infinita.i.in nõ tpe.Ad hanc igiť dubitationẽ dõm est ꝙ ols potẽtia que nõ est in magnitudine mouet ꝑ itellectũ.Sic eni Phs ꝓbat celũ moueri a

Cõ.l.12.le. 6 t.c.30. Lec.7.t. c.40. Lec.10.t. c.19. motore in vndecimo meta.Nulla aũt potentia que est in magnitudine mouet quasi itelligens.Probatũ est.n.in.3. de aĩa ꝙ intellectus nõ est virtus alicuius corporis. Hec autẽ est differẽtia inter agens per intellectũ ꝛ agẽs nãle: qꝛ actio agentis nãlis ꝓportionať nãe agẽtis: tanta enĩ procedit calefactio quãtus est calor.Sed actio agẽtis per intellectũ nõ ꝓportionať nãe ipsius.sȝ forme apprehẽse. Nõ.n.edificator tantũ edificat q̃tũ põt:sed quãtũ exigit ratio forme cõcepte.Sic igiť si aliq̃ esset virtus infinita in magnitudine:sequereť ꝙ motus ab ipsa ꝓcedẽs eẽt sȝ proportionẽ eius:ꝛ ita ꝓcedit demõstratio ꝓsens.Si aũt sit virtus ĩfinita nõ in magnitudĩe:motus ab ipsa nõ procedit ſm proportionẽ virtutis:sȝ ſm rõnẽ forme apprehẽse.i.ſm ꝙ ꝯuenit fini ꝛ nãe subĩ. Est ẽt aliud attẽdẽdũ:

Lec.5.t. c.32. ꝙ sicut ꝓbatũ est in.6.huius:nihil moueť nisi magnitudinẽ hñs.vñ velocitas motus est effectus receptus a mouẽte in aliquo hñte magnitudinẽ. Manifestũ est aũt ꝙ nihil hñs magnitudinẽ.põt recipere equalẽ effectũ proportionatũ potẽtie que nõ est in magnitudine: qꝛ ols natura corporea cõparať ad nãm incorporeã sicut qõdã particulare ad absolutũ ꝛ vle.Vñ nõ põt cõcludi si virtus ĩfinita nõ sit in magnitudine:ꝙ ex ea ꝯsequať ĩfinita velocitas in aliquo corpore q̃ est effectus ꝓportionatus tali potentie:vt dcm̃ est.Sed nihil ꝓhibet in aliq̃ magnitudine recipi effectũ virtutis que est in magnitudine:qꝛ eã ꝓportionať effectui.Vñ si ponereť ꝙ aliqua ṽtus infinita eẽt in magnitudine:sequeretur ꝙ effectus correspõdens esset in magnitudie.i.velocitas infinita.Et hoc est impole.ergo ꝛ p^m. ¶ Ex his aũt pȝ solo 3^e dubitationis. Nã moueri tpe infinito nõ repugnat rõni magnitudĩs mote: cõuenit enĩ

Lec.20.a pña^o. magnitudini circulari.vt supra ostẽsuȝ est.Vñ a pmo mouente ĩfinite virtutis causať motus diuturnitatis ĩfinite: nõ aũt motus velocitatis ĩfinite. ¶ Quartã ṽo dubitationem soluit Alex.vt Auer.dicit hic in cõmẽto.ꝙ corpus celeste acqrit eternitatẽ a motore separato qõ est ĩfinite virtutis:sicut ꝛ ꝑpetuitatẽ motus.Vñ sicut nõ est ex ĩfinitate celestis corporis ꝙ in ꝑpetuũ moueať:ita nõ est ex infinitate corporis celestis ꝙ in ꝑpetuũ duret:sed vtrũqȝ est ex ĩfinitate motoris separati. Hãc autẽ respõsionẽ Auer

Cõ.l.12.c. 41. rois improbare nitiť in hoc cõmẽto ꝛ in vndecimo meta. dicẽs ꝙ impossibile est ꝙ aliqd acqrat ꝑpetuitatẽ essendi ab aliquo:qꝛ sequereť ꝙ id qõ in se est corruptibile:fieret eternũ.Sed ꝑpetuitatẽ motus põt aliqs acqrere ab altero:eo ꝙ motus est actus mobilis a mouente.Dicit ḡ ꝙ in corpore celesti quãtũ est de se non est aliq̃ potẽtia ad non esse:qꝛ eius substãtie nõ est aliqd cõtrarium.Sed in ipso est aliqua potẽtia ad gete:qꝛ motui eius cõtrariať quies. Et inde est ꝙ nõ idiget acqrere ꝑpetuitatẽ eẽndi ab alio: sed perpetuitatẽ motus ab alio acqrere indiget. Qõ autẽ in corpore celesti nõ sit aliqua potẽtia ad non esse. ex hoc cõtingere dicit:ꝙ corpus celeste dicit nõ esse cõpositũ ex materia ꝛ forma quasi ex potẽtia ꝛ actu.Sed dicit ipsum esse materiã actu existẽtẽ:ꝛ formã eius dicit aĩam ipsius: ita tñ ꝙ nõ cõstituať in esse per formã:sȝ solũ in moueri. Et sic dicit in eo eẽ nõ potẽtia ad esse:sed solũ ad vbi:sicut Phs dicit in.12.meta. ¶ Sed hec solutio ꝛ veritati repugnat ꝛ intẽtioni Aristotelis.Veritati qdẽ repugnat multipliciter.Et pmo:qꝛ dicit ꝙ corpus celeste nõ cõponiť ex materia ꝛ forma. Hoc.n.est oĩo impossibile. Manifestũ Cõ.l.12. 2. Impro cõmẽtatoris. est.n.corpus celeste esse aliqd actu: alioqn non moueret. Qõ enim est in potentia tñ:nõ est subm motus:vt in.6. habitũ est.Oportet aũt omne qõ est actu:vel esse formaȝ subsistẽtẽ:sicut substãtie separate:vel habere formã in alio: Similiter celi. Lec. 6 ab eo. Thomas contra cõmentatorem. qõ qdem se hȝ ad formã sicut materia ꝛ sicut potentia ad actũ. Nõ aũt põt dici ꝙ corp^9 celeste sit forma subsistẽs: qꝛ sic eẽt intellectũ in actu non cadẽs sub sensu neqȝ sub quãtitate. Relinquiť ergo ꝙ est cõpositũ ex materia ꝛ forma ꝛ potẽtia ꝛ actu:ꝛ sic est in ipso potentia quodãmõ ad nõ esse.Sed dato ꝙ corpus celeste nõ sit cõpositũ ex materia ꝛ forma:adhuc opȝ ponere in ipso quodãmõ potentiã eẽndi. Necesse est.n.ꝙ ols substãtia simplex subsistens vel ipsa sit suũ eẽ vel pticipet eẽ.Substãtia aũt simplex que est ipm eẽ subsistẽs nõ põt eẽ nisi vna:sicut neqȝ albedo si eẽt subsistens posset esse nisi vna.Ols ergo suba que est post primã subam simplicẽ pticipat esse.Oẽ autem participãs cõponiť ex participãte ꝛ pticipato:ꝛ pticipans est in potẽtia ad pticipatũ:ergo suba quãtũcũqȝ simplex post p^{am} subam simplicẽ est po^a eẽndi. Decept^9 aũt fuit ꝑ eqiuocationẽ potentie. Nã potẽtia quiqȝ se hȝ ad opposita. Et hoc excludiť a corpore celesti:ꝛ a substãtijs simplicib^9 separatis:qꝛ nõ est in eis potẽtia ad nõ eẽ ſm itentionem Aristotelis:eo ꝙ sube simplices sunt forme tñ.forme aũt per se ꝯuenit eẽ.Mã aũt corporis celestis nõ est in potentia ad aliã formã.Sicut enim corpus celeste cõparať ad suã figurã cuius est subm:vt potẽtia ad actũ:ꝛ tñ non põt nõ habere talẽ figurã:ita mã corporis celestis cõparatur ad talẽ formã vt potẽtia ad actũ:ꝛ nõ est in potẽtia ad ꝓuationẽ huius forme:vel ad nõ esse. Nõ.n.ols potẽtia est oppositorũ.Alioqn possibile non sequereť ad necesse:sicut diciť in.2.ꝑihermenias.Est ẽt eius positio ꝯ itẽtionẽ Aristotelis qui in pmo de celo in quadã demõstratione veriť corpus celeste habeat potentiã vel virtutem ad hoc ꝙ sit semp. Lec.7. Lec.14.t. c.120. Nõ põt ergo euadere icõuenĩẽs per hoc qõ dicit ꝙ corpus celeste nõ est i potẽtia eẽndi. Hoc.n.est manifeste falsuȝ:ꝛ ꝯtra itẽtionẽ Aristotelis.Videamus ergo vtrum cõueniẽter ipugnet solutionẽ Alexã.q dicit ꝙ corpus celeste acqrit eternitatẽ ab alio.Esset siqdem conueniẽs eius improbatio si Alexander posuisset ꝙ corpus celeste de se haberet potẽtiã ad esse ꝛ nõ eẽ:ꝛ ab alio acqreret eẽ semp. Et hoc dico supposita itẽtione ipsius:vt non excludamus diuiã potẽtiã dei per quã corruptibile hoc põt iduere icorruptionẽ:qõ nũc discutere ad ꝓpositũ nõ pertinet. Sed tñ Auerrois ẽt sua itẽtiõe supposita cõcludere nõ põt cõtra Alex.q nõ posuit ꝙ corpus celeste acqrat eternitatem ab alio:q̃si de se habẽs potẽtiã ad esse ꝛ nõ eẽ:sed quasi non habẽs ex se esse.Oẽ.n.qõ nõ est suũ eẽ participat esse a cã prima que est suũ eẽ.Vnde ꝛ ipse cõfiteť in libro de suba orbis:ꝙ deus est cã celi nõ solũ quãtũ ad motuȝ eius:sed etiã quãtũ ad subam ipsius:qõ nõ est nisi qꝛ ab eo hȝ esse. Nõ aũt hȝ ab eo esse nisi ꝑpetuũ.hȝ ḡ ꝑpetuitatẽ ab alio. Et in hoc ẽt cõsonãt ṽba eius q dicit in.5.meta.ꝛ supra in principio huius.8.ꝙ q̃dã sunt nec̃ia q̃ habent cãm sue necessitatis. Hoc ergo supposito plana est solutio ſm intentionẽ Alexã.ꝙ sicut corpus celeste hȝ moueri ab alio: ita ꝛ eẽ.Vnde sicut motus perpetuus demonstrat infinitam Meta^{ce}. t.c.6 post. 8.t.c.15.

virtutem

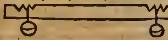
virtutẽ motoris: nõ aũt ipsius mobilis: ita ꝫ ꝑpetua eius duratio demõstrat ĩfinitã virtutẽ eẽ a qua hꝫ eẽ. Nõ tñ oĩo eodẽ mõ se hꝫ potẽtia corporis celestis ad eẽ ꝫ ad moueri ꝑpetuo. Nõ qdẽ ſm diuaꝫ quã ip͛e assignat ꝙ in corpore celesti sit quãtũ ad moueri potẽtia ad opposita que sunt quies ꝫ motus: sed ad opposita que sunt diuersa vbi. Sed differũt quãtũ ad aliud. Nã motus ſm se cadit in tẽpore: eẽ vo nõ cadit in tpe: sed solũ ſm ꝙ subiacet motui. Si ergo sit aliqd eẽ qd nõ subiacet motui illud eẽ nullo mõ cadit sub tpe. Po͛ ergo que est ad moueri in tpe infinito respiciat ĩfinitatẽ tẽporis directe ꝫ per se. Sed po͛ que est ad eẽ tpe ĩfinito: si qdẽ illud eẽ sit trãsmutabile respicit quantitatẽ tẽporis: ꝫ iõ maior virtus reqriꝛ ad hoc ꝙ aliqd duret in eẽ trãsmutabili maiori tpe. Sed po͛ q̃ est respectu esse intrãsmutabilis: nullo mõ respicit quãtitatẽ tẽporis. Unde magnitudo vel infinitas tẽporis nihil facit ad infinitatẽ vel magnitudinem potentie respectu talis esse. Dato ergo per impossibile ꝙ corpus celeste nõ haberet esse ab alio: adhuc nõ põt ex ꝑpetuitate ipsius concludi ꝙ in eo esset virtus infinita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demõstratio ꝙ nulla magnitudo finita hꝫ poᵃᵐ infinitã.

A. tempus in quo finita potentia mouet.

B. tẽpus in quo finita potẽtia mouet.

¶ Nec igitur fieri potest: vt infinita in magnitudine finite sint vires.

Te.20. ¶ Nullum itaq finitum contingit infinitam potentiam habere: neq infinitum infinitam.

¶ Probat ꝙ in magnitudine ĩfinita nõ põt eẽ potẽtia finita. Et hoc duab͛ rõnib͛. Circa quaꝝ pmã tria fac̃. Prio ponit ꝯclusionẽ pncipalr̃ itẽtã dicẽs: ꝙ sic̃ in magnitudie finita nõ põt eẽ po͛ ĩfinita: ita nec in aliquo quãto ĩfinito põt eẽ po͛ finita ſm totũ. Nã ps ĩfiniti si accipiaꝛ finita habebit potẽtiã finitã. Hoc aũt ĩducit nõ q̃si necessarium ad principale propositũ ostẽdẽdum: sed quasi adherens ꝫ affine conclusioni prius demonstrate. ¶ Secundo ibi.

¶ Atq q̃q̃ sit vt minore in magnitudine plus viriũ insint. multo tamen maiores sunt in maiore.

¶ Et tñ ꝯtingit in minori magnitudine ampliorẽ potẽtiã eẽ. Sꝫ adhuc magis in maiori plurima.

¶ Ponit qddã p qd alicui videri posset ꝙ in magnitudie infinita sit po͛ finita. Videm͛. n. ꝙ aliq̃ minor magnitudo hꝫ maiorẽ virtutẽ q̃ maior magnitudo: sic̃ puus ignis hꝫ maiorẽ virtutẽ actiuã q̃ multus aer. Sꝫ p hoc nõ põt haberi ꝙ quãtũ ĩfinitũ hẽat poᵃᵐ finitam: qꝛ si accipiaꝛ aliqua adhuc magis excedẽs magnitudo: habebit maiorem virtutẽ: sic̃ si aer maior ſm aliquã quãtitatẽ hꝫ minus de virtute q̃ paruus ignis: si multũ augeaꝛ aeris q̃titas habebit maiorem virtutẽ q̃ paruus ignis. ¶ Tertio ibi.

¶ Sit itaq magnitudo infinita. a. b. atqꝫ pars eius. c. b. vires aliquas habet: quibus. d. mouit aliquo in tpe qd. e. f. litteris designeꝛ. Si igiꝛ ipsius. c. b. duplũ cepero magnitudinẽ: hac enim nũc rõne vtamur illa temporis in dimidio: qd est. e. g. idẽ ꝑfecto mouebit. Qd si hoc pacto sumpsero partes. a. b. quidẽ magnitudinem nunq̃ trãsibo. Tẽpore vo dato semꝑ accipiam min͛. Erũt ergo vires ipsius. a. b. magnitudinis ĩfinite. Oẽs enim finitas exuperãt vires. Omniũ aũt finitarũ viriũ tẽpus etiã finitũ esse necesse est. Naꝫ si aliquo in tẽpore moueãt tãte: maiore minore in tpe quidem: at definito mouebunt cõuersiõe cõtraria rõnis. Sunt autem infinite vires perinde: atqꝫ multitudo: magnitudoqꝫ infinita est ea: que multitudinẽ omnẽ: magnitudinemqꝫ exuperat definitam.

¶ Sit igitur in quo est. a. b. infinituꝫ: sed. b. c. hꝫ potẽtiam quãdam que in aliquo tẽpore mouet ipsum. d. in tẽpore in quo est. e. ꝫ. Si igitur ipsi b. c. duplã accipio: in medio mouebit tempore ipsius. e. ꝫ. Sit. n. hec ꝓportio. Quare in. ꝫ. ꝫ. f. mouebit. ergo sic accipiẽs semꝑ. a. b. qdẽ nequaquã trãsibo. Tẽpore aũt dato semꝑ minus accipiã. ĩfinita ergo potẽtia erit. Omnẽ eniꝫ finitam potẽtiaꝫ excellit. Ois aũt finite potẽtie necesse ẽ finitũ eẽ ꝫ tẽpus. Si. n. in quodã tãta. maior in minori qdẽ determiato aũt mouebit tpe ſm cõuersionẽ ꝓportionis. Infinita. n. ois potẽtia sicut multitudo ꝫ magnitudo excellẽs oẽ finitũ.

¶ Ponit demõstrationẽ itẽtã q̃ talis ẽ. Sit quãtũ ĩfinitũ a. b. ꝫ sit. b. c. magnitudo finita alteri͛ gñis q̃ hꝫ quidã potẽtiã finitã. ꝫ sit qddã mobile. d. qd moueaꝛ a magnitudine. b. c. in tpe qd ẽ. e. ꝫ. Et qꝛ. b. c. est magnitudo finita poterit accipi maior magnitudo. Accipiaꝛ igiꝛ maior ſm duplã ꝓportionẽ. Quãto autẽ est maior po͛ mouẽtis: tãto in minori tpe mouet: vt dictũ est in. 7. g͛ duplũ ipsius. b. c. mouebit idẽ mobile. f. d. in medio tpe qd sit. ꝫ. t. ita ꝙ intelligaꝛ tps. e. ꝫ. diuidi p mediũ in pũcto. t. Semꝑ aũt sic addẽdo ad. b. c. minueꝛ tps mot͛: sꝫ q̃tũcũqꝫ addaꝛ ad. b. c. nũquã põt trãsire. a. b. qd ĩproportionabilr̃ excedit. b. c. sicut infinitũ finitũ. ꝫ cũ. a. b. habeat poᵃᵐ finitaꝫ mouet in tpe finito. d. Et sic diuidẽdo semꝑ de tpe quo mouebat. b. c. ꝑuenim͛ ad aliqd tps min͛ q̃ sit tps in quo mouebat. a. b. qꝛ oẽ finitũ trãscẽdiꝛ p diuisionẽ. Seqniꝛ g͛ ꝙ minor potẽtia moueat in minori tpe: qd est ĩpoẽ. Relinquiꝛ g͛ ꝙ in magnitudie ĩfinita erat po͛ infinita: qꝛ. s. po͛ magnitudis infinite excedit oẽm poᵃᵐ finitã. Et hoc ꝓbatũ est p subtractionẽ tpis: qꝛ ois po͛ finite necesse est ponere qddam determinatũ tps in quo mouet. Qd ex h̃ appꝫ: qꝛ si tanta po͛ mouet in tãto tpe: minor mouebit in minori tpe: sꝫ tñ determiato. i. finito ſꝫ ꝯuersaꝫ ꝓportionẽ: vt. s. quãtũ addiꝛ ad poᵃᵐ: tãtũ diminuaꝛ de tpe. Et sic q̃tũcũqꝫ addas ad potẽtiã finitã: dũ mõ remãeat po͛ finita: semꝑ habebit tps finitũ: qꝛ erit accipere aliqd tps qd erit tanto minus tpe pus dato: quãto po͛ supexcrescẽs ex additiõne ẽ maior po͛ pus data. Sꝫ po͛ ĩfinita excellit ĩ mouẽdo oẽ determiatũ tps: sicut in oib͛ alijs ĩfinitis ꝯtingit: qꝛ oẽ ĩfinituꝫ sic mltitudo ꝫ magnitudo excedit oẽ determiatũ sui gñis. Et sic manifestũ ẽ ꝙ po͛ ĩfinita excedit oẽꝫ poᵃᵐ finitã ex quo excessus po͛ sup poᵃᵐ est sicut minoratio tẽporis a tpe: vt dcm̃ est. Unde pꝫ ꝙ ꝯclusio p̃dcã. s. ꝙ magnitudis ĩfinite sit po͛ ĩfinita: ex nec̃itate seqꝛ ex p̃missis. ¶ Deĩde cũ dic̃. Tex.41. c.30.

¶ Licet aũt hoc idẽ: sic ẽt demõstrare. Accipiem͛. n. magnitudis finite cuiuspiã potẽtiã aliq̃ generis ei͛ potẽtie: q̃ ĩ magnitudie ẽ ĩfinita: q̃ finitã potẽtiã ĩfinite

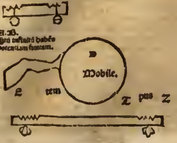
magnitudinis metietur. Ex his igitur:que dicta sunt patet fieri non posse: vt finita in magnitudine vires sint infinite:aut in infinita finite.

Co.81. ¶ Est autem hoc demonstrare ꝛ sic. Accipiens enim quendam potentiā eandem genere ei que est in infinita magnitudine in finita magnitudine existentem:que mensurabit eaꝫ que est in infinita magnitudine finitam potentiam. Ex quidem igitur non contingit infinitam esse potentiam in finita magnitudine:neqꝫ finitam in infinita ex his palam est.

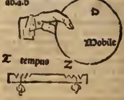
¶ Ponit ad idem aliam demōstrationem que non differt a prima nisi in hoc ꝙ prima concludebat accipiendo potentiam finitam existentem in magnitudine finita alterius generis:hec autem secūda demōstratio procedit accipiendo quandam aliam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis: cuius est magnitudo infinita. Puta si sit aer magnitudinis infinite habens potentiam finitam: accipiemus quandam potentiam finitam existentem in aliqua magnitudine finita eiusdem generis. Hac positione facta: manifestum est ꝙ potentia finita magnitudinis finite aliquotiēs mltiplicata mēsurabit poᵗᵃᵐ finitā q̄ ē i ifinita magnitudie:qꝛ oē finitū mēsurat̄ ab aliq̄ finito minori aliq̄tiēs sumpto:vl̄ ēt excedit̄. Cū ḡ l magnitudie eiusdē gn̄is oporteat ꝙ maior magnitudo hēat maiorē poᵗᵃᵐ;sic maior aer hꝫ maiorē potētiā q̄ȝ minor:nec̄e erit ꝙ illa magnitudo finita q̄ hēbit eādē ꝓportionē ad magnitudinē finitā ꝑus acceptā:quā hꝫ poᵃ finita ifinite magnitudis ad poᵗᵃᵐ magnitudis finite pri⁹ accepte hēat eq̄lē poᵗᵃᵐ poᵉ magnitudis ifinite. Sic si poᵃ finita magnitudis ifinite sit cētupla poᵉ finite cuiusdā magnitudis finite date:oportebit ꝙ magnitudo q̄ est cētupla illi⁹ magnitudis poᵉ finite hēat eq̄lē poᵗᵃᵐ magnitudis ifinite:ex quo ꝓpor͞ᵗᵉʳ i re eiusdē gn̄is auget̄ magnitudo ꝛ poᵃ. Hoc āt ē ipoīe qꝺ ꝯclusum ē:qꝛ opꝫ vel ꝙ magnitudo finita eēt eq̄lis ifinite:vel ꝙ minor magnitudo eiusdē generis hēat eq̄lē poᵗᵃᵐ maiori. Est ḡ impoīe ꝛ pᵐ ex quo sequit̄.s.ꝙ magnitudo infinita hēat poᵗᵃᵐ finitā. Sic ergo epilogando concludit duas conclusiones demonstratas scilicet ꝙ in magnitudine finita non possit esse potentia infinita:ꝛ ꝙ in magnitudine infinita nō possit esse potentia finita. LEC. XXII.

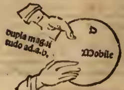
¶ Demonstratio ꝙ nulla magnitudo vel quantum infinitum habet potentiam finitam.

¶ Tempus in quo quantum infinitum potētie finite mouet.d.

B.C. Quū finitū alterius generis ab.a.b

¶ Sed de his que ferunt̄ bene sese habet:aliquā p̄mo dubitationē afferrē. Nā si omne qꝺ mouet̄ ab aliquo moueatur:quo pacto eorum que seipsa mouent continue nōnulla mouentur:eo ꝙ moueat nō tangēte: vt corporum ea que proijciuntur.

De his aūt que ferunt̄ bene se hꝫ dubitare quādā dubitationē primuꝫ. Si enim omne qꝺ mouetur mouet̄ ab aliquo:q̄cūqꝫ nō ipsa seipsa mouēt:quō mouent̄ aliq̄ ꝯtinue nō tangēte eo ꝙ mouet vt proiecta. Co.82.

Postq̄ȝ Phs ondit duo q̄ sūt necessaria ad p̄ncipale ꝓpositū ondēdū.s.ꝙ poᵃ finita nō possit mouere tpe ifinito ꝛ ꝙ poᵃ ifinita nō possit eē in magnitudine finita. Nūc accedit ad ꝓbādū 3ᵐ.i.vnitatē p̄mi motoris. Et circa hoc duo facit. Pꝛio.n.ondit ꝙ ꝑꝑ diuersitatē motoꝝ deficit ꝯtinuitas vel vnitas mot⁹ i q̄busdā mobilib⁹ que vident̄ ꝯtinue moueri. Scđo ondit ex hoc ꝙ p̄ᵐ motorē necesse est esse vnū ibi[Qm̄ aūt in his.] Circa p̄ᵐ tria fac̄. Pꝛio.n.mouet dubitationē de his q̄ ꝓijciunt̄. Scđo soluit dubitationē ibi[Nec̄e est aūt.] Tertio ondit ex hoc ꝙ motus corporis ꝓiecti nō est ꝯtinu⁹ ibi[Hoc q̄dē igit̄.] Circa p̄ᵐ duo fac̄. Pꝛio ponit dubitationē. Scđo excludit quādā solutionē ibi[Si aūt simul.] Proponit ḡ dubitationē p̄mo de his q̄ ferunt̄ ꝓiecta:q̄ talis ē. Ondsuȝ est supra i p̄ncipio hui⁹.8.ꝙ oē qꝺ mouet̄ ab alio mouet̄: Lec.7.& co.6. dūmō non sint de illis que mouent seipsa:sicut sunt animalia:de quoꝝ numero nō est lapis ꝓiectus. Mouet aūt corporale per cōtactū. Est ergo dubitatio quomodo proiecta cōtinue mouent̄ etiā postq̄ȝ tangunt̄ a mouente. Videtur.n.ꝙ moueantur nullo mouente ipsa. ¶ Scđo ibi.

¶ Quod si hisce qui mouit:ꝛ aliquid aliud simul mouet:vt aerē:qui quidē mouet subiens motū simili mō profecto fieri nequit:vt illa moueātur ipso primo nō tangente:neqꝫ mouente. Sed simul omnia moueantur:rursusqꝫ moueri tum desinant. Cum id qꝺ primo mouet desinit mouere necesse est:ꝛ si perinde facit: vt magnes veluti si mouet quod mouet.

¶ Si aūt simul mouet ꝛ aliud aliqd qui mouet.

vt aerē

vt aerẽ qui motus mouet: similiter impossibile primo nõ tãgẽte neqȝ mouẽte moueri: sȝ simul oĩa moueri ⁊ qescere: cũ primuȝ mouẽs qescet. Et si facit sicut lapis: vt mouere qd̓ mouet aliud.

℄ Excludit quādã solutionẽ q̃ dr̃ fuisse Platonis: q dicebat ꝙ ꝓiciẽs q p̊ mouit lapidem simul ẽt mouet cũ lapide aliqd. s. aerẽ: ⁊ aer motus mouet lapidẽ ẽt post cõtactũ ꝓiectoris. Sȝ hãc solutionẽ excludit: qꝛ similr̃ vr̃ ĩpossibile ꝙ moueat̃ aer nõ tãgẽte neqȝ mouẽte p̊. s. ꝓiectore: sicut erat ĩpossibile de lapide. sȝ vr̃ eẽ necessariũ ꝙ simul dum primũ mouẽs mouet oĩa moueant̃: ⁊ dũ p̊m mouẽs qescit i. cessat a mouẽdo oĩa qescãt: quãuis ẽt aliquid motum a primo mouẽte sicut lapis faciat aliqd moueri: sicut id qd̓ primo mouit mouebat. ℄ Deinde cum dicit.

℄ At enĩ hoc dicat̃ necesse est: id qd̓ primũ mouit facere: vt mouere etiã possit: aut aer: aut aqua: aut aliquid tale: qd̓ quidem est aptũ mouere: motũqȝ subire: sed non desinit mouere: atqȝ moueri: sed desinit qdẽ moueri: cum his qui mouet moueri desinit. Est autẽ adhuc mouens. Quapropter mouetur aliq̃ herẽs: vt in hoc eadem ratio est: desinit aũt cuȝ mouendi potẽtia minor sit in eo: qd̓ heret. Penitus aũt desinit: cũ antecedens non vlterius mouens fecerit: sed motuȝ subiens solũ. Hec aũt simul desinere alterum mouere: alterum moueri: totũqȝ motum necesse est.

℄ Necesse aũt hoc quidẽ dicere ꝙ primũ mouẽs facit possibile ⁊ mouere: aut aereȝ huiusmodi: aut aquã aut aliud aliqd tale: qd̓ aptũ natũ ẽ mouere ⁊ moueri: sȝ nõ simul pausat mouẽs ⁊ qd̓ mouet̃. Sed qd̓ mouetur quidẽ simul: cũ mouẽs qescit: mouẽs aũt adhuc est. Vñ mouet̃ cuȝ alio habitũ: ⁊ in hoc eadẽ rõ est. Pausat aũt cũ minor virt⁹ mouẽdi fit in habito. Tãdẽ aũt qescit: cũ nõ amplius faciat qd̓ pri⁹ mouẽs: sȝ motum solũ. Hec aũt necesse est simul pausare: hoc quidẽ mouẽs. Hoc aũt motũ: ⁊ totum motuȝ.

℄ Ponit suã solutionẽ ⁊ dicit ꝙ si 2m mouẽs mouet motũ a p̊mo mouẽte: necesse est hoc dicere ꝙ p̊m mouẽs. s. ꝓiciẽs det secũdo mouẽti. s. aeri vel aque vl̃ cuicũqȝ tali corpori qd̓ est natũ mouere corpus ꝓiectũ. vt possit mouere ⁊ vt possit moueri: vtrũqȝ. n. hȝ aer vel aq̃ a ꝓiciẽte ⁊ ꝙ moueat ⁊ ꝙ moueatur. Sed qꝛ mouere ⁊ moueri nõ de necessitate sũt in eodẽ: cũ inueniat̃ aliqd̓ mouẽs nõ motuȝ [nõ simul pausat mouẽs ⁊ qd̓ mouet̃.] Id est aer motus a ꝓiciẽte nõ simul cessauit mouere ⁊ moueri. Sȝ statiȝ cũ primũ mouẽs. i. ꝓiciẽs cessauerit mouere: ⁊ aer cessat moueri. Sȝ adhuc mouet. Et hoc manifestũ est ad sensuȝ: qꝛ qñ aliqd̓ mobile iã ꝑuenerit ad terminũ mot⁹: in ipso vltimo ꝑuẽtiõis põt mouere: sȝ tũc nõ mouet̃: sȝ est in motũ eẽ. Dũ aũt 2m mouẽs mouet: mouet̃ illud qd̓ ẽ habitũ. i. ɔ̃iũr se hñs ad ipm. Et de h̓ ẽt 3° est eadẽ rõ: qꝛ remanet mouẽs ẽt qñ nõ mouet̃. ⁊ qꝛ 2m mouẽs hȝ min⁹ de potẽtia mouẽdi q̃ p̊m: ⁊ 3m q̃ 2m: oꝑȝ ꝙ cesset mot⁹ ꝓiectiõis: ex hoc. s. ꝙ minor est virtus mouẽdi [in hito] i. ɔ̃iũcti. q̃ in eo in quo fuit p̊. Et sic tãdẽ ꝓp miorationẽ virtutis mouẽdi veniet̃ ad h̓ ꝙ id qd̓ ẽ p̊m ⁊ ꝑus respectu sui ɔ̃iũtis: nõ faciet ipsum ɔ̃ñs habere potentiã mouẽdi: sed faciet ipsum tãtũmodo moueri. Et tunc necesse est ꝙ simul duȝ illud vltimũ mouẽs pausat a mouẽdo: ⁊ motũ ab ipso pauset a moueri: ⁊ per cõsequẽs pausabit totus motus: qꝛ vltimus motũ non põt mouere aliquid aliud. ℄ Deinde cũ dicit.

℄ His igit̃ motus in hisce fit: que nunq̃ moueri nõ nunq̃ qescere ꝑñt: ⁊ nõ est ɔ̃tinuus: sed apparet. naȝ aut deinceps collocatoꝝ: aut tãgẽtiũ est. Nõ est eniȝ vnũ mouẽs: sed plura: quorũ aliud aliq̃ heret. Quocirca talis motus in aere fit ⁊ in aqua: quẽ quidã antiperistasim esse dicunt. Impossibile autẽ est alio mõ soluere ea: que dubitata sunt: q̃ dicto mõ: ipsa autẽ antiꝑistasis cũcta sil̃ mouere: moueriq̃ facit. Quare ⁊ desinunt simul: nunc aũt vnũ: qd̓ cõtinue ab aliquo moueri videt. non enim ab eodem mouetur.

℄ Hic quidẽ igitur in contingentibus aliquando quidẽ moueri: aliquãdo quidẽ quiescere fit motus: ⁊ nõ cõtinuus: sed videt̃. Aut. n. cõsequẽter entiũ est: aut tangẽtiũ. Non eniȝ vnũ mouẽs: sȝ habita adinuicẽ sunt. Unde ⁊ in aere ⁊ in aqua fit huiusmodi motus: quẽ dicũt quidã antiperistasim esse. Impossibile autem aliter opposita soluere nisi dicto modo. Antiperistasis auteȝ simul oĩa moueri facit ⁊ mouere. Quare ⁊ quiescunt. Nunc aũt videtur vnum aliquid qd̓ continue mouetur a quocũq̃: non. n. ab eodem.

℄ Cõcludit ex p̃missis ꝙ iste motus ꝓiectiõis nõ sit cõtinuus. Dicit q̊ ꝙ hic motus. s. ꝓiectiõis fit in corpib⁹ q̃ cõtingit aliqñ moueri ⁊ aliqñ qescere: si qua vere sunt q̊bus cõueniat. Qd̓ pȝ ex dictis. Quiescit. n. ꝓiectiõis motus ꝑ defectũ v̾tutis mouẽdi: vt dcm̃ est. Patet ẽt ex p̃missis ꝙ ille motus nõ est ɔ̃tinuus: ⁊ si ɔ̃tinuus videat̃. Videt̃. n. cõtinuus ꝓp mobilis vnitatẽ: nõ tñ ẽ ɔ̃tinuus: qꝛ sunt diuersa mouẽtia: vt dcm̃ est. Aut. n. ille motus est a pluribus mouẽtib⁹ ɔ̃ñr se habẽtib⁹: aut ẽt a plurib⁹ mouẽtib⁹ se tãgẽtibus. Quõ aũt differãt ɔ̃ñr se hẽre ⁊ tãgere supra dcm̃ est in. 5. ⁊ in. 6. Et manifestũ est ad sensum ꝙ vtroqȝ mõ se hñtib⁹ mouẽtib⁹ diuersis ꝑñt mouere vnũ mobile: sm̃ ꝙ ipsi mouent̃ ab aliquo p̊ mouẽte. In his. n. q̃ mouent̃ motu ꝓiectiõis motus fit per mediũ facile diuisibile. i. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in q̊bus ꝓp diuisionẽ nõ ẽ vnũ mouẽs tm̃: sȝ multa habita adiuicẽ ⁊ ɔ̃ñr se hñtia ⁊ ɔ̃tacta. Et qꝛ diuersitas nõ est absqȝ diuisione: iõ p̃dictus ꝓiectiõis mot⁹ fit per mediũ facile diuisibile. i. ꝑ aerẽ ⁊ aquã: in q̊bus ꝓp diuisionẽ de facili ɔ̃tingit diuersitas mouẽtiũ. Quẽ qdẽ motum ꝓiectiõis aliq̃ dixit eẽ antiꝑistasiȝ ⁊ ɔ̃ resistẽtiã: ex eo. s. ꝙ aer circũstãs motus aliquo mõ mouet corpus ꝓiectũ. sicut supra dcm̃ ẽ in. 4. Sȝ nõ põt p̃dicta dubitatio solui nisi eo mõ q positus est: qꝛ si ponat̃ cã ꝓiectiõis antiperistasis aeris: sequit̃ ꝙ oĩa simul moueant. i. ꝙ totus aer sil̃ moueat ⁊ moueat̃: ⁊ per ɔ̃ñs ꝙ simul qescãt oĩa: qd̓ pȝ esse falsum. Videmus. n. vnũ aliquid eẽ qd̓ cõtinue mouet̃ a quocũqȝ mouet̃. Qd̓ iõ dico: qꝛ nõ hȝ vnũ ⁊ idem determinatũ mouẽs: sed mouẽtia diuersa.

5.lec.5.t.c.22. 6.lec.1.in pa°. Lec.ii.t.c.82.

LEC. XXIII.

℄ Qm̃ aũt in hisce: que sunt ɔ̃tinuũ esse motũ necesse est. hic v̊o est vnus: atq̃ vnũ motũ magnitudinis cuiuspiã eẽ necesse est. Nõ enim id mouet̃: qd̓ magnitudinis est expers: ⁊ vnu⁹ eẽ atq̃ ab vno: alioqn̄ ɔ̃tinuus nõ erit: sȝ herẽs alius aliq̃: atq̃ diuisus. Id qd̓ mouet si vnũ est: aut subiẽs motum mouet: aut ĩmobile est.

Q Voniã autẽ in his que sunt necesse est semp esse motũ cõtinuũ: hic aũt vnus est. Necesse aũt vnũ magnitudinis alicuius esse. Nõ enim mouetur impar- t.c.83.

tibile. Et vnus ab vno. Non.n.erit continuus: sed habitus alter alteri: ⁊ diuisus. Mouens igiť vnum: aut motum mouet aut imobile existens.

Soluta dubitatiõe quã mouerat de motu ꝑpetuitatis: ex cuius solone accipit ꝙ nõ est vnus motus cõtinu⁹ q est a plurib⁹ mouẽtib⁹: hic accedit ad ꝑncipale propositũ: vt.s.ondat vnitatẽ ꝑmi motoris. Et circa h duo facit. Pīo ondit ꝑpositũ. Scdo mouet quãdã dubitatiõnẽ ⁊ soluit ibi[Habet aũt dubitationẽ.] Circa p⁹ tria facit. Pīo ondit vnitatẽ ꝑmi motoris ꝑ ꝯtinuitatẽ motus. Scdo quõ ab vno motore ꝑcedit motus ꝯtinuus ibi[Si quidẽ igiť motus.] Tertio vbi sit pn̄ motus cõtinui ibi
Lec. 19. ⁊ 20. p totũ. Lec. 7. in pn̄ᵒ. [Necesse est aũt.] Q aũt neceẽ sit eẽ vnũ motorẽ ꝑbat p cõtinuitatẽ mot⁹ accipiẽs qd supra ꝑbauerat ꝙ neceẽ aliquẽ motũ ꝯtinuũ semꝑ eẽ. Motus aũt ꝯtinuus est vnus: vt dcm̃ ẽ in.5. g neceẽ semꝑ accidere aliquẽ motũ eẽ vnũ. Ad hoc aũt ꝙ motus sit vn⁹: neceẽ ꝙ sit vnius magnitudinis in mote: qꝛ nõ põt moueri aliqd ĩpartibile: vt ꝑbatũ
Lec. 5. 6. c. 29. est in.6. ⁊ etiã opꝫ ꝙ sit ab vno motore. siue.n. sint diuersa mobilia siue diuersi motores: nõ erit vnus mot⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝯtinu⁹: sꝫ erit vn⁹ mot⁹ diuisus ab alio diuisiõe mobilis vł motoris: ⁊ ꝯñr se hñtes. Neceẽ igiť mouẽs eẽ vnũ: qd vł moueat motũ: vel moueat imobile exñs. [2ᵒ ibi.

Si igiť moueť: simul sequať ipsũ: atqꝫ mutetur: ⁊ insuꝑ ab aliquo moueať oportet. Quare stabiť atqꝫ ad id accedeť: qd mouet: ⁊ est imobile. Hoc enim nõ simul mutari necesse est: sed poterit semꝑ mouere: nã hoc pacto mouere sine labore profecto est.

Siquidẽ igitur motũ cõsequi oportebit ⁊ mutari ipsum. Simul aũt moueri ab aliquo. Quare stabit ⁊ veniet in ipsuꝫ moueri ab immobili. Hoc aũt nõ necesse est simul mutare: sꝫ semper poterit mouere. Infatigabile.n.est sic mouere.

Ondit quõ ab vno motore possit eẽ mot⁹ ꝯtinu⁹. Et circa hoc duo fac. Pīo ondit quõ ab vno motore possit esse vnus mot⁹ ꝯtinu⁹ semꝑ. Scdo quõ sit regularis ibi[Et regularis.] Dicit g p⁹. ꝙ mot⁹ ẽ vnus q est ab vno motore sicut dcm̃ ẽ. Aut g ẽ a motore moto: aut a motore nõ moto. Si qdẽ igiť sit mouẽs motũ: sequiť ꝙ moueť ab aliquo: sm ea q̃ supra ꝑbata sũt. Sꝫ h nõ põt ꝑcedere i infinitũ: vt supra ꝑbatũ ẽ. Quare stabit iste ꝑcessus motoꝝ ⁊ mobiliũ
Lec. 7. 6. c. 27. 28. Lec. 9. 6. c. 34. ⁊ ꝑuenieť ad aliqd p⁹ mobile qd moueť ab imobili motore: qd qdẽ nõ hꝫ necitatẽ vt moueat: qꝛ nõ mouetur ab alio. Qd.n. ab alio moueť: ex necitate mouet: sꝫ ꝙ iponiť ei necitas a suo motore. Et qꝛ mutať a sua dispõne nõ põt semꝑ mouere vniformiter. qꝛ variať dispõ ei⁹. Sꝫ mouenti nõ moto nõ iponiť necitas ab alio: nec mutať dispõ ei⁹ vñ nõ ex necitate mouet: sꝫ põt semꝑ mouere. s. absqꝫ sui mutatiõe: qꝛ sic mouere. s. absqꝫ sui mutatiõe: est ifatigabile. Ex hoc.n. accidit fatigatio in mouẽdo aliqbus motorib⁹: qꝛ simł ⁊ ipsi moueñť: ⁊ ex fatigatiõe ꝯtingit ꝙ nõ semper pñt mouere. Vñ relinquiť ꝙ mouẽs nõ motũ põt mouere motu cõtinuo sempiterno. Et qꝛ ad ꝑfectã mot⁹ ꝯtinuitatẽ ⁊ vnitatẽ requiriť ꝙ motus sit regularis ⁊ vnifor
Lec. 2. 8. c. 4. mis. vt in q̄nto habitum est. Ideo consequenter cũ dicit.

Est hic motus: aut solus: aut maxie est vniformis. Id.n. qd mouet nullã subit mutationẽ. Id ẽt qd ab illo moueť: vt mot⁹ sit silis: nõ subeat mutationẽ opꝫ.

Et regularis hic motus est: aut solus: aut maxime. Non eni habet mutationẽ neqꝫ vnã mouẽs. Oportet aũt neqꝫ qd mouetur iuxta illud habere mutationẽ: q̃tinus similis sit motus.

Ostẽdit ꝙ motus q est a motore imobili sit regularis. ⁊ dic ꝙ iste solus motus est regularis q ẽ a motore imobili: vel si aliq alij sũt regulares: iste est maxie regularis. Vñ aũt hac distinctiõe: qꝛ dispõ mouẽtis qñqꝫ ꝑ aliqd tps manet eadẽ: nõ variata ad minus sm sensum. ⁊ sm hoc vi ꝑ aliqd tps mouere motũ vniformẽ: qꝛ tale mouẽs nõ hꝫ nisi vnã mutationẽ. Qd dicit ad ondẽdũ ꝙ quedã mouẽtia sunt q̃ nõ moueñť eo motu quo mouẽt: sic corpus celeste nõ moueť motu alteratiõis: sꝫ moueť quodã alio motu. s. motu locali. Sed p⁹ mouẽs oĩo imobile nulla mutatiõe moueť. Nec solũ reqriť ad hoc ꝙ mot⁹ sit regularis ⁊ vniformis ꝙ mouẽs sit oĩno imobile: sꝫ ẽt opꝫ ad h ꝙ[sit motus silis.] i. vniformis: ꝙ id qd moueť nõ hẽat aliquã mutationẽ iuxta hãc q̃ moueť a motore imobili. Sic corpus celeste moueť a motore imobili localr: ⁊ iuxta illã mutationem non habet aliq̃. Si.n. alteraretur non semper remaneret eadeꝫ dispositio ad motũ: ⁊ sic non esset motus eius vniformis. [Deinde cum dicit.

Atq illud: aut in medio: aut in orbe esse necesse est. Hec enim principia sunt. At ea: que propinquissima sunt mouẽti: sũma cum celeritate moueñť. Talis aũt est ipsius totius motus. Illic igitur est id: qd mouet.

Necesse est aũt aut in medio aut in circulo eẽ. Hec.n. pricipia sũt: sꝫ citi⁹ moueñť: ꝑxima mouẽti. Hui⁹ aũt ẽ toti⁹ mot⁹. Ibi ergo est mouẽs.

Ondit vbi sit pn̄ motus cõtinui ꝑmi. Et qꝛ ostẽsũ ẽ ꝙ ꝑim⁹ mot⁹ ẽ circularis: q qdẽ mot⁹ cõpetit magnitudini circulari: neceẽ ꝙ p⁹ pn̄ hui⁹ mot⁹ sit aut in medio. i. in cẽtro: aut in circulo: qꝛ illa sũt pn̄a magnitudis circularis. Licet.n. ĩ magnitudie circulari a cẽtro ad circũferẽtiã dicuñť. vñ neceẽ ꝙ alteꝝ istoꝝ accipiať sicut pn̄: ⁊ alteꝝ sicut termin⁹. Ondit aũt ꝯñr ꝙ pn̄ p⁹ mot⁹ ẽ i circulo tali rõne. Oĩs mot⁹ q̃to ẽ ꝑpingor ꝑ mouẽti tãto est velocior: ⁊ magis recipit ipressionẽ mouẽtis. Sꝫ ita videm⁹ in motu toti⁹ firmamẽti q ẽ a p⁹ motore imobili: ꝙ q̃to aliqd mobile magis approp̄iquat supme circũferẽtie: tãto citi⁹ moueť: g mouẽs ẽ i circulo ⁊ nõ i cẽtro. Hui⁹ igiť rõnis maior manifesta ẽ. Sꝫ ad euidẽtiã minoris ꝑpositiõis ꝯsiderãdũ ꝙ i corporib⁹ celestib⁹ inueniť duplex mot⁹: vn⁹ q est toti⁹ firmamẽti quo. s. totũ firmamẽtũ reuolui ť ab oriẽte in occidẽtẽ motu diurno. ⁊ ille ẽ ꝑm⁹ mot⁹. Ali⁹ mot⁹ ẽ quo stelle moueñť ecõuerso ab occidẽte i oriẽtẽ. In h aũt scdo motu tãto vnũqdqꝫ celestiũ corpoꝝ veloci⁹ moueť: q̃to ꝑpinq̄us ẽ cẽtro: vt pꝫ sꝫ cõputationẽ astrologorũ q motui lũe deputãt tps vni⁹ mẽsis: soli vo mercurio ⁊ veneri vnũ annũ: marti vo duos: ioui duodeci: saturno triginta: ⁊ stellis fixis triginta sex millia annoꝝ. Sꝫ sꝫ motũ toti⁹ firmamẽti ẽ ecõuerso. Nã q̃to aliqd celestiũ corporũ ẽ remoti⁹ a terra: tãto veloci⁹ moueť: qꝛ ptrãsit maiorẽ magnitudinẽ i eodẽ tpe. Maiores.n. sunt circũferẽtie circuloꝝ magis a cẽtro distãtes: ⁊ tñ oĩa corpa celestia sꝫ motũ toti⁹ eodẽ tpe reuoluunť: ⁊ sic opꝫ supiora eẽ velociora. Vñ relinquiť ꝙ ꝑncipiũ ꝑmi mot⁹ nõ sit i cẽtro: sꝫ i circũferẽtia. [Sꝫ tũc oriť dubitatio de ꝯclone. Pīmũ.n. mouẽs vt infra ꝯcludetẽ ĩdiuisibile: ⁊ nullã hñs magnitudinẽ: nec eius po⁹ est po⁹ in magnitudie. Qd aũt ẽ hui⁹ nõ vĩ hẽre determinatũ sitũ in corpe: nõ g ꝯtigit ꝑ motori eẽ magis in vna pte ꝑmi mobilis q̃ in alia. [Sꝫ dĩm est ꝙ dĩ p⁹ mouẽs eẽ i aliq̃ pte sui mobilis: nõ per determinationẽ sue subẽ: sꝫ per efficiẽtiã motus: qꝛ ex aliq̃ pte sui mobilis mouere icepit: ⁊ iõ poti⁹ dĩ eẽ i celo q̃ in terra: ⁊ poti⁹ i oriẽte: vñ icipit: qd nõ põt itelligi sm aliq̃ affixionẽ motoris illius ad ptẽ determiatã mobilis: cũ nõ sit aliq̃ ps determinata mobilis semꝑ in oriẽte: sꝫ que nũc est in oriẽte: post

modũ est in occidẽte. Et sic pʒ ꝙ dĩ eẽ ṽtus mouẽs l oriẽte p iflueñtiã mot⁹: ⁊ nõ p determinationẽ sue subẽ. Est etiã cõsiderãdũ in motu spere: ꝙ finis in motu bʒ q̃dã imobilitatẽ: ptes.n. mouent̃ mutãdo locũ subo ⁊ rõne: ſʒ totum Lec.2.1.c.15. mouet̃ mutãdo locũ rõne: ⁊ nõ subo: vt i.6. dictũ ẽ. Et hec duo attribuunt̃ duob⁹ pncipijs magnitudis spice de qbus hic fit mẽtio. Nã pn^m mot⁹ ẽ ex pte circũferẽtie: pncipiũ aũt imobilitatis est ex fixione centri. ℭ Deinde cũ dicit.

ℭ Existit autem dubitatio si fieri possit: vt quippiam motum subiẽs continue moueat: sed non vt id: quod iterum: iterũqʒ pellit ex eo continue mouet: qꝛ motus deinceps sunt.

T.c.85. ℭ Habet autem dubitationẽ si cõtingat aliquod quod mouetur mouere continue: sed non sicut impellens iterũ ⁊ iterũ cõsequenter eẽ cõtinue.

ℭ Mouet quãdã dubitationẽ circa pdicta. Et p̊ mouet eã. Scd̃o soluit ibi [Aut.n. ipm.] Dixerat.n. supra ꝙ mouens imobile põt cãre motũ ꝯtinuũ: ⁊ iõ hic ꝯñr ingrit vtrum aliqd mouẽs motũ possit cãre aliquẽ motũ ꝯtinuũ: ita. s. ꝙ sit vere ꝯtinuus abſqʒ aliq̃ intercisiõe: sic̃ accidit intercisio cũ aliqs ipellit aliqd corpus: ⁊ iteruʒ ipellit alia vice. Manifestũ est.n ꝙ ille motus q sic ꝯtinuat̃ ex pte mobilis: nõ est vere ꝯtinuus: eo ꝙ motiões nõ sunt ꝯtinue. sed vna se bʒ ꝯñr ad aliã. Nõ.n. cõtinue ipellit: sed intercise: ita ꝙ impulsio ꝯñr se bʒ ad impulsionem. ℭ Secũdo ibi.

ℭ Aut enim ipsum pellere: vel trahere: vel vtrũqʒ facere oportet: aut aliud: aliudqʒ succedẽs perinde atqʒ sit in hisce: que proijciuntur: vt antea diximus: si cum facile diuisibilis sit: vel aqua: vel aer. alius semper mouet subiens motum. At neutro modo motus vnius esse potest: sed plures herentes erunt. Solus igitur is est continuus motus: quo id: qd̃ est in mobile mouet. Semper enim similiter sese habẽs: ⁊ ad qd̃ mouetur: similiter ⁊ continue sese habebit.

ℭ Aut eni ipsuʒ oportet ipellere: aut trahere: aut vtraqʒ: aut aliqd aliud ꝯtingẽs aliud ab alio. sic̃ oliʒ dictũ est in his que ꝓijciuntur. Si aũt cum diuisibilis sit aer aut aqua mouet: ſʒ sicut semp motus: vtrobiqʒ aũt nõ possibile est motũ vnuʒ esse: sed habitũ. Solus itaqʒ cõtinuus est quem mouet imobile. Semp eni similiter se habens: ⁊ ad id qd̃ mouet̃ simil̃r se habebit ⁊ continue.

ℭ Soluit pdictã dubitationẽ. ⁊ dic̃ ꝙ nullũ mouẽs motuʒ põt cãre ꝯtinuũ motũ. Nec̃e ẽ.n. dicere ꝙ mobile qd̃ cõtinue vĩ moueri: aut moueat̃ imediate p totũ motũ ab ipo mouẽte moto: aut p multa media: quorũ vnũ ꝯtingat̃ ab alio: sic̃ dcm̃ ẽ in motu ꝓiectionis. Et ista diuisio bʒ eq̃l̃r locũ: siue mouẽs motuʒ moueat ipellẽdo: siue trahẽdo: siue vtroqʒ mõ: vt accidit i motu vertigis: vt supra in. 7. dictũ Lec.3.1.c.10. est. Nec ꝯtingit pluribus modis aliqd local̃r moueri a mouẽte moto p se ⁊ nõ p accñs. Et qꝛ dixerat ꝙ i his q̃ ꝓijciunt̃ ẽ aliõ ⁊ aliõ mouẽs: ⁊ h̃ vĩ eẽ falsum: pp h̃ ꝙ ꝓiectũ ꝯtinue vĩ moueri ab aere vno existẽte. Jõ ad h̃ excludẽdũ subiũgit ꝙ cũ aer aut aq̃ sit facile diuisibilis: ex h̃ mouet q̃si aliõ ⁊ aliõ mouẽs: ſʒ tñ mouet sic̃ semp mot⁹ q̃diu durat mot⁹ corpis ꝓiecti. Et q̃uis videat̃ eẽ vn⁹ aer: tñ ẽ ali⁹ ⁊ alius p diuisionẽ. Utrobiqʒ aũt. i. siue mouẽs motũ moueat ipellẽdo siue trahẽdo: nõ põt eẽ vn⁹ mot⁹. ſʒ opʒ ꝙ sit hitus. i. ꝯñr se hñs: p rõnẽ q̃ supra posita ẽ i motu ꝓiectionis. i. ex diuersitate mouẽtiũ. Relinq̃t̃ g̃ ꝙ solus mot⁹ q est a motore imobili possit eẽ sp ꝯtinuus. qꝛ mouẽs se bʒ semp sil̃r fʒ eãdẽ dispõnẽ in seipso. ⁊ iõ semp ꝯtinue pt se sil̃r hẽre ad mobile. vt. s. semp vniformiter moueat ipm. Est ãt hic attẽdẽdũ ꝙ sempiternitatẽ ꝯtinui motus attribuit h̃ Phs imobilit^ti motoris supra ãt iifinite po^e ei⁹. Nã sempiternitas mot⁹ ꝯtinui si attẽdat̃ fʒ reiterationẽ motus respicit imobilitatẽ mouẽtis: qꝛ si sp sil̃r se bʒ: poterit sp reiterare eodẽ motu. Sʒ iifinita ṽtus mouẽtis respicit ad totã mot⁹ sempiternitatẽ vl̃ ifinitatez: sic̃ supra dcm̃ ẽ. Est ẽt attẽdẽdũ: ꝙ qꝛ nullũ mouẽs motũ põt cãre motũ ꝯtinuũ sempiternũ: iõ in. 11. meta^ce. ꝓbare itẽdit multitudinẽ motoꝝ imobiliũ fm multitudinẽ celestiũ motuuʒ: quasi illa cõsideratio sequat̃ ad istã. ℭ Deinde cũ dicit. 9cd.12.

ℭ His hoc pacto determinatis: patet impossibile esse primum mouens atqʒ imobile magnitudinem vllam habere. Nam si hʒ: aut finitam: aut infinitã ipsaʒ eẽ necesse est. At demonstratum est prius in natural. h⁹ fieri nõ posse: vt magnitudo sit infinita: ⁊ nũc demõstrauimus finitam magnitudinem infinitas vires habere non posse: ⁊ impossibile insuper esse infinito in tempore quicq̃ʒ a magnitudie finita moueri. Primũ autem mouens eterno motu: infinitoqʒ tempore mouet. Patet igitur ipsum indiuisibile: ac vacareqʒ ptibus: ac magnitudinem nullam prorsus habere.

ℭ Determiatis aũt his manifestũ est qñ impossibile est primũ mouẽs ⁊ imobile hẽre aliquã magnitudinẽ. Si.n. magnitudinẽ bʒ: necesse ẽ aut finitã ipsaʒ eẽ: aut ifinitã. Infinitã qdẽ igit̃ ꝙ nõ cõtingit magnitudinẽ eẽ: oñsuʒ est prius in physicis. Qꝛ aũt impossibile est finitam habere infinitã potentiã: ⁊ ꝙ impossibile est a finito moueri aliqd fm infinitũ tps: demõstratum est nunc. Primũ aũt mouẽs: ꝑpetuũ mouet motũ: ⁊ infinito tpe. Manifestũ itaqʒ ꝙ indiuisibile est ⁊ impartibile: ⁊ nullam habens magnitudinem. T.c.86.

ℭ Ex pmissis demõstratis cõcludit pncipale intẽtũ ⁊ dic̃ ꝙ impõe est p^m mouẽs imobile hẽre aliquã magnitudinẽ vel ita ꝙ ipm sit corpus: vl̃ ꝙ sit virt⁹ in corpe: qꝛ si hẽret aliquã magnitudinẽ aut eẽt finita: aut ifinita. Oñsuʒ est aũt supra in tertio in cõib⁹ nature: ꝙ nõ ẽ põe eẽ aliquã magnitudinẽ infinitã. Relinquit̃ g̃ si bʒ magnitudinẽ ꝙ habeat magnitudinẽ finitã. Et ex h̃ ꝓbat̃ ꝙ ipõe est finitã magnitudinẽ habere potẽtiã ifinitã. Qꝛ aũt pmus mouẽs imobile nec̃e sit habere potẽtiã ifinitaʒ ꝓbat p id qd̃ supra demõstratũ est: ꝙ ipossibile est a potẽtia finita moueri aliquid fm infinitũ tẽpus. Primũ aũt mouens causat perpetuũ motũ ⁊ cõtinuũ ⁊ tẽpore ifinito vnus ⁊ idẽ existẽs: alioquin motus ille non esset ꝯtinuus. ergo habet potentiã infinitã. ⁊ sic non habet magnitudinẽ finitã nec infinitã. Manifestũ est itaqʒ ꝙ primũ mouẽs est indiuisibile: ⁊ ꝙ nullã partẽ habet: sicut etiã est idiuisibile punctũ: ⁊ etiã sicut oĩno nullã magnitudinẽ quasi extra gen⁹ magnitudinis existẽs. Et sic terminat Phs ꝯsiderationẽ cõem de reb⁹ naturalibus in pmo pncipio totius nature: qui est super oĩa deus benedictus in secula seculoꝝ. Amẽ. T.c.7.c pn⁹. i hnc Lec.1.

ℭ Expliciũt pclarissima Cõmẽtaria Diui Thome Aquinatis ordis pdicatoꝝ. Aristotelis fidissimi iterp̃tis in Octo libros physicoꝝ: correctioni cũ duob⁹ textib⁹ q̃ȝ diligẽtissime tradita: sũmoqʒ studio singul̃r ordinata ac impressa.

nerationis terminari debeat ꝙ h̄ fiat per aliquem actuȝ terminātē mobilis prāteȝ. Hoc aūt nō pōt eē nisi forma: cū eē actuale a forma nunꝗ̄ separeť. Quare vel opȝ dicere ꝙ nunꝗ̄ alicuius rei generatio termineť: qđ est ꝯtra sensum: vel ꝙ forme alique nāles sint in rebus nālibus.

Ad pmū ¶ Ad pmū aūt dōm est ꝙ in re nāli nō solum sunt accidentia ⁊ ꝓprie passiones: imo vlterius cum accidens presupponat subam ⁊ ad ipsam sequatur: opȝ necessario in re aliquid aliud p̄existere oibus accūnbus ꝯm nām: per qđ res habeat esse substātiale: seu nām sube: ⁊ hec est forma

Ad 2m substantialis. ¶ Ad 2m dicendum ꝙ illud per se generať qđ per se habet esse: forme aūt naturales non habent per se eē: ⁊ ideo ꝯm pħm nō generanť per se. sed per accidens vȝ ad generationē compositi cui dāt esse.

¶ Utrū forma sit simplex vel aliqd cōpositū. Arti. 2o.

Pma rō AD secūdum sic ꝓcediť. Videť ꝙ forme sint aliquid compositū: ⁊ nō actus simplex. Omne enim ens aut est actus purus: aut potentia pura: aut cōpositum: sed forma nō pōt eē actus purus: qȝ hoc conuenit soli deo. Simiľr nō pōt esse potētia pura: qȝ hoc diciť

Cōfirmatio. oino mā ⁊ nō forma: ergo forma si debeat eē opȝ ꝙ sit oīt quod cōpositū ex potētia ⁊ actu. ¶ Et vlterius cōstat ꝙ nihil est simplicius sua cā: nulla aūt cā nālis efficiens est actus purus: sed oēs forme nāles ꝓducūť per generationem ab aliquo nāli agēte: ergo nec forma nālis erit oino

Scda rō simplex ⁊ purus actus. ¶ P. Si forma sit aliquid opȝ ꝙ sit cā essendi ipsi rei cuius est forma: sed forma nullo mō pōt esse alicui rei cā essendi: ergo forma nihil erit. Probatio medie. Nihil qđ acqrit eē od eē alterius pōt eē causa eēndi eius: sed forma cū nō genereť per se ꝯm pħm. 7.

T. c. 31. metaphysice. acqrit eē vel nō eē per accńs ad eē cōpositi:

3a ratio ergo forma nō est cā eē rei. ¶ P. Illud ē exemplar ⁊ rō quidiratis rei per qđ res habet eē illud qđ est. Sed vnaqueqȝ res nālis esse ⁊ subam habet ab ipso agente specifico: ergo cum agens specificū nō sit forma tm̄: videtur ad minus ꝙ forma nō sit rō quiditatis rei. vt dicit Phs in

T. ch. 30. 2o physicoꝝ. ¶ P. Aia nostra est quedam forma nālis:

4a ratio cū de ipsa Phs nālis determinet: sed aia nō pōt eē causa essendi ipsi hoi: cū eē humanū sit corruptibile: ⁊ aia sit incorruptibilis. Siľr etiā aia rōnalis non est oino simplex actus cū sit hoc aliquid ⁊ per ꝯńs composita ex potentia ⁊ actu: ergo cū eadē sit rō de vna forma ⁊ de oibus: videť ꝙ nulla forma sit rō essendi ipsi rei: vel ꝙ sit actus tm̄.

Ad opp. ¶ In contrarium est: qȝ actus ꝓportionatur ei cuius est actus. sed esse qđ est actus forme est simplex: ergo forma ad quam talis actus sequitur erit simplex. ¶ P. Phs di

T. ch. 28. T. c. 34. cit expresse in. 2. physicoꝝ. ⁊ in. 7. metaphysice. ꝙ forma est rō ⁊ exemplum qđ quid erat esse.

Rńsio RESPONDEO dicendo oēs forme physice nā in hoc consistit vt sit actus: ⁊ rō: ⁊ exemplū

T. ch. 28. quiditatis rei cuius est forma ꝯm Phm in. 2. physicoꝝ. ⁊ in. 7. metaphysice. ¶ Ad cuius euidentiam sciēdū est ꝙ oīa que sunt in mundo siue in vniuerso intātum sunt inquantum esse prime cause que est deus participant: sicut oīa que lucent intātū sunt luminosa inꝗ̄tū participāt naturam lucis ⁊ esse lucis per se que est in sole vt ꝓbauimus in 2o libro nālis phie. Et oīa que sunt calida intātuȝ sunt calida inꝗ̄tum hńt esse caloris a pmo calido qđ est ignis. Cuius qdem dicti vītas fundatur super hoc qȝ qđ est per participationeȝ reducitur ⁊ est ab eo quod est per

T. cō. 4. essentiā tale ꝯm Phm in 2o metaphysice. ⁊ in. 12. ⁊ ideo cum solus deus sit ens per essentiam suaȝ: omnia alia ab ipso intātū sunt entia inꝗ̄tuȝ eis per modum cuiusdam participationis coicať esse diuinū: qđ est esse pme cause: nō qdē ꝙ eē diuinū veniat in cōpositione rerum: sȝ qȝ ab

Quo sit intelligendum oia participare diuinum esse ipso diuino omnia participant esse: per modum quo ⁊ effectus participat esse sue cause supreme. Et hoc est qđ dicit Dionysius. 4. c. cele. hie. ꝙ eē oino est que super esse est deitas. Quia vō eē diuinū est vniuersale ⁊ infinitum: nulla aūt ꝑfectio pōt vlr ⁊ īfinite participari ab aliqua creatura: inde est ꝙ opȝ ꝙ si creature debeatur illud esse participatum: ꝙ ipm esse diuinum determinetur ⁊ finiatur ꝯm modum creature: que debet ipm recipere: eo ꝙ vnūquodqȝ recipiať per modum recipiētis: hoc aūt fieri non pōt nisi mediante aliqua 2a causa vel ꝑn° vel perfectione qua mediante ipsa res sit debite ꝓportionata ad receptionem talis eē sic limitati ⁊ determinati ꝯm nōm possibilitatis creature inditā. Et hāc qdē nōm que ꝑfectionē per quā vnaqueqȝ res sit capax ⁊ receptibilis ipsius esse dicimus formam. Et huius quidem exēplum videmus in luce participantibus. Nā qȝ lux in fonte est vlr ⁊ indeterminate. Nullum aūt aliud corpus pōt recipe vlr eē lucis sicut est in fonte suo. inde est ꝙ opȝ aliqd eē inditū ⁊ vnitum corporibus participantibus eē lucis: quo mediante corpus fiat susceptibile lucis. ⁊ hoc ꝯm determinatū gradum ⁊ finitum. Hoc aūt est diaphaneitas p̄ quā vniuscuiusqȝ nā fit susceptibilis lucis: sicut ⁊ per formā vniuscuiusqȝ nā cōstituitur in tali gradu vt sit capax esse actualis ꝯm determinatum gradum: ⁊ illud per quod aliquid fit susceptiuum proprietatis alicuius opȝ eē aliquā similitudinē: sicut illud per quod ferrum fit susceptiuū ꝓprietatum ignis est aliq̄ similitudo ignis: puta calor vel igneitas. Per formam aūt fiūt res susceptibiles diuini eē: ⁊ inde est ꝙ ipsam formā esse opȝ quādā participationeȝ vel similitudineȝ primi actus ⁊ esse diuini. Ex quo pȝ ꝙ per ipsam formā omnes res primo assimilantur agēti. Quia vō vnūquodqȝ intantum est id quod est inquantum sue anime similitudinē gerit: opȝ vt illa similitudo actus primi rebus impressa per quā effectus diuino assimilať agēti sit omnibus rebus essendi ⁊ nāe ꝑn° quem nos ꝓprio nomine appellamus formā: qđ qdē tāto est ꝑfectius ꝗ̄to magis ad primi actus similitudinem appropinquat: siue quāto plures illius actus primi perfectiones participat. Unde ille forme que represētāt de ꝑfectiōib⁹ pmi actus solū actū essendi: sunt in primo ⁊ infimo gradu formaꝝ. Que aūt sūt similitudines primi actus: nō solum ꝗ̄tum ad eē verumetiā ꝗ̄tum ad hoc ꝙ viuunt: seu viuificare possunt: cōstituūt 2m gradum formarum: que quodā nomine vocāť aīe vegetatiue. Que aūt nō sūt tātū similitudines pmi actus ꝗ̄tum ad eē ⁊ viuere verūetiā ꝗ̄tum ad hoc qđ est aliq̄liter cognitionem habere lȝ imperfectaȝ: cōstituunt aliū gradū formaꝝ: que a pħis vocanť anime sensitiue. Nam sensitiua anima est prima anima que cognitione participat. Que autem sunt similitudines non solum quantum ad esse ⁊ viuere: ⁊ quātum ad hoc ꝙ aliqualiter cognoscit: verumetiaȝ ad hoc ꝙ cognoscunt cognitione intellectiua: constituunt vltimum ⁊ nobilissimum gradum formarum in natura. Lȝ etiam inter istas sit gradus: ⁊ hunc gradum formarum nos vocamus substantias intelligibiles. Quia vō illud quod res est: est per

sue nature quiditatem ꝯm Philosophum in septimo metaphysice. forma autem est que constituit naturam rei vt dictum est: ideo a philosophis forma vocatur ⁊ est ratio quiditatis rei: siue qđ quid erat eē. Et qȝ vlterius per formā non solum datur esse composito vt dictum est: sed ēt confertur vlterius composito quedam virtus qua mediāte ipm pōt sibi simile producere in natura. vt alibi ostensuȝ est. s. in sūma liº pmo. Inde est ꝙ forma nō solū diciť rō qditatis: verūetiā diciť exēplū inꝗ̄tū ab ipsa compo T. c. 27.

sitū hēt v̄tutē pducendi sibi sile in nā. Ex q̄bus oībus ap-
paret qd sit forma. qꝛ vꝫ silitudo q̄dā seu pticipatio p̄mi
actus rebus impssa: que q̄dē silitudo in rebus est rō ꝛ exē
Ad p̄mū plum eius qd qd erat eē seu q̄ditas rei qd idē est. ¶ Ad
p̄mū ergo dōm ꝙ forma nō est potētia sed actus tm̄. sed
tn̄ pp̄ h̄ nō sequitur ꝙ ipsa sit actus purus vt deus. Non
enim solum requiritur ad hoc vt aliquis actus hēat sim-
plicitatē ꝛ puritatē diuinā ꝙ nō sit cōpositus ex potentia
ꝛ actu. Sed vlterius ꝙ nō sit cōponibilis alteri: ꝛ ꝙ per
se subsistat: ꝛ ꝙ sit suū eē: ꝛ ꝙ oēs pfectiōes in se ꝯtineat
Ad ꝯfir- ꝛ multa alia quoꝝ nullū pōt ꝯuenire forme nāli. ¶ Quā
matiōē. do aūt dicit̄ ꝙ effect⁹ nō est simplicior sua cā: dicendum
est ꝙ agēs nō pducit formam aliquā nisi virtute forme
pprie: ꝛ iō lꝫ forma pducta sit simplicior agēte: tn̄ nō est
simplicior forma agētis cuius v̄tute pducta est. Uel dicē
dū ꝙ effectus p se nō est simplicior sua cā: forma aūt nō
pducit̄ p se ab agēte: sꝫ p accñs solū f̄ꝫ ph̄m. s. ad gnātio
Ad 2m nē cōpositi. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ aliqd acqrere eē ad eē al
terius pōt intelligi dupl'r. Uno mō p se ꝛ efficiēter: vt sic
dicat̄ illud acqrere eē ad eē alterius qd cātur f̄m eēntiā
ꝛ nām ab illo: ꝛ h̄ mō pcedit argm. Alio modo pōt intelli
gi aliqd acqrere eē ad eē alterius p accñs inq̄tū. s. reqrit̄
ad sustētationē eē eius: ꝛ hoc mō se hēt forma ad cōposi-
tū: inq̄tū eñi dicit̄ forma acqrere eē ad eē cōpositi inquā
tū ipa nō inuenit̄ subsistere nisi in cōposito. Ex h̄ aūt nō
sequit̄ ꝙ pp̄ h̄ forma nō sit eius cā: sed potius ecōuerso.
Nā p h̄ cōpositū pticipat esse ꝙ ipsa est in ipso cōposito.
Uñ respōdēdū est p distinctionē minoris in per se ꝛ p ac
Ad 3m cidēs vt dictum est. ¶ Ad 3m dicēdum ꝙ hēre eē ꝛ subāꝫ
ab alio pōt itelligi dupl'r. Uno mō effectiue: ꝛ sic subām
ꝛ eē habet ab agēte f̄m quē modū dicit̄ paries habere al
bedinē ab ipso pictore. Alio mō formaliter: ꝛ sic subām ꝛ
eē vnūqdq; dr̄ habere a sua forma: ꝛ p quē modū pies dr̄
albus per ipsam albedinē. ¶ Ad 4m dicitur ꝙ aliter est
Ad 4m de aīa ꝛ de alijs formis. Nā alijs formis nō debet̄ per se
eē: ꝛ ideo eē causat̄ in cōpositis ex ꝯiūctiōe ipsaꝝ cū mā:
ꝛ illud eē nō ē mā̄e nec forme: sed resultat ex cōpositione
vtriusq;. Ex quo sequit̄ ꝙ sicut cōpositū est corruptibile
ita ꝛ eē eius. Sed anima rōnalis nō solū est forma sed ēt
subā: ꝛ ideo sibi debet̄ esse: ꝛ ita aīa nō acqrit eē ex cōpo-
sitione sui cū mā: lꝫ nō acqrat esse nisi in mā. Sed potius
illud idē eē qd acqrit̄ p creationē colcat mā̄e. Et ideo cū
aīa sit icorruptibilis poterit eē humanū incorruptibile re
manere in sua cā: sicut aīa ēt corpore corrupto. Quod aūt
dicit̄ ꝙ aīa nō est oīno simplex. dicendum ꝙ cōuenit si-
bi rōne qua est subā: non rōne qua est forma. Est enī aīa
non solum forma. sed ēt subā (vt dictū est.) Uel dicendū
ꝙ esse nō est de quiditate aīe: ꝛ ideo lꝫ aīa sit composita
ex essentia ꝛ esse: tamē in essentia anime ex hoc nulla cau
satur compositio. Questio. II.

Deinde ꝯsiderandum est de originis seu productionis formarum.
Circa quod queruntur duo. ¶ Primo an
ipse forme preexistant f̄m aliquā inchoa
tionem in mā. Uel vtrum producantur de
nihilo. ¶ 2o vtꝝ p gnātionē de potētia ma
terie educant̄ vel p creationē a deo.

¶ Utrū forme p̄existāt f̄ꝫ aliquā icboatiōnē in materia.
Uel vtrū pducant̄ de nihilo. Articulus p̄m⁹.

Prīa rō Ad primum sic proceditur. Uidetur
ꝙ in materia: oīum for-
marū inchoatiōes existāt. Nā gnātiones seu
pductiōes formarum nālium dicunt̄ natura
les: sed nāle dicit̄ qd hēt p̄n̄m motus: eo ꝙ nā
T. cō. 3. est p̄n̄m motus in eo in quo est f̄m Ph̄m in. 2. physicorū.
ergo in omni gnōne nāli opꝫ p̄existere aliqd p̄n̄m motus
actiuū in ipsa mā. Duiꝰ aūt nos vocamus inchoationeꝫ
forme. ¶ P. Aut in mā aliquo mō preexistit forma: aut Scda rō
nō. Si p̄existit: hēo intentū. Si aūt nō: forma pducit̄ de Ex. i. cō.
nihilo: qd est ꝯtra sniam Phoꝝ: que est ꝙ de nihilo nihil 71. primi
fit. ¶ P. Scdm ph̄m in ethicis: illud est violētum cuius physicoꝝ
p̄n̄m est extra nihil ꝯferente vim passo. Sed in generatio Tertia rō
ne nāli ipm passum est mā. Si ergo in ipsa mā nō est ali- Capite b⁹
quod actiuum p̄n̄m p qd ipsa aliquid cooperet̄ exterio-
ri agēti: sequitur ꝙ oēs naturales generationes sint vio-
lente. ¶ P. Nihil denominat̄ ab eo qd nullo modo par- 4a rō
ticipat: sed motus mā̄e ad formam ignis: dicit̄ generatio
ignis. opꝫ ergo ꝙ in mā aliquid p̄existat de forma ignis
quā nos inchoationē dicimus. ¶ P. Illa oīa dicunt̄ na- 5a ratio
turalia: que ita fiunt a natura ꝙ nō pnt fieri ab arte. Sꝫ
Phs expresse dicit in. 7. metaphysice. ꝙ aliq̄ dicuntur fie T. cō. 32.
ri a mā ꝛ nō pnt fieri ab arte: qꝛ ps forme p̄existit in mā.
ergo in mā est aliqua incboatio. ¶ In ꝯtrarium est Arist. In opm
qꝛ si aliqua incboatio est in mā: aut est p generationem:
aut per creationem. Nō aūt per creationeꝫ: qꝛ terminus
creationis necessario est actus perfectus. Duiꝰ aūt icboa
tio ponit̄ esse forma imperfecta. Similiter nec per gene-
rationē qꝛ gnātio est terminus alterationis: illa aūt icboa-
tio ponit̄ eē p̄ncipium illius alterationis: ꝛ ita incboatio
videtur precedere incboationem: quare nullo modo po-
test talis incboatio poni.

Respōdeo dicēdo ꝙ circa istā qōnē diuersi diuer- R. sio
simode opinati sunt. Nam q̄dam dixe R. ō ponē
runt ꝙ in materia ex qua forme physice generant̄ nō est di incho-
potētia passiua tm̄: alias generatio eēt violēta: sed opꝫ pre atiua.
existere in materia ipsam formā que p generationē edu-
cēda est f̄m q̄ndā actiuā icboationē ꝛ eē incompletum: ꝛ
ideo nō habet pfectam v̄tutem ad agendum sed tm̄ im-
perfectā: ꝛ ideo nō pōt agere nisi quodāmodo excitet̄ ab
agente exteriori: sic enim excitata cooperat̄ ei vt per tale
p̄n̄m actiuū: motus dicatur nālis. ¶ Sed hoc nō videtur Impugna
conuenienter dici sicut manifeste pōt ostendi multiplici tio op.
rōne. ¶ Et primo quidē ex effectu forme. Cuꝫ enim esse p⁹ rō sum
necessario sequat̄ essentiā f̄m ꝙ in aliquo inuenit̄ essen- pta ex ef
tia forme: sic inuenit̄ ipm esse. Ipsa ergo essentia forme fectu forē
incboate in materia aut est ibi f̄m ptem tm̄. aut f̄m to-
tum. Si est ibi f̄m partem tm̄ sequitur ꝙ forma subalis
ptim sit ꝛ ptim nō sit: qd est impossibile. Si aūt est ibi f̄ꝫ
se totū: opꝫ ꝙ sit totū eē qd consequit̄ formam talis spēi.
Sed vbicunq; est forma f̄m totam essentiā ꝛ f̄m totum
esse: ibi necessario est aliqua res nāe perfecta in aliq̄ spē:
ergo res p̄us erit pfecta q̄ generata: vel incboatio forme
nō est necessaria in mā. ¶ Nec pōt rōni obuiari dicēdo
ꝙ lꝫ ibi sit totum eē forme tn̄ illud esse est imperfectum:
quod tn̄ postea per generationem perficitur. Quia cum
iam dictū sit ꝙ ibi est totum eē: illa pfectio nō pōt atten-
di nisi f̄m maiorem perfectionē actus: que quidem in re-
bus eiusdē ordinis nec eē nec intelligi pōt nisi f̄m maio-
rem aut minorem admixtionē potentie. Lꝫ autē alicui
actui vel in aliquo qd est actu f̄m Boetium possit eē vel
intelligi maior vel minor admixtio potētie: tamen ei qd
nihil est aliud q̄ actualitas ꝛ actus substantialis est sim-
pliciter impole eē vel intelligere admixtum aliquid po-
tētie: ꝛ per ꝯns cū illud qd nō pōt suscipere admixtioneꝫ
aliquam 3ꝫ non possit intendi nec remitti: possibile est
ꝙ aliquod tale suscipiat magis aut minus: qn potius opꝫ
ꝙ f̄m se totū in instāti introducat̄. Manifestum est aūt
ꝙ omne consequens formaꝫ subalē est actualitas quedā
actus simplicis: q̄re opꝫ dicere ꝙ forma substātialis vel
nullū habeat esse actuale in mā: vel ꝙ in eodem instanti

statim cū est: sit totalr̄ ſm esse pfectū. Un̄ dicere ꝙ esse ꝯn̄e formā icboatā sit pmo iperfectū ⁊ postea pfectū: est dicere ꝙ esse subale nō sit esse subale: ⁊ ꝙ sit cōpositū ex potētia ⁊ actu: ⁊ ꝙ recipiat magis ⁊ minus: que oia falsa sūt ⁊ ꝯ oēm opinionē. [2ª rō sumpta ex diuersitate forme ⁊ materie.] ¶ 2º ex diuersitate forme ⁊ materie. Si.n. forma ē aliquo mō in mā: tūc aut illa icboatio est idē cū ipsa mā: aut est aliqđ ab ea diuersū ſꝫ eēntiā: vt large sumamus essentiā ad essentiā ⁊ nām. Si aūt est idē. ergo frustra ⁊ in equiuoco disputādo ꝯtēdimus appellādo. s. ipsaꝫ māꝫ ⁊ formā ⁊ ecōuerso. Si aūt est diuersa ab ipsa tūc q̄ro aut illa forma siue incboatio: hēt esse actu in illa mā. aut nō. Si nō: cū esse sit actus entis. ergo nihil est ibi de forma. Si aūt est aliquid: ergo esse actuale ꝯsequit ipsam in mā. Et tūc q̄ro de illo esse. Aut.n. est illius forme tm̄: ita ꝙ per illud esse sola forma sit: vel non est solū forme. sed etiā materie: vt sic nō solū forma sed etiam mā actu sit per illud esse. Si primo mō sequit ꝙ forma illa per se subsistat in mā tanq̄ oino diuersa ab ea: ⁊ ſm esse: qđ est impossibile: qꝛ forme nō datur per se esse ſm pħm. Sequit ⁊ vlterius ꝙ cum mā que nullius hēt esse actus sit oino nō ens: ergo ens sit actu in non ente. s. in mā manēte sub ipsa in rōne nō entis. Si aūt scđo mō sequit ꝙ mā sit iam reducta in actu per formā illā ⁊ ita erit ex eis aliqđ cōpositū actu: ⁊ per ꝯn̄s cū talis mā subijciat generationi sequit ꝙ gn̄ationi subijciat ens actu qđ est ꝯtra pħm in pmo de generatione. ⁊ etiā ꝯtra ipsam veri- [1. cō. 11.] tatē. Quare relinquit ꝙ incboatio forme in mā esse non possit. [3ª ratio ex hūana generatiōe.] ¶ 3º hoc pōt ostēdi ex humana generatione. Constat eni ꝙ motus in gn̄atione hoīs est nālis. Sed id non pōt dici nālis motus ꝓpter icboationē aīe que sit in mā. pari facilitate alij motus possunt dici nāles absq̄ h̄ ꝙ requirat ibi aliqua icboatio forme. Dato ergo ꝙ esset possibile adhuc ad minus. vanū ⁊ inutile est ponere incboa- [4ª rō ex sbo icboationis.] tionē forme. ¶ 4º ex subiecto incboationis. Manifestū est eni ꝙ per gn̄ationē nō solū ꝓducunt forme simpliciū sed etiā forme compositoꝝ. Impossibile est aūt ꝙ in aliquo simplici elemēto sit incboatio forme alicuius cōpositi: sicut ridiculū est dicere ꝙ in mā ignis vel aque sit incboatio forme cupri vel forme ferri: maxime cum nullū elemētuꝫ simplex possit esse ꝓpria mā alicuius cōpositi: q̄re cū cōposita gn̄ant ex hoc ꝙ elemēta miscent adiuicem: si nullus motus pōt esse nālis nisi intus in mā sit incboatio forme ad quā est motus ex quo nullo elemētoꝝ [Cōtrima tio.] pōt esse incboatio ipsius cōpositi: sequet ſm eoꝝ opinionē ꝙ gn̄atio oīuꝫ cōpositoꝝ sit violēta. ¶ Preterea etiā ꝯstat ꝙ īpossibile est dicere ꝙ in aliquo vno elemēto puta in aqua sit incboatio forme mixti. sed elemēta ſm naturā a gn̄ante mouent ad mixtionē. ergo si nullus est nālis motus nisi ꝓpter incboationē forme: vt isti dicūt: sequit ꝙ forma mixtiōis nō itroducit in mā nisi per violētiā. [5ª rō ex mō itroductionis.] ¶ 5º ex mō introductionis formaꝝ. Siue.n. ꝑparatio materie alicuius rei cōposite fiat per ꝯuersionē vnꝰ elemēti in q̄tuor: vt dicūt qdā: siue per ꝯgregationē q̄tuor elemētoꝝ ad vnū locū. certū est ꝙ quodlibet mixtū opꝫ esse ex q̄tuor elemētis. Ista aūt elemēta anteq̄ pfecte forma substātialis itroducat opꝫ esse abinuicē distincta ſꝫ ꝓprias formas: sicut videmus ꝙ in luto ex quo dꝫ gn̄ari lapis: etsi ad oculū nō appareat: tn̄ aqua ⁊ terra in ipo est per ꝓprias formas distincta: quousq̄ forma lapidis introducta sit. Et huius rō est: qꝛ cū elemēta iam sunt adinuicē pfecta mixtione ꝯiūcta: opꝫ vt in eis subito sit itroducta dispō que est necessitas ad formā introducendā: ⁊ per ꝯn̄s ipsa forma. Cū aūt quodlibet illoꝝ elemētoꝝ [1º de gn̄o ne. t. c. 51.] nālr̄ moueat ad formā mixti: ex quo ſm opinionē istoꝝ nullus motus est nālis nisi ꝓpter incboationem forme opꝫ necessario dicere ꝙ sunt quatuor incboationes eiusdē forme. In termino ergo alterationis aut oēs iste forme incboate perficient: aut oēs corrumpent. Nō eni est assignāda rō quare vna magis corrumpat q̄ alia. Naꝫ si ponat aliqua illaꝝ corrūpi: hoc nō erit nisi per actionem agentis. Agens aūt vel generās nihil corrūpit nisi in quātum sibi ꝯrium: cū ois corruptio sit a ꝯrio ſm pħm: que est per aliquā actionē. Cū aūt quelibet dictaꝝ incboationum sit similitudo agentis siue generantis eo ꝙ forma generata est similitudo generantis. Et incboatio illa est quedā pars forme generande ſm eos non plus vna illarum ꝯriat agenti q̄ alia. Sequit ergo ſm eoꝝ opinionē ꝙ introductio vltime forme non sit nālis sed violenta: cum eius incboatio non precesserit in mā. Si aūt detur ꝙ omnes ille forme incboate perficiant: sequitur ꝙ in vno ⁊ eodem sint quatuor forme eiusdem speciei: puta ꝙ in vno homine sint q̄tuor anime rationales: vel in vno igne quatuor forme ignis qđ est impossibile. Nullo ergo modo potest poni incboatio formaꝝ. ¶ 6º ex nā forma- [6ª ex nā informationis.] tionis. Si eniꝫ forma preexistit in mā ante generationē siue perfecta siue imperfecta: aut ipsa est informans ⁊ cōtinens: aut ꝯtenta ⁊ informata. Si primo modo: tūc cum ad omnem informationem materie per actum sequatur esse actuale sequit ꝙ generationi subijciat ens in actu. Consequentia aūt ꝓbat per hoc ꝙ omne informans ⁊ cōtinens terminat ꝯtentum ⁊ informatum. Quādocunq̄ aūt potentia materie contineᵗ ⁊ terminat per actuꝫ: necessario ipsa fit ens actu. Nec potest dici ꝙ ille actus sit imperfectus: ⁊ ita imperfecte terminet ⁊ reducat māꝫ in actum: qꝛ sicut inter affirmationem ⁊ negationem nō est mediū: ita etiā inter potentiā purā materie ⁊ actuꝫ puꝝ qđ est esse actuale impossibile est aliqđ medium cadere. vt. s. mā partim sit in potētia pura ⁊ partim in actu: quia tūc sequeret ꝙ simul esset ens ⁊ nō ens. Propter qđ etiā [5º phy. t. com. 6.] dicit Phs ꝙ generatio est inter ꝯdictoria. ¶ Si 2º modo: sequit ꝙ potentia terminet actū: ⁊ ꝙ esse sit effectus seu ꝓprietas materie: ⁊ nō ipsius forme: que oia sunt manifeste falsa: quare opꝫ dicere in mā nullā esse incboationē formaꝝ. [Rō 7ª ex pte actiōis.] ¶ Alio modo hoc pōt ostēdi ex parte actionis. Si enim forma incboata est in mā: aut est ifra essentiā eius. aut nō. Si nō. ergo icboatio forme nō est in mā. Si aūt est infra essentiā materie vt coadiuuās extrinsecuꝫ agens: tūc aut illa forma agit in materiā ꝓpriā seu in essentiā materie in qua est: aut in seipsaꝫ: aut potius ipsa nō agit. Sed potius illud qđ agit est aggregatum ex illa incboatione ⁊ ipsa mā. Si dicat primū: sequit ꝙ ipsa essentia materie prime alteret. Similr̄ sequit etiā ꝙ forma alteret ꝓpriū subiectū in quo est: qđ est impossibile. Similr̄ est ꝯ pħm qui dicit ꝙ forme non est agere sed cōpositi. Si aūt dicat 2m. s. ꝙ aggregatū agat in seipsuꝫ: tūc sequit ꝙ ideꝫ sit simul in potentia ⁊ in actu: que oia implicant ꝯdictionē. Ex q̄bus oībus euidēter apparet ꝙ in mā nō est aliquā actualē incboationē formaꝝ ponere quin potius sit in potentia tm̄: ⁊ per actionem agentis naturalis educant in actū. [Ad pmū argm̄. 1. cō. 11.] ¶ Ad primū ergo dicenduꝫ est ꝙ ſm pħm in 2º physicoꝝ. nā non solū dicat de forma: verūetiā de mā: ⁊ ideo cum forma sit actus ⁊ materia vō potentia: nāle aliquid dicit nō solū a pncipio actiuo qđ est forma: verūetiam a principio passiuo quod est materia. [Ad 2m t. c. 78.] ¶ Ad 2m dicendū ꝙ nihil negat ens simpliciter: ens autem ſm pħm in 5º ⁊ 8º metaphysice. ⁊ in primo physicoꝝ diuidit per potentiam ⁊ actum: ⁊ ideo illud solum proprie potest dici fieri ex nihilo quod fit neq̄ ex ente in actu nec potentia. Forme autem cum educantur de potētia materie fiunt ex ente in potentia. ⁊ ideo nō fiūt ex

nihilo. Nec tñ pp hoc dicimus formas ita fieri ex mã q̄si mã iret essentiã forme: q2 nec forma fit per se: sed p accidẽs ad factionem cõpositi. ❡ Ad 3m dicendũ q ipsa mã
Ad 3m que in generatione se hẽt p modũ passi satis coagit agẽti dum sibi pbet potentiã nãliter dispositã ad actionẽ agentis recipiendã ⁊ ad formã educendam de ipsa. Nisi enĩ forma eẽt in potentia in mã: nunq̃ agens naturale posset formã educere in esse. Unde argumentum non sequitur.
Ad 4m ❡ Ad 4m dicẽdum q oĩs denoĩatio est a fine. nõ tñ semper aliqua pars finis preexistit in his que tendũt ad finẽ: ⁊ sic motus tendens in nãm dicit̃ nãlis. Lʒ ẽt possit dici q denominat̃ a nã que preexistit in mã: nõ quidẽ actu: sed
Ad 5m potẽtia. ❡ Ad 5m dicẽdum q ſm Phm in. 8. physicorũ.
T. cõ. 29. sola viuentia mouẽt seipsa. Alia aũt aut mouentur ab extrinseco: aut a generante vel a remouente phibens: ⁊ ideo sicut in viuentibus est pncipium actiuum motus in motu locali. s. v̄tus motiua ⁊ in motu augmenti v̄tus augmẽtatiua: ita ẽt in motu alterationis: sicut virtus naturalis ⁊ calor nãlis totũ corpus alterant ad sanitatem. Et propter tale pnm sanationis existens intra: ipsa sanitas potest produci ⁊ ab arte ⁊ a nã. Et de tali pncipio intrinseco loquit̃ ibi Phus: ⁊ nõ de rebus inanimatis. Quod patet ex ipso eius exemplo.

❡ Utrũ forme p generationẽ de potẽtia mãe educantur vel per creationem a deo. Articulus secundus.

AD secũdũ sic pceditur. Uidetur q forme non educantur de potentia materie sed fiant per creationeʒ a datore for-
R. ò pma marum. ❡ Omne enim quod educitur de potentia materie educitur per generationem: sed impossibile est aliquam formã pure nãleʒ generari: ergo ipse nõ educũtur de potentia mãe. Probatio minoris est q2 cũ oẽ agens nãle sit compositum ex potentia ⁊ actu: ⁊ oẽ agens agit sibi simile: impoẽ est vt alicuius effectus agentis nãlis sit actus purus. Sed omnis forma naturalis est actus tñ: cũ nõ sit composita ex actu ⁊ potentia: ⁊ q est in simplici ⁊ inuariabili eẽntia consistens: ſm q habetur in libro sex pncipiorũ. g̃ nulla forma nãlis põt per ge-
2m argm nerationem educi de potentia materie. ❡ P̃. Actualitas rei ⁊ ipsa res ab eodẽ agente producuntur: sed actualitas oĩs forme que est ipm esse producitur p creationeʒ: q2 ſm auctorem libri de causis: pma rerum creatarum est esse. ergo omnis forma producitur per creationeʒ a deo: ⁊ ita
In opom non de potentia materie. ❡ In contrarium est Phs in pmo
T. c. 27. mo metaphysice. vbi iprobãdo opinionẽ Platonis dicit formas nãles esse per generationẽ ab agentibus nãlibus.

R̃isio p° oĩnio quã inẽit anaxagoras quaʒ tegit aliq̃liter Albertus Platõis placitũ T. c. 27.

RespÕdeo dicendo q circa pductiones formaruʒ diuersa fuit antiquorũ opinio. Naʒ quidã dixerũt formas eẽ p generationẽ: ita tñ q ſm actualẽ inchoationeʒ preexisterent in mã. Que quidem positio est in precedenti articulo iprobata. Quidã aũt dixerunt formas rerum nãlium eẽ quasdam impressiones seu similitudines formarũ separatarum: ita tamen q forme nãles separate eẽnt separate ab omni mã ſm sui essentiã. Sed hãc opinionem iprobat Phs in pmo ⁊ in. 5. ⁊ in. 12. metaphysice. co. s. q destruit ⁊ rerũ cognitionẽ cuʒ vnũquodqʒ cognoscatur p sui quiditatem: ⁊ formarum nãleʒ inclinationem: que est ad mãm: ⁊ diffinitionũ vnitatem: vt Phs
Auicẽne placitũ. Impugnatio eius. ibidẽ dicit. ❡ Quidaʒ aũt dixerũt formas nãles esse per creationẽ a datore formarum. Sed hec positio est impossibilis pp duo. Primo quidem propter nãm factionis. Cum enim terminus factionis ponat̃ ipsum esse: sicut se habet aliquid ad ipm esse: ita etiã se habet ad fieri. Nulla aũt forma pure nãlis habet per se esse: ex quo sequitur q nulla forma pure nãlis põt p se fieri: sed p accidens solum. Cuicũqʒ aũt ↄuenit creari: ↄuenit per se eẽ: cuius rõ est: q2 cum creationẽ nullum agens naturale possit coadiuuare eo q ipsa est ex nihilo: opʒ vt creatio per se ⁊ non per accñs terminetur ad illud qð creatur. Omne aũt ad qð p se terminat̃ actio dãtis eẽ opʒ q p se habeat eẽ: vel saltẽ possit hẽre. Quare cũ forme nãles nõ hẽant p se eẽ: sequitur q eis nõ ↄueniat p se creari: ⁊ p ↄñs nec p creationẽ produci: sed solũ p generationẽ de potẽtia mãe. Lʒ per hoc nõ itendamus aliquid subtrahere diuine potentie que põt oĩa p suo arbitrio volũtatis. ❡ 2° pp̃ter nobilitatẽ agẽtis nãlis. In hoc enĩ maxia rerum nãlium nobilitas cõsistit ſm Phm in. 2. metheorũ. ⁊ in. 2. de aĩa. s. in quãtũ vnũqdqʒ põt sibi sĩle gñare. Oĩs aũt assimilatio fit ſm formã: q̃re si forme nõ pducerentur p generationẽ ab agẽtibus nãlibus de potẽtia mãe: sed p creationem a datore formarũ: sequeret̃ q nulla res nãlis posset sibi simile producere: ⁊ ita tolleret̃ a rebus illa nobilitas que potissima est in eis qð est incõueniens. ❡ Et iõ aliter est dicendum. s. cum prima rerum pncipia oporteat esse impermixta: hec autem in rebus naturalibus sunt materia ⁊ forma: sicut in essentia forme nihil est de ipsa materia: ita etiam in essentia materie nihil est de ipsa forma ſm actum: quin potius sicut ipsa forma naturalis est actus tñ: ita ẽt mã nãlis est potẽtia tñ. Ex quo pʒ q in forma ipsa nulla est admixtio mãe: nec ẽt in mã est aliqua actualis inchoatio forme. Uerũtamẽ q2 ex nihilo nihil fit ſm nãm. opʒ dicere q oẽs forme nãles sint in potentia mãe. Nõ q̃dem ita q ſm actualẽ ĩchoationẽ sint ibi: sed potius q in mã est nãlis passiua potẽtia inclinata ad hoc: vt per actionem agẽtis nãlis forme de eius potẽtia p generationẽ educant̃ in actũ: nõ q̃dem p se: sed p accidens. s. ad generationẽ cõpositi. ❡ Ad pmuʒ ergo dicendũ q illud argumẽtum deficit in duobus. Et pmo q2 ad hoc vt aliquid sit actus purus reqritur nõ solum vt sit compositũ sed vlterius q sit suũ eẽ: ⁊ q nõ sit cõponibile alteri: ⁊ vt sit sua actio: ⁊ q nullius accidẽtis extrinseci sit susceptiuũ: quorum nullũ ↄuenit forme nãli vt pdictum est. Lʒ in ea ẽt nõ sit admixtio potẽtie: nõ tñ sequitur pp hoc q sit actus purus. 2° aũt ẽt deficit in hoc: q nos nõ dicimus esse creũ agẽtis nãlis eẽ formã tñ: sʒ cõpositũ: eo q forme nõ generant̃ p se: sʒ p accñs. ❡ Ad 2m dicẽdũ q ſm q pʒ per Cõmẽtatorẽ sup illo loco: eẽ sumit̃ ibi p ente. Ens enim inq̃tũ ens educit̃ p creationẽ. Nec enim p generationeʒ pducit̃ ens simplr inq̃tũ ens: sed inq̃tum tale ens. Unde ẽt ibi semp presupponit̃ mã: pp qð ẽt ille subẽ: que simplr sunt entia cuiusmodi sunt angeli: non producuntur nisi per creationem.

Que creant per se hñt esse.

Capit° 5° t. cõ. 34.

Q̃ mã nãlis est i potentia mãe.

Ad pmũ

Ad 2m

Questio. III.

DEinde cõsiderandũ est de qualitatibus ⁊ conditionibus ipsarum formarũ. Et circa hoc q̃runt̃ quinque. ❡ Primo vtrum oĩs forma nãlis sit simplex. ❡ 2° vtrum aliq̃ forma nãlis sit hoc aliqd ⁊ p se existens. ❡ 3° vtrũ forma sit suũ esse vel non. ❡ 4° vtrum ipm eẽ sit subã vel accidens. ❡ 5° vtrum esse sit effectus forme.

❡ Utrũ oĩs forma nãlis sit simplex. Arti. pmus.

AD primũ sic pcedit̃. Uit̃ q nulla forma nãlis sit simplex. Sʒ enĩ Aui. oẽ qð ẽ citra pm est cõpositũ ex quo est ⁊ qð qd est. Sʒ oẽs forme nãles sũt citra pmũ: ergo oẽs forme nãles sunt composite: ⁊ per ↄñs nulla est
Primũ argm simplex. ❡ P̃. In formis nãlibus aut nulla est penitus
2m argm compositio: aut aliq̃. Si dicet̃ q in eis nulla est penitus cõpositio. sequit̃ q quelibet forma sit simplex ea simplicitate qua est pma cã. Nõ enĩ aliã simplicitatẽ ponimus

in deo nisi eã que est p negationẽ oĩs compositiõis. Sed
hͤ est ipoſ͛e.ſ. vt aliqd ſit adeo ſimplex ſicut deus: quare re
linquit aliud mẽbꝛũ.ſ. φ in omni forma ſit aliqua cõpo
3ᵐ argᵐ ſitio: ⁊ per ↄ̃ns φ nulla forma ſit ſimplex. ¶ ꝓ. Effectus
aſſimilatur agẽti: ſed nullũ agẽs nãle eſt oĩno ſimplex: g̃
cum forme nãles producant ab agẽtibus nãlibus. ipe nõ
4ᵐ argᵐ erũt ſimplices. ¶ ꝓ. Oẽ cõpoſitum eſt vnum ab vnitate
forme. In aĩatis aũt cũ ſint ibi corporeitas ⁊ anima vege
tatiua ⁊ ſenſitiua nõ poſſet poni vnitas forme niſi ex oĩ
bus iſtis formis p cõpoſitionẽ reſultaret vna forma ſubſtã
tialis ⁊ pfecta: q̃re vĩ φ omnis forma ad minus animato
5ᵐ argᵐ rum ſit compoſita ex multis formis. ¶ ꝓ. Forme natu
rales ſunt ſubiecte motui ⁊ variationi. Sed nullus actus
purus ⁊ ſimplex põt ſubyci motui: ſicut pꝫ ex ipſius mo
In oppoᵐ tus diffinitione ergo nulla forma eſt ſimplex. ¶ Sed cõ
Pma rõ tra eſt qꝛ in ſex pncipijs dicitur: forma ex ſimplici ⁊ inua
Scda rõ riabili eẽntia cõſiſtẽs. ¶ ꝓ. Scdm ꝓhm in. io. metaphy
T. cõ 15 ſice. Actus eſt ſimplicioꝛ potẽtia: ſed potẽtia mãe prime
3ᵃ ratio eſt oĩno ſimplex. ergo multo fortius oĩs forma erit ſim
T. c. 44. plex. ¶ ꝓ. Scdm ꝓhum in pmo phyſicoꝝ. oĩum reruꝫ
nãliũ reſolõ ſtat ad mãm ⁊ formaꝫ: ſed oĩa huiꝰ opꝫ eſſe
ſimplicia: ergo oĩs forma nãlis eſt ſimplex.

R ãio. **Reſpondeo** dicendo φ circa ſimplicitatem for
marum nãliũ diuerſe inueniunt pħo
rũ ſnĩe: quas ẽt vſqꝫ hodie diuerſi diuerſimode ſunt ſecu
Pña ḋõ ti. Nã quidã dixerunt φ oĩum rerũ nãlium forme erant
compoſite ex pluribus ⁊ diuerſis tanq̃ ex ptibus eẽntia
libus ſicut humanitas ex anima ⁊ corpore. ¶ Sed huiꝰ
Impu pſitiõ po ſitionis poſitionis falſitas ex multis põt oſtẽdi. ¶ Et pmo ex nã
pncipiorum. Cõſtat enim φ oĩs potẽtie paſſiue in rebus
1ᵒ rõ ex phyſicis eſt pncipium mã. Et per ↄ̃rium oĩs actus pnᵐ eſt
nã pncipiorum. forma: cõſtat aũt φ pma oĩum pnᵃ nã ſunt mã ⁊ forma
ſm ꝓhm in pmo phyſicorum. Scdm aũt ꝓhm in eodẽ
T. c. 60. libro. pma pnᵃ eo ipſo φ ſũt pma: ex alterutris eẽ nõ pñt:
T. c. 42. qꝛ ſic alterum eoꝝ nõ eſſet pnᵐ pmũ: ſed potius pncipia
tũ. Ex quo pꝫ φ impoſſibile eſt φ forma ſit pnᵐ eſſentia
le mãe: vel mã ipſius nãlis forme. Nulla ergo forma eſt
compoſita ex mã ⁊ forma: ſed cum mã ſit omnis potẽtie
paſſiue pnᵐ in rebus phyſicis vt dictum eſt: ⁊ forma oĩs
actus. nõ poterit materia ⁊ forma eẽ compoſita: qꝛ ſic pn
cipia eẽnt poſteriora ſuis pncipiatis: q̃re opꝫ φ oĩs forma
naturalis ſit adeo ſimplex: vt nec ex potẽtis ⁊ actu: nec ex
2ᵒ rõ ex di uerſitate cõpoſitiõis. mã ⁊ forma ponatur compoſita. ¶ 2ᵒ hͤ põt oſtẽdi ex di
uerſitate cõpoſitionis. Si enĩ aliq̃ forma nãlis ponatur
eẽ compoſita: aut hoc erit ex mã ⁊ forma: aut ex forma ⁊
forma. Si aũt ex mã ⁊ forma. tũc ſequentur tria. Et pmo
1ᵐ incõ ueniens. quidẽ φ vna forma duas informet mãs.ſ. mãm que eſt
pars forme compoſite: ⁊ mãm que eſt ps totius cõpoſiti:
qđ eſt impoſſibile de eẽntiali cõpoſitione. Nã forma illa
aut vnitur eẽntialr vtriqꝫ mãe iaꝫ dicte: aut p accidens.
Non aũt põt dici φ p accidẽs. conſtitutum enim eẽt vnũ
p accidẽs. Quare neceſſe eſt φ vtriqꝫ eſſentialr vniatur.
Sed que ſunt vnuꝫ eẽntialr cũ tertio ſũt neceſſario vnũ
inter ſe: ſm regulã phĩ: ⁊ infra ẽt pbabitur. ergo mã ex q̃
eſt compoſita aliqua forma puta aĩa: ⁊ mã ſubiecta puta
mã corporalis erunt vnũ eẽntialr: qđ eſt impoſ͛e: cum hec
mã ſit corpalis ⁊ aĩa oĩno icorporalis. Silr ſequit neceſ
ſario φ totũ cõpoſitum debeat dici forma tm̃. Nam for
ma ponit eẽ compoſita ex mã ⁊ forma. ⁊ tñ qꝛ mã illa eſt
forme eſſentialiter vnita dicit forma. ergo cum mã ſub
iecta ſit idem eẽntialiter cum illa materia forme pari ra
tione erit dicẽdum de illa: ⁊ ita totum compoſitum eſſet
2ᵐ incõ ueniens. forma tm̃: quod eſt deriſio. ¶ 2ᵐ vͦ ſequitur φ ſi forma
ſit compoſita ex materia ⁊ forma: φ vel forma nõ ſe tota
informet: vel φ materia informet mãm: quorum vtrũqꝫ
eſt impoſſibile. ¶ 3ᵐ vͦ ſequitur φ ſi forma eſt hoc mo 3ᵐ incõ ueniens.
do compoſita cum ex coniunctione forme ſuper mãm re
ſultet eẽ ſubiectu. ⁊ omne huiuſmodi ſit hoc aliquid: ſequi
tur φ omnis forma nãlis ſit hoc aliquid ⁊ per conſequẽs
ſeparabilis. ¶ Amplius aũt cuꝫ in forma ſic cõpoſita ſit
mã ⁊ forma: queritur de forma que eſt altera pars. Illa
enim aut eſt compoſita iteruꝫ ex mã ⁊ forma: ⁊ ſic proce
deretur in infinitum. Aut eẽt ſimplex: ⁊ ſic ſequeretur φ
ſaltem aliqua forma nãlis eſſet ſimplex. ¶ Si aũt forma
eẽt compoſita ex forma ⁊ forma ita φ vna ſit cõpoſita ex
duabus: tũc aut erũt ambe eiuſdẽ ſpeciei aut diuerſaruꝫ.
Si eiuſdem: ſequit pmo φ in vna materia erunt due cor
poreitates ⁊ due albedines eiuſdẽ ſpẽi: qđ eſt cõtra ꝓhm
in. 5. metaphyſice. ⁊ contra rationem. ¶ 2ᵒ vͦ ſequitur φ T. cõ. 12.
ad minus ille due forme ſint ſimplices: aliter oporteret
abire in infinitum: vt prius dictum eſt. Si aũt ſint diuer
ſarũ ſpẽrum: tũc impoſſibile erit eas eſſentiali cõpoſitio
ne componi adinuicem. Nec enim eſt intelligibile vt for
ma oſſeitatis cuꝫ illa carneitatis vel cũ q̃cũqꝫ alia diuer
ſa ſpe eẽntialiter vniatur: ⁊ ita adhuc remanebũt ille for
me ſimplices: niſi ſit pcedere in tali compoſitione in infi
nituꝫ. vt prius dicebat. Relinquit ergo φ omnis forma
ſit ſimplex. ¶ 3ᵒ aũt ex conditione actus ⁊ potentie natu 3ᵒ ex ↄ̃di tione actꝰ ⁊ potẽtie
ralis. Nã ſi forma eſſet compoſita: aut hoc eſſet ex actu
⁊ actu: aut ex potentia ⁊ potẽtia: aut ex actu ⁊ potẽtia. Si
ex actu ⁊ actu: tunc cum in nãlibus non inueniatur niſi du
plex actus.ſ. forma ⁊ ipm eſſe: querat de illo duplici actu.
Aut enim vterqꝫ eoꝝ eſſet forma: vt ſic ſit ex duabus cõ
poſita. aut vterqꝫ erit eſſe: aut vnus eoꝝ eſſet forma: ⁊ al
ter eẽ ita vt forma dicat nõ eſſe ſimplex: qꝛ eſt cõpoſita
ex eſſentia ⁊ eſſe. ¶ Sed primus modus eſt impoſſibilis 1ᵘˢ modus
ſ. φ vna forma cõponat eſſentialiter ex duabus formis.
Cum enim forma ſm illud qđ eſt ſit actus formalis im
poſſibile eſt duas formas ↄ̃iungi quin vna informet aliã:
⁊ ita vna cedet in rõnẽ informati: ⁊ altera in rõne iformã
tis. Detur ergo gratia exẽpli φ vltima forma cõponatur
ex duabus formis pcedẽtibus: puta ex forma carneitatis
⁊ ex forma oſſeitatis: vel ex forma ſenſibilitatis: ſic enim
ponunt fieri forme cõpoſitionem iſtius poſitionis ſecta
tores. Sed manifeſtũ eſt φ iformatũ recipit eẽ iformã
tis: q̃re ſequitur φ forma carneitatis ſic poſſit dici oſſea: ⁊
φ ſit aĩata: qđ eſt ridiculũ. ¶ Silr 2ᵒ modus eſt ipoſ͛is 2ᵘˢ modus
ſ. φ forma cõponat ex duplici eẽ: qꝛ ipm eẽ nunq̃ relin
quit ipaꝫ formã: ⁊ iõ ſi cõpoſitionẽ forme itraret duplex
eẽ: oporteret φ ibi eſſent due forme ad quas conſequere
tur illud duplex eẽ. Tales aũt formas iformatas p ipm
eſſe ſubale eſt impoſ͛e adinuicem vniri cõpoſitione eſſen
tiali ad cõſtitutionẽ alicuius tertij. ¶ Silr ẽt tertius mo 3ᵘˢ modus
dus eſt impoſ͛is in nãlibus formis. Lꝫ enim forma ſit pn
cipiũ eſſendi: tñ ipm eẽ in compoſitis ↄ̃ſequitur totuꝫ cõ
poſitũ ⁊ nõ formã ſolã. Cuius rõ eſt: qꝛ illud ſolum per ſe
conſequitur ipm eẽ: qđ põt dici ens: mã aũt nec forma in
compoſitis põt dici ens: ſed potius ipm cõpoſituꝫ. ¶ In
ſimplici aũt ſicut in angelis talis compoſitio põt poni: ſꝫ
ſiue in cõpoſitis ſiue in ſimplicibus ponatur talis compo
ſitio.ſ. forme ⁊ eẽ: ꝓpter hoc nõ tolletur ſimplicitas for
me: qꝛ eſſe nõ eſt ps alicuius create eſſentie. Et ideo iſte
tertius modus etiã ſi concedatur poſ͛is in oĩbus: nihil fa
cit ad propoſitum. Relinquitur ergo neceſſario oẽm for
mã nãlẽ eẽ ſimplicẽ: cũ nullus modus eſſentialis compo
ſitionis inueniat in ipſa. ¶ 4ᵒ ex ↄ̃ditione cõponẽtium.
Dicũt enim iſti: qui hãc poſitionẽ ſequunt: φ pmo mãe 4ᵒ ex ↄ̃di tione cõ ponẽtiũ.
aduenit vna forma. 2ᵒ alia puta carneitatis. tertio alia pu
ta anima vegetatiua: ⁊ poſtea oẽs iſte adinuicem vniun
tur eſſentiali cõpoſitione: ſeu vnione: ⁊ cõſtituitur ex eis

vna pfecta forma. Hic aũt modus est ipossi. Manifestũ est enim q̃ ille forme .s. carneitas et corpeitas sunt diuersarum spẽrum adinuicẽ etiam cum vltima forma completiua. Eorum aũt que sunt diuersa spẽ vnum non est in potentia ad aliud: et hoc dico in formis: impossibile est enim q̃ albedo sit in potentia ad nigredinem vel econuerso: et sic q̃ partes componẽtes aliquid ẽentialiter: aliquam tertiam formam constituant et componant: quare p3 istã positionẽ eẽ ipossibilem.

2ª positio ¶ Et ideo alij aliter dixerũt. Posuerunt enim q̃ forme nãles nõ erant cõposite essentiali compositione. vt dictũ est in precedenti opinione: sed potius erãt composite illo modo quo est per aggregationem formarum pluriũ ad efficiẽdum et complẽdum vnam formam resultantẽ ex eis: sicut pluribus membris cõnexis et colligatis resultat vnitas corporis humani manentibus tñ singulis membris sub proprijs formis in pprijs actionibus. Ita enim ex aggregatione multarũ formarum resultat vna forma ex omnibus illis cõposita que cõpletiua dicit eẽ rei.

Improbatio positionis ¶ Sed hec positio magis irrõnalis est q̃ pma et magis impoſſis. Primo quidem q2 quando aliqua sunt vnũ solum aggregatione illud vnum cõstitutum ex eis: in quo ẽt conueniunt: impoſe est esse subam. Cuius rõ est: q2 substantia composita: ex aliquibus componi non põt nisi illa componẽtia in ipsa ẽentialr vniantur. Illa autem que sunt aggregata solum: impoſe est in aliquo tertio vniri: q2 que vni et eidẽ sunt eadẽ: sunt etiam eadẽ iter se eodẽ modo vnionis: q2 si aliqua aggregata vnirẽtur alicui tertio ẽentialiter: sequeretur q̃ eẽnt inter se essentialiter vnũ: qđ est cõtra hypothesim: q2 datũ est q̃ erat vnum solum aggregatione. Ex dictis ergo p3 veritas prime ppositionis .s. qđ constituitur ex aggregatione aliquorũ impossibile est esse substantiam. Si ergo ex pluribus formis aggregatis cõstituitur aliqua alia forma: vt isti dicũt: sequitur pmo q̃ ista forma esset accidẽs et nõ suba: et per cõñs q̃ nõ erit forma cõpletiua: vt isti dicunt: vel cum sit vltima sequitur q̃ cum per vltimam formam vnũquodq3 collocetur in spẽ q̃ oẽs res naturales sint in genere accidẽtis: impoſe est g̃ talem modum cõpositionis ponere in ipsis formis.

Scđa rõ. ¶ Scđo hoc quidẽ põt ostẽdi ex hoc q̃ oẽs ille forme ex quarum aggregatione isti dicunt resultare vltimam formam: aut vniunt̃ ẽentialr cum ipsa materia: aut nõ. Et siquidẽ dicatur q̃ nõ: sequitur q̃ non dent sibi aliquid substãtiale eẽ: et ita nõ dabũt sibi eẽ carnis et corporeitatis. vt ipsi dicũt. Si aũt dicat̃ q̃ sunt vnum ẽentialiter: tunc oportebit q̃ sint vnũ ẽentialr inter se: q2 que vni et eidem sunt eadem etc. ergo op3 eadẽ inter se eẽ: qđ est contra ypothesim: q2 datum erat q̃ eẽnt solum vnum aggregatione.

3ª ratio ¶ Tertio hoc idem patet: q2 cũ ipoſe sit plura ẽentialr vniri nisi ordine quodam: si plures forme sint in composito ex quarum aggregatione resultaret vna forma: op3 necẽio dicere q̃ inter eas vniatur materia 2ª mediante prima: et tertia mediãte secũda. Quod si cõcedatur sequuntur multa incõuenientia. Quod sic p3. Ad quamlibet enim informationem materie per formam op3 necessario q̃ consequatur aliquod esse. Et siquidem sit forma accidẽtalis: sequit̃ eẽ accidẽtale: si aũt sit forma subalis: sequit̃ eẽ substantiale. Cũ ergo ille forme pcedẽtes ponantur eẽ subales: alias ex accñtibus constitueret̃ substãtia: sequitur q̃ pma .s. forma corporeitatis det eẽ substantiale mãe: quo dato sequunt̃ tria inconueniẽtia et ipossibilia.

pᵐ incon uenien. ¶ Et pmo q̃ scđa forma .s. carneitatis nõ det mãe eẽ substãtiale: sed accidẽtale: et silr tertia et quarta. Et ita corpus nõ erit corpus viuum et aiatum nisi per accidens. Si aũt dicas q̃ quelibet illarũ dat eẽ subale ipsi mãe: sequit̃ q̃ in vna materia sint quatuor vel quinque esse substantialia. Et vlterius cũ ad numerationẽ forme et eẽ substantialis sup mã3 necẽio numeretur et multiplicetur essentia eo q̃ cũ eẽ sit actualitas essentie: vt infra patebit: non est poſe nec intelligibile vt vnius essentie sint quatuor eẽ subalia vel quinque ẽentie: et totidẽ eẽ subalia. Et vlteriꝰ cum oẽs iste forme differant spẽ vt p3: sequitur q̃ in materia sint quinque esse subalia: et quinque ẽentie seu nature differẽtes spẽ. oẽs tamẽ in vna et eadẽ spẽ mãe fundate. Cum eadẽ pars mãe et sit corpus et caro et aiata: que oĩa sunt ridiculosa ẽt vulgo. Sic ergo cum impossibile sit plures formas in mã aggregari: inconsiderate et leuiter dictum eẽ apparet q̃ ex aggregatione plurium formarum in mã resultet vna forma completiua rei.

¶ Quarto hoc idẽ põt hic ostẽdi. Quãlibet enim illarum formarum in mã existẽtiũ aut cõsequitur aliquod esse substantiale: aut nõ. Si dicatur q̃ nõ: sequitur pmo 3trium positionis eorũ qui ponunt q̃ pma dat esse corporis. scđa esse carnis: et sic deinceps. Scđo võ sequitur impossibile. Cum enim iste forme ponantur eẽ solum aggregate super mãm: et his q̃ solum sunt vnũ aggregatione a quocunq3 oẽs ptes sunt separate: op3 q̃ etiã et separetur totũ: si nullã istarum formarum sequit̃ aliquod eẽ substãtiale in mã: sequitur q̃ etiã nec ipsam formã: que ex illis est aggregata sequat̃ aliqđ esse in mã: et ita frustra erũt oẽs. Si autem dicatur q̃ quãlibet illarũ formarũ sequit̃ aliqđ eẽ subale in mã: tũc cum eẽ sit actualitas forme: vt infra ostendet̃: sequit̃ q̃ quelibet illarũ sit ppria actualitate distincta ab alijs. Ex talibꝰ aũt ipossibile est vt ex eis cõstituatur aliqua vna forma. ¶ Et preterea si ille forme nõ hñt vnitatẽ adinuicem nisi forte per accñs: sequit̃ q̃ ipm aial in quo sunt iste forme non sit vnum simplr: et per cõñs cum sm diuersas formas (sm eorũ opionem) accipiant̃ rõnes generis et drĩe: sequitur q̃ hec pdicatio homo est aial sit pdicatio per accidẽs: que oĩa manifesta cõtinẽt falsitatem.

3ª positio ¶ Et iõ aliter et pprie dcñm est .s. q̃ forma nãlis est simplex. Non qdem ea simplicitate qua deus dicit̃ eẽ simplex: in quo est idem eẽ et ẽentia: et q oĩ accñte caret qđ de nulla forma dici põt. Sed potius ea simplicitate: que cãtur ex h q̃ aliquid est vnius nãe tñ: nec h3 diuersas ptes componẽtes ẽentiam eius. Sic enim mã simplex est: et sili ẽt mõ oĩs nãlis forma: q2 vtraq3 est vnius nãe tñ: per hoc q̃ mã est potẽtia tñ: et forma est actus solum: et neutra h3 ptes diuersas sui ẽentiã cõponẽtes: vt ostẽsum est.

Ad pᵐ argᵐ ¶ Ad pᵐ dcñm q̃ illud argᵐ deficit in duobus. Et primo in hoc q̃ in rebus nãlibus eẽ nõ sequit̃ formã tñ: s3 cõpositum: et iõ nõ sequit̃ ex h aliquã cõpositionẽ eẽ in nã forme: sed potius in nã cõpositi. 2º võ deficit q2 etsi in simplicibus substãtijs esse sequat̃ ipsam ẽentiã: tñ ipm esse accidit ei: et nõ est pars ẽentie eorũ: pp qđ nõ facit aliquam compositionẽ in forma que in substãtijs simplicibus significat̃ noĩe qditatis sed potius in supposito: et intelligit̃ compositum ex esse et forma: quorũ tamẽ vtrũq3 est simplex.

Ad scđm argᵐ ¶ Ad 2ᵐ dicẽdum q̃ nõ omne illud qđ caret compositione ẽentialiũ ptium est simplex simplicitate prime cause: eo q̃ in illa idem est esse et essentia: et nullo extraneo accidẽti afficitur: qđ de nulla forma naturali dici põt. Et ideo argumentum non sequitur q̃ l3 in essentia forme nulla sit compositio: ipsa tamen est componibilis alteri: et est coniuncta accidentibus: que omnia sunt infra simplicitatem diuinam.

Ad tertiũ argᵐ s. cõg. ¶ Ad 3ᵐ dicendũ est q̃ sm pħm et sniam eius in. 7. metaphysice. forme ab agẽtibus nãlibus per se nõ pducunt̃: sed cõposita: et ideo nõ sequit̃: l3 ẽt possimus dicere q̃ illud cuius virtute forma geniti producitur a generante est forma generantis: que quidem in se simplex est: et ita quodãmodo simplex generat̃ a simplici.

Ad quartum argᵐ ¶ Ad 4ᵐ dicẽdum

est q forme naturales non sūt per se in genere:nec in spe
cie nisi rōne compositoꝝ:ꝛ iō compositio talis nō debet
Ad 5m ar gumētū attribui formis sed compositis.¶ Ad qntum dicendum
q omnis forma naturalis est simplex: ꝛ q in nullo com/
posito sunt diuerse forme substantiales:sed sunt ibi diuer
se pfectiōes eēndi ab vna ꝛ eadē forma causate.s.esse cor
Ad 6m ar gumētū poreum:eē vegetatiuū:ꝛ sic de alijs:vt ifra patebit.¶ Ad
6m di q nihil per se potest eē subiectum motus nisi sit cō
positum:forme autem nō dicuntur subiecte motui:qꝛ ipe
per se moueantur.sed potius quia variantur per accidens
ad variationem compositi.

¶ Utrum omnis forma naturalis sit hoc aliquid: ꝛ per se
existens. Articulus secundus.

Primū argm p° poste/riorū.s. cō.4. AD secūdū sic pcedit̄. Uidet̄ q omnis
forma nālis sit hoc aliquid ꝛ
p se subsistens.Secundū enim Phm pp quod
vnūqdqꝫ ꝛ illud magis.Sꝫ ppter formā suba
lez est hoc aliquid omne qd subsistit in natura:
ergo multo magis in natura ipsa forma erit hoc aliquid.
2m argm ¶ P.Omne qd est hoc aliquid est per ipm eē. Ea enim
dicimus hoc aliqd que habent per se eē: sed eē pncipalr
ꝛ pcipue cōsequitur formam ergo forma est hoc aliquid.
In opom ¶ Sed ɔtra.ei qd est hoc aliqd ɔuenit per se eē ꝛ nō eē.
T.cō.5. ¶ Sed s̄m Phum in.7.metaphysice forme sunt per ac/
cidēs ꝛ nō per se:ergo ipse nō sunt per se h aliquid. Et h
dico de formis nālibus:qꝛ de alijs nō est sermo ad pñs.

R. sūo RESPÓDEO dicēdo q omissis diuersis opinionibus
diuersoꝝ dico q nulla forma natura/
lis pōt esse hoc aliquid ꝛ per se subsistēs.Cuius ratio pōt
sumi duobus modis. ¶ Et primo quidem qꝛ qd pōt per
Prīa rō se esse:pōt etiam per se operari.Sed forme naturales nō
possunt per se operari quin potius earum opera attribuū
p° meta° i pōemio tur compositis s̄m Phm:quare manifestum est q nulla
forma naturalis pōt esse hoc aliquid.¶ Scdo vo:qꝛ cum
Scda rō omne hoc aliquid habeat per se esse:ꝛ oē tale sit separabi
le:si forme naturales eēnt hoc aliquid sequeret̄ q essent
separabiles a materia:omne aūt a materia separatuꝫ seu
T.cō.16. separabile s̄m Phi sniaꝫ in 3° de anima est cognoscitiuū:
quare sequerent̄ duo inconuenientia:Unum.s.q oēs for
me possent a materia separari. Scdm vo.s.q omnes res
nāles tam lapides q metalla essent cognoscitiue: vel ad
minus hrēt animam intellectiuā seu cognoscitiuaꝫ:que
cū sint icōuenietia relinquitur q forme naturales non
Ad pmū argm sint hoc aliquid. ¶ Ad pmum dicendum q in rebus na/
turalibus forma nō est tota cā substātie:sicut enī materia
nō pōt subsistere sine forma:ita nec forma naturalis sine
Ad scdm mā.ꝛ ideo argm nō valet.¶ Ad 2m dicēdum q esse in re
bus naturalibus pncipaliter consequit̄ ipm cōpositum ꝛ
non ipsam formam: vt ex predictis patet.

¶ Utrum forma sit suū esse vel non. Articulus.3°.

pm argm AD tertium sic pcedit̄. Uidetur q for
ma sit suū eē. Forma enim
dat eē māe:sed illud esse nō dat materie per ali
quid aliud q per subam suam.ergo esse est ipsa
forma.¶ P.Generatio terminat̄ ad formam:
2m argm T.c.14. qꝛ Phs dicit in.2.physicoꝝ q forma est terminus gene/
rationis.Sed omnis generatio terminat̄ ad aliqd esse:vt
In opom pꝫ.ergo forma est idē qd esse.¶ Sed contra est Boetius
qui dicit q in omni eo qd est citra pmuꝫ:aliud est quo est
ꝛ quod est.Sed illud quo est ad minus in simplicibus cu
iusmodi sunt angeli est ipm eē.g ad minus in eis differūt
eē ꝛ forma.¶ P.Oium cōis sentētia videtur eē q eē est
actualitas subsistentis in natura:actualitatē aūt existem
in actu inqꝫtum actu impoe est esse in potentia ad aliqd
vel respectu alicuius s̄m Boetium in libro de hebdoma/
dibus ac per hoc nec pōt esse alicuius variationis subie/
ctum.Quod aūt nō pōt eē in potētia ad aliqd:non pōt ēt
subiectum esse alicui9 accñtis:qre si forma sit idē qd eē:
nulla forma poterit subijci alicui accñti:qd tñ est falsum
de anima rōnali:qre ipsa nō erit idē quod eē suū:ꝛ idem
per ɔsequēs de alijs cum ipsa sit nobilior alijs. ¶ P.Oē
quod est citra primum est participans eē.sed participans
ꝛ participatū nō possunt esse idem nec s̄m rē nec s̄m rō/
nem.ergo in qualibet re citra primum:aliud erit ipꝫ esse
participatū:ꝛ ipsa res participans. Nec potest dici q ipsa
forma differat ab ipso esse s̄m rōnem solum qꝛ cuꝫ huiꝰ
diae cāent̄ ex participationis natura:talis opꝫ q sit diffe/
rentia iter participans ꝛ participatum qualis est modus
participandi.Certum est aūt q forma essentialiter parti
cipat ipm esse:alias eēt ens actu solum s̄m rōnem:quare
opꝫ necessario q forma realr differat ab ipso esse.

RESPÓDEO dicendo q nulla rerū creaturum eē est R. sūo
idem quod eēntia seu idē quod forma:
eo q eē est actualitas omnis rei etiam ipsarum formaꝝ:
ipossibile est aūt q aliquid quod non est actus purus sit
sua actualitas eo q potentia actualitati repugnat:ꝛ ideo
pter deum qui solus actus purus ꝛ simplex est:nulla res
creata est idem oino cū suo eē:nec s̄m rōnem.nec s̄m rē.
¶ Uerūtamen aduertēdum est cū eē sit prima entis per
fectio.ipm esse maiorem habet vnitatem cum suo perfe/
ctibili q aliqua alia perfectio subalis.¶ Ad cuius euidē
tiam sciēduꝫ est q omnis rei create seu generate ordo:vi/
detur eē principium. Nam ex hoc aliquid producitur qꝛ
agentis intentio ordinatur in finē:ꝛ agens ex intētione fi
nis suam actionē ordinat ad aliquid producendum. Ex
quo pꝫ q remoto ordine:remouet̄ ꝛ destruitur causalitas
omnis rei.Ordinis aūt pnm est vnitas:eo q omnis reruꝫ
ordinatio ab vnitate pcedit.Et ideo tam in absolutis q
ēt in his que dependent adinuicē opꝫ vt prioritatē in quo
libet generis ordine vnitas ɔsequat̄: vt sic ꝛ in absolutis:
tāto aliqd est magis vnū in se qnto est pus s̄ꝫ nām sui ge
neris.Et in his que depēdent adinuicē tāto aliqua adin/
uicem maiorē hñt vnitatē quāto sunt pora s̄ꝫ nām. Ma/
nifestū est aūt q in genere pfectibiliū ꝛ pfectionū pmuꝫ
gradū obtinet eēntia ꝛ eē seu eē ꝛ forma:eo q ipm ens ē
pnm siue primū in gñe rerū:ꝛ eē est pma entis pfectio:qua
re necesse est vt ipm eē cū eēntia seu forma maximā ha
beat vnitatē. Propter qd nec ex aliqbus exēplis pōt suffi
ciēter in ɔriū argui:eo q sicut dictum est eē est pma oiuꝫ
pfectio:pp quod maioreꝫ sup oēs alias pfectiones habet
vnitatē cū suo pfectibili.Qd tñ ita intelligēduꝫ est q cū
eē sit effectus forme s̄m cōem snaꝫ:vel pfectio eius:cum
fom aūt ꝛ eātum sue pfectioneꝫ ꝛ pfectibile in naturali/
bus impoe est eē oino idē ēt s̄m reꝫ: impoe est ipm esse
cū sua eēntia omnimodā idētitatē hēre.Et h qdē pōt du
plr ostēdi.¶ Prio qdē ex nā accidētis.Cū enim oē acci/ Prīa rō
dēs sicut ꝛ ois forma seu pfectio se hēat ad pprius subie/
ctū aliquo mō vt actus ad potētiā impoe est purū actuꝫ
alicui accñti subijci.Cū aūt esse sit actualitas ois rei:im/
possibile est ipm eē aliqd hēre potētie admixtū:seu vt ad
aliquod aliud se hēat vt potētia ad actū:eo q nihil pōt eē
nec intelligi in actu nisi per ipsum esse: quare si forma
esset idem quod esse:s̄m substantiam.s.dato etiam q dif
ferrent ratione:sequeretur q in tali forma nullaꝫ eēt ac/
cidens:sed esset actus purus:absoluta ab omni accidenti
quod de nulla creatura dici potest:eo q omnem creaturā
vt creatura est.consequuntur accidentia extranea a sua
substantia.¶ Secundo ex natura participationis. Cer/ R. ē scda
tum est eniꝫ q omnis forma creata participat esse:qꝛ ens
nō ab alio:non est nisi vnū.s.deus.Aut ergo participans

τ participatū est idē: aut nō. Si sunt idē. ḡ cū oīa partici
pant esse ab vno ente: seqtur φ oīa sunt ipm̄ p̄mum ens:
qđ est falsuȝ τ est hereticū. Si aūt nō sunt idem. ḡ forma
nō est idem cū suo esse: nec ēt aliq̄ qditas. Nec potest ad
h̄ rńderi sicut qdam volunt φ eē τ forma differāt ſm rō
nem: sed tñ sunt idem ſm rem. Quia cum nos non pona
mus ad p̄ns dr̄iam inter formam τ esse nisi rōne partici
pationis opȝ necessario vt ſm modū participationis sit
modus dr̄ie: cū effectus sequat̃ cām: τ huiꝰ dr̄ia causet̃ ex
participationis nā: sed forma participat nō ſm rōnē solū
sed ēt ſm rem. Alias cū vnūqđqȝ sit ens simpl̄r in actu
ſm φ participat eē sequeret̃ φ forma eēt ens actu soluȝ
ſm rōneȝ: quare necessario opȝ φ forma differat a suo eē
Ad p̄mū arg^m realr̄ τ nō ſm rōnem tm̄. ⁋ Ad p^m dōm φ sicut materia
τ forma seipsis τ nō per aliquod aliud cōstituunt quidita
tem rei: τ tñ quiditas neutruȝ eoꝝ est: ita τ forma seipsa
dat eē: τ tamē esse non est ipa forma: sed effectus forme τ
Ad 2^m argumētū actualitas rei. ⁋ Ad 2^m dicendum φ sicut pictoris ope
ratio ad parieteȝ coloratū per se terminat̃: τ ēt quodāmō
ad colorē terminat̃: ita τ generatio terminat̃ ad formam
inq̄ntum ipsa est que terminat motū gnātiōis. τ termina
tur ad eē inq̄tū eē est pfectio forme. Vn̄ sicut pfectio τ
pfectibile nō h̄nt rōnē nisi vnius: ita nec forma τ eē h̄nt
rōnē nisi vnius termini: lȝ pprie loquēdo gnātio ad nul
lum istoꝝ pprie terminet̃: sed ad compositum.

⁋ Utrū ipm̄ eē sit suba vel accn̄s. Articulus 4°

Primū arg^m 2. cō. 2. AD quartū sic pceditur. Videt̃ φ ipȝ
esse quod est actus forme
seu essentie sit in genere accidētis. Sēm eniȝ
Phm̄ in. 2. de aīa. suba diuidit̃ in mām: for
mā: τ cōpositū. Sed esse nec est materia nec
forma: alias essent due forme in composito: nec etiam est
compositū: ergo ipm̄ esse nō est suba: sed accidens. ⁋ P̄.
2^m arg^m 2. cō. 17. Esse accidit omni essentie create: sed suba nulli accidit
3^m arg^m ſm Philosophum in p̄mo physicoꝝ. ergo esse est accn̄s τ
non suba. ⁋ P̄. Esse cū nō sit pars cōpositi inest ipsi com
In ante p̄ius. posito τ recipit̃ in ipso. Sed substantia non dicit̃ de sub
iecto nec est in subiecto vt dicitur in p̄dicamentis. ergo
4^m arg^m esse est accn̄s τ nō substantia. ⁋ P̄. Illud qđ fluit ex p̄n
cipijs eētialibus rei est de genere passionis seu acciden
tis: sed eē fluit ex p̄ncipijs eētie. ergo ipm̄ eē est de gene
5^m arg^m re accidētis. ⁋ P̄. Hylarius in. 8. de trinitate distinguēs
eē diuinū ab esse creato dicit. Esse nō est accn̄s in deo: sed
subsistēs veritas. Propter qđ videt̃ cōcludere φ in alijs
6^m arg^m creaturis sit accidēs. ⁋ P̄. Diffinitio debet dicere totam
subaȝ diffiniti: sed si eē est suba: cū diffinitio nō cōcludat
eē: sequit̃ φ non dicat totam subam: ac per hoc φ diffini
tio nō ɔuertat̃ cū diffinito. qđ est iconueniens τ falsum.
In opo^m ⁋ Sed cōtra est: qr̄ vnio formalis que fit in rebus natu
ralibus per gnātionē ad subam terminat̃. Sed vnio par
tiū eētialiū ipsius essentie adinuicē terminatur ad ipȝ
esse. ergo esse est de genere substantie.

R̄ sio. Respondeo dicēdo φ cū suba ſm sue proprieta
tis originē a subsistendo dicat̃: illud
Ad ne non ponāt̃ directe i p̄dicamento. solum directe τ p̄mo est in p̄dicamēto sube: quod pōt per
se subsistere in natura: τ iō cū nec forma: nec mā: nec etiā
ipm̄ eē in nālibus per se subsistant: neutrum hoꝝ p̄mo
τ directe sunt in predicamento substantie. Verumtñ qr̄
p̄ma p̄ncipia rerū τ pfectiones pprias: que dāt rebus vl
timum complemētū oportet esse eiusdē nature cuȝ ipsis:
eo φ nec substantia ex nō substantijs componi potest: nec
ēt possibile est substantiam ab accidente habere imme
diatum τ vltimū cōplementum. Inde est φ lȝ p̄mo τ p̄n
cipaliter in predicamēto substantie sint solum subsisten
tia: per consequens tamē p̄ncipia essentie cuiusmodi sunt

materia τ forma: seu potētia τ actus: necnon prima τ im
mediata omnis substantie pfectio cuiusmodi est ipsum
esse: quod est actualitas omnis substantie τ vltimū cōple
mētum a quo quidem τ omnis substantia actualitatem
habet substantie: spectant ad eandem naturaȝ entis. Vn̄
qr̄ sola illa que primo τ directe sunt in predicamento sub
stantie pprie appellantur substantie: cuiusmodi sūt subsi
stentia: nec ipsam formam: nec ipsum eē proprie loquen
do dicemus eē substātias: sed potius pfectiones quasdam
substātiales: que per reductionē sunt in p̄dicamento iam
dicto: lȝ differenter inquantum. s. forma est in dicto predi
camēto vt p̄ncipium componēs: esse autē vt summa τ im
mediata perfectio entis. Et hoc pōt multipliciter ostēdi.
⁋ Et p̄mo ex p̄oritate nature. Esse eniȝ substātie est p̄us Prima
ſm naturam ipso accidente. sed p̄us ſm gradum nature:
non est eiusdem generis cum posteriori. ergo esse substan
tie non est eiusdē generis cuȝ ipso accidēte. Relinquitur
ergo ipsuȝ eē in genere substātie. Huius aūt rationis ma
ior propositio sic probatur. Impossibile est eniȝ aliquod
ineē alicui nō existēte in actu: qr̄ cum illud qđ non est in
actu sit nō ens simpliciter ſm Phm̄. sequeretur φ ens
eēt in non ente quod est impossibile. Sed accidētis eē est
inesse. Ex quo sequitur φ substantia in actu p̄supponatur
omni accidenti ſm nām: q̄re cum nulla substātia sit actu
nisi per suum eē substantiale: opȝ necessario dicere φ eē
substantiale ipsius substantie precedat ſm naturam oē
accidēs. Minoris aūt pbatio est: qr̄ sub eodē genere non
cōtinētur nisi spēs: spēs aūt equaliter participātes genus
sunt coequales sub genere. Relinquitur ergo ex dictis φ
eē substantiale sit per reductionē in genere sube siue sue
essentie quam informat: τ nō in genere accidētis. ⁋ Scđo Scđa rō
hoc pōt ostendi ex dr̄ia sube τ accidētis. Si enim sint ali
qua duo diuersoꝝ generum quoꝝ vnum differat ab alte
ro: per aliquod sibi coniunctuȝ impoīe est vt illud per qđ
vnuȝ ab altero differt p̄dicet̃ de altero a quo differt: sicut
si nigrum differt ab albo per nigredinem impoīe est vt al
bum p̄dicetur de nigro: vel albedo de nigredine: vt albe
do est nigredo: hoc eniȝ iplicat cōtradictionē. Modo aūt
est ita: φ suba differt ab accidēte per ipsam subsistētiam
siue in hoc φ subsistit p se: non aūt per accidēs. Subsistē
tia aūt sube est ipm̄ esse substātiale. Nā nulla substantia
subsistit vel subsistere pōt nisi per ipm̄ eē subale: ipossibi
le ḡ est vt eē subarū sit accidēs: qr̄ tūc id per qđ vnum ge
nus differt ab altero p̄dicaret̃ de altero: qđ implicat ɔdi
ctionē vt dictum est. ⁋ 3° hoc pōt ostendi ex pportione 3° ratio
actus τ potētie. Nullum eniȝ ens est in nā: nec ēt ipsa for
ma qđ sit in actu nisi per ipm̄ eē. Vn̄ separato eē ſm intel
lectū a formis: remanēt in potētia τ nō in actu. Ex quo pȝ
φ eē se hēt ad oīa sicut actus τ pfectio: τ φ oīa cōparata
ad ipm̄ h̄nt rōnē potētie τ rei impfecte: q̄re cū actus τ po
tētia sint in eodē genere cū ēt illud qđ est nobilissimū in
genere subarum τ est p̄mū ipsarū cōplemētuȝ non possit
eē accn̄s: qr̄ sic suba depēderet ab accidēte q̄tuȝ ad illud
qđ est nobilissimū in ea: sic ēt accn̄s eēt nobilius suba qđ
pȝ esse ipoīe. Incōueniēs ergo est ipm̄ eē in genere accidē
tis eē. ⁋ Cuius ēt alia rō eē pōt: qr̄ cuȝ oēs sube sint entia 4° ratio
inq̄tū participāt eē: si eē subale eēt in genere accidentis:
sequeret̃ φ oēs sube eēnt entia per accn̄s: qđ est inconue
niēs. Hec aūt que hic dicimꝰ: dicimꝰ sine alioꝝ p̄iudicio.
Scimus enim plures eē opposite opiniones. Hec autem
dicimus. qr̄ illa opinio videtur falsa τ impossibilis: τ pau
cis roborata rationibus vel argumentis. ⁋ Ad primum Ad p̄mū arg^m
ergo dicēdum est φ ens ſm Philosophum in primo phy 2. c. 78.
sicorum. diuiditur duplici diuisione. vȝ per potentiam τ
per actum: τ 2° p decem predicamenta. Et quidē ſm φ
diuidit̃

diuiditur in decem predicamenta sic conuenit ei illa diui
sio que tangitur in argumento: ratione .s. vnius mēbri sue
diuisionis qđ est substātia. In hoc enim solo inueniť mā:
forma: ꝛ compositū. Nam in accidentibus non sunt vere
illa tria: sed aliqđ ad similitudinē istorū puta subiectum
loco materie ꝛc. Et in ista quidē diuisione nō cadit eē nisi
forte distorte inquātum .s. vt infra patebit esse aliqualiter
potest reduci ad formā: vt effectus ad causas. Scđm autē
ꝙ ens diuiditur in potētiam ꝛ actum sic circuit omne ge-
nus: ꝛ est vnū de transcendentibus: q̄ꝛ in quolibet genere
inueniť potētia ꝛ actus: ꝛ sub hac diuisione cadit ipsum
esse inquantū .s. reducitur ad actum. Et huius signū est q̄ꝛ
esse similiter inuenitur in quolibet genere sicut actus. Nā
esse substantiale est in genere substātie per reductionē: eē
aūt accidētiū similiter est in genere accidētis: ꝛ ita pꝫ ꝙ
Ad scđm argumētū nō sequiť. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ aliqđ potest dici
accidēs alteri duobus modis. Uno modo vt dicať aliqđ
accñs alicui omne qđ nō est pars eēntie eius etiā si ipsuꝫ
ſm naturā suā non sit in genere accñtis: sicut dicimus ꝙ
differētia accidit generi: eo ꝙ nō est pars essentie generis
Accñs alr̄ dupl'r lꝫ ipsa diã sit in genere sube. Alio mō dř aliqđ esse accñs
q̄ꝛ est ꝛ inest alteri per modū accñtis: ꝛ est accidēs ſm suā
naturā. Et ad huius qdē euidētiā sciendū est ꝙ ad hoc vt
aliquid insit alteri per modū accñtis tria requiruntur. Nā
Que exi- guntur ad accidens cū accidēs sit quedā forma: oīs aūt forma sit quedā perfe
ctio. Primo requiriť ꝙ illud qđ inest per modū acciden-
tis perficiat subiectū propriuꝫ perfectione extranea a nā
subiecti. 2° v̄o q̄ꝛ accñtis esse est inesse subiecto: subiectuꝫ
aūt dicit aliqđ actu existēs: requiriť ꝙ illa perfectio que
dꝫ inesse p̄ modū accñtis psupponat subiectū actu eē: sicut co
lor psupponiť actu q̄ntū. Tertio v̄o cū accñs sit p̄fectio ex-
tranea vt dictū ē: reqriť vt subm accñtis possit eē sine eo
si sit accidēs separabile vt lapis sine albedine. Uel ꝙ sub-
iectum possit intelligi perfectum aliqua actuali perfectio
ne: si sit accidēs inseparabile: etiā absqꝫ hoc vt aliquid de
illo accidente intelligatur. Naꝫ sic homo potest intelligi
actu homo absqꝫ hoc ꝙ intelligatur aliquod de risibilita-
te ipsius. Cuius ratio est: q̄ꝛ cum omne accidēs sit de per-
fectionibus extraneis: vel ad minus de perfectionibus se-
cundis: necesse est vt subiectum cuiuslibet accidentis siue
separabilis siue non: saltem possit intelligi etiā absqꝫ hoc
ꝙ aliquid intelligatur de inherentia accidentis. Nullum
autem istorum trium conuenit ipsi esse substantiali. Naꝫ
esse substantiale non perficit subiectū perfectione extra-
nea a natura ipsius: sicut nec actualitas rei perficit ipsam
rem extranea perfectione. Esse autē est actualitas omnis
rei. Similiter etiam ipsum esse substantiale non presup-
ponit substantiam in actu quin potius (vt dictū est) ipsuꝫ
est actualitas omnis rei. Similiter etiam tertio ipsa sub-
stantia nunq̄ꝫ potest intelligi eē actu nisi aliquo modo in-
telligatur habere esse actuale eo ꝙ ſm Auicēnam primū
qđ cadit in intellectu est ens. Ex quo patet ꝙ ipsum esse
nullo modo inest per modū accidentis. Non enim omne
qđ inest alteri: vel est in alio: est accidēs. Sicut videmus
ꝙ forma inest materie: ꝛ est in ipsa: ꝛ tamen non est acci-
dens: sed requiritur ꝙ concurrant illa tria que dicta sunt:
quorum nullum conuenit ipsi esse. ¶ Ad argumentum
ergo dicendum ꝙ lꝫ esse accidat essentie: non tamen acci-
dit ei per modum accidentis secundo modo dicti: sed pri-
mo modo dicti: lꝫ etiam in illo exēplo non sit omnimodo
similitudo: eo ꝙ genus ꝯtrahitur per diãm: nō aūt essen-
tia per esse: sed potius econuerso. Sed in hoc non est vis.
2° capite Exempla ponimus non vt omnino ita sit: sed vt sentiant
Ad 4ᵐ ar gu. qui addiscūt ſꝫ Phm in libro poꝫ. Et per hoc patet solu-
tio ad 3ᵐ ꝛ 5ᵐ argumētū. ¶ Ad 4ᵐ dicēdaꝫ ꝙ illa ppositio est simpliciter falsa si absolute intelligatur. Nam qui-
ditas rei cātur ꝛ resultat ex principiorum essentialiuꝫ cō-
positione: ꝛ tñ ipsa nō est accñs: sed potius cū effectus de-
beat assimilari sue cāe illa que primo ꝛ imediate ex eorū
cōiunctione cāntur oportet esse in eodem genere cū ipsis:
cuiusmodi sunt natura rei ꝛ esse substantiale ipsius. Sed
tamē si volumus verificare illā propositionē opꝫ nos ad-
dere illa tria que posita sunt in solutiōe alteriꝰ argumēti.
Sic enim illud qđ fluit ex principijs iam ꝯstitutis in esse
substātiali vel ſm tp̄s vel ſꝫ nām. Et illud qđ fluit ab eis
vt p̄fectio extranea a nā eoruꝫ: ꝛ illud qđ ita fluit vt sine
intellectu eius possint intelligi p̄ncipia essentialia: sine du
bio erit accidēs. Si autē iste tres conditiones nō addanť
propositio continet falsitatem. ¶ Ad 6ᵐ dicēdū ꝙ q̄ꝛ so- Ad 6ᵐ ar gumentū
la forma specifica constituit in determinato gradu entis
naturam rei: inde est ꝙ ſm Phm in 7° metaphysice. sola T.c.13.
species diffinitur. Ipsum autez esse consequitur nām speī
non inquātum natura talis: sed potius ſm ꝙ hꝫ indiuidua
ri in certo supposito: q̄ꝛ ꝛ per hoc determinatur ad eē. ꝛ iō
non oportet ꝙ esse ponatur in diffinitione: cum natura spe
cifica non diffiniatur vt indiuiduata est: sed inquantum
talis est. Unde non sequiť ꝙ diffinitum non conuertatur
cum diffinitione: cū sola natura diffiniatur. vt dictum est.

¶ Utrum esse sit effectus forme. Articulus quintus.

A D quintū sic procediť. Uideť ꝙ esse nō sit effectꝰ forme. ¶ Nā 1ᵐ arᵐ.
oīs forma sicut ꝛ oīs creatura est ens per esse
suū. Sed nihil est sibiipsi cā eēndi. ergo esse
nō est effectus forme. ¶ P. Cū oīa cōparenť 2ᵐ arᵐ.
ad eē sicut potentia ad actū: etiā ipse forme: opꝫ dicere ꝙ
esse ꝛ rōne actualitatis ꝛ rōne simplicitatis sit nobilius
oībus entibus. sed cā debet eē nobilior suo effectu. ergo eē
nō est effectus alicuius forme create. ¶ P. Uideť ꝙ simr 3ᵐ arg.
nō possit esse effectus alicuius agentis naturalis. Naꝫ oīs
cā est simplicior suo effectu. Sed nullum agens naturale
est simplicius eē. ergo ꝛc. ¶ Sed cōtra est sententia Aristo Oppō
telis ꝛ cōis opinio que teneť ꝙ forma est que dat esse rei.

Respondeo dicendo ꝙ ista qō dupl'r solui pōt. Uno R. isto.
modo vt dicamus ipsuꝫ eē vere a for-
ma cāri. Nā generatum in nā est effectus oīum quatuor
cāuum eo ꝙ omnes cause ad quālibet generationē cōcur-
rūt. Sed tñ q̄ꝛ cā a causando dř: ideo cū quatuor sint cāe.
lꝫ cōpoᵐ sit oīuꝫ cārū cōis effectus: oportet tamē cuilibet
cause aliqđ in ipso cōposito assignari ꝙ sit pprius ꝛ spe-
cialis effectus: sicut videmus ꝙ effectus finis est ordo al-
terationis ꝛ motus oīum p̄ncipioꝝ ac totius generatiōis
in rē generatā. Effectus aūt mãe est rō patiendi vel aliqđ
simile. Effectus autez efficiētis est factio ipsius generati:
quare cū forma sit nobilissima inter cās quātū ad rōneꝫ
agēdi: cū ipsa sit actus opꝫ vt ei aliquē specialē ꝛ nobilio-
rem assignemus effectum: ꝛ hoc nos dicimus ipsum esse.
¶ Ubi tñ aduertēdū est ꝙ ipsa formalis cā oēs cās exce
dit in tribus. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est ꝙ nomē cāe Excessus formalis
originem habuit ab actu essendi siue a cōione nāe. Illud cause ad
enim dicimus hēre rōnē cāe qđ pōt alteri cōicare suā nāꝫ: alias cau-
cōicatio aūt nāe cōsequiť actū. Unde videmus ꝙ quāto sas i tribꝰ
accñtia sunt magis in actu: tanto magis se cōicant ſm na-
turam. Inter oēs aūt cās: ipsa forma plus habet de actua
litatis nāꝫ: q̄ꝛ ipsa est essentialiter actus: ꝛ ideo inter omnes
cās ipsa est nobilior quātū ad rōnē cāndi. Lꝫ enim finis
in mouendo omnes excedat: tñ in essendo ipsa forma ma
iorem nobilitatē dř hēre ratione iam dicta. Ex quo etiam
sequitur ꝙ ipsum esse hꝫ maximā nobilitatē inter omnes
effectus. Quia v̄o oīs cāe vel agētis intētio est suā simili-
tudinē p̄ducere in effectū. Unūqđqꝫ aūt agit inquātū est

in actu. Inde est ꝙ quāto aliqd minus habet de potētiali tate ⁊ plus de actu tanto similiorē sibi ꝓducit effectum. Et iō cū inter oēs alias causas forma plus hēat de actualitate ⁊ minus de potētia vt dictū est: opꝫ vt eius effect⁹.s. ipsiuꝫ eē: maiorē hēat similitudinē in nā cū sua cā: adeo vt ad idē genus reducatur cuꝫ ipsa. Et qꝛ similitudo ⁊ actus sunt cā vnitatis: adeo ille cāe que multā admixtionem potentie hnt opꝫ vt distēt a suis effectib⁹: ⁊ sic ꝑm substātiā ⁊ ꝑm subiectū. Propter qd ille que nihil vel parū de potētialitate pticipāt: tn̄ hnt ad suos effectus vnitateꝫ vt ipse effectus non existat ab ipsa cā separatus: sed remaneat in ipsa quasi perfectio: sicut patet in luce cuius effectus est lucere: qui tn̄ effectus in ipsa luce remanet q̄si eius ꝑfectio. Sic etiā pꝫ in effectibus ⁊ actionibus intellectus: que nō diuidunt ab intellectu sed remanent in ipso quasi eiusdē sue cause perfectio ⁊ vltimum cōplementum. Huiusmodi autem coniunctionis ⁊ vnitatis nulla alia ratio est nisi actualitas talium causarū. Et cum forma sit actus tn̄: inde est ꝙ effectus eius qui est esse: tantam vnitatem cum forma habet vt ab ipsa nullatenus separetur: quin potius in ipsa remanet huiusmodi effectus cum sit sue cause perfectio: sicut lux est effectus ipsius lucis: ⁊ verbuꝫ similiter est effectus intellectus ⁊ perfectio: ita tamē ꝙ qꝛ forma in rebus compositis non potest per se subsistere sequitur ꝙ nec ipsa possit esse subiectuꝫ ipsius. Ex his ergo omnibus patet ꝙ in tribus differt effectus forme ab alijs causis.s. in nobilitate propter nobilitatem sue cause. In idētitate nature: ⁊ vnitate ad suam causam propter eius actualitatem perfectam. ¶ Ad primum ergo dicendum ꝙ qꝛ sicut iam dictū est. effectus forme est adeo coniunctus sue cause vt sit quedam eius perfectio: huiusmodi autē effectus est esse: vt pꝫ ex dictis. Inde est ꝙ necessario forma oportet esse aliquo modo causam sui esse. Et hoc quidem non est inconueniens scilicet ꝙ aliquod sit sibi causa essendi formaliter: lꝫ non efficienter. Et ꝙ hoc quidē non sit impossibile patet ex agentibus. Potest enim aliquod eē causa alicuius effectus dupliciter. Uno quidem modo vt sit causa sufficiens ⁊ totalis ad illud producendum: sicut efficiens est sufficiens causa factionis. Alio modo vt sit aliquod causa alterius ⁊ si aliquo modo: non tamē sufficiēs ⁊ totalis: sicut virtus nutritiua est factiua carnis: sed hoc non nisi virtute anime. Si ergo primo modo loquamur de causa: sic nihil est sibi causa essendi: eo ꝙ ad productionem ipsius esse requiritur productio forme: que produci non potest nisi per actionem agentis. Ex quo patet ꝙ ad productionem ipsius esse ⁊ requiritur agens ⁊ requiritur forma: ita tamen ꝙ neutrū est per se sufficiens causa producendi illud: sed ambo simul. Nam agens efficit ipsum esse inquantum producit substantiam forme ad quā esse consequitur: forma autem producit ipsum esse inquantuꝫ ab ea immediate fluit. Et sic patet ꝙ lꝫ forma sit aliquo modo causa essendi: tamē non sufficienter vel totaliter eo ꝙ illud nō producit nisi virtute agentis: seu creātis ipsaꝫ. ¶ 2° autem potest ostendi ex intellectu ꝓpositionis. Nā quādo dicitur ꝙ nihil est sibi causa essendi: li essendi pōt supponere vno modo ꝑm eē qd est quiditas rei vt sit sensus nihil est sibi causa essendi. id est nihil est causa sue substantie vel nature. Et sic propositio est vera. ¶ Alio mō li essendi potest supponere pro ipso esse qd est actus essentie: ⁊ sic propositio est falsa. Uidemus enim ꝙ lux est sibi ipsi causa lucendi: ⁊ sic forma: lꝫ non sit causa sue substantie: qꝛ illam habet ab agente: nihil tamen prohibet ipsam dicere causam sui esse: maxime cum ⁊ hoc ipsum causet in virtute agentis vel creantis ipsam. vt dictum est. Si autē obijciatur ꝙ non ens non potest esse causa alicuius: forma autē non potest habere rationeꝫ entis in actu nisi per esse. Dicendū ꝙ in his que non producuntur per motum nihil prohibet simul produci causam ⁊ effectum tpe: lꝫ natura sit inconueniens: sicut videmus ꝙ simul ⁊ in eodem instanti producuntur lux ⁊ splendor: ignis ⁊ calor: pomum ⁊ color. Et tamen splendor est effectus lucis: ⁊ calor effectus ignis: ⁊ color pomi. Similiter ergo cum esse non causetur a forma per motum simul poterit vtrūqꝫ produci. ⁊ tamen vnum erit causa alterius. ¶ Ad 2m dicendum ꝙ esse producitur a forma in virtute agentis: eo ꝙ esse ⁊ forma simul producuntur. vt dictum est. Et in omnibus talibus que.s. simul producuntur: vel oportet ꝙ ambo similiter producantur ab agente aliquo: vel ꝙ primuꝫ producat in eodem instanti 2m in virtute agentis vel creātis ipsum. Manifestum est autem ꝙ agens non producit ipsam formam: ⁊ per consequens ipsum esse nisi inquātū actu habet esse. Ex quo patet ꝙ ⁊ si esse poneret nobilius q̄ forma: non tamen esset nobilius q̄ agens consideratuꝫ inquantum habet actu esse. Sic enim equalitas nobilitatis: ⁊ si non attendatur in forma: esset tamen in eo virtute cuius causat ipsum esse: ⁊ hoc sufficit. Sic enim videmus ꝙ lux sua virtute producit formas substantiales que sunt nobiliores ipsa luce: sed tamen nō sunt nobiliores anima orbis in cuius virtute lux illas efficit. ¶ Uel dicat ⁊ melius ꝙ illa propositio ꝙ effectus est nobilior sua causa: sic debet itelligi: ꝙ.s. effectus simpliciori modo preexistit in virtute cause q̄ in se. Sicut videmus ꝙ accidentia cum sint forme simplices videntur esse simpliciores suis causis que videlicet sunt substantie composite. Sed tamē si consideretur virtus qua substātia producit huiꝰ accidētia: sic non est dubiū ꝙ accidentia simpliciori modo atqꝫ nobiliori sunt in virtute productiua substantie q̄ in re. Similiter ergo dico de esse ꝙ simpliciori modo ⁊ nobiliori modo est in virtute productiua forme q̄ in ipso supposito. ¶ Nec potest instari in hoc ꝙ esse est actus tn̄: ⁊ cum omnis actus quanto magis est absolutus a potentialitate: tanto est perfectior: ⁊ ita cum esse quādo est in virtute forme videatur esse magis permixtum potētie q̄ qn̄ est in supposito: videtur solutio predicta nulla esse. Nam lꝫ esse quantum ad perfectionem nature perfectius sit in supposito q̄ in virtute forme: tn̄ qꝛ virtus forme est actiua ⁊ non passiua: ⁊ qꝛ ipsum eē: in virtute quidē forme est quasi intētionaliter: in supposito aūt est realiter. Inde est (simpliciter loquēdo) ꝙ ipsuꝫ eē in virtute forme est simpliciori ⁊ nobiliori modo. Et hoc nō requiritur ad cause nobilitatē. Nam de omnibus effectibus hoc verū est ꝙ.s. ⁊ si nō nobilius ⁊ simplicius: tamē ꝑfectius sunt in seipsis q̄ in suis causis. ¶ Ad 3m patet rn̄sio per ea que dicta sūt qꝛ ⁊ si agēs sit magis compositū: tamē nō agit nisi inquātum est actu: ⁊ nō est in actu nisi per ipsum eē: ⁊ iō ꝑꝫ hoc proportionaliter seruatur simplicitatis equalitas in causa ⁊ effectu. ¶ Et hec de dicto eē dicta sufficiant. ¶ Hic est ergo vnus modus soluēdi qōnē satis probabilis. ¶ Sed lꝫ forte non sit cōtrarius veritati: tn̄ qꝛ nouus est: nec oīno concordare videt dictis nostrorū maiorū: nos possumus alr̄ ridere. Dicamus ergo ꝙ ipsa forma est principiū quiditatis cōplens rei naturā. Solū enim tūc ꝑm Phm in 2° physicorū aliqd dr̄ hr̄e nām: qn̄ habet formā. Ad completionē aūt nāe rei sequit ipsum eē: sicut ad cursum sequit currere: ⁊ aliqualiter lucidū esse consequitur lucere: eo ꝙ eē nihil aliud est q̄ actualitas ⁊ cōplemētū nāe cuiuslibet rei. Cū aūt potissima rei ꝑfectio in nā ꝑcipue sit intenta: nece est vt istud rei vltimū cōplemētū qd appellam⁹ eē: sit ab agēte ⁊ producēte substātiā rei efficiēter ꝓductū tā q̄ illud qd est vltimū ⁊ ꝑfectissimū in effectu huiꝰ naturalis

Ad p̄ mā arg^m

Nihil eē sibi causā essendi duplicit̄ pōt intelligi.

Ad 2m arg^m.

Illa ꝓpō. Ef̄ns est nobilior q̄ causa ē nobilior effectu.

R̄ eplica.

Ad 3m arg^m.

Al^s modus soluēdi q.

E.c.li.

ralis agentis: vt sic eã p̄ncipaliter ipsius eē per modū efficientis sit agēs: ⁊ tñ nihil p̄hibet vt dicat̄ ⁊ sit eã ipsi⁹ eē inquātū per formā cōplet nã rei: ad quā ꝯsequit̄ ip̄m eē: ⁊ in qua solū eē inuenit̄ receptū. Et s̄m hāc pōnē quā credim⁹ eē verā. p̄z r̄nsio ad obiecta: q2 p̄cedūt ac si forma causaret eē p modū efficiētis qđ nō ꝯcedim⁹. Qō. IIII.

Postq̄ determinatū est de formis s̄m se ⁊ earū p̄prietatibus quātū p̄tinet ad p̄ns negociū: ꝯñr agēdū est de ipsis per cōparationē ad alia. Ex hoc enim ꝙ ipse forme: vl' ad actus rōnis vel opatiōes p̄prias vel ad ipsam mãm seu ad p̄pria supposita a diuersis diuersimode comparant̄: multi in varios inciderunt errores: quos hic s̄m nostre scīe modulū extirpare intēdim⁹. Propter qđ circa hoc quadrupl' versabit̄ disputatio ad p̄ns. ❡ Ut. s. p̄io querat̄ de ipsis formis per cōparationē ad actus ratiōis. ❡ 2° v̄o de formis in cōparatiōe ad act⁹: ⁊ opatiōes ipsarū. ❡ 3° v̄o de ipsis in cōparatione ad mãm. ❡ 4° ⁊ vltimo de ipsis in cōparatiōe ad suppositū. ❡ Circa p̄m autē querunt̄ tria. ❡ Primo qđ est illud qđ designat̄ per diffinitionē. Utrū. s. forma tm̄: vel potius compositū ex mã ⁊ forma: seu aliqđ 3ᵐ ꝯ̄ns ista. ❡ 2° vtrū forma possit predicari de eo cuius est forma. vel si non: queratur quid sit illud qđ īportat̄ in rōne p̄dicari essentialis. ❡ 3° vtrū supposita pluralitate formarū possit saluari predicatio superioris de inferiori: vel non. vt cum dico homo est animal.

❡ Quid est illud qđ designat̄ per diffōnē. Arti. primus.

Ad primū sic p̄cedit̄. Uidet̄ ꝙ diffō dicat solā formā. s̄m enī Ph̄m in 2° phy^r. forma est exēplū ⁊ rō quiditatis rei. Unde cū per Ph̄m diffō nihil aliud sit q̄̃ ōrō indicās quid est eē. ergo diffō dicit formã tm̄. — T.c.28. 1ᵐ argᵐ.

❡ P̄. s̄m ph̄m in 2° phy^r. p̄tes diffōnis reducunt̄ ad genus cāe formalis: s3 nullū cōpoᵐ est in genere cāe formalis. ḡ diffō nō dicit qđ cōpoᵐ sed formā tm̄. — 2ᵐ argᵐ. T.c.31.

❡ In ꝯ̄triū est q2 s̄m Ph̄m in 2° meta^ce eadē sunt p̄n° eēndi ⁊ cognoscēdi: sed p̄nᵐ cognoscēdi potissimū est diffō cū sit demōstrationis mediū cuius effectus est scīa s̄m Ph̄m in p̄mo posteriorū. q̄re cū p̄nᵐ eēndi nō sit solū forma verū etiam mã: op3 ꝙ per diffinitionem vtrūq3 ipsorum designetur. — Oppō. T.c.4. T.c.5.

Respondeo dđo ꝙ hoc esse ⁊ rōne ⁊ antiquoꝝ cōi assertiōe est p̄batū ꝙ. s. per diffōnem rei nã seu qditas designat̄. Et iō ad huius qōnis elucidationē op3 videre quid in nāe seu qditatis noīe impoūt̄. — R̄nsio. Quid sit nā vl' qd ditatis no mine īpor tetur.

❡ Ad cuius euidētiã sciēdū est ꝙ cū forma substantialis s̄m substātiã suã sit actus in genere sube: mã v̄o s̄m illud qđ est sit po° in eodē genere: po° v̄o ⁊ actus eiusdē generis nālē habeāt īclinationē adinuicem necesse est vt ipsa mã cū forma in cōpositis eēntial' vniat̄. Alias eni3 seq̄ret̄ ꝙ oēs forme nāles eēnt sepabiles s̄m plonicoꝝ sniam ⁊ ꝙ oēs haberēt cognoscēdi seu itelligēdi v̄tutē: eo ꝙ vnūqđq3 inti̇̃ est cognoscitiuū inquātum est sepabile a mã s̄m Ph̄m in 3° de aīa. Manifestū est aūt ꝙ ex his q̄ eēntial' vniunt̄ neceē est vt aliqđ 3ᵐ resultet: qđ īpoīe est eē alterū extremoꝝ: ꝙ qdē sit cōpoᵐ ex vtrisq3: vt probat Ph̄s in fine. 7. meta^ce. Quare cū hāc oēs dicant rei eēntie nãm q̄ est ex p̄ncipijs eēntialib⁹ ꝯstituta: hāc aūt vt p̄z ex dictis cōstet eē cōpoᵐ. manifestū est rei cōposite nãm: ⁊ per ꝯ̄ns illud qđ significat̄ per diffōnē ipsius: nō eē solã formā: nō mãm tm̄: sed aliqđ ex vtrisq3 cōpoᵐ. — T.c.14. T.c.60. Quid sit na qditas seu nã.

❡ Ad p̄m ergo dđm ꝙ l3 forma a Ph̄o dicat̄ rō qditatis rei: eo. s. ꝙ per ipsam cōplet̄ rei substātia a qua trahit̄ qditas rei: tñ Ph̄s non dicit ꝙ forma sit qditas sed rō qditatis. vt dictū ē. — Ad p̄m argᵐ.

❡ Ad 2ᵐ dđm ꝙ duplex est mã: q̄dā enim est mã indiuidualis: ⁊ hec nō intrat diffōnē. Quedā aūt est mã cōis: ⁊ hec intrat diffōnē3: eo ꝙ est pars nāe rei: vt ex superioribus p̄z. Unde ipsa nã ex forma ⁊ tali mã ꝯstituta se h3 ad indiuiduū q̄si formale. Sicut enim forma limitatur in mã ita nã huiꝰ cōis limitat̄ ⁊ indiuiduat̄ in ipso indiuiduo per determinata accñtia: ⁊ ad certū suppositū. Uñ argᵐ nō tenet. Nō enim p̄tes diffōnis reducunt̄ ad formā tanq̄3 ipse sint forme tm̄. sed quasi quoddam formale vt dictum est. — Ad 2ᵐ argᵐ. Mã duplex.

❡ Utrū forma possit p̄dicari de eo cui⁹ ē forma. Arti. 2°.

Ad secūdū sic p̄cedit̄. Uidet̄ ꝙ forma possit p̄dicari de eo cuius est forma. ❡ Rō enim rei p̄dicat̄ de ipsa re: sicut disgregatiuū visus p̄dicat̄ de albedine: sed s̄m Ph̄m in 2° phy^r forma est rō qditatis rei. ergo forma pōt p̄dicari de qditate ⁊ suba rei. Unūqđq3 aūt ē idē cum sua qditate s̄m Ph̄m in. 7. meta^ce. — p̄ᵐ argᵐ. T.c.28. T.c.20.

❡ P̄. Scđm Boetiū oē p̄dicatū h3 rōnē forme: sed illud qđ p̄dicat̄ de aliquo eēntial' verissime habet rōnē p̄dicati: ergo vt videtur illud qđ de aliquo eēntial' p̄dicat̄ habet rōnē forme ⁊ nō cōpositi. — 2ᵐ argᵐ.

❡ Sed cōtra. Pars nō predicat̄ de toto: sed forma habet rationem partis: ergo ⁊c̄. — Oppō.

Rn̄deo dicēdo ꝙ noīe forme aliqñ significatur ipsa pars cōpositi que dat eē mãe: Aliqñ aūt noīe forme significat̄ essentia vel nã rei. Et siqdē formā accipiamus p̄mo mō: sic impoīe est ipsam eēntial' p̄dicari de eo cuius est forma: pōt tñ p̄dicari denoīatiue. Uñ nō dicimus ꝙ hō sit aīa: sed aiatus. Et huius qdē rō sic pōt assignari. Sic eni vult Porphyrius. Oīs p̄dicatio aut est superioris de īferiori: aut est eq̄lis de eq̄li: īferius aūt p̄dicari ē impoīe. vt ipse dicit. Manifestū est aūt ꝙ oīs p̄s cōparata ad totū h3 rōnē min⁹ cōis respectu sui toti⁹: s3 oīs forma p̄mo mō accepta est p̄s nāe rei. vt supra ostensum est. quare īpoīe est vt ipsa de eo cuius est forma eēntial' predicet̄. — R̄nsio. Lū° de sbe.

❡ Rō aūt q̄re p̄s de toto predicari nō pōt est ista. Necesse est enim ꝙ in oī p̄dicatione eēntiali p̄dicatu3 sit idē essential' cū ipso subiecto. hoc aūt eē nō pōt si in noīe predicati importet̄ p̄cisio alicuius ꝯtēti in significato subiecti. Nã illud qđ itelligit̄ ab aliquo p̄cisum non est ide3 cū illo: ⁊ ita dicere ꝙ p̄dicatū sit eēntial' idē cū subiecto: ⁊ ꝙ aliqđ p̄scindit̄ a significato subiecti est implicare cōtradictionē. Manifestū est aūt ꝙ ab intellectu p̄tis p̄scidit̄ intellectus totius. impoīe est ergo vt p̄s p̄dicet̄ de toto: ⁊ per ꝯ̄ns nec forma de eo cuius est forma. — Quare p̄s nō p̄dicet̄ de toto.

Si aūt forma accipit̄ 2° mō. s. pro eēntia vel pro nã: sic dico ꝙ ipsa eēntia pōt significari vt pars: vt cu3 dico aīalitas vel humanitas. Et dico ꝙ significat̄ vt p̄s eo ꝙ sic accepta a suo significato p̄scindunt̄ mã signata ⁊ accñtia. Per humanitatē enim nō significat̄ nisi illud vñ hō est hō: hec aūt nō sunt accidentia nec mã signata. ⁊ iō cum p̄s nō p̄dicet̄ de toto vt dictū est: essentia sic accepta non predicat̄ de toto. Alio modo pōt significari essentia vt totū: ⁊ totū dico eo ꝙ per nomē nō includit̄ nec excludit̄ aliqđ qđ inueniat̄ in supposito: sic aūt significat̄ per nomen animalis ⁊ hominis: ⁊ sic essential' p̄dicat̄. Patet ergo ꝙ forma nō predicat̄: ⁊ aliqđ est qđ p̄dicatur: q2 essentia vel nã absolute cōsiderata ⁊ significata vt totum: l3 etiã tali essentie non cōpetat rō generis vel sp̄ēi nisi s̄m eē qđ h3 in intellectu: vt alibi h3 ostēdi. — Essentia rei pōt significari vt p̄s ⁊ vt totum.

❡ Ad p̄m ergo dicendū ꝙ ratio aliqñ sumit̄ pro qditate seu diffōne rei: ⁊ sic ratio p̄dicat̄ de ipsa re. Aliquādo sumit̄ pro p̄ncipio seu pro aliqua parte principali ipsius rei sicut dicimus ꝙ lux est ratio coloris. Primo ergo mō p̄cedit argᵐ. 2° aūt mō intelligit̄ v̄bu3 Ph̄i dicentis ꝙ forma est ratio quiditatis rei. — Ad p̄mū argᵐ.

❡ Ad 2ᵐ dicendum ꝙ per illam rationē nō cōcludit̄ ꝙ predicatum sit forma: sed ꝙ teneat solum locum forme quasi quoddam formale respectu subiecti: ⁊ hoc bene ꝯcessu3 est ēt sic p̄z. — Ad 2ᵐ

¶ Utrum posita pluralitate formarum possit saluari pre-
dicari superius de inferiori. Articulus tertius.

Ad tertiū sic proceditur. Uidetur q̄ suppo-
sita pluralitate formarū pos-
sit saluari p̄dicatio sup̄ioris de inferiori: puta
p^m arg^m. generis de specie. ¶ Et p̄bat̄ sic. De quolibet
eniz affirmatio vel negatio est vera. Sed nō
supposita pluralitate formarū impossibile est saluari p̄di-
catio nature generis de specie. ergo ad saluādū huiusmo-
di predicationē opz supponere plures formas. Probatio
minoris est: q2 forme diuersarū specierum impossibile est
T.c.io. q̄ sint equales cum sint sicut numeri s̄m Ph̄m in.8.me-
taphysice. sed forma generis equaliter inuenit̄ in oībus
speciebus. Ergo vel opz dicere q̄ alia sit in cōposito for-
ma generis a formis specificis: vel oportet destruere eq̄-
2^m arg^m. litatem predicationis que est inter genus ⁊ speciē. ¶ P̄.
Omne superius ⁊ magis cōmune pōt p̄dicari de suo infe-
riori s̄m sniam Porphyrij: sed supposita pluralitate for-
marū adhuc genus erit magis cōmune ⁊ sup̄ius respectu
spēi. ergo suppositis pluribus formis adhuc saluatur pre-
3^m arg^m. dicatio superioris de inferiori. ¶ P̄. Si eadem sit forma
generis ⁊ spēi cum genus dicat totam essentiam specierū
sequeretur q̄ eadem sit essentia omnium specierum: sed
que conueniunt in essentia conueniūt in specie: quare oēs
Ad oppo situm. species conuenirent in specie. ¶ Sed contra est: q2 si alia
est forma generis a formis specierū: tunc aut species sunt
eedem generi essentialiter aut non. Et si quidem nō sunt
Impossi tio plura litatis for marum. eedez: sed potius est alia speciei essentia. ⁊ alia generis: cū
vtraqz essentia sit in specie sequitur q̄ in qualibet specie
sint due essentie omnino diuerse. ⁊ per consequens cū na-
ture vel essentie non possint predicari de se inuicē nec in-
formari in aliquo esse sicut non potest esse vna actualitas
albi ⁊ nigri sequitur q̄ substātia spēi nō sit aliquod vnū
simplr: sed multa. ⁊ q̄ genus non predicetur de specie. Si
autem dicatur q̄ species sint idem cū essentia generis: se-
quitur q̄ etiā sint essentialiter idē inter se: ⁊ ita erit eadē
essentia oīum spērū: qd̄ est inconueniens: ac per ꝯñs vna
species poterit predicari de alia: quare cum hec inconue-
nientia non sequantur supposita vna forma. vt patebit in
solutione tertij argumenti. Melius dicendū est q̄ sit tm̄
vna forma generis ⁊ speciei differens solum penes deter-
minatum ⁊ indeterminatum.

R̄sio. Respondeo dicendo q̄ supposita pluralitate for-
marum substantialium in eodez sup-
posito predicatio superioris de inferiori saluari non pōt.
Tria valt predicatō eēntialis. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum est q̄ tria requiruntur
ad hoc vt possit vnū de altero essentialiter p̄dicari. ¶ Et
primo quidem vt ipsum qd̄ predicatur sit superius ⁊ ma-
gis cōmune: vel ad minus equale cum ipso subiecto: nam
inferius de superiori predicari non pōt: vt patet ex dictis.
¶ 2° vo requiritur vt predicatum ⁊ subiectum sint essen-
tialiter vnum. Lz enim predicatio compleatur per actus
rationis componentis ⁊ diuidentis vnum cum altero: vel
ab altero. tamē pro fundamento habet in re idētitatē eo-
rum: quorum vnum de altero dicitur: ⁊ ideo cum in omni
predicatione predicatū sit equaliter vnum cum ipso sub-
iecto: oportet vt in essentiali predicatione vtrūqz extre-
morum essentialem habeat vnitatez. ¶ 3° vo exigitur vt
ab intellectu predicati nihil precidatur: vel intelligat̄ pre-
cisum de his que pertinent ad intellectum vel rationem
subiecti. Alias enim cum predicatum s̄m se totum affir-
mari debeat de subiecto: precisio autem negationem im-
portet eius qd̄ preciditur sequeretur q̄ de eodē esset affir-
matio ⁊ negatio vera. vt patet ex dictis. ¶ Si autem sup-
ponatur esse alia forma generis a forma speciei siue vt ve-

rius loquamur ⁊ propius: alia forma que dat esse generis
ab illa que dat esse specificū: duo vltima impossibile erit
reperire in genere ⁊ spe. Nam cum forma generis sit essen-
tialiter cuiuslibet specierū. Alias oporteret dicere q̄ hō
⁊ asinus essent aīalia per accidens. spēs autē sint opposite
⁊ diuerse: sequitur q̄ vna ⁊ eadem forma specie sit idem
essentialiter oppositis ⁊ diuersis formis. Ac si diceremus q̄
albedo esset idem essentialiter cuz nigredine ⁊ albedine:
qd̄ est īpossibile: q2 vel oportet dicere q̄ genus nō habeat
vnitatem eēntialē cū spe. vel q̄ eadē sit essentia vtriusqz
differēs solū per determinatū ⁊ indeterminatū. Et sic pz
q̄ deficit 2° cōditio. ¶ Silr̄ et deficit 3^a. Nā si est alia for-
ma generis ab illa spēi cū diuersas formas nūllo impole
sit se mutuo includere p̄ ppria nois significationem: eo q̄
ipse multiplicant̄ s̄m dr̄ias oppositas: sequit̄ q̄ aīa sensi-
tiua que est forma generis sit talis forma: que det ita esse
sensitiuū q̄ non possit dare aliqd̄ aliud eē. Ac per hoc q̄
ab intellectu eius p̄cidatur omnis vlterior perfectio puta
rationalis vel intellectus. Et ita cum in significato sub-
iecti qd̄ est homo includatur rationale: sequitur q̄ ab in-
tellectu p̄dicati qd̄ est animal p̄cidatur aliqd̄ de essentia-
libus subiecti: ac per consequens q̄ se habeat per modū
partis: ⁊ de ipso eēntialiter p̄dicari nō possit. Quare si de-
beamus saluare p̄dicationē generis de spe: ⁊ spēi de indi-
uiduo: opz dicere q̄ vna sit forma siue essentia generis ⁊
spēi: ⁊ spēi ⁊ indiuidui differēs solū penes determinatum
siue signatum ⁊ nō signatū: lz alius sit modus designatio-
nis vtrobiqz. Nam designatio indiuidui respectu speciei
est per mām indiuidualē: designatio aūt spēi respectu ge-
neris est per drīam ꝯstitutiuā: que sumit̄ ex p̄ncipali p̄fe-
ctione quā dat forma rei. Qd̄ tn̄ intelligēdū est q̄. s. huius
determinatio: que inuenitur in spe respectu generis nō est
per aliqd̄ extra ita in eē spēi q̄ nullo mō sit in eēntia gene-
ris. imo q̄cq̄d est in spe vt determinatum: est et in genere
vt indeterminatū. Nā si genus nō diceret totū q̄cq̄d est
in spe nō posset p̄dicari de ipsa. ¶ Ad p^m dicēdū q̄ ad eui- Ad p^m arg^m.
dētiā huius argumēti ⁊ aliorū similiū opz scire q̄liter for-
ma generis ꝯtinet spēi eēntiā: ⁊ q̄liter est in ipsis spēbus.
Ad p^mā ergo notitiā sciēdū est q̄ genus ⁊ spēs ⁊ dr̄ia de Q̄ualiter forma generis cōti net spēm.
sui significatiōe dicūt totū ⁊ nō ptem retalias nō possent
predicari de toto. Sed tamen q2 substātia rei quā signifi-
cant omnia ista est vnum tm̄: non possumus dicere q̄ hec
tria. s. genus: species ⁊ dr̄ia eodem mō ipsam significent. Gen^s spe cies ⁊ dr̄ia licet eādē totā signifi cant sed diuersimo de
Alias oporteret q̄ ista tria nomia eēnt synonyma. qd̄ est
falsum. Significāt ergo eā diuersimode. Qd̄ vt melius
possit intelligi sciēdū est q̄ cū spēs rerū sint ad modū nu-
merorū in q̄bus vnus addit p̄fectionē sup̄ aliū opz neces-
sario dicere q̄ p̄fectiones inferiorū sint in sup̄ioribus. ac
per hoc q̄ in vna ⁊ eadem re sint diuerse p̄fectiōes eēndi.
Sicut videmus q̄ in hoīe est p̄fectio eē ⁊ vite: ⁊ sensus ⁊
intellectus. Et iō cū ratio rei sumatur ab ipsa re s̄z q̄ stat
sub aliqua p̄fectione vel actu. Ratio aūt rei sit quā signi-
ficat nomē: cōtingit ipsam rez diuersis nominibus nomi-
nari vel significari s̄m q̄ diuerse sunt eēntiales p̄fectio-
nes ipsius. Sicut videmus q̄ hec nomina dn̄s pater ⁊ hō
vnā ⁊ eādē rē exprimere pñt si aliq̄s sit cui ista tria cōue-
niant. Et tamē hec nomina lz eandē rē significēt nō erūt
synonyma: eo q̄ illam rē exprimūt q̄ est sub diuersis per-
fectionibus cōstituta. Dato enim q̄ vnus solus eēt homo
qui eēt dominus ⁊ eēt pater: adhuc illa nomina non eēnt
synonyma: nec vna eēt ratio significata per ipsa. Lz exem-
plum p̄dictum non sit forte quo ad omnia simile de gene-
re ⁊ spe ⁊ dr̄ia. Nam q2 in homine est triplex p̄fectio. s. vi-
te: sensus: ⁊ intellectus. Inter p̄fectiones aūt vnius eēntie
opz semp̄ eē aliquē ordinē eo q̄ ordo est p̄ncipiū vnitatis.
Inde

Inde est q̄ inter pfectiones aliqua est quasi pncipalior ⁊ formalior: ⁊ quasi determinatiua aliarum ⁊ vltimum cōplementuz. Scdm ergo q̄ suppositū stat sub vltima perfectione: puta sm q̄ stat sub pfectione intellectiua: sic exprimitur per nomen differētie complectiue puta rōnale. Scdm aūt q̄ stat sub perfectione vel pfectionibus q̄ q̄si mãles cōparant ad ipsam vltimā dīam: sic exprimit per nomē generis: seu p noīa generū in qbus illa spēs ptinet: puta sz q̄ stat sub pfectiōe sensus: sic exprimit per aīal. sz aūt q̄ stat sub perfectiōe vite per viuum seu vegetabile. Scdm aūt q̄ stat sub pfectione trine dimensionis: exprimit p nomē alteri⁹ generis qd est corp⁹. Spēi aūt nomē significat totum sm q̄ est ex vtraqz perfectione constitutum. s. generis ⁊ differentie. Et q2 (vt dictum est) vnicuiqz dictorum nominum. s. generis ⁊ spēi ⁊ differētie rñdet propria ratio sm q̄ significat talem rem. Ratio autē sm quā nomen generis significat ipsam rem: sumitur ab eo qd est quasi mãle vt dictuz est. Omne aūt materiale quantum in se est: est indeterminatum ⁊ in potētia. Inde est q̄ nomen generis significat seu exprimit ipsam rei nãm sm illud mãle qd est in ipsa: indeterminatum tñ ⁊ in potētia existētē ad quācūqz aliā pfectionē. Unde pz q̄ lz de intellectu pmo generis nō sit vltima forma siue dīa: sed illud qd quasi mãle se habet: tñ ppter hoc ipsam non excludit nec pscindit: qnimo cū oē mãle sit in potētia ad quēlibet actū: ideterminate tñ: oēs pfectiones formales quas possent illi mãli adiūgi exprimit: tñ indeterminate: sicut potētia oēs actus. Et hoc est qd dicit Porphyrius q̄ genus nullā dīā ptinet actu eo. s. q̄ nō sunt de pmo intellectu eius: pp qd nec de ipso proprie loquēdo pncipalr sm Phm in 4° topicoꝝ. ptāte vo oēs. Rō aūt sm quā nomen dīe exprimit rē sumit ab eo qd est vltima rei pfectio. Et iō cū tale ad nihil aliud sit in potētia inde est q̄ dīa pcidit intellectū ois alteri⁹ pfectiōis. Propter qd nihil dīc idetermiatū idetermiatiōe formali: sz solū idetermiatiōe mãli. s. ipsa indiuidua in qbus subiecta spēi ad mãm determinant certā. Unde sicut genus indeterminatione dicit totā substātiā rei: ita ⁊ spēs totā subam īdiuidui. Ex quo etiaz sequit q̄ sicut de itellectu pmo generis non est dīa: ita nec de itellectu pmo dīe est genus: lz neutrū a sui intellectu precidat alterius itellectū. Sic ergo pz pm qualr. s. spēs cōtinet in genere: q2 q̄si quoddā determinatū in indeterminato: pz et 2m qualiter. s. essentia generis sit in specie. q2. s. q̄si indeterminatū in re limitata ⁊ determiata p actū. ¶ Ex quo ēt manifesta est solo oīum argumētorū. Nā qn dicit q̄ genus equalr pdicat de spēbus est itelligēdū q̄ equalr predicet: nō q̄si aliqd vnuz ⁊ idē numero vel specie exns in oībus spēbus: sed q̄si idistinctū aliqd ⁊ in potētia exns equalr ad oēs actus determinatos. Unde ab eadē forma datur esse materiale a qua sumitur nomē ⁊ ratio generis: ⁊ eē formale a qua sumitur ratio speciei. ¶ Ad 2m etiam patet: q2 nō solū illud vnuz requiritur ad predicationem essentialez: sed requirūtur alia duo que dicta sunt. ¶ Ad 3m etiā pz rñsio. Quāuis enim genus significet totā subaz speciei: non tamē oportet q̄ diuersarū specierum quaruz est vnum genus sit vna essentia: q2 vnitas generis ex ipsa indeterminatione procedit. Non autez ita q̄ illud qd significat per genus sit vna natura numero in diuersis speciebus cui superueniat res alia que sit differētia determinans: sicut forma determinat materiam que est vna numero: sed q2 genus aliquam formam significat non tamē determinate: quā differentia exprimit que non est alia q̄ illa que indeterminate significat per genus. Unde patet q̄ remota per differentiam illa indeterminatione remanent species per essentiam diuerse. Questio. V.

Ad pmā rōnes.

Ad 2m

Ad 3m

DEinde cōsiderādum est de formis in comparatione ad actus ⁊ operationes ipsarum. ¶ Et circa hoc queruntur duo tñ. ¶ Et primo qdez vtrum vna ⁊ eadez forma possit habere diuersas operationes ⁊ specie ⁊ genere. ¶ 2° vo vtruz supposita vnitate forme necessario ipsa forma cōferat incorruptibilitatem materie: ita. s. q̄ hoc supposito omne corpus sit incorruptibile.

¶ Utrum vna ⁊ eadē forma possit habere diuersas operationes specie ⁊ genere. Articulus primus.

AD primū sic pcedit. Videt q̄ vna ⁊ eadē forma nō possit habere vl esse diuersarū opationū pnm. ¶ Uni⁹ enim rei vnus est finis vltimus. Sed sm Phm in libro de ce. ⁊ mūdo. opatio est vltia rei pfectio ⁊ finis eius. ergo ab vna forma nō pcedit nisi vna opatio. ¶ P. Opatio sequit nãm rei: sz nã cuiuslibet rei ē vna: ⁊ in aliqua vna determinata spe ⁊ determinato genere. ergo ab vna forma nō pnt cāri opationes diuerse in genere ⁊ spe. ¶ Sz 3ō ē: q2 aīa hz diuersas opatiōes. s. itelligē ⁊ viuere. Sz aīaz nunq̄ nullus posuit ex diuersis formis cōpositā. ergo ab vna forma possunt diuerse operationes cāri. pm argm. 2m argm. Oppō.

Respondeo dicēdo q̄ vna res potest hīe diuersas operationes: ⁊ vna ⁊ eadē forma mediātibus suis potētijs pōt eē diuersaꝝ opationū pncipiū. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est q̄ vnūqdqz operatur sm q̄ est in actu sz Phm. Inquātū aūt est vnūqdqz in actu: intm est ens: sm aūt Phm ens ⁊ vnū conuertunt. vnitas aūt est simplicitatis pnm. Ex quo pz q̄ quāto aliqd est magis vnū ⁊ magis simplex: tāto ē magis virtuosuz ad opandum cū ois forma ⁊ ois res quāto simplicior est tanto plures habet operationes: ppter qd humana aīa inter oēs inferiores formas plures hz opatiōes. Sz tñ aduertendum est q̄ q2 quāto aliqd est magis actu: tāto est magis ens: ⁊ quāto est magis vnū: tanto est magis in actu ⁊ virtuosum ad operādūz vt dictū est. Ideo quāto forme siue res quecūqz sunt magis simplices tāto per vnū plura opari pñt: sicut angelus per solū intellectū oīa illa cognoscit que aīa per diuersas potētias vix cognoscere pōt. Unū pz: q̄ vna ⁊ eadē forma pōt diuersaꝝ opationū eē pnm. ¶ Ad primū dicēdū q̄ vni⁹ rei finis vnus est pncipalis ⁊ vltim⁹. Scdarij autem ⁊ proximi possunt esse plures. ⁊ ita dicendūz est de operationibus. ¶ Ad 2m dicendum q̄ lz res sit vnius nature: habet tamen multas virtutes: ⁊ per consequens potest habere multas operationes. Rñso. 3° physicoꝝ. t. c. 17. 4° meta. t. c. 3. Ad pmū argm. Ad 2m argm.

¶ Utrum posita vnitate forme: necessario ipsa forma cōferat incorruptibilitatem materie. Articulus secundus.

AD secūdū sic pcedit. Videt q̄ supposita vnitate forme necessario omne corpus sit incorruptibile. ¶ Oē eniz qd caret 3rietate est incorruptibile. Sz supposita vnitate forme oē corpus carebit 3rietate. ergo erit icorruptibile. Probatio 2e ptis aāntis est: q2 si vna forma tñ sit in cōposito ipsam opz vniri mãe pme. iter que nulla erit 3rietas. ergo oē corpus eēt icorruptibile. ¶ P. Qd est cōpo(m) ex icorruptibilib⁹ est icorruptibile: sz supposita vnitate forme hō est cōpositus ex icorruptibilib⁹: q2 vz ex aīa ⁊ mã pma: quorum vtrūqz est icorruptibile sm Phm in 3° de aīa. ⁊ pmo physicorū. ergo ad minus ois hō erit incorruptibilis: qd est falsuz. ¶ Sed cōtra: q2 vbicūqz sunt 3trarie qualitates illud oportet corrūpi. Sed supposita vnitate forme adhuc manent in corporibus cōtrarie qualitates: vt infra patebit. ergo supposita vnitate forme non oportet omne corpus esse incorruptibile. pm argm. 2m argm. t. c. 20. t. c. 82.

R. ifio. Respondeo dicẽdo q̄ ista est vna de rationib⁹ ppter quam quidam leuiter moti sunt ad ponẽdũ pluralitatẽ formaꝝ. Credebãt enĩ necessario sequi oẽ corpus eẽ icorruptibile supposita tñ vna forma in supposito nãli. Sed hoc nõ est necessariũ. Due enĩ cãe corruptionis ↄsueuerũt cõiter assignari. vʒ ↄ̃rietas actionũ: ⁊ puatio pfectionũ: q̃ruʒ quelibet inueniri põt in reb⁹ nãlibus: ẽt supposita vnitate formaꝝ. Nã pma cã vʒ ↄ̃ria actio q̃litatũ necessario in cõposito corruptionẽ inducit: eo q̄ ſm Phm oĩs passio magis facta abycit a suba. Hoc aũt per vnitatẽ nõ tollit. Nã lʒ i mixto elemẽtoꝝ forme nõ maneãt ſm actũ: tñ qꝛ ipsum mixtũ est q̃si mediũ ex extremis ↄstitutũ: vt in sequẽti qõne dicet. opʒ vt in ipso remaneat ṽtus ad pducẽdũ siĩes q̃litates que fuerunt in extremis. s. calidũ: frigidũ: humidũ: ⁊ siccũ. Ita ẽt cũ medij accñtia ex extremis trahãt oĩginẽ: opʒ vt i mixtis inueniant siĩes illis q̃litates ↄ̃rie passiue. s. ⁊ actiue: eo q̄ ipʒ mixtũ ex elemẽtis passiuis hʒ virtutẽ pducendi q̃litates passiuas: ⁊ ex actiuis actiuas: lʒ ipse in mixto sint eẽntiali cõiũctione vnite: ⁊ sic vi q̄ per talẽ vnionẽ vnã q̃litatem mediã ↄstituãt. Manifestũ est aũt q̄ oẽ tale in quo sunt huiõ q̃litates ↄ̃rie opʒ eẽ corruptibile: q̃re pʒ etiã q̄ supposita vnitate formarum: corpora nãlia erũt corruptibilia. Siĩr (vt dictũ est) 2ª cã corruptionis est defectus pfectionum. Ex hoc enĩ q̄ mã est in potẽtia ad oẽs pfectiones nature: nulla forma põt ipsam oĩ nãli pfectione pficere: opʒ vt semp in mã dũ hʒ vnã formã remaneãt puatio: ⁊ appetitus ad aliã. Ex quo necessario sequit corruptibilitas siue sit vna forma siue plures. Propter qð diĉ Phs in pmo physicoꝝ q̄ altera pars ↄ̃rietatis semp machinat ad maleficiũ. i. ad corruptionẽ.

T. c. 80. Ad pmũ argm. ¶ Ad pm̃ sic dĩ q̄ pʒ rñsio: qꝛ est ibi ↄ̃rietas q̃litatuʒ: ⁊ ↄ̃rietas mãe ⁊ forme: ⁊ ↄ̃rietas puationis ⁊ act⁹. Et pʒ etiã sic ad 2m.

Questio. VI.

Habitis de formis per cõparationẽ ad actus rõnis: ⁊ per cõparationem ad effectus ⁊ operationes ipsaꝝ. Nũc agẽdũ est de ipsis per cõparationẽ ad mãʒ primam. Et qꝛ mã nãlis nullius rei põt eẽ principiũ nisi per generationem ⁊ motum. Jð q̃rẽdo de formis per comparationẽ ad mãm opʒ ẽt siĩr q̃rere de ipsis put cõparantur ad generationẽ ⁊ motũ. ¶ Et circa hoc q̃runt tria. ¶ Et pmo vtrũ forme elemẽtorũ maneãt in mixto actu vel potentia tñ. ¶ 2º vtrũ oĩs forma substãtialis imediate vniat mãe pº. ¶ 3º vtrũ nõ manẽtib⁹ formis possint remanere alique qualitates vel virtutes elementorum eedem numero.

¶ Utrum forme elementorũ maneant in mixto actu vel potentia tñ.

Articulus primus.

1m argm. Ad primũ sic pcedit. Uidet q̄ forme elemẽtoꝝ: ⁊ per ↄ̃ns elementa maneãt actu in mixto. Dicit enim Phs in pmo de generatiõe: q̄ si elemẽta nõ manẽt in mixto nec vnũ nec plura: nihil relinquit in mã. Sed mã sola cũ forma nõ facit mixtionẽ. ergo si elemẽta non

2m argm. sint actu in mixto sequit q̄ nihil sit mixtum in nã. ¶ P. Si elemẽta corrumpunt in mixto: cũ corruptio vnius sit

3m argm. generatio alterius. sequit q̄ mixtio sit generatio: qð est ↄ̃ Phm. ¶ P. Nullũ accñs est sepabile: sed qualitates elemẽtoꝝ manẽt in mixto: ergo opʒ q̄ ibi maneãt elemẽta.

4m argm. ¶ P. Nihil cõrrũpit nisi a suo ↄ̃rio. Sʒ si elemẽta corrũpunt in mixto nõ erit assignare ↄ̃rietatẽ corruptiuã: ⁊ ita

5m argm. nullũ mixtũ erit corruptibile. ¶ P. Nihil agit nisi ſm q̄ est actu: ſʒ elemẽta in mixto hñt pprias opationes. Dicit

T. c. 7. 6m argm. enim Phs in pmo cª. ⁊ mũdi. q̄ mixtũ mouet ſm elemẽtuʒ pdominãs. ¶ P. Elemẽta ↄueniũt in mixto: aut ergo ſm excessum: aut ſm equalitatẽ. Si ſm excessum: tũc excedẽs nõ corrũpit: sed potius generat per corruptionem excessi. ⁊ sic ad min⁹ elemẽtũ excedẽs manet actu in mixto. Si aũt ſm equalitatẽ: tũc nullũ corrũpet alteruʒ: ⁊ sic

7m argm. omnia manebũt in actu. ¶ P. Nihil resoluitur nisi in ea ex q̄bus cõponit: si ergo talis resolutio ponat eẽ actu elementorũ generatio: nõ poterit dici magis q̄ mixta fiant ex elemẽtis q̃ ecõuerso.

Oppõ. T. c. 84. ¶ Sed contra est Philosophus in scðo de generatione. vbi expresse dicit q̄ elementa nõ manent in mixto ſm actum: sed virtute tñ.

R. ifio. Respondeo dicẽdo q̄ circa hoc fuerũt ⁊ sunt diuersoꝝ siĩe vsqʒ hodie. Nam q̄daʒ obligati pensus in iudicãdo sensib⁹ corporis dixerũt mixtionem ad sensum esse mixtionẽ verã: dicẽtes elementa misceri adinuicẽ: ita tñ q̄ forme substãtiales elemẽtoꝝ actu remanerẽt in mixto. Et rõnes hoꝝ tacte sunt in argumẽtis. Sed huius põnis falsitas põt multiplr ostendi.

Impugnat pm̃ modus. ¶ Et primo ex nã mixti ⁊ sic. Ex pluribus existẽtibus actu non potest componi aliqð essentialiter vnũ: sed manifestũ est q̄ mixtũ ſm nãm opʒ essentialiter vnum esse: eo q̄ ens ⁊ vnũ ↄuertant: quare si elemẽta manẽt in mixto ſm actũ: sequit q̄ ex eis nõ possit cõponi aliqð essentialiter vnuʒ: qð est cõtra rõnem mixti. Quod aũt ex pluribus actu existentibus nõ possit fieri aliqð vnũ essentialiter pʒ sic. Ea dicunt vnũ essentialiter ex q̄bus constituit vna essentia vel nã. Una aut essentia impole est vt habeat nisi vnum substãtiale eẽ: manifestũ est aũt cum eẽ sit actus entis q̄ impossibile est aliquã formã substãtialeʒ actu remanere nisi maneat eius substãtiale eẽ. Ex quo sequit q̄ si forme elemẽtoꝝ manẽt in mixto actu q̄ habeãt plura eẽ q̃ sunt actualitates ipsorũ. Nã sicut pluriũ suppositorũ actu existẽtiuʒ ipossibile est actualitatẽ vnã esse: sicut q̄ duarum lineaꝝ vnũ sit pũctũ. Ita impole est plures esse actu formas q̄n habeãt plura eẽ: quare cum ex talibus non possit aliqð vnũ essentialiter esse: sequit necessario q̄ elemẽtorum forme nõ manẽt actu in mixto.

2º modus impugnatur. ¶ 2º ex natura mixtionis. Manẽtibus enim formis seu manente forma substantiali in re ipole est in ipsa aliquã mutationẽ fieri nisi accidẽtalẽ. Cũ enim esse substantiale cõsequatur formaʒ dicere q̄ aliqð substãtialiter mutet: ⁊ q̄ maneat forme: est impole: ⁊ est implicare cõtradictioneʒ. Si ergo forme elemẽtorũ substãtiales manẽt actu in mixto: sequitur q̄ elemẽta nõ mutentur aliqua mutatione nisi accidentali. Ex quo vlterius sequunt tria incõueniẽtia: quoꝝ vnũ est q̄ mixtio nihil aliud sit q̃ alteratio: qð est falsum. Scðm ṽo est q̄ generationi subyciatur ens actu. Nam cum substantia ex sola alteratione non pducatur: ⁊ cũ ad pfectã mixtionẽ sequat generatio: si forme elemẽtorum ibi manent etiã vsqʒ ad pfectam mixtionem iam factaʒ: sequitur necessario q̄ generationi subyciatur ens actu. Tertium ṽo inconueniẽs est: qꝛ cum omnis alteratio possit aliquo mõ sensu pcipi ſm Phm in 5º phy. sequitur q̄ mixtio vera sit pcepta per sensum: qð est cõtra Phm in primo de generatione.

T. c. 85. 3º modus impugnatur. ¶ 3º ex differentia mixtionis ⁊ generationis. Lʒ enim mixtio sit aliud a generatione: tñ in omni mixtiõe oportet esse generationẽ alicuius tertij qð neutrum extremorũ sit actu: aliãs sequeret q̄ omnia mixta eẽnt nature eiusdẽ. Nam si ex elemẽtis que miscent nõ resultat aliq̃ 3ª nã altera a quolibet miscibiliũ: sʒ potl⁹ oĩa elemẽta: tũc mixta nihil alið eẽnt nisi elemẽta in actu: aggregata tñ ad inuicẽ. Cum autẽ ad oĩa mixta ↄueniãt oĩa 4ºr elemẽta: sequeret q̄ nullũ differret ab alio substãtialiter in nã: sed solũ accñtalr ſm plus ⁊ minus: sed manẽtib⁹ formis elemẽtoꝝ in actu nulla põt 3ª nã resultare. que nõ sit quodlibet eorum in actu: vt pʒ ex dictis: quare impossibile est in

mixto

9 modus impossibili. mixto eẽ elẽtoꝝ formas nisi in potẽtia ꝛ ṽtute. ¶ 4° ex
nã formarum. Lꝫ enim ꝓprie loquẽdo forme subales cõ
trarie nõ sint rõne sue simplicitatis ꝛ actualitatis. tñ in se
oppositionem includũt: seu oppositas rõnes. Cuius ꝓba
tio est qꝛ essentiales rões eaꝝ cuiusmodi sunt dñie sub
stantiales specifice ex opposito diuiduntur: que quidem
differentia nihil aliud est ꝙ̃ illud in quo rõne forme sub
stantialis ꝯsistit per intellectuꝫ abstractũ. Ea ṽo que eẽn
tialiter rões includũt oppositas: essentialr̃ vniri nõ pos
sũt etsi ponãt̃ in actu: cũ opposite eẽtialr̃ rões in vna sim
plici essentia includi non possint: quare si forme elẽtoꝝ
sint actu in mixto: cũ sint opposite ꝛ differẽtes spe: eo mo
do quo dictum est: vt pꝫ ex oppositis dispositionibus ꝛ q̃
litatibus quas efficiunt in mã opposite forme vniẽt̃ in
vna simplici eẽntia qḋ est impoĺe. Aut opꝫ dicere ꝙ non
vniantur essentialr̃. Ex quo sequit̃ ꝙ mixtum nõ sit vnũ
simplr̃. sed ſm quid: sicut aceruus lapidũ: aut ꝙ ille for
5 modus impossibili. me non sint in actu: sed in potentia soluꝫ. ¶ 5° ṽo ex natu
ra vnionis sic. Oẽm enim subam ex mã ꝛ forma subali
cõpositã necessario sequitur eẽ subale. Omne autem tale
hẽt rõnem cõpositi: sed si elẽtoꝝ forme manent actu in
mixto cũ sint diuerse in spe ꝛ non sit dare ꝙ omnes sint
in eadem pte mãe sequitur ꝙ sint ibi quatuor res diuer
se spe: cõposite ex diuersis ptibus mãe: ꝛ diuersis formis
subalibus: ꝛ per ꝯñs ꝙ sint diuersa supposita scilꝫ. 4. Di
uersa aũt supposita in spetie impoĺe est essentialr̃ vniri:
vel aliquod vnũ ꝯstituere: quare sequit̃ vel ꝙ mixtũ nõ
sit aliquid vnum vel ꝙ forme non sint in actu: sed ṽtute
tñ vel potẽtia. Qꝛ aũt impoĺe sit illas formas eẽ in eadẽ
pte mãe: pꝫ qꝛ diuersas formas consequunt̃ diuersa esse
subalia: q̃ ipoĺe est itelligere in eadeꝫ parte mãe. Et qꝛ an
te mixtionẽ: ille forme sunt in diuersis mãe ptibus: ꝛ ẽt
si postea per mixtionẽ reducerent̃ ad eandem ptem ma
terie sequeret̃ ꝙ forme subales mutarentur de subiecto in
6 modus subiectum: qḋ est ridiculum dicere. ¶ 6° ex nã iformatio
nis. Si enim ille forme manẽt actu in mixto cũ ipse sint
diuerse in spe ꝛ necessario sint in diuersis ptibus mãe vt
ꝓbatum est: sequit̃ ꝙ constituant in ipso mixto diuersas
ptes etiam specie differẽtes. Cõstat aũt ꝙ queilibet pars
mixti est equaliter subiectuꝫ forme vltime: puta carnis vel
alicuius alterius. Ex quo relinqtur ꝙ eadem forma suba
lis est in diuersis subiectis specie ꝛ diuersis specie dispõni
bus. quod est falsum manifeste: cuꝫ determinatus actus
2° de aĩa tex. 24. necessario requirat potentiam determinatam ſm Phi
7 modus losophum. ¶ 7° ex nã proprij susceptibilis. Cum enĩ pro
batum sit ꝙ manẽtibus formis elẽtoꝝ in mixto in aliq̃
parte mãe opꝫ recipi formam vnam: puta ignis: ꝛ in alia
formam aque: ꝛ cõstat ꝙ ex compositione forme subalis
aque vel ignis cum mã resultet necessario elẽtum ignis
vel aque: sequit̃ ꝙ mixtum ſm aliquã sui parteꝫ sit ignis
ꝛ ſm aliquã sit aqua vel aer. Sed manifestũ est ꝙ in qua
libet parte mixti recipitur vltima forma: puta carnis vel
ossis: quare ſm eorum positionem cũ ptes mixti nõ sint
nisi diuersa elementa in actu vt ostensum est sequitur ꝙ
simplex elementum absqꝫ sui corruptione sed soluꝫ per
aliquam alterationẽ possit eẽ subiectum cuiuslibet forme
subalis: puta carnis vel ossis: ita vt vere sit dicere ꝙ ignis
est actu caro ꝛ terra vel aer in actu est sanguis vel os: que
cũ oĩa falsa sint opꝫ melius dicere. vꝫ ꝙ forme elẽtorum
8 modus nõ manẽt in mixto nisi ṽtute. ¶ Octauus modus est ex
nã identitatis. Cum enim forme elẽtorum ꝛ sint subales
forme ꝛ sint differentes specie: opꝫ vt diuersitatem suba
lẽ causent in diuersis ptibus mixti. Sed manifestum est
ꝙ omnes partes mixti ꝯueniũt in vna vltima forma sub
stantiali: ac per hoc opꝫ dicere ꝙ sic constituant aliquod
essentialr̃ ꝛ substantialiter vnum: quare si forme elemen
toꝝ manẽt in actu sequitur ꝙ partes mixti habeãt adin
uicem subalem idẽtitatem propter identitatẽ substantia
lis forme: ꝛ tamen sustantialẽ hñt diuersitatẽ propter di
uersitatem formarum elemẽtorum: quod iplicat ꝯtradi
ctionem: vt. s. aliquod ſm subam sit idẽ ꝛ nõ ideꝫ. Si aũt
dicat̃ ꝙ ille forme omnes sint in eadẽ parte mãe idẽ in
conueniens sequitur: ꝛ adhuc maius: qꝛ vꝫ sequitur ꝙ ea
dẽ pars mãe sit eadem ꝛ diuersa subaliter a seipsa. ¶ 9° 9 modus
ex introductione forme subalis. Si enĩ forme elemento
rum manẽt actu in mixto opꝫ ea esse in diuersis partibus
mãe. Ad diuersas aũt formas spe: impoĺe est conseq eas
dẽ dispões: vel accñtia in mã: quare si hoc dicatur opor
tet dicere diuersas partes mixti esse dispositas ꝛ affectas
ꝯtrarijs ꝛ oppositis dispositionibus ꝛ qualitatibus: puta
vt pars in qua est forma ignis sit affecta raritate ꝛ calidi
tate. Et illa in q̃ est forma aque vel terre frigiditate vel
siccitate seu humiditate. Neqꝫ enim est intelligibile ꝙ
illa ps mãe in qua dicit̃ eẽ forma ignis in actu afficiatur
humiditate. vel in qua forma aque afficiat̃ siccitate. Sed
ea que sunt disposita ꝯtrarijs ꝛ oppositis dispõibus im
possibile est informari eadem forma: quare si forme hu
iusmodi sũt ibi actu: sequitur ꝙ forma vltima nunq̃ pos
sit introduci nisi prius ille forme abijciantur: ꝛ ita nõ sint
actu. Silr̃ ẽt seqtur vlterius ꝙ nõ oẽs ptes mixti sint af
fecte diuersis q̃litatibus: qḋ est ꝯtra sensuꝫ: qꝛ eadẽ ps car
nis ꝛ est calida ꝛ humida. ¶ Decimo ex nã actionis. Lꝫ 10 mod
forme nõ sint ꝯ̃rie ꝓprie loquẽdo: tñ qꝛ oppositionẽ quã
dã includũt: opꝫ vt a diuersis spe formis causent̃ ꝯ̃rie dis
põnes actiue vel passiue sicut a forma ignis caliditas: a
forma aque frigiditas: que tñ nõ agũt nisi ṽtute subaliũ
formaꝝ. Si ergo manẽt huiꝰ forme opposite: aut sũt eq̃
les in ṽtute: aut nõ. Si sũt eq̃les cũ sint opposite: ꝛ opposi
ta mutuo se expellũt: impossibile erit elẽta vniri in mix
to. Si aũt nõ sũt eq̃les: vna que maioris virtutis est aliã
corrumpet: ꝛ sic ad minus non manebunt omnes actu in Aliorũ opinio ꝛ 2° opio quã tenuit Auicenna vt hꝫ 3° celi. t. cõ. 67.
mixto. ¶ Propter qḋ alij aliter dixerũt ponẽtes ꝙ nõ so
lum qualitates alterant̃: sed ẽt sube eo ꝙ forme elemen
toꝝ in genere formaꝝ sunt iperfectissime: ꝛ quasi medie
inter subales formas ꝛ accñtales: ꝛ ita suscipiunt magis ꝛ
minus: ac per h̃ ex virtute intẽsionis ꝛ remissionis redu
cte ad medium possunt vniri in mixto vnione ꝑfecte mix
tiõis. ¶ Sed hec positio est adhuc irrõnabilior ꝙ̃ pma.
¶ Primo qdẽ ad eã seqtur ꝙ mixtio nõ soluꝫ sit in acci Prĩa rõ ꝯ Auer. p° de gñõ ne. t. c. 87
dentibus: sed etiaꝫ in subijs: qḋ est ꝯtra Phm in libro de
aĩalibus: vbi expresse dicit ꝙ mixtio solũ sit ſm accñtia.
Silr̃ ẽt est ꝯtra rõnẽ. Nã in oĩ mixtione opꝫ vt vnuꝫ mi
scibilium sit in potentia ad alteꝝ. ꝑꝑ qḋ dicit Phs ꝙ illa
sunt solum miscibilia q̃ cõmunicant in mã. Lꝫ ẽt h̃ non
sufficiat: sed vna forma subalis nunq̃ est in potentia ad
aliam formã subalem: puta forma ignis ad formaꝫ aque:
nec illa aeris ad formã vel naturam terre quare impossi
bile est formas substantiales ꝛ quãtũcunqꝫ remissas mi
sceri adinuicẽ mixtiõe ꝑfecta. Probatio aũt maioris: qꝛ
impoĺe est fieri vnũ eẽntialiter ex duobus in actu. ¶ 2° 2° rõ ꝯtra Auerro.
falsitas huius positionis pꝫ qꝛ si forme elẽtorum remit
tũtur cũ ad mixtiõeꝫ veniunt: per talẽ remissionem aut
perdẽt eẽ subale qḋ vnaqueqꝫ ꝯsequebat̃: aut nõ. Si per
dũt: tũc cũ esse sit actus entis: ꝛ ipoĺe est aliqḋ ens ponere
in actu sine actu suo: qui est eẽ: sequitur necessario ꝙ per
talẽ remissionẽ forme ẽt corrumpantur: ꝛ ita non rema
nebunt ibi ille forme: nec actu nec virtute. Si autem per
talẽ remissionẽ non ꝑditur eẽ subale ipsoꝝ: seqtur ꝙ ipse
sint in actu distincte abinuicẽ: qḋ supra ostensum est esse
impoĺe. ¶ 3°. qꝛ certum est cũ eẽ sit actualitas forme ſm 3° ratio.

ꝯditioné forme opꝫ ponere ꝯditioné ipsius eē: ſꝫ ipoſe eſt
ꝙ ſubale eē alicuius recipiat magis ⁊ minus: eo ꝙ ipſum
eſt vltima actualitas rei: ac per h actus eius: lꝫ autē alicui
actui vel in aliquo qḋ eſt actu ſm Boetium poſſit eē vel
intelligi maior vel minor admixtio: tñ ei quod nihil eſt
aliud q̄ꝫ actualitas actus ſubatis ⁊ ſimplex ipoſſibile eſt
eē vel intelligere admixtū aliquid potētie: ⁊ per ꝯñs cū
illud quod nō pōt ſuſcipere admixtioné aliquā contrarij
nō poſſit intēdi nec remitti vt ſupra habitum eſt. neceſſe
eſt dicere ꝙ eē ſubale nō ſuſcipiat magis ⁊ minus: ac per
4° ratio. hoc nec forma quā illud eē ꝯſequitur. ❡ 4°. qꝛ ꝯſtat ꝙ
forme ſubali nihil eſt ꝯtrariū: intenſio aūt vel remiſſio nō
fit niſi per acceſſum vel receſſum a ꝯtrario: q̄re impoſe eſt
5° ratio huiꝰ formas intendi vel remitti. ❡ 5°. qꝛ dato ꝙ large lo
T. c. 4. quēdo forme eſſet aliqḋ ꝯtrariū: h ſm Phm in pmo phy
ſicoꝝ nō erit niſi priuatio: quare ſi forme ſubales recipe-
rēt magis ⁊ minus. ſequeretur ꝙ priuatio ſimul poſſet ſtare cū
6° ratio forma ſubali: quod eſt ꝯtra Phꝫ ibidē. ❡ 6°. qꝛ ſi forme
ſubales recipiunt magis ⁊ minus: ſequitur neceſſario ꝙ
gnātio eſt motus: ac per hoc ꝙ in ſuba ſit motus qḋ eſt cō
T. cō. 10. tra Phm in 5° phyſicoꝝ. Similr etiā cum forma ſubalis
ignis ꝯſtituat nām ignis: ⁊ quātūcūqꝫ ſit remiſſus ⁊ imper-
fectus ſemp ſit ignis: ac per hoc ſit impermixtus cuilibet
alteri elemento: puta aque vel terre: ſequitur ꝙ erunt ibi
elementa ſm actū diſtincta: ac per hoc non erit ibi vera
7° ratio. mixtio. ❡ 7°. pꝫ huiꝰ poſitionis falſitas q̄ꝫtum ad hoc ꝙ
dicit formas elntoꝝ eſſe medias inter accidentales ⁊
ſubſtantiales. Hoc enim eſt impoſe. Naꝫ cuꝫ ſuba ſit ens
per ſe ⁊ in ſubiecto exiſtens: accñs aūt ſit ens in alio exñs:
pꝫ ꝙ accñs ⁊ ſuba diuiduntur oppoſitione ꝯdictoria: que. ſ.
ſumitur penes eē ⁊ non eē in ſubiecto: q̄re ſicut impoſe eſt
inter contradictoria cadere medium: ita ⁊ impoſſibile eſt
8° ratio. eſſe medium inter ſubam ⁊ accñs: ſeu inter formas ſub-
T. cō. 10. ſtantiales ⁊ accñtales. ❡ 8°. qꝛ ſm Phm in. 8. metaphy-
ſice. ſpēs que trahūtur a formis ſunt ſicut numeri in qui-
bus vnitas addita vel ſubtracta variat ſpēm. Ex quibus
verbis pꝫ ꝙ dña in formis ſpecificis attenditur ſm magis
pfectū ⁊ minus perfectū: quare ſi forme elemētoꝝ remit
tuntur in mixto iā nō erunt eedē forme in ſpe: ſed diuerſe.
Sicut gratia exēpli. Cōſtat ꝙ nā forme ignis in hoc cōſi
ſtit vt ꝯſtituat ſumme calidū: quare ſi talis forma in ſui
eſſentia aliquā remiſſioné patiatur iā nō ꝯſtituet ſumme
calidū: ac per hoc nō erit ſpēi eiuſdem. Et ſilr pōt dici de
oibus formis elntoꝝ. Rō eni eſſentie vel nāe cuiuſlibet
ſpēi in indiuiſibili conſiſtit pp qḋ impoſſibile eſt formas
ſubales a quibus huiꝰ rōnes ſpecifice trahuntur magis vel
9° ratio. minus recipere. ❡ 9°. qꝛ ſm Phꝫ in. 2. phyſicoꝝ. tūc vnū
T. cō. 11. quodqꝫ dicitur tale eē: puta caro vel os qñ hēt formam ſuā
puta carnis vel oſſis: Si ergo forme elntoꝝ recipiūt ma
gis ⁊ minus: aut poſt talē intenſioné ⁊ remiſſioné ſunt ta-
les: aut nō ſūt ille forme eedē ſpe: cū idētitas effectus de
monſtret idētitatē cauſe. Si aūt ſūt idē: cū ſm Phm in
T. cō. 10. 9. metaphyſice in nālibus agētibus pñtibus actiuis ⁊ paſ-
ſiuis ſtatim ſequatur actio ſequitur ꝙ vnaqueqꝫ forma eln-
ti in mixto exñs ꝯſtituat ſui elti nāꝫ: puta ꝙ forma ignis
cōſtituat ignem: ⁊ aer aerem: ⁊ ſic de alijs. oē aūt elntum
actu puta ignis vel aer de neceſſitate eſt corpus: quare cū
corpora diuerſarum nārum diſtinguantur abinuicē pro-
prijs dimenſionibus: ſeqtur ꝙ in mixto ſint actu diuer-
ſa corpora ita ꝙ ibi nulla ſit mixtio: niſi forte ſm ſenſuꝫ.
10° ratio. ❡ Decimo: qꝛ cū actio nāe ſit determinata eo ꝙ ipſa eſt
T. cō. 12. pncipium ordinis ſm Phm in. 8. phyſicoꝝ. cōſtat ꝙ eln-
ta nō veniunt ad ꝯſtitutioné alicuius rei nobilis: puta eq
vel hoīs a iſi per multas generationes: ſed generatio ſm
p° de gñō Phm eſt de toto in totum: nō ergo māſerūt elnta nec eo

rum forme: vt iſti dicūt. Ex quibus oībus euidēter appa- M. t. c. 10.
ret impoſſibile eſſe formas elntorum vel actu manere in
mixto: vel ſuſcipere magis ⁊ minus. ❡ Et iō aliter dicen Propria
dum eſt. ſ. ꝙ forme elntoꝝ manēt quidem in mixto in po ſnia.
tentia ⁊ virtute: ſed nō actu. Nā cum ſm Phm in. 5. me- T. cō. 4.
taphyſice elntum ſit ex quo fit aliud cū inſit. hec aūt qua
tuor. ſ. ignis aer aqua ⁊ terra ſm ſniam Phi ſint elemēta
oium mixtoꝝ. opꝫ dicere neceſſario ꝙ ipſa ⁊ ipſoꝝ forme
aliquo modo maneāt in mixto: quare cū nō poſſint rema
nere nec in actu perfecto nec remiſſo: vt iaꝫ multis rōni-
bus oſtenſum eſt. Reſtat neceſſario dicere ꝙ remaneant
ṽtute. ❡ Quod vt melius videatur q̄liter poſſit cōtinge
re videnda ſunt tria. Primo q̄liter ex elntis poſſit conſti
tui ſuba mixti. 2° q̄liter in ſuba mixti ſaluetur elntoꝝ nā.
3° q̄liter abſqꝫ mixtione formaꝝ ſubſtantialiū poſſit fieri
mixtio in accñtibus. ❡ Ad euidentiā aūt pmi ſciendum
eſt ꝙ a Pho in. 2. de generatiōe tria excipiuntur q̄ ſm nāꝫ
proprie miſceri non poſſunt. Videlꝫ ea que carent pporti-
tiōe ſeu quātitatis: ſeu ṽtutis. ppterea ꝙ vna gutta aque
mille amphoris vini miſceri non pōt: ſeu ex nutrimento
⁊ nutrito ſm Phm nō pōt fieri mixtio. ❡ 2° que nō ſunt
apta nata agere ⁊ pati adinuicem cuiuſmodi ſunt omnia
que nō coīcant in materia. ❡ 3° ea que nō poſſunt abinui
cem ſeparari cuiuſmodi ſunt mā ⁊ forma. propter quod
dicit Philoſophus ꝙ cera nō miſcetur figure eo ꝙ vnuꝫ
ipſoꝝ habet ſe per modū forme: aliud per modum māe.
Si ergo cum oia quatuor elnta coīcent in mā ac per hoc
mutuo patiātur ⁊ agant: cum paſſio magis fcā abyciat a
ſuba: opꝫ vt per talē actioné ſequatur alteratio non ſoluꝫ
in qualitatibus: ſed etiam in ſubys eoꝝ. Et ideo ſi in tali
elementoꝝ ꝯiunctione ſeu mutua actione vnum eorum
oino excedat in virtute: ſequetur corruptio oium alioꝝ
⁊ tranſmutatio in idē. Si aūt ſūt adequate virtutes: vnū
nō poterit trāſmutare alterū in ſeipſum: propter quod ex
tali actione opꝫ vt oia mutentur in 3ᵐ in quo oia elementa
ſint in potētia: ⁊ hoc vocatur mixtū. Et tñ hic aduertendū
ꝙ ſm Phm in pmo metheuroꝝ. hic apud nos nullū in-
uenitur purum: ſed oia ſunt quodāmodo mixta ex quatuor
elntis: qḋ itelligendū eſt vel mixtione vera vel mixtione
que eſt ad ſenſuꝫ. Sed tñ qꝛ hic inueſtigamus mixtionis
nām loqmur de elntis ⁊ eorū mixtiōe ac ſi oia eēnt abin-
uicem diſtincta ⁊ nulla in eis eſſet mixtio: lꝫ ēt q̄ꝫtum ad
propoſitum nihil referat. Nam ſicut elnta ſi eſſent oino
impmixta ex mutua eorum actione vnirentur in mixto: ita
etiam nūc exiſtētibus elntis mixtis aliq̄li mixtione ſeu
mixtione ad ſenſuꝫ ſeu mixtione vera: cū ad diuerſas for
mas exigatur diuerſa mixtionis nā opꝫ vt ex mutua actio
ne qualitatum mixti ibi preexiſtat vera mixtio vel qua-
litatum. vel elementorum ſi preexiſtit mixtio ad ſenſuꝫ:
conficietur mixtio ſeu vnio elementoꝝ in mixto. ❡ Ad Quō i
euidentiam autem ſecundi eſt ſciendum ꝙ ſm ſenten- ſuba mix
tiam Philoſophi omne agens agit ſibi ſimile. contingit ti ſaluetur
autem aliquando ꝙ ad vnum effectuꝫ concurrunt actio- elnoꝝ nā.
nes plurium agentium. Et ideo tunc oportet vt in illo ef-
fectu omnium illorum agentium ſimilitudo nature inue
niatur impreſſa: ita tamen ꝙ ſi illa agentia habeant ali-
quod agens ſpecificum ſuper ſe regulans ⁊ ordinans ope
rationes ipſorum: oportet vt ipſorum nature ſimilitudo
tāto iueniatur altiori modo ⁊ nobiliori in effectu q̄ꝫto illud
agens qḋ ipſoꝝ regulat actiones eſt nobilius ipſis. Cuius
rō eſt: qꝛ nobilitas effectus dependet ex nobilitate pnci-
palis agentis. Manifeſtum eſt aūt ꝙ ad conſtitutionem
mixti cōcurrunt actiones omniuꝫ quatuor elementorū.
Sicut eni dictū eſt ex mutua elemētoꝝ actione ꝯſtituitur
ſuba mixti. quare opꝫ vt in mixto ſint oino elntoruꝫ nāe

seu virtutes: cuius rō est: qꝛ effectus cum sua causa ꝯuenit in nã. Quare cũ elta per suas mutuas actiones ꝯstituant mixtũ: opꝫ vt in mixto sint nãe ꝛ virtutes omnium elnto rum: tãto gdẽ sublimius quãto specificũ agẽs ex cuius in tentione mediãte virtute celesti nobilitant actiones ele mẽtoꝝ. Quod vt lucidius cognoscaꝛ sciẽdum est ꝙ lꝫ nã rei cõposite non sit sola mã nec sola forma: tñ rō cuiuslibet: maxime cõsistit in rõne formali sicut rõ hois inquãtum est hõ in hoc cõsistit ꝙ sit rõnalis. Rõ aũt formalis est quedã perfectio. pp quod vbicunqꝫ est mã ꝛ ratio formalis seu ꝑfectio alicuius rei vbi vere põt dici nã alicuꝰ rei: maxime si ꝑfectio talis sit per actionẽ ipius causatiue in alterum introducta. Manifestum autẽ est ꝙ in mixto est mã elntoꝝ: silr est in mixto omnium elemẽtorum formalis perfectio: eo ꝙ nulla ꝑfectio que sit in elntis deest ipsis mixtis: q̃re pꝫ ꝙ in mixtis sunt oium elntorũ nature. Qꝛ aũt oium elementoꝝ formalis perfectio sit in mixtis pꝫ ex rõne ꝑtacta. Nã cum mixtum sit cãtum ex elntoꝝ actione: ꝛ oẽ agẽs agit sibi sile inq̃ntum põt opꝫ necessario ꝙ in suba formali mixti cõtineaꝛ omnis ꝑfectio q̃ fuit in elntis: ita tñ ꝙ in mixto illo eltorũ nãe: seu ꝑfectiones sunt nobiliori modo ꝛ perfectiori q̃ꝫ in ipsis elntis. Et hoc gdeꝫ necesse est ponere ẜm nãm. Nã quãto aliquod est magis actu tãto magis est vnuꝫ: eo ꝙ actus est pñᵐ vnitatis. Quãto aũt aliqḋ est magis vnum: tãto est magis ꝑfectum ꝛ magis nobile. Manifestum est autẽ ꝙ quanto plura agentia ad vnũ aliquod constituẽdũ concurrunt ꝙ perfectiones seu similitudines illoꝝ agentium ex ꝓprijs actionibus in illũ effectũ impresse necessario magis vnite cõtinẽtur in effectu q̃ꝫ in seipsis cũ agentia sint plura ꝛ effectus sit vnus. quare cũ ita ꝯtigat in mixtione. s. ꝙ plura sunt agentia. s. q̃tuor elnta: ꝛ vnus effectus. s. mixtum: opꝫ necessario dicere ꝙ nãe ꝛ virtutes elntoꝝ sint magis vnite: ꝛ ꝑ ꝯñs nobiliori mõ sint in mixtis q̃ꝫ in ipsis elntis. Et hoc est elnta virtute contineri in mixtis ẜm eorũ substantiã. Nã qũo contineanꝛ in eis ẜm ꝓprias qualitates. dicetur statim. ¶ Ad euidẽtiã aũt tertij est sciendũ ꝙ in noie mixtionis seu mixti tria videnꝛ includi. Et primum est vt sit ex diuersis naturis ꝯstitutum. ¶ 2ᵐ vo vt in se diuersoꝝ nãs seu perfectiones cõtineat. ¶ 3ᵐ aũt vt nõ sit oino simplex ꝛ nãe eiusdem cũ miscibilibus. Et siq̃deꝫ attendaꝛ secũda conditio sic quodãmodo possumus dicere nõ solum mixtionẽ fieri ꝛ esse in accñtibus: verũ etiã in substãtijs elementoꝝ. Nã sicut dictũ est suba mixti in se ꝯtinet oium elementorum nãs ꝛ virtutes nõ solũ quo ad accñtia verũ etiã quo ad subas ipsoꝝ. Silr ẽt si attẽdaꝛ ꝑma cõditio aliquo mõ substantia mixti põt dici ex diuersis naturis cõposita: inq̃tũ. s. in eius suba sũt perfectiones diuerse ex actione diuersoꝝ elntoꝝ cãte. Propter qḋ etiã in corruptiõe ipm mixtũ in elnta eadẽ resoluitur ex quoꝝ mutua actione fuerat causatũ. ¶ Sed si attendatur tertia conditio sic absqꝫ dubio in solis accidẽtibus vera mixtio inueniꝛ. ¶ Ad cuius euidentiaꝫ notãda sunt tria. ¶ Primo pp q̄d necessarium est preexistere dispõnes in mã cũ postea abijciãtur. ¶ 2ᵒ ꝓpter quid in accñtibus est fieri mixtionẽ. ¶ 3ᵒ qũo possit fieri mixtio ante aduẽtum forme: ꝛ qũo post. ¶ Ad primi euidentiã sciẽdum est ꝙ nulla ps mãe nunq̃ꝫ inueniri põt in rerum nã nisi sub actu alicuius forme. Quãlibet autem formã ꝯsequũtur ꝓprie ꝛ determinate dispõnes sine quibus in mã manere nõ posset. Et si noua forma debeat in mãꝫ introduci: opꝫ nec̃io vt mã illa nouis formis disponatur. Nã cũ illa mã sit actu determinata dispõnibus ꝯuenientibus forme quã habet. in se vo ꝯsiderata sit indeterminata ad quãlibet: nunq̃ꝫ posset hec vel illa forma determinate introduci: nisi abijcerenꝛ dispõnes quas actu hꝫ prius ꝛ inducerentur noue. Nec obstat ꝙ ille dispõnes abijciũtur. Nã aliud ẽ formam introduci: ꝛ aliud mãe vniri. In vnione enim (vt infra ostendeꝛ) ĩpossibile est eẽ aliquaꝫ dispõnem mediã: sed in introductione necessario requiriꝛ mediũ seu dispõ expelẽs mãm forma ꝑma ꝛ veteri: ꝛ habilitans ad 2ᵃᵐ. Propter qḋ sicut in termino cessat via: ꝛ in pũcto linea: ita opꝫ vt in introductiõe forme cesset ois dispositio ꝑinducta. ¶ Ad euidentiã aũt scdi sciẽdum est ꝙ sicut prehabituꝫ est in forma substantiali ipsius mixti cõtinenꝛ nãe ꝛ virtutes oẽs elntoꝝ. Propter qḋ opꝫ dicere ꝙ in ipsa forma mixti sint virtutes ad ꝓducendas q̃litates oium elntoꝝ. Scdm aũt sniam Augustini q̃libet substãtialis forma est tota in toto ꝛ tota in qualibet pte corporis mixti: etiã ẜm qḋcunqꝫ pũctũ datũ: vnde sicut oẽs forme elemẽtales carẽt oẽs q̃litates oiuꝫ elementoꝝ: ita forma subalis mixti q̃ in virtute ꝯtinet oẽs nãs elementoꝝ causat in supposito oẽs illas q̃litates ꝑ modũ cuiusdã dispositionis ad talẽ formã mixti: maxime cũ hec dispositio nullo modo ĩpediri possit: cum huiꝰ q̃litates sint de ꝑmis dispõnibus eius. Ille aũt qualitates cũ sint ꝯrie impoĩe est vt sint in vna ꝛ eadem parte materie nisi remittanꝛ a proprijs actualitatibus: vt sic possint adinuicẽ in eadẽ pte vniri essentiali vnione. Quare cum hoc nihil aliud sit q̃ꝫ mixtio: eo ꝙ mixtio est miscibiliũ alteratorũ vnio ẜm Phm in ꝑmo de gñatione: opꝫ necessario ꝙ substãtiã mixti ꝯsequaꝛ mixtio q̃litatum. ¶ Ad euidentiaꝫ aũt tertij sciendũ est mixtionẽ sic fieri. Nã calidũ in pñᵒ mixtiõis ꝑmo agit in frigidũ: ꝛ agendo in ipm remittit ꝛ alterat frigiditatẽ ab actualitate sua. s. imprimendo similitudinẽ suã. Et simili modo humidum agit in siccũ alterãdo ꝛ tẽperãdo ipm. Et h̃ gdem tãdiu fit quousqꝫ predicte q̃litates ꝑ mutuã actionẽ adequenꝛ i ꝓprijs vtutibꝰ ꝛ alterenꝛ ab actualitatibus proprijs: vt que ẜm proprias in eadem parte subiecti esse non poterãt iam alterate ꝛ a proprijs actualitatibus remisse: lꝫ sint diuerse in se: per essentialem tamen vnionem ex tali actione causatam terminentur per vnum ꝛ eundem actum essendi: vt statim melius declarabitur: ac per hoc simul possint eẽ in eadeꝫ pte subiecti. Sed tamen aduertendum est ꝙ alia est mixtio ante introductionem forme substantialis: ꝛ alia post. Est enim quedam mixtio per accidens. Et quedam mixtio eẽntialis ẜm naturam: seu per se. Et mixtio quidem per accidens est qñ in aliquod subiectum affectũ naturaliter aliqua qualitate: puta in aqua que ẜm naturam frigiditate afficitur superinducitur violenter aliqua qualitas ꝯria: puta caliditas: que quidem non est conueniens ipsi subiecto. s. aque. Tunc enim antequã sit ibi perfecta caliditas oportet mixtum esse calidum violentum cum frigido naturali: propter quod talis mixtio dicitur eẽ per accidens ꝛ innaturalis eo ꝙ est contra naturã forme substantialis existentis in subiecto. Cuius signum est. Prio qꝛ illa mixtio non est quiescens: sed in quodaꝫ motu. Nõ enim manet ibi calor cum frigore nisi ẜm quendam motum inquantum. s. caliditas corrumpit paulatim frigiditatem: propter quod in fine tandeꝫ non est ibi mixtio: sed corruptio totaliter alterius. Scdo quia statim cessante actione violenti agentis illa mixtio soluiꝛ per corruptionem calidi ꝛ reintegrationẽ frigidi. Tertio qꝛ talis mixtio nunq̃ꝫ perficitur: cũ ille qualitates nunq̃ꝫ sint ambe ꝛ essentialiter vnione ꝯiuncte: sed semꝑ vel sint ibi in actu mutuo se corrũpendo: vel sit ibi vna sola altera iam corrupta. Vñ merito hec mixtio per accidẽs appellaꝛ. Et talis gdeꝫ mixtio est in subiecto ante introductionẽ forme q̃ mediãte mã habilis reddiꝛ ad vnionẽ subalis forẽ: quã

Rōes hec ... mixto.

Propter ... tollere dispõnes mã ... tã.

Qr formã introduci i mã ꝛ illi vniri.

Propter qd i accñtibus fa mixtio.

T. c. 84. Quo fiat mixtio.

Diuersitas mixtionis i accidẽtibus añ mixti gñationẽ ꝛ post.

postea ꝯsequitur mixtio ƒꝫ nãm perfectã. Et h̄ quidē est ꝯueniēs vt. s. talis mixtio formã ꝓcedat: que ꝯsiderata in relōne ad formam ſubalem sit inālis ⁊ imperfecta. Et re lata ad sequentem formã ⁊ vīe agens quod intēdit simul cum agēte specifico aliã formã introducere. sit quidē nã lis. sed iꝑfecta. vt sic talis mixtio per inālitatē ad ꝑmã: formã ipam abyciat: ⁊ cōnālitatē ad sequētē: nãꝫ ad illã introducendã disponat: ⁊ per iꝑfectionē: gñātionem nã lem reddat: cuius. s. nãe est propriũ de imperfecto ad ꝑfe ctum venire. Mixtio aũt eēntialis ⁊ per se ⁊ ƒm nãm est illa que ꝯsequitur exigentiã ⁊ nãm ſubalis forme ipsius rei. De qua (vt ꝑfecte sciaꝰ verũ sit pole fieri ⁊ q̃uo fiat) considerãdum est ꝙ eē est actus agentis: actus aũt hꝫ di stinguere nãs ⁊ eēntias reꝝ. Propter qđ ipole ē aliq̃ plu ra si habeãt eēndi actum eēntiali vnione esse coniuncta. Mixtio aũt est q̄dã miscibilium eēntialis: ꝑꝑ quod im possibile est aliq̃ plura quoꝝ singula sigillatim ne©io ꝯse quaꝰ actus eēndi: misceri adinuicē mixtione ꝑfecta: quin potius si debeat eē ꝑfecta mixtio opꝫ vt oīum miscibiliũ eēntia eodē termineꝰ eēndi actu: h̄ aũt ipole ē continge re nisi formis accn̄talibus. Nã cum ſubalis forma det eē simplr: eē eius nō depēdet ex aliquo subiecto: qn potius ipa ꝯstituat subiectũ in actu. Ex quo pꝫ qꝛ quãlibet formã ſuba lē ne©io ꝯseqtur eē qđ est actus eius: ac per hoc ꝙ impos sibile est in formis ſubalibus inueniri perfecte mixtionis nãm. Sed in formis accn̄talibus sic. Lꝫ enĩ in ipsis forte sicut ⁊ in formis ſubalibus differat esse ab ipsa forma: tñ ipm eē forme accn̄talis nihil aliud est q̃ inherētia q̄daꝫ ipsi subiecto. Uel si aliud sit: eius ꝑfectio ⁊ nã oīno depen det ex inherētia q̄dam ipsi ad subiectum. Propter qđ di cit Boeti⁹ ꝙ accn̄tis eē est inesse. Et iō ƒꝫ ꝯditionē subiecti opꝫ loq de vnitate ⁊ pluralitate seu ꝯditiōe ipsius eē for me accn̄talis. Forma enĩ accn̄talis nō dat esse subiecto sim pliciter: qꝛ illud ꝑsupponit a forma ſubali. sed solum dat subiecto ꝑfectionē q̄dã que est perfectio ƒm qd. Unñ sicut eē ſubale est eē simplr: eē v̄o accn̄tale est eē ƒm quid: ita forma ſubalis est ꝑfectio simplr: forma aũt accn̄talis est ꝑfectio ƒm quid. Manifestũ est aũt ꝙ ipm subiectuꝫ etiã ƒm eãdē ꝑtem sui est in potētia ad recipiēduꝫ plures ꝑfe ctiones ƒm qd. Ex quo pꝫ ꝙ plures ⁊ diuerse accidētales forme pñt eidē ꝑti subiecti inesse si hēant remissas ꝓprias virtutes. Quare cũ eē accn̄tale nihil sit aliud q̃ inheren tia quedã: ad minus oīno depēdeat inherētia ad subiectuꝫ: pꝫ ꝙ plus eēntie ⁊ diuerse formaꝝ accn̄talium pñt habe re eãdē inherentiã: ⁊ per ꝯñs terminari vno ⁊ eodeꝫ actu. Nec enim dici pōt ꝙ calor eidem ꝑti subiecti insit mediã te frigido. Sꝫ opꝫ ꝙ sicut eadē ꝑs subiecti imediate est in potētia ad calidũ ⁊ frigidũ: ita vtraqꝫ eidē parti ihereat: lꝫ ƒm eē remissum: ⁊ sic eadem inherētia termineꝰ: ⁊ eo dem eēndi actu: quod est eēntiali vnione vniri: cum illa sint vnita eēntialr que hñt vnũ eē: ac per hoc ꝙ in eis pōt saluari ꝑfecta mixtionis nã: sic enim cum illa que carent ꝓprio eēndi actu nō sunt nisi virtute in aliquo: ⁊ cuꝫ illa sint eēntialiter vnita que hñt vnum esse: ⁊ vlterius cum illa sint ex diuersis naturis cōmixta in q̄bus diuerse nãe ad vnum terminãtur eēndi actum: ⁊ cũ illud nō sit omni moda simplicitate vnũ in quo diuerse inueniuntur natu re cũ hec oĩa saluenꝰ in accn̄talibus formis sic cōiunctis vt pꝫ ex dictis: manifestum est ꝙ in eis vere saluaꝰ mix tionis nã. Hec enim vere mixta sunt: ⁊ dicuntur q̄ multa in se ꝯtinēt: ⁊ que ex diuersis mixta sunt: ac per hoc non sunt oīno simplr vnius nãe: ⁊ tñ hñt essentialem vnitatē.

Ad ꝑmũ arg. ¶ Ad ꝑmũ arg^m dōm est ꝙ aliq̃ possunt manere in ali quo duplr. s. actu ⁊ potētia. In eo qđ est eēntialiter vnum impossibile est aliq̃ plura actu manere: vt supra ꝓbatum est. quare cũ mixtũ sit eēntialiter vnuꝫ impole est vt elẽ ta sint ibi nisi virtute. Unñ v̄bum ꝑhi vitatē hꝫ si nō ma nerent nec actu nec virtute: qđ est falsum: ꝙ aũt possint elẽta in virtute manere. dictum est. ¶ Ad 2^m dōm ꝙ ƒm Ad 2^m ar gumentũ
ꝑhm in. 8. physicoꝝ. in oĩ motu est aliq̃ gñātio: ⁊ aliqua T. c. 59.
corruptio: ēt in mixtione opꝫ eē aliquã gñātionē ⁊ corru ptionē. Sed tñ lꝫ gñātio vel corruptio in aliquoꝝ admix tione ꝯcurrat: tñ rō ꝑncipalis mixtionis nō ꝯsistit in hoc ꝙ aliq̃ corrũpanꝰ vel aliqđ genereꝰ. sed potius in hoc ꝙ aliq̃ eēntialr vnianꝰ: ꝑꝑ qđ ƒm ꝑhm mixtio est elẽtorũ Ad 3^m ar
alteratoꝝ vnio. ¶ Ad 3^m dōm ꝙ accidentia mixti nō sũt gumẽtũ.
eadē numero cũ accn̄tibus elẽtoꝝ: sed eadē spe. Nec tñ ꝑꝑ hoc remanent sine proprio subiecto: cum ad ſubam mix ti ēt ƒm quãlibet ꝑtem sui huiusmodi accidētia de neces sitate ꝯsequanꝰ. vt supra ostensũ est. ¶ Ad 4^m dicēdũ est Ad 4^m ar
ꝙ illa ꝓpositio vera est: sꝫ tñ alr v̄ificatur in ſuba: ⁊ aliter gumẽtũ.
in accidētibus. Ad cuius euidētiã sciēdum est ꝙ modus operandi consequitur modũ eēndi. Est aũt hec dr̄ia inter ſubam ⁊ accidens ꝙ esse ſubalis forme consistit in indiui sibili: nec pōt magis ⁊ minus recipere. vt supra ꝓbatum est. Esse aũt forme accn̄talis magis ⁊ minus recipit. Et iō cum vnũqđqꝫ agat inq̃tuꝫ est actu: eo ꝙ potentie nō est agere sed potius pati: ad hoc vt ſuba aliquid agat non so lum reqritur ꝙ sit actu: verũ etiã ꝙ sit in actu perfecto. Nã vt diximus esse substãtialis forme in indiuisibili cō sistit: forma aũt accn̄talis cum ƒm eē suum ⁊ intensioneꝫ ⁊ remissionem suscipiat: ex quo modus operãdi consequi tur modum eēndi: ad hoc vt aliquid possit agere nō sem per requiritur ꝙ sit in actu ꝑfecto: sed si est in actu perfe cto: ꝑfecte agit: si aũt in actu remisso: remisse agit. Huius modi autem ꝓbatio est: qꝛ vniuscuiusqꝫ summa ꝑfectio est eius operatio. Nã vnumquodqꝫ est ꝓpter suã opera tionem ƒm ꝑhm in lib^o de ce. ⁊ mun. Propter qđ illud 2° ce l. ch
dicitur esse frustra quod caret propria operatione. Sed 17.
ƒm sniam ꝑhi in 2° physicoꝝ ⁊ Commē. in. 2. metaphysi T. c. 74.
ce ipossibile est aliqd frustra in nã esse: q̄re cũ ex ꝑmissis Cōmē. 10
ꝯcessum sit accn̄tia posse eē in rerum nã ƒm eē remissum opꝫ de necessitate dicere: ꝙ proprias: ⁊ si non perfectas: tñ remissas hēant actiones: alias enim eēt frustra: quod est impossibile. Qñ ergo dicitur ꝙ nihil agit nisi ƒm ꝙ ē in actu. Dicendum ꝙ qualitates elẽtoꝝ sunt in mixto ƒꝫ actum remissum: ⁊ ita remisse pñt agere. Quãdo ergo di citur ꝙ mixtum moueꝰ ƒm elẽtũ ꝑdominans. Dicendũ ꝙ lꝫ in mixto elẽta reducanꝰ ad medium: tñ illud medi um non est indiuisibile: sed hꝫ quãdã latitudinem sicut ⁊ equalitas humorum respectu sanitatis: ⁊ ita pōt in mixto alterum elementoꝝ aliq̃liter predominari. Nec est instã tia ꝙ elẽta nō sunt ibi actu: lꝫ enim predominans nō sit ibi actu in mixto: tñ qꝛ ꝑ suã actionē plus disponit mãm ad silitudineꝫ sue nature seu forme q̃ aliud: ideo illa for ma que postea introducta: continet elementa virtute. ⁊ motus sequitur in accn̄tibus cuiusmodi sunt grauitas ⁊ leuitas ⁊ similia: magis nãm vnius elementi q̃ alterius. Nec poterit fieri instãtia qꝛ huiusmodi accidentia nō sũt in mixto sub actualitatibus propriis: sed sub vna actuali tate q̃litatis: que qualitas mixti appellatur vt supra ostē sum est: ⁊ ita non poterunt diuersas ⁊ contrarias actiones habere. Nã manifestum est ꝙ sicut accn̄tia actum enti tatis trahunt a substãtia: ⁊ ita operandi virtutem. Inue niuntur aũt quedã forme ſubales que sunt paucaruꝫ vir tutum eo ꝙ sunt constitutiue alicui⁹ nãe ignobilis ⁊ sim plicis: cuiusmodi sunt forme ⁊ nãe elementorum: ⁊ iō ad istas tales nō consequũtur de accn̄tibus nisi altera pars ꝯrietatis tñ: sicut videmus ꝙ ignem solum consequitur caliditas ⁊ non frigiditas: ⁊ aquam solum frigiditas ⁊

nõ calidi tas. Et si per aliqḋ agens induceretur calor: ille calor nõ ageret in virtute forme substantialis aque: sed alterius agẽtis: eo ꝙ forma aque cũ sit vnius ⁊ simplicis ⁊ ignobilis virtutis: sicut nõ põt ꝯferre virtutem essendi nisi alteri parti ꝯtrietatis: ita ẽt nec virtutẽ operãdi. Quedam aũt sunt multaꝝ virtutũ eo ꝙ sunt ꝯstitutiue alicuius nãe nobilis cuiusmodi sunt nature mixtoꝝ ⁊ animatoꝝ: ⁊ iõ ad tales substãs seu formas consequtur de accidentibus vtraqꝫ pars ꝯtrietatis: sicut ad formã mixti omnia accidẽtia elntoꝝ ꝯsequuntur: puta calidum: frigidum: humidum ⁊ siccũ: ita tñ ꝙ qꝛ ꝯtria non possunt eẽ simul ẜm actum perfectũ opꝫ vt mixtũ huiꝰ accñtia cum sint ꝯtria cõsequatur ẜm eẽ remissum: qḋ alio nomine dicitur esse mixtionis. Manifestum est aũt ꝙ ab eodẽ põt conferri agendi virtus qḋ põt ꝯferre virtutẽ essendi: sicut in simplicibus ex virtute substantialis forme ꝯfert vni qualitati ⁊ virtus eẽndi ẜꝫ actũ: ⁊ virtus opandi: ita in mixtis ex vnius nobilis forme substãtialis virtute poterit conferri diuersis accidẽtibus ⁊ ꝯtrijs virtus eẽndi: remisse tñ: ⁊ per ꝯñs virtus agendi: ita. s. ꝙ sicut per vnũ eẽ subale forme ignobilis vna cãbatur q̃litas ⁊ vna actio: ita per vnũ esse subale forme nobilioris ⁊ diuersis causent accidẽtia: ⁊ cõferatur eis nihilominus virtus habendi diuersas ⁊ ꝯtrias actiones. Nam ⁊ ẜm sniam ꝓhi virtus quãtomagis est vnita ⁊ nobilis: tanto ad plura se extendit. ⁋ Et per hoc pꝫ solutio ad 5m. Est enim ibi ꝯtrietas qualitatum. Lꝫ enĩ illa qualitas sit vna: est tamen ex diuersis cõmixta. vt dictum est. Et põt habere ꝯtrias actiones: ⁊ hoc pꝫ ex immediate iã dictis. Uel dicendum ꝙ ẜm ꝙ quidam respondẽt ꝙ. s. in illa q̃litate sũt diuerse ⁊ ꝯtrarie virtutes. Et si dicatur ꝙ nihil corrumpit seipsũ. Dicendum ẜm eos ꝙ in mixto sunt virtutes ꝯtrie: sed tñ corruptio est a celo ꝙ ītẽdit hoc corrumpere ⁊ illud generare. Sed tamẽ ꝓma solutio magis videt saluare nãm mixtionis. ⁋ Ad 6m dicendum ꝙ dato ꝙ sit omnimoda equalitas adhuc vnũ ageret in alteꝝ cum vnũ sit actiuum ⁊ passiuum respectu alterius. Similr etiam si nõ sit oĩmoda eq̃litas dũmodo alteꝝ sit oĩno supuincẽs adhuc erit mutua actio ⁊ mutatio in tertium in quo oĩa ꝯtioebant virtute. Nã sicut dictum est: mediũ mixtionis nõ est indiuisibile: sed habet quãdã latitudinẽ. ⁋ Ad 7m dõm ꝙ elnta fiunt ex mixtis ⁊ mixta ex elntis: ⁊ tñ mixta nõ hñt rõnem elnti. Nã ad rõnem elnti reqrunt tria. ⁋ Primo vt sibi ꝓmo ⁊ per se conueniat rõ elnti: ⁊ non per accñs seu per aliquid aliud. Si enim rõ elnti alicui ꝯueniret secũdario vel per accñs seu per aliud: illud nõ posset vere dici elntũ: sicut domus nõ dicit elntũ lateruꝫ: lꝫ per destructionem domus lateres fiunt ex domo. Nã hoc ꝙ lateres fiãt ex ipsa non conuenit domui per se sed per accidẽs solum. Non eniꝫ conuenit vt ex ipsa fiant lateres inquãtum ipsa est primo cõstituta ex lateribus. Unde rõ elnti ꝓprie conuenit lateribus ⁊ nõ domui nisi per accñs. ⁋ 2o requirit ad rationẽ elnti ꝙ aliquid fiat ex eo īmediate. Nam lꝫ cupeum fiat ex aq̃ vel terra: tñ terra nõ dicit elntum phiale cupree eo ꝙ phiala nõ fit ex terra vel aq̃ tanq̃ ex proximo ⁊ immediato ꝓnº: sed tanq̃ ex remoto: īmediate autẽ fit ex ere. ⁋ 3o requiritur vt maneat in re facta qḋ dicitur propter priuationẽ ⁊ ꝯtrarium que nõ manẽt in re facta. Et hoc ẽ quod dicit ꝓhs in 5o metaphysice. ꝙ elntũ est ex quo aliquid fit ꝓmo cũ insit. Hec aũt tria ꝯueniũt elntis q̃tuor: vt per se pꝫ. Nõ aũt cõueniunt mixtis. Nã lꝫ elta per resolutionẽ fiãt ex mixtis: nõ tñ fiunt ex eis īmediate: sed per multas generationes ⁊ corruptiones nec per se: sed per aliud: qꝛ elemẽta nõ fiunt ex mixtis: nisi qꝛ mixta primo fuerũt ex elemẽtis cõstituta: nec manent in eis. Ridiculum enim est dicere ꝙ mixta maneant in quolibet elemẽtorum quod per resolutionem generatur ex mixto. Et hec de mixtione dicta sufficiant.

Marginalia, left column: Ad 5m arg. (beside "vnita ⁊ nobilis: tanto ad plura…") — Ad 6m arg. (beside "solutio magis videt…") — Ad 7m arg. (beside "ctum est: mediũ mixtionis…") — Que sint hic rõe (beside "rõnem elnti reqrunt tria…") — L. c. 4. (beside "quod dicit ꝓhs in 5o metaphysice")

⁋ Utrum oĩs forma substãtialis īmediate vniatur materie prime. Articulus secundus.

AD secũdum sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ forma subalis nõ īmediate vniat mãe prime. Illud enim quo mediante aliquod est in potentia videt esse mediũ vnionis illoꝝ. Sed mã prima non est in potentia ad formas mixtoꝝ nisi mediãtibus formis elemẽtoꝝ. ergo forma nõ vnitur immediate mãe ꝓme ad minus in mixtis: sed mediantibus elntaribus formis. ⁋ P. Cum mã sit vna oĩum generabiliũ ⁊ corruptibiliũ impossibile est ꝙ diuerse mãe habeant diuersas formas nisi mã diuidatur in diuersas ptes. Sed diuisio non põt intelligi in mã nisi per dimẽsiones: que sunt diuisionis ꝓncipium. ergo forma non poterit mãe vniri nisi mediãtibus dispõnibꝰ quãtitatis. ⁋ P. Nã nihil operatur frustra: sed si omnis forma vniretur īmediate mãe prime tunc frustra fuissent omnes forme ⁊ dispositiones ꝓcedẽtes. ⁊ cũ hoc sit īpossibile: videtur ꝙ forma non immediate vniatur materie. ⁋ P. Si omnis forma sic vnitur: sequit ꝙ omnia res nihil sit aliud q̃ nuda mã ꝓma cum forma. Et ita vna res nõ erit magis composita q̃ alia: qḋ est ꝯtra sensũ. ⁋ P. Aut mã cui vnitur forma est disposita aut nõ. Si non. ergo forma vnitur mãe nõ disposite: ⁊ ita quodlibet poterit fieri ex quolibet absqꝫ alia alteratione. Si aũt est disposita. ergo vnitur ei ad minus mediãtibus dispositionibus. ⁋ In ꝯtrium est qꝛ ꝓhs dicit expresse in. 8. metaphysice. ꝙ forma īmediate vnitur mãe ꝓme Et in libro. 2. de aĩa dicit ꝙ nõ opꝫ querere īter mãm ⁊ formã medium nisi sicut in cera ⁊ figura. ⁋ P. Per hoc forma ⁊ eodẽ modo vnit materie per quod vel ẜm qḋ mã est in potentia ad formã. Sed sicut probatũ est in 2o libº summe nãlis ꝓhie mã ꝓma cũ sit oĩno simplex nõ est in potentia ad formã per aliã potentiã: que sit aliud a suba sua. ergo forma ipsi sube materie prime īmediate vnitur.

Marginalia, right column: 1m arg. (beside "sic ꝓceditur") — 2m arg. (beside "Cum mã") — 3m arg. (beside "nihil operatur frustra") — 4m arg. (beside "Si omnis forma sic vnitur") — 5m arg. (beside "qḋ est ꝯtra sensũ") — Oppõ. (beside "In ꝯtrium est") — L. c. viii. (beside "forma īmediate vnitur") — L. cõ. 7. (beside "libro. 2. de aĩa")

Respõdeo dicendo ꝙ cum matẽria in se considerata sit potentia tñ: nec fiat actu materia nisi per formam substantialem. necesse est ꝙ omnis forma substantialis immediate ipsi essentie materie prime vniatur: ⁊ ita vt nulla forma nec substantialis nec accidentalis intelligatur esse medium talis vnionis. Et quidem hoc de formis elemẽtorum in ꝓcedenti questione est ostẽsum. De alijs aũt formis ꝙ videlꝫ nulla earum siue substãtialis siue accñtalis possit in tali vnione media inueniri põt multiplr ostdi. ⁋ Primo ex fundamento ⁊ radice vnionis ipsius. Quãdocunqꝫ enim aliq̃ conditio in quocunqꝫ genere aliquibus ꝯuenit: opꝫ vt vni primo ⁊ per se ⁊ īmediate cõueniat: ex cuiꝰ ꝓticipatione ad omnia alia deriuatur. Sed in genere vnionis vnibilium ita est ꝙ nihil in naturalibus est vnibile alicui nisi inquantum est in potentia ad illud propter quod dicit ꝓhs in. 7. metaphysice. ꝙ actus hẽt separare: ⁊ ꝙ ex duobus existentibus actu īpoẽ est fieri aliquod vnum. Illud ergo qḋ est pura potentia oportet eẽ vnitum per se ⁊ immediate suo actui. Huiꝰ aũt est mã ꝓma. Quare opꝫ vt ipsa per suam essentiam nullo alio mediãte vniatur ipsi forme ⁊ econuerso. ⁋ 2o põt ostendi h ex rõne oppõis. Aut enim aliqua forma subalis īmediate vnit mãe prime: aut nulla. Si nulla. ergo mã ꝓma nunq̃ poterit reduci in actũ cũ hoc nõ fiat nisi per formam: similr ẽt sequetur ꝙ ex mã ⁊ forma nunq̃ fiat aliqḋ eẽntialiter vnum: qꝛ quorũ est vna essentia illa opꝫ immediate eẽ vnita. Et probat. Si

Marginalia: Rñsio. (beside "Respõdeo") — Primus modus. (beside "Primo ex fundamento") — L. c. 49. (beside "in. 7. metaphysice") — 2o rõ ad idem. (beside "põt ostendi h ex rõne oppõis")

forma sub̃alis vnit̃ m̃ãe mediãte forma accñtali opʒ vt illa forma accñtalis sit m̃ãe essentialr̃ vnita: ⁊ etiam ipsi forme sub̃ali: sed que essentialiter vniunt̃ cõstituunt vnã essentiã: quare sequitur ꝙ essentia sub̃e sit composita ex sub̃a ⁊ accidẽte: qđ est impossibile. Si aũt dicat̃ ꝙ aliqua forma imediate vnitur materie p̃me: iaʒ hẽo ꝓpositum. Nam eadẽ rõ est de oĩbus formis q̃tũ ad hoc qđ est m̃ãʒ reducere in actũ: cũ omnis forma sub̃alis det eẽ sub̃ale: ⁊ per eẽ sub̃ale m̃ã fiat ens in actu. ¶ 3° ex nã ipsius forme

3° rõ ad idem

necessitãtis. Nã si forma vnit̃ m̃ãe mediante aliqua forma opʒ vt p̃mo vniatur illi forme medie. Sed forma nõ vnit̃ alicui nisi per modũ ĩformãtis ⁊ dãtis esse: q̃re opʒ ꝙ illa media forma recipiat esse illius vltime forme: ⁊ ꝙ informet̃ ab ea. Ex quo sequũtur duo inconueniẽtia. Et p̃mo ꝙ forme erit forma. secundo ꝙ illa media forma: puta corp̃eitas ex quo recipit eẽ vltie forme: puta anime poterit dici aĩata: ⁊ per ꝯñs cum omne animatũ tali aĩa possit dici aĩal sequitur ꝙ corporeitas illa sit aĩal: ⁊ p ꝯñs ꝙ m̃ã illa nõ sit de essentia aĩalis: que oĩa sunt impossibilia. ¶ Et p̃terea. Propter qđ vnũquodqʒ tale: ⁊ illud magis. Si ergo forma sub̃alis vltia vnit̃ m̃ãe mediante aliqua forma: sequitur ꝙ multo magis vniat̃ illi forme medie. Sed duas formas substãtiales vniri adinuicēʒ essentiali vnione est ĩpoẽ: q̃re ⁊ ĩpossibile erit illã mediã formam eẽntialr̃ vnitã esse m̃ãe. Et ita seq̃tur ꝙ nulla forma nec p̃ma nec vltima sit m̃ãe eẽntialiter vnũ: nec simplr̃ ens: sed solũ ens ſm quid: cũ ens ⁊ vnum conuertantur. Probatio aũt medie est qꝛ ad oẽm sub̃alẽʒ formã ꝯsequit̃ eẽ sub̃ale. Esse aũt sub̃ale est actualitas simplr̃: nihil hñs de admixtione potẽtie: quare si sint due forme sub̃ales erũt due actualitates. Quorum aũt sunt due actualitates: illa necessario sunt duo in actu. ¶ Qz aũt aliq̃ duo sint actualiter: ⁊ ꝙ sint vnũ essentialr̃ implicat ꝯdictionem: quare impoẽ erit duas formas substantiales adinuicẽ eẽntialẽ

4° rõ ad idem.

vnitatẽ habere. ¶ 4° ex nã infinitatis. Si eni inter m̃ãm p̃mã ⁊ formã vltimã cadat aliquod mediũ: tũc aut illud erit forma: aut m̃ã: aut eẽ. Quod aũt nec m̃ã nec eẽ possit poni mediũ talis vniõis p3 qꝛ nec eẽ separat̃ a forma: nec vnius rei est duplex m̃ã. Si aũt dicatur ꝙ illud medium sit forma: tunc sub̃alis aut accidentalis. Si substantialis: tunc quero iterũ de illa media forma: vtrum .s. mediate vniatur prime m̃ãe: aut nõ. Si sic vel erit abire in infinitum qđ est ĩpoẽ: vel erit deuenire ad aliquã formã sub̃alẽ: que imediate vnit̃ m̃ãe p̃me. Si aũt illa forma mediata sit accidẽtalis. tũc cũ subiectum forme accidẽtalis nõ sit nisi sub̃a in actu: vel oportebit dicere ꝙ m̃ã in se ꝯsiderata absqʒ oĩ forma sit ens actu: vel ꝙ in illa m̃ã p̃existat aliqua forma sub̃alis alia. Quod si ꝯcedatur: querat̃ iterũ

5° rõ ad idem.

de illa: vtrum mediate vel imediate sibi illa forma vniatur. Et sic in infinitum. ¶ 5° ex virtute p̃ncipij informãtis. Si enim dicat̃ ꝙ inter formas vltia forma vniatur materie prime mediãtibus p̃cedẽtibus formis: puta aĩa sensitiua mediãte forma corp̃eitatis ⁊ forma carnis ⁊ huiꝰ. sed ipsa p̃ma forma .s. forma corporeitatis vel quecunqʒ sit illa vniat̃ m̃ãe prime imediate: vt quidam dicere vo-

Cõtra ponẽtes plures formas

luerunt. sequuntur multa impossibilia. Manifestum est enim ꝙ quãto p̃ncipiũ seu cã est virtuosior: tãto magis sibi põt assĩlari patiẽs: sicut si modicus ignis põt aliqđ calidum potẽtia traducere in actũ caloris: multo fortius h̃ maior ignis poterit facere. Sed in dato s tenẽtibus ꝯriã positionẽ forma corp̃eitatis que est iperfectissima formarũ põt ipsam m̃ãm nullo mediãte in actuʒ reducere. ergo multo fortius forma p̃fectior .s. aĩa hoc idẽ põt facere per seipsam. ¶ P̃. Lʒ vna forma sub̃alis differat ab alia ſm ꝙ vna hẽt plures ⁊ nobiliores virtutes q̃ alia. tñ in hoc oẽs naturales forme cõueniunt ꝙ .s. ſm suã eẽntiã quelibet earuʒ est actus tñ: sed nulla forma substãtialis vnit̃ m̃ãe nisi per essentiã. ergo qua rõne p̃ma forma põt vniri imediate p̃me m̃ãe: eadem rõne ⁊ vltima: cum nõ fiat vnio rõne alicuius p̃fectionis vel nobilitatis scḋe: sed rõne essentie eo ꝙ scḋe perfectiones p̃supponũt p̃mã. ¶ 6° 6° rõ.

ex rõne essentialis vnionis. Si eniʒ aĩa vnit̃ m̃ãe prime mediãte forma corporeitatis: tũc aut inter aĩam ⁊ corporeitatẽ illã est vnio eẽntialis aut accñtalis. Si eẽntialis: ergo nunq̃ poterunt abinuicem separi nisi per corruptionem vtriusqʒ si vtraqʒ sit corruptibilis: vel alterius tñ. si vna sit corruptibilis: quare post separationem aĩe a m̃ã equi nunq̃ remanebit ibi corp̃eitas: qđ est ꝯtra ponẽtes hanc positionẽ. Si aũt est accñtalis seq̃tur ẽt ꝙ accidentaliter vniatur illa forma m̃ãe: ⁊ ita totũ erit vnuʒ per accidens. Nam que sunt vnũ accidẽtaliter inter se: non possunt in tertio essentialiter vnum facere ſm sn̄iam Phi. ¶ Septimo ex conditione ꝯtrarietatis. Si eniʒ dicatur 7° rõ.

ꝙ forma vltima vniat̃ m̃ãe prime mediante corporeitatis forma. Uel est vna specie in omnibus: puta in aere corrupto: ⁊ in igne generato: vel in eĩntie: ⁊ in mixto: aut nõ. Si est eiusdẽ spẽi: aut ex m̃ã ꝯstituet corpus mathematicum: ⁊ hoc est impoẽ: qꝛ tũc illa forma nõ esset naturalis sed mathematica. aut cõstituet corpus nãle: ⁊ tũc oportebit necessario ꝙ illud corpus sit actu affectuʒ q̃litatibus actiuis ⁊ passiuis: vel si hoc nollent concedere: ad minus opʒ dicere ꝙ nõ cõstituat corpus viuũ: alias oĩa corpora eẽnt viua ⁊ aĩata. Adueniẽte ergo aĩa vegetatiua vel sensitiua aut manet idẽ corpus: qđ p̃us: aut nõ: sed corrumpitur illa corporeitas: si corrũpit̃. ergo anima superueniẽs inuenit m̃ãm primã nudã: ⁊ per ꝯñs sibi imediate vnitur. Si aũt nõ corrũpit̃. sed potiꝰ mãet eadẽ forma corp̃eitatis opʒ ꝙ maneat ibi idẽ eẽ qđ cãbat̃ a forma illa: sed illa forma vt dcm̃ est ꝯstituebat corpus nõ viuũ: ⁊ sic ẽt post introductionẽ anime manet nõ viuũ: sed per aĩam illud corpus efficitur viuum. Quod est impoẽ. sicut ꝙ album fiat nigrũ manẽs albũ: ⁊ ꝙ frigidũ fiat calidũ manẽs frigidũ. Et p̃terea. Si est eiusdẽ spẽi forma corporeitatis in oĩbus: aut est forma sub̃alis: aut accñtalis. Si accñtalis. ḡ accidẽs p̃cedit sub̃am actu: qđ est ĩpoẽ. Si sub̃alis cum omnis forma sub̃alis ẽt quãtũcũqʒ imperfecta ſm suaʒ sub̃am sit actus. vt supra ostensum est: actus autẽ coniungi potentie formalr̃ est impossibile quin det esse actuale sicut albedinẽ impossibile est cõiungi subiecto formaliter quin faciat ip̃m actu album: oportebit ꝙ ipsaʒ faciat materiaʒ actu corpus: ⁊ cũ corpus physicũ eẽ nõ possit nisi in ipso sint ꝯrietates actiuaꝝ ⁊ passiuaꝝ q̃litatum opʒ ꝙ ipsʒ sit talibus q̃litatibus affectũ: ⁊ ita per ꝯñs forma adueniens vniretur corpori existẽti in actu. Sed de hoc inconueniẽti nõ sit cura ad p̃ñs. ¶ His sic suppositis q̃ratur vtrum illa corporeitas sit eadẽ spẽ cũ oĩbus formis reꝝ naturalium sub̃alium. Si dicat̃ ꝙ sic. sequitur ꝙ due vel plures forme eiusdem spẽi sint in eadem materia quod est impossibile: puta due albedines: vel due rubedines: sequitur etiam ꝙ frustra sit alia forma inducta in materiam cum non sit ab ea alia nisi in numero. Et vlterius ꝙ ipsa vltima forma non det aliquam aliam essentialem perfectionem: nisi corporeitatem: qꝛ forme speciei eiusdem ⁊ diuerse numero: eundem effectum substantialem causant. Sequitur etiam vlterius ꝙ sicut corporeitas vniebatur imediate m̃ãe p̃me: ita ⁊ forma vltima cũ sit eiusdem spẽi: que oĩa sunt ĩpossibilia. ¶ Si aũt dicat̃ ꝙ non sint spẽi eiusdẽ: tũc cum diuerse forme spẽ accipiantur penes oppositas differentias formales sicut p3 de rationali ⁊ irrationali: ⁊ de homine ⁊ de asino: ⁊ ad oppositas vel

quocunqʒ

quocūqʒ mō spe diuersas requirantur necessario diuerse cōtrarietates ⁊ diuerse ꝓportiones q̄litatum in mā: sicut videmus ꝙ forma ignis requirit calidum ⁊ siccum in excessu: ⁊ forma aeris humidū ⁊ calidū tēperatum: oportet ꝙ superueniētibus substantialibus formis materie ꝙ sint ibi cōtrarie ꝓportiones ⁊ ꝯrietates in materia: vtputa ꝙ adueniēte forma ignis fit ibi calidū ⁊ siccū in excessu: ⁊ si forma corpeitatis ibi maneat adueniente forma tali: ex quo forma corpeitatis non est eiusdem speciei: oportebit ꝙ sint ibi opposite ⁊ diuerse contrarietates ⁊ proportiones qualitatum in eodem. Itaqʒ eadem mā que est tēperate calida ⁊ humida: eo ꝙ talē dispositionem exigat forma corpeitatis. hoc enim mō gratia exēpli supponatur postea adueniente forma ignis fiet in excessu calida ⁊ sicca: ⁊ ita vna ⁊ eadem materia seu res erit simul calida ⁊ humida tēperate: ⁊ calida ⁊ sicca in excessu: que omnia manifestam continent falsitatem. Nec potest dici ꝙ maneāt contrarietates corporeitatis ⁊ corrūpanť contrarietates ⁊ qualitates cōsequētes: eo ꝙ ipossibile est formā ſm esse physicum in ꝓpria materia corruptis ꝓprijs dispōnibus remanere: ergo vel opʒ dicere ꝙ forma corporeitatis corrūpať: ⁊ ita vltima forma imediate vniať materie p̄me: vel ꝙ eidē materie insint opposite ꝯrietates. vt dictum est. Ex quo pʒ ꝙ nullo modo potest dici ꝙ forma vniatur materie prime mediāte corporeitate: si corporeitas sit eadē spe in oībus generatis ⁊ corruptis. Et p̄terea. Si dicať ꝙ forma corporeitatis non sit eadem spe in oībus sed diuersa in diuersis: tunc aut forma corporeitatis erit eadē spe cū vltima forma substātiali: aut diuersa. Si eadem: sequuntur inconueniētia supius tacta. s. ꝙ due forme eiusdem spēi sint in eodē subiecto: ⁊ frustra fuerit inducta vltima forma cum prius fuerit ibi eadem specie. Si autem sint diuerse spe forma corpeitatis ⁊ vltima forma substātialis: tūc aut introducitur ante forme substātialis aduētū: aut post: aut sil. Si ante: puta ꝙ qn̄ ex aere generať ignis: corpeitas ignis introducitur ante aduētum forme ignis: tunc ad introductionem talis corporeitatis: aut cedit forma aeris: aut non. Si corrumpiť. ergo mā aliqn̄ erit sub corpeitatis forma solum ita ꝙ sub nulla alia: quod etiam ipsi qui tenent hāc positionē reputāt impōle. Silr etiā sequitur ꝙ sit aliqd̄ cōpletū actu subsistēs in natura ⁊ hoc aliqd̄: ⁊ per ꝯn̄s ꝙ nullā aliā formā substantialem possit recipe. Hoc enī oēs ꝯcedūt eē ipossibile. s. ꝙ aliqd̄ per se subsistēs nō corruptū in aliā speciem transeat vt ad eius veniat compositionem. Si autem dicať ꝙ manet forma aeris: tūc manebit ēt corporeitas cōueniēs forme aeris: ⁊ ita erūt ibi due forme corporeitatis ⁊ due corporeitates. s. aeris ⁊ ignis: qd̄ est impossibile eo ꝙ vel ambe vnirentur imediate materie prime: qd̄ non est intelligibile: vel vna mediante alia: ⁊ tunc sequerentur inconuenientia supposita: ⁊ ꝙ essent duo corpora in eodem loco que omnia sunt absurda. ¶ Si autem dicatur ꝙ forma illa corporeitatis introducatur simul cum vltima forma substantiali: cum iste forme sint diuerse specie (vt dictum est supra) sequiť ꝙ vnius motus numero in vno ⁊ eodem instāti terminatur ad diuersas formas specie: qd̄ est ipossibile. ¶ Si aūt dicatur ꝙ illa corporeitatis forma introducať post introductionem forme substantialis: sequitur primo ꝙ cū corporeitas ſm istos non sit nisi a forma corporeitatis: ⁊ esse substantiale: puta viuū vel animatus sit ab anima. ꝙ aial sit aliquando sine corpeitate aliqua: ⁊ sine carnibus ⁊ ossibus: qd̄ omnibus seculis non est auditum. Relinquitur ergo ꝙ forma vltima nō vniatur māe p̄me mediāte corporeitate aliqua: ⁊ ꝙ corpeitas ipsa ſm ꝙ dicit substātiam ⁊ corpeitatem physicam non sit nisi ab vna ⁊ eadē forma: que dat etiā vltimū ⁊ cōpletum esse substantiale. ¶ Ultimo potest ostēdi ꝙ nō solū nulla forma substantialis pōt esse tale mediū in vnione: verum etiam vr ꝙ nulla dispositio seu accn̄s aliqd̄ vel aliqd̄ simile accn̄ti: ⁊ hoc ex natura eē substātialis. Nā cū mā nō fiat actu ens nisi per esse substātiale: eē aūt nō sit nisi a forma substātiali: ipossibile est ꝙ aliqd̄ accn̄s p̄cedat in mā substātialē formam ꝙ sit mediū in ipsa vnione: alias sequereť ꝙ nō ens eēt subiectuʒ accn̄tiū: ⁊ ꝙ mā ante eēt accn̄talibus formis affecta q̄ esset: vel rōnē entis haberet: qd̄ est impossibile. Quare simpliciter dicēdū est ꝙ si alique dispositiones precedāt in mā formā substātialem: qr tn̄ ille sunt imperfecte: nec sunt inducte vt sint: sed vt disponant ad esse: adueniente forma perfecta ⁊ vltima: oēs necessario cedunt ⁊ corrumpunť: ita ꝙ ipsa vltima forma in se virtute continens oēs illas que p̄cesserunt per modum dispositionuʒ imediate: nulla. s. forma substātiali media: nec mediāte aliq̄ dispositione vel aliquo accn̄te: sed per suam essentiam essentie materie prime essentialiter ⁊ imediate cōiūgitur sicut cera figure. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdum ꝙ materia prima de se nullam perfectionem habet: vel actum: sed quātum est de se est ad oēs in potētia. Actus aūt siue perfectio in ipsa materia causať a forma. Et iō cū ſm nām minus ꝑfectū includať in magis ꝑfecto quātū ad illud qd̄ est ꝑfectiōis in eo: sicut parua lux in magna: ⁊ pars in toto: inde est ꝙ ſm naturā nunq̄ʒ aliqd̄ perfectibile potest recipere maiorem perfectionē quinetiam recipiat minorem. Minoris autem perfectionis collatio nō oportet vt intelligatur ab alio ⁊ alio fieri: sed ab eodem ⁊ a quo maior conferť. Nec prius ſm tēpus sed solū ſm nām originis: sicut videmus in totis p̄tātiuis quibus maxime ipse forme assimilātur: qr potestas militis est imperfectior q̄ illa Ducis. Et ideo potestas militis est in Duce quantum ad illud qd̄ perfectionis est in ipsa: similiter potestas Ducis est iperfectior q̄ illa Regis: ⁊ ideo potestas ducis est in Rege. Nec est possibile vt aliquis habeat potestatē Regis quin habeat illaʒ Ducis que presupponitur potentie regis. Sed tamē non oportet ꝓpter hoc ꝙ rex sit p̄mo Dux ⁊ postea Rex: vel ꝙ alia sit potestas qua potest quantum potest Rex: ⁊ alia qua pōt tātū quātum Dux eo ꝙ illa Ducis ⁊ militis virtute continentur in vna potestate Regis: lʒ ſm intellectum ⁊ nām preintelligatur in ipso Rege minor potētia maior sicut pars toti: ⁊ imperfectum perfecto. Et ſm hūc modū intelligiť ꝙ mā sit in potētia ad alias formas mediātibus illis elemētorū: nō qr ordinatim formas substantiales recipiat diuersas: sed qr mā prima non recipit illud qd̄ est principiuʒ perfectionis forme nisi mediante eo qd̄ est imperfectionis: cuiusmodi sunt forme elementorum: lʒ tam maiorē q̄ minorē perfectionem ab eadem forma recipiat. Un̄ ꝑꝑ h̄ nō sequiť ꝙ forma vl'a vniať mediātibus formis elemētorū: sed potius ꝙ nulla forma substātialis possiť dare māe aliqd̄ eē ꝑfectius: puta sentire vel viuere: nisi etiā intelligať illā eādē formam dare sibi esse minus perfectum: puta corporeū ⁊ calidū ⁊ frigidum ⁊ huiō. in quibus virtute sistunt elementa. vt supra dictū est. Puta sicut p̄tās imperialis nō cōfert hōi Regiam dignitatē nisi preintelligatur ei conferre dignitateʒ Ducis: ⁊ sicut nullus potest ferre centum libras: nisi preintelligatur ferre duas. Sic enim nec anima confert materie esse sensitiuum nisi preintelligatur ei conferre esse corporeū. vt dictum est. Sed tamen hoc non est nisi ſm prioritateʒ que attenditur in natura originis: non ſm prioritatē que attenditur ſm tempus vel ſm diuersitates forme. Unde patet ꝙ qui sic arguit non intelligit propositiones quas inducit. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ sicut docet Phs in. 8. meta^{ce}. Ad 2m

Ad p̄mū

nihil est cū vnionis mãe cum forma nisi agens specificũ ⁊ agens vl'e que p̄parant ⁊ diuidunt coaptando vel inclinādo diuersis formis diuersas partes mãe: ⁊ hoc quidem facit per motum. Et ideo cū motus requirat corpus actu cū sit accidens: dico ꝙ materia ab agēte diuidit̃ in diuersas p̄tes mãe sub diuersis formis ⁊ dimēsionibus q̄ntitatis: sicut p3 ꝙ aiali per motum generationis preparat̃ debita ⁊ distincta pars mãe per decisionē seminis ab eius sub3a. Sed tñ hoc nō est q2 q̄ntitas dimēsionū sit p̄ncipiũ effectiuum diuisionis mãe seu itroductionis vel vnionis forme: sed potius hoc ꝯtingit per accidēs inq̄ntū. s. cum mã sit ens in potētia: nec eē nec motui subiici pōt nisi sit actu sub aliqua forma. Unde p3 ꝙ argumentū nihil valet. Cum enim nulla actio vel passio vel op̄atio possit fieri circa mãm quin sit actu: ⁊ per ꝯn̄s q̄n sit affecta aliqua qualitate: sic posset silr aliquis dicere. ꝙ qualitas est p̄n^m^ vnionis mãe cum forma: ⁊ p̄n^m^ oīū alioꝝ. Et similr etiã cū mã nō creari potuerit nisi inq̄ntum h3 eē sub forma eo ꝙ terminus creationis est ens actu: possemus ēt dicere ꝙ p̄n^m^ creationis mãe fuit forma. Et ꝙ deus non p̄ se ⁊ imediate: sed mediante forma mãm creauit: que oīa sunt falsa.

Ad 3^m^ ¶ Ad 3^m^ dōm ꝙ aliud est formã introduci in mãm: ⁊ aliud est ipsam vniri mãe. Nã sicut p3 aliqualiter ex supradictis l3 forma vniat̃ mãe p̄me: tñ illud ex quo aliq̄d generat̃ op3 eē actu sicut mã ex qua generatur ignis ante itroductionē forme ignis semp̄ op3 ꝙ sit sub aliqua alia forma siue aeris: siue cuiuscunq3. Cuius rō est q2 cū materia sit ens in potētia nunq̄ pōt denudata eē ab omni forma: ⁊ ideo cum forma ignis nō possit introduci in mãm aeris: nisi sit disposita ad formã ignis: op3 vt mã illa disponat̃. Ex quo p3 ꝙ ad introductionē forme necessario requirantur alique dispositiones medie. Sed tñ ad vnionem forme cū mã impossibile est aliquid cōcurrere. Nã cum ille dispōnes sint quasi vie ad subalē formã: iō sicut i termino cessat via: ita adueniēte forma subali cedūt dispositiones ille. vnde nō seq̄tur ꝙ frustra laborauerit natura. Nam sicut ad terminũ nō pōt p̄ueniri nisi per viam: ⁊ tñ via cessat in termino: ita nunq̄ forma posset itroduci nisi ex virtute illaꝝ dispōnum: ⁊ tñ adueniente forma cedūt nec fuerunt frustra: cū assecute sint finē ad quē erant. s. introductionem forme.

Nec nã sit necessitas p̄me dispōnis i q̄cūq3 generatiōe.

Ad 4^m^ ¶ Ad 4^m^ dicit̃ ꝙ res nō dicit̃ esse magis cōposita vna q̄ alia solū3 q2 in vna sint plures forme: sed potius q2 in ipsa sunt plures p̄fectionum gradus. Et hoc dico in rebus corruptibilibus in quibus p̄p̄ earū imp̄fectionē ad multiplicationē p̄fectionū sequitur cōpositio ⁊ simplicitatis minoratio. Nã oīs forma s̄m eēntiã est p̄n^m^ imediatū eēndi ⁊ radix oīum suarum potentiaꝝ: ipse aūt potētie eius sunt imediatum p̄n^m^ op̄andi. Et iō essentia s̄m nãm nō deficit in his que necessario exiguntur ad operationes diuersas suarum potentiaꝝ eo ꝙ oīs essentia sue proportionetur virtuti. Cum aūt ad diuersas potētiarum op̄ationes diuerse in mã dispōnes requirantur: op3 ꝙ ipsa essentia diuersas p̄tes mãe diuersis ꝯstituat p̄fectionum gradibus: vt. s. quasdam ꝯstituat in eē carnis: quasdã in eē nerui: ⁊ sic de alijs s̄m ꝙ virtutum eius diuersitas requirit. Nec p̄p̄ hoc sequitur ꝙ nō sit ibi nisi vnum eē substantiale: sed potius ꝙ sint ibi diuerse perfectiones vnam formã ⁊ vnum eē substãtiale ꝯsītes. Sicut nec Rex l3 hēat oīum p̄ncipum dignitates ⁊ gradus pōt dici ꝙ non sit vnus p̄nceps: sed plures: sed potius d3 dici ꝙ Rex ab vna sola potestate: q̄. s. est potestas Regia habeat vnū eē ⁊ vnus sit p̄nceps ad qd̄ tñ esse multe perfectiones ꝯsequunt̃. ¶ Dis aūt sic p̄missis qñ dicitur ꝙ si aīa vel queuis alia forma vnit̃ imediate mãe p̄me ⁊c. dicitur ꝙ si itelligatur de ipsa aīe intellectiue eēntia vel cuiuscunq3 alterius forme solum: nō est veꝝ: sed est necīum ꝙ imediate materie p̄me vniatur. Si aūt intelligatur de ipsa potētia itellectiua: dōm ꝙ nō seq̄tur: q2 illa s̄m Philosophum nullius p̄tis corporis est actus. 3° de aīa t. cā. 7. Si aūt queras de alijs potētijs: vtrum. s. vniant̃ mãe p̄me. Dōm ꝙ non: sed potius vniuntur diuersis partibus mãe in diuersis iã perfectionū gradibus ꝯstitutis per ipsam aīe eēntiaꝫ p̄parantē debitū eē ⁊ diuersum in diuersis partibus mãe sine diuersis virtutibus vel potētijs. Un̄ qñ dicitur ꝙ tūc oīa res naturalis eēt sola nuda mã cū3 forma: p3 ꝙ hoc argumentum nihil valet: nec quo ad apparētiam nec quo ad existētiam. Multū enim rudis est qui nescit ꝙ forma in nãlibus dat aliqd̄ eē nãle ⁊ reale ipi materie. Ex mãe enī ⁊ forme ꝯiunctione resultat realis q̄da3 natura cōpositi: que nec est mã nec forma sed aliqd̄ ab his causatū. Propter qd̄ etiam phs in fine octaui metaphysice. vbi querit q̄d sit ipsa rei quiditas: dicit ꝙ nō est aliqd̄ elntoꝝ cōponētium rem: sed aliqd̄ resultans ex eis. 8. cō. 15. Un̄ nō sequitur si forma vnit̃ imediate mãe p̄me ꝙ res nō sit aliud q̄ mã nuda cū forma: sed potius ꝙ sit aliquod ex vtraq3 compositione resultãs: puta corpus aiatū rōnali aīa. Immo etiã tenēdo ꝙ aīa vniret̃ mediãte corporeitate materie p̄me: adhuc stultū ⁊ puerile esset dicere ꝙ homo nihil aliud sit nisi aīa ⁊ mã p̄ma ⁊ forma corp̄eitatis: q2 cū3 forma dans eē corporeitatis ipsi corp̄i non sit corpus: sicut nec forma dans eē carnis est caro: sequeret̃ ꝙ in hoīe nec eēt corpus nec caro. sed ꝙ eēt sola mã p̄ma ⁊ forma corp̄eitatis ⁊ forma carnis ⁊ aīa: q̄ oīa sūt ridiculosa. Posset aūt ista ꝯñria tolerari forte in artificialibus in q̄bus forme sūt accñtia ⁊ per ꝯn̄s nullū dãt eē subale: vt dicamus ꝙ domus subā nihil aliud est q̄ lapides ⁊ ligna ⁊ cemētū sic ordiata. L3 etiã ista locutio s̄m phm in. 8. metaphysice sit ip̄ropria 8. cō. 8. vbi expresse dicit ꝙ nō debemus dicere ꝙ domus sit lapides vel lateres: s3 lapidea vel lateritia. Un̄ ēt nō sequitur ꝙ vna res nō sit cōpositior altera: cū maior cōpositio nō attendat̃ in multitudine formaꝝ solū in rebus corruptibilibus. vt dictū ē: s3 eē in multitudine p̄fectionū. Un̄ p3 ꝙ arg^m^ rude habuit fūdamētū.

Ad 5^m^ ¶ Ad 5^m^ dōm ꝙ vnūquodq3 in actū est vnibile alteri inq̄ntū q̄ in potētia ad illud. Et silr vnūqd̄q3 in actū reducit aliq̄d in actū inq̄ntū3 est actu. Et iō cū mã s̄m eēntiã suã sit in potētia nihil req̄rit̃ disponēs eã vel disponēs formã per modū medij vnientis ⁊ cōiungētis ipa adinuicē: sed seipsis disposita sūt: vñ ꝙ req̄rat̃ disponēs mãm h̄ non est q2 eēntia materie p̄me de se nō sit vnibilis forme: s3 q2 (vt dictū3 est) ante gñationē materia est sub forma ꝯtrarij: nec pōt illa abijci: ac per hoc alia introduci nisi materia ad ꝯtrariū3 disponat̃. Unde p3 ꝙ dispositiones necessarie sunt ad introductionem forme: sed non ad vnionem.

¶ Utrum nō manētibus formis elemētorū in mixto possint remanere alique qualitates vel virtutes elemētorū3 eedem numero. Articulus tertius.

AD tertium sic p̄cedit̃. Uidetur ꝙ corruptis i mixto elemētoꝝ formis alique qualitates eede3 numero possint remanere in gñāto ⁊ corrupto. ¶ Dicit enī Phs in 2° de gñatione. ꝙ in habentib9 symbolū3 facilior est transitus. 2. cō. 25. Cuius rationem assignãs dicit ꝙ nō est tãta contrarietas. Ubi etiam dicit ꝙ cōia manēt: sed multa inueniuntur communia in generato ⁊ corrupto. s. corporeitas: dyaphaneitas: ⁊ multa huiusmodi. ergo aliquando accidētia manent in eodem numero.

2^m^ arg^m^ ¶ P. Quicquid nō habet ꝯtrarium in illud nō pōt esse transmutatio: sed hui9 coīa nō hñt ꝯrietatē in generato ⁊ corrupto quin potius hñt silitudinē. ergo in ipsis non est trãsmutatio.

1 arg m. transmutatio. ¶ P. Cum in generatione concurrat ⁊ ab-
iectio forme ⁊ introductio: aut in eodem instanti vna for
ma abycitur ⁊ alia introducitur: aut in alio ⁊ in alio. Si
in eodem. ergo cum corruptio terminetur ad non ens: ge-
neratio autem ad ens simul in eodez instanti aliquid est
ens ⁊ non ens. Si autem in alio ⁊ in alio cum inter queli-
bet duo instātia cadat tempus medium: ex quo terminus
corruptionis est non ens: vel oportet dicere ꝙ in illo me-
dio tempore materia sit absq3 aliqua forma qḋ est impos
sibile. vel ꝙ ibi remaneant aliqua accidentia cū ipsa cor-
2 arg m. poreitate. ¶ P. Sensus nō decipitur in proprio obiecto:
sed nos videmus ꝙ quedam accidentia remanēt in mor-
tuo eadem que fuerunt in corpore viuo: sicut lineamenta
⁊ figura ⁊ huiusmodi: quare oportet concedere ꝙ ibi sint.
3 arg m. T.c.16. ¶ P. Tam vnio ꝙ̃ introductio forme in materiam ſm
sententiam Philosophi in. 8. metaphysice. est per actio-
nem agentis: sed cum actio agentis sit accidens: requirit
subiectum aliqualiter in actu: quare necessario oportet di
cere ꝙ remaneat ibi corporeitas cum aliquibus acciden-
4 arg m. tibus. ¶ P. Idem videtur ex actione elementi ⁊ qualita-
Ad oppositum. tum elementorum. ¶ In contrarium est: q2 cū ratio sup-
positi in materia causetur ex forma substantiali oportet
vt per separationem forme substantialis a materia corrū
patur suppositum seu indiuiduum. Sed destructa prima
substantia: que hic nomine suppositi vel indiuidui appel-
latur impossibile est aliqḋ aliorum remanere ſm Phm
In predicamētis ſb fastie. in predicamētis. ergo impossibile est vt in generato ⁊ cor
rupto aliqḋ accidens remaneat idē numero. ¶ P. Prin-
cipio mutato necesse est ⁊ principiata mutari: sed diapha-
neitas ⁊ corporeitas ⁊ alia huiusmodi causantur a compo
sito q2 nec materia nec forma per se alicuius accidentis
per se causa eē potest. ergo oportet necessario vt ⁊ illa oia
mutentur. ¶ P. Raritas ⁊ densitas sunt prime disposi-
tiones ⁊ qualitates materie: ac per hoc ad mutationem
earum oportet mutari omnes alias qualitates: sed ille mu
tantur. vt patet. ergo ⁊ alie.

R. illo. **Respondeo** dicendum ꝙ cū omne accidens a sub
stantia trahat originem sue nature: ⁊
sui esse conseruationem: eo ꝙ accidentis esse est inesse ſm
T.c.3.⁊ 8 metaf. Boetium ⁊ Phm: ex quo per corruptionē forme substā-
tia corrumpitur impossibile est omnino vt aliqua forma
vel aliqḋ accidens seu aliqua dispositio eadē numero ma
neat in generato que fuit in corrupto. Nam cū forma sub
stantialis imediate vniatur materie prime. vt supra ostē-
sum est: materia autem de se sit sola potentia: oportet vt
omnia res ab ipsa forma substantiali ⁊ suum esse habeat
⁊ sue qualitatis naturam. Et cū omne qḋ subsistit in ma-
teria subsistat per hoc ꝙ eius essentia est perfecta per eē:
oportet vlterius vt rationem suppositi vel subiecti ⁊ sub-
sistentis in actu acquirat a forma. Quare cum in genera-
to ⁊ corrupto sit alia ⁊ alia substantialis forma: oportet di
cere ꝙ ibi sit aliud ⁊ aliud suppositum ⁊ subiectuz. Et cū
T.c.8. omne qḋ fit: fiat ex contrario ſm Phm. 5. ⁊ primo physi-
T.c.43. corum. Ea autem que sunt in eadez specie impossibile sit
contrarietatem adinuicem habere. sequitur vlterius ꝙ ge
neratum ⁊ corruptum habeant non solum diuersa eē nu-
mero: verum etiam diuersa specie: quare si ibidem mane-
ret idem accidens numero: sequeretur primo ꝙ accidens
transiret de subiecto in subiectum dico diuersum in spe-
cie: qḋ est impossibile. ¶ Secundo vo cum accidēs sit dis
positio subi: sequeretur ꝙ eadem dispositio numero eēt
oppositorum ⁊ diuersorum in specie. Que cuz sint impos-
sibilia dicendum simpliciter ꝙ nihil in generato ⁊ corru-
Ad pm. pto potest dici idez numero remanere. ¶ Ad primū ergo
dicendum ꝙ non dicuntur habere symboluz: iō q2 aliqua
forma in qua cōueniunt non destruatur: sed q2 minor est
cōtrarietas contrary ad mediū: ꝙ̃ contrary ad extremū:
ideo facilior transitio est: eo ꝙ non oportet ꝙ sit aliqḋ per
se corrumpēs: sed corrūpitur solaz illud cōmune: vel sym
bolum per accidens. Et si dicitur. manent cōmunia: verū
est eadez spe: ⁊ non numero: q2 hoc est impossibile. ¶ Ad Ad 2m.
2m dicendum ꝙ illa propositio tenet in his in que aliqḋ
per se mutatur: vel que per se corrumpuntur. huiusmodi
autem cōmunia non per se corrūpuntur: sed per accidēs. Ad 3m.
vt dictum est: nec in ea aliquid per se mutatur. ¶ Ad 3m
dicendum ꝙ circa istud argumentum diuerse dantur so-
lutiones. Sed omissis opinionibus aliorum ⁊ earum im-
probationibus. dicendum ſm sententiam Phi in. 8. phy- T.c.6.
sicorum. ꝙ cum tēpus non cōponatur ex instātibus sicut
nec linea ex punctis: sicut inter lineā ⁊ punctū nullum est
mediū: ita nec inter tēpus ⁊ ipsuz nunc. Et ideo quādocū-
q3 ex corrupto aliquid generatur: materia in vltimo instā
ti est sub forma noua: in toto autez precedenti esse tēpore
est sub forma abycienda. Unde sicut non est mediū inter
nunc ⁊ tēpus: ita nec inter abiectionē vnius forme ⁊ intro
ductionē alterius. Unde quando queritur vel in alio: vel
in eodē instanti. dicendū ꝙ cum in mutationibus subitis
proprie non sit fieri: sed factū esse: si generatio ⁊ corruptio
sumantur prout sunt motus: dico ꝙ introductio vel abie-
ctio prout sonat fieri ⁊ motum: nec sunt in eodē instanti:
nec in diuerso: sed in tēpore. Si autē sumantur prout di-
cunt mutationes subitas: sic in eodē instanti est abiectuz
esse ⁊ introductum esse. Et hoc non est inconueniens cuz
abiectio vnius sit introductio alterius. Et quādo dicit ꝙ
termini sunt oppositi. s. ens ⁊ non ens dicenduz ꝙ l3 sint
oppositi respectu eiusdem ⁊ sic non possint simul esse: nō
tamen respectu diuersoruz. Nā quando ex aere factus est
ignis: corruptio terminatur ad non aerem: generatio autē
ad ignē. Similiter autez eadē materia ⁊ est non aer: ⁊ est
ignis. Propter qḋ dicitur ꝙ semper mãe annexa est pri-
uatio. Nec est intelligendū ꝙ l3 corruptio aeris terminet
ad non aerē: ꝙ non terminetur ad nō ens simpliciter: vel
ꝙ remaneat sine aliqua forma. Nā cū forma aeris vniat
imediate materie prime: idē est terminari ad non aerem
qḋ est ad non ens simpliciter. Q2 autē illud nō ens simpli
citer in eodē instanti fiat per aliā formā: ⁊ factū ens actu
sit: q2 idē est ibi fieri ⁊ factū esse: hoc est per accidens in-
quantum alia forma est introducta: eo ꝙ corruptio vnius
est generatio alterius. Non autē dico ꝙ per accidens: q2
non per se intendatur ab agente: sed q2 non ex virtute ab-
iectionis habet esse forma que introducta est. ¶ Ad 4m Ad 4m.
dicendum ꝙ obiectum proprium sensus visus est color:
ille autem in viuo ⁊ mortuo manifeste mutatur. Ex argu
mento autem potius haberetur ꝙ non remaneret ibi idē
titas formarum ꝙ̃ contrarium. Forma autē substātialis
⁊ idē ⁊ diuersuz potius ptinent ad intellectū ꝙ̃ ad sensuz.
⁊ ideo vtrū hec sint eadē numero aut non: non est sensus
iudicare: sed intellectus. ¶ Ad 5m dicēdū ꝙ vnio materie Ad 5m.
cum forma est actio agētis non proprie loquendo: sed est
effectus seu terminus actionis ipsius: actio autē precedit
vnionem tanꝙ̃ causa effectus. Et ideo cum ante vltimuz
instans vnionis materia sit sub actu forme abyciēde: nō
est inconueniens in ipsa fundari ⁊ recipi actionem agen-
tis. Et si dicatur iterum de vnione ꝙ est accidens. dicen-
dum ꝙ vnio cum sit subita mutatio in ipsa est idem vni-
ri ⁊ vnitaz esse. Tale autē accidens fundatur in ipsa sub-
stantia iam vnita sicut ⁊ creatio in creatura. ¶ Ad 6m Ad 6m.
dicendū ꝙ ex hoc non concludit idētitas numeri sed spe
ciei. Et sic cū laude Dei finiuntur questiones de Formis:
qui sit benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Diui Roberti Linconiensis super octo libros Physicorum breuis et vtilis Summa feliciter incipit.

In primo libro Physicorū cui⁹ subm est corpus mobile simplr: nō ɔctū. determiat Phs de pncipiys corporis mobilis ipsuz ɔstituētib⁹ et sunt principia nāe siue corporis mobilis tria. s. mā forma et puatio. ¶ Mā est illud qd se hz ad formā: sic es ad statuā: et lignuz ad lectū: et vl'r sic informe se hz ad formā anteq̄ ipsaz recipiat. Uel mā est illd ex quo fit res et manet in re. Semp mā ē in quā vnūqdqz cōpositū nāle resoluit. ¶ Proprietates māe sunt tres. Pria. Mā nō est scibilis nisi p cōparationē ad formā. Cū oē qd itelligit per formā itelligat. Mā aūt de se formā nō hz: cum sit potētia pura. Jō de se nō scit nec itelligit: sed per cōparationē ad formā. Scda. Mā est vnū pncipiū cōe oīb⁹ trāsmutatiōib⁹: et est vnuz nō per aliquā formā vnā: sz per puationez cuiuslibet forme. Est. n. in potētia ad quālibet: nullā habēs īfra sui nāz fm Phm et Cōmētatorē. Tertia. Mā est ingenita et icorruptibilis: qz si mā generaret oporteret aliquid subyci ex quo generaret: sz hoc nō pōt eē aliud ab ipsa mā: qz mā ē primū subiectū ex quo fit vnūqdqz. Si igit generaretur mā sequeret mām eē anteq̄ generaret: qd est falsuz: cum generatio sit pgressio de nō eē ad eē. Et pp eādē rōnem mā nō corrūpit: qz oē qd corrūpit in mām pmā resoluit. nā ipsa manet in tota trāsmutatione fm Phm. Si igitur corrūpat. ipsa resoluit in seipsam. et per ɔns postq̄ corrūpit. est talis q̄lis pus fuit: ɔsequēs est falsuz: cū corruptio sit pgressio ab eē ad nō eē: et sic pz q mā nō est generabilis nec corruptibilis. Et hoc est vez per se: per accñs autē bñ pōt. ¶ Forma est illud qd dat eē rei. Est aūt forma triplex. Una est que fm eē et ɔsiderationē est in mā: et est de qua considerat Phs naturalis. Secunda est de qua considerat mathematicus que abstrahit a motu et a materia nō fm eē: sed fm ɔsiderationē: qz geometria non intēdit de linea vel de circulo inquātū auri vel eris. sz simplr de illis ɔsiderat. et sic fm itellectū abstrahit a mā: et tñ si sint. sunt in mā. 3ª est illa de qua ɔsiderat metaphysicus q̄ abstrahit a mā et a motu fm se: et fm ɔsiderationē: cuiusmodi sunt itelligētie et alie subē separate. s. deus. et aīa. et huiꝰ. ¶ Priuatio est carētia forme in subo apto nato. ¶ Sciēdū q duo sunt pncipia per se. s. mā et forma: qz ex illis fit vnūqdqz cōpositū nāle. Tertiū vo ē pncipiū per accñs. s. puatio que nō est pncipiū ipsius rei: sz fieri. ¶ Cōditiones pncipioz sunt tres. Pria q pncipia non fiūt ex alys. Scda. Oia fiūt ex ipsis. Tertia. Ipsa non fiunt ex alterutris. i. vnū nō fit ex alio altero: sicut mā nō fit ex forma nec ecōuerso. ¶ Dubitat an sint tria pncipia tm: ita q nō plura nec pauciora tribus. Et q non sint tria principia. probat. qz pncipiū et primū sunt idē: sz tm est vnū pᵐ. igit tm est vnū pnᵐ. ergo nō sunt tria. ¶ Jtē. Illa sunt sufficiētia pncipia cuiuslibet rei ex qbus fit res. Sz ex duob⁹ pncipyis sicut ex mā et forma fit res. igit illa sufficiūt. igitur nō sunt tria. ¶ Jtē Cuiuslibet pncipiati sunt duo pncipia per se: sed ifinita sunt pncipiata cuiꝰ sunt idiuidua. igitur infinita sunt pncipia. non igit tm tria. ¶ Huic dubio respondet q pncipia vere sunt tria: sicut dictū est. Sed nō tria. nec genere. nec spe. nec numero. Nō genere cū decē sint genera pria: et cuiuslibet generis sint tria principia: vt sic nō forēt tria pn⁹ fm genus. Nō spe pp eādē rōnē cum multo pl'es sint spēs q̄ gnā. Nō nūero. qz pncipiata sunt infinita. et sic forēt ifinita pn⁹ nūero. Sz sunt tria pn⁹ fm proportionē. i. fm mēsurā: qz sic sunt tria pn⁹ huiꝰ cōpositi: et eadē pportiōe sunt tria pn⁹ huiꝰ cōpositi. et sic de alys. ¶ Ad pᵐ rñdet q pnᵐ est duplex. s. in gñe et extra genus. Nā tm est vnuz pnᵐ extra gen⁹. sz in gñe mlta pñt eē pn⁹. ¶ Ad 2ᵐ dōm q tm duo sunt pn⁹ p se: et tertiuz p accñs. ¶ Ad 3ᵐ dī ɔcedēdo q ifinita sunt pn⁹ fm numez. sicut dctm est: et tria fz pportionē. ¶ Dubitat de h qd dicit q cōtraria nō fiūt ex alterutris. Nā Arist. in lib⁹ pdicamētoz dicit q in ɔrys et in alterutris possibile est fieri mutationē: et per ɔns ɔria fiūt ex alterutris. ¶ Jtē fm Phm ex albo fit nigrū: et ista sunt ɔria: igit ɔria fiūt ex alterutris. ¶ Ad pmū rñdet: et dicit q tex. Aristo. hz sic intelligi. q subm vt exñs sub vno ɔrioz iā pōt fieri sub altero. qz subiectū nūc exñs calidū pōt iā suscipe frigiditatē: et nō seqtur: q ex forma vnius ɔrq fiat altez. sicut ex albedine nigredo. ¶ Ad 2ᵐ pz per idē. Habet enī sic itelligi. ex albo fit nigrum h est ex re alba fit res nigra: et nō ex albedine fit nigredo. ¶ Contra. Hec est va per Phm. ex nocte fit dies: et tamē sunt forme contrarie. similiter forma vnius fit ex altera. ¶ Huic dicitur q h sic debet intelligi: q ex nocte. h est post noctem fiet dies. ita q li ex. dicit circunstantiam ordinis: et non circunstantiam materialem.

In scdo libro phy. determiat Phs de causis corporis mobil. s. cā māli: formali: efficiente: et finali. Et qz nā dī de causis vl'r: iō diffinit pmo nām. Et pmo dat istā diuisionē. De nūero entiū q̄dā sunt nālia: quedā nō nālia. Naturalia sunt illa q̄ hñt in se pncipium sui motus et qetis. Nō nālia sunt illa q̄ nō hñt huiꝰ pnᵐ: cuiusmodi sunt artificialia: sic lectus et idumētū et huiꝰ: qz talia nō mouent p se: sz per nām māe. ¶ Habēs nām est illud qd hz huiꝰ pnᵐ. Scdm nāz sunt passiōes rez nāliū: sicut ignis sursuz fm nām mouet. terra vo deorsuz. nam moueri sursuz ē passio ignis: moueri deorsū ē passio terre. ¶ Diffinitio nāe est ista. Nā est pncipium motus et qetis eius in quo est pmo et per se: et nō fm accñs. Dicit motus et qetis. qz ea q̄ nāliter mouent ad locū: nāliter qescunt in loco. Et hoc est vez de corpore nāli corruptibili. Sed nō cuiuslibet corpis mobilis: qd mouetur nāliter: est nā pnᵐ quietis. qz corpis celestis est nā pncipiū motus: et nō quietis. Sz pro tāto dicit q sicut nā est pnᵐ motus: sic est nā principiū qetis. Sed ista pticula. eius in quo est. ponit ad dīam artificialiū: in qbus nō est nā. qz que fiūt ab arte: nō fiūt a nā. Dicit p̄. ad dīam cōpositoz: in qbus nā est principiū motus. Nō tm p̄: qz nō mouent a nā que cōposita sunt: sed per nām elemēti pdominātis. Dicit per se fm Cōmētatorē: qz illud qd est per se ē magis vl'e q̄ illud qd est pmū. Oē enī qd est pmum est per se: et nō ɔuertit. Uel dicit per se: qz nō per aliud. Nā in qbus est motus p aliud: nō nāliter mouetur: sed per accñs. Dicit. nō fm accñs. ad dīam eoz in qbus aliqd ɔuenit eē pncipiū motus: nō tñ per se: sed fm accñs. Sicut medicia in medico est pnᵐ sanādi seipsum per accñs: et nō per se inquātū medicus. Similiter oīs ars nata est agere in aliud subiectum ab eo in quo est: et hoc per se. Sed per accñs pōt agere in quo est: sicut ars medicie in medico. Et iō natura nō est tale pncipiū: cū nā sit pncipiū per se et nō per accñs: sicut dictū est. ¶ Natura dicit duob⁹ modis. Uno modo natura est mā vel substātiā subiecta vnicuiqz habētiū in se pncipiū motus et qetis. Alio mō dī nā forma et spēs que nō est separata a mā fm eē et fm rē. Sz vioꝛi mō dī nā forma q̄ mā: qz p formā est res in actu: p mām in poᵃ. ¶ Dubitat de diffōne nāe. Uidet q nō sit pnᵐ: qz pnᵐ est in gñe relatiōis: cū pnᵐ cuiusdā aut quorūdā sit pnᵐ. Sz nā cū sit suba nō est in gñe relatiōis: qz suba est ens absolutū. g nā nō est pnᵐ. ¶ Jtē q nō sit pnᵐ motus vz: qz aliq̄ sūt q̄ semp qescūt:

sicut

Proprietates māe sunt tres.

Forma triplex.

Tria exigunt pn⁹.

Dub⁹ an prin⁹ sint tm tria.

Explanatio diffinitiōis nāe.

An diffō nāe sit bona.

ſicut ptes cẽtrales terre. igiť ⁊c. ¶ Item ꝙ nã nõ ſit p̃n^m quietis vĩ: qꝛ aliqua ſunt que ſemp̃ mouenť. ſ. corpa celeſtia. igiť ⁊c. ⁊ tñ in talibus nã nõ eſt p̃n^m. ¶ Itẽ ꝙ non ſit principiũ mot⁹ eius in quo eſt ꝓbatio. Nã corpora celeſtia mouenť a p̃n° extrinſeco: ſ. ab itelligẽtia: ſic dicit cõmẽtatoꝛ. igiť nã nõ eſt p̃n^m. ¶ Itẽ vĩ ꝙ diffõ ſit male data: qꝛ in illa diffõne ponunť oppoſita: cũ mot⁹ ⁊ qes opponãtur ꝯtrarie. ¶ Itẽ vĩ ꝙ ſit ſupflua: qꝛ ſi ſit p̃n^m per ſe: nõ eſt ſm accñs. ergo ſupflue ponť h̃ pticula ⁊ nõ ſm accidẽs. ¶ Huic dĩ ꝙ diffõ nãe bñ dať. ſic pȝ ex predictis. ¶ Ad primã rõnẽ dĩ ꝙ lȝ ſub̃a nõ ſit i genere relatiõis p̃ ſe: põt tñ eẽ p̃ accñs: cũ ſit illud in quo fundať relatio. ¶ Ad 2^m dĩ ꝙ in qbuſdã nã eſt p̃n^m mot⁹ tm̃: ſicut in corporib⁹ celeſtibus. In qbuſdã qetis tm̃: ſicut in ptibus cẽtralib⁹ terre: in qbuſdã vtriuſqȝ: ſic in generabilib⁹ ⁊ corruptibilibus. ¶ Ad 3^m pȝ p̃ idẽ. ¶ Ad q̃rtã dĩ ꝙ in celo eſt motus duplex: actiuus: ⁊ talis eſt extrinſecus: ⁊ paſſiuus: ⁊ talis ẽ intrinſecus. Eſt. n. nã p̃n^m motus rõ aĉtiui q̃ȝ paſſiui. ¶ Ad 5^m dĩ ꝙ mot⁹ ⁊ qes reſpectu eiuſdẽ tm̃: ſunt oppoſita: ⁊ ſic nõ ponunť hic. Sȝ a termio ⁊ in termino nõ ſũt oppoſita: ⁊ ſic ponunť hic. ¶ Ad ſextã dĩ ꝙ lȝ ſequať. ẽ per ſe: ergo nõ eſt per accñs: nõ tñ ꝓpter h̃ ſequiť ꝙ illa diffõ ſit ſuperflua: qꝛ nõ ponunť reſpectu eiuſdẽ: qð reqriť ad h̃ ꝙ ſit nuga⁹ vel ſupfluitas in diffõne: ⁊ ẽt ꝙ idẽ ſignificãt qð nõ ẽ verũ in ꝓpoſito: qꝛ aliqd põt eẽ p̃ ſe aliq̃le: ⁊ p̃ accñs tale: ſicut terra grauis eſt p̃ ſe: ⁊ p̃ accñs. ¶ Cãe ſunt q̃tuoꝛ. ſ. mãlis formalis. efficiẽs ⁊ finalis. Cã mãlis ẽ illa ex qua fit res ⁊ manet in re: ſic ęs cã ſtatue. ligna lapides ⁊ huiõ ſũt cã mãlis dom⁹: lana linũ idumẽti ⁊ ſic de alijs. ¶ Cã formalis ẽ illa cã q̃ dat eẽ rei: ⁊ h̃ ſiue ſit cã formalis eẽntialis ſiue accidẽtalis: qꝛ p̃ formã eſt res in actu. v. g. aĩa q̃ ẽ forma eẽntialis dat ſub̃ale corpi aiato. Albedo: nigredo: ⁊ huiõ q̃ ſũt forme accñtales dãt eẽ accñtale reb⁹ qbus inſunt: ⁊ ita quelibet forma dat eẽ rei. ¶ Cã finalis ẽ illa ꝓpter quã iſta fiũt cũ finis ſit illud gratia cuius omnia alia fiunt. ¶ Cauſa efficiens eſt illa que eſt principium motus in his que fiũt: ſicut pȝ. Carpẽtatoꝛ. n. qꝛ eſt cauſa efficiens domus primo mouet ad formã dom⁹. ⁊ ſic de alijs. ¶ Modi cãrũ ſunt octo. ſ. duo p̃mi ſunt ſm p̃us ⁊ poſterius. cã p̃oꝛ ẽ ars: ſiue ſcia. cã poſterioꝛ eſt medic⁹ ſiue hñs artẽ. Nã medic⁹ nõ ſanat: niſi qꝛ hȝ p̃mo artẽ medẽdi. ¶ Alij duo modi ſũt p̃ ſe ⁊ p̃ accñs. cã p̃ ſe alicuius rei ẽ faciẽs rẽ: ſic faciẽs vel factoꝛ ſtatue vel dom⁹ ẽ cã p̃ ſe ſtatue vel domus. Cã võ per accñs alicui⁹ rei duplex ẽ. q̃dã tm̃ p̃ accñs ſic accidit faciẽti ſtatuã ꝙ ſit ſoꝛ. vel Plato. q̃dã aũt accidit p̃ accñs: ſicut albũ vel muſicũ ſiue grãmaticuȝ. ⁊ huiõ. ¶ Alij duo modi ſunt ſm potẽtiã ⁊ actũ. cã ſm actũ eſt edificatoꝛ q actu edificat. ſcriptoꝛ qui actu ſcribit. ⁊ huiõ. Cã ſm potẽtiã ẽ edificatoꝛ cum nõ actu edificat. ¶ Alij duo vltimi modi ſunt ſm cõpõnẽ ⁊ ſimplicitatẽ. vt polyclet⁹ faciẽs ſtatuã eſt cã ſtatue. Iſta cã eſt cõpoſita ex cã p̃ ſe: qꝛ dĩ cã faciẽs ſtatuã: ⁊ cã p̃ accñs q̃ ẽ polyclet⁹ ſiue ſortes. iõ dĩ cã cõpoſita. Cã ſimplex vt polyclet⁹ ſiue ſortes cã ſtatue vel vt faciẽs ſtatuã. ¶ Tres ſũt ꝓprietates cãrũ. p̃ᵃ eſt ꝙ in oĩ genere cãe q̃rẽda eſt cã vltia q̃ ẽ vltia in ꝯſideratiõe: ⁊ p̃ma in eſſe. vt ſi q̃rať q̃re hõ ſcribit: dõm ꝙ qꝛ ẽ ſcriptoꝛ: q̃re ẽ ſcriptoꝛ: qꝛ hȝ artẽ ſcribẽdi. ⁊ hec ẽ vltia cã. Scđa ꝓprietas ẽ hec. effectuũ vliũ ſũt cãe vles: ⁊ pticulariũ pticulares. 3ᵃ eſt. cãtoꝝ in potẽtia ſũt cãe in potẽtia: ſic dom⁹ in po^a ẽ edificatoꝛ in potẽtia. cãtoꝝ in actu ſũt cãe in actu: ſic domus vel edificiũ in actu dicit edificatoꝛ in actu. ¶ Nõ ꝙ vnũ ⁊ idẽ põt eẽ cã ꝯtrãoꝝ: ſȝ diuerſimode ſm p̃hm. ſic p̃ñtia naute eſt cã ſalutis nauis: ⁊ eius abſentia ẽ cã ſubmerſiõis eiuſdẽ: ⁊ iſta ſunt ꝯtr̃ia. ¶ Dubitať de eo qð dĩc: ꝙ cã

An mã ſit cã.

mãlis ẽ cã. vĩ ꝙ nõ: qꝛ illð qð de ſe eſt idifferẽs ad multa nulli⁹ ẽ cã: ſȝ mã ẽ huiõ cũ ſit idifferẽs ad oẽs formas ſm p̃hm. igiť nulli⁹ effect⁹ ẽ cã. ¶ Huic dĩ ꝙ mã ſm ꝙ ẽ indifferẽs ad oẽs formas nulli⁹ effect⁹ pticularis ẽ cã: ſȝ ſm ꝙ determiať ad vnã formã. ſic eſt cã. ¶ Itẽ vĩ ꝙ cã formalis nõ ſit cã: qꝛ cã ẽ illð ad cui⁹ eẽ ſequiť aliõ: ſȝ ad formã ſequiť q̃ditas rei q̃ nõ ẽ aliõ a forma: cũ q̃ditas ſit ſiľ eadẽ cũ forma cui⁹ ẽ. igiť forma nõ ẽ cã. ¶ Huic dĩ ꝙ q̃ditas in reb⁹ cõpoſitis ẽ mã ⁊ forma: ⁊ ẽ aliud a forma q̃ eſt altera ps cõpoſiti: qꝛ i talib⁹ q̃ditas icludit totũ. ſ. mãȝ ⁊ formã. In reb⁹ aũt ſimplicib⁹: ſic in ſubſtantijs ſepatis: idẽ ẽ forma ⁊ q̃ditas: qꝛ in talib⁹ nõ ẽ cõpõ mãe cũ forma ſȝ eẽ cũ eẽntia. ¶ Itẽ vĩ ꝙ cã efficiẽs nõ ſit cã: qꝛ effect⁹ nõ põt eẽ ſine ſua cã: ſȝ effect⁹ põt eẽ ſine cã efficiẽte: ſicut pȝ ꝙ dom⁹ vel cultellus põt eẽ: lȝ nullus edificatoꝛ vel fabricatoꝛ ſit. igiť ⁊c. ¶ Huic dĩ ꝙ cã efficiẽs duplex eſt. q̃dã tm̃ efficiẽs: ⁊ q̃dã efficiẽs ⁊ ꝯſeruãs effectũ. Sic ſol eſt cã radij ſolaris ſiue illumiatiõis medij. Primo mõ loquẽdo de cã ẽ p̃ᵃ ſña. ⁊ 2ᵃ mõ p̃mo vã ẽ ⁊ 2ᵃ ſña. ¶ Itẽ vĩ ꝙ cã finalis vľ finis nõ hẽat rõnẽ cãe: qꝛ finis hȝ rõnẽ vltimi. Sȝ cã hȝ rõnẽ p̃mi ſiue p̃ncipij: ⁊ p̃n^m ⁊ p̃^m ſũt idẽ: ſȝ p̃^m ⁊ vltimũ ſũt oppoſita. igiť finis nõ ẽ cã. ¶ Itẽ ſi finis ſit cã alicui⁹. igiť vľ ſm ꝙ ẽ. aut ſȝ ꝙ nõ ẽ. nõ ſm ꝙ ẽ: qꝛ finis ⁊ termin⁹ ſũt idẽ: ſȝ hito termio vľ acq̃ſito ceſſat mot⁹. igiť finis ſm ꝙ eſt nõ hȝ rõnẽ cãe reſpectu mot⁹. igiť nec ſm ꝙ non eſt. qꝛ illud qð non eſt nullius eſt cauſa. ¶ Itẽ finis ẽ effect⁹ oĩum illoꝝ cãꝝ cũ ſit illud gr̃a cuius fiũt oĩa alia. igiť nõ eſt cã. ¶ Ad p̃^m dĩ ꝙ finis põt dupľr ꝯſiderari vľ q̃tũ ad itẽtionẽ agẽtis. ⁊ ſic ẽ in re p̃n^m. vel quãtũ ad executionẽ itẽti: ⁊ ſic hȝ rõnẽ vltimi. Nã finis ẽ p̃^m in itẽtiõe ⁊ vltimũ in executione: ſȝ cũ h̃ ſtat ꝙ ſit cã: qꝛ finis ẽ cã cãrũ ſm p̃hm. ¶ Ad 2^m dĩ ꝙ finis ſȝ ꝙ nõ ẽ actu ens: eſt cã: ⁊ ſȝ ꝙ ẽ in itẽtiõe agẽtis mouet ip̃m agẽtẽ ⁊ ſic hȝ rõnẽ cãe. Tũc ad formã qñ dĩ. illð qð nõ ẽ: nulli⁹ ẽ cã: verũ eſt de eo qð nõ ẽ in re nec i itẽtiõe agẽtis. ſȝ finis lȝ nõ ſit in re: tñ põt eẽ ⁊ ẽ in itẽtiõe agẽtis ⁊ ſic hȝ rõnẽ cauſe. ¶ Ad 3^m dĩ ꝙ lȝ finis ſit effectus oĩum aliaꝝ cãrũ quãtũ ad eẽ: tñ nulla eſt cã niſi p̃ finẽ: qꝛ q̃tũ ad rõnẽ cãlitatis: finis ẽ cã aliaꝝ cãꝝ. ¶ Caſus eſt cã p̃ accñs i illis q̃ fiũt i minori pte ab agente ꝓpter aliqd. v. g. Si aliqs iret ad foꝝ cã emẽdi: ⁊ ibi iueniat debitorẽ a quo recepit pecũiã: tũc iuẽtio debitoris ⁊ receptio pecũie: forẽt a caſu: qꝛ fuit i minori pte: qꝛ debitoꝛ nõ fuerat ꝯſuet⁹ in loco iueniri. ¶ Fortũa eſt cã p̃ accñs in his q̃ fiũt ab agẽte ꝓpter aliqd ⁊ in minori pte ſm ꝓpo^m. ¶ Proprietates fortũe ſũt due. Pria. Fortũa eſt ifinita: qꝛ res fortũata põt eẽ ex cauſis accñtalib⁹ ifinitis. Scđa. Fortũa ẽ duplex: qꝛ q̃dã fortũa dĩ bona: ⁊ q̃daȝ mala. Bona qñ aliqd bonũ euenit: mala qñ aliqd malum euenit. ¶ Caſus ⁊ fortũa differũt dupľr. Uno mõ: qꝛ caſus eſt i brutis ⁊ ꝓpoſitũ. ⁊ nõ brutis. fortũa võ ſolũ i brutib⁹ ꝓpo^m. Alio mõ qꝛ caſus ẽ i his q̃ ieniunť ex curſũ nãe. fortuna aũt nõ. Uñ ſi gñareť hõ cũ ſex digitis vľ trib⁹ mãib⁹ h̃ ẽ a caſu: ⁊ nõ a fortũa. 3° mõ qꝛ illa q̃ fiũt a caſu i nãlib⁹ fiũt a cã itriſeca ipſi⁹ rei: ſic hoieȝ generari cũ ſex digitis ẽ ex ſupfluitate cãe mãlis: q̃ dĩ cã itriſeca rei: ſȝ q̃ fiũt a fortuna fiũt ex cã extriſeca: ſic a cã efficiẽte: cũ cã efficiẽs rei nõ ſit de nã rei: ſicut edificatoꝛ nõ eſt de nã dom⁹: ⁊ ſic de alijs. ¶ Sciẽdũ ꝙ caſus ⁊ fortuna reducunť ad cãm efficiẽtẽ. Rõ eſt iſta. Illa q̃ fiũt a caſu ⁊ a fortũa: fiũt a nã vľ intellectu: ſȝ nã ⁊ itellect⁹ ſũt cãe efficiẽtis p̃ ſe: ſequiť igiť ꝙ caſus ⁊ fortũa ſũt cãe efficiẽtis per accidẽs. ¶ Dubitatur vtꝝ aliqua eueniũt a caſu ⁊ a fortuna. Videť ꝙ nõ: qꝛ quecũqȝ hñt cãm determiatã ſui euẽt⁹ de neceſſitate eueniunt. Sed oĩa que eueniunt hñt cãm determinatam ſui euẽtus. ergo oĩa q̃ eueniũt: de neceſſitate eueniũt: ⁊ p̃ ꝯñs nõ eueniũt aliq̃ a caſu ⁊ a fortũa. Probõ minoꝛis. Oĩa q̃ eue

An forma ſit cauſa

An efficiẽs ſit cã.

An finis ſit cauſa

Caſus qd ſit.

Fortuna quid ſit.

An fortuita ⁊ caſualia dētur.

niunt: euenlũt ita ab vna cã ꝙ nõ ab alia: ⁊ sic hñt cãʒ de/
termĩatã. ❡ Itẽ si aliqd sit futuꝝ: de᷒ scit illõ fore: ⁊ p ↄñs
nõ põt nõ fore. Et vltra. igit̃ de necitate erit: ⁊ ita nõ erit
a casu. Istõ ↄfirmat̃. Nã de᷒ scit oia cui᷒ scia ẽ ifallibilis.
Cã dr ter/ minata du/ pliciter. ❡ Ad p̃m dr̃ ꝙ cã determinata põt eẽ duplr̃. Uno mõ qꝛ
ita bʒ ordinẽ ad effectũ ꝙ effect᷒ iiie ab alia cã nõ põt p/
duci: ⁊ talis effect᷒ de necitate pducit̃. Alio mõ qꝛ ẽ cã as/
signata ad pducẽdũ: nõ tñ bʒ ordinẽ ad effectũ determia
tũ pducẽdi: ⁊ talis effect᷒ casualr̃ pducit̃. ❡ Ad s̃m dõm
ꝙ si aliqd sit futuꝝ: de᷒ scit illud fore sicut erit: qꝛ si futuꝝ
sit necariũ: de᷒ scit illõ fore necessariũ: sicut solẽ oriri cras
vel lunã eclipsari: ⁊ sic de alijs: si autẽ futurũ sit cõtingẽs
ad vtrũlibet: deus scit illud fore contingenter.

In tertio

In tertio libro phicoꝝ determĩat Phs de motu ⁊ infinito. Et primo dat
diffõnẽ mot᷒ duplicẽ. Pria ẽ hec. Mot᷒ ẽ act᷒
entis in po᷒ s̃ʒ ꝙ in potẽtia est. v. g. Rei altera/
bilis iquãtũ alterabilis ẽ ⁊ nõ iquãtũ alterat̃
actu ẽ alteratio act᷒: ⁊ sic de alijs spẽb᷒ mot᷒. Et hec diffõ
est formalis. Alia diffo est illa ⁊ est nobis manifestior cuʒ
sit mãlis. Mot᷒ est act᷒ mobilis s̃m ꝙ mobile. v. g. Res
dũ est in motu tũc dr̃ eẽ mot᷒: ⁊ nõ qñ est in mot᷒ termio
ad quẽ: qꝛ tũc cessat mot᷒ acqsito termio: ⁊ sic de alijs spe/
cieb᷒ mot᷒. ❡ Et est sciẽdũ ꝙ mot᷒ ẽ in mobili vt i subo:
⁊ in mouẽte vt in cã efficiẽte: cũ mot᷒ sit act᷒ mobilis in/
quãtũ mobile: ⁊ idẽ est actus. quo mouẽs mouet ⁊ mobi/
le mouet̃. Sicut eadẽ est via ab athenis ad thebas ⁊ ecõ/
uerso s̃m subm. ẽ tñ alia s̃m rõnẽ. Nã mot᷒ in mouente
est actio. in mobili passio est: ⁊ tñ idẽ est mot᷒ realr̃: sʒ nõ
formalr̃. ❡ Sciẽdũ ẽ ẽt ꝙ mot᷒ in cõi repit̃ in q̃tuor ge/
nerib᷒. s. suba: q̃litate: q̃ntitate: ⁊ vbi: qꝛ mot᷒ nõ ẽ p̃ter res
motas: sʒ est in ipsis. Sʒ res mote aut sunt in genere sube:
aut in q̃litate: aut in q̃titate: aut vbi: ⁊ non ex̃ hec genera.
igit̃ mot᷒ reperit̃ in istis q̃tuor generib᷒ ⁊ nõ extra: ita ꝙ
in quolibet istoꝝ q̃tuor geneꝝ reperitur motus: qꝛ in vno
quoqꝫ istoꝝ quatuor geneꝝ sunt due forme: q̃rũ vna no/
bilior ⁊ alia vilior. Sicut in suba cũ fiat trãsmutatio i for
mã subalẽ que est nobilior forma: erit sic vna spẽs mot᷒:
que dr̃ generatio. Cũ igit̃ fit trãsmutatio i formã viliorẽ:
que ẽ ꝯruptio forme subalis: tũc dr̃ fieri alia spẽs mot᷒: vt
corruptio: ⁊ sic in alijs trib᷒ generib᷒. Ex quo sequit̃ ꝙ tot
sũt spẽs mot᷒ quot sunt spẽs entis acqsiti p motũ: sʒ octo
sũt spẽs entis cũ i vnoquoqꝫ geneꝝ sint due. igit̃ spẽs mo
An diffõ motus sit bona. tus erũt octo. ❡ Dubitat̃ de p̃a diffõne motus. ⁊ vr̃ ꝙ nõ
sit act᷒ entis in po᷒ s̃ʒ ꝙ in potẽtia. Nã si sic. seqt̃ ꝙ entis
in po᷒ eẽt maxie mot᷒: qᷓ ẽ ꝯ Phm dicẽtẽ ꝙ ens i po᷒ nõ
mouet̃. ❡ Itẽ Actus ⁊ po᷒ sunt dr̃ic opposite. g̃ nõ debẽt
Potẽtia dicitur du/ pliciter poni in diffõne vna. igit̃. ❡ Ad p̃m dr̃ ꝙ ens in po᷒ duplr̃
accipit̃. Uno mõ p eo qᷓ est in potẽtia pura. i. in po᷒ non
pmixta cũ actu: ⁊ tale nõ mouet̃: qꝛ nullũ actuʒ includit.
Alio mõ pro eo qᷓ in potẽtia imixta aliquo mõ cuʒ actu:
⁊ tale mouet̃. Unde motus est actus entis in potẽtia ac/
cipiẽdo potẽtiã scdo mõ: ⁊ nõ primo mõ. ❡ Ad z᷑ dicit̃
ꝙ duplex est actus. s. pfectus ⁊ iperfect᷒. Uñ mot᷒ est act᷒
imperfect᷒: ⁊ talis act᷒ nõ oppõit̃ po᷒ posite i diffõne mo
tus: cũ nõ sit pura po᷒. sicut dictũ est. ❡ Itẽ dubitat̃ de h
qᷓ dicit ꝙ mot᷒ ẽ in q̃tuor generib᷒: qꝛ in qnto dr̃ ꝙ mo/
An mot᷒ sit in qua/ tuor gene ribus. tus nõ reperit̃ nisi in trib᷒ generib᷒. s. q̃litate quãtitate ⁊
vbi. ❡ Itẽ. Ois mot᷒ est a ꝯrio in ꝯrariũ: sed sube nihil ẽ
ꝯriuʒ. igit̃ in suba nõ est mot᷒. ❡ Ad p̃m dr̃ ꝙ mot᷒ pprie
dictus est tñ in trib᷒ generib᷒. s. q̃litate: quantitate: ⁊ vbi.
s̃m ꝙ est acqsitio pris post partẽ illi᷒ termini ad quẽ va/
dit: sed mot᷒ iproprie dict᷒ siue ꝯctus prout est egressio de
potẽtia ad actũ: sic est in q̃tuor generib᷒. siue ẽt i oib᷒: cũ i
q̃libet genere sit ppa po᷒ ⁊ ppri᷒ act᷒. ❡ Ad aliõ dr̃ ꝙ in
substãtia nõ est motus pprie dictus p̃mo mõ: sed secundo
mõ: sʒ ad subaʒ sit motus p̃mo mõ dictus. ❡ Infinitũ dr̃ Infinitũ quinqꝫ si/ gnificat.
qnque modis. Uno mõ ꝙ nullã bʒ magnitudinẽ. ⁊ sic dr̃
pũctus ifinitus ⁊ qᷓlibet indiuisibile. Alio mõ qᷓ bʒ ma/
gnitudinẽ ⁊ diminutionẽ indeterminatã tñ. ⁊ hoc mõ lo/
quit̃ Phs de ifinito. Alio mõ qᷓ bʒ magnitudinẽ q̃ ptrã/
siri põt: sed nõ faciliter: vt via lõga dr̃ ifinita: qꝛ cum diffi
cultate est ptrãsibilis. Alio mõ qᷓ bʒ magnitudinẽ de fa/
cili ptrãsibilẽ quãtũ est de se: sʒ ipedit̃ per aliquod extrin/
secũ: sicut pfunditas maris. Quĩto in quo act᷒ seruat po᷒
⁊ nunq̃ est in vltio actu: sʒ semp in potentia: vt appositio
nũeri: ⁊ diuisio ꝯtinui. ❡ Uñ notãdũ ẽ ꝙ magnitudo ifi/
nite q̃titatis eẽ nõ põt in actu: qꝛ si foret talis magnitudo
esset maior celo: ⁊ occuparet celũ: ẽt totũ vniuersum. Infi
nitũ est cuius cũ aliqd fuerit acceptum semp ꝯtingit acci
pere aliqᷓ extra s̃m quãtitatẽ: ⁊ est semp in po᷒ ⁊ nunq̃ in
actu. ❡ Dubitat̃ de ifinito vtꝝ sit scia: ⁊ arguitur ꝙ non. Vtꝝ aliquid de ifinito sit scia
Nã ois scia est p demõstrationẽ: sʒ de ifinito nõ est demõ
stratio. igit̃ de eo nõ est scia. Minor pʒ qꝛ de subo demõ/
stratiõis opʒ p̃cognoscẽ qd ẽ: sʒ ifinitũ nõ bʒ qd: cũ nõ sit.
ergo de ifinito nõ est demõstratio. ❡ Itẽ. Oẽ qᷓ scit̃: per
formã scit̃: sʒ ifinitũ nõ bʒ formã. igit̃ nõ scit̃. Minor pʒ
qꝛ oẽ formatũ ẽ termiatũ ⁊ nõ ifi᷑. ❡ Ad p̃m dr̃ ꝙ minor ẽ
falsa. Et ad pbationẽ dico. ꝙ duplex ẽ qd. s. rei ⁊ nois. Uñ
sʒ ifinitũ nõ hẽat qd rei cũ nulla talis res sit: bʒ tñ qd no/
minis. i. diffõnẽ cõiter dictã. qd rei est diffõ vera ⁊ ppria.
❡ Ad z᷑ dr̃ ꝙ ifinitũ de se nõ cognoscit̃ cũ sit potentie
p̃uatiuũ: sʒ cognoscit̃ per suũ habitũ: qꝛ s̃ʒ Phm p̃mo de
aia. rectũ est iudex sui ⁊ obliq. ❡ Dubitat̃ an aliqua ma/ An ma/ gnitudo i finita pos/ sit esse.
gnitudo possit esse actu ifinita. ⁊ videt̃ ꝙ sic. Diuisio ⁊ ap/
positio sunt opposita: ⁊ diuisio habet fieri circa magnitu/
dinẽ ⁊ in ifinitũ. igit̃ ⁊ appositio. Minor pʒ. qꝛ q̃libet ma
gnitudo sensibilis ẽ diuisibilis in ifinitũ. Et maior pʒ. Cũ
opposita nata sint fieri circa idẽ si magnitudo sit diuisi/
bilis in ifinitũ põt crescere: in ifinitũ apponẽdo. ❡ Itẽ s̃ʒ
Phm motus põt velocitari in ifinitũ: sed mot᷒ nõ ẽ sine
magnitudine. Si igit̃ motus velocitat̃ in ifinitũ. igit̃ ma
gnitudo sup quã est mot᷒ erit i ifi᷑. ❡ Itẽ. Lica mathe᷑
est magnitudo ẽt in infinitũ s̃m mathematicos. igit̃ ma/
gnitudo est ifinita. ❡ Itẽ. Qᷓ cõgruit quãtitati põt eẽ in
magnitudine: sed finitũ ⁊ infinitũ quãtitati cõgruũt s̃m
Phm supra in p̃mo. Igit̃ põt eẽ in actu in magnitudine.
❡ Itẽ. Opposita nata sunt fieri circa idẽ: sed finitũ ⁊ infi/
nitũ sunt opposita. igit̃ si quãtitas sit finita. põt eẽ infini/
ta. ❡ Huic dubio dicit̃ ꝙ nulla magnitudo nãlis põt esse
infinita actu: qꝛ si sic occuparet totũ vniuersuʒ. Et ampli᷒
qꝛ careret terminis. ❡ Ad p̃mũ dr̃ ꝙ appositio in ifinitũ:
que resultat ex diuisione in ifinitum potest addi in infini
tum: sed alia appositio nõ potest addi in infinituʒ. ❡ Ad
z᷑ dicitur ꝙ motus s̃m rationem generalem potest ve/
locitari in infinitum: sed non s̃m rationẽ specialem: ideo
non sequitur conclusio. ❡ Ad tertium dicitur ꝙ mathe/
matici nõ ponunt lineam simpliciter esse infinitã: sed di/
cunt lineam sic esse ifinitam ꝙ protrahẽt lineam s̃m ma
gnitudinẽ vltra quãcũqꝫ quantitatem naturalem. ❡ Ad
quartum dicitur ꝙ infinitum nõ repugnat magnitudini
simpliciter: sed naturaliter. ❡ Ad quintum dr̃ ꝙ finitum
⁊ ifinitũ hñt fieri circa quãtitatẽ siue magnitudinem s̃m
ꝙ magnitudo est. ⁊ nõ s̃ʒ ꝙ nãlis est: sicut dictũ est prius.

In quarto

In quarto li᷒ physicoꝝ determĩat Phs de loco ⁊ vacuo. ⁊ de tẽpore.
Et p̃o loco. cui᷒ sũt qnque pprietates. Pria. Lo Loci pro/ pria sunt quinqꝫ.
cus ꝯtinet locatũ: ⁊ nihil ẽ ipsi᷒ locati. Per h pʒ
ꝙ nõ est mã nec forma: sic dixerũt antiq. Que/
libet. n. forma ꝯtinet formatũ: est tñ aliqd ipsius formati.

Mã vo non ꝯtinet sed ꝯtinet᷑:⁊ est aliqd ipsi⁹ rei. Scða. Locus nõ est maior nec minor locato: cui⁹ ẽ locus ꝓpri⁹ alicui⁹. Loc⁹ cõis ẽ q̃ hꝫ locata multa: sicut celum aer ⁊c. Terti3. Loc⁹ nõ deficit locato: sepabile ẽ mĩ ab ipo. Quarta. Ois loc⁹ hꝫ sursũ ⁊ deorsũ. Quīta. Oẽ corp⁹ mouet᷑ nãliter ad locũ sibi ꝓpriũ cũ fuerit extra ipm nisi ipediat᷑: ⁊ cũ fuerit ibi qescit in illo nãliter. Loc⁹ sic diffinit᷑. loc⁹ ẽ vltima supficies corporis ꝯtinẽtis rẽ imobile p̃ᵐ. ¶ Dubitat᷑ vtrũ locus sit. Et videt᷑ ꝙ nõ: q2 locus nõ est elmtatũ: nec est nã corporea: nec icorporea. igit᷑ locus nõ ẽ. Probo assũptũ. Nõ ẽ elemẽtatũ: qꝛ elemẽtatũ ẽ corp⁹. Neqꝫ ẽ elemẽtũ: qꝛ sic ẽt foret corp⁹. Nec ẽ nã corpea: qꝛ tũc forent duo corpora in eodẽ loco. Nec est nã icorporea: qꝛ hꝫ magnitudinẽ. ¶ Itẽ. Oẽ qd ẽ: est in loco p se vel per accidens. Si igit᷑ locus ẽ: erit in loco: ⁊ per ꝯñs loci erit locus in ifinitũ: qd ẽ falsuꝫ. igit᷑ illud ex quo seqt᷑. ¶ Iteꝫ. Loc⁹ nõ cõtinet. Probo. Cõtinere ẽ agere vel pati: sed loco nõ ꝯuenit actio neqꝫ passio: igit᷑ loc⁹ nõ ꝯtinet locata. Maior pꝫ. Minor ondit᷑. Loc⁹ ẽ q̃titas: sed ipsi⁹ q̃titatis nõ est actio neqꝫ passio. ¶ Itẽ videt᷑ ꝙ locus sit mobilis. Loc⁹ est accñs corporis. igit᷑ mouet᷑ ad motum corporis cuius est: qꝛ per Philosophuꝫ motis nobis: mouent᷑ ea que sũt in nobis: sꝫ loc⁹ est in locato: cũ accidẽs cõmune sit in eo. ¶ Itẽ. Loc⁹ est equalis locato: ⁊ ecõuerso: sꝫ corp⁹ locatũ aliquãdo est mai⁹: aliqñ min⁹. Minor pꝫ. qꝛ corp⁹ auget᷑ ⁊ diminuit᷑. g̃ opꝫ locatũ augeri ⁊ diminui. ¶ Ad p̃ᵐ dĩ ꝙ diuisio est isufficiẽs. Nã loc⁹ ẽ vltimũ siue termin⁹ corporis. ⁊ tale nõ est corpus: nec ps itegralis corpis. ¶ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ maior ẽ vera sic itellecta. Oẽ qd ẽ corpus vel pars corporis itegralis: siue accidẽs i cõpositiõe corpis. oẽ tale est in loco: vel sicut termin⁹ in terminato. ¶ Ad 3ᵐ dĩ ꝙ locus hꝫ potẽtiam actiuã siue passiuã: fm ꝙ est accñs nãle: sed nõ fm ꝙ quantitas nãlis: lꝫ hoc non sit perfecte. ¶ Ad 4ᵐ dĩ ꝙ nãliter est mobilis: formaliter imobilis. ¶ Ad 5ᵐ dĩ ꝙ si locatũ auget᷑ nõ seqtur ꝙ loc⁹ sit auct⁹: sꝫ ꝙ locũ maiorẽ locata obtinẽt q̃ prius obtinuerunt.

Vacuũ dĩ trib⁹ modis. Uno⁹ idiuisibile. Et sic nõ est aliqd corp⁹: nec p̃t eẽ: sic pũct⁹ dĩ vacuũ a quibusdã. 2ᵐ dĩ vacuũ a qbusdã antiqs i q̃ nullũ corp⁹ sẽsibile grossuꝫ repit᷑: vñ plenũ aeris dixerũt vacuũ. Tertio dĩ vacuũ p̃uatũ oĩ corpe: susceptiuũ tñ eiusdẽ sicut dixerũt Democrit⁹ ⁊ Leucippus. p̃mo ⁊ scðo mõ vacuũ possibile est: sed nõ tertio mõ. ¶ Dubitat᷑ an vacuũ tertio modo dictũ possit eẽ in nã. Et videt᷑ ꝙ sic. Nã si vnũ ꝯtrioꝝ siue p̃uatiue oppositoꝝ sit in nã possibile est reliquũ eẽ in nã: sed vacuũ ⁊ plenũ sũt p̃uatiue opposita. Est enim vacuuꝫ priuatio pleni. igit᷑ si plenũ sit in nã possibile est vacuum esse. ¶ Item. De nõ ente nõ est scia: sed de vacuo est scia. ergo vacuũ est ens. ¶ Itẽ. Uacuum habet diffinitionẽ. g̃ vacuũ est ens. ¶ Item Mobile aut recipit᷑ in pleno aut in vacuo. Nõ in pleno: qꝛ tũc essent duo corpora in eodeꝫ simul. igitur recipit᷑ in vacuo. ⁊ per cõsequens vacuũ est. ¶ Ad primũ dĩ ꝙ maior habet sic itelligi. Si vnũ p̃uatiue oppositoꝝ fuerit in nã reliquũ põt esse. hoc est. si habitus alicuius p̃uationis sit in nã: ita ꝙ põt eẽ ⁊ non esse. ⁊ sua priuatio põt eẽ in nã: sicut patet de visu ⁊ de cecitate. Sed plenũ: ita se habet in natura ꝙ nõ potest nõ eẽ. igit᷑ vacuũ nõ potest esse. ¶ Ad scðm dĩ ꝙ de vacuo est sciẽtia per accidẽs: nõ per se aliquo modo. ¶ Ad tertiũ dicit᷑ ꝙ vacuũ nõ habet verã diffinitioneꝫ cuius est diffinitio speĩ: sed diffinitionem nominis tñ: ideo non sequitur ꝙ sit ens nisi fm vocẽ tñ. ¶ Ad quartũ dĩ ꝙ hoc verbum recipitur. põt denominare duo. s. receptuꝫ esse vel ipsum recipi: ⁊ vtroqꝫ mõ mobile recipitur in pleno: nõ tamẽ ex hoc sequitur duo corpora esse simul in vno loco.

Tẽpus sic diffinit᷑. Tps ẽ nũer⁹ mot⁹ fꝫ p̃us ⁊ posterius. Sꝫ nũerus fꝫ Phꝫ dĩ dupl̃r. s. quo nũeram⁹: sicut duo tres: ⁊ quẽ nũeram⁹ sic res nũerate: sic duo boues vel tres. ¶ Scðo mõ accipit᷑ i diffõne tpis. ¶ Dubitat᷑ an tps sit. Et vĩ ꝙ nõ: qꝛ qd est cõpositũ ex nõ enti h⁹ ẽ nõ ens: sꝫ tps cõponit᷑ ex p̃terito ⁊ futuro q̃ non sunt. igit᷑ tpꝫ nõ est. ¶ Itẽ. Oẽ hñs partes si ipꝫ sit necesse est oẽs ei⁹ ptes esse simul cũ eo: sed tps hꝫ partes: quarũ nulla est in actu. igit᷑ tps nõ est. Minor pbat᷑. qꝛ nihil stat de tpe nisi ipm nũc qd est idiuisibile: ⁊ tale nõ est tps: nec ps tpis cum diuisibile nõ fiat ex indiuisibilib⁹. ¶ Propter illas rõnes sciẽdum ꝙ totũ ⁊ pars dupliciter pñt ꝯsiderari. Quoddã est enim totũ permanens cuius oẽs partes simul sunt: sicut domus lapis ⁊c. Aliud est totũ successiuũ: sicut dies annus: cuius vna pars precedit aliaꝫ: ⁊ alia subseqtur: sicut p̃teritum ⁊ futurum. ¶ Ad p̃muꝫ igit᷑ dĩ ꝙ oẽ p̃manẽs cõpositũ ex nõ ente p̃manẽte est nõ ens: sꝫ de successiuis nõ est veꝝ. ¶ Ad scðm dĩ ꝙ hec maior sic intelligitur de toto ⁊ partib⁹ permanentib⁹ ⁊ nõ successiuis. ¶ Proprietates tẽporis sunt sex. Prima. Uno modo cõuenit accipere numeꝝ in tpe: ⁊ alio mõ non. Prout enim est numerus cõuenit accipere numeꝝ: sed ꝓut est nũerus motus: nõ: cũ sit ꝯtinuũ: ⁊ oẽ cõtinuũ est diuisibile in infinitũ. Scða. Tẽpus nec ẽ velox nec tardũ: sꝫ multũ ⁊ paucũ. breue ⁊ lõgũ. Tertia. Unũ ⁊ idẽ istãs est in toto tẽpore. Quarta. Tẽpus resoluit᷑ in se fm circulũ vt annus: qꝛ tẽpus est mẽsura motus circularis: sicut motus p̃mi mobilis: ⁊ nõ recti. Quinta. Motus nõ soluꝫ mẽsurat᷑ a tpe: sed tẽp⁹ a motu. Sexta. In vnoquoqꝫ genere est reperire vnũ primũ per qd mẽsurant᷑ ⁊ numerant᷑ oĩa illius generis: vt in numero vnitas. in genere põderuꝫ vncia. Consimiliter esset accipere in tpe aliquod p̃mũ qd erit mẽsura ipsius cuius est ipm instãs. ¶ Dubitat᷑ an vnũ ⁊ ideꝫ instans maneat in toto tpe. Et videt᷑ ꝙ non. Nã cuiuslibet tẽporis determinati sunt duo instantia. s. p̃nᵐ ⁊ finis: sicut diei ⁊ hore: nõ igit᷑ est vnũ istans in toto tpe. ¶ Itẽ. Illa que fuerunt in vno anno p̃terito fuerunt in aliquo instãti: ⁊ illa que erunt in vno anno futuro erunt in aliquo istãti: ⁊ illa que modo sunt sũt in aliquo istãti. Si igit᷑ idẽ instans sit in toto tpe: seqtur ꝙ oĩa illa que fuerũt in medio anno p̃terito: ⁊ q̃ erũt in medio anno futuro: mõ sunt: qd vĩ ipõle. ¶ Ad p̃ᵐ dĩ ꝙ cuiuslibet tẽporis terminati sunt duo istãtia fm eẽ accñtale: lꝫ sit vnũ p se ⁊ fm suã subaꝫ. ¶ Ad aliud dĩ negãdo ꝯñtiã: qꝛ istãs manet vnũ ⁊ idem in tẽpore fm subam variatã solum fm esse accidẽtale: sicut aliquis homo vn⁹ ⁊ idem põt esse aliqñ albus: ⁊ aliqñ niger: sic istãs vnũ ⁊ idẽ ẽ p̃sens aliqñ: aliqñ futuꝝ: aliqñ preteritũ. ¶ Nota fm Phm ꝙ instans se hꝫ ad tempus sicut pũctus ad lineam: qꝛ sicut pũctus nõ est pars linee sic istãs nõ est pars tpis. Et sicut pũct⁹ diuidit duas lineas: ⁊ ꝯtinuat eas adinuicẽ: sic istãs diuidit p̃teritũ tps a futuro: ⁊ ꝯtinuat ea adinuicẽ. Sꝫ p hoc differũt instãs ⁊ pũct⁹: qꝛ pũctus qescit ⁊ manet in linea: istãs aũt nũq̃ qescit in tpe: ⁊ hoc qꝛ seqt᷑ ipꝫ mobile qd nõ qescit. ¶ Nõ driaꝫ inter illa vocabula nũc. tũc. qñ. iaꝫ. mõ. oliꝫ. repẽte. Nã nũc vno mõ dĩ tps ꝓpinquũ istãti preteriti lꝫ iproprie: fm ꝙ dĩ venit nũc: qꝛ hodie venit. Tũc siue qñ: est tps determinatũ p istãs p̃cedẽs: ⁊ subseqũes: q̃ sunt termini illi⁹ facti de q̃ fit iq̃sitio: vt tũc destructa ẽ troia. tũc erit diluuiuꝫ. Iã. est tps ꝓpiquũ p̃teriti istãti siue fuerit ps p̃teriti siue ps futuri. vñ qñ vidit. iã videt. iaꝫ vidit. Modo est tẽpus ꝓpinquũ p̃teriti istãti: dũmõ sit ps p̃teriti: vt modo fuit bellũ troie. Repẽte est illud qd est in nũc tpe insensibili. Siue repẽte est tẽpus nõ sensibile ꝓpter eius paruitatẽ: ⁊ subito simil̃r: fm ꝙ dĩ gñãtio ⁊ mutatio subita.

Marginal notes: Quid locus sit. — An vacuum sit. — Quo intelligitur si vnũ oppositoꝝ ẽ in nã ⁊ reliquum. — Dub⁹ an tps sit. — Totum ⁊ ps dupl̃r. — ꝓprietates tẽporis. — An istãs idẽ sit in toto tpe.

Trãsmutari aliqd ẽ tripĺr.

In q̃nto li⁹ phy. dter⁻ ph̃s d diuisiõe motus i suas spẽs. Et dicĩ p̃ q̃ aliqd trãsmutari dĩ trib⁹ mõis. Per accñs. vt cũ dĩ music⁹ ambulat. 2⁹ fm ptes: vt cũ dĩ corp⁹ sanaĩ: q2 oculus siue pect⁹ sanaĩ. Prio ꝛ p se p B excludit modũ p̃ mõ ꝛ 2⁹ mõ dctũ: ex eo q̃ ip̃z moueĩ p̃ ꝛ p se. Et p B q̃ dicĩ [p̃mo] excludiĩ mot⁹ fz pte. p illõ vo qõ dicĩ [p se] siue [fm se] excludiĩ mot⁹ p accñs. Est aũt p se mobile aliqd fz diuersas spẽs motus: sic alterabile ẽ motus fm alteratione: ꝛ augmẽtabile fm augmentũ: ꝛ iterũ i spe alteratiõis dĩ sanabile: qõ moueĩ fz sanatione: ꝛ calefactibile: qõ moueĩ fm calefactione.

Quinqȝ vñ mot⁹.

Dicit aũt Ph̃s q̃. 5. req̃runĩ ad motũ. s. mouẽs ꝛ mobile: termin⁹ a quo: ꝛ termin⁹ ad quẽ: ꝛ tp̃s. Et nota q̃ mot⁹ capit denominatione a termio ad quẽ: q2 iste terminus acq̃riĩ p motũ: termin⁹ vo a q̃ deꝑdiĩ. Et sciẽdũ q̃ mot⁹ p se nõ ẽ nisi i 3̃rus extremis vel medys: vel 3̃dictoris. Mutatio p se q̃drupleẋ ẽ. s. a subo i subm vt alteratio. a nõ subo in subz vt gñatio. a subo in nõ subm vt corruptio. Sz 4⁹ modus a nõ subo in nõ subm: est ipossis. Et vocaĩ B subz oẽ qõ affirmatiue dĩ: ꝛ nõ subm id qõ dĩ negatiue: nõ qõ suscipit formã. Postea dicĩ Ph̃s q̃ mot⁹ ꝑprie dict⁹ ẽ tm̃ i trib⁹ gñib⁹. s. i q̃titate q̃litate ꝛ vbi. Sz q̃ sit in istis tribus pbaĩ. Nã i istis ẽ sufficiẽs 3̃rietas req̃sita ad motũ: igiĩ i istis ꝑprie ẽ mot⁹. Probaĩ 2ña. Nã ois mot⁹ est a 3̃rio i 3̃riũ. Qꝫ aũt nõ sit in plurib⁹ q̃ i istis: pbaĩ. Nã si i aliq̃b⁹ alys eẽt B maxie videreĩ de suba: ꝛ de relatione: ꝛ de actiõe ꝛ passiõe. Sz i suba nõ ẽ mot⁹. Nã ois mot⁹ ẽ a cõtrario i 3̃riũ: sz sube nihil ẽ 3̃riũ. g̃ i suba nõ ẽ mot⁹. Nec ad relatiõez ẽ mot⁹: q2 ad illã formã q̃ pt acq̃ri alicui sine aliq̃ mutatiõe reali facta i ipso nõ ẽ mot⁹: sed sic est de relatiõe. Igĩ ꝛc. Maior pbaĩ. Nã dextrũ ꝛ sinistrũ pñt acq̃ri alicui nulla fcã i ipo mutatõe reali. Nec ad actionẽ nec ad passiõez ẽ mot⁹: q2 si sic cũ actio ꝛ passio sint mot⁹: ad motũ eẽt mot⁹. Cõseq̃ns ẽ falsũ: g̃ ꝛ añs. Nec ex B seq̃ĩ q̃ actio ꝛ passio sint mot⁹: q2 Ph̃s arguit a sili. Nã sile ẽ ad actiõez ꝛ passiõez eẽ motũ: ꝛ ad motũ eẽ motũ. Relinq̃ĩ igiĩ q̃ mot⁹ ꝑprie dict⁹ ẽ tm̃ i trib⁹ generib⁹ scilz q̃titate: q̃litate: ꝛ vbi. Mot⁹ i q̃litate ẽ alte⁹a q̃litate iꝑfecta ad q̃litatẽ ꝑfectã ꝛ eꝫ. Ad q̃titatẽ ꝑfectã ẽ augmẽtatio: eꝫ est diminutio. Mot⁹ ad vbi dĩ loci mutatio. Immobile dĩ tripĺr. Uno mõ qõ nõ est aptũ natũ moueri. Alio mõ qõ ẽ de difficile mobile. sic lapis excellẽs magnus. 3⁹ mõ qõ ẽ aptũ natũ moueri: ipediĩ tñ p suũ 3̃riũ. Silr dõz de illis q̃ sunt neccia ad cognoscẽdũ motũ. s. qd sit eẽ sil: ꝛ qd sit eẽ sepatũ: ꝛ qd tãgẽ: ꝛ qd 2tiguũ: ꝛ qd mediũ: ꝛ qd 2ñr ens: ꝛ qd habitũ: ꝛ qd 2tinuũ. Silr dĩ sũt ea q̃ sũt in eodẽ loco: sz ꝑprie fm se: ꝛ nõ fz aliud. Sepatz sũt q̃ nõ sũt i eodẽ loco. Tãgere dñr siue 2tigua: quoꝝ vltia sũt sil. Mediũ est illud in q̃ 2tinue mutaĩ fz nãz qõ natũ est mutari p̃us q̃ i extremis. Cõtinue mutatũ aliqõ dĩ qõ nõ deficĩ rei sup quã moueĩ aut paulat. Cõseq̃nter sĩ ea iter q̃ nihil cadit eiusdẽ gñis: vt linea lineę: vnitas vnitati: ꝛ huiꝰ. Habitũ ẽ qñ aliqd alteri 2ñr ẽ: ꝛ tãgit ip̃z. Cõtinuũ sũt quoꝝ: vltia sũt vnũ. i. termin⁹ vn⁹. Mot⁹ dĩ vn⁹ tripĺr. s. genere: spe: nũero. Un⁹ genẽ dĩ ab vnitate forme gñalis: a q̃ dĩ mutatio vnũ. sicut ois loci mutatio dĩ mot⁹ vn⁹ fz gen⁹ oi loci mutatiõi. Un⁹ spe dĩ ille mot⁹ q ẽ vn⁹ ab vnitate specifice forme. sic dealbatio ẽ oi dealbatiõi eadẽ spe: ꝛ silr denig̃. Sz mot⁹ de albedie i nigredinẽ: ꝛ de nigredie i albedinẽ. nõ ẽ eadẽ spe: sz genere.

Quot exigat vnitat specifica motus.

Et nõ q̃ nõ sufficit ad vnitatẽ mot⁹ specifici q̃ termi sint idẽ spe: sz opz q̃ spatiũ sit idẽ sup q̃ fit mot⁹: q2 aliter mot⁹ circularis: ꝛ rect⁹ forẽt idẽ spe. Motus vn⁹ nũero ẽ q hz vnũ subz nũero: ꝛ vnã spẽz spalissimã i q̃ fit: ꝛ vnũ tp̃s 2tinuũ: sine iterruptiõe. Jõ ad B q̃ mot⁹ dicaĩ vn⁹ simpĺr nũero req̃riĩ q̃ idẽ i q̃ fit mot⁹ sit simpĺr vnũ: ꝛ opz q̃ tp̃s sit vnũ ꝛ nõ iterruptũ: isup opz q̃ spatiũ vel forma sit vnũ ꝛ 2tinuũ. opz ẽt q̃ mobile sit vnũ simpĺr p se.

Quot req̃rant ad hoc q̃ sit vn⁹ mot⁹ nũero.

Seq̃ĩ de 3̃rietate mot⁹ ad motũ: q ẽ i. 5. modis. Pri m⁹ ẽ. q ẽ ex eadẽ i idẽ. 2⁹ q fit ex 3̃rys termis. 3⁹ ẽ q fit i 3̃rios termios. 4⁹ q ẽ a 3̃rio i 3̃riũ. 5⁹ ẽ. q ẽ fz 3̃rietatẽ vtriusq3 termi: vt q ẽ ex vno 3̃rio i aliud 3̃riũ: 3̃ri⁹ ei ẽ: ꝛ eꝫ. ꝛ nõ q̃ q̃es 3̃riaĩ motui fz p̃n⁹ cũ sit p̃n⁹ mot⁹. Sciẽdũ q̃ nõ q̃libet q̃es 3̃riaĩ cuilibet motui. sz q̃es fm locũ motui fm locũ. Quies fz alteratiõez motui fz alteratiõez: ꝛ sic de augmẽtatiõe ꝛ de alys motibus. motus q ẽ ex vno 3̃rio i reliquũ: 3̃riaĩ q̃eti q̃ ẽ i alio. ꝛ q̃es q̃ ẽ i vno: 3̃riaĩ ei q̃ ẽ i alio: vt ea q̃ i sanitate ei q̃ ẽ in egritudinẽ.

An mot⁹ sit i tribus p̃dicamẽtis.

Dubitatur vtrũ mot⁹ sit in q̃litate q̃titate ꝛ vbi. Et p̃ pbaĩ q̃ nõ i q̃litate. Nã mot⁹ ẽ acq̃sitio ptis post ptẽ illi⁹ termini ad quẽ tẽdit: sz i q̃litate nõ ẽ ps post ptẽ: ideo in q̃litate non est mot⁹. Maior pz p Ph̃m. Minor oñdiĩ p auctorẽ sex p̃ncipioꝝ. q dicit q̃ forma accñtalis ẽ cõponi 2tigẽs que simplici ꝛ iuariabili nã 2sistit. Sed illud qõ i tali nã consistit nõ hz ptẽ post ptẽ. igiĩ forma accñtalis nõ acq̃riĩ p motũ: igiĩ i q̃litate nõ ẽ mot⁹. Itẽ q̃ in q̃titate nõ sit mot⁹: pbo. Nã ois mot⁹ ẽ p 3̃rietatẽ: sz i q̃titate nõ ẽ 3̃rietas: igiĩ mot⁹ nõ ẽ in q̃titate. Itẽ q̃ mot⁹ nõ sit in vbi vr̃. Nã vbicũq3 nõ ẽ repiri magis ꝛ min⁹: nec 3̃riũ. Sz i vbi nõ ẽ repiĺr magis ꝛ min⁹ p auctorẽ sex p̃ncipioꝝ: g̃ i vbi nõ ẽ mot⁹. Itẽ. Si in vbi eẽt mot⁹: cũ talis motus sit motus localis 2tigeret ptrãsire medietatem spatij sup qõ fit motus in medietate illi⁹ mot⁹: ꝛ sic in ifinitũ: sz talis diuisio q̃ ẽ i ifinitũ nõ ẽ ptrãsibilis. igiĩ i spatio siue in vbi nõ ẽ mot⁹. Ad p̃ᵐ dicĩ 2cedẽdo maiorẽ. Ad minorẽ dĩ q̃ q̃litas siue forma accidẽtalis põt dupĺr 2siderari. Uel fm eẽntiã: vel fz eẽ i subo. Prio mõ ẽ idiuisibilis. s. fm eẽntiã: nec hz ptẽ post ptẽ fm eẽntiã. 2⁹ mõ ẽ diuisibil̃. s. fz eẽ i subo: ꝛ hz ptẽ post ptẽ. Sic pz q̃ vnũ subz hz plus de albedine q̃ aliõ: ꝛ silr de colore: ꝛ sic de alys q̃ sũt q̃litates: siue forme accñtales.

Forma et diuisibile ẽ dupĺr.

Ad 2ᵐ dĩ 2cedendo maiorẽ. Ad minorẽ dĩ q̃ q̃titas pt dupĺr 2siderari. Uno mõ fz suã eẽntiã: fz q̃ q̃titas ẽ: ꝛ sic nõ hz 3̃riũ. Alio mõ fm eẽ nãle: qõ hz i reb⁹ nãlib⁹: ꝛ sic hz 3̃riũ. Nã fz eẽ nãle cõuenit dare q̃titatẽ ꝑfectã ꝛ iꝑfectã: minimũ ꝛ maximũ ꝛ infra: ꝛ extra: sũt 3̃ria q̃titati fz eẽ nãle: g̃ põt ineẽ 3̃rietas lz nõ p se. Ad 3ᵐ dĩ 2cedẽdo maiorẽ. Ad minorẽ dĩ q̃ suscipe magis ꝛ min⁹ ẽ dupĺr. vel itẽsiue ꝛ fm eẽntiã: ꝛ sic vbi nõ suscipit magis ꝛ min⁹. nec hz 3̃rietatẽ. Alio mõ extẽsiue ꝛ sic suscipit magis ꝛ min⁹ ꝛ hz 3̃rietatẽ. Ad 4ᵐ dĩ 2cedendo totũ arg⁹ vsq3 ibi. talis diuisio ꝑcedit in infinitũ. Ubi dõm est q̃ ire in ifinitũ dupĺr est: vel fz actũ vel fm poᵐ. Prio mõ nõ põt ptrãsiri. 2⁹ mõ põt. Et arg⁹ ꝑcedit ac si 2tingeret actualiter diuidi infinitum.

In sexto li⁹ phy. determinat Ph̃s de motu diuidẽdo ip̃z i ptes q̃titatiuas: ꝛ B fm q̃ motus est qõdã 2tinuũ. Dat igiĩ q̃tuor ꝑprietates. Pria ẽ q̃ nullũ 2tinuũ cõponitur ex idiuisibilib⁹. vt linea ex pũctis: q2 idiuisibilia siue pũcta nõ sunt 2tinua: nec 2tigua: nec 2ñr entia: q2 vltima eoꝝ nõ sunt simul entia: nec sunt vnum: cũ idiuisibile nõ habeat partes quarũ vna põt eẽ terminata: ꝛ altera eius vltimũ. Silr idiuisibile additũ alicui nõ facit mai⁹: igiĩ nec cõpositũ. nec idiuisibile erit 2ñr se hñs idiuisibili. sicut pũctus puncto: vel instans instãti: q2 inter quelibet duo pũcta cadit mediũ. sicut linea: ꝛ inter quelibet duo istantia cadit tp̃s medium: ꝛ p 2ñs instantia non sũt 2ñr entia: iter q̃ nõ cadit mediũ eiusdẽ gñis. sicut due domus sunt 2ñr entia: iter q̃s nõ cadit dom⁹ media: ꝛ sic

seqꝫ q̄ nō ē imediat̄ istāti: vt pūctus pūcto. nec aliqđ idi uisibile simplr alteri. Itē si continuū cōponeret ex idiui sibilib⁹. igit̄ eēt diuisibile i idiuisibilibus. ɔ̄ns fl͡z. cū ɔtinuū ſm Ph̄m sit diuisibile i ſp diuisibilia. igit̄ nec mot⁹: nec ma gnitudo: nec tps: nec aliqđ ɔtinuū pt cōponi ex indiuisibili b⁹ simplr: cū vnūqđqꝫ diuidat̄ in illa ex q̄b⁹ cōponit̄. Scđa ꝓprietas ē illi⁹ in q̄ sit motus. s. ipsi⁹ tpis: ꝛ h̄ est q̄ in istā ti nō est mot⁹ neqꝫ qes. sꝫ i tpe: accipiēdo istans ſm q̄ est simplr idiuisibile: ꝛ nō ꝓ tpe: qꝛ si in istāti foret mot⁹ vel qes: seq̄ret̄ q̄ istās eēt diuisibile. Tertia ꝓprietas ē illi⁹ in quo aliqđ mutat̄: ꝛ h̄ est q̄ oē qđ mutat̄ qñ mutatū est: ē in illo in quo primo mutatū ē. v. g. posito q̄ aliqđ muteƚ tur a nō eē in eē: tūc deficit ab eo ex quo mutatū ē. igit̄ il lud qđ mutatū ē a nō eē i eē deficit a nō eē. igit̄ de necita te erit i esse: cū iter eē ꝛ nō eē nō cadat mediū. ¶ Et scien dū q̄ i nulla mutatiōe ē accipe p̄ᵐ i q̄ cepit aliqđ mutari nec mutatū eē: sꝫ ante qđlibet mutatū eē p̄cedit mutari: ꝛ eꝯ i īfinitū. ꝛ nō ſꝫ actū. sicut nec i motu ē dare p̄ᵐ. qꝛ oē qđ mouet̄ p̄us mouebat̄ ꝑ Ph̄m. Cui⁹ cā hec ē. qꝛ tps i q̄ fit mot⁹ ꝛ magnitudo: siue spatiū sup qđ fit mot⁹: ꝛ ipꝫ qđ mouet̄: qđlibet istoꝝ ē ɔtinuū: ꝛ ēt ipe mot⁹: ꝛ ꝑ ɔ̄ns sunt diuisibilia i īfinitū. Un̄ nec i tpe. nec i aliq̄ ɔtinuo successi uo ē sumere p̄ᵐ. q̄re nec i motu vltimū ɔtigit sumere. vn̄ i ꝑmanētib⁹ ɔtigit sumere p̄ᵐ: sed nō vlti͡ᵐ. qꝛ ꝑ Ph̄m nō ē dare vltimū rei ꝑmanētis i eē. sꝫ i successiuis ē dare vl timū: sed nō p̄ᵐ. sicut dcm̄ ē. ¶ Sꝫ videt̄ ꝑ rōnē ʒenonis q̄ nihil possit moueri localiter. ꝛ ꝑ ɔ̄ns mot⁹ localis nihil ē. Nā si aliqđ determiate ſꝫ locū mouet̄ opꝫ q̄ p̄ ꝑtrāse at medietatē spacij añq̄ ad terminū ꝑueniat: ꝛ medieta tē illi⁹ medietatis: ꝛ sic i īfinitū. sicut argᵐ ē i dictis p̄ce dētib⁹. ¶ Itē. Si aliqđ moueret̄ localr. velocissime mo tū nūq̄ attigeret tardissimū. ɔ̄ns ē ipo͡ē. igit̄ ex̄ñ seq̄t̄. Cōseq̄ntis ostēdit̄ sic. Precedat tardū ipꝫ velox ꝑ aliqđ spaᵐ. ꝛ moueat̄ vtrūqꝫ ɔtinue. igit̄ añq̄ attigat terᵐ a q̄ ipsi⁹ tardi: ipꝫ tardū aliqđ ꝑtrāsibit de spatio: qꝛ non qe scit: sꝫ ɔtinue mouet̄. Et vltra añq̄ velox ꝑtrāseat illđ qđ ꝑtrāsiuit tardū: tardū aliqđ ꝑtrāsibit ď spa°. sic p̄us i īfiᵐ. ḡ velox nūq̄ attiget tardū vtrisqꝫ ɔtinue motis. ¶ Itēꝫ qđ ē i spa° sibi eq̄li: aut mouet̄ i eo: aut qescit in eo. cū igit̄ nō ɔuēit moueri i tali spa° ꝛ i q̄libꝫ istāti mobile ē i spa° si bi eq̄li. igit̄ in q̄libet istāti qescit: ꝛ ꝑ ɔ̄ns nūquāꝫ mouet̄. ¶ Ad p̄ᵐ dr̄ sic: p̄us dcm̄ est i dubitatiōe p̄cedēti. s. q̄ ɔti nuū ē īfiᵐ ſꝫ poᵃᵐ. ꝛ tale pōt trāsiri. ¶ Et sic pꝫ ad 2ᵘᵐ rō nē. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ ʒeno dixit ipꝫ tps cōponi ex istātib⁹: qđ nō ē veꝝ: iđ nec mot⁹ nec qes ē i istāti: sꝫ in tpe sicut dixit Ph's. iđ mobile nō ē i spa° sibi eq̄li nisi tm̄ i istāti. Et cūꝫ dr̄. Aut mouet̄ aut qescit: negat̄ ꝓpō: qꝛ hꝫ v̄itatē ď eo qđ ē i aliquo i q̄ ē aptū natū moueri aut qescere ꝓ tali men sura tpis. ¶ Nō q̄ ista sūt ꝓportiōabilia magnitudo mo t⁹ ꝛ tps: ꝛ iđ si vnū istoꝝ sit īfiᵐ. qđlibet erit tale. ¶ Dubi tat̄ vtꝝ aliqđ ɔtinuū cōponat̄ ex idiuisibilib⁹. Et vr̄ q̄ sic. Nā pūct⁹ ē vbiqꝫ i linea qđ nō eēt veꝝ nisi cōpōat̄ ex pū ctis. ¶ Itē Ari. i p̄ poste. dic̄. q̄ sub͡a linee ē ex pūctis: igit̄ linea cōponit̄ ex pūctis. ¶ Itē si spera mouet̄ sup planū nō tāgit ipꝫ nisi i pūctis ꝑ Ph̄m cū sperico ꝛ plano nō sit aliqđ cōe nisi pūct⁹. igit̄ cāt supficiē descriptā pūctis: ꝛ ꝑ ɔ̄ns ɔtinuū pōt cōponi ex idiuisibilib⁹. Itē ꝑ Cōmētatorē istās fluēs cāt tps: sꝫ istās ē idiuisibile. ḡ idiuisibile cāt diuisibi le: ꝛ h̄ nō nisi cōponēdo. ¶ Itē corp⁹ nāle ex minimis cō ponit̄. igit̄ ɔtinuū ex idiuisibilib⁹. Añs ē veꝝ. ḡ ɔ̄. ɔ̄ns pꝫ cū sit dare corpus minimū nāle ſꝫ Ph̄m i i° phy. ¶ Ad p̄ᵐ dr̄ q̄ pūct⁹ ē vbiqꝫ i linea potētialr: nō actualr. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ Ph's itelligit q̄ in formali diffōne linee cadit pun ctus ꝛ nō aliter. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ non est dare aliqđ spheri cū simplr h̄ iſeri⁹ nālr. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄ Cōmētator itellīt

sic. q̄ istās fluit ſm q̄ est diuersū: ꝛ diuersū aliquo mō ē cā tpis: sꝫ nō istās ꝓprie fluit. ita q̄ moueat̄. ¶ Ad q̄ntuꝫ dr̄ q̄ corpus pt dupl̄r ɔsiderari ꝛ eisdē modis minimū. s. vt ē qđdā nāle: ꝛ vt est qđdā q̄ntū: ꝛ ex talib⁹ minimis pōt ɔsiderari maxᵐ. 2° igit̄ mō pōt dari minimū: nō āt p̄ mō: qꝛ corpus nāle ſm q̄ est q̄ntum est ɔtinuū. ꝛ ꝑ ɔ̄ns diuisibi le i īfiᵐ. ¶ Dubitat̄. an motus possit eē i istāti accipiēdo motū ꝓprie: ꝛ istās simplr. Et vr̄ q̄ sic ꝑ Ph̄m i. 7. physi. Si aliqua v̄tus moueat aliqđ mobile i aliquo tēpore: po tētia duplicis v̄tutis mouebit in medietate tpis: igit̄ pri ma cā cābit motū in istāti. ¶ Huic dicit̄ q̄ regula Ph̄i habet itelligi de agentibus per motū ꝛ transmutationeꝫ. Prima aūt causa agit sine motu ꝛ transmutatione.

IN septimo lib° phy. determinat Ph's de motib⁹: ꝛ de motoribus ꝛ mobilibus eoꝝ dicēs. q̄ i oī motu violento ꝛ nāli motor differt ſm sub͡am ab eo qđ mouet̄. ¶ Postea ostēdit q̄ in mouētib⁹ ꝛ motis nō est p̄cedere i īfiᵐ: qꝛ sic in tpe finito foret motus īfinit⁹: qđ ē icōueniēs: cū mot⁹ ꝛ tps in quo est mot⁹ sint ꝓportionabi lia. iđ ē dare motū p̄ᵐ ꝛ motorē p̄ᵐ. ¶ Itē in oī motu taꝫ violēto q̄ nāli: mouēs ꝛ motū sūt sil̄. ¶ Sꝫ q̄ h̄ sit sim. ꝓbo. Nā in motu ꝓiectiōis nō ē mouēs sil̄ cū moto. sed distat ab eo. igit̄ nō i oī motu sūt sil̄. ¶ Huic dr̄ q̄ nō re quirit̄ q̄ sint sil̄ ſꝫ vltia eoꝝ. sed sufficit q̄ ſm v̄tutē. vn̄ q̄ndiu ꝓiectū mouet̄. virtus ꝓiciētis manet i eo: siue fue rit ille motus ſm rectū: siue ſm reflexionē: sicut pila ꝓie cta ɔtra parietē reflectitur. ¶ Itē sciendū q̄ violentū est cuius p̄nᵐ est ab extrinseco nō cōferente vim passo. Spēs motus violēti sunt quatuor. s. impulsio. tractio. vectio. ꝛ vertigo. ꝛ in his quatuor modis reducūtur oēs mot⁹ qui sūt a p̄n° extriseco. ¶ Postea agit de comꝑatione motuū adiuiceꝫ: ꝛ dicit q̄ ad hoc q̄ aliq̄ sint adinuicem cōꝑabi lia. tria reqrunt̄. Primo. q̄ sint vniuoca: iđ stilus: ꝛ vinū: ꝛ chorda nō sunt comparabilia in acutie equoce dicta de istis: i stilo. n. pertinet ad tactū: i vino ad gustū: in chorda ad audiēdū. iđ ꝑ aliā rōnē ꝛ aliā ē acuties i illis. 2° reqrit̄ q̄ sint i aliq̄ sub͡o ꝓxio recipiēte. iđ equus ē cōꝑabilis ſꝫ albedinē cuicūqꝫ h̄nti albedinē: qꝛ subꝫ ꝓximū albedis ē idē. sicut supficies est idē ſm recipiēs albedinē. 3° reqri tur q̄ sit vna nā spāl: ꝛ nō gnālis ipsoꝝ cōꝑabiliū. qꝛ i ge nere multe latēt equocatiōes diuerse nāe: ideo albū ꝛ ni grū lꝫ ɔueniāt in nā gnāli: sicut in colore nō tm̄ in nā spā li: ideo nō sūt cōꝑabilia. Nec motus circularis est cōpara bilis motui recto: qꝛ nō sūt in eodē sub͡o ꝓximo nec i ea dē nā spāli. ¶ Cōtra. vr̄ q̄ ſꝫ equocū fiat cōꝑatio: qꝛ h̄ri dr̄ sub͡a est p̄us ens q̄ accñs. sꝫ p̄us ꝛ posteri⁹ dicūt cōpara tionē: ꝛ ens est equocū: ḡ ſm equocū est cōꝑatio. ¶ Huic dr̄ q̄ cōparatio ꝓprie dcā nō fit ſm equocū. Extēdendo tm̄ vim cōꝑatiōis ad vnitatē ordinis vel analogie ſm eq uocū fit cōparatio. ¶ Cōsequēter ponit pro cōparatione motuū regulas que sunt septē. Pria ē si aliq̄ po͡ᵃ moueat aliqđ mobile ꝑ aliqđ spatiū in aliquo tpe: equalis potētia mouebit medietatē illi⁹ mobilis ꝑ duplū spatiū in eodeꝫ tpe. 2ᵃ est hec. Retēta p̄ori po͡ᵃ eq̄lis potētia mouebit me dietatē mobilis ꝑ totū idē spatiū in medietate tpis. 3ᵃ ē. Retēta p̄ori potētia. po͡ᵃ duplicis v̄tutis mouebit mobile ꝑ idē spatiū i medietate tpis. 4ᵃ. Medietas illi⁹ potētie mouebit medietatē mobil̄ ꝑ idē spatiū i toto tpe. 5ᵃ. Re tēta p̄ori potētia nō est nec̄e q̄ eadē po͡ᵃ moueat duplum mobile in eq̄li tpe ꝑ medietatē spatij. 6ᵃ nō est necesse q̄ media v̄tus moueat idē mobile ꝑ aliquā ꝑtē spatij in to to tpe. 7ᵃ dupla v̄tus mouebit duplex mobile ꝑ eq̄le spa tium in equali tpe. ¶ Est aūt sciendūꝫ q̄ iste cōꝑatiōes h̄nt intelligi de motore corpore nāli: ꝛ non de motore su

Limita-no rlap. peraceleſti.¶ Et ſilr bȝ intelligi quantum ad rōnē ipſius motus: ꝛ nō quātū ad rōnē ſpālē. multa. n. pñt alicui ꝯuenire ſm rōnē gnālē: q̃ ſibi repugnāt ſm rōnem ſpālē. v.g. non repugnat hoi inquantū aīal hīc alas: ſed inquantum hō ſibi repugnat. Silr iſte conditiones pñt ineſſe motui inquantum motus: non tñ inquantum iſte motus.

IN octauo li° phy. oñdit ꝓhs ꝓ ꝙ aliquis mot⁹ ē etern⁹: ꝛ aliqs motor ē etern⁹. 2° qs mot⁹ ē etern⁹. ꝛ q motor eſt etern⁹. ¶ Qr mot⁹ ſit eternus oñdit tali rōne: Ois mot⁹ ꝓſupponit mobile. Poſito igiẗ aliq̃ motu q̃ro de illo mobili: aut ē fcm̄: aut ē eternū. Si ſit factū: cū illa factio ſit mutatio ꝓcedit ꝓ᷑ᵐ motū. Si ſit eternū: ꝓus igiẗ quieuit: ſȝ ipoſe fuit ab illa qete deducere mobile ad motū ſine diſpōne aliq̃ i mobili vel in motore: q̃ i ipo eē nō pōt ſi nō ſit aliq̃ mutatio: poſito igitur illo mobili diſpoſito: ſeqẗ ꝙ aliq̃ mutatio ē ꝓor mutatiōe ꝓ°. Hoc aūt ē ipoſe. igiẗ ex q̃ ſeqẗ. ¶ Itē. Ubicūqȝ eſt ponere tp̄s. ibi eſt ponere inſtans: cū iſtās ſit tota ſuba tp̄is. Eſt. n. finis ꝓteriti: ꝛ initiū futuri. igiẗ vbicunqȝ ē vel ꝯuenit reperiri inſtās ꝯuenit reperiri tp̄s ꝓteritū. ſed i oi tp̄e ꝯuenit reperiri inſtās: igiẗ in oi tp̄e ꝯuenit reperiri tēpus ꝓteritū: ꝛ ꝑ ꝯñs ad nullū tēpus ꝯuenit deuenire. añ qḋ non ſit aliqḋ tp̄s: ꝛ ſic tp̄s ē eternū ex pte añ. Et ſi tp̄s ſit eternū motus erit eternus. ¶ Itē ꝙ mot⁹ ſit icorruptibilis. ꝓbo. q: cū corrūpiẗ motus nō nc̄ce ē mobile corrūpi: cū mobile ſit ꝓus motu. igiẗ poſt corruptionē vltimi mot⁹. ſcā ē corruptio mobilis ꝛ ſic poſt vltimā mutatiōeȝ ē mutatio. Et rōnes ꝓcedūt de motu ꝓmi mobilis q eſt circularis: ꝛ nō de aliquo alio motu recto nec circulari. ¶ Poſtea ꝓbat ꝓhs ꝙ motus nō ſit eternus. Primo ſic. Oē qḋ fit a quodā i qḋdā tanq̃ a termio ꝯrio i terminū ꝯriū ē finitū. ois mot⁹ ē huiꝰ ḡ ꝛc. 2° ſic. Uidemus i aīatis ꝙ hñt ꝓn᷑ᵐ motuū ab extrinſeco. ꝛ aliqñ mouenẗ: aliqñ qeſcūt. Sic igiẗ motus hȝ eē poſt nō eē. Et ſic ꝑpetuo nō ꝯuenit ſemꝑ moueri: aut nūq̃. 3° ſic. Aialia q̃ hñt ꝓn᷑ᵐ ſui motus itrinſecū: aliqñ mouēẗ: aliqñ vo qeſcūt: igiẗ ſicut ē i minori mūdo: ſic ē i maiori: ꝙ aliqñ mot⁹ ceſſabit: vel ceſſet: ꝛ ſic nō ē ꝑpetuus. ¶ Ad ꝓ᷑ᵐ dr̄ ꝙ aliqs ē mot⁹ q fit de ꝯrio in ꝯriū: ꝛ talis nō eſt ꝑpetuus ſicut argᵐ eſt: alius motus eſt de termio i terminū: ꝛ ecōtra. ſic qñ aliqs ꝑcutit chordā lyre: talis motus nō eſt vere ꝯtinu⁹ nec ꝑpetu⁹: q: ſu⁹ mot⁹ qeſcit i minimo. 3° mō ē mot⁹ circularis: ꝛ h̄ ē ꝯtinuus ꝛ ꝑpetuus. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ nō ē incōueniens motū inanimatoꝝ deficere: q: ſuus mot⁹ nō eſt ꝓmus: ꝛ iō deficit. Et ꝓpterea ſic ſumere nō ē ad ꝓpoſitū. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ aliqs ē mot⁹ aīalis q nō eſt ꝯtinu⁹: vt ille q ē a ꝓn° extrīſeco: ali⁹ eſt motus aīalis q ē ꝯtinu⁹ ad ſilitudinē hui⁹ mot⁹: ſȝ ꝙ dr̄ mot⁹ ꝓmi mobilis ꝑpetu⁹ ꝛ ꝯtinu⁹. ¶ Et ſciēdū ē ꝙ cū mot⁹ nō ſit ſine motore. Et mot⁹ ſit etern⁹. igiẗ motor ē eternus. ¶ Correlarie arguit ꝓhs ꝙ eſt vnū mobile ꝓmū. qḋ nō moueẗ ab aliq̃ alio: ſed a ſeipſo. i. a ꝓn° itrinſeco: ꝛ ad qḋ oīa mota reducūẗ. Probo. q: ſi moueaẗ a ꝓn° extrīſeco erit ꝓceſſus i ifinitū i mobilib⁹ ꝛ mouētib⁹: qḋ ē impoſe. ſi igiẗ moueatur a ſeipſo: moueẗ a ꝓn° itrinſeco. 2° dicit ꝙ oē mouēs ſeipſuȝ dīdiẗ i duas ptes: q̃rū vna ē mouēs: ꝛ alia mota. Sȝ ſi veꝝ eēt motorē ꝛ motū vnū eē idē penitus idiuiſibile ferret ꝛ ferreẗ ſm loci mutatiōem: ꝛ idē alterabit ꝛ alterabiẗ. ifirmabiẗ ꝛ ſanabiẗ ſȝ idē. qḋ eſt ipoſe. ¶ Itē Oē mobile inquātū tale ē in potētia. ꝛ oē mouēs inq̃tū tale ē ens actu ꝛ nō in potētia. Si igiẗ aliqḋ mouēs ſit penit⁹ idē motu ꝛ mobili tūc idē ſm idē eſt in actu: ꝛ nō i actu. i po° ꝛ nō in po°. qḋ eſt impoſe. igiẗ aliq̃ ps q̃ eſt mouēs: ē oīno imobilis. ad quē motorē imobilē oīa mota reducūtur. 3° dicit ꝙ motus circularis ē ꝓmus ꝛ ꝑpetu⁹. Et ꝙ ſit ꝓm⁹ arguiẗ ſic. Mot⁹ localis eſt ꝓor oib⁹ alijs motib⁹. ſed circularis mot⁹ ē prior iter oēs alios motus locales: igiẗ mot⁹ circularis ē prior alijs. ꝛ h̄ tā ꝓoritate nāe: q̃ꝫ ꝓoritate tp̄is ꝛ diffōne ſȝ ꝓhm. 4° dicit ꝙ oēs alij motus reducunẗ ad motū localē: ꝛ nō ecōuerſo. igiẗ eſt ꝓor. aſſūptū pȝ inductiue in oibus motibus qui reqrūt ipſum. Scḋm oñdiẗ ſic. Ois mot⁹ localis aut ē rectus: aut ē circularis. aut mixtus ex recto ꝛ circulari. Sȝ motus rectus ꝛ circularis ſūt ꝓores motu mixto. ſicut cōpoſita ꝓcedūt cōpoſitū. Silr mot⁹ circularis eſt prior motu recto. ſicut ꝑfectū ꝓus ē imꝑfecto: ꝛ incorꝑale corꝑali: ꝛ regulare irregulari. Maīfeſtū ē igiẗ motū localē circularē eē ꝓ᷑ᵐ iter oēs motus. ꝛ ſic eternus. ꝓbo. q: ē ꝯtinuus: q: in tali motu nō intercedit qes media ſicut accidit i alijs motib⁹ ꝛ mutationibus. igiẗ mot⁹ localis circularis ꝓmi mobilis eſt motus eternus. ſicut ꝓus eſt oſtēſuȝ. Ex h̄ ſeqẗ ꝙ motor ē etern⁹ ſ. deus oīno imobilis: ꝛ olo infatigabilis: imortalis: nullā hñs magnitudinē. Qr ſit imobilis. ꝓbat ſic ꝓhs. q: dato ꝙ ſit mobilis. tūc oȝ ipȝ cū mouētē ſil moueri ab aliquo q̃re cū nō ſit ꝓceſſus in ifinitū i mouētib⁹ ꝛ motis: vt ꝓus oñſuȝ eſt. erit neceſſe ſtare ad aliqḋ mouēs imobile. Infatigabilis aūt. q: cū moueanẗ iſta iferiora ꝑ ſuꝑiora mouētur ab aliq̃ ꝓ. Talis aūt motor ē ifatigabilis a ſua motiōe. Cā. n. fatigatiōis nihil aliud ē niſi id qḋ mouet moueri. Sed ꝓmus motor non moueẗ ab aliquo. igiẗ eſt infatigabilis ꝛ ingenerabilis ꝛ incorruptibilis. q: cū oſtenſum ſit oīno eē imobilis: iō nō eſt gnābilis nec corruptibilis. Et ēt idiuiſibilis ſiue impartibilis nullam hñs penitus magnitudinē neqȝ finitā: cū moueat ꝑ tp̄s ifinitū: igitur non hȝ finitam magnitudinē. Nec infinitā: vt oſtēſum eſt: igitur primum mouens eſt indiuiſibile: impartibile: imobile: infatigabile: nullā hñs magnitudinem: cui ſit honor ꝛ gloria per infinita ſecula ſeculorū. Amen. Deo gratias.

¶ Explicit Linconiēſis ſuꝑ libros phyſicoꝝ Ariſtotelis.

Venetijs impenſa heredū quondam
dñi Octauiani Scoti Modoetienſis ac ſociorum
.14. Julij.
1517

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v
a t v Terni. Alij quaterni.